

T. C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 – 1500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Cihan DADAŞ

BURSA - 2019

T. C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 – 1500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Cihan DADAŞ

**Danışman:
Doç. Dr. Gülay DURMAZ**

BURSA - 2019

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701641002 numaralı Cihan DADAŞ'ın "Muhibbî Dîvânı (1000 – 1500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 05/09/2019 günü 11⁰⁰ - 12⁰⁰ saatleri arasında yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının başarılı (başarılı / ~~başarısız~~) olduğuna oy birliği (oy birliği / ~~oy çokluğu~~) ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Doç. Dr. Gülay DURMAZ
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Özlem ERCAN
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye
Dr. Öğr. Üy. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

05/09/ 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 23/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 - 1500. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 2248 sayfalık kısmına ilişkin, 23/08/2019 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 7'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

23/08/2019

Adı Soyadı: Cihan DADAŞ
Öğrenci No: 701641002
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Yüksek Lisans
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Doç. Dr. Gülay DURMAZ
23/08/2019

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Muhıbbî Dîvânı (1000 – 1500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntuların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza
05/09/2019

Adı Soyadı : Cihan DADAŞ
Öğrenci No : 701641002
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans
Statüsü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Cihan DADAŞ
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Sayfa Sayısı : xx + 2228
Mezuniyet Tarihi : 05/09/2019
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1000 – 1500. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Bir metni sağlıklı bir şekilde anlamının temel şartlarından biri sözcüklerin anlam çerçevesine vakıf olmaktır. Bu sebeple sözcüklerin gerek dönemsel kullanımları gerek metin içindeki bağlamsal anlamları büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla meydana getirilen **TEBDİZ** (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) sistemi metinleri bağlamsal olarak değerlendirmede büyük fayda sağlamaktadır.

Bu çalışmada sultan şairlerden olan **Muhibbî'nin** (Kânûnî Sultan Süleyman) 501 gazeli (1000 – 1500. Gazeller) **TEBDİZ** elektronik sistemine yüklendi ve gazellerin bağlamlı dizini oluşturuldu. Şiirlerin metinleri için **Kemal YAVUZ** ve **Orhan YAVUZ** tarafından neşredilen “**Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri**” adlı çalışma esas alındı. İhtiyaç duyulduğunda diğer neşirlerle karşılaştırmalar yapıldı.

Şiirlerdeki kelimeler metnin bağlamı çerçevesinde anlamlandırıldı. Elde edilen bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük yardımıyla şairin dili ve üslubu, metnin içeriği ile ilgili bazı noktalar üzerinde duruldu. Oluşturulan dizin ve sözlük hem devri için hem de genel olarak dîvân şiiri için **Muhibbî'nin** kelime kadrosunu göstermesinin yanı sıra sanat anlayışı, hayata bakışı, psikolojisi vs. noktalarında ipucu vermekte ve pek çok malzemeyi göz önüne sermektedir.

Anahtar Sözcükler: Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Dîvân Şiiri, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük

ABSTRACT

Name and Surname : Cihan DADAŞ
University : Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Turkish Language and Literature
Branch : Old Turkish Literature
Degree Awarded : Master
Page Number : xx + 2228
Degree Date : 05/09/2019
Supervisor : Doç. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ'S DÎVÂN (1000 – 1500. GHAZELS) (CONCORDANCE AND FUNCTIONAL GLOSSARY).

One of the basic conditions for understanding a text in a healthy way is to be familiar with the meaning frame of words. For this reason, both the periodic usage of the words and their contextual meanings in the text are of great importance. **TEBDİZ (Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts)** system created for this purpose provides a great benefit in evaluating texts in context.

In this study, 501 ghazals (1000 - 1500. Ghazals) of Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman), one of the sultan poets, were uploaded to **TEBDİZ** electronic system and the contextual index of the ghazals was established. The texts of the poems were based on the work “**Muhibbî Dîvanı-Whole Poems**” published by Kemal YAVUZ and Orhan YAVUZ. When needed, comparisons were made with other publications.

The words in the poems were made meaningful within the context of the text. With the help of the contextual index and the functional dictionary, the language and style of the poet and the content of the text were discussed. The index and dictionary created for Muhabbî both for the transfer and for the poetry of Dîvân in general, as well as showing the word staff, understanding of art, view of life, psychology, etc. points and reveal many materials.

Keywords: Muhibbî, Kânûnî Sultan Süleyman, Dîvân Poetry, Concordance, Functional Glossary

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TEZ ONAY SAYFASI	iv
İNTİHAL YAZILIM RAPORU	v
YEMİN METNİ.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xix
KISALTMALAR	xx
GİRİŞ	1

I. BÖLÜM

KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİ, SULTANLIĞI VE NASİHATLERİ

1.1.KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN POETİKASI.....	3
1.1.1. BEYİTLERİNDEN HAREKETLE MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ	4
1.1.1.1.Hakikatten Haber Veren Hakiki Şiir	4
1.1.1.2.Sırrı Açığa Çıkaran Gammaz Şiir	5
1.1.1.3.İnsanlar Arasında Kapışılan ve Kolay Ezberlenen Şiir.....	5
1.1.1.4.Kulaklara Küpe Olan İnci Gibi Eşsiz Bir Şiir	7
1.1.1.5.Şiir Meydanında Yarışılmayan Bir Şair ve Diş Vurulamayan Bir Şiir	10
1.1.1.6.Şiirde Keramet Gösteren Bir Şair, Büyülü ve Sihirli Bir Şiir	11
1.1.1.7.Aşktan Habersizleri ve Gönülleri Yakan Dokunaklı Şiir.....	12
1.1.1.8.Gönül Yalnızlığını Gideren Bir Eğlence ve Sevgiliye Yaklaşmaya Yarayan Bir Vasıta: Şiir ve Gazel.....	13
1.1.1.9.Kıymet Biçilemeyen Şiir	14
1.1.1.10. Gül Gibi İnce, Taze ve Renkli Şiir	15
1.1.1.11. Sevgilinin Anılmasıyla Artan ve Şeker Gibi Tatlanan Şiir	16

1.2.MUHİBBÎ'DE SULTANLIK VURGUSU	18
1.2.1. Görünürde Memleket Sultanı Gerçekte Sevgiliye Köle.....	18
1.2.2. Âşıklara ve Rintlere Sultan	20
1.2.3. Sultanlıktan Kaçış ve Kanaat Köşesine Sığınma	22
1.3.MUHİBBÎ'NİN NASİHAT İÇERİKLİ BEYİTLERİ.....	24
1.3.1. Amel ile Cennet Bulunmaz	25
1.3.2. Doğru Yoldan Ayrılmamalı	25
1.3.3. Dünya Sevgisini Gönülden Gidermek Gerek.....	26
1.3.4. Dünya Vefasızdır	27
1.3.5. Dünya Verdiğini Geri Alır	28
1.3.6. Dünya / Ömür Göz Açıp Yumuncaya Kadar Geçer.....	29
1.3.7. Dünyaya Meyletmemek Gerek	31
1.3.8. Eğlence İçin Geç Kalınmamalı Çünkü Bahar / Ömür Çabuk Geçer.....	33
1.3.9. Günahlardan Kurtulmak İçin Pişmanlıkla Tevbe Etmek Gerek	34
1.3.10. Güzellik ve Gençlik Geçicidir Bunlarla Gurura Kapılmamak Gerek	35
1.3.11. Hayırlı İşler Yapmalı.....	36
1.3.12. Hevaya Uymanın Sonu Heba Olmaktır.....	36
1.3.13. Kanaatle Bakanın Gözüne Çok ve Az Bir Görünür	37
1.3.14. Kibirli Olmayıp Kendini Değersiz Görenin Değeri Feleklere Ulaşır	38
1.3.15. Sabredip Şikayetten Uzak Durmalı	39
1.3.16. Sır Saklanmalı ve İnsanlarla İçli Dışlı Olunmamalı	40
1.3.17. Sözü Kısa Tutmak Gerek	41

II. BÖLÜM

MUHİBBÎ DÎVÂNI'NDA KALIP İFADELER

2.1.AYET, HADİS, DUA VE YEMİN İFADELERİ	43
2.1.1. AYETLER / SÜRELER.....	43
2.1.1.1.Bakara Sûresi	43
2.1.1.2.İhlas Sûresi	44

2.1.1.3.Nûr ve Duhân Sûreleri	44
2.1.1.4.Şems Sûresi	45
2.1.1.5.Leyl Sûresi	45
2.2.HADİSLER	46
2.3.DUA VE YEMİN İFADELERİ	47
2.3.1. Bi-Hamdillâh / El-Hamdülillâh / Hamdülilâh.....	47
2.3.2. Billâh / Billâhi	48
2.3.3. Çok Şükür	49
2.3.4. Vallâhu A'lem.....	49
2.3.5. (...) Hakkı İçin	50
2.4.ATASÖZÜ, DEYİM VE KALIP İFADELER	51
2.4.1. Atasözleri	51
2.4.2. Deyimler ve Kalıp İfadeler.....	54

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE AHENK UNSURLARI

3.1.Vezin	62
3.2.Redif.....	63

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞAHİS KADROSU

4.1.PEYGAMBERLER	73
4.1.1. Hz. Âdem	73
4.1.2. Hz. Eyüp.....	74
4.1.3. Hz. İbrahim	74
4.1.4. Hz. İsa	75
4.1.5. Hz. Muhammed.....	77

4.1.6. Hz. Nuh	77
4.1.7. Hz. Süleyman	78
4.1.8. Hz. Yakup	79
4.1.9. Hz. Yusuf	80
4.2.ŞEHNAME KAHRAMANLARI	81
4.2.1. Cem	81
4.2.2. Dârâ / Dârâb	83
4.2.3. Efrasiyab	84
4.2.4. Ehremen	85
4.2.5. Feridun / Efridun	85
4.2.6. Hüsrev	86
4.2.7. İskender	87
4.2.8. Keyhüsrev	88
4.2.9. Neriman	89
4.2.10. Rüstem	89
4.3.ŞAİRLER	90
4.3.1. Câmî	90
4.3.2. Hâce	90
4.3.3. Hâfız	91
4.3.4. Hüsrev	91
4.3.5. Nevâî	92
4.3.6. Nizâmî	92
4.3.7. Sâdî	93
4.3.8. Selmân	94
4.4.MESNEVÎ KAHRAMANLARI	95
4.4.1. Ferhâd	95
4.4.2. Hüsrev	97
4.4.3. Leylâ	98
4.4.4. Mecnûn	99
4.4.5. Şîrîn	101
4.4.6. Vâmık	101

4.5.DİĞER ŞAHISLAR	102
4.5.1. Hz. Ali	102
4.5.2. Ayaz	102
4.5.3. Ebû Derdâ.....	103
4.5.4. Edhem	103
4.5.5. Hârut ve Mârut	104
4.5.6. Hızır.....	104
4.5.7. Kanber	105
4.5.8. Kârûn.....	105
4.5.9. Mahmûd	106
4.5.10. Mânî	106
4.5.11. Mansûr	107
4.5.12. Meryem	109
4.5.13. Rıdvân	109
4.5.14. Ye'cüc	109

V. BÖLÜM MUHİBBÎ'NİN COĞRAFYASI

5.1.Acem / İran.....	110
5.2.Aden	110
5.3.Aras Nehri	111
5.4.Bağdat	112
5.5.Bedahşan	113
5.6.Bîsütun Dağı	113
5.7.Ceyhun Nehri	113
5.8.Çaç.....	114
5.9.Çin.....	115
5.10. Fırat Nehri	115
5.11. Habeş.....	116
5.12. Hıtâ	116
5.13. Hicâz.....	117
5.14. Irak	117

5.15.	İsfahan	117
5.16.	İrem	118
5.17.	Ka'be	119
5.18.	Kaf Dağı	120
5.19.	Kenan	121
5.20.	Keşmir	121
5.21.	Mısır	121
5.22.	Nahçıvan.....	122
5.23.	Nil Nehri.....	122
5.24.	Rûm	123
5.25.	Safâ ve Merve.....	123
5.26.	Şat Nehri.....	124
5.27.	Şâm.....	124
5.28.	Tebriz	125
5.29.	Tuna Nehri.....	125
5.30.	Yemen	125

VI. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNİN DOĞAL UNSURLARI: HAYVANLAR VE BİTKİLER

6.1.HAYVANLAR	127
6.1.1. Âhû / Gazal	127
6.1.2. Akrep.....	128
6.1.3. Ankâ	128
6.1.4. Ankebût.....	129
6.1.5. At / Semend / Esb.....	129
6.1.6. Balık / Mâhi	130
6.1.7. Bat	131
6.1.8. Bülbül / Hezâr / Andelîb	132
6.1.9. Ejder / Ejdehâ / Ejderhâ	135
6.1.10. Gülgûn	137
6.1.11. Güvercin / Gögercin / Kebûter	137
6.1.12. Huffâş	138
6.1.13. Hümâ	138
6.1.14. İt / Seg / Oş	140
6.1.15. Kaknûs	142

6.1.16. Kaplan / Meşe Kaplanı	142
6.1.17. Kerkes	143
6.1.18. Kıtırmir	143
6.1.19. Kırm	144
6.1.20. Kumru	144
6.1.21. Mâkiyân.....	144
6.1.22. Mâr / Su'bân.....	145
6.1.23. Meges	147
6.1.24. Mûr	148
6.1.25. Murg	150
6.1.26. Murgâbî	151
6.1.27. Mûş	151
6.1.28. Nahcîr	152
6.1.29. Naka	152
6.1.30. Pervâne	152
6.1.31. Semender.....	153
6.1.32. Şâhîn / Bâz / Şâhbâz/ Laçın	154
6.1.33. Şebdîz.....	156
6.1.34. Şîr / Gazanfer / Daygam / Esed.....	157
6.1.35. Tâvûs	160
6.1.36. Tûtî.....	160
6.1.37. Zag / Gurâb	161
6.1.38. Zenbûr	163
6.2.BİTKİLER	164
6.2.1. Ar'ar	164
6.2.2. Ayva	164
6.2.3. Bakam	165
6.2.4. Benefşe.....	165
6.2.5. Bîd	166
6.2.6. Cev	166
6.2.7. Çemen	167
6.2.8. Çiçek	168
6.2.9. Çınâr.....	168
6.2.10. Çîne	169
6.2.11. Dâne	169
6.2.12. Diken / Hâr	170
6.2.13. Elma	173
6.2.14. Gendüm.....	173
6.2.15. Giyeh.....	173
6.2.16. Gonca	173
6.2.17. Gül / Verd	174

6.2.18. Gülnâr.....	177
6.2.19. Haşhaş	177
6.2.20. Kâh	177
6.2.21. Karanfil	178
6.2.22. Kiraz	178
6.2.23. Lâle.....	178
6.2.24. Nahl.....	181
6.2.25. Nergis	181
6.2.26. Nesterîn	183
6.2.27. Reyhân	184
6.2.28. Sanavber.....	184
6.2.29. Semen.....	184
6.2.30. Servi	185
6.2.31. Sünbül	186
6.2.32. Şeftali	188
6.2.33. Şimsâd.....	189
6.2.34. Tohum	189
6.2.35. Tûbâ Ağacı.....	189
6.2.36. Turfanda Yemiş.....	190

VII. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE MESLEKLER

7.1.Ases.....	191
7.2.Bağbân.....	191
7.3.Cambâz.....	192
7.4.Cellat	192
7.5.Çoban	193
7.6.Derbân.....	194
7.7.Ferrâş.....	194
7.8.Gavvâs / Şinâver	195
7.9.Hattât.....	196
7.10. Hayyât	197
7.11. Hekim / Tabip.....	197
7.12. Kasap.....	201
7.13. Kâtip	201
7.14. Mimâr / Bennâ.....	202

7.15. Mutrip.....	202
7.16. Müderris	203
7.17. Müezzin.....	203
7.18. Müftü.....	204
7.19. Müneccim.....	204
7.20. Nakkâş.....	204
7.21. Nigehbân	206
7.22. Rakkâs	206
7.23. Ressâm	206
7.24. Sâhir / Cadı.....	207
7.25. Sakkâ	208
7.26. Sarrâf / Cevher-Şinas	208
7.27. Sayyâd	209
7.28. Tabbâğ.....	209
7.29. Tâcir	209
7.30. Vâiz	210

SONUÇ.....	211
------------	-----

KAYNAKÇA.....	213
---------------	-----

EK:

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK	220
A	221
B	361
C	555
Ç	619
D.....	659
E	814
F.....	871
G.....	893
H.....	1072

I.....	1210
İ.....	1221
J.....	1311
K.....	1313
L.....	1449
M.....	1472
N.....	1595
O.....	1676
Ö.....	1726
P.....	1736
R.....	1762
S.....	1791
Ş.....	1919
T.....	1969
U.....	2039
Ü.....	2051
V.....	2063
Y.....	2098
Z.....	2185

TABLÖLÄR LİSTESİ:

SAYFA

TABLO I	: Muhibbî Dîvânı'nda Kullanılan Deyimler ve Kalıp İfadeler	54
TABLO II	: Gazellerdeki Vezinler ve Kullanım Sıklığı	63
TABLO III	: Redif Formları	65
TABLO IV	: Alfabetik Redif Tablosu ve Rediflerin Kullanım Sıklığı	67
TABLO V	: Türkçe Harici Kelimelerle Oluşturulmuş Redifler	72

KISALTMALAR

AÇIKLAMALAR

a.g.e.	adı geçen eser
a.g.m.	adı geçen makale
b.	baskı
bkz.	bakınız
C.	cilt
G.	gazel
Hızl.	hazırlayan
s.	sayfa
S.	sayı
ss.	sayfadan sayfaya
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vs.	vesaire
yay. ed.	yayın editörü

GİRİŞ

Bir metni sağlıklı bir şekilde anlamının temel şartlarından biri sözcüklerin anlam çerçevesine vakıf olmaktır. Bu sebeple sözcüklerin gerek dönemsel kullanımları gerek metin içindeki bağlamsal anlamları büyük önem taşımaktadır. “Klasik Türk Edebiyatı” veya “Eski Türk Edebiyatı” adlarıyla da anılan Dîvân edebiyatının anlam dünyasına girebilmek için de öncelikle bu edebiyat içinde kullanılan kelimelerin veya kalıp ifadelerin anlamını kavramak gerekmektedir. Çünkü bu edebiyat dönemi yüzyıllarca bünyesinde biriktirdiği kültürel, sosyal, psikolojik ve ferdi alt yapısıyla sürekli işlenerek inşa edilmiştir. Anlam katmanlarıyla örülü Dîvân şiirini anlamak ve açıklamak için günümüzde birçok çalışma yapılmaktadır. Bu çalışmalardan biri de TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) projesidir. Elektronik bir sistem olan TEBDİZ araştırmacıları ortak bir sözlük ve bilgi havuzunda toplayarak metinleri bağlamsal olarak değerlendirmede büyük fayda sağlamaktadır.

Bu çalışmada sultan şairlerden olan Muhibbî'nin (Kânûnî Sultan Süleyman) 501 gazeli (1000 – 1500. Gazeller) TEBDİZ elektronik sistemine, sistemin gerektirdiği düzenlemeler yapıldıktan sonra yüklendi ve gazellerin bağlamlı dizini oluşturuldu. Şiirlerin metinleri için Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen “Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri” adlı çalışma esas alındı. İhtiyaç duyulduğunda diğer neşirlerle karşılaştırmalar yapıldı.

Muhibbî'nin ele alınan gazellerindeki söz varlığını, kullandığı özel ifadeleri ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada şiirlerdeki kelimeler metnin bağlamı çerçevesinde anlamlandırıldı. Elde edilen bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük yardımıyla şairin dili ve üslubu, metnin içeriği ile ilgili bazı noktalar üzerinde duruldu.

İnceleme kısmında bağlamlı dizin ve işlevsel sözlükten faydalanılarak Muhibbî'nin gazellerinin içeriği ele alındı. Bu kısımda bilinenleri tekrarlamaktan öteye geçmeyeceği için şairin hayatına yer verilmedi. “Giriş”, “yedi bölüm” ve “sonuç” kısımlarından oluşan inceleme kısmının birinci bölümünde şairin kendi dilinden şiiri, sultanlığı ve nasihatleri ele alındı. Diğer bölümlerde sırasıyla “kalıp ifadeler”, “âhenk

unsurları”, “şahıslar”, “coğrafi mekânlar”, “hayvanlar ve bitkiler” ve “meslekler” ele alındı. Bu başlıklar altındaki incelemelerde örnek beyitler mümkün olduğunca sıralandı ancak sayıca fazla olan örnekler seçme yapılarak alındı. Örnek beyitlerin numaraları beytin yanında parantez içinde gösterildi. “Gazel” G. olarak kısaltıldı. Gazel numarası ve beyit numarası arasına eğik çizgi konuldu. Eğik çizgiden önceki sayı gazeli, sonraki sayı beyti göstermektedir.

Çalışmanın esas amacını oluşturan “bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük” ise “ek” başlığı altında çalışmanın sonunda verildi. Sözlük kısmında istifade edilen kaynaklar tek tek belirtilmeyip “kaynakça”da genel olarak gösterildi.

Oluşturulan dizin ve sözlük hem devri için hem de genel olarak dîvân şairleri arasında Muhibbî'nin kelime kadrosunu göstermesinin yanı sıra sanat anlayışı, hayata bakışı, psikolojisi vs. noktalarında ipucu vermekte ve pek çok malzemeyi göz önüne sermektedir.

I.BÖLÜM KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİ, SULTANLIĞI VE NASİHATLERİ

1.1.KENDİ DİLİNDEN MUHİBBÎ'NİN POETİKASI

Şiir sanatı üzerine görüş bildirmek diyebileceğimiz poetika; şiir üzerine teorik olarak açıklama yapmak, şiirin ne olduğu veya olmadığı konusunda fikir bildirmek için kullanılan bir terimdir. “Lügat anlamının dışında genel olarak poetikanın, “şiire dair her meseleyle uğraşan bir bilim alanı” olduğu söylenebilir. Kelimenin sadece şiirle ilişkilendirilmesinde terimi ilk kez kullanan Aristo’nun Poetika adlı eseri büyük bir rol oynamıştır.”¹ Türk edebiyatında modern dönemde görülmeye başlanan poetika kavramıyla ilgili eski dönemlerde bugünkü anlamıyla bir örnek görmek mümkün değildir. Çünkü poetika edebiyatta ve sanatta bireysel bir tutumun öne çıktığı devirlerde kendine alan bulmuş bir kavramdır.

Dîvân şairlerinin modern anlamda bir poetik eser veya yazı kaleme alması söz konusu değildir. Çünkü dîvân şairleri bir geleneğe bağlı olduğu ve bu gelenekten beslendiği için onların poetik duruşunu da büyük ölçüde bu gelenek belirlemektedir. Ancak dîvân şairlerinin beyitlerde şiire ve şaire dair sözleri, kendilerini ve şiirlerini tanımlamaları, dîvân dîbâcelerinde şiir için söyledikleri veya tezkirelerdeki şiir ve şair değerlendirmeleri birer poetik duruş olarak okunabilir.

Muhibbî de hemen her dîvân şairi gibi şiire ve kendi şairliğine dair beyitler nazmetmiştir. Onun bu beyitlerinden hareketle onun için şiirin ne olduğu, kendi şairlik değeri gibi konularda bazı yorumlar yapılabilir.

Muhibbî beyitlerinde şiir kavramını bir tanım yapmaktan ziyade kendi şairliğini övmek, şiirlerinin güzelliğini ön plana çıkarmak için ele almıştır. Muhibbî şiiri; “şi’r, gazel, söz, eş’âr, nazm, defter, dîvân” kelimeleriyle karşılamaktadır. Şiir için çeşitli sıfatlar kullandığı da görülür: “gevher / cevher, dür, şâhvâr, dür-i meknûn,

¹ Âlim Gür, Bedia Koçakoğlu, ““Yeni Türk Edebiyatında Kaynak Olarak Poetika”, *Turkish Studies*, C. 14/-I, 2009, s.81

gevher-i nâ-yâb, dürr-i ma'ânî, dürr ü gevher, gevher-i has, pür-sûz, rengîn, gammâz, lezîz, kand-i mükerrer, dil-pesend, âhen leblebi, eğence, âbdâr, sûzinâk, özge, gül, gül-deste, güher-rîz, dil-dûz, ciğer-sûz, rindâne, mümtâz, tâze.”

1.1.1. BEYİTLERİNDEN HAREKETLE MUHİBBÎ'NİN ŞİİRİNİN ÖZELLİKLERİ

1.1.1.1.Hakikatten Haber Veren Hakiki Şiir

Dîvân şairlerine göre şiir içinde hakikati barındıran bir anlam denizidir. Söylenen şiirin hakikatten haber vermesi, zahirde kalmaması gerekir. Aksi halde söylenen sözün şiir özelliği kazanması söz konusu değildir. Muhibbî de söylediği sözün bir hakikat habercisi olmasını ister. Ona göre devrinin şairlerinin söyledikleri hep zahirde kalmıştır. Bunlar arasında kendi sözleri hakikatten haber vermelidir.

İy Muhibbî söyle **söz** virsün hağıkatden haber
Şimdiki **şâ'irlerün** her bir **sözi** zâhir geçer (G.1055/5)

Şiir için, mecaz ve gerçeği birleştirme sanatıdır, denebilir. Şiirin sözleri mecaz ancak anlamı hakiki olmalıdır. Hakiki bir aşk talebinde bulunan Muhibbî'nin sözleri yani şiirleri de hakikidir, bu sözler mecaz sanılmamalıdır. Şaire göre söylediği her söz hakikatten haber verir. Ancak cahil kimseler onun bu sözlerine kulak asmamaktadır.

İy Muhibbî dürişüp 'ışk-ı hađıķı taleb it
Sözlerüm cümle hađıķıdır anı sanma mecaz (G.1215/7)

Her ne **söz** kim söyledün virür hağıkatden haber
Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (G.1285/6)

Şairin sözleri hakikatten haber verir. Ona göre bu hakikat de aşkın sırrıdır. Aşkın sırrını öğrenmek isteyenler onun hakiki sözlerle dolu dîvânını okumalıdır.

Kim ki öğrenmek diler ‘ışkuñ rumūzın ser-te-ser
Okusun görsün Muhibbî **defter ü dīvānumuz** (G.1331/5)

1.1.1.2.Sırrı Açığa Çıkaran Gammaz Şiir

Aşk, dīvān şairi için bir sırdır. Âşık bu sırrı canı pahasına saklamalı ve ifşa etmemelidir. Aşkın ve aşk sırrının saklandığı yer de âşığın gönlüdür. Bu sırrın açığa çıkması âşık için ölüm demektir. Sırrını açığa çıkarmak istemeyen âşık her türlü eza ve cefaya katlanır.

Muhibbî de aşkı canı gibi saklarken onun şiirleri bu sırrı halka ayan etmektedir. Şair o yakıcı aşkı canı gibi saklayıp herkesten gizlemiştir. Kimse şairde böyle bir sır olduğunu bilmezken şiirleri cümle âleme bu sırrı ifşa etmektedir. Bu özelliğiyle şiir adeta bir gammazdır.

‘İşkî cānum gibi saklarken olur halka ‘ayān
Âh bu gammāzlık sır[1] cümle **şi’irümden** çıkar (G.1065/4)

Kimse bilmezdi Muhibbî sūz-ı ‘ışkımdan haber
Zāhir eyler ‘āleme bu sırrı **eş‘arum** komaz (G.1336/5)

1.1.1.3.İnsanlar Arasında Kapışılan ve Kolay Ezberlenen Şiir

Bir şiirin elden ele dolaşması ona değer verilmesinin ve onun beğenilmesinin bir göstergesi sayılır. Bir şiirin ezberlenmesi de yine onun beğenilmesinin bir göstergesidir. Muhibbî’nin şiirleri de ona göre böyle sevilip beğenilen ve halk arasında kapışılan şiirlerdir. Sözlerini bir inciye benzeten şair, gönül denizinden söz incilerini çıkarıp dağıtınca etrafındakiler onları kapışmakta ve hemen ezberlemektedir. Bu sözlerin hemen ezberlenmesi onun sevilmesinin yanında akıcı, yalın, anlam yüklü olması vs. gibi özellikleri hakkında da ipucu vermektedir. Hemen ve kolayca ezberlenen bir şiir yalın ve açık olmalıdır. Şairin verdiği bu ipucundan hareketle onun şiirlerine genel olarak bakıldığında bu üslup özelliği karşımıza çıkacaktır.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse **ġazel**

Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (G.1025/5)

Baħr-ı dilden çıkarup ġavvâş olup **söz** dürlerin

'Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (G.1446/4)

Şair aşk denizine dalıp bir mana incisi çıkarmıştır. Aşk ehli de bu mana incisini dilinden düşürmeyip sürekli tekrarlamaktadır. Onun şiirleri aşk ehli için adeta bir zikir ve dua haline gelmiştir.

Maħabbet baħrına taldum **sözüm** dürr-i ma'ânîdür

Anuñçün ehl-i 'ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (G.1087/1)

Şair, şiirlerinin böylesine beġenilip raġbet bulmasını üslup ve anlam deġerinin yanında söz mülkünün sultanı olmasına da bağlamaktadır. Şiirleriyle sözün sultanı olan şaire göre şiirlerinin raġbet bulmasının sebebi de budur. Aksi halde bu şiirler böylesine raġbet bulup elden ele dolaşmayacaktır.

Burada şairin aynı zamanda bir padişah oluşu da söz konusu edilebilir. Muhibbî'nin şiirlerinin bir padişah olması dolayısıyla elden ele dolaştığı ve beġenildiği sanılıyor olabilir. Şair bu yanlış anlaşılmayı bertaraf etmek amacıyla dîvânının padişah olduğu için deġil şiir sahasında kendisini ispatladığı için beġenildiğini vurgulamaktadır. Bu haliyle gönüllerin beġendiği şiirlerini görüp de onlara tazim kılmayacak hiç kimse yoktur.

İy Muhibbî olmasak biz Ĥusrev-i **mülk-i suħen**

Böyle raġbet bulmaz idi **defter ü dîvānumuz** (G.1302/6)

Muhibbî uşbu **şi'r-i dil-pesendi**

'Acep var mı görüp ta'zīm kılmaz (G.1261/5)

Muhibbî şiiirinin üslubu hakkında “rindâne” tanımlamasını yapmaktadır. Bu üslup özelliği de onun şiiirlerinin halk arasında seçkin kabul edilip kapışılmasının sebeplerinden biridir.

Muhibbî **şiiirini** rindâne söyler

Olursa **şiiir** içinde tañ mı mümtaz (G.1296/5)

Şaire göre onun namının insanlar arasında yayılmasının tek sebebi şiiirleri değıildir. Halini daha şiiirlerinde işleyip bir dıvân oluşturmadan çok önce zaten onun kıssası âlemlere destan olmuştur.

Oldı ‘âlemlere destân Muhibbî kışşam

Yazmadan ben anı bu **defter ü tomara** henüz (G.1239/6)

1.1.1.4.Kulaklara Küpe Olan İnci Gibi Eşsiz Bir Şiiir

Muhibbî şiiirlerini ve sözlerini kulağa küpe olacak bir inciye veya bir mücevhere benzetmektedir. Beyitlerde kulağa küpe olmak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi gerçek anlamıyla bir takıyı süs niyetiyle kulağa asmak veya iliştiirmek; ikincisi de bir deyim olarak bir şeyden ders almak veya söylenen bir şeyi hiç unutmamaktır.

Muhibbî şiiirlerini genellikle bir inciye veya cevhere benzetmektedir. İnci, dalgıçlar tarafından denizin dibinden çıkarılan kıymetli bir mücevherdir. Şair de gönül veya mana denizine bir dalgıç gibi dalıp inci kıymetinde sözler ortaya koymaktadır. Burada şiiirine benzetmelik olarak kullandığı inci türleri de görülmektedir. Muhibbî’nin şiiirleri bir incidir ve onu görenler onu “şâhvâr” yani şahlara yakışır, iri tane taneli büyük bir inci olarak nitelemektedir.

Dürdür Muhibbî **naşmını** gel dak kulaguña

Her kim görürse diye bu ne **şâhvâr** olur (G.1030/5)

Muhibbî şiiirlerinin orijinal olduğunu “dürr-i meknûn” ve “gevher-i nâ-yâb” nitelemeleriyle ifade etmektedir. “Dürr-i meknûn”; saklı olan, henüz ortaya çıkmayan çok değerli incilere denir. Şairin şiiirleri de şimdiye kadar ortaya çıkmamış değerli bir inci gibidir. Onun şiiirleri bir “gevher-i nâ-yâb”dır. Bu da bulunmayan, eşi benzeri olmayan, ender ve eşsiz inci demektir. Bu inci de ancak sevgilinin kulağına layıktır. Şairin şiiirleri de sevgili için bulunmaz ve eşsiz bir incidir. Bu özellikleriyle Muhibbî’nin şiiirleri kendine özgü ve benzersizdir.

Bu Muhibbî **sözlerin** gevherleyin dak güşuña
Tâ görenler diyeler kim bu **dür-i meknûn** geyer (G.1062/5)

Yâr daksun **cevher-i nazmumu** lâyıķ güşına
Çün Muhibbî her **sözün** bir gevher-i nâ-yâbdur (G.1072/5)

İncinin dalgıç tarafından denizin dibinden çıkarıldığı bilinmektedir. Şair, şiiirlerini inci olarak niteleyince o incileri denizin dibinden çıkaran dalgıç da şairin kendisi veya gönlü olmaktadır. Bu dalgıcın daldığı deniz de şair için “mana denizi” veya “gözyaşı denizi”dir. Şair veya şairin gönlü mana veya gözyaşı denizine dalıp inci gibi sözler çıkarmaktadır.

Ko daksun rişteyi câna Muhibbî **ehl-i nazm** olan
Ma‘ânî baħrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (G.1129/5)

Nazm içinde olasın tâ ki gönül sen ğavvâş
Talağör baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i hâş (G.1475/1)

Çıkarmaga bu dil **söz** gevherini
Yaşum baħrına san ‘ummâna gelmiş (G.1438/4)

Şair için şiiirleri kulağa küpe edilmelidir. Onun inci gibi kıymetli şiiirleri ders alınması gereken, sürekli tekrar edilerek kulaklara küpe olması gereken sözlerdir. Zaten onun bu kıymetli sözlerini duyanlar da onları kulaklarına küpe etmektedir.

Gel Muhibbî **sözlerini** dür gibi tak gūşuña
Rište-i cān üzre **naẓmın** dürr ü gevher gösterür (G.1122/5)

İy Muhibbî rište-i cān üzre dizdür **naẓmuñı**
Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizāmiler bilür (G.1154/5)

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî
İdindi cümle yārān anı mengüş (G.1420/5)

Naẓm ider lü'lü' dişüñ la'l lebüñ evşāfını
Rište-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (G.1418/3)

Muhibbî **sözleri** dürr ü güherdür
Gerekdür anı yārān ide mengüş (G.1411/5)

Şaire göre gerçek şiir kendi yazdıkları, gerçek şair de kendisidir. Şiir isteyenler onun şiirlerine kulak vermelidir. Şiir sahasında başka şairler ve onların gazelleri de vardır ancak Muhibbî'nin şiirleri onlardan ayrı, kendine özgü ve gerçek şiirdir.

Kim ki **naẓm** ister Muhibbî **şi'rini** gūş eylesün
Bulınur gerçi **ġazel** ammā bu **eş'ār** özgedür (G.1117/7)

Şair, gerçek ve çeşitli sırlar içeren sözlerinin cahil kimseler eline geçmesinden endişe etmektedir. Onun şiirleri bir hakikat incisidir ve sadece sevgilinin kulağına yakışır. Gözleri hakikate, gönülleri aşkın sırrına kapalı cahil kimseler onun kıymetinden habersizdir. Şair de bir hazine olan şiirlerinin onların eline düşmesini istememektedir.

Cānā Muhibbî **sözlerini** dak kulaguña
Nādān eline düşmeye ol gevheri yitiş (G.1419/5)

1.1.1.5.Şiir Meydanında Yarışılmayan Bir Şair ve Diş Vurulamayan Bir Şiir

Bir konu hakkında söz söylemek bir iddia sahibi olmak demektir. Hele su söz şiir sahasında söyleniyorsa bu iddia daha da katlanmaktadır. Şair bu sahada iddiasını ve şairliğini kanıtlamak için diğer söz söyleyenler veya şairlerle sürekli bir rekabet içindedir. Dîvân şairleri de şairliklerini ispatlama sürecinde önce diğer şairlere benzeme gayretine girmekte ardından da onları geçtiğini kanıtlama çabası içine girmektedir.

Muhibbî de bu anlamda kendi şiirlerinin kıymetini ve şairliğinin geçilemez olduğunu ispatlamak için kendisi karşısında diğer şairlerin durumlarını gözler önüne sermektedir. Muhibbî'ye göre kendisi şiir meydanının söz aslanıdır. Bu özelliğiyle o, Nizâmî'yi bile alt etmiş bileğini bük müştür. Bundan sonra kimse onunla boy ölçüşemeyecektir.

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe
Muhibbî 'arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdur (G.1088/5)

Muhibbî'nin şiirleri bütün dünyayı kaplamıştır ve bu dünyaya onun gibi söz söyleyen bir kimse artık gelmeyecektir. Bu ifadeyle şair bu sahada kendisinin tek ve geçilmez olduğu iddiasındadır.

Tutdı Muhibbî dehri eş'âr-ı dil-pesendün
Senün gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (G.1207/5)

Şaire göre diğer şairlerin şiirleri onun şiirine benzememektedir. Çünkü onun şiiri altın değerinde ise diğerleri ancak birer gümüşdür. Altın ve gümüşün de aynı değerde olması söz konusu değildir. Bu durumda şair diğer şairleri kendisine akran olarak görmemektedir. Onun şiirleri ortaya çıktığından beri diğer şairler pes deyip söz söylemeyi bırakmıştır.

Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şâ'irlerün
Kim ki şarrâf ola dir kim bu degül altun gümüş (G.1416/2)

Bu Muhibbî anuñ için şi‘rini itdi bülend
Şimdiki şā‘irleri kendüye akrân istemez (G.1285/ 7)

Şi‘r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm
Şimdiki şā‘irlere tañ mı didürsem çarby bes (G.1373/7)

Muhibbî şiirlerini tanımlarken “âhen leblebi” deyimini kullanır ve kimsenin ona dış vurmadığını belirtir. “Demir leblebi” deyimini, çok uğraştıran ve baş edilemeyen zor işler veya kimseler için kullanılır. Şaire göre şiirleri birer demir leblebidir ve hiç kimse ona dış geçirememektedir. Bu özelliğiyle şair zor bir iş başarmıştır ve onunla boy ölçüşebilecek başka kimse bulunmamaktadır.

Şi‘rûmi gören bir âhen leblebi ancak dimiş
Anuñ-ıçun degme kimse aña dış uramamış (G.1416/1)

1.1.1.6.Şiirde Keramet Gösteren Bir Şair, Büyülü ve Sihirli Bir Şiir

Sihir veya büyü birbirinden farklı alanlar olsa da ikisi için genel olarak; bazı özel yöntemlerle insan veya nesnelere üzerinde etki yaratmak, tanımı yapılabilir. Dîvân şairleri kimi zaman sihir ve şiiri birbiriyle alakalı ele almıştır. “Genel anlamda etkili ve güzel söz söyleme sanatı olan edebiyat, özel anlamda ise şiir sanatı, gerek kaynağı gerekse de muhatap üzerinde oluşturduğu olağanüstü etki sebebiyle sihir ve büyü ile doğrudan ilişkisi olan sanatlardır.”² Sihir birtakım tılsımlı sözlerle etki yaratmaktır. Şiirde de tıpkı sihirde olduğu gibi söylenen sözlerle okuyan veya dinleyen üzerinde etki yaratmak amaçlanır.

Muhibbî de şiir ve sihir ilgisini beyitlerine ele almıştır. Şair, her gazelinde nice sihir ve büyü yapmıştır. Şair söylediği etkileyici sözlerle güzelleri etkilemek ister. Bu sihir gibi etkileyici gazeller ay yüzlü güzelleri etkilemek için söylene de şair güzellerin onun şiirlerine kulak asmamasında şikayetçidir.

² Gülay Karaman, “Klasik Türk Şiiri Estetiğinde Sihir”, *Turkish Studies*, C.10/8, 2015, s.1512

Gerçi kıldum her **ġazelde** niçe biñ sihr ü füsün
Hüblar ġuşına almaz lik bu efsānemüz (G.1277/5)

Her **ġazelde** anuñ içün eyledüm sihr ü füsün
Māh-rūlar hüblar ġuş ideler efsānemüz (G.1315/4)

Muhibbî şiirlerini “âbdâr” ve “sûzinâk” olarak niteler. “Bu iki kelime, şiir için sıfat olarak kullanıldığında âbdâr şiirin lafzî yönünü, sûznâk ise mana yönünü ifade etmektedir. Âbdâr kelimesinin ‘sulu; parlak’ anlamları ışığında şiirin akıcılığı, açıklığı ve söyleyiş güzelliği; sûznâk kelimesinin ‘dokunaklı; coşkun’ anlamları ışığında ise şiirin mana bakımından etkileyiciliği nitelenmektedir. Bir arada kullanıldıklarında, kelimenin ‘sulu’ ve ‘ateşli’ anlamlarına çağrışım yapılarak ateşle suyun bir araya gelemeyeceği söylenmekte ve keramet gösterildiği veya büyü yapıldığı iddia edilmektedir.³ Muhibbî de şiirlerini hem âbdâr hem sûznâk eylediğini bu haliyle de ateş ve suyu bir araya getirmekle adeta keramet gösterdiğini ifade eder. Bu durum ayrıca onun şiirlerinin hem yapı ve üslup hem de anlam olarak etkileyici ve mükemmel olduğunu ifade etmenin bir yoludur.

Âbdâr eyler Muhibbî **şi‘rini** hem sûzinâk
Ateş-ile âbı cem‘ itmiş kerāmet gösterür (G.1124/5)

1.1.1.7.Aşkta Habersizleri ve Gönülleri Yakan Dokunaklı Şiir

Muhibbî’ye göre onun şiirlerinin bir özelliği de yakıcı olmasıdır. Şiirlerin yakıcı olması onun mana yönüne işaret eden bir özelliktir. Şiirin yakıcı olması onun ‘acıklı, dokunaklı, içe işleyen, coşkun’ bir anlama sahip olması demektir. Şairin aşk ateşinden izler taşıyan şiirleri onun gönlü gibi ateşli ve yakıcıdır. Şair dert çekerek, aşk ateşiyle hararetlenerak yanıp tutuştuğu için şiirleri ateş doludur. Onun şiirleri adeta gönülleri delmekte, gönle acı ve elem vermektedir. Şiirlerini okuyanlar da bu kanaate varmaktadır. Bu şiirleri görenler onun güzelliğini dile getirmektedir. Çünkü o şiirlerde

³ Ömer Zülfe, *Şiirin İzinde Sözü Gölgesinde-Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar, Deyimler-*, 1.b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat, 2011, s.13,14

gizli manalar vardır ve bu gizli manalar insanın ciğerini, gönlünü yakacak kadar etkili ve acıklıdır.

İşiden **şi'r-i pür-süzum** okıyanlar diye lâ-büd
Muhibbî derdmend için tutuşup oda yanmışdur (G.1166/5)

Muhibbî 'ışk-ıla bulduñ harâret
Anuñçün oldı **şi'rüñ** böyle dil-düz (G.1270/5)

Muhibbî **şi'rüni** gören hasen dir
Ki anda gizlü var ma'nâ ciger-süz (G.1289/5)

Bu özelliğiyle onun şiirlerini herkes okumamalıdır. Çünkü herkes bu ateşe güç yetiremez. Şair özellikle aşktan habersiz kişilerin şiirlerini okumamasını ister. Çünkü böyle kişilerin şiirlerinin yakıcılığına dayanamayıp yanmasından korkmaktadır.

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun **şi'rümi**
Şi'r-i pür-süzum okurken korkaram kim yanalar (G.1143/5)

1.1.1.8.Gönül Yalnızlığını Gideren Bir Eğlence ve Sevgiliye Yaklaşmaya Yarayan Bir Vasıta: Şiir ve Gazel

Şairler kimi zaman beyitlerinde şiirden ne bekledikleri, şiirin ne işe yarayacağı, şiir yazmadaki amaçları gibi konularda fikir bildirmişlerdir. “Dîvânlarda şiir için yapılan en önemli tanımlamalardan birisi *oyun ve eğlencedir*. Dîvân şairleri, kendilerine intikal eden edebî geleneğe ait malzemedeki zeka ve yetenekleriyle yeni nükteli ifadeler çıkarmaktan zevk almışlardır. Şiir Osmanlı ferdi için meşru bir oyun ve eğlence gibidir.”⁴ Muhibbî, gönlün yalnızlık çektiği anlarda şiirin ancak bir eğlenceden ibaret olduğunu dile getirir. Yani yalnızlığını gidermek, hoş vakit geçirmek için yazılan şiir ile kimse olgunluğa eriştiği zannına kapılmamalıdır. “Cihan sultanı için şair için şiir, bir

⁴ Menderes Coşkun, “Klasik Türk Şairinin Poetikası Üzerine”, *Bilig*, S.56, 2011, s.61

eğlence, adeta başka âlemlere kaçıtır. Baş olmanın ağır yükünden bir süre uzaklaşmak için güzel bir vesiledir.”⁵

Muhibbî h̄alvet-i dilde hemān eglencedür ancak
Ögünüp **şî‘r-ile** kimse dimesün kim kemālüm var (G.1169/5)

Muhibbî bir başka beytinde şiirin amacı olarak sevgiliye yaklaşmayı ve onu etkilemeyi ve kucaklamayı göstermektedir. Şaire göre şiirle nice güzeller kucaklanabilir. Şiir ve gazelin ne işe yaradığını soranlar bu duruma bakmalıdır.

Şî‘r-ile çünkü Muhibbî niçe dilber kuçılır
Bunı kim diyebilür **şî‘r ü ğazelden** ne gelür (G.1155/6)

1.1.1.9.Kıymet Biçilemeyen Şiir

Muhibbî şiirlerinin karşılık verilemeyecek ve herkes tarafından anlaşılacak kadar kıymetli olduğu görüşündedir. Onun şiirlerinin kıymetini ancak dert ehli ve şiir ehli olan kimseler anlayabilir. Onun şiirleri birer incidir. Bu incinin değerini de ancak bu işten anlayan cevher-şinaslar biçebilir. Bu işin ehli olmayan kimseler onun değerini bilemezler.

Şiirlerin dert ehli tarafından anlaşılması onların dert yüklü olduğunun da bir işaretidir. Dolayısıyla derdi olmayan bir kimse bu şiirlerin kıymetini bilemeyecektir. Şair için şiirleri sadece dert sahibi kimselere söylenmeli herkese söylenmemelidir. Ayrıca Muhibbî’nin şiirlerini bir de şiir ehli olan kimseler anlayabilir. Bu durum şairin şiir konusunda iddialı olduğunun bir göstergesi sayılabilir.

Bu Muhibbî **şî‘rinüñ** herkes ne bilsün kıymetin
Ehl-i derd olan bilür kıadrini aña söyleñüz (G.1284/6)

⁵ Semra Tunç, “Muhibbî Dîvânı’nda Şiir ve Şair ile İlgili Değerlendirmeler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.7, 2000, s.6

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür

Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinās (G.1393/5)

Şiirde gösterilen hüner karşılığında bir bahşiş veya ihsan vermek gelenektir. Şairin hükümdara sunduğu şiirin kalitesi ve etkileyiciliği çerçevesinde aldığı ihsan da artmaktadır. Hükümdarların şairleri koruma ve yüceltme anlamında sürdürdükleri bu gelenek Muhibbî tarafından da söz konusu edilmiştir. Muhibbî ateş dolu, yakıcı şiirlerinin Acem iklimine ulaşması durumunda bu şiirlerin bir harfinin kıymetini verebilmek için Dârâ'nın tacını bile satacağını ifade eder. Böylece şair şiirinin kıymetli oluşunu vurgulama amacındadır.

Şi'r-i pür-süzum eger varsa 'Acem iklimine

Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (G.1041/6)

1.1.1.10. Gül Gibi İnce, Taze ve Renkli Şiir

Gül, dîvân şiirinde en çok söz konusu edilen çiçektir. İnceliği, güzel kokusu, şekli vs. gibi özellikleriyle gül daha çok sevgili veya sevgilinin çeşitli unsurları için benzetmelik olarak karşımıza çıkar. Bunun dışında zaman zaman şairler şiirlerinin güzelliğini vurgulamak için gül ve şiir arasında çeşitli ilgiler kurmuşlardır.

Muhibbî de şiirlerinin, gazellerinin, sözlerinin veya beyitlerinin güzelliğini ve cezbediciliğini anlatmak için bunları güle benzeterek sunar. Muhibbî'ye göre onun sözleri gül fidanından bile tazedir. Onun şiirlerinin her beyti bir güldür, dolayısıyla gazelleri de birer gül destesidir. O yüzden aşk ehli onun şiirlerini seyretmektedir.

Naḥl-i gülden tāze terdür bu Muhibbî'nüñ **sözi**

Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bār seyr (G.1054/5)

Şi'rümüñ her beyti güldür ḥātṭı sünbüldeñ nişān

İy Muhibbî sünbüle bağlu gāzel gül-destedür (G.1132/5)

Gül, baharın müjdecisi ve eğlence yerlerinin vazgeçilmez unsuru olması dolayısıyla dîvân şiirinde sıklıkla kullanılmıştır. Gül devri veya gül eyyamı güllerin açılmaya başladığı zaman olup baharı karşılar. Muhibbî de gül devrinde yani bahar mevsiminde güzellerin verdiği şevkle gül gibi taze ve renkli gazeller söylemektedir. Bu özelliğiyle onun şiirleri adeta baharın kokusunu ve coşkusunu taşımaktadır. Bu coşkuyla şair gazellerini aniden söylemektedir.

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine
Tāze tāze gül gibi rengīn **ġazeller** bağlamış (G.1418/5)

Didi ānīde Muhibbî böyle bir rengīn **ġazel**
Ṭarz-ı şî‘r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (G.1123/5)

Bu anlam özelliklerinin yanı sıra Muhibbî’nin şiirleri için yaptığı nitelermeler ayrıca şiirlerinin yapısı ve üslubu konusunda da ipucu verir niteliktedir. Şiirin gül gibi taze olması yeni ortaya çıktığının ve başka şiirlere benzemediğinin bir göstergesi sayılabilir. Renkli şiir de söyleyiş bakımından şiirin güzelliğini ifade eden bir benzetme olarak ele alınabilir.

1.1.1.11. Sevgilinin Anılmasıyla Artan ve Şeker Gibi Tatlanan Şiir

Şiirlerini tanımlarken Muhibbî’nin kullandığı sıfatlardan biri de “tatlı”lıktır. Bunun için de “şekerden leziz”, “kand-i mükerrer” ve “şirin eda” ifadelerini kullanılır. Şiirin tatlı olması sözlerinin hoşā gitmesini, beğenilmesini, iç açıcı olmasını ifade eder. Şaire göre şiirleri şekerden bile tatlıdır ve şirin bir tarzda yazılmıştır. Onun şiirlerine bu tatlılığı kazandıran sevgilidir. Sevgilinin dudaklarının vasıfları şairin ağzında tekrarlanıp durduğu için sözleri de tatlılık kazanmıştır.

‘Aceb mi **şî‘r ü eş‘ārūm** lezīz olursa şekkerden
Nigāruñ lebleri vaşfi zebānumda mükerrerdür (G.1076/3)

Muhibbî zīkr ider şekker lebüñ çün
Olur her bir **sözi** kand-i mükerrer (G.1162/8)

Naẓmuñ Muhibbī **naẓmına** beñzer Nizāmi'nüñ
İnce ḥayāl-i nāzük ü şīrīn edāyı gör (G.1107/5)

Muhibbī dīvān şairleri arasında en çok gazel yazanlardan biridir. Beyitlerinde şairlerinin çokluğu ile ilgili ipuçları veren şaire göre şairlerinin bu kadar çok olması sevgiliyi anlatması dolayısıyladır. Şair sevgilinin zülfünün kıssasını veya güzellik mecmuasından bir sayfayı yazmaya çalıştıkça şairleri artmış, defter ve dīvānlar doldurmuştur.

Bu Muhibbī zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın
Her kılūñ şerhinde başka **defter ü dīvān** olur (G.1095/7)

Ḥüsnüñüñ mecmū'asından bir varak şerḥ eylesem
Niçe niçe defter ü evrāk u **dīvān** bağlanur (G.1157/4)

Bu kadar çok şairin sebebi sevgilidir. Bunun yanı sıra bu şairleri yakıcı, dokunaklı ve inci gibi olmasının sebebi de sevgilidir. Şair sevgilinin dişlerini andığı için şairleri inci saçmakta; güzellik mumunu yani yüzünü andığı için de yakıcı ve dokunaklı olmaktadır. Şairleri sevgiliyi anmasıyla güzellik kazanırken şair de güzeller padişahı olan sevgiliyi methettikçe şair meydanında ünü artmaktadır.

Dişlerüñle şem'-i ḥüsnüñ bu Muhibbī añmasa
Şi'rini pür-süz idüp **naẓmın** güher-rīz eylemez (G.1237/5)

Sen güzeller pādīşāhın dem-be-dem çün medḥ ider
Bu Muhibbī **şi'r** ara Selmān olursa çok mıdur (G.1032/5)

1.2.MUHİBBÎ'DE SULTANLIK VURGUSU

“Sultan, padişah, şeh, şah” gibi kelime ve kavramlar hemen her dîvân şairi tarafından kullanılmıştır. Ancak genel olarak bu kavramlar sevgili için kullanılmıştır. Sevgili âşık karşısında bir sultan, güzeller arasında bir padişaktır. Âşık ise bu sultan karşısında daima kul köle konumundadır. Kimi zaman da âşık bir padişah olarak görülür. Diğer âşıklar arasında kendi farkını vurgulamak isteyen âşık kendisini aşk yolunda bir padişah olarak sunar. Bu ve benzeri unsurlar çerçevesinde “hükümdarlık” kavramı şairlerin çeşitli hayal tablolarına malzeme olmuştur.

“Muhıbbî”, bilindiği gibi Kânûnî Sultan Süleyman'ın mahlasıdır. Sultan Süleyman onuncu Osmanlı padişahıdır ve Osmanlı padişahları arasında kırk altı yıllık saltanatı ile en uzun süre hükümdarlık yapmış padişaktır. Devletin en şaşaalı dönemlerinde saltanat süren Sultan Süleyman bu hükümdarlık yönünü şiirlerinde de işlemiştir. Beyitlerinde Muhıbbî'nin sultanlık alameti sayılan “taç, taht, otağ, leşker, liva, sancak, ferman, tuğra” gibi unsurları sıklıkla kullandığı görülmektedir.

Muhıbbî'nin şiirlerinde her dîvânda olduğu gibi “hükümdarlık” kavramı çerçevesinde hayaller kurulmuştur. Burada dîvân şairlerinin genel hayalleri bir kenara bırakılıp sadece onun “sultan”lık yönünü vurgulayan ve daha çok şairin “ben” algısıyla oluşturduğu beyitler üzerinde duruldu.

1.2.1. Görünürde Memleket Sultanı Gerçekte Sevgiliye Köle

Muhıbbî şiirlerinde gerçek bir hükümdar olduğunu sık sık vurgular ama onun için bu hükümdarlığın bir değeri yoktur. Şairin asıl amacı sevgiliye köle olmaktır.

Bu Muhibbî'nüñ murâdı bendeñ olmağdur hemân
Gerçi kim zâhirde biz de memleket sulţānyuz (G.1256/5)

Sevgilinin mahallesinde köle olmak ona yetecektir. Öyle ki bu kölelik karşısında bütün dünyaya baştanbaşa sultan olmayı bile istemez. Büyük bir devletin hükümdarı

olan şair sevgiliye köle olmak karşılığında her şeyinden vazgeçer görünmektedir. Dünyaya padişah olsa da sevgili karşısında kendisini köle gibi göstermektedir. Onun için sevgilinin kölesi olmak dünyaya padişah olmaktan daha hoştur.

Kūy-ı dilberde Muhibbī'ye gedā olmak yiter
Bu cihāna ser-te-ser olmaga sultān istemez (G.1314/5)

Kim ki 'āşıkdur Muhibbī āsitān-ı yārda
Pādişāh-ı dehr ise kendüyi çāker gösterür (G.1153/7)

İy Muhibbī 'āleme şāh olmadan
Dilberüñ olmak gedāsı hoş gelür (G.1175/6)

Bu Muhibbī şeh-i cihān iken
Şimdi bir hūba bendedür dirler (G.1098/6)

Sultanlığı sevgilinin köleliğine tercih eden şair, sevgili karşısında boynu bağlı bir padişaktır. Sevgili her ne söylese onun için fermandır.

Kuluñam boynı baglu pādişāham
Her ne itseñ bu bende fermāndur (G.1068/7)

Sultanlığını vurguladığı bir başka beytinde ona bu sultanlığı sevgiliye köle olmak bağışlamıştır. Şair sevgilinin kapısında kul köle olup onun ayak tozuna yüz sürmekte ve bunu başına taç etmektedir. Bu haliyle de yedi iklime hükmeden bir padişaha benzemektedir.

Muhibbī efser itmiş hāk-i pāyuñ
Anuñçün şāh-ı heft-iqlīme benzer (G.1179/6)

1.2.2. Âşıklara ve Rintlere Sultan

Mülk sultanlığını vurgulayan Muhibbî bunun yanında aşk sahasında âşıklara ve rintlere sultan olduğunu da söyler. Onun aşk sultanlığında sevgiliye köle oluşu ve bir âşık olarak içinde bulunduğu durum da söz konusudur. Muhibbî aşk sultanı olsa buna şaşılmamalıdır. Çünkü onun gam meclisinde ay gibi bir “çerağ” yanmaktadır.

Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür
Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerâğumuz (G.1242/5)

Taç takmak, ordu sahibi olmak, bayrak, otağ kurmak gibi unsurlar padişahlığın başlıca alametlerindendir. Muhibbî de bu unsurları sultanlığını vurguladığı beyitlerde söz konusu etmiştir. Şair, aşkın padişahı olduğundan beri sevgilinin ayağının toprağını baş tacı etmektedir. Ayrıca aşk şahının tacı olarak bir kadeh mey de söz konusudur. Kadehin taç şeklinde ve süslü oluşu onun aşğın başına taç olmasında etkilidir.

Muhibbî pâdişâh-ı ‘ışk olaldan
Ayagı toprağı ser-tâcumuzdur (G.1113/5)

Şâh-ı ‘ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter
Âhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (G.1147/1)

Hayl-i rindâna Muhibbî tañ mı olsam tâcdâr
Bir kadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (G.1277/4)

Tâcdâriyuz Muhibbî güşe-i meyhânenüñ
Oldı serde bir kadeh mey efser-i şâhânemüz (G.1315/5)

Sevgilinin toprağını veya bir şarap kadehini başına taç edip âşıklara sultan olan şair için gözyaşları bir ordu, ahı da bir bayrak veya otağ olmaktadır. Bütün bunlara sahip olan şairin gönlü de saltanata heves etmektedir.

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pādişāhı
Yaşum leşker baña āhum ‘alemdür (G.1146/3)

Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun göñlüm
Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şālum var (G.1169/3)

Leşker-i eşki çeküp āhuñ livāsın kaldurup
İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet beklerüz (G.1253/7)

Hāk-i pāyın başuma tāk itmek itdüm mültemes
Gör dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (G.1397/1)

Aşkın esiri olması şairi âşıklar arasında sultan yapmıştır. Bu haliyle kendisini bir abdala benzeten şair başı açık bir şekilde âleme serverlik etmektedir. “Başı açık olmak çaresizlik ve zavallılık ifadesidir. Tasavvuf kültüründe, biri işin gerçekleşmesi arzu edilirse, Allah’a yalvarırken zillet, fakr ve mahv alameti olarak baştaki tacı çıkarma şeklinde bir gelenek vardır. Kendilerini, kınanmaya aldırmayan yalın ayak başı kabak abdallara benzeten şairler, dünya malına değer vermeyip herhangi bir kayıt altına girmeyerek sultanlığa layık bir hale gelirler. Bu yüzden beyitlerde abdal kelimesi ile birlikte baş açık padişahlık et- ifadesi özellikle geçmektedir.”⁶

Âleme sultan olduğunu vurgulayan Muhibbî bir abdal gibi başı açık bir şekilde serverlik ettiğini söyler. Bu duruma sevgilinin dikkatini çekmek isteyen şair, onun karşısında aciziyetini dile getirmekle beraber âleme sultan olsa da buna değer vermediğini ima etmektedir.

Şol esîr-i ‘ışk olan abdāla bak gel ğusrevā
Baş açup serverlik ider ‘āleme sultān olur (G.1044/2)

Padişahlık babadan oğula geçmekle beraber eski devirde bir talih sonucu olduğu inancı da vardır. Bu talih de hüma kuşu ile ilişki kurularak ele alınır. “Halk inanışına

⁶ Zülfe, a.g.e., s.35

göre daima gökyüzünde yaşayan ve yere bazen kırk arşın yaklaşan hümanın gölgesi bir insanın başına rastlarsa taç giyeceğine işaret sayılırdı. Başka bir inanışa göre, eskiden bir meydanda bu kuşu uçururlar, kimin başına konarsa onu hükümdar seçerlerdi.”⁷

Muhibbî de bu inancı bir beytinde işleyerek âşıklara padişah olmasını sevgilinin hümaya benzeyen saçlarından başına bir gölge düşmesine bağlar. Böylece adeta başına devlet kuşu konmuştur. Burada sevgilinin şaire iltifatı da söz konudur. Sevgili şaire iltifat ederek saçından bir gölgeyi onun başına düşürmüştür ve şair diğer âşıklara padişah olmuştur. Sevgilinin şaire bir diğer iltifatı ise ona attığı eziyet taşlarıdır. Şair için bunlar bir övünç kaynağıdır ve bu taşlar âşıklar arasında padişah olmasına yarayan altın bir taç gibidir.

Anuñçün pādişāh oldum ser-ā-ser cümle ‘uşşāka
Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (G.1042/6)

Seng-i bī-dāduñ gelürse başuma
Fahır olur baña geyerem tēc-ı zer (G.1010/2)

1.2.3. Sultanlıktan Kaçış ve Kanaat Köşesine Sığınma

Muhibbî bazı beyitlerinde sultanlığını vurgularken sultanlığın verdiği sıkıntıdan, debdebeden kaçmak istediğini de dile getirir. Ona göre cihan mülküne sultan olmak sıkıntılı bir iş ve baş ağrıtan bir durumdur. Sıkıntı ve eziyeti hep padişah çekerken onun yönetimdekiler safa ve zevk sürmektedir.

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başa şudā‘
Olmaga cümle cihān mülkine sultān istemez (G.1285/2)

Dāyim cefā vü cevr çeker pādişāh olan
Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (G.1463/4)

⁷ Rıdvan Canım, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 1.b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016, s. 494

Şair, sultanlığın hay u huyundan kaçıp istiğna veya kanaat tahtına oturmak istemektedir. Yalnız kalıp kanaat ile şöhret bulmayı dünyanın padişahı olmaya değişmez. Padişahlığın verdiği sıkıntıdan kaçmak niyetindedir.

Şol ki istiğnā serīrinde oturdı şāh-vār
Ser-te-ser olmaga heft iklīme sultān istemez (G.1339/2)

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iştiḥār
Pādişāh-ı dehr olup ol hūy u hāyı istemez (G.1224/4)

Ayrıca ona göre sultan giysisi olan atlas elbiseler, kaftanlar vs. kalenler meşrep kimselerin giydiği eski püskü elbiseler yanında değersizdir. O kendisine kaftanları değil kalenderlerin giydiği yamalı, yırtık hırkaları yakıştırmaktadır.

Şāh olup kim geydi-y-ise atlas u dībā ḥarīr
Yig-durur saña ḳalender gibi olmak jende-pūş (G.1417/2)

Gerçek hayatında devletin şatafatlı yıllarında hüküm süren Kânûnî'nin bu beyitleri kaleme alması onun psikolojisi hakkında ipucu verir niteliktedir. Ancak dîvân edebiyatında şiirlerin yazılış tarihinin belli olmaması sağlıklı bir yorum yapılmasına engeldir. Bununla beraber şairin artık her şeyden kaçış psikolojisinde olması bu beyitlerin yaşlılık devrinde yazılmış olduğunu akla getirmektedir. Çünkü beyitler yaşlı, dünyadan yorulmuş, hayatında sakinlik isteyen bir kimsenin durumunu yansıtmaktadır.

1.3.MUHİBBİ’NİN NASİHAT İÇERİKLİ BEYİTLERİ

Nasihat Arapça bir sözcük olup Türkçe öğüt ile eş anlamlıdır. Edinilen tecrübeler sonucunda bir kişinin görüp anladığı şeyleri bir başkasına tavsiye etmesi demektir. Bu tavsiyeyle o kişiye doğru yolu göstermek, yapması veya yapmaması gereken şeyler üzerinde dikkatini toplamak amaçlanır.

Nasihat kavramı her kültür ve toplumun yazılı eserlerinde işlenmiş bir kavramdır. Bu kavram çerçevesinde her toplum kendi algı ve anlayışı sınırlarında insanlara çeşitli konularda tavsiyelerde bulunmuştur. Bu kavram Türklerin de ilk yazılı kaynaklarından bu yana çeşitli vesilelerle edebiyatta yer almış bir kavramdır. “Bu konuda Göktürk Yazıtlarında Türk hükümdarının milletine hitap ettiği sözler başlı başına bir nasihat özelliği gösterir. İlk yazılı eserlerden günümüze kadar birçok edebiyat ürününde nasihat etme geleneği devam etmiştir.”⁸ Nasihat etmek her devirde kendisini gösteren bir olay olmuştur. Öyle ki Türk edebiyatında nasihat içerikli müstakil eserler yazılmıştır. “Nasihatname” veya “pendname” denilen bu eserler her devirde farklı konuları işleyerek görülmektedir. Bu müstakil eserlerin yanı sıra dîvânlarda da şairler ya doğrudan nasihat şiirleri ya da şiirler içinde nasihat içerikli beyitler kaleme almışlardır.

Nasihatnamelerdeki kadar konu genişliği olmasa da dîvânlara serpiştirilmiş nasihat şiirleri ve beyitleri de konu bakımından çeşitlilik gösterir. “Dîvân şiirindeki nasihat içerikli beyitlerde ilâhî aşk, dünyaya gönül bağlamamak, makam mevki ve mal sevgisinden uzak durmak, hevâ ve hevesi terk etmek, kadere rıza, sabır, şükür, istiğna, tevbe, terk, tefekkür... gibi tasavvuf düşüncesinin bilhassa ele aldığı kalbî hallere ilişkin konular ele alınmıştır. İnsanlara iyilik etmek, cömertlik, tevazu, şükür, sözü güzel ve yerinde söylemek gibi ahlâkî konular da dîvânların nasihat içeriğinde önemli bir yer tutar. Günlük hayatın ayrıntılarına, âdâb-ı muaşeret kurallarına ilişkin nasihatlere hemen hemen hiç yer verilmez.”⁹

⁸ Mustafa Durdu, *Türk Edebiyatında Nasihat*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, s. 5

⁹ Esmâ Polat, *XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018, s. 70

Muhibbî'nin ele alınan gazellerine bakıldığında üslubunun genel olarak âşıkâne ve rindâne olduğu görülmektedir. Ancak Muhibbî bu üslup arasında nasihat içerikli beyitler söylemeyi de ihmal etmemiştir. Çeşitli konularda nasihatler görebileceğimiz beyitlerinin ana nasihat konusu ise dünya ile ilgili olanlardır. Dünyanın faniliği, geçiciliği, vefasızlığı, dünyaya meyledilmemesi gerektiği gibi konularda daha fazla beyit karşımıza çıkmaktadır. Beyitlerde karşımıza çıkan nasihatler içeriğe göre başlıklara ayrılıp ele alındı ve nasihatlerle ilgili örnek beyitler her başlığın altında sunuldu.

1.3.1. Amel ile Cennet Bulunmaz

Amel, genel olarak bir amaca yönelik yapılan her türlü iş ve eylem demektir. Dinî anlamda ise dinî emirleri yerine getirmek için yapılan eylemlere denir. Dinin sunduğu iyi ve güzel işleri yerine getirmenin yanı sıra özelde dine dair ibadetler için de kullanılır. Bu iyi ve güzel işlerin karşılığında ise cennet arzu edilir.

Dîvân şiirinde amele önem veren ve yaptığı ameller karşılığında cennet beklentisi içine giren, bu yönüyle de eleştiren tip zahiddir. Muhibbî, zahid gibi cennet peşinde olunmaması gerektiği konusunda nasihat eder. Çünkü cennet yapılan ameller sonucunda elde edilmez, Allah'ın bir lütfudur. Bu sebeple kuru amelden bir fayda gelmez. O yüzden amaç cennet değil “dîdâr” olmalıdır.

Ṭālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete
Dūn-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdārı gör (G.1110/3)

Zāhidā sanma ki a‘māl-ıla cennet bulasın
Ol Hāḡ’uñ fażlı-durur yoḡsa ‘āmelden ne gelür (G.1155/4)

1.3.2. Doğru Yoldan Ayrılmamalı

Doğru yol, bir dinin ve kültürün insana gösterdiği iyi ve güzel işleri karşılayan bir kavramdır. İnsana, topluma ve inanca zarar vermeyen her türlü işi ve davranışı ifade

etmek için kullanılır. Bunun dışındaki davranışlar ise insanı yanlış şeylere sevk eden eğri ve yanlış yol olarak tanımlanabilir.

Bu bağlamda Muhibbî bu fani dünyada doğru yoldan ayrılmamak gerektiği konusunda nasihat eder. Çünkü iyi veya kötü yapılan her işin hesabı sorulacaktır. Herkes eğrilik yapıp yanlış yolda olsa da kişi doğru yolda doğru durmalıdır. Çünkü gönlünü temiz tutup doğru olan kimseyi Allah da sevmektedir.

Togrı yoldan gel hüruc itme ki fânîdür cihân
Her ne itseñ hayr u şer âhîr hisâbı var-ı mış (G.1401/5)

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın
Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (G.1064/2)

İy Muhibbî şâf-dil hem pâk-meşreb ol yüri
Kim tārîkı togrıdur lâ-büd anı Hâlîk sever (G.1133/5)

1.3.3. Dünya Sevgisini Gönülden Gidermek Gerek

Muhibbî'nin nasihat içeren beyitlerinde en çok karşımıza çıkan "dünya" ile ilgili olanlardır. Bunlardan ilki de dünya sevgisi beslememeye dair olandır. Gerek ayetlerde gerek hadislerde insanı dünyaya karşı sevgi beslemekten men eden telkinler vardır. Muhibbî'ye göre de insan fani bir dünyada yaşadığının farkında olmalıdır. Bu dünyada ebedi kalıp başını kurtaracağını sanmamalıdır. İnsan bunların farkına varıp kalbinden dünya sevgisini gidermelidir. Yoksa iki cihanda da dirlik bulamayacaktır. Kalbinde zerre kadar dünya sevgisi bulunan bir kişi Hakk'ın yolunda yaşayamayacaktır.

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş
Budur sözüüm itmeye iki cihânda ol ma'âş (G.1441/1)

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş
Pes böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (G.1435/1)

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyā sevgüsi
İdemezsin sen çarık-i H ak'da bil hergiz ma'āş (G.1425/2)

1.3.4. Dünya Vefasızdır

Vefa, verdiği sözü yerine getirme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadakat anlamlarına gelen bir kavramdır. İnsanda olması beklenen bu olumlu tavır dünyadan beklenmemektedir. Dünyanın vefasızlığı ile ilgili beyitlerde dünya kişileştirilerek vefasız bir insana benzetilir. Muhibb  vefasız feleği elinde değirmen taşıyla insanları un gibi öğütüp duran bir değirmenciye benzetmektedir.

Seher g ş it ne dir murđ-ı seher-h z
'ömür gibi bu dünyā b  vef dur (G.1180/6)

Dünyā kime mihr itdi saña ide Muhibb 
Cevr-ile cef  kılmada c n numa benzer (G.1189/5)

Nevbet-ile halkı bir bir ögidür gendüm miş l
Uşbu çarh-ı b -vef nuñ  siy bı var-ı mış (G.1401/6)

Dünyadan sevgi, merhamet, vefa gibi tavırları ummak boşunadır. Dünya kimseye vefa göstermemiştir. Onda sadece cefa ve sıkıntı meydana gelir. Bu yüzden dünyada kimse sevinçli olamamaktadır.

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cef dur
Kimse cih nda hürrem olduğı yokdur olmaz (G.1301/4)

Muhibb 'ye göre dünyanın vefasız olması gibi insanlar da vefasızdır. Bu dünya insanın zor anlarında yardım edecek, onun feryadına yetişecek kimse yoktur. O yüzden kimseden merhamet beklememelidir.

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res
Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (G.1390/1)

Dünya vefasız olduğu kadar hileci ve aldatıcıdır. Adeta bir hokkabaz gibi insanın aklını karıştıran dünya, her gün yeni bir şekilde doğmakta ve bin türlü alamet göstererek insanı aldatmaktadır.

Ġarra olma bu cihān her gün dogar bir nev'-ile
Mührelerle 'aqluñı tağıtma olma ḥoḳḳa-bāz (G.1215/6)

Bir naẓar kıl cān göziyle gör bu lu'bet-bāz-ı çarḥ
Bir nefesde saña biñ dürlü 'alāmet gösterür (G.1124/2)

1.3.5. Dünya Verdiğini Geri Alır

Muhibbî tarafından dünyanın geçiciliği ve vefasızlığı birçok beyitte vurgulanmıştır. Dünyanın vefasızlığı konusunda nasihat veren beyitlerde vurgulanan bir nokta da dünyanın verdiği her şeyi geri almasıdır. Dünya her şeyi insana ödünç vermiştir. Ve sonunda verdiklerini bir bir geri alacaktır.

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir
Āḥir komaz alur ol virmiş-durur saña ḳarż (G.1485/5)

Dünyada elde edilen mal mülk, makam, şöhret kalıcı değildir. Bunlar bir gün elbet insanın elinden gidecektir. Muhibbî bu konuyu daha etkili kılmak için Şehname'de adları anılan ünlü İran hükümdarlarını öne çıkarır. Bu hükümdarlar bir zamanlar bu dünyada hüküm sürerken felek onların da tacını ve tahtını almıştır. O yüzden elde edilen şeylerle gurura kapılıp dünyaya aldanmamak gerekir.

İy Muhibbî key naẓar kıl uşbu 'ayyār felek
Gāh tād-ı Ḥusrev ü gāhî külāh-ı Cem kapar (G.1037/5)

Mağrūr olup cihāna aldanma māl u cāha
Terk ide seni āhir yokdur cihānda olmaz (G.1335/4)

İnsanın elde ettiği maddi şeyler gibi mutluluk, ferahlık, huzur gibi duygular da dünya tarafından insanın elinden alınan unsurlardır. Dünya kimi güldürdüyse onu ağlatmadan bırakmamakta, bir mutluluğun ardından hemen sıkıntı gelmektedir. O yüzden insan mutlu günlerinin sürekli olmayacağına farkına varıp akıllı davranmalıdır.

Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz
Dönüp ağlatmayacak komaz anı āhir-i kār (G.1205/11)

Gelür her şādīnūñ ardınca biñ ğam
Cihānda ‘ākıl olan gülmek olmaz (G.1286/3)

Bir ferah gelse Muhibbī ğam hemān ardıncadur
Anuñ için bu fenā dārında yokdur şādumuz (G.1317/5)

1.3.6. Dünya / Ömür Göz Açıp Yumuncaya Kadar Geçer

Dünyanın ve ömrün geçici oluşu, süresinin kısa oluşu hemen her şair tarafından işlenmiş bir konudur. Muhibbî de bu konuyu birçok beytinde işlemiş ve okuyuculara bu konuda nasihatler vermiştir. Şaire göre bu dünyanın süsüne aldanıp ona gönül verilmemelidir. Çünkü dünya hayatı göz açıp yumuncaya kadar geçer. Bu dünya hayatının kısıklığını göz önünde bulundurmalı, gurura kapılarak dünyaya meyletmemelidir. Bu dünyaya gelen kişi ne olduğunu anlamadan geçip gitmektedir. Hakikat nazarıyla bakıldığında bu dünya hayatının süresi bir iki saattir.

Zīver-i dünyāya aldanma görüp dil bağlama
Sen gözün açup yuminca key sakın dünyā geçer (G.1067/4)

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına
Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (G.1088/4)

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya
Haķıķatle nazār kılsañ hemāñ bir iki sādurdur (G.1137/7)

Dünya hayatı sonsuz değildir ve dünyaya gelen insan gitmeyeceğini sanmamalıdır. Çünkü bu dünya kimseye kalmamıştır ve kalmayacaktır. Yeryüzünde hüküm süren kimselerden bile zerre kadar bir iz kalmamıştır. Onların tantanası, şatafatı gelip geçmiştir. Şimdi hepsi bir mezara düşüp inlemektedir.

Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer
Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (G.1024/3)

Bu günü hoş görelüm irte günün issisi var
Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (G.1040/3)

Bu çarh-ı bī-vefā hālin görüp kim buña dil bağlar
Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (G.1166/3)

Ömrün gelip geçici oluşu konusunda Muhibbî kendi şahsında nasihat edip aklın başa devşirilmesi ve gaflet uykusundan uyanılması gerektiğini ikaz eder. Çünkü ecel kuşu durmadan insanların ömür tanesini toplamaktadır. Ve gün gelecek insana kolsuz bir gömlek yani kefen biçilecektir.

Gitti ‘ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele
Hafta geçer ay u yıllar alımam andan haber (G.1081/5)

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘akluñı divşür
Ezelden böyledür ‘ādet aña hıç āsıtın olmaz (G.1238/7)

İy Muhibbî gaflet itme aç göz uyhudan uyan
Turmadan dirmekdedür murg-ı ecel çün çīnemüz (G.1241/5)

1.3.7. Dünyaya Meyletmemek Gerek

Dünyanın geçici oluşu, dünya sevgisinin kalpten giderilmesi gerektiği, dünyanın vefasız olduğu gibi nasihatlerden başka Muhibbî beyitlerinde sık sık dünyaya meyletmemek gerektiğini de nasihat yoluyla vurdular. Şairin bu nasihatlerinde şüphesiz İslam dininin inanç çerçevesi etkili olmuştur. “İslam dini ve tasavvuf düşüncesinde insan için dünya geçici bir yurttur. Aslolan bu dünya hayatının geçici saadetine bağlanmamak, onun insana sunduğu güzellik ve makamlarının fani olduğunu idrak edip ebedî âlem için çalışmaktır. Kainat bütün varlığıyla bir tecelligâhtır, önemli olan bu tecelligâhta Hakk’ı görmek ve ona doğru yönelmektir.”¹⁰

Muhibbî’ye göre bu dünya nimetlerine aldanan insan değil ancak hayvandır. Dünyaya aldanıp ona meyleden kişiye insan yerine hayvan demek daha uygundur.

Kim ki dünyâ ni‘metine aldanup meyl eyleye
Aña hayvândur disünler dimesünler aña nās (G.1379/4)

Şair dünyayı bir kadına hatta huysuz, suratsız yaşlı bir kadına benzetmektedir. Ona göre böyle bir kadına gönül vermek er kişinin yapacağı iş değildir. Er kişi böyle acûze bir kadına benzeyen dünyaya gönül vermemeli ve altın ve gümüşle ona kanmamalıdır. Bunun aksini yapan ise artık er vasfını taşımayacaktır.

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül
Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdaneler (G.1143/7)

Muhibbî olma dünyânuñ muhibbi
‘Acûze ye gönül virmek er itmez (G.1214/5)

Sanmañ ki gönül meyl ide dünyâ-yı ‘acûza
Kâni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (G.1291/4)

¹⁰ İbrahim Gültekin, “Taşlıcalı Yahyâ Bey’in Dîvânı’nda Nasihatname Türünde Yazılmış Şiirler ve Bu Şiirlerin Konuları, Dili ve Üslubuna Dair Bazı Hususiyetler”, *Turkish Studies*, C.8/9, 2013, s. 1532

Dünyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acūz ancak
Aldanmaz aña hergiz merdāne abūl itmez (G.1258/4)

Aldanma göñül virme bu dünyā-yı ‘acūza
Her kim ki göñül virdi bu dünyāya er olmaz (G.1234/7)

Dünya bir büyü ve efsaneden ibarettir. Bu özelliğiyle de sürekli insanları aldatır. Öyle ki gayet yaşlı olmasına rağmen kendisini genç göstermektedir. Takındığı süslerle insanların gönlünü çelen dünyaya karşı şair onun suretine değil manasına bakılmasını gerektiğini ifade eder.

Mekr-i cihāna bak ki füsūn u fesānedür
Aldanma bu fesāneye çün hep füsūn geçer (G.1102/4)

İy Muhibbī key sakın dil virme dehre sanma genç
Vesmelüdüdür gerçi kim ammā ki gāyet yaşlıdur (G.1084/5)

Naş-i dünyāya Muhibbī dil virüp aldanmazuz
Şürete meyl itmezüz zīrā ki ma‘nāsındayuz (G.1305/9)

İnsan dünyanın manasına bakmayıp suretine aldandığı zaman sonu pişmanlıkla bitmektedir. Burada şair Karun’u örnek vererek onun dünyaya meyledip altın ve gümüş biriktirdiğini ama sonunda yerin dibine geçip inlediğini söyler. Karun, dünya malıyla hırslanmış ve ona meyletmiştir. Ancak bunun sonunda hiçbir fayda elde edememiştir.

Meyl-i dünyā-y-ıla cem‘ itdügiçün sīm ü zeri
Düşüben a‘r-ı zemīn içine ārūn iniler (G.1019/4)

İy göñül olma sakın dünyā metā‘ına arīş
N’eyledi nadi ne assı eyledi ārūn’a sor (G.1106/4)

1.3.8. Eğlence İçin Geç Kalınmamalı Çünkü Bahar / Ömür Çabuk Geçer

İnsanın dünya hayatını anlamlı kılan yönlerden biri de dünyanın nimetlerinden faydalanabilmektir. Mutlu olmak, eğlenmek, dünya nimetlerinden zevk almak her insanın arzusudur. İnsan belli ölçüler çerçevesinde arzularını yerine getirip mutlu olduğu zaman hayatı daha anlamlı hale gelir. Edebiyatta mutluluğun ve eğlencenin sembolü olarak genellikle bahar mevsimi bir sembol olarak karşımıza çıkar. Bu mevsimde doğanın canlanmasının yanında insanın duyguları da tazelenir. Şairler kısa süren bu mevsimde hayattan keyif alınması gerektiğine dair tavsiyelerde bulunur. Baharın çabuk geçmesi ile ömrün kısalığı arasında bağlantı kuran şairler bu zamanının boşa gerilmemesinden yanadır.

Muhibbî hemen her dîvân şairi gibi hayattan zevk alınmasının, dünyada zevk ve safa sürülmesinin, şarap içip gönüldeki dertlerin giderilmesinin, baharda gezip dolaşmanın gerekliliği gibi konularda tavsiye niteliğinde beyitler kaleme almıştır.

Şaire göre paslanan gönül aynasını temizleyip cilalayacak olan şaraptır. Ömrün geçiciliğinin farkında olan şair eline kadeh alıp safa ve zevk etmekten yanadır. Bu konuda sakiye de bade sunması için seslenen şair; dünyanın temelsiz, ömrün berbat olduğunu söyler.

Göñül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı
Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (G.1047/3)

Sâkı piyâle al elüñe çünki gün geçer
Bârî şafâ vü zevk idelüm 'ömr çün geçer (G.1102/1)

Sâkiyâ gör dehri bî-bünyâddur
Bâde sun kim 'ömr hem berbâddur (G.1118/1)

Ömrün kısalığının yanı sıra bahar mevsimi de Muhibbî'nin eğlenceye dair kullandığı sembol olarak karşımıza çıkar. Şaire göre bahar gelince bağlar gezilmelidir.

Çünkü bahar zamanı insanın gönlünden dertler yok olur. Bahar mevsimi gelince zamanı meysiz geçirmemek, gül ve şarap sohbetini elden kaçırmamak gerek. Çünkü ömür gibi baharın da kısalığı bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla bahara erişildiği zaman fırsatı boşa geçirmeyip yenilip içilmeli ve eğlenmeye bakılmalıdır.

Bahār irdi Muḥibbī geşt-i bāğ it
Bu demler guşsa gönülden gidendür (G.1112/5)

Bahār eyyāmı gül devri irişdi
Geçürme ‘ömri meysüz kim hebādur (G.1180/5)

Gül ü mül şöḥbetin fevt itme sākī
Bilürsin kim bahāruñ sür‘ati var (G.1199/8)

‘İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyāmına
Furşatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azīzüm bir nefes (G.1382/6)

1.3.9. Günahlardan Kurtulmak İçin Pişmanlıkla Tevbe Etmek Gerek

Dîvân şairleri bağlı oldukları İslam dinini şiirlerinde işlemişler zaman zaman dinin emir ve yasaklarını beyitlerinde konu etmişlerdir. Dindar olsun veya olmasın hemen her dîvân şairi dine dair öğeleri şiirinde kullanmaktan geri durmamıştır. Dine dair işlenen konular arasında “günah ve tevbe” kavramları da yer almaktadır. “Arapça bir kelime olan tevbe (tövbe), “*geri dönmek, rüçû etmek, dönüş yapmak*” anlamındadır. Dinî terminolojide tevbe, “*dinde yerilmiş şeyleri terk edip övgüye lâyık olanlara yönelme*” biçiminde tanımlanır. “*Rüçû*” kelimesinin de tevbe anlamında kullanılmasından, tevbenin bezm-i eleste Allah ile kul arasında yapılan ahdin tazelenmesini veya her insanın fitrat çizgisine dönmesini ve onu korumasını ifade ettiği anlaşılır.”¹¹

¹¹ Polat, a.g.e., s. 312

Muhibbî günah ve tevbe beyitlerinde beraber anarak günahlara tevbe edilmesi gerektiğini nasihat eder. Günahların yükünden kurtulmanın yolu tevbe etmektir. Bu yüklerden kurtulmak sırat köprüsünden geçmeyi de kolaylaştıracaktır.

İy Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bār-ı günāh
Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez sırāt (G.1499/5)

Günahtan tevbe etmenin ilk şartı pişmanlıktır. Şaire göre tevbe pişmanlıkla, hatasını anıp ağlamakla yapılır. Günahları ancak gözyaşı temizler.

Nālān olup cürmin añup sīne döğmege
Gerdūn gibi eline alsun dil iki taş (G.1441/3)

Gözün yaşı günāhuñı añ aksun
Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (G.1286/2)

1.3.10. Güzellik ve Gençlik Geçicidir Bunlarla Gurura Kapılmamak Gerek

Güzellik ve gençlik insanın ömründe hoşuna giden ve zaman zaman gurur duyulan zamanlardır. Muhibbî güzellik ve gençlik konusunda gurura kapılmamak gerektiği konusunda nasihat eder. Şair sevgiliye hitaben güzellik devriyle gururlanmaması gerektiği, bu dünyada güzelliğin çabuk geçeceği ikazında bulunur. Güzelliği zamane güzelliği olan sevgilinin bu çağı da dünya gibi gelip geçecektir.

Nigārā ğarra olma devr-i hūsne
Güzellik tiz geçer uşbu cihāndur (G.1198/7)

Hüsñün zamāne hüsñidür iy yār-ı dil-firīb
Aldanma gel bu hüsñüne ki devrān gelür geçer (G.1088/2)

Güzelliğin fani olduğunu belirten şair, ömrün gençlik yıllarına aldanıp mağrur olmamayı, kendini harmanda ezilen bir dane gibi görmek gerektiğini öğütler.

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş
Bulınmaz ‘arz-ı hūsn eyle güzellik çünkü fānīdür (G.1087/3)

Ġarra olma sebzezār-ı ‘ömrüne
Dāne gibi kendüñi ħarmanda gör (G.1089/5)

1.3.11. Hayırlı İşler Yapmalı

Hayırlı ve iyi işler yapmak her inanç ve kültürde tavsiye edilen erdemli davranışlardır. İnsanın insanlara ve diğer canlılara iyi davranması, onların hayrına olacak işler yapması ondan beklenen olumlu davranışlardır. Hayır işlemek dinî anlamda bir tavsiye olabileceği gibi toplumsal anlamda da insandan beklenen bir tutumdur.

Muhibbî de hayırlı işler yapmayı tavsiye etmiş, kötü işlerden de uzak durulması gerektiğini nasihat etmiştir. Bunun tersi bir tutum sergilemek insanlar arasında kötü olarak anılmaya sebep olacaktır. Hayırlı işler yapmamak şaire göre bir pişmanlık sebebidir.

Hergiz görürem eylemedüñ ħayr-ı ‘amel sen
Āh eyle dilā dīdelerüñden döküben yaş (G.1435/2)

Düriş ħayra vü şerden ictināb it
Dimesünler senüñ için bed-āmüz (G.1289/4)

1.3.12. Hevaya Uymanın Sonu Heba Olmaktır

“Arzu ve istek” kelimeleriyle eş anlamlı olan “heva” kelimesi tasavvufta, “nefsin tabiatın gereğine meyl etmesi, süfli cihete yönelip ulvi cihetten yüz çevirmesi. Şer’i ölçülere bakmaksızın nefsin hoşuna giden şeylere yönelmesi”¹² olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda heva, insanın uymaması gereken olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Dîvân şairleri de insanın bu olumsuz durumdan uzak

¹² Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, 2.b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005, s. 165

durması gerektiği, heveslerine uymanın sonunun pişmanlık olacağı noktalarında nasihatlerde bulunur.

Muhibbî'ye göre heveslerinin peşinden gidip onlara uymanın sonu heba olmaktır. Nefsinin isteklerine uyan kişi sonunda mahcubiyet yaşayacaktır. Heva ve heves konusunda ikazda bulunan şair, bu öğüdü kulağına küpe eden kişinin asla mahcup olmayacağını söyler.

Hevāya oynuñ başı hebā olmak muḳarrerdür
Daḫı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (G.1174/6)

Hevā-yı nefse kim uysa Muḫibbî soñı ḫacletdür
Bu pendî cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (G.1231/5)

1.3.13. Kanaatle Bakanın Gözüne Çok ve Az Bir Görünür

Elindekiyle yetinmek, gözü fazlasında olmamak gibi anlamlara gelen kanaat kavramı, “tutumlu, gönlü zengin ve tok gözlü olma, hırslı ve açgözlü olmama”¹³ olarak tarif edilmektedir. Dinî anlamda insan için tavsiye edilen olumlu davranışlardan olan kanaat dîvân şairleri tarafından da sıklıkla işlenmiştir.

Muhibbî de beyitlerinde kanaati tavsiye etmiştir. Şaire göre başa her ne gelirse gelsin insan bunu kanaatle karşılamalı ve gözüne az ve çok bir görünmelidir.

Her ne gelse saña yigdür ki ḫanā‘at idesin
Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (G.1215/3)

Kanaati tercih etmenin sonu uzlettir. Kanaati tercih eden kişi Anka gibi gözlerden uzak olur ve kimseye görünmez.

¹³ a.g.e., s. 206

Ḳanā‘at iḥtiyār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet
Görinmez kimseye ‘Ankā gibi ol ‘azm-i Ḳāf eyler (G.1047/2)

Kanaati tercih eden kişinin gözü mal mülk, giysi, servet vs. gibi maddi şeylerde gözü olmamalıdır. Fakirlikle kanaati seçen bir kişi altın ve gümüşten yapılmış kasırları bile istemez. Böylesine tok gözlü olan bir kişi için gam azığından başka azık yoktur.

İy Muḥibbī faqr-ıla iden Ḳanā‘at iḥtiyār
Sīm ü zerden yapılan Ḳaşr-ıla eyvān istemez (G.1266/5)

İḥtiyār-ı faqr iden dergāh u eyvān istemez
Zād-ı gamdan özge hergiz kendüye nān istemez (G.1339/1)

Tokgözlü bir kimse için elindeki her şey bir emanettir. Sahip olduğu beden bile emanet olduğunun farkında olan şair başka bir şey istemekten utanmakta ve dünyanın süslü kılık kıyafetlerini istemediğini söyler. Onun için eski ve yamalı elbiseler yeterlidir, diba ve atlas peşinde değildir.

‘Āriyetdür ten libāsından dahı ‘ār eylerüz
Ne pelāsın isterüz dehrüñ ne dībāsındayuz (G.1305/4)

Dilā yitmez mi bir peşmīne jende
N’idersin isteyüp dībā vü atlas (G.1388/3)

1.3.14. Kibirli Olmayıp Kendini Değersiz Görenin Değeri Feleklere Ulaşır

Kendisini büyük görüp büyüklük taslama, kendisini herkesten üstün görme, başkalarını küçük ve değersiz görme, alçakgönüllü olmama gibi anlamlara gelen kibir kavramı gerek dinî gerek toplumsal olarak insanın uzak durması gereken bir durum olarak karşımıza çıkar. Kur’an-ı Kerim ve hadisler başta olmak üzere her dinî kaynakta kibir ve kibirli olma hoş karşılanmamış ve kibirden uzak durulması gerektiği konusunda

ikazlara yer verilmiştir. Bu bağlam da dîvân şairleri de kibir kavramını şiirlerinde işlemişlerdir.

Muhibbî'ye göre kibir, insanın dinini yıkacak kadar tehlikelidir. Kişi büyüklük taslamayıp kendisini alçak görmelidir. Çünkü ezelden beri söylendiği üzere kibir olan yerde din olmaz.

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör
Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (G.1238/6)

Kendisini büyük görmeyip tevazu içinde kendisini toprakla bir tutan kişinin kıymeti feleklere ulaşırsa şaşılmamalıdır. Kişi padişah bile olsa kibire kapılmayıp kendisini kul köle seviyesinde görmelidir.

Her kim ki tutar kendüzini hâke berâber
Kadri ne tañ irse anuñ eflâke beraber (G.1125/1)

'Āşık-ısañ kendüni efgende gör
Pādişāh-ısañ özüni bende gör (G.1089/1)

Kim ki 'āşıkdur Muhibbî āsitān-ı yārda
Pādişāh-ı dehr ise kendüyi çāker gösterür (G.1153/7)

1.3.15. Sabredip Şikayetten Uzak Durmalı

Dinî ve ahlaki anlamda sabır kavramı insanlara en çok tavsiye edilen noktalardan biridir. “Dayanma, dayanıklılık” anlamına gelen sabır kelimesi tasavvufi olarak “başa gelen musibetlerden dolayı Allah'tan başka kimseye şikayetçi olmamak, sızlanmamak, yakınmamak, kendini acındırmamak”¹⁴ şeklinde tarif edilir.

¹⁴ a.g.e., s. 302

Dîvân şiirinde sabır ile ilgili öğütler daha çok sevgili ve âşık etrafında yapılır. Bunun yanında doğrudan sabır kavramına dair nasihat içerikli beyitler de karşımıza çıkar. Muhibbî'nin ele alınan gazellerinde iki beyitte sabırla ilgili nasihat görülmektedir. Şaire göre er olmanın şartı sabredip sıkıntılara dayanmak ve şikayet etmemektir.

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevri
Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (G.1025/4)

Şair, sevgilinin dudağından kam almayı beklerken bir zerre kam bulamadığını söyler. Burada “sabırla koruk helva olur” atasözünü hatırlatır. Bu atasözüyle sabrın insanı olgunlaştırdığı nasihatinin yanı sıra sevgilinin dudağının da bekledikçe helva gibi tatlanacağı anlamı da kastedilmektedir.

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kām
Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (G.1156/2)

1.3.16. Sır Saklanmalı ve İnsanlarla İçli Dışlı Olunmamalı

Bilinmesi, duyulması, açığa çıkması istenmeyen, gizli kalması istenen şey veya gizlilik anlamına gelen sır kavramı hem tasavvufî hem ferdi olarak dîvân şiirinde sıklıkla işlenmiş bir kavramdır. “Dîvân şairleri, muhataplarını ruhlarının derinliklerinde taşıdıkları gamları, aşk acılarını, başka insanlarla paylaşmaları halinde zarar görebilecekleri hayatlarına dair gerçeklikleri muhafaza edip kimse ile paylaşmamaya davet ederler.”¹⁵

Muhibbî de sırrın kimseye söylenmeyip sinede saklanması gerektiğini nasihat eder. Bu bağlamda dünya ehli ile içli dışlı olunmamalıdır. Şaire göre sırrını saklayıp insanlara karışmamak huzurlu olmanın yoldur. Burada Mansur'u anarak onun, sırrını açığa çıkardığı için başına neler geldiğini hatırlatır.

¹⁵ Polat, a.g.e., s. 449

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla rāzuñı
Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen iḥtilāṭ (G.1499/4)

Sakla esrāruñı her demde ḥuzūr eyleyesin
N’oldı Manşūr’ı gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (G.1215/2)

İnsanlar konusunda okuyucuyu uyaran şair, dünya halkının kardeş deyip yüze gülmesine aldanmamak gerektiğini, insanlarla söyleşip dedikodu yapmayı bir bırakıp sessizliği seçmeyi nasihat eder.

Cihānuñ ḥalkına sakın inanma
Yüze güler dir-ise saña kardaş (G.1436/6)

Niçe bir ḥalk-ı cihān ile idersin güft ü gū
‘Uzlet eyle ḥalkdan artuk saña yigdür ḥamūş (G.1402/3)

1.3.17. Sözü Kısa Tutmak Gerek

Söz, bir düşünce veya bir isteği yazılı veya sözlü şekilde ifade etmeye yarayan sözcükler veya cümleler topluluğudur. Söz söylenirken amaç muhatap ile sağlıklı bir iletişim kurmaktır. Dolayısıyla bu iletişimin bazı kuralları olması gerekir. Konuşurken veya yazarken sözü uzatmamak, muhatabın anlayacağı şekilde konuşmak veya yazmak, gereksiz sözcük veya ifadeler kullanmamak gibi özellikler bu kuralların başlıcalarıdır.

Dîvân şairleri söz mahiyeti ile ilgili çeşitli durumları beyitlerinde işlemişler, zaman zaman sözün nasıl söylenmesi gerektiği ile ilgili nasihatlerde bulunmuşlardır. Muhibbî de bu bağlamda sözü uzatmamaya dair ikazlarda bulunur. Muhibbî’ye göre sevgili onun ah ve inlemelerinden halini anlayacaktır. Dolayısıyla sözü uzatmaya gerek yoktur. Çünkü arife bir nükte yeterlidir.

Āh u nāleñden Muhibbî yār añlar ḥalūñı
Sözünü uzatma çün kim ‘arife bir nükte bes (G.1382/7)

Şair sözü uzatmamakla ilgili mum örneğini vererek nasihatte bulunur. Nasıl mumun dili yani fitili uzun olunca kesilirse insan da dilini yani sözünü uzatınca sonu mum gibi olacaktır.

Kesilür şem‘ gibi itme zebānuñı dırāz

‘Ākıl-iseñ bu sözüm levh-i dilũñ üstine yaz (G.1215/1)

II. BÖLÜM

MUHİBBÎ DÎVÂNI'NDA KALIP İFADELER

2.1.AYET, HADİS, DUA VE YEMİN İFADELERİ

Kur'an-ı Kerim, dîvân şiirinin başlıca kaynaklarından. Şairler söyledikleri beytin anlamı çerçevesinde ya mana olarak ya da doğrudan iktibas yoluyla Kur'an ayetlerini kullanmışlardır. Hadisler Kur'an ayetlerinden sonra şairlerin sıklıkla başvurdukları kaynaklardır. Şairler İslam kültürüyle yetişmeleri, söylediklerine dini temelli bir dayanak oluşturmak istemeleri, bazı çevrelerin şiire karşı olumsuz tavrını bertaraf etmek istemeleri gibi sebeplerle bu iki kaynaktan çokça istifade etmiştir.

Muhibbî de her dîvân şairi gibi ayet ve hadisleri beyitlerinde kullanmıştır. Şairin bu kaynakları ya iktibas yoluyla söylediğine destek oluşturması için ya da sevgilinin çeşitli unsurlarına benzetme yapmak için kullandığı görülmektedir. Sûre veya ayetler kendi anlamlarının yanı sıra mecaz yoluyla da kullanılmıştır.

2.1.1. AYETLER / SÛRELER

2.1.1.1.Bakara Sûresi

Muhibbî Bakara Sûresi'nden iki ayeti iktibas yoluyla iki beytinde kullanmıştır. Bunlar 115. ve 164. ayetlerdir. Bakara Sûresi'nin 115. ayeti mealen şöyledir: “Doğu da, Batı da (tüm yeryüzü) Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın yüzü işte oradadır. Şüphesiz Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir.”¹⁶ Şair bu ayetin “Allah'ın yüzü (zatı) işte oradadır.” anlamındaki “semme vechu'llah” kısmını iktibas etmiştir.

Şair, her nereye baksa Hakk'ın yüzünü gördüğünü, “semme vechu'llah” ayetini gördükten sonra masivayla ilgilenmediği ifade eder.

Her neye kılsañ naẓar biz rûy-ı Hakk'a nâzırız

Sümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (G.1337/4)

¹⁶ <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-115/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>

Şairin Bakara Sûresi'nden iktibas ettiği diğer ayet 164. ayet olup mealen şöyledir: “Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar sağlayacak şeylerle denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökyüzünden indirip kendisiyle ölmüş toprağı dirilttiğı yağmurda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgarları ve gökle yer arasındaki emre amade bulutları evirip çevirmesinde elbette düşünen bir topluluk için deliller vardır.”¹⁷ Şair bu ayetin “yer ile gök arasında” anlamına gelen “beyne’s-semâi ve’l-arz” kısmını iktibas etmiştir. Bu iktibasın kullanıldığı beyit sevgilinin yüzü ile güneşi kıyaslayan bir beyittir. Şaire göre güneş boş yere hararetlenip güzelliğini sergilememelidir. Çünkü ona nispet olarak sevgilinin yüzü bulunmaktadır. İkisinin arasındaki fark da “yer ile gök arasındaki” fark kadardır.

Germ olmasun iñen gün ħüsniñi kılmasun ‘arz

Nisbet yüzüñle günde **beyne’s-semâi ve’l-arz** (G.1485/1)

2.1.1.2.İhlas Sûresi

İhlas Sûresi İslam’ın temeli olan tevhid akidesini özlü bir şekilde anlatan sûredir. Ölülerin ardından Fatiha Sûresi ile birlikte okunması âdet olmuştur. Muhibbî de bu âdeti söz konusu ederek gam yolunda dertle can verdiği zaman dostlarına arkasından İhlas Sûresi’ni okumalarını vasiyet etmektedir.

Râh-ı ħamda iy refîkân cân virürsem derd-ile

Benüm için **sûre-i İhlâş** okuñ ez-ħalâş (G.1480/4)

2.1.1.3.Nûr ve Duhân Sûreleri

Kur’an-ı Kerim’in 24. sûresi Nûr ve 44. sûresi Duhân sureleri Muhibbî tarafından sadece isimleri anılarak sevgilinin yüzüne ve ayva tüyelerine teşbih edilerek kullanılmıştır. Burada “nur” kelimesinin “ışık, aydınlık”, “duhan” kelimesinin “duman” anlamları söz konusu edilmektedir. Şair sevgilinin yüzündeki ayva tüyelerini ezbere okumaktadır. Bunu duyanlar da onun Nûr ve Duhân sûrelerini ezberlediğini

¹⁷ <https://kuran.diyaret.gov.tr/mushaf/kuran-meal-2/bakara-suresi-2/ayet-164/diyaret-isleri-baskanligi-meali-1>

sanmaktadır. Beyitte sevgilinin yanağı parlaklığıyla Nûr Sûresi'ne, yanak üzerindeki ayva tüyleri de şekli ve rengi itibariyle Duhân Sûresi'ne teşbih edilmiştir.

Haṭṭ-ı ruḥsāruñ Muḥibbī su gibi ezber okur
İşiden dir **sûre-i Nûr u Duḥān** ezberlemiş (G.1446/5)

2.1.1.4.Şems Sûresi

Kur'an-ı Kerim'in 91. sûresi olan Şems Sûresi isminin "güneş" anlamıyla kullanılmıştır. Sevgilinin yüzüne parlak ve aydınlık olması dolayısıyla "Ve's-Şems" demişlerdir.

Yüzüñe "**Ve's-şems**" dinmiş zülfüñe "**Ve'l-leyl**" çün
Ḥadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehāri n'eylerüz (G.1334/3)

2.1.1.5.Leyl Sûresi

Kur'an-ı Kerim'in 92. sûresi olan Leyl Sûresi, "leyl" kelimesinin "gece, siyah, karanlık" ilgileriyle anılmıştır. Sevgilinin saçı gece gibi siyah olduğu için ona "Ve'l-Leyl" demişlerdir.

Yüzüñe "**Ve's-şems**" dinmiş zülfüñe "**Ve'l-leyl**" çün
Ḥadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehāri n'eylerüz (G.1334/3)

2.2.HADİSLER

Muhibbî'nin bir hadisi iktibas ettiği görülmektedir. Üç farklı beyitte karşımıza çıkan bu hadis “hayrû'l-umuri evsatuha”dır. “İşlerin en hayırlısı orta olanıdır” anlamına gelir. “Peygamber Efendimiz'e isnad edilen bu sözle ifrat ve tefritten uzak durulması ve her işte ölçülü olunması gerektiği nasihat edilmiştir. Sahih hadis kitaplarında yer almamaktadır.”¹⁸

Bu hadis Muhibbî tarafından “hayru'l-umur olur vasat” ve “ hayru'l-vasat” şeklinde iktibas edilmiştir. Şairin sevgiliden merhamet beklentisi yoktur. Onun sevgiliden tek isteği eziyeti aşırıya gitmeden ölçülü yapmasıdır. Çünkü Hz. Peygamber böyle söylemiştir. Ayrıca âşığa sevgilinin nazik beli çok hoş gelmektedir. Çünkü Peygamberin dediği gibi her işin ortası hayırlıdır.

Dimezem mihr eyle bārī cevr kıl oran-ıla

Faḫr-ı 'ālem çün dimiş **ḫayru'l-umūr olur vaṣaṭ** (G.1500/2)

Dōstum cevr ü cefānı eylegil evzān-ıla

Hîç işitmedüñ mi her yirde dinür **ḫayrû'l-vasaṭ** (G.1496/3)

Hoş gelür ben 'āşıka gāyet miyān-ı nāzüküñ

Çünki peygāamber dimiş **ḫayrû'l-'umūr olur vaṣaṭ** (G.1497/2)

¹⁸ Reyhan Keleş, *Dîvân Şiirinde Âyet ve Hadis İktibasları*, 1.b., İstanbul: Kitabevi, 2016, s. 351

2.3.DUA VE YEMİN İFADELERİ

2.3.1. Bi-Hamdillâh / El-Hamdülillâh / Hamdülilâh

Muhibbî'nin beyitlerinde dua ve şükür ifadesi olarak kullandığı “bi-hamdillâh, el-hamdülillâh, hamdülillâh” ifadeleri övmek ve teşekkür etmek için kullanılan ifadeler olup “Allah’a şükür olsun, hamd Allah’a mahsustur” anlamlarına gelir. Şair beyitlerinde çeşitli unsurlara şükürü sebebiyle bu ifadeleri kullanmaktadır.

Şairin şükrettiği şeylerinde başında sevgili ile ilgili olanlar gelir. Şair, servi boylu sevgili için gözyaşı akıtıp durmaktadır. Ancak bu durum onun için şikayet değil bir şükür sebebidir. Çünkü bu gözyaşlarına sebep olan sevgilidir. Şair ay yüzlü bir sevgilisinin olduğuna şükrederken seher vakti göklere ulaşan ahının sebebi olarak yine onu göstermektedir.

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlüm var

Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥâlüm var (G.1169/1)

Bi-ḥamdillâh kamer tal‘at yine bir mâhumuz vardur

Anuñçün göge peyveste seḥergeh âhumuz vardur (G.1145/1)

Âşık, uzun süredir ney gibi ağlayıp inlemekte, içli sesler çıkarmaktadır. Ancak bunun sonunda sevgiliye kavuşmuştur. Bu kavuşma âşık için bir şükür sebebidir. Sevgilinin saçını ve yanağını görmesi de âşık için ayrı bir şükür sebebidir. Sevgilinin saçı Kadir Gecesi’ne, yanakları da Nevruz Bayramı’na benzetilince âşık için bunları görmesi bir bayramdır.

Niçe demler iñleyüp nâ gibi kıldum ben nefes

Ḥamdülillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (G.1389/1)

Bu Muhibbî zülfini ḥaddi ile görüp didi

Ḥamdülillâh kim gicem ḳadr ü günüm nev-rüz imiş (G.1462/5)

Âşığın aşk yolunda en yakın arkadaşı daima dert ve sıkıntıdır. Şair de bu aşk evinde gamından başka mahremi olmadığı için şükretmektedir.

Bi-ḥamdillāh muḥabbet ḥānesinde
Ġamuñdan ğayrı kimse maḥrem olmaz (G.1232/5)

Muhibbî'nin şükür olarak ifade ettiği bir diğer durum da rakibin ölümüdür. Rakip ölünce şair “el-hamdülillāh” deyip şükretmektedir. Devamında da ölünün ardından hamd edilir diyerek bunu genel bir ölüm ifadesi olarak ele almaktadır.

Raḳīb ölmüş didüm **el-ḥamdülillāh**
Ölen[de] ḥōş dil eyler ḥamde āġāz (G.1295/2)

Şair ayrıca kalbinin temiz olmasına, fesattan ve dedikodudan uzak olmasına da şükretmektedir. Şairin gönül aynası güneş gibi tertemizdir ve dedikodudan uzaktır. Bu sebeple kimseye kin beslememektedir. Bu durum da şair için bir şükür sebebidir.

Ḥamdülillāh gün gibi çün şāfdur āyīnemüz
Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (G.1241/1)

Ḥamdülillāh ğıll u ğışdan pākdür āyīnemüz
Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (G.1254/1)

Bu ifadeleri kullanarak şükrettiği diğer bir durum ise Hz. Muhammed ümmetinden olmasıdır. Şair Hz. Peygamber'i candan sevmektedir ve şaire göre onun ümmetinden olmak şükredilmesi gereken bir durumdur.

Ḥamdülillāh Muḥammed ümmetiyüz
Cān-ıla Muştafā'yı kim sevmez (G.1311/8)

2.3.2. Billāh / Billāhi

“Billāh veya billāhi” ifadeleri “Allah için, Allah hakkı için” anlamlarına gelen bir yemin ifadesidir. Şair bu ifadeleri söylediklerine veya içinde bulunduğu duruma inandırıcılık kazandırmak için veya bir istekte bulunmak kullanmaktadır. Sevgili şairin

aşk ile canını terk etmeyeceğine inandığı zaman şair yemin ederek onun aşk yolunda sadık olduğunu söylemektedir.

Nigārā sanma ‘ışk içre Muhibbī terk-i ser kılmaz
Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ışkuñda şādıkdur (G.1138/6)

Diğer iki beyitte de şair ecelden ve dostlarından istekte bulunmak için bu ifadeyi kullanmaktadır. Ecele, biraz daha sabredip gönül mülküne gelmemesini söylemektedir. Çünkü orada hâlâ peri yüzlü sevgilinin hayali misafirdir. Dostlarından ölmeden önce tedbir edip halini sevgiliye anlatmalarını isterken de “billâhi” ifadesini kullanmaktadır.

İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine
Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (G.1271/8)

Dōstlar ben ölmedin billâhi tedbîr eyleñüz
‘İşk içinde hâlümü ol yâra taqrîr eyleñüz (G.1281/1)

2.3.3. Çok Şükür

Bir şükür ifadesi olan “çok şükür” kalıbı, sevgilinin gözlerinde sevgiyle âşığa bir an bakması dolayısıyla kullanılmaktadır.

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr
Çok şükür kim t̄ali‘üm ‘âlemde bahtum var imiş (G.1470/4)

2.3.4. Vallâhu A’lem

"En doğrusunu, hakikati Allah bilir" anlamında Arapça bir ifade olan “vallâhu a’lem” kalıbı bir yemin olarak veya söylenen bir şeye haklılık kazandırmak için kullanılır. Şair sözü uzatmayıp kısa tuttuğunu ifade etmek için bu ifadeyi kullanmaktadır.

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin
Söz tamâm vallâhu a’lem iy Muhibbī sözi kes (G.1383/5)

2.3.5. (...) Hakkı İçin

“(…) hakkı için” ifadesi sevilen veya kutsal sayılan şeyler üzerine bir yemin ifadesi olarak kullanılmaktadır. “(…) hürmetine, (...) hakkı için, (...) üzerine yemin olsun ki” gibi anlamlarda kullanılan bu kalıp, sözün gerçekliğini ispatlamak, söze inandırıcılık katmak gibi amaçlarla kullanılır. “Bu şekildeki yemin kalıplarını, kültürel olarak, devamında “yemin ederim” sözcüğü varmış gibi anlamak gerekir.”¹⁹ Muhibbî bu ifadeyi “mısr-ı hüsn”, “safâ vü merve” ve “Ka’be” ile birlikte kullanmaktadır.

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün cānā Muhibbî hastadur
Her kaçan kim zülfüñi añsa ol ‘azm-i Şām ider (G.1100/5)

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la’l olalı
Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (G.1373/5)

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cūy-ı Aras (G.389/3)

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim kūyuñ tavâf eyler
Eger cān itmeye kırbān degül ‘aşık hilâf eyler (G.1047/1)

Şikeste-hâtır olmışdur Muhibbî gönüñi sa’y it
Ele al Ka’be haqqıyçün buña beñzer şevâb olmaz (G.1328/7)

¹⁹ Ahmet Yılmaz, “*Muhibbî Dîvânı’nda Yemin Kalıpları*”, *İstem*, Yıl:5, S.9, 2007, s. 87

2.4. ATASÖZÜ, DEYİM VE KALIP İFADELER

2.4.1. Atasözleri

Atasözü ve deyimler bir dilin işlenmiş ve kalıplaşmış yapıları olup bir tecrübe ve birikimin ürünüdür. Atasözleri daha çok tarihin tecrübesiyle ders verme, bir konu hakkında yargı bildirme gibi işlevlerle söylenen ve genellikle bir cümle yapısıyla karşımıza çıkan ifadelerdir. Deyimler ise herhangi bir yargı bildirmeden bir durumu ifade etmek, söyleyişi daha çekici kılmak için kullanılan yapılardır.

Dîvân şairleri dilin bu kalıp ifadelerinden mecaz, istiare, teşbih, kinaye gibi sanatlarla beraber sık sık faydalanmışlardır. Muhibbî de atasözü ve deyimlerden sıklıkla istifade eden şairlerdendir. Ele alınan gazellerde Muhibbî'nin on yedi atasözü kullandığı tespit edilmiştir. Şairin kullandığı atasözleri örnekleriyle beraber şöyledir:

- **Arife tarif gerekmez:**

Âh u nâleñden Muhibbî yâr añlar halüñi
Sözüñi uzatma çün kim **'arife bir nükte bes** (G.1382/7)

Leblerin zıkr eylesem kaçdum nedür eyler hayâl
'Arife bir söz yiter hâcet degül tekrâr 'arz (G.1487/3)

- **Âşık arsız olur:**

Pâyemâl olsam ne gam iy hüsn ilinüñ Husrev'i
Bu meşel meşhürdur kim **'âşık olur 'arsuz** (G.1279/4)

- **Ateş olmayan yerden duman çıkmaz:**

Ruñuñ tâbında iy meh-rû dutışur ser-te-ser 'âlem
Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duhân âteş (G.1454/3)

O ŧem ‘uñ devr-i ħatıını görüp āh eyleme iy dil
Bilür her kim ki ‘ākildür ki olmaz bī-duĥān āteŧ (G.1456/3)

Yandı cānum ‘ıŧk-ıla ger āh idem ma’zür ola
Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteŧ-i baĥs (G.1392/3)

- **Avcı avını kan ile gözler**

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū
Meŧel ŧayyād olan dirler ŧikārı kan-ıla gözler (G.1129/4)

- **Baş kesilmekle bitmez:**

‘Uŧŧākı iŧigüñde öldürmegil ħabībüm
Meŧhür bu meŧeldür kesilse baş bitmez (G.1292/3)

- **Diken zahmını bülbül götürür:**

Yaralar ursa ne ħam sen gül için baña raħīb
Bu meŧeldür ki diken zahmını bülbül götürür (G.1083/3)

- **Hali periŧan olan kiŧi uyuyamaz:**

ŧāneler görsem eger zülfeyni uyĥum aparur
Bu meŧeldür olıcak kiŧi periŧān uyumaz (G.1356/3)

- **Her gündüzün bir gecesi vardır:**

Viŧālün çünkü bākīdür firākı
Muħarrerdür ki her rüzuñ ŧebi var (G.1160/4)

- **Her iŧin bir sonu vardır:**

Ben ŧeb-i hirci nihāyet bulmadum ‘ālemde āh
Bu söz-imiŧ māhitābum her iŧe pāyān olur (G.1095/4)

- **İnsan ettiğini bulur:**

İy güzeller şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel
Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (G.1131/3)

- **Kibir olan yerde din olmaz:**

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör
Ezelden kibr olan yerde dimişlerdür ki dîn olmaz (G.1238/6)

- **Kimse zindana meyletmez:**

Ne’yçün eylersin dilâ fikr-i zeķan dīvānesin
Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindān eylemez (G.1218/3)

- **Kin ile din dağılır:**

Dōstum kīn eyleyüp ebrūlaruñ çīn eyleme
Böyledür dirler meşeldür kīn ile dīn tagılır (G.1015/6)

- **Kurunun yanında yaş da yanar:**

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i haţtuñ sakın
Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (G.1444/3)

- **Sabırla koruk helva olur:**

İntizār-ıla lebüñden bulmadum bir zerre kām
Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvā olur (G.1156/2)

- **Sağlıklı kişi hastanın halinden anlamaz:**

Gözüñden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışķ oldu
Meşeldür hasta ahvālin ki bīmār olmayan bilmez (G.1361/4)

- **Seven sevenindir:**

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim

Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (G.1016/4)

2.4.2. Deyimler ve Kalıp İfadeler

Atasözlerinin yanı sıra deyimler de şairin sıklıkla kullandığı kalıp yapılarıdır. Deyimler çok olması sebebiyle tablo olarak sunuldu. Deyimlerin yanında mecaz anlam ifade eden kalıp yapılar da listeye dahil edildi. Tabloda deyimlerin ve kalıp yapıların geçtiği beyitler belirtilmiş olup anlam ve beyitler için dizinden ilgili maddelere bakılabilir.

TABLO I: Muhibbî Dîvânı'nda Kullanılan Deyimler ve Kalıp İfadeler			
Deyim	Kullanıldığı Beyit	Deyim	Kullanıldığı Beyit
A			
âbâd eylemek	1245/1, 1473/3	ana rahmine düşmek	1455/3
âbdar eylemek	1124/5	araya girmek	1054/3
acı söz	1073/7	ârî terk etmek	1042/4
acı yaşlar dökmek	1170/5	arkası yere gelmek	1375/6, 1381/4
ad etmek	1191/4	as / assı eylemek	1106/4, 1481/3
ad koymak	1436/4	asma basma	1184/4
âdem olmak	1232/1, 1232/6	âşık olmak	1033/4, 1054/2, 1086/4, 1257/5, 1286/4, 1377/4, 1411/2, 1470/1, 1475/3, 1485/4
âdet olmak	1253/4	aşka düşmek	1120/4, 1156/1, 1209/1, 1353/3, 1362/2, 1390/2
adı var	1007/5	at salmak	1338/2
âferin etmek	1153/6	atâ etmek	1199/6, 1432/2
âgâh eylemek	1253/4	ateş urmak	1471/2
âgâz eylemek	1295/2	ateşe düşmek	1202/4
âğişte olmak	1208/1	ateşe tutuşmak	1312/2
ağzından düşmek	1025/1, 1025/2, 1025/4	ateşe yakmak	1312/4
ağ çekmek	1161/3	âvâre düşmek	1341/1
âh çekmek	1021/2	ayağına nisâr etmek	1179/3, 1358/5
ahd etmek	1369/4	ayağına yüz sürmek	1078/7
ahdine vefa kılmak	1283/6	ayağını öpmek	1301/2
âhen leblebi	1416/1	âyân etmek	1471/1
âheng eylemek	1466/5	âyân görünmek	1225/1
âhını almak	1058/3, 1067/3	âyân olmak	1065/4
âhını yerde komamak	1145/3	âyâr olmak	1141/3
aklı dağılmak	1434/1	ayb eylemek	1027/3, 1263/4, 1370/3, 1377/5, 1402/2, 1493/2
aklı gitmek	1026/1	ayb olmak	1359/5
aklı kalmamak	1432/5	ayb-püş olmak	1402/4
aklını almak	1493/3	âyîn eylemek	1015/4, 1400/2
aklını dağıtmak	1215/6, 1136/5	aynına almak	1320/1
aklını devşirmek	1238/7	ayyuka çıkmak	1251/4

alâmet göstermek	1124/2	âzâde getirmek	1014/3
amân vermemek	1096/6, 1275/1, 1298/2, 1349/2, 1415/5, 1456/4		
B			
bâda getirmek	1035/5	başını sakınmak	1257/3
bâda vermek	1321/3	başını vermek	1236/3
bağrı hûn dolmak	1019/5	başına al(ma)mak	1458/3
bağrı taş	1459/3, 1465/1	başına kaldır(ma)mak	1314/3
bağrı yanık	1138/1	başını taşa çalmak	1012/5
bağrına basmak	1063/5	başı üzere etmek	1411/3
bağrına taş basmak	1453/5	başına taç etmek	1397/1
bağrı yanmak	1248/2	başında hûş kalmamak	1434/1
bağrını dağlamak	1472/5	başına taş yağmak	1436/5
bağrını delmek	1283/2, 1340/3	bayrak çekmek	1161/1, 1253/7
bahâ vermek	1271/9	bâz etmek/eylemek	1287/3, 1329/2
baş açmak	1036/3, 1044/2, 1143/1, 1251/5, 1393/1	bâzâr etmek/eylemek	1134/2, 1313/5, 1342/3, 1394/5, 1489/5
başı açık	1303/3	bedel olmak	1391/1
baş açıp el kaldırmak	1344/2, 1460/3	belaya uğramak	1390/2
baş aşığı eylemek	1442/6	bel bağlamak	1205/3, 1283/2
baş çatmak	1045/5, 1467/1	beraber olmak	1125/2, 1125/3, 1416/3
baş çekmek	1442/3	beraber tutmak	1125/1
baş çıkmak	1360/2, 1469/1	beri olmak	1419/1
baş eğmek / eğdirmek	1032/2, 1112/3, 1221/2, 1229/3, 1375/6, 1425/1, 1441/2	berk urmak	1250/1
baş götürmek	1451/4	berre düşmek	1081/3
baş göz çıkmak	1298/5, 1349/5	bet beniz kalmamak	1284/1
baş indirmek	1431/1, 1432/1	beyana gelmek	1207/1
baş koymak	1451/1	bildiğini işlemek	1139/3
baş kurtarmak	1435/1	bin can terk etmek	1117/2
baş olmak	1366/1, 1444/4, 1453/4, 1459/6	bir deri bir kemik kalmak	1419/4
baş oynamak	1475/3	bir habbeye satmak	1332/3
baş terkin urmak	1280/2, 1286/4	bir ramak kalmak	1284/3
baş vermek	1422/1, 1451/3	bir yumup bin dökmek	1003/4
başa çıkmak	1084/4	birbirine baş koymak	1453/1
başa devlet erişmek	1219/7	biri sad olmak	1075/3
başa / başına gelmek	1010/2, 1010/5, 1298/5, 1312/5, 1349/5, 1353/2	bismil eylemek	1256/4
başa iletmek	1234/8, 1251/5	bisyar etmek	1134/4
başa koymak	1246/5	boyun sunmak	1036/3
başa suda' vermek	1285/2	boyun eğmek	1442/6
başa varmak	1360/2	boyun uzatmak	1143/1
baştan / başından aşmak	1210/3, 1221/5, 1414/4, 1445/3	buluttan nem kapmak	1043/2
baştan çıkmak	1499/1		
C			
can almak / canını almak	1016/3, 1043/3, 1165/4, 1213/1, 1302/1, 1399/3	canı gitmek	1091/2, 1227/1, 1291/2, 1321/1, 1489/2
can atmak	1202/7	canı yanmak	1331/1, 1392/3
can gözüyle bakmak	1128/5, 1131/5, 1202/2	can ile güş etmek	1231/5
can revan olmak	1228/1	canına geçmek	1345/1
can teslim kılmak	1261/1	canına kast etmek	1084/3, 1092/3
can u göntülden sevmek	1130/1	canını kurban etmek	1011/1, 1047/1, 1199/10
can / ser terk etmek	1111/4, 1123/1, 1177/8, 1178/2, 1237/3, 1309/5, 1419/1, 1444/4, 1486/4, 1490/5	can / canını nisar etmek	1071/2, 1104/4, 1205/2, 1205/13, 1205/26, 1493/5
can / ser vermek	1004/3, 1012/4, 1023/3, 1029/5, 1073/5, 1094/3, 1117/2, 1118/5, 1136/3, 1165/3, 1168/4, 1189/2, 1189/3, 1205/13, 1231/2, 1271/9, 1279/5, 1285/1, 1354/2, 1377/4, 1384/5, 1390/3, 1434/4, 1451/3, 1453/2, 1465/5, 1472/2, 1480/4, 1486/1, 1493/2	canlar başışlamak	1341/2

cana basmak	1475/5, 1477/5, 1483/4	cetvel çekmek	1424/3
cana gelmek	1207/1, 1438/1	cihana gelmek	1207/5, 1489/4
cana kıymak	1073/2, 1296/1, 1416/4, 1481/2	cihani başına dar eylemek	1316/1
canı ağzına gelmek	1088/1, 1239/5	cülus etmek	1387/1
canı çıkmak	1283/4	cür'a saçmak	1280/3, 1327/5
canı feda kılmak	1454/5		
C			
çâk çâk olmak	1079/3, 1486/5	çeng eylemek	1080/6, 1159/4, 1466/5
çâk eylemek	1125/5, 1266/2, 1270/4, 1289/2, 1336/2, 1338/6, 1449/5, 1472/5	çeng olmak	1099/4
çâk olmak	1462/3	çerağ yakmak	1457/3
çâk-î giribân eylemek	1277/3	çeşm / çeşmini süzmek	1036/1, 1377/2
çare bulmak / bulunmak	1295/3	çeşminden sürmesini almak	1064/4
çare etmek	1239/3	çeşmine hâb gelmemek	1373/3
çarh urmak	1212/2, 1444/2	çöpe say(ma)mak	1357/3
D			
dâd / dâd-hâh eylemek	1245/2, 1265/2, 1268/1, 1288/1, 1294/1,	dediklerince var	1470/2
dâd istemek / dâda varmak	1095/6, 1487/5	dil almak	1095/5, 1158/4, 1447/2
dâdını almak	1317/3	dil bağlamak	1067/4, 1084/4, 1111/2, 1111/5, 1166/3, 1220/1, 1259/1, 1329/4, 1415/1, 1469/3
dağ çekmek	1161/5	dil uzatmak	1494/3
dağ yakmak / dağ urmak	1016/2, 1339/7	dil vermek	1013/3, 1016/3, 1057/1, 1074/5, 1084/5, 1088/4, 1100/4, 1139/3, 1143/7, 1210/4, 1231/4, 1305/9, 1351/6, 1450/5, 1457/1, 1467/3
da'va eylemek	1031/2, 1077/4, 1123/1	diline gelmek	1374/5
deng etmek	1159/1	dilini düğmek	1481/4
dert ve gam yemek	1146/1	dilini kesmek	1494/3
dert ve mihnet çekmek	1449/1	diş bilemek	1472/1
derman eylemek	1100/1, 1176/1, 1218/5, 1284/3, 1489/3	diş urmak / uramamak	1416/1
derman getirmek	1115/1	dişini dürmek	1170/5
derman olmak	1195/5, 1196/2, 1331/3	divan kurmak	1184/4
dest-res bulmak	1378/5, 1389/1, 1390/3	divane olmak	1019/2, 1020/2, 1108/5, 1203/3, 1428/1
destine girmek	1157/1	doğru dürmek	1064/2
deva etmek/kılmak	1001/2, 1107/4, 1149/3, 1491/1	düş olmak	1312/5, 1402/1, 1445/2
deva olmak	1326/1, 1341/5	dünya gamı yememek	1253/2
E			
efsane olmak	1428/5	eli boş	1219/3
eksik etmemek	1284/2, 1353/5, 1459/4, 1470/3	eli titremek	1460/4
eksik olmamak	1059/5, 1219/5, 1235/1, 1235/2, 1235/3, 1235/4, 1235/5, 1254/3, 1254/4, 1375/2, 1377/3, 1465/4	eli ermek / eli erişmek	1205/21, 1210/4, 1239/1, 1385/2, 1411/4
el bir eylemek	1059/2, 1158/4, 1427/3, 1467/1	elif çekmek	1053/3, 1407/5
el çekmek	1196/2, 1224/2, 1331/3	elinde tutmak	1116/3
el koymak	1457/4	eline almak	1026/2, 1083/5, 1096/6, 1102/1, 1156/3, 1251/3, 1309/3, 1343/2, 1400/3, 1441/3, 1444/2
el salmak	1062/2	eline düşmek	1419/5
el sunmak	1059/3, 1144/6, 1205/14, 1224/3, 1263/5, 1377/6, 1405/5, 1437/5	Elini almak	1001/4
el tutmak	1205/3	ellerini karsmak	1078/4
el urmak	1092/5, 1097/4, 1098/4, 1109/3, 1143/1, 1157/5, 1162/5, 1173/3, 1234/6, 1283/5, 1314/4, 1427/1	epsem olmak	1206/7
el uzatmak	1036/3, 1057/2, 1381/2, 1472/4	erbaine girmek	1494/5
el-me'mur ma'zur	1071/2	eser etmek	1002/5, 1038/4, 1049/4, 1058/5, 1118/4, 1223/1, 1234/2, 1290/1, 1291/1, 1291/6, 1360/4, 1386/2
elden koymamak	1009/5, 1039/5, 1102/2, 1213/3, 1321/5, 1358/3, 1474/4	eşk dökmek	1221/3, 1386/4, 1443/4, 1485/3,

elden ne gelir	1083/2, 1155/3	ezber okumak	1496/2
ele almak	1064/3, 1147/3, 1161/3, 1170/2, 1182/5, 1184/3, 1197/3, 1251/1, 1321/4, 1328/7, 1425/3, 1447/2, 1469/4	ele girmek	1081/5, 1111/4, 1121/2, 1199/9, 1213/5, 1246/5, 1262/1, 1262/2, 1262/3, 1262/4, 1265/5, 1313/1, 1313/2, 1313/3, 1313/4, 1313/5, 1313/6, 1313/7, 1346/1, 1346/2, 1346/3, 1346/4, 1346/5, 1346/6, 1346/7, 1406/2, 1431/5
F			
farz olmak	1485/4, 1486/1, 1495/4	feryad etmek	1133/4, 1167/2, 1205/1, 1245/5, 1249/4, 1288/5, 1297/3, 1369/1, 1382/2, 1383/1, 1384/3, 1389/2, 1407/2, 1440/4
faş etmek / kılmak	1156/5, 1188/3, 1233/3, 1260/3, 1269/4, 1298/4, 1349/4, 1357/4, 1435/3, 1451/5, 1453/6, 1460/1, 1465/3, 1469/2	feryada gelmek	1129/2
faş olmak	1188/3, 1366/1, 1444/1, 1459/1	feryada getirmek	1014/1, 1035/2, 1087/4
fedaya olmak	1032/1	fevt etmek	1199/8, 1382/6
feragat etmek	1414/3	feyz etmek	1494/1
feramuş etmek / kılmak	1251/3, 1406/3, 1407/4, 1420/3, 1434/3, 1452/5	fikir etmek	1017/2, 1064/2, 1125/3, 1141/4, 1218/3, 1223/5, 1373/3, 1406/2, 1437/4, 1443/2, 1466/3, 1499/3
ferda gamı çekmek	1433/3	fikrine gelmek	1156/3
ferdaya / ferdalara salmak	1010/4, 1140/5, 1199/7, 1283/1, 1300/3	fırar etmek	1205/20
feri gitmek	1421/4		
G			
gafil olmak / gaflet etmek	1055/3, 1241/5, 1243/4, 1412/2, 1439/4	gözden kan akmak	1013/2, 1141/4, 1321/2
galat düşmek	1497/1	göze uyku gelmemek	1091/1
galat etmek	1496/1, 1497/5	gözü üstünde kaşı var demek	1163/3, 1423/2
gam değil	1037/2, 1067/2, 1120/5, 1131/5, 1202/2, 1216/3, 1341/2, 1384/5, 1462/3, 1489/2	gözü nem / yaş olmak	1345/4, 1453/3
gam kapmak	1037/4	gözünü açmak	1223/5
gam ye(me)mek	1100/2, 1144/4, 1180/7, 1226/5, 1235/4, 1240/5, 1242/3, 1246/5, 1273/1, 1280/3, 1348/5, 1445/2, 1448/5, 1495/3	gözünü yummamak	1013/4
gamda olmak	1306/5	gözleri yollarda kalmak	1272/2
gamgîn olmak	1351/3	gözlerinden dür olmak	1365/2
garet etmek	1069/5	gözü gönlü açılmak	1054/4, 1078/8
gark etmek	1066/2, 1085/1, 1091/3, 1105/2, 1210/3, 1221/5, 1227/5, 1308/2, 1381/1, 1414/2, 1445/3	gözü kalmak	1290/4
gark olmak	1009/4, 1135/4, 1239/2, 1440/2	gözünden gitmemek	1225/3
garka vermek	1067/3, 1079/4, 1335/2, 1338/5, 1401/4, 1500/3	gözüne gel(me)mek	1395/1
garra olmak	1089/5, 1198/7, 1215/6	gubar etmek	1205/17
geçit ver(me)mek	1230/4, 1399/4, 1414/4	gubar olmak	1085/5, 1205/10
genez olmak	1364/1	güş tutmak	1002/2, 1406/6, 1417/4, 1434/4, 1452/3
germ etmek / olmak	1169/2, 1421/5, 1485/1	güş etmek / kılmak	1102/3, 1117/7, 1133/1, 1139/3, 1148/2, 1149/5, 1180/6, 1196/4, 1250/5, 1285/6, 1288/1, 1302/4, 1306/1, 1315/4, 1374/4, 1380/6, 1398/3, 1402/1, 1420/2, 1435/4, 1468/5
gece ve gündüz bir olmak	1078/1	güşuna al(ma)mak	1242/4, 1277/5, 1487/5
gönlünü açmak	1072/2	güşuna takmak	1062/5, 1072/5, 1122/5
gönlü düşmek	1341/1, 1341/2, 1341/5	güşunu burmak	1466/5
gönlüne gelmek	1000/1, 1389/5	güfl ü gü etmek	1402/3
gönlünü almak	1091/2, 1061/6	güftara gelmek	1105/3
gönül bağlamak	1004/1	güftarsız kalmak	1369/5
gönül vermek	1019/2, 1033/2, 1137/7, 1143/7, 1214/5, 1234/7, 1243/2	güm güm etmek / ötmek	1085/1, 1277/3, 1344/4, 1420/2

gönülden bağlı olmak	1050/1	güm olmak	1394/4
göz açıp yumuncaya kadar geçmek	1067/4	gün gibi ruşen olmak	1110/5, 1239/4
göz değmek	1481/6	gün göstermemek	1185/2
göz göre (göre)	1040/4, 1448/5	güp güp düşmek	1246/3
göz yaş olmak / dolmak	1233/1, 1349/1	göz yummak	1218/6
göz yaşı dökmek	1335/2, 1347/4, 1365/1, 1389/3		
H			
haba varmak	1073/4, 1144/5, 1178/5, 1373/6, 1375/5, 1468/4	helak etmek	1012/1, 1345/5, 1371/2, 1439/5, 1473/4
habdan geçmek	1440/4	helak olmak	1079/1, 1268/2, 1288/2, 1294/2
haber almak	1081/5, 1362/3	hem-dem olmak	1206/1, 1255/3, 1343/5, 1385/3
haber etmek / haber vermek	1008/4, 1055/5, 1069/2, 1285/6, 1291/2, 1381/5	hem-nefes kılmak	1375/2
haberdar olmak	1013/1, 1143/5, 1269/3	hem-nefes kılmak	1389/2
hacet değil	1045/5, 1120/3, 1376/4, 1487/3, 1496/2	hem-nişin olmak	1194/7, 1238/1
hadden aşmak	1272/2	hem-rah olmak	1228/4, 1291/2
haddi ve payanı olmamak	1455/5	hem-ser olmak	1428/3
haddinden tecavüz eylemek	1481/4	hercailik etmek	1133/3
hâk etmek	1027/6, 1183/3, 1223/2, 1300/4, 1327/5, 1434/5	hizmete bel bağlamak	1366/4
hâk ile yeksan olmak	1077/5, 1351/5	hıram kılmak	1333/2
hâk olmak	1076/2, 1079/2, 1307/2, 1390/3	hıram/hıraman olmak	1255/1, 1295/1
hakikat nazarı kılmak	1024/2, 1137/7	hıraman salınmak	1287/1, 1324/1
hakister olmak	1387/5	hırka-puş olmak	1445/5
hakk eylemek	1328/5, 1432/6	hesap olmamak	1328/4
hakk olmak	1120/5	hişm eylemek	1006/5, 1184/1, 1400/1, 1423/2, 1489/5
hakk-ı nân gözlemek	1096/7	hiz eylemek	1343/1
halas bulmak	1473/1	hod-fürüş olmak	1402/2
halel gelmek	1379/5	hodbin eylemek	1400/3
halel vermek	1400/4	hoş gelmek	1175/1, 1175/2, 1175/3, 1175/4, 1175/5, 1175/6, 1293/4, 1408/1, 1408/2, 1408/3, 1408/5, 1411/3, 1464/3, 1464/4, 1497/2
hâmüş olmak	1297/3, 1407/2, 1409/3, 1417/1	hoş görmek	1040/3, 1232/6, 1359/1, 1396/1
haraba vermek	1045/2	Huda bilir	1060/5
haram olmak	1132/2, 1216/4, 1369/2	hûn içmek	1213/2
hararet bulmak	1270/5	hûn olmak	1080/1, 1236/1
hararet vermek	1044/3	hûn-ı ciğer içmek	1007/1, 1190/5
harc eylemek	1186/5, 1254/4	hûna kast etmek	1145/4
harc olmak	1052/5, 1271/5	hurûş etmek	1417/1, 1445/3
hasta yatmak	1136/3, 1326/5, 1404/3	hûş kalmamak	1406/1, 1420/1
hat getirmek	1281/3, 1497/4	huşyarlık bulmak	1044/5
hayra girmek	1483/5	huzur etmek	1215/2, 1433/3
hayran olmak	1195/2, 1196/4, 1242/3, 1256/2, 1460/4	huzur-ı kalp ile	1042/5
hayret basmak	1298/1, 1349/1, 1443/3	hükümü geçmek	1173/1
hayret gelmek	1026/1	huşyar olmak	1250/3
hayrette kalmak	1269/3	hazır tutmak	1162/4, 1213/3
H-i			
ihtiyarını elden almak	1058/1	imana gelmek	1167/4
iki gözü iki çeşme olmak	1330/1	isme müsemma olmak	1017/4
iki gözüm	1272/2	istiğna satmak	1041/5, 1082/5
ikrara gelmek	1239/4	iştihar bulmak	1224/4
iman getirmek	1115/2		
K			
kaddini bükmek	1159/4, 1441/2	karşı gelmek	1027/5, 1096/7, 1129/3
kadem basmak	1049/5, 1076/2, 1300/4, 1483/1, 1498/4	karşı durmak	1125/4, 1254/2, 1393/1
kadrini / kıymetini bilmek	1095/3, 1106/2, 1121/1, 1154/3, 1154/5, 1252/4, 1284/6, 1361/3, 1393/5	kast etmek	1026/5, 1400/4
kadrini gözlemek	1366/3	kaş göz etmek	1436/2
kâfirî bünyad eylemek	1094/5	kaş çatmak	1163/3
kâfirî mihrab	1072/4	katline kast etmek	1308/3, 1461/3
kâl eylemek	1174/3	kavl ü karar etmek	1205/24

kâl olmak	1141/3	kemal bulmak	1498/5
kalbe cila vermek	1159/2	kendini yenmek	1338/1, 1338/2, 1338/6
kalbe safâ vermek	1355/4	kendini alçak görmek	1238/6
kâm bulmak	1156/2	kendi eliyle	1218/2
kâma ermek	1439/2	kendinden habersiz olmak	1443/3
kamet getirmek	1162/3	kendini yitirmek	1136/5
kamet etmek	1183/4, 1215/5, 1253/5, 1253/6	kendinden geçmek	1243/1
kan ağlamak	1006/4, 1283/3, 1308/2, 1322/1, 1383/2	kendini vermek	1481/1
kan dökmek	1096/6, 1129/4, 1181/2, 1313/3, 1341/2	kendini yüksek görmek	1238/6
kan etmek	1181/2, 1205/17, 1393/1	kendini bilmez	1335/1
kan içmek / kanını içmek	1017/4, 1040/4, 1170/2, 1178/4, 1202/5, 1207/2, 1213/1, 1271/4, 1428/2, 1439/4, 1466/4	keramet göstermek	1124/5
kan ile gözlemek	1129/4	kıpkızıl kana boyanmak	1194/5
kan olmak	1032/5, 1095/2, 1482/4	kıya bakmak	1236/2
kan yutmak	1174/7	kıyametler kopmak	1183/4
kana girmek	1473/4	kıymet vermek	1041/6
kana kan gözlemek	1096/5	kızıl kana boyanmak	1138/4, 1166/1
kanaat etmek	1215/3	kul olmak	1041/2
kâni olmak	1096/4, 1291/4	kulağını çekmek	1161/6
kanlı yaş dökmek	1040/4, 1425/5, 1444/1, 1459/1, 1469/1	kulağına takmak	1419/5
kâr etmek	1205/15, 1316/5, 1333/4	kulaktan aşık	1164/1
kara cahil	1008/4	kurban etmek	1304/2, 1426/1, 1460/5
kara yazı	1425/4	kurban olmak	1095/5, 1196/5, 1308/4
karar etmek	1238/5, 1277/2, 1371/1, 1371/3, 1371/5, 1378/3, 1393/2, 1421/7	kuru laf etmek	1047/5
kararı kalmamak	1030/1	kuş dili	1102/3, 1111/3
karîn olmak	1238/1	kühl etmek	1223/4, 1228/3, 1290/5
karşı çıkmak	1150/3, 1438/1	kül etmek	1358/4, 1457/2
		kül olmak	1264/5, 1282/5
L			
laf etmek	1288/3	lazım olmak	1081/2, 1431/4
lâl olmak	1227/3	leşker çekmek	1031/3, 1047/4, 1150/5, 1421/2
layık görmek	1441/5		
M			
mahrem olmak	1232/5, 1295/5, 1365/4, 1371/4, 1478/5	merdümlük etmek	1205/24, 1380/5
mat kalmak	1167/3	merhaba etmek	1310/4, 1405/5
matem tutmak	1274/5	merhem urmak	1057/4
mazur tutmak	1170/4	mesken tutmak	1205/7
methi okumak	1078/2, 1205/12, 1395/4	mihman olmak	1195/3, 1342/4
mekan etmek	1391/3	Minnnet et(me)mek	1120/2, 1339/6
mekan tutmak	1209/3	murada ermek	1111/4, 1292/4
melamet etmek	1333/5	münkir gelmek	1121/3
mengüş etmek	1411/5, 1420/5	müstedam olmak	1273/2, 1274/4, 1375/4, 1378/4, 1380/5, 1470/3
menzile ermek	1145/2	müyesser olmak	1054/3, 1270/2, 1281/2, 1477/1
N			
na' l kesmek	1339/7	nevaya başlamak	1126/4
nâ-hak yere	1237/1, 1285/4	nevbet beklemek	1252/2, 1307/4, 1363/3
nasip olmak	1044/5, 1196/5	nihayet bulmak	1095/4
nasihat vermek	1323/4	nispet etmek	1028/4
ne hikmettir ki	1421/7	nişan dikmek	1297/2, 1448/4
nedamet göstermek	1124/4	nişan vermek	1330/4
nefes alıp verdikçe	1305/8	nokta dökmek	1122/4
nefes tutmak	1390/2	nûş-ı can olmak	1457/5
nefes kılmak	1389/1	nutka gelmek	1124/3
nem kapmak	1037/3		
O			
oda yakmak	1421/5, 1463/3	olur olmaz	1042/7, 1479/5
oda yanmak	1166/5, 1140/8, 1205/9, 1327/3	ortada kalmak	1239/1
oda düşmek	1251/2	ortaya almak	1440/2
olacak iş değil	1351/2	otağ çekmek	1161/7

Ö			
ölümlü hasta	1465/5	öpüp başına koymak	1199/9
ömr-i diraz bulmak	1215/4, 1368/4	öpüp yüzüne sürmek	1336/3
ömr-i kerkes bulmak	1388/5	özünü bil(me)mek	1135/5, 1438/2
önüne düşmek	1127/4		
P			
parmağına karnış yürümek	1472/4	perva ye(me)mek	1052/4, 1500/3
parmak ısırarak	1194/9	pervane olmak	1428/1
pâya düşmek	1042/3	pervaz etmek	1015/2, 1229/1, 1255/2, 1295/4, 1324/4, 1378/3
pâyına ser koymak	1229/4	pervaz urmak	1399/6
pençe tutmak	1087/5	pervaza gelmek	1398/2
pençesini burmak	1087/5	perveriş bulmak	1405/1
per açmak	1255/2, 1295/4, 1324/4	pes demek	1375/6, 1381/4
per tutmak	1006/2	pest etmek	1034/5
perakende olmak	1015/5	pest olmak	1193/3
perhiz eylemek	1236/4, 1237/1	piyade olmak	1050/4
perişan olmak	1039/5, 1356/3, 1474/5	pul pul etmek	1081/4
pertev salmak	1339/3		
R			
râ eylemek	1442/1	reva görmek	1205/10
rağbet bulmak	1302/6	reva olmak	1326/1
rağbet eylemek	1337/3	revnak bulmak	1496/4
rahat olmak	1090/1	revnak vermek	1231/3, 1318/2
rahata varmak	1144/3	ruşen görünmek	1500/1
raksa girmek	1078/4	ruyunu tûraba basmak	1482/2
rayegan almak	1491/5	rüzgarı muvafik esmek	1272/3
rayegan olmak	1059/4	rüzgarı yarı kılmak	1282/7
rehne almak	1417/3		
S			
sabaha çık(ma)mak	1283/1	sevda çekmek	1425/4
sabak almak	1116/5	sevdaya düşmek	1042/1, 1042/7, 1202/3, 1222/5, 1348/3, 1465/4
sabri gitmek / sabrı kalmamak	1086/3, 1278/3, 1308/1, 1373/5, 1383/4, 1409/2, 1445/1	sevdaya vermek	1426/1
saf tutmak	1047/4	sihah ile okumak	1387/3
safa ve zevk sürmek	1463/4	sihhat bulmak	1054/4
sağar çekmek	1031/1	sine dövmek	1441/3, 1469/4
Sahib-fıraş olmak / kalmak	1431/3, 1469/5	siper etmek	1426/3, 1427/2
sahralara düşmek	1042/1, 1161/5	siper olmak	1234/1, 1443/1
salâ demek	1308/4	sırrını açmak	1178/1
sayda getirmek	1101/4	siyaset eylemek	1473/2
saye salmak	1311/6, 1449/3	söz açmak	1452/4
sebil kılmak	1273/2	söz tutmak	1139/3
sebük-pâ olmak	1499/5	söze gelmek	1105/4
secde etmek	1495/4	sözü kesmek	1381/5, 1383/5
selamet olmak	1086/4, 1490/4	sözüne uymak	1245/4
sen sen ol	1416/3	sözünü dağıtmak	1412/4
ser çekmek	1031/4	sözünü uzatmak	1382/7
ser terkini eylemek/urmak	1049/5, 1107/3	su gibi ezber okumak	1446/5
ser-pâ bürehne	1411/2	suda' vermek	1397/3
sesi kesmek	1373/6	seslilik et(me)mek	1144/3
S			
şecaat göstermek	1213/6	şimden girü / sonra	1246/5, 1281/3, 1284/2, 1303/3, 1341/3, 1341/5, 1486/1, 1486/3, 1497/4
şefaaf etmek	1291/7, 1404/5	şöhret tutmak	1457/3
şeref bulmak	1442/4	şule vermek	1378/2, 1463/3
şeref vermek	1267/2	şur u şer koparmak	1372/1
T			
tahrire almak	1300/5	ten gözü	1103/3, 1202/2
tahrire getirmek	1050/6	ten libası	1044/4
takarrüb bulmak	1211/4	tenha kalmak	1004/5

takat getirmek	1061/3, 1150/5	terane bağlamak	1482/3
takati kalmamak	1369/5	teraziye gelmek	1152/3
takati tak olmak	1308/1	terk-i can etmek	1009/2, 1165/3, 1205/27, 1432/1
tan değil	1084/3, 1117/3, 1210/3, 1342/2, 1352/2, 1390/4, 1402/5	teşneye gelmek	1265/5
tana kalmak	1421/4	tevbe kılmak / tevbe vermek	1071/5, 1499/5
Tanrı selamı ver(me)mek	1306/3	tımarsız kalmak	1322/2
tapu eylemek	1091/5	toprak olmak	1205/21
tas tas içmek	1393/4	toz koparmak	1476/3
taş dikmek	1201/2, 1282/4	tuğra çekmek	1114/2
taşa çalmak	1012/1, 1359/5	tuz ekme hakkını gözlemek	1129/3
taze can / hayat bulmak	1267/5, 1293/1, 1375/4	temiz etmek	1343/3
U - Ü			
uğrun uğrun	1330/3	uykuda kalmak	1492/4
uyku getirmek	1155/5	uykudan göz açmak	1241/5
uyku yüzü görmemek	1373/3	ülfet tutmak	1080/4, 1151/5
V			
vade etmek	1282/2, 1302/1, 1321/3	vatan kılmak	1419/3
vadilere düşmek	1228/4	vefa etmek	1035/4, 1145/3, 1177/1, 1282/2, 1404/4
vakıf olmak	1145/2, 1164/4, 1387/3, 1391/4	viran etmek / viran olmak	1120/6, 1205/22, 1218/2, 1331/2, 1428/4, 1473/3
vallahu a'lem	1383/5	vuslata ermek	1136/3, 1385/3
varlık terkini urmak	1056/5	vücuda getirmek	1232/2
Y			
yüzünü yerlere sürmek	1352/1, 1352/5	yerini tutmak	1407/3
yüzüne bak(ma)mak	1136/2, 1136/5, 1287/5, 1408/5, 1440/5	yere geçmek	1274/2
yüze / yüzüne gülmek	1140/5, 1231/4, 1436/6	yer etmek	1045/3, 1214/4, 1333/4, 1427/5
yüz ver(me)mek	1205/11, 1373/4	yediği içtiği kan olmak	1196/1
yüz sürmek	1038/3, 1043/4, 1078/7, 1079/2, 1285/3, 1410/6, 1455/2	yaşı kana dönmek	1174/2
yüz suyu dökmek	1382/4	yaş sürmek	1465/5
yüz karası	1441/4	yaş geçirmek	1441/4
yüz göster(me)mek	1093/2	yaş dökmek	1182/2, 1159/5, 1194/4, 1298/1, 1298/3, 1349/3, 1425/3, 1435/2, 1460/2, 1466/3
yüz döndürmek	1310/4, 1332/2, 1348/2	yarına çık(ma)mak	1010/4
yüz çevirmek	1055/1, 1213/5, 1278/2, 1296/2, 1410/1, 1410/6, 1494/1	yaradan hakkı	1137/4
yolunu almak	1345/3	yar olmak	1127/5, 1231/2
yolunda ölmek	1191/4	yapıya gelmek	1152/4
yolu düşmek	1060/3, 1174/7	yanıp yakılmak	1143/4, 1304/5
yol göstermek	1445/4	yanıp kül olmak	1302/3, 1387/5
yok yere	1097/4	yana geçmek	1057/5
yok olmak	1325/4	yağmaya vermek	1409/2, 1424/5
yig görmek	1010/1	yâda getirmek	1014/1, 1014/2, 1035/1, 1035/4
yig bilmek	1339/6		
Z			
zahmete girmek	1196/2	ziya bulmak	1419/2
zâr çekmek	1150/1	ziyan etmek	1454/1, 1456/1
zehir olmak	1066/4, 1196/1	ziyankar olmak	1388/5
zerreye almamak	1339/3	ziynet vermek	1500/1
zeval olmak	1205/4	zulmete vermek	1439/3
zindan olmak	1195/1	zulüm görmek	1192/5

III. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN GAZELLERİNDE ÂHENK UNSURLARI

3.1.VEZİN

Muhibbî, Kanuni Sultan Süleyman tarafından XVI. yüzyılda ele alınan **Muhibbî Dîvânı** adlı eserden 501 Gazel (1000 – 1500. Gazeller) incelenmiştir.

Bu gazellerde toplamda **16** vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinlerden **Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün** vezni **%51.1** oran ile **256** kez kullanılmış en fazla vezindir.

Muhibbî'nin söz konusu gazellerinde kullandığı vezinler arasından en çok kullandığı yedi vezine bakıldığında bunların üç tanesinin “hezec bahri”ne, üç tanesinin de “remel bahri”ne ait olduğu görülür. Bu iki bahir Türk edebiyatında en çok kullanılan bahirlerdir. Şiirin vezni ve anlamı arasında bir ilgi kurulacak olursa Muhibbî'nin bu vezinleri tesadüfen kullanmadığı yorumu yapılabilir. “Arapçada güzel sesle şarkı söyleme anlamına gelen hezec”²⁰ ve “koşma, hızla yürüme anlamına gelen remel”²¹ bahirleri kelime anlamları ve ritimleri düşünüldüğünde Muhibbî'nin en çok kullandığı bahirler olarak onun şiirlerinin anlamı ve ritmi hakkında ipucu vermektedir. Muhibbî şiirlerinde âşıkâne ve rindâne bir üslupla aşktan, sevgiliden, âşığın çeşitli hallerinden, bahardan, eğlenceden vs. bahsederek adeta kendi şarkısını söylemektedir. Şiirlerin ritmi ise sürekli koşar gibi tempolu ve hareketlidir.

Kullanılan vezinlerin listesi, kullanım sayısı ve 501 gazeldeki oranları tablo olarak gösterildi.

²⁰ Beyhan Kesik, Özer Şenödeyici, *Aruz Teori ve Uygulama*, 1.b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015, s. 28

²¹ a.g.e., s. 58

TABLO II: Gazellerdeki Vezinler ve Kullanım Sıklığı			
S.N.	VEZİN	KULLANIM SAYISI	ESERDE ORANI (%)
1	Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün	256	51.1
2	Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün	65	12.97
3	Fe'ilatün fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün	42	8.38
4	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	41	8.18
5	Mef'ülü fā'ilatü mefā'ilü fā'ilün	32	6.39
6	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fa'ülün	32	6.39
7	Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün	14	2.79
8	Mef'ülü fā'ilatün mef'ülü fā'ilatün	6	1.2
9	Fā'ilatün Mefā'ilün Fe'ilün	3	0.6
10	Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	3	0.6
11	Fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün	2	0.4
12	Müstef'ilün fe'ülün müstef'ilün fe'ülün	1	0.2
13	Mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün	1	0.2
14	Fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün	1	0.2
15	Fā'ilatün fā'ilatün	1	0.2
16	Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün	1	0.2

3.2.REDİF

Redif, kâfiyeden sonra her dizenin sonunda tekrarlanan ek, kelime veya kelimelerin oluşturduğu ahenktir. Şiirde ahengi sağlayan önemli unsurlardan olan redif aynı zamanda beyitler arasında bir bütünlük sağlanmasında da önemli bir etkidir. Redif kafiye'nin göze hitap ettiği dîvân şiirinde mısra sonlarındaki simetriyi de sağlamaktadır. Kafiye'ye ses ve anlam olarak destek veren redif, şiirde sesin ve anlamın bir nokta üzerinde toplanmasını sağlar. “Redif, şiirde ahengi artırarak okuyucuyu/dinleyiciyi etkilemenin yanı sıra şiirin çağrışım dünyasını da zenginleştirir.

Bu bakımdan dîvânlarda redifli gazellerin sayısı redifsizlerden fazladır.”²² Anlamla redif arasında bir ilişki olmasının yanı sıra redif şiire ritim katan bir unsurdur. Dîvân şairleri rediflerde genellikle Türkçe kelimeleri ve bunlar arasından da fiilleri kullanırlar. Redifte kullanılan fiiller ve fiillerin çekimli halleri şiire hareket katan bir yöntemdir.

Muhibbî'nin ele alınan 501 gazelinde rediflere bakıldığında bunların 103 tanesi redifsizken 398 tanesi rediflidir. Redifli 398 şiirde 194 farklı redif karşımıza çıkmaktadır. Redifi bu kadar sık kullanması geleneğe uymanın bir sonucu olmakla beraber Muhibbî'nin şiirlerinin hareketliliğinin ve ritminin bir göstergesidir. Muhibbî'nin farklı redif formlarını kullandığı görülmektedir. Bunlar “ek halinde redif”, “ek + kelime halinde redif”, “kelime halinde redif”, “kelime grubu halinde redif”, “ek + kelime grubu halinde redif” şeklindedir. Redif formlarının kullanım sayıları şu şekildedir:

• Ek Halinde Redifler:	37
• Ek + Kelime Halinde Redifler:	67
• Kelime Halinde Redifler:	64
• Kelime Grubu Halinde Redifler:	16
• Ek + Kelime Grubu Halinde Redifler:	10
• Toplam:	194

Bu formlar tablo şeklinde gösterildi. Redifler formlarına göre gruplandırıldı ve kullanım sıklığı gösterildi. Rediflerin kullanıldığı gazeller ise alfabetik redif tablosunda gösterildi.

²² Muhsin Macit, *Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları*, 3.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016, s. 92

TABLO III: Redif Formları

1. Ek Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
-ar / -er	1	-lar	2	-müz	5
-dur/-dür	17	-lardanuz	1	mıdur / midür	2
-dur	13	-laruz / -lerüz	3	-suz	6
-dür	7	-laruz	2	-süz	2
-dedür	1	-ler	4	-umdur	4
-durur	2	-lerüz	1	-umuz	12
-ıdur	3	-ludur	1	-umuzdur	1
-ımuş	3	-maddur	1	-ümdür	1
-iyuz	1	-maz / -mez	2	-ümüz	5
-idür	1	-mez	1	-üñdür	1
İmiş	8	-mış	1	-veş	4
-lar / -ler	4	-mışdur	1	-yımış	3
				-sındayuz	1
2. Ek + Kelime Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
-a/-e geçer	1	-dan geçmiş	1	-ını bilmez	1
-a 'arz	2	-dan hâlâş	2	-lar kopar	1
-a bakmazuz	2	-din yiñemez	1	-laruz biz	1
-a bas	1	-den açılır	1	-ler bilür	2
-a beñzemez	1	-den sor	1	-lık sever	1
-a benzer	2	-dur henüz	2	-mek olmaz	1
-a çalar	1	-dür dirler	1	-sı var	1
-a düşmez	1	-e beñzer	2	-suz/-süz olmaz	1
-a gelmez	1	-e berâber	1	-um / -üm var	3
-a gelmiş	1	-em henüz	1	-um aldılar	1
-a getir	2	-ı / -i var	3	-um kandadır	2
-a gider	1	-i var	5	-um komaz	1
-a heves	1	-ı eylemez	3	-um söylemez	1
-a henüz	1	-ı gör	2	-um var imiş	1
-a sor	2	-ı henüz	1	-uma benzer	1
-a yasanmış	1	-ı n`eylerüz	1	-umuz vardır	1
-an / -en bilür	1	-ı var-ımuş	2	-üñ var	1
-da / -de göre	1	-ı yokdur	1	-ya bakmazuz	1
-da / -de var	1	-ıdur diñüz	2	-ya düşmişdür	1
-dan / -den çıkar	1	-ın çeker	1	-ya gelür	1

-dan geçemez	1	-ın görür	1	-yı getir	1
-dan geçer	1	-in yiñemez	1	-yı gör	2
				-yı istemez	1
3. Kelime Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
añılur	1	gelür	1	‘ivaž	1
‘arž	1	gerekmez	2	kapar	2
āteş	3	getürür	1	kılmaz	3
baglanur	1	geyer	1	kılır	1
baglamış	2	görinmez	2	kopar	1
begler	1	gösterür	4	mebāş	1
beklerüz	4	götürür	1	olmaz	10
bes	1	göz	4	olmış	5
bilür	1	gözler	1	olmuşuz	1
bilürüz	2	güneş	1	olur	11
biraz	1	henüz	1	özgedür	1
çeker	3	hergiz	2	satar	2
dimez	3	hoş	2	sebz	1
ditrer	2	içündür	1	sensüz	2
ehliyüz	2	ider	6	seyr	1
eylemez	7	iderler	1	tagılır	1
eylemiş	5	iñiler	2	tutar	1
eyleñüz	1	istemez	6	uyumaz	1
eyler	2	ister	1	uyur	1
ezberlemiş	1	isterüz	2	üstindedür	1
geçer	4	itmez	5	yiter	3
				yitiş	2
4. Kelime Grubu Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı
agzından düşer	1	hergiz görünmez	1	olduğı yokdur olmaz	1
benzer benzemez	2	ķabül itmez	1	olmayan bilmez	1
didüm ne dirsiz	1	kıldı ‘ivaž	1	olmuş yatur	1
eksük olmaz	1	kılma heves	1	olursa çok mıdur	1
ele girmez	3	kim ne bilür	1		
gelür geçer	1	kimüñ var	1		
5. Ek + Kelime Grubu Halinde Redifler					
Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı	Redif	Kullanım Sayısı

-a düşdi gönlümüz	1	-1 gördüm bir nazar	1	-sı hoş gelür	1
-dur çün garaz	2	-1 gül midür bülbül midür	1	-um var imiş	1
-em gibi gelür	1	-sı gül midür bülbül midür	1	-ümi sormaz mısız	1
				-y1 kim sevmez	1

TABLO IV: Alfabetik Redif Tablosu ve Rediflerin Kullanım Sıklığı

	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)
A	-a/-e geçer	1	G1057	-a gider	1	G1002
	-a 'arz	2	G1484, G1492	-a heves	1	G1377
	-a bakmazuz	2	G1212, G1350	-a henüz	1	G1239
	-a bas	1	G1482	-a sor	2	G1069, G1106
	-a beñzemez	1	G1360	-a yasdannış	1	G1430
	-a benzer	2	G1099, G1135	agzından düşer	1	G1025
	-a çalar	1	G1012	-an / -en bilür	1	G1111
	-a düşdi gönlümüz	1	G1341	añlur	1	G1191
	-a düşmez	1	G1222	-ar / -er	1	G1116
	-a gelmez	1	G1207	'arz	1	G1487
	-a gelmiş	1	G1438	äteş	3	G1454, G1456, G1471
-a getür	2	G1014, G1035				
B	baglanur	1	G1157	bes	1	G1376
	baglamış	2	G1418, G1424	bilür	1	G1060
	begler	1	G1091	bilürüz	2	G1210, G1240
	beklerüz	4	G1252, G1253, G1307, G1363	biraz	1	G1251
	beñzer beñzemez	2	G1304, G1347			
Ç	çeker	3	G1031, G1114, G1150			
D	-da / -de göre	1	G1089	didüm ne dirsiz	1	G1362
	-da / -de var	1	G1061	dimez	3	G1265, G1297, G1354
	-dan / -den çıkar	1	G1065	-din yiñemez	1	G1338
	-dan geçemez	1	G1345	ditrer	2	G1026, G1063

	-dan geçer	1	G1038	-dur/-dür	17	G1059, G1076, G1087, G1132, G1137, G1146, G1168, G1182, G1184, G1197, G1029, G1033, G1034, G1040, G1004, G1178, G1202
	-dan geçmiş	1	G1440	-dur	13	G1017, G1023, G1064, G1066, G1068, G1072, G1073, G1097, G1118, G1138, G1180, G1198, G1046
	-dan hâlâş	2	G1474, G1478	-dür	7	G1052, G1056, G1112, G1119, G1183, G1192, G1203
	-dedür	1	G1126	-dur çün garaz	2	G1488, G1490
	-den açılır	1	G1204	-dur henüz	2	G1271, G1367
	-den ne gelür	1	G1155	-durur	2	G1008, G1148
	-den sor	1	G1174	-dür dirler	1	G1101
E	-e beñzer	2	G1179, G1187	-em henüz	1	G1300
	-e berâber	1	G1125	eylemez	7	G1218, G1237, G1245, G1316, G1333, G1342, G1353
	ehliyüz	2	G1246, G1344	eylemiş	5	G1400, G1413, G1427, G1442, G1467
	eksük olmaz	1	G1235	eyleñüz	1	G1281
	ele girmez	3	G1262, G1313, G1346	eyley	2	G1047, G1094
	-em gibi gelür	1	G1136	ezberlemiş	1	G1446
G	geçer	4	G1055, G1067, G1102, G1173	görinmez	2	G1228, G1249
	gelür	1	G1000	gösterür	4	G1039, G1122, G1124, G1153
	gelür geçer	1	G1088	götürür	1	G1083
	gerekmez	2	G1230, G1257	göz	4	G1233, G1264, G1298, G1349
	getürür	1	G1115	gözler	1	G1096
	geyer	1	G1062	güneş	1	G1421
H	henüz	1	G1326	hergiz görünmez	1	G1325

	hergiz	2	G1275, G1310	hoş	2	G1408, G1464
<u>I</u>	-i / -i var	3	G1108, G1160, G1186	-i yoktur	1	G1005
	-i var	5	G1013, G1021, G1050, G1149, G1199	-idir diñüz	2	G1330, G1340
	-i eylemez	3	G1268, G1288, G1294	-idir	3	G, 1053, G1200, G1201
	-i gör	2	G1009, G1110	-imış	3	G1399, G1403, G1450
	-i gördüm bir nazar	1	G1003	-in çeker	1	G1161
	-i gül midür bülbül midür	1	G1188	-in görür	1	G1131
	-i henüz	1	G1220	-in yinemez	1	G1319
	-i n'eylerüz	1	G1334	-ını bilmez	1	G1269
	-i var-ımuş	2	G1401, G1423	-iyuz	1	G1256
<u>i</u>	içündür	1	G1011	istemez	6	G1247, G1266, G1285, G1314, G1339, G1359
	ider	6	G1051, G1100, G1104, G1159, G1165, G1171	ister	1	G1130
	iderler	1	G1134	isterüz	2	G1303, G1357
	-idür	1	G1176	itmez	5	G1214, G1223, G1290, G1291, G1299
	imiş	8	G1412, G1426, G1433, G1448, G1455, G1462, G1463, G1470	ivaz	1	G1493
	iñiler	2	G1019, G1024			
<u>K</u>	ķabül itmez	1	G1258	kılır	1	G1018
	ķapar	2	G1037, G1043	kim ne bilür	1	G1001
	ķıldı ivaz	1	G1491	kimün var	1	G1140
	ķılma heves	1	G1396	ķopar	1	G1109
	ķılmaz	3	G1244, G1261, G1358			
<u>L</u>	-lar / -ler	4	G1139, G1143, G1167, G1170	-laruz	2	G1209, G1217
	-lar	2	G1092, G1194	-ler bilür	2	G1121, G1154
	-lar ķopar	1	G1105	-ler	4	G1045, G1098, G1129, G1172

	-lardanuz	1	G1219	-lerüz	1	G1243
	-laruz / -lerüz	3	G1211, G1332, G1348	-lık sever	1	G1133
	-laruz biz	1	G1280	-ludur	1	G1084
<u>M</u>	-makdadur	1	G1103	-miş	1	G1415
	-maz / -mez	2	G1292, G1335	-mişdur	1	G1166
	mebaş	1	G1439	mi gelür	1	G1074
	-mek olmaz	1	G1286	-müz	5	G1241, G1250, G1254, G1277, G1315
	-mez	1	G1364	mıdur / midür	2	G1049, G1123
<u>O</u>	olduğı yokdur olmaz	1	G1301	olmuşuz	1	G1366
	olmayan bilmez	1	G1361	olur	11	G1030, G1044, G1080, G1093, G1095, G1127, G1128, G1156, G1158, G1195, G1196
	olmaz	10	G1206, G1231, G1232, G1234, G1238, G1259, G1318, G1328, G1355, G1365	olursa çok mıdur	1	G1032
	olmuş	5	G1428, G1429, G1443, G1447, G1461	özgedür	1	G1117
	olmuş yatur	1	G1079			
<u>S</u>	satar	2	G1041, G1082	-sı var	1	G1020
	sebz	1	G1267	-sındayuz	1	G1305
	sensüz	2	G1227, G1371	-suz / -süz olmaz	1	G1226
	seyr	1	G1054	-suz	6	G1263, G1279, G1320, G1322, G1369, G1370
	-sı gül midür bülül midür	1	G1142	-süz	2	G1216, G1225
	-sı hoş gelür	1	G1175			
<u>T</u>	tagılır	1	G1015	tutar	1	G1006
<u>U</u>	-um / -üm var	3	G1151, G1164, G1169	-umdur	4	G1077, G1085, G1185, G1190

	-um aldılar	1	G1058	-umuz	12	G1221, G1242, G1272, G1278, G1282, G1283, G1293, G1302, G1317, G1321, G1331, G1351
	-um kandadır	2	G1075, G1090	-umuz vardır	1	G1145
	-um komaz	1	G1336	-umuzdur	1	G1113
	-um söylemez	1	G1306	uyumaz	1	G1356
	-um var imiş	1	G1449	uyur	1	G1144
	-uma beñzer	1	G1189			
Ü	-ümdür	1	G1048	-üñ var	1	G1022
	-ümi sormaz mısız	1	G1312	-üñdür	1	G1016
	-ümüz	5	G1208, G1213, G1273, G1274, G1276	üstindedür	1	G1181
V	-veş	4	G1410, G1437, G1457, G1466			
Y	-ya bakmazuz	1	G1337	-yı istemez	1	G1224
	-ya düşmüşdür	1	G1042	-yı kim sevmez	1	G1311
	-ya getir	1	G1152	-yımış	3	G1414, G1458, G1468
	-yı getir	1	G1070	yiter	3	G1120, G1147, G1177
	-yı gör	2	G1028, G1107	yitiş	2	G1404, G1419

Dîvân şairleri redif olarak daha çok Türkçe kelimeleri seçmişlerdir. “Ancak, özel isimler ve isim soylu kelimelerden çok, fiiller ve çekimli halleri kullanılır. Bilhassa bil-, et-, eyle-, gör-, göster-, ol- köklerinden türetilmiş fiillerin çekimli şekilleri ile bu kelimelerle yapılan birleşik fiillerin redif olarak kullanıldığı görülür. Fiillerden türetilmiş rediflerin kullanım sıklığı şiirde ritmik akışkanlığın bir göstergesidir.”²³ Aynı durum Muhibbî için de geçerlidir. Muhibbî'nin genellikle redif kullanımında Türkçe kelimeleri ve daha çok fiilleri tercih ettiği görülür. Bunun yanında az sayıda da olsa Arapça ve Farsça kelimelerden redif oluşturduğu da görülür. Şairin Arapça ve Farsça kelimelerle oluşturduğu redifler gruplandırılarak tablo şeklinde listelendi:

²³ a.g.e., s. 92

TABLO V: Türkçe Harici Kelimelerle Oluşturulmuş Redifler

1. Arapça Kelimelerle Kurulmuş Redifler					
Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)
-a 'arz	2	G1484, G1492	-ı gördüm bir nazar	1	G1003
-a heves	1	G1377	'ivaż	1	G1493
'arz	1	G1487	ķabül itmez	1	G1258
āteş	3	G1454, G1456, G1471	kıldı 'ivaż	1	G1491
-dan ħalāş	2	G1474, G1478	kılma heves	1	G1396
-dur çün garaz	2	G1488, G1490	seyr	1	G1054
ehliyüz	2	G1246, G1344			
2. Farsça Kelimelerle Kurulmuş Redifler					
Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)	Redif	Kullanım Sıklığı	Kullanıldığı Gazel(ler)
-a henüz	1	G1239	ħoş	2	G1408, G1464
bes	1	G1376	-ı gül midür bülbül midür	1	G1188
-dur henüz	2	G1271, G1367	-ı henüz	1	G1220
-e berāber	1	G1125	mebāş	1	G1439
-em henüz	1	G1300	sebz	1	G1267
henüz	1	G1326	-sı gül midür bülbül midür	1	G1142
hergiz	2	G1275, G1310	-sı ħoş gelür	1	G1175
hergiz görünmez	1	G1325	-veş	4	G1410, G1437, G1457, G1466

IV. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞAHİS KADROSU

4.1. PEYGAMBERLER

Peygamber kıssaları ve mucizeleri İslam kültürü ile yetişmiş dîvân şairlerinin Kur'an-ı Kerim'den sonraki önemli kaynaklarından. Şairler peygamber mucizelerini ve kıssalarını beyitlerinin anlamı çerçevesinde ya doğrudan ya da dolaylı olarak telmih unsuru olarak kullanmışlardır. Diğer dîvân şairleri gibi Muhibbî de peygamber kıssalarını, işlediği peygamberin adını da anarak beyitlerinin hayali çerçevesinde kullanmıştır. Muhibbî'nin ele alınan gazellerinde çeşitli yollarla işlediği dokuz peygamber karşımıza çıkmaktadır.

4.1.1. Hz. Âdem

Bütün semavi dinlerde ilk insan ve ilk peygamber olduğuna inanılan Hz. Âdem divan şiirinde sıkça işlenen peygamberlerdendir. Şiirlerde farklı özelliklerini görmemizin yanında daha çok insanlığın atası olması ve cennetten çıkarılması yönleriyle şiirlere yansımaktadır. Cennetten çıkarılmasının sebebi olarak Hz. Havva ile birlikte şeytanın vesveselerine uyup yasak meyveyi yemeleri gösterilmektedir. Bu yasak meyvenin ne olduğu konusunda hem din bilginleri hem şairler farklı şeyler söylemektedir. “Klasik edebiyatımızda yılan, şeytan, Havva, buğday kelimeleri ile tenasüp içerisinde zikredilen Âdem kelimesi, dem(kan), adem(yokluk) kelimeleri ile de cinaslı bir şekilde kullanılır. Sevgilinin yüzündeki “ben”ler Âdem’e yasaklanan buğday olarak tasavvur edilir ve sevgilinin âşığa kurduğu tuzağın bir malzemesi sayılır.”²⁴

Muhibbî de cennetten çıkarılma olayını bir beytinde işlemiş ve yediği yasak meyveyi dane olarak sunmuştur. Şair kendisine nasihatte bulunarak sevgilinin yanağındaki daneye benzeyen bene el uzatmaması gerektiğini, Hz. Âdem'in bir dane yüzünden cennetten çıkarıldığı söylemektedir.

²⁴ Canım, a.g.e., s. 189

‘Ārızında dāne-i hāline el sunma sakın

Ādem’i cennet içinden çıkaran çün dānedür (G.1059/3)

4.1.2. Hz. Eyyüp

Sabrın simgesi olan peygamberdir. Çok zengin olduğu ve birçok evladı olduğu rivayet edilir. Allah’ın onu imtihan etmek istemesiyle malı mülkü elinden gider, çocuklarının hepsi ölür, vücudunda yaralar oluşur, yaralarına kurt düşer. Ancak o, bütün bunlara sabrederek Allah’ın yardımıyla şifa bulur, tekrar mal mülk ve çocuk sahibi olur. Divan şairleri de bu sabrı çeşitli vesilelerle beyitlerinde işlemiştir.

Şair, bela kurtları etini yese bile ah etmemektedir. Bunu görenlerin onu Hz. Eyyüb ile özdeşleştireceklerini ümit etmektedir. Hz. Eyyüb’ün vücudundaki yaralara kurt düşmesi gibi bela kurdu da âşığın etini yemektedir. Ancak âşık da Hz. Eyyüb gibi bu duruma sabretmektedir.

Etümi kirm-i belâ yirse de āh eylemeyem

Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (G.1447/3)

4.1.3. Hz. İbrahim

Hz. İbrahim Kur’an-ı Kerim’de adı en çok anılan büyük peygamberlerden biridir. Birçok mucizesinin olmasının yanında daha çok içine atıldığı ateşin gül bahçesine dönüşmesi ve kurban mucizeleri ile anılmaktadır. Halil veya Halilullah Hz. İbrahim’in lakabıdır ve “dost”, “Allah’ın dostu” anlamına gelir. Hz. İbrahim’i ifade etmek için kullanılan bu lakabın yanında Halil İbrahim, İbn-i Âzer ve Halil-i Âzer de Hz. İbrahim için kullanılır.

Muhibbî Hz. İbrahim’i içine atıldığı ateş ile anmıştır. Bilindiği üzere Hz. İbrahim, Nemrut tarafından büyük bir ateş yakıtılıp içine atılmış, Allah’ın yardımıyla bu ateşten kurtulmuştur. Muhibbî bu olayı “nâr-ı Halil” ifadesiyle hatırlatmaktadır. Şairin ahı o kadar artmıştır ki Hz. İbrahim’in atıldığı ateş bile onun ah ateşi yanında bir kıvılcım gibidir.

Āteş-i āhum yanında bir şerer **nār-ı Halil**

Gözlerüm yaşına nisbet kaṭredür cūy-ı Aras (G.1380/3)

4.1.4. Hz. İsa

Hz. İsa, kendisine kitap indirilen peygamberlerdendir. Dîvân şiirinde birçok mucizesiyle anılmaktadır. Babasız dünyaya gelmesi, çocukken konuşması, hastaları iyileştirmesi, ölüleri diriltmesi, dokunduğunu canlandırması, göğe çekilmesi gibi birçok mucizesi beyitlere konu olmuştur.

Muhibbî beyitlerinde Hz. İsa'yı; “îsâ, îsî, îsî-nebî, îsî-nefes, mesîh, mesîhâ, mesîhâ-dem” ifadeleriyle anmaktadır. Sevgili ve sevgiliye dair birçok unsur Hz. İsa ve onun mucizeleriyle ilgi kurularak sunulur. Muhibbî de sevgiliyi ve sevgilinin dudaklarını Hz. İsa yerine koymuş, onun ölüleri diriltme mucizesiyle birlikte anmıştır. Sevgilinin dudakları tıpkı Hz. İsa gibi ölüleri diriltmektedir, bu yüzden âşığın ölmesi üzülecek bir durum değildir. Sevgilinin gözleri ve gamzesi âşığın canına kıyar ancak İsa dudakları âşığa tekrar can verir. Âşık, ayrılık yüzünden ölmüşken veya ölmek üzereyken dudakları İsa nefesli sevgiliyi görünce tekrar canlanmıştır. Sevgilinin mesih gibi can bağışlayıcı dudakları bir ölümsüzlük suyudur. Bunun yanında Hızır'ın suyu ancak küçük bir kaynak suyudur.

Öldürürse gam degüldür tîğ-ı gamzeñ ‘âşıkı

Dirgürür iy dil ṭabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (G.1067/2)

Gerçi kim çeşmi Muhibbî öldürür merdümleri

Lebleri emvâti ihyâ itmede ‘İsâ-y-ımuş (G.1414/5)

Ġamzelerle öldürür kūyına varan ‘âşıkı

Bir nefesle dirgürür ‘İsî gibi güftârı gör (G.1110/2)

Ġamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne gam gam yimezüz

Leblerüñ mürdeler ihyâsına ‘İsî bilürüz (G.1240/5)

Mürdeler ihyā ider la‘l-i lebüñ **‘İsī** gibi
Līk ğamzeñ öldürür ‘uşşāk[1] cellād istemez (G.1359/2)

Dilā ölseñ ne ğam ger ğamzesinden
Dirildür çün lebi **‘İsī nebī-vār** (G.1160/6)

Ölmiş-idi bu Muḥibbī hicr elinden şükr kim
Ol lebi **‘İsī nefes** dildārı gördüm bir nazar (G.1003/7)

Kimüñ yolına cān u seri virdi Muḥibbī
Mecnūn şıfat **‘İsī-nefes** ḥulķı ḥasendür (G.1029/5)

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir **‘İsī-nefes**
Görmedi la‘lüñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (G.1264/4)

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil
Sora-gelmez mi ‘aceb ol lebleri **‘İsī-nefes** (G.1384/48)

Öldürdi fırkatüñ beni iy bī-vefā yitiş
Dirgür **Mesīh** gibi beni kıl du‘ā yitiş (G.1404/1)

İy **mesīhā-dem** zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür
Kim anuñ yanında Hızr’uñ suyu san bir eşmedür (G.1183/1)

Ölüleri diriltme mucizesi yanın Hz. İsa, mücerret olma, babasız olarak Allah’ın hikmetiyle Hz. Meryem’den dünyaya gelme mucizeleriyle de anılmıştır.

Çün **Mesīhā** gibi ‘ālemde mücerred geçerüz
Tañ mı kıdsīler eger olsa bizüm maḥremümüz (G.1274/3)

Hāk’uñ emriyle **‘İsī’yi** vücūda
Getürmez her nisā bil Meryem olmaz (G.1232/2)

4.1.5. Hz. Muhammed

İslam peygamberi olan Hz. Muhammed, dîvân edebiyatında önemli bir yer tutmaktadır. Hakkında yazılan özel şiirler yanında birçok mucizesi beyitlerde farklı vesilelerle işlenmiştir. Muhibbî'nin beyitlerinde “Muhammed, Mustafa, Muhammed Mustafa, Peygamber, fahr-ı âlem” kelimeleriyle ifade edilen Hz. Muhammed mucizeleriyle değil; bir şükür sebebi olarak, ümmetine şefaatçi olması ve hadisleriyle karşımıza çıkmaktadır.

Hamdülillâh **Muhammed** ümmetiyüz
Cân-ıla Muştafâ'yı kim sevmez (G.1311/8)

Muhibbî gam yime çoğ-ısa cürmüñ
Şefâ'atçi **Muhammed Muştafâ'dur** (G.1180/7)

Hamdülillâh Muhammed ümmetiyüz
Cân-ıla **Muştafâ'yı** kim sevmez (G.1311/8)

Hep ümmet-i Muhammed'e itdüñ şefâ'ati
Mücrim Muhibbî bendeñe iy **Muştafâ** yitiş (G.1404/5)

Hoş gelür ben 'âşıka gâyet miyân-ı nâzüküñ
Çünkü **peygâamber** dimiş hayrû'l-'umür olur vaşat (G.1497/2)

Dimezem mihr eyle bārī cevr kıl oran-ıla
Fahr-ı 'âlem çün dimiş hayru'l-'umür olur vaşat (G.1500/2)

4.1.6. Hz. Nuh

Kur'an-ı Kerim'de adı ve mucizesi anılan peygamberlerden olan Hz. Nuh dîvân şiirine tufan hadisesi dolayısıyla girmiştir. Bu vesileyle çeşitli hayal unsurlarına konu olan Hz. Nuh âşığa teşbih olunur veya onun yaptığı gemi âşığın gönlü olarak karşımıza çıkar. Tufan hadisesi de âşığın sel olup taşan gözyaşlarına benzetilir. Muhibbî'nin bir beytinde de âşığın gönlü Hz. Nuh'un gemisi gibi gözyaşı denizi içinde seyretmektedir.

Bahr-i eşk içre sefîne-i dil
Seyr ider keşti-yi Nuh'umdur (G.1190/2)

4.1.7. Hz. Süleyman

Hz. Süleyman, hükümdar peygamberlerden biridir. Kendisine olağanüstü bir güç ve saltanat verilmiştir. Hayvanların dilini bilme ve onlarla konuşma, hükümdar olması, rüzgara hükmetme, cinlere hükmetme, mühürlü yüzüğü, Belkıs'la olan mücadelesi gibi pek çok özelliğiyle şairlere konu olmuştur. Hz. Süleyman'ın onlarca mucizesi çeşitli vesilelerle şairler tarafından işlenmiştir. Sevgili de şairlere göre zamanın Süleyman'ıdır.

Muhibbî, Hz. Süleyman'ın mucizelerinden kuşların dilini bilme ve karınca ile diyalogunu beyitlerinde işlemiştir. “Kur'an-ı Kerim'de de anlatıldığı üzere cin, insan ve kuşlardan oluşan ordusuyla sefere çıkan Hz. Süleyman, Karınca Vadisi'ne geldiğinde karınca beyi olması muhtemel bir karıncanın “Ey karıncalar, yuvalarınıza girin; Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin!” dediğini duyar. Karıncanın bu sözlerini duyan Hz. Süleyman gülümseyerek verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükreder. Atından inerek karınca ile görüşür. Karıncadan öğütler alır. Ve onun armağan ettiği çekirge budunun yarısıyla bütün ordusunu doyurur, kalan yarısını da yol erzakı olarak yanında götürür.”²⁵

Âşık için sevgili zamanın Süleyman'ıdır. Âşığın gönlü de karıncanın Hz. Süleyman'a hediye ettiği çekirge kanadıdır. Âşık da tıpkı karınca gibi çekirge kanadına benzeyen gönlünü zamanın Süleyman'ı olan sevgiliye hediye etmektedir.

Çün Süleymân minneti murgâna hergiz itmeyem
Başum üzre sâyebanum âh-ı dūd-efzâ yiter (G.1120/2)

Sen Süleymân-ı zamâna tulhfe idüp cānumı
Eyleyüp pây-ı cerād getürdüm anı mūr-veş (G.1437/3)

²⁵ Canım, a.g.e., s. 497

Dergehünde hediyye-i dil ü cān
Tuḥfe-i mūr-ıla **Süleymān**'dur (G.1068/5)

4.1.8. Hz. Yakup

Hz. Yakup “eski edebiyatımızda özellikle oğlu Hz. Yusuf ile birlikte anılır. Oğlu Yusuf’u arayışı, oğluna ağlamaktan gözlerine perde inmesi, oğlunun gömleğinin kokusuyla gözlerinin açılıp tekrar görmeye başlaması konusu sürekli işlenir. Evlat acısından çok sıkıntı çektiği evi, hüznler evi anlamında kulbe-i ahzân, beytü’l-ahzân olarak geçer. Bazen şairin kendisi, bazen de şairin gönlü Yakup’tur. Gönlün Yakup’a benzetilmesi, sevgilinin Yusuf oluşuna dayanmakta ve böylece tenasüb yapılmaktadır.”²⁶

Şair için sevgili Yusuf-ı Ken’an’dır. Şairin gönlü Yakup gibi ağlayıp inlese de o sevgili görünmemektedir. Sevgilinin gidişiyle gönül Yakup’u hüzn içinde kalmaktadır. Ayrılık acısının yanında şair, sevgilinin ayva tüylerini görünce bu sefer de gözyaşlarına engel olamayıp mutluluktan Yakup gibi ağlamaktadır.

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıṣrī
Bu dil **Ya‘kūb’ı** ḥüzn içre kalur sanmañ ḥazīn olmaz (G.1238/2)

Ḥüzn içinde iy şabā **Ya‘kūb-ı dil** ahvālını
Mıṣr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (G.1484/2)

Kılur **Ya‘kūb-veş** dil āh u zārı
Kaçan ol Yūsuf-ı Ken‘ān görünmez (G.1249/2)

Aglar-ısa bu Muḥibbī tañ mıdur **Ya‘kūb-veş**
Görelī dīde ḥaṭ-ı sebzūñi yaşın yiñemez (G.1319/5)

²⁶ Canım, a.g.e., 230,231

4.1.9. Hz. Yusuf

Kur'an-ı Kerim'de kıssası en ayrıntılı anlatılan peygamberlerdendir. Hz. Yusuf'un kıssası Kur'an-ı Kerim'de "ahsenü'l-kasas" yani "kıssaların en güzeli" olarak adlandırılmaktadır. Kur'an'daki kıssaya ve İsrailiyata dayalı olarak Hz. Yusuf etrafında pek çok motif oluşmuş ve bu motifler şairler tarafından farklı yollarla işlenmiştir. Beyitlerde işlenmesinin yanında Yusuf u Züleyha veya Yusuf u Zeliha adıyla birçok mesnevi de yazılmıştır.

"Hz. Yusuf divan şiirinde adı en çok zikredilen peygamberlerdendir. Eşsiz güzelliğinden dolayı sevgili, Yusuf'a benzetilir. Hatta sevgili Yusuf-ı sâni yani ikinci Yusuf'tur. Kur'an'da Yusuf kıssasıyla ilgili temel motifler şairlerin çok kullandığı temsil ve mazmunlardandır. Yusuf'un güzelliği, kardeşlerinin onu kıskanması, kuyuya atılması, yok pahasına satılması, daha sonra Mısır'da ağırlığınca altın değerinde alıcı bulması, Zeliha ile olan ilişkileri, zindana atılması ve orada yıllarca kalması, rüya tabirini bilmesi, bir köle ve mahpusken bilâhare Mısır'a sultan olması vesileleriyle birçok beytin mazmunu olmuştur. Adı bazen Mâh-ı Ken'an olarak zikredilir. Babası Yakup peygamber de, Yusuf'un hasretiyle bir kulübeye çekilerek ağladığından bu kulübenin adı da külbe-i ahzân (hüzünler kulübesi) veya beytü'l-ahzen (hüzünler evi) olarak geçer. Yakup şiirlerde daima Yusuf'la beraber zikredilir. Yusuf'un hasretinden yıllarca ağlaması, gözlerinin kör oluşu, sonunda Yusuf'un gömleğiyle gözlerinin açılması en fazla kullanılan mazmunlardır. Sevgilinin Yusuf olduğu yerde tabii ki âşık da Yakup olu ve onun gibi acı çeker, hasret çeker, onun gibi külbe-i ahzânında ağlar."²⁷

Muhibbî Hz. Yusuf'u birçok mucizesinden ziyade Hz. Yakup ile beraber anmaktadır. Sevgili Yusuf-ı Ken'an'dır. Âşık veya âşığın gönlü de sevgili karşısında Yakup'tur. Sevgilinin âşıktan uzak olması sebebiyle âşığın Yakup'a benzeyen gönlü hüzün içinde kalmaktadır.

Kılur Ya'küb-veş dil âh u zârı

Kaçan ol **Yüsuf-ı Ken'ân** görünmez (G.1249/2)

²⁷ Canım, a.g.e., s. 235

Hüzn içinde iy şabâ Ya'küb-ı dil ahvâlini
Mısr-ı hüsn içre var eyle **Yūsuf-ı Ken'ân'a** 'arz (G.1484/2)

Geldi bu 'āleme hüsniyle niçe **Yūsuf-ı Mıṣr**
Görmedi kimse senüñ gibi terāzūya gelür (G.1152/3)

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol **Yūsuf-ı Mıṣrī**
Bu dil Ya'küb'ı hüzn içre kalur sanmañ hazīn olmaz (G.1238/2)

4.2.ŞEHNAME KAHRAMANLARI

Şehname, “İranlıların Müslüman olmadan önceki bin yıllık tarihini anlatan manzum İran destanıdır.”²⁸ Bu eser İran'ın ünlü şairi Firdevsî (934-1020) tarafından derlenip yazıya geçirilmiştir. İran kültür ve edebiyatı için önemli olan bu eser dîvân şairleri için de bir kaynak niteliğindedir. Şehname'de geçen kahramanlar hemen her dîvân şairi tarafından farklı yollarla işlenmiştir. Özellikle buradaki hükümdar karakterler beyitlere konu olmuş, başta malın mülkün ve dünyanın gelip geçici oluşunu anlatmada baş unsurlardan biri olarak kullanılmışlardır. Sevgilinin ve övülecek kişinin nitelikleri sıralanırken bu hükümdar karakterler yine söz konusu edilmektedir. Veya âşık ile bu karakterler arasında çeşitli ilgiler kurulmaktadır.

Muhibbî de Şehname'de geçen çeşitli karakterleri anmış, onları çeşitli hayal ve benzetme unsurlarıyla beyitlerinde işlemiştir. Muhibbî'nin ele alınan gazellerinde Şehname karakteri olarak on kişi karşımıza çıkmaktadır.

4.2.1. Cem

"İran'da hüküm süren Pişdâdî sülalesinin dördüncü ve en büyük hükümdarı olan Cem, rivayetlere göre yedi yüz yıl İran'da egemenlik sürdükten sonra Sâbiî dini

²⁸ İskender Pala, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 20.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2011, s. 424

bağlılarından Dahhâk tarafından yenilgiye uğratarak tahtı ele geçirilip öldürülmüştür.”²⁹

Pers tarihinde önemli bir yeri olan Cem, Pers kaynaklarında üstün bir kişilik olarak gösterilir ve hakkında çeşitli özellikler belirtilir. Teknik ve mesleki gelişmeleri destekleyici bir kişilik olmasının yanında anlatılardan ona bir peygamber sıfatı yüklendiği de anlaşılmaktadır.

“Şarabı ve şarap kadehini ilk yapan da Cem’dir. Bu yüzden bezm-i Cem veya meclis-i Cem bileşikleri kullanıldığında anlatılmak istenen eğlence meclisi ve şarap içip eğlenmektir. Rivayetlere göre Cem, dört mevsimde de üzümde yararlanmak için suyunun çıkartılarak saklanması emretmiş, ancak bir süre sonra bu su acılaştınca Cem zehirlenebileceğini düşünüp içmemiş ve bir küpe doldurarak ağzı kapattırmış. Günün birinde şiddetli bir hastalığa yakalanıp çaresiz kalan cariyelerinden biri kendini öldürmek için o küpten bir bardak içtiğinde harika bir lezzet alıp iyileştiğini hissetmiş. Olanları duyan Cem de bu üzüm suyundan içmiş ve onu birçok hastalığın tedavisinde ilaç olarak kullanmış. Böylece şarabın özellikleri ortaya çıkmış. Fars edebiyatında, özellikle de tasavvuf edebiyatında cam-ı Cem terkibi de bu gerekçeyle kullanılmıştır.”³⁰

Divan şiirinde, Şehname kahramanları içinden en çok işlenenlerden biri Cem’dir. Daha çok; şarap, cam, kadeh, ayna, bezm gibi unsurlarla birlikte anılır. Hükümdarlığı ve gücü, şarabın mucidi oluşu, üzerinde yedi hat bulunduğu inanılan kadehi, düzenlediği eğlence meclisleri, tahtı ve tacı vb. yönleri beyitlere mazmun olmuştur. Muhibbî de bu özellikleriyle Cem’i işlemiş, tıpkı Cem gibi âlemi gezip eğlence düzenlediğini ifade etmiştir. Ayrıca feleğin Cem’in tacını götürdüğünü, dünyada onun bile kalmadığını nasihat yoluyla dile getirmiştir.

‘Âlemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup

Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī **Cemlerüz** (G.1211/3)

²⁹ Nimet Yıldırım, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1.b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008, s. 204

³⁰ a.g.e., s. 205

Kim cām içerse **Cem** ya İskender olur hemān
Hum-hāne gūşesi ne ulu bārgāh-ımış (G.1450/3)

İy Muhibbī key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek
Gāh tāt-ı Husrev ü gāhī **külāh-ı Cem** kapar (G.1037/5)

4.2.2. Dârâ / Dârâb

Dârâ veya Dârâb, Şehname'nin ünlü kahramanlarından olup İran'ın Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır. Türk şiirinde ululuk ve ihtişam timsali olarak anılmaktadır. Dârâ kelimesi mecazen hükümdar, şan ve azamet anlamlarına da gelir.

“Dârâ, Klasik Türk edebiyatında adı en çok geçen Acem hükümdarlarından birisidir. Büyük bir saltanat ve şa'şaaaya malik olması, İskender'le olan efsanevi savaşları, taç ve tahtıyla dillere destan olmuş bir hükümdar olması, hem Acem, hem de Türk şiirinde adından çokça bahsedilmesine sebep olmuştur.”³¹

Muhibbî Dârâ'yı beyitlerinde kendi şiirlerinin değerini belirtmek, Mecnun'un aşk vadisindeki halini dile getirmek, dünyanın geçiciliğini ve dünya malının değersizliğini ifade etmek, sevgilinin üstünlüğünü anlatmak için anmaktadır.

Şairin şiirleri öylesine kıymetlidir ki onun gönül yakan şiirleri Acem iklimine vardığı zaman onun bir harfinin değerini vermek için Dârâ tacını satacaktır.

Şi'r-i pür-süzum eger varsa 'Acem iklîmine
Virmege bir harfe kıymet efserin **Dârâ** satar (G.1041/6)

Şaire göre Mecnun aşkın sultanıdır. Ve bu makamda tacı Dârâ'ya, hükümdarlık kaftanını Keyhüsrev'e vermez. Aşkın tacını ve kaftanını kendisi giyer.

³¹ Canım, a.g.e., s. 262

Efseri **Dārā**'ya virmez hil'ati Keyhüsrev'e

Tâc-ı 'ışk-ıla maḥabbet hil'atin Mecnûn geyer (G.1062/4)

Dârâ güçlü hükümdarlığıyla gücün ve ihtişamın sembolüdür. Ancak bu geçici dünyada onun bile tantesinden, ihtişamından eser kalmamıştır, bir kuyuya (mezara) düşüp inlemektedir.

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer

Şimdi bir çâha düşüp derd-ile **dārâb** iniler (G.1024/3)

Âşık için sevgilinin kapısının toprağı bir mutluluk tacıdır. Bunun yanında Dârâ'nın tacının bile bir değeri yoktur. Ayrıca âşık rint meşreptir. Rint yeri gelir bir bade karşılığında Feridun'un mülkünü, Dârâ'nın ve Hüsrev'in tacını bile satar. Rint için bunlar değersizdir.

Gerekmez **efser-i Dārâ** yiter çün ḥâk-i dergâhuñ

Yaradan ḥaḳḳı ol baña hemân tâc-ı sa'âdetdür (G.1137/4)

Dem olur rind-i ḥarâbâtî olan bir bâdeye

Mülk-i efrîdûn u **tâc-ı Hüsrev ü Dārâ** satar (G.1082/4)

4.2.3. Efrasiyab

“Efsanevi Turan hakanıdır. Şehname'ye göre Efrasyab da Feridun'un torunlarından. Feridun'un oğlu Tur'un torunu Peşeng'in oğludur. Şehname'nin büyük bir bölümü, İran hükümdarlarının Turan hükümdarı Efrasyab'la yaptığı savaşlara ayrılmıştır. Efrasyab adı Divan-ı Lügat'it-Türk'de de geçer. Kaşgarlı Mahmud'a göre Efrasyab Türklerin büyük hakanıdır. Asıl adı Tonga Alper (Alper Tunga)dir. Bebür (kaplan cinsi bir hayvan) gibi kuvvetli, yiğit bir adam demektir. Tarihçi Cüveyni ise Efrasyab'ın Büyük Uygur hakanı Böğü Han olduğunu söylemektedir. Efrasyab da kahramanlık, hükümdarlık ve saltanat sembolü şahsiyetlerden biridir.”³²

³² Canım, a.g.e, s. 266

Muhibbî Efrasiyab'ı savaşçılığı dolayısıyla anmaktadır. Şair, sevgilinin yağmacı gamzesini aşığın gönlünü yıkmakla Efrasiyab'a benzetmektedir.

Gönlüm evini yıkdı yağmacı gamzeñ iy dst
Ėaretde mhir ancak **Efrsiyb'a** beñzer (G.1135/3)

4.2.4. Ehremen

“Avesta'da ve Mezdiyesna dinsel edebiyatında Ehrimen bütün devler, cadılar ve perilerin önderi olarak Ahura Mazda'nın en büyük düşmanıdır. Tüm kötülükler, pislikler, olumsuzluklar, anlaşmazlıklar, kavgalar, karanlıklar, bilgisizlikler ve zulmün kaynağı odur. Avesta'da Angra Meinyeva şeklinde geçen bu ismin birinci parçası “yok eden, eksilten” ikinci parçası da “ruh ve akıl” anlamlarına gelir. “yok eden ruh, kötü akıl” karşılığındaki bu isim Āhrmen ve Ehrimen şeklini alıp “kötü akıl, şeytan” anlamlarında kullanılmıştır.”³³

Muhibbî Ehremen'i rakibin karşılığı olarak kullanmıştır. Rakip sevgilinin eşiğindedir. Şaire göre sevgili bir peridir ve o peri elbette Ehremensiz olmayacaktır.

Görüñ ağyarı yruñ işiginde
Per olmaz imiş h **Ehremensüz** (G.1225/4)

4.2.5. Feridun / Efridun

“Pşddi hanedanının altıncı hükümdarı olan Feridun beş yüz yıl saltanat sürmüştür. Cemşid'den sonra İnan tahtına geçen Feridun, İnan'ın en büyük mitolojik kahramanıdır.”³⁴ İnan tarihinde önemli bir yeri olan Feridun hükümdarlık, g, adalet, uzun ömür vb. birçok kavramla beraber şiirlerde işlenmiştir. Muhibbî'nin de iki beytine konu olmuştur. Şarabı hürmetle tutup içmesi öğüdünü veren şair, Feridun'un bile toprağa karışıp gittiğini söyleyerek dünyanın gelip geçiciliğini hatırlatmak ister. Āřık rint kişiliğiyle yeri geldiğinde bir badeye Feridun'un eşsiz mülkünü bile satar. Āřıđın gözünde o mülkün bile bir değeri yoktur.

³³ Yıldırım, a.g.e., s. 272

³⁴ a.g.e., s. 307

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle
Ferīdūn hāke [bir] hūb hīyemdür (G.1197/4)

Dem olur rind-i hārābātī olan bir bādeye
Mülk-i efrīdūn u tāk-ı Hüsrev ü Dārā satar (G.1082/4)

4.2.6. Hüsrev

“İran/Sâsânî padişahı Nuşirevan’ın torunu, Hüsrev ü Şirin mesnevisinin erkek kahramanıdır. Hüsrev, İran’ın efsanevi hükümdarlarından biridir. Hüsrev adını taşıyan birkaç padişah varsa da içlerinden en meşhuru budur. Kendisine Pervîz lakabı verilmiştir.”³⁵

Hüsrev, beyitlerde hükümdarlık özelliğiyle işlenmesinin yanında daha çok Hüsrev ü Şirin hikâyesinin erkek kahramanı olarak karşımıza çıkar. Bu bağlamda genellikle Ferhad ve Şirin ile birlikte anılmaktadır. Ayrıca Hüsrev kelimesi “padişah” anlamına da gelip sevgili için kullanıldığı da görülür.

Muhibbî’nin beyitlerinde “Hüsrev, perviz ve şah-ı perviz” olarak anılmaktadır. Hüsrev, bir hükümdar olarak gücün, ihtişamın, dünya hayatının sembolü olarak karşımıza çıkar. Dünyanın değersizliği, gelip geçici oluşu Hüsrev’in tacının ve tahtının yok olup gidişiyle ifade edilmektedir. Dünya hayatının sonunun bir mezar olduğunun farkında olan bir kişi Hüsrev’in tacını bile istemez. Bu felek Hüsrev’in tacını, tahtını bile yok etmiştir. Ayrıca rint meşrep aşğın gözünde Hüsrev’in tacının bir kadeh bade kadar değeri vardır.

Menzilin gür olduğunu ‘ākıbet her kim bilür
Efser-i Hüsrev’le ol taht-ı Nerīmān istemez (G.1266/4)

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek
Gāh tāk-ı Hüsrev ü gāhī külāh-ı Cem kapar (G.1037/5)

³⁵ Canım, a.g.e., s. 289

Dem olur rind-i ħarābātī olan bir bādeye
Mülk-i efrīdūn u **tāc-ı Hüsrev ü Dārā** satar (G.1082/4)

Âşık için sevgili güzellik ülkesinin Hüsrev’idir. Âşık sevgili karşısında yerle bir olsa da bu durum onun için utanılacak bir durum değil bir övünç kaynağıdır.

Pāymāl olsam ne ğam iy ħüsn ilinūñ **Hüsrev’i**
Bu meşel meşhürdur kim ‘âşık olur ‘ārsuz (G.1279/4)

Hüsrev, meşhur aşk hikâyesinin kahramanı olarak da işlenmektedir. Bu bağlamda Hüsrev, Şirin, Ferhad etrafında bir aşk üçgeni kurulmaktadır. Muhibbî beyitlerinde Ferhad’ı Şirin’in gerçek âşığı olarak ele almıştır. Hüsrev ise onun karşısında bir rakip konumundadır. Ferhad, Şirin için canını terk edip başını veriyorken Hüsrev onun yaptıklarını yapmamaktadır.

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şīrīn-içün
Anı kim Ferhād ider ‘ışk içre **pervīz** eylemez (G.1237/3)

Virüpdür kühken küh içre başın
Leb-i şīrīni emdi **şāh-ı Pervīz** (G.1236/3)

4.2.7. İskender

“Eski kültürümüzün hemen hemen bütün alanlarına girmiş, tarihi-efsanevi bir şahsiyet olan İskender; İslam tarihindeki –Kur’an’da da kıssası anlatılan, peygamber olup olmadığı hususunda ihtilaflar olan- Zülkarneyn, Yunan (Makedon) tarihinde ismi zikredilen Büyük İskender ve bunların karıştırılmasıyla meydana gelmiş olan ab-ı hayatı arayan İskender olmak üzere üç farklı kimlikle karşımıza çıkmaktadır. Klasik şiirde bahsi geçen İskender, Zülkarneyn’le Makedonyalı Büyük İskender’in karışımı bir şahsiyet olup ikisinin maceraları ve hayatları birbirine karıştırılmış ve adeta bunların ayrımı imkansız hale gelmiştir.”³⁶

³⁶ Canım, a.g.e., 298

Dîvân şiirinde İskender; Hızır'la hayat suyunu araması, seddi, Kaydafa ile hikâyesi, zindanı, aynası, kahramanlığı gibi pek çok özelliğiyle birlikte anılmaktadır. Muhibbî bunlar arasından hayat suyu motifini ele almıştır. Âşığın gönlü gam vadisinde susuz bir şekilde tıpkı İskender gibi hayat suyunu aramaktadır. Ancak susuzluktan canının çıkacağından endişe edip sonsuz hayat kaynağının çeşmesi olan sevgiliden yardım istemektedir. Ayrıca İskender savaşçılığı yönüyle de ele alınmaktadır.

Vâdi-i gamda **Sikender** gibi bu dil teşnedür

Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i hayvānumuz (G.1283/4)

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup

Rezm-ile **İskender**’üz bezm-ile gāhī Cemlerüz (G.1211/3)

Kim cām içerse Cem ya **İskender** olur hemān

Hum-hāne gūşesi ne ulu bārgāh-ı mış (G.1450/3)

4.2.8. Keyhüsrev

“Keyaniler hanedanının ünlü hükümdarlarından ve Şehname’ye göre üçüncüsü olan Keyhüsrev, Siyaveş’in Efrasiyab’ın kızı Ferngis ile evliliğinden olma oğlu ve Kavus’un torunudur. Keyanilerin en büyük ferr sahibi sultanlarından olan ve hükümdarlığı altmış yıl süren Keyhüsrev, rivayetlere göre hayatının büyük kısmını babasının intikamını almaya çalışarak geçirmiştir.”³⁷ Keyhüsrev, beyitlerde gücün ve iktidarın sembolü olarak kullanıldığı gibi mecazi olarak derecesi pek yüksek padişah manasına da kullanılmıştır.

Muhibbî’ye göre Mecnun aşkın sultanıdır. Ve sultanlıkta tacı Dârâ’ya, sultanlık kaftanını Keyhüsrev’e bırakmadan kendisi giymektedir.

Efseri Dārâ’ya virmez hil’ati **Keyhusrev**’e

Tâc-ı ‘ışk-ıla maḥabbet hil’atin Mecnūn geyer (G.1062/4)

³⁷ Yıldırım, a.g.e., s. 464

4.2.9. Neriman

““Kahraman, erkek yaradılışı” anlamlarına gelen bu sözcük Avesta’da aslında dünya pehlivanı Gerşâsp’in çok sayıdaki sıfatlarından biri olarak geçer. Ama zamanla özel isme dönüşüp Gerşâsp’in oğlunun adı olmuştur. Neriman, Rüstem’in atası ve Sâm’in babasıdır.”³⁸ Neriman da şiirlerde gücün, yiğitliğin sembolü olarak anılan kişiliklerdendir. Muhibbî Neriman’ı dünyanın geçiciliğini ifade etmek için hatırlatmaktadır. Şaire göre sonunda yerinin mezar olduğunu bilen bir kişi Neriman’ın tahtını bile istemez. Çünkü o taht ona bile kalmamıştır.

Menzilin gür olduğunu ‘âkıbet her kim bilür
Efser-i Hüsrev’le ol **taht-ı Nerīmān** istemez (G.1266/4)

4.2.10. Rüstem

“İranlıların, Şehname’de adı en fazla zikredilen efsanevi kahramanıdır. Rüstem, yine kendisi gibi adı ve kahramanlıkları efsanelere karışmış ünlü Şehname kahramanı Zal’ın oğludur. Daha küçüklüğünde kimsenin baş edemediği devler vesair korkunç yaratıklarla savaşmış, İranlıların Turanlılarla olan savaşlarında her zaman büyük bir hami ve cengâver olarak rol almış, insan üstü güçlere sahip yarı insani yarı mitolojik bir şahsiyettir.”³⁹

Gücün, savaşçılığın, kahramanlığın sembolü olarak Rüstem çeşitli vesilelerle beyitlere konu olmuştur. Yenilmez gücün timsali olarak âşık karşısında sevgilinin çeşitli durumları Rüstem’le beraber sunulmuştur. Sevgilinin kaşı ve kirpikleri öldürücülük bakımından Rüstem’in yayına teşbih edilmiştir. Sevgilinin kaş ve kirpiklerinden oluşan silahı o kadar serttir ki onu gücün sembolü haline gelmiş pehlivan Rüstem bile çekemez ancak âşığın gönlü onu çekmeye meyletmektedir.

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı **Rüstem** dahı
El urup n’eylersin iy dil yok yire bir zürdur (G.1097/4)

³⁸ a.g.e., s. 545

³⁹ Canım, a.g.e., s. 326

4.3.ŞAİRLER

Dîvân şairleri beyitlerde başka şairlerin adlarını çeşitli sebeplerle anmaktadır. Anılan bu şairler genellikle söz ve anlam olarak belli bir seviyeye ulaşmış ve üstat olarak kabul edilen şairlerdir. Kimi zaman andıkları şairlerle bir yarış içinde olduğu görülen şairlerin kimi zaman da onlardan üstün olduğunu ispatlama yoluna gittiği görülür. Anadolu sahasındaki şairlerin veya Türk şairlerin yanı sıra İran sahasındaki şairler de bu bakımdan sıklıkla beyitlerde görülmektedir.

Muhibbî'nin beyitlerinde de üstat saydığı ve zaman zaman onları geçtiğini ifade ettiği şairler yer almaktadır. Ele alınan gazellerde sekiz şairin ismiyle karşılaşılması olup bunlardan sadece Nevâî Türk şairdir, diğerleri ise İran'ın ünlü ve üstat kabul edilen şairleridir.

4.3.1. Câmî

Molla Câmî, XV. yy.da yaşamış İranlı şair ve din bilginidir. Kendisinden sonra gelen pek çok şairi etkilemiş ve onlara örnek olmuştur. İran'ın önemli sanatçılarından olmasının yanında Türk edebiyatında da örnek alınmış ve adı sıkça zikredilmiştir. Şiir sahasında söz söyleyenler kendilerini zaman zaman onunla kıyaslamışlar, bazen de ona üstünlüklerini iddia etmişlerdir. Muhibbî de şiirlerinde anlam kutusunu açtığını söylemekte, buna sebep olarak de Câmî'nin kadehinden içmesini göstermektedir. Câmî'nin kadehinden içerek şiirlerini onun gibi anlam dolu bir mücevher kutusu haline getirmiştir.

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dürcini

Bâde-i Hâfız meger ya **câm-ı Câmî** itdi nûş (G.1409/5)

4.3.2. Hâce

“Hoca, üstat, mahir kimse” anlamlarına gelen bu kelime, aynı zamanda İran şairi Hacu-yı Kirmânî'nin de mahlasıdır. Şair bu iki anlamı tevriyeli olarak kullanmakta ve manada “Hâce” gibi olduğunu söylemektedir.

Hüsrevâ gûş it Muhibbî şî'rine eyle nazâr

Ṭarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nîde **ẖâce-y-imiş** (G.1468/5)

4.3.3. Hâfız

“Hâfız-ı Şîrâzî. İranlı şair. Asıl adı Şemsüd'dîn Muhammed, mahlası Hâfız olup Hâce Hâfız-ı Şîrâzî namıyla anılır. Bazı İran kaynaklarına göre Fars Edebiyatı'nın üç büyük şairinden biri, gazelde ise en büyüğü olarak anılır. Yaşadığı dönemde Şîrâz'da ve Fars ülkesinde parmakla gösterilen bir şairdi. Nazım şekillerinden gazelde büyük bir yeteneği vardı. Gazellerinde coşkulu ve içli bir söyleyişi olduğundan gazelde üstat olarak kabul edilir.”⁴⁰ Muhibbî de şiirde Hâfız'ı üstat olarak kabul etmekte, şiirlerindeki anlamı Hâfız'ın şarabından içmesine bağlamaktadır.

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dürcini

Bâde-i Hâfız meger ya cām-ı Cāmî itdi nûş (G.1409/5)

4.3.4. Hüsrev

“Moğol hükümdarı Cengiz'in zulmü nedeniyle memleketi Türkistan'ı terk edip Hindistan'a giden bir ailenin çocuğudur. Hindistan'ın Dihle kasabasında doğduğu için Husrev-i Dihlevî adıyla anılır.”⁴¹ Şiir sahasında üstat kabul edilen şairlerden biri olan Emir Husrev-i Dihlevî, Türk şairler üzerinde de etkili olmuştur. Şairler onun ismini şiirlerinde anmışlar, şiirlerinin onun şiirleri gibi sanat ve mana yüklü olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Hüsrev kelimesinin “padişah” anlamıyla birlikte tevriyeli olarak kullanıldığı da görülür.

Muhibbî de beyitlerinde Hüsrev-i Dihlevî'yi anarak hem kendi şiirlerinin üstünlüğünü vurgulamış hem de Hüsrev'in şiir konusundaki üstatlığını kabul etmiştir. Şaire göre kendi şiirlerinin bu kadar rağbet bulup beğenilmesinin sebebi onun şiir mülkünün Hüsrev'i (sultanı) olmasıdır. Şiirleri Hüsrev'in şiirleri gibi olduğu için meşhur olmuştur. Ayrıca Hüsrev kelimesinin “padişah” anlamıyla da kendi sultanlığına

⁴⁰ Gencay Zavotçu, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, 1.b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2013, s. 304

⁴¹ a.g.e., s. 351

gönderme yaparak dünya saltanatı sürdüğü gibi şiir sahasında da bir hükümdar olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca şair Hüsrev'i kendi şiirlerine dikkatle bakması gerektiği konusunda uyardığıdır. Çünkü şaire göre şiirleri tarz olarak Nizâmî'den mana olarak da Hâce'den izler taşımaktadır.

İy Muhibbî olmasak biz Hüsrev-i mülk-i suhen
Böyle rağbet bulmaz idi defter ü dîvānumuz (G.1302/6)

Hüsrevā gūş it Muhibbî şi'rine eyle nazār
Tarz-ı nazm içre Nizāmî ma'nide h'âce-y-imiş (G.1468/5)

4.3.5. Nevâî

Çağatay sahası Türk edebiyatının ve Türkçesinin XV. yüz yıldaki en önemli şairidir. Anadolu sahası Türk şairlerini de büyük ölçüde etkilemiştir. Şairler sanatlarını onunla kıyaslayarak ispatlama yoluna gitmişlerdir. Ona nazireler yazıldığı, onun etkisiyle zaman zaman şiirlerde Çağatayca kelimeler kullanıldığı hatta Çağatayca şiirler yazıldığı da görülmektedir. Muhibbî de bir beytinde sanatını kıyaslayarak Nevâî'yi anmaktadır. Şairin aniden söylediği renkli gazeller şiir tarzı olarak Nevâî'nin şiirleri gibi üstündür.

Didi ānide Muhibbî böyle bir rengin gāzel
Tarz-ı şi'r içre Nevāyî gibi ol fāyık mıdur (G.1123/5)

4.3.6. Nizâmî

“Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılan Nizâmî Azerbaycan'ın Gence şehrinde doğdu. Nizâmî-i Gencevî adıyla tanındı. İran edebiyatında ilk kez beş mesneviyi bir araya getirerek hamse oluşturdu. Böylelikle, şairler arasında beş mesneviyi bir araya getirip hamse oluşturma geleneğine ön ayak oldu. Dünyaya değer vermeyen kanaatkâr ve mutasavvıf bir şairdi.”⁴²

⁴² a.g.e., s. 568

Nizâmî hem İran hem de Türk edebiyatı için önemli bir şairdir. Dîvân şairleri onu örnek almışlar ve onun gibi söz söyleyip şiir yazmayı ustalık saymışlardır. Muhibbî de şiir sahasında Nizâmî ile boy ölçüştüğünü ifade ederek onu anmaktadır. Muhibbî'nin şiirleri ince hayalleri ve şirin tarzıyla Nizâmî'nin şiirlerine benzemektedir. Şair, şiir sahasında bir aslan olduğunu, kimsenin kendisiyle yarışamayacağını, Nizâmî'yi bile alt ettiğini ifade etmektedir. Tarz olarak Nizâmî'nin şiirlerine benzeyen şiirlerini Nizâmî duysa mezarından başını kaldırıp şairi alkışlayacaktır. Şairin can ipliği üzerine inci gibi dizdiği şiirlerinin değerini de ancak Nizâmî anlayacaktır.

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe
Muhibbî 'arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdur (G.1087/5)

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer **Nizâmî'nün**
İnce hayâl-i nâzük ü şîrîn edâyı gör (G.1107/5)

Laḥdinde eger gūş ide bu nazmı **Nizâmî**
Baş kalduruban eyde hezārān buña sâbâş (G.1435/4)

Husrevā gūş it Muhibbî şî'rine eyle nazār
Tarz-ı nazm içre **Nizâmî** ma'nide ḥ'âce-y-imiş (G.1468/5)

İy Muhibbî rişte-i cān üzre dizdür nazmuñı
Kıymetin bu dürlerüñ ancak **Nizāmiler** bilür (G.1154/5)

4.3.7. Sâdî

“Şeyh Sa'dî-i Şîrâzî. Lakabı Muslihü'd-dîn'dir. Atabek Sa'd bin Zengî zamanında doğduğu ve babası Atabek'in mülazımlarından olduğu için Sa'dî'yi tahallüs ettiği söylenir. Yüz iki yıllık ömrünün otuz yılını ilim öğrenmekle, otuz yılını da dünyanın dörtte birini gezip dolaşmakla geçirmiştir. Geri kalan otuz yıl taat ve ibadetle, on iki yıl da tarikat erlerinin yoluna girip sakalık yapmakla geçirmiştir. Söylentiye göre ömrünün son zamanlarında Şîrâz yakınlarında bir tekkeye çekilmiş, günlerini ibadetle geçirmiştir. İran edebiyatının Firdevsî ve Hâfız'la birlikte üç büyük isminden biri olarak

bilinir. Eserleri eğitici ve öğretici niteliktedir. Gülistan ve Bostan en çok tanınan ve okunan eserleridir.”⁴³

Muhibbî Sa’dî’nin ismini söylemeden eserlerini zikrederek onu anmaktadır. Şairin gönlü aşkın kitabını ezberlemiştir. Gül bahçesi içindeki bülbül gibi Gülistan’ı ezbere okumaktadır. Ayrıca şair sevgilinin iki yanağını Sa’dî’nin eserlerine teşbih etmektedir. Sevgilinin iki yanağı bir cilt içinde yazılmış Gülistan ve Bostan gibidir.

Dil okur ‘ışkuñ kitābını revān ezberlemiş
Gūyiyā gülşende bülbül **Gülsitān** ezberlemiş (G.1446/1)

Gūyiyā iki ḥaddi bir cildde
Yazulu **Gülsitān u Būstān’dur** (G.1068/6)

4.3.8. Selmân

“Asıl adı Cemâleddîn Mehmet olan İranlı şair. M. 1309 yılında Save’de doğdu. Bu nedenle Selmân-ı Sâvecî adıyla tanındı. Selmân, her nazım şekliyle şiir yazdı, şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şiirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.”⁴⁴

Güzeller padişahı olan sevgiliyi her an metheden Muhibbî bu özelliğiyle şiir sanatında tıpkı Selmân gibi olduğunu ifade etmektedir.

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medḥ ider
Bu Muhibbî şî’r ara **Selmân** olursa çok mıdur (G.1032/1)

⁴³ a.g.e., s. 619, 620

⁴⁴ a.g.e., s. 639

4.4.MESNEVİ KAHRAMANLARI

Arap, Fars ve Türk edebiyatlarında klasik hale gelmiş aşk hikâyeleri mesnevi formatının yanı sıra gazellerde de sıklıkla işlenen motiflerdendir. Muhibbî'nin de beyitlerinde meşhur aşk hikâyelerini ve bu hikâyelerin kahramanlarını zikrettiği görülmektedir. Muhibbî'nin ele aldığı mesnevi kahramanları şöyledir:

4.4.1. Ferhâd

Ferhâd ü Şîrîn veya Hüsrev ü Şîrîn aşk mesnevilerinin erkek kahramanıdır. Hüsrev'in ana karakter olduğu mesnevilerde Ferhâd üçüncü karakter olarak karşımıza çıkarken bazı şairler de çeşitli sebeplerle Ferhâd'ı ana karakter olarak işlemiştir. Hakkında fazla bilgi bulunmayan Ferhâd kaynaklarda dağı delmesi, bir nakkaş oluşu ve Şîrîn'e âşık oluşu ile kısaca ele alınmıştır. Şîrîn'e duyduğu aşk dolayısıyla hakkında çeşitli hikâyeler anlatılmış ve etrafında efsaneler oluşmuştur.

Türk edebiyatında yirmi civarı örneği görülen mesnevinin altı tanesinin ana olayı Ferhâd üzerine kurulmuştur. Türk edebiyatında Ferhâd'ın ana karakter olarak görüldüğü ilk mesnevi ise Ali Şir Nevâî'nin eseridir. Sadece mesnevilerle sınırlı kalmayan bu hikâyeye hemen her dîvân şairi tarafından gazellerde çeşitli yollarla işlenmiştir. Gazellerde daha çok “Şîrîn, Hüsrev, Bîsütûn, kûh” gibi unsurlarla birlikte anılan Ferhâd, gerçek âşığın sembolü olarak işlenmektedir. Şairler aşk yolunda kimi zaman Ferhâd'ı örnek almış, kimi zaman bu yolda onunla boy ölçüşmüşlerdir. Ferhâd'ın aşk yolunda canını vermesi şairlerin ele aldığı temel özelliktir.

Muhibbî Ferhâd'ı beyitlerinde sıklıkla ele almıştır. Şaire göre Şîrîn sevgilinin dudağı için can vermek aşkın bir gerekliliği ise can vermek gerekir. Gerçek âşık olan Ferhâd bu yolda böyle davranmışsa şair de onun gibi davranmalıdır. Şairin sevgilinin dudağına “Şîrîn” demesi yerindedir. Çünkü şairin avare gönlü de Ferhâd'a benzemektedir. Sevgilinin saçı “leylâ”, dudakları “şîrîn” olunca âşık da aşk yolunda Ferhâd ve Mecnûn ile beraber sohbet ehli olmuştur. Şairin Ferhâd ile tanışıklığı çok öncelere gitmektedir. Çünkü onunla ezel mektebinde aşk dersinin beraber okumuşlardır.

La‘l-i ŧîrînüñe cân virmek-ise ‘ıŧka tarîk
İdelüm biz de anı nite ki **Ferhâd** eyler (G.1094/3)

Yiridür dir-istem ŧîrîn lebüñe
Ki **Ferhâd’a** dil-i âvâre beñzer (G.1099/3)

La‘l-i ŧîrîn ü dehâñı yâdına
Bu Muhibbî cân virür **Ferhâd’dur** (G.1118/5)

Sen saçı leylî lebi ŧîrîn olaldan hüsrevâ
Biz de **Ferhâd-ıla** Mecnûn gibi ŧoĥbet ehliyüz (G.1246/4)

‘İŧk dersin okıduk **Ferhâd-ıla** Mecnûn-ıla
Mekteb-i rûz-ı ezelde biz sabakdaŧ olmuŧuz (G.1366/3)

Ferhâd gerçek âŧıĥın sembolü olarak ŧairlerin örnek gösterdiĥi bir kiŧiliktir. Hikâyelerde ŧîrîn için Hüsrev’in karŧısında âŧk yolunda canını vermesi ile ŧairler Hüsrev’i deĥil Ferhâd’ı öne çikarmaktadır. Muhibbî’ye göre de sevgilinin ŧirin dudaĥı için herkes canını veremez. Onu sadece Ferhâd yapar Hüsrev’in böyle bir ŧey yaptığı görülmemiŧtir. Ayrıca Muhibbî, Ferhâd ve Mecnûn’u da karŧılaŧtırarak âŧk için can vermesiyle Ferhâd’ı üstün tutmaktadır. ŧair Kays’a âŧkın sırrını sorduĥu zaman o bilemeyip ŧaire sormaktadır. ŧair de ona âŧkın sırrının Ferhâd gibi can vermek olduĥu söylemektedir.

Her kiŧi cân terk ider sanma lebi-i ŧîrîn-içün
Anı kim **Ferhâd** ider ‘ıŧk içre pervîz eylemez (G.1237/3)

Kays’a sordum dün gice ‘ıŧkuñ rumûzın bilmedi
Baña sordı ben didüm ölmek gerek **Ferhâd-vâr** (G.1141/5)

Beyitlerde ŧairin kimi zaman âŧıklık sıfatıyla Ferhâd’dan üstün olduĥunu vurguladıĥı da görüldür. ŧair âŧkın satrancını oynadıĥı zaman bu yolda Ferhâd’ı bile mat etmektedir. ŧair karŧısında Ferhâd sadece bir efsaneden ibarettir. Âŧık bela daĥının yollarını turnaklarıyla kazıyarak açmaktadır. Ferhâd Bîsütûn daĥını delmekle meŧhur olsa da âŧıĥın yaptıĥı karŧısında onun yaptıĥı hiçbir ŧeydir. Sevgili ŧairin efsanesini

dinleyecek olsa Ferhâd'ın kıssasına kulak asmayacaktır. Ferhâd ömrünü tamamlayıp bu dünyadan göçmüştür. Ancak onun gitmesiyle aşk dağı boş kalır sanılmamalıdır. Çünkü şair o dağda aşk ile kendinden geçmiş halde sohbet beklemektedir.

Oynadum bu vech-ile şaṭranc-ı 'ıŝkuñ bāzını
Vāmık u **Ferhād** u Mecnūn görseler māt kalalar (G.1167/3)

Sorma 'ıŝkuñ hāletın Mecnūn'a bir dīvānedür
Açma 'ıŝkuñ sırrını **Ferhād'a** kim efsānedür (G.1178/1)

Ben belā kūhınuñ açdum yolların dırnag-ıla
İtdügümi Bī-sütün kūhında **Ferhād** eylemez (G.1245/3)

Diñlemezdi Vāmık u **Ferhād** u Mecnūn kıŝsasın
İy Muḥıbbī yār eger gūŝ eylese efsānemüz (G.1250/5)

Tehī sanmañ n'ola gitdiyse **Ferhād**
Degül 'ıŝk kūhı hālī pīŝe olmaz (G.1259/3)

Geçdi **Ferhād-ıla** Mecnūn tağıdup hengāmesin
Dōstlar kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (G.1351/4)

Bezm-i ğamda iy Muḥıbbī Vāmık u **Ferhād** [u] Ḳays
Geçdi anlar mest olup biz daḡı ŝoḡbet beklerüz (G.1363/5)

Ferhâd ile ilgili öne çıkan beyitler buraya alınmış olup bu konudaki diğer beyitler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

4.4.2. Hüsrev

Hüsrev ü Şîrîn konulu aşk mesnevilerinin erkek kahramanıdır. Tarihî gerçekliği olan bu hikâyenin kahramanı Hüsrev, Sâsânî hanedanının son hükümdarlarından. Tarihî yönü hakkında “Şehname Kahramanları” başlığı altında bilgi verilmiştir. Beyitlerde hükümdarlık yönünün yanı sıra mesnevi karakteri olması dolayısıyla da söz konusudur. Muhibbî'nin “Pervîz” lakabıyla söz konusu ettiği Hüsrev, aşk yolunda

Ferhâd'ın rakibi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ferhâd, sevgili için canını verse de Hüsrev Perviz böyle bir davranış ortaya koymamaktadır. Ferhâd aşk için canını vermiş, sevgilinin dudaklarını ise Hüsrev Pervîz öpmüştür. Muhibbî için Ferhâd gerçek âşığın sembolü iken Hüsrev âşıklık iddiasında bulunan sahte bir âşıktır.

Her kişi cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün
Anı kim Ferhâd ider 'işk içre **pervîz** eylemez (G.1237/3)

Virüpdür kühken küh içre başın
Leb-i Şîrîni emdi **şâh-ı Pervîz** (G.1236/3)

4.4.3. Leylâ

Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin kadın kahramanıdır. Bu hikâyenin kahramanlarıyla ilgili çeşitli rivayetler bulunmaktadır. Arap kabileleri arasında ortaya çıkmış gerçek bir aşk hikâyesine dayandırılan bu hikâye Türk edebiyatında çokça işlenmiştir. Mesnevi sahasında olduğu gibi diğer şiirlerde de bu hikâyenin sıklıkla söz konusu edildiği görülür. Şairler için hikâyenin erkek kahramanı Kays veya Mecnûn gerçek âşığın sembolü iken kadın kahraman Leylâ da sevgilinin sembolü olarak ele alınmaktadır. Ayrıca "Leylâ" kelimesinin "gece ve karalık" anlamı da beyitlerde çeşitli hayal unsurlarıyla ve sevgilinin siyah saçı ile birlikte kullanılmaktadır.

Muhibbî'ye göre sevgili güzelliği ve sümbül saçıyla Leylâ'ya benzemektedir. Şairin Mecnûn gönlü de Leylâ sevgili karşısında şeydadır. Sevgilini siyah (Leylâ) saçlarını düşünmek âşığın mecnûnlaşmış gönlünü daha da şeydalaştırmaktadır. Sevgilinin Leylâ'ya benzeyen siyah saçları âşığın gönlünü dertlere salan, onu hasta eden ve delirten başlıca etkidir. O saçların vasıflarını işiten gönül, o saçlar boynuna zincir olsun diye mecnûn olmaktadır.

Hüsn-ile iy saçı sümbül seni **Leylâ** bilürüz
Dil-i Mecnûn'ı dağı karşıña şeyda bilürüz (G.1210/1)

Leylî zülfüni fikr ideli senüñ
Dil-i Mecnûn ki 'aceb ki şeydâdur (G.1017/2)

Leylî zülfüne gönül vireli dīvāne olup
Deşt-i ğam içre ki san hasta vü mecnûn iñiler (G.1019/2)

Leylî zülfüni görelden dōstum mecnūnuñam
Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde var (G.1061/2)

Leylî zülfin vaşfin işitdi meger dīvāne dil
Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (G.1080/5)

Leylâ ile ilgili öne çıkan beyitler buraya alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

4.4.4. Mecnûn

Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinin erkek kahramanıdır. Hikâyenin Arap kabileleri arasında ortaya çıktığı söylenmektedir. Mecnûn'un gerçek isminin Kays olduğu ve Âmîrî kabilesine mensup olduğu da aktarılan bilgilerdendir. Leylâ ve Mecnûn hikâyesi mesnevilerin yanı sıra gazellere de konu olmuştur. Şairler çeşitli hayal unsurlarıyla beraber Mecnûn'u sıklıkla anmışlardır. Gerçek âşğın sembol isimlerinden olan Mecnûn, kimi zaman şairlerin özendiği kimi zaman da üstünlük iddiasında bulunduğu bir kişiliktir. Mecnûn efsaneleşen kimliğiyle ve hikâyelerde oluşan çeşitli motiflerle beyitlerde sıklıkla işlenmiştir.

Muhibbî de beyitlerinde Mecnûn hikâyesini işlemiştir. Şair gerçek bir âşık olarak Mecnûn'dan daha üstündür. Şaire göre Mecnûn'un kıssası onun sıkıntı dolu hali yanında kuru bir efsaneden ibarettir. Mecnûn'un sadece adı vardır. Hâlbuki şair Leylâ'ya benzeyen sevgilinin derdini ve sıkıntısını ondan daha çok çekmiştir. Mecnûn, şair yanında ancak aşkın sırrından habersiz bir kara cahildir.

Benüm âhvâl-i pür guşşam yanında **kışşa-i Mecnûn**
Muhibbî beñzemez ancak kurı efsânedür dirler (G.1101/5)

Adı var **Mecnûn' uñ** ammâ bir saçı leylî-veşüñ
Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (G.1007/5)

Baňa sor ‘ıřkuñ rumūzın vireyim bir bir haber
Sorma **Mecnūn’a** ne bilsūn bir kara cāhil-durur (G.1008/4)

Mecnūn çöllerde yaşaması dolayısıyla da beyitlerde söz konusu edilmektedir. Muhibbī’ye göre Mecnūn’un böyle davranması insanların tavrı dolayısıyladır. Kimse Mecnūn’u divane sanmamalıdır. O, insanlarda vefa kokusu olmadığını gördüğü için kaçmaktadır. Şair için Mecnūn bir divane değil aşk ülkesinin padişahıdır. Çölde onun yanında yürüyen vahşi hayvanlar ve kuşlar da onun ordusudur.

Berre düşmiş sanmañuz **Mecnūn** bir dīvānedür
Gördi yok büy-ı vefā insanda anuñçün kaçır (G.1081/3)

Dimeñ dīvāne **Mecnūn’a** maħabbet mülki şāhıdur
Yanınca tayr-ıla vahşı yürür cümle sipāhıdur (G.1053/1)

Şairin Mecnūn karşısında üstünlük iddiasında bulunmasının yanı sıra kendisini onunla eş tuttuğu ve onu örnek aldığı da söz konusudur. Şair uzun yıllar Mecnūn’un matemini tutmaktadır. Kendisinden başka gerçek bir âşık görmemiş olacak ki ölümünden sonra onun matemini kimin tutacağını sormaktadır. Şair aşk yolunda Mecnūn ile aynıdır. Durum böyle olunca da her nereye baksa Leylâ’nın (sevgilinin) suretini görmektedir. Şairin başına konan bela kuşları Mecnūn’un başında yuva yapan kuşlara benzemektedir.

Niçe yıldur ki bugün **mātem-i Mecnūn** tutaruz
Kankı ‘âşık tutısar biz ölicecek mātemümüz (G.1274/5)

‘İşk-ıla olduñsa **Mecnūn’a** mu‘ādil iy göñül
Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylâ’yı gör (G.1009/3)

İy Muhibbī her taraşdan üşüben murğ-ı belā
Konmaga **Mecnūnlayın** başumda yir yir cā kılur (G.1018/5)

Mecnūn ile ilgili öne çıkan beyitler buraya alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

4.4.5. Şîrîn

Hüsrev ü Şîrîn veya Ferhâd ü Şîrîn mesnevilerinin kadın kahramanıdır. Tarihî kaynaklarda Hüsrev ile birlikte anılsa da hakkında çok az bilgi mevcuttur. Kaynaklarda Hüsrev'in cariyesi veya Ermen hükümdarı Mehin Banu'nun kardeşi olarak anılmaktadır.

Mesnevilerin yanı sıra gazellere de konu olan Şîrîn, sevgilinin benzetildiği sembol isimlerden biridir. Sevgili “Şîrîn” olunca âşık onun karşısında aşkla canını veren Ferhâd olmaktadır. Ayrıca “şîrîn” kelimesinin “tatlı, hoş, latif” anlamlarıyla tevriyeli kullanıldığı görülmektedir.

Sen saçı leyli lebi **şîrîn** olaldan hüsrevâ
Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet ehliyüz (G.1246/4)

Per ü bâl açdı murğ-ı cân-ı Ferhâd
İrüp kaçırına **Şîrîn** itdi pervâz (G.1324/4)

La'l-i lebinûñ yâdına cân virsem ‘aceb mi
Virdi gam **Şîrîn-ile** Ferhâd'ı görüñ baş (G.1451/3)

4.4.6. Vâmık

Vâmık u Azrâ hikâyesinin erkek kahramanıdır. Muhibbî'nin beyitlerinde Ferhâd ve Mecnûn'la birlikte anılır ve şairin örnek aldığı veya yarış içinde olduğu âşık olarak karşımıza çıkar. Şair aşk satrancında Ferhâd'ı, Mecnûn'u ve Vâmık'ı mat etmektedir. Sevgili eğer şairin efsanesini dinleyecek olsa Ferhâd'ın, Mecnûn'un ve Vâmık'ın kıssalarına kulak asmayacaktır. Bu eski âşıklar bu dünyadan geçip gitse bile şair gam meclisinde sarhoş olup aşk yolunda sohbet beklemektedir.

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ bāzını
Vâmık u Ferhâd u Mecnûn görseler mât kalalar (G.1167/3)

Diñlemezdi **Vâmık** u Ferhâd u Mecnûn kışşasın
İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (G.1250/5)

Vāmık u Mecnūn-ıla ‘ıŝkuñ ŝarābın nūŝ idüp
Gitdi anlar mest olup biz dağı şoğbet beklerüz (G.1252/3)

Bezm-i ğamda iy Muđıbbī **Vāmık** u Ferhād [u] Őays
Geçdi anlar mest olup biz dağı şoğbet beklerüz (G.1363/5)

4.5.DİĞER ŞAHISLAR

Bu başlık altında, yukarıda tasnif edilen ŝahısların haricinde karşımıza çıkan on dört şahıs ele alındı.

4.5.1. Hz. Ali

Dört büyük halifenin sonuncusu, Hz. Muhammed’in amcasının oğlu ve aynı zamanda damadıdır. İslam’ı ilk kabul eden kişilerdendir. Hz. Ali birçok özelliğiyle dıvân şairleri tarafından işlenmiştir. Hz. Muhammed ve dört halife ile birlikte anılmasının yanında yiğitliği, cesareti gibi özellikleriyle işlenmektedir. Kölesi Kanber de Hz. Ali ile beraber anılıp sevgili karşısında âşığın köle olduğu ifade edilir. Muđıbbī bir beytinde her ikisini birden anarak kendisini piyade olarak önde yürüyen Kanber’e, sevgiliyi de at üstünde giden Hz. Ali’ye benzetmektedir.

Olam Őanber gibi öñce piyāde
Süvār olsa kaçan dilber ‘**Alī-vār** (G.1050/4)

4.5.2. Ayâz

Gazneli hükümdarı Sultan Mahmûd’un kölesidir. Güzelliği, zekiliği ve güvenilirliği ile anılmaktadır. Şiirlerde Gazneli Mahmûd’la beraber anıldığı gibi adına Mahmûd u Ayâz mesnevileri de kaleme alınmıştır. Şairler genellikle sevgiliyi Mahmûd’a kendilerini de Ayâz’a teşbih ederler. Muđıbbī ise kendisini Mahmûd’a sevgiliyi de güzelliği ile Ayâz’a benzetmiştir. Şair aşkıyla Mahmûd’dur. Sevgili de bütün güzelliğiyle Ayâz’dır.

Muhibbî olalı ‘ışk-ıla Maḥmūd
Dimişlerdür aña ḥüsniyle **Āyāz** (G.1229/5)

4.5.3. Ebû Derdâ

Sahabeden ve ensardandır. Daha çok lakabıyla bilinir ve anılır. Asıl adı Uveymir bin Zeyd olup Hz. Muhammed'in sahabelerindedir. İslamiyet'i geç seçmiş olmasına rağmen İslamî ilimlerde çok ilerlemiştir. Dünyevî hevesler peşinde koşmayan, derviş görünümlü bir kişi olarak bilinmektedir. Muhibbî de bir beytinde bu özelliğiyle Ebû Derdâ'yı anmaktadır. Ayrıca beyitte Ebû Derdâ'nın kelime anlamı olan “dertlerin babası” anlamına da atıfta bulunulmuştur.

Genc-i vaşl ister-iseñ ara gönül ḥānesini
Bulnur anı yıkuk çün **Ebû Derdâ** bilürüz (G.1210/6)

4.5.4. Edhem

Tasavvuf erbabının büyüklerinden biri kabul İbrahim bin Edhem önceleri Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek dervişlik yoluna girmiştir. Ömrünün geri kalanını insanlardan uzak inziva içinde geçirmiştir. Hakkında çeşitli rivayetler aktarılmıştır. Bu rivayetlerin bazılarında efsanevi bir kimlik kazandığı da görülmektedir. Onun kerametlerle süslenmiş rivayetleri dîvân şairleri tarafından işlenmiştir. Daha çok dünyaya değer vermeme, malın mülkün boş oluşu gibi kavramların sembolü bir kişilik olarak ele alınmaktadır. Muhibbî de kendisini Edhem'e benzetmekte; gece gündüz Edhem gibi aşk ateşi ile yandığını, bazen meyhanede şarap içtiğini, bazen aşk tekkesi içinde olduğunu söylemektedir. Böylelikle kendisine rint bir karakter çizmektedir.

Dil çerāğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sīnede
Gice gündüz nār-ı ‘ışk-ıla yanar **Edhemlerüz** (G.1332/4)

Gāh olur meyḥānelerde içerüz cām-ı şarāb
Ḥānḳāh-ı ‘ışk içinde gāh olur **Edhemlerüz** (G.1348/4)

4.5.5. Hârut ve Mârut

Hârut ve Mârut Kur'an'da (Bakara:102) isimleri zikredilen iki melektir. İnsanlara sihir öğretilmeleriyle anılır. Kur'an'da kısaca bahsedilen bu iki melek İsrailiyattan gelen rivayetlerle tefsirlerde ve tarih kitaplarında sayfalarca anlatılır hale gelmiştir. Bu rivayetlerle dîvân şiirine de giren Hârut ve Mârut birçok mazmunun kaynağı olmuştur. Sihir yapma özelliği etrafında sevgilinin bazı unsurları Hârut ve Mârut'a benzetilmiştir. Muhibbî'ye göre sevgilinin gözleri sadece âşığı değil bütün dünyayı büyüleyen bir cadıdır. Hatta öyle bir cadıdır ki bu sahada Hârut ve Mârut'u bile geride bırakmıştır.

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi

Gözleri **Hârût-ıla Mârût'dan** cādū-y-ımiş (G.1458/2)

4.5.6. Hızır

Rivayetlere göre Hızır, âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velî olan zattır. Kur'an'da Hz. Musa'ya yolculuğunda rehberlik ettiği söylenen bir zattır. Aslında Hızır, birçok toplumda örneği ve yansıması olan bir inançtır. Hızır'ın kimliği ve kişiliği etrafında çeşitli görüşler olsa da kim olduğu ve ne zaman yaşadığı konusunda somut bir delil söz konusu değildir. Etrafında farklı rivayetler ve efsaneler oluşmuştur. Özellikle İslam kültürü çevresinde önemsenmiş ve edebiyatta da işlenmiştir. Halk edebiyatından dîvân edebiyatına, tasavvuf edebiyatından modern edebiyata kadar her edebiyat dairesinde bir sembol olarak yer etmiştir.

Hızır dîvân şiirinde; Hz. Musa ile olan yolculuğu, İskender'le olan maceraları, âb-ı hayatı içmiş olması, Hızır-yeşil kelime ilişkisi, kıyamete kadar yaşayacak olması, darda kalanlara yardım etmesi gibi değişik özellikleriyle işlenmektedir.

Muhibbî Hızır'ın âb-ı hayat ile olan ilgisini beyitlerinde işlemiştir. Hızır âb-ı hayatı arayarak bulmuştur. Onun bulduğu ölümsüzlük suyunu şaire pir-i meyhane her zaman sunmaktadır. Yani şaire göre içtiği şarap Hızır'ın ölümsüzlük suyu gibidir.

Hızr eger arayarak buldı ise âb-ı hayât
Pîr-i meyhâne keremden anı her an getirür (G.1115/4)

Sevgili ve sevgilinin çeşitli unsurları Hızır'la ve âb-ı hayatla ilişkilendirilir. Muhibbî'ye göre sevgili elinden bir kadeh içen bir kişi ölmek üzere olsa bile Hızır'ın ölümsüzlük suyundan istemez. Çünkü sevgilinin sunduğu şarap âşık için ölümsüzlük suyudur.

Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen
Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (G.1339/8)

Sevgilinin dudakları da âşığa ölümsüzlük bağışlayan âb-ı hayattır. Âşığa göre sevgilinin dudakları âb-ı hayatın ana kaynağıdır. Hatta öyle ki Hızır'ın suyu sevgilinin dudakları yanında küçük bir kaynaktır.

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür
Kim anuñ yanında **Hızr'uñ suyu** san bir eşmedür (G.1183/1)

4.5.7. Kanber

Hz. Ali'nin siyahi ve sadık kölesidir. Daha sonra azat edilmiştir. Dîvân şiirinde genellikle Hz. Ali ile birlikte anılır. İkisinin ilişkisi sevgili ve âşık arasındaki ilişkiye benzetilerek ele alınır. Âşık da Kanber gibi sevgili karşısında bir köledir.

Olam **Kanber** gibi önce piyâde
Süvâr olsa kaçan dilber 'Alî-vâr (G.1050/4)

4.5.8. Kârûn

Kur'an'da adı Firavun ve Hâmân ile birlikte anılmaktadır. Hz. Musa devrinde yaşamıştır. İsrailoğullarından bir kişi olup zenginliği, cimriliği, zenginliğin verdiği gururu, Allah'a olan isyanı, sonunda malı ve mülküyle beraber helak olmasıyla anılır. Bu yönleriyle dîvân şiirinde mala değer vermeme, dünyaya meyletmeme gibi kavramların sembol ismi olarak ele alınmıştır.

Muhibbî de dünyaya meyletmeme konusu çerçevesinde; Kârûn'un dünyaya meyledip altın ve gümüş biriktirip zenginleştiğini ama sonunda yerin dibine geçerek yok olduğunu hatırlatmaktadır. Şair gönlüne nasihat ederek dünya malına hırs etmemesi gerektiğini söylemektedir. Çünkü Kârûn bile biriktirdiği servetten bir fayda elde edememiştir.

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem' itdügiçün sîm ü zeri
Düşüben ka'r-ı zemîn içine **Ķârûn** iñiler (G.1019/4)

İy gönül olma sakın dünyâ metâ'ına harîş
N'eyledi nakdi ne assı eyledi **Ķârûn'a** sor (G.1106/4)

Yâr çün kim nazar itmez bu sözüm gevherine
Mâl-ı Ķârûn ise de ko yire geçsün demümüz (G.1274/2)

4.5.9. Mahmûd

Gazneli hükümdarı Sultan Mahmûd, dîvân şiirinde daha çok güzel ve sadık kölesi Ayâz ile birlikte anılmaktadır. Bu iki isim etrafında Mahmûd u Ayâz mesnevileri de oluşturulmuştur.

Muhibbî olalı 'ışık-ıla **Maĥmûd**
Dimişlerdür aña hüşniyle Āyâz (G.1229/5)

4.5.10. Mânî

Maniheizm'in kurucusu sayılan kişidir. Ancak dîvân şiirinde bu özelliği ile değil ressamlığı ile ele alınmaktadır. Mânî, Çin'in meşhur ressam ve nakkaşdır. Behram Şâpûr zamanında İran'a yerleşmiş ve Zerdüştlük ile Hristiyanlığı birleştirerek Maniheizm adı verilen yeni bir mezhep veya inanç sistemi geliştirmiştir. Mânî'nin kurduğu bu inanç sistemi daha çok Çin'de yaygındır. Bu inancın kutsal saydığı kitaplar güzel resimler ve nakışlarla süslüdür. Mânî, yaptığı bu resimleri müridlerine bir mucize olarak sunmuştur. Nigâristan, Erteng ve Erjeng adlarındaki resim mecmuaları ile şöhret

bulmuştur. Dîvân şiirinde de ressamlığı ve eserleri ile anılır. Sevgilinin güzelliği ile onun meşhur resimleri arasında ilgi kurulur.

Muhibbî sevgilinin hayalinin resmini gönül levhasına öyle nakşetmiştir ki onun bir benzerini meşhur Mânî bile yapamaz. Ayrıca şair yaptığı bu nakışla Mânî'den bile usta bir nakkaş olduğunu iddia eder.

Levh-i dilde yazmışam cānā hayālūñ nakşını
İtdüğüm nakşı benüm **Mānî** de taşvîr eylemez (G.1353/3)

Hüblar nakşın Muhibbî sînede nakş ideli
Mānî-i Çîn'i begenmez özge nakkâş olmuşuz (G.1366/5)

4.5.11. Mansûr

Tasavvuf erbabının en ünlü isimlerindedir. Dîvân şiirinde adı en çok zikredilen sûfîlerdendir. Kaynaklarda tasavvuf sahasında bir hayli ilerlediği, etkileyici bir hatip olduğu, aşırı bâtınî söylemleri yüzünden tekfir edildiği söylenmektedir. “Ene'l-Hak (Ben Hakkım)” sözünden sonra hakkındaki ithamlar iyice artmış ve devrin halifesi tarafından idam hükmü verilmiştir. Hakkında birçok menkıbe anlatılan Hallac-ı Mansûr dîvân şiirinde daha çok idamı ile ele alınmış ve “dâr, berdâr, ene'l-hak” kelimeleriyle birlikte işlenmiştir.

Mansûr, aşk ve sevgili için canını veren âşığın sembolü haline gelmiştir. Sevgilinin saçları da âşığın idam edildiği darağacı olarak karşımıza çıkar. Muhibbî'ye göre aşk ehlinin hepsi Mansûr değildir. Kimse canına kıymaz. Sadece Mansûr gibi gerçek âşık olanlar canını verir. Her âşıklık iddiasında bulunan kişiyi Mansûr sanmamak gerekir. Kendisini aşk eri olarak niteleyen kişi aşk meydanına ayağını mertçe basmalı ve Mansûr gibi kendisini sevgilinin saçlarına asmalıdır.

Degme nâkes cāna kıymaz 'ışk ara ber-dâr ola
Ehl-i 'ışkuñ cümlesini sanma kim **Manşûr'dur** (G.1073/2)

Sanma her ‘āşık olan cān vire cānān yolına
Degme **Manşūr** dahı eylemeye dāra heves (G.1377/4)

‘Işk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdāne bas
Kendüñi **Manşūr-vār** vir kākül-i dildāra as (G.1481/1)

Dīvān şairlerine göre aşk bir sırdır ve gönülde saklanması gerekir. Onun ifşa edilmesi demek aşığın ölümü demektir. Muhibbî’ye göre Mansûr da gönlündeki sırrı ifşa ettiği için asılmıştır. Sırrın saklanması gerçeğini bilen şair bazı beyitlerinde Mansûr’u hatırlatarak kendisine ve gönlüne nasihat etmekte; sırrın saklı kalması gerektiğini, yoksa sonunun Mansûr gibi olacağı ikazında bulunmaktadır. Bazı beyitlerinde ise sevgilinin saçına asılıp ölmek için gönlündeki sırrı isteyerek ifşa ettiği görülmektedir.

Hayâtı ebedîdür saña kim vāşıl ola
N’ola **Manşūr** gibi zülfüne kılsañ ber-dār (G.1205/6)

Sakla esrāruñı her demde huzūr eyleyesin
N’oldı **Manşūr’ı** gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (G.1215/2)

Şafā bilübeni **Manşūr** özine sırrı fāş itdi
Bilürken ol ezel dārı dimeñ siz dārını bilmez (G.1269/4)

Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben **Manşūr-vār**
Dōstum zülfünden özge bu gönül dār istemez (G.1247/4)

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhār
Sakın **Manşūr-veş** ber-dār iderler (G.1134/5)

Sırr-ı ‘ışkı çünki fāş itdi gönül **Manşūr-veş**
Zülfi dārında anuñ olmaga ber-dār isterüz (G.1357/4)

4.5.12. Meryem

Meryem, Hz. İsa'nın annesidir. Dîvân şiirinde Hz. İsa'yı doğurması, Cebrail tarafından üfürme yoluyla gebe bırakılması hususiyetleriyle temizlik, namus, iffet, bekâret simgesi olarak ele alınır. Muhibbî'ye göre her kadın Hakk'ın emriyle İsa vücuda getiren Meryem gibi olamaz.

Hak'ın emriyle 'İsî'yi vücûda
Getürmez her nisâ bil **Meryem** olmaz (G.1232/2)

4.5.13. Rıdvân

Cennetin kapıcısı olan büyük melektir. Muhibbî'ye göre zahid, huri ve Rıdvân arzusuyla cenneti hayal etmektedir. Ancak şair bunları hiç istememektedir. Çünkü ona cennet olarak sevgilinin güzel yüzü yeterlidir.

Eylemem zâhid gibi hūrî vü **Rıdvân** ârzü
Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (G.1395/3)

4.5.14. Ye'cüc

Ye'cüc Me'cüc, Kur'an'da adları zikredilen, adları daha çok zulüm ve fitne ile anılan iki kavimdir. Kur'an'da adları kısaca anılmasına rağmen tefsir ve tarih kitaplarında haklarında ayrıntılı bilgiler verilir. Kur'an'da onları engellemek için Zülkarneyn tarafından bir set çekildiğinden bahsedilir. (Kehf/97, Enbiya/96) Dîvân şiirinde bu setle beraber anıldığı gibi, bir kötülük, şer ve yağma sembolü olarak da ele alınır.

Muhibbî gamı Ye'cüc olarak nitelemiş ve onun âşığı yıkıcı özelliğini ifade etmiştir. Şaire göre gam Ye'cüc'ü gönül ülkesini öyle yağma etmiştir ki onun karşısında kapı kapatmak veya set çekmek mümkün değildir.

Gelse gam **Ye'cücü** yağmaya vire dil kişverin
İy Muhibbî var mıdur karşı aña der bağlamış (G.1424/5)

V. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN COĞRAFYASI

Dîvân şiiri geniş bir coğrafyada asırlarca yaşamış bir gelenek olup yaşadığı her coğrafyadan farklı kültür özellikleri de devşirmiştir. Şiirlerde ele alınan çeşitli ülkeler, şehirler, akarsular vs. beyitlerin anlamı çerçevesinde ve sevgili ile âşık etrafında mazmun oluşturacak şekilde sıklıkla işlenmiştir. Muhibbî'nin beyitlerinde de bazı coğrafi mekânlar farklı özellikleriyle söz konusu edilmiştir.

5.1. Acem / İran

İran bölgesine verilen isimdir. Bu bölge dîvân şiirinde “Acem” ve “İran” isimleriyle en çok zikredilen bölgelerdendir. Dîvân şairleri kültür ve şiir alanında bu bölgeden ve bu bölgenin sanatçılarından oldukça etkilenmiştir. Zaman zaman onlara özenmişler, kimi zaman da onlardan üstün olduklarını savunmuşlardır. Muhibbî şiir sahasında bu bölgeye üstün olduğunu iddia etmektedir. Onun yakıcı şiirleri Acem iklimine ulaştığı zaman Dârâ bu şiirlerin bir harfinin değerini karşılamak için tacını bile satacaktır. Ayrıca İran, sevgilinin yanağına benzetmelik olarak kullanılmıştır.

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine
Virmege bir harfe kıymet efserin Dârâ satar (G.1041/6)

Gören hattuñ didi ruhsâruñ üzre
Meger ceyš-i Habeş **İrân**'a gelmiş (G.1438/3)

5.2. Aden

“Güney Arabistan'da daha çok körfeziyle tanınmış, Yemen'in Kızıldeniz'e yakın bir sahil şehridir. Burada eskiden beri inci çıkarılmış. Bugün hala o bölgede inci üretimi yapılmaktadır. Aden, klasik edebiyatımızda inci ile birlikte kullanılmıştır.”⁴⁵ İncileri ile ünlü bu şehri Muhibbî'nin iki beytinde “dürr-i 'aden” şeklinde görmekteyiz.

⁴⁵ Canım, a.g.e., s. 571

Bu bölgenin değerli incisi bir beyitte sevgilinin dişleri, diğerinde de âşığın gözyaşları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Haṭṭ-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sārā satar
Dişlerüñ **dürr-i 'Aden** şirîn lebüñ helvā satar (G.1041/1)

Muḥibbī düşeli baḥr-ı ğam içre
Şadef çeşmi yaşı **dürr-i 'Adendür** (G.1203/5)

5.3.Aras Nehri

Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesi'nde doğup Kura Nehri ile birleşerek Hazar Denizi'ne dökülen nehirdir. Beyitlerde âşığın gözyaşlarının benzetildiği nehirlerden biri olarak karşımıza çıkar. Âşık, sevgili için o kadar ağlamaktadır ki gözlerinin biri Nil Nehri diğeri Aras Nehri olmuş âlemi suya boğmuştur. Âşığa göre; Aras, Ceyhun ve Nil nehirleri birleşse bile âşığın gözyaşı seline denk olamayacaktır. Âşığın gözyaşları yanında Aras Nehri adeta bir damladır.

Döneliden Naḥçıvān'a göñlümüñ vīrānesi
İy Muḥibbī gözlerüm yaşına da dirler **Aras** (G.1375/7)

Döstim ḥasretle oldı gözlerüm yaşı **Aras**
'Ālemi ğarḳ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (G.1381/1)

Cem' olsa eger bir yire Ceyḥūn u **Aras** Nīl
Olmaya kamu dīde-i nemnāke berāber (G.1125/2)

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb
Çeşmümüñ oldı biri Nīl ü biri **cüy-ı Aras** (G.1374/3)

Āteş-i āhum yanında bir şerer nār-ı Ḥalīl
Gözlerüm yaşına nisbet ḳaṭredür **cüy-ı Aras** (G.1380/3)

Mısr-ı ḥüsnüñ ḥaḳḳıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldı biri Nīl ü biri **cüy-ı Aras** (G.1389/3)

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la‘l olalı
Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür **nehr-i Aras** (G.1373/5)

5.4.Bağdat

Günümüzde Irak’ın başkenti olan Bağdat, tarih boyunca önemli şehirlerden biri olmuştur. “Tarih boyunca birçok medeniyete beşik olmuş Bağdat şehri özellikle Abbasiler zamanında olağanüstü bir güzelliğe erişmişti. Dillere destan olan bu şehir edebiyatta Mısır gibi güzellik ve güzel şehir kavramlarının sembolü haline gelmiştir. Bu sebeple bir yerin güzelliğini ifade etmek için “Bağdat’tan bile güzel” ifadesinin kalıplaştığı görülmektedir.”⁴⁶ “Şehir Dicle kenarında, Dicle ile Fırat’ın birbirine en yakın olduğu verimli topraklar üzerinde kurulmuştur. Bu yüzden Bağdat, Dicle veya Dicle ve Fırat’ın birleştiği yer olan Şatt’la birlikte anılır.”⁴⁷ Bu yönleriyle Bağdat, Muhibbî’nin beyitlerinde sevgilinin mahallesi için benzetme unsuru olarak kullanılmıştır. Âşığın gözyaşları artmış ve Nil Nehri veya Şat Nehri haline gelmiştir. Nasıl ki bu iki nehir Bağdat şehrine güzellik katıyorsa âşığın gözyaşları da sevgilinin mahallesinde akarak sevgilinin Bağdat’a benzeyen mahallesini güzelleştirmektedir.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni
Bulmaz **Bağdād** revnaç akmasa öñinde Şaṭ (G.1496/4)

Mısr-ı hüsnüñde gözümüñ biri oldı nehr-i Nıl
Eyledüñ **Bağdād** küyuñda birini cüy-ı Şaṭ (G.1497/3)

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān
Nite kim **Bağdād** şehri içre akar nehr-i Şaṭ (G.1500/4)

⁴⁶ Ahmet Atillâ Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1.b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017, s. 25

⁴⁷ YENİTERZİ Emine, “Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.3, S.15, 2010, s. 306

5.5.Bedahşan

““Diyâr-i Bedahş” diye de bilinen bu ülke Horasan ve Sind’in kuzeyinde bulunan dağlık bir bölge olup bugün bir kısmı Afganistan bir kısmı da Tacikistan sınırları içinde kalan yukarı Sind ve Horasan bölgesinde, Kabil ve Yarkent arasındadır. Çok eski zamanlardan beri “bedahş” denen yakuta benzeyen lâl taşının buradan çıkartıldığı bilinir. Bedahş tarih boyunca yakut ocakları altın ve gümüş madenleriyle ün yapmıştı. Edebiyatta daha çok lâl taşıyla birlikte anılır.”⁴⁸ Bu bölge Muhibbî’nin bir beytinde “la’l-i Bedahşan” tamlamasıyla geçmektedir. Sevgili konuşmaya başladığı zaman ağızından değerli Bedahşan yakutu dökülmektedir. Sevgilinin dudakları âşığın hayalinde yakut veya lâl taşı gibi kırmızıdır. Sevgili konuşmaya başlayınca dudağın açılıp kapanması onun ağızından yakut saçılması olarak sunulur.

Ger gülerse hoşka-i yâkûti dürler gösterür

Söze gelse lutf-ıla **la’l-i Bedahşanlar** kopar (G.1105/4)

5.6.Bîsütûn Dağı

Ferhâd’ın Şîrîn için deldiği ve su akıttığı meşhur dağın ismidir. Beyitlerde de bu durum dolayısıyla ele alınmaktadır. Muhibbî’nin bir beytinde karşımıza çıkan bu dağ, şair ve Ferhâd arasındaki âşıklık yarışının bir malzemesi konumundadır. Şair bela dağının yollarını tırnaklarıyla açmıştır. Şaire göre onun bu yaptığını Bîsütûn’da Ferhâd bile yapamaz.

Ben belâ kühnuñ açdum yolların dırnag-ıla

İtdüğümü Bî-sütûn kühında Ferhâd eylemez (G.1245/3)

5.7.Ceyhun Nehri

“Pamir dağlarından çıkıp Aral gölüne dökülen nehrin ismidir. Kelime büyük nehir anlamına da gelmektedir. Divan edebiyatında âşığın gözyaşları nehirler gibi akar.

⁴⁸ Şentürk, a.g.e., s. 145

Nil, Dicle, Aras, Fırat vs. bu türden nehirlerdir. Ayrıca şairin gerçek coğrafi nedenlerden dolayı da bu tür nehirlerden bahsettiği görülür.”⁴⁹

Muhibbî'nin beyitlerinde bu nehir âşığının gözyaşlarının karşılığı olarak görülmektedir. Âşık gözyaşlarını durduramayınca Ceyhun Nehri gibi olmaktadır. Ayrıca Ceyhun'un âşığının gözyaşlarıyla yarışıp onunla beraber olması da mümkün değildir.

Hayme kursa 'ışk şâhı gelse dil şahrâsına
Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña **Ceyhün** olur (G.1080/3)

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden **Ceyhün** gibi
Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (G.1194/2)

Taşdı **Ceyhün** oldı eşküm küyına virmez geçid
Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımış (G.1399/4)

Cem' olsa eger bir yire **Ceyhün u Aras Nîl**
Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (G.1125/2)

5.8.Çaç

“Çaç” Türkistan'daki Taşkent yahut Kaşgar şehirleri için alem olmuş bir isim olup burada üretilen yaylar Acemler arasında çok meşhur olduğundan bunlara “Çâcî” yahut “kemân-i Çâcî” denirmiş. Aslında “Çâcî” kelimesi “Çaç şehrine mensup” anlamına gelmekle beraber buradaki yaylar o kadar şöhret bulmuş ki kelime Çaç yayı anlamında kullanılmıştır.”⁵⁰ Yay sevgilinin kaşları için bir benzetmeliktir. Çaç yayı da meşhur olmasıyla sevgilinin kaşına benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Dir gören ebrûlarını husrevâ **Çâcî** kemân
Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmışsın kiriş (G.1405/2)

⁴⁹ Pala, a.g.e., s. 91

⁵⁰ Şentürk, a.g.e., s. 433

5.9.Çin

“Bu isim bugünkü Çin bölgesini ifade etmenin yanı sıra dîvân şiirinde uzak hayalî memleketler için kullanıldığı da görülmektedir. Dîvân şiirinde adı en çok anılan memleket isimlerinden biridir. Bu ülke isminin Çin civarında Tavgaç yahut Hoten bölgesinin bir diğer ismi olduğu düşünülen “Mâçîn” gibi kısmen hayalî denebilecek ülke isimleriyle birlikte ikileme olarak da “Çîn ü Mâçîn”, “Çîn ü Hoten”, “Çîn ü Ferhâr” yahut “Çîn ü Tübbet” vb. şeklinde kullanıldığı da görülür. Eski edebi metinlerde ipek kumaşları, orada yetişen misk ceylanından elde edilen çok değerli kokular ve insanları hayran bırakan resimleriyle hayal edilir.”⁵¹

Sevgilinin büyücü gözleri zülfünün her bir kılında Rum bölgesini Çin olarak göstermektedir. Ayrıca sevgilinin saçları sümbül kokuludur. Sevgilinin saçlarının kokusu Çin bölgesinin meşhur misk kokularıyla boy ölçüşecek güzelliكتedir. Hatta o bölgenin kokusundan daha üstündür. Sabanın sevgilinin saçlarından Çin bölgesine koku iletmesi orası için büyük bir armağan olacaktır.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim

Zülfinüñ her bir kılında Rûm ilin **Çîn** gösterür (G.1039/3)

Şabâ sünbül saçından [ger] bû iltseñ

Hıfâ'ya **Çîn**'e ulu armagandır (G.1198/6)

İy **büt-i Çîn** rence virme nâlemi güş eyleyüp

İşigün büt-hânedür efgânımı kıldum ceres (G.1374/4)

5.10. Fırat Nehri

Diğer büyük akarsular gibi Fırat Nehri de âşğın gözyaşlarının çokluğunu ifade etmek için kullanılan benzetme unsurlarındandır.

⁵¹ a.g.e., s. 552

Fırât'a döneliden uşbu yaşum

Benüm çeşmüme mā hergiz görünmez (G.1325/3)

5.11. Habeş

“Günümüzdeki adı Etiyopya olan Habeşistan, Afrika'nın doğusunda Yemen'in karşı kıyısının iç kesiminde yer alır. Halkı siyahî renkte olduğu için divan şiirinde sevgilinin siyah saçları veya beni, bazen de gecenin karanlığı için Hindû yanında en çok kullanılan benzetmelerden biridir. Ayrıca Habeş, beyazlığı temsil eden Rûm ile tezat oluşturur. Habeşliler şiirde sultan, asker, köle veya çocuk olarak ele alınır.”⁵²

Muhibbî'nin hayal dünyasında sevgilinin yanağı üzerindeki ayva tüyleri rengi dolayısıyla bir Habeş ordusuna benzetilmektedir. Yanağı üzerinde ayva tüylerini görenler, sanki İran üzerine Habeş ordusu yürümüş diyerek hayret etmektedir.

Gören haţtuñ didi ruhsāruñ üzre

Meger **ceş-i Habeş** İrān'a gelmiş (G.1438/3)

5.12. Hitâ

“Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen ad. Bugünkü sınırları Moğolistan ve Mançurya ile Sibiryâ topraklarının bir bölümünde kalır. M.S. X. Yüzyıldan itibaren Moğolların “Hatâ” adlı kabilesi bu bölgede yaşadığından bu adla anılmıştır. Kıtâ, Kıtay, Hitâ, Hoten, Hutun olarak da geçer. İpek ve pamuklu tezgahları, civar dağlardaki altın, kömür ve demir madenleri, bol pirinç ve buğday mahsulü, misk ve ahularıyla şöhret kazanmıştır. Özellikle ahu ve misk ile birlikte anılır.”⁵³

Bu bölge Muhibbî'nin beyitlerinde, güzellerinin, ceylanlarının ve misk kokusunun meşhurluğu özellikleriyle ele alınmaktadır. Sevgili “Hitâ mahbubu” ve “ahu-yı Hitâ” olarak sunulmakta, sevgilinin sümbül kokulu saçları Hitâ bölgesinin meşhur misk kokusundan üstün tutulmaktadır.

⁵² Yeniterzi, a.g.m., s. 311

⁵³ Canım, a.g.e., s. 590

Ol **Hıfā** maḥbūbı gördüm tırrasın çīn gösterür
Nokta-i ḥālī ile gül içre pür çīn gösterür (G.1039/1)

Şabā sünbül saçından [ger] bū iltseñ
Hıfā'ya Çīn'e ulu armagandır (G.1198/6)

Görüben çeşm-i şehläsını yāruñ
Ki **āhū-yı Hıfā** hergiz görünmez (G.1325/2)

5.13. **Hicâz**

Arap yarımadasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu bölgenin genel adıdır. Hicâz aynı zamanda Türk musikisinde bir makam adı olup bu iki anlamıyla tevriyeli bir şekilde kullanılır.

Nāy-veş gāhī Hicâz'ı seyr idüp gāhī '**İraḳ**
Bezm-i ğamda iñleşek tañ mı maḳāmāt ehliyüz (G.1344/3)

5.14. **Irak**

Bu kelime, Irak bölgesinin adı olmakla beraber Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarından biridir. Bu iki özelliğiyle tevriyeli olarak kullanıldığı görülür.

Nāy-veş gāhī Hicâz'ı seyr idüp gāhī '**İraḳ**
Bezm-i ğamda iñleşek tañ mı maḳāmāt ehliyüz (G.1344/3)

5.15. **İsfahan**

İran'ın önemli şehirlerinden biri olan İsfahan, Selçuklular ve Safevilere başkentlik de yapmış bir şehirdir. Dîvân şiirinde birçok özelliğiyle anılan İsfahan'ın öne çıkan en önemli özelliği kaliteli sürmenin buradan çıkarılıyor olmasıdır. Bu özelliğiyle çokça işlenmiştir. Muhibbî'ye göre İsfahan bölgesinin sürmesi sevgilinin ayağının/kapısının toprağından değersizdir. Şair, göze sürme isteyenlere İsfahan sürmesi yerine sevgilinin ayağının/kapısının tozunu tavsiye etmektedir.

Alma gözüne **kühl-ı Şifāhān’ı** zerrece
Hāk-i der-i nigār saña tūtiyā yiter (G.1177/4)

Varma nesīm **mülk-i Şifāhān’a** kühl için
Çün hāk-i pāy-ı yār göze tūtiyā geçer (G.1173/5)

5.16. İrem

“Şam veya Yemen’de eski Âd kavminin kralı Şeddād tarafından tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerine benzetilerek yapılan güzel bahçe ve köşkün adı, yalancı cennet.”⁵⁴ Genellikle “bağ-ı irem” biçiminde kullanılan bu mekân dīvân şairlerinin hayalinde sevgilinin mahallesi, güzelliği, gezdiği yerler vs. gibi unsurlar olarak yansıtılmaktadır. Muhibbî’ye göre de sevgilinin güzelliği İrem bahçesidir ve bu bahçeye bülbül de güzellik katmaktadır. Sevgilinin mahallesi âşık için cennettir ve İrem bağına benzemektedir ancak sevgili olmadan şair için meşhur İrem bağı adeta bir küllüktür. Bahar gelince etrafın renklenmesi ve hareketlenmesi de şaire İrem bağını hatırlatmaktadır.

İrem bāğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ
Gider ağyārı kapuñdan ki bülbülle ğurāb olmaz (G.1318/2)

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbülü

Gülşen ü **bāğ-ı irem** külhen görünür yārsuz (G.1279/1)

Gülşen-i kūyı baña **bāğ-ı irem** gibi gelür

Hāk naşīb eyler-ise aña irem gibi gelür (G.1136/1)

Getür sākī şarāb-ı erguvanı

Gül eyyāmı cihān **bāğ-ı iremdür** (G.1146/5)

Muğannī al ele sāzuñı söylet

Nazar kıl ‘āleme **bāğ-ı iremdür** (G.1197/3)

⁵⁴ Canım, a.g.e., 594

5.17. Ka'be

İslam dini için mukaddes sayılan yapıdır. Hac görevinin yerine getirildiği mekân olan Ka'be beyitlerde gerçek anlamının yanında sevgilinin çeşitli unsurlarına benzetmelik olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Âşık için sevgilinin mahallesi Ka'be'dir. Sevgilinin Ka'be'ye benzeyen mahallesinde olup da gün yüzünü görmeyen kimse nur görmeyen hacıya benzemektedir. Sevgilinin mahallesi âşık için Ka'be olunca âşığın gözyaşları da oranın zemzemi olmaktadır. Âşık sevgilinin mahallesini tavaf ederek aşk yolunda hacı olmak niyetindedir. Hatta orada kendisini kurban edip kurban görevini de yerine getirmek ister. Sevgilinin mahallesinde bu görevi yerine getirmekle cehennem ateşinden de kurtulmak niyetindedir.

Ka'be kûyın her seher ben dōstlar seyr itdügüm
Bu ki ol sīb-i zaķan dildārı gördüm bir nazar (G.1003/3)

Ka'be kûyında olur görmez nigāruñ gün yüzün
Aña beñzer nūr görmez adı ammā hācıdur (G.1023/4)

Ser-i kûyuñ olaldan baña **Ka'be**
Gözümüñ yaşı anda zemzem olmuş (G.1461/2)

Ka'be'dür kûyına varduk bizi bismil eylesün
Cānı tuhfe eyledük itsün kabül kurbānyuz (G.1256/4)

Tavāf itmeye vardum haremüñ **Ka'besini**
Bu ümīde ki şehā yakmaya hergiz beni nār (G.1205/16)

Şikeste-hātır olmuşdur Muhibbī gönlüñi sa'y it
Ele al **Ka'be haķkıyçün** buña beñzer şevāb olmaz (G.1328/7)

Kā'be-i kûyında kurbān oldum dimiş şalā
Hey müselmānlar meded 'uşşāķa i'lām eyleñüz (G.1308/4)

Kārbān-ı ‘ışka uydum **Ka’be-i maḫṣūd** için
Nāle eyler vādi-i ḡamda bu dil hem çü ceres (G.1375/3)

Ka’be-i vaṣluña mahmil baglasa dil ḡacı-vār
Bu Muḫibbī iñler ol vādīde mānend-i ceres (G.1395/5)

Sevgilinin güzelliği ve yanakları da Ka’be’ye benzetilen diğer unsurlardır. Âşığın o güzellik Ka’be’sini tavaf etmesi için sevgilinin saçlarına ulaşması gerekmektedir. Ayrıca sevgilinin Ka’be’ye benzeyen yanağı âşık için uzun ömür bulma sebebidir.

Zülfüñe irsem ṭavāf olurdu ḡüsnüñ **Ka’besi**
Ka’be’ye varmak ṭarīḡın çüñki ṣāmīler bilür (G.1154/4)

‘Ārızi **ka’be’sine** irgür eger ister-iseñ
Ṣām-ı zülfine iriṣ ṭā bulasın ‘ömr-i dırāz (G.1215/4)

5.18. Kaf Dağı

Kaf dağı, “dünyanın etrafını çevrelediğine ve aşılmasının imkansızlığına inanılan dağlar zinciridir.”⁵⁵ Bu hayalî dağ şairler tarafından çeşitli hayal tablolarıyla işlenmektedir. Âşığın çektiği hicran ve dert yükünü Kaf dağı bile kaldıramaz. Ayrıca Kaf dağı, anka kuşunun yaşadığı bölge olarak da ele alınır. Şair dünyaya meyletmeyip istiğna Kaf’ında yaşadığını söylerken yoldaşı olarak da anka kuşunu göstermektedir.

Dil çeker hicrān yükin itmez taḡammül **Ḳāf** aña
Mest-i üṣtürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (G.1122/2)

Ser-te-ser bu kā’inātı almazuz bir ḡabbeye
Ḳāf-ı istiğnāda biz ‘Ānḡā-y-ıla maḡremlerüz (G.1211/2)

Yimezüz dünyā ḡamın meyl itmezüz hem çün meges
Ḳāf-ı istiğnāda ‘Anḡā-veṣ ḡanā‘at beklerüz (G.1253/2)

⁵⁵ Pala, a.g.e., s. 248

5.19. Kenan

Bugünkü Filistin topraklarının eski adıdır. Hz. Yusuf ve Hz. Yakup'un yaşadığı bölgedir. Beyitlerde de Hz. Yusuf ile birlikte, “Yusuf-ı Ken'an” tamlamasıyla karşımıza çıkar.

Kılur Ya'küb-veş dil āh u zārı
Kaçan ol Yūsuf-ı Ken'ān görünmez (G.1249/2)

Hüzn içinde iy şabā Ya'küb-ı dil aḥvālını
Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (G.1484/2)

5.20. Keşmir

“Himalaya eteklerinde kuzey istikametinde bir bölge olup tarihin çeşitli dönemlerinde burada şehirler, devletler, idareler kurulmuştur. Divan edebiyatının coğrafyası içinde çeşitli yönlerden anılmıştır.”⁵⁶ Muhibbî de bir beytinde bu bölgeyi güzelleriyle anmıştır. Sevgili bir Keşmir dilberidir. Gözleri adeta bir büyücü olan bu güzel, zülfünün her bir kılında Rum bölgesini Çin olarak göstermektedir.

Hey ne sāḥirdür gözi ol **dilber-i Keşmīrī** kim
Zülfinüñ her bir kılında Rüm ilin Çīn gösterür (G.1039/3)

5.21. Mısır

Dîvân şiirinde adı sıkça anılan Mısır, daha çok Hz. Yusuf ve Nil Nehri dolayısıyla ele alınmaktadır. “Mısır” kelimesinin “ülke, memleket” anlamı da onun sıklıkla anılma sebeplerinden biridir. Muhibbî'nin beyitlerinde Mısır, “mısr-ı ḥüsn ve Yusuf-ı mısır” tamlamalarıyla karşımıza çıkmakta; sevgilinin güzelliği ve Hz. Yusuf ile ilgi kurulmaktadır.

Hüzn içinde iy şabā Ya'küb-ı dil aḥvālını
Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (G.1484/2)

⁵⁶ Pala, a.g.e., s. 267,268

Mış-ı hüsnün haqqı n c n  Muhibb  hastadur
Her kaçan kim zülfünü açsa ol ‘azm-i ş m ider (G.1100/5)

Mış-ı hüsnün haqqı n yaşum benüm la‘l olalı
Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (G.1373/5)

Mış-ı hüsnün haqqı n şol de nl  dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldu biri N l   biri c y-ı Aras (G.1389/3)

Mış-ı hüsnünde gözümün biri oldu nehr-i N l
Eyledün Bağdad k y nda birini c y-ı şa  (G.1497/3)

Geldi bu ‘ leme hüsniyle niçe **Y suf-ı Mış**
Görmedi kimse senün gibi ter z ya gelür (G.1152/3)

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol **Y suf-ı Mış**
Bu dil Ya‘k b’ı hüzn içre kalur sanma n haz n olmaz (G.1238/2)

5.22. **Nahçivan**

Bugün Azerbaycan’a bağlı özerk bir cumhuriyet olan Nahçivan, şairin virane olmuş gönlünün benzetmeliği olarak görülmektedir. şairin gönlü perişanlığıyla Nahçivan olunca gözyaşları da Aras Nehri gibidir.

Döneliden **Nah iv n’a** gönlümün v r nesi
 y Muhibb  gözlerüm yaşına da dirler Aras (G.1375/7)

5.23. **Nil Nehri**

Mısır’dan geçip Akdeniz’e ulaşan meşhur nehirdir.  şığın gözyaşlarına teşbih unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır.  şık gözlerinin birini Nil veya şa , diğerini Aras Nehri haline getirip sel gibi ağlamaktadır. Nil, Aras ve Ceyhun nehirleri birleşse bile  şığın gözyaşı seviyesine ulaşması m mk n değildir.

Seyl-i eşkünden benüm giçilmese olmaz ‘aceb
Çeşmümün oldu biri **Nîl** ü biri cüy-1 Aras (G.1374/3)

Mısr-1 hüsnün haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın
Gözlerüm oldu biri **Nîl** ü biri cüy-1 Aras (G.1389/3)

Cem‘ olsa eger bir yire **Ceyhün u Aras Nîl**
Olmaya kamu dide-i nemnâke berâber (G.1125/2)

Mısr-1 hüsnünde gözümün biri oldu **nehr-i Nîl**
Eyledün Bağdâd küyuñda birini cüy-1 Şağ (G.1497/3)

5.24. **Rûm**

Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan bölgenin adı olup Anadolu’yu ifade etmektedir. Bu bölge dîvân şiirinde birçok özelliğiyle sıkça anılmıştır. Muhibbî ise bu bölgeyi, içinde ceylan olmaması dolayısıyla ele almıştır. Şaire göre Anadolu’da ceylan bulunmaz diyenler yanılmaktadır. Çünkü burada misk kokulu sevgili bulunmaktadır. Ona misk kokusunu veren de gözünün altındaki siyah benidir.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim
Zülfinün her bir kılında **Rûm** ilin Çin gösterür (G.1039/3)

Gözün altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşgîn
Ğalağdur kim bunu dirse ki **Rûm** içre gazâl olmaz (G.1355/2)

5.25. **Safâ ve Merve**

“Mekke yakınında iki tepenin adıdır. İsmail peygamberin annesi Hacer, Safâ ile Merve arasında su aramak için gelip gittiğinden dolayı hacılar bu iki tepe arasında yedi defa hızla yürürler.”⁵⁷ Bu iki tepe daha çok “hac, tavaf, sa’y” kelimeleriyle birlikte anılmaktadır. Muhibbî’de şu şekilde geçmektedir:

⁵⁷ Pala, a.g.e., s. 385

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim kûyuñ tavâf eyler
Eger cân itmeye kurbân degül ‘aşık hilâf eyler (G.1047/1)

5.26. Şat Nehri

Dicle ve Fırat’ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir olup Şattu’l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir. Diğer büyük nehirler gibi âşığın gözyaşlarına benzetilerek kullanılmıştır.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme kûyuñdan beni
Bulmaz Bağdâd revnağ akmasa öñinde **Şat** (G.1496/4)

Mısr-ı hüsnüñde gözümüñ biri oldı nehr-i Nîl
Eyledüñ Bağdâd kûyuñda birini **cüy-ı Şat** (G.1497/3)

Kûy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân
Nite kim Bağdâd şehri içre akar **nehr-i Şat** (G.1500/4)

5.27. Şam

“Bugünkü Suriye’nin başkenti olan Şam tarihi oldukça eski bir şehirdir. Şam, kelimesinin Farsçası “akşam” anlamına gelir. Bu nedenle çoğu zaman eski şiirimizde tevriyeli olarak kullanılır.”⁵⁸ Akşamla siyahlık arasında çokça ilişki kurulan beyitlerde bu durum sevgilinin siyah saçına da benzetilmektedir. Bu ilişki sebebiyle şam ve zülûf kelimeleri çoğu zaman birlikte kullanılır.

Muhibbî de Şam kelimesinin siyahlık anlamıyla sevgilinin zülûf arasında bir bağlantı kurarak ikisini birlikte işlemiştir. Sevgilinin mahallesi, kendisi veya güzelliği âşıklar için Ka’be konumundadır. Müslümanların Ka’be’yi tavaf etmek istemeleri gibi âşıklar da sevgilinin güzellik Ka’be’sini tavaf etmek istemektedir. Ancak sevgilinin güzellik Ka’be’sine ulaşmak için de onun Şam gibi siyah zülûflerinden geçmek gerekmektedir. Gerçek manada da Arap yarımadasında bulunan Ka’be’ye ulaşmak için

⁵⁸ Canım, a.g.e., s. 611

Şam'dan geçmek gerekmektedir. Şair; Şam ve zülûf arasında renk ve hac güzergâhı olmak bakımından ilgi kurmaktadır.

Zülfüne irsem tavâf olurdu hüsnuñ Ka'besi
Ka'be'ye varmak tarîkın çünkü **şâmiler** bilür (G.1154/4)

Mısr-i hüsnuñ haqqıçün cānā Muhibbî hastadur
Her kaçan kim zülfüñi añsa ol '**azm-i Şām ider** (G.1100/5)

5.28. Tebriz

İran'ın önemli şehirlerinden biri olan Tebriz, tarih boyunca önemini korumuş yerleşim yerlerindedir. Dîvân şiirinde çeşitli sebeplerle anılan bu şehir Muhibbî'nin bir beytinde üzerine seyahat veya sefer yapılması dolayısıyla ele alınmaktadır.

Muhibbî geşt kıldıñ 'ālemi çün
Olupdur vaqt idesin 'azm-i Tebrîz (G.1236/5)

5.29. Tuna Nehri

Avrupa kıtasının en büyük nehirlerinden biri olan Tuna Nehri de Fırat, Dicle, Nîl, Aras gibi büyük nehirlerle beraber özellikle âşığın gözyaşlarını anlatmak için kullanılır. Muhibbî Tuna Nehri'ni "âdemler alıcı, kanlı, bulanık" olarak nitelemektedir. Bu durum da onun engebeli bölgelerde gür akmasından dolayıdır. Tuna gibi âşığın gözyaşları da gürleşip taşmaktadır. Onun kanlı olması da çok ağlamaktan gözlerin kızarmasıdır.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid
Âdemler alıcı bulanuk kanlu **Tuna'dur** (G.1034/4)

5.30. Yemen

"Arap yarımadasının güneybatısında bir yerleşim bölgesidir. Dîvân şiirinde daha çok "akik"ın Yemen'de bulunuşu ve Süheyl yıldızı ile birlikte anılır. Eski coğrafyada

bir iklim ve yerleşim bölgesi olarak da önemli bir yeri vardır.”⁵⁹ Muhibbî de bir beytinde bu ilişkiyi ele almıştır. Sevgilinin inci gibi dişlerine ulaşmak arzusu âşığı deryaya daldırmıştır. Ancak buna ulaşamayan âşık kanlı gözyaşları dökmektedir. Bu gözyaşları da akike dönüşmekte ve Yemen’i kaplamaktadır.

Muhibbî’yi dişün fikri yine deryāya ğarķ itdi

Sirişkinden ‘aķıķ olur olıcak bil **Yemen** sensüz (G.1227/5)

⁵⁹ Pala, a.g.e., s. 482

VI. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNİN DOĞAL UNSURLARI: HAYVANLAR VE BİTKİLER

6.1.HAYVANLAR

Dîvân şairleri birçok unsuru hayallerine malzeme yaparken günlük hayata dair öğeleri de şiirlerine malzeme yapmaktan geri durmamıştır. Günlük hayatta gördükleri, bildikleri hayvanlar da bu öğeler arasındadır. Bunun yanında mitolojik öğeler taşıyan, efsaneleşmiş hayvanlar da çeşitli hayallere konu olmaktadır. Beyitlere yansıyan hayvanlar kimi zaman gerçek özellikleriyle kimi zaman da şairlerin onlara yüklediği hayali özelliklerle karşımıza çıkmaktadır. Bu hayvanlar yansıttığı özelliklerle bazen âşığın bazen sevgilinin bazen de rakibin sembolü olmaktadır. Muhibbî'nin incelenen gazellerinde de otuz sekiz hayvan ismi karşımıza çıkmaktadır.

6.1.1. Âhû / Gazal

Ceylan, dîvân şiirinde daha çok gözlerinin güzelliği ve ondan elde edilen misk kokusu dolayısıyla söz konusu edilmektedir. Muhibbî de şiirlerinde ceylanı sevgilinin gözlerinin güzelliğini öne çıkarmada bir unsur olarak kullanmıştır. Bununla beraber beyitlerde zülf, misk, anber, nafe, Hıtâ, Çin kelimeleriyle tenasüp içinde kullandığı da görülmektedir. Ayrıca ceylan denilince akla Hıta bölgesi gelmektedir. Bu bölge, misk ceylanlarının çok olduğu Çin'in kuzey bölgesinin adıdır. Muhibbî bir beytinde halis miskin elde edildiği bu bölgeyi “âhû-yı Hıtâ” tamlamasıyla anmaktadır. Çin, Hıta, Tatar bölgeleri ceylanlarıyla ünlü bölgelerdir ve dîvân şiirinde bu yönleriyle öne çıkar. Muhibbî buna Rum yani Anadolu bölgesini de eklemektedir. Çünkü sevgili buradadır ve şaire göre kim “Rum içinde gazal olmaz” derse hata etmiştir. Bir beytinde de şair ceylanların avlanmasının zorluğunu konu etmektedir. Ceylan avlamayı isteyen çöller içinde sarhoş bir şekilde dolanıp duracağını ifade eder.

Gözleri **âhû** olaldan oldı zülfi müşk-i Çîn

Ya leâfet bahrı üzre görinen ‘anber midür (G.1049/2)

Bir gözi **āhū** bu göñlümi alup oldı revān
Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (G.1091/2)

Āhū göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez
Yazan anuñ naķışını naķķāşa beñzemez (G.1360/1)

Görüben çeşm-i şehlāsını yāruñ
Ki **āhū-yı Hıṭā** hergiz görünmez (G.1325/2)

Ol **ġazālı** arayu gitdi Muḥibbī derdmend
Kim şikār eyler ṭaleb ser-keşte-yi Hāmūn olur (G.1080/7)

Gözüñ altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn
Ġalaṭdur kim bunı dirse ki Rūm içre **ġazāl** olmaz (G.1355/2)

6.1.2. Akrep

Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcektir. Şair akrebi sevgilinin saçına teşbih etmektedir. Sevgilinin akrep zülfünün zehrine karşılık âşık onun ilacını sevgilinin dudaklarında bulmuştur. Sevgilinin zülfünün akrebi vardır dense de bunda üzülecek bir şey yoktur çünkü âşık o zehrin panzehri olan dudaklara erişmiştir.

Leb-i tiryākine irdi Muḥibbī
Ne ġam dirlerse zülfüñ '**akrebi** var (G.1160/7)

6.1.3. Ankâ

Ankâ, Kaf dağında yaşadığına inanılan, yere konmayan, avlanmayan ve ele geçirilemeyen, ismi olup cismi olmayan efsanevi bir kuştur. Dîvân şiirinde de bu ve benzeri özellikleriyle çeşitli sanatlara konu olmuştur. Muḥibbî'nin beyitlerinde anka, Kaf dağında yaşaması, kimseyeye görünmemesi, avlanıp ele geçirilmemesi özellikleriyle ve daha çok kanaat kavramıyla birlikte işlenmiştir. Kendisini ankâya benzeten şair istiğna dağında tıpkı anka gibi kanaat beklediğini ifade etmektedir. Dünyayı bir habbeye almayacağını, ona değer vermediğini, istiğna dağında ankâ ile

mahrem olduklarını dile getirir. Sevgiliyi ankâya, kendi gönlünü de bir sineğe teşbih eden şair; o sineğin ankâyı avlamasının mümkün olmadığını söyleyerek görünürde bir sineğin bir kuşu hele ankâ gibi kuşu avlamasının imkansız olduğunu söyler. Bunun yanında âşğın sevgiliye ulaşmasının güçlüğünü ve ankâ kuşunun asla ele geçirilemez oluşunu da ön plana çıkarmaktadır.

Ƙanā‘at ihtiyār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet
Görinmez kimseye ‘**Anķā** gibi ol ‘azm-i Ƙāf eyleyler (*G.1047/2*)

Ser-te-ser bu kā‘inātı almazuz bir ħabbeye
Ƙāf-ı istiğnāda biz ‘**Ānķā-y-ıla** maħremlerüz (*G.1211/2*)

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy gönül
Hiç olur mı ki şikār eyleye ‘**Anķā’yı** meges (*G.1397/4*)

Yimezüz dünyā ğamın meyl itmezüz hem çün meges
Ƙāf-ı istiğnāda ‘**Anķā-veş** kanā‘at beklerüz (*G.1253/2*)

6.1.4. Ankebut

Örümcek, Kur’an-ı Kerim’de “Ankebut” isimli bir surenin bulunması ve hicret esnasında Hz. Muhammed’in mağarasının önüne ağ örmesi özellikleriyle İslami Türk edebiyatında yer almaktadır. Bunun yanında şiirlerde; ağ örmesi, ağının şekli, sinek avlaması vs. gibi özellikleriyle de çeşitli mecaz ve hayallere konu olmaktadır. Muhibbî de bir beytinde sevgilinin “ben”inin hayalini sineğe kendi gönlünü de ankebuta teşbih etmiştir. Nasıl örümcek sineği yakalamak için tuzak kurup ağ örüyorsa kendisi de sevgiliyi daha doğrusu onun hayalini gönülünün derininde öyle yakalamaktadır.

Ğam yimem ħālī ħayāli çün derün-ı dildedür
‘Ankebütuñ gönli şād olur megesçün dām ider (*G.1100/2*)

6.1.5. At / Semend / Esb

At, Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Destanlarda, efsanelerde, halk kültüründe ve günlük hayatta öneminin büyük olmasının yanı sıra dîvân şiirinde de

birçok özelliğiyle yer etmiştir. Şairler, atların renkleriyle, cinsleriyle, atla ilgili eşyalarla vs. geniş bir hayal dünyası kurmuştur. Hatta “rahşiyye” denilen şiirlerde doğrudan atları konu etmişlerdir.

Birçok isimle anılan at, Muhibbî'nin beyitlerinde “at”, “semend” ve “esb” isimleriyle geçmektedir. Sevgili naz atına binmekte, eline aldığı zülf çevganıyla da çevgan oynayan bir kişi görünümünde karşımıza çıkmaktadır. Sevgili ne zaman naz atına binip ava çıksa âşığın gönlü onun peşinden giden av köpeklerinden olmak için heves etmektedir.

Naṭ'-ı hüsünde yine çignedür üftâdeleri

At salup her tarafta ya'nî **semendin** yinemez (G.1338/4)

Binse **semend-i nâza** kaçan cilve eylese

Dutar elinde zülfini san tâziyânedür (G.1182/6)

Ger **semend-i nâz-ıla** iy döst cevân eyleseñ

Zülfünüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (G.1147/4)

Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş

İder her yaña cevân **atı** ser-keş (G.1436/1)

Oldı şîrâne bu **esb-i çarḫ-ı gerdūna** süvâr

Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (G.1421/3)

Esb-i nâz-ıla kaçan 'azm-i şikâr itseñ şehâ

İtlerüñden olmaga cân-ıla dil eyler heves (G.1380/4)

6.1.6. Balık / Mâhi

“Dîvân şiirinde deniz veya su içinde oluşu, ağ veya olta ile yakalanışı, uyku uyumamaları vs. ile âşığın canı, gönlü ve kurduğu hayallere benzetilir.”⁶⁰ Muhibbî gözyaşlarının çokluğuyla bir deniz oluşturmuş, kendisini ve gönlünü bu gözyaşı denizi

⁶⁰ Pala, a.g.e., s. 294

içinde bir balık gibi hayal etmiştir. Bir beytinde de aşk ehlini balığa teşbih ederek aşk denizinin derinliklerine kimsenin erişemeyeceğini sadece aşk ehlinin tıpkı bir balık gibi oraya dalacağını söylemektedir. Bir başka beytinde gökyüzünü bir tandır olarak hayal eden şair bu tandırı ahının hararetiyle alevlendirmekte, gökteki ay bu hararetin etkisiyle bir balık gibi kebaba dönmektedir. Ayrıca şair ah ve efgana öyle müptela olmuştur ki onun gece gündüz inlemesinden yerde balıklar gökte kuşlar uyumamaktadır.

Niçe yıldur baħr-i eşk içre şināverlik ider
Yohsa ol deryāda bu göñlüm benüm **balık** mıdur (G.1123/4)

Baħr-ı eşküm bād-ı āhumla telātumlar urur
Yürürüz içinde bī-pervā anuñ **balıklaruz** (G.1217/3)

Çarħ tennūrına āhum bir ħarāret virdi kim
Māh-ı nev anı bişüp **māhī** gibi biryān olur (G.1044/3)

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür
Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda **māhīdür** (G.1053/4)

İy Muħibbī kimse irmez baħr-ı ‘ışkuñ ‘umķına
Gerçi **māhiler** gibi ‘ışk ehli aña talalar (G.1167/5)

Uyumaz nālemler çün kim yirde **māhī** gökde murğ
Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan ħalāş (G.1474/2)

6.1.7. Bat

“Kaz bir su kuşudur. Suda yaşaması ve yiyeceğini dalarak su altından çıkarması nedeniyle şiirimizde gözyaşına boğulmuş gözlerin ve aşk, kan vb. denizine dalmış gönlün sembolüdür.”⁶¹ Balıkla ilgili hayalinde olduğu gibi şair, kazla deniz arasında ilgi kurmuştur. Gözyaşlarının dünyayı baştanbaşa suya boğduğunu, gönlünün bu gözyaşı denizi içinde bir kaz gibi dalgıçlık ettiğini hayal unsuru olarak sunmaktadır.

⁶¹ Ömür Ceylan, *Kuşlar Divânı: Osmanlı Şiir Kuşları*, 4.b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2015, s. 157

Eşk-i çeşmüm içre bu gönülüm şināverlik ider
Olmuşam deryā içinde iy Muhibbī hem çü **baṭ** (G.1496/5)

Eşk-i çeşmüm garḳa virmişken ser-ā-ser ‘ālemi
Bu gönül pervā yimez olmuş o baḫr içinde **baṭ** (G.1500/3)

6.1.8. Bülbül / Hezâr / Andelîb

Bülbül, “bütün edebiyatlarda, özellikle Doğu edebiyatlarında ve tabii ki Klasik Türk edebiyatında başta sesinin güzelliği ve aşğın timsali oluşu yönleriyle adı en çok geçen ötücü kuştur. Bülbül baharda, güllerin açtığı günlerde daha canlı öttüğünden, eski zamanlardan beri gül ile bülbül arasında bir bağ olduğuna inanılmış, aralarında muhayyel bir aşk, bir ilişki bulunduğu kabul edilmiştir. Bir efsaneye dönüşen bu inanış sebebiyle, Doğu edebiyatlarında bülbül aşğa, gül de mâşuka yani sevgiliye benzetilerek aralarındaki bu muhayyel aşk yüzyıllarca işlenen tükenmez bir kaynak olmuştur.”⁶²

“Divan edebiyatı şairleri “gül”den ve “bülbül”den ayrı düşünülemez. O, şakıyılarıyla ağlayıp inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir âşğın timsalidir. Bazen âşğın kendisi, bazen canı, bazen de gönül olur. Bülbül güle âşık kabul edilir. Bu durumuyla âşğa çok benzer. Üstelik güzel sesi de âşğın sözleri, şiidir. Nasıl bülbül gülsüz olmazsa, âşık da maşuksuz olmaz. Gülün dikenleri nasıl bülbülün ciğerini delerse, sevgilinin eziyetleri de âşğın bağırmı deler. Kısaca bülbülün her özelliği âşıkta mevcuttur.”⁶³

Bülbülü, hemen bütün özellikleriyle Muhibbî de onlarca beytine konu etmiştir. Âşıkla yani kendisiyle özdeşleştirerek onun sabahın erken saatlerinde ötüşünü, güle olan bitmez iştiyakını, inler gibi çıkardığı sesleri, diken ile olan rekabetini, aşk ile canından vazgeçmesini vs. çeşitli manzaralarla sunmakta; “bülbül”, “hezâr” ve “andelîb” kelimeleriyle bu kuşu beyitlerinde işlemektedir.

⁶² Canım, a.g.e., s. 484

⁶³ a.g.e., s. 485

Âşığın sabah olunca işi gücü bülbül gibi ah çekip inlemektir. Çünkü bir an da olsa gül bahçesinin servisi olan sevgiliyi görmüştür. Sevgili gül, âşık bülbül olunca gülün gövdesinde biten dikenler de rakip olmaktadır. Nerede bir gül bitse onun yâri diken olmaktadır. Ve bu dikenler gül için bülbülün göğsünü yaralamaktadır.

Bülbülem tâ şubh olunca āh u efgāndur işüm
Çünkü ol serv-i semen gülzārı gördüm bir nazar (G.1003/2)

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa
Her kanda ki gül bite anuñ yārı dikendür (G.1029/2)

Yaralar urisa ne gam sen gül için baña raqīb
Bu meşeldür ki diken zahmını **bülbül** götürür (G.1083/3)

Âşığın sevgilinin mahallesinde figanlar koparmasına şaşılmamalıdır. Çünkü nerede bir gül bahçesi olsa oradan bülbüllerin feryatları duyulmaktadır.

Āsitānuñda Muhibbī tañ mı efgān eylese
Kanda kim gülşen ola **bülbülden** efgānlar kopar (G.1105/5)

Gelürse tañ mı feryāda bugün **bülbül** gibi göñlüm
Görür gülzār-ı hüsünde açılmış gül gibi yüzler (G.1129/2)

Bülbül gül için durmadan feryat edip inlese de gül bu inlemeleri duymazdan gelip sürekli dikeniyile ilgilenmektedir. Ayrıca bülbülü umursamaz görünen bu gülün bir özelliği de ra'na olmasıdır. Umursamazlık ve ra'nalık onun en temel özelliğidir. Âşık bülbülün inlemelerini dilemeyen gül sevgili mahallesinde onun gibi yüzlerce olduğunu söyleyerek âşığı umursamazlığını göstermektedir.

Diñlemez gülşende gül bir dem figānın **bülbülün**
İñledüp ol dermendüñ dāyimā hārın görür (G.1131/2)

Bülbülüñ güş eylemez gülşende gül efgānını
Eyleyüp hercāyilik her lahza ra'nalık sever (G.1133/3)

Hār elinde gördi gülşende gülüñ dāmānını
Bülbül itse tañ mıdur feryād u āh u nāleler (G.1167/2)

Zārılıgum diñlemezseñ didüm iy gül yüzlü yār
Didi kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ **hezār** (G.1086/1)

Bülbülün gül karşısındaki konumu âşığın sevgili karşısındaki konumuna bir semboldür. Âşık da bülbül gibi “bi-çare, gûyâ, nâlân, şürîde, üftade” gibi sıfatlarla anılır. Gülün diken ile bayram etmesi karşısında bülbülün kafeste tutulması onun için bir çaresizlik ve zulümdür. Şair, sevgilinin güzellik bağını methederek adeta bir bülbül-i gûyâdır.

Bundan evlā zulm olur mı **bülbül-i bî-çāreye**
Hār-ıla gül ‘iyş ide ola anuñ yiri kafes (G.1394/2)

Hasretiyle **bülbül-i cān** niçe feryād itmesün
Āh ider bî-çāre bülbül gül kuçar her hār u hes (G.1384/3)

Bu Muḥibbī bāğ-ı ḥüsnüñ her kaçan medḥ eylese
İy gül-i ra‘nā aña kim **bülbül-i gūyā** dimez (G.1354/5)

Zerre gibi gün yüzünüñ zār u sergerdānıyuz
Şubḥa dek sen gül-ruḥuñ biz **bülbül-i nālānıyuz** (G.1256/1)

Nev-bahār eyyāmı geldi geçdi ‘ömrüm yārsuz
Bülbül-i şürîde n’itsün çün ola gülzārsuz (G.1279/1)

Dem-be-dem feryād ider bî-çāre dil dildārsuz
Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (G.1369/1)

Burada bülbül ile ilgili birkaç örnekle yetinildi. Diğer örnek beyitler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.1.9. Ejder / Ejdehâ / Ejderhâ

“Farsça büyük yılan anlamında bir sözcüktür. Soğuk, korkunç, sinsi, zehirli, ürkütücü ve tiksinti verici, saldırgan bir sürüngendir. Ejder masallarda genellikle yedi başlı ve kanatlı büyük bir canavar olarak tanımlanır.”⁶⁴ “Klâsik edebiyatımızda ejderhâ, çoğu zaman sevgilinin saçları yerine kullanılır. Çünkü sevgilinin kıvrım kıvrım saçları bir ejderhâyı andırır. Saç, aynı zamanda uçlarının bolluğu ile de bin başlı ejderhâya benzer. Ayrıca tılsımlı hazineleri de ejderhâların beklediğine inanılır.”⁶⁵

Muhibbî de sevgilinin saçı ve ejder arasında ilgi kurarak ele almış ve ejderin hazineyi beklediği inancını beyitlerinde işlemiştir. Ayrıca beyitlerde, âşığın ağzından çıkan ahlâr da onu ejdere benzetererek sunulmuştur.

Sevgilinin yüzü onun güzellik hazinesidir. Bu hazineyi koruyan bir ejder olmalıdır. O da ejdere benzeyen rengi, şekli ve çok başlılığıyla sevgilinin saçıdır. Yüzün iki yanına sarkmış haliyle o hazineyi koruyan bir ejderhâ gibidir. Etrafında böylesine bir ejderhâ varken o hazineye ulaşmak da mümkün görünmemektedir.

Bilmezin sehâr çeşmi sihri kimden öğrenür
Zülfinüñ her bir kılın **biñ başlu ejder** gösterür (G.1153/2)

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış
Sanasın zencîr-ile **biñ başlu ejder** bağlamış (G.1418/1)

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden
Didi bekler o gence **ejdehâdur** (G.1046/5)

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş **ejdehâ**
Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (G.1055/3)

El urayın dime sakın genc-i hüsne
İki tarafda zülfî anuñ **ejdehâ** geçer (G.1173/3)

⁶⁴ Zavotçu, a.g.e., s. 219

⁶⁵ Canım, a.g.e., s. 488

Görinen ruhsarı üstinde kara saçlar mıdur
Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur **ejder** midür (G.1049/1)

Nigehbāni olup hüsne iki çeşmi gazanferdür
Yāhūd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde **ejderdür** (G.1052/1)

El urmak mümkün idi genc-i hüsne
Eger zülfeyni olmasaydı **ejder** (G.1162/5)

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış
Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir **ejder** bağlamış (G.1424/1)

Bāğ-ı hüsünde nigāruñ eyle zülfinden hāzer
Basma dūnbālını **ejderdür** ki yatmış uyumış (G.1458/4)

Muhibbī ister-iseñ genc-i hüsünin
Hāzer kıl **ejder ü mār** eksük olmaz (G.1235/5)

Genc-i hüsüne Muhibbī sunma dil eyle hāzer
Görinen zülfi anuñ biñ başlu **ejderhā** geçer (G.1067/5)

Genellikle sevgilinin zülüfleri olarak karşımıza çıkan ejderhâ, âşığın ağzından çıkan kıvılcımlı ahlar ve yanan gönlü de olabilmektedir. Âşığın ahları, gönlünde olan ateşten kıvılcımlar saçar. Bu haliyle de âşık, ağzından çıkıp göklere ulaşan, etrafa alevler saçan ahlarıyla adeta bir ejderhâdır. Bu ahların barınağı da âşığın gönlüdür.

Şāh-ı ‘ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter
Āhumuñ dūd-ı livāsı **ejdehā** peyker yiter (G.1147/1)

Āteş-i miñnetle her şeb berķ urur kāşānemüz
Sanasın bir **ejder** olmuşdur dil-i vīrānemüz (G.1250/1)

Āhum ejderdür derūn-ı sīnem olmuş aña gār
Odlar kim saçılır **ejder** şerārıdur diñüz (G.1330/2)

Âhum **ejderdür** derûn-ı sînem olmuş aña gâr
Odlar kim saçılır ejder şerârıdur diñüz (G.1330/2)

Âhum **ejder** görünür bu sîne gârıdur diñüz
Her yaña kim saçılır **ejder** şerârıdur diñüz (G.1340/1)

6.1.10. Gülgûn

Bir renk ismi olarak gül renkli, pembe, kırmızı renklerini ifade etmek için kullanılır. Ayrıca bir cins al ata da isim olarak verildiği görülür. Hüsrev ü Şîrîn mesnevisinin kahramanı Hüsrev'in Şîrîn'e hediye ettiği atın ismi olarak da karşımıza çıkmaktadır. Hüsrev'in atının adı da Şebdîz'dir. Bu iki isim de tenasüp içinde birlikte kullanılır. Dîvân şiirinde hem renk anlamıyla hem de Şîrîn'in atı olarak sıkça tevriyeli bir şekilde kullanılmaktadır. Beyitlerde renk bağlamında bazen sevgilinin yanağı çoğu zaman da âşîğın gözyaşları karşılığında kullanılır.

Saçı şebdîzine **gülgûn** eşki
Koşalum çünkü vaşlı öñdüli var (G.1108/3)

'Işk meydânında koşdum eşkümüñ **gülgûnımı**
Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (G.1426/2)

Yarak itdüm bugün **gülgûn-ı eşküm**
Koşar mı kandadur ol zülf-i şebdîz (G.1372/2)

6.1.11. Güvercin / Gögercin / Kebûter

Güvercin, şiirlerde geniş yer tutan hayvanlardandır. Günlük hayatta üstlendiği görevler, mitolojik ve tasavvufi anlamlar da yüklenerek beyitlerde yer alan bu kuş daha çok âşîğın canı ve gönlü için benzetme unsuru olarak kullanılır. Bir av kuşu olan güvercin avcı kuşlarla birlikte anılmış, kimi zaman sevgili yerine de kullanılmıştır.

Muhibbî, beyitlerinde güvercini "gögercin" ve "kebûter" kelimeleriyle anmıştır. Güvercin kelimesinin geçtiği beyitlerin hepsinde şahbaz yani doğan kuşu da

geçmektedir. Sevgili ve gözleri avcı doğan kuşu olarak düşünölmüş ve karşısında da buna av olan, aşığın güvercine benzer gönlü bulunmaktadır.

Gördi çeşmin şahinin cân u dil itdiler güriz
Şāhbāz itdükçe pervāzı **gögercin** tagılır (G.1015/2)

Bu **kebüter** gönlümü alup yine minķārına
Hīç ḥalāşa yir mi var çeşmini Lāçīn gösterür (G.1039/4)

Kebüter gönlümü çeşmi apardı
Şikārını alur elbette şahbāz (G.1255/4)

Kebüter gönlümü çeşmi apardı
Şikārını alur elbette şah-bāz (G.1295/6)

Kapsa tañ mı bu **kebüter** gönlümü
Zülfine dirler anuñ çün şāhbāz (G.1309/2)

6.1.12. Huffāş

Yarasa, iki beyitte zahitle benzetme ilgisi kurularak işlenmiştir. Yarasalar görme duyuları zayıf olan hayvanlardır. Zahit de gözünü ve gönlünü hakikate kapatmış kişi olarak karşımıza çıkar. Böylelikle zahitin hakikate kapalı gözü “huffāş göz”, zahit de “huffāş-sıfat” olarak anılmaktadır.

Şun‘-ı Ḥaķķ’ı añlamaz gün yüzine karşı nazar
Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var **huffāş** göz (G.1233/4)

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zāhid
Ḥuffāş-sıfatdur aña hergiz başar olmaz (G.1234/3)

6.1.13. Hümâ

Kaf dağında ve dâimî karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına

devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsânevî kuştur. Devlet kuşu, talih kuşu, cennet kuşu da denir.

“Şiirimizde hümâ-yı aşk, hümâ-yı himmet, hümâ-yı naz gibi pek çok şeye izafe edilerek yaygınca kullanılan hümâ öncelikle devlet ve kut kuşudur. Hümâ-tal’at, hümâ-sâye, hümâ-pervâz, hümâ-pâye, hümâ-şeref vb. sıfatlar da hümânın güzel hasletlerini taşıyan kişi ve nesnelere uygun görülür.”⁶⁶ “Hümâ aynı zamanda erişilmesi imkansız şeyleri de ifade eder. Elbette bunların en başında da vuslatı, ulaşılması, kavuşulması mümkün olmayan sevgili gelir. Şiirlerde özellikle bu yönüyle çok kullanılmıştır.”⁶⁷ Hümânın öne çıkan özelliklerinden biri de devlet kuşu olmasıdır. Ele geçmesi mümkün olmayan ve yere konmayan bu kuşun gölgesi kimin üzerine düşerse onun bir devlete, saadete erişeceğine inanılmaktadır. Bu yönüyle hümâ Muhibbî’nin beyitlerinde “saye salmak” tabiriyle beraber talih unsuru olarak yer almaktadır.

Şikâr idem umaram sen **hümâyı**

Çün idem himmetüm murğını ben bāz (G.1287/3)

Sāye salsa gedāyı şāh eyler

Pes ol zülfi **hümâyı** kim sevmez (G.1311/6)

Umaram şayd idem ben sen **hümâyı**

Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bāz (G.1329/2)

Anuñçün pādişāh oldum ser-ā-ser cümle ‘uşşāka

Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (G.1042/6)

Sevgiliyi hümâyâ teşbih eden şair, gönlünün onu avlamak sevdasına düştüğünü ancak bu çabasının boşuna olduğunu ikaz etmektedir. Çünkü o öyle bir kuştur ki avlanıp ele geçirilmesi mümkün değildir. Onun uçuş menzili feleğin de üstündedir. Sevgili de tıpkı hümâ gibi âşığa uzaktır. Âşığın ona yakın olması, onu elde etmesi düşünülemez.

⁶⁶ Ceylan, a.g.e., s. 118

⁶⁷ Canım, a.g.e., s. 494

Göñül āh eylese zülfüñ **hümāsı** nāgehān ditrer
Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān ditrer (G.1063/1)

Ol **hümā-pervāzı** şayd itmek dilersin iy göñül
Hîç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (G.1397/4)

Serven gördüm nigārā kāmētüñ bālā-y-ımış
İy **hümā-ṭal‘at** saña menzil felek-fersā-y-ımış (G.1414/1)

6.1.14. İt / Seg / Oş

Köpek, gündelik hayatımızda olan hayvanlardandır. Avlanmada, bekçilikte, hayvancılıkta çok kullanıldığı gibi sokaklarda da karşımıza çıkmaktadır. Şiirde de sık görülen köpek daha çok rakibin sıfatıdır. Sevgilinin mahallesinde dolanan rakipler, o mahallenin köpekleri gibi sunulur. Bazen âşık da sevgili karşısında kendisini köpek olarak görmekte, onun mahallesindeki köpeklerle bir olup yakınında olmak istemektedir.

Sevgili âşığa köpek dediği zaman âşık bundan mutluluk duymakta, sevgili onu andığı için sevinmektedir. Sevgili naz atına binip avlanmaya çıktığı zaman âşığın gönlü de tıpkı bir av köpeği gibi onun peşinden gitmek için can atmaktadır.

İti çulını sordı Muḥibbī didi dilber
Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (G.1016/5)

Sehv-ile **itüm** dimiş ben ‘âşığa bir kez nigār
Adın añdum diyü ol demden peşimāndur henüz (G.1271/6)

Bulurdum dünyada göñül murādın
İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (G.1420/4)

Bir gördi yine itleri ile bizi ḥabīb
Devlet irişdi başa dilā **oşlardanuz** (G.1219/7)

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā
İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (G.1380/4)

Köpek, dīvān şiirinde daha çok rakip olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin mahallesinin sokaklarında gezmekte, âşığın oraya girmesine engel olmaktadır. Bu durum hem benzetme unsuru olarak hem de gerçek anlamda düşünülebilir. Şair, sevgilinin etrafındaki kişileri köpeğe teşbih ederek sunduğu gibi, sevgilinin mahallesindeki köpekler de rakip olarak karşımıza çıkabilmektedir. Çünkü sevgilinin etrafında olan ve âşığın ona ulaşmasını engelleyen herkes ve her şey rakiptir.

Âşık, sevgilinin mahallesine yaklaştığı zaman oradaki köpekler karşısına çıkmaktadır. Burada iki manzara görülür. Birincisi; âşık bu köpeklerin saldırısına uğrar, köpeklerle mücadele eder, köpekler onu sevgilinin mahallesinden uzaklaştırmak için uğraşır. İkincisi; âşık artık bu köpeklerle aşına, dost olmuştur ve bu mahallenin köpekleri uzun zamandır gelmeyen dostlarını karşılamaktadırlar. Sevgilinin de zaman zaman kapısındaki köpeklerle âşığı bir tuttuğu görülür. Bu durum da âşık için bir sevinç sebebi olmaktadır.

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup
Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (G.1027/5)

Bir gördi yine **itleri** ile bizi ḥabīb
Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (G.1219/7)

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede kuyında ben
Olıgelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (G.1459/2)

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp
İt raķībi idesin lāyık mıdur yanuñda ḥāş (G.1481/5)

Dün gice kuyında nālem işidüp
Dir **seg-i kuyı** bu ne feryāddur (G.1118/3)

Nigārā kuyuñna varsam **seg-i kuyuñ** gelür karşı
Ezelden aşinā diyü tuz ekmek ḥaķķını gözler (G.1129/3)

Muhibbî kûyuña varsa talar ol dem **seg-i kûyuñ**
Ya ne'ychün dirler iy hūrī ki cennetde 'azāb olmaz (G.1318/5)

Ger refik ola **seg-i kûyuñ** iy dōst baña
Eyleyem gerdānına rişte-i cānumı meres (G.1391/2)

Muhibbî kûyuña varsa gelür karšu **seg-i kûyuñ**
Ḳadīmī āşināmuzdur diyüben haḳḳ-ı nān gözler (G.1096/7)

6.1.15. Kaknûs

“Rüzgâr estikçe çok delikli gagasından nağmeler çıktığına ve sesinin verdiği şevk ile kendisini yaktığına inanılan çok iri bir masal kuşudur. Bin sene kadar yaşadığı söylenen bu yaratık, bu sürenin sonunda birçok çalı çırpı toplayıp üzerine oturur, hayata veda etmenin verdiği hüzünden dolayı, hazin hazin ötmeye başlamış. Kendi nağmelerinin tesiriyle vecde gelerek kanatlarını şiddetle birbirine çarparmış. Kanatlarının çarpmasından çıkan kıvılcımlar hem çalı çırpıyı, hem de zavallı kuşu yakıp kül edermiş. Fakat bu külden derhal bir yumurta ve yumurtadan da bir kaknûs yavrusu çıkarmış.”⁶⁸ Kendi küllerinden doğan ve bir nevi ateş içinde yaşadığı varsayılan bu efsanevi kuş Muhibbî'nin bir beytine konu olmuştur. Kaknûsun ateş içinde kül oluşu gibi şair de aşk ateşi içinde tanıp kül olmuştur:

Āteş-i 'ışka Muhibbî yana hākister ola
Nār-ı 'ışk ile nite yanup kül oldı **Ḳaknûs** (G.1387/5)

6.1.16. Kaplan / Meşe Kaplanı

Kedigillerden yırtıcı bir hayvan olan kaplan, çevikliği, rengi ve vücudundaki beneklerle şiirlere de konu olmaktadır. Muhibbî de sararmış benzini kaplanın sarı rengine, vücudundaki yanık yaralarını da kaplanın vücudundaki beneklere benzeterек bela dağında bir kaplan olduğunu dile getirmektedir.

⁶⁸ Canım, a.g.e., s. 496

Geh Muhibbî dāğ-ıla küh-1 belā **kaplanıdır**
Rüy-1 zerd-ile gehî deşt-i ğama dayğamlaruz (G.1332/5)

Bakuñ bu dāğuma küh-1 ğam içre
Benüm gibi **peleng-i mîşe** olmaz (G.1259/4)

Küh-1 ğamda kim göre eydür **peleng-i mîşedür**
Sīnem üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (G.1449/4)

6.1.17. Kerkes

Akbaba dīvân şiirinde uzun ömürlü oluşu, aç gözlülüğü, leş yemesi gibi özellikleriyle anılmaktadır. Muhibbî de bir beytinde kendi kendine nasihat ederek; şahin gibi zararlı olmaması gerektiğini, akbaba gibi zararsız olup uzun ömür elde edebileceğini söyler. Akbaba ömrü bulmak aynı zamanda bir Arap atasözüne de işaret etmektedir. “Araplar bir kimsenin uzun ömürlü olduğunu ifade ederken “akbabadan daha uzun ömürlü” derler.”⁶⁹

Muhibbî bāz olup olma ziyānkār
Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (G.1388/5)

6.1.18. Kıtmir

Ashab-ı Kehf’in köpeğinin adıdır. “Allah’a iman etmiş birkaç gencin peşine takılan ve onlarla birlikte mağarada uyutulan köpek. Öyküsü, Üzeyr Peygamber’in eşeğinin öyküsü ile benzer mahiyettedir. Cennete gideceklerine inanılan bu iki hayvan arasındaki fark, köpeğin kovalanmasına rağmen gençlerin peşinden ayrılmayı ve gençlerle birlikte mağaraya girmekteki kararlılığıdır. Bu kararlılığıyla, Allah’a inanma hususunda sadakatini ortaya koyan bir izlenim vermiş ve sadık bir hayvan olduğunu sezdirir bir tavır sergilemiştir.”⁷⁰ Muhibbî de bu özellikleriyle Kıtmir’i konu etmiş; ayağını kırsalar bile gönül ehlinin sohbetinden yüz çevirme, Kıtmir gibi onlara sadık ol diyerek nasihatte bulunmuştur.

⁶⁹ Ceylan, a.g.e., s. 28

⁷⁰ Zavotçu, a.g.e., s. 433

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest
Ehl-i diller şöbetinden olma dūr **ķıtmır-ves** (G.1410/6)

6.1.19. Kirm

Böcek veya kurt cinsi haşerat meyve ve sebzeleri çürütmesi ile günlük hayatta karşımıza çıkar. Şair, çektiği bela ve sıkıntıları bir kurda benzetmekte ve bu bela kurdunun etini yediğini buna rağmen ağzından ah ve şikayet çıkmadığını söylemektedir. Bu durumu da Eyyüp peygamberin kıssası ile bağdaştırmaktadır. Nasıl ki Eyyüp peygamber uğradığı hastalıkta vücudunu kemiren böceklere sabredip şikayet etmediyse şair de uğradığı belalara öyle sabretmektedir.

Etümi **kirm-i belā** yirse de āh eylemeyem
Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (G.1447/3)

6.1.20. Kumru

“Güvercingiller familyasından, tüyleri gri, kahverengi ve kızıl renkte, kuyruğu oldukça uzun, kuyruk ucu genellikle siyah ve beyaz olup eti için avlanan bir kuş türüdür. Esasen kumru, aşkın ve muhabbetin sembolü olmuş bir kuştur. Âşık kendisini sevgili için dem çeken kumruya benzetir.”⁷¹ Muhibbî de kendisini dost diye inlemesiyle kumruya benzetir.

N’ideyin dōst diyüp inledüben **ķumrī** gibi
Nāle kıl gülşene var bülbülü feryāda getür (G.1035/2)

6.1.21. Mâkiyân

Şair, kendisini bülbüle, rakibi de tavuğa teşbih ederek sevgiliye tavuk rakibe yüz vermemesini söyler. Sevgilinin mahallesi bir gül bahçesidir, bülbül (âşık) bu bahçe içinde sevgilinin güzelliğini methetmelidir. Bülbül sıfatlı âşık dururken tavuk sıfatlı rakip sevgilinin mahallesinde olmamalıdır. Bülbülün yeri gül bahçesi, tavuğun yeri de ancak kümeştir.

⁷¹ Canım, a.g.e., s. 513

Ben turam kıyuñda n'eyler gel raķıbe virme yüz
Bülbüle gülşen virilmiş **mākiyāna** da kümes (G.1373/4)

Bāğ-ı hüsnüñ bülbülidür murğ-ı cān medhüñ okur
Ko **raķıb-i mākiyānuñ** yiridür ancak kümes (G.1395/4)

6.1.22. Mār / Su'bân

“Dîvân şiiirinde sevgilinin saçı ve aşğın ahları şekil yönünden yılan benzetilir. Uzunluğu, kıvrımlı oluşu, siyahlığı, zehiri vs. özellikleri ile ele alınır. Hazinelerin birer yılan tarafından korunduğu efsanesi, tılsımlı veya yüz yıl yaşayan yılanların ejderha oluşları da yer yer anılır.”⁷² “Mār sözcüğü dîvân şiiir ve nesrinde bazen hakiki bazen mecazi anlamlarıyla kullanılır. Hakiki anlamıyla kullanıldığında ya zarar veren ya da harabelerde yaşayan ve hazineleri bekleyen bir varlık olarak sunulur.”⁷³

Muhibbî, beyitlerinde sevgilinin zülfü ile yılan arasında benzetme ilgisi kurmuş ve yılanın hazineleri beklediği hikâyesini işlemiştir. Sevgilinin yüzü güzellik hazinesi olunca zülüfleri de o hazineyi koruyan yılan gibi düşünülmüştür. Hiçbir hazinenin yıllansız olmadığını söyleyen şair, sevgilinin yılan benzeyen zülüfleri varken onun güzellik hazinesine ulaşamayacağını farkındadır.

Mümkün midür ki görine genc-i cemāl-i yār
Zülf-i siyāhı her yaña biñ başlu **mār** olur (G.1030/3)

İrişilmez zülfi devrinde vişāli gencine
Kimse gence mālîk olmaz her kaçan **mārın** görür (G.1131/4)

Sundum elümi zülfi kemendine irem
Bilmedüm sihr-ile her tārını kılmış ol **mār** (G.1205/14)

Kıl hāzer zülfinden el sunma Muhibbî hüsnine
Bu muķarrerdür ki genc olmaz cihānda **mārsuz** (G.1263/5)

⁷² a.g.e., s. 514

⁷³ Zavotçu, a.g.e., s. 473

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsün
Hazer kıl **ejder ü mār** eksük olmaz (G.1235/5)

Bāğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm
Gülşen içinde olursa tañ mı didi **mūr u mār** (G.1086/2)

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hazer
Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol **su‘bān** uyur (G.1144/6)

Şair kendisini bir yılan avcısı olarak görmekte ve sevgilinin zülfüne el uzatmasının sebebi olarak da bu durumu göstermektedir:

Zülfüñ ister bu Muhibbî aña el sunduğı bu
Mār-gīr olmasa eyler miydi ol **māra** heves (G.1377/6)

Sevgilinin zülfünün hayali âşğın yanan gönlünde yatmaktadır. Şair bu hayali ateş içinde yuva yapmış bir yılanı benzetmektedir. Ateş içinde yaşayan yılan ejderhâdır. Ejderhâ yılanın büyüklerine veya yüz yıl yaşayanlarına verilen isimdir. Sevgilinin zülfünün hayalinin ejderhâya teşbih edilmesi o hayalin âşğın gönlünde uzun süredir yattığına bir işarettir.

Tār-ı zülfinüñ hayāli sīne-i sūzānda
Āteş içre iy Muhibbî **mārdur** in eylemiş (G.1400/5)

Ayrıca şair yılanların güneşte yatarak güç toplamasını beyitlerinde işlemektedir. Sevgilinin yanakları bir güneş olunca zülüfleri de o güneşte yatan yılan olarak hayal edilmektedir. Sevgilinin saçlarının uzun ve gür olması da güneşte yatıp kuvvet bulmuş bir yılanı benzetilmiştir.

Ruḥlaruña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur
Günde yatsa kuvveti artmagla olur **mār** hoş (G.1408/4)

Hüsni bāğına irişdüñ eyle zülfinden hazer
Ĝaflet itme **mārdur** yatmış güneşde uyımış (G.1412/2)

6.1.23. Meges

“Sinek. Dîvân şiirinde sevgilinin beni, bir kara sinek olarak ele alınır. O, sevgilinin tatlı yanağı ve bal dudağı kenarına konmuştur. Bazen rakip veya âşık da acizlikte sinek olabilmektedir.”⁷⁴ Sinek, Muhibbî'nin beyitlerine de âşık, rakip ve sevgili ilişkisiyle karşımıza çıkmaktadır. Boyutunun küçüklüğü, şeker etrafında toplanması, örümcek tarafından avlanması gibi özellikleriyle beyitlerde ele alınmıştır.

Âşık, sevgilinin tatlı dudağı uğruna can vermek istemektedir. Bu durumda kendisini o tatlı dudak etrafına üşüşen sinek yerine koymaktadır.

La‘l-i şîrînüñe cân virse Muhibbî gam degül
Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar **meges** (G.1384/5)

Sevgiliyi bir hümâ veya ankâ olarak gören âşık onu avlamak emelindedir. Ama onu avlayacak gönül bir sinek konumundadır. Dolayısıyla sineğin öylesine bir kuşu avlaması da mümkün görünmemektedir.

Ol hümâ-pervâzı şayd itmek dilersin iy gönül
Hiç olur mı ki şikâr eyleye ‘Ankâ’yı **meges** (G.1397/4)

Rakip de şairin gözünde sinek konumundadır. Bir beytinde şair kendisini tuti, sevgiliyi şeker, rakibi de sinek yerine koyarak bunlar etrafında aşk ilişkisini ele almıştır. Tuti olan âşık şekere yani sevgiliye ulaşamazken o şeker etrafında sinek vasıflı rakipler bayram etmektedir. Hâlbuki şekeri asıl hak eden tuti yani âşıktır. Ayrıca şair kendisini kanaat ehli olarak görmekte, ankâ gibi istiğna dağında kanaat beklediğini, sinek gibi dünya gamı çekmediğini belirtmektedir.

Ṭūtinüñ irmez eli kıand ü nebât u şekkere
Karşusından şekker-ile ‘iyş ider her dem **meges** (G.1385/2)

Yimezüz dünyâ gamın meyl itmezüz hem çün **meges**
Kâf-ı istiğnâda ‘Ankâ-veş kanâ‘at beklerüz (G.1253/2)

⁷⁴ Pala, a.g.e., s. 302

Sinek, boyutunun küçüklüğü ve rengi dolayısıyla sevgilinin beni olarak da karşımıza çıkmaktadır. Âşık, sevgilinin benlerinin düşündükçe gözüne uyku girmemektedir. Bunu da sinek olan yerde uyku uyunmaz diyerek açıklamaktadır. Sevgilinin beni, âşığın ulaşmak istediği şeydir. Bu durumda âşık ve onun gönlü bir örümcek, sevgilinin beni de sinek olunca; nasıl örümcek sineği avlamak için tuzak kuruyorsa âşık da ben için öyle uğraşmaktadır. Ben, yüzün ve vücudun farklı yerlerinde bulunabilir. Ancak sevgilinin yüzündeki ben genellikle dudağının çevresindedir. Bu durumu şair, sineğin şeker etrafına toplanmasıyla tablolastırmaktadır. Sevgilinin dudağı şeker olunca onun kenarındaki ben de şeker üstüne konmuş sinek olmaktadır.

Hâllaruñ fikr eyledükçe h̃âb gelmez çeşmüme
Uyhu yüzün göz görmez olıcak **cây-ı meges** (G.1373/3)

Ğam yimem hâlî hayâli çün derün-ı dildedür
‘Ankebütuñ göñli şād olur **megesçün** dām ider (G.1100/2)

Hâl-i ‘anber-bāruñı gören lebüñ üzre senüñ
Diye kim ‘unnābî şekker üstine konmuş **meges** (G.1374/2)

6.1.24. Mûr

“Karınca; küçük, çalışkanlığıyla bilinen bir böcektir. Klasik şiirimizde karınca, küçüklüğü ve acziyeti ile âşığı sembolize ederken, gücü ve kuvvetiyle Süleyman da sevgiliyi temsil eder. Yani âşık karıncaya, sevgili de Süleyman’a teşbih edilir. Karınca sevgilinin yanağındaki ince tüylere de benzetilir.”⁷⁵

Muhibbî’nin beyitlerinde karınca daha çok sevgilinin yanağındaki ve dudaklarının çevresindeki ayva tüyleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri şaire göre bir “leşker-i mûr” (karınca ordusu)dur. Sevgilinin dudaklarının çevresinde belirmiş olan ayva tüyleri de şeker etrafında toplanmış karıncalar görünümündedir. Ayrıca sevgilinin yüzü bir güzellik bahçesidir ve bu bahçede karıncaların olmasına şaşılmamalıdır.

⁷⁵ Canım, a.g.e., s. 498

Görinen haṭ midur yā leşker-i mūr

Ki tutdı kişver-i hüsni ser-ā-ser (G.1162/7)

Sāye-i zülfi midür ḥaddinde yāruñ yoḥsa haṭ

Lebleri ḳandında cem‘ olmuş ve yāḥūd **mürdur** (G.1073/3)

Ruḥları üzre görinen haṭ degül itme gümān

Bil muḥaḳḳaḳ şehd ü şekker üzre üşmiş **mürdur** (G.1097/5)

Haṭ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen

Mūrlar şekker hevāsı ile anda üşmedür (G.1183/2)

Gül yüzüñde çünki haṭtuñ zāhir oldı **mūr-veş**

Çarḥ elinden iñler-isem tañ midur ṭanbūr-veş (G.1466/1)

Bāğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm

Gülşen içinde olursa tañ mı didi **mūr u mār** (G.1086/2)

Karınca'nın şiiire konu olmasının bir sebebi de Hz. Süleyman ile olan münasebetidir. "Bilindiği gibi Hz. Süleyman'a pek çok mucizeler verilmiştir. Bunlar arasında rüzgara, her çeşit hayvana ve cinlere hükmetmesi, onlarla iletişim kurması sayılabilir. Karınca da, Hz. Süleyman ile bir savaş sırasında iletişim kurması ve genelde aczi temsil eden bir hayvan olarak şairlerin diline girer. Kur'an-ı Kerim'de de anlatıldığı üzere cin, insan ve kuşlardan oluşan ordusuyla sefere çıkan Hz. Süleyman, Karınca Vadisi'ne geldiğinde karınca beyi olması muhtemel bir karınca'nın "Ey karıncalar, yuvalarınıza girin; Süleyman ve ordusu farkına varmadan sizi ezmesin!" dediğini duyar. Karınca'nın bu sözlerini duyan Hz. Süleyman gülümseyerek verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükreder. Atından inerek karınca ile görüşür. Karıncadan öğütler alır. Ve onun armağan ettiği çekirge budunun yarısıyla bütün ordusunu doyurur, kalan yarısını da yol erzağı olarak yanında götürür."⁷⁶ Muhibbî de bir beytinde bu kıssaya telmihte bulunarak; sevgiliyi zamanın Süleyman'ı olarak görmekte, canını bir çekirge ayağı haline getirip karınca'nın Hz. Süleyman'a çekirge budu hediye etmesi gibi sevgiliye hediye olarak getirmektedir.

⁷⁶ a.g.e., s. 497

Sen Süleymān-ı zamāna tuhfe idüp cānumı
Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı **mūr-veş** (G.1437/3)

Dergehüñde hediyye-i dil ü cān
Tuhfe-i mūr-ıla Süleymān'dur (G.1068/5)

6.1.25. Murg

“Kuş” anlamına gelen “murg” kelimesi genel olarak kuş türlerinin hepsini ifade etmektedir. Beyitlerde sıkça karşımıza çıkan bu kelime, karşıladığı hayvanın çeşitli özellikleriyle beraber çeşitli sanatlara, hayallere, tamlamalara konu olmaktadır. Daha çok âşık ve aşığın gönlü olarak görülen kuş, sevgilinin karşısında bir av konumundadır. “Murg-ı dil, murg-ı can” tamlamalarıyla âşığı ifade eden “murg”, bazen de soyut kavramlarla birleştirilerek sunulmaktadır: murg-ı ecel, murg- bela, murg-ı heva.

Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı
Aña **murğı** olan vahşī başuma dānedür dirler (G.1101/4)

İy Muhibbī her tarafdan üşüben **murğ-ı belā**
Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılur (G.1018/5)

Bāğ-ı hüsnuñ bülbülidür **murğ-ı cān** medhüñ okur
Ko raķīb-i mākiyānuñ yiridür ancak kümes (G.1395/4)

Gül mevsiminde **murğ-ı çemen** zār zār olur
Kalmaz kararı şevk-ile bī-ihtiyār olur (G.1030/1)

Murğ-ı dil pervāz urup āhir irişdi kūyuña
Şimdi bildüm kim murādı kūyumuñ uçmag-ımuş (G.1399/6)

İy Muhibbī ğaflet itme aç göz uyħudan uyan
Turmadan dirmekdedür **murğ-ı ecel** çün çīnemüz (G.1241/5)

Zülfinüñ sevdāsı-y-ıla tolalıdan bu dimāğ
Başı üstine gelüp **murğ-ı hevālar** per tutar (G.1006/2)

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruhuñı
Faşl-ı gülde nite kim **murğ-ı hoş-elhân** uyumaz (G.1356/5)

Seher güş it ne dir **murğ-ı seher-hîz**
‘Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (G.1180/6)

İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes
Her varak gūyâ içinde **murğ-ı zerrîn bâl** olur (G.1128/5)

Murg ile ilgili birkaç örnek alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.1.26. Murgâbî

Ördekler suyu çok severler ve daha çok bu özelliğiyle anılırlar. Halk şiirinde çokça kullanılan ördek dîvân şiirinde yaygın olarak kullanılmamaktadır. Daha çok su kuşu olması, avcı kuşlara av olması gibi özellikleriyle karşımıza çıkar.

Muhibbî'nin bir beytinde “murgâbî” ismiyle anılan ördek yüzme özelliğiyle sunulmaktadır. Şairin gönlü aşk denizi içinde yıllardır dalgıçlık etmektedir. Kendisini ördekle kıyaslayarak; sadece ördeğin yüzme bilmediğini, kendisinin yıllarca aşk denizinde dalgıçlık yaptığını vurgulamaktadır.

Niçe yıldur baħr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül
Sanma ancak suda yüzmek **murğâbiler** bilür (G.1121/5)

6.1.27. Mûş

Muhibbî, kendisinin aşk dağının aslanı olduğunu, hırslı bir fare sanılmaması gerektiğini söyler.

Şairi kapısından kovan sevgiliye sitem ettiği bir beytinde de kendisini bir aslan, rakiplerini de fare olarak nitelermektedir. Sevgili kapısından âşığı (aslan) kovmuş, ağyar

(fare) orada kalmıştır. Bu durum karşısında şair, hiç aslanın yerini bir fare tutabilir mi, diyerek sevgilinin kapısına fare sıfatlı ağyarın değil, aslan sıfatlı âşığın yani kendisinin yakışacağını ifade etmektedir.

Kūhsār-ı ‘ışk pīşesinüñ nerre-şīriyüz
Sanma ki bizi hırş-ıla biz **mūşlardanuz** (G.1219/4)

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağyār
Tutar mı hīç şīrūñ yirini **mūş** (G.1407/3)

6.1.28. Nahcîr

Av hayvanlarına verilen genel isimdir.

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tīz girür ele
Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu **naḥcîrümüz** (G.1213/5)

Umaram pertāb idesin tīr-i gāmzeñ sīneme
Saçıla her yaña kanum ben olam **naḥcîr-veş** (G.1410/2)

6.1.29. Naka

Deve anlamına gelen “naka” kelimesi Leylâ ile birlikte anılmaktadır. Leylâ’nın devesi çöllerde mekân tutmuştur. Onun boyun bağı gönül kanıdır. Boynuna takılmış olan çan da Mecnûn’un inleyişleridir.

Nāka-i leylī ne vādīlerde kim itdi mekân
Lālesi ḥūn-ı dil oldı nāle-i Mecnūn ceres (G.1391/3)

6.1.30. Pervâne

“Geceleyin ışığın çevresinde dönen kelebek. Şem’ ve pervâne dīvân şiirinin temsili sevgili ve âşık kahramanları arasındadır. Beyit ve şiir boyutunda işlenirken pervâne muma (şem’) âşık olarak kabul edilir. Mum ışığının etrafında döner, döner ve öyle bir an gelir ki kendini mumun alevine bırakır. Bundan dolayı pervâne kendini

sevdiğine feda eden sadık âşık yerine kullanılır.”⁷⁷ Muhibbî de bu klasik ve sembolik âşık ve sevgili kahramanlarını şiirinde kullanmıştır. Kendisini veya gönlünü pervane, sevgiliyi de mum yerine koyan şair; o mum etrafında dönüp durmakta, onun güzelliğinin ve ışığının cezbesiyle ışığında kolunu kanadını tutuşturup yakmaktadır.

Yandursa n’ola şem‘-i ruḥına beni dilber

Şem‘üñ dahı pes yandugı **pervâne** içündür (G.1011/3)

Dün gice tā subḥ olunca niçe biñ **pervānenüñ**

Bāl ü perrin yanduran ol şem‘-i bī-pervāyı gör (G.1028/2)

Şem‘-i ḥüsni her kaçan ḥübān yakar

‘Āşık-ı cānbāz aña **pervānedür** (G.1056/2)

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i ḥüsne cān u dil

Yakmaga **pervâne** perrin gelmez illā nār hoş (G.1408/2)

Şem‘-i ḥüsnine nigāruñ bakmak için dün gice

Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi **pervâne-veş** (G.1457/2)

Pervâne ile ilgili birkaç örnek alınmış olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.1.31. Semender

“Ateşte olduğu halde yanmadığına inanılan ve bu özelliği itibariyle şairler tarafından değişik benzetmelere konu olan bir hayvandır. Bunun bir kuş, tilkiden biraz küçük bir hayvan veya fareden biraz daha büyük bir hayvan olduğunu söyleyenler de vardır.”⁷⁸ “Edebi metinlerimizde anılan semender su kertenkelesine benzer bir hayvandır. Büyücek bir fare (ya da koyun) kadardır. Vücudunun iki yanında su boşaltım kesesi bulunan bu hayvan, kıvılcımlı kül üstünde yürüyeceği tarafları sulayarak geçtiğinden yanmaz, ateşten çıksa ölür zannedilirmiş. Beyaz, zümrüt, kırmızı, yeşil ve benefşi renklerindeki tüylerini eğirip mendil üretirler; kirlenince ateşte yakarlar,

⁷⁷ Zavotçu, a.g.e., s. 589

⁷⁸ Canım, a.g.e., s. 503

beyazlanırmış. Derisinden ve tüyünden yapılan elbise ve şapkalar yaz günlerinde kullanılır, asla sığacağı geçirmezmiş.”⁷⁹

Semender ile ateş arasında sürekli bir ilgi kuran dîvân şairleri âşıkla semender arasında da ilgi kurmuşlardır. Semender nasıl ateş içerisinde varlığını devam ettiriyorsa âşık da ancak aşk ateşi içinde var olabilmekte ve aşk ateşiyle yanarak olgunlaşmaktadır. Muhibbî de âşık ve semender ilgisini iki beytinde anmış ve gönlünün bir semender olduğunu ateşten perva yemediğini dile getirmiştir. Her sabah tıpkı semender gibi ateşe giren âşık, bunun karşılığında sevgiliden bir tebrik ve iltifat beklemektedir.

‘İzârı nârına düşmüş gıdâdur dâne-i hâli
Yimez pervâ ol âteşden gönül murgı **semenderdür** (G.1052/4)

Âferîn itmez misin ol ‘âşık kim her şehir
Âteş-i ‘ışka girüp kendin **semender** gösterür (G.1153/6)

Genellikle âşıkla ilgi kurulan semender türlü yönlerden başka unsurlarla ilgi kurularak da ele alınır. Sevgilinin yanağı bir ateş gibi düşünüldüğünde onun üzerindeki ayva tüyleri veya onun üzerine düşmüş saç perçemleri tıpkı ateş içindeki semender gibidir.

‘Aceb sehârdur zülfün ki yanmaz şevk-i rüyuñla
Semender gibi olmışdur aña her dem mekân âteş (G.1456/2)

6.1.32. Şâhîn / Bâz / Şâhbâz / Laçın

Doğan da denilen bu kuş cinsini ifade eden “şâhîn, bâz ve şâhbâz” kelimelerinin genellikle birbiri karşıladığı görülür. Laçın de bu kuş cinsine ait bir türü ifade etmekte olup Muhibbî’nin bir beytinde anılmaktadır.

“Şâhîn, şiirde sevgilinin gönül avlayan saçlarından kinayedir. Âşık, bakışlarıyla bir doğanı andıran saçın perçemleri arasına düşer. Bazen güneş de doğana benzetilir. Çünkü o da gece denen kargayı kaçıtır. Çoğu zaman şehbâz veya şâhbâz şekliyle

⁷⁹ Ceylan, a.g.e., s. 212

karşımıza çıkan doğan veya şâhîn, avının üzerine elden salınır. Şâhbâz, beyaz renkli, evcilleştirilebilen bir avcı kuştur. Şahlar da avlanmak için şâhbâz beslerler. Klasik şiirimiz söz konusu olduğunda elbette avlanacak olan âşıktır. Şâhbâz bazen sevgilinin gözü veya gamzesidir. Bu avcı kuşların boynunda bir çingırağı vardır ve ava salınmadan önce bağlı bulundurulur. Sevgilinin kendisi, zülfü, kaş, gözü, bakışı; âşığın gönlü, ahı, yarası, ona benzetilir. Benzetme yönü, genellikle şâhbâzın başka kuşları avlaması ve kuvvetidir. Sevgili de avcıdır, gönülleri avlamak için, şehbâz veya şâhîn olan saçını kullanır.”⁸⁰

Muhibbî'nin beyitlerinde de şâhîn, yukarıda sayılan özelliklerinin hemen hepsiyle karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle şâhîn, sevgili, sevgilinin gözü ve zülfü olarak karşımıza çıkar. Ayrıca sevgili gözünün üstündeki kaşlarla beraber, tel takınmış bir şâhbâzı andırmaktadır. Bu da aslında şâhînin boynuna takılan çingıraklara veya diğer aksesuarlara işaret etmektedir. Tam olarak bir avcı kuş gibi donanmış olan şâhîn bakışlı sevgili karşısında âşık veya âşığın gönlü ise şâhîn tarafından avlanan diğer kuşlar konumundadır. Şâhîn sevgili âşığın gönlünü avlamak istediği zaman artık âşık için onun pençelerinden kurtulmanın imkanı yoktur.

Hîç halâş olmak baña mümkün degül
Kapdı dil murğın Muhib bir **şâhbâz** (G.1368/5)

Gördi çeşmin **şâhinin** cân u dil itdiler gürîz
Şâhbâz itdükçe pervâzı gögercin tagılur (G.1015/2)

Gördi çeşmin şâhinin cân u dil itdiler gürîz
Şâhbâz itdükçe pervâzı gögercin tagılur (G.1015/2)

Bu gönülüm murğı nâgâh itse pervâz
Anuñ şaydına hâzır çeşmi **şahbâz** (G.1229/1)

Kebüter gönülümü çeşmi apardı
Şikârını alur elbette **şahbâz** (G.1255/4)

⁸⁰ Canım, a.g.e., s. 480

Minkârına aldukda gönül didi Muhibbî
Beñzer ki gönül murğını kapdı gözi **şahbâz** (G.1260/5)

Kebüter gönülümü çeşmi apardı
Şikârını alur elbette **şahbâz** (G.1295/6)

Gözi üstinde gören kaşlarını
İki teldür sanur dakındı **şahbâz** (G.1296/3)

Bu kebüter gönülümü alup yine minkârına
Hiç halâşa yir mi var çeşmini **Lâçîn** gösterür (G.1039/4)

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönülümüñ **bâzın**
Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda bendümdür (G.1048/4)

Kapsa tañ mı bu kebüter gönülümü
Zülfine dirler anuñ çün **şahbâz** (G.1309/2)

Bir beyitte de şair, kendisine hitaben şâhîn gibi zararlı olmaması gerektiğini akbaba gibi zararsız olursa uzun ömür süreceğini söylememektedir.

Muhibbî **bâz** olup olma ziyânkâr
Kem-âzâr ol bulasın ‘ömr-i kerkes (G.1388/5)

Bir beyitte de güneş şâhîne benzetilmiştir. Nasıl ki şâhîn kanatlarını açıp gökte süzülünce diğer hayvanlar ona av olmamak için kaçırırsa güneş de bir sarı şâhîn gibi gökte görüldüğü zaman gökyüzündeki bütün yıldızlar gözden kaybolmaktadır.

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyâreler
Şubh-dem **şahbâz-veş** çün açdı bâl ü per güneş (G.1421/6)

6.1.33. Şebdîz

Şebdîz, Hüsrev ü Şîrîn hikâyesindeki Hüsrev’in atının adıdır. Beyitlerde Şîrîn’in atı Gülgûn ile birlikte kullanılmaktadır. Ayrıca şebdîz, gece gibi siyah renkli anlamına da gelmektedir. Renk anlamıyla ve Hüsrev’in atının adı anlamıyla tevriyeli bir şekilde

kullanılmaktadır. Gülgûn ile birlikte kullanıldığı beyitlerde her iki kelimenin renk anlamlarıyla beraber kırmızı ve siyah renklerle boyalı bir tablo karşımıza çıkmaktadır.

‘Işk meydânında koşdum eşkümüñ gülgûnını
Zülfî geldi ortaya ol da meger **şeb-dîz** imiş (G.1426/2)

Saçı **şebdîzine** gülgûn eşki
Koşalum çünkü vaşlı öñdüli var (G.1108/3)

Düşüp öñine gâşiyesin götürür şabâ
Şeb-dîz-i zülfe yâr kaçan kim süvâr olur (G.1127/4)

6.1.34. Şîr / Gazanfer / Daygam / Esed

“Arslan, dağda veya ormanda yaşayan pençesi kuvvetli, yırtıcı bir hayvandır. İslamiyet’ten önceki ve sonraki Arap ve Fars edebiyatlarında olduğu gibi, Türk edebiyatında da arslan, kuvvetin ve şecaatin başlıca timsalidir.”⁸¹ Dîvân şairleri başta kuvvet ve kahramanlık sembolü olmakla beraber birçok özelliğiyle arslanı şiirlerinde kullanmışlardır. Şairler kendilerini arslanın sıfatlarıyla donatıp çeşitli benzetmeler yapmışlar, zaman zaman da bir arslanı bile alt edecek kuvvette olduklarını belirtip kendilerini üstün tutmuşlardır. Arslanın özelliklerinin sevgiliye yansıtıldığı da görülmektedir. Sevgili de arslan gibi can almakta, bakışlarında arslan heybeti sezilmektedir. Muhibbî’nin beyitlerinde daha çok “şîr” kelimesiyle karşımıza çıkan arslan yerine bir beyitte “gazanfer”, bir beyitte “esed”, bir beyitte de “daygam” kelimesi kullanılmıştır.

Sevgili arslan olunca âşık da onun pençesine düşmüş aciz konumunda olmaktadır. Muhibbî iki beytinde sevgilinin gözüne arslan sıfatı yüklemiştir. Sevgilinin arslan gözünün pençesi şairin gönlünü parça parça etmiştir. Ayrıca bu arslan göz sevgilinin güzellik hazinesinin de bekçisidir.

⁸¹ Canım, a.g.e., s. 477

Şîr çeşmüñ pençesinden uşbu göñlüm merdümü
Çäre yok hergiz ħalāşa çāk çāk olmuş yatur (G.1079/3)

Nigehbānı olup ħüsne iki çeşmi **ġazanferdür**
Yāĥūd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (G.1052/1)

Arslan ehil bir hayvan değildir. Yakalandığı zaman da ancak zincir altında zapt edilebilmektedir. Muhibbî de arslanın zincire vurulup elde tutulmasını üç beytinde işlemiş ve bu usulün bir adet olduğunu dile getirmiştir. Şair; çıkardığı ahları bir tasma, gözyaşlarını da zincir gibi hayal etmiş, kendisini de aşk tekkesi içinde zincire vurulmuş bir arslan olarak nitelemiştir.

Ṭavķ idüp āhını zencîr idinüp göz yaşını
Dil-i dīvāneyi gör kim niçe **şîrāne** geçer (G.1057/3)

Āhını ṭavķ eyleyüp gözyaşı zencîr olalı
Tekye-i ‘işk içre oldu bu Muhibbî **şîr-veş** (G.1410/5)

Bir beytinde de Mecnun’a arslan sıfatı yükleyen şair, ona aşkının zincirlerini boynuna takmasını söylemektedir. Böylece şair aşk yarışında olduğu Mecnun’a kendini üstün tutmaktadır.

Eylesün mecnūn ‘işkum zülfini zencîrler
Dāyimā ‘ādetdür olur bend içinde **şîrler** (G.1045/1)

Muhibbî, kendisinin aşk dağının aslanı olduğunu, hırslı bir fare sanılmaması gerektiğini söyler. Şairi kapısından kovan sevgiliye sitem ettiği bir beytinde de kendisini bir aslan, rakiplerini de fare olarak nitelemektedir. Sevgili kapısından âşığı (aslan) kovmuş, ağyar (fare) orada kalmıştır. Bu durum karşısında şair, hiç aslanın yerini bir fare tutabilir mi, diyerek sevgilinin kapısına fare sıfatlı ağyarın değil, aslan sıfatlı âşığın yani kendisinin yakışacağını ifade etmektedir.

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağyār
Tutar mı ħiç **şîrūñ** yirini mūş (G.1407/3)

Kühsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ **nerre-şiriyüz**

Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz (G.1219/4)

Şair, gam çekmekten artık sararmıştır. Yüzü sarı bir hal alan şair bu haliyle kendisini gam çölünün arslanı olarak nitelemektedir.

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ kaplanıdur

Rüy-ı zerd-ile gehî deşt-i gama **daygamlaruz** (G.1332/5)

Şairler zaman zaman eski devir üstatlarıyla şiirlerinde boy ölçüşmüşler, onların isimlerini anarak onları alt ettiklerini çeşitli yollarla ifade etmişlerdir. Muhibbî de şiir meydanında bir arslan olduğunu, bu haliyle Nizâmî’nin bile pençesini burduğunu, artık onunla kimsenin yarışamayacağını dile getirir.

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe

Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün **şir-i zebânidur** (G.1087/5)

“Güneş, şekli ve rengi itibariyle arslanın yelelerine benzetildiği gibi, eski astronomiye göre güneşin arslan (hamel) burcunda bulunuşu ve hamel burcu döneminde yeryüzüne hakim olması sebebiyle de güneşle ilgi kurulur.”⁸² Bir beytinde Muhibbî bu ilgiyi hatırlatarak güneşin bir arslan gibi felek atına bindiğini ve başına altın miğfer taktığını söylemektedir.

Oldı **şirâne** bu esb-i çarh-ı gerdûna süvâr

Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (G.1421/3)

Esed burcından ol hırşîd-i enver

Cihâni eyledi cümle münevver (G.1193/1)

Bir başka beytin hayal tablosunda ise Mecnun gam vadisine düşüp saçları darmadığı olunca bu durumu görenler aslanların pençelerini onun saçlarına tarak olarak görmektedir.

⁸² a.g.e., s. 478

Olaldan vādi-i ğamda perīṣān saçı Mecnūnuñ
Görenler **pençe-i şîri** anuñçün şānedür dirler (G.1101/3)

6.1.35. Tāvûs

Sülüngiller familyasından, tiz sesli, süslü, parlak ve güzel renkli, önceden cennet bekçisi olduğu rivayet edilen kuştur. Tāvûs, kibrin sembolü olarak görülür. Kibrinden dolayı tüylerinin bütün güzelliğine rağmen ayaklarının ve sesinin çirkin yaratıldığı söylenmektedir. Muhibbî'nin beyitlerinde tâvûsun kanatlarını açıp edalı bir şekilde yürüyüşü işlenmektedir. Bu edalı yürüyüşten serviler bile salınmayı öğrenmektedir.

Ħalka Ħalka sünbülü bād esse ditrer her taraf
Sanki bir **ṭāvūsdur** cevlān idüp per gösterür (G.1153/3)

Ṭāvūs-şifat cilve kılup seyr-i çemen kıl
Tā serv-i sehī ögrene senden salınışlar (G.1139/2)

6.1.36. Tûtî

Dîvân şiirinde daha çok tüylerinin renkliliği, konuşma özelliği, şekerle beslenmesi, ayna karşısında eğitilmesi gibi özellikleri ile işlenen bir kuştur. Bir benzetme unsuru olarak geniş bir yer tutar. Özellikle sevgili için bir benzetme unsuruken zaman zaman âşık için de kullanılır. Sevgili tûtî gibi tatlı dillidir. Bazı beyitlerde tatlı dilli olma özelliği ile tûtînin şekerle beslenmesi arasında bağ kurulur. Zaman zaman âşık da tûtî gibi düşünülür. Bu durumda âşığın da tûtî gibi sözler sarfettiği, sevgili karşında tatlı dil döktüğü ifade edilmiş olur. Beyitlerde “şeker, şîrîn, tatlı dil, renk, ayna” kelimeleriyle tenasüp oluşturacak şekilde karşımıza çıkar.

Sevgilinin ağzından dökülen sözler tatlıdır. Bu durum da bize tûtînin şekerle beslenmesini ve ağzında şeker oluşunu hatırlatır. Sevgili de tûtî gibi tatlı sözler söylemektedir.

Her kaçan şîrîn kelām ol dilber agzından düşer
Sanki söyler **tûtîdür** kim sükker agzından düşer (G.1025/1)

Âşık da sevgiliden bahis açtığı zaman ağzından tatlı sözler dökülür. Bu durumda tûtî benzetmesi âşık için kullanılır. Âşık sevgilinin şeker gibi tatlı dudaklarından bahsetmeğe başladığı zaman tûtî gibi tatlı sözler sarf eder. Ona o özelliği kazandıran aslında sevgilidir. Âşık sevgilinin tatlı dudaklarından bahsettiği için ağzından çıkan sözler de tatlanmıştır. Bu hayalde âşık bir tûtî, sevgilinin dudağı (dudağının bahsi) onun ağzındaki şekerdir.

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını

Bu Muhibbî tab‘ını **tûtî** gibi gūyâ ider (G.1171/5)

Şair bir beytinde sevgiliyi tûtîye, rakiplerini de kargaya benzetmektedir. Tûtî sevgilinin etrafında olmak isteyen karga rakiplerin bu isteklerini olumsuz karşılamakta ve karga ile tûtînin bir arada olamayacağını onlara hatırlatmaktadır. Tûtî doğada yaşadığı gibi aynı zamanda bir kafes hayvanıdır. Kafeste itina ile bakılan ve eğitilen bir kuştur. Dolayısıyla böyle değerli bir kuşun, uğursuz sayılan karga ile bir arada olması mümkün görünmemektedir.

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruha

Hîç ola mı **tûtî** ile cem‘ olalar zâğlar (G.1194/7)

Şairin bir hayal sahnesinde ise tûtînin eli şekerle ulaşamazken, sinekler şekerle bayram etmektedir. Burada şekerle beslenen tûtînin ondan mahrum kaldığı, o şekerin üstüne sineklerin üşüştüğü bir tablo çizilmektedir. Burada tûtî, âşığa; şeker, sevgiliye; sinekler de rakiplere benzetilebilir. Bu durumda dîvân şiirinin âşık-sevgili-rakip anlayışı ve ifadesi karşımıza çıkar: Âşık sevgiliye ulaşamazken rakipler onun etrafına bir sinek ordusu gibi üşüşmüştür.

Tûtînüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere

Karşusından şekker-ile ‘iyş ider her dem meges (G.1385/2)

6.1.37. Zag / Gurâb

“Şiirlerde zag, bazen de Arapça haliyle “gurab” şeklinde zikredilir. Rakibin simgesidir. Kiskançtır, ara bozucudur, karıştırıcı, dışı gibi içi de kara, kötü kalpli, hileci,

hırsız, uğursuz, kısacası bütün olumsuzlukları üzerinde toplamış olumsuz bir kuş olarak bilinir. Rengin kara oluşu, kara rengin olumsuz çağrışımlarından dolayı renk benzetmelerinde önemli rol oynar.”⁸³ Bu özellikleriyle karga, Muhibbî'nin beyitlerinde de işlenmiştir. Sevgiliyi bir tuti veya bülbül olarak niteleyen şair onunla bir arada olan veya olmak isteyen herkesi kargaya benzetmiş, karga ile bülbül/tuti bir arada olamazlar, diyerek onların sevgilinin yanından ayrılmasını istemiştir.

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruha
Hîç ola mı tūfî ile cem‘ olalar **zâğlar** (G.1194/7)

İrem bâğî-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnak
Gider ağyârı kapuñdan ki bülbülle **ğurâb** olmaz (G.1318/2)

Rakibin siyah yüzüyle karganın siyahlığı arasında bir ilgi kuran şair, rakibin sözlerini de karganın çirkin sesine benzetmiş ve karga gibi ötüp uğursuz şeyler söylediğini ifade etmiştir.

Sakın aldanma raķīb-i rû-siyāhuñ kavline
Bir **ğurâb** ötetura niçe şer agzından düşer (G.1025/2)

Bir beytinde de kargaların bir bahçeyi talan etmesi sahne edilmektedir. Sevgilinin güzellik bahçesinin (yüz) bekçisi olan göz uykuya dalmışken kargaya benzeyen zülfü de onun üstüne kanadını asmıştır.

Bâğ-ı hüsni üzre asmış zülfini **perr-i ğurâb**
Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h̃âb üstindedür (G.1181/3)

Bir başka beyitte çarh (gökyüzü) kargaya teşbih edilerek dîvân şiirinde feleğe yüklenen olumsuz sıfatlarla karganın olumsuz özellikleri adeta birleştirilmiştir. Âşığın bükülmüş beli “yeni ay”a teşbih edilmiş, o da karga feleğin ağzında bir kemik gibi durmaktadır. Bu benzetmede de yine karganın karalık özelliği ile gecenin karalığı hayal unsuru olarak örtüşmektedir.

⁸³ Canım, a.g.e., s. 514

Bükilmiş kıddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ
Ėurâb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüh`ānumdur (G.1085/3)

6.1.38. Zenbûr

Arı, Muhibbî'nin iki beytinde iğnesiyle sokması özelliği ile işlenmiştir. Beytin birinde şair kendisine nasihatte bulunarak ve dünya hayatını bir arıya benzeterek; dünyanın lezzetine aldanmaması gerektiği, eğer aldanırsa arı gibi iğnesiyle ona vuracağı konusunda uyardır. Diğer beyitte de âşık sevgilinin tatlı dudağını ağzına almak istemekte ama âşık amacını gerçekleştirmeden sevgili gamze okuyla bir arı gibi onun sinesine vurmaktadır.

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbî sunma el
Neşterini tā ki urmaya saña **zenbûr-veş** (G.1437/5)

La'ı-i şîrînüñi cānā almadın ben agzuma
Ėamze okın sîneme urduñ benüm **zenbûr-veş** (G.1466/2)

6.2.BİTKİLER

Dîvân şiiri soyut bir edebiyat olmasının yanında şairler günlük hayattan ve doğadan faydalanarak çeşitli hayal manzaraları oluşturmuştur. Bitkiler de şairlerin sıklıkla başvurdukları doğa unsurlarıdır. Sevgilinin çeşitli unsurlarına ve âşığın bazı durumlarına banezmelik olarak kullanılan bitkiler Muhibbî tarafından da sıklıkla kullanılmıştır.

6.2.1. Ar'ar

Ar'ar, dikenli ardiç ağacı, dağ servisi, yabancı servi denen ağaç cinsidir. Sevgilinin boyunun benzetildiği uzun yapılı ağaçlardandır. Diğer ağaçlarda olduğu gibi sevgilinin boyu posu, endamı bu ağaçlardan üstün tutulur. Sevgilinin endamı karşısında yenik düşmektedir. Sevgilinin bo yu söz konusu olduğunda bu tür ağaçlarla bir tutulması mümkün değildir. Sevgilinin uzun boyu elbette onlardan üstün olacaktır.

Nigârâ kâmetüñ serv olalıdan

Görüp pest oldı 'ar'arla şanavber (G.1193/3)

Ḳadd-i yârı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme

Hîç serv-ile berâber ola mı 'ar'ar kâmiş (G.1416/3)

6.2.2. Ayva

Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyvedir. Dîvân şiirinde daha çok sevgilinin çenesi için benzetilen olarak kullanılmaktadır. Muhibbî'nin iki beytinde rastladığımız ayva, bu özelliğinin dışında kullanılmıştır. Âşık, sevgiliye gönlünü elma diyerek sunmaktadır. Ancak sevgili onun elma diye sunduğu gönlü ayva olarak görmektedir. Burada iki meyve arasındaki tat farkı söz konusu olabilir. Bir beyitte de sevgili başkalarına şeftali verirken hasta gönüllü âşığa ayva vermektedir. Her iki beyitte de ayva ve gönül arasında bir ilgi kurulmaktadır. Bu durum, ayvanın kalbe faydalı olması özelliğiyle örtüşmektedir. Sevgilinin hasta gönüllü âşığa ayva sunması bu ilgiyi akla getirmektedir.

Yāra sundum ‘iydgehde gönlümi elma diyü
Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi **ayvā** satar (G.1041/4)

Bāğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftālular
‘Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña **ayvā** satar (G.1082/2)

6.2.3. Bakam

“Jameika, Zengibar ve Hindistan gibi ülkelerde yetişen, kırmızı ahşabı ve boya üretiminde kullanılan öz suyuyla tanınmış büyükçe bir ağaçtır. Mütercim Âsım’ın Kâmûs’ta anlattığına göre bu ağacın ahşabı kaynatılarak elde edilen boyalı su kırmızı renge boyamada kullanılmış.”⁸⁴ Başka özellikleriyle de beyitlere yansıyan bu ağaç türü daha çok kırmızı ve kırmızılık ile ilişkilendirilerek ele alınmaktadır. Bir beytinde Muhibbî de gözyaşlarını bakam ağacına teşbih etmiştir. Bakam ağacından elde edilen kırmızı su gibi âşığın gözyaşları da ağlamaktan kıpkırmızı olmuştur.

Nigārā gözlerüm yaşı **baḳamdur**
Anuñçün kim yidüğüm derd ü ğamdur (G.1146/1)

6.2.4. Benefşe

“Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçektir. Dîvân şiirinde kokusu, koyu rengi, boyunun eğriliği ve şekil yapısıyla sık sık anılmıştır. Şiirlerde daha çok “benefşe” şeklinde geçer. Boynunun eğriliği ve toprağa yakın oluşu, baş eğmek, boynunu eğmek, kulağını burmak, toprağa secde etmek, kara toprakla beraber olmak gibi deyimlerle anlatılır. Baharda ilk önce açan çiçek olarak menekşe, baharın müjdecisi kabul edilir. Benefşe şarabından, benefşe şerbetinin hastalıklara iyi geldiğinden söz edilir.”⁸⁵

Muhibbî de benefşeyi baharın müjdecisi olma, boynunun eğik olması gibi özellikleriyle anmıştır. Boynunun eğriliği doğal bir olayken şair bu durumu, söz konusu çiçeğin sevgilinin zülfünü gördükten sonra kıskançlığına veya acizliğine bağlamaktadır.

⁸⁴ Şentürk, a.g.e., s. 46

⁸⁵ Canım, a.g.e., s. 519,520

Ayrıca şair benefşe içmekten de bahseder. Bu da benefşe şarabına ya da benefşe şerbetine işaret etmektedir.

Döşedi zümrüt bisâtlını **benefşe** bāgda
Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘ālem lālezār (G.1078/5)

Yetīmāne **benefşe** başın egmiş
Bu kaygular aña bilsem nedendür (G.1112/35)

İçersem gülşen içinde **benefşe**
Harām olsun nigārā baña sensüz (G.1216/4)

Bāgda zülfüñ **benefşe** görelî
Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (G.1442/6)

6.2.5. Bîd

“Söğüt. Su kenarında oluşu ve yapraklarının titreyişi bakımından divan edebiyatında teşbihlere konu olmuştur.”⁸⁶ Mubibbî’nin bir beytinde “bîd” kelimesiyle andığı söğüt ağacı, servi ile birlikte sevgilinin boyu için yarış halindedir. Servi, sevgilinin boyu ile yarışa girince bunu duyan söğüt kıskançlığından yüzüne hançer çekmektedir. Bu manzara da söğüt ağacının yapraklarının titremesini hatırlatmaktadır.

Serv kıddüñ ile da‘vā eylemiş
Bîd işidüp yüzine hançer çeker (G.1031/2)

6.2.6. Cev

“Tahıllar arasında daha az değere sahip olan arpa daha çok küçüklüğü ve az değeriyle beyitlerde karşımıza çıkmaktadır. Arpa şiir ve konuşma dilinde küçüklük ve cüziliği temsil eder. Herkesçe bilinen bir tahıl olması bakımından “bir tane arpa” hacim, ağırlık, boy ve görüntü itibarıyla yaygın bir küçüklük ölçüsü olarak gösterilir.”⁸⁷

⁸⁶ Pala, a.g.e., s. 72

⁸⁷ Şentürk, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, s. 350

Muhibbî de bu ölçüyü bir beytinde kullanmış, gam harmanında o kadar sıkıntı çekmesine rağmen bir arpa kadar bile bir şey elde edemediğini ifade etmiştir.

Ėam hırmeninde cānā bir **cevce** hāşlum yok
‘Işık āteşine yanmış dil anda bir giyehdür (G.1119/2)

6.2.7. Çemen

Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer veya taze yeşil ot anlamına gelen çemen, hem bitkilerin yetişme mekânı hem de bir eğlence ve gezinti yeri olarak beyitlerde yer almaktadır. Özellikle yeşil olma özelliği ön plana çıkarılır.

Terk eyle kamu fikri hemān saña gerekli
Bir yār-ı perī-çehre vü mey āb u **çemendür** (G.1029/4)

Gül gonca hāndāndur **çemen** serv-i revānum kandadır
Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (G.1090/1)

Dil ruhlarını yād idicek işi zār olur
San kim **çemende** şevk-i gül-ile hezār olur (G.1127/1)

Reyāhīn şāhınıñ tahtı **çemendür**
Gelen dīvānına serv ü semendür (G.1112/1)

Bülbül **çemende** sanma ki dāyim sür[ü]d ider
Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi āh u nāledür (G.1192/2)

İdenler vaqt-i gülde geşt-i gülşen
Didiler ‘iyy ü nüş olmaz **çemensüz** (G.1225/2)

Bülbül oldı çün **çemende** nağme-sāz
İy yüzi gül sen dahı kıl bezme sāz (G.1368/1)

Cihān içre baña küyuñ **çemen** bes
Ki zīrā herkese hubb-ı vaţan bes (G.1376/1)

6.2.8. Çiçek

Farklı renklerde ve kokulardaki kır ve bahçe bitkilerinin genel adı olarak kullanılan çiçek, bir güzellik ve süsleme unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair de her bir çiçeğin bir güzele benzediğini ifade ederek çiçek ve güzellik arasında ilgi kurar. Bir beyitte de sevgili tülbendinin kenarına bir çiçek iliştiirmektedir. Bu manzara da çiçeğin süsleneme için kullanıldığına işaret eder.

Olup her bir **çiçek** bir hūba mānend
Aralarında nergis ğamze-zendür (G.1112/2)

Başına sançup **çiçek** zeyn eylemiş dūlbendini
Dir gören tācina ya'nī dürr ü gevher bağlamış (G.1424/4)

6.2.9. Çınâr

Çınâr ağacı şiirlerde daha çok uzun ve heybetli boyu, dalları, yapraklarının şekli ve uzun ömrü dolayısıyla işlenmiştir. Çınârın bu özellikleri onun birçok benzetmeye ve hayale konu olmasını sağlamıştır. Yapraklarının ele benzemesi öne çıkan benzetme unsurlarındandır. Yapraklarının bu şekliyle çınar, kimi zaman dua eden kimi zaman alkış tutan kimi zaman el bağlayıp duran bir kimse olarak hayal edilmektedir.

Muhibbî'nin çınârı andığı iki beytinde; gül bahçesinde çiçekler ve servi ağaçları dans ederken bunlar karşısında çınâr da alkış tutmaktadır. Sevgilinin boyunu seyreden çınâr artık onunla yarışı bırakmış sevgili karşısında el bağlayıp onun hizmetine girmiştir.

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhār-ıla
Rağsa girmiş servler hem ellerin karsar **çınâr** (G.1078/4)

Temāşā ideliden kıdd-i dil-cūñı şehā
Hıdmete bağladı bil karşıña el tutdı **çınâr** (G.1205/3)

6.2.10. Çîne

Tane ve kuş yemi anlamlarına gelen çîne kelimesi çene ile tevriyeli olarak kullanılmıştır. Şair, eceli bir kuşa benzetmiştir. Dolayısı ile bu kuşun gıdası da insanların canıdır. Ecel kuşu, yem gibi gördüğü canları derlemekte, avlamaktadır. Beyitte çînenin çene anlamı da sezilmektedir. Ecel kuşu insanların çenesi dermektedir. Bu durum da ölülerin çenesinin bağlanması âdetine bir hatırlatmadır.

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyhudan uyan

Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün **çînemüz** (G.1241/5)

6.2.11. Dâne

Dâne veya tane; arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyveye verilen genel isimdir. Tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için de kullanılır. Ayrıca kuş avlamada kullanılan yem olarak da karşımıza çıkar. Küçük, nokta gibi görünümüyle sevgilinin benine benzetilen dâne, Muhibbî'nin beyitlerinde de bu özelliğiyle kullanılır. Sevgilinin zülfü âşığın gönlünü avlamak için tuzak olarak dâneye benzeyen benini kullanmaktadır. Veya âşık sevgiliyi avlama niyetine girip kendi başını dÂne gibi gösterip sevgiliye tuzak kurmak istemektedir.

Ğarra olma sebzear-ı 'ömrüñe

Dâne gibi kendüñi ğarmanda gör (G.1089/5)

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı

Aña murğı olan vahşî başuma **dânedür** dirler (G.1101/4)

Dil murğı görüp ğâlüñi zülfüñe tutıldı

Bu bend ü belâlar hep **dâne** içündür (G.1011/2)

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfîn duzağ

Yir yirin ğâli anuñ içinde dökmiş **dâneler** (G.1170/3)

Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege

Zülfî ağında Muhibbî ğâli anuñ **dânedür** (G.1178/7)

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil
Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyādumuz (G.1317/2)

Zülfini çîn eyledi dil murğını şayd itmege
Hâlini kodı içinde eyledi san **dâne** ‘arz (G.1484/4)

‘Ărızında dâne-i hâline el sunma sakın
Ădem’i cennet içinden çıkaran çün **dānedür** (G.1059/3)

6.2.12. Diken / Hâr

“Diken, bazı bitkilerin, özellikle de gülün gövdesinde, yaprak veya dallarında bulunan sert, ucu sivri ve delici çıkıntılara verilen isim. Günlük yaşamda ve edebiyatta genellikle gül ile birlikte anılır. “Gül dikensiz olmaz” sözü de bu gerçekliği anlatmaya yöneliktir. Edebiyatta, gül adının geçtiği metinlerde adı anılan diken olumsuz bir kişilik olarak sunulur. Divan şiir ve nesrinde güle ulaşmaya çalışan âşık bülbülün önündeki en büyük engeldir. Gül dalına konan bülbülün göğsünü tırmalar, gönlü yaralı âşığın bağırını kanlar içinde bırakır. Bu davranışıyla sanki gülü bülbülden kıskanır, kendisinden başkasına yar etmek istemez.”⁸⁸

Muhibbî’nin beyitlerin “diken”, “hâr” ve “hâr u hes” biçimlerinde karşımıza çıkan diken, gül sevgili karşısında bülbül olan âşığın gönlüne yaralar vurmakta, sürekli âşık ve gül sevgili arasında bir engel olarak durmaktadır. Gülün gövdesinde duran ve âşiğa göre gülle dost olan diken, bülbül ona her ulaşmak istediğinde bağırına yaralar açmaktadır. Sevgili âşığın bübbül gibi inlemelerini görmezden gelip daima rakiplere iltifat eder. Şaire göre gül nasıl dikensiz olmazsa sevgili de rakipsiz olmaz. Aslında âşığın sevgiliye ulaşmasını engelleyen her şey bir rakip ve diken olarak karşımıza çıkar. Burada diken ile ilgili birkaç örnek vermekle yetnildi. Diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa
Her kanda ki gül bite anuñ yarı **dikendür** (G.1029/2)

⁸⁸ Zavotçu, a.g.e., s. 319,320

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raķīb
Bu meşeldür ki **diken** zaķmını bñlbñl gñtñrñr (G.1083/3)

Benñm ħālñm digergñn mñdde‘ıden
Nıte kim bñlbñlññ derdi **dikendñr** (G.1203/4)

Olurđı yārı kuçmak pırehensñz
Eger cān tensñz ola gül **dikensñz** (G.1216/1)

Muĥıbbı yārı aġyār-ıla gñrdñm
Didñm ‘ālemde gül var mı **dikensñz** (G.1225/5)

Diken beyitlerde “hār u hes” yapısıyla da karşıımıza çıkar. “Çalı çırpı, çer çöp, süprñntñ” anlamlarında kullanılan bu ifade yine diken ve rakibi karşılamaktadır.

Hem-nefes kılup raķıbi eyleseñ yanuñda ħāş
Kim ‘acablar gül yanında eksñk olmaz **ħār u ħes** (G.1375/2)

Ĥasretiyle bñlbñl-i cān niçe feryād itmesñn
Āħ ider bı-çāre bñlbñl gül kuçar her **ħār u ħes** (G.1384/3)

Şem‘ gibi ġiceler tā şubĥa dek kan aġlaram
Şoĥbet eyler ġice gñndñz yār-ıla her **ħār u ħes** (G.1383/2)

Ĥasretiyle bñlbñl-i cān niçe feryād itmesñn
Āħ ider bı-çāre bñlbñl gül kuçar her **ħār u ħes** (G.1384/3)

“Hār u hes” ifadesi deġersiz şeyler için kullanılmakta ve dñnya malını karşılamaktadır. Ayrıca rakiple beraber yine āşıġın karşıısında olan zahid için de kullanılmaktadır.

Zāhidā su ùzre salsañ ger bugñn seccādeñi
Rind olanlar diyeler saña nihāyet **ħār u ħes** (G.1389/4)

Hâr u hesdür virmeyüz dünyâ metâ‘ına gönül
Fâriğuz âzâdeyüz dünyâda deryâ-dillerüz (G.1243/2)

“Hâr u hes”, âşîğın kirpikleri için de benzetme unsuru olmaktadır. Âşık gözyaşlarını dizginlemek için kirpiklerini sed olarak kullanmakta ancak gözyaşlarına yine de engel olamamaktadır. Bunu da bir okyanus akıntısını durdurmak için çalı çırpı kullanılmasına benzetmektedir.

Kirpüğüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı
Hâr u hesle kim görüpdür râh-ı ‘ummân bağlanur (G.1157/3)

Şair, ayrıca sevgilinin ayva tüylerini de dikene benzetmektedir. Âşık, sevgilinin gül bahçesine benzeyen yanağını seyretmek isterken araya dikene benzeyen ayva tüyleri girmekte ve onun seyrine engel olmaktadır.

Komadı haddüñi görmek girdi hattuñ araya
Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak **hâr** seyr (G.1054/3)

Gül-bülbül ilişkisinden başka diken âşîğı üzen, ona eziyet eden başka şeyler olarak da karşımıza çıkar. Bir beytinde şair, melamet kavramını dikenle birleştirerek sunmaktadır. Melamet dikenini onun eteğine dolaşmış, namus elbisesini yırtmadan da onu bırakmayacaktır.

Dâmenüme dolaşan çünkim melâmet **hâridur**
Âhir ol çâk itmeyince câme-i ‘ârum komaz (G.1336/2)

Har ü hes tamlamasının âşîğın zayıflıktan çöpe dönmüş bedeni için kullandığı da görülür.

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm
Ne tañ deryâ getirür **hâr-ıla hes** (G.1388/4)

6.2.13. Elma

Gönlünü elmaya benzeten şair onu sevgiliye sunmakta ancak sevgili onun bir elma değil ancak ayva olabileceğini söylemektedir.

Yāra sundum ‘iydgehde gönlümü **elma** diyü
Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā satar (G.1041/4)

6.2.14. Gendüm

Buğday anlamına gelen “gendüm”, beyitlerde küçüklüğü ve öğütülüp un elde edilmesiyle işlenmektedir. Şair, mihmet taşıyla dövülüp un olmaktadır. Ayrıca çarh yani felek elinde bir değirmen varmış gibi insanları buğday gibi öğütüp yok etmektedir.

Seng-i miñnetle Muhibbī dögilüp un oldugın
Anı **gendümden** tefahhuş eyleme gerdüna sor (G.1106/5)

Nevbet-ile halkı bir bir öğidür **gendüm** mişāl
Uşbu çarh-ı bī-vefānuñ āsiyābı var-ımış (G.1401/6)

6.2.15. Giyeh

Ot, taze ot anlamına gelen giyeh, meyvesiz ve faydasız olma özelliğiyle bir beyite konu olmuştur. Şair, gam harmanında bir arpa kadar bile elde ettiği bir şey olmadığını, bir otu öğütüp durduğunu söylemektedir.

Ġam hırmeninde cānā bir cevce hāşılum yok
‘Işk āteşine yanmış dil anda bir **giyehdür** (G.1119/2)

6.2.16. Gonca

Açılmamış çiçeklere veya tomurcuklara genel olarak verilen isimdir. Ancak gonca denilince ilk akla gelen gülün açılmamış halidir. Kapalı olması yönüyle sevgilinin ağzı ve dudaklarının kapalı ve küçük oluşu arasında ilgi kurulur ve sevgilinin ağzı ve dudakları goncaya benzetilir. Rengi dolayısıyla yine dudaklar ve içi şarap dolu

kadeh yerine istiare yoluyla kullanılır. Bu kapalı çiçeğin açılmasında sabanın da etkisi vardır. Açılma özelliği ifade edildiği zaman saba ile birlikte anılır.

“Gonca açılınca çiçeğin (genellikle gülün) kokusu ortaya çıkar. İçinin kırmızılığı ve tazeliği nedeniyle de ele alınan gonca, içinde mücevher saklama (la’l dudaklar ve inci dişler) özelliği gösterir. Gonca, bazen kadehi andırır, bazen de defter olur. Kadeh oluşu, içinin şarap rengine olmasından, defter olması da içinde yapraklar bulunmasından dolayıdır. Kapalı ve bakir olması nedeniyle ise bir geline benzetilir.”⁸⁹

Ġonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā
Nergisün çęşminden alur sürmesin bir ogrudur (G.1064/4)

Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda
Senün iy lebleri **ġonca** yüzünüñ gülsitānidur (G.1087/4)

Gül **ġonca** ġandāndur çemen serv-i revānum kandadur
Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadur (G.1090/1)

Ġoncanuñ pāyına ġsār itmege iy gül‘izār
Kīse-i surġı içinde zerleri mestūrdur (G.1097/3)

İy saçı sünbül lebi **ġonca** yañağı verd-i ter
Bāġ-ı ġüsnuñde olupdur gözlerüm yaşı maţar (G.1116/1)

Gonca ile ilgili birkaç örnek verilmiş olup diğer beyit örnekleri için dizinini ilgili maddelerine bakılabilir.

6.2.17. Gül / Verd

Gül, birçok özelliğiyle dīvān şiirinde en çok anılan çiçektir. Daha çok bülbül ve dikenle birlikte anılmaktadır. Bu durum da dīvān şiirinin aşk üçgeni olan “âşık-sevgili-rakip” üçlüsünün sembolü olarak karşımıza çıkar. Gül, sevgilinin yanağına, yüzüne hatta kendisine benzetilen çiçektir. Bazen de bu unsurlar güle benzetilir. Sevgilinin yüzü

⁸⁹ Pala, a.g.e., s. 168

ve yanağı gül yaprakları gibi narindir. Renk bakımından da yanaklar kırmızı veya hafif pembe olma özelliğiyle güle benzer. Sevgili de gül ve gül fidanı gibi narin olduğu için güle benzetilir. Bu benzetmenin ötesinde kimi zaman da gül, sevgiliyi ve onun narin yüzünü kıskanır durumda karşımıza çıkar.

Gülün dallarında daima diken, etrafında da bülbül bulunur. Bülbül, güle olan aşkıdan şakıyıp dururken gül ona değil dikene iltifat eder. Bu durum da bülbülü kahreder. Bu manzarada gül sevgiliyi, bülbül âşığı, diken de âşığın sevgiliye ulaşmasını engelleyen veya sevgilinin yüz verdiği rakibi karşılamaktadır.

Klasik bir aşk manzarası ve mazmunu olan bu tabloyu Muhibbî de çeşitli hayallerle şiirlerinde işlemiştir. Şair bu yaygın benzetmelerin yanında şiirlerini veya şiir defterlerini de güle benzetmiştir. Ayrıca renginin kırmızı olması ve şekli dolayısıyla kadeh içindeki şarap veya kadeh olarak işlediği de görülür.

Gül açmaya başladığı zaman bahar veya yaz başladı demektir. Bu durum “gül-devri”, “gül eyyamı”, “gül mevsimi”, “gül vakti” ifadeleriyle beyitlerde karşımıza çıkar. Şairin özel olarak andığı gül türleri arasında “gül-i ra’na”, “gül-i ter / verd-i ter”, “gül-i hamra”, “gül-i nevreste” görülmektedir. Gül-i ra’na; bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı olan güle verilen isimdir. Gül-i hamra, kırmızı gülü karşılar. Gül-i ter ve gül-i nevreste ise yeni çıkmaya başlayan güllere isim olarak kullanılır.

Vir cānı būsesini anuñ ol dem aladur
İtdi cemāli **güllerini** çün nigār ‘arz (G.1004/3)

Her tarafından **güller** açılır cihān rüşen olur
Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter tutar (G.1006/3)

Beñzerem dimiş nigārā haddüñe
Bu sözinden sen **güli** şermende gör (G.1089/2)

Haṭā-y-ıla yüzüñe **gül** didümse
Haṭā itse n’ola kul ādemīdür (G.1176/2)

Aglasam ol gonca-leb handān olursa tañ mıdur
Her kaçan bārān ola **gül** açılır handān olur (G.1195/6)

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını
Gül gibi gülzār-ı hüsn içre gönül handān olur (G.1196/3)

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin
Kāyinātuñ kimse dimez senden özge **verdi** var (G.1021/4)

Şi‘rümüñ her beyti güldür hāttı sünbülde nişān
İy Muhibbī sünbüle baglu gazel **gül-destedür** (G.1132/5)

Sa‘y eyleme ağıyārsuz yār ele girmez
Gülşende nite bir **gül-i bī-hār** ele girmez (G.1313/1)

İy Muhibbī giceler meclisi zeyn itmeg-içün
Sāğar u bāde vü şem‘ ü **gül-i hamrāy**ı getür (G.1070/5)

İy gül yañaguñ ol **gül-i handānuma** beñzer
İy serv boyuñ serv-i hırāmānuma beñzer (G.1189/1)

Ol **gül-i nevresteyi** hār-ıla bir yirde görüp
Şübḥ olunca iñleyüp derdiyle bülbül ağlamış (G.1415/3)

Tañ degül bülbülleyin kūyuñda efgān eylesem
Sen **gül-i pür-hārdan** cānumda āzār özgedür (G.1117/3)

Bu Muhibbī bāğ-ı hüsnüñ her kaçan medḥ eylese
İy **gül-i ra‘nā** aña kim bülbül-i gūyā dimez (G.1354/5)

Lebūñden goncalar dem-beste oldu
Ruḥuñ şermendesidür hem **gül-i ter** (G.1193/4)

Gül ile ilgili burada sınırlı örnek verilmiş olup diğer örnek beyitler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.2.18. Gülnâr

Nar çiçeğidir. Sevgilinin yüzünün veya yanağının rengine benzetme olarak kullanılmıştır. Gül ve nar kelimelerini de çağrıştıran kelime de bu renk benzetmesi daha da etkili olmaktadır. Gül zaten kırmızı ve pembe tonlarındaki renkleriyle sevgilinin yüzüne benzetilir. Bunun yanında nar yani ateş de kırmızı, kızıl tonlarındaki rengiyle şair tarafından benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer

Ya kimdür kim diye **gülnâra** beñzer (G.1099/1)

6.2.19. Haşhaş

Farklı şekillerde kullanılan haşhaş bitkisi, ezilerek elde edilen tozları dolayısıyla ele alınmıştır. Âşık sevgilinin mahallesine gittiği zaman başına çokça cefa taşı yağmaktadır. Cefa taşları tıpkı haşhaş gibi aşığın başını ezmektedir.

Şol deñlü yagar seng-i cefâ kûyına varsam

Başum biñ eger olsa olur cümlesi **haşhâş** (G.1422/4)

6.2.20. Kâh

Saman veya saman çöpü demek olan kâh, âşığın zayıf bedeni ve sararmış yüzü için teşbih unsuru olarak kullanılmıştır.

Kâha dönmiş cismüñi gam hırmeninde âh-ıla

İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getir (G.1035/5)

Bilmez iken hırmen-i gamda bu cism-i zerdümi

Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir **kâh** imiş (G.1455/4)

6.2.21. Karanfil

“Dîvân edebiyatında sevgilinin yüzündeki ve gerdanındaki benlerin siyahlığı ve yuvarlaklığı itibariyle benzetildiği unsurlardan biridir.”⁹⁰ Muhibbî'nin bir beytinde ağız kokusunu giderici özelliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Sevgili sarhoş olduğu vakit belki de kendinde olmadığından saçının ucunu ağzına götürmektedir. Bu durumu şair ağız kokusunu gidermek için olduğu şeklinde yorumlar. Sevgilinin saçı siyahtır ve saçın ucunu da renk ve şekil itibariyle bir karabiberi andırmaktadır.

Zülfi ucını alur agzına mest olsa nigâr

Def'-i büy-ı mey için ya'nî **ķaranfil** götürür (G.1083/4)

6.2.22. Kiraz

Aynı isim verilen ağacın meyvesi olan kiraz, kırmızı rengi ve damlaya benzer şekli dolayısıyla âşığın kanlı gözyaşlarına benzetme unsuru olarak kullanılmıştır.

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem

Dâne dâne gözlerümden dökülür hem çü **ķirâz** (G.1323/3)

6.2.23. Lâle

“Gülден sonra Klasik Türk şiirinde en sık rastlanan çiçek lâledir. Dîvân şairleri lâleyi genellikle gövdesi, dalları, çanak yaprakları ve taç yapraklarıyla bir bütün olarak ele alırlar. Esasen lâle; zambakgillerden, yaprakları uzun ve mızraksı, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte süs bitkisidir. Aslı kırmızı olduğu ve Farsçada kırmızı renge la'l denildiği için bu isim verilmiştir.”⁹¹

Lâlenin farklı renkleri olmakla birlikte genellikle kırmızı olarak karşımıza çıkar. Kırmızı rengiyle ve yapraklarının narinliğiyle de sevgilinin yanağına benzetilmektedir. Lâlenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarını kıskanması dolayısıyla oluşmuş

⁹⁰ Canım, a.g.e., s. 526

⁹¹ a.g.e., s. 532

yanık yarası olarak görülmektedir. Ortasındaki siyahlık ile üzerinde ben bulunan bir yanağı andırır.

İy dil nazar kıl ‘arızı güldür ya **lâledür**
Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (G.1004/1)

Sâgar-ı çeşmümde cānā **lâle** ruhsāruñ senüñ
Cüy-ı āb içre komışlar zeyn için gül destedür (G.1168/2)

Bir serv-ğad **lâle-ruḥ** sīm bedendür
Bülbüllerini inledici gonca dehendür (G.1029/1)

Ḥüsnüñ bahārına göre iy **lâle-ruḥ** senüñ
Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem bir numūnedür (G.1034/3)

Yine bir **lâle-ruḥ** sīnemde yir yir dāğ-ı gam yakdı
Gönül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (G.1471/2)

Lâle, şekli, rengi ve ortasında bulunan siyahlık ile âşğın yaralarına da benzetilmektedir. Âşğın göğsü çektiği aşk ıstırabıyla lâleye benzeyen yaralarla doludur. Bu yaralar önce kırmızıyken dağlandıktan sonra siyah bir hal almış laleye benzemiştir.

Gögsüme uran **lâle** gibi dāğı benüm āh
Ol ḥāl-i siyekār-ıla ḥoḳka dehenüñdür (G.1016/2)

Bilmez Muḥibbī sīnede dāğ-ı siyāhumı
Ancak sor anı **lâleye** dil bağlayan bilür (G.1111/5)

Bir boyı servüñ firākından düşüp şahrālara
Sīnesine **lâle** gibi ḥasta dil dāğın çeker (G.1161/5)

Dāğ-ı ḥasretten bitüpdür sīnem üzre **lâleler**
Yagdurur çeşmüm seḥergeh anuñ üzre jāleler (G.1167/1)

Dāğ-ı dilümle yansa vücūdum ‘aceb midür
‘Işğ āteşiyle sīnede ol dāğ **lâledür** (G.1192/4)

Sīnede yir yir elifler serv ü dāğum **lāleler**

Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ımuş (G.1399/2)

Kim ki Mecnūn gibi leylī zūlfūñe dil bağlamış

Lāle gibi sīnesini şevkden ol dāğlamış (G.1415/1)

Benüm gibi meger cānā yüzüñe **lāle** ‘aşıkdur

Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bagrı yanukdur (G.1138/1)

Gün yüzünñ ḥasretinden **lāle** miskīn sebзде

Kıpkızıl kana boyanup yüregini dāğlar (G.1194/5)

Ruḥlaruñ şevkiyle ister pīrehen çāk ide gül

Lāleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (G.1472/5)

Lāle aynı zamanda şekil yönünden kadehe de benzemektedir. Bu özelliği ifade edilince “mey, sağar, cam, nuş etmek” gibi kelimelerle birlikte anılmaktadır.

Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy gonca fem

Gülşen içre **lāleyi** gördüm mey-i ḥamrā çeker (G.1114/3)

Cām-ı la‘lin nūş ider bāğ içre her dem **lāleler**

Nergis-i şehlā elinde sāğar-ı zerrīn tutar (G.1116/3)

Çün bahār oldı açıldı her tarafından **lāleler**

İçmeyen ādem midür gülgünleyin piyāleler (G.1027/1)

Agzına şebnem seḥgergeh nergisüñ su dökdüğü

Lāle ile gice mey içmiş bu ki maḥmūrdur (G.1097/6)

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi

İy Muḥibbī çün bilürsin tolısar peymānemüz (G.1321/5)

6.2.24. Nahl

Yeni yetişmekte olan ağaçların taze ve küçük gövdesine verilen isimdir. Bu özelliğiyle de gençliği ve narinliği ile sevgiliyi temsil etmektedir. Sevgilinin boyu bir fidan gibi salınmaktadır.

Naḥl ḳaddūñ yādına serv-i ḥırāmānum benüm
Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup çağlamış (G.1415/2)

Şair, fidanın tazeliği ile kendi şiirlerini kıyasalamakta ve şiirlerini bir gül fidanından bile taze bulmaktadır. Aşk ehli de bu tazeliğinden dolayı onun şiirlerini seyretmektedir.

Naḥl-i gülden tāze terdür bu Muḥibbī'nün sözi
Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bār seyr (G.1054/5)

6.2.25. Nergis

“Nergis; taç yaprakları şemsiye şeklinde, beyaz ve sarı renkli bir çiçektir. Edebiyatta nergis, ortasının göze, yapraklarının kirpiğe benzetilmesiyle anılır. Bu göz genellikle sevgilinin gözüdür; mest ve şehladır. Bu nedenle de “nergis-i mahmur”, nergis-i mestane” tamlamalarının sıkça kullanıldığını görürüz.”⁹²

Nergis şekli itibariyle gözle ilişkilendirilmiştir. Bu göz genellikle baygın, mahmur veya mesttir. Bu da sevgilinin nazlı ve süzgün bakışını ifade etmektedir. Şeklinin kadehle benzerlik göstermesinden dolayı şarapla da ilişkilendirilmektedir. Bu durumda nergisin baygın bakışı bir sarhoşun bakışını andırmaktadır.

Ġonca hemyānından alsa zer 'aceb midür şabā
Nergisūñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (G.1064/4)

Gözlerini açmaga yokdur mecāli **nergisūñ**
Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ḥumār (G.1078/3)

⁹² a.g.e., s. 536

Olup her bir çiçek bir hūba mānend
Aralarında **nergis** gamze-zendür (G.1112/2)

Gözün **nergis** yañağın gül olaldan
Boyuña bendedür serv ü şanavber (G.1162/2)

İçerse **nergisi** kanum ‘aceb mi
Şarāb-ı nāz-ıla mestāne olmuş (G.1428/2)

Agzına şebnem sehergeh **nergisün** su dökdüğü
Lāle ile gice mey içmiş bu ki maḥmūrdur (G.1097/6)

Muhibbî'nin beyitlerinde “nergis-i fettân, nergis-i bîmâr, nergis-i mest, nergis-i mestāne, nergis-i şehlä” tamlamalarıyla da kaşımıza çıkmaktadır.

Nergis-i bîmâr, hasta gibi baygın bakışlı bir gözü ifade etmektedir. Hasta bir kişinin kendinden geçmiş halde, uykudaymış gibi baygın bakışı bu tamlama ile dile getirilmektedir.

Gözleri uyhuda kaldı her nefes ḥacletdedür
Gözleri vaşfin idelden **nergis-i bîmāra** ‘arz (G.1492/4)

Nergis-i fettân, ortalığa fitne salan, ortalığı karıştıran bakışı karşılamaktadır. Sevgili bu bakışıyla âşıklar arasında fitneye sebep olmakta, onları birbirine düşürmektedir. Bu bakış âşığın gönlünü de talan etmektedir.

Gāret iden gönlini kimdür Muḥibbî'nün didüm
Çünkü bilmezsin didi ol **nergis-i fettāna** sor (G.1069/5)

Nergis-i mest veya nergis-i mestāne tamlamaları baygın gözü, baygın bir bakışı ifade eder. Burada daha çok bir sarhoşun baygın, mahmur bakışı akla gelmektedir. Bu durum söz konusu olunca daha çok “kadeh, mey, bade” gibi kelimelerle birlikte anılmaktadır.

Kanımı nüş eyleyen ol **nergis-i mestānedür**

Ol sebebden hūn-ı dilden gözlerüm peymānedür (G.1059/1)

H̄āba varmışken nigāruñ **nergis-i mestānesi**

İy dil-i şūrīde efgān eyleme gel sesi kes (G.1373/6)

Hiç olur mı **nergis-i mestūñ** ide baña nazār

Çün degül hālī elinden nüş ider bāde-i nāz (G.1352/3)

Nergis-i mestūñle zūlfūñden gönül olmaz hālāş

Cān u dil yagmasına anlar çün el bir eylemiş (G.1427/3)

Nergis-i şehlâ tamlaması ise baygın ve şaşılı bir bakışı anlatmaktadır. Bu şaşılık da onun ya sarhoşluğundan ya da uykulu halinden kaynaklanmaktadır.

H̄āba varmış çeşm-i mesti **nergis-i şehlâ** midür

Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur maḥmūrdur (G.1073/4)

Cām-ı la‘lin nüş ider bāğ içre her dem lāleler

Nergis-i şehlâ elinde sāgar-ı zerrīn tutar (G.1116/3)

6.2.26. Nesterîn

“Nesrin, nesteren olarak da kullanılır. Ağustos, Mısır ve Van gülü de denilen yaban gülüdür. Dîvân şiirinde şekli taca benzetilir.”⁹³ Muhibbî nesterîni bir bahar tablosu içinde anmaktadır.

‘Arz-ı ruḥsār eyledi şādılıg-ıla **nesterîn**

Yüz sürer serv ayagina her tarafdan cūybār (G.1078/7)

⁹³ Zavotçu, a.g.e., s. 557

6.2.27. Reyhân

“Fesleğen bitkisidir. Klasik Türk edebiyatında güzel ve tesirli kokusu ve şekli itibariyle ele alınan fesleğen, sevgilinin saçı, zülfü veya ayva tüyleri için benzetilen olarak ele alındığı gibi sevgilinin deste halinde bağlanmış veya fesinden taşan saçı, yani kâkülü veya perçemi için de kullanılmıştır.”⁹⁴ Sevgilinin güzellik meclisi olan yüzüne süs katmak için şekli ve kokusu itibariyle sevgilinin reyhan zülfü dökülür.

Reyāhīn şāhınıñ tahtı çemendür

Gelen dīvānına serv ü semendür (G.1112/1)

Bezm-i hüsünde kaçan zülfi gelür ‘arızına

Meclise ziynet için **sünbül ü reyhân** getirür (G.1115/3)

6.2.28. Sanavber

Çam fıstığı ağacıdır. Servi gibi uzun yapılı bir ağaçtır ve sevgilinin boyuna teşbih unsuru olarak kullanılır.

Nigārā kāmētüñ serv olalıdan

Görüp pest oldı ‘ar‘arla **şanavber** (G.1193/3)

6.2.29. Semen

“Yasemin çiçeğidir. Dīvān edebiyatında beyaz rengi, yaprağı ve kokusuyla ele alınır. Yüz için yapılan benzetmelerde koku saça, renk yanağa mâl edilir. Siyah ve beyaz renklerden oluşan kompozisyonda semen yaprağının şekli saça, çiçeği yüze benzetilir.”⁹⁵ Farklı renkleri bulunmasına rağmen şairler tarafından daha çok beyaz olarak ele alınmıştır. Bu rengiyle de sevgilinin teninin rengidir. Sevgilinin teni aynı zamanda yasemin kokuludur. Servi ağacına sarılmış yasemin ile sevgilinin saçları arasında da benzerlik kurulmaktadır.

⁹⁴ Canım, a.g.e., s. 525

⁹⁵ a.g.e., s. 548

Bilmem ki **semen** bergi vü yā sīm tenüfüdür
Gül yapragı var-ısa senüñ pīrehenüfüdür (G.1016/1)

Rebī‘ eyyāmı gül **devr-i semendür**
Akar su her taraf seyr-i çemendür (G.1203/1)

6.2.30. Servi

Servi, şiirde önemli bir yer tutan ağaçlardan biri belki de birincisidir. Uzun yapısıyla sevgilinin boyu için sembol olmuştur. Hatta bir mazmun olarak doğrudan sevgili yerine de kullanılmaktadır. “Sevgilinin servi boylu veya servi endamlı olmasında bülend, ser-efraz, hıraman, dil-cu, dil-ara, dil-dar, bala, a’la, mevzun gibi sıfatları önemli bir işlev görür. Zira bu nitelikler aynı zamanda sevgilinin boyu ve endamı için de geçerlidir.”⁹⁶

Serv kıddüñ ile da‘vā eylemiş
Bīd işidüp yüzine hānçer çeker (G.1031/2)

Niçe teşbīh idem kıddine **servi**
Ki servüñ kimse dimez gābgabı var (G.1160/2)

Kıdd-i yāri sen sen ol gel serve teşbīh eyleme
Hīç **serv-ile** berāber ola mı ‘ar‘ar kıamış (G.1416/3)

Kıdd-i yāri sen sen ol gel **serve** teşbīh eyleme
Hīç serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar kıamış (G.1416/3)

Pāyuña dökmege benüm **servüm**
Yaşımı sīm idem yüzüm zerler (G.1098/5)

Salın iy **serv-i āzādum** saña mānend bir dil-keş
Bulınmaz ‘arz-ı hūsn eyle güzellik çünki fānīdür (G.1087/3)

⁹⁶ a.g.e., s. 536

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū revān olsa
Ḥayāl-i ḳaddi bāğ-ı dilde bir **serv-i bülendümdür** (G.1048/2)

İy gül yañağun ol gül-i ḥandānuma beñzer
İy serv boyun **serv-i ḥurāmānuma** beñzer (G.1189/1)

Sīnemi ben gülşen itdüm kılun ol dildār seyr
Cūy-ı eşküm eylesün ol **serv-i hoş-reftār** seyr (G.1054/1)

Görinse nāgeh ol **serv-i ḳabā-pūş**
Gider şabr-ıla dilden ṫāḳat u hūş (G.1407/1)

Bir **serv-i nāzı** sevdüm gün yüzi alnı mehdür
Meh-pāreler içinde ḥüsn-ile pādişehdür (G.1119/1)

Gözüm yaşı revān oldu yiñilmez her yaña akar
Meger seyr eyleyen tenhā sehī **serv-i revānumdur** (G.1185/3)

Servi ile ilgili sınırlı örnek verilmiş olup diğer örnekler için dizinin ilgili maddelerine bakılabilir.

6.2.31. Sünbül

“Sünbül, dīvān edebiyatında rengi, şekli ve kokusuyla ele alınır. Gök rengindeki elbisesiyle sünbül; gözleri yaşlı, saçları dağınık, hali perişandır. Güzel kokusu insanları sarhoşa döndürür. Şekil olarak yaprakları kılıca; çiçeği miğfere, bulut ve kilite benzetilir. Sünbül bahçesinin uzaktan görünüşü denize, yaprakları balık ve dalgaya; her iki şekilde de sevgilinin saçlarına benzetilir. Sünbül, koyu rengiyle sevgilinin saç rengi, kokusuyla saçın kokusu için benzetilen olarak kullanılır. Sünbül ile gül çok zaman birlikte bulunur. Bunun nedeni sünbül saçların, gül yanaklar üzerine dökülmesidir. Gül ve lale kadar işlenen bir çiçektir. Renk ve koku olarak misk ve anberle mukayese edilir. Sünbülün dīvān şairlerinin ilgisini çeken en belirgin bitkisel özellikleri sırasıyla; güzel kokulu olması; kıvrımlı, dalgalı ve karmaşık görünümü; genellikle siyaha yakın rengi ve açıldığı dönem itibariyle baharın habercisi olmasıdır. Klasik Türk şiirindeki temel işlevi

ise; sevgilinin saçı, zülfü, kâkülü vs. için doğal bir benzerlik ögesi olarak değerlendirilmesine dayanır.”⁹⁷

Muhibbî sünbülü onlarca beytinde kullanmış ve ağırlıklı olarak sevgilinin saçına benzetme unsuru olarak kullanmıştır. Sevgilinin saçları sünbül kokuludur ve şekil olarak sünbül gibi kıvrımlı ve dağınıktır. Rüzgar bu dağınık saçlara dokunduğu zaman etrafa kokusunu dağıtmakta ve insanlar bu koku sebebiyle sarhoş olmaktadır. Ayrıca rüzgarın sevgilinin sünbül saçına dokunup kokusunu Çin ve Hita bölgesine ulaştırması oralar için büyük bir armağandır. Bu bölgelerin anber kokusunun kaynağı olduğu düşünülünce sevgilinin saçının kokusu anbere üstün tutulmaktadır.

Bir saçı **sünbül** yüzi gül yarı gördüm bir nazar
Yanaram tā ol yüzi envārı gördüm bir nazar (G.1003/1)

İy dil nazar kıl ‘ārızı güldür ya lāledür
Sünbül saçına bagla gönül kim gülāledür (G.1004/1)

Yüzi gül saçları **sünbül** şu dilber kim efendümdür
Külāhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (G.1048/1)

Saçı **sünbül** ‘ārızı yāruñ gül-i hamrā geçer
Bāğ ara serv-i sehīden kāmēti a‘lā geçer (G.1067/1)

Halka halka **sünbülü** bād esse ditrer her taraf
Sanki bir tāvüsdur cevlān idüp per gösterür (G.1153/3)

‘Aceb **sünbül** midür zülfüñ ya ‘anber
Dimāg-ı dehr olur andan mu‘aṭṭar (G.1162/1)

Şabā **sünbül** saçından [ger] bū iltseñ
Hıṭā’ya Çin’e ulu armagandur (G.1198/6)

Alan bir şemme bū **sünbül** saçından
Muhibbî niç’ ola sevdāya düşmez (G.1222/5)

⁹⁷ a.g.e., s. 543,544

Nigārā **sünbülün** ham-der-ham olmuş
Girih pergār-ı cümle ‘ālem olmuş (G.1461/1)

Düşeli cān u gönül **sünbül** saçuñ sevdāsına
Başda sevdā dilde āteş eksük olmaz gözde yaş (G.1465/4)

Gülsitān içre kızardı göreliden gün yüzün
Şidelden zülfini **sünbül** perīşāndur henüz (G.1271/7)

Ķāmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür
Gül ruhuñ buña ‘aceb **deste-i sünbül** götürür (G.1083/1)

Sünbülî, aynı zamanda bir yazı çeşidinin de ismidir. Şair, iki beytinde hem sünbülün bitkisel özelliklerini hem de bu yazı çeşidini hatırlatacak şekilde kullanmaktadır.

Şi‘rümüñ her beyti güldür hāttı **sünbül**den nişān
İy Muhibbî sünbüle baglu gāzel gül-destedür (G.1132/5)

Şi‘rümüñ her beyti güldür hāttı sünbül

den nişān
İy Muhibbî **sünbüle** baglu gāzel gül-destedür (G.1132/5)

6.2.32. Şeftali

Dîvân şiirinde daha çok buse ile birlikte anılan şeftali sevgilinin tatlı dudaklarına benzetilir. Sevgilinin güzellik bahçesi içinde şeftali, cezbedici haliyle âşığın gönlünü çelmektedir. Sevgilinin güzellik güneşiyle beraber şeftali daha da olgunlaşıp güzellik kazanmaktadır.

Bāğ-ı hüsünde virür gayra sulu **şeftālular**
‘Āşık-ı dil-haste ger varsa aña ayvā satar (G.1082/2)

H̄āba vardı çeşmi fırsatdur apar **şeftālūsın**
Girilür bāğa kaçan kim görseler bāgbān uyur (G.1144/5)

Yār şîrîndür dilâ **şeftâlû-yı la'le** iriş
Āfitâb-ı hüsñ-ile bulmuş-durur ol perveriş (G.1405/1)

6.2.33. Şimşâd

Şimşir ağacı, şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan bir ağaçtır. Şimşad da uzun boyuyla sevgilinin boyuna benzetilen ağaçlardandır.

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yār
Āh bu şîveyi ne serv ne **şimşâd** eyler (G.1094/6)

Gözleri yaşın Muhibbî'nüñ revân itmiş şehâ
Ol ki haddüñ gül idüp kıddüñi **şimşâd** eylemiş (G.1413/5)

6.2.34. Tohum

Kendisinden yeni bir bitki üreyen taneler için kullanılan genel bir isimdir. Bir bitkinin çekirdeği, onu meydana getiren tanesidir. Şair; tohum ile soyut bir kavram olan muhabbeti birleştirmekte ve muhabbet tohumunu göğsüne ekmeye çalışmaktadır.

Sînem içre ekmege cānâ maḥabbet **toḥmını**
Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (G.1373/2)

6.2.35. Tûbâ Ağacı

“Ālem-i şuhûd'un bittiği nokta olan Sidretü'l-münteha'da bulunan ilahi bir ağaçtır. Kur'an-ı Kerim'in yalnız bir ayetinde (Ra'd:29) anılan tûbâ, hadislerle göre, Sidre'de bulunan, kökü yukarıda, dalları aşağıda olmak üzere bütün cenneti gölgeleyen olağanüstü büyüklükte bir ağaçtır. Dîvân ve halk şiirinde tûbâ, cennetle beraber anılmakla birlikte, sevgilinin boyu da sık sık tûbâ ağacına benzetilir. Yine tûbânın Sidre'de baş aşağı bulunduğu inanılması sebebiyle dîvân şiirinde tûbâ, onların eşiğinde ve semtinde tasavvur olunur. Sevgilinin veya övülenin boyları tûbâdan daha

üstün gösterilir.”⁹⁸ Muhibbî de bu ilahi ağacı sevgilinin boyuna benzetme unsuru olarak kullanmış, sevgilinin boyunun ondan da uzun olduğunu söylemiştir.

Gül ruhlarındandır hacîl kıddi olaldan mu‘tedil
Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revānum kandadır (G.1075/2)

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālũñ eyleyen tāze
Anuñçün kıdd-i refāruñ ki **tübîden** bülend olmuş (G.1429/5)

Kaşdı budur ki Muhibbî ire **tübî boyuña**
Himmeti ‘ışk erinũñ gör ki felekden yücedür (G.1040/5)

6.2.36. Turfanda Yemiş

Mevsiminden önce veya mevsim başında yetiştirilmiş meyve ve sebzeler için kullanılmaktadır. Şair, sevgilinin dudaklarını turfanda bir yemişe benzetmektedir. Burada turfanda yemişin öpülüp göze sürülmesi âdetini de hatırlatmaktadır.

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme
Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa **turfanda** yemiş (G.1416/5)

⁹⁸ a.g.e., s. 546

VII. BÖLÜM

MUHİBBÎ'NİN ŞİİRLERİNDE MESLEKLER

Günlük hayatta dîvân şairlerinin meslekleri farklılık gösterdiği gibi şairler beyitlerinde de çeşitli yollarla farklı meslek isimlerini söz konusu etmektedir. Muhibbî de birtakım hayal unsurlarıyla birlikte bazı meslek isimlerini zikretmektedir.

7.1.Ases

Ases, eski devirde güvenlikten sorumlu kişilerdendir. Dîvân şiirinde geceleri elinde fenerle gezen, içki ve eğlence meclislerini dağıtan yasakçı bir kişilik olarak karşımıza çıkar. Muhibbî gül mevsiminin yani eğlence zamanının geldiğini sâkînin artık kadeh dolaştırması gerektiğini söylemektedir. Baharın gelişiyle öylesine coşkundur ki gönlünde asesin baskın yapma korkusu yoktur.

Vahtidür kim sâkiyâ devr eylesün la'lin kadeh

Devr-i gül vaht-i cevânî dilde yok **bîm-i 'ases** (*Gazel 1385, Mısra 8*)

7.2.Bağbân

Bağ bahçe işleriyle uğraşan, çalıştıkları bahçenin düzenlenmesinden ve güvenliğinden sorumlu olan kişilerdir. Çalıştığı bağ içindeki çeşitli durum ve özellikleriyle beyitlerde işlenmiştir. Muhibbî'ye göre güzellik bahçesi içerisinde sevgilinin düzgün boyu bahçıvanın şekil verdiği serviden, sanavberden daha güzeldir. Onun endamını bahçıvana nispet etmemek gerekir.

Bâğbâna nisbet itme serv ü 'ar'ardan n'olur

Bâğ-ı hüsn içre biten ol kâmet-i bâlâyı gör (*G.1028/4*)

Sevgilinin yüzü şair için bir güzellik bahçesidir. Bu bahçenin bahçıvanı ve bekçisi de onun gözüdür. Sevgilinin gözü de bir bahçıvan gibi bahçesinden sorumludur ve yabancıların oraya girmesine engel olmalıdır. Âşık, ancak sevgilinin bahçıvan gözü

uykuya vardığı zaman o bahçeye girebilmektedir. Ayrıca sevgilinin bahçıvan gözü uyuduğu zaman karga kanadına benzeyen zülüfleri o bahçeye dadanmaktadır.

H̄āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın
Girilür bāğa kaçan kim görseler **bāġbān** uyur (G.1144/5)

Bāġ-ı h̄üsni üzre asmış zülfini perr-i ġurāb
Bāġbān-ı çeşmi yatmış sanki h̄āb üstindedür (G.1181/3)

7.3.Cambâz

Kelime “canıyla oynayan” anlamında olup ip üzerinde ve yerde birtakım aletlerle çeşitli gösteriler yapan kimselere isim olmuştur. Mecaz olarak da bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılıp alt edilemeyen, çok mahir, kurnaz kimse anlamında kullanılır. Muhibbî’nin beyitlerinde cambaz olarak âşık ve aşığın gönlü görülmektedir. Âşık, diğer âşıklar içinde adeta canıyla oynayan bir cambaz gibidir. Bu cambazın üzerinde çeşitli ve ustaca hareketler yaptığı ip de sevgilinin saçları olarak karşımıza çıkar.

Baş eg zülfe resendür cān u dilden
Disünler saña ‘uşşāk içre **cānbāz** (G.1229/3)

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz
Kıyar cānına her kim ola **canbāz** (G.1296/1)

7.4.Cellat

Cellat, özellikle idam cezasına çarptırılan kişilerin katliyle görevli kişidir. İdam infazlarının yanında farklı ceza infazlarını da yerine getirmektedir. Görevlerini yerine getirmek için kılıç, kement, balta gibi aletler kullanır.

Dîvân şiirinde daha çok celladın öldürücü özelliği ile sevgilinin gözü ve gamzesi arasında ilgi kurulur. Göz veya gamze cellat olunca yüzün iki yanından sarkan saçlar

çengel, kirpikler hançer veya ok olarak bu celladın kullandığı aletler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Muhibbî'ye göre sevgilinin gözü her zaman elinde hançer tutan bir cellattır. Onun kullandığı aletler de keskin bir hançere benzeyen kirpikleri ve uzun bir kement görünümünde olan saçlarıdır. Şairin gönlü bir hırsız olunca sevgilinin cellat gözü zülüfleri ve kirpikleriyle onun infazını gerçekleştirmektedir.

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönlüm şebrevin
Katlûme **cellād** çeşmi gâh hançer gösterür (G.1153/4)

‘Aceb bu gamze midür yâhu **cellād**
Tutar hâzır elinde tîg u hançer (G.1162/4)

Dutar **cellād** çeşmi tîgın ‘üryân
Öñinde ehl-i ‘ışk dū-nîme beñzer (G.1187/2)

Kıya baksa eger **cellād** çeşmüñ
İder müjgânın ol dem hançer-i tîz (G.1236/2)

Tîgını **cellād** gamzeñ dem mi var tîz eylemez
Öldürür nâ-ħak yire ‘uşşâkı perhîz eylemez (G.1237/1)

Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebüñ ‘İsî gibi
Lîk gamzeñ öldürür ‘uşşâk[ı] **cellād** istemez (G.1359/2)

7.5.Çoban

Çoban hayvan bakıcılığı yapan kişidir. Muhibbî de kendisini aşk çobanı olarak nitelemektedir. Çobanlık yaptığı hayvanlar da gam vadisindeki vahşi hayvanlardır. Şairin gönlü de içli içli inlemesiyle o çobanın kavalıdır.

Muhibbî vādî-i gamda tutup vahşilere ülfet
Bugün **çübân-ı ‘ışk** oldum bu dil gibi kavalum var(G.1151/5)

7.6.Derbân

Kapı bekçiliği yapan kişilere verilen isimdir. Derbanlar kapısında beklediği evin veya binanın güvenliğinden de sorumlu kişilerdir. Ayrıca gelenleri karşılama, dışarıdan içeriye haber iletme gibi çeşitli görevleri de vardır.

Muhibbî sevgilinin mahallesine gittiği zaman sevgili kapıcısına emir verip onun mahalleden çıkarılmasını emretmektedir. Burada derban ayrıca âşık için bir rakip konumundadır.

Kūyına varsa Muhibbî buyurur **derbānna**

Bu gedāyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (G.1065/5)

Şaire göre aşk padişahının dergâhı her zaman açıktır. Oraya herkes istediği zaman engellenmeden girebilmektedir. Çünkü o dergâhın kapısında bir bekçi yoktur.

Pādişāh-ı ‘ışk dergâhı açuk gelsün gelen

Men‘ olunmaz hîç kes ‘ışk ehli **derbān** istemez (G.1339/5)

7.7.Ferrâş

Yayıcı, döşeyici, hizmetçi anlamlarına gelen ferraş daha çok süpürme ve temizlikle görevlilere verilen isimdir. Muhibbî’nin beyitlerinde ferraş olarak âşık veya âşığın gözleri karşımıza çıkmaktadır. Âşığın gözleri su serperken kirpikleri de süpürge vazifesi görüp sevgilinin eşiğini temizlemektedir. Âşığa göre bütün ferraşlar bu hizmetin nasıl yapılacağını onun gözlerinden ve kirpiklerinden öğrenmelidir.

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup

Benden öğrensün kamu bu hıdmeti **ferrāşlar** (G.1092/4)

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olur

İşigüñ pāk itmege eyler özin **ferrāş** göz (G.1298/3)

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olup

İşigüñ pāk itmege eyler özin **ferrāş** göz (G.1349/3)

Kirpügüm cārüb olup saḳḳā-yı çeşmüm su seper
Hıdmete bil bağlayup kūyında **ferrāş olmışuz** (G.1366/4)

7.8.Gavvâs / Şinâver

Dalgıç veya yüzücü anlamına gelen gavvas ve şinaver, denizin dibine dalıp kıymetli taşlar çıkaran kişilere verilen isimlerdir. Dîvân şairlerine göre şiir veya aşk bir denizdir. Şair veya âşık da bu denizden manalar çıkaran bir dalgıçtır. Dalgıç beyitlerde daha çok âşık veya âşığın gönlü olarak karşımıza çıkar. Çeşitli hayal unsurlarıyla başka unsurların da dalgıç olduğu görülür.

Muhibbî’de dalgıç olarak âşık, âşığın gönlü, âşığın gözbebeği görülmektedir. Bu dalgıçların daldığı deniz de aşk denizi, gam denizi, gönül denizi, mana denizi veya gözyaşı denizidir. Bu denizlerden çıkan kıymetli şeyler de âşığın inci gözyaşları, söz incileri veya mana cevheridir.

Âşık uzun süredir aşk denizi içinde dalgıçlık etmektedir. Buradan elde ettiği tek şey de inci gibi gözyaşlarıdır. Bundan başka da varlığı yoktur. Aşk denizine dalarak elde ettiği bu serveti de sevgiliye arz etmek istemektedir.

Hâşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşılum
Niçe yıllar baħr-ı ‘ışık içinde kim oldum **ğavvâş** (G.1480/2)

İy Muhibbî bu gözüm merdümi **ğavvâş** gibi
Taluban baħr-ı ğama dürr-ile mercân götürür (G.1115/5)

N’ola ‘arz eyler-isem yâra sirişküm gevherin
Olmışam ḳulzüm-i ‘ışık içre dilâ ben **ğavvâş** (G.1476/2)

Şair aşk veya gözyaşı denizine dalmaya o kadar alışmıştır ki artık dalgıçlıkta bir ördek, kaz veya balık kadar ustalık kazanmıştır.

Niçe yıldur baħr-i ‘ışık içre **şinâverdür** gönül
Sanma ancak suda yüzmek murgâbîler bilür (G.1121/5)

Eşk-i çeşmüm içre bu gönlüm **şināverlik ider**

Olmuşam deryā içinde iy Muhibbī hem çü baṭ (G.1496/5)

Niçe yıldur baḥr-i eşk içre **şināverlik ider**

Yoḥsa ol deryāda bu gönlüm benüm balık mıdur (G.1123/4)

Âşık için “mana” bir deniz olunca oradan elde edilen sözler veya şiirler de bir inci veya cevher hükmündedir. Bu mana denizi ise âşığın gönlüdür. Âşığın gönlünden çıkardığı inciler alelade değil halis incilerdir. Gönül denizinden çıkardığı söz incileri herkes tarafından kapışılmakta ve hemen ezberlenmektedir.

Baḥr-ı dilden çıkarup **ğavvāş** olup söz dürlerin

‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (G.1446/4)

Nazm içinde olasin tā ki göñül sen **ğavvāş**

Talagör baḥr-ı ma‘ānīye çıkar gevher-i ḥāş (G.1475/1)

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum yine ma‘nā gevherin

Dil yine **ğavvāş** olup buldı o bahra iḥtişāş (G.1477/4)

Gözün yaşını dök ki bulasin cevāhiri

Ğavvāş-vār sen de o baḥr içre taladur (G.1004/2)

İy Muhibbī tal ma‘ānī baḥrına **ğāvāvāş-vār**

Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola ḥāş (G.1479/5)

7.9.Hattât

Güzel yazı yazan, meşk ve saire yazmakla iştigal eden kimsedir. Muhibbī’nin beyitlerinde hattât sevgilinin güzelliğini süsleyen, onun yanak sayfasına tılsımlı sözler yazan kimse olarak görülmektedir. Sevgilinin ayva tüyleri gül yanağı üzerinde bir hattât elinden çıkmış yazılar gibidir. Sevgilinin yanağını süsleyen bu hattât ayrıca âşık sevgilinin güzellik hazinesine ulaşamasın diye bu hazine üzerine tılsımlı sözler yazmaktadır.

Metn-i hüsnuñde haṭuñ **haṭṭāṭı** yazmış ḥāṣiye
Şerḥ idüp evrāk-ı gülden tāze defter bağlamış (G.1418/2)

Genc-i hüsne mālîk olmasun diyü ‘aşıklaṛuñ
Hem tılısm itdi haṭuñ **haṭṭāt** hem yazdı ḥavāş (G.1479/4)

Ḥāl-i müşgīnūñ dehānuñ üzre düşmişdür ğalaṭ
Komadı **haṭṭātlar** ‘ādet degül mīme nuḳaṭ (G.1497/1)

Şairin beyitlerinde hattât ayrıca “hattât-ı ezel” tamlamasıyla Allah olarak karşımıza çıkar. İnsanların kaderlerini bilip yazması yönüyle Allah hattât olarak beyitlere yansımıştır. Hattât-ı ezel olan Allah sevgilinin güzellik metnini çok önceden yazmıştır. Ayva tüyleri ise sonradan ortaya çıkıp onun yazdıklarına bir şerh olmaktadır. Ayrıca Allah, aşk defterinden Mecnûn’un adını kazıyıp şairin adını oraya yazmıştır.

Metn-i hüsünin gerçi **haṭṭāt-ı ezel** evvel yazup
Soñradan haṭṭı gelür şerḥ eyleyüp i‘rāb ider (G.1104/3)

Haṭṭāt-ı ezel eyledi Mecnûn’uñ adını ḥakk
Yazdı Muḥibbî adını itdi anı tırāş (G.1432/6)

7.10. Hayyât

Terzi anlamına gelen hayyat kelimesi Muhibbî tarafından felekle ilişkilendirilerek ele alınmıştır. Terzi nasıl insanlara kıyafet dikmek hizmetini görüyorsa terziye benzeyen felek de âşığa mihnet kumaşından bir elbise layık görüp dikmektedir.

Ḥayyāt-ı felek egnüme miḥnet palāsını
Biçdi Muḥibbî baña görüp lâyıḳ ol ḳumāş (G.1441/5)

7.11. Hekim /Tabip

Muhibbî’nin beyitlerinde tabip olarak sevgili veya sevgilinin çeşitli unsurları karşımıza çıkmaktadır. Sevgili haricinde tabip söz konusu edildiği zaman ise âşığın derdine derman bulunamamaktadır.

Dîvân şiirinde genellikle sevgilinin dudağı âşıkları iyileştirici ve onlara hayatlar bağışlayıcı bir tabip olarak karşımıza çıkar. Muhibbî de sevgiliyi veya onun dudağını bu özelliğiyle ele almıştır. Âşık, sevgilinin aşk derdine öylesine tutulmuştur ki bu hastalıktan kemikleri titremektedir. Onun bu hastalığına sadece sevgilinin dudakları şifa olacaktır.

Tabîbâ teşneyem gâyet lebûnden dil çü âb ister
Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüh'ân ditrer (G.1063/3)

Sevgilinin mahallesi âşıklar için bir darü's-şifadır. Hasta olan herkes onun kapısında yatmaktadır. Zaten onların hastalığı da sevgili dolayısıyladır. Ama sevgili orada toplananlara henüz bir çare bulmamıştır. Hepsi onun kapısında yatmaktadır. Kapısına gelen hasta âşıkla ilgilenmeyen gönül doktoru sevgili öyle katı yüreklidir ki âşığın ah ve inleyişleri ona tesir etmemektedir. Buna rağmen âşık yıllar boyunca o kapıda sıkıntı çekerek beklemekte, sevgilinin iyileştirici şerbet dudaklarını hayal etmektedir.

İy **tabîbâ** ser-i kûyuñda yatan hastalara
İtmedüñ çâre yatur cümlesi bî-çâre henüz (G.1239/3)

Özin bilmez katı dil-ğastedür âh
Tabîbâ kapuña dermâna gelmiş (G.1438/2)

Ol **tabîb-i dil** ölürsem dağı tedbîr eylemez
Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (G.1353/1)

Ğastayuz kûyuñda yıllardur ki miğnet beklerüz
İy **tabîb-i dil** lebûnden ya'nî şerbet beklerüz (G.1363/1)

Âşık, ayrılık gecesi dert ile hasta yatmakta şifa için sevgiliden ve dudaklarından medet ummaktadır. Âşık derdiyle adeta bir deri bir kemik kalmıştır. Âşığın iyileştirilemez derdine tek derman sevgilidir. Âşık bu dert yüzünden ölecek olsa bile yine de sevgiliden onun derdiyle ilgilenmesini ister. Sevgilinin âşığın adını anması bile âşık için bir sevinç ve şifa sebebidir.

İy **ṭabīb-i cān** buyur la‘l-i lebūñden bir cevāb
Ḥastayuz hicrān şebinde derde tīmār isterüz (G.1357/2)

Dil ‘ıŝkuñ-ıla ḥasta yatur iy **ṭabīb-i cān**
Dārū-yı la‘lūñ-ile bulısar şifā yitiş (G.1404/3)

İy **ṭabīb-i dil** meded eyle lebūñden bir devā
Ġāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (G.1149/3)

Leblerūñ dārū’ş-şifāsından cevāb ister gönül
İy **ṭabīb-i dil** ölürse olmasun tīmārsuz (G.1263/3)

Ol **ṭabīb-i dil** yine bu ḥastasın yād eylemiş
Bir cevāb itmiş lebinden gönlümi şād eylemiş (G.1413/1)

Oldum za‘ıf derdūñ-ile iy **ṭabīb-i dil**
Bir üstüñ~ān kaldı bile bir deri yitiş (G.1419/4)

Leblerūñden bu Muḥibbī’ye buyur şāfi cevāb
İy **ṭabīb-i dil** meded oldum katı şāhib-firāş (G.1469/5)

Sevgilinin tabip olmadığı durumlarda ise âşığın derdine bir çare bulunmamaktadır. Tabipler çeşitli tedaviler uygulasa da âşığın derdi ya sevgilidir ya da derdin kendisi onun için bir dermandır. Âşık gönlündeki derdi bir hekime arz etmektense sevgilinin güzel yüzüne bakarak iyileşeceğini söyler. Çünkü onun şifası sevgilidir. Tabiplerin yaptığı ilaç ve merhemler âşığın derdine deva olmayacaktır. Onun derdinin devası yoktur hatta derdi onun devasıdır. O yüzden şair tabipleri boşuna uğraşmamaları konusunda uyarır. Âşık için derdinin devası ya kavuşma merhemidir ya da ölmektir. Bunlar haricinde tabiplerin yaptığı her şey boşunadır. Çünkü onun hastalığı ezelden devasız olarak yazılmıştır.

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime **ḥekīme**
Bak yār liķāsına ki tā kim gide emrāz (G.1494/2)

Bu gönül zahmına merhem urayım dime **ṭabīb**
Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (G.1057/4)

Var iy **ṭabīb** ḥasta-i ‘ışka ‘ilācı ko
İtmez ḳabūl derdi anuñ bī-devā-durur (G.1148/3)

Hīç bir **ṭabīb** itmese dil-ḥastesine em
Bīmār-ı ‘ışk olana derdi devā yiter (G.1177/2)

Derdi dermāna degişdük fāriğ ol bizden **ṭabīb**
Nef ü zarrı ḥālümüzce añlaruz ḥāzıḳlaruz (G.1217/4)

Var iy **ṭabīb** eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc
Levh üzre yazdı anı ḳalem bī-devā imiş (G.1463/2)

Ṭabībā sorma ḥālin ehl-i ‘ıřkuñ
Bularuñ derdi var dermānı yokdur (G.1005/4)

‘İlāc itme **ṭabībā** derdüme gel
Baña dermān yine derdüm ğamıdur (G.1176/4)

‘Āřıḳ-ı řādıḳ olanlar derde dermān istemez
İy **ṭabībā** ko meni derdüm baña dermān olur (G.1195/5)

Zahmete girme **ṭabībā** çek elüñ bu ḥastadan
‘Āřıḳ-ı dil-ḥasteye derdi yine dermān olur (G.1196/2)

İy **ṭabībā** çek elüñ bu sīne-i mecrūḥdan
Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (G.1224/2)

‘Işk ḥastasıyım ko beni ḥālümde **ṭabībā**
Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (G.1262/3)

İy **ṭabībā** çek elüñ Ḳānūn-ıla olmaz řifā
Lā‘l-i nāb-ı dilber olmişdur hemān dermānumuz (G.1331/3)

7.12. Kasap

Hayvanları kesen veya kesilmiş hayvanları parçalayarak satan kimsedir. Dîvân şiirinde mecazen kan dökücü, hunhar kimse anlamında da kullanılır.

Muhibbî sevgilinin cellat gözlerini bir kasaba benzetmektedir. Onun gamzesi hançerini çekip âşıklarını kurban eder. Bu işi o kadar ustaca yapmaktadır ki hiçbir kasap onun gözleri ve gamzesine benzeyemez.

Gamzesi hançer çeküp ‘âşıkların kurbân ider
Çeşm-i cellâdına hîç **kaşşâb** beñzer beñzemez (G.1304/2)

7.13. Kâtip

Yazı yazan ve bu işi meslek haline getiren kişilere verilen isimdir. Ayrıca sarayda birtakım görevleri olan memuriyeti de ifade etmektedir. Beyitlerde “kalem, sayfa, defter, divan, mürekkep” gibi unsurlarla beraber zikredilmektedir.

Muhibbî’nin beyitlerinde aşığın gözyaşları kâtip olarak karşımıza çıkmakta ve onun yanak sayfasına gönlünün kanıyla halini yazmaktadır. Şair bir ağlama manzarasını kitabet kavramıyla tasvir etmektedir. Gözden çıkıp yanak üzerinde süzülerek dökülen kanlı gözyaşlarını âşığın halini yazan bir kâtibe benzetmektedir. Ayrıca bu gözyaşı kâtibi âşığın çektiği bütün sıkıntıları bir araya getirip onun göğsünde adeta bir defter oluşturmuştur.

Şafha-i ruhsârüm üzre eşk-i çeşmüm **kâtibi**
Hün-ı dilden bu derûnum hâlini turmaz yazar (G.1036/4)

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm **kâtibi**
Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (G.1122/4)

Beyitlerde Allah’ın da bir kâtip olarak ifade edildiği görülmektedir. İnsanların kaderini yazmasıyla bir kâtibe benzeten Allah, sevgilinin güneş yanağına altın kalemle

yazmakta ve onu süslemektedir. Bu durumda da sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri Katib-i kudret (Allah) elinden çıkmış bir yazıdır.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını
Kâtib-i kudret kaçan hattın yazup inşâ kılur (G.1018/2)

7.14. Mimâr / Bennâ

Yapı işleriyle uğraşan, bina yapımıyla uğraşan kişilere verilen isimdir. Muhibbî'nin beyitlerinde mimâr olarak sevgili veya âşık görülmektedir. Âşığın gönlü bir evdir. Sevgili âşığın gönül evini yıkıp yerle bir eder. Ancak onu mamûr edip ayağa kaldıracak olan da yine sevgilidir. Âşığın gönül mimârı sevgilidir ve onun gibi bir mimâr ele geçmez.

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr
Anı da yapar böylece **mi'mâr** ele girmez (G.1262/5)

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma'mûr iden sensin
Binâ ahvâlini dirler ki **mi'mâr** olmayan bilmez (G.1361/2)

Âşık da mimâr olarak karşımıza çıkar. Âşık, bir aşk binası yapmıştır ki ona bir hâle gelmeyecektir çünkü onun temelini sağlam atmıştır.

İy Muhibbî 'ışk bünyâdına **bennâ** olmuşam
Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (G.1379/5)

7.15. Mutrip

Çalgı çalan ve şarkı söyleyen kimsedir. Bu özelliğiyle eğlence meclisinin vazgeçilmez kişilerindendir. Muhibbî'nin beyitlerinde çeşitli müzik aletleri ve terimleri ve eğlence meclisi ile birlikte anılmaktadır.

Mutrib Nevâda perdeñi uydur Muhibbî'ye
Deyr-i cihânda inlese dil erğanün geçer (G.1102/5)

Muṭrib nevāya başla gönül gel nüvaht kıl
Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (G.1126/4)

Bezm-i belāda nāleme āheng için benüm
Muṭrib terāne bagla elüñ gel rebāba bas (G.1482/3)

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyı getir
Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (G.1070/1)

Muṭribā al sāzuñı eyle ‘amel
Kim Muḥayyer ola sözüñden Hicāz (G.1368/2)

7.16. Müderris

Medrese ve büyük camilerde yüksek seviyede ders okutan icâzetli âlim, medrese hocasıdır. Muhibbî’ye göre müderris bir kitap ehlidir. Öğreneceği her şeyi kitaplardan öğreneceğini sanır. Ancak aşk ilmi kitaptan öğrenilmeyecek Allah vergisi bir ilimdir. Ancak müderris gibi kitap ehli olanlar bunun farkında değildir. Bu özelliğiyle müderris zahit gibi aşktan ve gönülden anlamayan bir tip görünümündedir.

İy **müderris** bil Hāk’uñ bahşāyişidür fenn-i ‘ışk
Kesb ile girmez ele ne ḥod kitābiler bilür (G.1121/2)

7.17. Müezzin

Ezan okuyarak namaz vaktini bildiren ve camide kâmet getiren kimsedir. Muhibbî müezzinin kâmet getirmesi ile sevgilinin kâmeti arasında bir ilgi kurmuştur. Güzellik camisi içerisinde servi boylu sevgili boy gösterdiği zaman müezzin konuşamaz hale gelmekte ve kâmet getirme işini yapamaz olmaktadır.

Gelmeyüp nuṭka mü’ezzin bil ki kâmetden kalur
Cāmi‘-i ḥüsn içre çün ol serv kâmet gösterür (G.1124/3)

7.18. Müftü

Fıkhî meseleleri açıklayan, fetva verme işini gerçekleştiren kişidir. Beyitlerde müftü de zahit gibi aşktan habersiz bir kişilik olarak sunulur. Muhibbî aşk yolunda olgunlaşmasını henüz bir müftüyle irtibat kurmamasına bağlamaktadır. Çünkü müftü aşkı anlamaktan ve yaşamaktan yoksundur. Eğer şair bu konuda bir müftüye danışırca muhtemelen aşk yolunda bu kadar kemal bulamayacak belki de aşktan yoksun kalacaktı.

Tañ mı Muhibbî bulsa maḥabbetle ger kemāl
İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibât (G.1498/5)

7.19. Müneccim

Astronomi ile ilgilenen, yıldızlarının hareketlerini takip edip birtakım haberler veren kişidir. Genellikle gökyüzü veya insanların bahtları ile ilgili haberler veren müneccimler beyitlerde falcı olarak da görülebilmektedir. Muhibbî'nin gözyaşlarını bir gökyüzü gibi inceleyen müneccim onun talihi hakkında şaire olumlu haberler vermektedir. Şairin gözyaşları içinde sevgilinin yüzü görülmektedir. Bu durum da müneccim tarafından iyi bir yıldızın var, talihin, bahtın açık şeklinde yorumlanmaktadır.

Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rûyı
Müneccim didi eyü yılduzuñ var (G.1022/4)

7.20. Nakkâş

Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustasıdır. Beyitler nakkâş daha çok sevgilinin güzelliğinin resmedilmesi ve bu güzellik karşısında aciz kalmaları dolayısıyla ele alınmıştır.

Şaire göre sevgilinin güneş yüzüne çok yakışan hilal kaşlarını çizmekte bütün nakkâşlar aciz kalmaktadır. Sevgilinin ahu gözleri ve yay kaşları benzersizdir. Onların tasvirini yapacak olan nakkâş da benzersiz ve işinde son derece mahir olmalıdır. Gönül

çeken sevgilinin sureti kilise içinde yazılıdır. Hiçbir nakkâş bu suretin bir benzerini yapamamaktadır ve hepsi bu güzellik karşısında hayran ve sarhoş olup elleri titremektedir. Sevgilinin suretinin kilise içinde nakşedilmiş olmasıyla şair hem sevgilinin kâfirliğine hem de kiliselerdeki nakışlara gönderme yapmaktadır.

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar
Kim anuñ naqşında ‘âcizdür kamu **naqqâşlar** (G.1092/1)

Âhû göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez
Yazan anuñ naqşını **naqqâşa** beñzemez (G.1360/1)

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş
Teşbîh idemez şuretgeh-i naqşını **naqqâş** (G.1422/3)

Eli ditrer olur hayrân u medhûş
Yazamaz şuret-i naqşını **naqqâş** (G.1460/4)

Bazı beyitlerde şairin kendisinin veya gözünün bir nakkâş olduğu görülür. Şairin nakkâş gözü kıl kalemle gönül levhasına ay yüzlü sevgilileri resmetmekte oldukça mahirdir. Şair güzellerin naqşını göğsüne gönlünün kanyla tasvir eden usta bir nakkâştır. Bu sahada öyle ustalaşmıştır ki artık meşhur nakkâş Mânî’yi bile beğenmeyecek bir hale gelmiştir.

Levh-i dilde kıl kalemle mäh-rûlar naqşını
Resm ider naqşında mähirdür olup **naqqâş** göz (G.1233/2)

Dil hânesini naqş iderüz hûn-ı cigerle
Taşvîr-i hayâl idici **naqqâşlaruz** biz (G.1280/4)

Hüblar naqşın Muhibbî sînedede naqş ideli
Mânî-i Çîn’i begenmez özge **naqqâş** olmuşuz (G.1366/5)

7.21. Nigebân

Gözcülük veya bekçilikle görevli kimselere verilen isimlerdendir. Beyitte sevgilinin gözü bir bekçi gibi hayal edilmektedir. Şaire göre sevgilinin gözleri onun güzellik hazinesini bekleyen birer bekçidir.

Nigebânı olup hüsne iki çeşmi gazanferdür

Yâhüd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (G.1052/1)

7.22. Rakkâs

Dans eden ve oyun oynayan kimsedir. Beyitlerde rakkâs âşık ile birlikte anılmaktadır. Âşık için sevgilinin yoluna baş koymak farzdır ve bu görünümüyle âşık bir rakkâs gibidir. Âşık sevgilinin zülfünün çevganını görmüş ve başını top haline getirmiştir. Bu haliyle kıyamete kadar aşk meydanında bir rakkâs olacağını söylemektedir. Âşık gibi Mecnûn da rakkâs olarak görülür. Mecnûn çölde girdabın toz koparıp döndüğünü görünce bu durumu kıskanıp bir rakkâs gibi ona ayak uydurmaktadır.

Farzdur ‘âşıka baş oynamak evvel kâdeme

Pes bu ma‘nâda gerek ‘âşık olanlar **rağğâş** (G.1475/3)

Gird-bâduñ göricek toz kopardugını çün

Reşk idüp deştdede oldı aña Mecnûn **rağğâş** (G.1476/3)

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm

Tâ kıyâmet ‘ışk meydânında olsun **rağğâş** (G.1479/3)

7.23. Ressâm

Resim yapan kişiler için kullanılır. Muhibbî bir beytinde “ressâm-ı ezel” tamlamasıyla Allah’ı ifade edecek şekilde kullanmıştır. Ressâm-ı ezel olan Allah aşk şehrinin yapmış ve onun surlarını da âşıkların kelleriyle yükseltmiştir.

Şehr-i ‘ışkuñ resmini urdukda **ressām-ı ezel**
Kelle-i ‘uşşākdan sūrını bünyād eylemiş (G.1413/3)

7.24. Sâhir / Cadı

Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimsedir. Beyitlerde daha çok sevgilinin gözleri bir büyücü olarak hayal edilmektedir. Âşıkların gönlünü sihir yaparak kapan bu büyücü gözler aynı zamandan sevgilinin güzellik hazinesini de korumaktadır. Bu konuda yardımcısı da bir ejderhayı andıran zülüftür. Sevgilinin sihirbaz gözler bu işte o kadar ustadır ki dünyadaki herkesi etkilemiştir. Şaire göre onun yaptığı sihri hiç kimse yapamaz. Hatta o gözler sihir ile anılan Harut ve Marut’tan bile maharetlidir. Sevgilinin büyü ve sihir işinde ustalaşmış gözleri saçları bin başlı bir ejder olarak, Rum bölgesini de Çin olarak göstermektedir. Şaire göre sevgilinin zülfü, bir ateş olan yanağı içinde yanmamasıyla adeta bir sihirbazdır. Beyitlerde saç ve ateşin, saç ve büyüün beraber anılması da eski büyü adetlerine bir hatırlatmadır. Bu yolla, büyü yapılırken saç kullanılması veya saçın ateşe atılması gibi durumlar akla getirilmektedir.

Göñlini ‘aşıklarun ol çeşm ü zülf-i ham kapar
Hey ne **sâhirdür** gözün sihr eyleyüp âdem kapar (G.1037/1)

Hey ne **sâhirdür** gözi ol dilber-i Keşmîri kim
Zülfinün her bir kılında Rûm ilin Çin gösterür (G.1039/3)

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ
Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ **sâhir** geçer (G.1055/3)

Muṭı‘ itdi cihân halkımı cümle
Gözi itdügi sihri **sâhir** itmez (G.1299/3)

Sihr-ile **cādū** gözün zülfe girihler bağlamış
Genc-i hüsünin hıfz için gūyâ bir ejder bağlamış (G.1424/1)

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi
Gözleri Hârût-ıla Mârût’dan **cādū-y-ı**miş (G.1458/2)

Sihr-ile **cādū** gözün iy dil-firib
'Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (G.1467/2)

Bilmezsin **seh̄hār** çeşmi sihri kimden öğrenür
Zülfinün her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (G.1153/2)

7.25. Sakkâ

Su temin etmek veya dağıtmakla görevli kimselere verilen isimdir. Muhibbî sakkayı göz ve gözyaşı ile irtibatlı olarak işlemektedir. Şair sevgilinin mahallesini temizlemekle görevli bir ferraş olunca onun kirpikleri süpürge gözleri de sakka olarak bu vazifeyi görmektedir. Âşık ağlamasıyla bir ferraş gibi sevgilinin kapısına su serpip süpüren hizmetçi gibi hayal edilmiştir.

Kirpügüm cārüb olup **sak̄kâ-yı çeşmüm** su seper
Hıdmete bil bağlayup küyında ferrāş olmuşuz (G.1366/4)

7.26. Sarrâf / Cevher-şinas

Altın, madenî ve kâğıt paraları birbiriyle değiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verişi yapmayı meslek edinmiş kimsedir. Mecazen bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse anlamlarında da kullanılmaktadır. Muhibbî bu meslek erbabını kendi şiirlerinin değeri dolayısıyla söz konusu etmektedir. Onun şiirleri başka şairlerin şiirlerine benzemektedir. Onun şiiri altın ise diğer şairlerin şiirleri gümüştür. Sarrâflar altın ve gümüşün bir olmadığını bilir ve ona göre değer verirler. Muhibbî şiirlerini bir cevher olarak nitelemektedir. Onu anlayacak olan da ancak şiir ehlidir. Gerçek incinin değerini sadece cevher-şinas olan bir kişi anlayabilir.

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola şâ'irlerün
Kim ki **şarrâf** ola dir kim bir degül altun gümüş (G.1416/2)

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilir
Kıymetini cevherün bilmez meger **cevher-şinās** (G.1393/5)

7.27. Sayyâd

Avcılık yapan ve bu işi meslek haline getirmiş kişilere verilen isimdir. Beyitlerde sayyad olarak sevgilinin gözü karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin sayyad gözleri âşığın gönül kuşunu avlamaktadır. Bunu yaparken de yem olarak daneye benzeyen benini, tuzak olarak da bir kafes veya ağa benzeyen zülfünü kullanmaktadır. Ayrıca o avcı göz keman kaşlarıyla âşığı avlayacağı zaman kanını dökmektedir. Çünkü âdet olduğu üzere avcı avını kan ile takip etmektedir.

Gözi **şayyâdı** şayd itdi yine bu gönülümüñ bāzın
Dü zülfeyni eşriyem iki yanumda bendümdür (G.1048/4)

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil
Dâne hâl ü dām zülf ü çeşm ola **şayyâdumuz** (G.1317/2)

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū
Meşel **şayyâd olan** dirler şikârı kan-ıla gözler (G.1129/4)

7.28. Tabbâğ

Hayvan derisini terbiye ederek onu kullanışlı hale getiren kişidir. Uyguladığı işlemlerle deriyi çeşitli şekillerde kullanılabilir hale getirir. Muhibbî rakibi öldürmek istediği her zaman debbâğlar onun derisine müşteri olmaktadır. Debbâğların hayvan derilerini işlediği düşünülünce şairin rakip için yakıştırdığı sıfat da anlaşılacaktır.

Her rakîbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim
Derisine müşteriyüz didiler **tabbâğlar** (G.1194/8)

7.29. Tâcir

Ticaret ve alışverişle uğraşan kimsedir. Beyitlerde tacir olarak âşık, gül, âşığın gözü karşımıza çıkmaktadır. Âşık sevgilinin busesini almak için gönlünü ve canını vermektedir. Bu haliyle bir tâcir olan âşığın ettiği kârı hiçbir tâcir edememiştir.

Dil ü cāna meṭā‘ bir buseñ aldum
Benüm bu assumı bir **tācīr** itmez (G.1299/4)

Bir başka beyitte gül-bülbül mazmunu etrafında bir ticaret tablosu çizilmektedir. Gül, çaresiz bülbülün sabır malını almak için gonca kesesinden altın göstermektedir.

Almaga şabr-ı meṭā‘ın bülbül-i bī-çārenüñ
Gonca hemyānın açup gül **tācīri** zer gösterür (G.1122/3)

Âşığın gözü de döktüğü inci gözyaşlarıyla eli boş olmayan bir tâcirdir. Âşığın tâcir gözü sevgiliyi elde etmek için o kadar çok ağlamış, inci gözyaşlarını o kadar saçmıştır ki sevgili onu eli boş sanmamalıdır.

Şol deñlü nişār itdi gevher **tācīr** çeşmüm
Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz (G.1219/3)

7.30. Vâiz

Vâiz, ibadethanelerde kalpleri yumuşatacak, sevaba, ibadete, güzel ahlaka, iyiliğe, nefsi ıslaha sevk edecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dinî konuşma yapan, nasihat veren kimse olarak tanımlanabilir. Vâiz toplum içinde âşığın karşısında olan, âşığın sevmediği ve sözlerini önemsemediği kişilerden sayılır. Vâizler insanlara şarabı ve meyhaneyi men ederken âşık onun sözlerine kulak asmamakta, meyhaneye gitmek istemektedir. Muhibbî’ye göre vâizler ikiyüzlüdür. İnsanlara şarabı yasakladıkları halde gizliden gizliye bir şarap için hırkalarını rehin verenleri de görülmektedir.

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām için
Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (G.1417/3)

Varam meyḥāneye da‘vet kılasız
Ki vā‘iz sözine ben dutmazam güş (G.1452/3)

SONUÇ

Çalışmamız XVI. Yüzyıl şairlerinden Muhibbî'nin Türkçe Dîvânı'ından 501 gazelin (1000 – 1500. Gazeller) TEBDİZ projesi kapsamında oluşturulan bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğünden ve bu sözlükten istifade edilerek incelenmesinden oluşmaktadır. Bu çalışma ile ele alınan gazellerin söz varlığı, sözcüklerin farklı anlam katmanları, şairin sözcükleri farklı çağrışımlarla kullanması gibi durumlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bağlamli dizin, Muhibbî'nin kelime kadrosunu ortaya koymasının yanı sıra onun şiirlerinin incelenmesinde pek çok malzemeyi göz önüne sermektedir. Kelime türlerinin, kalıp ifadelerin, ayet, hadis, deyim, atasözü gibi özel ifadelerin tespitinde de kolaylık sağlamaktadır. TEBDİZ sisteminden elde edilen sonuçlara bakıldığında şairin deyimleri ve kalıp yapıları sıklıkla kullandığı dikkat çekmektedir. Bu durum da onun bir özelliği olarak yorumlanabilir.

Hazırlanan bu çalışma, genel olarak Dîvân şiiri alanında, özel olarak XVI. Yüzyıl ve Muhibbî üzerine yapılan çalışmalarda bir karşılaştırma kolaylığı sunmaktadır. Dîvân şairleri üzerine yapılan bağlamli dizin çalışmalarının artmasıyla üslup ve sözvarlığı incelemeleri karşılaştırmalı olarak ve somut verilerle daha sağlıklı bir şekilde yürütülecektir.

KAYNAKÇA

- AK Coşkun, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) - Kanunî Sultan Süleyman*, 1. b., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.
- , *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) – Kanunî Sultan Süleyman*, 2 cilt, 1. b., Trabzon: Trabzon Valiliği Yayınları, 2006.
- AKSOY Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, 2 cilt, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2015.
- CANIM Rıdvan, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 1. b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016.
- CEYLAN Ömür, *Kuşlar Dîvânı: Osmanlı Şiir Kuşları*, 4. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2015.
- COŞKUN Menderes, “Klasik Türk Şairinin Poetikası Üzerine”, *Bilig*, S. 56, 2011, ss. 57-80.
- ÇABUK Vahit, *Dîvân-ı Muhibbî (Kânûnî Sultan Süleyman’ın Şiirleri)*, 3 cilt, 1. b., İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser, 1980.
- DEVELLİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 30. b., Ankara: Aydın Kitabevi, 2013.
- DİLÇİN Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, 3. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2013.
- DURDU Mustafa, *Türk Edebiyatında Nasihat*, (Yüksek Lisans Tezi), Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.
- EDİRNELİ AHMED BÂDÎ EFENDİ, *Armağan (Dîvân Şiirinde Atasözleri ve Deyimler)*, Hzl.: Süreyya Ali Beyzadeoğlu, Müberra Gürgendereli, Fatih Günay, Cambridge: Harvard Üniversitesi Yakındoğu Dilleri ve Medeniyetleri Bölümü Yayınları, 2004.
- EYÜBOĞLU E. Kemal, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - I. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1973.
- , *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler - II. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1975.
- GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, 2 cilt, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.

- GÜLTEKİN İbrahim, “Taşlıcalı Yahyâ Bey’in Dîvânî’nda Nasihatname Türünde Yazılmış Şiirler ve Bu Şiirlerin Konuları, Dili ve Üslubuna Dair Bazı Hususiyetler”, *Turkish Studies*, C. 8/9, 2013, ss. 1525-52.
- GÜR Âlim, KOÇAKOĞLU Bedia, “Yeni Türk Edebiyatında Kaynak Olarak Poetika”, *Turkish Studies*, C. 4/1-I, 2009, ss. 79-187.
- İSEN Mustafa, BİLKAN Ali Fuat, *Sultan Şairler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1997.
- KÂM Ömer Ferit, *Dîvân Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tedkîkâtı)*, Hzl.: Halil Çeltik, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2008.
- KANAR Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2011.
- , *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Say Yayınları, 2009.
- KAPLAN Mahmut, *Aşkın Sultanı (Muhibbî, Kanunî’yi Anlatıyor)*, 1. b., İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2012.
- KARAGÖZ İsmail, (yay. ed.), *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, 6. b., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.
- KARAMAN Gülay, “Klasik Türk Şiiri Estetiğinde Sihir”, *Turkish Studies*, C. 10/8, 2015, ss. 1503-36.
- KARTAL Ahmet, *Tuhfe-i Remzî (Manzum Farsça-Türkçe Sözlük)*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2003.
- KELEŞ Reyhan, *Dîvân Şiirinde Âyet ve Hadis İktibasları*, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2016.
- KESİK Beyhan, ŞENÖDEYİCİ Özer, *Aruz Teori ve Uygulama*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015.
- KOÇU Reşat Ekrem, *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Doğan Kitap, 2015.
- LEVEND Agah Sırrı, *Dîvân Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 2. b., İstanbul: Dergah Yayınları, 2017.
- MACİT Muhsin, *Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları*, 3. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016.
- , “Kâfirî Mihrâb”, *Kırklar Dîvânı*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2009, ss. 103-6.
- MÜTERCİM ÂSİM EFENDİ, *Burhân-ı Katı*, Hzl.: Mürsel Öztürk, Derya Örs, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2009.
- PAKALIN Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, 3 cilt, 3. b.,

- İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1983.
- PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 20. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2011.
- PARLATIR İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Yargı Yayınevi, 2017.
- POLAT Esmâ, *XVII. Yüzyıl Dîvânlarında Nasihat*, (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018.
- REDHOUSE W. James, *Müntahabât-ı Lügât-i Osmâniyye*, Hzl.: Recep Toparlı, Betül Eyövgü Yılmaz, Yaşar Yılmaz, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2016.
- SERTOĞLU Midhat, *Osmanlı Tarih Lügati*, 1. b., İstanbul: Kurtuba Kitap, 2015.
- ŞENTÜRK Ahmet Atillâ, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2016.
- , *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017.
- TANYERİ M. Ali, “Muhibbî Dîvânı Üstüne”, *Dîvânlar Üstüne Eleştiriler 1*, 1. b., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2005, ss. 23-38.
- , *Örnekleriyle Dîvân Şiirinde Deyimler*, 1. b., Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
- TULUM Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2013.
- TUNÇ Semra, “Muhibbî Dîvânı’nda Şiir ve Şair ile İlgili Değerlendirmeler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 7 (2000), ss. 265-83.
- ULUDAĞ Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, 2. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2005.
- YAVUZ Kemal, YAVUZ Orhan, *Muhibbî Dîvânı – Bütün Şiirleri (İnceleme – Tenkitli Metin)*, 2 cilt, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016.
- YAVUZ Orhan vd., *Muhibbî Dîvânı - Bölge Yazma Eserler Nüshası (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)*, 1. b., Konya: Palet Yayınları, 2014.
- , *Muhibbî Dîvânı - Kendi Hattıyla*, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2014.
- YENİTERZİ Emine, “Klasik Türk Şiirinde Ülke ve Şehirlerin Meşhur Özellikleri”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 3, S. 15, 2010, ss. 301-34.
- YILDIRIM Nimet, *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kabalcı Yayınevi, 2008.
- YILMAZ Ahmet, “Muhibbî Dîvânı’nda Yemin Kalıpları”, *İSTEM (İslâm, San’at*,

Tarih, Edebiyat ve Mûsikîsi) Dergisi, S. 9, 2007, ss. 83-90.

YILMAZ Mehmet, *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b.,

İstanbul: Enderun Yayınları, 1992.

———, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, 1. b., İstanbul: Kesit

Yayınları, 2013.

ZAVOTÇU Gencay, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları,

2013.

ZÜLFE Ömer, *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde-Osmanlı Şiirinden Kelimeler,*

Kavramlar, Deyimler-, 1. b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2011.

<http://lugatim.com/> (Kubbealtı Lügatı)

<https://kuran.diyaret.gov.tr/>

<http://www.tebdiz.com/>

<http://sozluk.gov.tr/> (TDK sözlük)

EKLER:

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

A

āb: *Su.*

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan **āb** iniler / Olcak bir kişinin gözleri bî-ḥ'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*āb,*]

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yār-ı perî-çehre vü mey **āb** u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*āb,*]

Tabîbā teşneyem gāyet lebünden dil çü **āb** ister / Büt-i 'ışka giriftāram ser-ā-ser üstüḥ'ān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*āb,*]

Ābdār eyler Muhibbî şî'rini hem sūzināk / Āteş-ile **ābı** cem' itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*ābı, -ı*]

Çeşm-i giryānumla gönlüm ıztırāb üstindedür / N'eylesün dil zevrakı her demde **āb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*āb,*]

Gözümün yaşına mānend cihān içinde **āb** olmaz / Bu dil nālişler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*āb,*]

Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes **ābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*ābdan, -dan*]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / İzāruña ayak koyup basup ol **ābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*ābdan, -dan*]

Dilümden 'āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyündür vaşluñ **ābıyla** ider yoḥsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*ābıyla, -ı, -y, -la*]

ābād: *Bakımlı, güzel, bayındır, mamur.*

Gönlümün vīrānesin ol şāh **ābād** istemez / Hey ne zālimdür ki zūlm[ı] ḥoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [*ābād,*]

ābād eylegil: *İmar etmek, bayındır hale getirmek.*

Ḥāne-i dil olmadın vīrāne **ābād eylegil** / Yazılıpdur defter-i 'ışka ezelden saña ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*ābād eylegil, -gil*]

ābād eylemez: *İmar etmek, bayındır hale getirmek.*

Āh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / Şāh kim zālim ola mülkini **ābād eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*ābād eylemez, -mez*]

abdāl: *Kalenderi derviş II perişan âşık.*

Şol esīr-i 'ışk olan **abdāla** bak gel ḥusrevā / Baş açup serverlik ider 'āleme sultān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*abdāla, -a*]

abdāl-ı 'ışk olmışuz: *Aşk dervişi olmak.*

Baş açuk ğam tekeyesinde olmuşuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*abdāl-ı ‘ışk olmuşuz, -mış, -uz*]

ābdār eyler: Parlak etmek, parlatmak.

Ābdār eyler Muhibbî şî‘rini hem süzināk / Āteş-ile ābı cem’ itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*ābdār eyler, -r*]

āb-gīne: Şişe, sürāhi, kadeh II billûr, sırça, cam II elmas II ayna II gönül.

Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönülümüz / Bir dañı olmaz bütün ger sınsa bu **āb-gīnemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*āb-gīnemüz, -müz*]

āb-ı engür: Üzüm suyu II şarap.

İçen mey buldı ‘ömr-i cāvidānī / Meger āb-ı hayāt est **āb-ı engür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*āb-ı engür,]*

āb-ı hayāt: Hayat suyu, can veren su II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

İçen mey buldı ‘ömr-i cāvidānī / Meger **āb-ı hayāt** est āb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*āb-ı hayāt,]*

āb-ı hayāt: Hayat suyu, can veren su II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim **āb-ı hayāt** / Yār elinden zehr nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*āb-ı hayāt,]*

āb-ı hayāt: Hayat suyu, can veren su II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Hzır eger arayarak buldı ise **āb-ı hayāt** / Pîr-i meyḥāne keremden anı her an getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*āb-ı hayāt,]*

āb-ı hayvān: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Yār elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hzır elinden ger ölürse **āb-ı hayvān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*āb-ı hayvān,]*

āb-ı lutf-ıla: İyilik, cömertlik suyu.

Yudı yüzüm karasımı **āb-ı lutf-ıla** / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*āb-ı lutf-ıla, -ıla*]

āb-ı revān: Akar su.

Akidür **āb-ı revān** her yaña çeşmüm kûzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*āb-ı revān,]*

āb-ı revān eyledüm: Akarsu eylemek. // (Gözyaşının) akarsu gibi çok akmasını sağlamak.

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı hüsnüñe bu vech-ile girem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4). [āb-ı revān eyledüm, -dü, -m]

āb-ı revāndur: Akarsu II. Sevgilinin geçip gitmesi.

San serv-i sehî kaddi arar **āb-ı revāndur** / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2). [āb-ı revāndur, -dur]

‘ābid: İbâdet eden, kulluk eden kimse // Allah’ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse [Bu anlamda daha çok zâhit kelimesiyle birlikte kullanılır].

Eger **‘ābid** eger zâhid senüñ hüsnüñ ziyâd ister / Ki korkarlar qarâr itmez zemîn ü âsümân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3). [‘ābid,]

aç: Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.

Çün niķāb **açduñ** yüzüñden āfitāb / Utanup şeb çadırına ser çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4). [açduñ, -du, -ñ]

Her yaña başın **açar** dîvāneler boyn sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3). [açar, -ar]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu’anber gösterür / Geh döner gün yüzini **açup** münevver gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1). [açup, -up]

Almaga şabr-ı metā’ın bülbül-i bî-çārenüñ / Gonca hemyānın **açup** gül taceri zer gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3). [açup, -up]

Açup çün muşhaf-ı hüsnin tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdür kâmeti geldi yine ferhünde fālum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5). [açup, -up]

Aç yüzüñ çāk-i girîbān eylesün ‘āşıkıların / Güm güm ötsün hāy u hūdan gūşe-i meyhānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3). [aç,]

Gün yüzüñ ile alnuñ kim görse habîbüm / Dil çeşmin **açup** görmege şems [ü] kamer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3). [açup, -up]

Bu Muhibbî mest olup **açdı** ma’anî dircini / Bāde-i Hāfiz meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5). [açdı, -dı]

aç: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

Cān gözin **aç** bir nazar ol zülfi-i ‘anber-şayı gör / Her kılnda baglu yüz biñ ‘āşık-ı şeydāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1). [aç,]

Gözlerini **açmaga** yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var hūmār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3). [açmaga, -maga]

Geldi dehāna mîmüñ irem gibi murāda / Muşhaf cemālūñ **açup** kimdür tefe’’ül itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4). [açup, -up]

‘acabla: *Şaşırmaq, tuhaf karşılamak.*

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanunđa hâş / Kim **‘acablar** gül yanında eksük olmaz hâr u hês (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*‘acablar, -r*]

‘acâyib: *Garip, tuhaf, alışılmanın dışında, değişik.*

Niçe kim eyledüm pend ü naşîhat tutmadı gönüm / Yürür küyında dildaruñ **‘acâyib** derdmend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*‘acâyib,]*

‘aceb: *Acaba; merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim ne bilür / Yâr **‘aceb** eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

Sen tururken kime virem ben **‘aceb** dil bülbülün / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hayâsuz ‘arı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Şol kadar bārân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine yârũ eşer itmez **‘aceb** mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Niçe yıldur ki hârc olur yolında ol cefâkârũ / **‘Aceb** bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*‘aceb,]*

Bilsem cefâ kitabını kimden okur **‘aceb** / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Dîdeler segrür **‘aceb** ol gözi âfet mi gelür / Yaş revân oldu akar ol sehî-kâmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruhuñ buña **‘aceb** deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / **‘Aceb** n’oldı bugün inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*‘aceb,]*

Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme **‘aceb** dünyede bazar kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*‘aceb,]*

‘Aceb sünbül midür zülfüñ ya ‘anber / Dimâg-ı dehr olur andan mu‘atţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

‘Aceb bu gamze midür yâhu cellâd / Tutar hâzır elinde tîg u hançer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*‘aceb,]*

Hâk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur **‘aceb** bād-ı şehergâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*‘aceb,]*

Bulnur mı **‘aceb** bir gül anuñ yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*‘aceb,]*

‘Aceb bilsem n’içün cānān görünmez / Sitāremde meh-i tābān görünmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1249, Beyit 1*).
[‘aceb,]

Gülmedi ‘ālemdede bir gün bu dil-i ğamnākūmüz / Bilmezüz ne gösterür daħı ‘aceb eflākūmüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1276, Beyit 1*). [‘aceb,]

Hey ne zālîmsin ‘aceb ferdāyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maħşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [‘aceb,]

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-firīb / Bāda mı virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1321, Beyit 3*). [‘aceb,]

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘aceb ol lebleri ‘İsī-nefes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [‘aceb,]

‘aceb: *Şaşırtañ, hayrette bırakan, tuhaf II öyle bir.*

Leylî zülfüñi fikr ideli senüñ / Dil-i Mecnün ki ‘aceb ki şeydādur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1017, Beyit 2*). [‘aceb,]

Cān u dil nağdini virüp göñlüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dîvāne olmışdur ‘aceb sevdāsı var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [‘aceb,]

Cān u dil nağdini virüp göñlüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dîvāne olmışdur ‘aceb sevdāsı var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [‘aceb,]

Didüm cānā ‘aceb rüşen yüzüñ var / Didi taħsīn idüp yaħşı sözüñ var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [‘aceb,]

Bu ‘aceb bārān-ı eşküm ğarka virdi ‘ālemi / Hîç teskīn olmadı dil süznāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1079, Beyit 4*). [‘aceb,]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār hālüm var / Degül mümkin yüzün görmek ne ğod şabr u mecālüm var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1164, Beyit 1*). [‘aceb,]

Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘işkuñ nūrı / Bu ‘aceb gelmeye zāhid daħı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 4*). [‘aceb,]

Hāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1290, Beyit 2*). [‘aceb,]

Seni uyħuda görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda h’āb olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1328, Beyit 3*). [‘aceb,]

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā miħmān olur / Pādīşehdūr bu ‘aceb dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [‘aceb,]

Kūh-ı ğamda hūşı yok göñlüm ‘aceb şeydā imiş / Kūhken anuñ katında ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1448, Beyit 1*). [‘aceb,]

‘Aceb seħhārdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 2*). [‘aceb,]

‘aceb degül: *Şaşılmaz, garip deĝil.*

Bend-i belâda kalsa bu gönülüm **'aceb degül** / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*'aceb degül,]*

'aceb eylemeñüz: *Tuhaf karşılamak, şaşırmaq II ayıplamak, suçlamak, kınamak.*

İñilerse bu Muhibbîyi **'aceb eylemeñüz** / Her kaçan bir kişinüñ bağı tola hün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*'aceb eylemeñüz, -me, -ñüz]*

'aceb itme: *Tuhaf karşılamak, şaşırmaq II ayıplamak, suçlamak, kınamak.*

Görmesem 'arızuñı itme 'aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*'aceb itme, -me]*

'aceb kılmañ: *Tuhaf karşılamak, şaşırmaq II ayıplamak, suçlamak, kınamak.*

Şun'-ı Hakk'ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zâhidi kılmañ 'aceb çün anda var huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*'aceb kılmañ, -ma, -ñ]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezîz olursa şekkerden / Nigârüñ lebleri vaşfi zebânında mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Cân nişâr itsem **'aceb mi** sâkinüñ ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Muhibbî olsa dîvâne **'aceb mi** / Görür zencire beñzer kâküli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

'Aceb mi düd-ı âhumdan felek sakfı siyâh olsa / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Hañtuñı görelî artarsa **'aceb mi** gamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ var-ıdı hoş 'âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Çün gamdan özge kalmadı bir gam-güsârumuz / Geçse **'aceb mi** nâle ile rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*'aceb mi,]*

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün yüzün / Göklere irse **'aceb mi** nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Dil çerâğın şu'lelendürsem **'aceb mi** sînede / Gice gündüz nâr-ı 'ışk-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

İçerse nergisi kanum **'aceb mi** / Şarâb-ı nâz-ıla mestâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Eger yasdansa agyârı **'aceb mi** ol gül-i ra'nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hâra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Rüşen eylerse **'aceb mi** bu cihânı nür-ves / Çün görindi döstüm baña cemâlün hür-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

La'l-i lebinün yâdına cân virsem **'aceb mi** / Virdi gam Şîrîn-ile Ferhâd'ı görün baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [*'aceb mi,*]

'aceb mi: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Şerâr-ı 'ışkuñı cânâ **'aceb mi** dursa sînemde / Bulunur küller altında kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*'aceb mi,*]

'aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Gözüm yaşı **'aceb midür** benim her sū revân olsa / Hâyâl-i kaddi bâğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*'aceb midür, -dür*]

'aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Dâla dönse kâmetüm olsa **'aceb midür** dü-tâ / Taglar tākāt getürmez bār-ı gam arkamda var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*'aceb midür, -dür*]

'aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Gonca hemyânından alsa zer **‘aceb midür** şabâ / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*‘aceb midür, -dür*]

‘aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Dâğ-ı dilümle yansa vücudum **‘aceb midür** / ‘Işk âteşiyle sinede ol dâğ lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*‘aceb midür, -dür*]

‘aceb midür: *Şaşılır mı, tuhaf mı? (şaşılmaz, tuhaf değil).*

Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî **‘aceb midür** / Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*‘aceb midür, -dür*]

‘aceb olmaya: *Şaşırarak, hayret etmek, tuhaf karşılanmak.*

‘Aceb olmaya ger yârum benümle hem-nişin olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür ki şehlerle qarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*‘aceb olmaya, -ma, -y, -a*]

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Ğamzesi kanum içerse döstlar olmaz ‘aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dâ’im kanadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Ğayrânun olmışuz ğamuñ esrârını yiyüp / Farğ itmez-isek olmaz ‘aceb sol u sagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Güm güm ötse na‘ramuzdan tâs-ı çarğ olmaz ‘aceb / Hâlümüzce ehl-i ‘irfân içre hâlât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Giceler tâ şubh olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kâr-ı ‘ışk âsân mı sanduñ bilmedüñ iy bu’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*‘aceb olmaz,]*

‘aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Bâr-ı ğamdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemân / İnlesem olmaz ‘aceb sîne rebâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*‘aceb olmaz,]*

'aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Nâle vü feryādumı iştimeseñ olmaz 'āceb / Bülbül ünine çü 'ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*'āceb olmaz,]*

'aceb olmaz: *Şaşılmaz, tuhaf değildir, şaşılacak bir şey yok.*

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz 'aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*'aceb olmaz,]*

'acebdür: *Nasıl iştir? Nasıl? Nedendir? Acaba nedendir?.*

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz 'acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*'acebdür,]*

Güzellerden vefā ummak 'acebdür / Cefā dirseñ inen bisyār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*'acebdür,]*

Geçer āhum oħı çarħ-ı felekden / 'Acebdür katı gönlüne yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*'acebdür,]*

Bu cihāndan geçübün bil ki bile cānāndan / Bu 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*'acebdür,]*

'Acebdür āteş-i dil sâkin olmaz / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2*). [*'acebdür,]*

'acem: *İran ülkesi.*

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklîmine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*'acem,]*

'acep: *Acaba; merak, şüphe ve tereddüt bildiren soru zarfı.*

Muhibbî uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı görüp ta'zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*'acep,]*

acı: *Tadı ağızda yakıcı bir etki bırakan, dille alınan duygulardan tatlının karşıtı olan // İztırap verici, üzücü.*

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrūñ ammā şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*acıdur, -dur]*

Didiler cevri ü cefāyı zehrden acı veli / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*acı,]*

acı: *Üzüntü duymak, hâline kederlenmek.*

Ya kaşuñdan tîr-i gāmzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zāhrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*acıram, -r, -am]*

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünü ger / İledürse bü şabâ küyuña âhîr hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*acımazdum, -maz, -du, -m*]

acı sözinden: *Söyleneni üzecek, dokunaklı söz; sert, kırıcı, ağır söz.*

Müdde‘nün **acı sözinden** Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır san kâse-i fağfürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*acı sözinden, -i, -n, -den-inden*]

acı yaşlar dök: *Acı gözyaşları akıtmak, acı acı ağlamak.*

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka‘r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*acı yaşlar dök,]*

açıl: *Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.*

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / Dilberün vaşlı hemân sîm-ile zerden **açılır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*açılır, -ur*]

açıl: *Başlamak, çıkmak, ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

Yaksa eflâki şafağ gibi n’ola âhum odı / Āteş-i ‘ışkum şehâ çünki cigerden **açılır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*açılır, -ur*]

N’ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / Kim sa‘âdet kişiye vaqt-ı seherden **açılır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*açılır, -ur*]

açıl: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek // Bulunduğu yerden uzaklara gitmek, uzanmak, yayılmak.*

Ele sâğar alalum şevk-ile rindâne biraz / Gel diñüz **açılalum** gülşene yârâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*açılalum, -a, -lum*]

açıl: *(Sır, maksat, üzüntü, dert vb. gizli tutulan şeyler) Anlatılmak, ortaya konmak, söylenmek.*

Noğta dehenün sırrını fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye **açılmaya** bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [*açılmaya, -ma, -y, -a*]

Korkaram kim sırr-ı ‘ışkuñ genci bir gün **açıla** / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*açıla, -a*]

açıl: *Açık hale gelmek II (çiçek için) büyüyüp gonca hâlınden çıkmak, açmak.*

Her taraftan güller **açılır** cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse ‘izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*açılır, -ur*]

Çün bahâr oldı **açıldı** her taraftan lâleler / İçmeyen âdem midür gülgünleyn piyâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*açıldı, -dı*]

Kanda kim gül **açılır** lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim mağabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*açılır, -ur*]

Gördüğince gün yüzün ‘âşıkların nālân olur / Kanda kim **açıla** gül anda hezâr elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*açıla, -a*]

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür gülzâr-ı hüsninde **açılmış** gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*açılmış, -miş*]

Aglasam ol gönca-leb hândân olursa tañ mıdır / Her kaçan bārân ola gül **açılır** hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*açılır, -ur*]

Görmedüm ‘âlemdede ben bir mâh-rû agyârsuz / Gülşen içre nite kim bir gül **açılmaz** hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*açılmaz, -maz*]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi **açılmadıñ** / Bâğ-ı hüsnün dōstum sanma ki bārân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*açılmadıñ, -ma, -du, -ñ*]

İder bülbül kılur âh u figânı / Kaçan kim güller **açılıp** ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*açılıp, -up*]

Tañ degüldür ger raqīb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül **açıla** lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*açıla, -a*]

Eger yasdansa agyârı ‘aceb mi ol gül-i ra’nâ / Muqarrerdür gül **açılsa** ki dirler hâra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*açılsa, -sa*]

‘Arızını ben niçe gülzâra teşbîh eyleyem / **Açılır** gül ruhları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*açılır, -ur*]

‘âciz: Güçsüz, zayıf, beceriksiz.

Gün yüzünde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ naqşında **‘âcizdür** kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*‘âcizdür, -dür*]

Bilün-ile agzuñuñ vaşında **‘âciz** hâmeler / Sırr-ı gaybı bilmede kâşır-durur ‘allâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*‘âciz,]*

açuk: Kapalı, örtülü, bağı, katlı veya kilitli durumda olmayan, açılmış.

Pâdişâh-ı ‘ışk dergâhı **açuk** gelsün gelen / Men‘ olunmaz hîç kes ‘ışk ehli derbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*açuk,]*

‘acüz: Kocakarı, kötü huylu yaşlı kadın // Eski, köhne.

Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne **‘acüz** ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne qabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*‘acüz,]*

‘acüze: Kocakarı, huysuz, suratsız yaşlı kadın // Eski, köhne.

Muhibbî olma dünyânun muhibbi / **‘Acüze**ye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*‘acüze, -y, -e*]

ad: İsim, şan, şöhret.

Ka'be kūyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez **adı** ammā hācīdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*adı, -ı*]

Ġamla ũlfet tutdı gönñlüm añmañuz şādī **adın** / 'Āşık-ı ğam-ñörlar çün şādīden bīrūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*adın, -ın*]

Zūlfini añsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse 'anber **adın** añmaz müşğ-i Tātār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*adın, -ı, -n*]

Sehv-ile itüm dimiş ben 'āşıkā bir kez nigār / **Adın** añdum diyü ol demden peşīmāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*adın, -ı, -n*]

Sevdüğüm kimdür anuñ **adını** çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*adını, -ı, -n, -ı*]

Döstar rāh-ı 'ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı 'ışk içre anılır **adumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*adumuz, -umuz*]

Bu Muhibbī şīşe-i nāmūsı çalsa taşlara / Döstar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün **ad** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*ad,]*

Ĥattāt-ı ezel eyledi Mecnūn'uñ **adını** hakk / Yazdı Muhibbī **adını** itdi anı tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*adını, -ı, -n, -ı*]

Ĥattāt-ı ezel eyledi Mecnūn'uñ **adını** hakk / Yazdı Muhibbī **adını** itdi anı tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*adını, -ı, -n, -ı*]

ad ideyim: *İsim yapmak, ad yapmak, ün salmak, şöret olmak.*

Ko yoluñda öleyim ben dañı bir **ad ideyim** / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*ad ideyim, -e, -y, -im*]

ad ideyim: *İsim yapmak, ad yapmak, ün salmak, şöret olmak.*

Ko yoluñda öleyim ben dañı bir **ad ideyim** / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*ad ideyim, -e, -y, -im*]

ādāb: *Bir toplulukta uyulması gereken ve insanlar arasındaki davranışları düzenleyen nezāket, saygı ve görgü kuralları.*

Meygede **ādābını** şūfī ne bilsün sor baña / Ĥürmetin ol dergehūñ 'ālī-cenābīler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*ādābını, -ı, -n, -ı*]

Meygede **ādābını** mest ü ĥarāb olan bilür / Gözlerüz meyñāne ĥadrin rind ü ĥallāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*ādābını, -ı, -n, -ı*]

adas: *Aynı adı taşıyanlardan her biri // Dost, arkadaş.*

Beni dīvāne görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnūn'a **adas** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*adas,]*

'adem: *Yokluk.*

Dil ü cân gitdi ‘**adem** mülkine vaşluñ arayı / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*‘adem,]*

Gitdükçe ‘**adem** mülkine iy rûh-ı revānum / Zād-ı gamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*‘adem,]*

ādem: *İnsan, adam. // Birinin yanında hizmet eden kişi.*

Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm **ādemümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*ādemümüz, -ümüz]*

ādem: *İnsan, beşer.*

Çün bahār oldı açıldı her tarafdan lāleler / İçmeyen **ādem** midür gülgünleyin piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*ādem,]*

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / **Ādemler** alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*ādemler, -ler]*

Göñlini ‘āşıkıların ol çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne sāhirdür gözün sihr eyleyüp **ādem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*ādem,]*

İy gönül bir dem temāşā eyle eşküm cüyını / **Ādemün** göñlin açan ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*ādemün, -ün]*

Peride yok-durur **ādemde** hergiz / Eger hūrî disem bir pāre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [*ādemde, -de]*

Cihān içinde **ādem** bī-gam olmaz / Meğer hayvān ola ol **ādem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*ādem,]*

Ol yār benümle bir dem olduğu yokdur olmaz / Mūnis perīye **ādem** olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [*ādem,]*

Saña ger hūr [u] perī dirsem olur bu söz haṭā / Zīra kim ehl-i başiret anlara **ādem** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*ādem,]*

Çünkü vefā vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / **Ādemle** sakın eyleme dünyāda ihtilāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [*ādemle, -le]*

ādem: *İnsan, beşer // ilk yaratılan insan ve ilk peygamber, Hz. Ādem.*

‘Ārızında dāne-i hālīne el sunma sakın / **Ādem’i** cennet içinden çıkararak çün dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*ādem’i, -i]*

ādem olmaz: *İyi, şahsiyet sahibi, ideal bir insan olmak.*

Cihān içinde ādem bī-gam olmaz / Meğer hayvān ola ol **ādem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*ādem olmaz, -maz]*

ādem olmaz: *İyi, şahsiyet sahibi, ideal bir insan olmak.*

Muhibbî hoş görür 'ışk 'ālemini / Ki bundan özge hergiz **ādem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*).
[*ādem olmaz, -maz*]

ādemî: *Ademoğlu, insanlar // İnsan, insanoğlu, insan soyundan.*

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı **ādemî** / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir bañr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*ādemî,*]

Ĥaṭā-y-ıla yüzüñe gül didümse / Ĥaṭā itse n'ola kul **ādemîdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*).
[*ādemîdür, -dür*]

'ādet: *Herkes tarafından uyulan hal, olagelmiş, alışılmış şey, usûl, görenek II alışkanlık, huy, tabiat.*

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini zencîrler / Dāyimā **'ādetdür** olur bend içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*'ādetdür, -dür*]

Beni derd-ile öldürdün lebüñden büse ihsân it / Ĥadîmî böyledür **'ādet** ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*'ādet,*]

Dagıdaldan zülfini dagıldı 'aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır **'ādet** budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*'ādet,*]

Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'aqluñı divşür / Ezelden böyledür **'ādet** aña hiç āsîtin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*'ādet,*]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür **'ādet** Muhibbî olsa turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*'ādet,*]

Nāle vü feryādumi işitmeseñ olmaz 'āceb / Bülbül ünine çü **'ādetdür** bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*'ādetdür, -dür*]

Ĥāl-i müşğîñüñ dehāñuñ üzre düşmişdür ġalaṭ / Komadı Ĥaṭṭātlar **'ādet** degül mîme nuṭat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*'ādet,*]

ādet olmuşdur: *Gelenek durumuna gelmiş olmak, herkes tarafından yapılır olmak II alışkanlık durumuna gelmek.*

Yol Ĥaṭar dervend-i 'ışkuñ diyü āġāh eylerüz / Sîne-i ṭablı döġüp olmuşdur ādet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [*ādet olmuşdur, -miş, -dur*]

adı var: *(sadece, yalnız) adı var: kıymeti yok, sâdece nâmi var, şöreti yersiz II mevcut değil, hayâlî.*

Adı var Mecnûn'uñ ammâ bir saçı leylî-veşüñ / Görmişem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*adı var,*]

ad-ıla san: *İsim ve şöret.*

Ko yoluñda öleyim ben dañı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammâ **ad-ıla san** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*ad-ıla san,*]

'adü: *Düşman II Rakip.*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşürümüz / Togrulup gitti **'adūnuñ** cānın ala tūrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*'adūnuñ, -nuñ*]

Kellesin kaldurmaga yirden **'adūnuñ** her zamān / Komaz elden nīzeyi hāzır tutar her birümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*'adūnuñ, -nuñ*]

adumı kodılar: *Ad koymak: bir kimse veya nesneye isim koymak, bir adla adlandırmak, tesmiye etmek.*

Beni dīvāne görüp berr-i ğamda / Kodılar adumı Mecnūn'a adaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*adumı kodılar, -um, -ı, -dı, -lar*]

āfāk: *Ufuklar.*

Ok u ya almış ele ğamzesi dil almak için / Birbirine urup **āfākı** pür-āşüb olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*āfākı, -ı*]

āferin: *Beğenme, takdir, teşvik duygularını anlatmak için kullanılır; yaşa, var ol, bravo!.*

Çün Muhibbī urdı varlık terkini / **Āferin** her işi dervīşānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*āferin,]*

Bezm-i ğamda **āferin** ol 'āşık-ı ser-bāza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*āferin,]*

āferin itmez: *Beğenmek, alkışlamak, takdir etmek.*

Āferin itmez misin ol 'āşık kim her seher / Āteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*āferin itmez, -mez*]

āfet: *İnsanı şaşkına çevirip aklını başından alacak kadar güzel kadın // İnsana āfet gibi tesir eden güzel.*

Dīdeler segrür 'aceb ol gözi **āfet** mi gelür / Yaş revān oldu akar ol sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*āfet,]*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hāk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey **āfet** beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*āfet,]*

āfet-i cān: *İztirap çektiren, can yakıcı şey veya kimse // İnsana āfet gibi tesir eden güzel.*

..... **āfet-i cān** / Ğamzesi hastasınıñ zaħmına tīmāra gider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*āfet-i cān,]*

āfet-i cān: *İztirap çektiren, can yakıcı şey veya kimse // İnsana āfet gibi tesir eden güzel.*

Hūblar gerçi cihān içre firāvān añılır / Lık ol **āfet-i cān** serv[er]-i hūbān añılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*āfet-i cān,]*

āfitāb: *Güneş.*

Kara zūlfūñ şeb-i tārđür velī aña hicāb olmaz / Cemālūñ 'ālem-ārādur muķābil **āfitāb** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*āfitāb,]*

Gün yüzüñ şavkınde cānā **āfitāba** bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*āfitāba, -a*]

āfitāb: *Güneş II Sevgili, dost.*

Çün niķāb açduñ yüzüñden **āfitāb** / Utanup şeb çadırına ser çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*āfitāb,]*

āfitāb u māh-tāba: *Güneş ve ay.*

Gün yüzüñ birle kamer alnuñ yiter ‘āşıqlara / Gice gündüz **āfitāb u māh-tāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*āfitāb u māh-tāba, -a*]

āfitāb-ı hüsn: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Sakın cemāl ü hüsnüñi iy **āfitāb-ı hüsn** / Gökler yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsn,]*

āfitāb-ı hüsn: *Güzellik güneşi II sevgili.*

İy **āfitāb-ı hüsn** gitmedi sāyem yanumdan āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsn,]*

āfitāb-ı hüsn: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Āfitāb-ı hüsn kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muķavves kaşlaruñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*āfitāb-ı hüsn, -e*]

āfitāb-ı hüsn-ile: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Yār şirīndür dilā şeftālū-yı la‘le iriş / **Āfitāb-ı hüsn-ile** bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 1*). [*āfitāb-ı hüsn-ile, -ile*]

āfitāb-ı hüsnini: *Güzellik güneşi II sevgili.*

İy Muhibbī kim görürse **āfitāb-ı hüsnini** / Göz yumar hiç ārzū-yı māh-ı tībān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*āfitāb-ı hüsnini, -i, -n, -i*]

āfitāb-ı hüsnün: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālūñ ayını iy **āfitāb-ı hüsnün** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsnün,]*

āfitāb-ı hüsnün: *Güzellik güneşi II sevgili.*

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālūñ ayını iy **āfitāb-ı hüsnün** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*āfitāb-ı hüsnün,]*

'afv eyle: Affetmek, bağışlamak, mazur görmek.

Yanuñda eger sevme günâh-ısa nigârâ / 'Afv eyle hatâ eylemedük çün beşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4). [*'afv eyle,*]

'afv eyle: Affetmek, bağışlamak, mazur görmek.

Suçını Muhibbî'nün 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dîvâna kabûl itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5). [*'afv eyle,*]

âğ: İplik, sicim veya tel gibi malzemeden kafes şeklinde örülmüş, göz göz seyrek örgü // zülf.

Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege / Zülfî âğında Muhibbî hâli anuñ dânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7). [*âğında, -i, -n, -da*]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımış / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [*âğ-ımış, -i, -miş*]

agac: Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarıya doğru yükselen ve gittikçe incelerek dallara ayrılan, kereste veya odun olmaya elverişli uzun ömürlü bitki.

Sen güzeller şâhınıñ pâyına îşâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar dirhem ü dinâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [*agaçlar, -lar*]

âgâh: Haberi olan, haberi, haberdar.

Düşmemişken ana rahmine dağı Mecnûn-ı zâr / Zülf-i Leylâ'dan dil -i dîvânemüz âgâh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3). [*âgâh,*]

âgâh eylerüz: Bilgi sahibi etmek, haberdar etmek, bildirmek.

Yol hatâr dervend-i 'ışkuñ diyü âgâh eylerüz / Sîne-i tablı döğüp olmışdur âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4). [*âgâh eylerüz, -r, -üz*]

âğâz eyler: Başlamak.

Raķîb ölmüş didüm el-ḥamdü-lillâh / Ölen[de] hōş dil eyler ḥamde âğâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2). [*âğâz eyler, -r*]

âğâz u encâm-ı cihân: Dünyanın başı ve sonu.

Dōstlar âğâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4). [*âğâz u encâm-ı cihân,*]

agın çeker: Ağ çekmek, avlanmak için ağdan tuzak kurmak.

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur anuñ agın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3). [*agın çeker, -er*]

āġište olursa: *Bulaşmak, sirayet etmek, bir şey diğeriine karışmış olmak II kucaklaşmak, kucak kucağa olmak.*

Ne ‘aceb hūn-ıla **āġište olursa** dilümüz / ‘Işk suyu-y-ıla muħammerdür ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [*āġište olursa, -ur, -sa*]

agız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber **agızından** düşer / Sanki söyler tûtîdür kim sükker **agızından** düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*agızından, -i, -n, -dan*]

Bıkr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ‘ itse ġazel / Kapışurlar sanasın kim gevher **agızından** düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*agızından, -i, -n, -dan*]

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ **agızından** düşürmiş üstüh‘ânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*agızından, -ından*]

Agzına şebnem sehergeh nergisüñ su dökdüğü / Lâle ile gice mey içmiş bu ki maħmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*agzına, -ına*]

Sun **agzuma** dehânuñ şekkerini / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*agzuma, -um, -a*]

Şîrîn lebüñüñ vaşfın iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu **agzı** şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*agzı, -ı*]

agız: *Başlangıç / Ön / Bu boşluğın dudaklarla çevrili olan dış kısmı / Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı.*

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar **agızından** düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*agızından, -i, -n, -dan*]

agız: *İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv. // Sevgilinin ağzı.*

Bilüñ-ile **agzuñuñ** vaşfında ‘âciz hâmeler / Sırr-ı ġaybı bilmede kâşır-durur ‘allâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*agzuñuñ, -uñ, -uñ*]

Noġtadur **agzı** didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*agzı, -ı*]

Öpdüğün gördüm kadeh **agzında** ol meh-pärenüñ / Ol sebeddendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*agzında, -i, -n, -da*]

Ger dehân olsa lebüñde beñzedürdüm ġoncaya / **Agzuña** kim beñzedür ġonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*agzuña, -uñ, -a*]

agla: *Acı, keder, pişmanlık ve bazen da sevinçten göz yaşı dökmek II üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.*

Turma **agla** iy gözüm ola ki dilber raħm ide / Senge çün bārân ider geçse zamân te’sşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*agla,]*

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigâr / Eşk-i çeşmüm aña dînâr u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*aglamayınca, -ma, -y, -ınca*]

Çoklar yaşasun rahm kılup yaşuma her bār / **Aglar** bile yanumca benüm dīde-i hūnbār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 1*). [aglar, -r]

Aglayup zārılık ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 2*). [aglayup, -y, -up]

Bu semāda görineni berķ u bārān sanmañuz / Çarķ-ı gerdān yakılup ben sūhte için **aglar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 3*). [aglar, -r]

La'l-i nābuñ hasretinden bu Muhibbī **aglasa** / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [aglasa, -sa]

Aglasam ol gonca-leb hāndān olursa tañ mıdur / Her kaçan bārān ola gül açılır hāndān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 6*). [aglasam, -sa, -m]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāğ-ı hüsnuñ dōstum sanma ki bārān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5*). [aglamayınca, -ma, -y, -ınca]

Aglar-ısa bu Muhibbī tañ mıdur Ya'ķūb-veş / Görelī dīde haķ-ı sebzūñi yaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 5*). [aglar-ısa, -r, -ısa]

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 4*). [aglayup, -y, -up]

Ol gül-i nevesteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şūbh olunca inleyüp derdiyle bülbül **aglamış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 3*). [aglamış, -mış]

Aglamakla kalmadı iy dīde yaşuñ kan-ıla / Yūri var şimden girü hūn-ı ciğerden eyle karz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 3*). [aglamakla, -mak, -la]

aglat: Birisinin ağlamasına sebep olmak. II üzmek, kederlendirmek.

Beni **aglatma** gel hanum hāzer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 3*). [aglatma, -ma]

(.) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp **aglatmayıcak** komaz anı āķir-i kār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 11*). [aglatmayıcak, -ma, -y, -ıcak]

Yiter **aglatma** beni dōst yaşumdan hāzer it / 'Ālemi ğarķa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [aglatma, -ma]

ağyār: Gayrılar, başkaları II dost olmayanlar, düşmanlar II (āşığa göre) sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler.

Yārı **ağyār-ıla** gördüm san gül oynar hār-ıla / Bülbül-i şūrīde-veş bu āh u zārüm aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [ağyār-ıla, -ıla]

Bir nazar kılmaz o meh-rū 'āşıkuñ zārın görür / Bir nefes olmaz cüdā yanından **ağyārın** görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [ağyārın, -ın]

Salınur gül hār-ıla salınma sen **ağyār-ıla** / Cünbişi ra'nā gülüñ gülşende nā-şāyestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 4*). [ağyār-ıla, -ıla]

Muhibbī yārı **ağyār-ıla** gördüm / Didüm 'ālemde gül var mı dikensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 5*). [ağyār-ıla, -ıla]

Görün **agyarı** yaruñ işiginde / Perî olmaz imiş âh Ehremenşüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*agyarı, -ı*]

Görmedüm ‘âlemde ben bir mâh-rû **agyarsuz** / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*agyarsuz, -suz*]

Sa’y eyleme **agyarsuz** yâr ele girmez / Gülşende nite bir gül-i bî-hâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*agyarsuz, -suz*]

İrem bâğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider **agyarı** kapuñdan ki bülbülle gurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*agyarı, -ı*]

Yâr **agyâr-ıla** bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*agyâr-ıla, -ıla*]

Dilberüñ **agyarı** bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân bâğında hiç bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*agyarı, -ı*]

Ben esîr-i hicrem [ü] **agyâr** mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*agyâr,]*

Yâr sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönlüme / Anı izhâr eyledi bildüm o da **agyâr-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*agyâr-ımış, -ı, -mış*]

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı **agyâr** / Tutar mı hiç şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*agyâr,]*

Yâr **agyâr-ıla** gördüm nite kim gül hâr-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñcün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*agyâr-ıla, -ıla*]

Eger yasdansa **agyarı** ‘aceb mi ol gül-i ra’nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hâra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*agyarı, -ı*]

Saña cevri ide Muhibbî yâr **agyâra** vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*agyâra, -a*]

Sen çemen seyirin iderseñ döstlar **agyâr-ıla** / N’içün olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*agyâr-ıla, -ıla*]

Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz **agyâra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*agyâra, -a*]

agzına alur: Ağzına götürmek, ağız içine sokmak.

Zülfî ucını alur agzına mest olsa nigâr / Def’-i büy-ı mey içün ya’nî karanfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*agzına alur, -ına-ur*]

agzından düşer: Sözüñü etmek, söylemek, konuşmak.

Her kaçan şîrin kelâm ol dilber **agzından düşer** / Sanki söyler tütüdü kim sükker **agzından düşer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*agzından düşer, -er*]

agzından düşer: Sözüñü etmek, söylemek, konuşmak.

Sakın aldanma rakīb-i rū-siyāhuñ kavline / Bir gurāb ötetura niçe şer **agzından düşer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*agzından düşer, -er*]

agzından düşer: *Sözünü etmek, söylemek, konuşmak.*

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikâyet söz er **agzından düşer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*agzından düşer, -er-i, -n, -dan*]

agzuma almadın: (*Sevgilinin*) *dudağını (âşık) ağzına almak, emmek, öpmek.*

La‘l-i şîrîñüñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sîneme urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*agzuma almadın, -madın*]

âh: *Kullanıldığı yere ve sesin tonuna göre maddî veya mânevî bir acıyı, ağrı, ızdırıp, pişmanlık, esef, acıma, özlem, yanıp yakılma, yeis, ümitsizlik, beğenme, hayranlık vb. duyguları ifâde eder.*

Gögsüme uran lâle gibi dağı benüm **âh** / Ol hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*âh,]*

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildâruñ **âh** / Her kaçan baksam nazâr kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*âh,]*

Hicrân şebinde hasta olupdur Muhibbî **âh** / Bir derdi var ki derdini ancak Hudâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*âh,]*

‘İşkî cānum gibi saklarken olur halka ‘ayân / **Āh** bu ğammâzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*âh,]*

Dil perîşân idi **âh** oldu yine dağı beter / Süñbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*âh,]*

Salınur ‘işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / **Āh** bu şîveyi ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*âh,]*

Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum ‘âlemde **âh** / Bu söz-imiş mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*âh,]*

Ebed ma‘mûr olmaz mülk-i dil **âh** / Gözi Tâtâr-veş yağmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*âh,]*

Bir sencileyin ‘âşıkı ferdâya salar **âh** / Yüze gülici âl-ıla ‘ayyâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*âh,]*

Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer **âh** / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*âh,]*

Sakladum esrâr-ı ‘ışkı lîk izhâr itdi **âh** / Kanlu yaşumı gören didi ki rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*âh,]*

‘Aceb mi düd-ı âhumdan felek sakfî siyâh olsa / Baña göstermeyen gün **âh** meh-i nâ-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*âh,]*

Görmedin dil bağladum **âh** ol cefākârî henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*âh,]*

- Çeşm-i bîmārın göreliden ol kemān ebrûnuñ **āh** / Olmuşam derdā anuñ hicriyle bîmārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*āh,]*
- Görün ağyārı yāruñ işiginde / Perī olmaz imiş **āh** Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*āh,]*
- Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** / Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*āh,]*
- Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** / Yaşum tār u kadūm çeng olalı **āh** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*āh,]*
- Āh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / Şāh kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*āh,]*
- Şād olurдум kûyına varsam anuñ biñ cān-ıla / Men‘ ider şād olduğum **āh** ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*āh,]*
- Görelī ol serv-kaddī cāmi‘-i hūsn içre **āh** / Kāmet ide diyü nāgāh biz iķāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*āh,]*
- Yollarda kaldı gözlerüm **āh** intizār-ıla / Gel hadden aşdı iki gözüm intizārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [*āh,]*
- Gözüm yaşıyla **āh** āhum elinden / Olupdur bu ikisi kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*āh,]*
- Āh ğam şebinde giceler tā şubh olınca iñlerem / Bu nev‘ edür hālüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*āh,]*
- Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu derd-i ‘işka olmaz imiş **āh** devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*āh,]*
- Sevdā-yı zūlf başuma çünki belā imiş / Artmakdadur gün-be-gün **āh** bu belā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*āh,]*
- Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daħı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi **āh** bu dil-i zārüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*āh,]*
- Bir sencileyin var mı t̄abīb-i dil ü cān **āh** / Bir bencileyin derd-ile bîmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*āh,]*
- Muhibbî kışsa-i ğuşşam benüm **āh** / Yanında dilberüñ efsāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*āh,]*
- İy āfītāb-ı hūsn ğitmedi sāyem yanumdan **āh** / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*āh,]*
- Zūlfüne bu dil **āh** senüñ mübtelā imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*āh,]*
- Gelür hayālī çeşmüme ammā görünmez **āh** / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*āh,]*
- Çün şeb ola h‘āb-ıla herkes huzūr ider / Ferdā ğamını ben çekerem **āh** gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*āh,]*
- Özin bilmez katı dil-ħastedür **āh** / T̄abībā kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*āh,]*

Yüzüme bakmaz oldı **âh** yine yâr-ı cefâkârum / Raķı̄büm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5). [âh,]

İdiser sırrımı **âh** ‘äleme fâş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [âh,]

âh: *Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi II âh ederek inleme, feryat, inilti II âh etme sonucu çıkan duman.*

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhân eyleyem ben sîne / **Âhum** ile göz yaşı ‘âlemlere rüsvâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4). [âhum, -um]

Güzellik burcına mâhum ‘urüc itdünise zulm itme / Sakın ‘âşıklar **âhundan** zemîn ü âsümân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4). [âhundan, -ı, -n, -dan]

Esrâr-ı ‘ışk gerçi ki gizlü hâzinedür / Korkum budur ki **âhum** ile âşikâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2). [âhum, -um]

Âhum şehâbı ger döke bârân-ı eşkümi / Bu sîne bağı gül bitürür lâlezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [âhum, -um]

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde **âh-ıla** / İy Muhibbî götürüp yirden anı bâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5). [âh-ıla, -ıla]

ÇarĤ tennürına **âhum** bir hârâret virdi kim / Mâh-ı nev anı bişüp mâhî gibi biryân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3). [âhum, -um]

Mu‘âvin olmasa **âhum** kad ü bâlâña irmezdüm / Felek tâkına çıkmaga benüm müşğîn kemendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3). [âhum, -um]

Şol kadar bârân-ı eşk **âhum** şehâbından yagar / Kâlbine yârûñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4). [âhum, -um]

ĤavĤ idüp **âhım** zencîr idinüp göz yaşımı / Dil-i dîvâneyi gör kim niçe şîrâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3). [âhım, -ı, -n, -ı]

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ġarĤ itmede / Râh-ı ‘ışkuñda murâda irgüren ol **âhdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2). [âhdur, -dur]

Kâlbine **âhum** eşer kılmaz benüm / Seng-i hârâdur yâhüd pülâddur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4). [âhum, -um]

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm **âh** gündüz irişe vehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4). [âh,]

Tañ mı cüş itse Muhibbî **âh-ıla** deryâ-yı eşk / Rüzigâr esdükçe kim dir baħr-i bî-pâyân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7). [âh-ıla, -ıla]

Bi-hamdi’llâh kamer tal‘at yine bir mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seħergeh **âhumuz** vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1). [âhumuz, -umuz]

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pâdişâhı / Yaşum leşker baña **âhum** ‘alemdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3). [âhum, -um]

Şâh-ı ‘ışkam bir kadeħ mey başuma efser yiter / **Âhumuñ** düd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1). [âhumuñ, -um, -uñ]

- Her kanda isem derd ü ğamıdır baña hem-dem / **Āhum** yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*āhum, -um*]
- Āhumuñ her dem hevāsı kūyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*āhumuñ, -um, -uñ*]
- Derün-ı sîneden dem dem gelenler āh u zārıdır / Giceler görinen encüm degül **āhum** şerārıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*āhum, -um*]
- (Ė) Ğayetde enīs oldı baña āh u fiġān / Oldı dil āyinesi **āhum-ıla** jeng ü ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*āhum-ıla, -um, -ıla*]
- Āhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş **āh** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*āh,*]
- Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i kūyin / İy bād-ı şabā sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*āhum, -um*]
- Leşker-i eşki çeküp **āhuñ** livāsın kaldurup / İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*āhuñ, -uñ*]
- Gözüm yaşıyla āh **āhum** elinden / Olupdur bu ikisi kâşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*āhum, -um*]
- Bahr oldı gözüm yaşı telāṭumlar iderse / **Āhum** yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*āhum, -um*]
- Āhum ile gözlerüm yaşı benüm / Kālbi āhendür aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*āhum, -um*]
- Mihrūñle yine zerrelerüm irdi semāya / **Āhum** yiliyle oldı cihān pür hevā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*āhum, -um*]
- Oda yanar şu‘lesinden **āhumuñ** bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaṭredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*āhumuñ, -um, -uñ*]
- Āhum ejderdür derün-ı sînem olmış aña ġār / Odlar kim saçılır ejder şerārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*āhum, -um*]
- Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i hāreye / **Āhum** ammā katı ğöñline anuñ kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*āhum, -um*]
- Āhum ejder görünür bu sîne ġārıdır diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*āhum, -um*]
- Āhum eflāke irüp oldı melā`ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taḥt-ı şerādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*āhum, -um*]
- Degül hicrān şebinde şem‘e hācet / Ki **āhum** şem‘a-i beytü’l-ḥazān bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [*āhum, -um*]
- Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı ḥil‘at / **Āhum** da Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*āhum, -um*]
- Āhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencir olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldı bu Muhibbî şir-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*āhını, -ı, -n, -ı*]

Åhdan zencîr idüp bu gönlümün kãdîline / Yakmaga ğam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*ãhdan, -dan*]

Ferhãd belã kühina çün pâdaş imiş / **Åhi** 'alem ü sîne tabl [u] ğam sipãh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*ãhi, -ı*]

İlãhî nãr-ı **ãhumdan** gül-i terdür ki sen sakla / Ki **ãhumdan** benüm pürdür zemîn ü âsümãn âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*ãhumdan, -um, -dan*]

Geh akar dilde yaşum ğãh ider **ãhum** 'ayãn âteş / Hãrãb eyler bu şehri bir zamãn su bir zamãn âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*ãhum, -um*]

Dil derdini iy dõst saña niçe idem 'arz / **Åhumla** yaşumdan toludur çün felek ü 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*ãhumla, -um, -la*]

ãh çekdüm: *Yürek yanıklığı ile iç çekip uzun uzun ah demek II feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.*

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm ãh / Her kim işitse diye bu derdmendün derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*ãh çekdüm, -dũ, -m*]

ãh eyle: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Hergiz görürem eylemedün hãyr-ı 'amel sen / **Åh eyle** dilã dideleründen döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*ãh eyle,]*

ãh eyledükçe: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Dür dişleri firãkıyla sünbül saçın aňup / **Åh eyledükçe** yaş ki dökem dãne dãnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*ãh eyledükçe, -dükçe*]

ãh eyledükçe: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Åh eyledükçe itdi telãtüm sirişkümüz / Deryã gibi Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*ãh eyledükçe, -dükçe*]

ãh eyledükçe: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Åh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ âteşi / Odlara yakan 'ãşıkı bildüm hevã imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*ãh eyledükçe, -dükçe*]

ãh eylegil: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

İşidüp 'ışkdan şadã itdi hemãn-dem dil hurüş / 'İşk dir **ãh eylegil** 'aql ise dir olgıl hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*ãh eylegil, -gil*]

ãh eyleme: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Şem'-i hüsne yanagör pervãne-veş **ãh eyleme** / 'Åşık-ı şãbit-kãdem 'ışk içre feryãd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*ãh eyleme, -me*]

āh eyleme: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

O şem'ün devr-i hıttını görüp **āh eyleme** iy dil / Bilür her kim ki 'ākıldür ki olmaz bī-duhān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*āh eyleme, -me*]

āh eyleme: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Mest çeşmi h'āba varmışken dilā **āh eyleme** / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*āh eyleme, -me*]

āh eylemeyem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Etümi kirm-i belā yirse de **āh eylemeyem** / Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*āh eylemeyem, -me, -y, -e, -m*]

āh eylerem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Küh-i gâmda kalmışamdur rüz u şeb **āh eylerem** / Bilmezem kim n'olısar hālüm benüm dildârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*āh eylerem, -r, -em*]

āh eyler-isem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Salınur her yaña biñ nāz-ıla **āh eyler-isem** / Nite kim serv-i sehī kıdd-i büleğin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*āh eyler-isem, -r, -i, -se, -m*]

āh eylese: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Gönül **āh eylese** zülfün hümāsı nāgehān dıtrr / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān dıtrr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*āh eylese, -se*]

āh eyleşem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Serverā kıddün görüp derd-ile ger **āh eyleşem** / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*āh eyleşem, -se, -m*]

āh eyleşem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan **āh eyleşem** / Dāne dāne gözlerümden dökilür hem çü kirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*āh eyleşem, -se, -m*]

āh eyleşem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Aglayup **āh eyleşem** gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*āh eyleşem, -se, -m*]

āh eyleşem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Giceler hüsnuñ bahārın fikr idüp **āh eylesem** / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*āh eylesem, -se, -m*]

āh eyleseñ: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

İy Muhibbî ne kadar **āh eyleseñ** güş eylemez / Seng-i hārādan katıdur göñli gel feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*āh eyleseñ, -se, -ñ*]

āh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Yāra ‘arz-ı hāl için **āh eyleyüp** kan aglasam / Hīç te’sīr eylemez kalbin meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*āh eyleyüp, -y, -üp*]

āh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Kāmet itse ol sehī servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf **āh eyleyüp** yüğrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*āh eyleyüp, -y, -üp*]

āh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Her kaçan **āh eyleyüp** döksem gözüm bārānını / Gül gibi gülzār-ı hüsni içre göñül hāndān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*āh eyleyüp, -y, -üp*]

āh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme **āh eyleyüp** / Didi çün yaşum yañılmaz ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*āh eyleyüp, -y, -üp*]

āh eyleyüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme **āh eyleyüp** / Didi kim yaşum yiñilmez ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*āh eyleyüp, -y, -üp*]

āh idem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Yandı cānum ‘ışk-ıla ger **āh idem** ma’zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i baħş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*āh idem, -e, -m*]

āh ider: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Her kaçan kim **āh ider** dil şu‘le bayragın çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*āh ider, -er*]

āh ider: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Görelî dīde hāt-ı sebzūñi yaşın yiñemez / **Āh ider** derd-ile bagrıdaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*āh ider, -er*]

āh ider: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryād itmesün / **Āh ider** bî-çāre bülbül gül kuçar her hār u hes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1384, Beyit 3*). [*āh ider, -er*]

āh iderem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Gülşen-i hüsnünde cânā gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yagmur-veş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1437, Beyit 2*). [*āh iderem, -er, -em*]

āh iderler: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Nāle vü āh itdügince **āh iderler** taglar / Nite kim efgān iderler sayru için saglar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1194, Beyit 1*). [*āh iderler, -er, -ler*]

āh iderse: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Ruĥlaruñsuz bu Muĥibbî **āh iderse** tañ mıdır / Bülbül-i şüridenüñ hāli n'olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1322, Beyit 5*). [*āh iderse, -er, -se*]

āh idicek: *Inlemek, feryat etmek, şikāyet etmek.*

Nüh felekden geçer 'āşık idicek derd-ile āh / Sanmañ āh-ı sehere kevn ü mekān hāyil olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1093, Beyit 3*). [*āh idicek, -icek*]

āh idüp: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Her kaçan gün yüzine zülfini dildār çeker / **Āh idüp** nāle kılup bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 1*). [*āh idüp, -üp*]

āh it: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āh it Muĥibbî her dem kim gördi yār[1] maĥrem / 'Āşık olur mı bî-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1301, Beyit 5*). [*āh it,*]

āh itme: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Sīneye gelse ĥayāl-i çeşmi **āh itme** dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1381, Beyit 3*). [*āh itme, -me*]

āh itmege: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āteş-i 'işka yanar dil korkaruz **āh itmege** / Āşikār ola diyü 'işkuñı ĥayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1253, Beyit 3*). [*āh itmege, -meg, -e*]

āh itmege: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āteş-i hicre yanar dil korkaram **āh itmege** / Āşikār ola diyü 'ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*āh itmege, -meg, -e*]

āh itsem: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Eger derd-ile **āh itsem** ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hızān evrākına san kim dokunur bād revān dıtrir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*āh itsem, -se, -m*]

āh kulsam: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Zülfî-y-ile yüzini örtçükçe gönlüm teng ider / **Āh kulsam** zülfini keşf itse 'aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*āh kulsam, -sa, -m*]

āh kulsam: *Derin bir keder veya özlemle içten gelerek ah demek, ah çekmek.*

Āh kulsam irişür nâlem melekler gūşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire āvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*āh kulsam, -sa, -m*]

āh kim: *Ne yazık ki, eyvah ki.*

Āh kim şîvelerle dilberler / Kim göre hūr veyā melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Leşker-i gam **āh kim** dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def ini cām-ı mey-i hamrā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / **Āh kim** kalmadı dilde şabr u gözde ḥ'âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Āh kim biz 'ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî 'âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*āh kim,]*

Āh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum söylemez / İñledüp gūş itmeyüp feryād zârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Āh kim Tañrı selâmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol gamze-kârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*āh kim,]*

Bakmaz oldı **āh kim** küsdi bize cānānumuz / İy dirġā gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Bir perī peyker melek ruḥsāra düşdi gönlümüz / **Āh kim** günden güne āvāre düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [*āh kim,]*

Cān u dil yagmaya virdi **āh kim** bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı gönlümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*āh kim,]*

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velī / Şimdi bildüm **āh kim** didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*āh kim,]*

Āh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ḥalāş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cānāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*āh kim,]*

āh oklarnı: *Āh okları II âşîğın oka benzer âhları.*

Ƙaddūmi dū-tā eyleyūp **āh okların** atdum / Rengīn yaşumı eyledūm ol yaya kirişler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*āh okların, -lar, -i, -n-n*]

Ş'ol ƙadar **āh okların** atdum bugün ƙarĥdan yaña / Ƙıldı eflaķi müşebbaķ geĥūben peykānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*āh okların, -lar, -i, -n-n*]

āh oklarına: *Āh okları II āşıĥm oka benzer āhları.*

‘Arşā-i ‘iřķ iĥre diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga **āh oklarına** uş bu ƙaddūm ya imiř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*āh oklarına, -lar, -i, -n, -a-n, -a*]

āh u efgāndan: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Uyumaz nālemler çūn kim yirde māhī gökde murĥ / Olmadum ben mübtelā bu **āh u efgāndan** ĥalāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*āh u efgāndan, -dan*]

āh u efgāndur: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Bülbülem tā şubĥ olınca **āh u efgāndur** iřüm / Çūnki ol serv-i semen gülzārı gördüm bir nazār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*āh u efgāndur, -dur*]

āh u efgānlar: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Depredürse zülfinūñ her bir ƙılın cānlar kopar / Her tarafdan niĥe yirden **āh u efgānlar** kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*āh u efgānlar, -lar*]

āh u efgānuñ: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Āh u efgānuñ feleklerde senūñ yir eyledi / İy Muhibbī sanma kim dildāra te‘şir eylemiř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*āh u efgānuñ, -uñ*]

āh u feryād eylemiş: *Aĥlama, inleme, feryat etme.*

Yārı aĥyār-ıla gördüm nite kim gül ĥār-ıla / ‘Andelīb-i dil anuñçūn **āh u feryād eylemiř** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*āh u feryād eylemiř, -miř*]

āh u feryād eylesem: *Aĥlama, inleme, feryat etme.*

Her ne deñlü zārī ƙılsam **āh u feryād eylesem** / Eylemez benden yaña bir kez nazār ol baĥrı taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*āh u feryād eylesem, -se, -m*]

āh u feryāda getüren: *Aĥlatıp feryat ettirmek.*

Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senūñ iy lebleri ĥonca yüzüñüñ gülsitānidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*āh u feryāda getüren, -en*]

āh u fiĥān: *Aĥlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

(ع) Gāyetde enīs oldı baña **āh u fiğān** / Oldı dil āyinesi āhum-ıla jeng ü gubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*āh u fiğān,]*

āh u fiğāndur: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Giceler tā seher ol gül ğamından / İşüm bülbülleyin **āh u fiğāndur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*āh u fiğāndur, -dur]*

āh u fiğānı kılur: *Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.*

İder bülbül kılur āh u fiğānı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*āh u fiğānı kılur, -ur]*

āh u fiğānın: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

‘Aşık-ı dil-ğasteler **āh u fiğānın** arturur / Her kaçan kim tāzece bir mäh-rü cānān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*āh u fiğānın, -ı, -n-in]*

āh u fiğānum: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Āh-ı Muhibbī her zamān dem dem çıkar tā āsümān / Bir kez sor iy nā-mihribān **āh u fiğānum** kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*āh u fiğānum, -um]*

āh u fiğānum: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Küy-ı nigāra deyr-i muğān dir-isem revā / Çün kapusunda **āh u fiğānum** olur ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*āh u fiğānum, -um]*

āh u fiğānumdur: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Cihānı ğarq iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm **āh u fiğānumdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*āh u fiğānumdur, -um, -dur]*

āh u nāledür: *Ah etme ve inleme.*

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ū]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi **āh u nāledür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*āh u nāledür, -dür]*

āh u nāleñden: *Ah etme ve inleme. // Ağlayıp sızlama, bağıırıp çağırma.*

Āh u nāleñden Muhibbī yār añlar halūñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārif e bir nükte bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*āh u nāleñden, -ñ, -den]*

āh u vā eyler: *Ağlayıp inlemek, sızlanmak.*

Dil ğasta yatur kimsene ğālını sormadı / Eyler Muhibbī şubħa degin āh u vā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*āh u vā eyler, -r]*

āh u vāhi eylemez: Ağlayıp inlemek, sızlanmak.

‘Āşık oldur yār ger yagdursa şad seng-i cefā / Başa biñ zaḥm irse hergiz **āh u vāhi eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*āh u vāhi eylemez, -i, -mez*]

āh u vāh-ımuş: Ah vāh, inleyip sızlanma.

Leylī saçına dil vireli bu Muhibbī’nün / Mecnūn gibi işi güci **āh u vāh-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*āh u vāh-ımuş, -i, -muş*]

āh u vāyi: Ah vah etmek. // İnleme, sızlanma, feryat etme.

Bu Muhibbī giceler bülbül-vār / İñiler **āh u vāyi** kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*āh u vāyi, -y, -i*]

āh u zār: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ḥār olmaz / Ya bülbül var mı ‘ālemde enīsi **āh u zār** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*āh u zār,]*

āh u zār itsem: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

Cefā vü cevruñi añsam göñülde **āh u zār itsem** / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*āh u zār itsem, -sem*]

āh u zārı kılur: Ağlayıp inlemek.

Kılur Ya ‘küb-veş dil āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken‘ān görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 2*). [*āh u zārı kılur, -i, -ur*]

āh u zārıdur: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Derūn-ı sīneden dem dem gelenler **āh u zārıdur** / Giceler görinen encüm degül āhum şerārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*āh u zārıdur, -i, -dur*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbī iñlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz **āh u zārıdur** diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*āh u zārıdur, -i, -dur*]

āh u zārüm aldılar: Ağlama, inleme ve feryat etmesine sebep olmak // ahını almak, bedduasını almak.

Yārı ağyār-ıla gördüm san gül oynar ḥār-ıla / Bülbül-i şürīde-veş bu **āh u zārüm aldılar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*āh u zārüm aldılar, -um-um, -di, -lar*]

āh u zārümüz: Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Çün terk eyledi bizi ol gül‘-izārümüz / Bülbül gibi ne tañ ki ola **āh u zārümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*āh u zārümüz, -ümüz*]

Göstermez oldu gül yüzün ol gül'izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun **âh u zârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [*âh u zârumuz, -umuz*]

'ahd itmişdi: Söz vermek, yemin etmek.

Dün lebinden büse **'ahd itmişdi** dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*'ahd itmişdi, -miş, -di*]

'ahd ü vefâsı: Vefa ve yemine sadık olma.

Cevr ü cefâya mâyil çokdur güzeller ammâ / **'Ahd ü vefâsı** muhkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [*'ahd ü vefâsı, -sı*]

'ahdüñe vefâ kıl: Sözünde durmak, sadakatli olmak, ahde vefa göstermek.

Gel beni öldür vefâ kıl 'ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür 'âlem içinde şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*'ahdüñe vefâ kıl, -üñ, -e*]

âhen: Demir.

N'eyledüm n'itdüm rakîbe seng-ile **âhen** gibi / Kûyuña vardı diyü halka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*âhen,]*

Giren dilüñe leşker-i gamdan halâş olur / Anuñ için ki ol aña **âhen** hîşâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*âhen,]*

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün **âhen** midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*âhen,]*

Âheni nerm eyledi yir itdi seng-i hâreye / Âhum ammâ katı göñline anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*âheni, -i*]

Âhum odından umar idüm eyleye eşer / **Âhen** gibi göñül katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*âhen,]*

Her ne tîr atduña cânâ sînede cem' itdi dil / Eyledi cân bülbüline döstüm **âhen** kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*âhen,]*

âhen leblebi: Demir leblebi: başa çıkılması güç kimse // başarılması çok güç iş.

Şi'rümi gören bir **âhen leblebi** ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña dış uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*âhen leblebi,]*

âhen-dil oldı: Gönlü demir gibi katı olmak, gönlü katılaştırmak, katı yürekli olmak.

Dilde peykânuñ kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil dil-i bî-bâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*âhen-dil oldı, -dı*]

âheng: Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş sadâ, ezgi, nağme, terâne II renkler, duygular, fikirler, bir bütünü teşkil eden parçalar arasındaki uygunluk, uyum, düzen.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâleme **âheng** için / Nâyı gör bâzâra varmış kendüzin güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*âheng,]*

Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy dōstlar **âheng-içün** / Târlardur tende her reg dest-i gam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*âheng-içün, -içün]*

Bezm-i belâda nâleme **âheng** için benim / Muṭrib terâne bagla elüñ gel rebâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*âheng,]*

âheng eyledi: *Sesleri birbirine uyuşturmak II çalıp söylemek, ahenk tutturmak.*

Kaddümi çeng eyleyüp kânûna **âheng eyledi** / Buralı gūşum Muhibbî dest-i gam ṭanbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*âheng eyledi, -di]*

âh-ı âteşin: *Ateşli ah.*

Çıkarsa dūd-ı dil başdan ta'accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sînem içre **âh-ı âteşin** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*âh-ı âteşin,]*

âh-ı dil: *Gönül ahı.*

Belâ iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / 'Alemdâr **âh-ı dil** elde sirişk-i gam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*âh-ı dil,]*

âh-ı dūd-efzâ: *Duman çıkarana / artıran ah.*

Çün Süleymân minneti murgâna hergiz itmeyem / Başum üzre säyebânım **âh-ı dūd-efzâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*âh-ı dūd-efzâ,]*

âhı eylemez: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

'Âşık oldur yâr eger yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zaḥm iderse hergiz **âhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*âhı eylemez, -i, -mez]*

âh-ı muhibbî: *Muhibbî'nin ahı.*

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u figânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*âh-ı muhibbî,]*

âh-ı sehere: *Sabah vakti ahı. / Sabahleyin yapılan yakarış.*

Nüh felekden geçer 'âşık idicek derd-ile âh / Sanmañ **âh-ı sehere** kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*âh-ı sehere, -e]*

âh-ı seheri: *Sabah vakti ahı. / Sabahleyin yapılan yakarış.*

İy dōst iñen itme Muhibbî'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok **âh-ı seheri** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*âh-ı seheri, -i]*

āh-ı şubḡāhumdur: *Sabah vakti ahı. / Sabahleyin yapılan yakarış.*

Görinen şubḡ-dem sanmañ şafaḡ gökler kenārında / Yakan bu dāmen-ı çarḡı bu **āh-ı şubḡāhumdur** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1077, Beyit 3*). [*āh-ı şubḡāhumdur, -umdur*]

āh-ı sūzāndan: *Yakıcı ah.*

Beni cānā iñen yakma sakın bu **āh-ı sūzāndan** / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*āh-ı sūzāndan, -dan*]

āh-ıla fiḡān evlevüben: *Ah ve fiḡan eylemek, ah ederek inlemek, inilti sesler çıkarmak, ağlamak.*

Gice bülbülleyin **āh-ıla fiḡān eyleyüben** / Çın seḡer zārılıḡ-ıla yine gülzāra gider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*āh-ıla fiḡān eyleyüben, --ıla-y, -üben*]

āh-ıla vāh: *İnleme, sızlanma, feryat etme.*

İşüm gücüm **āh-ıla vāh** günden güne ḡālüm tebāh / Olmam muḡarrer ḡāk-i rāh ol dilsitānum kandadır (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*āh-ıla vāh, --ıla*]

āh-ıla zār: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

Cihān bāḡında çün yār eksük olmaz / Anuñçün **āh-ıla zār** eksük olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*āh-ıla zār, --ıla*]

āhını yirde komaz: *Ahını yerde koymamak, öcünü almak.*

İñen cevri itme ‘uşşāḡa vefā kıl iy seḡ-i ḡübān / Ğarībūñ **āhını yirde komaz** Allāh`umuz vardır (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*āhını yirde komaz, -maz*]

āḡir: *Sonunda, nihayet // sonra.*

Didüm dil-i dīvāneye **āḡir** olacak cā / Zencīr-i ser-i zülfī ile çāh-ı zeḡandur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*āḡir,]*

Sīm-i eşḡ-ile ḡarīdār-ı metā`-ı vaşl olan / Virür ol cān naḡdini **āḡir** bu dūnyādan geḡer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*āḡir,]*

Gel iy serv-i ḡurāmānum gözüm yaşına raḡm eyle / Ki merdüm-zādedür **āḡir** görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*āḡir,]*

Serv-ḡadler evvel elden iḡtiyārum aldılar / Akıdup **āḡir** gözümden cūybārum aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*āḡir,]*

Zülfī zencīrini takdum ḡöñlümün ḡerdānına / Bildüm **āḡir** bu dil-i dīvāneyi bed-nām ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*āḡir,]*

Muşḡaf-ı ḡüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muḡibbî bil anı **āḡirde** bī-īmān kopar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*āḡirde, -de*]

- Kim ki bildiyse hâkîkî 'ışkı olsun ol feraḥ / Kim mecâzîde kalur **âhîr** nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / **Âhîr** sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın hattuñ gelür **âhîr** olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*âhîr,]*
- Dehr eli **âhîr** büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Sergeşte kılup naṭ'-ı zemîn üstine **âhîr** / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Gönlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde **âhîr** asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*âhîr,]*
- Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam gam degül **âhîr** kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*âhîr,]*
- Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarḡ ider **âhîr** seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryâya **âhîr** yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*âhîr,]*
- Saklayam dirdüm şehâ 'ışkuñ rumûzın sînede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi **âhîr** keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*âhîr,]*
- Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünüle ger / İledürse bü şabâ küyuña **âhîr** hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*âhîr,]*
- 'İşk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / **Âhîr** savurdu gam yili geldi gubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşım yañılmaz ider **âhîr** fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Yüzümi gösterem dir **âhîr** itmez / Muḡarrer bildüm anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*âhîr,]*
- Mağrûr olup cihâna aldanma mâl u câha / Terk ide seni **âhîr** yokdur cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Dâmenüme dolaşan çünkim melâmet hâridur / **Âhîr** ol çâk itmeyince câme-i 'ârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*âhîr,]*
- Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşım yiñilmez ider **âhîr** fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*âhîr,]*
- Çünkü **âhîr** yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ'ide yok ger felekden yüksek ola bâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*âhîr,]*
- İstemezdim 'ışka düşmek geldi **âhîr** başuma / Cidd ü cehd-ile kişi taḡdîri taḡyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*âhîr,]*

- Ġam-ı endüh ile furkat beni **ahir** helak eyler / Meded devletlü sultānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*ahir,*]
- Kuvvetine tayanup bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi **ahir** aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*ahir,*]
- Eger ber-dâr iderseñ zülfe **ahir** / Olur cân gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*ahir,*]
- İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz **ahir** kim ider nāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*ahir,*]
- Murğ-ı dil pervāz urup **ahir** irişdi küyuña / Şimdi bildüm kim murādı küyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*ahir,*]
- Togrı yoldan gel ḥurūc itme ki fānîdür cihān / Her ne itseñ ḥayr u şer **ahir** ḥisābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*ahir,*]
- ‘İşk için eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Ġalib oldı gönüm **ahir** egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*ahir,*]
- Baḥr-ı eşküm başdan aşdı ġarḳ ider **ahir** beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ḥurūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*ahir,*]
- Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet küyına / Pā-bürehne olur **ahir** olmaz ‘üryāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*ahir,*]
- Dîdār-ı yāra tālib-iseñ **ahir** iy gönül / Eyle niyāz su gibi rüyuñ türāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*ahir,*]
- ‘İşkı yolında çeşmüm şol deñlü dökdü eşki / Kalmadı **ahir** oldı ḥūn-ı cigerden ol qarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [*ahir,*]
- Her kim ki ‘āşık oldı tolaşdı bend-i zülfe / Miḥnet şebinde **ahir** ölmek olur aña farż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*ahir,*]
- Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir / **Ahir** komaz alur ol virmiş-durur saña qarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*ahir,*]

ahir: Son, nihayet, bitiş.

- Eyledüm ‘ışk āteşine dōstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinuñ **ahiri** pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*ahiri, -i*]
- ‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne ḥōd **ahiri** / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*ahiri, -i*]
- Her vişālūñ çünkü bildük **ahiri** hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñcün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*ahiri, -i*]
- ‘İşka düşme **ahiri** müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*ahiri, -i*]
- Her vişālūñ **ahirin** bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*ahirin, -i, -n*]

āhir zamān: *Son zaman II dūnyanın son zamanları, kıyamet kopmaya yakın vakit.*

Çeşmüñe dirsem n'ola **āhir zamān** fettānidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*āhir zamān,]*

āhiri günü: *Son gün, ahiret günü, bir işin sonu.*

Dehre aldanma sakın fikr eyle **āhiri günü** / Gerçi bu 'ālem yüzü saña görinür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*āhiri günü, -i]*

āhir-i kār: *İşin sonu, sonunda, nihayetinde.*

(ç) Nūn olalıdan kāmētüm iy dōst benüm / Beni hicrūñ yakısardur bilürem **āhir-i kār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*āhir-i kār,]*

āhir-i kār: *İşin sonunda, nihayetinde.*

(ç) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayacak komaz anı **āhir-i kār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*āhir-i kār,]*

ahmak: *Aklı kıt, anlayışsız, kalın kafalı (kimse), beyinsiz, bön, budala.*

Vār-iken gül gibi 'ālemde şarāb-ı ergüvān / Kankı **ahmağdur** varur hayrānlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*ahmağdur, -dur]*

ahter: *Yıldız, kevkeb.*

Eyle tūlū' gün gibi bulsun ziyā cihān / İy burc-ı āsümān-şeref **ahteri** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [*ahteri, -i]*

āhū: *Ceylan, karaca, gazal, meral // (göz için) iri ve güzel // güzel, dilber.*

Gözleri **āhū** olaldan oldı zūlfi müşk-i Çin / Ya letāfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*āhū,]*

Bir gözi **āhū** bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*āhū,]*

Āhū göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķkāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*āhū,]*

āhum alma: *Āh (āhını) almak: birinin bedduāsını almak.*

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür 'ālemi bu göz yaşı deryā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*āhum alma, -um, -ma]*

āhum dütünü: *Ah dumanı // ah etme sonucu çıkan duman.*

Āhum düütüni ‘ālemi tār itdi Muĥibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş āh görünmez (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*āhum düütüni, -i-um*]

āhum odi: Āh ateşi, āh dumanı.

Yaksa eflâki şafağ gibi n’ola **āhum odi** / Āteş-i ‘ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*āhum odi, -um*]

āhum odi: Āh ateşi, āh dumanı.

Yaksa eflâki şafağ gibi n’ola **āhum odi** / Āteş-i ‘ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*āhum odi, -um*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

Yummaz gözini şubĥa degin her gice kevkab / Beñzer ki anuñ **āhum odından** ĥazeri var (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*āhum odından, -um, -n, -dan*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

(س) Yanar **āhum odından** tutuşup saĥf-ı felek / Yakalı ĥasret-ile yār beni leyl ü nehār (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*āhum odından, -um, -n, -dan*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pür-süzam benüm ĥālî degüldür nārsuz (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*āhum odından, -i, -n, -dan-um, -n, -dan*]

āhum odından: Āh ateşi, āh dumanı.

Āhum odından umar idüm eyleye eşer / Āhen gibi gönül katı[dur] taşa beñzemez (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*āhum odından, -i, -n, -dan-um, -n, -dan*]

āhum oĥı: Āh oku II âşîğın oka benzer āhları.

Geçer **āhum oĥı** çarĥ-ı felekden / ‘Acebdür katı gönülüne yir itmez (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*āhum oĥı, -i-um*]

āhum okından: Āh oku II âşîğın oka benzer āhları.

Sakın bu **āhum okından** i çarĥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*āhum okından, -i, -n, -dan-um, -n, -dan*]

āhum okların: Āh okları II âşîğın oka benzer āhları.

Meydān-ı ‘ışk içinde atup **āhum okların** / Taşlar dikildi oldı nişāne mezārumuz (*Muĥibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*āhum okların, -lar, -i, -n-um, -n*]

ahū-yı hūṭā: Hitay (Çin) ceylanı.

Görübən çeşm-i şehlāsını yāruñ / Ki **ahū-yı Hūṭā** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [*ahū-yı hūṭā,]*

ahvāl: "hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḥabībüm gün yüzüñ göster vişālūñ şubhına irsün / Şeb-i hicrūñde **ahvālî** Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*ahvālî, -i]*

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde'î / Dūzaḥuñ **ahvālîni** ancak 'azābîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*ahvālîni, -i, -n, -i]*

Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrārını / Gūş iden **ahvālūmi** benden beter ḥayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Olursa tañ mı **ahvālüm** diger-gün / Baña çün ol şeh-i ḥübān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*ahvālüm, -üm]*

Dōstlar luṭf eyleyüp **ahvālūmi** yāra diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Dil ṭabîbidür meded derdūme dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramaḵ **ahvālūmi** yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Bu Muhibbî ḥālîni taḥrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerḥ olmadı **ahvālüm** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*ahvālüm, -üm]*

Ġam ile bu ḥālüm tebah **ahvālūmi** sormaz mısız / Yārān nedür ḥālūñ diyü bu ḥālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün **ahvālūmi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Gözüñden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı 'ışḵ oldı / Meşeldür ḥasta **ahvālîni** ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*ahvālîni, -i, -n]*

Bu göñlüm ḥānesin ykduñ yine ma'mūr iden sensin / Binā **ahvālîni** dirler ki mi'mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*ahvālîni, -i, -n, -i]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / Oligelmişdür kuluñ **ahvālî** çün sultāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*ahvālî, -i]*

Ḥüzñ içinde iy şabā Ya'kūb-ı dil **ahvālîni** / Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*ahvālîni, -i, -n, -i]*

Var-iken derdūñ nigārā n'eyleyem dermānı ben / Ger ölürsem itmeyem **ahvālūmi** dermāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*ahvālūmi, -üm, -i]*

Hİç **ahvālüm** dirṭgā olmadı dildāra 'arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*ahvālüm, -üm]*

ahvāl-i 'ışḵ: Aşḵan halleri.

Döne döne yanmayan bilmez nedür **ahvāl-i 'ışk** / İy Muhibbî hālūni bagrı kebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*ahvāl-i 'ışk,]*

ahvāl-i pür gūssam: *Sıkıntı dolu haller.*

Benüm **ahvāl-i pür gūssam** yanında kışsa-i Mecnūn / Muhibbî beñzemez ancak kırı efsānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*ahvāl-i pür gūssam, -m]*

ak: *Beyaz.*

Yudı yüzüm karasını āb-ı lūtf-ıla / **Ak** saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*ak,]*

ak: (*sıvılar veya ufak tâneli maddeler için*) *bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.*

Rebî' eyyāmı gül devr-i semendür / **Akar** su her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [*akar, -ar]*

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ **akmasa** öninde Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*akmasa, -ma, -sa]*

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim Bağdād şehri içre **akar** nehr-i Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*akar, -ar]*

ak: (*sıvılar veya ufak tâneli maddeler için*) *bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek II sızmak, damlamak II gözyaşı akmak, dökülmek.*

Dîdeden **akdı** gözün yaşı revān oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ı kadi yāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*akdı, -dı]*

Gözlerüm yaşı gibi **aksa** kaçan āb iniler / Olıcak bir kişiuñ gözleri bî-ḥ'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*aksa, -sa]*

Olaldan 'arizuñ gül kāmētūñ serv / **Akar** küyuñda yaşum 'ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*akar, -ar]*

Turmaz **akar** gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*akar, -ar]*

Dîdeler segrür 'aceb ol gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı **akar** ol sehî-kāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*akar, -ar]*

Bāğ-ı ḥüsn içre eger seyr itse ol serv-i ḥıram / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm **akmaktadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*akmaktadur, -mak, -da, -dur]*

İy eccl ten şehrinı ismarla seyl-i eşküme / Anı vîrān itmege gözümden **akan** mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*akan, -an]*

Bahār-ı ḥüsnüñe karşı benüm serv-i ḥıramānum / **Akar** cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*akar, -ar]*

Muhibbî gülşen-i dilde müdām **aksun** gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler ḥayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*aksun, -sun]*

Gözüm yaşı revân oldı yinilmez her yaña **akar** / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*akar, -ar*]

Anuñçün gözlerüm yaşı **akar** şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*akar, -ar*]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarğ ider âhir seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*akarak, -arak*]

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz **akar** / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*akar, -ar*]

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / Ne deñlü **aksa** anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*aksa, -sa*]

Gözün yaşı günâhuñı añ **aksun** / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*aksun, -sun*]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup **akar** bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*akar, -ar*]

Kirpük ucında her biri bir la‘l-pâredür / **Akan** gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*akan, -an*]

San serv-i sehî kıddi arar âb-ı revândur / Bu çeşme-i çeşmümden **akar** anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*akar, -ar*]

Akan yaşum olup ‘ummân cihâni ortaya almış / Bu gönlüm zevrakın gör Ğarğ olup girdâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*akan, -an*]

Muhibbî la‘l-i nâbi hasretinden / **Akarken** gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*akarken, -ar, -ken*]

Geh **akar** dilde yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Ğarâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*akar, -ar*]

ak: Dışarı çıkmak, fıskırmak II sızmak, damlamak II kan akmak, dökülmek.

Şol kıdar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı hün-ı cigerden **akmag-ıla** kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [*akmag-ıla, -mag, -ıla*]

Tır-i müjgâni ile durmaz **akar** hün-ı ciger / Bu iki hünîlerüñ kimse savaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*akar, -ar*]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan **akar** her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*akar, -ar*]

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden **akar** hün-ı ciger sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*akar, -ar*]

akar sudur: Nehir, dere, çay, ırmak gibi devamlı akıp giden su.

Bir boyı servüñ firâkından görenler yaşumuz / Bir **akar sudur** didiler dâde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*akar sudur, -dur*]

akdem: Önce, evvel.

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan **akdem** olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*akdem,]*

‘ākıbet: Nihayet, sonunda.

Menzilin gūr olduğunu **‘ākıbet** her kim bilir / Efser-i Hüsrev’le ol taht-ı Nerimān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*‘ākıbet,]*

‘İşk şahrāsına düşen **‘ākıbet** ol güm olur / Bu kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*‘ākıbet,]*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı ‘ivaż / **‘Ākıbet** oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*‘ākıbet,]*

akıd: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

Serv-ı kadler evvel elden ihtiyārum aldılar / **Akıdup** āhir gözümden cüybārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*akıdup, -up]*

Akıdur āb-ı revān her yaña çeşmüm kūzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tolabdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*akıdur, -ur]*

Kanda kim gül açılır lā-būd olur anda hezār / Kankı dilde kim maḥabbet var **akıdur** yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*akıdur, -ur]*

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*akıdur, -ur]*

‘akık: Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bazı eşyalarda süsleme unsuru olarak kullanılan, çok sert, oldukça şeffaf, içinde çeşitli renk halkaları bulunan kıymetli süs taşı, kalseduan kuarsının bir cinsi [çeşitli renkleri varsa da en makbulü kırmızı olanı ve Yemen’de çıkarılır].

Muhibbî’yi dişüñ fikri yine deryāya gark itdi / Sirişkinden **‘akık** olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*‘akık,]*

‘ākıl: Akıllı (kimse).

Kesilür şem‘ gibi itme zebānuñı dirāz / **‘Ākıl-iseñ** bu sözüml levḥ-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*‘ākıl-iseñ, -i, -se, -ñ]*

O şem‘üñ devr-i ḥattını görüp āh eyleme iy dil / Bilür her kim ki **‘ākıldür** ki olmaz bî-duḥān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*‘ākıldür, -dür]*

‘ākıl olan: Akıllı olmak, akılı başında olmak.

Gelür her şādīnüñ ardınca biñ ğam / Cihānda **‘ākıl olan** gülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*‘ākıl olan, -an]*

akıt: Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

Alma āhum gel **akıtma** eşk çeşmümden sakın / Ğarğa virür ‘ālemi bu göz yaşı deryā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*akıtma, -ma*]

‘akl: *Düşünme, anlama, kavrama ve davranışlarını ayarlama melekesi, us.*

‘Akl sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*‘akl,]*

Zülfî-y-ile yüzini örtüdüğe gönülüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse **‘aqlum** deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*‘aqlum, -um*]

Dehenüñ fikri-y-ile ince bilüñ zikri-y-ile / **‘Aqlumuz** teng olup kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*‘aqlumuz, -umuz*]

Gitdi şabr olmasa **‘aqlum** baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür āl-engīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*‘aqlum, -um*]

İşidüp ‘ışkdan şadā itdi hemān-dem dil hürüş / ‘İşk dir āh eylegil **‘aql** ise dir olgil hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*‘akl,]*

Küh-ı ğamda hūşı yok gönülüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında **‘aql-ılan** dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*‘aql-ılan, -ılan*]

‘akl kalmadı: *Akl kalmamak, akli başında gitmek, düşünme melekesini kaybetmek, düşünemez olmak.*

Kalmadı ‘akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirîğ görmeye idüm nigār[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*‘akl kalmadı, -dı*]

‘akl u dil: *Akl ve gönül/yürek.*

‘Āşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse **‘aql u dil** / Zülfinüñ kaçdı eger imān olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*‘aql u dil,]*

‘akl u şabr u hūş: *Akl, sabır ve anlayış.*

Dagıdaldan zülfini dagıldı **‘aql u şabr u hūş** / Şeb irince dagılır ‘ādet budur hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*‘aql u şabr u hūş,]*

‘Akl u şabr u hūş gitdiler dilā gel eyle ses / Kārbān çünkim revān ola figān eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*‘aql u şabr u hūş,]*

‘akl u şabrı: *Akl ve sabır.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî āña pend itmez eşer / **‘Aql u şabrı** anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*‘aql u şabrı, -ı*]

‘akl u şabrum: *Akl ve sabır.*

‘Akl u şabrum bir ugardan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*‘aql u şabrum, -um*]

‘Aql u şabrum bir ugrundan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol cammāş göz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1349, Beyit 2). [‘aql u şabrum, -um]

‘aql u sābrum gitdi: Akli ve sabrı gitmek, akli başından gitmek, akli ve sabrı kalmamak.

Kuralı şahrā-yı dilde haymesin sultān-ı ‘ışk / ‘Aql u şabrum gitdi benden aña fermāndur henüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1271, Beyit 2). [‘aql u şābrum gitdi, -di-um, -di]

‘aql-i dil: Akıl ve gönül // Beyin ve kalp ile düşünüp sezme kabiliyeti.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemdede benüm bir servi dalum var (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1151, Beyit 4). [‘aql-i dil,]

‘aql-ı küllî: Cenābihakk’ın zat âleminde ilk tecellîsi olan, diğer âlemlerin kendisinden zuhur ettiği ilk yaratılan nur.

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1120, Beyit 4). [‘aql-ı küllî,]

‘aqlum aldı: Akli almak, aklını almak, aklını başından almak: bir şey birini düşünemeyecek bir duruma getirmek, çok şaşrtmak.

‘Aqlum aldı sākiyā cām-ı lebüñ / Kıl kerem vir baña bir sāğar ‘ivāz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1493, Beyit 3). [‘aqlum aldı, -um, -di]

‘aqlum gidüp: Aklin gitmesi, akli başından gitmek: Çok korkudan veya çok sevinçten ne yapacağını şaşrtmak // iyi düşünememek, bilincini yitirmek.

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān ditrer / Gidüp ‘aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān ditrer (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1026, Beyit 1). [‘aqlum gidüp, -üp]

‘aqlum tagıdup: Akli dağılmak: düşünceleri belli bir konu, problem üzerinde toplayamamak.

Tenhāca gezer gördüm ben ol servi kabā-püş / ‘Aqlum tagıdup kalmadı başumda benüm hüş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1434, Beyit 1). [‘aqlum tagıdup, -um, -up]

‘aqlumu tagıdup: Aklını dağıtmak, aklını kullanmaz hale gelmek, kendini kaybetmek.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur řākat / Tagıdup ‘aqlumu kendüm yitirem gibi gelür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1136, Beyit 5). [‘aqlumu tagıdup,]

‘aqluñı divşür: Aklını başına almak, aklını toplamak: ölçüsüz davranışlarda bulunmaktan kendini kurtararak akıllıca bir yola girmek.

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘aqluñı divşür / Ezelden böyledür ‘ādet aña hıç āsitin olmaz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1238, Beyit 7). [‘aqluñı divşür,]

‘aqluñı tagıtma: Aklını dağıtmak: düşünmesi gereken konudan başka bir şey düşünür olmak. Aklını başka şeylerle meşgul etmek.

Garra olma bu cihān her gün dogar bir nev' -ile / Mührelerle 'akluñı tağıtma olma hoşka-bāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6). ['akluñı tağıtma, -ma]

akrān: Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.

Bu Muhibbî anuñ için şi'rini itdi bülend / Şimdiki şā'irleri kendüye **akrān** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7). [akrān,]

'akreb: Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek. // Sevgilinin saçı.

Leb-i tiryākine irdi Muhibbî / Ne gam dirlerse zülfüñ 'akrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7). ['akrebi, -i]

'aks-i 'izāruñla: Yanağın aksi, yansıması.

Halil'e tāb-ı ruhsāruñla āteş gülşen olmuşdur / Baña 'aks-i 'izāruñla görinür gülsitān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3). ['aks-i 'izāruñla, -uñ, -la]

'aks-i rüvy: Yüzün / yanağın yansıması.

Gözüm yaşı içinde 'aks-i rüvy / Müneccim didi eyü yılduzuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4). ['aks-i rüvy, -ı]

al: Kırmızı.

Gülşen içre her varağ geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı hazāna dal olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1). [al,]

Noğtalar kim al evrāk üzre yir yir görinür / Sanasın gül ruħlaruñ haddinde müşgīn hāl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3). [al,]

al: Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.

Tir-i bārān atdılar her bir yañadan ğamzeler / Dil gibi sīnemde bir muħkem hişārum **aldılar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2). [aldılar, -dı, -lar]

'Aql u şabrum bir ugardan **aldı** yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol cammāş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2). [aldı, -dı]

al: Almak, kapmak, çalmak.

Serv-қadler evvel elden ihtiyārum **aldılar** / Akıdup āhir gözümünden cüybārum **aldılar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1). [aldılar, -dılar]

Ğonca hemyānından **alsa** zer 'aceb midür şabā / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4). [alsa, -sa]

al: Hile, düzen, tuzak, aldatma.

Bir sencileyin ‘āşığı ferdāya salar āh / Yüze gülici **āl-ıla** ‘ayyār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*āl-ıla, -ıla*]

Didiler gözlerinin **ālını** terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*ālını, -i, -n, -ı*]

İy Muhibbî bu cihānuñ **ālına** aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hakk’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*ālına, -i, -n, -a*]

al: (*Herhangi bir şeyi*) *Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak // verilen bir şeyi geri almak.*

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir / Āhîr komaz **alur** ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*alur, -ur*]

al: *Almak, kapmak, yakalamak.*

Bu kebüter gönlümi **alup** yine minkārına / Hiç hālāşa yir mi var çeşmini Lāçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*alup, -up*]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını **alur** elbette şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*alur, -ur*]

Minkārına **aldukda** gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını kapdı gözi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*aldukda, -duk, -da*]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını **alur** elbette şah-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*alur, -ur*]

al: *Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.*

Alımaz dāmenin gül hār elinden / Dağı şūrîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*alıma, -ı, -maz*]

Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hūmārum **aldılar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*aldılar, -dı, -lar*]

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbî’ye eğer / Māh-rūlar çün ezel dilden kararum **aldılar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*aldılar, -dı, -lar*]

al: *Sağlamak, elde etmek, temin etmek // hissetmek, koku almak.*

Gülşen-i hüsnuñe ugrarsa şabā sanma güzāf / Sünbülünden şanemā **almag-ıçun** bŷyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*almag-ıçun, -mag, -ıçun*]

Alan bir şemme bŷ sünbül saçından / Muhibbî niç’ ola sevdāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*alan, -an*]

al: (*bir şeyi*) *kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.*

Tiğini **aldı** helāk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyecek başımı tiğın alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*aldı, -dı*]

Tiğini aldı helāk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyecek başımı tiğın **alup** taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*alup, -up*]

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına **alsa** anı key mevzûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*alsa, -sa*]

Sen güzellik kişverinüñ pâdişâhısın diyü / Kaşlaruñ **almış** berât-ı hüsnuñe tuğrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*almış, -miş*]

Alma gözüñe kühl-ı Şifâhân'ı zerrece / Hâk-i der-i nigâr saña tütüyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*alma, -ma*]

Alup zülfiyle oynar dil resen-bâz / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*alup, -up*]

Muṭribâ **al** sâzuñı eyle 'amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Hicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*al,]*

Hüsñ meydânına gelse zülfi çevgânın **alup** / Top olup ğaltân olırsardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*alup, -up*]

İy Muḥibbî her kaçan gönderse dilber türini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden **alup** cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*alup, -up*]

Ġamzesi fırinsüz olmazsın nigârüñ bir nefes / Bil sa'âdetdür sen anı sîneden **al** cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*al,]*

al: (bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak II sağlamak, elde etmek.

Vir cânı büsesini anuñ ol dem **aladur** / İtdi cemâli güllerini çün nigâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*aladur, -a, -dur*]

Büseñ **alsam** cân virüp gelmez peşimânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bâzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*alsam, -sa, -m*]

Almaga şabr-ı metâ'in bülbül-i bî-çârenüñ / Gonca hemyânın açup gül tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*almaga, -mag, -a*]

Bir sencileyin büseye cân u dil **alan** kim / Bu resme 'aceb dünyede bâzâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*alan, -an*]

Cân u dil **almaz** mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dırsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*almaz, -maz*]

Dil-ḥaste olup 'ışka düşen bî-nevâlaruz / Koyup devâyı derdi **alan** mübtelâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*alan, -an*]

Ser-te-ser bu kâ'inâti **almazuz** bir ḥabbeye / Kâf-ı istiğnâda biz 'Ânkâ-y-ıla maḥremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*almazuz, -maz, -uz*]

Virüp dermânuñı **al** derd-i 'ışkı / Bunuñ tek degme kez sermâye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*al,]*

Bahâ-yı vaşl eger **alsa** gözümden / Bu dehri sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [*alsa, -sa*]

Viren bâzâr-ı 'ışk içre **alan** cân naqdini derdi / Hâkîkatde odur 'âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*alan, -an*]

Cân virüp ger büse **alduñsa** dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*alduñsa, -du, -ñ, -sa*]

Nağd-i cān[1] kim virüp **aldı** nigāruñ bñsesin / Eylemedi kimsene dñnyāda bunuñ gibi as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*aldı, -dı*]

Bñseye cān nağdın **aldı** yār bāzār eyledi / Di Muhibbī ya ne hışm eyler çñn olmışdur ‘ivaż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*aldı, -dı*]

a’lā: *Daha iyi, pek iyi, en yüksek, en yüce.*

Saçı sñnbñl ‘arızı yāruñ gül-i hāmırā geçer / Bāğ ara serv-i sehīden kāmeti **a’lā** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*a’lā,]*

Sidreden kāmētññi biz dağı bālā bilürüz / Gülşen-i hñsnññi de ravzā’dan **a’lā** bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*a’lā,]*

‘alāmet: *Belirti, işaret, iz, nişan II delil.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu’bet-bāz-ı çarğ / Bir nefesde saña biñ dürlü **‘alāmet** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*‘alāmet,]*

alçak gör: *Kendini alçak görmek, büyüklenmemek, tevazu göstermek.*

Tekebbür eyleyüp kendññi yüksek görme **alçak gör** / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dñn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 6*). [*alçak gör,]*

aldan: *Bir yalana, bir hñleye, güvene lāyık olmayan birine kanmak, kapılmak; oyuna gelmek II yanılmak, yanlış hüküm vermek, hataya düşmek.*

Sakın **aldanma** rağīb-i rñ-siyāhuñ kavline / Bir gürāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*aldanma, -ma*]

Zīver-i dñnyāya **aldanma** görüp dil bağlama / Sen gözññ açup yumınca key sakın dñnyā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Hñsnññ zamāne hñsnidür iy yār-ı dil-firīb / **Aldanma** gel bu hñsnññe ki devrān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*aldanma, -ma*]

Mekr-i cihāna bak ki fñsñn u fesānedür / **Aldanma** bu fesāneye çñn hep fñsñn geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Aldanma gönñl virme bu dñnyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönñl virdi bu dñnyāya er olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*aldanma, -ma*]

Dñnyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acūz ancak / **Aldanmaz** aña hergiz merdāne kabñl itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*aldanmaz, -maz*]

Nağş-i dñnyāya Muhibbī dil virüp **aldanmazuz** / Şūrete meyl itmezüz zīrā ki ma’nāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*aldanmazuz, -maz, -uz*]

İy Muhibbī bu cihānuñ ālına **aldanma** gel / Saña dürlü dürlü lu’blar gösterür [gel] Hāğğ’a yaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*aldanma, -ma*]

Mağrūr olup cihāna **aldanma** māl u cāha / Terk ide seni āğir yokdur cihānda olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Kim ki dünyā ni‘metine **aldanup** meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*aldanup, -up*]

Dehre **aldanma** sakın fikr eyle āhîri günü / Gerçi bu ‘alem yüzi saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*aldanma, -ma*]

Lezzet-i dünyāya **aldanma** Muhibbî sunma el / Neşterini tā ki urmaya saña zenbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*aldanma, -ma*]

‘alem: Aynı şart, durum ve düşüncedeki insanların meydana getirdiği çevre, muhit // Bir şeyin kendi içinde veya aynı özelliği taşıyan şeylerin kendi aralarında meydana getirdiği bütün, kendilerine has bir dünya.

İy Muhibbî ‘ālemüñ seyr ü temāşasını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük **‘ālemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [*‘ālemlerüz, -ler, -üz*]

Muhibbî hoş görür ‘ışk **‘ālemini** / Ki bundan özge hergiz ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*‘ālemini, -i, -n, -i*]

Haţtuñı görelî artarsa ‘aceb mi ğamumuz / Devr-i hüsñünde şehā var-ıdı hoş **‘ālemümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*‘ālemümüz, -ümüz*]

‘Ālemi bir ħabbeye satduk irüp bir **‘āleme** / Şükr idüp Ħaħħ’a anuñçün dāyimā bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*‘āleme, -e*]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge **‘ālem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*‘ālem,]*

‘alem: İşâret, alâmet, nişan, sembol // sancak, bayrak.

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pâdişâhı / Yaşum leşker baña āhum **‘ālemdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*‘ālemdür, -dür*]

Ölsem yolında âteş-i āhum **‘ālem** olup / Gökler yüzine irgüre her dem şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [*‘ālem,]*

Ferhād belā kühına çün pâdaş imiş / Āhı **‘ālem** ü sîne taḫl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*‘ālem,]*

Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ **‘ālemin** / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*‘ālemin, -i, -n*]

‘alem: Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, dünya II yeryüzü II her şey, herkes.

Bu **‘ālemde** kimüñ cānānı yokdur / Muḫarrer kurı tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*‘ālemde, -de*]

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşġin tagılur / Būy-ıla **‘ālem** tolar san nāfe-i Çin tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*‘ālem,]*

İy cefā-ĥū cevri āyîn eyledüñ ‘āşıklara / Korkaram kim **‘ālem** içre ben bu āyîn tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*‘ālem,]*

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhān eyleyem ben sinede / Āhum ile göz yaşı **‘ālemlere** rüsvā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*‘ālemlere, -ler, -e*]

- Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gü / Ol derūn-ı perdede **'ālem** tolu ğavġāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*'ālem,]*
- 'Ālemi maḥkūm iden her dem berāt-ı ḥüsnidür / Kim muṭī' olmaz çekilmiş kaşları tuġrāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*'ālemi, -i]*
- Şol ešr-i 'ışk olan abdāla bak gel ḥusrevā / Baş açup serverlik ider **'āleme** sultān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*'āleme, -e]*
- 'Ālem içre senden özge pādişāhum yok benüm / Līk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*'ālem,]*
- Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür **'ālemi** bu göz yaşı deryā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*'ālemi, -i]*
- Meger ḥālūñ şehā müşġ ü ser-i zülfūñ mu'anberdür / Dimāġı **'ālemüñ** cānā anuñ-içün mu'aṭṭardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*'ālemüñ, -iñ]*
- Döşedi zümrüt bisātını benefşe bāġda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldu **'ālem** lālezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*'ālem,]*
- Bu 'aceb bārān-ı eşküm ġarķa virdi **'ālemi** / Hiç teskīn olmadı dil süznāk olmuş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*'ālemi, -i]*
- Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum **'ālemde** āh / Bu söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*'ālemde, -de]*
- 'Ālemi ġarķ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Ḥasretiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*'ālemi, -i]*
- El urup depretdüġince zülf-i 'anber-bārını / Ḥaşre dek san **'ālem** içre ebr-i müşġ-eşān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*'ālem,]*
- Zīkr eyle leb-i la'lin ü fikr eyle miyānın / **'Ālemde** hüner olmaya idrāke berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*'ālemde, -de]*
- İy Muhibbī cān göziyle bak bu **'ālem** bir kaşes / Her varak ġüyā içinde murġ-ı zerrīn bāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*'ālem,]*
- Devr-i gül bir haftadur bülbül zamānı tüz geçer / **'Ālemüñ** 'ibret-nümāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*'ālemüñ, -iñ]*
- Geldi bu **'āleme** ḥüsnıyla niçe Yūsuf-ı Mışr / Görmedi kimse senüñ gibi terāzüya gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*'āleme, -e]*
- Çün Muhibbī cür'a-i cām-ı lebūñden oldu mest / Fāş idüp esrār-ı 'ışkı **'āleme** rüsvā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*'āleme, -e]*
- Göñlümüñ murġın n'içün kapduñ didüm güldi didi / Ḥüb-rūlar **'ālem** içre cümle hep mümtāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*'ālem,]*
- Vār-iken gül gibi **'ālemde** şarāb-ı ergüvān / Kankı aḥmaḳdur varur ḥayrānlık ister beng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*'ālemde, -de]*
- Āteş-i 'ışkuñ rumüzün niçe taḥrīr eyleyem / Söylesem **'ālem** yanar sanmañ ki ancak nāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*'ālem,]*

- Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘**āleme** ol pādīşā geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1173, Beyit 6*). [‘āleme, -e]
- İy Muhibbî ‘**āleme** şāh olmadan / Dilberüñ olmak gedāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1175, Beyit 6*). [‘āleme, -e]
- Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne ğam / ‘**Ālem** yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1177, Beyit 5*). [‘ālem,]
- Mu‘aţţardur yine ‘**ālem** dimāġı / Şabānuñ yār zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1186, Beyit 2*). [‘ālem,]
- Gün yüzine olmasa āşüfte alınā kamer / Yā n’ için anlar yürür ‘**ālemde** sergerdān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1195, Beyit 4*). [‘ālemde, -de]
- Muġannī al ele sāzuñı söylet / Nazār kıl ‘**āleme** bāġ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1197, Beyit 3*). [‘āleme, -e]
- ‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile ġāhī Cemlerüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1211, Beyit 3*). [‘ālemi, -i]
- İy Muhibbî ‘**ālemüñ** seyr ü temāşāsını ko / Gel göñül seyrini kıl göz görmedük ‘ālemlerüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1211, Beyit 5*). [‘ālemüñ, -üñ]
- Muhibbî yarı aġyār-ıla gördüm / Didüm ‘**ālemde** gül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1225, Beyit 5*). [‘ālemde, -de]
- Degül ġālī ġamuñ dil ġānesinden / Bu ‘**ālemdür** kişi maġremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1226, Beyit 3*). [‘ālemdür, -dür]
- Āhum düttüni ‘**ālemi** tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1228, Beyit 5*). [‘ālemi, -i]
- Bulmur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ġār olmaz / Ya bülbül var mı ‘**ālemde** enīsi āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [‘ālemde, -de]
- Teşbīh kim ider gün yüzine mihr-ile māhı / Gün yüzine ‘**ālemde** muġābil kamer olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [‘ālemde, -de]
- Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüdüm / ‘**Ālemde** bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1234, Beyit 8*). [‘ālemde, -de]
- Muhibbî geşt kılduñ ‘**ālemi** çün / Olupdur vaġt idesin ‘azm-i Tebrīz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1236, Beyit 5*). [‘ālemi, -i]
- Gün gibi rüşen olup ‘**āleme** ‘ışkuñ nūrı / Bu ‘aceb gelmeye zāhid daġı iġrāra henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 4*). [‘āleme, -e]
- Oldı ‘**ālemlere** destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 6*). [‘ālemlere, -ler, -e]
- Şu‘ā-ı şemse muġtāc-iken ‘**ālem** / Girür dervīş oyına ‘ār kılmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1244, Beyit 5*). [‘ālem,]
- Görmedüm ‘**ālemde** ben bir māh-rū aġyārsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz ġārsuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1263, Beyit 1*). [‘ālemde, -de]
- ‘Ālemi la‘l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mā dimez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1265, Beyit 5*). [‘ālemi, -i]

- Åh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî **‘âlem** içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [‘âlem,]
- Çün Mesîhâ gibi **‘âlemde** mücerred geçerüz / Tañ mı kıudsiler eger olsa bizüm mahremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [‘âlemde, -de]
- Amân virmez baña bir dem ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur **‘âlemde** benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]
- Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu **‘âlemde** vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [‘âlemde, -de]
- Gülmedi **‘âlemde** bir gün bu dil-i ğamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dañı ‘aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]
- Gül yüzüñsüz **‘âleme** kılmaz nazar cân bülbüli / Gülşen ü bāğ-ı irem küñhen görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [‘âleme, -e]
- Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür **‘âlem** içinde şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [‘âlem,]
- Zerrece ğuş itmedi ol mihri yok feryādumı / Lîk **‘âlem** topdoludur nâle vü eġġanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [‘âlem,]
- Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / **‘Ālemde** Muhibbî gibi güneñkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [‘âlemde, -de]
- ‘Ālem içre var midür gülşende gül / Şubñ olınca bülbülin zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*). [‘âlem,]
- ‘Aynuma almam cihâni döstlar ben yârsuz / Gözine **‘âlem** kafeşdür bülbülüñ gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [‘âlem,]
- Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlahî olmasun **‘âlemde** kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [‘âlemde, -de]
- ‘Ālemi bir ħabbeye satduk irüp bir ‘âleme / Şükr idüp Ĥakk’a anuñçün dâyimâ bî-ġamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [‘âlemi, -i]
- İy Muhibbî olmışuz **‘âlemde** didâr ‘âşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp būs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [‘âlemde, -de]
- Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan ħaber / Zâhir eyler **‘âleme** bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [‘âleme, -e]
- Yiter aġlatma beni döst yaşumdan ħazer it / **‘Ālemi** ġarġa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [‘âlemi, -i]
- Şu‘le-i âhı kimüñ kim **‘âleme** pertev salar / Zerreye almaz günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [‘âleme, -e]
- Sanma şöret gözlerüz biz yâñü dârât ehliyüz / **‘Ālemi** bir cür‘aya satduk ħarâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [‘âlemi, -i]
- ‘Āşıkuz **‘âlemde** ammâ virmedük bir ħüba dil / Okusun bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [‘âlemde, -de]

- ‘Āşıkuz ‘**âlemde** bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]
- ‘Ālem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [‘âlem,]
- Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-içun ‘ışk-ıla ‘**âlemlere** fâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [‘âlemlere, -ler, -e]
- Zülfünün büyn getürdüñ hoş-dimâğ itdün bizi / Müstedâm ol iy şabâ ‘**âlem** turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [‘âlem,]
- Niçe yıllardur Muhibbî arzû eyler seni / Bulmadı ‘**âlemde** hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [‘âlemde, -de]
- Döstüm hasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘**Ālemi** ğarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [‘âlemi, -i]
- Giceler ney gibi nālân oluram tâ şubħa dek / Bulmadum feryāduma ‘**âlemde** bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [‘âlemde, -de]
- Dilrübâlar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘**âlemde** hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [‘âlemde, -de]
- Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılır heves / Ben isterem vişâlini ‘**âlem** içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [‘âlem,]
- Tañ mı bu ‘**âlem** serîrinden Muhibbî ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede bâlin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [‘âlem,]
- Küy-ı yâra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubħ / Eyledüñ ‘**âlem** dimâğını mu‘athtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [‘âlem,]
- İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘**âlem** içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [‘âlem,]
- Keşf-i burķa‘ eyle yüzden nûra ğarķ it ‘**âlemi** / Tâ görenler diyeler mihr-i cihân-ârâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [‘âlemi, -i]
- Dehre aldanma sakın fikr eyle âhîri günü / Gerçi bu ‘**âlem** yüzi saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [‘âlem,]
- Nürün ile ‘**âlemün** yüzi münevverken bugün / Zülmete virme cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [‘âlemün, -ün]
- Sırr-ı ‘ışkı Muhibbî saklamaduñ / Sırışkûñ kıldı anı ‘**âleme** fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6*). [‘âleme, -e]
- Ruħuñ tábında iy meh-rü dutuşur ser-te-ser ‘**âlem** / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duħân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [‘âlem,]
- Dilümden ‘**âleme** düşdi dururken nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoħsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [‘âleme, -e]
- Tekye-i ğamda yakup Ferhâd u Mecnûn’dan çerâğ / Tutmuşam ‘**âlemde** şöhret ol iki ferzâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3*). [‘âlemde, -de]

İdiser sırrımı āh **‘āleme** fāş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [‘āleme, -e]

Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadır / Ger bu yolda cān vire **‘ālemde** sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [‘ālemde, -de]

Sihr-ile cādū gözün iy dil-firib / **‘Ālemi** kendüye teşhîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2). [‘ālemi, -i]

‘Āşık olmak dōstlar **‘ālemde** müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1). [‘ālemde, -de]

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tālî‘üm **‘ālemde** bahtum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4). [‘ālemde, -de]

La‘l-i dilberdür bugün **‘ālemde** cevherden ğarāz / Zîra ol maşşūd-ı dildür ğayr-ı gevher bi‘l-ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1). [‘ālemde, -de]

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün ğarāz / Mihr ü mehden **‘ālem** içinde ziyādur çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [‘ālem,]

Sen selāmet ol yūri **‘ālemde** zāhid zūhd-ile / ‘Āşık-ı bî-dil olanlara belādur çün ğarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4). [‘ālemde, -de]

Eşk-i çeşmüm ğarka virmişken ser-ā-ser **‘ālemi** / Bu göñül pervā yimez olmuş o baħr içinde bať (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [‘ālemi, -i]

‘ālem turaldan beri: Yeryüzü yaratıldığından beri, dünya var olduğundan bu yana.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp **‘ālem turaldan beri** devr eyler güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7). [‘ālem turaldan beri, -aldan]

‘ālem-ārā: Dünyayı süsleyen. // Dünyayı aydınlatan.

Kara zülfün şeb-i tārdir velī aña hicāb olmaz / Cemālün **‘ālem-ārādur** muķābil āfitāb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1). [‘ālem-ārādur, -dur]

‘ālemdār: Bayrak taşıyan, sancaktar.

Belā iķlîminün şāhı olursam tañ mı Mecnūn-veş / **‘Ālemdār** āh-ı dil elde sirişk-i ğam sipāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2). [‘ālemdār,]

‘ālem-efrüz: Cihani, dünyayı aydınlatan.

Saçuñla ‘ārîzuñ iy **‘ālem-efrüz** / Birisi Qādrdür birisi Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1). [‘ālem-efrüz,]

Görüp cānā yüzüñi **‘ālem-efrüz** / Gicem Qādr olsa günüm tañ mı Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1). [‘ālem-efrüz,]

āl-engiz: Kıpırmızı // Öfkeli // Karıştırcı, hilebaz.

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür **âl-engîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*âl-engîz,*]

‘âlî: *Ulu, yüce.*

Çü servüñ kadd-i yâra nisbeti var / Yüce olsun kim **‘âlî** himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*‘âlî,*]

‘âlî-cenâbî: *Yüce yaradılıştı, yüce gönüllü, onurlu haysiyetli.*

Meygede âdâbımı şüfî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergehüñ **‘âlî-cenâbîler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*‘âlî-cenâbîler, -ler*]

alıcı: *Pençesine düşeni bırakmayan, avını kaçırmayan.*

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Âdemler **alıcı** bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*alıcı,*]

alın: *Yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı II sevgilinin ay gibi parlak alnı.*

Didüm **alnuñ** kamer midür yüzüñ gün / Didi görmüş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*alnuñ, -uñ*]

Bir serv-i nâzı sevdüm gün yüzi **alnu** mehdür / Meh-pâreler içinde hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*alnu, -ı*]

Ay **alnuña** vü gün yüzüñe her kim nazar itse / Sanma ki cihân içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*alnuña, -uñ, -a*]

Bir sencileyin yüzi güneş **alnu** kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*alnu, -ı*]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün **alnu** kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*alnu, -ı*]

Gün yüzüñe **alnuña** dirsem kamer ma‘zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*alnuña, -uñ, -a*]

Gün yüzine olmasa âşüfte **alnuña** kamer / Yâ n’içün anlar yürür ‘âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*alnuña, -ı, -n, -a*]

Gün yüzüñ birle kamer **alnuñ** yiter ‘âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*alnuñ, -uñ*]

Gün yüzüñ ile **alnuñı** kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*alnuñı, -uñ, -ı*]

Zülfüñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre **alnuña** mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*alnuña, -uñ, -a*]

Gün yüzüñ şavkınde cânâ âfitâba bakmazuz / Çün kamer **alnuñ** yiter biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*alnuñ, -uñ*]

alış viriş: *Alım satım, ticâret // mec. İlgi, alâka, münâsebet.*

Nakd-i cân-ıla metâ'-ı büseñe oldum ħarîd / Aramızda yok dime olsun bizüm **alış viriş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*alış viriş,]*

'alî-vâr: *Hz.Ali gibi, benzer.*

Olam Kanber gibi önce piyâde / Sûvâr olsa kaçan dilber **'Alî-vâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*'alî-vâr,]*

allâh': *Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudâ.*

İnen cevri itme 'uşşâka vefâ kıl iy şeh-i ħübân / Ğarîbûñ âhını yirde komaz **Allâh'umuz** vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*allâh'umuz, -umuz]*

allâhu ekber: *"Allah en büyüktür" manasında zikredilen ifade // ezan ve kametin başlangıç cümlesi // şaşkınlık ve hayranlık da bildirmektedir.*

Kaşuñ miĥrâbına kâmet getürdüm / Görüp yüzüñ didüm **Allâhu ekber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*allâhu ekber,]*

'allâme: *Çok âlim, çok bilgili, her şeyi bilen, her ilimde üstat olan kimse.*

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşında 'âciz ħâmeler / Sırr-ı ğaybı bilmede kâşır-durur **'allâmeler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*'allâmeler, -ler]*

Sırr-ı 'ışk[1] sor baña **'allâmeler** ħall eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola düşvâr iş ğeñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*'allâmeler, -ler]*

Vâkıf olmaz ehl-i 'ışkuñ ħâline **'allâmeler** / Ger Şihâĥ-ıla okurlarsa hezârân kâmüs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*'allâmeler, -ler]*

alt: *Bir şeyin yukarı sayılan yerine göre aşağı tarafı.*

Gözüñ **altında** ol ħâl-i siyâhuñ nâfe-i müşĝm / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rûm içre ğazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*altında, -i, -n, -da]*

alt: *Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer // (Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf.*

Şerâr-ı 'ışkuñ cânâ 'aceb mi dursa sînemde / Bulınur küller **altında** kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*altında, -i, -n, -da]*

Göñül şehrinin yakmaga Muĥibbî'nüñ saçuñ şeb-rev / Olur dâmânı **altına** ider her şeb nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*altına, -i, -n, -a]*

altun: *Sarı kızıl renkte, parlak ve ağır, kolayca işlenebilen, kıymetli element, zer.*

Zeyn ider **altun** kalemle ol güneş ruĥsârını / Kâtib-i ħudret kaçan ħağtın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*altun,]*

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm **altuna** yaşum sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*).
[altuna, -a]

Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül **altun** gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [altun,]

âmâc: Atılacak şey ile vurmak üzere dikilen nişan, nişan tahtası.

Geçürdük tîr-i âhı nüh felekden / Ezelden çarlı bizüm **âmâcumuzdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*).
[âmâcumuzdur, -umuz, -dur]

a'mâl: Ameller, işler, yapıp edilen her şey.

Zâhidâ sanma ki **a'mâl-ıla** cennet bulasın / Ol Hâk'uñ fazlı-durur yoğsa 'âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [a'mâl-ıla, -ıla]

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Gâyet günâhum çok benüm **a'mâlümi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [a'mâlümi, -üm, -i]

amân virmez: Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Amân virmez baña bir dem gam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [amân virmez, -mez]

amân virmez: Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsa / **Amân virmez** döker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [amân virmez, -z]

amân virmez: Rahat bırakmamak, göz açtırmamak, acımayıp öldürmek, göz açtırmayarak ve yardım almaya fırsat bırakmayarak kıyasıya hırpalamak.

Beni cânâ iñen yakma sakın bu âh-ı süzândan / Amânsuzdur **amân virmez** bilürsin bî-amân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [amân virmez,]

amânsuz: Acımasız // Amansız, hesapsız, fazlaca.

Beni cânâ iñen yakma sakın bu âh-ı süzândan / **Amânsuzdur** amân virmez bilürsin bî-amân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [amânsuzdur, -dur]

'âmel: 1. Bir maksatla yapılan iş, eylem, fiil 2. Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket.

Zâhidâ sanma ki a'mâl-ıla cennet bulasın / Ol Hâk'uñ fazlı-durur yoğsa '**âmelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). ['âmelden, -den]

'amel evle: Bir iş yapmak, bir şeyle meşgul olmak.

Muṭribā al sāzuñi eyle ‘amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Ḥicāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2*).
[‘amel eyle,]

ammā: *Zıt ve aykırı hüküm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar; ancak, fakat, lakin.*

Adı var Mecnūn’uñ **ammā** bir saçı leylī-veşūñ / Görmişem derd ü belā vü miḥnetin andan beter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 5*). [ammā,]

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kãnd ü nebāt / Hicrūñ **ammā** şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 2*). [ammā,]

Ka’be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı **ammā** hãcıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4*). [ammā,]

Kimse yüzün görmedi **ammā** cihān pür güft ü gü / Ol derūn-ı perdede ‘ālem tolu ğavgāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 3*). [ammā,]

Gerçi bir āzādedür **ammā** salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [ammā,]

Binā-yı sabr u kaşr-ı ‘aql katı muḥkem-durur **ammā** / İrişse zelzele ‘işkuñ hevāsından hemān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 4*). [ammā,]

İy Muḥibbī key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim **ammā** ki ğāyet yaşludur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 5*). [ammā,]

Kim ki nazm ister Muḥibbī şı’rini ğüş eylesün / Bulınur gerçi gazel **ammā** bu eş’ār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 7*). [ammā,]

Ko yoluñda öleyim ben daḥı bir ad ideyim / Çün gider her kişi **ammā** ad-ıla san añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 4*). [ammā,]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş **ammā** dir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 1*). [ammā,]

Cevr ü cefāya māyıl çokdur güzeller **ammā** / ‘Ahd ü vefāsı muḥkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 3*). [ammā,]

Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i ḥāreye / Āhum **ammā** katı gönline anuñ kār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 4*). [ammā,]

‘Āşıkuz ‘ālemde **ammā** virmedük bir ḥūba dil / Okusun bilsün Muḥibbī içe-dursun cāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [ammā,]

Gelür ḥayālî çeşmüme **ammā** görünmez āh / Görmiş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 2*). [ammā,]

añ: *Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek II adını söylemek, zikretmek II dile getirmek, söylemek.*

Cefā vü cevruñi **añsam** gönülde āh u zār itsem / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 2*). [añsam, -sa, -m]

Ġamla ülfet tutdı gönülüm **añmañuz** şādī adın / ‘Āşık-ı ğam-ḥörlar çün şādīden birün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [añmañuz, -ma, -ñuz]

Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cānā Muhibbī hastadur / Her kaçan kim zülfüñi **añsa** ol ‘azm-i Şām ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*añsa, -sa*]

Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam zāhid melāmetle / Selāmet gözlemez ‘aşık işi anuñ melāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*añarsa, -ar, -sa*]

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko uyhu getirür / Beni **añ** yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*añ,]*

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko uyhu getirür / Beni **añ** yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*añma, -ma*]

Dür dişleri firākıyla sünbül saçın **añup** / Āh eyledükçe yaş ki dökem dāne dānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*añup, -up*]

Kanda kim zülfün **añup** leblerinüñ zıkrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristān añlıur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*añup, -up*]

Şad ol dilā ki **añdı** seni cevr-ile nigār / Dirdük anı ki katı ferāmüşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*añdı, -dı*]

Dişlerüñle şem‘-i hüsnüñ bu Muhibbī **añmasa** / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın güher-riz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*añmasa, -ma, -sa*]

Zülfini añsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın **añmaz** müşg-i Tātār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*añmaz, -maz*]

Zülfini **añsam** nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın añmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*añsam, -sa, -m*]

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘aşıka bir kez nigār / Adın **añdum** diyü ol demden peşmāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*añdum, -du, -m*]

Gözün yaşı günāhuñi **añ** aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*añ,]*

Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hıç **añmaz** mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*añmaz, -maz*]

Añmazuz hāl ü hañuñ dāyim lebün zıkr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz ğubārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*añmazuz, -maz, -uz*]

Añup Ferhād u Mecnūn’ı Muhibbī / Du‘ā-yı hayr kıl anlara sen bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*añup, -up*]

Nālān olup cürmin **añup** sīne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*añup, -up*]

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / **Añdukda** hemān yüzüñi gördüm seher olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*añdukda, -dukda*]

İy refikān reh-i ğam içre du‘ādan **añasız** / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*añasız, -a, -sız*]

Gel bugün ‘aşıklarun öldür günāhın **añma** sen / Konmamışdur çün tarık-ı ‘ışkda yokdur kışās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*añma, -ma*]

Nāme içre nāmını **añmış** Muhibbī dilberün / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalañ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*añmış, -mış*]

aña: *Ona.*

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi **aña** gāme okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Anne, vâlide.*

İncinür sanma cefādan cevre mu’tād olmuşuz / Süd yirine zehr-i gamla bislemişdür **anamuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*anamuz, -muz]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Aña beñzer bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm gešt eyledüm kalmadı bir yir baħr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*aña,]*

Gāh gözde gāh dilde kurdı cānān ħaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān **aña** menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*aña,]*

Diledi cānum itdüm **aña** îşār / Eger güstāħam el-me’mūr ma’zūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*aña,]*

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer **aña** anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*aña,]*

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm **aña** dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*aña,]*

Muhibbî olalı ‘ışk-ıla Maħmūd / Dimişlerdür **aña** ħüsniyle Āyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*aña,]*

Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı gam / Şöyle beñzer ħoş gelüpdür **aña** bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*aña,]*

Āħum ile gözlerüm yaşı benüm / Qalbi āhendür **aña** kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*aña,]*

Ol tabīb-i dil ölürsem daħı tedbīr eylemez / Nāle-i āħum dirīgā **aña** te’sīr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*aña,]*

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / **Aña** deyr-i cihānda dīnmese zūnnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*aña,]*

Zülf-i çevgān ile bāziçeye geldi o nigār / Ser-i ‘uşşāk **aña** her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*aña,]*

Niçe dil bil ki **aña** cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*aña,]*

Zann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māħ imiş / Cümle ‘ālem bende **aña** ol bir ulu şāħ-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşık (şâir / Muhibbî) yerine.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî **aña** pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*aña,]*

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin **aña** zar / Gel nazār kılsun Muhibbī ko cemālūñ ayına (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*aña,]*

Oldı Muhibbī çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür **aña** ki ‘āleme ol pādīşā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*aña,]*

Görsün Muhibbī vir **aña** hüsnuñ zekātını / Zīra ki **aña** müsteħakuz hem gedālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*aña,]*

Niçe yıldur bu Muhibbī derdūñ-ile ħastadur / İtmedūñ iy dil tabībi **aña** tımārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*aña,]*

Muhibbī ol cefākāruñ olursa rāh-ı kūyında / Dimez **aña** nedür ħālūñ ve yāhūd merħabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*aña,]*

Bu Muhibbī bāğ-ı hüsnuñ her kaçan medħ eylese / İy gül-i ra‘nā **aña** kim bülbül-i güyā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*aña,]*

Tañ mı bu ‘ālem sefirinden Muhibbī ‘ār ide / Ĥāk ü ħışt-ı meygede bālin ü bister **aña** bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*aña,]*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbī nālesi / İy meh-i nā-mihr olmadūñ **aña** feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*aña,]*

Naqd-i cān-ıla Muhibbī taleb eyleser ne tañ / Çünki la‘l-i leb-i dilber **aña** maṭlūb olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gönül yerine.*

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bī-tābdur / **Aña** şaykal iy gönül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*aña,]*

Ĥarāb olalıdan gönülüm **aña** vīrānedür dirler / Bulnursa eger vuşlat **aña** genc-ĥānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*aña,]*

Ĥarāb olalıdan gönülüm **aña** vīrānedür dirler / Bulnursa eger vuşlat **aña** genc-ĥānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*aña,]*

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ğama / Ger murāduñ cān ise ğamzeñ **aña** gönder yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*aña,]*

(ك) Gönülüm evi bir vech-ile vīrān oldı / Kim eṭibbā **aña** cem‘ olsa devā yok zinhār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*aña,]*

Şebüm rüşen ider gönülüm çerāğı / Dinürse tañ mıdur **aña** şeb-efrüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*aña,]*

‘İşk için eyler gözüm gönülüm benüm turmaz savaş / Ğālib oldı gönülüm āḫir egdi gözüm **aña** baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*aña,]*

Dil-i dīvāne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm **aña** sezādur vāy ne bend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*aña,]*

Çünki tutduñ bāğ-ı hüsnuñde bu gönülüm düzdini / Eyle **aña** gel siyāset dōstum zülfüñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*aña,]*

Bu gönül çāh-ı zenaḥda çünki yok **aña** ḥalāş / Niçe bir ḥabsüñde dursun bāri gel zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*aña,]*

Baḥr-ı eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka **aña** ne mümkün ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.*

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşdı / Kaşumdan özge **aña** pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*aña,]*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḥın / Rūzigār-ı āh-ıla kimdür **aña** deryā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*aña,]*

Döstüm ḥasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ğarḳ eyleye ger dimez-iseñ **aña** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II zülf yerine.*

Giderüp zülfî şehābın gün yüzün peydā kılır / Kim **aña** ide nazar āşüfte vü şeydā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*aña,]*

Zülfî ḥande-i destedür gönüm **aña** peyvestedür / Çokdan Muḥibbî ḥastadur rüḥ-ı revānum kadamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*aña,]*

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez **aña** bir kırı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*aña,]*

Ḥayāl-i mār-ı zülfeyni dem-ā-dem gönlüme gelsün / Qarār itmege sīnem gibi hergiz **aña** ĩn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*aña,]*

Kara zülfüñ şeb-i tårdür velî **aña** ḥicāb olmaz / Cemālün ‘ālem-ārādur muḳābil āfitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*aña,]*

Zülfüñ ister bu Muḥibbî **aña** el sunduḡı bu / Mār-ğır olmasa eyler miydi ol mārā heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*aña,]*

‘Aceb şehḥārdur zülfüñ ki yanmaz şevḳ-i rüyuñla / Semender gibi olmuşdur **aña** her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gamze yerine.*

Ya kaşlarıyla alsa ele ġamze okların / Sīnem içinde konmuş **aña** dil nişānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*aña,]*

Cem’ kılduñ iy Muḥibbî cümle ġamze okların / Lāyıḳı budur ki **aña** idesin sen sīne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk denizi yerine.*

İy Muḥibbî kimse irmez baḥr-ı ‘ışkuñ ‘umḳına / Gerçi mähiler gibi ‘ışḳ ehli **aña** talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*aña,]*

Dil zevrakını saldum derdā ki baħr-ı ‘ışka / Gerçek imiş diyenler yok **aña** tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II ehl-i derd yerine.*

Bu Muhibbî şi‘rinüñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kıdrını **aña** söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk derdi yerine.*

İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdur didüm devā / Didiler ölmekden özge yok **aña** dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II buse yerine.*

Cān virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ **aña** erzāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*aña,]*

Didüm ister büseñi al cānumı **aña** ‘ivāz / Hāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*aña,]*

Büse istersek lebüñden **aña** bulunmaz ‘ivāz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II ciğer kanı yerine.*

Ciger hūnını saklamaga iy dil / Gözümden ğayrı **aña** řiře olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*aña,]*

Sāġar-ı çeřmüm tolu nüř eylerüz hūn-ı ciger / Kāni‘üz **aña** anuñçün bu řarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II dünya yerine.*

Bu cihānuñ nesi vardur **aña** řād ola gönül / Kıl haķıķat nazārın şeyh ü eger řāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*aña,]*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / Her kim ki **aña** konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*aña,]*

Dünyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz **aña** hergiz merdāne qabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*aña,]*

Qıvvetine tayanup bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āħir **aña** pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gömlek (kefen) yerine.*

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘aķluñı divşür / Ezelden böyledür ‘ādet **aña** hiç āsitin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II zāhid yerine.*

Münkir dirilürse n'ola gün yüzine zâhid / Hıffâş-şıfatdur **aña** hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II âşık yerine.*

Bâğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftâlûlar / 'Âşık-ı dil-ğaste ger varsa **aña** ayvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*aña,]*

Derdüni dermân bilür cevruñ gelür **aña** vefâ / Anuñ-ıçun ğasta dil derdine dermân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona (onun için) II o, işaret zamiri II âh yerine.*

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş **aña** ğâr / Odlar kim saçılır ejder şerârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II vuslat meta'tı yerine.*

Bir sencileyin var mı satar vaşl metâ'in / Bir bencileyin **aña** ğarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk evi yerine.*

Ğâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / **Aña** gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II can u dil yerine.*

Nâr-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cân u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ **aña** feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II kaş yerine.*

Âfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ârâ dimez / Ya muğavves kaşlaruñ görüp **aña** kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*aña,]*

Dir gören ebrûlarını ğusrevâ Çâçî kemân / **Aña** ibrişim zülüfüñ birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*aña,]*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar her tarafından indürürler **aña** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II şiir yerine.*

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse **aña** diş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gam yerine.*

Gelse ğam Ye'cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşı **aña** der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II felek yerine.*

Gerçi felek bükdi kıddüm rüzigâr ile / Şükrüm budur ki ben dağı egmedüm **aña** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II Kays yerine.*

'İşk-ıla Kays' uñ egerçi bilselerdi ħālını / **Aña** mecnün dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ırmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gird-bad yerine.*

Gird-bāduñ göricek toz koparduğımı çün / Reşk idüp deşde oldı **aña** Mecnün rakķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II aşk vadisi yerine.*

Vādī-i 'ışka düşüp dil-teşneyem Mecnün-vār / Cehd kıldum bulımadum yoğmış **aña** tül u 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II sevgilinin güzel yüzü yerine.*

Ka'be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / **Aña** beñzer nür görmez adı ammā ħācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri.*

Naqd-i dil virüp metā'-ı ħüsne kim ola ħarīd / **Aña** bu yolda belā vü derd ü ğam ħāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*aña,]*

Ķanā'at ihtiyār iden **aña** lā-büd gelür 'uzlet / Görinmez kimseye 'Anķā gibi ol 'azm-i Ķāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*aña,]*

Zāhidā 'āşıkı gel dime selāmet eridür / 'Ār u nāmūsı koyan **aña** ħacālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*aña,]*

Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı / **Aña** murğı olan vaĥşî başuma dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*aña,]*

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabaķ / Bülbül-i güyā olur bu 'ilm **aña** ħikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*aña,]*

Giren dilüñe leşker-i ğamdan ħalās olur / Anuñ için ki ol **aña** āhen ħişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*aña,]*

N'ola sevdümse maĥbūbı ne var gönümde iy zāhid / **Aña** çün vāķıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*aña,]*

Kim ki nūr-ı Hakk-ıla dil hānesin rūşen kılır / Yiter **aña** hergiz ol şem'-i şebistān istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*aña,]*

Kuralı şahrā-yı dilde haymesin sultān-ı 'ışk / 'Aql u sābrum gitdi benden **aña** fermāndur henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*aña,]*

Kim ki dolaşa ser-i zūlfine dîvāne gibi / **Aña** pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*aña,]*

Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / **Aña** hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*aña,]*

Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler **aña** nās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*aña,]*

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / 'İşk ehli olan cān-ıla eydür **aña** şābāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*aña,]*

Eşküm ile tolsa çeşmüm sāğarı olmaz 'aceb / **Aña** bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*aña,]*

Her kim ki 'āşık oldı tolaşdı bend-i zūlfe / Miḥnet şebinde āḥir ölmek olur **aña** farz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*aña,]*

Her ki derdüñi koyup **aña** devā kıldı 'ivaż / 'Ākıbet oldı peşimān ki cezā kıldı 'ivaż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II dehan yerine.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne **aña** yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II güzellik mumu yerine.*

Şem'-i ḥüsni her kaçan ḥübān yakar / 'Āşık-ı cānbāz **aña** pervānedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II hercayı güzel yerine.*

Sevme hercāyī güzel virme Muhibbî **aña** dil / Yār bī-'ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II bir gözü ahu yerine.*

Bir gözi āhū bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben **aña** yāhū begler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II ra'na gül yerine.*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / **Aña** karşı hezārān bülbülü var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1108, Beyit 1*). [*aña,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / **Aña** karşı hezārān bülbülü var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*aña,]*

aña: *Ona II o, işaret zamiri II benefşe yerine.*

Yefimâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular **aña** bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*aña,*
]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II hicran yükü yerine.*

Dil çeker hicrân yükün itmez taħammül Kāf **aña** / Mest-i üstürdür anuñcün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*aña,*]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II gülşen-i küy yerine.*

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı irem gibi gelür / Hağ naşîb eyler-ise **aña** irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*aña,*]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II raz yerine.*

Dime iy zāhid-i ĥodbîn ben irdüm menzile ancak / Sen **aña** vākıf olmaduñ gönülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*aña,*]

aña: *Ona II o, işaret zamiri II güzellik zekatı yerine.*

Görsün Muhibbî vir **aña** ĥüsnüñ zekātını / Zira ki **aña** müsteħakuz hem gedālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*aña,*]

ana rahmine düşmemişken: *Döl yatağında cenin oluşmak.*

Düşmemişken ana rahmine daħı Mecnün-ı zār / Zülf-i Leylâ`dan dil -i dîvānemüz āğāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*ana rahmine düşmemişken, -me, -miş, -ken*]

'anber: *Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.*

Gözleri āhū olaldan oldı zülfî müşk-i Çîn / Ya leṭāfet baħrı üzre görinen **'anber** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*'anber,*]

Bād-ı müşg-āmîzi **'anber** yagdurur / Zülfüne beñzer ki dāyim şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*'anber,*]

İy şabā misk-ile **'anber** kokusından ne ĥaber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*'anber,*]

Āteş-i ruḥsāruñ üzre ol mu **'anber** ĥāller / Micmer-i yākūt içinde müşg-ile **'anber** yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*'anber,*]

'Aceb sünbül midür zülfüñ ya **'anber** / Dimāğ-ı dehr olur andan mu **'aṭṭar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*'anber,*]

Zülfini añsam nigāruñ ĥālını medħ eylesem / Kimse **'anber** adın añmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*'anber,*]

'ānber-feşān: Amber saçan / Güzel koku saçan II Sevgilinin misk kokusu saçan zülfü.

İy şabā zülfine el sun kıl anı **'ānber-feşān** / Kim meşām-ı cān 'ıtr-ı müşg-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*'ānber-feşān,*]

'anber-i sārā: Halis, saf anber.

Ḥaṭṭ-ı la'lūn misk ü zülfūn **'anber-i sārā** satar / Dişlerūn dürr-i 'Aden şîrîn lebūn helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*'anber-i sārā,*]

'anberîn: Anber kokulu, güzel kokulu. // anberin kokusu ve rengi bağlamında sevgilinin saçı.

'Azm-i şikār eyledi ol zülfî **'anberîn** / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*'anberîn,*]

Görinen **'anberîn** beñler nigāruñ şem'-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindū daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*'anberîn,*]

anca: O kadar, o kadar çok.

İşidürdüm mäh-rûlar bî-vefā olur velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ **anca** var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*anca,*]

ancak: "Lâkin, ama, fakat,yalnız" sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz.

Dime iy zāhid-i ḥodbîn ben irdüm menzile **ancak** / Sen aña vākıf olmadūñ gönülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*ancak,*]

ancak: Sadece, bir tek, yalnızca.

'İşk âteşine yandugumı **ancak** o bilir / 'İşkuñ odına cān u gönül kim kebāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*ancak,*]

Komadı ḥaddūni görmek girdi ḥaṭṭūñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum **ancak** ḥār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*ancak,*]

Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi var ki derdini **ancak** Ḥudā bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*ancak,*]

Ḥālūni bilmez Muhibbî dilberūñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm **ancak** çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*ancak,*]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tābdur / Aña şaykal iy gönül **ancak** şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*ancak,*]

İy gönül bir dem temāşā eyle eşküm cüyını / Ādemūñ gönlin açan **ancak** şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*ancak,*]

Cānuma hātif sehergehden bunı ilhām ider / İy ḥumār-ālūd **ancak** saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*ancak,*]

- Benüm âhvâl-i pür guşşam yanında kışşa-i Mecnûn / Muhibbî beñzemez **ancak** kurı efsânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [ancak,]
- Bezm-i ğamda kâse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vâkıf degül **ancak** mey-i gülgüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [ancak,]
- Bilmez Muhibbî sinede dâğ-ı siyâhumı / **Ancak** sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [ancak,]
- Āteş-i hicrâna münkir gelse tañ mı müdde‘î / Dûzañun añvâlini **ancak** ‘azâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [ancak,]
- Niçe yıldur bañr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / Sanma **ancak** suda yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [ancak,]
- Küyuña koma rakîbi düzâhîdür döstüm / **Ancak** anuñ kâdrini dârü’s-selâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [ancak,]
- İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ **ancak** Nizâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [ancak,]
- Muhibbî ħalvet-i dilde hemân eglencedür **ancak** / Ögünüp şi‘r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [ancak,]
- Leşker-i ğam âh kim dil kişverin yagma ider / **Ancak** anuñ def‘ini cām-ı mey-i ħamrâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [ancak,]
- Āteş-i ‘ışkuñ rumûzın niçe tañrîr eyleyem / Söylesem ‘âlem yanar sanmañ ki **ancak** nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [ancak,]
- Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne ‘acüz **ancak** / Aldanmaz aña hergiz merdâne qabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [ancak,]
- Hây u ħüdan dil kaçar **ancak** virür başa şudâ‘ / Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [ancak,]
- Olmaduk dünyâ-yı düna cân-ıla biz müşterî / Zîra birkaç gün hemân **ancak** temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [ancak,]
- ‘Āşıkuz **ancak** hemân dîdârdur maqşûdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid ya ħavrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [ancak,]
- İstemem dârât-ı dünyâyı gerekmez ‘izz ü câh / Bu-durur **ancak** murâdum ħâşıl ola pây-ı bûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [ancak,]
- Bâğ-ı ħüsnuñ bülbülidir murğ-ı cân medñuñ okur / Ko rakîb-i mâkiyânuñ yiridür **ancak** kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [ancak,]
- Zâhid ister cenneti görmek diler ħavrâ yüzün / Geçdi ‘âşık cümleden **ancak** gelür dîdar ħoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [ancak,]
- Ĥâşılıum yok gevher-i eşkümdür **ancak** ħâşılıum / Niçe yıllar bañr-ı ‘ışk içinde kim oldum ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [ancak,]

ancak: (Bu kadar, o kadar ile berâber kullanıldığı zaman) Olsa olsa, onun gibi.

Gönlüm evini yıkdı yağmacı gâmzeñ iy döst / Gâretde mâhir **ancak** Efrâsiyâb'a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*ancak,]*

Şi'rümi gören bir âhen leblebi **ancak** dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña dış uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*ancak,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II dünya yerine.*

Kârbân-ı halk bir bir göçiyor çalındı kûs / Biz dañı göçmege geldük **anda** nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II zülf kemendi yerine.*

Kemend-i zülfinüñ müşgîn teli var / Göñülden baglu **anda** biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II derya yerine.*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın **anda** mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II mülk-i vücud yerine.*

Taht-ı 'âlî-durur bu mülk-i vücüd / Oturur 'ışk **anda** sulţândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II aşk kitabı yerine.*

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm **anda** yazulu / 'Aşıkâ evvel kâdemde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri.*

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur **anda** hezâr / Kankı dilde kim mağabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*anda,]*

Gördügince gün yüzüñ 'âşıkıların nâlân olur / Kanda kim açıla gül **anda** hezâr elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*anda,]*

Ĥ'âba varmış ĥastadur beñzer niğârüñ gözleri / Ĥ'âbdan bîdâr olur gel itme iy dil **anda** ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*anda,]*

Gel cilve eyle gözlerümün çeşmesârına / Bir dem vaţan kıl **anda** hemân iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II adem mülki yerine.*

Dil ü cân gitdi 'adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümîde ki varup **anda** göñül şâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada, o zaman, hemen II o, işaret zamiri.*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hazer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd **anda** kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [anda,]

Ḳaddüne nazar eyleye secde ide bu dil / Ḳāmet ki olur lâ-büd olur **anda** namāz farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4*). [anda,]

İy Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca **anda** geçilmez sırāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II gam harmanı yerine.

Ġam hırmeninde cānā bir cevce hāşılum yok / ‘Işk āteşine yanmış dil **anda** bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II sirişk yerine.

Bahr olalı sirişküm ġarḳ oldı **anda** cismüm / Mevc urduginca her dem yaşum ḥabāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II gülşen-i dil yerine.

Muhibbî gülşen-i dilde müdām aksun gözüm yaşı / Kim **anda** cilveler eyler ḥayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II leblerin üstü yerine.

Ḥaṭ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevāsı ile **anda** üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II gülşen yerine.

Gülşene vardum ki tâ tenhā seni şayd eyleyem / Olan **anda** baña nāşī gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [anda,]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan **anda** bu firāşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [anda,]

anda: Onda II o, işaret zamiri II zahid yerine.

Şun‘-ı Ḥakk‘ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün **anda** var ḥuffāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II sevgilinin kapısı yerine.

Kapuñ dārü‘ş-şifā iy dil ṭabībi / Dem-ā-dem **anda** bīmār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [anda,]

Küyuña dārü‘ş-şifā dirler ya n‘içün döstüm / Niçe yıllardur ki **anda** kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [anda,]

Ser-i kûyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözümüñ yaşı **anda** zemzem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*).
[anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II çeşm kesesi yerine.

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime gam **anda** dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II âsîtân-ı ışk yerine.

Âsîtân-ı ‘ışkuñuñ zâhid ne bilsün kıadrini / Biz bilürüz kıymetin **anda** sa‘âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II dil mülkü yerine.

İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünüñ hayâli **anda** mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II şiir yerine.

Muhibbî şi‘rünü gören hasen dir / Ki **anda** gizlü var ma‘nâ ciğer-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[anda,]

Nükte-i şi‘r-ile ger ola Muhibbî’ye sü‘âl / Bir cevâb eyle ki **anda** ola çok ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [anda,]

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkat eyle bulasın **anda** niçe ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [anda,]

anda: Onda, Orada II O, işaret zamiri II Gül bahçesi yerine.

Gülşen-i hüsnüñ yiter biz gül‘izârı n’eylerüz / Zâr kılsun cân u dil **anda** hezârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II kûy-ı dildâr yerine.

Kûy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup **anda** münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II O, işaret zamiri II gam çölü yerine.

Vâdî-i deşt-i gamuñ âvâre bir mecnûnıyuz / Tâ ölince **anda** biz râh-ı mağabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [anda,]

anda: Onda, orada II o, işaret zamiri II ev yerine.

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim ola bîmâr olmaz **anda** ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [anda,]

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânede bîmâr ola itme Muhibbî **anda** ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II o, işaret zamiri II gam meclisi yerine.*

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ıymış / 'İşk oduyla bişmiş **anda** dil kebâbı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada II O, işaret zamiri II aşk yerine.*

Mübtelâ-yı 'ışkam u sor baña 'ışkuñ 'alemin / **Anda** şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*anda,]*

anda: *Onda, orada, o zamanda, o zamandan beri II o, işaret zamiri.*

Olalı bâr-ı gamdan kâmetüm çeng / Sirişk-i çeşmüm **anda** târa beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*). [*anda,]*

andan: *Ondan sonra.*

Göreym bir kez seni ölürsem **andan** öleyim / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri.*

Hîç olur mı ki ola **andan** halâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri. // Miyan ve dehan yerine.*

Yok miyânından eşer gelmez dehânından cevâb / Kimse yok virür haber **andan** Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri // Sevgili yerine.*

Kalmadı şabr u qarârum 'azm-i yâr itdüm yine / Yokdur **andan** gayrı çün bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan. // O, işaret zamiri // Kûy yerine.*

Taşdı Ceyhûn oldı eşküm kûyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger **andan** beni ırmag-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II aşk yerine.*

Kimdür ki diye 'ışkı Muhibbî başa iltüdüm / 'Älemde bugün **andan** ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II sine yerine.*

Sine pülād olsa da ğamzeñ ider **andan** güzer / Şol muqavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*andan,]*

andan: *Ondan, oradan II o, işaret zamiri.*

Ĥāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘aceb **andan** güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II yüz yerine.*

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi **andan** / Kim göre anı gayrı yire bir nazār itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan II ondan sonra.*

Didüm yüzüñi görsem **andan** ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aqdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II dehr-i dūn yerine.*

Mihr umma dehr-i dūndan **andan** gelen cefādur / Kimse cihānda ĥurrem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II harabat yerine.*

İhtiyār itdi ĥarābātı Muĥibbî ‘ışq ara / Zāhidā itme melāmet **andan** ol ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II Mecnun yerine.*

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşūñ / Görmişem derd ü belā vü miĥnetin **andan** beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II âşık (şâir / Muhibbî) yerine.*

İy dōst iñen itme Muĥibbî’ye cefālar / Korkmaz mısın **andan** ki çok āh-ı seĥeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*andan,]*

andan: *Ondan, oradan II o, işaret zamiri.*

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maĥabbet şehrine **andan** varılır toĥrı rāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II ömür yerine.*

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alıman **andan** haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*andan,]*

andan: *Ondan II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Benüm yok **andan** özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*andan,]*

Gelen **andan** baña cevır ü sitemdür / Mağabbet şartını dildâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [*andan,]*

andan: *Ondan, o yüzden, ondan dolayı II o, işaret zamiri.*

‘Aceb sünbül midür zülfüñ ya ‘anber / Dimâg-ı dehr olur **andan** mu‘aţtar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*andan,]*

andan: *Ondan, oradan II o, işaret zamiri II yol yerine.*

Ben hâk iderem yüzümi tâ basa yol üzere / Serkeşlik idüben gelüp **andan** güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [*andan,]*

‘andelîb: *Güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül.*

‘Işk nüketesini okıdı gülşende **‘andelîb** / Evrâk-ı gül sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*‘andelîb,]*

‘Arızunsuz baña gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre **‘andelîbe** gülsüz olmaz hâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*‘andelîbe, -e]*

‘andelîb-i dil: *Gönül bülbülü.*

Yârı ağıyar-ıla gördüm nite kim gül hâr-ıla / **‘Andelîb-i dil** anuñçün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*‘andelîb-i dil,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II âşık (şâir / Muhibbî) yerine.*

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp **anı** saña bîgâneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*anı,]*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / **Anı** hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*anı,]*

Küyına varsa Muhibbî buyurur derbânına / Bu gedâyı koma bir dem **anı** şehrümdeñ çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*anı,]*

Gitdi Mecnûn didügüñ geldi Muhibbî yirine / Kışver-i ‘ışka geçerse **anı** uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*anı,]*

Suçını Muhibbî’nüñ ‘afv eyle disem dilber / Sürer kapudan **anı** dîvâna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*anı,]*

Dimiş kûyında kırbân idem **anı** / Muhibbî'nün murâdı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*anı,*
]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II cism yerine.*

Kâha dönmüş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden **anı** bâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*anı,*]

anı: *Orada II o, işaret zamiri II çarh tennûru yerine.*

Çarh tennûrına âhum bir harâret virdi kim / Mâh-ı nev **anı** bişüp mâhî gibi biryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*anı,*]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II yüz ve kaş yerine.*

Yüzün kıble kaşuñ mihrâb olaldan / Gözüm gözler **anı** kıble-nümâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*). [*anı,*]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II kadeh yerine.*

Gül mevsiminde sâkî elinden kadeh sunar / Nüş ide **anı** zehr ise kim ictinâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*anı,*]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II gönül yerine.*

Gönül mir'âtını gördün ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç **anı** şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*anı,*]

Kimden öğrendün nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevr-ile **anı** öldürme kankı fende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*anı,*]

Dil şîşesi bir dağı Muhibbî bütün olmaz / Meh-rûlar **anı** seng-i cefâ-y-ıla sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*anı,*]

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül hânesini / Bulunur **anı** yıkuk çün Ebû Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*anı,*]

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / **Anı** da yapar böylece mi'mâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*anı,*]

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle zenaħda / Zülfün gibi asmaga **anı** dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*anı,*]

Sen Süleymân-ı zamâna tuħfe idüp cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm **anı** mür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*anı,*]

Genç-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Hâbs kıl çâh-ı zenaħdânda **anı** zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*anı,*]

Bâğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftâr eyledün / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün **anı** ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*anı,*]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II tir (kirpik) yerine.*

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına **anı** görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [anı,]

İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber tîrini / **Anı** ta'zîm eyleyüben dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [anı,]

Ġamzesi tîrinsüz olmazsın nigāruñ bir nefes / Bil sa'âdetdür sen **anı** sîneden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II zulm yerine.*

İdelüm cevre taḥammül elümüzden ne gelür / Şāh olan zulm idicek lâ-büd **anı** kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II kadd yerine.*

Bükilmiş kaddümi görüp **anı** sen mäh-ı nev sanduñ / Ġurāb-ı çarḥuñ agzından düşürmiş üstüh'ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II yay kaş yerine.*

Kaşı yayı saḥtdur çekmez **anı** Rüstem daḥı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [anı,]

Katıdur kaşlaruñ yası **anı** nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II gam yerine.*

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de **anı** sevdüm / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II çul yerine.*

İti çulını sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin **anı** ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II tak-ı ebru yerine.*

Cāmi'-i ḥüsninde yāruñ tāk-ı ebrüsün gören / Secdeden kaldurmayup başın **anı** mihrāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II dağ-ı siyah yerine.*

Bilmez Muhibbî sînede dāğ-ı siyāhumı / Ancak sor **anı** lāleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II gubar yerine.*

Dilde haţţuñuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca gubâr olsa **anı** deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II ab-ı hayat yerine.*

Hzır eger arayarak buldı ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden **anı** her an götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II ten şehri yerine.*

İy ecel ten şehrinı ismarla seyl-i eşküme / **Anı** vîrân itmege gözümde akan mâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II derd-i dil yerine.*

Derd-i dil hâlini ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar añlayımaz **anı** ki bîmâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II leb yerine.*

Nigârüñ la‘l-i cân-perver lebi var / **Anı** her kim emer hoş-meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II şiir, söz yerine.*

İy Muhibbî dürişüp ‘ışk-ı haķıķı taleb it / Sözlerüm cümle haķıķıdır **anı** sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [anı,]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür **anı** yârân ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [anı,]

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yârân **anı** mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II hak-i der yerine.*

İy bād-ı şabā hāk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim **anı** kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [anı,]

İy bād-ı şabā getüresin hāk-i derinden / Sanma ki Muhibbî **anı** kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II saç yerine.*

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / **Anı** boynuma takmazsın nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3*). [anı,]

İy şabā zülfine el sun kıl **anı** ‘ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân ‘ıtr-ı müşg-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II fitne yerine.*

Çeşmüñe dirsem n'ola āhir zamān fettānidur / Fitne mi kaldı **anı** ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II kışsa yerine.*

Oldı 'ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben **anı** bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II namus yerine.*

Nāmūs nedür 'āşık **anı** eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II sırr-ı gaybi yerine.*

Dehānuñla miyānuñ sırr-ı gaybî / Hıredmend **anı** hîç tefhīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II hakikat yerine.*

Her ne söz kim söyledüñ virür ḥaḳıḳatden ḥaber / Lîk güş itmege **anı** degme nādān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II yüz yerine.*

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre **anı** gayrı yire bir naẓar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*anı,]*

Yüzümi gösterem dir āhir itmez / Muḳarrer bildüm **anı** zāhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II can u dil yerine.*

Cān u dil bāl ü perümdür yakdı **anı** nār-ı ğam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*anı,]*

anı: *Onu II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Biñ şive ile nāz-ıla cānān gelür geçer / Gördükçe **anı** agıza bu cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*anı,]*

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*anı,]*

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Hüsnini kılmış temāşā **anı** ḥodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*anı,]*

Tenhāca gezer seyr ider ol serv-i kabā-pūş / Gördükde **anı** kalmaz-ısa bende ne tañ hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [anı,]

Gelür hayâli çeşmüme ammâ görünmez âh / Görmüş degül gözler **anı** dil-rübâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [anı,]

Mest çeşmi h̄'āba varmışken dilâ âh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma **anı** uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [anı,]

Bâğ-ı hüsniinde nigāruñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp **anı** her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II nasihat yerine.

İy gönül virdüm naşîhat saña **anı** dutmaduñ / Her ne deñlü 'ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II sine yerine.

Sînem içre ekmege cānâ maḥabbet toḥmını / Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun **anı** nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II kandil yerine.

Tekye-i 'ışka gönül kândil cānumdur fitil / **Anı** rüşen eyleyen bagrumda olan yağ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II bela-yı can yerine.

Belâ-yı cān durur gitmez dilümden / Ne çäre idem **anı** ben ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II mah yerine.

Çarḥ tennürında māhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp daḥı beter **anı** oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II tarak yerine.

Göreyim pāre pāre **anı** her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser şāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II Mecnûn'un adı yerine.

Ḥattâṭ-ı ezel eyledi Mecnûn'uñ adını ḥakk / Yazdı Muḥibbî adını itdi **anı** tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6*). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II ciğer kamı yerine.

Dün gece kodum yâr işığı taşına baş / Gözümden akar hün-ı ciger sanmañ **anı** yaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten **anı** güher (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2). [anı,]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bâd-ı âh-ıla muhâlif **anı** deryâ bilürtüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [anı,]

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa **anı** silmek olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2). [anı,]

Gözden bırakup yirlere sal **anı** Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [anı,]

Nüş-ı cân olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdâm / Sâgar-ı çeşmüñle pür kıl iç **anı** peymâne-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri II aşk sırrı yerine.

Rumûz-ı ‘ışk müşkildür **anı** keşf eylemez kimse / Bu müşkil hâllin isterseñ dilâ gel **anı** benden sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5). [anı,]

Rumûz-ı ‘ışk müşkildür **anı** keşf eylemez kimse / Bu müşkil hâllin isterseñ dilâ gel **anı** benden sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5). [anı,]

Yâr sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönülüne / **Anı** izhâr eyledi bildüm o da âgyâr-ı mış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2). [anı,]

Sırr-ı ‘ışkı Muhibbî saklamaduñ / Sırışkûñ kıldı **anı** ‘âleme fâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6). [anı,]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi **anı** halka fâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2). [anı,]

anı: Onu II o, işaret zamiri.

Bu Muhibbî dil ü cân yakduğunu hâşret-ile / Sen bilürsin **anı** iy bâr-ı Hudâ kim ne bilür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5). [anı,]

Olmayınca kimsede ‘ışkdan eşer / Bil ki hayvândur **anı** sanmañ beşer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2). [anı,]

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümde ne bilür / **Anı** sor hünî gözi göz göre kanum içedur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4). [anı,]

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa **anı** key mevzün geyer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2). [anı,]

La‘l-i şîrinüne cân virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz de **anı** nite ki Ferhâd eyler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3). [anı,]

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / **Anı** gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5). [anı,]

- Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil **anı** âhirde bî-îmân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [anı,]
- Gülşen içre her varak geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür **anı** hazâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [anı,]
- Gönül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim yine dâyim **anı** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [anı,]
- İy Muhibbî şâf-dil hem pâk-meşreb ol yûri / Kim tārīki togrıdur lâ-büd **anı** Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [anı,]
- Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / **Anı** düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [anı,]
- Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña **anı** kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [anı,]
- Dilerseñ iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ tîrini gönder gel **anı** hünîn cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [anı,]
- Eger cevr ü eger miñnet eger ğam / **Anı** kim yâr ider ‘ayn-ı şafâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [anı,]
- (ç) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aplatmayıcak komaz **anı** âhir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [anı,]
- Vaşl olmadıysa sükr ğamı eksük olmadı / Hicrân şebinde **anı** derâğuşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [anı,]
- Şad ol dilâ ki añdı seni cevr-ile nigâr / Dirdük **anı** ki katı ferâmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [anı,]
- Her kişi cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / **Anı** kim Ferhâd ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [anı,]
- İlâhî her zamân artur anuñ mihrini göñlümde / Bilürem eylemez gerçi **anı** terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [anı,]
- Yolına cân virdüğümi gerçi cânân istemez / ‘Âşıkun fahırıdur ol sanmañ **anı** cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [anı,]
- ‘Akl u şabrum bir ugardan **anı** yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [anı,]
- İşigüñde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / Umar **anı** kim olasın bâde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [anı,]
- Küfâr-ı haddüñi haţtuñ yazup şerh eylemek ister / Ta‘âlâ’llâh **anı** hakk it gider yañlış kitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [anı,]
- Fikr eyleme iy dil yûri vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider **anı** derâğuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [anı,]
- Gerek ‘âşık olan ser-pâ bürehne / **Anı** kim gördi mecnûn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 2*). [anı,]
- Eger cân ister-iseñ başum üzre / İdeyim **anı** kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [anı,]

Eyleyen dehri mu‘aṭṭar bilmedük ne bû imiş / Soñradan bildük **anı** ol müşg-bû gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [anı,]

Yüz kerre eger hâlümü dirsem saña iy dōst / İdersin **anı** bir nefes içinde ferāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [anı,]

Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan **anı** bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [anı,]

Cevrini görüp nigāruñ dime sen bed-hū-y-ımuş / **Anı** tağyır idebilmez başa çün yazu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [anı,]

Var iy ṭabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc / Levh üzre yazdı **anı** kalem bî-devā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [anı,]

Metn-i hüsne ḥaṭṭuñ olmuş ḥāşiye / Okuyup dil **anı** tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [anı,]

Görmemek müşkil **anı** görmek daḥı āsān degül / N’eylesün hāli Muhibbî’nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [anı,]

anı: *Onu II o, işaret zamiri II gamze yerine.*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sîneden **anı** geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [anı,]

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen **anı** / Gāh ta‘zîm ile ko dilde gehî cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [anı,]

ānide: *Bir an içinde, hemen, o anda, derhal.*

Didi **ānide** Muhibbî böyle bir rengîn ğazel / Tarz-ı şî‘r içre Nevāyî gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [ānide,]

añıl: *Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.*

Ko yoluñda öleyim ben daḥı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [añılur, -ur]

Bu Muhibbî gibi bir bülbul-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezārān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [añılur, -ur]

Dōstlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre **añılur** adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [añılur, -ur]

añıl: *Anılmak, zikredilmek, anımsanmak. // ... olarak anılmak, ... olarak bilinmek.*

Ḥüblar gerçi cihān içre firāvān **añılur** / Lîk ol āfet-i cān serv[er]-i ḥübān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [añılur, -ur]

Ḥüblar gerçi cihān içre firāvān **añılur** / Lîk ol āfet-i cān serv[er]-i ḥübān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [añılur, -ur]

Leblerinden alıcak şāf cevāb cān sevinür / Anuñ içün ki bu dil derdine dermān **añılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [añılur, -ur]

Kanda kim zülfin aňup leblerinüň zikrin idem / Bir uzun kıssa olur hem şekeristân **aňlur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*aňlur, -ur*]

‘ankā: *Kaf dağında bulunduğuna inanılan, ismi olup cismi olmayan efsânevi kuş, zümrüdüankā, sîmurg.*

Ķanā‘at iħtiyār iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye **‘Anķā** gibi ol ‘azm-i Ķāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*‘ankā,]*

Ser-te-ser bu kâ‘inâtı almazuz bir ħabbeye / Ķāf-ı istiğnâda biz **‘Ānķā-y-ıla** mahremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*‘ānķā-y-ıla, --y-, -ıla*]

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy göñül / Hiç olur mı ki şikār eyleye **‘Anķā’yı** meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*‘anķā’yı, -y, -ı*]

‘ankā-ves: *Anka kuşu gibi.*

Yimezüz dünyā ğamın meyl itmezüz hem çün meges / Ķāf-ı istiğnâda **‘Anķā-ves** kanā‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*‘anķā-ves,]*

‘ankebüt: *Örümcek.*

Ķam yimem ħālî ħayālî çün derün-ı dildedür / **‘Ankebütuñ** göñli şād olur megesçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*‘ankebütuñ, -uñ*]

aňla: *Sezip kavramak, akıl erdirmek, hissetmek, tahkik etmek, bilmek.*

‘İşķuñ rumüzü neydüğünü zāhid **aňlamaz** / Kuş dilidür bu yine bunu söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*aňlamaz, -maz*]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā seher / Ķālüm **aňlar** nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*aňlar, -r*]

Derd-i dil ħālîni ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar **aňlayımaz** anı ki bīmār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*aňlayımaz, -yı, -maz*]

Derdi dermāna deĝişdük fāriğ ol bizden taḫīb / Nef ü zarrı ħālümüzce **aňlaruz** ħāzıķlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*aňlaruz, -r, -uz*]

Şun‘-ı Ķaķķ‘ı **aňlamaz** gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var ħuffāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*aňlamaz, -maz*]

Zemm ider gül gibi her demde şarābî şüff / Ķürmetin **aňlamayup** lîk iķer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*aňlamayup, -ma, -y, -up*]

Aňlayup ‘işķuñ rumüzün didi bir ħikmet-şinās / Bu ‘ilim müşķildür itmeñ bunu bir ‘ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*aňlayup, -y, -up*]

Āh u nāleñden Muħibbî yār **aňlar** ħalüñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārifeye bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*aňlar, -r*]

Zāhidā ‘işķuñ taḫiķin **aňlamaz** kec-taḫ‘sın / Diñlemezsın Ķaķ sözi sende meger var saħt güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*aňlamaz, -maz*]

anlar: Üçüncü çokluk şahıs zamiri, onlar.

Şem' gibi giceler tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna **anlar** girmege lâyıķ mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [anlar,]

Gün yüzine olmasa âşifte alınca kamer / Yâ n' için **anlar** yürür 'âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [anlar,]

Vâmık u Mecnûn-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi **anlar** mest olup biz dağı şoĥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [anlar,]

Bezm-i ğamda iy Muĥibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi **anlar** mest olup biz dağı şoĥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [anlar,]

Saĥa ger hür [u] perî dirsem olur bu söz ĥatâ / Zîra kim ehl-i başîret **anlara** âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [anlara, -a]

Añup Ferhâd u Mecnûn'ı Muĥibbî / Du'â-yı ĥayr kıl **anlara** sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [anlara, -a]

Ehl-i diller iy Muĥibbî mest ü şâdân oldılar / İtdiler vuşlat ĥumından çünki **anlar** bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [anlar,]

Nergis-i mestüñle zülfünden gönül olmaz ĥalâş / Cân u dil yağmasına **anlar** çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [anlar,]

Rüy-ı zerdüm tâ şeref bulsun diyü / **Anları** pâ ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [anları, -ı]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II âşık (şair / Muhibbî) yerine.

Mest-i 'ışķ oldu Muĥibbî aña pend itmez eşer / 'Aķl u şabrı **anuñ** ol zülf-i siyehkâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [anuñ,]

Niçe şâd olsun Muĥibbî gül ruĥuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin **anuñ** ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [anuñ,]

La'l-i nâbuñ ĥasretinden bu Muĥibbî aĥlasa / Gözleri yaşı **anuñ** ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [anuñ,]

Oldı Muĥibbî 'ışķ-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ **anuñ** her işi ķallâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [anuñ,]

'İşkî ketm ister Muĥibbî lîk bakan yüzine / Dir ki 'âşıkdur **anuñ** beñzini gör saru-y-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [anuñ,]

Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu Muĥibbî / Lezzetden **anuñ** toptolu aĥzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri.

Her kim ki yaka sînesine dâĥ-ı maĥabbet / Gözinden **anuñ** kan aka ĥünîn cigeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [anuñ,]

Var mı cihānda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli **anuñ** seng-i hāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [anuñ,]

‘İşk-ıla cânın virüp küyında kim medfün ola / Yazılır **anuñ** mezārında ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [anuñ,]

Her kim ki tutar kendüzini hāke berāber / Kadri ne tañ irse **anuñ** eflāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [anuñ,]

Küh-ı belā serümdür çeşmüm **anuñ** bıñarı / Üstinde düd-ı āhum yir yir seḥāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [anuñ,]

Gönlümün hicrān şebinde hem gamı hem derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün **anuñ** gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [anuñ,]

Leşker-i gam āh kim dil kişverin yagma ider / Ancak **anuñ** def ini cām-ı mey-i ḥamrā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [anuñ,]

Bir olaldan yanumuzda āsümān-ıla zemīn / Anuñ içün biz **anuñ** ne zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [anuñ,]

‘Āşık derd-ile virmeye cānāneye cânın / ‘Āşık degül tutmañ **anuñ** sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [anuñ,]

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / Göreyim kim pāralansun bağı **anuñ** şāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II kevkeb yerine.*

Yummaz gözünü şubḥa deġin her gice kevkeb / Beñzer ki **anuñ** āhum odından ḥazeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.*

Baḥra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün **anuñ** deryāsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [anuñ,]

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumla telāṭumlar urur / Yürürüz içinde bī-pervā **anuñ** balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II aşk ateşi yerine.*

Sīnede ‘ışk āteşini nār sanmañ nürdür / **Anuñ** ile ehl-i diller ḥānesi ma‘mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II yüz yerine.*

Gün yüzünde ḥoş yaraşur ol hilālī kaşlar / Kim **anuñ** naķşında ‘ācizdür kamu naķķāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II aşk yerine.*

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid melāmetle / Selāmet gözlemez ‘āşık işi **anuñ** melāmetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5). [anuñ,]

Tarîk-ı ‘ışka gel ta’n itme zāhid / **Anuñ** dañı senüñ tek meşrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5). [anuñ,]

İy Muhibbî ‘āşıkñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden **anuñ** bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5). [anuñ,]

İy Muhibbî ‘āşıkñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden **anuñ** bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II hasta-i ışk yerine.

Var iy tabîb hasta-i ‘ışka ‘ilâcı ko / İtmez kabûl derdi **anuñ** bî-devâ-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II kûy yerine.

Kûyuña koma raqîbi düzâhîdür döstüm / Ancak **anuñ** qadrini dârü’s-selāmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II lale yerine.

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre lāleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh **anuñ** üzre jāleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II Mecnûn yerine.

Mecnûn ki ‘ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi **anuñ** cemî’-i vuhûşa revâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1). [anuñ,]

Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı ‘üryân sanmasun / Eşk-i surh-ıla **anuñ** rengin kumâşı var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3). [anuñ,]

anuñ: Onun II o, işaret zamiri II zülf yerine.

Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim **anuñ** her târı iy dil niçe yüz biñ cânadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4). [anuñ,]

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde **anuñ** naqşı muşavverdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4). [anuñ,]

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur **anuñ** agın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3). [anuñ,]

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hālî **anuñ** içinde dökmiş dāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [anuñ,]

Ser-i zülfinden iy dil gel hāzer kıl / **Anuñ** her bir kılı dām-ı belādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II leb yerine.*

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim **anuñ** yanında Hızr' uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II aşk şarabı yerine.*

Rüz-ı ezelde içdi bu dil 'ışk cāmını / Dağı başumda görinen **anuñ** hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gül yerine.*

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite **anuñ** yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [anuñ,]

Bulınur mı 'aceb bir gül **anuñ** yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı 'âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gam yerine.*

Ğam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda var mı **anuñ** gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [anuñ,]

Ğam ayrılmaz benümle mahrem oldı / Cihânda var mı **anuñ** gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II Ferhad ve Mecnun yerine.*

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk **anuñ** yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II pîr-i mugan yerine.*

Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virür qalbe şafâ her dem **anuñ** tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II bülbül yerine.*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül 'iyy ide ola **anuñ** yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II hasta-dil yerine.*

Küyuñda senüñ niçe zamân hasta-dil yatur / Gönder cevâb derdine **anuñ** devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II keramet yerine.*

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı **anuñ** budur / ‘İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II gönül yerine.*

Bu gönül zaıhına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim **anuñ** derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [anuñ,]

Bu gönülüm murğı nâgâh itse pervâz / **Anuñ** şaydına hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [anuñ,]

Küh-ı gâmda hûşı yok gönülüm ‘aceb şeydâ imiş / Kühken **anuñ** katında ‘aql-ılan dâñâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II rakip yerine.*

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm raķîb / Dilegüm bu yüriye barmagına **anuñ** kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [anuñ,]

anuñ: *Onun II o, işaret zamiri II sevgili yerine.*

Vir cānı bûsesini **anuñ** ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [anuñ,]

Kuçam dirseñ miyânımı Muhibbî / İşitdün mi **anuñ** sen hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [anuñ,]

Vaşl gencin hıfzı ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi **anuñ** sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [anuñ,]

Genc-i hûsnine Muhibbî sunma dil eyle hâzer / Görinen zülfî **anuñ** biñ başlu ejderhâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [anuñ,]

Aldı dil kâni‘ degül cānum diler ol mâh-rû / Dil **anuñ** cānum daıı tek istesün ķurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [anuñ,]

Benüm yok andan özge pâdişāhum / **Anuñ** yüz biñ benüm gibi kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [anuñ,]

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrûsına / Kanda beñzer aña **anuñ** kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [anuñ,]

El urayın dime sakın genc-i hûsnine / İki tarafda zülfî **anuñ** ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [anuñ,]

Gülşen-i hûsninde dil murğın yine şayd itmege / Zülfî âğında Muhibbî hâli **anuñ** dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [anuñ,]

Göñlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm **anuñ** zülfinde āhîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [anuñ,]

Anuñ gibi benüm yok pâdişāhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [anuñ,]

Şeker-veş leblerin vaşf iden **anuñ** / Mükerrer eylesün kim şöreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*).
[anuñ,]

Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrûnuñ âh / Olmışam derdâ **anuñ** hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [anuñ,]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmaga yolında **anuñ** degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [anuñ,]

Şād olurdum kûyına varsam **anuñ** biñ cân-ıla / Men‘ ider şād olduğum âh ol sitemkâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [anuñ,]

Sevdügüm kimdür **anuñ** adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [anuñ,]

İlâhî her zamân artur **anuñ** mihrini göñlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [anuñ,]

Kapsa tañ mı bu kebüter göñlümi / Zülfine dirler **anuñ** çün şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*).
[anuñ,]

Dilerem kim küfr-i zülfinden **anuñ** dūr olmayam / Olur-isam bu cihānda olmayam zünnārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4*). [anuñ,]

Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i hāreye / Āhum ammā katı göñline **anuñ** kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [anuñ,]

Sırr-ı ‘ışkı çünki fāş itdi göñül Manşūr-veş / Zülfî dārında **anuñ** olmaga ber-dār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [anuñ,]

Āhū göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan **anuñ** naqışını naqqāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [anuñ,]

Koparur çeşm[i] dāyim şūr u şerler / Olaldan zülf[i] **anuñ** fitne-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*).
[anuñ,]

Cân virüp ger rāh-ı kûyında **anuñ** hāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehūñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [anuñ,]

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına **anuñ** dil ü cānı fedā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [anuñ,]

anuñ için: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Giren dilüñe leşker-i ğamdan hālāş olur / **Anuñ için** ki ol aña āhen hışār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Giren dilüñe leşker-i ğamdan hālāş olur / **Anuñ için** ki ol aña āhen hışār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Meyl-i tab‘ı çünkü o serv-i revānadur / **Anuñ için** pâyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / **Anuñ için** ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Çün ezelden ‘ışk cāmın içmişemdür dōstlar / Gice gündüz **anuñ için** cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / **Anuñ için** gönlümün fikri kamu kâşanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Bu Muhibbî **anuñ için** şî‘rini itdi bülend / Şimdiki şâ‘irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Harâbât ehлідür ‘aşık Muhibbî / **Anuñ için** libâsın fâhır itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Bir olaldan yanumuzda âsümân-ıla zemîn / **Anuñ için** biz anuñ ne zîr ü bālâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Her gazelde **anuñ için** eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hûblar güş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadır / **Anuñ için** bu fenâ dârında yokdur şādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel bir cür’a nüş / **Anuñ için** kalmamışdur cānda sabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [anuñ için,]

anuñ için: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Hasret ile dem-be-dem çıkar benim bagrumda baş / **Anuñ için** turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*anuñ için,]*

anuñcün: *Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.*

Anuñcün pâdişâh oldum ser-â-ser cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*anuñcün,]*

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfün iy dilber / **Anuñcün** levh-i sînemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*anuñcün,]*

Berre düşmiş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi yok bü-yı vefâ insanda **anuñcün** kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*anuñcün,]*

Bu Muhibbî cün ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür şimdi **anuñcün** gâh mest ü geh ħumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*anuñcün,]*

Maħabbet baħrına taldum sözüm dürr-i ma‘ânîdür / **Anuñcün** ehl-i ‘ışkuñ dāyimâ vird-i zebānidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Olaldan vâdi-i ğamda perîşân saçı maħbûbuñ / Görenler pençe-i şîri **anuñcün** şânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*anuñcün,]*

Dil çeker hicrân yükün itmez taħammül Kâf aña / Mest-i üstürdür **anuñcün** kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*anuñcün,]*

Ĥâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şadî gâhi ğam / Bülbül **anuñcün** gehî güyâ vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*anuñcün,]*

Benüm gibi meger cānâ yüzüne lāle ‘aşıkdur / **Anuñcün** dāğ-ı miħnetle dem-â-dem bağı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pâre **anuñcün** kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*anuñcün,]*

Bi-ħamdi’llâh kamer tal‘at yine bir mâhumuz vardur / **Anuñcün** göge peyveste sehergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Nîgārâ gözlerüm yaşı baķamdur / **Anuñcün** kim yidügüm derd ü ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Derün-ı sînede bagrum ser-â-ser pāralanmışdur / **Anuñcün** gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*anuñcün,]*

Öldürür her dem Muhibbî’yi **anuñcün** ol ĥabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim daħı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*anuñcün,]*

Düşüp meyħâne küncinde içüp mest ü ĥarâb oldum / **Anuñcün** ğamdan âzâdam ne ğuşsa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*anuñcün,]*

Nişâr itmege dilber ayasına / Gözüm yaşı **anuñcün** sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*anuñcün,]*

Muhibbî efser itmiş hâk-i pâyüñ / **Anuñçün** şâh-ı heft-ıklîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*).
[anuñçün,]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsârıdur yaşum iki ‘aynum bîñarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [anuñçün,]

Cihân bâğında çün yâr eksük olmaz / **Anuñçün** âh-ıla zâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*).
[anuñçün,]

Kılur dil bülbüli feryâd u efgân / **Anuñçün** ol gül-i ħandân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*).
[anuñçün,]

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i ħübân nigâhı eylemez / Ğarradur ħüsne **anuñçün** dâd-ĥ’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [anuñçün,]

Muhibbî ‘ışk-ıla bulduñ ħarâret / **Anuñçün** oldı şî‘rûñ böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*).
[anuñçün,]

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i ħübân nigâhı eylemez / Ğarradur ħüsne **anuñçün** dâd-ĥ’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [anuñçün,]

Çudret-i şun‘-ı Ĥudâ’dur sende olan kaş u göz / Kim göre ħayret basar döker **anuñçün** yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [anuñçün,]

Her vişâlûñ çünki bildük âĥiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük **anuñçün** hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [anuñçün,]

Anuñçün kesdiler şem‘üñ başını / Muhibbî olduğıyçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*).
[anuñçün,]

‘Âlemi bir ħabbeye satduk irüp bir ‘âleme / Şükr idüp Ĥakk’a **anuñçün** dâyimâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [anuñçün,]

Çudret-i şun‘-ı Ĥudâ’dur sende olan kaş u göz / Kim görür ħayret basar tolar **anuñçün** yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [anuñçün,]

Sâğar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz ħûn-ı ciger / Kâni‘üz aña **anuñçün** bu şarâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [anuñçün,]

Yârı ağıyâr-ıla gördüm nite kim gül ħâr-ıla / ‘Andelîb-i dil **anuñçün** âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [anuñçün,]

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlûñ eyleyen tâze / **Anuñçün** kadd-i reftârûñ ki tûbiden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [anuñçün,]

anuñ-ıçun: Onun için, ondan dolayı II bu yüzden, bundan dolayı.

Beñzetdi çünki ‘ârızuña kendüzini gün / Gün başına **anuñ-ıçun** işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [anuñ-ıçun,]

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârûñı / **Anuñ-ıçun** başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [anuñ-ıçun,]

Naĥl-i gülden tâze terdür bu Muhibbî’nüñ sözi / **Anuñ-ıçun** ehl-i ‘ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [anuñ-ıçun,]

‘İşkuñ-ıla cân u dil dîvânedür / **Anuñ-ıçun** ħalk-ıla bîğânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [anuñ-ıçun,]

Eksük olmaz maḥzen-i dilden ma‘ānī gevheri / **Anuñ-ıçun** kim Muḥibbī genc der-vīrānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Meger ḥālūñ şehā müşg ü ser-i zülfūñ mu‘anberdür / Dimāğı ‘ālemūñ cānā **anuñ-ıçun** mu‘aṭṭardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Eyledüm **anuñ-ıçun** göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı ḥüsnüñe bu vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*anuñ-ıçun,]*

Ruḥlarıyla lebleri zıkrin ider dil dilbertüñ / **Anuñ-ıçun** bu Muḥibbī la‘l ü gevher-sāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Gün geçer gün yüzüñi görmem nigārā ay olur / **Anuñ-ıçun** dūd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*anuñ-ıçun,]*

Derdüñi dermān bilür cevruñ gelür aña vefā / **Anuñ-ıçun** ḥasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / **Anuñ-ıçun** görünür her yaña kühsār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*anuñ-ıçun,]*

Dilde peykānuñ kalur geldükçe ğamzeñ okları / **Anuñ-ıçun** oldı āhen-dil dil-i bī-bākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*anuñ-ıçun,]*

Göstermez oldı gül yüzün ol gül‘izārumuz / Eksük degüldür **anuñ-ıçun** āh u zārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Anuñ-ıçun ğonca gibi yār güftār eylemez / Kim dehānı oldugın ‘uşşāka izhār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Āteş-i ‘ışka ezel yakdı Muḥibbī cān u dil / **Anuñ-ıçun** rüz u şeb dāyim ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Niçe yıllardur didüm göñlümle şāhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm **anuñ-ıçun** biz de ğarğ-ı demlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Üstüḥ‘ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiğān / **Anuñ-ıçun** ‘ūd u kānūn u rebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*anuñ-ıçun,]*

Ḥayl-i ‘uşşāka ezel Mecnūn-ıla baş olmuşuz / **Anuñ-ıçun** ‘ışk-ıla ‘ālemlere fāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur‘asın nüş eyledi / **Anuñ-ıçun** bu Muḥibbī mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Sīnem içre ekmege cānā maḥabbet toḥmını / Nāḥun ile eylerem **anuñ-ıçun** anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*anuñ-ıçun,]*

İy Muḥibbī bī-emāndur öldürür virmez emān / **Anuñ-ıçun** sürme ile tīg-ı çeşmin zāğlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*anuñ-ıçun,]*

Şi‘rūmi gören bir āhen leblebi ancak dimiş / **Anuñ-ıçun** degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*anuñ-ıçun,]*

San serv-i sehī kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar **anuñ-ıçun** yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*anuñ-ıçun,]*

Çeşm-i hün-rîzûñ içer her lahza ‘âşık kanını / **Anuñ-ıçun** gâmze-i mestûñ olur maħmûr-ves (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4). [anuñ-ıçun,]

Her kârbân ki konya bugün irtesi göçer / Dâr-ı cihâna **anuñ-ıçun** didiler ribât (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [anuñ-ıçun,]

anuñ-ıla: Onunla II o, işaret zamiri II saye yerine.

İy âfıtâb-ı hüsñ gıtmedi sâyem yanumdan âh / Tâ itmeyince ‘Arbede **anuñ-ıla** savaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4). [anuñ-ıla,]

anuñ-ıla: Onunla II o, işaret zamiri II sevgili yerine.

Su sepüp iy dîde sula hâk-i pây-ı dilberi / Dimesünler aramızda **anuñ-ıla** gerdî var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3). [anuñ-ıla,]

anuñ-ıla: Onunla II o, işaret zamiri II gözyaşı yerine.

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki artar **anuñ-ıla** demümüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [anuñ-ıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II tir-i müjgan yerine.

Muhıbbî’den dirig itme nigârâ tîr-i müjgânuñ / **Anuñıla** eglenür cânum anuñıla sîne râhatdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6). [anuñıla,]

Muhıbbî’den dirig itme nigârâ tîr-i müjgânuñ / Anuñıla eglenür cânum **anuñıla** sîne râhatdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II zülf yerine.

Zülfine dil bağlayup itme iñende i’timâd / Kimse başa çıkmamış **anuñıla** birçok başludur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II saye yerine.

Gün yüzüñ görmek dilersem sâyem arumca gelür / Baña lâzım oldu dönüp idem **anuñıla** savaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II âşık (şâir / Muhıbbî) yerine.

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhıbbî çün / İy gâm **anuñıla** sen de kerem eyle kaladur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5). [anuñıla,]

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhıbbî derdmend / Merhâbâ eyle elüñi sun **anuñıla** gel iriş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [anuñıla,]

anuñıla: Onunla II o, işaret zamiri II Mecnûn yerine.

Kim bilem dir hāl-i Mecnūn'ı baña sorsun baña / Vādi-i ğamda **anuñla** itmişem bī-ħad sefer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*anuñla,]*

apar: *Götürmek, alıp götürmek II çalmak, kapıp götürmek, avlamak.*

Hı̄'āba vardı çeşmi fırsatdur **apar** şeftālūsın / Girilür bāğa kaçan kim görseler bāġbān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*apar,]*

Kebüter göñlümi çeşmi **apardı** / Şikārını alur elbette şahbāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*apardı, -dı]*

Kebüter göñlümi çeşmi **apardı** / Şikārını alur elbette şah-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*apardı, -dı]*

Şāneler görsem eger zülfeyni uyħum **aparur** / Bu meşeldür olıcak kişi perīşān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*aparur, -ur]*

'ār: *Utanma, utanç, hayâ, hicap.*

(ħ) Hı̄yālūñ dil-i maħzūnumı mesken tutalı / Beni dīvāne kılupdur baña ne ğayret ü **'ār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*'ār,]*

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdāl-ı 'ışķ / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla **'ār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*'ār,]*

'ār eylemez: *Utanmak, hicap duymak.*

İhtiyār itdi ħarābātı Muħıbbı 'ışķ ara / Zāhidā itme melāmet andan ol **'ār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*'ār eylemez, -mez]*

'ār eylemez: *Utanmak, hicap duymak.*

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā miħmān olur / Pādişehdūr bu 'aceb dervīşden **'ār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*'ār eylemez, -mez]*

'ār eylerüz: *Utanmak, hicap duymak.*

'Āriyetdūr ten libāsından daħı **'ār eylerüz** / Ne pelāsın isterüz deħrūñ ne dībāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*'ār eylerüz, -r, -üz]*

'ār ide: *Utanmak, hicap duymak.*

Tañ mı bu 'ālem sefirinden Muħıbbı **'ār ide** / Hāk ü ħışt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*'ār ide, -e]*

'ār ider: *Utanmak, hicap duymak.*

Cārüb idüp bu kirpügümi döküm eşkümi / Gelmez yanuma **'ār ider** ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*'ār ider, -er]*

‘ār itse: Utanmak, hicap duymak.

(ﻻ) Firār itse n’ola görse bu dil-ħastesini / Şāh olan kimsene dervīşden ‘ār itse ne var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 20). [‘ār itse, -se]

‘ār kalmaz: Utanmak, hicap duymak.

Şu‘ā-ı şemse muhtāc-iken ‘ālem / Girür dervīş oyına ‘ār kalmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 5). [‘ār kalmaz, -maz]

‘ār u nāmūsı: Utanma ve edep.

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet eridür / ‘Ār u nāmūsı koyan aña ħacālet mi gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 4). [‘ār u nāmūsı, -ı]

ara: Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyhānede / Yarı bulursın Muħibbī cehd kıl arayıgör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7). [arayıgör, -y, -ı, -gör]

Ol ğazālī arayu gitdi Muħibbī dermend / Kim şikār eyler taleb ser-keşte-yi Hāmūn olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 7). [arayu, -y, -u]

Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayu / Bu ümīde ki varup anda gönül şād eyler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 2). [arayu, -y, -u]

Ĥızr eger arayarak buldı ise āb-ı ħayāt / Pīr-i meyhāne keremden anı her an getirür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 4). [arayarak, -y, -arak]

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül ħānesini / Bulunur anı yıkuk çün Ebū Derdā bilürüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 6). [ara,]

İy Muħibbī ister-iseñ bulasın genç-i vişāl / Ara dil vīrānesin dime ħarāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 5). [ara,]

Ara pervānesin şem‘-i cemālın / Bulursın yanmaga nār eksük olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 2). [ara,]

San serv-i sehī kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 2). [arar, -r]

ara: (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn // İki şey arasında bulunan, arada olan.

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişālūñ kâdrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 3). [arada, -da]

Olup her bir çiçek bir ħūba mænend / Aralarında nergis ğamze-zendür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 2). [aralarında, -lar, -ı, -n, -da]

Gerçi nokta lebüne kıl didi ‘uşşāk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 2). [arada, -da]

Şāyed ki teraḥḥüm ide bir daḥı Muḥibbî / **Araya** düşür gözlerünñ yaşını yalvar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*araya, -y, -a*]

Miyânna kimi kıl dir lebine kimi dir nokṭa / **Arada** nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*arada, -da*]

ara: İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesâfe. // (Söz konusu olan iki şeyde) Orta, beyn, mâbeyn.

Su seṭüp iy dîde sula ḥāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler **aramuzda** anuñ-ıla gerdi var (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*aramuzda, -muz, -da*]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseñe oldum ḥarîd / **Aramuzda** yok dime olsun bizüm alış viriṣ (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*aramuzda, -muz, -da*]

ara yirde: Ara yerde; arada.

Öper dildāri meclis içre sāğar / **Ara yirde** Muḥibbî müttehemdür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*ara yirde,]*

Muşaf-i ḥüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni‘ olup **ara yirde** zülf-i zünnārum komaz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*ara yirde,]*

Lîk senden bir nazardur **ara yirde** mültemes / Gerçi kim itdüm cemālünñ cihānda ben heves (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*ara yirde,]*

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.

Ölince yüri yāri taleb eyle Muḥibbî / ‘Aşık olana dünyede **ārām** gerekmez (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*ārām,]*

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm **ārāmumuz** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [*ārāmumuz, -umuz*]

ārām eyle: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Bir dem **ārām eyle** göz yaşıyla pāyum gil-durur / Kıl teraḥḥum dōstum ḥālüm katı müşkil-durur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*ārām eyle,]*

ārām eylemez: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı bir laḥza dūr olmaz gözümde çünki ḥ‘āb olmaz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*ārām eylemez, -mez*]

ārām eylemez: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Cān u dil zülfî ğamından bir dem **ārām eylemez** / Ruḥları üstinde şeb-veş tāri gördüm bir nazār (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*ārām eylemez, -mez*]

ārām eylemez: Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez qarâr / Murğ **ārām eylemez** pervâz ider sinsa kafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1378, Beyit 3*). [*ārām eylemez, -mez*]

ārām ide: *Durup dinlenmek, nefeslenmek, rahat, huzur bulmak.*

Gönül âh eylese zülfiñ hümâsı nâgehân ditrer / Niçe **ārām ide** kuş kim hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1063, Beyit 1*). [*ārām ide, -e*]

ārām-ı cân: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Mu‘tekif olsam n’ola kûyuñda iy **ārām-ı cân** / Bir nefes senden cüdâ bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1237, Beyit 4*). [*ārām-ı cân,*]

ārām-ı cân: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Öpmek isterdüm ruḥından ḥaṭṭın izhâr eyledi / Didüm iy **ārām-ı cân** hiç gül olur mı ḥârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1279, Beyit 3*). [*ārām-ı cân,*]

ārām-ı cânım: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Göñlüm beni terk itmede **ārām-ı cânım** kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânım kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1075, Beyit 1*). [*ārām-ı cânım, -um*]

ārām-ı cânım: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Göñlüm beni terk itmede **ārām-ı cânım** kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânım kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1075, Beyit 1*). [*ārām-ı cânım, -um*]

ārām-ı cânım: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Gül gönca ḥandândur çemen serv-i revânım kandadır / Olmadı râḥat cân u ten **ārām-ı cânım** kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1090, Beyit 1*). [*ārām-ı cânım, -um*]

ārām-ı cânım: *Gönül huzuru, gönül ferahlığı, gönle huzur ve rahatlık veren II sevgili.*

Ṭabîb-i dilsin iy **ārām-ı cânım** / ‘İlâc it göñlüme merhemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1226, Beyit 2*). [*ārām-ı cânım, -um*]

‘ar‘ar: *Dikenli ardiç ağacı, dağ servisi.*

Nigârâ kâmetüñ serv olalıdan / Görüp pest oldı **‘ar‘arla** şanavber (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1193, Beyit 3*). [*‘ar‘arla, -la*]

Ḳadd-i yârı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berâber ola mı **‘ar‘ar** kâmiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1416, Beyit 3*). [*‘ar‘ar,*]

aras: *Aras nehri.*

Döneliden Naḥçivān'a gönülümün vīrānesi / İy Muḥibbī gözlerüm yaşına da dirler **Aras** (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*aras,]*

Döstüm ḥasretle oldı gözlerüm yaşı **Aras** / 'Älemi ğarḳ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*aras,]*

araya girdi: *İki kişiyi uzlaştırmaya çalışmak; ayırmak.*

Komadı ḥaddüni görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḥār seyr (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*araya girdi, -di]*

a'rāz: *Alâmetler, belirtiler, işâretler. // Hastalık belirtileri.*

Ḥaṭṭını ḥadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zībâ-y-ımuş **a'rāz** (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*a'rāz,]*

'arbede: *Kavga, dalaş.*

İy âfītâb-ı ḥüsn ğitmedi sāyem yanumdan āh / Tâ itmeyince **'Arbede** anuñ-ıla savaş (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*'arbede,]*

'arbede itsem: *Kavga etmek, dalaşmak.*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede kūyında ben / Olıgelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*'arbede itsem, -se, -m]*

'arbede itsem: *Kavga etmek, dalaşmak.*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede kūyında ben / Olıgelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*'arbede itsem, -se, -m]*

ard: *Arka taraf, arka II peş.*

Gelür her şādīnūñ **ardınca** biñ ğam / Cihānda 'ākil olan ğülmek olmaz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*ardınca, -ınca]*

Bir feraḥ gelse Muḥibbī ğam hemān **ardıncadur** / Anuñ için bu fenâ dārında yokdur şādumuz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*ardıncadur, -ınca, -dur]*

Ġün yüzini yaluñuz vardum temāşā itmege / Bilmedüm sāyem ğibi **ardumca** nāşī var-ımuş (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*ardumca, -um, -ca]*

Ġün yüzün görmek dilersem sāyem **ardumca** gelür / Baña lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*ardumca, -um, -ca]*

'arı terk itmiş: *Utanmayı bırakmak, utanmamak.*

'Aceb bilsem ğül-i ra'nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Ḥayâsuz **'arı terk itmiş** gelüp ortaya düşmişdür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*'arı terk itmiş, -i-miş]*

‘arîf: *İrfan sâhibi olan (kimse), bilici.*

Ĥuzûr-ı kalb-ile **‘arîf** yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz şûfî mescidde kurı gavgâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*‘arîf,]*

Gül ruĥlarıñ koyup dil meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp bahârî **‘arîf** ĥazâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*‘arîf,]*

‘arîfe bir nûkte bes: *Ârîfe târif gerekmez: Anlayışlı ve irfan sâhibi olanlara bir şeyi uzun uzun anlatıp târif etmeye gerek yoktur, hemen anlayıverirler.*

Âh u nâleñden Muĥibbî yâr añlar ĥalûñi / Sözüñi uzatma çün kim **‘arîfe bir nûkte bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*‘arîfe bir nûkte bes,]*

‘arîfe bir söz yiter: *Ârîfe târif gerekmez: Anlayışlı ve irfan sâhibi olanlara bir şeyi uzun uzun anlatıp târif etmeye gerek yoktur, hemen anlayıverirler.*

Leblerin zıkr eylesem kaşdum nedür eyler ĥayâl / **‘Arîfe bir söz yiter** ĥacet degül tekrâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*‘arîfe bir söz yiter,]*

‘arîvet: *Ödünç, emanet, gelip geçici.*

‘Arîyettür ten libâsından daĥı ‘âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrûñ ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*‘arîyettür, -dür]*

‘arîz: *Yanak.*

İy dil nazâr kıl **‘arîzî** güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*‘arîzî, -î]*

Beñzetdi çünki **‘arîzuña** kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*‘arîzuña, -u, -ñ, -a]*

Olaldan **‘arîzuñ** gül kâmetüñ serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*‘arîzuñ, -uñ]*

‘Arîzında dâne-i ĥâlîne el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden çıkararı çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*‘arîzında, -ında]*

Saçı sünbül **‘arîzî** yârûñ gül-i ĥamrâ geçer / Bâğ ara serv-i sehîden kâmeti a’lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*‘arîzî, -î]*

Dilberüñ **‘arîzımı** görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfî gelür gün yüzine ĥâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*‘arîzımı, -ımı]*

‘Arîzuñ içre niçedür didüm iy meh-rû ĥaṭuñ / Güldi didi kaplu kâfûra du‘â-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*‘arîzuñ, -uñ]*

Bezm-i ĥüsñinde kaçarı zülfî gelür **‘arîzına** / Meclise ziyet için sünbül ü reyĥân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*‘arîzına, -ı, -nı, -a]*

‘Arîzî ka‘be’sine irgür eger ister-iseñ / Şâm-ı zülfine iriş tâ bulasın ‘ömr-i dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*‘arîzî, -î]*

Benüm bu sīneme hār-ı belādur ‘**ārīzuñsuz** gül / Baña gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [‘ārīzuñsuz, -uñ, -suz]

Saçuñla ‘**ārīzuñ** iy ‘ālem-efrüz / Birisi Qādrdür birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [‘ārīzuñ, -uñ]

Sākin-i küyuñ olan bāğ u gülistān istemez / ‘**Ārīzuñ** gören o hergiz hūr u ğilmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [‘ārīzuñ, -uñ]

‘Ārīzuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelībe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [‘ārīzuñsuz, -uñ, -suz]

Görmesem ‘**ārīzuñı** itme ‘aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [‘ārīzuñı, -uñ, -ı]

‘Ārīzını ben niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruhları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [‘ārīzını, -ı, -n, -ı]

Kim göre ‘**ārīzuñı** olmaya ğamdan o hālāş / Yazılı hātı-ı ğubār-ıla ğöñülde bu havāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [‘ārīzuñı, -uñ, -ı]

‘ārīz-ı dil-cūya: -Sevgilinin- ğönlü cezbeden yüzü.

Hāller meyl ider ol ‘**ārīz-ı dil-cūya** gelür / Sanki Hindū-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [‘ārīz-ı dil-cūya, -y, -a]

‘ārīz-ı yār: Sevgilinin yanağı / yüzü.

Görinür zülf içinde ‘**ārīz-ı yār** / Şeb-i tār içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [‘ārīz-ı yār,]

arka: Sırt, arka.

Dāla dönse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getirmez bār-ı ğam **arqamda** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [arqamda, -mda]

arkası yire geldükde: Arkası (sırtı) yere gelmek: yenilmek, alt olmak.

Qıvvetine tayanup bu dehr-e başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āhır aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [arkası yire geldükde, -dükde]

arkası yire gelince: Arkası (sırtı) yere gelmek: yenilmek, alt olmak.

Küşt-ġir-i dehr-ile çoklar tutışdı gerçi kim / Her birinüñ **arkası yire gelince** didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [arkası yire gelince, -ince]

armagan: Bir kimseye karşılıksız olarak verilen şey, hediye, bergüzar.

Şabā sünbül saçından [ger] bū iltseñ / Hıfā’ya Çın’e ulu **armagandur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [armagandur, -dur]

'arşa-i 'ışk: *Aşk arsası, aşk meydanı.*

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*'arşa-i 'ışk,*]

'arşa-i nazmuñ: *Şiir meydanı.*

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî **'arşa-i nazmuñ** bugün şîr-i zebânıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*'arşa-i nazmuñ,*]

'ârsuz olur: *Utanma ve sıkılma duygusu olmamak, utanmaz, hayâsız, yüzsüz olmak.*

Şîşe-i nâmûsı sısam döstlar 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefâdur 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*'ârsuz olur, -ur*]

'ârsuz olur: *Utanma ve sıkılma duygusu olmamak, utanmaz, hayâsız, yüzsüz olmak.*

Pâyemâl olsam ne ğam iy hüsn ilinüñ Husrev'i / Bu meşel meşhürdur kim 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*'ârsuz olur, -ur*]

art: *Fazlalaşmak, çoğalmak.*

Kanlu yaşum hil'atine dâğımı itdüm nişân / Rağbeti **artar** kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*artar, -ar*]

Çünkü peykânüñ gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm **artur** döstum derdüm benüm efzün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*artur, -ur*]

Seni sevdiğü günâh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün **artar** 'ışkı sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*artar, -ar*]

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki **artar** anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*artar, -ar*]

Hañtuñı göreli **artarsa** 'aceb mi ğamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ var-ıdı hoş 'âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*artarsa, -ar, -sa*]

Seni sevdiğü günâh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün **artar** 'ışk sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*artar, -ar*]

Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh imiş baña / Her gün **artar** bu günâhumdur ki yârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*artar, -ar*]

Sevdâ-yı zülf başuma çünkü belâ imiş / **Artmaktadur** gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*artmaktadur, -mak, -da, -dur*]

Ruñlaraña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti **artmagla** olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*artmagla, -mag, -la*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cânâ kıy / Şem'üñ **artar** şu'lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*artar, -ar*]

İster-iseñ şevkuñ **artsun** iy gönül gel cāna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*artsun, -sun*]

artuk: *Artık, bundan sonra.*

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gū / 'Uzlet eyle halkdan **artuk** saña yigdür hamüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*artuk,]*

artur: *Artmasını sağlamak, çoğaltmak, yükseltmek.*

'Āşık-ı dil-ḥasteler āh u fiğānın **arturur** / Her kaçan kim tāzece bir māh-rū cānān kopar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*arturur, -ur*]

Ağlayup zārılık ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın **arturur** biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*arturur, -ur*]

İlāhî her zamān **artur** anuñ mihrini gönümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*artur,]*

Arturur nālesini görse Muhibbî ruḥuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elḥān uyumaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*arturur, -ur*]

Sevdüm didükçe cevriñi **arturdu** ol perî / Sevmek katında dilberüñ ulu günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*arturdu, -du*]

'arūs olmamış: *Gelin olmak.*

Olmamış idi cihān zīver ü ziynetle 'arūs / İtmemiş idi serîr-i felege şems cülüs (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*'arūs olmamış, -ma, -mış*]

'arż: *En, genişlik.*

Dil zevrakını saldum derdā ki baḥr-ı 'ışķa / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla **'arż** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*'arż,]*

'arż: *Sunma, gösterme, anlatma.*

Leblerin zıkr eylesem kaçdum nedür eyler ḥayāl / 'Ārife bir söz yiter ḥacet degül tekrār **'arż** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*'arż,]*

'arż eyle: *Göstermek, sunmak, takdim etmek.*

Tiredür zülfüñ gamından bu dil-i vīrānemüz / Gün yüzüñ **'arż eyle** tā rüşen ola kaçānemüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*'arż eyle,]*

'arż eyle: *Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.*

Ḥüzn içinde iy şabā Ya'ķüb-ı dil aḥvālını / Mışr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'an'a **'arż** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*'arż eyle,]*

'arz eyle: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Büse istersek lebûnden aña bulunmaz 'ivaz / Bārî gel eyle Muhibbî cânûnî cânâna 'arz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1486, Beyit 6). ['arz eyle,]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Ruḥları şem'in yine 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil şem'e yana pervâneler (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1170, Beyit 1). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Geh ruḥın 'arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şâhid gerekdür ḥaçeri kandur henüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1367, Beyit 3). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Zülfini çîn eyledi dil murgını şayd itmege / Ḥâlini kodı içinde eyledi san dâne 'arz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1484, Beyit 4). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Ruḥlarını eyledi ben 'âşîka ol yâr 'arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzâr 'arz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1487, Beyit 1). ['arz eyledi, -di]

'arz eyledükçe: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Yâra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu ne ğavgâdur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1017, Beyit 5). ['arz eyledükçe, -dükçe]

'arz eyledüm: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Yâra varup dün gice dil derdini 'arz eyledüm / Ḥ'âba vardı gözleri yanında san efsânedür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1178, Beyit 5). ['arz eyledüm, -dü, -m]

'arz eyleme: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Derd-i dil ḥâlini 'arz eyleme bî-derd olana / Sağlar añlaymaz anı ki bîmâr çeker (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 2). ['arz eyleme, -me]

'arz eyleñ: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Cân u dil derdini eyleñ döstlar cânâna 'arz / Olğelmişdür kuluñ aḥvâli çün sulṭâna 'arz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1484, Beyit 1). ['arz eyleñ, -ñ]

'arz eyler: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Sen güzeller şahınuñ pâyına ı̄sār itmege / Bāğda eyler ağaçlar dirhem ü dīnār ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 4*). [‘arz eyler, -r]

‘arz eylerem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Güşına almaz Muhibbī dāda varsam dādumı / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 5*). [‘arz eylerem, -r, -em]

‘arz eyler-istem: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

N’ola ‘arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmuşam kulzüm-i ‘ışk içre dilā ben ğavvāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [‘arz eyler-istem, -r, -i, -se, -m]

‘arz eylesem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Biñ kerre eger hālümü ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu kadar hālī ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 3*). [‘arz eylesem, -se, -m]

‘arz ide: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Sun nüş ideyim la’l-i lebüñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālīn ide saña Muhib ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 5*). [‘arz ide, -e]

‘arz idelden: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Gözleri uyhuda kaldı her nefes hacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bīmāra ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 4*). [‘arz idelden, -el, -den-elden]

‘arz idem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Dil derdini iy dōst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 1*). [‘arz idem, -e, -m]

‘arz ideyin: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Derd-i dilümü ‘arz ideyin dime hekīme / Bak yār liķāsına ki tā kim gide emrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 2*). [‘arz ideyin, -e, -y, -in]

‘arz idince: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [‘arz idince, -ince]

‘arz it: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Nigārā çārdeh sāla irişdüñ hüsnuñi ‘arz it / Yigirmiye irişince ‘ayāndur māhitāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 2*). [‘arz it,]

'arz it: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

İy Muhibbî her kaçan varsañ harîm-i kûyına / Ola kim ide kabûl it cânuñı kurbâna 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5). ['arz it,]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). ['arz itdi,]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Ruğlarını eyledi ben 'aşîka ol yâr 'arz / İtdi san gül ruğlarını bülbüle gülzâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1). ['arz itdi, -di]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hâlini / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2). ['arz itdi, -di]

'arz itdi: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). ['arz itdi, -di]

'arz itmege: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Dil ü cân terkin urup dil yine dildâra gider / Dil ü cân derdini 'arz itmege ol yâra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1). ['arz itmege, -meg, -e]

'arz itmege: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini 'arz itmege kapuya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5). ['arz itmege, -meg, -e]

'arz itmek: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efgândan murâd / İtmek ister hâlini bu bülbül-i bî-çâre 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2). ['arz itmek, -mek]

'arz itmeñüz: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Hier elinden ölür-isem günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz ağıyâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5). ['arz itmeñüz, -me, -ñüz]

'arz itmevem: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Var-iken derdũñ nigārā n'eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālũmi dermāna 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1484, Beyit 3). ['arz itmeyem, -me, -y, -e, -m]

'arz itseñ: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Hũn-ı bülbülden-durur her dem gülũñ surḥ olduğu / Hũn-ı bagrum iy şabā itseñ n'ola dildāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 3). ['arz itseñ, -se, -ñ]

'arz itseñ: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Hũn-ı bülbülden-durur her dem gülũñ surḥ olduğu / Hũn-ı bagrum iy şabā itseñ n'ola dildāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 3). ['arz itseñ, -se, -ñ]

'arz kılmasun: Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Germ olmasun iñen gün ḥüsnini kılmasun 'arz / Nisbet yüzũñle günde beyne's-semāi ve'l-'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1485, Beyit 1). ['arz kılmasun, -ma, -sun]

'arz kılmaz: Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Kimse kılmaz dōstlar bu derdũmi dildāra 'arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 1). ['arz kılmaz, -maz]

'arz olgelmişdür: Gösterilmek, sunulmak, takdim edilmek II söylenmek, anlatılmak, bildirilmek.

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / Olgelmişdür kuluñ aḥvāli çün sulṭāna 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1484, Beyit 1). ['arz olgelmişdür, -i, -gel, -miş, -dür-ıgel, -miş, -dür]

'arz olmadı: Gösterilmek, sunulmak, takdim edilmek II söylenmek, anlatılmak, bildirilmek.

Hĩç aḥvālũm dirīgā olmadı dildāra 'arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1486, Beyit 1). ['arz olmadı, -ma, -dı]

'arz olmaz-ısa: Gösterilmek, sunulmak, takdim edilmek II söylenmek, anlatılmak, bildirilmek.

Kimse kılmaz dōstlar bu derdũmi dildāra 'arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra 'arz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1492, Beyit 1). ['arz olmaz-ısa, -maz, -i, -sa]

'arz-ı ḥāl: Hālını arz etmek. Gönlũnün dileğini söylemek, içini açmak.

Yāra 'arz-ı ḥāl içün āh eyleyüp kan aglasam / Hĩç te'sir eylemez ḳalbin meger mermer tutar (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1006, Beyit 4). ['arz-ı ḥāl,]

'arz-ı ḥüsn eyle: Güzelliği göstermek.

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulunmaz 'arz-ı ḥüsn eyle güzellik çünki fānīdür (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1087, Beyit 3). ['arz-ı ḥüsn eyle,]

‘arz-ı ruhsâr eyledi: *Yüzünü, yanağını sergileme.*

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her tarafdan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*‘arz-ı ruhsâr eyledi, -di*]

ârzü: *Arzu, istek, dilek.*

Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u haddi baña bes / Görelî ne serv kıldum **ârzü** ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ârzü,]*

ârzü evlemem: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Eylemem zâhid gibi hürî vü Rızvân ârzü / Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*ârzü evlemem, -me, -m*]

ârzü evler: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Âşık-ı dîdâra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*ârzü eyler, -r*]

ârzü evler: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Niçe yıllardur Muhibbî **ârzü evler** seni / Bulmadı ‘âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*ârzü evler, -r*]

ârzü itdüm: *Istek duymak, olmasını istemek, temenni etmek, heves etmek.*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bî-çâre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*ârzü itdüm, -dü, -m*]

ârzü-yı mâh-ı tâbân evlemez: *Parlak ayı (dolunayı) arzu etmek.*

İy Muhibbî kim görürse âfîtâb-ı hüsni / Göz yumar hiç **ârzü-yı mâh-ı tâbân evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*ârzü-yı mâh-ı tâbân evlemez, -mez*]

ârzü-yı vaşl ider: *(Sevgiliye) Kavuşmayı arzulamak.*

Şâm-ı hicründe Muhibbî **ârzü-yı vaşl ider** / Var mıdur bîmâr kim ol itmeye şîhât heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*ârzü-yı vaşl ider, -er*]

as: *Bir şeyi yüksek bir yere iliştip sarkıtmak, tâlik etmek.*

Bâğ-ı hüsni üzre **asmış** zülfini perr-i ğurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*asmış, -miş*]

Zülfî zencîrine **asmış** san zağan kândîlini / Cân u diller yakmaga ya’nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*asmış, -miş*]

as: Bir şeyi yüksek bir yere iliştip sarkıtmak, tâlik etmek II bir kimseyi boğazına ip geçirip ayaklarını yerden keserek sallandırmak sûretiyle öldürmek, îdam etmek.

Gönlümi şeb-rü diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdımi bildüm anuñ zülfinde âhır **asmadur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2). [asmadur, -ma, -dur]

Niçeye degin hâbs olasın çâh-ı zenaħda / **Assun** ko seni zülfi gibi dâr ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [assun, -sun]

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle zenaħda / Zülfüñ gibi **asmaga** anı dâr ele ele girmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4). [asmaga, -mag, -a]

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnuñde bu gönülüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüñe **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2). [as,]

Genç-i hüsnuñde gönül düzdini tutduñ çün kim / Hâbs kıl çâh-ı zenaħdânda anı zülfüñe **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4). [as,]

Bu gönül çâh-ı zenaħda çünki yok aña hâlâş / Niçe bir hâbsüñde dursun bâri gel zülfüñe **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1). [as,]

Bāğ-ı hüsnuñde gönül düzdin giriftâr eyledüñ / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün anı ya zülfe **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3). [as,]

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdâne bas / Kendüñi Manşür-vâr vir kâkül-i dildâra **as** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [as,]

as eylemedi: Assı eylemek: kar etmek, kazanç sağlamak.

Nağd-i cân[i] kim virüp aldı nigârüñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda bunuñ gibi as (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3). [as eylemedi, -me, -di-medi]

āsân: Kolay, kolayca, zahmetsiz.

Muhıbbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi görinür **āsân** / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [āsân,]

Giceler tâ şubh olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kâr-ı ‘ışk **āsân** mı sanduñ bilmedüñ iy bu‘l-heves (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2). [āsân,]

Görmemek müşkil anı görmek daħı **āsân** degül / N’eylesün hâli Muhıbbî’ nün katı düşvâr imiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5). [āsân,]

āsân eylemez: Kolaylaştırmak.

İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / Müşkil olur işi günden güne **āsân eylemez** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1). [āsân eylemez, -mez]

‘āşık: Aşık, seven kişi II bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

‘İşk eri çokdur velî **‘āşık** hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [‘āşık,]

- İy cefâ-hû cevri âyîn eyledüñ **‘aşıqlara** / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*‘aşıqlara, -lar, -a*]
- Güzellik burcına mâhum ‘urüc itdüñse zulm itme / Sakın **‘aşıklar** ahından zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*‘aşıklar, -lar*]
- Mescide dönmiş iken vardum yine meyhâneye / **‘Aşığı** ‘ayb itme şüfi çünki gavgâdan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*‘aşıktı, -ı*]
- Göñlini **‘aşıklarun** ol çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne şahirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*‘aşıklarun, -lar, -un*]
- Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer **‘aşıq** da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*‘aşıq,]*
- Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye kırbân degül **‘aşıq** hilâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*‘aşıq,]*
- Muhibbî şıdk-ılâ **‘aşıq** irişdi râh-ı maşşûda / Riyâ vü zerğ-ıla zâhid hemân bir kurı lâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*‘aşıq,]*
- Her ki **‘aşıkdur** cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*‘aşıkdur, -dur*]
- Râhı keçdür zâhidüñ ‘ışkuñ velîkin müstaķim / İy Muhibbî **‘aşıkam** yolum tarîķum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*‘aşıkam, -am*]
- Öldürürse gam degüldür tîğ-ı gamzeñ **‘aşıkı** / Dirgürür iy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*‘aşıktı, -ı*]
- Bâdeyi rinde virüp **‘aşıka** ma‘şuk etegin / Şüfiye zerğ u riyâ zâhîde fetvâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*‘aşıka, -a*]
- Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘İşk-ıla **‘aşıq** ölürsede ferâgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*‘aşıq,]*
- Zâhidâ **‘aşıkı** gel dime selâmet eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*‘aşıktı, -ı*]
- Okudum ‘ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / **‘Aşıka** evvel kademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*‘aşıka, -a*]
- ‘Aşıq-ısañ kendüñi efgende gör / Pâdişâh-ısañ özüñi bende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*‘aşıq-ısañ, -ısañ*]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ **‘aşıqumı** / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*‘aşıqumı, -umı*]
- Nüh felekden geçer **‘aşıq** idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*‘aşıq,]*
- Hağ gelüpdür diyü bu **‘aşıka** göstermese yüz / Diñüz ol şüha cihânda buña kim kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*‘aşıka, -a*]
- Gördüñce gün yüzün **‘aşıklarun** nâlân olur / Kanda kim açıla gül anda hezâr elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*‘aşıklarun, -larun*]

- Gamzelerle öldürür kûyına varan **'âşıkı** / Bir nefesle dirgürür 'İsî gibi güftârî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2). [*'âşıkı, -ı*]
- 'İşk ara terk itmeyince cân u ser **'âşık** midur / Da'vi-i mihr ü maḥabbet eylese lâyıq midur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1). [*'âşık,]*
- Gerçi evvel 'ışk mir'âti selâmet gösterür / Lik soñra **'âşık**a bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [*'âşık, -a*]
- Bir nazar kılmaz o meh-rû **'âşıkun** zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1). [*'âşıkun, -un*]
- Koyup **'âşıkların** ol mâh-rûlar / Raḳîb ile varup bâzâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2). [*'âşıkların, -lar, -ı, -n*]
- Añarsa 'ışk ehlini ne gam zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez **'âşık** işi anuñ melâmetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5). [*'âşık,]*
- Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle **'âşıkdur** / Anuñçün dâğ-ı miḥnetle dem-â-dem bagrı yanukdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1). [*'âşıkdur, -dur*]
- Bir sencileyin **'âşıkı** ferdâya salar âh / Yüze gülici âl-ıla 'ayyâr kimün var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5). [*'âşıkı, -ı*]
- Ekşerî **'âşıklarun** tâ şubḥa dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkdan bî-ḥaberdür ol yatur her ân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2). [*'âşıklarun, -lar, -un*]
- Âferîn itmez misin ol **'âşık**a kim her seḥer / Âteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6). [*'âşık, -a*]
- Kim ki **'âşıkdur** Muhibbî âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7). [*'âşıkdur, -dur*]
- Şem'-i ḥüsne kim ki **'âşıkdur** yanar pervâne-veş / Maḥv olur ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4). [*'âşıkdur, -dur*]
- Kulakdan 'âşıkam **'âşık** 'aceb düşvâr ḥâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne ḥod şabr u mecâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1). [*'âşık,]*
- Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfin târ ider / Her kılında niçe biñ **'âşıkları** ber-dâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1). [*'âşıkları, -lar, -ı*]
- Sor baña 'ışkuñ rumûzin saña taḳrîr eyleyem / Cân u baş terkin urur **'âşık** hemân pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2). [*'âşık,]*
- N'ola yaksam şem'-i ḥüsne bu gönül pervânesin / Döstim sen şem' olıcak **'âşıkun** pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [*'âşıkun, -un*]
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kûyı Muhibbî **'âşık**a bîmâr-ḥânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7). [*'âşık, -a*]
- Kapuñda niçe yüz biñ **'âşıkun** var / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5). [*'âşıkun, -un*]
- (ع) **'Āşık** ser-i kûyımı diler şâm u seḥer / Heves itmez bu gönül ḥürî vü cennet daḥı nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18). [*'âşık,]*

- (⚡) Zālīm gözün̄e hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘**āşıkı** ider o ğubār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17). [‘**āşıkı**, -ı]
- Cihānda var mı ‘**āşık** pür-ġam olmaz / Belā vü derd-ile ol hem-dem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1). [‘**āşık**,]
- Gün yüzün̄ birle kamer alnuñ yiter ‘**āşıklara** / Gice gündüz āfitāb u māh-tāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3). [‘**āşıklara**, -lar, -a]
- Her ne deñlü eyleseñ cev̄r ü cefā lāyıklaruz / Biz ezel zībā cemālūñe senūñ ‘**āşıklaruz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1). [‘**āşıklaruz**, -lar, -uz]
- ‘**Āşıkuz** itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyār / Biz ħarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5). [‘**āşıkuz**, -uz]
- Ġamze okların kemāñ ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘**āşıkuz** karşu tutaruz sīnemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2). [‘**āşıkuz**, -uz]
- ‘**Āşık** mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘Işk ehli olan puñte gerek ħām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2). [‘**āşık**,]
- Nāmūs nedür ‘**āşık** anı eylemez idrāk / Nite ki ħarābāt erine nām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- Raħm eyle disem yāra ider nāza ser-āġāz / ‘**Āşık** ki niyāz eyleye ma‘şūka kılır nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1). [‘**āşık**,]
- Şiše-i nāmūsı sısam dōstlar ‘ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefādur ‘**āşık** olur ‘ārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- ‘**Āşık** oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına biñ zaħm iderse hergiz āhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan cān nakdini derdi / Ĥaķıķatde odur ‘**āşık** dimeñ bāzārını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5). [‘**āşık**,]
- Sehv-ile itüm dimiş ben ‘**āşık** bir kez nigār / Adın āñdum diyü ol demden peşimāndur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6). [‘**āşık**, -a]
- Niçe yıldur ki bugün mātem-i Mecnūn tutaruz / Kankı ‘**āşık** tutısar biz ölicecek mātemümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5). [‘**āşık**,]
- Aç yüzün̄ çāk-i ġirībān eylesün ‘**āşıklarun̄** / Güm güm ötsün ħāy u ħūdan ġüşe-i meyhānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3). [‘**āşıklarun̄**, -lar, -un̄]
- Pāymāl olsam ne ġam iy ħūsn ilinūñ Ĥusrev`i / Bu meşel meşhūrdur kim ‘**āşık** olur ‘ārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4). [‘**āşık**,]
- Didüm öldürsün koñuz kūyındaki ‘**āşıkları** / Nev-civāndur didiler nā-ħaķ yire kan istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4). [‘**āşıkları**, -lar, -ı]
- Yolına cān virdüġümü gerçi cānān istemez / ‘**Āşıkun̄** faħrıdır ol sanmañ anı cān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1). [‘**āşıkun̄**, -un̄]
- Urur ‘**āşık** olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘**āşık** ölmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4). [‘**āşık**,]

Ol ki ‘**âşık**dur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaħm irse de feryâd [u] âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [‘âşıkdur, -dur]

Cevr ider ‘**âşıklara** ol şeh nigâhi eylemez / Güş kılmaz bir nazarla dâd-hâhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [‘âşıklara, -lar, -a]

Ol yâr bu ben ‘**âşıka** hergiz nazar itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [‘âşıka, -a]

Küyuña gelmiş senün şaf şaf durur ‘**âşıklarun** / Kullardur dir ki gelsün görelüm sulţânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [‘âşıklarun, -lar, -un]

‘Âşık oldur yâr ger yağdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaħm irse hergiz âh u vâhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [‘âşık,]

İy Muhibbî ‘**âşıkun** gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [‘âşıkun, -un]

Harâbât ehliidür ‘**âşık** Muhibbî / Anün için libâsın fâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [‘âşık,]

Âh it Muhibbî her dem kim gördi yâr[1] mahrem / ‘**Âşık** olur mı bî-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [‘âşık,]

‘Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istignâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne hoş kahr-ı ağıyâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [‘âşıkuz, -uz]

Ġamzesi hançer çeküp ‘**âşıkların** kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [‘âşıkların, -lar, -ı, -n]

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehe ‘**âşıka** / Zâhidâ Mecnûn-vâr biz ‘ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [‘âşıka, -a]

‘Âşıkuz ancak hemân dîdârdur maşşudumuz / Sanma cennet isterüz zâhid ya havrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [‘âşıkuz, -uz]

Bekle şüfî dâyimâ sen var selâmet güşesin / ‘**Âşıkuz** rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [‘âşıkuz, -uz]

Süz-ı ‘ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / Didi ‘**âşık** dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [‘âşık,]

İy Muhibbî olmuşuz ‘âlemde dîdâr ‘**âşığı** / Vuşlata meyl eyleyüp bûs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [‘âşığı, -ı]

‘Âşıkuz derdün kabûl itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâyâ bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [‘âşıkuz, -uz]

Bir nazarla sînesin bagrın delen ‘**âşıklarun** / Şol kemân ebrû güzelün ğamzekârıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [‘âşıklarun, -lar, -un]

İy Muhibbî ‘**âşıkun** gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [‘âşıkun, -un]

Şerbet-i la‘linden özge ‘**âşıka** yokdur devâ / Gel tabîbâ ko ‘ilâcı biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [‘âşıka, -a]

Vaşl-ıla şadân olup hicr-ile ğamgîn olmazuz / ‘**Âşık** u rind-i harâbâtuz bizüm yok kâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [‘âşık,]

- ‘Ăşıkuz ‘âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / Okusun bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*‘ăşıkuz, -uz*]
- Ne kilsun ‘ăşıkun baht-ı siyâhı şâm-ı mihnetde / Şeb-i hirci nihâyet yok ki hîç şubh-ı vişâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*‘ăşıkun, -un*]
- Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla ‘ăşıklarî zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*‘ăşıklarî, -lar, -ı*]
- ‘Ăşıkuz ‘âlemde bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşısında şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*‘ăşıkuz, -uz*]
- ‘Ăşıkam dîdârûna gözüme gelmez hîç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*‘ăşıkam, -am*]
- ‘Ăşık iseñ iy gönül mihr ü vefâ kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*‘ăşık,]*
- Ġamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Ăşıkı öldürmenün bildüm şevâbî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*‘ăşıkı, -ı*]
- Zâr olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / Zârî kilsun ‘ăşıkun çünki naşîbî zâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*‘ăşıkun, -un*]
- Zâhid ister cenneti görmek diler havrâ yüzün / Geçdi ‘ăşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*‘ăşık,]*
- ‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘ăşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*‘ăşıkdur, -dur*]
- ‘Ăşıkun taglarca bağı üzere başı var-ı mış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*‘ăşıkun, -un*]
- Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasanmış / Ne bilsün ‘ăşıkun hâlin ki seng-i hâra yasanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*‘ăşıkun, -un*]
- ‘Ăşık derd-ile virmeye cânâneye cânın / ‘Ăşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*‘ăşık,]*
- ‘Ăşık derd-ile virmeye cânâneye cânın / ‘Ăşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*‘ăşık,]*
- Farzdur gel vir zekât-ı hüsnüñi / ‘Ăşıkun görmek temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*‘ăşıkun, -un*]
- Kim ki ‘ăşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarlı urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*‘ăşıkdur, -dur*]
- Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / Gösterüp yüzini ‘ăşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*‘ăşıklara, -lar, -a*]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘ăşıklarî / Bâb-ı istignâda gördüm bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*‘ăşıklarî, -lar, -ı*]
- Ölince çekeyin cevri ü cefâñı / Bulunmaz çünki ‘ăşık hürrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*‘ăşık,]*

Âh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ âteşi / Odlara yakan **'âşıkı** bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*'âşıkı, -ı*]

Kimi **'âşık** kimi zâhid bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*'âşık,]*

Çeşm-i hun-rîzûñ içer her lahza **'âşık** kanını / Anuñ-ıçun gamze-i mestüñ olur maħmür-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*'âşık,]*

Farzür **'âşık**a baş oynamak evvel kâdeme / Pes bu ma'nâda gerek **'âşık** olanlar rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [*'âşık, -a*]

Gel bugün **'âşıklar**uñ öldür günâhın añma sen / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*'âşıklar*uñ, -lar, -uñ]

Genç-i hüsne mâlik olmasun diyü **'âşıklar**uñ / Hem tılısm itdi hañuñ hañtât hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*'âşıklar*uñ, -lar, -uñ]

'Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden halâş / Derd-i 'ışk içün dimişler özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*'âşıkam, -am*]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / **'Âşık** iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*'âşık,]*

Âsitânuñdan revâ mı **'âşıkı** dür eyleyüp / İt rakîbi idesin lâyıq mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*'âşıkı, -ı*]

Ruħlarını eyledi ben **'âşık**a ol yâr 'arz / İtdi san gül ruħlarını bülbüle gülzâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*'âşık, -a*]

Gâh gâhî mihr iderseñ yiridür **'âşıklara** / Zîra senden geh vefâ gâhî cefâdur çün gâraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*'âşıklara, -lar, -a*]

Hoş gelür ben **'âşık**a gâyet miyân-ı nâzüküñ / Çünki peygâmbere dimiş hayrû'l-'umür olur vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*'âşık, -a*]

'âşık ola: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Kim **'âşık ola** derdine dermâna çâre yok / Dermâna çâre olmaya derde ne çâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*'âşık ola, -a*]

'âşık olan: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye **'âşık olan** nâmüs u 'âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*'âşık olan, -an*]

Sanma her **'âşık olan** cân vire cânân yolına / Degme Mansûr dahı eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*'âşık olan, -an*]

Gerek **'âşık olan** ser-pâ bürehne / Anı kim gördi mecnûn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 2*). [*'âşık olan, -an*]

'âşık olan: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Küyuña kâni‘ degül görmek diler cānā seni / ‘**Āşık olan** cenneti n’eyler diler dīdār seyr (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 2). [‘āşık olan, -an]

‘āşık olana: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Ölince yūri yāri taleb eyle Muhibbī / ‘**Āşık olana** dünyede ārām gerekmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 5). [‘āşık olana, -an, -a]

‘āşık olanlar: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Urur ‘**āşık olanlar** baş terkin / Diyen kimdür ki ‘āşık ölmek olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 4). [‘āşık olanlar, -an, -lar]

Farzdur ‘āşıkā baş oynamak evvel kādeme / Pes bu ma’nāda gerek ‘**āşık olanlar** rakḳāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 3). [‘āşık olanlar, -an, -lar]

‘āşık oldu: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Her kim ki ‘**āşık oldu** tolaşdı bend-i zülfe / Miḥnet şebinde āḥir ölmek olur aña farz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1485, Beyit 4). [‘āşık oldu, -dı]

‘āşık olmak: Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belālar var imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 1). [‘āşık olmak, -mak]

āşikār idesin: Açığa çıkarmak, belli etmek, dışa vurmak, ifşa etmek.

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesāni āşikār / Ḳādir iseñ ol cihān içinde sen de ‘ayb-püş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 4). [āşikār idesin, -e, -sin]

āşikār ola: Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Āteş-i ‘ışka yanar dil korkaruz āh itmege / **Āşikār ola** diyü ‘ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 3). [āşikār ola, -a]

āşikār ola: Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Āteş-i hircere yanar dil korkaram āh itmege / **Āşikār ola** diyü ‘ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 4). [āşikār ola, -a]

āşikār olur: Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Esrār-ı ‘ışk gerçi ki gizlü ḥazīnedür / Korkum budur ki āhum ile **āşikār olur** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 2). [āşikār olur, -ur]

āşikāre: Belli, meydanda, açık.

Gerçi ma‘ānī cevheri bir gizlü genc olur / Līkin Muḥibbī ehline ol **āşikāredür** (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*āşikāredür, -dür*]

‘āşik-ı bī-bāke: *Korkusuz, cesur aşık.*

Men‘ eyleye mi kūyına varmaga rakībūñ / Kim karşı turur **‘āşik-ı bī-bāke** berāber (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*‘āşik-ı bī-bāke, -e*]

‘āşik-ı bī-dil: (*Sevgiliye*) *gönlünü kaptırmış aşık.*

‘Āşik-ı bī-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger imān olursa çok mıdır (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*‘āşik-ı bī-dil,]*

Sen selāmet ol yūri ‘ālemde zāhid zūhd-ile / **‘Āşik-ı bī-dil** olanlara belādur çün ğarāz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*‘āşik-ı bī-dil,]*

‘āşik-ı cānbāz: *Cambaz aşık.*

Şem‘-i ḥüsni her kaçan ḥübān yakar / **‘Āşik-ı cānbāz** aña pervānedür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*‘āşik-ı cānbāz,]*

‘āşik-ı dīdār: *Güzel yüze aşık olan.*

Sensüz n’iderem cenneti ya ḥūr-ı behişt / Bir bencileyin **‘āşik-ı dīdār** ele girmez (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*‘āşik-ı dīdār,]*

‘āşik-ı dīdāra: *Güzel yüze aşık olan.*

Kūyına varmaz gönül eyler vişālin ārzū / **‘Āşik-ı dīdāra** sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*‘āşik-ı dīdāra, -a*]

‘āşik-ı dil-haste: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

Bāğ-ı ḥüsniinde virür ğayra sulu şeftālular / **‘Āşik-ı dil-haste** ger varsa aña ayyā satar (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*‘āşik-ı dil-haste,]*

‘Āşik-ı dil-haste kim işigüñi bālin ide / Başını kaldurmayup derdine dermān istemez (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*‘āşik-ı dil-haste,]*

‘āşik-ı dil-hasteler: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

‘Āşik-ı dil-hasteler āh u fiğānın arturur / Her kaçan kim tazece bir māh-rū cānān kopar (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*‘āşik-ı dil-hasteler, -ler*]

‘āşik-ı dil-hasteve: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

Zahmete girme tabībā çek elūñ bu ḥastadan / **‘Āşik-ı dil-hasteve** derdi yine dermān olur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*‘āşik-ı dil-hasteve, -y, -e*]

‘aşıq-ı dil-hasteyi: *Hasta gönüllü aşık II dertli, üzüntülü aşık.*

Görmege ben ‘aşıq-ı dil-hasteyi yâr istemez / Dil tabîbidür velî itmege tîmâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*‘aşıq-ı dil-hasteyi, -y, -i*]

‘aşıq-ı dîvâneler: *Deli aşık. aklı başında olmayan aşık.*

Her kaçan zencîr-i zülfe el ura cânâneler / Baş açup boyun uzadur ‘aşıq-ı dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*‘aşıq-ı dîvâneler, -ler*]

‘aşıq-ı ğam-hörlar: *Gam yiyen aşık.*

Ğamla ülfet tutdı gönülüm añmañuz şādî adın / ‘Aşıq-ı ğam-hörlar çün şādîden bîrûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*‘aşıq-ı ğam-hörlar, -lar*]

‘aşıq-ı in gerden: *Âşıkî kerdem: âşıklık etmek, âşık olmak.*

Virür nâşih şarâb u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘aşıq-ı in gerden çi maqdûr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*‘aşıq-ı in gerden,]*

‘aşıq-ı mecnûna: *Delirmiş aşık.*

Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında olan ‘aşıq-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*‘aşıq-ı mecnûna, -a*]

‘aşıq-ı şādık olanlar: *Sadık aşık olmak, aşıkta sadık olmak, gerçek aşık olmak.*

‘Aşıq-ı şādık olanlar derde dermân istemez / İy tabîbâ ko meni derdüm baña dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*‘aşıq-ı şādık olanlar, -an, -lar*]

‘aşıq-ı ser-bāza: *Başıyla oynayan, başını ortaya koyan aşık // cesur, korkusuz aşık.*

Bezm-i ğamda âferîn ol ‘aşıq-ı ser-bāza kim / Şem‘-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*‘aşıq-ı ser-bāza, -a*]

‘aşıq-ı şeydâ: *Çılgın, divane aşık.*

Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet taşını / Görüben bir ‘aşıq-ı şeydâ mezârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*‘aşıq-ı şeydâ,]*

‘aşıq-ı şeydâyi: *Çılgın, divane aşık.*

Cân gözin aç bir nazar ol zülfi-i ‘anber-şâyı gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘aşıq-ı şeydâyi gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*‘aşıq-ı şeydâyi, -yi*]

‘aşıq-ı sâbit-kadem: *Ayağı sağlam basan aşık // Sözüne sadık aşık, aşıkta samimi aşık.*

Şem‘-i hüsne yanagör pervâne-veş âh eyleme / ‘**Āşık-ı sâbit-ka-dem** ‘ışk içre feryâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*‘âşık-ı şâbit-ka-dem,*]

asil: *Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak. // Boğazına ip geçirilerek ayakları yerden kesilip sallandırılmak sûretiyle öldürülmek, îdam edilmek.*

İster **asilmak** Muhibbî boynuña / İtdügi zülf-i dü-tâdur çün garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*asilmak, -mak*]

âşinâ: *Bildik, tanıdık (kimse) II yakın, yakın gelen, mûnis, dost II tanıyan, bilen, bilici, vâkıf.*

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / **Ķadîmî âşinâmuzdur** diyüben haqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*âşinâmuzdur, -muzdur*]

Nigârâ küyuña varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden **âşinâ** diyü tuz ekmek haqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*âşinâ,*]

Geldi ‘ışkuñ sîneme gîtmek gerekdür şabr u hüş / **Āşinâ** cem‘inde çün lâyıq degül bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*âşinâ,*]

Bîgâne gibi bakma bugün iy perî-şıfat / Rûz-ı ezelde çünki saña **âşinâlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*âşinâlaruz, -lar, -uz*]

Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile **âşinâ** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*âşinâ,*]

âsitân: *Kapı, eşik. II Sevgilinin eşiği.*

Āsitânuñda Muhibbî tañ mı efgân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*âsitânuñda, -uñ, -da*]

Āsitânuñdan revâ mı ‘âşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lâyıq mîdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*âsitânuñdan, -uñ, -dan*]

Āsitânuñda gedâ olsam dimiş / Sözlerinden pâdişâdur çün garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [*âsitânuñda, -uñ, -da*]

âsitân-ı ‘ışkuñuñ: *Aşkın eşiği.*

Āsitân-ı ‘ışkuñuñ zâhid ne bilsün ka-drini / Biz bilürüz kıymetin anda sa‘âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [*âsitân-ı ‘ışkuñuñ, -uñ, -uñ*]

âsitân-ı vârdâ: *Sevgilinin eşiği.*

Kim ki ‘âşıkdur Muhibbî **âsitân-ı vârdâ** / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*âsitân-ı vârdâ, -da*]

âsifîn: *Esvap kolu, yen.*

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘akluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hiç **âsifîn** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*âsifîn,*]

āsiyā: *Su değirmeni.*

Dāne-i hālūñ hayāliyle gözüm yaşlar döküp / **Āsiyā** gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*āsiyā,*]

āsiyāb: *Değirmen, su değirmeni.*

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarh urur / Hiç diyebilür miyüz kim **āsiyāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*āsiyāba, -a*]

Nebet-ile halkı bir bir öğidür gendüm mişāl / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ **āsiyābı** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*āsiyābı, -ı*]

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihān halkına dir **āsiyāba** bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*āsiyāba, -a*]

āsiyān: *Yuva, ev // Kuş yuvası.*

Göñül āh eylese zülfün hümāsı nāgehān ditrer / Niçe ārām ide kuş kim hevādan **āsiyān** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*āsiyān,*]

āsiyā-ves: *Su değirmeni gibi.*

Kim ki ‘āşıkdur gerekdür **āsiyā-ves** çarh urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*āsiyā-ves,*]

Sen cefākāruñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sīne dögem **āsiyā-ves** ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*āsiyā-ves,*]

aşlā: *Kesinlikle, hiç bir şekilde, katiyen.*

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede cāmı gibi / Öldürelər rāzını izhār idüp **aşlā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*aşlā,*]

Bezm-i ğamda āferīn ol ‘āşık-ı ser-bāza kim / Şem‘-veş başın keserseñ sırrını **aşlā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*aşlā,*]

asma basmadur: *Asmak, idam etmek ve basmak, yemek, baskın gelmek II sevgilinin aşık karşısındaki tavrı.*

Hüsñ eyvānında gördüm kaşları dīvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşākını her yaña **asma basmadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*asma basmadur, -dur*]

aşnām: *Putlar, tapınılan şeyler // Sevgililer.*

Sen melek-rūyı niçe teşbīh idem **aşnāma** kim / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz refitārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*aşnāma, -a*]

assi: *Fayda, yarar; kâr.*

Assı ziyān gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*assı,]*

assı evledi: *Fayda sağlamak.*

İy gönül olma sakın dünyā metā‘ına harīş / N’eyledi nakdi ne **assı eyledi** Kārūn’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*assı eyledi, -di]*

assu: *Fayda, yarar; kâr.*

Dil ü cāna metā‘ bir būseñ aldum / Benüm bu **assumı** bir tācır itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*assumı, -m, -ı]*

āşüfte: *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdâlı kimse, meftun.*

Bir bencileyin zülfi hevāsına tolaşmış / **Āşüfte** vü ser-keşte giriftār kimūñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [*āşüfte,]*

Dermend olan haṭ u hāli ile **āşüftedür** / Derd-ile hoş geçe ol ola dermāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*āşüftedür, -dür]*

āşüfte olan: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla **āşüfte olan** / Hāṭırın cem‘ eyleyüp zülfi-i perişān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*āşüfte olan, -an]*

āşüfte olan: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla **āşüfte olan** / Hāṭırın cem‘ eyleyüp zülfi-i perişān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*āşüfte olan, -an]*

āşüfte olmasa: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Gün yüzine olmasa āşüfte alınına kamer / Yā n’ için anlar yürür ‘ālemde sergerdān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*āşüfte olmasa, -ma, -sa]*

āşüfte olup: *Çılgınca, deli divane âşık olmak, aşırı derecede sevmek II boyun eğmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Bülbül **āşüfte olup** gül şevkine / Cümle dökdi ne ki var qalbinde rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*āşüfte olup, -up]*

āşüfte vü medhūs oldı: *Aklı karışmak, şaşkına dönmek, perişan olmak.*

Dîdāruña tākat mı olur iy meh-i enver / Kim oldı irakdan gönül āşüfte vü medhūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*āşüfte vü medhūs oldı, -dı]*

āşüfte vü şeydā kılır: *Düşkün ve çilgim eylemek, aklını başından almak, kendine aşık etmek.*

Giderüp zülfî sehâbın gün yüzün peydā kılır / Kim aña ide nazar **āşüfte vü şeydā kılır** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*āşüfte vü şeydā kılır, -ur*]

āsümān: *Gökyüzü.*

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar tā **āsümān** / Bir kez sor iy nā-mihribān āh u figānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*āsümān,*]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān gözler / Nitekim dūd-ı dil dilden çıkıcak **āsümān** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*āsümān,*]

Bir olaldan yanumuzda **āsümān-ıla** zemīn / Anuñ için biz anuñ ne zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*āsümān-ıla, --ıla*]

at: *Atmak, fırlatmak.*

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / **Atsa** hadeng-i gānzesi şāfî derūnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*atsa, -sa*]

İy kaşı ya **atagör** iç kabzadan gānz okların / Sīnemi delseñ varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*atagör, -agör*]

Tīr-i bārān **atdılar** her bir yañadan gānzeler / Dil gibi sīnemde bir muhkem hişārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*atdılar, -dılar*]

Ruğlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / **Atışıyla** san kemāndārdur kemānın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*atışıyla, -ışıyla*]

Gördi ölümlü hasta **atup** baña gānz okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*atup, -up*]

Atarsın gānzeyi okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*atarsın, -ar, -sın*]

Ķaddümi dü-tā eyleyüp āh okların **atdum** / Rengīn yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*atdum, -du, -m*]

Atma belālu gönlüme iy çarlı belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*atma, -ma*]

Bu Muhibbî'ye niçe bir **atasın** seng-i cefā / Kim bütün ide uşandı bu dil-i āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*atasın, -a, -sın*]

Gānze okların kemān ebrūlarından dem-be-dem / **Atsa** dilber ‘āşıkuz karşı tutaruz sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*atsa, -sa*]

Meydān-ı ‘ışık içinde **atup** āhum okların / Taşlar dikildi oldu nişāne mezārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*atup, -up*]

Sīne şahrāsına dil dikedüm nişān ol tıfl için / **Atsun** gānz okların ebrūlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*atsun, -sun*]

Ş'ol kadar āh okların **atdum** bugün çarhdan yaña / Kıldı eflaķi müşebbaķ geçüben peykānumuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1302, Beyit 2*). [*atdum, -du, -m*]

Cevr oklarını durmaz her dem **atar** o meh-rû / Hâyfâ dirîĝ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1335, Beyit 3*). [*atar, -ar*]

Her ne tîr **atduñsa** cânâ sînedê cem' itdi dil / Eyledi cân bülbüline döstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1382, Beyit 5*). [*atduñsa, -du, -ñ, -sa*]

'Arşa-i 'ışķ içre diksem tañ mı eflâke nişân / **Atmaga** āh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1448, Beyit 4*). [*atmaga, -mag, -a*]

at: Binme, yük çekme ve taşıma hizmetlerinde kullanılan, Orta Asya menşeli, tek turnaklı, memeli hayvan.

Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevlan **atı** ser-keş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1436, Beyit 1*). [*atı, -ı*]

at salup: At göndermek, sevk etmek.

Naţ'-ı hüşninde yine çignedür üftādeleri / **At salup** her tarafa ya'nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1338, Beyit 4*). [*at salup, -up*]

'atâ itdi: Cömertçe vermek, ihsan etmek, başılamak.

Sultân-ı 'ışķ egnüme yaşum ser-â-serin / İtdi 'atâ hîl't-i rengîn zer kumâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1432, Beyit 2*). [*'atâ itdi, -di*]

'atâ itmezse: Cömertçe vermek, ihsan etmek, başılamak.

Zülâlınden umar bu hâsta gönüm / '**Atâ itmezse** gâyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1199, Beyit 6*). [*'atâ itmezse, -mez, -se*]

âtes: Ateş, od.

Âbdâr eyler Muhibbî şî'rini hem sūzināk / **Ātes-ile** ābı cem' itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1124, Beyit 5*). [*âtes-ile, -ile*]

Pend kılsañ gönlüme şevkum dağı olur sitîz / Nite kim **âtes** dökseñ rüşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1327, Beyit 1*). [*âtes,]*

Zâhir olur yansa ten **âtes** dehānumdan benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe **âtes** neces (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1378, Beyit 2*). [*âtes,]*

Târ-ı zülfinüñ hayâli sîne-i sūzānda / **Ātes** içre iy Muhibbî mârdur in eylemiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1400, Beyit 5*). [*âtes,]*

Şerâr-ı 'ışķuñ cânâ 'aceb mi dursa sînemde / Bulnur küller altında kaçan olsa nihān **âtes** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1454, Beyit 2*). [*âtes,]*

Ruñuñ tâbında iy meh-rû dutişur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bî-duhān **âtes** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1454, Beyit 3*). [*âtes,]*

‘Aceb sehhârdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmuşdur aña her dem mekân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*âteş,*]

O şem‘ün devr-i haţtını görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duhân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*âteş,*]

Göñül şehrini yakmaga Muhibbî’nün saçuñ şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*âteş,*]

Halîl’e tâb-ı ruhsârıñla **âteş** gülşen olmuşdur / Baña ‘aks-i ‘izârıñla görünür gülsitân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*âteş,*]

Halîl’e tâb-ı ruhsârıñla **âteş** gülşen olmuşdur / Baña ‘aks-i ‘izârıñla görünür gülsitân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*âteş,*]

Vefâ umma gel iy dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye hâsiyyet-i âb-ı revân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*âteş,*]

âteş: *Ateş, od II gönül ateşi.*

‘İzârı nârına düşmiş gıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol **âteşden** göñül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*âteşden, -den*]

Zâhir olur yansa ten **âteş** dehânumdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim düşe **âteş** neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*âteş,*]

Dilümden ‘âleme düşdi dururken nâgehân **âteş** / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*âteş,*]

Dilümden ‘âleme düşdi dururken nâgehân **âteş** / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*âteş,*]

Nigârâ süz-ı ‘ışkuñla yakar dil her zamân **âteş** / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*âteş,*]

Âh eyledükçe şu‘le virür ‘ışkuñ **âteşi** / Odlara yakan ‘aşıkı bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*âteşi, -i*]

Düşeli cân u göñül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ dilde **âteş** eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*âteş,*]

Benüm süz-ı derûnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab‘ı miñnetden uzandukça zebân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*âteş,*]

âteş: *Ateş, od II âh ateşi.*

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*âteş,*]

Muhibbî cânı cânâna fedâ kıl k’olasın râhat / Niçe bir süz-ı âhuñdan tola mülk-i cihân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*âteş,*]

Nigârâ süz-ı ‘ışkuñla yakar dil her zamân **âteş** / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân **âteş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*âteş,*]

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4). [āteş,]

Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān **āteş** / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [āteş,]

Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān **āteş** / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [āteş,]

āteş urdı: Ateş salmak, ateş düşürmek, yakmak, ateşler içinde bırakmak.

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān **āteş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [āteş urdı, -dı]

āteşe düşen: Ateşe düşmek, yanmak II Aşık olup aşkın tesiriyle yanıp tutuşmak.

Eyledüm ‘ışk āteşine dōstlar cānum sipend / **Āteşe düşen** kişinūñ āḫiri pes ya nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4). [āteşe düşen, -en]

āteşe dutışdum: Ateşe düşmek, yanmak II Aşık olup aşkın tesiriyle yanıp tutuşmak.

Gördüm dutışdum āteşe ol şem‘-i hūsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervāne-veş bu bālūmi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [āteşe dutışdum, -du, -m]

āteşe yakarlar: Ateşe yakmak, ateşte yakmak, ateşe atılmak, yanmasını sağlamak II ateşle azap etmek.

Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet günāhum çok benüm a‘mālūmi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4). [āteşe yakarlar, -ar, -lar]

āteş-i āhum: Āh ateşi.

Ölsem yolında **āteş-i āhum** ‘alem olup / Gökler yüzine irgüre her dem şerārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3). [āteş-i āhum, -um]

Āteş-i āhum yanında bir şerer nār-ı Ḥalīl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cūy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3). [āteş-i āhum, -um]

āteş-i baḥs: Ateşin bahsi, konusu, sözü.

Yandı cānum ‘ışk-ıla ger āh idem ma‘zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek **āteş-i baḥs** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3). [āteş-i baḥs,]

āteş-i dil: Göñül ateşi.

‘Acebdür **āteş-i dil** sākin olmaz / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2). [āteş-i dil,]

āteş-i hicrāna: Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde‘î / Dūzaḥuñ aḥvālini ancak ‘azābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*āteş-i hicrāna, -a*]

āteş-i hicrān-ıla: *Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.*

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘aceb ol lebleri ‘İsī- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*āteş-i hicrān-ıla, --ıla*]

āteş-i hicre: *Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.*

Tutuşdı **āteş-i hicre** yanar bu cān-ı men sensüz / Muḳarrer cān gider benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*āteş-i hicre, -e*]

‘Āşık mı dinür yanmayıcak **āteş-i hicre** / ‘İşk ehli olan puḥte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*āteş-i hicre, -e*]

Döne döne **āteş-i hicre** yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönüme kebāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*āteş-i hicre, -e*]

āteş-i hicre yanar: *Ayrılık ateşine yanmak, ayrılığın verdiği acı içinde bulunmak.*

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ḡayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*āteş-i hicre yanar, -ar*]

āteş-i hicr-ile: *Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.*

Yanmaz-ıdı **āteş-i hicr-ile** her dem cānumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cānānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*āteş-i hicr-ile, --ile*]

‘āteş-i ‘ışk: *Aşk ateşi.*

Şem‘-i ḥüsne kim ki ‘āşıkdur yanar pervāne-veş / Maḥv olur ol **‘āteş-i ‘ışk** içre nā-peydā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*‘āteş-i ‘ışk,*]

āteş-i ‘ışk: *Aşk ateşi.*

Beni kül eyledi bu **āteş-i ‘ışk** / Bu nev‘e yanmağı bir nār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*āteş-i ‘ışk,*]

āteş-i ‘ışka: *Aşk ateşi.*

Āferīn itmez misin ol ‘āşika kim her seḥer / **Āteş-i ‘ışka** girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*āteş-i ‘ışka, -a*]

Āteş-i ‘ışka ez el yakdı Muhibbî cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dāyim ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*āteş-i ‘ışka, -a*]

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil **āteş-i ‘ışka** / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş düşüp dīvāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*āteş-i ‘ışka, -a*]

āteş-i 'ışka yana: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i 'ışka Muhibbî yana hâkister ola / Nâr-ı 'ışk ile nite yanıp kül oldı Kaqnûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*āteş-i 'ışka yana, -a*]

āteş-i 'ışka yananlar: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i 'ışka yananlar gill ü gışdan pāk olur / Pütede kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*āteş-i 'ışka yananlar, -an, -lar*]

āteş-i 'ışka yanar: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Āteş-i 'ışka yanar dil korkaruz âh itmege / Āşikâr ola diyü 'ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [*āteş-i 'ışka yanar, -ar*]

āteş-i 'ışka yanup: *Aşk ateşine yanmak, aşk ateşiyle yanıp tutuşmak.*

Benüm bu derdümi derde giriftâr olmayan bilmez / Derünü **āteş-i 'ışka yanup** nâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*āteş-i 'ışka yanup, -up*]

āteş-i 'ışkı: *Aşk ateşi.*

Dūd-ı âhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde **āteş-i 'ışkı** çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*āteş-i 'ışkı, -ı*]

āteş-i 'ışkum: *Aşk ateşi.*

Yaksa eflâki şafağ gibi n'ola âhum odı / **Āteş-i 'ışkum** şehâ çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*āteş-i 'ışkum, -um*]

āteş-i 'ışkuñ: *Aşk ateşi.*

Āteş-i 'ışkuñ rumûzın niçe tahrîr eyleyem / Söylesem 'âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*āteş-i 'ışkuñ, -uñ*]

āteş-i miñnetle: *Gam ateşi, dert ateşi.*

Āteş-i miñnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın bir ejder olmışdur dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*āteş-i miñnetle, -le*]

āteş-i ruhsâruñ: *(Sevgilinin) yanağının ateşi.*

Āteş-i ruhsâruñ üzre ol mu'anber hâller / Micmer-i yâkût içinde müşğ-ile 'anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*āteş-i ruhsâruñ, -uñ*]

āteşin: *Ateşten, ateşli, yakıcı.*

Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / Ben de yansam tañ mı yârum **âteşin** ruhsâr-ımsı (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3). [âteşin,]

atlas: İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çäk ide / Zer libäs u **aflas** u dîbâ-yı sultân istemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [aflas,]

atlas u dîbâ: Süslü, ipekli kumaş.

Şâh olup kim geydi-y-ise **aflas u dîbâ** harîr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2). [aflas u dîbâ,]

atlas u dîbâ: İpekli kumaş ve diba denilen çiçekli kumaş; varlık ve gösterişi temsil eden kıyafet.

Bakmazuz hergiz gerekmez **aflas u dîbâ** harîr / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşmînemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [aflas u dîbâ,]

atlas-ı jengâr: Pas rengi kumaş / elbise.

Zeyn idüp geydi yine hil‘ati eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen **atlas-ı jengâr** sebz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1). [atlas-ı jengâr,]

âvâre: Boş gezen, işsiz güçsüz (kimse), aylak, başıboş II kararsız, şaşkın, perişan II başıboş, belli bir düzeni olmayan, düzensiz.

Cân ez-cihân **âvâredür** şabrum yakası pâredür / Ğamla gönül bî-çâredür cân u cihânım kandadır (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3). [âvâredür, -dür]

‘Akl sergerdân u dil **âvâre** efkâr özgedür / Kâr-ı ‘ışka beñzemez bir kâr bu kâr özgedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [âvâre,]

Bir bencileyin zülfi hevâsiyla Muhıbbî / Dildâde vü **âvâre** siyehkâr kimüñ var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12). [âvâre,]

Gözüm yaşı içinde zevrağ-ı dil / Yürür **âvâre** yelkensüz gemidür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3). [âvâre,]

Dilüm **âvâredür** yâ Rab ki bir ân eylemez ârâm / Ğamı bir lahza dür olmaz gözümde çünkü h‘âb olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4). [âvâredür, -dür]

Vâdî-i deşt-i Ğamuñ **âvâre** bir mecnûniyuz / Tâ ölince anda biz râh-ı maħabbet beklerüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2). [âvâre,]

âvâre düşdi: Perişan, şaşkın olmak, başıboş ve kararsız hale gelmek.

Bir perî peyker melek ruhsâra düşdi gönlümüz / Âh kim günden güne **âvâre düşdi** gönlümüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [âvâre düşdi, -di]

âvâz: Ses, sada, feryat, nâra.

Zıkr-i leb-i la'lûñ olalı vird-i zebānum / Her bir yañadan gūşuma irer benüm **āvāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*āvāz,]*

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / Ki zîrā küştelerden gelmez **āvāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*āvāz,]*

Åh kılsam irişür nālem melekler gūşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire **āvāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*āvāz,]*

āvāz çıkmaz: *Ses çıkmak.*

Yanar pervāne şem'e nāle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*āvāz çıkmaz, -maz]*

āvāz ide: *Ses vermek, bağürmak.*

Gide cānān Muhibbî nāle kıлма / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*āvāz ide, -e]*

Gide cānān Muhibbî nāle kıлма / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*āvāz ide, -e]*

ay: *1. Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri 2. (Başlangıç kabul edilen herhangi bir târihten itibaren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası.*

Gün geçer gün yüzüñi görmem niğārā **ay** olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*ay,]*

Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün yüzün / Göklere irse 'aceb mi nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*ay,]*

ay: *Ay, mah, kamer II sevgilinin ay gibi parlak yüzü.*

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun Muhibbî ko cemālūñ **ayına** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*ayına, -i, -n, -a]*

Ay alnuña vü gün yüzüñe her kim nazār itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*ay,]*

Yüzüñe beñzemek hiç **aya** düşmez / Özini görmek ol bedr **aya** düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*aya, -a]*

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālūñ **ayını** iy āfitāb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*ayını, -i, -n, -i]*

Görinür zülf içinde 'arız-ı yār / Şeb-i tār içre **ayı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*ayı, -i]*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Dağı ol demden berü mihr-ile **aya** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*aya, -a]*

ay u yıllar: *Ay ve yıl.*

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dağı girmez ele / Hafta geçer **ay u yıllar** alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*ay u yıllar, -lar*]

avag: 1. İnsan uzvu olan ayak. 2. kadeh.

Cân nişâr itsem 'aceb mi sâkînuñ **ayagina** / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*ayagina, -i, -n, -a*]

Ele girdüğü dem yârnuñ **ayagi** / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*ayagi, -i*]

avag: Kadeh.

Hün-ı dil-ile dîde olaldan **ayagumuz** / Vardur mey ile kâse-i zerden ferâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*ayagumuz, -umuz*]

avag: Ayak, yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan organ, kadem.

Leylî zülfünü görelen döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda zencîr **ayagumda** künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*ayagumda, -umda*]

'Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv **ayagina** her taraftan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*ayagina, -ina*]

Muhibbî pâdişâh-ı 'ışk olaldan / **Ayagi** topragı ser-tâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*). [*ayagi, -i*]

İy Muhibbî **ayagi** topragına îşâr için / Eşk-i çeşmüm rûy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*ayagi, -i*]

Nişâr itmege dilber **ayagina** / Gözüm yaşı anuñcün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*ayagina, -i, -n, -a*]

(⊂) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre basasın / **Ayaguñ** topragına eyleyeyin cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*ayaguñ, -uñ*]

Geçer mi bir dem ol serv **ayagina** / Yaşum çün çeşmümi bîñar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*ayagina, -i, -n, -a*]

'İşk eri olmak dilerseñ **ayaguñ** merdâne bas / Kendüñi Mansûr-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [*ayaguñ, -uñ*]

avagina nisâr itmez: Ayaklarına saçmak, yoluna dökmek, uğruna harcamak.

Muhibbî yaşın ol yâr ayagina / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*ayagina nisâr itmez, -mez*]

ayaguñ öpsem: Ayağını öpmek, ayağına kapanmak, yalvarmak.

Didüm yüzünü görsem andan **ayaguñ öpsem** / Didi ki bundan aqdem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*ayaguñ öpsem, -se, -m*]

ayak: Ayak, yere basıp durmayı, yürümeyi sağlayan organ, kadem.

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña **ayak** koyup basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [ayak,]

'ayân: Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.

Velî cân çeşmine her dem **'ayândur** / Cemâli zâhir egerçi nihândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1). [ayândur, -dur]

Kuçabilsem nigârî pîrehensüz / Dir-idüm cân **'ayân** görindi tensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1). [ayân,]

Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ hüsnuñi 'arz it / Yigirmiye irişince **'ayândur** mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [ayândur, -dur]

'avân ider: Ortaya koymak, meydana çıkarmak, göstermek, belli etmek, ifşa etmek.

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum 'ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1). [ayân ider, -er]

'avân olur: Belli olmak, ortaya çıkmak, görünmek.

'İşkî cânum gibi saklarken olur halka 'ayân / Âh bu gammâzlık sır[1] cümle şî'irümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4). [ayân olur, -ur]

'avâr olmaz: Ayarlı olmak II değerli olmak, kıymet kazanmak II ayar: madenlerin karışma derecesi II ölçü, değer.

Âteş-i 'ışka yananlar gîll ü gışdan pâk olur / Pütede kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'avâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3). [avâr olmaz, -maz]

âvât-ı kur'ân: Kur'an ayetleri.

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm ko yüzümi süreyim / Mü'min olmaz ol kişi **âvât-ı Kur'ân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3). [âvât-ı kur'ân,]

âyâz: Gazneli Mahmud'un kölesi // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Muhibbî olalı 'ışk-ıla Mahmüd / Dimişlerdür aña hüsniyle **Âyâz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5). [âyâz,]

'ayb eyleme: Kınamak, ayıplamak.

Dilberüñ ağıyârî bî-had oldugın **'ayb eyleme** / Bu cihân bāğında hiç bir gül biter mi hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3). [ayb eyleme, -me]

'ayb eyleme: Kınamak, ayıplamak.

La'l-i nâbuñ dileye hasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye tîmâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5). [ayb eyleme, -me]

'ayb eyleme: *Kınamak, ayıplamak.*

Mey-fürüşü zâhidâ sen dem-be-dem **'ayb eyleme** / Yıgür olmak ħod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*'ayb eyleme, -me*]

'ayb eyleme: *Kınamak, ayıplamak.*

Büseñe ger cân virem **'ayb eyleme** / Az olur ihsâna çün ekşer 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*'ayb eyleme, -me*]

'ayb eylemeñ: *Kınamak, ayıplamak.*

Şîşe-i nâmûsı sısam döstlar **'ayb eylemeñ** / Dokunan seng-i cefâdur 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*'ayb eylemeñ, -me, -ñ*]

'ayb itme: *Kınamak, ayıplamak.*

Mescide dönmiş iken vardum yine meyĥâneye / 'Âşıkı **'ayb itme** şüfî çünki ġavġâdan kaçır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*'ayb itme, -me*]

'ayb olmasun: *Kınanmak, ayıplanmak.*

Bu Muĥibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar **'ayb olmasun** 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*'ayb olmasun, -ma, -sun*]

'ayb-kesân: *Ayıplı, kusurlu kimseler.*

Cehd kılma idesin **'ayb-kesânı** âşikâr / Ķâdir iseñ ol cihân içinde sen de 'ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*'ayb-kesânı, -ı*]

'ayb-püş ol: *Ayıpları, kusurları örtücü olmak.*

Cehd kılma idesin 'ayb-kesânı âşikâr / Ķâdir iseñ ol cihân içinde sen de 'ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*'ayb-püş ol,]*

âyet: *Kur 'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri, ayet. // Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.*

Bu Muĥibbî yazsa ĥüsni **âyetin** dil levĥine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*âyetin, -i, -n*]

ayık: *Aklı başında, kendinde ve bilinçli olan. // Kendine gelmiş, sarhoşluktan, sersemlikten kurtulmuş.*

Kim ezel bezminde nüş itdi maĥabbet câmını / 'Işk-ı mestî görine maĥşerde de **ayık** midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*ayık,]*

Cür'a-i câm-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muĥibbî ĥaşre dek sanma bizi **ayıklaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*ayıklaruz, -lar, -uz*]

avıl: Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā ḥaşre dek **ayılmaz** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1). [ayılmaz, -maz]

āvîn: Adet, kanun.

İy cefâ-ḥü cevri **āvîn** eyledüñ ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu **āvîn** tagılur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4). [āvîn,]

āvîn eyledüñ: Âdet edinmek, (bir) yol tutmak, kânun gibi benimsemek.

İy cefâ-ḥü cevri **āvîn eyledüñ** ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu **āvîn** tagılur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4). [āvîn eyledüñ, -dü, -ñ]

āvîn evlemiş: Âdet edinmek, (bir) yol tutmak, kânun gibi benimsemek.

Okumış gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini **āvîn evlemiş** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2). [āvîn evlemiş, -miş]

āvîne: Ayna II gönül aynası.

Görelî ḥaṭṭuñı jeng oldı gönül **āvînesi** / Ezelî yazı-y-ımuş başa pes elden ne gelür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3). [āvînesi, -si]

Ḥamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur **āvînemüz** / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1). [āvînemüz, -müz]

Ḥamdü-lillâh gıll u ğışdan pâkdür **āvînemüz** / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kînemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1). [āvînemüz, -müz]

Eline almış yine **āvîneyi** beñzer nigâr / Ḥüsnini kılmış temâşâ anı ḥodbîn evlemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3). [āvîneyi, -y, -i]

İster iseñ jengden şâf ola dil **āvînesi** / **Āvîne** gibi gerek olmak Muḥıbbî ḥırka-püş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5). [āvîne,]

āvîne-i kalbümde: Kalp aynası.

Jeng-i ğâmdan var idi **āvîne-i kalbümde** düş / Şâf kıldı bir ḳadeḥ meyle keremden mey-fürüş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1). [āvîne-i kalbümde, -üm, -de]

avır: Birbirinden uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.

Çün kim **avırdı** beni sevgülü yârumdan felek / Bes ḥarâm olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2). [avırdı, -dı]

‘avn: Görme uzvu, göz, çeşm, dide.

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revān / Görinen ser degül belā kūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*).
[‘aynum, -um]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [‘aynum, -um]

Görinen başuma miñnet kühsâridur diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [‘aynum, -um]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [‘aynum, -um]

‘Aşıkun taglarca bagrı üzre başı var-ımuş / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [‘aynından, -ı, -n, -dan]

‘ayn-ı âfetdür: *Felaketin kendisi.*

Baňa sor zülf ü çeşmünden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘âlem birisi ‘ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [‘ayn-ı âfetdür, -dür]

‘ayn-ı mādur: *Pınar, kaynak, çeşme. // su gibi, suya benzer.*

Olaldan ‘arızuñ gül kâmetün serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*).
[‘ayn-ı mādur, -dur]

‘ayn-ı revān: *Yürüyen göz // Akıp giden kaynak.*

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revān / Görinen ser degül belā kūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [‘ayn-ı revān,]

‘ayn-ı şafādur: *Gönül huzuru, mutluluk.*

Eger cevr ü eger miñnet eger gam / Anı kim yâr ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*).
[‘ayn-ı şafādur, -dur]

‘aynuma almam: *Gözüne almak: İtibar etmek, önem vermek, yüzüne bakmak, değerli görmek.*

‘Aynuma almam cihānı dōstlar ben yârsuz / Gözine ‘âlem kafeşdür bülbülün gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [‘aynuma almam, -ma, -m]

ayrıl: *(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.*

Ġam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [ayrılmaz, -maz]

Ġam ayrılmaz benümle maħrem oldı / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [ayrılmaz, -maz]

ayrıl: *Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak. // Ölmek, ruhun bedenden ayrılması.*

Ṭākati kalmadı kim sensüz Muḥibbî söz diye / Cāndan **ayrıl**sa beden lâ-büd kalur güftārsuz (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*ayrıl*sa, -sa]

avru: *Ayrı, uzak.*

Deşt-i belādudur beni senden gören cüdā / Cānından **ayrudur** ki yatur kurı gevdedür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*ayrudur*, -dur]

avru ola: *Ayrı olmak, ayrı kalmak, ayrı bırakmak, uzak kalmak, birlikte bulunmamak.*

Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Ḥasret oldu niçe yıllardur cemālūñ görmege (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*ayru ola*, -a]

avru olam: *Ayrı olmak, ayrı kalmak, ayrı bırakmak, uzak kalmak, birlikte bulunmamak.*

‘Āşıkam dīdāruña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki **ayru olam** ‘ışkdan ben bir nefes (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*ayru olam*, -a, -m]

ayruk: *Başka.*

Muḥibbî muḥkem işdür ‘ışk bāzı / Bu kārı sanma **ayruk** kāra beñzer (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*ayruk*,]

ayruksı: *Başka, başka türlü, ayrı, apayrı, farklı.*

Baña itdügini zülfi] hemîşe / Dinen **ayruksı** hiç bir kâfir itmez (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*ayruksı*,]

ayvā: *Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyve. / Ayva ağacının iri ve sarı renkli, ekşimsi ve tıktız, beş bölmeli, üzeri tüycüklü meyvesi.*

Yāra sundum ‘ıydgehde gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi **ayvā** satar (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*ayvā*,]

Bāğ-ı ḥüsninde vürür ğayra sulu şeftālūlar / ‘Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña **ayvā** satar (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*ayvā*,]

‘ayvār: *Aldatan, hileci, hilekâr, dolandırıcı.*

İy Muḥibbî key nazar kıl uşbu **‘ayvār** felek / Gāh tāt-ı Ḥusrev ü gāhî külāh-ı Cem kapar (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*‘ayvār*,]

Bir sencileyin ‘āşıkı ferdāya salar āh / Yüze gülici āl-ıla **‘ayvār** kimüñ var (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1140, Beyit 5*). [*‘ayvār*,]

Zülfüñ-ile beñlerüñ el bir iderler dil almaga / Vāy niçe **‘ayvār** u mekkār u kemend-endāz olur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*‘ayvār*,]

‘ayvās: *(Ar. ‘ayş “yaşamak”tan ‘ayvās “çok rahat yaşayan kimse”) İçkiye düşkün olan, çok içki içen, alkolik kimse, içkici.*

Geh mest olup cür'a saçaruz felek üzre / Miñnet gamını yiyici **'ayyāşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*'ayyāşlaruz, -lar, -uz*]

'avvūka çıkdı: *Göğün pek yüksek yerine kadar ulaşmak. Ayyuk: Kuzey yarımküreden görülen parlak bir yıldız.*

Sıgmadı humlara mey eyledi çün cūs u hurūş / Çıkdı 'ayyūka yine na'ra-i mestāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*'ayyūka çıkdı, -dı*]

az: *Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan, az olan şey.*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā bu deñlü miñnetler saña **az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*az,*]

İy gönül virdüm naşihat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü 'ışk-ıla çekseñ cefālar saña **az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*az,*]

Neden dil bagladuñ ol bî-vefāya / Cefā kılsañ ne deñlü sana ol **az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*az,*]

az olur: *Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.*

Bilmezem cevri ü cefāyı yāhūd 'izz ü nāz olur / Gel benim çok sevdiğüm didükçe meylüñ **az olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*az olur, -ur*]

az olur: *Azalmak, miktarı az gelmek, yeterli olmamak.*

Büseñe ger cān virem 'ayb eyleme / **Az olur** iñşāna çün ekşer 'ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*az olur, -ur*]

'azāb: *Eziyet, işkence, keder.*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yuñ dirlir iy hür ki cennetde **'azāb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*'azāb,*]

Eyleseñ cevri ü cefā gelir Muhibbî'ye vefā / Kāyilüz senden gelen hergiz **'azāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*'azāba, -a*]

'azābî: *Azap ehli / azap çeken.*

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde'î / Dūzañuñ añvālini ancak **'azābîler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*'azābîler, -ler*]

āzād: *Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.*

Düşüp meyhāne küncinde içüp mest ü harāb oldum / Anuñçün ğamdan **āzād**am ne ğuşşa ne melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*āzād*am, -am]

āzād eyler: *Özgür bırakmak, serbest bırakmak.*

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kulin **āzād eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*āzād eyler, -r*]

āzāde: Kayıt ve bend altında olmayan, kurtulmuş, serbest.

Gerçi bir **āzādedür** ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*āzādedür, -dür*]

Hār u hesdür virmeyüz dünyā metā'ına gönül / Fāriğuz **āzādeyüz** dünyāda deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*āzādeyüz, -y, -üz*]

āzāde getür: Azat etmek, serbest bırakmak.

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün dimedi gel beni **āzāde getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*āzāde getür,]*

āzāde yürür: Serbest, kayıtsız yürümek.

Yürür āzāde iken 'ışka düşdüm / Kılayım terk-i ser didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*āzāde yürür, -r*]

āzār: Azarlama, incitme, kırma, üzme.

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen gül-i pür-hārdan cānumda **āzār** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*āzār,]*

āzār-ı ehl-i dil: Gönül ehlini, aşkıları incitmek.

Döstüm cefālar itmege mebāş / Kīni dilden gel gider **āzār-ı ehl-i dil** mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*āzār-ı ehl-i dil,]*

'azīz: Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez.

Sakla 'ışkuñ sırrını sīneñde cānuñdan **'azīz** / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*'azīz,]*

'azm itdüm: Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

Gice gündüz rakīb-i dīv saña mahrem olalıdan / Gönül mülkine **'azm itdüm** nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*'azm itdüm, -dü, -m*]

'azm-i kāf eyler: Kaf dağına yönelmek / Kaf dağına gitmeye azmetmek.

Ḳanā'at ihtiyār iden aña lā-büd gelür 'uzlet / Görinmez kimseye 'Ankā gibi ol **'azm-i Ḳāf eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*'azm-i kāf eyler, -r*]

'azm-i şām ider: Şam'a doğru azmetmek, yönelmek.

Mısr-i hüsnüñ haḳkıçün cānā Muhibbî ḥastadur / Her kaçan kim zülfüñi aña ol **'azm-i Şām ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*'azm-i şām ider, -er*]

'azm-i Şikâr eyledi: *Avlanmaya karar vermek, ava çıkmaya azmetmek.*

'Azm-i Şikâr eyledi ol zülfî 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*'azm-i Şikâr eyledi, -di*]

'azm-i Şikâr itseñ: *Ava azmetmek, ava çıkmak.*

Esb-i nâz-ıla kaçan 'azm-i Şikâr itseñ şehâ / İtlerüñden olmaga cân-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*'azm-i Şikâr itseñ, -se, -ñ*]

'azm-i tebrîz idesin: *Tebriz'e azmetmek / Tebriz'e gitmek, dönmek.*

Muhibbî geşt kıldıñ 'âlemi çün / Olupdur vaqt idesin 'azm-i Tebrîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*). [*'azm-i tebrîz idesin, -e, -sin*]

'azm-i yâr itdüm: *Sevgiliye ulaşmaya azmetmek, sevgiliye yönelmek.*

Kalmadı Şabr u karârum 'azm-i yâr itdüm yine / Yokdur andan ğayrı çün bu derdinde dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*'azm-i yâr itdüm, -dü, -m*]

âzürde: *Muzdarip, incinmiş, rencide.*

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çäk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*âzürde,*]

B

bāb: Kapı II bir kitabın bölümlerinden her biri II husus, mesele, konu.

Yüzüme bakmaz oldu āh yine yār-ı cefākārum / Rakībüm beñze[dü]r yāra beni her **bābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*bābdan, -dan*]

bāb-ı istiğnāda: Istiğna kapısı, tok gözlülük kapısı II kayıtsızlık, umursamazlık kapısı.

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘āşıkları / **Bāb-ı istiğnāda** gördüm bir ulu dergāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*bāb-ı istiğnāda, -da*]

bāc: Vergi, büyük ve kuvvetli bir devletin tabiiyeti altında bulunan devlet, beylik vb.nden aldığı para ve hediyeler.

Ķāfile toğrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ **bācıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*bācıdur, -ıdur*]

bād: Rüzgar, esinti, yel; hava.

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Ḥazān evrākına san kim dokunur **bād** revān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*bād,]*

Kāha dönmiş cismüñi ğam hırmeninde āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı **bāda** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*bāda, -a*]

Dil perīşān idi āh oldu yine daḥı beter / Sünbülün çünkü müşevveş dokunup **bād** eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*bād,]*

Ḥalka halka sünbülü **bād** esse ditrer her taraf / Sanki bir řāvüsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*bād,]*

Ağlayup āh eylesem gül gibi dilber řād olur / Gülşen içre var mı gül bārān ile **bād** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*bād,]*

bāda virdi: Rüzgara vermek, boşa harcamak II bozmak, iptal etmek.

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-fırīb / Bāda mı virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*bāda virdi, -di*]

bāde: Şarap, mey.

Bāde içse ğayrılar ben içerem ḥün-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildār benden bī-ḥaber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*bāde,]*

Zāhid eydür geç Muhibbî **bāde** vü maḥbūbdan / Hīç yakışmaz gönlüme zīrā sözünün serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*bāde,]*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile **bāde** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*bāde,]*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u **bâde** vü şem' ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*bâde,]*

Bâdeyi rinde virüp 'aşıkâ ma'sûk etegin / Şüfiye zerğ u riya zâhide fetvâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*bâdeyi, -yi]*

Dem olur rind-i harâbâtî olan bir **bâdeye** / Mülk-i effîdün u tâc-ı Hüsrev ü Dârâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*bâdeye, -ye]*

Sâkiyâ gör dehri bî-bünyâddur / **Bâde** sun kim 'ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*bâde,]*

Zâhidâ sanma rumûz-ı 'ışkı hâmililer bilür / **Bâdenüñ** zevk u şafâsını müdâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*bâdenüñ, -nüñ]*

İşigünde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasın **bâde** içseñ cür'a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*bâde,]*

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şâdân oldılar / İtdiler vuşlat hümından çünki anlar **bâde** nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*bâde,]*

bâde-i hâfiz: *Hâfiz'in şarabı // Hâfiz-ı Şirâzî 14. yüzyılda yaşamış İranlı şair.*

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dircini / **Bâde-i Hâfiz** meger ya câm-ı Câmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*bâde-i hâfiz,]*

bâde-i hamrâ: *Kırmızı şarap.*

İy Muhibbî **bâde-i hamrâ** dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*bâde-i hamrâ,]*

bâde-i nâz: *Naz şarabı.*

Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide baña nazâr / Çün degül hâlî elinden nüş ider **bâde-i nâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*bâde-i nâz,]*

bâd-ı âh-ıla: *Ah rüzgarı.*

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağını / **Bâd-ı âh-ıla** muhâlif anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*bâd-ı âh-ıla, --ıla]*

bâd-ı âhumdan: *Ah rüzgarı.*

Kaçan kim **bâd-ı âhumdan** o zülf-i 'anber-feşân ditrer / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*bâd-ı âhumdan, -umdan]*

Bilmez iken hürmen-i gamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm **bâd-ı âhumdan** anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*bâd-ı âhumdan, -um, -dan]*

Nigârâ süz-ı 'ışkuñla yakar dil her zamân âteş / Sakıngıl **bâd-ı âhumdan** ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*bâd-ı âhumdan, -um, -dan]*

bād-ı āhumla: *Ah rüzgarı.*

Baħr-ı eşkümde niçe ğarķ olmasun dil zevrakı / **Bād-ı āhumla** temevvüc eyleyen deryāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*bād-ı āhumla, -umla*]

Baħr-ı eşküm **bād-ı āhumla** telâtuımlar urur / Yürürüz içinde bî-pervā anuñ balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*bād-ı āhumla, -um, -la*]

Baħr-ı eşküm başdan aşdı ğarķ ider āħir beni / **Bād-ı āhumla** ider deryālayın her dem ħurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*bād-ı āhumla, -um, -la*]

bād-ı hazān: *Sonbahar rüzgarı.*

Bāğ u rāğı ser-te-ser geşt itdi çün **bād-ı hazān** / Her yaña kılsañ nazar berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*bād-ı hazān,*]

bād-ı hazānı: *Sonbahar rüzgarı.*

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / **Bād-ı hazānı** yād idüben eyle ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*bād-ı hazānı, -ı*]

bād-ı hevā: *Bedava // arzu ve heves yeli.*

Tīmār-ı ğamda cem' kılup naķd-i eşki dil / Ğam ħāşılını kendüye **bād-ı hevā** bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*bād-ı hevā,*]

bād-ı müşg-āmizi: *Miske bulaşmış ve anber saçan yel, rüzgâr.*

Bād-ı müşg-āmizi 'anber yağdurur / Zülfüne beñzer ki dāyim şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*bād-ı müşg-āmizi, -ı*]

bād-ı sabā: *Sabah rüzgarı.*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu cān u dil / Her seher **bād-ı sabā** zülfını yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*bād-ı sabā,*]

Eyledi dehrüñ dimāğını mu'aţtar büy-ıla / Kim meger **bād-ı sabā** zülfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*bād-ı sabā,*]

İy **bād-ı sabā** ħāk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*bād-ı sabā,*]

Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyın / İy **bād-ı sabā** sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*bād-ı sabā,*]

İy **bād-ı sabā** getüresin ħāk-i derinden / Sanma ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*bād-ı sabā,*]

bād-ı sabānuñ: *Sabah rüzgarı.*

Gördüm ki yine **bād-ı şabānuñ** eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*bād-ı şabānuñ, -nuñ*]

bād-ı sehergāh: *Seher yeli.*

Hāk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur ‘aceb **bād-ı sehergāh** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*bād-ı sehergāh,]*

bād-ı subh: *Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.*

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy **bād-ı şubh** / Eyledüñ ‘ālem dimāğımı mu‘athtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*bād-ı şubh,]*

bāğ: *Bahçe, yeşillik, ağaçlık ve çiçeklik yer, bostan.*

Āhum sehābı ger dōke bārān-ı eşkümi / Bu sīne **bāğ**ı gül bitürür lālezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*bāğ, -ı*]

Mürde-i cānā Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın sehergeh **bāğ**a var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*bāğ, -a*]

Döşedi zümrüt bisātını benefşe **bāğda** / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘ālem lālezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*bāğda, -da*]

Cām-ı la‘lin nüş ider **bāğ** içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde sāğar-ı zerrīn tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*bāğ,]*

N’eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur hārām / Bu cihān **bāğında** göñlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

Sīnesi **bāğında** kim dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

H’āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın / Girilür **bāğ**a kaçan kim görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*bāğ, -a*]

Sīne **bāğına** Muhibbî yaş dōker geh hūn-ı dil / Bitürür güller temāşā eyle reng-ā-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*bāğına, -ı, -n, -a*]

Nev bahār oldı göreydük diyü dildāruñ yüzün / Gözlerinden yaş dōkerler gice gündüz **bāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*bāğlar, -lar*]

Eger nāz-ıla **bāğ**a seyre gelse / Koya pāyına ser serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [*bāğ, -a*]

Cihān **bāğında** çün yār eksük olmaz / Anuñçün āh-ıla zār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

Yārı ağıyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān **bāğında** bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*bāğında, -ı, -n, -da*]

Sīnesine her ki kesdi nā‘l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez **bāğ**a nazar seyr-i gülistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*bāğ, -a*]

Dilberüñ ağıyarı bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân **bâğında** hîç bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*bâğında, -i, -n, -da*]

Sîne de yir yir elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen **bâğ-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*bâğ-ımuş, --i, -muş*]

Hüsni **bâğına** irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyumuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*bâğına, -i, -n, -a*]

Bâğda zülfüñ benefşe görelî / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*bâğda, -da*]

Sen güzeller şâhınuñ pâyına îşâr itmege / **Bâğda** eyler ağaçlar dirhem ü dînâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4*). [*bâğda, -da*]

bâğ: Bağ, ip // Saç bağı, toka.

Eyledi dehrüñ dimâğını mu‘athtar bûy-ıla / Kim meger bād-ı şabâ zülfindeki **bagın** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*bagın, -i, -n*]

bâğ ara: Bahçe içinde, bahçede.

Saçı sünbül ‘arızı yâruñ gül-i hâmrâ geçer / **Bâğ ara** serv-i sehîden kâmeti a‘lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*bâğ ara,]*

bâğ u gülistân: Bağ ve bahçe. // Gül bahçesi (cennet).

Sâkin-i küyuñ olan **bâğ u gülistân** istemez / ‘Arızuñ gören o hergiz hür u ğilmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*bâğ u gülistân,]*

bâğ u râğı: Bahçe ve çimenlik.

Bâğ u râğı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hâzân / Her yaña kılsañ nazâr berk-i şecer pâ-mâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*bâğ u râğı, -i*]

bâğbân: Bağcı, bahçıvan.

Bâğbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâğ-ı hüsni içre biten ol kâmet-i bālâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*bâğbâna, -a*]

H’âba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftâlüsün / Girilür bâğa kaçan kim görseler **bâğbân** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*bâğbân,]*

bâğbân-ı çeşmi: Göz bahçıvanı. // Sevgilinin güzellik bahçesinde (yüz), göz buranın bahçıvanı olarak düşünülmüş.

Bâğ-ı hüsni üzre asmış zülfini perr-i ğurâb / **Bâğbân-ı çeşmi** yatmış sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*bâğbân-ı çeşmi, -i*]

bağdâd: Bağdat şehri.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz **Bağdād** revnaķ akmasa öñinde Şať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*bağdād,]*

Mısr-ı hüsnüñde gözümünñ biri oldı nehr-i Nıl / Eyledün **Bağdād** küyuñda birini cüy-ı Şať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*bağdād,]*

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim **Bağdād** şehri içre akar nehr-i Şať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*bağdād,]*

bāğ-ı dilde: *Gönül bahçesi.*

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū revān olsa / Hıyāl-i kaddi **bāğ-ı dilde** bir serv-i bülendümdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*bāğ-ı dilde, -de]*

bāğ-ı hüsn: *Güzellik bahçesi.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / **Bāğ-ı hüsn** içre biten ol kāmēt-i bālāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsn,]*

Bāğ-ı hüsn içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cū yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsn,]*

bāğ-ı hüsnî: *Güzellik bahçesi.*

Bāğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i gurāb / Bāğbān-ı çeşmi yatmış sanki hı‘āb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*bāğ-ı hüsnî, -i]*

bāğ-ı hüsninde: *Güzellik bahçesi.*

Bāğ-ı hüsninde virür ğayra sulu şeftālular / ‘Āşık-ı dil-ħaste ger varsa aña ayvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsninde, -inde]*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ eyle zülfinden hāzer / Basma dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsninde, -i, -n, -de]*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*bāğ-ı hüsninde, -i, -n, -de]*

bāğ-ı hüsnüñ: *Güzellik bahçesi.*

Ağlamayınca gelüp sen gül gibi açılmaduñ / **Bāğ-ı hüsnüñ** dōstum sanma ki bārān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*bāğ-ı hüsnüñ, -üñ]*

Bāğ-ı hüsnüñ bülbülidür murğ-ı cān medhüñ okur / Ko raķīb-i mākiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsnüñ, -üñ]*

bāğ-ı hüsnüñ: *Güzellik bahçesi.*

Bu Muhibbī **bāğ-ı hüsnüñ** her kaçan medh eylese / İy gül-i ra‘nā aña kim bülbül-i güyā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*bāğ-ı hüsnüñ, -üñ]*

bāğ-ı hüsnünde: *Güzellik bahçesi.*

Bāğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

İy saçı sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / **Bāğ-ı hüsnünde** olupdur gözlerüm yaşı maṭar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

Çünkü tutduñ **bāğ-ı hüsnünde** bu gönüm düzdini / Eyle aña gel siyāset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

Bāğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya ḳatlı itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*bāğ-ı hüsnünde, -üñ, -de*]

bāğ-ı hüsnüne: *Güzellik bahçesi.*

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını āb-ı revān / **Bāğ-ı hüsnüne** bu vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*bāğ-ı hüsnüne, -üñ, -e*]

bāğ-ı irem: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbülü / Gülşen ü **bāğ-ı irem** küñhen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*bāğ-ı irem,]*

bāğ-ı irem: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Gülşen-i küyü baña **bāğ-ı irem** gibi gelür / Haḳ naşīb eyler-ise aña irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*bāğ-ı irem,]*

bāğ-ı iremdür: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Getür sākī şarāb-ı erğuvānı / Gül eyyāmı cihān **bāğ-ı iremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*bāğ-ı iremdür, -dür*]

bāğ-ı iremdür: *İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.*

Muğannī al ele sāzuñı söylet / Nazar kıl ‘āleme **bāğ-ı iremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*bāğ-ı iremdür, -dür*]

bagır: *Ciğer, göğüs, yürek, kalp, gönül.*

Ğamz oklarıyla sīne vü dil şerḫa yaradur / **Bagrumı** eger sorar-ısañ pāre pāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*bagrumı, -um, -ı*]

İy kaşı ya atagör iç ḳabzadan ğamz okların / Sīnemi delşün varup **bagrumda** itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*bagrumda, -umda*]

- Hasretiyle dāğ-ı sînem hem bu **bagrum** başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*bagrum, -um*]
- Şarâb itmiş gözüm yaşın kebâb eyler bu dil **bagrın** / Gele derd ü belâ diyü oturmuş mihmân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*bagrın, -ın*]
- Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvâl-i ‘ışk / İy Muhibbî hâlünü **bagrı** kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*bagrı, -ı*]
- Rüşen itmege çerâğın tekye-i ‘ışkuñ müdâm / Tuhfе iletür bu gönül **bagrındaki** yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*bagrındaki, -ı, -n, -da, -ki*]
- Derün-ı sîned **bagrum** ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*bagrum, -um*]
- Çeşm-i pür-hûni ele hançer alaldan döstlar / Kaşdı budur **bagrum** içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*bagrum, -um*]
- Gözlerüm yaşın şarâb u **bagrumı** itdüm kebâb / Hây-i dilde çün hâyâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*bagrumı, -um, -ı*]
- Bilmedüm **bagrı** Muhibbî dilberün âhen midür / Raḥm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*bagrı, -ı*]
- Eger çäk itse **bagrum** tîğ-ı gâmze / Ne gâm müjgâni nâvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*bagrum, -um*]
- İy Muhibbî ‘âşıkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ **bagrında** çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [*bagrında, -ı, -n, -da*]
- Görelî dîde ḥaṭ-ı sebzünü yaşın yiñemez / Ah ider derd-ile **bagrındaki** başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*bagrındaki, -ı, -n, -da, -ki*]
- Biz ezel bezminde ‘ışkuñla senün hem-demlerüz / Nây-veş **bagrı** delük bir niçe şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*bagrı, -ı*]
- Bir nazarla sînesin **bagrın** delen ‘âşıklarun / Şol kemân ebrü güzelün gâmzekâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*bagrın, -ı, -n*]
- İy Muhibbî ‘âşıkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ **bagrında** çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [*bagrında, -ı, -n, -da*]
- Bagrumı gerçi ki biñ päre kılır tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla yine bir päre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*bagrumı, -um, -ı*]
- Tekye-i ‘ışka gönül kandîl cānumdur fitil / Anı rüşen eyleyen **bagrumda** olan yağ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*bagrumda, -um, -da*]
- Dil fitilin yakmaga kandîl-i ‘ışk içre müdâm / Yaş yirine **bagrı** yağı ile üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*bagrı, -ı*]
- ‘Âşıkuñ taglarca **bagrı** üzre başı var-ımuş / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*bagrı, -ı*]
- Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz ‘aceb / Aña **bagrumdan** akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*bagrumdan, -um, -dan*]

Sineme uralı ğamz oklarını / Yüregüm **bagrum** olupdur tolu baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*).
[*bagrum, -um*]

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bârına / Göreyim kim p̄alansun **bagrı** anuñ şâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*bagrı, -ı*]

Sen çemen seyirin iderseñ dōstlar aġyār-ıla / N’içün olmasun Muhibbî derdmendüñ **bagrı** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*bagrı, -ı*]

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm **bagrumda** baş / Anuñ için turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*bagrumda, -um, -da*]

Ruġlaruñ şevkiyle ister p̄irehen çāk ide gül / Lāleler de ‘ışkuña **bagrını** yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*bagrını, -ı, -n, -ı*]

Ġam-ı ‘ışkuñ deleli nā gibi **bagrumı** benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*bagrumı, -um, -ı*]

bagla: *İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi bir yere, diġer bir şeye veyâhut birkaç şeyi birbirine tutturmak, birleştirmek, raptetmek.*

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya’nî Mecnûn-şifat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*bagla,]*

Ka’be-i vaşluña mahmil **baglasa** dil hâcî-vâr / Bu Muhibbî inler ol vādîde m̄anend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*baglasa, -sa*]

Metn-i hüsnünde haţuñ haţâtı yazmış hâşiye / Şerh idüp evrāk-ı gülden taze defter **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*baglamış, -miş*]

Nazm ider lü’lü’ dişüñ la’l lebüñ evşâfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*baglamış, -miş*]

Āhdan zencîr idüp bu gönlümüñ k̄andîline / Yakmaga ğam meclisinde ya’nî micmer **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*baglamış, -miş*]

Zülfî zencîrine asmış san zaķan k̄andîlini / Cān u diller yakmaga ya’nî ki micmer **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*baglamış, -miş*]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşfında cānā taze defter **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*baglamış, -miş*]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören t̄acına ya’nî dürr ü gevher **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*baglamış, -miş*]

bagla: *Meydana getirmek, teşkil etmek.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / Taze taze gül gibi rengin ğazeller **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*baglamış, -miş*]

bagla: *(Bir kimseyi / şeyi bir yerden) Ayrılamayacak duruma getirmek.*

Genc-i hüsnü zülfini dilber girihler **baglamış** / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler **baglamış** / Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

bagla: *Kumaş, ip, tel gibi şeyleri uçlarını birbirini arasından geçirmek sûretiyle düğümlemek.*

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler **baglamış** / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler **baglamış** / Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir ejder **baglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*baglamış, -miş*]

baglan: *Bağlamak, kapatmak.*

Hüsnuñün mecmū'asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dîvān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*baglanur, -ur*]

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol nigār / Kelle-i 'uşşākdan ser-cümle meydān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak.*

Çîn-i zülfünde didüm n' için dil ü cān **baglanur** / Didi kâfir destine girse müselmān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*baglanur, -ur*]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seher küyında dîvān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak // Esir alınmak, alıkoyulmak.*

Çîn-i zülfünde didüm n' için dil ü cān **baglanur** / Didi kâfir destine girse müselmān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *Önüne engel konmak, kapatılmak.*

Şu'le-i āhum görünür her seher sanmañ şafağ / Her gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*baglanur, -ur*]

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Hār u hēsle kim görüpdür rāh-ı 'ummān **baglanur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*baglanur, -ur*]

baglan: *İp, bağ gibi bir vâsita ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak // (Bir kimseye veya şeye) Yakınlık duymak, ısınmak, sevgi beslemek.*

Baglanup dil zülfüñün bendine şeydālık sever / İy saçı leylî olan Mecnūn rüsvālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*baglanup, -up*]

Zülfi zencîrinde çün **baglandı** sevdāyî gönül / Dōstlar hüşyār olur sanmañ dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*baglandı, -dı*]

Mu'aṭtar zülfine yāruñ n'ola **baglansa** cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*baglansa, -sa*]

Kankı dil kim **baglanup** zülfüne ide ihtîşâş / Bulmayısardur ebed zencîr-i gâmdan ol hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*baglanup, -up*]

baglu: *Bağlı, bağlanmış olma.*

Cân gözün aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şâyi gör / Her kılinda **baglu** yüz biñ ‘âşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*baglu,]*

Dilberüñ zülfinde **baglu** niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler istiğnâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*baglu,]*

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnûnuñam / **Bagludur** boynumda zencîr ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*bagludur, -dur*]

Kuluñam boynı **baglu** pâdişâham / Her ne itseñ bu bende fermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*baglu,]*

Şi‘rümün her beyti güldür hâttı sünbünden nişân / İy Muhibbî sünbüle **baglu** gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*baglu,]*

bagrı hün tola: *Bağrı kan olmak: çok ıstırap çekmek, yüreği parça parça olmak.*

İñilerse bu Muhibbîyi ‘aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bagrı tola hün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*bagrı hün tola, -a*]

bagrı taş: *Taş bağırlı, taş kalpli, merhametsiz II sevgili.*

Her ne deñlü zârı kılsam âh u feryâd eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar ol **bagrı taş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*bagrı taş,]*

bagrı taş: *Taş bağırlı, taş kalpli, merhametsiz II sevgili.*

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy **bagrı taş** / Çünkü rahmuñ yok baña n’içün olursın dil-hırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*bagrı taş,]*

bagrı yanukdur: *Bağrı yanık: çok ıstırap çekmiş, acı görmüş, dertli, kederli, bagrı kara.*

Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle ‘âşıkdur / Anuñçün dâğ-ı miñnetle dem-â-dem **bagrı yanukdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*bagrı yanukdur, -dur*]

bagrına basar: *Kucağına almak, kollarıyla sıkıca sarmak; birini sevgi ve şefkatle yanına alıp korumak, ilgi göstermek.*

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*bagrına basar, -ar*]

bagrını delüp: *Bağrını delmek, çok dokunmak, içine işlemek.*

Bagrını yir yir delüp feryâda çün bil bagladı / İşidelden döstlarını nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [*bagrını delüp, -üp*]

bagrum yandı: *Bağrı yanmak; üzüntü çekmek, çok acı duymak.*

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sînede her bir kılum efgânlar eyler hem çü saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2). [bagrum yandı, -um, -dı]

bagruma taş basayın: *Bağrına taş basmak: sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak.*

Niçe bir hicr iline gönderesin / Basayın çäre nedür bagruma taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5). [bagruma taş basayın, -a, -y, -in]

bahâ: *Kıymet, değer, bedel.*

Cân nağdı-y-ıla tâlîb olup büse istedüm / Didüm ki lebûñ öpmege cânâ **bahâ** nedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4). [bahâ,]

Bahâ sordum metâ‘-ı la‘l-i yâra / Didiler nağd-i cânâ râyegândurh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2). [bahâ,]

İy Muhibbî büsesine nağd-i cân-ıla ħarîd / Olmuşam dürlü **bahâya** yâr bâzâr eylemes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5). [bahâya, -y, -a]

bahâ virdüm: *Kıymet, değer vermek II bir alışverişte karşılık vermek, alınan şeyin değerine karşılık vermek.*

Cân virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9). [bahâ virdüm, -dü, -m]

bahâr: *Bahar mevsimi, ilkbahar.*

Ħüsnüñ **bahârına** göre iy lâle-ruĥ senüñ / Neşv ü nemâ-yı bağ-ı irem bir numünedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3). [bahârına, -ı, -n, -a]

Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bağ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5). [bahâr,]

Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / **Bahâr** eyyâmıdur beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2). [bahâr,]

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim hebâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5). [bahâr,]

Bahâr irişdi gel vaqt-i çemendür / Cihân bülbül üninden pür nağamdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1). [bahâr,]

Gül ü mül şoĥbetin fevt itme sâķi / Bilürsin kim **bahârıñ** sür‘ati var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8). [bahârıñ, -ıñ]

Gül ruĥlarıñ koyup dil meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp **bahârı** ‘ârif ħazâna gelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4). [bahârı, -ı]

Bahâr eyyâmı gül devrinde zâhid / İder mi hiç meye ‘ışķ ehli perĥîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4). [bahâr,]

Giceler hüsnuñ **bahārın** fikr idüp āh eylesem / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3). [bahārın, -ı, -n]

bahār oldı: Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.

Çün **bahār oldı** açıldı her taraftan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn piyāleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [bahār oldı, -dı]

bahār-ı hüsnuñe: Güzellik baharı.

Bahār-ı hüsnuñe karşı benüm serv-i hıramānum / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaş bulanuktur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [bahār-ı hüsnuñe, -üñ, -e]

bahā-yı vasl: Kavuşmanın fiyatı, kıymet, değeri.

Bahā-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu dehri sanmañuz pür sīm kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4). [bahā-yı vaşl,]

baħr: Deniz.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o **baħr** içre taladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2). [baħr,]

Baħra döndi göz yaş çēşmüm olalıdan şādef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryāsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [baħra, -a]

Gözleri āhū olaldan oldı zülfi müşk-i Çın / Ya leñāfet **baħrı** üzre görinen ‘anber midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2). [baħrı, -ı]

Dür dişün yādına talsam ger ma‘ānī **baħrına** / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmeden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2). [baħrına, -ına]

Ĥasretiyle dāğ-ı sīnem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ **baħra** nisbet eşk-i çēşmüm yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [baħra, -a]

Maħabbet **baħrına** taldum sözüm dürr-i ma‘ānīdür / Anuñcün ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1). [baħrına, -ına]

Ko daksun rişteyi cāna Muħibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī **baħrına** talup çıkarduñ dür gibi sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [baħrına, -ı, -n, -a]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum **baħrına** san ‘ummāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4). [baħrına, -ı, -n, -a]

Baħr-ı tab‘umdan çıkardum yine ma‘nā gevherin / Dil yine ğavvāş olup buldı o **baħra** iħtişāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4). [baħra, -a]

İy Muħibbî tal ma‘ānī **baħrına** ğāvvaş-vār / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola ĥāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [baħrına, -ı, -n, -a]

Eşk-i çēşmüm ğarka virmişken ser-ā-ser ‘ālemi / Bu gönül pervā yimez olmuş o **baħr** içinde bať (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [baħr,]

bahr olalı: *Deniz haline gelmek; deniz gibi olmak.*

Baħr olalı sirişküm ğarķ oldu anda cismüm / Mevc urduĝınca her dem yaşum ħabāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*baħr olalı, -alı*]

bahr oldı: *Deniz haline gelmek; deniz gibi olmak. // Çok olmak, çoĝalmak.*

Baħr oldı gözüm yaşı telātumlar iderse / Āħum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*baħr oldı, -dı*]

bahr u ber: *Deniz ve kara l bütün varlık âlemi; kâinat.*

Aña beñzer bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir **baħr u ber** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*baħr u ber,]*

bahr-i bī-pāyān: *Uçsuz bucaksız deniz.*

Tañ mı cüş itse Muhibbī āħ-ıla deryā-yı eşķ / Rūzigār esdükçe kim dir **baħr-i bī-pāyān** uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*baħr-i bī-pāyān,]*

bahr-ı dilden: *Gönül denizi.*

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvāř olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*baħr-ı dilden, -den*]

bahr-i eşķ: *Gözyaşı denizi.*

Niçe yıldur **baħr-i eşķ** iĝre řināverlik ider / Yoħsa ol deryāda bu gönüm benüm balık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*baħr-i eşķ,]*

Baħr-i eşķ iĝre sefne-i dil / Seyr ider keřti-yi Nūħ’umdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*baħr-i eşķ,]*

bahr-ı eşķüm: *Gözyaşı denizi.*

Baħr-ı eşķüm başdan aşdı ğarķ ider āħir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ħurūř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*baħr-ı eşķüm, -üm*]

Baħr-ı eşķüm iĝre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi ĝün girdāb-ı ‘iřķa aña ne mümkin ħalāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*baħr-ı eşķüm, -üm*]

bahr-ı eşķüm: *Gözyaşı denizi.*

Baħr-ı eşķüm bād-ı āhumla telātumlar urur / Yürürüz iĝinde bī-pervā anuñ balıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*baħr-ı eşķüm, -üm*]

bahr-ı eşķümde: *Gözyaşı denizi.*

Baħr-ı eşķümde niĝe ğarķ olmasun dil zevraķı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryāyı ĝör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*baħr-ı eşķümde, -ümde*]

bahr-ı ğam: Dert, keder denizi.

Muhibbî düşeli **bahr-ı ğam** içre / Şadef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[*bahr-ı ğam,]*

Bir bencileyin var mı bu **bahr-ı ğam** içinde / Bir sencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*bahr-ı ğam,]*

bahr-ı ğama: Dert, keder denizi.

İy Muhibbî bu gözüm merdümi ğavvâş gibi / Taluban **bahr-ı ğama** dürr-ile mercân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*bahr-ı ğama, -a]*

bahr-ı ğamdan: Dert, keder denizi.

Bahr-ı ğamdan hîç halâş olur mı bu dil zevrakı / Her taraftan eşkümi bu gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*bahr-ı ğamdan, -dan]*

bahr-i ‘ışk: Aşk denizi.

Niçe yıldur **bahr-i ‘ışk** içre şinâverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*bahr-i ‘ışk,]*

Hâşilum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşilum / Niçe yıllar **bahr-i ‘ışk** içinde kim oldum ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [*bahr-i ‘ışk,]*

bahr-i ‘ışka: Aşk denizi.

Döstlar mevc-i belâ ekstük degül şimden girtü / **Bahr-i ‘ışka** lücce-i efkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*bahr-i ‘ışka, -a]*

Dil zevrakımı saldum derdâ ki **bahr-i ‘ışka** / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*bahr-i ‘ışka, -a]*

bahr-i ‘ışkuñ: Aşk denizi.

İy Muhibbî kimse irmez **bahr-i ‘ışkuñ** ‘umkına / Gerçi mâhîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*bahr-i ‘ışkuñ, -uñ]*

bahr-i ‘ışkuñdan: Aşk denizi.

Bahr-i ‘ışkuñdan halâş olur mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryâ ortada girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*bahr-i ‘ışkuñdan, -uñ, -dan]*

bahr-i ma‘ânîye: Manalar denizi.

Nazm içinde olasın tâ ki gönül sen ğavvâş / Talagör **bahr-i ma‘ânîye** çıkar gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*bahr-i ma‘ânîye, -y, -e]*

baħr-ı ıab'umdan: Yaradılış denizi.

Baħr-ı ıab'umdan ııkardum yine ma'nā gevherin / Dil yine ğavvāř olup buldı o baħra iħtiřāř (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4). [baħr-ı ıab'umdan, -um, -dan]

baħřāyiř: Bağışlama, ihsan.

İy müderris bil Haķ'uñ **baħřāyiřidür** fenn-i 'ıřķ / Kesb ile ğirmez ele ne ğod kitābiler bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 2). [baħřāyiřidür, -i, -dür]

bahs itmege: Sözüni etmek, bahsetmek, anlatmak, konuşmak, üzerine söz söylemek.

Kimseler kādır degüldür 'ıřķdan **baħs itmege** / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür ħirās (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 2). [baħs itmege, -meg, -e]

baht: Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tālih, ikbal, şans.

Īāl-i siyehi eyleye bu **baħtumı** tīre / Salınsa kaıan boynına ol zülf-i siyeh-pūř (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2). [baħtumı, -um, -ı]

Mihr ile bir kez naıar kıldı baña ıeşmiyle yār / ıok şükür kim tāli'üm 'ālemdede **baħtum** var imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 4). [baħtum, -um]

baht-ı kāmranum: Bahtiyar, kutlu talih, şans.

Sāye salsa dir-idüm ben ħāke ol serv-i sehī / Tāli'üm sa'd oldı **baht-ı kāmranum** var imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 3). [baht-ı kāmranum, -um]

baht-ı siyāhi: Kara baht, kötü talih.

Ne kılsun 'āřıķuñ **baht-ı siyāhi** řām-ı miħnetde / şeb-i ħicre nihāyet yok ki ħiı řubħ-ı viřāl olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 3). [baht-ı siyāhi, -ı]

baht-ı siyehkārüm: Kötü talih, kara baht.

Küyına varmaga sanmañ kim beni yārum komaz / Tāli'ümdür dōřtlar **baht-ı siyehkārüm** komaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1). [baht-ı siyehkārüm, -um]

bak: Bakmak, ğörmek, dikkat etmek.

şol eşir-i 'ıřķ olan abdāla **bak** gel ħusrevā / Baş aıup serverlik ider 'āleme sultān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 2). [bak,]

Mekr-i cihāna **bak** ki füsün u fesānedür / Aldanma bu fesāneye ıün hep füsün geıer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 4). [bak,]

Bakuñ bu dāğuma küh-ı ğam iıere / Benüm ğibi peleng-i mişe olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 4). [bakuñ, -uñ]

bak: Bakmak / Bir tarafa doğru olmak.

Deyr-i hüsninde kaşı peyvestesi ol kâfirüñ / Cänib-i şarka **bakar** san kâfiri mihrâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*bakar, -ar*]

bak: Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek, itibar etmek, ilgi göstermek, meşgul olmak.

Sîret gözedüp şürete **bakmadı** Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*bakmadı, -ma, -dı*]

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-hû / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*bakar, -ar*]

Eşk-i çeşmümüz yiter cäm-ı şarâba **bakmazuz** / Dil ğidâsı var-iken sîh-i kebâba **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Eşk-i çeşmümüz yiter cäm-ı şarâba **bakmazuz** / Dil ğidâsı var-iken sîh-i kebâba **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Gün yüzüñ birle kamer alnuñ yiter ‘âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şâba **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime ħarâba **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Bakmazuz hergiz gerekmez aţlas u dîbâ ħarîr / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşminemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Cürümüne benüm **bakmayuban** itdi şefâ‘at / Bu luţf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*bakmayuban, -ma, -y, -uban*]

‘Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya **bakmazuz** / Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefâya **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

‘Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya **bakmazuz** / Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefâya **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dañı ol demden berü mihr-ile aya **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Şâla rağbet eylesek tañ mı ħarâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Ħaqq’a nâzırız / Şümme vechu’llâhı gördük mâsivâya **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nâydur gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Gün yüzüñ şavkınde cânâ âfitâba **bakmazuz** / Çün kamer alnuñ yiter biz mâhitâba **bakmazuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Gün yüzün şavkında cānā āfitāba **bakmazuz** / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Sāgar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hūn-ı ciger / Kānī'üz aña anuñçün bu şarāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / Gel ṭabībā ko 'ilācı biz cevāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Üstüh'ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiğān / Anuñ-ıçun 'ūd u kānūn u rebāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Eyleseñ cevır ü cefā gelür Muhibbī'ye vefā / Kāyilüz senden gelen hergiz 'āzāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Bu Muhibbī ḥaṭṭ u ḥāl ü zūlfine kılmaz nazar / **Bakmazuz** naqşına biz bir sāde ruḥsār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

İy Muhibbī tal ma'ānī baḥrına gāvvaş-vār / Olur olmaz gevhere **bakma** gerekdür ola ḥāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*bakma, -ma*]

bak: *Nazar etmek, gözleri bir şey üzerine çevirmek.*

'Işk-ıla olduñsa Mecnūn'a mu'ādil iy gönül / Her neye **baksañ** yazılmış şüret-i Leylā'yı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*baksañ, -sañ*]

Bakamaz oldum güneş ruḥsārına dildāruñ āh / Her kaçan **baksam** nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*baksam, -sa, -m*]

Yāra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme **bakdı** didi ayvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*bakdı, -dı*]

Keşf kıl yüzden niḳābuñ kılsun 'uşşākuñ nazar / Halk-ı 'ālem **bakmadan** gelmez çü ḥurşide zarar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*bakmadan, -madan*]

Girelden deyr-i ḡam içre bu gönülüm erḡanūn oldı / Gözümüñ yaşına **baksañ** şarāb-ı erḡuvānīdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*baksañ, -sañ*]

Görse zāhid saçmuñ küfrini zūnnār idine / Kibr eger **baksa** yüzü nūrına īmān getirür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*baksa, -sa*]

Biḡāne gibi **bakma** bugün iy perī-şifat / Rüz-ı ezelde çünki saña āşınālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*bakma, -ma*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönülüm çarḡ urur / Hiç diyebilür miyüz kim āsiyāba **bakmazuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*bakmazuz, -maz, -uz*]

Her ne gelse saña yigdür ki kānā'at idesin / Bir görine gözüne **bakar-ısañ** çoḡ-ıla az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*bakar-ısañ, -ar, --ısa, -ñ*]

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā bu deñlü miḥnetler saña az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*bakarsın, -ar, -sın*]

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān **baka** hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*baka, -a*]

‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk **bakan** yüzine / Dir ki ‘âşîkdur anuñ beñzini gör saru-y-ıııış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5). [bakan, -an]

Görmesem ‘ârızuñı itme ‘aceb / Güneşe **bakanuñ** olur gözi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3). [bakanuñ, -an, -uñ]

Şem‘-i hüsnine nigâruñ **bakmak** için dün gece / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [bakmak, -mak]

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekim / **Bak** yâr liķāsına ki tâ kim gide emrâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2). [bak,]

bak: Nazar etmek, gözleri bir şey üzerine çevirmek.

Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cân gözi dâyim cemâlüne senüñ **bakmakdadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3). [bakmakdadur, -mak, -da, -dur]

bakam: Kırmızı boya ağacı, bakam ağacı // kırmızılık, kızılık.

Nigârâ gözlerüm yaşı **baķamdur** / Anuñcün kim yidüğüm derd ü ğamdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1). [baķamdur, -dur]

bakamaz oldum: Bakamaz olmak, bakamamak, bakmaya engel bir şeyin olması.

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildâruñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [bakamaz oldum, -du, -m]

bakî: Ebedî, sonsuz.

Vişâlün çünki **baķîdür** firâķı / Muķarrerdür ki her rûzuñ şebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4). [baķîdür, -dür]

bakıs: Bakmak fiili, bakmak tarzı, nazar.

Kim elif gibi reh-i ‘ışķında yâruñ togrudur / **Bakışından** çeşmi aña ğamze okın togrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1). [bakışından, -ından]

bakmaz oldı: Artık bakmaz olmak, önemsememek, ilgilenmemek.

Bakmaz oldı âh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirîĝā gidiserdür ģasta tenden cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1). [bakmaz oldı, -dı]

bâl: Kol, kanat.

Dün gece şem‘-i ruķına karşı ol meh-pārenüñ / Şubģ olunca yakmışam pervâne-veş **bâl-ıla** per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [bâl-ıla, --ıla]

Gördüm dutışdum âteşe ol şem‘-i hüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş bu **bâlümi** sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [bâlümi, -üm, -i]

bāl ü per: *Kol kanat.*

Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun **bāl ü per** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*bāl ü per,]*

Şem'-i hüsne iy Muhibbî cān u ser itme dirîğ / **Bāl ü per** yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*bāl ü per,]*

bāl ü per açdı: *Kol ve kanat açmak, kanatlanmak.*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubh-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*bāl ü per açdı, -dı]*

bāl ü per yakayım: *Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak, tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmaya hazır olmak.*

Muhib pervāne-veş ol şem'-i hüsne / Yakayım bāl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*). [*bāl ü per yakayım, -a, -y, -ım]*

bāl ü per yakdum: *Kol kanat yakmak, kendini ateşe atmak, tüm varlığıyla aşk ateşinde yanmaya hazır olmak.*

Şem'-i hüsne nigāruñ bakmak içün dün gice / **Bāl ü per yakdum** kül itdüm kendümi pervāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*bāl ü per yakdum, -du, -m]*

bāl ü perin: *Kol kanat.*

Şem'-i ruhsāruñ görüp yansam yakılsam tañ midur / Şem' gördükçe yakar **bāl ü perin** pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*bāl ü perin, -i, -n]*

bāl ü perrin: *Kol kanat.*

Dün gice tā subh olunca niçe biñ pervānenüñ / **Bāl ü perrin** yanduran ol şem'-i bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*bāl ü perrin, -in]*

bāl ü perümdür: *Kol kanat.*

Cān u dil **bāl ü perümdür** yakdı anı nār-ı gam / Varabilmem kūyuña çün bî-per ü bālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*bāl ü perümdür, -üm, -dür]*

bālā: *Uzun, yüksek, yüce.*

Sidreden kāmētüñi biz dağı **bālā** bilürüz / Gülşen-i hüsnuñi de ravzā'dan a'lā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*bālā,]*

Servden gördüm nigārā kāmētüñ **bālā-y-ımuş** / İy hümā-ṭal'at saña menzil felek-fersā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*bālā-y-ımuş, --y, --ı, -muş]*

bālā evlemis: *Yükseltmek, yukarı kaldırmak.*

Baş çekmiş serv-ı kaddün husrevâ / Sidreden kaddini **bālâ eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*bālâ eylemiş, -miş*]

balık: *Balık / Su içinde yaşayan canlı.*

Niçe yıldur baır-i eşk içre şinâverlik ider / Yoısa ol deryâda bu gönlüm benim **balık** mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*balık,*]

Baır-ı eşküm bād-ı âhumla telâtuımlar urur / Yürürüz içinde bî-pervâ anuñ **balıklaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*balıklaruz, -lar, -uz*]

bāl-ıla perdür: *Kol ve kanat.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan pervâne-veş evvel dutışan **bāl-ıla perdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*bāl-ıla perdür, --ıla-dür*]

bâlin: *Yastık.*

Bister-i gülden yaraşur saña cānâ tekyegâh / Seng-i hārâdan baña **bâlin** ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*bâlin,*]

'Âşık-ı dil-ı haste kim işigüñi **bâlin** ide / Başını kaldurmayup derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*bâlin,*]

bâlin ü bister: *Yatak ve yastık.*

Taın mı bu 'âlem serîrinden Muhibbî 'âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede **bâlin ü bister** aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*bâlin ü bister,*]

bām: *Çatı, dam // Kubbe, gök kubbe.*

Çünkü âhîr yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ'ide yok ger felekden yüksek ola **bāmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*bāmumuz, -umuz*]

baña: *Birinci teklik şahıs zamirinin yönelme eki almış hali, bana.*

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger içem tiryâk **baña** sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*baña,*]

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Hâk'dan ire vaşlı **baña** kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*baña,*]

Kim bilem dir hâl-i Mecnün'ı **baña** sorsun **baña** / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*baña,*]

Kim bilem dir hâl-i Mecnün'ı **baña** sorsun **baña** / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*baña,*]

Baña sor 'ışkuñ rumuzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnün'a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*baña,*]

Seng-i bî-dāduñ gelürse başuma / Faḥr olur **baña** geyerem tãc-ı zer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2).
[baña,]

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / **Baña** ne kılsa gelür ol dōst er (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3). [baña,]

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp ol muğbeçe / **Baña** sundukda kadeḥ üstinde ḥaçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [baña,]

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup **baña** saçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5). [baña,]

Bu cefâ cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ **baña** kıl kim taḥammül bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1). [baña,]

Dōstum zülfüñ şebinde ruhlaruñ mehtâbdur / Sun lebüñ cāmın **baña** çün kim şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1). [baña,]

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim âb-ı hayât / Yâr elinden zehr nüş itsem **baña** cüllâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4). [baña,]

İy şabâ misk-ile ‘anber kokusından ne ḥaber / Getürürseñ **baña** ol zülf-i semensâyı getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2). [baña,]

Sînem benüm kıldı hedef döner **baña** dir lâ-tuḥaf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü kemānum kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4). [baña,]

Eger yoluñda ḥāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet **baña** ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [baña,]

Yaralar ursa ne ğam sen gül için **baña** raķīb / Bu meşeldür ki diken zaḥmını bülbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [baña,]

Gördi ölümlü ḥasta atup **baña** ğamz okın / Ol dil taḥbî öldürüp itdi devâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4). [baña,]

Büseñ alsam cān virüp gelmez peşimānlık **baña** / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu bāzār özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2). [baña,]

Cem‘ kıldum miḥnet ü derd ü elem / Rāh-ı ‘ışk içre **baña** ol zâddur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2).
[baña,]

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî külli ben terk eyledüm / Pür-hevâ oldı dimāğum **baña** bu sevdâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4). [baña,]

Meygede âdâbını şüfî ne bilsün sor **baña** / Hürmetin ol dergehüñ ‘ālî-cenâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6). [baña,]

N’eylerem gülzârı sensüz **baña** olmuşdur ḥarām / Bu cihān bāğında gönülüm san gül-i nev-restedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2). [baña,]

Gülşen-i küyü **baña** bāğ-ı irem gibi gelür / Ḥāk naşīb eyler-ise aña irem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1). [baña,]

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘âlem birisi ‘ayn-ı âfetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3). [baña,]

Gerekmez efser-i Dārâ yiter çün ḥāk-i dergāhuñ / Yaradan ḥaķķı ol **baña** hemân tãc-ı sa‘âdetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4). [baña,]

- Atarsın ğamzeñ okını **baña** iy kaşı ya her dem / Dil-i şad päre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*baña,]*
- Öpsem lebüñi disem o dem la'lini dişler / Nâz-ıla **baña** gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*baña,]*
- Kaşs'a sordum dün gice 'ışkuñ rumüzın bilmedi / **Baña** sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*baña,]*
- Çün oldum mülk-i 'ışkuñ pâdişâhı / Yaşam leşker **baña** âhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*baña,]*
- Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan **baña** bālīn ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*baña,]*
- Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm **baña** sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*baña,]*
- İy Muhibbî ayagı topragina ṡār içün / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm **baña** sīm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*baña,]*
- Pīr-i 'ışk oldum **baña** 'ışk ehli oldılar mürīd / Her biri diyüp belī karşumda kulagın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*baña,]*
- Her kanda isem derd ü ğamıdur **baña** hem-dem / Āhum yili olur **baña** her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*baña,]*
- Her kanda isem derd ü ğamıdur **baña** hem-dem / Āhum yili olur **baña** her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*baña,]*
- Nâz-ıla ben mübtelāsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez **baña** anı kim yār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*baña,]*
- Baña dildāruñ cefāsı hoş gelür / Nite kim ğayra vefāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*baña,]*
- Zahm-ı peykānı kızıl güldür **baña** / Bülbülem hār-ı belāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*baña,]*
- Baña dermān iderseñ kıl demidür / Beni rüsvāy iden 'ışkuñ ğamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*baña,]*
- 'İlāc itme ṡabībā derdüme gel / **Baña** dermān yine derdüm ğamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*baña,]*
- Sevdā-yı zülfi gitmeye dilden ölem daḡı / İki cihānda çünki **baña** bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*baña,]*
- Sor **baña** 'ışkuñ rumüzın saña taḡrīr eyleyem / Cān u baş terkin urur 'āşık hemān pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*baña,]*
- Āhumuñ her dem hevāsı küyuñ içre esmedür / Līk çeşmüñ ḡışm idüp eydür ki **baña** esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*baña,]*
- 'Aceb mi düd-ı āhumdan felek saḡfı siyāh olsa / **Baña** göstermeyen gün āh meh-i nā-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*baña,]*
- Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda **baña** nāşī gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*baña,]*

- Cānum n'ola virsem saña iy rūḥ-ı revānum / Gūr-ı ğamda **baña** hemān cānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [baña,]
- Cevri iden **baña** ol şūḥumdur / Qalbüm içre velî ki rūḥumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [baña,]
- Bakar mıydı **baña** ol yār-ı bed-ḥū / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [baña,]
- ‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün **baña** zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [baña,]
- ‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko meni derdüm **baña** dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [baña,]
- Zāhidā olsun mübārek cennet ü mescid saña / Ben ḥarābāt ehliyem mesken **baña** meyhānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [baña,]
- (خ) Ḥayālūñ dil-i maḥzūnumı mesken tutalı / Beni dîvāne kılıpdur **baña** ne ğayret ü ‘ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [baña,]
- (ج) Revā görme kapuñda **baña** cevri ide felek / Luṭf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [baña,]
- (ض) Ḍarb ursa yiridür **baña** bu çarḥ-ı felek / Dil-i āşüfteye pend eylediler itmedi kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [baña,]
- (غ) Ğāyetde enīs oldı **baña** āh u fiġān / Oldı dil āyinesi āhum-ıla jeng ü ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 19*). [baña,]
- (آ) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cān eylemişem **baña** ne ‘izz ü ne vaqār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [baña,]
- Özini **baña** dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammā dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [baña,]
- İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun nigārā **baña** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [baña,]
- Kūyuña varsam nedendür **baña** eylersin cefā / Çün kerīm olan bilürsin zulm-ı miḥmān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [baña,]
- Zer oldı ruḥum sîm yaşumdan **baña** ne sūd / Çün yār gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [baña,]
- Ḥayālūñ ğitmez iy dilber gözümden / Gerekmez dü cihānı **baña** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [baña,]
- Benüm bu sīneme ḥār-ı belādur ‘arīzuñsuz gül / **Baña** gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [baña,]
- Mecnūn-şıfat derd-ile vādilere düşdüm / Yanumca **baña** olmaga hem-rāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [baña,]
- Gelen andan **baña** cevri ü sitemdür / Maḥabbet şartını dildār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [baña,]
- Olursa tañ mı aḥvālüm dige-gün / **Baña** çün ol şeh-i ḥübān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [baña,]

Şem‘-i hüsnüñe görüp dün gice dil yandugını / **Baňa** öykündi düşüp odlara pervâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [baňa,]

La‘lün var-iken gayrı **baňa** cām gerekmez / Örtme yüzüñi zülfün-ile şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [baňa,]

Amān virmez **baňa** bir dem ğam u derd ü belā hergiz / Kimesne yokdur ‘ālemde benüm tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [baňa,]

Cefā vü cevri dildāruñ **baňa** mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [baňa,]

Sīm olsa yaşum zerd-i ruĥum **baňa** ne assı / Çün yār bugün iltifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [baňa,]

Baňa sensüz bulunmaz hiç çāre / Gelüp bî-çāreyem gel çāre-i sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [baňa,]

Niyāz itsem kaçan dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider **baňa** nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [baňa,]

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā dimez / **Baňa** geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [baňa,]

Baňa itdügini zülf[i] hemīşe / Dinen ayruksı hiç bir kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [baňa,]

Åh kim Tafrı selāmını **baňa** virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol ğamze-kārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [baňa,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş **baňa** / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [baňa,]

Hezārān cevr ider zülfı kılmuñ her biri cānā / Velī bir mū kadar kılmaz **baňa** mihr ü vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [baňa,]

Yüzini görmege varsam nigāruñ / Niyāz itsem ider ol **baňa** biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [baňa,]

İrişmez **baňa** sensüz hiç çāre / Gelüp bî-çāre gānrā çāre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [baňa,]

Sorma Mecnūn‘a varup müşkil-i ‘ışkı **baňa** sor / Degme kimse idemez mes‘ele-i ‘ışkı temiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [baňa,]

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum **baňa** hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür āl-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [baňa,]

Baňa beñzer key perīşān-ĥāl gördüm dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş t̄alib-i pür-ĥamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [baňa,]

Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide **baňa** nazar / Çün degül ĥālī elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [baňa,]

Baňa mihr ü vefā dildār kılmaz / Dimeñ cevr ü cefāyı yār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [baňa,]

Katıdur kaşlaruñ yası anı nā-ehle gel sunma / **Baňa** sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [baňa,]

- Sırr-ı 'ışk[ı] sor **baña** 'allâmeler hâll eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola düşvâr iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*baña,]*
- Hîç halâş olmak **baña** mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*baña,]*
- Çün kim ayırdı beni sevgülü yârumdan felek / Bes haram olsun **baña** dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*baña,]*
- Cihân içre **baña** küyuñ çemen bes / Ki zîrâ herkese hubb-ı vaţan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*baña,]*
- Sensüzün ger cām nüş itsem **baña** hep nîşdür / Sîne tablını dögüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*baña,]*
- Ger refîk ola seg-i küyuñ iy döst **baña** / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*baña,]*
- Rûze-dâr olan ider 'iyd ayını görmek heves / **Baña** ol gün 'iyd olur görsem hilâl ebrüñi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*baña,]*
- Çünki rüşendür eyâ hurşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster **baña** gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*baña,]*
- Nâzenîn qaddi ile ruhsâr u haddi **baña** bes / Görelî ne serv kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*baña,]*
- Eylemem zâhid gibi hürî vü Rızvân ârzü / Hîç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân **baña** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*baña,]*
- Şöyle beñzer hışm idüp dilber **baña** kîn eylemiş / Ğamzesin hançer kılup ebrûların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*baña,]*
- Yâr sandum **baña** didüm sırr-ı 'ışkı gönlüme / Anı izhâr eyledi bildüm o da ağıyar-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*baña,]*
- Senden cefâ ki gelse **baña** ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl cefâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [*baña,]*
- 'Arızuñsuz **baña** gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre 'andelîbe gülsüz olmaz hâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*baña,]*
- Bulurdum dünyâda gönül murâdın / İtüm diyü **baña** bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*baña,]*
- Sevdügümden ğayrı n'itdüm **baña** hışm ider nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*baña,]*
- Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hūñî beni / Ölmeklik n'eyleyem Hağ **baña** taqdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*baña,]*
- Dâğlar geydürdi **baña** döstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengîn kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*baña,]*
- Gün yüzüñ görmek dilersem sâyem arduınca gelür / **Baña** lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*baña,]*

Mecnûn eger kalsa Muhibbî bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gitsem **baña** pâdaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5). [baña,]

Komadı şabr u hüş dilde tâkat / **Baña** itmedi illâ göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [baña,]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihânı nûr-veş / Çün görindi döstüm **baña** cemâlûñ hür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1). [baña,]

Hayyât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi Muhibbî **baña** görüp lâyıq ol kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5). [baña,]

Ser-i kûyuñ olaldan **baña** Ka’be / Gözüümüñ yaşı anda zemzem olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2). [baña,]

Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor **baña** ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [baña,]

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki rahmuñ yok **baña** n’içün olursın dil-hırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1). [baña,]

Döstüm kısmet **baña** kaygu saña şādī-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1). [baña,]

Didiler cevr ü cefâyı zehrden acı velî / Sor **baña** şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [baña,]

Mihr ile bir kez nazâr kıldı **baña** çeşmiyle yâr / Çok şükür kim tâlî’üm ‘âlemde bahtum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4). [baña,]

Halîl’e tâb-ı ruhsârûñla âteş gülşen olmuşdur / **Baña** ‘aks-i ‘izârûñla görünür gülsitân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3). [baña,]

Olmadı **baña** müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü miñnet ü gamdan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [baña,]

Hîç ahvâlüm dirîgâ olmadı dildâra ‘arz / Oldı şimden soñra cân virmek **baña** bu yolda farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1). [baña,]

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / Tek **baña** cânum yirine tîrini virsün ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2). [baña,]

‘Aqlum aldı sâkiyâ câm-ı lebûñ / Kıl kerem vir **baña** bir sâğar ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3). [baña,]

Haṭṭ u hâlûñ olmasa ezber kitâb-ı hüsnüñi / Okuram hâcet degüldür **baña** i’râb u nuḳaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2). [baña,]

bārân: Yağmur.

Turma agla iy gözüm ola ki dilber rahm ide / Senge çün **bārân** ider geçse zamân te’şîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [bārân,]

Cihânı ğarḳ iden **bārân** degül eşk-i revânumdur / Feleklerde iden güm güm benüm âh u fiğânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1). [bārân,]

Gördüñ gözüm yaşımı bu sînem otagına / Girüp taḥammül eyle ki **bārân** gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [bārân,]

‘Älemi ğarķ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasetiyle uşbu çeşmümden ki **bārānlar** kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2). [bārānlar, -lar]

Aglasam ol ğonca-leb ħandān olursa tañ midür / Her kaçan **bārān** ola gül açılır ħandān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6). [bārān,]

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm **bārānımı** / Gül gibi gülzār-ı ħüsn içre gönül ħandān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3). [bārānımı, -i, -n, -ı]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāĝ-ı ħüsnüñ döstüm sanma ki **bārān** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5). [bārān,]

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül **bārān** ile bād istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4). [bārān,]

bārān olıcak: Yağmur yağmak.

Gözümüñ yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3). [bārān olıcak, -ıcak]

bārān-ı bahār: Bahar yağmuru.

Akıdır dürr ü cevāhir yine **bārān-ı bahār** / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsār sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4). [bārān-ı bahār,]

bārān-ı eşk: Gözyaşı yağmuru.

Şol kadar **bārān-ı eşk** āhum şehābından yagar / Kālbine yāruñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4). [bārān-ı eşk,]

bārān-ı eşküm: Gözyaşı yağmuru.

Bu ‘aceb **bārān-ı eşküm** ğarķa virdi ‘ālemi / Hıç teskīn olmadı dil süznāk olmış yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4). [bārān-ı eşküm, -üm]

bārān-ı eşkümi: Gözyaşı yağmuru.

Āhum şehābı ger dōke **bārān-ı eşkümi** / Bu sīne bāĝı gül bitürür lālezār olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [bārān-ı eşkümi, -üm, -i]

bārgāh: Girmek için izin alınması gereken yer, izinle girilebilecek makam, huzur // Sultan çadırı veya sarayı, yüksek divan.

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Ĥum-ĥāne güşesi ne ulu **bārgāh-ımış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3). [bārgāh-ımış, -i, -miş]

bārī: Hiç olmazsa, en azından, öyleyse, keşke.

Bārī didüm vir ħaber ħokķa dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi var ğonca-i ħandāna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2). [bārī,]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / **Bārī** şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [bārī,]

Çünki görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / **Bārī** yārumla beni bir yirde taşvīr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2). [bārī,]

Mey virürsin **bārī** bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ ile hoş degül zünnārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [bārī,]

Senden cefā ki gelse baña ol vefā gelür / **Bārī** vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4). [bārī,]

Bu gönül çāh-ı zenaħda çünki yok aña ħalāş / Niçe bir ħabsüñde dursun **bārī** gel zülfüñe as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1). [bārī,]

Büse istersek lebüñden aña bulunmaz ‘ivaż / **Bārī** gel eyle Muhibbî cānuñi cānāna ‘arż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6). [bārī,]

Dimezem mihr eyle **bārī** cevri kıl oran-ıla / Faħr-ı ‘ālem çün dimiş ħayru’l-umür olur vaşat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2). [bārī,]

bār-ı belā: Belā yükü, kederi.

Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli **bār-ı belā** / İñler ol meclisde bu göñlüm benüm kānūn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6). [bār-ı belā,]

bār-ı ğam: Dert yükü.

Dāla dönse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getirmez **bār-ı ğam** arķamda var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3). [bār-ı ğam,]

bār-ı ğamdan: Dert yükü.

Olalı **bār-ı ğamdan** kāmētüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda tāra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4). [bār-ı ğamdan, -dan]

Bār-ı ğamdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemān / İñlesem olmaz ‘aceb sīne rebābı var-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3). [bār-ı ğamdan, -dan]

bār-ı günāh: Günahın ağırlığı, yükü.

İy Muhibbî tevbe kıl tā kalmaya **bār-ı günāh** / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [bār-ı günāh,]

bār-ı ħudā: Allah.

Bu Muhibbî dil ü cān yaddıgını ħasret-ile / Sen bilürsin anı iy **bār-ı ħudā** kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5). [bār-ı ħudā,]

barmagına kamış yürive: Parmaklarına kamışın ucunu batırarak işkence yapmak.

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm rakīb / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*barmagina kamış yüriye, -y, -e*]

barmaglar ısırur: *Parmak ısırarak: Büyük şaşkınlık duymak, hayran kalınan bir durum karşısında hayretinden parmağını ısırarak.*

Yâr Muhibbî hūblar içre eyle maḥbūb ola kim / Halk-ı ‘âlem ḥayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*barmaglar ısırur, -lar, -ur*]

baş: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser.*

Zülfünüñ sevdâsı-y-ıla tolalidan bu dimāğ / **Başı** üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*başı, -ı*]

Tıgını aldı helāk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek **başumı** tıgın alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*başumı, -um, -ı*]

Başumı kesdi gözüm yaşına raḥm itmedi hîç / Kılıcın hūnî olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*başumı, -umu*]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir **baş-ıla** biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*baş-ıla, --ıla*]

İy Muhibbî her taraftan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnūnlayın **başumda** yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*başumda, -um, -da*]

Bu Muhibbî girse ‘ışk meydânına / Dūd-ı āhın **başına** miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*başına, -ı, -n, -a*]

Her yaña **başın** açar dîvâneler boyn sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*başın, -ı, -n*]

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın **başına** şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*başına, -ına*]

Mest idüm dün gece vardum şubḥ-dem meyḥâneye / Bir kadeḥ mey sundılar **başdan** ḥümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*başdan, -dan*]

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla **başına** alsa anı key mevzūn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*başına, -ına*]

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / **Başına** zer tâc geydi güller oldu tâcdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*başına, -ına*]

Gözlerini açmaga yokdur mecâli nergisūn / Giceden beñzer ki mey içmiş **başında** var ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*başında, -ında*]

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ura nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe **başlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*başlar, -lar*]

Câmi‘-i ḥüsniinde yârūñ tāk-ı ebrūsın gören / Secdeden kaldurmayup **başın** anı mihrâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*başın, -ı, -n*]

Zülfün düninde varsa küyuña bu Muhibbî / Geydügi dūd-ı dilden **başına** şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*başına, -ı, -n, -a*]

- Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / **Başum** üzre sâyeبانum âh-ı dūd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*başum, -um*]
- Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev'e olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*başlar, -lar*]
- Şāh-ı 'ışkām bir kadeḥ mey **başuma** efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*başuma, -um, -a*]
- Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun gönlüm / **Başumda** dūd-ı āhumdan otagum kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*başumda, -um, -da*]
- Çıkarsa dūd-ı dil **başdan** ta'accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*başdan, -dan*]
- 'Āşık oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / **Başına** biñ zaḥm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*başına, -i, -n, -a*]
- 'Uşşākı işiğünde öldürmegil ḥabībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse **baş** bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*baş,*]
- Ehl-i 'ışkuñ **başları** cem'ī nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*başları, -lar, -ı*]
- Zülf[i] çevgānıyla çelmez **başumı** top eylesem / 'İşk meydānında ol çābük-süvārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*başumı, -um, -ı*]
- Anuñcün kesdiler şem'üñ **başımı** / Muḥibbî olduğıcün kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*başımı, -i, -n, -ı*]
- Görinen **başum** degül bil ki belā kühsāridür / İki 'aynum kaynayup akar bñaridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*başum, -um*]
- Niçe **başlar** kesilüp her yaña ḥün ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün ḥaçer-i tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*başlar, -lar*]
- Bezm-i ğamda āferin ol 'āşık-ı ser-bāza kim / Şem'-veş **başım** keserseñ sırrımı aşlā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*başım, -i, -n*]
- Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur henüz / **Başuñı** top eyle iy dil çünki meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*başuñı, -uñ, -ı*]
- Ḳaddüni çevgān idüp top it Muḥibbî **başuñı** / Çünki meh-rūlar iderler top u çevgāna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*başuñı, -uñ, -ı*]
- Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı ḥil'at / Āhum da Muḥibbî görünür **başuma** ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*başuma, -um, -a*]
- Oldı şirāne bu esb-i çarḥ-ı gerdüna süvār / Ol sebebden **başına** urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*başına, -i, -n, -a*]
- Şol deñlü yagar seng-i cefā kūyına varsam / **Başum** biñ eger olsa olur cümlesi ḥaşḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*başum, -um*]
- Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına ya'nī dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*başına, -i, -n, -a*]

Çekmek için zülfüñün sevdalarını cân u dil / **Başum** üzre bir kara yazu-y-ımış ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [başum, -um]

Laħinde eger güş ide bu nazmı Nizāmî / **Baş** kalduruban eyde hezārān buña sâbâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4). [baş,]

Muħibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tîğ [u] bir elde gerek **baş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7). [baş,]

Zülfî düninde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyeh **başuma** bir şeb-külâh-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4). [başuma, -um, -a]

Baş açup kalduram elüm du'āya / Eger küyından irse **başuma** taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3). [başuma, -um, -a]

Hüsñ meydânına gelse zülf-i çevgânın alup / Top olup ğaltān olırsardur yolında niçe **baş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2). [baş,]

Zülfüñün çevgânını gördüm **başum** top eyledüm / Tā kıyāmet 'ışk meydânında olsun rakķāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3). [başum, -um]

İster-iseñ şevķuñ artsun iy gönül gel cânā kıy / Şem' üñ artar şu'lesi **başını** kesdükçe maķas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2). [başını, -ı, -n, -ı]

Çünkü gördüñ yār Muħibbî zülf çevgān eylemiş / 'Āşık iseñ **başuñı** top eyleyüp meydāna bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7). [başuñı, -uñ, -ı]

baş: Ayakla çiğnemek, ayak altına almak.

Yüzüm üzre umaram iy mäh-rü kim **basasın** / Hāk idüp cismüm reh-i küyuñda kaşdum düşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3). [basasın, -a, -sın]

(٢) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre **basasın** / Ayaguñ topragina eyleyeyin cânı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]

Ben hāk iderem yüzümü tā **basa** yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [basa, -a]

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz ol bed-ħū **basup** üstüme rāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2). [basup, -up]

Behr-i pābüsı için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-ħū **basup** üstüme rāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2). [basup, -up]

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hāk olmışuz / Bir gün ola **basasın** diyü hey āfet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2). [basasın, -a, -sın]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / 'İzāruña ayak koyup **basup** ol ābdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [basup, -up]

Bāğ-ı hüsñinde nigāruñ eyle zülfünden hāzer / **Basma** dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4). [basma, -ma]

bas: Baş, başlangıç, evvel.

Beñzetdi çünkü ‘ārızuña kendüzini gün / Gün **başına** anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*başına, -i, -n, -a*]

bas: *Yere basmak, adım atmak.*

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdâne **bas** / Kendüñi Manşür-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [*bas,]*

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hânesini eyle Muhibbî harâbe **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*bas,]*

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*bas,]*

Çün kâdem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne **bas** / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*bas,]*

bas: *Kapatmak, kapanmak, bürünmek, örtmek.*

Cânâ şehâb-ı zülfi ruḥ-ı âfîtäba **bas** / Yakduñ bizi bu mihr-ile mâhum niķâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*bas,]*

bas: *Ortaya sürmek, ortaya koymak.*

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / ‘Âşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*bas,]*

bas: *Adım atmak, girmek.*

Ola kim Mecnûn-veş **basdı** melâmet küyına / Pâ-bürehe olur âḥir olmaz ‘üryândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*basdı, -dı*]

bas: *Etkisini kuvvetle hissettirmek, kaplamak, bürümek // asmak, iliştmek.*

Cânâ şehâb-ı zülfi ruḥ-ı âfîtäba **bas** / Yakduñ bizi bu mihr-ile mâhum niķâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*bas,]*

bas: *Vurmak // çalgı aletini çalmak için dokunmak, çalmaya başlamak.*

Bezmi belâda nâleme âheng için benüm / Muḥrib terâne bagla elüñ gel rebâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*bas,]*

bas: *Basmak, başlamak, girişmek // şarap içmeye başlamak.*

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğân dergehine var şarâba **bas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*bas,]*

bas: *Vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser II kişinin kendi şahsı, zâtı.*

- Ol siyeh saçuñ ki müşğ-i sārādūr / Bir dükēnmez **başumda** sevdādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*).
[başumda, -um, -da]
- Nakd-i cān-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma **başındaki** sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [başındaki, -i, -n, -da, -ki]
- Ger fedâ cānān yolında cān olursa çok mıdur / **Başa** devletdür katı imkân olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [başa, -a]
- Anuñcün pâdişāh oldum ser-ā-ser cümle ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden **başuma** sāye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [başuma, -uma]
- Ser-i zülfüñle **başum** pür hevādūr / Göñül derdüñle çokdan mübtelādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*).
[başum, -um]
- Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvāne dili / Ya’nî Mecnün-şifāt **başına** sevdâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [başına, -ına]
- Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı / Aña murğı olan vaḥşî **başuma** dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [başuma, -um, -a]
- Küh-ı ğamda olmağa iy dil saña tenhā yiter / **Başına** mecnūna bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [başına, -i, -n, -a]
- Cān-ıla göñlüm ‘ışkuñ elinde girevedür / Zülfüñ hevāsı çünki ezel **başa** sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [başa, -a]
- Sevdā-yı zülfî top **başumda** hevā-durur / Deşt-i ğam içre düşdi göñül bî-nevā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [başumda, -um, -da]
- Görelî ḥaṭṭuñı jeng oldı göñül āyinesi / Ezelî yazu-y-ımuş **başa** pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [başa, -a]
- Hevāya uyanuñ **başı** hebā olmak muḳarrerdür / Daḥı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [başı, -ı]
- Atma belālu göñlüme iy çarḥ belā okın / **Başda** hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [başda, -da]
- Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh **başuma** bir şeb-külāh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [başuma, -um, -a]
- Rüz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk cāmını / Daḥı **başumda** görinen anuñ hümārıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [başumda, -um, -da]
- Mecnün-vār **başuma** murğ-ı belā gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [başuma, -um, -a]
- Niçe yıldur ki yiler zülfî hevāsında göñül / **Başdan** geçmeye ölince bu sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [başdan, -dan]
- Başumdan ğitmesün zülfî hevāsı / Ser-i zülfî gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*).
[başumdan, -um, -dan]
- Ḥayl-i rindāna Muḥibbî tañ mı olsam tâcdār / Bir ḳadeḥ meydür **başumda** efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [başumda, -um, -da]

‘Āşık oldur yār ger yagdursa şad seng-i cefā / **Başa** biñ zaḥm irse hergiz āh u vāhi eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*başa, -a*]

Görinen **başuma** miḥnet kühsārıdır diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*başuma, -um, -a*]

Her kaçan olsa heves **başda** dil ü cān uyumaz / Gice seyyāre sayar dīde-i giryān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*başda, -da*]

Zülfüne bu dil āh senüñ mübtelā imiş / Bildüm ki benüm **başuma** derd ü belā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*başuma, -um, -a*]

Ġamz oklarına çünki bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür **başuña** iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*başuña, -uñ, -a*]

İy Muhibbī derd ü miḥnet **başuma** yazu imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bī-mihri kāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*başuma, -um, -a*]

Didüm ister büseñi al cānumı aña ‘ivāz / Hāşılı yok didi **başuñda** bu bir sevdā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*başuñda, -uñ, -da*]

Cevrini görüp nigāruñ dime sen bed-ḥū-y-ıymış / Anı tağyır idebilmez **başa** çün yazu-y-ıymış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*başa, -a*]

Düşeli cān u gönül sünbül saçuñ sevdāsına / **Başda** sevdā dilde āteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*başda, -da*]

Döstüm kısmet baña kaygu saña şādī-y-ıymış / Çāre ne rüz-ı ezelden **başa** bu yazu-y-ıymış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*başa, -a*]

Zülf[i] sevdāsı sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup / **Başuma** derd ü belā ile hevā kıldı ‘ivāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*başuma, -um, -a*]

Gözlerüm yaşı ser-ā-ser ḥil‘atüm / Dūd-ı āhum **başuma** efser ‘ivāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*başuma, -um, -a*]

baş: Yara.

Görelî dīde ḥat-ı sebzüñi yaşın yiñemez / Āh ider derd-ile bağrındaki **başın** yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*başın, -ı, -n*]

‘Ālem içinde **başa** dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş **başa** beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*başa, -a*]

‘Āşikuñ tağlarca bağı üzre **başı** var-ıymış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ıymış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*başı, -ı*]

baş açalum: Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.

İltmedi ‘ışkı başa çünkim Muhibbī Mecnün / Girelüm **baş açalum** biz daḥı meydāna biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*baş açalum, -a, -lum*]

baş acuk: Başı açık olmak, başı açık bir şekilde II korkusuz, pervasız.

Baş açuk gam tekeyesinde olmuşuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmüs-ıla ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*baş açuk,]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

Şol esîr-i ‘ışk olan abdâla bak gel husrevâ / **Baş açup** serverlik ider ‘âleme sultân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*baş açup, -up]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

Her kaçan zencîr-i zülfe el ura cānāneler / **Baş açup** boyun uzadur ‘āşık-ı dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*baş açup, -up]*

baş açup: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak, can atmak II korkusuz, pervasız olmak.*

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne **baş açup** karşı tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*baş açup, -up]*

baş açup el kaldurup: *Dua etmek için başını ellerini göğe kaldırmak II başını açmak (insanların dua ederken samimiyetlerini ifade etmek için başlarındaki serpuşu çıkarmaları bağlamında); el kaldırmak da yalvarmak, istemek amacıyla kullanılmıştır.*

Küy-ı dildāra varup itdük temennā-yı vişāl / **Baş açup el kaldurup** anda münācāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*baş açup el kaldurup, -up]*

baş açup elüm kalduram: *Dua etmek için başını ellerini göğe kaldırmak II başını açmak (insanların dua ederken samimiyetlerini ifade etmek için başlarındaki serpuşu çıkarmaları bağlamında); el kaldırmak da yalvarmak, istemek amacıyla kullanılmıştır.*

Baş açup kalduram elüm du’āya / Eger küyından irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*baş açup elüm kalduram, -a, -m-üm, -a, -m]*

baş aşaga eylemiş: *Baş aşağı eylemek // başını aşağı eğmek.*

Bâğda zülfün benefşe görelî / Boynın egmiş **baş aşaga eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*baş aşaga eylemiş, -miş]*

baş çatar: *Baş başa verip birleşmek, işbirliği yapmak.*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*baş çatar, -ar]*

baş çatup: *Baş başa verip birleşmek, işbirliği yapmak.*

Baş çatup ebrûlar el bir eylemiş / Katlûme beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*baş çatup, -up]*

baş cekmiş: *Başını kaldırmak, yükseltmek II herhangi bir konuda önde gitmek, önyak olmak.*

Baş çekmiş serv-ı kaddûn hüsrevâ / Sidreden kaddini bälâ eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3). [baş çekmiş, -miş]

baş çıkar: Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.

‘Älem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [baş çıkar, -ar]

baş çıkar: Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.

‘Älem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [baş çıkar, -ar]

baş çıkar: Yara çıkmak, vücutta (yürekte) yaralar belirmek, baş vermek.

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümden kanlu yaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1). [baş çıkar, -ar]

baş eg: Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Baş eg zülfe resendür cân u dilden / Disünler saña ‘uşşâk içre cânbâz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [baş eg,]

baş egdi: Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

‘İşk için eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Ğalib oldı gönüm âhir egdi gözüm aña baş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1). [baş egdi, -di]

baş egdürem: Baş eğmek, yüz sürmek, itaat etmek.

Ben şürâhî gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyâ senden kadeh ihsân olursa çok mıdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2). [baş egdürem, -e, -m-em]

baş egmedüm: Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.

Gerçi felek bükdi kaddüm rüzigâr ile / Şükrüm budur ki ben dağı egmedüm aña baş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2). [baş egmedüm, -me, -dü, -m]

baş egmezüz: Baş eğmek, yüz sürmek, itaat etmek II secde etmek.

Secdegâh-ı dil olaldan tâk-ı ebrü-yı nigâr / Her yire baş egmezüz birdür bizüm mihrâbumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2). [baş egmezüz, -mez, -üz]

baş götüricek: Başını yukarı kaldırmak.

Maşherde şehâ götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hâlüme Mecnün gibi hâldeş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4). [baş götüricek, -icek]

baş göz çıkdı: Yaralar çıkmak, yaralanmak, vücudunda yaralar belirmek.

İy Muhibbî ‘aşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5). [baş göz çıkdı, -dı]

baş göz çıkdı: Yaralar çıkmak, yaralanmak, vücudunda yaralar belirmek.

İy Muhibbî ‘aşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5). [baş göz çıkdı, -dı]

baş indürürler: Baş eğmek, saygı göstermek için önünde eğilmek II itaat etmek, söz dinlemek II kabul, tasdik belirtmek için başını eğerek işaret etmek.

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mäh-rûlar her tarafdan indürürler aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1). [baş indürürler, -ür, -ler]

baş indürürler: Baş eğmek, saygı göstermek için önünde eğilmek II itaat etmek, söz dinlemek II kabul, tasdik belirtmek için başını eğerek işaret etmek.

‘İşkuñ yolında ger urasın terk-i cân u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1). [baş indürürler, -ür, -ler]

baş kodum: Başını bir yere koymak, yaslamak II yoluna canını feda edecek kadar fedakarlık yapmaya hazır olmak, ölümü göze almak.

Dün gice kodum yâr işığı taşına baş / Gözümden akar hûn-ı ciger sanmañ anı yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [baş kodum, -du, -m]

baş kurtarasın: Kendini kurtarmak.

Sanma ki cihân-ı fânidesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maħabbet niye kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1). [baş kurtarasın, -a, -sın]

baş olasın: Önde gelmek, lider olmak.

Râh-ı ‘ışk içre dilâ ger urasın cân terkini / Olasın kûy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşâka baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4). [baş olasın, -a, -sın]

baş olmasun: Yara olmak, yaralanmak.

Sen çemen seyirin iderseñ döstlar ağyâr-ıla / N’içün olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6). [baş olmasun, -ma, -sun]

baş olmuşuz: Önde gelmek, lider olmak.

Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-içün ‘ışk-ıla ‘âlemlere fâş olmuşuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1). [baş olmuşuz, -mış, -uz]

baş olupdur: Yara olmak, yaralanmak.

Sineme uralı gâmez oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4). [baş olupdur, -up, -dur]

baş oynamak: Hayatına hiçe saymak, başından (canından) vazgeçmek.

Farzürd ‘âşıkâ **baş oynamak** evvel kâdeme / Pes bu ma‘nâda gerek ‘âşık olanlar rakqâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3). [baş oynamak, -mak]

baş terkin urur: Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / **Baş terkin urur** dünyede evbâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2). [baş terkin urur, -ur]

baş terkin urur: Canını ve başını terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.

Urur ‘âşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘âşık ölmek olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4). [baş terkin urur, -ur]

baş u cân: Baş ve can.

Baş u cân tuhfе getürdüm n’ola maqbül itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi üftâde getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [baş u cân,]

baş virdi: Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.

La‘l-i lebinüñ yâdına cân virsem ‘aceb mi / Virdi gâm Şîrîn-ile Ferhâd’ı görüñ baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3). [baş virdi, -di]

baş virür: Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.

Her kim ki virür râh-ı maħabbetde bugün baş / ‘Işk ehli olan cân-ıla eydür aña şâbâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [baş virür, -ür]

baş çıkmaş: Bir işe gücü yetebilmek, baş edebilmek.

Zülfine dil bağlayup itme inende i‘timâd / Kimse **baş çıkmaş** anuñla birçok başludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [baş çıkmaş, -ma, -maş-maş]

baş devlet irişdi: Talihi yaver gitmek, muradına ermek.

Bir gördi yine itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7). [baş devlet irişdi, -di]

baş gelür: Kötü bir duruma uğramak, beklemediği bir durumu yaşamak.

İy Muhibbî şükr kıl lâ-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5).
[başu gelür, -ür]

başu iltüm: Başu iletmek, götürmek II bir işi nihayete erdirmek, tamamlamak.

Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başu iltüm / ‘Älemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8). [başu iltüm, -dü, -m]

başu iltmedi: Başu iletmek, götürmek II bir işi nihayete erdirmek, tamamlamak.

İltmedi ‘ışkı başu çünkim Muhibbî Mecnün / Girelüm baş açalum biz dahı meydāna biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5). [başu iltmedi, -me, -di]

başu ko: Öpüp başu koymak, seve seve kabul etmek anlamındaki deyim.

Ĥāk-i pāyı çün ele girdi Muhibbî başu ko / Ĥam yime şimden girü tāk-ı sa‘ādet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5). [başu ko,]

başu şudā‘ virür: Başu ağırı vermek, başını ağırıtmak: tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkıkmak.

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başu şudā‘ / Olmaga cümle cihān mülkine sulṫān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2). [başu şudā‘ virür, -ür]

başu vardum: Başu çıkmak, galip gelmek, hedefe ulaşmak, üstesinden gelmek.

‘Älem içinde başu dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başu beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [başu vardum, -du, -m-dum]

başar: Görme, görme hassası // Anlayış, idrak, iz’an, basîret.

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zāhid / Ĥuffāş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3). [başar,]

başdan aşdı: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ĥarḳ ider āḫir seni bu çeşm-i pür-ḫün-ābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5). [başdan aşdı, -dı]

başdan aşdı: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Baḫr-ı eşküm başdan aşdı garḳ ider āḫir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem ḫurūş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3). [başdan aşdı, -dı]

başdan aşup: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehriñi garḳ / Tañ degül cūş idicek bir ucı deryā bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3). [başdan aşup, -up]

başdan ayaga: *Bütünüyle, tamamıyla, boydan boya.*

(Y) Lā diyemezem hükmüñe fermān kulıyam / Beni **başdan ayaga** eylesesin pāre i yār (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 28*). [*başdan ayaga,*]

başdan ayaga: *Bütünüyle, tamamıyla, boydan boya.*

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarķ oldum / Līk su virdi bu dil āteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1239, Beyit 2*). [*başdan ayaga,*]

başdan çıkarsın: *Ahlakı bozulmak, doğru yoldan ayrılıp uygunsuz işlere yönelmek.*

Nefs kuttā‘-ı tarīk u menzil olmışdur ribāt / Key sakın **başdan çıkarsın** itmez iseñ ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1499, Beyit 1*). [*başdan çıkarsın, -ar, -sın*]

başı kodum: *Başını bir şey üzerine yerleştirmek II yoluna canını feda edecek kadar fedakarlık yapmaya hazır olmak, ölümü göze almak.*

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Teraħhüm eyleyüp bir gün dimez bī-çāre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1430, Beyit 4*). [*başı kodum, -ı, -du, -m-i, -du, -m*]

başın egmeyen: *Baş eğmek, itaat etmek, direnmekten vazgeçip buyruk altına girmek.*

Ķuvvetine tayanup bu dehre **başın egmeyen** / Arkası geldükde yire didi āħir āña pes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1375, Beyit 6*). [*başın egmeyen, -ı, -n, -me, -y, -en*]

başın egmiş: *Başını eğmek, boynunu bükmek.*

Yetīmāne benefşe **başın egmiş** / Bu kaygular āña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1112, Beyit 3*). [*başın egmiş, -ı, -n, -miş*]

başın sakınan: *Başını sakınmak, kendini sakınmak, kendini geri çekmek.*

Başın sakınan rāh-ı maħabbetde ne ister / ‘İşķuñ yolına kılmasun iķdām gerekmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1257, Beyit 3*). [*başın sakınan, -an*]

başın virüpdür: *Kendini feda etmek.*

Virüpdür kühken küh içre başın / Leb-i şīrini emdi şāh-ı Pervīz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1236, Beyit 3*). [*başın virüpdür, -üp, -dür*]

başına almamış: *Sonradan sıkıntı verecek bir şeyi yüklenmemek.*

Almamış başına terk itmiş cihān ğavgāların / Vādīde mecnūn yürür mecnūn dimeñ uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1458, Beyit 3*). [*başına almamış, -miş*]

başına gelmesün: *İstenmeyen, üzücü bir olay veya durumla karşılaşmak; kötü bir duruma uğramak.*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar **başına gelmesün** ahvâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*başına gelmesün, -me, -sün*]

başına gelüpdür: İstenmeyen, üzücü bir olay veya durumla karşılaşmak; kötü bir duruma uğramak.

İy Muhibbî ‘âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [*başına gelüpdür, -üp, -dür*]

başına gelüpdür: İstenmeyen, üzücü bir olay veya durumla karşılaşmak; kötü bir duruma uğramak.

İy Muhibbî ‘âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [*başına gelüpdür, -üp, -dür*]

başını kaldurmayup: Başını kaldırmamak (*kaldıramamak*): bir işi aralıksız sürdürmek // iyileşememek, yataktan çıkamamak.

‘Âşık-ı dil-ḥaste kim işigüni bālin ide / **Başını kaldurmayup** derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*başını kaldurmayup, -y, -up*]

başını taşa çalar: Başını taşa vurmak: fırsatı kaçırdığı için çok pişman olmak, çaresiz kalarak kahırlanmak.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârünü / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*başını taşa çalar, -a-ar*]

başını top idüp: Başını top yapmak, başı top olarak kullanmak // Çevgan oyununda sevgilinin çevgan zülfü önünde aşığın başının top gibi yuvarlanması.

Nāz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgānına / Kangı bî-dil top idüp başını gāltān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*başını top idüp, -üp*]

başka: Başka, diğer.

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılun şerhinde **başka** defter ü dîvān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*başka,]*

başla: Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek.

Çünkü Muhibbî **başladı** evvel cefāyā yār / Āḥir sanur mısın ki gelüp saña yār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*başladı, -dı*]

Şürîde olup söze kaçan **başlaruz** biz / Bülbül ile güyā ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*başlaruz, -r, -uz*]

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne ḥöd āhiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden **başlañuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*başlañuz, -ñuz*]

başlu: Başlı.

Genç-i ḥüsnine Muhibbî sunma dil eyle ḥazer / Görinen zülfi anuñ biñ **başlu** ejderhā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*başlu,]*

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timād / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok **başludur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*başludur, -dur*]

başlu: Yaralı, parçalanmış.

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bağrum **başludur** / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*başludur, -dur*]

başum üzere ideyim: Baş üzere etmek, çok sevilen ve sayılan bir şeye veya kimseye baş üzerinde taşıyacak kadar kıymet vermek.

Eger cân ister-iseñ başum üzere / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*başum üzere ideyim,]*

başuma belâ: Başına bela olmak II sıkıntı oluşturmak, sıkıntı vermek, tedirgin etmek, musallat olmak.

Sevdâ-yı zülf başuma çünkü belâ imiş / Artmaktadur gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*başuma belâ,]*

başuma geldi: Kötü bir duruma uğramak, beklemediği bir durumu yaşamak.

İstemedüm 'ışka düşmek geldi âhir başuma / Cidd ü cehd-ile kişi takdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*başuma geldi, -di-um, -di*]

başuma gelürse: Başına gelmek: başına isabet etmek II uğramak, maruz kalmak.

Seng-i bî-dâduñ gelürse başuma / Faḥr olur baña geyerem tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*başuma gelürse, -um, -ür, -se-ür, -se*]

başuma tâc itmek: Baş tacı etmek, başa tac etmek: çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.

Hâk-i pâyin **başuma tâc itmek** itdüm mültemes / Gör dil-i dîvâneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*başuma tâc itmek, -mek-um, -mek*]

başumda hüş kalmadı: Başında akıl kalmamak, akli başından gitmek: akıl kalmamak, akli başında gitmek, düşünme melekesini kaybetmek, düşünemez olmak.

Tenhâca gezer gördüm ben ol servi kabâ-püş / 'Aqlum tağlup kalmadı başumda benim hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*başumda hüş kalmadı, -dı-um, -da*]

başumdan aşdı: Pek çok olmak, pek çoğalmak, fazla gelmek.

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm **başumdan aşdı** ol ho bir deryâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*başumdan aşdı, -dı-um, -dı*]

başuña daş yagarsa: Başına taş yağmak: bir felâkete, belaya uğramak.

Daḥı muhkem ola bünyâd[ı] 'ışkuñ / Yagarsa başuña cevr-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*başuña daş yagarsa, -ar, -sa*]

bat: Kaz // Uzun boyunlu kap, testi, sürâhi.

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şinâverlik ider / Olmuşam deryâ içinde iy Muhibbî hem çü **bağ** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [bağ,]

Eşk-i çeşmüm garka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o bahr içinde **bağ** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [bağ,]

bay u gedâ: Zengin ve fakir.

Mağabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu **bay u gedâ** muhtâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3). [bay u gedâ,]

bayrag: Bayrak; bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş, sancak.

Her kaçan kim âh ider dil şu'le **bayragın** çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1). [bayragın, -i, -n]

bâz: Bir başka yol, çıkış // Başka bir tarz.

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ **bâzını** / Vâmîk u Ferhâd u Mecnûn görseler mât kalalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3). [bâzını, -i, -n, -i]

bâz: Oynamak, oyun // İş // Bir başka yol, çıkış.

Muhibbî muhkem işdür 'ışk **bâzi** / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5). [bâzi, -i]

bâz: Doğan denen yırtıcı kuş, şahbaz.

Gözi şayyâdi şayd itdi yine bu gönümün **bâzın** / Dü zülfeyni esriyem iki yanumda bendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4). [bâzın, -ın]

Muhibbî **bâz** olup olma ziyânkâr / Kem-âzâr ol bulasın 'ömr-i kerkes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5). [bâz,]

bâz eyledüm: Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu gönüm himmetiyle eyledüm bâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2). [bâz eyledüm, -dü, -m]

bâz eyledüm: Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu gönüm himmetiyle eyledüm bâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2). [bâz eyledüm, -dü, -m]

bâz idem: Açmak, kanat açmak II avlanmak üzere kanat açmak.

Şikâr idem umaram sen hümâyı / Çün idem himmetüm murğını ben bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[bāz idem, -e, -m]

bāzār: Pazar, alışveriş, pazarlık.

Bir sencileyin büseye cān u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede **bāzār** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [bāzār,]

Naqd-i cāna çün metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Döstim inkār idüp gel bozma **bāzārı** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [bāzārı, -ı]

Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan cān naqdini derdi / Hāķīkatde odur ‘āşık dimeñ **bāzārını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [bāzārını, -ı, -n, -ı]

Çārsü-yı ‘ışkda gördük metā‘-ı büseñi / Naqd-i cān u dil ile geldük ki **bāzār** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [bāzār,]

bāzār: Çarşı, pazar.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nāleme āheng için / Nāyı gör **bāzāra** varmış kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [bāzāra, -a]

Çarḥ-ı gerdün mäh u ḥurşid ile olur müşterī / Hüsn **bāzārında** la‘lün her kaçan ḥelvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [bāzārında, -ında]

Büseñ alsam cān virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu **bāzār** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [bāzār,]

bāzār eyledi: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

Büseye cān naqdin aldı yār **bāzār eyledi** / Di Muhibbî ya ne ḥuşm eyler çün olmuşdur ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [bāzār eyledi, -di]

bāzār eylemes: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

İy Muhibbî büsesine naqd-i cān-ıla ḥarīd / Olmuşam dürlü bahāya yār **bāzār eylemes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [bāzār eylemes, -mes]

bāzār eylemes: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

İy Muhibbî büsesine naqd-i cān-ıla ḥarīd / Olmuşam dürlü bahāya yār **bāzār eylemes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [bāzār eylemes, -mes]

bāzār eylemez: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum ḥarīd / Korkum oldur kim benümle dōst **bāzār eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [bāzār eylemez, -mez]

bāzār idelüm: Alışveriş yapmak, pazarlık yapmak, satışı çıkarmak.

Cân nağdine bir bûseye **bâzâr idelüm** gel / Bir dağı benüm gibi ħarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*bâzâr idelüm, -e, -lüm*]

bâzâr iderler: *Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.*

Koyup ‘âşıkların ol mâh-rûlar / Raķîb ile varup **bâzâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*bâzâr iderler, -er, -ler*]

bâzâr-ı ‘ışk: *Aşkın pazarı.*

Viren **bâzâr-ı ‘ışk** içre alan cân nağdini derdi / Ĥaķîkatde odur ‘âşıķ dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*bâzâr-ı ‘ışk,*]

ba‘zı: *Kimi, bir kısım, bazı kişiler.*

Hem-nişîn olam dir imiş **ba‘zılar** ol meh-ruĥa / Ĥiç ola mı tûĥî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*ba‘zılar, -lar*]

bâziçe: *Oyun, oyuncak.*

Zülf-i çevgân ile **bâziçeye** geldi o nigâr / Ser-i ‘uşşâķ aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*bâziçeye, -y, -e*]

bed enîn olur: *İnlemesi kötü olmak // çok inlemek.*

Dem-be-dem iñler gönül sînemde mânend-i ceres / Teng ü tar olursa çala **bed enîn olur** nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*bed enîn olur, - olur-ur*]

bed olmada: *Kötü olmak, kötüleşmek, durumu kötüye gitmek.*

Zaĥmum benüm **bed olmada** ĥunâb-ı bî-ĥad olmada / Derdüm biri şad olmada zaĥm-ı sinânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*bed olmada, -mada*]

bed-âmüz: *Kötü şeyleri öğrenen ve öğreten.*

Düriş ĥayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler senüñ için **bed-âmüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*bed-âmüz,*]

bedel oldı: *Yerini tutmak, karşılık olmak, değerinde olmak II yetmek, kaķı gelmek.*

Murg-ı tûrûñ sîne-i rişümi çün kıldı kaķes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir ĥayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*bedel oldı, -dı*]

beden: *Vücut, gövde, ten.*

Şehâ oldı Muĥib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cân **bedensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*bedensüz, -süz*]

Ṭākati kalmadı kim sensüz Muhibbî söz diye / Cāndan ayrılrsa **beden** lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*beden,]*

bed-hû: *Kötü huylu, huysuz. // Sevgili.*

Pây-bûsın isteyü yolında ben oldum helâk / Hergiz ol **bed-hû** basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*bed-hû,]*

Niçe yıllar hasretem pâ-bûsına oldum helâk / Görün ol **bed-hû** güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*bed-hû,]*

Behr-i pâbûsı için yolında ben oldum helâk / Bir kez ol **bed-hû** basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*bed-hû,]*

Cevrini görüp nigârûn dime sen **bed-hû-y-ımsı** / Anı tağyîr idebilmez başa çün yazu-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*bed-hû-y-ımsı, -y, -ı, -msı]*

bed-mest: *Sarhoş. / kendini bilmeyecek derecede sarhoş / Kötü huylu sarhoş.*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hâzer / Kim ki **bed-meste** uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*bed-meste, -e]*

bed-nām: *Kötü şöretli.*

Zülfî zencîrini takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhir bu dil-i dîvâneyi **bed-nām** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*bed-nām,]*

bedr aya: *Dolunay şeklinde olan ay.*

Yüzüne beizemek hiç aya düşmez / Özini görmek ol **bedr aya** düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*bedr aya, -a]*

be-ğâyet: *Son derece, pek çok, fazlasıyla.*

İy Muhibbî yâr cevri ‘ilmin **be-ğâyet** hoş bilir / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler gâlaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*be-ğâyet,]*

begen: *Beğenmek, hoşuna gitmek, güzel bulmak // kabul etmek.*

Hûblar naqşın Muhibbî sînede naqş ideli / Mânî-i Çîn’i **begenmez** özge naqkâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*begenmez, -mez]*

begler: *(ey) dostlar, arkadaşlar.*

Tâb-ı ruḥsârı beni eyledi sayru **begler** / Giceler gelmez olupdur göze uyhu **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*begler,]*

Tâb-ı ruḥsârı beni eyledi sayru **begler** / Giceler gelmez olupdur göze uyhu **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*begler,]*

Bir gözi āhū bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*begler,]*

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*begler,]*

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*begler,]*

Olmasa yār Muhibbî şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu **begler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*begler,]*

behist: *Cennet.*

Senüñ fikründe iy zāhid **behišt** ü hūr u kevserse / Şarāb-ı hūbdan ğayrı benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*behišt,]*

behr-i pābüsü: (*sevgilinin*) *ayağını öpme nasibi, şansı (ihtimali).*

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-hū basup üstüme rāhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*behr-i pābüsü, -ı]*

bekle: *Bir yerde sabit durmak, kalmak, ayrılmamak; bir işten başka işle uğraşmamak.*

Taş işigüñ **bekleyüp** her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mīnādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*bekleyüp, -y, -üp]*

Ĥastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet **beklerüz** / İy tabīb-i dil lebūnden ya‘nī şerbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü ‘işkuñı ğayret **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vāmık u Ferhād [u] Ķays / Geçdi anlar mest olup biz daħı şöbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*beklerüz, -r, -üz]*

bekle: *Beklemek, durmak, korumak, muhafaza etmek.*

Didüm zūlfüñ neden gitmez yüzüñden / Didi **bekler** o gence ejdehādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*bekler, -r]*

bekle: (*Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını*) *gözler vaziyette olmak, durup kollamak, intizar etmek II istemek, ummak, ümit etmek.*

Küy-ı dilberde egerçi biz maħabbet **beklerüz** / Zāhirā gerçi maħabbet līk miñnet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Küy-ı dilberde egerçi biz maħabbet **beklerüz** / Zāhirā gerçi maħabbet līk miñnet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Vāmık u Mecnūn-ıla ‘işkuñ şarābın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz daħı şöbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*beklerüz, -r, -üz]*

Āsītān-ı ‘ışkuñuñ zāhid ne bilsün qadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa‘adet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [beklerüz, -r, -üz]

‘Āşıkuz itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyār / Biz harābāt ehliyüz dāyim melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [beklerüz, -r, -üz]

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **beklerüz** / Biz harābāt ehliyüz dāyim melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **beklerüz** / Biz harābāt ehliyüz dāyim melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Yimezüz dünyā ğamın meyl itmezüz hem çün meges / Kāf-ı istiğnāda ‘Ankā-veş kanā‘at **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [beklerüz, -r, -üz]

Āteş-i ‘ışka yanar dil korkaruz āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ğayret **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [beklerüz, -r, -üz]

Yol hațar dervend-i ‘ışkuñ diyü āġāh eylerüz / Sīne-i ıtablı dögüp olmuşdur ādet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [beklerüz, -r, -üz]

Görelî ol serv-ķaddî cāmî‘-i hüsñ içre āh / Kāmet ide diyü nāġāh biz iķāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [beklerüz, -r, -üz]

Leşker-i eşki çeküp āhuñ livāsın kaldurup / İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [beklerüz, -r, -üz]

Bekle şüfî dāyimā sen var selāmet ġüşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemişe biz melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [bekle,]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmet **beklerüz** / İşügünden gitmeyüp biz tā kıyāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmet **beklerüz** / İşügünden gitmeyüp biz tā kıyāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hāk olmuşuz / Bir ġün ola basasın diyü hey āfet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [beklerüz, -r, -üz]

Bekle şüfî dāyimā sen var selāmet ġüşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemişe biz melāmet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [beklerüz, -r, -üz]

Tüġra-yı ġamla Muhibbî sīne-i ıtablı dögüp / Bu tarīķ-ı ‘ışk dervendinde miñnet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [beklerüz, -r, -üz]

Ĥastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet **beklerüz** / İy ıtab-i dil lebüñden ya‘nî şerbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [beklerüz, -r, -üz]

Vādî-i deşt-i ġamuñ āvāre bir mecnūniyuz / Tā ölince anda biz rāh-ı maħabbet **beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [beklerüz, -r, -üz]

belā: İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, ġam, keder.

Nakd-i dil virüp metā‘-ı hüsne kim ola harīd / Aña bu yolda **belā** vü derd ü ġam hāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [belā,]

- Belā kuhsārı olmışdır Muhibbî kelle-i ‘uşşāk / Görinür yir yir üstinde ğamāmı dūd-ı āhıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [belā,]
- Belā iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i ğam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [belā,]
- Belā bezminde derd-ile ciger hünını nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür dîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [belā,]
- Ben mübtelâya n’eyledi ol bî-vefâyı gör / Gönlüm tolaşdı zülfine nâgeh **belâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [belâyı, -y, -ı]
- Bir bencileyin sîne siper seng-i cefâyâ / Bu küh-ı maħabbetde **belâ** yâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [belâ,]
- Gönderür seng-i cefâ yâr **belâ** topragını / Dil-i vîrânı sanur kim daħı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [belâ,]
- Görüp ol la’l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’ nün / **Belâ** kühında ger yolun düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [belâ,]
- Atma belâlu gönlüme iy çarħ **belâ** okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber **belâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [belâ,]
- Atma belâlu gönlüme iy çarħ **belâ** okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber **belâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [belâ,]
- ‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revân / Görinen ser degül **belâ** kühumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [belâ,]
- Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / **Belâ** kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [belâ,]
- Ben **belâ** kühınıñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdügümi Bî-sütün kühında Ferhâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [belâ,]
- Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / Ya **belâyâ** mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [belâyâ, -y, -a]
- Egerçi ki belâdur ‘ışk-ı hûbân / Muhibbî’ye **belâ** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [belâ,]
- Egerçi ki **belâdur** ‘ışk-ı hûbân / Muhibbî’ye belâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [belâdur, -dur]
- Sevdâ-yı zülf başuma çünki **belâ** imiş / Artmaktadur gün-be-gün âh bu **belâ** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [belâ,]
- Görinen başum degül bil ki **belâ** kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [belâ,]
- Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı daħı **belâdan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [belâdan, -dan]
- Mecnûn eger kalsa Muhibbî bu zamâna / Olmazdı **belâ** deştine gitsem baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [belâ,]

Ferhād **belā** kühna çün pādaş imiş / Āhı ‘alem ü sīne taḅl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*belā,*]

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre **belālar** var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*belālar, -lar*]

Sen selāmet ol yūri ‘ālemde zāhid zūhd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara **belādur** çün ğaraş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*belādur, -dur*]

belā vü derd ü miḅnetden: *Bela, dert ve sıkıntı.*

Muḅibbī devletinde şāh-ı ‘ışkuñ / **Belā vü derd ü miḅnetden** ne kemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 5*). [*belā vü derd ü miḅnetden, -den*]

belā vü derd-ile: *Bela ve dert.*

Cihānda var mı ‘āşık pūr-ğam olmaz / **Belā vü derd-ile** ol hem-dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*belā vü derd-ile, --ile*]

belā-engīz: *Bela karışmış, bela saçan, belalı.*

Saldı dil fülkin Muḅibbī rüzigār-ı āh-ıla / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim **belā-engīz** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*belā-engīz,*]

belālu: *Melul, zavallı, sevdalı, dertli.*

Atma **belālu** gönlüme iy çarḅ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*belālu,*]

belā-perverdi: *Bela besleyici.*

Kim saña bu ḅusni virdiyse eyā şīrīn-dehen / Kūḅ-ı ğamda ben **belā-perverdi** Ferhād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*belā-perverdi, -i*]

belāya ugramazduñ: *Sıkıcı, üzücü bir durumla karşılaşmak.*

‘İşka düşme āhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*belāya ugramazduñ, -maz, -du, -ñ*]

belā-yı cān: *Can belası, can sıkıntısı.*

Belā-yı cān durur gitmez dilümden / Ne çāre idem anı ben ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*belā-yı cān,*]

belā-yı ‘ışka: *Aşk belası, derdi.*

Bezm-i belāda nālemi ğüş eyleyen benüm / Eydür **belā-yı ‘ışka** bu bir mübtelā-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*belā-yı ‘ışka, -a*]

belā-yı zülf-ile: Zülfün (saç) belası.

Yine dil bir dilberün 'ışkı gamından hastadır / Cān u dil bend ü **belā-yı zülf-ile** peyvestedir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1). [belā-yı zülf-ile, --ile]

beli: Evet.

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp **beli** karşumda kulagın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6). [beli,]

belki: Ola ki, bir ihtimal.

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamānumdur / Görinen müy-ı jülîdem degül **belki** duḡānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [belki,]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri. // Sevgili yerine.

Niyāz itdüm varup didi ḡabîbüm / Senüñ var bir niyāzuñ **bende** biñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6). [bende, -de]

ben: Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekeler, kabartılara verilen isim, benek.

Zülfün-ile **beñlerüñ** el bir iderler dil almaga / Vāy niçe 'ayyār u mekkār u kemend-endāz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4). [beñlerüñ, -ler, -üñ]

Görinen 'anberîn **beñler** nigāruñ şem'-i ḡusninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nāra yasdanmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2). [beñler, -ler]

ben: Birinci teklik şahıs zamiri II âşık (şâir) yerine.

Sîne-i mecrûḡa ursañ iy şanem ḡamz okların / Tîr-i peykānuñ bu **ben** dil-ḡasteye merhem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2). [ben,]

Beni cevr-ile cefā öldüre mi kim ne bilür / Yār 'aceb eyleye mi mihr ü vefā kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1). [beni, -i]

Ka'be küyün her seḡer **ben** dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zaḡan dildārı gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [ben,]

Ḥaḡ bilür kim gözyaşın **ben** bir yumup biñ dōkmişem / Tā kim ol meh-rū melek-ruḡsārı gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [ben,]

Bāde içse ḡayrılar **ben** içerem ḡün-ı ciger / Ḡayret öldürdi beni dildār benden bî-ḡaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [ben,]

Bāde içse ḡayrılar ben içerem ḡün-ı ciger / Ḡayret öldürdi beni dildār **benden** bî-ḡaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [benden, -den]

Bāde içse ḡayrılar ben içerem ḡün-ı ciger / Ḡayret öldürdi **beni** dildār benden bî-ḡaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [beni, -i]

Salma **beni** dāyimā ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4). [beni, -i]

- Yandursa n'ola şem'-i ruḥına **beni** dilber / Şem'üñ daḡı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miḥen / Saña bir gün dimedi gel **beni** âzâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- İy cefâ-hü cevri âyîn eyledüñ 'âşıqlara / Korkaram kim 'âlem içre **ben** bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*ben,]*
- Ġam sevdi beni cân-ıla **ben** de anı sevdüm / Meşhür meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*ben,]*
- Ġam sevdi **beni** cân-ıla ben de anı sevdüm / Meşhür meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Gögsüme uran lâle gibi dâğı **benüm** âh / Ol hâl-i siyehkâr-ıla hoḡka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- Eylerem **ben** ġamzesine sînem içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*ben,]*
- Sırr-ı 'ışkı niçe pinhân eyleyem **ben** sînede / Āhum ile göz yaşı 'âlemlere rüsvâ kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*ben,]*
- Didiler derdi olan derdi disün **ben** çekdüm âh / Her kim işitse diye bu derdmendüñ derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*ben,]*
- Sen tururken kime virem **ben** 'aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*ben,]*
- Ġam **beni** hâk itdi savurdu ġubârum rüzigâr / Sen ferâgat gülşeninde 'işde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*beni, -i*]
- Ben sürâhî gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyâ senden ḡadeḡ iḡsân olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*ben,]*
- Görmege gelmedi **ben** ḡastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*ben,]*
- Ortada 'ışka esîr sanmañ olam **ben** yaluñuz / Miḡnet ü derd ü maḡabbet kamu uçdan ucadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*ben,]*
- Cânımı çün aldı ġamzeñ ya n' için komaz **beni** / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daḡı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Göflümi her dem **benüm** ol mâh-ı ġonca-fem kapar / Sanasın ḡurşide gülşende seḡer şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- Gözüm yaşı 'aceb midür **benüm** her sū revân olsa / ḡayâl-i ḡaddi bâğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- Mu'âvin olmasa âhum ḡad ü bälâña irmezdüm / Felek tākına çıkmaga **benüm** müşġin kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Beni aġlatma gel ḡanum ḡazer kıl / Bulanuk kan-ıla çesümüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [*beni, -i*]

- SİNEMİ **ben** gülşen itdüm kılsun ol dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-reftār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*ben,]*
- Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılsañ baña kıl kim taħammül **bende** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*bende, -de]*
- Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / Bu **benüm** efgānuma gül gibi sende ħande var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- ‘Ālem içre senden özge pâdişāhum yok **benüm** / Lîk kapuñda **benüm** tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
- ‘Ālem içre senden özge pâdişāhum yok **benüm** / Lîk kapuñda **benüm** tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
- Ĥālūñi bilmez Muhibbî dilberūñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm **benüm** ancak çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*benüm, -üm]*
- Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi **beni** ġarķ itmede / Rāh-ı ‘ışķuñda murāda irgüren ol āhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*beni, -i]*
- Göñlüm **beni** terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin velî berk itmede cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*beni, -i]*
- Zaħmum **benüm** bed olmada ħunāb-ı bî-ħad olmada / Derdüm biri şad olmada zaħm-ı sinānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*
- SİNEM **benüm** kıldı hedef döner baña dir lâ-tuħaf / Gelür ħadengi her taraf ebrū kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışķuma şāhid / Ne yirde eylesem da‘vî **benüm** ħāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- Muhibbî derd-ile oldı yolında ħāk-ile yeksān / Dimedi yañılıp bir dem **benüm** ħāzır-güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*
- Çünki peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / Didüm artur dōstum derdüm **benüm** ezfūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Bezm-i ġamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu göñlüm **benüm** kānūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*benüm, -üm]*
- Cihāñi ġarķ iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm **benüm** āh u figānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*
- Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senūñ iy lebleri ġonca yüzüñüñ gülsitānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*beni, -i]*
- Nizāmî pençesin burdum **benümle** kim tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*benümle, -ümle]*
- Sen perî ‘ışķ-ıla **ben** dîvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külħanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*ben,]*
- Bir gözi āhū bu göñlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm **ben** aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*ben,]*

- Tâb-ı ruhsârı **beni** eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘aşkıkmı / **Beni** de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Gözlerüm yaşı **benüm** key sakınıñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Gözlerüm yaşlar döker kirküklerüm cārüb olup / **Benden** öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*benden, -den*]
- Günde biñ kerre **beni** cevri-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum ‘âlemde âh / Bu söz-imiş mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*ben,]*
- Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden büse ihsân it / Qadîmî böyledür ‘âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum **benüm** ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*benüm, -üm*]
- Pâyüña dökmege **benüm** servüm / Yaşımı sîm idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- Benüm âhvâl-i pür ğuşşam yanında kışsa-i Mecnûn / Muhibbî beñzemez ancak kırî efsânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- N’eyledüm n’itdüm raķtbe seng-ile âhen gibi / Küyüña vardı diyü ğalka **beni** çakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Bâğ-ı ğüsn içre eger seyr itse ol serv-i ğırâm / Cû yirine gözlerüm yaşı **benüm** akmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- ‘Âlemi ğarķ idiserdür ser-be-ser eşküñ **benüm** / Ħasretiyle uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]
- Bezm-i ğamda kâse-i çeşmüm **benüm** devr itdüĝin / Hîç kes vâķıf degül ancak mey-i ğülgüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Ben mübtelâya n’eyledi ol bî-vefâyı ğör / Gönlüñ tolaşdı zülfine nâgeh belâyı ğör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*ben,]*
- Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ **benüm** gibi kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Rüy-ı ğülzârı ğörem dirseñ ‘izâr-ı yârı ğör / Sorma bülbül nâlesin dil-ğaste bu **ben** zârı ğör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*ben,]*
- Her kaçan ğamze okın sîneme cânân getürür / Ħaķ budur kim bu **benüm** derdüme dermân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

- Leblerün dārü'ş-şifā **ben** olmışamdur mübtelā / Kıl ḥabībüm ḥastalar ḥaqqında tīmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*ben,]*
- Ḳalbine āhum eṣer kılmaz **benüm** / Seng-i ḥārādur yāhūd pülāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- 'İşka düşdüm 'aql-ı küllî külli **ben** terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*ben,]*
- Niçe yıldur baḥr-i eşk içre şināverlik ider / Yoḥsa ol deryāda bu gönlüm **benüm** balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*
- Deşt-i belādatur **beni** senden gören cüdā / Cānından ayırudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*beni, -i]*
- Şabr u 'aql u dil kamu **benden** gidüp dūr oldılar / 'İşk bir ḥālet-durur elbette tenhālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*benden, -den]*
- Aglamayınca **benüm** yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm aña dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Benüm gibi meger cānā yüzüne lāle 'āşıḳdur / Anuñçün dāğ-ı miḥnetle dem-ā-dem bağı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*
- Bahār-ı ḥüsnüñe karşı **benüm** serv-i ḥırāmānum / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Gider boynuñdan iy meh-rū n'idersin zülfi zencīrin / Çü men dīvāne-i 'ışkam **benüm** boynuma lāyıḳdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün **ben** dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*ben,]*
- Vād-i hicre düşelden oldı bu dil bī-ḳarār / İñleyüp tā şubḥ olunca aḡlaram **ben** zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*ben,]*
- Ḳays'a sordum dün gice 'ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı **ben** didüm ölmek gerek Ferḥād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*ben,]*
- İy ḡubār-ı ḥaṭ şu deñlü yidüm esrār-ı ḡamuñ / Kim **beni** geçgin gören sanur ki bir ḥayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*beni, -i]*
- Dime iy zāhid-i ḥodbīn **ben** irdüm menzile ancak / Sen aña vāḳıf olmaduñ göñülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*ben,]*
- Bezmi-belāda nālemi ḡuş eyleyen **benüm** / Eydür belā-yı 'ışka bu bir mübtelā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Cihānda ḥasta-i 'ışkam **benüm** bir dürlü ḥālüm var / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infī'ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*
- Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḥbete rāḡıb / Ne zāhid bildi ne rāhib **benüm** özge me'ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*
- Yitürdüm 'aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / Yiter ḡülzār-ı 'ālemdə **benüm** bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Gerçi nokta lebüne kıl didi ‘uşşâk bilüne / **Ben** didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*ben,]*

Añma efsâne-i Mecnûn’ı ko uyhu getürür / **Beni** añ yârum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*beni, -i]*

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd ‘izz ü nâz olur / Gel **benüm** çok sevdüğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*

Sergeşte kılup na‘-ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı **beni** zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [*beni, -i]*

Çoklar yaşasun rahm kılup yaşuma her bâr / Aglar bile yanumca **benüm** dîde-i hûnbâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm **benüm** ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*

Senün fikründe iy zâhid behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı hûbdan gayrı **benüm** sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*

Nâz-ıla **ben** mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*ben,]*

Gözüm yaşm revân itdüm **benüm** bir serv-i dälüm var / Bi-ğamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / **Benüm** de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*

Rumûz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hâllin isterseñ dilâ gel anı **benden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*benden, -den]*

Beni bu püte-i hicrün niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*beni, -i]*

Baña dermân iderseñ kıl demidür / **Beni** rüsvây iden ‘ışkuñ ğamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*beni, -i]*

Saçı zencîri boynumda **benüm** Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-ı jülîdem degül belki duğânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*

Sakın bu âhum okından i çarğ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da **benüm** kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Anuñ gibi **benüm** yok pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / **Benüm** tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Ko yoluñda öleyim **ben** dağı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammâ ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*ben,]*

Bu semâda görineni berğ u bārân sanmañuz / Çarğ-ı gerdân yakılıp **ben** sühte içün aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*ben,]*

- Kime taqrîr eyleyem kime bu dil esrârını / Güş iden aḥvâlümü **benden** beter ḥayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*benden, -den*]
- Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / **Ben** ḥarâbât ehliyem mesken baña meyhânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*ben,]*
- Düşüren sevdâ-yı zülfidür **beni** sevdâlara / Anuñ için gönlümün fikri kamu kâşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Benüm ḥâlüm digergün müdde‘îden / Nite kim bülbülün derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- (ج) Revâ görme kapuñda baña cevr ide felek / Luṭf olmaya yoluñda **ben** olam şöyle ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*ben,]*
- (ح) Zâlim gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu **ben** ‘aşıkı ider o ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*ben,]*
- (د) Kanda bulam kim ire elüm dâmânuña / **Ben** meger toprak olam ilte bu gerdüm rûzigâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*ben,]*
- (ه) Hebâ oldı yoluña [her] ne ki **ben** çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaḳâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*ben,]*
- (و) Ḥayâlün dil-i maḥzûnumı mesken tutalı / **Beni** dîvâne kılupdur baña ne ğayret ü ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*beni, -i*]
- (ز) Ṭavâf itmeye vardum ḥaremün Ka‘besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz **beni** nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*beni, -i*]
- (ح) Nün olalıdan kâmetüm iy döst benüm / **Beni** hicrün yakısdur bilürem âḫir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*beni, -i*]
- (ج) Vardukça ser-i küyuña iy döst **beni** / Ger ḳabül eylesin eyleyeyim cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*beni, -i*]
- (د) Lâ diyemezem ḥükmüne fermân kulıyam / **Beni** başdan ayaga eylesin pâre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*beni, -i*]
- (ه) Yanar âhum odından tutuşup saḳf-ı felek / Yakalı ḥasret-ile yâr **beni** leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*beni, -i*]
- (و) Didüm var mı **benüm** gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var senün gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*benüm, -üm*]
- (ز) Nün olalıdan kâmetüm iy döst **benüm** / Beni hicrün yakısdur bilürem âḫir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*benüm, -üm*]
- Meded ḥâlüm **benüm** düşvâr olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Şem‘-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutışdum / Kimdür diyen **benümçün** ol şem‘e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [*benümçün, -üm, -çün*]
- Müşkilüm çok **benüm** iy zühre-cebînüm sâḳî / Câm-ı la‘lünle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Beni redd eyleme varsam kapuña / Kerîm olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*).
[beni, -i]

Mu'anber zülfüñüñ cânâ kemendi / Neden bilsem bu **ben** şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [ben,]

Ben hâk iderem yüzümi tâ basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [ben,]

Tutuşdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muķarrer cân gider **benden** kalur bu kuru ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [benden, -den]

Ĥabîbüm sorma gel řerĥ-i ġam-ı hicrânı sen **benden** / Zebânüm lâl olur kudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [benden, -den]

Benüm bu sîneme ĥâr-ı belâdur 'arîzuñsuz ġül / Baña ġülřen olur küñhen idem seyr-i ġemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [benüm, -üm]

Cihân cümle olur süz-ı derünümde **benüm** rüşen / İderem şem'-veş ġiryeye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [benüm, -üm]

Eger sensüz cihânı ġeřt idersem / **Benüm** bu ĥâtırum ĥiĥ ĥurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*).
[benüm, -üm]

Leb-i şîrînine karşu yanaram tâ seĥer ġün şem' / **Ben** ol maĥrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [ben,]

'Aceb olmaya ġer yârüm **benümle** hem-nişîn olmaz / ġedâlar olı-gelmişdür ki řeĥlerle ĥarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [benümle, -üm, -le]

Oldı 'âlemlere destân Muĥibbî kışşam / Yazmadan **ben** anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [ben,]

Ben belâ küñnuñ açdum yolların dıñag-ıla / İtdüğümü Bî-sütün küñında Ferĥâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [ben,]

ġörmege **ben** 'aşık-ı dil-ĥasteyi yâr istemez / Dil taĥbîbidür velî itmeġe tîmâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [ben,]

Eyledüm izĥâr 'ıřkuñ ġerġi **ben** Mañşür-vâr / Döştüm zülfüñden özge bu ġönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [ben,]

ġam ayrılmaz **benümle** hem-dem oldı / Cihânda var mı anuñ ġibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [benümle, -üm, -le]

ġerġi ĥayrân oldı dil ġördi bu **ben** dîvâneyi / Lîk biz de ol ķamer ruĥsârüñüñ ĥayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [ben,]

Bakuñ bu dâġuma küñ-ı ġam içre / **Benüm** ġibi peleng-i mişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*).
[benüm, -üm]

Zıkr-i leb-i la'lüñ olalı vird-i zebânüm / Her bir yañadan ġüşuma irer **benüm** âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [benüm, -üm]

ġer öldürseñ **beni** cân bîm kılmaz / Olur mı dil ki cân teslîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*).
[beni, -i]

- ‘İşk hastasıyım ko **beni** hālümde tabībā / Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Görmedüm ‘âlemde **ben** bir mäh-rū ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*ben,]*
- Bulmadum **ben** leblerün mænendi bir ‘İsî-nesef / Görmedi la’lün gibi bir gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*ben,]*
- Pây-büsün isteyü yolında **ben** oldum helāk / Hergiz ol bed-ḥū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*ben,]*
- Sehv-ile itüm dimiş **ben** ‘āşıkā bir kez nigār / Adın aḡdum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*ben,]*
- Kuralı şahrā-yı dilde ḥaymesin sultān-ı ‘ışk / ‘Akl u şābrum gıtdi **benden** aña fermāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*benden, -den*]
- Amān virmez baña bir dem ğam u derd ü belā hergiz / Kimesne yokdur ‘âlemde **benüm** tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- Döstar **ben** ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / ‘İşk içinde hālümü ol yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*ben,]*
- Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri yārumla **beni** bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- Ḳatlüm için ḥaṭ getürmiş ol şeh-i ḥübān yine / Ğam **beni** şimden girü öldürdi taqdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Leylî zülfdür iden her dem **beni** mecñün-şıfat / Bu Muhibbî’ye hemān tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- ‘İşkî şarābıdur **beni** mest ü ḥarāb iden / Tā ḥaşr olınca gitmeye dilden ḥumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*beni, -i*]
- Gel **beni** öldür vefā kıl ‘ahdüne didüm didi / Bî-vefālık resmidür ‘âlem içinde şānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*beni, -i*]
- Döstar luṭf eyleyüp aḥvālümü yāra diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı **bende** bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*bende, -de*]
- Şikār idem umaram sen ḥümāyı / Çün idem himmetüm murġını **ben** bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [*ben,]*
- Ol yār bu **ben** ‘āşıkā hergiz nazār itmez / Sengîn diline nāle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*ben,]*
- Cürümüne **benüm** bakmayuban itdi şefā‘at / Bu luṭf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*benüm, -üm*]
- Derdā dirġ dilber nālem **benüm** işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīḥat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- Behr-i pābüstü için yolında **ben** oldum helāk / Bir kez ol bed-ḥū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*ben,]*

- Ĝam ayrılmaz **benümle** mahrem oldu / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [benümle, -üm, -le]
- Dil ü cāna meṭā' bir büseñ aldum / **Benüm** bu assumı bir tācir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [benüm, -üm]
- İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / 'Ömr ta'cıl itdi **ben** fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [ben,]
- İstedükçe vaşluñı salduñ **beni** ferdālara / 'Ömr ta'cıl itdi ben fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [beni, -i]
- Ol yār **benümle** bir dem olduğu yokdur olmaz / Mūnis perīye ādem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [benümle, -üm, -, -]
- Ḥaymedür bu perde-i çeşmüm ḥayāl-i şāhına / Tār-ı eşküme **benüm** ıtnāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [benüm, -üm]
- Āh kim **ben** bülbüle gül yüzlü yārum söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [ben,]
- Cevr-ile öldürse **beni** yār niyāz / Devleti pāyende vü 'ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [beni, -i]
- Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür **benden** / Dirīg ol seng-dil itmez benümle merḥabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [benden, -den]
- Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz derd-i 'ışk-ıla **benüm** tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [benüm, -üm]
- Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirīg ol seng-dil itmez **benümle** merḥabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [benümle, -üm, -le]
- Āh ğam şebinde giceler tā şubḥ olınca iñlerem / Bu nev'edür ḥālüm **benüm** meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [benüm, -üm]
- Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet günāhum çok **benüm** a'mālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [benüm, -üm]
- Cān naḳdine bir büseye bāzār idelüm gel / Bir daḥı **benüm** gibi ḥarīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [benüm, -üm]
- Āhum ile gözlerüm yaşı **benüm** / Ḳalbi āhendür aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [benüm, -üm]
- 'Aynuma almam cihānı dōstlar **ben** yārsuz / Gözine 'ālem kafeşdür bülbülñ gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [ben,]
- Kūy-ı yārı n'eylerem görmek dilerem yārı **ben** / Bu Muḥibbî cennete ḳāyil degül dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [ben,]
- Kūh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n'olisar ḥālüm **benüm** dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [benüm, -üm]
- Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pūr-sūzam **benüm** ḥālī degüldür nārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [benüm, -üm]

- Nāle vü feryād u zārīdür **benüm** dün gün işüm / Yā İlähī olmasun ‘ālemde kimse yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Dutalum **ben** sırr-ı ‘ışkı dilde pinhān eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*ben,]*
- Firāt’a dönelden uşbu yaşum / **Benüm** çeşmüme mā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Olmadı **benüm** sözüme katuñda revā henüz / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- Umaram şayd idem **ben** sen hümāy / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*ben,]*
- Küyuna varmaga sanmañ kim **beni** yārum komaz / Tālī‘ümdür dōstlar baht-ı siyekhārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Bezmi-ğamda iy Muhibbî nāydur gönlüm **benüm** / Ol sebebden söz ü sāz u çeng ü nāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- Yiter aplatma **beni** dōst yaşumdan hāzer it / ‘Ālemi garğa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*beni, -i*]
- Dem mi var cevri ü cefā zülf-i sitemkār eylemez / Lahza mı vardur **beni** ol çeşm bīmār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum hārīd / Korkum oldur kim **benümle** dōst bāzār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*benümle, -üm, -le*]
- Zülfüñi gördükçe cānā **ben** şeb-i yeldā didüm / Ol şeb içre alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*ben,]*
- Levh-i dilde yazmışam cānā hayālūñ naqşını / İtdüğüm naqşı **benüm** Mānī de taşvīr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Beni kül eyledi bu āteş-i ‘ışk / Bu nev‘e yanmağı bir nār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Benüm bu derdümi derde giriftār olmayan bilmez / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]
- Yüzine **ben** kamer didüm ne dirsiz / Lebine gül-şeker didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*ben,]*
- Gerekdür sırr-ı ‘ışk gāyetde pinhān / Aluñ **benden** haber didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*). [*benden, -den*]
- Sun agzuma dehānuñ şekkerini / **Benüm** boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]
- Öldürür her dem **beni** dönüp yine inkār ider / Buña ne şāhid gerekdür hānçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Çün kim ayırdı **beni** sevgülü yārumdan felek / Bes hārām olsun baña dünyāda dīrlik yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*beni, -i*]

- Gāh serv üzre gehī gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam **ben** mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 2*). [ben,]
- Gice gündüz rakīb-i dīv saña mahrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā **ben** hemān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [ben,]
- Ġam-ı endüh ile furkat **beni** āhir helāk eyler / Meded devletlü sultānum benüm ħālüm yaman sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 2*). [beni, -i]
- Ġam-ı endüh ile furkat beni āhir helāk eyler / Meded devletlü sultānum **benüm** ħālüm yaman sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 2*). [benüm, -üm]
- Līk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemālūñi cihānda **ben** heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 1*). [ben,]
- Ben turam kuyuñda n’eyler gel rakībe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [ben,]
- Mısr-ı hüsnüñ ħaqqıçün yaşum **benüm** la’l olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 5*). [benüm, -üm]
- Şi’r-i pür-süzum Muhibbī olalı zāhir **benüm** / Şimdiki şā’irlere tañ mı didürsem çarbi bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 7*). [benüm, -üm]
- Niçe yıllar eyledüm dīdāruñi görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārā kaldı **bende** bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 1*). [bende, -de]
- Seyl-i eşkümden **benüm** giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümün oldı biri Nīl ü biri cūy-ı Aras (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 3*). [benüm, -üm]
- Zāhir olur yansa ten āteş dehānumdan **benüm** / Şu’le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 2*). [benüm, -üm]
- Dür olalı gül yüzüñden gülmedüm **ben** bir nefes / Eylem feryād u zārı hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 1*). [ben,]
- Zāhid egerçi cennet ü ħavrā kılur heves / **Ben** isterem vişālını ‘ālem içinde bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 1*). [ben,]
- Ben senüñ ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iys ü neşāt / Olmadan çarġ daġı ħil’at-i zerle melbūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 2*). [ben,]
- Niçe demler inleyüp nā gibi kıldum **ben** nefes / Ħamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 1*). [ben,]
- Cān virüp ger rāh-ı küyında anuñ ħāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehūñ pā-būsına **ben** dest-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 3*). [ben,]
- Ben esīr-i hicrem [ü] āgyār mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül ħār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 2*). [ben,]
- La’l-i nābuñ ħasretinden dāyim iy nā-mihribān / Bezm-i ġamda ħūn-ı dildür içdügüm **ben** tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [ben,]
- ‘Āşıkam dīdāruña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan **ben** bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 1*). [ben,]

Eylemem zâhid gibi hūrî vü Rızvân ârzü / Hiç murâdum yok **benüm** dîdâr-ı cânân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Taşdı Ceyhûn oldu eşküm küyma virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan **beni** ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / **Ben** de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*ben,]*

Öldürdi firkatüñ **beni** iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi **beni** kıl du‘â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Öldürdi firkatüñ **beni** iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi **beni** kıl du‘â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa **bende** ne tañ hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*bende, -de*]

Yüzüñ güldür ideyin **ben** de feryâd / Ki bülbül olımaz gül vakti hâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*ben,]*

Belâ-yı cân durur gitmez dilümden / Ne çäre idem anı **ben** ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*ben,]*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyâr / Tutar mı hîç şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Umaram pertâb idesin tîr-i gamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum **ben** olam nahcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*ben,]*

Ben esîr-i ‘ışk oldum koy zenañdan çâhına / Halka halka eyle zülfüñ boynuma zencîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*ben,]*

İsterem kim **ben** olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*ben,]*

Kim saña bu hüsni virdiyse eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gâmda **ben** belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*ben,]*

Nañl kıddüñ yâdına serv-i hîrâmânum **benüm** / Göz yaşı pâyuña her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Her ki câna kıymaya irmez vişâl-i dilbere / Bu sözi **ben** dimezem bilüñüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*ben,]*

Ezelden ‘ışk câmın eyledüm nüş / Katı mest itdi **bende** kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*bende, -de*]

Hayâlüñ gitmedi iy döst dilden / Günâhum ne **beni** kılduñ ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*beni, -i*]

‘İşk için eyler gözüm gönülüm **benüm** turmaz savaş / Gâlib oldu gönülüm âhîr egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hünî **beni** / Ölmemeklik n’eyleyem Hağ baña tağdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Eyledi tîr-i cefâya bu **benüm** sînem siper / Ol ki ebrûnî şehâ ya ğamzeñî tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Muhibbî kışsa-i ğuşşam **benüm** âh / Yanında dilberûn efsâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]

Beni Mecnûn-şîfat kıldı nigâruñ zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Çün şeb ola ħ`âb-ıla herkes ħuzûr ider / Ferdâ ğamını **ben** çekerem âh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*ben,]*

Zülfüñe bu dil âh senüñ mübtelâ imiş / Bildüm ki **benüm** başuma derd ü belâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

Tenhâca gezer gördüm **ben** ol servi kabâ-püş / ‘Aqlum tagıluپ kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*ben,]*

Tenhâca gezer gördüm ben ol servi kabâ-püş / ‘Aqlum tagıluپ kalmadı başumda **benüm** hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*benüm, -üm*]

‘İşkum **benüm** genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Beni dîvâne görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnûn’a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*beni, -i*]

Dilüm inler **benüm** dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]

Gülşen-i hüsnünde cânâ gül yüzün gördükçe âh / İderem akar yaşum gözden **benüm** yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Beni sen sanma iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*beni, -i*]

Yüzüme bakmaz oldı âh yine yâr-ı cefâkârum / Raķîbüm beñze[dü]r yâra **beni** her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*beni, -i*]

Gerçi felek bükdi kıddüm rüzîgâr ile / Şükrüm budur ki **ben** daħı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*ben,]*

Delmek için sînemi yir yir **benüm** / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*benüm, -üm*]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeyeydüm bir nazâr **ben** ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*ben,]*

Baħr-ı eşküm başdan aşdı ğarķ ider âħîr **beni** / Bâd-ı âhumla ider deryâlayın her dem ħurûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*beni, -i*]

Kışsa-i Ferhâd olaldan kışsa-i ğuşşam **benüm** / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*benüm, -üm*]

Etümi kırm-i belâ yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki **benümçün** bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*benümçün, -üm, -çün*]

Sāye salsa dir-idüm **ben** hāke ol serv-i sehī / Tālī'üm sa'd oldı baht-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*ben,]*

Maşherde şehā götürecek 'ışkuñ-ıla baş / Olmaya **benüm** hālüme Mecnün gibi hâldeş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

İñen ra'nādür ol gül yüzlü dilber / Nazīrūñ görmedüm **ben** iy kabā-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*ben,]*

Varam meyhāneye da'vet kılasız / Ki vā'iz sözine **ben** dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*ben,]*

Dirīgā gitdi **benden** tākāt ü hüş / Görelden karşuda sīmīn binā güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*benden, -den]*

İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki āhumdan **benüm** pürdür zemīn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*benüm, -üm]*

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*beni, -i]*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede kūyında **ben** / Olıgelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*ben,]*

Her ne deñlü zār kılsam āh u feryād eylesem / Eylemez **benden** yaña bir kez nazar ol bagrı taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*benden, -den]*

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla **beni** iy bagrı taş / Çünkü raħmuñ yok baña n'ichün olursın dil-hırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*beni, -i]*

İy **benüm** serv-i revānum sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*

La'l-i şīrīnūñi cānā almadın **ben** agzuma / Ğamze okın sīneme urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*ben,]*

La'l-i şīrīnūñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sīneme urduñ **benüm** zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*

Sırr-ı 'ışkı saklayam sīnemde dirdüm gerçi **ben** / Rūy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [*ben,]*

Ĥasret ile dem-be-dem çıkar **benüm** bagrumda baş / Anuñ içün turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*benüm, -üm]*

Eksük itmez her gice **benüm** içün kan yaşını / Müstedām olsun ki ol bu dīde-i hūn-bār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*benüm, -üm]*

Benüm sūz-ı derūnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî ṭab'ı miñnetden uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*benüm, -üm]*

'Ārızını **ben** niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruħları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*ben,]*

Yār vaşlum isteyen yolumda cān virsün dimiş / Ol **benüm** şīrīn zebānum vāy ne ra'nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*benüm, -üm]*

- ‘Arızını ben niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruhları karşımda **benüm** yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum **ben** mübtelâ bu âh u efgândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*ben,]*
- Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan hâlâş / Cânı hicrândan hâlâş it ya **beni** cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*beni, -i*]
- Ğamze-i cellâdına dirsem hâlâş itgil **beni** / Dir kim ölmeyince olmaz hükmi-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*beni, -i*]
- Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla **benden** o hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*benden, -den*]
- N’ola ‘arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmuşam kılzüm-i ‘ışk içre dilâ **ben** ğavvās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*ben,]*
- İy refikân reh-i gam içre du‘adan añasız / **Benüm** için umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Cân u dilden kapuña geldüm **beni** reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*beni, -i*]
- Râh-ı ğamda iy refikân cân virürsem derd-ile / **Benüm** için süre-i İhlâş okuñ ez-hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Düg dilüñi kendi haddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu **benüm** sözüme nâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*benüm, -üm*]
- Bezm-i belâda nâleme âheng için **benüm** / Muṭrib terâne bagla elüñ gel rebāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Var-iken derdüñ nigārâ n’eylerem dermāni **ben** / Ger ölürsem itmeyem aḥvālümü dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*ben,]*
- Derd-i ‘ışkuñ sīneye şol deñlü te‘şir eyledi / Cân terkinde kılām gitmeye **benden** bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*benden, -den*]
- Ruḥlarını eyledi **ben** ‘aşıka ol yâr ‘arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*ben,]*
- Güşına almaz Muḥibbî dāda varsam dādımı / Gerçi kim **ben** eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5*). [*ben,]*
- Ğam-ı ‘ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı **benüm** / Nâleler eyledi dil şiyt u şadâ kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*benüm, -üm*]
- Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan **beni** / Bulmaz Bağdād revnaḥ akmasa öninde Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*beni, -i*]
- Hoş gelür **ben** ‘aşıka ğāyet miyān-ı nāzüküñ / Çünkü peygāmbere dimiş ḥayrū’l-‘umūr olur vasaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*ben,]*

bencilevin: Benim gibi, bana benzer.

‘Işkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda **bencileyin** bir fedāyī gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 3). [bencileyin,]

Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy gonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i hāmra çeker (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 3). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** bezm-i belā vü gam içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** zülfi hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 4). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** hicrūñ-ile hasta dil olmuş / Bī-çāre yatur derd-ile bīmār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruħuñuñ şevkine iy yār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 8). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** sīne siper seng-i cefāya / Bu kūh-ı maħabbetde belā yār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 10). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** zülfi hevāsıyla Muħibbī / Dildāde vü āvāre siyekār kimüñ var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 12). [bencileyin,]

Sensüz n’iderem cenneti ya hūr-ı behişt / Bir **bencileyin** ‘āşık-ı dīdār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 6). [bencileyin,]

Bir sencileyin ruħları gül yār ele girmez / Bir **bencileyin** bülbül-i gülzār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 1). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** yolına terk eyleye cānı / Bir sencileyin dilber-i ‘ayyār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 2). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** var mı bu baħr-ı gam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 3). [bencileyin,]

Bir sencileyin var mı taħīb-i dil ü cān āh / Bir **bencileyin** derd-ile bīmār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** var mı içer cām-ı maħabbet / Bir sencileyin gözleri ħummār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5). [bencileyin,]

Bir sencileyin var mı satar vaşl metā‘ın / Bir **bencileyin** aña ħarīdār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6). [bencileyin,]

Bir **bencileyin** derd-ile bī-çāre Muħibbī / Bir sencileyin yār-ı cefākār ele girmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7). [bencileyin,]

bend: Kıvrım, bağ, düğüm; sevgilinin kıvrımlı zülfleri; zincir, kemend.

İy gözüm gel bir nazar ol tal‘at-i zībāyı gör / Zülfinüñ **bendinde** bend olmuş dil-i şeydāyı gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 1). [bendinde, -i, -n, -de]

‘Işk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh görüp zencir-i zülfüñ **bendine** fermān olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 1). [bendine, -ine]

Eylesün mecnûn ‘ışkum zülfini zencirler / Dâyimâ ‘âdetdür olur **bend** içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*bend,]*

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda **bendümdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*bendümdür, -ümdür]*

Baglanup dil zülfünüñ **bendine** şeydâlık sever / İy saçı leylî olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*bendine, -i, -n, -e]*

Yine dil bir dilberün ‘ışkı gâmından hastadır / Cân u dil **bend** ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*bend,]*

Zülfinde göñül **bend-ile** gör mübtelâ yatur / Kûyî Muhibbî ‘âşıkâ bîmâr-ḥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*bend-ile, --ile]*

bend: *Suyun önüne tutmak ve biriktirmek için yapılan set.*

Yiter aglatma beni döst yaşumdan hazer it / ‘Âlemi ğarḳa virür kimsene **bendin** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*bendin, -i, -n]*

bend eyler: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Gâh olur zülfinde **bend eyler** bu gönlüm şebrevin / Katlüme cellâd çeşmi gâh ḥançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*bend eyler, -r]*

bend ider: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Göñlümi şeb-rû diyü zülf[i] şebinde **bend ider** / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âḥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*bend ider, -er]*

bend idüp: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Bir kılyla **bend idüp** zülfî dutar bu göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*bend idüp, -üp]*

bend idüp: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Leylî zülfün bu dil-i dîvânenün / **Bend idüp** boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [*bend idüp, -üp]*

bend it: *Bağlamak.*

Mey virürsin bârî **bend it** zülfünü iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile ḥoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*bend it,]*

bend it: *Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.*

Didüm dîvâneyem zülfüne **bend it** / Gülüp gül gibi didi mübtelâ ḥoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*bend it,]*

bend ola: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Âh kim olmadı bu cân nâr-ı hicrândan hâlâş / Kankı dil **bend ola** olmaz zülf-i cânândan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1). [bend ola, -a]

bend olalı: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine **bend olalı** dahı belâdan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1). [bend olalı, -alı]

bend olmuş: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

İy gözüm gel bir nazar ol tal'at-i zîbâyı gör / Zülfinüñ bendinde **bend olmuş** dil-i şeydâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1). [bend olmuş, -miş]

bend olmuş: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Dil-i dîvâne dildârûñ ser-i zülfinde **bend olmuş** / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vâý ne **bend olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1). [bend olmuş, -miş]

bend olmuş: Bağlanmak, dolanmak II sevgilinin saçlarına âşığın gönlünün bağlanması, âşık olması.

Dil-i dîvâne dildârûñ ser-i zülfinde **bend olmuş** / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vâý ne **bend olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1). [bend olmuş, -miş]

bend ü belâlar: Dert ve bela bağı.

Dil murğı görüp hâlûñi zülfüne tutıldı / Bu **bend ü belâlar** hep dâne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2). [bend ü belâlar, -lar]

bend ü zencîr: Pranga ve zincir.

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar bu göñlümi / **Bend ü zencîr** dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2). [bend ü zencîr,]

bende: Kul, köle, hizmetkar II esir, tutsak, bağlı kimse.

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî **bendeñi** / Redd idüp anı saña bîgâneler mahrem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6). [bendeñi, -ñ, -i]

Niçe yıl geçdi bu dil **bendeñ** olup derd ü mihen / Saña bir gün dimedi gel beni âzâde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3). [bendeñ, -ñ]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ **bende** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5). [bende,]

Kuluñam boynı baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu **bende** fermândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7). [bende,]

‘Âşık-isañ kendüñi efgende gör / Pâdişâh-isañ özüñi **bende** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 1). [bende,]

Gelmesün dahı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim **bendesini** yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*bendesini, -sini*]

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu **bendeñ** dūrdur / Sīnede līkin hayālūñle gōñül mesrūrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*bendeñ, -ñ*]

Bu Muhibbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir hūba **bendedür** dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*bendedür, -dür*]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādişāh-ı ‘ışk / Bir derdmend **bende** vü bir hāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*bende,]*

Gözün nergis yañaguñ gül olaldan / Boyuña **bendedür** serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*bendedür, -dür*]

(ρ) Merdümlik idüp gel bu Muhibbî’ye şehā / Kanı bu **bendeñ** ile eyledüğüñ kavlı ü karār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*bendeñ, -ñ*]

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile hasta-dıldür bu Muhibbî **bendeñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*bendeñüz, -ñüz*]

Hep ümmet-i Muhammed’e itdün şefā’ati / Mücrim Muhibbî **bendeñe** iy Muştafā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*bendeñe, -ñ, -e*]

Ẓann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māh imiş / Cümle ‘ālem **bende** aña ol bir ulu şāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*bende,]*

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez **bende** bulunmaz kim ola bu resme hās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*bende,]*

bende olsun: *Kul, köle olmak, bağlanmak II gönül vermek, ilgi duymak.*

Bende olsun zūlfūñūñ her bir kılnda cān u dil / Zūlfi sevdāsından özge gel hevā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*bende olsun, -sun*]

bende-i fermānyuz: *Emir kulu, fermanlı köle.*

İtse biñ cevr ü cefā kılsa hezārān zūlm u nāz / Rāzıyuz ol şāh-ı hüsñüñ **bende-i fermānyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*bende-i fermānyuz, -ı, -y, -uz*]

bende-i ‘ışk olalı: *Aşkın esiri, kölesi olmak, aşka düşmek, aşık olmak.*

Zāhidā sanma senün tek biz selāmet ehliyüz / **Bende-i ‘ışk olalı** şeh-r-i melāmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*bende-i ‘ışk olalı, -alı*]

bendeñ olmakdur: *Kul, köle olmak, bağlanmak II gönül vermek, ilgi duymak.*

Bu Muhibbî’nün murādi **bendeñ olmakdur** hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket sulţānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*bendeñ olmakdur, -ñ, -mak, -dur*]

bendesı olup: *Kul, köle olmak, bağlanmak II gönül vermek, ilgi duymak.*

Muhibbî **bendesi olup** cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler karar itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*bendesi olup, -si, -up*]

bend-i belâda: *Bela/keder bağı.*

Bend-i belâda kalsa bu gönlüm ‘aceb degül / Sevdâ-yı zülfi dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*bend-i belâda, -da*]

bend-i der itmez: *Kapıyı bağlamak, kapıyı kapatmak II cömertliğe aykırı olarak cimrilik edip yardım isteyeneye veya kapısına gelene kapıyı kapatmak.*

Beni redd eyleme varsam kapuña / Kerîm olan kişi **bend-i der itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*). [*bend-i der itmez, -mez*]

bend-i zülfe: *Saç kıvrımı, bağı.*

Her kim ki ‘âşık oldu tolaşdı **bend-i zülfe** / Miñnet şebinde âhîr ölmek olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*bend-i zülfe, -e*]

bend-i zülfinden: *Saç kıvrımı, bağı.*

Bend-i zülfinden halâş olur mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*bend-i zülfinden, -i, -n, -den*]

bend-i zülfine: *Saç kıvrımı, bağı.*

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / **Bend-i zülfine** tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*bend-i zülfine, -i, -n, -e*]

benefşe: *Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.*

Döşedi zümrüt bisâtını **benefşe** bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu demde oldu ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*benefşe,]*

Yeñimâne **benefşe** başın egmiş / Bu kaygular aña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*benefşe,]*

İçersem gülşen içinde **benefşe** / Harâm olsun nigârâ baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [*benefşe,]*

Bâgda zülfüñ **benefşe** görelî / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*benefşe,]*

benek: *Sırma işlemeli atlas kumaş.*

Dağlar geydürdi baña döstlar bir şâh **benek** / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*benek,]*

beng ider: *Esar, afyon içmek.*

Vār-iken gül gibi ‘ālemdə şarāb-ı erǧuvān / Kankı aḥmaǧdur varur ḥayrānlık ister **beng ider** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*beng ider, -er*]

benī ādem: *Ademoǧulları, insanlar.*

Fiǧān u nāle zīr ü bamsuz olmaz / Muḥibbī yime ğam ğam gelse her gāḥ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*benī ādem,]*

beñiz: *Yüz, yüzün rengi.*

İki nesne ‘ışkuma şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri **beñiz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*beñiz,]*

‘İşkı ketm ister Muḥibbī lık bakan yüzine / Dir ki ‘āşıǧdur anuñ **beñizini** gör saru-y-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*beñizini, -i, -n, -i*]

beñiz soldı: *Rengi uçmak, rengi atmak, parlaklığını kaybetmek // Zayıflayıp cildi sarı-beyaz arası bir renk almak.*

Tākatum tāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil tıbtbine meded bu ḥasta dil ḥālin diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*beñiz soldı, -dı*]

bennā: *Binā yapan kimse, mīmar, kalfa.*

İy Muḥibbī ‘ışk bünyādına **bennā** olmuşam / Gelmeyiserdür ḥalel zīrā ki muḥkemdür eśās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*bennā,]*

beñize: *İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak II bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.*

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O şehre **beñizeye** sultānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*beñizeye, -y, -e*]

Aña **beñizer** bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir baḥr u ber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*beñizer, -r*]

Yummaz gözini şubḥa deǧin her gice kevkēb / **Beñizer** ki anuñ āhum odından ḥazeri var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*beñizer, -r*]

Gerçi vaşluñ lezzetine **beñizemez** kand ü nebāt / Hicrūñ ammā şerbetin iĉen bilür kim acıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*beñizemez, -mez*]

Ka‘be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña **beñizer** nūr görmez adı ammā ḥācıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*beñizer, -r*]

Māyil olur gözlerüm yaşma ol serv-i revān / Şöyle **beñizer** kim sanur ol sīmten anı güher (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*beñizer, -r*]

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nā ne yüzden **beñizemiş** yāra / Ḥayāsuz ‘arı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*beñizemiş, -miş*]

Göñülden bir nefes gitmez leb-i ḥamrāsı dildāruñ / Hemān ol rinde **beñizer** kim mey-i ḥamrāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*beñizer, -r*]

- Bād-ı müşğ-āmīzi ‘anber yagdurur / Zülfüne **beñzer** ki dāyim şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*).
[beñzer, -r]
- Zülf-y-ile **beñzer** el bir eyledi kâfir haṭı / Her taraftan yüridi kaşdı meger îmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [beñzer, -r]
- Gözlerini açmağa yokdur mecālî nergisüñ / Giceden **beñzer** ki mey içmiş başında var ħumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [beñzer, -r]
- Beñzerem dimiş nigārā ħaddüñe / Bu sözünden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[beñzerem, -rem]
- Yüzüñ nūrına kim dir nāra **beñzer** / Ya kimdür kim diye gülnāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[beñzer, -r]
- Yüzüñ nūrına kim dir nāra **beñzer** / Ya kimdür kim diye gülnāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[beñzer, -r]
- Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger ħūrî disem bir pāre **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*).
[beñzer, -r]
- Yiridür dir-isem şîrîn lebüñe / Ki Ferhād’a dil-i āvāre **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [beñzer, -r]
- Olalı bār-ı ğamdan kāmētüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda tāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*).
[beñzer, -r]
- Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bāzı / Bu kārı sanma ayruk kāra **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*).
[beñzer, -r]
- Benüm āhvāl-i pür ğuşşam yanında kışsa-i Mecnūn / Muhibbî **beñzemez** ancak kurı efsānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [beñzemez, -mez]
- Naẓmuñ Muhibbî nazmına **beñzer** Nizāmi’nüñ / İnce ħayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [beñzer, -r]
- Muhibbî olsa dîvāne ‘aceb mi / Görür zencire **beñzer** kākülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [beñzer, -r]
- ‘Aql sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka **beñzemez** bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [beñzemez, -mez]
- Var mı cihānda bir saña **beñzer** Muhibbî rind / Cānı şarābhānede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [beñzer, -r]
- Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda **beñzer** aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [beñzer, -r]
- Bezm-i ğam içre cānā sīnem rebāba **beñzer** / Çeşmüm o bezme sāġar yaşum şarāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [beñzer, -r]
- Bezm-i ğam içre cānā sīnem rebāba **beñzer** / Çeşmüm o bezme sāġar yaşum şarāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [beñzer, -r]
- Kūh-ı belā serümdür çeşmüm anuñ bîñarı / Üstinde dūd-ı āhum yir yir seġāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [beñzer, -r]

- Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy dōst / Ğāretde māhir ancak Efrāsiyāb'a **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Bahr olalı sirişküm ğarķ oldı anda cismüm / Mevc urduĝınca her dem yaşum ğabāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- İçüp şarāb-ı 'ışkı bilmez özin Muhibbî / Kūy-ı melāmet içre mest ü ğarāba **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Görenler seyl-i eşkümi diye şahrā-yı sīnemde / Bahār eyyāmidur **beñzer** ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Ser-i zūlfini gördüm cīme **beñzer** / Leb-i la'lini sordum mīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Ser-i zūlfini gördüm cīme **beñzer** / Leb-i la'lini sordum mīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Didüm ki yārumuñ yokdur nażiri / Eger var-ısa eydūñ kime **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Nişār itmege dilber ayagina / Gözüm yaşı anuñçün sīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Kurılmışdur zenaĥdānı ki san top / Ğaṭı yāruñ ğişār-ı rīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Elifler uşbu sīnem levĥasında / Yazılmış tıfl için ta'līme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Muhibbî efser itmiş ğāk-i pāyuñ / Anuñçün şāh-ı heft-iĥlīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*beñzer, -r*]
- Sīne-i sūzānumı her kim göre sanur rebāb / Eşk-i sürĥum tāra **beñzer** ol rebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Dehān[ı] mīme zūlf[i] cīme **beñzer** / Teni büllūra yāĥūd sīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Dehān[ı] mīme zūlf[i] cīme **beñzer** / Teni büllūra yāĥūd sīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Dutar cellād çeşmi tīĝın 'üryān / Öñinde ehl-i 'ışķ dū-nīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Güzeller şayd olalı sīm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum sīme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Perīde görmedüm ĥürīde herĝiz / Beşerde var mı eydūñ kime **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Muhibbî dād-ı Ğaķ'dur 'ışķ kitābı / Okınmaz sanma sen ta'līme **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- İy gül yañaguñ ol gül-i ĥandānuma **beñzer** / İy serv boyuñ serv-i ĥurāmānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

- İy gül yañağun ol gül-i ḥandānuma **beñzer** / İy serv boyun serv-i ḥurāmānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ḥaḳ bu daḡı çeşme-i ḥayvānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- Cānum n'ola virsem saña iy rûḥ-ı revānum / Gür-ı ḡamda baña hemān cānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Murg-ı seḡerun nāleleri nālemi oḡşār / Çarḡ-ı felegun nālişi eḡḡānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Dünyā kime mihr itdi saña ide Muḡibbî / Cevr-ile cefā kılmada cānānuma **beñzer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Yüzüne **beñzemek** ḡıç aya düşmez / Özini görmek ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*beñzemek, -mek*]
- Yıllar geçer üftādeye dilber nazar itmez / **Beñzer** ki dil-i saḡtına yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]
- Minḡārına aldukda ḡönül didi Muḡibbî / **Beñzer** ki ḡönül murgını kapdı gözi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]
- Güneş yüzine dildāruñ muḡābil olmak istermiş / Zevāli görünür **beñzer** neden miḡdārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]
- ḡönlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı ḡam / Şöyle **beñzer** ḡoş gelüpdür aña bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]
- Ḳatlüme ḡaşd eyledi **beñzer** yine şehlä ḡözün / İy ḡaşı ya sīneme dek tīrūñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Baña **beñzer** key perişān-ḡāl gördüm dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş ḡālib-i pūr-ḡamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]
- Āḡū ḡöziyle ya ḡaşı bir ḡaşa **beñzemez** / Yazan anuñ naḡışını naḡḡāşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*beñzemez, -mez*]
- Āḡū ḡöziyle ya ḡaşı bir ḡaşa **beñzemez** / Yazan anuñ naḡışını naḡḡāşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*beñzemez, -mez*]
- ‘Ālem içinde başa dime vardum ‘ışḡ-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*beñzemez, -mez*]
- Kirpük ucında her biri bir la'l-pāredür / Akan ḡözümde ḡün-ı ciḡer yaşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*beñzemez, -mez*]
- Āḡum odından umar idüm eyleye eşer / Āḡen gibi ḡönül katı[dur] taşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*beñzemez, -mez*]
- Oldı Muḡibbî ‘ışḡ-ıla rind ü melāmetī / Sanmañ anuñ her işi ḡallāşa **beñzemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*beñzemez, -mez*]
- Ḥāba varmış ḡastadur **beñzer** nigāruñ ḡözleri / Ḥābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]

Ne kadar feryād iderse **beñzemez** feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*beñzemez, -mez*]

Kan ider ol yār **beñzer** geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

Sahn-ı dilde ekmek için dāyimā gam hāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler **beñzer** nadās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*beñzer, -r*]

Küy-ı yāra ugraduñ **beñzer** yine iy bād-ı şubh / Eyleduñ ‘ālem dimāğımı mu‘athtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]

Cānum aldı dün gice bir buse ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi itdügi **beñzer** lāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]

Şöyle **beñzer** hışm idüp dilber baña kîn eylemiş / Gamzesin hañçer kılup ebrüların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

Eline almış yine āyineyi **beñzer** nigār / Hüsni kılmış temāşā anı hodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / **Beñzer** ol yāra gelür bu dirhem ü dñār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*beñzer, -r*]

Leblerüñden hastayam bir buse didüm didi yār / Söziñi tagıtdı **beñzer** ölecek sayru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*beñzer, -r*]

Beñzemezse şı‘rüne şı‘ri n’ola şā‘irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*beñzemezse, -mez, -se*]

Okuyup görmüş degül **beñzer** maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lîk ol nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*beñzer, -r*]

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege **beñzer** zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

Baş çatup ebrülar el bir eylemiş / Katlūme **beñzer** ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*beñzer, -r*]

beñzed: (Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ger dehān olsa lebüñde beñzedürdüm gönçaya / Agzuña kim **beñzedür** gönca güler hîç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*beñzedür, -ür*]

Ger dehān olsa lebüñde **beñzedürdüm** gönçaya / Agzuña kim beñzedür gönca güler hîç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*beñzedürdüm, -ür, -dü, -m*]

Yüzüme bakmaz oldı āh yine yār-ı cefākārum / Raķībüm **beñze[dü]r** yāra beni her bābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*beñze[dü]r, -ür*]

beñzer: Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, müşâbih // Eş, emsal, mânend.

Şikeste-hātır olmışdur Muhibbî göñlüñi sa’y it / Ele al Ka‘be haķkıyçün buña **beñzer** şevāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*beñzer,]*

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb **beñzer beñzemez** / Nâlesine gönümün dölâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb **beñzer beñzemez** / Nâlesine gönümün dölâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Gamzesi hânçer çeküp ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafâlar kesb ider / Kaşlarınuñ tākına mihrâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Haymedür bu perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / Târ-ı eşküme benüm ıtnâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönüme kebâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Rüy-ı yâra mihr-i ‘âlem-tâb **beñzer beñzemez** / La ‘l-i nâbâ şekker ü cüllâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Rüy-ı yâra mihr-i ‘âlem-tâb **beñzer beñzemez** / La ‘l-i nâbâ şekker ü cüllâb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1). [*beñzer beñzemez,*]

beñzer beñzemez: *Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.*

Cāmi‘-i hüsn içre yanar ruĥları kãndıldür / Kaşlarınıñ tãķına miĥrãb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Döstlar çıkarmaga çãh-ı zenaĥdan dilleri / Zülfinüñ kullãbına kullãb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İnlemekde göñlüme tölãb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kãnd ü nebãt / Lîk hicre zehr-ile tîz-ãb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

Zülfüñi gördükçe cãnã ben şeb-i yeldã didüm / Ol şeb içre alnuña mehtãb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6). [beñzer beñzemez,]

beñzer beñzemez: Hem benzer hem benzemez II benzer mi, benzemez mi? (orasını bilemem artık) II tezatlı kullanış: bu tabir olumlu ve olumsuz şeklinde bir tereddüt halini de beraberinde getirmiştir.

İy Muĥibbî muşĥaf-ı hüsninde yãruñ dir gören / Ĥaĥt u ĥãle nokta vü i‘rãb **beñzer beñzemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7). [beñzer beñzemez,]

beñzet: Benzetmek, aynı şeķle sokmak, aynı yapıp, taklit etmek.

Beñzetdi çünkü ‘ãrızuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevãledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4). [beñzetdi, -di]

Serv **beñzetdi** yine cãmesini cãmesine / İtdi gülşende libãsın meger ol yãr sezb (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3). [beñzetdi, -di]

berãber: Birlikte II bir seviyede, bir hizãda, bir ve eşit.

Her kim ki tutar kendüzini ĥãke **berãber** / Ĥadri ne tañ irse anuñ eflãke **berãber** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1). [berãber,]

Men‘ eyleye mi kũyına varmaga raķıbüñ / Kim karşu turur ‘ãşık-ı bî-bãke **berãber** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4). [berãber,]

Bir ĥamze ile sîneñi çãk itdi Muĥibbî / Kim tîĥ urur ol merdüm-i çãlãke **berãber** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5). [berãber,]

berāber ola: *Bir olmak, denk olmak, eşdeğer olmak II bir arada bulunmak.*

Ḳadd-i yāri sen sen ol gel serve teşbīh eyleme / Hİç serv-ile **berāber ola** mı ‘ar‘ar kaçmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*berāber ola, -a*]

berāber olmaya: *Bir olmak, denk olmak, eşdeğer olmak.*

Zikr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyānın / ‘Ālemde hüner olmaya idrāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*berāber olmaya, -ma, -y, -a*]

berāber olmaya: *Bir olmak, denk olmak, eşdeğer olmak.*

Cem‘ olsa eger bir yire Ceyhūn u Aras Nîl / Olmaya kamu dîde-i nemnāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*berāber olmaya, -ma, -y, -a*]

berāber tutar: *Denk görmek, bir tutmak.*

Her kim ki tutar kendüzini ḥāke berāber / Ḳadri ne tañ irse anuñ eflāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*berāber tutar, -ar*]

berāt-ı ḥüsnidür: *Güzellik fermanı.*

‘Ālemi maḥkūm iden her dem **berāt-ı ḥüsnidür** / Kim muṭī‘ olmaz çekilmiş kaşları tuğrāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*berāt-ı ḥüsnidür, -idür*]

berāt-ı ḥüsnüñe: *Güzellik fermanı.*

Sen güzellik kişverinüñ pādīşāhısın diyü / Kaşlaruñ almış **berāt-ı ḥüsnüñe** tuğrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*berāt-ı ḥüsnüñe, -üñ, -e*]

berāt-ı ḥüsnüñi: *Güzellik fermanı.*

Ḥaṭṭuña yazmış **berāt-ı ḥüsnüñi** / Kaşlaruñ üstine tuğrā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2*). [*berāt-ı ḥüsnüñi, -üñ, -i*]

berbād: *Far. Bozuk, perişan, harap, mahv edilmiş, yele verilmiş.*

Sāḳiyā gör dehri bî-bünyāddur / Bāde sun kim ‘ömr hem **berbāddur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*berbāddur, -dur*]

ber-dār ider: *Asmak, idam etmek.*

Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfin tār ider / Her kılında niçe biñ ‘āşıkları **ber-dār ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*ber-dār ider, -er*]

ber-dār iderler: *Asmak, idam etmek.*

Muhibbî sırr-ı 'ışkı itme izhâr / Sakın Maşûr-veş **ber-dâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5*). [*ber-dâr iderler, -er, -ler*]

ber-dâr iderseñ: *Asmak, idam etmek.*

Eger **ber-dâr iderseñ** zülfe âhir / Olur cân gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*ber-dâr iderseñ, -er, -se, -ñ*]

ber-dâr kılsañ: *Asmak, idam etmek.*

(ح) Hayâtı ebedîdür saña kim vâsıl ola / N'ola Maşûr gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*ber-dâr kılsañ, -sa, -ñ*]

ber-dâr kılsañ: *Asmak, idam etmek.*

(ح) Hayâtı ebedîdür saña kim vâsıl ola / N'ola Maşûr gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*ber-dâr kılsañ, -sa, -ñ*]

ber-dâr ola: *Asılmak, idam edilmek.*

Degme nâkes cânâ kıymaz 'ışk ara **ber-dâr ola** / Ehl-i 'ışkuñ cümlesini sanma kim Maşûr'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*ber-dâr ola, -a*]

ber-dâr olmaga: *Asılmak, idam edilmek.*

Sırr-ı 'ışkı çünki fâş itdi gönül Maşûr-veş / Zülfi dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [*ber-dâr olmaga, -mag, -a*]

berg: *Yaprak.*

Bilmem ki semen **bergi** vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîreñdenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*bergi, -i*]

berg ü bâr: *Yaprak ve meyve.*

Sînesi bāğında kim dikdi maḥabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge **berg ü bār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*berg ü bār,]*

berg ü bārıdur: *Yaprak ve meyve.*

Her kim ki dikdi sîneye 'ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü ğam **berg ü bārıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*berg ü bārıdur, -ı, -dur*]

berg-i gül: *Gül yaprağı.*

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında cânā taze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*berg-i gül,]*

berg-i gül-i ahmerisin: Kırmızı gül yaprağı.

(ج) Cān gülşeninüñ **berg-i gül-i ahmerisin** / Ne revādur ki şehā dāmenüñe tokına hār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*berg-i gül-i ahmerisin, -i, -sin*]

berî oldum: Uzak olmak, kurtulmak.

Oldum cefâ vü cevri-ile dilden berî yitiş / Terk itmedin yoluña bu cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [*berî oldum, -du, -m*]

berk itmede: Sağlamlaştırmak, kuvvetlendirmek.

Göñlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin velî **berk itmede** cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*berk itmede, -me, -de*]

berk u bārān: Yıldırım ve yağmur. II fırtına.

Bu semāda görineni **berk u bārān** sanmañuz / Çarh-ı gerdān yakılup ben sūhte için aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*berk u bārān,*]

berk urur: Şimşek gibi çakmak, aniden ve çok etkileyici şekilde görünmek // Şimşek çakmak, parlamak.

Āteş-i miñnetle her şeb **berk urur** kāsānemüz / Sanasın bir ejder olmuşdur dil-i vīrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*berk urur, -ur*]

berk-i āhum: Ah şimşegi; aşğın inilti ve feryadının şiddeti.

Sīnem içre **berk-i āhum** şu'le-i cān-süz imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*berk-i āhum, -um*]

berk-i şecer: Ağacın yaprağı.

Bāğ u rāğı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hāzān / Her yaña kılsañ nażar **berk-i şecer** pā-māl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*berk-i şecer,*]

berre düşmiş: Toprağa düşmek // ölmek.

Berre düşmiş sanmañuz Mecnūn bir dīvānedür / Gördi yok büy-ı vefā insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*berre düşmiş, -e-miş*]

berr-i ğamda: Gam, sıkıntı toprağı.

Beni dīvāne görüp **berr-i ğamda** / Kodılar adımı Mecnūn'a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*berr-i ğamda, -da*]

berü: Bu tarafa, bu yana, buraya, beriye.

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyi getür / Sākiyā sun **berü** ol cām-ı muşaffāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*berü,]*

berü: *Belli bir zamandan bu günü kadar, -den bu yana.*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Daḡı ol demden **berü** mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*berü,]*

bes: *Artık, bundan sonra.*

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / **Bes** ḡarām olsun baña dünyāda dirlik yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*bes,]*

bes: *Yeter, yetişir, elverir, kâfi.*

Şi'r-i pür-sūzum Muḡibbî olalı zāhir benüm / Şimdiki şā'irlere tañ mı didürsem ḡarbi **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*bes,]*

Cihān içre baña küyuñ çemen **bes** / Ki zīrā herkese ḡubb-ı vaṭan **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*bes,]*

Cihān içre baña küyuñ çemen **bes** / Ki zīrā herkese ḡubb-ı vaṭan **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*bes,]*

Şehīd olsam eger 'ışkıyla yārān / İdesiz penbe-i dāḡum kefen **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*bes,]*

Degül hicrān şebinde şem'e ḡacet / Ki āhum şem'a-i beytü'l-ḡazān **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [*bes,]*

Añup Ferḡād u Mecnūn'ı Muḡibbî / Du'ā-yı ḡayr kıl anlara sen **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*bes,]*

Dōstum ḡasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / 'Ālemi ḡarḡ eyleye ger dimez-iseñ aña **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*bes,]*

Zāhid egerçi cennet ü ḡavrā kılur heves / Ben isterem vişālini 'ālem içinde **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*bes,]*

Tañ mı bu 'ālem serīrinden Muḡibbî 'ār ide / Ḥāk ü ḡışt-ı meygede bālin ü bister aña **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*bes,]*

Rūze-dār olan ider 'iyd ayını görmek heves / Baña ol gün 'iyd olur görsem hilāl ebrūñı **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*bes,]*

Nāzenīn ḡaddi ile ruḡsār u ḡaddi baña **bes** / Görelı ne serv kıldum ārzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*bes,]*

Eylemem zāhid gibi ḡūrī vü Rızvān ārzü / Hīç murādum yok benüm dīdār-ı cānān baña **bes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*bes,]*

bes olur: *Kafi gelmek, yeterli olmak.*

Eger ber-dār iderseñ zülfe āḡir / Olur cān gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*bes olur, -ur]*

besbeter eyle: (Kuvvetlendirme benzer hecesi bes ile bes+beter) Çok daha beter, çok daha kötü etmek II
fazlaştırmak, çoğaltmak.

Vefâmı ‘ışkı yolında İlähî **besbeter eyle** / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3). [besbeter eyle,]

beser: İnsan, insan oğlu, insan türü.

Olmayınca kimsede ‘ışkıdan eşer / Bil ki hayvândur anı sanmañ **beşer** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2). [beşer,]

Perîde görmedüm hürîde hergiz / **Beşerde** var mı eydüñ kime beñzer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4). [beşerde, -de]

Yanuñda eger sevmeye günâh-ısa nigârâ / ‘Afv eyle hañâ eylemedük çün **beşer** olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4). [beşer,]

Cürümüne benüm bakmayuban itdi şefâ‘at / Bu luğf-ıla bu keremi bir **beşer** itmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7). [beşer,]

Zann iderdüm ol perî-rüyü **beşer** ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol bir ulu şâh-ı mış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1). [beşer,]

beste: Bağlanmış, bağlı; kapalı.

Bugün iklim-i ‘ışık içre Muhibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste **beste** bî-çâre fakîründür hañîründür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [beste,]

bet beñiz kalmadı: Yüzü sararıp solmak.

Döstlar luğf eyleyüp aḥvâlümü yâra diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1). [bet beñiz kalmadı, -dı-ma, -dı-madı]

beter: Çok fenâ, daha fenâ, çok kötü.

Adı var Mecnûn’uñ ammâ bir saçı leylî-veşüñ / Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan **beter** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5). [beter,]

Kime taḥrîr eyleyem kime bu dil esrârını / Güş iden aḥvâlümü benden **beter** hayrân olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4). [beter,]

Nâr-ı fırkatdür bugün bildüm çü düzaḥdan **beter** / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-âb göz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5). [beter,]

‘İşık-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan **beter** / Ol saçı leylî neden zülfini zencîr eylemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4). [beter,]

Çarḥ tennûrında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp daḥı **beter** anı oda yakar güneş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [beter,]

beter oldı: Çok daha beter, çok daha kötü olmak.

Dil perîşân idi âh oldu yine dağı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [beter oldu, -dı]

bevâbân: Çöl, sahrâ, bâdiye.

Ėam **beyâbânında** sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ meger sâyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [beyâbânında, -ı, -n, -da]

Şol kadar kan ağladum hicrûn **beyâbânında** kim / Kalmadı hûn-ı cigerden akmag-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [beyâbânında, -ı, -n, -da]

Şol kadar kan ağladum hicrûn **beyâbânında** kim / Ser-te-ser mülk-i cihâni ĖarĖ idüp oldu denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [beyâbânında, -ı, -n, -da]

bevân eyleyeyim: Açıklamak, bildirmek, anlatmak.

(÷) Zâtuñı senüñ niçe **bevân eyleyeyim** / Her kaçan söylesem ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [bevân eyleyeyim, -y, -e, -y, -im]

bevâna gelmez: Açıklanmak, anlatılmak.

Derd-i derünü sormañ herĖiz **bevâna gelmez** / Var mı cihânda bir derd bu Ėasta cânâ gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [bevâna gelmez, -mez]

beyne's-semâi ve'l-'arĖ: Yer ile gök arasında (*Bakara 2/164*).

Germ olmasun iñen gün Ėüsnini kılmasun 'arĖ / Nisbet yüzüñle günde **beyne's-semâi ve'l-'arĖ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [beyne's-semâi ve'l-'arĖ,]

bevt: İki dizeden oluşın nazım birimi.

Şi'rümün her **bevti** güldür Ėâttı sünbülde nişân / İy Muhibbî sünbüle bağlu Ėazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [bevti, -i]

bezm: Sohbet, yaran sohbeti, ziyafet, işret sohbeti; yeyip içilerek sohbet edilen, belli başlı ritüelleri olan toplantı.

Belâ **bezmünde** derd-ile ciger hûnını nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [bezmünde, -inde]

Bezm-i Ėam içre cânâ sînem rebâba beñzer / Çeşmüm o **bezm**e sâğar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [bezm, -e]

'Âlemi Ėeşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender'üz **bezm-ile** Ėahî Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [bezm-ile, --ile]

Bülbül oldu çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dağı kıl **bezm**e sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [bezm, -e]

bezm ara: Eğlence meclisinde, meclis içinde.

Bezm ara tā şubḥ olunca iy Muḥibbī nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı ğamla çün gönül ũanbŭrdur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*bezm ara,]*

bezm-i belā: *Gam, keder meclisi.*

Yine **bezm-i belā** içre bu gönlŭm / İñiler sanki nāy-ı hoş-nevādur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*bezm-i belā,]*

bezm-i belā vŭ ğam: *Sıkıntı ve bela meclisi.*

Bir bencileyin **bezm-i belā vŭ ğam** içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār kimŭñ var (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*bezm-i belā vŭ ğam,]*

bezm-i belāda: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i belāda nālemi gŭş eyleyen benŭm / Eydŭr belā-yı ‘ışka bu bir mŭbtelā-durur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*bezm-i belāda, -da]*

Bezm-i belāda nāleme āheng iŭn benŭm / Muḥrib terāne bagla elŭñ gel rebāba bas (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*bezm-i belāda, -da]*

bezm-i ğam: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i ğam ire nālelerŭm nāyı pest idŭp / Kaşd-ı Muḥibbī şimdi hemān erğanŭnadur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*bezm-i ğam,]*

Bezm-i ğam ire cānā sīnem rebāba beñzer / Çeřmŭm o bezme sāĝar yaşum řarāba beñzer (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*bezm-i ğam,]*

bezm-i ğamda: *Gam, keder meclisi.*

Bezm-i ğamda iy Muḥibbī nāleme āheng iŭn / Nāyı gŭr bāzāra varmış kendŭzin gŭyā satar (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda kāmētŭm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu gönlŭm benŭm kānŭn olur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda kāse-i çeřmŭm benŭm devr itdŭĝin / Hi kes vākıf degŭl ancak mey-i gŭlgŭna sor (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda ehl-i hāle cām-ı zer hācet degŭl / İmeĝe hŭn-ı dili bu dīde-i bīnā yiter (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda iñleyŭp nāliřler itsem tā seşer / Hālŭm añlar nāylar derdŭm rebābiler bilŭr (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Bezm-i ğamda nāle kŭlsam nāylar dem-bestedŭr / ‘Ŭd iñiler zārılıĝum işidelden ḥastadur (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da]*

Dehr eli āhir bŭker bu kāmētŭñi çeng ider / **Bezm-i ğamda** iy gönŭl iñle yařuñı eyle tār (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda,]*

Bezm-i ğamda Muhibbî hûn-ı ciger / İçerem giceler ğabûkumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda cân atar şem'-i ruĥ-ı cânâneye / Sanasın miĥnet şebinde bu gönül pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden şoĥbet-i ĥaş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Kaçan nâlişler itsem **bezm-i ğamda** / Fiĝân u nâle kılmak nâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Nâle eyler bu Muhibbî **bezm-i ğamda** ney gibi / Kankı bî-dil bu hevâlarda nevâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Cem' olup bir araya derd ü belâ ile elem / **Bezm-i ğamda** 'iyy ider bir niçe şoĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Sen tenür-ı 'işk-ıla yanup kül olalı gönül / **Bezm-i ğamda** kalmadı ekl itmege biryânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda hûn-ı dil nûş itmege yârân ile / Miĥnet ü derd ü elem oldu bizüm peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nâydur gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Nây-veş gâhî Ĥicâz'ı seyr idüp gâhî 'Irak / **Bezm-i ğamda** inleseki tañ mı maĥmât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Hûn-ı dilden **bezm-i ğamda** elde pürdür câmumuz / Gün yüzüñ göster nigârâ rüşen olsun şâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda âferin ol 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz daĥı şoĥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*bezm-i ğamda, -da*]

La'l-i nâbuñ ĥasretinden dâyim iy nâ-mihribân / **Bezm-i ğamda** hûn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da*]

La'l-i nâbuñ ĥasretinden dâyim iy nâ-mihribân / **Bezm-i ğamda** hûn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da*]

Bezm-i ğamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ımuş / 'Işk odıyla bişmiş anda dil kebâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*bezm-i ğamda, -da*]

bezm-i ğamda: *Gam, keder meclisi.*

Dehr eli âhir bükür bu kâmetüñi çeng ider / **Bezm-i ğamda** iy gönül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*bezm-i ğamda, -da*]

bezm-i hüsninde: *Güzellik meclisi.*

Bezm-i hüsninde görüp şem‘-i cemāl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [*bezm-i hüsninde, -i, -n, -de*]

bezm-i hüsninde: *Güzellik meclisi; -sevgilinin yüzü-*.

Bezm-i hüsninde kaçan zülfü gelür ‘arızına / Meclise ziynet için sümbül ü reyhân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*bezm-i hüsninde, -i, -n, -de*]

bezm-i ‘ışkda: *Aşk meclisi.*

Cür‘a-i cāmı sen içdüñ diyü **bezm-i ‘ışkda** / Mest olupdur çeşm-i maḥmûrı gelüp ğavġâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*bezm-i ‘ışkda, -da*]

bî vefâdur: *Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan // döneke, sadakatsiz (dünya/felek için).*

Seher güş it ne dir murġ-ı seher-hîz / ‘Ömür gibi bu dünyâ **bî vefâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*bî vefâdur, -dur*]

bî-‘ahd olcacak: *Sözünde durmamak, vefasız olmak.*

Sevme hercâyî güzel virme Muḥibbî aña dil / Yâr **bî-‘ahd olcacak** mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*bî-‘ahd olcacak, -ıcak*]

bî-amân: *Amansız, amanvermez, acımaz, merhametsiz.*

Kaçan ol kâhramân gözler eline ḥançerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol **bî-amân** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*bî-amân,*]

Beni cānâ inen yakma sakın bu āh-ı süzāndan / Amānsuzdur amân virmez bilürsin **bî-amân** âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*bî-amân,*]

bî-bünyâd: *Harap, temeli çürük, temelsiz.*

Sâkiyâ gör dehri **bî-bünyâddur** / Bâde sun kim ‘ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*bî-bünyâddur, -dur*]

biç: *Dikilecek kumaşı, belli bir biçim vererek kesmek, dikmek.*

Muḥibbî saña bir gönlek **biçerler** ‘aḳluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hîç âsifin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*biçerler, -er, -ler*]

Ḥayyât-ı felek egnüme miḥnet palāsını / **Biçdi** Muḥibbî baña görüp lâyıḳ ol ḳumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*biçdi, -di*]

bî-çâre: *Çaresiz, zavallı, düşkün.*

Bugün iḳlîm-i ‘ışḳ içre Muḥibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste beste **bî-çâre** faḳrüründür ḥaḳrüründür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*bî-çâre,*]

Akıdur āb-ı revān her yaña çeşmüm kūzeki / İñiler **bī-çāre** dil derd-ile san tōlābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*bī-çāre,]*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / Gamla göñül **bī-çāredür** cān u cihānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*bī-çāredür, -dür]*

Bir bencileyin hicrūñ-ile hāsta dil olmuş / **Bī-çāre** yatur derd-ile bīmār kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*bī-çāre,]*

İy tabībā ser-i kūyuñda yatan hāstalara / İtmedūñ çāre yatur cümlesi **bī-çāre** henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*bī-çāre,]*

Baña sensüz bulunmaz hiç çāre / Gelüp **bī-çāreyem** gel çāre-i sāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 3*). [*bī-çāreyem, -y, -em]*

Bir bencileyin derd-ile **bī-çāre** Muhibbī / Bir sencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*bī-çāre,]*

Dem-be-dem feryād ider **bī-çāre** dil dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*bī-çāre,]*

Ārzü itdüm lebin kıldum ser-i zūlfın heves / Didi iy **bī-çāre** olmaz uşbu sevdā mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*bī-çāre,]*

Ĥasretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āh ider **bī-çāre** bülbül gül kuçar her hār u Ĥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*bī-çāre,]*

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez **bī-çāre** yasanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*bī-çāre,]*

bī-çāre gānrā: Çaresizlere.

İrişmez baña sensüz hiç çāre / Gelüp **bī-çāre gānrā** çāre-saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*bī-çāre gānrā,]*

bīd: Söğüt ağacı.

Serv kıddūñ ile da‘vā eylemiş / **Bīd** işidüp yüzine Ĥançer çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*bīd,]*

bī-dār eylemez: Kendine getirmek, uyandırmak.

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz uyĤusından yārı **bī-dār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*bī-dār eylemez, -mez]*

bīdār olur: Uyanmak, uyanık durumda bulunmak, uyanık olmak.

Ĥāba varmış hāstadur beñzer nigāruñ gözleri / Ĥābdan **bīdār olur** gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*bīdār olur, -ur]*

bī-dār olur: Uyanmak, uyanık durumda bulunmak, uyanık olmak.

Ekşerī ‘āşıklaruñ tā şubĤa dek **bī-dār olur** / Kim ki ‘ışkdan bī-Ĥaberdür ol yatur her ān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*bī-dār olur, -ur]*

bī-derd olana: *Dertsiz olmak, derdi olmamak II ham olmak.*

Derd-i dil hālını ‘arz eyleme **bī-derd olana** / Saglar añlayımaz anı ki bīmār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*bī-derd olana, -an, -a*]

bī-devā: *Dermansız, çaresiz, şifasız.*

Var iy t̄abīb h̄asta-i ‘ışka ‘ilācı ko / İtmez kabūl derdi anuñ **bī-devā-durur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*bī-devā-durur, --durur*]

‘İlāc itme yūri var derd-i ‘ışka / T̄abībā çünki derdüm **bī-devādur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*bī-devādur, -dur*]

Var iy t̄abīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc / Levh üzre yazdı anı kalem **bī-devā** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*bī-devā,*]

bī-dil: *Gönlünü vermiş, gönlünü kaptırmuş, âşık.*

Nāle eyler bu Muhibbī bezm-i gāmda ney gibi / Kankı **bī-dil** bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*bī-dil,*]

Nāz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgānna / Kangı **bī-dil** top idüp başını gāltān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*bī-dil,*]

Nāvek-i gāmzeñ niçe **bī-dilleri** itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*bī-dilleri, -ler, -i*]

bī-duhān ola: *Dumansız olmak.*

Ruñuñ t̄abında iy meh-rū dutışur ser-te-ser ‘ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bī-duhān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*bī-duhān ola, -a*]

bī-duhān olmaz: *Dumansız olmak.*

O şem‘ūñ devr-i h̄attını görüp āh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘ākildür ki olmaz bī-duhān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*bī-duhān olmaz, -maz*]

bī-emān: *Aman vermeyen, amansız, zalim.*

İy Muhibbī **bī-emāndur** öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile t̄iğ-i çeşmin zāğlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*bī-emāndur, -dur*]

bī-gām: *Dertsiz, kedersiz, kaygısız.*

Bezm-i gāmda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden şöhet-i h̄aş eyledük **bī-gāmlaruz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*bī-gāmlaruz, -lar, -uz*]

‘Ālemi bir h̄abbeye satduk irüp bir ‘āleme / Şükr idüp Hakk’a anuñçün dāyimā **bī-gāmlaruz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*bī-gāmlaruz, -lar, -uz*]

bī-ġam olduġı: *Dertsiz, sıkıntısız olmak, mesut olmak.*

Âh it Muhibbî her dem kim gördi yâr[1] maħrem / ‘Âşık olur mı **bī-ġam olduġı** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*bī-ġam olduġı, -duġ, -ı*]

bī-ġam olmaz: *Dertsiz, sıkıntısız olmak, mesut olmak.*

Cihân içinde âdem **bī-ġam olmaz** / Meger hayvân ola ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*bī-ġam olmaz, -maz*]

bī-ġam olmaz: *Dertsiz, sıkıntısız olmak, mesut olmak.*

Göñül cânân yüzinsüz hürrem olmaz / Döker gözyaşını ol **bī-ġam olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [*bī-ġam olmaz, -maz*]

bīġâne: *Yabancı, âşinâ olmayan.*

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña **bīġâneler** maħrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*bīġâneler, -ler*]

‘İşkuñ-ıla cân u dil dîvânedür / Anuñ-ıçun halk-ıla **bīġânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*bīġânedür, -dür*]

Geldi ‘işkuñ sîneme ġitmek gerekdür şabr u hüş / Âşinâ cem‘inde çün lâyıġ degül **bīġâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*bīġâneler, -ler*]

Bīġâne gibi bakma bugün iy perî-şıfat / Rüz-ı ezelde çünki saña âşinâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*bīġâne,]*

Bīġâne sanup eyleme red bu Muhibbî‘yi / Bilmez misin ki ‘işkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*bīġâne,]*

bī-h‘âb ola: *Uykusuz olmak, uykusuz kalmak.*

Fırkatıyla her ġice tañ mı ola bī-h‘âb göz / La‘l-i nâbuñ yādına her dem olur hün-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*bī-h‘âb ola, -a*]

bī-h‘âb olıcak: *Uykusuz olmak, uykusuz kalmak.*

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb iniler / Olıcak bir kişinüñ gözleri bī-h‘âb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*bī-h‘âb olıcak, -ıcak*]

bī-haber: *Habersiz.*

Bâde içse ġayrılar ben içerem hün-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildâr benden **bī-haber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*bī-haber,]*

Ekserî ‘âşıklarauñ tâ şubħa dek bī-dâr olur / Kim ki ‘ışkdan **bī-haberdür** ol yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*bī-haberdür, -dür*]

bī-had: Sayısız, sınırsız, hesapsız, pek çok.

Kim bilem dir hāl-i Mecnūn'ı baña sorsun baña / Vādi-i ğamda anuñla itmişem **bī-had** sefer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*bī-had,]*

Güzeller gerçi **bī-haddür** cefā vü cevre mâyiller / Eger yolında cān virseñ senüñle biri yār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*bī-haddür, -dür]*

bī-had olduğun: Hadsiz hudutsuz olmak // pek çok, sayısız olmak.

Dilberüñ ağyārı **bī-had olduğun** 'ayb eyleme / Bu cihān bāğında hīç bir gül biter mi hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*bī-had olduğun, -dug, -i, -n]*

bi-hamdillāh: Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.

Gözüm yaşın revān itdüm benüm bir serv-i dālum var / **Bi-hamdillāh** ki 'ışkıyla yine bir özge hālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*bi-hamdillāh,]*

bi-hamdi'llāh: Allah'a şükür olsun, Allah'ın yardımıyla.

Bi-hamdi'llāh kamer tal'at yine bir māhumuz vardır / Anuñcün göge peyveste sehergeh āhumuz vardır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*bi-hamdi'llāh,]*

Bi-hamdi'llāh muḥabbet hānesinde / Ğamuñdan ğayrı kimse mahrem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*bi-hamdi'llāh,]*

bihter: En iyi, daha iyi, pek iyi.

İtdi pāyuña Muḥibbī cān nişār / İtmege kādır degül **bihter** 'ivaż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*bihter,]*

bī-ihtiyār olur: Aklı, iradesi kontrolünden çıkmak II kendinden geçmek.

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zār zār olur / Kalmaz kararı şevk-ile **bī-ihtiyār olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 1*). [*bī-ihtiyār olur, -ur]*

bī-īmān: İmansız, imanı olmayan.

Muşhaf-ı hüsün görüp her kim çevürse yüzini / İy Muḥibbī bil anı āhirde **bī-īmān** kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*bī-īmān,]*

bī-karār: Kararsız, huzursuz, tedirgin.

Hicrān şebinde gerçi gönül bī-karār olur / Cānā senüñ-ile kul dili **bī-karāradur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*bī-karāradur, -adur]*

bī-karār oldı: Kararsız ve huzursuz olmak.

Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bī-ķarār / İñleyüp tā şubh olunca aqlaram ben zār u zār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*bī-ķarār oldı, -dı*]

bī-ķarār olur: *Kararsız ve huzursuz olmak.*

Hicrān şebinde gerçi gōñül **bī-ķarār olur** / Cānā senūñ-ile kul dili bī-ķarāradur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*bī-ķarār olur, -ur*]

bī-ķes: *Kimsesiz, zavallı, yalnız.*

Bī-ķes Muhibbī derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aḥvālūmi sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*bī-ķes,]*

bīkr-i fikrinden: *Düşünce yeniliği (özgünlüğü).*

Bīkr-i fikrinden Muhibbī iḥtirā' itse ğazel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*bīkr-i fikrinden, -i, -n, -den*]

bil: *Vücudun orta yeri, bel.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne aña yok dinür ne ḥod **bilī** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*bilī, -i*]

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbī / İşitdūñ mi anuñ sen hiç **bilī** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*bilī, -i*]

Gerçi nokta lebūñe kıl didi 'uşşāk **bilūñe** / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*bilūñe, -üñ, -e*]

Bilūñ-ile agzuñuñ vaşfında 'āciz ḥāmeler / Sırr-ı ğaybı bilmede kâşır-durur 'allāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*bilūñ-ile, -üñ, --ile*]

Dehenūñ fikri-y-ile ince **bilūñ** zīkri-y-ile / 'Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*bilūñ, -üñ*]

Noḫtadur agzı didük kıldur **bilī** fehmi eyledük / Dürbīn olsa Muhibbī tañ mıdur idrākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*bilī, -i*]

bil: *Bilmek / Cevap vermek.*

Ḳays'a sordum dün gece 'ışkuñ rumūzın **bilmedi** / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferḥād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*bilmedi, -me, -dı*]

bil: *Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. // İdrak etmek, kavramak, anlamak, farkına varmak. // (Olumsuz haliyle) Bilmezlikten gelmek.*

Şeḥerden ğülşene bülbül varur ğül kārını **bilmez** / Ne deñlü eylese nāle ğüler ğül zārını **bilmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]

Şeḥerden ğülşene bülbül varur ğül kārını **bilmez** / Ne deñlü eylese nāle ğüler ğül zārını **bilmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]

Güneş yüzine dildârûn muqâbil olmak istermiş / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

Gözi bîmâridur her dem Muhibbî'yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bilmez, -mez*]

bil: Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak II idrak etmek, anlamak, kavramak.

Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını hasret-ile / Sen **bilürsin** anı iy bâr-ı Hüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Hağ **bilür** kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Kim **bilem** dir hâl-i Mecnûn'ı baña sorsun baña / Vâdi-i gâmda anuñla itmişem bî-had sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*bilem, -em*]

Kim nazardan döstüm gelmez **bilürsin** aña zar / Gel nazâr kıl sun Muhibbî ko cemâlûñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / **Bildüm** ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*bildüm, -dü, -m*]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*bilmem, -mem*]

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / **Bilmez** misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin içen **bilür** kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

Olmayınca kimsede 'ışkdan eşer / **Bil** ki hayvândur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*bil,]*

Bilsem eşküm n' için itmez gönline yârûñ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*bilsem, -se, -m*]

'Aceb **bilsem** gül-i ra'nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hayâsuz 'ârı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*bilsem, -se, -m*]

Cânımı çün aldı gâmzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı **bilsem** ki dağı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*bilsem, -sem*]

'İşk âteşine yandugumu ancak o **bilür** / 'İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Bu gönül zaħmına merhem urayım dime tabîb / Ne **bilürsin** kim anuñ derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*bilürsin, -ürsin*]

Bilsem cefâ kitâbını kimden okur 'aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*bilsem, -sem*]

Hâlûni **bilmez** Muhibbî dilberûñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sindе var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*bilmez, -mez*]

- Gâret iden gönîlini kimdür Muhibbî'nün didüm / Çünkü **bilmezsın** didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*bilmezsın, -mezsın*]
- Bilmedüm zülfün midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaşd eyleyen gamzeñ midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*bilmedüm, -medüm*]
- Ruĥları üzre görinen ĥaĥ degül itme gümân / **Bil** muĥakkaĥ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*bil,]*
- Zülfi zencîrini takdum gönümün gerdânına / **Bildüm** âĥir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*bildüm, -düm*]
- Bülbül şadâsı güş idüben gülşene varur / Her kim ki **bile** kuş dilini zû-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*bile, -e*]
- Ėam şebinde cân u dil sanmañ ki bir dem ĥâb ider / Gözlerüm yaşı cihânı **bil** ki ĥarĥ-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*bil,]*
- Muşĥaf-ı ĥüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî **bil** anı âĥirde bî-îmân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*bil,]*
- Bilmez Muhibbî sînede dâĥ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]
- Ėam meclisinde zârîlgum inleyen **bilür** / Ney gibi niçe inledüğüm diñleyen **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]
- Ėam meclisinde zârîlgum inleyen **bilür** / Ney gibi niçe inledüğüm diñleyen **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]
- Cân u dil ile şem'-i ruĥ-ı yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga dil bağlayan **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]
- 'İşkuñ rumûzı neydüğini zâhid añlamaz / Kuş dilidir bu yine bunu söyleyen **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]
- Vaşlı metâ'ı girmez ele çün ĥayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]
- Bilmez Muhibbî sînede dâĥ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan **bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*bilür, -ür*]
- Yeîmâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular aña **bilsem** nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*bilsem, -se, -m*]
- Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / Çün **bilürsin** gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
- İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül / Tâlib-i didâr olan **bilür** ki didâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*bilür, -ür*]
- İy müderris **bil** ĥaĥ'un baĥşâyışidür fenn-i 'ışĥ / Kesb ile girmez ele ne ĥod kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*bil,]*
- Döne döne yanmayan **bilmez** nedür aĥvâl-i 'ışĥ / İy Muhibbî ĥâlünü baĥrı kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*bilmez, -mez*]

Meygede ādābımı şüfī ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergühñ ‘ālī-cenābīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*bilür, -ür*]

Döne döne yanmayan bilmez nedür aḥvāl-i ‘ışk / İy Muhibbī ḥālūñi baḡrı kebābīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*bilür, -ür*]

İy müderris bil Ḥak’uñ baḥşāyişdür fenn-i ‘ışk / Kesb ile girmez ele ne ḥod kitābīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı müdde‘ī / Dūzaḥuñ aḥvālını ancak ‘azābīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]

Bezm-i ḡamda iñleyüp nālīşler itsem tā seḡer / Ḥālüm añlar nāylar derdüm rebābīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Niçe yıldur baḡr-i ‘ışk içre şināverdür göñül / Sanma ancak suda yüzmek murḡābīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*bilür, -ür*]

Gelmeyüp nuḡka mü‘ezzin **bil** ki kāmetsden kalur / Cāmi‘-i ḥüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*bil,]*

Kim ki **bildiye** ḥaḡīḡī ‘ışkı olsun ol feraḡ / Kim mecāzīde kalur āḡir nedāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*bildiye, -di, -y, -se*]

Sāḡī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getir / **Bilmez** misin ki lezzet-i dünyāyı nevdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*bilmez, -mez*]

Gülşen içre her varaḡ geh zerd ü ḡāḡī al olur / Ehl-i ḡāl olan **bilür** anı ḡazāna dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]

Gözün çün kanımı dökdi **bilürsin** iy kemān ebrū / Meşel şayyād olan dırlar şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şarāb-ı ḡüb için zāhid / Şarāb içmek güzel sevmek velī **bilmez** zaraḡetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

İy Muhibbī jeng-i ḡam tutdı göñül mir’ātını / Mül midür **bilsem** cilāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*bilsem, -se, -m*]

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḡbete rāḡib / Ne zāhid **bildi** ne rāhib benüm özge me’ālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*bildi, -di*]

Bilmezsin seḡḡār çeşmi siḡri kimden öğrenür / Zülfinūñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*bilmezsin, -mez, -in*]

Zāhidā sanma rumüz-ı ‘ışkı ḡāmīler **bilür** / Bādenūñ zevḡ u şafāsını müdāmīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]

Zāhidā sanma rumüz-ı ‘ışkı ḡāmīler **bilür** / Bādenūñ zevḡ u şafāsını müdāmīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*bilür, -ür*]

Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / ḡāret ü yaḡma tārīkını ḡarāmīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

Zülfüñe irsem tavāf olurdı ḡüsnūñ Ka‘besi / Ka‘be’ye varmak tārīkın çünki şāmīler **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd ‘izz ü nâz olur / Gel benim çok sevdiğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*bilmezem, -mez, -em*]

Öldürür her dem Muhibbî’yi anuñçün ol habîb / **Bildi** yazılmaz günâhı kim dağı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*bildi, -di*]

Bilün-ile agzuñuñ vaşında ‘âciz hâmeler / Sırr-ı ğaybı **bilmede** kâşır-durur ‘allâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*bilmede, -me, -de*]

Beni bu püte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy sîm-ten **bilmek** dilersen sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*bilmek, -mek*]

Mağabbet ehli devrândan neler çekdiğini bir bir / Murâduñ var-ısa **bilmek** bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*bilmek, -mek*]

Dil diler dâyim Muhibbî’den gözi mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] **bilürsüz** kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*bilürsüz, -ür, -süz*]

Göñlümi şeb-rü diyü zülfi[i] şebinde bend ider / Kaşdıñı **bildüm** anuñ zülfinde âhîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*bildüm, -dü, -m*]

Gül ü mül şöhetin fevt itme sâkî / **Bilürsin** kim bahârûñ sür‘ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / **Bilmedüm** sihr-ile her târını kılmış ol mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

(ن) Nün olalıdan kâmetüm iy döst benim / Beni hicrûñ yakısdur **bilürem** âhîr-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*bilürem, -ür, -em*]

Tutdı Muhibbî dehrî eş‘âr-ı dil-pesendün / Senün gibi suhen-ver **bildüm** cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*bildüm, -dü, -m*]

Zülfine dil vireli toldı hevâ-y-ıla dimâğ / Elümüz irmez aña bir kurı sevdâ **bilürüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*bilürüz, -ür, -üz*]

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül hânesini / Bulnur anı yıkuk çün Ebü Derdâ **bilürüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*bilürüz, -ür, -üz*]

Kâmet itdün gözlerün ‘uşşâka çün oldı imâm / Gerçi uydum **bilmedüm** geçdi namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstüm ‘ışkuñ yolında **bil** senün şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*bil,]*

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / Çün kerîm olan **bilürsin** zulm-ı mihmân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Mu‘anber zülfüñün cânâ kemendi / Neden **bilsem** bu ben şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*bilsem, -se, -m*]

Muhibbî’yi dişün fikri yine deryâya garķ itdi / Sirişkinden ‘aķık olur olıcak **bil** Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*bil,]*

Haķ’uñ emriyle ‘İsî’yi vücûda / Getürmez her nisâ **bil** Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*bil,]*

Her ne dirse haqquma uyma raķībūñ sözine / **Bilürem** kim ol seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*bilürem, -ür, -em*]

Bilmedüm bađrı Muhibbî dilberūñ āhen midür / Raħm idüp kılmaz nazār itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

‘Aceb **bilsem** n’içün cānān görünmez / Sitāremde meh-i tābān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*bilsem, -se, -m*]

Nāşih sözüñi **bildüm** cümlesi kamu nesīh / Naķd isteyüben göñlüm efsāne kağul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*bildüm, -dü, -m*]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün **bilürsin** bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Nār-ı firķatdür bugün **bildüm** çü düzaħdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökme seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*bildüm, -dü, -m*]

Māhi gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola **bilsem** saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*bilsem, -se, -m*]

Menzilin gür oldugını ‘ākıbet her kim **bilür** / Efser-i Ėusrev’le ol taħt-ı Nerīmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*bilür, -ür*]

Dehānyla miyānından Ėaber dār olmadı kimse / Göñül Ėayretde kalmışdur yog-ıla varını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*bilmez, -mez*]

Şafā bilübeni Mañşür özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol ezal dārı dimeñ siz dārını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*bilmez, -mez*]

Viren bāzār-ı ‘ışķ içre alan cān naķdini derdi / Ėaķıķatde odur ‘āşıķ dimeñ bāzārını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar Ėālī kişi Ėöd yarını **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*bilmez, -mez*]

Şafā **bilübeni** Mañşür özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol ezal dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*bilübeni, -übeni*]

Şafā bilübeni Mañşür özine sırrı fāş itdi / **Bilürken** ol ezal dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*bilürken, -ür, -ken*]

Sevdügüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimeķ / Bu ķadar **bilmek** yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*bilmek, -mek*]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefā vü nāz / Velī bir mü ķadar **bilmez** bu ‘ālemde vefā herģiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

Ser-i zülfinde her bir mü **bilür** yüz biñ cefā vü nāz / Velī bir mü ķadar bilmez bu ‘ālemde vefā herģiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*bilür, -ür*]

İlāhī her zamān artur anuñ mihrini göñlümde / **Bilürem** eylemez gerçi anı terk-i cefā herģiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*bilürem, -ür, -em*]

Gülmedi ‘ālemde bir gün bu dil-i Ėamnākümüz / **Bilmezüz** ne gösterür daħı ‘aceb eflākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*bilmezüz, -mez, -üz*]

- Seni küh-ile kimse **bilmek** olmaz / Ne deñlü diğkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[bilmek, -mek]
- ‘Înâyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse **bilmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[bilmek, -mek]
- Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña **bilmemek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*).
[bilmemek, -me, -mek]
- Yüzümü gösterem dir âhir itmez / Muqarrer **bildüm** anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*).
[bildüm, -dü, -m]
- Her vişâlûñ çünkü **bildük** âhiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [bildük, -dü, -k]
- Anı sevmek cân-ıla **bildüm** günâh imiş baña / Her gün artar bu günâhumdur ki yârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [bildüm, -dü, -m]
- Vefâmı ‘ışkı yolında İlâhî besbeter eyle / **Bilürem** itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [bilürem, -ür, -em]
- Virmiş iken büsesin cân nağdine / N’oldı **bilmem** döndi ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*).
[bilmem, -me, -m]
- Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / Zülfine **bilsem** neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*).
[bilsem, -se, -m]
- Küh-ı gâmda kalmışamdur rûz u şeb âh eylerem / **Bilmezem** kim n’olsar hâlüm benüm dildârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [bilmezem, -mez, -em]
- Va’de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fırîb / Bâda mı virdi ‘aceb kim **bilmezem** peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [bilmezem, -mez, -em]
- Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün **bilürsin** tolisar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [bilürsin, -ür, -sin]
- Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı **bilmez** ‘aceb bu ki göz-i ‘aşığda h’âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [bilmez, -mez]
- Kimse **bilmezdi** Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / Zâhir eyler ‘âleme bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [bilmezdi, -mez, -di]
- Görinen başum degül **bil** ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar bñaridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [bil,]
- Bu cihândan geçübün **bil** ki bile cânândan / Bu ‘acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [bil,]
- ‘Āşıkuz ‘âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / Okusun **bilsün** Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [bilsün, -sün]
- Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünkü **bilürsin** bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [bilürsin, -ür, -sin]
- Benüm bu derdümi derde giriftâr olmayan **bilmez** / Derünü âteş-i ‘ışka yanup nâr olmayan **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [bilmez, -mez]

Benüm bu derdümi derde giriftār olmayan **bilmez** / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*bilmez, -mez*]

Bu göflüm hānesin ykduñ yine ma‘mür iden sensin / Binā aḥvālını dirler ki mi‘mār olmayan **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*bilmez, -mez*]

Gözünden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür ḥasta aḥvālin ki bīmār olmayan **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*bilmez, -mez*]

Muhibbî evvell[i] ‘ışkuñ egerçi görünür āsān / Velī gāyet soñı müşkil giriftār olmayan **bilmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

Meygede ādābımı mest ü ḥarāb olan **bilür** / Gözlerüz meyḥāne ḳadrin rind ü ḳallāş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan **bilür** / Ḳıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*bilür, -ür*]

Her vişālūñ āḥirin **bildük** hemān hicrān imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*bildük, -dü, -k*]

Giceler tā şubḥ olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kār-ı ‘ışk āsān mı sanduñ **bilmedüñ** iy bu’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*bilmedüñ, -me, -dü, -ñ*]

Murg-ı dil pervāz urup āḥir irişdi kūyuña / Şimdi **bildüm** kim murādı kūyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*bildüm, -dü, -m*]

Ġamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Āşığı öldürmenüñ **bildüm** şevābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*bildüm, -dü, -m*]

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı göñlüme / Anı izḥār eyledi **bildüm** o da aḡyār-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*bildüm, -dü, -m*]

Eyleyen dehrı mu‘aṭtar bilmedük ne bü imiş / Soñradan **bildük** anı ol müşg-bü gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*bildük, -dü, -k*]

Eyleyen dehrı mu‘aṭtar **bilmedük** ne bü imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*bilmedük, -me, -dü, -k*]

Gözlerüm yaşı umardum kūyuña vire geçit / **Bilmedüm** başumdan aşdı ol ḥo bir deryā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem **bilüñüz** ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*bilüñüz, -üñüz*]

Gün yüzini yaluñuz vardum temāşā itmege / **Bilmedüm** sāyem gibi ardumca nāşī var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin sen ṭarīḳ-i Ḥaḳ’da **bil** hergiz ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*bil,]*

Saldı dil fülkin Muhibbî rüzigār-ı āh-ıla / **Bilmedi** emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*bilmedi, -me, -di*]

Zülfüñe bu dil āḥ senüñ mübtelā imiş / **Bildüm** ki benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*bildüm, -dü, -m*]

Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî'yi / **Bilmez** misin ki 'ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

İstedüm dîvâne gönlüm hâlini **bilmek** yine / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*bilmek, -mek*]

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çäk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*bilmek, -mek*]

Niçe dil **bil** ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev taze tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*bil,]*

Bilmez iken hırmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra **bildüm** bād-ı āhumdan anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*bildüm, -dü, -m*]

Bilmez iken hırmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*bilmez, -mez*]

O şem'ün devr-i hıttını görüp āh eyleme iy dil / **Bilür** her kim ki 'ākildür ki olmaz bî-duhān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*bilür, -ür*]

Beni cānā iñen yakma sakın bu āh-ı süzāndan / Amānsuzdur amān virmez **bilürsin** bî-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

Āh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ āteşi / Odlara yakan 'āşığı **bildüm** hevā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*bildüm, -dü, -m*]

'İşk-ıla Kays' uñ egerçi **bilselerdi** hâlini / Aña mecnün dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*bilselerdi, -se, -ler, -di*]

Sihr fennin fitne 'ılmin **bilmese** ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*bilmese, -me, -se*]

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velî / Şimdi **bildüm** āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*bildüm, -dü, -m*]

'Āşık olmak dōstlar 'ālemde müşkil kār imiş / **Bilmeyen** bilsün ki 'ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*bilmeyen, -me, -y, -en*]

'Āşık olmak dōstlar 'ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen **bilsün** ki 'ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*bilsün, -sün*]

Ğamzesi tūrinsüz olmazsın nigāruñ bir nefes / **Bil** sa'ādetdür sen anı sîneden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*bil,]*

Bahr-ı eşküm içre saldı **bilmedin** dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı 'ışka aña ne mümkin hālās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*bilmedin, -medin*]

Gāh nāz u gāh 'işve gāh hışm u geh 'itāb / Cümleden **bildüm** ki cānā kıtlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*bildüm, -dü, -m*]

İy Muhibbî yār cevri 'ılmin be-ġāyet hoş bilür / Lık fenn-i mihrî **bilmez** okısa eyler ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*bilmez, -mez*]

bil: Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek II öyle olduğuna inanmak, sanmak, zannetmek II kabul etmek, addetmek, saymak.

Bu hasta dil ki derdünü cānā devā **bilür** / Her ne kadar ki cevri kılsañ vefā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1). [bilür, -ür]

Bu hasta dil ki derdünü cānā devā **bilür** / Her ne kadar ki cevri kılsañ vefā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1). [bilür, -ür]

Timār-ı gâmda cem' kılup naqd-i eşki dil / Ğam hâşılıñı kendüye bād-ı hevā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2). [bilür, -ür]

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hâk-i derin getür ki gözüm tütüyā **bilür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3). [bilür, -ür]

Hüsni-ile iy saçı sünbül seni Leylā **bilürüz** / Dil-i Mecnün'ı dañı karşıña şeyda **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

Hüsni-ile iy saçı sünbül seni Leylā **bilürüz** / Dil-i Mecnün'ı dañı karşıña şeyda **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden ednā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2). [bilürüz, -ür, -üz]

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrini ğark / Tañ degül cüş idicek bir ucu deryā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3). [bilürüz, -ür, -üz]

Tutaruz sāğarı elde gül-i hamrā yirine / Şişeler kulkulını bülbül-i güyā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5). [bilürüz, -ür, -üz]

Gitdi Mecnün didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uhrā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7). [bilürüz, -ür, -üz]

Derdünü dermān **bilür** cevriñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun hasta dil derdine dermān eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5). [bilür, -ür]

Sidreden kâmetüñi biz dañı bālā **bilürüz** / Gülşen-i hüsünü de ravzā'dan a'lā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

Sidreden kâmetüñi biz dañı bālā **bilürüz** / Gülşen-i hüsünü de ravzā'dan a'lā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1). [bilürüz, -ür, -üz]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2). [bilürüz, -ür, -üz]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yār didi / Seni dîvâne-şifāt vālih ü şeydā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3). [bilürüz, -ür, -üz]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bād-ı āh-ıla muhālif anı deryā **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [bilürüz, -ür, -üz]

Ğamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına 'İsī **bilürüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5). [bilürüz, -ür, -üz]

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma kim yüz döndürem / Derdün-ile ğuşşāñı şādī **bilüp** hurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [bilüp, -üp]

bil bağladu: Hazırlanmak, azmetmek.

(ت) Temāšā ideliden kıadd-i dil-cūnı ŧehā / Hıdmete bağladı bil karŧuŧa el tutdı ınār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1205, Beyit 3). [bil bağladı, -dı]

Bağrını yir yir delüp feryāda çün **bil bağladı** / İŧidelden dōstlarını nāle vü efġānumuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1283, Beyit 2). [bil bağladı, -dı]

bildüġin iŧler: Kim ne derse desin bildiġi, istediġi gibi davranmak.

Dil virme didüm zülfine gel pendümi ġüŧ it / Dıvāne ġōñül söz mi tutar **bildüġin iŧler** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1139, Beyit 3). [bildüġin iŧler, -r]

bile: 1. Dahi, de. 2. birlikte, beraber 3. Üstelik, de bağlacı.

Vādi-i ‘ıŧka Muhıbbı bu ġōñül düŧdi yine / Dimezem ġamdan ulu **bile** saŧa zāde ġetür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1014, Beyit 5). [bile,]

ŧeb-i hicr içre kaçan bu dil-i maġzün iniler / **Bile** yanup tutuŧup derd-ile ġerdün iniler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1019, Beyit 1). [bile,]

Bir ġözi āhü bu ġōñlümi alup oldı revān / Cān **bile** ġitdi didüm ben aŧa yāhü begler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1091, Beyit 2). [bile,]

Çoklar yaŧasun raġm kırup yaŧuma her bār / Aglar **bile** yanumca benüm dıde-i ħünbār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1163, Beyit 1). [bile,]

ġözüm yaŧı **bile** ġitdi ġidüp ol Yūsuf-ı Mıŧrı / Bu dil Ya‘ķüb’ı ħüzn içre kalur sanmaŧ ħazın olmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1238, Beyit 2). [bile,]

Cān virüp ġer büse alduŧsa dime virdüm bahā / Dü cihānı **bile** virseŧ aŧa erzāndur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1271, Beyit 9). [bile,]

Bu cihāndan ġeüben bil ki **bile** cānāndan / Bu ‘acebdür ki ġōñül zülf-i dü-tādan ġeemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1345, Beyit 2). [bile,]

Oldum za‘ıf derdün-ile iy taġıb-i dil / Bir üstüh‘ān kaldı **bile** bir deri yitiŧ (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1419, Beyit 4). [bile,]

bi‘l-ġaraż: Gereemez, istemez, lazım deġil.

La‘l-i dilberdür bugün ‘ālemde cevherden ġaraż / Zıra ol maķŧüd-ı dildür ġayr-ı ġevher **bi‘l-ġaraż** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1489, Beyit 1). [bi‘l-ġaraż,]

billāh: “Allah için, Allah ħakkı için” anlamında bir yemin sözü.

Nıġārā sanma ‘ıŧk içre Muhıbbı terk-i ser kılmaz / Yoluŧda öldüġüm **billāh** reh-i ‘ıŧkuŧda ŧadıķdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1138, Beyit 6). [billāh,]

billāhi: “Allah için, Allah ħakkı için” anlamında bir yemin sözü.

İy ecel **billāhi** ŧabr it gelme bu dil mülkine / Ol perı-rünüŧ ħayāli anda miħmāndur henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1271, Beyit 8). [billāhi,]

Döştlar ben ölmedin **billāhi** tedbīr eyleñüz / ‘İşğ içinde hālūmi ol yāra taqrīr eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*billāhi,]*

bilü: *İdrak, şuur, bilgi.*

Dehenūñ fikri-y-ile ince bilūñ zikri-y-ile / ‘Aklumuz teng olup kalmadı hergiz **bilümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*bilümüz, -müz]*

bilür: *İşine gelmek, uygun bulmak.*

Gözi bīmārıdır her dem Muhibbī’yi iden tīmār / **Bilür** bīmār kılmasın neden tīmārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bilür,]*

bilür: *Bilen.*

Bilsem ceḫā kitābını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihānda sencileyin yok ceḫā **bilür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*bilür,]*

bīm kılmaz: *Korkmak, ürkmek, çekinmek.*

Ger öldürseñ beni cān **bīm kılmaz** / Olur mı dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*bīm kılmaz, -maz]*

bīmār: *Hasta, dertli.*

Buluram sıhhat kaçan hüsnūñ temāşā eylesem / Açılır göñli gözi kılca kaçan **bīmār** seyr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 4*). [*bīmār,]*

Bir bencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / Zārılık ider derd-ile **bīmār** kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*bīmār,]*

Bir bencileyin hicrūñ-ile ḫasta dil olmuş / Bī-çäre yatur derd-ile **bīmār** kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*bīmār,]*

Derd-i dil hālını ‘arz eyleme bī-derd olana / Saglar añlayımaz anı ki **bīmār** çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*bīmār,]*

Kapuñ dārü’ş-şifā iy dil ṭabībi / Dem-ā-dem anda **bīmār** eksük olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*bīmār,]*

Gözi **bīmārıdır** her dem Muhibbī’yi iden tīmār / Bilür bīmār kılmasın neden tīmārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bīmārıdır, -ı, -dur]*

Bir sencileyin var mı ṭabīb-i dil ü cān āh / Bir bencileyin derd-ile **bīmār** ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*bīmār,]*

La’l-i nābuñ dileye ḫasta göñül eyleme ‘ayb / Var mı **bīmār** kim ol itmeye tīmāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*bīmār,]*

Sineye gelse ḫayāl-i çeşmi āh itme dilā / Kankı evde kim ola **bīmār** olmaz anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*bīmār,]*

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânedede **bîmâr** ola itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*bîmâr,]*

Şâm-ı hicründe Muhibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdır **bîmâr** kim ol itmeye şîhât heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*bîmâr,]*

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hâlini / Dil tabîbî gördi itdi derdini **bîmâr** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*bîmâr,]*

bîmâr eylemez: *Hasta etmek II dertlendirmek.*

Dem mi var cevri ü cefâ zülf-i sitemkâr eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm **bîmâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*bîmâr eylemez, -mez]*

bîmâr iderse: *Hasta etmek II dertlendirmek.*

Ėam degüldür gözleri **bîmâr iderse** gönlümü / Leblerinden bir cevâb alsam bu cânım em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*bîmâr iderse, -er, -se]*

bîmâr kulmasın: *Hasta etmek II dertlendirmek.*

Gözi bîmârdur her dem Muhibbî’yi iden tîmâr / Bilür **bîmâr kulmasın** neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*bîmâr kulmasın, -ma, -sı, -n]*

bîmâr olmayan: *Hasta olmak, hastalanmak.*

Gözünden sor dil ü cânım niçe bîmâr-ı ‘ışk oldı / Meşeldür hasta ahvâlin ki **bîmâr olmayan** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*bîmâr olmayan, -ma, -y, -an]*

bîmâr-hâne: *1. Hastahâne, dârüşşifâ. 2. Akıl hastahânesi, tumarhâne.*

Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kûyı Muhibbî ‘aşka **bîmâr-hânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*bîmâr-hânedür, -dür]*

bîmâr-ı ‘ışk olana: *Aşk hastası olmak, aşk derdiyle dertlenmek, aşka düşmek.*

Hîç bir tabîb itmese dil-hâstesine em / **Bîmâr-ı ‘ışk olana** derdi devâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*bîmâr-ı ‘ışk olana, -an, -a]*

bîmâr-ı ‘ışk oldı: *Aşk hastası olmak, aşk derdiyle dertlenmek, aşka düşmek.*

Gözünden sor dil ü cânım niçe **bîmâr-ı ‘ışk oldı** / Meşeldür hasta ahvâlin ki bîmâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*bîmâr-ı ‘ışk oldı, -dı]*

bîmârı olmuşam: *Hasta ve perişan olmak.*

Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrûnuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*bîmârı olmuşam, -ı, -miş, -am]*

bīmār-ı zehr-i firqatüm: *Ayrılık zehrinin / derdinin hastası.*

Bīmār-ı zehr-i firqatüm yokdur ümīd-i sıhhatüm / Telh oldu ‘iyş ü ‘işretüm şīrīn dehānum kadamur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*bīmār-ı zehr-i firqatüm, -üm*]

bīm-i ‘ases: *Gece bekçisi korkusu.*

Vaktidür kim sākiyā devr eylesün la‘līn kadeh / Devr-i gül vaqt-i cevānī dilde yok **bīm-i ‘ases** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*bīm-i ‘ases,*]

bī-misl: *Emsalsiz, benzersiz.*

Ol ki **bī-misl** ü cismi çün cāndur / Rāstī ‘ışk ehline ol cāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*bī-misl,*]

biñ: *Binlerce, pek çok.*

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla **biñ** dillü-durur fitneleri var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*biñ,*]

Dilberün zülfinde baglu niçe **biñ** şeydāsı var / Ger niyāz itse olur nāz eyler istignāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*biñ,*]

Dün gice tā subh olunca niçe **biñ** pervānenün / Bāl ü perrin yanduran ol şem‘-i bī-pervāyī gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*biñ,*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevr-ile / Günde kapuñda senün **biñ** kan olursa çok mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*biñ,*]

Kemend-i zülfünün müşgīn teli var / Göñülden baglu anda **biñ** dili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*biñ,*]

Zülfini **biñ** cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz **biñ** cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*biñ,*]

Genç-i hūsnine Muhibbī sunma dil eyle hāzer / Görinen zülfi anuñ **biñ** başlu ejderhā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*biñ,*]

Biñ şīve ile nāz-ıla cānān gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*biñ,*]

Bir nazarla kırarım dir niçe **biñ** ‘āşıkımı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*biñ,*]

Günde **biñ** kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu göñülden güzelüm zāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*biñ,*]

Her kaçan kim ruhları üstinde zülfün tār ider / Her kılnda niçe **biñ** ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*biñ,*]

Nāz-ıla ben mübtelāsım günde **biñ** kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*biñ,*]

Aglayup zārılık ile eylesem yüz **biñ** niyāz / Yār nāzın arturur **biñ** dürlü istignā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*biñ,*]

- ‘Uşşāk kanın içmiş ğamzeñ işitdüm iy döst / **Biñ** kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [biñ,]
- Şād olurdu küyına varsam anuñ **biñ** cān-ıla / Men‘ ider şād olduğum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [biñ,]
- İtse **biñ** cevri ü cefā kılsa hezārān zulm u nāz / Rāziyuz ol şāh-ı ħüsnüñ bende-i fermāniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [biñ,]
- Bir büseye cān naqdin cānāne qabül itmez / Bir cān nedür virseñ **biñ** cāna qabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [biñ,]
- ‘Aşık oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına **biñ** zaħm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [biñ,]
- Gerçi kıldum her ğazelde niçe **biñ** sihr ü füsün / Ĥüblar ğüşına almaz lîk bu efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [biñ,]
- Gelür her şādınuñ ardınca **biñ** ğam / Cihānda ‘ākîl olan ğülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [biñ,]
- Niyāz itdüm varup didi ħabībüm / Senüñ var bir niyāzuñ bende **biñ** nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [biñ,]
- Ol ki ‘aşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefā / Cāna **biñ** zaħm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [biñ,]
- ‘Aşık oldur yār ger yagdursa şād seng-i cefā / Başa **biñ** zaħm irse hergiz āh u vāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [biñ,]
- İy Muhibbî ‘aşıkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe **biñ** yirden anuñ bağrında çıkdı baş ğöz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [biñ,]
- Yüzini görmege varsam nigāruñ / Niyāz itsem ider ol baña **biñ** nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [biñ,]
- Cennete ħavrā eger **biñ** nāz-ıla kılsa ħıram / Bir qadem ol serv-i nāzum ğibi reftār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [biñ,]
- Salınur her yaña **biñ** nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim serv-i sehī qadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [biñ,]
- İy Muhibbî ‘aşıkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe **biñ** yirden anuñ bağrında çıkdı baş ğöz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [biñ,]
- İşidürdüm mäh-rûlar bî-vefā olur velî / İy Muhibbî her ne dirlerse **biñ** anca var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [biñ,]
- Şol deñlü yagar seng-i cefā küyına varsam / Başum **biñ** eger olsa olur cümlesi ħaşħaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [biñ,]
- Çün qadem basduñ bu ‘ışka iy ğöñül merdāne bas / Günde **biñ** kerre ölüreseñ isteme olmak ħalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [biñ,]

biñ: (Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini san tāziyānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*binse, -se*]

biñ başlu: *Binlerce başı olan.*

Mümkin midür ki görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhi her yaña **biñ başlu** mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*biñ başlu,*]

biñ başlu ejder: *Bin tane başı olan efsanevi, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.*

Bilmezsin seh̄hār çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfinüñ her bir kılın **biñ başlu ejder** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*biñ başlu ejder,*]

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / Sanasın zencir-ile **biñ başlu ejder** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*biñ başlu ejder,*]

biñ biñ: *Binlerce, pek çok.*

Ne sebebendür didüm sīnemde **biñ biñ** yaralar / Didi gānzem oklarından irişen peykāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*biñ biñ,*]

Anuñ gibi benüm yok pādīşāhum / Benüm tek niçe **biñ biñ** kim kulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*biñ biñ,*]

Derdā dirġ dilber nālem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşihat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*biñ biñ,*]

biñ cān terk idem: *Canını terk etmek: (Bir şey uğruna) bin canı olsa da hepsinden vazgeçmek.*

Büseñ alsam cān virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*biñ cān terk idem, -e, -m-em*]

biñ dürlü: *Bin türlü, bin çeşit.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarġ / Bir nefesde saña **biñ dürlü** ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*biñ dürlü,*]

biñ kerre: *Bin defa, pek çok kez.*

Biñ kerre eger hālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu kadar hālī ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*biñ kerre,*]

biñ kez: *Bin kez, pek çok kere.*

Öldürürdi günde **biñ kez** bulsa ol hūnī beni / Ölmemeklik n’eyleyem Hāķ baña taķdīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*biñ kez,*]

Hicr elinden ölü-istem günde **biñ kez** rāzıyam / Bu Muhibbî hālīni tek itmeñüz aġyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*biñ kez,*]

biñ ola: Binlerce, pek çok olmak.

‘Älem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde **biñ ola** baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*biñ ola, -a*]

biñ päre kılur: Bin parça eylemek, paramparça, lime lime etmek, parçalara ayırmak.

Bagrumı gerçi ki **biñ päre kılur** tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla yine bir päre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*biñ päre kılur, -ur*]

binâ: Yapı, ev.

Bu gönülüm hânesin yıkduñ yine ma‘mür iden sensin / **Binâ** aḥvâlini dirler ki mi‘mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*binâ,]*

binâ gûş: Mehtap, mah // yasemin // yanak, yüz //.

Dirîgâ gitdi benden tākāt ü hüş / Görelden karşuda sîmîn **binâ gûş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*binâ gûş,]*

biñar: Pınar. // 1. Yerden kaynarak çıkan su, kaynarca 2. Bu suyun çıktığı yer, göze, memba.

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ **biñarı** / Üstinde düd-ı âhum yir yir seḥâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*biñarı, -ı*]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum **biñarîdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*biñarîdur, -ı, -dur*]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridur / İki ‘aynum kaynayup akar **biñarîdur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*biñarîdur, -ı, -dur*]

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün çeşmümi **biñar** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*biñar,]*

binâ-yı ‘ışkı: Aşk binası.

Cefâ sengiyle miḥnet toprağına / **Binâ-yı ‘ışkı** yapsañ muḥkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*binâ-yı ‘ışkı, -ı*]

binâ-yı sabr: Sabır binası.

Binâ-yı sabr u kaşr-ı ‘aql katı muḥkem-durur ammâ / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevâsından hemân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*binâ-yı sabr,]*

bî-nevâ: Sessiz sedasız (kimse)II zavallı, nasipsiz, mahrum kalmış.

Sevdâ-yı zülfi top başumda hevâ-durur / Deşt-i gam içre düşdi gönül **bî-nevâ-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*bî-nevâ-durur, --durur*]

Dil-ḥaste olup ‘ışka düşen **bī-nevālaruz** / Koyup devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*bī-nevālaruz, -lar, -uz*]

bī-pāvān: *Sonsuz, tükenmez.*

Tañ mdur sevḍā-yı zülfinden gönül olsa ḥarāb / Çünkü bu ḡam leşkeri sīnemde **bī-pāvān** kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*bī-pāvān,]*

bī-per ü bālem: *Kolsuz kanatsız.*

Cān u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ḡam / Varabilmem kūyuña çün **bī-per ü bālem** henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*bī-per ü bālem, -em*]

bī-pervā: *Çekinmeden, korkusuz bir biçimde.*

Baḥr-ı eşküm bād-ı āhumla telāṭumlar urur / Yürürüz içinde **bī-pervā** anuñ balıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*bī-pervā,]*

bī-pervā: *Korkusuz, çekincesi olmayan.*

‘İşk eri çokdur velī ‘āşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem‘e o **bī-pervāyı** gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*bī-pervāyı, -y, -ı*]

bī-pervā olur: *Korkusuz olmak.*

Çeşm-i cellāduñ eline tīg alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm ‘ışk ehli **bī-pervā olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*bī-pervā olur, -ur*]

bir: *Öyle bir.*

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebī‘ / Her diken tāze görindi olup izḥār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*bir,]*

‘Ālemi **bir** ḥabbeye satduk irüp **bir** ‘āleme / Şükr idüp Ḥaḳḳ’a anuñçün dāyimā bī-ḡamlaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*bir,]*

bir: *Bir, tek.*

Secdegāh-ı dil olaldan tāḳ-ı ebrū-yı nigār / Her yire baş egmezüz **birdür** bizüm miḥrābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*birdür, -dür*]

bir: *Bir kere, bir defa.*

Niçe gündür bu Muḥibbī hicrūñ-ile ḥastadır / **Bir** sora-gel dōstum cān virmesün tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*bir,]*

Bu Muḥibbī la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / **Bir** soragel ölür ise olmasun tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*bir,]*

bir: Başka, diğer, herhangi bir.

Âhü göziyle ya kaşı **bir** kaşa beñzemez / Yazan anuñ naqışını naqqâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [bir,]

Kirpük ucında her biri **bir** la‘l-pâredür / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [bir,]

Maṭbah-ı gamda Muhibbî giceler tâ şubha dek / Miḥnet ü derd ü belâdan ğayrı **bir** nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [bir,]

Añlayup ‘ışkuñ rumüzın didi **bir** hikmet-şinâs / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı **bir** ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [bir,]

Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşümi çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı **bir** ğayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [bir,]

bir: Aynı, benzer.

Ḥâl-i ‘âlem **bir** degüldür ğâh şādî ğâhi ğam / Bülbül anuñçün ğehî güyâ vü ğâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [bir,]

Rağbeti yokdur yanuñda **bir-durur** pîr ü cevân / Didi biz meh-rûlaruz şeyḥ-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [bir-durur, --durur]

Ne kadar feryâd iderse beñzemez feryâduma / Olamaz bu nâleme **bir** perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [bir,]

Beñzemezse şî‘rûme şî‘ri n’ola şâ‘irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim **bir** degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [bir,]

bir: Bir, sayı sıfatı II herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren sayı, belgisiz sıfat.

Bir saçı sünbül yüzi gül yarı gördüm bir nazar / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [bir,]

Maḥabbetden ola **bir** dil ki ḥâlî / O şehre beñzeye sultânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [bir,]

Aña beñzer **bir** perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı **bir** yir baḥr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [bir,]

Aña beñzer **bir** perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı **bir** yir baḥr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [bir,]

Adı var Mecnûn’uñ ammâ **bir** saçı leylî-veşüñ / Görmüşem derd ü belâ vü miḥnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [bir,]

Baña sor ‘ışkuñ rumüzın vireyim **bir** bir haber / Sorma Mecnûn’a ne bilsün **bir** kara câhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [bir,]

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık hemân **bir** dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem’e o bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [bir,]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / **Bir** baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [bir,]

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gāmzeñ ucıyla **bir** işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*bir,]*

Ol siyeh saçuñ ki müşg-i sārādur / **Bir** dükenmez başumda sevdādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*bir,]*

İñilerse bu Muhibbîyi ‘aceb eylemeñüz / Her kaçan **bir** kişinüñ bagrı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*bir,]*

Gözlerüm yaşı gibi akça kaçan āb iniler / Olıcak **bir** kişinüñ gözleri bî-h̄āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*bir,]*

Hāy u hū tañtanadan kalmadı **bir** zerre eşer / Şimdi **bir** çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*bir,]*

Hāy u hū tañtanadan kalmadı **bir** zerre eşer / Şimdi **bir** çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*bir,]*

Sakın aldanma rakīb-i rü-siyāhuñ kavline / **Bir** gūrāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*bir,]*

Bir serv-kaç lāle-ruḥ sım bedendür / Bülbüllerini inledici gönca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*bir,]*

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklü / **Bir** yār-ı perī-çehre vü mey āb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*bir,]*

Gerçi ma‘ānī cevheri **bir** gizlü genc olur / Likin Muhibbî ehline ol aşikāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*bir,]*

Hüsñüñ bahārına göre iy lāle-ruḥ senüñ / Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem **bir** numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*bir,]*

Ġam degüldür gözleri bīmār iderse göñlümi / Leblerinden **bir** cevāb alsam bu cānum em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*bir,]*

Gerçi **bir** āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*bir,]*

Şi‘r-i pür-süzum eger varsa ‘Acem iḳlīmine / Virmege **bir** harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*bir,]*

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini eydür / Dükenmez **bir** olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*bir,]*

Çarḥ tennūrına āhum **bir** harāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp mähī gibi biryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*bir,]*

Muhibbî sıdḳ-ılā ‘aşık irişdi rāh-ı maḳşūda / Riyā vü zerḳ-ıla zāhid hemān **bir** kuru lāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*bir,]*

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külāhın başına şeb-rev geyer **bir** şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*bir,]*

Gözüm yaşı ‘aceb midür benim her sū revān olsa / Ḥayāl-i ḳaddi bāğ-ı dilde **bir** serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*bir,]*

- Sen ʃarīk-ı ‘ışkı **bir** gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kāfir gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*bir,]*
- Tîr-i bārān atdılar her **bir** yañadan ğamzeler / Dil gibi sinemde **bir** muhkem hişarum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*bir,]*
- Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / **Bir** kadeh mey sundılar başdan hümārüm aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*bir,]*
- Hicrān şebinde hasta olupdur Muhibbî āh / **Bir** derdi var ki derdini ancak Hūdā bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*bir,]*
- Ġonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin **bir** oğrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*bir,]*
- Güiyā iki haddi **bir** cildde / Yazulu Gülsitān u Büstān’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*bir,]*
- Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın **bir** nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*bir,]*
- Yār daksun cevher-i nazmumı lāyık gūşına / Çün Muhibbî her sözüñ **bir** gevher-i nā-yābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*bir,]*
- İrdi **bir** hālete dil içdi lebi cür’asını / Ya’nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*bir,]*
- Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar tā āsümān / **Bir** kez sor iy nā-mihribān āh u fiġānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*bir,]*
- Eger yoluñda hāk olsam yüzüme **bir** kadem bassañ / Zihī devlet zihī ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*bir,]*
- Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahn-ı çemen / ‘İyş ü ‘işret vaqtidür it **bir** kenārı ihtiyār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*bir,]*
- Berre düşmiş sanmañuz Mecnūn **bir** dîvānedür / Gördi yok bŷy-ı vefā insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*bir,]*
- Sen şeh-i ‘ālī-cenābı kuçmaga **bir** el ile / Pul pul itdüm dāġlarla kolumı **bir** zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*bir,]*
- Sen şeh-i ‘ālī-cenābı kuçmaga **bir** el ile / Pul pul itdüm dāġlarla kolumı **bir** zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*bir,]*
- Dem olur rind-i hārābātī olan **bir** bādeye / Mŷlk-i efrīdŷn u tēc-ı Hŷsrev ü Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*bir,]*
- Felekden yŷcedŷr diler egerçi kaşruñ iy meh-rŷ / Elŷmde **bir** kemend-i āh çıkılır nerdŷbānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*bir,]*
- Salın iy serv-i āzādum saña mānend **bir** dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hŷsen eyle gŷzellik çŷnki fānīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*bir,]*
- Bir gözi āhŷ bu gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didŷm ben aña yāhŷ begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldŷriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*bir,]*

- Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem dağı / El urup n'eylersin iy dil yok yire **bir** zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [bir,]
- Bu Muhibbî şeh-i cihân iken / Şimdi **bir** hûba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [bir,]
- Döstlar âgâz u encâm-ı cihân **bir** nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [bir,]
- Cân nişâr itsem 'aceb mi sâkînuñ ayagina / **Bir** kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [bir,]
- 'İşkuñ yolında cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihânda bencileyin **bir** fedâyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [bir,]
- Cihânuñ kanda **bir** ra'nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [bir,]
- Kanda kim şîrîn-zebân **bir** dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [bir,]
- 'Âşık-ı dil-hasteler âh u figânın arturur / Her kaçan kim tâzece **bir** mâh-rû cânân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [bir,]
- Ġamzelerle öldürür kûyına varan 'âşıkı / **Bir** nefesle dirgürür 'İsî gibi güftârî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [bir,]
- Olup her **bir** çiçek **bir** hûba mânend / Aralarında nergis Ġamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [bir,]
- Eger olmasa câm-ı ergüvânı / Bu meclis cânsuz **bir** kuru tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [bir,]
- İy Muhibbî kim alur gül defterinden **bir** sabağ / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [bir,]
- 'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı 'ışka beñzemez **bir** kâr bu kâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [bir,]
- Bir serv-i nâzi sevdüm gün yüzi alını mehdür / Meh-pâreler içinde hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [bir,]
- Ġam hırmeninde cânâ **bir** cevce hâşılum yok / 'İşk âteşine yanmış dil anda **bir** giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [bir,]
- Ġam hırmeninde cânâ **bir** cevce hâşılum yok / 'İşk âteşine yanmış dil anda **bir** giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [bir,]
- Didi ânîde Muhibbî böyle **bir** rengin Ġazel / Tarz-ı şî'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [bir,]
- Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu'bet-bâz-ı çarğ / **Bir** nefesde saña biñ dürlü 'alâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [bir,]
- Bir Ġamze ile sîneñi çâk itdi Muhibbî / Kim tîğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [bir,]
- Var mı cihânda **bir** saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [bir,]

- İy Muhibbî cân göziyle bak bu 'âlem **bir** kafes / Her varak gūyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [bir,]
- Bir nazar kılmaz o meh-rû 'âşıkun zârın görür / **Bir** nefes olmaz cüdâ yanından agyârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [bir,]
- Şabr u 'akl u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / 'Işk **bir** hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [bir,]
- Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimün var / Bî-rahm u dil-figâr u sitemkâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [bir,]
- Bir sencileyin bezm-i belâ vü ğam içinde / Zârılık ider derd-ile bîmâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [bir,]
- Bir sencileyin hûsn gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [bir,]
- Bir sencileyin zülfî hevâsına tolaşmış / Âşüfte vü ser-keşte giriftâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [bir,]
- Bir sencileyin 'âşıkı ferdâya salar âh / Yüze gülici âl-ıla 'ayyâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [bir,]
- Bir sencileyin hicrûn-ile hasta dil olmuş / Bî-çâre yatur derd-ile bîmâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [bir,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer âh / Kim dirse dîstün ben dimezem var kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [bir,]
- Bir sencileyin şem' gibi odlara yanmış / Şem'-i ruhuñun şevkine iy yâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [bir,]
- Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme 'aceb dünyede bâzâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [bir,]
- Bir sencileyin sîne siper seng-i cefâya / Bu küh-ı maḥabbetde belâ yâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [bir,]
- Bir sencileyin gâh çelîpâ ide zülfîn / Geh göstere 'uşşâkına zünnâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [bir,]
- Bir sencileyin zülfî hevâsıyla Muhibbî / Dildâde vü âvâre siyehkâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [bir,]
- Devr-i gül **bir** haftadur bülbül zamâni tîz geçer / 'Âlemün 'ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [bir,]
- Bister-i hâkîde gördüm **bir** gedâ 'üryân uyur / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [bir,]
- İy ğubâr-ı haṭ şü deñlü yidüm esrâr-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki **bir** hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [bir,]
- Bi-ḥamdî'llâh kamer tal'at yine **bir** mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seḥergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [bir,]

Şāh-ı ‘ışkam **bir** kadeh mey başuma efer yiter / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [bir,]

Bezm-i belâda nâlemi güş eyleyen benüm / Eydür belâ-yı ‘ışka bu **bir** mübtelâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [bir,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pâdişāh-ı ‘ışk / **Bir** derdmend bende vü bir hāk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [bir,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pâdişāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü **bir** hāk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [bir,]

İy tabīb-i dil meded eyle lebünden **bir** devā / Ğāyet-ile teşnedür dil **bir** oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [bir,]

İy tabīb-i dil meded eyle lebünden **bir** devā / Ğāyet-ile teşnedür dil **bir** oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [bir,]

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldı yaşum gibi / Yiter gülzâr-ı ‘âlemde benüm **bir** servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [bir,]

Ĥalka ĥalka sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki **bir** řävüsdür cevân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [bir,]

Deyr-i ‘âlemde kaçan kim **bir** şanem peydâ olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnûnlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [bir,]

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kām / **Bir** söz-miş şabr-ıla dirler koruk ĥelvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [bir,]

Ĥüsnüñüñ mecmû‘asından **bir** varak şerĥ eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [bir,]

Bir boyı servüñ firâkıñdan düşüp şahrâlara / Sinesine lâle gibi ĥasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [bir,]

Yine dil **bir** dilberüñ ‘ışkı ġamından ĥastadır / Cān u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [bir,]

Cān u dil almaz mısın **bir** büseñe didüm didi / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın **bir** nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [bir,]

Cān u dil almaz mısın **bir** büseñe didüm didi / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın **bir** nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [bir,]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm **bir** serv-i dālum var / Bi-ĥamdillāh ki ‘ışkıyla yine **bir** özge ĥālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [bir,]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm **bir** serv-i dālum var / Bi-ĥamdillāh ki ‘ışkıyla yine **bir** özge ĥālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [bir,]

Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma **bir** şeb-külāh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [bir,]

Sorma ‘ışkuñ ĥāletin Mecnûn’a **bir** dîvānedür / Açma ‘ışkuñ sırrını Ferĥād’a kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [bir,]

İy mesîhâ-dem zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızır'ıñ suyu san **bir** eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*bir,]*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ gamz okların / Sineden anı geçür her biri san **bir** kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*bir,]*

Cihānuñ kanda **bir** ra'nā güli var / Aña karşu hezārān bülbüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*bir,]*

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / **Bir** uzun kışşa olur hem şekeristān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*bir,]*

Ko yoluñda öleyim ben dağı **bir** ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*bir,]*

Bu Muhibbî gibi **bir** bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezārān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*bir,]*

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdün hāke [**bir**] hūb hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*bir,]*

Didiler yaralar n'eyler Muhibbî sīne vü dilde / Didüm ki **bir** kemān-ebrü nigāruñ yādigārdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*bir,]*

Lebi gonca yüzi gül nāzeninler / Nazar kıl her biri **bir** sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*bir,]*

(ع) Göñlüm evi **bir** vech-ile vīrān oldı / Kim eñibbā aña cem' olsa devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*bir,]*

Derd-i derüni sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda **bir** derd bu hāsta cāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*bir,]*

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinı gark / Tañ degül cūş idicek **bir** ucı deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*bir,]*

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez aña **bir** kurı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*bir,]*

Ser-te-ser bu kā'inātı almazuz **bir** hābbeye / Kāf-ı istignāda biz 'Ānkā-y-ıla maħremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*bir,]*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tiz girür ele / Çünki olmışdur bizüm **bir** yaralı nağçırümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*bir,]*

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı **bir** iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*bir,]*

Şehā oldı Muhib derdüñle mūnis / Ola mı kim ola **bir** cān bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*bir,]*

Leblerüñ meyhānesinden **bir** kadeh mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftarı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*bir,]*

Alan **bir** şemme bū sünbül saçından / Muhibbî niç' ola sevdāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*bir,]*

Āhum düttüni 'ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür **bir** sūz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*bir,]*

Muhibbî oldı çün **bir** zer-harîdüñ / Revâ mîdur diyessin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[bir,]

Bulmur mı ‘aceb **bir** gül anuñ yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [bir,]

Mu‘tekîf olsam n’ola küyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ **bir** kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [bir,]

Muhibbî saña **bir** gönlek biçerler ‘aqluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hîç âsitîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [bir,]

Okımaduk gerçi kim üstâddan **bir** harf-i râst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [bir,]

Cihânda var mı **bir** şem‘-i şeb-efrüz / Yakup pervânesini nâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*). [bir,]

Gülşen-i hüsnünde zâr itme Muhibbî’yi didüm / Didi **bir** gül var mıdur kim bülbülin zâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [bir,]

Âteş-i miñnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın **bir** ejder olmışdur dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [bir,]

Bir bûseye cân naķdın cânâne kabûl itmez / **Bir** cân nedür virseñ biñ câna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [bir,]

Bir bûseye cân naķdın cânâne kabûl itmez / **Bir** cân nedür virseñ biñ câna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [bir,]

Dünyâ-yı denî iy dil **bir** köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [bir,]

Görmedüm ‘âlemde ben **bir** mâh-rû aġyârsuz / Gülşen içre nite kim **bir** gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [bir,]

Görmedüm ‘âlemde ben **bir** mâh-rû aġyârsuz / Gülşen içre nite kim **bir** gül açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [bir,]

Bulmadum ben leblerüñ mânendi **bir** ‘İsî-nefes / Görmedi la‘lûñ gibi **bir** gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [bir,]

Bulmadum ben leblerüñ mânendi **bir** ‘İsî-nefes / Görmedi la‘lûñ gibi **bir** gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [bir,]

Var mıdur **bir** ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / Ya belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [bir,]

Ser-i zülfinde her **bir** mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî **bir** mü kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [bir,]

Bir boyı servüñ firâķından görenler yaşumuz / **Bir** akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [bir,]

Bir boyı servüñ firâķından görenler yaşumuz / **Bir** akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [bir,]

- Tiredür ğamdan ħarāb oldı dil-i vīrānemüz / Meh gibi **bir** gice tog gel rūşen olsun ħānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*bir,]*
- Ĥayl-i rindāna Muĥibbī tañ mı olsam tācdār / **Bir** kadeĥ meydür başumda efser-i şāhānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*bir,]*
- Çün ğamdan özge kalmadı **bir** ğam-ġüsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle ile rüzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*bir,]*
- Eyler egerçi her kişi **bir** nesne ile faĥr / Her dem Muĥibbī ‘ışk-ıladur iftiĥārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*bir,]*
- Efġān ile zārī kıluruz gice vü gündüz / **Bir** oñmayası ğam-zede kallāşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*bir,]*
- Eksük itmez çıkarur her dem ma‘ānī cevherin / Dōstlar şimden girü göñlüme **bir** deryā diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*bir,]*
- Niyāz itdüm varup didi ħabībüm / Senüñ var **bir** niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*bir,]*
- Gördüm yüzüni kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire **bir** nazār itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*bir,]*
- Cürümme benüm bakmayuban itdi şefā‘at / Bu luĥf-ıla bu keremi **bir** beşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*bir,]*
- ‘İşkuñ na‘īmi ĥoşdur ĥaşmı da līk müşkil / **Bir** loĥma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bakarsın kanda **bir** güzel görürseñ / Dilā bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*bir,]*
- Dil ü cāna meĥā‘ **bir** büseñ aldum / Benüm bu assumı **bir** tācir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*bir,]*
- Dil ü cāna meĥā‘ **bir** büseñ aldum / Benüm bu assumı **bir** tācir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*bir,]*
- Tir-i āhum irdi eflāke daĥı nālem henüz / İy kamer **bir** şeb degülsin vākıf-ı ĥālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*bir,]*
- Ol perī-rü yüzüm üzre **bir** kadem bassun diyü / Yüzümi ĥāk eyledüm yollarda pā-mālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 4*). [*bir,]*
- Hezārān cevri ider zülfi kılınuñ her biri cānā / Velī **bir** mü ħadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*bir,]*
- Bī-kes Muĥibbī derd-ile **bir** derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aĥvālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*bir,]*
- Sa‘y eyleme aġyārsuz yār ele girmez / Gülşende nite **bir** gül-i bī-ĥār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*bir,]*
- Cān naĥdine **bir** büseye bāzār idelüm gel / Bir daĥı benüm gibi ĥarīdār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*bir,]*

- Sensüz n'iderem cenneti ya hür-ı behişt / **Bir** bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [bir,]
- Bir kılyla bend idüp zülfi dutar bu gönlümü / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [bir,]
- Tâcdâriyuz Muhibbî güşe-i meyhânenüñ / Oldı serde **bir** kadeh mey efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [bir,]
- Şem'-i rüşen var mı yâhûd **bir** gice / Yakuban pervânesin nâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [bir,]
- Geldi dilde şâh-ı 'ışk **bir** hâne bünyâd eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [bir,]
- Bir ferağ gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / Anuñ için bu fenâ dârında yokdur şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [bir,]
- Yârı ağyâr-ıla **bir** yirde görüp ol dem didüm / Bu cihân bağında **bir** gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [bir,]
- Âhum odından sakın kim **bir** nihâl-i tâzesin / Sîne pür-süzam benüm hâlî degüldür nârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [bir,]
- Câm-ı maḥabbet içmiş **bir** kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tâ ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [bir,]
- Yâr elinden iy Muhibbî **bir** kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı ḥayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [bir,]
- Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet taşını / Görüben **bir** 'âşık-ı şeydâ mezârıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [bir,]
- Bir perî peyker melek ruḥsâra düşdi gönlümüz / Âh kim günden güne âvâre düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [bir,]
- Tañ degüldür nâle kılsa küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende **bir** gül bülbülün zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [bir,]
- Sanma şöret gözlerüz biz yâhû dârât ehliyüz / 'Âlemi **bir** cür'aya satduk ḥarâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [bir,]
- Bir sencileyin ruḥları gül yâr ele girmez / **Bir** bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [bir,]
- Bir sencileyin ruḥları gül yâr ele girmez / **Bir** bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [bir,]
- Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / **Bir** sencileyin dilber-i 'ayyâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [bir,]
- Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / **Bir** sencileyin dilber-i 'ayyâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [bir,]
- Bir bencileyin var mı bu baḥr-ı gam içinde / **Bir** sencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [bir,]

Bir bencileyin var mı bu baħr-ı ğam içinde / **Bir** bencileyin dışleri řhvār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı řabīb-i dil ü cān āh / **Bir** bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı řabīb-i dil ü cān āh / **Bir** bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı içer cām-ı maħabbet / **Bir** bencileyin gözleri ħummār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı içer cām-ı maħabbet / **Bir** bencileyin gözleri ħummār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı satar vaşl metā‘ın / **Bir** bencileyin aña ħarīdār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*bir,]*

Bir bencileyin var mı satar vaşl metā‘ın / **Bir** bencileyin aña ħarīdār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*bir,]*

Bir bencileyin derd-ile bī-äre Muħibbī / **Bir** bencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*bir,]*

Bir bencileyin derd-ile bī-äre Muħibbī / **Bir** bencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*bir,]*

‘Ařıkuz ‘ālemdede ammā virmedük **bir** ħūba dil / Okusun bilsün Muħibbī ie-dursun cāmumuz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*bir,]*

Kanda **bir** meh-rū görürse cān virür dīvāne dil / Bend-i zūlfine tolařur ħi uzun sevdā dimez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*bir,]*

Boyuñ mānendi **bir** dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ħüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*bir,]*

Muħibbī leblerüñ zıkrin miyānuñ vaşfını itse / Diyeler böyle **bir** şırın kelām ince ħayāl olmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*bir,]*

‘Aşıkuz ‘ālemdede **bir** gül yüzlü gülzār isterüz / Karşusunda şev-ile dil bülbülün zār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*bir,]*

İy řabīb-i cān buyur la‘l-i lebūñden **bir** cevāb / Ĥastayuz ħicrān řebinde derde tīmār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*bir,]*

Bu Muħibbī ħařt u ħāl ü zūlfine kılmaz nařar / Bakmazuz nařřına biz **bir** sāde ruřsār isterüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*bir,]*

Beni kül eyledi bu āteř-i ‘ıřķ / Bu nev‘e yanmağı **bir** nār kılmaz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*bir,]*

Vād-i deřt-i ğamuñ āvāre **bir** mecnūmiyuz / Tā ölince anda biz rāħ-ı maħabbet beklerüz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*bir,]*

Ko uzansun řāne eyle zūlfüne ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinüñ uzunluđın **bir** kimse var mı istemez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*bir,]*

Ĥi ħalāř olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murđın Muħib **bir** řāhbāz (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*bir,]*

- Sen melek-rūyî niçe teşbîh idem aşnâma kim / **Bir** kurî şüretdür ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [bir,]
- Dilberûn âgyârî bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân bâğında hîç **bir** gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [bir,]
- Lîk senden **bir** nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlûnî cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [bir,]
- Niçe yıllar eyledüm dîdârûnî görmek heves / Görmedüm yüzûn nigârâ kaldı bende **bir** nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [bir,]
- İy güzeller hûsrevî cevri itmege kılma heves / **Bir** nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [bir,]
- Añlayup ‘ışkuñ rumûzın didi **bir** hikmet-şinâs / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı **bir** ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [bir,]
- Bir nefes senden cüdâ yokdur dem urmaga mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi cânsuzdan **bir** nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [bir,]
- Âteş-i âhum yanında **bir** şerer nâr-ı Halîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [bir,]
- Niçe **bir** feryâd idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülîstân içre yokdur saña **bir** feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [bir,]
- Giceler ney gibi nâlân oluram tâ şubha dek / Bulmadum feryâduma ‘âlemde **bir** feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [bir,]
- Dilâ yitmez mi **bir** peşmîne jende / N’idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [bir,]
- Cânım aldı dün gice **bir** büse ikrâr eyleyüp / Döndi inkâr eyledi itdügi beñzer lâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [bir,]
- Rûze-i hicrân içinde eyledüm **bir** sözi güş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [bir,]
- Senden ayru istemezdim ola idüm **bir** karış / Hâsret oldu niçe yıllardur cemâlûn görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [bir,]
- Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde dūş / Şâf kıldı **bir** kadeh meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [bir,]
- Cân u dil yagmaya virdi âh kim **bir** muğbeçe / Ol sebebden cânda şabr u kalmadı gönümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [bir,]
- İsterem kim ben olam kapuñda **bir** kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem içinde mîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [bir,]
- Haste-i ‘ışkam tabîb-i dilden istedüm devâ / **Bir** cevâb-ıla sagaltdı lebleri dârû-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [bir,]
- Leblerüñden hastayam **bir** büse didüm didi yâr / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [bir,]
- Ol tabîb-i dil yine bu hastasın yâd eylemiş / **Bir** cevâb itmiş lebinden gönümü şâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [bir,]

- Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda **bir** dîvânedür / Kayd-ı ‘âlemden ferâğat itmiş ol dâna-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [bir,]
- Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho **bir** deryâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [bir,]
- Şi‘rûmi gören **bir** âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [bir,]
- Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler baglamış / Genc-i hüsünin hıfz için güyâ **bir** ejder baglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [bir,]
- Çekmek için zülfüñüñ sevdâlarını cân u dil / Başum üzre **bir** kara yazu-y-ımış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [bir,]
- Dâğlar geydürdi baña döstlar **bir** şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [bir,]
- Yine **bir** mâh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [bir,]
- Muhibbî merd olana rezm içinde / **Bir** elde tîğ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [bir,]
- Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tîğ [u] **bir** elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [bir,]
- Beni sen sanma iy zâhid şarâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddün mi ya gördün mi ki **bir** kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [bir,]
- Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel **bir** cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda sabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [bir,]
- Kışsa-i Ferhâd olaldan kışsa-i guşsam benüm / Ol lebi şîrin idüp **bir** dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [bir,]
- Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu **bir** sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [bir,]
- Zülfî dününde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyeh başuma **bir** şeb-külâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [bir,]
- Zann iderdüm ol perî-rüyî beşer ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol **bir** ulu şâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [bir,]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘âşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm **bir** ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [bir,]
- Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı âhumdan anı **bir** kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [bir,]
- Ĝâyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim demek muhâl / Haddi vü pâyânı yok **bir** ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [bir,]
- Sinem içre berķ-i âhum şu‘le-i cân-süz imiş / Tekye-i ğamda hemân **bir** şem‘-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [bir,]

Kimi ‘aşığ kimi zâhid bu hâlkûñ / Gelür çün her kişiye **bir** hevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3). [bir,]

Yine **bir** lâle-ruh sînemde yir yir dâğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı **bir** yañağı ergavân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [bir,]

Yine **bir** lâle-ruh sînemde yir yir dâğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı **bir** yañağı ergavân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2). [bir,]

Nükte-i şî‘r-ile ger ola Muhibbî‘ye sü‘âl / **Bir** cevâb eyle ki anda ola çok ma‘nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5). [bir,]

Her kim olsa esîr-i ‘ışk **bir** meh-pâreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta‘n-ı bed gûdan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2). [bir,]

La‘lûne olmaya **bir** gevher ‘ivâz / Mülk-i dünyâ cümle ser-tâ-ser ‘ivâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1). [bir,]

‘Aklum aldı sâkiyâ câm-ı lebûñ / Kıl kerem vir baña **bir** sâğar ‘ivâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3). [bir,]

Keşf oldı Muhibbî‘ye cihân **bir** kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘ine zâhid-i murtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5). [bir,]

Zülfûñ **bir** uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2). [bir,]

Ol yâr-ı nâzenîn ola kim **bir** kadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümi bisât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4). [bir,]

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñ / Ehl-i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4). [bir,]

bir an: Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

(.) Zamānuñ işi budur kime **bir an** vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz anı âhîr-i kâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11). [bir an,]

bir an: Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

Dilüm âvâredür yâ Rab ki **bir an** eylemez ârām / Ğamı bir lahza dūr olmaz gözümde çünkü h‘âb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4). [bir an,]

bir an: Bir an, çok kısa bir süre, bir an olsun.

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler qarâr itmez **bir an** sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5). [bir an,]

bir araya cem‘ olup: Bir araya toplanmak, yığılmak, birlikte olmak.

Cem‘ olup bir araya derd ü belâ ile elem / Bezm-i ğamda ‘iyy ider bir niçe şöhet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2). [bir araya cem‘ olup, -up]

bir bir: Tek tek, birer birer.

Kārbān-ı halk **bir bir** göçüyor çalındı kūs / Biz dağı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*bir bir,]*

Nevbet-ile halkı **bir bir** öğidür gendüm mişâl / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*bir bir,]*

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / **Bir bir** cihān halkına dir āsiyāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*bir bir,]*

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî **bir bir** / Āhîr komaz alur ol virmiş-durur saña qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*bir bir,]*

Niçe yıllar hasta iken yine **bir bir** hālını / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*bir bir,]*

bir bir: Tek tek, birer birer.

Baňa sor ‘ışkuñ rumüzın vireyim **bir bir** haber / Sorma Mecnūn’a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*bir bir,]*

bir bir: Tek tek, birer birer.

Sorarsañ sînem üstinde elifler çekdügüm **bir bir** / Maħabbet şehrine andan varılır togrı rāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*bir bir,]*

bir bir: Tek tek, birer birer.

Maħabbet ehli devrāndan neler çekdügini **bir bir** / Murāduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*bir bir,]*

bir bir: Tek tek, birer birer.

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / **Bir bir** dir-idüm n’eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*bir bir,]*

bir bir: Tek tek, birer birer.

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / **Bir bir** dir-idüm n’eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*bir bir,]*

bir bölük: Bir kısım, bir grup, birkaç.

Görinen ‘anberîn beñler nigāruñ şem‘-i hüsünde / Sanasın **bir bölük** Hindü daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*bir bölük,]*

bir dahı: Bir daha, artık, bundan sonra.

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî **bir dağı** girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

Dil şîşesi **bir dağı** Muhibbî bütün olmaz / Meh-rûlar anı seng-i cefâ-y-ıla sınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

Gel şikest itme cefâ sengiyle cânâ gönlümüz / **Bir dağı** olmaz bütün ger sinsa bu âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*bir dağı,]*

Sanmañuz **bir dağı** ma‘mûr ola bu dil kişveri / Leşker-i gam yikalıdan dağı vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*bir dağı,]*

Cân naqdine bir bûseye bāzār idelüm gel / **Bir dağı** benüm gibi hārîdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm **bir dağı** girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

bir dağı: *Bir daha, yeniden, tekrar.*

Şāyed ki teraḥḥüm ide **bir dağı** Muhibbî / Araya düşür gözlerünüñ yaşımı yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*bir dağı,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Cân u dil zülfi gāmından **bir dem** ārām eylemez / Ruḥları üstinde şeb-veş târi gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pāyum gîl-durur / Kıl teraḥḥüm dōstum ḥālüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Jeng-i gāmndan ister-iseñ şāf ola mir’āt-ı dil / İy Muhibbî **bir dem** elden koma sen şahbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur **bir dem** düşer ‘āşık da istiḡnā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Kūyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı koma **bir dem** anı şehrümnden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

İy gönül **bir dem** temâşâ eyle eşküm cüyımı / Âdemüñ gönlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Muhibbî derd-ile oldı yolında hâk-ile yeksân / Dimedi yañılup **bir dem** benüm hâzır-güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ğam şebinde cân u dil sanmañ ki **bir dem** h'âb ider / Gözlerüm yaşı cihâni bil ki ğarq-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Diñlemez gülşende gül **bir dem** fiğânın bülbülün / İñledüp ol derdmendün dâyimâ hârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Sîneden hâlî degül **bir dem** hayâl-i zülf-i döst / Çün perînüñ meskenidür ekşerî vîrâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Göreliden ol boyı serv-i revânı / Gözü müñ yaşı tursa **bir dem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Bir dem şeb-i hicr içre hayâl-i ser-i zülfün / Hâlî mi olur gözden eyâ serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Amân virmez baña **bir dem** ğam u derd ü belâ hergiz / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ol yâr geçer nâz-ıla **bir dem** nazar itmez / Sâhtdur dili nâle vü âhum eger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ehl-i 'ışkuñ başları cem'î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel **bir dem** bizüm ser-hânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [bir dem,]

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Ol yâr benümle **bir dem** olduğu yokdur olmaz / Münis perîye âdem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Va‘de-i vaşl eyledi çünkü bize cânânımız / İy ecel **bir dem** tevaqquf eyle alma cânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Yanından **bir dem** eksilmez ğam u derd ü belâ hergiz / Bulunmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Geçer mi **bir dem** ol serv ayagına / Yaşam çün çeşmümi bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Göñül **bir dem** karar itmez eyâ rûh-ı revân sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Gel cilve eyle gözlerümüñ çeşmesârına / **Bir dem** vağan kıl anda hemân iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*bir dem,]*

bir dem: *Bir kısa, kısa bir süre, bir an olsun, kısa bir süreliğine bile.*

Sâgar-ı gülgünü **bir dem** komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*bir dem,]*

bir deri bir üstüh‘ân kaldı: *Bir deri bir kemik kalmak: zayıflamak, güçsüzleşmek, çok zayıf olmak.*

Oldum za‘îf derdün-ile iy tabîb-i dil / Bir üstüh‘ân kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [*bir deri bir üstüh‘ân kaldı, -dı]*

bir dürlü: *Bir çeşit, bir başka. II tarifî zor bir cinste.*

Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm **bir dürlü** hâlüm var / Ne dermândan olur dil şâd ne derdden infî‘âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*bir dürlü,]*

bir gördi: *Eşit saymak, bir tutmak, fark gözetmemek.*

Bir gördi yine itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*bir gördi, -di]*

bir görine: *Bir görünmek, aynı gelmek.*

Her ne gelse saña yigdür ki kanâ'at idesin / **Bir görine** gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*bir görine, -e*]

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña **bir gün** dimedi gel beni âzâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*bir gün,]*

Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i 'ışk oldı / Yañılıp dimedüñ **bir gün** bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*bir gün,]*

(↵) **Bir gün** ola mı kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ topragina eyleyeyin cânı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*bir gün,]*

İlte meger küyuña ol dem ki ğubārumuz / **Bir gün** eger muvāfiķ esse rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*bir gün,]*

Gökler yüzine **bir gün** irişür şerārumuz / Sakla cemālün ayını iy āfitāb-ı ħüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*bir gün,]*

Yār **bir gün** dimedi ħāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*bir gün,]*

Ġülmedi 'ālemdede **bir gün** bu dil-i ğamnākümüz / Bilmezüz ne gösterür dañı 'aceb eflākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*bir gün,]*

İlte Muhibbî küy-ı niğāra ğubārumı / Yanı kılursa **bir gün** eger rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*bir gün,]*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben ħāk olmışuz / **Bir gün** ola basasın diyü hey āfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*bir gün,]*

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci **bir gün** açıla / Key katı vîrān olupdur bu dil-i vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*bir gün,]*

Niğāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terāħhüm eyleyüp **bir gün** dimez bî-çāre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*bir gün,]*

Niğārā sūz-ı 'ışkuñla yakar dil her zamān āteş / Sakıñıl bād-ı āhumdan ider **bir gün** ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*bir gün,]*

'İşk eyler-ise cevri ü cefā eyleme i'rāz / **Bir gün** ola kim feyz ide saña da o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*bir gün,]*

bir ħabbeye satduk: *Bir taneye, pula satmak: insanlar arasında değerli görülen bir şeyi elinin tersiyle itmek, değersiz bir şeye onu satmak, o şeye ilgi göstermemek.*

'Ālemi **bir ħabbeye satduk** irüp bir 'āleme / Şükr idüp Ĥakk'a anuñçün dāyimā bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*bir ħabbeye satduk, -du, -k*]

bir iki: *Bir iki tane, birkaç.*

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa **bir iki** dinmez / Cefā vü cevruñe cānā velī hergiz hisāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*bir iki,]*

bir iki sâ'atdur: *Bir iki saat, az bir süre II dünya hayatının kısalığını ve gelip geçiciliği anlatmak için.*

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya / Hākikatle nazar kılsañ hemān **bir iki sâ'atdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*bir iki sâ'atdur, -dur]*

bir kadem: *Bir adım. II bir an.*

Cennete havrā eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / **Bir kadem** ol serv-i nāzum gibi refār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*bir kadem,]*

bir kerre: *Bir defa, bir defacık, sadece bir kez.*

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne bu dil / Hayret basuban kendüden ol bī-haber olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 3*). [*bir kerre,]*

bir kez: *Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.*

Muhibbī rāh-ı küyüñda senüñ çokdan gubār oldı / Yañılup dimedüñ **bir kez** ki hāk-i üstülh'ānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*bir kez,]*

Virmedi ol mäh-rü **bir kez** zekāt-ı hüsnini / İy Muhibbī niçe yıl küyüñda biz sâ'illerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*bir kez,]*

'Ālemi la'l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbī teşneye geldükçe **bir kez** mā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*bir kez,]*

Sehv-ile itüm dimiş ben 'āşıkā **bir kez** nigār / Adın añdum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*bir kez,]*

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / **Bir kez** ol bed-hū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*bir kez,]*

Nāleler eyler Muhibbī rāh-ı 'ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe **bir kez** diyesin kim bu çi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*bir kez,]*

Bulurdum dünyada gönül murādın / İtüm diyü baña **bir kez** diseñ oş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*bir kez,]*

Sevdügümden ğayrı n'itdüm baña hışm ider nigār / Dimedüm **bir kez** gözi üstinde kaşı var-ımsız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*bir kez,]*

Her ne deñlü zār kılsam āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña **bir kez** nazar ol bagrı taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*bir kez,]*

Mihr ile **bir kez** nazar kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tāli'üm 'ālemde bahtım var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*bir kez,]*

Göreym **bir kez** seni ölürsem andan öleyim / Zīra gelmekden cihāna seni görmekdür ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*bir kez,]*

bir lahza: *Bir an; bir an olsun.*

‘Aql u şabrum bir ugardan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān **bir lahza** ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*bir lahza,]*

Dilüm āvāredür yâ Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı **bir lahza** dūr olmaz gözümde çünki h̄āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*bir lahza,]*

bir lahza: *Bir an; bir an olsun.*

‘Aql u şabrum bir ugardan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emān **bir lahza** ol cammāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*bir lahza,]*

bir lahzada: *Bir anda, çabucak.*

Biñ kerre eger h̄ālūmi ‘arz eylesem ol yār / **Bir lahzada** eyler bu kadar h̄ālī ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*bir lahzada,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Cān gözün aç **bir nazar** ol zülf-i ‘anber-şāyī gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘āşık-ı şeydāyī gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*bir nazar,]*

İy gözüm gel **bir nazar** ol tal‘at-i zībāyī gör / Zülfinūñ bendinde bend olmuş dil-i şeydāyī gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*bir nazar,]*

Zer oldı ruḥum sīm yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp **bir nazar** sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*bir nazar,]*

İy Muhibbî derd ü miḥnet başuma yazu imiş / Görmeyeydüm **bir nazar** ben ol meh-i bī-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsī nefes dildārı gördüm **bir nazar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Cān u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruḥları üstinde şeb-veş tārı gördüm **bir nazar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Rāzıyam devr-i felekden sa‘d olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-ğüftārı gördüm **bir nazar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*bir nazar,]*

bir nazar: *Bir an (olsun), bir kerecik.*

Ḥaḳ bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmüşem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruḥsârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Ka'be küyın her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zâkan dildârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı gördüm **bir nazar** / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı gördüm **bir nazar** / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1). [bir nazar,]

bir nazar: Bir an (olsun), bir kerecik.

Bülbülem tâ şubḥ olınca âh u efgândur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzârı gördüm **bir nazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [bir nazar,]

bir nazarla: Bir kez bakarak, bir bakışta.

Bir nazarla ḥün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryâya âḫir yaşımı bu kaş u göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1). [bir nazarla,]

Cevr ider 'âşıqlara ol şeh nigâhı eylemez / Güş kılmaz **bir nazarla** dâd-hâhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1). [bir nazarla, -la]

Bir nazarla sînesin bagrın delen 'âşıqlaruñ / Şol kemân ebrü güzelüñ gamzekârıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3). [bir nazarla,]

Seni degül **bir nazarla** dehri teşhîr eyledi / Gözleri Hârût-ıla Mârût'dan cādū-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2). [bir nazarla,]

Sihr fennin fitne 'ılmin bilmese ol dil-fırîb / **Bir nazarla** dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3). [bir nazarla,]

bir nefes: Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

'Âşıqam dîdârüña gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam 'ışkıdan ben **bir nefes** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1). [bir nefes,]

bir nefes: Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.

Göñülden **bir nefes** gitmez leb-i ḥamrâsı dildârüñ / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i ḥamrâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2). [bir nefes,]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Niçe şād olsun Muhibbī gül ruhuñsuz **bir nefes** / Kim şeb-i hicrūñ içinde gönlin anuñ gam kapar (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Bir nazar kılmaz o meh-rū ‘aşıkuñ zārın görür / **Bir nefes** olmaz cüdā yanından ağıyarın görür (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Mu‘tekif olsam n’ola kūyuñda iy ārām-ı cān / **Bir nefes** senden cüdā bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Åh kim biz ‘ömr içinde **bir nefes** hīç gülmedük / İy Muhibbī ‘ālem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Şerha şerha sīnede cān **bir nefes** itmez karar / Murğ ārām eylemez pervāz ider sınsa kafes (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

‘İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyāmına / Fursatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azīzüm **bir nefes** (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Dür olalı gül yüzüñden gülmedüm ben **bir nefes** / Eylerem feryād u zārı hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

İremezsın bī-vefālār vuşlatına iy gönül / Ger firākıyla yanarsañ hem-dem olmaz **bir nefes** (*Muhibbī Dívânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Cārüb idüp bu kırpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma ‘ār ider ol yār **bir nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Çünkü rüşendür eyā hurşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüni göster baña gel gül **bir nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Bend-i zülfinden hâlâş olur mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez **bir nefes** gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk II bir nefes bile, bir nefeslik zaman dahi.*

Ġamzesi fırinsüz olmazsın nigāruñ **bir nefes** / Bil sa‘âdetdür sen anı sîmeden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*bir nefes,]*

bir nefes içinde: *Bir anda, birden, hemen, çabucak.*

Yüz kerre eger hālümü dirsem saña iy dōst / İdersin anı **bir nefes içinde** ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*bir nefes içinde,]*

bir nefesde: *Bir anda, birden, hemen, çabucak.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarh / **Bir nefesde** saña biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*bir nefesde, -de]*

bir nev‘-ile: *Bir çeşit, bir tür.*

Ġarra olma bu cihān her gün dogar **bir nev‘-ile** / Mührelerle ‘aqluñı tagıtma olma hoşça-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*bir nev‘-ile, --ile]*

bir niçe: *Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.*

Bezm-i ğamda **bir niçe** derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden şöhet-i hāş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*bir niçe,]*

bir niçe: *Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.*

Teşneyüz hūn içmege biz **bir niçe** hūnilerüz / Ma‘reke güninde dāyim böyledür tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*bir niçe,]*

bir niçe: *Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.*

Cem‘ olup bir araya derd ü belā ile elem / Bezm-i ğamda ‘iş ider **bir niçe** şöhet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*bir niçe,]*

bir niçe: Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.

İy Muhibbî niçe gâmda olmasun bu hasta-dil / **Bir niçe** gündür ki ol zîbâ nigârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [bir niçe,]

bir niçe: Birkaç, birçok, hayli, pek çok, birtakım.

Bir ezel bezminde ‘ışkuñla sentüñ hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük **bir niçe** şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [bir niçe,]

bir olaldan: Aynı olmak, benzer olmak // Birlikte olmak, birleşmek.

Bir olaldan yanumuzda âsümân-ıla zemîn / Anuñ için biz anuñ ne zîr ü bâlâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [bir olaldan, -aldan]

bir pâre: Bir parça, biraz, birazcık.

Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger hürî disem **bir pâre** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [bir pâre,]

Başdan ayaga degin göz yaşına garķ oldum / Lîk su virdi bu dil âteşi **bir pâre** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [bir pâre,]

Bagrumı gerçi ki biñ pâre kılır tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla yine **bir pâre** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [bir pâre,]

bir ramak kaldı: Ramak: “Vücutta ancak nefes alacak kadar kalmış hayat belirtisi” anlamındaki kelime dilimizde daha çok ramak kalmak şeklinde kullanılır II ramak kalmak: olmasına çok az bir şey kalmış olmak, az kalsın olacak durumda olmak II azıcık kalmak, biraz kalmak.

Dil tabîbidür meded derdüme dermân eylesün / Kaldı cândan bir ramak aḥvâlümi yâra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [bir ramak kaldı, -dı]

bir söz: Tek bir söz, bir kelime // sıradan, basit laf.

Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm velî cevri ü cefâ / Var diyen mihr ü vefâsı dilberüñ **bir söz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [bir söz,]

bir ugurdan: Birden, hep birden, birden bire, derhal. // Öyle bir, nasıl.

‘Aḳl u şabrum **bir ugurdan** anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [bir ugurdan,]

bir ugurdan: Birden, hep birden, birden bire, derhal. // Öyle bir, nasıl.

‘Aḳl u şabrum **bir ugurdan** aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol cammâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [bir ugurdan,]

bir virde: Bir zaman, bir gün, bir an.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki **bir yirde** karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*bir yirde,]*

bir yirde: *Bir yerde, bir arada, beraber.*

Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bâri yârumla beni **bir yirde** taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [*bir yirde,]*

Yârî ağyâr-ıla **bir yirde** görüp ol dem didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*bir yirde,]*

bir yirde: *Bir yerde, bir arada, beraber.*

Ol gül-i nevresteyi hâr-ıla **bir yirde** görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*bir yirde,]*

bir yirden: *Bir yerden, birden, hepsi birden.*

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle **bir yirden** gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [*bir yirden,]*

bir yire cem' olsa: *Bir araya gelmek II toplanmak.*

Cem' olsa eger bir yire Ceyhün u Aras Nîl / Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*bir yire cem' olsa, -sa]*

bir yire gelse: *Bir araya toplanmak.*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar her tarafından indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*bir yire gelse, -se]*

bir yumup biñ dökmişem: *Çok ağlamak.*

Hağ bilür kim gözyaşın ben **bir yumup biñ dökmişem** / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*bir yumup biñ dökmişem, -miş, -em-up]*

bir yüzden: *-bir sebepten, herhangi bir sebeple, bir şekilde.*

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi **bir yüzden** füsün u sihr ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [*bir yüzden,]*

bir zamân: *Bir zamanlar, eskiden, geçmişte, önceden.*

Va' de-i vaşl ider-idüñ **bir zamân** iy dil-firîb / Bâda mı virdi 'aceb kim bilmezem peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*bir zamân,]*

bir zamân: *Bir zaman, bir süre, bazen.*

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri **bir zamân** su **bir zamân** âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*bir zamân,*]

bir zamân: *Bir zaman, bir süre, bazen.*

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri **bir zamân** su **bir zamân** âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*bir zamân,*]

bir zamân-ıla: *Bir zaman. bir vakit. // Zamanla, gün gelir...*

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / **Bir zamân-ıla** Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*bir zamân-ıla, -ıla*]

bir zerre: *"Zerre kadar" deyiminin karşılığı olarak hiç mi hiç anlamında kullanılmıştır.*

İntizâr-ıla lebünden bulmadum **bir zerre** kâm / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*bir zerre,*]

Hamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur âyinemüz / Ol sebebden kimseye **bir zerre** yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*bir zerre,*]

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*bir zerre,*]

bir zerrece: *Zerre kadar, azıcık bile.*

İtmezüz kimseye **bir zerrece** biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden ednâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*bir zerrece,*]

bî-rahm: *Acımasız, merhametsiz.*

Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimüñ var / **Bî-rahm** u dil-figâr u sitemkâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*bî-rahm,*]

birak: *Bırakmak, elden çıkarmak, koymak, düşürmek.*

Hîrâmân salın iy serv-i ser-efrâz / **Biraksa** yok bu hâke çok eger az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [*biraksa, -sa*]

Gözden **birakup** yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözüñ yaşı senüñ çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [*birakup, -up*]

biraz: *Biraz, bir parça, azıcık.*

Süz-ı ‘ışkımdan hikâyet eyledüm yâra **biraz** / Didi ‘âşık dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*biraz,*]

biraz: *Bir parça, azıcık; kısa bir süre için.*

Ele sâgar alalum şevk-ile rindâne **biraz** / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*biraz,]*

Ele sâgar alalum şevk-ile rindâne **biraz** / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*biraz,]*

Şem'-i hüsnüñe görüp dün gice dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*biraz,]*

Vaqt-ı güldür gam-ı devrânı ferâmüş idelüm / Sâkiyâ al elüñe devr ide peymâne **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*biraz,]*

Sıgmadı hımlara mey eyledi çün cüş u hürüş / Çıkdı 'ayyûka yine na'ra-i mestâne **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*biraz,]*

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum biz dañı meydâna **biraz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*biraz,]*

birbirine baş komıs: *Kafa kafaya vermek, birlik olmak.*

Komış ebrûları birbirine baş / Danişuk mı ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*birbirine baş komış, -miş]*

birbirine urup: *İki şeyi tokuşturmak, çarpıştırmak.*

Ok u ya almış ele gamzesi dil almak için / **Birbirine urup** âfâkı pür-âşüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*birbirine urup, -up]*

birçok: *Fazla, bir sürü, birden çok.*

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla **birçok** başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*birçok,]*

biri: *Biri, bir tanesi II bir, herhangi bir II belgisiz zamir.*

Ya kaşuñdan tîr-i gamzeñ gelse buña acıram / **Birisi** sînemde turmaz cümle zahrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*birisi, -si]*

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / **Biri** ser-fitne-i 'âlem birisi 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [*biri,]*

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i 'âlem **birisi** 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [*birisi, -si]*

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle **biri** yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*biri,]*

Saçuñla 'arızuñ iy 'âlem-efrüz / **Birisi** Kıdrdür birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*birisi, -si]*

Saçuñla 'arızuñ iy 'âlem-efrüz / Birisi Kıdrdür **birisi** Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*birisi, -si]*

Derdâ dirîğ dilber nâlem benüm iştmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa **birini** dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*birini, -n, -i]*

İki nesne ‘ışkuma şahid degül mi kıl nazâr / Birisidür gözümün kanlu yaşı **biri** beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*biri,]*

İki nesne ‘ışkuma şahid degül mi kıl nazâr / **Birisidür** gözümün kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*birisidür, -si, -dür]*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümün oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*biri,]*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümün oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnün haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnün haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı **biri** Nîl ü **biri** cüy-1 Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnünde gözümün **biri** oldı nehr-i Nîl / Eyledün Bağdâd küyuñda birini cüy-1 Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*biri,]*

Mısr-1 hüsnünde gözümün biri oldı nehr-i Nîl / Eyledün Bağdâd küyuñda **birini** cüy-1 Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*birini, -n, -i]*

biri sad olmada: *Biri yüz olmak, birken artmak, çoğalmak.*

Zahmum benüm bed olmada hunâb-1 bî-had olmada / Derdüm **biri şad olmada** zahm-1 sinânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*biri şad olmada, -ma, -da]*

birkaç: *Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır, üç beş tâne kadar, az sayıda.*

Görmege gelmedi ben hastayı **birkaç** gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*birkaç,]*

Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese **birkaç** gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*birkaç,]*

Olmaduk dünyâ-yı düna cân-ıla biz müsterî / Zîra **birkaç** gün hemân ancak temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*birkaç,]*

birle: *İle, bağlama edatı.*

‘Uzlet idüp kim kanâ‘at **birle** buldı iştiyhâr / Pâdişâh-1 dehr olup ol hüy u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*birle,]*

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim zülüfün **birle** kılmışsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*birle,]*

birle: *İle bağlacı.*

Gün yüzün **birle** kamer alnuñ yiter ‘âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*birle,]*

birün olur: Hariç olmak, uzak olmak, uzak kalmak.

Çamla ülfet tutdı gönülüm añañuz şādī adın / ‘Āşık-ı gam-hōrlar çün şādīden **birün olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*birün olur, -ur*]

biryān: Kebap, püryan.

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı gönül / Bezm-i gamda kalmadı ekl itmege **biryānumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*biryānumuz, -umuz*]

biryān olur: Kebap olmak, kebab gibi yanmak.

Çarḥ tennürına āhum bir ḥarāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp mähī gibi **biryān olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*biryān olur, -ur*]

biş: Pişmek: (Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamliği giderek yenilebilir duruma gelmek.

Çarḥ tennürına āhum bir ḥarāret virdi kim / Māh-ı nev anı **bişüp** mähī gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*bişüp, -üp*]

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarābı var-ıymış / ‘İşk odıyla **bişmiş** anda dil kebābı var-ıymış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*bişmiş, -miş*]

bisāt: Halı, kilim, keçe, minder gibi yere yayılan şey, yaygı.

Döşedi zümrüt **bisāṭını** benefşe bāgda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘ālem lālezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*bisāṭını, -ını*]

Ol yār-ı nāzenin ola kim bir ḳadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü **bisāt** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*bisāt,]*

Niçe bir ḳaşruñ yaparsın ḥışt-ı sım ü zer ile / Yā niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün döşersin sen **bisāt** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*bisāt,]*

bisle: Yedirip içirmek, karnını doyurmak // Yetiştirmek.

Ḳurbān ideyim cānumı cānāne içündür / Ya **bisledüğüm** cānumı cānā ne içündür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*bisledüğüm, -düg, -üm*]

İncinür sanma cefādan cevre mu‘tād olmuşuz / Süd yerine zehr-i gamla **bislemişdür** anamız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*bislemişdür, -miş, -dür*]

bismil eylesün: Besmele sözünün kısaltılmış şekli II kesilmiş, boğazlanmış (hayvan) II bismil etmek: kesmek, boğazlamak, kurban etmek.

Ka‘be’dür kūyına varduk bizi **bismil eylesün** / Cānı tuhfe eyledük itsün ḳabül ḳurbānyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*bismil eylesün, -sün*]

bister: Yatak, döşek.

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile **bister** yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*bister,]*

İy Muhibbī gülşenūñ gördūñ zümürürd **bisterin** / Salan anda bu firāşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*bisterin, -i, -n]*

Şu kim gül **bisteri** içre yatur gülzāra yasadnıñ / Ne bilsün ‘āşıkuñ hālīn ki seng-i hāra yasadnıñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*bisteri, -i]*

bister-i gülden: *Gül yatak.*

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile bister yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*bister-i gülden, -den]*

bister-i hākīde: *Toprak yatak.*

Bister-i hākīde gördüm bir gedā ‘üryān uyur / Mesned-i şāhīde yatur sanasın sultān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*bister-i hākīde, -de]*

bī-sütün: *Direksiz. // Ferhat'ın Şirin aşkına deldiği dağ.*

Ben belā kūhınuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüğümi **Bī-sütün** kūhında Ferhād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*bī-sütün,]*

bisyār iderler: *Çok etmek, daha fazlasını yapmak.*

Güzellerden vefā ummak ‘acebdür / Cefā dirseñ iñen **bisyār iderler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*bisyār iderler, -er, -ler]*

bit: *Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bāğ-ı hüsn içre **biten** ol kāmēt-i bālāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*biten, -en]*

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / Her kanda ki gül **bite** anuñ yarı dikendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*bite, -e]*

Mevsim-i güldür mey ile tāze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde **biten** lā-büd yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*biten, -en]*

Dāğ-ı hasretten **bitüpdür** sīnem üzre lāleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre jāleler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*bitüpdür, -üp, -dür]*

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān **bitüp** gül lālezār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 3*). [*bitüp, -üp]*

Yarı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir gül **bitmez-imiş** hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*bitmez-imiş, -mez, --i, -miş]*

Dilberüñ ağıyarı bī-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihān bāğında hiç bir gül **biter** mi hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*biter, -er]*

bit: Sona ermek, tükenmek.

‘Uşşâkı işigünde öldürmegil habîbüm / Meşhür bu meşeldür kesilse baş **bitmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3). [bitmez, -mez]

bî-tâb: Takatsız, dermansız, mecalsiz.

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil **bî-tâbdur** / Aña şaykal iy gönül ancak şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1). [bî-tâbdur, -dur]

bitür: Peyda etmek, ortaya çıkarmak; büyütme (bitki bağlamında).

Âhum şehâbî ger döke bârân-ı eşkümi / Bu sîne bâğı gül **bitürür** lâlezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [bitürür, -ür]

Sîne bâğına Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / **Bitürür** güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5). [bitürür, -ür]

bî-vefâ: Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan.

Ben mübtelâya n’eyledi ol **bî-vefâyı** gör / Gönüm tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1). [bî-vefâyı, -y, -ı]

Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüne didüm didi / **Bî-vefâlık** resmidür ‘âlem içinde şânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6). [bî-vefâlık, -lık]

Cevri çok pür cefâyı kim sevmez / Mihri yok **bî-vefâyı** kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1). [bî-vefâyı, -y, -ı]

Neden dil bağladuñ ol **bî-vefâya** / Cefâ kılsañ ne deñlü sana ol az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4). [bî-vefâya, -y, -a]

İremezsın **bî-vefâlar** vuşlatına iy gönül / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3). [bî-vefâlar, -lar]

Bî-vefâ dildâr sevmek hey ne müşkil kâr-ı mış / Kim giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola nâ-çâr-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1). [bî-vefâ,]

Öldürdi firkatüñ beni iy **bî-vefâ** yitiş / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du‘â yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1). [bî-vefâ,]

bî-vefâ olur: Vefasız, sözünde durmayan, sevgi bağlılığı göstermeyen biri haline gelmek.

İşidürdüm mâh-rûlar **bî-vefâ olur** velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ anca var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5). [bî-vefâ olur, -ur]

biz: Birinci çokluk şahıs zamiri, biz.

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râziyuz her ne kılarsañ **bizi** tek yâda getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4). [bizi, -i]

Zâhidâ ol sen selâmet **biz** melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘âşık olan nâmûs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*biz,]*

La‘l-i şîrînüñe cân virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm **biz** de anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*biz,]*

Nigârâ hâk-i pâyuñ tâcumuzdur / Ser-i zülfüñ **bizüm** mi‘râcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*). [*bizüm, -üm]*

Geçürdük tîr-i âhı nüh felekden / Ezelden çarh **bizüm** âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*). [*bizüm, -üm]*

İtmez-idük reh-i ‘ışk içre tarîkat hâşıl / Olmasa küy-ı harâbât **bizüm** menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*bizüm, -üm]*

Biz dimezüz ki mihr ü yâhûd maḥabbet it / Cevr ü cefâlaruñla senüñ pür-şâfâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*biz,]*

İtmezüz kimseye bir zerrece **biz** kem nazarı / Çünkü **biz** kendümüzi cümleden ednâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*biz,]*

İtmezüz kimseye bir zerrece **biz** kem nazarı / Çünkü **biz** kendümüzi cümleden ednâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*biz,]*

Ser-te-ser bu kâ‘inâtı almazuz bir ḥabbeye / Kâf-ı istiğnâda **biz** ‘Ânkâ-y-ıla maḥremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*biz,]*

Şâh-ı ‘ışka dil taḥarrüb bulduğın gördi gözüm / Didi terk itme bizi **biz** daḥı şâḥib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*biz,]*

Şâh-ı ‘ışka dil taḥarrüb bulduğın gördi gözüm / Didi terk itme **bizi** biz daḥı şâḥib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*bizi, -i]*

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi **biz** meh-rûlaruz şeyḥ-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*biz,]*

Teşneyüz ḥün içmege **biz** bir niçe ḥünîlerüz / Ma‘reke güninde dâyim böyledür tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*biz,]*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmışdur **bizüm** bir yaralu naḥçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*bizüm, -üm]*

Her ne deñlü eyleseñ cevır ü cefâ lâyıklaruz / **Biz** ezel zîbâ cemâlüne senüñ ‘âşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*biz,]*

Derdı dermâna değışdük fâriğ ol **bizden** tabîb / Nef‘ ü zarrı ḥâlümüzce añlaruz ḥâzıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*bizden, -den]*

Cür‘a-i câm-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muḥibbî ḥaşre dek sanma **bizi** ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*bizi, -i]*

Kûhsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şîriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla **biz** müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*biz,]*

Şol deñlü nişâr itdi gevher tâcîr çeşmüm / Cânâ **bizi** sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*bizi, -i]*

Kühsâr-ı 'ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki **bizi** hırş-ıla biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*bizi, -i*]

Bir gördi yine itleri ile **bizi** habîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*bizi, -i*]

Secdegâh-ı dil olaldan tâk-ı ebrû-yı nigâr / Her yire baş egmezüz birdür **bizüm** mihrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*bizüm, -üm*]

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hünin dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dildür **bizüm** tölâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]

Sidreden kâmetüñi **biz** dağı balâ bilürüz / Gülşen-i hüsünüñ de ravzâ'dan a'lâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*biz,]*

Şâh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke mâliküz / La'l ü gevherle tolu dildür **bizüm** gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]

Zâhidâ mescidde rindânı inen zemm eyleme / Gâfil olma **biz** seni meyhâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*biz,]*

Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsini / İy Muhibbî niçe yıl küyünda **biz** sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*biz,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek **biz** selâmet ehliyüz / Bende-i 'ışk olalı şehr-i melâmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*biz,]*

La'l-i nâbı yâdına güp güp düşüp mey-hâneye / **Biz** harâbâtı olup câm-ı maḥabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*biz,]*

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan ḥusrevâ / **Biz** de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*biz,]*

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum **biz** dağı meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*biz,]*

Küy-ı dilberde egerçi **biz** maḥabbet beklerüz / Zâhirâ gerçi maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*biz,]*

Vâmık u Mecnûn-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup **biz** dağı şoḥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*biz,]*

Âsitân-ı 'ışkuñ zâhid ne bilsün kâdrini / **Biz** bilürüz kıymetin anda sa'âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [*biz,]*

'Âşıkuz itdük Muhibbî derd ü miḥnet ihtiyâr / **Biz** harâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*biz,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek **biz** selâmet beklerüz / Biz harâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*biz,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz selâmet beklerüz / **Biz** harâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*biz,]*

Görelî ol serv-kaddî câmi'-i hüsni içre âh / Kâmet ide diyü nâgâh **biz** ikâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*biz,]*

- Zerre gibi gün yüzünün zār u sergerdānıyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ **biz** bülbül-i nālānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [biz,]
- Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben dîvāneyi / Lîk **biz** de ol kamer ruhsārufuñ hayrānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [biz,]
- Bu Muhibbî'nün murādı bendeñ olmakdur hemān / Gerçi kim zāhirde **biz** de memleket sultānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [biz,]
- Ka'be'dür küyma varduk **bizi** bismil eylesün / Cānı tuhfe eyledük itsün kabül qurbānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [bizi, -i]
- Çün terk eyledi **bizi** ol gül'-izārumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [bizi, -i]
- Āh kim **biz** 'ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî 'ālem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [biz,]
- İtdi ol zülfi mu'anber kākūlin zencīrümüz / Ğam yimek dîvāneler oldı **bizüm** tedbīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [bizüm, -üm]
- Zāhidā men' eyleme mañbūb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmışdur **bizüm** tañmīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [bizüm, -üm]
- Niçe yıldur ki bugün mātem-i Mecnūn tutaruz / Kankı 'āşık tutisar **biz** ölicez mātemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [biz,]
- Çün Mesīhā gibi 'ālemde mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa **bizüm** mañremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [bizüm, -üm]
- Yār bir gün dimedı hāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra **bizüm** ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [bizüm, -üm]
- 'Uşşāka çāre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk idertüz **biz** diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [biz,]
- Şūrīde olup söze kaçan başlaruz **biz** / Bülbül ile güyā ki sabağdaşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [biz,]
- Şūrīde olup söze kaçan başlaruz **biz** / Bülbül ile güyā ki sabağdaşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [biz,]
- Bir zerre degül kıymet-i dünyā yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbāşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [biz,]
- Geh mest olup cūr'a saçaruz felek üzre / Miñnet ğamını yiyici 'ayyāşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [biz,]
- Dil hānesini nağş idertüz hūn-ı cigerle / Taşvīr-i hayāl idici nağğāşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [biz,]
- Efgān ile zārī kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası ğam-zede qallāşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [biz,]
- /āşlaruz **biz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 6*). [biz,]

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolısdur **bizüm** meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]

Ehl-i 'ışkuñ başları cem'î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem **bizüm** ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*bizüm, -üm*]

Şem'-i ḥüsne iy Muhibbî cān u ser itme dirîg / Bâl ü per yakdı diye dilber **bizüm** pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]

İy Muhibbî olmasak **biz** Ḥusrev-i mülk-i suḥen / Böyle rağbet bulmaz idi defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*biz,*]

Va' de-i vaşl eyledi çünkü **bize** cānānumuz / İy ecel bir dem tevaḳḳuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*bize, -e*]

Bezm-i ḡamda ḥūn-ı dil nūş itmege yārān ile / Miḥnet ü derd ü elem oldı **bizüm** peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*bizüm, -üm*]

Zāhidā sanma **bizi** cennet ya ḡülzār isterüz / Şāf ḡalbüz görmege su gibi dîdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*bizi, -i*]

Zāhidā sanma **biz** nefis iḡvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*biz,*]

Yanaruz nār-ı maḡabbetle dem-ā-dem şem'-veş / Dūdumuz serden çıkar **biz** 'ışk sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*biz,*]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla **biz** müşterî / Zīra birkaç gün hemān ancak temāşāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*biz,*]

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne 'āşıḡa / Zāhidā Mecnūn-vār **biz** 'ışk şahrāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*biz,*]

Bir olaldan yanumuzda āsūmān-ıla zemīn / Anuñ için **biz** anuñ ne zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*biz,*]

Çün miyān-ı yārda varlık hicāb oldı **bize** / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*bize, -e*]

Zāhidā sanma **bizi** biz nefis iḡvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*bizi, -i*]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşüḡüñden gitmeyüp **biz** tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*biz,*]

Bekle şüff dāyimā sen var selāmet ḡüşesin / 'Āşıḡuz rindüz hemīşe **biz** melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*biz,*]

Kārbān-ı ḡalḡ bir bir ḡöçiyor çalındı kūs / **Biz** daḡı ḡöçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*biz,*]

Bakmaz oldı āḡ kim küsdi **bize** cānānumuz / İy dirîgā gidisersdür ḡasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*bize, -e*]

Zülfini çevgān idüp alsa ele ol şehsüvār / Cān-ıla serden tolısdur **bizüm** meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*bizüm, -üm*]

- Biz ezel bezminde 'ıŝkuñla senüñ hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük bir niçe ŝāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [biz,]
- Gülşen-i hüsnüñ yiter **biz** gül'izârı n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [biz,]
- Añmazuz hâl ü hañuñ dāyim lebüñ zıkr eylerüz / İçerüz cām-ı ŝarābı **biz** ğubārı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2*). [biz,]
- Biz ħarābāt ehliyüz mesken bize meyhānedür / Lā'übālî meŝrebüz nāmūs u 'ārı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [biz,]
- Biz ħarābāt ehliyüz mesken **bize** meyhānedür / Lā'übālî meŝrebüz nāmūs u 'ārı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [bize, -e]
- Her neye kılsañ nazār **biz** rüy-ı Hāḡḡ'a nāzırız / Şümme vechu'llāhı ğördük māsivāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [biz,]
- Sanma ŝöhret gözlerüz **biz** yāhū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir cür'aya satduk ħarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [biz,]
- Niçe yıllardur didüm ğöñlüme ŝāhib-ġamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-içün **biz** de ğarḡ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [biz,]
- Gün yüzüñ ŝavḡında cânā āfītāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter **biz** māhitāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [biz,]
- Şerbet-i la'linden özge 'āŝıḡa yokdur devā / Gel ṭabībā ko 'ilācı **biz** cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [biz,]
- Geçdi Ferhād-ıla Mecnūn taġıdup hengāmesin / Döŝtlar kurduk anuñ yirine **biz** hengāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [biz,]
- Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yıl gibi yokdur **bizüm** ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [bizüm, -üm]
- Vaşl-ıla ŝādān olup hicr-ile ğamġin olmazuz / 'Āŝıḡ u rind-i ħarābātuz **bizüm** yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [bizüm, -üm]
- Zāhidā sanma senüñ uçmaġuña **biz** tālibüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ıŝḡ-ıla dīdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [biz,]
- Bu Muhibbî ħaṭṭ u hâl ü zülfine kılmaz nazār / Bakmazuz naḡŝına **biz** bir sāde ruḡsār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [biz,]
- Vādî-i deŝt-i ğamuñ āvāre bir mecnūniyuz / Tā ölince anda **biz** rāh-ı maḡabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [biz,]
- Bezmi-ġamda iy Muhibbî Vāmıḡ u Ferhād [u] Ḳays / Geçdi anlar mest olup **biz** daḡı ŝöhbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [biz,]
- 'İŝḡ dersin okıduk Ferhād-ıla Mecnūn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde **biz** sabāḡdaŝ olmuŝuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [biz,]
- Zülfünüñ büyn getürdüñ ħoŝ-dimāġ itdüñ **bizi** / Müstedām ol iy ŝabā 'ālem turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [bizi, -i]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseñe oldum ħarīd / Aramızda yok dime olsun **bizüm** alış viriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*bizüm, -üm*]

Cānā seĥāb-ı zülfi ruĥ-ı āfītāba bas / Yakduñ **bizi** bu mihr-ile māhum niķāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*bizi, -i*]

boy: *Boy-pos, endām.*

Bir **boyı** servüñ firākından düşüp şahrālara / Sinesine lāle gibi ĥasta dil dāġın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*boyı, -ı*]

Gözün nergis yañaguñ gül olaldan / **Boyuña** bendedür serv ü şanavber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*boyuña, -uñ, -a*]

İy gül yañaguñ ol gül-i ĥandānuma beñzer / İy serv **boyuñ** serv-i ĥurāmānuma beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*boyuñ, -uñ*]

Göreden ol **boyı** serv-i revānı / Gözümün yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*boyı, -ı*]

Bir **boyı** servüñ firākından görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler dīde-i nemnākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*boyı, -ı*]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ĥüs n ü ne şuredür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*boyuñ, -uñ*]

El uzadam ol **boyı** serve dimişsin iy şabā / Bu saña kalursa ‘ömrün olduğınca yüri es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*boyı, -ı*]

boynun sunar: *Boyun sunmak, boynunu uzatmak.*

Her yaña başın açar dīvāneler **boynun sunar** / El uzadup her kaçan zencir zülfini çözer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*boynun sunar, -ar*]

böyle: *Böyle, bu şekilde, bu tarzda.*

Döstüm kīn eyleyüp ebrülaruñ çin eyleme / **Böyledür** dirler meşeldür kīn ile dīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*böyledür, -dür*]

Beni derd-ile öldürdüñ lebünden büse iĥsān it / Qadīmī **böyledür** ‘ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*böyledür, -dür*]

Didi ānīde Muhibbī **böyle** bir rengin ġazel / Tarz-ı şı‘r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*böyle,]*

Geh seçā‘at gösterüp gāhī Muhib merdānelık / Kim ezelden **böyle** telkīn eylemişdür pürümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*böyle,]*

Teşneyüz ĥün içmege biz bir niçe ĥünilerüz / Ma‘reke güninde dāyim **böyledür** tedbürümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*böyledür, -dür*]

Muhibbī saña bir gönlek biçerler ‘aķluñı divşür / Ezelden **böyledür** ‘ādet aña ĥiç āsitin olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*böyledür, -dür*]

Muhibbî 'ışk-ıla bulduñ harâret / Anuñçün oldı şî'rüñ **böyle** dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*).
[böyle,]

İy Muhibbî olmasak biz Husrev-i mülk-i suhen / **Böyle** ragbet bulmaz idi defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [böyle,]

Gözümüñ yaşına mänenend cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür **böyle** dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [böyle,]

Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler **böyle** bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [böyle,]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / **Böyledür** 'âdet Muhibbî olsa turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [böyledür, -dür]

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes **böyle** iken buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [böyle,]

böylece: *Bu şekilde, bu tarzda.*

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / Anı da yapar **böylece** mi'mâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [böylece,]

boynun egmiş: *Boyun eğmek, acizlik göstermek II kabullenmek, isteyerek veya istemeyerek uymak, katlanmak.*

Bâğda zülfüñ benefşe görelî / **Boynun egmiş** baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [boynun egmiş, -i, -n, -miş-miş]

boyun: *Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.*

Naqd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister **boynuma** başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [boynuma, -um, -a]

Leylî zülfüñi göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur **boynumda** zencîr ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [boynumda, -umda]

Kuluñam **boynı** baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu bende fermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [boynı, -ı]

Leylî zülfin vaşfın işitdi meger dîvâne dil / **Boynuma** zencîr ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [boynuma, -uma]

Bilmedüm zülfüñ midür **boynumdaki** dâm-ı belâ / Cânuma kaçd eyleyen ğamzeñ midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [boynumdaki, -umdaki]

Boynuma zencîr-i zülfin dâymâ dakmaktadur / Şem'-i hüsnine gönül pervânesin yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [boynuma, -uma]

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun **boynuña** yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [boynuña, -uñ, -a]

Şol deñlü itdi cevri 'uşşâka ol cefâ-cü / **Boynında** görinenler kâkül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [boynında, -ı, -n, -da]

Gider boynuñdan iy meh-rū n'idersin zūlfī zencīrin / Çü men dīvāne-i 'ışķam benüm **boynuma** lāyıkdur
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*boynuma, -um, -a*]

Gider **boynuñdan** iy meh-rū n'idersin zūlfī zencīrin / Çü men dīvāne-i 'ışķam benüm boynuma lāyıkdur
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*boynuñdan, -uñ, -dan*]

Saçı zencīri **boynumda** benüm Mecnūn zamānumdur / Görinen müy-i jülīdem degül belki duḡānumdur
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*boynumda, -um, -da*]

Saçuñ zencīrine dīvāne oldum / Anı **boynuma** takmazsın nedendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[*boynuma, -um, -a*]

Zūlfūñi **boynuma** dakduñ didüm ol yār didi / Seni dīvāne-şıfat vālih ü şeydā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*boynuma, -um, -a*]

Sun agzuma dehānuñ şekkerini / Benüm **boynuma** ol şekker kem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 5*).
[*boynuma, -um, -a*]

Ben esīr-i 'ışķ oldum koy zenaḡdan çāhına / Halka halka eyle zūlfūñ **boynuma** zencīr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*boynuma, -um, -a*]

Hāl-i siyehi eyleye bu baḡtumu fīre / Salınsa kaçan **boynına** ol zūlf-i siyeh-pūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2*). [*boynına, -i, -n, -a*]

Leylī zūlfūñ bu dil-i dīvānenüñ / Bend idüp **boynına** zencīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 5*).
[*boynına, -i, -n, -a*]

İster asılmak Muhibbī **boynuña** / İtdügi zūlf-i dü-tādur çün ġaraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 5*).
[*boynuña, -uñ, -a*]

boyun uzadur: *Boynunu uzatmak.*

Her kaçan zencīr-i zūlfe el ura cānāneler / Baş açup **boyun uzadur** 'āşık-ı dīvāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*boyun uzadur, -ur*]

boz: *İyi ve düzenli bir duruma son vermek, deġiştirip kötüleştirmek, ifsat etmek, ihlāl etmek.*

Naķd-i cāna çün metā'-ı büse ikrār eyledüñ / Döstüm inkār idüp gel **bozma** bāzārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*bozma, -ma*]

bu: *Bu, işaret sıfatı.*

Sīne-i mecrūḡa ursañ iy şanem ġamz okların / Tīr-i peykānuñ **bu** ben dil-ḡasteye merhem gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*bu,]*

Bu Muhibbī dil ü cān yakduġını ḡasret-ile / Sen bilürsın anı iy bār-ı Ḥudā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*bu,]*

Ölmiş-idi **bu** Muhibbī hicr elinden şükr kim / Ol lebi 'İsī nefes dildārı gördüm bir naḡar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*bu,]*

Bu 'ālemde kimüñ cānānı yokdur / Muḡarrer kurı tende cānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*bu,]*

- Zülfünüñ sevdâsı-y-ıla tolalıdan **bu** dimâğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [bu,]
- Nakd-i dil virüp metâ'-ı hüsne kim ola harîd / Aña **bu** yolda belâ vü derd ü gam hâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [bu,]
- İçeli 'ışkuñ şarâbın **bu** Muhibbî hasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kânzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [bu,]
- Dil murğı görüp hâlünü zülfüne tutıldı / **Bu** bend ü belâlar hep dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [bu,]
- Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu **bu** dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [bu,]
- Pâyüña n'ola dökse Muhibbî gözi yaşın / **Bu** sakladuğı sîm ü zeri yâ ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [bu,]
- Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / **Bu** zamân yoldaşı gör tîgını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [bu,]
- Görmek ister **bu** Muhibbî çü senüñ dîdârünü / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [bu,]
- Niçe yıl geçdi **bu** dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün dimedi gel beni âzâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [bu,]
- Vâdi-i 'ışka Muhibbî **bu** gönül düşdi yine / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [bu,]
- İy cefâ-hü cevri âyîn eyledüñ 'aşıklara / Korkaram kim 'âlem içre ben **bu** âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [bu,]
- Şeb-i hier içre kaçan **bu** dil-i mañzûn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [bu,]
- İnilerse **bu** Muhibbîyi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünüñ bağı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [bu,]
- Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm âh / Her kim işitse diye **bu** derdmendüñ derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [bu,]
- Bu cihânuñ nesi vardur aña şâd ola gönül / Kıl hâkîkat nazarın şeyh ü eger şâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [bu,]
- Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler **bu** gönül / Nite kim kurıla su üstine dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [bu,]
- Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i 'anber-feşân ditrer / Gidüp 'aqlum gelür hayret **bu** cismüm içre cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [bu,]
- Eline ol kemân ebrü hadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe **bu** sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [bu,]
- Âhum şehâbı ger döke bārân-ı eşkümi / **Bu** sîne bağı gül bitürür lâlezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî girse 'ışk meydânına / Dūd-ı âhın başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [bu,]

- Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / **Bu** Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [bu,]
- Var mı cihânda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa **bu** gönli anuñ seng-i hâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [bu,]
- Yıkmadan gam **bu** gönül kişverini yâda getir / Sâkiyâ cânuñ için ehl-i dile bâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [bu,]
- Şafha-i ruhsârüm üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden **bu** derünüm hâlini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [bu,]
- Gam degüldür gözleri bîmâr iderse gönlümi / Leblerinden bir cevâb alsam **bu** cânüm em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [bu,]
- Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârüñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam **bu** çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [bu,]
- Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ'-ı vaşl olan / Virür ol cân naqdini âhir **bu** dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [bu,]
- Bu kebüter gönlümi alup yine minkârına / Hiç hâlâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [bu,]
- İy Muhibbî niçe olmasun perîşân **bu** gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [bu,]
- Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [bu,]
- Baş çatar çeşmüñle kaşuñ **bu** Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [bu,]
- Yine bezm-i belâ içre **bu** gönlüm / İñiler sanki nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [bu,]
- Gözi şayyâdı şayd itdi yine **bu** gönlümün bâzın / Dü zülfeyni eşriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [bu,]
- Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i 'ışk oldı / Yañılıp dimedüñ bir gün **bu** miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [bu,]
- Niçe yıldur ki harc olur yolında ol cefâkârüñ / 'Aceb **bu** kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [bu,]
- Dilâ **bu** rüy-ı zerdümle niçe inkâr idem 'ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [bu,]
- Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [bu,]
- Nağl-i gülden tâze terdür **bu** Muhibbî'nün sözi / Anuñ-içün ehl-i 'ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [bu,]
- Mâh-rûlar okumamışlar vefâ destânını / Lîki **bu** fenn-i cefâda her biri mâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [bu,]

- Şayd-ı merdüm itmege **bu** şeyh-i şehîr / Dām-ı rızkı sübhâsı şad dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*).
[bu,]
- Bu gönül zaħmına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [bu,]
- Yārı ağyār-ıla gördüm san gül oynar hār-ıla / Bülbül-i şürîde-veş **bu** āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [bu,]
- Bu hasta dil ki derdüni cānā devā bilür / Her ne kadar ki cevr kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [bu,]
- Bu cefā cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [bu,]
- Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / **Bu** benüm efgānuma gül gibi sende hānde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [bu,]
- Kimden öğrendüñ nigārā **bu** gönüller almasın / Soñra cevr-ile anı öldürme kankı fende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [bu,]
- Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [bu,]
- Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler diyeler kim **bu** dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [bu,]
- ‘İşkî cānum gibi saklarken olur halkā ‘ayān / Āh **bu** gammāzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [bu,]
- Küyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / **Bu** gedāyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [bu,]
- Göflini zülfi çekerse **bu** Muhibbî’nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [bu,]
- Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür ‘ālemi **bu** göz yaşı deryā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [bu,]
- Taht-ı ‘ālî-durur **bu** mülk-i vücūd / Oturur ‘ışk anda sultāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [bu,]
- Kuluñam boynı baglu pādîşāham / Her ne itseñ **bu** bende fermāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [bu,]
- Sun Muhibbî’ye leblerüñ cāmın / Çünkü **bu** derdine o dermāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [bu,]
- Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var **bu** hādîşî cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [bu,]
- Kevke-i küyuñda didüm **bu** ser-i ğaltān nedür / Eyledi zülfe işāret didi **bu** çevgāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [bu,]
- Kevke-i küyuñda didüm **bu** ser-i ğaltān nedür / Eyledi zülfe işāret didi **bu** çevgāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [bu,]
- Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler **bu** gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [bu,]

- Müdde‘nüñ acı sözinden Muhibbî **bu** yürek / Zehre döymez yarılır san kâse-i fağfürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [bu,]
- İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nî cām-ı mey-ile sâkî **bu** hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [bu,]
- Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger **bu** müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [bu,]
- Ebed gitmeye **bu** serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ nakşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [bu,]
- Görinen şubh-dem sanmañ şafağ gökler kenârında / Yakan **bu** dâmen-i çarhı **bu** âh-ı şubhgâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [bu,]
- Görinen şubh-dem sanmañ şafağ gökler kenârında / Yakan **bu** dâmen-i çarhı **bu** âh-ı şubhgâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [bu,]
- Döşedi zümrüt bisâtını benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile **bu** demde oldı ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [bu,]
- Tîr-i gâmezñle **bu** sînem zañmnâk olmuş yatur / Dir gören meydân-ı ‘ışk içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [bu,]
- Bu ‘aceb bārân-ı eşküm gârka virdi ‘âlemi / Hiç teskîn olmadı dil süznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [bu,]
- Çünkü peykânüñ gelür kıldı **bu** sînemden güzer / Didüm artur döstüm derdüm benüm ezûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [bu,]
- Bezm-i gâmda kâmetüm çeng ideli bār-ı belâ / İñler ol meclisde **bu** göñlüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [bu,]
- Hasretiyle dâğ-ı sînem hem **bu** bagrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [bu,]
- Kenârında görinenler **bu** çarhuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan her dem duñânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [bu,]
- Bu Muhibbî çün ezel içdi mañabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçün gâh mest ü geh hūmâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [bu,]
- Girelden deyr-i gâm içre **bu** göñlüm erğânün oldı / Gözümün yaşına baksañ şarâb-ı erguvânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [bu,]
- Biñ şive ile nâz-ıla cānân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza **bu** cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [bu,]
- Hüsñün zamâne hüsñidür iy yār-ı dil-firîb / Aldanma gel **bu** hüsñüne ki devrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [bu,]
- Gördün gözüm yaşını **bu** sînem otagına / Girüp tañammül eyle ki bārân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [bu,]
- Dil virme key sakın **bu** cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña kōnsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [bu,]

Beñzerem dimiş nigārā ḥaddūne / **Bu** sözinden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[bu,]

Bir gözi āhū **bu** gönlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [bu,]

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden ögrensün kamu **bu** ḥıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [bu,]

Ḥat gelüpdür diyü **bu** ‘aşıka göstermese yüz / Diñüz ol şūha cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [bu,]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ **bu** gönülden güzelüm zāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [bu,]

Dimedüñ ḥüsni-zekātın **bu** Muhibbî’ye eḥaḳ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [bu,]

Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / **Bu** ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [bu,]

Salınur ‘işve ile her ṭarafa nāz-ıla yār / Āh **bu** şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [bu,]

Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum ‘ālemdē āh / **Bu** söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılūñ şerḥinde başka defter ü dîvān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [bu,]

Bu vādide muğāyirdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-ı dildarı velī zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [bu,]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler **bu** dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [bu,]

Agzına şebnem seḥergeh nergistüñ su dökdüğü / Lāle ile gice mey içmiş **bu** ki maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [bu,]

Bu Muhibbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir ḥūba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [bu,]

Muhibbî muḥkem işdür ‘ışk bāzı / **Bu** kārı sanma ayruk kāra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [bu,]

Zülfü zencîrini takdum gönülmüñ gerdānına / Bildüm āḥir **bu** dil-i dîvāneyi bed-nām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [bu,]

Sen koma ṭarf-ı meygedeyi elden iy gönül / **Bu** sāğar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [bu,]

Mekr-i cihāna bak ki füsün u fesānedür / Aldanma **bu** fesāneye çün hep füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [bu,]

Gül‘izār-ı ḥüsni yāruñ tāze sebz olsun diyü / **Bu** Muhibbî göz yaşın cü sīnesin tölāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [bu,]

Giryessin ebr-i bahāruñ dīde-i pür-ḥūna sor / Nālesin ra‘duñ sorarsañ **bu** dil-i maḥzūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [bu,]

Taň mıdur sevdā-yı zülfinden gönül olsa Һarāb / Çünkü **bu** Һam leşkeri sīnemde bī-pāyān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [bu,]

Rūy-ı gülzārı görem dirseň ‘izār-ı yārı gör / Sorma bülbül nālesin dil-Һaste **bu** ben zārı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 1*). [bu,]

Yefīmāne benefşe başın egmiş / **Bu** kaygular aña bilsem nedendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 3*). [bu,]

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / **Bu** meclis cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 4*). [bu,]

Bahār irdi Muhibbī geşt-i bağ it / **Bu** demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 5*). [bu,]

İy Muhibbī **bu** gözüm merdümi Һavvāş gibi / Taluban baҺr-ı Һama dürr-ile mercān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 5*). [bu,]

İy Muhibbī kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i gūyā olur **bu** ‘ilm aña Һikmet yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 5*). [bu,]

‘Aql sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir kār **bu** kār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 1*). [bu,]

Büseň alsam cān virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün **bu** bāzār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 2*). [bu,]

Kim ki nazm ister Muhibbī şı‘rini güş eylesün / Bulınur gerçi Һazel ammā **bu** eş‘ār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 7*). [bu,]

Dün gice küyında nālem işidüp / Dir seg-i küyü **bu** ne feryāddur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1118, Beyit 3*). [bu,]

La‘l-i şīrīn ü dehānı yādına / **Bu** Muhibbī cān virür Ferhād’dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1118, Beyit 5*). [bu,]

Zülfün düninde varsa küyüña **bu** Muhibbī / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 5*). [bu,]

Kūh-ı Һamda olmağa iy dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna **bu** şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 1*). [bu,]

Bezm-i Һamda ehl-i Һāle cām-ı zer Һacet degül / İçmege Һün-ı dili **bu** dīde-i bīnā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 3*). [bu,]

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllī küllī ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña **bu** sevdā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 4*). [bu,]

Niçe yıldur baҺr-i eşk içre şināverlik ider / YoҺsa ol deryāda **bu** gönlüm benüm balık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [bu,]

Bir nazār kıl cān göziyle gör **bu** lu‘bet-bāz-ı çarҺ / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 2*). [bu,]

İy Muhibbī cān göziyle bak **bu** ‘ālem bir kafes / Her varağ gūyā içinde murğ-ı zerrīn bāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 5*). [bu,]

Emdür lebūnı şimdi **bu** dil-Һasteye didüm / Güldi didi gör Һātırı gülbe şeker ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 4*). [bu,]

N'eylerem gülzârı sensüz baña olmuşdur Һarâm / **Bu** cihân bâğında gönülüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [bu,]

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını âb-ı revân / Bâğ-ı hüsnuñe **bu** vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [bu,]

Dilâ mağrûr olup virme gönül **bu** dâr-ı dünyâya / Һaķıķatle nazar kılsañ hemân bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [bu,]

Ne ğam cānâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / **Bu** cān gözi uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [bu,]

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / **Bu** nev'e olur râh-ı maħabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [bu,]

Bir bencileyin sîne siper seng-i cefâya / **Bu** küh-ı maħabbetde belâ yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [bu,]

Vâdi-i hicre düşelden oldı **bu** dil bî-ķarâr / İñleyüp tâ şubħ olunca aqlaram ben zâr u zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [bu,]

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülüñ / 'İşve vü nâz-ıla güldi ğonca-veş didi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [bu,]

Şâne gibi pāralansa tañ mıdur **bu** cān u dil / Her seħer bād-ı şabâ zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [bu,]

Yürür mecnûn gibi tenhâ düşüp **bu** vâdi-i 'ışkâ / Muhibbî sâyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [bu,]

Yoluñda ölmek iy dilber sa'âdet / **Bu** dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [bu,]

Ger semend-i nâz-ıla iy dōst cevlan eyleseñ / Zülfüñüñ çevgānına top olmaga **bu** ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [bu,]

Muhibbî vâdi-i ğamda tutup vaħşîlere ülfet / Bugün çübân-ı 'ışk oldum **bu** dil gibi ķavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [bu,]

Geldi **bu** 'āleme hüsniyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terāzūya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [bu,]

Sormaduñ iy dil taħib[i] **bu** Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini 'arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [bu,]

Ĝāh olur zülfinde bend eyler **bu** gönülüm şebrevin / Ƙatlūme cellād çeşmi ğāh ğançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [bu,]

İy Muhibbî rişte-i cān üzre dizdür nazmuñı / Ƙıymetin **bu** dürlerüñ ancak Nizāmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [bu,]

Ruħlarıyla lebleri zıkrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun **bu** Muhibbî la'l ü gevher-sāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [bu,]

Dehr eli āhir bükür **bu** kāmētüñi çeng ider / Bezm-i ğamda iy gönül iñle yaşuñı eyle tār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [bu,]

- Rüşen itmege çerâğın tekye-i ‘ışkuñ müdâm / Tuñfe iletür **bu** gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [bu,]
- Şâh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce **bu** eşküm kaţârı yürür otanın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [bu,]
- Ĥasretiyle **bu** Muhibbî giceler tâ şubħa dek / Gözlerin seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [bu,]
- Bu çarĥ-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [bu,]
- Oynadum **bu** vech-ile şaţranc-ı ‘ışkuñ bâzını / Vâmık u Ferhâd u Mecnûn görseler mât kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [bu,]
- Bahr-ı ğamdan hîç ĥalâş olur mı **bu** dil zevraķı / Her tarañdan eşkümi **bu** gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [bu,]
- Bahr-ı ğamdan hîç ĥalâş olur mı **bu** dil zevraķı / Her tarañdan eşkümi **bu** gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [bu,]
- Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / **Bu** Muhibbî tab‘ını tûñi gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [bu,]
- Bend-i belâda kalsa **bu** gönülüm ‘aceb degül / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [bu,]
- Beni **bu** pûte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [bu,]
- Maĥabbet ehli devrândan neler çekdüğini bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek **bu** dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [bu,]
- Rumûz-ı ‘ışķ müşkildür anı keşf eylemez kimse / **Bu** müşkil ĥallin isterseñ dilâ gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [bu,]
- Sevdâ-yı zülfî gitmeye dilden ölem daĥı / İki cihânda çünki baña **bu** hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [bu,]
- Gel temâşâ eyle **bu** sırça sarâyın gönülümüñ / Eşķ-i surĥ-ıla mûnaķķaş zeyn olunmuş ĥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [bu,]
- N’ola yaksam şem‘-i ĥüsne **bu** gönül pervânesin / Döştüm sen şem‘ olıcak ‘âşkuñ pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [bu,]
- Seĥer güş it ne dir murġ-ı seĥer-hîz / ‘Ömür gibi **bu** dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [bu,]
- Sakın **bu** âhum okından i çarĥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ĥaddüme ol da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [bu,]
- Gizlü râzum varmayınca güleşene fâş olmadı / Eyleyen **bu** sırrı fâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [bu,]
- İy Muhibbî güleşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda **bu** firâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [bu,]

- Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için ki **bu** dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [bu,]
- Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [bu,]
- Pîr-i muğâna virmem ezelden havâledür / Kısmet **bu** yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [bu,]
- La'l-i nâbuñ hasretinden **bu** Muhibbî aqlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [bu,]
- Zahmete girme tabîbâ çek elüñ **bu** hastadan / 'Âşık-ı dil-hasteye derdi yine dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [bu,]
- Kime takrîr eyleyem kime **bu** dil esrârını / Güş iden ahvâlümü benden beter hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [bu,]
- Tîri çün sehm-i sa'âdetdür naşîb ola diyü / **Bu** Muhibbî kaşları yasın görüp kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [bu,]
- Zülâlinden umar **bu** hasta gönlüm / 'Atâ itmezse gâyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [bu,]
- Rûz-ı ezelde içdi **bu** dil 'ışk câmını / Dağı başumda görinen anuñ hümâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [bu,]
- Bezm-i gamda cân atar şem'-i ruḥ-ı cânâneye / Sanasın miḥnet şebinde **bu** gönül pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [bu,]
- (ث) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola **bu** leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [bu,]
- (ض) Darb ursa yiridür baña **bu** çarḥ-ı felek / Dil-i âşüfeye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [bu,]
- (ط) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka'besini / **Bu** ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [bu,]
- (ظ) Zâlim gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla **bu** ben 'âşıkı ider o gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [bu,]
- (ع) 'Âşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez **bu** gönül hürî vü cennet dağı nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [bu,]
- (ف) Firâr itse n'ola görse **bu** dil-hastesini / Şâh olan kimsene dervîşden 'âr itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [bu,]
- (ق) Kanda bulam kim ire elüm dâmânuña / Ben meger toprak olam ilte **bu** gerdüm rüzigâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [bu,]
- (م) Merdümlük idüp gel **bu** Muhibbî'ye şehâ / Kanı **bu** bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [bu,]
- (م) Merdümlük idüp gel **bu** Muhibbî'ye şehâ / Kanı **bu** bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [bu,]
- Derd-i derünü sormañ hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd **bu** hasta cânâ gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [bu,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebînüm sâkî / Câm-ı la'lûnle meger hall ola **bu** müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [bu,]

Ser-te-ser **bu** kâ'inâtı almazuz bir hâbbeye / Kâf-ı istiğnâda biz 'Ânkâ-y-ıla mahremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [bu,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe **bu** gönülüm çarh urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [bu,]

Kesilür şem' gibi itme zebânunu dırâz / 'Âkıl-iseñ **bu** sözüm levh-i dilün üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [bu,]

Ğarra olma **bu** cihân her gün dogar bir nev'-ile / Mührelerle 'akluñı tağıtma olma hoşka-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [bu,]

Ne'çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dîvânesin / **Bu** meşeldür hiç kimse meyl-i zindân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [bu,]

Niçe yıldır **bu** Muhibbî derdün-ile ĥastadur / İtmedün iy dil taḫḫbi aña tîmârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [bu,]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarķ ider âḫir seni **bu** çeşm-i pür-ḫün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [bu,]

Mu'anber zülfüñün cânâ kemendi / Neden bilsem **bu** ben şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [bu,]

İy taḫḫbâ çek elün **bu** sîne-i mecrûḫdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devâyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [bu,]

Nâle eyler **bu** Muhibbî bezm-i ġamda ney gibi / Kankı bî-dil **bu** hevâlarda nevâyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [bu,]

Nâle eyler **bu** Muhibbî bezm-i ġamda ney gibi / Kankı bî-dil **bu** hevâlarda nevâyî istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [bu,]

Degül ḫâlî ġamuñ dil ḫânesinden / **Bu** 'âlemdür kişi mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [bu,]

Tuḫḫşdı âteş-i hicre yanar **bu** cân-ı men sensüz / Muķarrer cân gider benden kalur **bu** kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [bu,]

Tuḫḫşdı âteş-i hicre yanar **bu** cân-ı men sensüz / Muķarrer cân gider benden kalur **bu** kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [bu,]

Benüm **bu** sîneme ḫâr-ı belâdur 'ârîzuñsuz gül / Baña gülşen olur külḫen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [bu,]

Derdâ ki **bu** şeb dogmadı ol mâḫ görünmez / Cân oldu revân ol büt-i dil-ḫ'âḫ görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [bu,]

Bu kışsa-i pür ġuşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâḫ görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [bu,]

Bu kışsa-i pür ġuşşamı **bu** zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâḫ görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [bu,]

- Bu gönüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*).
[bu,]
- Gözümün yaşıdır revnak viren **bu** gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [bu,]
- Hevā-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı hacletdür / **Bu** pendî cān-ıla kim gūş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [bu,]
- Eger sensüz cihānı geşt idersem / Benüm **bu** hātırum hiç hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*).
[bu,]
- Bir nazarla hūn-ı dil cūş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryāya āhîr yaşumı **bu** kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [bu,]
- Ne kadar esrār-ı ‘ışkı sinede ketm eyledüm / Girye ile **bu** cihān hālkına kıldı fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [bu,]
- Ġam tîrine her gāh **bu** sînem sipir olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [bu,]
- Aldanma gönül virme **bu** dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi **bu** dünyāya er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [bu,]
- Aldanma gönül virme **bu** dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi **bu** dünyāya er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [bu,]
- Dişlerünle şem‘-i hüsnüñ **bu** Muhibbî añmasa / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [bu,]
- Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mışrî / **Bu** dil Ya‘küb’ı hüzn içre kalur sanmañ hāzîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [bu,]
- Başdan ayaga deĠin göz yaşına ĠarĠ oldum / Lîk su virdi **bu** dil āteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [bu,]
- Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nūrı / **Bu** ‘aceb gelmeye zāhid daĠı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [bu,]
- Hicr ara hāset-ile cān lebūme gelmiş-iken / Kimsene yok diye **bu** hālūmi dildāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [bu,]
- Oldı ‘ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı **bu** defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [bu,]
- Niçe yıldur ki yiler zülfi hevāsında gönül / Başdan geçmeye ölince **bu** sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [bu,]
- Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönümüz / Bir daĠı olmaz bütün ger sinsa **bu** āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [bu,]
- Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / ŞubĠ olınca **bu** Muhibbî sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [bu,]
- Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben Mansūr-vār / Dōstum zülfünden özge **bu** gönül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [bu,]

- Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı bu dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [bu,]
- Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı **bu** dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [bu,]
- Gerçi hayrân oldı dil gördi **bu** ben dîvâneyi / Lîk biz de ol kamer ruhsâruñuñ hayrâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [bu,]
- Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde biz de memleket sulţâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [bu,]
- Bakuñ **bu** dâğuma küh-ı gam içre / Benüm gibi peleng-i mîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [bu,]
- Muhibbî kesmege **bu** sîne kühın / Elüñde gamdan özge tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [bu,]
- Noқта dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya **bu** râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [bu,]
- Bahâ-yı vaşl eger alsa gözümden / **Bu** dehri sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [bu,]
- Bahr-i 'ışkuñdan halâş olur mı **bu** dil zevrağı / Eşk-i çeşmüm oldı deryâ ortada girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [bu,]
- 'Âlemi la'l-i zülâlınden ser-â-ser kandurur / **Bu** Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [bu,]
- Ölmiş-iken **bu** zemîn buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [bu,]
- Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olırsar hâli kişi hûd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [bu,]
- Sanmañuz bir dağı ma'mûr ola **bu** dil kişveri / Leşker-i gam yıkalıdan dağı vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [bu,]
- İy ecel billâhi şabr it gelme **bu** dil mülkine / Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [bu,]
- Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / **Bu** kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [bu,]
- Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / **Bu** umîda ne getürür görelüm taqdürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [bu,]
- Yâr çün kim nazâr itmez **bu** sözüm gevherine / Mâl-ı Kârün ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [bu,]
- Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez **bu** 'âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [bu,]
- Cefâ vü cevri dildârüñ baña mihr ü vefâdan yig / Gam-ı 'ışkıñdan olmasun **bu** cân u dil cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [bu,]
- Gülmedi 'âlemde bir gün **bu** dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dağı 'aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [bu,]

- Gerçi kıldum her gazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hübolar güşına almaz lîk **bu** efsänemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [bu,]
- Pây-mâl olsam ne gam iy hüsn ilinüñ Husrev'i / **Bu** meşel meşhürdür kim 'aşık olur 'arsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [bu,]
- Niçe gündür **bu** Muhibbî hicrûñ-ile hastadır / Bir sora-gel döstüm cân virmesün tımarsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [bu,]
- Leylî zülfidür iden her dem beni mecnûn-şifat / **Bu** Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [bu,]
- 'İşk âteşiyle yandı kül oldu **bu** cân u dil / Āhîr savurdı gam yili geldi ğubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [bu,]
- Vâdi-i gamda Sikender gibi **bu** dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî şî'rinüñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [bu,]
- Bu Muhibbî anuñ için şî'rini itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [bu,]
- Gözüm yaşıyla âh âhum elinden / Olupdur **bu** ikisi kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [bu,]
- Ol yâr **bu** ben 'aşığa hergiz nazâr itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [bu,]
- Hâk-i râh olup büse idüm pây-ı der idüm / Ol yâr-ı cefâ-cü **bu** 'aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [bu,]
- Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefâ'at / **Bu** luğf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [bu,]
- Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefâ'at / Bu luğf-ıla **bu** keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [bu,]
- 'Uşşâkı işigünde öldürmegil habîbüm / Meşhür **bu** meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [bu,]
- Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultân-ı gam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña **bu** vîrânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî yazsa hüsnî âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [bu,]
- Dil ü cânâ meñâ' bir büseñ aldum / Benüm **bu** assumı bir tâcir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [bu,]
- Bu Muhibbî hâlini tahîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [bu,]
- Haymedür **bu** perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / Târ-ı eşküme benüm itnâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [bu,]
- Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh imiş baña / Her gün artar **bu** günâhumdur ki yârüm söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [bu,]

- İy Muhibbî niçe ğamda olmasun **bu** ğasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [bu,]
- Tüĝra-yı ğamla Muhibbî sîne-i taḅlı döĝüp / **Bu** ṭarîḳ-ı ‘ıṣṣ dervendinde miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [bu,]
- Ṭâkatum ṭâk oldı ṣabrum kalmadı soldı beñiz / Dil taḅîbine meded **bu** ğasta dil ḫâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [bu,]
- Kim-durur cānâ dir-iseñ derd-i hicre mübtelâ / Ğâyet ile ğasta-dıldür **bu** Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [bu,]
- Kapsa tañ mı **bu** kebüter ĝöñlümi / Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [bu,]
- Meyl ider göz yaşma serv gibi / **Bu** cihân içre māyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [bu,]
- Bu Muhibbî ĝiceler bülbül-vâr / İñiler âh u vâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [bu,]
- Ğam ile **bu** ḫâlüm tebah aḫvâlümi sormaz mısız / Yārân nedür ḫâlüñ diyü **bu** ḫâlümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [bu,]
- Ğam ile **bu** ḫâlüm tebah aḫvâlümi sormaz mısız / Yārân nedür ḫâlüñ diyü **bu** ḫâlümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [bu,]
- Gördüm dutıṣdum âteşe ol şem’-i ḫüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş **bu** bälümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [bu,]
- Küy-yı dilberde Muhibbî’ye gedâ olmak yiter / **Bu** cihâna ser-te-ser olmaga sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [bu,]
- Tiredür zülfüñ ĝamından **bu** dil-i vîrânemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tā rüşen ola kaşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [bu,]
- Bir kılyla bend idüp zülfi dutar **bu** ĝöñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken **bu** dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [bu,]
- Bir kılyla bend idüp zülfi dutar **bu** ĝöñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken **bu** dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [bu,]
- Şem’-i ḫüsnüñe yanaldan **bu** ĝöñül pervâne-veş / Şem’e yanmak öĝredür gör **bu** dil-i pervânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [bu,]
- Şem’-i ḫüsnüñe yanaldan **bu** ĝöñül pervâne-veş / Şem’e yanmak öĝredür gör **bu** dil-i pervânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [bu,]
- Bu Muhibbî gözleri cevherlerin / Yoluña sanma ki ıṣâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [bu,]
- Hîç olur mı ki ola andan ḫalâş **bu** murĝ-ı dil / Dâne ḫâl ü dām zülf ü çeşm ola şayyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [bu,]
- Geldi dilde şâh-ı ‘ıṣṣ bir ḫâne bünyād eyledi / Didi günden güne muḫkem dura **bu** bünyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [bu,]
- Bir feraḫ gelse Muhibbî ĝam hemân ardıncadur / Anuñ için **bu** fenâ dârında yokdur şādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [bu,]

Tır-i müjgāni ile durmaz akar hūn-ı ciger / **Bu** iki hūnīlerūñ kimse savaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1319, Beyit 3*). [bu,]

Aglar-ısa **bu** Muhibbī tañ mıdur Ya'kūb-veş / Görelī dīde haç-ı sebzūñi yaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1319, Beyit 5*). [bu,]

Yārī ağyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / **Bu** cihān bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1320, Beyit 3*). [bu,]

Kūy-ı yārī n'eylerem görmek dilerem yārī ben / **Bu** Muhibbī cennete kāyil degül dīdārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1320, Beyit 5*). [bu,]

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pārenūñ / Ol sebebdendür akar her dem **bu** gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1321, Beyit 2*). [bu,]

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam **bu** cihānda olmayam zünnārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1322, Beyit 4*). [bu,]

Ruḥlarıñsuz **bu** Muhibbī āh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şūrīdenūñ ḥālī n'olur gülzārsuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1322, Beyit 5*). [bu,]

İy Muhibbī **bu** cihānuñ ālma aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Ḥaḳḳ'a yaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1323, Beyit 5*). [bu,]

Ḥırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Bıraksa yok **bu** ḥāke çok eger az (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1324, Beyit 1*). [bu,]

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / **Bu** derd-i 'ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1326, Beyit 1*). [bu,]

Sevdā-yı zülf başuma çünki belā imiş / Artmaktadur gün-be-gün āh **bu** belā henüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1326, Beyit 4*). [bu,]

Oda yanar şu'lesinden āhumuñ **bu** nūh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür **bu** heft deñiz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1327, Beyit 3*). [bu,]

Oda yanar şu'lesinden āhumuñ **bu** nūh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür **bu** heft deñiz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1327, Beyit 3*). [bu,]

İşigüñde yüzini ḥāk itmek ister **bu** Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cür'a-rīz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1327, Beyit 5*). [bu,]

Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / **Bu** dil nālīşler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1328, Beyit 1*). [bu,]

Umaram şayd idem ben sen hümāy / **Bu** göñlüm himmetiyle eyledüm bāz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1329, Beyit 2*). [bu,]

İşidenler **bu** göñlüm nālesini / Çalınur didi ğam bezminde **bu** saz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1329, Beyit 3*). [bu,]

İşidenler **bu** göñlüm nālesini / Çalınur didi ğam bezminde **bu** saz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1329, Beyit 3*). [bu,]

Çalkamañ **bu** eşk-i gāfil virdi 'ummāndan nişān / Sāḫil-i çeşmüm görüp deryā kenārdur diñüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1330, Beyit 4*). [bu,]

Gül yüzüñsüz **bu** Muhibbī iñlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz āh u zārdur diñüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1330, Beyit 5*). [bu,]

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur **bu** dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [bu,]

Gül yüzün şevkin dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âh **bu** dil-i zârüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [bu,]

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı 'ışkumdan haber / Zâhir eyler 'âleme **bu** sırrı eş'arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [bu,]

Serv-kaddûñ görelî göz yaşî kendin yiñemez / Dûd-ı âh-ıla **bu** dil nâle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [bu,]

Câm-ı 'ışkı **bu** Muhibbî içeli rûz-ı ezel / Çâk ider sîne giribânımı kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 6*). [bu,]

Âhum ejder görünür **bu** sîne gârdur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [bu,]

Şâh-ı gam dil hânesine dâyimâ mihmân olur / Pâdişehdûr **bu** 'aceb dervîşden 'âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [bu,]

Bu cihândan geçûben bil ki bile cânândan / **Bu** 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [bu,]

Cevr okı câna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / Dağı **bu** hasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [bu,]

Bir bencileyin var mı **bu** bañr-ı gam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [bu,]

Döstüm cevri ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / **Bu** tarîk-ı 'ışkda şâbit-kadem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [bu,]

Sâgar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hûn-ı ciger / Kâni'üz aña anuñçün **bu** şarâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [bu,]

Gözlerüm yaşına saldum yine **bu** dil zevrağın / Rûzigâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [bu,]

Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / **Bu** ne hüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [bu,]

Şâneler görsem eger zülfeyni uyğum aparur / **Bu** meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [bu,]

Didüm iy dilber nedür **bu** şive vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [bu,]

Bu Muhibbî hañt u hâl ü zülfine kılmaz nağar / Bakmazuz nağsına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [bu,]

Beni kül eyledi **bu** âteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmağı bir nâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [bu,]

Benüm **bu** derdümi derde giriftār olmayan bilmez / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [bu,]

Bu göflüm hānesin ykduñ yine ma‘mūr iden sensin / Binā aḥvālını dirler ki mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [bu,]

Sırr-ı ‘ışk[1] sor baña ‘allāmeler hall eylemez / Kim görüpdür **bu** cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [bu,]

Saña ger hūr [u] perī dirsem olur **bu** söz ḥaṭā / Zīra kim ehl-i başiret anlara ādem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [bu,]

Çün ezal cām-ı maḥabbet cur‘asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun **bu** Muḥibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [bu,]

Dilberüñ aḡyārı bî-ḥad oldugın ‘ayb eyleme / **Bu** cihān bāḡında hīç bir gül biter mi hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [bu,]

Bu Muḥibbî la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür ise olmasun tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [bu,]

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḥşūd için / Nāle eyler vādi-i ḡamda **bu** dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [bu,]

Ḳuvvetine tayanup **bu** dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āḡir aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [bu,]

Zülfüñ ister **bu** Muḥibbî aña el sunduḡı **bu** / Mār-gīr olmasa eyler miydı ol māra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [bu,]

Añlayup ‘ışkuñ rumüzın didi bir ḥikmet-şinās / **Bu** ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir ‘ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [bu,]

Bū getürdüñ yine zülfinden seḡer **bu** ḥastaya / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [bu,]

Niçe bir feryād idersin iy gönül bülbül gibi / **Bu** gülistān içre yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [bu,]

İrmedüñ ol serv-ḳaddüñ vaşlına iy cūy-ı eşk / Yüz suyn dökdüñ **bu** yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [bu,]

Kalmadı şabr u ḳarārüm ‘azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ḡayrı çün **bu** derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [bu,]

Bu Muḥibbî dem-be-dem mey içmege budur sebab / Ḥūblar la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [bu,]

Cārüb idüp **bu** kirpügümi döküm eşkümi / Gelmez yanuma ‘ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [bu,]

Ne ḳadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz **bu** nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [bu,]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raḡm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [bu,]

- ‘İşkâ düşme âhîri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ **bu** belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [bu,]
- Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşûmî çün kıldı kafes / Oldı **bu** cāna bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [bu,]
- Şöyle müşkil oldı **bu** mîm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [bu,]
- Tañ mı **bu** ‘ālem serîrinden Muhibbî ‘ār ide / Hāk ü hışt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [bu,]
- Her vişālûñ âhîrin bildük hemān hicrān imiş / Pes **bu** ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [bu,]
- ‘İşk şahrāsına düşen ‘ākıbet ol güm olur / **Bu** kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [bu,]
- Nār-ı hicrān içre kala çıkmaya **bu** cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [bu,]
- Ka‘be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hācı-vār / **Bu** Muhibbî inler ol vādide mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [bu,]
- Māh-rūlar mihrî dilden zāyil olmaz pend-ile / Nāşihā virür şudā’ lutf eylegil **bu** sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [bu,]
- ‘İşk-ı şāhî haymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki **bu** mülküñ hārābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [bu,]
- Bār-ı gamdan hicr ara **bu** kıddüm olaldan kemān / İnlesem olmaz ‘aceb sîne rebābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [bu,]
- Gāhî gözüm **bu** yaş-ıla geh kanla tolar / Hāk-i derüni gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [bu,]
- Biñ kerre eger hālümü ‘arz eylesem ol yār / Bir lahızada eyler **bu** kadar hāli ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [bu,]
- ‘Arızuñsuz baña gelmez **bu** gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelibe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [bu,]
- Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yāra gelür **bu** dirhem ü dīnār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [bu,]
- Bu Muhibbî mest olup açdı ma‘ānī dürcini / Bāde-i Hāfiz meger ya cām-ı Cāmī itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [bu,]
- Āhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencir olalı / Tekye-i ‘işk içre oldı **bu** Muhibbî şir-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [bu,]
- Ol tabīb-i dil yine **bu** hastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönlümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [bu,]
- Kim saña **bu** hüsni virdiyse eyā şirîn-dehen / Kūh-ı gamda ben belā-perverdi Ferhād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [bu,]

- Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / **Bu** sözi ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [bu,]
- Åndan zencîr idüp **bu** gönlümün kândiline / Yakmaga ğam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [bu,]
- Devr-i gülde **bu** Muhibbî yine yārān şevkine / Tāze tāze gül gibi rengin gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [bu,]
- Oldum cefā vü cevr-ile dilden berî yitiş / Terk itmedin yoluña **bu** cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [bu,]
- Oldı şîrāne **bu** esb-i çarḫ-ı gerdūna sūvār / Ol sebebden başına urındı zer miġfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [bu,]
- Taña kaldı ferri gitdi meh görüp **bu** heybeti / Yürüyüp tutdı cihān mülkini ser-tā-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [bu,]
- San serv-i sehî kaddi arar āb-ı revāndur / **Bu** çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [bu,]
- El urup dilber yine zülfin girih-gîr eylemiş / **Bu** dil-i dîvāneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [bu,]
- Eyledi tîr-i cefāya **bu** benüm sînem siper / Ol ki ebrūñı şehā ya ğamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [bu,]
- Zülfüne **bu** dil āh senüñ mübtelā imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [bu,]
- Bîġāne sanup eyleme red **bu** Muhibbî'yi / Bilmez misin ki 'ışkuñ ile āşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [bu,]
- Ĥāl-i siyehi eyleye **bu** bahtımı tîre / Salımsa kaçan boynına ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2*). [bu,]
- Lahdinde eger ġüş ide **bu** nazmı Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [bu,]
- Mecnün eger kalsa Muhibbî **bu** zamāna / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [bu,]
- Rüşen eylerse 'aceb mi **bu** cihānı nūr-veş / Çün görindi döstüm baña cemālün hür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [bu,]
- Dehre aldanma sakın fikr eyle āhiri ġüni / Gerçi **bu** 'ālem yüzi saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [bu,]
- Çıkarmaga **bu** dil söz gevherini / Yaşum baħrına san 'ummāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [bu,]
- Saña cevr ide Muhibbî yār aġyāra vefā / Ko seni itsün helāk **bu** kısmete kāyil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [bu,]
- Akan yaşum olup 'ummān cihānı ortaya almış / **Bu** gönlüm zevrakın gör ġarḫ olup girdābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [bu,]
- Bu Muhibbî zülf zencîrün görüp / Kendüzin dîvāne şeydā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [bu,]

Ėamz oklarına çünkü **bu** sînem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [bu,]

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne **bu** dil / Hayret basuban kendüden ol bî-ħaber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [bu,]

Ėāk-i rehine dökeli **bu** dideler eşki / Gören didiler yolların hep sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [bu,]

Şîrîn lebûññ vaşfın iderken **bu** Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzi şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [bu,]

Ėñn-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı ‘ışkum olmaz idi **bu** cihân Ėalkına fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [bu,]

Nâr-ı âhumdan nigârâ sebze-i Ėaţtuñ sakın / **Bu** meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [bu,]

Leylî saçına dil vireli **bu** Muhibbî’nüñ / Mecnün gibi işi güci âh u vâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [bu,]

Bilmez iken Ėırmen-i Ėamda **bu** cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı âhumdan anı bir kâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [bu,]

Beni cāñā iñen yakma sakın **bu** âh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān vîrmez bilürsin bî-amān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [bu,]

Serv-Ėaddüñ yādına gülşende iy serv-i Ėurām / **Bu** Muhibbî’nüñ iki çeşmini gördüm cū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [bu,]

Olmaz-ıdı dōstlar ‘ışk-ı nihānum eyle fâş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem **bu** kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [bu,]

Bend-i zülfinden Ėalâş olur mı Ėiç **bu** murĖ-ı dil / Eksük itmez bir nefes Ėamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [bu,]

Ėam degül tîğ-ı sitemden çāk olursa **bu** gönül / Ėamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [bu,]

Bu Muhibbî zülfini Ėaddi ile görüp didi / Ėamdülillāh kim gicem Ėadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [bu,]

Kimi ‘aşık kimi zāhid **bu** Ėalkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevā Ėoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [bu,]

İy benüm serv-i revānum sorma Ėālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi **bu** gizlü rāzum cümle fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [bu,]

Hier içinde **bu** Muhibbî key ölümlü Ėastadur / Ger **bu** yolda cān vire ‘ālemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [bu,]

Hier içinde **bu** Muhibbî key ölümlü Ėastadur / Ger **bu** yolda cān vire ‘ālemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [bu,]

Giceler Ėüsññ bahārın fikr idüp âh eylesem / Çın seħer **bu** gözlerüm yaşlar doker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [bu,]

Leylî zülfüñ **bu** dil-i dīvānenüñ / Bend idüp boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [bu,]

İy Muhibbî olalı **bu** dil nişân / Kaşların ya gâmzesin tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [bu,]

Lebleründen **bu** Muhibbî'ye buyur şâfî cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [bu,]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol **bu** dîde-i hün-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [bu,]

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum 'ayân âteş / Hârâb eyler **bu** şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [bu,]

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnuñde **bu** gönülüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [bu,]

Olmadı yâ Rab gönül **bu** derd-i hicrândan hâlâş / Cânı hicrândan hâlâş it ya beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [bu,]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ **bu** âh u efgândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [bu,]

Key perîşân hâl olupdur **bu** Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülf-i perîşândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [bu,]

Farzdur 'âşîka baş oynamak evvel kâdeme / Pes **bu** ma'nâda gerek 'âşîk olanlar rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [bu,]

Kim göre 'ârîzuñı olmaya gâmdan o hâlâş / Yazılı haţţ-ı gubâr-ıla gönülde **bu** havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [bu,]

Âh kim olmadı **bu** cân nâr-ı hicrândan hâlâş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cânândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [bu,]

Bu gönül çâh-ı zenaħda çünki yok aña hâlâş / Niçe bir hâbsüñde dursun bâri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [bu,]

Düg dilüñi kendi haddünden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür **bu** benüm sözüme nâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [bu,]

Cânâ sehâb-ı zülfî ruĥ-ı âfitâba bas / Yakduñ bizi **bu** mihr-ile mâhum niķâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [bu,]

Devrân eliyle toptolu kan olmadan **bu** dil / Pîr-i muġân dergehine var şarâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [bu,]

Çün kâdem basduñ **bu** 'işka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölüñseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [bu,]

Yakma iy dil nâr-ı hîcre **bu** Muhibbî hastayı / Hâyra gir cevri ü cefâdan kıl **bu** miskîni hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [bu,]

Yakma iy dil nâr-ı hîcre **bu** Muhibbî hastayı / Hâyra gir cevri ü cefâdan kıl **bu** miskîni hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [bu,]

Hîç ahvâlüm dirîġâ olmadı dildâra 'arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña **bu** yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [bu,]

Derd-i 'ıŝkuñ sîneye ŝol deñlü te'sîr eyledi / Cân terkinde kılam gitmeye benden **bu** maraž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4). [bu,]

Dil řabîbisin didüm derdüme dermân eylegil / Didi öldürmek gerek tâ gide senden **bu** maraž (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3). [bu,]

Kimse kılmaz döstlar **bu** derdümi dildâra 'arz / Ölürem **bu** derd-ile ger olmaz-isa yâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1). [bu,]

Kimse kılmaz döstlar **bu** derdümi dildâra 'arz / Ölürem **bu** derd-ile ger olmaz-isa yâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1). [bu,]

Gice gündüz gülşen-i ĥüsünde efğāndan murād / İtmek ister ĥālını **bu** bülbül-i bî-çäre 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2). [bu,]

Hicr elinden ölü-istem günde biñ kez râzıyam / **Bu** Muhibbî ĥālını tek itmeñüz ağıyâra 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5). [bu,]

Ķaddüñe nazâr eyleye secde ide **bu** dil / Ķâmet ki olur lâ-büd olur anda namâz farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [bu,]

Eşk-i çeşmüm içre **bu** gönüm şināverlik ider / Olmışam deryâ içinde iy Muhibbî hem çü baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [bu,]

Bu ribâş-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbāna mesken olur bu ribâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3). [bu,]

Bu ribâş-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbāna mesken olur **bu** ribâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3). [bu,]

Eşk-i çeşmüm ĝarka virmişken ser-â-ser 'âlemi / **Bu** gönül pervâ yimez olmış o başır içinde baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [bu,]

bu: Koku.

Şabâ sünbül saçından [ger] **bü** iltseñ / Ĥıřā'ya Ķın'e ulu armagandır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6). [bü,]

Alan bir şemme **bü** sünbül saçından / Muhibbî niç' ola sevdāya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [bü,]

Acımazdum öldüğüme iy ŝanem hicrūñle ger / İledürse **bü** ŝabâ küyuña āĥir ĥâkümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2). [bü,]

Bü getürdüñ yine zülfinden seĥer bu ĥastaya / İy şabâ merdümlik itdüñ müstedām ol durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [bü,]

Eyleyen dehrî mu'aştar bilmedük ne **bü** imiş / Soñradan bildük anı ol müŝĝ-bü ĝisü imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1). [bü,]

Muhibbî **bü** ile toldı dimāĝüm / Meger zülfine yāruñ ŝāne gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5). [bü,]

bu: Bu, işaret zamiri.

Ka'be küyin her seĥer ben döstlar seyr itdügüm / **Bu** ki ol sîb-i zaķan dildarı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3). [bu,]

Ṭabībā sorma hālin ehl-i ‘ışkuñ / **Bularuñ** derdi var dermāni yokdur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1005, Beyit 4*).
[bularuñ, -lar, -uñ]

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhūr meşeldür **bu** ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1016, Beyit 4*). [bu,]

İti çulını sordı Muhibbī didi dilber / Bilmez misin anı ki **bu** senüñ kefenüñdür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1016, Beyit 5*). [bu,]

Yāra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbī ki **bu** ne ğavgādur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1017, Beyit 5*). [bu,]

Dürdür Muhibbī nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye **bu** ne şāhvār olur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1030, Beyit 5*). [bu,]

Esrār-ı ‘ışk gerçi ki gizlü ħazīnedür / Korkum **budur** ki āhum ile āşikār olur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1030, Beyit 2*). [budur, -dur]

Kaşdı **budur** ki Muhibbī ire tūbī boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1040, Beyit 5*). [budur, -dur]

Ya kaşuñdan tır-i ğamzeñ gelse **buña** acıram / Birisi sīnemde turmaz cümle zāhumdan çıkar (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1065, Beyit 3*). [buña, -ña]

‘İşk-ıla cānın virüp kūyında kim medfūn ola / Yazılır anuñ mezārında ki **bu** maġfurdur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1073, Beyit 5*). [bu,]

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña rakīb / **Bu** meşeldür ki diken zaħmını bülbül götürür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1083, Beyit 3*). [bu,]

Kāmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruħuñ **buña** ‘aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1083, Beyit 1*). [buña, -ña]

Ḥaṭ gelüpdür diyü bu ‘āşıka göstermese yüz / Diñüz ol şūħa cihānda **buña** kim kāyil olur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1093, Beyit 2*). [buña, -ña]

Cānuma hātif seħergehden **buni** ilhām ider / İy ħumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1100, Beyit 1*). [buni, -ni]

‘İşkuñ rumūzı neydüĝini zāhid añlamaz / Kuş dilidür **bu** yine buni söyleyen bilür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1111, Beyit 3*). [bu,]

‘İşkuñ rumūzı neydüĝini zāhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine **buni** söyleyen bilür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1111, Beyit 3*). [buni, -n, -ı]

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān götürür / Ḥaḫ budur kim **bu** benüm derdüme dermān götürür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1115, Beyit 1*). [bu,]

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān götürür / Ḥaḫ **budur** kim bu benüm derdüme dermān götürür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1115, Beyit 1*). [budur, -dur]

İy güzeller şāhı zulm itme bugün ‘uşşāka gel / **Bu** meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1131, Beyit 3*). [bu,]

Bezm-i belāda nālemi ğuş eyleyen benüm / Eydür belā-yı ‘ışka **bu** bir mübtelā-durur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1148, Beyit 2*). [bu,]

Şi‘r-ile çünkü Muhibbī niçe dilber kuçılır / **Buni** kim diyebilür şi‘r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1155, Beyit 6*). [buni, -n, -ı]

- ‘Aceb **bu** ğamze midür yāḥu cellād / Tutar hāzır elinde tıĝ u ḥaṇçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*bu,]*
- Bu çarḥ-ı bî-vefâ hâlin görüp kim **buña** dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*buña, -ñ, -a]*
- Çeşm-i pür-ḥûnı ele ḥaṇçer alaldan döstlar / Kaşdı **budur** bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*budur, -dur]*
- Dagıdaldan zülfini dagıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır ‘âdet **budur** hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*budur, -dur]*
- Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ḥaḥ **bu** daḥı çeşme-i ḥayvânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*bu,]*
- Bu semâda görineni berḥ u bârân sanmañuz / Çarḥ-ı gerdân yakılup ben sũhte için aĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*bu,]*
- Her rakıbi öldüreyin didüĝüm her dem **bu** kim / Derisine müşterîyüz didiler taḇbâĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*bu,]*
- Riyâ vü zerḥ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdũn / Sanursın zâhidâ ‘ışkı **bu** daḥı ihtiyârdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*bu,]*
- (ج) Zamānuñ işi **budur** kime bir an vire yüz / Dönüp aĝlatmayıcak komaz anı âḥir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*budur, -dur]*
- Virüp dermānuñı al derd-i ‘ışkı / **Bunuñ** tek degme kez sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*bunuñ, -nuñ]*
- Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / **Buña** dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a]*
- Muhibbî hoş görür ‘ışk ‘âlemini / Ki **bundan** özge hergiz âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*bundan, -n, -dan]*
- Zâhidâ ‘ışk ehlinũn gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senũnle kıldı **bunlar** di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*bunlar, -n, -lar]*
- Gide cānân Muhibbî nâle kılma / **Bunı** kim gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*bunı, -n, -ı]*
- Kıl ḥazer zülfinden el sunma Muhibbî ḥüsine / **Bu** muḥarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*bu,]*
- Kanum içdi lebleri inkâr idüp şâhid diler / **Buña** ne şâhid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a]*
- Gide cānân Muhibbî nâle kılma / **Bunı** kim gördi mürde ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*bunı, -n, -ı]*
- Didüm yüzũni görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki **bundan** aĝdem olduĝı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*bundan, -n, -dan]*
- İñen medḥ itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki **bundan** yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*bundan, -n, -dan]*

- Yolına durup yār güzer eyleyüp didi / **Bunda** daḥı durur imiş mübtelā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*bunda, -n, -da*]
- Seni uyḥuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / Bunı bilmez ‘aceb **bu** ki göz-i ‘āşıkda ḥ’āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*bu,]*
- Günāhum **bu-durur** ‘ışkuñ Ḥudā’dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*bu-durur, --durur*]
- Şikeste-ḥāṭır olmışdur Muhibbî gönüñi sa’y it / Ele al Ka‘be ḥaḳkıyçün **buña** beñzer şevāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*buña, -ñ, -a*]
- Seni uyḥuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / **Bunı** bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda ḥ’āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*bunı, -n, -ı*]
- Bu cihāndan geçübün bil ki bile cānāndan / **Bu** ‘acebdür ki gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*bu,]*
- Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünki bilürsin **bunı** her yirde namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*bunı, -n, -ı*]
- Gözün altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgîn / Ğalaṭdur kim **bunı** dirse ki Rüm içre ğazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*bunı, -n, -ı*]
- Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne ḥüsün ü ne şuredür **bunuñ** gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*bunuñ, -n, -uñ*]
- Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler **bundan** özge ‘ālem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*bundan, -n, -dan*]
- Geh ruḥın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / **Buña** ne şāhid gerekdür ḥaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*buña, -ñ, -a*]
- Öldürür her dem beni dönüp yine inkār ider / **Buña** ne şāhid gerekdür ḥaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a*]
- Nāleler eyler Muhibbî rāh-ı ‘ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüne bir kez diyesin kim **bu** çı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*bu,]*
- Zülfün ister **bu** Muhibbî aña el sunduḡı **bu** / Mār-gır olmasa eyler miydi ol mārā heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*bu,]*
- Bagramı gerçi ki biñ pāre kılur tığ-ı cefā / Eksük olmadı **bunuñla** yine bir pāre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*bunuñla, -nuñ, -la*]
- Añlayup ‘ışkuñ rumüzün didi bir ḥikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ **bunı** bir ‘ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*bunı, -n, -ı*]
- El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabā / **Bu** saña kalursa ‘ömrün olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*bu,]*
- Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege **budur** sebab / Ḥüblar la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*budur, -dur*]
- İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / **Bu-durur** ancak murādum ḥāsıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*bu-durur, --durur*]

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*bundan, -n, -dan*]

Nâle vü feryâdumu işitmeseñ olmaz ‘âceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür **bu** tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*bu,]*

Çün felek tahtına geçdi husrev -i hâver güneş / Kaşdı **bu** ide sipâh-ı encümi çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*bu,]*

İy Muhibbî **bu** ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp ‘âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*bu,]*

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken **buña** maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*buña, -ñ, -a*]

Laḥinde eger güş ide bu nazmı Nizâmî / Baş kalduruban eyde hezârân **buña** sâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*buña, -ñ, -a*]

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ **budur** / ‘İzârûña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*budur, -dur*]

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş / **Budur** sözüm itmeye iki cihânda ol ma‘âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*budur, -dur*]

Gerçi felek bükdi ḳaddüm rûziḡâr ile / Şükrüm **budur** ki ben daḡı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*budur, -dur*]

Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün **bu** da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*bu,]*

Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda **bu** bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*bu,]*

Ruḡuñ tâbında iy meh-rû dutuşur ser-te-ser ‘âlem / Cihânda **bunu** kim gördi kim ola bî-duḡân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*bunu, -n, -ı*]

Döstim ḳismet baña kaygu saña şâdî-y-imiş / Çâre ne rûz-ı ezelden başa **bu** yazu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*bu,]*

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm raḡîb / Dilegüm **bu** yüriye barmagna anuñ kamaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*bu,]*

Cem‘ kıldıñ iy Muhibbî cümle ḡamze okların / Lâyıḳı **budur** ki aña idesin sen sîne ḳiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*budur, -dur*]

Ḳatl-i ‘uşşâḳ eylegil hîç itme kanından ḡazer / **Bu** tarîḳ-i ‘işḡdur konılmadı bunda ḳişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*bu,]*

Ḳatl-i ‘uşşâḳ eylegil hîç itme kanından ḡazer / Bu tarîḳ-i ‘işḡdur konılmadı **bunda** ḳişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*bunda, -n, -da*]

Naḳd-i cân[ı] kim virüp aldı niḡârûñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda **bunuñ** gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*bunuñ, -n, -uñ*]

bu deñlü: *Bu denli, bu kadar, bu kadar çok.*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā **bu deñlü** miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*bu deñlü,*]

bu nev'e: *Bu çeşit, bu şekilde, böyle.*

Beni kül eyledi bu âteş-i 'ışk / **Bu nev'e** yanmağı bir nâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*bu nev'e,*]

bu nev'edür: *Bu çeşit, bu şekilde, böyle.*

Âh gam şebinde giceler tâ şubh olunca iñlerem / **Bu nev'edür** hâlüm benüm meh sâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*bu nev'edür, -dür*]

bu nev'-ile: *Böyle, bu şekilde.*

Gâh şive gâh 'işve gâh cevır ü gâh nâz / Öldürür 'uşşâkı **bu nev'-ile** itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*bu nev'-ile, --ile*]

bu resme: *Bu şekilde, böyle.*

Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / **Bu resme** 'aceb dünyede bâzâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*bu resme,*]

Cân u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola **bu resme** hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*bu resme,*]

bu resmedür: *Bu şekilde, böyle.*

Gâh cevır ü geh ceñâ gâh kirişme gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] **bu resmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*bu resmedür, -dür*]

bu sebeddendür: *Bu nedenle, bundan dolayı.*

Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yâruñ dil heves / **Bu sebeddendür** şabâ gibi gönül müşğîn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*bu sebeddendür, -dür*]

bugün: *İçinde bulunulan zaman, gün.*

Bugün iklim-i 'ışk içre Muhibbî'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çäre fakîründür haķîründür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*bugün,*]

Leblerüñden kim **bugün** sāğar çeker / Sanma ferdâ minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*bugün,*]

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî 'arşa-i nazmuñ **bugün** şîr-i zebânıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*bugün,*]

Gelürse tañ mı feryâda **bugün** bülbül gibi gönüm / Görür gülzâr-ı hüsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*bugün,*]

- İy güzeller şâhî zulm itme **bugün** ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / ‘Aceb n’oldı **bugün** inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Muhibbî vâdî-i gamda tutup vaḥşilere ülfet / **Bugün** çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*bugün,]*
- Gel **bugün** ‘iyy idelüm şahn-ı çemen eyyâmidur / Çarḥ-ı zâlim kimler ile irte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Ger olursa **bugün** olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [*bugün,]*
- Bîgâne gibi bakma **bugün** iy perî-şifat / Rûz-ı ezelde çünki saña âşinâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Âlemde **bugün** andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*bugün,]*
- İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it **bugün** / Servler yir yir elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Nâr-ı firḫatdûr **bugün** bildüm çü dūzaḥdan beter / Kûl olurdu ten Muhibbî dökme seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*bugün,]*
- Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tûl-ı emeller ne / **Bugün** ne olısar ḥâli kişi ḥöd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*bugün,]*
- Niçe yıldur ki **bugün** mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı ‘âşık tutısar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*bugün,]*
- Sîm olsa yaşum zerd-i ruḫum baña ne assı / Çün yâr **bugün** iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Ş’ol kadar âh okların atdum **bugün** çarḥdan yaña / Kıldı eflaḫı müşebbak geçûben peykânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Gül yüzünden dūr olalı ḥastadur cân bülbülü / Gülşen-i gamda **bugün** kalmış-durur tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum **bugün** / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Yarak itdüm **bugün** gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadur ol zülf-i şebdîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*bugün,]*
- Zâhidâ su üzre salsañ ger **bugün** seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet ḥâr u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*bugün,]*
- Her kim ki virür râh-ı maḥabbetde **bugün** baş / ‘İşk ehli olan cân-ıla eydür aña şabâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*bugün,]*
- Nûruñ ile ‘âlemün yüzi münevverken **bugün** / Zûlmete virme cihânı zülf-ile ḥâyil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [*bugün,]*
- Her kim ki **bugün** kılmaya dünyâ maḥabbetin trâş / Budur sözüme itmeye iki cihânda ol ma‘âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*bugün,]*

Gel **bugün** 'aşıklarun öldür günahın aınma sen / Konmamışdur çün tarık-ı 'ışkda yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*bugün,]*

La'l-i dilberdür **bugün** 'âlemde cevherden garaz / Zîra ol maşşud-ı dildür gayr-ı gevher bi'l-garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*bugün,]*

Her kârbân ki konya **bugün** irtesi göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun didiler ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3*). [*bugün,]*

bükil: *Bükülmek, eğilmek. // Üzüntüden dolayı ruhsal çöküntüye uğramak; değerini yitirmek.*

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüh'ânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*bükilmiş, -miş]*

bul: (*Arayarak veya rastgele*) *Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.*

Gözün yaşını dök ki **bulasın** cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de o baır içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*bulasın, -a, -sın]*

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş olgör / Kanda **bulursa** cefâ tûgını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*bulursa, -ur, -sa]*

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhânede / Yârı **bulursın** Muhibbî cehd kıl arayıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*bulursın, -ursın]*

İrişüp cânân vişâline **bulur** mañlûbını / Ten libâsından şu cân kim soyınuñ 'üryan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*bulur, -ur]*

İçen mey **buldı** 'ömr-i câvidânî / Meger âb-ı hayât est âb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*buldı, -dı]*

La'l-i nâbî lezzetin **bulmak** eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*bulmak, -mak]*

Tahammül yig tecemmülden diyenler sâye-i hârî / **Bulcak** oldılar kâni' dimeñ siz sâyebân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*bulcak, -ıcak]*

Hızr eger arayarak **buldı** ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden anı her an getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*buldı, -dı]*

Zülfî çevgânın kaçan 'uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı 'ışk içre **bulur** ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*bulur, -ur]*

Zâhidâ sanma ki a'mâl-ıla cennet **bulasın** / Ol Hâk'uñ fazlı-durur yoñsa 'âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*bulasın, -a, -sın]*

(Ğ) Kanda **bulam** kim ire elüm dâmânuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rûzigâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*bulam, -a, -m]*

İy Muhibbî ister-iseñ **bulasın** genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime hârâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*bulasın, -a, -sın]*

Yüzüm zer eyleyüp **buldum** vişâlin / Cihânda var mı bir iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*buldum, -du, -m]*

Ara pervānesin şem‘-i cemālin / **Bulursın** yanmaga nār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*).
[bulursın, -ur, -sın]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir ‘İsī- nefes / Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [bulmadum, -ma, -du, -m]

‘İnāyet kıl Muhibbî seni **bulsun** / Seni künh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[bulsun, -sun]

Niçe yıllardur Muhibbî arzū eyler seni / **Bulmadı** ‘ālemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [bulmadı, -ma, -dı]

Giceler ney gibi nālān oluram tā şubha dek / **Bulmadum** feryāduma ‘ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [bulmadum, -ma, -du, -m]

Dilrübālār yolına dil nite kim kıldı heves / **Bulmadı** ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [bulmadı, -ma, -dı]

Dil ‘ışkuñ-ıla hasta yatur iy taḫb-i cān / Dārū-yı la‘lūñ-ile **bulisar** şifā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [bulisar, -isar]

Bulurdum dünyada gönül murādın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*).
[bulurdum, -ur, -du, -m]

Öldürürdi günde biñ kez **bulsa** ol hūñi beni / Ölmemeklik n’eyleyem Haḫ baña taḫdīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [bulsa, -sa]

İstedüm dîvāne gönülüm hālını bilmek yine / **Bulmadum** ol cünün deştinde nā-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [bulmadum, -ı, -ma, -du, -m]

Hālet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diḫkat eyle **bulasın** anda niçe ma‘nī-i ḫāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [bulasın, -a, -sın]

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil ḫānesini eyle Muhibbî ḫarābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [bulmak, -mak]

Vādī-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / Cehd kıldum **bulmadum** yogmış aña tül u ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [bulmadum, -ı, -ma, -du, -m]

Keşf oldı Muhibbî’ye cihān bir ḫadeḫ ile / **Bulmadı** girüp erba‘ine zāhid-i murtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [bulmadı, -ma, -dı]

bulan: 1. Lekelenmek, kirletilmek 2. Karışıp duruluğunu, berraklığını, saflığını kaybetmek.

Görenler seyl-i eşkümi diye şahrā-yı sīnemde / Bahār eyyāmidur beñzer ki ırmaklar **bulanmışdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [bulanmışdur, -mış, -dur]

bulanuk: Bulanık / Saf, duru ve berrak olmayan.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı **bulanuk** kanlı Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [bulanuk,]

Beni aplatma gel ḫanum ḫazer kıl / **Bulanuk** kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*).
[bulanuk,]

Bahār-ı hüsnuñe karşı benüm serv-i hırāmānum / Akar cular gibi her dem gözüm yaşı **bulanukdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [*bulanukdur, -dur*]

bülbül: Güzel sesli maruf kuş.

Bülbülem tâ şubh olunca âh u efgāndur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [*bülbülem, -em*]

Almaz dâmenin gül hâr elinden / Dağı şürîde **bülbül** ne sözüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3). [*bülbül,]*

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yarı dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2). [*bülbül,]*

Bir serv-kaç lâle-ruş sîm bedendür / **Bülbüllerini** inledici gonca dehendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1). [*bülbüllerini, -ler, -i, -n, -i*]

N'ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / Nâle kıl güşene var **bülbüli** feryâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2). [*bülbüli, -i*]

Aglasam **bülbül** gibi küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgānuma gül gibi sende hānde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4). [*bülbül,]*

Yaralar urisa ne gam sen gül için baña raķīb / Bu meşeldür ki diken zaļmını **bülbül** götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [*bülbül,]*

Beni **bülbülleyin** her dem getüren âh u feryâda / Senüñ iy lebleri gonca yüzüñüñ gülsitānidür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4). [*bülbülleyin, -leyin*]

Dil sensüz inler her nefes nite ki **bülbül** der-kaşes / Sormaz 'acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4). [*bülbül,]*

Bülbül şadāsi güş idüben güşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün geğer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3). [*bülbül,]*

Āsitānuñda Muhibbî tañ mı efgān eylese / Kanda kim güşen ola **bülbülden** efgānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5). [*bülbülden, -den*]

Gül oldı meclis içre yine sāğar / Şürāhî **bülbül** olmuş kulkuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2). [*bülbül,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşı hezārān **bülbüli** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1). [*bülbüli, -i*]

Rüy-ı gülzârı görem dirseñ 'izâr-ı yarı gör / Sorma **bülbül** nâlesin dil-ħaste bu ben zârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1). [*bülbül,]*

Ĥâl-i 'ālem bir degüldür gāh şadî gāhi gam / **Bülbül** anuñçün gehî güyâ vü gāhî lâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2). [*bülbül,]*

Gelürse tañ mı feryâda bugün **bülbül** gibi göñlüm / Görür gülzâr-ı hüsünde açılmış gül gibi yüzler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2). [*bülbül,]*

Diñlemez güşende gül bir dem figānın **bülbülün** / İnledüp ol dermendüñ dāyimā ĥarın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2). [*bülbülün, -ün*]

Gül yüzün medhinde dil feryād ider tā şubha dek / **Bülbül** olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercāyilik her lahza ra'nālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*bülbülün, -ün]*

Bir sencileyin hüsn gülistānına karşı / **Bülbüllerini** eyleyici zār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [*bülbüllerini, -ler, -i, -n, -i]*

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān **bülbülün** / 'İşve vü nāz-ıla güldi gonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*bülbülün, -ün]*

Gülşenün zevk u şafāsı gül midür **bülbül** midür / Hısta gönümün devāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Gülşenün zevk u şafāsı gül midür **bülbül** midür / Hısta gönümün devāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Ruğların çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Kimine nāz u ezel kimine virilmiş niyāz / Yoksa 'ışkuñ ibtidāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Devr-i gül bir haftadur **bülbül** zamānı tiz geçer / 'Ālemün 'ibret-nümāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Devr-i gül bir haftadur **bülbül** zamānı tiz geçer / 'Ālemün 'ibret-nümāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*bülbül,]*

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'ātını / Mül midür bilsem cilāsı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*bülbül,]*

Hār elinde gördi gülşende gülün dāmānını / **Bülbül** itse tañ midür feryād u āh u nāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Zahm-ı peykānı kızıl güldür baña / **Bülbülem** hār-ı belāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*bülbülem, -em]*

Muhibbî n'ola karşında iderse nāle vü efgān / Velī şüride **bülbüldür** yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*bülbüldür, -dür]*

Çadehler meclis içre sanki güldür / Şürāhī **bülbül** olmuş kılkuılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşı hezārān **bülbüli** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*bülbüli, -i]*

Gülşenün rengin kabāsı gül midür **bülbül** midür / Şişelerle tolu yaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Gülşenün rengin kabāsı gül midür **bülbül** midür / Şişelerle tolu yaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Sinesı gül çāk ü gülşen içre **bülbül** derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Sînesi gül çāk ü gülşen içre **bülbül** derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [bülbül,]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [bülbül,]

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşî gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [bülbül,]

İy Muhibbî gülşentüñ gördüñ zümürtrüd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür **bülbül** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [bülbül,]

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [bülbül,]

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile **bülbülüñ** işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [bülbülüñ, -üñ]

Bahār irişdi gel vaqt-i çemendür / Cihān **bülbül** üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [bülbül,]

Benüm hālüm digergün müdde`iden / Nite kim **bülbülüñ** derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [bülbülüñ, -üñ]

(∵) Didüm var mı benüm gibi yanuñda **bülbül** / Güldi gül gibi didi var sentüñ gibi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [bülbül,]

Muhibbî gül yüzüñüñ **bülbüldür** / Figān u zārdan ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*). [bülbüldür, -i, -dür]

Bulınur mı `aceb bir gül anuñ yanında hār olmaz / Ya **bülbül** var mı `ālemd eñsi āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [bülbül,]

Bulınmaz gül eñs-i hār kılmaz / Ya **bülbül** var mıdur kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [bülbül,]

Gülşen-i küyuñda cānā giceler **bülbül** gibi / Şubh olunca bu Muhibbî sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [bülbül,]

Gülşen-i hüsnüñde zār itme Muhibbî`yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim **bülbülin** zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [bülbülin, -i, -n]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin **bülbül** olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [bülbül,]

Seherden gülşene **bülbül** varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [bülbül,]

Çün terk eyledi bizi ol gül`-izārumuz / **Bülbül** gibi ne tañ ki ola āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [bülbül,]

Bülbül gibi n`ola dil iderse figān u āh / Çünki çevürdi yüzini ol gül`-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [bülbül,]

Gül yüzüñsüz `āleme kılmaz nazar cān **bülbüli** / Gülşen ü bāğ-ı irem küñhen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [bülbüli, -i]

- Şürde olup söze kaçan başlaruz biz / **Bülbül** ile güyâ ki sabağdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*bülbül,]*
- İder **bülbül** kılrur âh u figânı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*bülbül,]*
- Âh kim ben **bülbüle** gül yüzlü yârum söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryâd zârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*bülbüle, -e]*
- ‘Âlem içre var mıdur gülşende gül / Şubh olunca **bülbülin** zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*). [*bülbülin, -i, -n]*
- İrem bâğı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağyârı kapuñdan ki **bülbüle** gurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*bülbüle, -le]*
- İrem bâğı-durur hüsnuñ virür **bülbüllerüñ** revnağ / Gider ağyârı kapuñdan ki bülbüle gurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*bülbüllerüñ, -ler, -üñ]*
- ‘Aynuma almam cihânı döştar ben yârsuz / Gözine ‘âlem kafeşdür **bülbülüñ** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*bülbülüñ, -üñ]*
- Gül yüzüñden dür olalı hastadur cân **bülbülü** / Gülşen-i gamda bugün kalmış-durur tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*bülbülü, -i]*
- Gül yüzün şevkin dimezdüm cânâ dağı kaçd-ıla / İñledür **bülbül** gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*bülbül,]*
- İñlesün **bülbül** gibi kılsun Muhibbî nâleler / Hüsni-yârüñ gülşen-i tâze bahâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*bülbül,]*
- Tañ degüldür nâle kılsa küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende bir gül **bülbülin** zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*bülbülin, -i, -n]*
- Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı **bülbüle** kim hâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*bülbüle, -e]*
- Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dağı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*bülbül,]*
- Bülbül âşüfte olup gül şevkine / Cümle dökdi ne ki var kalbinde râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*bülbül,]*
- Gâh serv üzre gehî gül üzre **bülbül** nağmesüz / Olmışam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Ben turam kuyuñda n’eyler gel rakîbe virme yüz / **Bülbüle** gülşen virilmiş mâkiyâna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*bülbüle, -e]*
- Niçe bir feryâd idersin iy gönül **bülbül** gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*bülbül,]*
- Büy-ı vaşluñdan neden men’ eyledüñ cân **bülbülin** / Muğtenimken h’ân-ı vaşluñdan senüñ her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*bülbülin, -i, -n]*
- Her ne tîr atduña cânâ sînede cem’ itdi dil / Eyledi cân **bülbüline** döştum âhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*bülbüline, -i, -n, -e]*
- Dür olalı gül yüzüñden gülmedüm ben bir nefes / Eylem feryâd u zârı hem çü **bülbül** der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryād itmesün / Āh ider bī-çāre **bülbül** gül kuçar her hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Ben esîr-i hicrem [ü] agyār mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hār olur **bülbül** giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Bāğ-ı hüsnüñ **bülbüldür** murğ-ı cân medhüñ okur / Ko rakîb-i mâkiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*bülbüldür, -i, -dür]*

Bülbülün feryādını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*bülbülüñ, -üñ]*

Zār olur gülşende **bülbül** dem-be-dem gül şevkıne / Zārî kılsun ‘āşıkun çünki naşîbi zār-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Yüzün güldür ideyin ben de feryād / Ki **bülbül** olımsız gül vakti hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*bülbül,]*

Gül yüzün medh it maķāma gel nevāda rastı / Vakt-i gülda iy göñül **bülbül** olur mı hiç hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Ol gül-i nevresteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle **bülbül** ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*bülbül,]*

Nāle vü feryādımı işitmesen olmaz ‘āceb / **Bülbül** ünine çü ‘ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*bülbül,]*

Dil okur ‘ışkuñ kitābını revān ezberlemiş / Güyiyā gülşende **bülbül** Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*bülbül,]*

Muhibbî giceler tā şübh olunca / Kılır **bülbül** gibi dāyim nevā hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5*). [*bülbül,]*

Güllere göz degmesün diyü sehergeh **bülbülü** / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*bülbülü, -i]*

Ruğlarını eyledi ben ‘āşık ol yār ‘arz / İtdi san gül ruğlarını **bülbüle** gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*bülbüle, -e]*

bülbüle: *Bülbül: güzel sesli maruf kuş II bülbüle: sürâhi, emzikli su kabı II (Teşmil yoluyla, içine şarap konduğu için) Şarap.*

Figān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi **bülbüle** gülgül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*bülbüle,]*

bülbül-i bī-çāre: *Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.*

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efğāndan murād / İtmek ister hālını bu **bülbül-i bī-çāre** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*bülbül-i bī-çāre,]*

bülbül-i bī-çāredür: *Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.*

Nev-bahār eyyāmı geldi kim olursa yārsuz / **Bülbül-i bī-çāredür** kim kalımsız gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [*bülbül-i bī-çāredür, -dür]*

bülbül-i bî-çârenüñ: Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.

Almaga şabr-ı metâ‘ın **bülbül-i bî-çârenüñ** / Gonca hemyânın açup gül tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*bülbül-i bî-çârenüñ, -nüñ*]

bülbül-i bî-çâreye: Çaresiz bülbül II çaresiz aşık.

Bundan evlâ zulm olur mı **bülbül-i bî-çâreye** / Hâr-ıla gül ‘iyyâ ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*bülbül-i bî-çâreye, -y, -e*]

bülbül-i cân: Can bülbülü, gönül kuşu.

Hasretiyle **bülbül-i cân** niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çâre bülbül gül kuçar her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*bülbül-i cân,]*

bülbül-i dil: Gönül bülbülü, gönül kuşu.

Her kaçan gün yüzine zülfini dildâr çeker / Âh idüp nâle kılıp **bülbül-i dil** zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*bülbül-i dil,]*

(س) Söyler ruhuñuñ medhîn okur **bülbül-i dil** / Yüzüñe karşı olur şâm u seher hoş-güftâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*bülbül-i dil,]*

İy **bülbül-i dil** eyleme gül gibi gel neşât / Bâd-ı hazânı yâd idüben eyle ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*bülbül-i dil,]*

bülbül-i gül: Gülbahçesinin bülbülü II âşık.

Bu Muhibbî gibi bir **bülbül-i gül** zâr olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*bülbül-i gül, -e*]

bülbül-i gülzâr: Gül bahçesinin bülbülü.

Bir sencileyin ruhları gül yâr ele girmez / Bir bencileyin **bülbül-i gülzâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [*bülbül-i gülzâr,]*

bülbül-i güyâ: Söyleyen, konuşan, şakiyan bülbül.

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / **Bülbül-i güyâ** olur bu ‘ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*bülbül-i güyâ,]*

Tutaruz sāğarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler kulkulını **bülbül-i güyâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*bülbül-i güyâ,]*

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra‘nâ aña kim **bülbül-i güyâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*bülbül-i güyâ,]*

bülbül-i nâlânıvuz: İnleyen bülbül. || Aşık.

Zerre gibi gün yüzünüñ zâr u sergerdânyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz **bülbül-i nâlânyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*bülbül-i nâlânyuz, -i, -y, -uz*]

bülbül-i şürîde: *Aşık / çılgın / perişan bülbül.*

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi ‘ömrüm yârsuz / **Bülbül-i şürîde** n’itsün çün ola gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîde,*]

bülbül-i şürîdenüñ: *Aşık, çılgın, perişan bülbül; aşık, seven.*

Ruğlaruñsuz bu Muhibbî âh iderse tañ mıdur / **Bülbül-i şürîdenüñ** hâli n’olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*bülbül-i şürîdenüñ, -nüñ*]

bülbül-i şürîde-ves: *Zavallı, perişan, aşık bülbül gibi.*

Yârı ağyâr-ıla gördüm san gül oynar hâr-ıla / **Bülbül-i şürîde-ves** bu âh u zârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*bülbül-i şürîde-ves,*]

bülbül-i şürîdeyem: *Aşık, çılgın, perişan bülbül; aşık, seven.*

Şem‘-veş kan aqlaram tâ şubha dek dildârsuz / **Bülbül-i şürîdeyem** kim düşmişem gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*bülbül-i şürîdeyem, -y, -em*]

bülbül-i üftâdedür: *Düşkün, biçâre, zavallı bülbül // Aşık.*

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / **Bülbül-i üftâdedür** kim zâr olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*bülbül-i üftâdedür, -dür*]

bülbülleyin: *Bülbül gibi.*

Gice **bülbülleyin** âh-ıla figân eyleyüben / Çın seher zârlıg-ıla yine gülzâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*bülbülleyin,*]

Tañ degül **bülbülleyin** küyuñda efgân eylesem / Sen gül-i pür-hârdan cânımda âzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*bülbülleyin,*]

Giceler tâ seher ol gül gamından / İşüm **bülbülleyin** âh u figândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*bülbülleyin,*]

Şem‘-i hüsne dil yana pervâne-ves hâmüş olur / İñleyüp **bülbülleyin** feryâd u âh u vâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*bülbülleyin,*]

bülbül-şîfat: *Bülbül gibi, bülbül misali.*

İy Muhibbî inleseñ **bülbül-şîfat** küyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*bülbül-şîfat,*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese **bülbül-şîfat** / Ne dükenmez gice gündüz âh u zârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*bülbül-şîfat,*]

bülbül-vār: *Bülbül gibi, bülbül misali.*

Bu Muhibbî giceler **bülbül-vār** / İñiler âh u vâyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*bülbül-vār,]*

bülend itdi: *Yüceltmek, yükseltmek.*

Bu Muhibbî anuñ için şi'rini itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*bülend itdi, -di]*

bülend olmış: *Yüksek olmak, yüce olmak, yükselmek.*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlün eyleyen taze / Anuñçün kıdd-i ref'taruñ ki tıbiden **bülend olmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*bülend olmış, -mış]*

bü'l-heves: *Arzu ve heveslerine tâbi, maymun iştahlı, kararsız, aklına her geleni yapmak isteyen.*

Her vişâlün âhirin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy **bü'l-heves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*bü'l-heves,]*

bu'l-heves: *Arzu ve heveslerine tâbi, maymun iştahlı, kararsız, aklına her geleni yapmak isteyen.*

Giceler tâ şubh olunca iñleseñ olmaz 'aceb / Kâr-ı 'ışk âsân mı sanduñ bilmedüñ iy **bu'l-heves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*bu'l-heves,]*

bulın: *Yer almak, mevcut olmak, var olmak.*

Baħra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler **bulınur** çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*bulınur, -ur]*

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir dil-keş / **Bulınmaz** 'arz-ı ħüsn eyle güzellik çünki fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*bulınmaz, -maz]*

Ĥarâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür dirler / **Bulınursa** eger vuşlat aña genc-ĥânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*bulınursa, -ursa]*

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimânlık baña / Terk idem biñ cân **bulınmaz** çün bu bâzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*bulınmaz, -maz]*

Kim ki nazm ister Muhibbî şi'rini güş eylesün / **Bulınur** gerçi ġazel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*bulınur, -ur]*

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy göñül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî **bulınur** dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*bulınur, -ur]*

Genc-i vaşl ister-iseñ ara göñül ĥânesini / **Bulınur** anı yıkuk çün Ebû Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*bulınur, -ur]*

Bulınur mı 'aceb bir gül anuñ yanında ĥâr olmaz / Ya bülbül var mı 'âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*bulınur, -ur]*

Bulunmaz gül enİs-i h̄ār kılmaz / Ya bülbül var mıdur kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*).
[bulunmaz, -maz]

Yanumdan bir dem eksilmez gām u derd ü belā hergiz / **Bulunmaz** derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelā hergiz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [bulunmaz, -maz]

Bu cihānda çün **bulunmaz** iy gönül feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [bulunmaz, -maz]

Tañ degüldür ger raḳīb olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim gül açıla lā-büd **bulunur** h̄ār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [bulunur, -ur]

Ger **bulna** zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin sen tarīḳ-i Ḥaḳ’da bil hergiz ma’ās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [bulna, -a]

Şerār-ı ‘ışkuñı cānā ‘aceb mi dursa sīnemde / **Bulunur** küller altında kaçan olsa nihān ātes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [bulunur, -ur]

Ölince çekeyin cevri ü cefāñı / **Bulunmaz** çünki ‘āşık ḥurrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*).
[bulunmaz, -maz]

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende **bulunmaz** kim ola bu resme ḥās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [bulunmaz, -maz]

Büse istersek lebüñden aña **bulunmaz** ‘ıvaz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [bulunmaz, -maz]

Çünkü vefā vü mihr ü maḥabbet **bulunmadı** / Ādemle sakın eyleme dünyāda ihtilāṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [bulunmadı, -ma, -dı]

büllür: 1. sıf. Çok parlak, şeffaf, duru ve temiz (cam) ve bu camdan yapılmış (nesne), kristal, elmastraş 2. 3. sıf. mec. Çok berrak ve pürüzsüz, parıltılı, ışıklı.

Dehān[ı] mīme zülfi[i] cīme beñzer / Teni **büllüra** yāḥūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*).
[büllüra, -a]

bulutdan nem kapar: Buluttan nem kapmak: çok alingan olmak, en küçük şeylerden bile alınmak.

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruḥın her dem niğār / Hey niçe nāzük mizāc olur **bulutdan nem kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [bulutdan nem kapar, -ar]

bunca: Bu kadar çok, böylesi.

Bunca istiğnā ile görmez misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda ḥāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [bunca,]

Gerçi evvel ‘ışk mir’atı selāmet gösterür / Līk soñra ‘āşıka **bunca** melāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [bunca,]

buncılayın: Bunun gibi, böyle.

Bu Muhibbî yazsa ḥüsni āyetin dil levḥine / Okıyan dir **buncılayın** kimseler inşā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [buncılayın,]

bünyād: Esas, temel II yapı, binâ.

Geldi dilde şâh-ı ‘ışk bir hâne bünyād eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu **bünyādumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*bünyādumuz, -umuz*]

İy Muhibbî ‘ışk **bünyādına** bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*bünyādına, -i, -n, -a*]

Hâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel **bünyādını** / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*bünyādını, -i, -n, -ı*]

Dağı muhkem ola **bünyād[ı]** ‘ışkuñ / Yagarsa başuña cevr-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*bünyād[ı], -[ı]*]

bünyād eyledi: Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

Geldi dilde şâh-ı ‘ışk bir hâne **bünyād eyledi** / Didi günden güne muhkem dura bu bünyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*bünyād eyledi, -di*]

bünyād eylemiş: Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

Şehr-i ‘ışkuñ resmini urdukda ressâm-ı ezel / Kelle-i ‘uşşâkdan sūrını **bünyād eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*bünyād eylemiş, -miş*]

burc: Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.

Esed **burcından** ol hürşid-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*burcından, -i, -n, -dan*]

burc: 1. Kale, hisar çıkıntısı kule. 2. Yuvarlak bina. 3. Güneşin ayrıldığı on iki kısımdan herbiri. 4. Herhangi bir şekil gösterilen ve kendisine özel bir ad verilen hareketsiz yıldızlar kümesi.

Güzellik **burcına** mâhum ‘urüc itdüñse zulm itme / Sakın ‘aşıklar âhından zemîn ü âsümân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*burcına, -i, -n, -a*]

burc-ı âsümân-şeref: Gökyüzünü şereflendiren burç.

Eyle tülû‘ gün gibi bulsun ziyâ cihân / İy **burc-ı âsümân-şeref** aḫteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [*burc-ı âsümân-şeref,]*

burc-ı şerefde: Şeref burcu // Gezegenlerle burçlar arasında vebal (düşüş), şeref (yükselme) ve hubût (güçten düşme) ilişkileri vardır. Her burcun vebali, şerefi ve hubutu vardır. ‘Burc-i şeref’ mutluluk zamanının, baht açıklığının sembolüdür.

Sen mehi **burc-ı şerefde** göreliden nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*burc-ı şerefde, -de*]

büs u kenârı: Öpme ve kucaklama.

İy Muhibbî olmuşuz ‘âlemde dîdâr ‘aşığı / Vuşlata meyl eyleyüp **būs u kenârı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*būs u kenârı, -ı*]

büse: *Öpme, öpücük.*

Vir cânı **büsesini** anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*büsesini, -si, -ni*]

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*büse,]*

Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden **büse** ihsân it / Kadîmî böyledür ‘âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*büse,]*

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşmânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bazar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*büseñ, -ñ*]

Dün ikrâr eylemişken **büseyi** yâr / ‘Aceb n’oldı bugün inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*büseyi, -y, -i*]

Bir sencileyin **büseye** cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bazar kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*büseye, -y, -e*]

Büsem cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*büseme, -m, -e*]

Büsem cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş **büseye** inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*büseye, -y, -e*]

Cân u dil almaz mısın bir **büseñe** didüm didi / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*büseñe, -ñ, -e*]

Cân naqdı-y-ıla tâlib olup **büse** istedüm / Didüm ki lebüñ öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*büse,]*

Bir **büseye** cân naqdın cânâne kabûl itmez / Bir cân nedür virseñ biñ cânâ kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*büseye, -y, -e*]

Cân virüp ger **büse** alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihâñı bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*büse,]*

Büseyi ferdâya saldı dün gece cânânumuz / İntizâr-ıla geçüp çıkmadı şubha cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*büseyi, -y, -i*]

Cân naqdine bir **büseye** bazar idelüm gel / Bir dağı benüm gibi harîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*büseye, -y, -e*]

Virmiş iken **büsesin** cân naqdine / N’oldı bilmem döndi ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*büsesin, -si, -n*]

Dün lebinden **büse** ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*büse,]*

İy Muhibbî **büsesine** naqd-i cân-ıla harîd / Olmuşam dürlü bahâya yâr bazar eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*büsesine, -si, -n, -e*]

Cānum aldı dün gece bir **büse** ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi itdügi beñzer lāğ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*büse,]*

Lebleründen hastayam bir **büse** didüm didi yār / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*büse,]*

Didüm ister **büseñi** al cānumı aña ‘ivāz / Hāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*büseñi, -ñ, -i]*

Çunki öldürdüñ Muhibbî’yi ser-i küyuñda gel / **Büse** ihsān it tārık-ı ‘ışkda yokdur kışaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*büse,]*

Naqd-i cān[ı] kim virüp aldı nigāruñ **büsesin** / Eylemedi kimsene dünyāda bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*büsesin, -si, -n]*

Büse istersek lebünden aña bulunmaz ‘ivāz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*büse,]*

Büseye cān naqdin aldı yār bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*büseye, -y, -e]*

Yāruñ aldı **büsesin** sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cānı fedā kıldı ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*büsesin, -si, -n]*

Büseñe ger cān virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna çün ekşer ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*büseñe, -ñ, -e]*

büse idüm: Öpmek.

Hāk-i rāh olup **büse idüm** pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cü bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*büse idüm, -üm]*

büseñ aldum: Öpücük almak, öpmek.

Dil ü cāna meñā‘ bir **büseñ aldum** / Benüm bu assumı bir təcir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*büseñ aldum, -ñ, -du, -m]*

büt-hāne: Put evi, kilise. // Sevgilinin evi.

İy büt-i Çin rence virme nālemi güş eyleyüp / İşiğüñ **büt-hānedür** efgānumı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*büt-hānedür, -dür]*

büt-i çin: Çin putu, Çin güzeli.

İy **büt-i Çin** rence virme nālemi güş eyleyüp / İşiğüñ büt-hānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*büt-i çin,]*

büt-i dil-h’āh: Gönlün arzu ettiği put, güzel II Sevgili.

Derdā ki bu şeb dogmadı ol māh görünmez / Cān oldu revān ol **büt-i dil-h’āh** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*büt-i dil-h’āh,]*

büt-i 'ışka: Aşk putu.

Tabībā teřneyem gāyet lebūnden dil çū āb ister / **Büt-i 'ıřka** giriftāram ser-ā-ser üstūh'ān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*büt-i 'ıřka, -a*]

bütün: Hep, tamamen.

Cāme-i 'ışkı **bütün** dünyāya virse iy gönül / Yoşsa dünyā ĥil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*bütün,]*

bütün ide: Bütün yapmak, bütün hale getirmek, kırık halini giderip toplamak.

Bu Muhibbī'ye niçe bir atasın seng-i cefā / Kim **bütün ide** uşandı bu dil-i āb-gīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*bütün ide, -e*]

bütün olmaz: Bütün olmak, kırık olmadan tek parça haline gelmek.

Dil şışesi bir daşı Muhibbī **bütün olmaz** / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla sımışlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*bütün olmaz, -maz*]

Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönümüz / Bir daşı olmaz bütün ger sınsa bu āb-gīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*bütün olmaz, -maz*]

büy: Koku.

řāne ile her kaçan kim zūlf-i müřgīn tagılır / **Büy-ıla** 'ālem tolar san nāfe-i Çīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*büy-ıla, --ıla*]

Oldı hem dehrūn dimāğı çün mu'ařtar **büy-ıla** / Gülřen içre güllerūn medħin okur turmaz hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*büy-ıla, --ıla*]

Gülřen-i ĥüsnūne ugrarsa řabā sanma güzāf / Sünbülūnden řānemā almag-ıçun **büyā** gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*büyā, -ā*]

Eyledi dehrūn dimāğını mu'ařtar **büy-ıla** / Kim meger bād-ı řabā zūlfindeki bađın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*büy-ıla, --ıla*]

Zūlfīnūn **büyın** getürdüñ ĥoř-dimāğ itdüñ bizi / Müstedām ol iy řabā 'ālem turınca turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*büyın, -ı, -n*]

Zūlfini depretdüğünce dökülür müřg-i 'abār / Ol sebebdendür řabānuñ **büyı** müřg-āmız imiř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*büyı, -ı*]

büy-ı vařluñdan: Vuslat, kavuşma kokusu.

Büy-ı vařluñdan neden men' eyledüñ cān bülbülün / Muğtenimken ĥ'ān-ı vařluñdan senüñ her ĥār u ĥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*büy-ı vařluñdan, -uñ, -dan*]

büy-ı vefā: Vefa kokusu.

Berre düşmiş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi yok **büy-ı vefâ** insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*büy-ı vefâ,]*

büy-ı zülfüñi: Saç kokusu.

Büy-ı zülfüñi getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol iy şabâ dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*büy-ı zülfüñi, -üñ, -i]*

buyur: Emretmek, söylemek.

Küyına varsa Muhibbî **buyurur** derbânına / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*buyurur, -ur]*

buyur: (Saygılı ifâdede) “Etmek, eylemek, yapmak” anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

İy tabîb-i cân **buyur** la’l-i lebûñden bir cevâb / Hâstayuz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*buyur,]*

Leblerüñden bu Muhibbî’ye **buyur** şâfi cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*buyur,]*

C

cā kılup: Mekan tutmak, yer edinmek.

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre **cā kılup** / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [*cā kılup, -up*]

cā kılur: Mekan tutmak, yer edinmek.

İy Muhibbî her tarafdan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnûnlayın başumda yir yir **cā kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*cā kılur, -ur*]

cā olacak: Yer olmak.

Didüm dil-i dîvâneye âhîr olacak cā / Zencîr-i ser-i zülfi ile çāh-ı zeķandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*cā olacak, -acak*]

cādū: Büyücü, cadı II sevgilinin gözü.

Sihr-ile **cādū** gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için gūyā bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*cādū,]*

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / Gözleri Hārūt-ıla Mārūt’dan **cādū-y-ıms** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*cādū-y-ıms, -y, -ı, -ms*]

Sihr-ile **cādū** gözün iy dil-firib / ‘Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*cādū,]*

cām: Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi II şarap.

‘İşk **cāmından** Muhibbî kime olmuşdur naşîb / Bulmaz ol huşyârlık tā haşre dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*cāmından, -ı, -n, -dan*]

Döstum zülfüñ şebinde ruhlaruñ mehtâbdur / Sun lebün **cāmın** baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*cāmın, -ı, -n*]

Sun Muhibbî’ye leblerün **cāmın** / Çünki bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*cāmın, -ı, -n*]

Getür iy muğbeçe **cāmı** muğāna / Ki ender deyr ne-tevân bûd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*cāmı, -ı*]

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet **cāmını** / Görünür şimdi anuñçun gāh mest ü geh ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Cānuma hâtif seḥergehden buni ilhâm ider / İy ḥumâr-âlûd ancak saña dermân **cām** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*cām,]*

Kim ezel bezminde nüş itdi maḥabbet **cāmını** / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Çün ezelden ‘işk **cāmın** içmişemdür döstlar / Gice gündüz anuñ için cān u dil ḥayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*cāmın, -ı, -n*]

Meyi tut hürmet ile **cāmı** gözle / Ferīdūn hāke [bir] hūb hıyemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*cāmu, -ı*]

Rūz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk **cāmını** / Dağı başumda görinen anuñ hūmārındur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*cāmını, -ı, -nı*]

La’lūñ var-iken gayrı baña **cām** gerekmez / Örtme yüzüñi zūlfūñ-ile şām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*cām,]*

‘İşk **cāmını** Muhibbī çün ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Hūn-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür **cāmumuz** / Gün yüzüñ göster nigārā rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*cāmumuz, -umuz*]

‘Aşıkuz ‘ālemde ammā virmedük bir hūba dil / Okusun bilsün Muhibbī içe-dursun **cāmumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*cāmumuz, -umuz*]

Sensüzün ger **cām** nüş itsem baña hep nışdür / Sīne taıblını döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*cām,]*

Maḥabbet **cāmını** itdüm ezel nüş / Yürürem tā ebed sermest ü medhüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*cāmını, -ı, -nı*]

Ezelden ‘ışk **cāmın** eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*cāmın, -ı, -n*]

Kim **cām** içerse Cem ya İskender olur hemān / Hūm-hāne güşesi ne ulu bārgāh-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*cām,]*

cāme: *Libas, elbise, giyecek şey.*

Ġarq-ı hūn olsa Muhibbī tañ mı çeşmüm merdümi / Görürem her dem kuçar dildarı gülgün **cāmeler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*cāmeler, -ler*]

Serv beñzetdi yine cāmesini **cāmesine** / İtdi güşende libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*cāmesine, -si, -ne*]

Serv beñzetdi yine **cāmesini** cāmesine / İtdi güşende libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*cāmesini, -si, -ni*]

cāme-i ‘ārum: *Utanma, hicab elbisesi.*

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet hārındur / Āhır ol çāk itmeyince **cāme-i ‘ārum** komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*cāme-i ‘ārum, -um*]

cāme-i cān: *Can elbisesi.*

Ol ki dest-i himmet-ile **cāme-i cān** çāk ide / Zer libās u atlas u dībā-yı sultān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*cāme-i cān,]*

cāme-i ‘ıskı: *Aşk elbisesi.*

Cāme-i 'ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoħsa dünyā ħil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*cāme-i 'ışkı, -ı*]

cām-ı cāmī: *Cāmī'nin kadehi. II İran'ın 15. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir, ve âlim şairi.*

Bu Muhibbī mest olup açdı ma'ānī dürcini / Bāde-i Hāfız meger ya **cām-ı Cāmī** itdi nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*cām-ı cāmī,]*

cām-ı erġuvānı: *Erguvan renkli şarap II kırmızı şarap.*

Eger olmasa **cām-ı erġuvānı** / Bu meclis cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*cām-ı erġuvānı,]*

cām-ı 'ışkı: *Aşk kadehi, aşk şarabı.*

Cām-ı 'ışkı nüş kılduk mest-i lā-ya'küllerüz / Kendümüzden geçmişüz tā ħaşre dek kanzillerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*cām-ı 'ışkı, -ı*]

cām-ı 'ışkı: *Aşk kadehi, aşk şarabı.*

Cām-ı 'ışkı bu Muhibbī içeli rüz-ı ezel / Çāk ider sīne girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*cām-ı 'ışkı, -ı*]

cām-ı la'lin: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Cām-ı la'lin isteme gel eyle çeşminden ħazer / Kim ki bed-meste uyarısa lā-büd anda kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*cām-ı la'lin, -i, -n*]

cām-ı la'lin: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Cām-ı la'lin nüş ider bāġ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde sāġar-ı zerrīn tutar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*cām-ı la'lin, -i, -n*]

cām-ı la'line: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Cām-ı la'line irem diyü ider cüş u ħurüş / Dāyimā meyġānede kendin mey-i şahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*cām-ı la'line, -i, -ne*]

cām-ı la'lüñle: *Lal taşı gibi kırmızı kadeh II kırmızı dudak.*

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm sākī / **Cām-ı la'lüñle** meger ħall ola bu müşkilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*cām-ı la'lüñle, -üñ, -le*]

cām-ı lebüñ: *Dudak kadehi II şarap renkli dudak.*

'Aklum aldı sākīyā **cām-ı lebüñ** / Kıl kerem vir baña bir sāġar 'ivaż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*cām-ı lebüñ, -üñ*]

cām-ı lebüünden: *Dudak kadehi II şarap renkli dudak.*

Haste-dilven dōstum **cām-ı lebüünden** cür'a sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*cām-ı lebüünden, -üñ, -den*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

La'l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz ḥarābātī olup **cām-ı maḥabbet** ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

Bir bencileyin var mı içer **cām-ı maḥabbet** / Bir sencileyin gözleri ḥummār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı maḥabbet: *Muhabbet kadehi, aşk şarabı.*

Çün ezel **cām-ı maḥabbet** cur'asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muḥibbī mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*cām-ı maḥabbet,*]

cām-ı mey-i hamrā: *Kırmızı renkli şarabın kadehi.*

Leşker-i ğam āh kim dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def'ini **cām-ı mey-i ḥamrā** ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*cām-ı mey-i ḥamrā,*]

cām-ı mey-ile: *Şarap kadehi.*

İrdi bir ḥālete dil içdi lebi cür'asını / Ya'nī **cām-ı mey-ile** sākī bu ḥālet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*cām-ı mey-ile, --ile*]

cām-ı muşaffādan: *Arıtılmış berrak şarap II saf, arıtılmış şarap kadehi, süzölmüş kadeh II içinde ölümsüzlük suyu olan kadeh.*

Gülşen-i ḥüsnüñ gören firdevs-i a'lādan geçer / Cür'a-i la'lüñ içen **cām-ı muşaffādan** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*cām-ı muşaffādan, -dan*]

cām-ı muşaffāyı: *Arıtılmış berrak şarap II saf, arıtılmış şarap kadehi, süzölmüş kadeh II içinde ölümsüzlük suyu olan kadeh.*

Muḥribā nāle ile meclise gel nāyı getir / Sākīyā sun berü ol **cām-ı muşaffāyı** getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*cām-ı muşaffāyı, -yı*]

cām-ı safā: *Neşe ve zevk şarabı.*

Sākiyā **cām-ı şafā** sun tā vire ƙalbe cilā / Ğam buĥārı yoksa dil āyīnesini jeng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*cām-ı şafā,]*

Ruĥları devrinde varma iy Muhibbī gülşene / La‘l-i nābı var-iken **cām-ı şafā** ƙılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*cām-ı şafā,]*

cām-ı şarāb: Şarap kadehi.

Gāh olur meyĥānelerde iĥerüz **cām-ı şarāb** / Ĥānkāh-ı ‘ışk iĥinde gāh olur Edhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*cām-ı şarāb,]*

cām-ı şarāba: Şarap kadehi.

Eşk-i çeşmümüz yiter **cām-ı şarāba** bakmazuz / Dil ġidāsı var-iken sīĥ-i kebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*cām-ı şarāba, -a]*

cām-ı şarābı: Şarap kadehi II sevgilinin dudağı.

Añmazuz ĥāl ü ĥaṭuñ dāyim lebūñ zıkr eylerüz / İĥerüz **cām-ı şarābı** biz ġubārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*cām-ı şarābı, -ı]*

cām-ı zer: Altın kadeh.

Bezm-i ġamda ehl-i ĥāle **cām-ı zer** ĥacet degül / İĥmege ĥūn-ı dili bu dīde-i bīnā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*cām-ı zer,]*

cāmi‘-i ĥüsn: Güzellik camisi.

Cāmi‘-i ĥüsn iĥre yanar ruĥları ƙandıldür / Kaşlarınuñ ṭāƙına miĥrāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*cāmi‘-i ĥüsn,]*

cāmi‘-i ĥüsn: Güzellik camisi.

Gelmeyüp nuṭƙa mü‘ezzin bil ki ƙāmetden kalur / **Cāmi‘-i ĥüsn** iĥre çün ol serv ƙāmet ġösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*cāmi‘-i ĥüsn,]*

cāmi‘-i ĥüsn: Güzellik camisi.

Ğoreli ol serv-ƙaddi **cāmi‘-i ĥüsn** iĥre āĥ / Ƙāmet ide diyü nāġāĥ biz iĥāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*cāmi‘-i ĥüsn,]*

cāmi‘-i ĥüsninde: Güzellik camisi.

Cāmi‘-i ĥüsninde yāruñ ṭāƙ-ı ebrūsın ġören / Secdeden kaldurmayup başın anı miĥrāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*cāmi‘-i ĥüsninde, -i, -n, -de]*

cammās: Cemmās: çapkın zampara.

‘Akl u şabrım bir ugurdan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir lahza ol **cammāş** göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*cammāş,]*

cān: *Can, ruh, gönül II hayat kaynağı II sevgili.*

Bu Muhibbī gibi var mı didüm iy **cān** bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi gonca-veş didi hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*cān,]*

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü **cānumısın** gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*cānumısın, -um, -sın]*

cān: *Can, ruh, gönül.*

Bu ‘ālemde kimün cānānı yokdur / Muqarrer kurı tende **cānı** yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*cānı, -ı]*

Gāh gözde gāh dilde kurdı cānān hāyimesin / Yürüsün menzil-be-menzil **cān** aña menzil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*cān,]*

Qurbān ideyim **cānumı** cānāne içündür / Ya bisledüğüm **cānumı** cānā ne içündür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānumı, -um, -ı]*

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī ‘ışkını / Sīne şandūkında saklar her kimün kālāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*cānı, -ı]*

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān ditrer / Gidüp ‘aqlum gelür hayret bu cismüm içre **cān** ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*cān,]*

Ger fedā cānān yolında **cān** olursa çok midür / Başa devletdür katı imkān olursa çok midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*cān,]*

Ĝam degüldür gözleri bīmār iderse gönlümi / Leblerinden bir cevāb alsam bu **cānum** em kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*cānum, -um]*

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu **cān** kim soyınup ‘üryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*cān,]*

Virdi dil mülkin hārāba şimdi kaçdı **cānadur** / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgānların şemşirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*cānadur, -adur]*

Dirĝ eyler dimişler **cānı** senden / Muhibbī’ye hābībüm iftirādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*cānı, -ı]*

Cānāne kaçan ğamzelerin mest-i ḥ’āb ider / Her bir nazarda **cānuma** yüz biñ ‘itāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*cānuma, -uma]*

Zülfini biñ **cān-ıla** isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*cān-ıla, --ıla]*

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ **cānadur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*cānadur, -adur]*

Muhibbī kaşı yayından irişse sīneme tīri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile **cān** ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*cān,]*

- ‘İşkî **cānum** gibi saklarken olur halka ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*cānum, -un*]
- Ol ki bî-mişl ü cismi çün **cāndur** / Rāstī ‘ışk ehline ol **cāndur** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*cāndur, -dur*]
- Ol ki bî-mişl ü cismi çün **cāndur** / Rāstī ‘ışk ehline ol **cāndur** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*cāndur, -dur*]
- Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīşi **cāna** sor (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*cāna, -a*]
- Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / Gamla gönül bî-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*cān,]*
- Aldı dil kāni‘ degül **cānum** diler ol māh-rū / Dil anuñ **cānum** dañı tek istesün kurbān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*cānum, -un*]
- Aldı dil kāni‘ degül **cānum** diler ol māh-rū / Dil anuñ **cānum** dañı tek istesün kurbān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*cānum, -un*]
- Cānuma hātif sehergehden bunı ilhām ider / İy humār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*cānuma, -uma*]
- Depredürse zülfinüñ her bir kılın **cānlar** kopar / Her taraftan niçe yirden āh u efgānlar kopar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*cānlar, -lar*]
- Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen gül-i pür-hārdan **cānumda** āzār özgedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*cānumda, -um, -da*]
- Cān-ıla gönülüm ‘ışkuñ elinde girevedür / Zülfüñ hevāsı çünki ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*cān-ıla, --ıla*]
- Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbî rind / **Cāni** şarābhānede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*cāni, -ı*]
- Deşt-i belādudur beni senden gören cüdā / **Cānından** ayrudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*cānından, -ı, -n, -dan*]
- Ko daksun rişteyi **cāna** Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī bañrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*cāna, -a*]
- Muhibbî’den diriğ itme nigārā tır-i müjgānuñ / Anuñla eglenür **cānum** anuñla sīne rāhatdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*cānum, -un*]
- Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i gama / Ger murāduñ **cān** ise gamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*cān,]*
- Şāh-ı gam gelse gönül şehrine **cān** karşı çıkar / Gözlerüm pişkeş içün dirhem ü dīnār çeker (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*cān,]*
- Cān hastasına itmeye hergiz hākīm ‘ilāc / La‘linden özge derdine sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*cān,]*
- Yarama merhem-durur çün zañm-ı dōst / **Cānuma** tır-i kazāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*cānuma, -um, -a*]

- Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse **cānuma** senden şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*cānuma, -um, -a*]
- Cānum n'ola virsem saña iy rūḥ-ı revānum / Gür-ı gāmda baña hemān **cānuma** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*cānuma, -um, -a*]
- Leblerinden alıcak şāf cevāb **cān** sevinür / Anuñ içün ki bu dil derdine dermān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*cān,]*
- Sakla Muhibbî sinede tîrini **cān** gibi / Çünki saña ol kaşı ya yādigārındur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*cān,]*
- Eyledüm 'ışk āteşine dōstlar **cānum** sipend / Āteşe düşen kişinüñ āḫiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*cānum, -um*]
- (ج) **Cān** gülşeninüñ berg-i gül-i aḫmerisin / Ne revādür ki şehā dāmenüñe tokına hār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*cān,]*
- Olurdu yāri kuçmak pîrehensüz / Eger **cān** tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*cān,]*
- Şehā oldu Muhib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir **cān** bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*cān,]*
- Kuçabilsem nigāri pîrehensüz / Dir-idüm **cān** 'ayān görindi tensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*cān,]*
- Gerekdür 'ışk cānum gibi gizlü / Çü **cān** kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*cān,]*
- Gerekdür 'ışk **cānum** gibi gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*cānum, -um*]
- Şād olurdu küyına varsam anuñ biñ **cān-ıla** / Men' ider şād olduğum āḫ ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*cān-ıla, --ıla*]
- Ka'be'dür küyına varduk bizi bismil eylesün / **Cānı** tuḫfe eyledük itsün kabül kurbānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*cānı, -ı*]
- Bir buseye **cān** naḫdin cānāne kabül itmez / Bir **cān** nedür virseñ biñ cāna kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cān,]*
- Bir buseye cān naḫdin cānāne kabül itmez / Bir cān nedür virseñ biñ **cāna** kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cāna, -a*]
- Ger öldürseñ beni **cān** bīm kılmaz / Olur mı dil ki **cān** teslīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*cān,]*
- Gül yüzünsüz 'āleme kılmaz nazar **cān** bülbüli / Gülşen ü bāg-ı irem külḫen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*cān,]*
- Her kaçan el ursa çevgān-ı ser-i zülfine yār / **Cān-ıla** serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*cān-ıla, --ıla*]
- Büseyi ferdāya saldı dün gice cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubḫa **cānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*cānumuz, -umuz*]
- Dil ṭabībidür meded derdüme dermān eylesün / Kaldı **cāndan** bir ramaḫ aḫvālümü yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*cāndan, -dan*]

- Yolına **cān** virdüğümü gerçi cānān istemez / ‘Āşıkūñ faḥrīdur ol sanmañ anı **cān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*cān,]*
- Ol ki ‘āşıkdur Muhibbī yaksa ger tīr-i cefā / **Cāna** biñ zaḥm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*cāna, -a]*
- Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde idük buldılar taze ḥayātı **cānumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*cānumuz, -umuz]*
- Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede **cānı** gibi / Öldüreler rāzını izhār idüp aslā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*cānı, -ı]*
- Gül yüzüñden dūr olalı ḥastadur **cān** bülbülü / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*cān,]*
- Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa **cān** baka hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*cān,]*
- Gül yüzün şevkin dimezdüm **cāna** daḥı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*cāna, -a]*
- Cevr okı **cāna** irüp itdi Muhibbī’yi helāk / Daḥı bu ḥasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*cāna, -a]*
- Sakla ‘ışkuñ sırrını sīneñde **cānuñdan** ‘azīz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*cānuñdan, -uñ, -dan]*
- Ṭākati kalmadı kim sensüz Muhibbī söz diye / **Cāndan** ayrılса beden lā-büd kalur güftārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*cāndan, -dan]*
- Gönül bir dem karar itmez eyā rūḥ-ı revān sensüz / Fiġān u nāle vü zār ile tenüm içre **cān** sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*cān,]*
- Eger ber-dār iderseñ zülfe āḥir / Olur **cān** gerdeninde ol resen bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*cān,]*
- Şerḥa şerḥa sīnede **cān** bir nefes itmez karar / Murġ ārām eylemez pervāz ider sına kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*cān,]*
- Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüñ **cān** bülbülün / Muġtenimken ḥ‘ān-ı vaşluñdan senüñ her ḥār u ḥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*cān,]*
- Her ne tīr atduñsa cānā sīnede cem‘ itdi dil / Eyledi **cān** bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*cān,]*
- Murġ-ı tūrūñ sīne-i rīşūmi çün kıldı kafes / Oldı bu **cāna** bedel kalmadı bir ğayrı heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*cāna, -a]*
- Yandı **cānum** ‘ışk-ıla ger āh idem ma’zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i baḥş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*cānum, -um]*
- Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āġ-ı mış / Yakdı **cān** pervānesin çeşmi meger çerāġ-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*cān,]*
- Tekye-i ‘ışka gönül kändil **cānumdur** fitil / Anı rūşen eyleyen bagrumda olan yağ-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*cānumdur, -um, -dur]*
- Fikr eyleme iy dil yūri vuşlat ele girmez / **Cān** gibi nihāndur kim ider anı derāġūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*cān,]*

Cân u dil yagmaya virdi âh kim bir muğbeçe / Ol sebebden **cânda** şabr u kalmadı gönümde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*cânda, -da*]

Eger **cân** ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*cân,]*

Gönlümi sevdâya viren zülf-i ‘anber-bîz imiş / **Cânumı** kırbân iden ol gamze-i hün-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*cânumı, -um, -ı*]

Gönlül zülfün görüp dîvâne olmuş / Yüzün şem‘ine **cân** pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [*cân,]*

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfe idüp **cânumı** / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı mür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*cânumı, -um, -ı*]

Eyledüm ‘ışkuñ şarâbindan ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur **cânda** şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*cânda, -da*]

Didüm ister büseñi al **cânumı** aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*cânumı, -um, -ı*]

Hicr içinde ölmedüm ne katı **cânum** var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*cânum, -um*]

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çâk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde **cânum** var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*cânum, -um*]

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halâş / Cânı hicrândan halâş it ya beni **cândan** halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*cândan, -dan*]

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halâş / **Cânı** hicrândan halâş it ya beni cândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*cânı, -ı*]

Âh kim olmadı bu **cân** nâr-ı hicrândan halâş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cânândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*cân,]*

İy Muhibbî her kaçan varsañ harîm-i küyına / Ola kim ide kabûl it **cânuñı** kırbâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*cânuñı, -uñ, -ı*]

Büse istersek lebünden aña bulunmaz ‘ivâz / Bârî gel eyle Muhibbî **cânuñı** cânâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*cânuñı, -uñ, -ı*]

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse gam degül / Tek baña **cânum** yirine tîrini virsün ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*cânum, -um*]

cân ağıza gelür geçer: *Can ağıza gelip geçer II Canı ağzına gelmek: 1. Çok heyecanlanmak 2. Ölecekmiş gibi korkuya kapılmak.*

Biñ şive ile nâz-ıla cânân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*cân ağıza gelür geçer,]*

cân aluram: *Öldürmek II gönlü esir etmek.*

Büsem **cân aluram** dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*cân aluram, -ur, -am*]

cān atar: *Şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

Bezm-i ğamda **cān atar** şem'-i ruḥ-ı cānāneye / Sanasın miḥnet şebinde bu gönül pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*cān atar, -ar*]

cān çeşmine: *Can gözü: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.*

Velî **cān çeşmine** her dem 'ayāndur / Cemālî zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*cān çeşmine, -n, -e*]

cān çeşmine: *Can gözü: İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.*

Velî **cān çeşmine** her dem 'ayāndur / Cemālî zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*cān çeşmine, -n, -e*]

cān gider: *Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.*

Tutuşdı âteş-i hircen yanar bu cān-ı men sensüz / Muḳarrer **cān gider** benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*cān gider, -er*]

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān şöyle gider ḥafice ki hergiz ḥaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*cān gider, -er*]

cān giderse: *Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.*

Ġamzesin gönderdi dilber **cān giderse** ğam degül / Tek baña cānum yirine tîrini virsün 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*cān giderse, -er, -se*]

cān gitdi: *Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.*

Bir gözi āhū bu gönülümü alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*cān gitdi, -di*]

cān gözi: *İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.*

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / **Cān gözi** dāyim cemālūne senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*cān gözi,]*

cān gözi: *İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.*

Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu **cān gözi** uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*cān gözi,]*

cān gözi: *İnsanda gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.*

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / **Cān gözi** dāyim cemālūne senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*cān gözi,]*

cân gözin: İnsanda gözle görünmeyi gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

Cân gözin aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şâyı gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘âşık-ı şeydâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1). [cân gözin, -n]

cân göziyle: İnsanda gözle görünmeyi gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu‘bet-bâz-ı çarh / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘âlâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2). [cân göziyle, -y, -le]

cân göziyle: İnsanda gözle görünmeyi gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazar / İnleyüp Ferhâd içün döker gözinden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [cân göziyle, -y, -le]

cân göziyle bak: Can (gönül) gözüyle bakmak II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5). [cân göziyle bak,]

cân göziyle baksam: Can (gönül) gözüyle bakmak II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

Ten göziyle görmez isem gam degül cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam görinen cânânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2). [cân göziyle baksam, -sa, -m-y, -le]

cân göziyle görür: Can (gönül) gözüyle görmek II İrfan ve hikmet nazarıyla bakıp hakikati görmek.

Ğam degüldür görmez-ise zâhiren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî döst didârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5). [cân göziyle görür, -ür]

cân ile: Yürekten isteyerek, büyük istekle.

Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / ‘Âlemde Muhibbî gibi güneşkâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7). [cân ile,]

cân kurbân iderse: Bir amaç uğruna canından feragat etmek.

Kaşı yasına cân iderse kurbân / Muhibbî’nüñ muqarrer devleti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10). [cân kurbân iderse, -er, -se]

cân kurbân itmeye: Canını feda etmek. Bir şey veya kimse uğruna canından vazgeçmek.

Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye kurbân degül ‘âşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [cân kurbân itmeye, -me, -y, -e-meye]

cân lebüme gelmiş-iken: Canı dudağına (ağızına) gelmek: çok tehlikeli bir durum karşısında, ölecekmiş gibi bir korku geçirmek II ölecekmiş gibi olmak, ölmek üzere olmak.

Hicr ara hasret-ile **cān lebüme gelmiş-iken** / Kimsene yok diye bu hālümü dildāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*cān lebüme gelmiş-iken, -miş, -iken-üm, -e*]

cān nakdi: *Can sermayesi.*

Cān nakdi ile geldi kapuña yine gönül / Viridi metā vuşlatuñi iştirā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*cān nakdi,]*

cān nakdin: *Can sermayesi.*

Bir büseye **cān nakdin** cānāne kabül itmez / Bir cān nedür virseñ biñ cāna kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cān nakdin, -n*]

Büseye **cān nakdin** aldı yār bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler cün olmışdur ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*cān nakdin, -n*]

cān nakdine: *Can sermayesi.*

Cān nakdine bir büseye bāzār idelüm gel / Bir dañı benüm gibi harīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*cān nakdine, -n, -e*]

Virmiş iken büsesin **cān nakdine** / N’oldı bilmem döndi ikrār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*cān nakdine, -n, -e*]

cān nakdini: *Can sermayesi.*

Sīm-i eşk-ile harīdār-ı metā’-ı vaşl olan / Virür ol **cān nakdini** aħir bu dünyādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*cān nakdini, -ni*]

Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan **cān nakdini** derdi / Haķīkatde odur ‘aşıķ dimeñ bāzārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*cān nakdini, -n, -i*]

cān nakdı-y-ıla: *Can sermayesi.*

Cān nakdı-y-ıla tālīb olup büse istedüm / Didüm ki lebüñ öpmege cānā bahā nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*cān nakdı-y-ıla, --y-, -ıla*]

cān nisār itdi: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

İtdi pāyuña Muhibbî cān nişār / İtmege kādīr degül bihter ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*cān nişār itdi, -di*]

cān nisār itsem: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

Cān nişār itsem ‘aceb mi sākīnūñ ayagına / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*cān nişār itsem, -se, -m*]

cān revān oldı: *Can akmak II Canın (en değerli unsurların) kıymetli bir şey ya da kişi uğruna feda edilmesi.*

Derdā ki bu ŧeb dogmadı ol māh görünmez / Cān oldu revān ol büt-i dil-ḥāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*cān revān oldı, -dı*]

cān riŧtesi: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağlı olduğu ip II can damarı, ŧah damar.*

Bu Muhibbī diŧleri vaŧfin kaçıan medḥ eylese / İŧiden **cān riŧtesi** üzre sanur dürler dizer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*cān riŧtesi, -si*]

cān tabibi: *Can, gönül doktoru; Sevgili.*

Didüm dil derdine iy **cān ḫabibi** / Leb-i la‘lünden özge emsem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*cān ḫabibi,*]

cān terk ider: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Her kiŧi **cān terk ider** sanma leb-i ŧīrīn-içün / Anı kim Ferḫād ider ‘ıŧık içre pervīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*cān terk ider, -er*]

cān terk itmedi: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

İy Muhibbī kim ki ‘ıŧık yolında **cān terk itmedi** / Hāŧıl-ı ‘ömrine virilen hevādur çün ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*cān terk itmedi, -me, -dı*]

cān terkin ur: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Muhibbī ‘ıŧık-ıla **cān terkin ur** kim / Olasın cümle ‘uŧŧāk içre mümtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 5*). [*cān terkin ur,*]

cān terkinde kılām: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Derd-i ‘ıŧıkuñ sīneye ŧol deñlü te‘ŧīr eyledi / **Cān terkinde kılām** gitmeye benden bu marāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*cān terkinde kılām, -a, -m*]

cān terkinin urasın: *Canını terk etmek, canından vazgeçmek, ölümü göze almak, ölmek II kendinden, istek ve arzularından vazgeçmek.*

Rāh-ı ‘ıŧık içre dilā ger urasın cān terkinin / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uŧŧāka baŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*cān terkinin urasın, -a, -sın*]

cān teslīm kılma: *Canını teslim etmek, canını bađıŧlamak, feda etmek.*

Ger öldürseñ beni cān bīm kılma / Olur mı dil ki **cān teslīm kılma** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*cān teslīm kılma, -ma*]

cān u baŧ terkin urur: *Canını ve baŧını terk etmek II Kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Sor baña 'ışkuñ rumūzın saña takrİR eyleyem / **Cān u baş terkin urur** 'āşık hemān pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*cān u baş terkin urur, -ur*]

cān u ciger: *Can ve ciğer.*

Niçe gün hicri-y-ile **cān u ciger** taglamışam / Umaram Hāq'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*cān u ciger,]*

cān u cihānum: *Canım ve dünyam, benim maddi ve manevi her şeyim. II sevgili.*

Gönlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin velī berk itmede **cān u cihānum** kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*cān u cihānum, -um*]

cān u cihānum: *Canım ve dünyam, benim maddi ve manevi her şeyim. II sevgili.*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / Gamla göñül bī-çāredür **cān u cihānum** kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*cān u cihānum,]*

cān u dil: *Can ve gönül.*

Cān u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruĥları üstinde şeb-veş tārı gördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*cān u dil,]*

Gördi çeşmin şāhinin **cān u dil** itdiler gürüz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cevr elinden **cān u dil** oldı perākende Muhib / Zulme tākat itmese dervīş ü miskīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

Cān u dil naĥdini virüp gönlüm ister vaşlını / Ne 'aceb dīvāne olmışdur 'aceb sevdāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

'İşkuñ-ıla **cān u dil** dīvānedür / Anuñ-ıçun ĥalk-ıla bīġānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Ġam şebinde **cān u dil** sanmañ ki bir dem ĥ'āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil ki ġarĥ-ı āb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Cān u dil ile şem'-i ruĥ-ı yāra yandugum / Pervāne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Bir sencileyin büseye **cān u dil** alan kim / Bu resme 'aceb dünyede bāzār kimüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*cān u dil,]*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu **cān u dil** / Her seĥer bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*cān u dil,]*

Yine dil bir dilberüñ 'ışkı ğamından ĥastadır / **Cān u dil** bend ü belā-yı zülfi-ile peyvestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Cān u dil almaz mısın bir büşeñe didüm didi / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*cān u dil,]*

Ruĥları Şem'in yine 'arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun **cān u dil** Şem'e yana pervāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

Çün ezelden 'ışk cāmın içmişemdir dōstlar / Gice gündüz anuñ için **cān u dil** ĥayrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Gerçi yolında nigāruñ **cān u dil** kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez taŐsīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı 'ışkından olmasun bu **cān u dil** cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*cān u dil,]*

'ışk āteŐiyle yandı kül oldu bu **cān u dil** / Āĥir savurdu ĝam yili geldi ĝubārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

Cān u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ĝam / Varabilmem kūyuña çün bī-per ü bālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Gülşen-i ĥüsnüñ yiter biz gül'izārı n'eylerüz / Zār kılsun **cān u dil** anda hezārı n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

ĀteŐ-i 'ışka ezel yakdı Muhibbī **cān u dil** / Anuñ-içun rüz u Şeb dāyim ĥarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

ĀteŐ-i hicrān-ıla yanmazdan evvel **cān u dil** / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsī-nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*cān u dil,]*

Nār-ı hicrān içre kala çıkmaya bu **cān u dil** / Olmaya ger devlet-i vaŐluñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Bende olsun zülfüñüñ her bir kılında **cān u dil** / Zülfī sevdāsından özge gel hevā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*cān u dil,]*

NāŐihā men' itme yaksam Şem'-i ĥüсне **cān u dil** / Yakmaga pervāne perrin gelmez illā nār ĥoŐ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cān u dil yagmaya virdi āĥ kim bir muĝbeçe / Ol sebebden cānda Şabr u kalmadı ĝöñlümde ĥüŐ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Çekmek için zülfüñüñ sevdālarını **cān u dil** / Başum üzre bir kara yazu-y-ımmıŐ ol iki kaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 4*). [*cān u dil,]*

Nergis-i mestüñle zülfüñden ĝöñül olmaz ĥalāŐ / **Cān u dil** yagmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*cān u dil,]*

Mu'afttar zülfine yāruñ n'ola baglansa **cān u dil** / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*cān u dil,]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna 'arz / OlĝelmiŐdür kuluñ aĥvāli çün sultāna 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*cān u dil,]*

cān u dil: *Can ve ĝöñül.*

Ğam beyābānında sergerdān olaldan **cān u dil** / Kimse gelmez yanuma illā meger sāyem ĝelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*cān u dil,]*

cān u dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*cān u dilden,]*

cān u dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Görelî zülfünde hüsnuñ şem‘ine pervâne-veş / **Cān u dilden** yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*cān u dilden,]*

cān u dilden: *Candan gönülden, içten bir şekilde, samimiyetle, bütün benlikle.*

Baş eg zülfe resendür **cān u dilden** / Disünler saña ‘uşşâk içre cānbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [*cān u dilden,]*

cān u diller: *Can ve gönül.*

Nâz-ıla güftâra gelse gönca-veş ol şâh-ı gül / **Cān u diller** inleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*cān u diller, -ler]*

Zülfi zencîrine asmış san zağan kândîlini / **Cān u diller** yakmaga ya‘nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*cān u diller, -ler]*

cān u gönül: *Can ve gönül.*

‘İşk âteşine yandugumı ancak o bilir / ‘İşkuñ odına **cān u gönül** kim kebâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*cān u gönül,]*

Şem‘-i hüsnuñe şehâ **cān u gönül** pervânedür / Tolaşur zencîr-i zülfüne dilüm dîvânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [*cān u gönül,]*

Her nefes nâle kılır **can u gönül** / Meclis içinde nâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [*can u gönül,]*

Düşeli **cān u gönül** sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*cān u gönül,]*

cān u gönülden sever: *Candan ve gönülden sevmek, içtenlikle sevmek.*

Her kişiye kim ugraya gönülüm haber ister / Cānâ çü seni **cān u gönülden sever** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*cān u gönülden sever, -er]*

cān u ser: *Can ve baş.*

Şem‘-i hüsne iy Muhibbî **cān u ser** itme dirîg / Bâl ü per yakdı diye dilber bizüm pervânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*cān u ser,]*

cān u ser terk itmevince: *Canını ve başını terk etmek II (bir şey uğruna) kendisinden vazgeçmek.*

‘İşk ara terk itmeyince cān u ser ‘āşık mıdır / Da‘vi-i mihr ü maḥabbet eylese lāyık mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*cān u ser terk itmeyince, -me, -y, -ince*]

cān u ser virmek: *Can ve baş vermek II "Can vermek" deyiminin karşılığı olarak "ölmek; çok değerli bir şey uğruna canını feda etmek".*

Ḳāfile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy göñül / **Cān u ser virmek** gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*cān u ser virmek, -mek*]

cān u seri terk itmedin: *Canını ve başını terk etmek II (bir şey uğruna) kendisinden vazgeçmek.*

Oldum cefā vü cevr-ile dilden berī yitiş / Terk itmedin yoluña bu cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [*cān u seri terk itmedin, -i-medin*]

cān u seri virdi: *Can ve baş vermek. II "Can vermek" deyiminin karşılığı olarak "ölmek; çok değerli bir şey uğruna canını feda etmek".*

Kimüñ yolına **cān u seri virdi** Muhibbî / Mecnūn şıfat ‘İsī- nefes ḥulķı ḥasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*cān u seri virdi, -di-i-i, -di*]

cān u ten: *Ruh ve beden.*

Gül gönca ḥandāndur çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāḥat **cān u ten** ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*cān u ten,]*

cān virdügümi: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yolına **cān virdügümi** gerçi cānān istemez / ‘Āşıkūñ faḥrıdır ol sanmañ anı cān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*cān virdügümi, -düg, -üm, -i*]

cān vire: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Sanma her ‘āşık olan **cān vire** cānān yolına / Degme Mañşür daḥı eylemeye dāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*cān vire, -e*]

cān vire: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Hier içinde bu Muhibbî key ölümlü ḥastadır / Ger bu yolda **cān vire** ‘ālemdē sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [*cān vire, -e*]

cān virelüm: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Niçe dil bil ki aña **cān virelüm** / Olıcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*cān virelüm, -e, -lüm*]

cān virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān virem yāra dir-iseñ yūri қallāş olıgör / Kanda bulursa cefā tıgını қallāşa çalar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1012, Beyit 4). [cān virem, -e, -m-em]

cān virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cān virem dırsın ki zāhir sanasın bir nesnedür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1168, Beyit 4). [cān virem, -e, -m-em]

cān virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Büseñe ger cān virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna çün ekşer ‘ivāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1493, Beyit 2). [cān virem, -e, -m]

cān virmegi: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Terk-i cān itmek revādur terk-i yār itmek degül / Yolına cān virmegi çokdan göñül ikrār ider (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1165, Beyit 3). [cān virmegi, -meg, -i]

cān virmek: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Hıç ahvālüm dirēgā olmadı dildāra ‘arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1486, Beyit 1). [cān virmek, -mek]

cān virmek-ise: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

La‘l-i şırīnūñe cān virmek-ise ‘ışka tarıķ / İdelüm biz de anı nite ki Ferhād eyler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1094, Beyit 3). [cān virmek-ise, -mek-ise-mek, -i, -se]

cān virmesün: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Niçe gündür bu Muhibbı hicrūñ-ile hastadur / Bir sora-gel dōstum cān virmesün tımārsuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1279, Beyit 5). [cān virmesün, -me, -sün]

cān virmeyicek: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān virmeyicek yüs-r-ile girmez leb-i dilber / El-haķ bu dañı çeşme-i hayvānuma beñzer (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1189, Beyit 2). [cān virmeyicek, -me, -y, -icek]

cān virse: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

La'l-i şîrînüñe **cân virse** Muhibbî gam degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*cân virse, -se*]

cân virsem: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

La'l-i lebinüñ yādına **cân virsem** ‘aceb mi / Virdi gam Şîrîn-ile Ferhād’ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [*cân virsem, -se, -m*]

cân virseñ: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında **cân virseñ** senüñle biri yār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*cân virseñ, -se, -ñ*]

cân virsün: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yār vaşlum isteyen yolunda **cân virsün** dimiş / Ol benüm şîrîn zebānum vāy ne ra’nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*cân virsün, -sün*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Büseñ alsam **cân virüp** gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*cân virüp, -üp*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ aña erzāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*cân virüp, -üp*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahā / Dü cihānı bile virseñ aña erzāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*cân virüp, -üp*]

cân virüp: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Cān virüp ger rāh-ı küyında anuñ hāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*cân virüp, -üp*]

cân virür: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

La'l-i şîrîn ü dehānı yādına / Bu Muhibbî **cân virür** Ferhād’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [*cân virür, -ür*]

cān virür: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Kanda bir meh-rū görürse **cān virür** dīvāne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*cān virür, -ür*]

cān virürsem: *Ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Rāh-ı ğamda iy refikān **cān virürsem** derd-ile / Benüm için süre-i İhlāş okuñ ez-ħalāş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*cān virürsem, -ür, -se, -m*]

cānā: *Sevgilim, canım, ey dost.*

Ķurbān ideyim cānumı cānāne içündür / Ya bisledüğüm cānumı **cānā** ne içündür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānā,]*

Didüm **cānā** ‘aceb rüşen yüzün var / Didi taħsîn idüp yaħşî sözüñ var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*cānā,]*

Hicrān şebinde gerçi gönül bî-ķarār olur / **Cānā** senün-ile kul dili bî-ķarāradur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*cānā,]*

Kūyuña kāni‘ degül görmek diler **cānā** seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler diler dīdār seyr (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*cānā,]*

Bu ĥasta dil ki derdüñi **cānā** devā bilür / Her ne ķadar ki cevri kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*cānā,]*

Meger ĥālün şehā müşğ ü ser-i zülfün mu‘anberdür / Dimāğı ‘ālemün **cānā** anuñ-ıçun mu‘aħtardur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*cānā,]*

Bāğ-ı ĥüsnuñde nedür zülfünle **cānā** ĥať didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mūr u mār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*cānā,]*

Gerçi kim **cānā** kapuñdan uşbu bendeñ dūrdur / Sīnede līkin ĥayālünle gönül mesrūrdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*cānā,]*

Mısr-ı ĥüsnuñ ĥaķķıçün **cānā** Muhibbî ĥastadur / Her kaçan kim zülfünı aña ol ‘azm-i Şām ider (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*cānā,]*

Ķam ĥırmeninde **cānā** bir cevce ĥāşılum yok / ‘İşķ āteşine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*cānā,]*

Her kişie kim ugraya gönüm ĥaber ister / **Cānā** çü seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*cānā,]*

Bezm-i ğam içre **cānā** sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāğar yaşum şarāba beñzer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*cānā,]*

Benüm gibi meger **cānā** yüzüne lāle ‘āşıkdur / Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bağı yanukdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*cānā,]*

Ne ğam **cānā** eger zāhir göz-ile görmesem vechün / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*cānā,]*

- Bister-i gülden yaraşur saña **cānā** tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile bister yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Sen mey iç gülşende **cānā** al ele zerrīn kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*cānā,]*
- Sāgar-ı çeşmümde **cānā** lāle ruhsāruñ senūñ / Cūy-ı āb içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*cānā,]*
- Cān naqđı-y-ıla tālib olup buse istedüm / Didüm ki lebūñ öpmege **cānā** bahā nedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*cānā,]*
- Şol deñlü nişār itdi gevher tācīr çeşmüm / **Cānā** bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*cānā,]*
- Mu‘anber zūlfūñūñ **cānā** kemendi / Neden bilsem bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Gel şikest itme cefā sengiyle **cānā** göñlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger sınsa bu āb-gīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*cānā,]*
- Gülşen-i küyuñda **cānā** giceler bülbül gibi / Şubh olunca bu Muhibbī sanma feryād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*cānā,]*
- Görüp **cānā** yüzüñi ‘ālem-efrüz / Gicem Qadr olsa günüm tañ mı Nevrüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*cānā,]*
- Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / Koyup kapuñı **cānā** ğayrı kapuya gitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*cānā,]*
- Kim-durur **cānā** dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile hasta-dıldür bu Muhibbī bendeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*cānā,]*
- Hezārān cevr ider zūlfi kılmuñ her biri **cānā** / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevrüñe **cānā** velī hergiz hisāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*cānā,]*
- Zūlfūñi gördükçe **cānā** ben şeb-i yeldā didüm / Ol şeb içre alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*cānā,]*
- Gün yüzüñ şavķinde **cānā** āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*cānā,]*
- Levh-i dilde yazmışam **cānā** hayālūñ naķsını / İtdüğüm naķşı benüm Māñ de taşvīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*cānā,]*
- Sīnem içre ekmege **cānā** maħabbet toħmını / Nāħun ile eylerem anuñ-içun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*cānā,]*
- Her ne tīr atduñsa **cānā** sīnede cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*cānā,]*

Cānā Muhibbī sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye ol gevheri yitiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 5). [cānā,]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında **cānā** tāze defter baglamış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 3). [cānā,]

Gülşen-i hüsnünde **cānā** gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 2). [cānā,]

Şerār-ı ‘ışkuñı **cānā** ‘aceb mi dursa sīnemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 2). [cānā,]

Beni **cānā** iñen yakma sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 4). [cānā,]

La‘l-i şīrīnūñi **cānā** almadın ben agzuma / Ğamze okın sīneme urduñ benüm zembūr-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 2). [cānā,]

Cānā seħāb-ı zülfi ruḡ-ı āfītāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile māhum niḡāba bas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1). [cānā,]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki **cānā** ḡatlümedür çün ġarāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 3). [cānā,]

cāna bas: Bağrına basmak: Sevgiyle kucaklamak, sarılmak II himāye etmek, korumak, benimsemek.

İy Muhibbī her kaçan gönderse dilber tūrini / Anı ta‘zīm eyleyüben dilden alup **cāna bas** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 5). [cāna bas,]

cāna bas: Bağrına basmak: Sevgiyle kucaklamak, sarılmak II himāye etmek, korumak, benimsemek.

Ğamzesi tūrinsüz olmazsın nigāruñ bir nefes / Bil sa‘ādetdür sen anı sīneden al **cāna bas** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4). [cāna bas,]

cāna gelmez: Gücünü toplamak, canlanmak, dirilmek, hastalıktan kurtulmak.

Derd-i derūnı sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda bir derd bu ḡasta **cāna gelmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 1). [cāna gelmez, -mez]

cāna gelmiş: İsteklenmek, heveslenmek, bir şeyi yapmaya arzu duymak II gücünü kazanmak, dirilmek, canlanmak.

İşitdüm meclise cānāne gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı **cāna gelmiş** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1438, Beyit 1). [cāna gelmiş, -miş]

cāna kıy: Can almak, öldürmek II canını feda etmek.

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel **cāna kıy** / Şem‘üñ artar şu‘lesi başını kesdükçe maḡas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 2). [cāna kıy,]

cāna kıymaya: Can almak, öldürmek II canını feda etmek.

Her ki **cāna kıymaya** irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilüñüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*cāna kıymaya, -ma, -y, -a-ma, -y, -a, -*]

cāna kıymaz: *Can almak, öldürmek II canını feda etmek.*

Degme nākes **cāna kıymaz** ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini sanma kim Mañşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*cāna kıymaz, -maz*]

cānān: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Bu ‘ālemde kimüñ **cānānı** yokdur / Muqarrer kurı tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*cānānı, -ı*]

Gāh gözde gāh dilde kurdı **cānān** haymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*cānān,*]

Ger fedā **cānān** yolında cān olursa çok mıdur / Başa devletdür katı imkān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*cānān,*]

İrişüp **cānān** vişāline bulur mañlūbını / Ten libāsından şu cān kim soyınup ‘üryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*cānān,*]

Biñ şīve ile nāz-ıla **cānān** gelür geçer / Gördükçe anı agıza bu cān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*cānān,*]

‘Aşık-ı dil-ħasteler āh u fiğānım arturur / Her kaçan kim tazece bir māh-rū **cānān** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*cānān,*]

Her kaçan ğamze okın sīneme **cānān** getirür / Hağ budur kim bu benüm derdüme dermān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*cānān,*]

Cānān lebi katında lā’l seng pāredür / Gül ruħlarını gördüğü dem şermesār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*cānān,*]

Ĝam degüldür görmez-ise zāhiren **cānān** yüzün / Cān göziyle çün Muhibbî dōst dīdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*cānān,*]

Dünyā kime mihr itdi saña ide Muhibbî / Cevr-ile cefā kılmada **cānānuma** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*cānānuma, -um, -a*]

Ten göziyle görmez isem ğam degül **cānān** yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*cānān,*]

Dōstlar hicrān şebinde kim rehāyı istemez / Görüben **cānān** yüzünü rüşenāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*cānān,*]

‘Aceb bilsem n’içün **cānān** görünmez / Sitāremde meh-i tībān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*cānān,*]

Gide **cānān** Muhibbî nāle kıлма / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*cānān,*]

Büseyi ferdāya saldı dün ğice **cānānumuz** / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubħa cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz*]

Yolına cān virdügümi gerçi **cānān** istemez / ‘Āşıkūñ fahrıdır ol sanmañ anı cān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*cānān,]*

Meclisi kıldı müşerref dün gece **cānānumuz** / Mürde idük buldılar tāze hayātı cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Gide **cānān** Muhibbî nāle kılma / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*cānān,]*

Va‘de-i vaşl eyledi çünkü bize **cānānumuz** / İy ecel bir dem tevaḳḳuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize **cānānumuz** / İy dirîğā gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Yanmaz-ıdı āteş-i hicr-ile her dem cānumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazār **cānānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*cānānumuz, -umuz]*

Bu cihāndan geçübün bil ki bile **cānāndan** / Bu ‘acebdür ki gönül zülfi dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*cānāndan, -dan]*

Gönül **cānān** yüzinsüz ḥurrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-ğam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [*cānān,]*

Sanma her ‘āşık olan cān vire **cānān** yolına / Degme Manşūr daḥı eylemeye dāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*cānān,]*

Muhibbî cāmı **cānāna** fedā kıl k’olasın rāḥat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*cānāna, -a]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar **cānāna** ‘arz / Olgelmişdür kuluñ aḥvāli çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*cānāna, -a]*

Büse istersek lebūñden aña bulunmaz ‘ivāz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı **cānāna** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*cānāna, -a]*

cānāne: *Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.*

Ḳurbān ideyim cānumı **cānāne** içündür / Ya bisledüğüm cānumı cānā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānāne,]*

Cānāne kaçan gānzelerin mest-i ḥ`āb ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ ‘itāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*cānāne, -e]*

Her kaçan zencīr-i zülfe el ura **cānāneler** / Baş açup boyun uzadur ‘āşık-ı dīvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*cānāneler, -ler]*

Ruḥları şem‘in yine ‘arz eyledi **cānāneler** / Koñ tutuşsun cān u dil şem‘e yana pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*cānāneler, -ler]*

Ten göziyle görmez isem gām degül cānān yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen **cānānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*cānānedür, -dür]*

Bir büseye cān naḳdın **cānāne** kabūl itmez / Bir cān nedür virseñ biñ cāna kabūl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*cānāne,]*

‘Āşık derd-ile virmeye **cānāneye** cānın / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine siz gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*cānāneye, -y, -e*]

İştüdüm meclise **cānāne** gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1*). [*cānāne,]*

cānbāz: *Ip, at vb. üzerinde tehlikeli gösteriler yapan kimse, akrobat II bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılıp alt edilemeyen, çok mâhir, kurnaz kimse.*

Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña ‘uşşāk içre **cānbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [*cānbāz,]*

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz / Kıyar cānına her kim ola **canbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*canbāz,]*

cānı almak: *Can almak, canını almak: öldürmek II gönlünü almak, gönlünü esir etmek.*

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gamzeñ ucıyla bir işâret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*cānı almak, -ı, -mak-mak*]

cānı fedâ kıl: *Bir kimse için yaşamundan vazgeçmek; uğruna tüm varlığını ortaya koymak.*

Muhibbî cānı cānāna fedâ kıl k’olasın rāhat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*cānı fedâ kıl,]*

cānı kurbān eylemez: *Canını feda etmek. Bir şey veya kimse uğruna canından vazgeçmek.*

İy kaşı ya cānı her kim saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*cānı kurbān eylemez, -mez*]

cān-ı men: *Benim canım.*

Tutışdı āteş-i hicre yanar bu **cān-ı men** sensüz / Muqarrer cān gider benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*cān-ı men,]*

cānı nisār eyleyeyim: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

(ج) Vardukça ser-i küyuña iy dōst beni / Ger kabūl eylesin eyleyeyim cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*cānı nişār eyleyeyim, -y, -e, -y, -im*]

cānı nisār eyleyeyin: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

(ب) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ topragına eyleyeyin cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*cānı nişār eyleyeyin, -ı-y, -e, -y, -in-y, -e, -yin*]

cānı nisār ider: *Canını vermek II kendini feda etmek II hiçbir şey esirgememek II bir şeye çok düşkün olmak, çok sevmek II birinin uğruna ölmek.*

(ش) Şem‘-i ruḥūna cānumı virsem ne ‘aceb / Şem‘i pervāne kaçan görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [cānı nişār ider, -er]

cānı terk eyleye: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Bir bencileyin yolına terk eyleye cānı / Bir sencileyin dilber-i ‘ayyār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2). [cānı terk eyleye, -y, -e]

cānı vir: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Vir cānı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemālî güllerini çün nigār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). [cānı vir, -ı]

cānı virem: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur ḥasta gönül / Vuşlata iremeyüp cānı virem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3). [cānı virem, -ı, -e, -m]

cānib-i şarka: Doğu tarafı.

Deyr-i ḥüsninde kaşı peyvestesi ol kāfirün / Cānib-i şarka bakar san kāfiri mihrābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4). [cānib-i şarka, -a]

cān-ıla: Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle, gönülden.

Ğam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4). [cān-ıla,]

‘İşkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda bencileyin bir fedāyî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3). [cān-ıla,]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādīşāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4). [cān-ıla,]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla biz müşterî / Zira birkaç gün hemān ancak temāşāsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3). [cān-ıla,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4). [cān-ıla,]

Ḥamdü-lillāh Muḥammed ümmetiyüz / Cān-ıla Muştafā’yı kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8). [cān-ıla,]

Zülfini çevgān idüp alsa ele ol şehsüvār / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4). [cān-ıla,]

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmağa cān-ıla dil eyler heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4). [cān-ıla,]

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / ‘İşk ehli olan **cān-ıla** eydür aña şābāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [cān-ıla,]

Cān-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedā’ / Hāḩ getürdi ḩatlüme ruḩsār-ı yāra geldi ḩaḩ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4). [cān-ıla,]

cān-ıla güş iderse: Candan dinlemek, can kulağıyla dinlemek II kulağına küpe etmek.

Hevā-yı nefse kim uysa Muḩibbî soñı ḩacletdür / Bu pendi cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5). [cān-ıla güş iderse, -er, -se]

cānın ala: Öldürmek.

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşîrümüz / Togrulup gitti ‘adūnuñ **cānın ala** tîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1). [cānın ala, -ı, -n, -a]

cānın virmeve: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

‘Āşık derd-ile virmeye cānāneye cānın / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4). [cānın virmeye, -ı, -n, -me, -y, -e]

cānın virüp: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

‘İşk-ıla **cānın virüp** küyında kim medfün ola / Yazılır anuñ mezārında ki bu mağfurdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5). [cānın virüp, -ı, -n, -üp-üp]

cānına kıyar: Canını feda etmek, kendini feda etmek.

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz / Kıyar cānına her kim ola canbāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1). [cānına kıyar, -ar]

cānını terk eyleyen: Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Vaşlı metā’ı girmez ele çün ḩayāt-ıla / İrür murāda **cānını terk eyleyen** bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [cānını terk eyleyen, -y, -en]

cānlar bağışlar: Can vermek, can bağışlamak, canlandırmak.

Gözleri ḩançer çeküp kanlar dökirse gam degül / Lebleri **cānlar bağışlar** yāra düşdi gönümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2). [cānlar bağışlar, -lar, -lar-r]

cānsuz: Cansız, hareketsiz, durgun II canı olmayan, ölü.

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / Bu meclis **cānsuz** bir kurı tendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4). [cānsuz,]

Cüdâ olalı **cânsuz** cisme döndüm / Yok olsa cân baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*).
[cânsuz,]

Bir nefes senden cüdâ yokdur dem urmaga mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi **cânsuzdan** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [cânsuzdan, -dan]

cânum aldı: Öldürmek II gönlü esir etmek, gönlü çelmek, aşık etmek.

Büseme cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [cânum aldı, -um, -dı]

cânum aldı: Öldürmek II gönlü esir etmek, gönlü çelmek, aşık etmek.

Cânum aldı dün gece bir büse ikrâr eyleyüp / Döndü inkâr eyledi itdüğü beñzer lâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [cânum aldı, -um, -dı]

cânum çıkmadan: Canı çıkmak: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [cânum çıkmadan, -um, -madan, -]

cânum gider olsa: Ruhü bedenden çıkmak, ömrün sona ermesi, ölmek.

Hem-râh olam ten didi **cânum gider olsa** / Cân şöyle gider hafıce ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [cânum gider olsa, -sa-um, -sa]

cânum işâr itdüm: Can ikram etmek, canını esirgemededen fedakarlıkla başışlamak, canından vazgeçmek.

Diledi cânım itdüm aña işâr / Eger güstâham el-me'mür ma'zür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [cânum işâr itdüm, -düm-um, -dü, -m]

cânum virsem: Can vermek, can başışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cânum n'ola virsem saña iy rûh-ı revânum / Gür-ı ğamda baña hemân cânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [cânum virsem, -um, -se, -m]

cânuma geçdi: Canına geçmek (işlemek veya kâr etmek): çok etkilemek, bedenine girmek, canı çok yanmak, bir durumun acısını derinden duymak, içine işlemek.

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı dağı belâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [cânuma geçdi, -di]

cânuma kasd evleyen: Cana (canına) kastetmek: birini öldürmeye hazırlanmak (niyetlenmek).

Bilmedüm zülfün midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma **kaşd evleyen** ğamzeñ midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [cânuma kaşd evleyen, -um, -y, -en-yen]

cânuma kasd ider-ise: Cana (canına) kastetmek: birini öldürmeye hazırlanmak (niyetlenmek).

Taň degül cānuma ger kaçd ider-ise ğamzeler / Zülfi kâfir çeşmi hūnī dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*cānuma kaçd ider-ise, -er-ise-um, -er, -i, -se*]

cānumı aldı: *Can almak, canını almak: öldürmek II gönlünü almak, gönlünü esir etmek.*

Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*cānumı aldı, -dı-um, -ı, -dı*]

cānumı kurbān ideyim: *Bir amaç uğruna canından feragat etmek, canını vermek.*

Kurbān ideyim cānumı cānāne içündür / Ya bisledüğüm cānumı cānā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*cānumı kurbān ideyim, -um, -ı, -e, -y, -im-umı + eyim*]

cānumı virsem: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

(ش) Şem'-i ruħuña cānumı virsem ne 'aceb / Şem'i pervāne kaçan görse ider cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [*cānumı virsem, -um, -ı, -se, -m*]

cānumuz alma: *Öldürmek.*

Va'de-i vaşl eyledi çünkü bize cānānumuz / İy ecel bir dem tevakkuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*cānumuz alma, -umuz, -ma*]

cānumuz gidiserdür: *Canı gitmek, canı çekilmek, ölmeye başlamak, ölmek II sevgilinin gidişyle ölüme benzer bir hale girmek.*

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirġā gidiserdür ĥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*cānumuz gidiserdür, -umuz, -iser, -dür*]

cānumuz yanmaz-ıdı: *Canı yanmak, acı çekmek; üzülmek.*

Yanmaz-ıdı āteş-i hicr-ile her dem cānumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cānānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*cānumuz yanmaz-ıdı, -umuz, -maz, --ı, -dı-umuz, -maz, -ı, -dı*]

cānuñ için: *Kendin için, ömrün için II muhabubundan bir şey istendiğinde kullanılan bir söz.*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*cānuñ için,*]

cānuña bas: *Bağrına basmak: sevgiyle kucaklamak, sarılmak II himāye etmek, korumak, benimsemek.*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh ta'zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*cānuña bas,*]

cānuñı terk eyle: *Can vermek, can bağışlamak; ...uğruna canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Tecrüd-i 'ışk ol yürü terk eyle cânunu / Saña Muhibbî penbe-i dâğuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*cânunu terk eyle, -uñ, -ı*]

cārüb: *Süpürge.*

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm **cārüb** olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*cārüb,*]

cārüb idüp: *Süpürge etmek, süpürge haline getirmek.*

Cārüb idüp bu kirpügümü dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'âr ider ol yâr bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*cārüb idüp, -üp*]

cārüb olup: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Kirpügüm **cārüb olup** çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yârüñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*cārüb olup, -up*]

cārüb olup: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Dîdeler yaş dökdüğince kirpügüm **cārüb olup** / İşığüñ pāk itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*cārüb olup, -up*]

cārüb olup: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Kirpügüm **cārüb olup** sakkā-yı çeşmüm su seper / Hıdmete bil bağlayup küyında ferrâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*cārüb olup, -up*]

cārüb olur: *Süpürge olmak, süpürge haline gelmek II özveriyle hizmet etmek.*

Dîdeler yaş dökdüğince kirpügüm **cārüb olur** / İşığüñ pāk itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*cārüb olur, -ur*]

cây-ı meges: *Sivrisinek yeri, sineğin konduğu yer.*

Hâllaruñ fikr eyledükçe h'âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak **cây-ı meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*cây-ı meges,*]

cedel: *Tartışma, münâkaşa, ağız dalaşı.*

Gerçi nokta lebüñe kıl didi 'uşşāk bilüñe / Ben didüm nesne yok arada **cedelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*cedelden, -den*]

cedvel çeküp: *Cetvel çekmek, çizgi çizmek II yazma kitaplarda levhaların sayfa kenarlarına çizgi çekmek.*

Berg-i gül üzre yine kāküllerin **cedvel çeküp** / Gül yüzüñ vaşında cânâ tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*cedvel çeküp, -üp*]

cefâ: Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr, zulüm, incitme.

Ol cefākârūñ **cefâsı** gönlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*cefâsı, -sı*]

Beni cevr-ile **cefâ** öldüre mi kim ne bilür / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*cefâ,]*

Cân virem yâra dir-iseñ yüri kallâş oligör / Kanda bulursa **cefâ** tîğını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*cefâ,]*

Bilsem **cefâ** kitâbını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok **cefâ** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*cefâ,]*

Bilsem **cefâ** kitâbını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok **cefâ** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*cefâ,]*

Bu **cefâ** cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*cefâ,]*

Çünküñ Muhibbî başladı evvel **cefâyâ** yâr / Āhîr sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*cefâyâ, -y, -â*]

Güzellerden vefâ ummak ‘acebdür / **Cefâ** dirseñ iñen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*cefâ,]*

Baña dildârūñ **cefâsı** hoş gelür / Nite kim ğayra vefâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*cefâsı, -sı*]

Nîğârâ umdugum gerçi vefâdur / Velî senden gelen her dem **cefâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*cefâdur, -dur*]

Gâh cevr ü geh **cefâ** gâh kirişme gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*cefâ,]*

İncinür sanma **cefâdan** cevre mu‘tâd olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla bislemiştir anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*cefâdan, -dan*]

Mu‘allimden **cefâlar** öğrenürsin / Neden dirsın vefâ ta‘lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*). [*cefâlar, -lar*]

Ser-i zülfinde her bir mû bilür yüz biñ **cefâ** vü nâz / Velî bir mû kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*cefâ,]*

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen **cefâdur** / Kimse cihânda ğurrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*cefâdur, -dur*]

Güzeller[den] vefâ hergiz görünmez / Velî ğayrı **cefâ** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [*cefâ,]*

Ol ki dildârūñ **cefâsını** vefâdan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*cefâsını, -sı, -nı*]

Senden **cefâ** ki gelse baña ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl **cefâ** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [*cefâ,]*

Yakma cevr-ile **cefā-y-ıla** beni iy bagrı taş / Çünkü rahmuñ yok baña n' için olursın dil-ıñırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*cefā-y-ıla, -y, -ıla*]

Dirler idi ol cefākāruñ **cefāsın** çok velî / Şimdi bildüm āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*cefāsın, -sı, -n*]

Geh vefā ister dilüm gāhî **cefā** / Her ne gelürse şafādur çün gāraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*cefā,]*

Gāh gāhî mihr iderseñ yiridür 'āşıklara / Zira senden geh vefā gāhî **cefādur** çün gāraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*cefādur, -dur*]

cefā evlersin: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Küyuña varsam nedendür baña evlersin cefā / Çün kerîm olan bilürsin zulm-ı mihmān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*cefā evlersin, -r, -sin*]

cefā kıl: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Senden cefā ki gelse baña ol vefā gelür / Bārî vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [*cefā kıl,]*

cefā kılsañ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Neden dil bagladuñ ol bî-vefāya / **Cefā kılsañ** ne deñlü sana ol az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*cefā kılsañ, -sa, -ñ*]

cefā sengini: Eziyet, sıkıntı taşı.

Zülfî tarh itdi **cefā sengini** dil buķ'asına / Muħkem olsun diyü san kāfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*cefā sengini, -ini-n, -i*]

cefā sengivle: Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā sengiyle miħnet toprağına / Binā-yı 'ışkı yapsañ muħkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*cefā sengiyle, -i, -y, -le-y, -le*]

cefā sengivle: Eziyet, sıkıntı taşı.

Gel şikest itme **cefā sengiyle** cānā göñlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger sına bu āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*cefā sengiyle, -i, -y, -le-y, -le*]

cefā sengivle: Eziyet, sıkıntı taşı.

Cefā sengiyle miħnet toprağınsuz / Maħabbet yapısı hiç muħkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*cefā sengiyle, -i, -y, -le-y, -le*]

cefā vü cevr: Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevr ü zecr ü ķahr u ķudret / Ne kim senden gelür luş u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*cefā vü cevr,]*

cefā vü cevri çeker: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Dāyim **cefā vü cevri çeker** pādīşāh olan / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*cefā vü cevri çeker, -er*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Güzeller gerçi bî-haddür **cefā vü cevri** māyiller / Eger yolında cān virseñ senüñle biri yār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*cefā vü cevri, -e*]

cefā vü cevri: Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*cefā vü cevri, -i*]

cefā vü cevri-ile: Eziyet ve zulüm.

Oldum **cefā vü cevri-ile** dilden berī yitiş / Terk itmedin yoluña bu cān u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [*cefā vü cevri-ile, -ile*]

cefā vü cevri çeker: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Er odur kim şabr idüp çeke cefā vü cevri / Sanmañuz itmek şikāyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*cefā vü cevri çeker, -e-i, -n, -i, -e*]

cefā vü cevri ü: Eziyet ve zulüm.

Her ki ‘aşıkdur **cefā vü cevri ü** şābir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şākir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*cefā vü cevri ü, -üñ, -e-üñe*]

cefā vü cevri ü: Eziyet ve zulüm.

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / **Cefā vü cevri ü** cānā velī hergiz hisāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*cefā vü cevri ü, -üñ, -e*]

cefā vü cevri ü: Eziyet ve zulüm.

Cefā vü cevri ü añsam gönülde āh u zār itsem / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*cefā vü cevri ü, -üñ, -i-üñi*]

cefā-cü: Cefa edici, cefakar, zalim, gaddar, acımasız.

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşāka ol **cefā-cü** / Boynında görinenler kākül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [*cefā-cü,*]

cefā-hü: Cefayı ve eziyeti huy edinen (sevgili) II Eziyet eden, zalim, gaddar (sevgili).

İy **cefâ-hû** cevri âyîn eyledüñ ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem içre ben bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*cefâ-hû,]*

İy **cefâ-hû** ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi var / İstemez gayrı muşâhib gam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*cefâ-hû,]*

İy **cefâ-hû** niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdün tîg-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*cefâ-hû,]*

cefākār: *Cefâ eden, eziyet veren II sevgili.*

Ol **cefākāruñ** cefâsı gönülüm her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*cefākāruñ, -uñ]*

Niçe yıldur ki harc olur yolında ol **cefākāruñ** / ‘Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*cefākāruñ, -uñ]*

Görmedin dil bağladum âh ol **cefākārı** henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*cefākārı, -ı]*

Muhibbî ol **cefākāruñ** olursa rāh-ı küyında / Dimez aña nedür hālün ve yāhüd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*cefākāruñ, -uñ]*

Sen **cefākāruñ** elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*cefākāruñ, -uñ]*

Dirler idi ol **cefākāruñ** cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*cefākāruñ, -uñ]*

cefâlar çekseñ: *Eziyet ve cefa görmek; zulme katlanmak, sabretmek.*

İy gönül virdüm naşîhat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*cefâlar çekseñ, -lar, -se, -ñ]*

cefâlar itme: *Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.*

İy döst iñen itme Muhibbî’ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok âh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*cefâlar itme, -lar + me-lar, -me]*

cefâlar itmege: *Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.*

Döstüm **cefâlar itmege** mebâş / Kîni dilden gel gider âzâr-ı ehl-i dil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*cefâlar itmege, -lar, -meg, -e-meg, -e]*

cehd itme: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki velî cevri ü cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*cehd itme, -me]*

cehd kıl: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyhānede / Yārī bulursın Muhibbī **cehd kıl** arayıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*cehd kıl,]*

cehd kıldum: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Vādī-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / **Cehd kıldum** bulımadum yoğmuş aña tül u ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 2*). [*cehd kıldum, -du, -m]*

cehd kılma: *Gayret etmek, çaba göstermek, çalışıp çabalamak.*

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesānī āşikār / Kādir iseñ ol cihān içinde sen de ‘ayb-pūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*cehd kılma, -ma]*

cellād: *Idam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse II cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey II sevgilinin merhametsiz gözleri ve öldürücü bakışları.*

Gāh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Katlūme **cellād** çeşmi gāh hançer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*cellād,]*

‘Aceb bu gāmze midür yāhu **cellād** / Tutar hāzır elinde tīg u hançer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*cellād,]*

Dutar **cellād** çeşmi tīgün ‘üryān / Öñinde ehl-i ‘ışk dü-nīme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*cellād,]*

Kıya baksa eger **cellād** çeşmūñ / İder müjgānın ol dem hançer-i tiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*cellād,]*

Tıgını **cellād** gāmzeñ dem mi var tiz eylemez / Öldürür nā-ħaq yire ‘uşşākı perhiz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*cellād,]*

Mürdeler ihyā ider la‘l-i lebūñ ‘İsī gibi / Lık gāmzeñ öldürür ‘uşşāk[ı] **cellād** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*cellād,]*

cem’: *Toplanma, topluluk, meclis.*

Geldi ‘ışkuñ sīneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Āşinā **cem’inde** çün lāyık degül bigāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*cem’inde, -i, -n, -de]*

cem: *İran’ın Pişdadiyan sūlasından gelen ve şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.*

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī **Cemlerüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 3*). [*cemlerüz, -ler, -üz]*

Kim cām içerse **Cem** ya İskender olur hemān / Ĥum-ħāne gūşesi ne ulu bārgāh-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*cem,]*

cem’ idüp: *Toplamak, bir araya getirmek.*

Ĥüsn evvānında gördüm kaşları dīvān kurup / **Cem’ idüp** ‘uşşākını her yaña asma basmadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*cem’ idüp, -üp]*

cem' itdi: Toplamak, bir araya getirmek.

Her ne tîr atduñsa cānā sīnede **cem' itdi** dil / Eyledi cān bûlbûline dōstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*cem' itdi, -di*]

cem' itdügiçün: Toplamak, bir araya getirmek.

Meyl-i dünyā-y-ıla **cem' itdügiçün** sīm ü zeri / Düşüben ka'r-ı zemîn içine Qārûn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*cem' itdügiçün, -düg, -içün*]

cem' itmiş: Toplamak, bir araya getirmek.

Ābdār eyler Muhibbî şî'rini hem sūzināk / Āteş-ile ābî **cem' itmiş** kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*cem' itmiş, -miş*]

cem' kıldum: Toplamak, bir araya getirmek.

Cem' kıldum miñnet ü derd ü elem / Rāh-ı 'ışk içre baña ol zāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*). [*cem' kıldum, -du, -m*]

cem' kılduñ: Toplamak, bir araya getirmek.

Cem' kılduñ iy Muhibbî cümle gamze okların / Lāyıkı budur ki aña idesin sen sīne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*cem' kılduñ, -du, -ñ*]

cem' kılup: Toplamak, bir araya getirmek.

Tīmār-ı gāmda **cem' kılup** naqd-i eşki dil / Ğam hāşılını kendüye bād-ı hevā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*cem' kılup, -up*]

cem' olalar: Toplanmak, bir araya gelmek.

Hem-nişīn olam dir imiş ba'zılar ol meh-ruḥa / Hiç ola mı tūtü ile **cem' olalar** zāğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*cem' olalar, -a, -lar*]

cem' olmuş: Toplanmak, bir araya gelmek.

Sāye-i zūlfi midür ḥaddinde yāruñ yoḥsa ḥaṭ / Lebleri kândında **cem' olmuş** ve yāḥūd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*cem' olmuş, -muş*]

cem' olsa: Toplanmak, bir araya gelmek.

(ك) Göñlüm evi bir vech-ile vīrān oldı / Kim eṭibbā aña **cem' olsa** devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*cem' olsa, -sa*]

cem' olup: Toplanmak, bir araya gelmek.

Şem‘-i hüsnine **cem‘ olup** ‘uşşāk / Tañ mı pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*).
[cem‘ olup, -up]

cemâl: *Güzellik II yüz güzelliği, güzel yüz II Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.*

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi **cemâli** güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [cemâli, -i]

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / Gel nazâr kılsun Muhibbî ko **cemâlüñ** ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [cemâlüñ, -üñ]

Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cân gözi dâyim **cemâlüne** senüñ bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [cemâlüne, -üñ, -e]

Velî cân çeşmine her dem ‘ayândur / **Cemâli** zâhir egerçi nihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*).
[cemâli, -i]

Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefâ lâyıqlaruz / Biz ezel zîbâ **cemâlüne** senüñ ‘âşıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [cemâlüne, -üñ, -e]

Ĥudâ’ dan istedüm irişdüm emrüz / **Cemâlün** görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*).
[cemâlün, -üñ]

Gökler yüzine bir gün irişür şerârumuz / Sakla **cemâlün** ayını iy âfitâb-ı hüsnün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [cemâlün, -üñ]

Geldi dehâna mîmüñ irem gibi murâda / Muşhaf **cemâlün** açup kimdür tefe’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [cemâlün, -üñ]

Kara zülfüñ şeb-i târdür velî aña hicâb olmaz / **Cemâlün** ‘âlem-ârâdur muqâbil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [cemâlün, -üñ]

Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsn ü ne şuredür bunuñ gibi **cemâl** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [cemâl,]

Cihânda yir mi kaldı kim nem olmaz / **Cemâli** dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[cemâli, -i]

Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm **cemâlünü** cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [cemâlünü, -üñ, -i]

Senden ayru istemez düm ola idüm bir karış / Ĥasret oldu niçe yıllardur **cemâlün** görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [cemâlün, -üñ]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihânı nūr-veş / Çün görindi döstüm baña **cemâlün** hūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [cemâlün, -üñ]

cemâl ü hüsnüñi: *Yüz güzelliği || Güzellik.*

Sakın **cemâl ü hüsnüñi** iy âfitâb-ı hüsn / Gökler yüzine irişe nâgeh şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [cemâl ü hüsnüñi, -üñ, -i]

cemâl-i şem‘-i ruhsârı: *(Sevgilinin) yanağının mumunun güzelliği.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm **cemâl-i şem'-i ruhsârî** / Yanan pervâne-veş evvel dutuşan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [cemâl-i şem'-i ruhsârî, -i]

cem'î: Bütün, toplam olarak, tamamen II toplanıp bir araya gelmiş şeylerin hepsi.

Ehl-i 'ışkuñ başları **cem'î** nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-hânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [cem'î,]

cemî'-i vuhûsa: Vahşiler topluluğu, vahşi hayvanların tümü.

Mecnûn ki 'ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ **cemî'-i vuhûsa** revâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1). [cemî'-i vuhûsa, -a]

cemmâs: Çapkın, zampara. II şuh, büyüleyici, çarpıcı, etkileyici.

İy Muhibbî şabr u tâkat cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol **cemmâş** göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5). [cemmâş,]

'Aql u şabrum bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza ol **cemmâş** göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2). [cemmâş,]

cennet: Gölgecik bahçe anlamında olup ahirette müminlerin, iyi insanların gidecekleri yerdir II mec. çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Küyuña kâni' degül görmek diler cânâ seni / 'Âşık olan **cenneti** n'eyler diler didâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2). [cenneti, -i]

'Ârızında dâne-i hâlîne el sunma sakın / Âdem'i **cennet** içinden çıkaran çün dânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [cennet,]

Tâlib olma iy gönül zâhid gibi sen **cennete** / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp didârı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3). [cennete, -e]

İstemez zâhid gibi **cennet** temâşâsın gönül / Tâlib-i didâr olan bilür ki didâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [cennet,]

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / 'Âşık-ı didâra sanmañ **cennet** ü kevşer yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6). [cennet,]

Zâhidâ sanma ki a'mâl-ıla **cennet** bulasın / Ol Haq' uñ fazlı-durur yoħsa 'âmelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4). [cennet,]

Zâhidâ olsun mübârek **cennet** ü mescid saña / Ben hârâbât ehliyem mesken baña meyhânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6). [cennet,]

(ع) 'Âşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî vü **cennet** daħı nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18). [cennet,]

Zâhidâ sanma bizi **cennet** ya gülzâr isterüz / Şâf kalbüz görmege su gibi didâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1). [cennet,]

'Âşıkuz ancak hemân didârdur maqşudumuz / Sanma **cennet** isterüz zâhid ya havrâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7). [cennet,]

Sensüz n'iderem **cenneti** ya hür-ı behiştı / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*cenneti, -i*]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yuñ dirler iy hürî ki **cennetde** 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*cennetde, -de*]

Küy-ı yârı n'eylerem görmek dilerem yârı ben / Bu Muhibbî **cennete** kıyıl degül dîdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*cennete, -e*]

Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hürâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi refâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*cennete, -e*]

Zâhid egerçi **cennet** ü havrâ kılar heves / Ben isterem vişâlini 'âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*cennet,]*

Zâhid ister **cenneti** görmek diler havrâ yüzün / Geçdi 'âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*cenneti, -i*]

ceres: Çan, çingirak.

Kârbân-ı 'ışka uydum Ka'be-i maşşûd için / Nâle eyler vâdi-i gâmda bu dil hem çü **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*ceres,]*

'Aql u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân çünkim revân ola figân eyler **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*ceres,]*

Sensüzün ger câm nüş itsem baña hep nişdür / Sîne tablını dögüben inlerem hem çü **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*ceres,]*

Küy-ı nigâra deyr-i muğân dir-isem revâ / Çün kapusunda âh u figânum olur **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*ceres,]*

Nâka-i leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / Lâlesi hün-ı dil oldı nâle-i Mecnûn **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*ceres,]*

'İşk şahrâsına düşen 'âkıbet ol güm olur / Bu kelâmı çağurup izhâr ider dâyim **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*ceres,]*

ceres kıldum: Çan yapmak, çan olarak (yerine) kullanmak.

İy büt-i Çîn rence virme nâlemi güş eyleyüp / İşiğün büt-hânedür efgânumı kıldum **ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*ceres kıldum, -du, -m*]

cerr itse: Dilenme.

Büse **cerr itse** Muhibbî leblerinden dilberün / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*cerr itse, -se*]

cev: Arpa, arpa tanesi II cevce: arpa tanesi kadar az ve küçük.

Ğam hürmeninde cânâ bir **cevce** hâşılum yok / 'İşk âteşine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*cevce, -ce*]

cevāb: *Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyâca söz, yazı veya başka bir ifâde yoluyla verilen karşılık, yanıt II ilaç, çare, tedavi.*

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ **cevāb** / Ol dil tabîbi sanma ki saña **cevāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [cevāb,]

Leblerüñ dârü'ş-şifâsından **cevāb** ister gönül / İy tabîb-i dil ölürsen olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [cevāb,]

Şerbet-i la'linden özge 'âşıka yokdur devâ / Gel tabîbâ ko 'ilâcı biz **cevāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [cevāba, -a]

İy tabîb-i cân buyur la'l-i lebüñden bir **cevāb** / Hastayuz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [cevāb,]

Yok miyânından eşer gelmez dehânından **cevāb** / Kimse yok virür haber andan Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [cevāb,]

Ḥaste-i 'ışkâm tabîb-i dilden istedüm devâ / Bir **cevāb-ıla** sagaltdı lebleri dârü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [cevāb-ıla, -ıla]

Küyuñda senüñ niçe zamân ḥasta-dil yatur / Gönder **cevāb** derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [cevāb,]

Leblerüñden bu Muhibbî'ye buyur şâfî **cevāb** / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [cevāb,]

cevāb alsam: *Sorusuna karşılık almak II ilaç almak, tedavi olmak.*

Ġam degüldür gözleri bîmâr iderse gönülümü / Leblerinden bir **cevāb alsam** bu cânım em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [cevāb alsam, -sa, -m]

cevāb eyle: *Cevaplamak, cevap vermek.*

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir **cevāb eyle** ki anda ola çok ma'nî-i ḥâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [cevāb eyle,]

cevāb ider: *Çare etmek, tedavi etmek, iyileştirmek.*

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol dil tabîbi sanma ki saña **cevāb ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [cevāb ider, -er]

cevāb itmiş: *Çare etmek, tedavi etmek, iyileştirmek.*

Ol tabîb-i dil yine bu ḥastasın yâd eylemiş / Bir **cevāb itmiş** lebinden gönülümü şâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [cevāb itmiş, -miş]

cevābı virme: *Cevap vermek, yanıtlamak.*

Suval olmaya ger virme cevābı / Gönülde olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [cevābı virme, -i, -me]

cevâhir: *Cevherler II elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli taşlar II aşığın gözyaşları.*

Gözün yaşını dök ki bulasın **cevâhiri** / Gavvâş-vâr sen de o baır içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*cevâhiri, -i*]

Kâse-i çeşmi Muhibbî'nün **cevâhirler** tolu / Dem mi vardur ki şehâ pâyuña îşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*cevâhirler, -ler*]

cevher: *Elmas ve benzeri kıymetli taş II var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*

Gerçi ma'ânî **cevheri** bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*cevheri, -i*]

Dür dişün yâdına talsam ger ma'ânî baırına / Her ne **cevher** kim çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*cevher,]*

Ekşük itmez çıkarur her dem ma'ânî **cevherin** / Döstar şimden girü gönüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*cevherin, -i, -n*]

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini **cevherüñ** bilmez meger cevher-şinâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*cevherüñ, -üñ*]

La'l-i dilberdür bugün 'âlemde **cevherden** garaž / Zîra ol maqşûd-ı dildür ğayr-ı gevher bi'l-ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*cevherden, -den*]

cevher: *Elmas ve benzeri kıymetli taş II var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher II aşığın gözyaşları.*

Bu Muhibbî gözleri **cevherlerin** / Yoluña sanma ki îşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*cevherlerin, -ler, -i, -n*]

cevher-i eşküñ: *Gözyaşı cevheri, gözyaşı incisi.*

Niçe yıldur **cevher-i eşküñ** yolında ğarc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâküt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*cevher-i eşküñ, -üm*]

cevher-i insânda: *İnsanın aslı, özü II insan evladı, insanoğlu.*

Ğattını ğadı üzre gören diye gerekdür / Kim **cevher-i insânda** ne zîbâ-y-ıñış a'râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*cevher-i insânda, -da*]

cevher-i nazmumu: *Nazım cevheri, şiir güzellikleri.*

Yâr daksun **cevher-i nazmumu** lâyıq ğuşına / Çün Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*cevher-i nazmumu, -umu*]

cevher-şinâs: *Cevherden anlayan kişi.*

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger **cevher-şinâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*cevher-şinâs,]*

cevlān eyleseñ: *Dolaşmak, gezinmek.*

Ger semend-i nāz-ıla iy dōst **cevlān eyleseñ** / Zülfüñüñ çevgānına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*cevlān eyleseñ, -se, -ñ*]

cevlān ider: *Dolaşmak, gezinmek.*

Yine bir māh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevlān atı ser-keş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*cevlān ider, -er*]

cevlān idüp: *Dolaşmak, gezinmek.*

Ĥalkā ĥalkā sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir tāvüsdur **cevlān idüp** per gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*cevlān idüp, -üp*]

cevr: *Haksızlık edip incitme, eziyet, cefā, gadr, zulüm.*

Beni **cevr-ile** cefā öldüre mi kim ne bilür / Yār ‘aceb eyleye mi mihr ü vefā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*cevr-ile, --ile*]

Vefā vü mihr yok meh-pārelerde / Ve likin **cevrinüñ** oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*cevrinüñ, -i, -nüñ*]

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muĥib / Zülme tākāt itmese derviş ü miskīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*cevr,]*

İy cefā-ĥü **cevrī** āyīn eyledüñ ‘āşıklara / Korkaram kim ‘ālem içre ben bu āyīn tagılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*cevrī, -i*]

Degül taķrīr-içün mümkün Muĥibbī **cevrī** dildāruñ / Kaçan taķrīre kaçd itsem dehān içre zebān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*cevrī, -i*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin **cevr-ile** / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*cevr-ile, -ile*]

Kimden öğrendüñ nigārā bu gönüller almasın / Soñra **cevr-ile** anı öldürme kankı fende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*cevr-ile, -ile*]

Şanemā sanma ki senden usanam **cevrüñ-ile** / ‘İşk-ıla ‘āşık ölürse de ferāgat mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*cevrüñ-ile, -üñ, -ile*]

İdelüm **cevre** taĥammül elümüzden ne gelür / Şāĥ olan zulm idicek lā-büd anı kul götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*cevre, -e*]

Günde biñ kerre beni **cevr-ile** ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*cevr-ile, -ile*]

Geh ‘işve gāĥ şīve gehī **cevr** ü gāĥ nāz / Didüklerince yok mıdır ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*cevr,]*

Eger **cevrüñ** eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ĥandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*cevrüñ, -üñ*]

Eger **cevr** ü eger miñnet eger ğam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*).
[cevr,]

Gāh **cevr** ü geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbî dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [cevr,]

Derdüni dermān bilür **cevrüñ** gelür aña vefā / Anuñ-ıçun ğasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [cevrüñ, -üñ]

Şad ol dilā ki añdı seni **cevr-ile** nigār / Dirdük anı ki katı ferāmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [cevr-ile, -ile]

Gāh şıve gāh ‘işve gāh **cevr** ü gāh nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [cevr,]

İncinür sanma cefādan **cevre** mu‘tād olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla bislemişdür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [cevre, -e]

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebîl / Müstedām olsun ki **cevrüñ** eylemez taqşırümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2*). [cevrüñ, -üñ]

Cevr-ile öldürse beni yār niyāz / Devleti pāyende vü ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [cevr-ile, --ile]

Dağı muhkem ola bünyād[i] ‘ışkuñ / Yagarsa başuña **cevr-ile** ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*).
[cevr-ile, -ile]

Sevdüm didükçe **cevrini** arturdı ol perī / Sevmek katında dilberüñ ulu günāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [cevrini, -i, -n, -i]

Cevrini görüp nigāruñ dime sen bed-ĥū-y-ımış / Anı tağyir idebilmez başa çün yazu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [cevrini, -i, -n, -i]

Yakma **cevr-ile** cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünkü raĥmuñ yok baña n’içün olursın dil-ĥurāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [cevr-ile, -ile]

İy Muhibbî yār **cevr** ‘ilmin be-ğāyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ğalaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [cevr,]

cevr ide: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

() Revā görme kapuñda baña **cevr ide** felek / Luţf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [cevr ide, -e]

cevr ide: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Saña **cevr ide** Muhibbî yār ağıyāra vefā / Ko seni itsün helāk bu kısmete kâyil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [cevr ide, -e]

cevr ider: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Cevr ider ‘āşıklara ol şeh nigāhı eylemez / Güş kılmaz bir nazarla dād-hāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [cevr ider, -er]

cevr ider: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Hezārān **cevr ider** zülfi kılınuñ her biri cānā / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*cevr ider, -er*]

cevr itme: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

İñen **cevr itme** ‘uşşāka vefā kıl iy şeh-i hūbān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh’umuz vardır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*cevr itme, -me*]

cevr itmege: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

İy güzeller hūsurevi **cevr itmege** kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*cevr itmege, -meg, -e*]

cevr kıl: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Dimezem mihr eyle bārī **cevr kıl** oran-ıla / Faḫr-ı ‘ālem çün dimiş ḫayru’l-umūr olur vaşat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*cevr kıl,]*

cevr kılsañ: Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Bu ḫasta dīl ki derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar ki **cevr kılsañ** vefā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*cevr kılsañ, -sa, -ñ-sañ*]

cevr okı: Cevr ve ceḫa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Cevr okı cāna irüp itdi Muḫibbī’yi helāk / Daḫı bu ḫasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*cevr okı, -ı*]

cevr oklarını: Cevr ve ceḫa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rū / Ḥayfā dirīg u derdā giçer yürekde turmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*cevr oklarını, -lar, -ı, -n, -ı-n, -ı*]

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Gerdüñ gibi meyli o māḫuñ çü dönedur / **Cevr ü cefā** vü şiveleri güne günedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*cevr ü cefā,]*

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Niçeye dek eylesün **cevr ü cefā** ḫışm u sitem / Key sakın ḫatṭuñ gelür āḫir olursın şermsār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*cevr ü cefā,]*

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Cānā vefālar eyleme **cevr ü cefā** yiter / Her ne gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*cevr ü cefā,*]

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü **cevr ü cefā** / Güldi didi nāz-ıla ‘aşıkları zār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*cevr ü cefā,*]

cevr ü cefā: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Okumuş gerçi vefā fennin velî öğrenmemiş / Kendüye **cevr ü cefā** resmini āyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*cevr ü cefā,*]

cevr ü cefā çekdüm: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velî **cevr ü cefā** / Var diyen mihr ü vefā dilbertün bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*cevr ü cefā çekdüm, -dū, -m*]

cevr ü cefā eyleme: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Dimezüz **cevr ü cefā eyleme** yā eyle vefā / Rāzıyuz her ne kılursañ bizi tek yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*cevr ü cefā eyleme, -me*]

cevr ü cefā eylemez: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Sanmañuz **cevr ü cefā** yār eylemez / Giñ cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*cevr ü cefā eylemez, -mez*]

cevr ü cefā eylemez: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Dem mi var **cevr ü cefā** zülf-i sitemkār eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm bīmār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*cevr ü cefā eylemez, -mez*]

cevr ü cefā eyler-ise: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

‘İşk eyler-ise **cevr ü cefā** eyleme i‘rāz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*cevr ü cefā eyler-ise, -er, -i, -se-r, -i, -se*]

cevr ü cefā evleseñ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Her ne deñlü evleseñ **cevr ü cefā** lāyıklaruz / Biz elzel zībā cemālüne senün ‘aşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*cevr ü cefā evleseñ, -se, -ñ*]

cevr ü cefā evleseñ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Eyleseñ **cevr ü cefā** gelür Muhibbî’ye vefā / Kāyilüz senden gelen hergiz ‘āzāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*cevr ü cefā evleseñ, -se, -ñ*]

cevr ü cefâ itmeyen: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Zülfinûñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevr ü cefâ şıve güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*cevr ü cefâ itmeyen, -me, -y, -en*]

cevr ü cefâ itmesin: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

İderseñ döstüm mihr ü vefâ hoş / Eger itmesin cevr ü cefâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*cevr ü cefâ itmesin, -me, -y, -e, -sin*]

cevr ü cefâ itse: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

İtse biñ cevr ü cefâ kılsa hezârân zulm u nâz / Râziyuz ol şâh-ı hüsnuñ bende-i fermâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*cevr ü cefâ itse, -se*]

cevr ü cefâdan: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Ebed kurtılmasun derd ü belâdan / O kim **cevr ü cefâdan** hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*cevr ü cefâdan, -dan*]

cevr ü cefâdan: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Döstüm **cevr ü cefâdan** sanma kim yüz döndürem / Bu tarîk-ı ‘ışkda sâbit-kadem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*cevr ü cefâdan, -dan*]

cevr ü cefâdan: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Yakma iy dil nâr-ı hirc bu Muhibbî hastayı / Hâyra gir **cevr ü cefâdan** kıl bu miskini halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*cevr ü cefâdan, -dan*]

cevr ü cefâkâr: Eziyet ve cefa eden (sevgili).

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki velî **cevr ü cefâkâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*cevr ü cefâkâr,*]

cevr ü cefâlaruñla: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Biz dimezüz ki mihr ü yâhüd maħabbet it / **Cevr ü cefâlaruñla** senüñ pür-şâfâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*cevr ü cefâlaruñla, -lar, -uñ, -la*]

cevr ü cefâñı çekeyin: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Ölince çekeyin cevr ü cefâñı / Bulınmaz çünkü ‘âşık hurrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*cevr ü cefâñı çekeyin, -ñ, -ı, -e, -y, -in*]

cevr ü cefâñı evlegil: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Döstüm **cevr ü cefâni eylegil** evzân-ıla / Hîç işitmedüñ mi her yirde dinür hayrî'l-vasat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3). [cevr ü cefâni eylegil, -n, -i, -gil]

cevr ü cefâya: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Cevr ü cefâya mâyil çokdur güzeller ammâ / 'Ahd ü vefâsı muhkem olduğu yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3). [cevr ü cefâya, -y, -a]

cevr ü cefâya: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

'Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ **cevr ü cefâya** bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [cevr ü cefâya, -y, -a]

cevr ü cefâyi: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Bilmezem **cevr ü cefâyi** yâhüd 'izz ü nâz olur / Gel benim çok sevdüğüm didükçe meylüñ az olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1). [cevr ü cefâyi, -y, -i]

cevr ü cefâyi: Eziyet ve zulüm, incitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Didiler **cevr ü cefâyi** zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [cevr ü cefâyi, -y, -i]

cevr ü cefâyi eyleseñ: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Eyleseñ cevr ü cefâyi sanma kim yüz döndürem / Derdüñ-ile guşşâñı şâğı bilüp hurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [cevr ü cefâyi eyleseñ, -y, -i, -se, -ñ]

cevr ü cefâyi itmese: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Güzeller itmese cevr ü cefâyi / Tarîk-i 'ışk iñende muhkem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6). [cevr ü cefâyi itmese, -y, -i, -me, -se]

cevr ü cefâyi kılmaz: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Baña mihr ü vefâ dildâr kılmaz / Dimeñ cevr ü cefâyi yâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1). [cevr ü cefâyi kılmaz, -y, -i, -maz]

cevr ü sitem: Incitici söz veya davranışlar.

Bu cefâ **cevr ü sitem** iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1). [cevr ü sitem,]

cevr ü sitem idesin: Eziyet ve zulüm etmek, sıkıntı vermek, kötü davranmak.

İy cefâ-hü niçeye dek idesin cevr ü sitem / Yiter itdüñ tîğ-ı hicrân-ıla cismüm rîze rîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2). [cevr ü sitem idesin, -e, -sin]

cevr ü sitemdür: İncitici söz veya davranışlar.

Gelen andan baña **cevr ü sitemdür** / Maḥabbet şartını dildār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*).
[cevr ü sitemdür, -dür]

cevri çok: Cefası çok olan, çok eziyet eden II sevgili.

Cevri çok pür cefâyı kim sevmez / Mihri yok bî-vefâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*).
[cevri çok,]

cevri çok: Cefası çok olan, çok eziyet eden II sevgili.

İy dîde göz yaşın dök virsün ciḥâni ğarḳa / Ol **cevri çok** vefâsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [cevri çok,]

cevri iden: Eziyet etmek.

Cevri iden baña ol şūḫumdur / Ḳalbüm içre velî ki rûḫumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [cevri iden, -i, -en]

cevri itdi: Eziyet etmek.

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşâḳa ol cefâ-cû / Boynında görinenler kâkül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [cevri itdi, -i, -di]

cevr-ile cefâ kılmada: Üzmek, eziyet etmek, azap vermek.

Dünyâ kime mihr itdi saña ide Muḫibbî / **Cevr-ile cefâ kılmada** cānānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [cevr-ile cefâ kılmada, -ma, -da]

ceyhün: İrmak, büyük nehir II Ceyhun nehri.

Ḥayme kursa ‘ışḳ şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yiñilmez her yaña **Ceyḫün** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [ceyhün,]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden **Ceyḫün** gibi / Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [ceyhün,]

Taşdı **Ceyḫün** oldı eşküm kūyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [ceyhün,]

ceyhün u aras nîl: Ceyhun, Aras ve Nil (nehirleri).

Cem’ olsa eger bir yire **Ceyḫün u Aras Nîl** / Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [ceyhün u aras nîl,]

cevs-i ğama: Gam askeri.

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili **ceyş-i ğama** / Ger murāduñ cān ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*ceyş-i ğama, -a*]

ceyş-i habes: *Habeş ordusu. // Sevgilinin ayva tüyleri.*

Gören haţtuñ didi ruhsāruñ üzre / Meger **ceyş-i Habeş** İrān'a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*ceyş-i habes,]*

cezā kıldı: *Ceza vermek, cezalandırmak.*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı 'ivaż / 'Ākıbet oldı peşimān ki **cezā kıldı** 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*cezā kıldı, -dı*]

cidd ü cehd idüp: *Çalışmak ve çabalamak. Gayret göstermek.*

Ṭālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma **cidd ü cehd idüp** dîdārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*cidd ü cehd idüp, -üp*]

cidd ü cehd-ile: *Çalışmak ve çabalamak. Gayret göstermek.*

İstemezdüm 'ışka düşmek geldi āhır başuma / **Cidd ü cehd-ile** kişi taqdîri tağyır eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*cidd ü cehd-ile, --ile*]

ciger: *Çiğer, bağır, yürek.*

Belā bezminde derd-ile **ciger** hūnını nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*ciger,]*

Şerha şerha **cigerle** derd-i dili / Şerh iden sine-i mecrūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*cigerle, -le*]

Yaksa eflāki şafağ gibi n'ola āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünkü **cigerden** açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*cigerden, -den*]

Haţtuñ ser-fitne zülfün fitne-engīz / **Ciger** hūn oldı ğamdan dîde hūn-rīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*ciger,]*

Ciger hūnını saklamaga iy dil / Gözümden ğayrı aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*ciger,]*

ciger-düz: *Çiğeri delen.*

Eger çāk itse bagrum tîğ-i ğamze / Ne ğam müjġanı nāvekdür **ciger-düz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*ciger-düz,]*

ciger-süz: *Gönül yakan.*

Muhibbî şî'rüñi gören hasen dir / Ki anda gizlü var ma'nā **ciger-süz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*ciger-süz,]*

cihān: *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem II dünya, yeryüzü.*

Her tarafından güller açılır **cihān** rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*cihān,]*

Bu **cihānuñ** nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl haqıqat nazārın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*cihānuñ, -uñ]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından **cihān** deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mähîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*cihān,]*

Cihānı ğarķ iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm āh u figānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*cihānı, -ı]*

Dil virme key sakın bu **cihānuñ** sarāyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*cihānuñ, -uñ]*

Döstlar āġāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol ki virmez dil **cihāna** fikri ol encām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*cihāna, -a]*

Dūd-ı āhından Muhibbî’nün n’ola tolsa **cihān** / Sinesinde āteş-i ‘ışķı çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*cihān,]*

Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h’āb ider / Gözlerüm yaşı **cihānı** bil ki ğarķ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*cihānı, -ı]*

Ay alnuña vü gün yüzüñe her kim nazār itse / Sanma ki **cihān** içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*cihān,]*

N’eylerem gülzārı sensüz baña olmişdür harām / Bu **cihān** bāġında gönülüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*cihān,]*

Getür sākī şarāb-ı erġuvānı / Gül eyyāmı **cihān** bāġ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*cihān,]*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne hōd güller temāşāsı / **Cihānuñ** küllī zevķinden dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*cihānuñ, -uñ]*

Esed burcından ol hūrşîd-i enver / **Cihānı** eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*cihānı, -ı]*

Bahār irişdi gel vaķt-i çemendür / **Cihān** bülbul üninden pür naġamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*cihān,]*

Derd-i derūnı sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı **cihānda** bir derd bu hāsta cāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*cihānda, -da]*

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / **Cihānda** var mı bir iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*cihānda, -da]*

Ġarra olma bu **cihān** her gün dogar bir nev’-ile / Mührelerle ‘aķluñı taġıtma olma hōķķa-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*cihān,]*

Cihān cümle olur sūz-ı derūnumdan benüm rüşen / İderem şem’-veş ġiryeye olam her encūmen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*cihān,]*

Eger sensüz **cihānı** geşt idersem / Benüm bu hātırım hīç hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*cihānı, -ı]*

Cihān bāġında çün yār eksük olmaz / Anuñçün āh-ıla zār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*cihān,]*

Cihānda var mı bir şem‘-i şeb-efrüz / Yakup pervānesini nār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 2*).
[cihānda, -da]

Kıl hāzer zülfinden el sunma Muhibbī hüsine / Bu muḳarrerdür ki genc olmaz **cihānda** mārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 5*). [cihānda, -da]

Bir şeref virdi **cihāna** irişüp faşl-ı rebī‘ / Her diken tāze görindi olup izhār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [cihāna, -a]

Zāhidā sanma bizi biz nefis igvāsındayuz / Ya **cihāna** meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1*). [cihāna, -a]

Yārı ağyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu **cihān** bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [cihān,]

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam bu **cihānda** olmayam zünnārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 4*). [cihānda, -da]

İy Muhibbī bu **cihānuñ** ālına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hāḳḳ’a yaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 5*). [cihānuñ, -uñ]

Mihrūñle yine zerrelerüm irdi semāya / Āhum yiliyle oldı **cihān** pūr hevā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 2*). [cihān,]

Gözümüñ yaşına mānend **cihān** içinde āb olmaz / Bu dil nālişler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 1*). [cihān,]

Bu **cihāndan** geçūben bil ki bile cānāndan / Bu ‘acebdür ki göñül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 2*). [cihāndan, -dan]

Sırr-ı ‘ışḳ[ı] sor baña ‘allāmeler hall eylemez / Kim görüpdür bu **cihānda** ola düşvār iş geñez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [cihānda, -da]

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[cihānda, -da]

Dilberüñ ağyārı bī-ḥad oldugın ‘ayb eyleme / Bu **cihān** bāğında hīç bir gül biter mi hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [cihān,]

Cihān içre baña kūyuñ çemen bes / Ki zīrā herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 1*).
[cihān,]

Olmamış idi **cihān** zīver ü ziyetle ‘arūs / İtmemiş idi serīr-i felege şems cülūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 1*). [cihān,]

Togrı yoldan gel ḥurūc itme ki fānīdür **cihān** / Her ne itseñ ḥayr u şer āḫir ḥisābı var-ımsı (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [cihān,]

Eyle tūlū‘ gün gibi bulsun ziyā **cihān** / İy burc-ı āsūmān-şeref aḫteri yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 2*).
[cihān,]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı **cihān** mülkini ser-tā-ser güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 4*). [cihān,]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu **cihānı** nūr-veş / Çün görindi dōstum baña cemālūñ hūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 1*). [cihānı, -ı]

Nuruñ ile ‘âlemün yüzi münevverken bugün / Zülmete virme **cihâni** zülf-ile hâyil mebâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3). [cihâni, -ı]

Akan yaşum olup ‘ummân **cihâni** ortaya almış / Bu gönüm zevrağın gör garğ olup girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2). [cihâni, -ı]

Ruñun tâbında iy meh-rû dutışur ser-te-ser ‘âlem / **Cihânda** bunu kim gördi kim ola bî-duñan âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3). [cihânda, -da]

Keşf oldı Muhibbî’ye **cihân** bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘îne zâhid-i murtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5). [cihân,]

cihân: Yaradılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem II dünya, yeryüzü II bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Kimse yüzün görmedi ammâ **cihân** pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu gavğâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3). [cihân,]

Var mı **cihânda** çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i hâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2). [cihânda, -da]

Bilsem cefâ kitabını kimden okur ‘aceb / Şimdi **cihânda** sencileyin yok cefâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4). [cihânda, -da]

Hağ gelüpdür diyü bu ‘aşıka göstermese yüz / Diñüz ol şüha **cihânda** buña kim kâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2). [cihânda, -da]

‘İşkuñ yolında cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı **cihânda** bencileyin bir fedâyî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3). [cihânda, -da]

Cihânuñ kanda bir ra’nâ güli var / Aña karşu hezârân bülbüli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1). [cihânuñ, -uñ]

Var mı **cihânda** bir saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede vü cismi evdedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5). [cihânda, -da]

Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur dil şād ne derdden infî‘âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1). [cihânda, -da]

Oldı Muhibbî çünki **cihânda** gedâ-yı ‘ışk / Yıgdür aña ki ‘âleme ol pâdişâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6). [cihânda, -da]

Cihânuñ kanda bir ra’nâ güli var / Aña karşu hezârân bülbüli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1). [cihânuñ, -uñ]

Hüblar gerçi **cihân** içre firāvân añılur / Lîk ol âfet-i cân serv[er]-i hübân añılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1). [cihân,]

Riyâ vü zerğ ü tezvîri **cihânda** ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ ‘ışkı bu dağı ihtiyârîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4). [cihânda, -da]

Cihânda var mı ‘aşığ pür-ğam olmaz / Belâ vü derd-ile ol hem-dem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1). [cihânda, -da]

Cihân içinde âdem bî-ğam olmaz / Meger hayvân ola ol âdem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1). [cihân,]

Ėam ayrılmaz benümle hem-dem oldu / **Cihānda** var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*cihānda, -da*]

Hāy u hūdan dil kaçar ancak virür başa şudā⁶ / Olmaga cümle **cihān** mülkine sultān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*cihān,]*

Gelür her şādīnūñ ardınca biñ Ėam / **Cihānda** ‘ākil olan gülmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*cihānda, -da*]

Ėam ayrılmaz benümle mahrem oldu / **Cihānda** var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*cihānda, -da*]

Mihr umma dehr-i dūndan andan gelen cefādür / Kimse **cihānda** hürrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*cihānda, -da*]

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu **cihān** içre māyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*cihān,]*

Kūy-ı dilberde Muhibbī⁷ye gedā olmak yiter / Bu **cihāna** ser-te-ser olmaga sultān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*cihāna, -a*]

‘Aynuma alman **cihānı** dōstlar ben yārsuz / Gözine ‘ālem kafeşdür bülbülūñ gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*cihānı, -ı*]

Mağrūr olup **cihāna** aldanma māl u cāha / Terk ide seni āhīr yokdur cihānda olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*cihāna, -a*]

Mağrūr olup cihāna aldanma māl u cāha / Terk ide seni āhīr yokdur **cihānda** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*cihānda, -da*]

İy dīde göz yaşın dök virsün **cihānı** Ėarķa / Ol cevri çok vefāsus çünki yaşuñı silmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*cihānı, -ı*]

Muhibbī bendesi olup **cihān** içinde dildāra / Kamu yārānı terk eyler ķarār itmez bir ān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*cihān,]*

Līk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemālūñı **cihānda** ben heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*cihānda, -da*]

Bu **cihānda** çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raħm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*cihānda, -da*]

Ėarķa virdi gözlerüm yaşı **cihānı** Ėāh olur / Yakar eflāki ser-ā-ser sīne-tābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*cihānı, -ı*]

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesānı āşikār / Ėādir iseñ ol **cihān** içinde sen de ‘ayb-pūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*cihān,]*

Almamış başına terk itmiş **cihān** ĖavĖāların / Vādīde mecnūn yürür mecnūn dimeñ uslu-y-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*cihān,]*

cihān: Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem II dünya, yeryüzü II geçici hayat.

Nigārā Ėarra olma devr-i hūsne / Güzellik tiz geçer uşbu **cihāndur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*cihāndur, -dur*]

cihān halkı: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Cihān halkı muṭī' ündür senüñ iy ḥusrev-i ḥübān / Kemāle şaf tutup gāmzeñ çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*cihān halkı, -ı*]

cihān halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir **cihān halkına** dir āsiyāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*cihān halkına, -n, -a*]

cihān halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Ḥün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz idi bu **cihān halkına** fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [*cihān halkına, -ı, -n, -a-n, -a*]

cihān halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Ne kadar esrār-ı 'ışkı sînedet ketm eyledüm / Giriye ile bu **cihān halkına** kıldı fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*cihān halkına, -ı, -n, -a-n, -a*]

cihān halkını: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Muṭī' itdi **cihān halkını** cümle / Gözi itdügi siḥri sāhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*cihān halkını, -mı-n, -ı*]

cihāna gelmekden: *Doğmak II meydana gelmek, ortaya çıkmak.*

Göreyim bir kez seni ölüsem andan öleyim / Zira gelmekden cihāna seni görmekdür garāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*cihāna gelmekden, -a-mek, -den*]

cihāna gelmez: *Doğmak II meydana gelmek, ortaya çıkmak.*

Tutdı Muḥibbî dehrî eş'ār-ı dil-pesendüñ / Senüñ gibi suḥen-ver bildüm **cihāna gelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*cihāna gelmez, -mez*]

cihānı başuma dār eylemez: *Dünyayı başına dar etmek: bir kimseyi çok sıkıntılı bir duruma sokmak.*

Sanmañuz cevri ü cefā yār eylemez / Giñ **cihānı başuma dār eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*cihānı başuma dār eylemez, -mez*]

cihān-ı fānidesin: *Ölümlü, geçici dünya.*

Sanma ki **cihān-ı fānidesin** kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*cihān-ı fānidesin, -de, -sin*]

cihānuñ halkına: *Ahali, bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.*

Cihānuñ halkına sakın inanma / Yüze güler dir-ise saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [*cihānuñ halkına, -i, -n, -a-uñ, -n, -a*]

cilā: Parlaklık; ışıltı.

İy Muhibbî jeng-i ğam tutdı gönül mir'atını / Mül midür bilsem **cilāsı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*cilāsi, -sı*]

cild: Mukavvadan yapılp üstüne deri, bez, plastik veya kâğıt kaplanan ve yıpranmaması için dikilmek veya yapıştırılmak sûretiyle kitabın üzerine geçirilen kap II bir eserin, birbirinin devâmı olarak birkaç kitap hâlinde basılan kısımlarından her biri.

Güyyiā iki haddi bir **cildde** / Yazulu Gülsitān u Būstān'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*cildde, -de*]

cilve eyle: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edālî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Gel **cilve eyle** gözlerümüñ çeşmesârına / Bir dem vağan kıl anda hemān iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*cilve eyle,]*

cilve eylese: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edālî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Binse semend-i nāza kaçan **cilve eylese** / Dutar elinde zülfini san tâziyānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*cilve eylese, -se*]

cilve kılup: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edālî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Ṭāvūs-şıfat **cilve kılup** seyr-i çemen kıl / Tā serv-i sehî ögrene senden salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*cilve kılup, -up*]

cilveler eyler: Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edālî davranmak, kırılmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecellî etmek.

Muhibbî gülşen-i dilde müdām aksun gözüm yaşı / Kim anda **cilveler eyler** hayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*cilveler eyler, -ler, -r-r*]

cim: Cim (◻) Arap alfabesinin beşinci harfi. II sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.

Ser-i zülfini gördüm **cime** beñzer / Leb-i la'lini sordum mīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*cīme, -e*]

Dehān[1] mīme zülf[i] **cime** beñzer / Teni büllūra yāñūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*cīme, -e*]

cinān: Cennetler.

Bu vādide muğayırdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-i dildarı velî zāhid **cinān** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*cinān,]*

Gül ruhlaruñ koyup dil meyl eylemez **cināna** / Terk eyleyüp bahārı ‘arīf ḥazāna gelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*cināna, -a*]

cism: *Boşlukta bir yer kaplayan varlık, madde, nesne II beden, gövde, vücut.*

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān dıtrer / Gidüp ‘aklum gelür ḥayret bu **cismüm** içre cān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*cismüm, -üm*]

Kāha dönmiş **cismüñi** gam ḥırmeninde āh-ıla / İy Muhibbī götürüp yirden anı bāda getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*cismüñi, -üñ, -i*]

Ol ki bī-miṣl ü **cismi** çün cāndur / Rāstī ‘ışk ehline ol cāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*cismi, -i*]

Mürde-i cānā Muhibbī olmadan **cismüñ** kefen / Göñlüñ ü gözüñ açılısun çin seḥgerḥ bāğa var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*cismüñ, -üñ*]

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbī rind / Cānı şarābhānede vü **cismi** evdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*cismi, -i*]

Bahr olalı sirişküm ğarḳ oldu anda **cismüm** / Mevc urduginca her dem yaşum ḥabāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*cismüm, -üm*]

Yüzüm üzre umaram iy mäh-rū kim basasın / Ḥāk idüp **cismüm** reh-i küyuñda ḳaşdum düşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*cismüm, -üm*]

Cüdā olalı cānsuz **cisme** döndüm / Yok olsa cān baka hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*cisme, -e*]

İy cefā-ḥū niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdüh tīg-ı hicrān-ıla **cismüm** rīze rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*cismüm, -üm*]

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola **cismüm** / Ne tañ deryā getirür ḥār-ıla ḥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*cismüm, -üm*]

Gögermiş yir yirin **cismi** yanup dil āteş-i ‘ıška / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş düşüp dīvāra yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*cismi, -i*]

cism-i zerdümi: *Sarı, sararmış, solgun vücut.*

Bilmez iken ḥırmen-i ğamda bu **cism-i zerdümi** / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*cism-i zerdümi, -üm, -i*]

cübbe vü destārı: *Cübbe ve sarık, giyim kuşam, dış görünüş.*

Terk-i māl iden ider elbette faḳrı ihtiyār / **Cübbe vü destārı** n’eyler geysün ol dā‘im palās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*cübbe vü destārı, -ı*]

cüdā: *Ayrı, ayrılmış, firkate düşmüş, ayrı kalmış, uzak düşmüş.*

Deşt-i belādudur beni senden gören **cüdā** / Cānından ayrudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*cüdā,]*

Mu‘tekif olsam n’ola küyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes senden **cüdā** bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*cüdā,]*

Bir nefes senden **cüdü** yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānımsın gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*cüdü*,]

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîguñdan **cüdü** / Teşnelikte çāk çāk olur nite kim rüy-ı ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*cüdü*,]

cüdü itdi: *Ayrırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.*

Ne günāh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol perîden ne için itdi cüdü kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*cüdü itdi, -di*]

cüdü olalı: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Cüdü olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*cüdü olalı, -alı*]

cüdü olmasun: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cān u dil cüdü hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*cüdü olmasun, -ma, -sun*]

cüdü olmasun: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Muhibbî rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdü hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*cüdü olmasun, -ma, -sun*]

cüdü olmaz: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Bir nazar kılmaz o meh-rü ‘āşıkūñ zārın görür / Bir nefes olmaz cüdü yanından ağıyārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*cüdü olmaz, -maz*]

cüdü olmazsa: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Tañ degüldür ger raḳīb olmazsa yanūñdan cüdü / Kanda kim gül açıla lā-büd bulunur ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*cüdü olmazsa, -maz, -sa*]

cüdü olsa: *Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.*

Cüdü olsa Muhibbî nāle kılmaz / Ki zîrā küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*cüdü olsa, -sa*]

cüllāb: *Gül suyu, gül şerbeti.*

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim āb-ı ḥayāt / Yār elinden zehr nüş itsem baña **cüllābdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*cüllābdur, -dur*]

cülüs itmemiş: *Oturmak, tahta geçmek.*

Olmamış idi cihān zīver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş idi serīr-i felege şems cülūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 1*). [cülūs itmemiş, -me, -miş]

cümle: *Bütün, hep, tüm.*

Anuñçün pādīşāh oldum ser-ā-ser **cümle** ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 6*). [cümle,]

Göñül mir’ātını gördüñ ser-ā-ser **cümle** jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarāb iç anı şāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 3*). [cümle,]

Dimeñ dīvāne Mecnūn’a maħabbet mülki şāhıdır / Yanınca tayr-ıla vaħşı yürür **cümle** sipāhıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [cümle,]

Cefā vü cevruñi añsam göñülde āh u zār itsem / İñiler kühlar **cümle** zemīn ü āsümān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 2*). [cümle,]

Ya kaşuñdan tīr-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde turmaz **cümle** zahrumdan çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 3*). [cümle,]

‘Işkı cānum gibi saklarken olur ħalka ‘ayān / Āh bu ğammāzlık sır[ı] **cümle** şı‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [cümle,]

Degme nākes cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ **cümlesini** sanma kim Mañşūr’dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 2*). [cümlesini, -si, -n, -i]

Levh-i sīnem üzre dökmüş nokta eşküme kātibi / **Cümle** kılmış ğam metā’ın yine defter gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1122, Beyit 4*). [cümle,]

Göñlümün murğın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rūlar ‘ālem içre **cümle** hep mümtāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 3*). [cümle,]

Esed burcından ol ħurşid-i enver / Cihāni eyledi **cümle** münevver (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1193, Beyit 1*). [cümle,]

İy Muhibbī dürüşüp ‘ışk-ı ħaķıķı taleb it / Sözlertüm **cümle** ħaķıķıdır anı sanma mecāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 7*). [cümle,]

Cihān **cümle** olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 4*). [cümle,]

İy Muhibbī şabr u tākāt **cümle** bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 5*). [cümle,]

İy tabībā ser-i küyuñda yatan ħastalara / İtmedüñ çäre yatur **cümlesi** bī-çäre henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 3*). [cümlesi, -si]

Nāşih sözüñi bildüm **cümlesi** kamu nesīh / Naķd isteyüben göñlüm efsāne ķabül itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 3*). [cümlesi, -si]

Hāy u hūdan dil kaçar ancak virür başa şudā‘ / Olmaga **cümle** cihān mülkine sulţān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2*). [cümle,]

Muñı itdi cihān ħalkını **cümle** / Gözi itdügi sihri sāħir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 3*). [cümle,]

Muhibbī ‘ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın **cümle** ‘uşşāk içre mümtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 5*). [cümle,]

Bülbül aşüfte olup gül şevkine / **Cümle** dökdi ne ki var albinde raz (Muhibb Dvn, Gazel 1368, Beyit 3).
[cümle,]

Kan ider ol yr bezer geydi glgn libs / ar- hüsne ba açup karşu tururlar **cümle** ns (Muhibb Dvn, Gazel 1393, Beyit 1). [cümle,]

Sözün gevhr olaldan iy Muibb / dindi **cümle** yrn an meng (Muhibb Dvn, Gazel 1420, Beyit 5).
[cümle,]

ol denl yagar seng-i cef kyna varsam / Baum bi eger olsa olur **cümlesi** ha (Muhibb Dvn, Gazel 1422, Beyit 4). [cümlesi, -si]

iku yolında ger urasin terk-i cn u ba / ik ehli kamu indrrl saa **cümle** ba (Muhibb Dvn, Gazel 1432, Beyit 1). [cümle,]

y benüm serv-i revnum sorma hlm senszin / Ek-i çeşmüm eyledi bu gizlü rzum **cümle** f (Muhibb Dvn, Gazel 1465, Beyit 3). [cümle,]

Cem kldn iy Muibb **cümle** gmze okların / Lyk budur ki aa idesin sen sne ki (Muhibb Dvn, Gazel 1472, Beyit 6). [cümle,]

Gh ive gh hm u gh nz / **Cümlesinden** atlımedr n gra (Muhibb Dvn, Gazel 1488, Beyit 3).
[cümlesinden, -si, -n, -den]

Gh nz u gh ive gh hm u geh itb / **Cümleden** bildüm ki cn atlımedr n gra (Muhibb Dvn, Gazel 1490, Beyit 3). [cümleden, -den]

Lalne olmaya bir gevhr iva / Mülk-i dny **cümle** ser-t-ser iva (Muhibb Dvn, Gazel 1493, Beyit 1).
[cümle,]

cümle: Herkes, her şey.

tmezz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / çünki biz kendümüzi **cümleden** edn bilürüz (Muhibb Dvn, Gazel 1210, Beyit 2). [cümleden, -den]

Zhid ister cenneti görmek diler havr yüzin / Geçdi k **cümleden** ancak gelür ddr hoş (Muhibb Dvn, Gazel 1408, Beyit 3). [cümleden, -den]

cümle alem: Herkes, bütün insanlar.

Zann iderdüm ol per-ry beşer ol mh imiş / **Cümle alem** bende aa ol bir ulu h-m (Muhibb Dvn, Gazel 1455, Beyit 1). [cümle alem,]

cnbi: Şevk, nee ve cokunluk dolu hareket, kaynama II eğlence, alem, zevk ve eğlence toplantısı, elenti, henk.

Salınur gl hr-la salınma sen ayr-la / **Cnbi** ran gln gülşende n-yestedr (Muhibb Dvn, Gazel 1132, Beyit 4). [cnbi, -i]

Gh cev  geh cef gh kirime gh nz / y Muibb dil-rblar **cnbi[i]** bu resmedür (Muhibb Dvn, Gazel 1184, Beyit 5). [cnbi[i], -[i]]

cnn: Cınnet, delilik, delirme, çıldırma II insanın dış lemle ilgisini kesecek şekilde aşk ve cezbeyle kapılması hli.

İstedüm dīvāne gönlüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol **cünün** deştinde nā-peydā imiş (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1448, Beyit 2*). [*cünün,]*

cür'a: *Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan son yudum.*

İrdi bir hālete dil içdi lebi **cür'asını** / Ya'nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi gelür (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1074, Beyit 2*). [*cür'asını, -sı, -nı]*

Ḥaste-dilven dōstum cām-ı lebüñden **cür'a** sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1250, Beyit 4*). [*cür'a,]*

Sanma şöret gözlerüz biz yāḥū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir **cür'aya** satduk ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1344, Beyit 1*). [*cür'aya, -y, -a]*

Çün ezel cām-ı maḥabbet **cur'asın** nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1367, Beyit 5*). [*cur'asın, -sı, -n]*

cür'a: *Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan son yudum.*

Eyledüm 'ışkuñ şarābından ezel bir **cür'a** nüş / Anuñ için kalmamışdur cānda şabr u dilde hūs (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1445, Beyit 1*). [*cür'a,]*

cür'a saçaruz: *Kadehin dibinde kalan son yudumu saçmak, dökmek II (harabat müdavimleri arasında son cür'ayı yere dökmek bir âdetmiş. Böylelikle şarabın bulucusu olan Cem'in ruhunu tazim ettiklerini düşünürlermiş.).*

Geh mest olup **cür'a saçaruz** felek üzre / Miḥnet ğamını yiyici 'ayyaşlaruz biz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1280, Beyit 3*). [*cür'a saçaruz, -ar, -uz]*

cür'a-i cāmı: *Kadehin yudumu, bir damlası II kadehin dibinde kalan toru, son yudum.*

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmürü gelüp ğavġā ider (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1171, Beyit 4*). [*cür'a-i cāmı, -ı]*

cür'a-i cām-ı elesti: *Ezel kadehinin (şarabının) bir yudumu.*

Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî ḥaşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1217, Beyit 5*). [*cür'a-i cām-ı elesti, -i]*

cür'a-i cām-ı lebüñden: *Dudak kadehinin yudumu, bir damlası.*

Çün Muhibbî **cür'a-i cām-ı lebüñden** oldı mest / Fāş idüp esrār-ı 'ışkı 'āleme rüsvā olur (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1156, Beyit 5*). [*cür'a-i cām-ı lebüñden, -üñ, -den]*

cür'a-i la'lüñ: *Sevgilinin şarap gibi kırmızı dudağının bir yudumu, bir damlası.*

Ġülşen-i ḥüsnüñ gören firdevs-i a'lādan geçer / **Cür'a-i la'lüñ** için cām-ı muşaffādan geçer (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1038, Beyit 1*). [*cür'a-i la'lüñ, -üñ]*

cür'a-i yāri: *Sevgilinin bir yudum şarabı II sevgilinin dudağı.*

Hāk eyle özün var der-i dildāra Muhibbī / Ger ister iseñ **cür'a-i yāri** idesin nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*cür'a-i yāri, -i*]

cür'a-rîz olasıñ: *Kadehin dibinde kalan son yudumunu döken olmak II (Harabat müdavimleri arasında son cür'ayı yere dökmek bir âdetmiş. Böylelikle şarabın bulucusu olan Cem'in ruhunu tazim ettiklerini düşünürlermiş.).*

İşgüñde yüzini hāk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasıñ bāde içseñ cür'a-rîz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*cür'a-rîz olasıñ, -a, -sın*]

cürm: *Suç, günah, kabahat, kusur, hata.*

Muhibbī gam yime çoğ-ısa **cürmün** / Şefā'atçı Muḥammed Muştafā'dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*cürmün, -ün*]

Kapuñdan **cürmüm** ile itme maḥrüm / Kerīmün işi çün dāyim keremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*cürmüm, -üm*]

Günāh-ısa seni sevmek Muhibbī / Gel öldür **cürmine** inkār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*cürmine, -i, -n, -e*]

Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefā'at / Bu luḥf-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*cürmüme, -üm, -e*]

Nālān olup **cürmin** añup sīne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*cürmin, -i, -n*]

cüs eyleve: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Eger 'ışkuñ şerārından söz açsam / Dutışup dag u deryā eyleye cüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 4*). [*cüş eyleye, -y, -e*]

cüs iden: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Küy-ı dilber çevresinde **cüş iden** Ceyhün gibi / Gözlerümün yaşıdur kim ırmağ olup çağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*cüş iden, -en*]

cüş idicek: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrini ğarğ / Tañ degül **cüş idicek** bir ucı deryā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*cüş idicek, -icek*]

cüş idüp: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Serverā kaddün görüp derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm **cüş idüp** emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*cüş idüp, -üp*]

cüş itdi: *Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.*

Bir nazarla hün-ı dil **cüş itdi** oldu yaş göz / Döndürür deryāya āḥir yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*cüş itdi, -di*]

cüş itse: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak.

Tañ mı **cüş itse** Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr esdükçe kim dir baħr-i bî-pâyân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*cüş itse, -se*]

cüş u hurüş eyledi: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

Sıgmadı ħumlara mey eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyūka yine na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*cüş u hurüş eyledi, -di*]

cüş u hurüş ider: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

Câm-ı la‘line irem diyü ider cüş u hurüş / Dāyimā meyĥānede kendin mey-i şahbā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*cüş u hurüş ider, -er*]

cüş u hurüş idesin: Coşmak, coşup taşmak, galeyana gelmek, birdenbire hızlı bir şekilde akmak, dolup taşmak, dalgalanmak.

İy Muhibbî çün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tâ kıyâmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*cüş u hurüş idesin, -e, -sin*]

cüy: Akarsu, ırmak II aşğın gözyaşları.

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm **cüyümü** / Âdemün gönlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*cüyümü, -ı, -nı*]

cüvbâr: Irmak, nehir, akarsu.

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her tarafından **cüvbâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*cüvbâr,]*

cüvbâr: Irmak, nehir, akarsu II aşğın gözyaşları.

Serv-ı kadler evvel elden ihtiyârum aldılar / Akıdup âħir gözümden **cüvbârum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*cüvbârum, -um*]

Göz yaşı degül küy-ı belâ **cüvbâridur** / Dūd-ı dilüm[ün] üstine ebr-i bahâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*cüvbâridur, -ı, -dur*]

cüy-ı âb: Irmak, nehir.

Sāgar-ı çeşmümde cānā lāle ruhsāruñ senün / **Cüy-ı âb** içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*cüy-ı âb,]*

Gözlerüm yaşına **cüy-ı âb** beñzer beñzemez / Nâlesine gönümün dölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*cüy-ı âb,]*

cūy-ı aras: *Aras ırmağı, nehri.*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nıl ü biri **cūy-ı Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*cūy-ı aras,]*

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Halîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür **cūy-ı Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*cūy-ı aras,]*

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nıl ü biri **cūy-ı Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*cūy-ı aras,]*

cūy-ı eşk: *Gözyaşı ırmağı.*

İrmedüñ ol serv-ı kaddüñ vaşına iy **cūy-ı eşk** / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kıldüñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*cūy-ı eşk,]*

cūy-ı eşküim: *Gözyaşı ırmağı.*

SİNEMİ BEN GÜLŞEN İTDÜM KİLSUN OL DİLDÂR SEYR / **Cūy-ı eşküim** eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*cūy-ı eşküim, -üm]*

cūy-ı revāndur: *Akarsu, ırmak, nehir.*

Didüm iy serv-ı kad pāyuña her dem / İki çeşmüm iki **cūy-ı revāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*cūy-ı revāndur, -dur]*

cūy-ı sat: *Şat ırmağı // Dicle ve Fırat'ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir. // Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir.*

Mısr-ı hüsnünde gözümüñ biri oldı nehr-i Nıl / Eyledüñ Bağdād küyünde birini **cūy-ı Şat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*cūy-ı şat,]*

Ç

çābük-süvār: Usta binici, ata iyi binen, iyi at süren II sevgili.

Zülf[i] çevgānıyla çelmez başımı top eylesem / 'İşk meydānında ol **çābük-süvārum** söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*çābük-süvārum, -um*]

çāçī: Çaç, Taşkent'in eski adıdır. Çaç şehri, iyi yay yapan ustalarıyla tanınır.

Dir gören ebrūlarını husrevā **Çāçī** kemān / Aña ibrişim zülüfün birle kılmışsın kiriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*çāçī,*]

çādır: Çadır, hayme, çetr.

Çün niķāb açduñ yüzüñden āfitāb / Utanup şeb **çadırına** ser çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*çadırına, -i, -n, -a*]

çagla: (su için) akarken coşkun sesler çıkararak taşıp dökülmek, köpürmek, çağıldamak II coşkun bir şekilde ortalığı kaplamak, coşmak.

Küy-i dilber çevresinde cüş iden Ceyhūn gibi / Gözlerümüñ yaşıdır kim ırmag olup **çaglar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*çaglar, -r*]

Naħl kaddūñ yādına serv-i hīrāmānum benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup **çaglamış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*çaglamış, -miş*]

çagırıs: Hep birden bağırarak yaygara etmek II birbirini çağırmaq II çağırmaq, seslenmek.

İtleri karşı gelür küyına varsam **çagırışup** / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*çagırışup, -up*]

çagur: Hitap etmek II yüksek sesle bağırmak, haykırmak.

'İşk şahrāsına düşen 'ākıbet ol güm olur / Bu kelāmı **çagurup** izhār ider dāyim ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*çagurup, -up*]

çāh: Kuyu, çukur.

Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir **çāha** düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*çāha, -a*]

Ben esīr-i 'ışk oldum koy zenaħdan **çāhına** / Halka halka eyle zülfüñ boynuma zencīr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*çāhına, -i, -n, -a*]

çāh-ı zekandur: (Sevgilinin) Çene çukuru.

Didüm dil-i dīvāneye āħir olacak cā / Zencīr-i ser-i zülfi ile **çāh-ı zekandur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*çāh-ı zekandur, -dur*]

çāh-ı zenaħda: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Niçeye degin ħabs olasın **çāh-ı zenaħda** / Assun ko seni zūlfı gibi dār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*çāh-ı zenaħda, -da*]

çāh-ı zenaħda: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Bu gönül **çāh-ı zenaħda** çünkü yok aña ħalâş / Niçe bir ħabsünde dursun bâri gel zūlfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*çāh-ı zenaħda, -da*]

çāh-ı zenaħdan: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Döstlar çıkarmaga **çāh-ı zenaħdan** dilleri / Zūlfünün kullābına kullāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*çāh-ı zenaħdan, -dan*]

çāh-ı zenaħdānda: *Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.*

Genç-i ħüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / ħabs kıl **çāh-ı zenaħdānda** anı zūlfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*çāh-ı zenaħdānda, -da*]

çāk: *Yarık, çatlak, parça parça.*

Sînesi gül **çāk** ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*çāk,]*

çāk çāk olmuş: *Parça parça olmak.*

Şîr çeşmün pençesinden uşbu gönülüm merdümü / Çāre yok hergiz ħalāşa **çāk çāk olmuş** yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*çāk çāk olmuş, -miş*]

çāk çāk olur: *Parça parça olmak.*

Şerħa şerħa olsa sînem tañ mı tîğündan cüdā / Teşnelikte **çāk çāk olur** nite kim rüy-ı ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*çāk çāk olur, -ur*]

çāk eylegil: *Parçalamak, yırtmak.*

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin **çāk eylegil** / Ġamzelerden göresin āzürde cānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*çāk eylegil, -gil*]

çāk ide: *Parçalamak, yırtmak.*

Ol ki dest-i himmet-ile cāme-i cān **çāk ide** / Zer libās u atlas u dībā-yı sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*çāk ide, -e*]

çāk ide: *Parçalamak, yırtmak.*

Ruĥlarıñ Őevkiyle ister pĳrehen **ĉāk ide** gűl / Lāleler de ‘iŐkuña bagrını yir yir taglamıŐ (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*ĉāk ide, -e*]

ĉāk ider: *Parĉalamak, yırtmak.*

Cām-ı ‘iŐkı bu Muĥibbĳ iĉeli rűz-ı ezal / **ĉāk ider** sĳne girĳbānını kendin yĳnemez (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*ĉāk ider, -er*]

ĉāk itdi: *Parĉalamak, yırtmak.*

Bir ğamze ile sĳneñi **ĉāk itdi** Muĥibbĳ / Kim tĳĝ urur ol merdűm-i ĉālāke berāber (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*ĉāk itdi, -di*]

ĉāk itmeyince: *Parĉalamak, yırtmak.*

Dāmenűme dolaŐan ĉűnkim melāmet ĥāridur / Āĥir ol **ĉāk itmeyince** cāme-i ‘ārum komaz (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*ĉāk itmeyince, -me, -y, -ince*]

ĉāk itse: *Parĉalamak, yırtmak.*

Eger **ĉāk itse** bagrum tĳĝ-ı ğamze / Ne ğam műĝgānı nāvekdűr ciger-dűz (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*ĉāk itse, -se*]

ĉāk itse: *Parĉalamak, yırtmak.*

Eger **ĉāk itse** gűnlűm tĳĝ-ı ĉeŐműñ / Ne ğam tĳr-i műjeñdűr ĉűnki dil-dűz (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*ĉāk itse, -se*]

ĉāk olursa: *Yırtılmak, parĉalanmak.*

Ĝam degűl tĳĝ-ı sitemden **ĉāk olursa** bu gűñűl / Ĝamzesin yāruñ iŐtdűm didiler dil-dűz imiŐ (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*ĉāk olursa, -ur, -sa*]

ĉāker: *Kul, kűle, bende.*

Kim ki ‘āŐıkdur Muĥibbĳ āsitān-ı yārdā / PādiŐāĥ-ı dehr ise kendűyi **ĉāker** gűsterűr (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*ĉāker,]*

ĉāker ide: *Kul kűle etmek.*

ĉűn felek taĥtna geĉdi ĥusrev -i ĥāver gűneŐ / KaŐdı bu ide sipāĥ-ı encűmi ĉāker gűneŐ (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*ĉāker ide, -e*]

ĉāk-i girĳbān eylesűn: *Yakasını yırtmak, elbisesini yırtmak II aŐıklar iĉin aŐk derdiyle delirip űstűnű baŐını yırtmak.*

Aĉ yűzűñ **ĉāk-i girĳbān eylesűn** ‘āŐıqlaruñ / Gűm gűm űtsűn ĥāy u ĥűdan gűŐe-i meyhāneműz (*Muĥibbĳ Dĳvānı, Gazel 1277, Beyit 3*). [*ĉāk-i girĳbān eylesűn, -sűn*]

çakmak: *Rezil etmek II (argo) kurnazlık göstererek bir şeyi birine yamamak, yutturmak.*

N'eyledüm n'itdüm rakıbe seng-ile âhen gibi / Kūyuña vardı diyü halka beni **çakmakdadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*çakmakdadur, -da, -dur*]

çal: *Vurmak, darbe indirmek.*

Başumı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hîç / Kılıcın hūnî olan kuriya vü yaşa **çalar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*çalar, -ar*]

Cân virem yāra dir-iseñ yūri kıllāş olgör / Kanda bulursa cefā tūgını kıllāşa **çalar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*çalar, -ar*]

çal: (*Mūsikî âletlerinin veya ses çıkarmaya yarayan boru, çan, çingirak, kampana vb.nin*) *Vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak süretiyle ses çıkarmasını sağlamak.*

Bezm ara tā şubh olunca iy Muhibbî nāle kıl / **Çalınur** mızrāb-ı gamla çün göñül şanbürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*çalınur, -in, -ur*]

İşidenler bu göñlüm nālesini / **Çalınur** didi gam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*çalınur, -in, -ur*]

Dem-be-dem iñler göñül sīnemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa **çala** bed enīn olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*çala, -a*]

çalka: *İçinde sıvı bulunan bir şeyi sarsa sarsa sallamak.*

Çalkamañ bu eşk-i gāfil virdi 'ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā kenārdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*çalkamañ, -ma, -ñ*]

çārdeh sāla: *On dört yaş II sevgilinin yaşı ve ayın on dördü gibi güzel sevgili bağlamlarında.*

Nigārā **çārdeh sāla** irişdüñ hūsnüñi 'arz it / Yigirmiye irişince 'ayāndur māhitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*çārdeh sāla, -a*]

çāre: *Istenen noktaya varmak, bir engeli aşmak için tutulması gereken yol, çıkar yol II ilaç, deva, tedbir.*

Kim 'āşık ola derdine dermāna **çāre** yok / Dermāna **çāre** olmaya derde ne çāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*çāre,]*

Kim 'āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya derde ne **çāredür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*çāredür, -dür*]

'Uşşāka **çāre** dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*çāre,]*

İrişmez baña sensüz hîç **çāre** / Gelüp bī-çāre gānrā çāre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*çāre,]*

çāre bulunmaz: *Deva bulmak, tedavi etmek; sıkıntıyı çözümlmek.*

Baňa sensüz bulunmaz hiç çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3). [çäre bulunmaz, -maz]

çäre itmedüñ: Deva bulmak, çözümlü yolu bulmak, içinde bulunulan durumdan kurtuluş yolunu göstermek.

İy tabîbâ ser-i küyüñda yatan hastalara / İtmedüñ çäre yatur cümlesi bî-çäre henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3). [çäre itmedüñ, -me, -dü, -ñ]

çäre ne: Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Döstüm kısmet baňa kaygu saňa şādî-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1). [çäre ne,]

çäre nedür: Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Niçe bir hicr iline gönderesin / Basayın çäre nedür bagruma taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5). [çäre nedür, -dür]

çäre yok: Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Kim ‘âşık ola derdine dermāna çäre yok / Dermāna çäre olmaya derde ne çäredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4). [çäre yok,]

çäre yok: Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Şir çeşmüñ pençesinden uşbu göñlüm merdümi / Çäre yok hergiz hālāşa çäk çäk olmuş yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3). [çäre yok,]

çäre yok: Çözüm yolunun, çıkar yolunun bulunmaması II tedavi, ilaç vesairenin fayda etmemesi.

Çäre yok şimden girü dil derdine olmaz devā / İy Muhibbî ol gözi mekkāra düşdi göñlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5). [çäre yok,]

çäre-i sâz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözümlü bulan, çözümlü yolu bulan.

Baňa sensüz bulunmaz hiç çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3). [çäre-i sâz,]

çäre-saz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözümlü bulan, çözümlü yolu bulan.

İrişmez baňa sensüz hiç çäre / Gelüp bî-çäre gānrā çäre-saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3). [çäre-saz,]

çarh: Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey II gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya II tâlih, baht, zaman, devran.

Çarh tennürına âhum bir harâret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp mähî gibi biryân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3). [çarh,]

Kenârında görinenler bu **çarhuñ** siz şafak sanmañ / Derün-ı sîne de yir yir çıkan her dem duhânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*çarhuñ, -uñ*]

Geçürdük tîr-i âhî nüh felekden / Ezelden **çarh** bizüm âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*). [*çarh,]*

Atma belâlu gönülümey **çarh** belâ okın / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber belâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*çarh,]*

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün **çarhdan** yaña / Kıldı eflaķi müşebbâķ geçûben peykânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*çarhdan, -dan*]

Çarh aldı eline çini siper / Tîr-i âhumdan idelden ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [*çarh,]*

Ben senüñ 'ışkuñ-ıla eyler-idüm 'iys ü neşât / Olmadan **çarh** dañı hil'at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*çarh,]*

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilâ ger kadeh **çarh** ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*çarh,]*

Çarh tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp dañı beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*çarh,]*

Gül yüzünde çünki hañtuñ zâhir oldı mür-ves / **Çarh** elinden inler-isem tañ midur tañbür-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*çarh,]*

çarh urup: *Dönmek, devretmek.*

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-ves **çarh urup** / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*çarh urup, -up*]

çarh urur: *Dönmek, devretmek.*

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönülüm **çarh urur** / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*çarh urur, -ur*]

çarh-ı bî-vefâ: *Vefasız, sözünde durmayan felek, kader.*

Bu **çarh-ı bî-vefâ** hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*çarh-ı bî-vefâ,]*

çarh-ı bî-vefânuñ: *Vefasız, sözünde durmayan felek, kader.*

Nevbet-ile halkı bir bir ögidür gendüm mişâl / Uşbu **çarh-ı bî-vefânuñ** âsiyâbı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*çarh-ı bî-vefânuñ, -nuñ*]

çarh-ı felegüñ: *Feleğın çarkı, dönen felek, gök kubbe.*

Murğ-ı şehereñ nâleleri nâlemi oħşâr / **Çarh-ı felegüñ** nâlişi efğânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*çarh-ı felegüñ, -üñ*]

çarh-ı felek: *Feleğın çarkı, dönen felek, gök kubbe II tâlih, baht, kader.*

Ne günāh itdüm ola elüm alup **çarḥ-ı felek** / Ol periden ne içün itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*çarḥ-ı felek,]*

çarḥ-ı felek: *Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe II tâlih, baht, kader.*

(ض) Darb ursa yiridür baña bu **çarḥ-ı felek** / Dil-i âşüfeye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*çarḥ-ı felek,]*

çarḥ-ı felekden: *Feleğin çarkı, dönen felek, gök kubbe.*

Geçer āhum oḥı **çarḥ-ı felekden** / ‘Acebdür katı göñlüñe yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*çarḥ-ı felekden, -den]*

çarḥ-ı gerdân: *Döner çark, döner felek, döner dünya, gök kubbe.*

Bu semāda görineni berḳ u bārān sanmañuz / **Çarḥ-ı gerdân** yakılup ben sūḥte içün aḡlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*çarḥ-ı gerdân,]*

çarḥ-ı gerdün: *Döner çark, döner felek, döner dünya, gök kubbe.*

Çarḥ-ı gerdün mäh u ḥurşîd ile olur müşterî / Ḥüsn bâzârında la‘lûñ her kaçan ḥelwâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*çarḥ-ı gerdün,]*

çarḥ-ı keç-i dün-perver: *Alçakları koruyan çarpık felek.*

Sakın bu āhum okından i **çarḥ-ı keç-i dün-perver** / Nazar kıl ḳaddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*çarḥ-ı keç-i dün-perver,]*

çarḥ-ı mînâdan: *Mavi gök kubbe, mavi gökyüzü.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi **çarḥ-ı mînâdan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*çarḥ-ı mînâdan, -dan]*

çarḥ-ı zâlim: *Zalim felek.*

Gel bugün ‘iys idelüm şahn-ı çemen eyyāmıdır / **Çarḥ-ı zâlim** kimler ile irtte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*çarḥ-ı zâlim,]*

çârsü-vı ‘ışkda: *Aşk çarşısı.*

Çârsü-yı ‘ışkda gördük metâ‘-ı büseñi / Naḳd-i cān u dil ile geldük ki bâzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*çârsü-yı ‘ışkda, -da]*

çehârdeh: *On dört II ayın on dördü II sevgilinin yaşı.*

Ḥālûñi bilmez Muhibbî dilberüñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak **çehârdeh** sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*çehârdeh,]*

çehre-i zerd: *Solgun, sararmış yüz.*

'İşkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger **çehre-i zerd** eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*çehre-i zerd,]*

çehre-i zerdüm: *Solgun, sararmış yüz.*

Sirişk ü **çehre-i zerdüm** yiter çün 'ışkuma şahid / Ne yirde eylesem da'vî benüm hâzır güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*çehre-i zerdüm, -üm]*

çek: *İstemek, arzu etmek.*

Leblerüñden kim bugün sâgar **çeker** / Sanma ferdâ minnet-i kevşer **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*çeker, -er]*

çek: *Çekmek, bağlamak, örtmek.*

Bu Muhibbî girse 'ışk meydânına / Dûd-i âhın başına miğfer **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*çeker, -er]*

çek: *(İçki) İçmek.*

Bencileyin la'l-i nâbuñ yâdına iy gonca fem / Gülşen içre lâleyi gördüm mey-i hâmrâ **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*çeker, -er]*

çek: *(Bayrak, sancak vb.) Asmak.*

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayragın **çeker** / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*çeker, -er]*

çek: *Katlanmak, tahammül etmek. II (bir kimse veya bir şey yüzünden) devamlı üzüntü ve sıkıntı içinde bulunmak, sıkıntısını çekmek.*

Derd-i dil hâlini 'arz eyleme bî-derd olana / Saglar aňlayımaz anı ki bîmâr **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*çeker, -er]*

Maħabbet ehli devrândan neler **çekdüğini** bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*çekdüğini, -düg, -i, -n, -i]*

(♣) Hebâ oldu yoluña [her] ne ki ben **çekdüm-ise** / Terk-i cân eylemişem baña ne 'izz ü ne vaķâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*çekdüm-ise, -dü, -m, -i, -se]*

çek: *(üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak II öldürücü bir silahla cana kast etmek II hançer çekmek.*

Ğamzesi hançer **çeküp** 'âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hîç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*çeküp, -üp]*

Gözleri hançer **çeküp** kanlar dökerse ğam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [*çeküp, -üp]*

çek: (bir şeyi bulunduğu yerden) kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak II mec. mânen etkisi altına alıp sürüklemek, alıp götürmek, alıp getirmek.

Göflini zülfi **çekerse** bu Muhibbî'nün ne tañ / İy şanem zülfün kemendi çün senün tölâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5). [çekerse, -er, -se]

Gâh olur zencîr idüp zülfün dil-i şeydâ **çeker** / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1). [çeker, -er]

Dilde haţtuñuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ğubâr olsa anı deryâ **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4). [çeker, -er]

çek: (üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak II öldürücü bir silahla cana kast etmek II yay çekmek, ok atmak.

Kaşı yayı sahtdur **çekmez** anı Rüstem dañı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4). [çekmez, -mez]

Gâh olur zencîr idüp zülfün dil-i şeydâ **çeker** / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1). [çeker, -er]

Nâvek-i ğamzesine döymeye sînem siperi / Kaşı yasını kaçan 'işve ile yâr **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4). [çeker, -er]

çek: Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek II derin bir yer veya bir şeyden içindekini yukarı doğru çekmek II imbikten geçirmek.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i 'ışkuñ müdâm / Tuñfe iletür bu gönül bagrındaki yağın **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2). [çeker, -er]

çek: Yönlendirmek, iletmek II asker çekmek, asker göndermek.

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın **çeker** / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1). [çeker, -er]

Leşker-i eşki **çeküp** âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî şâh-ı 'ışk olduk vilâyet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7). [çeküp, -üp]

çek: Çekmek, kapatmak, örtmek.

Her kaçan gün yüzine zülfini dildâr **çeker** / Âh idüp nâle kılup bülbül-i dil zâr **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1). [çeker, -er]

çek: Çekmek, dizmek, sıralamak.

Şâh-ı ğam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm pişkeş için dirhem ü dînâr **çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [çeker, -er]

çek: (bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek II bağlı bulunan bir şeyi çözmek.

Eyledi dehrüñ dimāgını mu‘aṭṭar bŷy-ıla / Kim meger bād-ı şabā zŷlfindeki bağın **çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*çeker, -er*]

çekil: Yazılmak, çizilmek (tuğra çek - / çekil-) II (ferman, berat ve resmî belgelere) tuğra koymak.

‘Ālemi maħkŷm iden her dem berāt-ı ħŷsnidŷr / Kim muṭī‘ olmaz **çekilmiş** kaşları tuđrāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*çekilmiş, -miş*]

çekil: Bulunduğu yerden çıkarılmak II örtŷlmek, kapatılmak I dŷzenlenmek, kurulmak.

Togrŷlup vādī-i ‘ışk içre Muĥibbī gidicek / **Çekilŷr** mŷlk-i ‘adem ĥaddine dek maħmilŷmŷz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*çekilŷr, -ŷr*]

çel: Yolundan çevirmek, yönŷnŷ değiştirmek.

Zŷlf[i] çevgānyıla **çelmez** başumı top eylesem / ‘ışk meydānında ol çābŷk-sŷvārum sŷylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*çelmez, -mez*]

çelīpā: Haç, salıp, put, çarmıh.

Bir sencileyin gāĥ **çelīpā** ide zŷlfin / Geh göstere ‘uşşākına zŷnnār kimŷñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*çelīpā,]*

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklŷ / Bir yār-ı perī-çehre vŷ mey āb u **çemendŷr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*çemendŷr, -dŷr*]

Gŷl ĥonca ĥandāndur **çemen** serv-i revānum kandadur / Olmadı rāĥat cān u ten ārām-ı cānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*çemen,]*

Dil ruĥlaruñı yād idicek işı zār olur / San kim **çemende** şevk-i gŷl-ile hezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*çemende, -de*]

çemen: Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer.

Reyāĥın şāĥınuñ taĥtı **çemendŷr** / Gelen dīvānına serv ŷ semendŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*çemendŷr, -dŷr*]

Bŷlbŷl **çemende** sanma ki dāyim sŷr[ŷ]d ider / Gŷl şevkı-y-ile bŷlbŷlŷñ işı āĥ u nāledŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*çemende, -de*]

İdenler vaĥt-i gŷlde geşt-i gŷlşen / Didiler ‘ıyş ŷ nŷş olmaz **çemensŷz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*çemensŷz, -sŷz*]

Bŷlbŷl oldı çŷn **çemende** nağme-sāz / İy yŷzi gŷl sen daĥı kıl bezme sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*çemende, -de*]

Cihān içre baña kŷyuñ **çemen** bes / Ki zīrā herkese ĥubb-ı vaĥan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*çemen,]*

Sen **çemen** seyriñ iderseñ döstlar ağıyar-ıla / N' için olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6). [çemen,]

çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet II Aşığın çeng gibi iki büklüm olmuş bedeni.

Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh / Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4). [çeng,]

Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh / Yaşum târ u kadüm **çeng** olalı âh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4). [çeng,]

Nâr-ı gâmdan yandı bagrum döndi **çenge** kâmetüm / Sînede her bir kılum efgânlar eyler hem çü saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2). [çenge, -e]

çeng eylevüp: Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Çaddümi **çeng eylevüp** kânûna âheng eyledi / Buralı güşum Muhibbî dest-i gam şanbür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [çeng eylevüp, -y, -üp]

çeng ideli: Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Bezm-i gâmda kâmetüm **çeng ideli** bâr-ı belâ / İñler ol meclisde bu gönüm benüm kânün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6). [çeng ideli, -eli]

çeng ider: Çeng haline getirmek, çeng gibi iki büklüm etmek II eğmek, iki büklüm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Dehr eli âhir büker bu kâmetüñi **çeng ider** / Bezm-i gâmda iy gönül iñle yaşuñı eyle târ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4). [çeng ider, -er]

çeng olalı: Çeng haline gelmek, çeng gibi iki büklüm olmak II eğilmek, iki büklüm olmak II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Olalı bâr-ı gâmdan kâmetüm çeng / Sırışk-i çeşmüm anda târa beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4). [çeng olalı, -alı]

çeng ü nâya: Çeng ve ney.

Bezm-i gâmda iy Muhibbî nâydur gönüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u **çeng ü nâya** bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5). [çeng ü nâya, -a]

çerâğ: Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey II yağa bulanıp yakılan fitil.

Rüşen itmege **çerâğın** tekye-i 'ışkuñ müdâm / Tuñfe iletür bu gönül bagrıdaki yağın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2). [çerâğın, -ı, -n]

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ **çerâğını** / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2). [çerâğını, -ı, -n, -ı]

Sultân-ı ‘ışık olsa Muhibbî ‘aceb midür / Meh gibi var çü meclis-i gamda **çerâğumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5). [çerâğumuz, -umuz]

çerâğ: Yağ kandili ve genellikle mum, meş’ale gibi ışık veren şey II yağa bulanıp yakılan fitil II aşğın gönlü.

Şebüm rüşen ider gönlüm **çerâğı** / Dinürse tañ midür aña şeb-efrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3). [çerâğı, -ı]

çerâğ: Yağ kandili ve genellikle mum, meş’ale gibi ışık veren şey II yağa bulanıp yakılan fitil II sevgilinin gözü.

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımuş / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger **çerâğ-ımuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [çerâğ-ımuş, -ı, -muş]

çerâğ yakup: Kandil yakmak, çıra yakmak II aydınlatmak, ısıtmak.

Tekye-i gamda yakup Ferhâd u Mecnûn’dan çerâğ / Tutmuşam ‘âlemde şöhret ol iki ferzâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3). [çerâğ yakup, -up]

çerâğ-ı mihri: Sevgi mumu, sevgi çırası.

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî ‘ışkuñı / Tekye-i dilde **çerâğ-ı mihri** uyarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5). [çerâğ-ı mihri, -ı, -n, -ı]

çeşm: Görme organı, dide, ayn.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp **çeşmi** o demde destine hançer tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5). [çeşmi, -ı]

Gördi **çeşmin** şahinin cân u dil itdiler gürüz / Şâhbâz itdükçe pervâzi gögercin tagılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2). [çeşmin, -in]

Kan içer **çeşmi** n’ola hünî disem / Didügüm isme ol müsemâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4). [çeşmi, -ı]

Bahra döndi göz yaşı **çeşmüm** olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi şâfi derünadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2). [çeşmi, -ı]

Göflini ‘âşıklañ ol **çeşm** ü zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözüñ sihr eyleyüp âdem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1). [çeşm,]

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârüñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu **çeşmüm** nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

Bu kebüter gönlümü alup yine minkârına / Hiç halâşa yir mi var **çeşmini** Lâçîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4). [çeşmini, -ı, -n, -ı]

Baş çatar **çeşmüñle** kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5). [çeşmüñle, -üñle]

Beni aglatma gel hanum hazer kıl / Bulanuk kan-ıla **çeşmüm** sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*).
[çeşmüm, -üm]

Nıgehbanı olup hüsne iki **çeşmi** gazanferdür / Yâhüd zülfi tılısm olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [çeşmi, -i]

Bu **çeşmüm** kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [çeşmüm, -üm]

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy gönül **çeşmi** anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [çeşmi, -i]

Ruğlarına karşı **çeşm** almış ele ebrüsını / Atışıyla san kemândârdur kemânın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [çeşm,]

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yâruñ togrudur / Bakışından **çeşmi** aña gamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [çeşmi, -i]

Akıdur âb-ı revân her yaña **çeşmüm** kûzeki / İñiler bî-çâre dil derd-ile san tolabdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [çeşmüm, -üm]

Alma âhum gel akıtma eşk **çeşmümden** sakın / Ğarğa virür ‘âlemi bu göz yaşı deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [çeşmümden, -ümden]

Şîr **çeşmüñ** pençesinden uşbu gönlüm merdümi / Çâre yok hergiz halâşa çâk çâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [çeşmüñ, -üñ]

Gâh olur **çeşmi** Muhibbî eline tıgın alır / Geh döner katlüm için hançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [çeşmi, -i]

Tañ degül cânuma ger kaşd ider-ise gamzeler / Zülfi kâfir **çeşmi** hünî dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [çeşmi, -i]

Câm-ı la‘lin isteme gel eyle **çeşminden** hazer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [çeşminden, -inden]

İki **çeşmüm** revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak âsumân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [çeşmüm, -üm]

‘Âlemi ğarğ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasretiyle uşbu **çeşmümden** ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [çeşmümden, -üm, -den]

Bezm-i gam içre cânâ sînem rebâba beñzer / **Çeşmüm** o bezme sâgar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [çeşmüm, -üm]

Küh-ı belâ serümdür **çeşmüm** anuñ bınarı / Üstinde düd-ı âhum yir yir şehâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [çeşmüm, -üm]

H̱âba vardı **çeşmi** fırsatdur apar şeftâlüsün / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâğbân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [çeşmi, -i]

Sen mey iç gülşende cânâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hün-ı dili **çeşmüm** baña sâgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [çeşmüm, -üm]

Kirpügüm cârüb olup **çeşmüm** dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yâruñ gerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [çeşmüm, -üm]

Bilmezsin seh h r ** eşmi** sıhri kimden  ğren r / Z lfin n her bir kılın bi  başlu ejder gösterür (*Muhibb  D v n , Gazel 1153, Beyit 2*). [* eşmi, -i*]

G h olur zülfinde bend eyler bu gönlüm Şebrevin / Katl me cell d ** eşmi** g h  an er gösterür (*Muhibb  D v n , Gazel 1153, Beyit 4*). [* eşmi, -i*]

D ğ-1  asretten bitüpdür s nem üzre l leler / Yagdurur ** eşm m** sehergeh anu  üzre j leler (*Muhibb  D v n , Gazel 1167, Beyit 1*). [* eşm m, - m*]

ĖarĖ-1  n olsa Muhibb  ta n m  ** eşm m** merdümi / Görürem her dem kuçar dild r  g lg n c meler (*Muhibb  D v n , Gazel 1172, Beyit 5*). [* eşm m, - m*]

Lebler n emsem disem g mze n diler kanum döke / Kan iderse ta n m  ** eşm n** c n Şar b  stinded r (*Muhibb  D v n , Gazel 1181, Beyit 2*). [* eşm n, - n*]

 humu n her dem hev s  k yu n i re esmedür / L k ** eşm n**  ıŐm id p eyd r ki ba a esme dir (*Muhibb  D v n , Gazel 1184, Beyit 1*). [* eşm n, - n*]

Dutar cell d ** eşmi** t ğim ‘ ry n / öninde ehl-i ‘ışk d -n me be zer (*Muhibb  D v n , Gazel 1187, Beyit 2*). [* eşmi, -i*]

Did m iy serv- ad p yu a her dem / İki ** eşm m** iki c y-1 rev ndur (*Muhibb  D v n , Gazel 1198, Beyit 5*). [* eşm m, - m*]

Muhibb  d Őeli ba r-1 g m içre / Şadef ** eşmi** yaŐ  dürr-i ‘Adendür (*Muhibb  D v n , Gazel 1203, Beyit 5*). [* eşmi, -i*]

(!) İy zülfi siyeh ebr s  c n ** eşmi** Tatar / Niçe fery d ideyin karŐu a iy d st-1 hez r (*Muhibb  D v n , Gazel 1205, Beyit 1*). [* eşmi, -i*]

Şol de l  niŐ r itdi gevher t c r ** eşm m** / C n  bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibb  D v n , Gazel 1219, Beyit 3*). [* eşm m, - m*]

Bu gönlüm murĖi n g h itse perv z / Anu  Şaydına  z r ** eşmi** Őahb z (*Muhibb  D v n , Gazel 1229, Beyit 1*). [* eşmi, -i*]

Dükenür sanma ** eşm m** k sesinden / Yime g m anda d n r eksük olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1235, Beyit 4*). [* eşm m, - m*]

Kıya baksa eger cell d ** eşm n** / İder m jg n n ol dem  an er-i t z (*Muhibb  D v n , Gazel 1236, Beyit 2*). [* eşm n, - n*]

 eşm ne dirsem n’ola   ir zam n fett nidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-eng z eylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1237, Beyit 2*). [* eşm ne, - n, -e*]

Keb ter gönlümi ** eşmi** apardı / Őik rını alur elbette Őahb z (*Muhibb  D v n , Gazel 1255, Beyit 4*). [* eşmi, -i*]

Gün yüzün ile alnu nı kim görse  ab b m / Dil ** eşmin** açup görmege Şems [ ] kamer itmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1291, Beyit 3*). [* eşmin, -i, -n*]

Keb ter gönlümi ** eşmi** apardı / Őik rını alur elbette Şah-b z (*Muhibb  D v n , Gazel 1295, Beyit 6*). [* eşmi, -i*]

 h kim Ta rı sel mını başa virmez geçer / ** eşm-ile** kılmaz naz r ol g mze-k rum söylemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1306, Beyit 3*). [* eşm-ile, --ile*]

Gönder ilerü g mze ni iy y r-1 cef -c  / ** eşm n** gibi kan d k ci  n-   r ele girmez (*Muhibb  D v n , Gazel 1313, Beyit 3*). [* eşm n, - n*]

Hİç olur mı ki ola andan hālāş bu murğ-ı dil / Dāne hāl ü dām zülf ü **çeşm** ola şayyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*çeşm,]*

Firāt'a dönelden uşbu yaşum / Benüm **çeşmüme** mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*çeşmüme, -üm, -e]*

Seni uyhuda görmege olupdur **çeşmüm** rāzî / Bunı bilmez 'aceb bu ki göz-i 'āşıkda h'āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*çeşmüm, -üm]*

Dem mi var cevri ü cefā zülf-i sitemkār eylemez / Lahza mı vardur beni ol **çeşm** bīmār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*çeşm,]*

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / Dilberüñ **çeşmi** Muhibbî görünür āl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*çeşmi, -i]*

Niçe yıllardur didüm gönülümle şāhib-ğamlaruz / Didi **çeşmüm** anuñ-ıçun biz de ğarğ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*çeşmüm, -üm]*

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün **çeşmümi** bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*çeşmümi, -üm, -i]*

Koparur **çeşm[i]** dāyim şür u şerler / Olaldan zülf[i] anuñ fitne-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*çeşm[i], -[i]]*

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb / **Çeşmümüñ** oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*çeşmümüñ, -üm, -üñ]*

Süzdi çeşmini görüp zülfini ol sîm-beden / **Çeşmi** kâfirdür iderse n'ola zünnāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*çeşmi, -i]*

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āğ-ımuş / Yakdı cān pervānesin **çeşmi** meger çerāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*çeşmi, -i]*

Bezm-i ğamda **çeşmümüñ** gülgün şarābı var-ımuş / 'Işğ oduyla bişmiş anda dil kebābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*çeşmümüñ, -üm, -üñ]*

Çeşmüm tenüme geydürelî kırmızı hil'at / Āhum da Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*çeşmüm, -üm]*

Gerçi kim **çeşmi** Muhibbî öldürür merdümleri / Lebleri emvātı ihyā itmede 'İsā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*çeşmi, -i]*

Gelür hayālî **çeşmüme** ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*çeşmüme, -üm, -e]*

Eşküm ile tolsa **çeşmüm** sāğarı olmaz 'aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*çeşmüm, -üm]*

Serv-kaddüñ yādına gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî'nüñ iki **çeşmini** gördüm cü-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [*çeşmini, -i, -n, -i]*

Mest **çeşmi** h'āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*çeşmi, -i]*

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña **çeşmiyle** yār / Çok şükür kim tāli'üm 'ālemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*çeşmiyle, -i, -y, -le]*

‘İşkî yolında **çeşmüm** şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhîr oldı hün-ı cigerden ol qarız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

Yaşum ki dilâ ger dükene ğam yime **çeşmüm** / Hün-ı cigerüñden idinür kendüzine qarız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3). [çeşmüm, -üm]

çeşme-i çeşmümden: Göz pınarı.

San serv-i sehî kaddi arar âb-ı revândur / Bu **çeşme-i çeşmümden** akar anuñ-ıçun yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2). [çeşme-i çeşmümden, -üm, -den]

çeşme-i havvânuma: Hayat çeşmesi II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı II sevgilinin dudağı.

Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ħaķ bu daħı **çeşme-i havvânuma** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2). [çeşme-i havvânuma, -um, -a]

çeşme-i havvânumuz: Hayat çeşmesi II içeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı II sevgilinin dudağı.

Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy **çeşme-i havvânumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4). [çeşme-i havvânumuz, -umuz]

çeşmesâr: Çeşmesi, pınarı çok olan yer II çeşme, çeşme başı II aşığın gözyaşları bağlamında.

Görinen başuma miñnet kühsârıdur diñüz / İki ‘aynum iki yaña **çeşmesârıdur** diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1). [çeşmesârıdur, -ı, -dur]

Gel cilve eyle gözlerümün **çeşmesârına** / Bir dem vañan kıl anda hemân iy perî yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3). [çeşmesârına, -ı, -n, -a]

çeşm-i bîmârin: Hasta göz II hasta gibi baygın bakan göz.

Çeşm-i bîmârin görelden ol kemân ebrünüñ âh / Olmışam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2). [çeşm-i bîmârin, -ı, -n]

çeşm-i cellâdına: Sevgilinin merhametsiz, öldürme işlevini gerçekleştiren cellat gözü.

Ĝamzesi ħançer çeküp ‘aşıķların kurbân ider / **Çeşm-i cellâdına** hîç qaşşâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2). [çeşm-i cellâdına, -ı, -n, -a]

çeşm-i cellâduñ: Sevgilinin merhametsiz, öldürme işlevini gerçekleştiren cellat gözü.

Çeşm-i cellâduñ eline tîĝ alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm ‘ışķ ehli bî-pervâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3). [çeşm-i cellâduñ, -uñ]

Bâĝ-ı hüsñünde gönül düzdin giriftâr eyledüñ / **Çeşm-i cellâduñ** ya katl itsün anı ya zülfe as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3). [çeşm-i cellâduñ, -uñ]

çeşm-i girvânumla: Ağlayan göz.

Çeşm-i giryānumla gön̄lüm ıztırāb üstindedür / N'eyesün dil zevrakı her demde āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*çeşm-i giryānumla, -um, -la*]

çeşm-i hun-rîzûñ: *Kan dökücü, zalim göz.*

Çeşm-i hun-rîzûñ iĉer her lahza 'āşık kanını / Anuñ-iĉun ġamze-i mestüñ olur maġmür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*çeşm-i hun-rîzûñ, -üñ*]

çeşm-i kâfir: *Kâfir dinli göz II zalim, gaddar göz.*

Virdi dil mülkin ġarāba şimdi ġaşdı cānadur / **Çeşm-i kâfir** eylemiş müjġānların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*çeşm-i kâfir,]*

çeşm-i mahmürî: *Sarhoş, baygın göz.*

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışġda / Mest olupdur **çeşm-i mahmürî** gelüp ġavġā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*çeşm-i mahmürî, -ı*]

çeşm-i mesti: *Baygın, sarhoş göz.*

H'āba varmış **çeşm-i mesti** nergis-i şeġlā mıdur / Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur maġmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*çeşm-i mesti, -i*]

çeşm-i pür-hün-ābumuz: *Kanlı göz yaşı ile dolu olan göz. II Aşğın gözleri.*

Akarak ĉün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / ġarġ ider āġir seni bu **çeşm-i pür-hün-ābumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*çeşm-i pür-hün-ābumuz, -umuz*]

çeşm-i pür-hünü: *Kanlı dolu göz.*

Çeşm-i pür-hünü ele ġanĉer alaldan döstlar / ġaşdı budur bagrum iĉre kanum iĉüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*çeşm-i pür-hünü, -ı*]

çeşm-i şayyādını: *Avcı gözler.*

Çeşm-i şayyādını gördüm zülfini almış ele / Murġ-ı diller şaydına yokdur anuñ aġın ĉeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*çeşm-i şayyādını, -ı, -n, -ı*]

çeşm-i şeġlāsını: *Sevgilinin hafif şaşı olan gözü.*

Görübün **çeşm-i şeġlāsını** yāruñ / Ki āhü-yı ġıġā herġiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [*çeşm-i şeġlāsını, -sı, -n, -ı*]

çeşmin süzer: *Göz süzmek: göz kapaklarını birbirine yaklaştırarak nazlı nazlı, anlamlı anlamlı bakmak.*

Ol kemān ebrü ġaçan kim nāz-ıla **çeşmin süzer** / Sinede turmaz ġadeng-i ġamzesi eyler ġüzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*çeşmin süzer, -er*]

çeşminden sürmesin alur: Gözden (veya gözünden) sürmeyi çalmak (veya çekmek): hırsızlıkta çok becerikli, çok usta olmak.

Ğonca hemyânından alsa zer ‘aceb midür şabâ / Nergistüñ çeşminden alur sürmesin bir oğrudur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4). [çeşminden sürmesin alur, -ur]

çeşmini süzdü: Göz süzmek: göz kapaklarını birbirine yaklaştırarak nazlı nazlı, anlamlı anlamlı bakmak.

Süzdü çeşmini görüp zülfini ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n’ola zünnâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2). [çeşmini süzdü, -di-i, -n, -i, -di]

çeşmüme h’âb gelmez: Gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.

Hâllaruñ fikr eyledükçe h’âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cây-ı meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3). [çeşmüme h’âb gelmez,]

Hâllaruñ fikr eyledükçe h’âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cây-ı meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3). [çeşmüme h’âb gelmez,]

çevgân: Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II sevgilinin kıvrımlı saçı.

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydanın ser-â-ser top olan serdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6). [çevgân,]

Kevek-i küyuñda didüm bu ser-i gâltân nedür / Eyledi zülfe işâret didi bu çevgâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3). [çevgâna, -a]

İy Muhibbî zülfi çevgânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [çevgânına, -i, -n, -a]

Zülfi çevgânına el ursa nigâr / Top olup dökile niçe serler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4). [çevgânına, -i, -n, -a]

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevân eyleseñ / Zülfüñüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4). [çevgânına, -i, -n, -a]

Zülfi çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1). [çevgânın, -i, -n]

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5). [çevgânına, -i, -n, -a]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6). [çevgân,]

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / ‘ışk meydanında ol çâbü-k-süvârum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2). [çevgânıyla, -i, -y, -la]

Nâz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başumı gâltân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4). [çevgânına, -i, -n, -a]

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tolsardur bizüm meydânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4). [çevgân,]

Kākül-i dilber kemendi elde **çevgāndur** henüz / Başuñı top eyle iy dil çünkü meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*çevgāndur, -dur*]

Kaddüñi **çevgān** idüp top it Muhibbî başuñı / Çünkü meh-rûlar iderler top u çevgāna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*çevgān,]*

Zülfüñüñ **çevgānımı** gördüm başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışk meydānında olsun rakķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*çevgānımı, -i, -n, -t*]

Çünkü gördüñ yār Muhibbî zülf **çevgān** eylemiş / ‘Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*çevgān,]*

çevgān-ı ser-i zülfine: *Zülfün ucundaki eğrilik II cirit sopası gibi ucu eğri saç lülesi.*

Her kaçan el ursa **çevgān-ı ser-i zülfine** yār / Cān-ıla serden tolisardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*çevgān-ı ser-i zülfine, -i, -n, -e*]

çevre: *Bir şeyin yakını, dolayı, etraf.*

Kūy-ı dilber **çevresinde** cūş iden Ceyhūn gibi / Gözlerümüñ yaşıdır kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*çevresinde, -si, -n, -de*]

çevür: *Çevirmek, döndürmek.*

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim **çevürse** yüzini / İy Muhibbî bil anı āhırde bî-īmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*çevürse, -se*]

çi kes: *Kim.*

Nāleler eyler Muhibbî rāh-ı ‘ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyessin kim bu **çi kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*çi kes,]*

çi maķdūr: *Ne mümkün, nasıl olabilir, olması mümkün mü?.*

Virür nāşih şarāb u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘āşık-ı in gerden **çi maķdūr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*çi maķdūr,]*

çiçek: *Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi.*

Olup her bir **çiçek** bir hūba mānend / Aralarında nergis ğamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [*çiçek,]*

Başına sançup **çiçek** zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına ya‘nī dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*çiçek,]*

çignedür: *Çiğnetmek; ayakla veya bir taşıt altında ezilmesine sebep olmak, ezdirmek.*

Naţ‘-ı hüsninde yine **çignedür** üftādeleri / At salup her tarafa ya‘nī semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*çignedür, -ür*]

çık: (İçinde bulunduğu güç durumu) Yaşayıp geçirmiş olmak, geride bırakıp kurtulmak.

Nār-ı hicrân içre kala **çıkma**ya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2). [çıkma, -ma, -y, -a]

çık: Yükselmek, yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek, tırmanmak.

Bülbül yiridür nâlesi eflâke **çıkarsa** / Her kanda ki gül bite anuñ yarı dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2). [çıkarsa, -ar, -sa]

Mu‘āvin olmasa āhum kad ü bālāña irmezdüm / Felek tākına **çıkma**ga benüm müşğîn kemendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3). [çıkma, -mag, -a]

Şem‘-veş düd-ı dilüm **çık**sa depemden ne ‘aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5). [çık, -sa]

Āh-ı Muhibbî her zamân dem dem **çık**ar tâ āsümân / Bir kez sor iy nā-mihribân āh u figānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5). [çık, -ar]

Şeb-i miñnetde ĥasretle yakan gün yüzlü māhumdur / Depemden şem‘-veş her dem **çık**an düd-ı siyāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1). [çık, -an]

Kenārında görinenler bu çarĥuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sinede yir yir **çık**an her dem duĥānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2). [çık, -an]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rū / Elümde bir kemend-i āh **çık**ılır nerdübānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4). [çık, -ıl, -ur]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān gözler / Nitekim düd-ı dil dilden **çık**acak āsümân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [çık, -acak]

Çıkarsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4). [çıkarsa, -ar, -sa]

Yanaruz nār-ı maĥabbetle dem-ā-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden **çık**ar biz ‘ışk sevdāsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2). [çık, -ar]

çık: Bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terk etmek II bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil **çık**maz içinden sanasın anda mähīdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4). [çık, -maz]

çık: Bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terk etmek II bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek II gözden yaş dökülmek.

Ol serv-ğaddi gördi **çık**dı Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5). [çık, -dı]

çık: Bir yerden uzaklaşmak, ayrılmak, bir yeri terk etmek II bulunduğu yerden dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek II vücuda saplanan okun çıkması.

Ya kaşuñdan tır-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde turmaz cümle zāhrumdan **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*çıkār, -ar*]

çık: Görünmek, ortaya çıkmak, belli olmak II elde edilmek, sağlanmak.

Çıkar dürler ma‘ānī maḥzeninden / Getür taḥrīre disünler eli var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*çıkār, -ar*]

çık: Görünmek, ortaya çıkmak, belli olmak II doğmak, kaynaklanmak, neşet etmek.

‘İşkı cānum gibi saklarken olur ḥalka ‘ayān / Āh bu ğammāzlık sır[ı] cümle şī‘irümden **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*çıkār, -ar*]

çık: Çıkmak, silinmek, yok olmak II akıldan çıkmak, unutmak.

Leblerüñ fikri nigārā sanma fikrümdeñ **çıkār** / Gün yüzüñ fikri yaḥūd kalb-i sipihrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*çıkār, -ar*]

Leblerüñ fikri nigārā sanma fikrümdeñ **çıkār** / Gün yüzüñ fikri yaḥūd kalb-i sipihrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*çıkār, -ar*]

çık: Çıkarmak, atmak, dışarı çıkmasını sağlamak II çıkmak zorunda bırakmak, çıkmaya mecbur etmek, ihraç etmek.

Küyına varsa Muhibbī buyurur derbānına / Bu gedāyı koma bir dem anı şehrümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*çıkār, -ar*]

çıkār: Görünmek, ortaya çıkmak, belli olmak II elde edilmek, sağlanmak II doğmak, kaynaklanmak, neşet etmek.

Dür dişüñ yādına talsam ger ma‘ānī baḥrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürümdeñ **çıkār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*çıkār,]*

çıkār: Çıkarmak, atmak, dışarı çıkmasını sağlamak II çıkmak zorunda bırakmak, çıkmaya mecbur etmek, ihraç etmek.

‘Ārızında dāne-i ḥālīne el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden **çıkāran** çün dānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*çıkāran, -an*]

Döstlar **çıkarmaga** çāh-ı zenaḥdan dilleri / Zülfinüñ ḳullābına ḳullāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*çıkarmaga, -mag, -a*]

çıkār: Elde etmek, sağlamak II bir şeyi gizli, kapalı veya örtülü olarak durduğu yerden göstermek veya kullanmak üzere almak.

Dür dişüñ yādına talsam ger ma‘ānī baḥrına / Her ne cevher kim **çıkarsam** fikr-i bıkürümdeñ çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*çıkarsam, -sa, -m*]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbī ehl-i nazm olan / Ma‘ānī baḥrına talup **çıkarduñ** dür gibi sözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*çıkarduñ, -du, -ñ*]

Eksük itmez **çıkārur** her dem ma‘ānī cevherin / Döstlar şimden girü gönlüme bir deryā diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*çıkārur, -ur*]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum bahırına san ‘ummāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*).
[çıkarmaga, -mag, -a]

Bahr-ı dilden **çıkarpup** gavvâş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [çıkarpup, -up]

Naẓm içinde olasin tâ ki gönül sen gavvâş / Talagör bahr-ı ma‘ânîye **çikar** gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [çikar,]

Bahr-ı tab‘umdan **çikardum** yine ma‘nâ gevherin / Dil yine gavvâş olup buldı o bahra ihtişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [çikardum, -du, -m]

çîn: Çin ülkesi.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûn her bir kılında Rûm ilin **Çîn** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [çîn,]

çîn: Çin ülkesi: İpek kumaşları, orada yetişen misk ceylanından elde edilen çok değerli kokular ve resimleri ile ünlü bölge.

Şabâ sünbül saçından [ger] bü iltseñ / Hıttâ’ya **Çîn’e** ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*).
[çîn’e, -’e]

çîn: Kıvrım, büklüm II buruşukluk, çatıklık, kırışıklık.

Ol Hıttâ maḥbûbı gördüm tırrasın **çîn** gösterür / Nokta-i ḥâlî ile gül içre pür **çîn** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [çîn,]

Ol Hıttâ maḥbûbı gördüm tırrasın **çîn** gösterür / Nokta-i ḥâlî ile gül içre pür **çîn** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [çîn,]

çîn: Kıvrım, büklüm II buruşukluk, çatıklık, kırışıklık II çatık, kıvrımlı, kavisli.

(!) İy zülfî siyeh ebrûsı **çîn** çeşmi Tatar / Niçe feryâd ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [çîn,]

çîn eyledi: Bükmek, kıvrırmak, kıvrımlı hale getirmek.

Zülfini **çîn eyledi** dil murgını şayd itmege / Hâlîni kodı içinde eyledi san dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [çîn eyledi, -di]

çîn eyleme: Buruşturmak, çatmak.

Döstüm kîn eyleyüp ebrûlaruñ **çîn eyleme** / Böyledür dirler meşeldür kîn ile dîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [çîn eyleme, -me]

çîn eyleme: Buruşturmak, çatmak.

Kaşlaruñ **çîn eyleme** küyuñda nâlem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [çîn eyleme, -me]

çin eylemiş: *Buruşturmak, çatmak.*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña kın eylemiş / Ğamzesin hıncer kılup ebruların **çin eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*çin eylemiş, -miş*]

çin seher: *Sabahın en erken saati.*

Gice bülbülleyin âh-ıla figân eyleyüben / **Çin seher** zârılığ-ıla yine gülzâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*çin seher,]*

çin seher: *Sabahın en erken saati.*

Giceler hüşnüñ bahârın fikr idüp âh eylesem / **Çin seher** bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*çin seher,]*

çin sehergeh: *Sabahın en erken vakti.*

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismün kefen / Göñlüñ ü gözün açılısun **çin sehergeh** bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*çin sehergeh,]*

çinâr: *Çınar ağacı.*

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhâr-ıla / Rakşa girmiş servler hem ellerin karsar **çinâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*çinâr,]*

çinâr: *Çınar ağacı II çınar yaprağı (şekil olarak ele benzemesi bağlamında).*

(ت) Temâşâ ideliden kıdd-i dil-cünî şehâ / Hıdmete bağladı bil karşuña el tutdı **çinâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*çinâr,]*

çine: *Tane, kuş yemi.*

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün **çinemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [*çinemüz, -müz*]

çini: *Pişmiş kilden yapılma, sırlı yüzü çoğu zaman motifler ve çiçeklerle süslenmiş, levha veya mozaik hâlinde kaplama unsuru.*

Çarh aldı eline **çini** siper / Tîr-i âhumdan idelden ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [*çini,]*

çin-i zülfünde: *Saç kıvrımı.*

Çin-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*çin-i zülfünde, -ün, -de*]

çog: *Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde.*

Muhibbî gam yime **çog-isa** cürmün / Şefâ'atçı Muhammed Muştâfâ'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*).
[çog-isa, -isa]

çog-ıla az: Çok ve az II her ne olursa, her şey.

Her ne gelse saña yigdür ki kanâ'at idesin / Bir görine gözüne bakar-ısañ **çog-ıla az** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [çog-ıla az,]

çok: Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde II birçok, pek çok.

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev'e olur râh-ı maḥabbette **çok** işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [çok,]

çok: Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde II Belli bir ölçünün üstünde.

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd 'izz ü nâz olur / Gel benim **çok** sevdiğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [çok,]

Niçe bir hicrân elinden **çok** şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a'lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [çok,]

çok: Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde.

'İşk eri **çokdur** velî 'âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem'e o bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [çokdur, -dur]

İy döst iñen itme Muhibbî'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki **çok** âh-ı şehri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [çok,]

Ruḥlarıñ **çok** mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [çok,]

Müşkilüm **çok** benim iy zühre-cebînüm sâkî / Câm-ı la'lüñle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [çok,]

Cevri ü cefâyı mâyil **çokdur** güzeller ammâ / 'Ahd ü vefâsı muḥkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [çokdur, -dur]

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Gâyet günâhum **çok** benim a'mâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [çok,]

Saçuñda **çok** kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [çok,]

Dirler idi ol cefâkârıñ cefâsın **çok** velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [çok,]

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola **çok** ma'nî-i ḥâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [çok,]

çok eger az: Çok veya az; ister çok, ister az.

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Biraksa yok bu hāke **çok eger az** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 1*). [*çok eger az,]*

çok mıdur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Ger fedā cānān yolında cān olursa **çok mıdur** / Başa devletdür katı imkān olursa **çok mıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*çok mıdur,]*

çok mıdur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Ger fedā cānān yolında cān olursa **çok mıdur** / Başa devletdür katı imkān olursa **çok mıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*çok mıdur,]*

çok mıdur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Ben şürāhī gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sākiyā senden kadeh ihsān olursa **çok mıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*çok mıdur,]*

çok mıdur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

‘Āşık-ı bī-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger imān olursa **çok mıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*çok mıdur,]*

çok mıdur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevr-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa **çok mıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*çok mıdur,]*

çok mıdur: *Çok mu? II ne ki? (az bile).*

Sen güzeller pādīşāhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbī şī‘r ara Selmān olursa **çok mıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*çok mıdur,]*

çok şükür: *Şükürler olsun.*

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yār / **Çok şükür** kim tāli‘üm ‘ālemde bahtum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*çok şükür,]*

çok zamāndur: *Uzun zamandır, uzun süreden beri, epeydir.*

Terahhūm eyle kuluñdur Muhibbī / Yanar ‘ışkuñla şāhum **çok zamāndur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*çok zamāndur, -dur]*

çok zamāndur: *Uzun zamandır, uzun süreden beri, epeydir.*

Fitne ta‘limin ider gözlerine gamzeleri / **Çok zamāndur** görürem ol gözi fettān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*çok zamāndur,]*

çokdan: Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri.

Ser-i zülfüñle başum pür hevâdur / Göñül derdüñle **çokdan** mübtelâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1). [çokdan,]

Muhibbî rāh-ı küyuñda senüñ **çokdan** ğubâr oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki hâk-i üstüh`ânımdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5). [çokdan,]

Zülfî hânde-i destedür gönüm aña peyvestedür / **Çokdan** Muhibbî hastadur rûh-ı revânım kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6). [çokdan,]

Muṭrib nevâya başla gönül gel nüvaḥt kıl / Zîrâ ki **çokdan** gönül ol pîşrevdedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4). [çokdan,]

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi **çokdan** gönül ikrâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [çokdan,]

çoklar: Pek çok, çokça, fazlaca.

Çoklar yaşasun rahm kılup yaşuma her bâr / Aglar bile yanumca benim dîde-i hünbâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1). [çoklar,]

çoklar: Çok kişiler, birçokları.

Küşt-ğîr-i dehr-ile **çoklar** tutuşdı gerçi kim / Her birinüñ arkası yire gelince didi pes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4). [çoklar,]

cöpe saymaz: Önem vermemek, çöp yerine bile koymamak.

Zâhidâ sanma senüñ uçmaguña biz tâlibüz / **Çöpe saymaz** ravza-i ‘ışk-ıla dîdâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3). [cöpe saymaz, -maz]

çöz: (Bir şeyi) Bağlı, düğümlü, sarılı veya ilikli... durumdan çıkarmak, açmak II (Birbirine örülmüş veya dolaşmış saç, ipek, ibrişim iplik, yün gibi şeyleri) Açıp tel tel ayırmak, dolaşık halden çıkarmak.

Her yaña başın açar dîvâneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini **çözer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3). [çözer, -er]

cü: Nehir, ırmak, akarsu.

Bâğ-ı hüsn içre eger seyr itse ol serv-i hîrâm / **Cü** yerine gözlerüm yaşı benim akmakdadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2). [cü,]

Gül‘izâr-ı hüsnî yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşım **cü** sînesin tölâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5). [cü,]

Bahâr-ı hüsnüñe karşı benim serv-i hîrâmânım / Akar **cülar** gibi her dem gözüm yaşı bulanıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2). [cülar, -lar]

Naḥl kaddüñ yâdına serv-i hîrâmânım benim / Göz yaşı pâyüña her dem **cülar** olup çağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2). [cülar, -lar]

Serv-ı kaddūn yādına gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî'nün iki çeşmini gördüm **cü-y-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [*cü-y-ımuş, -y, -ı, -muş*]

cü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II için.

Görmek ister bu Muhibbî **çü** senün dîdârünü / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*çü,]*

cü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Gerdün gibi meyli o mâhuñ **çü** dönedur / Cevr ü cefâ vü şîveleri güne gûnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*çü,]*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebûnden dil **çü** âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüñ'ân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*çü,]*

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun 'uşşākuñ nazar / Halk-ı 'âlem bakmadan gelmez **çü** hırşîde zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*çü,]*

Her kişiye kim ugraya gönüm haber ister / Cānā **çü** seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*çü,]*

Çü servüñ kadd-i yāra nisbeti var / Yüce olsun kim 'ālî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*çü,]*

Sultān-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh gibi var **çü** meclis-i ğamda çerāğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*çü,]*

Gerekdür 'ışk cānum gibi gizli / **Çü** cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*çü,]*

Nār-ı fırkatdür bugün bildüm **çü** düzağdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*çü,]*

Yanar pervāne şem'e nāle kılmaz / **Çü** çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*çü,]*

Nāle vü feryādımı iştimeseñ olmaz 'āceb / Bülbül ünine **çü** 'ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*çü,]*

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol mâhuñ / **Çü** virmez teşneye hāsıyyet-i âb-ı revān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*çü,]*

cü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Genc-i 'ışkuñ **çü** Muhibbî yiri vîrāne-durur / Ya harāb olmaga n'ıçün dil-i pür-tāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*çü,]*

Gider boynuñdan iy meh-rū n'idersin zülfi zencîrin / **Çü** men dîvāne-i 'ışkam benüm boynuma lāyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*çü,]*

cübān-ı 'ışk: Aşk çobanı.

Muhibbî vādî-i ğamda tutup vaşşîlere ülfet / Bugün **cübān-ı 'ışk** oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*çübān-ı 'ışk,]*

cul: Kıldan veya yünden hayvan örtüsü.

İti **çulını** sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senün kefenüdüdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5). [çulını, -i, -n, -i]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî **çün** / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5). [çün,]

Bahra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur **çün** anuñ deryâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [çün,]

Çün niķâb açduñ yüzüñden âfitâb / Utanup şeb çadırına ser çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4). [çün,]

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem **çün** medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5). [çün,]

Yüz uruban kekbüñ naķsını kapsam tañ mıdur / **Çün** gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [çün,]

Nâşihâ pend eyleme itmez Muhibbî'ye eķer / Mâh-rûlar **çün** ezel dilden kararım aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5). [çün,]

Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi **çün** senüñ tölâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5). [çün,]

Ol ki bî-mişl ü cismi **çün** cândur / Râstî 'ışk ehline ol cândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1). [çün,]

Yâr daksun cevher-i nazmumu lâyıķ güşına / **Çün** Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5). [çün,]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter **çün** 'ışkuma şâhid / Ne yirde eylesem da'vî benüm hâzır güvâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4). [çün,]

Oldı hem dehrüñ dimâķı **çün** mu'aţtar büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medhın okur turmaz hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2). [çün,]

Ėamla ülfet tutdı göñlüm añmañuz şâdi adın / 'Āşık-ı gam-hõrlar **çün** şâdiden bîrün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4). [çün,]

Bu Muhibbî **çün** ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gâh mest ü geh ĥumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [çün,]

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / Rüz u şâl **çün** şeb-i hicrân gelür geķer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [çün,]

Bezm ara tâ şubh olunca iy Muhibbî nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı Ėamla **çün** göñül ŧanbürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7). [çün,]

Ėam yimem hâli ĥayâli **çün** derün-ı dildedür / 'Ankebütüñ göñli şâd olur meğeşçün dâm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2). [çün,]

Sâķi piyâle al elüñe çünki gün geķer / Bârî şafâ vü zevķ idelüm 'ömr **çün** geķer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [çün,]

- Sen koma ıarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāgar-ıla saña **çün** ol rehnümün gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [çün,]
- Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye **çün** hep füsün gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [çün,]
- Dūd-ı âhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sinesinde âteş-i 'ışkı **çün** ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [çün,]
- Vaşlı metâ'ı girmez ele **çün** hayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [çün,]
- Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimânlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz **çün** bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [çün,]
- Gelmeyüp nuḡka mü'ezzin bil ki kâmetden kalur / Câmî'-i hüsn içre **çün** ol serv kâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [çün,]
- Bāğ u râğî ser-te-ser geşt itdi **çün** bād-ı hazân / Her yaña kılsañ nazâr berk-i şecer pâ-mâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [çün,]
- Ġam degüldür görmez-ise zâhiren cânân yüzün / Cân göziyle **çün** Muhibbî dōst dīdârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [çün,]
- Gerekmez efser-i Dārâ yiter **çün** hāk-i dergāhuñ / Yaradan haḡḡı ol baña hemân tâc-ı sa'âdetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [çün,]
- Geldi 'ışkuñ sīneme ğitmek gerekdür şabr u hüş / Āşinâ cem'inde **çün** lâyıḡ degül bīgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [çün,]
- Dilâ ölseñ ne ğam ger ğamzesinden / Dirildür **çün** lebi 'İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [çün,]
- Bend-i belâda kalsa bu gönflüm 'aceb degül / Sevdâ-yı zülf-i dilbere **çün** mübtelâ gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [çün,]
- Varma nesīm mülk-i Şifāhân'a kühl için / **Çün** hāk-i pây-ı yâr göze tütüyâ gezer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [çün,]
- Leblerüñ emsem disem ğamzeñ diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ **çün** şarâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [çün,]
- Muhibbî göz yaşın harc itse tañ mı / Metâ'-ı ğam gibi **çün** hâşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [çün,]
- Ko yoluñda öleyim ben daḡı bir ad ideyim / **Çün** gider her kişi ammâ ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [çün,]
- Gözlerüm yaşın şarâb u bagramı itdüm kebâb / Ḥayl-i dilde **çün** hayâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [çün,]
- Tîri **çün** sehmi sa'âdetdür naşîb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasın görüp ḡurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [çün,]
- Genc-i vaşl ister-iseñ ara gönül hânesini / Bulunur anı yıkuk **çün** Ebū Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [çün,]

- Akarak **çün** başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğark ider âhir seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [çün,]
- Zer oldı ruhum sîm yaşumdan baña ne sūd / **Çün** yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [çün,]
- Şun‘-ı Hakk‘ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zâhidi kılmañ ‘aceb **çün** anda var huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [çün,]
- Yanuñda eger sevme günâh-ısa nigârâ / ‘Afv eyle hatâ eylemedük **çün** beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [çün,]
- Hamdülillâh gün gibi **çün** şâfdur âyinemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [çün,]
- İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyğudan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel **çün** çinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [çün,]
- Olursa tañ mı ahvâlüm diger-gün / Baña **çün** ol şeh-i hübân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [çün,]
- Zülfi zencirinde **çün** bağlandı sevdâyî gönül / Döstar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvanemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [çün,]
- Sıgmadı humlara mey eyledi **çün** cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyûka yine na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [çün,]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nâlem işidüp / İy yüzi gül **çün** bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [çün,]
- Sevdüğüm kimdür anuñ adını **çün** olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [çün,]
- ‘İşk câmını Muhibbî **çün** ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [çün,]
- Zâhidâ men‘ eyleme maħbûb u meyden dönmezüz / **Çün** mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm taħmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [çün,]
- Bağrını yir yir delüp feryâda **çün** bil bağladı / İşidelden döstarını nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [çün,]
- Şikâr idem umaram sen hümâyı / **Çün** idem himmetüm murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [çün,]
- Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tãkat mı ider **çün** hefte mâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [çün,]
- Sîm olsa yaşum zerd-i ruhum baña ne assı / **Çün** yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [çün,]
- Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / Didi **çün** yaşum yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [çün,]
- Cân u dil bâl ü perümdür yakdı anı nâr-ı ğam / Varabilmem küyuña **çün** bî-per ü bâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [çün,]

- Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümi / Zülfine dirler anuñ **çün** şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [çün,]
- Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala **çün** hânçer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [çün,]
- Gün yüzüñ şavkınde cānā āfîtāba bakmazuz / **Çün** kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [çün,]
- Olacak iş **çün** degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [çün,]
- Hiç olur mı nergis-i mestüñ ide baña nazār / **Çün** degül hālî elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [çün,]
- Geçer mi bir dem ol serv ayagına / Yaşum **çün** çeşümü biñar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [çün,]
- Bu Muhibbî şîşe-i nāmūsı çalsa taşlara / Dōstlar ‘ayb olmasun ‘ışk ehli **çün** ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [çün,]
- Çün ezel cām-ı maħabbet cur‘asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [çün,]
- Kalması şabr u karārum ‘azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ğayrı **çün** bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [çün,]
- Kūy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / **Çün** kapusunda āh u fiġānum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [çün,]
- Bu cihānda **çün** bulunmaz iy gönül feryād-res / Raħm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [çün,]
- İy Muhibbî **çün** şarāb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cūs u hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [çün,]
- İrişmez el **çün** ol serv-i hırāma / Ğayālin kılayım her şeb derāġūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [çün,]
- Çün felek taħtına geçdi ħusrev -i hāver güneş / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [çün,]
- Murġ-ı vaħşî gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubħ-dem şahbâz-veş **çün** açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [çün,]
- Nergis-i mestüñle zülfüñden gönül olmaz ħalās / Cān u dil yagmasına anlar **çün** el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [çün,]
- Çün şeb ola ħ‘āb-ıla herkes ħuzūr ider / Ferdā ğamını ben çekerem āh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [çün,]
- Ğāne-i ħalvetde yidüm **çün** ğamuñ esrārını / Vādî-i ħayretde oldu dîdeler maķşüda duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [çün,]
- Kūh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mīşedür / Sīnem üzre dāġlarla **çün** nişānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [çün,]
- Ferħād belā kūhına **çün** pādaş imiş / Āhı ‘alem ü sīne taħl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [çün,]

- Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözüñ yaşı senüñ **çün** sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [çün,]
- Cevrini görüp nigârüñ dime sen bed-hû-y-ıymış / Anı tağyîr idebilmez başa **çün** yazu-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [çün,]
- Kimi ‘âşık kimi zâhid bu halkuñ / Gelür **çün** her kişiye bir hevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [çün,]
- Gird-bâduñ göricek toz kopardugını **çün** / Reşk idüp deşte oldı aña Mecnün raqqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [çün,]
- Gel bugün ‘âşıklarüñ öldür günâhın aña sen / Konmamışdur **çün** tarîk-ı ‘ışkda yokdur kışşâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [çün,]
- Bahr-ı eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi **çün** girdâb-ı ‘ışka aña ne mümkün hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [çün,]
- Cân u dil derdini eyleñ döştlar cânâna ‘arz / Olıgelmişdür kuluñ ahvâli **çün** sultâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [çün,]
- Döştum senden vefâdur **çün** garaž / Mihr-ile mehden ziyâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*). [çün,]
- Döştum senden vefâdur **çün** garaž / Mihr-ile mehden ziyâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*). [çün,]
- Geh vefâ ister dilüm gâhî cefâ / Her ne gelürse şafâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [çün,]
- Gâh ‘işve gâh hışm u gâh nâz / Cümlesinden katlumedür **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [çün,]
- Âsitanuñda gedâ olsam dimiş / Sözlereñden pâdişâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [çün,]
- İster asılmak Muhibbî boynuña / İtdügi zülf-i dü-tâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [çün,]
- Büseye cân naqdin aldı yâr bâzâr eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler **çün** olmuşdur ‘ivaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [çün,]
- İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur **çün** garaž / Mihr ü mehden ‘âlem içinde ziyâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [çün,]
- İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur **çün** garaž / Mihr ü mehden ‘âlem içinde ziyâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [çün,]
- Gâh gâhî mihr iderseñ yiridür ‘âşıklara / Zîra senden geh vefâ gâhî cefâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [çün,]
- Gâh nâz u gâh ‘işve gâh hışm u geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlumedür **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [çün,]
- Sen selâmet ol yürî ‘âlemde zâhid zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [çün,]
- İy Muhibbî kim ki ‘ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur **çün** garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [çün,]

Büseñe ger cân virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna **çün** ekşer ‘ivāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2). [çün,]

Dil derdini iy dōst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur **çün** felek ü ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1). [çün,]

Tañ mı Muhibbî bulsa maḥabbetle ger kemāl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka **çün** irtibāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5). [çün,]

Dimezem mihr eyle bārī cevri kıl oran-ıla / Faḥr-ı ‘ālem **çün** dimiş ḥayru’l-umūr olur vaşat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II Ne zaman ki, vaktâ ki.

Şeb-i zülfinde **çün** gördüm cemāl-i şem‘-i ruḥsārı / Yanan pervâne-veş evvel dutışan bāl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

Ḥāk-i pāy-ı dōst **çün** derd ehlinüñ ser-tācıdur / Ehl-i ‘ışkuñ zülf-i kullābı daḥı mi‘rācıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1). [çün,]

Turma agla iy gözüm ola ki dilber raḥm ide / Senge **çün** bārān ider geçse zamān te’sīrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [çün,]

‘Arızında dāne-i ḥālne el sunma sakın / Ādem’i cennet içinden çıkaran **çün** dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [çün,]

Sīneden ḥālī degül bir dem ḥayāl-i zülf-i dōst / **Çün** perinüñ meskenidür ekşerī vīrāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [çün,]

Kapuñdan cürmüm ile itme maḥrūm / Kerīmüñ işi **çün** dāyim keremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6). [çün,]

Muhibbî geşt kılduñ ‘ālemi **çün** / Olupdur vaqt idesin ‘azm-i Tebrīz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çün bahār oldı açıldı her tarañdan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyin piyāleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [çün,]

Cānumı **çün** aldı gamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daḥı nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3). [çün,]

‘İşka **çün** basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5). [çün,]

N’ola sevdümse maḥbūbı ne var gönümde iy zāhid / Aña **çün** vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4). [çün,]

Naqd-i cāna **çün** metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Dōstum inkār idüp gel bozma bāzārı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4). [çün,]

Hāk-i pāyī **çün** ele girdi Muhibbî başa ko / Gam yime şimden girü tâc-ı sa‘âdet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*çün,]*

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” **çün** / Hadd ü zülfün var iken leyl ü nehârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*çün,]*

Kārubān-ı dil revāndur **çün** melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*çün,]*

Çün kadem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdāne bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*çün,]*

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II ki bağlacı.

Var mı cihānda **çün** görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i hāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*çün,]*

Çün Muhibbî urdı varlık terkini / Āferīn her işi dervişānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*çün,]*

Mevsim-i güldür mey ile tāze kıl dil mürdesin / **Çün** bilürsin gülşen içinde biten lā-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*çün,]*

Çün Süleymān minneti murğāna hergiz itmeyem / Başum üzre sāyebānum āh-ı dūd-efzā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*çün,]*

Gözüñ **çün** kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrü / Meğel şayyād olan dirler şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*çün,]*

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pādīşāhı / Yaşum leşker baña āhum ‘alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*çün,]*

Çün Muhibbî cür‘a-i cām-ı lebūñden oldı mest / Fāş idüp esrār-ı ‘ışkı ‘āleme rüsvā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*çün,]*

Açup **çün** muşhaf-ı hüsün tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdūr kāmetsi geldi yine ferhūnde fālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*çün,]*

Çün ezelden ‘ışk cāmın içmişemdür dōstlar / Gice gündüz anuñ için cān u dil hayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*çün,]*

Kāmet itdūñ gözlerūñ ‘uşşāka **çün** oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*çün,]*

Kūyuña varsam nedendür baña eylersin cefā / **Çün** kerīm olan bilürsin zulm-ı mihmān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*çün,]*

Çün gördi seni sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı diğer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*çün,]*

Muhibbî oldı **çün** bir zer-hārīdūñ / Revā midur diyessin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*). [*çün,]*

Çün Mesīhā gibi ‘ālemde mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsīler eger olsa bizüm mahremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [*çün,]*

Çün gamdan özge kalmadı bir gam-güsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle ile rüzīgārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*çün,]*

Çün miyân-ı yârda varlık hicâb oldu bize / Dâyimâ alup nefes virdükçe ifnâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8). [çün,]

Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolisar peymânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II için.

Maḥabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ muhtâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3). [çün,]

Muhibbî zîkr ider şeker lebüñ çün / Olur her bir sözi kand-i mükerrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8). [çün,]

Yarama merhem-durur çün zaḥm-ı döst / Cânuma tîr-i kazâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5). [çün,]

Miyânından haber kim var dir ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün gümândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4). [çün,]

Mest olup dil ḥaşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdügi ol gözleri mestânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8). [çün,]

Cihân bâğında çün yâr eksük olmaz / Anuñçün âh-ıla zâr eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1). [çün,]

Çün terk eyledi bizi ol gül' -izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1). [çün,]

Murg-ı tîrûñ sine-i rîşümi çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir gayrı heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1). [çün,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın ḥışt-ı sîm ü zer ile / Yâ niçe bir 'iyş ü 'işret çün döşersin sen bisâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II gibi, tıpkı.

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem' / Ben ol maḥrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl, ne şekilde.

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi 'ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün ola gülzârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki II nasıl ki.

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen dahı kıl bezme sâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II Ne zaman ki, vaktâ ki.

Vir cānı būsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemālî güllerini **çün** nigār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Hüdâ`dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldı **çün** müyesser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2). [çün,]

çün: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II ki bağlacı.

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nūr-veş / **Çün** görindi dōstum baña cemālūñ hūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1). [çün,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Dōstum zülfüñ şebinde ruħlaruñ mehtābdur / Sun lebūñ cāmın baña **çün kim** şarāb-ı nābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Zāhidā efsürde dil inkār-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihiyle **çün kim** germdür hengāmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Göñülden saklaram rāz-ı dehānın / Degül dîvāne **çün kim** maħrem-i rāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Yār **çün kim** nazar itmez bu sözüñ gevherine / Māl-ı Qārūñ ise de ko yire geçsün demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes harām olsun baña dünyāda dirlik yārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

Zāhir olur yansa ten āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her yaña **çün kim** düşe āteş neces (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Åh u nāleñden Muhibbî yār añlar halūñi / Sözüñi uzatma **çün kim** ‘ārife bir nükte bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7). [çün kim,]

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Uyumaz nâlemler **çün kim** yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*çün kim,]*

çün kim: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Genç-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ **çün kim** / Habs kıl çâh-ı zenañdânda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*çün kim,]*

çünki: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Bülbülem tâ şubh olınca âh u efgândur işüm / **Çünki** ol serv-i semen gülzârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*çünki,]*

Beñzetdi **çünki** ‘arîzuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*çünki,]*

Mescide dönmiş iken vardum yine meyhâneye / ‘Âşıkı ‘ayb itme süft **çünki** gavgâdan kaçâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*çünki,]*

Cânımı çün aldı ğamzeñ ya n’içün komaz beni / **Çünki** nesnem kalmadı bilsem ki dañı nem kapâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*çünki,]*

Sun Muhibbî’ye leblerüñ câmın / **Çünki** bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*çünki,]*

Ĝâret iden gönülini kimdür Muhibbî’nün didüm / **Çünki** bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*çünki,]*

Çünki peykânun gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur döstüm derdüm benüm efzün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*çünki,]*

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hüsn eyle güzellik **çünki** fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*çünki,]*

Dil perîşân idi âh oldu yine dañı beter / Sünbülün **çünki** müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*çünki,]*

Sâkî piyâle al elüne **çünki** gün geçer / Bârî şafâ vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*çünki,]*

Saçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum **çünki** vaşlı öñdüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*çünki,]*

Tañ mdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa ħarâb / **Çünki** bu ğam leşkeri sînemde bî-pâyân kopâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*çünki,]*

Gel mükerrer eyle iy dil kând-i la’li vaşfını / **Çünki** ol şekker lebün vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*çünki,]*

Cân-ıla gönülüm ‘işkuñ elinde girevdedür / Zülfün hevâsı **çünki** ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*çünki,]*

Şi’r-ile **çünki** Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şi’r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*çünki,]*

- Vişālūñ **çünkü** bākīdür firākı / Muqarrerdür ki her rūzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [*çünkü,*
]
- Oldı Muhibbî **çünkü** cihānda gedā-yı ‘ışk / Yıgdür aña ki ‘āleme ol pādîşā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*çünkü,*]
- Sevdā-yı zülfi gitmeye dilden ölem dağı / İki cihānda **çünkü** baña bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*çünkü,*]
- ‘İlāc itme yürü var derd-i ‘ışka / Tābībā **çünkü** derdüm bî-devādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*çünkü,*
]
- Meyl-i tab‘ı **çünkü** o serv-i revānadur / Anuñ için pāyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Sakla Muhibbî sinede tîrini cān gibi / **Çünkü** saña ol kaşı ya yādigāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Yaksa eflāki şafağ gibi n’ola āhum odı / Āteş-i ‘ışkum şehā **çünkü** cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Bīgāne gibi bakma bugün iy perī-şifat / Rüz-ı ezelde **çünkü** saña āşinālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / **Çünkü** biz kendümüzi cümleden ednā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / **Çünkü** olmışdur bizüm bir yaralu naççürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Şabr eylemege **çünkü** Muhibbî’de yok mecāl / Gıtdi dükendi kalmadı dilde kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Bülbül gibi n’ola dil iderse figān u āh / **Çünkü** çevürdi yüzini ol gül’-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri yārumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Eger çāk itse gönülüm tîg-ı çeşmüñ / Ne gam tîr-i müjeñdür **çünkü** dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Va’de-i vaşl eyledi **çünkü** bize cānānumuz / İy ecel bir dem tevakkuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı bir lahza dūr olmaz gözümde **çünkü** h‘āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Sevdā-yı zülf başuma **çünkü** belā imiş / Artmaktadur gün-be-gün āh bu belā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Güzeller içre olduñ **çünkü** mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyık saña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- İy dīde göz yaşın dök virsün cihānı ğarka / Ol cevri çok vefāsuz **çünkü** yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*çünkü,*]

- Kim ki dolaşa ser-i zülfine dīvāne gibi / Aña pend eylemeñüz **çünkü** o kendin yiñemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Çünkü āhır yıkılır hāk-ile ol yeksān olur / Fā'ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyāz / Kılınur **çünkü** bilürsin bunu her yirde namāz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Sırr-ı 'ışkı **çünkü** fāş itdi gönül Manşür-veş / Zülfî dārında anuñ olmaga ber-dār istertüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur henüz / Başuñı top eyle iy dil **çünkü** meydāndur henüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / **Çünkü** cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Çaddüñi çevgān idüp top it Muhibbî başuñı / **Çünkü** meh-rūlar iderler top u çevgāna heves (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Çünkü rüşendür eyā hurşîd-rū sıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkıne / Zārî kılsun 'āşıkun **çünkü** naşîbi zār-ımuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- 'İyd-i vaşla **çünkü** irişdi Muhibbî derdmend / Merhabā eyle elüñi sun anuñla gel iriş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat humından **çünkü** anlar bāde nüş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Mu'aṭṭar zülfine yāruñ n'ola baglansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe **çünkü** kemend olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*çünkü,*]
- Ġamz oklarına **çünkü** bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Naqd-i cān-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / **Çünkü** la'l-i leb-i dilber aña maṭlūb olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbî ğam yime ol **çünkü** nā-bīnā imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*çünkü,*]
- Ölince çekeyin cevr ü cefāñı / Bulınmaz **çünkü** 'āşık hürrem olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*çünkü,*]
- Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / **Çünkü** rahmuñ yok baña n' için olursın dil-hırāş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Gül yüzüñde **çünkü** ḥaṭṭuñ zāhir oldı mūr-veş / Çarḫ elinden iñler-ısem tañ midur ṭanbūr-veş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*çünkü,*]
- Yüzüñi kimdür görüp dil virmeye / Dest-i kudret **çünkü** taşvīr eylemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 3*). [*çünkü,*]

Çünkü vefâ vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyâda ihtilâṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

Zülfüne irsem tavâf olurdu ḥüsnüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarîḳın **çünkü** şâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [çünkü,]

Hoş gelür ben 'âşıka gâyet miyân-ı nâzüküñ / **Çünkü** peygâmbere dimiş ḥayrû'l-'umür olur vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II ki bağlacı.

Her vişâlüñ **çünkü** bildük âhiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [çünkü,]

Çünkü öldürdün Muhibbî'yi ser-i küyuñda gel / Büse ihsân it tarîḳ-ı 'ışkda yokdur kışas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

Çünkü tutduñ bāğ-ı ḥüsnüñde bu gönüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [çünkü,]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf cevğân eylemiş / 'Âşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II için.

Bu gönül çâh-ı zenaḥda **çünkü** yok aña ḥalâş / Niçe bir ḥabsünde dursun bâri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira.

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Āḥir sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [çünkü,]

Dâmenüme dolaşan **çünkü** melâmet ḥârîdur / Āḥir ol çâk itmeyince câme-i 'arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II nasıl ki.

'Aḳl u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân **çünkü** revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [çünkü,]

çünkü: Çünkü, şundan dolayı, şu sebeple, zira II mademki.

İltmedi 'ışkı başa **çünkü** Muhibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum biz daḥı meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [çünkü,]

D

da: “fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü II da, de bağlacı.

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı **da** almak / Kıl ğamzeñ uciyla bir işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [da,]

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık **da** istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [da,]

Sakın bu āhum okından i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ḳaddüme ol **da** benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [da,]

Ğam tûrine her gāh bu sīnem siper olmaz / Kim dirse olur olsa **da** ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [da,]

Dil ḥānesini yıksa Muhibbî yine dildār / Anı **da** yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [da,]

Sīne pülād olsa **da** ğamzeñ ider andan güzer / Şol muḳavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [da,]

‘İşkuñ na‘îmi hoşdur ḥaşmı **da** lîk müşkil / Bir loḳma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [da,]

Ben turam kuyuñda n’eyler gel raḳıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākıyāna **da** kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [da,]

Döneliden Naḥçivān’a gönümün vîrānesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına **da** dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [da,]

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönlüme / Anı izhār eyledi bildüm o **da** ağyār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [da,]

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı ḥil‘at / Āhum **da** Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [da,]

‘İşk meydānında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol **da** meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [da,]

Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler tā ki benümçün bu **da** Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [da,]

‘İşk eyler-ise cevri ü cefā eyleme i‘rāz / Bir gün ola kim feyz ide saña **da** o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [da,]

dād: Adalet.

Gönlümün vîrānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālimdür ki zulm[ı] hoş görür **dād** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [dād,]

dād: Sızlanma, şikāyet II feryat, fıgan.

Güşına almaz Muhibbî dāda varsam **dādumı** / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [dādumı, -um, -ı]

dād: Feryat, figan; şikayet, sızlanma II şikayet, memnuniyetsizlik bildiren bir ünlem, feryat!, âh II istenen, umulan şey.

Taşdı Ceyhün oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden **dad** meger andan beni ırmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4). [dad,]

dād eylemez: Adalette, iyilikle muamele etmek.

İctināb eyler zulümden dōstum kāfir daḥı / Ya nedendür zülf ü ğamzeñ zulm ider **dād eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2). [dād eylemez, -mez]

dād idem: Sızlanmak, şikayet etmek II imdad dilemek, adalet istemek.

Gönlümüñ feryād elinden kime varup **dād idem** / İrmek ister gördügi zülfe uzun sevdā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2). [dād idem, -e, -m]

dād istesem: Yardım istemek, adalet istemek, niyaz etmek.

Hey ne zālimsin varup ger kapuña **dād istesem** / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6). [dād istesem, -se, -m]

dāda varsam: Yardım istemek, adalet istemek, niyaz etmek, şikayet etmek.

Güşına almaz Muhibbî **dāda varsam** dādumı / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [dāda varsam, -sa, -m]

dād-hāhı eylemez: Adalet eylemek, adaletli davranmak, merhamet etmek.

Cevr ider ‘aşıqlara ol şeh nigāhı eylemez / Güş kılmaz bir nazarla **dād-hāhı eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1). [dād-hāhı eylemez, -mez-mez, -ı]

dād-h’āhı eylemez: Adalet eylemek, adaletli davranmak, merhamet etmek.

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün **dād-h’āhı eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1). [dād-h’āhı eylemez, -mez]

dād-h’āhı eylemez: Adalet eylemek, adaletli davranmak, merhamet etmek.

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün **dād-h’āhı eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1). [dād-h’āhı eylemez, -ı, -mez-mez]

dād-ı hak’dur: Allah vergisi, ilahi takdir II Allah’ın yaradılıştan insana verdiği ihsan, bağış.

Muhibbî **dād-ı Hak’dur** ‘ışk kitābı / Okınmaz sanma sen ta‘lîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5). [dād-ı hak’dur, -’dur-dur]

dādumuz alınmaz: *Adalet sağlanmak, ölç almak.*

Hey ne zālîmsin ‘aceb ferdâyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*dādumuz alınmaz, -umuz, -ın, -maz-umuz, -maz*]

dāğ: *Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan II tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık II mec. aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.*

Kanlu yaşum hil‘atine **dāğımı** itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*dāğımı, -um, -ı*]

Sen şeh-i ‘âlî-cenâbı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm **dāğlarla** kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*dāğlarla, -lar, -la*]

Dāğ-ı dilümle yansa vücûdum ‘aceb midür / ‘İşk âteşiyle sîne ol **dāğ** lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*dāğ,*]

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler yir yir elif **dāğıyla** gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*dāğıyla, -ı, -y, -la*]

Bakuñ bu **dāğuma** küh-ı ğam içre / Benüm gibi peleng-i mişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*dāğuma, -um, -a*]

Sîne yir yir elifler serv ü **dāğum** lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*dāğum, -um*]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengîn kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*dāğlar, -lar*]

dāğ: *Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan II tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık II mec. aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara II benek, iz, nişan (kaplanın vücudundaki siyah çizgi ve benekler).*

Geh Muhibbî **dāğ-ıla** küh-ı belâ kaplanıdır / Rüy-ı zerd-ile gehî deşt-i ğama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*dāğ-ıla, -ıla*]

Küh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mişedür / Sînem üzre **dāğlarla** çün nişanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*dāğlarla, -lar, -la*]

dāğ eylesem: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.*

Dāğ eylesem n’ola kolum zer kemer kılır / Diler ki kuça kaşdı o nâzük miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*dāğ eylesem, -se, -m*]

dag u deryâ: *Dağ ve deniz.*

Eger ‘ışkuñ şerârından söz açsam / Dutışup **dag u deryâ** eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [*dag u deryâ,*]

dāğ yakdı: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.*

Sinesine her ki kesdi nâ'î ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazâr seyr-i gülîstân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*dâğ yakdı, -dı*]

dâğ-ı dilümlle: *Gönül yarası.*

Dâğ-ı dilümlle yansa vücûdum 'aceb midür / 'İşk âteşiyle sînede ol dâğ lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*dâğ-ı dilümlle, -üm, -le*]

dâğ-ı ğam: *Gam yarası.*

Yine bir lâle-ruḥ sînemde yir yir **dâğ-ı ğam** yakdı / Gönül şehrine urdı bir yañağı ergavân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*dâğ-ı ğam,]*

dâğ-ı hasretten: *Hasret yarası.*

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre lâleler / Yagdurur çeşmüm seḥergeh anuñ üzre jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*dâğ-ı hasretten, -den*]

dâğ-ı maḥabbet: *Aşk yarası.*

Her kim ki yaka sînesine **dâğ-ı maḥabbet** / Gözinden anuñ kan aka ḥün'nin cigeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [*dâğ-ı maḥabbet,]*

dâğ-ı miḥnetle: *Eziyet, dert yarası.*

Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle 'âşıkdur / Anuñcün **dâğ-ı miḥnetle** dem-â-dem bağı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*dâğ-ı miḥnetle, -le*]

dâğ-ı sînem: *Sinedeki yara II gönül yarası, gönül derdi.*

Ḥasretiyle **dâğ-ı sînem** hem bu bağrum başludur / Ger sorarsañ baḥra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*dâğ-ı sînem, -m*]

dâğ-ı siyâhumı: *Siyah, kararmış yara.*

Bilmez Muḥibbî sînede **dâğ-ı siyâhumı** / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*dâğ-ı siyâhumı, -um, -ı*]

dâğı uran: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak.*

Gögsüme uran lâle gibi dâğı benüm âh / Ol ḥâl-i siyehkâr-ıla ḥokḳa dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*dâğı uran, -ı + an-ı, -an*]

dağıd: *Dağıtmak, dalgalandırmak.*

Dağıdaldan zülfini dağıldı 'aḳl u şabr u hüş / Şeb irince dağılır 'âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*dağıdaldan, -al, -dan*]

dağıl: *Karışık duruma gelmek, dağılmak, perişan olmak.*

Dagıdaldan zülfini **dağıldı** ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*dağıldı, -dı*]

dağıl: *Dağılmak, ortalığın sakinleşmesi.*

Dagıdaldan zülfini dagıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince **dağılur** ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*dağılur, -ur*]

dāğın çeker: *Dağlamak: vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak II mec. (özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle) Büyük üzüntü vermek, acı ve ıztrap çektirmek, yakmak.*

Bir boı servûñ fırâkıñdan düşüp şahrâlara / Sînesine lâle gibi hasta dil **dāğın çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*dāğın çeker, -er*]

dāğla: *Vücûda kızgın demirle damga vurmak II hastalıklı kısımları kurutmak, akan kanı durdurmak için vücûdun hasta veya yaralı yerini kızgın bir âletle veya yakıcı maddelerle yakmak II mec. (özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle) büyük üzüntü vermek, acı ve ıztrap çektirmek, yakmak.*

Gün yüzünñ hasretinden lâle miskîn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup yüregini **dāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*dāğlar, -r*]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol **dāğlamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*dāğlamış, -miş*]

dağı: *“fazla olarak, üstelik, daha, hâlâ, henüz, bundan sonra, artık, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.*

Yandursa n’ola şem’-i ruhına beni dilber / Şem’üñ **dağı** pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*dağı,]*

İy gönül kühkenüñ nâlišini yâda getir / Sen **dağı** nâle kılup sengi de feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*dağı,]*

Alımağ dâmenin gül hâr elinden / **Dağı** şürîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*dağı,]*

Hâk-i pâ-y-ı dōst çün derd ehlinüñ ser-tâcıdur / Ehl-i ‘ışkuñ zülfî kullâbı **dağı** mi’râcıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*dağı,]*

Cânımı çün aldı ğamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki **dağı** nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*dağı,]*

Dil perîşân idi âh oldu yine **dağı** beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*dağı,]*

Gelmesün **dağı** Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*dağı,]*

Aldı dil kâni’ degül cânım diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânım **dağı** tek istesün qurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*dağı,]*

- Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem **daḥı** / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Gönderür seng-i cefâ yâr belâ topragını / Dil-i vîrânı sanur kim **daḥı** yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Ṭarîḳ-ı 'ışka gel ta'n itme zâhid / Anuñ **daḥı** senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*daḥı,]*
- Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol ḥabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim **daḥı** nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*daḥı,]*
- Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muḳarrerdür / **Daḥı** rüşen ola yanuñda şem'-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*daḥı,]*
- Sevdâ-yı zülfi gitmeye dilden ölem **daḥı** / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*daḥı,]*
- Cân virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / El-ḥaḳ bu **daḥı** çeşme-i ḥayvânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*daḥı,]*
- Ko yoluñda öleyim ben **daḥı** bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammâ ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Rüz-ı ezelde içdi bu dil 'ışk cāmını / **Daḥı** başumda görinen anuñ ḥümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*daḥı,]*
- Riyâ vü zerḳ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ 'ışkı bu **daḥı** ihtiyârîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- (ع) 'Aşık ser-i küyını diler şâm u seḥer / Heves itmez bu gönül ḥürî vü cennet **daḥı** nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*daḥı,]*
- Ḥüsn-ile iy saçı sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnün'ı **daḥı** karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*daḥı,]*
- Şâh-ı 'ışka dil takarrüb bulduḡın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz **daḥı** şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Öldürürseñ **daḥı** gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstum 'ışkuñ yolında bil senüñ şadıḳlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*daḥı,]*
- Gün gibi rüşen olup 'âleme 'ışkuñ nûrı / Bu 'aceb gelmeye zâhid **daḥı** ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*daḥı,]*
- Sidreden kâmetüñi biz **daḥı** bâlâ bilürüz / Gülşen-i ḥüsnüñi de ravzâ'dan a'lâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*daḥı,]*
- İctinâb eyler zulümden döstum kâfir **daḥı** / Ya nedendür zulf ü ḡamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*daḥı,]*
- İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî Mecnün / Girelüm baş açalum biz **daḥı** meydâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*daḥı,]*
- Vâmıḳ u Mecnün-ıla 'ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz **daḥı** şöḥbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*daḥı,]*

Sanmañuz bir **dañı** ma'mür ola bu dil kişveri / Leşker-i gam yıkalıdan **dañı** vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*dañı,]*

'İşk câmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / **Dañı** ol demden berü sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*dañı,]*

Gülmedi 'âlemde bir gün bu dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür **dañı** 'aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*dañı,]*

Tîr-i âhum irdi eflâke **dañı** nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*dañı,]*

'Âriyetdür ten libâsından **dañı** 'âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrüñ ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*dañı,]*

Kârbân-ı halk bir bir göçiyor çalındı kûs / Biz **dañı** göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*dañı,]*

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda **dañı** durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*dañı,]*

Pend kılsañ göñlüme şevküm **dañı** olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*dañı,]*

Gül yüzün şevkin dimezdüm câna **dañı** kaçd-ıla / İnledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*dañı,]*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / **Dañı** ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*dañı,]*

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı **dañı** belâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [*dañı,]*

Cevr okı câna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / **Dañı** bu hasta göñül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*dañı,]*

Ol tabîb-i dil ölürsem **dañı** tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*dañı,]*

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse **dañı** / Bir zamân-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*dañı,]*

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz **dañı** şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*dañı,]*

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen **dañı** kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*dañı,]*

Sanma her 'âşık olan cân vire cânân yolına / Degme Manşür **dañı** eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*dañı,]*

Ben senüñ 'işkuñ-ıla eyler-idüm 'iys ü neşât / Olmadan çarç **dañı** hil'at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*dañı,]*

Figânundan felekler güm güm ötdi / **Dañı** ol yüzi mâhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*dañı,]*

Çarh tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp **daḥı** beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*daḥı,]*

Daḥı muhkem ola bünyād[ı] 'ışkuñ / Yagarsa başuña cevr-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*daḥı,]*

La'l-i nâbindan nigāruñ **daḥı** kâma irmedi / Ez-berāy-ı katlüm iy gamze müsta'cil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*daḥı,]*

Gerçi felek bükdi kaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben **daḥı** egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*daḥı,]*

Düşmemişken ana rahmine **daḥı** Mecnün-ı zār / Zülf-i Leylā'dan dil -i dîvānemüz āgāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*daḥı,]*

Görmemek müşkil anı görmek **daḥı** āsān degül / N'eylesün hāli Muhibbî'nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*daḥı,]*

Muşhaf-i hüsne yāruñ virdi ziyet hāl ü haṭ / Haṭ **daḥı** rüşen görünür olsa i'rāb u nuḳaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*daḥı,]*

dā'im: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Terk-i māl iden ider elbette faqrı ihtiyār / Cübbe vü destārı n'eyler geysün ol **dā'im** palās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*dā'im,]*

dā'im: Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Ġamzesi kanum içerse dōstlar olmaz 'aceb / Kāfir-i bed-mest olanuñ meyli **dā'im** kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*dā'im,]*

ḍak: Takmak, iliştiirmek, asmak.

Dürdür Muhibbî nazmını gel **ḍak** kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*ḍak,]*

Boynuma zencir-i zülfin dāyimā **ḍakmakdadur** / Şem'-i hüsne gönül pervānesin yakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*ḍakmakdadur, -makdadur]*

Ko **ḍaksun** rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma'ānī baḥrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*ḍaksun, -sun]*

Zülfüñi boynuma **ḍakduñ** didüm ol yār didi / Seni dîvāne-şifāt vālih ü şeydā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*ḍakduñ, -du, -ñ]*

ḍakın: Takmak: bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek II takınmak: kendine takınmak.

Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür sanur **ḍakındı** şehbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*ḍakındı, -dı]*

ḍāl: Bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldı yaşum gibi / Yiter güلزâr-ı ‘âlemde benüm bir servi **dalum** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*dalum, -um*]

dâl: *Arap alfabesindeki "d" harfinin ismi II bir ağaç gövdesinde çıkan kollardan her biri.*

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar tākāt getirmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*dâla, -a*]

dâl: *Delâlet eden, delil olan, işâret eden, yol gösteren.*

Gülşen içre her varaķ geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna **dal** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*dal,]*

dām: *Tuzak, ağ.*

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murĝ-ı dil / Dâne hâl ü **dām** zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*dām,]*

dām ider: *Tuzak kurmak.*

Ĝam yimem hâlî hayâli çün derûn-ı dildedür / ‘Ankebütüñ gönli şād olur megesçün **dām ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*dām ider, -er*]

dāmān: *Elbise, etek II etek, uç, kenar.*

Hār elinde gördi gülşende gülüñ **dāmānını** / Bülbül itse tañ midur feryād u āh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*dāmānını, -i, -n, -ı*]

(ĝ) Kanda bulam kim ire elüm **dāmānuña** / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rüzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*dāmānuña, -uñ, -a*]

Göñül şehrinı yakmaga Muhibbî’ nün saçuñ şeb-rev / Olur **dāmānı** altına ider her şeb nihān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*dāmānı, -ı*]

damar: *Damar, canlı varlıkların vücudunda kan veya lenf dolaşımını sağlayan kanal.*

Eline ol kemān ebrü hadeng-i ğamzesin alsa / Nişān itdükçe bu sīnem **damarlar** içre kan dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*damarlar, -lar*]

dāmen: *Elbise, etek II etek, uç, kenar.*

Almaz **dāmenin** gül hār elinden / Daħı şūrîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*dāmenin, -i, -n*]

Didede her şeb hayāl evvel leb-i mey-gün olur / **Dāmenüm** müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*dāmenüm, -üm*]

Seyre gele diyü tşār itmek içün pāyına / **Dāmenini** tolu güller eylemiş yaylağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*dāmenini, -i, -n, -ı*]

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aḥmerisin / Ne revādür ki şehā **dāmenüñe** tokına hār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*dāmenüñe, -üñ, -e*]

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet hārıdır / Āhır ol çāk itmeyince cāme-i ‘ārüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*dāmenüme, -üm, -e*]

Komaz gül **dāmenini** hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim hār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*dāmenini, -i, -n, -i*]

dāmen-i çarhı: *Feleğın eteği, gökyüzünün eteği.*

Görinen şubḥ-dem sanmañ şafağ gökler kenārında / Yakan bu **dāmen-i çarhı** bu āh-ı şubḥgāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [*dāmen-i çarhı, -ı*]

dāmen-i sahrā: *Çöl eteği.*

Küh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş **dāmen-i şahrā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*dāmen-i şahrā,]*

dām-ı āhumla: *Ah tuzağı.*

Umaram **dām-ı āhumla** getürem şayda dildārı / Aña murğı olan vaḥşî başuma dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*dām-ı āhumla, -umla*]

dām-ı belā: *Bela, sıkıntı tuzağı.*

Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki **dām-ı belā** / Cānuma kaşd eyleyen ğamzeñ midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*dām-ı belā,]*

dām-ı belādur: *Bela, sıkıntı tuzağı.*

Ser-i zülfinden iy dil gel hāzer kıl / Anuñ her bir kılı **dām-ı belādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*dām-ı belādur, -dur*]

dām-ı rızkı: *Rızık tuzağı.*

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyḥ-i şeh̄r / **Dām-ı rızkı** sūbḥası şad dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*). [*dām-ı rızkı, -ı*]

dānā: *Ālim, bilgin, bilgili, bilen kimse.*

Sanduñuz Mecnūn gezer şahrāda bir dīvānedür / Kayd-ı ‘ālemden ferāgat itmiş ol **dānā-y-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*dānā-y-ımiş, --y, --ı, -mış*]

Küh-ı ğamda hūşı yok göñlüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aql-ılan **dānā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*dānā,]*

dāne: *Tane, adet, miktar.*

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık hemân bir **dânedür** / Terk-i cân idüp yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [dânedür, -dür]

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şeh / Dâm-ı rızkı sübhâsı şad **dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4). [dânedür, -dür]

dâne: Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacak meyve.

Ğarra olma sebzezâr-ı ‘ömrüne / **Dâne** gibi kendüni hârmanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5). [dâne,]

dâne: Tohum, habbe II tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için kullanılır, tâne II avda tuzak için kullanılan yem II sevgilinin beni.

Dil murğü görüp hâlünü zülfüne tutıldı / Bu bend ü belâlar hep **dâne** içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2). [dâne,]

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña murğü olan vahşî başuma **dânedür** dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4). [dânedür, -dür]

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfün duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmüş **dâneler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [dâneler, -ler]

Gülşen-i hüsünde dil murğın yine şayd itmege / Zülfî âğında Muhibbî hâli anuñ **dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7). [dânedür, -dür]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / **Dâne** hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2). [dâne,]

Zülfini çîn eyledi dil murğını şayd itmege / Hâlîni kodı içinde eyledi san **dâne** ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4). [dâne,]

dâne: Tohum, habbe II tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için kullanılır, tâne II avda tuzak için kullanılan yem II arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacak meyve.

‘Ârızında dâne-i hâlîne el sunma sakın / Âdem’i cennet içinden çıkarın çün **dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3). [dânedür, -dür]

dâne dâne: Tane tane, tek tek, damla damla, birer birer, sıra ile.

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / **Dâne dâne** gözlerümden dökülür hem çü kirâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3). [dâne dâne,]

dâne dânedür: Tane tane, tek tek, damla damla, birer birer, sıra ile.

Dür dişleri firâkıyla sünbül saçın añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem **dâne dânedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2). [dâne dânedür, -dür]

dâne-i hâli: Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.

‘İzârî nârına düşmüş gıdâdur **dâne-i hâli** / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğü semenderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4). [dâne-i hâli, -i]

dâne-i hâline: *Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.*

‘Ârızında **dâne-i hâline** el sunma sakın / Âdem’i cennet içinden çıkararak çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*dâne-i hâline, -i, -n, -e-ine*]

dâne-i hâlûn: *Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.*

Dâne-i hâlûn hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Âsiyâ gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*dâne-i hâlûn, -ûn*]

danışuk ider: *Bir husus üzerinde karşılıklı konuşup fikir alış verişinde bulunma, istişâre, meşveret, müzâkere.*

Komış ebrûları birbirine baş / Danışuk mı ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*danışuk ider, -er*]

dap: *Tapmak: tanrı olarak tanımak, kulluk etmek II mec. büyük bir aşkla bağlanmak, tutku ile sevmek.*

Görünen ‘anberîn beñler nigârûñ şem‘-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü **daparlar** nâra yasadnmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*daparlar, -ar, -lar*]

dâr: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı II sevgilinin zülfü.*

Eyledüm izhâr ‘ışkuñ gerçi ben Manşür-vâr / Döstum zülfüñden özge bu gönül **dâr** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*dâr,]*

Niçeye degin hâbs olasın çâh-ı zenağda / Assun ko seni zülfî gibi **dâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*dâr,]*

Dutduñsa gönül düzdini hâbs eyle zenağda / Zülfüñ gibi asмага anı **dâr** ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*dâr,]*

Sırr-ı ‘ışkı çünki fâş itdi gönül Manşür-veş / Zülfî **dârında** anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [*dârında, -ı, -n, -da*]

dâr: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı.*

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel **dârı** dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*dârı, -ı*]

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz **dârını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*dârını, -ı, -n, -ı*]

Sanma her ‘âşık olan cân vire cânân yolına / Degme Manşür dağı eylemeye **dâra** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*dâra, -a*]

dâr evlemez: *Asmak, idam etmek, darağacında sallandırmak.*

Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / Zülfine bilsem neden **dâr evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [*dâr evlemez, -mez*]

dārā: İran'ın Keyâniyân sülalesinin dokuzuncu ve sonuncu hükümdarıdır, mecazen hükümdar manasına da gelir.

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin **Dārā** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*dārā,]*

Efseri **Dārā**'ya virmez hil'ati Keyhusrev'e / Tâc-ı 'ışık-ıla maḥabbet hil'atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*dārā*'ya, -y, -a]

dāra gider: Darağacına gitmek, asılmak.

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup **dāra gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*dāra gider, -er]*

dārāb: Dokuzuncu ve sonuncu Keyânî hükümdarı, Dārā.

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile **dārāb** iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*dārāb,]*

dārāt: Debdebe, tantana, heybet, azamet. II gösteri, şan, büyük gösteriş.

Sanma şöret gözlerüz biz yāhū **dārāt** ehliyüz / 'Ālemi bir cür'aya satduk ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*dārāt,]*

dārāt-ı dünyāyı: Dünyanın debdebesi, şatafatı.

İstemem **dārāt-ı dünyāyı** gerekmez 'izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum ḥāşıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*dārāt-ı dünyāyı, -y, -ı]*

darb: Bir beyitin ikinci mısraının son parçası, son cüzü II duruma uygun olarak söylenen söz, darbimesel, atasözü.

Şi'r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zāhir benüm / Şimdiki şā'irlere tañ mı didürsem **darbı** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*darbı, -ı]*

darb ursa: Darbe vurmak, sarsmak.

(ض) **Ḍarb ursa** yiridür baña bu çarḥ-ı felek / Dil-i aşüfteye pend eylediler itmedi kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*darb ursa, -sa]*

dār-ı 'adāledür: Adalet evi, adalet yeri.

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyā / Varsun muğān deyre ki **dār-ı 'adāledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*dār-ı 'adāledür, -dür]*

dār-ı cihāna: Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.

Her kārban ki konya bugün irtesi göçer / **Dār-ı cihāna** anuñ-ıçun didiler ribāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3*). [*dār-ı cihāna, -a]*

dār-ı dünyāya: *Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.*

Dilâ mağrūr olup virme gönül bu **dār-ı dünyāya** / Haqıkatle nazār kılsañ hemān bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*dār-ı dünyāya, -y, -a-ya*]

dār-ı dünyāya: *Dünya evi, dünya yurdu, yeryüzü II fani dünya.*

Bu çarh-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil bağlar / Gelenler **dār-ı dünyāya** meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*dār-ı dünyāya, -y, -a*]

dārü: *İlaç, deva.*

Haste-i 'ışkām taḫīb-i dilden istedüm devâ / Bir cevâb-ıla sagaltdı lebleri **dārü-y-ı** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*dārü-y-ı, --y, --ı, -mı*]

dārü's-selâmî: *Selamet yurduna ait olan, cennete ait olan II âşık.*

Küyuña koma raḫṫibi düzâḫîdür döstüm / Ancak anuñ ḫadrini **dārü's-selâmîler** bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*dārü's-selâmîler, -ler*]

dārü's-sifâ: *Şifahane, hastahane II (aşk derdinin) derman merkezi II sevgilinin şifa dağıtan dudağı.*

Leblerüñ **dārü's-sifâ** ben olmışamdur mübtelâ / Kıl ḫabîbüm ḫastalar ḫaḫḫında tîmâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*dārü's-sifâ,*]

Leblerüñ **dārü's-sifâsından** cevâb ister gönül / İy taḫīb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*dārü's-sifâsından, -sı, -n, -dan*]

dārü's-sifâ: *Şifahane, hastahane II (aşk derdinin) derman merkezi II sevgilinin kapısı, mahallesi.*

Kapuñ **dārü's-sifâ** iy dil taḫîbi / Dem-â-dem anda bîmâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*dārü's-sifâ,*]

Küyuña **dārü's-sifâ** dirler ya n' içün döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şâḫîb-fîrâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*dārü's-sifâ,*]

dārü-yı la'lüñ-ile: *(Sevgilinin) kıpkırmızı dudağının ilacı.*

Dil 'ışkuñ-ıla ḫasta yatur iy taḫīb-i cân / **Dārü-yı la'lüñ-ile** bulsār şifâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*dārü-yı la'lüñ-ile, -üñ, --ile*]

daş: *Yeryüzünün sertleşmiş ve katılaşmış tabakalarında bulunan, içindeki mâden, tuz ve oksitlere göre değişik renkte ve değişik birleşimdeki çok sert cisim.*

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarh urup / Gice gündüz döğine eline alup iki **daş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*daş,*]

dâsitân: *Hikâye, masal, destan.*

Kıssa-i Ferhād olaldan kıssa-i guşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir **dāsītān** ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*dāsītān,]*

da'vā eylemiş: *Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürüp üstünlük taslamak, iddia etmek.*

Serv kaddūn ile **da'vā eylemiş** / Bîd işidüp yüzine hānçer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*da'vā eylemiş, -miş]*

da'vet kılāsız: *Davet etmek, çağırarak.*

Varam meyhāneye **da'vet kılāsız** / Ki vā'iz sözine ben dutmazam gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*da'vet kılāsız, -a, -sız]*

da'vī eylesem: *Dāvā etmek: mahkemeye vermek II bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürüp üstünlük taslamak, iddia etmek.*

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün 'ışkuma şāhid / Ne yirde eylesem da'vī benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*da'vī eylesem, -se, -m-sem]*

da'vi-i mihr ü mahabbet eylese: *Sevgi ve vefa iddiasında bulunmak.*

'İşk ara terk itmeyince cān u ser 'āşık mıdur / **Da'vi-i mihr ü mahabbet eylese** lāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*da'vi-i mihr ü mahabbet eylese, -se]*

daygam: *Arslan, esed.*

Geh Muhibbî dāğ-ıla kūh-1 belā kaplanıdır / Rüy-1 zerd-ile gehī deşt-i ğama **daygamlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*daygamlaruz, -lar, -uz]*

dāyim: *Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dāima.*

Bād-1 müşg-āmīzi 'anber yagdurur / Zülfüne beñzer ki **dāyim** şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*dāyim,]*

Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / Cān gözi **dāyim** cemālüne senūñ bakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*dāyim,]*

Göñül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dīvāneyi gör kim yine **dāyim** anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*dāyim,]*

Dil diler **dāyim** Muhibbî'den gözi mestāneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*dāyim,]*

İy Muhibbî ihtiyār-1 dil eger gitse ne tañ / Dil-rübālar işi **dāyim** nāz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Bülbül cemende sanma ki **dāyim** sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*dāyim,]*

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrūm / Kerīmün işi çün **dāyim** keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*dāyim,]*

Mey yirine kanımı hūnī gözi her dem içer / Kāfir-i bed-mest olanuñ işi **dāyim** kanadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Teşneyüz hūn içmege biz bir niçe hūnilerüz / Ma'reke güninde **dāyim** böyledür tedbīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*dāyim,]*

Eyler hayāl leblerüñi mest olup gönül / **Dāyim** şarāb-ı la'l-ile serhoşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 2*). [*dāyim,]*

‘Aşıkuz itdük Muhibbī derd ü miñnet ihtiyār / Biz hārābāt ehliyüz **dāyim** melāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet beklerüz / Biz hārābāt ehliyüz **dāyim** melāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*dāyim,]*

Añmazuz hāl ü haṭuñ **dāyim** lebüñ zikr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz gubārı n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*dāyim,]*

Āteş-i 'ışka ezel yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb **dāyim** hārābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*dāyim,]*

Koparur çeşm[i] **dāyim** şūr u şerler / Olaldan zülf[i] anuñ fitne-engīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*dāyim,]*

La'l-i nābuñ hasretinden **dāyim** iy nā-mihribān / Bezm-i ğamda hūn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*dāyim,]*

'İşk şahrāsına düşen 'ākıbet ol güm olur / Bu kelāmı çağurup izhār ider **dāyim** ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*dāyim,]*

Dāyim cefā vü cevri çeker pādīşāh olan / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*dāyim,]*

Muhibbī giceler tā şubḥ olunca / Kılur bülbül gibi **dāyim** nevā hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 5*). [*dāyim,]*

dāyimā: Devamlı, her zaman, sürekli olarak, dāima.

Salma beni **dāyimā** ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*dāyimā,]*

Cām-ı la'line irem diyü ider cūş u hūrūş / **Dāyimā** meyḥānede kendin mey-i şahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

Eylesün mecnūn 'ışkum zülfini zencīrler / **Dāyimā** 'ādetdür olur bend içinde şīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*dāyimā,]*

Maḥabbet bahırına taldum sözüüm dürr-i ma'ānīdür / Anuñçün ehl-i 'ışkuñ **dāyimā** vird-i zebānidür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*dāyimā,]*

Boynuma zencīr-i zülfin **dāyimā** dakmaktadur / Şem'-i hüsnine gönül pervānesin yakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*dāyimā,]*

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğānın bülbülün / İnledüp ol derdmendüñ **dāyimā** hārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*dāyimā,]*

Çün miyân-ı yârda varlık hicâb oldı bize / **Dāyimā** alup nefes virdükçe ifnâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*dāyimā,]*

Bekle şüfî **dāyimā** sen var selâmet güşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

Lâle gibi koma elden **dāyimā** peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolisar peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*dāyimā,]*

‘Ālemi bir hâbbeye satduk irüp bir ‘āleme / Şükr idüp Hakk’a anuñçün **dāyimā** bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

Şâh-ı ğam dil hānesine **dāyimā** mihmân olur / Pâdişehdür bu ‘aceb dervîşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*dāyimā,]*

Sahn-ı dilde ekmek için **dāyimā** ğam hâşılın / Şâh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*dāyimā,]*

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma taleb / Dil-rübâlar **dāyimā** ğayrı rızâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*dāyimā,]*

Bülbülün feryādını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde **dāyimā** eksük degüldür hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*dāyimā,]*

de: “fazla olarak, üstelik, daha, bile, de” anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü II da, de bağlacı.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Gavvâş-vâr sen **de** o bañr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*de,]*

Dil gitdi kaldı hânedede tenhâ Muhibbî çün / İy ğam anuñla sen **de** kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*de,]*

İy gönül kühkenün nâlišini yâda getür / Sen dañı nâle kılup sengi **de** feryâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*de,]*

Ğam sevdi beni cân-ıla ben **de** anı sevdüm / Meşhür meğeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*de,]*

Öldürürseñ keremler eylersin / Dirgürürseñ **de** luñf u ihsândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*). [*de,]*

Şanemâ sanma ki senden usanam cevrüñ-ile / ‘İşk-ıla ‘âşık ölürse **de** ferâğat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*de,]*

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘âşıkumı / Beni **de** öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*de,]*

La‘l-i şîrîñüñe cân virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz **de** anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*de,]*

Kim ezel bezminde nüş itdi maħabbet cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maħşerde **de** ayık midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*de,]*

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mähı / Benüm **de** yüzi gün alnı kâmer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*de,]*

Senün ‘ışkuñ nigārâ ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm **de** nemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*de,]*

Sidreden kâmetüni biz daḥı bālâ bilürüz / Gülşen-i hüsnüni **de** ravzâ'dan a'lâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*de,]*

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan ḥusrevâ / Biz **de** Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*de,]*

Gerçi ḥayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk biz **de** ol kamer ruḥsârüniḥ ḥayrânyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*de,]*

Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde biz **de** memleket sultânyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*de,]*

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / Meyḥâneye **de** varsam meyḥâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*de,]*

Yâr çün kim nazar itmez bu sözüüm gevherine / Mâl-ı Kârûn ise **de** ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*de,]*

Ol ki 'âşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaḥm irse **de** feryâd [u] âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*de,]*

Niçe yıllardur didüm gönlümle şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz **de** ğarḳ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*de,]*

Levh-i dilde yazmışam cânâ ḥayâlün naḳşını / İtdüğüm naḳşı benüm Mânî **de** taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*de,]*

Kârübân-ı dil revândur çün melâmet râhına / İy Muhibbî nâleler kıl sen **de** mânend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*de,]*

Cehd kılma idesin 'ayb-kesânî âşikâr / Kâdir iseñ ol cihân içinde sen **de** 'ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*de,]*

Ḥande eyler şem' yansa her gice pervâneler / Ben **de** yansam tañ mı yârum âteşîn ruḥsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*de,]*

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilâ ger ḳadeḥ çarḥ ise **de** nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*de,]*

Yüzün güldür ideyin ben **de** feryâd / Ki bülbül olmaz gül vaḳtı ḥâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*de,]*

Nâle vü feryâdümü iştimeseñ olmaz 'âceb / Bülbül ünine çü 'âdetdür bu tutmaz gül **de** güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*de,]*

Etümi kirm-i belâ yirse **de** âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*de,]*

Ruḥlarıñ şevḳiyle ister pîreñen çâk ide gül / Lâleler **de** 'işkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*de,]*

def'-i büy-ı mey: Şarap kokusunu def etmek, gidermek.

Zülfî ucını alur agzına mest olsa nigâr / **Def'-i büy-ı mey** için ya'nî ḳaranfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*def'-i büy-ı mey,]*

def'ini ider: *Gidermek, ortadan kaldırmak.*

Leşker-i gam âh kim dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def'ini cām-ı mey-i hamrâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*def'ini ider, -er*]

defter: *Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi.*

İy Muhibbî kim alur gül **defterinden** bir sabak / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*defterinden, -i, -n, -den*]

Levh-i sînem üzre dökmüş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ'ın yine **defter** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*defter,]*

Hüsnuñün mecmû'asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe **defter** ü evrāk u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*defter,]*

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur kalem / Niçe **defter** toldı şerh olmadı aḥvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*defter,]*

Metn-i hüsnuñde haṭuñ hattâtı yazmış ḥâşiye / Şerh idüp evrāk-ı gülden tâze **defter** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*defter,]*

Berg-i gül üzre yine kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşfinda cānâ tâze **defter** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*defter,]*

defter ü dîvân: *Defter ve divan.*

Bu Muhibbî zülfüñün yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılûñ şerhinde başka **defter ü dîvân** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*defter ü dîvân,]*

defter ü dîvānumuz: *Defter ve divan II şiiirlerin toplandığı defter.*

İy Muhibbî olmasak biz Ḥusrev-i mülk-i suḥen / Böyle rağbet bulmaz idi **defter ü dîvānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*defter ü dîvānumuz, -umuz*]

defter ü dîvānumuz: *Defter ve divan II şiiirlerin toplandığı defter.*

Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî **defter ü dîvānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*defter ü dîvānumuz, -umuz*]

defter ü tomara: *Dürülüp yuvarlak yapılmış defter veya kağıtlar II şiiir mecmuası, divan.*

Oldı 'ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu **defter ü tomara** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*defter ü tomara, -a*]

defter-i 'ışka: *Aşk defteri.*

Ḥâne-i dil olmadın vîrâne âbād eylegil / Yazılıpdur **defter-i 'ışka** ezelden saña ḥâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*defter-i 'ışka, -a*]

deg: Değmek, dokunmak II engel olmak.

Ḳatlüme ḳaşd eyledi beñzer yine şehlä gözün / İy ḳaşı ya sīneme dek tūrūn olsun **degmeñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*degmeñüz, -me, -ñüz*]

degin: Bir işin sona erdiği zamânı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek II değın, dek, kadar.

Başdan ayaga **degin** göz yaşına ğarḳ oldum / Lîk su viridi bu dil âteşi bir pâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*degin,*]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zıkrı ne mümkün / Şerḥ eylemeyem ḥaşre **degin** tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*degin,*]

degis: Birini diğerine tercih etmek.

Derdı dermāna **değiştük** fâriğ ol bizden tabīb / Neḫ ü zarrı ḥālümüzce añlaruz ḥāzıḳlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*değiştük, -dü, -k*]

degme: Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir II seçme, üstün, değerli.

Degme nākes cāna kıymaz ‘ışḳ ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışḳuñ cümlesini sanma kim Mañşür’ dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*degme,*]

Çevgān idüp zülfine el ursa nigārum / Top olmaga yolında anuñ **degme** ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*degme,*]

Gāh kühsār u gehī vādī gönül eglencesi / **Degme** yirlerde ḳarār itmez dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*degme,*]

Her ne söz kim söyledün virür ḥaḳıḳatden ḥaber / Lîk güş itmege anı **degme** nādān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*degme,*]

Sorma Mecnūn’a varup müşkil-i ‘ışḳı baña sor / **Degme** kimse idemez mes’ele-i ‘ışḳı temîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*degme,*]

Sanma her ‘āşıḳ olan cān vire cānān yolına / **Degme** Mañşür daḥı eylemeye dāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*degme,*]

Şi’rūmi gören bir āhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun **degme** kimse aña diş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*degme,*]

degme kez: Herhangi bir defa, kaç defa II her zaman.

Virüp dermānuñı al derd-i ‘ışḳı / Bunuñ tek **degme kez** sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*degme kez,*]

degme kez: Herhangi bir defa, kaç defa II her zaman.

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / **Degme kez** bende bulunmaz kim ola bu resme ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*degme kez,*]

degül: Değil: -im, -sin, -dir, idi gibi eklerin ve imiş, ise, iken'in başına gelerek cümlelerin anlamını olumsuz hâle getiren kelime II bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

- Degül taqrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildârûñ / Kaçan taqrîre kaşd itsem dehân içre zebân ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5). [degül,]
- Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye qurbân **degül** 'âşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [degül,]
- Küyuña kâni' **degül** görmek diler cânâ seni / 'Âşık olan cenneti n'eyler diler dîdâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2). [degül,]
- Cihânı gârğ iden bārân **degül** eşk-i revânumdur / Feleklerde iden güm güm benüm âh u figânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1). [degül,]
- Aldı dil kâni' **degül** cânum diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânum dañı tek istesün qurbân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5). [degül,]
- Ruğları üzre görinen hañ **degül** itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [degül,]
- Bezm-i gamda kâse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vâkıf **degül** ancak mey-i gülgüne sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3). [degül,]
- Şol deñlü itdi cevri 'uşşâka ol cefâ-cû / Boynında görinenler kâkül **degül** günehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3). [degül,]
- Ĥâl-i 'âlem bir **degüldür** gâh şādî gâhi gam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2). [degüldür, -dür]
- Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek **degül** / Yolına cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3). [degül,]
- Ĥañ **degüldür** leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mûrlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [degüldür, -dür]
- Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-i jülîdem **degül** belki duñânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [degül,]
- 'Aynum olalı iki 'ayn-ı revân / Görinen ser **degül** belâ kühumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3). [degül,]
- Göz yaşı **degül** küy-ı belâ cüybârıdur / Dûd-ı dilüm[üñ] üstine ebr-i bahârıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1). [degül,]
- Derûn-ı sîneden dem dem gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen encüm **degül** âhum şerârıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [degül,]
- Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / **Degüldür** kîse-i çeşmüm şemensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2). [degüldür, -dür]
- Gönülden saklaram râz-ı dehânın / **Degül** dîvâne çün kim maħrem-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2). [degül,]
- Bir zerre **degül** kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2). [degül,]

Tır-i āhum irdi eflāke daḥı nālem henüz / İy kamer bir şeb **degülsin** vākıf-ı hālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*degülsin, -sin*]

Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / Ki dîvāne **degüldür** mahrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [*degüldür, -dür*]

Küy-ı yarı n'eylerem görmek dilerem yarı ben / Bu Muhibbî cennete kāyil **degül** dîdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*degül,]*

İki nesne 'ışkuma şāhid **degül** mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*degül,]*

Görinen başum **degül** bil ki belā kühsāridur / İki 'aynum kaynayup akar bñaridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*degül,]*

Kimseler kādir **degüldür** 'ışkdan baḥş itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hîrās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*degüldür, -dür*]

Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şā'irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir **degül** altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*degül,]*

Gelür hayāli çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş **degül** gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*degül,]*

'Āşık derd-ile virmeye cānāneye cānın / 'Āşık **degül** tutmañ anuñ sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*degül,]*

Okuyup görmüş **degül** beñzer maḥabbet 'ilmini / Fenn-i cevri lîk ol nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*degül,]*

Seni **degül** bir nazarla dehrî teşḫîr eyledi / Gözleri Hārūt-ıla Mārūt'dan cādū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*degül,]*

Görmemek müşkil anı görmek daḥı āsān **degül** / N'eylesün ḥāli Muhibbî'nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*degül,]*

İtdi pāyuña Muhibbî cān nişār / İtmege kādir **degül** bihter 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*degül,]*

Ḥāl-i müşgīnün dehānuñ üzre düşmişdür gālaṭ / Komadı ḥattātlar 'ādet **degül** mīme nuḳaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*degül,]*

dehān: Ağız.

Degül taḳrîr-içün mümkin Muhibbî cevri dildāruñ / Kaçan taḳrîre kaşd itsem **dehān** içre zebān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*dehān,]*

'İşkuñ na'îmi hoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir loḳma ki **dehāna** sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*dehāna, -a*]

Geldi **dehāna** mīmün irem gibi murāda / Muşḥaf cemālün açup kimdür tefe''ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*dehāna, -a*]

Zāhir olur yansa ten āteş **dehānumdan** benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*dehānumdan, -um, -dan*]

dehān: Ağız II sevgilinin küçük ağzı, sevgilinin tatlı ağzı (dudağı).

Ḥaber sorma **dehānından** ḥabībūñ / Ne aña yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*).
[dehānından, -i, -n, -dan]

Bārī didüm vir ḥaber ḥoḳḳa **dehānuñdan** nişān / Nāz-ıla güldi didi var ḡonca-i ḥandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [dehānuñdan, -uñ, -dan]

Dehān[ı] mīme zülfi[i] cīme beñzer / Teni büllūra yāḥūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*).
[dehān[ı], -[i]]

Dehānuñla miyānuñ sırr-ı ḡaybī / Ḥiredmend anı ḥiç tefhīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*).
[dehānuñla, -uñ, -la]

Dehānyla miyānından ḥaberdār olmadı kimse / Göñül ḥayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [dehānyla, -i, -y, -la]

Gerek dilden **dehāni** rāz-ı pinhān / Ki dīvāne degüldür maḥrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*).
[dehāni, -ı]

Anuñ-ıçun ḡonca gibi yār ḡüftār eylemez / Kim **dehāni** olduğın ‘uşşāḳa izḥār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [dehāni, -ı]

Ger **dehān** olsa lebūñde beñzedürdüm ḡoncaya / Agzuña kim beñzedür ḡonca güler ḥiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [dehān,]

Sun agzuma **dehānuñ** şekkerini / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*).
[dehānuñ, -uñ]

Yok miyānından eşer gelmez **dehānından** cevāb / Kimse yok virür ḥaber andan Muḥibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [dehānından, -i, -n, -dan]

Ḥāl-i müşḡnūñ **dehānuñ** üzre düşmişdür ḡalaḥ / Komadı ḥaḥḥātlar ‘ādet degül mīme nuḳaḥ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [dehānuñ, -uñ]

dehen: Ağız II sevgilinin küçük ağzı, sevgilinin tatlı ağzı (dudağı).

Göḡsüme uran lāle gibi dāḡı benüm āḥ / Ol ḥāl-i siyekār-ıla ḥoḳḳa **dehenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [dehenüñdür, -üñ, -dür]

Dehenüñ fikri-y-ile ince bilüñ zikri-y-ile / ‘Aḳlumuz teng olup kalmadı herḡiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [dehenüñ, -üñ]

dehr: Dünya, cihan, âlem, kâinat II dünyadaki herkes ve her şey.

Oldı hem **dehrüñ** dimāḡı çün mu‘aḥḥar büy-ıla / Güleşen içre güllerüñ medḥin okur turmaz hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [dehrüñ, -üñ]

Eyledi **dehrüñ** dimāḡını mu‘aḥḥar büy-ıla / Kim meḡer bād-ı şabā zülfindeki baḡın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [dehrüñ, -üñ]

Eyleyen **dehri** mu‘aḥḥar bilmedük ne bū imiş / Soñradan bildük anı ol müşḡ-bū ḡisū imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [dehri, -i]

Seni degül bir nazarla **dehri** teşḥir eyledi / Gözleri Hārūt-ıla Mārūt’dan cādū-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [dehri, -i]

dehr: *Dünya, cihan, âlem, kâinat.*

İy Muhibbî key sakın dil virme **dehre** sanma genç / Vesmelüdü gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*dehre, -e*]

Sâkiyâ gör **dehri** bî-bünyâddur / Bâde sun kim ‘ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*dehri, -i*]

Tutdı Muhibbî **dehri** eş‘âr-ı dil-pesendün / Senün gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*dehri, -i*]

dehr: *Dünya, cihan, âlem, kâinat II zaman, kesintisiz zaman, devir.*

Dehr eli âhir büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*dehr,]*

Sînesi gül çâk ü gülşen içre bülbül derdnâk / **Dehr** ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*dehr,]*

Bahâ-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu **dehri** sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [*dehri, -i*]

‘Âriyettür ten libâsından dañı ‘âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz **dehrün** ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*dehrün, -ün*]

Çuvvetine tayanup bu **dehre** başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi âhir aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*dehre, -e*]

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu ‘âlem yüzi saña görünür sür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*dehre, -e*]

dehr-i bî-vefâ-y-ıçun: *Vefasız dünya.*

Yoluñda ölmek iy dilber sa‘âdet / Bu **dehr-i bî-vefâ-y-ıçun** ne gamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [*dehr-i bî-vefâ-y-ıçun, --y-, -ıçun*]

dehr-i dündan: *Aşâğılık dünya, alçak dünya.*

Mihr umma **dehr-i dündan** andan gelen cefâdur / Kimse cihânda hürrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*dehr-i dündan, -dan*]

dehr-i pîre-zenden: *Acuze, yaşlı kadın gibi olan dünya.*

Mağabbet ehli devrândan neler çekdüğini bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu **dehr-i pîre-zenden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*dehr-i pîre-zenden, -den*]

dek: *Bir işin sona erdiği zamânı ve yeri gösterir, -e kadar, -e dek II değin, dek, kadar.*

‘İşk câmından Muhibbî kime olmışdur naşib / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre **dek** sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*dek,]*

El urup depretdügince zülf-i ‘anber-bārını / Haşre **dek** san ‘ālem içre ebr-i müşg-eşān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [dek,]

Mest olup dil haşre **dek** huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [dek,]

Togrılıp vādî-i ‘ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem haddine **dek** maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [dek,]

Cür‘a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî haşre **dek** sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [dek,]

Cām-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lâ-ya‘kıllerüz / Kendümüzden geçmişüz tā haşre **dek** kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [dek,]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşırına **dek** itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [dek,]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşırına **dek** itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [dek,]

Ḳatlıme kaşd eyledi beñzer yine şehlä gözün / İy kaşı ya sīneme **dek** tırün olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [dek,]

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā haşre **dek** ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [dek,]

del: Üzerinde delik açmak, yırtmak, parçalamak II nüfuz etmek, işlemek.

İy kaşı ya atagör iç kabzadan ğamz okların / Sīnemi **delsün** varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [delsün, -sün]

Bir nazarla sīnesin bagrın **delen** ‘aşıklarun / Şol kemān ebrü güzelün ğamzekāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [delen, -en]

Delmek için sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [delmek, -mek]

Ğam-ı ‘ışkuñ **deleli** nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [deleli, -eli]

deldi geçdi: Delip geçmek, çok tesir etmek.

Kaşları yasına karşı sīnemi kıldum siper / **Deldi geçdi** tutmadı müjgāni ğāyet tiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [deldi geçdi,]

delük: Delinmiş, delikli II yaralı.

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla senün hem-demlerüz / Nāy-veş bagrı **delük** bir niçe şāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [delük,]

dem: Zaman, an.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o **demde** destine hancer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*demde, -de*]

Jeng-i gâmdan niçe **demlerdür** ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy gönül ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*demlerdür, -lerdür*]

Döşedi zümrüt bisâtnı benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu **demde** oldı ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*demde, -de*]

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o **dem** fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*dem,]*

Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bâğ it / Bu **demler** guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*demler, -ler*]

Cânân lebi katında lâ’l seng pâredür / Gül ruhlarını gördüğü **dem** şermesâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*dem,]*

Baňa dermân iderseñ kıl **demidür** / Beni rüsvây iden ‘ışkuñ gamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*demidür, -i, -dür*]

Ele girdüğü **dem** yârüñ ayagı / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*dem,]*

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dağı ol **demden** berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*demden, -den*]

Niçe **demler** inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Hamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*demler, -ler*]

dem: *Kan.*

Ol cefākârüñ cefâsı gönlüme her **dem** gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine **dem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*dem,]*

Yâr çün kim nazâr itmez bu sözüñ gevherine / Mâl-ı Kârün ise de ko yire geçsün **demümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*demümüz, -ümüz*]

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla **demümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*demümüz, -ümüz*]

dem bu demdür: *Zaman bu zaman, an bu an II beklenen zaman şimdîdir.*

Getür sâkî şarâb-ı erğuvânı / Geçürme fırsatı kim **dem bu demdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*). [*dem bu demdür, -dür*]

dem dem: *Ardı ardına.*

Âh-ı Muhibbî her zamân **dem dem** çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u figânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*dem dem,]*

dem dem: *Zaman zaman II ardı ardına.*

Derün-ı sîneden **dem dem** gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen encüm degül âhum şerâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*dem dem,]*

dem mi var: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Tıgını cellād gamzeñ **dem mi var** tız eylemez / Öldürür nā-ḥaḳ yire ‘uşşāḳı perhiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*dem mi var,]*

dem mi var: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Dem mi var cevri ü cefâ zülfi-i sitemkâr eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm bîmâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*dem mi var,]*

dem mi vardur: *Bir an, zaman mı var? II bir an bile yok II bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Kâse-i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirlere dolu / **Dem mi vardur** ki şehâ pâyuña işâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*dem mi vardur, -dur]*

dem olms: *Kan olmak, kanlanmak.*

Muhibbî la'l-i nâbî ḥasretinden / Akarken gözlerüm yaşı **dem olms** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*dem olms, -ms]*

dem olur: *Zaman, an gelir ki.*

Dem olur rind-i ḥarâbâtî olan bir bâdeye / Mülk-i efrîdün u tâc-ı Ḥusrev ü Dârâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*dem olur, -ur]*

dem urmaga: *Dem vurmak: (genellikle seviye ve imkânının üstünde olan şeyden) bahsetmek, söz etmek, konu açmak.*

Bir nefes senden cüdâ yokdur **dem urmaga** mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi cânımsızdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*dem urmaga, -maga, -a]*

dem-â-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Benüm gibi meger cânâ yüzüne lâle ‘aşıkdur / Anuñçün dâğ-ı miñnetle **dem-â-dem** bagrı yanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*dem-â-dem,]*

Kirpügüm cârüb olup çeşmüm **dem-â-dem** su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yâruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*dem-â-dem,]*

Kapuñ dâru’ş-şifâ iy dil tabîbi / **Dem-â-dem** anda bîmâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*dem-â-dem,]*

Ḥayâl-i mâr-ı zülfeyni **dem-â-dem** gönlüme gelsün / Karâr itmege sînem gibi hergiz aña in olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*dem-â-dem,]*

Yanaruz nâr-ı maḥabbetle **dem-â-dem** şem‘-veş / Düdümüz serden çıkar biz ‘ışḳ sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*dem-â-dem,]*

dem-be-dem: *Her zaman, daima, her an.*

Sen güzeller pâdişâhın **dem-be-dem** çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*dem-be-dem,]*

Yalmanur kan içmege her **dem-be-dem** şemşürümüz / Togrulup gitdi 'adûnuñ cânın ala tîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*dem-be-dem,]*

Saz-ı 'ışka **dem-be-dem** iy döstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg dest-i ğam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dem-be-dem,]*

Ğamze okların kemân ebrûlarından **dem-be-dem** / Atsa dilber 'âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*dem-be-dem,]*

Mâhî gördüm gün yüzüñden **dem-be-dem** alur ziyâ / Kim ola bilsem saña mihr-i cihân-ârâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*dem-be-dem,]*

Üstüñ'ânım nâya döndi **dem-be-dem** eyler fiġân / Anuñ-içün 'üd u kânûn u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*dem-be-dem,]*

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / Bülbül-i üftâdedür kim zâr olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*dem-be-dem,]*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mânend-i ceres / Niçe nâlân olmasun ğâyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*dem-be-dem,]*

Bu Muhibbî **dem-be-dem** mey içmege budur sebeb / Hûblar la'1-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*dem-be-dem,]*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mânend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enîn olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*dem-be-dem,]*

Mey-fürüşî zâhidâ sen **dem-be-dem** 'ayb eyleme / Yigdür olmak hüd-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*dem-be-dem,]*

Zâr olur gülşende bülbül **dem-be-dem** gül şevkine / Zârî kılusun 'âşıkun çünki naşîbi zâr-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*dem-be-dem,]*

Ruġlarıña karşı zülfün **dem-be-dem** efzûn olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*dem-be-dem,]*

Olmaz-ıdı döstlar 'ışk-ı nihânım eyle fâş / Gözlerümden akmayaydı **dem-be-dem** bu kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*dem-be-dem,]*

Ĥasret ile **dem-be-dem** çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümde kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*dem-be-dem,]*

dem-beste: Nefesi kesilmiş, susmuş, sessiz, sâkit II şaşkın ve suskun hale gelmiş, bir olay karşısında donakalmış, çok şaşırılmış.

Bezm-i ğamda nâle kılсам nâylar **dem-bestedür** / 'Üd iniler zârılıgum işidelden ĥastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*dem-bestedür, -dür]*

dem-beste oldı: Nefesi kesilmek, susmak, sessizleşmek II şaşkın ve suskun hale gelmek, bir olay karşısında donakalmak, çok şaşırılmak.

Lebünden ğoncalar **dem-beste oldı** / Ruġun şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [*dem-beste oldı, -dı]*

dem-i vaşla: *Kavuşma anı.*

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge ‘âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*dem-i vaşla, -a*]

deng ider: *Hayrette bırakmak, şaşkın yapmak, şaşkına çevirmek.*

Zülfi-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum **deng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*deng ider,]*

deng ider: *Hayrette bırakmak, şaşkın yapmak, şaşkına çevirmek.*

Zülfi-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum **deng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*deng ider,]*

deng ider: *Hayrette bırakmak, şaşkın yapmak, şaşkına çevirmek.*

Zülfi-y-ile yüzini örttüğçe gönlüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum **deng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*deng ider, -er*]

deniz oldı: *Deniz olmak, deniz haline gelmek, çoğalmak, artmak II kanlı gözyaşlarının bütün dünyayı kaplaması.*

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihânı garğ idüp oldı deniz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*deniz oldı, -dı*]

depe: *Tepe, baş, kafa üzeri.*

Şem‘-veş düd-ı dilüm çıksa **depmeden** ne ‘aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*depmeden, -mden*]

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü mâhumdur / **Depmeden** şem‘-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*depmeden, -mden*]

depred: *Kimıldatmak, oynatmak, harekete getirmek, tahrik etmek, titretmek, sarsmak.*

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cânlar kopar / Her tarafdan niçe yirden āh u efgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*depredürse, -ür, -se*]

depren: *Kimıldamak, hareket etmek.*

Beni Mecnün-şifat kıldı nigāruñ zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne **deprenmez** sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*deprenmez, -mez*]

depret: *Kimıldatmak, oynatmak, harekete getirmek, tahrik etmek, titretmek, sarsmak.*

El urup **depretdügince** zülf-i ‘anber-bārını / Hāşre dek san ‘âlem içre ebr-i müşg-efşān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*depretdügince, -düg, -ince*]

Zülfini **depretdügince** dökilür müşg-i ‘abîr / Ol sebebdendür şabānuñ büyü müşg-āmîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*depretdügince, -düg, -ince*]

der: *Ter, ter damlası.*

Ol gül-i hamrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoħsa ruhsârında yāruñ kaħre kaħre **der** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*der,]*

der bağlamış: *Kapı bağlamak, kapı kapatmak, set çekmek.*

Gelse ğam Ye‘cûci yağmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşu aña **der bağlamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*der bağlamış, -miş*]

derâğûs: *Kuçaklamak.*

Vaşl olmadıysa şükr ğamı eksük olmadı / Hicrân şebinde anı **derâğûslardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*derâğûslardanuz, -lar, -dan, -uz*]

derâğûş eyle: *Kucaklamak, sarmak.*

Muhibbî serv-kadler ğasretinden / Elif çek sineñe eyle derâğûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*derâğûş eyle,]*

derâğûş ider: *Kucaklamak, sarmak.*

Fıkr eyleme iy dil yüri vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâğûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*derâğûş ider, -er*]

derâğûş kılavım: *Kucaklamak, sarmak.*

İrişmez el çün ol serv-i hırâma / Ğayâlin kılavım her şeb derâğûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*derâğûş kılavım, -a, -y, -ım*]

derbân: *Kapıcı, kapıda duran görevli, bevvâb.*

Küyına varsa Muhibbî buyurur **derbânına** / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümünden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*derbânına, -ına*]

Pâdişâh-ı ‘ışk dergâhı açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz hîç kes ‘ışk ehli **derbân** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*derbân,]*

derbend-i ‘ışk: *Aşk geçidi, aşk boğazı.*

Sîne taıblını döğüp **derbend-i ‘ışk** içre müdâm / Râh-ı müşkildür diyü ‘uşşâka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*derbend-i ‘ışk,]*

derd: *İnsana ızdırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, acı, üzüntü, keder II devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

- Dil ü cān terkin urup dil yine dildāra gider / Dil ü cān **derdini** ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*derdini, -i, -n, -i*]
- Ṭabībā sorma hālin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ **derdi** var dermānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*derdi, -i*]
- Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzūn iniler / Bile yanup tutuşup **derd-ile** gerdūn iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]
- İy cefā-hū ‘ışkuñ-ıla gönlümüñ hem **derdi** var / İstemez gayrı muşāhib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*derdi, -i*]
- Didiler **derdi** olan **derdi** disün ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu dermendūn **derdi** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*derdi, -i*]
- Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp **derd-ile** dārāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Eger **derd-ile** āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hāzān evrākına san kim dokunur bād revān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Kim ‘āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya **derde** ne çāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*derde, -e*]
- Kim ‘āşık ola **derdine** dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya derde ne çāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Serverā ḳaddūñ görüp **derd-ile** ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cūş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]
- Ser-i zūlfūñle başum pür hevādur / Göñül **derdüñle** çokdan mübtelādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*derdüñle, -üñ, -le*]
- Olsañ Muhibbī **derd-ile** ger isteseñ cevāb / Ol dil ṭabībi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]
- Bu göñül zaḥmına merhem urayım dime ṭabīb / Ne bilürsin kim anuñ **derdini** dermāna geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*derdini, -i, -n, -i*]
- Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muhibbī āh / Bir **derdi** var ki derdini ancak Ḥudā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*derdi, -i*]
- Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muhibbī āh / Bir derdi var ki **derdini** ancak Ḥudā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*derdini, -i, -n, -i*]
- Bu ḥasta dil ki **derdüñi** cānā devā bilür / Her ne ḳadar ki cevr kılsañ vefā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*derdüñi, -üñ, -i*]
- Akidur āb-ı revān her yaña çeşmüm ḳūzeki / İniler bī-çāre dil **derd-ile** san ṭolābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Sun Muhibbī’ye leblerüñ cāmın / Çünki bu **derdine** o dermāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Zaḥmum benüm bed olmada ḥunāb-ı bī-ḥad olmada / **Derdüm** biri şad olmada zaḥm-ı sinānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*derdüm, -üm*]

Muhibbî **derd-ile** oldı yolında hāk-ile yeksān / Dimedi yañılıp bir dem benüm hāzır-güvāhumdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]

Çünkü peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / Didüm artur dōstum **derdüm** benüm efzūn olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*derdüm, -üm*]

Nüh felekden geçer ‘āşık idicek **derd-ile** āh / Sanmañ āh-ı sehere kevn ü mekān hāyil olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]

Beni **derd-ile** öldürdüñ lebūnden büse ihsān it / Qādīmī böyledür ‘ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]

Belā bezminde **derd-ile** ciger hūnını nūş itsem / Gözümün kāseseñ elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*derd-ile, -ile*]

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getürür / Hāḡ budur kim bu benüm **derdüme** dermān getürür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*derdüme, -üm, -e*]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā seher / Hālüm añlar nāylar **derdüm** rebābiler bilür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*derdüm, -üm*]

Bir bencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / Zārılık ider **derd-ile** bīmār kimüñ var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*derd-ile, -ile*]

Bir bencileyin hicrūñ-ile ḡasta dil olmış / Bī-çāre yatur **derd-ile** bīmār kimüñ var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*derd-ile, -ile*]

Var iy ṭabīb ḡasta-i ‘işka ‘ilāci ko / İtmez ḡabül **derdi** anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*derdi, -i*]

Göñlümün hicrān şebinde hem ğamı hem **derdi** var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*derdi, -i*]

İy ṭabīb-i dil meded eyle lebūnden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz **derdi** var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*derdi, -i*]

İy Muhibbî iñleseñ bülbül-şıfat kūyında ger / Gül gibi ğuş eylemez sanma ki senden **derdi** var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*derdi, -i*]

Cihānda ḡasta-i ‘işkam benüm bir dürlü hālüm var / Ne dermāndan olur dil şād ne **derdden** infī‘ālüm var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*derdden, -den*]

Sormaduñ iy dil ṭabīb[i] bu Muhibbî **derdini** / Niçe yıl **derdini** ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Sormaduñ iy dil ṭabīb[i] bu Muhibbî **derdini** / Niçe yıl **derdini** ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Cān ḡastasına itmeye hergiz ḡakīm ‘ilāc / La‘linden özge **derdine** sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]

Derdi ile hoş geçer dil dilberüñ / Dördüme sanma devāsı hoş gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*derdi, -i*]

Derdi ile hoş geçer dil dilberüñ / **Dördüme** sanma devāsı hoş gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*derdüme, -üm, -e*]

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña dermân yine **derdüm** gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*).
[derdüm, -üm]

‘İlâc itme tabîbâ **derdüme** gel / Baña dermân yine derdüm gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*).
[derdüme, -üm, -e]

Hîç bir tabîb itmese dil-ḥastesine em / Bîmâr-ı ‘ışk olana **derdi** devâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [derdi, -i]

‘İlâc itme yûri var derd-i ‘ışka / Ṭabîbâ çünki **derdüm** bî-devâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*).
[derdüm, -üm]

‘Âşık-ı şâdıķ olanlar **derde** dermân istemez / İy tabîbâ ko meni derdüm baña dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [derde, -e]

‘Âşık-ı şâdıķ olanlar derde dermân istemez / İy tabîbâ ko meni **derdüm** baña dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [derdüm, -üm]

Zahmete girme tabîbâ çek elûn bu ḥastadan / ‘Âşık-ı dil-ḥasteye **derdi** yine dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [derdi, -i]

Benüm ḥâlüm digergün müdde‘îden / Nite kim bülbülün **derdi** dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*).
[derdi, -i]

Derd-i derûni sormañ hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir **derd** bu ḥasta cânâ gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [derd,]

Dil-ḥaste olup ‘ışka düşen bî-nevâlaruz / Koyup devâyı **derdi** alan mübtelâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [derdi, -i]

Şehâ oldı Muḥib **derdüñle** münis / Ola mı kim ola bir cân bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*).
[derdüñle, -üñ, -le]

Derdi dermâna deġiştük fâriġ ol bizden tabîb / Nef ü zarrı ḥâlümüzce añlaruz ḥâzıķlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [derdi, -i]

Derdüñi dermân bilür cevruñ gelür aña vefâ / Anuñ-ıçun ḥasta dil **derdine** dermân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [derdine, -i, -n, -e]

Derdüñi dermân bilür cevruñ gelür aña vefâ / Anuñ-ıçun ḥasta dil derdine dermân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [derdüñi, -üñ, -i]

Niçe yıldur bu Muḥibbî **derdüñ-ile** ḥastadur / İtmedüñ iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [derdüñ-ile, -üñ, -ile]

Mecnûn-şıfat **derd-ile** vâdîlere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-râḥ görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [derd-ile, -ile]

Leb-i la‘linden özge dil-rübânuñ / Muḥibbî **derdüñe** dermân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*).
[derdüñe, -üñ, -e]

‘İşk ḥastasıym ko beni ḥâlümde tabîbâ / Ölmekden evlâ **derdüme** tîmâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [derdüme, -üm, -e]

Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / Ya belâyâ mübtelâ **derdine** dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [derdine, -i, -n, -e]

- Ol ki yaşın sım ü **derd-ile** yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Viren bâzâr-ı ‘ışk içre alan cān nakdini **derdi** / Haqıkatde odur ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*derdi, -i*]
- Döstlar lutf eyleyüp aḥvālümü yāra diñüz / **Derd-ile** dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]
- Dil ṭabībîdür meded **derdüme** dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramaḥ aḥvālümü yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*derdüme, -üm, -e*]
- Ol ki yaşı sım ü **derd-ile** yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*derd-ile, -ile*]
- Bî-kes Muhibbî **derd-ile** bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aḥvālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*derd-ile, -ile*]
- Bî-kes Muhibbî derd-ile bir **derde** duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aḥvālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*derde, -e*]
- ‘Āşık-ı dil-ḥaste kim işigüñi bālin ide / Başını kaldurmayup **derdine** dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Görelî dīde ḥaṭ-ı sebzūñi yaşın yiñemez / Āh ider **derd-ile** bagrıdaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]
- Eylesen cevr ü cefāyı sanma kim yüz döndürem / **Derdün-ile** guşşāñı şādī bilüp ḥurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [*derdün-ile, -ün, -ile*]
- ‘Āşıkuz **derdün** kabül itdük devāya bakmazuz / Her ne deñlü eylesen cevr ü cefāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*derdün, -ün*]
- Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye **derdine** dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*derdine, -i, -n, -e*]
- Bir sencileyin var mı ṭabīb-i dil ü cān āh / Bir sencileyin **derd-ile** bīmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]
- Bir sencileyin **derd-ile** bî-çāre Muhibbî / Bir sencileyin yār-ı cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*derd-ile, -ile*]
- İy ṭabīb-i cān buyur la‘l-i lebūñden bir cevāb / Ḥastayuz hicrān şebinde **derde** tīmār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*derde, -e*]
- Benüm bu derdümi **derde** giriftār olmayan bilmez / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*derde, -e*]
- Benüm bu **derdümi** derde giriftār olmayan bilmez / Derünü āteş-i ‘ışka yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*derdümi, -üm, -i*]
- ‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / **Derdi** hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*derdi, -i*]
- Ol gül-i nevresteyi ḥār-ıla bir yirde görüp / Şübḥ olunca inleyüp **derdiyle** bülbül aqlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*derdiyle, -i, -y, -le*]

Oldum za‘îf **derdüñ-ile** iy ṭabīb-i dil / Bir üstüḥ‘ān kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [*derdüñ-ile, -üñ, -ile*]

Küyuñda senüñ niçe zamān ḥasta-dil yatur / Gönder cevāb **derdine** anuñ devā [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]

‘Āşık **derd-ile** virmeye cānāneye cānın / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]

Eyle Muhibbî ḥastaya iy dil ṭabībî em / Yıllarla **derdüñ-ile** yatur mübtelā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*derdüñ-ile, -üñ, -ile*]

Ṭabībā istemez **derdine** dermān / Gelür ‘ışk ehline derd ü belā ḥoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*derdine, -i, -n, -e*]

Dermend olan ḥaṭ u ḥālî ile āşüftedür / **Derd-ile** ḥoş geçe ol ola dermāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]

Rāh-ı ğamda iy refīkān cān virürsem **derd-ile** / Benüm için süre-i İḥlāşî okuñ ez-ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*derd-ile, -ile*]

‘Āşıkam derdā dirīġā olmadum **derdden** ḥalāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden ḥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*derdden, -den*]

Cān u dil **derdini** eyleñ dōstlar cānāna ‘arz / Olıgelmişdür kuluñ aḥvālî çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Var-iken **derdüñ** nigārā n’eylerem dermānı ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālūmi dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*derdüñ, -üñ*]

Niçe yıllar ḥasta iken yine bir bir ḥālîni / Dil ṭabībî gördi itdi **derdini** bīmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*derdini, -i, -n, -i*]

Dil ṭabībîsin didüm **derdüme** dermān eylegil / Didi öldürmek gerek tā gide senden bu marāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*derdüme, -üm, -e*]

Her ki **derdüñi** koyup aña devā kıldı ‘ivāz / ‘Ākıbet oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*derdüñi, -üñ, -i*]

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu **derd-ile** ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*derd-ile, -ile*]

Kimse kılmaz dōstlar bu **derdümi** dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*derdümi, -üm, -i*]

derd ehline: Dertliler, dert sahipleri, sıkıntı çeken insanlar II âşıklar.

Bezmi-ġamda bir niçe **derd ehline** hem-demlerüz / Ol sebebden şoḥbet-i ḥāş eyledük bî-ġamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*derd ehline, -n, -e*]

derd ehline: Dertliler, dert sahipleri, sıkıntı çeken insanlar II âşıklar.

Benüm sūz-ı derūnumda yanar **derd ehline** her dem / Muhibbî ṭab‘ı miḥnetden uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*derd ehline, -n, -e*]

derd ehliniün: *Dertliler, dert sahipleri, sıkıntı çeken insanlar II aşıklar.*

Hāk-i pāy-ı dōst çün **derd ehliniün** ser-tācıdır / Ehl-i ‘ışkuñ zülfi kullābı dağı mi‘rācıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*derd ehliniün, -nüñ*]

derd ü belā: *Dert ve bela.*

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşüñ / Görmişem **derd ü belā** vü miñnetin andan beter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*derd ü belā, -in*]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele **derd ü belā** diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*derd ü belā,]*

Her kim ki dikdi sīneye ‘ışkuñ nihālini / **Derd ü belā** vü miñnet ü ğam berg ü bārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*derd ü belā,]*

Cem‘ olup bir araya **derd ü belā** ile elem / Bezm-i ğamda ‘iyy ider bir niçe şöbet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*derd ü belā,]*

Zülfüne bu dil āh senüñ mübtelā imiş / Bildüm ki benüm başuma **derd ü belā** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*derd ü belā,]*

Ṭabībā istemez derdine dermān / Gelür ‘ışk ehline **derd ü belā** hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*derd ü belā,]*

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hāş / Ya olam **derd ü belā** vü miñnet ü ğamdan hālāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*derd ü belā,]*

Zülf[i] sevdāsı sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup / Başuma **derd ü belā** ile hevā kıldı ‘ivāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*derd ü belā,]*

derd ü belā vü ğamdan: *Dert, keder ve üzüntü.*

Sīnesi bāğında kim dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi **derd ü belā vü ğamdan** özge berg ü bār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*derd ü belā vü ğamdan, -dan*]

derd ü belādan: *Dert ve bela.*

Ebed kurtılmasın **derd ü belādan** / O kim cevri ü cefādan hurrem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*derd ü belādan, -dan*]

derd ü belām-ıla: *Dert ve bela.*

Görmege gelmedi ben hāstayı birkaç gicedür / Dimedi **derd ü belām-ıla** o miskīn niçedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*derd ü belām-ıla, -m, --ıla*]

derd ü elem: *Dert ve üzüntü.*

Mübtelā-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb **derd ü elem** endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*derd ü elem,]*

derd ü elemdür: Dert ve üzüntü.

Hâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / Aña gil **derd ü elemdür** seng-i miñnetdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*derd ü elemdür, -dür*]

derd ü ğam: Dert ve üzüntü.

Naqd-i dil virtüp metâ'-ı hüsne kim ola ħarîd / Aña bu yolda belâ vü **derd ü ğam** ħâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*derd ü ğam,]*

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayragın çeker / **Derd ü ğam** leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*derd ü ğam,]*

derd ü ğamdur yidüğüm: Dert ve gam yemek (dert ve gam çekmek): sıkıntı ve üzüntü içinde olmak, çok acı çekmek.

Nigârâ gözlerüm yaşî baķamdur / Anuñçün kim yidüğüm derd ü ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [*derd ü ğamdur yidüğüm, -dur-dur, -düg, -üm*]

derd ü ğamıdur: Dert ve üzüntü.

Her kanda isem **derd ü ğamıdur** baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevâdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*derd ü ğamıdur, -i, -dur*]

derd ü miñen: Sıkıntı ve keder.

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup **derd ü miñen** / Saña bir gün dimedî gel beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*derd ü miñen,]*

derd ü miñnet: Dert ve sıkıntı.

Derd ü miñnet ħâne-i dilden varupdur râĥata / Seslilik itme dilâ kim hücrede yârân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*derd ü miñnet,]*

'Âşıkuz itdük Muĥibbî **derd ü miñnet** ihtiyâr / Biz ħarâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*derd ü miñnet,]*

İy Muĥibbî **derd ü miñnet** başuma yazu imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*derd ü miñnet,]*

derd ü miñnet çekmege: Dert ve tasa içinde olmak.

Hier içinde ölmedüm ne katı cânım var imiş / **Derd ü miñnet çekmege** beñzer zamânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*derd ü miñnet çekmege, -meg, -e*]

derdâ: Yazık, eyvah.

Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrünuñ âh / Olmışam **derdâ** anuñ hicriyle bîmârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*derdâ,]*

Derdā dirîğ dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1292, Beyit 1*). [*derdā,]*

‘Âşıkam **derdā** dirîğā olmadum derdden hâlâş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1480, Beyit 1*). [*derdā,]*

derdā ki: *Eyyah ki, yazık ki.*

Derdā ki bu şeb dogmadı ol mâh görünmez / Cân oldı revân ol büt-i dil-ğâh görünmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1228, Beyit 1*). [*derdā ki,]*

Dil zevrakını saldum **derdā ki** bahr-ı ‘ışka / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1485, Beyit 2*). [*derdā ki,]*

derd-i derûni: *Gönül derdi.*

Derd-i derûni sormañ hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd bu hasta câna gelmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1207, Beyit 1*). [*derd-i derûni, -ı]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

Derd-i dil hâlini ‘arz eyleme bî-derd olana / Saglar añlayımaz anı ki bîmâr çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 2*). [*derd-i dil,]*

derd-i dili: *Gönül derdi.*

Şerha şerha çigerle **derd-i dili** / Şerh iden sîne-i mecrûhumdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1190, Beyit 4*). [*derd-i dili, -i]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi.*

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam dādumı / Gerçi kim ben eylerem **derd-i dilüm** her bār ‘arz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1487, Beyit 5*). [*derd-i dilüm, -üm]*

derd-i dilüm: *Gönül derdi.*

Yâra ‘arz eyledükçe **derd-i dilüm** / Dir Muhibbî ki bu ne gavgâdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1017, Beyit 5*). [*derd-i dilüm, -üm]*

derd-i dilümi: *Gönül derdi.*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekîme / Bak yâr liqâsına ki tâ kim gide emrâz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1494, Beyit 2*). [*derd-i dilümi, -üm, -i]*

derd-i firâkuñ: *Ayrılık derdi, ayrılıktan dolayı duyulan üzüntü.*

Her kaçan **derd-i firâkuñ** kıssasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1025, Beyit 3*). [*derd-i firâkuñ, -uñ]*

derd-i hicrāndan: *Ayrılık derdi.*

Olmadı yā Rab gönül bu **derd-i hicrāndan** ḫalāş / Cānı hicrāndan ḫalāş it ya beni cāndan ḫalāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*derd-i hicrāndan, -dan*]

derd-i hicare: *Ayrılık derdi.*

Kim-durur cānā dir-iseñ **derd-i hicare** mübtelā / Ğāyet ile ḫasta-dildür bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*derd-i hicare, -e*]

derd-i 'ışk: *Aşk derdi.*

'Āşıkam derdā dirġā olmadum derdden ḫalāş / **Derd-i 'ışk** için dimişler özge yok mergden ḫavāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*derd-i 'ışk,*]

derd-i 'ıška: *Aşk derdi.*

'İlāc itme yūri var **derd-i 'ıška** / Tābībā çünki derdüm bī-devādür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*derd-i 'ıška, -a*]

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu **derd-i 'ıška** olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*derd-i 'ıška, -a*]

derd-i 'ıška: *Aşk derdi.*

İy Muhibbî **derd-i 'ıška** yok mıdur didüm devā / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*derd-i 'ıška, -a*]

derd-i 'ışkı: *Aşk derdi.*

Virüp dermānuñı al **derd-i 'ışkı** / Bunuñ tek degme kez sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*derd-i 'ışkı, -ı*]

derd-i 'ışk-ıla: *Aşk derdi.*

Yanumdan bir dem eksilmez ḡam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz **derd-i 'ışk-ıla** benüm tek mübtelā hergiz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*derd-i 'ışk-ıla, --ıla*]

derd-i 'ıškuñ: *Aşk derdi.*

Derd-i 'ıškuñ sīneye şol deñlü te'sīr eyledi / Cān terkinde kılām gitmeye benden bu maraž (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*derd-i 'ıškuñ, -uñ*]

derdi olan derdi disün: *Derdi olan derdini söylesin II derdın saklanmaması gerektiğini ifade eden kalıp.*

Didiler **derdi olan derdi disün** ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu derdmendüñ derdi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*derdi olan derdi disün, -an-i-sün*]

derd-i ser: *Kafa derdi, bağ ağrısı II sıkıntı, keder II bir Şeyi dert edinmek.*

Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Älemde bugün andan ulu **derd-i ser** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*derd-i ser,]*

derdlü: *Sıkıntılı, kederli olan.*

Senden umar Muhibbî **derdlü** diline dermân / Koyup kapuñı cānā ğayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*derdlü,]*

derdmend: *Derdi olan, dertli, üzüntülü II âşık.*

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu **derdmendüñ** derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*derdmendüñ, -üñ]*

Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i ‘ışk oldı / Yañılup dimedüñ bir gün bu miskñn **derdmendümdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*derdmendümdür, -üm, -dür]*

Ol ğazālı arayı gitti Muhibbî **derdmend** / Kim Őikār eyler taleb ser-keşte-yi Hāmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*derdmend,]*

Diñlemez ğülşende ğül bir dem fiğānın bülbülüñ / İñledüp ol **derdmendüñ** dāyimā ħārñ görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*derdmendüñ, -üñ]*

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādīŐāh-ı ‘ışk / Bir **derdmend** bende vü bir ħāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*derdmend,]*

İŞiden Şi‘r-i pür-süzum okıyanlar diye lā-büd / Muhibbî **derdmend** içün tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*derdmend,]*

Kalması Şabr u karārüm ‘azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ğayrı çün bu **derdmende** dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*derdmende, -e]*

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî **derdmend** / Merĥabā eyle elüñi sun anuñla gel iriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*derdmend,]*

Dün gice ħayret Şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy **derdmend** kim üstüñe dogdı ğüneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*derdmend,]*

Sen çemen seyrim iderseñ dōstlar ağyār-ıla / N’içün olmasun Muhibbî **derdmendüñ** bağrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*derdmendüñ, -üñ]*

derdmend olan: *Dertli olmak, dert sahibi olmak, üzüntülü olmak II âşık olmak.*

Dermend olan ħať u ħālî ile aŐüftedür / Dert-ile ħoŐ geçe ol ola dermāndan ħalāŐ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*derdmend olan, -an]*

derdmend olmış: *Dertli olmak, dert sahibi olmak, üzüntülü olmak II âşık olmak.*

Niçe kim eyledüm pend ü naŐıĥat tutmadı ğöñlüm / Yürür küyuñda dildāruñ ‘acāyib **derdmend olmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*derdmend olmış, -miş]*

derdnāk: Derili, kederli.

Sinesi gül çāk ü gülşen içre bülbül **derdnāk** / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*derdnāk,]*

dergāh: *Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzuru, eşiği II sevgilinin eşiği.*

Pâdişâh-ı ‘ışk **dergāhı** açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz hiç kes ‘ışk ehli derbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*dergāhı, -ı]*

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘aşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm bir ulu **dergāh** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*dergāh,]*

dergāh u evvân: *Dergah ve köşk.*

İhtiyâr-ı fakr iden **dergāh u evvân** istemez / Zâd-ı gamdan özge hergiz kendüye nân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*dergāh u evvân,]*

dergeh: *Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzuru, eşiği II sevgilinin eşiği.*

Dergehünde hediye-i dil ü cân / Tuñfe-i mür-ıla Süleymân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 5*). [*dergehünde, -üñ, -de]*

dergeh: *Tarikatlarda dervişlerin zikir ve ibâdet ettikleri ve içinde tarikatın gerektirdiği biçimde yaşadıkları yer, tekke II bir büyüğün, büyük bir yerin herkes için başvurma yeri olan kapısı, huzuru, eşiği II sevgilinin eşiği II meyhane.*

Meygede âdâbını şüfî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol **dergehüñ** ‘âlî-cenâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*dergehüñ, -üñ]*

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğân **dergehine** var şarâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*dergehine, -i, -n, -e]*

deri: *Insan ve hayvan vücûdunu bir örtü gibi saran koruyucu tabaka, ten, cilt II yüzüldükten sonra işlenerek kullanılmaya elverişli duruma getirilmiş hayvan derisi.*

Her rakîbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / **Derisine** müşterîyüz didiler tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*derisine, -si, -n, -e]*

der-i dildâra: *Sevgilinin kapısı, eşiği.*

Hâk eyle özün var **der-i dildâra** Muhibbî / Ger ister iseñ cür’a-i yâri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*der-i dildâra, -a]*

der-kafes: *Kafeste, kafesin içinde.*

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül **der-kafes** / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nâtüvânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*der-kafes,]*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryād u zārı hem çü bülbül **der-kāfes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*der-kāfes,]*

dermān: *İlâç, şifâ, devâ, çâre II çâre, hal yolu, çıkış yolu II kuvvet, güç, mecal, tâkat.*

Tabîbâ sorma hâlin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi var **dermāni** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*dermāni, -ı]*

Kim ‘āşık ola derdine **dermāna** çâre yok / Dermāna çâre olmaya derde ne çâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Kim ‘āşık ola derdine dermāna çâre yok / **Dermāna** çâre olmaya derde ne çâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Bu gönül zaḥmına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim anuñ derdini **dermāna** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Sun Muḥibbî’ye lebleruñ cāmın / Çünki bu derdine o **dermāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*dermāndur, -dur]*

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hālüm var / Ne **dermāndan** olur dil şād ne derdden infî‘ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*dermāndan, -dan]*

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña **dermān** yine derdüm gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*dermān,]*

Leblerinden alıcak şāf cevāb cān sevinür / Anuñ içün ki bu dil derdine **dermān** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*dermān,]*

‘Āşık-ı şādık olanlar derde **dermān** istemez / İy tabîbâ ko meni derdüm baña **dermān** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*dermān,]*

Derdi **dermāna** değışdük fāriğ ol bizden tabîb / Nef’ ü zarrı hālümüzce añlaruz ḥāziqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*dermāna, -a]*

Derdüni **dermān** bilür cevruñ gelür aña vefā / Anuñ-içün ḥasta dil derdine **dermān** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*dermān,]*

Virüp **dermānuñi** al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez sermāye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*dermānuñi, -uñ, -ı]*

Leb-i la’linden özge dil-rübānuñ / Muḥibbî derdüñe **dermān** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*dermān,]*

Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belāya mübtelā derdine **dermān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*dermān,]*

İy Muḥibbî derd-i ‘ışka yok mıdır didüm devā / Didiler ölmekden özge yok aña **dermānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*dermānumuz, -umuz]*

Senden umar Muḥibbî derdlü diline **dermān** / Koyup kapuñı cānā ḡayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*dermān,]*

‘Āşık-ı dil-ḥaste kim işigüñi bālın ide / Başını kaldurmayup derdine **dermān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*dermān,]*

Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine **dermān** istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*dermān,]*

Özin bilmez katı dil-ħastedür āh / Tabībā kapuña **dermāna** gelmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*dermāna, -a]*

Tabībā istemez derdine **dermān** / Gelür ‘ışk ehline derd ü belā hoş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*dermān,]*

Dermend olan haṭ u ħāli ile āşuftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola **dermāndan** ħalāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*dermāndan, -dan]*

Var-iken derdüñ nigārā n’eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aĥvālūmi **dermāna** ‘arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*dermāna, -a]*

Var-iken derdüñ nigārā n’eylerem **dermāni** ben / Ger ölürsem itmeyem aĥvālūmi dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*dermāni, -ı]*

dermān eylegil: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Dil tabībisin didüm derdüme **dermān eylegil** / Didi öldürmek gerek tā gide senden bu maraz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*dermān eylegil, -gil]*

dermān eylemez: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Derdüñi dermān bilür cevruñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun ħasta dil derdine **dermān eylemez** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*dermān eylemez, -mez]*

dermān eylesün: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Dil tabībîdür meded derdüme **dermān eylesün** / Kaldı cāndan bir ramaĥ aĥvālūmi yāra diñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*dermān eylesün, -sün]*

dermān getirür: Derman getirmek, çare olmak II şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getirür / Ĥaĥ budur kim bu benüm derdüme **dermān getirür** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*dermān getirür, -ür]*

dermān ider: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Cānuma ĥātif seĥergehden buni ilĥām ider / İy ĥumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*dermān ider, -er]*

dermān iderseñ: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Baña **dermān iderseñ** kıl demidür / Beni rüsvāy iden ‘ışkuñ ğamıdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*dermān iderseñ, -er, -se, -ñ]*

dermān olur: Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko meni derdüm baña **dermān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*dermān olur, -ur*]

dermān olur: Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

Zahmete girme tabībā çek elüñ bu hastadan / ‘Āşık-ı dil-ḥasteye derdi yine **dermān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*dermān olur, -ur*]

dermānde: Aciz, çaresiz, güçsüz.

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / **Dermānde** vü dil-ḥastelerüñ ḥāline tut gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*dermānde,]*

dermānumuz olmuşdur: Çare olmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, sıkıntısını gidermek, çözüm üretmek.

İy tabībā çek elüñ Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Lā’l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*dermānumuz olmuşdur, -umuz, -muş, -dur*]

ders: Bir öğreticinin belli bir konuda öğrencilere verdiği bilgi.

‘İşk **dersin** okıduk Ferhād-ıla Mecnūn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabaḳdaş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*dersin, -i, -n*]

derün: İç, iç taraf, dahil II kalp, yürek, gönül.

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa ḥadeng-i ḡamzesi şāfi **derünadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*derünadur, -a, -dur*]

Şafḡa-i ruḡsārūm üzre eşk-i çeşmūm kātibi / Ḥūn-ı dilden bu **derünüm** ḡālını turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*derünüm, -um*]

Benüm bu derdümi derde giriftār olmayan bilmez / **Derünü** āteş-i ‘ışḡa yanup nār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*derün, -ı*]

derün-ı dildedür: Gönlün içi.

Ḡam yimem ḡālī ḡayālī çün **derün-ı dildedür** / ‘Ankebütüñ ḡöñli şād olur meḡeşçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*derün-ı dildedür, -dedür*]

derün-ı perdede: Perdenin içi, perdenin arkası, perdenin altı.

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür ḡüft ü ḡü / Ol **derün-ı perdede** ‘ālem tolu ḡavḡāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*derün-ı perdede, -de*]

derün-ı sinede: Göḡsün içi II gönül, gönlün derinleri.

Kenārında görinenler bu çarḡuñ siz şafāḡ sanmañ / **Derün-ı sinede** yir yir çıkan her dem duḡānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*derün-ı sinede, -de*]

Derûn-ı sînedê bagrum ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*derûn-ı sînedê, -de*]

derûn-ı sînedên: *Göğsün içi II gönül, gönlün derinleri.*

Derûn-ı sînedên dem dem gelenler âh u zârîdur / Giceler görinen encüm degül âhum şerârîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*derûn-ı sînedên, -den*]

derûn-ı sîne-i şad-çâkde: *Yüz parçaya ayrılmış, parçalanmış sine.*

Dil **derûn-ı sîne-i şad-çâkde** kılmaz karar / Murğ pervâza gelür turmaz uşanicak kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*derûn-ı sîne-i şad-çâkde, -de*]

derûn-ı sînem: *Göğsün içi II gönül, gönlün derinleri.*

Âhum ejderdür **derûn-ı sînem** olmuş aña gâr / Odlar kim saçılır ejder şerârîdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*derûn-ı sînem, -m*]

dervend: *Derbent, dar geçit, boğaz II mec. aşılması, alt edilmesi güç durum.*

Tügra-yı gamla Muhibbî sîne-i tablı döğüp / Bu tarîk-ı ‘ışk **dervendinde** miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*dervendinde, -i, -n, -de*]

dervend-i ‘ışkuñ: *Aşkın aşılması güç olan dar geçidi.*

Yol hañar **dervend-i ‘ışkuñ** diyü ağâh eylerüz / Sîne-i tablı döğüp olmuşdur âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [*dervend-i ‘ışkuñ, -uñ*]

der-vîrâne: *Viranede, viranenin içinde.*

Eksük olmaz mañzen-i dilden ma‘ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc **der-vîrânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*der-vîrânedür, -dür*]

dervîs: *Fakir ve muhtaç adam, yoksul, dilenci II aşık.*

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende Muhib / Zülme tākāt itmese **dervîş** ü miskîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*dervîş,]*

(ف) Firâr itse n’ola görse bu dil-ñastesini / Şâh olan kimsene **dervîşden** ‘âr itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*dervîşden, -den*]

Şu‘â-ı şemse muhtâc-iken ‘âlem / Girür **dervîş** oyına ‘âr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*dervîş,]*

Şâh-ı gam dil hānesine dāyimā mihmān olur / Pādîşehdür bu ‘aceb **dervîşden** ‘âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*dervîşden, -den*]

dervîşâne: *Dervîşlere yakışır surette.*

Çün Muhibbî urdı varlık terkini / Āferîn her işi **dervîşānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*).
[*dervîşānedür, -dür*]

dervā: *Deniz, büyük ırmak II âşğın gözyaşları II gözyaşlarının çokluğu.*

Bahr-ı eşkümde niçe gark olmasun dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen **deryāyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*deryāyı, -y, -ı*]

Bahra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ **deryāısı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*deryāısı, -ısı*]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān **deryāya** dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mähîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*deryāya, -y, -a*]

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Garğa virür ‘ālemi bu göz yaşı **deryā** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*deryā,]*

Dilde hattuññ hayāli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ğubār olsa anı **deryā** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*deryā,]*

Niçe yıldur bahr-i eşk içre şināverlik ider / Yoħsa ol **deryāda** bu gönüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*deryāda, -da*]

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinin gark / Tañ degül cüş idicek bir ucı **deryā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*deryā,]*

Āh eyledükçe itdi telātum sirişkümüz / **Deryā** gibi Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*deryā,]*

Muhibbî’yi dişüñ fikri yine **deryāya** gark itdi / Sirişkenden ‘aķık olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*deryāya, -y, -a*]

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür **deryāya** āħir yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*deryāya, -y, -a*]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrakını / Bād-ı āh-ıla muħālif anı **deryā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*deryā,]*

Çalkamañ bu eşk-i ğāfil virdi ‘ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp **deryā** kenārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*deryā,]*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevrakın / Rüzigār-ı āh-ıla kimdür aña **deryā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*deryā,]*

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm / Ne tañ **deryā** getirür hār-ıla ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*deryā,]*

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ħo bir **deryā-y-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*deryā-y-ımış, -y, -ı, -ımış*]

Bahr-ı eşküm başdan aşdı gark ider āħir beni / Bād-ı āhumla ider **deryālayım** her dem ħurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*deryālayım, -layım*]

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şināverlik ider / Olmışam **deryā** içinde iy Muhibbî hem çü bať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*deryā,]*

deryā: *Deniz, büyük ırmak II âşığın gönlü.*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ānī cevherin / Döştar şimden girü göflüme bir **deryā** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*deryā,*]

deryā ider: *Deniz haline getirmek, deniz gibi çok olmak II âşığın gözyaşları.*

Bahr-ı ğamdan hiç ħalâş olur mı bu dil zevrakı / Her tarafdan eşkümi bu gözlerüm **deryā ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*deryā ider, -er*]

deryā oldı: *Deniz olmak, deniz gibi taşmak II âşığın gözyaşları, çok fazla ağlamak.*

Bahr-i 'ışkuñdan ħalâş olur mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryā ortada girdāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*deryā oldı, -dı*]

deryā-dil: *Gönlü geniş, her şeyi hoş görüp hoş karşılayan, anlayışlı.*

Ĥār u ħesdür virmeyüz dünyā metā'ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz dünyāda **deryā-dillerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*deryā-dillerüz, -ler, -üz*]

deryā-vı eşk: *Gözyaşı denizi, gözyaşının çokluğu veya yoğunluğu.*

Tañ mı cüş itse Muhibbî āh-ıla **deryā-vı eşk** / Rūzigār esdükke kim dir bahr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*deryā-vı eşk,*]

dest: *Bozkır, ova, sahrâ, çöl.*

Mecnün eger kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā **deştine** gitsem baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*deştine, -i, -n, -e*]

İstedüm dîvāne gönülüm ħālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün **deştinde** nā-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*deştinde, -i, -n, -de*]

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp **deştde** oldı aña Mecnün rakķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*deştde, -de*]

dest: *El, yed.*

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde **destine** ħançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*destine, -i, -n, -e*]

PİR-i muğāna virmem ezelden ħavāledür / Kısmet bu yolda **destüme** gülgün piyāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*destüme, -üm, -e*]

destān: *Hikaye, söylence.*

Māh-rūlar okumamışlar vefā **destānını** / Liki bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*destānını, -ını*]

destân oldı: *Destan olmak, ağızdan ağıza, nesilden nesile anlatılmak. II hikâyesi halka mâl olmak veya rivayet edilmek.*

Oldı ‘âlemlere destân Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*destân oldı, -dı*]

deste-i sünbül: *Sümbül demeti.*

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruhuñ buña ‘aceb **deste-i sünbül** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*deste-i sünbül,]*

dest-i belâdadur: *Keder çölü.*

Deşt-i belâdadur beni senden gören cüdâ / Cânından ayırur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*deşt-i belâdadur, -da, -dur*]

deşt-i ğam: *Gam Çölü.*

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / **Deşt-i ğam** içre ki san hasta vü mecnûn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*deşt-i ğam,]*

Sevdâ-yı zülfî top başumda hevâ-durur / **Deşt-i ğam** içre düşdi gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*deşt-i ğam,]*

dest-i ğam: *Gam eli.*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg **dest-i ğam** mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dest-i ğam,]*

Kaddümi çeng eyleyüp kânuna âheng eyledi / Buralı gūşum Muhibbî **dest-i ğam** tanbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*dest-i ğam,]*

dest-i ğam: *Gam eli.*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg **dest-i ğam** mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dest-i ğam,]*

dest-i ğama: *Gam Çölü.*

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ kaplanıdur / Rüy-ı zerd-ile geh **dest-i ğama** daygamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*deşt-i ğama, -a*]

dest-i himmet-ile: *Yardım eli.*

Ol ki **dest-i himmet-ile** câme-i cân çäk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*dest-i himmet-ile, --ile*]

dest-i kudret: *Kudret eli II kudret sahibi Yarattıcı'nın tasarrufu.*

Yüzüni kimdür görüp dil virmeye / **Dest-i kudret** çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*).
[*dest-i kudret,]*

destine girse: *Eline geçmek, sahip olmak, yakalamak.*

Çîn-i zülfünde didüm n'îçün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir **destine girse** müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*destine girse, -se]*

dest-res: *Eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaşmış (kimse).*

Niçe yıllardur Muhibbî ârzü eyler seni / Bulmadı 'âlemde hergiz vaşluña ol **dest-res** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*dest-res,]*

Kalmadı şabr u kararum 'azm-i yâr itdüm yine / Yokdur andan gayrı çün bu derdmende **dest-res** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*dest-res,]*

dest-res buldum: *El sürmek, eli yetişmek, ulaşmak, nail olmak, isteğine kavuşmak; kuvvet ve zenginlik bulmak.*

Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Hamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*dest-res buldum, -du, -m]*

dest-res bulmaz: *El sürmek, eli yetişmek, ulaşmak, nail olmak, isteğine kavuşmak; kuvvet ve zenginlik bulmak.*

Cân virüp ger râh-ı kûyında anuñ hâk olmışam / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*dest-res bulmaz, -maz]*

devâ: *Ilaç, derman, şifa II çare, tedbir.*

Bu hasta dil ki derdüni cānā **devâ** bilür / Her ne kadar ki cevri kılmañ vefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*devâ,]*

Gülşenüñ zevk u şafası gül midür bülbül midür / Hasta gönümün **devâsı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*devâsı, -sı]*

Cân hastasına itmeye hergiz hâkîm 'ilâc / La'linden özge derdine sanmañ **devâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*devâ,]*

Derdi ile hoş geçer dil dilberün / Dördüme sanma **devâsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*devâsı, -sı]*

Hîç bir tabîb itmese dil-ğastesine em / Bîmâr-ı 'ışk olana derdi **devâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*devâ,]*

(⁴) Gönüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eñibbâ aña cem' olsa **devâ** yok zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*devâ,]*

Dil-ğaste olup 'ışka düşen bî-nevâlaruz / Koyup **devâyı** derdi alan mübtelâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*devâyı, -y, -ı]*

İy tabîbâ çek elün bu sîne-i mecrûhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge **devâyı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*devâyı, -y, -ı]*

İy Muhibbî derd-i 'ışka yok midur didüm **devā** / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*devā,]*

'Āşıkuz derdüñ kabül itdük **devāya** bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*devāya, -y, -a]*

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur **devā** / Gel tabībā ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*devā,]*

'Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör 'ışk ara hergiz **devā** kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*devā,]*

Haste-i 'ışkam tabīb-i dilden istedüm **devā** / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*devā,]*

Küyuñda senüñ niçe zamān hasta-dil yatur / Gönder cevāb derdine anuñ **devā** [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*devā,]*

devā eyle: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

İy tabīb-i dil meded eyle lebüñden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*devā eyle,]*

devā ider: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Vādī-i miñnet ü ğamdaki olan hastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*devā ider, -er]*

devā kıldı: Deva bulmak, şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Her ki derdüñi koyup aña **devā kıldı** 'ivaż / 'Āķıbet oldı peşimān ki cezā kıldı 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*devā kıldı, -dı]*

devā olmaz: Şifa olmak, iyileştirilmek II çare bulunmak, tedbir alınmak II rahatsızlığı giderilmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Olmadı benüm sözüñ katuñda revā henüz / Bu derd-i 'ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*devā olmaz, -maz]*

devā olmaz: Şifa olmak, iyileştirilmek II çare bulunmak, tedbir alınmak II rahatsızlığı giderilmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Çāre yok şimden girü dil derdine olmaz devā / İy Muhibbî ol gözi mekkāra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*devā olmaz, -maz]*

devāyı itdi: Şifa vermek, iyileştirmek II çare bulmak, tedbir almak II rahatsızlığı gidermek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Gördi ölümlü hasta atup baña ğamz okın / Ol dil tabīb-i öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*devāyı itdi, -y, -ı, -dı-yı, -dı]*

devlet: *Belli bir toprakta bir hükümet idâresi altında teşkilâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukukî şahsiyet kazanmış şekli II ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam II mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Muhibbî **devletinde** şâh-ı ‘ışkuñ / Belâ vü derd ü miñnetden ne kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*).
[devletinde, -i, -n, -de]

Şâh-ı ‘ışkuñ **devletinde** sanmañ eşke mâliküz / La‘l ü gevoerle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [devletinde, -i, -n, -de]

Cevr-ile öldürse beni yâr niyâz / **Devleti** pâyende vü ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [devleti, -i]

devlet: *Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam II mutluluk, saâdet, tâlih, baht.*

Ger fedâ cânân yolında cân olursa çok midür / Başa **devletdür** katı imkân olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [devletdür, -dür]

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî **devlet** zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [devlet,]

Ele girdüğü dem yâruñ ayagı / Öpüp başda koyanuñ **devleti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [devleti, -i]

Kaşı yasına cân iderse kurbân / Muhibbî’nüñ muqarrer **devleti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*).
[devleti, -i]

Ger ister-iseñ iki cihân **devletin** iy dil / Dermânde vü dil-ğastelerün hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [devletin, -i, -n]

Dâğlar geydürdi baña döstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm **devletinde** geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [devletinde, -i, -n, -de]

Ğamz oklarına çünkü bu sînem siper olmuş / **Devlet** irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [devlet,]

devlet-i vasluñ: *Kavuşma lütfü, kavuşma mutluluğu.*

Nâr-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cân u dil / Olmaya ger **devlet-i vasluñ** aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [devlet-i vasluñ, -uñ]

devletlü: *Nîmet ve mutluluğa ermiş ulu (kimse) [Mevki ve rütbe sâhiplerine, büyük kimselere hitap sözü olarak da kullanılır].*

Ğam-ı endüh ile furqat beni âhîr helâk eyler / Meded **devletlü** sulţânüm benüm hâlüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [devletlü,]

devr: *Bir müddet, zaman, vakit, mevsim.*

İrişilmez zülfi **devrinde** vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [devrinde, -i, -n, -de]

Ruğları **devrinde** varma iy Muhibbî gülşene / La‘l-i nâbî var-iken câm-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [devrinde, -i, -n, -de]

devr eyler: Dönmek, devran etmek, dolaşmak.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri **devr eyler** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*devr eyler, -r*]

devr eylesün: Dönmek, devran etmek, dolaşmak, elden ele geçmek II kadeh dolaştırma.

Vaktidür kim sâkiyâ **devr eylesün** la'lîn kadeh / Devr-i gül vakt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*devr eylesün, -sün*]

devr ide: Dönmek, devran etmek, dolaşmak, elden ele geçmek II kadeh dolaştırma.

Vakt-i güldür gam-ı devrânı ferâmüş idelüm / Sâkiyâ al elüñe **devr ide** peymâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*devr ide, -e*]

devr itdügin: Dönmek, devran etmek, dolaşmak, elden ele geçmek II kadeh dolaştırma.

Bezm-i gamda kâse-i çeşmüm benüm **devr itdügin** / Hîç kes vâkıf degül ancak mey-i gülgüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*devr itdügin, -düg, -i, -n-düg, -in*]

devrân: Dünya, felek II kader, tâlih, baht II zaman, çağ.

Hüsnuñ zamâne hüsnidür iy yâr-ı dil-firîb / Aldanma gel bu hüsnüñe ki **devrân** gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*devrân,]*

Mağabbet ehli **devrândan** neler çekdüğini bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*devrândan, -dan*]

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre ki dâr-ı 'adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*devrân,]*

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğân dergehine var şarâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*devrân,]*

devr-i felekden: Dünya, alem II zaman, kader, talih II dünyanın dönmesi.

Râziyam **devr-i felekden** sa'd olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*devr-i felekden, -den*]

devr-i gül: Gül vakti, gül mevsimi, ilkbahar II gençlik, güzellik dönemi.

Devr-i gül bir haftadır bülbül zamânî fîz geçer / 'Âlemüñ 'ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*devr-i gül,]*

devr-i gül: Gül vakti, gül mevsimi, ilkbahar II gençlik, güzellik dönemi.

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la'lîn kadeh / **Devr-i gül** vakt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*devr-i gül,]*

devr-i gülde: *Gül vakti, gül mevsimi, ilkbahar II gençlik, güzellik dönemi.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi rengin gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*devr-i gülde, -de*]

devr-i haţtmı: *Ayva tüyün zamanı, devri (Sevgilinin dudağının üzerindeki tüylerin çıkmaya başlaması).*

O şem'ün **devr-i haţtmı** görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki 'âkildür ki olmaz bî-duhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*devr-i haţtmı, -ı, -n, -i*]

devr-i hüsne: *Güzellik zamanı.*

Nigârâ garra olma **devr-i hüsne** / Güzellik tîz geçer uşbu cihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*devr-i hüsne, -e*]

devr-i hüsnünde: *Güzellik zamanı.*

Haţtmı görelî artarsa 'aceb mi gamumuz / **Devr-i hüsnünde** şehâ var-ı hoş 'âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*devr-i hüsnünde, -ün, -de*]

devr-i semendür: *Yasemin devri, yaseminlerin açtığı vakit.*

Rebî' eyyâmı gül **devr-i semendür** / Akar su her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [*devr-i semendür, -dür*]

deyr: *Kilise, manastır.*

Gâh mescidde gehî **deyr** ü gehî meyhânedede / Yârî bulursın Muhibbî cehd kıl arayığör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*deyr,]*

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâcın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*deyr,]*

Getür iy muğbeçe câmi muğâna / Ki ender **deyr** ne-tevân bûd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*deyr,]*

Ne oldum mescide tâlib ne **deyr** ü şöhbete râgıb / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*deyr,]*

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân **deyre** ki dâr-ı 'adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*deyre, -e*]

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i nakşını nakkâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*deyr,]*

devr-i 'âlemde: *Dünya manastırı, kilisesi.*

Deyr-i 'âlemde kaçan kim bir şanem peydâ olur / 'İşka düşüp niçeler Mecnûnlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*deyr-i 'âlemde, -de*]

deyr-i cihānda: *Dünya kilisesi II dünya.*

Muḥibbî Nevāda perdeñi uydur Muḥibbî'ye / **Deyr-i cihānda** iñlese dil erġanūn geġer (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*deyr-i cihānda, -da*]

deyr-i cihānda: *Dünya kilisesi II dünya.*

Muḥibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña **deyr-i cihānda** dinmese zünnāra yasdanmış (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*deyr-i cihānda, -da*]

deyr-i ġam: *Keder kilisesi.*

Girelden **deyr-i ġam** iġre bu ġöñlüm erġanūn oldı / Gözümüñ yaşına baksañ şarāb-ı erġuvānıdır (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*deyr-i ġam,]*

deyr-i hüsninde: *Güzelliġin kilisesi.*

Deyr-i hüsninde kaşı peyvestesi ol kāfirūñ / Cānib-i şarka bakar san kāfiri mihrābdur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*deyr-i hüsninde, -inde*]

deyr-i muġān: *Mecusî (atesperest) tapınaġı.*

Kūy-ı nigāra **deyr-i muġān** dir-isem revā / Çün kapusunda āh u fiġānum olur ceres (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*deyr-i muġān,]*

di: *Demek, söylemek.*

Muḥibbî'yi **didi** öldürmelüdü / Didüm öldür nigārā kanı yokdur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*didi, -di*]

Muḥibbî'yi didi öldürmelüdü / **Didüm** öldür nigārā kanı yokdur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]

Baş u cān tuġfe getürdüm n'ola maġbül itseñ / Nāz-ıla güldi nigārum **didi** üftāde getür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*didi, -di*]

Niġe yıl geġdi bu dil bendeñ olup derd ü miġen / Saña bir ġün **dimesi** gel beni āzāde getür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*dimesi, -me, -di*]

Vādi-i 'ışka Muḥibbî bu ġöñül düşdi yine / **Dimezem** ġamdan ulu bile saña zāde getür (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*dimezem, -mez, -em*]

Yāra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / **Dir** Muḥibbî ki bu ne ġavgādur (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*dir, -r*]

Baġra döndi ġöz yaşı ġeřmüm olalıdan şadef / **Didiler** dürler bulunur ġün anuñ deryāsı var (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*didiler, -di, -ler*]

Didiler derdi olan derdi disün ben ġekdüüm āh / Her kim işitse diye bu derdmendüñ derdi var (*Muḥibbî Dîvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*didiler, -di, -ler*]

- Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rüyâ / Münecim **didi** eyü yılduzuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [*didi, -di*]
- Muhibbî togrulupdur rāh-ı ‘ışka / Görenler **didiler** olsun özün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*didiler, -di, -ler*]
- Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler **dir** / Ḥazān evrākına san kim dokunur bād revān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*dir, -r*]
- Bugün iklim-i ‘ışk içre Muhibbî’yi **diseñ** kimdür / Şikeste beste bî-çāre faḳrūñdür ḥaḳrūñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*diseñ, -se, -ñ*]
- Didüm dil-i dīvāneye āḫir olacak cā / Zencīr-i ser-i zūlfı ile çāh-ı zeḳandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse **diye** bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*diye, -y, -e*]
- Görmege gelmedi ben ḥastayı birkaç gicedür / **Dimedi** derd ü belām-ıla o miskīn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*dimedi, -me, -di*]
- Yāra sundum ‘iydgehde gönümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı **didi** ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*didi, -di*]
- Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i ‘ışk oldı / Yañılıp **dimedün** bir gün bu miskīn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*dimedün, -medün*]
- Çıkar dürler ma‘ānī maḥzeninden / Getür taḥrīre **disünler** eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*disünler, -sün, -ler*]
- Dimeñ dīvāne Mecnūn’a maḥabbet mülki şāhidur / Yanınca ṭayr-ıla vaḥşı yürür cümle sipāhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*dimeñ, -meñ*]
- Sen ṭarīk-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki **dir-ise** ol kāfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*dir-ise, -r-ise*]
- Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler **diyeler** kim bu dür-i meknūn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*diyeler, -yeler*]
- Sīnem benüm kıldı hedef döner baña **dir** lā-tuḥaf / Gelür ḥadengi her ṭaraf ebrū kemānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*dir, -r*]
- Muhibbî derd-ile oldı yolında ḥāk-ile yeksān / **Dimedi** yañılıp bir dem benüm ḥāzır-güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*dimedi, -medi*]
- Tīr-i ḡamzeñle bu sīnem zaḥmnāk olmış yatur / **Dir** gören meydān-ı ‘ışk içre helāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Çünki peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / **Didüm** artur dōstum derdüm benüm efzūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*didüm, -düm*]
- Kāmet-i servūñi kim gördi **didi** gül götürür / Gül ruḥuñ buña ‘aceb deste-i sūnbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*didi, -di*]
- Muhibbî rāh-ı küyuñda senün çokdan ḡubār oldı / Yañılıp **dimedün** bir kez ki ḥāk-i üstüḡ‘ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*dimedün, -medün*]

Beñzerem **dimiş** nigārā ḥaddūne / Bu sözinden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[dimiş, -miş]

Bir gözi āhū bu göñlümi alup oldı revān / Cān bile gitdi **didüm** ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [didüm, -düm]

Bir nazarla kırarım **dir** niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [dir, -r]

Dimedūñ ḥüs-ni zekātın bu Muhibbî’ye eḥāk / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [dimedūñ, -medūñ]

Ḥaṭ gelüpdür diyü bu ‘āşıka göstermese yüz / **Diñüz** ol şūha cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [diñüz, -ñüz]

Gelmesün daḥı Muhibbî ser-i küyuma **dimiş** / Görüñ ol luṭf issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [dimiş, -miş]

Taḥammül yig tecemmülden **diyenler** sāye-i ḥārı / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [diyenler, -yenler]

Bu Muhibbî şeh-i cihān iken / Şimdi bir ḥūba bendedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [dirler, -rler]

Geh ‘işve gāh şīve gehī cevır ü gāh nāz / **Didüklerince** yok mıdur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [didüklerince, -dük, -ler, -i, -n, -ce]

Dün gice küyında nālem işidüp / **Dir** seg-i küyü bu ne feryāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [dir, -r]

Didi āñide Muhibbî böyle bir rengin gāzel / Tarz-ı şī’r içre Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [didi, -di]

Māha **diñ** öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [diñ, -ñ]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben **dimezem** var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [dimezem, -mez, -em]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim **dirse** disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [dirse, -r, -se]

Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse **disün** ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [disün, -sün]

Tañ mı cüş itse Muhibbî āh-ıla deryā-yı eşk / Rüzigār esdükçe kim **dir** baḥr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [dir, -r]

Yürür mecnün gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muhibbî sāyeden ğayrı **dimez** hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [dimez, -mez]

Sakladum esrār-ı ‘ışkı līk izḥār itdi āh / Kanlu yaşumı gören **didı** ki rüy-ı zerdı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [didi, -di]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-ā-dem su seper / **Dimesünler** tā görenler küy-ı yāruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [dimesünler, -me, -sün, -ler]

Gerçi nokta lebüne kıl didi ‘uşşāk bilüne / Ben **didüm** nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [didüm, -dü, -m]

- Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim **diyebilür** şi'r ü gâzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*diyebilür, -y, -e, -bil, -ür*]
- Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd 'izz ü nâz olur / Gel benüm çok sevdiğüm **didükçe** meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*didükçe, -dükçe*]
- Niçe teşbih idem kaddine servi / Ki servün kimse **dimez** gâbgâbı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne gâm **dirlerse** zülfüñ 'akrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*dirlerse, -r, -ler, -se*]
- Pîr-i 'ışık oldum baña 'ışık ehli oldılar mürîd / Her biri **diyüp** belî karşımda kulagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*diyüp, -y, -üp*]
- Kaşuñ mihrâbına kâmet getürdüm / Görüp yüzün **didüm** Allâhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- N'ola sevdiğümse mañbûbî ne var gönümde iy zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ neden **dirsın** vebâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*dirsın, -r, -sın*]
- Büseme cân aluram dün **dimiş-idi** ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*dimiş-idi, -miş, --idi*]
- Görenler seyl-i eşkümi **diye** şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmdur beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*diye, -y, -e*]
- İşiden şi'r-i pür-süzüm okıyanlar **diye** lâ-büd / Muhibbî dermend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*diye, -y, -e*]
- Hañâ-y-ıla yüzüne gül **didümse** / Hañâ itse n'ola kul âdemîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*didümse, -dü, -m, -se*]
- Didüm ki yârumuñ yokdur nazîri / Eger var-ısa eydün kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Seher güş it ne **dir** murğ-ı seher-hîz / 'Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*dir, -r*]
- Âhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme **dir** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Her rakîbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz **didiler** tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*didiler, -di, -ler*]
- Hem-nişin olam **dir** imiş ba'zılar ol meh-ruña / Hiç ola mı tûfî ile cem' olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*dir, -r*]
- Bahâ sordum metâ'-ı la'1-i yâra / **Didiler** nakd-i câna râyegândurh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*didiler, -di, -ler*]
- Didüm iy serv-kaç pâyüña her dem / İki çeşmüm iki cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]
- Miyânından haber kim var **dir** ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün gümândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*dir, -r*]

Ölürsem rāh-ı kūyında dikesiz taş işigini / Görenler **diyeler** rahmet şehīd-i ‘ışk mezārıdır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 2). [diyeler, -y, -e, -ler]

(↵) Zālīm gözüne hey **di** ki kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘āşıkı ider o ğubār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 17). [di,]

(∨) Lā **diyemezem** hükümüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eylesin pāre i yār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 28). [diyemezem, -y, -e, -mez, -em]

Didüm dil derdine iy cān tabībi / Leb-i la‘lünden özge emsem olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 3). [didüm, -dü, -m]

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger **dimezsem** olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 4). [dimezsem, -mez, -se, -m]

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger **dirsem** eger dimezsem olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 4). [dirsem, -r, -se, -m]

Şem‘-i cemāl-i yāra pervāne-veş tutışdum / Kimdür **diyem** benümçün ol şem‘e yanagelmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 3). [diyem, -y, -em]

Mecnūn-vār başuma murġ-ı belā gelüp / Tutup mekānı her biri **didi** yuvalaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 3). [didi, -di]

Biz **dimezüz** ki mihr ü yāhūd maḥabbet it / Cevr ü cefālaruñla senüñ pür-şāfālaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 2). [dimezüz, -mez, -üz]

Şāh-ı ‘ışka dil taḥarrüb bulduġın gördi gözüm / **Didi** terk itme bizi biz daḡı şāhib-demlerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 4). [didi, -di]

Raġbeti yokdur yanuñda bir-durur pīr ü cevān / **Didi** biz meh-rūlaruz şeyḡ-ile şāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4). [didi, -di]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu göñlüm çarḡ urur / Hiç **diyebilür** miyüz kim āsiyāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 2). [diyebilür, -y, -e, -bil, -ür]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre **dimiş** ammā dir itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 1). [dimiş, -miş]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammā **dir** itmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 1). [dir, -r]

Öldürürseñ daḡı gelmez dilümüzden lā **dimek** / Döstüm ‘ışkuñ yolında bil senüñ şadıklaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 2). [dimek, -mek]

Şad ol dilā ki añdı seni cev-r-ile nigār / **Dirdük** anı ki katı ferāmūşlardanuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6). [dirdük, -r, -dü, -k]

İdenler vaqt-i güldü geşt-i gülşen / **Didiler** ‘iys ü nüş olmaz çemensüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 2). [didiler, -di, -ler]

Kuçabilsem nigāri pīrehensüz / **Dir-idüm** cān ‘ayān görindi tensüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 1). [dir-idüm, -r, --i, -dü, -m]

Bu kışsa-i pür ġuşsamı bu zulm u sitemden / Bir bir **dir-idüm** n’eyleyem ol şāh görünmez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 2). [dir-idüm, -r, --i, -dü, -m]

- Giderme zülfünü gel gül yüzünden / Kim ola **diye** kim kākül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*).
[diye, -y, -e]
- Muhibbî oldı çün bir zer-ḥarîdüñ / Revâ mîdur **diyesin** kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[diyesin, -y, -e, -sin]
- Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitānuña / **Dime** kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [dime, -me]
- Ġam tîrine her gāh bu sînem siper olmaz / Kim **dirse** olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [dirse, -r, -se]
- Kimdür ki **diye** ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [diye, -y, -e]
- Hicr ara ḥasret-ile cān lebūme gelmiş-iken / Kimsene yok **diye** bu ḥālūmi dildāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [diye, -y, -e]
- Her ne **dirse** ḥaḥkuma uyma raḥībūñ sözine / Bilürem kim ol seni ḥayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [dirse, -r, -se]
- Gülşen-i ḥüsnünde zār itme Muhibbî’yi **didüm** / Didi bir gül var mîdur kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [didüm, -dü, -m]
- Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar **di** namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [di,]
- Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur **dime** / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [dime, -me]
- Ele sāġar alalum şevk-ile rindāne biraz / Gel **diñüz** açılalum gülşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [diñüz, -ñüz]
- Minḳārına aldukda gönül **didî** Muhibbî / Beñzer ki gönül murġını kapdı gözi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [didî, -di]
- Mu‘allimden cefālar öğrenürsin / Neden **dirsin** vefā ta‘lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*).
[dirsin, -r, -sin]
- Gül ruḥlarınıñ şevki ile gülşene vardum / **Didüm** ki dilā nāleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [didüm, -dü, -m]
- Zülfî zencîrinde gönülüm kim görüp şeydā **dimez** / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla sermeste kim rüsvā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [dimez, -mez]
- Māhi gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [dimez, -mez]
- ‘Ālemi la‘l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [dimez, -mez]
- Şafā bilübene Mañşūr özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol ezel dārı **dimeñ** siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [dimeñ, -me, -ñ]
- Viren bāzār-ı ‘ışk içre alan cān naḳdini derdi / Ḥaḳīkatde odur ‘āşık **dimeñ** bāzārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [dimeñ, -me, -ñ]

- Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz **dimek** / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*dimek, -mek*]
- Sehv-ile itüm **dimiş** ben ‘âşıka bir kez nigâr / Adın añdum diyü ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*dimiş, -miş*]
- Muhibbî ol cefākârıñ olursa rāh-ı küyünda / **Dimez** aña nedür hālün ve yāhūd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*dimez, -mez*]
- ‘Uşşāka çäre **dirler-idi** şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*dirler-idi, -r, -ler, -i, -di*]
- Öpmek isterdüm ruñından hañın izhār eyledi / **Didüm** iy ārām-ı cān hîç gül olur mı hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Gel beni öldür vefā kıl ‘ahdüñe **didüm** didi / Bî-vefālık resmidür ‘ālem içinde şānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kullarumdur kapuma gelsün **didi** ol pādīşāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*didi, -di*]
- Döstlar luñf eyleyüp añvālümü yāra **diñüz** / Derd-ile dil-hasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]
- Dil tañbībidür meded derdüme dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramağ añvālümü yāra **diñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*diñüz, -ñüz*]
- Didüm öldürsün koñuz küyündaki ‘āşıqları / Nev-civāndur **didiler** nā-ħağ yire kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*didiler, -di, -ler*]
- Didüm öldürsün koñuz küyündaki ‘āşıqları / Nev-civāndur didiler nā-ħağ yire kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Urur ‘āşık olanlar baş terkin / **Diyen** kimdür ki ‘āşık ölmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*). [*diyen, -y, -en*]
- Niyāz itdüm varup **didi** hañbüm / Senüñ var bir niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*didi, -di*]
- Lāf idüp dil şabr idem **dirdi** firāka sālĥā / Sāle tākat mı ider çün ĥefte māñı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*dirdi, -r, -di*]
- Muhibbî şî‘rūñi gören ĥasen **dir** / Ki anda gizlü var ma‘nā ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*dir, -r*]
- Hem-rāh olam ten **didi** cānum gider olsa / Cān şöyle gider ĥafice ki hergiz ĥaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*didi, -di*]
- Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘āşıqlaruñ / Kullardur **dir** ki gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*dir, -r*]
- Rağīb ölmüş **didüm** el-ħamdü-lillāh / Ölen[de] ĥöş dil eyler ĥamde āğāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā **dimez** / Baña geldükçe neden pinhān ider mā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*dimez, -mez*]

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā **dimez** / Baña geldükçe neden pinhān ider mā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*dimez, -mez*]

Dil saklar sırr-ı 'ışkı sînede cânı gibi / Öldürelere rāzını izhār idüp aşlā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*dimez, -mez*]

Bu Muhibbî yazsa hüsni âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*dimez, -mez*]

Bu Muhibbî yazsa hüsni âyetin dil levhine / Okıyan **dir** buncılayın kimseler inşā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*dir, -r*]

Sırruñı ketm eyle **didüm** gönlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

Yüzümü gösterem **dir** āhır itmez / Muqarrer bildüm anı zāhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*dir, -r*]

Ṭakatum ṭāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil ṭabîbine meded bu ḥasta dil ḥālın **diñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]

Kim-durur cānā **dir-iseñ** derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile ḥasta-dildür bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*dir-iseñ, -r, --i, -se, -ñ*]

Ehl-i günāh olanları **dirler** yakarlar āteşe / Ğāyet günāhum çok benüm a' mālumi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [*dirler, -r, -ler*]

Geldi dilde şāh-ı 'ışk bir ḥāne bünyād eyledi / **Didi** günden güne muhkem dura bu bünyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*didı, -di*]

Didiler gözlerinin ālmı terk itdi nigār / Dil **didı** gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*didı, -di*]

Didiler gözlerinin ālmı terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*didiler, -di, -ler*]

Didiler gözlerinin ālmı terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey **dise** kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*dise, -se*]

Yarı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem **didüm** / Bu cihān bağında bir gül bitmez-imiş ḥārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]

Süz-ı 'ışkımdan hikāyet eyledüm yāra biraz / **Didi** 'āşık dirilen hergiz şikāyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*didı, -di*]

Yolına durup yār güzer eyleyüp **didı** / Bunda daḥı durur imiş mübtelā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*didı, -di*]

Günāhum bu-durur 'ışkuñ Ḥudā'dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du'āsı[nı] **dimeñ** ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*dimeñ, -me, -ñ*]

İşidenler bu gönlüm nālesini / Çalınur **didı** gam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*didı, -di*]

Gül yüzün şevkin **dimezdüm** cāna daḥı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*dimezdüm, -mez, -dü, -m*]

- Lezzet-i vaşlı tatanlar **didiler** kand ü nebât / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*didiler, -di, -ler*]
- Zülfüñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ **didüm** / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]
- İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ **dir** gören / Haç u hâle nokta vü i'râb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*dir, -r*]
- Niçe yıllardur **didüm** gönlümle şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de garç-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]
- Tîğ-ı gamzeñ **didüm** itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ didi Muhibbî gam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]
- Sırruñı ketm eyle **didüm** gönlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdâ **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Bezmi-ı gamda âferîn ol 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlâ **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*dimez, -mez*]
- Gözüñ altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşğîn / Ğalaçdur kim bunı **dirse** ki Rûm içre ğazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*dirse, -r, -se*]
- Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / **Diyeler** böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*diyeler, -y, -e, -ler*]
- Baña mihr ü vefâ dildâr kılmaz / **Dimeñ** cevri ü cefâyı yâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [*dimeñ, -me, -ñ*]
- Muhibbî yaşın ol yâr ayagına / Nişâr itmez **dimeñ** dînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*dimeñ, -me, -ñ*]
- Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / **Didiler** bundan özge 'âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*didiler, -di, -ler*]
- Hâl-i 'anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / **Diye** kim 'unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*diye, -y, -e*]
- Nâleler eyler Muhibbî râh-ı 'ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez **diyesin** kim bu çî kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*diyesin, -y, -e, -sin*]
- Añlayup 'ışkuñ rumüzün **didî** bir hikmet-şinâs / Bu 'ilim müşkildür itmeñ bunı bir 'ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*didî, -di*]
- Döstüm hasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / 'Âlemi garç eyleye ger **dimez-iseñ** aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*dimez-iseñ, -mez, -i, -se, -ñ*]
- Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfîn heves / **Didî** iy bî-çäre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*didî, -di*]
- Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvânedür n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]

- Sinede yir yir elifler serv ü dāgum lāleler / Kim temāšā eyledi **didi** müzeyyen bāg-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*didi, -di*]
- İy Muhibbî sinede gören habâb-ı eşkümi / Konmaga ğam şâhına yir yir **didi** otâg-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*didi, -di*]
- ‘İşk-ı şâhî haymesin kuralı dil şahrâsına / Kim görürse **dir** ki bu mülküñ harâbı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*dir, -r*]
- Yâr sandum baña **didüm** sırr-ı ‘ışkı gönülüne / Anı izhâr eyledi bildüm o da aġyâr-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Naqd-i cân-ıla metâ‘-ı büseñe oldum harîd / Aramızda yok **dime** olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*dime, -me*]
- ‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / **Dir** ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*dir, -r*]
- Her ki cāna kıymaya irmez vişâl-i dilbere / Bu sözi ben **dimezem** bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*dimezem, -mez, -em*]
- Her ki cāna kıymaya irmez vişâl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz ulular **dimiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*dimiş, -miş*]
- İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hurüş / ‘İşk **dir** âh eylegil ‘aql ise **dir** olgil hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hurüş / ‘İşk **dir** âh eylegil ‘aql ise **dir** olgil hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*dir, -r*]
- Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / **Dir** gören tâcına ya‘nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*dir, -r*]
- Nigârûñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün **dimez** bî-çâre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*dimez, -mez*]
- Eger yasdansa aġyârı ‘aceb mi ol gül-i ra‘nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki **dirler** hâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*dirler, -r, -ler*]
- Yüz kerre eger hâlümi **dirsem** saña iy döst / İdersin anı bir nefes içinde ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*dirsem, -r, -se, -m*]
- Cihānuñ halkına sakın inanma / Yüze güler **dir-ise** saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [*dir-ise, -r, -i, -se*]
- Gören hañtuñ **didi** ruhsârûñ üzre / Meger ceyš-i Habeş İrân’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*didi, -di*]
- Yudı yüzüm karasımı âb-ı luñf-ıla / Ak saçı görüp **didi** kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*didi, -di*]
- Hâk-i rehine dökeli bu dideler eşki / Gören **didiler** yolların hep sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*didiler, -di, -ler*]
- Hañt-ı ruhsârûñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden **dir** süre-i Nür u Duġân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [*dir, -r*]

- Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / **Diyeler** tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*diyeler, -y, -e, -ler*]
- Didüm ister büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Sâye salsa **dir-idüm** ben hâke ol serv-i sehî / Tâli‘üm sa‘d oldı baht-ı kâmrânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*dir-idüm, -r, -i, -dü, -m*]
- Sevdüm **didükçe** cevriñi arturdı ol perî / Sevmek katında dilberüñ ulu günâh-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*didükçe, -dükçe*]
- Cevriñi görüp nigâruñ **dime** sen bed-hû-y-ımıñ / Anı tağyîr idebilmez başa çün yazu-y-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*dime, -me*]
- Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / **Didi** tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*didi, -di*]
- Dimiş küyında qurbân idem anı / Muhibbî’nüñ murâdı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*dimiş, -miş*]
- Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp **didi** / Hamdülillâh kim gicem qadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*didi, -di*]
- Görmedüm mihr ü vefâ çekdüm velî cevri ü cefâ / Var **diyen** mihr ü vefâsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*diyen, -y, -en*]
- Didüm dîvâneym zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi mübtelâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Yâr vaşlüm isteyen yolunda cân virsün **dimiş** / Ol benüm şîrîn zebânım vâye ne ra‘nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*dimiş, -miş*]
- Ğamze-i cellâdına dirsem hâlâş itgil beni / **Dir** kim ölmeyince olmaz hükm-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*dir, -r*]
- Ğamze-i cellâdına **dirsem** hâlâş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz hükm-i sultândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*dirsem, -r, -se, -m*]
- İki taş-ıla döne döne ögüdür felek / Bir bir cihân halkına **dir** âsiyâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*dir, -r*]
- Dil zevrakımı soldum derdâ ki bañr-ı ‘ışka / Gerçek imiş **diyenler** yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*diyenler, -y, -en, -ler*]
- Büseye cân naqdin aldı yâr bâzâr eyledi / **Di** Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*di,]*
- Dil tabîbisin **didüm** derdüme dermân eylegil / Didi öldürmek gerek tâ gide senden bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Hattını hadi üzre gören **diye** gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ımıñ a‘râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*diye, -y, -e*]
- Dimezem mihr eyle bārî cevri kıl oran-ıla / Fahr-ı ‘âlem çün dimiş hayru’l-umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*dimezem, -mez, -em*]

di: Demek, söylemek II istemek.

Kim bilem **dir** hâl-i Mecnûn'ı baña sorsun baña / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bî-ħad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*dir, -r*]

Cân virem yâra **dir-iseñ** yûri kallâş olğör / Kanda bulursa cefâ tîğını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*dir-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râzıyuz her ne kılursañ bizi tek yâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*dimezüz, -mez, -üz*]

Rûy-ı gülzârı görem **dirseñ** 'izâr-ı yârı gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ħaste bu ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]

Rüşen olsun gün gibi **dirseñ** Muhibbî 'ışkuñı / Tekye-i dilde çerâğ-ı mihriñi uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]

Güzellerden vefâ ummak 'acebdür / Cefâ **dirseñ** inen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]

Saklayam **dirdüm** şehâ 'ışkuñ rumüzün sîñede / Eşk-i çeşmüm rûy-ı zerdüm itdi âħir keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*dirdüm, -r, -dü, -m*]

Suçını Muhibbî'nün 'afv eyle **disem** dilber / Sürer kapudan anı dîvâna kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*disem, -se, -m*]

Rahm eyle **disem** yâra ider nâza ser-âğâz / 'Âşık ki niyâz eyleye ma'sûka kılır nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*disem, -se, -m*]

Lebleründen ħastayam bir büse **didüm** didi yâr / Söziñi tağıtdı beñzer ölecek sayru-y-ıñı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

di: Demek, söylemek II uyarmak, ikaz etmek.

Ser-i zülfine dolaşma **dir-idüm** saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*dir-idüm, -r, -i, -dü, -m*]

Dil verme **didüm** zülfine gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]

'İşka düşme âħiri müşkil olur **dirdüm** saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*dirdüm, -r, -dü, -m*]

Dil-i dîvâne dildârıñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma **dir-idüm** aña sezâdur vây ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*dir-idüm, -r, -i, -dü, -m*]

di: Demek, söylemek II rivâyet etmek, nakletmek.

Döstüm kîn eyleyüp ebrüaruñ çin eyleme / Böyledür **dirler** meşeldür kîn ile dîn tağılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*dirler, -r, -ler*]

Bilsem eşküm n' için itmez gönline yârıñ eşer / **Dirler** elmâs iy Muhibbî seng-i ħarâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*dirler, -r, -ler*]

Diriğ eyler **dimişler** cānı senden / Muhibbî'ye habībüm iftirādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*).
[dimişler, -miş, -ler]

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te'sîr / Egerçi kalbini **dirler** nigāruñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

Felekden yücedür **dirler** egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [dirler, -r, -ler]

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrû / Meğel şayyād olan **dirler** şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [dirler, -r, -ler]

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde **dimişlerdür** ki dîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün **dirler** iy hür ki cennetde 'azāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [dirler, -r, -ler]

Âh kılsam irişür nālem melekler gūşına / Tañ degül **dirler** gider şebde irak yire āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

Bu gönlüm hānesin yıkduñ yine ma'mür iden sensin / Binā aḥvālını **dirler** ki mi'mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

İşidürdüm mäh-rûlar bî-vefā olur velî / İy Muhibbî her ne **dirlerse** biñ anca var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [dirlerse, -r, -ler, -se]

Ğam degül tığ-ı sitemden çāk olursa bu göñül / Ğamzesin yāruñ işitdüm **didiler** dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [didiler, -di, -ler]

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velî / Şimdi bildüm āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]

'Āşıkam derdā dirğā olmadum derdden ḥalāş / Derd-i 'ışk için **dimişler** özge yok mergden ḥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [dimişler, -miş, -ler]

Hoş gelür ben 'āşıkā gāyet miyān-ı nāzüküñ / Çünki peygāMBER **dimiş** ḥayru'l-'umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [dimiş, -miş]

Dimezem mihr eyle bārī cevri kıl oran-ıla / Faḥr-ı 'ālem çün **dimiş** ḥayru'l-'umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [dimiş, -miş]

di: Demek, söylemek II ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Kan içir çeşmi n'ola ḥünī disem / **Didügüm** isme ol müsemmädür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*).
[didügüm, -düg, -üm]

Kan içir çeşmi n'ola ḥünī **disem** / Didügüm isme ol müsemmädür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*).
[disem, -se, -m]

Zāhidā 'āşıkı gel **dime** selāmet eridür / 'Ār u nāmūsı koyan aña ḥacālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [dime, -me]

Āh kim şivelerle dilberler / Kim göre hür veyā melek **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [dirler, -r, -ler]

- Yüzüñ nûrına kim **dir** nâra beñzer / Ya kimdür kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[dir, -r]
- Yiridür **dir-istem** şîrîn lebûñe / Ki Ferhâd'a dil-i âvâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [dir-istem, -r, -i, -se, -m]
- Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger hürî **distem** bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*).
[distem, -se, -m]
- Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer / Ya kimdür kim **diye** gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[diye, -y, -e]
- Ĥarâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür **dirler** / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ĥânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [dirler, -r, -ler]
- Ĥarâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür **dirler** / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ĥânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [dirler, -r, -ler]
- Belâ bezminde derd-ile ciger ĥünımı nüş itsem / Gözümün kâsesin elde tolu peymânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]
- Olaldan vâdi-i ġamda perîşân saçı maĥbûbuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [dirler, -r, -ler]
- Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña murġı olan vaĥşî başuma dânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [dirler, -r, -ler]
- Benüm âhvâl-i pür ġuşşam yanında kışsa-i Mecnûn / Muĥibbî beñzemez ancak kurı efsânedür **dirler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [dirler, -r, -ler]
- Salınsa nâz-ıla yârum gören **dir** serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet olsun ol ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [dir, -r]
- Gerçi nokta lebûñe kıl **didî** 'uşşâk bilûñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [didî, -di]
- İntizâr-ıla lebûñden bulmadum bir zerre kâm / Bir söz-miş sabr-ıla **dirler** koruk ĥelvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [dirler, -r, -ler]
- Miyânına kimi kıl **dir** lebine kimi **dir** nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [dir, -r]
- Miyânına kimi kıl **dir** lebine kimi **dir** nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [dir, -r]
- Gün yüzüñe alnuña **dirsem** kamer ma'zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [dirsem, -r, -se, -m]
- Gitdi Mecnûn **didügün** geldi Muĥibbî yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uĥrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [didügün, -düg, -ün]
- Muĥibbî olalı 'ışk-ıla Maĥmûd / **Dimişlerdür** aña ĥüsniyle Āyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*).
[dimişlerdür, -miş, -ler, -dür]
- Baş eg zülfe resendür cân u dilden / **Disünler** saña 'uşşâk içre cânbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*).
[disünler, -sün, -ler]

- Çeşmüñe **dirsem** n'ola āhir zamān fettānidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*dirsem, -r, -se, -m*]
- Zülfî zencirinde gönlüm kim görüp şeydā **dimez** / Yâ şarāb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*dimez, -mez*]
- Gönlümün feryād elinden kime varup dād idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdā **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Sine pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña dōstum kim ya **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*dimez, -mez*]
- Noğtadur agzı **didük** kıldur bili fehmi eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*didük, -dü, -k*]
- Eksük itmez çıkarur her dem ma'ānî cevherin / Dōstlar şimden girü gönlüme bir deryā **diñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*diñüz, -ñüz*]
- Düriş hayra vü şerden ictināb it / **Dimesünler** senüñ için bed-āmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*dimesünler, -me, -sün, -ler*]
- Sine şahrāsına dil dikdüm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz okların ebrülara kim ya **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümü / Zülfine **dirler** anuñ çün şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [*dirler, -r, -ler*]
- Yüzine ben kamer **didüm** ne dirsiz / Lebine gül-şeker **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]
- Yüzine ben kamer **didüm** ne dirsiz / Lebine gül-şeker **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]
- Nişār eylemek için pāy-ı yāra / Yaşuma sım ü zer **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Saña ger hür [u] perî dirsem olur bu söz haṭā / Zîra kim ehl-i başiret anlara ādem **dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*dimez, -mez*]
- Saña ger hür [u] perî **dirsem** olur bu söz haṭā / Zîra kim ehl-i başiret anlara ādem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*dirsem, -r, -se, -m*]
- Döneliden Naḥçivān'a gönlümün vîrānesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da **dirler** Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*dirler, -r, -ler*]
- Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler **dimesünler** aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*dimesünler, -me, -sün, -ler*]
- Kim ki dünyā ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur **disünler** dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*disünler, -sün, -ler*]
- Küy-ı nigāra deyr-i muġān **dir-isem** revā / Çün kapusunda āh u fiġānum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*dir-isem, -r, -i, -se, -m*]
- Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar **diyeler** saña nihāyet hār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*diyeler, -y, -e, -ler*]

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim zülûfûñ birle kılmışsın kiriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2). [dir, -r]

Keşf-i burka' eyle yüzden nûra ğark it 'âlemi / Tâ görenler **diyeler** mihr-i cihân-ârâ-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2). [diyeler, -y, -e, -ler]

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak **dimiş** / Anuñ-ıçun degme kimse aña diş uramamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1). [dimiş, -miş]

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola **dir** kim bir degül altun gümüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2). [dir, -r]

Küyuña dârü'ş-şifâ **dirlir** ya n'ıçün döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şâhib-firâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3). [dirlir, -r, -ler]

Yüzüñe kim gün **dimiş** râ eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş râ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1). [dimiş, -miş]

Almamış başına terk itmiş cihân ğavgâların / Vādide mecnûn yürür mecnûn **dimeñ** uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3). [dimeñ, -me, -ñ]

Didiler cevır ü cefâyı zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [didiler, -di, -ler]

'Işk-ıla Kays'uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn **dimeyüp** dirlirdi ol uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2). [dimeyüp, -me, -y, -üp]

'Işk-ıla Kays'uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp **dirlirdi** ol uslu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2). [dirlirdi, -r, -ler, -di]

Her kârbân ki konsa bugün irtesi göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun **didiler** ribât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [didiler, -di, -ler]

di: Demek, söylemek II saymak, kabul etmek.

Su sepüp iy dide sula hâk-i pây-ı dilberi / **Dimesünler** aramızda anuñ-ıla gerdî var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3). [dimesünler, -me, -sün, -ler]

Sen tururken kime virem ben 'aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ kimse **dimez** senden özge verdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4). [dimez, -mez]

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm âh / Her kim işitse **diye** bu derdmendüñ derdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2). [diye, -y, -e]

N'ideyin döst **diyüp** inledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülşene var bülbülü feryâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2). [diyüp, -y, -üp]

Görinen başuma miñnet kühsâridur **diñüz** / İki 'aynum iki yaña çeşmesâridur **diñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1). [diñüz, -ñüz]

Görinen başuma miñnet kühsâridur **diñüz** / İki 'aynum iki yaña çeşmesâridur **diñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1). [diñüz, -ñüz]

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña ğâr / Odlar kim saçılır ejder şerâridur **diñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [diñüz, -ñüz]

Ugrın ugrın ğamzelerle sīnem ūzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yādigārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*diñüz, -ñüz*]

Çalkamañ bu eşk-i ğāfil virdi ‘ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā kenārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*diñüz, -ñüz*]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbī iñlese bülbül-şifāt / Ne dükenmez gice gündüz āh u zārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*diñüz, -ñüz*]

Āhum ejder görünür bu sīne ğārdur **diñüz** / Her yaña kim saçılır ejder şerārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]

Āhum ejder görünür bu sīne ğārdur **diñüz** / Her yaña kim saçılır ejder şerārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*diñüz, -ñüz*]

Görinen başum degül bil ki belā kühsārdur / İki ‘aynum kaynayup akar bñārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*diñüz, -ñüz*]

Bir nazarla sīnesin bagrın delen ‘āşıklañ / Şol kemān ebrü güzelüñ ğamzekārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*diñüz, -ñüz*]

Dikse kaçbrüm ūzre duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*diñüz, -ñüz*]

İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbī nāleler / Hüs-n-i yāruñ gülşen-i tāze bahārdur **diñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*diñüz, -ñüz*]

di: Demek, söylemek II sormak.

Didüm cānā ‘aceb rüşen yüzüñ var / Didi taħsīn idüp yahşı sözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / Didi görmiş eyü ola gözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden / Didi bekler o gence ejdehādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]

Yāra nāmuñ ne **didüm** didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīşi cāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

Bārī **didüm** vir haber hoşka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi var gonca-i hāndāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]

Kevkeb-i küyuñda **didüm** bu ser-i ğaltān nedür / Eyledi zülfe işāret didi bu çevgāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]

Ne sebedendür **didüm** sīnemde biñ biñ yaralar / Didi ğamzem oklarından irişen peykāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]

Ġāret iden gönlini kimdür Muhibbī’nüñ **didüm** / Çünkü bilmezsin didi ol nergis-i fettāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]

Zārlıgum diñlemezseñ **didüm** iy gül yüzlü yār / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]

- Bâğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cânâ **haç didüm** / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kullıga müy-ı sefid ile **didüm** eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kulın âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*didüm, -dü, -m*]
- ‘Ârızuñ içre niçedür **didüm** iy meh-rû hañañ / Güldi didi kaplu kâfura du‘â-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Emdür lebüñi şimdi bu dil-ğasteye **didüm** / Güldi didi gör hâñrı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Bu Muhibbî gibi var mı **didüm** iy cân bülbulüñ / ‘İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş didi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]
- Kimdür Muhibbî **dir-iseñ** iy pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*dir-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]
- Çın-i zülfünde **didüm** n’içün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*didüm, -dü, -m*]
- Göñlümüñ murgın n’içün kapduñ **didüm** güldi didi / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Cân u dil almaz mısın bir büseñe **didüm** didi / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Cân nağdı-y-ıla tâlib olup büse istedüm / **Didüm** ki lebüñ öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*didüm, -dü, -m*]
- Didiler yaralar n’eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebürü nigârüñ yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*didiler, -di, -ler*]
- (∩) **Didüm** var mı benüm gibi yanuñda bülbul / Güldi gül gibi didi var senüñ gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*didüm, -dü, -m*]
- Muhibbî yârı ağyâr-ıla gördüm / **Didüm** ‘âlemde gül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [*didüm, -dü, -m*]
- Zülfüñi boynuma dakduñ **didüm** ol yâr didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Yâr bir gün **dîmedi** hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*dîmedi, -me, -di*]
- İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdur **didüm** devâ / Didiler ölmekden özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*didüm, -dü, -m*]
- Ehl-i ‘ışkuñ başları cem‘î nedür **didüm** didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-hânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*didüm, -dü, -m*]
- Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aqdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*didüm, -dü, -m*]
- Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevr ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla ‘âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*didüm, -dü, -m*]

Ėamzeñ öldürdi Muhibbî'yi neden **didüm** didi / 'Āşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7). [didüm, -dü, -m]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre haţ / Didi zülfüm säyesidür itdün iy miskîn gâlaţ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1). [didüm, -dü, -m]

di: Demek, söylemek II bir işi yapmaya kalkışmak, yapmaya yeltenmek, teşebbüs etmek.

Zülfine sakın dil vireyin **dime** tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3). [dime, -me]

Kuçam **dirseñ** miyânımı Muhibbî / İştüñ mi anuñ sen hîç bili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5). [dirseñ, -r, -se, -ñ]

Bu gönül zaħmına merhem urayım **dime** taţbî / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermâna geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4). [dime, -me]

Taħammül yig tecemmülden diyenler säye-i ĥârî / Bulıcak oldılar kâni' **dimeñ** siz säyebân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [dimeñ, -me, -ñ]

Öpsem lebüni **disem** o dem la'lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1). [disem, -se, -m]

Dime iy zâhid-i ĥodbîn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vâkıf olmaduñ gönülden rāhumuz vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2). [dime, -me]

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem **dirsin** ki zâhir sanasın bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [dirsin, -r, -sin]

Muhibbî ĥalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî'r-ile kimse **dimesün** kim kemâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5). [dimesün, -me, -sün]

El urayın **dime** sakın genc-i ĥüsnine / İki tarafda zülfî anuñ ejdehâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3). [dime, -me]

Leblerüñ emsem **disem** ġamzeñ diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2). [disem, -se, -m]

Her raķtbi öldüreyin **didügüm** her dem bu kim / Derisine müştürîyüz didiler taţbâġlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8). [didügüm, -düg, -üm]

Zür u zâr-ıla vişâline irem **dime** sakın / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [dime, -me]

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin **dime** ĥarâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5). [dime, -me]

Cân virüp ger büse alduñsa **dime** virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9). [dime, -me]

'Ālem içinde başa **dime** vardum 'ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2). [dime, -me]

Yürür âzâde iken 'ışka düşdüm / Kılayım terk-i ser **didüm** ne dîrsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2). [didüm, -dü, -m]

Gerekdür sırr-ı 'ışk gâyetde pinhân / Aluñ benden haber **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*).
[didüm, -dü, -m]

Muhib pervâne-veş ol şem'-i hüsne / Yakayım bâl ü per **didüm** ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*).
[didüm, -dü, -m]

El uzadam ol boyı serve **dimişsin** iy şabâ / Bu saña kalursa 'ömrüñ oldugınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [dimişsin, -miş, -sin]

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim **dimek** muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [dimek, -mek]

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde **dirdüm** gerçi ben / Rûy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [dirdüm, -r, -dü, -m]

Âsitânuñda gedâ olsam **dimiş** / Sözlerinden pâdişâdur çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [dimiş, -miş]

Derd-i dilümi 'arz ideyin **dime** hekıme / Bak yâr likâsına ki tâ kim gide emrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [dime, -me]

Bir kese râzuñ **dime** sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilâf (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [dime, -me]

di: Demek, söylemek II cevap vermek.

İti çulmı sordı Muhibbî **didî** dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [didî, -di]

Didüm cânâ 'aceb rüşen yüzüñ var / **Didî** tañsın idüp yañşı sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*).
[didî, -di]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / **Didî** görmiş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*).
[didî, -di]

Didüm zülfüñ neden gitmez yüzüñden / **Didî** bekler o gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*).
[didî, -di]

Yâra nâmuñ ne didüm **didî** meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum **didî** var bu hadîşi cânâ sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [didî, -di]

Yâra nâmuñ ne didüm **didî** meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum **didî** var bu hadîşi cânâ sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [didî, -di]

Bârî didüm vir haber hoşka dehânuñdan nişân / Nâz-ıla güldi **didî** var gonca-i handâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [didî, -di]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i galğan nedür / Eyledi zülfe işâret **didî** bu çevgâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [didî, -di]

Ne sebebendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / **Didî** gânzem oklarından irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [didî, -di]

Gâret iden gönlini kimdür Muhibbî'nüñ didüm / Çünkü bilmezsin **didî** ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [didî, -di]

Zārılıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yār / **Didi** kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [didi, -di]

Bāğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cānā haṭ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı **didi** mūr u mār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2). [didi, -di]

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / **Didi** pır olsa efendi kulin āzād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [didi, -di]

‘Arzūñ içre niçedür didüm iy meh-rū haṭuñ / Güldi **didi** kaplı kâfıra du‘ā-yı nürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2). [didi, -di]

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ḥasteye didüm / Güldi **didi** gör ḥāṭırı gülbe şeker ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4). [didi, -di]

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi gonca-veş **didi** hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6). [didi, -di]

Ḳays’a sordum dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben **didüm** ölmek gerek Ferhād-vār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5). [didüm, -dü, -m]

Ruḥlaruñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / **Dimedi** ki kuçulası gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2). [dimedi, -me, -di]

Çīn-i zülfüñde didüm n’içün dil ü cān bağlanur / **Didi** kâfir destine girse müselmān bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1). [didi, -di]

Göñlümüñ murğın n’içün kapduñ didüm güldi **didi** / Ḥüb-rūlar ‘ālem içre cümle hep mümtāz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3). [didi, -di]

Cān u dil almaz mısın bir büseñe didüm **didi** / Cān virem dirsın ki zāhir sanasın bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [didi, -di]

Didiler yaralar n’eyler Muhibbî sīne vü dilde / **Didüm** ki bir kemān-ebrü nigāruñ yādigārdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5). [didüm, -dü, -m]

(∵) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi **didi** var senüñ gibi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8). [didi, -di]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yār **didi** / Seni dīvāne-şifāt vālih ü şeydā bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3). [didi, -di]

Gülşen-i hüsñünde zār itme Muhibbî’yi didüm / **Didi** bir gül var mıdur kim bülbülün zār istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5). [didi, -di]

Gel beni öldür vefā kil ‘ahdüñe didüm **didi** / Bī-vefālık resmidür ‘ālem içinde şānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6). [didi, -di]

İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok mıdur didüm devā / **Didiler** ölmekden özge yok aña dermānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7). [didiler, -di, -ler]

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem‘ī nedür didüm **didi** / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [didi, -di]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / **Didi** çün yaşum yañılmaz ider āḥir fāş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4). [didi, -di]

Didüm yüzüñi görsem andan ayagañ öpsem / **Didi** ki bundan aqdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [*didî, -di*]

Niçe yıllardur didüm gönülümle şâhib-ğamlaruz / **Didi** çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğarq-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*didî, -di*]

Tiğ-i ğamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ **didî** Muhibbî ğam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*didî, -di*]

Sırruñı ketm eyle didüm gönlüme âh eyleyüp / **Didi** kim yaşum yinilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*didî, -di*]

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi **didî** nâz-ıla ‘âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*didî, -di*]

Ğamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm **didî** / ‘Āşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*didî, -di*]

Lebleründen hastayam bir büse didüm **didî** yâr / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*didî, -di*]

Ser-i küyumda feryâd u figân her şeb iden kimdür / **Didi** didem Muhibbî hasta-dildür h̄’âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*didî, -di*]

Didüm ister büseñi al cānumı aña ‘ivâz / Hâşılı yok **didî** başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*didî, -di*]

Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülp gül gibi **didî** mübtelâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*didî, -di*]

Dil t̄abîbisin didüm derdüme dermān eylegil / **Didi** öldürmek gerek t̄a ğide senden bu marâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*didî, -di*]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre haq / **Didi** zülfüm sāyesidür itdün iy miskîn ğalaq (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*didî, -di*]

di: Demek, söylemek II sanmak, zannetmek, ... diye düşünmek.

Kanlu yaşumı sînemüñ üstinde **dir** gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinüñ lālezâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*dir, -r*]

Bir boyı servüñ firâkıñdan görenler yaşumuz / Bir akar sudur **didiler** dîde-i nemnākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*didiler, -di, -ler*]

dîbâ: Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş, bir nevi canfes.

‘Āriyetdür ten libāsından dañı ‘ār eylerüz / Ne pelâsin isterüz dehrüñ ne **dîbâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*dîbâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

dîbâ vü atlas: İpekten ve kıymetli kumaş II pahalı, süslü elbiseler.

Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / N’idersin isteyüp **dîbâ vü atlas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*dîbâ vü atlas,]*

dībā-yı sulṭān: *Sultan elbisesi.*

Ol ki dest-i himmet-ile cāme-i cān çāk ide / Zer libās u atlas u **dībā-yı sulṭān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*dībā-yı sulṭān,]*

dīdār: *Yüz, güzel yüz, çehre II görünüş, tecellî II tasavvuf. Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellisi.*

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ **dīdāruñı** / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*dīdāruñı, -uñ, -ı]*

Küyuña kâni‘ degül görmek diler cānā seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler diler **dīdār** seyr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*dīdār,]*

Ṭālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp **dīdārı** gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*dīdārı, -ı]*

İstemez zāhid gibi cennet temāşāsın gönül / Ṭālib-i dīdār olan bilir ki **dīdar** özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*dīdar,]*

Ĝam degüldür görmez-ise zāhiren cānān yüzün / Cān göziyle çün Muhibbî dōst **dīdārın** götür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*dīdārın, -ı, -n]*

Zāhidā sanma bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf kalbüz görmege su gibi **dīdār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*dīdār,]*

‘Āşıkuz ancak hemān **dīdārdur** maşşūdumuz / Sanma cennet isterüz zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*dīdārdur, -dur]*

Küy-ı yarı n’eylerem görmek dilerem yarı ben / Bu Muhibbî cennete kāyil degül **dīdārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*dīdārsuz, -suz]*

İy Muhibbî olmuşuz ‘ālemde **dīdār** ‘āşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp būs u kenārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*dīdār,]*

Zāhidā sanma senüñ uçmaguña biz ṭālibüz / Çöpe saymaz ravza-i ‘ışk-ıla **dīdār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*dīdār,]*

Niçe yıllar eyledüm **dīdāruñı** görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārā kaldı bende bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*dīdāruñı, -uñ, -ı]*

‘Āşıkam **dīdāruña** gözüme gelmez hiç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*dīdāruña, -uñ, -a]*

Dīdāruña ṭākat mı olur iy meh-i enver / Kim oldı irakdan gönül āşüfte vü medhüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*dīdāruña, -uñ, -a]*

Zāhid ister cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür **dīdār** hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*dīdār,]*

dīdār-ı cānān: *Sevgilinin güzel yüzü, tecellisi II tasavvuf. Cenâbıhakk'ın müminlere vâdettiği görünüşü, tecellisi.*

Eylemem zāhid gibi hūrī vü Rızvān ārzü / Hiç murādum yok benüm **dīdār-ı cānān** baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*dīdār-ı cānān,]*

didār-ı yāra: *Sevgilinin yüzü.*

Dīdār-ı yāra tālib-iseñ āhīr iy gōñül / Eyle niyāz su gibi rüyuñ türāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 2*).
[*dīdār-ı yāra, -a*]

dīde: *Görme organı: göz, çeşm, ayn.*

Dīdeden akdı gözüñ yaşı revān oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-kağı yāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*dīdeden, -den*]

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revān / **Dīde** dōlāba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*dīde,*]

Su sepüp iy **dīde** sula hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*dīde,*]

Dīdeler segrür ‘aceb ol gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar ol sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*dīdeler, -ler*]

Dīdede her şeb hayāl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*dīdede, -de*]

Haṭuñ ser-fitne zülfüñ fitne-engīz / Ciger hün oldı ğamdan **dīde** hün-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*dīde,*]

Hün-ı dil-ile **dīde** olaldan ayagumuz / Vardur mey ile kāse-i zerden ferāğumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*dīde,*]

Dīdeler yaş dökdügince kīrpügüm cārüb olur / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*dīdeler, -ler*]

Çarż eyle yine **dīdelerüm** hün-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dīnār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*dīdelerüm, -ler, -üm*]

Görelī **dīde** haṭ-ı sebzüñi yaşın yiñemez / Āh ider derd-ile bağrındaki başın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*dīde,*]

Aglar-ısa bu Muhibbī tañ mıdır Ya‘küb-veş / Görelī **dīde** haṭ-ı sebzüñi yaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*dīde,*]

İy **dīde** göz yaşın dök virsün ciñānı ğarğa / Ol cevri çok vefāsus çünki yaşıñı silmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*dīde,*]

Seyr kılmaga yaşum māñi‘ olur ruğlarına / N’eylesün yolın alur **dīde** o mādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*dīde,*]

Dīdeler yaş dökdügince kīrpügüm cārüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*dīdeler, -ler*]

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilā **dīdelerüñden** döküben yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*dīdelerüñden, -ler, -üñ, -den*]

Ser-i küyumda feryād u fiğān her şeb iden kimdür / Didi **dīdem** Muhibbī hasta-dildür h‘ābdan geçmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*dīdem, -m*]

Hāk-i rehine dökeli bu **dideler** eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*dideler, -ler*]

Hâne-i halvetde yidüm çün gamuñ esrârını / Vādî-i hayretde oldı **dideler** maqşûda duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*dideler, -ler*]

Aglamakla kalmadı iy **did**e yaşuñ kan-ıla / Yürî var şimden girü hün-ı cigerden eyle qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*did*e,]

dide-i bînâ: Gören göz (Göz kadehi).

Bezm-i gamda ehl-i hâle cām-ı zer hâcet degül / İçmege hün-ı dili bu **did**e-i bînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [*did*e-i bînâ,]

dide-i eşk: Gözyaşı.

Ėam meclisinde **did**e-i eşk nüşlardanuz / Nâyüñ yirine nâle-i dil güşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*did*e-i eşk,]

dide-i girvân: Ağlayan göz, yaşlı göz.

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar **did**e-i girvân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*did*e-i girvân,]

dide-i hünbâr: Kan dolu göz, kan saçan göz II aşğın kanlı gözyaşlarıyla dolu gözleri.

Çoklar yaşasun raħm kılup yaşuma her bâr / Aglar bile yanumca benüm **did**e-i hünbâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*did*e-i hünbâr,]

dide-i hün-bâr: Kan dolu göz, kan saçan göz II aşğın kanlı gözyaşlarıyla dolu gözleri.

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol bu **did**e-i hün-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*did*e-i hün-bâr,]

dide-i nemnâke: Nemli, ıslak göz II ağlayan göz.

Cem' olsa eger bir yire Ceyhün u Aras Nîl / Olmaya kamu **did**e-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*did*e-i nemnâke, -e]

dide-i nemnâkümüz: Nemli, ıslak göz II ağlayan göz.

Bir boyı servüñ firâkıdan görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler **did**e-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*did*e-i nemnâkümüz, -ümüz]

dide-i pür-hûna: Kanla dolu göz.

Giryesin ebr-i bahârüñ **did**e-i pür-hûna sor / Nâlesin ra'duñ sorarsañ bu dil-i maħzûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*did*e-i pür-hûna, -a]

didüklerince var: *Dediklerince, dedikleri kadar olmak, bahsedilen özellikleri taşımak.*

Dirler idi ol cefākāruñ cefāsın çok velî / Şimdi bildüm āh kim **didüklerince var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*didüklerince var,]*

didür: *Demeye zorlamak, demesine yol açmak veya demesini sağlamak.*

Şi‘r-i pür-süzum Muhibbî olalı zāhir benüm / Şimdiki şā‘irlere tañ mı **didürsem** darbu bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*didürsem, -se, -m]*

diger: *Başka, başkası.*

İy yār-ı cefā-hū Muhibbî göz[i] yaşın / Teskîn iden hāk-i derüñdür **diger** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*diger,]*

digergün: *(Fars. diger ve gün “renk” ile diger-gün) Başka türlü, başka şekil üzere, değişmiş durumda. Diğergün olmak: Değişmek, başka bir şekil almak.*

Benüm hālüm **digergün** müdde‘iden / Nite kim bülbülün derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*digergün,]*

diger-gün olursa: *Değişmek, başka bir şekil almak.*

Olursa tañ mı ahvālüm diger-gün / Baña çün ol şeh-i hūbān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*diger-gün olursa, -ur, -sa]*

dik: *(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek II (Bir bitkiyi) Kök salıp yetişmesi için toprağa yerleştirmek.*

Sinesi bāğında kim **dikdi** mahabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü gāmdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*dikdi, -di]*

Her kim ki **dikdi** sīneye ‘ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü gām berg ü bārdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*dikdi, -di]*

dik: *(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek II mezar taşı dikmek.*

Dikse kabrüm üzere duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*dikse, -se]*

diken: *Bâzı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.*

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yāri **dikendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*dikendür, -dür]*

Yaralar ursa ne gām sen gül için baña raķīb / Bu meşeldür ki **diken** zaħmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*diken,]*

Benüm hālüm digergün müdde‘iden / Nite kim bülbülün derdi **dikendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*dikendür, -dür]*

Olurdu yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz ola gül **dikensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*).
[dikensüz, -süz]

Muhibbî yârı agyâr-ıla gördüm / Didüm ‘âlemde gül var mı **dikensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*).
[dikensüz, -süz]

Bir şeref virdi cihâna irişüp faşl-ı rebî‘ / Her **diken** tâze görindi olup izhâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [diken,]

dikkat: *Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.*

Seni künh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü **dikkat** olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[dikkat,]

dikkat eyle: *Dikkat etmek, bir şeyin üzerinde itina ile durmak.*

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / **Dikkat eyle** bulasın anda niçe ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [dikkat eyle,]

dil: *Gönül.*

Dil ü cân terkin urup **dil** yine dildâra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [dil,]

İy **dil** nazar kıl ‘ârızı güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [dil,]

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [dil,]

Mağabbetden ola bir **dil** ki hâlî / O şehre beñzeye sultânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [dil,]

Gâh gözde gâh **dilde** kurdı cânân haymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [dilde, -de]

Niçe yıl geçdi bu **dil** bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün dimesdi gel beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [dil,]

Sorma sırr-ı dehânını iy **dil** / Kimse fehm eylemez mu‘ammâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [dil,]

Eylerem ben gamzesine sînem içre **dil** nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [dil,]

Naqd-i cân-ıla diler **dil** zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [dil,]

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-karâr olur / Cânâ senüñ-ile kul **dili** bî-karâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [dili, -i]

Ugrama sakın eşküme iy **dil** sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [dil,]

Kemend-i zülfinüñ müşgîn teli var / Gönülden baglu anda biñ **dili** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*).
[dili, -i]

- Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür **dil** çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [dil,]
- Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / **Dil** gibi sînemde bir muhkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [dil,]
- Nâşihâ pend eyleme itmez Muhibbî'ye eğer / Mâh-rûlar çün ezel **dilden** kararum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [dilden, -den]
- Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târi iy **dil** niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [dil,]
- Bu hasta **dil** ki derdüni cânâ devâ bilür / Her ne kadar ki cevri kılsañ vefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [dil,]
- Tîmâr-ı ğamda cem' kılup naqd-i eşki **dil** / Ğam hâşılını kendüye bād-ı hevâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [dil,]
- Tabîbâ teşneyem gâyet lebünden **dil** çü âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser üstüñ~ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [dil,]
- Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar **dil** bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [dil,]
- Gözle iy **dil** kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [dil,]
- Akıdur âb-ı revân her yaña çeşmüm kûzeki / İñiler bî-çâre **dil** derd-ile san tolbâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [dil,]
- Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne **dili** / Ya'nî Mecnûn-şîfat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [dili, -i]
- Göñül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / **Dil** ez-men dür u men ez-dilsitân dür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [dil,]
- Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki **dil** bî-tâbdur / Aña şaykal iy göñül ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [dil,]
- Geh diler zencîr-i zülfün **dil** umar gâhî lebün / Döstüm dîvânenün mestün işi mâ'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [dil,]
- İrdi bir hâlete **dil** içdi lebi cür'asını / Ya'nî câm-ı mey-ile sâkî bu hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [dil,]
- Bu 'aceb bârân-ı eşküm ğarğa virdi 'âlemi / Hiç teskîn olmadı **dil** süznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [dil,]
- Leylî zülfün vaşın işitdi meger dîvâne **dil** / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [dil,]
- Dîdede her şeb hayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân u müjgânüm **dilümde** hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [dilümde, -ümde]
- Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafes / Sormaz 'acebdür hiç kes ol nâtüvânüm kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [dil,]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı **dilde** kim maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*dilde, -de*]

Dilberüñ ‘arızını görmege **dil** mâyil olur / Çäre ne zülfi gelür gün yüzine ḥâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*dil,]*

Dil perîşân idi âh oldu yine daḥı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*dil,]*

Aldı dil kâni‘ degül cānum diler ol mäh-rû / **Dil** anuñ cānum daḥı tek istesün ḳurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*dil,]*

Bu vādide muḡâyirdür naẓar kıl herkesün fikri / Diler **dil** küy-ı dildarı velî zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*dil,]*

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu **dil** bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*dil,]*

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān gözler / Nitekim dūd-ı dil **dilden** çıkıcak āsümān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*dilden, -den*]

Kaşı yayı saḥtdur çekmez anı Rüstem daḥı / El urup n’eylersin iy **dil** yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*dil,]*

Muḥrib Nevāda perdeñi uydur Muḥibbî’ye / Deyr-i cihānda inlese **dil** erḡanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*dil,]*

Dilde ḥaṭṭuñuñ ḥayāli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ḡubār olsa anı deryā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*dilde, -de*]

Mevsim-i güldür mey ile taze kıl **dil** mürdesin / Çün bilürsin ḡülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*dil,]*

‘Aḡl sergerdān u **dil** āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ıḡka beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*dil,]*

Gel mükerrer eyle iy **dil** kand-i la‘li vaşfını / Çünki ol şekker lebün vaşfında ḡüftār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*dil,]*

Ġam ḥırmeninde cānā bir cevce ḥāşılum yok / ‘Işḡ āteşine yanmış **dil** anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*dil,]*

Küh-ı ḡamda olmaga iy **dil** saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*dil,]*

Dil çeker hicrān yükin itmez taḥammül Ḳāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*dil,]*

Dil ruḡlaruñı yād idicek işi zār olur / San kim çemende şeḡḡ-i ḡül-ile hezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*dil,]*

Giren **dilüñe** leşker-i ḡamdan ḥalāş olur / Anuñ için ki ol aña āhen ḥişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*dilüñe, -üñ, -e*]

Baglanup **dil** zülfüñüñ bendine şeydālık sever / İy saçı leylî olan Mecnün rüsvālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*dil,]*

- Gül yüzün medhinde **dil** feryād ider tā şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende gūyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [dil,]
- Vādi-i hicre düşelden oldu bu **dil** bî-karār / İñleyüp tā şubh olunca aqlaram ben zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [dil,]
- İy tabīb-i **dil** meded eyle lebünden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür **dil** bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [dil,]
- Cihānda hasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hālüm var / Ne dermāndan olur **dil** şād ne derdden infi‘ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [dil,]
- Muhibbî vādî-i ğamda tutup vaḥşîlere ülfet / Bugün çübān-ı ‘ışk oldum bu **dil** gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [dil,]
- Ruḥlarıyla lebleri zıkrin ider **dil** dilberün / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la‘l ü gevher-sāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [dil,]
- Her kaçan kim āh ider **dil** şu‘le bayragın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [dil,]
- Bir boyı servün firākından düşüp şahrālara / Sînesine lāle gibi hasta **dil** dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [dil,]
- Yine **dil** bir dilberün ‘ışkı ğamından hastadır / Cān u **dil** bend ü belā-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [dil,]
- Derdi ile hoş geçer **dil** dilberün / Derdüme sanma devāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [dil,]
- Sevdā-yı zülfı gitmeye **dilden** ölem daḥı / İki cihānda çünki baña bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [dilden, -den]
- Ser-i zülfinden iy **dil** gel hāzer kıl / Anuñ her bir kılı dām-ı belādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [dil,]
- Dil diler dāyim Muhibbî‘den gözi mestāneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [dil,]
- Ya kaşlarıyla alsa ele ğamze okların / Sînem içinde konmuş aña **dil** nişānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [dil,]
- Rüz-ı ezelde içdi bu **dil** ‘ışk cāmını / Daḥı başumda görinen anuñ hūmāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [dil,]
- Mest olup **dil** haşre dek huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [dil,]
- Şem‘-i hüsnüñe şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur zencîr-i zülfüñe **dilüm** dîvānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [dilüm, -üm]
- Gül ruḥlarıñ koyup **dil** meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārı ‘ārif hāzāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [dil,]
- Ne ‘aceb hūn-ıla āġışte olursa **dilümüz** / ‘ışk suyu-y-ıla muḥammerdür ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [dilümüz, -ümüz]
- Şāh-ı ‘ışka **dil** taḥarrüb bulduğın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz daḥı şāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [dil,]

Eşk-i çeşmümüz yiter cām-ı şarāba bakmazuz / **Dil** gıdāsı var-iken sīh-i kebāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 1*). [dil,]

Derdüñi dermān bilür cevruñ gelür aña vefā / Anuñ-ıçun hasta **dil** derdine dermān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [dil,]

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i ‘ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı **dilde** şabr u gözde h̄‘ābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 1*). [dilde, -de]

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hūnīn dökmege / Nāle vü feryād-ıla **dıldür** bizüm tölābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 3*). [dıldür, -dür]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıṣrī / Bu **dil** Ya‘kūb’ı hūzn içre kalur sanmañ hazīn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 2*). [dil,]

Şāh-ı ‘ışkuñ devletinde sanmañ eşke mālīküz / La‘l ü gevherle tolu **dıldür** bizüm gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 3*). [dıldür, -dür]

Dil hāy u hūy-ı zāhidi almadı gūşına / Zīrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 4*). [dil,]

Kılur Ya‘kūb-veş **dil** āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken‘ān görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 2*). [dil,]

Şem‘-i hūsnūñe görüp dün gece **dil** yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 2*). [dil,]

Āteş-i ‘ışka yanar **dil** korkaruz āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 3*). [dil,]

Gerçi hayrān oldı **dil** gördi bu ben dīvāneyi / Līk biz de ol kamer ruḥsāruñuñ hayrānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 2*). [dil,]

Dünyā-yı denī iy **dil** bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdāne qabūl itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 4*). [dil,]

Ciger hūnını saklamaga iy **dil** / Gözümden gayrı aña şşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 5*). [dil,]

Ger öldürseñ beni cān bīm kılmaz / Olur mı **dil** ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [dil,]

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perīşāndur henüz / Göñlümi kılan şikeste ol perī-şāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 1*). [dil,]

Şabr eylemege çünki Muhibbī’de yok mecāl / Gitdi dükendi kalmadı **dilde** kararımız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 5*). [dilde, -de]

Dilde peykānuñ kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı āhen-dil dil-i bī-bākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 3*). [dilde, -de]

Bülbül gibi n’ola **dil** iderse figān u āh / Çünki çevürdi yüzünü ol gül’-izārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 2*). [dil,]

‘İşkī şarābıdır beni mest ü harāb iden / Tā haşr olunca gitmeye **dilden** hūmārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 6*). [dilden, -den]

Vādi-i gamda Sikender gibi bu **dil** teşnedür / Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i hayvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 4*). [dil,]

Hây u hûdan **dil** kaçar ancak virür başa şudâ' / Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [dil,]

Lâf idüp **dil** şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tākāt mı ider çün hefte mâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [dil,]

Ol yâr bu ben 'âşıkā hergiz nazâr itmez / Sengîn **diline** nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [diline, -i, -n, -e]

Gün yüzüñ ile alnuñı kim görse habîbüm / **Dil** çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [dil,]

Ol yâr geçer nâz-ıla bir dem nazâr itmez / Sâhtdur **dili** nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [dili, -i]

Senden umar Muhibbî derdlü **diline** dermân / Koyup kapuñı cânâ gayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [diline, -i, -n, -e]

Rakîb ölmüş didüm el-hamdü-lillâh / Ölen[de] hōş **dil** eyler hamde âgâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [dil,]

Alup zülfiyle oynar **dil** resen-bâz / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [dil,]

Sîne şahrâsına **dil** dikedüm nişân ol tıfl için / Atsun gamz okların ebrülara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [dil,]

Şem'-i hüsne **dil** yana pervâne-veş hāmūş olur / İñleyüp bülbülleyin feryâd u âh u vâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [dil,]

Dil saklar sırr-ı 'ışkı sîmede cânı gibi / Öldüreler râzını izhâr idüp aslâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [dil,]

Gerek **dilden** dehâni râz-ı pinhân / Ki dîvâne degüldür maḥrem-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [dilden, -den]

Niçe yıllar ḥabs ider **dil** düzdini / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [dil,]

Geldi **dilde** şâh-ı 'ışk bir ḥâne bünyâd eyledi / Didi günden güne muḥkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [dilde, -de]

Dilüm âvâredür yâ Rab ki bir ân eylemez ârâm / Gamı bir lahza dūr olmaz gözümde çünki ḥ'âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [dilüm, -üm]

Didiler gözlerinüñ âlmı terk itdi nigâr / **Dil** didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [dil,]

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı **dilde** pinhân eylesem / Rûy-ı zerdüm surḥ-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [dilde, -de]

Dil ḥasta yatur kimsene ḥâlini sormadı / Eyler Muhibbî şubḥa degin âh u vâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [dil,]

Gözümüñ yaşına mânend cihân içinde âb olmaz / Bu **dil** nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [dil,]

Serv-ḳaddūn göreli göz yaşs kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu **dil** nāle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [dil,]

Tañ degüldür nāle kılsa küyuña vardukça **dil** / Var midur gülşende bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [dil,]

Cānuma geçdi okı **dil** kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı daḫı belādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [dil,]

Dōstlar çıkarmaga çāh-ı zenaḫdan **dilleri** / Zülfinün küllābına küllāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [dilleri, -ler, -i]

Baña beñzer key perīşān-ḫāl gördüm **dil** seni / Zülf sevdāsına düşmiş ṭālib-i pür-ḫamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [dil,]

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra **dil** / Ol sebebden yıl gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [dil,]

Durma iy **dil** yüzüni sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [dil,]

Kanda bir meh-rū görürse cān virür dîvāne **dil** / Bend-i zülfine tolaşur hīç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [dil,]

Āteş-i hicre yanar **dil** korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [dil,]

Kākül-i dilber kemendi elde çevgāndur henüz / Başuñı top eyle iy **dil** çünki meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [dil,]

Dem-be-dem feryād ider bī-çāre **dil** dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [dil,]

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḫşūd içün / Nāle eyler vādi-i ğamda bu **dil** hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [dil,]

Ḥāba varmış ḫastadur beñzer nigāruñ gözleri / Ḥābdan bīdār olur gel itme iy **dil** anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [dil,]

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla **dil** eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [dil,]

Her ne tır atduñsa cānā sīnede cem‘ itdi **dil** / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen ḳafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [dil,]

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ **dil** heves / Bu sebebdendür şabā gibi gönül müşğīn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [dil,]

Dilrübālar yolna **dil** nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [dil,]

Vaḫtidür kim sākīyā devr eylesün la‘līn ḳadeḫ / Devr-i gül vaḫt-i cevānī **dilde** yok bīm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [dilde, -de]

Didüm **dile** ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n’idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [dile, -e]

- Ka'be-i vaşluña mahmil baglasa **dil** hâcı-vâr / Bu Muhibbî inler ol vâdide mânend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*dil,]*
- Mâh-rûlar mihri **dilden** zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür şudâ' luţf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*dilden, -den]*
- Dil derün-ı sîne-i şad-çâkde kılmaz karar / Murğ pervâza gelür turmaz uşanicak kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*dil,]*
- Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ımuş / 'Işk odıyla bişmiş anda **dil** kebâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*dil,]*
- Dil 'ışkuñ-ıla hasta yatur iy tabîb-i cân / Dârü-yı la'lûñ-ile bulısar şifâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*dil,]*
- Fikr eyleme iy **dil** yûri vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâgûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*dil,]*
- Ger ister-iseñ iki cihân devletin iy **dil** / Dermânde vü dil-ğastelerün ħâline tut gûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*dil,]*
- Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-puş / Gider şabr-ıla **dilden** tâkat u hûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*dilden, -den]*
- Belâ-yı cân durur gitmez **dilümden** / Ne çäre idem anı ben ferâmûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*dilümden, -üm, -den]*
- Dil fitülin yakmaga kândil-i 'ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*dil,]*
- İşidüp 'ışkdan şadâ itdi hemân-dem **dil** ħurûş / 'Işk dir âh eylegil 'aql ise dir olgil ħamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*dil,]*
- Oldum cefâ vü cevr-ile **dilden** berî yitiş / Terk itmedin yoluña bu cân u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [*dilden, -den]*
- Ĥayâlün gitmedi iy döst **dilden** / Günâhum ne beni kıldıñ ferâmûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*dilden, -den]*
- Mümkin mi saña raĥm gele yâr **dilinden** / Dünyâda Muhibbî kişiyे raĥm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*dilinden, -i, -n, -den]*
- Ger bulına zerre deñlü **dilde** dünyâ sevgüsü / İdemezsin sen tarîĥ-i Ĥaĥ'da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*dilde, -de]*
- Gögermiş yir yirin cismi yanup **dil** âteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dîvâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*dil,]*
- Zülfüne bu **dil** âh senün mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*dil,]*
- Komadı şabr u hûş **dilde** tâkat / Baña itmedi illâ göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2*). [*dilde, -de]*
- Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*dilüm, -üm]*
- Çıkarmaga bu **dil** söz gevherini / Yaşum bahrına san 'ummâna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*dil,]*

- Döstüm cefâlar itmege mebâş / Kîni **dilden** gel gider âzâr-ı ehl-i dil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*dilden, -den*]
- Nâlân olup cürmin añup sine dömege / Gerdün gibi eline alsun **dil** iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*dil,]*
- Ġamz oklarına çünki bu sinem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy **dil** nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*dil,]*
- Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne bu **dil** / Ġayret basuban kendüden ol bî-ğaber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [*dil,]*
- Eyledüm ‘ışkuñ şarâbından ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda şabr u **dilde** hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*dilde, -de*]
- Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân ezberlemiş / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*dil,]*
- Niçe **dil** bil ki aña cân virelüm / Olıcek ol meh-i nev tâze tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*dil,]*
- Dilümden ‘âleme düşdi dururken nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*dilümden, -üm, -den*]
- Nigârâ süz-ı ‘ışkuñla yakar **dil** her zamân âteş / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*dil,]*
- O şem’üñ devr-i ħaṭṭını görüp âh eyleme iy **dil** / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duğhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*dil,]*
- Küyuñ gedâsı olalı **dil** pâdişâ imiş / Eşki sipâh u şu’le-i âhı livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*dil,]*
- Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ **dilde** âteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*dilde, -de*]
- Metn-i ħüsne ħaṭṭuñ olmuş ħâşiye / Okuyup **dil** anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*dil,]*
- İy Muhibbî olalı bu **dil** nişân / Kaşların ya ħamzesin tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*dil,]*
- Vefâ umma gel iy **dil** mihr-i ruḥsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye ħâsiyyet-i âb-ı revân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*dil,]*
- Geh akar **dilde** yaşum gâh ider âhum ‘ayân âteş / Ġarâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*dilde, -de*]
- Kankı **dil** kim bağlanup zülfüne ide iḥtişâş / Bulmayırsardur ebed zencîr-i ħamdan ol ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*dil,]*
- Nâvek-i ħamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gâh ta’zîm ile ko **dilde** gehî cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*dilde, -de*]
- Bahr-ı ṭab’umdan çıkardum yine ma’nâ gevherin / **Dil** yine ħavvâş olup buldı o bahra iḥtişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*dil,]*
- İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber tîrini / Anı ta’zîm eyleyüben **dilden** alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*dilden, -den*]

Åh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ħalāş / Kankı **dil** bend ola olmaz zülf-i cānāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1478, Beyit 1*). [dil,]

Güllere göz degmesün diyü seĥergeh bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp hergiz **dilinden** ħavāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 6*). [dilinden, -i, -n, -den]

Devrān eliyle toptolu kan olmadan bu **dil** / Pîr-i muĥān dergehine var şarāba bas (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1482, Beyit 4*). [dil,]

Yakma iy **dil** nār-ı hircu bu Muĥibbî ĥastayı / Ĥayra gir cevru ü cefādan kıl bu miskîni ħalāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1483, Beyit 5*). [dil,]

Geh vefā ister **dilüm** gāĥî cefā / Her ne gelürse şafādur çün ĥarāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1488, Beyit 2*). [dilüm, -üm]

Ėam-ı ‘ışkuñ deleli nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi **dil** şiyt u şadā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1491, Beyit 3*). [dil,]

Ėaddüne nazār eyleye secde ide bu **dil** / Ėāmet ki olur lā-büd olur anda namāz farż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [dil,]

dil: *Konuşma ve tat alma organı: dil.*

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ **dillü-durur** fitneleri var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1013, Beyit 3*). [dillü-durur, -lü-durur]

dil: *Söylemeye ve konuşmaya yarayan organ: dil. II gönün dili, iç sesi.*

Öldürürseñ daĥı gelmez **dilümüzden** lā dimek / Döstim ‘ışkuñ yolında bil senün şādıklaruz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1217, Beyit 2*). [dilümüzden, -ümüz, -den]

dil aldı: *Gönünü çelmek, kapmak //gönlü fethetmek, aşık etmek, kendine bağlamak.*

Aldı dil kāni‘ degül cānum diler ol māh-rū / Dil anuñ cānum daĥı tek istesün ĥurbān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 5*). [dil aldı, -dı]

dil almaga: *Gönül almak; kendine bağlamak, aşık etmek.*

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler **dil almaga** / Vāy niçe ‘ayyār u mekkār u kemend-endāz olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1158, Beyit 4*). [dil almaga, -mag, -a]

dil almak: *Gönül almak, gönül avlamak II düşmanın durumunu haber verecek (konuşturulacak) esir yakalamak.*

Ok u ya almış ele ĥamzesi **dil almak** içün / Birbirine urup āfāķı pür-āşüb olmış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [dil almak, -mak]

dil ateşi: *Gönül ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.*

Başdan ayaga deĥin göz yaşına ĥarķ oldum / Līk su virdi bu **dil ateşi** bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1239, Beyit 2*). [dil ateşi,]

dil āyinesi: *Gönül aynası.*

(Ė) Ėāyetde enİs oldı baña āh u figān / Oldı **dil āyinesi** āhum-ıla jeng ü ġubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*dil āyinesi, -si*]

dil āyinesi: *Gönül aynası.*

İster iseñ jengden şāf ola **dil āyinesi** / Āyine gibi gerek olmak Muhibbī hırķa-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*dil āyinesi, -si*]

dil āyinesini: *Gönül aynası.*

Sākiyā cām-ı şāfā sun tā vire kalbe cilā / Ėam buħārı yoksa **dil āyinesini** jeng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*dil āyinesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil bagladum: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Görmedin **dil bagladum** āh ol cefākārı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*dil bagladum, -du, -m*]

dil bagladuñ: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Neden **dil bagladuñ** ol bī-vefāya / Cefā kılsañ ne deñlü sana ol az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*dil bagladuñ, -du, -ñ*]

dil baglama: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Zīver-i dünyāya aldanma görüp **dil baglama** / Sen gözün açup yumınca key sakın dünyā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*dil baglama, -ma*]

dil baglamak: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Dilā **dil baglamak** her işe olmaz / Maħabbet gibi hergiz pīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*dil baglamak, -mak*]

dil baglamış: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Kim ki Mecnūn gibi leylī zūlfūne **dil baglamış** / Lāle gibi sīnesini şevkden ol dāġlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*dil baglamış, -mı*]

dil baglar: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Bu çarġ-ı bī-vefā hālın görüp kim buña **dil baglar** / Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*dil baglar, -r*]

dil baglayan: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Cân u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga **dil bağlayan** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2*). [*dil bağlayan, -y, -an*]

dil bağlayan: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Bilmez Muhibbî sînedē dâğ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye **dil bağlayan** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*dil bağlayan, -y, -an*]

dil bağlayup: *Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak.*

Zülfine **dil bağlayup** itme iñende i‘timād / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*dil bağlayup, -y, -up-yup*]

dil buḳ‘asına: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Zülfî tarḥ itdi cefâ sengini **dil buḳ‘asına** / Muḥkem olsun diyü san kâfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*dil buḳ‘asına, -n, -a-sına*]

dil bülbülü: *Gönül bülbülü, gönül kuşu II âşığın gönlü.*

Kılur **dil bülbülü** feryād u efgân / Anuñçün ol gül-i ḥandân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [*dil bülbülü, -i*]

dil bülbülin: *Gönül bülbülü, gönül kuşu II âşığın gönlü.*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb **dil bülbülin** / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*dil bülbülin, -in-n*]

dil bülbülin: *Gönül bülbülü, gönül kuşu II âşığın gönlü.*

‘Âşıkuz ‘âlemde bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşusunda şevḳ-ile **dil bülbülin** zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*dil bülbülin, -i, -n-n*]

dil çerâğın: *Gönül kandili, gönül mumu.*

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sînedē / Gice gündüz nâr-ı ‘ışḳ-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*dil çerâğın, -i, -n-n*]

dil derdine: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ içün ki bu **dil derdine** dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*dil derdine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil derdine: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Didüm **dil derdine** iy cân tabîbi / Leb-i la‘lünden özge emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*dil derdine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil derdine: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Çäre yok şimden girü **dil derdine** olmaz devā / İy Muhibbî ol gözi mekkāra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*dil derdine, -n, -e*]

dil derdini: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Yāra varup dün gice **dil derdini** ‘arz eyledüm / H̄‘āba vardı gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*dil derdini, -n, -i*]

dil derdini: *Gönül derdi II Aşk yüzünden çekilen sıkıntı.*

Dil derdini iy dōst saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*dil derdini, -n, -i*]

dil esrārını: *Gönlün sırları, gönülde saklanan sırlar.*

Kime takrîr eyleyem kime bu **dil esrārını** / Gūş iden aḥvālümü benden beter ḥayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*dil esrārını, -ı, -n, -ı-n, -ı*]

dil fülkin: *Gönül sandalı, gönül kayığı II âşığın gönlü.*

Saldı **dil fülkin** Muhibbî rüzigār-ı āh-ıla / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*dil fülkin, -i, -n-n*]

dil fülkini: *Gönül sandalı, gönül kayığı II âşığın gönlü.*

Bahr-ı eşküm içre saldı bilmedin **dil fülkini** / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka aña ne mümkün ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*dil fülkini, -i, -n, -i-n, -i*]

dil hānesin: *Gönül evi.*

Egerçi kim yapar **dil hānesin** yār / Döner ol dem yıkar yine şabī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*dil hānesin, -n-si, -n*]

dil hānesin: *Gönül evi.*

Kim ki nūr-ı Ḥaqq-ıla **dil hānesin** rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*dil hānesin, -n-si, -n*]

dil hānesinden: *Gönül evi.*

Degül ḥālī ğamuñ **dil hānesinden** / Bu ‘ālemdür kişi mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*dil hānesinden, -n, -den-si, -n, -den*]

dil hānesine: *Gönül evi.*

Şāh-ı ğam **dil hānesine** dāyimā mihmān olur / Pādişehdür bu ‘aceb dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*dil hānesine, -n, -e-si, -n, -e*]

Konup **dil hānesine** leşker-i ğam / Niçe yıllar yatur vīrāne olmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*dil hānesine, -n, -e-si, -n, -e*]

dil hānesini: *Gönül evi.*

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / **Dil hānesini** eyle Muhibbī harābe bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*dil hānesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil hānesini: *Gönül evi.*

Dil hānesini yıksa Muhibbī yine dildār / Anı da yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*dil hānesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil hānesini: *Gönül evi.*

Dil hānesini naqş idertüz hūn-ı ciğerle / Taşvīr-i hayāl idici naqqāşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*dil hānesini, -n, -i-si, -n, -i*]

dil -i dīvānemüz: *Deli, divane gönül.*

Düşmemişken ana rahmine dağı Mecnūn-ı zār / Zūlf-i Leylā’dan **dil -i dīvānemüz** āgāh imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*dil -i dīvānemüz, -müz*]

dil kişveri: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Sanmañuz bir dağı ma‘mūr ola bu **dil kişveri** / Leşker-i ğam yikalıdan dağı vīrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*dil kişveri, -i*]

dil kişverin: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Leşker-i ğam āh kim **dil kişverin** yagma ider / Ancak anuñ def’ini cām-ı mey-i hamrā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*dil kişverin, -i, -n-n*]

dil kişverin: *Gönül ülkesi, gönül memleketi.*

Gelse ğam Ye’cūci yagmaya vire **dil kişverin** / İy Muhibbī var mıdur karşı aña der bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*dil kişverin, -i, -n-n*]

dil levhine: *Gönül levhası, gönül sayfası II aşğın gönlü.*

Bu Muhibbī yazsa hüsni āyetin **dil levhine** / Okıyan dir buncılayın kimseler inşā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*dil levhine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil mülkin: *Gönül ülkesi.*

Virdi **dil mülkin** harāba şimdi kaçdı cānadur / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgānların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*dil mülkin, -in-n*]

dil mülkine: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

Leşker-i 'ışk kaçan eyleye **dil mülkine** hîz / Sipeh-i 'aql hemān-demde tutar rāh-ı girîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*dil mülkine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil mülkine: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

İy ecel billāhi şabr it gelme bu **dil mülkine** / Ol perî-rūnuñ hayāli anda mihmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*dil mülkine, -i, -n, -e-n, -e*]

dil mülkine: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

Şāh-ı gam gelse Muhibbî konmaga **dil mülkine** / Önce bu eşküm kaţarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*dil mülkine, -n, -e*]

dil mülkini: *Gönül mülkü, gönül ülkesi.*

Gözleri Tātār-veş tārāc ider **dil mülkini** / Ğaret ü yağma tarîkını harāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*dil mülkini, -i, -n, -i-n, -i*]

dil murğı: *Gönül kuşu II aşîğın gönlü.*

Yine **dil murğı** şehā gün yüzüñi yād eyler / Giceler şubha degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*dil murğı, -i*]

dil murğı: *Gönül kuşu II aşîğın gönlü.*

Dil murğı görüp hālūñi zülfüñe tutıldı / Bu bend ü belālar hep dāne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*dil murğı,]*

dil murğın: *Gönül kuşu II aşîğın gönlü.*

Gülşen-i hüsninde **dil murğın** yine şayd itmege / Zülfi āğında Muhibbî hāli anuñ dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*dil murğın, -i, -n-n*]

dil murğın: *Gönül kuşu II aşîğın gönlü.*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı **dil murğın** Muhib bir şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*dil murğın, -i, -n-n*]

dil murğını: *Gönül kuşu II aşîğın gönlü.*

Zülfini çin eyledi **dil murğını** şayd itmege / Hālını kodı içinde eyledi san dāne 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [*dil murğını, -i, -n, -i-n, -i*]

dil şahrāsına: *Gönül sahrası II âşığm çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.*

Hayme kursa ‘ışk şāhı gelse **dil şahrāsına** / Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*dil şahrāsına, -n, -a-sı, -n, -a*]

‘İşk-ı şāhî haymesin kuralı **dil şahrāsına** / Kim görürse dir ki bu mülkūñ ħarābı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*dil şahrāsına, -n, -a-sı, -n, -a*]

dil sehrini: *Gönül şehri.*

Eylese başdan aşup göz yaşı **dil sehrini** ħarķ / Tañ degül cūş idicek bir ucu deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*dil sehrini, -i, -n, -i-n, -i*]

dil şikāf itdi: *Yüreği yarmak, parçalamak, paramparça etmek.*

Tiğ-ı ħamzeñ didüm itdi sīnem içre dil şikāf / Leblerūñ didi Muhibbî ħam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*dil şikāf itdi, -di*]

dil şīşesi: *Gönül şīşesi II cam gibi ince, hassas ve kırılğan gönül.*

Dil şīşesi bir daħı Muhibbî bütün olmaz / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*dil şīşesi, -si*]

dil sunma: *Gönül vermek, gönül bağlamak, meyletmek.*

Genc-i ħüsnine Muhibbî sunma dil eyle ħazer / Görinen zūlfı anuñ biñ başlu ejderhā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*dil sunma, -ma*]

dil tabīb[i]: *Gönül hekimi II sevgili.*

Sormaduñ iy **dil tabīb[i]** bu Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*dil tabīb[i],*]

dil tabībi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol **dil tabībi** sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*dil tabībi,*]

dil tabībi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Öldürürse ħam degüldür tiğ-ı ħamzeñ ‘āşıkı / Dirgürür iy **dil tabībi** leblerūñ ‘İsā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*dil tabībi,*]

dil tabībi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Gördi ölümlü ħasta atup baña ħamz okın / Ol **dil tabībi** öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*dil tabībi,*]

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy **dil tabîbi** aña tımârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Kapuñ dâru'ş-şifâ iy **dil tabîbi** / Dem-â-dem anda bîmâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Eyle Muhibbî hastaya iy **dil tabîbi** em / Yıllarla derdün-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbi: *Gönül hekimi II sevgili.*

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hâlini / **Dil tabîbi** gördi itdi derdini bîmâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*dil tabîbi,]*

dil tabîbidür: *Gönül hekimi II sevgili.*

Görmege ben 'âşık-ı dil-hasteyi yâr istemez / **Dil tabîbidür** velî itmege tımâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*dil tabîbidür, -dür-i, -dür]*

dil tabîbidür: *Gönül hekimi II sevgili.*

Dil tabîbidür meded derdüme dermân eylesün / Kaldı cândan bir ramaç aḥvâlümü yâra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [*dil tabîbidür, -dür-i, -dür]*

dil tabîbine: *Gönül hekimi II sevgili.*

Tâkatum tâk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / **Dil tabîbine** meded bu hasta dil hâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*dil tabîbine, -n, -e]*

dil tabîbisin: *Gönül hekimi II sevgili.*

Dil tabîbisin didüm derdüme dermân eylegil / Didi öldürmek gerek tâ gide senden bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*dil tabîbisin, -sin]*

dil tekyesinde: *Gönül tekkesi, gönül dergahı.*

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ çerâğını / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*dil tekyesinde, -n, -de-si, -n, -de]*

dil ü cân: *Gönül ve can.*

Bu Muhibbî **dil ü cân** yakduğunu hasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Hudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*dil ü cân,]*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildāra gider / **Dil ü cân** derdini ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*dil ü cân,]*

Dil ü cân gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*dil ü cân,]*

Çin-i zülfünde didüm n’içün **dil ü cân** bağlanur / Didi kâfir destine girse müselmān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*dil ü cân,]*

Muhibbî sinede peykān[ı] yāruñ / Müdām olsun **dil ü cân** merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*dil ü cân,]*

Her kaçan olsa heves başda **dil ü cân** uyumaz / Gice seyyāre sayar dīde-i giryān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*dil ü cân,]*

dil ü cân terkin urup: *Gönül ve canı terk etmek II kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildāra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*dil ü cân terkin urup, -up]*

dil ü cânā: *Gönül ve can.*

Dil ü cânā meṭā‘ bir büseñ aldum / Benüm bu assumı bir tācir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*dil ü cânā, -a]*

dil ü cânı: *Gönül ve can.*

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ **dil ü cânı** fedā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*dil ü cânı, -ı]*

dil ü cânum: *Gönül ve can.*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne ḥod güller temāşası / Cihānuñ küllî zevkından **dil ü cânum** usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*dil ü cânum, -um]*

Muhibbî rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkından olmasun **dil ü cânum** cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*dil ü cânum, -um]*

Gözünden sor **dil ü cânum** niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür ḥasta aḥvālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*dil ü cânum, -um]*

dil uzatmış: *Bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek, kötölemek, yermek.*

Meclisde meger ḥüsüne yāruñ **dil uzatmış** / Şem‘uñ dilini n’ola eger kim kese mıkrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*dil uzatmış, -mış]*

dil vīrānesin: *Gönül viranesi, virane gönül, harap olmuş gönül.*

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişâl / Ara **dil vîrânesin** dime harâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*dil vîrânesin, -n*]

dil virdüm: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virdüm eger ister-iseñ cânı da almak / Kıl gamzeñ ucıyla bir işaret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*dil virdüm, -dü, -m*]

dil vire: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Zülfî zencîrine kim **dil vire** dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*dil vire, -e*]

dil virelden: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virelden zülfinüñ zencîrine dîvâne-veş / Meclis içre söylenür miñnetlerüm efsâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*dil virelden, -elden*]

dil vireli: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Zülfine **dil vireli** toldı hevâ-y-ıla dimâğ / Elümüz irmez aña bir kurı sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*dil vireli, -eli*]

dil vireli: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Leylî saçına **dil vireli** bu Muhibbî'nüñ / Mecnün gibi işi gücü âh u vâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*dil vireli, -eli*]

dil vireyin: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Zülfine sakın **dil vireyin** dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [*dil vireyin, -e, -y, -in-eyin*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Sevme hercâyî güzel virme Muhibbî aña dil / Yâr bî-'ahd olıcak mihr ü maħabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*dil virme, -me*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

İy Muhibbî key sakın **dil virme** dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*dil virme, -me*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*dil virme, -me*]

dil virme: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / Dîvāne gönül söz mi tutar bildüğün işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*dil virme, -me*]

dil virmedük: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

‘Âşıkuz ‘âlemde ammā virmedük bir hūba dil / Okusun bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*dil virmedük, -me, -dü, -k*]

dil virmesün: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña **dil virmesün** kimse ki dünyā pâyidār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*dil virmesün, -me, -sün*]

dil virmeve: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Yüzüni kimdür görüp **dil virmeve** / Dest-i kudret çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*). [*dil virmeve, -me, -y, -e*]

dil virmez: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Döstlar āgāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihāna fikri ol encām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*dil virmez, -mez*]

dil virmez: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Merd-i meydān ol Muhibbî virme dünyāya gönül / Hiç **dil virmez** zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*dil virmez, -mez*]

dil virüp: *Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.*

Nağş-i dünyāya Muhibbî **dil virüp** aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrā ki ma‘nāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*dil virüp, -üp*]

dil zevrakı: *Gönül sandalı; aşığın gönlü.*

Bahr-ı eşkümde niçe garķ olmasun **dil zevraķı** / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Bahr-ı ğamdan hiç halāş olur mı bu **dil zevraķı** / Her tarafından eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Çeşm-i giryānumla gönlüm ıztırāb üstindedür / N'eylesün **dil zevraķı** her demde āb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķı: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Bahr-i 'ışķuñdan halāş olur mı bu **dil zevraķı** / Eşk-i çeşmüm oldu deryā ortada girdāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*dil zevraķı, -ı*]

dil zevraķın: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu **dil zevraķın** / Rūzigār-ı āh-ıla kimdür aña deryā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*dil zevraķın, -ı, -n-n*]

dil zevraķını: *Gönül sandalı; aşğın gönlü.*

Dil zevraķını saldum derdā ki bahr-ı 'ışķa / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*dil zevraķını, -ı, -n, -ı-n, -ı*]

dilā: *Ey gönül.*

Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem 'ışķa / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hāzır güvāhidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*dilā,]*

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya / Hāķīķatle nazar kılsañ hemān bir iki sā'atdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*dilā,]*

Derd ü miñnet hāne-i dilden varupdur rāhata / Seslilik itme **dilā** kim hücrede yārān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*dilā,]*

Dilā ölseñ ne ğam ger ğamzesinden / Dirildür çün lebi 'İsī nebī-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*dilā,]*

Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun gönlüm / Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şālum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*dilā,]*

Nigāruñ gün yüzün şevķin **dilā** şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevķin varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*dilā,]*

Rumüz-ı 'ışķ müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hāllin isterseñ **dilā** gel anı benden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*dilā,]*

- Ne'ye'ün eylersin **dilâ** fikr-i ze'kan dîvânesin / Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*dilâ,]*
- Şad ol **dilâ** ki a'ndı seni cevr-ile nigâr / Dirdük anı ki katı ferâmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*dilâ,]*
- Bir gördi yine itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa **dilâ** oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*dilâ,]*
- Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / Ma'habbet gibi hergiz pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*dilâ,]*
- Cehd itme **dilâ** yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma ki velî cevr ü cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*dilâ,]*
- Gül ru'hlarnuñ şevki ile gülşene vardum / Didüm ki **dilâ** nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*dilâ,]*
- Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / **Dilâ** bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*dilâ,]*
- 'Aql u şabr u hüş gitdiler **dilâ** gel eyle ses / Kârbân çünkim revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*dilâ,]*
- Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme **dilâ** / Kankı evde kim ola bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*dilâ,]*
- Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / N'idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*dilâ,]*
- Yâr şîrîndür **dilâ** şeftâlû-yı la'le iriş / Âfitâb-ı hüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [*dilâ,]*
- 'İşkûñ meyine kimsede yok gerçi ta'hammül / Sen eyle **dilâ** ger kadeh çarh ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*dilâ,]*
- Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı 'amel sen / Âh eyle **dilâ** dîdelertünden döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*dilâ,]*
- Râh-ı 'ışk içre **dilâ** ger urasın cân terkini / Olasın küy-ı 'ademde ser-te-ser 'uşşâka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*dilâ,]*
- Mest çeşmi h'âba varmışken **dilâ** âh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*dilâ,]*
- N'ola 'ârz eyler-isem yâra sirişküm gevherin / Olmışam kûlüm-i 'ışk içre **dilâ** ben gâvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*dilâ,]*
- Yaşum ki **dilâ** ger dükene gam yime çeşmüm / Hün-ı cigeründen idinür kendüzine qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*dilâ,]*

dilber: *Gönül alan, gönlü kendine çeken, güzel II sevgili.*

- Büse cerr itse Muhibbî leblerinden **dilberüñ** / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ]*

- Yandursa n'ola şem'-i ruḥına beni **dilber** / Şem'ün daḥı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*dilber,]*
- İti çulını sordı Muhibbî didi **dilber** / Bilmez misin anı ki bu senün kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*dilber,]*
- Dilberün zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler istignâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*dilberün, -ün]*
- Her kaçan şîrîn kelâm ol **dilber** agzından düşer / Sanki söyler tütüdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*dilber,]*
- Gerçi **dilber** gösterür 'uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer 'aşık da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*dilber,]*
- Turma agla iy gözüm ola ki **dilber** rahm ide / Senge çün bārân ider geçe zamân te'sîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*dilber,]*
- Yüzi gül saçları sünbül şu **dilber** kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*dilber,]*
- Olam Kañber gibi önce piyâde / Süvâr olsa kaçan **dilber** 'Alî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*dilber,]*
- Hâlünü bilmez Muhibbî **dilberün** nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*dilberün, -ün]*
- Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy **dilber** / Anuñçün levh-i sînemde anuñ nakşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*dilber,]*
- Tañ degül cânuma ger kaşd ider-ise gânzeler / Zülfi kâfir çeşmi hünî **dilberüm** ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*dilberüm, -üm]*
- Dilberün 'arızını görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfi gelür gün yüzine ḥâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*dilberün, -ün]*
- Âh kim şîvelerle **dilberler** / Kim göre hür veyâ melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*dilberler, -ler]*
- Ten göziyle görmez-isem n'ola iy **dilber** seni / Cân gözi dâyim cemâlüne senün bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*dilber,]*
- Gâh olur **dilber** şeb-i zülfin mu'anber gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*dilber,]*
- Yoluñda ölmek iy **dilber** sa'âdet / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne gâmdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [*dilber,]*
- Zülfi çevgânın kaçan 'uşşâka **dilber** gösterür / Top idüp meydân-ı 'ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*dilber,]*
- Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe **dilber** kuçılır / Bunı kim diyebilür şi'r ü gâzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*dilber,]*
- Ruḥlarıyla lebleri zikrin ider dil **dilberün** / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la'l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*dilberün, -ün]*

- Yine dil bir **dilberüñ** ‘ışkı ğamından hastadır / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*dilberüñ, -üñ*]
- Derdi ile hoş geçer dil **dilberüñ** / Derdüme sanma devâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*dilberüñ, -üñ*]
- İy Muhibbî ‘âleme şâh olmadan / **Dilberüñ** olmak gedâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [*dilberüñ, -üñ*]
- Nişâr itmege **dilber** ayagına / Gözüm yaşı anuñcün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*dilber,*]
- Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / **Dilberüñ** vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*dilberüñ, -üñ*]
- Özini baña **dilber** hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammâ dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*dilber,*]
- Yıllar geçer üftâdeye **dilber** nazar itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*dilber,*]
- Hayâlün gitmez iy **dilber** gözümden / Gereemez dü cihânı baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*dilber,*]
- Âh yıllar geçdi **dilber** gönlümi şâd eylemez / Şâh kim zâlim ola mülkini âbâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*dilber,*]
- Bilmedüm bagrı Muhibbî **dilberüñ** âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]
- Ğamze okların kemân ebrûlarından dem-be-dem / Atsa **dilber** ‘âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*dilber,*]
- Suçımı Muhibbî’nün ‘afv eyle disem **dilber** / Sürer kapudan anı dîvâna şâbül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*dilber,*]
- Derdâ dirġ **dilber** nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*dilber,*]
- Şem‘-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirġ / Bâl ü per yakdı diye **dilber** bizüm pervânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*dilber,*]
- Nâz-ıla el ursa **dilber** zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*dilber,*]
- Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / **Dilberüñ** çeşmi Muhibbî görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]
- Didüm iy **dilber** nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla ‘âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*dilber,*]
- Ağlayup âh eylesem gül gibi **dilber** şâd olur / Gülşen içre var mı gül bārân ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*dilber,*]
- Dilberüñ aġyârı bî-ħad olduġın ‘ayb eyleme / Bu cihân bāġında hîç bir gül biter mi ħârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*dilberüñ, -üñ*]

Didüm dile ki zülfine meyl itme **dilberüñ** / Dīvānedür n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*dilberüñ, -üñ*]

İşiginde **dilberüñ** saña gedā olmak yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādişā kılma heves (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*dilberüñ, -üñ*]

Şöyle beñzer hışm idüp **dilber** baña kīn eylemiş / Ğamzesin hañçer kılup ebrüların çīn eylemiş (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*dilber,]*

Genç-i hüsne zülfini **dilber** girihler bağlamış / Sanasın zencīr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*dilber,]*

El urup **dilber** yine zülfın girih-gīr eylemiş / Bu dil-i dīvāneye tedbīr zencīr eylemiş (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [*dilber,]*

Muhibbî kışsa-i ğuşşam benüm āh / Yanında **dilberüñ** efsāne olmuş (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdı ol perī / Sevmek katında **dilberüñ** ulu günāh-ımış (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*dilberüñ, -üñ*]

İñen ra'nādūr ol gül yüzlü **dilber** / Naẓrūñ görmedüm ben iy kaḃā-pūş (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*dilber,]*

Dün gece hayret şebinde geldi **dilber** sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüñe dogdı güneş (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*dilber,]*

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velī cevri ü cefā / Var diyen mihr ü vefāsi **dilberüñ** bir söz imiş (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*dilberüñ, -üñ*]

İy Muhibbî her kaçan gönderse **dilber** tīrini / Anı ta'zīm eyleyüben dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*dilber,]*

Ğamzesin gönderdi **dilber** cān giderse ğam degül / Tek baña cānum yirine tīrini virsün 'ivaz (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*dilber,]*

Didüm iy **dilber** nedür görindi ruḃsār üzre haḃ / Didi zülfüm sāyesidür itdūñ iy miskīn ğalaḃ (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*dilber,]*

Nāme içre nāmını añmış Muhibbî **dilberüñ** / Sehv-ile yazmış meger yāḃud yazılmışdur ğalaḃ (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*dilberüñ, -üñ*]

dilber-i 'ayyār: *Hilekar, düzenbaz sevgili.*

Bir bencileyin yolına terk eyleye cānı / Bir sencileyin **dilber-i 'ayyār** ele girmez (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [*dilber-i 'ayyār,]*

dilber-i fettān: *Ayartıcı gönül alan sevgili II fitne çıkaran güzel, sevgili.*

Kanda kim şīrīn-zebān bir **dilber-i fettān** kopar / Karşusunda ehl-i diller zār u sergerdān kopar (*Muhibbî Dīvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [*dilber-i fettān,]*

dilber-i keşmiri: *Keşmir güzeli.*

Hey ne sâhirdür gözi ol **dilber-i Keşmîrî** kim / Zülfinûn her bir kılında Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*dilber-i keşmîrî,]*

dildâde: *Gönül vermiş: âşık.*

Bir bencileyin zülfi hevâsıyla Muhibbî / **Dildâde** vü âvâre siyehkâr kimûn var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*dildâde,]*

dildâr: *Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel | Sevgili.*

Dil ü cân terkin urup dil yine **dildâra** gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*dildâra, -a]*

Ka‘be kûyın her seher ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zâkan **dildârî** gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*dildârî, -î]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes **dildârî** gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*dildârî, -î]*

Bâde içse gayrılar ben içerem hûn-ı ciger / Ğayret öldürdi beni **dildâr** benden bî-haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*dildâr,]*

Degül taqrîr-içün mümkün Muhibbî cevri **dildârûn** / Kaçan taqrîre kaşd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*dildârûn, -ûn]*

Bakamaz oldum güneş ruhsârına **dildârûn** âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*dildârûn, -ûn]*

Gönlülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı **dildârûn** / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*dildârûn, -ûn]*

Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol **dildâr** seyr / Cûy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*dildâr,]*

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda **dildârî** / Aña murğî olan vaḥşî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*dildârî, -î]*

Öper **dildârî** meclis içre sâgar / Ara yirde Muhibbî müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*dildârî, -î]*

Her kaçan gün yüzine zülfini **dildâr** çeker / Ğh idüp nâle kılup bülbül-i dil zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*dildâr,]*

Ola kim raḥm idüp meyl ide **dildâr** / Gözüñ yaşını sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*dildâr,]*

Ğarḳ-ı hûn olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar **dildârî** gülgün câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*dildârî, -î]*

Baña **dildârûn** cefâsı hoş gelür / Nite kim gayra vefâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*dildârûn, -ûn]*

Nev bahâr oldı göreydük diyü **dildârûn** yüzün / Gözlerinden yaş dōkerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*dildârûn, -ûn]*

- Hicr ara hasret-ile cân lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hâlümü **dildāra** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*dildāra, -a*]
- Gelen andan baña cevr ü sitemdür / Maḥabbet şartını **dildār** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [*dildār,]*
- Dil ḥānesini yıksa Muhibbî yine **dildār** / Anı da yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*dildār,]*
- Güneş yüzine **dildāruñ** muķābil olmak istermiş / Zevālî görünür beñzer neden miķdārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*dildāruñ, -uñ*]
- Cefā vü cevri **dildāruñ** baña mihr ü vefādan yig / Ğam-ı ‘ışkından olmasun bu cân u dil cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*dildāruñ, -uñ*]
- Göz karasın ḥall idüp **dildāra** yazdum nāmeyi / Dōstlar luṭf eyleyüp eşkümlē taḥrīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*dildāra, -a*]
- Niyāz itsem kaçan **dildāra** karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*dildāra, -a*]
- Kūh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n’olısar ḥālüm benüm **dildārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*dildārsuz, -suz*]
- Şem‘-veş kan aqlaram tā şubḥa dek **dildārsuz** / Bülbül-i şūrdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*dildārsuz, -suz*]
- Ol ki **dildāruñ** cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*dildāruñ, -uñ*]
- Baña mihr ü vefā **dildār** kılmaz / Dimeñ cevr ü cefāyı yār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [*dildār,]*
- Dem-be-dem feryād ider bī-çāre dil **dildārsuz** / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [*dildārsuz, -suz*]
- Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi **dildārum** bugün / Gör yine kavline inkār eyler ol iķrārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*dildārum, -um*]
- Muhibbî bendesi olup cihān içinde **dildāra** / Kamu yārānı terk eyler karar itmez bir ān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*dildāra, -a*]
- Bī-vefā **dildār** sevmek hey ne müşkil kār-ı mış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola nā-çār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*dildār,]*
- Āh u efgānuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim **dildāra** te‘şīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*dildāra, -a*]
- Dil-i dīvāne **dildāruñ** ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezādur vāy ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*dildāruñ, -uñ*]
- Niçe kim eyledüm pend ü naşīḥat tutmadı göñlüm / Yürür kūyında **dildāruñ** ‘acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*dildāruñ, -uñ*]
- Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine **dildāruñ** / Aña deyr-i cihānda dinmese zünnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*dildāruñ, -uñ*]

El uzatmış zülfine **dildārumuñ** gördüm raķīb / Dilegüm bu yürüye barmagina anuñ kamaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*dildārumuñ, -um, -uñ*]

Hîç aĥvālüm dirîgâ olmadı **dildāra** ‘arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi **dildāra** ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*dildāra, -a*]

Ĥün-ı bülbülden-durur her dem gülüñ surĥ oldugı / Ĥün-ı bagrum iy şabā itseñ n’ola **dildāra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*dildāra, -a*]

dil-düz: *Gönül delen, kalbe batan II kalp diken, (yaralı) gönlü dikici.*

Eger çāk itse gönlüm tîg-ı çeşmüñ / Ne gam tîr-i müjeñdür çünkü **dil-düz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*dil-düz,]*

Ĥam degül tîg-ı sitemden çāk olursa bu gönül / Ĥamzesin yāruñ işitdüm didiler **dil-düz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*dil-düz,]*

dil-düz oldı: *Gönül delmek, kalbe batmak, kalbe tesir etmek.*

Muhibbî ‘ışķ-ıla bulduñ ĥarāret / Anuñçün oldı şı‘rūñ böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*). [*dil-düz oldı, -dı*]

dile: *Istemek, arzulamak.*

İtleri karşu gelür küyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān **diler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*diler, -r*]

Naķd-i cân-ıla **diler** dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*diler, -r*]

Gönül mir’ātını gördüñ ser-ā-ser cümle jeng oldı / **Dilerseñ** idesin şayķal şarāb iç anı şāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]

Küyuña kâni’ degül görmek **diler** cânā seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler **diler** dīdār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*diler, -r*]

Küyuña kâni’ degül görmek **diler** cânā seni / ‘Āşık olan cenneti n’eyler **diler** dīdār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*diler, -r*]

Diledi cânım itdüm aña işār / Eger güstāĥam el-me’mūr ma’zūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*diledi, -di*]

Geh **diler** zencîr-i zülfüñ dil umar gāhī lebüñ / Dōstum dīvānenüñ mestüñ işi mā’zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*diler, -r*]

Aldı dil kâni’ degül cânım **diler** ol māh-rū / Dil anuñ cânım daĥı tek istesün ķurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*diler, -r*]

Bu vādide muġāyirdür nażar kıl herkesüñ fikri / **Diler** dil küy-ı dildārı velī zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*diler, -r*]

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı hūnīn cigerden sor (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Beni bu pūte-i hicrūñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek **dilerseñ** sīm ü zerden sor (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Leblerūñ emsem dišem ğamzeñ **diler** kanum döke / Kan iderse tañ mı çeşmūñ çün şarāb üstindedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 2). [diler, -r]

Dil **diler** dāyim Muhibbī’den gözi mestāneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebāb üstindedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 5). [diler, -r]

Dāğ eylesem n’ola kolum zer kemer kılır / **Diler** ki kuça kaçdı o nāzük miyānadur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 3). [diler, -r]

(ع) ‘Āşık ser-i kūymı **diler** şām u şeher / Heves itmez bu gönül hūrī vü cennet dağı nār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 18). [diler, -r]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şahid **diler** / Buña ne şahid gerek kim lebleri kandur henüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4). [diler, -r]

Kūy-ı yarı n’eylerem görmek **dilerem** yarı ben / Bu Muhibbī cennete kıyıl degül dīdārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 5). [dilerem, -r, -em]

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam bu cihānda olmayam zūnnārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 4). [dilerem, -r, -em]

Kim ki öğrenmek **diler** ‘ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5). [diler, -r]

Muşhaf-i hūsnin öpüp sürmek **dilerdüm** yüzüme / Mānī’ olup ara yirde zūlf-i zūnnārum komaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 3). [dilerdüm, -r, -dü, -m]

La’l-i nābuñ **dileye** hasta gönül eyleme ‘ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye tīmāra heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 5). [dileye, -y, -e]

Ol hūmā-pervāzi şayd itmek **dilersin** iy gönül / Hiç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4). [dilersin, -r, -sin]

Haṭṭını gördüm hālel virmek **diler** ruhsārına / Hey ne kāfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dīn eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 4). [diler, -r]

Zāhid ister cenneti görmek **diler** havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür dīdār hoş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 3). [diler, -r]

Gün yüzüñ görmek **dilersem** sāyem ardumca gelür / Baña lāzım oldu dönüp idem anuñla savaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 4). [dilersem, -r, -se, -m]

Mürşid-i kāmīl **dilerseñ** sen yūri hūmḥāneye / Müşkilūñ hāl ide saña göstere yol mey-fürüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 4). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

Kim ki el komak **dilerse** zūlf-i ‘anber-bārına / Göreyim kim pāralansun bagrı anuñ şāne-veş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 4). [dilerse, -r, -se]

‘Işk eri olmak **dilerseñ** ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Mansūr-vār vir kākül-i dīldāra as (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 1). [dilerseñ, -r, -se, -ñ]

dileg: Dilek, istek, arzu, temenni.

El uzatmış zülfine dildarumuñ gördüm rakīb / **Dilegüm** bu yürüye barmagina anuñ kamaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*dilegüm, -üm*]

dil-figār: Gönül yaralayan.

Bir sencileyin yār-ı cefākār kimüñ var / Bî-raħm u **dil-figār** u sitemkār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*dil-figār,*]

dil-firīb: Gönül aldatan, gönül avutan II sevgili.

Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy **dil-firīb** / Bāda mı virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*dil-firīb,*]

Siħr-ile cādū gözün iy **dil-firīb** / ‘Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*dil-firīb,*]

Siħr fennin fitne ‘İlmin bilmese ol **dil-firīb** / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*dil-firīb,*]

dil-haste: Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

Sîne-i mecrûħa ursañ iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykānuñ bu ben **dil-haste**ye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*dil-haste, -y, -e*]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yārı gör / Sorma bülbül nâlesin **dil-haste** bu ben zārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*dil-haste,*]

Emdür lebüñi şimdi bu **dil-haste**ye didüm / Güldi didi gör hâġrı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*dil-haste, -ye*]

Hîç bir tabīb itmese **dil-hastesine** em / Bîmār-ı ‘ışk olana derdi devā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*dil-hastesine, -si, -n, -e*]

(↵) Firār itse n’ola görse bu **dil-hastesini** / Şāh olan kimsene dervîşden ‘ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*dil-hastesini, -si, -n, -i*]

Döstlar luḡ eyleyüp aħvālümü yāra diñüz / Derd-ile **dil-hasteyem** kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*dil-hasteyem, -y, -em*]

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü **dil-hastelerüñ** hālîne tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*dil-hastelerüñ, -ler, -üñ*]

Özin bilmez katı **dil-hastedür** āh / Tabībā kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*dil-hastedür, -dür*]

dil-haste olup: Hasta gönüllü olmak; âşk derdine düşmüş olmak.

Dil-haste olup ‘ışka düşen bî-nevālaruz / Koyup devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*dil-haste olup, -up*]

dil-hırâş olursın: *Yüreği yaralamak, parçalamak, incitmek.*

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünkü rahmuñ yok baña n' için olursın dil-hırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*dil-hırâş olursın, -ur, -sın*]

dil-i âb-gînemüz: *Gönül şişesi, gönül aynası.*

Bu Muhibbî'ye niçe bir atasın seng-i cefâ / Kim bütün ide uşandı bu **dil-i âb-gînemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*dil-i âb-gînemüz, -müz*]

dil-i âşüfteye: *Düşkün, perişan gönül.*

(ض) Darb ursa yiridür baña bu çarh-ı felek / **Dil-i âşüfteye** pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*dil-i âşüfteye, -y, -e*]

dil-i âvâre: *Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder gönül.*

Yiridür dir-isem şîrîn lebüne / Ki Ferhâd'a **dil-i âvâre** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [*dil-i âvâre,]*

dil-i âvâre: *Avare gönül II dağınık, perişan, derbeder gönül.*

'İyde niçelerüñ irdi eli yâra henüz / Kaldı ortada dirîgâ **dil-i âvâre** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*dil-i âvâre,]*

dil-i bî-bâkümüz: *Korkusuz gönül.*

Dilde peykânüñ kalur geldükçe gamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil **dil-i bî-bâkümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*dil-i bî-bâkümüz, -ümüz*]

dil-i dervîş-i cefâ-keş: *Cefa çeken dervîş gönül.*

Dil-i dervîş-i cefâ-keş ki giriftâruñ ola / Miñnet ü derd ü gama şabr u rızâ kıldı 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*dil-i dervîş-i cefâ-keş,]*

dil-i dîvâne: *Çılgın gönül, deli gönül.*

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu **dil-i dîvâne** içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: *Çılgın gönül, deli gönül.*

Geh şehâb-ı zülfî mâni' yüzine gâhî sirişk / Uşbu ma'nîden **dil-i dîvâne** her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: *Çılgın gönül, deli gönül.*

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy **dil-i dîvâne** taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: Çılgın gönül, deli gönül.

Dil-i dîvâne dildârûñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vây ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvâne: Çılgın gönül, deli gönül.

Beni Mecnûn-şıfat kıldı nigârûñ zülf-i leylâsı / **Dil-i dîvâne** deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*dil-i dîvâne,]*

dil-i dîvânemüz: Çılgın gönül, deli gönül.

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî gönül / Döstlar hüşyar olur sanmañ **dil-i dîvânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*dil-i dîvânemüz, -müz]*

dil-i dîvânemüz: Çılgın gönül, deli gönül.

Gâh kühsâr u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme yirlerde karar itmez **dil-i dîvânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*dil-i dîvânemüz, -müz]*

dil-i dîvânemüz: Çılgın gönül, deli gönül.

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar bu gönülümü / Bend ü zencîr dutmaz iken bu **dil-i dîvânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*dil-i dîvânemüz, -müz]*

dil-i dîvânenüñ: Çılgın gönül, deli gönül.

Leylî zülfüñ bu **dil-i dîvânenüñ** / Bend idüp boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [*dil-i dîvânenüñ, -nüñ]*

dil-i dîvâneve: Çılgın gönül, deli gönül.

Didüm **dil-i dîvâneve** âhir olacak câ / Zencîr-i ser-i zülfî ile çâh-ı zekandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*dil-i dîvâneve, -y, -e]*

dil-i dîvâneve: Çılgın gönül, deli gönül.

El urup dilber yine zülfîn girih-gîr eylemiş / Bu **dil-i dîvâneve** tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [*dil-i dîvâneve, -y, -e]*

dil-i dîvânevi: Çılgın gönül, deli gönül.

Tavk idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / **Dil-i dîvânevi** gör kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*dil-i dîvânevi, -y, -i-yi]*

dil-i dīvāneyi: Çılgın gönül, deli gönül.

Zülfî zencîrini takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhîr bu **dil-i dīvāneyi** bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*dil-i dīvāneyi, -y, -i-yi*]

dil-i dīvāneyi: Çılgın gönül, deli gönül.

Gönül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / **Dil-i dīvāneyi** gör kim yine dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*dil-i dīvāneyi, -y, -i*]

dil-i dīvāneyi: Çılgın gönül, deli gönül.

Hâk-i pâyin başuma tâc itmek itdüm mültemes / Gör **dil-i dīvāneyi** kim saltanat eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*dil-i dīvāneyi, -y, -i*]

dil-i ğamnâkümüz: Gamlı, dertli gönül.

Gülmedi ‘âlemde bir gün bu **dil-i ğamnâkümüz** / Bilmezüz ne gösterür dağı ‘aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*dil-i ğamnâkümüz, -ümüz*]

dil-i ğam-zede: Gama uğramış, gamlı gönül.

Dîdeden akdı gözün yaşı revân oldu yine / İy **dil-i ğam-zede** ol serv-ğadı yâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*dil-i ğam-zede,]*

dil-i mahzûn: Kederli, hüznü gönül.

Şeb-i hicr içre kaçan bu **dil-i mahzûn** iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*dil-i mahzûn,]*

dil-i mahzûna: Kederli, hüznü gönül.

Giryessin ebr-i bahârûn dîde-i pür-hûna sor / Nâlesin ra‘duñ sorarsañ bu **dil-i mahzûna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*dil-i mahzûna, -a*]

dil-i mahzûnumı: Kederli, hüznü gönül.

(ç) Hayâlün **dil-i mahzûnumı** mesken tutalı / Beni dīvâne kılupdur baña ne ğayret ü ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*dil-i mahzûnumı, -um, -ı*]

dil-i mecnûn: Mecnun'un gönlü. II Deli, çılgın gönül.

Leylî zülfünü fikr ideli senün / **Dil-i Mecnûn** ki ‘aceb ki şeydâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*dil-i mecnûn,]*

dil-i mecnûn'ı: Mecnun'un gönlü. II Deli, çılgın gönül.

Hüsn-ile iy saçı sümbül seni Leylâ bilürüz / **Dil-i Mecnûn'ı** dağı karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*dil-i mecnûn't, -'i*]

dil-i pervānemüz: *Pervane gibi olan gönül. (geceleri ıfık etrâfında dönerek uçan küçük kelebek) II yol gösteren gönül, kılavuz, rehber gönül.*

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervāne-ves / Şem'e yanmak öğredür gör bu **dil-i pervānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [*dil-i pervānemüz, -müz*]

dil-i pür-tâb: *(aşk) ateşi dolu gönül.*

Genç-i 'ıfkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya hârâb olmaga n' için **dil-i pür-tâb** iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*dil-i pür-tâb,]*

dil-i şad pâre: *Yüz parça olmuş gönül.*

Atarsın gamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / **Dil-i şad pâre** anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*dil-i şad pâre,]*

dil-i sahtına: *(sevgilini) katı, sert gönlü II (sevgilinin) acımasız, merhametsiz gönlü.*

Yıllar geçer üftādeye dilber nazar itmez / Beñzer ki **dil-i sahtına** yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*dil-i sahtına, -i, -n, -a*]

dil-i sevdâ: *Çılgın, deli, divane gönül.*

Gâh olur zencîr idüp zülfüñ **dil-i şeydâ** çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlarıñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*dil-i şeydâ,]*

dil-i sevdâvî: *Çılgın, deli, divane gönül.*

İy gözüüm gel bir nazar ol tal'at-i zîbâyı gör / Zülfünüñ bendinde bend olmuş **dil-i şeydâvî** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*dil-i şeydâvî, -y, -i*]

dil-i şürîde: *Perişan gönül, tutkun gönül; uslanmaz deli gönül.*

Dutuşup şem'-i ruñı şevkine pervāne gibi / **Dil-i şürîde** olup içi vü taşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*dil-i şürîde,]*

H'āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy **dil-i şürîde** efgān eyleme gel sesi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*dil-i şürîde,]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy **dil-i şürîde** kaşdı sañadur gâfil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*dil-i şürîde,]*

dil-i vîrānemi: *Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.*

Sen hârâb itmek neden iy ğam **dil-i vîrānemi** / H'ānesin kendü eliyle kimse vîrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*dil-i vîrānemi, -m, -i*]

dil-i vîrânemüz: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Âteş-i mihnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın bir ejder olmuşdur **dil-i vîrânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*dil-i vîrânemüz, -müz*]

Tîredür ğamdan ħarâb oldu **dil-i vîrânemüz** / Meh gibi bir gece tog gel rûşen olsun ħânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*dil-i vîrânemüz, -müz*]

dil-i vîrânemüz: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Tîredür zülfüñ ğamından bu **dil-i vîrânemüz** / Gün yüzüñ ‘arz eyle tâ rûşen ola kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*dil-i vîrânemüz, -müz*]

dil-i vîrâni: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ toprakını / **Dil-i vîrâni** sanur kim daĥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*dil-i vîrâni, -i*]

dil-i vîrânumuz: Yıkık, harap gönül; üzgün gönül.

Korkaram kim sırr-ı ‘ıŖkuñ genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu **dil-i vîrânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*dil-i vîrânumuz, -umuz*]

dil-i zârum: Ağlayan, inleyen gönül.

Gül yüzün Ŗevķin dimezdüm câna daĥı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âĥ bu **dil-i zârum** komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*dil-i zârum, -um*]

dilini kese: Susturmak, konuşmasına izin vermemek II mumun dilinin (fitilinin) makasla kesilmesi.

Meclisde meger ĥüsnine yâruñ dil uzatmış / Ŗem ‘üñ dilini n’ola eger kim kese mıkrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*dilini kese, -e*]

dil-keş: Gönül çekici, gönül cezbedici.

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir **dil-keş** / Bulunmaz ‘arz-ı ĥüsn eyle güzellik çünki fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*dil-keş,]*

Boyuñ mânendi bir **dil-keş** gülistânda nihâl olmaz / Bu ne ĥüsn ü ne Ŗuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*dil-keş,]*

dille: Bir kimseyi çekiştirmek, aleyhinde bulunmak, zemmetmek II anlatmak, dile düşürmek.

Zâhidâ mescidde rindânı inen zemm eyleme / Ğâfîl olma biz seni meyhâne içre **dillerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*dillerüz, -r, -üz*]

dilleri bağlamaz: Gönül bağlamak, âŖık etmek II bir kimseyi herhangi bir sebeple söz söyleyemez duruma getirmek, susmak zorunda bırakmak.

Sihr fennin fitne 'ılmin bilmese ol dil-fırīb / Bir nazarla **dilleri bağlamaz** idi göz ü kaş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3). [dilleri bağlamaz, -ler, -i, -maz]

dilrübâ: Gönül çalan, gönül hırsız | güzel, sevgili.

Dilrübâlar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı 'âlemde hergiz kendüye feryâd-res (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [dilrübâlar, -lar]

dil-rübâ: Gönül çalan, gönül hırsız | güzel, sevgili.

İy Muhıbbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / **Dil-rübâlar** işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5). [dil-rübâlar, -lar]

Gâh cevr ü geh cefâ gâh kirişme gâh nâz / İy Muhıbbî **dil-rübâlar** cünbiş[i] bu resmedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5). [dil-rübâlar, -lar]

Leb-i la'linden özge **dil-rübânuñ** / Muhıbbî derdüñe dermân görünmez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5). [dil-rübânuñ, -nuñ]

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma taleb / **Dil-rübâlar** dâyimâ gayrı rızâ kılma heves (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2). [dil-rübâlar, -lar]

Gelür hayâli çeşmüme ammâ görünmez âh / Görmüş degül gözler anı **dil-rübâ** imiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2). [dil-rübâ,]

dilsitân: Gönül alan. II Sevgili.

İşüm gücüm âh-ıla vâh günden güne hâlüm tebâh / Olmam muqarrer hâk-i râh ol **dilsitân**um kandadır (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5). [dilsitân, -um]

dil-teşne: Bağı yanık, gönlü susamış.

Vâdî-i 'ışka düşüp **dil-teşneyem** Mecnûn-vâr / Ceht kıldum bulmadum yoğmuş aña tül u 'arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2). [dil-teşneyem, -y, -em]

dilüñe gelmedi: Diline gelmek, dilinin ucuna gelmek: söyleyecek duruma gelmek.

Nâleler eyler Muhıbbî râh-ı 'ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyesin kim bu çi kes (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5). [dilüñe gelmedi, -me, -di]

dilüñi düğ: Dilini düğümlemek, dilini bağlamak: bir kimseyi herhangi bir sebeple söz söyleyemez duruma getirmek, susmak zorunda bırakmak II susmak, az konuşmak, söyleyeceklerini söylememek.

Düğ dilüñi kendi haddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme nâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4). [dilüñi düğ,]

dimâğ: Beyin, akıl, bilinç II (koku ile beraber kullanılırsa) damak, geniz.

Zülfinüñ sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu **dimâğ** / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [dimâğ,]

Meger hālūñ şehā müşğ ü ser-i zülfūñ mu‘anberdür / **Dimāğı** ‘ālemūñ cānā anuñ-içun mu‘aṭṭardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*dimāğı, -ı*]

Oldı hem dehrūñ **dimāğı** çün mu‘aṭṭar büy-ıla / Gülşen içre güllerūñ medhın okur turmaz hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*dimāğı, -ı*]

‘Işka düşdüm ‘aql-ı küllî külli ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı **dimāğum** baña bu sevdā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*dimāğum, -um*]

Eyledi dehrūñ **dimāğımı** mu‘aṭṭar büy-ıla / Kim meger bād-ı şabā zülfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*dimāğımı, -ı, -n, -ı*]

Mu‘aṭṭardur yine ‘ālem **dimāğı** / Şabānuñ yār zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [*dimāğı, -ı*]

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla **dimāğ** / Elümüz irmez aña bir kurı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*dimāğ,]*

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubh / Eyleduñ ‘ālem **dimāğımı** mu‘aṭṭar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*dimāğımı, -ı, -n, -ı*]

Muhibbî bü ile toldı **dimāğüm** / Meger zülfine yāruñ şāne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*dimāğüm, -um*]

dimāğ-ı dehr: *Dünyanın -bütün insanlar- dimağı.*

‘Aceb sünbül midür zülfūñ ya ‘anber / **Dimāğ-ı dehr** olur andan mu‘aṭṭar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*dimāğ-ı dehr,]*

din: *Denilmek, söylenmek, II adı verilmek, ... diye isimlendirilmek, ... sayılmak.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne aña yok **dinür** ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*dinür, -ür*]

‘Aşık mı **dinür** yanmayıcak āteş-i hicre / ‘Işğ ehli olan puḥte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*dinür, -ür*]

Şebüm rüşen ider gönülüm çerāğı / **Dinürse** tañ midur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*dinürse, -ür, -se*]

Yüzüñe “Ve’ş-şems” **dinmiş** zülfüñe “Ve’l-leyl” çün / Ḥadd ü zülfūñ var iken leyl ü nehārı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*dinmiş, -miş*]

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda **dinmese** zünnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*dinmese, -me, -se*]

din: *Denmek, denilmek, söylenmek II rivayet edilmek, nakledilmek.*

Åhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki **dinür** bir süz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*dinür, -ür*]

Döstüm cevr ü cefāni eylegil evzān-ıla / Hiç işitmeduñ mi her yirde **dinür** ḥayrū’l-vasaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*dinür, -ür*]

din: Denmek, denilmek, söylenmek.

Şehā mihr ü vefān yokdur sayılsa bir iki **dinmez** / Cefā vü cevruñe cānā velī hergiz hisāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*dinmez, -mez*]

Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / Bu dil nālišler itdükçe **dinür** böyle dolāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*dinür, -ür*]

dīnār: Eski bir nevi altın sikke. II Aşğın sararmış yüzü.

Dükenür sanma çeşmüm kīsesinden / Yime ğam anda **dīnār** eksük olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 4*). [*dīnār,]*

Püte-i ‘ışk içre yanup hālīş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya tālīb sanma **dīnār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*dīnār,]*

dīnār kılmaz: Altın para eylemek II altın para gibi saçıp dağıtmak (gözyaşı).

Muhibbī yaşın ol yār ayagina / Nişār itmez dimeñ **dīnār kılmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*dīnār kılmaz, -maz*]

dīnār u direm: Dinar ve dirhem II altın ve gümüş para II aşğın gözyaşları.

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigār / Eşk-i çeşmüm aña **dīnār u direm** gibi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*dīnār u direm,]*

dinen: Din bakımından, dīne göre.

Baña itdüğini zülfi[i] hemīşe / **Dinen** ayruksı hiç bir kâfir itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*dinen,]*

dīñle: Söylenen sözü dikkate alıp ona göre davranmak, kabul etmek, uymak, itâat etmek.

Zāhidā ‘ışkūñ tārīkın añlamaz kec-ṭab‘sın / **Dīñlemezsın** Hāḳ sözi sende meger var saht gūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*dīñlemezsın, -mez, -sın*]

dīñle: Kulak vermek, dinlemek, kabul etmek.

Zārılıgum **dīñlemezseñ** didüm iy gül yüzlü yār / Didi kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*dīñlemezseñ, -mez, -se, -ñ*]

Ĝam meclisinde zārılıgum iñleyen bilür / Ney gibi niçe iñledüğüm **dīñleyen** bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*dīñleyen, -y, -en*]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğānın bülbülüñ / İñledüp ol dermendüñ dāyimā hārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*dīñlemez, -mez*]

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnūn kışşasın / İy Muhibbī yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*dīñlemezdi, -mez, -di*]

Hālet-i sözi virür **dīñle** Muhibbī sözini / Diḳḳat eyle bulasın anda niçe ma‘nī-i hāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 5*). [*dīñle,]*

dir: Derlemek, toplamak.

İy Muhibbî gaflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan **dirmekdedür** murğ-ı ecel çün çinemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5). [dirmekdedür, -mekde, -dür]

dirâz: Uzun.

Cevr-ile öldürse beni yâr niyâz / Devleti pâyende vü ‘ömri **dirâz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1). [dirâz,]

dirâz itme: Uzatmak, uzun tutmak.

Kesilür şem‘ gibi itme zebânuñı dirâz / ‘Âkil-iseñ bu sözüml levh-i dilüñ üstine yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [dirâz itme, -me]

dirgür: Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.

Öldürürse gam degüldür tîğ-ı gamzeñ ‘âşıkı / **Dirgürür** iy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2). [dirgürür, -ür]

Öldürürseñ keremler eylersin / **Dirgürürseñ** de luğ u ihsândur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6). [dirgürürseñ, -ür, -se, -ñ]

Çamzelerle öldürür küyına varan ‘âşıkı / Bir nefesle **dirgürür** ‘İsî gibi güftarı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2). [dirgürür, -ür]

Öldürdi firkatüñ beni iy bî-vefâ yitiş / **Dirgür** Mesîh gibi beni kıl du‘â yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1). [dirgür,]

dirhem: Akçe, para.

Yüz uruban kebkübüñ nağşını kapsam tañ midur / Çün gedâ yir üzre görse **dirhemi** her dem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [dirhemi, -i]

dirhem ü dînâr: Gümüş ve altın (para).

Sen güzeller şâhınuñ pâyına işâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar **dirhem ü dînâr** ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [dirhem ü dînâr,]

dirhem ü dînâr: Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu **dirhem ü dînâr** hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5). [dirhem ü dînâr,]

dirhem ü dînâr: Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Şâh-ı gam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş için **dirhem ü dînâr** çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [dirhem ü dînâr,]

dirhem ü dīnār: *Gümüş ve altın (para) II âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.*

Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / Sanma dükene **dirhem ü dīnār** ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*dirhem ü dīnār,*]

dirġ: *Eyvah, ne yazık ki!*

Derdā **dirġ** dilber nālem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīhat olsa birini dutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*dirġ,*]

Ser-i kūyına vardukça yüzini dönderür benden / **Dirġ** ol seng-dil itmez benümle merḥabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*dirġ,*]

Kalmadı ‘akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum **dirġ** görmeye idüm nigār[ı] kâş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*dirġ,*]

dirġ eyler: *Esirgemek, sakınmak.*

Dirġ eyler dimişler cānı senden / Muhibbī’ye ḥabībüm iftirādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*dirġ eyler, -r*]

dirġ itme: *Esirgemek, sakınmak.*

Muhibbī’den **dirġ itme** nigārā tīr-i müjġānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla sīne rāhatdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*dirġ itme, -me*]

dirġ itme: *Esirgemek, sakınmak.*

Şem‘-i ḥüsne iy Muhibbī cān u ser itme dirġ / Bāl ü per yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*dirġ itme, -me*]

dirġā: *Yazık, eyvah, yazıklar olsun.*

‘İyde niçelerüñ irdi eli yāra henüz / Kaldı ortada **dirġā** dil-i āvāre henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy **dirġā** gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Ol ṭabīb-i dil ölürsem daḥı tedbīr eylemez / Nāle-i āhum **dirġā** aña te’sīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Dirġā gitdi benden ṭākat ü hūş / Görelden karşuda sīmīn binā gūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*dirġā,*]

‘Āşıkam derdā **dirġā** olmadum derdden ḥalāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden ḥavāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*dirġā,*]

Hīç aḥvālüm **dirġā** olmadı dildāra ‘arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*dirġā,*]

diril: *Gibi yapmak, taslamak, davasında bulunmak.*

Münkir **dirilürse** n'ola gün yüzine zâhid / Hıffâş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*dirilürse, -ür, -se*]

Süz-ı 'ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / Didi 'âşik **dirilen** hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*dirilen, -en*]

dirild: *Diriltmek, dirilmesini sağlamak. Canlandırmak. mec.ölüye yeniden can vermek.*

Dilâ olseñ ne ğam ger ğamzesinden / **Dirildür** çün lebi 'İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*dirildür, -ür*]

dirlik: *Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim.*

Çün kim ayırdı beni sevgülü yârımdan felek / Bes harâm olsun baña dünyâda **dirlik** yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*dirlik,]*

dırnag: *Tırnak.*

Ben belâ kühinuñ açdum yolların **dırnag-ıla** / İtdüğümi Bî-sütün kühında Ferhâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*dırnag-ıla, --ıla*]

dis: *Üst ve alt çene kemikleri üzerinde karşılıklı sıralanmış olan ve ağza alınan şeyleri koparıp çiğnemeye yarayan sert, beyazımtırak parçalardan her biri. II Sevgilinin güzellik unsurlarından biri.*

Bu Muhibbî **dişleri** vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*dişleri, -ler, -i*]

Hañ-ı la'lüñ misk ü zülfün 'anber-i sarâ satar / **Dişlerüñ** dürr-i 'Aden şîrîn lebüñ helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*dişlerüñ, -ler, -üñ*]

Dür **dişüñ** yâdına talsam ger ma'ânî bañrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*dişüñ, -üñ*]

Öpsem lebüñi disem o dem la'lini **dişler** / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi **dişler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*dişler, -ler*]

İster-iseñ dür **dişin** dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*dişin, -i, -n*]

Dür **dişleri** firâkıyla sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*dişleri, -ler, -i*]

Muhibbî'yi **dişüñ** fikri yine deryâya ğarğ itdi / Sirişkinden 'ağğ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*dişüñ, -üñ*]

Dişlerüñle şem'-i hüsnüñ bu Muhibbî añmasa / Şi'rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*dişlerüñle, -ler, -üñ, -le*]

Bir bencileyin var mı bu bañr-ı ğam içinde / Bir bencileyin **dişleri** şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*dişleri, -ler, -i*]

Nazm ider lü'lü' **dişüñ** la'l lebüñ evşâfını / Rişte-i cân üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*dişüñ, -üñ*]

diş bilemiş: Heveslenmek, istek duymak, fırsat kollamak.

Bâğ-ı hüsünde nigârûñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri **diş bilemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*diş bilemiş, -miş*]

diş uramamış: Diş vurmak, diş geçirmek, dişlemek II güç yetirmek.

Şi'rümi gören bir âhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña **diş uramamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*diş uramamış, -a, -ma, -miş*]

disle: Dişlerini geçirmek, ısırarak.

Öpsem lebüñi disem o dem la'lini **dişler** / Nâz-ıla baña gösterür incü gibi **dişler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*dişler, -r*]

ditre: Titremek, hızlı hızlı hareketlerle sürekli kılmamak, sallanmak II birinden, bir şey veya bir halden korkmak, korkuya kapılmak.

Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i 'anber-feşân **ditrer** / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

ditre: Titremek, hızlı hızlı hareketlerle sürekli kılmamak, sallanmak.

Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i 'anber-feşân **ditrer** / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

Eline ol kemān ebrū hadeng-i ğamzesin alsa / Nişān itdükçe bu sīnem damarlar içre kan **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*ditrer, -r*]

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hızān evrākına san kim dokunur bād revān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*ditrer, -r*]

Güzellik burcına māhum 'urūc itdünse zulm itme / Sakın 'aşıklar āhından zemīn ü āsümān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*ditrer, -r*]

Degül takrīr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan takrīre kaşd itsem dehān içre zebān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*ditrer, -r*]

Göñül āh eylese zülfüñ hümāsı nāgehān **ditrer** / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

Göñül āh eylese zülfüñ hümāsı nāgehān **ditrer** / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*ditrer, -r*]

Cefā vü cevruñi ańsam göñülde āh u zār itsem / İñiler kühlar cümle zemīn ü āsümān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*ditrer, -r*]

Ṭabībā teşneyem ğāyet lebünden dil çü āb ister / Büt-i 'işka giriftāram ser-ā-ser üstüñ'ān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ditrer, -r*]

Binā-yı şabr u kaşr-ı 'aql katı muḥkem-durur ammā / İrişse zelzele 'işkuñ hevāsından hemān **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*ditrer, -r*]

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân **ditrer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*ditrer, -r*]

Halka halka sünbülü bād esse **ditrer** her taraf / Sanki bir tāvüsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*ditrer, -r*]

dîv: *Dev, şeytan, ifrit, cin II rakip.*

Kapuña varmaga koma rakîbi / Melek **dîv-ile** hergiz mahrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4*). [*dîv-ile, -ile*]

dîvân: *Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru II Sevgilinin makamı.*

Reyâhîn şâhnuñ tahtı çemendür / Gelen **dîvânına** serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*dîvânına, -i, -n, -a*]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şâhını / Ehl-i dilden her seher küyında **dîvân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*dîvân,]*

Suçını Muhibbî'nün 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı **dîvâna** kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*dîvâna, -a*]

dîvân: *Bir şairin şiirlerini kağıyelerine göre ve harf sırasına uygun bir şekilde topladığı mecmua.*

Hüsnüñ mecmû'asından bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u **dîvân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*dîvân,]*

dîvân kurup: *Yüksek rütbeli devlet adamlarının devlet işlerini görüşmek için toplanması II bir konuda karara varılmak üzere bir araya gelinmesi.*

Hüsn eyvânında gördüm kaşları **dîvân kurup** / Cem' idüp 'uşşākını her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*dîvân kurup, -up*]

dîvâne: *Çılgın, deli, mecnun II kendini duygularının coşkuluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.*

Her yaña başın açar **dîvâneler** boyın sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*dîvâneler, -ler*]

Dimeñ **dîvâne** Mecnün'a mahabbet mülki şâhidur / Yanınca tayr-ıla vahşî yürür cümle sipâhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*dîvâne,]*

'İşkuñ-ıla cân u dil **dîvânedür** / Anuñ-ıçun halk-ıla bîgânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*dîvânedür, -dür*]

Zülfî zencîrine kim dil vire **dîvâne** geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*dîvâne,]*

Bagla zencîr-i ser-i zülfine **dîvâne** dili / Ya'nî Mecnün-şifat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*dîvâne,]*

- Geh diler zencir-i zülfün dil umar gâhî lebün / Döstim **dīvānenüñ** mestün işi mâ'zürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*dīvānenüñ, -nüñ*]
- Leylî zülfün vaşfın işitdi meger **dīvāne** dil / Boynuma zencir ola diyü varup mecnün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*dīvāne,]*
- Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir **dīvānedür** / Gördi yok büy-ı vefâ insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*dīvānedür, -dür*]
- Sen perî 'ışk-ıla ben **dīvāneyi** / Ger murāduñ var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*dīvāneyi, -y, -i*]
- Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / **Dīvāne** gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*dīvāne,]*
- Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma'zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü **dīvāneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*dīvāneler, -ler*]
- Sorma 'ışkuñ hâletin Mecnün'a bir **dīvānedür** / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhād'a kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*dīvānedür, -dür*]
- Şem'-i hüsnüne şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur zencir-i zülfüne dilüm **dīvānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [*dīvānedür, -dür*]
- Ne'yeçün eylersin dilā fikr-i zeķan **dīvānesin** / Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*dīvānesin, -sin*]
- Gönülden saklaram rāz-ı dehānın / Degül **dīvāne** çün kim maħrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2*). [*dīvāne,]*
- Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben **dīvāneyi** / Lîk biz de ol kamer ruhsāruñuñ hayrānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*dīvāneyi, -y, -i*]
- İtdi ol zülfî mu'anber kākūlin zencirümüz / Ğam yimek **dīvāneler** oldı bizüm tebdürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*dīvāneler, -ler*]
- Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / Ki **dīvāne** degüldür maħrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [*dīvāne,]*
- Kim ki dolaşa ser-i zülfine **dīvāne** gibi / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*dīvāne,]*
- 'İşk-ıla **dīvāneyem** küyında Mecnündan beter / Ol saçı leylî neden zülfini zencir eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [*dīvāneyem, -y, -em*]
- Kanda bir meh-rū görürse cān virür **dīvāne** dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*dīvāne,]*
- Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberün / **Dīvānedür** n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*dīvānedür, -dür*]
- Sanduñuz Mecnün gezer şahrāda bir **dīvānedür** / Kayd-ı 'ālemden ferāğat itmiş ol dānā-y-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*dīvānedür, -dür*]
- Beni **dīvāne** görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnün'a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*dīvāne,]*

Bu Muhibbî zülfî zencîrûñ görüp / Kendüzin **dīvāne** şeydā eylemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 8*).
[dīvāne,]

İstedüm **dīvāne** gönülüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün deştinde nâ-peydā imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 2*). [dīvāne,]

Didüm **dīvāneyem** zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi mübtelā hoş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 2*).
[dīvāneyem, -y, -em]

Zülf-i dildāra tolaşdı yine **dīvāne** gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o hālās (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 2*). [dīvāne,]

dīvāne kılupdur: Delirtmek, çılgına çevirmek.

(خ) Hayālūñ dil-i maḥzūnumı mesken turalı / Beni **dīvāne kılupdur** baña ne ğayret ü ‘ār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 7*). [dīvāne kılupdur, -up, -dur]

dīvāne oldum: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Saçuñ zencîrine **dīvāne oldum** / Anı boynuma takmazsın nedendür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[dīvāne oldum, -du, -m]

dīvāne olmuş: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Gönül zülfüñ görüp **dīvāne olmuş** / Yüzüñ şem‘ine cān pervāne olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 1*).
[dīvāne olmuş, -miş]

dīvāne olmuşdur: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Cān u dil naḳdini virüp gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb **dīvāne olmuşdur** ‘aceb sevdāsı var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 2*). [dīvāne olmuşdur, -miş, -dur]

dīvāne olsa: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Muhibbî olsa dīvāne ‘aceb mi / Görür zencîre beñzer kāküli var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1108, Beyit 5*). [dīvāne olsa, -sa]

dīvāne olup: Delirmek, kendinden geçmek, mecnun olmak, aşkından çılgına dönmek.

Leylî zülfüne gönül vireli **dīvāne olup** / Deşt-i ğam içre ki san ḥasta vü mecnūn iniler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 2*). [dīvāne olup, -up]

dīvāne-i ‘ışkam: Aşk delisi.

Gider boynuñdan iy meh-rū n’idersin zülfî zencîrin / Çü men **dīvāne-i ‘ışkam** benüm boynuma lāyıkdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 3*). [dīvāne-i ‘ışkam, -am]

dīvānelik evlevüp: Delilik yapmak, çılgınlık göstermek.

Ol ki 'ışk ehli'dür olur küy-ı dilberde muķım / Eyleyüp dīvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*dīvānelik eyleyüp, -y, -üp*]

dīvāne-sıfat: *Delı, mecnun görünüşlü.*

Zülfünı boynuma dakduñ didüm ol yār didi / Seni **dīvāne-şıfat** vālih ü ŝeydā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*dīvāne-şıfat,]*

dīvāne-ves: *Divane gibi.*

Dil virelden zülfünün zencirine **dīvāne-ves** / Meclis içre söylenür miñnetlerüm efsāne-ves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*dīvāne-ves,]*

dīvār: *Bir yapının dışı ile içini ayıran dikey düzlem; aŝıĝın gönül duvarı.*

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteŝ-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp **dīvāra** yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*dīvāra, -a*]

divār: *Memleket, ülke, yer.*

'Uŝŝāka çäre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz **diyārımız** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*diyārımız, -umuz*]

diye: *Diye (diyü, deyi, diyi): biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar II diyerek, deyip.*

şem'-i hüsne iy Muhibbī cān u ser itme dirĝ / Bāl ü per yakdı **diye** dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*diye,]*

diyü: *Diye (diyü, deyi, diyi): biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar II diyerek, deyip.*

Cām-ı la'line irem **diyü** ider cüş u ħurüş / Dāyimā meyhānede kendin mey-i ŝahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*diyü,]*

Yāra sundum 'ıydehde gönölümü elma **diyü** / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*diyü,]*

Leylī zülfün vaşfın iŝtdi meger dīvāne dil / Boynuma zencir ola **diyü** varup mecnün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*diyü,]*

Ĥat gelüpdür **diyü** bu 'āŝıka göstermese yüz / Diñüz ol ŝüĥa cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*diyü,]*

Zülfı tarĥ itdi cefā sengini dil buķ'asına / Muĥkem olsun **diyü** san kāfiri bünyād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*diyü,]*

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürün yā öldürün **diyü** o dem fermān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*diyü,]*

ŝarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā **diyü** oturmuş miñmān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*diyü,]*

- N'eyledüm n'itdüm rakıbe seng-ile âhen gibi / Kūyuña vardı **diyü** halka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [diyü,]
- Gül'izâr-ı hüsni yâruñ taze sebz olsun **diyü** / Bu Muhibbî göz yaşın cū sinesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [diyü,]
- Sen güzellik kişverinüñ pādîşâhısın **diyü** / Kaşlaruñ almış berât-ı hüsnuñe tuğrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [diyü,]
- Nigârâ kūyuña varsam seg-i kūyuñ gelür karşı / Ezelden âşinâ **diyü** tuz ekmek haqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [diyü,]
- Cür'a-i cāmî sen içdüñ **diyü** bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmûrı gelüp gavgâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [diyü,]
- Göñlümi şeb-rü **diyü** zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âḥîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [diyü,]
- Nev bahâr oldı göreydük **diyü** dildâruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [diyü,]
- Seyre gele **diyü** îşâr itmek için pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [diyü,]
- Tîri çün sehm-i sa'âdetdür naşîb ola **diyü** / Bu Muhibbî kaşları yasın görüp kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [diyü,]
- Sîne taḥlını döğüp derbend-i 'ışk içre müdâm / Râh-ı müşkildür **diyü** 'uşşâka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [diyü,]
- Âteş-i 'ışka yanar dil korkaruz âh itmege / Âşikâr ola **diyü** 'ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [diyü,]
- Yol haṭâr dervend-i 'ışkuñ **diyü** âgâh eylerüz / Sîne-i taḥlı döğüp olmışdur âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [diyü,]
- Görelî ol serv-ḳaddî cāmî'-i hüsni içre âh / Ḳâmet ide **diyü** nâgâh biz iḳâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [diyü,]
- Serv ḳaddüñ taze ter olsun **diyü** iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tölâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [diyü,]
- Sehv-ile itüm dimiş ben 'âşîka bir kez nigâr / Adın añdum **diyü** ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [diyü,]
- Ol perî-rü yüzüm üzre bir ḳadem bassun **diyü** / Yüzümi ḥâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [diyü,]
- İdesin **diyü** kıyâm iy serv ḳâmet beklerüz / İşüğüñden gitmeyüp biz tâ kıyâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [diyü,]
- Niçe yıldur yollar üzre düşüben ḥâk olmuşuz / Bir gün ola basasın **diyü** hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [diyü,]
- Ġam ile bu ḥâlüm tebah aḥvâlümü sormaz mısız / Yârân nedür ḥâlüñ **diyü** bu ḥâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [diyü,]

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola **diyü** ‘ışkuñı gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*diyü,]*

Bulurdum dünyada gönül murādın / İtüm **diyü** baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*diyü,]*

Rüy-ı zerdüm tā şeref bulsun **diyü** / Anları pā ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*diyü,]*

Genc-i hüsne mâlik olmasun **diyü** ‘âşıklarun / Hem tılısm itdi haţun haţţāt hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*diyü,]*

Güllere göz degmesün **diyü** sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*diyü,]*

diyüben: *Diye (diyü, deyi, diyi): biri sebebi, biri sonucu bildiren iki cümleyi birbirine bağlar II diyerek, deyip.*

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kadīmī aşināmuzdur **diyüben** haqq-ı nān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*diyüben,]*

diz: *Dizmek II nesnelere yan yana veya tek tek sıralamak.*

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cān riştesi üzre sanur dürler **dizer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*dizer, -er]*

İy Muhibbî rişte-i cān üzre **dizdür** nazmuñı / Kıymetin bu dürlerün ancak Nizāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*dizdür, -dür]*

Nazm ider lü‘lü‘ dişün la‘l lebün evşāfını / Rişte-i cān üzre **dizmiş** dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*dizmiş, -miş]*

dog: *(güneş, ay, yıldızlar) ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek II var olup ortaya çıkmak, zuhur etmek.*

Ğarra olma bu cihān her gün **dogar** bir nev‘-ile / Mührelerle ‘aqluñı tagıtma olma hoşça-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*dogar, -ar]*

Derdā ki bu şeb **dogmadı** ol mäh görünmez / Cān oldı revān ol büt-i dil-ıh‘āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*dogmadı, -ma, -dı]*

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne **dogdı** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*dogdı, -dı]*

dog: *Dövmek, bir şeyin üzerine arka arkaya vurmak II davul çalmak.*

Sine taıblını **dögüp** derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*dögüp, -üp]*

Yol haţar dervend-i ‘ışkuñ diyü āgāh eylerüz / Sine-i taıblı **dögüp** olmışdur ādet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [*dögüp, -üp]*

Sensüzün ger cām nüş itsem baña hep nişdür / Sine taıblını **dögüben** inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*dögüben, -üben]*

dögil: Döğülmek, ezilip parçalanmak.

Seng-i miñnetle Muhibbî **dögilüp** un olduğım / Anı gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5). [dögilüp, -üp]

dögin: Kendi kendini dövmek, kendini oradan oraya vurmak II çok fazla üzölmek, esef etmek.

Dâne-i hâlün hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Āsiyâ gibi **döginür** ele almış iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3). [döginür, -ür]

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarlı urup / Gice gündüz **dögin**e eline alup iki daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [dögin, -e]

dök: Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Gözün yaşını **dök** ki bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de o bañr içre taladur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2). [dök,]

Pâyüña n'ola **dökse** Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı sım ü zeri yâ ne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5). [dökse, -se]

Āhum şehâbı ger **döke** bārân-ı eşkümi / Bu sîne bağı gül bitürür lâlezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4). [döke, -e]

Gözlerüm yaşlar **döker** kirpüklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4). [döker, -er]

Pâyüña **dökmege** benüm servüm / Yaşımı sım idem yüzüm zerler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5). [dökmege, -meg, -e]

Her kaçan âh eyleyüp **döksem** gözüm bārânını / Gül gibi gülzâr-ı hüsn içre gönül handân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3). [döksem, -se, -m]

Serv kıddün tâze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi **döker** her dem olup tolab göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2). [döker, -er]

dök: Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.

Ağzına şebnem şehergeh nergisün su **dökdüğü** / Lâle ile gice mey içmiş bu ki mañmürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6). [dökdüğü, -düğ, -i]

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde **dökmiş** dâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3). [dökmiş, -miş]

Pend kılsañ göñlüme şevküm dağı olur sitiz / Nite kim âteş **dökseñ** rüşenâsı ola tiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1). [dökseñ, -se, -ñ]

dök: Saçmak, serpmek, koymak II göz önüne sermek, ortaya koymak II içini dökmek, kalbinde sakladığı bir şeyi ortaya çıkarmak, söylemek.

Bülbül âşüfte olup gül şevkine / Cümle **dökdi** ne ki var kalbinde râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3). [dökdi, -di]

dökil: Dökülmek, düşmek, saçılmak II gözyaşının düşmesi, ağlamak.

Gözlerüm yaşı **dökildükçe** iniler bu gönül / Nite kim kurıla su üstüne dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*dökildükçe, -dükçe*]

Gözlerüm yaşı **dökildükçe** bu gönüm çarlı urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*dökildükçe, -dükçe*]

Ĥün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden **dökilür** hem çü kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*dökilür, -ür*]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden **dökilür** yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*dökilür, -ür*]

dökil: Düşüp veya taşıp bütünden ayrılmak II saçılmak, serpilmek, etrâfa yayılmak.

Zülfî çevgânına el ursa nigâr / Top olup **dökile** niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*dökile, -e*]

Zülfini depretdügince **dökilür** müşg-i ‘abîr / Ol sebedendür şabânun büyü müşg-âmîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*dökilür, -ür*]

dokun: Dokunmak, temas etmek.

Eger derd-ile âh itsem ruĥ-ı zerdüm görenler dir / Ĥazân evrâkına san kim **dokunur** bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*dokunur, -ur*]

Bahr oldı gözüm yaşı telâtuımlar iderse / Ĥhum yilidür **dokuna** kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*dokuna, -a*]

dokun: Ellemek, el sürmek, el sürüp karıştırmak.

Dil perîşân idi âh oldı yine daĥı beter / Sünbülün çünki müşevveş **dokunup** bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*dokunup, -up*]

dokun: Dokunmak, temas etmek.

Şîşe-i nâmûsı sısam döstlar ‘ayb eylemeñ / **Dokunan** seng-i cefâdur ‘âşık olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*dokunan, -an*]

dol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak.

Ĥaste-dilven döstum cām-ı lebünden cür‘a sun / Sâķt-i devrân elinden **dolmadan** peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*dolmadan, -madan*]

dölâb: Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat II âşığın gözleri.

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde **dölâba** dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*dölâba, -a*]

dölâb: Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat II âşığın gönlü.

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurla su üstine **dölâb** iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*dölâb,]*

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb beñzer beñzemez / Nâlesine gönlümüñ **dölâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*dölâb,]*

Gözümüñ yaşına mânend cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle **dolâb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*dolâb,]*

Dilüm iniler benüm **dölâba** döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*dölâba, -a]*

dolas: *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

Ser-i zülfine **dolaşma** dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*dolaşma, -ma]*

Dâmenüme **dolaşan** çünkim melâmet hârıdır / Âhîr ol çâk itmeyince câme-i ‘ârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*dolaşan, -an]*

Kim ki **dolaşa** ser-i zülfine dîvâne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*dolaşa, -a]*

dön: *Vazgeçmek, caymak.*

Egerçi kim yapar dil hânesin yâr / **Döner** ol dem yıkar yine şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*döner, -er]*

Zâhidâ men‘ eyleme mañbûb u meyden **dönmezüz** / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm tañmürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*dönmezüz, -mez, -üz]*

Virmiş iken büsesin cân nağdine / N’oldı bilmem **döndi** ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*döndi, -di]*

Öldürür her dem beni **dönüp** yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*dönüp, -üp]*

Cânüm aldı dün gice bir büse ikrâr eyleyüp / **Döndi** inkâr eyledi itdügi beñzer lâğ-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*döndi, -di]*

dön: *Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek; ... hâline gelmek.*

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde dölâba **dönüp** eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*dönüp, -üp]*

Baħra **döndi** göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*döndi, -di]*

Kâha **dönmiş** cismüñi gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*dönmiş, -miş]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya **dönmişdür** / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*dönmişdür, -mişdür]*

Dāla **dönse** kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar tākāt getürmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*dönse, -se*]

Nār-ı ğamdan yandı bagrum **döndi** çenge kâmetüm / Sînedede her bir kılum efgānlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*döndi, -di*]

Cüdā olalı cānsuz cisme **döndüm** / Yok olsa cān baka hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [*döndüm, -dü, -m*]

Fırāt’a **döneliden** uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*döneliden, -eli, -den*]

Üstülh’ānum nāya **döndi** dem-be-dem eyler fîġān / Anuñ-ıçun ‘ūd u kânūn u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [*döndi, -di*]

Döneliden Naḥçıvān’a gönülümün vîrānesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*döneliden, -eli, -den*]

Dilüm iñler benüm dölāba **döndi** / Gözüm gözgelerinden dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*döndi, -di*]

dön: Dönmek, kendi etrafında hareket etmek. devretmek. // Vazgeçmek, caymak.

Gerdün gibi meyli o mâḥuñ çü **dönedür** / Cevr ü cefā vü şîveleri ğüne ğünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*dönedür, -edur*]

dön: (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Mescide **dönmiş** iken vardum yine meyḥāneye / ‘Āşıkı ‘ayb itme şüfi çünki ğavġādan kaçır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*dönmiş, -miş*]

dön: (bir iş veya konuyu) yeniden ele almak II (bir yere) geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tîġın alır / Geh **döner** katlüm içün ḥaçer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [*döner, -er*]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu’anber gösterür / Geh **döner** ğün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*döner, -er*]

(ج) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / **Dönüp** aġlatmayıcak komaz anı āḥir-i kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*dönüp, -üp*]

Ġün yüzün görmek dilersem sāyem ardumca gelür / Baña lâzım oldu **dönüp** idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*dönüp, -üp*]

dön: (bir iş veya konuyu) yeniden ele almak II dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

Sînem benüm kıldı hedef **döner** baña dir lâ-tuḥāf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*döner, -er*]

Ġüzeller nāz-ıla refṯār iderler / **Dönerler** ğonca-veş ğüftār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*dönerler, -er, -ler*]

döndür: Benzetmek, çevirmek.

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / **Döndürür** deryāya āhır yaşımı bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*döndürür, -ür*]

döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*döne döne,]*

İki taş-ıla **döne döne** ögüdür felek / Bir bir cihân halkına dir āsiyāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [*döne döne,]*

döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvāl-i ‘ışk / İy Muhibbî hālünü bagrı kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*döne döne,]*

döşe: Bir şeyi bir yere sermek, yayma II bir yeri bir şeyle kaplamak.

Döşedi zümrüt bisâtnı benefşe bâgda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘âlem lālezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*döşedi, -di*]

Zeyn idüp geydi yine hil’ati eşcār sebz / **Döşedi** sahn-ı çemen atlaş-ı jengār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*döşedi, -di*]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / Yā niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün **döşersin** sen bisâ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*döşersin, -r, -sin*]

döst: Dost II Sevgili.

Kim nazardan **döstum** gelmez bilürsin aña zar / Gel nazar kıl sun Muhibbî ko cemālün ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*döstum, -um*]

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl terahhum **döstum** hālüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*döstum, -um*]

İy **döst** iñen itme Muhibbî’ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok āh-ı şehri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*döst,]*

Döstum kîn eyleyüp ebrüaruñ çin eyleme / Böyledür dirler meşeldür kîn ile dîn tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*döstum, -um*]

Leylî zülfünü göreliden **döstum** mecnünüñam / Bağludur boynumda zencir ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*döstum, -um*]

Döstum zülfün şebinde ruhlaruñ mehtâbdur / Sun lebün cāmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*döstum, -um*]

Geh diler zencir-i zülfün dil umar gâhî lebün / **Döstum** dîvānenün mestün işi mā’zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*döstum, -um*]

- Çünkü peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / Didüm artur **dōstum** derdüm benüm efvün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*dōstum, -um*]
- Ğam degüldür görmez-ise zāhiren cānān yüzün / Cān göziyle çün Muhibbî **dōst** dīdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*dōst,]*
- Göflüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy **dōst** / Ğāretde māhir ancak Efrāsīyāb’a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*dōst,]*
- Ger semend-i nāz-ıla iy **dōst** cevlan eyleseñ / Zülfüñüñ çevgānına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*dōst,]*
- Kūyuña koma raķibi düzāhīdür **dōstum** / Ancak anuñ ķadrini dārü’s-selāmīler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*dōstum, -um*]
- N’ola yaksam şem‘-i hūsne bu gönül pervānesin / **Dōstum** sen şem‘ olıcak ‘āşıkuñ pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*dōstum, -um*]
- (J) La‘l olduğıçün leblerüñ iy **dōst** senüñ / Meyi lā‘lūñ yerine nüş iderem vaķt-i ğumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*dōst,]*
- (Ğ) Nün olalıdan ķāmetüm iy **dōst** benüm / Beni hicrūñ yakıсарdur bilürem āķir-i ķār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*dōst,]*
- (ġ) Vardukça ser-i kūyuña iy **dōst** beni / Ger ķabül eylesesin eyleyeyim cāni nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*dōst,]*
- ‘Uşşāk kanın içmiş ğamzeñ işitdüm iy **dōst** / Biñ kan içerse ğünde herġiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*dōst,]*
- Öldürürseñ daķı gelmez dilümüzden lā dimek / **Dōstum** ‘ışķuñ yolında bil senüñ şādıķlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*dōstum, -um*]
- Naķd-i cāna çün metā‘-ı büse iķrār eyledüñ / **Dōstum** inkār idüp gel bozma bāzārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*dōstum, -um*]
- İctināb eyler zulümden **dōstum** kāfir daķı / Ya nedendür zülf ü ğamzeñ zulm ider dād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*dōstum, -um*]
- Eyledüm izhār ‘ışķuñ gerçi ben Mansūr-vār / **Dōstum** zülfüñden özge bu gönül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*dōstum, -um*]
- Ğaste-dilven **dōstum** cām-ı lebüñden cür‘a sun / Sāķi-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*dōstum, -um*]
- Sīne pūlād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muķavves kaşlaruña **dōstum** kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*dōstum, -um*]
- Niçe ğündür bu Muhibbî hicrūñ-ile ğastadır / Bir sora-gel **dōstum** cān virmesün fīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*dōstum, -um*]
- Aġlamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāġ-ı hūsñüñ **dōstum** sanma ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*dōstum, -um*]
- Yiter aġlatma beni **dōst** yaşumdan ğazer it / ‘Ālemi ġarķa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*dōst,]*

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum ħarīd / Korkum oldur kim benümle **dōst** bāzār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*dōst,]*

Dōstum cevri ü cefādan sanma kim yüz döndürem / Bu ħarīk-ı ‘ışkda şābit-ka-dem muħkemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*dōstum, -um]*

Pādişāh-ı ħüsn olaldan **dōstum** / Her ki göre dir saña ‘ömri dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 4*). [*dōstum, -um]*

Dōstum ħasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ħarık eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Her ne tīr atduña cānā sīnede cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline **dōstum** āhen ka-fes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*dōstum, -um]*

Ger refīk ola seg-i küyuñ iy **dōst** baña / Eyleyem gerdānına rişte-i cānumı meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*dōst,]*

Ĥayālūñ gitmedi iy **dōst** dilden / Günāhum ne beni kılduñ ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*dōst,]*

Küyuña dārū’ş-şifā dirler ya n‘içün **dōstum** / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*dōstum, -um]*

Yüz kerre eger ħālūmi dirsem saña iy **dōst** / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*dōst,]*

Rūşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün görindi **dōstum** baña cemālūñ ħūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Dōstum cefālar itmege mebāş / Kīni dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Muhibbī’yi ferāmūş itdüñ iy **dōst** / Ölrse ol seni itmez ferāmūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 5*). [*dōst,]*

İderseñ **dōstum** mihr ü vefā ħoş / Eger itmeyesin cevri ü cefā ħoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Dōstum kısmet baña kaygu saña şādī-y-imiş / Çāre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Çünki tutduñ bāğ-ı ħüsnūñde bu gön-lüm düzdini / Eyle aña gel siyāset **dōstum** zülfūñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*dōstum, -um]*

Dōstum senden vefādur çün ħarāz / Mihr-ile mehden ziyādur çün ħāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 1*). [*dōstum, -um]*

Dil derdini iy **dōst** saña niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*dōst,]*

Dōstum cevri ü cefānı eylegil evzān-ıla / Hiç işitmedüñ mi her yirde dinür ħayrū’l-vasat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*dōstum, -um]*

dōst: Seven, arkadaş.

Ka‘be küyün her seħer ben **dōstlar** seyr itdügüm / Bu ki ol sīb-i zaķan dildārı gördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*dōstlar, -lar]*

- Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol **dȫst** er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*dȫst,*]
- N'ideyin **dȫst** diyüp inledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülşene var bülbüli feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*dȫst,*]
- Dȫstlar âgâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*dȫstlar, -lar*]
- Çeşm-i pür-hûni ele hañcer alaldan **dȫstlar** / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*dȫstlar, -lar*]
- Ğamzesi kanum içerse **dȫstlar** olmaz 'aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dâ'im kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*dȫstlar, -lar*]
- Çün ezelden 'ışk câmın içmişemdür **dȫstlar** / Gice gündüz anuñ için cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*dȫstlar, -lar*]
- Eyledüm 'ışk âteşine **dȫstlar** cânum sipend / Âteşe düşen kişinuñ âhiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*dȫstlar, -lar*]
- Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy **dȫstlar** âheng-içün / Târlardur tende her reg dest-i ğam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*dȫstlar, -lar*]
- Dȫstlar hicrân şebinde kim rehâyı istemez / Görüben cânân yüzini rüşenâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*dȫstlar, -lar*]
- Zülfî zencirinde çün bağlandı sevdâyî gönül / **Dȫstlar** hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*dȫstlar, -lar*]
- Şişe-i nâmûsı sısam **dȫstlar** 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefâdur 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*dȫstlar, -lar*]
- Dȫstlar ben ölmedin billâhi tedbîr eyleñüz / 'İşk içinde hâlümü ol yâra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*dȫstlar, -lar*]
- Göz karasın hâll idüp dildâra yazdum nâmeyi / **Dȫstlar** luţf eyleyüp eşkümlle taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*dȫstlar, -lar*]
- Bagrımı yir yir delüp feryâda çün bil bağladı / İşidelden **dȫstlarımı** nâle vü efgânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [*dȫstlarımı, -lar, -ı, -n, -ı*]
- Dȫstlar luţf eyleyüp aĥvâlümü yâra diñüz / Derd-ile dil-ĥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*dȫstlar, -lar*]
- Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî cevherin / **Dȫstlar** şimden girü gönlüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*dȫstlar, -lar*]
- Dȫstlar râh-ı 'ademde ğam olaldan zâdumuz / Ol sebebeden ehl-ı 'ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*dȫstlar, -lar*]
- 'Aynuma almam cihâni **dȫstlar** ben yârsuz / Gözine 'âlem kafeşdür bülbülüñ gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*dȫstlar, -lar*]
- Küyına varmaga sanmañ kim beni yârum komaz / Tâli'ümdür **dȫstlar** baĥt-ı siyekârım komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*dȫstlar, -lar*]
- Dȫstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Baĥr-ı 'ışka lücce-i efkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*dȫstlar, -lar*]

Döſtler çıkarmaga çāh-ı zenaħdan dilleri / Zülfinūñ kullābına kullāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*döſtler, -lar*]

Geçdi Ferhād-ıla Mecnūn tağıdup hengāmesin / **Döſtler** kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*döſtler, -lar*]

Bu Muhibbī ſiſe-i nāmūsı çalsa taſlara / **Döſtler** ‘ayb olmasun ‘ıſk ehli çün ad istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*döſtler, -lar*]

Dāğlar geydürdi baña **döſtler** bir ſāh benek / Eſk-i çeſmüm devletinde geymişem rengin kumāſ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*döſtler, -lar*]

Olmaz-ıdı **döſtler** ‘ıſk-ı nihānum eyle fāſ / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaſ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*döſtler, -lar*]

Sen çemen seyrin iderseñ **döſtler** ağıyar-ıla / N’içün olmasun Muhibbī derdmendüñ bağı baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*döſtler, -lar*]

‘Āſık olmak **döſtler** ‘ālemde müſkil kār imiſ / Bilmeyen bilsün ki ‘ıſk içre belālar var imiſ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*döſtler, -lar*]

Cān u dil derdini eyleñ **döſtler** cānāna ‘arz / Oligelmiſdür kuluñ aħvāli çün sultāna ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*döſtler, -lar*]

Kimse kılmaz **döſtler** bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*döſtler, -lar*]

döſt-ı hezār: *Bülbülün dostu, sevgilisi, gül II sevgili.*

() İy zülfı siyeh ebrūsı çin çeſmi Tatar / Niçe feryād ideyin karſuña iy **döſt-ı hezār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*döſt-ı hezār,]*

döy: *Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.*

Müdde‘inüñ acı sözinden Muhibbī bu yürek / Zehre **döymez** yarılır san kāse-i fağfurdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*döymez, -mez*]

Nāvek-i ğamzesine **döymeye** sīnem siperi / Kaſı yasını kaçan ‘iſve ile yār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*döymeye, -me, -y, -e*]

dü: *İki.*

Gözi ſayyādı ſayd itdi yine bu gönülümün bāzın / **Dü** zülfeyni eſriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*dü,]*

dü cihānı: *İki cihan, iki dünya II dünya ve ahiret.*

Ĥayālün ğitmez iy dilber gözümden / Gerekmey **dü cihām** baña sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*dü cihāmı, -ı*]

dü cihānı: *İki cihan, iki dünya II dünya ve ahiret.*

Cân virüp ger büse alduña dime virdüm bahâ / **Dü cihâni** bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*dü cihâni, -ı*]

du'â: *Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Hudâ'dan istedüm irdüm / Günâhkârũñ **du'âsı[nı]** dimeñ ki müstecâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*du'âsı[nı], -sı, -[nı]*]

İy refîkân reh-i gam içre **du'âdan** añasız / Benüm içün umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*du'âdan, -dan*]

du'â: *Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.*

Baş açup kalduram elüm **du'âya** / Eger küyından irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*du'âya, -y, -a*]

du'â kıl: *Dua etmek.*

Öldürdi firkatũñ beni iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*du'â kıl,]*

du'â-yı hayr kıl: *Hayır dua etmek; iyi dileklerde bulunmak.*

Añup Ferhâd u Mecnûn'ı Muhibbî / **Du'â-yı hayr kıl** anlara sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*du'â-yı hayr kıl,]*

du'â-yı nürdur: *Nur duası.*

'Arızuñ içre niçedür didüm iy meh-rû hañañ / Güldi didi kaplu kâfûra **du'â-yı nürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*du'â-yı nürdur, -dur*]

dūd: *Duman.*

Yanaruz nâr-ı maḥabbetle dem-â-dem şem'-veş / **Dūdumuz** serden çıkar biz 'ışk sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*dūdumuz, -umuz*]

Yandı cânum 'ışk-ıla ger âh idem ma'zûr ola / **Dūd** olur ol yirde zâhir düşicek âteş-i baḥş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*dūd,]*

dūd-ı âhidur: *Âh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Belâ kuhsârı olmışdur Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görinür yir yir üstinde gamâmı **dūd-ı âhidur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*dūd-ı âhidur, -ı, -dur-ıdur*]

dūd-ı âh-ıla: *Âh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Serv-kaddũñ göreli göz yaşı kendin yiñemez / **Dūd-ı âh-ıla** bu dil nâle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*dūd-ı âh-ıla, --ıla-ıla*]

dūd-ı āhım: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Bu Muhibbî girse 'ışk meydanına / **Dūd-ı āhım** başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*).
[*dūd-ı āhım, -ı, -n-in*]

dūd-ı āhından: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Dūd-ı āhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün ol yakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*dūd-ı āhından, -ı, -n, -dan*]

dūd-ı āhum: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Kūh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bînarı / Üstinde **dūd-ı āhum** yir yir şehâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*dūd-ı āhum, -um*]

dūd-ı āhum: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Gün geçer gün yüzüni görmem nigârâ ay olur / Anuñ-ıçun **dūd-ı āhum** göklere peyvestedir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*dūd-ı āhum, -um*]

dūd-ı āhum: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Gözlerüm yaşı ser-â-ser hil'atüm / **Dūd-ı āhum** başuma efses 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*dūd-ı āhum, -um*]

dūd-ı āhumdan: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruñın her dem nigâr / Hey niçe nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]

dūd-ı āhumdan: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

Dilâ mülk-i gama şâham niçe şâd olmasun gönülüm / Başumda **dūd-ı āhumdan** otagum kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]

dūd-ı āhumdan: *Āh dumanı II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman II yürek yangını.*

'Aceb mi **dūd-ı āhumdan** felek saķfı siyâh olsa / Baña göstermeyen gün āh meh-i nâ-mihribânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*dūd-ı āhumdan, -um, -dan*]

dūd-ı dil: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim **dūd-ı dil** dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*dūd-ı dil,*]

dūd-ı dil: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Çıkarsa **dūd-ı dil** başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*dūd-ı dil,]*

dūd-ı dilden: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Zülfün düninde varsa kūyuña bu Muhibbī / Geydügi **dūd-ı dilden** başına şeb-külehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*dūd-ı dilden, -den]*

dūd-ı dilüm: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Şem‘-veş **dūd-ı dilüm** çıksa depemden ne ‘aceb / Kim Muhibbī giceler şubha degin yana geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*dūd-ı dilüm, -üm]*

dūd-ı dilümden: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Şu‘le-i āhum görünür her seher sanmañ şafağ / Her gice **dūd-ı dilümden** rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*dūd-ı dilümden, -üm, -den]*

dūd-ı dilüm[üñ]: *Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.*

Göz yaşı degül kūy-ı belā cūybāridur / **Dūd-ı dilüm[üñ]** üstine ebr-i bahāridur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*dūd-ı dilüm[üñ], -üm, -[üñ]]*

dūd-ı livāsı: *Duman sancağı.*

Şāh-ı ‘ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter / Āhumuñ **dūd-ı livāsı** ejdehā peyker yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*dūd-ı livāsı, -sı]*

dūd-ı siyāh: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

Zülfü şebinde her gice şebrevlik itmege / **Dūd-ı siyāh** başuma bir şeb-külāh yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*dūd-ı siyāh,]*

dūd-ı siyāhumdur: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü māhumdur / Depemden şem‘-veş her dem çıkan **dūd-ı siyāhumdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*dūd-ı siyāhumdur, -umdur]*

dūd-ı siyeh: *Kara duman; aşğın içindeki acı, kederin ah ederek çıkması.*

Zülfü düninde her gice şebrevlik itmege / **Dūd-ı siyeh** başuma bir şeb-külāh-ımıñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*dūd-ı siyeh,]*

duhān: *Duman II āh dumanı.*

Kenārında görinenler bu çarhuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sīnede yir yir çıkan her dem **duhānumdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*duhānumdur, -um, -dur]*

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-1 jülîdem degül belki **duhânumdur**
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*duhânumdur, -um, -dur*]

düken: *Tükenmek, bitmek, sona ermek.*

Ol siyeh saçuñ ki müşg-i sârâdur / Bir **dükenmez** başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*).
[*dükenmez, -mez*]

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönîlini eydür / **Dükenmez** bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*dükenmez, -mez*]

Niçe yıldır ki hârc olur yolında ol cefâkârûñ / ‘Aceb bu kîse-i çeşmüm **dükenmez** sîm-ile zerdür (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*dükenmez, -mez*]

Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam gam degül âhir kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*).
[*dükendi, -di*]

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime gam anda dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[*dükenür, -ür*]

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de yok mecâl / Gitdi **dükendi** kalmadı dilde kararumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1272, Beyit 5*). [*dükendi, -di*]

Karz eyle yine dîdelerüm hün-ı cigerden / Sanma **dükene** dirhem ü dînâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1313, Beyit 2*). [*dükene, -e*]

Gül yüzünsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şîfât / Ne **dükenmez** gice gündüz âh u zârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1330, Beyit 5*). [*dükenmez, -mez*]

Yaşum ki dilâ ger **dükene** gam yime çeşmüm / Hün-ı cigerüñden idinür kendüzine karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1495, Beyit 3*). [*dükene, -e*]

dülbend: *Pamuk ipliğinden dokunmuş, çok yumuşak, çok seyrek ve ince bez II bu bezden yapılmış baş örtüsü.*

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş **dülbendini** / Dir gören tâcına ya’nî dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1424, Beyit 4*). [*dülbendini, -i, -n, -i*]

dün: *Dün, önceki gün.*

Dün gice şem’-i ruhına karşı ol meh-pârenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1007, Beyit 3*). [*dün,*]

Dün gice tâ subh olunca niçe biñ pervânenüñ / Bâl ü perrin yanduran ol şem’-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1028, Beyit 2*). [*dün,*]

Mest idüm **dün** gice vardum şubh-dem meyhâneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*dün,*]

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyi bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*dün,*]

Kaş’a sordum **dün** gice ‘ışkuñ rumüzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*dün,*]

Yâra varup **dün** gice dil derdini ‘arz eyledüm / H’âba vardı gözleri yanında san efsânedür (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1178, Beyit 5*). [*dün,*]

Şem‘-i hüsnüñe görüp **dün** gice dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*dün,]*

Büseyi ferdâya saldı **dün** gice cânânumuz / İntizâr-ıla geçüp çıkmadı şubha cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*dün,]*

Meclisi kıldı müşerref **dün** gice cânânumuz / Mürde idük buldılar tâze hayâtı cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*dün,]*

Geh ruñın ‘arz eyledi **dün** gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür hançeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*dün,]*

Cânım aldı **dün** gice bir büse ikrâr eyleyüp / Döndi inkâr eyledi itdügi beñzer lâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*dün,]*

Dün gice gördüm Muhibbî şu‘le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*dün,]*

Zülf-i siyehüñ fikrini **dün** gice iderken / Añdukda hemân yüzüñi gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*dün,]*

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden akar hün-ı ciger sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*dün,]*

Şem‘-i hüsnine nigârüñ bakmak için **dün** gice / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*dün,]*

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur iy derdmen kim üstüñe dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*dün,]*

dün: Gece.

Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse iy gönül / Yoğsa dünyâ hil‘atin görmez misin her **dün** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*dün,]*

Zülfüñ **düninde** varsa küyuña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*düninde, -i, -n, -de]*

Zülfî **düninde** her gice şebrevlik itmege / Düd-ı siyeh başuma bir şeb-külâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*düninde, -i, -n, -de]*

dün: Dün, önceki gün II geçmiş.

Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / ‘Aceb n’oldı bugün inkâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*dün,]*

Büsem cân aluram **dün** dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*dün,]*

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildarum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*dün,]*

dün gün: Gece gündüz, durmadan, her gün, sürekli, daima.

Näle vü feryād u zārīdür benüm **dün gün** işüm / Yâ İllāhī olmasun ‘ālemde kimse yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*dün gün,]*

dünbāl: *Kuyruk.*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ eyle zülfinden hāzer / Basma **dünbālını** ejderdür ki yatmış uyumuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*dünbālını, -i, -n, -i]*

dün-himmet olma: *Gayretsiz olmak, gayreti düşük olmak.*

Ṭālib olma iy gönül zāhid gibi sen cennete / **Dün-himmet olma** cidd ü cehd idüp dīdārı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*dün-himmet olma, -ma]*

dū-nīm: *İki parça, iki yarım.*

Dutar cellād çeşmi tīgın ‘üryān / Öñinde ehl-i ‘ışk **dū-nīme** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*dū-nīme, -e]*

dünyā: *İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan II hayat II geçici âlem, fânî âlem.*

Sīm-i eşk-ile hārīdār-ı metā‘-ı vaşl olan / Virür ol cān naqdini āhır bu **dünyādan** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*dünyādan, -dan]*

Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoḥsa **dünyā** hıl‘atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*dünyā,]*

Zīver-i dünyāya aldanma görüp dil baglama / Sen gözün açup yumınca key sakın **dünyā** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*dünyā,]*

İy gönül olma sakın **dünyā** metā‘ına hārīş / N’eyledi naqdī ne assı eyledi Qārūn’a sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*dünyā,]*

Merd-i meydān ol Muhibbī virme **dünyāya** gönül / Hīç dil virmez zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*dünyāya, -y, -a]*

Seher gūş it ne dir murğ-ı seher-hīz / ‘Ömür gibi bu **dünyā** bī vefādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*dünyā,]*

Dünyā kime mihr itdi saña ide Muhibbī / Cevr-ile cefā kılmada cānānuma beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*dünyā,]*

Muhibbī olma **dünyānuñ** muhibbi / ‘Acüzeye gönül virmek er itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*dünyānuñ, -nuñ]*

Ne hoş idi eger **dünyā** yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki **dünyā** pāyidār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*dünyā,]*

Ne hoş idi eger **dünyā** yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki **dünyā** pāyidār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*dünyā,]*

Aldanma gönül virme bu dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi bu **dünyāya** er olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*dünyāya, -y, -a]*

Hār u h̄esdūr virmeyüz **dünyā** metā'ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz dünyāda deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [dünyā,]

Püte-i 'ışk içre yanup h̄aliş olduk zer gibi / Olmazuz **dünyāya** t̄alib sanma dīnār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [dünyāya, -y, -a]

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp **dünyā** temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [dünyā,]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes h̄arām olsun baña **dünyāda** dirlik yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [dünyāda, -da]

Kim ki **dünyā** ni'etine aldanup meyl eyleye / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [dünyā,]

Bulurdum **dünyāda** gönül murādın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [dünyāda, -da]

Mümkin mi saña rahm gele yār dilinden / **Dünyāda** Muhibbî kişiye rahm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [dünyāda, -da]

Ger bulna zerre deñlü dilde **dünyā** sevgüsü / İdemezsin sen t̄arīk-i H̄aḡ'da bil hergiz ma'āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [dünyā,]

Her kim ki bugün kılmaya **dünyā** maḥabbetin t̄rāş / Budur sözüm itmeye iki cihānda ol ma'āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [dünyā,]

Her ne kim virdi **dünyā** evvel Muhibbî bir bir / Āḡir komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [dünyā,]

Çünkü vefā vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme **dünyāda** ihtilāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [dünyāda, -da]

dünyā: İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan II hayat II geçici âlem, fânî âlem II bütün herkes, insanlar.

Cāme-i 'ışkı bütün **dünyāya** virse iy gönül / Yoḡsa dünyā ḡil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [dünyāya, -y, -a]

Hār u h̄esdūr virmeyüz dünyā metā'ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz **dünyāda** deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [dünyāda, -da]

Naḡd-i cān[ı] kim virüp aldı nigāruñ būseseñ / Eylemedi kimsene **dünyāda** bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [dünyāda, -da]

dünyā: İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Būy-ı zülfüñi getürdün t̄āze cān buldum yine / Müstedām ol iy şabā **dünyā** içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [dünyā,]

dünyā ḡamın yimezüz: Dünya gamını yemek: dünya endişesi içinde olmak, dünya peşinde koşmak, dünya işleri için sıkıntıya girmek.

Yimezüz dünyā ḡamın meyl itmezüz hem çün meges / Kāf-ı istiḡnāda 'Ankā-veş kanā'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [dünyā ḡamın yimezüz, -ın, -mez, -üz-mez, -üz]

dünyâ-yı ‘acûza: *Kötü huylu, çirkin, ihtiyar dünya II köhne dünya.*

Aldanma gönül virme bu **dünyâ-yı ‘acûza** / Her kim ki gönül virdi bu dünyâyâ er olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*dünyâ-yı ‘acûza, -a*]

dünyâ-yı ‘acûza: *Kötü huylu, çirkin, ihtiyar dünya II köhne dünya.*

Sanmañ ki gönül meyl ide **dünyâ-yı ‘acûza** / Kâni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*dünyâ-yı ‘acûza, -a*]

dünyâ-yı denî: *Alçak, değersiz, kıymetsiz dünya.*

Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*dünyâ-yı denî,]*

dünyâ-yı dūna: *Alçak, değersiz dünya.*

Olmaduk **dünyâ-yı dūna** cān-ıla biz müşterî / Zîra birkaç gün hemân ancak temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*dünyâ-yı dūna, -a*]

dünyâ-yı sitemkârı: *Sitem eden, eziyet eden dünya.*

Bu **dünyâ-yı sitemkârı** sevüp tûl-ı emeller ne / Bugün ne olısar hâli kişi hûd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*dünyâ-yı sitemkârı, -ı*]

dünve: *Dünya, içinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan II hayat II geçici âlem, fânî âlem.*

Bir sencileyin büseye cān u dil alan kim / Bu resme ‘aceb **dünyede** bâzâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [*dünyede, -de*]

Ölince yûri yârı taleb eyle Muhibbî / ‘Âşık olana **dünyede** ârām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*dünyede, -de*]

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur **dünyede** evbâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*dünyede, -de*]

dür: *Uzak.*

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men **dür** u men ez-dilsitân **dür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*dür,]*

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men **dür** u men ez-dilsitân **dür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*dür,]*

Gerçi kim cānâ kapuñdan uşbu bendeñ **dürdur** / Sînede lîkin hayâlünle gönül mesrûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*dürdur, -dur*]

dür: *Var olmakta devam etmek, varlığını sürdürmek, berdevam olmak.*

İy Muhibbî bâde-i hamrâ **dururken** gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5). [dururken, -ur, -ken]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dağı **durur** imiş mübtelâ henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3). [durur, -ur]

Belâ-yı cân **durur** gitmez dilümden / Ne çäre idem anı ben ferâmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4). [durur, -ur]

Bu gönül çâh-ı zenahta çünkü yok aña halâş / Niçe bir habsünde **dursun** bâri gel zülfüne as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1). [dursun, -sun]

dür: Inci II aşığın gözyaşları.

Bahra döndü göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler **dürler** bulunur çün anuñ deryâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3). [dürler, -ler]

dür: Inci II söz, şiir.

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şâhvâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5). [dürdür, -dür]

Çıkar **dürler** ma'ânî mahzeninden / Getür tahtıre disünler eli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6). [dürler, -ler]

Gel Muhibbî sözlerini **dür** gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5). [dür,]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma'ânî bahırına talup çıkarduñ **dür** gibi sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [dür,]

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu **dürlerün** ancak Nizāmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5). [dürlerün, -ler, -ün]

Bahr-ı dilden çıkarup gavvâş olup söz **dürlerin** / 'Arz idince kapuşup yārân hemân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4). [dürlerin, -ler, -i, -n]

dür: Inci II sevgilinin dişleri.

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur **dürler** dizer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [dürler, -ler]

Dür dişün yādına talsam ger ma'ânî bahırına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmeden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2). [dür,]

Ger gülerse hoşka-i yâkütü **dürler** gösterür / Söze gelse lutf-ıla la'l-i Bedaḥşānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [dürler, -ler]

İster-iseñ **dür** dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5). [dür,]

Dür dişleri firâkıyla sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş ki dökem dāne dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2). [dür,]

dür: *Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.*

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem‘î nedür didüm didi / **Durmaz** işler ezel bir dem bizüm ser-hānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*durmaz, -maz*]

Tîr-i müjgāni ile **durmaz** akar hūn-ı ciger / Bu iki hūnilerūñ kimse savaşın yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*durmaz, -maz*]

Cevr oklarını **durmaz** her dem atar o meh-rū / Hayfâ dirîğ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*durmaz, -maz*]

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*durma, -ma*]

Büy-ı zülfüñi getürdüñ taze cân buldum yine / Müstedām ol iy şabā dünyâ içinde **durma** es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*durma, -ma*]

Bū getürdüñ yine zülfinden seher bu hastaya / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol **durma** es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*durma, -ma*]

dür: *Dikilmek, ayakta beklemek II Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

Yolına **durup** yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dağı durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*durup, -up*]

Dikse kabrüm üzre **duranlar** melâmet taşını / Görüben bir ‘âşık-ı şeydâ mezârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*duranlar, -an, -lar*]

dür: *Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.*

Şerâr-ı ‘ışkuñı cânâ ‘aceb mi **dursa** sînemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*dursa, -sa*]

Dilümden ‘âleme düşdi **dururken** nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbıyla ider yoğsa ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*dururken, -ur, -ken*]

dür eyleme: *Uzaklaştırmak, mahrum etmek, engel olmak.*

Ger-d-i rāhın iy şabā **dür eyleme** / Gözlerüme tütüyâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [*dür eyleme, -me*]

dür evleyüp: *Uzaklaştırmak, mahrum etmek, engel olmak.*

Āsitānuñdan revā mı ‘âşıkı **dür evleyüp** / İt raqîbi idesin lâyıq mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*dür evleyüp, -y, -üp*]

dür olalı: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Gül yüzüñden **dür olalı** hastadur cân bülbüli / Gülşen-i gamda bugün kalmış-durur tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*dür olalı, -alı*]

dür olalı: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryâd u zârı hem çü bülbül der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*dür olalı, -alı*]

dür oldılar: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp **dür oldılar** / ‘İşk bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*dür oldılar,]*

dür olma: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pâyüñ şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dür kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*dür olma, -ma*]

dür olmayam: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ **dür olmayam** / Olur-ısam bu cihânda olmayam zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*dür olmayam, -ma, -y, -a, -m*]

dür olmaz: *Uzak olmak, uzak kalmak, mahrum olmak.*

Dilüm âvâredür yâ Rab ki bir ân eylemez ârâm / Gamı bir lahza **dür olmaz** gözümde çünkü h̄‘âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*dür olmaz, -maz*]

dürbîn: *Uzak görücü, basiretli, keskin görüşlü.*

Noқтаdur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / **Dürbîn** olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*dürbîn,]*

dürc: *Hokka, kutu, mücevher kutusu.*

Bu Muhibbî mest olup açdı ma‘ânî **dürcini** / Bâde-i Hâfîz meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*dürcini, -i, -n, -i*]

dür-dâne: *İnci tanesi; sevgilinin ağzındaki dişler.*

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka‘r-ı deryâda Muhibbî bulunur **dür-dâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*dür-dâneler, -ler*]

dür-i meknûn: *Dizilmiş, iyi korunmuş, saklanmış parlak inci (Şiirdeki güzel ve saklı sözler bağlamında kullanılmıştır.).*

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak güşuña / Tâ görenler diyeler kim bu **dür-i meknûn** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*dür-i meknûn,]*

dürîş: *Çalışmak, çaba göstermek, gayret etmek.*

İy Muhibbî **dürüşüp** ‘ışk-ı haqîkî taleb it / Sözlerüm cümle haqîkîdür anı sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*dürüşüp, -üp*]

Dürüş hayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler senüñ için bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*dürüş,]*

dürlü: *Türlü, çeşitli.*

Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ **dürlü** nâz / Gâh olur bir dem düşer ‘aşık da istiğnâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*dürlü,]*

Aglayup zârîlk ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr nâzın arturur biñ **dürlü** istiğnâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*dürlü,]*

İy Muhibbî büsesine naqd-i cân-ıla harîd / Olmışam **dürlü** bahâya yâr bâzâr eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*dürlü,]*

dürlü dürlü: *Türlü türlü, çeşit çeşit, farklı farklı .*

İy Muhibbî bu cihânüñ âlına aldanma gel / Saña **dürlü dürlü** lu‘blar gösterür [gel] Haqq’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*dürlü dürlü,]*

dürr: *İnci, lülü II aşığın gözyaşı.*

İy Muhibbî bu gözüm merdümi gavvâş gibi / Taluban baħr-ı gama **dürr-ile** mercân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*dürr-ile, -ile*]

La‘l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya **dürr** ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*dürr,]*

dürr ü cevâhir: *İnci ve cevher.*

Akıdur **dürr ü cevâhir** yine bārân-ı bahâr / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*dürr ü cevâhir,]*

dürr ü gevher: *İnci ve elmas.*

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tâcına ya‘nî **dürr ü gevher** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*dürr ü gevher,]*

dürr ü gevher: *İnci ve mücevher II söz, şiir.*

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın **dürr ü gevher** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*dürr ü gevher,]*

dürr ü gevher: *İnci ve mücevher II sevgilinin dişleri.*

Nazm ider lü‘lü‘ dişüñ la‘l lebüñ evşâfını / Rişte-i cân üzre dizmiş **dürr ü gevher** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*dürr ü gevher,]*

dürr ü güherdür: İnci ve mücevher II söz, şiir.

Muhibbî sözleri **dürr ü güherdür** / Gerekdür anı yārān ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*).
[dürr ü güherdür, -dür]

dürr-i ‘aden: Aden'den çıkartulan incisi. (Sevgilinin dışı bağlamında).

Haṭṭ-ı la‘lūñ misk ü zülfūñ ‘anber-i sārā satar / Dişleritūñ **dürr-i ‘Aden** şîrīñ lebūñ helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [dürr-i ‘aden,]

dürr-i ‘adendür: Aden'den çıkartulan incisi II Aşığın gözyaşları.

Muhibbî düşeli baḥr-ı gam içre / Şadef çeşmi yaşı **dürr-i ‘Adendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[dürr-i ‘adendür, -dür]

dürr-i ma‘ānidür: Anlam incisi.

Maḥabbet baḥrına taldum sözüñ **dürr-i ma‘ānidür** / Anuñçün ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [dürr-i ma‘ānidür, -dür]

dürr-i ma‘āniyle: Anlam incisi.

Sīne māl-ā-māldur **dürr-i ma‘āniyle** müdām / Eksük olmaz tolıdur ḥarc eylesek gencīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [dürr-i ma‘āniyle, -y, -le]

düş: Düşmek, sendelemek.

Göğermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i ‘ışka / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş **düşüp** dîvāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [düşüp, -üp]

düş: Düşmek, gelmek, ulaşmak, varmak.

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nā ne yüzden beñzemiş yāra / Ḥayāsuz ‘ārı terk itmiş gelüp ortaya **düşmişdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [düşmişdür, -miş, -dür]

düş: İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak // ... İçinde bulunmak. Yola düşmek.

Niçe yıldur yollar üzre **düşüben** ḥāk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey āfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [düşüben, -üben]

düş: Düşmek, bir belaya uğramak, müptela olmak.

Şem‘-veş kan aqlaram tā şubḥa dek dildārsuz / Bülbül-i şürīdeyem kim **düşmişem** gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [düşmişem, -miş, -em]

düş: Dün gece.

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde **düş** / Şâf kıldı bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1). [düş,]

düs: Uğramak, rast gelmek. // Yansımak, aksetmek, vurmak.

Dilümden ‘äleme **düşdi** dururken nâgehân âteş / Söyindür vaşluñ âbiyla ider yoħsa ziyân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1). [düşdi, -di]

düs: Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem‘ itdüğüçün sîm ü zeri / **Düşüben** ka‘r-ı zemîn içine Kârûn iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4). [düşüben, -üben]

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çâha **düşüp** derd-ile dârâb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3). [düşüp, -üp]

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından **düşer** / Sanki söyler tûfîdür kim sükker agzından **düşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1). [düşer, -er]

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından **düşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3). [düşer, -er]

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ‘ itse gazel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından **düşer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5). [düşer, -er]

Ol serv-ğaddi gördi çıkdi Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk **düşdi** tutup tutup yînilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5). [düşdi, -di]

düs: Rastlamak, tesâdüf etmek, denk gelmek.

Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem **düşer** ‘âşık da istignâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5). [düşer, -er]

düs: (Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak.

Gönülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildâruñ / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya **düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: Kendini kaptırmak, kapılmak, ... içinde bulunmak.

Hüzür-ı kalb-ile ‘ârif yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz şüfî mescidde kurı gavğâya **düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek. II Rastlamak, tesâdüf etmek.

Anuñçün pâdişâh oldum ser-â-ser cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye **düşmişdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6). [düşmişdür, -miş, -dür]

düs: Uğramak, düşer olmak.

‘İzârı nârına **düşmiş** ğıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*düşmiş, -miş*]

düs: Kendini kaptırmak, kapılmak, ... içinde bulunmak II Uğramak, düçar olmak.

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü harâb oldum / Anuñçün ğamdan âzâdam ne ğuşşa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*düşüp, -üp*]

Döstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Baħr-i ‘ışka lücce-i efkâra **düşdi** gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*düşdi, -di*]

Bezm-i hüsniinde görüp şem‘-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra **düşdi** gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [*düşdi, -di*]

düs: Ayağına kapanmak, af dilemek.

Yüzüm üzre umaram iy mâh-rü kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum **düşmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*düşmedür, -me, -dür*]

düs: (Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde bulunmaya mecbur olmak II Uğramak, düçar olmak.

Sevdâ-yı zülfi top başumda hevâ-durur / Deşt-i ğam içre **düşdi** gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*düşdi, -di*]

Muhibbî **düşeli** baħr-ı ğam içre / Şadef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*). [*düşeli, -eli*]

düs: Payına isâbet etmek II yakışmak, uygun olmak, uygun gelmek.

Yüzüne beñzemek hiç aya **düşmez** / Özini görmek ol bedr aya **düşmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*düşmez, -mez*]

Yüzüne beñzemek hiç aya **düşmez** / Özini görmek ol bedr aya **düşmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*düşmez, -mez*]

Mu‘anber zülfüñüñ cânâ kemendi / Neden bilsem bu ben şeydâya **düşmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*düşmez, -mez*]

Kaçan nâlişler itsem bezm-i ğamda / Fiğân u nâle kılmak nâya **düşmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*). [*düşmez, -mez*]

Virüp dermânuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez sermâye **düşmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*düşmez, -mez*]

düs: Rastlamak, tesâdüf etmek II Temas etmek.

Zâhir olur yansa ten âteş dehânımdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim **düşe** âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*düşe, -e*]

Yandı cânım ‘ışk-ıla ger âh idem ma’zür ola / Düd olur ol yirde zâhir **düşecek** âteş-i baħş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*düşecek, -icek*]

duş oldı: Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde **duş oldı** yine / Kullar başına gelmesün ahvâlümü sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5). [duş oldı, -dı]

duş oldı: Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1). [duş oldı, -dı]

duş oldı: Karşılaşmak, rast gelmek, yönelmek, uğramak, müptela olmak.

Hâne-i halvetde yidüm çün gamuñ esrârını / Vâdî-i hayretde oldı dîdeler maqşûda duş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2). [duş oldı, -dı]

düşmen: Dost olmayan, hasım, düşman.

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı **düşmen** eylemez baña anı kim yâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2). [düşmen,]

düşmen: Dost olmayan, hasım, düşman. // Kendisiyle savaşılan devletin askerleri ve halkı.

Yüz çevürse kaçsa **düşmen** yine tîz girür ele / Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu naççîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5). [düşmen,]

düşmenlik ide: Düşmanlık etmek, düşman gibi davranmak, kötü davranmak.

Her ne deñlü yâr **düşmenlik ide** / Baña ne kılsa gelür ol döst er (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3). [düşmenlik ide, -e]

düşür: Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ agzından **düşürmiş** üstüh’ânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3). [düşürmiş, -miş]

düşür: Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak II vücuttan atmak (gözyaşı dökmek).

Şâyed ki terahhüm ide bir dañı Muhibbî / Araya **düşür** gözlerüñüñ yaşını yalvar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5). [düşür,]

düşvâr: Güç, müşkül, zor.

Kulakdan ‘âşıkam ‘âşık ‘aceb **düşvâr** hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd şabr u mecâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1). [düşvâr,]

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allâmeler hâll eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola **düşvâr** iş geñez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1). [düşvâr,]

Görmemek müşkil anı görmek dağı āsān degül / N'eylesün hāli Muhibbī'nün katı **düşvār** imiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1470, Beyit 5*). [*düşvār,]*

düşvār olupdur: *Zor, çetin olmak II perişan olmak.*

Meded hālüm benüm **düşvār olupdur** / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1206, Beyit 4*). [*düşvār olupdur, -up, -dur]*

dut: *Tutmak, zapdetmek, yakalamak, bağlamak, alıkoymak.*

Dutduñsa gönül düzdini habs eyle zenaħda / Zülfün gibi asмага anı dār ele ele girmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1313, Beyit 4*). [*dutduñsa, -du, -ñ, -sa]*

Bir kılyla bend idüp zülfi **dutar** bu gönülümü / Bend ü zencir dutmaz iken bu dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1315, Beyit 2*). [*dutar, -ar]*

Bir kılyla bend idüp zülfi **dutar** bu gönülümü / Bend ü zencir **dutmaz** iken bu dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1315, Beyit 2*). [*dutmaz, -maz]*

dut: *Kabul etmek, benimsemek II yönelmek, yapmak.*

‘Āşıkuz gerçi Muhibbī **dutduk** istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne hūd kahr-ı ağıyār isterüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1303, Beyit 5*). [*dutduk, -du, -k]*

dut: *Tutmak, yerine getirmek, dinlemek, benimsemek, dikkate almak.*

Derdā dirēg dilber nālem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīhat olsa birini **dutmaz** (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1292, Beyit 1*). [*dutmaz, -maz]*

İy gönül virdüm naşīhat saña anı **dutmaduñ** / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefālar saña az (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1323, Beyit 4*). [*dutmaduñ, -ma, -du, -ñ]*

dut: *Tutmak, eline almak, elinde bulundurmak.*

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / **Dutar** elinde zülfini san tāziyānedür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1182, Beyit 6*). [*dutar, -ar]*

Dutar cellād çeşmi tīgün ‘üryān / Öñinde ehl-i ‘ışk dū-nīme beñzer (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1187, Beyit 2*). [*dutar, -ar]*

dü-tā evlevüp: *İki büklüm etmek.*

Çaddümi **dü-tā evlevüp** āh okların atdum / Rengīn yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1139, Beyit 4*). [*dü-tā evlevüp, -y, -üp]*

dü-tā olsa: *Eğilmek, iki büklüm olmak.*

Dāla dönse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getürmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1061, Beyit 3*). [*dü-tā olsa, -sa]*

dutalum: Varsayalım ki, farzedelim.

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinhân eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*dutalum,]*

dutuş: Tutuşmak, alev almak.

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan pervâne-veş evvel **dutuşan** bâl-ıla perdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*dutuşan, -an]*

Dutuşup şem'-i ruhı şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup içi vü taşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*dutuşup, -up]*

Eger 'ışkuñ şerârından söz açsam / **Dutuşup** dag u deryâ eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [*dutuşup, -up]*

Ruhuñ tâbında iy meh-rû **dutuşur** ser-te-ser 'âlem / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*dutuşur, -ur]*

duzağ itmişdür: Tuzak etmek, tuzak kurmak.

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*duzağ itmişdür, -miş, -dür]*

dūzah: Cehennem.

Âteş-i hicrâna münkir gelse tañ mı müdde'î / **Dūzahuñ** ahvâlini ancak 'azâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*dūzahuñ, -uñ]*

Nâr-ı firqatdûr bugün bildüm çü **dūzahdan** beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökme seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*dūzahdan, -dan]*

dūzâhî: Cehennemlik, cehenneme mensup, zebani II rakip.

Küyuña koma rakîbi **dūzâhîdür** döstüm / Ancak anuñ qadrini dârü's-selâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*dūzâhîdür, -dür]*

düzd: Hırsız, çalan kimse II âşığın gönlü.

Dutduñsa göñül **düzdini** habs eyle zenahta / Zülfuñ gibi asmaga anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*düzdini, -i, -n, -i]*

Niçe yıllar habs ider dil **düzdini** / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [*düzdini, -i, -n, -i]*

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnuñde bu göñlüm **düzdini** / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*düzdini, -i, -n, -i]*

Genç-i hüsnuñde göñül **düzdini** tutduñ çün kim / Habs kıl çâh-ı zenahtânda anı zülfüñe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*düzdini, -i, -n, -i]*

Bāġ-ı hüsnuñde gönül **düzdin** giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*düzdin, -i, -n*]

E

ebed: *Sonu olmayan gelecek zaman II Sonsuza kadar.*

Ebed gitmeye bu serden hevā-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sīnemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*ebed,]*

Ebed ma'mūr olmaz mülk-i dil āh / Gözi Tātār-veş yagmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*ebed,]*

Ebed kurtılmasun derd ü belādan / O kim cevri ü cefādan hürrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*ebed,]*

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nūş / Yürürem tā **ebed** sermest ü medhūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*ebed,]*

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide iḥtişāş / Bulmayısardur **ebed** zencir-i ğamdan ol ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*ebed,]*

ebedi: *Sonsuz, ölümsüz, bâkî.*

(ح) Ḥayātü **ebedidür** saña kim vāşıl ola / N'ola Mañşür gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*ebedidür, -dür]*

ebleh: *Ahmak, akılsız, şuursuz.*

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma'zür tut / Gāh olur eyler tekellüm **ebleh** ü dīvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*ebleh,]*

ebr-i bahāridur: *Bahar bulutu.*

Göz yaşı degül küy-ı belā cüybāridur / Dūd-ı dilüm[ün] üstine **ebr-i bahāridur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*ebr-i bahāridur, -ı, -dur]*

ebr-i bahāruñ: *Bahar bulutu.*

Giryesin **ebr-i bahāruñ** dīde-i pür-ḥūna sor / Nālesin ra'duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*ebr-i bahāruñ, -uñ]*

ebr-i müşg-efşān: *Güzel kokular saçan bulut.*

El urup depretdügince zülf-i 'anber-bārını / Haşre dek san 'ālem içre **ebr-i müşg-efşān** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*ebr-i müşg-efşān,]*

ebrü: *Kaş.*

Döstüm kīn eyleyüp **ebrülaruñ** çin eyleme / Böyledür dirler meşeldür kīn ile dīn tağlur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*ebrülaruñ, -lar, -uñ]*

Ruĥlarına karşu çeşm almış ele **ebrüsını** / Atışıyla san kemāndārdur kemānın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*ebrüsını, -sını*]

Sînem benüm kıldı hedef dōner baña dir lâ-tuĥaf / Gelür ĥadengi her taraf **ebrü** kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*ebrü,]*

Gāĥ olur zencîr idüp zülfüñ dil-i Őeydā eker / Gāĥ tîr olup müjeñ **ebrülaruñ** geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*ebrülaruñ, -lar, -uñ*]

(¹) İy zülfi siyeh **ebrüsü** în eřmi Tatar / Niçe feryād ideyin karřuña iy dōst-ı hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*ebrüsü, -sı*]

Ėamze okların kemān **ebrülarından** dem-be-dem / Atsa dilber ‘āřıkuz karşu tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*ebrülarından, -lar, -ı, -n, -dan*]

Sîne Őahrāsına dil dikedüm niřān ol tıfl için / Atsun Ėamz okların **ebrülara** kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*ebrülara, -lar, -a*]

Şöyle beñzer ĥıřm idüp dilber baña kîn eylemiş / Ėamzesin ĥaner kılup **ebrüların** în eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*ebrüların, -lar, -ı, -n*]

Dir gören **ebrülarını** ĥusrevā āî kemān / Aña ibrişim zülüfüñ birle kalmışsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*ebrülarını, -lar, -ı, -n, -ı*]

Eyledi tîr-i cefāya bu benüm sînem siper / Ol ki **ebrüñi** Őehā ya Ėamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ebrüñi, -ñ, -ı*]

Komiş **ebrüları** birbirine baş / Danişuk mı ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*ebrüları, -lar, -ı*]

Baş atup **ebrülar** el bir eylemiş / atlıme beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*ebrülar, -lar*]

ebü derdā: Dertlerin babası // Ebu Derda: Adı Uveymir olup Hz. Muhammed'in sahabelerindedir. İslamiyeti geç seçmiş olmasına rağmen İslāmî ilimlerde çok ilerlemiştir. (Beyitte Ebu Derda'nun kelime anlamı olan dertlerin babası anlamına atıfta bulunulmuştur.).

Genc-i vaşlı ister-iseñ ara göñül ĥānesini / Bulunur anı yıkuk ün **Ebü Derdā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*ebü derdā,]*

ecel: Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamāni, ömrün son demi.

İy **ecel** ten Şehrini ısmarla seyl-i eşküme / Anı vîrān itmege gözümden akan mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*ecel,]*

İy **ecel** billāhi Şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünüñ ĥayāli anda miĥmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*ecel,]*

Va'de-i vaşlı eyledi çünkü bize cānānumuz / İy **ecel** bir dem tevaĖkĥuf eyle alma cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*ecel,]*

edā: Tarz, üslup, davranış veya anlatış biçimi.

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizāmî'nün / İnce ĥayāl-i nāzük ü şîrîn **edāyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*edāyı, -y, -ı*]

edhem: İbrahim Edhem, Belh hükümdarı iken tacını ve tahtını terk ederek derviş olan evliyâdan bir zat.

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sînede / Gice gündüz nâr-ı ‘ışk-ıla yanar **Edhemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*edhemlerüz, -ler, -üz*]

Gâh olur meyhânelerde içerüz câm-ı şarâb / Hânkâh-ı ‘ışk içinde gâh olur **Edhemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*edhemlerüz, -ler, -üz*]

ednâ: En küçük, en az, cüz’î.

Saçuñda çok kerâmet var eñ **ednâsı** anuñ budur / ‘İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*ednâsı, -sı*]

ednâ: Çok aşağı, daha aşağı, en âdî, pek âdî.

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden **ednâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*ednâ,]*

efendi: Efendi, sahip.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabûl / Didi pîr olsa **efendi** kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*efendi,]*

efendüm: Efendi, sultan l sevgili.

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim **efendümdür** / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*efendümdür, -dür*]

efgân: İztırapla bağırma, haykırma, feryat, inleyiş.

Aglasam bülbül gibi küyüñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm **efgânuma** gül gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*efgânuma, -um, -a*]

Âsitânuñda Muhibbî tañ mı efgân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden **efgânlar** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*efgânlar, -lar*]

Bülbülün güş eylemez gülşende gül **efgânımı** / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra‘nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*efgânımı, -i, -n, -ı*]

Murg-ı seherün nâleleri nâlemi oşşâr / Çarh-ı felegün nâlişi **efgânuma** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*efgânuma, -um, -a*]

Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede qallâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*efgân,]*

İy büt-i Çîn rence virme nâlemi güş eyleyüp / İşigün büt-hânedür **efgânımı** kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*efgânımı, -um, -ı*]

Gice gündüz gülşen-i hüsünde **efgândan** murâd / İtmek ister hâlini bu bülbül-i bî-çâre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*efgândan, -dan*]

efgān eyleme: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

H'āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde **efgān eyleme** gel sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*efgān eyleme, -me*]

efgān eylerüz: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Giceler tā şubħa dek ney gibi **efgān eylerüz** / Bu umīda ne getirür görelüm taqdīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*efgān eylerüz, -r, -üz*]

efgān eylese: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Āsitānuñda Muhibbī tañ mı **efgān eylese** / Kanda kim gülşen ola bülbüldeñ efgānlar kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*efgān eylese, -se*]

efgān eylesem: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Tañ degül bülbülleyin küyuñda **efgān eylesem** / Sen gül-i pür-ħārdan cānumda āzār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*efgān eylesem, -se, -m*]

efgān iderler: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Nāle vü āh itdüğince āh iderler taglar / Nite kim **efgān iderler** sayru içün saglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*efgān iderler, -er, -ler*]

efgānlar evler: Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak, haykırmak.

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kāmētüm / Sīnede her bir kılum **efgānlar eyler** hem çü saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*efgānlar eyler, -r*]

efgende: Yıkık duruma gelmiş, yıkılmış II düşkün, çâresiz, bîçâre II tutkun, âşık.

‘Āşık-ısañ kendüñi **efgende** gör / Pādişāh-ısañ özüñi bende gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*efgende,*]

efkār: Fikirler, düşünceler; düşünme, endişe, fikr'in çoğulu.

‘Akl sergerdān u dil āvāre **efkār** özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*efkār,*]

eflāk: Felekler, gökler, gökyüzü.

Bülbül yiridür nālesi **eflāke** çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yārı dikendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*eflāke, -e*]

Her kim ki tutar kendüzini ħāke berāber / Kādri ne tañ irse anuñ **eflāke** berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*eflāke, -e*]

Yaksa **eflâki** şafak gibi n'ola âhum odı / Āteş-i 'ışkum şehâ çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [eflâki, -i]

Tîr-i âhum irdi **eflâke** dahı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [eflâke, -e]

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarhıdan yaña / Kıldı **eflâki** müşebbak geçübem peykânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [eflâki, -i]

Âhum **eflâke** irüp oldı melâ'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [eflâke, -e]

Her şeb iy meh irdi **eflâke** Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [eflâke, -e]

Ğarğa virdi gözlerüm yaşı cihâni gâh olur / Yakar **eflâki** ser-â-ser sîne-tâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [eflâki, -i]

Gice işitmiş meger **eflâke** meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [eflâke, -e]

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı **eflâke** nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [eflâke, -e]

eflâk: *Felekler, gökler, gökyüzü II felek, kader, baht.*

Gülmedi 'âlemde bir gün bu dil-i ğamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dahı 'aceb **eflâkümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [eflâkümüz, -ümüz]

efrâsiyâb: *Kahramanlığı ile tanınan ünlü Türk büyüğü Alp Er Tunga'ya İranlılarca verilen ad.*

Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy döst / Ğâretde mâhir ancak **Efrâsiyâb'a** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [efrâsiyâb'a, -'a]

efsâne: *Asılsız, hayal mahsülü hikâye, söylence, masal, fesâne II halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye.*

Benüm âhvâl-i pür ğuşşam yanında kışsa-i Mecnün / Muhibbî beñzemez ancak kırı **efsânedür** dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [efsânedür, -dür]

Sorma 'ışkuñ hâletin Mecnün'a bir dîvânedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhâd'a kim **efsânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [efsânedür, -dür]

Yâra varup dün gice dil derdini 'arz eyledüm / H'âba vardı gözleri yanında san **efsânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [efsânedür, -dür]

Nâşih sözüni bildüm cümlesi kamu nesih / Nağd isteyüben gönlüm **efsâne** kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [efsâne,]

efsâne: *Asılsız, hayal mahsülü hikâye, söylence, masal, fesâne II halkın hayal gücünden doğan ve dilden dile söylenirken bu hayal gücüyle şekil değiştirerek olağan üstü nitelikler kazanan hikâye II şan, şöhret, meşhur olma hali.*

Diñlemezdi Vâmîk u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese **efsânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*efsânemüz, -müz*]

Gerçi kıldum her gâzelde niçe biñ sihr ü füsün / Hûblar güşına almaz lîk bu **efsânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*efsânemüz, -müz*]

Her gâzelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hûblar güş ideler **efsânemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*efsânemüz, -müz*]

efsâne olmsı: *Duyulmak, yayılmak, dillerde dolaşmak.*

Muhibbî kışsa-i güşşam benüm âh / Yanında dilberüñ **efsâne olmsı** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*efsâne olmsı, -mıs*]

efsâne-i mecnûn'ı: *Leyla ile Mecnun Efsanesi.*

Añma **efsâne-i Mecnûn'ı** ko uyhu getürür / Beni añ yârum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*efsâne-i mecnûn'ı, -'ı*]

efsâne-ves: *Efsane gibi.*

Dil virelden zülfinüñ zencirine dîvâne-ves / Meclis içre söylenür miñnetlerüm **efsâne-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*efsâne-ves,]*

efser: *Taç, padişah tacı.*

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet **efserin** Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*efserin, -i, -n*]

Efseri Dārā'ya virmez hil'ati Keyhüsrev'e / Tâc-ı 'ışk-ıla maħabbet hil'atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*efseri, -i*]

Şâh-ı 'ışkam bir kadeh mey başuma **efser** yiter / Āhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*efser,]*

Gözlerüm yaşı ser-â-ser hil'atüm / Dūd-ı āhum başuma **efser** 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*efser,]*

efser itmiş: *Taç etmek // Başına taç edinmek. II baş üzere tutmak.*

Muhibbî **efser itmiş** hâk-i pâyüñ / Anuñçün şâh-ı heft-iklime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*efser itmiş, -miş*]

efser-i dārā: *Dara'nın tacı.*

Gerekmez **efser-i Dārā** yiter çün hâk-i dergāhuñ / Yaradan haqqı ol baña hemân tâc-ı sa'âdetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*efser-i dārā,]*

efser-i husrev'le: *Hüsrev'in tacı. // (Hüsrev-i Perviz, İran'ın Sâsâniyan sülalesinden bir padişah olup, Nuşirevân'ın torunu, Hüzmüz'ün oğludur).*

Menzilin gür olduğunu 'ākıbet her kim bilür / **Efser-i Hüsrev**'le ol taht-ı Nerīmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*efser-i hüsrev*'le, -'le]

efser-i şāhānemüz: Hükümdara yakışır taç, padişahlık tacı.

Hayl-i rindāna Muhibbî tañ mı olsam tâcdār / Bir kadeh meydür başumda **efser-i şāhānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*efser-i şāhānemüz*, -müz]

Tâcdarıyuz Muhibbî güşe-i meyhānenüñ / Oldı serde bir kadeh mey **efser-i şāhānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*efser-i şāhānemüz*, -müz]

efsürde dil: Duygusuz gönül.

Zāhidā **efsürde dil** inkār-ı 'ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihiyle çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [*efsürde dil*,]

efzün olur: Fazla olmak, artmak, çoğalmak.

Çünkü peykānuñ gelür kıldı bu sīnemden güzer / Didüm artur dōstum derdüm benüm **efzün olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*efzün olur*, -ur]

efzün olur: Fazla olmak, artmak, çoğalmak.

Ruğlarıña karşı zülfüñ dem-be-dem **efzün olur** / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*efzün olur*, -ur]

eger: Şart edati, şayet.

Yār elinden zehr **eger** nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*eger*,]

Dil virdüm **eger** ister-iseñ cāmı da almak / Kıl gāmzeñ ucuyla bir işāret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*eger*,]

Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl hāqīkat nazarın şeyh ü **eger** şāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*eger*,]

Eger derd-ile āh itsem ruğ-ı zerdüm görenler dir / Hāzān evrākına san kim dokınur bād revān dītrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*eger*,]

'Āşık-ı bī-dil yoluñda terk iderse 'aql u dil / Zülfinüñ kaçdı **eger** imān olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*eger*,]

Ġamz oklarıyla sīne vü dil şerha yaradur / Bagrumı **eger** sorar-isañ pāre pāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*eger*,]

Şi'r-i pür-sūzum **eger** varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*eger*,]

Şafā vü Merve hākkıyçün şu kim küyuñ tavāf eyler / **Eger** cān itmeye kurbān degül 'āşık hilāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*eger*,]

Diledi cānum itdüm aña ṡār / **Eger** güstāham el-me'mür ma'zür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*eger*,]

Eger yoluñda hâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [eger,]

La‘l-i nâbı lezzetin bulmak **eger** / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [eger,]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân **eger** / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [eger,]

Perîde yok-durur âdemde hergiz / **Eger** hûrî disem bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [eger,]

Harâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür dirler / Bulnursa **eger** vuşlat aña genc-hânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [eger,]

Bâğ-ı hüsn içre **eger** seyr itse ol serv-i hırâm / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [eger,]

Bilmek isterseñ **eger** zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında olan ‘âşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [eger,]

Eger olmasa câm-ı ergüvânı / Bu meclis cânsuz bir kurı tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [eger,]

Görse zâhid saçınuñ küfrini zünnâr idine / Kibr **eger** baksa yüzi nûrna îmân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [eger,]

Hzr **eger** arayarak buldı ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden anı her an getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [eger,]

Sensüz **eger** sorarsañ niçe geçer şeb ü rûz / Gice işüm gücüm âh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [eger,]

Cem‘ olsa **eger** bir yire Ceyhûn u Aras Nîl / Olmaya kamu dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [eger,]

Ne ğam cânâ **eger** zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [eger,]

El urmak mümkün idi genc-i hüсне / **Eger** zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [eger,]

Beni bu püte-i hicrüñ niçe kâl eyledi sensüz / **Eger** iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [eger,]

Didüm ki yârınuñ yokdur nazîri / **Eger** var-ısa eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [eger,]

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil **eger** gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [eger,]

N’ola yasdansam **eger** taş işigini şubha dek / Kim sa‘âdet kişiye vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [eger,]

‘Ârızı ka‘be’sine ırgür **eger** ister-iseñ / Şâm-ı zülfine iriş tâ bulasın ‘ömr-i dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [eger,]

Olurdı yârı kuçmak pîrehensüz / **Eger** cân tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [eger,]

Eger nâz-ıla bâğa seyre gelse / Koya pâyına ser serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [eger,]

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / **Eger** yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [eger,]

Ne hoş idi **eger** dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [eger,]

Eger sensüz cihânı geşt idersem / Benüm bu hâtırım hîç hurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [eger,]

Yanuñda **eger** sevmek günâh-ısa nigârâ / ‘Afv eyle hâfâ eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [eger,]

Kıya baksa **eger** cellâd çeşmüñ / İder müjgânın ol dem hâncer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [eger,]

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberüñ âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem **eger** yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [eger,]

Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr **eger** güş eylese efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [eger,]

Bahâ-yı vaşl **eger** alsa gözümden / Bu dehri sanmañuz pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [eger,]

‘Aşık oldur yâr **eger** yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zaħm iderse hergiz âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [eger,]

Eger çâk itse bagrum tîg-i ğamze / Ne ğam müjgânı nâvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [eger,]

İlte meger küyuña ol dem ki ğubârumuz / Bir gün **eger** muvâfık esse rüzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [eger,]

Çün Mesîhâ gibi ‘âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı ğudsîler **eger** olsa bizüm mahremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [eger,]

İlte Muhibbî küy-ı nigâra ğubârumı / Yanı kılsa bir gün **eger** rüzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [eger,]

Ne yazulu ise hâyır [u] **eger** şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [eger,]

Eger çâk itse gönülüm tîg-i çeşmüñ / Ne ğam tîr-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [eger,]

Cân ile seni sevmek **eger** ola günâhum / ‘Âlemde Muhibbî gibi günehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [eger,]

Cennete havrâ **eger** biñ nâz-ıla kılsa hırâm / Bir ğadem ol serv-i nâzum gibi reftâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [eger,]

Şâneler görsem **eger** zülfeyni uyħum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [eger,]

Şehîd olsam **eger** ‘ışkıyla yârân / İdesiz penbe-i dâğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [eger,]

Eger ber-dār iderseñ zülfe āhîr / Olur cān gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1376, Beyit 3*). [eger,]

Biñ kerre **eger** hālümü ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu kadar hāli ferāmūş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 3*). [eger,]

Eger cān ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 3*). [eger,]

Şol deñlü yagar seng-i cefā kūyına varsam / Başum biñ **eger** olsa olur cümlesi haşhāş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1422, Beyit 4*). [eger,]

Eger yasdansa agyārî ‘aceb mi ol gül-i ra’nā / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasanmış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1430, Beyit 3*). [eger,]

Yüz kerre **eger** hālümü dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1434, Beyit 3*). [eger,]

‘İşkum benüm genc idi olmaz idi izhār / Yaşumla **eger** çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 3*). [eger,]

Laħdinde **eger** gūş ide bu nazmı Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 4*). [eger,]

Mecnūn **eger** kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 5*). [eger,]

Eger ‘ışkuñ şerārından söz açsam / Dutışup dag u deryā eyleye cūş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1452, Beyit 4*). [eger,]

Baş açup kalduram elüm du’āya / **Eger** kūyından irse başuma taş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1460, Beyit 3*). [eger,]

İderseñ dōstum mihr ü vefā hoş / **Eger** itmeyesin cevri ü cefā hoş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1464, Beyit 1*). [eger,]

Bulmak **eger** ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hānesini eyle Muhibbî hārābe bas (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1482, Beyit 5*). [eger,]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u **eger** ‘arz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1495, Beyit 2*). [eger,]

eger eger: Şart edati, şayet. II Tekrar edilerek kullanıldığında “ister ... ister, gerek ... gerek” anlamına gelir.

Eger cevriñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram hāndān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1151, Beyit 3*). [eger eger,]

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1206, Beyit 4*). [eger eger,]

Eger ‘ābid eger zāhid senün hüsünüñ ziyād ister / Ki korkarlar qarār itmez zemīn ü āsümān sensüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1371, Beyit 3*). [eger eger,]

eger eger eger: Şart edati, şayet. II Tekrar edilerek kullanıldığında “ister ... ister, gerek ... gerek” anlamına gelir.

Eger cevri ü eger miñnet eger gam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1180, Beyit 4*). [eger eger eger,]

eger ki: *Eğer ki, şayet.*

Gökden **eger ki** togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘Älem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*eger ki,]*

eger kim: *Eğer ki, şayet.*

Meclisde meger hüsüne yāruñ dil uzatmış / Şem‘uñ dilini n’ola **eger kim** kese mıkrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*eger kim,]*

egerçi: *Her ne kadar, ise de, gerçi.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle **egerçi** çarḫ-ı mīnādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*egerçi,]*

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’sîr / **Egerçi** kalbini dirler nigāruñ kıatı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*egerçi,]*

Felekden yücedür dirler **egerçi** kaşruñ iy meh-rū / Elümde bir kemend-i āh çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*egerçi,]*

Egerçi kim yapar dil hānesin yār / Döner ol dem yıkar yine şabî-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*egerçi,]*

Velī cān çeşmine her dem ‘ayāndur / Cemāli zāhir **egerçi** nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*egerçi,]*

Kūy-ı dilberde **egerçi** biz maḥabbet beklerüz / Zāhirā gerçi maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*egerçi,]*

Eyler **egerçi** her kişi bir nesne ile faḫr / Her dem Muḥibbî ‘ışk-ıladur iftiḫārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Her dem vişāle va‘de ider eylemez vefā / Vardur **egerçi** yār-ıla kavlı ü qarārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*egerçi,]*

Muḥibbî rāh-ı ‘ışk içre **egerçi** pāy-māl oldu / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Egerçi ki belādur ‘ışk-ı hūbān / Muḥibbî’ye belā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Muḥibbî evvel[i] ‘ışkuñ **egerçi** görünür āsān / Velī ğāyet soñı müşkil giriftār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*egerçi,]*

Zāhid **egerçi** cennet ü havrā kılır heves / Ben isterem vişālini ‘ālem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*egerçi,]*

Deyr içre **egerçi** yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i nakşını nakḫāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*egerçi,]*

Egerçi katlūme kaşd itdi ğamzeñ / Ve lîkin la‘l-i nābuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*egerçi,]*

‘Işk-ıla Kays’uñ **egerçi** bilselerdi hālını / Aña mecnūn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ırmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*egerçi,]*

egin: *Sirt, arka, üst.*

Sultān-ı ‘ışk **egnüme** yaşum ser-ā-serin / İtdi ‘atā hıl’t-i rengin zer kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*egnüme, -üm, -e]*

Hayyāt-ı felek **egnüme** miñnet palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*egnüme, -üm, -e]*

eglen: *Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.*

Muhibbî’den diriğ itme niğārā tîr-i müjgānuñ / Anuñla **eglenür** cānum anuñla sîne rāhatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*eglenür, -ür]*

eglence: *Eğlendiren, neşeli ve hoş vakit geçirten şey, iş veya uğraş, avuntu.*

Muhibbî hālvet-i dilde hemān **eglencedür** ancak / Ögünüp şî’r-ile kimse dimesün kim kemālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*eglencedür, -dür]*

Gāh kühsār u gehī vādī gönül **eglencesi** / Degme yirlerde karar itmez dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*eglencesi, -si]*

egrilik: *Doğru veya düz olmayan, bir noktada yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.*

Gözle iy dil kaddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa **egrilik** kılsun hemān sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*egrilik,]*

ehak: *Hakkı olmak, layık olmak.*

Dimedüñ hüsni-zekātın bu Muhibbî’ye **ehak** / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*ehak,]*

ehl: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat II bir işin ustası, o işte becerikli, mahâretli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.*

Gerçi ma’ānî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî **ehline** ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*ehline, -i, -n, -e]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **ehliyüz** / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet **ehliyüz** / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

Cem’ olup bir araya derd ü belā ile elem / Bezm-i ğamda ‘iyy ider bir niçe şöhet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

La’l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz harābātī olup cām-ı mahabbet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz]*

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan hüsrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Hâk-i pâyi çün ele girdi Muhibbî başa ko / Gam yime şimden girü tâc-ı sa'âdet **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Sanma şöhet gözlerüz biz yâhû dârât **ehliyüz** / 'Âlemi bir cür'aya satduk hârâbât **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Küy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

Nây-veş gâhî Hicâz'ı seyr idüp gâhî 'Irâk / Bezm-i gamda inlesek tañ mı maqâmât **ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*ehliyüz, -i, -y, -üz*]

ehl-i basîret: *Basiret sahipleri, ârifler.*

Saña ger hür [u] perî dirsem olur bu söz hañâ / Zîra kim **ehl-i basîret** anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*ehl-i basîret,*]

ehl-i derd olan: *Dert sahibi olmak, dertli olmak.*

Bu Muhibbî şî'rinün herkes ne bilsün kıymetin / **Ehl-i derd olan** bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*ehl-i derd olan, -an*]

ehl-i dilden: *Âşıklar | gönül adamları, ârifler.*

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şahını / **Ehl-i dilden** her seher küyünda dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*ehl-i dilden, -den*]

ehl-i dile: *Âşıklar | gönül adamları, ârifler.*

Yıkmadan gam bu gönül kişverini yâda getir / Sâkiyâ cânuñ için **ehl-i dile** bâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*ehl-i dile, -e*]

ehl-i diller: *Âşıklar | gönül adamları, ârifler.*

Sîne de 'ışk âteşini nâr sanmañ nürdür / Anuñ ile **ehl-i diller** hânesi ma'mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*ehl-i diller, -ler*]

Qâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / **Ehl-i diller** her taraf âh eyleyüp yüğrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*ehl-i diller, -ler*]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımuş / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*ehl-i diller, -ler*]

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pâyuñ şikest / **Ehl-i diller** şöhetinden olma dür kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*ehl-i diller, -ler*]

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şadân oldılar / İtdiler vuşlat humından çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*ehl-i diller, -ler*]

Bâğ-ı hüsninde nigāruñ lebleri rengin imiş / **Ehl-i diller** görüp anı her biri dış bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [ehl-i diller, -ler]

ehl-i diller: Âşıklar | gönül adamları, ârifler.

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda **ehl-i diller** zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [ehl-i diller, -ler]

ehl-i dünyâ: Dünya adamı, ahireti düşünmeyip bu dünyaya gönül bağlamış olan kimse.

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / **Ehl-i dünyâ** ile hergiz eyleme sen ihtilât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [ehl-i dünyâ,]

ehl-i günâh olanları: Günah ehli olmak, günah işlemek, günahkar olmak.

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Gâyet günâhum çok benüm a‘mâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [ehl-i günâh olanları, -an, -lar, -ı]

ehl-i hâl: Hâl ehli: Gönlü Allah aşkı ile dolu olan, bildiklerini sözde bırakmayıp fiile geçiren Allah'ın sevgili kulları için kullanılır.

Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virür kalbe safâ her dem anuñ tek **ehl-i hâl** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [ehl-i hâl,]

ehl-i hâl olan: Gönül ehli olmak.

Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî al olur / **Ehl-i hâl olan** bilür anı hazâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [ehl-i hâl olan, -an]

ehl-i hâle: Hâl ehli: Gönlü Allah aşkı ile dolu olan, bildiklerini sözde bırakmayıp fiile geçiren Allah'ın sevgili kulları için kullanılır.

Bezm-i gamda **ehl-i hâle** cām-ı zer hâcet degül / İçmege hün-ı dili bu dîde-i bînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [ehl-i hâle, -e]

ehl-i ‘irfân: İrfan sahibi, bilgililer, âlimler, hüner sahipleri.

Güm güm ölse na‘ramuzdan tās-ı çarḥ olmaz ‘aceb / Hâlümüzce **ehl-i ‘irfân** içre hâlât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [ehl-i ‘irfân,]

ehl-i ‘irfâna: İrfan sahibi, bilgililer, âlimler, hüner sahipleri.

Tolaşur **ehl-i ‘irfâna** şarâb-ı hûb için zâhid / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [ehl-i ‘irfâna, -a]

ehl-i ‘ışk: Aşk ehli, âşıklar.

Urmaga **ehl-i ‘ışk** sinesine / Eylemiş gamzeleri hânçerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2*). [ehl-i ‘ışk,]

Dutar cellād çeşmi tığın ‘üryān / Öñinde **ehl-i ‘ışk** dü-nīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [*ehl-i ‘ışk,]*

Döstlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden **ehl-i ‘ışk** içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışk,]*

ehl-i ‘ışk olan: *Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, gerçek aşık olmak.*

Naḥl-i gülden taze terdür bu Muhibbî’ nün sözi / Anuñ-ıçun **ehl-i ‘ışk olan** ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*ehl-i ‘ışk olan, -an]*

ehl-i ‘ışka: *Aşk ehli, âşıklar.*

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün dād-ḥ’āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışka, -a]*

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün dād-ḥ’āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışka, -a]*

ehl-i ‘ışkuñ: *Aşk ehli, âşıklar.*

Ṭabībā sorma ḥālin **ehl-i ‘ışkuñ** / Bularuñ derdi var dermānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Ḥāk-i pāy-ı döst çün derd ehlinuñ ser-tācıdur / **Ehl-i ‘ışkuñ** zülfi kullābı daḥı mi’rācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Degme nākes cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / **Ehl-i ‘ışkuñ** cümlesini sanma kim Mañşūr’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Maḥabbet baḥrına taldum sözüüm dürr-i ma’ānıdır / Anuñçün **ehl-i ‘ışkuñ** dāyımā vird-i zebānıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem’ī nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

Vākıf olmaz **ehl-i ‘ışkuñ** ḥāline ‘allāmeler / Ger Şihāḥ-ıla okurlarsa hezārān kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*ehl-i ‘ışkuñ, -uñ]*

ehl-i nazār: *Bir şey hakkında geniş ve derin bilgisi bulunan kişiler, görüş sahipleri II ârif.*

Ḥāk-i pāyuñdur şehā kühl-i başar / Tütüyādan yig görür **ehl-i nazār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1*). [*ehl-i nazār,]*

ehl-i nazm olan: *Şiirden anlamak, şair olmak, şiirin değerini bilmek.*

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî **ehl-i nazm olan** / Ma’ānı baḥrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*ehl-i nazm olan, -an]*

Gevher-i nazmuñ Muhibbî **ehl-i nazm olan** bilür / Kıymetini cevheruñ bilmez meger cevher-şinās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*ehl-i nazm olan, -an]*

ehremen: Zerdüştler'in iki tanrısından kötülüğü temsil eden, şeytan, dev II Rakip.

Görün ağyârı yârûn işiginde / Perî olmaz imiş âh **Ehremensüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4).
[ehremensüz, -süz]

ejdehâ: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Didüm zülfün neden gitmez yüzünden / Didi bekler o gence **ejdehâdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5).
[ejdehâdur, -dur]

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş **ejdehâ** / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3). [ejdehâ,]

El urayın dime sakın genc-i hüsnine / İki tarafda zülfî anuñ **ejdehâ** geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3).
[ejdehâ,]

ejdehâ: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II âşîğın çıkardığı âhlar.

Şâh-ı 'ışkam bir kadeh mey başuma efser yiter / Âhumuñ düd-ı livâsı **ejdehâ** peyker yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1). [ejdehâ,]

ejder: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II âşîğın gönlü.

Âteş-i mihnetle her şeb berķ urur kâşânemüz / Sanasın bir **ejder** olmuşdur dil-i vîrânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1). [ejder,]

ejder: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II âşîğın çıkardığı âhlar.

Âhum ejderdür derûn-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim saçılır **ejder** şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [ejder,]

Âhum **ejderdür** derûn-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim saçılır ejder şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [ejderdür, -dür]

Âhum **ejder** görünür bu sîne gârîdur diñüz / Her yaña kim saçılır **ejder** şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1). [ejder,]

Âhum **ejder** görünür bu sîne gârîdur diñüz / Her yaña kim saçılır **ejder** şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1). [ejder,]

ejder: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağzından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur **ejder** midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1). [ejder,]

Nîgehbanı olup hüsnü iki çeşmi gâzanferdür / Yâhüd zülfî tılısm olmuş o genc üstinde **ejderdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [ejderdür, -dür]

El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni olmasaydı **ejder** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*).
[ejder,]

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için güyâ bir **ejder** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [ejder,]

Bâğ-ı hüsünde nigârūñ eyle zülfinden hâzer / Basma dūnbâlini **ejderdür** ki yatmış uyumuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [ejderdür, -dür]

ejder ü mār: Ejderha ve yılan.

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsünin / Hâzer kıl **ejder ü mār** eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[ejder ü mār,]

ejderhâ: Milletlerin hayal gücüne göre değişik şekillerde tasarlanan, genellikle kanatlı, gövdesi aslana, kuyruğu yılan benzeyen, ağızından ateş püsküren korkunç masal canavarı II büyük yılan II sevgilinin saçı.

Genc-i hüsüne Muhibbî sunma dil eyle hâzer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu **ejderhâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [ejderhâ,]

ek: Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Sinem içre **ekmege** cānâ maḥabbet toḥmını / Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [ekmege, -meg, -e]

Sahn-ı dilde **ekmek** için dāyimā ḡam ḥāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [ekmek, -mek]

ekl itmege: Yemek, katık etmek.

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı göñül / Bezm-i ḡamda kalmadı **ekl itmege** biryānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [ekl itmege, -meg, -e]

eksil: Eskisinden az duruma gelmek, azalmak, tenâkus etmek.

Yanumdan bir dem **eksilmez** ḡam u derd ü belâ hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [eksilmez, -mez]

eksük degül: Eksik değil, her zaman var.

Dōstlar mevc-i belâ **eksük degül** şimden girü / Baḥr-i ‘ışka lücce-i efkâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [eksük degül,]

eksük degüldür: Eksik değil, her zaman var.

Göstermez oldı gül yüzün ol gül‘izārumuz / **Eksük degüldür** anuñ-ıçun āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [eksük degüldür, -dür]

eksük degüldür: Eksik değil, her zaman var.

Bülbülün feryadını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā **eksük degüldür** hār u hes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 3). [eksük degüldür, -dür]

eksük itme: Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / Bir zamān-ıla Muhibbī sanma kim pīr eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 5). [eksük itme,]

eksük itmez: Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Eksük itmez çıkarur her dem ma‘ānī cevherin / Dōstlar şimden girü gönlüme bir deryā diñüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 2). [eksük itmez,]

eksük itmez: Her zaman bulundurmak; uzun ara vermemek.

Bend-i zülfinden hālāş olur mı hīç bu murğ-ı dil / **Eksük itmez** bir nefes ğamz okların ol göz ü kaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 4). [eksük itmez,]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedām olsun ki ol bu dīde-i hūn-bār imiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 3). [eksük itmez,]

eksük olmadı: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Vaşl olmadıysa sükr ğamı **eksük olmadı** / Hicrān şebinde anı derāğüşlardanuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 5). [eksük olmadı, -dı]

eksük olmadı: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Bagrumı gerçi ki biñ pāre kılur tīĝ-ı cefā / **Eksük olmadı** bunuñla yine bir pāre heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 3). [eksük olmadı, -dı]

eksük olmasun: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Bakmazuz hergiz gerekmez aţlas u dībā harīr / Üstümüzden **eksük olmasun** hemān peşmīnemüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 3). [eksük olmasun, -sun]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Eksük olmaz maĥzen-i dilden ma‘ānī gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbī genc der-vīrānedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 5). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Cihān bāĝında çün yār **eksük olmaz** / Anuñçün āh-ıla zār **eksük olmaz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 1). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Cihân bâğında çün yâr **eksük olmaz** / Anuñçün âh-ıla zâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Ara pervânesin şem‘-i cemâlin / Bulursın yanmaga nâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Kapuñ dârü‘ş-şifâ iy dil tabîbi / Dem-â-dem anda bîmâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime ğam anda dînâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime ğam anda dînâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsnin / Hazer kıl ejder ü mâr **eksük olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Sîne mâl-â-mâldur dürr-i ma‘âniyle müdâm / **Eksük olmaz** tolıdur hârc eylesek gencînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanuñda hâş / Kim ‘acablar gül yanında **eksük olmaz** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [eksük olmaz,]

eksük olmaz: Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş **eksük olmaz** gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [eksük olmaz,]

ekser: (*Ar. ekseriyyâ‘nın kısaltılmış şekli ekseri / ekser*) Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.

Büseñe ger cân virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsâna çün **ekser** ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*).
[ekser,]

ekserî: (Ar. ekseriyyâ'nın kısaltılmış şekli ekseri) Çok defa, çok zaman, çoğunlukla, genellikle, ekseriya.

Sîneden hâlî degül bir dem hayâl-i zülf-i döst / Çün perînüñ meskenidür **ekserî** vîrâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [ekserî,]

Ekserî 'aşıklaruñ tâ şubha dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkıdan bî-haberdür ol yatur her ân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2). [ekserî,]

el: Kolun, bilek mafsalıdan itibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı.

Sen şeh-i 'âlî-cenâbı kuçmaga bir **el** ile / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir zer kemer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4). [el,]

Belâ bezminde derd-ile ciger hûnımı nüş itsem / Gözümüñ kâsesin **elde** tolu peymânedür dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2). [elde, -de]

Zülfini **elde** gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4). [elde, -de]

'Aceb bu ğamze midür yâhu cellâd / Tutar hâzîr **elinde** tîğ u hançer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4). [elinde, -i, -n, -de]

Binse semend-i nâza kaçan cilve eylese / Dutar **elinde** zülfini san tâziyânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6). [elinde, -i, -n, -de]

Mu'aftardur yine 'âlem dimâğı / Şabânuñ yâr zülfinde **eli** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2). [eli, -i]

Hûn-ı dilden bezm-i ğamda **elde** pürdür câmumuz / Gün yüzüñ göster nigârâ rüşen olsun şâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1). [elde, -de]

Kâkül-i dilber kemendi **elde** çevgândur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünkü meydândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1). [elde, -de]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir **elde** tîğ [u] bir **elde** gerek baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7). [elde, -de]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir **elde** tîğ [u] bir **elde** gerek baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7). [elde, -de]

Bezm-i belâda nâleme âheng için benüm / Muṭrib terâne bagla **elüñ** gel rebâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3). [elüñ, -üñ]

el: Kolun, bilek mafsalıdan itibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı II güç, kudret, tasarruf, tesir II bazı söyleyişlerde teşmil yoluyla işi yapanın veya o işin yapılmasına tesir eden kimsenin yerini tutar.

Yâr **elinden** zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd **elinden** ger içem tiryâk baña sem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]

Yâr **elinden** zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd **elinden** ger içem tiryâk baña sem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]

Almaz dâmenin gül hâr **elinden** / Dağı şürîde bülbül ne sözüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3). [elinden, -i, -n, -den]

Çeşmi **eline** kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gâmezisi şâfi derûnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*eline, -i, -n, -e*]

Çıkar dürler ma'ânî maḥzeninden / Getür tahrîre disünler **eli** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*eli, -i*]

Gül mevsiminde sâķī **elinden** kadeḥ sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictinâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Zehr olur ger ğayr **elinden** içeyim âb-ı hayât / Yâr **elinden** zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Zehr olur ger ğayr **elinden** içeyim âb-ı hayât / Yâr **elinden** zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Ḥaste-dilven döstüm cām-ı lebûnden cür'a sun / Sâķī-i devrân **elinden** dolmadan peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Yâr **elinden** iy Muhibbî bir kadeḥ nüş eyleyen / Hızır **elinden** ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Yâr **elinden** iy Muhibbî bir kadeḥ nüş eyleyen / Hızır **elinden** ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*elinden, -i, -n, -den*]

Hiç olur mı nergis-i mestûn ide baña nazar / Çün degül ḥâlî **elinden** nüş ider bâde-i nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*elinden, -i, -n, -den*]

el: *Kolun, bilek maḥsalından itibâren avuç ve parmakları içine alan ve iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı II güç, kudret, tasarruf, tesir.*

Belâ iklîminûn şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / 'Alemdâr âh-ı dil **elde** sirişk-i ğam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*elde, -de*]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / **Elümde** bir kemend-i âh çıkılır nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*elümde, -üm, -de*]

Cân-ıla gönüm 'ışkuñ **elinde** girevdedür / Zülfûñ hevâsı çünki ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*elinde, -i, -n, -de*]

Dehr **eli** âhir bükür bu kâmetüñi çeng ider / Bezm-i ğamda iy gönül inle yaşuñi eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*eli, -i*]

Ḥâr **elinde** gördi gülşende gülûñ dāmānını / Bülbül itse tañ mıdur feryād u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*elinde, -i, -n, -de*]

Tutaruz sâĝarı **elde** gül-i ḥamrâ yirine / Şîşeler kulçulını bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*elde, -de*]

Muhibbî kesmege bu sîne kühın / **Elüñde** ğamdan özge fişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*elüñde, -üñ, -de*]

el bir eyledi: *El birliĝi yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Zülf-y-ile beñzer **el bir eyledi** kâfir ḥaṭı / Her taraḫıdan yürüdi kaşdı meger İmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*el bir eyledi, -di*]

el bir eylemiş: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Nergis-i mestüñle zülfünden gönül olmaz ħalâş / Cân u dil yağmasına anlar çün **el bir eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*el bir eylemiş, -miş*]

el bir eylemiş: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Baş çatup ebrûlar **el bir eylemiş** / Ķatlüme beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*el bir eylemiş, -miş*]

el bir iderler: *El birliği yapmak, birleşmek, anlaşmak.*

Zülfün-ile beñlerün **el bir iderler** dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*el bir iderler, -er, -ler*]

el irişmez: *Bir şeye erişmek, bir şeyin ele geçmesi, bir şeye sahip olmak.*

İrişmez el çün ol serv-i ħırâma / Ħayâlin kılayım her şeb derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*el irişmez, -mez*]

el komak: *(Bir şeyin üzerine) elini koymak, değmek.*

Kim ki **el komak** dilerse zülf-i ‘anber-bârına / Göreyim kim pâralsun bagrı anuñ şâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*el komak, -mak*]

el salar: *El sallamak, el ile işaret yapmak.*

Nâzükâne **el salar** yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*el salar, -ar*]

el sun: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

İy şabâ zülfine **el sun** kıl anı ‘ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân ‘ıtr-ı müşğ-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*el sun,]*

el sunduğı: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Zülfün ister bu Muhibbî aña **el sunduğı** bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi ol mârâ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*el sunduğı, -duğ, -ı*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

‘Ârızında dâne-i ħâline **el sunma** sakın / Ādem’i cennet içinden çıkararak çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*el sunma, -ma*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*el sunma, -ma*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Kıl hâzer zülfinden **el sunma** Muhibbî hüsine / Bu muğarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*el sunma, -ma*]

el sunma: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*el sunma, -ma*]

el tutdı: *El bağlamak: saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak.*

(ت) Temâşâ ideliden kadd-i dil-cûñî şehâ / Hıdımete bağladı bil karşuña **el tutdı** çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*el tutdı, -dı*]

el ura: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Her kaçan zencîr-i zülfe **el ura** cânâneler / Baş açup boyun uzadur ‘âşık-ı dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*el ura, -a*]

el urayın: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

El urayın dime sakın genc-i hüsine / İki tarafda zülfi anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [*el urayın, -a, -y, -in-ayın*]

el urmak: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*el urmak, -mak*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

İy Muhibbî zülfi çevgânına **el ursa** nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*el ursa, -sa*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Zülfi çevgânına **el ursa** nigâr / Top olup dökile niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*el ursa, -sa*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Her kaçan kim zülfi çevgânına **el ursa** ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*el ursa, -sa*]

el ursa: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

Çevgân idüp zülfine **el ursa** nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [el ursa, -sa]

el ursa: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Çevgân idüp zülfine **el ursa** nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [el ursa, -sa]

el ursa: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Her kaçan **el ursa** çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [el ursa, -sa]

el ursa: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Nâz-ıla **el ursa** dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [el ursa, -sa]

el urup: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem dağı / **El urup** n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [el urup, -up]

el urup: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

El urup depretdügince zülf-i 'anber-bârını / Haşre dek san 'âlem içre ebr-i müşğ-efşân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [el urup, -up]

el urup: Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.

El urup dilber yine zülfin girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dîvâneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [el urup, -up]

el uzada: Dokunmak için el uzatmak.

Pâre pâre n'ola togransa gönül şâne mişâl / Ser-i zülfine kaçan **el uzada** şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [el uzada, -a]

el uzadam: Dokunmak için el uzatmak.

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa 'ömrüñ olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [el uzadam, -a, -m]

el uzadup: Dokunmak için el uzatmak.

Her yaña başın açar dîvâneler boyun sunar / **El uzadup** her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [el uzadup, -up]

el uzatmış: Dokunmak için el uzatmak.

El uzatmış zülfine dildârumuñ gördüm rakīb / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*el uzatmış, -mış*]

elâ: Sarı ile mavi arasındaki renk, sarıya çalan kestane rengi (yalnız göz hakkında müstameldir).

Göñül şehrin ider tārâc kara kaşlar **elâ** gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*elâ,*]

elbette: Mutlaka, hiç şüphesiz, muhakkak.

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / ‘Işk bir hālet-durur **elbette** tenhālîk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*elbette,*]

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / Şikārını alur **elbette** şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*elbette,*]

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / Şikārını alur **elbette** şah-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*elbette,*]

Terk-i māl iden ider **elbette** fakrı ihtiyār / Cübbe vü destârı n’eyler geysün ol dā’im palās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*elbette,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolsar peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*elden koma,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şāf ola mir’āt-ı dil / İy Muhibbî bir dem **elden koma** sen şahbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*elden koma,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şāf ola mir’āt-ı dil / İy Muhibbî bir dem **elden koma** sen şahbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*elden koma,*]

elden koma: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Sen koma taraf-ı meygedeyi elden iy göñül / Bu sāğar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*elden koma,*]

elden komak: Elden bırakmak, terk etmek, ihmal etmek.

Sāğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrāndan hālās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*elden komak, -mak*]

elden komayup: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

İy Muhibbî niçe olmasun perişân bu gönül / Şânesin **elden komayup** baña saçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5). [elden komayup, -y, -up]

elden komaz: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adunuñ her zamân / Komaz elden nîzeyi hâzır tutar her birümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3). [elden komaz, -z]

elden komaz: Elden koymamak, elden bırakmamak II her zaman tutmak, bir an olsun elden düşürmemek, bir şeye her daim bağlı kalmak.

Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim hâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3). [elden komaz,]

elden ne gelür: Çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.

Görelî haţtuñı jeng oldı gönül âyinesi / Ezelî yazı-y-ımış başa pes **elden ne gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3). [elden ne gelür,]

ele al: Elinde tutmak, eline almak.

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrîn kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3). [ele al,]

ele al: Elinde tutmak, eline almak.

Muğannî al ele sâzuñı söylet / Nazar kıl ‘âleme bāğ-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3). [ele al,]

ele al: Ele almak; (Bir meseleye) Halletmek üzere sâhip çıkmak.

Şikeste-hâţır olmışdur Muhibbî gönlüñi sa’y it / **Ele al** Ka‘be haqqıyçün buña beñzer şevâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7). [ele al,]

ele alaldan: Elinde tutmak, eline almak.

Çeşm-i pür-hūñı ele hançer alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2). [ele alaldan, -al, -dan-alaldan]

ele alalum: Elinde tutmak, eline almak.

Ele sāgar alalum şevk-ile rindâne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1). [ele alalum, -a, -lum]

ele almıs: Elinde tutmak, eline almak.

Ruĥlarına karşu çeşm almış ele ebrũsını / Atışıyla san kemāndārdur kemānını togrudur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*ele almış, -mış*]

ele almıs: *Elinde tutmak, eline almak.*

Çeşm-i řayyādını górdüm zũlfını almış ele / Murġ-ı diller şaydına yokdur anuñ aġın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*ele almış, -mış*]

ele almıs: *Elinde tutmak, eline almak.*

Dāne-i ĥālũñ ĥayāliyle gözüm yaşlar döküp / Āsiyā gibi dögünür **ele almış** iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*ele almış, -mış*]

ele almıs: *Elinde tutmak, eline almak.*

Ok u ya almış ele ġamzesi dil almak içün / Birbirine urup āfākı pür-āřüb olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*ele almış, -mış*]

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Ya kaşlarıyla alsa ele ġamze okların / Sīnem içinde konmuş aña dil niřānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*ele alsa, -sa*]

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Her kaçan alsa ele ya kařlarıñ ġamz okların / Sīneden anı geür her biri san bir kesmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*ele alsa, -sa*]

ele alsa: *Elinde tutmak, eline almak.*

Zũlfını evġān idüp alsa ele ol řehsũvār / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*ele alsa, -sa*]

ele alup: *Elinde tutmak, eline almak.*

Sen cefākāruñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sīne dögem āsiyā-veş **ele alup** iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*ele alup, -up*]

ele girdi: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Ĥāk-i pāyı çün **ele girdi** Muĥibbī başa ko / Ģam yime şimden girü tāc-ı sa‘ādet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*ele girdi, -di*]

ele girdüġi: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Ele girdüġi dem yāruñ ayacı / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*ele girdüġi, -düġ, -i*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dağı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alıman andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Vaşlı metâ'ı girmez ele çün hayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

İy müderris bil Hâk' uñ bahşâyışidür fenn-i 'ışk / Kesb ile girmez ele ne hüd kitâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr **ele girmez** / Sanma ki velî cevri ü cefâkâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr **ele girmez** / Sanma ki velî cevri ü cefâkâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Niçeye degin hâbs olasın çâh-ı zenaħda / Assun ko seni zülfi gibi dâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

'İşk hastasıyım ko beni hâlümde tabîbâ / Ölmekden evlâ derdüme tîmâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Gül ruhlarının şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilâ nâleler it yâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Dil hānesini yıksa Muhibbī yine dildār / Anı da yapar böylece mi‘mār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 5). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Sa‘y eyleme ağıyarsuz yār **ele girmez** / Gülşende nite bir gül-i bî-hār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Sa‘y eyleme ağıyarsuz yār **ele girmez** / Gülşende nite bir gül-i bî-hār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dīnār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Gönder ilerü gamzeñi iy yār-ı cefā-cū / Çeşmüñ gibi kan dökücü hūn-ı hār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 3). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Dutduñsa gönül düzdini habs eyle zenaħda / Zülfüñ gibi asmağa anı dār ele **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Cān nakdine bir būsseye bāzār idelüm gel / Bir dahı benüm gibi hārīdār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 5). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Sensüz n’iderem cenneti ya hūr-ı behiştı / Bir bencileyin ‘āşık-ı dīdār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 6). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Cān ile seni sevmek eger ola günāhum / ‘Ālemde Muhibbī gibi güneħkār **ele girmez** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 7). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin derd-ile bî-çâre Muhibbî / Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin var mı satar vaşl metâ'ın / Bir bencileyin aña hârîdâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin var mı içer câm-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri ḥummâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin var mı ṭabîb-i dil ü cân âh / Bir bencileyin derd-ile bîmâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin var mı bu baḥr-ı ḡam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / Bir sencileyin dilber-i 'ayyâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin ruḥları gül yâr **ele girmez** / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Bir sencileyin ruḥları gül yâr **ele girmez** / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr **ele girmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1). [ele girmez, -mez]

ele girmez: Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.

Fıkr eyleme iy dil yüri vuşlat **ele girmez** / Cān gibi nihāndur kim ider anı derāğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*ele girmez, -mez*]

ele girmez: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*ele girmez, -mez*]

ele girür: *Ele geçmek, elde edilmek, kazanmak, elde etmek II bulmak II gerçekleşmek II bulunmak II pek kolay olmayan bir şeyi edinmek.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine fîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralı naḥçürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*ele girür, -ür*]

elem: *Üzüntü, tasa, keder.*

Cem’ olup bir araya derd ü belâ ile **elem** / Bezm-i ğamda ‘iys ider bir niçe şohbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*elem,]*

el-hak: *Doğrusu, gerçekten.*

Cān virmeyicek yüsr-ile girmez leb-i dilber / **El-hak** bu dağı çeşme-i ḥayvānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*el-hak,]*

el-hamdü-lillāh: *Hamd Allah'a mahsustur, Allah'a hamd olsun.*

Rakîb ölmüş didüm **el-hamdü-lillāh** / Ölen[de] ḥōş dil eyler ḥamde āğāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*el-hamdü-lillāh,]*

elhān olur: *Güzel ve hoş sesli olmak.*

Gördüğince gün yüzün ‘āşıklaruñ nālān olur / Kanda kim açıla gül anda hezār **elhān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*elhān olur, -ur*]

eli boşlardanuz*: *İşi olmayan, boş gezen (kimse) II bir yere hediyesiz gitmek.*

Şol deñlü nişār itdi gevher tācîr çeşmüm / Cānā bizi sen sanma **eli boşlardanuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*eli boşlardanuz*, -lar, -dan, -uz-lar, -dan, -uz**]

eli ditrer: *Eli titremek II Heyecanlanmak.*

Eli ditrer olur ḥayrān u medhüş / Yazamaz şüret-i nakşını nakkâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4*). [*eli ditrer, -r*]

eli irdi: *Yetişmek, eli yetmek, ulaşmak.*

‘İyde niçelerün irdi eli yāra henüz / Kaldı ortada dirġā dil-i āvāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*eli irdi, -di*]

eli irmez: Yetişmek, eli yetmek, ulaşmak.

Ṭūṭinūn irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşısından şekker-ile ‘iyş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*eli irmez, -mez*]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.

Açup çün muşhaf-ı hüsnin tefe’’ül eyledüm yāruñ / **Elifdür** kâmeti geldi yine ferhünde fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*elifdür, -dür*]

İy gönül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir **elif** dāğıyla gülşen sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*elif,*]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi II doğruluk, sadakat bağlamında aşğın durumu. (harfin şeklinin düz çizgi olması dolayısıyla).

Kim **elif** gibi reh-i ‘ışkında yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña ğamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*elif,*]

elif: Arap alfabesinin ilk harfi II aşğın sinesindeki elife benzer çizik şeklindeki yaralar.

Elifler uşbu sīnem levhasında / Yazılmış tıfl için ta’līme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*elifler, -ler*]

Sīnede yir yir **elifler** serv ü dāğum lāleler / Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*elifler, -ler*]

elif çek: Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.

Muhibbî serv-kadler hāşretinden / **Elif çek** sīneñe eyle derāğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*elif çek,*]

elifler çekdüğüm: Elif harfi gibi göğüste boylamasına yara açmak.

Sorarsañ sīnem üstinde **elifler çekdüğüm** bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır togrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*elifler çekdüğüm, -düğüm-ler, -düg, -üm*]

elinde tutar: Eliyle kavramak, elde taşımak.

Cām-ı la’lin nūş ider bāğ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde sāğar-ı zerrin tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*elinde tutar, -ar-i, -n, -de*]

elinden: Sebebiyle, nedeniyle, yüzünden.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr **elinden** şükr kim / Ol lebi ‘İsī nefes dildārı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*elinden,*]

Cevr **elinden** cān u dil oldı perākende Muhib / Zülme tākāt itmese derviş ü miskin tağıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*elinden,*]

Gözüm yaşıyla āh āhum **elinden** / Olupdur bu ikisi kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [elinden,]

Niçe bir hicrân **elinden** çok şikâyet ideyin / Söz tamām vallāhu a‘lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [elinden,]

Gül yüzüñde çünki haṭṭuñ zāhir oldı mür-veş / Çarḫ **elinden** iñler-isem tañ midur ṭanbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [elinden,]

Sen cefākāruñ **elinden** seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem āsiyā-veş ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [elinden,]

Hicr **elinden** ölür-isem günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî hālını tek itmeñüz ağıyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [elinden,]

eline ala: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Niçe başlar kesilüp her yaña hūn ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün ḫaçer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [eline ala, -a]

eline aldı: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Çarḫ aldı eline çini siper / Tîr-i āhumdan idelden ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [eline aldı, -dı]

eline almış: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Hüsniñi kılmış temāşā anı ḫodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [eline almış, -mış]

eline alsa: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Eline ol kemān ebrū ḫadeng-i ğamzesin alsa / Nişān itdükçe bu sînem damarlar içre kan dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [eline alsa, -sa]

eline alsun: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Kaçan ol kâhramān gözler eline ḫaçerinin alsa / Amān virmez döker kanum benüm ol bî-amān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [eline alsun, -sa]

eline alsun: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Nālān olup cürmin añup sîne dögmege / Gerdün gibi **eline alsun** dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [eline alsun, -sun]

eline alup: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Çeşm-i cellāduñ eline tîğ alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm ‘ışk ehli bî-pervā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [eline alup, -up]

eline alup: Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Kim ki 'āşıkdur gerekdür āsiyā-veş çarḥ urup / Gice gündüz döğine **eline alup** iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*eline alup, -up*]

eline alur: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tîğın alur / Geh döner kıtlüm için ḥaçer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [*eline alur, -ur*]

eline düşmeve: *Yakalanmak, tesadüf etmek, rastlamak.*

Cānā Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nādān **eline düşmeve** ol gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*eline düşmeve, -me, -y, -e*]

elivle: *Vesile, araç, vasıta.*

Devrān **eliyle** toptolu kan olmadan bu dil / Pîr-i muğān dergehine var şarāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*eliyle,]*

ellerin karsar: *El çırpıp alkış tutmak, alkışlamak.*

Şāhn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhār-ıla / Raqşa girmiş servler hem **ellerin karsar** çınār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*ellerin karsar, -ar-lerin*]

elma: *Elma.*

Yāra sundum 'iydgehde gönümi **elma** diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*elma,]*

elmās: *Gayet berrak, ekseriya renksiz, gayet sert ve pek kıymetli bir taş.*

Bilsem eşküm n' için itmez gönline yāruñ eşer / Dirler **elmās** iy Muhibbî seng-i ḥārādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*elmās,]*

el-me'mür ma'zür: *Elçiye zeval olmaz sözüne yakın bir anlamda kullanılan kalıp ifade // bu işe memur olan o işten sorumlu tutulamaz, o kişi mazurdur.*

Diledi cānum itdüm aña işār / Eger güstāḥam **el-me'mür ma'zür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2*). [*el-me'mür ma'zür,]*

elüm alup: *Elini almak: elini tutmak, eline yapışmak, elinden tutarak (bir yere götürmek).*

Ne günāh itdüm ola **elüm alup** çarḥ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*elüm alup, -üm-up*]

elüm ire: *Eli ermek: yetişmek, eli yetmek, ulaşmak II vakit bulmak II gücü yetmek.*

(3) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rüzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*elüm ire, -üm*]

elümi sundum: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her tārını kılmiş ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*elümi sundum, -üm, -i, -du, -m, -*]

elümüz irmez: *Eli ermek: Gücü yetmek, yapabilmek, yetişebilmek.*

Zülfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāğ / **Elümüz irmez** aña bir kurtı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*elümüz irmez, -ümüz, -mez*]

elümüzden ne gelür: *Çaresiz bir durumda yapılacak bir şey olmadığını anlatan bir söz.*

İdelüm cevre taḥammül **elümüzden ne gelür** / Şāh olan zulm idicek lā-büd anı kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*elümüzden ne gelür,*]

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

Zahmete girme tabībā çek elüñ bu ḥastadan / ‘Āşık-ı dil-ḥasteye derdi yine dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*elüñ çek,*]

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

İy tabībā çek elüñ bu sîne-i mecrūḥdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*elüñ çek, -üñ*]

elüñ çek: *Elini çekmek II vazgeçmek, uzaklaşmak, bırakmak, ilgilenmemek.*

İy tabībā çek elüñ Ḳānūn-ıla olmaz şifā / Lā'l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*elüñ çek,*]

elüñe al: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*elüñe al,*]

elüñe al: *Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.*

Vaqt-ı güldür gam-ı devrānı ferāmūş idelüm / Sākīyā al elüñe devr ide peymāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*elüñe al,*]

elüñi sun: *Elini uzatmak II dokunmak II cüret etmek II el atmak, girişmek.*

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî derdmend / Merḥabā eyle **elüñi sun** anuñla gel iriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*elüñi sun, -üñ, -i*]

el-vedā’ kıl: *Veda etmek, vedalaşmak.*

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / Hâḡ getürdi ḡatlüme ruḡsâr-ı yâra geldi ḡaḡ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4). [el-vedâ‘ kıl,]

em: İlaç, devâ, çâre, derman.

Ġam degüldür gözleri bîmâr iderse gönlümi / Leblerinden bir cevâb alsam bu cânım **em** kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2). [em,]

em: Emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekmek II öpmek.

Nigâruñ la‘l-i cân-perver lebi var / Anı her kim **emer** hoş-meşrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1). [emer, -er]

Leblerüñ **emsem** disem ġamzeñ diler kanım döke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ cün şarâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2). [emsem, -se, -m]

Virüpdür kühken küh içre başım / Leb-i şîrîni **emdi** şâh-ı Pervîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [emdi, -di]

em eyle: İlaç olmak, çare olacak ilacı yapmak, şifa vermek.

Eyle Muḡibbî ḡastaya iy dil ḡabîbi em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5). [em eyle,]

em itmese: İlaç olmak, çare olacak ilacı yapmak, şifa vermek.

Hîç bir ḡabîb itmese dil-ḡastesine em / Bîmâr-ı ‘ışḡ olana derdi devâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2). [em itmese, -me, -se]

emân virmez: Aman vermemek: hiç göz açtırmamak, kıyasıya hırpalamak, rahat vermemek II canını bağışlamamak, acımayıp öldürmek.

‘Aḡl u şabrum bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir laḡza ol cemmâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2). [emân virmez,]

emân virmez: Aman vermemek: hiç göz açtırmamak, kıyasıya hırpalamak, rahat vermemek II canını bağışlamamak, acımayıp öldürmek.

‘Aḡl u şabrum bir ugurdan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir laḡza ol cammâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2). [emân virmez,]

emân virmez: Aman vermemek: hiç göz açtırmamak, kıyasıya hırpalamak, rahat vermemek II canını bağışlamamak, acımayıp öldürmek.

İy Muḡibbî bî-emândur öldürür virmez emân / Anuñ-ıçun sürme ile tîġ-ı çeşmin zâġlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5). [emân virmez,]

emdür: Emdirmek, öptürmek II Sunmak, bahşetmek.

Emdür lebüni şimdi bu dil-ḥasteye didüm / Güldi didi gör ḥātırı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*emdür,]*

emr: *Bir şeyin yapılması veya yapılmaması husûsunda bildirilen kesin hüküm, hükmüne uyulması istenen zorlayıcı söz, buyruk.*

Ḥaḳ'ıñ **emriyle** 'İsî'yi vücuda / Getürmez her nisâ bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*emriyle, -i, -y, -le]*

Sahn-ı dilde ekmek için dâyimâ gam ḥâşılın / Şâh-ı 'ışkuñ **emri** ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*emri, -i]*

emr itse: *(Yapılması istenen şeyi) kesin olarak bildirmek, buyurmak; istemek, arzu etmek.*

Müstakîm ol her ne **emr itse** nigâruñ fîr-veş / Ḥıdmetinden yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*emr itse, -se]*

emrâz: *Hastalıklar, illetler, marazlar.*

Derd-i dilümi 'arz ideyin dime ḥekîme / Bak yâr liḳâsına ki tâ kim gide **emrâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*emrâz,]*

emrüz: *Aynı gün, bugün, hemen.*

Ḥudâ'dan istedüm irişdüm **emrüz** / Cemâlüñ görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*emrüz,]*

emsem: *(em+sem) ilaç ve zehir (panzehir) II emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme (öpmek).*

Didüm dil derdine iy cân ṭabîbi / Leb-i la'lüñden özge **emsem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*emsem,]*

emsem olmuş: *İlaç, merhem olmak.*

Egerçi ḳatlüme ḳaşd itdi ḡamzeñ / Ve lîkin la'l-i nâbuñ **emsem olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*emsem olmuş, -miş]*

emvâc-ı deryâdan: *Deniz dalgaları.*

Serverâ ḳaddüñ görüp derd-ile ger âh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp **emvâc-ı deryâdan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*emvâc-ı deryâdan, -dan]*

emvâc-ı 'ıskı: *Aşkın dalgaları.*

Saldı dil fülkin Muhibbî rüzigâr-ı âh-ıla / Bilmedi **emvâc-ı 'ıskı** kim belâ-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*emvâc-ı 'ıskı, -ı]*

emvât: *Ölümler.*

Gerçi kim çeşmi Muhibbî öldürür merdümeleri / Lebleri **emvâti** ihyâ itmede ‘İsâ-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5). [emvâti, -ı]

eñ: Başına geldiği sıfatın o sıfatın ifâde ettiği anlamın en üstün derecesinde olduğunu belirtir.

Saçuñda çok kerâmet var **eñ** ednâsı anuñ budur / ‘İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [eñ,]

encâm ider: Sona erdirmek, son vermek, bitirmek.

Döstlar âğâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol **encâm ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4). [encâm ider, -er]

encüm: Ar. is. "Necm" in cem'i. Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.

Derün-ı sîneden dem dem gelenler âh u zârıdur / Giceler görinen **encüm** degül âhum şerâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [encüm,]

encümen: Meclis, cemiyet, topluluk.

Cihân cümle olur süz-ı derünümün benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her **encümen** sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4). [encümen,]

ender: İç, içinde, arasında.

Getür iy muğbeçe câmı muğâna / Ki **ender** deyr ne-tevân bûd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [ender,]

endîse: Merak, kuruntu II kaygı, tasa, gam, keder II düşünce.

Başumdan gitmesün zülfi hevâsı / Ser-i zülfi gibi **endîse** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2). [endîşe,]

endüh-ı devrândan: Dünyanın sıkıntısı, kederi, gamı.

Sâğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye **endüh-ı devrândan** hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4). [endüh-ı devrândan, -dan]

endüh-ı mihnet-rüz: Sıkıntı gününün kederi.

Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem **endüh-ı mihnet-rüz** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [endüh-ı mihnet-rüz,]

engübîn: Bal.

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem‘ / Ben ol mahrem-i şem‘ oldum vişâli **engübîn** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3). [engübîn,]

enîs: Görüşülen kimse, arkadaş, dost.

Bulnır mı ‘aceb bir gül anuñ yanında hār olmaz / Ya bülbül var mı ‘ālemde **enīsi** āh u zār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*enīsi, -i*]

enīs oldı: *Dost, arkadaş olmak II yakın olmak.*

(Ė) Ėāyetde **enīs oldı** baña āh u figān / Oldı dil āyīnesi āhum-ıla jeng ü ġubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*enīs oldı, -dı*]

enīs-i hār kılmaz: *Dikenin dostu, yakını olmak // 1. Gülnün dikenli olması 2. Sevgilinin etrafında ona yakın olan rakiplerin bulunması bağlamında.*

Bulınmaz gül **enīs-i hār kılmaz** / Ya bülbül var mıdur kim zār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 1*). [*enīs-i hār kılmaz, -maz*]

envār: *Nurlar, aydınlıklar.*

Bir saçı sünbül yūzi gül yāri gördüm bir naẓar / Yanaram tā ol yūzi **envāri** gördüm bir naẓar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*envāri, -ı*]

epsem olmaz: *Hareketsiz olmak, kılmıdamadan durmak II ses çıkarmamak, susmak.*

Muhibbī gül yüzüññ bülbüldür / Figān u zārdan ol **epsem olmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 7*). [*epsem olmaz, -maz*]

er: *Yiğit, erkek.*

Her ne deñlü yār düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol dōst **er** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*er,]*

Er odur kim sabr idüp çeke cefā vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikāyet söz er agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*er,]*

Er odur kim sabr idüp çeke cefā vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikāyet söz **er** agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*er,]*

‘Işka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkinı / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler **er** midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*er,]*

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet **eridür** / ‘Ār u nāmūsı koyan aña hacālet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*eridür, -idür*]

Muhibbī olma dünyānuñ muhibbı / ‘Acūzeyeye gönül virmek **er** itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*er,]*

Aldanma gönül virme bu dünyā-yı ‘acūza / Her kim ki gönül virdi bu dünyāya **er** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*er,]*

erba‘īne girüp: *Herkesten uzaklaşp belli bir süre kalacağı hüccesine kapanmak II erbaine girmek; bu kapanmak işinin kırk gün olması.*

Keşf oldı Muhibbī’ye cihān bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘īne zāhid-i murtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*erba‘īne girüp, -üp*]

erġanūn: (Fa.) Org, kiliselerde çalınan büyük çalgı.

Bezm-i ġam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî Őimdi hemân **erġanūnadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5). [erġanūnadur, -a, -dur]

Girelden deyr-i ġam içre bu gönlüm **erġanūn** oldı / Gözümün yaşına baksañ Őarâb-ı erġuvânîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2). [erġanūn,]

Muṭrib Nevâda perdeñi uydur Muhibbî'ye / Deyr-i cihânda iñlese dil **erġanūn** geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5). [erġanūn,]

erġuvânî: Erguvan renginde olan.

Seyr ider gördüm o servi **erġuvânî** ton geyer / Sebz olur servün libâsı pes neden gülgün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1). [erġuvânî,]

eri: (katı bir cisim) ısı etkisiyle sıvı durumuna gelmek, zeveban etmek II silinip yok olmak, gitgide azalıp bitmek, tükenmek.

Dil tekyesinde yakalı 'ıŐkuñ erâġını / Yandı **eridi** kalmadı yürekde yagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2). [eridi, -di]

erzân: Uygun, lâyıık, deġer.

Cân virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihâni bile virseñ aña **erzândur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9). [erzândur, -dur]

es: (hava için) bir yönden bir yöne doġru hissedilir Şekilde hareket etmek.

Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr **esdükçe** kim dir baħr-i bî-pâyân uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7). [esdükçe, -dükçe]

Ĥalka ĥalka sünbüli bād **esse** ditrer her taraf / Sanki bir tāvüsdur cevlân idüp per gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3). [esse, -se]

Ĥhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmün ĥıŐm idüp eydür ki baña **esme** dir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1). [esme, -me]

Ĥhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre **esmedür** / Lîk çeşmün ĥıŐm idüp eydür ki baña esme dir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1). [esmedür, -me, -dür]

Büy-ı zülfüni getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol iy Şabâ dünyâ içinde durma **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4). [es,]

Zülfünün büym getürdüñ ĥoŐ-dimâġ itdün bizi / Müstedâm ol iy Şabâ 'âlem turınca turma **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4). [es,]

Bü getürdüñ yine zülfinden Őeħer bu ĥastaya / İy Şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [es,]

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy Şabâ / Bu saña kalursa 'ömrün olduğınca yüri **es** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2). [es,]

Küy-ı yâra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḥ / Eyledüñ ‘âlem dimâgını mu‘atḥar turma **es** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*es,]*

es‘âr: Şiirler.

Kim ki nazm ister Muhibbî şî‘rini güş eylesün / Bulnur gerçi gazel ammâ bu **es‘âr** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*eş‘âr,]*

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / Zâhir eyler ‘âleme bu sırrı **es‘ârüm** komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*eş‘ârüm, -um]*

es‘âr-ı dil-pesendüñ: Gönle hoş gelen şiirler.

Tutdı Muhibbî dehri **es‘âr-ı dil-pesendüñ** / Senüñ gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*eş‘âr-ı dil-pesendüñ, -üñ]*

esäs: Bir şeyi meydana getiren ana unsur, asıl yapı, temel.

İy Muhibbî ‘ışk bünyâdına bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür ḥalel zîrâ ki muḥkemdür **esäs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*esäs,]*

Ḥâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miḥnetdür **esäs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*esäs,]*

esb-i çarḥ-ı gerdüna: Dünya feleğinin atı.

Oldı şîrâne bu **esb-i çarḥ-ı gerdüna** süvâr / Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*esb-i çarḥ-ı gerdüna, -a]*

esb-i nâz-ıla: Naz atı.

Esb-i nâz-ıla kaçan ‘azm-i şikâr itseñ şehâ / İtlerüñden olmaga cân-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*esb-i nâz-ıla, --ıla]*

escâr: Ağaçlar.

Zeyn idüp geydi yine ḥil‘ati **escâr** sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*eşcâr,]*

esed: Arslan, burûc-ı isnâ-aşerden beşinci burç.

Esed burcından ol ḥurşid-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*esed,]*

eser itmez: Etkilemek, tesir etmek.

Bahr oldı gözüm yaşı telâḫumlar iderse / Āhum yilidür dokına kemdür **eser itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*eser itmez, -mez]*

esir: *Tutsak | müptela, düşkün.*

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni **esiriyem** iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*esiriyem, -iyem*]

esir olam: *Esir düşmek, tutsak olmak, yakalanmak.*

Ortada ‘ışka esir sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*esir olam, -a, -m*]

esir-i hicrem: *Ayrıılığın esiri.*

Ben **esir-i hicrem** [ü] ağıyâr mañrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*esir-i hicrem, -em*]

esir-i ‘ışk olan: *Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.*

Şol **esir-i ‘ışk olan** abdâla bak gel husrevâ / Baş açup serverlik ider ‘âleme sultân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*esir-i ‘ışk olan, -an*]

esir-i ‘ışk oldum: *Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.*

Ben **esir-i ‘ışk oldum** koy zenañdan çâhına / Halka halka eyle zülfün boynuma zencir-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*esir-i ‘ışk oldum, -du, -m*]

esir-i ‘ışk olsa: *Aşkın esiri olmak, aşka tutulmak.*

Her kim olsa esir-i ‘ışk bir meh-päreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta‘n-ı bed güdan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*esir-i ‘ışk olsa, -sa*]

esk: *Gözyaşı.*

Gözlerüm gözek olup eyleyeli **eşki** revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*eşki, -i*]

Ugrama sakın **eşküme** iy dil sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*eşküme, -üm, -e*]

Bilsen **eşküüm** n’içün itmez göñline yârũ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*eşküüm, -üm*]

Alma âhum gel akıtma **eşk** çeşmümden sakın / Ğarğa virtür ‘âlemi bu göz yaşı deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*eşk,*]

İy göñül bir dem temâşâ eyle **eşküüm** cüyını / Âdemün göñlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*eşküüm, -üm*]

‘Âlemi ğarğ idiserdür ser-be-ser **eşküüm** benüm / Hasretiyle uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*eşküüm, -üm*]

Saçı şebdizine gülgün **eşki** / Koşalum çünki vaşlı öñdüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*eşki, -i*]

Levh-i sīnem üzre dökmiş nokta **eşküm** kâtibi / Cümle kılmış ğam metâ'ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*eşküm, -üm*]

Şâh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu **eşküm** kaṭârı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*eşküm, -üm*]

Bahr-ı ğamdan hiç halâş olur mı bu dil zevraḳı / Her taraftan **eşkümü** bu gözlerüm deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*eşkümü, -üm, -i*]

Şâh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ **eşke** mâliküz / La'1 ü gevherle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*eşke, -e*]

Göz karasın hall idüp dildâra yazdum nâmeyi / Döstar lutf eyleyüp **eşkümle** taḥrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*eşkümle, -üm, -le*]

Taşdı Ceyḥûn oldı **eşküm** kûyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*eşküm, -üm*]

'İşk meydânında koşdum **eşkümüñ** gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*eşkümüñ, -üm, -üñ*]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz 'aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*eşküm, -üm*]

Kûyuñ gedâsı olalı dil pâdişâ imiş / **Eşki** sipâh u şu'le-i âhı livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*eşki, -i*]

eşk ü rüyı: Gözyaşı ve yanak // âşığın gümüşe benzer gözyaşları ve altın gibi sararmış yüzü.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dînâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*eşk ü rüyı, -ı*]

eşk-i çeşmidür: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Muhibbî **eşk-i çeşmidür** nihâlün eyleyen tâze / Anuñcün qaḍd-i refṭaruñ ki ṭubīden büleñd olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*eşk-i çeşmidür, -i, -dür*]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Götürse **eşk-i çeşmüm** n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getürür hâr-ıla ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*eşk-i çeşmüm, -üm*]

Dâğlar geydürdi baña döstar bir şâh benek / **Eşk-i çeşmüm** devletinde geymişem rengin kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*eşk-i çeşmüm, -üm*]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Şafḥa-i ruḥsârum üzre **eşk-i çeşmüm** kâtibi / Hün-ı dilden bu derünüm ḥâlini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*eşk-i çeşmüm, -üm*]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Serverā ƙaddūñ görüp derd-ile ger āh eylesem / **Eşk-i çeşmüm** cüş idüp emvâc-ı deryâdan geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmüm her nefes sa'yi beni ğark itmede / Râh-ı 'ışkuñda murâda irgüren ol âhdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet **eşk-i çeşmüm** yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı nigâr / **Eşk-i çeşmüm** aña dînâr u direm gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

İy Muhibbî ayagı toprakına İşâr için / **Eşk-i çeşmüm** rüy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Saklayam dirdüm şehâ 'ışkuñ rumüzın sînede / **Eşk-i çeşmüm** rüy-ı zerdüm itdi âhîr keşf-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Bahr-ı 'ışkuñdan hâlâş olur mı bu dil zevrakı / **Eşk-i çeşmüm** oldı deryâ ortada girdâb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

İy benüm serv-i revânum sorma hâlüm sensüzün / **Eşk-i çeşmüm** eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm **eşk-i çeşmüm** itdi anı halka fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2). [eşk-i çeşmüm, -üm]

esk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şinâverlik ider / Olmışam deryâ içinde iy Muhibbî hem çü baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [eşk-i çeşmüm, -üm]

eşk-i çeşmüm: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmüm garğa virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o baır içinde baı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [eşk-i çeşmüm, -üm]

eşk-i çeşmümüz: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Eşk-i çeşmümüz yiter cām-ı şarāba bakmazuz / Dil ğidāsı var-iken sīh-i kebāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1). [eşk-i çeşmümüz, -ümüz]

esk-i çeşmüñi: Gözyaşı, göz pınarından akan su.

Nüş-ı cān olsun Muhibbî **eşk-i çeşmüñi** müdām / Sāğar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5). [eşk-i çeşmüñi, -üñ, -i]

eski dökdi: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı āhir oldu hūn-ı cigerden ol qarz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [eşki dökdi, -i, -di]

eski dökeli: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Hāk-i rehine dökeli bu dīdeler eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4). [eşki dökeli, -i, -eli]

Hāk-i rehine dökeli bu dīdeler eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4). [eşki dökeli, -i, -eli]

esk-i ğāfil: Gafile gözyaşı.

Çalkamañ bu **eşk-i ğāfil** virdi 'ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā kenārıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4). [eşk-i ğāfil,]

esk-i hūnün dökmege: Kan ağlamak, kanlı gözyaşı dökmek.

Gözlerüm gözgelerinden **eşk-i hūnün dökmege** / Nāle vü feryād-ıla dildür bizüm tölābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3). [eşk-i hūnün dökmege, -meg, -e]

esk-i revānumdur: Akan gözyaşları.

Cihānı ğarğ iden bārān degül **eşk-i revānumdur** / Feleklerde iden güm güm benüm āh u figānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1). [eşk-i revānumdur, -umdur]

esk-i surh-ıla: Kırmızı gözyaşı II Kanlı gözyaşı.

Gel temāşā eyle bu sırça sarāyın gönülümün / **Eşk-i surh-ıla** münakkaş zeyn olunmuş hānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3). [eşk-i surh-ıla, --ıla]

Vādi-i gāmda gören Mecnūn'ı 'üryān sanmasun / **Eşk-i surh-ıla** anuñ rengīn kumāşı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*eşk-i surh-ıla, -ıla*]

esk-i sürhum: Kırmızı gözyaşı II Kanlı gözyaşı.

Sīne-i sūzānımı her kim göre sanur rebāb / **Eşk-i sürhum** tāra beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*eşk-i sürhum,]*

esk-i sürhum: Kırmızı gözyaşı II Kanlı gözyaşı.

Sīne-i sūzānımı her kim göre sanur rebāb / **Eşk-i sürhum** tāra beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*eşk-i sürhum, -um*]

eskümi döküm: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Cārüb idüp bu kirpügümi döküm eşkümi / Gelmez yanuma 'ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*eşkümi döküm, -üm, -i, -dü, -m*]

eşme: Kumluk yerdeki pınar, kaynak.

İy mesīhā-dem zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızır'uñ suyu san bir **eşmedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*eşmedür, -dür*]

esrār: (*Ar. sirr'in çoğul şekli esrār*) Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Sakla **esrāruñı** her demde huzūr eylesesin / N'oldı Manşūr'ı gör olduğu-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*esrāruñı, -uñ, -ı*]

esrār-ı ğamuñ yidüm: Gam esrarı yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. gam afyonunu yemek, esrar çekmek.

İy ğubār-ı hať şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*esrār-ı ğamuñ yidüm, -uñ*]

esrār-ı 'ışk: Aşkın sırları.

Esrār-ı 'ışk gerçi ki gizlü hāzinedür / Korkum budur ki āhum ile āşikār olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 2*). [*esrār-ı 'ışk,]*

esrār-ı 'ışkı: Aşkın sırları.

Sakladum **esrār-ı 'ışkı** līk izhār itdi āh / Kanlu yaşımı gören didi ki rüy-ı zerdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*esrār-ı 'ışkı, -ı*]

Çün Muhibbī cür'a-i cām-ı lebüñden oldı mest / Fāş idüp **esrār-ı 'ışkı** 'āleme rüsvā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*esrār-ı 'ışkı, -ı*]

Ne kadar **esrār-ı 'ışkı** sīnede ketm eyledüm / Girye ile bu cihān hālkına kıldı fāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*esrār-ı 'ışkı, -ı*]

est: *Ek fiilin geniş zaman üçüncü tekil şahıs çekimi: -dir.*

İçen mey buldı ‘ömr-i cavidānī / Meger āb-ı hayāt **est** āb-ı engür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*est,]*

eser: *Nişan, iz, alamet.*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ **eseri** var / Ugradı meger küy-ı nigāra haberi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*eşeri, -i]*

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre **eser** / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iñiler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*eşer,]*

Olmayınca kimsede ‘ışkdan **eser** / Bil ki hayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*eşer,]*

Yok miyānından **eser** gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virür haber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*eşer,]*

eser eylemez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberün / Dīvānedür n’idem ki **eser eylemez** nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*eşer eylemez, -mez]*

eser eyleve: *Eser etmek: etki etmek, tesirde bulunmak, işlemek.*

Āhum odından umar idüm eyleye eşer / Āhen gibi gönül katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*eşer eyleye, -y, -e]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbī aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabri anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*eşer itmez, -mez]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Bilsen eşküm n’içün itmez gönline yāruñ eşer / Dirler elmās iy Muhibbī seng-i hārādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*eşer itmez, -mez]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / Kālbine yāruñ **eser itmez** ‘aceb mermer midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*eşer itmez,]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbī’ye eşer / Māh-rūlar çün ez el dilden kararum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*eşer itmez, -mez]*

eser itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Yıllar geçer üftâdeye dilber nazâr itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum **eşer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*eşer itmez, -mez*]

eşer itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Ol yâr bu ben ‘âşıkâ hergiz nazâr itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum **eşer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*eşer itmez, -mez*]

eşer itmez: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Ol yâr geçer nâz-ıla bir dem nazâr itmez / Sâhtdur dili nâle vü âhum **eşer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [*eşer itmez,]*

eşer kılmaz: *Eser etmemek: etki etmemek, tesirde bulunmamak, işlememek.*

Ûalbine âhum **eşer kılmaz** benüm / Seng-i hârâdur yâhûd pülâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*eşer kılmaz, -maz*]

eşer olmaz: *Etki etmek, etkisi olmak II esmek, rüzgarın yer değiştirmesi.*

Âhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyn / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz **eşer olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*eşer olmaz, -maz*]

et: *İnsanlarda ve hayvanlarda, deriyle kemik arasında bulunan ve kas ile yağdan oluşan tabaka.*

Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*etümi, -üm, -i*]

eteg: *Etek.*

Bâdeyi rinde virüp ‘âşıkâ ma‘şük **etegin** / Şüfiye zerķ u riyâ zâhîde fetvâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*etegin, -in*]

etibbâ: *Tabipler, hekimler.*

(ع) Gönlüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim **etibbâ** aña cem‘ olsa devâ yok zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*etibbâ,]*

etrâf: *Yanı, çevresi, kenarı.*

La‘lün **etrâfına** gubâr-ı haţtuñ / Genc-i yâķüt u haţ-ı reyhândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [*etrâfına, -ına*]

ev: *Ev, hane.*

Var mı cihânda bir saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede vü cismi **evdedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*evdedür, -de, -dür*]

Sineye gelse hayāl-i çeşmi āh itme dilā / Kankı **evde** kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*evde, -de*]

ev: *Ev, hane. II gönül evi.*

Gönlüm **evini** yıkdı yağmacı gämzeñ iy döst / Ğâretde mâhir ancak Efrâsiyâb'a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*evini, -i, -n, -i*]

(ع) Gönlüm **evi** bir vech-ile vîrân oldı / Kim eñibbâ aña cem‘ olsa devâ yok zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*evi, -i*]

evbâs: *Ayak takımı, serseri topluluğu.*

Bir zerre degül kıymet-i dünyâ yanumuzda / Baş terkin urur dünyede **evbâşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*evbâşlaruz, -lar, -uz*]

evlâ: *Daha uygun, daha iyi, daha lâyük.*

‘İşk hastasıyım ko beni hâlümde tabîbâ / Ölmekden **evlâ** derdüme tîmâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*evlâ,]*

Bundan **evlâ** zulm olur mı bülbül-i bî-çäreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*evlâ,]*

evrâk: *Yapraklar, sayfalar, kağıtlar.*

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Hâzân **evrâkına** san kim dokunur bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*evrâkına, -i, -n, -a*]

Noğtalar kim al **evrâk** üzere yir yir görünür / Sanasın gül ruḥlarıñ haddinde müşğîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*evrâk,]*

Hüsnuññ mecmû‘asından bir varâk şerḥ eylesem / Niçe niçe defter ü **evrâk** u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*evrâk,]*

evrâk-ı gül: *Gül yaprakları.*

‘İşk nüktesini okıdı gülşende ‘andelîb / **Evrâk-ı gül** sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*evrâk-ı gül,]*

evrâk-ı gülden: *Gül yaprakları II divan kitabının sayfaları.*

Metn-i hüsnuñde ḥaṭuñ ḥattâti yazmış hâşiye / Şerḥ idüp **evrâk-ı gülden** tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*evrâk-ı gülden, -den*]

evsâf: *Nitelikler, vasıflar, özellikler.*

Nazm ider lü‘lü‘ dişüñ la‘l lebüñ **evşâfımı** / Rişte-i cân üzere dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*evşâfımı, -i, -n, -i*]

evvel: Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak, önce.

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârî / Yanan pervâne-veş **evvel** dutışan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [evvel,]

Serv-kağler **evvel** elden ihtiyârum aldılar / Akıdup âhîr gözümden cüybârum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1). [evvel,]

Dîdede her şeb hayâl **evvel** leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân u müjgânüm dilümde hün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1). [evvel,]

Metn-i hüsnin gerçi hattât-ı ezel **evvel** yazup / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i' râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [evvel,]

Gerçi **evvel** 'ışk mir'âtı selâmet gösterür / Lîk soñra 'âşîka bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [evvel,]

Çünkü Muhibbî başladı **evvel** cefâyâ yâr / Âhîr sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5). [evvel,]

'İşkuñuñ ne **evveli** vardır u ne höd âhîri / İntihâsı yok yine siz evvelinden başlañuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [evveli, -i]

'İşkuñuñ ne evveli vardır u ne höd âhîri / İntihâsı yok yine siz **evvelinden** başlañuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [evvelinden, -i, -n, -den]

Muhibbî **evvel[i]** 'ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [evvel[i], -[i]]

Öpdüm **evvel** leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür 'âdet Muhibbî olsa turfanda yimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5). [evvel,]

Her ne kim virdi dünyâ **evvel** Muhibbî bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur saña karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5). [evvel,]

evvel: Karşılaştırma yoluyla bir yer, zaman veya oluşun bahsedilen yer zaman veya oluştan önde veya önce bulunduğu veya olduğunu anlatır, önce.

Âteş-i hicrân-ıla yanmazdan **evvel** cân u dil / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsî- nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4). [evvel,]

evvel kademde: İlk başta, ilk olarak, ilk adımda.

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / 'Âşîka **evvel kademde** lâzım olur terk-i ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2). [evvel kademde, -de]

evvel kademe: İlk kademe, ilk adım, ilk basamak, öncelikle.

Farzdur 'âşîka baş oynamak **evvel kademe** / Pes bu ma'nâda gerek 'âşîk olanlar rakqâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3). [evvel kademe,]

evzân-ıla: Tartılar, ölçüler, vezinler II tartılı, ölçülü bir şekilde.

Döstüm cevr ü cefânı eylegil **evzân-ıla** / Hiç işitmedüñ mi her yirde dinür hayrî'l-vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*evzân-ıla,*]

evâ: Seslenme edati, ey.

Bir dem şeb-i hicr içre hayâl-i ser-i zülfüñ / Hâlî mi olur gözden **eyâ** serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*eyâ,*]

Göñül bir dem qarâr itmez **eyâ** rûh-ı revân sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*eyâ,*]

Çünkü rüşendür **eyâ** hurşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*eyâ,*]

Kim saña bu hüsnî virdiye **eyâ** şîrîn-dehen / Kûh-ı gamda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*eyâ,*]

evd: Söylemek.

Zâhid **eydür** geç Muhibbî bâde vü mañbûbdan / Hiç yakışmaz göñlüme zîrâ sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*eydür, -ür*]

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini **eydür** / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*eydür, -ür*]

Bezm-i belâda nâlemi güş eyleyen benüm / **Eydür** belâ-yı 'ışka bu bir mübtelâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*eydür, -ür*]

Didüm ki yârumñ yokdur nazîri / Eger var-ısa **eydüñ** kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*eydüñ, -üñ*]

Âhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp **eydür** ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*eydür, -ür*]

Perîde görmedüm hürîde hergiz / Beşerde var mı **eydüñ** kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*eydüñ, -üñ*]

Her kim ki virür râh-ı mañabbetde bugün baş / 'ışk ehli olan cân-ıla **eydür** aña şabâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*eydür, -ür*]

Laħinde eger güş ide bu nazmı Nizâmî / Baş kalduruban **eyde** hezârân buña sâbâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*eyde, -e*]

Kûh-ı gamda kim göre **eydür** peleng-i mişedür / Sinem üzre dâğlarla çün nişânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*eydür, -ür*]

eyle: Etmek, yapmak.

La'l-i şîrîñüñe cân virmek-ise 'ışka tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhâd **eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*eyler, -r*]

Dil perîşân idi âh oldu yine daħı beter / Sünbülñ çünki müşevveş dokunup bād **eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*eyler, -r*]

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu şiveyi ne serv ne şimşâd **eyler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6). [eyler, -r]

Niçeye dek **eylesün** cevr ü cefâ hışm u sitem / Key sakın haţtuñ gelür âhir olursın şermsâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7). [eylesün, -sün]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen **eylemez** baña anı kim yâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2). [eylemez, -mez]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhir zamân fettânıdır / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engîz **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2). [eylemez, -mez]

Her kişi cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhâd ider 'ışk içre pervîz **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3). [eylemez, -mez]

Ben belâ kühinuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdügümi Bî-sütün kühında Ferhâd **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3). [eylemez, -mez]

Seni sevdiğü günâh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar 'ışkı sanma ol günâhı **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5). [eylemez, -mez]

Gerçi yolında nigârüñ cân u dil kılduk sebîl / Müstedâm olsun ki cevrüñ **eylemez** taşşürümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2). [eylemez, -mez]

'Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya bakmazuz / Her ne deñlü **eyleseñ** cevr ü cefâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [eyleseñ, -se, -ñ]

Her ne tîr atduñsa cânâ sînede cem' itdi dil / **Eyledi** cân bülbüline döstüm âhen kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5). [eyledi, -di]

evle: Etmek, yapmak. // geçirmek, vakti yaşamak.

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tâkat mı ider çün hefte mâhı **eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3). [eylemez, -mez]

evle: Etmek, yapmak. II ... haline getirmek.

Virdi dil mülkin harâba şimdi kaçdı cânadur / Çeşm-i kâfir **eylemiş** müjgânların şemşîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2). [eylemiş, -miş]

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini zencîrler / Dâyimâ 'âdetdür olur bend içinde şîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1). [eylesün, -sün]

Şarâb itmiş gözüm yaşın kebâb **eyler** bu dil bagrın / Gele derd ü belâ diyü oturmuş mihmân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3). [eyler, -r]

Urmaga ehl-i 'ışk sînesine / **Eylemiş** gamzeleri hançerler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2). [eylemiş, -miş]

Kaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşımı **eyledüm** ol yaya kirişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4). [eyledüm, -dü, -m]

Dehr eli âhir büker bu kâmetüñi çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül inle yaşuñı **eyle** târ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4). [eyle,]

Seyre gele diyü t̄sar itmek için p̄yına / Dāmenini tolu güller **eylemiş** yaylaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*eylemiş, -miş*]

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpüğüm cārüb olur / İşıgūñ pāk itmege **eyler** özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*eyler, -r*]

Sāye salsa gedāyı şāh **eyler** / Pes ol zūlfī hūmāyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 6*). [*eyler, -r*]

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpüğüm cārüb olup / İşıgūñ pāk itmege **eyler** özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*eyler, -r*]

Ger refīk ola seg-i kūyuñ iy dōst baña / **Eyleyem** gerdānına rişte-i cānumı meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*eyleyem, -y, -e, -m*]

Tār-ı zūlfīnūñ hayālī sīne-i sūzānda / Āteş içre iy Muhibbī mārdu in **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*eylemiş, -miş*]

Kim saña bu hūsnı virdiye eyā şīrīn-dehen / Kūh-ı ğamda ben belā-perverdi Ferhād **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*eylemiş, -miş*]

Gözleri yaşın Muhibbī'nūñ revān itmiş şehā / Ol ki haddūñ gül idüp kaddūñı şimşād **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*eylemiş, -miş*]

Eyledi tīr-i cefāya bu benüm sīnem siper / Ol ki ebrūñı şehā ya ğamzeñi tīr **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*eylemiş, -miş*]

Bu Muhibbī zūlfī zencīrūñ görüp / Kendūzin dīvāne şeydā **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*eylemiş, -miş*]

İy Muhibbī olalı bu dil nişān / Kaşların ya ğamzesin tīr **eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*eylemiş, -miş*]

Çünkü gördūñ yār Muhibbī zūlf çevgān **eylemiş** / 'Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*eylemiş, -miş*]

Mısr-ı hūsnūñde gözümūñ biri oldı nehr-i Nīl / **Eyledūñ** Bağdād kūyuñda birini cūy-ı Şat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*eyledūñ, -dü, -ñ*]

Ol yār-ı nāzenīn ola kim bir kadem basa / Yolları üzre **eyleyeyim** yüzümü bisāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*eyleyeyim, -y, -e, -y, -im*]

eyle: Öyle, o kadar, o derece II o şekilde, o biçimde, o tarzda.

Yār Muhibbī hūblar içre **eyle** maḥbūb ola kim / Halk-ı 'ālem ḥayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*eyle,]*

Olmaz-ıdı dōstlar 'ışk-ı nihānum **eyle** fāş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*eyle,]*

evü: İyi.

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / Didi görmüş **evü** ola gözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*evü,]*

Gözüm yaşı içinde 'aks-i rūy / Münecim didi **evü** yılduzuñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 4*). [*evü,]*

eyvân: Köşk, kasır, kemerli yüksek binâ, çardak II dîvanhâne, büyük salon, sofa II tahıl kurutmaya mahsus teras, hayat II bir binânın iç veya dışındaki yalnız ön tarafı açık, genellikle kemerli kısım.

Hüsn **eyvânında** gördüm kaşları dîvân kurup / Cem‘ idüp ‘uşşâkımlı her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*eyvânında, -i, -n, -da*]

İy Muhibbî fakr-ıla iden kanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla **eyvân** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*eyvân,]*

eyvâm: *Günler. II Zaman, devir.*

Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr **eyyâmidur** beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*eyyâmidur, -i, -dur*]

Bahâr **eyyâmı** gül devri irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim hebâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*eyyâmı, -i*]

Bahâr **eyyâmı** gül devrinde zâhid / İder mi hîç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*eyyâmı, -i*]

eyvâm-ı bahâr: *Bahar günleri.*

Gice vü gün bir olup irişdi **eyyâm-ı bahâr** / Başına zer tâc geydi güller oldı tâcdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*eyyâm-ı bahâr,]*

eyyüb: *Hız. Eyyub Peygamber, sabrın simgesi.*

Etümi kirm-i belâ yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da **Eyyüb** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*eyyüb,]*

ezber okuram: *Hiçbir yere bakmadan hafızadan söylemek II âşîğın sevgilinin yüzünün her çizgisini aklında tutması.*

Haṭṭ u ḥâlûñ olmasa ezber kitâb-ı ḥüsnüñi / Okuram ḥâcet degüldür baña i‘râb u nuḳaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*ezber okuram, -r, -am*]

ez-berây-ı katlüm: *Öldürmek için, öldürmek amacıyla.*

La‘l-i nâbindan nigâruñ daḥı kâma irmedi / **Ez-berây-ı katlüm** iy ğamze müsta‘cil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*ez-berây-ı katlüm, -üm*]

ezberle: *Bir şeyi bir yazıya bakmadan, bir kimsenin yardımı olmadan aynen tekrarlayacak şekilde zihne yerleştirmek, ezber etmek, hifz etmek II çok tekrar edilen bir şeyi iyice öğrenmiş olmak, bellemek.*

Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân **ezberlemiş** / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân **ezberlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*ezberlemiş, -miş*]

Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân **ezberlemiş** / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân **ezberlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*ezberlemiş, -miş*]

Kışsa-i Ferhâd olaldan kışsa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân **ezberlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*ezberlemiş, -miş*]

Okuyup görmüş degül beñzer maḥabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lik ol nā-mihribān **ezberlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [ezberlemiş, -miş]

Baḥr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān **ezberlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [ezberlemiş, -miş]

Ḥaṭṭ-ı ruḥsārūñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nūr u Duḥān **ezberlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [ezberlemiş, -miş]

ez-cihān: (*Far.*) Dünyadan.

Cān **ez-cihān** āvāredür şabrum yakası pāredür / Ğamla gönül bî-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [ez-cihān,]

ez-dilsitān: (*Far.*) sevgiliden, gönül alan güzelden.

Gönül hicr-ile olmuş zār u meḥcūr / Dil ez-men dūr u men **ez-dilsitān** dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [ez-dilsitān,]

ezel: Başlangıçlı olmayan geçmiş zaman, başlangıçlı tasavvur edilemeyen zaman II ruhlar âleminin başlangıcı II çok eskiden beri, başından beri.

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbî’ye eşer / Māh-rūlar çün **ezel** dilden kararum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [ezel,]

Bu Muhibbî çün **ezel** içdi maḥabbet cāmını / Görünür şimdi anuñçun ğāh mest ü geh ḥumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [ezel,]

Cān-ıla gönülüm ‘ışkuñ elinde girevdedür / Zülfüñ hevāsı çünki **ezel** başa sevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [ezel,]

Kimine nāz u **ezel** kimine virilmiş niyāz / Yoksa ‘ışkuñ ibtidāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [ezel,]

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefā lāyıqlaruz / Biz **ezel** zībā cemālūñe senüñ ‘āşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [ezel,]

Şafā bilübeni Mañşūr özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol **ezel** dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [ezel,]

‘İşk cāmını Muhibbî çün **ezel** nüş eyledi / Daḥı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [ezel,]

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem’î nedür didüm didi / Durmaz işler **ezel** bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3*). [ezel,]

Āteş-i ‘ışka **ezel** yakdı Muhibbî cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dāyım ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 5*). [ezel,]

Ḥayl-i ‘uşşāka **ezel** Mecnūn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘ālemlere fāş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [ezel,]

Çün **ezel** cām-ı maḥabbet cur’asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [ezel,]

Hâne-i 'ışkuñ sorarsañ ger **ezel** bünyädını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esäs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [ezel,]

İy Muhibbî çün şarâb-ı 'ışkı nüş itdün **ezel** / Tâ kıyâmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [ezel,]

Mağabbet cämını itdüm **ezel** nüş / Yürürem tâ ebed sermest ü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1*). [ezel,]

Eyledüm 'ışkuñ şarâbindan **ezel** bir cür'a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [ezel,]

ezel bezminde: Başlangıcı belli olmayan zamanın meclisi II bezm-i elest: Allah'ın bütün ruhları topladığı meclis.

Biz **ezel bezminde** 'ışkuñla senüñ hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük bir niçe şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [ezel bezminde, -n, -de]

ezel bezminde: Başlangıcı belli olmayan zamanın meclisi II bezm-i elest: Allah'ın bütün ruhları topladığı meclis.

Kim **ezel bezminde** nüş itdi mağabbet cämını / 'İşk-ı mestî görine maşşerde de ayık midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [ezel bezminde, -n, -de]

ezelden: Ezel: başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II ruhlar âleminin başlangıcı II ezelden (ayırılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla) yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri II çok eskiden beri, başından beri.

Geçürdük tîr-i âhı nüh felekden / **Ezelden** çarh bizüm âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*). [ezelden,]

Nigârâ küyuña varsam seg-i küyuñ gelir karşı / **Ezelden** âşinâ diyü tuz ekmek haqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [ezelden,]

Pîr-i muğâna virmem **ezelden** havâledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [ezelden,]

Çün **ezelden** 'ışk cämın içmişemdür döstlar / Gice gündüz anuñ için cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [ezelden,]

Ne 'aceb hün-ıla âğişte olursa dilümüz / 'İşk suyu-y-ıla muhammerdür **ezelden** gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [ezelden,]

Geh şecâ'at gösterüp gâhî Muhib merdânelık / Kim **ezelden** böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [ezelden,]

Tekebbür eyleyüp kendüñi yüksek görme alçak gör / **Ezelden** kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [ezelden,]

Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'akluñı divşür / **Ezelden** böyledür 'âdet aña hiç âsîfîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [ezelden,]

Ezelden 'ışk cämın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [ezelden,]

Hâne-i dil olmadın virâne âbâd eylegil / Yazılupdur defter-i 'ışka **ezelden** saña hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [ezelden,]

ezelî: Öncesiz, başlangıçsız II çok eskiden beri, öteden beri.

Görelî hâttuñı jeng oldı gönül âyinesi / **Ezelî** yazu-y-ıñış başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*ezelî,]*

ez-halâş: Kurtuluştan II kurtuluş için.

Râh-ı gâmda iy refîkân cân virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlâşı okuñ **ez-halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*ez-halâş,]*

ezhâr: Çiçekler, zehre'nin çoğulu.

Şâh-ı gülşen toptolu olmış yine **ezhâr-ıla** / Rağşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*ezhâr-ıla, --ıla]*

ez-men: (Far) Benden.

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil **ez-men** dūr u men ez-dilsitân dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*ez-men,]*

F

fâhir itmez: Övünmek, iftihar etmek.

Harâbât ehlidür ‘âşık Muhibbî / Anûn için libâsın **fâhir itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [*fâhir itmez, -mez*]

fahr: Övünme, iftihar, gururlanma II iftihar kaynağı, iftihar sebebi, övünç, medâr-ı iftihar.

Yolına cân virdüğümi gerçi cânân istemez / ‘Âşıkun **fahridur** ol sanmañ anı cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*fahridur, -i, -dur*]

fahr eyler: Övünmek, iftihar etmek.

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur iftiḥârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*fahr eyler, -r*]

fahr olur: İftihar kaynağı, övünme sebebi olmak.

Seng-i bî-dâduñ gelürse başuma / **Fahr olur** baña geyerem tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*fahr olur, -ur*]

fahr-ı ‘âlem: Âlemin, kâinâtın iftihar kaynağı, övünme sebebi olan Hz. Muhammed.

Dimezem mihr eyle bârî cevr kıl oran-ıla / **Fahr-ı ‘âlem** çün dimiş ḥayru’l-umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*fahr-ı ‘âlem,*]

fâ’ide yok: Faydası yok, faydasız.

Çünkü âhir yıkılır ḥâk-ile ol yeksân olur / **Fâ’ide yok** ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*fâ’ide yok,*]

fakir: Yoksul, muhtaç, düşkün, âciz II zavallı, dilenci, geda II âşık.

Bugün iklim-i ‘ışk içre Muhibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre **fakirüñdür** ḥakirüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*fakirüñdür, -üñ, -dür*]

fakr: Fakirlik, yoksulluk II eksiklik II kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah’a muhtaç olduğunu bilme, mevhum varlığından kurtulup ef’al, sıfat ve zâtını Allah’ın sıfat ve zâtında fânî kılma, fenâfillâha erişme hâli, mânevî yokluk.

Güşe-i ğamda Muhibbî **fakrı** iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân olana istiğnâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*fakrı, -ı*]

İy Muhibbî **fakr-ıla** iden kanâ’at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*fakr-ıla, -ıla*]

Terk-i mâl iden ider elbette **fakrı** ihtiyâr / Cübbe vü destârı n’eyler geysün ol dâ’im palâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*fakrı, -ı*]

fāl: Uğur; birtakım usullerle insanların talihi ya da geleceği hakkında bir şeyler belirlemek, söylemek II iyi talih, baht.

Açup çün muşhaf-ı hüsnin tefe'ül eyledüm yāruñ / Elifdūr kām̄eti geldi yine ferhūnde **fālum** var (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 5). [fālum, -um]

fānī: Gelip geçici, bekâsı olmayan, fenâ bulan, devamsız.

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı hüsn eyle güzelliik çünki **fānīdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 3). [fānīdür, -dür]

Togrı yoldan gel hüruc itme ki **fānīdür** cihān / Her ne itseñ hayr u şer āhır hisābı var-ımsı (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5). [fānīdür, -dür]

fāriğ: Vazgeçmiş, çekilmiş; rahat, asude.

Hār u hesdūr virmeyüz dünyā metā'ına gönül / **Fāriğuz** āzādeyüz dünyāda deryā-dillerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 2). [fāriğuz, -uz]

fāriğ ol: Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

Derdi dermāna değışdük **fāriğ ol** bizden tabīb / Nef' ü zarrı hālümüzce añlaruz hāzıklaruz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 4). [fāriğ ol,]

fark itmez: Fark etmek, ayırt etmek, ayırmak.

İçeli 'ışkuñ şarābın bu Muhibbī hasta-dil / Giceden gündüzi **farķ itmez** yatur kanzil-durur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5). [farķ itmez, -mez]

fark itmez-isek: Fark etmek, ayırt etmek, ayırmak.

Hayrānuñ olmuşuz gamuñ esrārını yiyüp / **Farķ itmez-isek** olmaz 'aceb sol u sagumuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 3). [farķ itmez-isek, -mez-, -ise-, -k-mez-, -i-, -se-, -k]

farz: Şart ve gerekli olan şey.

Farzdur gel vir zekāt-ı hüsnüñi / 'Āşıkūñ görmek temennā eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 7). [farzdur, -dur]

Farzdur 'āşika baş oynamak evvel kādeme / Pes bu ma'nāda gerek 'āşık olanlar rakķāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 3). [farzdur, -dur]

farz oldı: Şart ve gerekli olmak.

Hıç ahvālüm dirīgā olmadı dildāra 'arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 1). [farz oldı, -dı]

farz olur: Şart ve gerekli olmak.

Her kim ki ‘aşık oldu tolaşdı bend-i zülfe / Miñnet şebinde âhîr ölmek olur aña farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4). [farz olur, -ur]

farz olur: Şart ve gerekli olmak.

Kaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Kâmet ki olur lâ-büd olur anda namâz farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4). [farz olur, -ur]

fâş eyledi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözüñ yaşı senüñ çün sırruñı fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [fâş eyledi, -di]

fâş eyledi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

İy benüm serv-i revânüm sorma hâlüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3). [fâş eyledi, -di]

fâş eylemese: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

‘İşkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3). [fâş eylemese, -me, -se]

fâş ider: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhîr fâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4). [fâş ider, -er]

fâş ider: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider âhîr fâş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4). [fâş ider, -er]

fâş idiser: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

İdiser sırrumu âh ‘âleme fâş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [fâş idiser, -i, -ser-iser]

fâş idüp: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Çün Muhibbî cür‘a-i cām-ı lebüñden oldu mest / Fâş idüp esrâr-ı ‘ışkı ‘âleme rüsvâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5). [fâş idüp, -üp]

fâş itdi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezal dârı dimeñ siz dârını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4). [fâş itdi, -di]

fâş itdi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırr-ı 'ışkı çünkü **fâş itdi** gönül Mansûr-veş / Zülfi dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [fâş itdi, -di]

fâş itdi: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / Rûy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [fâş itdi, -di]

fâş itmeye: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Noқта dehenüñ sırrını **fâş itmeye** hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [fâş itmeye, -me, -y, -e]

fâş kıldı: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Ne kadar esrâr-ı 'ışkı sînede ketm eyledüm / Giryeye ile bu cihân halkına kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [fâş kıldı, -dı]

fâş kıldı: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Sırr-ı 'ışkı Muhibbî saklamaduñ / Sırışkûñ kıldı anı 'âleme fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6*). [fâş kıldı, -dı]

fâş olmadı: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Gizlü râzum varmayınca gülşene **fâş olmadı** / Eyleyen bu sırrı fâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [fâş olmadı, -ma, -dı]

fâş olmaz: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz idi bu cihân halkına fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [fâş olmaz, -maz]

fâş olmaz-ıdı: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Olmaz-ıdı döstlar 'ışk-ı nihânüm eyle fâş / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [fâş olmaz-ıdı, -maz, -ı, -dı]

fâş olmuşuz: Gizli olan bir şeyin ortaya çıkması, açığa vurulmak, duyurulmak, ifşa edilmek.

Hây-i 'uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmuşuz / Anuñ-ıçun 'ışk-ıla 'âlemlere **fâş olmuşuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [fâş olmuşuz, -mış, -uz]

fâş evleyen: Gizli olan bir şeyi ortaya çıkarmak, açığa vurmak, duyurmak, ifşa etmek.

Gizlü rzum varmayınca gülşene f olmadı / Eyleyen bu sırrı fı gl midür bülbül midür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*fı eyleyen, -i, -y, -en*]

fal-ı glde: *Gl mevsimi II bahar mevsimi.*

Arturur nlesini görse Muhibb ruhunı / **Fal-ı glde** nite kim mur-ı hoş-elhn uyumaz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*fal-ı glde, -de*]

fal-ı rebi': *Bahar mevsimi.*

Bir eref virdi cihna irip **fal-ı rebi'** / Her diken tze görindi olup izhr sebz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*fal-ı rebi',*]

fyık: *Daha stn, seçkin, tercih edilecek stnlkte.*

Didi nide Muhibb böyle bir rengn güzel / Tarz-ı ŗi'r içre Nevy gibi ol **fyık** midür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*fyık,*]

fzl: *lcenaplk ve cömertlik, iyilik, ltuf, kerem II bir kimsede bulunan ŗahı kıymet ve meziyet, değer.*

Zhid sanma ki a' ml-ıla cennet bulasın / Ol Hk'n **fzl-durur** yosa 'melden ne gelür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*fzl-durur, -i, -durur*]

fed kıldı: *Feda etmek, esirgememek, uğruna sarf, telef, heder etmek, gözden çıkarmak, kıymak II bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçmek.*

Yrun aldı bsesin sanma Muhibb ryegn / Yolına anu dil  cnı **fed kıldı** 'iva (*Muhibb Dvnı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*fed kıldı, -dı*]

fed olursa: *Urunda yok olmak II değerli bir ŗeyden, bir varlıktan vazgeçmek.*

Ger fed cnn yolında cn olursa çok midür / Başa devletdür katı imkn olursa çok midür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*fed olursa, -ur, -sa*]

fedy: *Canını vermeye hazır, ölümü göze alan.*

'Ikun yolında cn-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihnda bencileyin bir **fedy** gr (*Muhibb Dvnı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*fedy,*]

fehm eyledük: *Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

Notadur agzı didük kldur bili **fehm eyledük** / Drbn olsa Muhibb tan midür idrkmz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*fehm eyledük, -d, -k*]

fehm eylemez: *Anlamak, kavramak, fark etmek, idrak etmek.*

Sorma sırr-ı dehnnı iy dil / Kimse **fehm eylemez** mu'ammdur (*Muhibb Dvnı, Gazel 1017, Beyit 3*). [*fehm eylemez, -mez*]

fehmi-esrârına: Sırların anlayışı, anlaşılması.

Şöyle müşkil oldu bu mîm dehânuñ sırrı kim / **Fehm-i esrârına** vâkıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [fehmi-esrârına, -i, -n, -a]

felek: Gökyüzü, semâ II dünya, âlem, devran II gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyâr **felek** / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [felek,]

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki **felekden** yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [felekden, -den]

Mu‘âvin olmasa âhum kad ü bälâña irmezdim / **Felek** tâkına çıkmaga benüm müşğn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [felek,]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [felekden, -den]

Cihânı ğarķ iden bārân degül eşk-i revânımdur / **Feleklerde** iden güm güm benüm âh u fiğânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [feleklerde, -ler, -de]

Nüh **felekden** geçer ‘aşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı şehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [felekden, -den]

Hakk olursa mihr ü meh nakşı **felekden** ğam degül / Nakş-ı eş‘ârüñ Muhibbî künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [felekden, -den]

Felek germ olmasun görüp inende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [felek,]

‘Aceb mi düd-ı âhumdan **felek** sakfı siyâh olsa / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânımdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [felek,]

(ج) Revâ görme kapuñda baña cevri ide **felek** / Luţf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [felek,]

Geh mest olup cür‘a saçaruz **felek** üzre / Miñnet ğamını yiyici ‘ayyâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [felek,]

Çünkü âhır yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ‘ide yok ger **felekden** yüksek ola bâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [felekden, -den]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yârımdan **felek** / Bes haram olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [felek,]

Fiğânımdan **felekler** güm güm ötdi / Dañı ol yüzi mâhum eylemez ğuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [felekler, -ler]

Çün **felek** tahtına geçdi hüsrev -i hâver güneş / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümi çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [felek,]

Âh u efgânüñ **feleklerde** senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim dildâra te‘şir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [feleklerde, -ler, -de]

Gerçi **felek** bükdi kıddüm rüzigâr ile / Şükürüm budur ki ben dağı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [felek,]

İki taş-ıla döne döne öğüdür **felek** / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6*). [felek,]

felek ü 'arz: Gökler ve yer II her taraf.

Dil dardını iy döst saña niçe idem 'arz / Āhumla yaşumdan toludur çün **felek ü 'arz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [felek ü 'arz,]

felek-fersâ: Göğü eskiten, göğü aşan II ihtiyar felek.

Servden gördüm nigârâ kâmetün bālâ-y-ıymış / İy hümâ-ṭal'at saña menzil **felek-fersâ-y-ıymış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [felek-fersâ-y-ıymış, -y, -ı, -mı]]

fen: Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

Kimden öğrendün nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevri-ile anı öldürme kankı **fende** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [fende, -de]

fenâ dârında: Yokluk evi, fanilik yurdu II dünya, dünya hayatı.

Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / Anuñ için bu **fenâ dârında** yokdur şadumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [fenâ dârında, -n, -da]

fenn: Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.

Okumuş gerçi vefâ **fennin** velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [fennin, -i, -n]

Sihr **fennin** fitne 'ılmin bilmese ol dil-fırīb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [fennin, -i, -n]

fenn-i cefâda: Eziyet etme ilmi.

Mâh-rûlar okumamışlar vefâ destânını / Lîki bu **fenn-i cefâda** her biri mâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [fenn-i cefâda, -da]

fenn-i cevri: Eziyet, zulüm ilmi.

Okuyup görmüş degül beñzer maḥabbet 'ilmini / **Fenn-i cevri** lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [fenn-i cevri, -i]

fenn-i 'ısk: Aşk fenni, aşk ilmi.

İy müderris bil Hâk'uñ bahşâyışidür **fenn-i 'ısk** / Kesb ile girmez ele ne ḥod kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [fenn-i 'ısk,]

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir harf-i râst / **Fenn-i 'ışk** içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [fenn-i 'ışk,]

fenn-i mihri: *İyilik, şefkat, merhamet ilmi.*

İy Muhibbî yâr cevri 'ilmin be-gâyet hoş bilür / Lîk **fenn-i mihri** bilmez okısa eyler ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [fenn-i mihri, -i]

ferâğ: *Vazgeçme, çekilme, el çekme, ferâğat etme II dinlenme, rahat etme, gürültüden uzak huzur içinde olma, huzur, rahatlık.*

Hûn-ı dil-ile dîde olaldan ayagumuz / Vardur mey ile kâse-i zerden **ferâğumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [ferâğumuz, -umuz]

ferâğat: *Hakkından isteyerek vazgeçme, el çekme, sarf-ı nazar etme II vazgeçmenin, gönül tokluğunun verdiği rahatlık, huzur.*

Ğam beni hâk itdi savurdu ğubârum rûzigâr / Sen **ferâğat** gülşeninde 'işde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [ferâğat,]

Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / 'İşk-ıla 'âşık ölürse de **ferâğat** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [ferâğat,]

ferâğat itmiş: *Hakkından vazgeçmek, el çekmek, bırakmak, terk etmek.*

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / Kayd-ı 'âlemden **ferâğat itmiş** ol dâñâ-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [ferâğat itmiş, -miş]

ferâğat itmiş: *Hakkından vazgeçmek, el çekmek, bırakmak, terk etmek.*

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / Kayd-ı 'âlemden **ferâğat itmiş** ol dâñâ-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [ferâğat itmiş, -miş]

ferah: *Sevinç, mutluluk II rahatlık, huzur.*

Bir **ferah** gelse Muhibbî ğam hemân ardıncadur / Anuñ için bu fenâ dârında yokdur şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [ferah,]

ferah olsun: *Gönlü rahatlamak, sakin ve huzurlu olmak.*

Kim ki bildiyse hâkîkî 'ışkı olsun ol ferah / Kim mecâzîde kalur âhîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [ferah olsun, -sun]

ferâmüs: *Unutma, hatırdan çıkarma II unutulmuş kimse.*

Şad ol dilâ ki añdı seni cevri-ile niğâr / Dirdük anı ki katı **ferâmüslardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [ferâmüslardanuz, -lar, -dan, -uz]

ferâmüs evler: *Unutmak, hatırdan çıkarmak.*

Biñ kerre eger hālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu kadar hāli ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [ferāmūş eyler, -r]

ferāmūş idelüm: Unutmak, hatırdan çıkarmak.

Vaqt-ı güldür gam-ı devrānı **ferāmūş idelüm** / Sākiyā al elüfe devr ide peymāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [ferāmūş idelüm, -e, -lüm]

ferāmūş idem: Unutmak, hatırdan çıkarmak.

Belā-yı cān durur gitmez dilümden / Ne çāre idem anı ben ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [ferāmūş idem, -e, -m]

ferāmūş idersin: Unutmak, hatırdan çıkarmak.

Yüz kerre eger hālūmi dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [ferāmūş idersin, -er, -sin]

ferāmūş itdüñ: Unutmak, hatırdan çıkarmak.

Muhibbî’yi **ferāmūş itdüñ** iy dōst / Ölüirse ol seni itmez ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ferāmūş itdüñ, -dü, -ñ]

ferāmūş itmez: Unutmak, hatırdan çıkarmak.

Muhibbî’yi ferāmūş itdüñ iy dōst / Ölüirse ol seni itmez ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ferāmūş itmez, -mez]

ferāmūş kılduñ: Unutmak, hatırdan çıkarmak.

Hayālūñ gitmedi iy dōst dilden / Günāhum ne beni kılduñ ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [ferāmūş kılduñ, -du, -ñ]

ferdā: Yarın, gelecek zaman.

Leblerüñden kim bugün sāğar çeker / Sanma **ferdā** minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [ferdā,]

Hey ne zālîmsin ‘aceb **ferdāy** hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [ferdāy, -y, -ı]

ferdā ğamını çekerem: Gelecek kaygısı çekmek, yarına dair umutsuzluk içinde olmak.

Çün şeb ola h’āb-ıla herkes huzūr ider / Ferdā ğamını ben çekerem āh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [ferdā ğamını çekerem, -er, -em-i, -n, -ı]

ferdālara salduñ: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

İstedükçe vasluñı salduñ beni ferdälara / ‘Ömr ta‘cıl itdi ben fikr-i meh ü sälem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [ferdälara salduñ, -du, -ñ]

ferdälara salma: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Salma beni dāyimā ferdälara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [ferdälara salma, -ma]

ferdāva salanuñ: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Ger olursa bugün olsa vefāsı / Ki **ferdāya salanuñ** ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [ferdāya salanuñ, -an, -uñ]

ferdāya salar: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Bir sencileyin ‘āşıkı **ferdāya salar** āh / Yüze gülicü āl-ıla ‘ayyār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [ferdāya salar, -ar]

ferdāya saldı: Gelecek için vaatte bulunmak II ertelemek, yarına bırakmak II başından savmak.

Büseyi **ferdāya saldı** dün gice cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubha cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [ferdāya saldı, -dı]

ferhād: Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk hikâyelerinin başkahramanı.

La‘l-i şîrînüñe cān virmek-ise ‘ışka tarîk / İdelüm biz de anı nite ki **Ferhād** eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [ferhād,]

Yiridür dir-isem şîrîn lebüñe / Ki **Ferhād’a** dil-i āvāre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [ferhād’a, -a]

La‘l-i şîrîn ü dehānı yādına / Bu Muhibbî cān virür **Ferhād’dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [ferhād’dur, -dur]

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık u **Ferhād** u Mecnün görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [ferhād,]

Sorma ‘ışkuñ hāletin Mecnün’a bir dīvānedür / Açma ‘ışkuñ sırrını **Ferhād’a** kim efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [ferhād’a, -a]

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim **Ferhād** ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [ferhād,]

Ben belā kūhınuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdügümi Bî-sütün kūhında **Ferhād** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [ferhād,]

Sen saçı leylî lebi şîrîn olaldan hüsrevā / Biz de **Ferhād-ıla** Mecnün gibi şohbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [ferhād-ıla, --ıla]

Diñlemezdi Vāmık u **Ferhād** u Mecnün kışşasın / İy Muhibbî yār eger güş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [ferhād,]

Tehî sanmañ n'ola gitdiyse **Ferhād** / Degül 'ışk kûhî hālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*).
[ferhād,]

Geçdi **Ferhād-ıla** Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [ferhād-ıla, --ıla]

Bezmi-î gamda iy Muhibbî Vâmık u **Ferhād** [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dañı şoñbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [ferhād,]

'İşk dersin okıduk **Ferhād-ıla** Mecnûn-ıla / Mekteb-i rûz-ı ezelde biz sabağdaş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [ferhād-ıla, --ıla]

Añup **Ferhād** u Mecnûn'ı Muhibbî / Du'â-yı hayr kıl anlara sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*).
[ferhād,]

Kim saña bu hüsni virdiyse eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gamda ben belâ-perverdi **Ferhād** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [ferhād,]

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazâr / İñleyüp **Ferhād** içün döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [ferhād,]

Ferhād belâ kûhına çün pâdaş imiş / Āhı 'alem ü sîne tabl [u] gam sipâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [ferhād,]

La'l-i lebinüñ yâdına cân virsem 'aceb mi / Virdi gam Şîrîn-ile **Ferhād'ı** görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [ferhād'i, -ı]

ferhād u mecnûn'dan: *Ferhat ve Mecnun.*

Tekeye-î gamda yakup **Ferhād u Mecnûn'dan** çerâğ / Tutmuşam 'âlemde şöhet ol iki ferzâne-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3*). [ferhād u mecnûn'dan, -dan]

ferhād-vār: *Ferhad gibi.*

Kays'a sordum dün gice 'ışkuñ rumûzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek **Ferhād-vār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [ferhād-vār,]

ferhûn: *Kutlu, mübarek olan; beğenilen.*

Açup çün muşhaf-ı hüsniñ tefe'ül eyledüm yârûñ / Elifdür kâmeti geldi yine **ferhûnde** fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [ferhûnde, -de]

ferîdûn: *Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.*

Meyi tut hürmet ile câmı gözle / **Ferîdûn** hâke [bir] hûb hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*).
[ferîdûn,]

fermân: *Emir, irade, buyruk II yazılı pâdişah emri, berat, yarlık, buyrultu.*

'İşk vâdisinde gönülüm zâr u sergerdân olur / Geh görüp zencîr-i zülfûñ bendine **fermân** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [fermân,]

Kuluñam boynı baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu bende **fermândur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*).
[fermândur, -dur]

(Y) Lâ diyemezem hükmüñe **fermân** kulıyam / Beni başdan ayaga eylesin pâre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [fermân,]

Kuralı şahrâ-yı dilde haymesin sultân-ı ‘ışk / ‘Akl u şâbrum gıtdi benden aña **fermândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [fermândur, -dur]

fermân olur: *Buyrulmak, emredilmek.*

Hey ne zâlımsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o dem **fermân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [fermân olur, -ur]

ferr ü şevketle: *Güç ve kuvvet.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / **Ferr ü şevketle** egerçi çarh-ı mîñâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [ferr ü şevketle, -le]

ferrâş: *Süpüren, çöpçü, hizmetçi.*

Gözlerüm yaşlar döker kîrpüklerüm cârüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti **ferrâşlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [ferrâşlar, -lar]

Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cârüb olur / İşigüñ pâk itmege eyler özin **ferrâş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [ferrâş,]

Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cârüb olup / İşigüñ pâk itmege eyler özin **ferrâş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [ferrâş,]

ferrâş olmuşuz: *Çöpçü olmak, süpürücü olmak, hizmetçi olmak II hizmet etmek.*

Kîrpügüm cârüb olup sakka-yı çeşmüm su seper / Hıdmete bil bağlayup küyında **ferrâş olmuşuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [ferrâş olmuşuz, -muş, -uz]

ferrî gıtdi: *Feri gitmek, parlaklığı sona ermek, sönmek II süsü, gösterişi kaybetmek II şanı ve iktidarı elden gitmek.*

Taña kaldı **ferrî gıtdi** meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [ferrî gıtdi, -di]

fervâd: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, fığan II imdat isteme, yardım dileme II şikâyet etme, sızlanma, inleme.*

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyü bu ne **feryâddur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*).
[feryâddur, -dur]

Bagrını yir yir delüp **feryâda** çün bil bağladı / İşidelden döstlarını nâle vü efğânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [feryâda, -a]

Zerrece güş itmedi ol mihri yok **feryâdumi** / Lîk ‘âlem topdoludur nâle vü efğânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [feryâdumi, -um, -ı]

Åh kim ben bülbüle gül yüzlü yārum söylemez / İñledüp güş itmeyüp **feryād** zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [feryād,]

Şem'-i hüsne yanagör pervâne-veş āh eyleme / 'Åşık-ı şābit-ķadem 'ışķ içre **feryād** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [feryād,]

İy Muhibbî ne kadar āh eyleseñ güş eylemez / Seng-i hārādan katıdur göñli gel **feryādı** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [feryādı, -ı]

Giceler ney gibi nālān oluram tā şubħa dek / Bulmadum **feryāduma** 'ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [feryāduma, -um, -a]

Ne kadar feryād iderse beñzemez **feryāduma** / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [feryāduma, -um, -a]

Bu cihānda çün bulunmaz iy göñül feryād-res / Raħm umma kimseden **feryādı** ko **feryādı** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [feryādı, -ı]

Bu cihānda çün bulunmaz iy göñül feryād-res / Raħm umma kimseden **feryādı** ko **feryādı** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [feryādı, -ı]

Bülbülñ **feryādını** güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [feryādını, -ı, -n, -ı]

feryād elinden: *Ah, aman, heyhat zulmedenin elinden (ettiklerinden, zulmünden).*

Göñlümñ **feryād elinden** kime varup dād idem / İrmek ister gördügi zülfe uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [feryād elinden, -nden]

feryād eylemez: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / Şubħ olınca bu Muhibbî sanma **feryād eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [feryād eylemez, -mez]

feryād ider: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Gül yüzüñ medħinde dil **feryād ider** tā şubħa dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [feryād ider, -er]

feryād ider: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Dem-be-dem **feryād ider** bî-çāre dil dildārsuz / Bülbül-i üftādedür kim zār olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [feryād ider, -er]

feryād iderse: *Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.*

Ne kadar **feryād iderse** beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [feryād iderse, -er, -se]

feryād idersin: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

Niçe bir **feryād idersin** iy gönül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [feryād idersin, -er, -sin]

feryād idevin: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

() İy zülfî siyeh ebrûsî çîn çeşmi Tatar / Niçe **feryād ideyin** karşıña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [feryād ideyin, -e, -y, -in]

feryād idevin: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / Ki bülbül olmaz gül vakti hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [feryād ideyin, -e, -y, -in]

feryād itmesün: Yüksek sesle ve kuvvetle bağırmak II imdat istemek, yardım dilemek II şikâyet etmek, sızlanmak, inlemek.

Hasretiyle bülbül-i cân niçe **feryād itmesün** / Āh ider bî-çâre bülbül gül kuçar her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [feryād itmesün, -me, -sün]

feryād u āh u nâleler itse: Feryat figan edip inlemek.

Hâr elinde gördi gülşende gülüñ dāmânını / Bülbül itse tañ mıdur feryād u āh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [feryād u āh u nâleler itse, -se]

feryād u āh u vâ dimez: Ah, vah diyerek feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Şem'-i hüsne dil yana pervâne-veş hāmüş olur / İñleyüp bülbülleyin **feryād u āh u vâ dimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [feryād u āh u vâ dimez, -mez]

feryād [u] āhı eylemez: İnlemek, feryat edip haykarmak, ah ederek bağırmak.

Ol ki 'âşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Cāna biñ zaḥm irse de **feryād [u] āhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [feryād [u] āhı eylemez, -mez]

feryād u efğân kılur: Feryat figan etmek, ağlamak, inlemek.

Kılur dil bülbülü feryād u efğân / Anuñçün ol gül-i ḥandân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [feryād u efğân kılur, -ur]

feryād u fiğân iden: Feryat figan etmek, ağlamak, inlemek.

Ser-i küyumda feryād u fiğân her şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbî ḥasta-dıldür ḥ'âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [feryād u fiğân iden, -en]

feryād u zārî eylerem: *Feryat figan etmek, ağlamak, inlemek.*

Dür olalı gül yüzünden gülmedüm ben bir nefes / Eyelerem feryād u zārî hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1383, Beyit 1*). [feryād u zārî eylerem, -re, -m]

feryāda gelürse: *Bağırıp çağırarak, haykarmak, ağlamak ve inlemek.*

Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür gülzār-ı hüsünde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1129, Beyit 2*). [feryāda gelürse, -ür, -se]

feryāda getür: *Feryat ettirmek, inletmek, ağlatmak.*

İy gönül kühkenüñ nālišini yāda getür / Sen dañı nāle kılup sengi de **feryāda getür** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1014, Beyit 1*). [feryāda getür,]

feryāda getür: *Feryat ettirmek, inletmek, ağlatmak.*

N'ideyin dōst diyüp inledüben kumrî gibi / Nāle kıl gülsene var bülbülü **feryāda getür** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1035, Beyit 2*). [feryāda getür,]

feryād-res: *Feryat edenin imdadına yetişen, yardım eden (kimse).*

Niçe bir feryād idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistān içre yokdur saña bir **feryād-res** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1382, Beyit 2*). [feryād-res,]

Giceler ney gibi nālān oluram tā şubha dek / Bulmadum feryāduma 'ālemde bir **feryād-res** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1384, Beyit 2*). [feryād-res,]

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı 'ālemde hergiz kendüye **feryād-res** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1385, Beyit 1*). [feryād-res,]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül **feryād-res** / Raħm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1390, Beyit 1*). [feryād-res,]

feryād-res olmaduñ: *Feryat edenin imdadına yetişmek, yardım etmek.*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbî nālesi / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1392, Beyit 5*). [feryād-res olmaduñ, -ma, -du, -ñ]

feryād-res olmaya: *Feryat edenin imdadına yetişmek, yardım etmek.*

Nār-ı hicrān içre kala çıkmaya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1395, Beyit 2*). [feryād-res olmaya, -ma, -y, -a]

ferzāne-ves: *Bilgin, alim gibi II Ferhat ve Mecnun.*

Tekye-i ğamda yakup Ferhād u Mecnūn'dan çerāğ / Tutmuşam 'ālemde şöhret ol iki **ferzāne-ves** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1457, Beyit 3*). [ferzāne-ves,]

fesâne: *Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal."efsane"den muhaffef.*

Mekr-i cihâna bak ki füsün u **fesânedür** / Aldanma bu fesâneye çün hep füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*fesânedür, -dür*]

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu **fesâne**ye çün hep füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*fesâne*ye, -ye]

fettân: *Fitne ve fesat salan, ortalığı karıştıran.*

Çeşmüñe dirsem n'ola âhîr zamân **fettânidur** / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*fettânidur, -i, -dur*]

fetvâ: *Bir mesele hakkında şeriatın hükmünü anlamak için sorulan soruya müftü tarafından muhâtap zikredilmeden verilen cevap, sorunun şer'i cevâbı.*

Bâdeyi rinde virüp 'âşık ma'sûk etegin / Şüfiye zerķ u riyâ zâhide **fetvâyı** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*fetvâyı, -yı*]

fevt itme: *Öldürmek II kaķırmak, kaybetmek II boşa geçirmek, heba etmek.*

Gül ü mül şoĥbetin **fevt itme** sâķî / Bilürsin kim bahârûñ sür'atı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*fevt itme, -me*]

fevt itme: *Öldürmek II kaķırmak, kaybetmek II boşa geçirmek, heba etmek.*

'İyş ü nüş it iy gönül irdün gülün eyyâmına / Fursatı **fevt itme** iy 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*fevt itme, -me*]

fevlesof-ı dehr: *Dünya filozofu, bilgini.*

Kimseler kâdir degüldür 'ışķdan baĥş itmege / **Fevlesof-ı dehr** olanlar eylemişlerdür ĥîrâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*fevlesof-ı dehr,*]

feyvâz: *Ziyade feyz ve bereket veren II sevgili II Allah.*

'İşķ eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i'râz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o **Feyvâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*feyvâz,*]

fevz ide: *İhsan etmek, bereketlendirmek, bolluk vermek.*

'İşķ eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i'râz / Bir gün ola kim **fevz ide** saña da o Feyvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*fevz ide, -e*]

figân: *İztırapla baĥırma, haykıрма, feryat.*

Diñlemez gülşende gül bir dem **figânın** bülbülün / İñledüp ol dermendün dâyimâ ĥârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*figânın, -i, -n*]

Figānumdan felekler güm güm ötdi / Dağı ol yüzi māhum eylemez gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*).
[figānumdan, -um, -dan]

figān eyler: Üzüntü ile bağırip çağırmaq, feryat etmek, inlemek, içli içli sesler çıkarmak.

Üstüh`ānum nāya döndi dem-be-dem eyler figān / Anuñ-ıçun `ūd u kânün u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [figān eyler, -r]

figān eyler: Üzüntü ile bağırip çağırmaq, feryat etmek, inlemek, içli içli sesler çıkarmak.

`Aql u şabr u hūş gitdiler dilā gel eyle ses / Kārbān çünkim revān ola **figān eyler** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [figān eyler, -r]

figān u āh iderse: Feryat ve ah etmek, ah ederek inlemek, ağlayıp sızlanmak.

Bülbül gibi n`ola dil iderse figān u āh / Çünki çevürdi yüzini ol gül`-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [figān u āh iderse, -er, -se]

figān u āh u nālem: Bağırip çağırmaq, ağlayıp inlemek.

Figān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi bülbüle gülğul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [figān u āh u nālem, -m]

figān u nāle: Feryat ve İnilti.

Yaşum tār u kadüm çeng olalı āh / Yaşum tār u kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*).
[figān u nāle,]

figān u nāle kılmak: Ağlayıp inlemek.

Kaçan nālişler itsem bezm-i ğamda / **Figān u nāle kılmak** nāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*).
[figān u nāle kılmak, -mak]

figān u nāle vü zār: Ağlama, inleme ve haykırma.

Göñül bir dem karar itmez eyā rūh-ı revān sensüz / **Figān u nāle vü zār** ile tenüm içre cān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [figān u nāle vü zār,]

figān u zār ider: Feryat figan edip inlemek.

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tā şubha dek / Gözlerin seyyāre-veş yummaz **figān u zār ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [figān u zār ider, -er]

figān u zārdan: Ağlayıp inlemek, bağırip çağırmaq.

Muhibbî gül yüzünüñ bülbülidir / **Figān u zārdan** ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*).
[figān u zārdan, -dan]

fikir: *Düşünce, zihinde tasarlanan şey II düşünme, tefekkür II akıl, zihin II hayal.*

Kalmadı ‘akl gitdi **fikir** zâr u mübtezel / Kaldum dirîğ görmeye idüm nigâr[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*fikir,]*

fikr: *Düşünce, zihinde tasarlanan şey II düşünme, tefekkür II akıl, zihin II hayal.*

Terk eyle kamu **fikri** hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*fikri, -i]*

Leblerün **fikri** nigârâ sanma fikründen çıkar / Gün yüzün **fikri** yaḥûd kalb-i sipîhründen çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*fikri, -i]*

Leblerün **fikri** nigârâ sanma fikründen çıkar / Gün yüzün **fikri** yaḥûd kalb-i sipîhründen çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*fikri, -i]*

Leblerün fikri nigârâ sanma **fikründen** çıkar / Gün yüzün fikri yaḥûd kalb-i sipîhründen çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*fikründen, -üm, -den]*

Bu vâdide muḡâyirdür naẓar kıl herkesün **fikri** / Diler dil küy-i dildârı velî zâhid cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*fikri, -i]*

Döştler âḡâz u encâm-ı cihân bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihâna **fikri** ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*fikri, -i]*

Zülfinün **fikrini** ko tûl-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevri ü cefâ şîve güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*fikrini, -i, -n, -i]*

Senün **fikründe** iy zâhid behîşt ü hür u kevserse / Şarâb-ı ḥûbdan ḡayrı benüm sanma ḡayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*fikründe, -üñ, -de]*

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için gönülümün **fikri** kamu kâşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*fikri, -i]*

Dehenün **fikri-y-ile** ince bilün zikri-y-ile / ‘Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*fikri-y-ile, -i, -y, -ile]*

Muhibbî’yi dişün **fikri** yine deryâya ḡarḡ itdi / Sirişkinden ‘aḡıḡ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*fikri, -i]*

Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege budur sebep / Ḥûblar la’l-i lebi **fikrini** kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*fikrini, -i, -n, -i]*

fikr eyle: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Zikr eyle leb-i la’lin ü **fikr eyle** miyânın / ‘Älemde hüner olmaya idrâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*fikr eyle, -le]*

fikr eyle: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Dehre aldanma sakın **fikr eyle** âḡiri günü / Gerçi bu ‘âlem yüzü saña görünür sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*fikr eyle,]*

fıkr eyledükçe: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Hâllarun **fıkr eyledükçe** h`âb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cāy-ı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*fıkr eyledükçe, -dükçe*]

fıkr eyleme: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Fıkr eyleme iy dil yürü vıslat ele girmez / Cān gibi nihāndur kim ider anı derāgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*fıkr eyleme, -me*]

fıkr eylesem: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Her kaçan **fıkr eylesem** la'l-i leb-i meygünını / Şādılıktan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [*fıkr eylesem, -se, -m*]

fıkr ideli: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Leylî zülfüni **fıkr ideli** senün / Dil-i Mecnün ki `aceb ki şeydādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*fıkr ideli, -eli*]

fıkr idüp: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Giceler hüsün bahārın **fıkr idüp** āh eylesem / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*fıkr idüp, -üp*]

fıkr itme: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Gözle iy dil kıddini **fıkr itme** zülf ü kec kaşın / Kim kılsa egrilik kılsun hemān sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*fıkr itme, -me*]

fıkret -i rüy-ı diğer itmez: *Başka bir yüzü düşünmez // aşğın sadece sevgilinin yüzünü düşünmesi.*

Çün gördi seni sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup **fıkret -i rüy-ı diğer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*fıkret -i rüy-ı diğer itmez, -mez*]

fıkr-i bıkürümden: *El değmemiş, benzeri görülmemiş fikir.*

Dür dişün yādına talsam ger ma`ānī bahırına / Her ne cevher kim çıkarsam **fıkr-i bıkürümden** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*fıkr-i bıkürümden, -ümden*]

fıkr-i meh ü sälem: *Ay ve yıl düşüncesi // Gelecek için bir şey ummak, ay ve yıl hesaplamak.*

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdälara / `Ömr ta`cıl itdi ben **fıkr-i meh ü sälem** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*fıkr-i meh ü sälem, -em*]

fıkr-i zekan evlersin: *(Sevgilinin) Çenesini düşünmek. Çenesinin hayalini kurmak.*

Ne'çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dīvānesin / Bu meşeldür hiç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*fikr-i zeķan eylersin, -r, -sin*]

fikrine gelmez: *Fikrine gelmek, düşünmek, aklına gelmek.*

Çeşm-i cellâduñ eline tığ alup korkutmasun / **Fikrine gelmez** ölüm 'ışk ehli bî-pervā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*fikrine gelmez, -mez*]

fikrini iderken: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / Añdukdā hemān yüzüñi gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*fikrini iderken, -er, -ken*]

fikrini kılma: *Düşünmek, tefekkür etmek II aklına getirmek II hayalini kurmak.*

Bu ribât-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbāna mesken olur bu ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*fikrini kılma, -i, -n, -i, -ma-ma*]

firāk: *Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, fîrkat.*

Vişâlün çünki bākîdür **firākı** / Muķarrerdür ki her rûzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [*firākı, -i*]

Bir boyı servüñ **firākından** düşüp şahrâlara / Sînesine lāle gibi ĥasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*firākından, -i, -n, -dan*]

Dür dişleri **firākıyla** sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş ki dökem dāne dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*firākıyla, -i, -y, -la*]

Bir boyı servüñ **firākından** görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler dîde-i nemnākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*firākından, -i, -n, -dan*]

Lāf idüp dil şabr idem dirdi **firāka** sālĥā / Sāle tākāt mı ider çün ĥefte māhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*firāka, -a*]

İremezsın bî-vefālār vuşlatına iy gönül / Ger **firākıyla** yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*firākıyla, -i, -y, -la*]

firāk-ı zülfüñ-ile: *Saçtan ayrılık.*

Ĥasret-i rüy u **firāk-ı zülfüñ-ile** iy perî / Kalmadı şabr u karārum inlerem leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*firāk-ı zülfüñ-ile, -üñ-ile*]

firār itse: *Firar etmek, kaçmak, uzaklaşmak.*

(ﻑ) **Firār itse** n'ola görse bu dil-ĥastesini / Şāĥ olan kimsene dervîşden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*firār itse, -se*]

firās: *Yatak, döşek, yatılmak veya üstüne oturulmak üzere yere serilen yaygı.*

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu **firâşı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [firâşı, -ı]

firât: Fırat nehri.

Firât'a döneliden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [firât'a, -'a]

firāvân: Far. Bol, çok, pek çok, aşırı.

Hüblar gerçi cihân içre **firāvân** añılır / Lîk ol âfet-i cân serv[er]-i hübân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [firāvân,]

firdevs-i a'lâdan: Yüce cennet II cennetin tamamı veya bir bölümü için kullanılan isimlerden biri II cennetteki altıncı bahçe.

Gülşen-i hüsnüñ gören **firdevs-i a'lâdan** geçer / Cür'a-i la'lüñ içen câm-ı muşaffâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [firdevs-i a'lâdan, -dan]

firkat: Ayrılık, ayrılış, fîrak, hicran.

Firkatiyle her gîce tañ mı ola bî-h'âb göz / La'l-i nâbuñ yâdına her dem olur hün-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [firkatiyle, -i, -y, -le]

Öldürdi **firkatüñ** beni iy bî-vefâ yitiş / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [firkatüñ, -üñ]

fitil: Mum, kandil ve lambalarda içtiği yağ veya gazın yanmasıyla aydınlanmayı, çakmaklarda benzinin yanması sûretiyle bir şeyi yakmayı sağlayan bükülmüş, dokunmuş pamuk ip veya şerit.

Tekye-i 'ışka gönül kândil cânumdur **fitil** / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yağ-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [fitil,]

Dil **fitilin** yakmaga kândil-i 'ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [fitilin, -i, -n]

fitne: Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur **fitneleri** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [fitneleri, -ler, -i]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhîr zamân fettânıdır / **Fitne** mi kaldı anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [fitne,]

Fitne ta'lîmin ider gözlerine gamzeleri / Çok zamândur görürem ol gözi fettân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [fitne,]

Sîhr fennin **fitne** 'ilmin bilmese ol dil-fîrîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [fitne,]

fitne-engîz: Fitne çıkaran, kargaşa meydana getiren, ortalığı karıştıran.

Haṭuñ ser-fitne zülfüñ **fitne-engîz** / Ciger hûn oldı ğamdan dîde hûn-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*).
[fitne-engîz,]

Çeşmüñe dirsem n'ola âhîr zamân fettânıdır / Fitne mi kaldı anı ol **fitne-engîz** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [fitne-engîz,]

Koparur çeşm[i] dâyim şûr u şerler / Olaldan zülf[i] anuñ **fitne-engîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*).
[fitne-engîz,]

furkat: *Firkat, ayrılık, hicran.*

Ğam-ı endüh ile **furkat** beni âhîr helâk eyler / Meded devletlü sulṭānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [furkat,]

fursat: *Bir şeyin yapılması için uygun düşen, elden kaçırılmayacak durum ve zaman, vesile.*

H̄āba vardı çeşmi **furşatdur** apar şeftālūsın / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâĝbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [furşatdur, -dur]

Getür sākî şarāb-ı erĝuvānı / Geçürme **furşatı** kim dem bu demdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*).
[furşatı, -ı]

‘İyş ü nüş it iy göñül irdüñ gülüñ eyyāmına / **Furşatı** fevt itme iy ‘ömr-i ‘azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [furşatı, -ı]

füsün: *Büyü, sihir, tılsım.*

Mekr-i cihāna bak ki **füsün** u fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep **füsün** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [füsün,]

Mekr-i cihāna bak ki **füsün** u fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep **füsün** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [füsün,]

füsün u sihr itdi: *Sihir ve büyü yapmak, büyülemek.*

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [füsün u sihr itdi, -di]

G

ġabġab: Çenenin alt kısmı, çene altındaki ikinci gerdan.

Niçe teşbîh idem kaddine servi / Ki servüñ kimse dimez **ġabġabı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*).
[ġabġabı, -ı]

ġabûk: Süt veya şarap benzeri sıvı maddelerin konulduğu fiçı.

Bezm-i ġamda Muhibbî hûn-ı ciger / İçerem giceler **ġabûkımdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*).
[ġabûkımdur, -um, -dur]

ġâfil mebaş: Gafil olma, gâflet gösterme, uyanık ol.

Kaşı yayından gelür ġamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur **ġâfil mebaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [ġâfil mebaş,]

ġâfil olma: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

Zâhidâ mescidde rindânı inen zemm eyleme / **ġâfil olma** biz seni meyhâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [ġâfil olma, -ma]

ġâfil olma: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / **ġâfil olma** iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [ġâfil olma, -ma]

ġaflet itme: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

İy Muhibbî **ġaflet itme** aç göz uyıudan uyan / Turmadan dirmekdedür murġ-ı ecel çün çînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [ġaflet itme, -me]

ġaflet itme: Gaflette olmak, hakikati görememek, boş bulunmak, tedbirsiz olmak.

Hüsni bâġına irişdüñ eyle zülfinden hazer / **ġaflet itme** mârduz yatmış güneşde uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [ġaflet itme, -me]

ġâh: Bazen, zaman zaman.

Gâh gözde ġâh dilde kurdı cānān ġaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [ġâh,]

Gâh gözde **ġâh** dilde kurdı cānān ġaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [ġâh,]

Zülfini ider **ġâh** kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [ġâh,]

- Gāh mescidde gehī deyr ü gehī meyhānede / Yārı bulursın Muhibbī cehd kıl arayıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7*). [gāh,]
- İy Muhibbī key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek / **Gāh** tāt-ı Hüsrev ü gāhī külāh-ı Cem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 5*). [gāh,]
- Geh ‘işve **gāh** şive gehī cevr ü **gāh** nāz / Didüklerince yok mıdur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gāh,]
- Geh ‘işve **gāh** şive gehī cevr ü **gāh** nāz / Didüklerince yok mıdur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gāh,]
- Gāh olur zencīr idüp zülfüñ dil-i şeydā çeker / **Gāh** tīr olup müjeñ ebrūlaruñ geh ya çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 1*). [gāh,]
- Hāl-i ‘ālem bir degüldür **gāh** şādī gāhī ğam / Bülbül anuñçün gehī güyā vü gāhī lāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gāh,]
- Bir sencileyin **gāh** çelipā ide zülfin / Geh göstere ‘uşşākına zünnār kimüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 11*). [gāh,]
- Gāh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Katlūme cellād çeşmi **gāh** hañçer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 4*). [gāh,]
- Gāh cevr ü geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 5*). [gāh,]
- Gāh cevr ü geh cefā **gāh** kirişme **gāh** nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 5*). [gāh,]
- Gāh cevr ü geh cefā **gāh** kirişme **gāh** nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 5*). [gāh,]
- Gāh şive gāh ‘işve gāh cevr ü gāh nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh şive **gāh** ‘işve **gāh** cevr ü **gāh** nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh şive **gāh** ‘işve **gāh** cevr ü **gāh** nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh şive **gāh** ‘işve **gāh** cevr ü **gāh** nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [gāh,]
- Gāh kühsār u gehī vādī gönül eglencesi / Degme yirlerde qarār itmez dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 2*). [gāh,]
- Gāh serv üzre gehī gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 2*). [gāh,]
- Geh akar dilde yaşum **gāh** ider āhum ‘ayān āteş / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 1*). [gāh,]
- Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbī sen anı / **Gāh** ta‘zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 5*). [gāh,]

Gāh ‘işve gāh hışm u gāh nāz / Cümlesinden katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*gāh,*
]

Gāh ‘işve **gāh** hışm u **gāh** nāz / Cümlesinden katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*).
[*gāh,*]

Gāh ‘işve **gāh** hışm u **gāh** nāz / Cümlesinden katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*).
[*gāh,*]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1490, Beyit 3). [*gāh,*]

Gāh nāz u **gāh** ‘işve **gāh** hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1490, Beyit 3). [*gāh,*]

Gāh nāz u **gāh** ‘işve **gāh** hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1490, Beyit 3). [*gāh,*]

gāh gāhī: *Bazan.....bazan, kimi.....kimi, kâh.....kâh.*

Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür ‘āşıklara / Zira senden geh vefā gāhī cefādur çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel*
1490, Beyit 2). [*gāh gāhī,*]

gāh geh: *Bazen, zaman zaman.*

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gāh mest ü geh ḥumār (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1086, Beyit 5). [*gāh geh,*]

gāh olur: *Bazen, zaman olur ki...*

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tīgın alur / Geh döner katlüm için ḥançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel*
1083, Beyit 5). [*gāh olur, -ur*]

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma‘zūr tut / **Gāh olur** eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1170, Beyit 4). [*gāh olur,*]

Gāh olur meyhānelerde içerüz cām-ı şarāb / Ḥānķāh-ı ‘ışķ içinde gāh olur Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel*
1348, Beyit 4). [*gāh olur,*]

Gāh olur meyhānelerde içerüz cām-ı şarāb / Ḥānķāh-ı ‘ışķ içinde **gāh olur** Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel*
1348, Beyit 4). [*gāh olur,*]

gāh olur: *Bazen, zaman olur ki.*

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāķa yüz biñ dürlü nāz / **Gāh olur** bir dem düşer ‘āşķ da istiġnā satar (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1041, Beyit 5). [*gāh olur,*]

Güşe-i ğamda Muhibbî faķrı iden ihtiyār / **Gāh olur** şāh-ı cihān olana istiġnā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082,*
Beyit 5). [*gāh olur, -ur*]

Gāh olur zencir idüp zülfün dil-i şeydā çeker / Gāh tır olup müjeñ ebrūlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı,*
Gazel 1114, Beyit 1). [*gāh olur, -ur*]

Gâh olur dilber şeb-i zülfin mu'anber gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gâh olur, -ur]

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Katlûme cellâd çeşmi gâh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [gâh olur, -ur]

Ėarka virdi gözlerüm yaşı cihânı **gâh olur** / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [gâh olur,]

gâhî: *Bazen, bazı defa, bazı vakit, kimi vakit.*

Geh şehâb-ı zülfi mâni' yüzine **gâhî** sirişk / Uşbu ma'nîden dil-i dîvâne her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [gâhî,]

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu 'ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü **gâhî** külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [gâhî,]

Geh diler zencîr-i zülfiñ dil umar **gâhî** lebûñ / Döstüm dîvânenüñ mestüñ işi mâ'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [gâhî,]

Zülfini elde gehî zencîr ider **gâhî** kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [gâhî,]

Gülşen içre her varağ geh zerd ü **gâhî** al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [gâhî,]

Hâl-i 'âlem bir degüldür gâh şadî **gâhî** gam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gâhî,]

Hâl-i 'âlem bir degüldür gâh şadî gâhî gam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü **gâhî** lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [gâhî,]

'Âlemi geşt eyleyüp geh gülşen içre câ kılup / Rezm-ile İskender'üz bezm-ile **gâhî** Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [gâhî,]

Geh şecâ'at gösterüp **gâhî** Muhib merdânelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [gâhî,]

Nây-veş **gâhî** Hicâz'ı seyr idüp **gâhî** 'Irak / Bezm-i gamda inleseğ tañ mı mağâmât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [gâhî,]

Nây-veş **gâhî** Hicâz'ı seyr idüp **gâhî** 'Irak / Bezm-i gamda inleseğ tañ mı mağâmât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [gâhî,]

Gâhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hâk-i derüñi gönderüp it tütüyâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [gâhî,]

Geh vefâ ister dilüm **gâhî** cefâ / Her ne gelürse şafâdur çün Ėarağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [gâhî,]

Gâh **gâhî** mihr iderseñ yiridür 'aşıklara / Zîra senden geh vefâ **gâhî** cefâdur çün Ėarağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [gâhî,]

Ėalat: *Yanlı, hatâ, sehiv // Hatâli, kusurlu, yanlış.*

Gözüñ altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşgîn / **Ġalaıdur** kim bunu dirse ki Rûm içre ġazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*ġalaıdur, -dur*]

Nâme içre nâminı añmıř Muhibbî dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yâhud yazılmışdur **ġalaı** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*ġalaı,]*

ġalat düşmişdür: Yanlış düşmek, hatalı olmak, yerinde uygun durmamak.

Hâl-i müşgînüñ dehânuñ üzre düşmişdür ġalaı / Komadı hıttâtlar ‘âdet degül mîme nuıat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*ġalaı düşmişdür, -miş, -dür*]

ġalat evler: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

İy Muhibbî yâr cevr ‘ilmin be-ġâyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ġalaı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*ġalaı eyler, -r*]

ġalat itdüñ: Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre hıat / Didi zülfüm sâyesidür itdüñ iy miskîn ġalaı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*ġalaı itdüñ, -dü, -ñ*]

ġalib oldu: Üstün gelmek, baskın çıkmak.

‘Işk içün eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / **Ġalib oldu** gönüm âhîr egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*ġalib oldu, -dı*]

ġaltân: Yuvarlak, yuvarlanan.

Nâz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevġânına / Kangı bî-dil top idüp başını **ġaltân** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*ġaltân,]*

ġaltân olışardur: Yuvarlak olmak, yuvarlanmak.

Hüsn meydânına gelse zülf-i çevġânın alup / Top olup **ġaltân olışardur** yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*ġaltân olışardur, -ışar, -dur*]

ġam: Üzüntü, tasa, kaygı, keder, dert.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Gönlüme gelmez sürür illâ meger kim **ġam** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*ġam,]*

Ġam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ meger sâyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*ġam,]*

Cân u dil zülfî **ġamından** bir dem ârâm eylemez / Ruġları üstinde şeb-veş târı gördüm bir naşar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*ġamından, -ı, -n, -dan*]

Dil ġitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy **ġam** anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*ġam,]*

- Vādi-i 'ışka Muhibbī bu gōñül düşdi yine / Dimezem **ġamdan** ulu bile saña zāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*ġamdan, -dan*]
- ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdüm / Meřhūr meřeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*ġam,]*
- İy cefā-hū 'ıřkuñ-ıla gōñlümün hem derdi var / İstemez ġayrı muřāhib **ġam** gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*ġam,]*
- ġam beni hāk itdi savurdi ġubārum rüzigār / Sen ferāġat ġülřeninde 'iyşde leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*ġam,]*
- Yıkmadan **ġam** bu gōñül kişverini yāda getür / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*ġam,]*
- Kāha dönmiş cismüñi **ġam** hırmeninde āh-ıla / İy Muhibbī götürüp yirden anı bāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*ġam,]*
- Niçe řād olsun Muhibbī ġül ruġuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrün içinde gōñlin anuñ **ġam** kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*ġam,]*
- Timār-ı ġamda cem' kılup naqd-i eşki dil / **ġam** hāřılıñı kendüye bād-ı hevā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*ġam,]*
- ġamla ülfet tutdı gōñlüm añmañuz řādı adın / 'Āřık-ı ġam-hōrlar çün řādiden bīrün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*ġamla, -la*]
- Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası pāredür / **ġamla** gōñül bī-çāredür cān u cihānum kandadır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*ġamla, -la*]
- Tañ midur sevdā-yı zülfinden gōñül olsa hārāb / Çünki bu **ġam** leşkeri sīnemde bī-pāyān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*ġam,]*
- ġam hırmeninde cānā bir cevce hāřılıñ yok / 'İşk āteřine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*ġam,]*
- Levh-i sīnem üzre dōkmiř nokta eşküm kātibi / Cümle kılmiş **ġam** metā'ın yine defter gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*ġam,]*
- Hāl-i 'ālem bir degüldür gāh řādī gāhi **ġam** / Bülbül anuñçün gehī ġüyā vü gāhī lāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*ġam,]*
- Gōñlümün hicrān şebinde hem **ġamı** hem derdi var / ġayr-ı hem-dem n'eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*ġamı, -ı*]
- Yine dil bir dilberün 'ışkı **ġamından** hastadır / Cān u dil bend ü belā-yı zülf-ile peyvstedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*ġamından, -ı, -n, -dan*]
- Düşüp meyġāne küncinde içüp mest ü hārāb oldum / Anuñçün **ġamdan** āzādam ne ġuřřa ne melālüm řar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*ġamdan, -dan*]
- Baña dermān iderseñ kıl demidür / Beni rüsvāy iden 'ıřkuñ **ġamıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*ġamıdur, -ı, -dur*]
- 'İlāc itme řabībā derdüme gel / Baña dermān yine derdüm **ġamıdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*ġamıdur, -ı, -dur*]

Eger cevri ü eger miñnet eger **ğam** / Anı kim yâr ider ‘ayn-ı şafâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*).
[ğam,]

La‘l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur **ğamdan** yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [ğamdan, -dan]

Giceler tâ seher ol gül **ğamundan** / İşüm bülbülleyin âh u figândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*).
[ğamundan, -i, -n, -dan]

Sen harâb itmek neden iy **ğam** dil-i virânemi / Hânesin kendü eliyle kimse virân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [ğam,]

Vaşl olmadıysa şükr **ğamı** eksük olmadı / Hicrân şebinde anı derâğüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [ğamı, -i]

Figân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / Muhibbî yime **ğam** gam gelse her gâh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*).
[ğam,]

Senüñ ‘ışkuñ niğarâ **ğamsuz** olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [ğamsuz, -suz]

Benî âdem muqarrer **ğamsuz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 6*). [ğamsuz, -suz]

Degül hâlî **ğamuñ** dil hânesinden / Bu ‘âlemdür kişi mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*).
[ğamuñ, -uñ]

Bi-ğamdi’llâh muhabbet hânesinde / **Ğamuñdan** gayrı kimse mahrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [ğamuñdan, -uñ, -dan]

Ğam türine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [ğam,]

Haţuñ ser-fitne zülfüñ fitne-engîz / Ciger hûn oldı **ğamdan** dîde hûn-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*).
[ğamdan, -dan]

Ğam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda var mı anuñ gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [ğam,]

Muhibbî kesmege bu sîne kühın / Elüñde **ğamdan** özge tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*).
[ğamdan, -dan]

Haţtuñı görelî artarsa ‘aceb mi **ğamumuz** / Devr-i hüsñüñde şehâ var-ıdı hoş ‘âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [ğamumuz, -umuz]

Tiredür **ğamdan** harâb oldı dil-i virânemüz / Meh gibi bir gice tog gel rüşen olsun hânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [ğamdan, -dan]

Çün **ğamdan** özge kalmadı bir gam-güsârumuz / Geçse ‘aceb mi nâle ile rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [ğamdan, -dan]

Kaţlüm için haţ getürmiş ol şeh-i hübân yine / **Ğam** beni şimden girü öldürdi taqdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [ğam,]

‘İşk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / Āhîr savurdu **ğam** yili geldi gubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [ğam,]

Gelür her şādîñüñ ardınca biñ **ğam** / Cihânda ‘âkîl olan gülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*).
[ğam,]

Ġam ayrılmaz benümle maħrem oldı / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1295, Beyit 5*).
[ġam,]

Baş açuk ġam tekyesinde olmışuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1303, Beyit 3*). [ġam,]

Ġam ile bu ħālüm tebah aħvālümü sormaz mısız / Yārān nedür ħālūñ diyü bu ħālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1312, Beyit 1*). [ġam,]

Tiredür zülfüñ ġamından bu dil-i vîrānemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tā rüşen ola kāşānemüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [ġamundan, -ı, -n, -dan]

Dōstlar rāh-ı ‘ademde ġam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1317, Beyit 1*). [ġam,]

Bir feraħ gelse Muhibbî ġam hemān ardıncadır / Anuñ içün bu fenā dārında yokdur şādumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [ġam,]

Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ġamı bir laħza dūr olmaz gözümde çünki ħ‘āb olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1318, Beyit 4*). [ġamı, -ı]

Sahn-ı dilde ekmek içün dāyimā ġam ħāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1393, Beyit 2*). [ġam,]

Gelse ġam Ye‘cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdır karşı aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1424, Beyit 5*). [ġam,]

Ferhād belā kūhına çün pādaş imiş / Āhı ‘alem ü sīne tabl [u] ġam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 1*). [ġam,]

La‘l-i lebinüñ yādına cān vîrsem ‘aceb mi / Virdi ġam Şîrîn-ile Ferhād’ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1451, Beyit 3*). [ġam,]

Kim göre ‘arızuñ olmaya ġamdan o ħalāş / Yazılı ħatt-ı ġubār-ıla gönülde bu ħavāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1476, Beyit 1*). [ġamdan, -dan]

ġam bezminde: *Sıkıntı, dert, keder meclisi.*

İşidenler bu gönülüm nālesini / Çalınur didi ġam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1329, Beyit 3*). [ġam bezminde, -n, -de]

ġam buħarı: *Sıkıntı, üzüntü buħarı // Sıkıntı ile gönülden çıkan ahın dumanı.*

Sākiyā cām-ı şafā sun tā vire kâlbe cilā / Ġam buħarı yoksa dil āyinesini jeng ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [ġam buħarı,]

ġam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!*

Ĥakk olursa mihr ü meh naķşı felekden ġam degül / Naķş-ı eş‘aruñ Muhibbî künbed-i mīnā yiter (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1120, Beyit 5*). [ġam degül,]

ġam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!*

Ten göziyle görmez isem **ğam degül** cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam görinen cânânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam **ğam degül** âhîr kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Gözleri hançer çeküp kanlar dökerse **ğam degül** / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

La‘l-i şîrînüñe cân virse Muhibbî **ğam degül** / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğam degül tîğ-ı sitemden çäk olursa bu göñül / Ğamzesin yârūñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*ğam degül,]*

ğam degül: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse **ğam degül** / Tek baña cânum yirine tîrini virsün ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*ğam degül,]*

ğam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğam degüldür gözleri bîmâr iderse göñlümi / Leblerinden bir cevâb alsam bu cânum em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*ğam degüldür, -dür]*

ğam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Öldürürse **ğam degüldür** tîğ-ı ğamzeñ ‘aşıkı / Dirgürür iy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*ğam degüldür, -dür]*

ğam degüldür: *Ne çıkar, zararı yok, önemi yok, aldırma!.*

Ğam degüldür görmez-ise zâhiren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî döst didârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*ğam degüldür, -dür]*

ğam kapar: *Gamlanmak, üzüntü duymak.*

Geh şehâb-ı zülfî mâni‘ yüzine gâhî sirişk / Uşbu ma‘niden dil-i dîvâne her dem **ğam kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*ğam kapar, -ar]*

ġam meclisinde: *Gam, keder meclisi.*

ġam meclisinde zārılıgum iñleyen bilür / Ney gibi niçe iñledüġüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*ġam meclisinde, -i, -n, -de-n, -de*]

ġam meclisinde dîde-i eşk nüşlardanuz / Nâyüñ yirine nâle-i dil ġüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*ġam meclisinde, -n, -de*]

Āhdan zencîr idüp bu göñlümün kandiline / Yakmaga **ġam meclisinde** ya‘nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*ġam meclisinde, -n, -de*]

ġam şâhına: *Gam padişahi.*

İy Muhibbî sîne de gören habâb-ı eşkümi / Konmaga **ġam şâhına** yir yir didi otâġ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*ġam şâhına, -n, -a*]

ġam şebinde: *Gam, dert gecesi.*

ġam şebinde cân u dil sanmañ ki bir dem ġ’âb ider / Gözlerüm yaşı cihânı bil ki ġarġ-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*ġam şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

Āh **ġam şebinde** giceler tâ şubġ olunca iñlerem / Bu nev‘edür ġâlüm benüm meh sâlümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*ġam şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

ġam u derd ü belâ: *Dert, keder, sıkıntı.*

Amân virmez baña bir dem **ġam u derd ü belâ** hergiz / Kimesne yokdur ‘âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [*ġam u derd ü belâ,*]

Yanumdan bir dem eksilmez **ġam u derd ü belâ** hergiz / Bulunmaz derd-i ‘ışġ-ıla benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*ġam u derd ü belâ,*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Muhibbî **ġam yime** çoġ-ısa cürmün / Şefâ‘atçı Muġammed Muştafâ‘dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Fiġân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / Muhibbî yime ġam ġam gelse her ġâġ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Dükenür sanma çeşmüm kîsesinden / Yime ġam anda dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Hāk-i pāyi çün ele girdi Muhibbî başa ko / **Ġam yime** şimden girü tãc-ı sa'adet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Tiġ-i ġamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ didi Muhibbî **ġam yime** merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / İy Muhibbî **ġam yime** ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*ġam yime, -me*]

ġam yime: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Yaşum ki dilâ ger dükene **ġam yime** çeşmüm / Hün-ı cigerüñden idinür kendüzine qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*ġam yime, -me*]

ġam yimek: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

İtdi ol zülfi mu'anber kâkülün zencîrümüz / **Ġam yimek** dîvâneler oldı bizüm tebdîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*ġam yimek, -mek*]

ġam yimem: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Ġam yimem hâli hayâli çün derün-ı dildedür / 'Ankebütüñ gönli şād olur megesçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*ġam yimem, -me, -m-mem*]

ġam yimezüz: *Gam yemek: dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak [Daha çok olumsuz şekli kullanılır].*

Ġamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne ġam **ġam yimezüz** / Leblerüñ mürdeler ihyâsına 'İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ġam yimezüz, -mez, -üz*]

ġamām: *Bulut.*

Belâ kuhsârı olmışdur Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görinür yir yir üstinde **ġamāmı** dūd-ı âhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*ġamāmı, -ı*]

ġamda olmasun: *Sıkıntı içinde olmak, kederli olmak.*

İy Muhibbî niçe **ġamda olmasun** bu ġasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*ġamda olmasun, -ma, -sun*]

ġamgîn olmazuz: *Gamlanmak, dertlenmek, tasalanmak, üzölmek.*

Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile **ġamgîn olmazuz** / 'Ăşık u rind-i ġarâbātuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*ġamgîn olmazuz, -maz, -uz*]

ġam-güsār: *Gam ve kederi defeden, gam ortağı; arkadaşı.*

Çün ġamdan özge kalmadı bir **ġam-güsārumuz** / Geçse ‘aceb mi nāle ile rūzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*ġam-güsārumuz, -umuz*]

ġam-ı devrānı: *Feleġin kederi, tasası.*

Vaqt-ı güldür **ġam-ı devrānı** ferāmūş idelüm / Sākiyā al elüñe devr ide peymāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*ġam-ı devrānı, -ı*]

ġam-ı endüh: *Gam, keder, sıkıntı // İç sıkıntısı.*

ġam-ı endüh ile furkat beni āhır helāk eyler / Meded devletlü sultānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*ġam-ı endüh,]*

ġam-ı ‘ıskından: *Aşk derdi, aşk sıkıntısı.*

Cefā vü cevri dildāruñ baña mihr ü vefādan yig / **ġam-ı ‘ıskından** olmasun bu cān u dil cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*ġam-ı ‘ıskından, -ı, -n, -dan*]

ġam-ı ‘ıskından: *Aşk derdi, aşk sıkıntısı.*

Muhibbī rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / **ġam-ı ‘ıskından** olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*ġam-ı ‘ıskından, -ı, -n, -dan*]

ġam-ı ‘ıškuñ: *Aşk derdi, aşk sıkıntısı.*

ġam-ı ‘ıškuñ deleli nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*ġam-ı ‘ıškuñ, -uñ*]

ġamını yivici: *Gam yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. afyonun yemek, esrar çekmek.*

Geh mest olup cür‘a saçaruz felek üzre / Miñnet **ġamını yivici** ‘ayyaşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*ġamını yivici, -ı, -n, -ı-ı, -n, -ı, -y, -ici*]

ġammāz: *Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.*

‘İşkī cānum gibi saklarken olur halka ‘ayān / Āh bu **ġammāzlık** sır[ı] cümle şı‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*ġammāzlık, -lık*]

ġamuñ esrārını yidüm: *Gam esrarı yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. gam afyonunu yemek, esrar çekmek.*

Hāne-i halvetde yidüm çün ġamuñ esrārını / Vādī-i hayretde oldı dīdeler maqşūda duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*ġamuñ esrārını yidüm, -dü, -m-ı, -n, -ı, -dü, -m-uñ*]

ġamuñ esrârını yiyüp: *Gam esrarı yemek: 1. gam yemek(çekmek): sıkıntı ve dert içinde olmak, acı çekmek 2. gam afyonunu yemek, esrar çekmek.*

Ĥayrânun olmışuz **ġamuñ esrârını yiyüp** / Farġ itmez-isek olmaz ‘aceb sol u sagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3*). [*ġamuñ esrârını yiyüp, -i, -n, -i-y, -üp*]

ġamz: *Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpması.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem **ġamz** okların / Tîr-i peykânun bu ben dil-ĥasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*ġamz,]*

Ĥamz oklarıyla sîne vü dil şerha yaradur / Bagrumı eger sorar-isañ pâre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*ġamz,]*

İy kaşı ya atagör iç kabzadan **ġamz** okların / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*ġamz,]*

Gördi ölümlü ĥasta atup baña **ġamz** okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*ġamz,]*

Her kaçan alsa ele ya kaşların **ġamz** okların / Sîneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*ġamz,]*

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tîfl için / Atsun **ġamz** okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*ġamz,]*

Kaşı yayından gelür **ġamz** okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur ġâfil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*ġamz,]*

Ĥamz oklarına çünkü bu sînem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*ġamz,]*

Sîneme uralı **ġamz** oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*). [*ġamz,]*

Bend-i zülfinden ĥalâş olur mı ĥiç bu murġ-ı dil / Eksük itmez bir nefes **ġamz** okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*ġamz,]*

ġamze: *Süzgün bakış, yan bakış, sitemli bakma; güzellerin gözlerinin ucunda görülen gönül alıcı hareketler, nazlı nazlı göz kırpması.*

..... âfet-i cân / **Ĥamzesi** ĥastasınıñ zaĥmına tîmâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*ġamzesi, -si*]

Dil virdüm eger ister-iseñ cânı da almak / Kıl **ġamzeñ** ucuyla bir işâret ki senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*ġamzeñ, -ñ*]

Eylerem ben **ġamzesine** sînem içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*ġamzesine, -si, -n, -e*]

İy Muhibbî mülk-i dil küllî ĥarâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir **ġamzeler** Tâtâr-veş yagmacıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*ġamzeler, -ler*]

Cânımı çün aldı **ġamzeñ** ya n’ için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki daĥı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*ġamzeñ, -ñ*]

- Cihān hālkı mutî'üñdür senüñ iy husrev-i hūbān / Kemāle şaf tutup **ġamzeñ** çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*ġamzeñ, -ñ*]
- Cānāne kaçan **ġamzelerin** mest-i h`āb ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ 'itāb ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*ġamzelerin, -lerin*]
- Tir-i bārān atdılar her bir yañadan **ġamzeler** / Dil gibi sīnemde bir muġkem ġışārum aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*ġamzeler, -ler*]
- Kim elif gibi reh-i 'ışkında yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña **ġamze** okın togrudur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*ġamze,]*
- Ne sebedendür didüm sīnemde biñ biñ yaralar / Didi **ġamzem** oklarından irişen peykāna sor (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*ġamzem, -m*]
- Tañ degül cānuma ger kaşd ider-ise **ġamzeler** / Zülfi kāfir çeşmi hūnī dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*ġamzeler, -ler*]
- Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki dām-ı belā / Cānuma kaşd eyleyen **ġamzeñ** midür ya kaşlar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*ġamzeñ, -ñ*]
- Urmaga ehl-i 'ışk sīnesine / Eylemiş **ġamzeleri** ġançerler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*ġamzeleri, -leri*]
- ġamzelerle öldürür kūyına varan 'āşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsī gibi güftārı gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*ġamzelerle, -ler, -le*]
- Her kaçan **ġamze** okın sīneme cānān getürür / ġaġ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*ġamze,]*
- Bir **ġamze** ile sīneñi çāk itdi Muhibbî / Kim tıġ urur ol merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*ġamze,]*
- Göflüm evini yıkdı yağmacı **ġamzeñ** iy dōst / ġāretde māhir ancak Efrāsiyāb'a beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*ġamzeñ, -ñ*]
- Atarsın **ġamzeñ** okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*ġamzeñ, -ñ*]
- Kosun kāfırlığın **ġamzeñ** yiter kaşd eyledi hūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1145, Beyit 4*). [*ġamzeñ, -ñ*]
- Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ġama / Ger murāduñ cān ise **ġamzeñ** aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*ġamzeñ, -ñ*]
- Dilā ölseñ ne ġam ger **ġamzesinden** / Dirildür çün lebi 'İsī nebī-vār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*ġamzesinden, -sī, -n, -den*]
- 'Aceb bu **ġamze** midür yāhu cellād / Tutar ġāzır elinde tıġ u ġançer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*ġamze,]*
- ġamzesi kanum içerse dōstlar olmaz 'aceb / Kāfir-i bed-mest olanuñ meyli dā'im kanadur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*ġamzesi, -sī*]
- Leblerüñ emsem disem **ġamzeñ** diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarāb üstindedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*ġamzeñ, -ñ*]

Ya kaşlarıyla alsa ele **ğamze** okların / Sînem içinde konmuş aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*ğamze,]*

‘Uşşâk kanın içmiş **ğamzeñ** işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Tıgını cellâd **ğamzeñ** dem mi var tîz eylemez / Öldürür nâ-hâk yire ‘uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Ğamzeñ öldürse Muhibbî’yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyâsına ‘İsî bilirüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ğamzeñ, -ñ]*

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü **ğamzeñ** zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Ğamze okların kemân ebrûlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*ğamze,]*

Sîne pülâd olsa da **ğamzeñ** ider andan güzer / Şol muqavves kaşlarına döstüm kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Dilde peykânüñ kalur geldükçe **ğamzeñ** okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil dil-i bî-bâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Ğamzesi hançer çeküp ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*ğamzesi, -si]*

Gönder ilerü **ğamzeñi** iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-h’âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*ğamzeñi, -ñ, -i]*

Ugrın ugrın **ğamzelerle** sînem üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yâdigâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*ğamzelerle, -ler, -le]*

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / Ol kaşı ya **ğamzesi** ok yâdigâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*ğamzesi, -si]*

Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / **Ğamzelerden** eline yâr ala çün hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*ğamzelerden, -ler, -den]*

Fitne ta’lîmin ider gözlerine **ğamzeleri** / Çok zamândur görürem ol gözi fettân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*ğamzeleri, -ler, -i]*

Mürdeler ihyâ ider la’l-i lebüñ ‘İsî gibi / Lîk **ğamzeñ** öldürür ‘uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña kîn eylemiş / **Ğamzesin** hançer kılup ebrûların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*ğamzesin, -si, -n]*

Ğamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm sevâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*ğamzeñ, -ñ]*

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / Ol ki ebrûñı şehâ ya **ğamzeñi** tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ğamzeñi, -ñ, -i]*

La’l-i nâbindan nigârüñ dağı kâma irmedi / Ez-berây-ı katlüm iy **ğamze** müsta‘cil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*ğamze,]*

Delmek için sînemî yir yir benüm / **Ġamzesin** ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*).
[ġamzesin, -sî, -n]

Ok u ya almış ele **ġamzesi** dil almak için / Birbirine urup âfâkı pür-âşüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [ġamzesi, -si]

Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çäk eylegil / **Ġamzelerden** göresin âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [ġamzelerden, -ler, -den]

Egerçi katlûme kaş itdi **ġamzeñ** / Ve lîkin la'l-i nâbuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*).
[ġamzeñ, -ñ]

Ġam degül tîġ-ı sitemden çäk olursa bu gönül / **Ġamzesin** yâruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [ġamzesin, -sî, -n]

La'l-i şîrînüñi cânâ almadın ben agzuma / **Ġamze** okın sîneme urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [ġamze,]

İy Muhibbî olalı bu dil nişân / Kaşların ya **ġamzesin** tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*).
[ġamzesin, -sî, -n]

Cem' kıldıñ iy Muhibbî cümle **ġamze** okların / Lâyıķı budur ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [ġamze,]

Ġamzesi tîrinsüz olmazsın niġâruñ bir nefes / Bil sa'âdetdür sen anı sîneden al cânâ bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [ġamzesi, -si]

Ġamzesin gönderdi dilber cân giderse ġam degül / Tek baña cânım yirine tîrini virsün 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [ġamzesin, -sî, -n]

ġam-zede: Kederli, gama uğramış; aşık.

Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası **ġam-zede** kıllâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [ġam-zede,]

ġamze-i cellâdına: (Sevgilinin) Acımasız, cellada benzer yan bakışı.

Ġamze-i cellâdına dirsem ħalâş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz ħükm-i sultândan ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [ġamze-i cellâdına, -i, -n, -a]

ġamze-i ħün-rîz: Kan dökücü ve zalim ġamze // sevgilinin kan dökücü ve zalim süzgün bakışları.

Göñlümi sevdâya viren zülf-i 'anber-bîz imiş / Cânımı kırbân iden ol **ġamze-i ħün-rîz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [ġamze-i ħün-rîz,]

ġamze-i mestüñ: Sarhoş, kendinden geçmiş yan bakış.

Çeşm-i ħun-rîzüñ içer her laħza 'aşık kanını / Anuñ-ıçun **ġamze-i mestüñ** olur maħmûr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [ġamze-i mestüñ, -üñ]

ġamze-kâr: Ġamzeli, süzgün bakışlı. II sevgili.

Åh kim Tañrı selāmını baña virmez geçer / çeşm-ile kılmaz nazar ol **ğamze-kārum** söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*ğamze-kārum, -um*]

ğamzekār: *Gamzeli, süzgün bakışlı (göz).*

Bir nazarla sînesin bagrın delen ‘âşıklañ / Şol kemān ebrü güzelüñ **ğamzekāridur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*ğamzekāridur, -ı, -dur*]

ğamze-zen: *Göz işareti ile vuran. / Yan bakış oku atan.*

Olup her bir iek bir hūba mānend / Aralarında nergis **ğamze-zendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [*ğamze-zendür, -dür*]

ğār: *Mağara, in.*

Åhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña **ğār** / Odlar kim saçılır ejder şerāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*ğār,]*

Åhum ejder görünür bu sîne **ğāridur** diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*ğāridur, -ı, -dur*]

ğaraż: *Gāye, maksat, istek, arzu.*

Dōstum senden vefādur çün **ğaraż** / Mihr-ile mehden ziyādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*). [*ğaraż,]*

Dōstum senden vefādur çün **ğaraż** / Mihr-ile mehden ziyādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*). [*ğaraż,]*

Geh vefā ister dilüm gāhî cefā / Her ne gelirse şafādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*ğaraż,]*

Gāh ‘işve gāh hışm u gāh nāz / Cümlesinden atlımedür çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*ğaraż,]*

Åsitānuñda gedā olsam dimiş / Sözllerinden pādişādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [*ğaraż,]*

İster asılmak Muhibbî boynuña / İtdügi zülf-i dü-tādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*ğaraż,]*

La‘l-i dilberdür bugün ‘ālemdede cevherden **ğaraż** / Zîra ol maқşüd-ı dildür ğayr-ı gevher bi‘l-ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*ğaraż,]*

Göreyim bir kez seni ölürsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihāna seni görmekdür **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*ğaraż,]*

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün **ğaraż** / Mihr ü mehden ‘ālem içinde ziyādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*ğaraż,]*

İy meh-i nā-mihribān senden vefādur çün **ğaraż** / Mihr ü mehden ‘ālem içinde ziyādur çün **ğaraż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*ğaraż,]*

Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür ‘aşıklara / Zira senden geh vefā gāhī cefādür çün **ğāraž** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*ğāraž,]*

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün **ğāraž** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*ğāraž,]*

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid zühd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara belādür çün **ğāraž** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*ğāraž,]*

İy Muhibbī kim ki ‘ışk yolında cān terk itmedi / Hāşıl-ı ‘ömrine virilen hevādür çün **ğāraž** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*ğāraž,]*

ğāret: *Çapul, yağma, yağmalama.*

Göñlüm evini yıkdı yağmacı gamzeñ iy dōst / **Ğāretde** māhir ancak Efrāsiyāb’a beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*ğāretde, -de]*

ğāret iden: *Akın etmek, yağmalamak, talan etmek.*

Ğāret iden göñlini kimdür Muhibbī’nün didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*ğāret iden, -en]*

ğāret ü yağma: *Yağmalama, talan etme.*

Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / **Ğāret ü yağma** tārıkını hārāmiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*ğāret ü yağma,]*

ğārib: *Kimsesiz, zavallı, biçare.*

İñen cevri itme ‘uşşāka vefā kıl iy şeh-i hūbān / **Ğāribün** āhını yirde komaz Allāh’umuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*ğāribün, -ün]*

ğark eyledi: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.*

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri **ğark eyledi** ol su begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*ğark eyledi, -di]*

ğark eylese: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.*

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinı ğark / Tañ degül cüş idicek bir ucı deryā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*ğark eylese, -se]*

ğark eyleye: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.*

Dōstum hāsetle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi **ğark eyleye** ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*ğark eyleye, -y, -e]*

ğark iden: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boşmak.*

Cihānı **ğark iden** bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm āh u fiğānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*ğark iden, -en*]

ğark ider: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / **Ğark ider** āhir seni bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*ğark ider, -er*]

ğark ider: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Bahr-ı eşküm başdan aşdı **ğark ider** āhir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem hürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*ğark ider, -er*]

ğark idiserdür: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

‘Ālemi **ğark idiserdür** ser-be-ser eşküm benüm / Hasetiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*ğark idiserdür, -iser, -dür*]

ğark idüp: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Şol kadar kan ağladum hicrūñ beyābānında kim / Ser-te-ser mülk-i cihānı **ğark idüp** oldu deniz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*ğark idüp, -üp*]

ğark it: (*Birine bir şeyi*) *Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nūra **ğark it** ‘ālemi / Tā görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [*ğark it,]*

ğark itdi: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Muhibbî’yi dişüñ fikri yine deryāya **ğark itdi** / Sirişkinden ‘aķık olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*ğark itdi, -di*]

ğark itmede: (*Suya*) *Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boğmak.*

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni **ğark itmede** / Rāh-ı ‘ışkuñda murāda irgüren ol āhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*ğark itmede, -mede*]

ğark oldu: (*Suya*) *Batmak, (suda) boğulmak II ... ile dolmak, -e boğulmak, istiğrak etmek.*

Bahr olalı sirişküñ **ğark oldu** anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum hābāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*ğark oldu, -dı*]

ğark oldum: (*Suya*) *Batmak, (suda) boğulmak II ... ile dolmak, -e boğulmak, istiğrak etmek.*

Başdan ayaga degin göz yaşına **ğark oldum** / Līk su virdi bu dil āteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*ğark oldum, -du, -m*]

ġark olmasun: (Suya) Batmak, (suda) boġulmak II ... ile dolmak, -e boġulmak, istiġrak etmek.

Baħr-ı eşkümde niçe **ġark olmasun** dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4). [ġark olmasun, -ma, -sun-masun]

ġark olup: (Suya) Batmak, (suda) boġulmak II ... ile dolmak, -e boġulmak, istiġrak etmek.

Akan yaşum olup ‘ummān cihānı ortaya almış / Bu gönlüm zevrakın gör **ġark olup** girdābdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2). [ġark olup, -up]

ġarka virdi: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Bu ‘aceb bārān-ı eŝküm **ġarka virdi** ‘ālemi / Hıç teskîn olmadı dil sūznāk olmuŝ yatur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4). [ġarka virdi, -di]

ġarka virdi: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Ġarka virdi gözlerüm yaşı cihānı gāh olur / Yakar eflāki ser-ā-ser sīne-tābı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [ġarka virdi, -di]

ġarka virmişken: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Eşk-i çeşmüm **ġarka virmişken** ser-ā-ser ‘ālemi / Bu gönül pervā yimez olmuş o baħr içinde baġ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [ġarka virmişken, -miş, -ken]

ġarka virsün: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

İy dīde göz yaşın dök virsün cihānı ġarka / Ol cevri çok vefāsuz çünki yaŝuñı silmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2). [ġarka virsün, -sün]

ġarka virür: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / **Ġarka virür** ‘ālemi bu göz yaşı deryā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3). [ġarka virür, -ür]

ġarka virür: (Suya) Batırmak II (Birine bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile doldurmak, -e boġmak.

Yiter aglatma beni dōst yaşumdan hāzer it / ‘Ālemi **ġarka virür** kimsene bendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5). [ġarka virür, -ür]

ġark-ı āb ider: Suya ġark etmek, suya boġmak.

Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h̄āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil ki **ġark-ı āb ider** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1). [ġark-ı āb ider, -er]

ġark-ı demlerüz: Kana boġulmuŝ, kan ile dolu, kanlı.

Niçe yıllardur didüm gönlümle şāhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de **ğark-ı demlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*ğark-ı demlerüz, -ler, -üz*]

ğark-ı hün olsa: *Kana batmak, kan içinde kalmak, kanda boğulmak.*

Ğark-ı hün olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildarı gülgün cāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*ğark-ı hün olsa, -sa*]

ğarra: *Parlak, gösterişli, şâşaalı // Gururlu, kibirli.*

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / **Ğarradur** hüsne anuñçün dād-ḥ`āhī eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*ğarradur, -dur*]

Ehl-i ‘ışka ol şeh-i hūbān nigāhı eylemez / **Ğarradur** hüsne anuñçün dād-ḥ`āhī eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*ğarradur, -dur*]

ğarra olma: *Gururlanmak, kibirlenmek.*

Ğarra olma sebzezār-ı ‘ömrüñe / Dāne gibi kendüñi ḥarmanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*ğarra olma, -ma*]

ğarra olma: *Gururlanmak, kibirlenmek.*

Nigārā **ğarra olma** devr-i hüsne / Güzellik tiz geçer uşbu cihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*ğarra olma, -ma*]

ğarra olma: *Gururlanmak, kibirlenmek.*

Ğarra olma bu cihān her gün dogar bir nev`-ile / Mührelerle ‘aqluñı tağıtma olma ḥoḳḳa-bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*ğarra olma, -ma*]

ğāşive: *1. Örtü, perde, zar. 2. At eyerinin altına örtülen sırmalı veya şerit süslemeli, sâhibinin servetine göre kıymetli taşlarla bezenmiş örtü, haşa:.*

Düşüp öñine **ğāşiyesin** götürür şabā / Şeb-diz-i zülfe yār kaçan kim süvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [*ğāşiyesin, -si, -n*]

ğavās: *Gavvas, dalgıç.*

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hāşılum / Niçe yıllar baḥr-ı ‘ışk içinde kim oldum **ğavāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [*ğavāş,]*

ğavgā: *Dövüş, gürültü, kavga, çekişme, mücadele.*

Yāra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu ne **ğavgādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*ğavgādur, -dur*]

Mescide dönmiş iken vardum yine meyḥāneye / ‘Aşkı ‘ayb itme süfi çünki **ğavgādan** kaçır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*ğavgādan, -dan*]

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gū / Ol derūn-ı perdede ‘ālem tolu **ġavġāy**ı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*ġavġāy*, -y, -ı]

Hüzür-ı kalb-ile ‘ārif yatur meyḥāne küncinde / Şafāsuz şūfī mescidde kurı **ġavġāy**a düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*ġavġāy*, -ya]

Almamış başına terk itmiş cihān **ġavġāların** / Vādide mecnūn yürür mecnūn dimeñ uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*ġavġāların*, -lar, -ı, -n]

ġavġā ider: *Kavga etmek, tartışmak.*

Cür‘a-i cāmī sen içdüñ diyü bezm-i ‘ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmūrı gelüp **ġavġā ider** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*ġavġā ider*, -er]

ġavvās: *Dalgıç.*

İy Muhibbī bu gözüm merdümi **ġavvās** gibi / Taluban baḥr-ı ġama dürr-ile mercān getirür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*ġavvās*,]

Baḥr-ı dilden çıkarup **ġavvās** olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*ġavvās*,]

Nazm içinde olasın tā ki göñül sen **ġavvās** / Talagör baḥr-ı ma‘āniye çıkar gevher-i ḥāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*ġavvās*,]

N’ola ‘arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmışam kulzüm-i ‘ışk içre dilā ben **ġavvās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*ġavvās*,]

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum yine ma‘nā gevherin / Dil yine **ġavvās** olup buldı o baḥra ihtişāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*ġavvās*,]

ġavvās-vār: *Dalgıç gibi.*

Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / **Ġavvās-vār** sen de o baḥr içre taladur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*ġavvās-vār*,]

İy Muhibbī tal ma‘ānī baḥrına **ġavvās-vār** / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola ḥāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*ġavvās-vār*,]

ġāyet: *Çok, pek, pek çok, son derece.*

Ṭabībā teşneyem **ġāyet** lebünnden dil çü āb ister / Büt-i ‘ışka giriftāram ser-ā-ser üstülḥān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ġāyet*,]

İy Muhibbī key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammā ki **ġāyet** yaşludur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*ġāyet*,]

İy ṭabīb-i dil meded eyle lebünnden bir devā / **Ġāyet-ile** teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*ġāyet-ile*, --ile]

Zülālinden umar bu ḥasta göñlüm / ‘Atā itmezse **ġāyet** hisseti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 6*). [*ġāyet*,]

(Ė) **Ėayetde** enİs oldu bağa āh u fiĖān / Oldı dil āyİnesi āhum-ıla jeng ü Ėubār (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1205, Beyit 19*). [*Ėāyetde, -de*]

Ehl-i Ėunāh olanları dirler yakarlar āteĖe / **Ėayet** Ėunāhum Ėok benüm a' mālūmi sormaz mısız (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1312, Beyit 4*). [*Ėāyet,]*

Muhibbİ evvel[i] 'iğkuğ egerĖi Ėorinür āsān / Velİ **Ėayet** soğı mūĖkil giriftār olmayan bilmez (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*Ėāyet,]*

Gerekdür sırr-ı 'iğk **Ėayetde** pinhān / Aluğ benden Ėaber didüm ne dirsiz (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1362, Beyit 3*). [*Ėāyetde, -de*]

Kağları yasına karĖu sİnemi kıldum siper / Deldi ĖeĖdi tutmadı mūĖĖānı **Ėayet** tİz imiĖ (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*Ėāyet,]*

ĖoĖ gelür ben 'āĖıĖa **Ėayet** miyān-ı nāzūkūĖ / Ėünkü peyĖāmbere dimiĖ Ėayrū'l-'umür olur vasat (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*Ėāyet,]*

Ėāvet de: *OldukĖa.*

Dem-be-dem inler ĖöĖül sİnemde mānend-i ceres / NiÇe nālān olmasun **Ėāvet de** teng oldu Ėafes (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*Ėāvet de,]*

Ėāvet ile: *AĖırđ derecede, Ėok fazla, son derece.*

Kim-durur cānā dir-iseğ derd-i hicre mübtelā / **Ėāvet ile** Ėasta-dıldür bu Muhibbİ bendeğüz (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*Ėāvet ile,]*

Ėāvet-i 'iğka: *AĞkın son derecesi, sonu, nihayeti.*

Ėāyet-i 'iĖka Muhibbİ ireyim demek muĖāl / Ėaddi vü pāyānı yok bir ince mūĖkil rāh imiĖ (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*Ėāyet-i 'iĖka, -a*]

Ėayr: *BaĖkasđ, bağkaları; rakip.*

Zehr olur ger **Ėayr** elinden iĖeyim āb-ı Ėayāt / Yār elinden zehr nūĖ itsem baĖa cüllābdur (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*Ėayr,]*

BāĖ-ı Ėüsninde virür **Ėayra** sulu Ŗeftālūlar / 'ĖĖıĖ-ı dil-Ėaste ger varsa aĖa ayvā satar (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*Ėayra, -a*]

Bağa dildāruĖ cefāı ĖoĖ gelür / Nite kim **Ėayra** vefāı ĖoĖ gelür (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*Ėayra, -a*]

Ėayret: *İÇten gelerek ĖalıĖma, belli bir Ŗey iÇin Ėabalama, didinme, Ėaba.*

Bāde iÇe Ėayrılar ben iÇerem Ėün-ı ciger / **Ėayret** öldürdi beni dildār benden bİ-Ėaber (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*Ėayret,]*

(Ė) ĖayālūĖ dil-i maĖzūnumı mesken tutalı / Beni dİvāne kılupdur baĖa ne **Ėayret** ü 'ār (*Muhibbİ Dİvānı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*Ėayret,]*

Āteş-i 'ışka yanar dil korkaruz āh itmege / Āşikār ola diyü 'ışkuñı **ğayret** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3*). [ğayret,]

Āteş-i hicre yanar dil korkaram āh itmege / Āşikār ola diyü 'ışkuñı **ğayret** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [ğayret,]

ğavri: *Başka.*

İy cefâ-ñü 'ışkuñ-ıla gönlümün hem derdi var / İstemez **ğavri** muşâhib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [ğavri,]

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı **ğavri** yire bir nazār itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [ğavri,]

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermān / Koyup kapuñı cānā **ğavri** kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [ğavri,]

Murğ-ı fîrûñ sîne-i rîşümü çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir **ğavri** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [ğavri,]

Vaşlını idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā **ğavri** rızā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [ğavri,]

ğavri: *Başkası, başka kimse.*

Bāde içse **ğavri**lar ben içerem hūn-ı ciger / Gayret öldürdi beni dildār benden bî-ñaber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [ğavri, -lar]

ğavri: *Artık.*

La'lūñ var-iken **ğavri** baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi zūlfūñ-ile şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [ğavri,]

Güzeller[den] vefā hergiz görünmez / Velî **ğavri** cefā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [ğavri,]

ğavri: *Ayrı, başka , özge II -den başka.*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i 'ışka / Muhibbî sāyeden **ğavri** dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [ğavri,]

Senūñ fikrūñde iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / Şarāb-ı hūbdan **ğavri** benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [ğavri,]

Bi-ñamdi'llāh muñabbet hānesinde / Ğamuñdan **ğavri** kimse mañrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [ğavri,]

Ciger hūnını saklamaga iy dil / Gözümden **ğavri** aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [ğavri,]

Mañbah-ı ğamda Muhibbî giceler tā şubħa dek / Miñnet ü derd ü belādan **ğavri** bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [ğavri,]

Kalmadı sabr u karārüm 'azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan **ğavri** çün bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [ğavri,]

Sevdüğümden **ğayrı** n'itdüm baña hışm ider nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*ğayrı,]*

ğavr-ı gevher: *O cevherin başkası, ondan (sevgilinin la'l dudağından) başka cevher.*

La'l-i dilberdür bugün 'âlemde cevherden garaž / Zîra ol maqşud-ı dildür **ğavr-ı gevher** bi'l-garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*ğavr-ı gevher,]*

ğavr-ı hem-dem: *Dert ortağından başkası.*

Gönlümüñ hicrân şebinde hem gamı hem derdi var / **Ğavr-ı hem-dem** n'eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*ğavr-ı hem-dem,]*

ğazâl: *Ahu, ceylan.*

Ol **ğazâl** arayı gitdi Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*ğazâl, -ı]*

Gözün altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşğîn / Ğalaţdur kim bunu dirse ki Rüm içre **ğazâl** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*ğazâl,]*

ğazanfer: *İri arslan.*

Nigebâni olup hüsne iki çeşmi **ğazanferdür** / Yâhūd zülfî tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*ğazanferdür, -dür]*

ğazel: *Gazel, şiir.*

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse **ğazel** / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*ğazel,]*

Kim ki nazm ister Muhibbî şi'rini güş eylesün / Bulnur gerçi **ğazel** ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*ğazel,]*

Didi ânîde Muhibbî böyle bir rengîn **ğazel** / Tarz-ı şi'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*ğazel,]*

Şi'rümün her beyti güldür hâţtı sünbülde nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu **ğazel** gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*ğazel,]*

Gerçi kıldum her **ğazelde** niçe biñ sihr ü füsün / Hübolar güşına almaz lîk bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*ğazelde, -de]*

Her **ğazelde** anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hübolar güş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*ğazelde, -de]*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi rengîn **ğazeller** baglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*ğazeller, -ler]*

geç: *Geçmek, ilerlemek, ulaşmak.*

Geçer mi bir dem ol serv ayagına / Yaşum çün çeşmümi bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*).
[geçer, -er]

geç: Vazgeçmek, bırakmak, uzaklaşmak, terk etmek.

Zâhid eydür **geç** Muhibbî bâde vü maḥbûbdan / Hiç yakışmaz gönülme zîrâ sözünün serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [geç,]

Gülşen-i ḥüsnün gören firdevs-i a'lâdan **geçer** / Cür'a-i la'lün içen cām-ı muşaffâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [geçer, -er]

Gülşen-i ḥüsnün gören firdevs-i a'lâdan **geçer** / Cür'a-i la'lün içen cām-ı muşaffâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [geçer, -er]

Cānuma geçdi okı dil kaşı yadan **geçemez** / Zülfine bend olalı daḥı belâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [geçemez, -e, -mez]

Cānuma geçdi okı dil kaşı yadan **geçemez** / Zülfine bend olalı daḥı belâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [geçemez, -e, -mez]

Bu cihândan geçübün bil ki bile cānāndan / Bu 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [geçemez, -e, -mez]

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / Daḥı bu ḥasta gönül ol kaşı yadan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [geçemez, -e, -mez]

Bu cihândan **geçüben** bil ki bile cānāndan / Bu 'acebdür ki gönül zülf-i dü-tâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [geçüben, -üben]

Zâhid ister cenneti görmek diler ḥavrâ yüzün / **Geçdi** 'âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [geçdi, -di]

Beni sen sanma iy zâhid şārâb-ı nâbdan **geçmiş** / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes âbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [geçmiş, -miş]

Beni sen sanma iy zâhid şārâb-ı nâbdan **geçmiş** / İşiddün mi ya gördün mi ki bir kes âbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [geçmiş, -miş]

geç: (Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşır geride bırakmak, boydan boya katetmek.

Serverâ kıddün görüp derd-ile ger âh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvâc-ı deryâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [geçer, -er]

geç: Bir yerden başka bir yere gitmek, yürümek.

Ṭavḳ idüp âhım zencîr idinüp göz yaşımı / Dil-i dîvâneyi gör kim niçe şîrâne **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [geçer, -er]

Ol yâr **geçer** nâz-ıla bir dem nazâr itmez / Sâḥtdur dili nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [geçer, -er]

Âh kim Tañrı selâmını baña virmez **geçer** / Çeşm-ile kılmaz nazâr ol gamze-kârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [geçer, -er]

Yüzüme bakmaz oldu âh yine yâr-ı cefākârum / Raķībüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*geçmiş, -miş*]

geç: *Etkisini kuvvetle hissettirmek, işlemek, nüfuz etmek.*

Bu gönül zaķmına merhem urayım dime tabīb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermâna **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

geç: *Belli bir zaman içinde var olmak, görünüp kaybolmak, gelip geçmek.*

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye çün hep füsün **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

geç: *Geçerli olmak, etkisi olmak.*

Cân hastasına itmeye hergiz hâķim ‘ilâc / La‘linden özge derdine sanmañ devâ **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

geç: *(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

Bilsem eşķüm n’içün itmez gönline yâruñ eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

Nüh felekden **geçer** ‘âşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*geçer, -er*]

Geçer âhum oħı çarķ-ı felekden / ‘Acebdür katı gönlüñe yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*geçer, -er*]

Ş’ol kadar âh okların atdum bugün çarķdan yaña / Kıldı eflâķi müşebbaķ **geçüben** peykânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*geçüben, -üben*]

Âhum eflâķe irüp oldu melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taķt-ı şerâdan **geçemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*geçemez, -e, -mez*]

geç: *Son bulmak, ortadan kalkmak, bitmek.*

Ķâmet itdüh gözlerüh ‘uşşâķa çün oldu imâm / Gerçi uydum bilmedüm **geçdi** namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*geçdi, -di*]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan **geçmeye** ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*geçmeye, -me, -y, -e*]

geç: *... olarak bilinmek, ... olarak anılmak, ... sayılmak.*

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir **geçer** / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şâķir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*geçer, -er*]

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir **geçer** / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şâķir **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*geçer, -er*]

- Māh-rūlar okumamışlar vefā destānını / Līki bu fenn-i cefāda her biri māhir **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*geçer, -er*]
- Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehā / Ğāfil olma iy gönül çeşmi anuñ sāhir **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*geçer, -er*]
- Sen tarīk-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kāfir **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*geçer, -er*]
- İy Muhibbī söyle söz virsün haķikatden haber / Şimdiki şā‘irleruñ her bir sözi zāhir **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*geçer, -er*]
- Zülfi zencīrine kim dil vire dīvāne **geçer** / Şem‘-i ruhsārına kim per yaka pervāne **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*geçer, -er*]
- Zülfi zencīrine kim dil vire dīvāne **geçer** / Şem‘-i ruhsārına kim per yaka pervāne **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*geçer, -er*]
- Pāre pāre n’ola togransa gönül şāne mişāl / Ser-i zūlfine kaçan el uzada şāne **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*geçer, -er*]
- Saçı sünbül ‘ārızı yāruñ gül-i hāmra **geçer** / Bāğ ara serv-i sehiden kāmēti a‘lā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*geçer, -er*]
- Saçı sünbül ‘ārızı yāruñ gül-i hāmra **geçer** / Bāğ ara serv-i sehiden kāmēti a‘lā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*geçer, -er*]
- Öldürürse gam degüldür tūğ-ı gamzeñ ‘āşıkı / Dirgürür iy dil tabībi lebleruñ ‘İsā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*geçer, -er*]
- Alma āhum gel akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarķa virür ‘ālemi bu göz yaşı deryā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*geçer, -er*]
- Genc-i hüsine Muhibbī sunma dil eyle hāzer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*geçer, -er*]
- Sen koma taraf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāğar-ıla saña çün ol rehnümün **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*geçer, -er*]
- Bülbül şadāsı gūş idüben gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*geçer, -er*]
- Muṭrib Nevāda perdeñi uydur Muhibbī’ye / Deyr-i cihānda iñlese dil erğanün **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*geçer, -er*]
- Mecnün ki ‘ışk kişverine pādişā **geçer** / Hükmi anuñ cemī‘-i vuhūşa revā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*geçer, -er*]
- Bend-i belāda kalsa bu gönülüm ‘aceb degül / Sevdā-yı zūlf-i dilbere çün mübtelā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*geçer, -er*]
- El urayın dime sakın genc-i hüsine / İki tarafda zülfi anuñ ejdehā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 3*). [*geçer, -er*]
- Varma nesīm mülk-i Şifāhān’a kühl için / Çün hāk-i pāy-ı yār göze tütüyā **geçer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*geçer, -er*]

Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı ‘ışk / Yıgdür aña ki ‘āleme ol pādīşā **geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6). [geçer, -er]

Çün Mesîhâ gibi ‘ālemde mücerred **geçerüz** / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [geçerüz, -er, -üz]

geç: Vaktin geçmesi, zamanın ilerlemesi II yaşanıp tükenmek, tükenip bitmek, yaşanmak.

Niçe yıl **geçdi** bu dil bendeñ olup derd ü mihen / Saña bir gün dimesdi gel beni āzāde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3). [geçdi, -di]

Turma agla iy gözüm ola ki dilber raħm ide / Senge çün bārān ider **geçse** zamān te’sirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [geçse, -se]

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta **geçer** ay u yıllar alımam andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [geçer, -er]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün **geçer** / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün **geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [geçer, -er]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün **geçer** / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün **geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [geçer, -er]

Sensüz eger sorarsañ niçe **geçer** şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4). [geçer, -er]

Gün **geçer** gün yüzüñi görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3). [geçer, -er]

Yıllar **geçer** üftādeye dilber nazar itmez / Beñzer ki dil-i saħtına yaşum eşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [geçer, -er]

Āh yıllar **geçdi** dilber göñlümi şād eylemez / Şāh kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1). [geçdi, -di]

Çün ğamdan özge kalmadı bir ğam-güsārumuz / **Geçse** ‘aceb mi nāle ile rüzigārumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1). [geçse, -se]

Nev-bahār eyyāmı geldi **geçdi** ‘ömrüm yārsuz / Bülbül-i şūrīde n’itsün çün ola gülzārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1). [geçdi, -di]

Büseyi ferdāya saldı dün gice cānānumuz / İntizār-ıla **geçüp** çıkmadı şubħa cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1). [geçüp, -üp]

Ay olur hafta **geçer** göstermez oldu gün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi nāle vü efġānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [geçer, -er]

geç: Belli bir yönde belli bir yol tâkip etmek II bir engeli aşıp ötesine varmak.

Seyr kılmaga yaşum māñi‘ olur ruħlarına / N’eylesün yolın alur dīde o mādan **geçemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3). [geçemez, -e, -mez]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / ‘İzāruña ayak koyup basup ol ābdan **geçmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [geçmiş, -miş]

geç: *Belli bir zaman içinde var olmak, görünüp kaybolmak, gelip geçmek, ölmek.*

Sîm-i eşk-ile hâridâr-ı metâ'-ı vaşl olan / Virür ol cân nakdini âhîr bu dünyâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*geçer, -er*]

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*geçdi, -di*]

Bezm-i gamda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / **Geçdi** anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*geçdi, -di*]

geç: *Bir yer veya makâmın gerektirdiği işi üstüne almak, tahta geçmek.*

Gitdi Mecnûn didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kışver-i 'ışka **geçerse** anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*geçerse, -er, -se*]

Çün felek tahtına **geçdi** husrev -i hâver güneş / Kaşdı bu ide sipâh-ı encümü çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*geçdi, -di*]

geç: *(Bir yeri) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşıp geride bırakmak, boydan boya katetmek II (Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

Taş işiğün bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mînâdan **geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*geçer, -er*]

Akan yaşum olup 'ummân cihâni ortaya almış / Bu göñlüm zevrakın gör garq olup girdâbdan **geçmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*geçmiş, -miş*]

geçgin: *Kendinden geçmiş, sarhoş, mest.*

İy gubâr-ı haş şü deñlü yidüm esrâr-ı gamuñ / Kim beni **geçgin** gören sanur ki bir hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*geçgin,]*

geçid: *Geçit.*

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup **geçid** / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*geçid,]*

geçid virmez: *Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.*

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşdı / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*geçid virmez, -mez*]

geçid virmez: *Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.*

Taşdı Ceyhûn oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*geçid virmez, -mez*]

geçil: *(Bir yerden başka bir yere) Gidilmek // Aşılmak, geride bırakılmak.*

İy Muhibbî tevbe kıl tâ kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda **geçilmez** sırāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [geçilmez, -mez]

geçit vire: Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak II yol vermek.

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho bir deryā-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4). [geçit vire, -e]

geçür: Geçirmek; bir engeli aşıp ötesine varmasını sağlamak, atlatmak.

Geçürdük tîr-i āhı nüh felekden / Ezelden çarh bizüm âmâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4). [geçürdük, -dük]

geçür: Geçirmek; bir engeli aşıp ötesine varmasını sağlamak, atlatmak.

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sîneden anı **geçür** her biri san bir kesmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3). [geçür,]

geçür: Yaşamak, yaşayıp tüketmek.

Bahār eyyāmı gül devri irişdi / **Geçürme** ‘ömri meysüz kim hebâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5). [geçürme, -me]

geçür: (İhmal edip) Zamanında gerekeni yapmamak, kaçırmak.

Getür sākî şarāb-ı erğuvānı / **Geçürme** fırsatı kim dem bu demdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2). [geçürme, -me]

gedā: Düşkün, dilenci, fakir, kimsesiz II kul, köle, hizmetkar II âşık.

Yüz uruban kebkebüñ naqşını kapsam tañ mıdur / Çün **gedā** yir üzre görse dirhemi her dem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [gedā,]

Küyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu **gedāyı** koma bir dem anı şehrümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5). [gedāyı, -yı]

Bister-i hākîde gördüm bir **gedā** ‘üryān uyur / Mesned-i şāhîde yatur sanasın sultān uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1). [gedā,]

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ zekātını / Zira ki aña müsteħakuz hem **gedālaruz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5). [gedālaruz, -lar, -uz]

‘Aceb olmaya ger yārum benümle hem-nişin olmaz / **Gedālar** oli-gelmişdür ki şehirle çarın olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1). [gedālar, -lar]

Sāye salsa **gedāyı** şāh eyler / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6). [gedāyı, -y, -ı]

Dāyim cefā vü cevri çeker pādîşāh olan / Her dem şafā vü zevk sürenler **gedā** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4). [gedā,]

Küyuñ **gedası** olah dil pādīšā imiş / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*).
[gedası, -sı]

gedā ola: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedā / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [gedā ola, -a]

gedā olam: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedā / İstemem kim yürüyem ‘ālem içinde mīr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [gedā olam, -a, -m]

gedā olmak: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

Küy-ı dilberde Muhibbî’ye **gedā olmak** yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sulţān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [gedā olmak, -mak]

gedā olmak: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

İşiginde dilberüñ saña **gedā olmak** yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādīšā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [gedā olmak, -mak]

gedā olsam: *Dilenci olmak, dilenmek, istemek II kul köle olmak, hizmetkar olmak.*

Āsitānuñda **gedā olsam** dimiş / Sözlerinden pādīşādur çün garaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [gedā olsam, -sa, -m]

gedası olmak: *Kul, köle olmak, dilenci olmak.*

İy Muhibbî ‘āleme şāh olmadan / Dilberüñ olmak gedası hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*).
[gedası olmak, -sı-sı , -mak]

gedā-vı ‘ışk oldı: *Aşkın esiri, kulu, kölesi olmak.*

Oldı Muhibbî çünkü cihānda gedā-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘āleme ol pādīšā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [gedā-yı ‘ışk oldı, -dı]

geh: *Kimi zaman, bazen, ara sıra.*

Geh şehāb-ı zülfi māni‘ yüzine gāhı sirişk / Uşbu ma‘niden dil-i dīvāne her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [geh,]

‘İşk vādīsinde gönülüm zār u sergerdān olur / **Geh** görüp zencīr-i zülfüñ bendine fermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [geh,]

Geh diler zencīr-i zülfüñ dil umar gāhı lebüñ / Döstüm dīvānenüñ mestüñ işi mā‘zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [geh,]

- Gāh olur çeşmi Muhibbī eline tīgın alur / **Geh** döner katlüm için hañçer-i kâbil götürür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [geh,]
- Geh ‘işve gāh şīve gehī cevır ü gāh nāz / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [geh,]
- Gāh olur zencīr idüp zülfüñ dil-i şeydā çeker / Gāh tır olup müjeñ ebrūlaruñ **geh** ya çeker (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [geh,]
- Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu‘anber gösterür / **Geh** döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [geh,]
- Gülşen içre her varağ **geh** zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı hāzāna dal olur (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [geh,]
- Bir sencileyin gāh çelīpā ide zülfin / **Geh** göstere ‘uşşākına zünnār kimüñ var (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [geh,]
- Sīne bāğına Muhibbī yaş döker **geh** hūn-ı dil / Bitürür güller temāşā eyle reng-ā-reng ider (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [geh,]
- Gāh cevır ü **geh** cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbī dil-rübālar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [geh,]
- ‘Ālemi geşt eyleyüp **geh** gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhī Cemlerüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [geh,]
- Geh şecā‘at gösterüp gāhī Muhib merdānelık / Kim ezelden böyle telkīn eylemişdür pīrümüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [geh,]
- Geh mest olup cūr‘a saçaruz felek üzre / Miñnet gamını yiyici ‘ayyāşlaruz biz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [geh,]
- Geh Muhibbī dāğ-ıla küh-ı belā kaplanıdur / Rüy-ı zerd-ile gehī deşt-i ğama daygamlaruz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [geh,]
- Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [geh,]
- Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende **geh** zülfini / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [geh,]
- Gāhī gözüm bu yaş-ıla **geh** kanla tolar / Hāk-i derüñi gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [geh,]
- Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān āteş / Hārāb eyler bu şehri bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [geh,]
- Geh vefā ister dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse şafādur çün ğarāz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [geh,]
- Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür ‘āşıklara / Zīra senden **geh** vefā gāhī cefādur çün ğarāz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [geh,]
- Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u **geh** ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [geh,]

gehī: Kimi zaman, bazen, ara sıra.

Zülfini ider gāh kemend ü **gehī** zencīr / Bildüm ki kamu bu dil-i dīvāne içündür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*gehī,]*

Gāh mescidde **gehī** deyr ü **gehī** meyhānede / Yāri bulursın Muhibbī cehd kıl arayıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*gehī,]*

Gāh mescidde **gehī** deyr ü **gehī** meyhānede / Yāri bulursın Muhibbī cehd kıl arayıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*gehī,]*

Geh ‘işve gāh şīve **gehī** cevr ü gāh nāz / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*gehī,]*

Zülfini elde **gehī** zencīr ider gāhī kemend / İy dil-i dīvāne taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*gehī,]*

Hāl-i ‘ālem bir degüldür gāh şādī gāhī gam / Bülbül anuñçün **gehī** gūyā vü gāhī lāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*gehī,]*

Gāh kühsār u **gehī** vādī gönül eglencesi / Degme yirlerde qarār itmez dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*gehī,]*

Geh Muhibbī dāğ-ıla küh-1 belā kaplanıdır / Rüy-1 zerd-ile **gehī** deşt-i gama dayğamlaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*gehī,]*

Gāh serv üzre **gehī** gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*gehī,]*

Nāvek-i gamzesi geldükde Muhibbī sen anı / Gāh ta‘zīm ile ko dilde **gehī** cānuña bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*gehī,]*

gel: Ortaya çıkmak, baş göstermek, zuhur etmek.

Qanā‘at ihtiyār iden aña lā-büd **gelür** ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankā gibi ol ‘azm-i Qāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*gelür, -ür]*

Olmasa yār Muhibbī şeh-i hūbān eger / Hep güzeller **gelüp** eyler miydi tapu begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*gelüp, -üp]*

Haṭ **gelüpdür** diyü bu ‘aşıka göstermese yüz / Diñüz ol şūḥa cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*gelüpdür, -üp, -dür]*

Dilberüñ ‘arızını görmege dil māyil olur / Çäre ne zülfī **gelür** gün yüzine ḥāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*gelür, -ür]*

Metn-i hüsnin gerçi ḥaṭṭāt-1 ezel evvel yazup / Soñradan ḥaṭṭı **gelür** şerḥ eyleyüp i‘rāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*gelür, -ür]*

Dilde ḥaṭṭuñ ḥayāli **gelse** yaşum mevc urur / Nite kim kılca gubār olsa anı deryā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*gelse, -se]*

Niçeye dek eylesün cevr ü cefā ḥışm u sitem / Key sakın ḥaṭṭuñ **gelür** āḥir olursın şermsār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*gelür, -ür]*

Geldi bu ‘āleme hüsnıyla niçe Yūsuf-1 Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terāzūya gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*geldi, -di]*

Hâller meyl ider ol ‘arız-ı dil-cûya **gelür** / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Cür‘a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i ‘ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmürü **gelüp** ğavġa ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*gelüp, -üp*]

Mecnün-vār başuma murġ-ı belā **gelüp** / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

Öldürürseñ daḥı **gelmez** dilümüzden lâ dimek / Döstüm ‘ışkuñ yolında bil sentüñ şadıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*gelmez, -mez*]

‘İşk âteşiyle yandı kül oldu bu cān u dil / Āḥir savurdı ğam yili **geldi** ğubārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*geldi, -di*]

Aglamayınca **gelüp** sen gül gibi açılmaduñ / Bāġ-ı ḥüsnüñ döstüm sanma ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*gelüp, -üp*]

Gelür her şādīnün ardınca biñ ğam / Cihānda ‘ākil olan gülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*gelür, -ür*]

Göñlüme **geldi** nüzül itdi yine sultān-ı ğam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānımsın **gelür** mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*gelür, -ür*]

Yok miyānından eşer **gelmez** dehānından cevāb / Kimse yok virür ḥaber andan Muḥibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*gelmez, -mez*]

Sīneye **gelse** ḥayāl-i çeşmi āḥ itme dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Gelse ğam Ye‘cūci yağmaya vire dil kişverin / İy Muḥibbî var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*gelse, -se*]

Gelür ḥayālî çeşmüme ammā görünmez āḥ / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*gelür, -ür*]

Geh vefā ister dilüm gāḥī cefā / Her ne **gelürse** şafādur çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*gelürse, -ür, -se*]

Cān-ıla gel iy göñül şimden girü kıl el-vedā‘ / Ḥaṭ getürdi katlūme ruḥşār-ı yāra **geldi** ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

gel: (Sıvılar için) Çıkıp akmak.

Ol cefākāruñ cefāsı göñlüme her dem **gelür** / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

gel: (Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Ĝam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse **gelmez** yanuma illā meġer sāyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*gelmez, -mez*]

Ėam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse gelmez yanuma illā meger sāyem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*gelür, -ür*]

Gelmesün dađı Muhibbī ser-i kūyuma dimiş / Görün ol luřf issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*gelmesün, -me, -sün*]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / **Gele** derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*gele, -e*]

Reyāhīn şāhınuñ tağtı çemendür / **Gelen** dīvānına serv ü semendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*gelen, -en*]

Sormaduñ iy dil řabīb[i] bu Muhibbī derdini / Niçe yıl derdini ‘arż itmege kapuya **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*gelür, -ür*]

Eger nāz-ıla bāga seyre **gelse** / Koya pāyına ser serv-i ser-efrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 4*). [*gelse, -se*]

Tiredür Ėamdan řarāb oldu dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir gice tog **gel** rüşen olsun řānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*gel,*]

Kārbān-ı Ėalř bir bir göçiyor çaldı kūs / Biz dađı göçmege **geldük** anda nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*geldük, -dü, -k*]

Pādişāh-ı ‘ışş dergāhı açuk gelsün **gelen** / Men‘ olunmaz hīç kes ‘ışş ehli derbān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*gelen, -en*]

Pādişāh-ı ‘ışş dergāhı açuk **gelsün gelen** / Men‘ olunmaz hīç kes ‘ışş ehli derbān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*gelsün, -sün*]

Cārüb idüp bu kirpügümi döküm eşkümi / **Gelmez** yanuma ‘ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*gelmez, -mez*]

Özin bilmez katı dil-şastedür āh / řabībā kapuña dermāna **gelmiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*gelmiş, -miş*]

Yüz sürerler her yañadan **gelüben** ‘āşřıkları / Bāb-ı istiĖnāda gördüm bir ulu dergāh imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*gelüben, -üben*]

gel: (*Bir şey veya kimse*) *Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesāfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.*

Dīdeler segrür ‘aceb ol gözi āfet mi **gelür** / Yaş revān oldu akar ol sehī-řāmet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Dīdeler segrür ‘aceb ol gözi āfet mi **gelür** / Yaş revān oldu akar ol sehī-řāmet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Ėayme kursa ‘ışş řāhı **gelse** dil řahrāsına / Gözlerüm yaşı yīñilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Şāh-ı Ėam **gelse** gönül şehrine cān şarşu çıkar / Gözlerüm pīşkeş için dirhem ü dīnār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Şāh-ı Ėam **geldükçe** gönülüm pāyına řār için / Gözleri yaşını sīm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*geldükçe, -dükçe*]

Şāh-ı ğam **gelse** Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu eşküm kaṭarı yürür otagin çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7). [gelse, -se]

Geldi dilde şāh-ı ‘ışk bir hâne bünyād eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu bünyādumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4). [geldi, -di]

İşitdüm meclise cānāne **gelmiş** / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna **gelmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [gelmiş, -miş]

Gören ḥattūñ didi ruḥsāruñ üzre / Meger ceys-i Habeş İrān’a **gelmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3). [gelmiş, -miş]

Dün gice ḥayret şebinde **geldi** dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5). [geldi, -di]

gel: Rast gelmek, rastlamak, isâbet etmek.

Keşf kıl yüzden niḳābuñ kılsun ‘uşşākuñ nazār / Halk-ı ‘ālem bakmadan **gelmez** çü ḥurşide zarar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1). [gelmez, -mez]

Açup çün muşhaf-ı ḥüsnin tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdür kâmeti **geldi** yine ferḥünde fâlum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5). [geldi, -di]

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne **gelürse** cānuma senden şafā yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1). [gelürse, -ür, -se]

Her ne **gelse** saña yigdür ki ḳanā’at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3). [gelse, -se]

Gelen andan baña cevr ü sitemdür / Maḥabbet şartını dildār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3). [gelen, -en]

Dilde peykānuñ kalur **geldükçe** ḡamzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı āhen-dil dil-i bî-bākümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3). [geldükçe, -dükçe]

Mihr umma dehr-i dūndan andan **gelen** cefādür / Kimse cihānda ḥurrem olduğu yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4). [gelen, -en]

Eyleseñ cevr ü cefā gelür Muhibbî’ye vefā / Ḳāyilüz senden **gelen** hergiz ‘āzāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5). [gelen, -en]

Senden cefā ki **gelse** baña ol vefā gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4). [gelse, -se]

Mümkin mi saña raḥm **gele** yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye raḥm ide mi taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5). [gele, -e]

Muhibbî bû ile toldı dimāḡüm / Meger zülfine yāruñ şāne **gelmiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5). [gelmiş, -miş]

Nāvek-i ḡamzesi **geldükde** Muhibbî sen anı / Gāh ta’zīm ile ko dilde gehī cānuña bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5). [geldükde, -dükde]

gel: Bulunduğu yerden ayrılıp geri dönmek, avdet etmek.

İtleri karşı gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür **gel** seni yārān diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [gel,]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyā yār / Āhir sanur mısın ki **gelüp** saña yār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [gelüp, -üp]

Bilmezem cevri ü cefâyı yāhūd 'izz ü nāz olur / **Gel** benim çok sevdiğüm didükçe meylüñ az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [gel,]

gel: Doğmak, neşet etmek, hâsıl olmak.

Sevme hercâyî güzel vırme Muhibbî aña dil / Yār bî-'ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [gelür, -ür]

Cefā vü cevri ü zecri ü ḳahr u ḳudret / Ne kim senden **gelür** luḳf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Derün-ı sînedem dem dem **gelenler** āh u zārıdır / Giceler görinen encüm degül āhum şerārıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [gelenler, -en, -ler]

gel: Doğmak, yaşamak, dünyâyâ gelmek.

Bu çarḫ-ı bî-vefā ḫālin görüp kim buña dil bağlar / **Gelenler** dār-ı dünyâyâ meger gitmez mi sanmışdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [gelenler, -en, -ler]

Gitdi Mecnün didüğüñ **geldi** Muhibbî yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uḫrā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [geldi, -di]

gel: (Zaman bildiren kelimeler veya zamāna bağı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.

Nev-bahār eyyāmı **geldi** geçdi 'ömrüm yārsuz / Bülbül-i şüride n'itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [geldi, -di]

Nev-bahār eyyāmı **geldi** kim olursa yārsuz / Bülbül-i bî-çāredür kim kalısar gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [geldi, -di]

gel: ... söz konusu olunca, sıra -e gelince.

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā dimez / Baña **geldükçe** neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [geldükçe, -dükçe]

gel: (Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak; (iyi durumlar için) kaplamak, olumlu etkisini göstermek, (kötü durumlar için) âriz olmak anlamını taşır.

Sensüzün ger geç-i gülzār eylesem iy şāḫ-ı gül / Göñlüme **gelmez** sürür illā meger kim ḡam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [gelmez, -mez]

Sensüzün ger geç-i gülzār eylesem iy şāḫ-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illā meger kim ḡam **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [gelür, -ür]

Kim nazardan dōstum **gelmez** bilürsin aña zar / Gel nazar kılsun Muhibbî ko cemālüñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [gelmez, -mez]

İrdi bir hālete dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Şanemā sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘Işk-ıla ‘āşık ölürse de ferāgat mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 3*). [gelür, -ür]

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet eridür / ‘Ār u nāmūsı koyan aña hacālet mi **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 4*). [gelür, -ür]

Büseñ alsam cān virtüp **gelmez** peşimānlık baña / Terk idem biñ cān bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 2*). [gelmez, -mez]

Geldi ‘işkuñ sīneme gitmek gerekdür şabr u hūş / Āşinā cem‘inde çün lāyık degül bīgāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 2*). [geldi, -di]

Fiğān u nāle zīr ü bamsuz olmaz / Muhibbī yime ğam ğam **gelse** her gāh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 5*). [gelse, -se]

Hayāl-i mār-ı zūlfeyni dem-ā-dem göñlüme **gelsün** / Qarār itmege sīnem gibi hergiz aña ĩn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 5*). [gelsün, -sün]

Bir ferah **gelse** Muhibbī ğam hemān ardıncadır / Anuñ için bu fenā dārında yokdur şādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [gelse, -se]

gel: (Koku, ses ve sesle ilgili şeyler için) Duyulmak.

Cüdā olsa Muhibbī nāle kılmaz / Ki zīrā küştelerden **gelmez** āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 5*). [gelmez, -mez]

gel: Bir şeyin yerini tutmak, ... gibi olmak, ... yerine geçmek.

Sīne-i mecrūha ursañ iy şanem ğamz okların / Tīr-i peykānuñ bu ben dil-ğasteye merhem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 2*). [gelür, -ür]

Yār elinden zehr eger nūş eylesem tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 3*). [gelür, -ür]

İy güzeller şāhı kapuñdan Muhibbī bendeñi / Redd idüp anı saña bīgāneler maħrem **gelür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 6*). [gelür, -ür]

Her ne deñlü yār düşmenlik ide / Baña ne kılsa **gelür** ol dōst er (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 3*). [gelür, -ür]

Derdüñi dermān bilür cevruñ **gelür** aña vefā / Anuñ-ıçun ğasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 5*). [gelür, -ür]

Eyleseñ cevır ü cefā **gelür** Muhibbī‘ye vefā / Qāyılız senden gelen hergiz ‘āzāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 5*). [gelür, -ür]

Senden cefā ki gelse baña ol vefā **gelür** / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 4*). [gelür, -ür]

gel: Tâkip etmek, izlemek.

Gün yüzün görmek dilersem sâyem arzumca **gelür** / Baña lâzım oldu dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*gelür, -ür*]

gel: *Varmak, ulaşmak, erişmek, vâsil olmak.*

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan **gelse** ‘izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Zülfünün sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu dimâğ / Başı üstine **gelüp** murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*gelüp, -üp*]

Görmege **gelmedi** ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*gelmedi, -me, -di*]

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hayâsuz ‘arı terk itmiş **gelüp** ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*gelüp, -üp*]

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden **gele** şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*gele, -e*]

Ya kaşuñdan tîr-i gâmzeñ **gelse** buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zahrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*gelse, -se*]

Muñribâ nâle ile meclise **gel** nâyı getir / Sâkiyâ sun berü ol câm-ı muşaffâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*gel,]*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuñaf / **Gelür** hadengi her taraf ebrü kemânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*gelür, -ür*]

Çünkü peykânun **gelür** kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur döstüm derdüm benüm efvün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*gelür, -ür*]

Bezm-i hüsninde kaçan zülfü **gelür** ‘arızına / Meclise ziyet için sünbül ü reyñan getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*gelür, -ür*]

Cân nañdı ile **geldi** kapuña yine gönül / Virdi metâ vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Hâller meyl ider ol ‘arız-ı dil-cüya **gelür** / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*gelür, -ür*]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa şabâ sanma güzâf / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büya **gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*gelür, -ür*]

Nigârâ umdugum gerçi vefâdur / Velî senden **gelen** her dem cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*gelen, -en*]

Gül ruñlarıñ koyup dil meyl eylemez cinâna / Terk eyleyüp bahârî ‘arîf hâzâna **gelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*gelmez, -mez*]

Ben hâk iderem yüzümü tâ basa yol üzre / Serkeşlik idüben **gelüp** andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [*gelüp, -üp*]

Zer oldu ruñum sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün yâr **gelüp** bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

İy ecel billāhi şabr it **gelme** bu dil mülkine / Ol perî-rûnuñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*gelme, -me*]

Kullarumdur kapuma **gelsün** didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*gelsün, -sün*]

Geldi dehâna mîmûñ irem gibi murâda / Muşhaf cemâlûñ açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Küyuña **gelmiş** senüñ şaf şaf durur ‘âşıkларуñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*gelmiş, -miş*]

Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘âşıkларуñ / Kullardur dir ki **gelsün** görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*gelsün, -sün*]

Baña sensüz bulunmaz hiç çäre / **Gelüp** bî-çäreym gel çäre-i sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

İrişmez baña sensüz hiç çäre / **Gelüp** bî-çäre gānrā çäre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*gelüp, -üp*]

Çârsü-yı ‘ışkda gördük metâ‘-ı büseñi / Naqd-i cân u dil ile **geldük** ki bāzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*geldük, -dü, -k*]

‘İşk meydânında koşdum eşküñüñ gülgünını / Zülfi **geldi** ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*geldi, -di*]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum baırına san ‘ummāna **gelmiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*gelmiş, -miş*]

Kaşı yayından **gelür** gamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur gâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*gelür, -ür*]

Zülf-i çevgân ile bāziçeye **geldi** o nigâr / Ser-i ‘uşşâk aña her bir yañadan top olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*geldi, -di*]

Hüsn meydânına **gelse** zülf-i çevgânın alup / Top olup gâltān olısdur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*gelse, -se*]

Cân u dilden kapuña **geldüm** beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*geldüm, -dü, -m*]

gel: *Gel hele, hadi.*

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / **Gel** nazar kılsun Muhibbî ko cemâlûñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*gel,]*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün divedi **gel** beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*gel,]*

İy gözüm **gel** bir nazar ol tal‘at-i zîbâyı gör / Zülfinüñ bendinde bend olmış dil-i şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*gel,]*

Dürdür Muhibbî nazmını **gel** dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*gel,]*

Gel iy serv-i hırāmānum gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zādedür āhîr görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*gel,]*

- Şol esîr-i 'ışk olan abdâla bak **gel** husrevâ / Baş açup serverlik ider 'âleme sultân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [gel,]
- Beni aplatma **gel** hanum hâzer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [gel,]
- Alma âhum **gel** akıtma eşk çeşmümden sakın / Ğarğa virür 'âlemi bu göz yaşı deryâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [gel,]
- Zâhidâ 'âşıkı **gel** dime selâmet eridür / 'Âr u nâmûsı koyan âña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [gel,]
- Hüsniñ zamâne hüsniñdür iy yâr-ı dil-firîb / Aldanma **gel** bu hüsniñe ki devrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [gel,]
- Câm-ı la'lin isteme **gel** eyle çeşminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [gel,]
- Gel mükerrer eyle iy dil kând-i la'li vaşfını / Çünkü ol şeker lebûñ vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [gel,]
- Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [gel,]
- Muṭrib nevâya başla gönül **gel** nüvaht kıl / Zîrâ ki çokdan gönül ol pîşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [gel,]
- İy güzeller şâhı zulm itme bugün 'uşşâka **gel** / Bu meşeldür her ne kim kılssa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [gel,]
- Dil virme didüm zülfine **gel** pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [gel,]
- Genc-i hüsne sunma el **gel** eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu'bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [gel,]
- Pây-mâl itdürme **gel** mülk-i dili ceys-i gama / Ger murâduñ cân ise gamzeñ âña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [gel,]
- Gel bugün 'işt idelüm şahn-ı çemen eyyâmıdır / Çarḡ-ı zâlim kimler ile irta işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [gel,]
- Ṭarîḡ-ı 'ışka **gel** ta'n itme zâhid / Anuñ daḡı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [gel,]
- Dilerseñ iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ türini gönder **gel** anı hünin cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [gel,]
- Rumüz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil ḡallin isterseñ dilâ **gel** anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [gel,]
- 'İlac itme ṭabîbâ derdüme **gel** / Baña dermân yine derdüm gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [gel,]
- Gel temâşâ eyle bu sırça sarâyın gönülümün / Eşk-i surḡ-ıla münakkaş zeyn olunmuş ḡanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [gel,]

- Ser-i zülfinden iy dil **gel** hâzer kıl / Anuñ her bir kılı dām-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [gel,]
- Bahâr irişdi **gel** vaqt-i çemendür / Cihân bülbül üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [gel,]
- (♫) Merdümlük idüp **gel** bu Muhibbî'ye şehâ / Kanı bu bendeñ ile eyledügün qavl ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [gel,]
- İy Muhibbî 'âlemün seyr ü temâşasını ko / **Gel** gönül seyrini kıl göz görmedük 'âlemlertiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [gel,]
- Naqd-i cāna çün metâ'-ı büse ikrâr eyledün / Döstüm inkâr idüp **gel** bozma bāzār henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [gel,]
- Ĥabībüm sorma **gel** şerh-i ġam-ı hicrāni sen benden / Zebānum lāl olur kudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [gel,]
- Giderme zülfüni **gel** gül yüzünden / Kim ola diye kim kākül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [gel,]
- Gözlerüm yaşına **gel** salma gönül zevrağını / Bād-ı āh-ıla muĥālif anı deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [gel,]
- İy gönül gülzāra varma **gel** temāşā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [gel,]
- Gel şikest itme cefā sengiyle cānā gönlümüz / Bir daĥı olmaz bütün ger sınsa bu āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [gel,]
- Günāh-ısa seni sevmek Muhibbî / **Gel** öldür cürmine inkâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [gel,]
- Zāhidā 'ışk ehlinün **gel** mezhebî yokdur dime / Kankı mescidde senüfle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [gel,]
- Ele sāġar alalum şevk-ile rindāne biraz / **Gel** diñüz açılalum gülşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [gel,]
- Yollarda kaldı gözlerüm āh intizār-ıla / **Gel** ĥadden aşdı iki gözüm intizārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [gel,]
- Gel beni öldür vefā kıl 'ahdüñe didüm didi / Bī-vefālık resmidür 'ālem içinde şānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [gel,]
- Baña sensüz bulunmaz ĥiç çāre / Gelüp bī-çāreyem **gel** çāre-i sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [gel,]
- Cān naqdine bir büseye bāzār idelüm **gel** / Bir daĥı benüm ġibi ĥarīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [gel,]
- İy Muhibbî bu cihānuñ ālma aldanma **gel** / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Ĥaĥĥ'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [gel,]
- İy Muhibbî bu cihānuñ ālma aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [**gel**] Ĥaĥĥ'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [[gel],]
- Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / **Gel** ĥabībā ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [gel,]

- Katıdur kaşlaruñ yası anı nā-ehle **gel** sunma / Baña sun kıymetin kıadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 3*). [gel,]
- Ben turam kuyuñda n'eyler **gel** rakıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākıyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [gel,]
- H̄āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrde efgān eyleme **gel** sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [gel,]
- H̄āba varmış h̄astadur beñzer nigāruñ gözleri / H̄ābdan bīdār olur **gel** itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [gel,]
- 'Aql u şabr u hūş gitdiler dilā **gel** eyle ses / Kārbān çünküm revān ola figān eyler ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 1*). [gel,]
- İy Muhibbī ne kadar āh eyleseñ gūş eylemez / Seng-i hārādan katıdur gönli **gel** feryādı kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 6*). [gel,]
- Çünkü rüşendür eyā hūrşid-rū şıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña **gel** gül bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [gel,]
- Bende olsun zülfüñüñ her bir kılnda cān u dil / Zülfı sevdaşından özge **gel** hevā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 3*). [gel,]
- Togrı yoldan **gel** hüruc itme ki fānīdür cihān / Her ne itseñ hayr u şer āhır hīsābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [gel,]
- 'İyd-i vaşla çünkü irişdi Muhibbī derdmend / Merhābā eyle elüñi sun anuñla **gel** iriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 5*). [gel,]
- Gül yüzün medh it maķāma **gel** nevāda rāstı / Vaķt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç hamūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 3*). [gel,]
- Ķadd-i yāri sen sen ol **gel** serve teşbīh eyleme / Hiç serv-ile berāber ola mı 'ar'ar kāmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 3*). [gel,]
- Gel cilve eyle gözlerümüñ çeşmesārına / Bir dem vaţan kıl anda hemān iy perī yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 3*). [gel,]
- Dōstum ceřālar itmege mebāş / Kīni dilden **gel** gider āzār-ı ehl-i dil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [gel,]
- Farzdur **gel** vir zekāt-ı hūsnüñi / 'Āşıkuñ görmek temennā eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 7*). [gel,]
- Vefā umma **gel** iy dil mihr-i ruhsārından ol māhuñ / Çü virmez teşneye hāsıyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [gel,]
- Çünkü tutduñ bāğ-ı hūsnüñde bu gönüm düzdini / Eyle aña **gel** siyāset dōstum zülfüñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 2*). [gel,]
- Çünkü öldürdüñ Muhibbī'yi ser-i kūyuñda **gel** / Büse ihsān it tarīķ-ı 'ışkda yokdur kışaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [gel,]
- Bu gönül çāh-ı zenaħda çünkü yok aña hālāş / Niçe bir hābsüñde dursun bāri **gel** zülfüñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [gel,]

Gel bugün 'âşık'ların öldür günâhın aña sen / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur kışâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2). [gel,]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül **gel** cāna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdükçe maķas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2). [gel,]

Bezm-i belāda nāleme āheng içün benüm / Muṭrib terāne bagla elün **gel** rebāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3). [gel,]

Büse istersek lebünden aña bulunmaz 'ivaz / Bārī **gel** eyle Muḥibbî cānuñi cānāna 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6). [gel,]

Cān-ıla **gel** iy gönül şimden girü kıl el-vedā' / Ḥaṭ getürdi ḳatlüme ruḥsār-ı yāra geldi ḥaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4). [gel,]

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi **gel** neşāṭ / Bād-ı ḥazānı yād idüben eyle ihtiyāṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1). [gel,]

gelür geçer: *Gelip geçmek.*

Biñ şive ile nāz-ıla cānān **gelür geçer** / Gördükçe anı ağıza bu cān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1). [gelür geçer,]

Ḥüsnün zamāne ḥüsnidür iy yār-ı dil-firīb / Aldanma gel bu ḥüsnüne ki devrān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [gelür geçer,]

Gördün gözüm yaşımı bu sīnem otagına / Girüp taḥammül eyle ki bārān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [gelür geçer,]

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / Her kim ki aña konsa hem ol an **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4). [gelür geçer,]

Olma Muḥibbî vaşl-ıla ḥoş hicr-ile melül / Rüz u şāl çün şeb-i hicrān **gelür geçer** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [gelür geçer,]

gemi: *Su üstünde giden büyük taşıt, sefîne.*

Gözüm yaşı içinde zevraḳ-ı dil / Yürür āvāre yelkensüz **gemi**dür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3). [gemi'dür, -dür]

genc: *Genç, yaşlı olmayan // Hazine.*

İy Muḥibbî key sakın dil virme dehre sanma **genc** / Vesmelüdür gerçi kim ammā ki gāyet yaşlıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [genc,]

genc: *Hazine, defîne, kenz.*

Gerçi ma'ānī cevheri bir gizlü **genc** olur / Līkin Muḥibbî ehline ol āşikāredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5). [genc,]

Didüm zülfün neden gitmez yüzünden / Didi bekler o **genc**e ejdehādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5). [genc, -e]

Görinen ruhsârî üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya **genc** üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1049, Beyit 1*). [*genc,]*

Nîgehbânî olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / Yâhûd zülfi tılsım olmuş o **genc** üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1052, Beyit 1*). [*genc,]*

Vaşl **gencin** hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1055, Beyit 3*). [*gencin, -in]*

Eksük olmaz mağzen-i dilden ma‘ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî **genc** der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1059, Beyit 5*). [*genc,]*

Mağabbet **gencine** çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ muhtâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1113, Beyit 3*). [*gencine, -i, -n, -e]*

İrişilmez zülfi devrinde vişâli gencine / Kimse **genc** mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1131, Beyit 4*). [*genc, -e]*

İrişilmez zülfi devrinde vişâli **gencine** / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1131, Beyit 4*). [*gencine, -i, -n, -e]*

Kıl hâzer zülfinden el sunma Muhibbî hüsne / Bu muğarrerdür ki **genc** olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1263, Beyit 5*). [*genc,]*

Korkaram kim sırr-ı ‘ışkuñ **genci** bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânımız (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1331, Beyit 2*). [*genci, -i]*

‘İşkum benüm **genc** idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1435, Beyit 3*). [*genc,]*

genc-hâne: *Hazine evi.*

Harâb olalıdan gönlüm aña vîrânedür dirler / Bulmursa eger vuşlat aña **genc-hânedür** dirler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1101, Beyit 1*). [*genc-hânedür, -dür]*

genc-i cemâl-i yâr: *Sevgilinin güzel yüzünün gençliği / Sevgilinin cema hazinesi, güzellik serveti.*

Mümkin midür ki görine **genc-i cemâl-i yâr** / Zülf-i siyâhî her yaña biñ başlu mâr olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1030, Beyit 3*). [*genc-i cemâl-i yâr,]*

genc-i hüsne: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1144, Beyit 6*). [*genc-i hüsne, -e]*

El urmak mümkün idi **genc-i hüsne** / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1162, Beyit 5*). [*genc-i hüsne, -e]*

Genc-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1418, Beyit 1*). [*genc-i hüsne, -e]*

Genc-i hüsne mâlik olmasun diyü ‘âşıkıların / Hem tılsım itdi haţuñ haţât hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1479, Beyit 4*). [*genc-i hüsne, -e]*

genc-i hüsnin: *Güzellik hazinesi.*

Muhibbî ister-iseñ **genc-i hüsnin** / Hazer kıl ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[genc-i hüsnin, -i, -n]

Sıhr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / **Genc-i hüsnin** hıfz için gūyā bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [genc-i hüsnin, -i, -n]

genc-i hüsnine: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i hüsnine Muhibbî sunma dil eyle hazer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [genc-i hüsnine, -ine]

El urayın dime sakın **genc-i hüsnine** / İki tarafda zülfi anuñ ejdehā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*).
[genc-i hüsnine, -i, -n, -e]

genc-i hüsnünde: *Güzellik hazinesi.*

Genc-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Habs kıl çāh-ı zenañdānda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [genc-i hüsnünde, -üñ, -de]

genc-i 'ıškuñ: *Aşk hazinesi.*

Genc-i 'ıškuñ çü Muhibbî yiri vīrāne-durur / Ya harāb olmaga n'ıçün dil-i pūr-tāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [genc-i 'ıškuñ, -uñ]

genc-i vasl: *Kavuşma hazinesi.*

Genc-i vasl ister-iseñ ara gönül hānesini / Bulnur anı yıkuk çün Ebū Derdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [genc-i vasl,]

genc-i vaşlını: *Kavuşma hazinesi.*

Bulmak eger ki ister-iseñ **genc-i vaşlını** / Dil hānesini eyle Muhibbî harābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [genc-i vaşlını, -i, -n, -ı]

genc-i vişāl: *Kavuşma hazinesi.*

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın **genc-i vişāl** / Ara dil vīrānesin dime harāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [genc-i vişāl,]

genc-i yākūt: *Yakut hazinesi.*

La'lün eṭrāfına ğubār-ı haṭṭuñ / **Genc-i yākūt** u haṭ-ı reyhāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [genc-i yākūt,]

gencine: *Hazine.*

Şāh-ı ‘ışķuñ devletinde sanmañ eşke mālīküz / La‘l ü gevherle tolu dıldür bizüm **gencinemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*gencinemüz, -müz*]

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur ĥarc eylesek **gencinemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*gencinemüz, -müz*]

gendüm: *Buğday, un.*

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / Anı **gendümden** tefahħuş eyleme gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*gendümden, -den*]

Nevbet-ile ĥalkı bir bir ögidür **gendüm** mişāl / Uşbu çarĥ-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*gendüm,]*

geñez ola: *Kolay olmak, kolaylıkla halledilmek.*

Sırr-ı ‘ışķ[ı] sor baña ‘allāmeler ĥall eylemez / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*geñez ola, -a*]

ger: *Eğer, şayet.*

Yār elinden zehr eger nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden **ger** içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*ger,]*

Sensüzün **ger** geşt-i gülzār eylesem iy şāĥ-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illā meger kim ġam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*ger,]*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / **Ger** niyāz itse olur nāz eyler istiğnāsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*ger,]*

Āhum seĥābı **ger** döke bārān-ı eşkümi / Bu sîne bāġı gül bitürür lālezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*ger,]*

Ger fedā cānān yolında cān olursa çok mıdur / Başa devletdür katı imkān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*ger,]*

Var mı cihānda çün görüp virmeye göñül / **Ger** var-ısa bu göñli anuñ seng-i ĥāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*ger,]*

Serverā kaddüñ görüp derd-ile **ger** āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*ger,]*

Olsañ Muhibbî derd-ile **ger** isteseñ cevāb / Ol dil taḃıbi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*ger,]*

Dür dişüñ yādına talsam **ger** ma‘ānī baħrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i biktürmden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*ger,]*

Zehr olur **ger** ġayr elinden içeyim āb-ı ĥayāt / Yār elinden zehr nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*ger,]*

Eger yoluñda ĥāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihī devlet zihī ‘izzet baña **ger** bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*ger,]*

- Bāğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftälülär / ‘Āşık-ı dil-ḥaste **ger** varsa aña ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [ger,]
- Ḥasretiyle dāğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / **Ger** sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [ger,]
- Tañ degül cânuma **ger** kaşd ider-ise ğamzeler / Zülfi kâfir çeşmi hünî dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [ger,]
- Sen perî ‘ışk-ıla ben dîvâneyi / **Ger** murâduñ var-ısa külḥanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [ger,]
- Günde biñ kerre beni cev-ile **ger** öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [ger,]
- Hey ne zâlimsin varup **ger** kapuña dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [ger,]
- Ger gülerse ḥokka-i yâkütü dürler gösterür / Söze gelse luḥf-ıla la‘l-i Bedaḥşânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [ger,]
- Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevân eylesen / Zülfüñüñ çevgânına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [ger,]
- Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ğama / **Ger** murâduñ cân ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [ger,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyünda **ger** / Gül gibi ğuş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [ger,]
- Dilâ ölseñ ne ğam **ger** ğamzesinden / Dirildür çün lebi ‘İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [ger,]
- Görüp ol la‘l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’nüñ / Belâ kühünda **ger** yoluñ düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [ger,]
- Şabâ sünbül saçından [ger] bü iltseñ / Ḥiṭâ’ya Çîñ’e ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [[ger],]
- Ger olursa bugün olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [ger,]
- (9) Vardukça ser-i küyuña iy döst beni / **Ger** kabûl eylesen eyleyeyim cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [ger,]
- ‘Aceb olmaya **ger** yârum benümle hem-nişîn olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür ki şehlerle karîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [ger,]
- Gel şikest itme ceḫâ sengiyle cânâ gönülümüz / Bir daḫı olmaz bütün **ger** sınsa bu âb-ġînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [ger,]
- Ger öldürseñ beni cân bîm kılmaz / Olur mı dil ki cân teslîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [ger,]
- Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze ḥayât / Tañ mı **ger** olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [ger,]
- Cân virüp **ger** büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile virseñ aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [ger,]

- Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünüle **ger** / İledürse bû şabâ küyuña âhîr hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [ger,]
- Suval olmaya **ger** virme cevâbı / Göñülde olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [ger,]
- Ol ki ‘âşıkdur Muhibbî yaksa **ger** tîr-i cefâ / Câna biñ zaħm irse de feryâd [u] âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [ger,]
- ‘Âşık oldur yâr **ger** yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaħm irse hergiz âh u vâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [ger,]
- Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile her dem cânumuz / Güşe-i çeşmiyle **ger** kılsa nazâr cânânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [ger,]
- Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nûş eyleyen / Hızr elinden **ger** ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [ger,]
- Çünkü âhîr yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ’ide yok **ger** felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [ger,]
- Saña **ger** hûr [u] perî dirsem olur bu söz haţâ / Zîra kim ehl-i başîret anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [ger,]
- Ger dehân olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [ger,]
- Döstim hasretle oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Âlemi ğarķ eyleye **ger** dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [ger,]
- Sensüzün **ger** cām nûş itsem baña hep nişdür / Sîne taḅlını döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [ger,]
- İremezsün bî-vefâlar vuşlatına iy göñül / **Ger** firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [ger,]
- Vâkıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ hâline ‘allâmeler / **Ger** Şihâh-ıla okurlarsa hezârân kāmüs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [ger,]
- Zâhidâ su üzre salsañ **ger** bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [ger,]
- ‘İşka düşme âhîri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ **ger** nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [ger,]
- Cân virüp **ger** râh-ı küyında anuñ hâk olmuşam / Bulmaz idüm ol şehûñ pâ-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [ger,]
- Tañ degüldür **ger** rakîb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [ger,]
- Ger refîķ ola seg-i küyuñ iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [ger,]
- Yandı cânım ‘ışķ-ıla **ger** âh idem ma’zûr ola / Dûd olur ol yirde zâhîr düşicek âteş-i baħş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [ger,]
- Hâne-i ‘ışkuñ sorarsañ **ger** ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnetdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [ger,]

Nār-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cān u dil / Olmaya **ger** devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [ger,]

‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilā **ger** kadeḥ çarḥ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [ger,]

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü dil-ḥastelerüñ ḥāline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [ger,]

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsin sen tarîḳ-i Ḥaḳ’da bil hergiz ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [ger,]

‘İşkuñ yolında **ger** urasın terk-i cān u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [ger,]

Ḥāk eyle özüñ var der-i dildāra Muḥibbî / **Ger** ister iseñ cür’a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [ger,]

Daḥı muḥkem ola bünyād[ı] ‘ışkuñ / Yağarsa başuña cev-r-ile **ger** daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [ger,]

Rāh-ı ‘ışk içre dilā **ger** urasın cān terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşāka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [ger,]

Hicr içinde bu Muḥibbî key ölümlü ḥastadur / **Ger** bu yolda cān vire ‘ālemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [ger,]

Nükte-i şî’r-ile **ger** ola Muḥibbî’ye sü‘āl / Bir cevāb eyle ki anda ola çok ma’nî-i ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [ger,]

Var-iken derdüñ niğārā n’eylerem dermāni ben / **Ger** ölürsem itmeyem aḥvālümü dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [ger,]

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile **ger** olmaz-ısa yāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [ger,]

Büseñe **ger** cān virem ‘ayb eyleme / Az olur iḥsāna çün ekşer ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*). [ger,]

Yaşum ki dilā **ger** dükene ğam yime çeşmüm / Ḥün-ı cigerüñden idinür kendüzine qarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [ger,]

Tañ mı Muḥibbî bulsa maḥabbetle **ger** kemāl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [ger,]

gerçek: İnkār edilmeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, hakîkî.

Dil zevrakını saldum derdā ki baḥr-ı ‘ışka / **Gerçek** imiş diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [gerçek,]

gerci: Aslına bakılırsa, aslında, filvâki II (Şart anlamı taşıyan cümlelerde) Her ne kadar, ... ise de, vâkıa.

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrūñ ammā şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [gerçi,]

- Esrār-ı ‘ışk **gerçi** ki gizlü hâzinedür / Korkum budur ki âhum ile âşikâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [gerçi,]
- Hicrân şebinde **gerçi** gönül bî-karâr olur / Cânâ senüñ-ile kul dili bî-karâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [gerçi,]
- Gerçi ma’ânî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [gerçi,]
- Gerçi bir âzâdedür ammâ salınsañ nâz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i hoş-bâlâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [gerçi,]
- Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka yüz biñ dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer ‘âşik da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [gerçi,]
- İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür **gerçi** kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [gerçi,]
- Metn-i hüsnin **gerçi** hattât-ı ezel evvel yazup / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i’râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [gerçi,]
- Kim ki nazm ister Muhibbî şî‘rini güş eylesün / Bulnur **gerçi** gâzel ammâ bu eş‘âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [gerçi,]
- Gerçi evvel ‘ışk mir’âtı selâmet gösterür / Lîk soñra ‘âşıka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [gerçi,]
- Gerçi nokta lebûne kıl didi ‘uşşâk bilûne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [gerçi,]
- İy Muhibbî kimse irmez bahr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / **Gerçi** mâhîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [gerçi,]
- Nigârâ umdugum **gerçi** vefâdur / Velî senden gelen her dem cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [gerçi,]
- Hüblar **gerçi** cihân içre firāvân añılır / Lîk ol âfet-i cân serv[er]-i hübân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [gerçi,]
- Kâmet itdüñ gözlerüñ ‘uşşâka çün oldı imâm / **Gerçi** uydum bilmedüm geçdi namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [gerçi,]
- Güzeller **gerçi** bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [gerçi,]
- Okımaduk **gerçi** kim üstâddan bir harf-i râst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [gerçi,]
- Eyledüm izhâr ‘ışkuñ **gerçi** ben Manşür-vâr / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [gerçi,]
- Küy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / Zâhirâ **gerçi** maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [gerçi,]
- Gerçi hayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk biz de ol kâmer ruḥsârıñuñ hayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [gerçi,]

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez taqşırümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [gerçi,]

İlāhī her zamān artur anuñ mihrini göñlümde / Bilürem eylemez **gerçi** anı terk-i cefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 4*). [gerçi,]

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hūblar güşına almaz lık bu efsānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 5*). [gerçi,]

Yolına cān virdüğümi **gerçi** cānān istemez / ‘Āşıkuñ fahrıdır ol sanmañ anı cān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 1*). [gerçi,]

‘Āşıkuz **gerçi** Muhibbī dutduk istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne hōd qahr-ı ağıyār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 5*). [gerçi,]

Okumuş **gerçi** vefā fennin velī öğrenmemiş / Kendüye cevr ü cefā resmini āyīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 2*). [gerçi,]

‘İşkuñ meyine kimsede yok **gerçi** taħammül / Sen eyle dilā ger qadeh çarḥ ise de nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 5*). [gerçi,]

Dehre aldanma sakın fikr eyle āhiri günü / **Gerçi** bu ‘ālem yüzü saña görünür sür-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 4*). [gerçi,]

Gerçi felek бүkdü qaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben daḥı egmedüm aña baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 2*). [gerçi,]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sīnemde dirdüm **gerçi** ben / Rūy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 2*). [gerçi,]

gerçi ki: Her ne kadar, ...ise de.

Bagrumı **gerçi ki** biñ pāre kılur tīg-ı cefā / Eksük olmadı bunuñla yine bir pāre heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 3*). [gerçi ki,]

gerçi ki: Her ne kadar, ...ise de.

Āhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbī / **Gerçi ki** dinür bir sūz imiş āh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 5*). [gerçi ki,]

gerçi kim: Her ne kadar, ...ise de.

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sīnede lıkin hayālūñle göñül mesrürdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1*). [gerçi kim,]

Bu Muhibbī’nüñ murādı bendeñ olmakdur hemān / **Gerçi kim** zāhirde biz de memleket sulṭāniyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 5*). [gerçi kim,]

Lık senden bir nazardur ara yirde mültemes / **Gerçi kim** itdüm cemālūñi cihānda ben heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 1*). [gerçi kim,]

Küşṭ-gīr-i dehr-ile çoklar tutırdı **gerçi kim** / Her birinüñ arkası yire gelince didi pes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 4*). [gerçi kim,]

Gerçi kim çeşmi Muhibbî öldürür merdümeleri / Lebleri emvâtı ihyâ itmede 'İsâ-y-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5). [gerçi kim,]

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam dādımı / **Gerçi kim** ben eylerem derd-i dilüm her bār 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [gerçi kim,]

gerçi kim: Her ne kadar, ...ise de.

Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / **Gerçi kim** itdüm cemâlünü cihânda ben heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1). [gerçi kim,]

gerd: Toz, toprak, gubar.

Su sepüp iy dîde sula hâk-i pây-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla **gerdi** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3). [gerdi, -i]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tã görenler küy-ı yāruñ **gerdi** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4). [gerdi, -i]

(5) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam ilte bu **gerdüm** rūzigār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [gerdüm, -üm]

gerdān: Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan kısmı, boyun.

Zülfî zencîrini takdum gönümün **gerdānına** / Bildüm āhîr bu dil-i dîvāneyi bed-nām ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [gerdānına, -ına]

Ger refîk ola seg-i küyuñ iy dōst baña / Eyleyem **gerdānına** rişte-i cānumı meres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2). [gerdānına, -ı, -n, -a]

gerden: Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan kısmı, boyun.

Eger ber-dār iderseñ zülfe āhîr / Olur cān **gerdeninde** ol resen bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3). [gerdeninde, -i, -n, -de]

gerd-i rāhın: (Sevgilinin) yolunun tozu.

Gerd-i rāhın iy şabā dūr eyleme / Gözlerüme tütüyāsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3). [gerd-i rāhın, -ı, -n]

gerdün: Dönen, devreden II Dünya, semâ, felek, gökyüzü.

Şeb-i hier içre kaçan bu dil-i mahzūn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile **gerdün** iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1). [gerdün,]

Gerdün gibi meyli o māhuñ çü dōnedur / Cevr ü cefâ vü şîveleri güne gūnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1). [gerdün,]

Seng-i miñnetle Muhibbî dōgilüp un oldugın / Anı gendümden tefahhuş eyleme **gerdüna** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5). [gerdüna, -a]

Nālān olup cürmin añup sîne dömege / **Gerdün** gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*gerdün,]*

gerek: *Herhangi bir şeyin yapılabilmesi veya olabilmesi için şart olan (şey), lâzım il varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi icap eden (şey).*

Kafile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek **gereksin** uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*gereksin, -sin]*

‘İşka çün basduñ kadem urmak **gerek** ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*gerek, -mak]*

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / Yaradan hākķı ol baña hemān tāc-ı sa‘ādetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez]*

Kaş’a sordum dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek **gerek** Ferhād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*gerek,]*

Geldi ‘ışkuñ sîneme gîtmek **gerekdür** şabr u hüş / Āşinā cem‘inde çün lāyık degül bîgāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*gerekdür, -dür]*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne hōd güller temāşası / Cihānuñ küllī zevķinden dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez]*

İy tañbā çek elüñ bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı **gerek** özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*gerek,]*

Hayālūñ gîtmey iy dilber gözümde / **Gerekmez** dü cihānı baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez]*

Nigārā gül yüzüñsüz gül **gerekmez** / Lebüñ olmasa hergiz mül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*gerekmez, -mez]*

Nigārā gül yüzüñsüz gül **gerekmez** / Lebüñ olmasa hergiz mül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*gerekmez, -mez]*

Giderme zülfüñ gel gül yüzüñden / Kim ola diye kim kākül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*gerekmez, -mez]*

Fiğān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi bülbüle gulgul **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez]*

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşı / Kaşumdan özge aña pül **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez]*

Muhibbî oldı çün bir zer-ħarīdūñ / Revā mıdır diyesin kul **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*). [*gerekmez, -mez]*

Gerekdür ‘ışk cānum gibi gizli / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*gerekdür, -dür]*

Bakmazuz hergiz **gerekmez** atlas u dībā ħarīr / Üstümüzden eksük olmasun hemān peşmīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez]*

‘Āşık mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘İşk ehli olan puñte **gerek** hām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*gerek,]*

La'lüñ var-iken gayrı baña cām **gerekmez** / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*gerekmez, -mez*]

La'lüñ var-iken gayrı baña cām **gerekmez** / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*gerekmez, -mez*]

'Âşık mı dinür yanmayıcak âteş-i hicre / 'Işık ehli olan puhte gerek hām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*gerekmez, -mez*]

Başın sakınan rāh-ı maḥabbetde ne ister / 'Işkuñ yolına kılmasun iḳdām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*gerekmez, -mez*]

Nāmūs nedür 'âşık anı eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez*]

Ölince yūri yāri taleb eyle Muhibbî / 'Âşık olana dünyede ārām **gerekmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*gerekmez, -mez*]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid **gerek** kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*gerek,]*

Gerek dilden dehāni rāz-ı pinhān / Ki dîvāne degüldür maḥrem-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*). [*gerek,]*

Sakla 'ışkuñ sırrını sīneñde cānuñdan 'azīz / Terk-i ser itmek **gerekdür** ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*gerekdür, -dür*]

Gerekdür sırr-ı 'ışık gāyetde pinhān / Aluñ benden ḥaber didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*). [*gerekdür, -dür*]

İstemem dārāt-ı dünyāyı **gerekmez** 'izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum ḥāşil ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*gerekmez, -mez*]

Gerek 'âşık olan ser-pā bürehne / Anı kim gördi mecnūn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 2*). [*gerek,]*

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / **Gerekdür** anı yārān ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [*gerekdür, -dür*]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tüg [u] bir elde **gerek** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [*gerek,]*

Kim ki 'âşıkdur **gerekdür** āsiyā-veş çarḥ urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [*gerekdür, -dür*]

İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi **gerek** olmak Muhibbî ḥırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*gerek,]*

Farzdur 'âşık baş oynamak evvel ḳademe / Pes bu ma'nāda **gerek** 'âşık olanlar raḳḳāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [*gerek,]*

İy Muhibbî tal ma'anī baḥrına ḡāvvāş-vār / Olur olmaz gevhere bakma **gerekdür** ola ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*gerekdür, -dür*]

Dil ṭabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek **gerek** tā gide senden bu marāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*gerek,]*

Hattını hadi üzre gören diye **gerekdür** / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ı mış a'râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4). [gerekdür, -dür]

gerekli: Gerekli, lazım, elzem.

Terk eyle kamu fikri hemân saña **gerekli** / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [gerekli,]

germ: Sıcak, hararetili, yanmış.

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı 'ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihiyle çün kim **germdür** hengâmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [germdür, -dür]

germ idüp: Isıtmak, hararetlendirmek.

Çarḫ tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / **Germ idüp** daḫı beter anı oda yakar güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [germ idüp, -üp]

germ idüp: Isıtmak, hararetlendirmek.

Çarḫ tennürında mâhuñ yüregi yanmış iken / **Germ idüp** daḫı beter anı oda yakar güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5). [germ idüp, -üp]

germ olmasun: Hararetlenmek, kızışmak, ısınmak.

Felek **germ olmasun** görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2). [germ olmasun, -ma, -sun]

germ olmasun: Hararetlenmek, kızışmak, ısınmak.

Germ olmasun iñen gün ḫüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semâi ve'l-'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [germ olmasun, -ma, -sun]

geşt evledüm: Dolaşmak, gezmek.

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm **geşt eyledüm** kalmadı bir yir baḫr u ber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2). [geşt eyledüm, -dü, -m]

geşt evlevüp: Dolaşmak, gezmek.

'Âlemi **geşt eylevüp** geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender'üz bezm-ile gâhî Cemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3). [geşt eylevüp, -y, -üp]

geşt idersem: Dolaşmak, gezmek.

Eger sensüz cihânı **geşt idersem** / Benüm bu ḫâtırum hîç ḫurrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4). [geşt idersem, -er, -se, -m]

geşt itdi: *Dolaşmak, gezmek.*

Bağ u rāęı ser-te-ser **geşt itdi** çün bād-ı ĥazān / Her yaņa kılsañ nazār berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*geşt itdi, -di*]

geşt kılduñ: *Dolaşmak, gezmek.*

Muhibbī **geşt kılduñ** ‘ālemi çün / Olupdur vaķt idesin ‘azm-i Tebrīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 5*). [*geşt kılduñ, -du, -ñ*]

geşt-i bāę it: *Bağ gezintisine çıkmak. / Bağı dolaşmak.*

Bahār irdi Muhibbī **geşt-i bāę it** / Bu demler guşşa gōñülden gidendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*geşt-i bāę it,]*

geşt-i gülşen idenler: *Gül bahçesini gezmek.*

İdenler vaķt-i gülde geşt-i gülşen / Didiler ‘iyş ü nüş olmaz çemensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*geşt-i gülşen idenler, -en, -ler*]

geşt-i gülzār eylesem: *Gül bahçesinin seyri, bahçe gezintisi yapmak.*

Sensüzün ger **geşt-i gülzār eylesem** iy řāĥ-ı gül / Gōñlüme gelmez sürür illā meger kim ģam gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*geşt-i gülzār eylesem, -se, -m*]

getür: *(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.*

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy řabā / Ĥāk-i derin **getür** ki gözüm tütüyā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*getür,]*

Muřribā nāle ile meclise gel nāyı **getür** / Sāķiyā sun berü ol cām-ı muřaffāyı **getür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*getür,]*

İy řabā misk-ile ‘anber kokusından ne ĥaber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensāyı **getür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*getür,]*

İy řabā misk-ile ‘anber kokusından ne ĥaber / **Getürürseñ** baña ol zülf-i semensāyı getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*getürürseñ, -ür, -se, -ñ*]

Bezm-i ĥüsünde kaçan zülf-i gelür ‘arızına / Meclise ziynet için sünbül ü reyĥān **getürür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*getürür, -ür*]

İy bād-ı řabā ĥāk-i derin iki gözümçün / Luşf eyle **getür** kim anı küĥl-i başar itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*getür,]*

İy bād-ı řabā **getüresin** ĥāk-i derinden / Sanma ki Muhibbī anı küĥl-i başar itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*getüresin, -e, -sin*]

Büy-ı zülfüñi **getürdüñ** taze cān buldum yine / Müstedām ol iy řabā dünyā içinde durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*getürdüñ, -dü, -ñ*]

Zülfünün büym **getürdün** hoş-dimäg itdün bizi / Müstedäm ol iy şabâ ‘âlem turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*getürdün, -dü, -ñ*]

Bü **getürdün** yine zülfinden seher bu hastaya / İy şabâ merdümlük itdün müstedäm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*getürdün, -dü, -ñ*]

Götürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm / Ne tañ deryâ **getürür** hâr-ıla hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*getürür, -ür*]

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfê idüp cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd **getürdüm** anı mür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*getürdüm, -dü, -m*]

getür: Eriştirmek, ulaştırmak.

Zâhidâ ister-iseñ pîr-i muğândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*getür,]*

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bâda **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*getür,]*

Bâdeyi rinde virüp ‘âşıkâ ma‘şük etegin / Şüfiye zerç u riyâ zâhîde fetvâyı **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*getür,]*

Her kaçan gamze okın sîneme cânân **getürür** / Hağ budur kim bu benüm derdüme dermân **getürür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*getürür, -ür*]

getür: Vermek, sunmak.

Baş u cân tuhfê getürdüm n’ola mağbül itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi üftâde **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*getür,]*

Vâdi-i ‘ışka Muhibbî bu gönül düşdi yine / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*getür,]*

Yıkmadan gam bu gönül kişverini yâda **getür** / Sâkiyâ cânıñ için ehl-i dile bâde **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*getür,]*

Muṭribâ nâle ile meclise gel nâyı **getür** / Sâkiyâ sun berü ol cām-ı muşaffâyı **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*getür,]*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem‘ ü gül-i hamrâyı **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*getür,]*

Getür iy muğbeçe cāmı muğâna / Ki ender deyr ne-tevân bûd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*getür,]*

Hızr eger arayarak buldı ise âb-ı hayât / Pîr-i meyhâne keremden anı her an **getürür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*getürür, -ür*]

Sâkî şarâb-ı köhneyi ko tâzesin **getür** / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı nevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*getür,]*

Getür sâkî şarâb-ı ergüvânı / Gül eyyâmı cihân bâğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*getür,]*

Getür sâkî şarâb-ı ergüvânı / Geçürme fırsatı kim dem bu demdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*). [*getür,]*

getür: Ortaya çıkmasına sebep olmak, doğurmak.

Bagla zencir-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya'nî Mecnûn-şıfat başına sevdâyı **getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*getür,]*

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / Bu umîda ne **getürür** görelüm taqdîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*getürür, -ür]*

getür: Sağlamak, temin etmek.

İy Muhibbî bu gözüm merdümü gavvâş gibi / Taluban baħr-ı gama dürr-ile mercân **getürür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*getürür, -ür]*

gevde: Gövde || beden.

Deşt-i belâdadur beni senden gören cüdâ / Cânından ayırdur ki yatur kurı **geveddür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*geveddür, -dür]*

gevher: Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse gâzel / Kapışurlar sanasın kim **gevher** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*gevher,]*

Eksük olmaz maħzen-i dilden ma'ânî **gevheri** / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*gevheri, -i]*

Bu Muhibbî sözlerin **gevherleyin** dak güşuña / Tâ görenler diyeler kim bu dür-i meknûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*gevherleyin, -leyin]*

Yâr çün kim nazâr itmez bu sözüm **gevherine** / Mâl-ı Qârûn ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*gevherine, -i, -n, -e]*

Cânâ Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nâdân eline düşmeye ol **gevheri** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*gevheri, -i]*

Sözün **gevher** olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yârân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [*gevher,]*

Çıkarmaga bu dil söz **gevherini** / Yaşum baħrına san 'ummâna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*gevherini, -i, -n, -i]*

Baħr-ı tab'umdan çıkardum yine ma'nâ **gevherin** / Dil yine gavvâş olup buldı o baħra ihtişâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*gevherin, -i, -n]*

İy Muhibbî tal ma'ânî baħrına gâvvâş-vâr / Olur olmaz **gevhere** bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*gevhere, -e]*

gevher: Cevher, elmas, mücevher, inci II âşığın gözyaşları.

Gözlerüm işâr için pâyına sîm ü zer tutar / Hün-ı dilden hâşıl olmuş la'lüne **gevher** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*gevher,]*

Şol deñlü nişâr itdi **gevher** tâcîr çeşmüm / Cânâ bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*gevher,]*

Hâk-i pâynâ gözü **gevherlerin** itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber la'l ü mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*gevherlerin, -ler, -i, -n]*

N'ola 'ârz eyler-isem yâra sirişküm **gevherin** / Olmışam kulzüm-i 'ışk içre dilâ ben ğavvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*gevherin, -i, -n]*

gevher: *Cevher, elmas, mücevher, inci.*

La'lüñe olmaya bir **gevher** 'ivaz / Mülk-i dünyâ cümle ser-tâ-ser 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*gevher,]*

gevher-i eşkümdür: *Gözyaşı incisi.*

Hâşilum yok **gevher-i eşkümdür** ancak hâşilum / Niçe yıllar baħr-ı 'ışk içinde kim oldum ğavvâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [*gevher-i eşkümdür, -üm, -dür]*

gevher-i hâş: *Saf, halis, katıksız inci.*

Nazm içinde olasın tâ ki göñül sen ğavvâş / Talagör baħr-ı ma'ânîye çıkar **gevher-i hâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*gevher-i hâş,]*

gevher-i nâ-yâb: *Emsalsiz mücevher / inci // sevgilinin dudağı.*

Bulmadum ben leblerüñ mânendi bir 'İsî-nefes / Görmedi la'lüñ gibi bir **gevher-i nâ-yâb** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*gevher-i nâ-yâb,]*

gevher-i nâ-yâbdur: *Emsalsiz, benzersiz cevher, inci.*

Yâr daksun cevher-i nazmumı lâyıķ gūşına / Çün Muhibbî her sözün bir **gevher-i nâ-yâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*gevher-i nâ-yâbdur, -dur]*

gevher-i nazmuñ: *Şiirin özü, cevheri.*

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [*gevher-i nazmuñ, -uñ]*

gev: *(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceğı bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

Seng-i bî-dāduñ gelürse başuma / Faħr olur baña **geyerem** tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*geyerem, -er, -em]*

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev **geyer** bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*geyer, -er]*

Seyr ider gördüm o servi erġuvāñ ton **geyer** / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün **geyer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*geyer, -er]*

Seyr ider gördüm o servi erğuvānī ton **geyer** / Sebz olur servūñ libāsı pes neden gülgün **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*geyer, -er*]

Nāzūkāne el salar yārāna yelken taqyesi / Nāz-ıla başına alsa anı key mevzūñ **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*geyer, -er*]

Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoḥsa dünyā ḥil’atin görmez misin her dün **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*geyer, -er*]

Efseri Dārā’ya virmez ḥil’ati Keyḥusrev’e / Tāc-ı ‘ışk-ıla maḥabbet ḥil’atin Mecnūñ **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*geyer, -er*]

Gice vü gün bir olup irişdi eyyām-ı bahār / Başına zer tāc **geydi** güller oldu tācdār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*geydi, -di*]

Zülfūñ düninde varsa kūyuña bu Muḥibbī / **Geydügi** düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*geydügi, -düg, -i*]

Zeyn idüp **geydi** yine ḥil’ati eşcār sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*geydi, -di*]

Terk-i māl iden ider elbette faqrı ihtiyār / Cübbe vü destārı n’eyler **geysün** ol dā’im palās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*geysün, -sün*]

Kan ider ol yār beñzer **geydi** gülgünī libās / Kaşr-ı ḥüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*geydi, -di*]

Şāh olup kim **geydi-y-ise** atlas u dībā ḥarīr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*geydi-y-ise, -di, -y, -i, -se*]

Dāğlar geydürdi baña döstlar bir şāh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde **geymişem** rengin kumāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*geymişem, -miş, -em*]

gev: Giymek II takı takmak.

Bu Muḥibbī sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknūñ **geyer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*geyer, -er*]

gevdür: Giydirmek: (Bir giyeceği) Başka birinin vücūduna veya organına kendi eliyle geçirmek.

Çeşmüm tenüme **geydürelı** kırmızı ḥil’at / Āhum da Muḥibbī görünür başuma ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*geydürelı, -elı*]

Dāğlar **geydürdi** baña döstlar bir şāh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*geydürdi, -di*]

gez: (Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Tenhāca **gezer** seyr ider ol serv-i kabā-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*gezer, -er*]

Sanduñuz Mecnūñ **gezer** şahrāda bir dīvānedür / Kayd-ı ‘ālemden ferāğat itmiş ol dānā-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*gezer, -er*]

Tenhāca **gezer** gördüm ben ol servi kabā-pūş / ‘Aqlum tagıluş kalmadı başumda benüm hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*gezer, -er*]

gibi: Benzetme edati.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârûñı / Anuñ-ıçun başını su **gibi** ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*gibi,]*

Gögsüme uran lâle **gibi** dağı benüm âh / Ol hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*gibi,]*

Cânı **gibi** eylesün pinhân Muhibbî ‘ışkıñı / Sîne şandûkıñda saklar her kimüñ kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*gibi,]*

İy cefâ-hû ‘ışkuñ-ıla gönümün hem derdi var / İstemez gayrı muşâhib gam **gibi** hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*gibi,]*

Gözlerüm yaşı **gibi** aksa kaçan âb iniler / Olıcak bir kişünün gözleri bî-h’âb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*gibi,]*

Ben sürâhî **gibi** yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyâ senden kadeh ihsân olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*gibi,]*

Gerdün **gibi** meyli o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ vü şîveleri güne gūnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*gibi,]*

N’ideyin döst diyüp inledüben kumrî **gibi** / Nâle kıl gülşene var bülbülü feryâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*gibi,]*

Görelen zülf-i leylâsın gönül sevdâya düşmişdür / Olup Mecnün **gibi** şeydâ yürür şahrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*gibi,]*

Çarh tennürına âhum bir harâret virdi kim / Mâh-ı nev anı bişüp mâhî **gibi** biryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*gibi,]*

Kanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankâ **gibi** ol ‘azm-i Kâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*gibi,]*

Olam Kanber **gibi** önce piyâde / Süvâr olsa kaçan dilber ‘Alî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*gibi,]*

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan gamzeler / Dil **gibi** sînemde bir muhkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*gibi,]*

Aglasam bülbül **gibi** küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül **gibi** sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*gibi,]*

Aglasam bülbül **gibi** küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül **gibi** sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*gibi,]*

Kim elif **gibi** reh-i ‘ışkıñda yârûñ togrudur / Bakışından çeşmi aña gamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*gibi,]*

‘İşkî cânım **gibi** saklarken olur halka ‘ayân / Âh bu gammâzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*gibi,]*

Püte-i hicrâna yakaldan Muhibbî’yi nigâr / Ğıl ü gışdan kurtulup zer **gibi** pāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*gibi,]*

- Ğarra olma sebzezâr-ı ‘ömrüñe / Dâne **gibi** kendüñi ħarmanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*gibi,]*
- N’eyledüm n’itdüm rakıbe seng-ile ahen **gibi** / Kūyuña vardı diyü ħalka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Benüm yok andan özge pâdişāhum / Anuñ yüz biñ benüm **gibi** kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Ğamzelerle öldürür kūyına varan ‘āşıkı / Bir nefesle dirgürür ‘İsî **gibi** güftarı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Ŧālīb olma iy gönül zāhid **gibi** sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Ğam meclisinde zārılgum inleyen bilür / Ney **gibi** niçe inledüğüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Cân u dil ile şem‘-i ruħ-ı yāra yandugum / Pervāne **gibi** yanmaga dil baglayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2*). [*gibi,]*
- İy Muhibbî bâde-i ħamrâ dururken gül **gibi** / Kankı ħayvāndur ki ħayvān **gibi** her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*gibi,]*
- İy Muhibbî bâde-i ħamrâ dururken gül **gibi** / Kankı ħayvāndur ki ħayvān **gibi** her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*gibi,]*
- İy Muhibbî bu gözüm merdümi ħavvāş **gibi** / Taluban baħr-ı ħama dürr-ile mercān getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*gibi,]*
- İstemez zāhid **gibi** cennet temāşasın gönül / Ŧālīb-i dîdar olan bilür ki dîdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Gel Muhibbî sözlerini dür **gibi** tak ħuşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Şem‘ **gibi** ħiceler tâ şubħ olunca yanmayan / Meclis-i ‘irfāna anlar girmege lâyıħ mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Didi āñide Muhibbî böyle bir rengin ħazel / Ŧarz-ı şi‘r içre Nevāyî **gibi** ol fāyıħ mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül **gibi** gönülüm / Görür gülzâr-ı ħüsniñde açılmış gül **gibi** yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül **gibi** gönülüm / Görür gülzâr-ı ħüsniñde açılmış gül **gibi** yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānî baħrına talup çıkarduñ dür **gibi** sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Benüm **gibi** meger cānā yüzüne lāle ‘āşıkdur / Anuñçün dāħ-ı miħnetle dem-ā-dem baħrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Baħâr-ı ħüsniñe karšu benüm serv-i ħırāmānum / Akar cular **gibi** her dem gözüm yaşı bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*gibi,]*

- Öpsem lebüñi disem o dem la'lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür incü **gibi** dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [gibi,]
- Bir bencileyin şem' **gibi** odlara yanmış / Şem'-i ruhuñuñ şevkine iy yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [gibi,]
- Bu Muhibbî **gibi** var mı didüm iy cân bülbülün / 'İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş didi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [gibi,]
- Şâne **gibi** pāralansa tañ midur bu cân u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [gibi,]
- Yürür mecnün **gibi** tenhā düşüp bu vādi-i 'ışka / Muhibbî sāyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [gibi,]
- Göñlümün hicrān şebinde hem ğamı hem derdi var / Ğayr-ı hem-dem n'eyesün anuñ **gibi** hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [gibi,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyında ger / Gül **gibi** güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [gibi,]
- Yitürdüm 'aql-i dil küllî revān oldu yaşum **gibi** / Yiter gülzār-ı 'ālemden benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [gibi,]
- Muhibbî vādī-i ğamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübān-ı 'ışk oldum bu dil **gibi** kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [gibi,]
- Geldi bu 'āleme hüsniyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senün **gibi** terāzūya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [gibi,]
- Vār-iken gül **gibi** 'ālemden şarāb-ı ergüvān / Kankı aḥmaḳdur varur ḥayrānlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [gibi,]
- Bir boyı servün firākıñdan düşüp şahrālara / Sīnesine lāle **gibi** ḥasta dil dāğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [gibi,]
- İy Muhibbî kimse irmez baḥr-ı 'ışkuñ 'umḳına / Gerçi mähṭiler **gibi** 'ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [gibi,]
- Eydeli şekker lebi şīrīn zebānın vaşfını / Bu Muhibbî ṭab'mı tūṭī **gibi** gūyā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [gibi,]
- Seher güş it ne dir murğ-ı seher-hīz / 'Ömür **gibi** bu dünyā bī vefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [gibi,]
- Anuñ **gibi** benüm yok pādīşāhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kuli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [gibi,]
- Muhibbî göz yaşın ḥarc itse tañ mı / Metā'-ı ğam **gibi** çün ḥāşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [gibi,]
- Bu Muhibbî **gibi** bir bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezārān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [gibi,]
- Kapuñda niçe yüz biñ 'āşıkuñ var / İçinde yok Muhibbî **gibi** kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [gibi,]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhün **gibi** / Gözlerümüñ yaşıdur kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*gibi,]*

Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüm bārānını / Gül **gibi** gülzār-ı hüsñ içre gönül hāndān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*gibi,]*

Sakla Muhibbî sinede tîrini cān **gibi** / Çünki saña ol kaşı ya yādigāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*gibi,]*

Yaksa eflāki şafağ **gibi** n'ola āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*gibi,]*

(ح) Hāyātı ebedīdür saña kim vāşıl ola / N'ola Maşşūr **gibi** zülfüñe kılşañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*gibi,]*

(د) Didüm var mı benüm **gibi** yanuñda bülbül / Güldi gül **gibi** didi var senüñ **gibi** hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*gibi,]*

(د) Didüm var mı benüm **gibi** yanuñda bülbül / Güldi gül **gibi** didi var senüñ **gibi** hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*gibi,]*

(د) Didüm var mı benüm **gibi** yanuñda bülbül / Güldi gül **gibi** didi var senüñ **gibi** hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*gibi,]*

Tutdı Muhibbî dehri eş'ār-ı dil-pesendüñ / Senüñ **gibi** suhen-ver bildüm cihāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*gibi,]*

Bīgāne **gibi** bakma bugün iy perī-şıfat / Rüz-ı ezelde çünki saña āşınālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*gibi,]*

Kesilür şem' **gibi** itme zebānuñı dirāz / 'Ākil-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*gibi,]*

Āh eyledükçe itdi telātum sirişkümüz / Deryā **gibi** Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*gibi,]*

Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda ney **gibi** / Kankı bī-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*gibi,]*

Hāyāl-i mār-ı zülfeyni dem-ā-dem gönlüme gelstün / Qarār itmege sīnem **gibi** hergiz aña ĩn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*gibi,]*

Ĥamdü-lillāh gün **gibi** çün şāfdür āyīnemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*gibi,]*

Sultān-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh **gibi** var çü meclis-i ğamda çerāğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*gibi,]*

Gerekdür 'ışk cānum **gibi** gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*gibi,]*

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül **gibi** / Şubh olunca bu Muhibbî sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*gibi,]*

Sen saçı leylī lebi şīrīn olaldan Ĥusrevā / Biz de Ferhād-ıla Mecnūn **gibi** şoĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*gibi,]*

Ĝam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihānda var mı anuñ **gibi** hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*gibi,]*

- Zerre **gibi** gün yüzünüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nâlâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Dilâ dil baglamak her işe olmaz / Maḥabbet **gibi** hergiz pişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Başumdan gitmesün zülfi hevâsı / Ser-i zülfi **gibi** endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Bakuñ bu dâğuma küh-ı gam içre / Benüm **gibi** peleng-i mîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Niçeye degin ḥabs olasin çâh-ı zenaḥda / Assun ko seni zülfi **gibi** dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Bulmadum ben leblerüñ mânendi bir ‘İsî- nefes / Görmedi la‘lün **gibi** bir gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Çün terk eyledi bizi ol gül‘-izârumuz / Bülbül **gibi** ne tañ ki ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Giceler tâ şubha dek ney **gibi** efgân eylerüz / Bu umîda ne getürür görelüm taqdîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Çün Mesîhâ **gibi** ‘âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı qudsiler eger olsa bizüm maḥremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Tiredür gamdan ḥarâb oldı dil-i vîrânemüz / Meh **gibi** bir gice tog gel rûşen olsun ḥânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Bülbül **gibi** n’ola dil iderse fiğân u âh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül‘-izârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Vâdi-i gamda Sikender **gibi** bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i ḥayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Aglamayınca gelüp sen gül **gibi** açılmađuñ / Bâğ-ı ḥüsnüñ döstüm sanma ki bârân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Geldi dehâna mîmüñ irem **gibi** murâda / Muşhaf cemâlün açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Ġam ayrılmaz benümle maḥrem oldı / Cihânda var mı anuñ **gibi** hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sînede cânı **gibi** / Öldürelere râzını izhâr idüp aslâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / Şâf ḳalbüz görmege su **gibi** dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Püte-i ‘ışk içre yanup ḥâliş olduk zer **gibi** / Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Meyl ider göz yaşına serv **gibi** / Bu cihân içre mâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Gönder ilerü gamzeñi iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ **gibi** kan dökücü ḥün-ḥ’âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*gibi,]*

- Dutduña gönül düzdini habs eyle zenahta / Zülfün **gibi** asмага anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [gibi,]
- Cân naqdine bir büseye bazar idelüm gel / Bir dağı benüm **gibi** harîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [gibi,]
- Cân ile seni sevmek eger ola günâhum / ‘Âlemde Muhibbî **gibi** günehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [gibi,]
- Dutuşup şem‘-i ruhı şevkine pervâne **gibi** / Dil-i şürde olup içi vü taşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [gibi,]
- Lâle **gibi** koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolsar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [gibi,]
- Anuñ-ıçun gonca **gibi** yâr güftâr eylemez / Kim dehâni olduğın ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [gibi,]
- Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hırâm / Bir kadem ol serv-i nâzum **gibi** reftâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [gibi,]
- Gül yüzün şevkin dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İnledür bülbül **gibi** âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [gibi,]
- Kim ki dolaşa ser-i zülfine dîvâne **gibi** / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [gibi,]
- İñlesün bülbül **gibi** kılsun Muhibbî nâleler / Hüsn-i yârûñ gülşen-i tâze bahârıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [gibi,]
- Zemm ider gül **gibi** her demde şarâbı şüfi / Hürmetin añlamayup lîk içre kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [gibi,]
- Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yâra dil / Ol sebebden yıl **gibi** yokdur bizüm ârâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [gibi,]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsn ü ne şuredür bunuñ **gibi** cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [gibi,]
- Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebüñ ‘İsî **gibi** / Lîk gamzeñ öldürür ‘uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [gibi,]
- Aglayup âh eylesem gül **gibi** dilber şâd olur / Gülşen içre var mı gül bârân ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gibi,]
- Âhum odından umar idüm eyleye eşer / Âhen **gibi** gönül katı[dur] taşâ beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [gibi,]
- Niçe bir feryâd idersin iy gönül bülbül **gibi** / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [gibi,]
- Şem‘ **gibi** giceler tâ şubha dek kan aglaram / Şoñbet eyler gice gündüz yâr-ıla her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [gibi,]
- Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yârûñ dil heves / Bu sebebdendür şabâ **gibi** gönül müşgîn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [gibi,]

- Giceler ney **gibi** nālān oluram tā şubḥa dek / Bulmadum feryāduma ‘ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Niçe demler inleyüp nā **gibi** kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Çünkü rüşendür eyā ḥurşid-rū şıdkum saña / Şubḥ **gibi** mihrünü göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Eylemem zāhid **gibi** hūrî vü Rızvān arzū / Hiç murādum yok benüm dîdār-ı cānān baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Öldürdi firkatün beni iy bî-vefā yitiş / Dirgür Mesîh **gibi** beni kıl du‘ā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Fikr eyleme iy dil yüri vuşlat ele girmez / Cān **gibi** nihāndur kim ider anı derāgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Kim ki Mecnūn **gibi** leylî zülfüne dil bağlamış / Lāle **gibi** sînesini şevkden ol dāğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Kim ki Mecnūn **gibi** leylî zülfüne dil bağlamış / Lāle **gibi** sînesini şevkden ol dāğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*gibi,]*
- Şāh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbā ḥarîr / Yig-durur saña ḳalender **gibi** olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / Tāze tāze gül **gibi** rengin ḡazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Eyle tülū‘ gün **gibi** bulsun ziyā cihān / İy burc-ı āsümān-şeref aḥteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [*gibi,]*
- Murg-ı vaḥşî **gibi** siñdi her taraf seyyāreler / Şubḥ-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*gibi,]*
- Gün yüzini yalūñuz vardum temāşā itmege / Bilmedüm sāyem **gibi** ardumca nāşî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*gibi,]*
- Dāne-i ḥālūñ ḥayāliyle gözüm yaşlar döküp / Āsiyā **gibi** döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*gibi,]*
- Nālān olup cürmin añup sîne dömege / Gerdün **gibi** eline alsun dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*gibi,]*
- İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine **gibi** gerek olmak Muhibbî ḥırḳa-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Leylî saçına dil vireli bu Muhibbî’nün / Mecnūn **gibi** işi güci āh u vāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*gibi,]*
- Maşerde şehā götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm ḥālūme Mecnūn **gibi** ḥāldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*gibi,]*
- ‘Aceb sehḥārdur zülfün ki yanmaz şevḳ-i rüyuñla / Semender **gibi** olmuştur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*gibi,]*

Didüm dīvāneyem zūlfūne bend it / Gülüp gül **gibi** didi mübtelā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2).
[gibi,]

Muhibbî giceler tâ şubh olunca / Kılur bülbül **gibi** dāyim nevā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5). [gibi,
]

Naqd-i cân[ı] kim virüp aldı nigāruñ bñsesin / Eylemedi kimsene dünyāda bunuñ **gibi** as (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1481, Beyit 3). [gibi,]

Dīdār-ı yāra t̄alib-iseñ āhır iy gönñl / Eyle niyāz su **gibi** rñyuñ türāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2).
[gibi,]

Ġam-ı ‘ıřkuñ deleli nā **gibi** bagrumı benñm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1491, Beyit 3). [gibi,]

İy bülbül-i dil eyleme gül **gibi** gel neşāt / Bād-ı hāzānı yād idñben eyle ihtiyāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498,
Beyit 1). [gibi,]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur t̄akat / Tagıdup ‘aqlımı kendüm yitirem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1136, Beyit 5). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Eyledüm anuñ-içün göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı hñsnññe bu vech-ile girem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1136, Beyit 4). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Niçe yıldır şeb-i hicriyle yatur hāsta gönñl / Vuşlata iremeyüp cānı virem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1136, Beyit 3). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Aglamayınca benñm yüzñme bakmadı nigār / Eşğ-i çeşmñm aña dīnār u direm **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1136, Beyit 2). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı irem **gibi gelür** / Hāk naşīb eyler-ise aña irem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136,
Beyit 1). [gibi gelür, -ür]

gibi gelür: ... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı irem **gibi gelür** / Hāk naşīb eyler-ise aña irem **gibi gelür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136,
Beyit 1). [gibi gelür, -ür]

gic: Geçmek. Tükenmek, sona ermek.

Bu günü hoş görelüm irte günün ıssısı var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün **gicedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*gicedür, -edür*]

gice: (*Bir yeri*) İçinden veya üstünden yol almak sûretiyle aşırıp geride bırakmak.

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rû / Hâyfâ dirîg u derdâ **giçer** yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*giçer, -er*]

gice: Gece; güneş batıp ortalığa karanlık bastıktan gün ağarmaya başlayıncaya kadar geçen süre, tün.

Gice bülbülleyn âh-ıla fiğân eyleyüben / Çın seher zârılıg-ıla yine gülzâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*gice,]*

Dün **gice** şem'-i ruhına karşı ol meh-pârenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*gice,]*

İçeli 'ışkuñ şarâbın bu Muhibbî hasta-dil / **Giceden** gündüzi fark itmez yatur kânzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*giceden, -den*]

Yummaz gözünü şubha degin her **gice** kevkeb / Beñzer ki anuñ âhum odından hâzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*gice,]*

Dün **gice** tâ subh olunca niçe biñ pervânenüñ / Bâl ü perrin yanduran ol şem'-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*gice,]*

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç **gicedür** / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*gicedür, -dür*]

Şem'-veş düd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim Muhibbî **giceler** şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*giceler, -ler*]

Mest idüm dün **gice** vardum şubh-dem meyhâneye / Bir çadeh mey sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*gice,]*

İy Muhibbî **giceler** meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem' ü gül-i hamrâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*giceler, -ler*]

Gözlerini açmaga yokdur mecâli nergisüñ / **Giceden** beñzer ki mey içmiş başında var hümâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*giceden, -den*]

Tâb-ı ruhsârı beni eyledi sayru begler / **Giceler** gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*giceler, -ler*]

Yine dil murğı şehâ gün yüzünü yâd eyler / **Giceler** şubha degin nâle vü feryâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*giceler, -ler*]

Agzına şebnem sehergeh nergisüñ su dökdüğü / Lâle ile **gice** mey içmiş bu ki maħmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*gice,]*

Dün **gice** küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyü bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*gice,]*

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / **Gice** işüm gücüm âh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*gice,]*

Şem' gibi **giceler** tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna anlar girmege lâyıķ mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*giceler, -ler*]

Ƙays'a sordum dŭn **gice** 'iřkuñ rumŭzın bilmedi / Baña sordı ben didŭm ōlmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*gice,]*

şu'le-i āhum gōrinŭr her seher sanmañ řafaķ / Her **gice** dŭd-ı dilŭmden rāh-ı keyvān baglanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*gice,]*

Ĥasretiyle bu Muhibbī **giceler** tā řubħa dek / Gōzlerin seyyāre-veş yummaz fiġān u zār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*giceler, -ler]*

Zŭlfı şebinde her **gice** şebrevlik itmeġe / Dŭd-ı siyāh başuma bir şeb-kŭlāh yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*gice,]*

Yāra varup dŭn **gice** dil derdini 'arż eyledŭm / Ĥ'āba vardı gōzleri yanında san efsānedŭr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*gice,]*

Bezm-i ġamda Muhibbī ĥŭn-ı ciger / İçerem **giceler** ġabŭkumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 5*). [*giceler, -ler]*

Giceler tā seher ol gŭl ġamından / İřŭm bŭlbŭlleyin āh u fiġāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*giceler, -ler]*

Derŭn-ı sineden dem dem gelenler āh u zārıdur / **Giceler** gōrinen encŭm degŭl āhum řerārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 1*). [*giceler, -ler]*

Gŭlřen-i kŭyuñda cānā **giceler** bŭlbŭl gibi / řubħ olunca bu Muhibbī sanma feryād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*giceler, -ler]*

şem'-i ĥŭsnŭñe gōrŭp dŭn **gice** dil yandugını / Baña ōykŭndi dŭřŭp odlara pervāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*gice,]*

Firķatiyle her **gice** tañ mı ola bī-ĥ'āb gōz / La'l-i nābuñ yādına her dem olur ĥŭn-āb gōz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*gice,]*

Giceler tā řubħa dek ney gibi eġān eylerŭz / Bu umıda ne gettŭrŭr gōrelŭm taķdŭrŭmŭz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*giceler, -ler]*

Tiredŭr ġamdan ĥarāb oldu dil-i vŭrānemŭz / Meh gibi bir **gice** tog gel rŭřen olsun ĥānemŭz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*gice,]*

Bŭseyi ferdāya saldı dŭn **gice** cānānumuz / İntizār-ıla geçŭp çıkmadı řubħa cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 1*). [*gice,]*

Gōrŭp cānā yŭzŭñi 'ālem-efrŭz / **Gicem** Ķadr olsa gŭnŭm tañ mı Nevrŭz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*gicem, -m]*

Meclisi kıldı mŭřerref dŭn **gice** cānānumuz / Mŭrde idŭk buldılar tāze ĥayātı cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*gice,]*

şem'-i rŭřen var mı yāĥŭd bir **gice** / Yakuban pervānesin nār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*gice,]*

Her kaçan olsa heves başda dil ũ cān uyumaz / **Gice** seyyāre sayar dāde-i giyŭn uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*gice,]*

Cānum aldı dŭn **gice** bir bŭse ikrār eyleyŭp / Dōndi inkār eyledi itdŭġi beñzer lāġ-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*gice,]*

Ḥande eyler şem‘ yansa her **gice** pervâneler / Ben de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*gice,]*

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*gice,]*

Dün **gice** gördüm Muhibbî şu‘le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*gice,]*

Çün şeb ola ḥ‘âb-ıla herkes ḥuzûr ider / Ferdâ ğamını ben çekerem âh **gice** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*gice,]*

Zülf-i siyehûn fikrini dün **gice** iderken / Añdukda hemân yüzünü gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*gice,]*

Zülfî düninde her **gice** şebrevlik itmege / Dûd-ı siyeh başuma bir şeb-külâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*gice,]*

Dün **gice** kodum yâr işigi taşına baş / Gözümde akar ḥûn-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*gice,]*

Şem‘-i ḥüsnine nigâruñ bakmak için dün **gice** / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*gice,]*

Dün **gice** hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne doğdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*gice,]*

Bu Muhibbî zülfini ḥaddi ile görüp didi / Ḥamdülillâh kim **gicem** kadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*gicem, -m]*

Eksük itmez her **gice** benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol bu dîde-i ḥûn-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*gice,]*

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Nev bahâr oldı göreydük diyü dildâruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler **gice gündüz** bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*gice gündüz,]*

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Çün ezelden ‘ışk câmın içmişemdür döstlar / **Gice gündüz** anuñ için cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*gice gündüz,]*

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gün yüzün birle kamer alnuñ yiter ‘aşıklara / **Gice gündüz** âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*gice gündüz,]*

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârı henüz / Ol sebebden **gice gündüz** eylerem zârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [*gice gündüz,]*

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez **gice gündüz** âh u zârdur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sînede / **Gice gündüz** nâr-ı ‘ışk-ıla yanar Edhemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gice gündüz rakîb-i dîv saña mahrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigârâ ben hemân sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Şem‘ gibi giceler tâ şubha dek kan aglaram / Şohbet eyler **gice gündüz** yâr-ıla her hâr u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Kim ki ‘âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarh urup / **Gice gündüz** döğine eline alup iki daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [gice gündüz,]

gice gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efgândan murâd / İtmek ister hâlini bu bülbül-i bî-çâre ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2). [gice gündüz,]

gice vü gün bir olup: Gece ve gündüz bir olmak, gece ve gündüz saatlerinin aynı olması, bahar ekinoksu.

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / Başına zer tâc geydi güller oldu tâcdâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1). [gice vü gün bir olup, -up]

gice vü gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Âhum tolanur **gice vü gündüz** ser-i küyün / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [gice vü gündüz,]

gice vü gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Gözlerüm yaşı yañılmaz **gice vü gündüz** akar / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [gice vü gündüz,]

gice vü gündüz: Gece gündüz II aralıksız, sürekli, her zaman, durmadan, daima.

Efgân ile zârî kıluruz **gice vü gündüz** / Bir oñmayası gam-zede qallâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*gice vü gündüz,]*

giceler: Gece, geceler boyunca.

Bu Muhibbî **giceler** bülbül-vâr / İñiler âh u vâyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*giceler,]*

Âh gam şebinde **giceler** tâ şubh olunca inlerem / Bu nev'edür hâlüm benüm meh sâlumi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*giceler,]*

Maṭbah-ı gamda Muhibbî **giceler** tâ şubha dek / Miḥnet ü derd ü belâdan gayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*giceler,]*

Şem' gibi **giceler** tâ şubha dek kan aqlaram / Şoḥbet eyler gice gündüz yâr-ıla her hâr u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*giceler,]*

Giceler ney gibi nâlân oluram tâ şubha dek / Bulmadum feryâduma 'âlemde bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*giceler,]*

Giceler tâ şubh olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kâr-ı 'ışk âsân mı sanduñ bilmedüñ iy bu'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*giceler,]*

Muhibbî **giceler** tâ şubh olunca / Kılur bülbül gibi dâyim nevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5*). [*giceler,]*

Giceler ḥüsnuñ bahârın fikr idüp âh eylesem / Çın seḥer bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*giceler,]*

giçil: Aşılmak, geride bırakılmak.

Seyl-i eşkümden benüm **giçilmese** olmaz 'aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*giçilmese, -me, -se]*

gıdâ: Manevi anlamda besin.

Eşk-i çeşmümüz yiter câm-ı şarâba bakmazuz / Dil **gıdâsı** var-iken sîḥ-i kebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*gıdâsı, -sı]*

gıdâ: Gıda, besin // Yem.

'İzârı nârına düşmiş **gıdâdur** dâne-i ḥâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murḡı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*gıdâdur, -dur]*

gider: Uzaklaştırmak, çıkarmak, yok etmek, kaldırmak, def etmek.

Giderüp zülfî şehâbın gün yüzün peydâ kılur / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*giderüp, -üp]*

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*gider,]*

Giderme zülfüñi gel gül yüzüñden / Kim ola diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*giderme, -me]*

İrem bâği-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnağ / **Gider** ağıyarı kapuñdan ki bülbülle gurāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*gider,]*

Küfâr-ı haddüñi hañtuñ yazup şerh eylemek ister / Ta‘ālā’llāh anı hakk it **gider** yañış kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*gider,]*

Döstüm cefālar itmege mebāş / Kîni dilden gel **gider** āzār-ı ehl-i dil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*gider,]*

gil: *Balçık, çamur, toprak.*

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum **gil-durur** / Kıl terahhüm döstüm hālüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*gil-durur, -durur]*

Ne ‘aceb hün-ıla āğişte olursa dilümüz / ‘Işğ suyu-y-ıla muhammedür ezelden **gilümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [*gilümüz, -ümüz]*

Hâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyadını / Aña **gil** derd ü elemdür seng-i miñnetdür esās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*gil,]*

ğill ü gışdan: *Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.*

Püte-i hicrāna yakaldan Muhibbî’yi nigār / **Ğill ü gışdan** kurtılup zer gibi pāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*ğill ü gışdan, -dan]*

ğill ü gışdan: *Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.*

Āteş-i ‘ışka yananlar **ğill ü gışdan** pāk olur / Pütede kāl olmayınca sīm ü zer olmaz ‘ayār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*ğill ü gışdan, -dan]*

ğill ü gışdan: *Kin ve fesat; düşmanlık ve hile.*

Hamdü-lillāh **ğill u gışdan** pākdür āyīnemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*ğill u gışdan, -dan]*

giñ: *Geniş.*

Sanmañuz cevri ü cefā yār eylemez / **Giñ** cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*giñ,]*

gir: *Girmek, dahil olmak.*

Bu Muhibbî **girse** ‘ışğ meydānına / Dūd-ı āhın başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*girse, -se]*

‘Işka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışğ içre **girenler** er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*girenler, -enler]*

Girelden deyr-i ğam içre bu göñlüm erġanün oldı / Gözümün yaşına baksañ şarāb-ı erġuvānīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*girelden, -elden]*

Gördün gözüm yaşını bu sînem otagına / **Girüp** taḥammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*girüp, -üp*]

Şem' gibi giceler tâ şubḥ olunca yanmayan / Meclis-i 'irfāna anlar **girmege** lâyıḳ mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*girmege, -meg, -e*]

Giren dilüne leşker-i ğamdan ḥalāş olur / Anuñ için ki ol aña āhen ḥiṣār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*giren, -en*]

Eyledüm anuñ-içün göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı ḥüsnüñe bu vech-ile **girem** gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*girem, -e, -m*]

Ḥ'āba vardı çeşmi fırsatdur apar seftālūsın / **Girilür** bāğa kaçan kim görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*girilür, -il, -ür*]

Āferīn itmez misin ol 'āşıka kim her seḥer / Āteş-i 'iṣḳa **girüp** kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*girüp, -üp*]

Şu'ā-ı şemse muḥtāc-iken 'ālem / **Girür** dervīş oyına 'ār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*girür, -ür*]

İltmedi 'iṣḳı başa çünkim Muḥibbî Mecnūn / **Girelüm** baş açalum biz daḥı meydāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*girelüm, -e, -lüm*]

gir: Girmek, ele geçmek, elde edilmek.

Cān virmeyicek yūs-ile **girmez** leb-i dilber / El-ḥaḳ bu daḥı çeşme-i ḥayvānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*girmez, -mez*]

girdāb: Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.

Bahr-i 'iṣḳuñdan ḥalāş olur mı bu dil zevraḳı / Eş-k-i çeşmüm oldı deryā ortada **girdāb** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*girdāb,]*

Akan yaşum olup 'ummān cihāni ortaya almış / Bu göñlüm zevraḳın gör ğarḳ olup **girdābdan** geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*girdābdan, -dan*]

girdāb-ı 'iṣḳa düşdi: Aşk girdabına düşmek.

Bahr-i eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı 'iṣḳa aña ne mümkin ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*girdāb-ı 'iṣḳa düşdi, -di*]

gird-bād: Döne döne esen şiddetli rüzgar, kasırga, hortum.

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp deştde oldı aña Mecnūn raḳḳāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*gird-bāduñ, -uñ*]

girev: Rehîn, tutulmuş.

Cān-ıla göñlüm 'iṣḳuñ elinde **girevdedür** / Zülfüñ hevāsı çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*girevdedür, -de, -dür*]

giribân: *Yaka, elbise yakası.*

Câm-ı ‘ışkı bu Muhibbî içeli rûz-ı ezel / Çäk ider sine **giribânını** kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*giribânını, -ı, -n, -ı*]

giriftâr: *Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebünden dil çü âb ister / Büt-i ‘ışka **giriftâram** ser-â-ser üstülhân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*giriftâram, -am*]

Bir bencileyin zülfi hevâsına tolaşmış / Âşüfte vü ser-keşte **giriftâr** kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [*giriftâr,]*

giriftâr eyledün: *Tutmak, yakalamak, düşürmek.*

Bâğ-ı hüsñünde gönül düzdin **giriftâr eyledün** / Çeşm-i cellâduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*giriftâr eyledün, -dü, -ñ*]

giriftâr olmayan: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Benüm bu derdümi derde **giriftâr olmayan** bilmez / Derünü âteş-i ‘ışka yanup nâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [*giriftâr olmayan, -ma, -y, -an*]

giriftâr olmayan: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Muhibbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil **giriftâr olmayan** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*giriftâr olmayan, -ma, -y, -an*]

giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola: *Aşk belasına tutulmak.*

Bî-vefâ dildâr sevmek hey ne müşkil kâr-ı mış / Kim **giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola** nâ-çâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola, -a*]

giriftâr-ı kafes: *Kafesin mahkumu, tutsağı.*

Ben esîr-i hicrem [ü] agyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül **giriftâr-ı kafes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*giriftâr-ı kafes,]*

giriftârı olmamışdur: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Leblerün meyhânesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*giriftârı olmamışdur, -ı, -ma, -mış, -dur-ı, -ma, -mış, -dur*]

giriftârüñ ola: *Tutulmak, yakalanmak, düşmek.*

Dil-i dervîş-i cefâ-keş ki **giriftârüñ ola** / Mihnet ü derd ü gama şabr u rızâ kıldı ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*giriftârüñ ola, -uñ, -a*]

giriş: *Düğüm.*

Genc-i hüsnü zülfini dilber **girişler** bağlamış / Sanasın zencir-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*girişler, -ler*]

Sihir-ile cādū gözün zülfe **girişler** bağlamış / Genc-i hüsnin hıfz için güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*girişler, -ler*]

Nigârâ sünbülün ham-der-ham olmuş / **Giriş** pergâr-ı cümle ‘âlem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*giriş,]*

giriş-gir eylemiş: *Düğüm düğüm etmek, düğümlemek.*

El urup dilber yine zülfin **giriş-gir eylemiş** / Bu dil-i dîvâneye tedbîr zencir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [*giriş-gir eylemiş, -miş*]

giryân: *Ağlayan, ağlayıcı // Ağlama, inleme.*

Nâz-ıla güftâra gelse gonca-veş ol şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe **giryânlar** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*giryânlar, -lar*]

girve: *Ağlama, gözyaşı.*

Giryesin ebr-i bahârûñ dîde-i pür-hûna sor / Nâlesin ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*giryesin, -si, -n*]

Ne kadar esrâr-ı ‘ışkı sinede ketm eyledüm / **Girve** ile bu cihân ḥalkına kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*girve,]*

girve iderem: *Gözyaşı akıtmak, ağlamak.*

Cihân cümle olur süz-ı derûnumdan benüm rûşen / İderem şem‘-veş girve olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*girve iderem, -er, -em*]

gîsü: *Omuz üstüne dökülen saç.*

Eyleyen dehri mu‘aṭtar bilmedük ne bû imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bü **gîsü** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*gîsü,]*

git: *Bulunduğu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.*

Dil **girdi** kaldı ḥânedê tenhâ Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*girdi, -di*]

Didüm zülfüñ neden **gitmez** yüzüñden / Didi bekler o gence ejdeḥâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*gitmez, -mez*]

Şabr u ‘aḳl u dil kamu benden **gidüp** dür oldılar / ‘İşk bir ḥâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*gidüp, -üp*]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügüñden **gitmeyüp** biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*gitmeyüp, -me, -y, -üp*]

Belâ-yı cān durur **gítmez** dilümden / Ne çāre idem anı ben ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*gítmez, -mez*]

İy āfitāb-ı hüsñ **gítmedi** sāyem yanumdan āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*gítmedi, -me, -di*]

gít: (*Belli bir yönde*) *Belli bir yol tâkip etmek, belli bir yerden geçmek.*

Togrulup vādî-i ‘ışk içre Muhibbî **gidicek** / Çekilür mülk-i ‘adem haddine dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*gidicek, -icek*]

gít: (*Sıvılar için*) *Akmak, geçmek.*

Gözüm yaşı bile **gítđi** gidüp ol Yūsuf-ı Mıṣrî / Bu dil Ya‘kūb’ı hüzñ içre kalur sanmañ ḥazñ olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*gítđi, -di*]

gít: (*Bir şey veya bir kimse*) *Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek, bir mesâfe katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

Ḳāfile togrıldı **gítđi** rāh-ı ‘ışka iy göñül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*gítđi, -di*]

Gözüm yaşı bile gítđi **gidüp** ol Yūsuf-ı Mıṣrî / Bu dil Ya‘kūb’ı hüzñ içre kalur sanmañ ḥazñ olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*gidüp, -üp*]

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*gide, -e*]

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*gide, -e*]

Mecnūn eger kalsa Muhibbî bu zamāna / Olmazdı belā deştine **gítsem** baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*gítsem, -se, -m*]

Gítđükçe ‘adem mülkine iy rüh-ı revānum / Zād-ı ğamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*gítđükçe, -dükçe*]

gít: *Varmak, ulaşmak, dayanmak.*

Dil ü cān terkin urup dil yine dildāra **gider** / Dil ü cān derdini ‘arz itmege ol yāra **gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*gider, -er*]

..... āfet-i cān / Ğamzesi ḥastasınuñ zaḥmına tīmāra **gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*gider, -er*]

Gice bülbülleyin āh-ıla figān eyleyüben / Çın seḥer zārlıg-ıla yine gülzāra **gider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*gider, -er*]

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşürümüz / Toğrulup **gítđi** ‘adūnuñ cānın ala tūrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*gítđi, -di*]

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cānâ ğayrı kapuya **gítmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*gítmez, -mez*]

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / Tañ degül dirler **gider** şebde irak yire âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*gider, -er*]

gít: (*Zaman için*) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dañı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

gít: Yok olmak, eser kalmamak.

Gönülden bir nefes **gítmez** leb-i hamrâsı dildârũñ / Hemân ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*gítmez, -mez*]

Ebed **gítmeye** bu serden hevâ-yı zülfũñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*gítmeye, -me, -y, -e*]

Bahâr irdi Muhibbî geşt-i bāğ it / Bu demler guşşa gönülden **gidendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*gidendür, -en, -dür*]

Geldi ‘işkuñ sîneme **gítmek** gerekdür şabr u hüş / Âşinâ cem‘inde çün lâyıq degül bîġâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*gítmek, -mek*]

Sevdâ-yı zülfî **gítmeye** dilden ölem dañı / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*gítmeye, -me, -y, -e*]

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger **gítse** ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*gítse, -se*]

Başumdan **gítmesün** zülfî hevâsı / Ser-i zülfî gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*gítmesün, -me, -sün*]

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de yok mecâl / **Gítđi** dükendi kalmadı dilde qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

‘İşkî şarâbıdur beni mest ü harâb iden / Tâ haşr olunca **gítmeye** dilden humârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*gítmeye, -me, -y, -e*]

‘Akl u şabr u hüş **gítđiler** dilâ gel eyle ses / Kârbân çünkim revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*gítđiler, -đi, -ler*]

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / **Gider** şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*gider, -er*]

Ĥayâlũñ **gítmedi** iy dōst dilden / Günâhum ne beni kıldıñ ferâmũş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*gítmedi, -me, -đi*]

Gitđi şabr u ‘aql u fikrüm bir dañı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

Kalmadı ‘aql **gítđi** fikir zâr u mübtezel / Kaldum dirġ görmeye idüm nigâr[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*gítđi, -đi*]

Dirîgâ **gıtdi** benden tâkat ü hüş / Görelden karşıda sîmîn binâ güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*gıtdi, -di*]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbülü / Gördüm okur **gıtmeyüp** hergiz dilinden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*gıtmeyüp, -me, -y, -üp*]

Derd-i ‘ışkuñ sîneye şol deñlü te‘şîr eyledi / Cân terkinde kılam **gıtmeye** benden bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*gıtmeye, -me, -y, -e*]

Dil tabîbisin didüm derdüme dermân eylegil / Didi öldürmek gerek tâ **gıde** senden bu maraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*gıde, -e*]

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekimî / Bak yâr liķāsına ki tâ kim **gıde** emrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*gıde, -e*]

gıt: Ölmek.

Bu çarķı-bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil bağlar / Gelenler dâr-ı dünyâyâ meger **gıtmez** mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*gıtmez, -mez*]

Ko yoluñda öleyim ben daķı bir ad ideyim / Çün **gıder** her kişı ammâ ad-ıla san añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*gıder, -er*]

Gıtdi Mecnûn didügün geldi Muhibbî yirine / Kişver-i ‘ışka geçerse anı uķrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*gıtdi, -di*]

Vâmık u Mecnûn-ıla ‘ışkuñ şarâbın nüş idüp / **Gıtdi** anlar mest olup biz daķı şoķbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*gıtdi, -di*]

Tehî sanmañ n’ola **gıtdiye** Ferhâd / Degül ‘ışk kühî hâlî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*gıtdiye, -di, -y, -se*]

gıt: Yönelmek, meyletmek, raķbet etmek.

Dil ü cân terkin urup dil yine dildâra **gıder** / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol yâra **gıder** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*gıder, -er*]

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî aña pend itmez eşer / ‘Aķl u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkâra **gıder** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*gıder, -er*]

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm **gıtmedi** andan / Kim göre anı gayrı yire bir naķar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [*gıtmedi, -me, -di*]

gıt-: Bulunduķu yerden ayrılmak, uzaklaşmak.

Ol gazâlî arayu **gıtdi** Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*gıtdi, -di*]

Dil ü cân **gıtdi** ‘adem mülkine vaşluñ arayu / Bu ümîde ki varup anda gönül şâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*gıtdi, -di*]

gıveh: Ot, taze ot, bitki.

Ėam ĥırmeninde cānā bir cevce ĥāşılum yok / ‘İşĥ āteşine yanmış dil anda bir **giyehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*giyehdür, -dür*]

gizlü: Açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan, meçhul.

Esrār-ı ‘ışĥ gerçi ki **gizlü** ĥazînedür / Korkum budur ki âhum ile âşikâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [*gizlü,]*

Gerçi ma‘ānî cevheri bir **gizlü** genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*gizlü,]*

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāşı olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*gizlü,]*

Gerekdür ‘ışĥ cānum gibi **gizlü** / Çü cān kendüzini izĥâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*gizlü,]*

Muhibbî şî‘rûnî gören ĥasen dir / Ki anda **gizlü** var ma‘nā ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*gizlü,]*

İy benüm serv-i revānum sorma ĥālüm sensüzün / Eşĥ-i çeşmüm eyledi bu **gizlü** rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*gizlü,]*

göç: Bulunduĥu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt deĥiştirmek, göç etmek, hicret etmek // Ölmek, dünyadan göçmek.

Kārbān-ı ĥalk bir bir **göçiyor** çalındı kūs / Biz daĥı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*göçiyor, -iyor*]

Kārbān-ı ĥalk bir bir göçiyor çalındı kūs / Biz daĥı **göçmege** geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*göçmege, -meg, -e*]

göç: Bulunduĥu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek, yurt deĥiştirmek, göç etmek, hicret etmek.

Her kārbān ki konsa bugün irtesi **göçer** / Dār-ı cihāna anuñ-ıçun didiler ribāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3*). [*göçer, -er*]

göge: Gök, gökyüzü.

Bi-ĥamdi’llāĥ ĥamer tal‘at yine bir māhumuz vardır / Anuñçün **göge** peyveste seĥergeĥ âhumuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*göge, -e*]

göger: Yeşermek, yeşillenmek // Morarmak.

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i ‘ışĥa / Yıkılmış mest-i ‘ışĥ olmuş düşüp dîvāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*gögermiş, -miş*]

gögercin: Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, birçok evcilleşmiş türü bulunan, yemle beslenen kuş.

Gördi çeşmin şāhinin cān u dil itdiler gürüz / Şāĥbāz itdüĥçe pervāzı **gögercin** tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*gögercin,]*

gögüs: Göğüs, sine, bağır.

Gögsüme uran lüle gibi dāğı benim āh / Ol hāl-i siyehkār-ıla hoşka dehenüdüdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [gögsüme, -üm, -e]

gök: Gök, gökyüzü.

Görinen şubh-dem sanmañ şafağ **göklar** kenārında / Yakan bu dāmen-i çarhı bu āh-ı şubhğāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [göklar, -ler]

Gün geçer gün yüzünü görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum **göklere** peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [göklere, -ler, -e]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘Ālem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [gökden, -den]

Göklar yüzine bir gün irişür şerārumuz / Sakla cemālün ayını iy āfitāb-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [göklar, -ler]

Sakın cemāl ü hüsünü iy āfitāb-ı hüsün / **Göklar** yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [göklar, -ler]

Ölsem yolında āteş-i āhum ‘alem olup / **Göklar** yüzine irgüre her dem şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [göklar, -ler]

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzün / **Göklere** irse ‘aceb mi nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [göklere, -ler, -e]

Uyumaz nālemler çün kim yirde mālī **gökde** murğ / Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [gökde, -de]

ğonca: Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış çiçek.

Ğonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [ğonca,]

Beni bülbülleyn her dem getüren āh u feryāda / Senüñ iy lepleri **ğonca** yüzünüñ gülsitānidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [ğonca,]

Gül **ğonca** hāndāndur çemen serv-i revānum kadedür / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kadedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [ğonca,]

Ğoncanuñ pāyına işār itmege iy gül‘izār / Kİse-i surhı içinde zerleri mestürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [ğoncanuñ, -nuñ]

İy saçı sünbül lebi **ğonca** yañağı verd-i ter / Bāğ-ı hüsünüde olupdur gözlerüm yaşı mañar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [ğonca,]

Almaga şabr-ı metā‘ın bülbül-i bī-çārenüñ / **Ğonca** hemyānın açup gül tēciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [ğonca,]

Lebünden **ğoncalar** dem-beste oldı / Ruhuñ şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [ğoncalar, -lar]

Lebi **gonca** yüzi gül nâzenînler / Nazar kıl her biri bir sîm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*).
[*gonca,]*

Anuñ-ıçun **gonca** gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehânı olduğın ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*gonca,]*

Ger dehân olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür **gonca** güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*gonca,]*

Ger dehân olsa lebünde beñzedürdüm **goncaya** / Agzuña kim beñzedür gonca güler hiç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*goncaya, -y, -a]*

gonca dehendür: *Kapalı ve küçük ağız // Ağzı gonca gibi (olan sevgili).*

Bir serv-kaç lāle-ruḥ sîm bedendür / Bülbüllerini inledici **gonca dehendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*gonca dehendür, -dür]*

gonca fem: *Gonca ağızlı. Gonca gibi küçük ve güzel ağızlı.*

Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy **gonca fem** / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i ḥamrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*gonca fem,]*

gonca leb: *Gonca dudak // Gonca dudaklı sevgili.*

Serv kaddüñ tāze ter olsun diyü iy **gonca leb** / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*gonca leb,]*

gonca-i handāna: *Gülen gonca / Açılmış gül.*

Bārī didüm vir haber ḥokka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi var **gonca-i handāna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*gonca-i handāna, -a]*

gonca-leb: *Dudakları gonca gibi olan. || Ağzı küçük (sevgili).*

Aglasam ol **gonca-leb** ḥandān olursa tañ midur / Her kaçan bārān ola gül açılır ḥandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*gonca-leb,]*

gonca-veş: *Gonca gibi.*

Nāz-ıla güftāra gelse **gonca-veş** ol şāḥ-ı gül / Cān u diller inleşürler niçe giryānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*gonca-veş,]*

Güzeller nāz-ıla reftār iderler / Dönerler **gonca-veş** güftār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*gonca-veş,]*

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi **gonca-veş** didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*gonca-veş,]*

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ topragını / Dil-i vîrânı sanur kim dağı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [gönderür, -ür]

Gâhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hâk-i derüñi **gönderüp** it tütüyâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [gönderüp, -üp]

Küyuñda senüñ niçe zamân hasta-dil yatur / **Gönder** cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [gönder,]

gönder: Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak. // sürgün etmek, uzaklaştırmak.

Niçe bir hicr iline **gönderesin** / Basayın çâre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [gönderesin, -e, -sin]

gönder: Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak. // atmak, fırlatmak.

Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceş-i gama / Ger murâduñ cân ise gamzeñ aña **gönder** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [gönder,]

Dilersen iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ tîrini **gönder** gel anı hünin cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [gönder,]

Gönder ilerü gamzeñi iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-ğâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [gönder,]

İy Muhibbî her kaçan **gönderse** dilber tîrini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [gönderse, -se]

Ğamzesin **gönderdi** dilber cân giderse gam degül / Tek baña cânım yirine tîrini virsün 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [gönderdi, -di]

göñlek: Gömlek. // Kefen.

Muhibbî saña bir **göñlek** biçerler 'akluñı divşür / Ezelden böyledür 'âdet aña hiç âsitin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [göñlek,]

göñlin açan: Gönül açmak; insanın iç sıkıntısını gidermek, iç açmak.

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemüñ **göñlin açan** ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [göñlin açan, -i, -n, -an-in]

göñlüme gelür: Hatırlamak, anımsamak, duymak, hissetmek.

Ol cefâkaruñ cefâsı göñlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [göñlüme gelür, -ür]

göñlümi alup: Gönlinü çelmek, kapmak // ilgilenmek, kandırmak // gönlü fethetmek, aşık etmek, kendine bağlamak.

Bir gözi âhü bu **göñlümi alup** oldu revân / Cân bile gitdi didüm ben aña yâhü begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [göñlümi alup, -üm, -i, -up-up]

gönlümüz düşdi: Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Bir perî peyker melek ruhsâra düşdi gönlümüz / Âh kim günden güne âvâre düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [gönlümüz düşdi, -müz, -di]

gönlümüz düşdi: Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Gözleri hânçer çeküp kanlar dökerse gam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2). [gönlümüz düşdi, -ümüz, -di]

gönlümüz düşdi: Gönlü düşmek: Birini sevmeye başlamak, gönlün birine meyletmesi, aşık olmak, sevdalanmak.

Çâre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5). [gönlümüz düşdi, -ümüz, -di]

gönlün ü gözün açilsun: Gözü gönlü açılmak: ferahlamak, neşelenmek.

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismün kefen / **Gönlün ü gözün açilsun** çın sehergeh bâğa var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8). [gönlün ü gözün açilsun, -sun]

gönlüne gelse: Hatırlamak, anımsamak, duymak, hissetmek.

Nâle kılma **gönlüne gelse** hayâl-i çeşm-i yâr / Hânede bîmâr ola itme Muhibbî anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5). [gönlüne gelse, -se]

göñül: Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı II Kalp, yürek.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / **Göñlüme** gelmez sürür illâ meger kim gam gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4). [göñlüme, -üm, -e]

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña **göñül** / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dâra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2). [göñül,]

‘İşk-ıla olduñsa Mecnûn’a mu‘âdil iy **göñül** / Her neye bakña yazılmış şüret-i Leylâ’yı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3). [göñül,]

İy **göñül** kühkenün nâlišini yâda getür / Sen dağı nâle kılup sengi de feryâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1). [göñül,]

Vâdi-i ‘ışka Muhibbî bu **göñül** düşdi yine / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5). [göñül,]

Cân u dil naqdini virüp **göñlüm** ister vaşlım / Ne ‘aceb dîvâne olmışdur ‘aceb sevdâsı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2). [göñlüm, -üm]

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü mañbûbdan / Hîç yakışmaz **göñlüme** zîrâ sözünün serdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5). [göñlüme, -üm, -e]

İy cefâ-hû ‘ışkuñ-ıla **göñlümün** hem derdi var / İstemez gayrı muşâhib gam gibi hem-derdi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1). [göñlümün, -üm, -ün]

- Kafile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy **göñül** / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*göñül,]*
- Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola **göñül** / Kıl hakīkat nazārın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*göñül,]*
- Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu **göñül** / Nite kim kurıla su üstine dölāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*göñül,]*
- Var mı cihānda çün görüp virmeye göñül / Ger var-ısa bu **göñli** anuñ seng-i hāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*göñli, -i]*
- Hicrān şebinde gerçi **göñül** bî-karār olur / Cānā senüñ-ile kul dili bî-karāradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*göñül,]*
- Yıkmadan ğam bu **göñül** kişverini yāda getür / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*göñül,]*
- Göñlini ‘āşıklarūñ ol çeşm ü zülf-i ħam kapar / Hey ne sāhirdür gözün sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*göñlini, -i, -n, -i]*
- Ĝam degüldür gözleri bīmār iderse **göñlümi** / Leblerinden bir cevāb alsam bu cānum em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*göñlümi, -üm, -i]*
- Bilsem eşküm n’içün itmez **göñline** yāruñ eger / Dirler elmās iy Muhibbî seng-i hārādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*göñline, -i, -n, -e]*
- Bu kebüter **göñlümi** alup yine minkārina / Hiç ħalāşa yir mi var çeşmini Lāçin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*göñlümi, -üm, -i]*
- İy Muhibbî niçe olmasun perişān bu **göñül** / Şānesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*göñül,]*
- Yāra sundum ‘iydgehde **göñlümi** elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*göñlümi, -üm, -i]*
- Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî **göñlini** eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*göñlini, -ini]*
- Görelen zülf-i leylāsın **göñül** sevdāya düşmişdür / Olup Mecnūn gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*göñül,]*
- Göñülden bir nefes gitmez leb-i ħamrāsı dildāruñ / Hemān ol rinde beñzer kim mey-i ħamrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*göñülden, -den]*
- Niçe şād olsun Muhibbî gül ruĥuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrūñ içinde **göñlin** anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*göñlin, -in]*
- Göñlümi her dem benüm ol māh-ı ğonca-fem kapar / Sanasın ħurşide gülşende seĥer şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*göñlümi, -ümi]*
- ‘İşk vādisinde **göñlüm** zār u sergerdān olur / Geh görüp zencir-i zülfüñ bendine fermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*göñlüm, -üm]*
- Yine bezm-i belā içre bu **göñlüm** / İniler sanki nāy-ı ĥoş-nevādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*göñlüm, -üm]*

- Ser-i zülfüñle başum pür hevâdur / **Göñül** derdüñle çokdan mübtelâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*).
[göñül,]
- Göñül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [göñül,]
- Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu **göñlümün** bâzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [göñlümün, -ümün]
- Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy **göñül** çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [göñül,]
- Pâre pâre n'ola togransa **göñül** şâne mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [göñül,]
- Bu **göñül** zaħmına merhem urayım dime tabîb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermâna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [göñül,]
- Câme-i 'ışkı bütün dünyâya virse iy **göñül** / Yoħsa dünyâ ħil'atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñül âh eylese zülfün hümâsı nâgehân dıtrer / Niçe ârâm ide kuş kim hevâdan âşiyân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [göñül,]
- Cefâ vü cevruñi añsam **göñülde** âh u zâr itsem / İñiler kühlâr cümle zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [göñülde, -de]
- Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şanem zülfün kemendi çün senün tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [göñlini, -ini]
- Ğâret iden **göñlini** kimdür Muhibbî'nüñ didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [göñlini, -ini]
- Göñül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men dür u men ez-dilsitân dür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*).
[göñül,]
- Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy **göñül** ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [göñül,]
- İy **göñül** bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemün göñlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [göñül,]
- Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu **göñül** / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñlüm beni terk itmede ârâm-ı cânım kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]
- Şîr çeşmün pençesinden uşbu **göñlüm** merdümi / Çäre yok hergiz ħalâşa çäk çäk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [göñlüm, -üm]
- Ğamla ülfet tutdı **göñlüm** añañuz şadî adın / 'Aşık-ı ğam-ħörlar çün şadîden bîrün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [göñlüm, -üm]
- Bezm-i ğamda kâmetüm çeng ideli bâr-ı belâ / İñler ol meclisde bu **göñlüm** benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [göñlüm, -üm]

Girelden deyr-i ğam içre bu **gönlüm** erğanün oldı / Gözümün yaşına baksañ şarâb-ı ergüvânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*gönlüm, -üm*]

Zülfi ħande-i destedür **gönlüm** aña peyvestedür / Çokdan Muħibbî ħastadur rûħ-ı revânum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*gönlüm, -üm*]

Cân ez-cihân âvâredür şabrum yakası pâredür / Ğamla **göñül** bî-çâredür cân u cihânüm kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*göñül,]*

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrün bu **göñülden** güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*göñülden, -den*]

Dil ü cân gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümîde ki varup anda **göñül** şâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*göñül,]*

Gerçi kim cânâ kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sînedeki ħayâlünle **göñül** mesrürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*göñül,]*

Bezm ara tâ şubħ olunca iy Muħibbî nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı ğamla çün **göñül** şanbürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*göñül,]*

Ğam yimem ħâlî ħayâli çün derün-ı dildedür / ‘Ankebütün **göñli** şâd olur megesçün dâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*göñli, -i*]

Zülfi zencîrini takdum **göñlümün** gerdânına / Bildüm âħir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*göñlümün, -ümün*]

Ĥarâb olalıdan **göñlüm** aña vîrânedür dirler / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ħânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*göñlüm, -üm*]

Sen koma ħarf-ı meygedeyi elden iy **göñül** / Bu sâĝar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*göñül,]*

Boynuma zencîr-i zülfin dâyimâ dakmakdadur / Şem‘-i ħüsnine **göñül** pervânesin yakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*göñül,]*

İy **göñül** olma sakın dünyâ metâ‘ına ħarîş / N’eyledi naħdi ne assı eyledi Kârün’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*göñül,]*

Ben mübtelâya n’eyledi ol bî-vefâyi gör / **Göñlüm** tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*göñlüm, -üm*]

Tañ midur sevdâ-yı zülfinden **göñül** olsa ħarâb / Çünkü bu ğam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*göñül,]*

Ĥalîb olma iy **göñül** zâhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*göñül,]*

Bahâr irdi Muħibbî geşt-i bâĝ it / Bu demler guşşa **göñülden** gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*göñülden, -den*]

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın **göñül** / Ĥalîb-i dîdâr olan bilür ki dîdâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*göñül,]*

Niçe yıldur bahr-i ‘ışħ içre şinâverdür **göñül** / Sanma ancak suda yüzmek murĝâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*göñül,]*

Niçe yıldur baħr-i ešk içre Őināverlik ider / Yoħsa ol deryāda bu **gōnlūm** benūm balık mıdur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*gōnlūm, -ūm*]

Cān-ıla **gōnlūm** ‘iŐkuñ elinde girevedür / Zūlfūñ hevāsı Çunki ezel baŐa sevedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*gōnlūm, -ūm*]

Muħrib nevāya baŐla **gōñūl** gel nūvaħt kıl / Zīrā ki çokdan **gōñūl** ol pīŐrevedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*gōñūl,]*

Muħrib nevāya baŐla **gōñūl** gel nūvaħt kıl / Zīrā ki çokdan **gōñūl** ol pīŐrevedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*gōñūl,]*

Gelürse tañ mı feryāda bugūn būlbūl gibi **gōnlūm** / Görür gülzār-ı ħūsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*gōnlūm, -ūm*]

Gōñūl Őehrin ider tārāc kara kaŐlar elā gözler / Dil-i dīvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*gōñūl,]*

Her kiŐiye kim ugraya **gōnlūm** ħaber ister / Cānā ü seni cān u gōñūlden sever ister (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*gōnlūm, -ūm*]

N’eylerem gülzārı sensüz baħa olmuŐdur ħarām / Bu cihān bāğında **gōnlūm** san gül-i nev-restedür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*gōnlūm, -ūm*]

Gōnlūm evini yıkdı yağmacı ħamzeñ iy dōst / Ġāretde māhir ancak Efrāsīyāb’a beñzer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*gōnlūm, -ūm*]

Niçe yıldur Őeb-i hicriyle yatur ħasta **gōñūl** / VuŐlata iremeyūp cānı virem gibi gelür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*gōñūl,]*

Dil virme didūm zūlfine gel pendūmi gūŐ it / Dīvāne **gōñūl** sōz mi tutar bildūgin iŐler (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*gōñūl,]*

GūŐŐenūñ zevķ u Őafāsı gül midür būlbūl midür / Ġasta **gōñlūmūñ** devāsı gül midür būlbūl midür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*gōñlūmūñ, -ūm, -ūñ*]

İy Muħibbī jeng-i ħam tutdı **gōñūl** mir’ātını / Mūl midür bilsem cilāsı gül midür būlbūl midür (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*gōñūl,]*

Dime iy zāhid-i ħodbīn ben irdūm menzile ancak / Sen aħa vāķıf olmaduñ **gōñūlden** rāhumuz vardur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*gōñūlden, -den*]

Kūyına varmaz **gōñūl** eyler viŐālin ārzū / ‘ĀŐıķ-ı dīdāra sanmañ cennet ü kevŐer yiter (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*gōñūl,]*

Sevdā-yı zūlfı top baŐumda hevā-durur / DeŐt-i ħam içre dūŐdı **gōñūl** bī-nevā-durur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*gōñūl,]*

Cān naķdı ile geldi kapuħa yine **gōñūl** / Virdi metā vuŐlatuñı iŐtirā-durur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*gōñūl,]*

Gōñlūmūñ hicrān Őebinde hem ħamı hem derdi var / Ġayr-ı hem-dem n’eylesūn anuñ gibi hem-derdi var (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*gōñlūmūñ, -ūm, -ūñ*]

Őāħ-ı ħam gelse **gōñūl** Őehrine cān karŐu çıkar / Gözlerūm pīŐkeŐ içün dirhem ü dīnār çeker (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*gōñūl,]*

- Gāh olur zülfinde bend eyler bu **gönlüm** şebrevin / Kātümce cellād çeşmi gāh hañcer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [gönlüm, -üm]
- Şāh-ı ğam geldükçe **gönlüm** pâyına İşār için / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [gönlüm, -üm]
- Görelî hañtuñı jeng oldı **göñül** äyñesi / Ezelî yazı-y-ımış başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñlümün murğın n' için kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [göñlümün, -üm, -ün]
- Zülfî-y-ile yüzini örtükçe **gönlüm** teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse 'aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [gönlüm, -üm]
- Dehr eli āhir bükür bu kâmetüñi çeng ider / Bezm-i ğamda iy **göñül** inle yaşuñı eyle tār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [göñül,]
- Rüşen itmege çerāğın tekye-i 'ışkuñ müdām / Tuñfe iletür bu **göñül** bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [göñül,]
- N'ola sevdümse mañbûbî ne var **gönlümde** iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [gönlümde, -üm, -de]
- Terk-i cān itmek revādur terk-i yār itmek degül / Yolına cān virmegi çokdan **göñül** ikrār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [göñül,]
- Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasın **gönlüm** / Başumda düd-ı āhumdan otagam kara şālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [gönlüm, -üm]
- İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy **göñül** / Ka'r-ı deryāda Muñibbî bulunur dür-dāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [göñül,]
- Bend-i belāda kalsa bu **gönlüm** 'aceb degül / Sevdā-yı zülf-i dilbere çün mübtelā geçür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [gönlüm, -üm]
- Atma belālu **gönlüme** iy çarğ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [gönlüme, -üm, -e]
- Gel temāşā eyle bu sırça sarāyın **gönlümün** / Eşk-i surğ-ıla münakkaş zeyn olınmış hānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [gönlümün, -üm, -ün]
- N'ola yaksam şem'-i hüsne bu **göñül** pervānesin / Döstüm sen şem' olıcak 'aşıkuñ pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [göñül,]
- Çeşm-i giryānumla **gönlüm** ıztırāb üstindedür / N'eyesün dil zevrakı her demde āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [gönlüm, -üm]
- Zülfinde **göñül** bend-ile gör mübtelā yatur / Kūyı Muñibbî 'aşıka bīmār-hānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [göñül,]
- Göñlümü şeb-rū diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdıñı bildüm anuñ zülfinde āhir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [göñlümü, -üm, -i]
- Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını / Gül gibi gülzār-ı hüsne içre **göñül** hāndān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [göñül,]

Zülälinden umar bu hasta **gönlüm** / ‘Aṭā itmezse gāyet hisseti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6).
[gönlüm, -üm]

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için **gönlümüñ** fikri kamu kâşânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3). [gönlümüñ, -üm, -üñ]

Bezmi-î gamda cân atar şem’-i ruḥ-ı cânâneye / Sanasın miḥnet şebinde bu **göñül** pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7). [göñül,]

(ع) **Gönlüm** evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eṭibbâ aña cem’ olsa devâ yok zinhâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22). [gönlüm, -üm]

(ع) ‘Āşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu **göñül** hürî vü cennet daḥı nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18). [göñül,]

İy Muhibbî ‘âlemüñ seyr ü temâşasını ko / Gel **göñül** seyrini kıl göz görmedük ‘âlemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [göñül,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu **gönlüm** çarḥ urur / Hiç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2). [gönlüm, -üm]

Geçer âhum oḥı çarḥ-ı felekden / ‘Acebdür katı **göñlüne** yir itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4).
[göñlüne, -üñ, -e]

Eyler ḥayâl leblerüñi mest olup **göñül** / Dâyim şarâb-ı la’l-ile serḥoşlardanuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2). [göñül,]

Ṭabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânum / ‘İlâc it **göñlüme** merhemsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2).
[göñlüme, -üm, -e]

Bu **gönlüm** murḡı nâgâh itse pervâz / Anuñ şaydına ḥâzır çeşmi şahbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1).
[gönlüm, -üm]

Göñülden saklaram râz-ı dehânın / Degül dîvâne çün kim maḥrem-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2).
[göñülden, -den]

Ḥayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem **göñlüme** gelsün / Qarâr itmege sînem gibi hergiz aña in olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5). [göñlüme, -üm, -e]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevâsında **göñül** / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2). [göñül,]

Gözlerüm yaşına gel salma **göñül** zevrakını / Bâd-ı âh-ıla muḥâlif anı deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4). [göñül,]

Gel şikest itme cefâ sengiyle cânâ **gönlümüz** / Bir daḥı olmaz bütün ger sînsa bu âb-gînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4). [gönlümüz, -ümüz]

İy **göñül** gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler yir yir elif daḡıyla gülşen sînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2). [göñül,]

Âh yıllar geçdi dilber **gönlümi** şâd eylemez / Şâh kim zâlim ola mülkini âbâd eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1). [gönlümi, -üm, -i]

Eyledüm izhâr ‘ışkuñ gerçi ben Mansûr-vâr / Döstim zülfüñden özge bu **göñül** dâr istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4). [göñül,]

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî **göñül** / Döştlar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*göñül,]*

Kebüter **göñlümi** çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*göñlümi, -üm, -i]*

Nâşih sözüñi bildüm cümlesi kamu nesîh / Naqd isteyüben **göñlüm** efsâne kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*göñlüm, -üm]*

Minkârına aldıkda **göñül** didi Muhibbî / Beñzer ki **göñül** murğını kapdı gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*göñül,]*

Leblerüñ dârü'ş-şifâsından cevâb ister **göñül** / İy tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*göñül,]*

Zülfî zencîrinde **göñlüm** kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*göñlüm, -üm]*

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*göñlümün, -üm, -ün]*

Dehânyla miyânından haberdâr olmadı kimse / **Göñül** hayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*göñül,]*

Dil ser-i zülfî hevâsıyla perîşândur henüz / **Göñlümi** kılan şikeste ol perî-şândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*göñlümi, -üm, -i]*

İlâhî her zamân artur anuñ mihriñi **göñlümde** / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*göñlümde, -üm, -de]*

Gâh kühsâr u gehî vâdî **göñül** eglencesi / Degme yirlerde qarâr itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*göñül,]*

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî cevherin / Döştlar şimden girü **göñlüme** bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*göñlüme, -üm, -e]*

Suval olmaya ger virme cevâbı / **Göñülde** olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [*göñülde, -de]*

Eger çâk itse **göñlüm** tîg-ı çeşmün / Ne gam tîr-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*göñlüm, -üm]*

Şebüm rüşen ider **göñlüm** çerâğı / Dinürse tañ mıdur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*göñlüm, -üm]*

Sanmañ ki **göñül** meyl ide dünyâ-yı 'acûza / Kânî' olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*göñül,]*

Göñlüme geldi nüzül itdi yine sultân-ı gam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*göñlüme, -üm, -e]*

Kebüter **göñlümi** çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şah-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*göñlümi, -üm, -i]*

Sırruñı ketm eyle didüm **göñlüme** âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*göñlüme, -üm, -e]*

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı **göñül** / Bezm-i gamda kalmadı ekl itmege biryānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [göñül,]

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî **göñlüme** kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [göñlüme, -üm, -e]

Gözlerüm yaşına cüy-ı âb beñzer beñzemez / Nâlesine **göñlümün** dölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [göñlümün, -üm, -ün]

Kapsa tañ mı bu kebüter **göñlümi** / Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [göñlümi, -üm, -i]

Dutduñsa **göñül** düzdini habs eyle zenahta / Zülfün gibi asмага anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [göñül,]

Bir kılyla bend idüp zülfî dutar bu **göñlümi** / Bend ü zencir dutmaz iken bu dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [göñlümi, -üm, -i]

Şem‘-i hüsnüne yanaldan bu **göñül** pervâne-veş / Şem‘e yanmak öğredür gör bu dil-i pervānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [göñül,]

İy **göñül** virdüm naşihat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [göñül,]

Pend kılsañ **göñlüme** şevkum dağı olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [göñlüme, -üm, -e]

Şikeste-hâtır olmışdur Muhibbî **göñlüni** sa‘y it / Ele al Ka‘be haqqıyçün buña beñzer şevâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [göñlüni, -ün, -i]

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu **göñlüm** himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [göñlüm, -üm]

İşidenler bu **göñlüm** nâlesini / Çalınur didi gam bezminde bu saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [göñlüm, -üm]

Äheni nerm eyledi yir itdi seng-i hâreye / Ähum ammâ katı **göñline** anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [göñline, -i, -n, -e]

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâydur **göñlüm** benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [göñlüm, -üm]

Bir perî peyker melek ruşsâra düşdi **göñlümüz** / Äh kim günden güne âvâre düşdi **göñlümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [göñlümüz, -ümüz]

Döstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Bañr-i ‘ışka lüce-i efkâra düşdi **göñlümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [göñlümüz, -ümüz]

Bezm-i hüsninde görüp şem‘-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi **göñlümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [göñlümüz, -ümüz]

Bu cihândan geçüben bil ki bile cānāndan / Bu ‘acebdür ki **göñül** zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [göñül,]

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî’yi helāk / Dağı bu hasta **göñül** ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [göñül,]

- Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İnlemekte **gönlüme** tölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [gönlüme, -üm, -e]
- Niçe yıllardur didüm **gönlümle** şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğark-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [gönlümle, -üm, -le]
- Sırruñı ketm eyle didüm **gönlüme** âh eyleyüp / Didi kim yaşum yîñilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [gönlüme, -üm, -e]
- Sırr-ı ‘ışkı çünki fâş itdi **göñül** Mansür-veş / Zülfî dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [göñül,]
- Gönlümüñ vîrânesin ol şâh âbâd istemez / Hey ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [gönlümüñ, -üm, -üñ]
- Âhum odından umar idüm eyleye eşer / Âhen gibi **göñül** katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [göñül,]
- Bu **gönlüm** hânesin yıkduñ yine ma’mûr iden sensin / Binâ aĥvâlini dirler ki mi’mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [gönlüm, -üm]
- Göñül cânân yüzinsüz ĥurrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-ğam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [göñül,]
- Göñül bir dem karar itmez eyâ ruh-ı revân sensüz / Fiğân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [göñül,]
- Gice gündüz rakîb-i dîv saña mahrem olalıdan / **Göñül** mülkine ‘azm itdüm nigârâ ben hemân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [göñül,]
- Döneliden Naĥçıvân’a **gönlümüñ** vîrânesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [gönlümüñ, -üm, -üñ]
- İtdi pervâne **göñül** yine ruh-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âhir kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [göñül,]
- La’l-i nâbuñ dileye ĥasta **göñül** eyleme ‘ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye tîmâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [göñül,]
- Dem-be-dem iñler **göñül** sînemde mânend-i ceres / Niçe nâlân olmasun ğâyet de teng oldı kaşes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [göñül,]
- İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i ĥârâdan katıdur **göñli** gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [göñli, -i]
- Niçe bir feryâd idersin iy **göñül** bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [göñül,]
- ‘İş ü nüş it iy **göñül** irdüñ gülüñ eyyâmına / Furşatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [göñül,]
- Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini yâruñ dil heves / Bu sebebdendür şabâ gibi **göñül** müşğîn-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [göñül,]
- İremeszin bî-vefâlar vuşlatına iy **göñül** / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [göñül,]

- Bu cihānda çün bulunmaz iy **göñül** feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [göñül,]
- ‘Āşık iseñ iy **göñül** mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1396, Beyit 1*). [göñül,]
- Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy **göñül** / Hiç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [göñül,]
- Dem-be-dem iñler **göñül** sīnemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enīn olur nefes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1398, Beyit 1*). [göñül,]
- Tekye-i ‘ışka **göñül** kandīl cānumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yag-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1399, Beyit 5*). [göñül,]
- Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı **göñlüme** / Anı izhār eyledi bildüm o da ağıyār-ı mış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1403, Beyit 2*). [göñlüme, -üm, -e]
- Dīdāruña tākāt mı olur iy meh-i enver / Kim oldı irakdan **göñül** āşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1406, Beyit 4*). [göñül,]
- Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı **göñlümde** hüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1409, Beyit 2*). [göñlümde, -üm, -de]
- Gül yüzün medḥ it maḳāma gel nevāda rāstı / Vaḳt-ı gülde iy **göñül** bülbül olur mı hiç ḥamüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1409, Beyit 3*). [göñül,]
- Ol tabīb-i dil yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden **göñlümi** şād eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [göñlümi, -üm, -i]
- Āhdan zencīr idüp bu **göñlümün** kandīline / Yakmaga ḡam meclisinde ya’nī micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1418, Beyit 4*). [göñlümün, -üm, -ün]
- Bulurdum dünyada **göñül** murādın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1420, Beyit 4*). [göñül,]
- ‘İşk için eyler gözüm **göñlüm** benüm turmaz savaş / Ğalib oldı **göñlüm** āḥir egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]
- ‘İşk için eyler gözüm **göñlüm** benüm turmaz savaş / Ğalib oldı **göñlüm** āḥir egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [göñlüm, -üm]
- Göñlümi sevdāya viren zülf-i ‘anber-bīz imiş / Cānumı kurbān iden ol ḡamze-i ḥün-rīz imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1426, Beyit 1*). [göñlümi, -üm, -i]
- Nergis-i mestünle zülfünden **göñül** olmaz ḥalāş / Cān u dil yagmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 3*). [göñül,]
- Göñül zülfün görüp dīvāne olmuş / Yüzün şem ‘ine cān pervāne olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1428, Beyit 1*). [göñül,]
- Niçe kim eyledüm pend ü naşīhat tutmadı **göñlüm** / Yürür küyında dildāruñ ‘acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1429, Beyit 3*). [göñlüm, -üm]
- Akan yaşum olup ‘ummān cihānı ortaya almış / Bu **göñlüm** zevraḳın gör ḡarḳ olup girdābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1440, Beyit 2*). [göñlüm, -üm]

Küh-ı ğamda hūşı yok **gönlüm** ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*gönlüm, -üm*]

İstedüm dîvâne **gönlüm** hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*gönlüm, -üm*]

Göñül şehriñi yakmaga Muhibbî’ñüñ saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*göñül,]*

Ğam degül tîĝ-ı sitemden çāk olursa bu **göñül** / Ğamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*göñül,]*

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāĝ-ı ğam yaktı / **Göñül** şehrine urdı bir yañaĝı ergavān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*göñül,]*

Çünki tutduñ bāĝ-ı hüsñünde bu **gönlüm** düzdini / Eyle aña gel siyāset dōstum zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*gönlüm, -üm*]

Olmadı yā Rab **göñül** bu derd-i hicrāndan ḥalāş / Cānı hicrāndan ḥalāş it ya beni cāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*göñül,]*

Key perīşān hāl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur **göñül** zülf-i perīşāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*göñül,]*

Nazm içinde olasın tā ki **göñül** sen ğavvāş / Talagör baḥr-ı ma’āniye çıkar gevher-i ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*göñül,]*

Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvâne **göñül** / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*göñül,]*

Genc-i hüsñünde **göñül** düzdini tutduñ çün kim / Habs kıl çāh-ı zenaḥdānda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [*göñül,]*

Kim göre ‘arīzuñı olmaya ğamdan o ḥalāş / Yazılı ḥaṭṭ-ı ğubār-ıla **göñülde** bu ḥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*göñülde, -de*]

Bu **göñül** çāh-ı zenaḥda çünki yok aña ḥalāş / Niçe bir ḥabsüñde dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*göñül,]*

Bāĝ-ı hüsñünde **göñül** düzdin giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*göñül,]*

İster-iseñ şevkuñ artsun iy **göñül** gel cāna kıy / Şem’üñ artar şu‘lesi başını kesdükçe maḥas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*göñül,]*

Dîdār-ı yāra ṭālib-iseñ āḫir iy **göñül** / Eyle niyāz su gibi rüyuñ türāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*göñül,]*

Çün kadem basduñ bu ‘ışka iy **göñül** merdāne bas / Günde biñ kerre ölüñseñ isteme olmak ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*göñül,]*

Eşk-i çeşmüm içre bu **gönlüm** şināverlik ider / Olmışam deryā içinde iy Muhibbî hem çü baṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*gönlüm, -üm*]

Cān-ıla gel iy **göñül** şimden girü kıl el-vedā’ / Ḥaṭ getürdi katlūme ruḥsār-ı yāra geldi ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*göñül,]*

Eşk-i çeşmüm garka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu **göñül** pervâ yimez olmuş o baħr içinde bağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [göñül,]

göñül bagla: Candan bağlanmak, sevmek, aşık olmak, gönül vermek.

İy dil nazar kıl 'ârızı güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla göñül kim gülâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1). [göñül bagla,]

göñül hânesini: Gönül evi.

Genc-i vaşl ister-iseñ ara **göñül hânesini** / Bulınur anı yıkuk çün Ebû Derdâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6). [göñül hânesini, -n, -i-si, -n, -i]

göñül murğı: Gönül kuşu II âşığın gönlü.

'İzârı nârına düşmiş gıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol âteşden **göñül murğı** semenderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4). [göñül murğı, -ı]

göñül murğını: Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Minkârına aldukda göñül didi Muhibbî / Beñzer ki **göñül murğını** kapdı gözi şahbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5). [göñül murğını, -ı, -n, -ı-n, -ı]

göñül virdi: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Aldanma göñül virme bu dünyâ-yı 'acûza / Her kim ki **göñül virdi** bu dünyâyâ er olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7). [göñül virdi, -di]

göñül vireli: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Leylî zülfüne **göñül vireli** dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san ĥasta vü mecnûn iñiler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [göñül vireli, -eli]

göñül virme: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Dilâ mağrûr olup virme göñül bu dâr-ı dünyâyâ / Hâķıķatle nazar kılsañ hemân bir iki sâ'atdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7). [göñül virme, -me]

göñül virme: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâyâ göñül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7). [göñül virme, -me]

göñül virme: Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.

Aldanma **göñül virme** bu dünyâ-yı 'acûza / Her kim ki göñül virdi bu dünyâyâ er olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7). [göñül virme, -me]

gönül virmek: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Muhibbî olma dünyânın muhibbî / ‘Acüzeye **gönül virmek** er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*).
[gönül virmek, -mek]

gönül virmeye: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Var mı cihânda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönlü anuñ seng-i hâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [gönül virmeye, -me, -y, -e-meye]

gönül virmeyüz: *Bütün varlığı ile bağlanmak, gönül bağlamak.*

Hâr u hêsdür virmeyüz dünyâ metâ‘ına gönül / Fâriğuz âzâdeyüz dünyâda deryâ-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [gönül virmeyüz, -me, -y, -üz]

gönülden baglu: *Gönülden isteyerek bağlanmış.*

Kemend-i zülfinün müşgîn teli var / **Gönülden baglu** anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*).
[gönülden baglu, -den]

gönüller almasın: *Gönlünü çelmek, kapmak // ilgilenmek, kandırmak.*

Kimden öğrendüñ niğârâ bu **gönüller almasın** / Soñra cevr-ile anı öldürme kankı fende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [gönüller almasın, -ler, -ma, -sı, -n-masın]

gör: *Görmek II ziyaret etmek.*

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [görmege, -meg, -e]

gör: *Gözle bir nesne veya kimsenin varlığını algulamak, hissetmek.*

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı **gördüm** bir nazar / Yanaram tâ ol yüzi envârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [gördüm, -dü, -m]

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı **gördüm** bir nazar / Yanaram tâ ol yüzi envârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [gördüm, -dü, -m]

Bülbülem tâ şubh olınca âh u efgândur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]

Ka‘be küyün her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zağan dildârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Hâk bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [gördüm, -dü, -m]

Râziyam devr-i felekden sa‘d olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [gördüm, -dü, -m]

Cân u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruĥları üstinde Şeb-veş tārı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*gördüm, -dü, -m*]

Ölmiş-idi bu Muĥibbî hicr elinden Şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı **gördüm** bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*gördüm, -dü, -m*]

Cân gözin aç bir nazar ol zülfi ‘anber-Şayı **gör** / Her kılnda baĥlu yüz biñ ‘âşık-ı Şeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*gör,*]

Cân gözin aç bir nazar ol zülfi ‘anber-Şayı **gör** / Her kılnda baĥlu yüz biñ ‘âşık-ı Şeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*gör,*]

‘İŞk eri çokdur velî ‘âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar Şem‘e o bî-pervâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*gör,*]

‘İŞk-ıla olduŐsa Mecnûn’a mu‘âdil iy göñül / Her neye bakŐañ yazılmış Şüret-i Leylâ’yı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*gör, -‘yı*]

Baĥr-ı eşkümde niÇe ğarĥ olmasun dil zevrakı / Bâd-ı âhumla temevvüc eyleyen deryâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*gör,*]

Jeng-i ğamdan ister-iseñ Şâf ola mir‘ât-ı dil / İy Muĥibbî bir dem elden koma sen Şahbâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*gör,*]

Dil murĥı **görüp** ĥâlünü zülfüne tutıldı / Bu bend ü belâlar hep dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]

Görmek ister bu Muĥibbî çü senün dîdârünü / Anuñ-içun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*görmek, -mek*]

Gördi çeşmin Şâhinin cân u dil itdiler ğürz / Şâhbâz itdükçe pervâzı göĥercin taĥlur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*gördi, -di*]

Muĥibbî toĥrulupdur râh-ı ‘ışka / **Görenler** didiler olsun özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*görenler, -en, -ler*]

Didüm alnuñ kamer midür yüzün ğün / Didi **görmüş** eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*görmüş, -miş*]

İy gözüñ gel bir nazar ol tal‘at-ı zîbâyı **gör** / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i Şeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*gör,*]

İy gözüñ gel bir nazar ol tal‘at-ı zîbâyı **gör** / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i Şeydâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*gör,*]

Dün gice tâ subĥ olunca niÇe biñ pervânenün / Bâl ü perrin yanduran ol Şem‘-i bî-pervâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*gör,*]

Bâĥbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâĥ-ı ĥüsn içre biten ol kâmet-i bâlâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*gör,*]

‘Âlemi maĥkûm iden her dem berât-ı ĥüsnidür / Kim muĥı‘ olmaz çekilmiş kaşları tuĥrâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*gör,*]

Kimse yüzün **görmedi** ammâ cihân pür ğüft ü ğü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu ğavĥâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*görmedi, -me, -di*]

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim **görürse** diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*görürse, -ür, -se*]

Var mı cihānda çün **görüp** virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i hāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]

Gülşen-i hüsnüñ **gören** firdevs-i a'lādan geçer / Cür'a-i la'lüñ içen cām-ı muşaffādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*gören, -en*]

Serverā kaddūñ **görüp** derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*görüp, -üp*]

Görelen zülf-i leylāsın gönül sevdāya düşmişdür / Olup Mecnūn gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*görelen, -elden*]

Ser-i zülfinde kim **görse** Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*görse, -se*]

Yüz uruban kekbūñ naqşını kapsam tañ mıdur / Çün gedā yir üzre **görse** dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*görse, -se*]

'İşk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh **görüp** zencir-i zülfün bendine fermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*görüp, -üp*]

Şeb-i zülfinde çün **gördüm** cemāl-i şem'-i ruhsārı / Yanan pervāne-veş evvel dutuşan bāl-ıla perdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*gördüm, -düm*]

Kūyuña kāni' degül **görmek** diler cānā seni / 'Āşık olan cenneti n'eyler diler didār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*görmek, -mek*]

Komadı haddūñi **görmek** girdi haţtuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak hār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*görmek, -mek*]

Leylî zülfüñi **görelen** dōstum mecnūnuñam / Bağludur boynumda zencir ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*görelen, -elden*]

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak gūşuña / Tā **görenler** diyeler kim bu dür-i meknūn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*görenler, -enler*]

Muhibbî kaşı yayından irişse sīneme tīri / Basar dil bagrına anı **görüp** reşk-ile cān dītrir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*görüp, -üp*]

Zīver-i dünyāya aldanma **görüp** dil bağlama / Sen gözüñ açup yumınca key sakın dünyā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]

Tir-i ğamzeñle bu sīnem zaħmnāk olmuş yatur / Dir **gören** meydān-ı 'ışk içre helāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*gören, -en*]

Bunca istīgnā ile **görmez** misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda hāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*görmez, -mez*]

Kāmet-i servūñi kim **gördi** didi gül götürür / Gül ruhuñ buña 'aceb deste-i sūnbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*gördi, -di*]

Bükilmiş kaddümi **görüp** anı sen māh-ı nev sanduñ / Ğurāb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüñ'ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]

Biñ şive ile nâz-ıla cânân gelür geçer / **Gördükçe** anı ağıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [gördükçe, -dükçe]

Gördüñ gözüm yaşını bu sînem otagına / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [gördüñ, -düñ]

La'l-i nâbı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [gör,]

Dilberüñ 'arızını **görmege** dil mâyil olur / Çäre ne zülfi gelür gün yüzine hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [görmege, -mege]

Gördügince gün yüzüñ 'aşıklaruñ nālān olur / Kanda kim açıla gül anda hezār elhān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [gördügince, -dügince]

Åh kim şivelerle dilberler / Kim **göre** hür veyā melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [göre, -e]

Olaldan vādi-i ğamda perīşān saçı maħbūbuñ / **Görenler** pençe-i şīri anuñçün şānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [görenler, -enler]

Ten göziyle **görmez-istem** n'ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senüñ bakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [görmez-istem, -mez-istem]

Cāmi'-i hūsninde yāruñ tāk-ı ebrūsın **gören** / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [gören, -en]

Gördi ölümlü hasta atup baña ğamz okın / Ol dil tábibi öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [gördi, -di]

Muhibbî olsa dîvāne 'aceb mi / **Görür** zencire beñzer kāküli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [görür, -ür]

Muşhaf-ı hūsnin **görüp** her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āħirde bī-īmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [görüp, -üp]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ 'izār-ı yārı **gör** / Sorma bülbül nālesin dil-ħaste bu ben zārı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [gör,]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ 'izār-ı yārı **gör** / Sorma bülbül nālesin dil-ħaste bu ben zārı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [gör,]

Rüy-ı gülzārı **görem** dirseñ 'izār-ı yārı gör / Sorma bülbül nālesin dil-ħaste bu ben zārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [görem, -e, -m]

Bencileyin la'l-i nābuñ yādına iy ğonca fem / Gülşen içre lāleyi **gördüm** mey-i ħamrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Görse zāhid saçmuñ küfrini zünnār idine / Kibr eger baksa yüzi nūrına imān getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [görse, -se]

Cānān lebi katında lā'l seng pāredür / Gül ruħlarını **gördügi** dem şermesār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [gördügi, -dügi, -i]

Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül gibi göñlüm / **Görür** gülzār-ı hūsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [görür, -ür]

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ħasteye didüm / Güldi didi **gör** ħātırını gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [gör,]

- Gam degüldür **görmez-ise** zâhîren cânân yüzün / Cân göziyle çün Muhibbî döst dîdârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*görmez-ise, -mez, --ise*]
- İrişilmez zülfi devrinde vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın **görür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*görür, -ür*]
- Salınsa nâz-ıla yârum **gören** dir serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet olsun ol ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*gören, -en*]
- Ne gam cânâ eger zâhir göz-ile **görmesem** vechüñ / Bu cân gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*görmesem, -me, -se, -m*]
- Şem‘-i ruhsârûñ görüp yansam yakılsam tañ mıdur / Şem‘ **gördükçe** yakar bâl ü perin pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*gördükçe, -dükçe*]
- Şem‘-i ruhsârûñ **görüp** yansam yakılsam tañ mıdur / Şem‘ gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]
- Bister-i hâkîde **gördüm** bir gedâ ‘üryân uyur / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sulţân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]
- İy gubâr-ı hat şü deñlü yidüm esrâr-ı gamuñ / Kim beni geçgin **gören** sanur ki bir hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*gören, -en*]
- H‘âba vardı çeşmi fırsatdur apar seftâlüsün / Girilür bâğa kaçan kim **görseler** bâgbân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*görseler, -se, -ler*]
- Sakladum esrâr-ı ‘ışkı lîk izhâr itdi âh / Kanlu yaşumı **gören** didi ki rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*gören, -en*]
- Kirpügüm cârüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ **görenler** küy-ı yârûñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*görenler, -en, -ler*]
- Görelî hattuñı jeng oldı gönül âyinesi / Ezelî yazu-y-ımuş başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*görelî, -elî*]
- Kaşuñ mihrâbına kâmet getürdüm / **Görüp** yüzüñ didüm Allâhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]
- Kulakdan ‘âşıkam ‘âşık ‘aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün **görmek** ne hüd şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*görmek, -mek*]
- Görenler seyl-i eşkümi diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*görenler, -en, -ler*]
- Hâr elinde **gördi** gülşende gülün dâmânını / Bülbül itse tañ mıdur feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*gördi, -di*]
- Yüzini **görse** gele îmâna küfr ehli kamu / Kuşana zunnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*görse, -se*]
- Gün geçer gün yüzüñi **görmem** nigârâ ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı âhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*görmem, -me, -m*]
- Felek germ olmasun **görüp** inende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzü gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*görüp, -üp*]

- Garç-ı hûn olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / **Görürem** her dem kuçar dildârı gülgün câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*görürem, -ür, -em*]
- Görüp ol la‘l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’nün / Belâ kûhında ger yoluñ düşerse kûhkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [*görüp, -üp*]
- Ser-i zülfini **gördüm** cîme beñzer / Leb-i la‘lini sordum mîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Sîne-i süzânımı her kim **göre** sanur rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*göre, -e*]
- Hüsn eyvânında **gördüm** kaşları dîvân kurup / Cem‘ idüp ‘uşşâkıını her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*gördüm, -dü, -m*]
- İy Muhibbî gülşenüñ **gördün** zümürüd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*gördün, -dü, -ñ*]
- Nigârâ kâmetün serv olalıdan / **Görüp** pest oldı ‘ar‘arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]
- Nev bahâr oldı **göreydük** diyü dildaruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*göreydük, -e, -y, -dü, -k*]
- Tîri çün sehm-i sa‘âdetdür naşîb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasın **görüüp** kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*görüüp, -üp*]
- Kanlu yaşımı sînemün üstinde dir **gören** / Şahrâ-yı belâ vâdisinün lâlezâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*gören, -en*]
- Ölürsem râh-ı küyünda dikesiz taş işigini / **Görenler** diyeler rahmet şehîd-i ‘ışk mezâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*görenler, -en, -ler*]
- Ten göziyle **görmez** isem ğam degül cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam görinen cânânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*görmez, -mez*]
- (ش) Şem‘-i ruhuña cânımı virsem ne ‘aceb / Şem‘i pervâne kaçan **görse** ider cânı niğâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [*görse, -se*]
- (ف) Firâr itse n’ola **görse** bu dil-ħastesini / Şâh olan kimsene dervîşden ‘âr itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*görse, -se*]
- Görelen ol boyı serv-i revânı / Gözümüñ yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*görelen, -el, -den*]
- Şâh-ı ‘ışka dil taķarrüb bulduğun **gördi** gözüm / Didi terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*gördi, -di*]
- İy Muhibbî ‘âlemün seyr ü temâşasını ko / Gel gönül seyrini kıl göz **görmedük** ‘âlemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [*görmedük, -me, -dük*]
- İy Muhibbî kim **görürse** âfitâb-ı hüsnini / Göz yumar hiç ârzü-yı mâh-ı tâbân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*görürse, -ür, -se*]
- Çeşm-i bîmârın **görelen** ol kemân ebrünuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*görelen, -elden*]

- Görmedin dil bağladum âh ol cefākârı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [görmedin, -medin]
- Yüzüñe beñzemek hîç aya düşmez / Özini **görmek** ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [görmek, -mek]
- Çün **gördi** seni sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [gördi, -di]
- Döstlar hicrân şebinde kim rehâyı istemez / **Görüben** cânân yüzini rüşenâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [görüben, -üben]
- Görmege ben ‘âşık-ı dil-ğasteyi yâr istemez / Dil tabîbidür velî itmege tîmâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [görmege, -meg, -e]
- Gerçi hayrân oldı dil **gördi** bu ben dîvâneyi / Lîk biz de ol kamer ruhsârıñıñ hayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [gördi, -di]
- Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister **gördüğü** zülfê uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [gördüğü, -düg, -i]
- Mâhi **gördüm** gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyâ / Kim ola bilsem saña mihr-i cihân-ârâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [gördüm, -dü, -m]
- Zülfî zencîrinde göñlüm kim **görüp** şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı ‘ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [görüp, -üp]
- Ĥudâ’ dan istedüm irişdüm emrüz / Cemâlün **görmek** oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [görmek, -mek]
- Gülsitân içre kızardı **göreliden** gün yüzün / İşidelden zülfîni sünbül perîşândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [göreliden, -eli, -den]
- Ĥattıñı **görelî** artarsa ‘aceb mi ġamumuz / Devr-i Ĥüsñüñde şehâ var-ıdı hoş ‘âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [görelî, -eli]
- Bir boyı servün firâkıñdan **görenler** yaşumuz / Bir akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [görenler, -en, -ler]
- Çünkü **görmeklik** müyesser olmadı görsün gözüm / Bâri yârumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [görmeklik, -mek, -lik]
- Çünkü görmeklik müyesser olmadı **görsün** gözüm / Bâri yârumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [görsün, -sün]
- Muşhaf-ı Ĥüsñüñi **gördüm** ko yüzümi süreyim / Mü’min olmaz ol kişi âyât-ı Ĥur’ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]
- Seni küñh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diġkat olsa **görmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [görmek, -mek]
- Görüp cânâ yüzüñi ‘âlem-efrüz / Gicem Ĥadr olsa günüm tañ mı Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [görüp, -üp]
- Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [gördüm, -dü, -m]

- Gördüm yüzüni kaldı gözüm gitmedi andan / Kim **göre** anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [göre, -e]
- Gün yüzüñ ile alnuñ kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup **görmege** şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [görmege, -meg, -e]
- Gün yüzüñ ile alnuñ kim **görse** habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [görse, -se]
- Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘âşıklarun / Kullardur dir ki gelsün **görelüm** sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [görelüm, -e, -lüm]
- Gözi üstinde **gören** kaşlarını / İki teldür sanur dakındı şehbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [gören, -en]
- Bakarsın kanda bir güzel **görüreseñ** / Dilâ bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [görüreseñ, -ür, -se, -ñ]
- Ûdret-i şun’-ı Hudâ’dur sende olan kaş u göz / Kim **göre** hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [göre, -e]
- Didüm yüzüni **görsem** andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aqdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [görsem, -se, -m]
- Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / Şâf kalbüz **görmege** su gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [görmege, -meg, -e]
- Gördüm dutışdum âteşe ol şem’-i hüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş bu bälümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]
- Sâkin-i küyuñ olan bağ u gülistân istemez / ‘Arızuñ **gören** o hergiz hür u gılmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [gören, -en]
- Görelî dîde haţ-ı sebzüni yaşın yiñemez / Âh ider derd-ile bagrındaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [görelî, -eli]
- Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur Ya‘küb-veş / **Görelî** dîde haţ-ı sebzüni yaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [görelî, -eli]
- Küy-ı yârı n’eylerem **görmek** dilerem yârı ben / Bu Muhibbî cennete kâyil degül dîdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [görmek, -mek]
- Yüzini **görmege** varsam nigâruñ / Niyâz itsem ider ol baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [görmege, -meg, -e]
- Görüben çeşm-i şehläsını yâruñ / Ki âhü-yı Hıta hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [görüben, -üben]
- Seni uyğuda **görmege** olupdur çeşmüm rāzî / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘âşıkda h’âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [görmege, -meg, -e]
- Ol serv-ı kaddi **gördi** çıkdı Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [gördi, -di]
- Sen mehi burc-ı şerefde **göreliden** nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [göreliden, -eli, -den]

Serv-ı kaddūn **görelî** göz yaşî kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [görelî, -eli]

Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet taşını / **Görülen** bir ‘aşık-ı şeydâ mezâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [görülen, -üben]

Bezmi-hüsniinde **görüp** şem‘-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [görüp, -üp]

Zülfüñi **gördükçe** cānâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [gördükçe, -dükçe]

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsniinde yāruñ dir **gören** / Hatt u hâle nokta vü i‘râb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [gören, -en]

İdret-i şun‘-ı Hudâ‘dur sende olan kaş u göz / Kim **görür** hayret basar tolar anuñcün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [görür, -ür]

Her kaçan **görseñ** Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [görseñ, -se, -ñ]

Āfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ārâ dimez / Ya muqavves kaşlaruñ **görüp** aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [görüp, -üp]

Kanda bir meh-rü **görürse** cān virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [görürse, -ür, -se]

Arturur nâlesini **görse** Muhibbî ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elhân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [görse, -se]

Şaneler **görsem** eger zülfeyni uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [görsem, -se, -m]

Çarsü-yı ‘ışkda **gördük** metâ‘-ı büseñi / Nağd-i cān u dil ile geldük ki bāzâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [gördük, -dü, -k]

Görelî zülfünde hüsnuñ şem‘ine pervâne-veş / Cān u dilden yanmaga iy mäh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [görelî, -eli]

Pâdişâh-ı hüsñ olaldan döstüm / Her ki **göre** dir saña ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [göre, -e]

Hâl-i ‘anber-bāruñı **gören** lebüñ üzre senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [gören, -en]

Niçe yıllar eyledüm dîdāruñı görmek heves / **Görmedüm** yüzüñ nigārâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Niçe yıllar eyledüm dîdāruñı **görmek** heves / Görmedüm yüzüñ nigārâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [görmek, -mek]

Süzdi çeşmini **görüp** zülfini ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n’ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [görüp, -üp]

Rüze-dâr olan ider ‘iyd ayını **görmek** heves / Baña ol gün ‘iyd olur görsem hilâl ebrüñi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [görmek, -mek]

Rüze-dâr olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol gün ‘iyd olur **görsem** hilâl ebrûnı bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1). [görsem, -se, -m]

Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u haddi baña bes / **Görelî** ne serv kıldum ârzü ne gül heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1). [görelî, -eli]

Ehl-i diller şaydına zülfini **gördüm** âğ-ımuş / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]

İy Muhibbî sinede **gören** habâb-ı eşkümi / Konmaga ğam şâhına yir yir didi otâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7). [gören, -en]

Haftını **gördüm** hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dîn eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4). [gördüm, -dü, -m]

‘İşk-ı şâhî haymesin kuralı dil şahrâsına / Kim **görürse** dir ki bu mülküñ harâbı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2). [görürse, -ür, -se]

Dir **gören** ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim zülûfün birle kılmışsın kiriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2). [gören, -en]

Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Hasret oldu niçe yıllardur cemâlün **görmege** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3). [görmege, -meg, -e]

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kabâ-püş / **Gördükde** anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1). [gördükde, -dükde]

Zâhid ister cenneti **görmek** diler havrâ yüzün / Geçdi ‘âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3). [görmek, -mek]

‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzüne / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñzini **gör** saru-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5). [gör,]

Servden **gördüm** nigârâ kâmetün bâlâ-y-ımuş / İy hümâ-‘tal’ at saña menzil felek-fersâ-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1). [gördüm, -dü, -m]

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nûra ğarğ it ‘âlemi / Tâ **görenler** diyeler mihr-i cihân-ârâ-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2). [görenler, -en, -ler]

Taña kaldı ferri ğitdi meh **görüp** bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4). [görüp, -üp]

Dün gece **gördüm** Muhibbî şu‘le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5). [gördüm, -dü, -m]

Vâdi-i ğâmda **gören** Mecnûn’ı ‘üryân sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin kumâşı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3). [gören, -en]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir **gören** tâcına ya‘nî dürr ü gevher bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4). [gören, -en]

Göreyim pâre pâre anı her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser şâne olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3). [göreyim, -e, -y, -im]

Göñül zülfüñ **görüp** dîvâne olmuş / Yüzün şem‘ine cân pervâne olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1). [görüp, -üp]

- Gün yüzün **görmek** dilersem säyem arduca gelür / Baña lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*görmek, -mek*]
- Gitdi sabr u ‘akl u fikrüm bir dağı girmez ele / İy Muhibbî **görmeydüm** ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*görmeydüm, -me, -y, -e, -y, -dü, -m*]
- Kalması ‘akl gitdi fikir zâr u mübtezel / Kaldum dirîğ **görmeye** idüm nigâr[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*görmeye, -me, -y, -e*]
- Gelür hayâlî çeşmüme ammâ görünmez âh / **Görmüş** degül gözler anı dil-rübâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*görmüş, -miş*]
- Gülşen-i hüsnünde cânâ gül yüzün **gördükçe** âh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*gördükçe, -dükçe*]
- Gören haţtuñ didi ruhsârûñ üzre / Meger ceş-i Habeş İrân’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*gören, -en*]
- Yudı yüzüm karasını âb-ı luţf-ıla / Ak saçı **görüp** didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]
- Bâğda zülfün benefşe **görelî** / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 6*). [*görelî, -elî*]
- Farzdur gel vir zekât-ı hüsnüñi / ‘Âşıkun **görmek** temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*görmek, -mek*]
- Bu Muhibbî zülfî zencirün **görüp** / Kendüzin dîvâne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*görüp, -üp*]
- Zülf-i siyehün fikrini dün gice iderken / Añdukda hemân yüzün **gördüm** seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*gördüm, -dü, -m*]
- Ĥâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / **Gören** didiler yolların hep sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*gören, -en*]
- İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / **Görmeydüm** bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*görmeydüm, -me, -y, -e, -y, -dü, -m*]
- Küh-ı gamda kim **göre** eydür peleng-i mişedür / Sînem üzre dâğlarla çün nişânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*göre, -e*]
- Bilmek isterseñ Muhibbî sînesin çâk eylegil / Ėamzelerden **göresin** âzürde cânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*göresin, -e, -sîn*]
- Dirîğâ gitdi benden tākāt ü hüş / **Göreliden** karşuda sîmîn binâ güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*göreliden, -el, -den*]
- Görmesem ‘arızuñı itme ‘aceb / Güneşe bakanun olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*görmesem, -me, -se, -m*]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘aşıklar / Bâb-ı istiğnâda **gördüm** bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*gördüm, -dü, -m*]
- O şem‘ün devr-i haţtım **görüp** âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duĤân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*görüp, -üp*]

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / **Göreyim** kim pāralansun bagrı anuñ şāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 4*). [göreyim, -e, -y, -im]

Serv-ḳaddūñ yādına gülşende iy serv-i hūrām / Bu Muhibbî’nüñ iki çeşmini **gördüm** cū-y-ııış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1458, Beyit 5*). [gördüm, -dü, -m]

Bu Muhibbî zülfini ḥaddi ile **görüþ** didi / Ḥamdülillāh kim gicem ḳadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1462, Beyit 5*). [görüþ, -üp]

Yüzüñi kimdür **görüþ** dil virmeye / Dest-i ḳudret çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1467, Beyit 3*). [görüþ, -üp]

Görmemek müşkil anı **görmek** daḥı āsān degül / N’eylesün ḥāli Muhibbî’nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [görmek, -mek]

Görmemek müşkil anı görmek daḥı āsān degül / N’eylesün ḥāli Muhibbî’nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [görmemek, -me, -mek]

Bāğ-ı ḥüsninde nigāruñ lebleri rengin imiş / Ehl-i diller **görüþ** anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 1*). [görüþ, -üp]

Kim **göre** ‘ārızuñı olmaya ḡamdān o ḥalāř / Yazılı ḥatt-ı ḡubār-ıla ḡönülde bu ḥavāř (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1476, Beyit 1*). [göre, -e]

Zülfüñüñ çevḡānını **gördüm** başum top eyledüm / Tā ḳıyāmet ‘iřḳ meydānında olsun raḳḳāř (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Göreyim bir kez seni ölüsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihāna seni görmekdür ḡaraž (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [göreyim, -e, -y, -im]

Göreyim bir kez seni ölüsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihāna seni **görmekdür** ḡaraž (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [görmekdür, -mek, -dür]

Ḥattını ḥadi üzre **gören** diye gerekdür / Kim cevher-i insānda ne zîbā-y-ııış a’rāž (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1494, Beyit 4*). [gören, -en]

gör: Karşılaşmak, rast gelmek, tesādüfetmek, tanık olmak.

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı ādemî / **Görmedüm** geşt eyledüm kalmadı bir yir baḥr u ber (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1007, Beyit 2*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Yarı aḡyār-ıla **gördüm** san gül oynar ḥār-ıla / Bülbül-i şürîde-veş bu āh u zārüm aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Okudum ‘iřḳuñ kitābın **gördüm** anda yazulu / ‘Āřıḳa evvel ḳademde lāzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1081, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]

Geldi bu ‘āleme ḥüsnîyle niçe Yūsuf-ı Mıřr / **Görmedi** kimse senüñ gibi terāzüya gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1152, Beyit 3*). [görmedi, -me, -di]

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Ḥār u ḥesle kim **görüþdür** rāh-ı ‘ummān baḡlanur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1157, Beyit 3*). [görüþdür, -üp, -dür]

Perîde **görmedüm** ḥürîde herḡiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1187, Beyit 4*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Gide cānān Muhibbī nāle kılma / Bunu kim **gördi** mürde ide āvāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 5). [gördi, -di]

Görmedüm ‘ālemdə ben bir mäh-rū āgyārsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz hārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 1). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir ‘İsī-neses / **Görmedi** la’lüñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 4). [görmedi, -me, -di]

Gide cānān Muhibbī nāle kılma / Bunu kim **gördi** mürde ide āvāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 7). [gördi, -di]

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allāmeler hāl eylemez / Kim **görüpdür** bu cihānda ola düşvār iş geñez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1). [görüpdür, -üp, -dür]

Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ mi ya **gördüñ** mi ki bir kes ābdan geçmiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 1). [gördüñ, -dü, -ñ]

İñen ra’nādūr ol gül yüzlü dilber / Nazīrüñ **görmedüm** ben iy kabā-püş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 2). [görmedüm, -me, -dü, -m]

Ruñuñ tābında iy meh-rū dutışur ser-te-ser ‘ālem / Cihānda bunu kim **gördi** kim ola bī-duñān āteş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 3). [gördi, -di]

Ruñlarıñ üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberīn / Kim **görüpdür** kim günüñ yüzini zāhir duta pas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 2). [görüpdür, -üp, -dür]

gör: ... ile karşılaşmak, (iyi durumlar için) erişmek, nāil olmak, (kötü durumlar için) kendisine yapılmak, mārız kalmak, düçar olmak.

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşüñ / **Görmişem** derd ü belā vü miñnetin andan beter (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 5). [görmişem, -miş, -em]

Sīnesi bāğında kim dikdi mañabbetden nihāl / **Görmedi** derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 2). [görmedi, -me, -di]

Cevrini **görüp** nigāruñ dime sen bed-hū-y-ıñış / Anı tağyīr idebilmez başa çün yazu-y-ıñış (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 1). [görüp, -üp]

gör: ... olarak görmek, ... olarak bilmek, ... olarak kabul etmek.

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende **gör** / Pādişāh-ısañ özüñi bende **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1). [gör,]

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende **gör** / Pādişāh-ısañ özüñi bende **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1). [gör,]

Beñzerem dimiş nigārā ĥaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 2). [gör,]

Sen perī ‘ışk-ıla ben dīvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külñanda **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 3). [gör,]

Ğarra olma sebzezār-ı ‘ömrüñe / Dāne gibi kendüñi ĥarmanda **gör** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 5). [gör,]

gör: Birine açıktan bir şey vermek, ihsanda bulunmak, kayırmak, arka çıkmak.

Bir nazar kılmaz o meh-rû 'âşîkuñ zârın **görüür** / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın **görüür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [görüür, -ür]

Diñlemez gülşende gül bir dem figânın bülbülün / İñledüp ol derdmendün dâyimâ hârın **görüür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [görüür, -ür]

gör: Anlamak, idrak etmek, düşünmek, fark etmek.

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti 'ışk erinün **gör** ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [gör,]

Sen tārîk-ı 'ışkı bir **gör** iki görme zâhidâ / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [gör,]

Sen tārîk-ı 'ışkı bir gör iki **görme** zâhidâ / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [görme, -me]

Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir dîvânedür / **Gördi** yok bü-yı vefâ insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [gördi, -di]

Gelmesün dañı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / **Görüñ** ol luñf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [görüñ, -üñ]

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizâmi'nün / İnce hayâl-i nâzük ü şîrîn edâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [gör,]

Tâlib olma iy gönül zâhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdârı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [gör,]

Sâkiyâ **gör** dehri bî-bünyâddür / Bâde sun kim 'ömr hem berbâddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [gör,]

Bir nazar kıl cân göziyle **gör** bu lu'bet-bâz-ı çarğ / Bir nefesde saña biñ dürlü 'alâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [gör,]

Bir nazar kılmaz o meh-rû 'âşîkuñ zârın **görüür** / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın **görüür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [görüür, -ür]

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler **gördüm** neler **gördüm** / Biri ser-fitne-i 'âlem birisi 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Baña sor zülf ü çeşmüñden neler **gördüm** neler **gördüm** / Biri ser-fitne-i 'âlem birisi 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Sakla esrârünü her demde huñzür eyleyesin / N'oldı Mañşür'ı **gör** olduğı-y-ıçun keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [gör,]

İy Muhibbî 'âşîkuñ **gör** ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [gör,]

Her neye kıl sağ nazar biz rüy-ı Hâk' a nâzırız / Şümme vechu'llâhı **gördük** mäsiväya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [gördük, -dü, -k]

İy Muhibbî 'âşîkuñ **gör** ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [gör,]

Okuyup **görmüş** degül beñzer maḥabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*görmüş, -miş*]

La‘l-i lebinüñ yâdına cân vîrsem ‘aceb mi / Virdi ğam Şîrîn-ile Ferhâd’ı **görüñ** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [*görüñ, -üñ*]

gör: *Muâyene etmek, bakmak.*

Niçe yıllar ḥasta iken yine bir bir ḥâlini / Dil ṭabîbi **gördi** itdi derdini bîmâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*gördi, -di*]

gör: *(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamân yoldaşı **gör** tîĝını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*gör,]*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra ḥaberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Ka‘be küyında olur **görmez** nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nür **görmez** adı ammā ḥâcîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*görmez, -mez*]

Eger derd-ile âh itsem ruḥ-ı zerdüm **görenler** dir / Ḥazān evrākına san kim dokınur bād revān dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*görenler, -en, -ler*]

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu ğavĝâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*gör,]*

Naqd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı **gör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*gör,]*

Ol Hıṭâ maḥbûbı **gördüm** ṭurrasın çîn gösterür / Nokṭa-i ḥâlî ile gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Bezm-i ğamda iy Muḥibbî nâleme âheng içün / Nâyı **gör** bâzâra varmış kendüzün güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*gör,]*

Gel iy serv-i hırāmānum gözüm yaşına raḥm eyle / Ki merdüm-zâdedür âḥîr **görürsin** pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*görürsin, -ür, -sin*]

Göñül mir’âtinı **gördüñ** ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*gördüñ, -dü, -ñ*]

Ṭavḳ idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / Dil-i divâneysi **gör** kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*gör,]*

Seyr ider **gördüm** o servi ergüvânî ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Câme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy göñül / Yoḥsa dünyā ḥil‘atin **görmez** misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*görmez, -mez*]

Zāhidā ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim **görüpdür** gözleye ‘âşık olan nāmūs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*görüpdür, -üp, -dür*]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bī-vefāyī **gör** / Gönlüm tolaşdı zülfine nāgeh belāyī **gör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 1*). [gör,]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bī-vefāyī **gör** / Gönlüm tolaşdı zülfine nāgeh belāyī **gör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 1*). [gör,]

Geh 'işve gāh şīve gehī cevri ü gāh nāz / Didüklerince yok midür ol pür-cefāyī **gör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [gör,]

'İşkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda bencileyin bir fedāyī **gör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 3*). [gör,]

Gördi ölümlü ḥasta atup baña ḡamz okın / Ol dil taḡbī öldürüp itdi devāyī **gör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 4*). [gör,]

ḡamzelerle öldürür kūyına varan 'āşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsī gibi ḡüftārī **gör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 2*). [gör,]

Deşt-i belādatur beni senden **gören** cüdā / Cānından ayrudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 2*). [gören, -en]

Göñül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dīvāneyi **gör** kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 1*). [gör,]

Çeşm-i şayyādımı **gördüm** zülfini almış ele / Murḡ-ı diller şaydına yokdur anuñ aḡın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Miyānına kimi kıl dir lebine kimi dir noḡta / Arada nesne yok **gördüm** benüm ne kıl ü kālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]

Bu çarḡ-ı bī-vefā ḡālīn **görüp** kim buña dil bağlar / Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 3*). [görüp, -üp]

Oynadum bu vech-ile şaḡranc-ı 'işkuñ bāzını / Vāmık u Ferḡād u Mecnün **görseler** māt kalalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 3*). [görseler, -se, -ler]

Zülfinde göñül bend-ile **gör** mübtelā yatur / Kūyı Muhibbī 'āşıkā bīmār-ḡānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 7*). [gör,]

Görsün Muhibbī vir aña ḡüsnuñ zekātını / Zīra ki aña müsteḡakuz hem gedālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 5*). [görsün, -sün]

Muhibbī yarı aḡyār-ıla **gördüm** / Didüm 'ālemde gül var mı dikensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 5*). [gördüm, -dü, -m]

Görüñ aḡyārı yāruñ işiginde / Perī olmaz imiş āḡ Ehremensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 4*). [görüñ, -üñ]

Şem'-i ḡüsnuñe **görüp** dün gice dil yandugını / Baña öyküñdi düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 2*). [görüp, -üp]

Görelī ol serv-ḡaddi cāmi'-i ḡüsni içre āḡ / Ḳāmet ide diyü nāḡāḡ biz iḡāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [görelī, -elī]

Muhibbī uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı **görüp** ta'zīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 5*). [görüp, -üp]

- Giceler tā şubha dek ney gibi efgān eylerüz / Bu umīda ne getirür **görelüm** taqdīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [görelüm, -elüm]
- Niçe yıllar hasretem pā-būsına oldum helāk / **Görüñ** ol bed-hū güzer ol hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 2*). [görüñ, -üñ]
- Muhibbī şî'rüñi **gören** hasen dir / Ki anda gizlü var ma'nā ciger-süz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 5*). [gören, -en]
- Āh it Muhibbī her dem kim **gördi** yār[ı] mahrem / 'Āşık olur mı bī-gām olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5*). [gördi, -di]
- Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervāne-veş / Şem'e yanmak ögredür **gör** bu dil-i pervānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 3*). [gör,]
- Yarı ağyār-ıla bir yirde **görüp** ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [görüp, -üp]
- Öpdüğün **gördüm** kadeh agzında ol meh-pārenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 2*). [gördüm, -dü, -m]
- Çalkamañ bu eşk-i gāfil virdi 'ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm **görüp** deryā kenārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 4*). [görüp, -üp]
- Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun **görsün** Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [görsün, -sün]
- Baña beñzer key perīşān-hāl **gördüm** dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş tālib-i pür-hamlaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]
- Fitne ta'līmın ider gözlerine gamzeleri / Çok zamāndur **görürem** ol gözi fettān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 4*). [görürem, -ür, -em]
- Dün lebinden büse 'ahd itmişdi dildārum bugün / **Gör** yine kavline inkār eyler ol ikrārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 4*). [gör,]
- Hāk-i pāyın başuma tāc itmek itdüm mültemes / **Gör** dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 1*). [gör,]
- Hattını gördüm hālel virmek diler ruhsārına / Hey ne kāfirdür **görüñ** kaşd-ı dil ü dīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 4*). [görüñ, -üñ]
- Gerek 'āşık olan ser-pā bürehne / Anı kim **gördi** mecnūn ola ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 2*). [gördi, -di]
- Yarı ağyār-ıla **gördüm** nite kim gül hār-ıla / 'Andelīb-i dil anuñçün āh u feryād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 4*). [gördüm, -dü, -m]
- Ol gül-i nevesteyi hār-ıla bir yirde **görüp** / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 3*). [görüp, -üp]
- Şî'rümi **gören** bir āhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-içün degme kimse aña diş uramamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 1*). [gören, -en]
- Zāhidā vā'izleri **gördüm** ki hırş-ı cām içün / Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3*). [gördüm, -dü, -m]

Tenhāca gezer **gördüm** ben ol servi kabā-pūş / ‘Aqlum tagılıp kalmadı başumda benüm hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*gördüm, -dü, -m*]

Hergiz **görürem** eylemedün hayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilā dīdeleründen döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*görürem, -ür, -em*]

Beni dîvāne **görüp** berr-i ğamda / Kodılar adımı Mecnün’a adaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]

Akan yaşum olup ‘ummān cihāni ortaya almış / Bu gönlüm zevrağın **gör** ğarğ olup girdābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*gör,]*

Gün yüzine zāhidi **gör** göz göre inkār ider / İy Muhibbî ğam yime ol çünkü nā-bīnā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*gör,]*

El uzatmış zūlfine dildārumuñ **gördüm** rakīb / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*gördüm, -dü, -m*]

Gird-bāduñ **göricek** toz kopardugını çün / Reşk idüp deştd e oldı aña Mecnün rakķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*göricek, -icek*]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbüli / **Gördüm** okur gitmeyüp hergiz dilinden havās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*gördüm, -dü, -m*]

Çünkü **gördün** yār Muhibbî zūlf çevgān eylemiş / ‘Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*gördün, -dü, -ñ*]

Gözlerüm yaşın **görüp** redd itme küyuñdan beni / Bulımaz Bağdād revnağ akmasa öñinde Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*görüp, -üp*]

göre: Nispetle, yanında, nazaran.

Ħüsnuñ bahārına **göre** iy lāle-ruğ senün / Neşv ü nemā-yı bağ-ı irem bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*göre,]*

görin: Kendini göstermek, ortaya çıkmak, gözükmek, zuhur etmek II görülür halde olmak, görülebilecek durum veya nitelikte olmak.

Mümkin midür ki **görine** genc-i cemāl-i yār / Zūlf-i siyāhı her yaña biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*görine, -e*]

Ķanā‘at iħtiyār iden aña lā-büd gelür ‘uzlet / **Görinmez** kimseye ‘Anķā gibi ol ‘azm-i Ķāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*görinmez, -mez*]

Görinen ruhsārı üstinde kara saçlar midür / Pīç pīç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*görinen, -en*]

Gözleri āhū olaldan oldı zūlf müşk-i Ķīn / Ya leṭāfet bağrı üzre **görinen** ‘anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*görinen, -en*]

Ol gül-i ħamrāda şebnem mi sehergeh **görinen** / Yoğsa ruhsārında yāruñ katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*görinen, -en*]

Belā kuhsārı olmuşdur Muhibbî kelle-i ‘uşşāk / **Görinür** yir yir üstinde ğamāmı dūd-ı āhidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*görinür, -ür*]

Genç-i hüsnine Muhibbî sunma dil eyle hâzer / **Görinen** zülfî anuñ biñ başlu ejderhâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5). [görinen, -en]

Görinen şubh-dem sanmañ şafak gökler kenârında / Yakan bu dâmen-i çarhı bu âh-ı şubhğâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3). [görinen, -en]

Kenârında **görinenler** bu çarhuñ siz şafak sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan her dem duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2). [görinenler, -enler]

Ruğları üzre **görinen** hañ degül itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker üzre üşmiş mürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [görinen, -en]

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşâka ol cefâ-cû / Boynında **görinenler** kâkül degül günehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3). [görinenler, -en, -ler]

Kim ezel bezminde nüş itdi mağabbet câmını / ‘İşk-ı mestî **görine** maşşerde de ayık mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [görine, -e]

Noğtalar kim al evrâk üzre yir yir **görinür** / Sanasın gül ruğlarıñ haddinde müşğîn hâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3). [görinür, -ür]

Şu‘le-i âhum **görinür** her seher sanmañ şafak / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2). [görinür, -ür]

Görinen hañ mıdır yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsnî ser-â-ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7). [görinen, -en]

Hañ degüldür leblerüñ üstinde yir yir **görinen** / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [görinen, -en]

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânımdur / **Görinen** müy-ı jülîdem degül belki duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [görinen, -en]

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revân / **Görinen** ser degül belâ kühumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3). [görinen, -en]

Bu semâda **görineni** berç u bârân sanmañuz / Çarh-ı gerdân yakılup ben sühte içün ağlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3). [görineni, -en, -i]

Rüz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk câmını / Dağı başumda **görinen** anuñ hümâridür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3). [görinen, -en]

Derün-ı sîneden dem dem gelenler âh u zârıdır / Giceler **görinen** encüm degül âhum şerâridür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1). [görinen, -en]

Ten göziyle görmez isem gam degül cânân yüzün / Cân göziyle kanda baksam **görinen** cânânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2). [görinen, -en]

Kuçabilsem nigârı pîrehensüz / Dir-idüm cân ‘ayân **görindi** tensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1). [görindi, -di]

Derdâ ki bu şeb dogmadı ol mâh **görinmez** / Cân oldı revân ol büt-i dil-h‘âh **görinmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1). [görinmez, -mez]

Derdâ ki bu şeb dogmadı ol mâh **görinmez** / Cân oldı revân ol büt-i dil-h‘âh **görinmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1). [görinmez, -mez]

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâh **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [görünmez, -mez]

Ĥâk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur 'aceb bād-ı şeĥergâh **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [görünmez, -mez]

Âhum düttüni 'âlemi târ itdi Muĥibbî / Gerçi ki dinür bir süz imiş âh **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [görünmez, -mez]

'Aceb bilsem n'îçün cānān **görünmez** / Sitāremde meh-i tābān **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [görünmez, -mez]

'Aceb bilsem n'îçün cānān **görünmez** / Sitāremde meh-i tābān **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [görünmez, -mez]

Kılur Ya'kūb-veş dil āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken'ān **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2*). [görünmez, -mez]

Olursa tañ mı ahvālüm dige-gün / Baña çün ol şeh-i ĥübān **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [görünmez, -mez]

Kılur dil bülbülü feryād u efgān / Anuñçün ol gül-i ĥandān **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [görünmez, -mez]

Leb-i la'linden özge dil-rübānuñ / Muĥibbî derdüñe dermān **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [görünmez, -mez]

Güneş yüzine dildāruñ muqābil olmak istermiş / Zevāli **görünür** beñzer neden miqđarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [görünür, -ür]

Görünür zülf içinde 'arız-ı yār / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [görünür, -ür]

Güzeller[den] vefā hergiz **görünmez** / Velî ĥayrı cefā hergiz **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [görünmez, -mez]

Güzeller[den] vefā hergiz **görünmez** / Velî ĥayrı cefā hergiz **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [görünmez, -mez]

Görüben çeşm-i şehlāsını yāruñ / Ki āhū-yı Ĥitā hergiz **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [görünmez, -mez]

Fırāt'a dönелiden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mā hergiz **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [görünmez, -mez]

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān baka hergiz **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4*). [görünmez, -mez]

Egerçi ki belādur 'ışk-ı ĥübān / Muĥibbî'ye belā hergiz **görünmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [görünmez, -mez]

Görinen başuma miĥnet kühsāridur diñüz / İki 'aynum iki yaña çeşmesāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [görinen, -en]

Görinen başum degül bil ki belā kühsāridur / İki 'aynum kaynayup akar bñnarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [görinen, -en]

Kaçan **görine** ol tāk-ı Mısr pes / Ola kıblem ham-ı ebrü-yı muqavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*).
[görine, -e]

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*).
[görinse, -se]

Görinen ‘anberîn beñler nigāruñ şem‘-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nāra yasadnmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [görinen, -en]

Geltür hayālî çeşmüme ammā **görinmez** āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [görinmez, -mez]

Didüm iy dilber nedür **görindi** ruhsār üzre haṭ / Didi zülfüm sāyesidür itdün iy miskîn ğalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [görindi, -di]

görin: ... olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak, -miş gibi gelmek, benzetmek, görünüşünde olmak.

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet cāmını / **Görinür** şimdi anuñçun ğāh mest ü geh ħumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [görinür, -ür]

Mecnün-şıfat derd-ile vādilere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-rāh **görinmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [görinmez, -mez]

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebî‘ / Her diken tāze **görindi** olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [görindi, -di]

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun **görinür** her yaña kühsār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [görinür, -ür]

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbüli / Gülşen ü bağ-ı irem külhen **görinür** yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [görinür, -ür]

Āhum ejder **görinür** bu sīne ğaridur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [görinür, -ür]

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbî **görinür** āl-engiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [görinür, -ür]

Muhibbî evvel[i] ‘ışkuñ egerçi **görinür** āsān / Velī ğāyet soñı müşkil giriftār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [görinür, -ür]

Şeb-i tür içre yüzüñ meş‘al-i nūr / **Görindi** şu‘leden vādî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*).
[görindi, -di]

Çeşmüm tenüme geydürelî kırmızı ħil‘at / Āhum da Muhibbî **görinür** başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [görinür, -ür]

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün **görindi** döstüm baña cemālün ħür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [görindi, -di]

Dehre aldanma sakın fikr eyle āĥiri günü / Gerçi bu ‘ālem yüzü saña **görinür** sūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [görinür, -ür]

Ĥalil‘e táb-ı ruhsāruñla āteş gülşen olmışdur / Baña ‘aqs-i ‘izāruñla **görinür** gülsitān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [görinür, -ür]

görmez olur: Görmez olmak, görememek, fark edememek.

Ka'be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı ammā hācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [görmez olur, -ur]

göster: Görülmesini sağlamak, görülmesine yol açmak; bir şeyden numune olmak üzere örnek vermek, sergilemek.

Ol Hıtâ maħbûbı gördüm tırrasın çîn **gösterür** / Nokta-i hālî ile gül içre pür çîn **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Ol Hıtâ maħbûbı gördüm tırrasın çîn **gösterür** / Nokta-i hālî ile gül içre pür çîn **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hāçın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [gösterür, -ür]

Hey ne sāhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinüñ her bir kılında Rüm ilin Çın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [gösterür, -ür]

Bu kebüter göñlümi alup yine minķārına / Hiç halāşa yir mi var çeşmini Lāçın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [gösterür, -ür]

İy Muhibbî niçe olmasun perîşān bu göñül / Şānesin elden komayup baña saçın **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [gösterür, -ür]

Gerçi dilber **gösterür** ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [gösterür, -ür]

Ĥabîbüm gün yüzüñ **göster** vişālün şubhına irsün / Şeb-i hicründe aħvālî Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [göster,]

Ger gülerse hoķka-i yāķütü dürler **gösterür** / Söze gelse luţf-ıla la'l-i Bedaħşānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [gösterür, -ür]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu'anber **gösterür** / Geh döner gün yüzini açup münevver **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu'anber **gösterür** / Geh döner gün yüzini açup münevver **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

Dil çeker hicrān yükün itmez taħammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzün ner **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [gösterür, -ür]

Almaga şabr-ı metā'in bülbül-i bî-çārenüñ / Ğonca hemyānın açup gül tāciri zer **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [gösterür, -ür]

Levh-i sīnem üzre dökmiş nokta eşküm kātibi / Cümle kılmış ğam metā'in yine defter **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [gösterür, -ür]

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak ğuşuña / Rişte-i cān üzre nazmın dürr ü gevher **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [gösterür, -ür]

Gerçi evvel ‘ışķ mir'ātu selāmet **gösterür** / Lîk soñra ‘āşıkā bunca melāmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [gösterür, -ür]

- Gerçi evvel ‘ışık mir’atı selâmet **gösterür** / Lîk soñra ‘aşıkça bunca melâmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]
- Bir nazar kıl cân göziyle gör bu lu‘bet-bâz-ı çarh / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘alâmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*gösterür, -ür*]
- Gelmeyüp nuțka mü‘ezzin bil ki kâmetden kalur / Câmi‘-i hüsn içre çün ol serv kâmet **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*gösterür, -ür*]
- Öpsem lebüni disem o dem la‘lini dişler / Nâz-ıla baña **gösterür** incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]
- Bir sencileyin gâh çelîpâ ide zülfîn / Geh **göstere** ‘uşşâkına zünnâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*göstere, -e*]
- Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber **gösterür** / Top idüp meydân-ı ‘ışık içre bulur ser **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]
- Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber **gösterür** / Top idüp meydân-ı ‘ışık içre bulur ser **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]
- Bilmezsin sehğâr çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfînüñ her bir kılın biñ başlu ejder **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*gösterür, -ür*]
- Halğa halğa sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir tāvüsdur cevlan idüp per **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*gösterür, -ür*]
- Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönülüm şebrevin / Katlûme cellâd çeşmi gâh hançer **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*gösterür, -ür*]
- Şâh-ı gam geldükçe gönülüm pâyına işâr için / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*gösterür, -ür*]
- Âferîn itmez misin ol ‘aşıkça kim her seher / Âteş-i ‘ışık girüp kendin semender **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*gösterür, -ür*]
- Kim ki ‘aşıkçur Muhibbî âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker **gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*gösterür, -ür*]
- Gösterelden gün yüzün ol mihr-i ‘âlem-tâbumuz / Âh kim kalmadı dilde şabr u gözde h‘âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*gösterelden, -elden*]
- Gülmedi ‘âlemde bir gün bu dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne **gösterür** dañı ‘aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]
- Her kişiye **gösterür** yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*gösterür, -ür*]
- Yüzümi **gösterem** dir âñir itmez / Muqarrer bildüm anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*gösterem, -e, -m*]
- İy Muhibbî bu cihânüñ âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu‘blar **gösterür** [gel] Hakk’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*gösterür, -ür*]
- Hün-ı dilden bezm-i gamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ **göster** nigārâ rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*göster,]*

Çünkü rüşendür eyâ hürşîd-rû şıdkum saña / Şubh gibi mihrüni **göster** baña gel gül bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4). [göster,]

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / **Gösterüp** yüzini 'âşıklara mergüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1). [gösterüp, -üp]

göstermez oldı: Göstermez olmak, göstermemek, göstermemeye başlamak.

Göstermez oldı gül yüzün ol gül'izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1). [göstermez oldı, -dı]

Ay olur hafta geçer **göstermez oldı** gün yüzün / Göklere irse 'aceb mi nâle vü efğânumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4). [göstermez oldı, -dı]

götür: Üzerinde taşımak, yanında bulundurmak.

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül **götürür** / Gül ruhuñ buña 'aceb deste-i sünbül **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [götürür, -ür]

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül **götürür** / Gül ruhuñ buña 'aceb deste-i sünbül **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [götürür, -ür]

götür: Kaldırmak, dayanmak, tahammül etmek.

İdelüm cevre tahammül elümüzden ne gelür / Şâh olan zulm idicek lâ-büd anı kul **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2). [götürür, -ür]

Yaralar ursa ne gam sen gül için baña rakîb / Bu meşeldür ki diken zaħmını bülbül **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [götürür, -ür]

götür: (Bir şeyi) Hareket ettirip belli bir yere koymak, ağzına götürmek.

Zülfî ucını alur ağzına mest olsa nigâr / Def'-i büy-ı mey için ya'nî karanfil **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4). [götürür, -ür]

götür: (Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Kâha dönmiş cismüñi gam hürmeninde âh-ıla / İy Muhibbî **götürüp** yirden anı bâda getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5). [götürüp, -üp]

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline tîğın alur / Geh döner katlüm için hançer-i kâbil **götürür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5). [götürür, -ür]

Düşüp öñine gâşiyesin **götürür** şabâ / Şeb-dîz-i zülfe yâr kaçan kim süvâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4). [götürür, -ür]

Götürse eşk-i çeşmüm n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getürür hâr-ıla hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4). [götürse, -se]

göz: Görme uzvu, ayn, çeşm.

- Ol cefākāruñ cefāsi gönlüme her dem gelür / Ol sebebden **gözlerümden** yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]
- Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözlerüm işār için pāyına sīm ü zer tutar / Hün-ı dilden hāşıl olmış la'lüne gevher tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Gāh **gözde** gāh dilde kurdi cānān hāymesin / Yürüstün menzil-be-menzil cān āña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [gözde, -de]
- Pāyuña n'ola dökse Muhibbî **gözi** yaşın / Bu sakladuğı sīm ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [gözi, -i]
- Başımı kesdi **gözüm** yaşına rahm itmedi hīç / Kılıcın hünī olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Dīdeden akdı **gözün** yaşı revān oldu yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ğadı yāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revān / Dīde dölāba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Didüm alnuñ kamer midür yüzün gün / Didi görmüş eyü ola **gözün** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kişünün **gözleri** bī-h'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kişünün gözleri bī-h'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurıla su üstine dölāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İy **gözüm** gel bir nazar ol tal'at-i zībāyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [gözüm, -üm]
- Māyil olur **gözlerüm** yaşına ol serv-i revān / Şöyle beñzer kim sanur ol sīmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ğam degüldür **gözleri** bīmār iderse gönlümi / Leblerinden bir cevāb alsam bu cānum em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [gözleri, -ler, -i]
- Göñlini 'āşıklarūñ ol çeşm ü zülf-i hām kapar / Hey ne sāhirdür **gözün** sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [gözün, -ün]
- Hey ne sāhirdür **gözi** ol dilber-i Keşmīrī kim / Zülfinün her bir kılnda Rüm ilin Çm gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [gözi, -i]
- Kanlu yaş döküdümi sorma gözümden ne bilür / Anı sor hünī **gözi** göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [gözi, -i]
- Kanlu yaş döküdümi sorma **gözüm**den ne bilür / Anı sor hünī gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [gözümden, -üm, -den]

- Gel iy serv-i hırāmānum **gözüm** yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zādedür āhır görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Turma agla iy **gözüm** ola ki dilber rahm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te'sīrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [gözüm, -üm]
- Yüzün kıble kaşuñ mihrāb olaldan / **Gözüm** gözler anı kıble-nümādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Gözi şayyādı şayd itdi yine bu gönümün bāzin / Dü zülfeyni esīriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [gözi, -i]
- Gözüm yaşı 'aceb midür benüm her sū revān olsa / Hāyāl-i qaddi bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Gözleri āhū olaldan oldı zülfü müşk-i Çīn / Ya leṭāfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [gözleri, -leri]
- Umaram **gözlerüm** yaşı mürür-ıla ide te'sīr / Egerçi kalbini dirler nigāruñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [gözlerüm, -lerüm]
- Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem 'ışka / **Gözümün** kanlu yaşıyla iki hāzır güvāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [gözümün, -ümün]
- Serv-ı kadler evvel elden ihtiyārum aldılar / Akıdup āhır **gözüm**den cüybārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 1*). [gözümden, -ümünden]
- Kanumı nüş eyleyen ol nergis-i mestānedür / Ol sebebden hūn-ı dilden **gözlerüm** peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [gözlerüm, -lerüm]
- Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir ki **gözüm** tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Turamaz akar **gözlerüm** yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı ṭölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [gözlerüm, -lerüm]
- Dīdeler segrür 'aceb ol **gözi** āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar ol sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [gözi, -i]
- Gözlerini açmaga yokdur mecāli nergisün / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var hūmār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [gözlerini, -lerini]
- Hāyme kursa 'ışk şāhı gelse dil şahrāsına / **Gözlerüm** yaşı yinilmez her yaña Ceyhūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [gözlerüm, -lerüm]
- Girelden deyr-i ğam içre bu gönüm erģanün oldı / **Gözümün** yaşına baksañ şarāb-ı ergüvānıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [gözümün, -ümün]
- Gördün **gözüm** yaşını bu sīnem otagina / Girüp taḥammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Bir **gözi** āhū bu gönümü alup oldı revān / Cān bile gitdi didüm ben aña yāhū begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [gözi, -i]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ 'āşıkumı / Beni de öldüriser ol **gözi** kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [gözi, -i]

- Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdüleri ğarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [gözlerüm, -lerüm]
- Gözlerüm yaşlar döker kirküklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [gözlerüm, -lerüm]
- Kaçan ol kâhramân **gözler** eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân **gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [gözler, -ler]
- Şarāb itmiş **gözüm** yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Belā bezminde derd-ile ciġer hūnını nūş itsem / **Gözümüñ** kâsesin elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [gözümüñ, -ümüñ]
- Bāġ-ı hūsn içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cü yirine **gözlerüm** yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [gözlerüm, -lerüm]
- Ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h`āb ider / **Gözlerüm** yaşı cihānı bil ki ġarķ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ebed ma`mūr olmaz mülk-i dil āh / **Gözi** Tātār-veş yağmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [gözi, -i]
- İy Muhibbî bu **gözüm** merdümi ġavvāş gibi / Taluban baħr-ı ġama dürr-ile mercān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [gözüm, -üm]
- İy saçı sünbül lebi ġonca yañaġı verd-i ter / Bāġ-ı hūsnünde olupdur **gözlerüm** yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İy ecel ten şehrini ısmarla seyl-i eşküme / Anı vîrān itmeġe **gözüm**den akan mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [gözüm
- Göñül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā **gözler** / Dil-i dîvāneyi ġör kim yine dāyim anı **gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [gözler, -ler]
- Gözüñ çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrü / Megel şayyād olan dirler şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [gözüñ, -üñ]
- Ne ġam cānā eger zāhir **göz-ile** görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [göz-ile, --ile]
- Bahār-ı hūsnüñe karşı benüm serv-i hırāmānum / Akar cūlar gibi her dem **gözüm** yaşı bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Niġārā **gözlerüm** yaşı baķamdur / Anuñçün kim yidüġüm derd ü ġamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Şāh-ı ġam gelse göñül şehrine cān karşı çıkar / **Gözlerüm** pişkeş içün dirhem ü dînār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Şāh-ı ġam geldükçe göñlüm pāyına işār içün / **Gözleri** yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / Ġāret ü yağma tarıķını hārāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [gözleri, -ler, -i]

Gözüñ nergis yañağñ gül olaldan / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*).
[gözüñ, -üñ]

Ola kim rahm idüp meyl ide dildâr / **Gözüñ** yaşını sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*).
[gözüñ, -üñ]

Şâyed ki terahhüm ide bir dağı Muhibbî / Araya düşür **gözlerüñüñ** yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [gözlerüñüñ, -ler, -üñ, -üñ]

Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun **gözüm** yaşı / Kim anda cilveler eyler hayâl-i serv-i dâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [gözüm, -üm]

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ şubha dek / **Gözlerin** seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [gözlerin, -ler, -i, -n]

Derün-ı sînede bagrum ser-â-ser pâralanmışdur / Anuñçün **gözlerüm** yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-hamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [gözüm, -üm]

Bahr-ı ğamdan hiç halâş olur mı bu dil zevrağı / Her tarafdan eşkümi bu **gözlerüm** deryâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]

Varma nesîm mülk-i Şifâhân’a kühl için / Çün hâk-i pây-ı yâr **göze** tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [göze, -e]

Gerd-i râhın iy sabâ dūr eyleme / **Gözlerüme** tütüyâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*).
[gözlerüme, -ler, -üm, -e]

Gözüm yaşı içinde zevrağ-ı dil / Yürür âvâre yelkensüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [gözüm, -üm]

Alma **gözüne** kühl-ı Şifâhân’ı zerrece / Hâk-i der-i nigâr saña tütüyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*).
[gözüne, -üñ, -e]

Yâra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / H’âba vardı **gözleri** yanında san efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]

Nişâr itmege dilber ayacağına / **Gözüm** yaşı anuñçün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [gözüm, -üm]

Dil diler dâyim Muhibbî’den **gözi** mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [gözi, -i]

Gözüm yaşı revân oldı yînilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [gözüm, -üm]

Nev bahâr oldı göreydük diyü dildârüñ yüzün / **Gözlerinden** yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [gözlerinden, -ler, -i, -n, -den]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhün gibi / **Gözlerümüñ** yaşıdır kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [gözlerümüñ, -ler, -üm, -üñ]

La’l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî aglasa / **Gözleri** yaşı anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [gözleri, -ler, -i]

- Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Hāyl-i dilde çün hāyāl-i dilrübā mihmān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- La'l-i dilber **gözlerümden** her kaçan pinhān olur / Zehr olur ğamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 1*). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]
- Her kaçan āh eyleyüp döksem **gözüm** bārānını / Gül gibi gülzār-ı hüsni içre gönül handān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 3*). [gözüm, -üm]
- Gözi hūn-rizlik inkār itmesün kim / Yanında hañçerinüñ hümreti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 4*). [gözi, -i]
- Anuñçün **gözlerüm** yaşı akar şahrā-yı sīnemde / Belā kühsāridur yaşum iki 'aynum bñaridur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Mey yirine kanımı hūnī **gözi** her dem içer / Kāfir-i bed-mest olanuñ işi dāyım kanadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 5*). [gözi, -i]
- Mest olup dil haşre dek huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbī sevdiği ol **gözleri** mestānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 8*). [gözleri, -ler, -i]
- (♣) Zālim **gözüne** hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben 'āşığı ider o ğubār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 17*). [gözüne, -üñ, -e]
- Görelen ol boyı serv-i revānı / **Gözümüñ** yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 5*). [gözümüñ, -üm, -üñ]
- İy Muhibbī 'ālemüñ seyr ü temāşasını ko / Gel gönül seyrini kıl **göz** görmedük 'ālemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 5*). [göz,]
- Şāh-ı 'ışka dil taqarrüb bulduğun gördi **gözüm** / Didı terk itme bizi biz dağı şāhib-demlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 4*). [gözüm, -üm]
- Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarlı urur / Hiç diyebilür miyüz kim āsiyāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 2*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ķāmet itdüñ **gözlerüñ** 'uşşāka çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 5*). [gözlerüñ, -ler, -üñ]
- Her ne gelse saña yigdür ki kanā'at idesin / Bir görine **gözüne** bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 3*). [gözüne, -üñ, -e]
- Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde şabr u **gözde** ħ'ābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 1*). [gözde, -de]
- Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hūnün dökmege / Nāle vü feryād-ıla dildür bizüm tölābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İy bād-ı şabā hāk-i derin iki **gözümçün** / Luṭf eyle getür kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 4*). [gözümçün, -üm, -çün]
- Senüñ 'ışkuñ nigārā ğamsuz olmaz / Nite kim **gözlerüm** de nemsüz olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Hāk-i derini **gözlerüme** kühl ideyordum / Kandadur 'aceb bād-ı seḫergāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 3*). [gözlerüme, -ler, -üm, -e]

Geçid virmez **gözümüñ** yaşı taşıdı / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*).
[gözümüñ, -üm, -üñ]

Gözümüñ yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [gözümüñ, -üm, -üñ]

Levh-i dilde kıl kalemle mäh-rûlar naqşını / Resm ider naqşında mähirdür olup naqqāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [göz,]

Ne kadar esrār-ı ‘ışkı sinede ketm eyledüm / Giryeye ile bu cihān halkına kıldı fāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [göz,]

Şun‘-ı Hakk‘ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var huñfāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [göz,]

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [göz,]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrî / Bu dil Ya‘küb‘ı hüzn içre kalur sanmañ hazīn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [gözüm, -üm]

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağını / Bād-ı āh-ıla muhālif anı deryā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]

Ciger hūnını saklamaga iy dil / **Gözüm**den ğayrı aña şīşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*).
[gözüm, -üm, -den]

Bir dem şeb-i hicr içre hayāl-i ser-i zülfüñ / Hālī mi olur **göz**den eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [gözden, -den]

Minkārına aldıkda gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını kapdı **gözi** şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [gözi, -i]

Bahā-yı vaşl eger alsa **gözüm**den / Bu dehri sanmañuz pür sīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*).
[gözüm, -üm, -den]

Fırkatıyle her gice tañ mı ola bî-h‘āb **göz** / La‘l-i nābuñ yādına her dem olur hūn-āb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [göz,]

Fırkatıyle her gice tañ mı ola bî-h‘āb **göz** / La‘l-i nābuñ yādına her dem olur hūn-āb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [göz,]

Serv kaddüñ taze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [göz,]

Bahr-i ‘ışkuñdan halāş olur mı bu dil zevrağı / Eşk-i çeşmüm oldı deryā ortada girdāb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [göz,]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir ‘İsī- nefes / Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [göz,]

Nār-ı fırkatdūr bugün bildüm çü düzañdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökme seyl-āb **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [göz,]

Gözi bīmārıdır her dem Muhibbî‘yi iden tīmār / Bilür bīmār kılmasın neden tīmārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [gözi, -i]

- Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedām ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Göz karasın hall idüp dildāra yazdum nāmeyi / Dōstlar luř eyleyüp eşkümle tahrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [göz,]
- Çunki görmeklik müyesser olmadı görsün **gözüm** / Bāri yārumla beni bir yirde taşvîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Gözün yaşı günāhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [gözün, -ün]
- Gözüm yaşıyla āh āhum elinden / Olupdur bu ikisi kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [gözüm, -üm]
- Bahr oldı **gözüm** yaşı tēlātumlar iderse / Āhum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [gözüm, -üm]
- İy yār-ı cefā-hū Muhibbî **göz[i]** yaşın / Teskîn iden hāk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [göz[i], -[i]]
- Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür sanur dakındı şebbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [gözi, -i]
- Çudret-i şun'-ı Hudā' dur sende olan kaş u **göz** / Kim göre hayret basar doker anuñçün yaş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [göz,]
- 'Aql u şabrum bir ugardan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emān bir laħza ol cemmāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [göz,]
- Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cārüb olur / İşigün pāk itmege eyler özin ferrāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [göz,]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider āhîr fāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [göz,]
- Muş' itdi cihān hālkını cümle / **Gözi** itdügi siħri sāhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [gözi, -i]
- Gözlerüm yaşına cüy-ı āb beñzer beñzemez / Nālesine göñlümün dölāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Çatlüme kaşd eyledi beñzer yine şehlā **gözün** / İy kaşı ya sineme dek firün olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [gözün, -ün]
- Tütüyādur **gözüm** hāk-i deri / Kühl için tütüyāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [gözüm, -üm, -e]
- Bu Muhibbî **gözleri** cevherlerin / Yoluña sanma ki işār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [gözleri, -ler, -i]
- Āhum ile **gözlerüm** yaşı benüm / Çalbi āhendür aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ğamı bir laħza dūr olmaz **gözümde** çunki h'āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [gözümde, -üm, -de]
- Didiler gözlerinün ālnı terk itdi nigār / Dil didi **gözlerine** hey dise kaşın yñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]

- Didiler **gözlerinüñ** ālmı terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [gözlerinüñ, -ler, -i, -nüñ]
- ‘Aynuma almam cihānı dōstlar ben yārsuz / **Gözine** ‘ālem kafeşdür bülbülüñ gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [gözine, -i, -n, -e]
- Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan āh eylesem / Dāne dāne **gözlerümden** dökülür hem çü kirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]
- Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüh felek / **Gözlerüm** yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- İki nesne ‘ışkuma şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür **gözümüñ** kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [gözümüñ, -üm, -üñ]
- Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / Bu dil nālîşler itdükçe dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [gözümüñ, -üm, -üñ]
- Ol serv-ķaddi gördi çıkdı Muhibbî **gözden** / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [gözden, -den]
- Çāre yok şimden girü dil derdine olmaz devā / İy Muhibbî ol **gözi** mekkāra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [gözi, -i]
- Gözleri hānçer çeküp kanlar dokerse ğam degül / Lebleri cānlar bağışlar yāra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [gözleri, -ler, -i]
- Bir bencileyin var mı içer cām-ı maħabbet / Bir sencileyin **gözleri** hūmmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözlerüm gözgelerinden dokerem göz yaşların / İñlemekde göñlüme tōlāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- ‘Aql u şabrum bir ugardan aldı yağma eyledi / Kimseye virmez emān bir laħza ol cammāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [göz,]
- Dīdeler yaş dōkdügince kirpügüm cārüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [göz,]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider āħir fāş **göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [göz,]
- Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevrakın / Rüzigār-ı āh-ıla kimdür aña deryā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Gözün altında ol hāl-i siyāhuñ nāfe-i müşğın / Ğalaťdur kim bunu dirse ki Rüm içre ğazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [gözün, -üñ]
- Fitne ta‘limin ider **gözlerine** ğamzeleri / Çok zamāndur görürem ol gözi fettān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [gözlerine, -ler, -i, -n, -e]
- Āhū **göziyle** ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķķāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [göziyle, -i, -y, -le]
- Kirpük ucında her biri bir la‘l-pāredür / Akan **gözümde** hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [gözümde, -üm, -de]

- Gözüñden sor dil ü cânım niçe bîmâr-ı ‘ışk oldu / Meşeldür hasta ahvâlin ki bîmâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [gözüñden, -üñ, -den]
- Ĥâk-i pâynâ **gözüm** gevherlerin itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber la’l ü mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Ĥâllaruñ fikr eyledükçe ĥâb gelmez çeşmüme / Uyĥu yüzün **göz** görmez olıcak cây-ı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 3*). [göz,]
- Mısr-ı ĥüsnüñ ĥâkķiçün yaşum benüm la’l olalı / **Gözlerüm** yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ĥâba varmış ĥastadur beñzer nigâruñ **gözleri** / Ĥâbdan bîdâr olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]
- Döneliden Naĥçivân’a gönümün vîrânesi / İy Muĥibbî **gözlerüm** yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Ĥalîl / **Gözlerüm** yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Döstüm ĥasretle oldu **gözlerüm** yaşı Aras / ‘Âlemi ġarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Mısr-ı ĥüsnüñ ĥâkķiçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / **Gözlerüm** oldu biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Taşdı Ceyĥün oldu eşküm küyüne virmez geçid / **Gözlerümden** dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]
- Ĥarķa virdi **gözlerüm** yaşı cihâni ġâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Ĥâhî **gözüm** bu yaş-ıla geh kanla tolar / Ĥâk-i derüni gönderüp it tütüya yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [gözüm, -üm]
- Gözleri yaşın Muĥibbî’nün revân itmiş şehâ / Ol ki ĥaddüñ gül idüp ĥaddüni şimşâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [gözleri, -ler, -i]
- Gözlerüm yaşı umardum küyüne vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ĥo bir deryâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [gözlerüm, -ler, -üm]
- Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm **gözüme** / Böyledür ‘âdet Muĥibbî olsa turfanda yemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [gözüme, -üm, -e]
- Gel cilve eyle **gözlerümüñ** çeşmesârına / Bir dem vaşan kıl anda hemân iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [gözlerümüñ, -ler, -üm, -üñ]
- Siĥr-ile cädü **gözün** zülfe girihler bağlamış / Genc-i ĥüsnin ĥıř için güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [gözün, -üñ]
- İy Muĥibbî cân göziyle kühsâra kıl naşar / İñleyüp Ferĥâd için döker **gözinden** kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [gözinden, -i, -n, -den]
- ‘İşk için eyler **gözüm** gönüm benüm turmaz savaş / Ĥalîb oldu gönüm âĥir egdi **gözüm** aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [gözüm, -üm]

‘İşk için eyler **gözüm** gönüm benüm turmaz savaş / Ğalib oldu gönüm āhir egdi **gözüm** aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1). [gözüm, -üm]

Dâne-i hâlûñ hayâliyle **gözüm** yaşlar döküp / Ğsiyâ gibi döginür ele almış iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3). [gözüm, -üm]

Ser fitnedür **gözler-ile** kaşlar senüñ / Müjgân fîrûne katı yadur ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3). [gözler-ile, -ler, -ile]

Gelür hayâli çeşmüme ammâ görünmez āh / Görmiş degül **gözler** anı dil-rübâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2). [gözler, -ler]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / **Gözüm** gözgelerinden dökilür yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3). [gözüm, -üm]

Hün-ı dilden gelmeseydi **gözlerümden** kanlu yaş / Sırr-ı ‘ışkum olmaz idi bu cihân halkına fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senüñ çün sırruñ fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [gözden, -den]

Dün gice kodum yâr işgi taşına baş / **Gözümden** akar hün-ı ciger sanmañ anı yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [gözümden, -üm, -den]

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / **Gözleri** Hârût-ıla Mârût’dan cādū-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2). [gözleri, -ler, -i]

Olmaz-ıdı döstlar ‘ışk-ı nihānum eyle fâş / **Gözlerümden** akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

‘Acebdür âteş-i dil sâkin olmaz / Niçe kim **gözlerümden** dökerem yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2). [gözlerümden, -ler, -üm, -den]

Düşeli cân u gönül sünbül saçuñ sevdāsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz **gözde** yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [gözde, -de]

Giceler hüsnuñ bahārın fikr idüp āh eylesem / Çın seher bu **gözlerüm** yaşlar döker yağmur-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3). [gözlerüm, -ler, -üm]

Sihr-ile cādū **gözün** iy dil-firib / ‘Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2). [gözün, -ün]

Hâsret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar **gözümden** kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1). [gözümden, -üm, -den]

Gözleri uyhuda kaldı her nefes hacletdedür / **Gözleri** vaşfın idelden nergis-i bîmâra ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4). [gözleri, -ler, -i]

Gözleri uyhuda kaldı her nefes hacletdedür / **Gözleri** vaşfın idelden nergis-i bîmâra ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4). [gözleri, -ler, -i]

Gözlerüm yaşı ser-â-ser hil‘atüm / Dūd-ı āhum başuma efser ‘ivaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa öñinde Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4). [gözlerüm, -ler, -üm]

MıŖr-ı hüşnünde **gözümüñ** biri oldı nehr-i Nîl / Eyledüñ Bağdād küyuñda birini cüy-ı ŖaŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*gözümüñ, -üm, -üñ*]

göz degmesün: Göze gelmek, nazar değmek, nazara uğramak.

Güllere **göz degmesün** diyü sehergeh bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havāŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*göz degmesün, -me, -sün*]

göz göre: Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Kanlu yaŖ dökdüğümü sorma gözümden ne bilür / Anı sor hünî gözi **göz göre** kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*göz göre,]*

göz göre: Belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Gün yüzine zāhidi gör **göz göre** inkār ider / İy Muhibbî ğam yime ol çünki nā-bînā imiŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*göz göre,]*

göz ü kaŖ: Göz ve kaŖ.

Bend-i zülfinden halāŖ olur mı hiç bu murĝ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz okların ol **göz ü kaŖ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*göz ü kaŖ,]*

Sihr fennin fitne ‘ılmin bilmese ol dil-firīb / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi **göz ü kaŖ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*göz ü kaŖ,]*

göz yaŖ oldı: Gözü yaŖ olmak, gözü yaŖarmak, gözünü yaŖ kaplamak II gözyaŖı dökmek, ağlamak.

Bir nazarla hün-ı dil cüş itdi oldı yaŖ göz / Döndürür deryāya āhir yaŖımı bu kaŖ u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*göz yaŖ oldı, -dı*]

göz yaŖ tolar: Gözleri yaŖla dolmak, ağlamaklı olmak, gözleri yaŖarmak.

Ėudret-i Ŗun‘-ı Ėudā‘dur sende olan kaŖ u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaŖ göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [*göz yaŖ tolar, -ar*]

göz yaŖı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eŖk, siriŖk.

Sırr-ı ‘ıŖkı niçe pinhān eyleyem ben sinede / Ėhum ile **göz yaŖı** ‘ālemlere rüsvā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*göz yaŖı,]*

Baħra döndi **göz yaŖı** çeŖmüm olalıdan Ŗadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryāŖı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [*göz yaŖı,]*

Alma āhum gel akıtma eŖk çeŖmümden sakın / Ėarķa virür ‘ālemi bu **göz yaŖı** deryā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3*). [*göz yaŖı,]*

Göz yaŖı degül küy-ı belā cüybāridur / Dūd-ı dilüm[üñ] üstine ebr-i bahāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*göz yaŖı,]*

Eylese başdan aşup **göz yaşı** dil şehrinin ğarķ / Tañ degül cüş idicek bir ucı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*göz yaşı,]*

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî **göz yaşı** / Ğarķ ider âhir seni bu çeşm-i pür-hün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*göz yaşı,]*

Serv-ķaddûñ göreli **göz yaşı** kendin yiñemez / Dûd-ı âh-ıla bu dil nâle kemendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*göz yaşı,]*

Naħl ķaddûñ yâdına serv-i hırâmânım benüm / **Göz yaşı** pâyûña her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*göz yaşı,]*

göz yaşın: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Gül'izâr-ı hüsni yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî **göz yaşın** cü sinesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*göz yaşın, -n-n, -]*

Muhibbî **göz yaşın** harc itse tañ mı / Metâ'-ı ğam gibi çün hâşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [*göz yaşın, -n]*

göz yaşın dök: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

İy dîde **göz yaşın dök** virsün cihâni ğarķa / Ol cevri çok vefâsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*göz yaşın dök, -n]*

göz yaşın dökdüm: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Mısr-ı hüsnuñ haķķıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*göz yaşın dökdüm, -n, -dü, -m]*

göz yaşına: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Kirpügüm **göz yaşına** sedd eyledüm sedd olmadı / Hâr u hesle kim görüpdür râh-ı 'ummân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*göz yaşına, -n, -a]*

Başdan ayağa degin **göz yaşına** ğarķ oldum / Lîk su virdi bu dil âteşi bir pâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*göz yaşına, -n, -a]*

Meyl ider **göz yaşına** serv gibi / Bu cihân içre mâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*göz yaşına, -n, -a]*

göz yaşını: *Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Ṭavķ idüp âhım zencîr idinüp **göz yaşını** / Dil-i dîvâneyi gör kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*göz yaşını, -ını-n, -ı]*

Eyledüm anuñ-içün **göz yaşını** âb-ı revân / Bâğ-ı hüsnuñe bu vech-ile girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [*göz yaşını, -n, -ı]*

Eksük itme **göz yaşını** kalbi mermerse daħı / Bir zamân-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*göz yaşını, -n, -ı]*

göz yaşıyla: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Bir dem ārām eyle **göz yaşıyla** pâyum gil-durur / Kıl terahhüm döstüm hâlüm katı müşkil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1). [göz yaşıyla, -y, -la-yla]

göz yaşların: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Sen cefākāruñ elinden seyl idüp **göz yaşların** / Sine dögem āsiyā-veş ele alup iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [göz yaşların, -n]

göz yaşların dökerem: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İnlemekde gönlüme töláb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4). [göz yaşların dökerem, -er, -em-lar, -i, -n]

göz yumar: Gözü kapatmak II Görmezden gelmek, başka bir şeyle ilgilenmemek.

İy Muhibbî kim görürse āfitāb-ı hüsni / **Göz yumar** hiç ārzü-yı mäh-ı tábān eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6). [göz yumar, -ar]

gözden kanumuz akar: Gözden kan akmak: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, kan ağlamak.

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pārenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2). [gözden kanumuz akar, -den-umuz]

gözden yaşum akar: Gözden yaş akmak, gözden yaş dökülmek, ağlamak.

Gülşen-i hüsniñde cānā gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2). [gözden yaşum akar, -um-um, -ar]

göze uyhu gelmez olupdur: Göze uyku gelmez olmak, göze (gözüne) uyku girmemek: hiç uyuyamamış olmak ya da uykusuz kalmak.

Tāb-ı ruhsārı beni eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1). [göze uyhu gelmez olupdur, -e-updur]

gözed: 1.Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. 2.Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak. 3.Kollamak, beklemek 4.Bir sonuca giderken bütün ayrıntı ve etkenleri dikkate almak 5.Kayırmak.

Assı ziyān **gözede** sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2). [gözede, -e]

Sîret **gözedüp** şürete bakmadı Muhibbî / Şāhib-nazar olan kişi lâ-büd hünēr ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5). [gözedüp, -üp]

gözek: Bir tür elek.

Gözlerüm **gözek** olup eyleyeli eşki revān / Dîde dölāba dönüp eyleyüben ün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3). [gözek,]

gözge: Çeşme // göz çeşmesi.

Gözlerüm **gözgelerinden** eşk-i hünin dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dildür bizüm tölâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [*gözgelerinden, -ler, -i, -n, -den*]

Gözlerüm **gözgelerinden** dökerem göz yaşların / İñlemekde gönlüme tölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [*gözgelerinden, -ler, -i, -n, -den*]

Dilüm inler benüm dölâba döndi / Gözüm **gözgelerinden** dökilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*gözgelerinden, -ler, -i, -n, -den*]

göz-i ‘âşıkda: Aşığın gözü.

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm râzî / Bunı bilmez ‘aceb bu ki **göz-i ‘âşıkda** h’âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*göz-i ‘âşıkda, -da*]

gözi fettân: Fitneci göze sahip (sevgili).

Fitne ta‘lîmin ider gözlerine ğamzeleri / Çok zamândur görürem ol **gözi fettân** uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*gözi fettân,]*

gözi gönüli açılır: Ferahlamak, neşelenmek.

Buluram sıhhat kaçan hüsnuñ temâşâ eylesem / Açılır gönüli gözi kılşa kaçan bîmâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4*). [*gözi gönüli açılır, -ur*]

gözi gözi üstinde kaşı var-ı mış dimedüm: (birine) gözünün üstünde kaşın var dememek: birinin her davranışını hoş görmek.

Sevdüğümden ğayrı n’itdüm baña hışm ider nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*gözi gözi üstinde kaşı var-ı mış dimedüm, -dü, -m*]

gözi nem oldu: Gözü yaşarmak, ağlamaklı olmak, gözünden yaş akmak.

Âhum eflâke irüp oldu melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*gözi nem oldu, -dı*]

gözi yaş olur: Gözü yaş olmak, gözü yaşarmak, gözünü yaş kaplamak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Görmesem ‘ârîzuñı itme ‘aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*gözi yaş olur, -i-ur*]

gözi yaş olur: Gözü yaş olmak, gözü yaşarmak, gözünü yaş kaplamak II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Görmesem ‘ârîzuñı itme ‘aceb / Güneşe bakanuñ olur gözi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3*). [*gözi yaş olur, -i-ur*]

göz-ile kaş itmedi: Kaş göz etmek: Kaşını gözünü oynatarak maksadını anlatmaya çalışmak.

Komadı şabr u hüş dilde tākāt / Baña itmedi illā göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [göz-ile kaş itmedi, -me, -di]

gözinden kan aka: Gözlerinden kan akmak; gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, kan ağlamak.

Her kim ki yaka sînesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka hūnīn cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [gözinden kan aka, -a]

gözini açup: Gözünü açmak, uyumamak; kendine gelmek, hakikati görmek.

Çün gördi seni sevdi güzellerde Muhibbî / **Gözini açup** fikret -i rüy-ı dīger itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5). [gözini açup, -up]

gözini yummaz: Gözünü kapatmak, uyumak.

Yummaz gözini şubḥa degin her gice kevkēb / Beñzer ki anuñ āhum odından ḥazeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4). [gözini yummaz, -maz]

gözle: Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.

Yüzüñ kıble kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm **gözler** anı kıble-nümādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [gözler, -r]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemān sen togru dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2). [gözle,]

Zāhidā ol sen selāmet biz melāmet ehliyüz / Kim görüpdür **gözleye** ‘āşık olan nāmūs u ‘ār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4). [gözleye, -ye]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān **gözler** / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak āsümān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [gözler, -r]

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya yabān **gözler** / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak āsümān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [gözler, -r]

Bu vādide muḡāyirdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-ı dildarı velī zāhid cinān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [gözler, -r]

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3). [gözler, -r]

Taḥammül yig tecemmülden diyenler sāye-i ḥārı / Bulıcak oldılar kāni‘ dimeñ siz sāyebān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [gözler, -r]

Kaçan ol kāhramān **gözler** eline ḥançerin alsa / Amān virmez döker kanum benüm ol bī-amān **gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6). [gözler, -r]

Meyi tut ḥürmet ile cāmı **gözle** / Ferīdün ḥāke [bir] ḥüb ḥiyemdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4). [gözle,]

gözle: Gözetmek, göz önünde bulundurmak.

Sanma şöhret **gözlerüz** biz yāhū dārāt ehliyüz / ‘Ālemi bir cür‘aya satduk hārābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [gözlerüz, -r, -üz]

gözle: Bir şeyin olmasını veya birinin gelmesini beklemek, intizar etmek.

Gönül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā **gözler** / Dil-i dîvāneyi gör kim yine dāyim anı **gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [gözler, -r]

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid melāmetle / Selāmet **gözlemez** ‘āşık işi anuñ melāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [gözlemez, -mez]

Ne gam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma seni **gözler** uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [gözler, -r]

gözlerüm yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Muhibbî la‘l-i nābî hāsetinden / Akarken **gözlerüm yaşı** dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [gözlerüm yaşı, -ler, -üm]

gözlerüm yollarda kaldı: Gözleri yollarda (gözü yolda) kalmak: Özlenen kişinin ya da geciken mektubun, haberin gelmesini bekleyip durmak.

Yollarda kaldı gözlerüm āh intizār-ıla / Gel hādden aşdı iki gözüm intizārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [gözlerüm yollarda kaldı, -m, -dı]

gözlerümden dūr olalı: Gözden uzak olmak, uzaklaşmak, kaybolmak: görülmekte olan kişi, şey, görülmez olmak II görülmez olmak, ayrılıp başka yere gitmek.

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*). [gözlerümden dūr olalı,]

gözlerümden dūr olalı: Gözden uzak olmak, uzaklaşmak, kaybolmak: görülmekte olan kişi, şey, görülmez olmak II görülmez olmak, ayrılıp başka yere gitmek.

Cihānda yir mi kaldı kim nem olmaz / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*). [gözlerümden dūr olalı,]

gözlerümden kan tamar: Gözlerinden kan damlamak: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak, kan ağlamak.

Her kaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / Şādılıktan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [gözlerümden kan tamar, -ar]

gözüm kaldı: Gözü kalmak: bir şeyden gözlerini ayıramamak II elde edemediği bir şeye karşı isteği sürmek.

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [gözüm kaldı, -m, -dı]

gözüm yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rüy / Münecim didi eyü yılduzuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4). [gözüm yaşı, -üm]

Küy-ı dilberde **gözüm yaşı** revân olur revân / Nite kim Bağdâd şehri içre akar nehr-i Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4). [gözüm yaşı, -üm, -]

gözümünden gitmez: Gözünün önünden gitmemek, sürekli hayalini kurmak, aklından çıkaramamak.

Hayâlün gitmez iy dilber gözümünden / Gerekmaz dü cihânı baña sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3). [gözümünden gitmez,]

gözüme gelmez: Göze, gözüne gelmemek: ortaya çıkmamak, görünmemek II gözü görmemek, görmezden gelmek, önemsememek.

‘Âşıkam dîdârüña **gözüme gelmez** hîç kes / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1). [gözüme gelmez,]

gözümün yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ser-i küyüñ olaldan baña Ka‘be / **Gözümün yaşı** anda zezem olmış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2). [gözümün yaşı, -üm, -ün]

gözün açup yumınca geçer: Göz açıp yumuncaya kadar geçmek, çok çabuk ve hızlı geçmek.

Zîver-i dünyâya aldanma görüp dil bağlama / Sen gözün açup yumınca key sakın dünyâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4). [gözün açup yumınca geçer, -er-ınca-ün-up]

gözün üstinde kaşuñ var didi: Gözünün üstünde kaşın var de(me)mek (birine): Her davranışımı hoş karşılamak ve alınmasına yol açacak hiçbir şey söylememek.

Hişm-ıla nazar kılma idüp kaşlarıñ çîn / Kim didi saña kim gözün üstinde kaşuñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3). [gözün üstinde kaşuñ var didi, -di]

gözün yaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi **gözün yaşı** senün çün sırruñi fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5). [gözün yaşı, -ün]

gözyaşı: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Hâk bilür kim **gözyaşın** ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [gözyaşın, -n]

Âhını tavk eyleyüp **gözyaşı** zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5). [gözyaşı,]

gözyaşını döker: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Göñül cânân yüzinsüz hürrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-gam olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1). [gözyaşını döker, -n, -i, -er]

ğubār: *Toz, ince toprak.*

Ğam beni ĥāk itdi savurđı **ğubārum** rūzigār / Sen ferāgat gülşeninde ‘iysde leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*ğubārum, -um*]

Dilde ĥattuñuñ ĥayālî gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca **ğubār** olsa anı deryā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*ğubār,]*

İlte meger kūyuña ol dem ki **ğubārumuz** / Bir gün eger muvāfiķ esse rūzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*ğubārumuz, -umuz*]

İlte Muhibbî kūy-ı nigāra **ğubārumı** / Yarı kılursa bir gün eger rūzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*ğubārumı, -um, -ı*]

‘Işk āteşiyle yandı kül oldı bu cān u dil / Āĥir savurđı ĥam yili geldi **ğubārumuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*ğubārumuz*, -umuz**]

Añmazuz ĥāl ü ĥattuñ dāyim lebūñ zıkr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz **ğubārı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*ğubārı, -ı*]

ğubār ider: *Toz, toprak haline getirmek II öldürmek, toprağa gömmek.*

(⚡) Zālîm gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘āşıkı ider o ĥubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*ğubār ider, -er*]

ğubār olam: *Toprak olmak, toprağa karışmak II ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.*

(.) Revā görme kapuñda baña cevri ide felek / Luĥf olmaya yoluñda ben olam şöyle ĥubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*ğubār olam, -a, -m*]

ğubār oldı: *Toprak olmak, toprağa karışmak II ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.*

Muhibbî rāh-ı kūyuñda senüñ çokdan **ğubār oldı** / Yañılıp dimedüñ bir kez ki ĥāk-i üstüĥ’anumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*ğubār oldı, -dı*]

ğubār oldı: *Toprak olmak, toprağa karışmak II ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.*

Muhibbî rāh-ı kūyuñda senüñ çokdan **ğubār oldı** / Yañılıp dimedüñ bir kez ki ĥāk-i üstüĥ’anumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*ğubār oldı, -dı*]

ğubār-ı ĥat: *Ayva tüylerin tozu (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri çok ince olduğu için toz gibi ince bir yazı çeşidi olan "gubârî" ye benzetilir).*

İy **ğubār-ı ĥat** şu deñlü yidüm esrār-ı ĥamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir ĥayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*ğubār-ı ĥat,]*

ğubār-ı ĥattuñ: *Ayva tüylerinin tozu; gubârî yazısı (İnce bir yazıdır. Daha çok mektup yazarken tercih edilir.).*

La'lüñ eṭrāfına **gubār-ı haṭṭuñ** / Genc-i yāḳūt u ḥaṭ-ı reyḥāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [*gubār-ı haṭṭuñ, -uñ*]

güft ü gü: *Dedikodu. II Karşılıklı söyleşme, konuşma.*

Kimse yüzün görmedi ammâ cihân pür **güft ü gü** / Ol derün-ı perdede 'âlem tolu ğavġâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*güft ü gü,]*

güft ü gü idersin: *Dedi kodu yapmak, çok ve boş konuşmak.*

Niçe bir ḥalk-ı cihân ile idersin güft ü gü / 'Uzlet eyle ḥalkdan artuk saña yigdür ḥamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*güft ü gü idersin, -er, -sin*]

güftâr: *Söz, kelam, konuşma.*

Ġamzelerle öldürür kûyına varan 'âşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsî gibi **güftârı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*güftârı, -ı*]

Gel mükerrer eyle iy dil ḳand-i la'li vaşfını / Çünkü ol şekker lebüñ vaşfında **güftâr** özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*güftâr,]*

Sen melek-rûyî niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kuru şüretdür ol **güftârsuz** refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*güftârsuz, -suz*]

güftâr eylemez: *Konuşmak, söylemek, dile gelmek, söz söylemek.*

Anuñ-ıçun ğonca gibi yâr **güftâr eylemez** / Kim dehânı oldugin 'uşşâḳa izḥâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*güftâr eylemez, -mez*]

güftâr iderler: *Konuşmak, söylemek, dile gelmek, söz söylemek.*

Güzeller nâz-ıla refâtar iderler / Dönerler ğonca-veş **güftâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*güftâr iderler, -er, -ler*]

güftâra gelse: *Konuşmak, dile gelmek, konuşmaya başlamak, söz söylemeye başlamak.*

Nâz-ıla **güftâra gelse** ğonca-veş ol şâḳ-ı gül / Cân u diller iñleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*güftâra gelse, -se*]

güftârsuz kalur: *Söz söyleyemez, konuşamaz olmak.*

Tâḳati kalmadı kim sensüz Muḥibbî söz diye / Cāndan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*güftârsuz kalur, -ur*]

güher: *İnci, cevher.*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten anı **güher** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*güher,]*

güher-rîz eylemez: İnci, cevher dökmek // İnciler saçan sözler söylemek.

Dişlerüñle şem‘-i hüsnüñ bu Muhibbî añmasa / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın **güher-rîz eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5). [güher-rîz eylemez, -mez]

gül: Ses çıkarmadan hafifçe gülümsemek, tebessüm etmek.

Baş u cān tuhfе getürdüm n’ola maqbül itseñ / Nāz-ıla **güldi** nigārum didi üftāde getür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [güldi, -di]

Bārī didüm vir haber hoşka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla **güldi** didi var gonca-i handāna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2). [güldi, -di]

‘Ārızuñ içre niçedür didüm iy meh-rū haṭuñ / **Güldi** didi kaplu kāfūra du‘ā-yı nürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2). [güldi, -di]

Ger **gülerse** hoşka-i yāķūtī dūrler gösterür / Söze gelse luṭf-ıla la‘l-i Bedaḥşānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [gülerse, -er, -se]

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ḥasteye didüm / **Güldi** didi gör ḥāṭrı gülbe şeker ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4). [güldi, -di]

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbül / ‘İşve vü nāz-ıla **güldi** gonca-veş didi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6). [güldi, -di]

Göñlümüñ murğın n’içün kapduñ didüm **güldi** didi / Hüb-rular ‘ālem içre cümle hep mümtāz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3). [güldi, -di]

Rebī‘ eyyāmı **gül** devr-i semendür / Akar su her taraf seyr-i çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1). [gül,]

(∟) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / **Güldi** gül gibi didi var senüñ gibi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8). [güldi, -di]

Seherden gülşene bülbül varur gül kārımı bilmez / Ne deñlü eylese nāle **güler** gül zārımı bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1). [güler, -er]

Didüm iy dilber nedür bu şīve vü cevri ü cefā / **Güldi** didi nāz-ıla ‘aşıkları zār isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6). [güldi, -di]

Ger dehān olsa lebüñde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca **güler** hiç söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3). [güler, -er]

Çünkü rüşendür eyā ḥurşid-rū şıdkum saña / Şubḥ gibi mihrüñi göster baña gel **gül** bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4). [gül,]

Didüm dīvāneyem zülfüñe bend it / **Gülüp** gül gibi didi mübtelā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2). [gülüp, -üp]

gül: Gülmek, neşelenmek, mutlu olmak.

Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hiç **gülmedük** / İy Muhibbî ‘ālem içre miñnet oldı yirümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5). [gülmedük, -me, -dü, -k]

Gülmedi 'âlemde bir gün bu dil-i gamnâkümüz / Bilmezüz ne gösterür dağı 'aceb eflâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 1*). [gülmedi, -me, -di]

Gelür her şâdînüñ ardınca biñ gam / Cihânda 'âkil olan **gülmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [gülmek, -mek]

Dür olalı gül yüzünden **gülmedüm** ben bir nefes / Eylerem feryâd u zârı hem çü bülbül der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [gülmedüm, -me, -dü, -m]

gül: Çiçeklerin ser-firâzı olan maruf hoş-bû çiçek, verd.

Bir saçı sünbül yüzi **gül** yârı gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [gül,]

İy dil nazâr kıl 'ârızı **güldür** ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [güldür, -dür]

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli **güllerini** çün nigâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [güllerini, -ler, -i, -n, -i]

Her tarafından **güller** açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse 'izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [güller, -ler]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / **Gül** yaprağı var-ısa senüñ pîreñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [gül,]

Alımsız dâmenin **gül** hâr elinden / Dağı şürîde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [gül,]

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki **gül** bite anuñ yârı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [gül,]

Âhum şehâbı ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bağı **gül** bitürür lâlezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [gül,]

Ol Hıfâ mahbûbı gördüm turrasın çîn gösterür / Nokta-i hâlî ile **gül** içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [gül,]

Düd-ı âhumdan sakınur **gül** ruñın her dem nigâr / Hey niçe nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [gül,]

Niçe şâd olsun Muhibbî **gül** ruñuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [gül,]

Olaldan 'ârızuñ **gül** kâmetüñ serv / Akar küyuñda yaşum 'ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [gül,]

Yüzi **gül** saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [gül,]

Yârı ağyar-ıla gördüm san **gül** oynar hâr-ıla / Bülbül-i şürîde-veş bu âh u zârım aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [gül,]

Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma **gül** gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [gül,]

Gül ruñlarındanur hacîl kaddi olaldan mu'tedil / Tübî olupdur münfâ'il serv-i revânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [gül,]

- Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / Başına zer tãc geydi **güller** oldu tâcdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [güller, -ler]
- Oldı hem dehrûñ dimâğı çün mu'aţtar bÿy-ıla / Gülşen içre **güllerüñ** medhın okur turmaz hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [güllerüñ, -lerüñ]
- Ķâmet-i servüñi kim gördi didi **gül** götürür / Gül ruñuñ buña 'aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [gül,]
- Ķâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / **Gül** ruñuñ buña 'aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [gül,]
- Yaralar ursa ne ğam sen **gül** için baña raĶıb / Bu meşeldür ki diken zaĶmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [gül,]
- Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy **gül** yüzlü yâr / Didi kÿyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [gül,]
- Beñzerem dimiş nigârâ ĥaddüñe / Bu sözinden sen **güli** şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*). [güli, -i]
- Gül ğonca ĥandândur çemen serv-i revânım kandadır / Olmadı râĥat cãn u ten ârâm-ı cãnım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [gül,]
- Kanda kim **gül** açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim maĥabbet var akıdır yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [gül,]
- Gördügince gün yüzüñ 'âşıkларуñ nālân olur / Kanda kim açıla **gül** anda hezâr elĥân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [gül,]
- Gül oldu meclis içre yine sâĝar / Şürâĥî bülbül olmuş kÿlkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [gül,]
- İy Muĥibbî bâde-i ĥamrâ dururken **gül** gibi / Kankı ĥayvândur ki ĥayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [gül,]
- İy Muĥibbî kim alur **gül** defterinden bir sabaĶ / Bülbül-i güyâ olur bu 'ilm aña ĥikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [gül,]
- Almaga şabr-ı metâ'ın bülbül-i bî-çârenüñ / Ķonca hemyânın açup **gül** tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [gül,]
- Cãnân lebi katında lâ'l seng pâredür / **Gül** ruĥlarını gördüĝi dem şermesâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [gül,]
- NoĶtalar kim al evrâĶ üze yir yir görünür / Sanasın **gül** ruĥlaruñ ĥaddinde müşĝin ĥâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [gül,]
- Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül gibi göñlüm / Görür gülzâr-ı ĥüsninde açılmış **gül** gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [gül,]
- Diñlemez gülşende **gül** bir dem fiĝânın bülbülüñ / İñledüp ol derdmendüñ dâyimâ ĥârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [gül,]
- Salınur **gül** ĥâr-ıla salınma sen aĝyâr-ıla / Cünbişi ra'nâ gülüñ gülşende nâ-şâyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [gül,]
- Şi'rümüñ her beyti **güldür** ĥâttı sünbülden nişân / İy Muĥibbî sünbüle baĝlu ĝazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [güldür, -dür]

Bülbülün güş eylemez gülşende **gül** efğânını / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra'nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [gül,]

Gül yüzün medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [gül,]

Gülşenün zevk u şafası **gül** midür bülbül midür / Hâsta gönümün devâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [gül,]

Gülşenün zevk u şafası **gül** midür bülbül midür / Hâsta gönümün devâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [gül,]

Ruğların çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [gül,]

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [gül,]

Devr-i **gül** bir haftadur bülbül zamânı tîz geçer / 'Âlemün 'ibret-nümâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [gül,]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'âtını / Mül midür bilsem cilâsı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [gül,]

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyünde ger / **Gül** gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [gül,]

Vâr-iken **gül** gibi 'âlemde şarâb-ı ergüvân / Kankı ahmağdur varur hayrânlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [gül,]

Sîne bağma Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür **güller** temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [güller, -ler]

Gözün nergis yañağun **gül** olaldan / Boyuña bendedür serv ü şavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [gül,]

Gerekmez seyr-i şahrâsı ne hüd **güller** temâşâsı / Cihânun küllî zevkınden dil ü cânım usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [güller, -ler]

Hâr elinde gördi gülşende **gülün** dâmânını / Bülbül itse tañ midür feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [gülün, -ün]

Zahm-ı peykânı kızıl **güldür** baña / Bülbülem hâr-ı belâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [güldür, -dür]

Hağâ-y-ıla yüzüne **gül** didümse / Hağâ itse n'ola kul âdemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [gül,]

Muhibbî n'ola karşında iderse nâle vü efğân / Velî şürîde bülbüldür yüzün **gül** gülsitânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [gül,]

Çadehler meclis içre sanki **güldür** / Şürâhî bülbül olmuş kulkulu var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [güldür, -dür]

Gülşenün rengin kabâsı **gül** midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [gül,]

Gülşenün rengin kabâsı **gül** midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [gül,]

Sinesi **gül** çāk ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [gül,]

Sinesi **gül** çāk ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [gül,]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [gül,]

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşî **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [gül,]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu firāşî **gül** midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [gül,]

İy **gül** yañağuß ol gül-i ḥandānuma beñzer / İy serv boyuß serv-i ḥirāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [gül,]

Bülbül çemende sanma ki dāyim sür[ü]d ider / **Gül** şevkı-y-ile bülbülün işi āh u nāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [gül,]

Seyre gele diyü İşār itmek için pāyına / Dāmenini tolu **güller** eylemiş yaylaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [güller, -ler]

Aglasam ol gönca-leb ḥandān olursa tañ mıdır / Her kaçan bārān ola **gül** açılır ḥandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [gül,]

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını / **Gül** gibi gülzār-ı ḥüsn içre gönül ḥandān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [gül,]

Giceler tā seher ol **gül** gāmından / İşüm bülbülleyin āh u fiğāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [gül,]

Lebi gönca yüzi **gül** nāzenīnler / Nazar kıl her biri bir sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [gül,]

(∵) Didüm var mı benüm gibi yanußda bülbül / Güldi **gül** gibi didi var senüñ gibi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [gül,]

Muhibbî **gül** yüzüñüñ bülbüldür / Fiğān u zārdan ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*). [gül,]

Gül ruḥlarıñ koyup dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahānı ‘ārif ḥazāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [gül,]

Olurdu yāri kuçmak pīrehensüz / Eger cān tensüz ola **gül** dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [gül,]

Muhibbî yāri ağıyār-ıla gördüm / Didüm ‘ālemde **gül** var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [gül,]

Benüm bu sīneme ḥār-ı belādur ‘arızuñsuz **gül** / Baña gülşen olur küñhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [gül,]

Nigārā **gül** yüzüñsüz **gül** gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [gül,]

Nigārā **gül** yüzüñsüz **gül** gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [gül,]

- Giderme zülfünü gel **gül** yüzünden / Kim ola diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*).
[gül,]
- Bulınur mı ‘aceb bir **gül** anuñ yanında hâr olmaz / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [gül,]
- Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitânuña / Dime kim olıcak bārān bitüp **gül** lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [gül,]
- Bulınmaz **gül** enîs-i hâr kılmaz / Ya bülbül var mıdur kim zâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*).
[gül,]
- Gülşen-i hüsnünde zâr itme Muhibbî’yi didüm / Didi bir **gül** var mıdur kim bülbülün zâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [gül,]
- Gül ruhlarnuñ şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [gül,]
- Görmedüm ‘âlemde ben bir mâh-rû ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir **gül** açılmaz hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [gül,]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nâlem işidüp / İy yüzi **gül** çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [gül,]
- Seherden gülşene bülbül varur **gül** kârını bilmez / Ne deñlü eylese nâle güler **gül** zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [gül,]
- Seherden gülşene bülbül varur **gül** kârını bilmez / Ne deñlü eylese nâle güler **gül** zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [gül,]
- Gül yüzünsüz ‘âleme kılmaz nazar cān bülbüli / Gülşen ü bağ-ı irem külşen görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [gül,]
- Öpmek isterdüm ruñından hañtın izhâr eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç **gül** olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [gül,]
- Göstermez oldı **gül** yüzün ol gül‘izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [gül,]
- Aglamayınca gelüp sen **gül** gibi açılmaduñ / Bâğ-ı hüsnüñ döstüm sanma ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [gül,]
- İder bülbül kılur âh u figānı / Kaçan kim **güller** açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [güller, -ler]
- ‘Âlem içre var mıdur gülşende **gül** / Şubh olunca bülbülün zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*).
[gül,]
- Yârı ağıyâr-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir **gül** bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [gül,]
- Gül yüzünden dūr olalı hastadur cān bülbüli / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tımârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [gül,]
- Gül yüzünsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez gice gündüz âh u zârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [gül,]

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daḥı kaşd-ıla / İnledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [gül,]

Tañ degüldür nāle kılsa küyuña vardukça dil / Var midur gülşende bir **gül** bülbülün zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [gül,]

Zemm ider **gül** gibi her demde şarābî şüfî / Hürmetin añlamayup lîk iĉer kaḥd ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [gül,]

Bir sencileyin ruḥları **gül** yār ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [gül,]

‘Aşıkuz ‘ālemdede bir **gül** yüzlü gülzār isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [gül,]

Komaz **gül** dāmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim ḥār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [gül,]

Aglayup āh eylesem **gül** gibi dilber şād olur / Gülşen iĉre var mı **gül** bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gül,]

Aglayup āh eylesem **gül** gibi dilber şād olur / Gülşen iĉre var mı **gül** bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gül,]

Bülbül oldı çün ĉemende naĝme-sāz / İy yüzi **gül** sen daḥı kıl bezme sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [gül,]

Bülbül aşüfte olup **gül** şevkine / Cümle dökdi ne ki var kalbinde rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [gül,]

Gāh serv üzre gehî **gül** üzre bülbül naĝmesüz / Olmışam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [gül,]

Dilberüñ aĝyārı bî-ḥad olduĝın ‘ayb eyleme / Bu cihān bāĝında hîĉ bir **gül** biter mi ḥārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [gül,]

Hem-nefes kılup raķîbi eyleseñ yanuñda ḥāş / Kim ‘acablar **gül** yanında eksük olmaz ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [gül,]

Dür olalı **gül** yüzüñden gülmedüm ben bir nefes / Eylem feryād u zārı hem çü bülbül der-kāfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [gül,]

Ḥasretiyle bülbül-i cān niĉe feryād itmesün / Āh ider bî-ĉāre bülbül **gül** kuĉar her ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [gül,]

Tañ degüldür ger raķîb olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim **gül** açıla lā-büd bulunur ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [gül,]

Nāzenīn ḥaddi ile ruḥsār u ḥaddi baña bes / Görelide ne serv kıldum ārzü ne **gül** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [gül,]

Bundan evlā zulm olur mı bülbül-i bî-ĉāreye / Ḥār-ıla **gül** ‘iys ide ola anuñ yiri kaḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [gül,]

Bülbülün feryādını güş eylemez gülşende **gül** / Meclisinde dāyimā eksük degüldür ḥār u ḥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [gül,]

- Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem **gül** şevkine / Zārı kılsun ‘aşıkun çünki naşibi zār-ımuş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4). [gül,]
- ‘Arızınuz baña gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre ‘andelîbe **gülsüz** olmaz hâr hoş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1). [gülsüz, -süz]
- Gül yüzün medh it maķāma gel nevāda râstı / Vakt-ı gülde iy goñül bülbül olur mı hiç hamüş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3). [gül,]
- Yârı aġyâr-ıla gördüm nite kim **gül** hâr-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün âh u feryād eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4). [gül,]
- Gözleri yaşın Muhibbî’nün revân itmiş şehâ / Ol ki haddün **gül** idüp kaddüni şimşād eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [gül,]
- Nâle vü feryādumı işitmeseñ olmaz ‘âceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür bu tutmaz **gül** de güş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4). [gül,]
- Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevkine / Tâze tâze **gül** gibi rengin gazeller bağlamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5). [gül,]
- Berg-i gül üzre yine kâküllerin cedvel çeküp / **Gül** yüzün vaşfında cānâ tâze defter bağlamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3). [gül,]
- Şu kim **gül** bisteri içre yatur gülzâra yasdanmış / Ne bilsün ‘aşıkun hâlin ki seng-i hâra yasdanmış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [gül,]
- Eger yasdansa aġyârı ‘âceb mi ol gül-i ra’nâ / Muķarrerdür **gül** açılsa ki dirler hâra yasdanmış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3). [gül,]
- Gülşen-i hüsnünde cānâ **gül** yüzün gördükçe âh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2). [gül,]
- Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülüp **gül** gibi didi mübtelâ hoş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2). [gül,]
- Gül yüzünde çünki haţtuñ zâhir oldı mür-veş / Çarġ elinden inler-istem tañ midur şanbür-veş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1). [gül,]
- ‘Arızını ben niçe gülzâra teşbîh eyleyem / Açılır **gül** ruġları karşumda benüm yaz u kış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3). [gül,]
- Ruġlarıñ şevkiyle ister pîrehan çâk ide **gül** / Lâleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5). [gül,]
- Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden havâş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6). [güllere, -ler, -e]
- Ruġlarını eyledi ben ‘aşka ol yâr ‘arz / İtdi san **gül** ruġlarını bülbüle gülzâr ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1). [gül,]
- Hün-ı bülbülden-durur her dem **gölün** surġ oldugı / Hün-ı bagrum iy şabâ itseñ n’ola dildâra ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3). [gölün, -ün]
- İy bülbül-i dil eyleme **gül** gibi gel neşât / Bâd-ı hazânı yâd idüben eyle ihtiyât (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1). [gül,]

gül destedür: *Gül demeti.*

Sāgar-ı çeşmümde cānā lāle ruhsāruñ senüñ / Cüy-ı āb içre komışlar zeyn için **gül destedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*gül destedür, -dür*]

gül devri: *Gül mevsimi II İlkbahar.*

Bahār eyyāmı **gül devri** irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim hebādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*gül devri,]*

gül devrinde: *Gül mevsimi II İlkbahar.*

Bahār eyyāmı **gül devrinde** zāhid / İder mi hîç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*gül devrinde, -n, -de]*

gül evyāmı: *Gül günleri / Gül zamanı, gül mevsimi (İlkbahar).*

Getür sākī şarāb-ı erğuvānı / **Gül evyāmı** cihān bāğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*gül evyāmı,]*

gül mevsiminde: *Gül mevsimi, güllerin açıldığı vakit \ ilkbahar.*

Gül mevsiminde sākī elinden kadeh sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*gül mevsiminde, -nde]*

gül mevsiminde: *Gül mevsimi, güllerin açıldığı vakit \ ilkbahar.*

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zār zār olur / Kalmaz qararı şevk-ile bî-ihtiyār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1*). [*gül mevsiminde, -n, -de]*

gül ü gülzār: *Gül ve gül bahçesi.*

‘Arızuñsuz baña gelmez bu **gül ü gülzār** hoş / Gülşen içre ‘andelibe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*gül ü gülzār,]*

gül ü mül: *Gül ve şarap.*

Gül ü mül şöhetin fevt itme sākī / Bilürsin kim bahāruñ sür‘ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*gül ü mül,]*

gül vakti: *Gül vakti, ilkbahar mevsimi.*

Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / Ki bülbül olmaz **gül vakti** hāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*gül vakti,]*

gül yüzlü: *Gül yüzlü güzel, sevgili.*

Åh kim ben bülbüle **göl yüzlü** yārum söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*göl yüzlü,]*

göl yüzlü: *Göl yüzlü, yüzü gül gibi olan.*

İñen ra'nādūr ol **göl yüzlü** dilber / Naẓrūñ görmedüm ben iy kabā-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*göl yüzlü,]*

gölale: *Yaş iken örülüp kuruyunca taranıp zincir şekline alan saçlara denir. Arapçası muca 'addır, Ca'd da denmiştir.*

İy dil nazar kıl 'arızı güldür ya lāledür / Sünbül saçına bagla gönül kim **gölaledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*gölaledür, -dür]*

gölbe şeker: *Far. Gül yaprağından yapılan tatlı, gül reçeli.*

Emdür lebüñi şimdi bu dil-ħasteye didüm / Güldi didi gör ħātırı **gölbe şeker** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*gölbe şeker,]*

göl-deste: *Far. Gül demeti, çiçek destesi.*

Şi'rümün her beyti güldür ħāttı sünbüldeñ nişān / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel **göl-destedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*göl-destedür, -dür]*

göldür: *Gölmesine sebep olmak, gölmesini sağlamak // Gül: Çiçeklerin ser-firāzı olan maruf hoş-bü çiçek, verd.*

Yüzün **göldür** ideyin ben de feryād / Ki bülbül olmaz gül vaqtı ħāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*göldür,]*

gölgül: *Dalga dalga ortalığa yayılan gürültülü ses, her ağızdan bir ses çıkmasından meydana gelen karışık gürültü, velvele, kuru gürültü.*

Fiğān u āh u nālem gülşen içre / Yiterdi bülbüle **gölgül** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*gölgül,]*

gölgün: *Göl renkli.*

Çün bahār oldı açıldı her tarafdan lāleler / İçmeyen ādem midür **gölgünleyin** piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*gölgünleyin, -leyin]*

Seyr ider gördüm o servi erğuvāñ ton geyer / Sebz olur servün libāsı pes neden **gölgün** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*gölgün,]*

Saçı şebdizine **gölgün** eşki / Koşalum çünkü vaşlı öñdülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*gölgün,]*

Ėarq-ı ħün olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildārı **gölgün** cāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*gölgün,]*

Pir-i muğāna virmem ezelden ħavāledür / Kısmet bu yolda destüme **gölgün** piyāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*gölgün,]*

Bezm-i gamda çeşmümün **gülgün** şarabı var-ı mı / 'Işk odıyla bişmiş anda dil kebâbı var-ı mı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1). [gülgün,]

gülgün: Gül renkli; kırmızı, kızıl // Hüsrev ü Şirin hikâyesinde Şirin'in al attı.

'Işk meydânında koşdum eşkümün **gülgünümü** / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2). [gülgünümü, -i, -n, -ı]

gülgünî: Gül renkli // Kırmızı, kızıl.

Kan ider ol yâr beñzer geydi **gülgünî** libâs / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1). [gülgünî,]

gülgün-ı eşk: Gül renkli gözyaşı. / Kırmızı, kanlı gözyaşı.

Ol serv-kaçdı gördi çıkdı Muhibbî gözden / **Gülgün-ı eşk** düşdi tutup tutup yînilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5). [gülgün-ı eşk,]

gülgün-ı eşküm: Gül renkli gözyaşı. / Kırmızı, kanlı gözyaşı.

Yarak itdüm bugün **gülgün-ı eşküm** / Koşar mı kandadır ol zülf-i şebdîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [gülgün-ı eşküm, -üm]

gül-i bî-hâr: Dikensiz gül.

Sa'y eyleme ağıyarsuz yâr ele girmez / Gülşende nite bir **gül-i bî-hâr** ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1). [gül-i bî-hâr,]

gül-i hamrâ: Kırmızı gül.

Saçı sünbül 'ârızı yârûñ **gül-i hamrâ** geçer / Bağ ara serv-i sehîden kâmeti a'lâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1). [gül-i hamrâ,]

Tutaruz sâğarı elde **gül-i hamrâ** yirine / Şişeler kulkulını bülbül-i güyâ bilirüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5). [gül-i hamrâ,]

gül-i hamrâda: Kırmızı gül.

Ol **gül-i hamrâda** şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yârûñ kaşre kaşre der midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3). [gül-i hamrâda, -da]

gül-i hamrâyı: Kırmızı gül.

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâğar u bâde vü şem' ü **gül-i hamrâyı** getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5). [gül-i hamrâyı, -yı]

gül-i handân: Şen, neşeli gül / Açılmış gül // Sevgili.

Kılur dil bülbülü feryād u efgān / Anuñçün ol **gül-i handān** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*).
[gül-i handān,]

gül-i handānuma: *Gülen gül // açılmış gül / sevgili.*

İy gül yañağūñ ol **gül-i handānuma** beñzer / İy serv boyuñ serv-i hırāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [gül-i handānuma, -um, -a]

gül-i nev-restedür: *Taze gül (sevgili için gençlik ve güzelliği ifade etmek bağlamında).*

N'eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur hārām / Bu cihān bāğında gönülüm san **gül-i nev-restedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [gül-i nev-restedür, -dür]

gül-i nevresteyi: *Taze gül // körpe, genç sevgili.*

Ol **gül-i nevresteyi** hār-ıla bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [gül-i nevresteyi, -y, -i]

gül-i pür-hārdan: *Diken dolu gül.*

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen **gül-i pür-hārdan** cânımda āzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [gül-i pür-hārdan, -dan]

gül-i ra'nā: *Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül II sevgili.*

Eger yasdansa agyārı 'aceb mi ol **gül-i ra'nā** / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [gül-i ra'nā,]

gül-i ra'nā: *Güzel görünen gül // Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül.*

'Aceb bilsem **gül-i ra'nā** ne yüzden beñzemiş yāra / Hāyāsuz 'ārı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [gül-i ra'nā,]

gül-i ra'nā: *Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül // güzel, parlak gül. // sevgili.*

Bu Muhibbî bāğ-ı hüsnuñ her kaçan medh eylese / İy **gül-i ra'nā** aña kim bülbül-i güyā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [gül-i ra'nā,]

gül-i ter: *Taze gül.*

Lebübünden goncalar dem-beste oldı / Ruñuñ şermendesidür hem **gül-i ter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [gül-i ter,]

gül-i ter: *Taze gül II Genç güzel.*

Yāra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol **gül-i ter** yüzüme bakdı didi ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [gül-i ter,]

gül-i terdür: Taze gül.

İlâhî nâr-ı âhumdan **gül-i terdür** ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4). [gül-i terdür, -dür]

gülistân: Güllük, gül bahçesi, gül tarlası.

Bir sencileyin hüsn **gülistânına** karşu / Bülbüllerini eyleyici zâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3). [gülistânına, -ı, -n, -a]

Boyuñ mænendi bir dil-keş **gülistânda** nihâl olmaz / Bu ne hüsn ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1). [gülistânda, -da]

Niçe bir feryâd idersin iy gönül bülbül gibi / Bu **gülistân** içre yokdur saña bir feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2). [gülistân,]

gül'izâr: Gül yanaklı II sevgili.

Çöncanuñ pâyına îşâr itmege iy **gül'izâr** / Kîse-i surhı içinde zerleri mestürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3). [gül'izâr,]

Göstermez oldı gül yüzün ol **gül'izârumuz** / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1). [gül'izârumuz, -umuz]

Gülşen-i hüsnüñ yiter biz **gül'izârı** n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1). [gül'izârı, -ı]

gül'-izâr: Gül yanaklı II sevgili.

Çün terk eyledi bizi ol **gül'-izârumuz** / Bülbül gibi ne tañ ki ola âh u zârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1). [gül'-izârumuz, -umuz]

Bülbül gibi n'ola dil iderse fiğân u âh / Çünkü çevürdi yüzini ol **gül'-izârumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2). [gül'-izârumuz, -umuz]

gül'izâr-ı hüsnî: Güzel yanak / Güzel gül yanak.

Gül'izâr-ı hüsnî yârüñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin tölâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5). [gül'izâr-ı hüsnî, -ı]

gülnâr: Nar çiçeği II Sevgilinin yanağı.

Yüzüñ nûrna kim dir nâra beñzer / Ya kimdür kim diye **gülnâra** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1). [gülnâra, -a]

gül-ruh: Gül yanaklı güzel.

Zerre gibi gün yüzünüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen **gül-ruhuñ** biz bülbül-i nâlâniyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1). [gül-ruhuñ, -uñ]

gül-şeker: *Gül şekerî, gül tatlısı II sevgilinin dudakları.*

Yüzine ben kamer didüm ne dirsiz / Lebine **gül-şeker** didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*).
[gül-şeker,]

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

Ėam beni hâk itdi savurdi ġubârum rûzîgâr / Sen ferâgat **gülşeninde** ‘iyyde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [gülşeninde, -i, -n, -de]

N’ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / Nâle kıl **gülşene** var bülbüli feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [gülşene, -e]

Gönlümi her dem benüm ol mâh-ı ġonca-fem kapar / Sanasın ġurşide **gülşende** seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [gülşende, -de]

Sînemi ben **gülşen** itdüm kılsun ol dildâr seyr / Cüy-ı eşküm eylesün ol serv-i ġoş-reftâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [gülşen,]

Komadı ġaddüni görmek girdi ġattuñ araya / Olmadı **gülşen** müyesser kıldum ancak ġâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [gülşen,]

Oldı hem dehrüñ dimâġı çün mu’attar büy-ıla / **Gülşen** içre güllerüñ medġin okur turmaz hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [gülşen,]

Bâġ-ı ġüsnünde nedür zülfüñle cânâ ġat didüm / **Gülşen** içinde olursa tañ mı didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [gülşen,]

Bülbül şadâsı ġüş idüben **gülşene** varur / Her kim ki bile kuş dilini zü-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [gülşene, -e]

Âsitânuñda Muhibbî tañ mı eġġân eylese / Kanda kim **gülşen** ola bülbülden eġġânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [gülşen,]

Bencileyin la’l-i nâbuñ yâdına iy ġonca fem / **Gülşen** içre lâleyi gördüm mey-i ġamrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [gülşen,]

Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin **gülşen** içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [gülşen,]

Gülşen içre her varak geh zerd ü ġâhî al olur / Ehl-i ġâl olan bilür anı ġazâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [gülşen,]

Diñlemez **gülşende** gül bir dem fiġânın bülbülüñ / İnledüp ol dermendüñ dâyimâ ġârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Salınur gül ġâr-ıla salınma sen aġyâr-ıla / Cünbişi ra’nâ gülüñ **gülşende** nâ-şâyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [gülşende, -de]

Bülbülüñ ġüş eylemez **gülşende** gül eġġânını / Eyleyüp hercâyilik her laġza ra’nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Gül yüzüñ medġinde dil feryâd ider tâ şubġa dek / Bülbül olan nite kim **gülşende** güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [gülşende, -de]

Gülşenün zevk u şafası gül midür bülbül midür / Hasta gönlümün devâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [gülşenün, -ün]

Sen mey iç **gülşende** cânâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Hâr elinde gördi **gülşende** gülün dāmânını / Bülbül itse tañ midür feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Sinesi gül çâk ü **gülşen** içre bülbül derdnâk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [gülşen,]

Gizlü rāzum varmayınca **gülşene** fâş olmadı / Eyleyen bu sırrı fâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [gülşene, -e]

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [gülşene, -e]

Gülşenün rengîn kabâsı gül midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [gülşenün, -ün]

İy Muhibbî **gülşenün** gördün zümürürd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [gülşenün, -ün]

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / **Gülşen** içinde niçe niçe hezārān añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [gülşen,]

‘İşk nüktisini okıdı **gülşende** ‘andelîb / Evrâk-ı gül sanki öninde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [gülşende, -de]

(ج) Cân **gülşeninün** berg-i gül-i aħmerisin / Ne revâdur ki şehâ dāmenüne tokına hâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [gülşeninün, -i, -nün]

‘Ālemi geşt eyleyüp geh **gülşen** içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhî Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [gülşen,]

İçersem **gülşen** içinde benefşe / Hārām olsun nigārā baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [gülşen,]

Benüm bu sīneme hâr-ı belâdur ‘arızuñsuz gül / Baña **gülşen** olur külhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [gülşen,]

Figān u âh u nālem **gülşen** içre / Yiterdi bülbüle gulgul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [gülşen,]

İy gönül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla **gülşen** sīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [gülşen,]

Ele sāgar alalum şevk-ile rindāne biraz / Gel diñüz açılalum **gülşene** yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [gülşene, -e]

Gül ruhlarınıñ şevki ile **gülşene** vardum / Didüm ki dilā nâleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [gülşene, -e]

Görmedüm ‘ālemd e ben bir māh-rū agyārsuz / **Gülşen** içre nite kim bir gül açılmaz hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [gülşen,]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi **gülşende** libāsın meger ol yār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Şeherden **gülşene** bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [gülşene, -e]

Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbülü / **Gülşen** ü bāğ-ı irem küllhen görünür yārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [gülşen,]

Sa‘y eyleme ağıyārsuz yār ele girmez / **Gülşende** nite bir gül-i bî-hār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [gülşende, -de]

‘Ālem içre var mıdır **gülşende** gül / Şubh olunca bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Tañ degüldür nāle kılsa kūyuña vardukça dil / Var mıdır **gülşende** bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [gülşende, -de]

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / **Gülşen** içre var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [gülşen,]

Geh ruħın ‘arz eyledi dün **gülşende** geh zülfini / Buña ne şāhid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Ben turam kuyuñda n’eyler gel raķıbe virme yüz / Bülbüle **gülşen** virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [gülşen,]

Ruħları devrinde varma iy Muhibbî **gülşene** / La‘l-i nābı var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [gülşene, -e]

Bülbülñ feryādını güş eylemez **gülşende** gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [gülşende, -de]

Zār olur **gülşende** bülbül dem-be-dem gül şevķine / Zārı kılsun ‘āşıķuñ çünki naşıbi zār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [gülşende, -de]

‘Arızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / **Gülşen** içre ‘andelıbe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [gülşen,]

Dil okur ‘ışķuñ kitabını revān ezberlemiş / Güyiyā **gülşende** bülbül Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [gülşende, -de]

Serv-ķaddüñ yādına **gülşende** iy serv-i hūrām / Bu Muhibbî’nüñ iki çeşmini gördüm cū-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [gülşende, -de]

Ĥalīl’e tāb-ı ruħsāruñla āteş **gülşen** olmuşdur / Baña ‘aķs-i ‘izārıñla görünür gülsitān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [gülşen,]

gülşen ü gülzār: *Gül bahçesi ve gül tarlası.*

Ölmiş-iken bu zemīn buldı yine tāze ĥayāt / Tañ mı ger olsa Muhibbî **gülşen ü gülzār** sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [gülşen ü gülzār,]

gülşen-i dilde: *Gönlün gül bahçesi.*

Muhibbî **gülşen-i dilde** müdām aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler hayāl-i serv-i dālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*gülşen-i dilde, -de*]

gülşen-i ğamda: *Kederin gül bahçesi.*

Gül yüzünden dūr olalı hastadur cān bülbüli / **Gülşen-i ğamda** bugün kalmıŖ-durur tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*gülşen-i ğamda, -da*]

gülşen-i hüsninde: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gice gündüz **gülşen-i hüsninde** efgāndan murād / İtmek ister hālını bu bülbül-i bî-çāre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*gülşen-i hüsninde, -i, -n, -de*]

gülşen-i hüsninde: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsninde dil murĖın yine Ŗayd itmege / Zülfi āĖında Muhibbî hālî anuñ dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*gülşen-i hüsninde, -i, -n, -de*]

gülşen-i hüsnüñ: *Güzelliğin gül bahçesi; gezinti, seyir yeri; sevgilinin yüzü.*

Gülşen-i hüsnüñ gören firdevs-i a‘lādan geçer / Cür‘a-i la‘lün içen cām-ı muŖaffādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1*). [*gülşen-i hüsnüñ, -üñ*]

gülşen-i hüsnüñ: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsnüñ yiter biz gül‘izārı n‘eylerüz / Zār kılsun cān u dil anda hezārı n‘eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*gülşen-i hüsnüñ, -üñ*]

gülşen-i hüsnünde: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsnünde zār itme Muhibbî‘yi didüm / Didî bir gül var mıdır kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [*gülşen-i hüsnünde, -üñ, -de*]

gülşen-i hüsnünde: *Güzellik bahçesi.*

Gülşen-i hüsnünde cānā gül yüzüñ gördükçe āh / İderem akar yaŖum gözden benüm yağmur-veŖ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*gülşen-i hüsnünde, -üñ, -de*]

gülşen-i hüsnüne: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Gülşen-i hüsnüne ugrarsa Ŗabā sanma güzāf / Sünbülünden Ŗanemā almag-ıçun büyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*gülşen-i hüsnüne, -üñ, -e*]

gülşen-i hüsnüñi: *Güzelliğin gül bahçesi.*

Sidreden kāmētüñi biz dağı bālā bilürüz / **Gülşen-i hüsnüñi** de ravzā‘dan a‘lā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*gülşen-i hüsnüñi, -üñ, -i*]

gülşen-i küyü: Mahallenin gül bahçesi; sevgilinin bulunduğu yerdeki gül bahçesi.

Gülşen-i küyü baña bağ-ı irem gibi gelür / Hağ naşib eyler-ise aña irem gibi gelür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1). [gülşen-i küyü, -ı]

gülşen-i küyünda: Sevgilinin semtinin gül bahçesi.

Gülşen-i küyünda cānā giceler bülbül gibi / Şubh olunca bu Muhibbî sanma feryād eylemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5). [gülşen-i küyünda, -uñ, -da]

gülşen-i taze bahāridur: Taze baharın gül bahçesi.

İñleşün bülbül gibi kılsun Muhibbî nāleler / Hüsn-i yāruñ **gülşen-i taze bahāridur** diñüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5). [gülşen-i taze bahāridur, -ı, -dur]

gülsitān: Gül bahçesi, çiçeklik l bahçe.

Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senüñ iy lebleri ğonca yüzüñüñ **gülsitāndur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4). [gülsitāndur, -ıdur]

Muhibbî n'ola karşuñda iderse nāle vü efgān / Velî şüride bülbüldür yüzüñ gül **gülsitānumdur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5). [gülsitānumdur, -um, -dur]

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu **gülsitānuña** / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3). [gülsitānuña, -uñ, -a]

Gülsitān içre kızardı göreliden gün yüzüñ / İşidelden zülfini sünbül perişāndur henüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [gülsitān,]

Halîl'e táb-ı ruhsāruñla āteş gülşen olmışdur / Baña 'aqs-i 'izāruñla görünür **gülsitān** āteş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3). [gülsitān,]

gülsitān: Gül bahçesi, çiçeklik, bahçe // İnan edebiyatının önemli şair ve yazarlarından biri olan Sadî'nin Gülistan adlı eseri.

Dil okur 'ışkuñ kitābını revān ezberlemiş / Güyiyā gülşende bülbül **Gülsitān** ezberlemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1). [gülsitān,]

gülsitān u büstān'dur: Şeyh Sa'di-i Şirazi'nin Gülistan ve Bostan adlı kitapları.

Güyiyā iki haddi bir cildde / Yazulu **Gülsitān u Büstān'dur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3). [gülsitān u büstān'dur, -'dur]

gülüñ evyāmına: Gül günleri / Gül zamanı, gül mevsimi (İlkbahar).

'İyş ü nüş it iy göñül irdüñ **gülüñ evyāmına** / Fursatı fevt itme iy 'ömr-i 'azizüm bir nefes (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6). [gülüñ evyāmına, -üñ, -n, -a]

gülzār: Gül bahçesi II sevgili.

Gice bülbülleyin âh-ıla figân eyleyüben / Çın seher zârlıg-ıla yine **gülfâra** gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [gülfâra, -a]

N'eylerem **gülfârı** sensüz baña olmışdur hâram / Bu cihân bâğında gönlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [gülfârı, -ı]

İy gönül **gülfâra** varma gel temâşâ it bugün / Servler yir yir elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [gülfâra, -a]

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi 'ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün ola **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya **gülfâr** isterüz / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [gülfâr,]

'Aynuma almam cihânı döstlar ben yârsuz / Gözine 'âlem kâfeşdür bülbülüñ **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Şem'-veş kan ağlaram tâ şubha dek dildârsuz / Bülbül-i şürîdeyem kim düşmişem **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Ruğlaruñsuz bu Muhibbî âh iderse tañ midur / Bülbül-i şürîdenüñ hâli n'olur **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [gülfârsuz, -suz]

'Âşıkuz 'âlemde bir gül yüzlü **gülfâr** isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülin zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [gülfâr,]

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / Bülbül-i üftâdedür kim zâr olur **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Nev-bahâr eyyâmı geldi kim olursa yârsuz / Bülbül-i bî-çâredür kim kalısar **gülfârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [gülfârsuz, -suz]

Şu kim gül bisteri içre yatur **gülfâra** yasadnmış / Ne bilsün 'âşıkun hâlin ki seng-i hâra yasadnmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [gülfâra, -a]

'Ârızını ben niçe **gülfâra** teşbîh eyleyem / Açılır gül ruğları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [gülfâra, -a]

Ruğlarını eyledi ben 'âşık ol yâr 'arz / İtdi san gül ruğlarını bülbüle **gülfâr** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [gülfâr,]

gülfâr-ı 'âlemde: Dünyanın gül bahçesi.

Yitürdüm 'aql-i dil küllî revân oldu yaşum gibi / Yiter **gülfâr-ı 'âlemde** benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [gülfâr-ı 'âlemde, -de]

gülfâr-ı hüsn: Güzellik gül bahçesi.

Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüm bārânını / Gül gibi **gülfâr-ı hüsn** içre gönül hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [gülfâr-ı hüsn,]

gülfâr-ı hüsninde: Güzellik gül bahçesi; sevgilinin güzel yüzü.

Gelürse tañ mı feryâda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür **gülfâr-ı hüsninde** açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [gülfâr-ı hüsninde, -i, -n, -de]

güm güm iden: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Cihānı garç iden bārān degül eşk-i revānumdur / Feleklerde iden güm güm benüm āh u figānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 1*). [*güm güm iden, -en*]

güm güm ötdi: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Figānumdan felekler **güm güm ötdi** / Daḥı ol yüzi māhum eylemez güş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*güm güm ötdi, -di*]

güm güm ötse: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Güm güm ötse na'ramuzdan tās-ı çarḥ olmaz 'aceb / Hālümüzce ehl-i 'irfān içre hālāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*güm güm ötse, -se*]

güm güm ötsün: *Güm güm diye ses çıkarmak, yankı yapmak, çok gürültü çıkarmak.*

Aç yüzüñ çāk-i girībān eylesün 'āşıkıların / **Güm güm ötsün** hāy u hūdan güşe-i meyhānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 3*). [*güm güm ötsün, -sün*]

güm olur: *Kaybolmak, harcanmak, heder olmak, bitip tükenmek.*

'İşk şahrāsına düşen 'ākıbet ol **güm olur** / Bu kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*güm olur, -ur*]

gümān: *Şüphe, kuşku, zan.*

Miyānından haber kim var dir ise / Sözi taşdıḡ olunmaz çün **gümāndur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*gümāndur, -dur*]

gümān itme: *Şüpheye düşmek, şüphe etmek.*

Ruḥları üzre görinen ḥaṭ degül itme gümān / Bil muḥaḡḡaḡ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*gümān itme, -me*]

gümüş: *Tabiatta altın, bakır, bazen platinle birlikte bulunan, altından sonra en kolay dövülüp haddelenebilen, ısı ve elektriği en iyi ileten, metal element, sim.*

Beñzemezse şı'rüme şı'ri n'ola şā'irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir degül altun **gümüş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*gümüş,]*

gün: *Güneş.*

Beñzetdi çünki 'arızuña kendüzini **gün** / Gün başına anuñ-içün işi zevāledür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*gün,]*

Giderüp zülfi şehābın **gün** yüzün peydā kılur / Kim aña ide nazar āşüfte vü şeydā kılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*gün,]*

- Didüm alnuñ kamer midür yüzün **gün** / Didi görmiş eyü ola gözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*).
[gün,]
- Ka'be küyında olur görmez nigāruñ **gün** yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammā hācīdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [gün,]
- Leblerün fikri nigārā sanma fikrümde çıkar / **Gün** yüzün fikri yañud kalb-i sipihürden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [gün,]
- Ĥabībüm **gün** yüzün göster vişālün şubhına irsün / Şeb-i hicründe añvālī Muñibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [gün,]
- Şeb-i miñnetde ĥasretle yakan **gün** yüzü māhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan dūd-ı siyāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [gün,]
- Gün yüzinde ĥoş yaraşur ol hilālī kaşlar / Kim anuñ naķşında 'ācizdür kamu naķķāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [gün,]
- Dilberün 'ārızını görmege dil māyil olur / Çāre ne zülfi gelür **gün** yüzine ĥayil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [gün,]
- Yine dil murğī şehā **gün** yüzünü yād eyler / Giceler şubħa degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [gün,]
- Gördügince **gün** yüzün 'āşıkıların nālān olur / Kanda kim açıla gül anda hezār elĥān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [gün,]
- Bir serv-i nāzı sevdim **gün** yüzü alnı mehdür / Meh-pāreler içinde ĥüsn-ile pādīşehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [gün,]
- Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu'anber gösterür / Geh döner **gün** yüzünü açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [gün,]
- Ay alnuña vü **gün** yüzüne her kim nazar itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [gün,]
- Her kaçan **gün** yüzine zülfini dildār çeker / Āh idüp nāle kılup bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [gün,]
- Gün geçer **gün** yüzünü görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [gün,]
- Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile māhı / Benüm de yüzü **gün** alnı kamer kaşı hilālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [gün,]
- Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma'zür tut / Gāh olur eyler tekellüm ebleh ü divāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [gün,]
- Zāhidā efsürde dil inkār-ı 'ışk itse ne tañ / **Gün** yüzün mihriyle çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [gün,]
- Nigāruñ **gün** yüzün şevkīn dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkīn varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [gün,]
- Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne ġam / 'Ālem yüzine **gün** yüzü yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [gün,]

- Gün yüzünün hasretinden lāle miskīn sebze / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [gün,]
- Gün yüzine olmasa āşüfte alınā kamer / Yā n' için anlar yürür 'ālemde sergerdān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 4*). [gün,]
- Gün yüzün birle kamer alnuñ yiter 'āşıklara / Gice gündüz āfitāb u māh-tāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 3*). [gün,]
- Gösterelden **gün** yüzün ol mihr-i 'ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde şabr u gözde h'ābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 1*). [gün,]
- Şun'-ı Hakk'ı añlamaz **gün** yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çün anda var huffāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 4*). [gün,]
- Münkir dirilürse n'ola **gün** yüzine zāhid / Huffāş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 3*). [gün,]
- Teşbīh kim ider **gün** yüzine mihr-ile māhı / Gün yüzine 'ālemde muķābil kamer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [gün,]
- Teşbīh kim ider gün yüzine mihr-ile māhı / **Gün** yüzine 'ālemde muķābil kamer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [gün,]
- Hamdü-lillāh **gün** gibi çün şāfdür āyīnemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 1*). [gün,]
- Zerre gibi **gün** yüzünün zār u sergerdānıyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nālānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 1*). [gün,]
- Māhı gördüm **gün** yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 4*). [gün,]
- Gülsitān içre kızardı göreliden **gün** yüzün / İşidelden zülfini sünbül perişāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 7*). [gün,]
- Gün yüzün ile alnuñ kim görse habībüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 3*). [gün,]
- Tiredür zülfün ğamından bu dil-i vīrānemüz / **Gün** yüzün 'arz eyle tā rüşen ola kāşānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 1*). [gün,]
- Ay olur hafta geçer göstermez oldı **gün** yüzün / Göklere irse 'aceb mi nāle vü efgānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 4*). [gün,]
- Şu'-le-i āhı kimüñ kim 'āleme pertev salar / Zerreye almaz **güni** ol māh-ı tībān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [güni, -i]
- Gün yüzün şavķinde cānā āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [gün,]
- Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / **Gün** yüzün göster nigārā rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 1*). [gün,]
- Ruħlarıña karşı zülfün dem-be-dem ezfün olur / **Günde** yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 4*). [günde, -de]

Eyle tülü' **gün** gibi bulsun ziyā cihān / İy burc-ı āsümān-şeref aḥteri yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2).
[gün,]

Gün yüzini yalūñuz vardum temāşā itmege / Bilmedüm säyem gibi arzumca nāşî var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4). [gün,]

Gün yüzüñ görmek dilersem säyem arzumca gelür / Baña lâzım oldu dönüp idem anuñla savaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4). [gün,]

Yüzüñe kim **gün** dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş rā eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1).
[gün,]

Bir kerre nazar eyledi **gün** yüzüñe bu dil / Ḥayret basuban kendüden ol bî-ḥaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [gün,]

Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muḥibbî ğam yime ol çünki nā-bīnā imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5). [gün,]

Ruḥlarıñ üstinde n'eyler uşbu zülf-i 'anberīn / Kim görüpdür kim **günüñ** yüzini zāhir duta pas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2). [günüñ, -üñ]

Germ olmasun iñen **gün** ḥüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semāi ve'l-'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [gün,]

Germ olmasun iñen gün ḥüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle **günde** beyne's-semāi ve'l-'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [günde, -de]

gün: Gün, zaman.

Niçe **gün** hicri-y-ile cān u ciğer taglamışam / Umaram Ḥaḫ'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3). [gün,]

Beñzetdi çünki 'arızuña kendüzini gün / **Gün** başına anuñ-ıçun işi zevāledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4). [gün,]

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe **gündür** gel seni yārān diler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5). [gündür, -dür]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevr-ile / **Günde** kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4). [günde, -de]

Bu **günü** hoş görelüm ırte günüñ ıssısı var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [günü, -i]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4). [günde, -de]

Dimedüñ ḥüsni zekātın bu Muḥibbî'ye eḫaḫ / Niçe **gündür** tolaşur küyumu ol säyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5). [gündür, -dür]

Sākī piyāle al elüñe çünki **gün** geçer / Bārī şafā vü zevḫ idelüm 'ömr çün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [gün,]

Gün geçer gün yüzüñi görmem niğārā ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum göklere peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3). [gün,]

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol **gün** baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [gün,]

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç **gün** / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pāyidār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [gün,]

Niçe **gündür** bu Muhibbî hicrūn-ile ḥastadır / Bir sora-gel dōstum cān virmesün tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [gündür, -dür]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla biz müşterī / Zīra birkaç **gün** hemān ancak temāşāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 3*). [gün,]

İy Muhibbî niçe ḡamda olmasun bu ḥasta-dil / Bir niçe **gündür** ki ol zībā nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [gündür, -dür]

Rūze-dār olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol **gün** ‘iyd olur görsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [gün,]

gün: *Gündüz, güneşin doğuşu ile batışı arasındaki aydınlık zaman, gün. Karşıtı: Gece.*

Bu günü hoş görelüm irtte günūn issisi var / Kalmadı kalmayısar kimseneye **gün** gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [gün,]

Görüp cānā yüzūnı ‘ālem-efrūz / Gicem Kādr olsa **günüm** tañ mı Nevrūz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [günüm, -üm]

Bu Muhibbî zūlfını ḥaddi ile görüp didi / Ḥamdülillāh kim gicem kādr ü **günüm** nev-rūz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [günüm, -üm]

gün gibi rüşen olsun: *Güneş gibi parlamak II güneş gibi açık ve belli olmak.*

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî ‘ışkuñı / Tekye-i dilde çerāğ-ı mihriñi uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [gün gibi rüşen olsun, -sun]

gün gibi rüşen olup: *Güneş gibi parlamak II güneş gibi açık ve belli olmak.*

Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışkuñ nūrı / Bu ‘aceb gelmeye zāhid daḡı ikrāra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [gün gibi rüşen olup, -up]

gün göstermeyen: *Rahat yüzü göstermemek, dert ve sıkıntı içinde yaşatmak.*

‘Aceb mi dūd-ı āhumdan felek sakfı siyāh olsa / Baña göstermeyen gün āh meh-i nā-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [gün göstermeyen, -y, -en]

gün gün: *Günden güne // Her gün, daima, sürekli.*

Seni sevduḡı günāh-ısa Muhibbî sevduḡum / **Gün gün** artar ‘ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [gün gün,]

Seni sevduḡı günāh-ısa Muhibbî sevduḡum / **Gün gün** artar ‘ışk sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [gün gün,]

günāh: Suç, kusur, hata, kabahat.

Ne **günāh** itdüm ola elüm alup çarḡ-ı felek / Ol perīden ne içün itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 4*). [günāh,]

Öldürür her dem Muhibbī'yi anuñçün ol ḡabīb / Bildi yazılmaz **günāhı** kim daḡı nev-restedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 5*). [günāhı, -ı]

Yanuñda eger sevme **günāh-ısa** nigārā / 'Afv eyle ḡatā eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 4*). [günāh-ısa, --ısa]

Günāh-ısa seni sevmek Muhibbī / Gel öldür cürmine inkār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 6*). [günāh-ısa, --ısa]

Seni sevduḡı **günāh-ısa** Muhibbī sevduḡüm / Gün gün artar 'ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1268, Beyit 5*). [günāh-ısa, --ısa]

Seni sevduḡı günāh-ısa Muhibbī sevduḡüm / Gün gün artar 'ışkı sanma ol **günāhı** eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1268, Beyit 5*). [günāhı, -ı]

Gözün yaşı **günāhuñı** añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 2*). [günāhuñı, -uñ, -ı]

Seni sevduḡı **günāh-ısa** Muhibbī sevduḡüm / Gün gün artar 'ışk sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 5*). [günāh-ısa, --ısa]

Anı sevmek cān-ıla bildüm **günāh** imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 4*). [günāh,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu **günāhumdur** ki yārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 4*). [günāhumdur, -um, -dur]

Ehl-i günāh olanları dirler yakarlar āteşe / Ğāyet **günāhum** çok benüm a'mālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 4*). [günāhum, -um]

Cān ile seni sevmek eger ola **günāhum** / 'Ālemdə Muhibbī gibi günehkār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 7*). [günāhum, -um]

Günāhum bu-durur 'ışkuñ Ḥudā'dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du'āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 6*). [günāhum, -um]

Ḥayālün giñmedi iy dōst dilden / **Günāhum** ne beni kıldıñ ferāmüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3*). [günāhum, -um]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdu ol perī / Sevmek katında dilberün ulu **günāh-ımış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 2*). [günāh-ımış, -ı, -mış]

Gel bugün 'āşıklarun öldür **günāhın** añma sen / Konmamışdur çün tarīk-ı 'ışkda yokdur kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2*). [günāhın, -ı, -n]

günāhı eylemez: Günah sayılan bir davranışta bulunmak // Suç, kabahat işlemek.

Seni sevduḡı günāh-ısa Muhibbī sevduḡüm / Gün gün artar 'ışk sanma ol **günāhı eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 5*). [günāhı eylemez, -ı-ı, -mez]

günahkâr: Günaha giren veya günah işleyen, kabahatli.

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Hudâ'dan istedüm irdüm / **Günâhkârũñ** du'âsı[nı] dimeñ ki müstecâb olmaz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*günâhkârũñ, -uñ*]

gün-be-gün: Günden güne, gün geçtikçe.

Sevdâ-yı zülf başuma çünkü belâ imiş / Artmaktadur **gün-be-gün** âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*gün-be-gün,]*

Bu ribât-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / **Gün-be-gün** her kârbâna mesken olur bu ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*gün-be-gün,]*

günde: Bir gün içinde; her gün.

Nâz-ıla ben mübtelâsın **günde** biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*günde,]*

'Uşşâk kanın içmiş gâmzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse **günde** hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*günde,]*

Öldürürdi **günde** biñ kez balsa ol hünî beni / Ölmemeklik n'eyleyem Hağ baña taqdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*günde,]*

Çün kâdem basduñ bu 'ışka iy gönül merdâne bas / **Günde** biñ kerre ölüreseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*günde,]*

Hicr elinden ölür-isem **günde** biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini tek itmeñüz ağıyâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*günde,]*

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

İşüm gücüm âh-ıla vâh **günden güne** hâlüm tebâh / Olmam muqarrer hâk-i râh ol dilsitanum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*günden güne,]*

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / Müşkil olur işi **günden güne** âsân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*günden güne,]*

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

Geldi dilde şâh-ı 'ışk bir hâne bünyâd eyledi / Didi **günden güne** muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*günden güne,]*

günden güne: Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.

Bir perî peyker melek ruhsâra düşdi gönümüz / Âh kim **günden güne** âvâre düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [*günden güne,]*

gündüz: Günün aydınlık olan yani güneşle aydınlanan kısmı.

İçeli 'ışkuñ şarābın bu Muhibbî hasta-dil / Giceden **gündüzi** fark itmez yatur kânzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*gündüzi, -i*]

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh **gündüz** irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*gündüz,]*

güne gunedür: Rengârenk, türlü türlü, çeşit çeşit.

Gerdün gibi meyli o mâhuñ çü dönedür / Cevr ü cefâ vü şîveleri **güne gunedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*güne gunedür, -dür*]

güneh: Günah, suç, hata.

Şol deñlü itdi cevri 'uşşāka ol cefâ-cü / Boynında görinenler kākül degül **günehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [*günehdür, -dür*]

günehkār: Günahkar, günah işleyen, günahı olan, suçlu, kabahatli.

Cân ile seni sevmek eger ola günāhum / 'Ālemde Muhibbî gibi **günehkār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*günehkār,]*

güneş: Güneş.

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer **güneş** / Ferr ü şevketle egerçi çarḥ-ı mīnādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*güneş,]*

Güneş yüzine dildāruñ muķābil olmak istermiş / Zevāli görünür beñzer neden miķdārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*güneş,]*

Çün felek taḥtına geçdi ḥusrev -i ḥāver **güneş** / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*güneş,]*

Çün felek taḥtına geçdi ḥusrev -i ḥāver **güneş** / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*güneş,]*

Gice işitmiş meger eflāke meh şāh oldugin / Nürdan leşker çeküp kuşandı tīg-ı zer **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*güneş,]*

Oldı şīrāne bu esb-i çarḥ-ı gerdūna süvār / Ol sebebden başına urındı zer miğfer **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*güneş,]*

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihān mülkini ser-tā-ser **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*güneş,]*

Çarḥ tennūrında mâhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp dahı beter anı oda yakar **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*güneş,]*

Murğ-ı vahşī gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubḥ-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per **güneş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*güneş,]*

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler **güneş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7). [güneş,]

Görmesem 'arızuñı itme 'aceb / **Güneşe** bakanuñ olur gözi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 3). [güneşe, -e]

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur iy derdmend kim üstüñe dogdı **güneş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5). [güneş,]

günes: Güneş II Sevgilinin yüzü.

Zeyn ider altun kalemlle ol **güneş** ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan haţtın yazup inşâ kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2). [güneş,]

Bakamaz oldum **güneş** ruhsârına dildâruñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [güneş,]

Bir sencileyin yüzi **güneş** alnı kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7). [güneş,]

Ĥusni bâğına irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış **güneşde** uyımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2). [güneşde, -de]

güp güp düşüp: Küp küp düşmek: çok sarhoş olmak, çok içmek sonucunda küp gibi yığılıp kalmak.

La'l-i nâbî yâdına **güp güp düşüp** mey-hâneye / Biz ĥarâbâti olup câm-ı maĥabbet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3). [güp güp düşüp, -üp]

gür: Kabir, mezar.

Menzilin **gür** oldugını 'âkıbet her kim bilür / Efser-i Ĥusrev'le ol taĥt-ı Nerîmân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4). [gür,]

ğurâb: Karga. // Rakip, ağyar.

Sakın aldanma rakîb-i rû-siyâhuñ kavline / Bir **ğurâb** ötetura niçe şer agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2). [ğurâb,]

İrem bâğı-durur ĥüsnuñ virür bülbüllerüñ revnak / Gider ağyarı kapuñdan ki bülbülle **ğurâb** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2). [ğurâb,]

ğurâb-ı çarhuñ: Feleğın / göğün kargası.

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / **Ğurâb-ı çarhuñ** agzından düşürmiş üstüñ'ânımdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3). [ğurâb-ı çarhuñ, -uñ]

gür-ı ğamda: Gam mezarı.

Cânım n'ola virsem saña iy rûĥ-ı revânım / **Gür-ı ğamda** baña hemân cânıma beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3). [gür-ı ğamda, -da]

güriz itdiler: Kaçmak, kaçışmak, firar etmek.

Gördi çeşmin şahinin cân u dil itdiler güriz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tağlur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1015, Beyit 2*). [güriz itdiler, -di, -ler-diler]

güş: Dinlemek, kulak vermek.

Ġam meclisinde dīde-i eşk nūşlardanuz / Nāyuñ yirine nāle-i dil **güşlardanuz** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1219, Beyit 1*). [güşlardanuz, -lar, -da, -nuz]

güş: Kulak.

Zıkr-i leb-i la'lūñ olalı vird-i zebānum / Her bir yañadan **güşuma** irer benüm āvāz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1260, Beyit 2*). [güşuma, -um, -a]

Āh kılsam irişür nālem melekler **güşına** / Tañ degül dirler gider şebde irak yire āvāz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1352, Beyit 2*). [güşına, -i, -n, -a]

Zāhidā 'ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab'sın / Diñlemezsın Hāḡ sözi sende meger var saḡt **güş** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1409, Beyit 4*). [güş,]

güş dutmadı: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Ser-i zūlfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1002, Beyit 2*). [güş dutmadı, -ma, -dı]

güş dutmazam: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Varam meyḡāneye da'vet kılasız / Ki vā'iz sözine ben dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1452, Beyit 3*). [güş dutmazam, -maz, -am]

güş eyledüm: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Rūze-i hicrān içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim togdı hilāl ebrūsı oldı 'iyde duş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1402, Beyit 1*). [güş eyledüm, -dü, -m]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Bülbülñ **güş eylemez** gülşende gül eḡānını / Eyleyüp hercāyilik her laḡza ra'nālık sever (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1133, Beyit 3*). [güş eylemez, -mez]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat kūyında ger / Gül gibi **güş eylemez** sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1149, Beyit 5*). [güş eylemez, -mez]

güş eylemez: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ **güş eylemez** / Seng-i hārādan katıdur göñli gel feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylemez: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.*

Bülbülün feryādını **güş eylemez** gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylemez: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.*

Fiğānumdan felekler güm güm ötdi / Dağı ol yüzi māhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*güş eylemez, -mez*]

güş eylese: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.*

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnün kışşasın / İy Muhibbî yār eger **güş eylese** efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*güş eylese, -se*]

güş eylesün: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.*

Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini **güş eylesün** / Bulınur gerçi ğazel ammā bu eş'ār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*güş eylesün, -sün*]

güş eyleyen: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.*

Bezm-i belāda nālemi **güş eyleyen** benüm / Eydür belā-yı 'ışkā bu bir mübtelā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*güş eyleyen, -y, -en*]

güş eyleyüp: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.*

İy büt-i Çîn rence virme nālemi **güş eyleyüp** / İşigün büt-hānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*güş eyleyüp, -y, -üp*]

güş ide: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.*

Laħdinde eger **güş ide** bu nazmı Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*güş ide, -e*]

güş ideler: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.*

Her ğazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Māh-rūlar hūblar **güş ideler** efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*güş ideler, -e, -ler*]

güş iden: *Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.*

Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrārını / **Güş iden** aħvālümü benden beter hayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*güş iden, -en*]

güş idüben: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Bülbül şadâsı **güş idüben** gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zû-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*güş idüben, -üben*]

güş it: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Dil virme didüm zülfine gel pendümi **güş it** / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*güş it,]*

güş it: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Şehir **güş it** ne dir murğ-ı şehir-hîz / 'Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*güş it,]*

güş it: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Hüsrevâ **güş it** Muhibbî şî'rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nîde h'âce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*güş it,]*

güş itmedi: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Zerrece **güş itmedi** ol mihri yok feryādumı / Lîk 'âlem topdoludur nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*güş itmedi, -me, -di*]

güş itmege: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek.

Her ne söz kim söyledün virür haķıkatden haber / Lîk **güş itmege** anı degme nādân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*güş itmege, -meg, -e*]

güş itmeyüp: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Âh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum söylemez / İnledüp **güş itmeyüp** feryād zârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*güş itmeyüp, -me, -y, -üp*]

güş kılmaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Cevr ider 'âşıklara ol şeh nigâhı eylemez / **Güş kılmaz** bir nazarla dâd-hâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [*güş kılmaz, -maz*]

güş tut: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Ger ister-iseñ iki cihân devletin iy dil / Dermânde vü dil-ğastelerün hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*güş tut,]*

güş tutmañ: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

‘Âşık derd-ile virmeye cānāneye cānın / ‘Âşık degül tutmañ anuñ sözine siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [güş tutmañ, -ma, -ñ]

güş tutmaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Nāle vü feryādumı iştimeseñ olmaz ‘āceb / Bülbül ünine çü ‘ādetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [güş tutmaz, -maz]

güse: Köşe, taraf, yer.

Bekle şüfî dāyimā sen var selāmet **güşesin** / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [güşesin, -si, -n]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hüm-hāne **güşesi** ne ulu bārgāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [güşesi, -si]

güse-i cesmivle: Göz ucu (Göz ucuyla bakma).

Yanmaz-ıdı āteş-i hicr-ile her dem cānumuz / **Güşe-i çeşmiyle** ger kılsa nazar cānānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [güşe-i çeşmiyle, -i, -y, -le]

güse-i ğamda: Keder köşesi.

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyār / Gāh olur şāh-ı cihān olana istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [güşe-i ğamda, -da]

güse-i meyhānemüz: Meyhane köşesi.

Aç yüzüñ çāk-i girībān eylesün ‘āşıkluarūñ / Güm güm ötsün hāy u hūdan **güşe-i meyhānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3*). [güşe-i meyhānemüz, -müz]

güse-i meyhānenüñ: Meyhane köşesi; tekke // Dünya, cihan.

Tācdārıyuz Muhibbî **güşe-i meyhānenüñ** / Oldı serde bir kadeh mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [güşe-i meyhānenüñ, -e, -nüñ]

güşına almadı: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Dil hāy u hūy-ı zāhidi almadı güşına / Zîrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 4*). [güşına almadı, -ma, -dı]

güşına almaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hūblar **güşına almaz** lîk bu efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [güşına almaz, -maz]

güşına almaz: Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Güşına almaz Muhibbî dâda varsam dādumı / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5). [güşına almaz, -maz]

gūsına daksun: Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.

Yār daksun cevher-i nazmumı lāyık güşına / Çün Muhibbî her sözün bir gevher-i nā-yābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5). [güşına daksun, -ina-sun]

gussa: Gam, keder, tasa.

Bahār irdi Muhibbî geşt-i bāğ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5). [guşsa,]

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü harāb oldum / Anuñçün gamdan āzādam ne guşsa ne melālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4). [guşsa,]

Eyleseñ cevr ü cefāyı sanma kim yüz döndürem / Derdün-ile guşşāñi şādī bilüp hurremlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2). [guşşāñi, -ñ, -ı]

güstāh: Haddini bilmez, saygısız, utanmaz (kimse).

Diledi cānum itdüm aña ıśār / Eger güstāham el-me’ mūr ma’zūr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 2). [güstāham, -am]

güşum buralı: Kulağıni bükmek, tembih ve ikaz etmek II sazın burgusunu bükerek düzen vermek.

Ķaddümi çeng eyleyüp kânūna āheng eyledi / Buralı güşum Muhibbî dest-i gam tanbūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [güşum buralı, -um-um, -alı]

güşuñā dak: Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak güşuñā / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknün geyer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5). [güşuñā dak, -uñ, -a]

güşuñā tak: Kulağına takmak: bir takıyı kulağa asmak II kulağına küpe etmek: dinlemek, ders almak.

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuñā / Rişte-i cān üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5). [güşuñā tak,]

güvāh: Şahit, tanık; delil.

Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem ‘ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki hāzır güvāhidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2). [güvāhidur, -idur]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma şāhid / Ne yirde eylesem da’vī benüm hāzır güvāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4). [güvāhumdur, -umdur]

güvā: Sanki, ādeta.

İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varak **güyâ** içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*güyâ,]*

Şürde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile **güyâ** ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*güyâ,]*

Sîhr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için **güyâ** bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*güyâ,]*

güyâ: *Konuşan, söyleyen.*

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâleme âheng için / Nâyî gör bāzāra varmış kendüzün **güyâ** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*güyâ,]*

Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şādî gâhî gam / Bülbül anuñçün gehî **güyâ** vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*güyâ,]*

güyâ ider: *Konuşturmak.*

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını tûfî gibi **güyâ ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*güyâ ider, -er]*

güyâlık: *Konuşan, söyleyen.*

Gül yüzün medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende **güyâlık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*güyâlık,]*

güyivâ: *Güya, sanki.*

Güyiyâ iki haddi bir cıldde / Yazulu Gülsitân u Büstân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*güyiyâ,]*

Dil okur ‘ışkuñ kitâbını revân ezberlemiş / **Güyiyâ** gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*güyiyâ,]*

güzâf: *Boş söz, mânâsız lâf. // Beyhude yere, nafîle.*

Gülşen-i hüsnuñe ugrarsa şabâ sanma **güzâf** / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*güzâf,]*

güzel: *Taşıdığı üstün nitelikler veya isteğe uygun olması sebebiyle insanda iyi etki bırakan, takdir uyandıran kişi, dilber, sevgili.*

İy **güzeller** şâhî kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgâneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*güzeller, -ler]*

Sen **güzeller** pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî’r ara Selmân olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*güzeller, -ler]*

Sevme hercâyî **güzel** virme Muhibbî aña dil / Yâr bî-‘ahd olıcak mihr ü mahabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*güzel,]*

- Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep **güzeller** gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [güzeller, -ler]
- Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma mihrûñ bu gönülden **güzelüm** zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [güzelüm, -üm]
- İy **güzeller** şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [güzeller, -ler]
- Güzeller nâz-ıla refât iderler / Dönerler gonca-veş güftâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [güzeller, -ler]
- Güzellerden vefâ ummak ‘acebdür / Cefâ dirseñ inen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [güzellerden, -ler, -den]
- Tolaşur ehl-i ‘irfâna şarâb-ı hûb için zâhid / Şarâb içmek **güzel** sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [güzel,]
- Ruğlarıñ çok mübtelâsı iy **güzel** sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [güzel,]
- Zülfünñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevr ü cefâ şive **güzelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [güzelden, -den]
- Niçe medh itsün Muhibbî ol **güzeller** şâhını / Ehl-i dilden her seher kûyında dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [güzeller, -ler]
- Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [güzeller, -ler]
- Güzeller itmese cevr ü cefâyı / Tarîk-i ‘ışk inende muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [güzeller, -ler]
- Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Degüldür kîse-i çeşmüm şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [güzeller, -ler]
- Çün gördi seni sevdi **güzellerde** Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [güzellerde, -ler, -de]
- Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [güzeller, -ler]
- Bakarsın kanda bir **güzel** görürseñ / Dilâ bu deñlü miñnetler saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [güzel,]
- Cevr ü cefâya mâyil çokdur **güzeller** ammâ / ‘Ahd ü vefâsı muhkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [güzeller, -ler]
- Güzeller[den] vefâ hergiz görünmez / Velî gayrı cefâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [güzeller[den], -ler, -[den]]
- Güzeller içre olduñ çünki mümtâz / Ne deñlü eyleseñ lâyıķ saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [güzeller, -ler]
- Bir nazarla sînesin bagrın delen ‘aşıklarıñ / Şol kemân ebrü **güzelüñ** gamzekâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 3*). [güzelüñ, -üñ]

İy **güzeller** husrevi cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi 'ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [güzeller, -ler]

güzeller şahınıñ: *Güzellerin şahı, en güzel // sevgili.*

Sen **güzeller şahınıñ** pâyına ısrâr itmege / Bağda eyler agaçlar dirhem ü dînâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4*). [güzeller şahınıñ, -nuñ]

güzellik: *Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.*

Güzellik burcına mâhum 'urüc itdüñse zulm itme / Sakın 'âşıklar âhından zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [güzellik,]

Salın iy serv-i âzâdum saña mânend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı hüsn eyle **güzellik** çünkü fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [güzellik,]

Sen **güzellik** kişverinüñ pâdişâhısın diyü / Kaşlaruñ almış berât-ı hüsnüñe tuğrâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [güzellik,]

Nigârâ garra olma devr-i hüsn / **Güzellik** tîz geçer uşbu cihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [güzellik,]

güzer eylemez: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Niçe yıllar hasretem pâ-büsına oldum helâk / Görüñ ol bed-ñü güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [güzer eylemez, -mez]

güzer evler: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Ol kemân ebrü kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz hadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [güzer eyler, -r]

güzer eyleyüp: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Yolına durup yâr **güzer eyleyüp** didi / Bunda dañı durur imiş mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [güzer eyleyüp, -y, -üp]

güzer ider: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Sîne pülâd olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña döstüm kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [güzer ider, -er]

güzer itmez: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Ben hâk iderem yüzümi tâ basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan **güzer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [güzer itmez, -mez]

güzer itmez: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Hāk-i rāh olup bŭse idŭm pāy-ı der idŭm / Ol yār-ı cefā-cŭ bu ‘aceb andan **gŭzer itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*gŭzer itmez, -mez*]

gŭzer kıldı: *Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.*

Çŭnki peykānuñ gelŭr kıldı bu sīnemden gŭzer / Didŭm artur dŭstum derdŭm benŭm efvn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*gŭzer kıldı, -dı*]

H

h'āb: *Uyku.*

Bāğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i ğurāb / Bāğbān-ı çeşmi yatmış sanki **h'āb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*h'āb,]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde sabr u gözde **h'ābumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*h'ābumuz, -umuz]*

Ĥ'āba varmış ḥastadur beñzer nigāruñ gözleri / **Ĥ'ābdan** bîdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*h'ābdan, -dan]*

Çün şeb ola **h'āb-ıla** herkes ḥuzūr ider / Ferdā gamını ben çekerem āh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*h'āb-ıla, -ıla]*

h'āb ider: *Uyumak.*

Ĝam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem **h'āb ider** / Gözlerüm yaşı cihānı bil ki ğarḫ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*h'āb ider, -er]*

h'āb olmaz: *Uykusu olmak, uyur durumda olmak, uyumak, gözüne uyku girmek.*

Dilüm āvāredür yā Rab ki bir ān eylemez ārām / Ĝamı bir laḫza dūr olmaz gözümde çünkü **h'āb olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [*h'āb olmaz, -maz]*

h'āb olmaz: *Uykusu olmak, uyur durumda olmak, uyumak, gözüne uyku girmek.*

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez 'aceb bu ki göz-i 'āşıkda **h'āb olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*h'āb olmaz, -maz]*

h'āba vardı: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ĥ'āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın / Girilür bāğa kaçan kim görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*h'āba vardı, -dı]*

h'āba vardı: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Yāra varup dün gice dil derdini 'arz eyledüm / **Ĥ'āba vardı** gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*h'āba vardı, -dı]*

h'āba varmış: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ĥ'āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä mîdur / Ya şarāb-ı nāzı nūş itmiş yatur maḥmûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*h'āba varmış, -mış]*

h'āba varmış: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ḥ'āba varmış ḥastadur beñzer nigāruñ gözleri / Ḥ'ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*ḥ'āba varmış, -miş*]

ḥ'āba varmışken: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Ḥ'āba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde efgān eyleme gel sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*ḥ'āba varmışken, -miş, -ken*]

ḥ'āba varmışken: *Uykuya varmak, uykuya dalmak, gözleri kapanmak, uyumak.*

Mest çeşmi ḥ'āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*ḥ'āba varmışken, -miş, -ken*]

ḥabāb: *Su üzerinde oluşan hava kabarcığı.*

Baḥr olalı sirişküm gark oldu anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum ḥabāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*ḥabāba, -a*]

ḥabāb-ı eşkümi: *Gözyaşı kabarcığı.*

İy Muhibbī sinede gören ḥabāb-ı eşkümi / Konmaga ğam şāhına yir yir didi otāğ-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*ḥabāb-ı eşkümi, -üm, -i*]

ḥabbe: *Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi. // En ufak şey, zerre.*

Ser-te-ser bu kā'ināti almazuz bir ḥabbeye / Kāf-ı istignāda biz 'Ānkā-y-ıla maḥremelerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*ḥabbeye, -y, -e*]

ḥ'ābdan geçmiş: *Uykudan geçmek, uyuyamamak, uyku tutmamak.*

Ser-i kūyumda feryād u fiğān her şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbī ḥasta-dildür ḥ'ābdan geçmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*ḥ'ābdan geçmiş, -miş*]

ḥaber: *1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malūmat.*

Ḥaber sorma dehānından ḥabībūñ / Ne aña yok dinür ne ḥod bili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*ḥaber,]*

Her kişiye kim ugraya gönülüm ḥaber ister / Cānā çü seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*ḥaber,]*

Miyānından ḥaber kim var dir ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün gümāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*ḥaber,]*

Kimse bilmezdi Muhibbī sūz-ı 'ışkumdan ḥaber / Zāhir eyler 'āleme bu sırrı eş'arum komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*ḥaber,]*

ḥaber alınam: *Haber almak, duymak, işitmek II öğrenmek, bilgi edinmek.*

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dahı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alıman andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [haber alıman, -ı, -ma, -m-imam]

haber aluñ: Haber almak, duymak, işitmek II öğrenmek, bilgi edinmek.

Gerekdür sırr-ı 'ışk gâyetde pinhân / Aluñ benden haber didüm ne dırsız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3). [haber aluñ, -uñ]

haber itmez: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Hem-râh olam ten didi cânım gider olsa / Cân şöyle gider hafıce ki hergiz haber itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2). [haber itmez, -mez]

haber vir: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Bârî didüm vir haber hoşka dehânuñdan nişân / Nâz-ıla güldi didi var gonca-i handâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2). [haber vir,]

haber vireyim: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Baña sor 'ışkuñ rumüzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn'a ne bilsün bir kara câhil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4). [haber vireyim, -e, -y, -im-eyim]

haber virsün: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

İy Muhibbî söyle söz virsün haqıkatden haber / Şimdiki şâ'irleruñ her bir sözi zâhir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [haber virsün, -sün]

haber virür: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Her ne söz kim söyledüñ virür haqıkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6). [haber virür, -ür]

haber virür: Bildirmek, haberdar etmek, ulaştırmak II hatırlatmak, akla getirmek.

Yok miyânından eşer gelmez dehânından cevâb / Kimse yok virür haber andan Muhibbî sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5). [haber virür, -ür]

haberdâr olmadı: Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkıf olmak.

Dehânyıla miyânından haberdâr olmadı kimse / Gönül hayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3). [haberdâr olmadı, -ma, -dı]

haberdâr olmayan: Haberi olmak, bilmek, öğrenmek, vâkıf olmak.

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun şi'rümi / Şi'r-i pür-süzüm okurken korkaram kim yanalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5). [haberdâr olmayan, -ma, -y, -an]

haberi var: *Haberi olmak: (Bir şeyden) Haberli olmak, (o şeyi) duymuş, işitmiş olmak.*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra **haberi var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*haberi var,]*

habîb: *Sevgili, mahbup.*

Dirîğ eyler dimişler cānı senden / Muhibbî'ye **habîbüm** iftirādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*habîbüm, -üm]*

Ĥaber sorma dehānından **habîbüñ** / Ne aña yok dinür ne ĥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*habîbüñ, -üñ]*

Ĥabîbüm gün yüzüñ göster vişālüñ şubĥına irsün / Şeb-i hicründe aĥvālî Muhibbî'nüñ mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*habîbüm, -üm]*

Leblerüñ dārü'ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl **habîbüm** ĥastalar ĥaĥķında tîmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*habîbüm, -üm]*

Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol **habîb** / Bildi yazılmaz günāhı kim daĥı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*habîb,]*

Bir gördi yine itleri ile bizi **habîb*** / Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*habîb*,]*

Ĥabîbüm sorma gel şerĥ-i ģam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur ĥudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*habîbüm, -üm]*

Niyāz itdüm varup didi **habîbüm** / Senüñ var bir niyāzüñ bende biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*habîbüm, -üm]*

Gün yüzüñ ile alnuñ kim görse **habîbüm** / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] ĥamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*habîbüm, -üm]*

'Uşşākı işigünde öldürmegil **habîbüm** / Meşĥür bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*habîbüm, -üm]*

habs: *Suçluların kapatıldığı yer, hapishâne // çene çukuru.*

Bu gönül çāh-ı zenaĥda çünki yok aña ĥalāş / Niçe bir **habsünde** dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*habsünde, -üñ, -de]*

habs eyle: *Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.*

Dutduñsa gönül düzdini **habs eyle** zenaĥda / Zülfüñ gibi asмага anı dār ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*habs eyle,]*

habs ider: *Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.*

Niçe yıllar **habs ider** dil düzdini / Zülfine bilsem neden dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [*habs ider, -er]*

habs kıl: Bir yere kapatıp çıkmasına izin vermemek, kapatmak, alıkoymak.

Genc-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / **Habs kıl** çäh-ı zenañdānda anı zülfüñe as (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1475, Beyit 4). [habs kıl,]

habs olasıñ: Bir yerde dışarı çıkamayacak şekilde kapalı kalmak, hapsedilmek, kapatılmak.

Niçeye degin **habs olasıñ** çäh-ı zenañda / Assun ko seni zülfı gibi dār ele gırmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1262, Beyit 2). [habs olasıñ, -a, -sın]

hāc: Hristiyanlıñın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşın biçim, istavroz, put (I), salıp.

Deyr içinde zülfını zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeñ üstinde **hācım** gösterür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1039, Beyit 2). [hācım, -ı, -n]

hacālet: Mahcubiyet, utanma.

Zāhidā ‘āşıkı gel dime selāmet eridür / ‘Ār u nāmūsı koyan aña **hacālet** mi gelür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1074, Beyit 4). [hacālet,]

h’āce: Hoca, üstat, mahir kimse // İran şairi Hacu-yı Kirmani.

Ĥusrevā gūş it Muhibbı şı’rine eyle nazār / Ŧarz-ı nazm içre Nizāmı ma’nıde **h’āce-y-imiş** (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1468, Beyit 5). [h’āce-y-imiş, -y, -ı, -miş]

hācet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbı katline / Anı hicrūñ öldürür **hācet degül** tedbırler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1045, Beyit 5). [hācet degül,]

hācet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Bezm-i ġamda ehl-i hāle cām-ı zer **hācet degül** / İçmege hūn-ı dili bu dıde-i bınā yiter (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1120, Beyit 3). [hācet degül,]

hācet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Degül hicrān şebinde şem’e hācet / Ki āhum şem’a-i beytū’l-hazān bes (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1376, Beyit 4). [hācet degül,]

hācet degül: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Leblerin zıkr eylesem kaşdum nedür eyler hayāl / ‘Ārife bir söz yiter **hācet degül** tekrār ‘arz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1487, Beyit 3). [hācet degül,]

hācet degüldür: Gerekmez, ihtiyaç yok.

Ḥaṭṭ u ḥālūñ olmasa ezber kitāb-ı ḥüsnūñi / Okuram ḥācēt degüldür baña i‘rāb u nuḡaṭ (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 2). [ḥācēt degüldür, -dür]

ḥācī: Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman, hacı II zâhit.

Ka‘be kūyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer nūr görmez adı ammā ḥācīdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 4). [ḥācīdur, -dur]

ḥacīl: Utanmış, mahçup olmuş.

Gül ruḡlarındanur ḥacīl ḡaddi olaldan mu‘tedil / Ṭübī olupdur münfā‘il serv-i revānum kandadır (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1075, Beyit 2). [ḥacīl,]

ḥācī-vār: Hacı gibi.

Ka‘be-i vaşluña mahmil bağlasa dil ḥācī-vār / Bu Muḡibbī inler ol vādīde mānend-i ceres (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 5). [ḥācī-vār,]

ḥaclet: Utanma, mahçup olma, hacâlet, hacel.

Hevā-yı nefse kim uysa Muḡibbī soñı ḥacletdür / Bu pendī cān-ıla kim gūş iderse şermsār olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 5). [ḥacletdür, -dür]

Gözleri uyḡuda kaldı her nefes ḥacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bīmāra ‘arz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 4). [ḥacletdedür, -de, -dür]

ḥad: Yanak.

Ḥaṭṭını ḥadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insānda ne zībā-y-ıñı a‘rāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 4). [ḥadi, -i]

ḥadd: Yanak.

Komadı ḥaddüñi görmek girdi ḡaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḡār seyr (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 3). [ḡaddüñi, -üñi]

Güiyā iki ḡaddi bir cildde / Yazulu Gülsitān u Büstān’dur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 3). [ḡaddi, -i]

Sāye-i zülfi midür ḡaddinde yāruñ yoḡsa ḡaṭ / Lebleri ḡandında cem‘ olmuş ve yāḡūd mürdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 3). [ḡaddinde, -inde]

Beñzerem dimiş nigārā ḡaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 2). [ḡaddüñe, -üñe]

Noḡtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruḡlarıñ ḡaddinde müşḡin ḡāl olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 3). [ḡaddinde, -i, -n, -de]

Yüzüñe “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüñe “Ve’l-leyl” çün / Ḥadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehārı n’eylerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 3). [ḡadd,]

Gözleri yaşın Muḡibbī’nüñ revān itmiş şehā / Ol ki ḡaddüñ gül idüp ḡaddüñi şimşād eylemiş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 5). [ḡaddüñ, -üñ]

Bu Muhibbî zülfini **haddi** ile görüp didi / Hamdülillâh kim gicem qadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*haddi, -i*]

hadd: 1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Togrulup vâdî-i 'ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i 'adem **haddine** dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*haddine, -i, -n, -e*]

hadden aşdı: Sınırı aşmak, fazlalaşmak, çoğalmak.

Yollarda kaldı gözlerüm âh intizâr-ıla / Gel **hadden aşdı** iki gözüm intizârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [*hadden aşdı, -dı*]

haddi vü pâyânı yok: Sınırı ve sonu olmamak, sınırsız, sonsuz.

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim demek muḥâl / **Haddi vü pâyânı yok** bir ince müşkil rāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*haddi vü pâyânı yok,]*

haddüñden tecävüz eyleme: Sınırını aşmamak, ölçüyü kaçırmamak, aşırı gitmemek.

Düg dilüñi kendi **haddüñden tecävüz eyleme** / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*haddüñden tecävüz eyleme, -me*]

hadeng: Kayın ağacından yapılmış ok; sevgilinin kirpiği.

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuḥaf / Gelür **hadengi** her taraf ebrü kemānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*hadengi, -i*]

hadeng-i ğamzesi: Sevgilinin yan bakış oku.

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa **hadeng-i ğamzesi** şâfi derünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*hadeng-i ğamzesi, -si*]

Ol kemān ebrü kaçan kim nāz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz **hadeng-i ğamzesi** eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*hadeng-i ğamzesi, -si*]

hadeng-i ğamzesin: Sevgilinin yan bakış oku.

Eline ol kemān ebrü **hadeng-i ğamzesin** alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*hadeng-i ğamzesin, -si, -n-sin*]

hadîs: Söz.

Yâra nâmuñ ne didüm didi meh-i tâbâna sor / Leblerin sordum didi var bu **hadîsi** cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*hadîsi, -i*]

hafice: Gizlice.

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān şöyle gider **hāfice** ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*hāfice,]*

hafta: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.*

Gitdi ‘ömrüm iy Muhibbî bir dağı girmez ele / **Hafta** geçer ay u yıllar alımm andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*hafta,]*

Devr-i gül bir **haftadur** bülbül zamānı tîz geçer / ‘Ālemüñ ‘ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*haftadur, -dur]*

Ay olur **hafta** geçer göstermez oldı gün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi nâle vü efğānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*hafta,]*

hak: *Doğru.*

Her kaçan gamze okın sîneme cānân götürür / **Hak** budur kim bu benüm derdüme dermân götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*hak,]*

hak: *Toprak.*

Her kim ki tutar kendüzini **hake** berâber / Kâdri ne tañ irse anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*hake, -e]*

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrünüle ger / İledürse bü şabâ küyuña âhîr **hakümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*hakümüz, -ümüz]*

Hîrâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa yok bu **hake** çok eger az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [*hake, -e]*

Sāye salsa dir-idüm ben **hake** ol serv-i sehî / Tālî’üm sa’d oldı baht-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*hake, -e]*

hak: *Allah.*

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram **Hak’dan** ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*hak’dan, -’dan]*

Hak bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tā kim ol meh-rū melek-ruhsârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*hak,]*

İy müderris bil **Hak’uñ** bahşâyışidür fenn-i ‘ışk / Kesb ile girmez ele ne hüd kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*hak’uñ, -’uñ]*

Gülşen-i küyü baña bāğ-ı irem gibi gelür / **Hak** naştb eyler-ise aña irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*hak,]*

Zāhidā sanma ki a’ māl-ıla cennet bulasın / Ol **Hak’uñ** fazlı-durur yoğsa ‘āmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*hak’uñ, -uñ]*

Hak’uñ emriyle ‘İsî’yi vücūda / Getürmez her nisā bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*hak’uñ, -’uñ]*

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hūnī beni / Ölmemeklik n'eyleyem **Hāk** baña taqdīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 4*). [hāk,]

hāk: 1. Toprak 2. teşmil. Dünya.

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdūn **hāke** [bir] hūb hīyemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 4*). [hāke, -e]

hāk eyle: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Hāk eyle özün var der-i dildāra Muhibbī / Ger ister iseñ cūr'a-i yāri idesin nūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 5*). [hāk eyle,]

hāk eyledüm: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Ol perī-rū yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümü **hāk eyledüm** yollarda pā-mālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 4*). [hāk eyledüm, -dü, -m]

hāk iderem: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Ben **hāk iderem** yüzümü tā basa yol üzre / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1223, Beyit 2*). [hāk iderem, -er, -em]

hāk idüp: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

Yüzüm üzre umaram iy mäh-rū kim basasın / **Hāk idüp** cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [hāk idüp, -üp]

hāk itdi: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II öldürmek, yok etmek.

Gam beni **hāk itdi** savurdu ğubārum rüzigār / Sen ferāğat gülşeninde 'iysde leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 6*). [hāk itdi, -di]

hāk itmek: Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II değersizleştirmek, kendini değersiz saymak, benliğini yok etmek.

İşigünde yüzini **hāk itmek** ister bu Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cūr'a-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [hāk itmek, -mek]

hāk olmuş: Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Bunca istignā ile görmez misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda **hāk olmuş** yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 2*). [hāk olmuş, -mış]

hāk olmuşam: Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.

Cân virüp ger rāh-ı kûyında anuñ **hāk olmuşam** / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*hāk olmuşam, -mı, -am*]

hāk olmuşuz: *Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben **hāk olmuşuz** / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [*hāk olmuşuz, -mı, -uz*]

hāk olsam: *Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.*

Eger yoluñda **hāk olsam** yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*hāk olsam, -sa, -m-sam*]

hāk olsam: *Ayaklar altında çiğnenmiş hale gelmek, toprağa düşmek, mahvolmak, toprak olmak, ölmek.*

Eger yoluñda **hāk olsam** yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*hāk olsam, -sa, -m-sam*]

hāk sözi: *Doğru söz, ilahi kelam.*

Zāhidā ‘ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab‘sın / Diñlemezsın **Hāk sözi** sende meger var saḥt gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*hāk sözi, -i*]

hāk ü hıst-ı meygede: *Meyhanenin toprağı ve taşı (tuğlası).*

Tañ mı bu ‘âlem serîrinden Muhibbî ‘ār ide / **Hāk ü hıst-ı meygede** bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*hāk ü hıst-ı meygede,]*

hāk-i dergāhuñ: *Dergahın toprağı.*

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün **hāk-i dergāhuñ** / Yaradan ḥaqqı ol baña hemān tāc-ı sa‘âdetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*hāk-i dergāhuñ, -uñ*]

hāk-i deri: *(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.*

Tütüyädür gözüme **hāk-i deri** / Kühl için tütüyäyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*hāk-i deri, -i*]

hāk-i der-i nigār: *Sevgilinin kapısının toprağı.*

Alma gözüne kühl-ı Şifāhān’ı zerrece / **Hāk-i der-i nigār** saña tütüyä yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*hāk-i der-i nigār,]*

hāk-i derin: *(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.*

Düşüp yoluñ ki kûyına ugrar-ısañ iy şabā / **Hāk-i derin** getir ki gözüm tütüyä bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*hāk-i derin, -in*]

İy bād-ı şabā **hāk-i derin** iki gözümçün / Luṭf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*hāk-i derin, -in*]

hāk-i derinden: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

İy bād-ı şabā getüresin **hāk-i derinden** / Sanma ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*hāk-i derinden, -i, -n, -den*]

hāk-i derini: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

Ḥāk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / Kandadur ‘aceb bād-ı seḥergāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3*). [*hāk-i derini, -i, -n, -i*]

hāk-i derüdüdür: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

İy yār-ı cefā-ḥū Muhibbî göz[i] yaşın / Teskīn iden **hāk-i derüdüdür** diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*hāk-i derüdüdür, -üñ, -dür*]

hāk-i derüñi: (*sevgilinin*) kapısının, eşiğinin toprağı.

Gāhī gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / **Ḥāk-i derüñi** gönderüp it tütüyā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [*hāk-i derüñi, -üñ, -i*]

hāk-i pā-durur: Ayak toprağı. // ayaklar altında kalmış ve toprağa karışmış aşık.

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādīşāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir **hāk-i pā-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*hāk-i pā-durur, -durur*]

hāk-i pāyı: (*Sevgilinin*) Ayağının toprağı, tozu.

Ḥāk-i pāyı çün ele girdi Muhibbî başa ko / Ğam yime şimden girü tāk-ı sa‘ādet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*hāk-i pāyı, -ı*]

hāk-i pāv-ı dilberi: Gönül alan sevgilinin ayağının toprağı.

Su sepüp iy dīde sula **hāk-i pāv-ı dilberi** / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*hāk-i pāv-ı dilberi, -i*]

hāk-i pāv-ı dōst: Sevgilinin ayağının toprağı / Sevgilinin ayak bastığı toprak.

Ḥāk-i pāv-ı dōst çün derd ehlinüñ ser-tācıdur / Ehl-i ‘ışkuñ zülfi kullābı daḥı mi‘rācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*hāk-i pāv-ı dōst,*]

hāk-i pāv-ı yār: Sevgilinin ayağının toprağı.

Varma nesīm mülk-i Şifāhān’a kühl içün / Çün **hāk-i pāv-ı yār** göze tütüyā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*hāk-i pāv-ı yār,*]

hāk-i pāyın: *Ayak toprağı.*

Hāk-i pāyın başuma tāt itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1397, Beyit 1*). [*hāk-i pāyın, -y, -i, -n*]

hāk-i pāyına: (*Sevgilinin*) *ayağının toprağı.*

Hāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / Ol sebebden küy-ı dilber la'1 ü mercāndur henüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1367, Beyit 2*). [*hāk-i pāyına, -y, -i, -n, -a*]

hāk-i pāyuñ: *Ayak toprağı.*

Nigārā **hāk-i pāyuñ** tācumuzdur / Ser-i zülfüñ bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1113, Beyit 1*). [*hāk-i pāyuñ, -y, -uñ*]

Muhibbî efser itmiş **hāk-i pāyuñ** / Anuñçün şāh-ı heft-ıklıme beñzer (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1179, Beyit 6*). [*hāk-i pāyuñ, -uñ*]

hāk-i pāyuñdur: *Ayak toprağı.*

Hāk-i pāyuñdur şehā kühl-i başar / Tütüyādan yig görür ehl-i nazar (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1010, Beyit 1*). [*hāk-i pāyuñdur, -y, -uñ, -dur*]

hāk-i pāyüñle: (*Sevgilinin*) *Ayağının toprağı, tozu.*

Hāk-i pāyüñle pür itdük şışe-i çeşmi henüz / Hey kıyāmet kāmēt it vaqt oldı sāt beklerüz (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1253, Beyit 6*). [*hāk-i pāyüñle, -uñ, -le*]

hāk-i rāh: *Yolun toprağı.*

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muqarrer **hāk-i rāh** ol dilsitānum kandadır (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1090, Beyit 5*). [*hāk-i rāh, -i*]

hāk-i rāh olup: *Yol toprağı olmak, toprak olmak, yoluna toprak olmak. || Perişan hale gelmek.*

Hāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / Ol yār-ı cefā-cü bu 'aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1290, Beyit 2*). [*hāk-i rāh olup, -up*]

hāk-i rāhu: *Sevgilinin yürüdüğü yer // sevgilinin yolunun toprağı.*

Niçe yıllar hasretem pā-būsına oldum helāk / Görüñ ol bed-hū güzer ol **hāk-i rāhu** eylemez (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1288, Beyit 2*). [*hāk-i rāhu, -ı*]

hāk-i rehine: (*sevgilinin*) *yolunun toprağı.*

Hāk-i rehine dökeli bu dīdeler eşki / Gören didiler yolların hep sīm ü zer olmuş (*Muhibbî Dīvāni, Gazel 1443, Beyit 4*). [*hāk-i rehine, -i, -n, -e*]

hāk-i üstüh'ānumdur: Kemik tozu.

Muhibbî rāh-ı küyünda senüñ çokdan gubār oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki **hāk-i üstüh'ānumdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5). [hāk-i üstüh'ānumdur, -um, -dur]

hakikat: Gerçek, var olduğu kesin ve açık olarak bilinen şey, asıl.

İy Muhibbî söyle söz virsün **hakikatden** haber / Şimdiki şā'irlerüñ her bir sözi zāhir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [hakikatden, -den]

Viren bāzār-ı 'ışk içre alan cān nakdini derdi / **Hakikatde** odur 'āşık dimeñ bāzārını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5). [hakikatde, -de]

Her ne söz kim söyledüñ virür **hakikatden** haber / Lîk güş itmege anı degme nādān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6). [hakikatden, -den]

hakikat nazarın kıl: Hakikat nazarı kılmak, gerçeği görmek için bakmak, hikmet gözüyle bakmak.

Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl hakikat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2). [hakikat nazarın kıl,]

hakikatle nazar kılsañ: Hakikat nazarı kılmak, gerçeği görmek için bakmak, hikmet gözüyle bakmak.

Dilā mağrūr olup virme gönül bu dār-ı dünyāya / **Hakikatle nazar kılsañ** hemān bir iki sā'atdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7). [hakikatle nazar kılsañ, -sa, -ñ]

hakikî: 1. İnkār edilemeyecek şekilde var olan, var olmuş bulunan, gerçek 2. Asıl olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.

Kim ki bildiyse **hakikî** 'ışkı olsun ol feraḥ / Kim mecāzide kalur āḥir nedāmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4). [hakikî,]

İy Muhibbî dürişüp 'ışk-ı hakikî taleb it / Sözlürüm cümle **hakikîdür** anı sanma mecāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7). [hakikîdür, -dür]

hāk-ile yeksān oldı: Temelinden yıkılıp harap olmak, yer ile bir olmak, tümüyle ortadan kalkmak.

Muhibbî derd-ile oldı yolında hāk-ile yeksān / Dimedi yañılıp bir dem benüm ḥāzır-güvāhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5). [hāk-ile yeksān oldı, -dı]

hāk-ile yeksān olur: Temelinden yıkılıp harap olmak, yer ile bir olmak, tümüyle ortadan kalkmak.

Çünkü āḥir yıkılır hāk-ile ol yeksān olur / Fā'ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5). [hāk-ile yeksān olur, -ur]

hakim: Âlim, bilgin, her şeyi bilen; tabiatı inceleyen; tabip, doktor.

Cān ḥastasına itmeye hergiz **hakim** 'ilāc / La'linden özge derdine sanmañ devā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4). [hakim,]

hakir: Değersiz, aşığı II âşık.

Bugün iklim-i 'ışık içre Muhibbî'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çäre fakirüñdür **hakirüñdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4). [hakirüñdür, -üñ, -dür]

hakister ola: Kül olmak: tamamen yanmak, yanıp kül haline gelmek II mahvolmak, helak olmak.

Âteş-i 'ışka Muhibbî yana **hakister ola** / Nâr-ı 'ışık ile nite yanıp kül oldu Çaknûs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5). [hakister ola, -a]

hakk: Ar. İnsan üzerine lâzım, kendine ait olan şey, husus.

Leblerüñ dârü'ş-şifâ ben olmışamdur mübtelâ / Kıl habîbüm hastalar **hakkında** timâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6). [hakkında, -ı, -n, -da]

hakk: Allah.

İy Muhibbî bu cihānuñ âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] **Hakk'a** yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5). [hakk'a, -'a]

'Âlemi bir habbeye satduk irüp bir 'âleme / Şükr idüp **Hakk'a** anuñçün dâyimâ bî-gamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3). [hakk'a, -'a]

hakk eyledi: (Mâden, taş veya tahta üzerine) Bir şekil veya yazı kazımak, oymak II bir şey üzerindeki yazıyı kazıyarak silmek.

Haftâ-ı ezel eyledi Mecnûn'uñ adını hakk / Yazdı Muhibbî adını itdi anı tırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6). [hakk eyledi, -di]

hakk it: (Mâden, taş veya tahta üzerine) Bir şekil veya yazı kazımak, oymak II bir şey üzerindeki yazıyı kazıyarak silmek.

Küfâr-ı haddüñi haftuñ yazup şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı **hakk it** gider yañlış kitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [hakk it,]

hakk olursa: (Mâden, taş veya tahta üzerine) Bir şekil veya yazı kazınmak, oyulmak II bir şey üzerindeki yazı kazınarak silinmek.

Hakk olursa mihr ü meh nakşî felekden gam degül / Nakş-ı eş'aruñ Muhibbî künbed-i mînâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5). [hakk olursa, -ur, -sa]

hakk-ı nân gözler: Ekmek hakkını gözlemek II vefa borcunu gözlemek.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kadimî aşinâmuzdur diyüben **hakk-ı nân gözler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7). [hakk-ı nân gözler, -r]

hakküçün: Hakkı için:nın hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.

Mısr-ı hüsnüñ **haqqıçün** cānā Muhibbī hastadur / Her kaçan kim zülfüñi ańsa ol ‘azm-i Şām ider (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*haqqıçün,]*

Mısr-ı hüsnüñ **haqqıçün** yaşum benüm la’ı olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*haqqıçün,]*

Mısr-ı hüsnüñ **haqqıçün** şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nıl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*haqqıçün,]*

hakkiyçün: *Hakkı için:nun hürmeti için. // Sebebiyle, nedeniyle.*

Şafā vü Merve **haqqıçün** şu kim küyuñ tavāf eyler / Eger cān itmeye qurbān degül ‘aşık hilāf eyler (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*haqqıçün,]*

hakkuma: *Hakkımda, benim için, benimle ilgili olarak.*

Her ne dirse **haqquma** uyma rakıbuñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*haqquma,]*

hāl: *Far. Bedende olan nokta, ben.*

Dil murğı görüp **hālüñi** zülfüñe tutıldı / Bu bend ü belālar hep dāne içündür (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*hālüñi, -üñ, -i]*

Meger **hālün** şehā müşğ ü ser-i zülfün mu’anberdür / Dimāği ‘ālemün cānā anuñ-ıçun mu’aıttardur (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*hālün, -üñ]*

Āteş-i ruhsāruñ üzre ol mu’anber **hāller** / Micmer-i yākūt içinde müşğ-ile ‘anber yakar (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*hāller, -ler]*

Noğtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruğlaruñ haddinde müşğın **hāl** olur (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*hāl,]*

Hāller meyl ider ol ‘arız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*hāller, -ler]*

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin **hāli** anuñ içinde dökmiş dāneler (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*hāli, -i]*

Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege / Zülfı āğında Muhibbī **hāli** anuñ dānedür (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*hāli, -i]*

Zülfini ańsam nigāruñ **hālını** medh eylesem / Kimse ‘anber adın ańmaz müşğ-i Tātār istemez (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*hālını, -i, -n, -i]*

Hıç olur mı ki ola andan hālāş bu murğ-ı dil / Dāne **hāl** ü dām zülf ü çeşm ola şayyādumuz (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*hāl,]*

Bu Muhibbī haıtt u **hāl** ü zülfine kılmaş nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sāde ruhsār isterüz (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*hāl,]*

Hāllaruñ fikr eyledükçe h̄āb gelmez çeşmüme / Uyğu yüzün göz görmez olıcak cāy-ı meges (*Muhibbī Dívānı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*hāllaruñ, -lar, -uñ]*

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / **Hālîni** kodı içinde eyledi san dāne ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4). [hālîni, -i, -n, -i]

hāl: Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Ṭabîbâ sorma **hālîni** ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi var dermānı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4). [hālîni, -in]

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl teraḥḥum dōstum **hālüm** katı müşkil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Şafḥa-i ruḥsārüm üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derünüm **hālîni** turmaz yazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4). [hālîni, -i, -n, -i]

Hālûni bilmez Muhibbî dilberuñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sinde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7). [hālûni, -üni]

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne **hālüm** tebāh / Olmam muḥarrer ḥāk-i rāh ol dilsitānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5). [hālüm, -üm]

Bezmi-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā seḥer / **Hālüm** añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4). [hālüm, -üm]

Döne döne yanmayan bilmez nedür aḥvāl-i ‘ışk / İy Muhibbî **hālûni** bagrı kebābiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7). [hālûni, -üni, -i]

Derd-i dil **hālîni** ‘arz eyleme bî-derd olana / Sağlar añlaymaz anı ki bîmār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2). [hālîni, -i, -n, -i]

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü **hālüm** var / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden inî‘ālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār **hālüm** var / Degül mümkün yüzün görmek ne ḥod şabr u mecālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Bu çarḥ-ı bî-vefā **hālîni** görüp kim buña dil bağlar / Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [hālîni, -i, -n]

Gözüm yaşın revān itdüm benüm bir serv-i dālüm var / Bi-ḥamdillāh ki ‘ışkıyla yine bir özge **hālüm** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [hālüm, -üm]

Benüm **hālüm** digergün müdde‘iden / Nite kim bülbülün derdi dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4). [hālüm, -üm]

Meded **hālüm** benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4). [hālüm, -üm]

Derd-i dermāna deġişdük fāriġ ol bizden ṭabîb / Nef ü zarrı **hālümüzce** añlaruz ḥāzıklaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4). [hālümüzce, -ümüz, -ce]

Hier ara ḥasret-ile cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu **hālümi** dildāra henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5). [hālümi, -üm, -i]

‘İşk ḥastasıym ko beni **hālümde** ṭabîbâ / Ölmekden evlā derdüme tîmār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [hālümde, -üm, -de]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar **hālî** kişi hōd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*hālî, -i*]

Muhibbî ol cefākārūñ olursa rāh-ı küyında / Dimez aña nedür **hālūñ** ve yāhūd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*hālūñ, -üñ*]

Dōstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / ‘İşk içinde **hālūmi** ol yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*hālūmi, -üm, -i*]

Bu Muhibbî **hālîni** tahrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerh olmadı ahvālüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Ṭākatum ṭāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil ṭabîbine meded bu ḥasta dil **hālîni** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*hālîni, -i, -n*]

Āh gam şebinde giceler tā şubḥ olunca iñlerem / Bu nev’edür **hālüm** benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*hālüm, -üm*]

Ġam ile bu **hālüm** tebah ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu hālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*hālüm, -üm*]

Ġam ile bu hālüm tebah ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu **hālūmi** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*hālūmi, -üm, -i*]

Ġam ile bu hālüm tebah ahvālūmi sormaz mısız / Yārān nedür **hālūñ** diyü bu hālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*hālūñ, -üñ*]

Kūh-ı gamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n’olısar **hālüm** benüm dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*hālüm, -üm*]

Ruḥlaruñsuz bu Muhibbî āh iderse tañ mıdır / Bülbül-i şüridenüñ **hālî** n’olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*hālî, -i*]

Güm güm ötse na’ramuzdan tās-ı çarḥ olmaz ‘aceb / **Hālümüzce** ehl-i ‘irfān içre hālāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*hālümüzce, -ümüz, -ce*]

Ġam-ı endüh ile furkat beni āḥîr helāk eyler / Meded devletlü sultānum benüm **hālüm** yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*hālüm, -üm*]

Āh u nāleñden Muhibbî yār añlar **hālūñi** / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārifeye bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*hālūñi, -üñ, -i*]

Vākıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ **hālîne** ‘allāmeler / Ger Şihāḥ-ıla okurlarsa hezārān kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*hālîne, -i, -n, -e*]

Biñ kerre eger hālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir laḥzada eyler bu kadar **hālî** ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*hālî, -i*]

Ger ister-iseñ iki cihān devletin iy dil / Dermānde vü dil-ḥastelerütñ **hālîne** tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*hālîne, -i, -n, -e*]

Biñ kerre eger **hālūmi** ‘arz eylesem ol yār / Bir laḥzada eyler bu kadar hālî ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*hālūmi, -üm, -i*]

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘āşkuñ **hālîni** ki seng-i hāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*hālîni, -i, -n*]

Yüz kerre eger **hālūmi** dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [*hālūmi, -üm, -i*]

İstedüm dîvâne gönlüm **hālîni** bilmek yine / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Maşherde şehâ götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benim **hālūme** Mecnūn gibi hâldeş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*hālūme, -üm, -e*]

İy benim serv-i revānum sorma **hālūm** sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*hālūm, -üm*]

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi **hālîni** / Aña mecnūn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Görmemek müşkil anı görmek dağı āsān degül / N’eylesün **hālî** Muhibbî’nüñ katı düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*hālî, -i*]

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir **hālîni** / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Gice gündüz gülşen-i hüsninde efgāndan murād / İtmek ister **hālîni** bu bülbül-i bî-çāre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî **hālîni** tek itmeñüz ağıyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n, -i*]

Sun nüş ideyim la’l-i lebūñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup **hālîni** ide saña Muhib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*hālîni, -i, -n*]

hāl ü hat: Ben ve ayva tüyü.

Muşhaf-i hüsnine yāruñ virdi ziyet **hāl ü hat** / Hat dağı rüşen görünür olsa i’rāb u nuqaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*hāl ü hat,]*

hāl ü hatuñ: Ben ve ayva tüyü.

Añmazuz **hāl ü hatuñ** dāyim lebūñ zikr eylerüz / İçerüz cām-ı şarābı biz gubārı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*hāl ü hatuñ, -uñ*]

halās: Kurtulma, kurtuluş.

Bu kebüter gönlümü alup yine minķārına / Hiç **halāşa** yir mi var çeşmini Lāçin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*halāşa, -a*]

Şir çeşmün pençesinden uşbu gönlüm merdümü / Çāre yok hergiz **halāşa** çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*halāşa, -a*]

Olmadı yā Rab gönül bu derd-i hicrāndan **halās** / Cānı hicrāndan **halās** it ya beni cāndan **halās** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*halās,]*

Bu gönül çāh-ı zenaħda çünki yok aña **halās** / Niçe bir habsünde dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*halās,]*

Bahr-ı ešküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdâb-ı 'ışka aña ne mümkün **halâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*halâş,]*

halâş bulmavisardur: Kurtulmak, azat olmak.

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtîşâş / Bulmavisardur ebed zencîr-i gamdan ol halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*halâş bulmavisardur, -ma, -y, -ısar, -dur]*

halâş it: Kurtarmak.

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halâş / Cânı hicrândan **halâş it** ya beni cândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*halâş it,]*

halâş itgil: Kurtarmak, azat etmek.

Ġamze-i cellâdına dirsem **halâş itgil** beni / Dir kim ölmeyince olmaz hüküm-i sultândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*halâş itgil, -gil]*

halâş kıl: Kurtarmak, azat etmek.

Yakma iy dil nâr-ı hıcre bu Muhibbî hastayı / Hıyra gir cevri ü cefâdan kıl bu miskîni halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*halâş kıl,]*

halâş ola: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Hîç olur mı ki ola andan halâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*halâş ola, -a]*

halâş ola: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Zülf-i dildâra tolaşdı yine dîvâne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*halâş ola, -a]*

halâş ola: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Dermend olan haç u hâli ile âşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola dermândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*halâş ola, -a]*

halâş olam: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü mihnet ü gamdan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*halâş olam, -a, -m]*

halâş olamaz: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Kim harîm-i hürmet-i gamla Muhib mahrem ola / Olamaz tâ rüz-ı maşşer miñnet ü hürmândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*halâş olamaz, -a, -maz]*

halāş olmadı: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan halāş / Cānı hicrândan halāş it ya benî cāndan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*halāş olmadı, -ma, -dı*]

halāş olmadı: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Âh kim olmadı bu cān nâr-ı hicrândan halāş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cānândan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*halāş olmadı, -ma, -dı*]

halāş olmadum: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgāndan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*halāş olmadum, -ma, -du, -m-ma, -du, -m, -*]

halāş olmadum: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

‘Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden halāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*halāş olmadum, -ma, -du, -m*]

halāş olmak: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*halāş olmak, -mak*]

halāş olmak: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Sâgar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrândan halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*halāş olmak, -mak*]

halāş olmak: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Çün kâdem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölüreseñ isteme olmak halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*halāş olmak, -mak*]

halāş olmaya: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Kim göre ‘arızuñı olmaya gâmdan o halāş / Yazılı hatt-ı gubâr-ıla gönülde bu havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*halāş olmaya, -ma, -y, -a*]

halāş olmaz: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Nergis-i mestüñle zülfüñden gönül olmaz halāş / Cān u dil yağmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*halāş olmaz, -maz*]

halāş olmaz: Kurtulmak, sıyılmak, azat olmak.

Ğamze-i cellādına dirsem ħalāş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz ħükm-i sultāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olmaz: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Āh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ħalāş / Kankı dil bend ola olmaz zülf-i cānāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olmaz: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Her kim olsa esīr-i ‘ışk bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta‘n-ı bed gūdan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalās olmaz: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet kūyına / Pā-bürehne olur āħir olmaz ‘üryāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*ħalāş olmaz, -maz*]

ħalāş olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Giren dilüñe leşker-i ğamdan **ħalāş olur** / Anuñ için ki ol aña āhen ħişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalāş olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Bahr-ı ğamdan hiç **ħalāş olur** mı bu dil zevrakı / Her tarafdan eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalāş olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Bahr-i ‘ıškuñdan **ħalāş olur** mı bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldı deryā ortada girdāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalāş olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Bend-i zülfinden **ħalāş olur** mı hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħalāş olur: *Kurtulmak, sıyrılmak, azat olmak.*

Key perīşān ħāl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur göñül zülf-i perīşāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*ħalāş olur, -ur*]

ħālāt ehliyüz: *Halden anlayan kişiler.*

Ğüm ğüm ötse na‘ramuzdan tās-ı çarħ olmaz ‘aceb / Ĥālümüzce ehl-i ‘irfān içre **ħālāt ehliyüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*ħālāt ehliyüz, -y, -üz*]

hâldaş olmaya: Aynı halde olmak, karşısındakinin halinden anlamak.

Maşherde şehâ götürecek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hâlûme Mecnûn gibi hâldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*hâldaş olmaya, -ma, -y, -a*]

halel gelmeviserdür: Bozulmak, zarara uğramak.

İy Muhibbî ‘ışk bünyâdına bennâ olmuşam / Gelmeviserdür halel zîrâ ki muhkemdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*halel gelmeviserdür, -me, -y, -iser, -dür*]

halel virmek: Bozmak, zarar vermek.

Haţtını gördüm **halel virmek** diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*halel virmek, -mek*]

hâlet: Nitelik, durum, hal.

İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nî cām-ı mey-ile sâkî bu **hâlet** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*hâlet,]*

İrdi bir **hâlete** dil içdi lebi cür‘asını / Ya‘nî cām-ı mey-ile sâkî bu hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*hâlete, -e*]

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / ‘İşk bir **hâlet-durur** elbette tenhâlik sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*hâlet-durur, --durur*]

Sorma ‘ışkuñ **hâletin** Mecnûn’a bir dîvânedür / Açma ‘ışkuñ sırrını Ferhâd’a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*hâletin, -i, -n*]

hâlet-i sözi virür: Sözüñ halini vermek, sözüñ manasını açıklamak.

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkât eyle bulasın anda niçe ma‘nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [*hâlet-i sözi virür, -ür*]

hâlî: Hâlî: Hâlâ,şimdi.

Ğam yimem **hâlî** hayâli çün derün-ı dildedür / ‘Ankebütüñ gönli şâd olur megesçün dâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*hâlî,]*

hâl-i ‘âlem: Dünyanın hali.

Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şâdî gâhi ğam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*hâl-i ‘âlem,]*

hâl-i ‘anber-bâruñı: Amber kokulu ben.

Hâl-i ‘anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*hâl-i ‘anber-bâruñı, -uñ, -ı*]

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Hiç olur mı nergis-i mestûn ide baña nazar / Çün degül hālī elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*hālī degül,]*

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Degül hālī ğamuñ dil hānesinden / Bu ‘ālemdür kişi mahremsız olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*hālī degül,]*

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Sīneden **hālī degül** bir dem hayāl-i zūlf-i dōst / Çün perīnūñ meskenidür ekserī vīrāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*hālī degül,]*

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Tehī sanmañ n’ola gitdiyse Ferhād / Degül ‘ışk kūhī hālī pīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*hālī degül,]*

hālī degül: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Tehī sanmañ n’ola gitdiyse Ferhād / Degül ‘ışk kūhī hālī pīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*hālī degül,]*

hālī degüldür: ...-sız olmamak II uzak değil, eksik değil, boş değil.

Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pūr-sūzam benüm **hālī degüldür** nārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*hālī degüldür, -dür]*

hāl-i mecnūn’ı: Mecnunun hali, Mecnunun durumu.

Kim bilem dir **hāl-i Mecnūn’ı** baña sorsun baña / Vādi-i ğamda anuñla itmişem bī-ħad sefer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*hāl-i mecnūn’ı, -’ı-ı]*

hāl-i muhibbī: Muhibbī'nin hali, durumu // (*Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*)

Yār bir gün dimesdi **hāl-i Muhibbī** niçedür / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*hāl-i muhibbī,]*

hāl-i müşgīnūñ: Misk kokulu ben.

Hāl-i müşgīnūñ dehānuñ üzre düşmişdür ğalaṭ / Komadı ḥattātlar ‘ādet degül mīme nuḳaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*hāl-i müşgīnūñ, -üñ]*

hālī ola: Uzak, eksik olmak, ayrı olmak, boş olmak.

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O şehre beñzeze sultānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*ḥālī ola, -a*]

ḥālī olur: *Uzak, eksik olmak, ayrı olmak, boş olmak.*

Bir dem şeb-i hicr içre ḥayāl-i ser-i zülfüñ / Ḥālī mi olur gözden eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*ḥālī olur, -ur*]

ḥāl-i siyāhuñ: *Siyah ben.*

Gözüñ altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn / Ğalaṭdur kim bunı dirse ki Rūm içre ğazāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*ḥāl-i siyāhuñ, -uñ*]

ḥāl-i siyehi: *Sevgilinin yüzündeki siyah beni.*

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḥtımı tīre / Salınsa kaçan boynına ol zülf-i siyeh-pūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2*). [*ḥāl-i siyehi, -i*]

ḥāl-i siyehkār-ıla: *(sevgilinin yanağında bulunan) kötü işler yapan ben, günah işlemiş ben, suçlu ben..*

Gögsüme uran lāle gibi dāğı benüm āh / Ol ḥāl-i siyehkār-ıla ḥoḳқа dehenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*ḥāl-i siyehkār-ıla, --ıla*]

ḥālīk: *Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).*

İy Muhibbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yūri / Kim tārīki toğrıdur lā-būd anı **Ḥālīk** sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*ḥālīk,]*

ḥālī: *Sādık ve gerçek dost // Hz. İbrahim // Ateşe atulması yönüyle.*

Ḥālī'e tāb-ı ruḥsāruñla āteş gülşen olmuşdur / Baña 'aqs-i 'izāruñla görünür gülsitān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*ḥālī'e, -e*]

ḥālīni sormadı: *Halini, hatırını sormak.*

Dil ḥasta yatur kimsene ḥālīni sormadı / Eyler Muhibbī şubḥa degin āh u vā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*ḥālīni sormadı, -ma, -dı*]

ḥālīs olduk: *Saflaşmak, arınmak, saflaşmış olmak, en saf hale gelme.*

Püte-i 'ışk içre yanup ḥālīs olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya ṭālib sanma dīnār istertüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*ḥālīs olduk, -du, -k*]

halk: *Ahali, insanlar.*

'İşkuñ-ıla cān u dil dīvānedür / Anuñ-ıçun **ḥalk-ıla** bīğānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*ḥalk-ıla, -ıla*]

‘İşkî cānum gibi saklarken olur **halka** ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[1] cümle şî‘irümden çıkar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*halka, -a*]

N’eyledüm n’itdüm rakîbe seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü **halka** beni çakmaktadur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*halka, -a*]

Nevbet-ile **halkı** bir bir öğidür gendüm mişāl / Uşbu çarḥ-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*halkı, -ı*]

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gü / ‘Uzlet eyle **halkdan** artuk saña yigdür hamüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*halkdan, -dan*]

Kimi ‘āşık kimi zāhid bu **halkuñ** / Gelür çün her kişiye bir hevā hoş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*halkuñ, -uñ*]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sīnemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı **halka** fāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1469, Beyit 2*). [*halka, -a*]

halka halka: Kıvrım kıvrım (zūlf bağlamında).

Halka halka sünbūli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir fāvüsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*halka halka,]*

halka halka eyle: Halka halka eylemek, halka haline getirmek.

Ben esīr-i ‘ışk oldum koy zenaḥdan çāhına / **Halka halka eyle** zūlfuñ boynuma zencīr-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*halka halka eyle,]*

halk-ı ‘ālem: Dünya halkı, herkes.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun ‘uşşākuñ nazar / **Halk-ı ‘ālem** bakmadan gelmez çü hurşide zarar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*halk-ı ‘ālem,]*

Yār Muhibbî hūblar içre eyle maḥbūb ola kim / **Halk-ı ‘ālem** hayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*halk-ı ‘ālem,]*

halk-ı cihān: Dünya halkı, bütün insanlar, herkes.

Niçe bir **halk-ı cihān** ile idersin güft ü gü / ‘Uzlet eyle halkdan artuk saña yigdür hamüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*halk-ı cihān,]*

hall: Çözmek, üstesinden gelmek.

Rumūz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil **hallin** isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*hallin, -i, -n*]

hall eylemez: Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.

Sırr-ı ‘ışk[1] sor baña ‘allāmeler **hall eylemez** / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*hall eylemez, -mez*]

hall ide: *Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî hümhâneye / Müşkilüñ **hall ide** saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*hall ide, -e*]

hall idüp: *Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.*

Göz karasın **hall idüp** dildära yazdum nâmeyi / Döstar lutf eyleyüp eşkümlü tañrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*hall idüp, -üp*]

hall ola: *Yoluna konmak, sonuca bağlanmak, çözülmek, çözümlenmek.*

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebñnüm sâkî / Câm-ı la'lüñle meger **hall ola** bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*hall ola, -a*]

halvet-i dilde: *Gönül yalnızlığı.*

Muhibbî **halvet-i dilde** hemân eglencedür ancak / Ögünüñ şî'r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*halvet-i dilde, -de*]

hâm: *Yeterince olgunlaşmamış.*

'Âşık mı dinür yanmayıcak âteş-i hicre / 'İşk ehli olan puñte gerek **hâm** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*hâm,*]

hamd: *Kulun Allah'ın yüceliğini, sonsuz lutf ve ihsânı karşısında yaratana minnet ve şükran duygularını bildirmesi.*

Rakîb ölmüş didüm el-hamdü-lillâh / Ölen[de] hõş dil eyler **hamde** âğâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*hamde, -e*]

ham-der-ham olmuş: *Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm olmak.*

Nigârâ sünbülün **ham-der-ham olmuş** / Girih pergâr-ı cümle 'âlem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*ham-der-ham olmuş, -miş*]

hamdü-lillâh: *Hamd Allah'a mahsustur. Allah'a hamd olsun. Allah'a şükür.*

Hamdü-lillâh gün gibi çün şâfdür âyînemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*hamdü-lillâh,*]

Hamdü-lillâh gıll u gışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*hamdü-lillâh,*]

Hamdü-lillâh Muhammed ümmetiyüz / Cân-ıla Muştafâ'yı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*hamdü-lillâh,*]

Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / **Hamdü-lillâh** kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*hamdü-lillâh,*]

hamdülillāh: *Hamd Allah'a mahsustur. Allah'a hamd olsun. Allah'a şükür.*

Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp didi / **Ḥamdülillāh** kim gicem kadar ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*ḥamdülillāh,*]

hāme: *Kalem.*

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşfinda 'âciz **ḥāmeler** / Sırr-ı gaybı bilmede kaçır-durur 'allāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*ḥāmeler, -ler*]

hāmī: *Pişmemiş, olgunlaşmamış, ham.*

Zāhidā sanma rumūz-ı 'ışkı **ḥāmiler** bilür / Bādenüñ zevk u şafāsını müdāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*ḥāmiler, -ler*]

ham-ı ebrū-yı muḳavves: *Kavisli kıvrık kaş.*

Kaçan görine ol tāk-ı Mısr pes / Ola kıblem **ham-ı ebrū-yı muḳavves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [*ḥam-ı ebrū-yı muḳavves,*]

hamūs: *Söz söylememek, susmak, sessizleşmek.*

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gü / 'Uzlet eyle halkdan artuk saña yigdür **ḥamūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*ḥamūs,*]

hamūs olgıl: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak.*

İşidüp 'ışkdan şadā itdi hemān-dem dil hürüş / 'Işk dir āh eylegil 'aql ise dir olgıl **ḥamūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*ḥamūs olgıl, -gıl*]

hāmūs olmaz: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak.*

Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / Ki bülbül olmaz gül vakti **hāmūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [*ḥāmūs olmaz, -ı, -maz*]

hāmūs olur: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak II ölmek, can vermek.*

Şem'-i hüsne dil yana pervāne-veş **hāmūs olur** / İñleyüp bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*ḥāmūs olur, -ur*]

hāmūs olur: *Susmak, sessizleşmek, durgunlaşmak.*

Gül yüzün medḥ it maḳāma gel nevāda rāstı / Vakt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç **ḥamūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*ḥamūs olur, -ur*]

han: *Padişah, hükümdar // sevgili.*

Beni aplatma gel **hanum** hazer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*).
[hanum, -um]

hançer: *Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer.*

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine **hançer** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [hançer,]

Kaçan ol kâhramân gözler eline **hançerin** alsa / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [hançerin, -in]

Urmaga ehl-i ‘ışk sînesine / Eylemiş gamzeleri **hançerler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2*). [hançerler, -ler]

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönüm şebrevin / Kâtlüme cellâd çeşmi gâh **hançer** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [hançer,]

Çeşm-i pür-hûnı ele **hançer** alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [hançer,]

Gözi hûn-rîzlik inkâr itmesün kim / Yanında **hançeriniñ** humreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*). [hançeriniñ, -i, -niñ]

Gamzesi **hançer** çeküp ‘âşıkların kurbân ider / Çeşm-i cellâdına hiç kaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [hançer,]

Gözleri **hançer** çeküp kanlar dökerse gam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [hançer,]

Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür **hançeri** kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [hançeri, -i]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür **hançeri** kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [hançeri, -i]

hançer çeker: *Hançeri birisine karşı doğrultmak, saldırmak.*

Serv kaddüñ ile da‘vâ eylemiş / Bîd işidüp yüzine **hançer çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [hançer çeker, -er]

hançer kılup: *Hançer etmek, hançer gibi kullanmak, hançer haline getirmek.*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña kîn eylemiş / Gamzesin **hançer kılup** ebruların çin eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [hançer kılup, -up]

hançer-i kâbil: *Kabil'in hançeri.*

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline tîğın alır / Geh döner kâtlüm için **hançer-i kâbil** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [hançer-i kâbil,]

hançer-i tîz: *Keskin hançer.*

Kıya baksa eger cellād çeşmüñ / İder müjgānın ol dem **hançer-i tiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*).
[hançer-i tiz,]

Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün **hançer-i tiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [hançer-i tiz,]

handān: *Gülen, gülücü, Şen, aık, mesrur.*

Gül ğonca **handāndur** çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [handāndur, -dur]

handān olur: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak II açılmak.*

Aglasam ol ğonca-leb handān olursa tañ mıdur / Her kaçan bārān ola gül açılır **handān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [handān olur, -ur]

handān olur: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak.*

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür **handān olur** / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol ğün baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [handān olur, -ur]

handān olur: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak II açılmak.*

Her kaçan āh eyleyüp döksem gözüm bārānını / Gül gibi gülzār-ı hüsñ içre ğöñül **handān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [handān olur, -ur]

handān oluram: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak.*

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse rāziyam senden / Ne vaşla oluram handān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [handān oluram, -ur, -am]

handān olursa: *Gölmek, neşeli ve mutlu olmak II açılmak.*

Aglasam ol ğonca-leb **handān olursa** tañ mıdur / Her kaçan bārān ola gül açılır handān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [handān olursa, -ur, -sa]

hande: *Gölme, gülüş.*

Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / Bu benim efgānuma gül gibi sende **hande** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [hande,]

hande eyler: *Gölmek.*

Hande eyler Şem‘ yansa her gice pervāneler / Ben de yansam tañ mı yārum āteŐin ruŐsār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [hande eyler, -r]

hande-i destedür: *Açılan deste.*

Zülfî **hande-i destedür** gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur rûh-ı revānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*hande-i destedür, -dür*]

hâne: *Ev II gönül evi.*

Dil gitdi kaldı **hānede** tenhā Muhibbî çün / İy ğam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*hānede, -de*]

Sīnede ‘ışk āteşini nār sanmañ nūrdur / Anuñ ile ehl-i diller **hānesi** ma‘mūrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*hānesi, -si*]

Gel temāşā eyle bu sırça sarāyın gönümün / Eşk-i surh-ıla mūnaqqāş zeyn olunmış **hānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*hānedür, -dür*]

Sen hārāb itmek neden iy ğam dil-i vīrānemi / **Hānesin** kendü eliyle kimse vīrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*hānesin, -si, -n*]

Bi-ħamdi’llāh muħabbet **hānesinde** / Ğamuñdan ğayrı kimse maħrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*hānesinde, -si, -n, -de*]

Tiredür ğamdan hārāb oldı dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir gice tog gel rüşen olsun **hānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*hānemüz, -müz*]

Geldi dilde şāh-ı ‘ışk bir **hāne** bünyād eyledi / Didı günden güne muħkem dura bu bünyādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*hāne,]*

Bu gönüm **hānesin** yıkduñ yine ma‘mūr iden sensin / Binā aħvālını dırler ki mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*hānesin, -si, -n*]

Nāle kılma gönlüñe gelse hayāl-i çeşm-i yār / **Hānede** bīmār ola itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*hānede, -de*]

hāne-i dil: *Gönül evi.*

Hāne-i dil olmadın vīrāne ābād eylegil / Yazılıp dur defter-i ‘ışka ezelden saña hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*hāne-i dil,]*

hāne-i dilden: *Gönül evi.*

Derd ü miħnet **hāne-i dilden** varupdur rāhata / Seslilik itme dilā kim hücrede yārān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*hāne-i dilden, -den*]

hāne-i halvetde: *Yalnızlık evi.*

Hāne-i halvetde yidüm çün ğamuñ esrārını / Vādī-i hayrette oldı dīdeler maħşūda duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*hāne-i halvetde, -de*]

hāne-i ‘ışkuñ: *Aşk evi II. Gönül.*

Hāne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyādını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miħnetdür esās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*hāne-i ‘ışkuñ, -uñ*]

h'ân-ı vaşluñdan: *Kavuşma sofrası.*

Büy-ı vaşluñdan neden men' eyledüñ cān bülbülün / Muğtenimken **h'ân-ı vaşluñdan** senüñ her hār u hes
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*h'ân-ı vaşluñdan, -uñ, -dan*]

hānkāh-ı 'ışk: *Aşk tekkesi.*

Gāh olur meyhānelerde içerüz cām-ı şarāb / **Hānkāh-ı 'ışk** içinde gāh olur Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*hānkāh-ı 'ışk,]*

hār: *Diken II Rakip.*

Alımaz dāmenin gül **hār** elinden / Dağı şūrde bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*hār,]*

Komadı haddüñi görmek girdi haţtuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak **hār** seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*hār,]*

Yārı ağıyar-ıla gördüm san gül oynar **hār-ıla** / Bülbül-i şūrde-veş bu āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*hār-ıla, --ıla*]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiğānın bülbülüñ / İñledüp ol dermendüñ dāyimā **hārın** görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*hārın, -ı, -n*]

Salınur gül **hār-ıla** salınma sen ağıyar-ıla / Cünbişi ra'nā gülüñ gülşende nā-şāyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*hār-ıla, --ıla*]

Hār elinde gördi gülşende gülüñ dāmānını / Bülbül itse tañ midur feryād u āh u nāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [*hār,]*

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / Ne revādur ki şehā dāmenüñe tokına **hār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*hār,]*

Bulınur mı 'aceb bir gül anuñ yanında **hār** olmaz / Ya bülbül var mı 'ālemden enīsi āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*hār,]*

Görmedüm 'ālemden ben bir māh-rū ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz **hārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*hārsuz, -suz*]

Öpmek isterdüm ruħından haţtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hiç gül olur mı **hārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*hārsuz, -suz*]

Yārı ağıyar-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir gül bitmez-imiş **hārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*hārsuz, -suz*]

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet **hārıdur** / Āħir ol çāk itmeyince cāme-i 'ārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*hārıdur, -ı, -dur*]

Komaz gül dāmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim **hār** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*hār,]*

Dilberüñ ağıyarı bī-hād oldugın 'ayb eyleme / Bu cihān bāğında hiç bir gül biter mi **hārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*hārsuz, -suz*]

Ben esîr-i hicrem [ü] ağıyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül **hâr** olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*hâr,]*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çäreye / **Hâr-ıla** gül ‘iyy ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*hâr-ıla, --ıla]*

‘Arızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzâr hoş / Gülşen içre ‘andelîbe gülsüz olmaz **hâr** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*hâr,]*

Yârî ağıyâr-ıla gördüm nite kim gül **hâr-ıla** / ‘Andelîb-i dil anuñçün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [*hâr-ıla, --ıla]*

Ol gül-i nevresteyi **hâr-ıla** bir yirde görüp / Şübh olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*hâr-ıla, --ıla]*

Eger yasdansa ağıyârî ‘aceb mi ol gül-i ra‘nâ / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler **hâra** yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*hâra, -a]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Hem-nefes kılup raqîbi eyleseñ yanuñda hâş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*hâr u hes,]*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken h‘ân-ı vaşluñdan senüñ her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Şem‘ gibi giceler tâ şubha dek kan ağlaram / Şoñbet eyler gice gündüz yâr-ıla her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hâr u hes,]*

hâr u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Tañ degüldür ger raqîb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd bulunur **hâr u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*hâr u hes,]*

hār u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Bülbülün feryadını güş eylemez gülşende gül / Meclisinde dāyimā eksük degüldür **hār u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3*). [*hār u hes,*]

hār u hes: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II rakip.

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler saña nihāyet **hār u hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*hār u hes,*]

hār u hesdür: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II dünya malı.

Ĥār u hesdür virmeyüz dünyā metā‘ına gönül / Fāriğuz āzādeyüz dünyāda deryā-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*hār u hesdür, -dür*]

hār u hesle: Çalı çırpı, süprüntü, çer çöp II āşığın kirpiği.

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / **Ĥār u hesle** kim görüpdür rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*hār u hesle, -le*]

harāb: Yıkılmış, harab olmuş, viraneye dönmüş.

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişāl / Ara dil vīrānesin dime **harāba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*harāba, -a*]

‘İşk-ı šāhī ĥaymesin kuralı dil šahrāsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ **harābı** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*harābı, -ı*]

harāb eyler: Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüznün, gam, keder vermek.

Geh akar dilde yaşum gāh ider āhum ‘ayān āteş / **Harāb eyler** bu şehri bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*harāb eyler, -r*]

harāb itmek: Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüznün, gam, keder vermek.

Sen **harāb itmek** neden iy gam dil-i vīrānemi / Ĥānesin kendü eliyle kimse vīrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*harāb itmek, -mek*]

harāb olalıdan: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüznün ve keder içinde kalmak.

Ĥarāb olalıdan göñlüm aña vīrānedür dirler / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ĥānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*harāb olalıdan, -alı, -dan*]

harāb oldı: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüznün ve keder içinde kalmak.

Tiredür gamdan **harāb oldı** dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir giçe tog gel rüşen olsun ĥānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*harāb oldı, -dı*]

harāb olmaga: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzün ve keder içinde kalmak.

Genc-i ‘ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya **harāb olmaga** n’içün dil-i pür-tāb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5). [harāb olmaga, -mag, -a-maga]

harāb olsa: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzün ve keder içinde kalmak.

İy Muhibbî mülk-i dil küllî **harāb olsa** ne tañ / Zülfi kâfir ğamzeler Tātār-veş yagmacıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5). [harāb olsa, -sa]

harāb olsa: Harap duruma gelmek, yıkılmak, tahrip olmak, II perişan olmak, hüzün ve keder içinde kalmak.

Tañ midur sevdā-yı zülfinden gönül olsa **harāb** / Çünkü bu ğam leşkeri sînemde bî-pāyān kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2). [harāb olsa, -sa]

harāba virdi: Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüzün, gam, keder vermek.

Virdi dil mülkin **harāba** şimdi kaşdı cānadur / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgānların şemşirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2). [harāba virdi, -di]

harābāt: Meyhaneler, içki içilen yerler II hayâtın katı gerçekleri karşısında rintlerin tesellî aradığı, neşe, zerâfet, zevk ve sanat mahalli olarak kabul edilen içkili eğlence yeri II mânevî aşkın tadıldığı, ilâhî aşk ile sarhoş olunan yer, tekke.

İhtiyār itdi **harābātı** Muhibbî ‘ışk ara / Zâhidā itme melâmet andan ol ‘ār eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5). [harābātı, -ı]

Harābāta varup pîr-i muġāndan istedüm himmet / Virür kalbe şafā her dem anuñ tek ehl-i hāl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4). [harābāta, -a]

harābāt ehlidür: Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.

Harābāt ehlidür ‘aşık Muhibbî / Anün için libāsın fâhîr itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5). [harābāt ehlidür, -dür]

harābāt ehliyem: Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.

Zâhidā olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben **harābāt ehliyem** mesken baña meyhānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6). [harābāt ehliyem, -y, -em]

harābāt ehliyüz: Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.

‘Āşıkuz itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyār / Biz **harābāt ehliyüz** dāyım melâmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5). [harābāt ehliyüz, -y, -üz]

harābāt ehliyüz: Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.

Zâhidā sanma sentüñ tek biz selâmet beklerüz / Biz **harābāt ehliyüz** dāyım melâmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1). [harābāt ehliyüz, -y, -üz]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Biz **harābāt ehliyüz** mesken bize meyhānedür / Lā'übālī meşrebüz nāmūs u 'ārī n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*harābāt ehliyüz, -y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Şāla rağbet eylesek tañ mı **harābāt ehliyüz** / Māyil-i dünyā olup tāt u kabāya bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1337, Beyit 3*). [*harābāt ehliyüz, -y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Sanma şöret gözlerüz biz yāhū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir cūr'aya satduk **harābāt ehliyüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*harābāt ehliyüz, -i, -y, -üz-y, -üz*]

harābāt ehliyüz: *Meyhane sakinleri. viraneliklerde toplanan kişiler II rind zümresinden olan kimse.*

Āteş-i 'ışka ezel yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dāyim **harābāt ehliyüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*harābāt ehliyüz, -i, -y, -üz-y, -üz*]

harābāt erine: *Meyhane sakini II rind zümresinden olan kimse.*

Nāmūs nedür 'aşık anı eylemez idrāk / Nite ki **harābāt erine** nām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*harābāt erine, -n, -e*]

harābātī: *1. Vaktini meyhānede geçiren, meyhāne müdāvimi, içkiye düşkün (kimse) 2. Üstüne başına önem vermeyen, süflî, pejmürde (kimse) 3. harabat ehli, nefsinin maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.*

La'l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz **harābātī** olup cām-ı maḥabbet ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*harābātī,]*

harābe evle: *Viraneye çevirmek, yıkmak, tahrip etmek II hüziün, gam, keder vermek.*

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil ḥānesini eyle Muhibbī ḥarābe bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*harābe eyle,]*

harām olmuşdur: *Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak.*

N'eylerem gülzārı sensüz baña olmuşdur ḥarām / Bu cihān bāğında gönlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*harām olmuşdur, -muş, -dur*]

harām olsun: *Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak II yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.*

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārımdan felek / Bes **harām olsun** baña dünyāda dirlik yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*harām olsun, -sun*]

harām olsun: Haram olmak (bir şey, birine): Bir şeye erişemez olmak, bir şey eline geçmez olmak, bir şeyden hiç yararlanamaz olmak II yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.

İçersem gülşen içinde benefşe / **Harām olsun** nigārā baña sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4).
[harām olsun, -sun]

harāmî: Haydut , hırsız. II gönül ülkesini talan eden.

Gözleri Tātār-veş tārāc ider dil mülkini / Gāret ü yağma tārīkını **harāmîler** bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2). [harāmîler, -ler]

harāret bulduñ: Hararetlenmek, ateşlenmek, yakıcı olmak.

Muhibbî ‘ışk-ıla bulduñ harāret / Anuñçün oldı şı‘rūñ böyle dil-düz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5).
[harāret bulduñ, -du, -ñ]

harāret virdi: Isıtmak, sıcaklık vermek, yakıcı halde ısıyı artırmak.

Çarḥ tennürına āhum bir **harāret virdi** kim / Māh-ı nev anı bişüp mähî gibi biryān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3). [harāret virdi, -di]

harc eylesek: Harcamak, sarf etmek.

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur **harc eylesek** gencinemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4). [harc eylesek, -se, -k]

harc itse: Harcamak, sarf etmek.

Muhibbî göz yaşın **harc itse** tañ mı / Metā‘-ı ğam gibi çün hāşılı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5).
[harc itse, -se]

harc olur: Harcanmak, tüketilmek, harcama yapılmak, masraf edilmek.

Niçe yıldur ki **harc olur** yolında ol cefākāruñ / ‘Aceb bu kīse-i çeşmüm dükenmez sīm-ile zerdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5). [harc olur, -ur]

harc olur: Harcanmak, tüketilmek, harcama yapılmak, masraf edilmek.

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında **harc olur** / Kāse-i çeşmüm tolu yāķūt u mercāndur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5). [harc olur, -ur]

harem: (Ar. ḥirmān “yasaklamak”tan ḥarem) Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer // sevgilinin mekânı.

(↳) Tavāf itmeye vardum **haremüñ** Ka‘besini / Bu ümīde ki şehā yakmaya hergiz beni nār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [haremüñ, -üñ]

harf: Bir alfabeyi oluşturan ve okuyup yazmayı sağlayan işaretlerden her biri.

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir **harfe** kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*harfe, -e*]

harf-i rāst: Doğru harf.

Okımaduk gerçi kim üstāddan bir **harf-i rāst** / Fenn-i 'ışk içre velī her vech-ile kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*harf-i rāst,]*

hār-ı belādur: Belâ dikenî.

Benüm bu sīneme **hār-ı belādur** 'ārızuñsuz gül / Baña gülşen olur küllhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*hār-ı belādur, -dur*]

hār-ı belāsı: Belâ dikenî.

Zahm-ı peykānı kızıl güldür baña / Bülbülem **hār-ı belāsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*hār-ı belāsı, -sı*]

harīd ola: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Naqd-i dil virüp metā'-ı hüsne kim ola **harīd** / Aña bu yolda belā vü derd ü gam hāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*harīd ola, -a*]

harīd oldum: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Naqd-i cān-ıla metā'-ı büseye oldum **harīd** / Korkum oldur kim benümle dōst bāzār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*harīd oldum, -du, -m*]

harīd oldum: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

Naqd-i cān-ıla metā'-ı büseye oldum **harīd** / Aramızda yok dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*harīd oldum, -du, -m*]

harīd olmuşam: Müşteri olmak, alıcı olmak, talip olmak.

İy Muhibbî büsesine naqd-i cān-ıla **harīd** / Olmuşam dürlü bahāya yār bāzār eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*harīd olmuşam, -muş, -am*]

harīdār: Satın alıcı, müşteri, talip.

Cān naqdine bir büseye bāzār idelüm gel / Bir dahı benüm gibi **harīdār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 5*). [*harīdār,]*

Bir sencileyin var mı satar vaşl metā'-ın / Bir bencileyin aña **harīdār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*harīdār,]*

harīdār-ı metā'-ı vasl: Kavuşmak için satın alınan eşya.

Sîm-i eşk-ile **hârîdâr-ı metâ'-ı vaşl** olan / Virür ol cân naqdini âhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*hârîdâr-ı metâ'-ı vaşl,]*

hâr-ıla hes: Çer çöp, çalı çırpı, süprüntü II âşûğın bedeni.

Götürse eşk-i çeşmüm n'ola cismüm / Ne tañ deryâ getirür **hâr-ıla hes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*hâr-ıla hes,]*

harîm-i hürmet-i ğamla: Gamın saygınlık haremî.

Kim **harîm-i hürmet-i ğamla** Muħîb maħrem ola / Olamaz tâ rûz-ı maħşer miħnet ü ħırmândan ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*harîm-i hürmet-i ğamla, -la]*

harîm-i küyına: Sevgîlinin mahallesinin civarı.

İy Muħibbî her kaçan varsañ **harîm-i küyına** / Ola kim ide qabûl it cânuñı kurbâna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*harîm-i küyına, -i, -n, -a]*

harîr: İpek, ipekli kumaş.

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbâ **harîr** / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşmînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*harîr,]*

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ **harîr** / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*harîr,]*

harîş olma: Hırslı olmak, çok istemek, çok arzu etmek.

İy gönül olma sakın dünyâ metâ'ına harîş / N'eyledi naqdi ne assı eyledi Qârûn'a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*harîş olma, -ma]*

harman: Tahılın başaklarından ayrılma ve temizlenmesi işi, bu işin yapıldığı yer ve zaman.

Ğarra olma sebzezâr-ı 'ömrüñe / Dâne gibi kendüñi **harmanda** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*harmanda, -da]*

hârût-ıla mârût'dan: Kur'an'da da isimleri geçen (Bakara suresi, 102. ayet), insanlara sihir ve büyüğü öğrettiği söylenen iki melek.

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / Gözleri **Hârût-ıla Mârût'dan** cādū-y-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*hârût-ıla mârût'dan, -dan]*

hâs: Bir şeye veya bir kimseye âit olup başkasında bulunmayan, ona mahsus olan, özgü // Bir şeye veya bir kimseye ayrılmış olan, herkese âit olmayan, husûsî, özel.

Ĥâne-i dil olmadın vîrâne âbâd eylegil / Yazılıp dur defter-i 'ışka ezelden saña **hâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*hâş,]*

hâs: Saf, hâlis, kattışksız (şey).

İy Muhibbî tal ma‘ânî bahırına ğāvvāş-vār / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola **hâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*hâş,]*

hâş eyleseñ: *Özel meclisine almak, kabul etmek, beraber olmak, yakınlaşmak.*

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanuñda hâş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*hâş eyleseñ, -se, -ñ]*

hâş idesin: *Özel meclisine almak, kabul etmek, beraber olmak, yakınlaşmak.*

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lâynık mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*hâş idesin, -e, -sin]*

hâş ola: *Seçkin, saygın ve itibarlı olmak II özel meclise dahil olmak II hizmetçi, bende olmak.*

Cân u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*hâş ola, -a]*

hâş olam: *Seçkin, saygın ve itibarlı olmak II özel meclise dahil olmak.*

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü mihnet ü ğamdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*hâş olam, -a, -m]*

hasen: *Güzel, iyi.*

Kimüñ yolına cân u seri virdi Muhibbî / Mecnûn şıfat ‘İsî-nefes hulkı **hasendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*hasendür, -dür]*

Muhibbî şî‘rünü gören **hasen** dir / Ki anda gizlü var ma‘nâ ciğer-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*hasen,]*

hashâş olur: *Haşhaş haline gelmek, haşhaş gibi ezilmek.*

Şol deñlü yagar seng-i cefâ küyına varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*haşhâş olur,]*

hâşıl: *Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.*

Naqd-i dil virüp metâ‘-ı hüsne kim ola hârîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü ğam **hâşıl-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*hâşıl-durur, --durur]*

Timâr-ı ğamda cem‘ kılup naqd-i eşki dil / Ğam **hâşılı**mı kendüye bād-ı hevâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*hâşılı, -mı]*

Ğam hırmeninde cānā bir cevce **hâşılım** yok / ‘İşk âteşine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [*hâşılım, -um]*

Muhibbî göz yaşın harc itse tañ mı / Metâ‘-ı ğam gibi çün **hâşılı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [*hâşılı, -ı]*

Sahn-ı dilde ekmek için dāyimā gam **hāşılın** / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2). [hāşılın, -ı, -n]

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak hāşılum / Niçe yıllar baħr-ı ‘ışk içinde kim oldum gavāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2). [hāşılum, -um]

Hāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak **hāşılum** / Niçe yıllar baħr-ı ‘ışk içinde kim oldum gavāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2). [hāşılum, -um]

hāşıl itmez-idük: Peydâ etmek, meydana çıkarmak, elde etmek, edinmek.

İtmez-idük reh-i ‘ışk içre tarikat hāşıl / Olmasa küy-ı ħarābāt bizüm menzilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2). [hāşıl itmez-idük, -mez, --ı, -dü, -k-mez, -ı, -dü, -k]

hāşıl ola: Meydana gelmek, gerçekleşmek, elde etmek.

İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / Bu-durur ancak murādum **hāşıl ola** pāy-ı būs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4). [hāşıl ola, -a]

hāşıl olmuş: Meydana gelmek, gerçekleşmek, elde etmek.

Gözlerüm ĩşār için pāyına sīm ü zer tutar / Hün-ı dilden **hāşıl olmuş** la‘lüne gevher tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1). [hāşıl olmuş, -muş]

hāşıl-ı ‘ömrine: Ömrün semeresi, neticesi, hayatın sonu.

İy Muhibbî kim ki ‘ışk yolında cān terk itmedi / **Hāşıl-ı ‘ömrine** virilen hevādur çün ħarāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5). [hāşıl-ı ‘ömrine, -ı, -n, -e]

hāşılı yok: Gerek yok.

Didüm ister büseñi al cānumı aña ‘ivāz / **Hāşılı yok** didi başuñda bu bir sevdā imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3). [hāşılı yok,]

hāşive: Bir sayfanın kenarlarına veya altına, metnin herhangi bir noktasiyle ilgili olarak yazılan açıklama ve ekleme, çıkma // Bir eserin içindekileri açıklamak üzere yazılan kitap.

Metn-i ħüsne ħattuñ olmuş **hāşive** / Okuyup dil anı tefsîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4). [hāşive,]

hāşive yazms: Bir sayfanın kenarlarına veya altına, metnin herhangi bir noktasiyle ilgili olarak açıklama yazmak, ekleme yapmak. // Bir eserin içindekileri açıklamak üzere başka bir kitap yazmak.

Metn-i ħüsnuñde ħattuñ ħattātu yazmış hāşive / Şerħ idüp evrāk-ı gülden taze defter bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2). [hāşive yazmış, -mış]

hāşiyet-i āb-ı revān virmez: Akarsu özelliği, etkisi vermek // yaşam özelliği vermek, yaşatmak.

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruħsārından ol māhuñ / Çü virmez teşneye hāşiyet-i āb-ı revān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4). [hāşiyet-i āb-ı revān virmez, -mez]

haşm: 1. Düşman 2. Bir dâvâ veya karşılaşmada taraflardan her birinin birbirine göre durumu, karşı taraf.

Hünını **haşmuñ** şarâb u kellesin sâgar kılup / Şohbet-i hâş itmege meydân olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*haşmuñ, -uñ*]

‘İşkuñ na‘îmi hoşdur **haşmı** da lîk müşkil / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*haşmı, -ı*]

hasr: Ölülerin diriltip bir araya toplandığı zaman, kıyamet.

‘İşk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşîb / Bulmaz ol huşyârlık tâ **haşre** dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*haşre, -e*]

El urup depretdügince zülf-i ‘anber-bâırını / **Haşre** dek san ‘âlem içre ebr-i müşg-eşân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*haşre, -e*]

Mest olup dil **haşre** dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*haşre, -e*]

Cür‘a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî **haşre** dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*haşre, -e*]

Cām-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lâ-ya‘küllerüz / Kendümüzden geçmişüz tâ **haşre** dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*haşre, -e*]

Cām-ı maħabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tâ **haşre** dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*haşre, -e*]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / Şerh eylemeyem **haşre** degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*haşre, -e*]

haşr olunca: Kıyamet gününde, ölülerin yeniden dirilip toplanması; toplanmak, bir araya gelmek.

‘İşkî şarâbıdur beni mest ü harâb iden / Tâ **haşr olunca** gitmeye dilden ħumârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*haşr olunca, -ınca*]

hasret: Ayırı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştihak.

Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını **hasret-ile** / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ĥudâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*hasret-ile, --ile*]

Şeb-i miħnetde **hasretle** yakan gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem‘-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*hasretle, -le*]

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ baħra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*hasretiyle, -iyle*]

‘Âlemi ġarķ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / **Hasretiyle** uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*hasretiyle, -i, -y, -le*]

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ şubħa dek / Gözlerin seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*hasretiyle, -i, -y, -le*]

Gün yüzünñ **hasretinden** lāle miskīn sebze / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

La‘l-i nābuñ **hasretinden** bu Muhibbī ağlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

(س) Yanar āhum odından tutuşup sakf-ı felek / Yakalı **hasret-ile** yār beni leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*hasret-ile, --ile*]

Hicr ara **hasret-ile** cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hālümü dildāra henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*hasret-ile, --ile*]

Niçe yıllar **hasretem** pā-būsına oldum helāk / Görüñ ol bed-hū güzer ol hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*hasretem, -em*]

Döstüm **hasretle** oldı gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ġarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*hasretle, -le*]

Hasretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āh ider bī-çāre bülbül gül kuçar her hār u hēs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*hasretiyle, -i, -y, -le*]

La‘l-i nābuñ **hasretinden** dāyim iy nā-mihribān / Bezm-i ġamda hūn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

Muhibbī serv-ķadler **hasretinden** / Elif çek sīneñe eyle derāğüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

Muhibbī la‘l-i nābı **hasretinden** / Akarken gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*hasretinden, -i, -n, -den*]

Hasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*hasret,]*

hasret oldu: *Hasret düşmek, özlediğine kavuşamamak, çok özlemek.*

Senden ayrı istemezdim ola idüm bir karış / **Hasret oldu** niçe yıllardur cemālün görmege (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*hasret oldu,]*

hasret oldu: *Hasret düşmek, özlediğine kavuşamamak, çok özlemek.*

Senden ayrı istemezdim ola idüm bir karış / **Hasret oldu** niçe yıllardur cemālün görmege (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*hasret oldu, -du*]

hasret-i rüy: *Yüzün hasreti.*

Hasret-i rüy u firāk-ı zülfün-ile iy perī / Kalmadı şabr u qarārüm iñlerem leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*hasret-i rüy,]*

hasta: *Sağlıklı olmayan, hasta, dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.*

Vād-i miñnet ü ġamdaki olan **hastalara** / Leb-i la‘linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*hastalara, -lar, -a*]

- āfet-i cān / Ğamzesi **hastasınıñ** zaħmına tīmāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*hastasınıñ, -sı, -nuñ*]
- Leylî zülfüne gönül vireli dîvāne olup / Deşt-i ğam içre ki san **hasta** vü mecnūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*hasta,]*
- Görmege gelmedi ben **hastayı** birkaç gicedür / Dimedi derd ü belām-ıla o miskīn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*hastayı, -y, -ı*]
- Bu **hasta** dil ki derdüni cānā devā bilür / Her ne kadar ki cevr kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*hasta,]*
- Zülfî hānde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî **hastadur** rûh-ı revānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*hastadur, -dur*]
- Mısr-i hüsünüñ haqqıçün cānā Muhibbî **hastadur** / Her kaçan kim zülfünü aña ol ‘azm-i Şām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]
- Gördi ölümlü **hasta** atup baña ğamz okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*hasta,]*
- Leblerün dārü’ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl habībüm **hastalar** haqqında tīmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*hastalar, -lar*]
- Bezm-i ğamda nāle kılsam nāylar dem-bestedür / ‘Üd iniler zānılgum işidelden **hastadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*hastadur, -dur*]
- Gülşenün zevk u şafası gül midür bülbül midür / **Hasta** gönümün devāı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1*). [*hasta,]*
- Bir boyı servün fırākından düşüp şahrālara / Sinesine lāle gibi **hasta** dil dağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*hasta,]*
- Yine dil bir dilberün ‘ışkı ğamından **hastadur** / Cān u dil bend ü belā-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*hastadur, -dur*]
- Cān **hastasına** itmeye hergiz hakīm ‘ilāc / La‘linden özge derdine sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*hastasına, -sı, -n, -a*]
- Zahmete girme tabîbā çek elün bu **hastadan** / ‘Āşık-ı dil-ħasteye derdi yine dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*hastadan, -dan*]
- Zülālinden umar bu **hasta** gönüm / ‘Atā itmezse ğāyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [*hasta,]*
- Derd-i derünü sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda bir derd bu **hasta** cāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*hasta,]*
- Derdüni dermān bilür cevrün gelür aña vefā / Anuñ-ıçun **hasta** dil derdine dermān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [*hasta,]*
- Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile **hastadur** / İtmedün iy dil tabîbi aña tīmārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]
- İy tabîbā ser-i küyuñda yatan **hastalara** / İtmedün çāre yatur cümlesi bî-çāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*hastalara, -lar, -a*]

‘İşk **hastasıyım** ko beni hālümde tabībā / Ölmekden evlā derdüme tīmār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*hastasıyım, -sı, -y, -ım*]

Niçe gündür bu Muhibbî hicrūn-ile **hastadur** / Bir sora-gel dōstum cān virmesün tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]

Bakmaz oldı āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirīgā gidiserdür **hasta** tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*hasta,]*

Gül yüzünden dūr olalı **hastadur** cān bülbüli / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*hastadur, -dur*]

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî’yi helāk / Dağı bu **hasta** gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*hasta,]*

İy tabīb-i cān buyur la‘l-i lebünden bir cevāb / **Hastayuz** hicrān şebinde derde tīmār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*hastayuz, -y, -uz*]

Gözünden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür **hasta** aĥvālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*hasta,]*

Hastayuz küyuñda yıllardur ki miĥnet beklerüz / İy tabīb-i dil lebünden ya‘nī şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*hastayuz, -y, -uz*]

H‘āba varmış **hastadur** beñzer nigāruñ gözleri / H‘ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*hastadur, -dur*]

La‘l-i nābuñ dileye **hasta** gönül eyleme ‘ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye tīmāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*hasta,]*

Bū getürdüñ yine zülfinden seĥer bu **hastaya** / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*hastaya, -y, -a*]

Lebleründen **hastayam** bir büse didüm didi yār / Sözüni tağıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*hastayam, -y, -am*]

Ol tabīb-i dil yine bu **hastasın** yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönülümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [*hastasın, -sı, -n*]

Eyle Muhibbî **hastaya** iy dil tabīb-i em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*hastaya, -y, -a*]

Yakma iy dil nār-ı hicre bu Muhibbî **hastayı** / Ĥayra gir cevri ü cefādan kıl bu miskīni ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*hastayı, -y, -ı*]

Niçe yıllar **hasta** iken yine bir bir hālını / Dil tabīb-i gördi itdi derdini bīmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*hasta,]*

hasta: Sağlıklı olmayan, hasta // 'aşk derdiyle hasta düşmüş kimse // Bir şeye aşırı derecede düşkün olan kimse.

Bu Muhibbî la‘l-i nābuñ **hastasıdır** iy şanem / Bir soragel ölüri ise olmasun tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*hastasıdır, -sı, -dur*]

hasta dil: Hasta gönül. // Gönülü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Ṭākatum ṭāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil ṭabībine meded bu **hasta dil** hālın diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*hasta dil,]*

hasta dil olmuş: *Gönlü hasta olmak II gönülde dert ve ıstırap çekmek.*

Bir bencileyin hicrûñ-ile **hasta dil olmuş** / Bî-çäre yatur derd-ile bîmār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*hasta dil olmuş, -muş]*

hasta olupdur: *Hasta olmak. // Aşk derdiyle dertlenmek.*

Hicrân şebinde **hasta olupdur** Muhibbî āh / Bir derdi var ki derdini ancak Hudā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*hasta olupdur, -up, -dur]*

hasta yatur: *Hasta şekilde, hasta olarak yatmak II aşktan dolayı hasta yatmak, aşka düşmek.*

Dil ‘ışkuñ-ıla **hasta yatur** iy ṭabīb-i cān / Dārū-yı la’lûñ-ile bulısar şifā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*hasta yatur, -ur]*

hasta yatur: *Hasta şekilde, hasta olarak yatmak II aşktan dolayı hasta yatmak, aşka düşmek.*

Dil **hasta yatur** kimsene hālını sormadı / Eyler Muhibbî şubha degin āh u vā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*hasta yatur, -ur]*

hasta yatur: *Hasta şekilde, hasta olarak yatmak II aşktan dolayı hasta yatmak, aşka düşmek.*

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur hasta gönül / Vuşlata iremeyüp cānı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*hasta yatur, -ur]*

hasta-dil: *Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.*

İçeli ‘ışkuñ şarābın bu Muhibbî **hasta-dil** / Giceden gündüzi fark itmez yatur kanzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*hasta-dil,]*

İy Muhibbî niçe gamda olmasun bu **hasta-dil** / Bir niçe gündür ki ol zībā nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*hasta-dil,]*

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Gāyet ile **hasta-dildür** bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*hasta-dildür, -dür]*

Küyuñda senüñ niçe zamān **hasta-dil** yatur / Gönder cevāb derdine anuñ devā [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*hasta-dil,]*

Ser-i küyumda feryād u fiğān her şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbî **hasta-dildür** h’ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*hasta-dildür, -dür]*

hasta-i ‘ışka: *Aşk hastası.*

Var iy ṭabīb **hasta-i ‘ışka** ‘ilācı ko / İtmez kabül derdi anuñ bî-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*hasta-i ‘ışka, -a]*

hasta-i 'ışkam: *Aşk hastası.*

Cihānda **hasta-i 'ışkam** benüm bir dürlü hālüm var / Ne dermāndan olur dil şad ne derdden infī'ālüm var
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*hasta-i 'ışkam, -am*]

haste-dil: *Hasta gönül. // Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.*

Haste-dilven dōstüm cām-ı lebünden cür'a sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 4*). [*haste-dilven, -ven*]

haste-i 'ışkam: *Aşk hastası.*

Haste-i 'ışkam řabīb-i dilden istedüm devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*haste-i 'ışkam, -am*]

hat: *Yazı.*

Muşhaf-i hüsüne yāruñ virdi zıynet hāl ü hat / **Hat** dağı rüşen görünür olsa i'rāb u nuķat (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*hat,]*

hat: *Ayva tüyü.*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kāfir **hatı** / Her tarafından yürüdi kaçdı meger İmānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*hatı, -ı*]

Sāye-i zülf-i midür haddinde yāruñ yođsa **hat** / Lebleri řandında cem' olmış ve yāhūd mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*hat,]*

Bāğ-ı hüsnuñde nedür zülfüñle cānā **hat** didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*hat,]*

Hat gelüpdür diyü bu 'ařıķa göstermese yüz / Diñüz ol řuħa cihānda buña kim kāyil olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*hat,]*

Ruğları üzre görinen **hat** degül itme gümān / Bil muħakķak şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*hat,]*

'Ārızuñ içre niçedür didüm iy meh-rū **hatuñ** / Güldi didi kaplu kāfūra du'a-yı nürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*hatuñ, -uñ*]

Görinen **hat** midür yā leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsni ser-ā-ser (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*hat,]*

Kurılmışdur zenađdānı ki san top / **Hatı** yāruñ řiřār-ı rīme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*hatı, -ı*]

Hat degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevāsı ile anda üşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 2*). [*hat,]*

Hatuñ ser-fıtne zülfüñ fıtne-engīz / Ciger hün oldu ğamdan dīde hün-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*hatuñ, -uñ*]

Metn-i hüsnünde **haṭuñ** ḥaṭṭâtı yazmış ḥâşiye / Şerḥ idüp evrāk-ı gülden tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*ḥaṭuñ, -uñ*]

Genc-i hüsnü mâlik olmasun diyü ‘âşıklaṛuñ / Hem tılısm itdi **haṭuñ** ḥaṭṭât hem yazdı ḥavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*ḥaṭuñ, -uñ*]

Didüm iy dilber nedür görindi ruḥsâr üzre **ḥaṭ** / Didi zülfüm sāyesidür itdün iy miskîn ğalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*ḥaṭ,]*

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / Ḥaṭ getürdi ḳaṭlûme ruḥsâr-ı yâra geldi **ḥaṭ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ḥaṭ,]*

ḥaṭ getürdi: Ayva tüyleri getirmek: yüzde hattın gelmesi klasik edebiyatta "güzelliği" ifade eder II yazı yazmak, ferman çıkarmak, buyrultu vermek.

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ‘ / **Ḥaṭ getürdi** ḳaṭlûme ruḥsâr-ı yâra geldi ḥaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ḥaṭ getürdi, -di*]

ḥaṭ getürmiş: Ayva tüyleri getirmek: yüzde hattın gelmesi klasik edebiyatta "güzelliği" ifade eder II yazı yazmak, ferman çıkarmak, buyrultu vermek.

ḳaṭlûm için **ḥaṭ getürmiş** ol şeh-i ḥübân yine / Ğam beni şimden girü öldürdi taḳdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*ḥaṭ getürmiş, -miş*]

ḥaṭ u ḥâli: Ben ve ayva tüyü.

Dermend olan **ḥaṭ u ḥâli** ile âşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola dermândan ḥalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*ḥaṭ u ḥâli, -i*]

ḥaṭâ: 1. Yanlış, yanlışlık. kusur 2. Yanılma.

Ḥaṭâ-y-ıla yüzüne gül didümse / Ḥaṭâ itse n’ola kul âdemîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*ḥaṭâ-y-ıla, --y-, -ıla*]

ḥaṭâ eylemedük: Hata etmek, yanlışlık yapmak, yanılığa düşmek.

Yanuñda eger sevmeye günâh-ısa niğârâ / ‘Afv eyle **ḥaṭâ eylemedük** çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*ḥaṭâ eylemedük, -me, -dük*]

ḥaṭâ itse: Hata etmek, yanlışlık yapmak, yanılığa düşmek.

Ḥaṭâ-y-ıla yüzüne gül didümse / **Ḥaṭâ itse** n’ola kul âdemîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*ḥaṭâ itse, -se*]

ḥaṭâ olur: Yanlış olmak, yerinde olmamak, uygun düşmemek.

Saña ger hür [u] peṛî dirsem olur bu söz ḥaṭâ / Zîra kim ehl-i başîret anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*ḥaṭâ olur, -ur*]

ḥatar: Tehlike, emniyetsizlik.

Yol **h a tar** dervend-i 'iřkuŋ diyü aġah eylerüz / Sine-i tablı dögüp olmuşdur adet beklerüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1253, Beyit 4*). [*h a tar,]*

hat-ı reyh ndur: *Sevgilinin reyhan kokulu ayva tüyleri. // Reyhan hattı. 15. yy. da Kur'an'ın yazımında tercih edilen reyhan yazısı.*

La'l n e rafına ġub r-ı **h a tuŋ** / Genc-i y k t u **h a -ı reyh ndur** (*Muhibb  D v n , Gazel 1068, Beyit 4*). [*h a -ı reyh ndur, -dur]*

hat-ı sebzüni: *Yeşil renkli ayva tüyleri. // Yeni çıkmaya başlayan tüyler.*

Goreli d de **h a -ı sebzüni** yaşın yiŋemez /  h ider derd-ile baġrındaki başın yiŋemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1319, Beyit 1*). [*h a -ı sebzüni, - n, -i]*

hat-ı sebzüni: *Yeşil renkli ayva tüyleri. // Yeni çıkmaya başlayan tüyler.*

Aglar-ısa bu Muhibb  taŋ mıdır Ya'k b-veş / Goreli d de **h a -ı sebzüni** yaşın yiŋemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1319, Beyit 5*). [*h a -ı sebzüni, - n, -i]*

h atif: *Gaybdan haber veren melek; seslenici.*

C numa **h atif** sehergehden bunı ilh m ider /  y hum r- l d ancak saŋa derm n c m ider (*Muhibb  D v n , Gazel 1100, Beyit 1*). [*h atif,]*

h atur: *Gönül, duygu, his.*

Emd r leb ni şimdi bu dil-hasteye didüm / Güldi didi g r **h aturı** g lbe şeker ister (*Muhibb  D v n , Gazel 1130, Beyit 4*). [*h aturı, -ı]*

Eger sensüz cih nı geşt idersem / Benüm bu **h aturum** hiç hürrem olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1232, Beyit 4*). [*h aturum, -um]*

h aturın cem' eyleyüp: *Gönlünü toplamak (Parça parça olmuş gönlünü bir araya getirmek).*

Ser-i ser-geřteŋe sevd n-ıla  ř fte olan / **H aturın cem' eyleyüp** zülf-i periš n istemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1314, Beyit 2*). [*h aturın cem' eyleyüp, -y, - p]*

hatt: *Ayva tüyü.*

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruşs rını / K tib-i kudret kaçan **h attın** yazup inş  kılır (*Muhibb  D v n , Gazel 1018, Beyit 2*). [*h attın, -ın]*

Komadı h add ni görmek girdi **h attuŋ** araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak h r seyr (*Muhibb  D v n , Gazel 1054, Beyit 3*). [*h attuŋ, -uŋ]*

Metn-i hüsnin gerçi h att -ı ezal evvel yazup / Soŋradan **h attı** gelür şerh eyleyüp i'r b ider (*Muhibb  D v n , Gazel 1104, Beyit 3*). [*h attı, -ı]*

Dilde **h attuŋuŋ** hay li gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ġub r olsa anı dery  çeker (*Muhibb  D v n , Gazel 1114, Beyit 4*). [*h attuŋuŋ, -uŋ, -uŋ]*

Şi'rümün her beyti güldür **hâttı** sünbül den nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*hâttı, -ı*]

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın **hâttuñ** gelür āhir olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*hâttuñ, -uñ*]

Goreli **hâttuñı** jeng oldı gönül āyinesi / Ezeli yazu-y-ımiş başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*hâttuñı, -uñ, -ı*]

Hâttuñı goreli artarsa 'aceb mi gamumuz / Devri-hüsnünde şehâ var-ıdı hoş 'âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*hâttuñı, -uñ, -ı*]

Öpmek isterdüm ruhindan **hâttın** izhâr eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*hâttın, -ı, -n*]

Küfâr-ı hâddüñi **hâttuñ** yazup şerh eylemek ister / Ta'ālâ'llâh anı hakk it gider yañlış kitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*hâttuñ, -uñ*]

Bu Muhibbî **hâtt** u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*hâtt,]*

Hâttını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ kaçd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*hâttını, -ı, -n, -ı*]

Gören **hâttuñ** didi ruhsârıñ üzre / Meger ceş-i Habeş İrân'a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*hâttuñ, -uñ*]

Hâttuña yazmış berât-ı hüsnüñi / Kaşlarıñ üstine tigrâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2*). [*hâttuña, -uñ, -a*]

Gül yüzünde çünki **hâttuñ** zâhir oldı mür-veş / Çarh elinden inler-isem tañ midur tañbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*hâttuñ, -uñ*]

Metn-i hüsnü **hâttuñ** olmuş hâşiye / Okuyup dil anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*hâttuñ, -uñ*]

Hâttını hadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ımiş a'râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [*hâttını, -ı, -n, -ı*]

hâtt u hâle: (Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri ve ben.

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ dir gören / **Hâtt u hâle** nokta vü i'râb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*hâtt u hâle, -e*]

hâtt u hâlün: (yüzdeki) ayva tüyleri ve ben.

Hâtt u hâlün olmasa ezber kitâb-ı hüsnüñi / Okuram hâcet degüldür baña i'râb u nuqaç (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*hâtt u hâlün, -ün*]

hâttât: Güzel yazı yazan, meşk ve saire yazmakla iştigal eden kimse.

Metn-i hüsnünde hâttuñ **hâttâtı** yazmış hâşiye / Şerh idüp evrâk-ı gülden tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*hâttâtı, -ı*]

Genç-i hüsn-e mâlik olmasun diyü ‘âşıkla ruñ / Hem tılısm itdi ha tuñ **ha ttât** hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*ha ttât,]*

Hâl-i müşğînüñ dehânüñ üzre düşmişdür gâla t / Komadı **ha ttâtlar** ‘âdet degül mîme nu ka t (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*ha ttâtlar, -lar]*

ha ttât-ı ezel: *Ezel katibi. / Ruhları yarattığı zaman yazan Allah.*

Metn-i hüsnin gerçi **ha ttât-ı ezel** evvel yazup / Soñradan ha ttı gelür şerh eyleyüp i‘râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*ha ttât-ı ezel,]*

Ha ttât-ı ezel eyledi Mecnûn’uñ adını ha kk / Yazdı Muhibbî adını itdi anı tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*ha ttât-ı ezel,]*

ha tt-ı gubâr-ıla: *Gubari yazısı II Sevgilinin yüzündeki toz kadar ince ayva tüyleri.*

Kim göre ‘arızuñı olmaya gâmdan o ha lâş / Yazılı **ha tt-ı gubâr-ıla** gönülde bu havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*ha tt-ı gubâr-ıla, -ıla]*

ha tt-ı la‘lûñ: *(Sevgilinin)lal gibi kırmızı dudağının üzerindeki / kenarındaki ayva tüyleri.*

Ha tt-ı la‘lûñ misk ü zülfüñ ‘anber-i sârâ satar / Dişlerüñ dürr-i ‘Aden şîrîn lebüñ he lvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*ha tt-ı la‘lûñ, -üñ]*

ha tt-ı ruhsârüñ: *(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyleri.*

Ha tt-ı ruhsârüñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nür u Du hân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [*ha tt-ı ruhsârüñ, -uñ]*

havâle: *1. Bir işi, bir şeyi başkasına devretme, başkasının sorumluluğuna bırakma 2. Bir şeyi birine veya bir yere doğru savurma, yöneltme.*

Pîr-i muğâna virmem ezelden **havâledür** / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*havâledür, -dür]*

havâs: *Bâzi şeyler üzerinde mânevî etki yapmak ve bâzi hastalıkları iyileştirmek için belli şartlarda, belli miktarda okunan veya yazılan duâlar.*

Kim göre ‘arızuñı olmaya gâmdan o ha lâş / Yazılı ha tt-ı gubâr-ıla gönülde bu **havâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*havâş,]*

Genç-i hüsn-e mâlik olmasun diyü ‘âşıkla ruñ / Hem tılısm itdi ha tuñ **ha ttât** hem yazdı **havâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*havâş,]*

‘Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden ha lâş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok mergden **havâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*havâş,]*

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbüli / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden **havâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*havâş,]*

havrā: (Ar. ahver “gözlerinin karası çok kara, beyazı çok beyaz olan”ın müennes şekli veya hūr “siyah gözlü”nün çoğul şekli havrā) Hürî, hürîler.

‘Āşıkuz ancak hemān dīdārdur maqşūdumuz / Sanma cennet isterüz zāhid ya **havrāsındayuz** (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 7). [havrāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz]

Cennete **havrā** eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / Bir kadem ol serv-i nāzum gibi refāt eylemez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 2). [havrā,]

Zāhid egerçi cennet ü **havrā** kılur heves / Ben isterem vişālini ‘ālem içinde bes (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 1). [havrā,]

Zāhid ister cenneti görmek diler **havrā** yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür dīdār hoş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1408, Beyit 3). [havrā,]

hāy u hū: Gürültü, patırtı.

Hāy u hū tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 3). [hāy u hū,]

hāy u hūdan: Gürültü, patırtı.

Aç yüzün çāk-i girībān eylesün ‘āşıklarūñ / Güm güm ötsün **hāy u hūdan** gūşe-i meyhānemüz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1277, Beyit 3). [hāy u hūdan, -dan]

hāy u hūdan: Gürültü, patırtı.

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başa şudā‘ / Olmaga cümle cihān mülkine sultān istemez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2). [hāy u hūdan, -dan]

hāy u hūy-ı zāhidi: Zahidin hay u huyu // Zahidin söyleyip durduğu boş sözler.

Dil **hāy u hūy-ı zāhidi** almadı gūşına / Zīrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 4). [hāy u hūy-ı zāhidi, -i]

hayāl: Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûretü II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

Dīdede her şeb **hayāl** evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 1). [hayāl,]

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dūrdur / Sīnede līkin **hayālūñle** gönül mesrūrdur (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1). [hayālūñle, -ūñle]

Ğam yimem hālī **hayāli** çün derūn-ı dildedür / ‘Ankebūtuñ gönli şād olur megesçün dām ider (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 2). [hayāli, -i]

Dilde hañtuññ **hayāli** gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca gūbār olsa anı deryā çeker (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 4). [hayāli, -i]

Senūñ fikrūñde iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / Şarāb-ı hūbdan gayrı benüm sanma **hayālüm** var (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3). [hayālüm, -üm]

(ح) **Ḥayālūn** dil-i maḥzūnumı mesken tutalı / Beni dīvāne kılupdur baña ne ğayret ü ‘ār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*ḥayālūn, -üñ*]

Ḥayālūn ğitmez iy dilber gözümden / Gerekmez dü cihānı baña sensüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*ḥayālūn, -üñ*]

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perī-rūnuñ **ḥayālī** anda mihmāndur henüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*ḥayālī, -i*]

Levh-i dilde yazmışam cānā **ḥayālūn** nakşını / İtdüğüm nakşı benüm Mānī de taşvīr eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*ḥayālūn, -üñ*]

Tār-ı zülfinūn **ḥayālī** sīne-i sūzānda / Āteş içre iy Muhibbî mārdu in eylemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*ḥayālī, -i*]

İrişmez el çün ol serv-i hırāma / **Ḥayālīn** kılayım her şeb derāğüş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*ḥayālīn, -i, -n*]

Ḥayālūn ğitmedi iy dōst dilden / Günāhum ne beni kılduñ ferāmüş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3*). [*ḥayālūn, -üñ*]

Dāne-i ḥālūn **ḥayālīyle** gözüm yaşlar döküp / Āsiyā gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*ḥayālīyle, -i, -y, -le*]

Gelür **ḥayālī** çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*ḥayālī, -i*]

ḥayāl eyler: *Hayal etmek, tasavvur etmek, düşünmek.*

Eyler ḥayāl leblerüñi mest olup göñül / Dāyim şarāb-ı la‘l-ile serḥoşlardanuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 2*). [*ḥayāl eyler, -r*]

ḥayāl eyler: *Hayal etmek, tasavvur etmek, düşünmek.*

Leblerin zıkr eylesem kaşdum nedür eyler ḥayāl / ‘Ārife bir söz yiter ḥacet degül tekrār ‘arz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*ḥayāl eyler, -r*]

ḥayāl-i çeşmi: *Sevgilinin gözünün hayali.*

Sīneye gelse **ḥayāl-i çeşmi** āh itme dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*ḥayāl-i çeşmi, -i*]

ḥayāl-i çeşm-i vār: *Sevgilinin gözünün hayali.*

Nāle kılma göñlüñe gelse **ḥayāl-i çeşm-i yār** / Ḥānede bīmār ola itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*ḥayāl-i çeşm-i yār,]*

ḥayāl-i dilrübā: *Gönül kapan güzelin hayali.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Ḥayl-i dilde çün **ḥayāl-i dilrübā** mihmān olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*ḥayāl-i dilrübā,]*

hayāl-i kaddi: (sevgilinin) boyunun hayali.

Gözüm yaşı ‘aceb midür benim her sū revān olsa / **Hayāl-i kaddi** bāg-ı dilde bir serv-i bülendümdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2). [hayāl-i kaddi, -i]

hayāl-i mār-ı zülfeyni: (Sevgilinin) saçının yılanının (kıvrımının) hayali.

Hayāl-i mār-ı zülfeyni dem-â-dem gönlüme gelsün / Karār itmege sînem gibi hergiz aña ñn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5). [hayāl-i mār-ı zülfeyni, -i]

hayāl-i nâzûk: İnce hayal.

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizâmi’nüñ / İnce **hayāl-i nâzûk** ü şîrîn edâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5). [hayāl-i nâzûk,]

hayāl-i şâhına: Padişahın / sevgilinin hayali.

Haymedür bu perde-i çeşmüm **hayāl-i şâhına** / Târ-ı eşküme benim itnâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4). [hayāl-i şâhına, -ı, -n, -a]

hayāl-i ser-i zülfüñ: (Sevgilinin) saçının ucunun hayali.

Bir dem şeb-i hicr içre **hayāl-i ser-i zülfüñ** / Hâlî mi olur gözden eyâ serv-i ser-efrâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4). [hayāl-i ser-i zülfüñ, -üñ]

hayāl-i serv-i dâlum: Servi boylu sevgilinin hayali.

Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler **hayāl-i serv-i dâlum** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6). [hayāl-i serv-i dâlum, -um]

hayāl-i zülf-i döst: Sevgilinin zülüflerinin hayali.

Sîneden hâlî degül bir dem **hayāl-i zülf-i döst** / Çün perînüñ meskenidür ekşerî vîrâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3). [hayāl-i zülf-i döst,]

hayâsuz: Utanmaz.

‘Aceb bilsem gül-i ra’nâ ne yüzden beñzemiş yâra / **Hayâsuz** ‘ârî terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4). [hayâsuz,]

hayât: Yaşam, dirilik, canlılık, sağlık, yaşayış, ömür.

Vaşlı metâ‘ı girmez ele çün **hayât-ıla** / İrür murâda cânını terk eyleyen bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4). [hayât-ıla, --ıla]

(ح) **Hayâti** ebedidür saña kim vâsıl ola / N’ola Mansûr gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6). [hayâti, -ı]

hayfâ dirîğ u derdâ: Eyvah, ne yazık ki.

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rû / **Hayfâ dirîğ u derdâ** giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*hayfâ dirîğ u derdâ,*]

hâyil mebaş: Engel olma, örtme, mani olma.

Nûruñ ile ‘âlemün yüzi münevverken bugün / Zûlmete virme cihânı zülf-ile **hâyil mebaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [*hâyil mebaş,*]

hâyil olur: Perde olmak, engel olmak, engellemek.

Dilberün ‘arızını görmege dil mâyil olur / Çäre ne zülfî gelür gün yüzine **hâyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*hâyil olur, -ur*]

hâyil olur: Perde olmak, engel olmak, engellemek.

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân **hâyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*hâyil olur, -ur*]

hayl-i dilde: Gönül alayı, ordusu // Gönül cemaati (dünyası).

Gözlerüm yaşın şarâb u bagrumı itdüm kebâb / **Hayl-i dilde** çün hayâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*hayl-i dilde, -de*]

hayl-i rindâna: Rindler zümresi, rind meşrepli kişiler topluluğu.

Hayl-i rindâna Muhibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir çadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*hayl-i rindâna, -a*]

hayl-i ‘uşşâka: Âşıklar sürüsü, âşık topluluğu, âşıklar zümresi.

Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmışuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘âlemlere fâş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*hayl-i ‘uşşâka, -a*]

hayme: Çadır; otağ.

Gâh gözde gâh dilde kurdı cânân **haymesin** / Yürüsün menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*haymesin, -si, -n*]

Hayme kursa ‘ışk şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yitilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*hayme,*]

Kuralı şahrâ-yı dilde **haymesin** sultân-ı ‘ışk / ‘Aql u şâbrum gitdi benden aña fermândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*haymesin, -si, -n*]

Haymedür bu perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / Târ-ı eşküme benüm itnâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [*haymedür, -dür*]

‘Işk-ı şāhī **haymesin** kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki bu mülkūñ harābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*haymesin, -si, -n*]

hayr: Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

Her ne dirse hakkūma uyma rakībūñ sözine / Bilürem kim ol seni **hayr** işe irşād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*hayr,]*

Dürüş **hayra** vü şerden ictināb it / Dimesünler senūñ için bed-āmüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*hayra, -a*]

hayr [u] ser: İyilik ve kötülük.

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*hayr [u] şer,]*

hayr u ser: İyilik ve kötülük.

İy Muhibbī şükr kıl lā-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı **hayr u şer** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 5*). [*hayr u şer,]*

Togrı yoldan gel hurüc itme ki fānīdür cihān / Her ne itseñ **hayr u şer** āhır hısābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hayr u şer,]*

hayra gir: Hayır işlemek, iyilik etmek, fayda sağlamak.

Yakma iy dil nār-ı hıcre bu Muhibbī hastayı / **Hayra gir** cevri ü cefādan kıl bu miskīni hālāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*hayra gir,]*

hayrān: Şaşkın, şaşırıp kalmış kimse II esrar esrikliği.

İy gubār-ı haş şü deñlü yidüm esrār-ı gamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir **hayrān** uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*hayrān,]*

hayrān: Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben dīvāneyi / Lık biz de ol kamer ruhsāruñuñ **hayrānıyuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*hayrānıyuz, -ı, -y, -uz*]

hayrān oldı: Hayrete düşmek, şaşırarak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Gerçi **hayrān oldı** dil gördi bu ben dīvāneyi / Lık biz de ol kamer ruhsāruñuñ hayrānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*hayrān oldı, -dı*]

hayrān olur: Hayrete düşmek, şaşırarak II kendinden geçmek, sarhoşluk yaşamak.

Çün ezelden ‘ışk cāmın içmişemdir dōstlar / Gıce gündüz anuñ için cān u dil **hayrān olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*hayrān olur, -ur*]

hayrān olur: Hayrete düşmek, şaşırarak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Kime takrîr eyleyem kime bu dil esrârını / Güş iden ahvâlümü benden beter **hayrān olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4). [hayrān olur, -ur]

hayrān u medhūs olur: Şaşkın olmak, şaşırıp kalmak, dehşete düşmek.

Eli ditrer olur hayrān u medhūs / Yazamaz şüret-i nakşını nakkâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4). [hayrān u medhūs olur, -ur]

hayrānlık: Esrar sarhoşluğu II hayran olma, etkilenme.

Vār-iken gül gibi ‘ālemde şarāb-ı ergüvān / Kankı ahmağdur varur **hayrānlık** ister beng ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3). [hayrānlık,]

hayrānuñ olmuşuz: Çok beğenmek, hayran olmak II kendinden geçmek, esrar sarhoşluğu yaşamak.

Hayrānuñ olmuşuz gamuñ esrârını yiyüp / Fark itmez-isek olmaz ‘aceb sol u sagumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3). [hayrānuñ olmuşuz, -uñ, -muş, -uz]

hayret: Şaşırma, şaşırıp kalma, ne yapacağını bilmeme.

Yār Muhibbî hūblar içre eyle maḥbūb ola kim / Halk-ı ‘ālem **hayretinden** ısırur barmaglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9). [hayretinden, -i, -n, -den]

hayret basar: Hayrete düşmek, şaşırarak, şaşırıp kalmak.

Ḳudret-i şun‘-ı Hudā’dur sende olan kaş u göz / Kim göre **hayret basar** döker anuñçün yaş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1). [hayret basar, -ar]

hayret basar: Hayrete düşmek, şaşırarak, şaşırıp kalmak.

Ḳudret-i şun‘-ı Hudā’dur sende olan kaş u göz / Kim görür **hayret basar** tolar anuñçün yaş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1). [hayret basar, -ar]

hayret basuban: Hayrete düşmek, şaşırarak, şaşırıp kalmak.

Bir kerre naẓar eyledi gün yüzüne bu dil / **Hayret basuban** kendüden ol bî-ḥaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [hayret basuban, -uban]

hayret gelür: Şaşkınlık gelmek, şaşırarak, şaşkınlık içinde olmak, ne yapacağını bilememek.

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülf-i ‘anber-feşān ditrer / Gidüp ‘aklum gelür hayret bu cismüm içre cān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1). [hayret gelür, -ür]

hayret sebinde: Hayret gecesi, şaşkınlık gecesi.

Dün gece **hayret şebinde** geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*hayret şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

hayretde kalmışdur: Şaşırarak, şaşırıp kalmak, ne yapacağını bilmemek.

Dehâniyla miyânından haberdâr olmadı kimse / Göñül **hayretde kalmışdur** yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*hayretde kalmışdur, -miş, -dur*]

hayr-ı ‘amel eylemedüñ: Hayırlı, iyi iş yapmak.

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilâ dîdeleründen döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*hayr-ı ‘amel eylemedüñ, -me, -dü, -ñ*]

hayru’l-umür olur vasat: Hayru’l umuru evsatuha: her işin ortası (ölçülüsü) hayırlı olur.

Dimezem mihr eyle bārī cevri kıl oran-ıla / Faḥr-ı ‘ālem çün dimiş **hayru’l-umür olur vaşaḫ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*hayru’l-umür olur vaşaḫ,]*

hayrü’l-‘umür olur vasat: Hayru’l umuru evsatuha: her işin ortası (ölçülüsü) hayırlı olur.

Ḥoş gelür ben ‘āşıkā gāyet miyân-ı nāzüküñ / Çünki peygâmbere dimiş **hayrü’l-‘umür olur vasat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*hayrü’l-‘umür olur vasat,]*

hayrü’l-vasat: Hayru’l umuru evsatuha: her işin ortası (ölçülüsü) hayırlı olur.

Döstüm cevri ü cefânı eylegil evzân-ıla / Hiç işitmedüñ mi her yirde dinür **hayrü’l-vasat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*hayrü’l-vasat,]*

hayvân: 1. Canlı mahlûk. 2. İnsandan maada canlı mahluk. 3. mec. akılsız, idraksiz, ahmak kimse.

Olmayınca kimsede ‘ışkıdan eşer / Bil ki **hayvândur** anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*hayvândur, -dur*]

İy Muhibbî bâde-i ḥamrâ dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki **hayvân** gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*hayvân,]*

İy Muhibbî bâde-i ḥamrâ dururken gül gibi / Kankı **hayvândur** ki hayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*hayvândur, -dur*]

Cihân içinde âdem bî-gam olmaz / Meger **hayvân** ola ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*hayvân,]*

Kim ki dünyâ ni‘metine aldanup meyl eyleye / Aña **hayvândur** disünler dimesünler aña nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*hayvândur, -dur*]

hayvât-ı felek: Felek (talih, baht) tarzisi.

Hayvât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lâyıḫ ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*hayvât-ı felek,]*

hazān: *Güz, sonbahar.*

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / **Hazān** evrākına san kim dokunur bād revān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*hazān,]*

Gülşen içre her varak geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı **hazāna** dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*hazāna, -a]*

Gül ruḥlarıñ koyup dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārı ‘arīf **hazāna** gelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*hazāna, -a]*

hazer: *Sakinma, çekinme.*

Yummaz gözini şubḥa degin her gice kevkēb / Beñzer ki anuñ āhum odından **hazeri** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*hazeri, -i]*

hazer evle: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Genc-i hüsine Muhibbī sunma dil eyle hazer / Görinen zülfi anuñ biñ başlu ejderhā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*hazer eyle,]*

hazer evle: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hazer / Kim ki bed-meste uyarsa lā-büd anda kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*hazer eyle,]*

hazer evle: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hazer / Piç piç olmuş yatur sanma ki ol şu‘bān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*hazer eyle,]*

hazer evle: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Hüsni bāğma irişdüñ eyle zülfinden hazer / Ğaflet itme mārduz yatmış güneşde uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*hazer eyle,]*

hazer evle: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Bāğ-ı hüsünde nigāruñ eyle zülfinden hazer / Basma dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*hazer eyle,]*

hazer it: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Yiter aplatma beni dōst yaşumdan **hazer it** / ‘Ālemi ğarķa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*hazer it,]*

hazer itme: *Sakinmak, çekinmek, kaçınmak.*

Ꞑatl-i ‘uŝŝāk eylegil hīç itme kanından hazer / Bu tarīk-i ‘iŝkdur konılmadı bunda kıŝāŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*hazer itme, -me*]

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Beni aglatma gel hanum **hazer kıl** / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 3*). [*hazer kıl,]*

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Ser-i zülfinden iy dil gel **hazer kıl** / Anuñ her bir kılı dām-ı belādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*hazer kıl,]*

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Muhibbī ister-iseñ genc-i hüsün / **Hazer kıl** ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1235, Beyit 5*). [*hazer kıl,]*

hazer kıl: Sakınmak, çekinmek, kaçınmak.

Kıl hazer zülfinden el sunma Muhibbī hüsüne / Bu muqarrerdür ki genc olmaz cihānda mārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*hazer kıl,]*

hazık: (*Ar. hazākāt “māhir olmak”tan hazık*) Usta, mahāretli, işinin ehli. [*Bilhassa hekimler için kullanılır*].

Derdi dermāna değışdük fāriğ ol bizden taḫīb / Nef ü zarrı hālümüzce añlaruz **hazıklaruz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*hazıklaruz, -lar, -uz*]

hazın olmaz: Üzüntülü, kederli olmak II hüzünlenmek, kederlenmek.

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıŝrī / Bu dil Ya‘kūb’ı hüzün içre kalur sanmañ **hazın olmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*hazın olmaz, -maz*]

hazine: Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.

Esrār-ı ‘işk gerçi ki gizlü **hazinedür** / Korkum budur ki āhum ile aŝikār olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1030, Beyit 2*). [*hazinedür, -dür*]

hazır: Belli bir işi yapacak veya belli bir işe yarayacak duruma getirilmiş olan (şey).

Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem ‘işka / Gözümün kanlu yaşıyla iki **hazır** güvāhıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*hazır,]*

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘işkuma ŝāhid / Ne yirde eylesem da‘vī benüm **hazır** güvāhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*hazır,]*

Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına **hazır** çeŝmī ŝahbāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*hazır,]*

İnen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb **hâzırdur** ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*hâzırdur, -dur*]

hâzır tutar: *Hazır tutmak: bir şeyi kullanmak için hazırda bekletmek, yanında bulundurmak.*

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adunuñ her zamân / Komaz elden nîzeyi **hâzır tutar** her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*hâzır tutar, -ar*]

hâzır tutar: *Hazır tutmak: bir şeyi kullanmak için hazırda bekletmek, yanında bulundurmak.*

‘Aceb bu gâmze midür yâhu cellâd / Tutar hâzır elinde tîg u hânçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*hâzır tutar, -ar*]

hâzır-güvâh: *Hazır şahit / hazır delil.*

Muhibbî derd-ile oldı yolında hâk-ile yeksân / Dimedı yañılıp bir dem benüm **hâzır-güvâhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*hâzır-güvâhumdur, -umdur*]

hebâ: *Yok olmak, ziyan etmek, boşa harcanmak.*

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi / Geçürme ‘ömri meysüz kim **hebâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*hebâdur, -dur*]

hebâ oldı: *Boşuna gitmek, zayi olmak, mahv olmak, yok olmak.*

(♫) **Hebâ oldı** yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaqâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*hebâ oldı, -dı*]

hebâ olmak: *Boşuna gitmek, zayi olmak, mahv olmak, yok olmak.*

Hevâya uyanuñ başı **hebâ olmak** muqarrerdür / Dañı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*hebâ olmak, -mak*]

hedef kıldı: *Hedef yapmak.*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuñaf / Gelür hadengi her taraf ebrü kemānum kdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*hedef kıldı, -dı*]

hediyve-i dil ü cân: *Gönül ve can hediyesi.*

Dergehünde **hediyve-i dil ü cân** / Tuñfe-i mür-ıla Süleymân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 5*). [*hediyve-i dil ü cân,]*

heft deñiz: *Yedi deniz // yeryüzündeki bütün sular.*

Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu **heft deñiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*heft deñiz,]*

heft iklîme: *Yedi iklim, yeryüzü, bütün alem.*

Şol ki istignâ serîrinde oturdı şâh-vâr / Ser-te-ser olmaga **heft iklîme** sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*heft iklîme, -e*]

hefte: *Birbiri arkasına gelen yedi günden ibâret zaman bölümü.*

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tâkat mı ider çün **hefte** mâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*hefte,]*

hekîm: *Hekim, doktor.*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime **hekîme** / Bak yâr likâsına ki tâ kim gide emrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*hekîme, -e*]

helâk evler: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Ğam-ı endüh ile furkat beni âhîr **helâk eyler** / Meded devletlü sultânüm benüm hâlüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*helâk eyler, -r*]

helâk itdi: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Nâvek-i ğamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*helâk itdi, -di*]

helâk itdi: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Cevr okı câna irüp itdi Muhibbî’yi helâk / Dañı bu hasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*helâk itdi, -di*]

helâk itmek-içün: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Tġını aldı **helâk itmek-içün** taşa çalar / Kesmeyicek başumu tġın alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*helâk itmek-içün, -mek, -içün*]

helâk itsün: *Helâk etmek (eylemek): mahvetmek, yok etmek II bitkin duruma getirmek, perişan etmek.*

Saña cevri ide Muhibbî yâr aġyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*helâk itsün, -sün*]

helâk oldum: *Helâk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Pây-büsün isteyü yolında ben oldum helâk / Hergiz ol bed-hû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*helâk oldum, -du, -m*]

helâk oldum: *Helâk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Niçe yıllar h̄asretem p̄a-b̄ūsina oldum helāk / Gör̄üñ ol bed-h̄ü güzer ol h̄āk-i r̄āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*helāk oldum, -du, -m*]

helāk oldum: *Helāk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Behr-i p̄ab̄ūsı için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-h̄ü basup üstüme r̄āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*helāk oldum, -du, -m*]

helāk olmuş: *Helāk olmak: mahvolmak, yok olmak, ölmek II perişan olmak, bitkin duruma gelmek, çok fazla yorulmak.*

Tîr-i ğamzeñile bu s̄inem zaḥmnāk olmuş yatur / Dir gören meydân-ı ‘ışk içre **helāk olmuş** yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*helāk olmuş, -muş*]

hele: *Hele, ayrıca, özellikle.*

Āh eyledükçe itdi telâṭum sirişkümeñ / Deryâ gibi Muhib **hele** pür cūşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*hele,]*

helvâ: *Helva, tatlı.*

Ḥaṭṭ-ı la’lũñ misk ü zülfüñ ‘anber-i sārâ satar / Dişlerũñ dürr-i ‘Aden şîrîn lebũñ **helvâ** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*helvâ,]*

Leblerũñ ‘uşşâka turmuşdur mey-i ḥamrâ satar / Zülfi-i müşġinũñ muḥabbet ehline **helvâ** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*helvâ,]*

Çarḥ-ı gerdün m̄āh u ḥurşîd ile olur müşterî / Ḥüsn bâzârında la’lũñ her kaçan **helvâ** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*helvâ,]*

hem: *Kullanıldığı cümleye “üstelik, ayrıca, bir de, şu da var ki, zâten” mânâları katarak anlamı kuvvetlendirir II birden fazla şeyin birlikte bulunduğunu veya birden fazla işin birlikte yapıldığını gösterir [bu anlamda genellikle tekrar edilerek kullanılır].*

İy cefâ-h̄ü ‘ışkuñ-ıla gön̄lümũñ **hem** derdi var / İstemez ğayrı muşâḥib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*hem,]*

Oldı **hem** dehrũñ dimâġı çün mu‘aṭṭar b̄üy-ıla / Gülşen içre güllerũñ medḥin okur turmaz hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*hem,]*

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhâr-ıla / Raḳşa girmiş servler **hem** ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*hem,]*

Ḥasretiyle dâġ-ı s̄inem **hem** bu bagrum başludur / Ger sorarsañ baḥra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*hem,]*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña konsa **hem** ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*hem,]*

Sâkiyâ gör dehri bî-bünyâddur / Bâde sun kim ‘ömr **hem** berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*hem,]*

Âbdâr eyler Muhibbî şî‘rini **hem** sūzināk / Āteş-ile ābı cem‘ itmiş kerāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*hem,]*

İy Muhibbî şāf-dil **hem** pāk-meşreb ol yūri / Kim tārīki togrıdur lâ-būd anı Hālīk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*hem,]*

Göñlümün hicrân şebinde **hem** ğamı **hem** derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hem,]*

Göñlümün hicrân şebinde **hem** ğamı **hem** derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hem,]*

Kanda kim zūlfın añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun kışsa olur **hem** şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*hem,]*

Lebüñden goncalar dem-beste oldı / Ruñuñ şermendesidür **hem** gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [*hem,]*

Görsün Muhibbî vir aña hüsñüñ zekātını / Zıra ki aña müsteħakuz **hem** gedālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*hem,]*

Genç-i hüsne mālīk olmasun diyü ‘āşıkıaruñ / **Hem** tılısm itdi ħaṭuñ ħaṭtāt hem yazdı ħavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*hem,]*

Genç-i hüsne mālīk olmasun diyü ‘āşıkıaruñ / Hem tılısm itdi ħaṭuñ ħaṭtāt **hem** yazdı ħavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*hem,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kāmētüm / Sinede her bir kılum efgānlar eyler **hem çü** saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan āh eylesem / Dāne dāne gözlerümden dökilür **hem çü** kirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḫşūd içün / Nāle eyler vādi-i ğamda bu dil **hem çü** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Dür olalı gül yüzüñden gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryād u zārı **hem çü** bülbül der-kāfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Sensüzün ger cām nüş itsem baña hep nişdür / Sine taḫlını dögüben inlerem **hem çü** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*hem çü,]*

hem çü: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Eşk-i çeşmüm içre bu gönülüm şinâverlik ider / Olmuşam deryâ içinde iy Muhibbî **hem çü** bat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5). [hem çü,]

hem çün: *Onun gibi, böylece, gibi, bu şekilde.*

Yimezüz dünyâ gâmin meyl itmezüz **hem çün** meges / Kâf-ı istîgnâda ‘Ankâ-veş kanâ‘at beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2). [hem çün,]

hemân: *Ancak, yalnız, sadece, fakat.*

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık **hemân** bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem‘e o bî-pervâyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [hemân,]

Gözle iy dil kâddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun **hemân** sen togru dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2). [hemân,]

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı **hemân** sîm-ile zerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1). [hemân,]

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbâ harîr / Üstümüzden eksük olmasun **hemân** peşmînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [hemân,]

Bu Muhibbî’nüñ murâdı bendeñ olmağdur **hemân** / Gerçi kim zâhirde biz de memleket sulţânıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5). [hemân,]

‘Âşıkuz ancak **hemân** dîdârdur maşşüdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid ya havrâsındayuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7). [hemân,]

İy tabîbâ çek elüñ Kânûn-ıla olmaz şifâ / Lâ‘l-i nâb-ı dilber olmuşdur **hemân** dermânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3). [hemân,]

hemân: *Derhal, hiç vakit geçirmeden, çabucak II ancak, yalnız, sadece, fakat.*

Terk eyle kamu fikri **hemân** saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [hemân,]

Bezm-i gam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi **hemân** erğânünadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5). [hemân,]

hemân: *Tıpkı, sanki.*

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârüñ / **Hemân** ol rinde beñzer kim mey-i hamrâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2). [hemân,]

Gerekmez efser-i Dârâ yiter çün hâk-i dergâhuñ / Yaradan haqqı ol baña **hemân** tâc-ı sa‘âdetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4). [hemân,]

Dilâ mağrûr olup virme gönül bu dâr-ı dünyâya / Haqqâtla nazar kılsañ **hemân** bir iki sâ‘atdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7). [hemân,]

Sor baña 'ışkuñ rumūzın saña taqrır eyleyem / Cān u baş terkin urur 'āşık **hemān** pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*hemān,]*

Cānum n'ola virsem saña iy rūh-ı revānum / Gür-ı gāmda baña **hemān** cānuma beżer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*hemān,]*

Kim cām içerse Cem ya İskender olur **hemān** / Hūm-hāne gūşesi ne ulu bārgāh-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*hemān,]*

hemān: *Tıpkı, sanki II ancak, yalnız, sadece, fakat.*

Muhibbī şıdķ-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maķşūda / Riyā vü zerķ-ıla zāhid **hemān** bir kurı lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*hemān,]*

Muhibbī hālvēt-i dilde **hemān** eglencedür ancak / Ögünüp şı'r-ile kimse dimesün kim kemālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*hemān,]*

Olmaduk dūnyā-yı dūna cān-ıla biz müşterī / Zīra birkaç gün **hemān** ancak temāşāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*hemān,]*

Sīnem içre berķ-i āhum şu'le-i cān-süz imiş / Tekye-i gāmda **hemān** bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*hemān,]*

hemān: *Derhal, hiç vakit geçirmeden, çabucak.*

Binā-yı şabr u kaşr-ı 'aķl katı muķkem-durur ammā / İrişse zelzele 'ışkuñ hevāsından **hemān** ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*hemān,]*

Leylī zūlfdür iden her dem benī mecnūn-şıfat / Bu Muhibbī'ye **hemān** tedbīr-i zencīr eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*hemān,]*

Bir ferāh gelse Muhibbī gām **hemān** ardıncadır / Anuñ için bu fenā dārında yokdur şādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*hemān,]*

Gice gündüz raķīb-i dīv saña maķrem olalıdan / Göñül mülkine 'azm itdüm nigārā ben **hemān** sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*hemān,]*

Her vişālūñ āħirin bildük **hemān** hicrān imiş / Pes bu ma'nīden neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*hemān,]*

Gel cilve eyle gözlerümñ çeşmesārına / Bir dem vaţan kıl anda **hemān** iy perī yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*hemān,]*

Zūlf-i siyehūñ fikrini dün gice iderken / Añdukda **hemān** yüzüñi gördüm seher olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*hemān,]*

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / 'Arz idince kapuşup yārān **hemān** ezberlemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*hemān,]*

hemān-dem: *Hemen, o anda, vakit kaybetmeden.*

Leşker-i 'ışķ kaçan eyleye dil mülkine hīz / Sipeh-i 'aķl **hemān-demde** tutar rāh-ı girīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*hemān-demde, -de]*

İşidüp ‘ışkdan şadā itdi **hemān-dem** dil hūrūş / ‘İşk dir āh eylegil ‘aql ise dir olgıl hamūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*hemān-dem,]*

hem-dem: *Birlikte bulunan, samîmî, canciğer arkadaşı, dost.*

Her kanda isem derd ü ğamıdur baña **hem-dem** / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*hem-dem,]*

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline **hem-demlerüz** / Ol sebebden şöhet-i hāş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 1*). [*hem-demlerüz, -ler, -üz]*

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla senüñ **hem-demlerüz** / Nāy-veş bagrı delük bir niçe şāhib-demlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*hem-demlerüz, -ler, -üz]*

hem-dem oldu: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

Ğam ayrılmaz benümle **hem-dem oldu** / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*hem-dem oldu, -dı]*

hemdem olmasa: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem ne ‘aceb / Dilberüñ çeşmi Muhibbī görünür āl-engīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*hemdem olmasa, -ma, -sa]*

hem-dem olmaz: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

Cihānda var mı ‘aşık pür-ğam olmaz / Belā vü derd-ile ol **hem-dem olmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*hem-dem olmaz, -maz]*

hem-dem olmaz: *Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek, yakın olmak.*

İremezsın bî-vefālar vuşlatına iy gönül / Ger firākıyla yanarsañ **hem-dem olmaz** bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*hem-dem olmaz, -maz]*

hem-dem-i gül: *Gülün dostu yakını, çevresi // Sevgiliye yakın olan rakipler.*

Ben esîr-i hicrem [ü] aġyār mahrem vaşluña / **Hem-dem-i gül** hār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*hem-dem-i gül,]*

hem-derd: *Dert ortağı, aynı derde duçar olanlar.*

İy cefā-ñü ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi var / İstemez ġayrı muşāhib ğam gibi **hem-derdi** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*hem-derdi, -i]*

Gönülümün hicrān şebinde hem ġamı hem derdi var / Ğayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi **hem-derdi** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hem-derdi, -i]*

hemîse: *Sürekli, daima, her zaman, her vakit.*

Baňa itdüğini zülfl[i] **hemîşe** / Dinen ayruksı hîç bir kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*hemîşe,*
]

Bekle şüfî dâyimâ sen var selâmet güşesin / ‘Âşıkuz rindüz **hemîşe** biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*hemîşe,*]

hem-nefes kılup: *Yakın arkadaş edinmek, dost edinmek, yanında bulundurmak.*

Hem-nefes kılup rakîbi eyleseñ yanuñda hâş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*hem-nefes kılup, -up*]

hem-nefes olamaz: *Aynı sesi çıkarmak II yakın arkadaş olmak.*

Ne kadar feryâd iderse beñzemez feryâduma / Olamaz bu nâleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*hem-nefes olamaz, -a, -maz*]

hem-nişîn olam: *Berber oturup kalkmak, yakın arkadaş olmak.*

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruha / Hîç ola mı tûfî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*hem-nişîn olam, -a, -m*]

hem-nişîn olmaz: *Berber oturup kalkmak, yakın arkadaş olmak.*

‘Aceb olmaya ger yârum benümle **hem-nişîn olmaz** / Gedâlar olı-gelmişdür ki şeylerle qarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*hem-nişîn olmaz, -maz*]

hem-râh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

Yürür mecnûn gibi tenhâ düşüp bu vâdi-i ‘ışka / Muhibbî sâyeden gayrı dimez **hem-râhumuz** vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*hem-râhumuz, -umuz*]

hem-râh olam: *Yol arkadaşı olmak, arkadaşlık etmek.*

Hem-râh olam ten didi cânım gider olsa / Cân şöyle gider hafice ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*hem-râh olam, -a, -m*]

hem-râh olmaga: *Yol arkadaşı olmak, arkadaşlık etmek.*

Mecnûn-şifat derd-ile vâdilere düşdüm / Yanumca baňa olmaga hem-râh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [*hem-râh olmaga, -mag, -a*]

hem-râz: *Sırdaş, dost.*

Ėam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda var mı anuñ gibi **hem-râz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*hem-râz,*]

Ėam ayrılmaz benümle mahrem oldı / Cihânda var mı anuñ gibi **hem-râz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*hem-râz,*]

hem-ser: Benzer, eş, denk. // Arkadaş, dost.

Özini baña dilber **hem-ser** itmez / Niçe kerre dimiş ammâ dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*).
[hem-ser,]

hem-ser olmuş: Dost, arkadaş olmak.

Göreyim pâre pâre anı her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser şâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [hem-ser olmuş, -muş]

hemyân: Heybe, kese, küçük torba.

Ğonca **hemyânından** alsa zer ‘aceb midür şabâ / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [hemyânından, -ından]

Almaga şabr-ı metâ‘in bülbül-i bî-çârenüñ / Ğonca **hemyânın** açup gül tâciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [hemyânın, -i, -n]

hengâm: Vakit, zaman II toplantı, cemiyet.

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk anuñ yirine biz **hengâmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [hengâmumuz, -umuz]

hengâme: Gürültü, patırtı, şamata.

Dagıdaldan zülfini dagıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dagılır ‘âdet budur **hengâmeler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [hengâmeler, -ler]

hengâme: Vakit, zaman II toplantı, cemiyet.

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihriyle çün kim germdür **hengâmeler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [hengâmeler, -ler]

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup **hengâmesin** / Döstlar kurduk anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [hengâmesin, -si, -n]

henüz: Daha şimdî, yeni II ancak II (olumsuz cümlelerde) daha, hâlâ, şimdiye kadar, elan.

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârı **henüz** / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [henüz,]

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârı **henüz** / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [henüz,]

Çeşm-i bîmârın görelde ol kemân ebrünuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [henüz,]

Leblerüñ meyhânesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur şaĥne-i zülfüñ giriftârı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [henüz,]

Naqd-i cāna çün metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Döstüm inkār idüp gel bozma bāzārı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [henüz,]

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedüñ iy dil tabîbî aña tîmārı **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [henüz,]

‘İyde niçelerün irdi eli yāra **henüz** / Kaldı ortada dirîgā dil-i āvāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [henüz,]

‘İyde niçelerün irdi eli yāra **henüz** / Kaldı ortada dirîgā dil-i āvāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [henüz,]

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarķ oldum / Lîk su virdi bu dil āteşi bir pāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [henüz,]

İy tabîbā ser-i kūyuñda yatan hastalara / İtmedüñ çāre yatur cümlesi bî-çāre **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [henüz,]

Gün gibi rüşen olup ‘āleme ‘ışķuñ nūrı / Bu ‘aceb gelmeye zāhid daħı ikrāra **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [henüz,]

Hicr ara hasret-ile cān lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hālümü dildāra **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [henüz,]

Oldı ‘ālemlere destān Muhibbî kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [henüz,]

Hāk-i pāyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi **henüz** / Hey kıyāmet kāmēt it vaķt oldı sā‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [henüz,]

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perîşāndur **henüz** / Göñlümi kılan şikeste ol perî-şāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [henüz,]

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perîşāndur **henüz** / Göñlümi kılan şikeste ol perî-şāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [henüz,]

Kuralı şahrā-yı dilde haymesin sultān-ı ‘ışķ / ‘Aķl u şābrum gitdi benden aña fermāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [henüz,]

Sanmañuz bir daħı ma‘mūr ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yıkalıdan daħı vīrāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [henüz,]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim lebleri kandur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [henüz,]

Niçe yıldur cevher-i eşķüm yolında ğarc olur / Kāse-i çeşmüm tolu yāķūt u mercāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [henüz,]

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘āşķa bir kez nigār / Adın añdum diyü ol demden peşimāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [henüz,]

Gülsitān içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perîşāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [henüz,]

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünuñ hayāli anda mihmāndur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [henüz,]

- Cân virüp ger büse alduñsa dime virdüm bahâ / Dü cihâni bile virseñ añâ erzândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*henüz,]*
- Sevdügüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*henüz,]*
- ‘İşk câmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*henüz,]*
- Tîr-i âhum irdi eflâke dağı nâlem **henüz** / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*henüz,]*
- Tîr-i âhum irdi eflâke dağı nâlem **henüz** / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*henüz,]*
- Cân u dil bâl ü perümdür yakdı anı nâr-ı ğam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bâlem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*henüz,]*
- İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdâlara / ‘Ömr ta‘cîl itdi ben fikr-i meh ü sâlem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*henüz,]*
- Ol perî-rû yüzüm üzre bir qadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [*henüz,]*
- Bu Muhibbî hâlini tañrîre almışdur qalem / Niçe defter toldı şerh olmadı añvâlüm **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*henüz,]*
- Olmadı benüm sözüm katuñda revâ **henüz** / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş âh devâ **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*henüz,]*
- Olmadı benüm sözüm katuñda revâ **henüz** / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş âh devâ **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*henüz,]*
- Mihrûñle yine zerrelerüm irdi semâya / Âhum yiliyle oldı cihân pür hevâ **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*henüz,]*
- Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dağı durur imiş mübtelâ **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*henüz,]*
- Sevdâ-yı zülf başuma çünki belâ imiş / Artmakdadur gün-be-gün âh bu belâ **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*henüz,]*
- Dil hasta yatur kimsene hâlini sormadı / Eyler Muhibbî şubha degin âh u vâ **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*henüz,]*
- Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur **henüz** / Başuñı top eyle iy dil çünki meydândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*henüz,]*
- Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur **henüz** / Başuñı top eyle iy dil çünki meydândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*henüz,]*
- Hâk-i pâynı gözüm gevherlerin itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber la‘l ü mercândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*henüz,]*
- Geh ruñın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*henüz,]*

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*henüz,]*

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur'asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muḥibbî mest ü sekrândur **henüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*henüz,]*

Tañ mı Muḥibbî bulsa maḥabbetle ger kemâl / İtdi **henüz** müftî-i 'ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*henüz,]*

hep: Sürekli olarak, her zaman, daima.

Dil murğı görüp ḥālūñi zülfüne tutıldı / Bu bend ü belâlar **hep** dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*hep,]*

Göñlümün murğın n'ıçün kapduñ didüm güldi didi / Ḥüb-rûlar 'âlem içre cümle **hep** mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*hep,]*

hep: Hiçbiri veya hiçbir kimse dışarıda kalmamak üzere, bütün, tamamen.

Olmasa yâr Muḥibbî şeh-i ḥübân eger / **Hep** güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*hep,]*

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye çün **hep** füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [*hep,]*

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur gamdan yidüğüm içdüğüm **hep** kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*hep,]*

Sensüzün ger cām nüş itsem baña **hep** nışdür / Sîne taḥlını dögüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*hep,]*

Hep ümmet-i Muhammed'e itdüñ şefâ'ati / Mücrim Muḥibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*hep,]*

Ḥâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler yolların **hep** sîm ü zer olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*hep,]*

her: Her, her bir (tâmim edatı) II tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir, –nin hepsi, bütün, cümle II önüne geldiği tekil kelime için cümlede verilen hüküm olumsuzsa, bu hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için değil ancak bazısı için geçerli olduğunu belirtir.

Ka'be küyün **her** seher ben döstlar seyr itdüğüm / Bu ki ol sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*her,]*

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse 'izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*her,]*

Cân gözün aç bir nazar ol zülf-i 'anber-şâyı gör / **Her** kılında baglu yüz biñ 'aşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [*her,]*

'İşk-ıla olduñsa Mecnûn'a mu'âdil iy göñül / **Her** neye baksañ yazılmış şüret-i Leylâ'yı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*her,]*

- Yummaz gözini şubha degin **her** gice kevkib / Beñzer ki anuñ āhum odından hāzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [her,]
- İy Muhibbî **her** taraftan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [her,]
- Çün bahār oldı açıldı **her** taraftan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [her,]
- Mümkin midür ki görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhı **her** yaña biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [her,]
- Her yaña başın açar dîvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [her,]
- Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm **her** sū revān olsa / Hāyāl-i kıddi bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [her,]
- Çün Muhibbî urdı varlık terkinî / Āferîn **her** işi dervîşānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [her,]
- Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hatı / **Her** taraftan yürüdi qaşdı meger ĩmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [her,]
- Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ **her** tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [her,]
- Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy gönül / Yoħsa dünyā ħil‘atin görmez misin **her** dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [her,]
- Akıdur āb-ı revān **her** yaña çeşmüm kūzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [her,]
- Yār daksun cevher-i nazmumı lāyık gūşına / Çün Muhibbî **her** sözüñ bir gevher-i nā-yābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [her,]
- Sīnem benüm kıldı hedef döner baña dir lā-tuħaf / Gelür ħadengi **her** taraf ebrü kemānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [her,]
- ‘Arz-ı ruħsār eyledi şādılığ-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina **her** taraftan cüybār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [her,]
- Dīdede **her** şeb hayāl evvel leb-i mey-gūn olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde ħūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [her,]
- Ĥayme kursa ‘ışk şāhı gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı yinilmez **her** yaña Ceyħūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [her,]
- Salınur ‘işve ile **her** tarafa nāz-ıla yār / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [her,]
- Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum ‘ālemdē āh / Bu söz-imiş māhitābum **her** işe pāyān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [her,]
- Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / **Her** kılūñ şerħinde başka defter ü dīvān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [her,]
- Depredürse zülfünñ her bir kılın cānlar kopar / **Her** taraftan niçe yirden āh u eġgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [her,]

- Gülşen içre **her** varak geh zerd ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [her,]
- Bâğ u râgî ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hâzân / **Her** yaña kılsañ nazar berk-i şecer pâ-mâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [her,]
- İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / **Her** varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [her,]
- Her kişiye kim ugraya gönülüm haber ister / Cânâ çü seni cân u gönülde sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [her,]
- Şi‘rümün **her** beyti güldür hâttı sünbülde nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [her,]
- Şâne gibi pāralansa tañ midur bu cân u dil / **Her** seher bād-ı şabâ zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [her,]
- Ĥalka ĥalka sünbülü bād esse ditrer **her** taraf / Sanki bir tāvūsdur cevlan idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [her,]
- Āferîn itmez misin ol ‘āşîka kim **her** seher / Āteş-i ‘ışka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [her,]
- Şu‘le-i āhum görünür **her** seher sanmañ şafağ / Her gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [her,]
- Şu‘le-i āhum görünür her seher sanmañ şafağ / **Her** gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [her,]
- Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden **her** seher küyında dîvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [her,]
- Her kaçan kim ruĥları üstinde zülfün tār ider / **Her** kılında niçe biñ ‘āşîkları ber-dār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [her,]
- Bahr-ı ġamdan hiç ĥalāş olur mı bu dil zevrağı / **Her** taraftan eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [her,]
- Zülfî şebinde **her** gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma bir şeb-külāh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [her,]
- Ķāmet itse ol sehî servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller **her** taraf āh eyleyüp yüġrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [her,]
- Ĥüsn evvānında gördüm kaşları dîvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşāķını **her** yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [her,]
- Gözüm yaşı revān oldu yiñilmez **her** yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhā sehî serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [her,]
- Her raķībî öldüreyin didüġüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz didiler taĥbāġlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [her,]
- Rebī‘ eyyāmı gül devr-i semendür / Akar su **her** taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [her,]

- (ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile **her** tārını kılmış ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*her,]*
- Yalmanur kan içmege **her** dem-be-dem şemşîrümüz / Togrulup gitdi ‘adūnuñ cānını ala tîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*her,]*
- Secdegāh-ı dil olaldan tāk-ı ebrū-yı nigār / **Her** yire baş egmezüz birdür bizüm mihrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*her,]*
- Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / Tārlardur tende **her** reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*her,]*
- Cihān cümle olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem şem‘-veş ğiryne olam **her** encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*her,]*
- Hāk’uñ emriyle ‘İsī’yi vücūda / Getürmez **her** nisā bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*her,]*
- Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şūrīn-içün / Anı kim Ferhād ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*her,]*
- Āteş-i miñnetle **her** şeb berķ urur kāşānemüz / Sanasın bir ejder olmışdur dil-i vîrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*her,]*
- Dilā dil bağlamak **her** işe olmaz / Maḥabbet gibi hergiz pīşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*her,]*
- Fırkatiyle **her** gice tañ mı ola bī-ḥ‘āb göz / La‘l-i nābuñ yādına **her** dem olur ḥūn-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*her,]*
- Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebī‘ / **Her** diken tāze görindi olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*her,]*
- Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-içün görünür **her** yaña kühsār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*her,]*
- Gerçi kıldum **her** ğazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hūblar ğuşına almaz lîk bu efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*her,]*
- Eyler egerçi **her** kişi bir nesne ile faḥr / Her dem Muḥibbî ‘ışk-ıladur iftiḥārımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*her,]*
- Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādīşāh / **Her** murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*her,]*
- Gelür **her** şādīnūñ ardınca biñ ğam / Cihānda ‘ākīl olan ğülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*her,]*
- Her kişiye gösterür yüzini ol meh lā dimez / Baña geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*her,]*
- Her vişālūñ çünki bildük āḥiri hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*her,]*
- Her ğazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Māh-rūlar hūblar ğuş ideler efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*her,]*

Salınur **her** yaña biñ nâz-ıla âh eyler-isem / Nite kim serv-i sehî kıdd-i bülendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*her,]*

Nať-ı hüsninde yine çignedür üftâdeleri / At salup **her** tarafa ya'nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*her,]*

Âhum ejder görinür bu sîne ğarıdur diñüz / **Her** yaña kim saçılır ejder şerârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*her,]*

Niçe başlar kesilüp **her** yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hañçer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*her,]*

Oldı Muhibbî 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ **her** işi kıllâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*her,]*

Sanma **her** 'âşık olan cân vire cânân yolına / Degme Manşür dağı eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*her,]*

Zâhir olur yansa ten âteş dehânımdan benüm / Şu'le virür **her** yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*her,]*

Büy-ı vaşluñdan neden men' eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken h'ân-ı vaşluñdan senüñ **her** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*her,]*

Şem' gibi giceler tâ şubha dek kan aglaram / Şohbet eyler gice gündüz yâr-ıla **her** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*her,]*

Hasretiyle bülbül-i cân niçe feryâd itmesün / Âh ider bî-çâre bülbül gül kuçar **her** hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*her,]*

Her şeb iy meh irdi eflâke Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*her,]*

Her vişâlün âhirin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*her,]*

Hande eyler şem' yansa **her** gice pervâneleler / Ben de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*her,]*

Umaram pertâb idesin tîr-i ğamzeñ sîneme / Saçıla **her** yaña kanum ben olam nañcîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*her,]*

İrişmez el çün ol serv-i hırâma / Hâyâlin kılayım **her** şeb derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*her,]*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi **her** taraf seyyâreleler / Şubh-dem şahbâz-ves çün açdı bâl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*her,]*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar **her** taraftan indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*her,]*

Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş / İder **her** yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*her,]*

Ser-i küyumda feryâd u fiğân **her** şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbî hasta-dildür h'âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*her,]*

Yüzüme bakmaz oldı âh yine yâr-ı cefâkârım / Raķībüm beñze[dü]r yâra beni **her** bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*her,]*

Zülfî d ninde **her** gice Őbrevlik itmege / D d-ı siyeh başuma bir Şeb-k l h-ımiş (Muhibb  D v n , Gazel 1450, Beyit 4). [her,]

Yüz sürerler **her** ya adan gelüben ‘aşıkları / B b-ı istiĝn da gördüm bir ulu derg h imiş (Muhibb  D v n , Gazel 1455, Beyit 2). [her,]

Gönül Şehrini yakmaga Muhibb ’n n sa u  Şeb-rev / Olur d m n  altına ider **her** Şeb nih n  teŐ (Muhibb  D v n , Gazel 1456, Beyit 5). [her,]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede k yında ben / Olıgelmişdür ider **her** kişi Şadr içun savaş (Muhibb  D v n , Gazel 1459, Beyit 2). [her,]

Eksük itmez **her** gice benüm içun kan yaşını / M sted m olsun ki ol bu d de-i h n-b r imiş (Muhibb  D v n , Gazel 1470, Beyit 3). [her,]

Her k rb n ki konsa bugün irtesi g cer / D r-ı cih na anu -ı un didiler rib t (Muhibb  D v n , Gazel 1498, Beyit 3). [her,]

Bu rib t-ı köhnede kılma ik met fikrini / Gün-be-gün **her** k rb na mesken olur bu rib t (Muhibb  D v n , Gazel 1499, Beyit 3). [her,]

her an: Her zaman, daima, sürekli, hep.

H zr eger arayarak buldı ise  b-ı hay t / P r-i meyh ne keremden anı **her an** getürür (Muhibb  D v n , Gazel 1115, Beyit 4). [her an,]

her an: Her zaman, daima, sürekli, hep.

Ekşer ‘aŐıklar n t  Őub a dek b -d r olur / Kim ki ‘ışkdan b -h berd r ol yatur **her  n** uyur (Muhibb  D v n , Gazel 1144, Beyit 2). [her  n,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

Na l-i gülden t ze terdür bu Muhibb ’n n sözi / Anu -ı un ehl-i ‘ışk olan ider **her b r** seyr (Muhibb  D v n , Gazel 1054, Beyit 5). [her b r,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

İy Muhibb  niçe t kat getüre kişver-i dil / Ő h-ı ĝam leşkerini üstine **her b r**  eker (Muhibb  D v n , Gazel 1150, Beyit 5). [her b r,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

Çoklar yaşasun ra m kılup yaşuma **her b r** / Aĝlar bile yanumca benüm d de-i h nb r (Muhibb  D v n , Gazel 1163, Beyit 1). [her b r,]

her b r: Her zaman, her defa, her vakit, daima, sürekli, hep.

G Őına almaz Muhibb  d da varsam d dum  / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm **her b r** ‘arz (Muhibb  D v n , Gazel 1487, Beyit 5). [her b r,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûñ **her bir** kılında Rûm ilin Çîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Cânâne kaçan ğamzelerin mest-i h'âb ider / **Her bir** nazarda cânuma yüz biñ 'itâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

İy Muhibbî söyle söz virsün haķıkatden haber / Şimdiki şâ'irlerûñ **her bir** sözi zâhir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Tir-i bārân atdılar **her bir** yañadan ğamzeler / Dil gibi sînemde bir muĥkem ĥişârum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Depredürse zülfinûñ **her bir** kılın cânlar kopar / Her tarañdan niçe yirden âh u eĝânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Olup **her bir** çiçek bir hûba mânend / Aralarında nergis ğamze-zendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Bilmezsin seh'hâr çeşmi siĥri kimden öğrenür / Zülfinûñ **her bir** kılın biñ başlu ejder gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Muhibbî zîkr ider şekker lebûñ çün / Olur **her bir** sözi ħand-i mükerrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Ser-i zülfinden iy dil gel ĥazer kıl / Anuñ **her bir** kılı dâm-ı belâdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2). [her bir,]

her bir: Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sinede **her bir** kılum efġānlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Zîkr-i leb-i la'lûñ olalı vird-i zebānum / **Her bir** yañadan güşuma irer benüm āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Ser-i zülfinde **her bir** mû bilür yüz biñ cefâ vü nāz / Velî bir mû kadar bilmez bu 'ālemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Bende olsun zülfüñüñ **her bir** kılında cān u dil / Zülfi sevdāsından özge gel hevā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*her bir,]*

her bir: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Zülf-i çevgān ile bāziçeye geldi o nigār / Ser-i 'uşşāk aña **her bir** yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*her bir,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Māh-rûlar okumamışlar vefâ destānını / Lîki bu fenn-i cefāda **her biri** māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / **Her biri** diyüp belî karşumda kulagın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ġamz okların / Sineden anı geçür **her biri** san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Lebi ġonca yüzi gül nāzeninler / Nazar kıl **her biri** bir sîm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Mecnûn-vār başuma murġ-ı belâ gelüp / Tutup mekāmı **her biri** didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Hezārān cevri ider zülfî kılınuñ **her biri** cānā / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Kirpük ucında **her biri** bir la'l-pāredür / Akan gözümde hūn-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*her biri,]*

her biri: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ lebleri rengīn imiş / Ehl-i diller görüp anı **her biri** diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*her biri,]*

her birinüñ: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Küşt-gīr-i dehr-ile çoklar tutuşdı gerçi kim / **Her birinüñ** arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*her birinüñ, -nüñ]*

her birinüñ: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Zāhidā vā'izleri gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı **her birinüñ** hırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*her birinüñ, -nüñ]*

her birümüz: *Her bir, her biri II tek tek hepsi, ayrı ayrı hepsi.*

Kellesin kaldurmaga yirden 'adūnuñ her zamān / Komaz elden nīzeyi hāzır tutar **her birümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*her birümüz, -müz-ümüz]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ol cefākāruñ cefāsı göñlüme **her dem** gelür / Ol sebebden gözlerümde yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

'Ālemi maḥkūm iden **her dem** berāt-ı hūsnidür / Kim muṭī' olmaz çekilmiş kaşları tuğrāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Geh şehāb-ı zülfî māni' yüzine gāhī sirişk / Uşbu ma'niden dil-i dīvāne **her dem** ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Göñlümi **her dem** benüm ol mäh-ı gönca-fem kapar / Sanasın hırşide gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Düd-ı âhumdan sakınur gül ruḥın **her dem** nigâr / Hey niçe nâzûk mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Yüz uruban kebkübün naḫşını kapsam tañ mıdır / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi **her dem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Şeb-i miḫnetde ḫasretle yakan gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem‘-veş **her dem** çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Kenârında görinenler bu çarḫuñ siz şafaḫ sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan **her dem** duḫânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Beni bülbülleyin **her dem** getüren âh u feryâda / Senüñ iy lebleri gönca yüzüñüñ gülsitânıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

İy Muhibbî bâde-i ḫamrâ dururken gül gibi / Kankı ḫayvândur ki ḫayvân gibi **her dem** mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Câm-ı la‘lin nûş ider bâğ içre **her dem** lâleler / Nergis-i şehlâ elinde sâgar-ı zerrîn tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Baḫr olalı sirişküm ğarḫ oldı anda cismüm / Mevc urduğınca **her dem** yaşum ḫabâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Bahâr-ı ḫüsnüñe karşı benüm serv-i ḫırâmânım / Akar cûlar gibi **her dem** gözüm yaşı bulanıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya **her dem** / Dil-i şad päre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Öldürür **her dem** Muhibbî'yi anuñçün ol ħabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim dağı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ğarķ-ı ħûn olsa Muhibbî tañ mı çeşmüm merdümi / Görürem **her dem** kuçar dildârı gülgün cämeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Nigârâ umduğum gerçi vefâdur / Velî senden gelen **her dem** cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ähumuñ **her dem** hevâsı küyuñ içre esmedür / Lik çeşmüñ ħışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Her raķîbi öldüreyin didüğüm **her dem** bu kim / Derisine müşterîyüz didiler tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Velî cân çeşmine **her dem** ‘ayândur / Cemâlî zâhir egerçi nihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Didüm iy serv-ķad pâyuña **her dem** / İki çeşmüm iki cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Mey yirine kanumu ħûnî gözi **her dem** içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Firķatıyla her ğice tañ mı ola bî-ħ̄âb göz / La‘l-i nâbuñ yâdına **her dem** olur ħûn-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Serv kıddüñ taze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker **her dem** olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Gözi bîmâridur **her dem** Muhibbî'yi iden tîmâr / Biltür bîmâr kılmasın neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / **Her dem** Muhibbî 'ışık-ıladur iftîhârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Leylî zülfidür iden **her dem** beni mecnûn-şîfat / Bu Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Her dem vişâle va'de ider eylemez vefâ / Vardur egerçi yâr-ıla kavlı ü kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ölsem yolında âteş-i âhum 'alem olup / Gökler yüzine irgüre **her dem** şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Eksük itmez çıkarur **her dem** ma'ânî cevherin / Döştlar şimden girü göñlüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Âh it Muhibbî **her dem** kim gördi yâr[1] mahrem / 'Âşık olur mı bî-ğam oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

İñen medh itme iy zâhid şarâb-1 kevşeri **her dem** / Şarâb-1 nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pärenüñ / Ol sebebdendür akar **her dem** bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile **her dem** cânumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılsa nazar cânânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Cevr oklarını durmaz **her dem** atar o meh-rû / Hayfâ dirîğ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virür qalbe şafâ **her dem** anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Öldürür **her dem** beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür hançeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Tütinüñ irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile ‘iys ider **her dem** meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Nañl kaddüñ yâdına serv-i hırâmânım benüm / Göz yaşlı pâyüña **her dem** cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Göreyim pâre pâre anı **her dem** / Ser-i zülfîyle hem-ser şâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Bağr-ı eşküm başdan aşdı garğ ider âhir beni / Bâd-ı âhumla ider deryâlayın **her dem** hürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

‘Aceb sehğârdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmuşdur aña **her dem** mekân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Dāyīm cefā vü cevri çeker pâdişāh olan / **Her dem** şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Benüm süz-ı derūnumda yanar derd ehline **her dem** / Muhibbî tab‘ı miñnetden uzandukça zebān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*her dem,]*

her dem: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ĥūn-ı bülbülden-durur **her dem** gülün surh olduğu / Ĥūn-ı bagrum iy şabā itseñ n’ola dildāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*her dem,]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Çeşm-i giryānumla gönüm ıztırāb üstindedür / N’eylesün dil zevrakı **her demde** āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*her demde, -de]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Sakla esrāruñı **her demde** ĥuzūr eyleyesin / N’oldı Mansūr‘ı gör olduğu-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*her demde, -de]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Zemm ider gül gibi **her demde** şarābı şūfî / Ĥürmetin añlamayup lîk içer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*her demde, -de]*

her demde: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Eşküm ile tolsa çeşmüm sāğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar **her demde** kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*her demde, -de]*

her gāh: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Fiğān u nāle zîr ü bamsuz olmaz / Muhibbî yime ġam ġam gelse **her gāh** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*her gāh,]*

her gāh: *Her an, her zaman, daima, sürekli, hep.*

Ġam tîrine **her gāh** bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*her gāh,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

Taş işigün bekleyüp **her gün** yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mīnādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*her gün,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

Ġarra olma bu cihān **her gün** dogar bir nev‘-ile / Mührelerle ‘aqluñı tağıtma olma hoċka-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*her gün,]*

her gün: *Her gün, her zaman, daima.*

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / **Her gün** artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*her gün,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İñilirse bu Muhibbīyi ‘aceb eylemeñüz / **Her kaçan** bir kişinūñ bağı tola hūn iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

Her yaña başın açar dīvāneler boyun sunar / El uzadup **her kaçan** zencir zūlfini çözer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

Bakamaz oldum güneş ruhsārına dildāruñ āh / **Her kaçan** baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

Şem‘-i hüsni **her kaçan** hūbān yakar / ‘Āşık-ı cānbāz aña pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*her kaçan,]*

Çarh-ı gerdün māh u hürşid ile olur müsterī / Hüsni bāzārında la‘lūñ **her kaçan** helvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

Her kaçan ğamze okın sīneme cānān getirür / Ĥaċ budur kim bu benüm derdüme dermān getirür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan şīrīn kelām ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tūfīdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan derd-i firākuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İrişilmez zūlfı devrinde vişāli gencine / Kimse gence mālīk olmaz **her kaçan** mārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / Şādılıkdan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan zencîr-i zülfe el ura cânâneler / Baş açup boyun uzadur ‘âşık-ı dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan gün yüzine zülfini dildâr çeker / Âh idüp nâle kılıp bülbül-i dil zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sîneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Aglasam ol ğonca-leb ħandân olursa tañ mıdır / **Her kaçan** bārân ola gül açılır ħandân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

La‘l-i dilber gözlerümden **her kaçan** pinhân olur / Zehr olur ğamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan âh eyleyüp döksem gözüm bārânını / Gül gibi gülzâr-ı ħüsn içre göñül ħandân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

(÷) Zātuñı senüñ niçe beyân eyleyeyim / **Her kaçan** söylesem ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan el ursa çevġân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolisardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Ĥün-ı dil eyler temevvüc **her kaçan** âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden dökülür hem çü kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ **her kaçan** medh eylese / İy gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İy Muhibbî **her kaçan** gönderse dilber fırını / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan: *Her ne zaman.*

İy Muhibbî **her kaçan** varsañ harîm-i küyına / Ola kim ide kabûl it cānuñı kurbāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*her kaçan,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Şâne ile **her kaçan kim** zülf-i müşğîn tagılır / Büy-ıla 'âlem tolar san nâfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*her kaçan kim,]*

Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cānâ Muhibbî hastadur / **Her kaçan kim** zülfüñi aña ol 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*her kaçan kim,]*

'Aşık-ı dil-hasteler âh u fiğânın arturur / **Her kaçan kim** tâzece bir mâh-rû cānân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*her kaçan kim,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Her kaçan kim zülfî çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i 'uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*her kaçan kim,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*her kaçan kim,]*

her kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

Her kaçan kim ruhları üstinde zülfin tār ider / Her kılında niçe biñ ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*her kaçan kim,]*

her kanda: *Her nerede.*

Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / **Her kanda** ki gül bite anuñ yāri dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*her kanda,]*

her kanda: *Her nerede.*

Her kanda isem derd ü ğamıdır baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*her kanda,]*

her kes: *Herkes, bütün insanlar.*

Beni derd-ile öldürdün lebüden büse ihsān it / Qādīmī böyledür ‘ādet ki **her kes** kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*her kes,]*

‘İyd olıcak seyr ider **her kes** yürür ħandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*her kes,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki ‘āşıkdur cefā vü cevruñe şābir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şākir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Sīnesine **her ki** kesdi nā’l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāğa nazar seyr-i gülistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Pādīşāh-ı ħüsn olaldan dōstum / **Her ki** göre dir saña ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Āķıbet oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*her ki,]*

her ki: *Her kimse ki, hangi kimse ki.*

Her ki derdüni koyup aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Ākıbet oldı peşimān ki cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*her ki,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / **Her kim** işitse diye bu derdmendüñ derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*her kim,]*

Muşhaf-ı hüsnin görüp **her kim** çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āhırde bî-imān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / **Her kim** görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Ay alnuña vü gün yüzüne **her kim** nazar itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Nigāruñ la‘l-i cān-perver lebi var / Anı **her kim** emer hoş-meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Sîne-i süzānumı **her kim** göre sanur rebāb / Eşk-i sürhūm tāra beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

İy kaşı ya cānı **her kim** saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Menzilin gür oldugını ‘ākıbet **her kim** bilür / Efser-i Hüsrev’le ol taht-ı Nerīmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Alup zülfiyle oynar dil resen-bāz / Kıyar cānına **her kim** ola canbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*her kim,]*

her kim: *Hangi kimse ki.*

Her kim olsa esîr-i 'ışk bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta'n-ı bed gūdan hālāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2). [her kim,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki yaka sînesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka hūnîn cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [her kim ki,]

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarāyına / **Her kim ki** aña konsa hem ol an gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4). [her kim ki,]

Bülbül şadāsı gūş idüben gülşene varur / **Her kim ki** bile kuş dilini zū-fünün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3). [her kim ki,]

Her kim ki tutar kendüzini hāke berāber / Kādri ne tañ irse anuñ eflāke berāber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki dikdi sîneye 'ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü gam berg ü bāridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Aldanma gönül virme bu dünyā-yı 'acūza / **Her kim ki** gönül virdi bu dünyāya er olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / 'İşk ehli olan cān-ıla eydür aña şābāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin tırāş / Budur sözüüm itmeye iki cihānda ol ma'āş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

O şem'ün devr-i ḥattını görüp āh eyleme iy dil / Bilür **her kim ki** 'ākildür ki olmaz bî-duḥān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3). [her kim ki,]

her kim ki: Hangi kimse ki.

Her kim ki 'āşık oldu tolaşdı bend-i zülfe / Miñnet şebinde āḥir ölmek olur aña farz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4). [her kim ki,]

her kimüñ: Hangi kimse ki.

Cāni gibi eylesün pinhān Muhibbī ‘ışkını / Sīne şandūkında saklar **her kimūn** kālāsı var (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1020, Beyit 5*). [*her kimūn, -ūn*]

her kişi: *Her kişi, her insan, herkes.*

Ko yoluñda öleyim ben daħı bir ad ideyim / Çün gider **her kişi** ammā ad-ıla san añılur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1191, Beyit 4*). [*her kişi,]*

her kişiye: *Her kişi, her insan, herkes.*

Kimi ‘āşık kimi zāhid bu ħalkūñ / Gelür çün **her kişiye** bir hevā hoş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1464, Beyit 3*). [*her kişiye, -y, -e*]

her lahza: *Her zaman, her an, daima.*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercāyilik **her lahza** ra‘nālik sever (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1133, Beyit 3*). [*her lahza,]*

her lahza: *Her zaman, her an, daima.*

Çeşm-i ħun-rīzūñ içer **her lahza** ‘āşık kanını / Anuñ-içün ğamze-i mestūñ olur maħmūr-veş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1466, Beyit 4*). [*her lahza,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Dimezüz cevri ü cefā eyleme yā eyle vefā / Rāziyuz **her ne** kılursañ bizi tek yāda getir (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1035, Beyit 4*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Bu cefā cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / **Her ne** kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1061, Beyit 1*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Dür dişūñ yādına talsam ger ma‘ānī bahrına / **Her ne** cevher kim çıkarsam fikr-i biktürmden çıkar (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1065, Beyit 2*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Kuluñam boynı baglu pādişāham / **Her ne** itseñ bu bende fermāndur (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1068, Beyit 7*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Cānā vefālar eyleme cevri ü cefā yiter / **Her ne** gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1177, Beyit 1*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne gelse saña yigdür ki kanā'at idesin / Bir görine gözüne bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne dirse haqquma uyma rakıbuñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne söz kim söyledüñ virür haqıkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nādān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne tîr atduñsa cānā sînede cem' itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Togrı yoldan gel hurüc itme ki fānîdür cihān / **Her ne** itseñ hayr u şer āhîr hîsābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

İşidürdüm mäh-rûlar bî-vefā olur velî / İy Muhibbî **her ne** dirlerse biñ anca var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Müstakîm ol **her ne** emr itse nigāruñ tîr-veş / Hıdmetinden yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*her ne,]*

her ne: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Geh vefā ister dilüm gāhî cefā / **Her ne** gelürse şafādur çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*her ne,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Her ne deñlü yār düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol dōst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâ lâyıqlaruz / Biz ezel zîbâ cemâlûñe senûñ ‘âşıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâmân ol yûri serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Ĥırâm ol yûri iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur **her ne deñlü** eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

İy gönül virdüm naşîhat saña anı dutmaduñ / **Her ne deñlü** ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

‘Âşıkuz derdüñ kabûl itdük devâya bakmazuz / **Her ne deñlü** eyleseñ cevri ü cefâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1*). [*her ne deñlü,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar, ne türlü.*

Her ne deñlü zârî kılсам âh u feryâd eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar ol bağı taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*her ne deñlü,]*

her ne kadar: *Her ne kadar, ne türlü.*

Bu ĥasta dil ki derdüñi cânâ devâ bilür / **Her ne kadar** ki cevri kılсаñ vefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [*her ne kadar,]*

her ne ki: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

(♣) Hebâ oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaķâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*her ne ki,]*

her ne kim: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

İy Muhibbî şükr kıl lâ-büd gelür / **Her ne kim** başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*).
[her ne kim,]

her ne kim: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ki ‘aşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez **her ne kim** senden gele şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [her ne kim,]

her ne kim: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her ne kim virdi dünyâ evvel Muhibbî bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [her ne kim,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Eşk-i çeşmüm **her nefes** sa‘yi beni garķ itmede / Râh-ı ‘ışkuñda murâda irgüren ol âhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [her nefes,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Dil sensüz iñler **her nefes** nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nâtüvânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [her nefes,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Her nefes nâle kılur can u gönül / Meclis içinde nâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [her nefes,]

her nefes: *Her nefeste, her an, daima, sürekli.*

Gözleri uyğuda kaldı **her nefes** hacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bîmâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4*). [her nefes,]

her neye: *Hangi, hangi şey ki, her ne varsa.*

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk’a nâzırız / Şümme vechu’llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [her neye, -y, -e]

her rüzuñ şebi var: *Her gündüzün bir gecesi var: güzel ve kolaylıkla başlayan bir iş, hep aynı şekilde sürüp gitmez, güçlükler ve sıkıntılarla birlikte yürür.*

Vişâlün çünki bâķîdür firâķı / Muķarrerdür ki **her rüzuñ şebi var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [her rüzuñ şebi var, -i-uñ]

her vech-ile: *Her cihetten, bütün yönleriyle, tamamen, büsbütün.*

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir harf-i rāst / Fenn-i ‘ışk içre velī **her vech-ile** kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*her vech-ile,]*

her yirde: *Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.*

Dōstum cevri ü cefânı eylegil evzân-ıla / Hiç işitmedüñ mi **her yirde** dinür hayrû’l-vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*her yirde,]*

her yirde: *Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.*

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünkü bilürsin bunı **her yirde** namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*her yirde,]*

her yirde: *Her yerde, her zaman, her hal ve şartta.*

Her kanda isem derd ü gâmidur baña hem-dem / Āhum yili olur baña **her yirde** hevādâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*her yirde, -de]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

Āh-ı Muhibbî **her zamân** dem dem çıkar tâ āsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân āh u fiğānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*her zamân,]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adūnuñ **her zamân** / Komaz elden nîzeyi hâzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*her zamân,]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

İlâhî **her zamân** artur anuñ mihrini gönümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*her zamân,]*

her zamân: *Her zaman, her an, daima, sürekli.*

Nigârâ sūz-ı ‘ışkuñla yakar dil **her zamân** âteş / Sakingil bād-ı āhumdan ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*her zamân,]*

hercâyî: *Şıpsavdi, vefatsız, sebatsız.*

Sevme **hercâyî** güzel virme Muhibbî aña dil / Yâr bî-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*hercâyî,]*

hercâyilik evlevüp: *Uçarılık eylemek II her aşığı yüz verme hali, sabırsızlık ve kararsızlık durumu.*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercâyilik her lahza ra‘nâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*hercâyilik eyleyüp, -y, -üp]*

hergiz: *Asla, kat'a, hiçbir vakit, hiçbir veçhile.*

- Şîr çeşmûn pençesinden uşbu gönlüm merdümü / Çäre yok **hergiz** hâlâşa çäk çäk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*hergiz,]*
- Perîde yok-durur âdemde **hergiz** / Eger hūrî disem bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [*hergiz,]*
- Çün Süleymân minneti murğâna **hergiz** itmeyem / Başum üzre sâyeبانum âh-ı düd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*hergiz,]*
- Cân hastasına itmeye **hergiz** hakîm ‘ilâc / La‘linden özge derdine sanmañ devâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Perîde görmedüm hūrîde **hergiz** / Beşerde var mı eydûñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- (♣) Tavâf itmeye vardum haremûñ Ka‘besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya **hergiz** beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*hergiz,]*
- Derd-i derûni sormañ **hergiz** beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd bu hasta câna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- ‘Uşşâk kanın içmiş gamzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde **hergiz** o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*hergiz,]*
- Dehenûñ fikri-y-ile ince bilûñ zikri-y-ile / ‘Aqlumuz teng olup kalmadı **hergiz** bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Nigârâ gül yüzünsüz gül gerekmez / Lebûñ olmasa **hergiz** mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- Muhibbî hoş görür ‘ışk ‘âlemini / Ki bundan özge **hergiz** âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*hergiz,]*
- Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zâhid / Huffâş-şîfatdur aña **hergiz** başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*hergiz,]*
- Çıcarsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz **hergiz** / Sanur mısız ki sînem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem göñlüme gelsün / Qarâr itmege sînem gibi **hergiz** aña in olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*hergiz,]*
- Hamdü-lillâh ğıll u ğışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye **hergiz** kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*hergiz,]*
- Bakmazuz **hergiz** gerekmez atlas u dîbâ harîr / Üstümüzden eksük olmasun hemân peşmînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*hergiz,]*
- Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña **hergiz** merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*hergiz,]*
- Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / Maħabbet gibi **hergiz** pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*hergiz,]*

- Noқта dehenüñ sırrını fâş itmeye **hergiz** / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [hergiz,]
- Kim ki nūr-ı Hakk-ıla dil hânesin rûşen kılur / Yiter aña **hergiz** ol şem'-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [hergiz,]
- Pây-büsün isteyü yolında ben oldum helâk / **Hergiz** ol bed-hû basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [hergiz,]
- 'Âşık oldur yâr eger yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zaḥm iderse **hergiz** āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [hergiz,]
- Amān virmez baña bir dem ğam u derd ü belâ **hergiz** / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [hergiz,]
- Amān virmez baña bir dem ğam u derd ü belâ **hergiz** / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [hergiz,]
- Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu 'âlemde vefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [hergiz,]
- Cefâ vü cevri dildârūñ baña mihr ü vefâdan yig / Ğam-ı 'ışkından olmasun bu cân u dil cüdâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [hergiz,]
- İlâhî her zamân artur anuñ mihrini göñlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [hergiz,]
- Muhibbî ol cefâkârūñ olursa rāh-ı küyünda / Dimez aña nedür hâlūñ ve yāhūd merḥabâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [hergiz,]
- Yanar pervâne şem'e nâle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden **hergiz** āvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [hergiz,]
- Ol yâr bu ben 'âşıka **hergiz** nazar itmez / Sengîn diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [hergiz,]
- Hem-rāh olam ten didi cânım gider olsa / Cân şöyle gider ḥafice ki **hergiz** ḥaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [hergiz,]
- 'Âşık oldur yâr ger yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaḥm irse **hergiz** āh u vāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [hergiz,]
- Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belâ **hergiz** / Bulınmaz derd-i 'ışk-ıla benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [hergiz,]
- Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belâ **hergiz** / Bulınmaz derd-i 'ışk-ıla benüm tek mübtelâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [hergiz,]
- Hezārān cevr ider zülfi kılmuñ her biri cânâ / Velî bir mü kadar kılmaz baña mihr ü vefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [hergiz,]
- Vefâmı 'ışkı yolında İlâhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [hergiz,]
- Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirġ ol seng-dil itmez benümle merḥabâ **hergiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [hergiz,]

Muhibbî rāh-ı ‘ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdā **hergiz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5). [hergiz,]

Sākin-i küyuñ olan bāğ u gülistān istemez / ‘Arızuñ gören o **hergiz** hūr u ğılmān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1). [hergiz,]

Süz-ı ‘ışkımdan hikāyet eyledüm yāra biraz / Didi ‘āşık dirilen **hergiz** şikāyet eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1). [hergiz,]

Güzeller[den] vefā **hergiz** görünmez / Velî ğayrı cefā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1). [hergiz,]

Güzeller[den] vefā **hergiz** görünmez / Velî ğayrı cefā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1). [hergiz,]

Görübēn çeşm-i şehläsını yāruñ / Ki āhū-yı Hıtā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2). [hergiz,]

Fırāt’a dönēliden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme mā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3). [hergiz,]

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / Yok olsa cān baka **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4). [hergiz,]

Egerçi ki belādur ‘ışk-ı hūbān / Muhibbî’ye belā **hergiz** görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5). [hergiz,]

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevruñe cānā velî **hergiz** hisāb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4). [hergiz,]

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u evvān istemez / Zād-ı ğamdan özge **hergiz** kendüye nān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1). [hergiz,]

Eyleseñ cevri ü cefā gelür Muhibbî’ye vefā / Ğāyilüz senden gelen **hergiz** ‘āzāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5). [hergiz,]

Komaz gül dāmenini **hergiz** elden / Ne kaldı bülbüle kim hār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3). [hergiz,]

Kapuña varmaga koma raķıbi / Melek dīv-ile **hergiz** maħrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4). [hergiz,]

Niçe yıllardur Muhibbî ārzü eyler seni / Bulmadı ‘ālemde **hergiz** vaşluña ol dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5). [hergiz,]

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde **hergiz** kendüye feryād-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [hergiz,]

‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara **hergiz** devā kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1). [hergiz,]

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyā sevgüsü / İdemezsın sen tarīķ-i Hāķ’da bil **hergiz** ma‘āş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2). [hergiz,]

Hergiz görürem eylemedüñ ğayr-ı ‘amel sen / Āh eyle dilā dīdelerüñden döküben yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2). [hergiz,]

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp **hergiz** dilinden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*hergiz,]*

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ ile **hergiz** eyleme sen ihtilâţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*hergiz,]*

herkes: *Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar.*

Bu vâdide muğâyirdür nazar kıl **herkesüñ** fikri / Diler dil küy-ı dildârı velî zâhid cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*herkesüñ, -üñ]*

Bu Muhibbî şî'rinüñ **herkes** ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kıadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*herkes,]*

Cihân içre baña küyuñ çemen bes / Ki zîrâ **herkese** hubb-ı vaţan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*herkese, -e]*

Çün şeb ola h'âb-ıla **herkes** huzür ider / Ferdâ gamını ben çekerem âh gice imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*herkes,]*

hevâ: *Hava II istek, arzu, heves, meyil II aşk, sevgi, tutkunluk.*

Ser-i zülfüñle başum pür **hevâdur** / Göñül derdüñle çokdan mübtelâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*hevâdur, -dur]*

Göñül âh eylese zülfüñ hümâsı nâgehân dîtrer / Niçe ârâm ide kuş kim **hevâdan** âşiyân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*hevâdan, -dan]*

Binâ-yı şabr u kaşr-ı 'aql katı muhkem-durur ammâ / İrişse zelzele 'ışkuñ **hevâsından** hemân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*hevâsından, -sından]*

Cân-ıla göñlüm 'ışkuñ elinde girevdedür / Zülfüñ **hevâsı** çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*hevâsı, -sı]*

Bir bencileyin zülfü **hevâsına** tolaşmış / Âşüfte vü ser-keşte giriftâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [*hevâsına, -sı, -n, -a]*

Bir bencileyin zülfü **hevâsıyla** Muhibbî / Dildâde vü âvâre siyehkâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*hevâsıyla, -sı, -y, -la]*

Sevdâ-yı zülfü top başumda **hevâ-durur** / Deşt-i gam içre düşdi göñül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*hevâ-durur, --durur]*

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muqarrerdür / Dağı rüşen ola yanuñda şem'-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*hevâya, -y, -a]*

Sevdâ-yı zülfü gitmeye dilden ölem dağı / İki cihânda çünki baña bu **hevâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*hevâ,]*

Haţ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker **hevâsı** ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [*hevâsı, -sı]*

Âhumuñ her dem **hevâsı** küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*hevâsı, -sı]*

Zülfine dil vireli toldı **hevā-y-ıla** dimāğ / Elümüz irmez aña bir kırı sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*hevā-y-ıla, --y-, -ıla*]

Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil bu **hevālarda** nevāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*hevālarda, -lar, -da*]

Niçe yıldur ki yiler zülfi **hevāsında** gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*hevāsında, -sı, -n, -da*]

Başumdan gitmesün zülfi **hevāsı** / Ser-i zülfi gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*hevāsı, -sı*]

Dil ser-i zülfi **hevāsıyla** perîşāndur henüz / Gönlümi kılan şikeste ol perî-şāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*hevāsıyla, -sı, -y, -ıla*]

Bende olsun zülfünüñ her bir kılında cān u dil / Zülfi sevdāsından özge gel **hevā** kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*hevā,]*

Āh eyledükçe şu'le virür 'ışkuñ āteşi / Odlara yakan 'āşıkı bildüm **hevā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*hevā,]*

Kimi 'āşık kimi zāhid bu ħalkuñ / Gelür çün her kişiye bir **hevā** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*hevā,]*

İy Muhibbî kim ki 'ışk yolında cān terk itmedi / Ĥāşıl-ı 'ömrine virilen **hevādur** çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*hevādur, -dur*]

hevā kıldı: *Heves etmek, istemek, arzulamak // aşık etmek, aşık olmak.*

Zülf[i] sevdāsı sevād-ı dil [ü] 'aqlımı alup / Başuma derd ü belā ile **hevā kıldı** 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*hevā kıldı, -dı*]

hevādār olur: *Aşık, dost, arkadaşı olmak.*

Her kanda isem derd ü ğamıdur baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*hevādār olur, -ur*]

hevā-yı kākül-i dilber: *Gönül alan sevgilinin saç perçemine olan düşkünlük.*

Atma belālu gönlüme iy çarĥ belā okın / Başda **hevā-yı kākül-i dilber** belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*hevā-yı kākül-i dilber,]*

hevā-yı nefse: *Nefsin arzu ve istekleri.*

Hevā-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı ĥacletdür / Bu pendî cān-ıla kim gūş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [*hevā-yı nefse, -e*]

hevā-yı zülfüñ: *Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.*

Ebed gitmeye bu serden **hevā-yı zülfüñ** iy dilber / Anuñçün levh-i sīnemde anuñ naĥşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*hevā-yı zülfüñ, -üñ*]

heves: *İstek, arzu, meyil.*

Her kaçan olsa **heves** başda dil ü cān uyumaz / Gice seyyāre sayar dīde-i giryān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*heves,]*

Bagramı gerçi ki biñ pāre kılır tīg-ı cefā / Eksük olmadı bunuñla yine bir pāre **heves** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*heves,]*

Murg-ı tūruñ sine-i rişūmi çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir gayrı **heves** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*heves,]*

Nāzenīn ẓaddi ile ruḥsār u ḥaddi baña bes / Görelı ne serv kıldum ārzū ne gül **heves** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*heves,]*

heves eyledüm: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Niçe yıllar eyledüm dīdāruñı görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārā kaldı bende bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*heves eyledüm, -dü, -m]*

heves eylemeye: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Sanma her ‘āşık olan cān vire cānān yolına / Degme Manşūr daḥı eylemeye dāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*heves eylemeye, -me, -y, -e]*

heves eyler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Zülfüñ ister bu Muhibbī aña el sunduḡı bu / Mār-gır olmasa eyler miydi ol māra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*heves eyler, -r]*

heves evler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*heves eyler, -r]*

heves evler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*heves eyler, -r]*

heves evler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ḥāk-i pāyın başuma tāc itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dīvāneyi kim saltanat eyler heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*heves eyler, -r]*

heves ider: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İtdi pervāne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz āḥir kim ider nāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*heves ider, -er]*

heves ider: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Rûze-dâr olan ider 'iyd ayını görmek heves / Baña ol gün 'iyd olur görsem hilâl ebrûnı bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*heves ider, -er*]

heves iderler: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ûaddûni çevgân idüp top it Muhibbî başuñı / Çünkü meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*heves iderler, -er, -ler*]

heves iderse: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Süzdî çeşmini görüp zülfini ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*heves iderse, -er, -se*]

heves itdi: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḥir kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*heves itdi, -di*]

heves itdi: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḥir kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*heves itdi, -di*]

heves itdüm: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlûni cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*heves itdüm,]*

heves itdüm: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Lîk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlûni cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*heves itdüm, -dü, -m*]

heves itmeye: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

La'l-i nâbuñ dileye ḥasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye fîmâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*heves itmeye, -me, -y, -e*]

heves itmeye: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Şâm-ı hicrûnde Muhibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdır bîmâr kim ol itmeye şîḥat heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*heves itmeye, -me, -y, -e*]

heves itmez: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

(ع) ‘Āşık ser-i kūyını diler şām u seher / **Heves itmez** bu gönül hūrī vü cennet daḥı nār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 18). [heves itmez, -mez]

heves kıldı: Heves etmek, heveslenmek, arzulamak.

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 1). [heves kıldı,]

heves kıldı: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ dil heves / Bu sebebdendür şabā gibi gönül müşgîn-nefes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 1). [heves kıldı, -dı]

heves kıldı: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Dilrübālar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘ālemde hergiz kendüye feryād-res (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 1). [heves kıldı, -dı]

heves kıldum: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Ārzū itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bī-çäre olmaz uşbu sevdā mültemes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1). [heves kıldum, -du, -m]

heves kıldıñ: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

İrmedüñ ol serv-қaddüñ vaşlma iy cūy-ı eşk / Yüz suyun dökdüñ bu yolda nite kim kıldıñ heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 4). [heves kıldıñ, -du, -ñ]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

İy güzeller ḥusrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

İy güzeller ḥusrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

‘Āşık iseñ iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1). [heves kılma, -ma]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma taleb / Dil-rübâlar dâyimâ gayrı rızâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Bende olsun zülfünün her bir kılında cân u dil / Zülfi sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

İşiginde dilberün saña gedâ olmak yiter / Olmaga mülk-i cihâna pâdişâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılma: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Ruğları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / La‘l-i nâbî var-iken cām-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*heves kılma, -ma*]

heves kılmışdur: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege budur sebab / Hûblar la‘l-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*heves kılmışdur, -miş, -dur*]

heves kılur: *Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.*

Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini ‘âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*heves kılur, -ur*]

hey: *Seslenme ünlemi.*

Gönlünü ‘âşıkıların ol çeşm ü zülf-i ham kapar / **Hey** ne sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*hey,]*

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinün her bir kılında Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*hey,]*

Dûd-ı âhumdan sakınur gül ruğın her dem nigâr / **Hey** niçe nâzûk mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*hey,]*

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürün yâ öldürün diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*hey,]*

(↳) Zâlim gözüne **hey** di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider o ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*hey,]*

Hâk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi henüz / **Hey** kıyâmet kâmet it vâkt oldı sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*hey,]*

Niçe yıldur yollar üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü **hey** âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [hey,]

Kâ'be-i küyında qurbân oldum dimiş şalâ / **Hey** müselmânlar meded 'uşşâka i'lâm eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [hey,]

Hey ne zâlimsin 'aceb ferdâyı hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [hey,]

Didiler gözlerinüñ âlını terk itdi nigâr / Dil didi gözlerine **hey** dise kaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [hey,]

Göñlümün vîrânesin ol şâh âbâd istemez / **Hey** ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [hey,]

Hañtını gördüm halel virmek diler ruhsârına / **Hey** ne kâfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [hey,]

Bî-vefâ dildâr sevmek **hey** ne müşkil kâr-ımıñ / Kim giriftâr-ı belâ-yı 'ışk ola nâ-çâr-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [hey,]

heybet: İnsanda korku ve saygı duygusu uyandıran etkili görünüş, ululuk, azamet.

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu **heybeti** / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [heybeti, -i]

hezâr: Bülbül.

Oldı hem dehrün dimâğı çün mu'añtar büy-ıla / Gülşen içre güllerün medhîn okur turmaz **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [hezâr,]

Zârılgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi küyümde senün tek var niçe yüz biñ **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [hezâr,]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda **hezâr** / Kankı dilde kim maşabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [hezâr,]

Gördügince gün yüzün 'aşıklarun nālân olur / Kanda kim açıla gül anda **hezâr** elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [hezâr,]

Dil ruñlarını yād idicek işi zâr olur / San kim çemende şevk-i gül-ile **hezâr** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [hezâr,]

Gülşen-i hüsnün yiter biz gül'izârı n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda **hezârı** n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [hezârı, -ı]

hezâr: Pek çok, binlerce.

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cân bülbülün / 'İşve vü nâz-ıla güldi gonca-veş didi **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [hezâr,]

(♪) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var senün gibi **hezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [hezâr,]

hezārān: *Binlerce, pek çok.*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşı **hezārān** bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*).
[hezārān,]

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña karşı **hezārān** bülbülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*).
[hezārān,]

İtse biñ cevır ü cefā kılsa **hezārān** zulm u nāz / Rāzıyuz ol şāh-ı hüsnuñ bende-i fermānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [hezārān,]

Hezārān cevır ider zülfı kılmuñ her biri cānā / Velī bir mū kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [hezārān,]

Vākıf olmaz ehl-i 'ışkuñ hālîne 'allāmeler / Ger Şihāh-ıla okurlarsa **hezārān** kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [hezārān,]

Laħdinde eger güş ide bu nazmı Nizāmī / Baş kalduruban eyde **hezārān** buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [hezārān,]

hezārān: *1. Binlerce, pek çok 2. Bülbüller.*

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe **hezārān** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [hezārān,]

hiç: *Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır.*

Hey ne zālimsin 'aceb ferdāyı **hiç** añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [hiç,]

Döstüm cevır ü cefānı eylegil evzān-ıla / **Hiç** işitmedüñ mi her yirde dinür ħayrū'l-vasaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [hiç,]

hiç: *Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.*

Bu kebüter gönlümü alup yine minķārına / **Hiç** ħalāşa yir mi var çeşmini Lāçm gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [hiç,]

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbî / İşitdüñ mi anuñ sen **hiç** bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [hiç,]

Bahr-ı ħamdan **hiç** ħalāş olur mı bu dil zevraķı / Her taraşdan eşkümi bu gözlerüm deryā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3*). [hiç,]

Hem-nişin olam dir imiş ba'zılar ol meh-ruħa / **Hiç** ola mı tūř ile cem' olalar zāħlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [hiç,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarħ urur / **Hiç** diyebilür miyüz kim āsiyāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [hiç,]

Bahār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder mi **hiç** meye 'ışk ehli perhiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [hiç,]

Öpmek isterdüm ruħından ħattın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān **hiç** gül olur mı ħārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [hiç,]

Dilberüñ ağıyârı bî-had oldugın ‘ayb eyleme / Bu cihân bâğında **hiç** bir gül biter mi hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*hiç,]*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyâr / Tutar mı **hiç** şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*hiç,]*

Gül yüzün medh it maķâma gel nevâda râstı / Vaķt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı **hiç** hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*hiç,]*

Ķadd-i yârı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / **Hiç** serv-ile berâber ola mı ‘ar‘ar ĳamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*hiç,]*

Bend-i zülfünden ĳalâş olur mı **hiç** bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ĳamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*hiç,]*

hiç: Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat’iyen, asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

Yâra ‘arz-ı hâl için âh eyleyüp kan aglasam / **Hiç** te’sîr eylemez ĳalbin meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*hiç,]*

Başumı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi **hiç** / Kılıcın hünî olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*hiç,]*

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü maĳbûbdan / **Hiç** yakışmaz gönlüme zîrâ sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*hiç,]*

Bu ‘aceb bârân-ı eşküm ĳarķa virdi ‘âlemi / **Hiç** teskîn olmadı dil süznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*hiç,]*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / **Hiç** dil virmez zene meyl eylemez merdâneleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*hiç,]*

İy Muhibbî kim görürse âfitâb-ı hüsni / Göz yumar **hiç** ârzü-yı mâh-ı tâbân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*hiç,]*

Yüzüne beñzemek **hiç** aya düşmez / Özini görmek ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*hiç,]*

Eger sensüz cihânı ĳeşt idersem / Benüm bu ĳâtırum **hiç** ĳurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*hiç,]*

Muhibbî saña bir gönlek biçerler ‘aķluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña **hiç** âsitün olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*hiç,]*

Dehânuñla miyânuñ sırr-ı ĳaybî / ĳıredmend anı **hiç** tefhîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*hiç,]*

Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes **hiç** gülmedük / İy Muhibbî ‘âlem içre miĳnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*hiç,]*

Baña sensüz bulunmaz **hiç** çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*). [*hiç,]*

ĳamzesi ĳançer çeküp ‘âşıkaların ĳurbân ider / Çeşm-i cellâdına **hiç** ĳaşşâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*hiç,]*

İrişmez baña sensüz **hiç** çäre / Gelüp bî-çäre ĳânra çäre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [*hiç,]*

Kanda bir meh-rū görürse cān virür dīvāne dil / Bend-i zūlfine tolaşur **hiç** uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*hiç,]*

Ne kilsun ‘aşıkuñ baht-ı siyāhı şām-ı miñnetde / Şeb-i hicre nihāyet yok ki **hiç** şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*hiç,]*

Ger dehān olsa lebūnde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler **hiç** söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*hiç,]*

Cefā sengiyle miñnet toprağinsuz / Mahabbet yapısı **hiç** muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*hiç,]*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*hiç,]*

Eylemem zāhid gibi hūrî vü Rızvān ārzū / **Hîç** murādum yok benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*hiç,]*

Katl-i ‘uşşāk eylegil **hiç** itme kanından hāzer / Bu tarīk-i ‘ışkdur konılmadı bunda kışās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*hiç,]*

Hîç aḥvālüm dirīgā olmadı dildāra ‘arz / Oldı şimden soñra cān virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*hiç,]*

hiç bir: Hiç kimse, hiçbir kimse II olumsuz cümlelerde ismin başına getirildiği zaman o cinsten olan şeylerden birinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını, bu hükmün o şeyin bütününe ait olduğunu anlatır.

Hîç bir tabīb itmese dil-ḥastesine em / Bīmār-ı ‘ışk olana derdi devā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*hiç bir,]*

hiç bir: Hiç kimse, hiçbir kimse II olumsuz cümlelerde ismin başına getirildiği zaman o cinsten olan şeylerden birinin bile cümlede verilen hükmün dışında kalmadığını, bu hükmün o şeyin bütününe ait olduğunu anlatır.

Baña itdüğünü zūlf[i] hemīşe / Dinen ayruksı **hiç bir** kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*hiç bir,]*

hiç kes: Hiç kimse.

Dil sensüz iñler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür **hiç kes** ol nātüvānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*hiç kes,]*

Vuşlat içre **hiç kes** bilmez vişālūñ kadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*hiç kes,]*

Bezm-i gamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / **Hîç kes** vākıf degül ancak mey-i gülgūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*hiç kes,]*

Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz **hiç kes** ‘ışk ehli derbān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*hiç kes,]*

Şöyle müşkil oldı bu mīm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı **hiç kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*hiç kes,]*

‘Aşıkam dīdārūna gözüme gelmez **hiç kes** / İstemem ki ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*hiç kes,]*

hiç kimse: Hiç kimse, bir kişi bile.

Ne'çün eylersin dilâ fikr-i zeķan dīvānesin / Bu meşeldür **hiç kimse** meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*hiç kimse,]*

hiç olur mı: Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Hiç olur mı nergis-i mestūn ide baña nazar / Çün degül hālî elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*hiç olur mı,]*

hiç olur mı ki: Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Hiç olur mı ki ola andan hālāş bu murğ-ı dil / Dāne hāl ü dām zülf ü çeşm ola şayyādumuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*hiç olur mı ki,]*

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy göñül / **Hiç olur mı ki** şikār eyleye 'Ankā'yı meges (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*hiç olur mı ki,]*

hicāb oldu: Perdelemek, örtmek, kapatmak, engel olmak II utanmak, gizlenmek.

Çün miyān-ı yārda varlık **hicāb oldu** bize / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*hicāb oldu, -dı]*

hicāb olmaz: Perdelemek, örtmek, kapatmak, engel olmak.

Kara zülfün şeb-i tårdür velî aña **hicāb olmaz** / Cemālün 'ālem-ārādur muķābil āfitāb olmaz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*hicāb olmaz, -maz]*

hicāz: Mûsikîmizde hicaz dörtlüsü ve rast beşlisinin birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan, çok yaygın basit makamlardan biri.

Muṭribā al sāzuñi eyle 'amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden **Hiçāz** (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*hiçāz,]*

hicāz: Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya II Mûsikîmizde hicaz dörtlüsü ve rast beşlisinin birleşmesinden meydana gelen ve düğâh perdesinde karar kılan, çok yaygın basit makamlardan biri.

Nāy-veş gāhî **Hiçāz'ı** seyr idüp gāhî 'Irak / Bezm-i ğamda ifleseķ tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*hiçāz'ı, -ı]*

hicr: Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Niçe gün **hicri-y-ile** cān u ciğer taglamışam / Umaram Ḥaķ'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*hicri-y-ile, -i-, -y-, -ile]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî **hicr** elinden şükr kim / Ol lebi 'İsî nefes dildānı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*hicr,]*

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez ķand ü nebāt / **Hicrūñ** ammā şerbetin içen bilür kim acıdır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*hicrūñ, -üñ]*

- Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı **hicrûñ** öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*hicrûñ, -üñ*]
- Göñül **hicr-ile** olmuş zâr u mehcûr / Dil ez-men dūr u men ez-dilsitân dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*hicr-ile, --ile*]
- Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş **hicr-ile** melûl / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*hicr-ile, --ile*]
- Bir bencileyin **hicrûñ-ile** hasta dil olmuş / Bî-çâre yatur derd-ile bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*hicrûñ-ile, -üñ, --ile*]
- (ç) Nûn olalidan kâmetüm iy dōst benüm / Beni **hicrûñ** yakıyardur bilürem âhîr-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*hicrûñ, -üñ*]
- Çeşm-i bîmârın göreliden ol kemân ebrüñüñ âh / Olmuşam derdâ anuñ **hicriyle** bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*hicriyle, -i, -y, -le*]
- Acımazdum öldüğüme iy şanem **hicrûñle** ger / İledürse bû şabâ küyuña âhîr hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*hicrûñle, -üñ, -le*]
- Niçe gündür bu Muhibbî **hicrûñ-ile** hastadur / Bir sora-gel dōstum cân virmesün tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*hicrûñ-ile, -üñ, --ile*]
- Şol kadar kan ağladum **hicrûñ** beyâbânında kim / Kalmadı hûn-ı ciğerden akmag-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [*hicrûñ, -üñ*]
- Her vişâlüñ çünki bildük âhîri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün **hicri** nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*hicri, -i*]
- Şol kadar kan ağladum **hicrûñ** beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihânı garķ idüp oldı denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*hicrûñ, -ü, -ñ*]
- Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kand ü nebât / Lîk **hicre** zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*hicre, -e*]
- Vaşl-ıla şādân olup **hicr-ile** ğangîm olmazuz / ‘Âşık u rind-i hârâbâtuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*hicr-ile, --ile*]
- Vaşlını idüp temennâ **hicrini** kılma taleb / Dil-rübâlar dāyimâ ğayrı rîzâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*hicrini, -i, -n, -i*]
- Hicr içinde ölmedüm ne katı cânım var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*hicr,]*
- Niçe bir **hicr** iline gönderesin / Basayın çâre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [*hicr,]*
- Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadur / Ger bu yolda cân vire ‘âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [*hicr,]*
- Key perîşân hâl olupdur bu Muhibbî **hicr-ile** / Pes kaçan olur göñül zulf-i perîşândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*hicr-ile, -ile*]
- Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlîni tek itmeñüz ağyâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*hicr,]*

hicr ara: *Ayrılık içinde II ayrılık ile.*

Hicr ara hasret-ile cân lebüme gelmiş-iken / Kimsene yok diye bu hâlümü dildâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*hicr ara,]*

hicr ara: *Ayrılık içinde II ayrılık ile.*

Bâr-ı gâmdan **hicr ara** bu kıddüm olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebâbı var-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*hicr ara,]*

hicrân: *Ayrılık, ayrılık acısı II sevgiliden ayrılık, sevgiliden ayrılmanın neden olduğu acı.*

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse râzıyam senden / Ne vaşla oluram hândân ne **hicrâna** melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*hicrâna, -a]*

Her vişâlüñ çünkü bildük âhiri **hicrân** imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*hicrân,]*

Niçe bir **hicrân** elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a‘lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*hicrân,]*

Her vişâlüñ âhirin bildük hemân **hicrân** imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ iy bü‘l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*hicrân,]*

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i **hicrândan** hâlâş / Câmı **hicrândan** hâlâş it ya beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [*hicrândan, -dan]*

hicrân olur: *Ayrılık olmak II ayrı olmak.*

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlüñ kâdrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada **hicrân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*hicrân olur, -ur]*

hicrân sebinde: *Ayrılık gecesi.*

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-çarâr olur / Cânâ sentüñ-ile kul dili bî-çarâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Hicrân şebinde hasta olupdur Muhibbî âh / Bir derdi var ki derdini ancak Hüdâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*hicrân şebinde, -inde-n, -de]*

Göñlümüñ **hicrân şebinde** hem gamı hem derdi var / Gayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Vaşl olmadıysa şükr gamı eksük olmadı / **Hicrân şebinde** anı derâğüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Döştlar **hicrân şebinde** kim rehâyı istemez / Görüben cânân yüzini rüşenâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

İy tabîb-i cân buyur la‘l-i lebünden bir cevâb / Hıstayuz **hicrân şebinde** derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

Degül **hicrân şebinde** şem‘e hâcet / Ki âhum şem‘a-i beytül‘hazân bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [*hicrân şebinde, -i, -n, -de-n, -de]*

hicrân yükün çeker: *Ayrılık yükü çekmek, ayrılığın sıkıntısına katlanmak.*

Dil çeker hicrân yükün itmez taḥammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*hicrân yükün çeker, -er-n, -er*]

hıdmet: *Hizmet: 1. Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev 2. Birinin işini görme, başkalarına âit yapılması gereken günlük işleri yapma.*

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu **hıdmeti** ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*hıdmeti, -i*]

(ت) Temâşâ ideliden kıdd-i dil-cūñî şehâ / **Hıdmete** bağladı bil karşıña el tutdı çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*hıdmete, -e*]

Müstakîm ol her ne emr itse nigârûñ fîr-veş / **Hıdmetinden** yüz çevürme fîz olup şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*hıdmetinden, -i, -n, -den*]

hıdmete bil bağlayup: *Hizmete bel bağlamak, candan gönülden hizmet etmek.*

Kirpügüm cārüb olup sakķā-yı çeşmüm su seper / **Hıdmete bil bağlayup** küyında ferrâş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*hıdmete bil bağlayup, -y, -up*]

hıfz: *Koruma, muhafaza etme.*

Sîhr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsün **hıfz** için güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*hıfz,]*

hıfz ider: *Korumak, muhafaza etmek.*

Vaşl gencin **hıfz ider** zülfeyni olmuş ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*hıfz ider, -er*]

hikâyet evledüm: *Hikâye etmek, bahsetmek, ayrıntılarıyla anlatmak.*

Süz-ı ‘ışkımdan **hikâyet evledüm** yâra biraz / Didi ‘aşîk dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [*hikâyet evledüm, -dü, -m*]

hikmet: *Hakikat sırrı, bilgelik, öz.*

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabaķ / Bülbül-i güyâ olur bu ‘ilm aña **hikmet** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*hikmet,]*

hikmet-şinâs: *Hikmet bilen, filozof, arif kimse.*

Anlayup ‘ışkıñ rumuzın didi bir **hikmet-şinâs** / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*hikmet-şinâs,]*

hilâf eyler: *Yalan söylemek.*

Şafâ vü Merve haqqıyçün şu kim küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye qurbân degül ‘âşık **hilâf eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*hilâf eyler, -r*]

hilâl ebrûnı: *Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.*

Rûze-dâr olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol gün ‘iyd olur görsem **hilâl ebrûnı** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*hilâl ebrûnı, -n, -ı*]

hilâl ebrüsü: *Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.*

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde kim togdı **hilâl ebrüsü** oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*hilâl ebrüsü, -sı*]

hilâl ebrüsina: *Hilal kaş, hilale benzeyen kaş.*

Mâha diñ öykünmesün yârûñ **hilâl ebrüsina** / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*hilâl ebrüsina, -sı, -n, -a*]

hilâlî: *Hilâl, yeni Ay şeklinde olan.*

Gün yüzinde hoş yaraşur ol **hilâlî** kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘âcizdür kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*hilâlî,]*

hil’at: *Süslü kaftan, gösterişli elbise.*

Kanlu yaşum **hil’atine** dâgumu itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*hil’atine, -ine*]

Efseri Dârâ’ya virmez **hil’ati** Keyhusrev’e / Tâc-ı ‘ışk-ıla mağabbet hil’atin Mecnün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*hil’ati, -i*]

Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse iy gönül / Yoğsa dünyâ **hil’atin** görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*hil’atin, -in*]

Efseri Dârâ’ya virmez hil’ati Keyhusrev’e / Tâc-ı ‘ışk-ıla mağabbet **hil’atin** Mecnün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*hil’atin, -in*]

Zeyn idüp geydi yine **hil’ati** eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*hil’ati, -i*]

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı **hil’at** / Āhum da Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*hil’at,]*

Gözlerüm yaşı ser-â-ser **hil’atüm** / Dūd-ı āhum başuma efser ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*hil’atüm, -üm*]

hil’at-i zerle: *Altın elbise, altın nakışlarla süslenmiş kaftan.*

Ben senüñ ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iys ü neşât / Olmadan çarh dañı **hil’at-i zerle** melbüs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*hil’at-i zerle, -le*]

hil't-i rengin: Renkli Kaftan.

Sultân-ı 'ışk egnüme yaşum ser-â-serin / İtdi 'atâ **hil't-i rengin** zer kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*hil't-i rengin,]*

himmet: 1. Yardım, ihsan 2. Çalışma, gayret, emek.

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / **Himmeti** 'ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*himmeti, -i]*

Çü servüñ kadd-i yâra nisbeti var / Yüce olsun kim 'âlî **himmeti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*himmeti, -i]*

Şikâr idem umaram sen hümâyı / Çün idem **himmetüm** murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [*himmetüm, -üm]*

Umaram şayd idem ben sen hümâyı / Bu gönülüm **himmetiyle** eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*himmetiyle, -i, -y, -le]*

Harâbâta varup pîr-i muğandan istedüm **himmet** / Virür kalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*himmet,]*

hindü: Hintli II Sevgilinin beni.

Görinen 'anberin beñler nigârüñ şem'-i hüsninde / Sanasın bir bölük **Hindü** daparlar nâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*hindü,]*

hindü-bece: Hindu yavrusu, Hintli çocuk.

Hâller meyl ider ol 'arız-ı dil-cüya gelür / Sanki **Hindü-beçeler** teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*hindü-beçeler, -ler]*

hırâm kılsa: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hırâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi refât eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*hırâm kılsa, -sa]*

hırâm ol: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Hırâm ol yüri iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [*hırâm ol,]*

hırâmân ol: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Hırâmân ol yüri serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*hırâmân ol,]*

hırâmân salın: Salına salına, naz ve edâ ile yürümek.

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1287, Beyit 1).
[hırāmān salın,]

hırāmān salın: Salına salına, naz ve edā ile yürüme.

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Biraksa yok bu hāke çok eger az (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1324, Beyit 1).
[hırāmān salın,]

hırās evlemişlerdür: Korkmak, ürküp çekinmek.

Kimseler kādir degüldür ‘ışkdan baħs itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hırās (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1379, Beyit 2). [hırās eylemişlerdür, -miş, -ler, -dür]

hiredmend: Akıllı, anlayışlı, zeki kimse.

Dehānuñla miyānuñ sırr-ı ğaybı / **Hiredmend** anı hıç tefhım kılmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1261, Beyit 3).
[hiredmend,]

hırka: Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarikata göre deĝişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı her birinüñ **hırkasını** mey-fürüş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1417, Beyit 3). [hırkasını, -sı, -n, -ı]

hırka vü tesbıh: Hırka ve tesbih.

Zāhidā ister-iseñ pır-i muĝāndan kadehi / Rehn için **hırka vü tesbıh** ile seccāde getir (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1035, Beyit 3). [hırka vü tesbıh,]

hırka-püş olmak: Hırka örtünen olmak, hırka örtünmek II tevazu sahibi olmak.

İster iseñ jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi gerek olmak Muhibbı hırka-püş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1445, Beyit 5). [hırka-püş olmak, -mak]

hırmen: Harman, deĝirmen.

Kāha dönmiş cismüñi ğam **hırmeninde** āh-ıla / İy Muhibbı götürüp yirden anı bāda getir (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1035, Beyit 5). [hırmeninde, -i, -n, -de]

Ĝam **hırmeninde** cānā bir cevce hāşılum yok / ‘İşk āteşine yanmış dil anda bir giyehdür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1119, Beyit 2). [hırmeninde, -i, -n, -de]

hırmen-i ğamda: Sıkıntı, keder harmanı, deĝirmeni.

Bilmez iken **hırmen-i ğamda** bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh imiş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1455, Beyit 4). [hırmen-i ğamda, -da]

hırş: Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez derecede kuvvetli istek // Aç gözlülük, şiddet ve tamahla bir şeyin üzerine düşme.

Kühsâr-ı 'ışk pîşesinüñ nerre-şriyüz / Sanma ki bizi **hırş-ıla** biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*hırş-ıla, --ıla*]

hırş-ı cām: *Kadeh (şarap) isteği.*

Zâhidâ vâ'izleri gördüm ki **hırş-ı cām** için / Rehne aldı her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*hırş-ı cām,]*

hisâb: *Alacaklı veya verecekli olma durumu // sorgulama.*

Togrı yoldan gel hürüc itme ki fânîdür cihân / Her ne itseñ hayr u şer âhîr **hisâbı** var-ımsız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hisâbı, -ı*]

hisâb ider: *Harman, değirmen II düşünmek, zihnen ölçüp biçmek.*

Assı ziyân gözede sermâyesin virüp / 'Ömrini kimdür ol 'ömrden **hisâb ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*hisâb ider, -er*]

hisâb olmaz: *Hesabı olmamak, hesaplanamamak, sayılamayacak kadar çok, sayısız.*

Şehâ mihr ü vefâñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevruñe cânâ velî hergiz **hisâb olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*hisâb olmaz, -maz*]

hişâr: *Kale l sığılacak (emin) bir yer.*

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / Dil gibi sînemde bir muhkem **hişârum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*hişârum, -um*]

Giren dilüñe leşker-i ğamdan hâlâş olur / Anuñ için ki ol aña âhen **hişâr** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*hişâr,]*

hişâr-ı rîme: *Rum hisarı.*

Kurılmışdur zenañdâni ki san top / Hañı yârüñ **hişâr-ı rîme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*hişâr-ı rîme, -e*]

hişm: *Öfke, kızgınlık, gazap.*

Hişm-ıla nazâr kulma idüp kaşlaruñı çîn / Kim didi saña kim gözüñ üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [*hişm-ıla, --ıla*]

Gâh 'işve gâh **hişm** u gâh nâz / Cümlesinden katlümedür çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*hişm,]*

Gâh nâz u gâh 'işve gâh **hişm** u geh 'itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*hişm,]*

hişm eyler: *Kızmak, öfkelenmek.*

Büseye cân nakdın aldı yâr bâzâr eyledi / Di Muhibbî ya ne **hışm eyler** çün olmuşdur 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*hışm eyler, -r*]

hışm ider: Kızmak, öfkelenmek.

Sevdüğümden ğayrı n'itdüm baña **hışm ider** nigâr / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*hışm ider, -er*]

hışm idüp: Kızmak, öfkelenmek.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / **Hışm idüp** çeşmi o demde destine hançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*hışm idüp, -üp*]

hışm idüp: Kızmak, öfkelenmek.

Âhumuñ her dem hevâsı küyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ **hışm idüp** eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*hışm idüp, -üp*]

hışm idüp: Kızmak, öfkelenmek.

Şöyle beñzer **hışm idüp** dilber baña kîn eylemiş / Ğamzesin hançer kılup ebruların çîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*hışm idüp, -üp*]

hışm u sitem: Öfke ve eziyet.

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ **hışm u sitem** / Key sakın hattuñ gelür âhîr olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*hışm u sitem,]*

hisset: Hasislik, cimrilik, pintilik.

Zülâlınden umar bu hasta gönlüm / 'Ağâ itmezse ğâyet **hisseti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [*hisseti, -i*]

hıst-ı sîm ü zer: Gümüş ve altın tuğla.

Niçe bir kaşruñ yaparsın **hıst-ı sîm ü zer** ile / Yâ niçe bir 'iys ü 'işret çün döşersin sen bisâ't (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*hıst-ı sîm ü zer,]*

hıtâ: Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.

Ol **Hıtâ** mañbûbî gördüm tırrasın çîn gösterür / Noğta-i hâlî ile gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*hıtâ,]*

Şabâ sünbül saçından [ger] bû iltseñ / **Hıtâ'ya** Çîn'e ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [*hıtâ'ya, -'y, -a*]

hiyem: (Ar. hayme'nin çoğul şekilleri hiyâm – hiyem) Haymeler, çadırlar.

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdūn hāke [bir] hūb **h̄iyemdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 4*).
[h̄iyemdür, -dür]

h̄iz evleve: Coşkunkluk içinde âdeta kanatlanarak ulaşmak II hücum etmek, saldırmak.

Leşker-i ‘ışk kaçan eyleye dil mülkine h̄iz / Sipeh-i ‘aql hemān-demde tutar rāh-ı girīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 1*). [h̄iz eyleye, -y, -e]

h̄izr: Âbıhayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdādına yettiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velī olan zat.

H̄izr eger arayarak buldı ise āb-ı hayāt / Pīr-i meyhāne keremden anı her an getirür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 4*). [h̄izr,]

Yār elinden iy Muhibbī bir kadeh nūş eyleyen / **H̄izr** elinden ger ölürse āb-ı hayvān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 8*). [h̄izr,]

h̄izr’uñ suyu: Hızır’ın suyu. Ab-ı hayat, ölümsüzlük suyu. // Hızır: Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdādına yettiğine inanılan, bir görüşe göre peygamber, bir görüşe göre velī olan zat.

İy mesīhā-dem zülāl-i leblerūñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında **H̄izr’uñ suyu** san bir eşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 1*). [h̄izr’uñ suyu, -’uñ]

ho: Kuvvetlendirme, pekiştirme amacıyla şahıs zamirlerinin yanında kullanılır, kendi.

Gözlerüm yaşı umardum kūyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol **ho** bir deryā-y-ıñıñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 4*). [ho,]

hod: Dahi, da bağlacı.

Ĥaber sorma dehānından ĥabībūñ / Ne aña yok dinür ne **hod** bili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 2*).
[hod,]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar ĥālī kişi **hod** yarını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 7*). [hōd,]

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne **hod** āĥiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 5*). [hōd,]

‘Āşıkuz gerçi Muhibbī dutduk istiğnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne **hod** kahr-ı ağıyār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 5*). [hod,]

hodbīn evlemis: Mağrur eylemek, kendini görmek, bencil davranmak.

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Ĥüsniñi kılmuş temāşā anı **hodbīn evlemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 3*). [hodbīn evlemiş, -miş]

hodbīn evlemis: Mağrur eylemek, kendini görmek, bencil davranmak.

Eline almış yine âyineyi beñzer nigâr / Hüsnini kılmış temâşâ anı **hodbîn eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*hodbîn eylemiş, -miş*]

hod-fürüş olmakdan: *Kendini satmak, kendini övmek, gururlanmak.*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak **hod-fürüş olmakdan** ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*hod-fürüş olmakdan, -mak, -dan*]

hokka: *Kutu, kutucuk, küçük kutu. İlâç, mürekkep vesair mayiat koymaya mahsus içi oyuk kap. // Sevgilinin küçük ağzı.*

Gögsüme uran lâle gibi dâğı benüm âh / Ol hâl-i siyehkâr-ıla **hokkâ** dehenüdüdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [*hokkâ,*]

Bârî didüm vir haber **hokkâ** dehânüñdan nişân / Nâz-ıla güldi didi var gonca-i handâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*hokkâ,*]

hokka-bâz: *1. El çabukluğu ile hünerler gösteren kimse 2. mec. Hilekâr, yalan dolanla iş gören kimse. 3. teşmil. Karşısındakini güldüren, acâyip tavırlı komik kimse.*

Garra olma bu cihân her gün dogar bir nev‘-ile / Mührelerle ‘akluñı tağıtma olma **hokkâ-bâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*hokkâ-bâz,*]

hokka-i yâkûti: *Yakut kutusu. || Sevgilinin ağzı.*

Ger gülerse **hokkâ-i yâkûti** dürler gösterür / Söze gelse lutf-ıla la‘l-i Bedağşânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*hokkâ-i yâkûti, -ı*]

hoş: *Hoş, güzel, iyi, mutlu.*

Olma Muhibbî vaşl-ıla **hoş** hicr-ile melûl / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*hoş,*]

Hağtuñı göreli artarsa ‘aceb mi gamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ var-ıdı **hoş** ‘âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*hoş,*]

‘Işkuñ na‘îmi **hoşdur** haşmı da lîk müşkil / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*hoşdur, -dur*]

Rakîb ölmüş didüm el-ğamdü-lillâh / Ölen[de] **hoş** dil eyler hamde âğâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*hoş,*]

hoş: *Hoş, güzel, iyi.*

Gün yüzünde **hoş** yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ nağşında ‘âcizdür kamu nağğâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*hoş,*]

Ne **hoş** idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*hoş,*]

İderseñ döstüm mihr ü vefâ **hoş** / Eger itmeyesin cevri ü cefâ **hoş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*hoş,*]

İderseñ dōstum mihr ü vefā **hoş** / Eger itmeyesin cevır ü cefā **hoş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*hoş,]*

Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi mübtelā **hoş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*).
[*hoş,]*

hoş bilür: *Iyi bilmek, iyice öğrenmek.*

İy Muhibbî yār cevır ‘ilmin be-gāyet **hoş bilür** / Lîk fenn-i mihrı bilmez okısa eyler gālağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*hoş bilür, -ür]*

hoş degül: *Hoş değil, yakışmaz, uygun olmaz.*

Mey virürsin bārī bend it zülfüni iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ ile **hoş degül** zünnārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*hoş degül,]*

hoş geçe: *Güzel vakit geçirmek, eğlenmek II iyi geçinmek, anlaşabilmek.*

Dermend olan hağ u hālī ile āşüftedür / Derd-ile **hoş geçe** ol ola dermāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [*hoş geçe, -e]*

hoş geçer: *Güzel vakit geçirmek, eğlenmek II iyi geçinmek, anlaşabilmek.*

Derdi ile **hoş geçer** dil dilberün / Derdüme sanma devāsi hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*hoş geçer, -er]*

hoş gele: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Eger cān ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*hoş gele, -e]*

hoş gelmez: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

‘Arızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen içre ‘andelībe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*hoş gelmez, -mez]*

hoş gelmez: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cān u dil / Yakmaga pervāne perrin gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*hoş gelmez, -mez]*

hoş gelüpdür: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Gönlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı gam / Şöyle beñzer **hoş gelüpdür** aña bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*hoş gelüpdür, -üp, -dür]*

hoş gelür: *Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.*

Baña dildāruñ cefāsi **hoş gelür** / Nite kim gayra vefāsi hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*hoş gelür, -ür]*

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Baňa dildaruñ cefası hoş gelür / Nite kim gayra vefası **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: İyi gelmek, iyileştirmek.

Derdi ile hoş geçer dil dilberuñ / Derdüme sanma devâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: İyi gelmek, iyileştirmek.

Gerd-i rāhın iy şabā dūr eyleme / Gözlerüme tütüyâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Zahm-ı peykānı kızıl güldür baňa / Bülbülem hār-ı belâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Yarama merhem-durur çün zahm-ı dōst / Cānuma tîr-i kazâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

İy Muhibbî ‘āleme şāh olmadan / Dilberuñ olmak gedâsı **hoş gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Zāhid ister cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür didār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Zāhid ister cenneti görmek diler havrā yüzün / Geçdi ‘āşık cümleden ancak gelür didār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yāra gelür bu dirhem ü dīnār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*hoş gelür, -ür*]

hoş gelür: İyi gelmek, iyileştirmek.

Ṭabībā istemez derdine dermān / Gelür 'ışk ehline derd ü belā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4). [hoş gelür, -ür]

hos gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Kimi 'âşık kimi zâhid bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3). [hoş gelür, -ür]

hos gelür: Hoşa gitmek, hoş görünmek, güzel gelmek.

Hoş gelür ben 'âşıkā gāyet miyān-ı nāzüküñ / Çünkü peygāber dimiş hayrū'l-'umūr olur vasaṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2). [hoş gelür, -ür]

hos gör: İyiyeye yormak, hoşgörü ile karşılamak II göz ardı etmek, hatıra getirmemek, düşünmemek.

'Âşık iseñ iy gönül mihr ü vefâ kılma heves / Derdi hoş gör 'ışk ara hergiz devâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1). [hoş gör,]

hos görelüm: Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.

Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi var / Kalmadı kalmayırsar kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [hoş görelüm, -e, -lüm-elüm]

hos görür: İyiyeye yormak, hoşgörü ile karşılamak.

Muhibbî hoş görür 'ışk 'âlemini / Ki bundan özge hergiz âdem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6). [hoş görür, -ür]

hos görür: İyiyeye yormak, hoşgörü ile karşılamak.

Gönlümüñ virānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālimdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1). [hoş görür, -ür]

hos nazar kılmuş: Güzel bakmak, iyi nazar etmek.

Yüzüne kim gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmuş ne hoş rā eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1). [hoş nazar kılmuş, -miş]

hos nevā kılur: Ahenkli güzel sesler çıkarmak.

Muhibbî giceler tā şubh olunca / Kılur bülbül gibi dāyim nevā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5). [hoş nevā kılur, -ur]

hos olmaz: Hoşa gidecek durumda olmak, iyi olmak.

'Ārızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen içre 'andelibe gülsüz olmaz hār hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1). [hoş olmaz, -maz]

hoş olur: Hoşa gidecek durumda olmak, iyi olmak.

Ruĥlarıña karşu zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1408, Beyit 4). [hoş olur, -ur]

hoş-dimāğ itdüñ: Mesrur etmek, memnun etmek, sevindirmek II genzini hoş kokularla doldurmak.

Zülfünñ büyn getürdüñ hoş-dimāğ itdüñ bizi / Müstedām ol iy şabā ‘ālem turınca turma es (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1378, Beyit 4). [hoş-dimāğ itdüñ, -dü, -ñ]

hoş-güftār olur: Güzel sözlü, güzel söyleyişli olmak II tatlı dilli olmak.

(س) Söyler ruĥunuñ medĥin okur bülbül-i dil / Yüzüne karşu olur şām u seĥer hoş-güftār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1205, Beyit 12). [hoş-güftār olur, -ur]

hos-mesreb: Yaradılışı hoş.

Nigāruñ la‘1-i cān-perver lebi var / Anı her kim emer hoş-meşrebi var (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1160, Beyit 1). [hoş-meşrebi, -i]

hüb: Güzel, hoş, latif II sevgili, güzel, dilber.

Bu Muĥıbbı şeh-i cihān iken / Şimdi bir hübba bendedür dirler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1098, Beyit 6). [hüba, -a]

Olup her bir çiçek bir hübba mānend / Aralarında nergis ğamze-zendür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1112, Beyit 2). [hüba, -a]

Hüblar gerçi cihān içre firāvān añılur / Lık ol āfet-i cān serv[er]-i hübān añılur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1191, Beyit 1). [hüblar, -lar]

Yār Muĥıbbı hüblar içre eyle maĥbüb ola kim / Halk-ı ‘ālem ĥayretinden ısırur barmaglar (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1194, Beyit 9). [hüblar, -lar]

Gerçi kıldum her ğazelde niçe biñ siĥr ü füsün / Hübblar ğüşına almaz lık bu efsānemüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1277, Beyit 5). [hüblar, -lar]

Her ğazelde anuñ için eyledüm siĥr ü füsün / Māh-rular hübblar ğüş ideler efsānemüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1315, Beyit 4). [hüblar, -lar]

‘Aşıkuz ‘ālemde ammā virmedük bir hübba dil / Okusun bilsün Muĥıbbı içe-dursun cāmumuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1351, Beyit 6). [hüba, -a]

Hüblar naĥşın Muĥıbbı sinede naĥş ideli / Mānı-i Çın’i begenmez özge naĥķaş olmuşuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1366, Beyit 5). [hüblar, -lar]

Bu Muĥıbbı dem-be-dem mey içmege budur sebab / Hübblar la‘1-i lebi fikrini kılmışdur heves (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1385, Beyit 5). [hüblar, -lar]

hüb: Güzel, hoş, latif.

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferīdūn hāke [bir] **hüb** hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*hüb,*
]

hüb olmuş: *Güzel olmak, güzelleşmek.*

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihān **hüb olmuş** / Gösterüp yüzini ‘aşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*hüb olmuş, -miş*]

hübān: *Güzeller, dilberler.*

Şem‘-i hüsnî her kaçan **hübān** yakar / ‘Āşık-ı cānbāz aña pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*hübān,*]

hubb-ı vatan: *Vatan sevgisi.*

Cihān içre baña küyuñ çemen bes / Ki zīrā herkese **hubb-ı vañan** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*hubb-ı vañan,*]

hüb-rū: *Güzel yüzlüler II güzeller.*

Göñlümün murgın n’içün kapduñ didüm güldi didi / **Hüb-rūlar** ‘ālem içre cümle hep mümtāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*hüb-rūlar, -lar*]

hücre: *Küçük oda. (Ev / gönül evi).*

Derd ü miñnet hāne-i dilden varupdur rāhata / Seslilik itme dilā kim **hücrede** yārān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*hücrede, -de*]

hudā: *Allah, Tanrı, Rab.*

Hudā’dan istedüm iriñdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*hudā’dan, -’dan*]

Günāhum bu-durur ‘iñkuñ **Hudā’dan** istedüm irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*hudā’dan, -’dan*]

hudā bilür: *Allah bilir II Allah’ı tanık göstererek ifadeyi güçlendirmek için kullanılan pekiştirme sözü.*

Hicrān şebinde hāsta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi var ki derdini ancak **Hudā bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*hudā bilür,*]

huffāş: *Yarasa.*

Şun‘-ı Hakk’ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var **huffāş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*huffāş,*]

huffāş-sıfat: *Yarasa sıfatlı, yarasa yaratılışlı II yarasa gibi II yarasa gözlü II zahid.*

Münkir dirilirse n'ola gün yüzine zâhid / **Huffâş-şıfatdur** aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*huffâş-şıfatdur, -dur*]

hüküm: *Bir şeyin şöyle veya böyle olduğu hakkında verilen karar, yargı.*

(Y) Lâ diyemezem **hükümüne** fermân kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin päre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*hükümüne, -üñ, -e*]

hükmi geçer: *Gücü yetmek, sözü geçmek.*

Mecnûn ki 'ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ cemî' -i vuñuşa revâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*hükmi geçer, -er*]

hükmi-i sultândan: *Padişah (sevgili) emri // Allah'ın emri.*

Ğamze-i cellâdına dirsem halâş itgil beni / Dir kim ölmeyince olmaz **hükmi-i sultândan** halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [*hükmi-i sultândan, -dan*]

hulk: *Huy, tabiat, yaratılış.*

Kimüñ yolına cân u seri virdi Muhibbî / Mecnûn şıfat 'İsî-nefes **hulkı** hasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*hulkı, -ı*]

hum: *Küp, şarap küpü.*

Sıgmadı **humlara** mey eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı 'ayyüka yine na'ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*humlara, -lar, -a*]

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat **humından** çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*humundan, -ı, -n, -dan*]

hümâ: *Kafdağı'nda ve dâimî karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsânevî kuş // Sevgili.*

Gönül âh eylese zülfün **hümâsı** nâgehân ditrer / Niçe ârām ide kuş kim hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*hümâsı, -sı*]

Şikâr idem umaram sen **hümâyı** / Çün idem himmetüm murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [*hümâyı, -y, -ı*]

Sâye salsa gedâyı şâh eyler / Pes ol zülfî **hümâyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [*hümâyı, -y, -ı*]

Umaram şayd idem ben sen **hümâyı** / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*hümâyı, -y, -ı*]

hümâ-pervâz: *Hüma uçuşlu // Sevgili.*

Ol **hümâ-pervâzi** şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikâr eyleye 'Ankâ'yı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*hümâ-pervâzi, -ı*]

hümār: İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / Bir kadeh mey sundılar başdan **hümārum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*hümārum, -um*]

Gözlerini açmağa yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var **hümār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*hümār,]*

Rüz-ı ezelde içdi bu dil 'ışk cāmını / Dağı başumda görinen anuñ **hümāridur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*hümāridur, -ı, -dur*]

'İşkî şarābıdur beni mest ü harāb iden / Tā haşır olunca gitmeye dilden **hümārumuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*hümārumuz*, -umuz**]

humār-ālūd: Süzgün ve baygın göz. * Kendinden geçmiş, şaşkın.

Cānuma hātîf sehergehden bunu ilhām ider / İy **humār-ālūd** ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*humār-ālūd,]*

hümā-ṭal'at: Hümā görünüşlü, hümā kuşu gibi güzel görünen.

Servden gördüm nigārā kāmētüñ bālā-y-ımış / İy **hümā-ṭal'at** saña menzil felek-fersā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*hümā-ṭal'at,]*

hümā-yı zülf-i dilberden: Gönül alan sevgilinin saçının hümāsi.

Anuñçün pādîşāh oldum ser-ā-ser cümle 'uşşāka / **Hümā-yı zülf-i dilberden** başuma sāye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*hümā-yı zülf-i dilberden, -den*]

humhāne: Meyhane, şarap mahzeni.

Mürşid-i kāmîl dilerseñ sen yürî **humhāneye** / Müşkilüñ hāl ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*humhāneye, -y, -e*]

hum-hāne: Meyhane, şarap mahzeni.

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / **Hum-hāne** güşesi ne ulu bārgāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*hum-hāne,]*

hummār: Çokça içen, sarhoş, mahmur.

Bir bencileyin var mı içer cām-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri **hummār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*hummār,]*

humret: Kırmızılık.

Gözi hün-rîzlik inkār itmesün kim / Yanında ḥançerinüñ **humreti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*humreti, -i*]

h n: Kan.

Bel  bezminde derd-ile ciger **h nımı** n ş itsem / Gözümün k sesin elde tolu peym ned r dirler (*Muhibb  D v n , Gazel 1101, Beyit 2*). [*h nımı, -i, -n, -i*]

Ne ‘aceb **h n-ıla**  gişte olursa dilümüz / ‘Işk suyu-y-ıla muhammerdür ezelden gilümüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1208, Beyit 1*). [*h n-ıla, --ıla*]

H nını haşmuñ şar b u kellesin s gar kılup / Şoĥbet-i h ş itmege meyd n olupdur yirümüz (*Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 4*). [*h nını, -i, -n, -i*]

Ciger **h nımı** saklamaga iy dil / Gözümden ğayrı aña Şşe olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1259, Beyit 5*). [*h nımı, -i, -n, -i*]

Niçe başlar kesilüp her yaña **h n** ola rev n / Ğamzelerden eline y r ala c n haņcer-i t z (*Muhibb  D v n , Gazel 1343, Beyit 2*). [*h n,]*

h n iĥmege: Kan iĥmek II öldürmek, kanlar iĥinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.

Teşneyüz **h n iĥmege** biz bir niĥe hünilerüz / Ma‘reke güninde d yim böyledür tedb r m z (*Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 2*). [*h n iĥmege, -meg, -e*]

h n oldu: Kan dolmak, kan iĥinde kalmak, kanlanmak.

Ĥaţuñ ser-f tne zülfün f tne-eng z / Ciger **h n oldu** ğamdan d de h n-r z (*Muhibb  D v n , Gazel 1236, Beyit 1*). [*h n oldu, -di*]

h n olur: Kan dolmak, kan iĥinde kalmak, kanlanmak.

D dede her Şeb hay l evvel leb-i mey-gün olur / D men m m jĝ n u m jĝ num dilümde **h n olur** (*Muhibb  D v n , Gazel 1080, Beyit 1*). [*h n olur, -ur*]

h na kaşd eyledi: Kana kast eylemek, kan dökmeyi amaĥlamak.

Kosun k firliĝın ğamzeñ yiter kaşd eyledi h na / Tamar kanlar kılıcından sakınsun Ő humuz vardur (*Muhibb  D v n , Gazel 1145, Beyit 4*). [*h na kaşd eyledi, -di*]

h n- b olur: Kanlı su olmak II Kanlı gözyaşı olmak.

Firkatıyla her gice tañ mı ola b -h b göz / La‘l-i n buñ y dına her dem olur h n- b göz (*Muhibb  D v n , Gazel 1264, Beyit 1*). [*h n- b olur, -ur*]

hun b-ı b -had: Sınırsız, çok sayıda kanlı su (kanlı gözyaşı).

Zaĥmum benüm bed olmada **hun b-ı b -had** olmada / D rd m biri Şad olmada zaĥm-ı sin num kandadur (*Muhibb  D v n , Gazel 1075, Beyit 3*). [*hun b-ı b -had,]*

hüner: Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mah ret II bir Şeyi iyi bilmekten, iyi yapabilmekten gelen üstün hal, m rifet.

Ẓıkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyânın / ‘Älemde **hüner** olmaya idrâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*hüner,]*

Sîret gözedüp sûrete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd **hüner** ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*hüner,]*

Ġam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu **hüner** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*hüner,]*

hün-h‘âr: *Kan içici, kan dökücü // sevgilinin gözleri.*

Gönder ilerü ğamzeñi iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü **hün-h‘âr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*hün-h‘âr,]*

hünî: *Kanlı, kan dökmeye meyilli, kan içici II katil, zalim, gaddar.*

Başumı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hîç / Kılıcım **hünî** olan kırıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*hünî,]*

Kan içer çeşmi n’ola **hünî** disem / Didügüm isme ol müsemmâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [*hünî,]*

Kanlı yaş dökdüğümü sorma gözümden ne bilür / Anı sor **hünî** gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*hünî,]*

Tañ degül cânuma ger kaçd ider-ise ğamzeler / Zülfî kâfir çeşmi **hünî** dilberüm ya kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*hünî,]*

Mey yirine kanumı **hünî** gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*hünî,]*

Teşneyüz hün içmege biz bir niçe **hünilerüz** / Ma‘reke güninde dâyim böyledür tedbürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*hünilerüz, -ler, -üz]*

Tîr-i müjgâni ile durmaz akar hün-ı ciger / Bu iki **hünilerüñ** kimse savaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*hünilerüñ, -ler, -üñ]*

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol **hünî** beni / Ölmeklik n’eyleyem Hağ baña tağdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*hünî,]*

hün-ı bagrum: *Yürek, ciğer kanı.*

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülüñ surhı oldugı / **Hün-ı bagrum** iy şabâ itseñ n’ola dildâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*hün-ı bagrum, -um]*

hün-ı bülbülden-durur: *Bülbülün kanı // Aşığın kanı.*

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülüñ surhı oldugı / Hün-ı bagrum iy şabâ itseñ n’ola dildâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*hün-ı bülbülden-durur, -den, -durur]*

hün-ı ciger: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Tîr-i müjgâni ile durmaz akar **hûn-ı ciger** / Bu iki hûnilerün kimse savaşın yînemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*hûn-ı ciger,]*

Sâgar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz **hûn-ı ciger** / Kâni'üz aña anuñcün bu şarâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*hûn-ı ciger,]*

Kirpük ucında her biri bir la'l-pâredür / Akan gözümde **hûn-ı ciger** yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*hûn-ı ciger,]*

Dün gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden akar **hûn-ı ciger** sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*hûn-ı ciger,]*

hûn-ı ciger içerem: *Ciğer, yürek kanı içmek II çok ıstırap ve acı çekmek.*

Bezm-i gâmda Muhibbî hûn-ı ciger / İçerem giceler gâbükmüdü (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*). [*hûn-ı ciger içerem, -er, -em]*

hûn-ı ciger içerem: *Ciğer, yürek kanı içmek II çok ıstırap ve acı çekmek.*

Bâde içse gayrılar ben içerem hûn-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildâr benden bî-haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [*hûn-ı ciger içerem, -er, -em]*

hûn-ı cigerden: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Şol kadar kan agladum hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı **hûn-ı cigerden** akmag-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [*hûn-ı cigerden, -den]*

Çarż eyle yine dîdelerüm **hûn-ı cigerden** / Sanma dükene dirhem ü dînâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*hûn-ı cigerden, -den]*

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhir oldu **hûn-ı cigerden** ol çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [*hûn-ı cigerden, -den]*

Aglamakla kalmadı iy dîde yaşuñ kan-ıla / Yürü var şimden girü **hûn-ı cigerden** eyle çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*hûn-ı cigerden, -den]*

hûn-ı cigerle: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Dil hânesini nakş iderüz **hûn-ı cigerle** / Taşvîr-i hayâl idici nakķaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*hûn-ı cigerle, -le]*

hûn-ı cigerüñden: *Yürek kanı, ciğer kanı.*

Yaşum ki dilâ ger dükene gam yime çeşmüm / **Hûn-ı cigerüñden** idinür kendüzine çarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*hûn-ı cigerüñden, -üñ, -den]*

hûn-ı dil: *Gönül kanı.*

Sîne bâğına Muhibbî yaş döker geh **hûn-ı dil** / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*hûn-ı dil,]*

Bir nazarla **h n-ı dil** c ş itdi oldu yaş göz / Döndürür deryaya a hir yaşımı bu kaş u göz (*Muhibb  D v n , Gazel 1233, Beyit 1*). [*h n-ı dil,]*

h n-ı dil: Gönül kanı.

Bezm-i gamda **h n-ı dil** n ş itmege y r n ile / Mi net   derd   elem oldu bizüm peym numuz (*Muhibb  D v n , Gazel 1302, Beyit 5*). [*h n-ı dil,]*

H n-ı dil eyler temevvüc her kaşan  h eylesem / D ne d ne gözlerümden d kildir hem  ti kir z (*Muhibb  D v n , Gazel 1323, Beyit 3*). [*h n-ı dil,]*

N ka-i leyl  ne v dilerde kim itdi mek n / L lesi **h n-ı dil** oldu n le-i Mecn n ceres (*Muhibb  D v n , Gazel 1391, Beyit 3*). [*h n-ı dil, -d ]*

h n-ı dilden: Gönül kanı.

Şaf a-i ruşar m üzre e k-i çeşmüm k tibi / **H n-ı dilden** bu der num h lini turmaz yazar (*Muhibb  D v n , Gazel 1036, Beyit 4*). [*h n-ı dilden, -den]*

h n-ı dilden: Gönül kanı.

Gözlerüm i ar için p yına s m   zer tutar / **H n-ı dilden** h şil olmuş la'lu ne gevher tutar (*Muhibb  D v n , Gazel 1006, Beyit 1*). [*h n-ı dilden, -den]*

Kanımı n ş eyleyen ol nergis-i mest ned r / Ol sebebden **h n-ı dilden** gözlerüm peym ned r (*Muhibb  D v n , Gazel 1059, Beyit 1*). [*h n-ı dilden, -den]*

H n-ı dilden bezm-i gamda elde pürdür c mumuz / Gün yüzün göster nig r  r şen olsun ş mumuz (*Muhibb  D v n , Gazel 1351, Beyit 1*). [*h n-ı dilden, -den]*

H n-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'i kum olmaz idi bu cih n halkına f ş (*Muhibb  D v n , Gazel 1444, Beyit 1*). [*h n-ı dilden, -den]*

h n-ı dild r: Gönül kanı.

La'l-i n bu n h sretinden d yim iy n -mihrib n / Bezm-i gamda **h n-ı dild r** içdügüm ben t s t s (*Muhibb  D v n , Gazel 1393, Beyit 4*). [*h n-ı dild r, -d r]*

h n-ı dili: Gönül kanı.

Bezm-i gamda ehl-i h le c m-ı zer h cet degül / içmege **h n-ı dili** bu d de-i b n  yiter (*Muhibb  D v n , Gazel 1120, Beyit 3*). [*h n-ı dili, -i]*

Sen mey i  gülşende c n  al ele zerr n k deh / içmege **h n-ı dili**  eşm m başa s gar yiter (*Muhibb  D v n , Gazel 1147, Beyit 3*). [*h n-ı dili, -i]*

h n-ı dil-ile: Gönül kanı.

H n-ı dil-ile d de olaldan ayagumuz / Vardur mey ile k se-i zerden fer gumuz (*Muhibb  D v n , Gazel 1242, Beyit 1*). [*h n-ı dil-ile, --ile]*

hūnīn cigerden: Kanlı ciğer.

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı **hūnīn cigerden** sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*hūnīn cigerden, -den*]

hūnīn cigeri: Kanlı ciğer.

Her kim ki yaka sīnesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka **hūnīn cigeri** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1013, Beyit 2*). [*hūnīn cigeri, -i*]

hūn-rīz: Kan dōken, kan dōkücü.

Gözi **hūn-rīzlik** inkār itmesün kim / Yanında ḥaṇçerinüñ ḥumreti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*hūn-rīzlik, -lik*]

Ḥaṭuñ ser-fitne zūlfūñ fitne-engīz / Ciger ḥūn oldı ḡamdan dīde **hūn-rīz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*hūn-rīz,]*

hūr: Cennet güzeli II cennet kızı.

Āh kim şīvelerle dilberler / Kim göre **hūr** veyā melek dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*hūr,]*

Senüñ fikrūñde iy zāhid behişt ü **hūr** u kevserse / Şarāb-ı ḥūbdan ḡayrı benüm sanma ḥayālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*hūr,]*

hūr u ḡilmān: Cennet kızları, huriler ve cennet uşakları.

Sākin-i küyuñ olan bāḡ u ḡülistān istemez / ‘Ārızuñ gören o hergiz **hūr u ḡilmān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*hūr u ḡilmān,]*

hūr [u] perī: Huri ve peri.

Saña ger **hūr [u] perī** dirsem olur bu söz ḥaṭā / Zīra kim ehl-i başīret anlara ādem dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*hūr [u] perī,]*

hūrī: (Ar. *hūr* “cennet kızları” ve Fars. *teklık bildiren -i ekiyle hūri*) Cennet kızı.

Perīde yok-durur ādemde hergiz / Eger **hūrī** disem bir pāre beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 2*). [*hūrī,]*

Perīde görmedüm **hūrīde** hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*hūrīde, -de*]

(ع) ‘Āşık ser-i küyını diler şām u seḥer / Heves itmez bu gönül **hūrī** vü cennet daḥı nār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*hūrī,]*

Muhibbī küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne’yuñ dirler iy **hūrī** ki cennetde ‘azāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*hūrī,]*

Eylemem zāhid gibi **hūrī** vü Rızvān ārzū / Hīç murādum yok benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*hūrī,]*

hür-ı behiştî: *Cennet hurisi.*

Sensüz n'iderem cenneti ya **hür-ı behiştî** / Bir bencileyin 'aşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*hür-ı behiştî, -i*]

hürmet: *Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve îtinâ gösterme duygusu, saygı.*

Meygede âdâbımı şüfî ne bilsün sor baña / **Hürmetin** ol dergehüñ 'âlî-cenâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*hürmetin, -i, -n*]

Meyi tut **hürmet** ile câmî gözle / Ferîdün hâke [bir] hûb hıyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*hürmet,]*

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüfî / **Hürmetin** aňlamayup lîk iđer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*hürmetin, -i, -n*]

hurrem: *Sevinçli, şen, gönül açıcı.*

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma kim yüz döndürem / Derdüñ-ile guşşâñı şâdî bilüp **hurremlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [*hurremlerüz, -ler, -üz*]

hurrem olduğu: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cefâdur / Kimse cihânda **hurrem olduğu** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*hurrem olduğu, -dug, -ı*]

hurrem olmaz: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Ebed kurtılmasun derd ü belâdan / O kim cevri ü cefâdan **hurrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [*hurrem olmaz, -maz*]

hurrem olmaz: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Eger sensüz cihâñı geşt idersem / Benüm bu hâtırım hîç **hurrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*hurrem olmaz, -maz*]

hurrem olmaz: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Göñül cânân yüzinsüz **hurrem olmaz** / Döker gözyaşını ol bî-gam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [*hurrem olmaz, -maz*]

hurrem olmuş: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Ölince çekeyin cevri ü cefâñı / Bulınmaz çünkü 'aşık **hurrem olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*hurrem olmuş, -mış*]

hurşid: *Güneş.*

Gönlümü her dem benüm ol mäh-ı gönca-fem kapar / Sanasın **hurşide** gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*hurşide, -e*]

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun ‘uşşākuñ nazar / Halk-ı ‘ālem bakmadan gelmez çü **hurşide** zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*hurşide, -e*]

hurşid-i enver: Parlak güneş.

Esed burcından ol **hurşid-i enver** / Cihānı eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [*hurşid-i enver,]*

hurşid-rû: Güneş yüzlü, güneş yanaklı II sevgili.

Çünkü rüşendür eyā **hurşid-rû** şıdķum saña / Şubķ gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*hurşid-rû,]*

hurüc itme: Çıkmak, ayrılmak.

Togrı yoldan gel **hurüc itme** ki fāñidür cihān / Her ne itseñ hayr u şer āķir hisābı var-ıñıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hurüc itme, -me*]

hurüc itme: Çıkmak, ayrılmak.

Togrı yoldan gel **hurüc itme** ki fāñidür cihān / Her ne itseñ hayr u şer āķir hisābı var-ıñıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*hurüc itme, -me*]

hurüş ider: Coşmak, gürlemek, çağlamak.

Bahr-ı eşķüm başdan aşdı ğarķ ider āķir beni / Bād-ı āhumla ider deryālayın her dem hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 3*). [*hurüş ider, -er*]

hurüş itdi: Coşmak, gürlemek, çağlamak.

İşidüp ‘ışķdan şadā itdi hemān-dem dil hurüş / ‘ışķ dir āh eylegil ‘aķl ise dir olgıl hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*hurüş itdi, -di*]

hür-veş: Ahu gözlüler gibi II Huriler gibi.

Rüşen eylerse ‘aceb mi bu cihānı nür-veş / Çün görindi döstüm baña cemālün **hür-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*hür-veş,]*

hüş: Akıl, fikir, iyi ile kötüyü ayırma hissi.

Görinse nāģeh ol serv-i ķabā-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u **hüş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*hüş,]*

Küh-ı ğamda **hüşı** yok göñlüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aķl-ıñ dāñā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*hüşı, -ı*]

Dirġā gitdi benden tākāt ü **hüş** / Görelden karşuda sımın binā ğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*hüş,]*

hüş kalmadı: Akıl kalmamak, akli başından gitmek, düşünemez olmak.

Ezelden ‘ışk cāmın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1). [hüş kalmadı, -dı]

hüş kalmaz-ısa: Akıl kalmamak, akli başından gitmek, düşünemez olmak.

Tenhāca gezer seyr ider ol serv-i kabā-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1). [hüş kalmaz-ısa, -z, -ı, -sa]

hüsn: Güzellik.

Hüsnüñ bahārına göre iy lāle-ruḥ senüñ / Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem bir numünedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3). [hüsnüñ, -üñ]

Nıgehbanı olup **hüşne** iki çeşmi ğazanferdür / Yāhūd zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [hüşne, -e]

Buluram sıhhat kaçan **hüşnüñ** temāşā eylesem / Açılır göñli gözi kılsa kaçan bīmār seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [hüşnüñ, -üñ]

Çarḥ-ı gerdün mäh u hurşid ile olur müsterī / **Hüşn** bāzārında la‘lün her kaçan helvā satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3). [hüşn,]

Hüsnüñ zamāne **hüşnidür** iy yār-ı dil-fırīb / Aldanma gel bu hüsnüñe ki devrān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [hüşnidür, -idür]

Hüsnüñ zamāne hüsnidür iy yār-ı dil-fırīb / Aldanma gel bu hüsnüñe ki devrān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [hüşnüñ, -üñ]

Hüsnüñ zamāne hüsnidür iy yār-ı dil-fırīb / Aldanma gel bu **hüşnüñe** ki devrān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [hüşnüñe, -üñe]

Bir serv-i nāzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-pāreler içinde **hüşn-ile** pādīşehdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1). [hüşn-ile, --ile]

Bir sencileyin **hüşn** gülistānma karşı / Bülbüllerini eyleyici zār kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3). [hüşn,]

Geldi bu ‘āleme **hüşniyle** niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse senüñ gibi terāzüya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3). [hüşniyle, -i, -y, -le]

Zülfüñe irsem tavāf olurdu **hüşnüñ** Ka‘besi / Ka‘be’ye varmak tarīkın çünki şāmīler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [hüşnüñ, -üñ]

Hüşnüñüñ mecmū‘asından bir varak şerḥ eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dīvān bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4). [hüşnüñüñ, -üñ, -üñ]

Hüşn evyānında gördüm kaşları dīvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşākını her yaña asma basmadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4). [hüşn,]

(ح) Şenālar idelüm olmaya ol **hüşne** zevāl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4). [hüşne, -e]

- Görsün Muhibbî vir aña **hüsni** zekâtını / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*hüsni, -üñ*]
- Hüsni-ile iy saçî sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnûn'ı daħı karšuña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*hüsni-ile, --ile*]
- Muhibbî olalı 'ışık-ıla Maħmûd / Dimişlerdür aña **hüsniyle** Āyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*hüsniyle, -i, -y, -le*]
- Kıl hâzer zülfinden el sunma Muhibbî **hüsni** / Bu muħarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*hüsni, -i, -n, -e*]
- Ehl-i 'ışka ol şeh-i hübân nigâhı eylemez / Ğarradur **hüsne** anuñçün dâd-ħ'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*hüsne, -e*]
- Pâyemâl olsam ne ğam iy **hüsni** ilinüñ Hüsrev'i / Bu meşel meşhürdür kim 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*hüsni,*]
- Ehl-i 'ışka ol şeh-i hübân nigâhı eylemez / Ğarradur **hüsne** anuñçün dâd-ħ'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*hüsne, -e*]
- Bu Muhibbî yazsa **hüsni** âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*hüsni, -i*]
- İrem bâğı-durur **hüsni** virür bülbüllerüñ revnaħ / Gider ağyârı kapuñdan ki bülbülle ğurâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*hüsni, -üñ*]
- Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ **hüsni** 'arz it / Yigirmiye irişince 'âyândur mâhitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*hüsni, -üñ, -i*]
- Görelî zülfinde **hüsni** şem'ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*hüsni, -üñ*]
- Eger 'âbid eger zâhid senüñ **hüsni** ziyâd ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [*hüsni, -üñ*]
- Eline almış yine âyineyi beñzer nigâr / **Hüsni** kılmış temâşâ anı ğodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*hüsni, -i, -n, -i*]
- Hüsni bâğma irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*hüsni, -i*]
- Kim saña bu **hüsni** virdiye eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı ğamda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*hüsni, -i*]
- Hüsni meydânına gelse zülfi çevğânın alup / Top olup ğaltân olıyardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*hüsni,*]
- Ğiceler **hüsni** bahârın fikr idüp âh eylesem / Çın şehër bu gözlerüm yaşlar döker yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*hüsni, -üñ*]
- Germ olmasun inen gün **hüsni** kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle ğünde beyne's-semâi ve'l-'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [*hüsni, -i, -n, -i*]
- Meclisde meğer **hüsni** yârüñ dil uzatmış / Şem'üñ dilini n'ola eger kim kese mıkırâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*hüsni, -i, -n, -e*]

hüsn: *Güzellik.*

Boyuñ mänenđi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu ne **hüsn** ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*hüsn,]*

hüsn-i yāruñ: *Sevgilinin güzelliği.*

İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbî nāleler / **Hüsn-i yāruñ** gülşen-i tāze bahāridur diñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*hüsn-i yāruñ, -uñ]*

hüsn-i zekātın: *Güzellik zekatı.*

Dimedüñ **hüsn-i zekātın** bu Muhibbî'ye ehağ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sāyil olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*hüsn-i zekātın, -ın]*

husrev: *Padişah, hükümdar // Sevgili // Hüsvrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır.*

Pāymāl olsam ne ğam iy hüsn ilinüñ **Hüsvrev'i** / Bu meşel meşhürdur kim 'āşık olur 'ārsuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*husrev'i, -i]*

husrev: *Padişah, hükümdar. // Sevgili (güzeller padişahı).*

İy güzeller **husrevi** cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdüği 'ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*husrevi, -i]*

husrev -i hāver: *Doğunun sultanı // Güneş.*

Çün felek tahtına geçdi **husrev -i hāver** güneş / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*husrev -i hāver,]*

husrevā: *Ey hüsvrev, ey padişah II Ey sevgili.*

Şol esir-i 'ışk olan abdāla bak gel **husrevā** / Baş açup serverlik ider 'āleme sultān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*husrevā,]*

Sen saçı leyli lebi şirīn olaldan **husrevā** / Biz de Ferhād-ıla Mecnūn gibi şöbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*husrevā,]*

Dir gören ebrūlarını **husrevā** Çāçī kemān / Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*husrevā,]*

Baş çekmiş serv-kađdūñ **husrevā** / Sidreden kađdini bālā eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*husrevā,]*

husrevā: *Ey hüsvrev, ey padişah II Ey sevgili // Fars şairi Emir Hüsvrev Dihlevi.*

Hüsvrevā gūş it Muhibbî şī'rine eyle nazar / Tarz-ı naẓm içre Nizāmī ma'nide h'āce-y-imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*husrevā,]*

husrev-i h b n: *Güzellerin sultanı.*

Cih n halkı muţı' nd r senün iy **husrev-i h b n** / Kem le şaf tutup g mze n çeküp leşker tav f eyler (*Muhibb  D v n , Gazel 1047, Beyit 4*). [*husrev-i h b n,]*

husrev-i mülk-i suhen olmasak: *S z (şiiir)  lkesinin padişahı olmak.*

 y Muhibb  olmasak biz Hüsrev-i mülk-i suhen / Böyle rağbet bulmaz idi defter   d v numuz (*Muhibb  D v n , Gazel 1302, Beyit 6*). [*husrev-i mülk-i suhen olmasak, -ma, -sa, -k]*

huşv r olmazsa: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.*

Mest olup dil haşre dek **huşv r olmazsa** ne ta  /  n Muhibb  sevduği ol gözleri mest ned r (*Muhibb  D v n , Gazel 1202, Beyit 8*). [*huşv r olmazsa, -maz, -sa]*

h şv r olur: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.*

Zülfi zenc rinde  n bağlandı sevd y  gönül / Döstlar **h şv r olur** sanma  dil-i d v nem z (*Muhibb  D v n , Gazel 1250, Beyit 3*). [*h şv r olur, -ur]*

huşv rlık bulmaz: *Aklı başına gelmek, kendine gelmek, uyanmak, sarhoşluktan kurtulmak, ayılmak.*

 ş  c mından Muhibb  kime olmuştur naşib / Bulmaz ol huşv rlık t  haşre dek sekr n olur (*Muhibb  D v n , Gazel 1044, Beyit 5*). [*huşv rlık bulmaz, -maz]*

h y u h y : *Şamata, gürültü II Gösteriş.*

 zlet idüp kim kan 'at birle buldı iştih r / P diş h-ı dehr olup ol **h y u h y ** istemez (*Muhibb  D v n , Gazel 1224, Beyit 4*). [*h y u h y , -ı]*

hüzn: *Gönülde hissedilen gariplik ve burukluk, arzulanan bir şeyin elden kaçması veya istenmeyen bir şeyin başa gelmesi yüzünden duyulan tasa, üzüntü, gam, keder.*

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Y suf-ı Mışr  / Bu dil Ya' k b'ı **hüzn** içre kalur sanma  ha n olmaz (*Muhibb  D v n , Gazel 1238, Beyit 2*). [*hüzn,]*

Hüzn içinde iy şab  Ya' k b-ı dil a v lini / Mışr-ı hüsn içre var eyle Y suf-ı Ken' n'a 'arz (*Muhibb  D v n , Gazel 1484, Beyit 2*). [*hüzn,]*

h z r eylevesin: *Huzura kavuşmak, huzur bulmak, huzurlu olmak, rahat etmek.*

Sakla esr ru n  her demde **h z r eylevesin** / N'oldı Mans r'ı g r olduğu-y-içun keşf-i r z (*Muhibb  D v n , Gazel 1215, Beyit 2*). [*h z r eylevesin, -y, -e, -sin]*

h z r ider: *Huzura kavuşmak, huzur bulmak, huzurlu olmak, rahat etmek.*

 n şeb ola h b-ıla herkes **h z r ider** / Ferd  g mını ben çekerem  h gice imiş (*Muhibb  D v n , Gazel 1433, Beyit 3*). [*h z r ider, -er]*

huzūr-ı kalb-ile: *Gönül rahatlığıyla.*

Ḥuzūr-ı kalb-ile ‘ārif yatur meyḥāne küncinde / Şafāsuz şūfî mescidde kurı ğavgāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*ḥuzūr-ı kalb-ile,*]

I

irak: *Uzak.*

Åh kılsam iriřur nālem melekler gūřına / Tañ degül dirler gider řebde **irak** yire āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*irak,]*

Dīdāruña tākāt mı olur iy meh-i enver / Kim oldu **irakdan** gönül āřıfte vü medhūř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*irakdan, -dan]*

irmag: *Büyük akarsu.*

Küy-ı dilber çevresinde cūř iden Ceyhūn gibi / Gözlerümün yaşıdır kim **irmag** olup çağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*irmag,]*

irmak: *Büyük akarsu.*

Görenler seyl-i eşkümü diye řahrā-yı sīnemde / Bahār eyyāmidur beñzer ki **irmaklar** bulanmışdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*irmaklar, -lar]*

ışk: *Aşk, yoğun sevgi II aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.*

Baņa sor **ıřkuñ** rumūzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnūn'a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*ıřkuñ, -uñ]*

İçeli **ıřkuñ** řarābın bu Muhibbī ĥasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kānzil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*ıřkuñ, -uñ]*

'ışk-ıla olduņa Mecnūn'a mu'ādil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā'yı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*ışk-ıla, --ıla]*

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī **ışkı** / Sīne řandūkında saklar her kimün kālāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*ışkı, -ı, -nı]*

İy cefā-ĥū **ıřkuñ-ıla** gönülümün hem derdi var / İstemez ĥayrı muřāĥib ĥam gibi hem-derdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*ıřkuñ-ıla, -uñ, --ıla]*

Olmayınca kimsede **ışkıdan** eşer / Bil ki ĥayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*ışkıdan, -dan]*

Ortada **ışka** eřir sanmañ olam ben yaluñuz / Miĥnet ü derd ü maĥabbet kamu uçdan ucadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*ışka, -a]*

'ışk cāmından Muhibbī kime olmuşdur naşıb / Bulmaz ol ĥuřyārlık tā ĥařre dek sekrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*ışk,]*

Eylesün mecnūn **ışkı** zülfini zencīrler / Dāyimā 'ādetdür olur bend içinde řīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*ışkı, -um]*

'ışka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı 'ışk içre girenler er midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*ışka, -a]*

- Dilā bu rüy-ı zerdümle niçe inkār idem **'ışka** / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hāzır güvāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*'ışka, -a*]
- 'ıŝkuñ-ıla cān u dil dîvānedür / Anuñ-ıçun halk-ıla bîgānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 1*). [*'ıŝkuñ-ıla, -uñ-ıla*]
- Binā-yı şabr u kaşr-ı 'akl katı muhkem-durur ammā / İrişe zelzele **'ıŝkuñ** hevāsından hemān dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Rāhı keçdür zāhidüñ **'ıŝkuñ** velikin müstakîm / İy Muhibbî 'aşıkam yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- 'ışkı cānum gibi saklarken olur halka 'ayān / Āh bu ğammāzlık sır[ı] cümle şi'irümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*'ışkı, -ı*]
- Taht-ı 'ālî-durur bu mülk-i vücūd / Oturur **'ıŝk** anda sulţāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*'ıŝk,]*
- Virür nāŝih şarāb u **'ıŝka** tevbe / Muhibbî 'aşıq-ı in gerden çi maqdūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*'ıŝka, -a*]
- 'ıŝk-ıla cānın virüp küyında kim medfūn ola / Yazılır anuñ mezārında ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*'ıŝk-ıla, --ıla*]
- Şanemā sanma ki senden usanam cevruñ-ile / **'ışk-ıla** 'aşıq ölürse de ferāgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*'ışk-ıla, --ıla*]
- Siriş ü çehre-i zerdüm yiter çün **'ışkuma** şahid / Ne yirde eylesem da'vî benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*'ışkuma, -uma*]
- Hayme kursa **'ıŝk** şahî gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña Ceyhūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*'ıŝk,]*
- Okudum **'ıŝkuñ** kitābın gördüm anda yazulu / 'Aşıka evvel qademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Sen perî **'ışk-ıla** ben dîvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*'ışk-ıla, --ıla*]
- La'l-i şirînüñe cān virmek-ise **'ışka** tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*'ışka, -a*]
- Muhibbî muhkem işdür **'ışk** bâzı / Bu kārı sanma ayruk kāra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*'ışk,]*
- 'ıŝkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihānda bencileyin bir fedāyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî **'ıŝkuñı** / Tekye-i dilde çerāĝ-ı mihrini uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*'ıŝkuñı, -uñ, -ı*]
- 'ıŝkuñ rumzı neydüĝini zāhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Gerçi evvel **'ışk** mir'ātu selāmet gösterür / Lik soñra 'aşıka bunca melāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*'ışk,]*
- Kim ki bildiyse haqîkî **'ışkı** olsun ol feraħ / Kim mecāzide kalur āhîr nedāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*'ışkı, -ı*]

- Cân-ıla gönlüm **'ışkuñ** elinde girevedür / Zülfün hevâsı çünki ezel başa sevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Şabr u 'aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / **'ışk** bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*'ışk,]*
- Nigârâ sanma **'ışk** içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billâh reh-i 'ışkuñda şâdıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*'ışk,]*
- Kaş'a sordum dün gece **'ışkuñ** rumuzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhâd-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa **'ışkuñ** ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Olmayan **'ışka** haberdâr okumasun şî'rümi / Şî'r-i pür-süzüm okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*'ışka, -a*]
- Geldi **'ışkuñ** sîneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Âşinâ cem'inde çün lâyıķ degül bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Ekşerî 'âşıklarauñ tâ şubha dek bî-dâr olur / Kim ki **'ışkdan** bî-haberdür ol yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*'ışkdan, -dan*]
- Yine dil bir dilberuñ **'ışkı** gamından hâstadır / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*'ışkı, -ı*]
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-hamdillâh ki **'ışkıyla** yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*'ışkıyla, -ı, -y, -la*]
- Mecnûn ki **'ışk** kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ cemî'-i vuhûşa revâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*'ışk,]*
- Baña dermân iderseñ kıl demidür / Beni rüsvây iden **'ışkuñ** gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Sorma **'ışkuñ** hâletin Mecnûn'a bir dîvânedür / Açma **'ışkuñ** sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Sorma **'ışkuñ** hâletin Mecnûn'a bir dîvânedür / Açma **'ışkuñ** sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- Sor baña **'ışkuñ** rumuzın saña takrîr eyleyem / Cân u baş terkin urur 'âşık hemân pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*'ışkuñ, -uñ*]
- 'İşk nüktelerini okıdı gülşende 'andelîb / Evrâk-ı gül sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*'ışk,]*
- Çün ezelden **'ışk** câmın içmişemdür döstlar / Gice gündüz anuñ içün cân u dil hayrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*'ışk,]*
- Terahhüm eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar **'ışkuñla** şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*'ışkuñla, -uñ, -la*]
- Rüz-ı ezelde içdi bu dil **'ışk** câmını / Dağı başumda görinen anuñ hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*'ışk,]*

- Her kim ki dikdi sīneye **'ıŝkuñ** nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü ğam berg ü bāridur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Riyā vü zerķ ü tezvīri cihānda ihtiyār itdūñ / Sanursın zāhidā **'ıŝkı** bu dađı ihtiyārīdūr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*'ıŝkı, -ı*]
- Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lā dimek / Dōstum **'ıŝkuñ** yolında bil senūñ ŝādıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Senūñ **'ıŝkuñ** nigārā ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Muhibbī olalı **'ıŝk-ıla** Maħmūd / Dimiŝlerdür aña hüsniyle Āyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*'ıŝk-ıla, --ıla*]
- Muhibbī hoş görür **'ışk** 'ālemini / Ki bundan özge hergiz ādem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1232, Beyit 6*). [*'ışk,]*
- Kimdür ki diye **'ışkı** Muhibbī başa iltüm / 'Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*'ışkı, -ı*]
- Her kişi cān terk ider sanma leb-i Ŝīrīn-içün / Anı kim Ferhād ider **'ışk** içre pervīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*'ışk,]*
- Gün gibi rüşen olup 'āleme **'ıŝkuñ** nūrı / Bu 'aceb gelmeye zāhid dağı ikrāra henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Dil tekyesinde yakalı **'ıŝkuñ** çerāğını / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Gerekdür **'ışk** cānum gibi gizlü / Çü cān kendüzini izhār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*'ışk,]*
- Eyledüm izhār **'ıŝkuñ** gerçi ben Mansūr-vār / Dōstum zülfünden özge bu gönül dār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Saklayam dirdüm ŝehā **'ıŝkuñ** rumūzın sīnede / Eŝk-i çeŝmüm rüy-ı zerdüm itdi āhir keŝf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- İltmedi **'ıŝkı** başa çünkim Muhibbī Mecnūn / Girelüm baş açalum biz dağı meydāna biraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*'ıŝkı, -ı*]
- Vāmık u Mecnūn-ıla **'ıŝkuñ** ŝarābın nūŝ idüp / Gitdi anlar mest olup biz dađı ŝoĝbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*'ıŝkuñ, -uñ*]
- Āteŝ-i 'ışka yanar dil korkaruz āh itmege / Āŝikār ola diyü **'ıŝkuñı** gayret beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 3*). [*'ıŝkuñı, -uñ, -ı*]
- Tehī sanmañ n'ola gitdiyse Ferhād / Degül **'ışk** kühı hālī pīŝe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*'ışk,]*
- 'ıŝk hastasıyım ko beni hālümde tabībā / Ölmekden evlā derdūme fīmār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*'ıŝk,]*
- Seni sevduĝi günāh-ısa Muhibbī sevduĝüm / Gün gün artar **'ışkı** sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*'ışkı, -ı*]
- Muhibbī **'ıŝk-ıla** bulduñ harāret / Anuñçün oldı ŝi'rūñ böyle dil-düz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 5*). [*'ıŝk-ıla, --ıla*]

- ‘Işk cāmını Muhibbî cün ezel nüş eyledi / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [‘ışk,]
- Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî **‘ışk-ıladur** iftiḥārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [‘ışk-ıladur, --ıla, -dur]
- Döstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / **‘Işk** içinde ḥālümü ol yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [‘ışk,]
- ‘Işkı şarābıdur beni mest ü ḥarāb iden / Tā ḥaşr olunca gitmeye dilden ḥumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [‘ışkı, -ı]
- ‘Işkuñ ne evveli vardır u ne ḥöd āḥiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [‘ışkuñuñ, -uñ, -uñ]
- ‘Işkuñ na‘îmi ḥoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir loğma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Seni sevdiğü günāh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar **‘ışk** sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [‘ışk,]
- Yanaruz nār-ı maḥabbetle dem-ā-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden çıkar biz **‘ışk** sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [‘ışk,]
- Zülf[i] çevgānıyla çelmez başumı top eylesem / **‘Işk** meydanında ol çābük-süvārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [‘ışk,]
- Muhibbî **‘ışk-ıla** cān terkin ur kim / Olasın cümle ‘uşşāk içre mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*). [‘ışk-ıla, --ıla]
- Vefāmı **‘ışkı** yolında İlāhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [‘ışkı, -ı]
- İy gönül virdüm naşīḥat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü **‘ışk-ıla** çekseñ cefālar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [‘ışk-ıla, --ıla]
- İki nesne **‘ışkuma** şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [‘ışkuma, -um, -a]
- Günāhum bu-durur **‘ışkuñ** Ḥudā’dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Kim ki öğrenmek diler **‘ışkuñ** rumüzün ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî defter ü dīvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Biz ezel bezminde **‘ışkuñla** senüñ hem-demlerüz / Nāy-veş bagrı delük bir niçe şāḥib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [‘ışkuñla, -uñ, -la]
- Sakla **‘ışkuñ** sırrını sīneñde cānuñdan ‘aziz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [‘ışkuñ, -uñ]
- ‘Işk-ıla dīvāneyem küyında Mecnūndan beter / Ol saçı leylî neden zülfini zencîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [‘ışk-ıla, --ıla]
- Şem‘-i ḥüsne yanagör pervāne-veş āḥ eyleme / ‘Āşık-ı sâbit-kadem **‘ışk** içre feryād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [‘ışk,]

- ‘Älem içinde başa dime vardum **‘ışk-ıla** / Çıkar yürekte biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [*‘ışk-ıla, --ıla*]
- Muhibbî evvel[i] **‘ışkuñ** egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*‘ışkuñ, -uñ*]
- Äteş-i hıcre yanar dil korkaram âh itmege / Äşikâr ola diyü **‘ışkuñı** gayret beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4*). [*‘ışkuñı, -uñ, -ı*]
- ‘İşk dersin okıduk Ferhâd-ıla Mecnûn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabakdaş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*‘ışk,]*
- Hayl-i ‘uşşâka ezel Mecnûn-ıla baş olmışuz / Anuñ-ıçun **‘ışk-ıla** ‘âlemlere fâş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 1*). [*‘ışk-ıla, --ıla*]
- Şehîd olsam eger **‘ışkıyla** yârân / İdesiz penbe-i dâğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*‘ışkıyla, -ı, -y, -la*]
- İy Muhibbî **‘ışk** bünyâdına bennâ olmışam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*‘ışk,]*
- Kimseler kâdir degüldür **‘ışkdan** bahş itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hîrâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*‘ışkdan, -dan*]
- Añlayup **‘ışkuñ** rumûzın didi bir hikmet-şinâs / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir ‘ilme kıyâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*‘ışkuñ, -uñ*]
- Ben senüñ **‘ışkuñ-ıla** eyler-idüm ‘iyş ü neşât / Olmadan çarh dahı hil‘at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*‘ışkuñ-ıla, -uñ-, -ıla*]
- ‘Äşikam dîdârûña gözüme gelmez hîç kes / İstemem ki ayru olam **‘ışkdan** ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*‘ışkdan, -dan*]
- Dil **‘ışkuñ-ıla** hasta yatur iy tabîb-i cân / Dârü-yı la‘lûñ-ile bulisar şifâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*‘ışkuñ-ıla, -uñ, --ıla*]
- ‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilâ ger çadeh çarh ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*‘ışkuñ, -uñ*]
- Zâhidâ **‘ışkuñ** tarîkın añlamaz kec-ıtab‘sın / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var saht güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*‘ışkuñ, -uñ*]
- ‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*‘ışkı, -ı*]
- İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil hürüş / **‘İşk** dir âh eylegil ‘aql ise dir olgil ħamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*‘ışk,]*
- İşidüp **‘ışkdan** şadâ itdi hemân-dem dil hürüş / ‘İşk dir âh eylegil ‘aql ise dir olgil ħamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*‘ışkdan, -dan*]
- Ezelden **‘ışk** câmın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*‘ışk,]*
- ‘İşk içün eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Gâlib oldı gönüm âhir egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*‘ışk,]*

- ‘İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [‘ışk,]
- ‘İşkuñ yolında ger urasin terk-i cân u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘**ışkuñ** ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [‘ışkuñ, -uñ]
- ‘İşkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [‘ışkum, -um]
- Dağı muhkem ola bünyâd[1] ‘**ışkuñ** / Yağarsa başuña cevır-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Eyledüm ‘**ışkuñ** şarâbından ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cânda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Dil okur ‘**ışkuñ** kitâbını revân ezberlemiş / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Maşerde şehâ götüricek ‘**ışkuñ-ıla** baş / Olmaya benüm hâlûme Mecnûn gibi hâldeş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [‘ışkuñ-ıla, -uñ, -ıla]
- Eger ‘**ışkuñ** şerârından söz açsam / Dutışup dag u deryâ eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Mübtelâ-yı ‘ışkam u sor baña ‘**ışkuñ** ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [‘ışkuñ, -uñ]
- Âh eyledükçe şu’le virür ‘**ışkuñ** âteşi / Odlara yakan ‘âşıkı bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [‘ışkuñ, -uñ]
- ‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [‘ışk-ıla, -ıla]
- ‘Âşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil kâr imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘**ışk** içre belâlar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [‘ışk,]
- Ruğların şevkiyle ister pîrehan çâk ide gül / Lâleler de ‘**ışkuña** bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [‘ışkuña, -uñ, -a]
- Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet ‘**ışk** meydânında olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [‘ışk,]
- Çün kadem basduñ bu ‘**ışka** iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürsen isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [‘ışka, -a]
- ‘İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhir oldı hün-ı cigerden ol qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [‘ışkı, -ı]
- İy Muhibbî kim ki ‘**ışk** yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur çün garâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [‘ışk,]
- ‘İşk eyler-ise cevır ü cefâ eyleme i’râz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o Feyyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [‘ışk,]

'ışk ara: *Aşkta, aşk içinde, aşıkken.*

'ışk ara terk itmeyince cān u ser 'aşık mıdır / Da'vi-i mihr ü maşabbet eylese lāyık mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*'ışk ara,]*

'Aşık iseñ iy göñül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör **'ışk ara** hergiz devā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*'ışk ara,]*

'ışk ara: *Aşk ile, aşk içinde.*

İhtiyār itdi ĥarābātı Muhibbī **'ışk ara** / Zāhidā itme melāmet andan ol 'ār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*'ışk ara,]*

'ışk ara: *Aşkta, aşk içinde, aşıkken.*

Degme nākes cāna kıymaz **'ışk ara** ber-dār ola / Ehl-i 'ıřkuñ cümlesini sanma kim Mañşūr'dur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*'ışk ara,]*

'ışk āteřini: *Aşk ateşi.*

Sīnede **'ışk āteřini** nār sanmañ nürdür / Anuñ ile ehl-i diller ĥānesi ma'mürdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*'ışk āteřini, -ni]*

'ışk ehli: *Aşk erbabı. II Aşıklar.*

Çeşm-i cellāduñ eline tīg alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm **'ışk ehli** bī-pervā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*'ışk ehli,]*

Pīr-i 'ışk oldum baña **'ışk ehli** oldılar mürīd / Her biri diyüp belī karşumda kulagın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*'ışk ehli,]*

İy Muhibbī kimse irmez baħr-ı 'ıřkuñ 'umkına / Gerçi māñiler gibi **'ışk ehli** aña talalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*'ışk ehli,]*

Baħār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder mi hīç meye **'ışk ehli** perhīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*'ışk ehli,]*

Pādiřāh-ı 'ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men' olunmaz hīç kes **'ışk ehli** derbān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*'ışk ehli,]*

Bu Muhibbī řiře-i nāmūsı çalsa tařlara / Dōstlar 'ayb olmasun **'ıřk ehli** çün ad istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*'ıřk ehli,]*

İy güzeller ĥusrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi **'ışk ehli** senden mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*'ışk ehli,]*

'ıřkuñ yolında ger urasın terk-i cān u baş / **'ışk ehli** kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 1*). [*'ışk ehli,]*

'ışk ehliğür: *Aşk ehli, erbabı.*

Ol ki **'ışk ehliğür** olur kũy-ı dilberde muğım / Eyleyũp đivanelik tag u beyebãn istemez (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1339, Beyit 4*). [*'ışk ehliğür, -đür*]

'ışk ehline: *Aşk erbabi. II Aşıklar.*

Ol ki bĩ-mişl ü cismi çũn cãndur / Rãstĩ **'ışk ehline** ol cãndur (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1068, Beyit 1*). [*'ışk ehline, -n, -e-ne*]

Var iy tađĩb eyleme **'ışk ehline** 'ilãc / Levh üzre yazdı anı kalem bĩ-devã imiş (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1463, Beyit 2*). [*'ışk ehline, -n, -e*]

Đabĩbã istemez derdine dermãn / Gelũr **'ışk ehline** derd ü belã hoş (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1464, Beyit 4*). [*'ışk ehline, -n, -e*]

'ışk ehlini: *Aşk erbabi. II Aşıklar.*

Añarsa **'ışk ehlini** ne ğam zãhid melãmetle / Selãmet gözlemez 'ãřık işi anuñ melãmetđür (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1137, Beyit 5*). [*'ışk ehlini, -n, -i*]

'ışk ehlinũn: *Aşk erbabi. II Aşıklar.*

Zãhidã **'ışk ehlinũn** gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senũñle kıldı bunlar di namãz (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1248, Beyit 4*). [*'ışk ehlinũn, -nũn*]

'ışk erinũn: *Gõnũl sahibi, aşık.*

Kaşdı budur ki Muhibbĩ ire tũbĩ boyuña / Himmeti **'ışk erinũn** gör ki felekden yũcedũr (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1040, Beyit 5*). [*'ışk erinũn, -nũn*]

'ışk kitãbı: *Aşk kitabı.*

Muhibbĩ đãd-ı Hağ' dur **'ışk kitãbı** / Okınmaz sanma sen ta'lĩme beñzer (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1187, Beyit 5*). [*'ışk kitãbı,]*

'ışk meydãnın: *Aşk meydanı.*

Kaçan çevġãn ide zũlfin sũvãr-ı esb-i nãz-ıla / Muhibbĩ **'ışk meydãnın** ser-ã-ser top olan serđür (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1052, Beyit 6*). [*'ışk meydãnın, -n*]

'ışk meydãnına: *Aşk meydanı.*

Bu Muhibbĩ girse **'ışk meydãnına** / Dũd-ı ağın başına miġfer çeker (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1031, Beyit 5*). [*'ışk meydãnına, -n, -a-na*]

'ışk sahrãsındayuz: *Aşk çõlũ, aşk ovası.*

Kũnc-i mescid mesken olmaz ser-bũrehne 'ãřıka / Zãhidã Mecnũn-vãr biz **'ışk sahrãsındayuz** (*Muhibbĩ Đivãni, Gazel 1305, Beyit 5*). [*'ışk sahrãsındayuz, -n, -da, -y, -uz-sı, -n, -da, -y, -uz*]

'ıřka dūřen: *Sevdalanmak, ařık olmak, tutulmak.*

Dil-ħaste olup **'ıřka dūřen** bī-nevālaruz / Koyup devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*'ıřka dūřen, -en*]

'ıřka dūřmek: *Sevdalanmak, ařık olmak, tutulmak.*

İstemezdüm **'ıřka dūřmek** geldi āħir başuma / Cidd ü ceħd-ile kiři takdīri tağyīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 2*). [*'ıřka dūřmek, -mek*]

'ışk-ı ħakīkī: *Gerçek aşk.*

İy Muhibbī dūriřüp **'ışk-ı ħakīkī** taleb it / Sözlerüm cümle ħakīkīdür anı sanma mecāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*'ışk-ı ħakīkī,]*

'ışk-ı ħübān: *Güzellerin aşkı.*

Egerçi ki belādūr **'ışk-ı ħübān** / Muhibbī'ye belā hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*'ışk-ı ħübān,]*

'ışk-ı nihānum: *Gizli aşk.*

Olmaz-ıdı dōstlar **'ışk-ı nihānum** eyle fāř / Gözlerümden akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 1*). [*'ışk-ı nihānum, -um*]

'ışk-ıla: *Aşkla, yürekten.*

Oldı Muhibbī **'ışk-ıla** rind ü melāmetī / Sanmañ anuñ her işi ħallāřa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*'ışk-ıla,]*

'ışk-ıla vandı: *Aşk ateşiyle yanmak.*

Yandı cānum **'ıřk-ıla** ger āħ idem ma'zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir dūřecek āteř-i baħs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 3*). [*'ıřk-ıla vandı, -dı*]

ısmarla: *Emanet etmek, bırakmak.*

İy ecel ten şehrini **ısmarla** seyl-i eřkūme / Anı vīrān itmege gözümnden akan mā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*ısmarla,]*

ıtnāb: *Sözü gereksiz yere uzatmak // Itnabe: Keman teli.*

Ĥaymedür bu perde-i çeşmüm ĥayāl-i řāħına / Tār-ı eřkūme benüm **ıtnāb** beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1304, Beyit 4*). [*ıtnāb,]*

'ıtr-ı müşg-sāvı: *Misk gibi güzel koku.*

İy şabâ zülfine el sun kıl anı ‘ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân ‘ıtr-ı müşg-sâyi istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*‘ıtr-ı müşg-sâyi, -y, -ı*]

ıztırâb: *Acı, elem, azap, sıkıntı.*

Çeşm-i giryânumla gönlüm ıztırâb üstindedür / N’eyesün dil zevrağı her demde âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*ıztırâb,]*

İ

İ: İ- yardımcı fiili.

İtleri karşı gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda **idüñ** niçe gündür gel seni yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*idüñ, -dü, -ñ*]

Mest **idüm** dün gice vardum şubh-dem meyhâneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*idüm, -düm*]

Dil perîşân **idi** âh oldu yine dağı beter / Sünbülün çünki müsevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*idi, -di*]

El urmak mümkün **idi** genc-i hüsne / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*idi, -di*]

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-hû / Yaşam sîm olmasa **idi** yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*idi, -di*]

Hem-nişîn olam dir **imiş** ba'zılar ol meh-ruha / Hîç ola mı tûtî ile cem' olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*imiş, -miş*]

Görün ağıyârı yârûñ işiginde / Perî olmaz **imiş** âh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Âhum dütüni 'âlemi târ itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir süz **imiş** âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Ne hoş **idi** eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*idi, -di*]

Ĥâk-i râh olup büse **idüm** pây-ı der **idüm** / Ol yâr-ı cefâ-cû bu 'aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*idüm, -dü, -m*]

Meclisi kıldı müşerref dün gice cânânumuz / Mürde **idük** buldılar tâze hayâtı cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*idük, -dü, -k*]

İy Muhibbî olmasak biz Ĥusrev-i mülk-i suhen / Böyle rağbet bulmaz **idi** defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*idi, -di*]

Her vişâlün çünki bildük âhiri hicrân **imiş** / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh **imiş** baña / Her gün artar bu günâhumdur ki yârüm söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Olmadı benim sözüm katuñda revâ henüz / Bu derd-i 'işka olmaz **imiş** âh devâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dağı durur **imiş** mübtelâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Sevdâ-yı zülf başuma çünki belâ **imiş** / Artmaktadur gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

- Āhum odından umar **idüm** eyleye eşer / Āhen gibi gönül katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*idüm, -dü, -m*]
- Olmamış **idi** cihân zîver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş **idi** serîr-i felege şems cülūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Olmamış **idi** cihân zîver ü ziynetle ‘arūs / İtmemiş **idi** serîr-i felege şems cülūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Cân virüp ger rāh-ı kûyında anuñ hāk olmışam / Bulmaz **idüm** ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*idüm, -dü, -m*]
- Her vişālūñ āhîrin bildük hemān hicrān **imiş** / Pes bu ma’nîden neden vaşl istemeñ iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- ‘Āşık **iseñ** iy gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*iseñ, -se, -ñ*]
- Mey-fürüşî zāhidā sen dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak hod-fürüş olmakdan **ise** mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*ise, -se*]
- Senden ayru istemezdim ola **idüm** bir karış / Haset oldu niçe yıllardur cemālūñ görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*idüm, -dü, -m*]
- Jeng-i gāmdan var **idi** āyîne-i kalbümde düş / Şāf kıldı bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- Eyleyen dehri mu‘aṭṭar bilmedük ne bû **imiş** / Soñradan bildük anı ol müşg-bû gîsü **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Eyleyen dehri mu‘aṭṭar bilmedük ne bû **imiş** / Soñradan bildük anı ol müşg-bû gîsü **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Göñlümi sevdāya viren zülfi ‘anber-bîz **imiş** / Cānumı kırbān iden ol gamze-i hūn-rîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Göñlümi sevdāya viren zülfi ‘anber-bîz **imiş** / Cānumı kırbān iden ol gamze-i hūn-rîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- ‘İşk meydānında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya ol da meger şeb-dîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- Zülfini depretdüginde dökülür müşg-i ‘abîr / Ol sebebdendür şabānuñ bûyı müşg-āmîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]
- Saldı dil fülkin Muhibbî rüzigār-ı āh-ıla / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engîz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Kalması ‘akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirîg görmeye **idüm** nigār[1] kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*idüm, -dü, -m*]
- Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile āşinā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

- Zülfüne bu dil āh senüñ mübtelā **imiş** / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Zülfüne bu dil āh senüñ mübtelā **imiş** / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Gelür hayālî çeşmüme ammā görünmez āh / Görmüş degül gözler anı dil-rübā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Çün şeb ola h̄'āb-ıla herkes huzür ider / Ferdā ğamını ben çekerem āh gice **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- Küyuñda senüñ niçe zamān hasta-dil yatur / Gönder cevāb derdine anuñ devā **[i]miş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*[i]miş, -miş*]
- Hāk eyle özüñ var der-i dildāra Muhibbî / Ger ister **iseñ** cür'a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*iseñ, -se, -ñ*]
- 'Işkum benüm genc **idi** olmaz **idi** izhār / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*idi, -di*]
- 'Işkum benüm genc **idi** olmaz **idi** izhār / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*idi, -di*]
- Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz **idi** bu cihān hālkına fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [*idi, -di*]
- İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı **imiş** / Görmeyeydüm bir nazār ben ol meh-i bî-mihri kāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- İster **iseñ** jengden şāf ola dil āyinesi / Āyine gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*iseñ, -se, -ñ*]
- Küh-ı ğamda hūşı yok göñlüm 'aceb şeydā **imiş** / Kühken anuñ katında 'aql-ılan dānā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Küh-ı ğamda hūşı yok göñlüm 'aceb şeydā **imiş** / Kühken anuñ katında 'aql-ılan dānā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- İstedüm dîvāne göñlüm hālını bilmek yine / Bulmadum ol cünün deştinde nā-peydā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]
- Didüm ister büseñi al cānumı aña 'ivāz / Hāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]
- 'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga āh oklarına uş bu kıddüm ya **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]
- Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbî ğam yime ol çünkü nā-bīnā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]
- Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var **imiş** / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]
- Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var **imiş** / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

- Eşküm ile tolsa çeşmüm sâğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [imiş, -miş]
- Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehī / Tālī‘üm sa‘d oldı baht-ı kāmranum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [imiş, -miş]
- Küh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mişedür / Sīnem üzre dāğlarla çün nişānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [imiş, -miş]
- Bilmek isterseñ Muhibbî sīnesin çāk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cānum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [imiş, -miş]
- Ferhād belā kūhına çün pādaş **imiş** / Āhı ‘alem ü sīne tabl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Bilmez **iken** hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [iken, -ken]
- Zann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māh **imiş** / Cümle ‘ālem bende aña ol bir ulu şāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘āşıkları / Bāb-ı istiğnāda gördüm bir ulu dergāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [imiş, -miş]
- Düşmemişken ana rahmine dağı Mecnūn-ı zār / Zülfi Leylā’dan dil -i dīvānemüz āğāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [imiş, -miş]
- Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir kāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [imiş, -miş]
- Ğāyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim demek muhāl / Haddi vü pāyānı yok bir ince müşkil rāh **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [imiş, -miş]
- Sīnem içre berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz **imiş** / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Sīnem içre berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz **imiş** / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Mübtelā-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [imiş, -miş]
- Ğam degül tīg-ı sitemden çāk olursa bu göñül / Ğamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [imiş, -miş]
- Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velī cevri ü cefā / Var diyen mihr ü vefāsı dilberün bir söz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [imiş, -miş]
- Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp didi / Hāmdülillāh kim gicem kadr ü günüm nev-rüz **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [imiş, -miş]
- Kūyuñ gedāsı olalı dil pādişā **imiş** / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [imiş, -miş]
- Kūyuñ gedāsı olalı dil pādişā **imiş** / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [imiş, -miş]

Var iy tabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Âh eyledükçe şu‘le virür ‘ışkuñ âteşi / Odlara yakan ‘âşıkı bildüm hevâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Dāyim cefâ vü cevri çeker pâdişâh olan / Her dem şafâ vü zevk sürenler gedâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Eyle Muhibbî hastaya iy dil tabîbi em / Yıllarla derdün-ile yatur mübtelâ **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Sihr fennin fitne ‘ılmin bilmese ol dil-firîb / Bir nazarla dilleri bağlamaz **idi** göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*idi, -di*]

Dirler **idi** ol cefâkârûñ cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*idi, -di*]

‘Âşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil kâr **imiş** / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

‘Âşık olmak döstlar ‘âlemde müşkil kâr **imiş** / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Dirler idi ol cefâkârûñ cefâsın çok velî / Şimdi bildüm âh kim didüklerince var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol bu dîde-i hün-bâr **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*imiş, -miş*]

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr / Çok şükür kim tâli‘üm ‘âlemde bahtum var **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*imiş, -miş*]

Görmemek müşkil anı görmek dañi âsân degül / N’eylesün hâli Muhibbî’ nün katı düşvâr **imiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*imiş, -miş*]

Bâğ-ı hüsünde nigârûñ lebleri rengin **imiş** / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*imiş, -miş*]

Dil zevrakını saldum derdâ ki bañr-ı ‘ışka / Gerçek **imiş** diyenler yok aña tül-ıla ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*imiş, -miş*]

Niçe yıllar hasta **iken** yine bir bir hâlini / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [*iken, -ken*]

Nefs kuttâ‘-ı tarîk u menzil olmuşdur ribât / Key sakın başdan çıkarsın itmez **iseñ** ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*iseñ, -se, -ñ*]

i: Seslenme edati, ey.

Sakın bu âhum okından **i** çarñ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*i,]*

(Y) Lâ diyemezem hükmüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pâre **i** yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*i,]*

'ibret-nümâ: *İbret gösteren, ibret veren.*

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamânı tîz geçer / 'Âlemüñ **'ibret-nümâsı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*'ibret-nümâsı, -sı*]

ibrişim: *Kalınca bükülmüş ipek iplik.*

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña **ibrişim** zülûfüñ birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*ibrişim,]*

ibtidâ: *Bir işin, bir şeyin ilk defa ortaya çıkan kısmı veya başlama zamânı, başlangıç.*

Kimine nâz u ezal kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ **ibtidâsı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*ibtidâsı, -sı*]

ic-: *İçmek; bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

Düşüp meyhâne küncinde **içüp** mest ü harâb oldum / Anuñçün ğamdan âzâdam ne ğuşşa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*içüp, -üp*]

Rûz-ı ezelde **içdi** bu dil 'ışk câmını / Dağı başumda görinen anuñ hümâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*içdi, -di*]

iç: *Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.*

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem' itdüğičün sîm ü zeri / Düşüben ka'r-ı zemîn **içine** Kârün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*içine, -ine*]

Gözüm yaşı **içinde** 'aks-i rüyı / Münecim didi eyü yılduzuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]

Deyr **içinde** zülfini zünnâr idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*içinde, -i, -n, -de*]

Niçe şâd olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ **içinde** gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*içinde, -inde*]

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini zencîrler / Dâyimâ 'âdetdür olur bend **içinde** şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*içinde, -inde*]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz **içinden** sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*içinden, -inden*]

'Ârızında dâne-i hâline el sunma sakın / Âdem'i cennet **içinden** çıkararı çün dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [*içinden, -inden*]

Bâğ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cânâ haç didüm / Gülşen **içinde** olursa tañ mı didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*içinde, -inde*]

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı 'ışk **içinde** niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*içinde, -inde*]

- Goncanuñ pâyına İşâr itmege iy gül‘izâr / Kİse-i surhı **içinde** zerleri mestürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*içinde, -inde*]
- Âteş-i ruhsârûñ üzre ol mu‘anber hâller / Micmer-i yâkût **içinde** müşg-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen **içinde** biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varak güyâ **içinde** murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Bir bencileyin bezm-i belâ vü gam **içinde** / Zârîlık ider derd-ile bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ **içinde** dökmüş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Gözüm yaşı **içinde** zevrak-ı dil / Yürür âvâre yelkensüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sînem **içinde** konmuş aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen **içinde** niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Devrân **içinde** kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre ki dâr-ı ‘adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- İçersem gülşen **içinde** benefşe / Harâm olsun nigârâ baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Baħr-ı eşküm bād-ı âhumla telâtumlar urur / Yürürüz **içinde** bî-pervâ anuñ balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Cihân **içinde** âdem bî-gam olmaz / Meger hayvân ola ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Döstar ben ölmedin billâhi tedbîr eyleñüz / ‘İşk **içinde** hâlümü ol yâra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Meydân-ı ‘ışk **içinde** atup âhum okların / Taşlar dikildi oldı nişâne mezârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür ‘âlem **içinde** şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Muhibbî şî‘rini rindâne söyler / Olursa şî‘r **içinde** tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Her nefes nâle kılur can u gönül / Meclis **içinde** nâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [*içinde, -i, -n, -de*]
- Görinür zülf **içinde** ‘arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]

Gözümüñ yaşına mænend cihân **içinde** âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Bir bencileyin var mı bu baħr-ı ğam **içinde** / Bir bencileyin dişleri şehvâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [içinde, -i, -n, -de]

Gâh olur meyhânelerde içerüz cām-ı şarâb / Hânķâh-ı ‘ışk **içinde** gâh olur Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

‘Âlem **içinde** başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar yürekde biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]

Muhibbî bendesi olup cihân **içinde** dildâra / Kamu yārânı terk eyler qarâr itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]

Büy-ı zülfüni getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol iy şabâ dünyâ **içinde** durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini ‘âlem **içinde** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Rûze-i hicrân **içinde** eyledüm bir sözi ğuş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesâmî âşikâr / Kâdir iseñ ol cihân **içinde** sen de ‘ayb-puş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem **içinde** mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

Muhibbî merd olana rezm **içinde** / Bir elde tîĝ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [içinde, -i, -n, -de]

Hicr **içinde** ölmedüm ne katı cânım var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Hicr **içinde** bu Muhibbî key ölümlü ğastadır / Ger bu yolda cân vire ‘âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]

Nazm **içinde** olasın tâ ki göñül sen ğavvâş / Talagör baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i ğaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Hâşilum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşilum / Niçe yıllar baħr-ı ‘ışk **içinde** kim oldum ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]

Hüzñ **içinde** iy şabâ Ya‘küb-ı dil aĥvâlini / Mışr-ı ħüsn içre var eyle Yûsuf-ı Ken‘ân’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [içinde, -i, -n, -de]

Zülfini çin eyledi dil murĝımı şayd itmege / Hâlini kodı **içinde** eyledi san dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [içinde, -i, -n, -de]

İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur çün ğarâz / Mihr ü mehden ‘âlem **içinde** ziyâdur çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [içinde, -i, -n, -de]

Eşk-i çeşmüm içre bu göñlüm şinâverlik ider / Olmışam deryâ **içinde** iy Muhibbî hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [içinde, -i, -n, -de]

Eşk-i çeşmüm ğarka virmişken ser-â-ser 'âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o baħr **içinde** baħ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3). [içinde, -i, -n, -de]

ic: İçmek; bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger **içem** tiryâk baħa sem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3). [içem, -e, -m]

Bâde **içse** ğayrılar ben içerem hûn-ı ciger / Ğayret öldürdi beni dildâr benden bî-ħaber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1). [içse, -se]

İçeli 'ışkuñ şarâbın bu Muhibbî ğasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kânzil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5). [içeli, -eli]

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin **içen** bilür kim acıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2). [içen, -en]

Çün bahâr oldu açıldı her tarafdan lâleler / **İçmeyen** âdem midür gülgünleyin piyâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1). [içmeyen, -me, -y, -en]

Gülşen-i hüsnuñ gören firdevs-i a'lâdan geçer / Cür'a-i la'lüñ **içen** câm-ı muşaffâdan geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 1). [içen, -en]

Gönül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldu / Dilerseñ idesin şaykal şarâb **iç** anı şâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3). [iç,]

Zehr olur ger ğayr elinden **içeyim** âb-ı hayât / Yâr elinden zehr nüş itsem baħa cüllâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4). [içeyim, -eyim]

İçen mey buldı 'ömr-i cavidânî / Meger âb-ı hayât est âb-ı engür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3). [içen, -en]

İrdi bir ğâlete dil **içdi** lebi cür'asını / Ya'nî câm-ı mey-ile sâķî bu ğâlet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2). [içdi, -di]

Gözlerini açmağa yokdur mecâli nergisüñ / Giceden beñzer ki mey **içmiş** başında var ğumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3). [içmiş, -miş]

Bu Muhibbî çün ezel **içdi** maħabbet câmını / Görinür şimdi anuñçun ğâħ mest ü geh ğumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [içdi, -di]

Agzına şebnem seħergeh nergisüñ su dökdüği / Lâle ile gice mey **içmiş** bu ki maħmürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6). [içmiş, -miş]

Bezmi-ğamda ehl-i ğâle câm-ı zer ğâcet degül / **İçmege** hûn-ı dili bu dîde-i bîñâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3). [içmege, -meg, -e]

İçüp şarâb-ı 'ışķı bilmez özin Muhibbî / Kûy-ı melâmet içre mest ü ğarâba beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5). [içüp, -üp]

Tolaşur ehl-i 'irfâna şarâb-ı hûb içün zâhid / Şarâb **içmek** güzel sevmek velî bilmez zârâfetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2). [içmek, -mek]

Sen mey **iç** gülşende cânâ al ele zerrîn kadeħ / İçmege hûn-ı dili çeşmüm baħa sâğar yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3). [iç,]

- Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / **İçmege** hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*içmege, -meg, -e*]
- Cür'a-i cāmı sen **içdüñ** diyü bezm-i 'ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmūrı gelüp gavgā ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*içdüñ, -dü, -ñ*]
- Çün ezelden 'ışk cāmın **içmişendür** dōstlar / Gice gündüz anuñ için cān u dil ḥayrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 2*). [*içmişendür, -miş, -em, -dür*]
- İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun nigārā baña sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1216, Beyit 4*). [*içersem, -er, -se, -m*]
- Cür'a-i cām-ı elesti **içeli** mest olmuşuz / İy Muhibbī ḥaşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*içeli, -eli*]
- Leblerüñ meyḥānesinden bir kadeh mey **içmeden** / Olmamışdur şaḥne-i zülfüñ giriftārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*içmeden, -meden*]
- İşigünde yüzini ḥāk itmek ister bu Muḥib / Umar anı kim olasın bāde **içseñ** cür'a-rız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*içseñ, -se, -ñ*]
- Añmazuz ḥāl ü ḥaṭuñ dāyim lebüñ zikr eylerüz / **İçerüz** cām-ı şarābı biz ğubārı n'eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*içerüz, -er, -üz*]
- Cām-ı maḥabbet **içmiş** bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest tā ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*içmiş, -miş*]
- Cām-ı 'ışkı bu Muhibbī **içeli** rüz-ı ezel / Çāk ider sīne girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*içeli, -eli*]
- Zemm ider gül gibi her demde şarābı şüft / Ḥürmetin añlamayup lık **içer** kand ü nebız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*içer, -er*]
- Bir bencileyin var mı **içer** cām-ı maḥabbet / Bir sencileyin gözleri ḥummār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*içer, -er*]
- Gāh olur meyḥānelerde **içerüz** cām-ı şarāb / Ḥānḳāh-ı 'ışk içinde gāh olur Edhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*içerüz, -er, -üz*]
- 'Aşıkuz 'ālemdə ammā virmedük bir ḥūba dil / Okusun bilsün Muhibbī **içe-dursun** cāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*içe-dursun, -e-dur, -sun*]
- Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb **içmek** muğ ile ḥoş degül zünnārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*içmek, -mek*]
- Bu Muhibbī dem-be-dem mey **içmege** budur sebeb / Ḥüblar la'l-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*içmege, -meg, -e*]
- Kim cām **içerse** Cem ya İskender olur hemān / Ḥum-ḥāne ğüşesi ne ulu bārgāh-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*içerse, -er, -se*]
- Nüş-ı cān olsun Muhibbī eşk-i çeşmüñi müdām / Sāgar-ı çeşmüñle pür kıl **iç** anı peymāne-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*iç,]*

iç: (İnsan veya nesnelere meydana getirdiği topluluklarda) Ara.

Bir serv-i nâzı sevdim gün yüzi alnı mehdür / Meh-pâreler **içinde** hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*içinde, -i, -n, -de*]

Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkun var / **İçinde** yok Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [*içinde, -i, -n, -de*]

iç kabzadan: *İç kabza.*

İy kaşı ya atagör **iç kabzadan** gamz oklarıñ / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*iç kabzadan, -dan*]

içi vü taşın: *İçi ve dışı.*

Dutuşup şem‘-i ruhi şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup **içi vü taşın** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*içi vü taşın, -n*]

içinde: (*Zaman bildiren kelimelerle*) *Belli bir sürede, süresince, zarfında.*

Âh kim biz ‘ömr **içinde** bir nefes hiç gülmedük / İy Muhibbî ‘âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*içinde,]*

içre: *İçinde, arasında.*

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Gavvâş-vâr sen de o bañr **içre** taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*içre,]*

İy cefâ-hü cevri âyîn eyledün ‘aşıklara / Korkaram kim ‘âlem **içre** ben bu âyîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [*içre,]*

Eylerem ben gamzesine sînem **içre** dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*içre,]*

Şeb-i hicr **içre** kaçan bu dil-i mañzûn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*içre,]*

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam **içre** ki san ħasta vü mecnûn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*içre,]*

Kaçan kim bād-ı âhumdan o zülf-i ‘anber-feşân ditrer / Gidüp ‘aklum gelür ħayret bu cismüm **içre** cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [*içre,]*

Eline ol kemân ebrû ħadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar **içre** kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*içre,]*

Degül taķrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan taķrîre kaşd itsem dehân **içre** zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*içre,]*

Bugün iķlîm-i ‘ışk **içre** Muhibbî’yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre faķrîründür ħaķrîründür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*içre,]*

Bāğbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bāğ-ı hüsn **içre** biten ol kâmet-i bālâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*içre,]*

- Bezm-i ğam **ıcre** nālelerüm nāyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān erġanūnadur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Ol Hıta maġbūbı gördüm tırrasın çın gösterür / Nokta-i ħālī ile gül **ıcre** pür çın gösterür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Yine bezm-i belā **ıcre** bu gönlüm / İñiler sanki nāy-ı ħoş-nevādur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- ‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk **ıcre** girenler er midür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- ‘Ālem **ıcre** senden özge pādīşāhum yok benüm / Lık kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Oldı hem dehrüñ dimāġı çün mu‘aţtar bŷy-ıla / Gülşen **ıcre** güllerüñ medġin okur turmaz hezār (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Tır-i ġamzeñle bu sīnem zaġmnāk olmış yatur / Dir gören meydān-ı ‘ışk **ıcre** helāk olmış yatur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Girelden deyr-i ğam **ıcre** bu gönlüm erġanūn oldı / Gözümün yaşına baksañ şarāb-ı erġuvānıdūr (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Vuşlat **ıcre** ħiç kes bilmez vişālūñ ġadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrān olur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- ‘Ārızuñ **ıcre** niçedür didüm iy meh-rū ħaţuñ / Güldi didi kaplı kāfūra du‘ā-yı nŷrdur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Bāġ-ı ħŷsn **ıcre** eger seyr itse ol serv-i ħırām / Cŷ yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Gül oldı meclis **ıcre** yine sāġar / Şŷrāġı bŷlbŷl olmış kŷlkŷlı var (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- El urup depretdŷgince zŷlf-i ‘anber-bārını / Ĥaşre dek san ‘ālem **ıcre** ebr-i müşġ-efşān kopar (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Bencileyin la‘l-i nābuñ yādına iy ġonca fem / Gülşen **ıcre** lāleyi gördüm mey-i ħamrā çeker (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*ıcre, -re]*
- Cām-ı la‘lin nŷş ider bāġ **ıcre** her dem lāleler / Nergis-i şehlā elinde sāġar-ı zerrīn tutar (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Cem‘ kıldum miġnet ü derd ü elem / Rāġ-ı ‘ışk **ıcre** baña ol zāddur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1118, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Niçe yıldur baġr-i ‘ışk **ıcre** şināverdür göñŷl / Sanma ancak suda yŷzmek murġābīler bilür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Niçe yıldur baġr-i eşk **ıcre** şināverlik ider / Yoġsa ol deryāda bu gönlüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- Didi āñde Muhibbî böyle bir rengīn ġazel / Tarz-ı şı‘r **ıcre** Nevāyī gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Gelmeyŷp nuţka mü‘ezzin bil ki kāmetsden kalur / Cāmī‘-i ħŷsn **ıcre** çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dıvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*ıcre,]*

- Gülşen **ıcre** her varağ geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı ħazāna dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazar itse / Sanma ki cihān **ıcre** o şems ü kamer ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Bezmi-i ğam **ıcre** cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāġar yaşum şarāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- İçüp şarāb-ı ‘ışkı bilmez özin Muhibbī / Kūy-ı melāmet **ıcre** mest ü ħarāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Nigārā sanma ‘ışk **ıcre** Muhibbī terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ışkuñda şādıkdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*ıcre,]*
- Öper dildārı meclis **ıcre** sāġar / Ara yirde Muhibbī müttehemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*ıcre,]*
- Sevdā-yı zülfi top başumda hevā-durur / Deşt-i ğam **ıcre** düşdi gönül bī-nevā-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Zülfi çevgānın kaçan ‘uşşāka dilber gösterür / Top idüp meydān-ı ‘ışk **ıcre** bulur ser gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Şem‘-i ħüsne kim ki ‘āşıkdur yanar pervāne-veş / Maĥv olur ol ‘āteş-i ‘ışk **ıcre** nā-peydā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- Göñlümün murġın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rūlar ‘ālem **ıcre** cümle hep mümtāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Sāġar-ı çeşmümde cānā lāle ruhsāruñ senüñ / Cūy-ı āb **ıcre** komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Çeşm-i pür-ĥūni ele ħançer alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum **ıcre** kanum içüp kanalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Āhumuñ her dem hevāsı kūyuñ **ıcre** esmedür / Līk çeşmün ħışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Ķadehler meclis **ıcre** sanki güldür / Şürāĥī bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Sīnesi gül çāk ü gülşen **ıcre** bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Cevri iden baña ol şūĥumdur / Ķalbüm **ıcre** velī ki rūĥumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Baĥr-i eşk **ıcre** sefīne-i dil / Seyr ider keştī-yi Nūĥ‘umdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Hüblar gerçi cihān **ıcre** firāvān añılur / Līk ol āfet-i cān serv[er]-i ħübān añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Yār Muhibbī hüblar **ıcre** eyle maĥbüb ola kim / Ķalk-ı ‘ālem ħayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*ıcre,]*
- Her kaçan āĥ eyleyüp döksem gözüm bārānımı / Gül gibi gülzār-ı ħüsn **ıcre** gönül ħandān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 3*). [*ıcre,]*

- Muhibbî düşeli baħr-ı ğam **ıcre** / Şadef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- İtmez-idük reh-i ‘ışk **ıcre** tarikat hâsıl / Olmasa küy-ı ħarâbât bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Togrılup vâdî-i ‘ışk **ıcre** Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem ħaddine dek maħmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- ‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen **ıcre** cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile ğāhî Cemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña ‘uşşāk **ıcre** cānbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Fiğān u āh u nālem gülşen **ıcre** / Yiterdi bülbüle ğulğul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Virüpdür kühken küh **ıcre** başın / Leb-i şîrîni emdi şāh-ı Pervîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhād ider ‘ışk **ıcre** pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrî / Bu dil Ya‘küb’ı ħüzn **ıcre** kalur sanmañ ħazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Çıkarısa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sinem **ıcre** āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- Okımaduk gerçi kim üstāddan bir ħarf-i rāst / Fenn-i ‘ışk **ıcre** velî her vech-ile kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*ıcre,]*
- Zāhidā mescidde rindānı inen zemm eyleme / Ğāfil olma biz seni meyhāne **ıcre** dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- Sîne taħlını döğüp derbend-i ‘ışk **ıcre** müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*ıcre,]*
- Görelî ol serv-ı kaddî cāmî-i ħüsn **ıcre** āh / Kāmet ide diyü nāğāh biz iķāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Bakuñ bu dāğuma küh-ı ğam **ıcre** / Benüm gibi peleng-i mişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- Bir dem şeb-i hicr **ıcre** ħayāl-i ser-i zülfün / Ĥālî mi olur gözden eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*ıcre,]*
- Görmedüm ‘ālemde ben bir māh-rū ağyārsuz / Gülşen **ıcre** nite kim bir ğül açılmaz ħārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [*ıcre,]*
- Viren bāzār-ı ‘ışk **ıcre** alan cān naķdini derdi / Ĥaķıķatde odur ‘āşık dimeñ bāzārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*ıcre,]*
- Ĝülsitān **ıcre** kızardı göreliden ğün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perişāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [*ıcre,]*
- Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes ħiç ğülmedük / İy Muhibbî ‘ālem **ıcre** miñnet oldu yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*ıcre,]*

Püte-i 'ışk **ıçre** yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya t̄alib sanma dīnār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Muhibbī 'ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın cümle 'uşşāk **ıçre** mümtāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 5*). [*ıçre,]*

Muhibbī rāh-ı 'ışk **ıçre** egerçi pāy-māl oldu / Ğam-ı 'ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*ıçre,]*

Görinür zülf içinde 'arız-ı yār / Şeb-i tār **ıçre** ayı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihān **ıçre** māyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*ıçre,]*

'Ālem **ıçre** var midur gülşende gül / Şubh olunca bülbülün zār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Dōstlar rāh-ı 'ademde ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı 'ışk **ıçre** anılır adumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Güzeller **ıçre** olduñ çünkü mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyık saña nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Güm güm ötse na'ramuzdan tās-ı çarh olmaz 'aceb / Hālümüzce ehl-ı 'irfān **ıçre** hālāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Cāmi'-i hüsn **ıçre** yanar ruhları kandıldür / Kaşlarınıñ tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Zülfüni gördükçe cānā ben şeb-i yeldā didüm / Ol şeb **ıçre** alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*ıçre,]*

Tğ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem **ıçre** dil şikāf / Leblerüñ didi Muhibbī ğam yime merhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*ıçre,]*

Gözün altında ol hāl-i siyāhuñ nāfe-i müşğīn / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rüm **ıçre** ğazāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Şem'-i hüsn yanagör pervāne-veş āh eyleme / 'Āşık-ı şābit-kadem 'ışk **ıçre** feryād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*ıçre,]*

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen **ıçre** var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Göñül bir dem qarār itmez eyā rūh-ı revān sensüz / Fiğān u nāle vü zār ile tenüm **ıçre** cān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Sīnem **ıçre** ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāħun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Cihān **ıçre** baña küyuñ çemen bes / Ki zīrā herkese ħubb-ı vağan bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*ıçre,]*

Niçe bir feryād idersin iy göñül bülbül gibi / Bu gülistān **ıçre** yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*ıçre,]*

Şeb-i tür **ıçre** yüzün meş'al-i nūr / Görindi şu'leden vādī muħaddes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*ıçre,]*

- Nār-ı hicrān **ıçre** kala çıkmaya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Tār-ı zülfinüñ hayālî sîne-i süzānda / Āteş **ıçre** iy Muhibbî mārdu in eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- ‘Ārızuñsuz baña gelmez bu gül ü gülzār hoş / Gülşen **ıçre** ‘andelîbe gülsüz olmaz hār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Āhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk **ıçre** oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- Dil fitîlin yakmaga kändîl-i ‘ışk **ıçre** müdām / Yaş yirine bagrı yağı ile üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Deyr **ıçre** egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i naqsını naqqās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*ıçre,]*
- Şu kim gül bisteri **ıçre** yatur gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘aşıkuñ hālî ki seng-i hāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Rāh-ı ‘ışk **ıçre** dilā ger urasın cān terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşāka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- ‘Arşa-i ‘ışk **ıçre** diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga āh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Dil virelden zülfinüñ zencîrine dîvāne-veş / Meclis **ıçre** söylenür miñnetlerüm efsāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Sînem **ıçre** berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- Ĥusrevā güş it Muhibbî şî‘rine eyle nazar / Tarz-ı nazm **ıçre** Nizāmî ma‘nide ĥāce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- ‘Āşık olmak döstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk **ıçre** belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*ıçre,]*
- N’ola ‘arz eyler-isem yāra sirişküm gevherin / Olmışam kulzüm-i ‘ışk **ıçre** dilā ben ğavvās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- İy refîkân reh-i ğam **ıçre** du‘ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*ıçre,]*
- Bahr-ı eşküm **ıçre** saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka aña ne mümkün ĥalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*ıçre,]*
- Ĥüzn içinde iy şabā Ya‘küb-ı dil aĥvālîni / Mısr-ı ĥüsn **ıçre** var eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*ıçre,]*
- Eşk-i çeşmüm **ıçre** bu gönülüm şināverlik ider / Olmışam deryā içinde iy Muhibbî hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*ıçre,]*
- Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim Bağdād şehri **ıçre** akar nehr-i Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*ıçre,]*

Nāme **ıcre** nāmını añmış Muhibbī dilberūñ / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalať (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 5). [ıcre,]

ıctināb eyler: Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

İctināb eyler zulümden dōstum kāfir dağı / Ya nedendür zülf ü ğamzeñ zulm ider dād eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 2). [ıctināb eyler, -r]

ıctināb ider: Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

Ĝül mevsiminde sākī elinden ğadeh sunar / Nüş ide anı zehr ise kim **ıctināb ider** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 3). [ıctināb ider, -er]

ıctināb it: Kaçınmak, uzak durmak, sakınmak.

Dürüş ğayra vü Şerden **ıctināb it** / Dimesünler senüñ için bed-āmüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 4). [ıctināb it,]

ıçün: Amaç, neden, özgülük, görelük, karşılık bildiren hakkında, nedeniyle, yüzünden, maksadıyla anlamlarını karşılayan edat.

Ĝözlerüm ĩsār **ıçün** pāyına sım ü zer tutar / Ğün-ı dilden ğaşıl olmuş la'lüne gevher tutar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 1). [ıçün,]

Yāra 'arz-ı ğāl **ıçün** āh eyleyüp kan aglasam / Ğiç te'Şir eylemez ğalbin meger mermer tutar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 4). [ıçün,]

Ğurbān ideyim cānumı cānāne **ıçündür** / Ya bisledüğüm cānumı cānā ne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 1). [ıçündür, -dür]

Dil murğı görüp ğālūñi zülfüne tutıldı / Bu bend ü belālar hep dāne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 2). [ıçündür, -dür]

Yandursa n'ola Şem'-i ruğına beni dilber / Şem'üñ dağı pes yandugı pervāne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 3). [ıçündür, -dür]

Zülfini ider ğāh kemend ü gehī zencir / Bildüm ki kamu bu dil-i dīvāne **ıçündür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 4). [ıçündür, -dür]

Zāhidā ister-iseñ pır-i muğāndan ğadehi / Rehn **ıçün** ğırķa vü tesbīğ ile seccāde getir (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 3). [ıçün,]

Bezm-i ğamda iy Muhibbī nāleme āheng **ıçün** / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin ğüyā satar (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 7). [ıçün,]

Yaralar ursa ne ğam sen ğül **ıçün** baña raķıb / Bu meşeldür ki diken zağmını bülbül götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 3). [ıçün,]

Zülfü ucını alur agzına mest olsa nigār / Def'-i büy-ı mey **ıçün** ya'nı ğaranfıl götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 4). [ıçün,]

Ĝāh olur çeşmi Muhibbī eline tğın alur / Geh döner ğatlüm **ıçün** ğançer-i kābil götürür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 5). [ıçün,]

- Bezm-i hüsninde kaçan zülfü gelür 'arızına / Meclise ziynet **içün** sünbül ü reyhân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*içün,]*
- Tolaşur ehl-i 'irfâna şarâb-ı hûb **içün** zâhid / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*içün,]*
- İy Muhibbî ayagı topragina işâr **içün** / Eşk-i çeşmüm rûy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*içün,]*
- Şâh-ı gam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş **içün** dirhem ü dînâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*içün,]*
- Şâh-ı gam geldükçe gönlüm pâyına işâr **içün** / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*içün,]*
- İşiden şî'r-i pür-süzüm okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend **içün** tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*içün,]*
- Sâgar-ı çeşmümde cânâ lâle ruhsârûñ senûñ / Cüy-ı âb içre komışlar zeyn **içün** gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*içün,]*
- Varma nesîm mülk-i Şîfâhân'a kühl **içün** / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*içün,]*
- Elifler uşbu sînem levhasında / Yazılmış tıfl **içün** ta'lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*içün,]*
- Nâle vü âh itdügince âh iderler taglar / Nite kim efğân iderler sayru **içün** saglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*içün,]*
- Bu semâda görineni berķ u bârân sanmañuz / Çarķ-ı gerdân yakılıp ben sühte **içün** aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*içün,]*
- Seyre gele diyü işâr itmek **içün** pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*içün,]*
- Ķatlüm **içün** haķ getürmiş ol şeh-i hûbân yine / Ķam beni şimden girü öldürdi taķdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*içün,]*
- Dürîş hayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler senûñ **içün** bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [*içün,]*
- Behr-i pâbüsü **içün** yolında ben oldum helâk / Bir kez ol bed-hû basup üstüme râhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*içün,]*
- Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tıfl **içün** / Atsun gamz okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*içün,]*
- Tütüyâdur gözüme hâk-i deri / Kûhl **içün** tütüyâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*içün,]*
- Nişâr eylemek **içün** pây-ı yâra / Yaşuma sîm ü zer didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*içün,]*
- Kârbân-ı 'işka uydum Ka'be-i maķşûd **içün** / Nâle eyler vâdi-i gamda bu dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*içün,]*
- Sâhn-ı dilde ekmek **içün** dâyimâ gam hâşılın / Şâh-ı 'işkuñ emri ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*içün,]*

Zâhidâ vâ'izleri gördüm ki hırş-ı câm **içün** / Rehne aldı her birinün hırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*içün,]*

Sihr-ile cādū gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsnin hıfz **içün** güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [*içün,]*

'İşk **içün** eyler gözüm gönüm benüm turmaz savaş / Ğalib oldu gönüm âhır egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*içün,]*

Çekmek **içün** zülfünün sevdalarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ımış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [*içün,]*

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazâr / İñleyüp Ferhâd **içün** döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*içün,]*

Delmek **içün** sînemi yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*içün,]*

Ok u ya almış ele Ğamzesi dil almak **içün** / Birbirine urup âfâkı pür-âşüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*içün,]*

Şem'-i hüsnine nigârūn bakmak **içün** dün gece / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*içün,]*

İtleriyle n'ola itsem 'arbeye küyında ben / Ohgelmişdür ider her kişi şadr **içün** savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*içün,]*

Eksük itmez her gece benüm **içün** kan yaşını / Müstedâm olsun ki ol bu dîde-i hün-bâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [*içün,]*

İy refîkân reh-i Ğam içre du'âdan añasız / Benüm **içün** umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*içün,]*

'Âşıkam derdâ dirġâ olmadum derdden halâş / Derd-i 'ışk **içün** dimişler özge yok mergden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*içün,]*

Râh-ı Ğamda iy refîkân cân virürsem derd-ile / Benüm **içün** süre-i İhlâş okuñ ez-halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [*içün,]*

Bezm-i belâda nâleme âheng **içün** benüm / Muṭrib terâne bagla elüñ gel rebâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*içün,]*

id: Etmek, eylemek.

Zülfini **ider** gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*ider, -er]*

Deyr içinde zülfini zünnâr **idüp** ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâcın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*idüp, -üp]*

Cânâne kaçan Ğamzelerin mest-i h'âb **ider** / Her bir nazarda cânuma yüz biñ 'itâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*ider, -er]*

'İşk âteşine yandugumu ancak o bilir / 'İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*ider, -er]*

- Kaçan çevgân **ide** zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî 'ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*ide, -e*]
- La'l-i şîrînüñe cân virmek-ise 'ışka tarîk / **İdelüm** biz de anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*idelüm, -elüm*]
- Pâyüña dökmege benüm servüm / Yaşamı sîm **idem** yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*idem, -em*]
- Zülfi zencîrini takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*ider, -er*]
- Câmi'-i hüsniñde yâruñ tāk-ı ebrûsın gören / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*ider, -er*]
- Metn-i hüsniñ gerçi hattât-ı ezel evvel yazup / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i'râb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*ider, -er*]
- Cân nişâr itsem 'aceb mi sâkîñün ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*ider, -er*]
- Gül'izâr-ı hüsni yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin tölâb **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*ider, -er*]
- Zülfini elde gehî zencîr **ider** gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynüña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*ider, -er*]
- Bir sencileyin gâh çelîpâ **ide** zülfin / Geh göstere 'uşşâkıña zünnâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*ide, -e*]
- Şâh-ı gam geldükçe gönümün pâyına işâr için / Gözleri yaşını sîm **idüp** yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*idüp, -üp*]
- Sîne bâğına Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*ider, -er*]
- Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr **ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*ider, -er*]
- Dünyâ kime mihr itdi saña **ide** Muhibbî / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*ide, -e*]
- Çevgân **idüp** zülfine el ursa nigârum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*idüp, -üp*]
- Kıya baksa eger cellâd çeşmün / **İder** müjgânın ol dem hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*ider, -er*]
- Her kişi cân terk **ider** sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhâd **ider** 'ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [*ider, -er*]
- Leylî zülfidür **iden** her dem beni mecnûn-şîfat / Bu Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*iden, -en*]
- İder bülbül kılur âh u figânı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*ider, -er*]
- 'Âşık-ı dil-haste kim işigüñi bâlin **ide** / Başını kaldurmayup derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*ide, -e*]

Zülfini çevgân **idüp** alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tohsardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*idüp, -üp*]

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yârân / **İdesiz** penbe-i dâğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*idesiz, -e, -siz*]

Ƙaddüni çevgân **idüp** top it Muhibbî başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*idüp, -üp*]

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revân itmiş şehâ / Ol ki haddüñ gül **idüp** Ƙaddüni şimşâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*idüp, -üp*]

Ƙışsa-i Ferhâd olaldan Ƙışsa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şîrîn **idüp** bir dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*idüp, -üp*]

idin: Edinmek, almak, sahip olmak.

Görse zâhid saçınuñ küfrini zünnâr **idine** / Kibr eger baksa yüzi nûrna îmân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*idine, -e*]

idrâk: Anlayış, anlama.

Zıkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyânın / ‘Älemde hüner olmaya **idrâke** berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*idrâke, -e*]

Noğtadur agzi didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur **idrâkümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*idrâkümüz, -ümüz*]

idrâk evlemez: Anlamak, kavramak.

Nâmüs nedür ‘âşık anı eylemez idrâk / Nite ki harâbât erine nâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*idrâk eylemez, -mez*]

ifnâ: Ar. Yok etmek, edilmek, fenaya vardırma, vardırılmak, tüketmek, tüketilmek.

Çün miyân-ı yârda varlık hicâb oldı bize / Dâyimâ alup nefes virdükçe **ifnâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*ifnâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

iftihâr: Bir şeyden dolayı haklı olarak övünme, övünç.

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur **iftihârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*iftihârumuz, -umuz*]

iftirâ: Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.

Dirîğ eyler dimişler cânı senden / Muhibbî’ye habîbüm **iftirâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*iftirâdur, -dur*]

igvâ: Baştan çıkarma, yolunu şaşırma, ayartma.

Zāhidā sanma bizi biz nefis **igvāsındayuz** / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*igvāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

ihlās okıyasız: *İhlas Suresi'ni okumak.*

İy refikān reh-i gam içre du'ādan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*ihlās okıyasız, -y, -a, -sız*]

ihşān: *Bağışlanan şey, bahşış, atıye // Lutf, kerem, iyilik.*

Büşeñe ger cān virem 'ayb eyleme / Az olur **ihşāna** çün ekşer 'ivāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 2*). [*ihşāna, -a*]

ihşān it: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak, vermek, lutfetmek.*

Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden büse **ihşān it** / Kađimī böyledür 'ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*ihşān it,]*

ihşān it: *Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak, vermek, lutfetmek.*

Çünkü öldürdüñ Muhibbī'yi ser-i küyuñda gel / Büse **ihşān it** tarık-ı 'ışkda yokdur kışaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*ihşān it,]*

ihşān olursa: *Bağışlamak, bahşetmek, lutfetmek.*

Ben sürāhī gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sākıyā senden kađeñ **ihşān olursa** çok mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*ihşān olursa, -ur, -sa*]

ihtilāt evleme: *Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek, içli dışlı, sıkı fıkı olmak.*

Çünkü vefā vü mihr ü maħabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyāda ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 2*). [*ihtilāt eyleme, -me*]

ihtilāt evleme: *Karşılaşıp görüşmek, görüşüp temas etmek, içli dışlı, sıkı fıkı olmak.*

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*ihtilāt eyleme, -me*]

ihtirā' itse: *Benzeri görülmemiş bir şey icat etmek, vücuda getirmek.*

Bikr-i fikrinden Muhibbī **ihtirā' itse** gazel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*ihtirā' itse, -se*]

ihtirāz idelden: *Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.*

Çarḥ aldı eline çini siper / Tır-i āhumdan idelden ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 3*). [*ihtirāz idelden, -el, -den-elden*]

ihtirāz itmez: Çekinmek, kaçınmak, sakınmak.

Gāh şīve gāh ‘işve gāh cevır ü gāh nāz / Öldürür ‘uşşāķı bu nev’-ile itmez ihtirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*ihtirāz itmez, -mez*]

ih̄tisās buldı: Uzmanlaşmak, uzmanlık kazanmak.

Bahr-ı tab‘umdan çıkardım yine ma‘nā gevherin / Dil yine ğavvās olup buldı o bahra ih̄tisās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4*). [*ih̄tisās buldı, -dı*]

ih̄tisās ide: Bir kimseye veya şeye kuvvetli bir duyguyla bağlanmak.

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ih̄tisās / Bulmayısardur ebed zencīr-i ğamdan ol h̄alās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*ih̄tisās ide, -e*]

ih̄tivāc: Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.

Żiyā-yı şem‘e yokdur ih̄tivācum / Olaldan şu‘le-i āhum şeb-efrüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 3*). [*ih̄tivācum, -um*]

ih̄tivār iden: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Ķanā‘at ih̄tivār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Anķā gibi ol ‘azm-i Ķāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*ih̄tivār iden, -en*]

ih̄tivār iden: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Güşe-i ğamda Muhibbī faķrı iden ih̄tivār / Gāh olur şāh-ı cihān olana istiĝnā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*ih̄tivār iden, -en*]

ih̄tivār iden: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

İy Muhibbī faķr-ıla iden ķanā‘at ih̄tivār / Sīm ü zerden yapılan ķaşr-ıla eyvān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*ih̄tivār iden, -en*]

ih̄tivār ider: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Terk-i māl iden ider elbette faķrı ih̄tivār / Cübbe vü destārı n’eyler geystün ol dā‘im palās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*ih̄tivār ider, -er*]

ih̄tivār it: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şāhn-ı ğemen / ‘İyş ü ‘işret vaķtidür it bir kenārı ih̄tivār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*ih̄tivār it,*]

ih̄tivār itdi: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

İhtiyār itdi ḥarābātī Muḥibbī ‘ışk ara / Zāhidā itme melāmet andan ol ‘ār eylemez (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*ih̄tiyār itdi, -di*]

ih̄tiyār itdük: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

‘Aşıkuz itdük Muḥibbī derd ü miḥnet ih̄tiyār / Biz ḥarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*ih̄tiyār itdük, -dü, -k*]

ih̄tiyār itdün: Yeğlemek, tercih etmek, seçmek.

Riyā vü zerḳ ü tezvīri cihānda **ih̄tiyār itdün** / Sanursın zāhidā ‘ışkı bu daḥı ih̄tiyārīdür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*ih̄tiyār itdün, -dü, -ñ*]

ih̄tiyārī: Seçilmiş, tercih edilmiş.

Riyā vü zerḳ ü tezvīri cihānda ih̄tiyār itdün / Sanursın zāhidā ‘ışkı bu daḥı **ih̄tiyārīdür** (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*ih̄tiyārīdür, -dür*]

ih̄tiyār-ı dil: Gönlün seçebilme kabiliyeti.

İy Muḥibbī **ih̄tiyār-ı dil** eger gitse ne tañ / Dil-rübālar işi dāyim nāz-ıla kirişmedür (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*ih̄tiyār-ı dil,]*

ih̄tiyār-ı fakr iden: Yokluğu, fakirliği seçmek, tercih etmek.

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u evvān istemez / Zād-ı ḡamdan özge hergiz kendüye nān istemez (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*ih̄tiyār-ı fakr iden, -en*]

ih̄tiyārüm elden aldılar: İhtiyar (ihtiyarı) elden gitmek / alınmak: iradesi üzerindeki kontrolünü kaybetmek, kendine hâkim olamayacak duruma gelmek / getirilmek.

Serv-ḳadler evvel elden ih̄tiyārüm aldılar / Akıdup āḥir gözümden cūybārüm aldılar (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*ih̄tiyārüm elden aldılar, -den-di, -lar-um*]

ih̄tiyāt eyle: Tedbirlî ve ölçülü davranmak, sakınmak.

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı ḥazānı yād idüben eyle ih̄tiyāt (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*ih̄tiyāt eyle,]*

ih̄tiyāt itmez: Tedbirlî ve ölçülü davranmak, sakınmak.

Nefs ḳuttā‘-ı tarīḳ u menzil olmışdur ribāt / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ih̄tiyāt (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*ih̄tiyāt itmez, -mez*]

ih̄yā: Diriltme, diriltirme, canlandırma.

Ḡamzeñ öldürse Muḥibbī‘yi ne ḡam ḡam yimezüz / Leblerün mürdeler **ih̄yāsına** ‘İsī bilürüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ih̄yāsına, -sı, -n, -a*]

iḥyā ider: Yeniden canlılık kazandırmak, canlandırmak, diriltmek.

Mürdeler **iḥyā ider** la'1-i lebūn 'Īsī gibi / Līk ğamzeñ öldürür 'uṣṣāk[1] cellād istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*iḥyā ider, -er*]

iḥyā itmede: Yeniden canlılık kazandırmak, canlandırmak, diriltmek.

Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür merdümleri / Lebleri emvātī **iḥyā itmede** 'Īsā-y-ıııṣ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*iḥyā itmede, -me, -de-mede*]

ikāmet: Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma // *Kamet:* (Ar. *kāmet* "namaza durulmak, namaz başlamak"tan) *Bilhassa cemāatle kılınan farz namazlardan önce, "namaz başladı" anlamına gelen Kad kāmeti's-salā cümlesi ilāve edilerek okunan ezan.*

Goreli ol serv-kaḍḍi cāmi'-i ḥüsn içre āh / Kāmet ide diyü nāġāh biz **ikāmet** beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*ikāmet,]*

ikāmet: Bir yerde yerleşip oturma, mukim olma.

Bu ribāṭ-ı köhnede kılma **ikāmet** fikrini / Gün-be-gün her kārbāna mesken olur bu ribāṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*ikāmet,]*

ikdām kılmasun: Cesaret etmek, kalkışmak, dikilmek.

Başın sakınan rāh-ı maḥabbetde ne ister / 'Iṣṣūñ yolına kılmasun ikdām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*ikdām kılmasun, -ma, -sun*]

iken: Ek-fülil zarf-fül eki almış biçimi.

Mescide dönmüş **iken** vardum yine meyhāneye / 'Āṣıķı 'ayb itme şüfi çünki ġavġādan kaçar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*iken,]*

Bu Muhibbī şeh-i cihān **iken** / Şimdi bir ḥūba bendedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*iken,]*

Bir kılıyla bend idüp zülfi dutar bu göñlümi / Bend ü zencīr dutmaz **iken** bu dil-i dīvānemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*iken,]*

Virmiş **iken** büsesin cān naḍdine / N'oldı bilmem döndi ikrār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*iken,]*

Yüzüne "Ve'ş-şems" dinmiş zülfüne "Ve'l-leyl" çün / Ḥadd ü zülfüñ var **iken** leyl ü nehārī n'eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*iken,]*

Yürür āzāde **iken** 'iṣṣā düşdü / Kılalım terk-i ser didüm ne dirsiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*iken,]*

Çarḫ tennürında māhuñ yüregi yanmış **iken** / Germ idüp daḫı betar anı oda yakar güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*iken,]*

Sanma ki cihān-ı fāñdesin kurtarasın baş / Pes böyle **iken** buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*iken,]*

iki: İki, sayı sıfatı.

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönümün bâzın / Dü zülfeyni esriyem **iki** yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [iki,]

Nıgehbâni olup hüsne **iki** çeşmi gazanferdür / Yâhüd zülfi tılsım olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [iki,]

Dilâ bu rüy-ı zerdümle niçe inkâr idem ‘ışka / Gözümün kanlu yaşıyla **iki** hâzır güvâhidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [iki,]

Güyyiâ **iki** haddi bir cildde / Yazulu Gülsitân u Bûstân’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [iki,]

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [iki,]

El urayın dime sakın genç-i hüsne / **İki** tarafda zülfi anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [iki,]

‘Aynum olalı **iki** ‘ayn-ı revân / Görinen ser degül belâ kühumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [iki,]

Didüm iy serv-quad pâyüña her dem / **İki** çeşmüm iki cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [iki,]

Didüm iy serv-quad pâyüña her dem / İki çeşmüm **iki** cüy-ı revândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [iki,]

Anuñcün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sinemde / Belâ kühsâridür yaşum **iki** ‘aynum bıñarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [iki,]

İy bād-ı şabâ hâk-i derin **iki** gözümçün / Luṭf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [iki,]

Gözi üstinde gören kaşlarını / **İki** teldür sanur dakındı şehbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [iki,]

Tır-i müjgâni ile durmaz akar hün-ı ciger / Bu **iki** hünñlerün kimse savaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [iki,]

İki nesne ‘ışkuma şahid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümün kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [iki,]

Görinen başuma miñnet kühsâridür diñüz / **İki** ‘aynum iki yaña çeşmesâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [iki,]

Görinen başuma miñnet kühsâridür diñüz / İki ‘aynum **iki** yaña çeşmesâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [iki,]

Görinen başum degül bil ki belâ kühsâridür / **İki** ‘aynum kaynayup akar bıñarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [iki,]

‘Âşıkun taglarca bagrı üzre başı var-ımıñ / **İki** ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [iki,]

Dâne-i hâlün hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Âsiyâ gibi döginür ele almış **iki** taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [iki,]

Çekmek için zülfüñün sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ıymış ol **iki** kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [iki,]

Meşveret itmege gelse bir yire ol **iki** kaş / Mâh-rûlar her tarafından indürürler aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1). [iki,]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgân tırüñe katı yadur ol **iki** kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3). [iki,]

Nâlân olup cürmin añup sîne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil **iki** taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3). [iki,]

Kim ki ‘âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarlı urup / Gice gündüz döğine eline alup **iki** daş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2). [iki,]

Komış ebrûları birbirine baş / Danişuk mı ider ola **iki** kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1). [iki,]

Tekye-i gâmda yakup Ferhâd u Mecnûn’dan çerâğ / Tutmuşam ‘âlemde şöhet ol **iki** ferzâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3). [iki,]

Serv-ı kaddüñ yâdına gülşende iy serv-i hırâm / Bu Muhibbî’nün **iki** çeşmini gördüm cü-y-ıymış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5). [iki,]

Sen cefâkârüñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup **iki** taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [iki,]

İki taş-ıla döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6). [iki,]

iki: İki.

Sen tarîk-ı ‘ışkı bir gör **iki** görme zâhidâ / Sevdüğine kim **iki** dir-ise ol kâfir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4). [iki,]

iki: İki II miktar zarfi.

Sen tarîk-ı ‘ışkı bir gör **iki** görme zâhidâ / Sevdüğine kim **iki** dir-ise ol kâfir geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4). [iki,]

iki cihân: Dünya ve ahiret.

Ger ister-iseñ **iki cihân** devletin iy dil / Dermânde vü dil-hastelerüñ hâline tut güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6). [iki cihân,]

iki cihânda: Dünya ve ahiret.

Sevdâ-yı zülfî gitmeye dilden ölem dahı / **İki cihânda** çünkü baña bu hevâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3). [iki cihânda, -da]

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş / Budur sözüüm itmeye **iki cihânda** ol ma‘âş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1). [iki cihânda, -da]

iki gözüm: İki gözüm II iki göz kadar kıymetli ve sakınılan kişi II sevgili.

Yollarda kaldı gözlerüm āh intizār-ıla / Gel hadden aşdı **iki gözüm** intizārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [*iki gözüm,]*

ikisi: Her ikisi de.

Gözüm yaşıyla āh āhum elinden / Olupdur bu **ikisi** kâşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*ikisi,]*

iklîm: Memleket, diyar.

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem **iklîmine** / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*iklîmine, -i, -n, -e]*

Belā **iklîminüñ** şahı olursam tañ mı Mecnün-veş / 'Alemdār āh-ı dil elde sirişk-i gam sipāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*iklîminüñ, -inüñ]*

iklîm-i 'ışk: Aşk iklimi, mevsimi, ülkesi.

Bugün **iklîm-i 'ışk** içre Muhibbî'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çäre faķirüñdür haķirüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*iklîm-i 'ışk,]*

ikrār eyledüñ: Söz vermek.

Nağd-i cāna çün metā'-ı büse **ikrār eyledüñ** / Döstum inkār idüp gel bozma bāzārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*ikrār eyledüñ, -dü, -ñ]*

ikrār eylemez: Söz vermek.

Virmiş iken büsesin cān nağdine / N'oldı bilmem döndi **ikrār eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*ikrār eylemez, -mez]*

ikrār eylemişken: Söz vermek.

Dün **ikrār eylemişken** büseyi yār / 'Aceb n'oldı bugün inkār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*ikrār eylemişken, -miş, -ken]*

ikrār eylevüp: Söz vermek.

Cānum aldı dün gice bir büse **ikrār eylevüp** / Döndi inķār eyledi itdügi beñzer lāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*ikrār eylevüp, -y, -üp]*

ikrār ider: Söz vermek.

Terk-i cān itmek revādur terk-i yār itmek degül / Yolına cān virmegi çokdan gönül **ikrār ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*ikrār ider, -er]*

ikrāra gelmeve: Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.

Gün gibi rüşen olup ‘äleme ‘ışkuñ nürü / Bu ‘aceb gelmeye zâhid dağı ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*ikrâra gelmeye, -me, -y, -e*]

ikrâra gelmeye: *Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek II doğruyu bulmak, doğruyu söylemek, doğru yola gelmek.*

Gün gibi rüşen olup ‘äleme ‘ışkuñ nürü / Bu ‘aceb gelmeye zâhid dağı ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [*ikrâra gelmeye, -me, -y, -e*]

ikrârsuz: *Sözünde ikrar etmeyen, sözünde durmayan // Sevgili.*

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler ol **ikrârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*ikrârsuz,*]

il: *Memleket, ülke, yurt, diyar, iklim, vilayet.*

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûñ her bir kılinda Rûm **ilin** Çın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*ilin, -i, -n*]

Pâyemâl olsam ne ğam iy hüsñ **ilinüñ** Husrev’i / Bu meşel meşhürdur kim ‘âşik olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*ilinüñ, -i, -nüñ*]

Niçe bir hier **iline** gönderesin / Basayın çäre nedür bagruma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 5*). [*iline, -i, -n, -e*]

‘ilâc: *Derman, ilaç, çare, şifa.*

Var iy tabîb hasta-i ‘ışka **‘ilâcı** ko / İtmez kabûl derdi anuñ bî-devâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*‘ilâcı, -ı*]

Şerbet-i la‘linden özge ‘âşıka yokdur devâ / Gel tabîbâ ko **‘ilâcı** biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*‘ilâcı, -ı*]

‘ilâc evleme: *İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.*

Var iy tabîb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*‘ilâc eyleme, -me*]

‘ilâc it: *İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.*

Tabîb-i dilsin iy ârâm-ı cānum / **‘ilâc it** göñlüme merhemşüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*‘ilâc it,*]

‘ilâc itme: *İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.*

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña dermân yine derdüm ğamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*‘ilâc itme, -me*]

‘ilâc itme: *İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.*

‘İlâc itme yûri var derd-i ‘ışka / Tâbîbâ çünki derdüm bî-devâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [‘ilâc itme, -me]

‘ilâc itmeve: İlaç hazırlamak II deva bulmak, şifa bulmak.

Cân hastasına itmeye hergiz hakîm ‘ilâc / La‘linden özge derdine sanmañ devâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [‘ilâc itmeye, -me, -y, -e]

ilâhî: Ey benim Allah'ım.

İlâhî her zamân artur anuñ mihrini gönlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [ilâhî,]

Vefâmı ‘ışkı yolında **İlâhî** besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [ilâhî,]

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [ilâhî,]

i‘lâm eyleñüz: Bildirmek, anlatmak, haber etmek.

Kâ‘be-i kûyında qurbân oldum dimiş şalâ / Hey müselmânlar meded ‘uşşâka **i‘lâm eyleñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [i‘lâm eyleñüz, -ñüz]

ile: İle bağlacı.

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhân eyleyem ben sînde / Âhum **ile** göz yaşı ‘âlemlere rüsvâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [ile,]

Didüm dil-i dîvâneye âhîr olacak cā / Zencîr-i ser-i zülfi **ile** çâh-ı zeķandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [ile,]

Hûn-ı dil-ile dîde olaldan ayagumuz / Vardur mey **ile** kâse-i zerden ferâgumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [ile,]

Gün yüzüñ **ile** alnuñı kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [ile,]

Âhum **ile** gözlerüm yaşı benüm / Qalbi âhendür aña kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [ile,]

Aglayup âh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre var mı gül bārān **ile** bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [ile,]

Ġam-ı endüh **ile** furķat beni âhîr helāk eyler / Meded devletlü sulţānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [ile,]

Nāzenîn ķaddi **ile** ruhsār u ķaddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [ile,]

ile: İle bağlama edatı II isimlerin sonuna gelerek beraberlik, refâkat, vasıta, araç, hal, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar.

- Şâne **ile** her kaçan kim zülf-i müşğîn tagılır / Bûy-ıla ‘âlem tolar san nâfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [ile,]
- Esrâr-ı ‘ışk gerçi ki gizlü hâzinedür / Korkum budur ki âhum **ile** âşikâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [ile,]
- Serv kaddûn **ile** da‘vâ eylemiş / Bîd işidüp yüzine hançer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [ile,]
- Türk çeşmün mülk-i dil târâcına / Zülf-i kâfir kış **ile** leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [ile,]
- Zâhidâ ister-iseñ pîr-i muğândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh **ile** seccâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [ile,]
- Ol Hıtâ mañbûbı gördüm tırrasın çîn gösterür / Nokta-i hâlî **ile** gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [ile,]
- Muñribâ nâle **ile** meclise gel nâyı getir / Sâkiyâ sun berü ol cām-ı muşaffâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [ile,]
- Sînde ‘ışk âteşini nâr sanmañ nürdur / Anuñ **ile** ehl-i diller hânesi ma‘mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [ile,]
- Döşedi zümrüt bisâtımı benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] **ile** bu demde oldı ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [ile,]
- Bunca istiğnâ **ile** görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda hâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [ile,]
- Sen şeh-i ‘âlî-cenâbı kuçmaga bir el **ile** / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [ile,]
- Çarh-ı gerdün mâh u hırşîd **ile** olur müşterî / Hüsñ bâzârında la‘lûñ her kaçan helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [ile,]
- Biñ şîve **ile** nâz-ıla cânân gelür geçer / Gördükçe anı ağıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [ile,]
- Salınur ‘işve **ile** her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu şîveyi ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [ile,]
- Kullıga müy-ı sefid **ile** didüm eyle kabûl / Didi pîr olsa efendi kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [ile,]
- Agzına şebnem şehergeh nergisün su dökdügi / Lâle **ile** gice mey içmiş bu ki mañmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [ile,]
- Cân u dil **ile** şem‘-i ruñ-ı yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2*). [ile,]
- Mevsim-i güldür mey **ile** tâze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [ile,]
- İy müderris bil Haq’uñ bahşâyışidür fenn-i ‘ışk / Kesb **ile** girmez ele ne hod kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [ile,]
- Bir gamze **ile** sîneñi çäk itdi Muhibbî / Kim tîğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [ile,]

- Koyup ‘aşıkların ol mäh-rûlar / Raķīb **ile** varup bāzār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [ile,]
- Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn **ile** bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [ile,]
- Cān naķdı **ile** geldi kapuña yine gönül / Viridi metā vuşlatuñi iştirā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [ile,]
- Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve **ile** yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [ile,]
- Gel bugün ‘işi idelüm şahn-ı çemen eyyāmıdır / Çarķ-ı zālīm kimler **ile** irtē iştret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [ile,]
- Aglayup zārīhk **ile** eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [ile,]
- Derdi **ile** hoş geçer dil dilberuñ / Derdüme sanma devāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2*). [ile,]
- Ĥat degüldür lebleruñ üstinde yir yir görinen / Mūrlar şekker hevāsı **ile** anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [ile,]
- Sīnesi gül çāk ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr **ile** iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [ile,]
- Hem-nişīn olam dir imiş ba’zılar ol meh-ruħa / Hīç ola mı tūfī **ile** cem’ olalar zāĝlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [ile,]
- Meyi tut hürmet **ile** cāmı gözle / Ferīdün hāke [bir] hūb hīyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [ile,]
- Kapuñdan cürmüm **ile** itme maħrūm / Kerīmūñ işi çün dāyim keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [ile,]
- (♫) Merdümlik idüp gel bu Muhibbî’ye şehā / Kamı bu bendeñ **ile** eyledüĝüñ kavlı ü qarār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [ile,]
- Bir gördi yine itleri **ile** bizi habīb* / Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [ile,]
- Ne қadar esrār-ı ‘işkı sīnede ketm eyledüm / Girye **ile** bu cihān ĥalkına kıldı fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [ile,]
- Cem’ olup bir araya derd ü belā **ile** elem / Bezm-i ğamda ‘işi ider bir niçe şoĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [ile,]
- Gül ruĥlarınıñ şevķi **ile** gülşene vardum / Didüm ki dilā nāleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [ile,]
- Çün ğamdan özge kalmadı bir ğam-ĝüsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle **ile** rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [ile,]
- Eyler egerçi her kişi bir nesne **ile** faħr / Her dem Muhibbî ‘iştīlādur iftiħārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [ile,]
- Şūrīde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül **ile** ĝüyā ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [ile,]

Efgān **ile** zārī kılıruz gice vü gündüz / Bir oñmayası ğam-zede qallāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [ile,]

Bezm-i ğamda hūn-ı dil nūş itmege yārān **ile** / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [ile,]

Ğam **ile** bu hālüm tebah ahvālümü sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu hālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [ile,]

Tir-i müjgānı **ile** durmaz akar hūn-ı ciger / Bu iki hūnilerün kimse savaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [ile,]

Çārsū-yı ‘ışkda gördük metā’-ı büseñi / Naqd-i cān u dil **ile** geldük ki bāzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [ile,]

Mey virürsin bārī bend it zūlfūñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ **ile** hoş degül zünnārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [ile,]

Göñül bir dem qarār itmez eyā rūh-ı revān sensüz / Fiġān u nāle vü zār **ile** tenüm içre cān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [ile,]

Sīnem içre ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāhun **ile** eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [ile,]

Āteş-i ‘ışka Muhibbî yana hākister ola / Nār-ı ‘ışk **ile** nite yanup kül oldı Qaķnūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [ile,]

Sahn-ı dilde ekmek içün dāyimā ğam hāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri **ile** itdiler beñzer nadās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [ile,]

Niçe bir halk-ı cihān **ile** idersin güft ü gū / ‘Uzlet eyle halkdan artuk saña yıgdür ħamūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [ile,]

Dil fitilin yakmaga qandil-i ‘ışk içre müdām / Yaş yirine bagrı yağı **ile** üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [ile,]

İy Muhibbî bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme **ile** tiġ-ı çeşmin zāġlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [ile,]

Bīġāne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ **ile** āşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [ile,]

Muhibbî bū **ile** toldı dimāġüm / Meger zūlfine yāruñ şāne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [ile,]

Nūruñ **ile** ‘ālemüñ yūzi münevverken bugün / Zūlmete virme cihānı zūlf-ile hāyil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [ile,]

Gerçi felek bükdi qaddüm rüzigār **ile** / Şükürüm budur ki ben daħı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [ile,]

Rūy-ı zerdüm tā şeref bulsun diyü / Anları pā **ile** tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [ile,]

Zūlf-i çevgān **ile** bāziçeye geldi o nigār / Ser-i ‘uşşāķ aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [ile,]

Eşküñ **ile** tolsa çeşmüm sāġarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [ile,]

Bu Muhibbî zülfini haddi **ile** görüp didi / Hamdülillâh kim gicem qadr ü günüm nev-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5). [ile,]

Hasret **ile** dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için turmayup akar gözümden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1). [ile,]

Nâvek-i gâmezisi geldükde Muhibbî sen anı / Gâh ta'zîm **ile** ko dilde gehî cânuña bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5). [ile,]

Dermend olan haṭ u hâli **ile** âşüftedür / Derd-ile hoş geçe ol ola dermândan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4). [ile,]

Zülf[i] sevdâsı sevâd-ı dil [ü] 'aqlumı alup / Başuma derd ü belâ **ile** hevâ kıldı 'ivaż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4). [ile,]

Keşf oldı Muhibbî'ye cihân bir kadeh **ile** / Bulmadı girüp erba'îne zâhid-i murtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5). [ile,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer **ile** / Yâ niçe bir 'işt ü 'işret çün döşersin sen bisâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2). [ile,]

Bir kese râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ **ile** hergiz eyleme sen ihtilâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4). [ile,]

iled: Götürmek,ulaştırmak.

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrûñle ger / **İledürse** bû şabâ kûyuña âhîr hâkûmüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2). [iledürse, -ür, -se]

ilerü: Bir yerin veya şeyin arka kabul edilen kısmına göre önde bulunan taraf, ön taraf // Öne doğru.

Gönder **ilerü** gâmezîni iy yâr-ı cefâ-cü / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-h'âr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3). [ilerü,]

ilhâm ider: İlham etmek, kalbe, zihne mananın gelmesini sağlamaktır.

Cânuma hâtif sehergehden bunı **ilhâm ider** / İy humâr-âlüd ancak saña dermân câm ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1). [ilhâm ider, -er]

'ilim: Bilme, biliş // Belli bir konuya âit bilgilerin bütünü.

Añlayup 'ışkuñ rumüzün didi bir hikmet-şinâs / Bu **'ilim** müşkildür itmeñ bunı bir 'ilme kıyâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1). ['ilim,]

illâ: “-den başka” anlamında istisnâ bildirir, ancak, sâdece.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâḥ-ı gül / Göñlüme gelmez sürür **illâ** meger kim gâm gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4). [illâ,]

Gâm beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma **illâ** meger säyem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [illâ,]

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez **illā** nār hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [illā,]

Komadı şabr u hüş dilde tākāt / Baña itmedi **illā** göz-ile kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2). [illā,]

‘illet: Bir şeyin var olmasını sağlayan sebep. // Bahane.

Ger olursa bugün olsa vefāsı / Ki ferdāya salanuñ **‘ileti** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7). [‘ileti, -i]

‘ilm: Bilme, biliş // Belli bir konuya âit bilgilerin bütünü // Hüner, mârifet, sanat.

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i gūyā olur bu **‘ilm** aña ẖikmet yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5). [‘ilm,]

Añlayup ‘ışkuñ rumūzın didi bir ẖikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ bunı bir **‘ilme** kıyās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1). [‘ilme, -e]

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet **‘ilmini** / Fenn-i cevri ḻik ol nā-mihribān ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3). [‘ilmini, -i, -n, -i]

Siẖr fennin fitne **‘ilmin** bilnese ol dil-fiṟib / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3). [‘ilmin, -i, -n]

İy Muhibbî yār cev̱r **‘ilmin** be-gāyet hoş bilür / Ḻik fenn-i mihrî bilmez okısa eyler ğalağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5). [‘ilmin, -i, -n]

ilt: İletmek: Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

Şabā sünbül saçından [ger] ḇü **iltseñ** / H̱iṭā’ya Çin’e ulu armagandur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6). [iltseñ, -se, -ñ]

(ç) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam **ilte** bu gerdüm rüzigār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [ilte, -e]

İlte meger kūyuña ol dem ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiğ esse rüzigārımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3). [ilte, -e]

İlte Muhibbî kūy-ı nigāra ğubārumı / Yarı kılursa bir gün eger rüzigārımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7). [ilte, -e]

iltifet-i s̱im ü zer itmez: Altın ve gümüşe iltifat etmek, değer vermek, meyletmek.

S̱im olsa yaşum zerd-i ruħum baña ne assı / Çün yār bugün **iltifet-i s̱im ü zer itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3). [iltifet-i s̱im ü zer itmez, -mez]

imām oldı: İmam olmak. II Öncü, önder olmak.

Ķāmet itdūñ gözlerūñ ‘uşşāka çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5). [imām oldı, -dı]

imān: İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek // Allah’a inanma, ḏinî inanç.

‘Aşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger **īmān** olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*īmān,]*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hatı / Her tarañdan yürüdi kaşdı meger **īmānadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*īmānadur, -a, -dur]*

īmān getirür: *İman etmek, imana gelmek. Şehadet getirmek.*

Görse zâhid saçınuñ küfrini zünnâr idine / Kibr eger baksa yüzi nûrına **īmān getirür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*īmān getirür, -ür]*

īmāna gele: *Müslümanlığı kabul etmek; en sonunda doğruyu söylemek; sonradan bir şeyi kabul edip uymak.*

Yüzini görse gele īmāna küfr ehli kamu / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*īmāna gele, -e]*

imkān olursa: *Mümkün olmak, yapılabilir olmak.*

Ger fedâ cānān yolında cān olursa çok mıdur / Başa devletdür katı **imkān olursa** çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [*imkān olursa, -ur, -sa]*

in: *Yabanî hayvanların kendilerine barınak edindikleri kovuk // Aşığın, sevgilinin yılan saçının sığınacağı gönlü.*

Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem gönlüme gelşün / Qarâr itmege sînem gibi hergiz aña **in** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*in,]*

Târ-ı zülfinüñ hayâli sîne-i süzânda / Ateş içre iy Muhibbî mârđur **in** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*in,]*

inan: *(Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek // güvenmek, îtimat etmek.*

Cihānuñ halkına sakın **inanma** / Yüze güler dir-ise saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [*inanma, -ma]*

‘ināyet kıl: *İyilik etmek, yardımda bulunmak.*

‘Ināyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [*‘ināyet kıl,]*

ince: *İnce, zarif.*

Naẓmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizāmi’nüñ / **İnce** hayâl-i nâzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*ince,]*

ince: *Kendi cinsinden olanlara göre , dar ve kalınlığı az olan. // İnce, zarif.*

Dehenüñ fikri-y-ile **ince** bilüñ zikri-y-ile / ‘Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*ince,]*

ince: Özenle ve küçük ayrıntılarına kadar emek verilerek, üzerinde durularak titizlikle yapılan.

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim demek muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir **ince** müşkil râh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5). [ince,]

ince hayâl: İnce, zarif hayal (sevgilinin belinin inceliğini övme bağlamında).

Muhibbî leblerüñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrin kelâm **ince hayâl** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5). [ince hayâl,]

incin: Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzülmek, gücenmek, gönül koymak.

İncinür sanma cefâdan çevre mu'tâd olmuşuz / Sûd yirine zehr-i gamla bislemişdür anamız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2). [incinür, -ür]

incü: 1. İstiridye cinsinden deniz hayvanlarının içinden çıkarılan ve süs eşyası olarak kullanılan küçük, yuvarlak, sert, sedefli tâne 2. teşmil. Kıymetli, güzel, zarif, az bulunur şeyler için kullanılır.

Öpsem lebüni disem o dem la'lini dişler / Nâz-ıla baña gösterür **incü** gibi dişler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1). [incü,]

iñen: Çok, pek çok, daha çok.

İy döst **iñen** itme Muhibbî'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok âh-ı şehri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5). [iñen,]

Zülfine dil bağlayup itme **iñende** i'timâd / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [iñende, -de]

Güzellerden vefâ ummak 'acebdür / Cefâ dirseñ **iñen** bisyâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4). [iñen,]

İñen cevr itme 'uşşâka vefâ kıl iy şeh-i hûbân / Ğarîbüñ âhını yirde komaz Allâh'umuz vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3). [iñen,]

Zâhidâ mescidde rindânı **iñen** zemm eyleme / Ğâfil olma biz seni meyhâne içre dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4). [iñen,]

İñen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3). [iñen,]

İñen ra'nâdur ol gül yüzlü dilber / Nazîrûñ görmedüm ben iy çabâ-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2). [iñen,]

Beni cânâ **iñen** yakma sakın bu âh-ı süzândan / Amânsuzdur amân virmez bilürsin bî-amân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4). [iñen,]

Germ olmasun **iñen** gün hüsünü kılmasun 'arz / Nisbet yüzüñle günde beyne's-semâi ve'l-'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1). [iñen,]

iñende: 1. çok, pek, fazla 2. daha çok.

Felek germ olmasun görüp **iñende** mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*iñende,*]

Güzeller itmese cevri ü cefâyı / Tarîk-i ‘ışk **iñende** muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [*iñende,*]

infi‘âl: 1. Gücenme, dargınlık duyma, kırılma 2. Bir tesir ediciden, bir fiilden etkilenme durumu, etki altında kalma, etkilenme.

Cihânda hasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü hâlüm var / Ne dermândan olur dil şâd ne derdden **infi‘âlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*infi‘âlüm, -üm*]

iñile: Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn **iñiler** / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn **iñiler** / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san hasta vü mecnûn **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm gözek olup eyleveli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Meyl-i dünyâ-y-ıla cem‘ itdügiçün sîm ü zeri / Düşüben ka‘r-ı zemîn içine Kârün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

İñilirse bu Muhibbîyi ‘aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bagrı tola hün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*iñiler, -r*]

İñilirse bu Muhibbîyi ‘aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişünün bagrı tola hün **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*iñilirse, -r, -se*]

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb **iñiler** / Olıcak bir kişünün gözleri bî-ğ‘âb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb **iñiler** / Olıcak bir kişünün gözleri bî-ğ‘âb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Bu cihânun nesi vardur aña şâd ola gönül / Kıl haqîkat nazarın şeyh ü eger şâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*iñiler, -r*]

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çâha düşüp derd-ile dârâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe **iñiler** bu gönül / Nite kim kurıla su üstüne dölâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

Gözlerüm yaşı dökildükçe **iñiler** bu gönül / Nite kim kurıla su üstüne dölâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

Genc-i ‘ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya harâb olmaga n’içün dil-i pür-tâb **iñiler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*iñiler, -r*]

Yine bezm-i belâ içre bu gönülüm / **İñiler** sanki nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*iñiler, -r*]

Cefâ vü cevruñi ańsam gönülde âh u zâr itsem / **İñiler** kühlar cümle zemîn ü âsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*iñiler, -r*]

Akıdur âb-ı revân her yaña çeşmüm kûzeki / **İñiler** bî-çâre dil derd-ile san tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Turmaz akar gözlerüm yaşı **İñiler** bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*iñiler, -r*]

Bezm-i gamda nâle kılsam nâylar dem-bestedür / ‘Üd **İñiler** zârılıgum işidelden hastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*iñiler, -r*]

Bu Muhibbî giceler bülbül-vâr / **İñiler** âh u vâyi kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*iñiler, -r*]

İnkâr eyledi: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Cânım aldı dün gice bir büse ikrâr eyleyüp / Döndi **İnkâr eyledi** itdügi beñzer lâğ-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*İnkâr eyledi, -di*]

İnkâr eyler: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline **İnkâr eyler** ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*İnkâr eyler, -r*]

İnkâr idem: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Dilâ bu rüy-ı zerdümle niçe **İnkâr idem** ‘ışkâ / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*İnkâr idem, -e, -m-em*]

İnkâr ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Büsemi cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cânım şimdi turmuş büseye **İnkâr ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*İnkâr ider, -er*]

İnkâr ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Öldürür her dem beni dönüp yine **İnkâr ider** / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*İnkâr ider, -er*]

İnkâr ider: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Gün yüzine zâhidi gör göz göre **İnkâr ider** / İy Muhibbî gam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*İnkâr ider, -er*]

İnkâr iderler: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Dün ikrâr eylemişken büseyi yâr / ‘Aceb n’oldi bugün **İnkâr iderler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*İnkâr iderler, -er, -ler*]

inkār idüp: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Nakd-i cāna çün metā‘-ı büse ikrār eyledüñ / Döstim **inkār idüp** gel bozma bāzārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*inkār idüp, -üp*]

inkār idüp: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Kanum içdi lebleri **inkār idüp** şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*inkār idüp, -üp*]

inkār itmesün: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Gözi hün-rîzlik **inkār itmesün** kim / Yanında hañçerinüñ hümreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*inkār itmesün, -me, -sün*]

inkār kılmaz: *Inkar etmek, reddetmek, kabul etmemek.*

Günāh-ısa seni sevmek Muhibbî / Gel öldür cürmine **inkār kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*inkār kılmaz, -maz*]

inkār-ı ‘ışk itse: *Aşkı inkar etmek.*

Zāhidā efsürde dil **inkār-ı ‘ışk itse** ne tañ / Gün yüzüñ mihriyle çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [*inkār-ı ‘ışk itse, -se*]

iñle: *Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, inilti sesler çıkarmak.*

Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / **iñler** ol meclisde bu göñlüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*iñler, -r*]

Hasret-i rüy u firāk-ı zülfüñ-ile iy perī / Kalmadı sabr u qarārüm **iñlerem** leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*iñlerem, -rem*]

Dil sensüz **iñler** her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*iñler, -r*]

Muṭrib Nevāda perdeñi uydur Muhibbî’ye / Deyr-i cihānda **iñlese** dil erġanün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*iñlese, -se*]

Ġam meclisinde zārīġum iñleyen bilür / Ney gibi niçe **iñledüġüm** diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*iñledüġüm, -düġ, -üm*]

Ġam meclisinde zārīġum **iñleyen** bilür / Ney gibi niçe iñledüġüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*iñleyen, -y, -en*]

Bezm-i ğamda **iñleyüp** nālīşler itsem tā seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābīler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*iñleyüp, -y, -üp*]

Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bī-qarār / **iñleyüp** tā şubh olunca aġlaram ben zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*iñleyüp, -y, -üp*]

- İy Muhibbî **İNLESEÑ** bülbül-şıfat küyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*iñleseñ, -se, -ñ*]
- Dehr eli âhir büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i gamda iy gönül **İNLE** yaşuñı eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*iñle,]*
- Şem'-i hüsne dil yana pervâne-veş hāmūş olur / **İNLEYÜP** bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- Āh gam şebinde giceler tā şubḥ olunca **İNLEREM** / Bu nev'edür hālüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*iñlerem, -r, -em*]
- Gül yüzüñsüz bu Muhibbî **İNLESE** bülbül-şıfat / Ne dükenmez gice gündüz āh u zārıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*iñlese, -se*]
- İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbî nâleler / Hüsni yāruñ gülşen-i tāze bahāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*iñlesün, -sün*]
- Nāy-veş gāhī Hicāz'ı seyr idüp gāhī 'Irak / Bezm-i gamda **İNLESEK** tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*iñlesek, -se, -k*]
- Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / **İNLEMENDE** gönülme tōlāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [*iñlemekde, -mek, -de*]
- Dem-be-dem **İNLER** gönül sīnemde mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun gāyet de teng oldı kaķes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*iñler, -r*]
- Sensüzün ger cām nūş itsem baña hep nişdür / Sīne taḅlını dōgüben **İNLEREM** hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*iñlerem, -r, -em*]
- Niçe demler **İNLEYÜP** nā gibi kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hācı-vār / Bu Muhibbî **İNLER** ol vādide mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*iñler, -r*]
- Giceler tā şubḥ olunca **İNLESEÑ** olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışk āsān mı sanduñ bilmedüñ iy bu'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*iñleseñ, -se, -ñ*]
- Dem-be-dem **İNLER** gönül sīnemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enñ olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*iñler, -r*]
- Bār-ı gamdan hicr ara bu kaddüm olaldan kemān / **İNLESEM** olmaz 'aceb sīne rebābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*iñlesem, -se, -m*]
- Ol gül-i nevresteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şubḥ olunca **İNLEYÜP** derdiyle bülbül aqlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- İy Muhibbî cān göziyle kühsāra kıl nazar / **İNLEYÜP** Ferhād için döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*iñleyüp, -y, -üp*]
- Dilüm **İNLER** benüm dōlāba döndi / Gözüm gözgelerinden dōkilür yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3*). [*iñler, -r*]
- Gül yüzüñde çünki haṭṭuñ zāhir oldı mūr-veş / Çarḥ elinden **İNLER-ISEM** tañ midur tañbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*iñler-istem, -r, -i, -se, -m*]

iñled: *İnletmek, inlemesine sebep olmak; acı çektirmek, üzme.*

Bir serv-kaç lāle-ruĥ sīm bedendür / Bülbüllerini **iñledici** gonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*iñledici, -ici*]

N'ideyin döst diyüp **iñledüben** kumrî gibi / Nāle kıl gülşene var bülbüli feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*iñledüben, -üben*]

Diñlemez gülşende gül bir dem fiġānın bülbülüñ / **iñledüp** ol dermendüñ dāyimā ĥārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [*iñledüp, -üp*]

Āh kim ben bülbüle gül yüzlü yārum söylemez / **iñledüp** gūş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*iñledüp, -üp*]

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daĥı kaşd-ıla / **iñledür** bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*iñledür, -ür*]

iñles: *1. acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek 2. yakınmak.*

Nāz-ıla güftāra gelse gonca-veş ol şāĥ-ı gül / Cān u diller **iñleşürler** niçe giryānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*iñleşürler, -ür, -ler*]

iñsā: *Yazma, kaleme alma. // Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren, Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secili nesir.*

Bu Muhibbî yazsa ĥüsni āyetin dil levĥine / Okıyan dir buncılayın kimseler **iñsā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*iñsā,]*

iñsā kılur: *Yazmak, kaleme almak II meydana getirmek, yapmak.*

Zeyn ider altun kalemlle ol güneş ruĥsārını / Kātib-i kudret kaçan ĥaĥtın yazup **iñsā kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*iñsā kılur,]*

iñsā kılur: *Yazmak, kaleme almak II meydana getirmek, yapmak.*

Zeyn ider altun kalemlle ol güneş ruĥsārını / Kātib-i kudret kaçan ĥaĥtın yazup **iñsā kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*iñsā kılur, --ur-ur*]

iñsan: *Adam, beniâdem, beniâdemden her fert.*

Berre düşmiş sanmañuz Mecnün bir dîvānedür / Gördi yok büy-ı vefā **iñsanda** anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*iñsanda, -da*]

intihā: *Son bulma, sona erme // Tükenme, bitme // Son, nihâyet. Karşıtı: İptida.*

'İşkuñuñ ne evveli vardur u ne ĥöd āĥiri / **İntihāsı** yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*intihāsı, -sı*]

intizār: *Beklemek, bekleyiş, birinin yolunu gözlemek.*

İntizâr-ıla lebûnden bulmadum bir zerre kâm / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [intizâr-ıla, --ıla]

Yollarda kaldı gözlerüm âh **intizâr-ıla** / Gel hâdden aşdı iki gözüm intizârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [intizâr-ıla, --ıla]

Yollarda kaldı gözlerüm âh intizâr-ıla / Gel hâdden aşdı iki gözüm **intizârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 2*). [intizârumuz, -umuz]

Büseyi ferdâya saldı dün gece cânânumuz / **İntizâr-ıla** geçüp çıkmadı şubha cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1*). [intizâr-ıla, --ıla]

ir: Ayırmak, uzaklaştırmak.

Taşdı Ceyhûn oldu eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni **irmag-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [irmag-ımış, -mag, --ı, -miş]

ir: Varmak, yetişmek, ulaşmak, vâsıl olmak.

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / Umaram Hâk'dan **ire** vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [ire, -e]

Kaşdı budur ki Muhibbî **ire** tûbî boyuña / Himmeti 'ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [ire, -e]

Câm-ı la'line **irem** diyü ider cüş u hurüş / Dâyimâ meyhânedede kendin mey-i şahbâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [irem, -em]

Mu'âvin olmasa âhum kad ü bālâña **irmezdüm** / Felek tākına çıkmaga benüm müşgîn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [irmezdüm, -mezdüm]

İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür'asını / Ya'nî câm-ı mey-ile sâķt bu hâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [irdi, -di]

Ĥabîbüm gün yüzüñ göster vişâlüñ şubhına **irsün** / Şeb-i hicründe aĥvâli Muhibbî'nüñ mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [irsün, -sün]

Bahâr **irdi** Muhibbî geşt-i bāğ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [irdi, -di]

Her kim ki tutar kendüzini ĥâke berâber / Ĥadri ne tañ **irse** anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [irse, -se]

Gülşen-i küyü baña bāğ-i **irem** gibi gelür / Hâk naşîb eyler-ise aña **irem** gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [irem, -e, -m]

Zülfüne **irsem** tavâf olurdu ĥüsnuñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarîķın çünki şâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [irsem, -se, -m]

Leb-i tiryâkine **irdi** Muhibbî / Ne ĥam dirlerse zülfüñ 'âķrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [irdi, -di]

İy Muhibbî kimse **irmez** bahr-ı 'ışkuñ 'umķına / Gerçi mâĥiler gibi 'ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [irmez, -mez]

Dağıdaldan zülfini dağıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb **irince** dağılur ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*irince, -ince*]

Zür u zâr-ıla vişâline **irem** dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*irem, -e, -m*]

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine **irem** / Bilmedüm sihr-ile her târını kılmış ol mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*irem, -e, -m*]

Zîkr-i leb-i la‘lûñ olalı vird-i zebânüm / Her bir yañadan güşuma **irer** benüm âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*irer, -er*]

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / **İrmek** ister gördügi zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*irmek, -mek*]

Ol ki ‘âşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaḥm **irse** de feryâd [u] âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*irse, -se*]

‘Âşık oldur yâr ger yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaḥm **irse** hergiz âh u vâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*irse, -se*]

Tîr-i âhum **irdi** eflâke daḥı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı ḥâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*irdi, -di*]

Per ü bâl açdı murğ-ı cân-ı Ferhâd / **İrüp** kaşrına Şîrîn itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [*irüp, -üp*]

Mîhrünle yine zerrelürüm **irdi** semâya / Âhum yiliyle oldı cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*irdi, -di*]

Günâhum bu-durur ‘işkuñ Ḥudâ’dan istedüm **irdüm** / Günâhkâruñ du‘âsı[nı] dimeñ ki müstecâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*irdüm, -dü, -m*]

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzin / Göklere **irse** ‘aceb mi nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*irse, -se*]

‘Âlemi bir ḥabbeye satduk **irüp** bir ‘âleme / Şükr idüp Ḥaḥḥ’a anuñcün dâyimâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*irüp, -üp*]

Âhum eflâke **irüp** oldı melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taḥt-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*irüp, -üp*]

Cevr okı câna **irüp** itdi Muhibbî’yi helâk / Daḥı bu ḥasta göñül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*irüp, -üp*]

Dem-i vaşla **irenler** iy Muhibbî / Didiler bundan özge ‘âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*irenler, -en, -ler*]

‘İyş ü nüş it iy göñül **irdüñ** gülün eyyâmına / Fursatı fevt itme iy ‘ömr-i ‘azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*irdüñ, -dü, -ñ*]

İrmedüñ ol serv-ḳaddüñ vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*irmedüñ, -me, -dü, -ñ*]

Her şeb iy meh **irdi** eflâke Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*irdi, -di*]

Her ki cāna kıymaya **irmez** vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*irmez, -mez*]

Muhibbî **irmek** isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda dinmese zünnāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*irmek, -mek*]

Gāyet-i ‘ışka Muhibbî **ireyim** demek muhāl / Haddi vü pâyāni yok bir ince müşkil rāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*ireyim, -e, -y, -im*]

Baş açup kalduram elüm du’āya / Eger küyından **irse** başuma taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*irse, -se*]

i’rāb: 1. Düzgün konuşmak ve hakikati açıklamak 2. Süs. 3. Arapça kelime ve fiillerin sonunda bulunan harf veya hareketlerin değişmesi ve bu değişikliği ve sebeplerini öğreten ilim.

Metn-i hüsnin gerçi hāttāt-ı ezel evvel yazup / Soñradan hāttı gelür şerh eyleyüp **i’rāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*i’rāb,]*

i’rāb u nuqat: Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).

Muşhaf-i hüsnine yāruñ virdi ziynet hāl ü hāṭ / Hāṭ daḡı rüşen görinür olsa **i’rāb u nuqat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*i’rāb u nuqat,]*

i’rāb u nuqat: Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).

Hāṭ u hālün olmasa ezber kitāb-ı hüsnüni / Okuram hācet degüldür baña **i’rāb u nuqat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*i’rāb u nuqat,]*

‘irak: Irak ülkesi // Uzak, uzaklık // Türk müziğinin en eski mürekkep makamlarından biri.

Nāy-veş gāhī Hicāz’ı seyr idüp gāhī **‘Irak** / Bezm-i ğamda inleseḡ tañ mı maḡāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*‘irak,]*

īrān: İran ülkesi // Sevgilinin yanağı, yüzü.

Gören hāṭtuñ didi ruhsāruñ üzre / Meger ceyš-i Hābeş **īrān’a** gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*īrān’a, -a*]

i’rāz eyleme: Yüz çevirmek, kaçınmak, başka tarafa dönmek.

‘İşk eyler-ise cevri ü cefā eyleme i’rāz / Bir gün ola kim feyz ide saña da o Feyyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*i’rāz eyleme, -me*]

īrem bāġi-durur: Cennet bahçesi // Ād’ın oġlu Şeddad’ın yaptırdığı yalancı cennet.

īrem bāġi-durur hüsnüñ virür bülbüllerüñ revnaḡ / Gider aġyāri kapuñdan ki bülbülle ġurāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [*īrem bāġi-durur, --durur*]

īrgür: Ulaştırmak, eriştirmek.

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarķ itmede / Rāh-ı ‘ışķuñda murāda **irgüren** ol āhdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*irgüren, -en*]

‘Ārızi ka‘be’sine **irgür** eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş tā bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*irgür,]*

Ölsem yolında āteş-i āhum ‘alem olup / Gökler yüzine **irgüre** her dem şerārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 3*). [*irgüre, -e*]

iris: *Erişmek, yetişmek, ulaşmak.*

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu cān kim soyınup ‘üryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*irişüp, -üp*]

Muhibbī şıdk-ılā ‘āşık **irişdi** rāh-ı maķşūda / Riyā vü zerķ-ıla zāhid hemān bir kuru lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*irişdi, -di*]

Binā-yı şabr u kaşr-ı ‘aķl katı muḥkem-durur ammā / **İrişe** zelzele ‘ışķuñ hevāsından hemān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*irişe, -se*]

Muhibbī kaşı yayından **irişe** sīneme fıri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cān dıtrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*irişe, -se*]

Ne sebebendür didüm sīnemde biñ biñ yaralar / Didi ğanzem oklarından **irişen** peykāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*irişen, -en*]

Gice vü ğün bir olup **irişdi** eyyām-ı bahār / Başına zer tāc geydi güller oldu tācdār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*irişdi, -di*]

Sensüz eger sorarsañ niçe geķer şeb ü rüz / Gice işüm ğücüm āh ğündüz **irişe** vehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*irişe, -e*]

İrişilmez zülfı devrinde vişāli gencine / Kimse gence mālik olmaz her kaķan mārın ğörtür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*irişilmez, -il, -mez*]

Bahār eyyāmı ğül devri **irişdi** / Geķürme ‘ömrı meysüz kim hebādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*irişdi, -di*]

Bahār **irişdi** ğel vaķt-i ķemendür / Cihān bülbul üninden pür nağamdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*irişdi, -di*]

‘Ārızi ka‘be’sine irgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine **iriş** tā bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*iriş,]*

Bir şeref virdi cihāna **irişüp** faşl-ı rebı‘ / Her diken tāze ğörindi olup izhār sebz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*irişüp, -üp*]

Ĥudā’dan istedüm **irişdüm** emrüz / Cemālūñ ğörmek oldu ķün müyesser (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*irişdüm, -dü, -m*]

Gökler yüzine bir ğün **irişür** şerārumuz / Sakla cemālūñ ayını iy āfitāb-ı ĥüsün (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [*irişür, -ür*]

Sakın cemāl ü ĥüsünüñ iy āfitāb-ı ĥüsñ / Gökler yüzine **irişe** nāğeh şerārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*irişe, -e*]

İrişmez baña sensüz hîç çäre / Gelüp bî-çäre gänrä çäre-saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3). [irişmez, -mez]

Nigârâ çârdeh sâla **irişdüñ** hüsnuñi ‘arz it / Yigirmiye irişince ‘ayândur mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [irişdüñ, -dü, -ñ]

Nigârâ çârdeh sâla irişdüñ hüsnuñi ‘arz it / Yigirmiye **irişince** ‘ayândur mâhitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2). [irişince, -ince]

Âh kılsam **irişür** nâlem melekler güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire âvâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2). [irişür, -ür]

Murğ-ı dil pervâz urup âhîr **irişdi** küyüña / Şimdi bildüm kim murâdı küyumuñ uçmag-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6). [irişdi, -di]

Yâr şîrîndür dilâ şeftâlû-yı la‘le **iriş** / Âfitâb-ı hüsni-ile bulmuş-durur ol perveriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1). [iriş,]

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî derdmend / Merhabâ eyle elüni sun anuñla gel **iriş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [iriş,]

‘İyd-i vaşla çünki **irişdi** Muhibbî derdmend / Merhabâ eyle elüni sun anuñla gel iriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [irişdi, -di]

Hüsni bâğına **irişdüñ** eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2). [irişdüñ, -dü, -ñ]

Ğamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş / Devlet **irişür** başuña iy dil nazar olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1). [irişür, -ür]

irşâd eylemez: Doğru yolu göstermek, aydınlatmak, uyarmak.

Her ne dirse hâkķuma uyma rakîbün sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe **irşâd eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4). [irşâd eylemez, -mez]

irte: Ertesi gün, yarın.

Gel bugün ‘iş idelüm şahñ-ı çemen eyyâmıdır / Çarğ-ı zâlim kimler ile **irte** işret saz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2). [irte,]

irte günüñ: Ertesi gün, yarın, gelecek zaman.

Bu günü hoş görelüm **irte günüñ** issisi var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3). [irte günüñ, -üñ]

irtesi: Ertesi gün, sonra, ardından gelen zaman.

Her kârbân ki konya bugün **irtesi** göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-ıçun didiler ribât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3). [irtesi,]

irtibat itdi: İrtibat kurmak, bağlanmak.

Taň mı Muhibbî bulsa maħabbetle ger kemāl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*irtibât itdi, -di*]

is: *Yapılan şey, davranış, eylem.*

Bülbülem tâ şubh olunca âh u efgândur **işüm** / Çünkü ol serv-i semen güldârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*işüm, -üm*]

Beñzetdi çünkü ‘ârızuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun **işi** zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*işi, -i*]

Çün Muhibbî urdı varlık terkini / Āferîn her **işi** dervîşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*işi, -i*]

Geh diler zencîr-i zülfüñ dil umar gâhî lebüñ / Döstim dîvânenüñ mestüñ **işi** mâ‘zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*işi, -i*]

Ben şeb-i hirci nihâyet bulmadum ‘âlemd e âh / Bu söz-imîş mâhitâbum her **işe** pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*işe, -e*]

Muhibbî muhkem **işdür** ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*işdür, -dür*]

Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez ‘âşık **işi** anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*işi, -i*]

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev‘e olur râh-ı maħabbetde çok **işler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*işler, -ler*]

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne taň / Dil-rübâlar **işi** dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*işi, -i*]

Bülbül çemende sanma ki dâyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülün **işi** âh u nâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*işi, -i*]

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrûm / Kerîmün **işi** çün dâyim keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*işi, -i*]

Giceler tâ seher ol gül ğamından / **İşüm** bülbülleyin âh u fiğândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*işüm, -üm*]

Mey yirine kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ **işi** dâyim kanadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*işi, -i*]

(ج) Zamānuñ **işi** budur kime bir an vire yüz / Dönüp aplatmayıcak komaz anı âñir-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*işi, -i*]

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişâlin / Cihânda var mı bir **iş** kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*iş,]*

İy kaşı ya cānı her kim saña kurbân eylemez / Müşkil olur **işi** günd e güne âsân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*işi, -i*]

Her ne dirse haqquma uyma rakîbüñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr **işe** irşâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*işe, -e*]

Dilâ dil bağlamak her **işe** olmaz / Maħabbet gibi hergiz pişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*işe, -e*]

Näle vü feryād u zārīdür benüm dün gün **işüm** / Yā İlahī olmasun ‘ālemde kimse yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*işüm, -üm*]

Oldı Muhibbī ‘ışk-ıla rind ü melāmetī / Sanmañ anuñ her **işi** kallāşa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*işi, -i*]

Sırr-ı ‘ışk[1] sor baña ‘allāmeler hall eylemez / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār **iş** geñez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [*iş,]*

‘İsā: *İsa peygamber // İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.*

Öldürürse ğam degüldür tīg-ı ğamzeñ ‘āşıkı / Dirgürür iy dil tabībi leblerüñ **‘İsā** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*‘İsā,]*

Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür merdümleri / Lebleri emvātı ihyā itmede **‘İsā-y-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*‘İsā-y-ımuş, -y, -ı, -muş*]

işāret eyledi: *İşaret etmek, göstermek.*

Kevkeb-i küyünda didüm bu ser-i ğalğan nedür / Eyledi zülfe işāret didi bu çevgāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 3*). [*işāret eyledi, -di*]

işāret kıl: *İşaret etmek, göstermek.*

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl ğamzeñ ucıyyla bir işāret ki senüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*işāret kıl,]*

işāret kıl: *İşaret etmek (emir vermek bağlamında).*

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl ğamzeñ ucıyyla bir işāret ki senüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*işāret kıl,]*

ise: *Koşul edatı.*

Gül mevsiminde sākī elinden kadeh sunar / Nüş ide anı zehr **ise** kim ictināb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*ise,]*

Hızr eger arayarak buldı **ise** āb-ı hayāt / Pīr-i meyhāne keremden anı her an getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*ise,]*

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i gama / Ger murāduñ cān **ise** ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*ise,]*

Kim ki ‘āşıkdur Muhibbī āsitān-ı yārda / Pādişāh-ı dehr **ise** kendüyi çāker gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*ise,]*

Her kanda **isem** derd ü ğamıdur baña hem-dem / Āhum yili olur baña her yirde hevādār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 2*). [*isem, -m*]

Miyānından haber kim var dir **ise** / Sözi taşdıķ olunmaz çün ğümāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*ise,]*

Ten göziyle görmez **isem** gam degül cānān yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*isem, -m*]

Yār çün kim nazar itmez bu sözüüm gevherine / Māl-ı Kārün **ise** de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*ise,]*

Ne yazulu **ise** hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*ise,]*

Bu Muhibbî la'l-i nābuñ hastasıdır iy şanem / Bir soragel ölü **ise** olmasun tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*ise,]*

Cehd kılma idesin 'ayb-kesānī āşikār / Kādīr **iseñ** ol cihān içinde sen de 'ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*iseñ, -ñ*]

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilā ger kadeh çarh **ise** de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*ise,]*

Çünkü gördüñ yār Muhibbî zülf çevgān eylemiş / 'Āşik **iseñ** başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*iseñ, -ñ*]

ise: *Dahi (da, de) anlamı veren edat.*

İşidüp 'ışkdan şadā itdi hemān-dem dil hürüş / 'İşk dir āh eylegil 'aql **ise** dir olgıl hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [*ise,]*

'İsī: *İsa peygamber // İsa peygamber gibi ölüleri nefesiyle diriltme özelliğine sahip sevgili.*

Ġamzelerle öldürür kũyına varan 'āşikı / Bir nefesle dirgürür **'İsī** gibi güftārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*'İsī,]*

Hāk'uñ emriyle **'İsī'yi** vücūda / Getürmez her nisā bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*'İsī'yi, -y, -i*]

Ġamzeñ öldürse Muhibbī'yi ne gam gam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına **'İsī** bilirüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*'İsī,]*

Mürdeler ihyā ider la'l-i lebüñ **'İsī** gibi / Līk gamzeñ öldürür 'uşşāk[1] cellād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*'İsī,]*

İsī güci: *Yapılan edilen, meşguliyet.*

Leylī saçına dil vireli bu Muhibbī'nüñ / Mecnün gibi **İsī güci** āh u vāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*İsī güci,]*

'İsī nebī-vār: *İsa peygamber gibi // (Hz. İsa'nın ölüleri diriltme mucizesi bağlamında sevgilinin dudağının aşıklara hayat bağışlaması).*

Dilā ölseñ ne gam ger gamzesinden / Dirildür çün lebi **'İsī nebī-vār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*'İsī nebī-vār,]*

'İsī nefes: *İsa nefesli.*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7). [‘İsî nefes,]

İsî zâr olur: İşi gücü ağlayıp inlemek olmak / sürekli ağlayıp inler olmak.

Dil ruhlarını yâd idicek işi zâr olur / San kim çemende şevk-i gül-ile hezâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1). [İşi zâr olur, -ur]

İsid: İşitmek, duymak, haber almak.

Serv kıddüñ ile da‘vâ eylemiş / Bîd işidüp yüzine hançer çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2). [İşidüp, -üp]

Bu Muhibbî dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5). [İşiden, -en]

Dün gice küyında nâlem işidüp / Dir seg-i küyü bu ne feryâddur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3). [İşidüp, -üp]

İşiden şî‘r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için tutuşup oda yanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5). [İşiden, -en]

Kaşların çîn eyleme küyünde nâlem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2). [İşidüp, -üp]

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül perîşândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [İşidelden, -el, -den]

İşidenler bu gönüm nâlesini / Çalınur didi gam bezminde bu saz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3). [İşidenler, -en, -ler]

İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy Muhibbî her ne dilerse biñ anca var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5). [İşidürdüm, -ür, -dü, -m]

İşidüp ‘ışkdan şadâ itdi hemân-dem dil huruş / ‘İşk dir âh eylegil ‘aql ise dir olgıl hamuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1). [İşidüp, -üp]

Beni sen sanma iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1). [İşiddüñ, -dü, -ñ]

Hañ-ı ruhsârûñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nür u Duñân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5). [İşiden, -en]

İsidelden: İşitmek, duymak. / İştitiğinden beri.

Bezmi-gamda nâle kılsam nâyler dem-bestedür / ‘Üd iniler zârılıgum işidelden hastadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1). [İşidelden,]

Bagrını yir yir delüp feryâda çün bil bağladı / İşidelden döstlarını nâle vü efgânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2). [İşidelden,]

İsig: Eşik: 1. Döşemede kapı boşluğunun alt tarafına gelen kısım ve buraya soğuktan, dış etkilere korunmak için kapı eni uzunluğunda yerleştirilen taş veya tahtadan, yüksekliği çok az çıkıntı, söve 2. teşmil. Kapı // Huzur, makam.

Taş **işigün** bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mīnādan geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*işigün, -ün*]

Ölürsem rāh-ı küyında dikesiz taş **işigini** / Görenler diyeler rahmet şehīd-i ‘ışk mezārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*işigini, -i, -n, -i*]

N’ola yasdansam eger taş **işigini** şubha dek / Kim sa’adet kişiyē vaqt-ı şeherden açılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*işigini, -i, -n, -i*]

Görün ağyārı yārūn **işiginde** / Perī olmaz imiş āh Ehremensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*işiginde, -i, -n, -de*]

‘Uşşākı **işigünde** öldürmegil habībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*işigünde, -ün, -de*]

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olur / **İşigün** pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*işigün, -ün*]

‘Āşık-ı dil-haste kim **işigüni** bālin ide / Başını kaldurmayup derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*işigüni, -ün, -i*]

İşigünde yüzini hāk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cūr‘a-rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*işigünde, -ün, -de*]

Dīdeler yaş dökdügince kirpügüm cārüb olup / **İşigün** pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*işigün, -ün*]

İy büt-i Çin rence virme nālemi gūş eyleyüp / **İşigün** büt-hānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*işigün, -ün*]

İşiginde dilberün saña gedā olmak yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādīşā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*işiginde, -i, -n, -de*]

Nigārūn taş **işiginde** niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bī-çāre yasdannmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*işiginde, -i, -n, -de*]

Dün gice kodum yār **işigi** taşına baş / Gözümden akar hūn-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*işigi, -i*]

‘İsī-nefes: İsa nefesli (Hz. İsa'nın ölümlere hayat bağışlayan nefesine telmihle sevgili can veren bir niteliğe büründürülmüştür.).

Kimün yolına cān u seri virdi Muhibbī / Mecnūn şıfat **‘İsī-nefes** hulkı hasendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*‘İsī-nefes,]*

Bulmadum ben leblerün mānendi bir **‘İsī-nefes** / Görmedi la‘lūn gibi bir gevher-i nā-yāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*‘İsī-nefes,]*

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘aceb ol lebleri **‘İsī-nefes** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*‘İsī-nefes,]*

İsit: İşitmek, duymak, haber almak.

Dīdiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / Her kim **İsitse** diye bu derdmendün derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 2*). [*İsitse, -se*]

Kuçam dirseñ miyânını Muhibbî / **İşitdün** mi anuñ sen hıç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*).
[işitdün, -dün]

Leylî zülfin vaşfin **işitdi** meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [işitdi, -di]

‘Uşşâk kanın içmiş gâmzeñ **işitdüm** iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [işitdüm, -dü, -m]

Derdâ dirîğ dilber nâlem benüm **işitmez** / Biñ pend [ü] biñ naşîhat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [işitmez, -mez]

Nâle vü feryâdumu **işitmeseñ** olmaz ‘âceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [işitmeseñ, -me, -se, -ñ]

Gice **işitmiş** meger eflâke meh şâh oldugın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [işitmiş, -miş]

İşitdüm meclise cânâne gelmiş / Çıkup ‘uşşâkı karşı câna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1*).
[işitdüm, -dü, -m]

Ğam degül tîğ-ı sitemden çâk olursa bu gönül / Ğamzesin yârûñ **işitdüm** didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [işitdüm, -dü, -m]

Döstum cevri ü cefânı eylegil evzân-ıla / Hıç **işitmedün** mi her yirde dinür hayrî’l-vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [işitmedün, -me, -dü, -ñ]

‘ışk âteşine: *Aşk ateşi.*

‘İşk âteşine yandugumu ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [‘ışk âteşine, -ne]

Eyledüm **‘ışk âteşine** döstlar cânum sipend / Āteşe düşen kişünñ âhiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [‘ışk âteşine, -i, -n, -e]

‘ışk âteşine yanmış: *Aşk ateşine yanmak II aşk ateşiyle tutuşmak, aşık olmak.*

Ğam hırmeninde cânâ bir cevce hâşılum yok / **‘İşk âteşine yanmış** dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [‘ışk âteşine yanmış, -miş]

‘ışk âteşiyle: *Aşk ateşi II aşkın gönlü yakıcılığı.*

Dâğ-ı dilümle yansa vücüdüm ‘âceb midür / **‘İşk âteşiyle** sînede ol dâğ lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [‘ışk âteşiyle, -i, -y, -le-y, -le]

‘ışk âteşiyle: *Aşk ateşi II aşkın gönlü yakıcılığı.*

‘İşk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / Āhir savurdı ğam yili geldi ğubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [‘ışk âteşiyle, -i, -y, -le-y, -le]

‘ışk ehli olan: *Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, aşk yeteneği olmak, aşklar arasında yer almak.*

‘Āşık mı dinür yanmayıcak âteş-i hicre / ‘**İşk ehli olan** puhte gerek hām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2). [‘ışk ehli olan, -an]

‘ışk ehli olan: Aşk ehli olmak, aşktan anlamak, aşk yeteneği olmak, aşklar arasında yer almak.

Her kim ki virür rāh-ı mahabbetde bugün baş / ‘**İşk ehli olan** cān-ıla eydür aña şābāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1). [‘ışk ehli olan, -an]

‘ışk eri: Gönül sahibi, âşık.

‘İşk eri çokdur velî ‘āşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem‘e o bî-pervāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2). [‘ışk eri,]

Var midür bir ‘**ışk eri** kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belāya mübtelā derdine dermān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1). [‘ışk eri,]

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Manşür-vār vir kākül-i dildāra as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [‘ışk eri,]

‘ışk oduyla: Aşk ateşi.

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarābı var-ı mış / ‘**İşk oduyla** bişmiş anda dil kebābı var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1). [‘ışk oduyla, -y, -la]

‘ışk sahrāsına düşen: Aşk çölüne düşmek, çöle düşmek: aşık olmak, aşkından kendini çöllere atmak; yok olmak, perişan olmak.

‘İşk sahrāsına düşen ‘ākıbet ol güm olur / Bu kelāmı çağurup izhār ider dāyim ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4). [‘ışk sahrāsına düşen, -en-sı, -n, -a]

‘ışk suvi-y-ıla: Aşk suyu, aşk mayası.

Ne ‘aceb hūn-ıla āğişte olursa dilümüz / ‘**İşk suvi-y-ıla** muhammerdür ezelden gilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1). [‘ışk suvi-y-ıla, --y-, -ıla]

‘ışk vādisinde: Bu aşk vadisi, aşk yolu.

‘İşk vādisinde gönülüm zār u sergerdān olur / Geh görüp zencir-i zülfün bendine fermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1). [‘ışk vādisinde, -n, -de]

‘ışka düşdüm: Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî külli ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4). [‘ışka düşdüm, -dü, -m]

Yürür āzāde iken ‘**ışka düşdüm** / Kılâyım terk-i ser didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2). [‘ışka düşdüm, -dü, -m]

‘ışka düşme: Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.

‘İşka düşme āhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmış olsañ ger nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2). [‘işka düşme, -me]

‘işka düşüp: Sevdalanmak, aşık olmak, tutulmak.

Deyr-i ‘ālemde kaçan kim bir şanem peydā olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnūnlayın şeydā olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1). [‘işka düşüp, -üp]

iskender: Hızr ile birlikte āb-ı hayatı arayan hükümdar // kaynaklarda Makedonyalı İskender ile birleştirilerek yer alır.

‘Ālemi geşt eyleyüp geh gülşen içre cā kılup / Rezm-ile İskender’üz bezm-ile gāhî Cemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 3). [iskender’üz, -’üz]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hum-hāne güşesi ne ulu bārgāh-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3). [iskender,]

‘işk-ı mestî: Aşk sarhoşu // Aşk ile kendinden geçmiş.

Kim ezel bezminde nüş itdi maḥabbet cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [‘işk-ı mestî,]

‘işk-ı şāhî: Aşk padişahı // Sevgili.

‘İşk-ı şāhî ḥaymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ ḥarābî var-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2). [‘işk-ı şāhî,]

‘işkuñ odına: Aşk ateşi II aşk sebebiyle gönülde yanan ateş.

‘İşk āteşine yandugumı ancak o bilir / ‘İşkuñ odına cān u gönül kim kebāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4). [‘işkuñ odına, -ına-uñ, -n, -a]

‘işkuñ yolına: Aşkın yolu.

Başın sakınan rāh-ı maḥabbette ne ister / ‘İşkuñ yolına kılmasun ikdām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3). [‘işkuñ yolına, -n, -a, -, -, -]

isle: Durağan halden hareketli duruma geçmek, hareket hâlinde olup kendinden beklenen işi yapmak, çalışmak.

Ehl-i ‘işkuñ başları cem’î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-hānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [işler, -r]

isme müsemmādur: İsmiyle müsemma (olmak): fiziksel yapıyla veya karakteriyle adı örtüşmek.

Kan içer çeşmi n’ola ḥūnî disem / Didügüm isme ol müsemmādur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4). [isme müsemmādur, -dur]

işret saz olur: İçki içenlerden olmak II beraber yeyip içip eğlenmek.

Gel bugün 'iŷ idelüm ŷahn-ı çemen eyyâmıdır / Çarh-ı zâlim kimler ile ırte **iŷret saz olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*iŷret saz olur, -ur*]

issi: *Sahip, malik.*

Bu günü hoş görelüm ırte günün **issisi** var / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*issisi, -si*]

Gelmesün dağı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luţf **issi** kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*issi,]*

iste: *Arzu etmek, dilemek, talep etmek.*

Jeng-i ğamdan **ister-iseñ** ŷâf ola mir'ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen ŷahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*ister-iseñ, -r, --ise, -ñ*]

Görmek **ister** bu Muhibbî çü senün dîdârünü / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taŷa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*ister, -r*]

Dil virdüm eger **ister-iseñ** cânı da almak / Kıl ğamzeñ ucıyla bir iŷâret ki senündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*ister-iseñ, -r, --ise, -ñ*]

Cân u dil nağdini virüp gönlüm **ister** vaŷlını / Ne 'aceb dîvâne olmışdur 'aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*ister, -r*]

İy cefâ-hü 'iŷkuñ-ıla gönlümün hem derdi var / **İstemez** ğayı muŷâhib ğam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]

Nağd-i cân-ıla diler dil zülfinün zencîrini / Takmak **ister** boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*ister, -r*]

Zâhidâ **ister-iseñ** pîr-i muğândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*ister-iseñ, -r, --ise, -ñ*]

Olsañ Muhibbî derd-ile ger **isteseñ** cevâb / Ol dil taġbî sanma ki saña cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*isteseñ, -señ*]

Zülfini biñ cân-ıla **isterseñ** olmaz râyegân / Kim anuñ her târı iy dil niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*isterseñ, -rseñ*]

Taġbîâ teŷneyem ğâyet lebünden dil çü âb **ister** / Büt-i 'iŷka giriftâram ser-â-ser üstüh'ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ister, -r*]

La'l-i nâbî lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî **ister-iseñ** kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*ister-iseñ, -r-iseñ*]

Câm-ı la'lin **isteme** gel eyle çeŷminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*isteme, -me*]

Aldı dil kâni' degül cânum diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânum dağı tek **istesün** kurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*istesün, -sün*]

Bilmek **isterseñ** eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında olan 'âŷık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*isterseñ, -r, -se, -ñ*]

- İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül / Tâlib-i didâr olan bilür ki dâdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [istemez, -mez]
- Kim ki nazm **ister** Muhibbî şî'rini güş eylesün / Bulnur gerçi gâzel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [ister, -r]
- Her kişiye kim ugraya gönülüm haber **ister** / Cânâ çü seni cân u gönülden sever **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [ister, -r]
- Her kişiye kim ugraya gönülüm haber **ister** / Cânâ çü seni cân u gönülden sever **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [ister, -r]
- Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazâr itse / Sanma ki cihân içre o şems ü kamer **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [ister, -r]
- Turmaz kafes-i tende şehâ murğ-ı dil ü cân / Kûyuña senüñ uçmag-ıçun bâl ü per **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [ister, -r]
- Emdür lebünü şimdi bu dil-ğasteye didüm / Güldi didi gör hâtırını gülbe şeker **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [ister, -r]
- Sîret gözedüp şürete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner **ister** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [ister, -r]
- Vâr-iken gül gibi 'âlemde şarâb-ı ergüvân / Kankı ahmağdur varur hayrânlık **ister** beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [ister, -r]
- İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka'r-ı deryâda Muhibbî bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [ister-iseñ, -r, -ise, -ñ]
- Rumûz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hâllin **isterseñ** dilâ gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [isterseñ, -r, -se, -ñ]
- Cân nağdı-y-ıla tâlib olup büse **istedüm** / Didüm ki lebün öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [istedüm, -dü, -m]
- 'Âşık-ı şâdik olanlar derde dermân **istemez** / İy tabîbâ ko meni derdüm baña dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [istemez, -mez]
- Genç-i vaşl **ister-iseñ** ara gönül hânesini / Bulnur anı yıkuk çün Ebü Derdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 6*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]
- İy Muhibbî **ister-iseñ** bulasın genç-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime harâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]
- 'Ârızî ka'be'sine irgür eger **ister-iseñ** / Şâm-ı zülfine iriş tâ bulasın 'ömr-i dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]
- Döstlar hicrân şebinde kim rehâyî **istemez** / Görüben cânân yüzini rüşenâyî **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Döstlar hicrân şebinde kim rehâyî **istemez** / Görüben cânân yüzini rüşenâyî **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- İy tabîbâ çek elün bu sine-i mecrûhdan / Merhem-i vaşl gerek özge devâyî **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [istemez, -mez]

- İy şabā zülfine el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim meşām-ı cān ‘ıtr-ı müşg-sāyı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [istemez, -mez]
- ‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iştiḥār / Pādişāh-ı dehr olup ol hūy u hāyı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [istemez, -mez]
- Nāle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil bu hevālarda nevāyı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [istemez, -mez]
- Muhibbî **ister-iseñ** genc-i ḥüsnin / Ḥazer kıl ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*). [ister-iseñ, -r, --ise, -ñ]
- Görmege ben ‘āşık-ı dil-ḥasteyi yār **istemez** / Dil ṭabībidür velī itmege tīmār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Görmege ben ‘āşık-ı dil-ḥasteyi yār **istemez** / Dil ṭabībidür velī itmege tīmār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Şād olurдум kūyına varsam anuñ biñ cān-ıla / Men‘ ider şād oldugum āh ol sitemkār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [istemez, -mez]
- Zülfini ańsam nigāruñ ḥālını medḥ eylesem / Kimse ‘anber adın ańmaz müşg-i Tātār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [istemez, -mez]
- Eyledüm izḥār ‘ışkuñ gerçi ben Mansūr-vār / Dōstum zülfünden özge bu göñül dār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [istemez, -mez]
- Gülşen-i ḥüsnünde zār itme Muhibbî‘yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülin zār **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [istemez, -mez]
- Nāşih sözüñi bildüm cümlesi kamu nesih / Naqd **isteyüben** göñlüm efsāne kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [isteyüben, -y, -üben]
- Leblerüñ dārü‘ş-şifāsından cevāb **ister** göñül / İy ṭabīb-i dil ölürse olmasun tīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [ister, -r]
- Göñlümün feryād elinden kime varup dād idem / İrmek **ister** gördügi zülfe uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [ister, -r]
- Var mıdur bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cānān **istemez** / Ya belāya mübtelā derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Var mıdur bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cānān **istemez** / Ya belāya mübtelā derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [istemez, -mez]
- Ol ki dest-i himmet-ile cāme-i cān çāk ide / Zer libās u atlas u dībā-yı sultān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [istemez, -mez]
- Kim ki nūr-ı Ḥaqq-ıla dil ḥānesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [istemez, -mez]
- Menzilin gūr oldugını ‘ākıbet her kim bilür / Efser-i Ḥusrev‘le ol taḥt-ı Nerīmān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [istemez, -mez]
- İy Muhibbî faqr-ıla iden kanā‘at ihtiyār / Sım ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [istemez, -mez]

Pây-bûsın **isteyü** yolında ben oldum helâk / Hergiz ol bed-hû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*isteyü, -y, -ü*]

Güneş yüzine dildârûn muqâbil olmak **istermiş** / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*istermiş, -r, -miş*]

Ĥudâ`dan **istedüm** irişdüm emrüz / Cemâlûñ görmek oldı çün müyesser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 2*). [*istedüm, -dü, -m*]

Öpmek **isterdüm** ruĥından ĥattın izhâr eyledi / Didüm iy ârâm-ı cân hiç gül olur mı ĥârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*isterdüm, -r, -dü, -m*]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek siz **isteñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*isteñüz, -ñüz*]

Yolına cân virdüğümi gerçi cânân **istemez** / `Âşıkûñ fâhrıdur ol sanmañ anı cân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]

Yolına cân virdüğümi gerçi cânân **istemez** / `Âşıkûñ fâhrıdur ol sanmañ anı cân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]

Hây u ĥudan dil kaçır ancak virür başa şudâ` / Olmaga cümle cihân mülkine sultân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*istemez, -mez*]

Muşhaf-ı ĥüsnüñi gördüm ko yüzümi süreyim / Mü`min olmaz ol kişi âyât-ı Qur`ân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*istemez, -mez*]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmađuñ / Bağ-ı ĥüsnüñ döstüm sanma ki bārân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*istemez, -mez*]

Her ne söz kim söyledüñ virür ĥakîkatden ĥaber / Lîk güş itmege anı degme nādân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*istemez, -mez*]

Bu Muĥibbî anuñ için şî`rini itdi büleñ / Şimdiki şâ`ırleri kendüye akrân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*istemez, -mez*]

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdâlara / `Ömr ta`cıl itdi ben fîkr-i meh ü sâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*istedükçe, -dükçe*]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr **isterüz** / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*isterüz, -r, -üz*]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr **isterüz** / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*isterüz, -r, -üz*]

Püte-i `ışk içre yanup ĥâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*isterüz, -r, -üz*]

Baş açuk ĥam tekyesinde olmuşuz abdâl-ı `ışk / Sanmañuz şimden girü nâmüs-ıla `âr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*isterüz, -r, -üz*]

Her vişâlûñ çünki bildük âĥiri hicrân imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nâ-çâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*isterüz, -r, -üz*]

`Âşıkuz gerçi Muĥibbî dutduk istiğnâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne ĥod kâhr-ı aĥyâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*isterüz, -r, -üz*]

- ‘Āriyetdür ten libāsından daħı ‘ār eylerüz / Ne pelāsın **isterüz** dehrün ne dībāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*isterüz, -r, -üz*]
- ‘Āşıkuz ancak hemān dīdārdur maqşūdumuz / Sanma cennet **isterüz** zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*isterüz, -r, -üz*]
- Sākin-i küyuñ olan bāğ u gülistān **istemez** / ‘Ārızuñ gören o hergiz hūr u ğilmān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- Sākin-i küyuñ olan bāğ u gülistān **istemez** / ‘Ārızuñ gören o hergiz hūr u ğilmān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla āşüfte olan / Hātırın cem‘ eyleyüp zülf-i perīşān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*istemez, -mez*]
- ‘Āşık-ı dil-ħaste kim işigüñi bālin ide / Başını kaldurmayup derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [*istemez, -mez*]
- Nāz-ıla el ursa dilber zülfünñü çevgānına / Kangı bī-dil top idüp başını ğaltān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*istemez, -mez*]
- Kūy-ı dilberde Muhibbî’ye gedā olmak yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sultān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*istemez, -mez*]
- İşigüñde yüzini ħāk itmek **ister** bu Muhib / Umar anı kim olasın bāde içseñ cür‘a-rīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- Günāhum bu-durur ‘ışkuñ Hudā’dan **istedüm** irdüm / Günāhkāruñ du‘āsı[nı] dimeñ ki müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [*istedüm, -dü, -m*]
- Kūfār-ı ħaddüñi ħattuñ yazup şerħ eylemek **ister** / Ta‘ālā’llāh anı ħakk it gider yañlış kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān **istemez** / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye nān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān **istemez** / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye nān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*istemez, -mez*]
- Şol ki istignā serīrinde oturdı şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iklīme sultān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*istemez, -mez*]
- Şu‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol māh-ı tībān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*istemez, -mez*]
- Ol ki ‘ışk ehlidür olur küy-ı dilberde muķīm / Eyleyüp dīvānelik tag u beyābān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*istemez, -mez*]
- Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men‘ olunmaz hīç kes ‘ışk ehli derbān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*istemez, -mez*]
- Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*istemez, -mez*]
- Sīnesine her ki kesdi nā’l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāga nazar seyr-i gülistān **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*istemez, -mez*]

Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hızır elinden ger ölürse âb-ı hayvân **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [istemez, -mez]

İstemezdüm 'ışka düşmek geldi âhir başuma / Cidd ü cehd-ile kişi takdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [istemezdüm, -mez, -dü, -m]

Harâbâta varup pîr-i muğândan **istedüm** himmet / Virür kalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [istedüm, -dü, -m]

'Âşıkuz 'âlemde bir gül yüzlü gülzâr **isterüz** / Karşusunda şevk-ile dil bülbülin zâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [isterüz, -r, -üz]

'Âşıkuz 'âlemde bir gül yüzlü gülzâr **isterüz** / Karşusunda şevk-ile dil bülbülin zâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [isterüz, -r, -üz]

İy tabîb-i cân buyur la'l-i lebûnden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde derde tîmâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [isterüz, -r, -üz]

Zâhidâ sanma senüñ uçmaguña biz tâlibüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dîdâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [isterüz, -r, -üz]

Sırr-ı 'ışkı çünki fâş itdi gönül Manşür-veş / Zülfî dârında anuñ olmaga ber-dâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [isterüz, -r, -üz]

Çârsü-yı 'ışkda gördük metâ'-ı büseñi / Naqd-i cân u dil ile geldük ki bâzâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [isterüz, -r, -üz]

Didüm iy dilber nedür bu şîve vü cevî ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [isterüz, -r, -üz]

Bu Muhibbî hañt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr **isterüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [isterüz, -r, -üz]

Gönlümün vîrânesin ol şâh âbâd **istemez** / Hey ne zâlimdür ki zulm[1] hoş görür dâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [istemez, -mez]

Gönlümün vîrânesin ol şâh âbâd **istemez** / Hey ne zâlimdür ki zulm[1] hoş görür dâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [istemez, -mez]

Mürdeler ihyâ ider la'l-i lebûñ 'İsî gibi / Lîk gamzeñ öldürür 'uşşâk[1] cellâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [istemez, -mez]

Şem'-i hüsne yanagör pervâne-veş âh eyleme / 'Âşık-ı sâbit-kadem 'ışk içre feryâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [istemez, -mez]

Aglayup âh eylesem gül gibi dilber şâd olur / Gülşen içre var mı gül bârân ile bâd **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [istemez, -mez]

Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [istemez, -mez]

Ko uzansun şâne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı **istemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [istemez, -mez]

Eger 'âbid eger zâhid senüñ hüsñüñ ziyâd **ister** / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [ister, -r]

- Zülfün **ister** bu Muhibbî aña el sunduğu bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi ol mâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*ister, -r*]
- Zâhid egerçi cennet ü havrâ kilur heves / Ben **isterem** vişâlini ‘âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [*isterem, -r, -em*]
- İstemem dârât-ı dünyâyı gerekmez ‘izz ü câh / Bu-durur ancak murâdum hâşıl ola pây-ı bûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*istemem, -me, -m*]
- Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / N’idersin **isteyüp** dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*isteyüp, -y, -üp*]
- Her vişâlün âhîrin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma’nîden neden vaşl **istemeñ** iy bü’l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*istemeñ, -me, -ñ*]
- ‘Âşıkam dîdârûña gözüme gelmez hiç kes / **İstemem** ki ayru olam ‘ışkıdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [*istemem, -me, -m*]
- Senden ayru **istemezdüm** ola idüm bir karış / Hâsret oldu niçe yıllardur cemâlün görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*istemezdüm, -mez, -dû, -m*]
- Ger **ister-iseñ** iki cihân devletin iy dil / Dermânde vü dil-âstelerün hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]
- Zâhid **ister** cenneti görmek diler havrâ yüzün / Geçdi ‘âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [*ister, -r*]
- İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / **İstemem** kim yürüyem ‘âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*istemem, -me, -m*]
- İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem ‘âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*isterem, -r, -em*]
- Eger cân **ister-iseñ** başum üzre / İdeyim anı kim saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]
- Haste-i ‘ışkam şabîb-i dilden **istedüm** devâ / Bir cevâb-ıla sagaltdı lebleri dârü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*istedüm, -dû, -m*]
- ‘İşkî ketm **ister** Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- Muhibbî irmek **isterdi** ser-i zülfine dildârûñ / Aña deyr-i cihânda dinmese zünnâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*isterdi, -r, -di*]
- Hâk eyle özüñ var der-i dildâra Muhibbî / Ger **ister** iseñ cür’a-i yâri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- İster iseñ jengden şâf ola dil âyinesi / Âyine gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*ister, -r*]
- İstedüm dîvâne gönülüm hâlini bilmek yine / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*istedüm, -dû, -m*]
- Didüm **ister** büseñi al cânımı aña ‘ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir sevdâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*ister, -r*]

Bilmek **isterseñ** Muhibbî sînesin çäk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*isterseñ, -r, -se, -ñ*]

Tabîbā **istemez** derdine dermān / Gelür ‘ışk ehline derd ü belā hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*istemez, -mez*]

Ruĥların şevkiyle **ister** pîrehen çäk ide gül / Läleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*ister, -r*]

Yār vaşlum **isteyen** yolunda cān virsün dimiş / Ol bentüm şîrîn zebānum vāy ne ra’nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*isteyen, -y, -en*]

Sāġar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak **isteye** endüh-ı devrāndan ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*isteye, -y, -e*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cāna kıy / Şem’uñ artar şu’lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]

Bulmak eger ki **ister-iseñ** genc-i vaşlını / Dil ĥānesini eyle Muhibbî ĥarābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [*ister-iseñ, -r, -i, -se, -ñ*]

Çün ĥadem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdāne bas / Günde biñ kerre ölüseñ **isteme** olmak ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*isteme, -me*]

Büse **istersek** lebüñden aña bulunmaz ‘ivaz / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*istersek, -r, -se, -k*]

Geh vefā **ister** dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse şafādur çün ġaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*ister, -r*]

İster asılmak Muhibbî boynuña / İtdüġi zülf-i dü-tādur çün ġaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*ister, -r*]

Gice gündüz gülşen-i ĥüsünde eġāndan murād / İtmek **ister** ĥālini bu bülbül-i bī-çāre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*ister, -r*]

istiġnā: *Kayıtsızlık, nazlanma, isteksizlik, umursamazlık.*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / Ger niyāz itse olur nāz eyler **istiġnāsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*istiġnāsı, -sı*]

Bunca **istiġnā** ile görmez misin şems-i felek / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda ĥāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*istiġnā,]*

‘Āşıkuz gerçi Muhibbî dutduk **istiġnā** yüzün / Ne vefā-yı yār u ne ĥod ħahr-ı aġyār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*istiġnā,]*

Şol ki **istiġnā** serfirinde oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iķlime sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*istiġnā,]*

istiġnā ider: *Bir şeye karşı nazlı davranma, tenezzül etmeme.*

Ağlayup zārılık ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü **istiġnā ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*istiġnā ider, -er*]

istiğnā satar: Naz ve umursamazlık göstermek.

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da **istiğnā satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*istiğnā satar, -ar*]

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyār / Gāh olur şāh-ı cihān olana **istiğnā satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*istiğnā satar, -ar*]

istihār buldı: Meşhur olmak, tanınmak, ün salmak.

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı istihār / Pādişāh-ı dehr olup ol hü y u hāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*istihār buldı, -dı*]

istirā: Satın alma, alınma.

Cān nakdı ile geldi kapuña yine gönül / Viridi metā vuşlatuñı **istirā-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*istirā-durur, -durur*]

işüg: Eşik II sevgilin kapısının eşiği.

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / **İşügüñden** gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*işügüñden, -üñ, -den*]

işüm gücüm: İş güç: yapıp edilen şeyler, uğraşı, meşgale.

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muqarrer hāk-i rāh ol dilsitānum kaddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*işüm gücüm, -üm + üm*]

işüm gücüm: İş güç: yapıp edilen şeyler, uğraşı, meşgale.

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice **işüm gücüm** āh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*işüm gücüm, -üm , -üm*]

‘işve: Güzelin gönül çekici ve şuh hâli, cilvesi, naz ve edâsı.

Salınur **‘işve** ile her tarafa nāz-ıla yār / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*‘işve,]*

Geh **‘işve** gāh şive gehī cevri ü gāh nāz / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*‘işve,]*

Nāvek-i ğamzesine döymeye sinem siperi / Kaşı yasını kaçan **‘işve** ile yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*‘işve,]*

Gāh şive gāh **‘işve** gāh cevri ü gāh nāz / Öldürür ‘uşşākı bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*‘işve,]*

Gāh **‘işve** gāh hışm u gāh nāz / Cümlesinden katlümedür çün garāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*‘işve,]*

Gāh nāz u gāh **‘iṣve** gāh hıṣm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm ki cānā katlumedür çün ğaraż (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [*‘iṣve,*]

‘iṣve vü nāz-ıla: *İṣve ve naz.*

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülüñ / **‘İṣve vü nāz-ıla** güldi ğonca-veṣ didi hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6). [*‘iṣve vü nāz-ıla, --ıla*]

isār: *Dökme, saçma.*

Gözlerüm **isār** için pâyına sîm ü zer tutar / Hün-ı dilden hāşıl olmuş la‘lüñe gevher tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1). [*isār,*]

İy Muhibbî ayagı topragina **isār** için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7). [*isār,*]

Şāh-ı ğam geldükçe göñlüm pâyına **isār** için / Gözleri yaşını sîm idüp yüzün zer gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5). [*isār,*]

isār eylemez: *Dökmek, saçmak.*

Kāse-i çeşmi Muhibbî’nüñ cevāhirlere tolu / Dem mi vardur ki şehā pāyuña **isār eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5). [*isār eylemez, -mez*]

isār eylemez: *Saçmak, dağıtmak.*

Bu Muhibbî gözleri cevherlerin / Yoluña sanma ki **isār eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7). [*isār eylemez, -mez*]

isār itmege: *Saçmak, dağıtmak.*

Ğoncanuñ pâyına **isār itmege** iy gül‘izār / Kîse-i surhı içinde zerleri mestürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3). [*isār itmege, -meg, -e-mege*]

isār itmege: *Saçmak, dağıtmak.*

Sen güzeller şāhınuñ pâyına **isār itmege** / Bāğda eyler ağaçlar dirhem ü dînār ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [*isār itmege, -meg, -e*]

isār itmek: *Saçmak, dağıtmak.*

Seyre gele diyü **isār itmek** için pâyına / Dāmenini tolu güller eylemiş yaylağlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6). [*isār itmek, -mek*]

it: *Etmek, eylemek.*

Ne ğünāh **itdüm** ola elüm alup çarh-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4). [*itdüm, -dü, -m*]

- SİNEMİ BEN GÜLŞEN **İTDÜM** KILSUN OL DİLDÂR SEYR / CÜY-İ EŞKÜM EYLESÜN OL SERV-İ HOŞ-REFTÂR SEYR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*itdüm, -düm*]
- KULUŃAM BOYNI BAĞLU PÂDİŞÂHAM / HER NE **İTSEŃ** BU BENDE FERMÂNDUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*itseñ, -señ*]
- ŞARÂB **İTMİŞ** GÖZÜM YAŞIN KEBÂB EYLER BU DİL BAĞRIN / GELE DİRD Ü BELÂ DİYÜ OTURMIŞ MIHMÂN GÖZLER (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*itmiş, -miş*]
- OLA KİM RAHM İDÜP MEYL İDE DİLDÂR / GÖZÜŃ YAŞINI SİM **İT** YÜZÜŃİ ZER (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*it,]*
- GÖZLERÜM YAŞIN ŞARÂB U BAĞRUMI **İTDÜM** KEBÂB / HAYL-İ DİLDE ÇÜN HAYÂL-İ DİLRÜBÂ MIHMÂN OLUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*itdüm, -dü, -m*]
- ÖZİNİ BAŃA DİLBER HEM-SER **İTMEZ** / NİÇE KERRE DİMİŞ AMMÂ DIR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*itmez, -mez*]
- ÖZİNİ BAŃA DİLBER HEM-SER **İTMEZ** / NİÇE KERRE DİMİŞ AMMÂ DIR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*itmez, -mez*]
- MUĤİBBİ OLMA DÜNYÂNUŃ MUĤİBBİ / ‘ACÜZEYE GÖNÜL VİRMİK ER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*itmez, -mez*]
- BEN BELÂ KÜHNÜŃ AÇDUM YOLLARIN DİRNAĞ-ILA / **İTDÜGÜMİ** Bİ-SÜTÜN KÜHNİDA FERHÂD EYLEMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*itdügümi, -düg, -üm, -i*]
- GÜN YÜZÜŃ İLE ALNUŃ KİM GÖRSE ĤABTÜM / DİL ÇEŞMİN AÇUP GÖRMEGE ŞEMS [Ü] KAMER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- İY YÂR-İ CEFÂ-ĤÜ MUĤİBBİ GÖZ[i] YAŞIN / TESKİN İDEN ĤÂK-İ DERÜNDÜR DİGER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*itmez, -mez*]
- CÜRMÜME BENÜM BAKMAYUBAN İTDİ ŞEFÂ‘AT / BU LUĤF-ILA BU KEREMİ BİR BEŞER **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*itmez, -mez*]
- MUĤİ‘ İTDİ CİHÂN ĤÂLKINI CÜMLE / GÖZİ **İTDÜĞİ** SİĤRİ SÂĤİR İTMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*itdüğü, -düg, -i*]
- BAŃA **İTDÜĞİNİ** ZÜLF[i] HEMİŞE / DİNEN AYRUKSİ HİÇ BİR KÂFİR İTMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*itdüğini, -düg, -i, -n, -i*]
- YÜZÜMİ GÖSTEREM DIR ÂĤİR **İTMEZ** / MUĤARRER BİLDÜM ANI ZÂHIR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*itmez, -mez*]
- BAŃA İTDÜĞİNİ ZÜLF[i] HEMİŞE / DİNEN AYRUKSİ HİÇ BİR KÂFİR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*itmez, -mez*]
- MUĤİ‘ İTDİ CİHÂN ĤÂLKINI CÜMLE / GÖZİ İTDÜĞİ SİĤRİ SÂĤİR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- DİL Ü CÂNA MEĤÂ‘ BİR BÜSEŃ ALDUM / BENÜM BU ASSUMI BİR TÂCİR **İTMEZ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*itmez, -mez*]
- VEFÂMİ ‘İŞKİ YOLINDA İLÂĤİ BESBETER EYLE / BİLÜREM İTMEĞİ **İTMEZ** O MEH TERK-İ CEFÂ HERGİZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]
- LEVĤ-İ DİLDE YAZMIŞAM CÂNÂ ĤAYÂLÜŃ NAĤŞINI / **İTDÜĞÜM** NAĤŞI BENÜM MÂNİ DE TAŞVİR EYLEMEZ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*itdügüm, -düg, -üm*]

Muhibbî leblerüñ zikrin miyānuñ vaşfını **itse** / Diyeler böyle bir şîrîn kelām ince hayāl olmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*itse, -se*]

‘Azm-i şikār eyledi ol zülfi ‘anberîn / **İtse** olur Muhibbî’ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*itse, -se*]

Cānum aldı dün gece bir büse ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi **itdügi** beñzer lāğ-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*itdügi, -düg, -i*]

Togrı yoldan gel hürüc itme ki fānîdür cihān / Her ne **itseñ** hayr u şer āhîr hisābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*itseñ, -se, -ñ*]

Gāhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hāk-i derüñi gönderüp **it** tütüyā yitiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1404, Beyit 2*). [*it,]*

İy āfîtab-ı hüsn gîtmedi sāyem yanumdan āh / Tā **itmeyince** ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*itmeyince, -me, -y, -ince*]

Sāgar-ı gülgünü bir dem komak elden **itmesün** / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrāndan hālāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*itmesün, -me, -sün*]

İster asılmak Muhibbî boynua / **İtdügi** zülf-i dü-tādur çün garaž (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*itdügi, -düg, -i*]

it: Etmek, eylemek // halletmek, çözmek.

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer **itmez** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*itmez, -mez*]

it: Etmek, eylemek // ... haline getirmek, ... olarak kullanmak.

Cem’ kılduñ iy Muhibbî cümle gāmze okların / Lāyıkı budur ki aña **idesin** sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*idesin, -e, -sin*]

it: Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrısup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*itleri, -ler, -i*]

Bir gördi yine **itleri** ile bizi hābîb* / Devlet irişdi başa dilā oşlardanuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*itleri, -ler, -i*]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Olıgelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*itleriyle, -ler, -i, -y, -le*]

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp / **İt** raqîbi idesin lāyık mıdur yanuñda hāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*it,]*

it: Köpek II aşık.

İti çulını sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*iti, -i*]

Sehv-ile **itüm** dimiş ben ‘aşıkça bir kez nigār / Adın aındum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*itüm, -üm*]

Bulurdum dünyada gönül murādın / **İtüm** diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*itüm, -üm*]

it: Köpek II avlanma sırasında köpek kullanmak bağlamında II âşığın gönlü.

Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / **İtleründen** olмага cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*itleründen, -ler, -üñ, -den*]

‘itāb: Azarlama, tersleme, paylama.

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh **‘itāb** / Cümleden bildüm ki cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*‘itāb,]*

‘itāb ider: Ayıplamak, azarlamak II eziyet etmek.

Cānāne kaçan ğamzelerin mest-i h̄‘āb ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ **‘itāb ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*‘itāb ider, -er*]

i‘timād itme: İnanmak, güvenmek.

Zülfine dil bağlayup itme iñende i‘timād / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*i‘timād itme, -me*]

‘ivaż: Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

Büse istersek lebünden aña bulunmaz **‘ivaż** / Bārī gel eyle Muhibbî cānuñı cānāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*‘ivaż,]*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı **‘ivaż** / ‘Āķıbet oldı peşimān ki cezā kıldı **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*‘ivaż,]*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı **‘ivaż** / ‘Āķıbet oldı peşimān ki cezā kıldı **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*‘ivaż,]*

Dil-i dervīş-i cefā-keş ki giriftāruñ ola / Miñnet ü derd ü ğama şabr u rızā kıldı **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*‘ivaż,]*

Ĝam-ı ‘ışkuñ deleli nā gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*‘ivaż,]*

Zülf[i] sevdāsı sevdā-ı dil [ü] ‘aqlumı alup / Başuma derd ü belā ile hevā kıldı **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*‘ivaż,]*

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cānı fedā kıldı **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*‘ivaż,]*

La‘lüñe olmaya bir gevher **‘ivaż** / Mülk-i dünyā cümle ser-tā-ser **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*‘ivaż,]*

Büseyne ger cân virem ‘ayb eyleme / Az olur ihsāna çün ekşer **‘ivāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 2*).
[‘ivāz,]

Gözlerüm yaşı ser-ā-ser hîl‘atüm / Dūd-ı āhum başuma efser **‘ivaż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*).
[‘ivaż,]

‘ivāz al: *Bir şeye karşılık olarak almak, bedel olarak almak, tahsis etmek.*

Didüm ister büseyne al cânımı aña ‘ivāz / Hāşılı yok didi başuñda bu bir sevdā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [‘ivāz al,]

‘ivaż itmege: *Karşılık, bedel vermek.*

İtdi pāyuña Muhibbî cân nişār / İtmege kâdir degül bihter ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [‘ivaż itmege, -meg, -e]

‘ivaż olmaya: *Karşılık, bedel olmak.*

La‘lüne olmaya bir gevher ‘ivaż / Mülk-i dünyā cümle ser-tā-ser ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*).
[‘ivaż olmaya, -ma, -y, -a]

‘ivaż olmuşdur: *Karşılık, bedel olmak.*

Büseyne cân naqdın aldı yār bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmuşdur ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [‘ivaż olmuşdur, -miş, -dur]

‘ivaż vir: *Karşılık, bedel olarak vermek.*

‘Aqlum aldı sākīyā cām-ı lebün / Kıl kerem vir baña bir sāgar ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*).
[‘ivaż vir,]

‘ivaż virsün: *Karşılık, bedel olarak vermek.*

Ġamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / Tek baña cânım yirine tîrini virsün ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [‘ivaż virsün, -sün]

iy: *Seslenme edati, ey.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykānuñ bu ben dil-ħasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [iy,]

Sensüzün ger geşt-i gülzār eylesem iy şāh-ı gül / Gönlüme gelmez sürür illā meger kim ğam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [iy,]

İy güzeller şāhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîġāneler maħrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [iy,]

Bu Muhibbî dil ü cân yakduġını ħasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ĥudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [iy,]

İy dil nazar kıl ‘ārızı güldür ya lāledür / Sünbül saçma bagla gönül kim gülāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [iy,]

Dil gitdi kaldı hānede tenhā Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [iy,]

‘İşk-ıla olduñsa Mecnün’ a mu‘ādil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [iy,]

Jeng-i gamdan ister-iseñ şāf ola mir’āt-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [iy,]

Salma beni dāyimā ferdālara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [iy,]

İy Muhibbî şükr kıl lā-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*). [iy,]

İy döst iñen itme Muhibbî’ye cefālar / Korkmaz mısın andan ki çok āh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [iy,]

İy gönül kühkenüñ nālišini yāda getür / Sen dağı nāle kılup sengi de feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [iy,]

Dīdeden akdı gözün yaşı revān oldu yine / İy dil-i gam-zede ol serv-ğadi yāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [iy,]

İy cefā-hū cevri āyın eyledüñ ‘āşıklara / Korkaram kim ‘ālem içre ben bu āyın tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [iy,]

Sorma sırr-ı dehānını iy dil / Kimse fehmi eylemez mu‘ammādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [iy,]

İy Muhibbî her tarafdan üşüben murğ-ı belā / Konmaga Mecnünlayın başumda yir yir cā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [iy,]

İy cefā-hū ‘ışkuñ-ıla gönülümün hem derdi var / İstemez gayrı muşāhib gam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [iy,]

Su sepüp iy dīde sula hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [iy,]

Qāfile togrıldı gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [iy,]

İy Muhibbî mülk-i dil küllī harāb olsa ne tañ / Zülfi kāfir gamzeler Tātār-veş yağmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [iy,]

İy gözüm gel bir nazar ol tal‘at-i zībāyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [iy,]

Hüsnün bahārına göre iy lāle-ruḥ senün / Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem bir numūnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [iy,]

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [iy,]

Kāha dönmiş cismüñi gam hırmeninde āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [iy,]

- İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [iy,]
- Bilsem eşküm n’içün itmez gönline yârûñ eşer / Dirler elmâs İy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [iy,]
- Bezm-i gamda İy Muhibbî nâleme âheng içün / Nâyı gör bâzâra varmış kendüzin güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [iy,]
- Gel İy serv-i hırâmânım gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zâdedür âhîr görürsin pâyâ düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [iy,]
- İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz okların / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [iy,]
- Turma agla İy gözüm ola ki dilber rahm ide / Senge çün bârân ider geçse zamân te’sîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [iy,]
- Cihân halkı muñ’üñdür senüñ İy husrev-i hübân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [iy,]
- Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma İy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî söyle söz virsün haķîkatden haber / Şimdiki şâ’irlerüñ her bir sözi zâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [iy,]
- Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târı İy dil niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [iy,]
- Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ İy şabâ / Hâk-i derin getir ki gözüm tütüyâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [iy,]
- Bu cefâ cevri ü sitem İy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taħammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [iy,]
- Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse İy gönül / Yoħsa dünyâ hîl’atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [iy,]
- Gözle İy dil kâddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [iy,]
- Râhı keçdür zâhidüñ ‘ışkuñ velîkin müstaķîm / İy Muhibbî ‘aşıkam yolum tarîķum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [iy,]
- Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî’nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [iy,]
- Öldürürse gam degüldür tîğ-ı gamzeñ ‘aşığı / Dirgürür İy dil tabîbi leblerüñ ‘İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [iy,]
- İy şabâ misk-ile ‘anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem' ü gül-i hamrâyı getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5). [iy,]

Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / Ki ender deyr ne-tevān bûd mestûr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [iy,]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy gönül ancak şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1). [iy,]

İy gönül bir dem temāşâ eyle eşküm cüyını / Ādemüñ gönlin açan ancak şarâb-ı nâbdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2). [iy,]

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar tâ āsümān / Bir kez sor iy nâ-mihribān āh u fiğānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5). [iy,]

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñcün levh-i sînemde anuñ naqşı muşavverdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4). [iy,]

Gitdi 'ömrüm iy Muhibbî bir dağı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alınam andan haber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5). [iy,]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdüdür gerçi kim ammâ ki ğāyet yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5). [iy,]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i āh çıkılır nerdübānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4). [iy,]

Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didî küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [iy,]

Ĥasret-i rüy u firāk-ı zülfüñ-ile iy perî / Kalmadı şabr u kararum iñlerem leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3). [iy,]

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı ĥüsn eyle güzellik çünki fānîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3). [iy,]

Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senüñ iy lebleri ğonca yüzüñüñ gülsitāndur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4). [iy,]

Ĥüsnüñ zamāne ĥüsnidür iy yâr-ı dil-firîb / Aldanma gel bu ĥüsnüñe ki devrān gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2). [iy,]

La'l-i nâbı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4). [iy,]

İy Muhibbî zülfî çevġānına el ursa nigâr / Top olur meydān-ı 'ışık içinde niçe başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [iy,]

'Ārızüñ içre niçedür didüm iy meh-rû ĥaţuñ / Güldi didi kaplı kâfûra du'â-yı nürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2). [iy,]

Ġoncanuñ pâyına işâr itmege iy gül'izâr / Kîse-i surĥı içinde zerleri mestürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3). [iy,]

Kaşı yayı saĥtdur çekmez anı Rüstem dağı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4). [iy,]

Bezm ara tâ şubĥ olunca iy Muhibbî nāle kıl / Çalınur mızrâb-ı ğamla çün gönül tanbürdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7). [iy,]

- Cānuma hātif seḡergehden bunı ilhām ider / İy ḡumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 1*). [iy,]
- Sen koma ʔarf-ı meygedeyi elden iy gōñül / Bu sāğar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 2*). [iy,]
- Ten göziyle görmez-isem n'ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senūñ bakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 3*). [iy,]
- İy gōñül olma sakın dūnyā metā'ına ḡarīḡ / N'eyledi naqdi ne assı eyledi Kārūn'a sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 4*). [iy,]
- Muḡhaf-ı ḡüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muḡibbī bil anı āḡirde bī-īmān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 5*). [iy,]
- ʔālib olma iy gōñül zāhid gibi sen cennete / Dūn-himmet olma cidd ü cehd idüp dīdārı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 3*). [iy,]
- Zūlfini elde gehī zencīr ider gāhī kemend / İy dil-i dīvāne taksun boynūña yalvarıgör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 4*). [iy,]
- Bencileyin la'l-i nābuñ yādına iy ḡonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i ḡamrā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muḡibbī bāde-i ḡamrā dururken gül gibi / Kankı ḡayvāndur ki ḡayvān gibi her dem mā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muḡibbī bu gözüm merdūmi ḡavvāḡ gibi / Taluban baḡr-ı ḡama dürr-ile mercān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 5*). [iy,]
- İy saçı sūnbül lebi ḡonca yañaḡı verd-i ter / Bāḡ-ı ḡüsnūñde olupdur gözlerüm yaşı maḡar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muḡibbī kim alur gül defterinden bir sabaḡ / Bülbül-i ḡüyā olur bu 'ilm aña ḡikmet yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 5*). [iy,]
- Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la'li vaḡfını / Çünki ol šekker lebūñ vaḡfında ḡüftār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 4*). [iy,]
- Kūh-ı ḡamda olmaga iy dil saña tenhā yiter / Baḡına mecnūna bu šeḡ dāmen-i šaḡrā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 1*). [iy,]
- İy ecel ten šehrini ismarla seyl-i eḡkūme / Anı vīrān itmege gözümden akan mā yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 6*). [iy,]
- İy müderris bil ḡaḡ'ūñ baḡḡāyışidür fenn-i 'ıḡḡ / Kesb ile girmez ele ne ḡod kitābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 2*). [iy,]
- Döne döne yanmayan bilmez nedür aḡvāl-i 'ıḡḡ / İy Muḡibbī ḡālūñi baḡrı kebābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7*). [iy,]
- İy Muḡibbī cān göziyle bak bu 'ālem bir kaḡes / Her varaḡ ḡüyā içinde murḡ-ı zerrīn bāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 5*). [iy,]
- Gözūñ çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū / Meḡel šayyād olan dirler šikārı kan-ıla gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [iy,]

- İy güzeller şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [iy,]
- Şi‘rümün her beyti güldür hâttı sünbülden nişân / İy Muhibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [iy,]
- Baglanup dil zülfünüñ bendine şeydâlık sever / İy saçı leyli olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol yürü / Kim tārķi togrıdır lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [iy,]
- Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy dōst / Ğāretde māhir ancak Efrāsiyāb’a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur tākāt / Tagıdup ‘aqlumı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5*). [iy,]
- Gider boynuñdan iy meh-rū n’idersin zülfı zencirin / Çü men dîvāne-i ‘ışķam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [iy,]
- Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [iy,]
- Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruñuñuñ şevķine iy yār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [iy,]
- Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi ğonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [iy,]
- Ruñlaruñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [iy,]
- İy Muhibbî jeng-i ğam tutdı göñül mir’ātını / Mül midür bilsem cilāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [iy,]
- İy ğubār-ı hāt şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [iy,]
- Dime iy zāhid-i hōdbin ben irdüm menzile ancak / Sen aña vākıf olmaduñ göñülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [iy,]
- İnen cevr itme ‘uşşâka vefā kıl iy şeh-i hūbān / Ğarībün āhını yirde komaz Allāh’umuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [iy,]
- Yoluñda ölmek iy dilber sa‘ādet / Bu dehr-i bī-vefā-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [iy,]
- Ger semend-i nāz-ıla iy dōst cevlān eyleseñ / Zülfünüñ çevgānına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî ayagı topragina İşār için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sīm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [iy,]
- Var iy tábīb hāsta-i ‘ışķa ‘ilācı ko / İtmez kabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [iy,]

- Kimdür Muhibbî dir-iseñ **iy** pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmen d bende vü bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [iy,]
- İy tabîb-i dil meded eyle lebûnden bir devâ / Gâyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat küyünda ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî niçe tākāt getüre kişver-i dil / Şāh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [iy,]
- Sormaduñ **iy** dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [iy,]
- Dehr eli āhir bükür bu kāmētüñi çeng ider / Bezm-i gamda **iy** gönül inle yaşuñı eyle tār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [iy,]
- Senüñ fikründe **iy** zāhid behişt ü hür u kevserse / Şarāb-ı hūbdan gayrı benüm sanma hayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [iy,]
- N’ola sevdümse maḥbūbı ne var gönümde **iy** zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dırsin vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî kimse irmez baḥr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi māhiler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [iy,]
- İster-iseñ dūr dişin dök acı yaşlar **iy** gönül / Ka’r-ı deryāda Muhibbî bulmur dūr-dāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [iy,]
- Dilerseñ **iy** kemān ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ ürini gönder gel anı hūnün cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [iy,]
- Beni bu püte-i hicrütñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger **iy** sım-ten bilmek dilerseñ sım ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [iy,]
- Gerd-i rāhın **iy** şabā dūr eyleme / Gözlerüme tütüyāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî ‘āleme şāh olmadan / Dilberüñ olmak gedāsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [iy,]
- Atma belālu gönlüme **iy** çarḥ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [iy,]
- Ser-i zülfinden **iy** dil gel ḥazer kıl / Anuñ her bir kılı dām-ı belādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [iy,]
- İy mesīhā-dem zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızr’uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [iy,]
- Yüzüm üzre umaram **iy** mäh-rü kim basasın / Hāk idüp cismüm reh-i küyuñda kaşdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî ihtiyār-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübālar işi dāyim nāz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [iy,]

Gāh cevr ü geh cefā gāh kirişme gāh nāz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [iy,]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürrüd bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [iy,]

İy gül yañağüñ ol gül-i ħandānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i ħirāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [iy,]

İy gül yañağüñ ol gül-i ħandānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i ħirāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [iy,]

Cānum n'ola virsem saña iy rüh-ı revānum / Gūr-ı ğamda baña hemān cānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [iy,]

‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko meni derdüm baña dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [iy,]

Didüm iy serv-ı kad pāyuña her dem / İki çeşmüm iki cüy-ı revāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 5*). [iy,]

() İy zülfi siyeh ebrüsü çin çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşuña iy dōst-ı hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [iy,]

() İy zülfi siyeh ebrüsü çin çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşuña iy dōst-ı hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [iy,]

(d) La'ı oldugıyçün leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine nüş iderem vaqt-i ħumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [iy,]

(c) Nün olalidan kâmetüm iy dōst benüm / Beni hicrūñ yakısdur bilürem āñir-i kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25*). [iy,]

(s) Vardukça ser-i küyuña iy dōst beni / Ger kabül eylesesin eyleyeyim cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [iy,]

Didüm dil derdine iy cān tabībi / Leb-i la'lüñden özge emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [iy,]

‘Uşşāk kanın içmiş ğamzeñ iştüdüm iy dōst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [iy,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm sākī / Cām-ı la'lüñle meger ħall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [iy,]

Biğāne gibi bakma bugün iy perī-şıfat / Rüz-ı ezelde çünki saña āşınālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [iy,]

Ĥüsn-ile iy saçı sünbül seni Leylā bilürüz / Dil-i Mecnūn'ı dañı karşuña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [iy,]

İy Muhibbî ‘ālemüñ seyr ü temāşāsını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük ‘ālemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [iy,]

İy Muhibbî ister-iseñ bulasın genc-i vişāl / Ara dil vīrānesin dime ħarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [iy,]

İy Muhibbî dürişüp ‘ışk-ı ħaķīķī taleb it / Sözlerüm cümle ħaķīķidür anı sanma mecāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [iy,]

Cür‘a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî haşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [iy,]

İy kaşı ya cānı her kim saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [iy,]

Sen harāb itmek neden iy ğam dil-i vîrānemi / Hānesin kendü eliyle kimse vîrān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî kim görürse āfitāb-ı hüsni / Göz yumar hiç ārzü-yı māh-ı tābān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [iy,]

Niçe yıldur bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [iy,]

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / Tārıldur tende her reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [iy,]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarğ ider āhîr seni bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [iy,]

İy bād-ı şabā hāk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [iy,]

İy tabîbā çek elün bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [iy,]

İy şabā zūlfine el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim meşām-ı cān ‘ıtr-ı müşg-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [iy,]

Hayālün gitmez iy dilber gözümden / Gerekmēz dü cihānı baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [iy,]

Tabîb-i dilsin iy ārām-ı cānum / ‘İlāc it gönlüme merhemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [iy,]

Āhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyün / İy bād-ı şabā sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [iy,]

Kapuñ dārü’ş-şifā iy dil tabîbi / Dem-ā-dem anda bîmār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 3*). [iy,]

Mu‘tekif olsam n’ola küyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes senden cüdā bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [iy,]

İy tabîbā ser-i küyuñda yatan hastalara / İtmedün çāre yatur cümlesi bî-çāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [iy,]

İy göñül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyıhdan uyan / Turmadan dirmekdedür murg-ı ecel çün çînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [iy,]

Virmedi ol māh-rū bir kez zekāt-ı hüsni / İy Muhibbî niçe yıl küyünda biz sâ‘illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [iy,]

- Diñlemezdî Vâmîk u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / **İy** Muhibbî yâr eger gûş eylese efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [iy,]
- Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / **İy** Muhibbî şâh-ı ‘ışk olduk vilâyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [iy,]
- Dünyâ-yı denî **iy** dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [iy,]
- Ciger hünımı saklamaga **iy** dil / Gözümden gayrı aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [iy,]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nâlem işidüp / **İy** yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [iy,]
- Leblerüñ dârü’ş-şifâsından cevâb ister gönül / **İy** tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [iy,]
- Serv kaddüñ tâze ter olsun diyü **iy** gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [iy,]
- İy Muhibbî fakr-ıla iden kanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [iy,]
- Saçuñla ‘ârîzuñ **iy** ‘âlem-efrûz / Birisi Kıadrür birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [iy,]
- İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [iy,]
- Gökler yüzine bir gün irişür şerârumuz / Sakla cemâlüñ ayını **iy** âfîtab-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [iy,]
- Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / **İy** Muhibbî ‘âlem içre miñnet oldu yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [iy,]
- Acımazdum öldüğüme **iy** şanem hicrünüle ger / İledürse bû şabâ küyuña âhîr hâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [iy,]
- Sakın cemâl ü hüsünüñ **iy** âfîtab-ı hüsün / Gökler yüzine irişe nâgeh şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [iy,]
- Öpmek isterdüm ruñından hañtın izhâr eyledi / Didüm **iy** ârâm-ı cân hîç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [iy,]
- Pâyımâl olsam ne ğam **iy** hüsün ilinüñ Husrev’i / Bu meşel meşhürdür kim ‘âşık olur ‘ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [iy,]
- Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded **iy** çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok midür didüm devâ / Didiler ölmekden özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [iy,]
- Hîrâmân salın **iy** serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [iy,]
- İy bād-ı şabâ getüresin hâk-i derinden / Sanma ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [iy,]

- İy yâr-ı cefâ-ñû Muhibbî göz[i] yaşın / Teskîn iden hâk-i derûndür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [iy,]
- Şem'-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirîg / Bâl ü per yakdı diye dilber bizüm pervânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [iy,]
- Hırâm ol yûri iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî 'âşıkûñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [iy,]
- Tîr-i âhum irdi eflâke dañı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [iy,]
- Va'de-i vaşl eyledi çünkü bize cânânumuz / İy ecel bir dem tevaqquf eyle alma cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî olmasak biz Hüsrev-i mülk-i suhen / Böyle rağbet bulmaz idi defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [iy,]
- Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme kebab beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî niçe gamda olmasun bu hasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [iy,]
- İdesin diyü kıyâm iy serv kâmet beklerüz / İşügüñden gitmeyüp biz tâ kıyâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [iy,]
- Katlûme kaşd eyledi beñzer yine şehlâ gözüñ / İy kaşı ya sîneme dek tîrûñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [iy,]
- Gönder ilerü gamzeñi iy yâr-ı cefâ-cû / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-ñ'âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [iy,]
- İñen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevseri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [iy,]
- Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy hürî ki cennetde 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [iy,]
- Bakmaz oldı âh kim küsdi bize cânânumuz / İy dirîgâ gidiserdür hasta tenden cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [iy,]
- Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fîrîb / Bâda mı virdi 'aceb kim bilmezem peymânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [iy,]
- Lâle gibi koma elden dâyimâ peymâneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar peymânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [iy,]
- İy gönül virdüm naşîhat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü 'ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muhibbî bu cihânüñ âlına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Hâk'â yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [iy,]
- Hırâmân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa yok bu hâke çok eger az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [iy,]

- İy cefâ-hû niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdüñ tîğ-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [iy,]
- İy tabîbâ çek elüñ Kânün-ıla olmaz şifâ / Lâ'l-i nâb-ı dilber olmışdur hemân dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muhibbî olmuşuz 'âlemde dîdâr 'âşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp bûs u kenârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [iy,]
- İy dîde göz yaşın dök virsün cihâni gârka / Ol cevri çok vefâsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [iy,]
- Bezm-i gamda **iy** Muhibbî nâydur gönüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [iy,]
- Yâr elinden **iy** Muhibbî bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [iy,]
- Çâre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / **İy** Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ dir gören / Haṭṭ u hâle nokta vü i'râb beizer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [iy,]
- İy Muhibbî 'âşıkun gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [iy,]
- Durma **iy** dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [iy,]
- Bu Muhibbî bâğ-ı hüsnüñ her kaçan medh eylese / **İy** gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [iy,]
- İy tabîb-i cân buyur la'l-i lebünden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde derde tîmâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [iy,]
- Didüm **iy** dilber nedür bu şîve vü cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [iy,]
- Hastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet beklerüz / **İy** tabîb-i dil lebünden ya'nî şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [iy,]
- Görelî zülfünde hüsnüñ şem'ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga **iy** mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [iy,]
- Bezm-i gamda **iy** Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz daḡı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [iy,]
- Dem-i vaşla irenler **iy** Muhibbî / Didiler bundan özge 'âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [iy,]
- Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı top eyle **iy** dil çünki meydândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [iy,]
- Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / **İy** yüzi gül sen daḡı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [iy,]
- Mey virürsin bârî bend it zülfüñi **iy** muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [iy,]

Bu Muhibbî la'l-i nâbuñ hastasıdır **iy** şanem / Bir soragel ölür ise olmasun tûmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [iy,]

H'âba varmışken nigârûñ nergis-i mestânesi / **İy** dil-i şûrîde efgân eyleme gel sesi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 6*). [iy,]

İy büt-i Çîn rence virme nâlemi güş eyleyüp / İşıgûñ büt-hânedür efgânımı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [iy,]

İy güzeller husrevi cevr itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi 'ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [iy,]

Büy-ı zülfûñi getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol **iy** şabâ dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [iy,]

H'âba varmış hastadur beñzer nigârûñ gözleri / H'âbdan bîdâr olur gel itme **iy** dil anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 5*). [iy,]

Döneliden Nahçıvân'a göñlümün vîrânesi / **İy** Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [iy,]

Zülfünñ büyn getürdüñ hoş-dimâg itdün bizi / Müstedâm ol **iy** şabâ 'âlem turınca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [iy,]

İy Muhibbî 'ışk bünyâdına bennâ olmuşam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki muhkemdür esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [iy,]

Bü getürdüñ yine zülfinden seher bu hastaya / **İy** şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [iy,]

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i hârâdan katıdur göñli gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [iy,]

El uzadam ol boyı serve dimişsin **iy** şabâ / Bu saña kalursa 'ömrüñ oldugınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [iy,]

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfün heves / Didi **iy** bî-çâre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [iy,]

Niçe bir feryâd idersin **iy** göñül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur saña bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [iy,]

İrmedüñ ol serv-kaddüñ vaşlma **iy** cüy-ı eşk / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [iy,]

'İyş ü nüş it **iy** göñül irdüñ gülüñ eyyâmına / Fursatı fevt itme **iy** 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [iy,]

'İyş ü nüş it **iy** göñül irdüñ gülüñ eyyâmına / Fursatı fevt itme **iy** 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [iy,]

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a'lem **iy** Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [iy,]

İremezsin bî-vefâlar vuşlatına **iy** göñül / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [iy,]

- Bu cihānda çün bulunmaz **iy** gönül feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [iy,]
- Ger refik ola seg-i küyuñ **iy** dōst baña / Eyleyem gerdānına rişte-i cānumı meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [iy,]
- Her şeb **iy** meh irdi eflāke Muḥibbī nālesi / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [iy,]
- Her şeb iy meh irdi eflāke Muḥibbī nālesi / **İy** meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [iy,]
- La‘l-i nābuñ ḥasretinden dāyim **iy** nā-mihribān / Bezm-i ğamda ḥün-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [iy,]
- Her vişālūñ āḥirin bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma’niden neden vaşl istemeñ **iy** bü‘l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 3*). [iy,]
- İy Muḥibbī büsesine nakd-i cān-ıla ḥarīd / Olmuşam dürlü bahāya yār bāzār eylemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 5*). [iy,]
- ‘Āşık iseñ **iy** gönül mihr ü vefā kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 1*). [iy,]
- Ruḥları devrinde varma **iy** Muḥibbī gülşene / La‘l-i nābı var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 5*). [iy,]
- Giceler tā şubḥ olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kār-ı ‘ışk āsān mı sanduñ bilmeduñ **iy** bu‘l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [iy,]
- Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin **iy** gönül / Hiç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [iy,]
- Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / **İy** Muḥibbī nāleler kıl sen de mānend-i ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 5*). [iy,]
- Kūy-ı yāra ugraduñ beñzer yine **iy** bād-ı şubḥ / Eyleduñ ‘ālem dimāğını mu‘atṭar turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 4*). [iy,]
- İy Muḥibbī sinede gören ḥabāb-ı eşkümi / Konmaga ğam şāhına yir yir didi otāğ-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 7*). [iy,]
- Tār-ı zülfinuñ ḥayāli sīne-i sūzānda / Āteş içre **iy** Muḥibbī mārdu in eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muḥibbī çün şarāb-ı ‘ışkı nūş itdūñ ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cūş u ḥurūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 5*). [iy,]
- İşidürdüm māh-rūlar bī-vefā olur velī / **İy** Muḥibbī her ne dilerse biñ anca var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 5*). [iy,]
- Öldürdi firkatūñ beni **iy** bī-vefā yitiş / Dirgür Mesīh gibi beni kıl du‘ā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 1*). [iy,]
- Dil ‘ışkuñ-ıla ḥasta yatur **iy** tabīb-i cān / Dārū-yı la‘lūñ-ile bulısar şifā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 3*). [iy,]

- Hep ümmet-i Muhammed'e itdüñ şefâ'ati / Mücrim Muhibbî bendeñe **iy** Muştafâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [iy,]
- Fikr eyleme **iy** dil yürü vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [iy,]
- Dîdârũña tākāt mı olur **iy** meh-i enver / Kim oldu irakdan gōñül aşıfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [iy,]
- Ger ister-iseñ iki cihân devletin **iy** dil / Dermânde vü dil-ħasteleritñ ħâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [iy,]
- Gül yüzün medħ it maķāma gel nevâda râstı / Vaķt-ı gülde **iy** gōñül bülbül olur mı ħiç ħamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [iy,]
- Servden gördüm nigārâ kâmetitñ bālâ-y-ıımış / **İy** hümâ-tal'at saña menzil felek-fersâ-y-ıımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî bî-emândur öldürür virmez emân / Anuñ-ıçun sürme ile tîg-ı çeşmin zâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [iy,]
- Ehl-i diller **iy** Muhibbî mest ü şādân oldılar / İtdiler vuşlat ħumından çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [iy,]
- Eyle tülû' gün gibi bulsun ziyâ cihân / **İy** burc-ı âsümân-şeref aħteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [iy,]
- Gel cilve eyle gözleritñ çeşmesârına / Bir dem vaţan kıl anda hemân **iy** perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [iy,]
- Oldum za'ıf derdütñ-ile **iy** tabîb-i dil / Bir üstüħ'ân kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [iy,]
- Ĥayâlütñ gitmedi **iy** dōst dilden / Günâhum ne beni kılduñ ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 3*). [iy,]
- Sözütñ gevher olaldan **iy** Muhibbî / İdindi cümle yārân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî bu ne ħikmetdür ki bir yirde karâr / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [iy,]
- Gelse ħam Ye'cücü yağmaya vire dil kişverin / **İy** Muhibbî var mıdur karşu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [iy,]
- İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazâr / İñleyüp Ferĥâd içün döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [iy,]
- Āh u eġgānuñ feleklerde senütñ yir eyledi / **İy** Muhibbî sanma kim dildâra te'sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [iy,]
- Gitdi şabr u 'aql u fikrüm bir daħı girmez ele / **İy** Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [iy,]
- İy âġitâb-ı ħüsn gitmedi sâyem yanumdan âh / Tâ itmeyince 'Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [iy,]
- Yüz kerre eger ħâlîmi dirsem saña **iy** dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [iy,]

- La'l-i nâbindan nigâruñ daḥı kâma irmedi / Ez-berây-ı katlüm **iy** gamze müsta'cil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [iy,]
- Kaşı yayından gelür gamz okları kan içmege / **İy** dil-i şürîde kaşdı sañadur gâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [iy,]
- Beni sen sanma **iy** zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [iy,]
- Ġamz oklarına çünki bu sînem siper olmuş / Devlet irişür başuña **iy** dil nazar olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [iy,]
- İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazu imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [iy,]
- Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / **İy** Muhibbî gam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [iy,]
- Ġitdükçe 'adem mülkine **iy** rûh-ı revânum / Zâd-ı gamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [iy,]
- İñen ra'nâdur ol gül yüzlü dilber / Nazîrûñ görmedüm ben **iy** kabâ-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [iy,]
- Muhibbî'yi ferâmüş itdüñ **iy** döst / Ölüirse ol seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [iy,]
- Ruḥuñ tâbında **iy** meh-rû dutişür ser-te-ser 'âlem / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duḥân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [iy,]
- O şem'üñ devr-i ḥattımı görüp âh eyleme **iy** dil / Bilür her kim ki 'âkildür ki olmaz bî-duḥân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [iy,]
- Serv-ḳaddüñ yâdına gülşende **iy** serv-i ḥurâm / Bu Muhibbî'nüñ iki çeşmini gördüm cü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [iy,]
- Dün gece ḥayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didî tur **iy** derdmen kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [iy,]
- Var **iy** tabîb eyleme 'ışk ehline 'ilâc / Levḥ üzre yazdı anı ḳalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [iy,]
- Eyle Muhibbî ḥastaya **iy** dil tabîbi em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [iy,]
- Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni **iy** bagrı taş / Çünki raḥmuñ yok baña n'içün olursın dil-ḥurâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [iy,]
- İy benüm serv-i revânum sorma ḥâlüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [iy,]
- Siḥr-ile cādü gözüñ **iy** dil-firib / 'Âlemi kendüye teşḥîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [iy,]
- İy Muhibbî olalı bu dil nişân / Kaşların ya gamzesin fir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [iy,]
- Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur şâfî cevâb / **İy** tabîb-i dil meded oldum katı şâḥib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [iy,]

Vefâ umma gel **iy** dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye hâsiyyet-i âb-ı revân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [iy,]

Cem' kıldıñ **iy** Muhibbî cümle gamze okların / Lâyıkı budur ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [iy,]

İy refikân reh-i gam içre du'âdan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [iy,]

İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber firini / Anı ta'zîm eyleyüben dilden alup câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [iy,]

İy Muhibbî tal ma'ânî baırına gâvvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [iy,]

Râh-ı gamda **iy** refikân cân virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlâşı okuñ ez-ğalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [iy,]

İster-iseñ şevkuñ artsun **iy** gönül gel câna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdükçe maças (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [iy,]

Dîdâr-ı yâra tâlib-iseñ âhir **iy** gönül / Eyle niyâz su gibi rüyuñ türâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [iy,]

Çün kadem basduñ bu 'ışka **iy** gönül merdâne bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [iy,]

Yakma **iy** dil nâr-ı hicre bu Muhibbî ħastayı / ħayra gir cevri ü cefâdan kıl bu miskîni ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [iy,]

Ĥüzn içinde **iy** şabâ Ya'küb-ı dil aĥvâlini / Mışr-ı ĥüsn içre var eyle Yûsuf-ı Ken'ân'a 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [iy,]

İy Muhibbî her kaçan varsañ ħarîm-i küyma / Ola kim ide ħabûl it cânuñı ħurbâna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [iy,]

Aglamakla kalmadı **iy** dîde yaşıñ kan-ıla / Yürü var şimden girü ĥün-ı cigerden eyle ħarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [iy,]

İy meh-i nâ-mihribân senden vefâdur çün ħarâz / Mihr ü mehden 'âlem içinde ziyâdur çün ħarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [iy,]

İy Muhibbî kim ki 'ışk yolında cân terk itmedi / Ĥâşıl-ı 'ömrine virilen hevâdur çün ħarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [iy,]

Ĥün-ı bülbülden-durur her dem gülün surĥ olduğu / Ĥün-ı bagrum **iy** şabâ itseñ n'ola dildâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [iy,]

Dil derdini **iy** döst saña niçe idem 'arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [iy,]

Didüm **iy** dilber nedür görindi ruşsâr üzre ħağ / Didi zülfüm sâyesidür itdün **iy** miskîn ħalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [iy,]

Didüm **iy** dilber nedür görindi ruşsâr üzre ħağ / Didi zülfüm sâyesidür itdün **iy** miskîn ħalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [iy,]

Eşk-i çeşmüm içre bu gönlüm şināverlik ider / Olmışam deryā içinde **iy** Muhibbī hem çü baṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*iy,]*

Cān-ıla gel **iy** gönül şimden girü kıl el-vedā' / Hāṭ getürdi katlūme ruḥsār-ı yāra geldi ḥaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*iy,]*

İy Muhibbī yār cevri 'ilmin be-gāyet hoş bilür / Lık fenn-i mihri bilmez okısa eyler ḡalaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*iy,]*

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāṭ / Bād-ı ḥazānı yād idüben eyle ihtiyāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*iy,]*

İy Muhibbī tevbe kıl tā kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şırāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*iy,]*

'iyd: *Bayram.*

'İyde niçelerün irdi eli yāra henüz / Kaldı ortada dirġā dil-i āvāre henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*'iydde, -de]*

Rūze-i hicrān içinde eyledüm bir sözi gūş / Müjde kim togdı hilāl ebrūsı oldu **'iyde** duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*'iyde, -e]*

'iyd ayını: *Bayram zamanı II bayramı müjdeleyen ay, yeni ay.*

Rūze-dār olan ider **'iyd ayını** görmek heves / Baña ol gün 'iyd olur görsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*'iyd ayını, -n, -i-ni]*

'iyd olcak: *Bayram olmak II bayram gibi sevinçli bir zaman olmak.*

'İyd olcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / 'İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*'iyd olcak, -ıcak]*

'iyd olur: *Bayram olmak II bayram gibi sevinçli bir zaman olmak.*

Rūze-dār olan ider 'iyd ayını görmek heves / Baña ol gün **'iyd olur** görsem hilāl ebrūnı bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*'iyd olur, -ur]*

'iydgeh: *Bayram yeri.*

Yāra sundum **'iydgehde** gönlümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*'iydgehde, -de]*

'iyd-i vaşla: *Kavuşma bayramı.*

'İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbī derdmend / Merḥabā eyle elüni sun anuñla gel iriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*'iyd-i vaşla, -a]*

'iyd-i vaşlı: *Kavuşma bayramı.*

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür ḥandān olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [‘İyd-i vaşlı, -ı]

‘iys: Yaşam, eğlence.

Ġam beni ḥāk itdi savurdı ğubārum rüzigār / Sen ferāgat gülşeninde ‘iysde leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [‘iysde, -de]

‘iys ide: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Bundan evlā zulm olur mı bülbül-i bî-çāreye / Ḥār-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [‘iys ide, -e]

‘iys idelüm: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Gel bugün ‘iys idelüm şahñ-ı çemen eyyāmıdır / Çarḥ-ı zālīm kimler ile irt e işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [‘iys idelüm, -e, -lüm]

‘iys ider: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Cem’ olup bir araya derd ü belā ile elem / Bezm-i ğamda ‘iys ider bir niçe şöḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [‘iys ider, -er]

‘iys ider: Hayatın zevkini çıkarma, yeyip içme, zevk u safa etmek, eğlenmek.

Ṭūñiññ irmez eli kãnd ü nebāt ü şekkere / Karşusından şekker-ile ‘iys ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [‘iys ider, -er]

‘iys ü ‘işret: Eğlence, zevk ve safa.

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahñ-ı çemen / ‘İys ü ‘işret vaktidür it bir kenārı ihtiyār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [‘iys ü ‘işret,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın ḥışt-ı sīm ü zer ile / Yā niçe bir ‘iys ü ‘işret çün döşersin sen bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [‘iys ü ‘işret,]

‘iys ü ‘işretüm: Eğlence, zevk ve safa.

Bīmār-ı zehr-i firkatüm yokdur ümīd-i sıḥḥatüm / Telḥ oldı ‘iys ü ‘işretüm şırın dehānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2*). [‘iys ü ‘işretüm, -üm]

‘iys ü neşāt eyler-idüm: Yeyip içip eğlenmek, neşelenmek.

Ben senüñ ‘işkuñ-ıla eyler-idüm ‘iys ü neşāt / Olmadan çarḥ daḥı ḥil‘at-i zerle melbūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [‘iys ü neşāt eyler-idüm, -r-, -i, -dū, -m-r, -i, -dū, -m]

‘iys ü nūs: Yeyip içmek // Zevk, safa, eğlence.

İdenler vaqt-i güldə geşt-i gülşen / Didiler **'iys ü nüş** olmaz çemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*).
[*'iys ü nüş,]*

'iys ü nüş it: *Yeyip içmek, eğlenmek, safa sürmek.*

'İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyâmına / Fursatı fevt itme iy 'ömr-i 'azîzüm bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [*'iys ü nüş it,]*

'izâr: *Yüz, yanak.*

Her tarafından güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla kaçan gelse **'izârın** ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*'izârın, -m]*

'İzârı nârına düşmiş gıdâdur dâne-i hâli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*'izârı, -ı]*

'İzârına müşâbih olduğuyçun / Kamu meh-rüda la'lüñ ragbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*).
[*'izârına, -ı, -n, -a]*

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / **'izârûña** ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*'izârûña, -uñ, -a]*

'izâr-ı yârı: *Sevgilinin yanağı.*

Rüy-ı gülzârı görem dirseñ **'izâr-ı yârı** gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ğaste bu ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*'izâr-ı yârı, -ı]*

izhâr evledi: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Öpmek isterdüm ruğından hañtın **izhâr eyledi** / Didüm iy ârâm-ı cân hiç gül olur mı hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*izhâr eyledi, -di]*

izhâr evledi: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Yâr sandum baña didüm sırr-ı 'ışkı göñlüme / Anı **izhâr eyledi** bildüm o da ağıyar-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*izhâr eyledi, -di]*

izhâr eyledüm: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Eyledüm izhâr 'ışkuñ gerçi ben Mansûr-vâr / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*izhâr eyledüm, -dü, -m]*

izhâr eyledüm: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Eyledüm izhâr 'ışkuñ gerçi ben Mansûr-vâr / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*izhâr eyledüm, -dü, -m]*

izhâr evlemez: *Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.*

Anuñ-ıçun gonca gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehâni oldugın ‘uşşâka **izhâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*izhâr eylemez, -mez*]

izhâr ider: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

‘Işk şahrâsına düşen ‘âkıbet ol güm olur / Bu kelâmı çağurup **izhâr ider** dâyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*izhâr ider, -er*]

izhâr idüp: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sînede cânı gibi / Öldürelers râzını **izhâr idüp** aslâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*izhâr idüp, -üp*]

izhâr itdi: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Sakladum esrâr-ı ‘ışkı lîk **izhâr itdi** âh / Kanlu yaşımı gören didi ki rûy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*izhâr itdi, -di*]

izhâr itme: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhâr / Sakın Manşür-veş ber-dâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5*). [*izhâr itme, -me*]

izhâr kılmaz: Açığa vurmak, meydana çıkarmak, göstermek, âşikar etmek.

Gerekdür ‘ışk cânım gibi gizlü / Çü cân kendüzini **izhâr kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*izhâr kılmaz, -maz*]

izhâr olmaz: Ortaya çıkmak, görünmek, âşikar olmak.

‘Işkum benüm genc idi olmaz idi izhâr / Yaşumla eger çehre-i zerd eylemese fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3*). [*izhâr olmaz, -maz*]

izhâr olup: Ortaya çıkmak, görünmek, âşikar olmak.

Bir şeref virdi cihâna irişüp faşl-ı rebî / Her diken tâze görindi olup izhâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*izhâr olup, -up*]

‘izz ü câh: Makam ve mevki.

İstemem dârât-ı dünyâyı gerekmez **‘izz ü câh** / Bu-durur ancak murâdum hâşıl ola pây-ı bûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*‘izz ü câh,*]

‘izz ü nâz olur: Yücelik ve naz etmek, nazlanmak.

Bilmezem cevri ü cefâyı yâhûd **‘izz ü nâz olur** / Gel benüm çok sevdüğüm didükçe meylüñ az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*‘izz ü nâz olur, -ur*]

'izz ü vakār: Kıymet ve haysiyet // İtibar ve şeref..

(♣) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cān eylemişem baña ne 'izz ü ne vakār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*'izz ü vakār,*]

'izzet: Değer, ululuk, yücelik.

Eger yoluñda hāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihī devlet zihī **'izzet** baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*'izzet,*]

J

jäle: Sabahları yaprak ve çiçeklerde görülen su damlaları, çiy, şebnem.

Däg-ı hasretten bitüpdür sînem üzre läleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre **jäleler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [jäleler, -ler]

jende: Eski, eski püskü, yamalı, hurka.

Dilâ yitmez mi bir peşmîne **jende** / N'idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [jende,]

jende-püş olmak: Yamalı, eski, yırtık hurka örtünmek, giymek.

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ harîr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [jende-püş olmak, -mak]

jeng: Pas, küf, kir.

İster iseñ **jengden** şâf ola dil âyînesi / Âyîne gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [jengden, -den]

jeng ider: Pas tutmak / Kirlenip paslanmasına yol açmak.

Sâkiyâ câm-ı şafâ sun tâ vire kalbe cilâ / Gam buhârı yoksa dil âyînesini **jeng ider** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [jeng ider, -er]

jeng oldı: Paslanmak, pas tutmak.

Göñül mir'âtını gördüñ ser-â-ser cümle **jeng oldı** / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [jeng oldı, -dı]

Görelî haţtuñı **jeng oldı** göñül âyînesi / Ezelî yazu-y-ımsı başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [jeng oldı, -dı]

jeng ü ğubâr oldı: Pas ve toz olmak. // pas ve toz tutmak.

(Ė) Ğâyetde enîs oldı baña âh u fiĝân / Oldı dil âyînesi âhum-ıla jeng ü ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 19*). [jeng ü ğubâr oldı, -dı]

jeng-i ğam: Gam pası, gam kiri.

İy Muhibbî **jeng-i ğam** tutdı göñül mir'âtını / Mül midür bilsem cilâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [jeng-i ğam,]

jeng-i ğamdan: Gam pası, gam kiri.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir'ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [jeng-i ğamdan, -dan]

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy göñül ancak şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [jeng-i ğamdan, -dan]

Jeng-i ğāmdan var idi āyīne-i ƙalbūmde dūş / Şāf kıldı bir ƙadeħ meyle keremden mey-fūrūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [jeng-i ğāmdan, -dan]

K

kabā: Üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cüppe.

Tecrîd-i 'ışk ol yûri terk eyle cânûnı / Saña Muhibbî penbe-i dâğuñ **ķabā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*ķabā,*]

Gülşenûñ rengin **ķabāsı** gül midür bülbül midür / Şişelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*ķabāsı, -sı*]

kabā-püş: Kaftan giyinmiş, cübbe örtünen II sevgili.

Tenhāca gezer gördüm ben ol servi **ķabā-püş** / 'Aqlum tagıluğ kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*ķabā-püş,*]

İñen ra'nādur ol gül yüzlü dilber / Nazîrûñ görmedüm ben iy **ķabā-püş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*ķabā-püş,*]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin mahallesi.

Ka'be kūyin her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zakan dildârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*ka'be,*]

Ka'be kūyında olur görmez nigârûñ gün yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammâ hâcıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*ka'be,*]

(↳) Tavâf itmeye vardum haremûñ **Ka'besini** / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*ka'besini, -si, -n, -i*]

Ka'be'dür kūyma varduk bizi bismil eylesün / Cānı tuhfe eyledük itsün kabül ķurbānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*ka'be'dür, -dür*]

Ser-i kūyuñ olaldan baña **Ka'be** / Gözümün yaşı anda zezem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*ka'be,*]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin güzelliği.

Zülfüne irsem tavâf olurdu hüsnuñ **Ka'besi** / Ka'be'ye varmak tarîķin çünki şāmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*ka'besi, -si*]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer.

Zülfüne irsem tavâf olurdu hüsnuñ Ka'besi / **Ka'be'ye** varmak tarîķin çünki şāmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*ka'be'ye, -y, -e*]

ka'be: Bütün Müslümanların kiblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah II mukaddes sayılan yer II sevgilinin yanağı.

‘Ārızi **ka’be’sine** irgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş tā bulasın ‘ömr-i dirāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4). [ka’be’sine, -si, -n, -e]

ka’be hakkıyçün: Ka’be hakkı için anlamında bir yemin sözü II Ka’be hürmetine.

Şikeste-hâfır olmuşdur Muhibbî gönlünü sa’y it / Ele al **Ka’be haqqıyçün** buña beñzer şevāb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7). [ka’be haqqıyçün,]

kā’be-i kūyında: (Sevgilinin) Kabe’ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Kā’be-i kūyında qurbān oldum dimiş şalā / Hey müselmānlar meded ‘uşşāka i’lām eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4). [kā’be-i kūyında, -i, -n, -da]

ka’be-i maksūd: İstek, emel Ka’besi // Sevgilinin makamı.

Kārbān-ı ‘ışka uydum **Ka’be-i maqşūd** için / Nāle eyler vādi-i ğamda bu dil hem çü ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3). [ka’be-i maqşūd,]

ka’be-i vaşluña: Kavuşma Ka’be’si; sevgilinin mekanı, yanı.

Ka’be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hācı-vār / Bu Muhibbî inler ol vādiye mānend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5). [ka’be-i vaşluña, -uñ, -a]

kabr: Kabir, mezar.

Dikse **kaḫrüm** üzre duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārıdır diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4). [kaḫrüm, -üm]

kabül eyle: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kulin āzād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [kabül eyle,]

kabül eyleyesin: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

(s) Vardukça ser-i kūyuña iy döst beni / Ger **kaḫbül eyleyesin** eyleyeyim cāni nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26). [kaḫbül eyleyesin, -y, -e, -sin]

kabül ide: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

İy Muhibbî her kaçan varsañ hārim-i kūyına / Ola kim ide kabül it cānuñı qurbāna ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5). [kaḫbül ide, -e]

kabül itdük: Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.

‘Āşıkuz derdüñ **kaḫbül itdük** devāya bakmazuz / Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefāya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 1). [kaḫbül itdük, -dü, -k]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Var iy taḫīb ḫasta-i ‘iṣka ‘ilāci ko / İtmez ḫabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1148, Beyit 3*).
[ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Bir büseye cān naḫdın cānāne **ḫabül itmez** / Bir cān nedür virseñ biñ cāna **ḫabül itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 1*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Bir büseye cān naḫdın cānāne **ḫabül itmez** / Bir cān nedür virseñ biñ cāna **ḫabül itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 1*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Rüsvā-yı cihān oldum mescidde yirüm yokdur / Meyḫāneye de varsam meyḫāne **ḫabül itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 2*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Nāṣiḫ sözüñi bildüm cümlesi kamu nesih / Naḫd isteyüben gönüm efsāne **ḫabül itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 3*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Dünyā-yı denī iy dil bir köhne ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdāne **ḫabül itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 4*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itmez: *Makamına, huzuruna varmayı onaylamak, huzuruna kabul etmek.*

Suçını Muhibbī’nüñ ‘afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dīvāna **ḫabül itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 5*). [ḫabül itmez, -mez]

kabül itsün: *Kabul etmek, razı olmak, geri çevirmemek.*

Ka‘be’dür küyına varduk bizi bismil eylesün / Cānı tuḫfe eyledük itsün ḫabül ḫurbānyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 4*). [ḫabül itsün, -sün]

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

Yüz çevürse **kaçsa** düşmen yine tiz girür ele / Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu naḫçirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 5*). [kaçsa, -sa]

kaç: *Çekinmek, uzak durmak, sakınmak.*

Mescide dönmüş iken vardum yine meyhâneye / 'Āşığı 'ayb itme şüfi çünki gavgâdan **kaçar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [kaçar, -ar]

Berre düşmüş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi yok büy-ı vefâ insanda anuñçün **kaçar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [kaçar, -ar]

Hây u hûdan dil **kaçar** ancak virür başa şudâ' / Olmaga cümle cihân mülkine sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [kaçar, -ar]

kaçan: *Ne zaman.*

Her tarafından güller açılır cihân rüşen olur / Yâr nâz-ıla **kaçan** gelse 'izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [kaçan,]

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret **kaçan** hâttın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [kaçan,]

Şeb-i hicr içre **kaçan** bu dil-i mañzûn iniler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [kaçan,]

Kanlı yaşum hil'atine dâgumu itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ kim **kaçan** tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [kaçan,]

Gözlerüm yaşı gibi aksa **kaçan** âb iniler / Olcak bir kişintüñ gözleri bî-h'âb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [kaçan,]

Degül takrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / **Kaçan** takrîre kaçd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [kaçan,]

Bu Muhibbî dişleri vaşfin **kaçan** medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [kaçan,]

Olam Kañber gibi önce piyâde / Süvâr olsa **kaçan** dilber 'Alî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [kaçan,]

Cânâne **kaçan** gamzelerin mest-i h'âb ider / Her bir nazarda cânuma yüz biñ 'itâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [kaçan,]

Kaçan çevgân ide zülfün süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî 'ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [kaçan,]

Buluram sıhhat **kaçan** hüsnuñ temâşâ eylesem / Açılır gönli gözi kılca **kaçan** bîmâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4*). [kaçan,]

Buluram sıhhat **kaçan** hüsnuñ temâşâ eylesem / Açılır gönli gözi kılca **kaçan** bîmâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4*). [kaçan,]

Pâre pâre n'ola togransa gönül şâne mişâl / Ser-i zülfine **kaçan** el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [kaçan,]

Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsın / Amân virmez döker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [kaçan,]

Bezm-i hüsünde **kaçan** zülfî gelür 'ârızına / Meclise ziyet için sünbül ü reyhân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [kaçan,]

Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını **kaçan** 'işve ile yār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4). [kaçan,]

Zülfi çevġanın **kaçan** 'uşşāka dilber gösterür / Top idüp meydān-ı 'ışk içre bulur ser gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1). [kaçan,]

Binse semend-i nāza **kaçan** cilve eylese / Dutar elinde zülfini san tāziyānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6). [kaçan,]

(ش) Şem'-i ruġuña cānumı virsem ne 'aceb / Şem'i pervāne **kaçan** görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [kaçan,]

Kaçan nālişler itsem bezm-i ğamda / Fiġān u nāle kılmak nāya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3). [kaçan,]

Kılur Ya'kūb-veş dil āh u zārı / **Kaçan** ol Yūsuf-ı Ken'an görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2). [kaçan,]

Kaçan per açdı murġ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı kaşırına dek itdi pervāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2). [kaçan,]

Şūrīde olup söze **kaçan** başlaruz biz / Bülbül ile güyā ki sabaġdaşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1). [kaçan,]

Kaçan per açdı murġ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı kaşırına dek itdi pervāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4). [kaçan,]

Niyāz itsem **kaçan** dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2). [kaçan,]

Leşker-i 'ışk **kaçan** eyleye dil mülkine ħīz / Sipeh-i 'aġl hemān-demde tutar rāh-ı girīz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1). [kaçan,]

Esb-i nāz-ıla **kaçan** 'azm-i şikār itseñ şehā / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4). [kaçan,]

Kaçan görine ol tāk-ı Mışr pes / Ola kıblem ħam-ı ebrü-yı muġavves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1). [kaçan,]

Ĥāl-i siyehi eyleye bu baġtımı türe / Salınsa **kaçan** boynına ol zülfi siyeh-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2). [kaçan,]

Şerār-ı 'ışkuñı cānā 'aceb mi dursa sīnemde / Bulınur küller altında **kaçan** olsa nihān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2). [kaçan,]

Key perīşān ħāl olupdur bu Muġibbî hicr-ile / Pes **kaçan** olur gönül zülfi perīşāndan ħalās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5). [kaçan,]

kaçan kim: Ne zaman ki.

Eylerem ben ğamzesine sīnem içre dil nişān / Tīr-i müjġāna **kaçan kim** kaşlarını ya kılur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3). [kaçan kim,]

Kaçan kim bād-ı āhumdan o zülfi 'anber-feşān ditrer / Gidüp 'aġlum gelür ħayret bu cismüm içre cān ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1). [kaçan kim,]

Ol kemān ebrū **kaçan kim** nāz-ıla çeşmin süzer / Sīnede turmaz hadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*kaçan kim,]*

Düşüp öñine ğaşıyesin götürür şabā / Şeb-dîz-i zülfe yār **kaçan kim** süvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [*kaçan kim,]*

Hı̄āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftālūsın / Girilür bāğa **kaçan kim** görseler bāğbān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*kaçan kim,]*

Deyr-i ‘ālemde **kaçan kim** bir şanem peydā olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnūnlayın şeydā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*kaçan kim,]*

İder bülbül kıılır āh u figānı / **Kaçan kim** güller açılıp ola yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 4*). [*kaçan kim,]*

kaçan ola kim: *Ne zaman olur ki, ne zaman ki, ne zaman olsa.*

Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / **Kaçan ola kim** ola kayd-ıla benden o ğalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [*kaçan ola kim,]*

kad: *Boy, kâmet.*

Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh / Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*kadüm, -üm]*

Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh / Yaşum tār u **kadüm** çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*kadüm, -üm]*

kad ü bālāña: *Sevgilinin boyu ve yüceliği.*

Mu‘āvin olmasa āhum **kad ü bālāña** irmezdüm / Felek tākına çıkmaga benüm müşġn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*kad ü bālāña, -ña]*

kadar: *Ölçüsünde, derecesinde, gibi, dek, miktarda.*

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu **kadar** bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*kadar,]*

Biñ kerre eger ħālūmi ‘arz eylesem ol yār / Bir lahzada eyler bu **kadar** ħālî ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [*kadar,]*

kadd: *Boy II sevgilinin boyu.*

Serv **kaddün** ile da‘vā eylemiş / Bîd işidüp yüzine ħançer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*kaddün, -ün]*

kadd: *Boy, kâmet.*

Serverā **kaddün** görüp derd-ile ger āh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvāc-ı deryādan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [*kaddün, -ün]*

Gözle iy dil **ḳaddini** fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*ḳaddini, -ini*]

Gül ruḳlarındandır ḫacîl **ḳaddi** olaldan mu‘tedil / Tûbî olupdur münfâ‘il serv-i revânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*ḳaddi, -i*]

Bükilmiş **ḳaddümi** görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarḫuñ agzından düşürmiş üstüḫ‘ânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*ḳaddümi, -ümi*]

Ḳaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*ḳaddümi, -üm, -i*]

Niçe teşbîh idem **ḳaddine** servi / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*ḳaddine, -i, -n, -e*]

Sakın bu âhum okından i çarḫ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl **ḳaddüme** ol da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*ḳaddüme, -üm, -e*]

Ḳaddüni çevgân idüp top it Muhibbî başuñı / Çünkü meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*ḳaddüni, -üñ, -i*]

Nâzenîn **ḳaddi** ile ruḫsâr u ḫaddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ḳaddi, -i*]

Bâr-ı ğamdan hicr ara bu **ḳaddüm** olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebâbı var-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*ḳaddüm, -üm*]

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revân itmiş şehâ / Ol ki ḫaddüñ gül idüp **ḳaddüni** şimşâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*ḳaddüni, -üñ, -i*]

Naḫl **ḳaddüñ** yâdına serv-i ḫırâmânüm benüm / Göz yaşı pâyüña her dem cûlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*ḳaddüñ, -üñ*]

San serv-i sehî **ḳaddi** arar âb-ı revândur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*ḳaddi, -i*]

Baş çekmiş serv-ḳaddüñ ḫusrevâ / Sidreden **ḳaddini** bâlâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*ḳaddini, -i, -n, -i*]

‘Arşa-i ‘ışk içre diksem tañ mı eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu **ḳaddüm** ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*ḳaddüm, -üm*]

Ḳaddümi çeng eyleyüp ḳânüna âheng eyledi / Buralı ğuşum Muhibbî dest-i ğam tanbür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*ḳaddümi, -üm, -i*]

Ḳaddüñe nazâr eyleye secde ide bu dil / Ḳâmet ki olur lâ-büd olur anda namâz farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*ḳaddüñe, -üñ, -e*]

ḳadd-i bülendin: Sevgilinin yüce boyu.

Salınur her yaña biñ nâz-ıla âh eyler-isem / Nite kim serv-i sehî **ḳadd-i bülendin** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*ḳadd-i bülendin, -i, -n*]

ḳadd-i dil-cüñü: Gönül çeken boy. Gönül alan endam.

(ت) Temāşā ideliden **ḳadd-i dil-cūñi** şehā / Hıdmete bağladı bil karşıña el tutdı çınār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*ḳadd-i dil-cūñi, -ñ, -ı*]

ḳadd-i reftāruñ: *Yürüyen endam // boy pos.*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālūñ eyleyen tāze / Anuñçün **ḳadd-i reftāruñ** ki ṭubīden bülend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*ḳadd-i reftāruñ, -uñ*]

ḳadd-i yāra: *Sevgilinin boyu.*

Çü servūñ **ḳadd-i yāra** nisbeti var / Yüce olsun kim ‘ālī himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*ḳadd-i yāra, -a*]

ḳadd-i yāri: *Sevgilinin boyu.*

Ḳadd-i yāri sen sen ol gel serve teşbīh eyleme / Hıç serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar ḳamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*ḳadd-i yāri, -ı*]

ḳaddüm bükdi: *Belini bükme, belini eğme, büyük üzüntü içinde bırakmak ve bir şey yapamaz duruma getirmek.*

Gerçi felek bükdi ḳaddüm rüzigār ile / Şükrüm budur ki ben daḥı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*ḳaddüm bükdi, -üm*]

ḳadeh: *İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle II şarap.*

Ben sürāḥī gibi yanūñda senūñ baş egdürem / Sāḳiyā senden **ḳadeh** ihsān olursa çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*ḳadeh,]*

Zāhidā ister-iseñ pīr-i muğāndan **ḳadehi** / Rehn için hırḳa vü tesbīh ile seccāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*ḳadehi, -i*]

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda **ḳadeh** üstinde ḥāçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*ḳadeh,]*

Gül mevsiminde sākī elinden **ḳadeh** sunar / Nüş ide anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*ḳadeh,]*

Mest idüm dün gice vardum şubḥ-dem meyḥāneye / Bir **ḳadeh** mey sundılar başdan ḥümārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*

Cān nişār itsem ‘aceb mi sākīñüñ ayagina / Bir **ḳadeh** meyle niçe şeyḥ olanı ol şāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*ḳadeh,]*

Şāh-ı ‘ışḳam bir **ḳadeh** mey başuma efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*ḳadeh,]*

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn **ḳadeh** / İçmege ḥün-ı dili çeşmüm baña sāğar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*ḳadeh,]*

Ḳadehler meclis içre sanki güldür / Sürāḥī bülbül olmuş ḳulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*ḳadehler, -ler*]

Leblerün meyhānesinden bir **kaḏeḥ** mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftārı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*kaḏeḥ,]*

Ḥayl-i rindāna Muḥibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir **kaḏeḥ** meydür başumda efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*kaḏeḥ,]*

Tācdārıyuz Muḥibbî güşe-i meyhānenüñ / Oldı serde bir **kaḏeḥ** mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*kaḏeḥ,]*

Öpdüğün gördüm **kaḏeḥ** agzında ol meh-pārentüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*kaḏeḥ,]*

Yār elinden iy Muḥibbî bir **kaḏeḥ** nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse āb-ı ḥayvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*kaḏeḥ,]*

Vaktidür kim sākıyā devr eylesün la‘lîn **kaḏeḥ** / Devr-i gül vakt-i cevāñ dilde yok bīm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*kaḏeḥ,]*

‘Işkuñ meyine kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilā ger **kaḏeḥ** çarḥ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*kaḏeḥ,]*

Jeng-i gāmdan var idi āyine-i ḳalbümde düş / Şāf kıldı bir **kaḏeḥ** meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*kaḏeḥ,]*

Keşf oldı Muḥibbî’ye cihān bir **kaḏeḥ** ile / Bulmadı girüp erba‘ine zāhid-i murtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*kaḏeḥ,]*

kaḏem basa: *Ayak basmak, adım atmak II gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

Ol yār-ı nāzenin ola kim bir **kaḏem basa** / Yolları üzre eyleyeyim yüzümi bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*kaḏem basa, -a]*

kaḏem basduñ: *Ayak basmak, adım atmak II bir işe girişmek, bir şeye başlamak.*

‘Işka çün basduñ kaḏem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*kaḏem basduñ, -du, -ñ-duñ]*

Çün **kaḏem basduñ** bu ‘ışka iy gönül merdāne bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak ḥalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*kaḏem basduñ, -du, -ñ]*

kaḏem bassañ: *Ayak basmak, adım atmak II gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

Eger yoluñda ḥāk olsam yüzüme bir **kaḏem bassañ** / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*kaḏem bassañ, -sa, -ñ-sañ]*

kaḏem bassun: *Ayak basmak, adım atmak II gelmek, buyurmak, teşrif etmek.*

Ol perī-rū yüzüm üzre bir **kaḏem bassun** diyü / Yüzümi ḥāk eyledüm yollarda pā-mālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [*kaḏem bassun, -sun]*

kaḏimî: *Eskiden beri, öteden beri, daimî.*

Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden büse ihsân it / **Ƙadīmī** böyledür ‘âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*Ƙadīmī,]*

Muhibbî küyuña varsa gelür karşu seg-i küyuñ / **Ƙadīmī** âşināmuzdur diyüben haqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*Ƙadīmī,]*

Ƙadır: *Kudret ve kuvvet sâhibi, yapabilme gücüne mâlik olan (kimse), muktedir.*

Kimseler **Ƙadır** degüldür ‘ışkdan baĥ itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür ĥirâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*Ƙadır,]*

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesâmî âşikâr / **Ƙadır** iseñ ol cihân içinde sen de ‘ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [*Ƙadır,]*

İtdi pâyüña Muhibbî cân nişâr / İtmege **Ƙadır** degül bihter ‘ivaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*Ƙadır,]*

Ƙadr: *Kadir gecesi.*

Saçuñla ‘arızuñ iy ‘âlem-efrüz / Birisi **Ƙadrdür** birisi Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*Ƙadrdür, -dür]*

Görüp cânâ yüzüñi ‘âlem-efrüz / Gicem **Ƙadr** olsa günüm tañ mı Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*Ƙadr,]*

Bu Muhibbî zülfini ĥaddi ile görüp didi / Ĥamdülillâh kim gicem **Ƙadr** ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*Ƙadr,]*

Ƙadr: *Değer, itibar, haysiyet.*

Her kim ki tutar kendüzini ĥâke berâber / **Ƙadri** ne tañ irse anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*Ƙadri, -i]*

Ƙadrin bilür: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Sâğar-ı mey kıymetin mest ü ĥarâbîler bilür / Lâcerem meyĥänenüñ ĥadrin şarâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*Ƙadrin bilür, -ür]*

Ƙadrin gözlerüz: *Kadrini gözlemek (bilmek): gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Meygede âdâbını mest ü ĥarâb olan bilür / Gözlerüz meyĥâne ĥadrin rind ü ĥallâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*Ƙadrin gözlerüz, -i, -n-r, -üz]*

Ƙadrin kıymetin bilmez: *Kadrini kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Katıdur kaşlaruñ yası anı nâ-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin ĥadrin kemândâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*Ƙadrin kıymetin bilmez, -i, -n-mez]*

kadrini bilmez: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir Şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

VuŖlat içre hiç kes bilmez viŖālũn adrini / ıymetin ol dem bilũr kim arada hicrān olur (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*adrini bilmez, -mez*]

kadrini bilũr: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir Şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Kũyuña koma raıbi dũzāhĩdũr dũstum / Ancak anuñ adrini dāru’s-selāmĩler bilũr (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*adrini bilũr, -ũr*]

kadrini bilũr: *Kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir Şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Bu Muhibbĩ Şi’rinũn herkes ne bilsũn kıymetin / Ehl-i derd olan bilũr adrini aña sũyleñũz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*adrini bilũr, -i, -n, -i-ũr*]

kadrini ne bilsũn: *Değerini nereden bilsin? II kadrini bilmek: gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, bir Şeye gereken değeri vererek yararlanmak.*

Āsitān-ı ‘ıŖkuñuñ zāhid ne bilsũn adrini / Biz bilũrtũz kıymetin anda sa’ādet beklertũz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1252, Beyit 4*). [*adrini ne bilsũn, -i, -n, -i*]

kāf: *Kaf dağı.*

Dil çeker hicrān yũkin itmez taammũl **āf** aña / Mest-i uŖtũrdũr anuñçun kendũzin ner gũsterũr (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*āf,]*

kafes: *Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmıŖ taŖınabilir bũlme.*

‘Aynuma almam cihānı dũstlar ben yārsuz / Gũzine ‘ālem **afeŖdũr** bũlbũlũn gũlzārsuz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1320, Beyit 1*). [*afeŖdũr, -dũr*]

Ŗerha Ŗerha sĩnede cān bir nefes itmez arār / Murę ārām eylemez pervāz ider sĩnsa **afes** (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*afes,]*

Her ne tĩr atduñsa cānā sĩnede cem’ itdi dil / Eyledi cān bũlbũline dũstum āhen **afes** (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*afes,]*

Murę-ı tĩrũn sĩne-i rĩŖũmi un kıldı **afes** / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*afes,]*

Bundan evlā zulm olur mı bũlbũl-i bĩ-āreye / Hār-ıla gũl ‘iys ide ola anuñ yiri **afes** (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*afes,]*

Dil derũn-ı sĩne-i Ŗad-ākte kılmaz arār / Murę pervāza gelũr turmaz uŖanıcak **afes** (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*afes,]*

kafes: *Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmıŖ taŖınabilir bũlme. II zindan.*

İy Muhibbî cân göziyle bak bu 'âlem bir **kafe**s / Her varak güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*kafe*s,]

kafes: *Beden, vücut. // Göğüs kafesi.*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mânend-i ceres / Niçe nâlân olmasun gâyet de teng oldı **kafe**s (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*kafe*s,]

kafes-i **tende**: *Ten kafesi.*

Turmaz **kafe**s-i **tende** şehâ murğ-ı dil ü cân / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun bâl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*kafe*s-i **tende**, -de]

kaf-ı **istiğnâda**: *Umursamazlık, tok gözlülük dağı.*

Ser-te-ser bu kâ'inâtı almazuz bir habbeğe / **Ka**f-ı **istiğnâda** biz 'Ankâ-y-ıla mahremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*kaf-ı **istiğnâda**, -da]*

kaf-ı **istiğnâda**: *Umursamazlık, tok gözlülük dağı.*

Yimezüz dünyâ gâmin meyl itmezüz hem çün meges / **Ka**f-ı **istiğnâda** 'Ankâ-veş kanâ'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*kaf-ı **istiğnâda**, -da]*

kafile: *Katar, kervan // birlikte hareket eden topluluk.*

Kafile togrıldı gitdi rāh-ı 'ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*kafile,]*

kafir: *Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad.*

Sen tarîk-ı 'ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol **ka**fir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*kafir,]*

İctināb eyler zulümden dōstum **ka**fir dağı / Ya nedendür zülf ü gāmeñ zulm ider dād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*kafir,]*

Baña itdüğini zülf[i] hemîşe / Dinen ayruksı hiç bir **ka**fir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [*kafir,]*

kafir: *Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgili.*

Deyr-i hüsninde kaşı peyvestesi ol **ka**firüñ / Cānib-i şarka bakar san kâfiri mihrābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*kafirüñ, -üñ]*

Çin-i zülfüñde didüm n'ıçün dil ü cân bağlanur / Didi **ka**fir destine girse müselmān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*kafir,]*

kafir: *Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgili (siyahlık yönüyle sevgilinin saçı).*

İy Muhibbî mülk-i dil küllî harāb olsa ne tañ / Zülfi **ka**fir gānzeler Tātār-veş yağmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*kafir,]*

Taň degül cānuma ger kaçd ider-ise ğamzeler / Zülfî **kāfir** çeşmi hūnī dilberüm ya kaçludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [*kāfir,]*

kāfir: Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgilinin ayva tüyleri.

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi **kāfir** haı / Her taraıdan yüridi kaçdı meger imānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*kāfir,]*

Haıttını gördüm hāel virmek diler ruhsārına / Hey ne **kāfirdür** görüñ kaçd-ı dil ü dīn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*kāfirdür, -dür]*

kāfir: Müslüman olmayanlara genel olarak verilen ad II sevgilinin gözü.

Süzdî çeşmini görüp zülfini ol sīm-beden / Çeşmi **kāfirdür** iderse n'ola zünnāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*kāfirdür, -dür]*

kāfir-i bed-mest: Kendini bilmeyecek derecede sarhoş olan kafir II Sevgili.

Mey yirine kanımı hūnī gözi her dem içer / **Kāfir-i bed-mest** olanuñ işi dāyım kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*kāfir-i bed-mest,]*

kāfir-i bed-mest: Kendini bilmeyecek derecede sarhoş olan kafir II Sevgili.

Ğamzesi kanım içerse dōstlar olmaz 'aceb / **Kāfir-i bed-mest** olanuñ meyli dā'im kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*kāfir-i bed-mest,]*

kāfiri būnyād eyler: Kafirlerin yaptığı gibi sağlam, dayanıklı bina yapmak.

Zülfî tarh itdi cefā sengini dil buķ'asına / Muħkem olsun diyü san **kāfiri būnyād eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*kāfiri būnyād eyler, -i-r]*

kāfiri mihrābdur: Kafirlerin yaptığı mihrap (bina) II sağlam, dayanıklı yapı.

Deyr-i hūsniinde kaşı peyvestesi ol kāfirüñ / Cānib-i şarka bakar san **kāfiri mihrābdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*kāfiri mihrābdur, -dur]*

kāfırlıg: Kafirlik // Zalimlik, kan dökücülük.

Kosun **kāfırlıgın** ğamzeñ yiter kaçd eyledi hūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [*kāfırlıgın, -i, -n]*

kāfür: Hindistan dolaylarında defneye benzer bir ağacın zamkından ibaret olan pek beyaz ve güzel, sert kokulu bir tabii madde. İlaç olarak kullanılır; pek beyaz şey II sevgilinin yanağı.

'Arızuñ içre niçedür didüm iy meh-rū haıtuñ / Güldi didi kaplu **kāfüra** du'a-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*kāfüra, -a]*

kāh: Saman, saman çöpü.

Kāha dönmiş cismüñi ğam hürmeninde āh-ıla / İy Muhibbî götürüp yirden anı bāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*kāha, -a*]

Bilmez iken hürmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / Soñra bildüm bād-ı āhumdan anı bir **kāh** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4*). [*kāh,]*

kahr: *Dert, sıkıntı, keder.*

Cefā vü cevri ü zecr ü **kahr** u kudret / Ne kim senden gelür luṭf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*kahr,]*

kahramān: *Yiğit, cesur kimse.*

Kaçan ol **kahramān** gözler eline hañçerin alsa / Amān virmez döker kanum benüm ol bî-amān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*kahramān,]*

kahr-ı aġyār: *Rakibin kahrı, rakibin aşıġa acı veren, onu kahreden varlığı, sevgiliye yakınlığı.*

‘Aşıġuz gerçi Muhibbî dutduk istignā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne ḥod **kahr-ı aġyār** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*kahr-ı aġyār,]*

kā’ināt: *Álem, evren, bütün mahlukat.*

Ser-te-ser bu **kā’inātı** almazuz bir ḥabbeye / Kāf-ı istignāda biz ‘Ānkā-y-ıla maḥremelerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*kā’inātı, -ı*]

kaknūs: *Rüzgār estikçe çok delikli gagasından naġmeler çıktığına ve sesinin verdiği şevk ile kendisini yaktığına inanılan çok iri bir masal kuşu.*

Āteş-i ‘ışka Muhibbî yana ḥākister ola / Nār-ı ‘ışk ile nite yanup kül oldı **Ķaknūs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*Ķaknūs,]*

kākül: *Alna düşen kısa saç demeti, perçem.*

Muhibbî olsa dîvāne ‘aceb mi / Görür zencire beñzer **kāküli** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*kāküli, -i*]

Şol deñlü itdi cevri ‘uşşāka ol cefā-cü / Boynında görinenler **kākül** degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [*kākül,]*

Giderme zülfüni gel gül yüzünden / Kim ola diye kim **kākül** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*kākül,]*

İtdi ol zülfü mu’anber **kākülin** zencürümüz / Ķam yimek dîvāneler oldı bizüm tedbürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*kākülin, -i, -n*]

Berg-i gül üzre yine **kāküllerin** cedvel çeküp / Gül yüzün vaşında cānā taze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*kāküllerin, -ler, -i, -n*]

Mu’aṭtar zülfine yāruñ n’ola bağlansa cān u dil / Mu’anber **kāküli** mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*kāküli, -i*]

kākül-i dilber: *Sevgilinin perçemi, saçı.*

Kākül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünkü meydândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*kākül-i dilber,]*

kākül-i dildāra: *Sevgilinin alına düşen kısa saç demeti, perçemi.*

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Mañşür-vār vir **kākül-i dildāra** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [*kākül-i dildāra, -a]*

kal: *Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.*

Kim ki bildiyse haķıķı ‘ışkı olsun ol feraħ / Kim mecāzide **kalur** āhır nedāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*kalur, -ur]*

Bend-i belāda **kalsa** bu gönülüm ‘aceb degül / Sevdā-yı zülf-i dilbere çün mübtelā geçür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*kalsa, -sa]*

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mıṣrî / Bu dil Ya‘ķüb’ı hüzn içre **kalur** sanmañ hażîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*kalur, -ur]*

Dilde peykānuñ **kalur** geldükçe ğamzeñ okları / Anuñ-içün oldı āhen-dil dil-i bî-bākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*kalur, -ur]*

Nār-ı hicrān içre **kala** çıkmaya bu cān u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*kala, -a]*

kal: *Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.*

Kūh-ı ğamda **kalmışamdur** rüz u řeb āh eylerem / Bilmezem kim n’olisar ħālüm benüm dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*kalmışamdur, -mış, -am, -dur]*

kal: *(Bir iş bir kimseye) Görev olarak düşmek, terettüp etmek.*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy řabā / Bu saña **kalursa** ‘ömrüñ olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*kalursa, -ur, -sa]*

kal: *Var durumda olmak, mevcut bulunmak.*

Hāy u hū tañtanadan **kalmadı** bir zerre eřer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünkü nesnem **kalmadı** bilsem ki daħı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Dehenüñ fikri-y-ile ince bilüñ zıķri-y-ile / ‘Aklumuz teng olup **kalmadı** hergiz bilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Dükendi **kalmadı** yolında varum / Kalursam ğam degül āhır kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / Âh kim **kalmadı** dilde şabr u gözde h'âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ çerâgını / Yandı eridi **kalmadı** yürekde yağumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Şabr eylemege çünki Muhibbî'de yok mecâl / Gitdi dükendi **kalmadı** dilde kararımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Çün gamdan özge **kalmadı** bir gam-güsârumuz / Geçse 'aceb mi nâle ile rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Şol kadar kan ağladım hicrûñ beyâbânında kim / **Kalmadı** hûn-ı cigerden akmağ-ıla kanımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Sen tenür-ı 'ışk-ıla yanıp kül olalı göñül / Bezm-i gamda **kalmadı** ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Niçe yıllar eyledüm dîdârûñ görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigârâ **kaldı** bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*kaldı, -dı*]

Murg-ı tîrûñ sîne-i rîşümi çün kıldı kafes / Oldı bu câna bedel **kalmadı** bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / **Kalmadı** âhîr oldı hûn-ı cigerden ol karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Ağlamakla **kalmadı** iy dîde yaşuñ kan-ıla / Yürü var şimden girü hûn-ı cigerden eyle karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

İy Muhibbî tevbe kıl tâ **kalmaya** bâr-ı günâh / Tâ sebük-pâ olmayınca anda geçilmez şîrât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*kalmaya, -ma, -y, -a*]

kal: *Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.*

Bu günü hoş görelüm ırte günüñ issisi var / **Kalmadı** kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*kalmadı, -ma, -dı*]

Bu günü hoş görelüm ırte günüñ issisi var / Kalmadı **kalmayısar** kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*kalmayısar, -ma, -y, -ısar*]

Mecnûn eger **kalsa** Muhibbî bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gitsen baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*kalsa, -sa*]

kal: *Yanında bulunmak, refâkat etmek.*

Dil gitdi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle **kaladur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*kaladur, -adur*]

kal: *(Tasarlanan bir iş) Olmamak, gerçekleşmemek.*

Gelmeyüp nuţka mü'ezzin bil ki kâmetden **kalur** / Câmi'-i hüsn içre çün ol serv kâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*kalur, -ur*]

kal: ... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Dükendi kalmadı yolında varum / **Kalursam** ğam degül âhîr kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*).
[kalursam, -ur, -sa, -m]

Tutuşdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muqarrer cân gider benden **kalur** bu kuru ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [kalur, -ur]

Nev-bahâr eyyâmı geldi kim olursa yârsuz / Bülbul-i bî-çâredür kim **kalısar** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [kalısar, -ısar]

kal: Olumsuz bir isim-fülden sonra ve olumsuz olarak kullanıldığında bahsedilen şeyin tamâmiyle yapıldığını, görüldüğünü, söylendiğini, hiçbir şeyin eksik bırakılmadığını anlatır.

Aña beñzer bir perî yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm **kalmadı** bir yir baħr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [kalmadı, -ma, -dı]

Çeşmüne dirsem n'ola âhîr zamân fettânıdır / Fitne mi **kaldı** anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [kaldı, -dı]

Cihânda yir mi **kaldı** kim nem olmaz / Cemâli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[kaldı, -dı]

kal: (Bir yerde) Olmak veya bulunmak.

Beni sürdüñ kapuñdan **kaldı** aġyâr / Tutar mı hiç şîrûñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [kaldı, -dı]

kâl eyledi: Eritmek, eritmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştîyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Beni bu püte-i hicrûñ niçe **kâl eyledi** sensüz / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [kâl eyledi, -dı]

kâl olmayınca: Erimek, eritmek II maden külçesinin eritilip tasfiye olunması II kâl, madenleri saflaştırma maksadıyla yapılmaktadır. Bu nedenle kâl olmak hem "şiddetli aşk ateşi ile erimeyi ve bu iştîyakla sâfiyâne olmayı" ifade eder.

Âteş-i 'ışka yananlar ġill ü ġışdan pāk olur / Pütede **kâl olmayınca** sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [kâl olmayınca, -ma, -y, -ınca]

kālā: Kumaş, bez, dokuma; mal varlığı, sermāye.

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî 'ışkını / Sîne şandūķında saklar her kimüñ **kālāsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [kālāsı, -sı]

kalb: Yürek, gönül.

Yāra 'arz-ı hāl için āh eyleyüp kan aglasam / Hiç te'sîr eylemez **kalbin** meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [kalbin, -in]

Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / **Ķalbine** yāruñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*Ķalbine, -ine*]

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’sîr / Egerçi **Ķalbini** dirler nigāruñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*Ķalbini, -ini*]

Ķalbine āhum eşer kılmaz benüm / Seng-i ħārādur yāhūd pülāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*Ķalbine, -i, -n, -e*]

Cevri iden baña ol şūhumdur / **Ķalbüm** içre velî ki rūhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [*Ķalbüm, -üm*]

Eksük itme göz yaşını **Ķalbi** mermerse daĥı / Bir zamān-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*Ķalbi, -i*]

Bülbül āşüfte olup gül şevĳine / Cümle dökdi ne ki var **Ķalbinde** rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*Ķalbinde, -i, -n, -de*]

kalbe cilā vire: *Gönle ferahlık ve mutluluk vermek.*

Sāĳiyā cām-ı şafā sun tā vire Ķalbe cilā / Ķam buĥarı yoksa dil āyinesini jeng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*Ķalbe cilā vire, -e*]

kalbe safā virür: *Kalbe neş'e vermek, gönül rahatlığına ulaşmak.*

Ķarābāta varup pîr-i muġāndan istedüm himmet / Virür Ķalbe şafā her dem anuñ tek ehl-i ħāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*Ķalbe şafā virür, -e-ür*]

kalbi āhendür: *Demir kalpli, kalbi demir kadar sert olan, katı yürekli // merhametsiz sevgili.*

Ķhum ile gözlerüm yaşı benüm / **Ķalbi āhendür** aña kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*Ķalbi āhendür, -dür*]

kalb-i sipihrümnden: *Kalbin gökyüzü / Engin gönül.*

Leblerüñ fikri nigārā sanma fikrümnden çıkar / Gün yüzüñ fikri yāhūd **Ķalb-i sipihrümnden** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*Ķalb-i sipihrümnden, -ümnden*]

kaldur: *Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek.*

Cāmi‘-i ħüsninde yāruñ ũĳ-ı ebrūsın gören / Secdeden **kaldurmayup** başın anı miĥrāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*kaldurmayup, -ma, -y, -up*]

Kellesin **kaldurmaga** yirden ‘adūnuñ her zamān / Komaz elden nîzeyi ħāzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*kaldurmaga, -mag, -a*]

Laĥinde eger gūş ide bu nazmı Nizāmī / Baş **kalduruban** eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*kalduruban, -uban*]

kalem: *Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.*

Zeyn ider altun **qalemle** ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan haţţın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*qalemle, -le*]

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur **qalem** / Niçe defter toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*qalem,]*

Var iy tabîb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh üzre yazdı anı **qalem** bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*qalem,]*

kalender: *Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse, derviş.*

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ harîr / Yig-durur saña **kalender** gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*kalender,]*

kalk: *Oturur veya yatar durumdan çıkarak ayakları üzerinde doğrulmak, ayak üstü durmak // Ölümin mezarından doğrulması, mahşer günü ölülerin dirilip mezarından kalkması.*

Nâle kılsam mürdeler **kalkar** kıyâmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*kalkar, -ar*]

kallâs: *Kalleş, hileci, döneç, Çapkın, baldırı çıplak, müflis. // Aşık.*

Cân virem yâra dir-iseñ yüri **kallâş** oligör / Kanda bulursa cefâ tîgını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*kallâş,]*

Cân virem yâra dir-iseñ yüri kallâş oligör / Kanda bulursa cefâ tîgını **kallâşa** çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*kallâşa, -a*]

Efgân ile zârî kıluruz gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede **kallâşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*kallâşlaruz, -lar, -uz*]

Oldı Muhibbî ‘ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ her işi **kallâşa** beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*kallâşa, -a*]

kâm: *Arzu, meram, maksat, istek. // Mutluluk, eğlence.*

Vaşl-ıla şādân olup hicr-ile gamgîn olmazuz / ‘Āşık u rind-i harâbâtuz bizüm yok **kāmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*kāmumuz, -umuz*]

kām bulmadum: *Umduğuna ve istediğine erişmek II mutluluk bulmak, mutluluğa erişmek.*

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kām / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*kām bulmadum, -ma, -du, -m*]

kāma irmedi: *Umduğuna ve istediğine erişmek II mutluluk bulmak, mutluluğa erişmek.*

La‘l-i nâbindan nigāruñ dağı **kāma irmedi** / Ez-berây-ı katlüm iy gamze müsta‘cil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*kāma irmedi, -me, -di*]

kamer: *Ay, mâh.*

Teşbîh kim ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine ‘âlemde muķâbil **ķamer** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*ķamer,]*

ķamer: *Ay, mâh // Sevgili.*

Tîr-i âhum irdi eflâke dağı nâlem henüz / İy **ķamer** bir şeb degülsin vâķıf-ı ĥâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*ķamer,]*

ķamer: *Ay, mah // sevgilinin parlak alnı.*

Didüm alnuñ **ķamer** midür yüzün gün / Didi görmiş eyü ola gözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*ķamer,]*

Bir sencileyin yüzi güneş alnı **ķamer** âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [*ķamer,]*

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı **ķamer** kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*ķamer,]*

Gün yüzüne alnuña dirsem **ķamer** ma‘zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [*ķamer,]*

Gün yüzine olmasa âşüfte alnına **ķamer** / Yâ n’içün anlar yürür ‘âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*ķamer,]*

Gün yüzün birle **ķamer** alnuñ yiter ‘âşıklara / Gice gündüz âfitâb u mâh-tâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*ķamer,]*

Gün yüzün şavķinde cânâ âfitâba bakmazuz / Çün **ķamer** alnuñ yiter biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*ķamer,]*

ķamer: *Ay, mâh II sevgilinin yüzü.*

Ĥâlünü bilmez Muhibbî dilberün nev-restedür / Ol **ķamer** yüzüm benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*ķamer,]*

Gerçi ĥayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / Lîk biz de ol **ķamer** ruĥsârüñüñ ĥayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*ķamer,]*

Yüzine ben **ķamer** didüm ne dirsiz / Lebine gül-şeker didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*ķamer,]*

ķamer tal‘at: *Ay yüzü (sevgili).*

Bi-ĥamdi’llâh **ķamer tal‘at** yine bir mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seĥergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*ķamer tal‘at,]*

ķâmet: *Boy, endam.*

Olaldan ‘ârızüñ gül **ķâmetün** serv / Akar küyüñde yaşıum ‘ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*ķâmetün, -ün]*

Dāla dönse **ķāmetüm** olsa ‘aceb midür dü-tā / Taglar tākāt getürmez bār-ı ğam arķamda var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 3*). [*ķāmetüm, -üm*]

Saçı sünbül ‘ārızı yāruñ gül-i ħamrā geçer / Bāğ ara serv-i sehīden **ķāmeti** a’lā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*ķāmeti, -i*]

Bezmi-ı ğamda **ķāmetüm** çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu göñlüm benüm ķānün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*ķāmetüm, -üm*]

Olalı bār-ı ğamdan **ķāmetüm** çeng / Sirişk-i çeşmüm anda tāra beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 4*). [*ķāmetüm, -üm*]

Gelmeyüp nuķka mü’ezzin bil ki ķāmetden kalur / Cāmi’-i ħüsn içre çün ol serv **ķāmet** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*ķāmet,]*

Açup çün muşhaf-ı ħüsnin tefe’ül eyledüm yāruñ / Elifdür **ķāmeti** geldi yine ferĥünde fālum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*ķāmeti, -i*]

Niġārā **ķāmetüñ** serv olalıdan / Görüp pest oldı ‘ar’arla şanavber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*ķāmetüñ, -üñ*]

(Ğ) Nün olalıdan **ķāmetüm** iy dōst benüm / Beni hicrütñ yakısardur bilürem āĥir-i ķār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 25*). [*ķāmetüm, -üm*]

Sidreden **ķāmetüñi** biz daĥı bālā bilürüz / Gülşen-i ħüsnüñi de ravzā’dan a’lā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*ķāmetüñi, -üñ, -i*]

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge **ķāmetüm** / Sīnede her bir kılum efġānlar eyler hem çü saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*ķāmetüm, -üm*]

Servden gördüm niġārā **ķāmetüñ** bālā-y-ıñ / İy ħümā-ṭal’at saña menzil felek-fersā-y-ıñ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*ķāmetüñ, -üñ*]

ķāmet: (Ar. *ķāmet* “namaza durulmak, namaz başlamak”tan) Bilhassa cemāatle kılınan farz namazlardan önce, “namaz başladı” anlamına gelen Kad *ķāmeti*’s-salā cümlesi ilāve edilerek okunan ezan.

Gelmeyüp nuķka mü’ezzin bil ki **ķāmetden** kalur / Cāmi’-i ħüsn içre çün ol serv ķāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*ķāmetden, -den*]

Ķaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / **Ķāmet** ki olur lā-büd olur anda namāz farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*ķāmet,]*

ķāmet getürdüm: Ayakta durmak, ayaġa kalkmak, boylanmak, yürümeġ II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, “namaza kalkınız” anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Kaşuñ miĥrābına **ķāmet getürdüm** / Görüp yüzüñ didüm Allāhu ekber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*ķāmet getürdüm, -dü, -m*]

ķāmet ide: Ayakta durmak, ayaġa kalkmak, boylanmak, yürümeġ II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, “namaza kalkınız” anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.

Görelı ol serv-ķaddı cāmi’-i ħüsn içre āĥ / **Ķāmet ide** diyü nāġāĥ biz iķāmet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*ķāmet ide, -e*]

kāmet it: *Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, "namaza kalkınız" anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.*

Ḥāk-i pāyūñle pūr itdük şīşe-i çeşmi henüz / Hey kıyāmet **kāmet it** vaqt oldı sâ‘at beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6). [*kāmet it,]*

kāmet itdüñ: *Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek II (cemaatin namaza kalkması için) müezzinin, "namaza kalkınız" anlamındaki sözleri de ilave etmesiyle kısa bir ezan okuması.*

Ḳāmet itdüñ gözlerüñ ‘uşşāka çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5). [*kāmet itdüñ, -dü, -ñ]*

kāmet itse: *Ayağı kalkmak, boylanmak, yürümek.*

Ḳāmet itse ol sehī servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yüğrişmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4). [*kāmet itse, -se]*

kāmet-i bālāyı: *Uzun boy.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bāğ-i ḥüsn içre biten ol **kāmet-i bālāyı** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4). [*kāmet-i bālāyı, -y, -ı-yı]*

kāmet-i servüñi: *Servi boy. || Servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.*

Ḳāmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül ruḥuñ buña ‘aceb deste-i sünbül götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1). [*kāmet-i servüñi, -üñi]*

kāmetüñi bükür: *Belini bükme, belini eğme, büyük üzüntü içinde bırakmak ve bir şey yapamaz duruma getirmek.*

Dehr eli āhir bükür bu kāmetüñi çeng ider / Bezm-i ğamda iy gönül inle yaşuñı eyle tār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4). [*kāmetüñi bükür, -er-üñ, -i]*

kāmil: *1. Noksansız, tam, bütün 2. Olgunluk yaşında olan (kimse). 3. İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir ḥarf-i rāst / Fenn-i ‘ışk içre velî her vech-ile **kāmillerüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3). [*kāmillerüz, -ler, -üz]*

kamış: *Sert gövdesi olan bitkilere verilen ad.*

Ḳadd-i yāri sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berāber ola mı ‘ar‘ar **kamış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3). [*kamış,]*

kamu: *Hep, hepsi, tamamı, bütün, bütünü, her şey.*

Zülfini ider gāh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki **kamu** bu dil-i dîvāne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4). [*kamu,]*

Terk eyle **kamu** fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*kamu,]*

Ortada ‘ışka esîr sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet **kamu** uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*kamu,]*

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘âcizdür **kamu** naqkâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*kamu,]*

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb olup / Benden öğrensün **kamu** bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*kamu,]*

Mañabbet gencine çün mâlik olduk / **Kamu** bay u gedâ muhtâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3*). [*kamu,]*

Cem‘ olsa eger bir yire Ceyhün u Aras Nîl / Olmaya **kamu** dîde-i nemnâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 2*). [*kamu,]*

Şabr u ‘aql u dil **kamu** benden gidüp dür oldılar / ‘İşk bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*kamu,]*

Yüzini görse gele îmâna küfr ehli **kamu** / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*kamu,]*

‘Îzârına müşâbih olduğuyçun / **Kamu** meh-rûda la‘lûñ rağbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [*kamu,]*

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için gönlümün fikri **kamu** kâşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*kamu,]*

Nâşih sözünü bildüm cümlesi **kamu** nesîh / Naqd isteyüben gönlüm efsâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*kamu,]*

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / **Kamu** yârânı terk eyler qarâr itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*kamu,]*

‘İşkuñ yolında ger urasin terk-i cân u baş / ‘İşk ehli **kamu** indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [*kamu,]*

kâmüs: *Bir dilin bütün kelimelerini içine alan büyük sözlük, büyük lugat kitabı; bir konuyle ilgili maddeleri alfabe sırasına göre toplayan geniş eser [Meşhur âlim Fîrûzâbâdî’nin (XV. yüzyıl) büyük Arapça lugatının ismi olup aslında “deniz, denizin en derin yeri, deryâ, okyanus” anlamında olan kelime bu esere isim olduktan sonra “sözlük” mânâsında kullanılmaya başlanmıştır].*

Vâkıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ hâline ‘allâmeler / Ger Şihâh-ıla okurlarsa hezârân **kâmüs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*kâmüs,]*

kan: *Vücuttaki hayati sıvı.*

Muhibbî’yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür nigârâ **kanı** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*kan, -ı]*

Eline ol kemân ebrü hadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre **kan** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*kan,]*

Beni aglatma gel hanum hazer kıl / Bulanuk **kan-ıla** çeşmüm sili var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3).
[kan-ıla, --ıla]

Kanımı nüş eyleyen ol nergis-i mestânedür / Ol sebebden hün-ı dilden gözlerüm peymânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1). [kanımı, -ımı]

Ğamzesi kanım içerse döstlar olmaz ‘aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dâ’im **kanadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4). [kanadur, -a, -dur]

Mey yirine kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim **kanadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5). [kanadur, -a, -dur]

Kanum içdi lebleri inkâr idüp şahid diler / Buña ne şahid gerek kim lebleri **kandur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4). [kandur, -dur]

Şol kadar kan agladum hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı hün-ı cigerden akmag-ıla **kanumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [kanumuz, -umuz]

Ola ki baka rahm ide yüzüne / Muhibbî **kan-ıla** ruhsârûña yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5). [kan-ıla, -ıla]

Geh ruhın ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür hançeri **kandur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3). [kandur, -dur]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür hançeri **kandur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4). [kandur, -dur]

Gâhî gözüm bu yaş-ıla geh **kanla** tolar / Hâk-i derüni gönderüp it tütüya yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2). [kanla, -la]

Umaram pertâb idesin fir-i gamzeñ sîneme / Saçıla her yaña **kanum** ben olam naçer-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2). [kanum, -um]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sağarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde **kanum** var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2). [kanum, -um]

Katl-i ‘uşşâk eylegil hîç itme **kanından** hazer / Bu tarîk-i ‘ışkdur konılmadı bunda kışâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3). [kanından, -ı, -n, -dan]

Aglamakla kalmadı iy dîde yaşuñ **kan-ıla** / Yürü var şimden girü hün-ı cigerden eyle karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3). [kan-ıla, -ıla]

kan: (Bir yiyecek veya içecekten) Daha fazlasına ihtiyaç hissettirmeyecek kadar yemek veya içmek sûretiyle doymak, yeme veya içme isteğini doyusıya karşılamak.

Çeşm-i pür-hünü ele hançer alaldan döstlar / Kaşdı budur bagrum içre kanum içüp **kanalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2). [kanalar, -a, -lar]

kan agladum: Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.

Şol kadar **kan agladum** hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı hün-ı cigerden akmag-ıla kanumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [kan agladum, -du, -m]

kan agladum: Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.

Şol kadar **kan agladum** hicrûñ beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihâmî garķ idüp oldı denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*kan agladum, -du, -m*]

kan aglaram: *Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.*

Şem'-veş **kan aglaram** tâ şubħa dek dildârsuz / Bülbül-i şürıdeyem kim düşmişem gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*kan aglaram, -r, -am*]

kan aglaram: *Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.*

Şem' gibi giceler tâ şubħa dek **kan aglaram** / Şoħbet eyler gice gündüz yâr-ıla her ħâr u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [*kan aglaram, -r, -am*]

kan aglasam: *Kanlı gözyaşı dökmek II büyük bir üzüntü içinde bulunmak II derinden acı duymak, çok üzölmek.*

Yâra 'arz-ı ħâl için āh eyleyüp **kan aglasam** / Hıç te'sîr eylemez kâlbın meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*kan aglasam, -sa, -m*]

kan dökücü: *Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.*

Gönder ilerü ğamzeñi iy yâr-ı cefâ-cû / Çeşmüñ gibi **kan dökücü** ħün-ĥ'âr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*kan dökücü, -üci*]

kan eylesün: *Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırıp vermek.*

(♣) Zâlim gözüñe hey di ki **kan eylesün** / Yoksa zulm-ıla bu ben 'âşıkı ider o ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*kan eylesün, -me, -sün*]

kan içer: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Kan içer çeşmi n'ola ħünî disem / Didügüm isme ol müsemmâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [*kan içer, -er*]

kan içerse: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

'Uşşâk kanın içmiş ğamzeñ işıtdüm iy döst / Biñ **kan içerse** günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*kan içerse, -er, -se*]

kan içmege: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Yalmanur **kan içmege** her dem-be-dem şemşürümüz / Togrulup gitdi 'adünüñ cânın ala firümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*kan içmege, -meg, -e*]

kan içmege: *Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Kaşı yayından gelür ğamz okları **kan içmege** / İy dil-i şürıde kaşdı sañadur ğâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*kan içmege, -meg, -e*]

kan ider: Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırap vermek.

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1). [kan ider, -er]

kan iderse: Yaralamak, kanatmak II cinayet işlemek, adam öldürmek II keder, ızdırap vermek.

Leblerüñ emsem disem gamzeñ diler kanum döke / **Kan iderse** tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2). [kan iderse, -er, -se]

kan istemez: Kan istemek II öldürmek istemek.

Didüm öldürsün koñuz kuyındaki ‘aşıkları / Nev-civândur didiler nâ-ħağ yire **kan istemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4). [kan istemez, -mez]

kan olmadan: Kan olmak, kanlanmak, kan dolmak II çok acı çekmek.

Devrân eliyle toptolu **kan olmadan** bu dil / Pîr-i muğân dergehine var şarâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4). [kan olmadan, -madan]

kan olur: Kan çıkmak, kan dökülmek, cinayet işlenmek II kavga ve kargaşa meydana gelmesi.

Câm-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarsa lâ-büd anda **kan olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2). [kan olur, -ur]

kan olursa: Kan çıkmak, kan dökülmek, cinayet işlenmek II kavga ve kargaşa meydana gelmesi.

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda senüñ biñ **kan olursa** çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4). [kan olursa, -ur, -sa-ursa]

kan saçılır: Kanın saçılması, sıçraması II kan dökülmek, cinayet işlenmek.

Başlar kesilür **kan saçılır** lîk sorılmaz / Bu nev‘e olur râh-ı maħabbetde çok işler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6). [kan saçılır, -ur]

kan yaşını: Kanlı gözyaşı II kan ağlamak.

Eksük itmez her gice benüm için **kan yaşını** / Müstedâm olsun ki ol bu dîde-i hün-bâr imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3). [kan yaşını, -i, -n, -ı]

kan yudar: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek; bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek.

Görüp ol la‘l-i şîrîni ne **kan yudar** Muhibbî’nüñ / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [kan yudar, -ar]

kana girme: Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.

Nävek-i gämzeñ niçe bî-dilleri itdi heläk / **Kana girme** şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*kana girme, -me*]

kana kan gözler: *Kana kan istemek: öldürülen bir kimsenin öcünün alınmasını istemek, kısas yapılmasını istemek II birinin öldürülmesine karşı, öldürenin ya da bir yakınının öldürülmesini istemek.*

Beni derd-ile öldürdüñ lebüñden büse ihsân it / Qadîmî böyledür ‘âdet ki her kes **kana kan gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*kana kan gözler, -r*]

kanâ‘at: *Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene râzı olma, tok gözlülük.*

Ƙanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankâ gibi ol ‘azm-i Ƙâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*Ƙanâ‘at,]*

‘Uzlet idüp kim **kanâ‘at** birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup ol hüy u hâyi istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*kanâ‘at,]*

Yimezüz dünyâ gâmin meyl itmezüz hem çün meges / Ƙâf-ı istignâda ‘Ankâ-veş **Ƙanâ‘at** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*Ƙanâ‘at,]*

İy Muhibbî faqr-ıla iden **Ƙanâ‘at** ihtiyâr / Sîm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*Ƙanâ‘at,]*

kanâ‘at idesin: *Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememek, kısmetine, kendisine verilene râzı olmak.*

Her ne gelse saña yigdür ki **Ƙanâ‘at idesin** / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*Ƙanâ‘at idesin, -e, -sin*]

kanagel: *Kanmak. doymak // (Bir yiyecek veya içecekten) Daha fazlasına ihtiyaç hissettirmeyecek kadar yemek veya içmek sûretiyle doymak, yeme veya içme isteğini doyasıya karşılamak.*

‘Uşşâk kanın içmiş gämzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz o **kanagelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*kanagelmez, -mez*]

kanber: *Hazret-i Ali'nin kölesi. II âşık.*

Olam **Ƙanber** gibi öñce piyâde / Süvâr olsa kaçan dilber ‘Alî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*Ƙanber,]*

kand: *Şeker, şeker kamışı usâresi.*

Sâye-i zülfi midür haddinde yârüñ yoğsa hañ / Lebleri **Ƙandında** cem‘ olmuş ve yâhüd mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*Ƙandında, -ında*]

La‘l-i nâbı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ **kanda** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*kanda, -a*]

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüff / Hürmetin añlamayup lîk içer **Ƙand** ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*Ƙand,]*

Tütinüñ irmez eli **Ƙand** ü nebât ü şekkere / Karşısından şekker-ile ‘iş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*Ƙand,]*

kand ü nebât: Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler **kand ü nebât** / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*kand ü nebât,]*

kand ü nebât: Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez **kand ü nebât** / Hicrûñ ammâ şerbetin içen bilür kim acidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*kand ü nebât,]*

kanda: Nerede.

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş olıgôr / **Kanda** bulursa cefâ tîgımı kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*kanda,]*

İtleri karşı gelür küyına varsam çağrışup / **Kanda** idüñ niçe gündür gel seni yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*kanda,]*

Göñlüm beni terk itmede ârâm-ı cānum **kandadur** / Mihrin velî berk itmede cān u cihānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*kandadur, -dur]*

Göñlüm beni terk itmede ârâm-ı cānum **kandadur** / Mihrin velî berk itmede cān u cihānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*kandadur, -dur]*

Gül ruħlarındandır hacîl kaddi olaldan mu'tedil / Tûbî olupdur münfâ'ıl serv-i revānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*kandadur, -dur]*

Zaħmum benüm bed olmada ħunâb-ı bî-ħad olmada / Derdüm biri şad olmada zaħm-ı sinānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [*kandadur, -dur]*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuħaf / Gelür ħadengi her taraf ebrû kemānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*kandadur, -dur]*

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez sor iy nâ-mihribân âh u fiğānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*kandadur, -dur]*

Gül ğonca ħandāndur çemen serv-i revānum **kandadur** / Olmadı rāħat cān u ten ârâm-ı cānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*kandadur, -dur]*

Gül ğonca ħandāndur çemen serv-i revānum **kandadur** / Olmadı rāħat cān u ten ârâm-ı cānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*kandadur, -dur]*

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur ümîd-i sıhhatüm / Telġ oldı 'iyy ü 'işretüm şîrîn dehānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*kandadur, -dur]*

Cân ez-cihān âvâredür şabrum yakası pâredür / Ğamla göñül bî-çâredür cān u cihānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*kandadur, -dur]*

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz 'acebdür hîç kes ol nātüvānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*kandadur, -dur]*

İşüm gücüm âh-ıla vâh günden güne ħâlüm tebâh / Olmam muqarrer ħâk-i rāh ol dilsitānum **kandadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*kandadur, -dur]*

Zülfî hânde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur rûh-ı revânum **kandadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6). [kandadur, -dur]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim maḥabbet var akıdur yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [kanda,]

Gördüğince gün yüzün ‘âşıklarun nālân olur / **Kanda** kim açıla gül anda hezâr elhân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1). [kanda,]

Âsitânunda Muhibbî tañ mı efgân eylese / **Kanda** kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5). [kanda,]

Cihânun **kanda** bir ra‘nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbülü var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1). [kanda,]

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [kanda,]

Cihânun **kanda** bir ra‘nâ güli var / Aña karşı hezârân bülbülü var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1). [kanda,]

Kanda kim zülfin añaup leblerinün zikrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3). [kanda,]

Ten göziyle görmez isem gam degül cânân yüzün / Cân göziyle **kanda** baksam görinen cânânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2). [kanda,]

(3) **Kanda** bulam kim ire elüm dâmânuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm rûzigâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21). [kanda,]

Ḥâk-i derini gözlerüme kühl ideyordum / **Kandadur** ‘aceb bād-ı şehergâh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3). [kandadur, -dur]

Bakarsın **kanda** bir güzel görürseñ / Dilâ bu deñlü miñnetler saña az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4). [kanda,]

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun sevdâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2). [kanda,]

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı **kandadur** ol zülf-i şebdîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [kandadur, -dur]

La‘l-i şîrînuñe cân virse Muhibbî gam degül / **Kanda** kim şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5). [kanda,]

Tañ degüldür ger raķīb olmazsa yanuñdan cüdâ / **Kanda** kim gül açıla lâ-büd bulunur ḥâr u ḥes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4). [kanda,]

kanda: Nerede? nasıl?.

Mâha diñ öykünmesün yârün hilâl ebrûsına / **Kanda** beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3). [kanda,]

kanda kaldı: Nerede kaldı, nerede kaldı ki...

Aña beñzer bir perī yok **kanda kaldı** âdemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir baħr u ber (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [*kanda kaldı,]*

kand-i la'li: Sevgilinin şeker dudağı.

Gel mükerrer eyle iy dil **kand-i la'li** vaşfını / Çünki ol şekker lebün vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*kand-i la'li, -i]*

kand-i mükerrer: Tekrar tekrar kaynatılarak özenle yapılmış şeker, tatlı // Süzülmüş şeker. // Sevgilinin iki dudağı.

Muhibbī zīkr ider şekker lebün çün / Olur her bir sözi **kand-i mükerrer** (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*kand-i mükerrer,]*

kandil: Sıvı hâlindeki yağa batırılmış bir fitilin yanması sûretiyle ışık veren aydınlatma âleti, çerağ, meşale.

Câmi'-i hüsn içre yanar ruħları **kandildür** / Kaşlarınınñ tākına mihrâb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*kandildür, -dür]*

Tekye-i 'ışka gönül **kandil** cânumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yag-ımuş (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*kandil,]*

Âhdan zencîr idüp bu göñlümün **kandiline** / Yakmaga ğam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*kandiline, -i, -n, -e]*

Zülfî zencîrine asmış san zaķan **kandilini** / Cân u diller yakmaga ya'nî ki micmer bağlamış (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*kandilini, -i, -n, -i]*

kandil-i 'ışk: Aşk kandili.

Dil fitilin yakmaga **kandil-i 'ışk** içre müdâm / Yaş yirine bağı yagı ile üstin yağlamış (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*kandil-i 'ışk,]*

kandur: İçme isteğini tamamen karşılayacak kadar içirmek, doya doya içirip susuzluğunu gidermek.

'Âlemi la'l-i zülâlınden ser-â-ser **kandurur** / Bu Muhibbī teşneye geldükçe bir kez mâ dimez (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*kandurur, -ur]*

kangı: Soru sıfatı, hangi.

Nâz-ıla el ursa dilber zülfinün çevgânına / **Kangı** bî-dil top idüp başını ğaltân istemez (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [*kangı,]*

kâni': Kanaat eden, elindekini yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene râzı olan.

Küyuña **kâni'** degül görmek diler cânâ seni / 'Âşık olan cenneti n'eyler diler dîdâr seyr (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*kâni',]*

Aldı dil **kâni'** degül cânum diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânum daħı tek istesün kurbân olur (*Muhibbī Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*kâni',]*

Sāğar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hūn-ı ciger / **Ķāni'üz** aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*kāni'üz, -üz*]

kani: *Hani, nerede.*

(ə) Merdümlük idüp gel bu Muhibbī'ye şehā / **Kani** bu bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*kani,*]

kāni' oldılar: *Kanaat etmek, yeterli bulmak.*

Taħammül yig tecemmülden diyenler sāye-i hārī / Bulıcak oldılar kāni' dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*kāni' oldılar, -dı, -lar-dılar*]

kāni' olcak: *Kanaat etmek, yeterli bulmak.*

Sanmañ ki gönül meyl ide dünyā-yı 'acūza / **Kāni' olcak** ültifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*kāni' olcak, -ıcak*]

kan-ıla gözler: *Kan ile gözlemek, kan ile takip etmek, kanı takip etmek II avcının yaralı avı kan ile takip etmesi.*

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū / Meşel şayyād olan dirler şikāri **kan-ıla gözler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*kan-ıla gözler, -r*]

kanın içmiş: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

'Uşşāk **kanın içmiş** ğamzeñ iştüdüm iy dōst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 2*). [*kanın içmiş, -miş*]

kanımı içer: *Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.*

Çeşm-i hūn-rīzūñ içer her laħza 'āşık kanını / Anuñ-ıçun ğamze-i mestūñ olur maħmūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*kanımı içer, -er-i, -n, -ı, -er*]

kankı: *Hangi.*

Kimden öğrendüñ niğārā bu gönüller almasın / Soñra cevri-ile anı öldürme **kankı** fende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*kankı,*]

Kanda kim gül açılır lā-büd olur anda hezār / **Kankı** dilde kim maħabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*kankı,*]

İy Muhibbī bāde-i hāmra dururken gül gibi / **Kankı** hayvāndur ki hayvān gibi her dem mā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*kankı,*]

Vār-iken gül gibi 'ālemde şarāb-ı erğuvān / **Kankı** aħmağdur varur hayrānlık ister beng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*kankı,*]

Nāle eyler bu Muhibbī bezm-i ğamda ney gibi / **Kankı** bī-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*kankı,*]

Zâhidâ 'ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / **Kankı** mescidde senüñle kıldı bunlar di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [kankı,]

Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / **Kankı** 'âşık tutisar biz öliceğ mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [kankı,]

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / **Kankı** evde kim ola bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [kankı,]

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtîşâş / Bulmayısardur ebed zencîr-i ğamdan ol ğalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [kankı,]

Âh kim olmadı bu cân nâr-ı hicrândan ğalâş / **Kankı** dil bend ola olmaz zülf-i cânândan ğalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [kankı,]

kanlar dökerse: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Gözleri hañçer çeküp **kanlar dökerse** ğam degül / Lebleri cânlar bağışlar yâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 2*). [kanlar dökerse, -lar, -er, -se]

kanlar tamar: Kan damlamak.

Kosun kâfırlığın ğamzeñ yiter kaşd eyledi hûna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şâhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [kanlar tamar, -ar]

kanlu: Kanlı, kana bulanmış II katil.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk **kanlu** Tuna'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [kanlu,]

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ **kanlu** sudur / Niçe merdümleri ğarğ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [kanlu,]

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ 'âşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi **kanlu** begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [kanlu,]

kanlu yaş akar: Gözden kanlı yaş akmak II çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Ħasret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ içün turmayup akar gözümde kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 1*). [kanlu yaş akar, -ar]

kanlu yaş akmayaydı: Gözden kanlı yaş akmak II çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Olmaz-ıdı döşlar 'ışk-ı nihânum eyle fâş / Gözlerümde akmayaydı dem-be-dem bu kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 1*). [kanlu yaş akmayaydı, -ma, -y, -a, -y, -dı]

kanlu yaş dökdüğümü: Kanlı gözyaşı dökmek II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümde ne bilür / Anı sor hûnî gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [kanlu yaş dökdüğümü, -düg, -üm, -i]

kanlu yaş döker: Kanlı gözyaşı dökmek II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

İy Muhibbî cân göziyle kühsâra kıl nazar / İnleyüp Ferhâd için döker gözinden kanlu yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5). [kanlu yaş döker, -er]

kanlu yaş gelmeseydi: Kanlı gözyaşı akmak II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / Sırr-ı 'ışkum olmaz idi bu cihân halkına fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1). [kanlu yaş gelmeseydi, -me, -se, -y, -di]

kanlu yaşı: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

'Âşıkun taglarca bagrı üzre başı var-ımış / İki 'aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1). [kanlu yaşı, -ı]

kanlu yaşı: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

İki nesne 'ışkuma şahid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4). [kanlu yaşı, -ı]

kanlu yaşından: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4). [kanlu yaşından, -ı, -n, -dan]

kanlu yaşıyla: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Dilâ bu rüy-ı zerdümle niçe inkâr idem 'ışka / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2). [kanlu yaşıyla, -ı, -y, -la]

kanlu yaşum: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Âhum eflâke irüp oldı melâ'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4). [kanlu yaşum, -um]

kanlu yaşum: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Kanlu yaşum hil'atine dâgımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşun kim kaçan tamgası var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4). [kanlu yaşum, -um]

kanlu yaşımı: Kanlı göz yaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Kanlu yaşımı sînemün üstinde dir gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinün lâlezârıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2). [kanlu yaşımı, -um, -ı]

kanlu yaşımı: Kanlı gözyaşı, kan dolu gözyaşı II çok ağlamak, çok ağlamaktan gözlerin kan dolması, kızarması.

Sakladum esrār-ı 'ışkı lîk izhâr itdi âh / **Kanlu yaşımı** gören didi ki rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*kanlu yaşımı, -um, -ı*]

kanum dōke: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Leblerüñ emsem dişem ğamzeñ diler **kanum dōke** / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*kanum dōke, -um, -e*]

kanum dōker: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Kaçan ol kâhramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez doker kanum benüm ol bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [*kanum doker, -um, -er*]

kanum içdi: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Kanum içdi lebleri inkâr idüp şâhid diler / Buña ne şâhid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*kanum içdi,]*

kanum içedur: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümden ne bilür / Anı sor hünî gözi göz göre **kanum içedur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*kanum içedur,]*

kanum içerse: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Ğamzesi **kanum içerse** dōstlar olmaz 'aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ meyli dâ'im kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*kanum içerse, -um, -er, -se*]

kanum içerse: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

İçerse nergisi kanum 'aceb mi / Şarâb-ı nâz-ıla mestâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*kanum içerse, -um, -er, -se*]

kanum içüp: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Çeşm-i pür-hünü ele hañçer alaldan dōstlar / Kaşdı budur bagrum içre **kanum içüp** kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*kanum içüp, -um, -üp*]

kanumı dōkdi: Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.

Gözün çün **kanumı dōkdi** bilürsin iy kemân ebrü / Meşel şayyâd olan dirler şikârı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*kanumı dōkdi, -um, -ı, -di-um, -ı, -di*]

kanumı içer: Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Mey yirine kanumı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*kanumı içer, -um, -ı, -er*]

kānūn: Sol kösesi kesik dikdörtgen biçimindeki tahta bir tabla üzerine geçirilmiş tellerden meydana gelen ve yatık durumda dizler üzerine konarak iki elin işaret parmağındaki yüküklere tutturulmuş birer mızrapla çalınan çalgı.

Bezmi-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol meclisde bu göñlüm benüm **kānūn** olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6). [kānūn,]

Üstüh ānum nāya döndi dem-be-dem eyler fiġān / Anuñ-ıçun ‘ūd u **kānūn** u rebāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4). [kānūn,]

Ķaddümi çeng eyleyüp **kānūna** āheng eyledi / Buralı ġuşum Muhibbî dest-i ġam tanbūr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [kānūna, -a]

kānūn: İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı: El-Kanun fi't-tıb.

İy tabībā çek elüh **Ķānūn-ıla** olmaz şifā / Lā‘-i nāb-ı dilber olmışdur hemān dermānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3). [kānūn-ıla, -ıla]

kānzil: Kendinden geçmiş, körkütük sarhoş olmuş.

İçeli ‘ışkuñ şarābın bu Muhibbî ġasta-dil / Giceden gündüzi farġ itmez yatur **kānzil-durur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5). [kānzil-durur, --durur]

Cām-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lā-ya‘küllerüz / Kendümüzden geçmişüz tā ġaşre dek **kanzillerüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1). [kanzillerüz, -ler, -üz]

kap: Kapmak, çalmak, yakalamak.

Göñlini ‘āşıklaruh ol çeşm ü zülf-i ġam **kapar** / Hey ne sāhirdür gözüñ siġr eyleyüp ādem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1). [kapar, -ar]

Göñlini ‘āşıklaruh ol çeşm ü zülf-i ġam **kapar** / Hey ne sāhirdür gözüñ siġr eyleyüp ādem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1). [kapar, -ar]

Ķam degüldür gözleri bīmār iderse göñlümi / Leblerinden bir cevāb alsam bu cānum em **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2). [kapar, -ar]

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu ‘ayyār felek / Ķāh tāk-ı Ĥusrev ü ġāhī külāh-ı Cem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5). [kapar, -ar]

Göñlümi her dem benüm ol māk-ı ġonca-fem **kapar** / Sanasın ġurşide ġülşende seġer şebnem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1). [kapar, -ar]

Göñlümi her dem benüm ol māk-ı ġonca-fem **kapar** / Sanasın ġurşide ġülşende seġer şebnem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1). [kapar, -ar]

Cānumı çün aldı ġamzeñ ya n’içün komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki daġı nem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3). [kapar, -ar]

Yüz uruban kekbühñ naġşını kapsam tañ mīdur / Çün ġedā yir üzre ġörse dirhemi her dem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [kapar, -ar]

Yüz uruban kekbühñ naġşını **kapsam** tañ mīdur / Çün ġedā yir üzre ġörse dirhemi her dem **kapar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4). [kapsam, -sam]

Gönlümün murğın n' için **kapduñ** didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*kapduñ, -du, -ñ*]

Miñkârına aldıkda gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murğını **kapdı** gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*kapdı, -dı*]

Kapsa tañ mı bu kebüter gönülümü / Zülfine dirler anuñ çün şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [*kapsa, -sa*]

Hîç halâş olmak baña mümkün degül / **Kapdı** dil murğın Muhib bir şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*kapdı, -dı*]

kap: Yakalamak, etkisi altına almak.

Niçe şād olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ gam **kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*kapar, -ar*]

kapıs: Kapişmak, paylaşamamak.

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ' itse gazel / **Kapışurlar** sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*kapışurlar, -ur, -lar*]

kaplan: Kedigillerden çevik ve yırtıcı bir hayvan. // Aşık (şair).

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ **kaplandı** / Rüy-ı zerd-ile gehî deşt-i gama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*kaplandı, -ı, -dur*]

kaplu: Kabı olan, kap geçirilmiş, kaplanmış. // Bir şeyin dış yüzünü oluşturan tabaka.

'Ânzûñ içre niçedür didüm iy meh-rû haţuñ / Güldi didi **kaplu** kâfûra du'â-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*kaplu,]*

kapu: Kapı, eşik // Makam, huzur.

İy güzeller şâhı **kapuñdan** Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgâneler maħrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde **kapuñda** senüñ biñ kan olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*kapuñda, -ñ, -da*]

'Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk **kapuñda** benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*kapuñda, -ñda*]

Hey ne zâlimsin varup ger **kapuña** dâd istesem / Ya sürüñ yâ öldürüñ diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*kapuña, -ña*]

Gerçi kim cānâ **kapuñdan** uşbu bendeñ dürdur / Sînede lîkin hayâlünüle gönül mesrürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*kapuñdan, -ñdan*]

Cān naqdi ile geldi **kapuña** yine gönül / Virdi metâ vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*kapuña, -ñ, -a*]

- Sormaduñ iy dil tabīb[i] bu Muhibbī derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege **kapuya** gelür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1152, Beyit 5*). [*kapuya, -y, -a*]
- Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkuñ var / İçinde yok Muhibbī gibi kemter (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1193, Beyit 5*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / Kerimüñ işi çün dāyim keremdür (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1197, Beyit 6*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]
- (ج) Revā görme **kapuñda** baña cevri ide felek / Luṭf olmaya yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1205, Beyit 10*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Beni redd eyleme varsam **kapuña** / Kerim olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1214, Beyit 2*). [*kapuña, -ñ, -a*]
- Kapuñ dārü’ş-şifā iy dil tabībi / Dem-ā-dem anda bīmār eksük olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1235, Beyit 3*). [*kapuñ, -ñ*]
- Suçımı Muhibbī’nüñ ‘afv eyle disem dilber / Sürer **kapudan** anı dīvāna ğabül itmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1258, Beyit 5*). [*kapudan, -dan*]
- Kullarumdur **kapuma** gelsün didi ol pādişāh / Her murādi virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1284, Beyit 4*). [*kapuma, -m, -a*]
- Rüyını zer eyleyüp kim ola **kapuñda** gedā / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhi eylemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1288, Beyit 4*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / Koyup **kapuñi** cānā ğayrı kapuya ğitmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1292, Beyit 5*). [*kapuñi, -ñ, -ı*]
- Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / Koyup kapuñi cānā ğayrı **kapuya** ğitmez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1292, Beyit 5*). [*kapuya, -y, -a*]
- İrem bāğı-durur ħüsnüñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağyārı **kapuñdan** ki bülbülle ğurāb olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1318, Beyit 2*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]
- Kapuña varmaga koma rağibi / Melek dīv-ile herğiz maħrem olmaz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1365, Beyit 4*). [*kapuña, -ñ, -a*]
- Küy-ı nigāra deyr-i muğān dir-isem revā / Çün **kapusunda** āh u fiğānum olur ceres (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1386, Beyit 3*). [*kapusunda, -sı, -n, -da*]
- Beni sürdüñ **kapuñdan** kaldı ağyār / Tutar mı hiç şirüñ yirini müş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1407, Beyit 3*). [*kapuñdan, -ñ, -dan*]
- İsterem kim ben olam **kapuñda** bir kemter gedā / İstemem kim yürüyem ‘ālem içinde mīr-veş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1410, Beyit 4*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
- Özin bilmez katı dil-ħastedür āh / Tabībā **kapuña** dermāna gelmiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1438, Beyit 2*). [*kapuña, -ñ, -a*]
- Yudı yüzüm karasını āb-ı luṭf-ıla / Ak saçı görüp didi **kapumda** geçürdi yaş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1441, Beyit 4*). [*kapumda, -m, -da*]
- Cān u dilden **kapuña** geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme ħāş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1477, Beyit 2*). [*kapuña, -ñ, -a*]

kapuş: Üzerine üşüşüp kapmak, kapıp tüketmek.

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / ‘Arz idince **kapuşup** yārān hemān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*kapuşup, -up*]

kār: İş, fiil, amel.

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bāzı / Bu kārı sanma ayruk **kāra** beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*kāra, -a*]

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bāzı / Bu **kārı** sanma ayruk kāra beñzer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*kārı, -ı*]

‘Akl sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir **kār** bu **kār** özgedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*kār,]*

‘Akl sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir **kār** bu **kār** özgedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*kār,]*

Seħerden gülşene bülbül varur gül **kārını** bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*kārını, -ı, -n, -ı*]

Bī-vefā dildār sevmek hey ne müşkil **kār-ımış** / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola nā-çār-ımış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*kār-ımış, -ı, -mış*]

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil **kār** imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*kār,]*

kār eylemez: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

Āhum ile gözlerüm yaşı benüm / Ķalbi āhendür aña **kār eylemez** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*kār eylemez, -mez*]

kār eylemez: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i ħāreye / Āhum ammā katı göñline anuñ **kār eylemez** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*kār eylemez, -mez*]

kār itmedi: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

(ض) Ķarb ursa yiridür baña bu çarĥ-ı felek / Dil-i āşüfteye pend eylediler itmedi kār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*kār itmedi, -me, -di*]

kār itmedi: İşlemek, etki etmek, tesirde bulunmak, iz bırakmak, fayda etmek.

(ض) Ķarb ursa yiridür baña bu çarĥ-ı felek / Dil-i āşüfteye pend eylediler itmedi kār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*kār itmedi, -me, -di*]

kara: Kara, siyah.

Görinen ruhsârî üstinde **kara** saçlar mıdır / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*kara,]*

Göñül şehrin ider târâc **kara** kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim yine dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*kara,]*

Dilâ mülk-i ğama şâham niçe şād olmasun göñlüm / Başumda düd-ı âhumdan otagum **kara** şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*kara,]*

Göz **karasın** hall idüp dildâra yazdum nâmeyi / Döstlar luft eyleyüp eşkümlle tahîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*karasın, -sı, -n]*

Kara zülfün şeb-i târdür velî aña hiçâb olmaz / Cemâlün ‘âlem-ârâdur muķâbil âfîtab olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*kara,]*

kara câhil-durur: Çok cahil, hiç okumamış.

Baňa sor ‘işkuñ rumüzün vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn’a ne bilsün bir **kara câhil-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*kara câhil-durur, -durur]*

kara yazu-y-ımuş: Kara yazı; kötü yazıldığına inanılan alın yazısı, kara talih, kara baht.

Çekmek için zülfünün sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir **kara yazu-y-ımuş** ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [*kara yazu-y-ımuş, -y, -ı, -muş]*

karanfil: Bu ağacın karanfil yağı elde edilen ve baharat olarak kullanılan, ağız kokusunu gideren, acımsı, koyu renkli, küçük çivi biçimindeki tomurcuğu .

Zülfî ucını alur agzına mest olsa nigâr / Def’-i büy-ı mey için ya’nî **karanfil** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*karanfil,]*

karâr: Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar II rahat, huzur.

Nâşihâ pend eyleme itmez Muhibbî’ye eşer / Mâh-rûlar çün ez el dilden **karârum** aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*karârum, -um]*

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de yok mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde **karârumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*karârumuz, -umuz]*

karâr itmege: Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem göñlüme gelsün / **Karâr itmege** sînem gibi hergiz aña ñn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*karâr itmege, -meg, -e]*

karâr itmeyüp: Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

İy Muhibbî bu ne hikmetdür ki bir yirde karâr / İtmeyüp ‘âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*karâr itmeyüp, -me, -y, -üp]*

karâr itmez: Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Gâh kühsâr u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme yirlerde **ķarâr itmez** dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1277, Beyit 2*). [*ķarâr itmez, -mez*]

ķarâr itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Gönül bir dem **ķarâr itmez** eyâ rûh-ı revân sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1371, Beyit 1*). [*ķarâr itmez, -mez*]

ķarâr itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Eger ‘âbid eger zâhid senüñ hüsnuñ ziyâd ister / Ki korkarlar **ķarâr itmez** zemîn ü âsümân sensüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1371, Beyit 3*). [*ķarâr itmez, -mez*]

ķarâr itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler **ķarâr itmez** bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1371, Beyit 5*). [*ķarâr itmez, -mez*]

ķarâr itmez: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Şerha şerha sînede cân bir nefes itmez ķarâr / Murğ ārâm eylemez pervâz ider sinsa ķafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1378, Beyit 3*). [*ķarâr itmez, -mez*]

ķarâr kılmaz: *Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.*

Dil derün-ı sîne-i şad-çâkde kılmaz ķarâr / Murğ pervâza gelür turmaz uşanicak ķafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1398, Beyit 2*). [*ķarâr kılmaz, -maz*]

ķarârı kalmaz: *Karar verecek gücü kalmamak, kararını bitirmek, düşünemez olmak.*

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zâr zâr olur / Kalmaz ķarârı şevķ-ile bî-ihtiyâr olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1030, Beyit 1*). [*ķarârı kalmaz, -maz*]

ķarbân: *Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

‘Aql u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / **ķarbân** çünkim revân ola figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1380, Beyit 1*). [*ķarbân,*]

Her **ķarbân** ki konsa bugün irtesi göçer / Dâr-ı cihâna anuñ-içun didiler ribât (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1498, Beyit 3*). [*ķarbân,*]

Bu ribât-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / Gün-be-gün her **ķarbâna** mesken olur bu ribât (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1499, Beyit 3*). [*ķarbâna, -a*]

ķarbân-ı halk: *İnsan kervanı, kafilesi.*

ķarbân-ı halk bir bir göçiyor çalındı kūs / Biz dağı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1307, Beyit 4*). [*ķarbân-ı halk,*]

kārbān-ı 'ışka: *Aşk kervanı.*

Kārbān-ı 'ışka uydum Ka'be-i maḫsūd için / Nāle eyler vādi-i ḡamda bu dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*kārbān-ı 'ışka, -a*]

kardaş: *Aynı fikir ve inancı taşıyan, değer verilen ortak bir bağın birbirine bağladığı kimselerden her biri // Yaşları yakın kimseler için kullanılan hitap sözü.*

Sanma ki cihān-ı fānīdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḡabbet niye **kardaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*kardaş,]*

Cihānuñ ḡalḡına sakın inanma / Yüze ḡüler dir-ise saña **kardaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [*kardaş,]*

ka'r-ı deryāda: *Denizin dibi / Denizin derinliği.*

İster-iseñ dūr dişin dök acı yaşlar iy ḡöñül / **Ķa'r-ı deryāda** Muḡibbî bulunur dūr-dāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*ka'r-ı deryāda, -da*]

kār-ı 'ışk: *Aşk işi.*

Giceler tā şubḡ olunca inleseñ olmaz 'aceb / **Kār-ı 'ışk** āsān mı sanduñ bilmeduñ iy bu'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*kār-ı 'ışk,]*

kār-ı 'ıška: *Aşk işi.*

'Aḡl sergerdān u dil āvāre efkār özgedür / **Kār-ı 'ıška** beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1*). [*kār-ı 'ıška, -a*]

ka'r-ı zemīn: *Yeryüzünün dibi , derinliği.*

Meyl-i dünyā-y-ıla cem' itdüḡiçün sīm ü zeri / Düşüben **ka'r-ı zemīn** içine Ḳārūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*ka'r-ı zemīn,]*

karīn olmaz: *Yakın olmak; ulaşmak, erişmek.*

'Aceb olmaya ger yārum benümle hem-nişin olmaz / Gedālar olı-gelmişdür ki şehirle **karīn olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*karīn olmaz, -maz*]

karış: *Parmakları açık ve gergin durumdaki bir elin baş parmağı ile serçe parmağının uçları arasındaki mesāfe.*

Senden ayru istemezdim ola idüm bir **karış** / Ḥasret oldu niçe yıllardur cemālūñ ḡörmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [*karış,]*

karşu: *Karşılık olarak, mukābil.*

Cihānuñ kanda bir ra'nā ḡülü var / Aña **karşu** hezārān bülbüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [*karşu,]*

Cihānuñ kanda bir ra'nā güli var / Aña **karşu** hezārān bülbüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*karşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan. // İçin, hakkında.*

Leb-i şîrînine **karşu** yanaram tâ seher çün şem' / Ben ol maḥrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*karşu,]*

Niyâz itsem kaçan dildāra **karşu** / Yüzini çevürüp ider baña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*karşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II -e doğru.*

Dün gice şem'-i ruḥına **karşu** ol meh-pārenüñ / Şubḥ olunca yakmışam pervâne-veş bāl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*karşu,]*

Ruḥlarına **karşu** çeşm almış ele ebrüsünü / Atışıyla san kemāndārdur kemānın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*karşu,]*

Bahār-ı ḥüsnuñe **karşu** benüm serv-i ḥırāmānum / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*karşu,]*

Bir sencileyin ḥüsñ gülistānına **karşu** / Bülbüllerini eyleyici zār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [*karşu,]*

Şun'-ı Ḥaḳḳ'ı añlamaz gün yüzine **karşu** nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çün anda var ḥuffāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [*karşu,]*

Ruḥlarına **karşu** zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*karşu,]*

Kaşları yasına **karşu** sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*karşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II tedbir olarak.*

Gelse ğam Ye'cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur **karşu** aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*karşu,]*

karşu: *Bir yerin yüzü ve cephesi karşısında bulunan II kat, ön, huzur, makam.*

Kanda kim şîrîñ-zebāñ bir dilber-i fettāñ kopar / **Karşusunda** ehl-i diller zār u sergerdāñ kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [*karşusunda, -sı, -n, -da]*

Pîr-i 'ışḳ oldum baña 'ışḳ ehli oldılar müşid / Her biri diyüp belî **karşumda** kulagın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*karşumda, -m, -da]*

Muhibbî n'ola **karşuñda** iderse nāle vü efġāñ / Velî şürîde bülbüldür yüzüñ gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*karşuñda, -ñ, -da]*

(س) Söyler ruḥuñuñ medḥin okur bülbül-i dil / Yüzüne **karşu** olur şām u seher hoş-ġüftār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*karşu,]*

(١) İy zülfi siyeh ebrûsı çîn çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin **karşuñña** iy dōst-ı hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1). [karşuñña, -ñ, -a]

(٢) Temāşā ideliden kıdd-i dil-cũñı şehā / Hıdmete bağladı bil **karşuñña** el tutdı çınār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3). [karşuñña, -ñ, -a]

Hüsn-ile iy saçı sünbül seni Leylā bilürüz / Dil-i Mecnün'ı dañı **karşuñña** şeyda bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [karşuñña, -ñ, -a]

Her kaçan görseñ Muhibbî nāz ider ol nāzenîn / **Karşusunda** yüzüñi sür yirlere eyle niyāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5). [karşusunda, -sı, -n, -da]

‘Aşıkuz ‘ālemde bir gül yüzlü gülzār isterüz / **Karşusunda** şevk-ile dil bülbülün zār isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1). [karşusunda, -sı, -n, -da]

Tüñünñ irmez eli kıand ü nebāt u şekkere / **Karşusundan** şekker-ile ‘iys ider her dem meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2). [karşusundan, -sı, -n, -dan]

Dirīgā gitdi benden tākāt ü hüş / Görelden **karşuda** sımın binā güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1). [karşuda, -da]

‘Arızını ben niçe gülzāra teşbīh eyleyem / Açılır gül ruñları **karşumda** benüm yaz u kış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3). [karşumda, -m, -da]

karşu çıkar: Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Şāh-ı ğam gelse gönül şehrine cān **karşu çıkar** / Gözlerüm pışkeş içün dirhem ü dīnār çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [karşu çıkar, -ar]

karşu çıkup: Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

İşitdüm meclise cānāne gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [karşu çıkup, -up]

karşu çıkup: Karşı çıkmak: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

İşitdüm meclise cānāne gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [karşu çıkup, -up]

karşu gelür: Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

İtleri **karşu gelür** küyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5). [karşu gelür, -ür]

karşu gelür: Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Muhibbî küyuña varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Kıadīmī āşināmuzdur diyüben ĥakk-ı nān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7). [karşu gelür, -ür]

karşu gelür: Karşı çıkmak, karşısına gelmek: karşısına çıkmak, dışarıdan gelen kimseyi karşılamaya gitmek.

Nigārā kūyuña varsam seg-i kūyuñ gelür karşı / Ezelden āşinā diyü tuz ekmek haqqını gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3). [karşı gelür, -ür]

karşu turur: Karşı durmak, karşısında durmak, direnmek, engel olmaya çalışmak.

Men' eyleye mi kūyına varmaga rakībūñ / Kim **karşu turur** 'aşık-ı bî-bāke berāber (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4). [karşu turur, -ur]

karşu tururlar: Karşısında durmak.

Kan ider ol yār beñzer geydi gülgünî libās / Kaşr-ı hüsne baş açup **karşu tururlar** cümle nās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1). [karşu tururlar, -ur, -lar]

karşu tutaruz: Karşısına (yoluna) tutmak, hedefte olmak, siper etmek.

Ġamze okların kemān ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber 'aşıkuz **karşu tutaruz** sīnemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2). [karşu tutaruz, -ar, -uz-aruz]

kārübān-ı dil: Gönül kervanı.

Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [kārübān-ı dil,]

kārūn: Kur'an'da adı Firavun ve Hāmān'la birlikte anılan, Mūsā Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği, Allah'a olan isyanıyla ünlenip sonunda malı ve mülküyle birlikte yere geçmiş İsrailoğullarından biridir.

Meyl-i dünyā-y-ıla cem' itdüğičün sīm ü zeri / Düşüben ka'r-ı zemīn içine **Ķārūn** iñiler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4). [kārūn,]

İy gönül olma sakın dünyā metā'ına harīş / N'eyledi naqdi ne assı eyledi **Ķārūn'a** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4). [kārūn'a, -'a]

karz eyle: Ödünç almak, temin etmek.

Ķarz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dīnār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 2). [karz eyle,]

karz eyle: Ödünç almak, temin etmek.

Aglamakla kalmadı iy dīde yaşuñ kan-ıla / Yürü var şimden girü hūn-ı cigerden eyle karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3). [karz eyle,]

karz idinür: Ödünç almak, temin etmek.

Yaşum ki dilā ger dükene ğam yime çeşmüm / Hūn-ı cigeründen idinür kendüzine karz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3). [karz idinür, -ür]

karz oldı: Ödünç olmak, ödünç alınmak.

‘İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı āhîr oldı hün-ı cigerden ol qarz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [karz oldı, -dı]

karz virmiş-durur: Ödünç, borç vermek.

Her ne kim virdi dünyā evvel Muhibbî bir bir / Āhîr komaz alur ol virmiş-durur saña qarz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5). [karz virmiş-durur, -miş, -durur]

kaş: Gözün üzerindeki siyah ve kalın kemerli kullar.

Eylerem ben ğamzesine sînem içre dil nişān / Tîr-i müjgāna kaçan kim kaşlarını ya kılur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3). [kaşlarını, -lar, -ı, -nı]

‘Ālemi mahkûm iden her dem berāt-ı hüsînidür / Kim muţî‘ olmaz çekilmiş kaşları tuğrāyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5). [kaşları, -lar, -ı]

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa ĥadeng-i ğamzesi şāfî derûnadur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2). [kaşların, -lar, -ı, -n]

İy kaşı ya atagör iç kabzadan ğamz okların / Sînemi delşün varup bagrumda itsün yirler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3). [kaşı, -ı]

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür ĥacet degül tedbîrler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5). [kaşuñ, -uñ]

Yüzüñ kıble kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı kıble-nümādur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3). [kaşuñ, -uñ]

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cān ditrer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5). [kaşı, -ı]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemān sen togru dur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2). [kaşın, -ın]

Ya kaşuñdan tîr-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zāhrumdan çıkar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3). [kaşuñdan, -uñdan]

Deyr-i hüsînde kaşı peyvestesi ol kâfirûñ / Cānib-i şarka bakar san kâfiri mihrābdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4). [kaşı, -ı]

Tañ degül cānuma ger kaşd ider-ise ğamzeler / Zülfî kâfir çeşmi hünî dilberüm ya kaşludur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3). [kaşludur, -ludur]

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilālî kaşlar / Kim anuñ naķşında ‘ācizdür kamu naķķāşlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1). [kaşlar, -lar]

Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki dām-ı belā / Cānuma kaşd eyleyen ğamzeñ midür ya kaşlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3). [kaşlar, -lar]

Kaşı yayı saĥtdur çekmez anı Rüstem daĥı / El urup n’eylersin iy dil yok yire bir zürdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4). [kaşı, -ı]

Sen güzellik kişverinüñ pâdişāhısın diyü / Kaşlaruñ almış berāt-ı hüsñüñe tuğrā çeker (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2). [kaşlaruñ, -lar, -uñ]

- Göñül şehrin ider tārāc kara **kaşlar** elā gözler / Dil-i dīvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*kaşlar, -lar*]
- Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ **kaşları** peyvestedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*kaşları, -lar, -ı*]
- Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / **Kaşı** yasını kaçan ‘işve ile yār çeker (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*kaşı, -ı*]
- Kaşuñ mihrābına kāmēt getürdüm / Görüp yüzüñ didüm Allāhu ekber (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1162, Beyit 3*). [*kaşuñ, -uñ*]
- Ya **kaşlarıyla** alsa ele ğamze okların / Sīnem içinde konmuş aña dil nişānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*kaşlarıyla, -lar, -ı, -y, -la*]
- Hüsñ eyvānında gördüm **kaşları** dīvān kurup / Cem‘ idüp ‘uşşākını her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*kaşları, -lar, -ı*]
- Her kaçan alsa ele ya **kaşlaruñ** ğamz okların / Sīneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
- Sakın bu āhum okından i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme ol da benüm **kaşı** kemānumdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*kaşı, -ı*]
- Tiri çün sehm-i sa‘ādetdür naşīb ola diyü / Bu Muhibbî **kaşları** yasın görüp kırbān olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*kaşları, -lar, -ı*]
- Kaşı yasına cān iderse kırbān / Muhibbî’nüñ muqarrer devleti var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 10*). [*kaşı, -ı*]
- Geçid virmez gözümüñ yaşı taşıdı / **Kaşumdan** özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*kaşumdan, -um, -dan*]
- Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
- Sīne pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves **kaşlaruña** döstüm kim ya dimez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*kaşlaruña, -lar, -uñ, -a*]
- Gözi üstinde gören **kaşlarını** / İki teldür sanur dakındı şehbāz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*kaşlarını, -lar, -ı, -n, -ı*]
- Mescid-i hüsñin[i] seyr iden şafālar kesb ider / **Kaşlarınıñ** tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*kaşlarınıñ, -lar, -ı, -nuñ*]
- Didiler gözlerinüñ ālmı terk itdi nigār / Dil didi gözlerine hey dise **kaşın** yiñemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*kaşın, -ı, -n*]
- Cāmi‘-i hüsñ içre yanar ruḥları kändildür / **Kaşlarınıñ** tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*kaşlarınıñ, -lar, -ı, -nuñ*]
- Āfitāb-ı hüsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muqavves **kaşlaruñ** görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]
- Āhü göziyle ya kaşı bir **kaşa** beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķkāşa beñzemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*kaşa, -a*]

Åhü göziyle ya **kaşı** bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naķışını naķķāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*kaşı, -ı*]

Katıdur **kaşlaruñ** yası anı nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin ķadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]

Çekmek için zülfüñüñ sevdālarını cān u dil / Başum üzere bir kara yazu-y-ıñmış ol iki **kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [*kaş,]*

Kaşları yasına karşı sīnemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*kaşları, -lar, -ı*]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki **kaş** / Māh-rūlar her tarafından indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*kaş,]*

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgān tırüñe katı yadur ol iki **kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*kaş,]*

Ser fitnedür gözler-ile **kaşlar** senüñ / Müjgān tırüñe katı yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*kaşlar, -lar]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürde kaşdı sañadur ğāfil mebāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*kaşı, -ı*]

Delmek için sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin ok **kaşların** ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*kaşların, -lar, -ı, -n*]

Ĥatıña yazmış berāt-ı hüsñüñi / **Kaşlaruñ** üstine tigrā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2*). [*kaşlaruñ, -lar, -uñ*]

Komış ebrūları birbirine baş / Danişuk mı ider ola iki **kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*kaş,]*

İy Muhibbî olalı bu dil nişān / **Kaşların** ya ğamzesin tır eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*kaşların, -lar, -ı, -n*]

Nāvek-i ğamzeñ niçe bī-dilleri itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra **kaşuñ** yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*kaşuñ, -uñ*]

kaş: Keşke.

Gitdi şabr u ‘aķl u fikrüm bir daķı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol meh-i bī-mihri **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*kāş,]*

Kalmadı ‘aķl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirġ görmeye idüm nigār[ı] **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*kāş,]*

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazu imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben ol meh-i bī-mihri **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*kāş,]*

Dimiş kūyında ķurbān idem anı / Muhibbî`nūñ murādı ol-durur **kāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*kāş,]*

kaş u göz: Kaş ve göz.

Bir nazarla hūn-ı dil cūş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryāya āķir yaşumı bu **kaş u göz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*kaş u göz,]*

Ꞗudret-i Şun'-ı Hüdā'dur sende olan **kaş u göz** / Kim göre hayret basar doker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [*kaş u göz,]*

Ꞗudret-i Şun'-ı Hüdā'dur sende olan **kaş u göz** / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [*kaş u göz,]*

kāşāne: (*Fars. kāşāne "camlı oda; kuş yuvası"*) Büyük, süslü köşk, mükellef ev [*Bu anlamı Türkçe'de kazanmıştır*].

Düşüren sevdā-yı zülfidür beni sevdālara / Anuñ için gönlümün fikri kamu **kāşānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*kāşānedür, -dür]*

Āteş-i miñnetle her Şeb berķ urur **kāşānemüz** / Sanasın bir ejder olmuşdur dil-i vîrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*kāşānemüz, -müz]*

Tîredür zülfün ğamından bu dil-i vîrānemüz / Gün yüzün 'arz eyle tā rüşen ola **kāşānemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*kāşānemüz, -müz]*

kasd: Niyet, istek, amaç, ğāye.

Ꞗaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti 'ışķ erinün gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*kaşdı, -ı]*

Çeşm-i pür-hûnı ele ħançer alaldan döstlar / **Ꞗaşdı** budur bagrum içre kanum içüp kanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 2*). [*kaşdı, -ı]*

Dāĝ eylesem n'ola kolum zer kemer kılır / Diler ki kuça **kaşdı** o nāzûk miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kaşdı, -ı]*

Yüzüm üzre umaram iy māh-rû kim basasın / Ĥāk idüp cismüm reh-i kūyuñda **kaşdum** düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*kaşdum, -um]*

Göñlümi Şeb-rû diyü zülf[i] Şebinde bend ider / **Ꞗaşdı** bildüm anuñ zülfinde āĥir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*kaşdı, -ı, -n, -ı]*

Çün felek taĥtına geçdi ħusrev -i ħāver güneş / **Ꞗaşdı** bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*kaşdı, -ı]*

Dün gice gördüm Muhibbî Şu'le-i pervāneyi / **Ꞗaşdı** yanmagmış meger sandum savaşı var-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*kaşdı, -ı]*

Leblerin zıkr eylesem **kaşdum** nedür eyler ħayāl / 'Ārife bir söz yiter ħācet degül tekrār 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*kaşdum, -um]*

kasd: Niyet, istek, amaç, ğāye II öldürme, yaralama veya zarar vermeye teşebbüs etme.

'Āşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse 'aķl u dil / Zülfinün **kaşdı** eger ĩmān olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*kaşdı, -ı]*

Virdi dil mülkin ħarāba Şimdi **kaşdı** cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş müjĝānların Şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*kaşdı, -ı]*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kāfir ħaĥı / Her tarafdan yürüdi **kaşdı** meger ĩmānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*kaşdı, -ı]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürde **kaşdı** sañadur ğāfil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*kaşdı, -ı*]

kasd itsem: *Niyetlenmek, harekete geçmek, teşebbüs etmek.*

Degül takrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildârûñ / Kaçan takrîre **kaşd itsem** dehân içre zebân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*kaşd itsem, -se, -m-sem*]

kaşd-ı dil ü dîn evlemiş: *Gönle ve dine kast etmek.*

Hañtını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / Hey ne kâfirdür görüñ **kaşd-ı dil ü dîn evlemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*kaşd-ı dil ü dîn evlemiş, -miş*]

kaşd-ı muhibbî: *Muhibbî'nin kastı, amacı, arzusu.*

Bezm-i ğam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / **Kaşd-ı Muhibbî** şimdi hemân erğanünadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*kaşd-ı muhibbî,]*

kaşd-ıla: *Kasten, bile bile.*

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna dañı **kaşd-ıla** / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*kaşd-ıla,]*

kāse: *Kadeh II Göz kapağı.*

Belā bezminde derd-ile ciĝer hūnımı nüş itsem / Gözümün **kāsesin** elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*kāsesin, -sin*]

kāse-i çeşmi: *Gözün çanağı , göz çukuru.*

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nün cevāhîrler tolu / Dem mi vardur ki şehā pāyuña iṣār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*kāse-i çeşmi, -i*]

kāse-i çeşmüm: *Gözün çanağı , göz çukuru.*

Bezm-i ğamda **kāse-i çeşmüm** benüm devr itdüĝin / Hiç kes vākıf degül ancak mey-i gülgūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*kāse-i çeşmüm, -üm*]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında ħarc olur / **Kāse-i çeşmüm** tolu yāķüt u mercāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*kāse-i çeşmüm, -üm*]

kāse-i faĝfurdur: *Çin porseleninden yapılan kâse.*

Müdde'ñnün acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır san **kāse-i faĝfurdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*kāse-i faĝfurdur, -dur*]

kāse-i zerden: *Altın kase.*

Hün-ı dil-ile dide olaldan ayagumuz / Vardur mey ile **kāse-i zerden** ferāgumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*kāse-i zerden, -den*]

kaşı hilālüm: *Hilal kaşlı, kaşı hilale benzeyen güzel.*

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mähı / Benüm de yüzi gün alnı kamer **kaşı hilālüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [*kaşı hilālüm, -üm*]

kaşı va: *Yay kaşlı (sevgili).*

Atarsın ğamzeñ okını baña iy **kaşı ya** her dem / Dil-i şad päre anuñçün kızıl kana boyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4*). [*kaşı ya,]*

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / Ol **kaşı ya** ğamzesi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*kaşı ya,]*

kaşı va: *Yay kaşlı (sevgili).*

İy **kaşı ya** cānı her kim saña kurbān eylemez / Müşkil olur işi günden güne āsān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*kaşı ya,]*

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / Ol **kaşı ya** ğamzesi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*kaşı ya,]*

kaşı va: *Yay kaşlı (sevgili).*

Ķatlüme kaşd eyledi beñzer yine şehlā gözün / İy **kaşı ya** sîneme dek tîrün olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*kaşı ya,]*

kaşı va: *Yay kaşlı (sevgili).*

Sakla Muhibbî sînede tîrini cān gibi / Çünki saña ol **kaşı ya** yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*kaşı ya,]*

kaşı yadan: *Yay kaşlı (sevgili).*

Cevr okı cāna irüp itdi Muhibbî'yi helāk / Dağı bu ħasta göñül ol **kaşı yadan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*kaşı yadan, -dan*]

kaşı yadan: *Yay kaşlı (sevgili).*

Cānuma geçdi okı dil **kaşı yadan** geçemez / Zülfine bend olalı dağı belādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [*kaşı yadan, -dan*]

kāşif-i rāz: *Sırrı ortaya çıkaran.*

Gözüm yaşıyla āh āhum elinden / Olupdur bu ikisi **kāşif-i rāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*kāşif-i rāz,]*

kāşif-i rāz olduğuyçün: *Sırrı ortaya çıkarmak, ifşa etmek.*

Anuñçün kesdiler şem'üñ başını / Muhibbî olduğuyçün kāşif-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*kāşif-i rāz olduğuyçün, -duğuyçün*]

kāşır: *Eksik, kusurlu, kısa, âciz.*

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşfinda 'âciz hāmeler / Sırr-ı ğaybı bilmede **kāşır-durur** 'allāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*kāşır-durur, --durur*]

kaşlaruñı çîn idüp: *Kaşlarını çatmak: Kaşlarını birbirine yaklaştırarak öfkesini belli etmek.*

Hışm-ıla nazar kılma idüp kaşlaruñı çîn / Kim didi saña kim gözüñ üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [*kaşlaruñı çîn idüp, -üp*]

kaşr: *Köşk, küçük saray, kâşâne.*

Felekden yücedür dirler egerçi **kaşruñ** iy meh-rü / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*kaşruñ, -uñ*]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı **kaşrına** dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [*kaşrına, -i, -n, -a*]

İy Muhibbî faqr-ıla iden kanā'at ihtiyār / Sım ü zerden yapılan **kaşr-ıla** eyvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*kaşr-ıla, --ıla*]

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigārı **kaşrına** dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [*kaşrına, -i, -n, -a*]

Per ü bāl açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / İrüp **kaşrına** Şîrîn itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [*kaşrına, -i, -n, -a*]

Niçe bir **kaşruñ** yaparsın hışt-ı sım ü zer ile / Yā niçe bir 'iys ü 'işret çün döşersin sen bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*kaşruñ, -uñ*]

kaşr-ı 'akl: *Akıll köşkü.*

Binā-yı şabr u **kaşr-ı 'akl** katı muhkem-durur ammā / İrişse zelzele 'işkuñ hevāsından hemān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*kaşr-ı 'akl,]*

kaşr-ı hüsne: *Güzellik köşkü.*

Kan ider ol yār beñzer geydi gülgünî libās / **Kaşr-ı hüsne** baş açup karşı tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*kaşr-ı hüsne, -e*]

kassāb: *Hayvanları kesen veya kesilmiş hayvanları parçalayarak satan kimse // mec. Kan dökücü, hunhar kimse.*

Ğamzesi hañçer çeküp 'aşıkların kurbān ider / Çeşm-i cellādına hiç **kaşşāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*kaşşāb,]*

kat: Huzur, makam, nezd, yan, ön.

Cānān lebi **katında** lā‘l seng pāredür / Gül ruhlarını gördüğü dem şermesār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*katında, -i, -n, -da*]

Olmadı benüm sözüm **katuñda** revā henüz / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş āh devā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*katuñda, -uñ, -da*]

Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı **katında** kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*katında, -i, -n, -da*]

Küh-ı gāmda hūşı yok gönüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ **katında** ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*katında, -i, -n, -da*]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdı ol perī / Sevmek **katında** dilberuñ ulu günāh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*katında, -i, -n, -da*]

katār: Katar, sıra, dizi.

Şāh-ı gām gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce bu eşküñ **kaçarı** yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*kaçarı, -i*]

katı: Sert, merhametsiz.

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te‘şir / Egerçi kalbini dirler nigāruñ **katı** mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*katı,]*

Geçer āhum oñı çarḥ-ı felekden / ‘Acebdür **katı** gönluñe yir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 4*). [*katı,]*

Āheni nerm eyledi yir itdi seng-i hāreye / Āhum ammā **katı** gönline anuñ kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*katı,]*

Āhum odından umar idüm eyleye eşer / Āhen gibi gönül **katı[dur]** taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [*katı[dur], -[dur]*]

İy Muhibbî ne kadar āh eyleseñ gūş eylemez / Seng-i hārādan **katıdur** gönli gel feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*katıdur, -dur*]

katı: Sert, gergin.

Katıdur kaşlaruñ yası anı nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*katıdur, -dur*]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgān tırüñe **katı** yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*katı,]*

katı: Kati, sert, dayanıklı, sağlam.

Hicr içinde ölmedüm ne **katı** cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*katı,]*

katı: Çok, pek, pek çok, fazla II iyice.

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pâyum gil-durur / Kıl terahhüm dōstum hālüm **katı** müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [katı,]

Ger fedâ cānān yolında cān olursa çok midur / Başa devletdür **katı** imkân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1*). [katı,]

Binā-yı şabr u kaşr-ı ‘aql **katı** muhkem-durur ammā / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevāsından hemān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [katı,]

Şad ol dilā ki añdı seni cev-r-ile nigār / Dirdük anı ki **katı** ferāmūşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [katı,]

Korkaram kim sırr-ı ‘ışkuñ genci bir gün açıla / Key **katı** vîrān olupdur bu dil-i vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [katı,]

Ezelden ‘ışk cāmın eyledüm nūş / **Katı** mest itdi bende kalmadı hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [katı,]

Özin bilmez **katı** dil-ħastedür āh / Tabībā kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [katı,]

Leblerüñden bu Muhibbî’ye buyur şāfî cevāb / İy tabīb-i dil meded oldum **katı** şāhib-fîrāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [katı,]

Görmemek müşkil anı görmek daħı āsān degül / N’eylesün hāli Muhibbî’nün **katı** düşvār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [katı,]

kātib: Kitabet eden, yazan, yazıcı;usta yazıcı.

Şafha-i ruhsārüm üzre eşk-i çeşmüm **kātibî** / Hün-ı dilden bu derünüm hālını turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [kātibî, -i]

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm **kātibî** / Cümle kılmış gam metā’ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [kātibî, -i]

kātib-i kudret: Kudret sahibi kâtip, Allah.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsārını / **Kātib-i kudret** kaçan hāttın yazup inşā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [kātib-i kudret,]

katl: Öldürme, öldürülme.

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî **katline** / Anı hicrūñ öldürür hācet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [katline, -ine]

Gāh olur çeşmi Muhibbî eline tīgîn alur / Geh döner **katlüm** için hançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [katlüm, -üm]

Gāh olur zülfinde bend eyler bu gönlüm şebrevin / **Katlüme** cellād çeşmi gāh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [katlüm, -üm, -e]

Ḳatlüm için haṭ getürmiş ol şeh-i hübân yine / Ğam beni şimden girü öldürdi taḳdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*ḳatlüm, -üm*]

Baş çatup ebrûlar el bir eylemiş / **Ḳatlüme** beñzer ki tedbîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*ḳatlüme, -üm, -e*]

Gâh 'işve gâh hışm u gâh nâz / Cümlesinden **ḳatlümedür** çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [*ḳatlümedür, -üm, -e, -dür*]

Gâh nâz u gâh 'işve gâh hışm u geh 'itâb / Cümleden bildüm ki cânâ **ḳatlümedür** çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [*ḳatlümedür, -üm, -e, -dür*]

Cân-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedâ' / Haṭ getürdi **ḳatlüme** ruḥsâr-ı yâra geldi haṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ḳatlüme, -üm, -e*]

ḳatl itsün: Öldürmek.

Bâğ-ı hüsñünde gönül düzdin giriftâr eyledün / Çeşm-i cellâduñ ya **ḳatl itsün** anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [*ḳatl itsün, -sün*]

ḳatl-i 'uşşâk eylegil: Âşıkları katletmek, öldürmek.

Ḳatl-i 'uşşâk eylegil hîç itme kanından hâzer / Bu tarîḳ-i 'ışḳdur konılmadı bunda ḳışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*ḳatl-i 'uşşâk eylegil, -gil*]

ḳatlüme ḳaşd eyledi: Öldürmeye niyetlenmek, öldürmeye hazırlanmak.

Ḳatlüme ḳaşd eyledi beñzer yine şehlä gözün / İy ḳaşı ya sîneme dek tîrûñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*ḳatlüme ḳaşd eyledi, -di-üm, -di*]

ḳatlüme ḳaşd itdi: Öldürmeye niyetlenmek, öldürmeye hazırlanmak.

Egerçi **ḳatlüme ḳaşd itdi** ğamzeñ / Ve lîkin la'l-i nâbuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*ḳatlüme ḳaşd itdi, -di-üm, -di*]

ḳatre: Damla.

Oda yanar şu'lesinden âhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında **ḳaṭredür** bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*ḳaṭredür, -dür*]

Mışr-ı hüsñüñ ḳaḳıçün yaşum benüm la'l olalı / Gözlerüm yaşına nisbet **ḳaṭredür** nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*ḳaṭredür, -dür*]

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Ḥalîl / Gözlerüm yaşına nisbet **ḳaṭredür** cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*ḳaṭredür, -dür*]

ḳatre ḳatre: Damla damla.

Her ḳaçan fikr eylesem la'l-i leb-i meygünını / Şädilıkdan gözlerümden **ḳatre ḳatre** kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [*ḳatre ḳatre,]*

katre katre: Damla damla.

Ol gül-i hamrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yârûñ **katre katre** der midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3). [katre katre,]

kaval: Genellikle kamıştan yapılan, daha çok çobanların çaldığı, yumuşak sesli, üflemeli bir çalgı.

Muhibbî vâdî-i gamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi **kavalum** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5). [kavalum, -um]

kavl: Söz, kelâm // Sözleşme, anlaşma.

Sakın aldanma rakîb-i rû-siyâhuñ **kavline** / Bir gürâb ötetura niçe şer agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2). [kavline, -i, -n, -e]

Dün lebinden büse ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine **kavline** inkâr eyler ol ikrârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4). [kavline, -i, -n, -e]

kavl ü karar eyledüğüñ: Söz ve karar eylemek // Sözleşmek, kararlaştırmak.

(م) Merdümlük idüp gel bu Muhibbî’ye şehâ / Kamı bu bendeñ ile eyledüğüñ **kavl ü karar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24). [kavl ü karar eyledüğüñ, -düğ, -üñ]

kavl ü kararumuz: Söz ve karar eylemek // Sözleşmek, kararlaştırmak.

Her dem vişâle va‘de ider eylemez vefâ / Vardur egerçi yâr-ıla **kavl ü kararumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2). [kavl ü kararumuz, -umuz]

kayd: Bağ, zincir.

Zülf-i dildâra tolaşdı yine dîvâne gönül / Kaçan ola kim ola **kayd-ıla** benden o ḥalâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2). [kayd-ıla, -ıla]

kayd-ı ‘âlemden: Dünya bağı.

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / **Kayd-ı ‘âlemden** ferâgat itmiş ol dâñâ-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3). [kayd-ı ‘âlemden, -den]

kaygu: Üzücü bir şey olacak korkusundan doğan endîşe, gam, keder, tasa.

Yefimâne benefşe başın egmiş / Bu **kaygular** aña bilsem nedendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3). [kaygular, -lar]

Döstüm kısmet baña **kaygu** saña şādî-y-ımış / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1). [kaygu,]

kāvil: Râzı olmuş, boyun eğmiş // İnanmış, kabul etmiş.

Küy-ı yârı n'eylerem görmek dilerem yârı ben / Bu Muhibbî cennete **kāyil** degül dīdârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*kāyil,]*

Eyleseñ cevri ü cefâ gelür Muhibbî'ye vefâ / **Kāyilüz** senden gelen hergiz 'āzāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*kāyilüz, -üz]*

kāyil mebaş: *Razı olma, rıza gösterme, boyun eğme.*

Saña cevri ide Muhibbî yâr ağyāra vefâ / Ko seni itsün helāk bu kısmete **kāyil mebaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*kāyil mebaş,]*

kāyil olur: *Rıza göstermek, kabul etmek.*

Ĥat gelüpdür diyü bu 'āşıkā göstermese yüz / Diñüz ol şūha cihānda buña kim **kāyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*kāyil olur, -ur]*

kāyināt: *Ar. Var olan şeylerin cümlesi.*

Sen tururken kime virem ben 'aceb dil bülbülin / **Kāyinātuñ** kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*kāyinātuñ, -uñ]*

kayna: *Yerden fişkırmak, nebean etmek.*

Görinen başum degül bil ki belā kühsārıdır / İki 'aynum **kaynayup** akar bñarıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*kaynayup, -y, -up]*

kays: *Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Mecnun.*

Ḳays'a sordum dün gece 'ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*kays'a, -a]*

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vāmık u Ferhād [u] **Ḳays** / Geçdi anlar mest olup biz daḡı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*kays,]*

'İşk-ıla **Ḳays'uñ** egerçi bilselerdi ḡālını / Aña mecnün dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*kays'uñ, -uñ]*

kebāb: *Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.*

'İşk āteşine yandugımı ancak o bilir / 'İşkuñ odına cān u gönül kim **kebāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*kebāb,]*

Şarāb itmiş gözüm yaşın **kebāb** eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*kebāb,]*

Dil diler dāyım Muhibbî'den gözi mestāneler / Serḡoşuñ meyl[i] bilürsüz kim **kebāb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*kebāb,]*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm **kebāb** / Ḥayl-i dilde çün ḡayāl-i dilrübā mihmān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*kebāb,]*

Döne döne âteş-i hicre yanup yakılmışam / İy Muhibbî gönlüme **kebâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*kebâb,]*

Bezm-i gamda çeşmümün gülgün şarâbı var-ıymış / 'Işk odıyla bışmış anda dil **kebâbı** var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*kebâbı, -ı]*

kebâbî: *Kebap yapan, satan // Bağı kebap olan -çok acı çeken.*

Döne döne yanmayan bilmez nedür ahvâl-i 'ışk / İy Muhibbî hâlünü bağı **kebâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*kebâbiler, -ler]*

kekbek: *İz / Ayak izi. // Ayakkabının altına çakılan çivinin izi. // Ayak patirtısı.*

Yüz uruban **kekbekün** nakşını kapsam tañ midür / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*kekbekün, -ün]*

kebüter: *Güvercin. II dil bağlamında gönül kuşu.*

Bu **kebüter** gönlümü alup yine minkârına / Hiç halâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*kebüter,]*

Kebüter gönlümü çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*kebüter,]*

Kebüter gönlümü çeşmi apardı / Şikârını alur elbette şah-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*kebüter,]*

Kapsa tañ mı bu **kebüter** gönlümü / Zülfine dirler anuñ çün şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [*kebüter,]*

kec: *Eğri, çarpık, mukavves, ters.*

Gözle iy dil kâddini fikr itme zülf ü **kec** kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kec,]*

Râhî **keçdür** zâhidün 'ışkuñ velîkin müstakîm / İy Muhibbî 'âşıkam yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*keçdür, -dür]*

kec-tab': *Ters yaratılışlı, kötü huylu, kötü mizaçlı.*

Zâhidâ 'ışkuñ tarîkın añlamaz **kec-tab'sın** / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var saht güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*kec-tab'sın, -sın]*

kefen: *Ölüye sarılan bez, kefen.*

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senün **kefenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*kefenüñdür, -ün, -dür]*

Mürde-i cānā Muhibbî olmadan cismün **kefen** / Gönlün ü gözün açılsun çın sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*kefen,]*

Dükendi kalmadı yolında varum / Kalursam gam degül âhir **kefensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*kefensüz, -süz]*

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yārān / İdesiz penbe-i dāğum **kefen** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*kefen,*
]

kelām: *Tek kelime veya kelimelerden meydana gelmiş söz, ifade // Söyleyiş, söyleme.*

‘Işk şahrāsına düşen ‘ākıbet ol güm olur / Bu **kelāmi** çağurup izhār ider dāyim ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [*kelāmi, -i*]

kelle: *Baş, kafa.*

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adūnuñ her zamān / Komaz elden nīzeyi hāzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*kellesin, -si, -n*]

Hūnını haşmuñ şarāb u **kellesin** sāğar kılıp / Şohbet-i hāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*kellesin, -si, -n*]

kelle-i ‘uşşāk: *Aşıkların başı.*

Belā kuhsarı olmışdur Muhibbî **kelle-i ‘uşşāk** / Görinür yir yir üstinde gamāmı dūd-ı āhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*kelle-i ‘uşşāk,*]

kelle-i ‘uşşākdan: *Aşıkların başı.*

Her kaçan kim zūlfi çevgāmına el ursa ol nigār / **Kelle-i ‘uşşākdan** ser-cümle meydān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*kelle-i ‘uşşākdan, -dan*]

Şehr-i ‘ışkuñ resmini urdukda ressam-ı ezel / **Kelle-i ‘uşşākdan** sūrını bünyād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*kelle-i ‘uşşākdan, -dan*]

kem: *Kötü, fenâ, değersiz, âdî // Eksik, noksan, az.*

Muhibbî devletinde şāh-ı ‘ışkuñ / Belā vü derd ü miñnetden ne **kemdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*). [*kemdür, -dür*]

Bahr oldı gözüm yaşı tēlātumlar iderse / Āhum yilidür dokına **kemdür** eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*kemdür, -dür*]

kem nazarı itmezüz: *Kötü niyetle bakmak.*

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzü cümleden ednā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*kem nazarı itmezüz, -i, -mez, -üz*]

kem olmaz: *Kötü olmamak, yerinde olmak II az olmamak, çok gelmek.*

Sun agzuma dehānuñ şekkerini / Benüm boynuma ol şekker **kem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*kem olmaz,*]

kemāl: *1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.*

Cihân halkı muftı'ündür senüñ iy husrev-i hübân / **Kemâle** şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*kemâle, -e*]

Muhibbî halvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî'r-ile kimse dimesün kim **kemâlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*kemâlüm, -üm*]

kemâl balsa: *Kemâle ermek; olgunlaşmak.*

Tañ mı Muhibbî balsa maḥabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i 'ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*kemâl balsa, -sa*]

kemâl balsa: *Kemâle ermek; olgunlaşmak.*

Tañ mı Muhibbî balsa maḥabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i 'ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*kemâl balsa, -sa*]

kemân: *Yay, kavis; yaya benzer II sevgilinin kaşı.*

Ruḥlarına karşı çeşm almış ele ebrüsını / Atışıyla san kemândârdur **kemânın** togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*kemânın, -ın*]

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuḥaf / Gelür ḥadengi her taraf ebrü **kemânüm** kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*kemânüm, -um*]

Sakın bu âhum okından i çarḥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ḳaddüme ol da benüm kaşı **kemânumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*kemânumdur, -um, -dur*]

Ĝamze okların **kemân** ebrûlarından dem-be-dem / Atsa dilber 'âşıkuz karşı tutaruz sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*kemân,]*

Dir gören ebrûlarını ḥusrevâ Çaçî **kemân** / Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmişsin kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*kemân,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Eline ol **kemân ebrü** ḥadeng-i ḡamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*kemân ebrü,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Ol **kemân ebrü** kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz ḥadeng-i ḡamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*kemân ebrü,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Gözüñ çün kanımı dökdi bilürsin iy **kemân ebrü** / Meşel şayyâd olan dirler şikârı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*kemân ebrü,]*

kemân ebrü: *Keman kaşlı (sevgili).*

Dilerseñ iy **kemān ebrū** neden döndi yaşum kana / Müjeñ türini gönder gel anı hūnīn cigerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*kemān ebrū,]*

kemān ebrū: *Keman kaşlı (sevgili).*

Bir nazarla sīnesin bagrın delen ‘aşıklarūñ / Şol **kemān ebrū** güzelūñ gamzekārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*kemān ebrū,]*

kemān ebrūnuñ: *Keman kaşlı (sevgili).*

Çeşm-i bīmārın görelden ol **kemān ebrūnuñ** āh / Olmuşam derdā anuñ hicriyle bīmārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 2*). [*kemān ebrūnuñ, -nuñ]*

kemān olaldan: *Keman şeklinde olmak, iki büklüm olmak.*

Bār-ı gamdan hicr ara bu kıddüm olaldan kemān / İñleşem olmaz ‘aceb sīne rebābı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*kemān olaldan, -al, -dan]*

kemāndār: *Yay tutan, yay çeken, yay (ok atma) ustası.*

Ruğlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / Atışıyla san **kemāndārdur** kemānın togrudur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*kemāndārdur, -dur]*

Katıdır kaşlarūñ yası anı nā-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kıdrin **kemāndār** olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*kemāndār,]*

kemān-ebrū: *Keman kaşlı, yay gibi kaşları olan.*

Didiler yaralar n’eyler Muhibbī sīne vü dilde / Didüm ki bir **kemān-ebrū** nigārūñ yādigārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*kemān-ebrū,]*

kem-āzār ol: *Zarar vermemek, zararsız olmak.*

Muhibbī bāz olup olma ziyānkār / **Kem-āzār ol** bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*kem-āzār ol,]*

kemend: *Kement, ucu ilmekli uzun ip II aşığıñ āhı.*

Mu‘āvin olmasa āhum kıd ü bālāna irmezdim / Felek tākına çıkmaga benüm müşgīn **kemendümdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*kemendümdür, -üm, -dür]*

Serv-kıddūñ görelı göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle **kemendin** yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*kemendin, -i, -n]*

kemend: *Kement, ucu ilmekli uzun ip II sevgilinin saçı.*

Zülfini ider gāh **kemend** ü gehī zencīr / Bildüm ki kamu bu dil-i dīvāne içündür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*kemend,]*

Gönlünü zülfî çekerse bu Muhibbî'nün ne tañ / İy şanem zülfün **kemendi** çün senün tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*kemendi, -i*]

Zülfini elde gehî zencîr ider gâhî **kemend** / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*kemend,]*

(iflüz imüle mudnuS (صـ**kemendine** irem / Bilmedüm sihr-ile her tārını kılmış ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*kemendine, -i, -n, -e*]

Mu'anber zülfünün cānā **kemendi** / Neden bilsem bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*kemendi, -i*]

Kākül-i dilber **kemendi** elde çevgāndur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki meydāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*kemendi, -i*]

kemend olmuş: *Ip olmak, bağ olmak.*

Mu'aftar zülfine yāruñ n'ola bağlansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki **kemend olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*kemend olmuş, -muş*]

kemend-endāz: *Kemend atan, avcı.*

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vāy niçe 'ayyār u mekkār u **kemend-endāz** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*kemend-endāz,]*

kemend-i āh: *Aşığın ahının kemendi. Kement (ucu ilmekli uzun ip).*

Felekden yucedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rū / Elümde bir **kemend-i āh** çıkılır nerdübānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*kemend-i āh,]*

kemend-i zülfünün: *Sevgilinin saçının bağı.*

Kemend-i zülfünün müşğîn teli var / Göñülden baglu anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*kemend-i zülfünün, -inün*]

kemer: *Bele bir kere dolandıktan sonra bağlanan veya tokalanan bel bağı.*

Sen şeh-i 'ālî-cenābı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla kolumı bir zer **kemer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*kemer,]*

Dāğ eylesem n'ola kolum zer **kemer** kılır / Diler ki kuça kaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kemer,]*

kemter: *(Fars. kem "kötü, değersiz" ve -ter ekiyle kem-ter) Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.*

Kapuñda niçe yüz biñ 'aşıkuñ var / İçinde yok Muhibbî gibi **kemter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [*kemter,]*

İsterem kim ben olam kapuñda bir **kemter** gedā / İstemem kim yürüyem 'ālem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*kemter,]*

kenār: *Kıyı, köşe.*

Görinen şubh-dem sanmañ şafağ gökler **kenārında** / Yakan bu dāmen-i çarhı bu āh-ı şubhgāhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 3*). [*kenārında, -ında*]

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahn-ı çemen / ‘İyş ü ‘işret vaqtidür it bir **kenārı** ihtiyār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*kenārı, -ı*]

Kenārında görinenler bu çarhuñ siz şafağ sanmañ / Derün-ı sinede yir yir çıkan her dem duḡānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*kenārında, -ında*]

Çalkamañ bu eşk-i gāfil virdi ‘ummāndan nişān / Sāhil-i çeşmüm görüp deryā **kenārıdur** diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*kenārıdur, -ı, -dur*]

kendi: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga **kendin** serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*kendin, -n*]

Cām-ı la‘line irem diyü ider cüş u hurüş / Dāyimā meyḡānede **kendin** mey-i şahbā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*kendin, -n*]

Āferīn itmez misin ol ‘āşıka kim her seher / Āteş-i ‘ışka girüp **kendin** semender gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*kendin, -n*]

Düg dilüñi **kendi** ḡaddüñden tecāvüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme nāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*kendi,]*

kendin yiñemez: *Kendini yenmek, kendine söz geçirebilmek, hareketlerini kontrol altına alabilmek.*

Kim ki dolaşa ser-i zülfine dīvāne gibi / Aña pend eylemeñüz çünkü o **kendin yiñemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*kendin yiñemez, -e, -mez-emez*]

kendin yiñemez: *Kendini yenmek, kendine söz geçirebilmek, hareketlerini kontrol altına alabilmek.*

Cām-ı ‘ışkı bu Muhibbī içeli rüz-ı ezal / Çāk ider sīne girībānını **kendin yiñemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*kendin yiñemez, -e, -mez-emez*]

kendin yiñemez: *Kendini yenmek, kendine söz geçirebilmek, hareketlerini kontrol altına alabilmek.*

Serv-ḡaddüñ görelı göz yaşı **kendin yiñemez** / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle kemendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*kendin yiñemez, -e, -mez*]

kendü: *Kendi, dönüşlülük zamiri.*

Tīmār-ı ġamda cem‘ kılup naqd-i eşki dil / Ğam ḡāşılını **kendüye** bād-ı hevā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*kendüye, -ye*]

‘Āşık-ısañ **kendüñi** efgende gör / Pādişāh-ısañ özüñi bende gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*kendüñi, -ñi*]

Ğarra olma sebzezâr-ı ‘ömrüñe / Dâne gibi **kendüñi** ħarmanda gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 5).
[kendüñi, -ñi]

İtmezüz kimseye bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz **kendümüzi** cümleden ednâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2). [kendümüzi, -müz, -i]

Bu Muhibbî anuñ için şî‘rini itdi bülend / Şimdiki şâ‘irleri **kendüye** akrân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7). [kendüye, -y, -e]

İhtiyâr-ı fakr iden dergâh u eyvân istemez / Zâd-ı ğamdan özge hergiz **kendüye** nân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1). [kendüye, -y, -e]

Dilrübâlar yolına dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘âlemde hergiz **kendüye** feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [kendüye, -y, -e]

Okumuş gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / **Kendüye** cevr ü cefâ resmini âyîn eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2). [kendüye, -y, -e]

Gitdükçe ‘adem mülkine iy rûh-ı revânım / Zâd-ı ğamuñı eylemişem **kendüme** yoldaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2). [kendüme, -m, -e]

Şem‘-i ħüsnine nigârûñ bakmak için dün gece / Bâl ü per yakdum kül itdüm **kendümi** pervâne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [kendümi, -m, -i]

Siĥr-ile cādū gözün iy dil-firib / ‘Âlemi **kendüye** teşĥir eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2).
[kendüye, -y, -e]

kendü eliyle: Kendi iradesiyle, kendi isteĝiyle, başkasının etkisi ve dahli olmadan.

Sen ħarâb itmek neden iy ğam dil-i vîrânemi / Ĥânesin **kendü eliyle** kimse vîrân eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2). [kendü eliyle, -y, -le]

kendüden bî-ħaber olmuş: Kendini kaybetmek, kendinden geçmek.

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüñe bu dil / Ĥayret basuban kendüden ol bî-ħaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [kendüden bî-ħaber olmuş, -miş]

kendüm yitirem: Kendini yitirmek, kendini kaybetmek, kendinden geçmek, düşünemez olmak.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur tākāt / Tagıdup ‘aqlumı **kendüm yitirem** gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5). [kendüm yitirem, -e, -m]

kendümüzden geçmişüz: Kendinden geçmek: bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek II sarhoş olmak.

Câm-ı ‘ışkı nüş kılduk mest-i lâ-ya‘kıllerüz / **Kendümüzden geçmişüz** tâ ħaşre dek kanzillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1). [kendümüzden geçmişüz,]

kendüñi vir: Bütün varlığı ile bağlanmak.

‘İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdâne bas / Kendüñi Manşür-vâr vir kākül-i dildâra as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [kendüñi vir,]

kendüni yüksek görme: Kendini yüksek görmek, büyüklenmek, kibirlenmek.

Tekebbür eyleyüp **kendüni yüksek görme** alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [*kendüni yüksek görme,]*

kendüni yüksek görme: Kendini yüksek görmek, büyüklenmek, kibirlenmek.

Tekebbür eyleyüp **kendüni yüksek görme** alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [*kendüni yüksek görme, -me]*

kendüvi: Kendisini.

Kim ki ‘âşıkdur Muhibbî âsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise **kendüvi** çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*kendüvi,]*

kendüzi: Kendisi.

Beñzetdi çünkü ‘ârızuña **kendüzini** gün / Gün başına anuñ-ıçun işi zevâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*kendüzini, -ni]*

kendüzin: Kendini, kendisini.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâleme âheng içün / Nâyı gör bāzāra varmış **kendüzin** güyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*kendüzin,]*

Dil çeker hicrân yükün itmez taħammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün **kendüzin** ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*kendüzin,]*

Bu Muhibbî zülfî zencirün görüp / **Kendüzin** dîvāne şeydā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*kendüzin,]*

kendüzine: Kendisine.

Yaşum ki dilā ger dükene gam yime çeşmüm / Hün-ı cigerründen idinür **kendüzine** karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [*kendüzine,]*

kendüzini: Kendini, kendisini.

Her kim ki tutar **kendüzini** hāke berāber / Qadri ne tañ irse anuñ eflāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*kendüzini,]*

Gerekdür ‘ışk cānum gibi gizlü / Çü cān **kendüzini** izhār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 4*). [*kendüzini,]*

kendüzini bilmez: Kendisini bilmez, kendisini bilmemek: gerektiği gibi davranmayan, yersiz ve yanlış hareket eden, münâsebetsiz II etraflı düşünebilecek durumda olmayan, akli başında olmayan, kendini kaybetmiş kimse.

Cām-ı maħabbet içmiş bir **kendüzini bilmez** / Yıllar-durur yatur mest tā haşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [*kendüzini bilmez,]*

kerāmet: Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Saçuñda çok **kerāmet** var eñ ednâsı anuñ budur / ‘İzāruña ayak koyup basup ol ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*kerāmet,]*

kerāmet gösterür: Doğaüstü olaylar ortaya koymak.

Ābdār eyler Muhibbî şî‘rini hem sūzināk / Āteş-ile ābı cem‘ itmiş **kerāmet gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*kerāmet gösterür, -ür]*

kerem: İyilik, ululuk, ihsan, ikram, cömertlik, şefkat, merhamet.

Hızr eger arayarak buldı ise āb-ı hayāt / Pîr-i meyhāne **keremden** anı her an getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*keremden, -den]*

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / Kerîmüñ işi çün dāyım **keremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*keremdür, -dür]*

Cürmüme benüm bakmayuban itdi şefā‘at / Bu luṭf-ıla bu **keremi** bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*keremi, -i]*

Jeng-i gāmdan var idi āyîne-i ḳalbümde dūş / Şāf kıldı bir ḳadeḫ meyle **keremden** mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*keremden, -den]*

kerem eyle: Cömertlik etmek, iyilik etmek, luṭfetmek, ihsanda bulunmak.

Dil gıtdi kaldı ḥānede tenhā Muhibbî çün / İy ḡam anuñla sen de **kerem eyle** kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*kerem eyle,]*

kerem kıl: Cömertlik etmek, iyilik etmek, luṭfetmek, ihsanda bulunmak.

‘Aḳlum aldı sāḳıyā cām-ı lebüñ / Kıl kerem vir baña bir sāḡar ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*kerem kıl,]*

keremler eylersin: Cömertlik etmek, iyilik etmek, luṭfetmek, ihsanda bulunmak.

Öldürürseñ **keremler eylersin** / Dirgürürseñ de luṭf u iḥsāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*). [*keremler eylersin, -ler, -r, -sin]*

kerîm: Kerem sahibi kimse, cömert II ulu büyük, şerefli.

Kapuñdan cürmüm ile itme maħrüm / **Kerîmüñ** işi çün dāyım keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*kerîmüñ, -üñ]*

kerîm olan: Cömert olmak.

Beni redd eyleme varsam kapuña / **Kerîm olan** kişi bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*). [*kerîm olan, -an]*

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / Çün **kerîm olan** bilürsin zulm-ı mihmân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*kerîm olan, -an*]

kerre: Defa, kez.

Günde biñ **kerre** beni cevri-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*kerre,]*

Çün kadem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ **kerre** ölürseñ isteme olmak halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [*kerre,]*

kes: Bırakmak, vaz geçmek.

Recâ-yı büse iderler tecävüz / **Keseyin** mi lisânüñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*keseyin, -e, -y, -in*]

kes: Kişi, kimse.

Beni sen sanma iy zâhid şarâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir **kes** âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*kes,]*

Bir **kese** râzuñ dime sîneñde sakla râzuñı / Ehl-i dünyâ ile hergiz eyleme sen ihtilâţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*kese, -e*]

kes: Bırakmak, vazgeçmek. // Başlanmış bir işi bitirmek, sonlandırmak.

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i hârâdan katıdur gönli gel feryadı **kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*kes,]*

Bu cihânda çün bulunmaz iy gönül feryâd-res / Raħm umma kimseden feryadı ko feryadı **kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*kes,]*

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür şudâ’ lutf eylegil bu sözi **kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*kes,]*

kes: (Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat’etmek.

Başumı **kesdi** gözüüm yaşına raħm itmedi hîç / Kılıcın hünî olan kırıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*kesdi, -di*]

Tiğini aldı helâk itmek-içün taşa çalar / **Kesmeyicek** başumı tiğün alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [*kesmeyicek, -me, -y, -icek*]

Muhibbî **kesmege** bu sîne kühın / Elüñde ğamdan özge tişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*kesmege, -meg, -e*]

Anuñçün **kesdiler** şem’üñ başını / Muhibbî olduğıyçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*kesdiler, -di, -ler*]

Bezm-i ğamda âferin ol ‘âşık-ı ser-bâza kim / Şem’-veş başın **keserseñ** sırtını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*keserseñ, -er, -se, -ñ*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cāna kıy / Şem‘uñ artar şu‘lesi başını **kesdükçe** maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*kesdükçe, -dükçe*]

kesb: Edinmek, elde etmek, kazanmak.

İy müderris bil Hak’uñ baķşāyışidür fenn-i ‘ışk / **Kesb** ile girmez ele ne ĥod kitābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*kesb,]*

kesb ider: Kazanmak, edinmek, elde etmek.

Mescid-i ĥüsnin[i] seyr iden şafālar **kesb ider** / Kaşlarınıñ tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*kesb ider, -er*]

keşf eylemez: (Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi) Anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek.

Rumüz-ı ‘ışk müşkildür anı **keşf eylemez** kimse / Bu müşkil ĥallin isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*keşf eylemez, -mez*]

keşf itse: Açmak, meydana çıkarmak.

Zülfi-y-ile yüzini örtdüķçe gönlüm teng ider / Āĥ kılsam zülfini **keşf itse** ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*keşf itse, -se*]

keşf kıl: Açmak, meydana çıkarmak.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun ‘uřşāķuñ nazar / Ĥalk-ı ‘ālem bakmadan gelmez çü ĥurşide zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*keşf kıl,]*

keşf oldu: Anlaşılmak, bilinmek; açığa çıkmak, görünür olmak.

Keşf oldu Muĥibbî’ye cihān bir ķadeĥ ile / Bulmadı girüp erba‘ine zāhid-i murtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*keşf oldu, -dı*]

keşf-i burķa’ eyle: (Yüzden) peķeyi, örtüyü açmak.

Keşf-i burķa’ eyle yüzden nūra ĥarķ it ‘ālemi / Tā görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ııış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [*keşf-i burķa’ eyle,]*

keşf-i rāz eylemez: Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek, ifşā etmek.

Dutalum ben sırr-ı ‘ışkı dilde pinĥān eylesem / Rüy-ı zerdüm surĥ-ı eşķüm eylemez mi keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*keşf-i rāz eylemez, -mez*]

keşf-i rāz ider-iseñ: (Aşk) sırrını bilmek, anlayıp idrak etmek.

Sakla ‘ıřķuñ sırrını sineñde cānuñdan ‘aziz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*keşf-i rāz ider-iseñ, -er-, -i, -se, -ñ-er, -i, -se, -ñ*]

keşf-i rāz itdi: Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek, ifşa etmek.

Saklayam dirdüm şehā ‘ışkuñ rumūzın sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āhır keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*keşf-i rāz itdi, -di*]

keşf-i rāz olduğu-y-ıçun: Sırrı açığa çıkarmak.

Sakla esrāruñı her demde huzūr eyleyesin / N’oldı Manşūr’ı gör olduğu-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*keşf-i rāz olduğu-y-ıçun, -dug, -ı, --y-, -ıçun-dug, -ı, -y, -ıçun*]

kesil: 1. (Bıçak, makas, balta vb. bir âletle) İkiye ayrılmak, kat’edilmek 2. (Kesici bir âletle) Bulunduğu yerden ayrılmak, çıkarılmak.

Başlar **kesilür** kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev’e olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*kesilür, -ür*]

Kesilür şem‘ gibi itme zebānuñı dırāz / ‘Ākıl-iseñ bu sözüm levḫ-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*kesilür, -ür*]

‘Uşşākı işigüñde öldürmegil ḥabībüm / Meşhūr bu meşeldür **kesilse** baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*kesilse, -se*]

Niçe başlar **kesilüp** her yaña ḥün ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün ḥaçer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*kesilüp, -üp*]

kesil: Akışı durmak, sona ermek, bitmek.

‘Āşikuñ taglarca bağı üzre başı var-ı mış / İki ‘aynından **kesilmez** kanlu yaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*kesilmez, -mez*]

kesme: Temrenli büyük ok.

Her kaçan olsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / Sīneden anı geçür her biri san bir **kesmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*kesmedür, -dür*]

keşti-yi nüh’umdur: Nuh’un gemisi.

Baḥr-i eşk içre sefine-i dil / Seyr ider **keşti-yi Nüh’umdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*keşti-yi nüh’umdur, -’um, -dur*]

ketm: Bir sözü, bir haberi, bir sırrı saklama, gizli tutma.

‘İşkî **ketm** ister Muḥibbî lîk bakan yüzine / Dir ki ‘āşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*ketm,]*

ketm eyle: Saklamak, gizlemek.

Sırruñı **ketm eyle** didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*ketm eyle,]*

ketm eyle: Saklamak, gizlemek.

Sırruñı **ketm eyle** didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi kim yaşum yinilmez ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*ketm eyle,]*

ketm eyledüm: Saklamak, gizlemek.

Ne kadar esrâr-ı ‘ışkı sîned **ketm eyledüm** / Girye ile bu cihân hâlkına kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*ketm eyledüm, -dü, -m]*

kevkeb: Yıldız.

Yummaz gözini şubha degin her gice **kevkeb** / Beñzer ki anuñ āhum odından hâzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*kevkeb,]*

kevkeb-i küyuñda: (Sevgilinin) mahallesinin yıldızları.

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i ğalţān nedür / Eyledi zülfe işâret didi bu çevġāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [*kevkeb-i küyuñda, -uñda]*

kevn ü mekân: Varlık âlemi | dünya.

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek derd-ile āh / Sanmañ āh-ı sehere **kevn ü mekân** hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*kevn ü mekân,]*

kevser: Cennette bir nehir veya havuz.

Küyına varmaz göñül eyler vişâlin ârzü / ‘Āşık-ı didâra sanmañ cennet ü **kevser** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*kevser,]*

Senüñ fikründe iy zâhid behişt ü hür u **kevserse** / Şarâb-ı hûbdan ġayrı benüm sanma hâyâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*kevserse, -se]*

key: Pek, çok, iyice, gayet II o kadar, öyle.

İy Muhibbî **key** nazar kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*key,]*

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa anı **key** mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*key,]*

Zîver-i dünyâya aldanma görüp dil baglama / Sen gözün açup yumınca **key** sakın dünyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4*). [*key,]*

İy Muhibbî **key** sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki ġâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*key,]*

Dil virme **key** sakın bu cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*key,]*

Gözlerüm yaşı benim **key** sakınıñ kanlu sudur / Niçe merdümleri garq eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [key,]

Niçeye dek eylesün cevr ü cefâ hısm u sitem / **Key** sakın haţtuñ gelür âhîr olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [key,]

Korkaram kim sırr-ı 'ıŝkuñ genci bir gün açıla / **Key** katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [key,]

Baňa beñzer **key** perişân-hâl gördüm dil seni / Zülf sevdâsına düşmiş tãlib-i pür-hamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [key,]

Hicr içinde bu Muhibbî **key** ölümlü hastadur / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [key,]

Mest çeşmi h'âba varmışken dilâ âh eyleme / **Key** sakın pür-fitnedür uyarma anı uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [key,]

Key perişân hâl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülf-i perişândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [key,]

Nefs kuttâ'-ı tãrîk u menzil olmışdur ribât / **Key** sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [key,]

keyhusrev: Keyhusrev. (*Keyhusrev: İran Keyaniyan sülalesinin ilki olup Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğludur. Mecazi olarak derecesi pek yüksek padişah manasına da kullanılmıştır.*)

Efseri Dârâ'ya virmez hil'ati **Keyhusrev'e** / Tãc-ı 'ışk-ıla maħabbet hil'atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [keyhusrev'e, -'e]

kez: Defa, kere.

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir **kez** sor iy nâ-mihribân âh u fiğânım kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [kez,]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ **kez** öldürür / Anı düşmen eylemez baňa anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [kez,]

ki: Ki bağlacı.

Vãd-i miñnet ü ğamdaki olan hastalara / Leb-i la'linden ider mi **ki** devâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [ki,]

Ka'be küyın her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu **ki** ol sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [ki,]

Gözün yaşını dök **ki** bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [ki,]

Maħabbetden ola bir dil **ki** hâlî / O şehre beñzeye sultânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [ki,]

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm **ki** kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [ki,]

- Yoldaş oldur **ki** koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [ki,]
- Gördüm **ki** yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger küy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [ki,]
- Yummaz gözini şubha degin her gice kevkeb / Beñzer **ki** anuñ āhum odından hāzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [ki,]
- İy döst iñen itme Muhibbî'ye cefālar / Korkmaz mısın andan **ki** çok āh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [ki,]
- Bilmem **ki** semen bergi vü yā sīm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pīrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [ki,]
- Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gāmzeñ ucıyla bir işāret **ki** senüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [ki,]
- Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdüm / Meşhūr meşeldür bu **ki** seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [ki,]
- İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı **ki** bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [ki,]
- Ol siyeh saçuñ **ki** müşg-i sārādur / Bir dükenmez başumda sevdādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [ki,]
- Leylî zülfüñi fikr ideli senüñ / Dil-i Mecnün **ki** 'aceb **ki** şeydādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [ki,]
- Leylî zülfüñi fikr ideli senüñ / Dil-i Mecnün **ki** 'aceb **ki** şeydādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [ki,]
- Yāra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî **ki** bu ne ğavgādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [ki,]
- Leylî zülfüne gönül vireli dīvāne olup / Deşt-i ğam içre **ki** san hāsta vü mecnün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [ki,]
- Olmayınca kimsede 'ışkdan eşer / Bil **ki** hayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [ki,]
- Bülbül yiridür nālesi eflāke çıkarsa / Her kanda **ki** gül bite anuñ yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [ki,]
- Esrār-ı 'ışk gerçi **ki** gizlü hāzinedür / Korkum budur **ki** āhum ile āşikār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [ki,]
- Esrār-ı 'ışk gerçi **ki** gizlü hāzinedür / Korkum budur **ki** āhum ile āşikār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2*). [ki,]
- Mümkin midür **ki** görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhı her yaña biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [ki,]
- Çaşdı budur **ki** Muhibbî ire tūbī boyuña / Himmeti 'ışk erinüñ gör **ki** felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [ki,]
- Çaşdı budur **ki** Muhibbî ire tūbī boyuña / Himmeti 'ışk erinüñ gör **ki** felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [ki,]

- Gel iy serv-i hırāmānum gözüm yaşına rahm eyle / **Ki** merdüm-zādedür āhır görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [ki,]
- Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem **ki** dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [ki,]
- Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol dil tabîbi sanma **ki** saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [ki,]
- Niçe yıldır **ki** hārc olur yolında ol cefākāruñ / ' Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [ki,]
- Bād-ı müşg-āmîzi ' anber yagdurur / Zülfüne beñzer **ki** dāyım şānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [ki,]
- Bu hasta dil **ki** derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar **ki** cevri kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [ki,]
- Bu hasta dil **ki** derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar **ki** cevri kılsañ vefā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [ki,]
- Düşüp yoluñ **ki** küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir **ki** gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [ki,]
- Düşüp yoluñ **ki** küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getir **ki** gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [ki,]
- Hicrān şebinde hasta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi var **ki** derdini ancak Hūdā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [ki,]
- Ol **ki** bî-miş! ü cismi çün cāndur / Rāstî 'ışk ehline ol cāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [ki,]
- Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / **Ki** ender deyr ne-tevān būd mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [ki,]
- Jeng-i ğamdan niçe demlerdür **ki** dil bî-tābdur / Aña şaykal iy gōñül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [ki,]
- 'İşk-ıla cānın virüp küyında kim medfūn ola / Yazılır anuñ mezārında **ki** bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [ki,]
- Şanemā sanma **ki** senden usanam cevruñ-ile / 'İşk-ıla 'āşık ölürse de ferāğat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [ki,]
- Gözlerini açmaga yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer **ki** mey içmiş başında var hūmār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [ki,]
- Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raķīb / Bu meşeldür **ki** diken zaħmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [ki,]
- İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammā **ki** ğāyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [ki,]
- Muhibbî rāh-ı küyünde senüñ çokdan ğubār oldu / Yañılıp dimedüñ bir kez **ki** hāk-i üstüñ'ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [ki,]
- Hüsnuñ zamāne hüsniüdür iy yār-ı dil-firīb / Aldanma gel bu hüsnuñe **ki** devrān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [ki,]

Gördün gözüm yaşını bu sînem otagına / Girüp taḥammül eyle **ki** bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [ki,]

Dil ü cān gitdi 'adem mülkine vaşluñ arayu / Bu ümîde **ki** varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [ki,]

Beni derd-ile öldürdün lebünden büse ihsān it / Qādīmî böyledür 'ādet **ki** her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [ki,]

Agzına şebnem seḥergeh nergistün su dökdüğü / Lāle ile gice mey içmiş bu **ki** maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [ki,]

Yiridür dir-isem şîrîn lebüne / **Ki** Ferhād'a dil-i āvāre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [ki,]

Döştlar āğāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol **ki** virmez dil cihāna fikri ol encām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [ki,]

Mekr-i cihāna bak **ki** füsün u fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [ki,]

Ġam şebinde cān u dil sanmañ **ki** bir dem ḥ'āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil **ki** ġarḳ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [ki,]

Ġam şebinde cān u dil sanmañ **ki** bir dem ḥ'āb ider / Gözlerüm yaşı cihānı bil **ki** ġarḳ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [ki,]

'Ālemi ġarḳ idiserdür ser-be-ser eşküme benim / Ḥasretiyle uşbu çeşmümden **ki** bārānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [ki,]

İy Muhibbî bāde-i ḥamrā dururken gül gibi / Kankı ḥayvāndur **ki** ḥayvān gibi her dem mā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [ki,]

İstemez zāhid gibi cennet temāşāsın gönül / Tālib-i dīdār olan bilür **ki** dīdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [ki,]

Gelmeyüp nuḥka mü'ezzin bil **ki** kāmetsden kalur / Cāmi'-i ḥüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [ki,]

Deşt-i belādadur beni senden gören cüdā / Cānından ayırudur **ki** yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [ki,]

Sākī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getir / Bilmez misin **ki** lezzet-i dünyāyı nevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [ki,]

Giren dilüne leşker-i ġamdan ḥalāş olur / Anuñ için **ki** ol aña āhen ḥişār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [ki,]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefāyā yār / Āḥir sanur mısın **ki** gelüp saña yār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [ki,]

Ay alnuña vü ġün yüzüne her kim nazar itse / Sanma **ki** cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [ki,]

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetsdür / Ne serv-kāmets olsun ol **ki** turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [ki,]

Ruḥlarıñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi **ki** kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [ki,]

- İy ğubār-ı haṭ şu deñlü yidüm esrār-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur **ki** bir hayrān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [ki,]
- Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hāzer / Pıç pıç olmuş yatur sanma **ki** ol şu'bān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [ki,]
- Sakladum esrār-ı 'ışkı lîk izhār itdi āh / Kanlu yaşumı gören didi **ki** rüy-ı zerdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [ki,]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat kûyında ger / Gül gibi ğuş eylemez sanma **ki** senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [ki,]
- Derd-i dil hālîni 'arz eyleme bî-derd olana / Sağlar añlayımaz anı **ki** bîmār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [ki,]
- Zāhidā sanma **ki** a'māl-ıla cennet bulasın / Ol Hāḳ'ıñ faẓlı-durur yoḥsa 'āmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [ki,]
- Niçe teşbîh idem ḳaddine servi / **Ki** servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [ki,]
- Vişālün çünki bākîdür firākı / Muḳarrerdür **ki** her rüzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [ki,]
- Görinen haṭ mıdur yā leşker-i mür / **Ki** tutdı kişver-i hüsni ser-ā-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [ki,]
- Görenler seyl-i eşkümi diye şahrā-yı sînemde / Bahār eyyāmıdır beñzer **ki** ırmaklar bulanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [ki,]
- Cān u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cān virem dîrsin **ki** zāhir sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [ki,]
- Gözüm yaşın revān itdüm benüm bir serv-i dālum var / Bi-ḥamdillāh **ki** 'ışkıyla yine bir özge hālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [ki,]
- Āteş-i 'ışkuñ rumüzın niçe taḥrîr eyleyem / Söylesem 'ālem yanar sanmañ **ki** ancak nāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [ki,]
- Mecnün **ki** 'ışk kişverine pādişā geçer / Hükmi anuñ cemî'-i vuḥuşa revā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [ki,]
- Oldı Muhibbî çünki cihānda gedā-yı 'ışk / Yigdür aña **ki** 'āleme ol pādişā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [ki,]
- Didüm **ki** yārumuñ yokdur nazîri / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [ki,]
- Kurılmışdur zenaḥdāni **ki** san top / Haṭı yāruñ ḥişār-ı rîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [ki,]
- Dür dişleri firākıyla sünbül saçın añup / Āh eyledükçe yaş **ki** dökem dāne dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [ki,]
- Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılar / Diler **ki** kuça ḳaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [ki,]
- Cān naḳdı-y-ıla tālib olup büse istedüm / Didüm **ki** lebüñ öpmege cānā bahā nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [ki,]

- Ähümüñ her dem hevâsı kûyuñ içre esmedür / Lîk çeşmüñ hıñm idüp eydür **ki** baña esme dir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1). [ki,]
- Gülşene vardum **ki** tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4). [ki,]
- Cevri iden baña ol şühumdur / Kalbüm içre velî **ki** rûhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1). [ki,]
- Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için **ki** bu dil derdine dermân añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2). [ki,]
- Bülbül çemende sanma **ki** dâyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülüñ işi âh u nâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2). [ki,]
- Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre **ki** dâr-ı ‘adâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5). [ki,]
- Ger olursa bugün olsa vefâsı / **Ki** ferdâya salanuñ ‘illeti var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7). [ki,]
- Didiler yaralar n’eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm **ki** bir kemân-ebrû nigâruñ yâdigâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5). [ki,]
- (ج) Cân gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / Ne revâdur **ki** şehâ dâmenüñe tokına hâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5). [ki,]
- (أ) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka‘besini / Bu ümîde **ki** şehâ yakmaya hergiz beni nâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16). [ki,]
- (ب) Zâlim gözüñe hey di **ki** kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider o ğubâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17). [ki,]
- Biz dimezüz **ki** mihr ü yâhûd maħabbet it / Cevr ü cefâlaruñla senüñ pür-şâfâlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2). [ki,]
- Her ne gelse saña yigdür **ki** kanâ‘at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3). [ki,]
- Kûhsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma **ki** bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4). [ki,]
- Şad ol dilâ **ki** añdı seni cevri-ile nigâr / Dirdük anı **ki** katı ferâmüşlardanuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6). [ki,]
- Şad ol dilâ **ki** añdı seni cevri-ile nigâr / Dirdük anı **ki** katı ferâmüşlardanuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6). [ki,]
- Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer **ki** dil-i saħtına yaşum eşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [ki,]
- Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse **ki** dünyâ pâyidâr olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4). [ki,]
- Muhibbî hoş görür ‘ışk ‘âlemini / **Ki** bundan özge hergiz âdem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6). [ki,]
- Ähum tolanur gice vü gündüz ser-i küyn / İy bād-ı şabâ sanma **ki** sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [ki,]

- Kimdür **ki** diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Älemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [ki,]
- ‘Aceb olmaya ger yârum benümle hem-nişin olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür **ki** şehlerle qarın olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [ki,]
- Çıkarısa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız **ki** sinem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [ki,]
- Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür **ki** dîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [ki,]
- Niçe yıldur **ki** yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [ki,]
- Rahm eyle disem yâra ider nâza ser-âgâz / ‘Âşık **ki** niyâz eyleye ma‘şûka kılır nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [ki,]
- Minķârına aldıkda gönül didi Muhibbî / Beñzer **ki** gönül murğını kapdı gözi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [ki,]
- Ger öldürseñ beni cân bîm kılmaz / Olur mı dil **ki** cân teslîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [ki,]
- Cehd itme dilâ yâr-ı vefâdâr ele girmez / Sanma **ki** velî cevri ü cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [ki,]
- Gül ruħlarınıñ şevķi ile gülşene vardum / Didüm **ki** dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [ki,]
- Kıl hâzer zülfinden el sunma Muhibbî hüsine / Bu muķarrerdür **ki** genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [ki,]
- Ol **ki** dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [ki,]
- Kim **ki** nûr-ı Haķķ-ıla dil hânesin rûşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [ki,]
- Ol **ki** yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [ki,]
- Çün terk eyledi bizi ol gül‘-izârumuz / Bülbül gibi ne tañ **ki** ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [ki,]
- İlte meger küyuña ol dem **ki** gubârumuz / Bir gün eger muvâfîķ esse rüzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [ki,]
- Gerçi yolında niğârûñ cân u dil kılduk sebîl / Müstedâm olsun **ki** cevriñ eylemez taķşîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2*). [ki,]
- Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola **ki** artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [ki,]
- Niçe yıldur **ki** bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı ‘âşık tutısar biz öliceķ mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [ki,]

Yār bir gün divedi hāl-i Muhibbī niçedür / Niçe yıldur **ki** varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 6*). [ki,]

Şūrde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyā **ki** sabakdaşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 1*). [ki,]

Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāğ-ı hüsnüñ dōstum sanma **ki** bārān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 5*). [ki,]

Urur ‘āşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür **ki** ‘āşık ölmek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 4*). [ki,]

Ol **ki** ‘āşıkdur Muhibbī yaksa ger tır-i cefā / Cāna biñ zaħm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 5*). [ki,]

Muhibbī şî‘rūñi gören ḥasen dir / **Ki** anda gizlü var ma‘nā ciger-süz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1289, Beyit 5*). [ki,]

İy bād-ı şabā getüresin ḥāk-i derinden / Sanma **ki** Muhibbī anı kühl-i başar itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 5*). [ki,]

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān şöyle gider ḥafice **ki** hergiz ḥaber itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 2*). [ki,]

Sanmañ **ki** gönül meyl ide dünyā-yı ‘acūza / Kāni‘ olıcak ültifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 4*). [ki,]

‘İşkuñ na‘īmi hoşdur ḥaşmı da līk müşkil / Bir loğma **ki** dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 2*). [ki,]

Kūyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘āşıklarūñ / Kullardur dir **ki** gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 2*). [ki,]

Ol **ki** yaşı sīm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1294, Beyit 3*). [ki,]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi **ki** bundan aqdem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 2*). [ki,]

Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur **ki** yārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 4*). [ki,]

İy Muhibbī niçe gāmda olmasun bu ḥasta-dil / Bir niçe gündür **ki** ol zībā nigārum söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 5*). [ki,]

Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / **Ki** dīvāne degüldür maḥrem-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 4*). [ki,]

Bu Muhibbī gözleri cevherlerin / Yoluña sanma **ki** ṭşār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 7*). [ki,]

Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme **ki** maḥşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [ki,]

İrem bāğ-ı-durur hüsnüñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağıyārı kapuñdan **ki** bülbülle gurāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 2*). [ki,]

İñen medḥ itme iy zāhid şarāb-ı kevseri her dem / Şarāb-ı nāb ḥāzırdur **ki** bundan yig şarāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 3*). [ki,]

Dilüm āvāredür yā Rab **ki** bir ān eylemez ārām / Gamı bir laḫza dūr olmaz gözümde çünkü ḥ`āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [ki,]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne`yçün dirler iy ḥürî **ki** cennetde `azāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [ki,]

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / **Ki** zîrā küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [ki,]

Görüben çeşm-i şehlāsını yāruñ / **Ki** āhū-yı Hıṭā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 2*). [ki,]

Egerçi **ki** belādür `ışk-ı ḥübān / Muhibbî`ye belā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [ki,]

Seni uyḫuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / Bunı bilmez `aceb bu **ki** göz-i `āşıkda ḥ`āb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [ki,]

Günāhum bu-durur `ışkuñ Hudā`dan istedüm irdüm / Günāhkāruñ du`āsı[nı] dimeñ **ki** müstecāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6*). [ki,]

Kim **ki** öğrenmek diler `ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [ki,]

Kim **ki** dolaşa ser-i zülfine dîvāne gibi / Aña pend eylemeñüz çünkü o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [ki,]

Şol **ki** istiğnā serfirinde oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iklīme sulṭān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [ki,]

Ol **ki** `ışk ehлідür olur küy-ı dilberde muḫīm / Eyleyüp dîvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [ki,]

Ol **ki** dildāruñ cefāsını vefādan yig bilir / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [ki,]

Görinen başum degül bil **ki** belā kühsāridür / İki `aynum kaynayup akar bñarıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [ki,]

Kāse-i çeşmi Muhibbî`nūñ cevāhirlere tolu / Dem mi vardur **ki** şehā pāyuña iṣār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [ki,]

Bu cihāndan geçüben bil **ki** bile cānāndan / Bu `acebdür **ki** gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [ki,]

Bu cihāndan geçüben bil **ki** bile cānāndan / Bu `acebdür **ki** gönül zülf-i dü-tādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [ki,]

Gözün altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn / Ğalaṭdur kim bunı dirse **ki** Rūm içre ḡazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [ki,]

Ne kılsun `āşıkuñ baḫt-ı siyāhı şām-ı miḫnetde / Şeb-i hicre nihāyet yok **ki** hīç şubḫ-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [ki,]

Çārsū-yı `ışkda gördük metā`-ı büseñi / Naḫd-i cān u dil ile geldük **ki** bāzār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [ki,]

Gönlümün vîrānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālimdür **ki** zulm[1] ḫoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [ki,]

- Bu gönülüm hānesin yıkduñ yine ma‘mūr iden sensin / Binā aḥvālini dirler **ki** mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [ki,]
- Gözünden sor dil ü cânım niçe bîmār-ı ‘ışk oldu / Meşeldür ḥasta aḥvālin **ki** bîmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [ki,]
- Ḥastayuz kûyuñda yıllardur **ki** miḥnet beklerüz / İy ṭabīb-i dil lebünden ya‘nî şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [ki,]
- Eger ‘ābid eger zāhid senüñ ḥüsünüñ ziyād ister / **Ki** korkarlar karar itmez zemîn ü āsümān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [ki,]
- Cihān içre baña kûyuñ çemen bes / **Ki** zîrā herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 1*). [ki,]
- Degül hicrān şebinde şem‘e ḥācet / **Ki** āhum şem‘a-i beytü’l-ḥazān bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [ki,]
- Didüm dile **ki** zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n’idem **ki** eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [ki,]
- Didüm dile **ki** zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n’idem **ki** eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [ki,]
- ‘Āşıqam dîdāruña gözüme gelmez hîç kes / İstemem **ki** ayru olam ‘ışkdan ben bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 1*). [ki,]
- ‘İşk-ı şāhî ḥaymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir **ki** bu mülküñ ḥarābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [ki,]
- Togrı yoldan gel ḥurūc itme **ki** fānîdür cihān / Her ne itseñ ḥayr u şer āḥir ḥisābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [ki,]
- Senden cefā **ki** gelse baña ol vefā gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [ki,]
- Yüzüñ güldür ideyin ben de feryād / **Ki** bülbül olamaz gül vaḳtı ḥāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [ki,]
- ‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan yüzine / Dir **ki** ‘āşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [ki,]
- Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revān itmiş şehā / Ol **ki** ḥaddüñ gül idüp ḳaddüñi şimşād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [ki,]
- Zāhidā vā’izleri gördüm **ki** ḥırş-ı cām içün / Rehne aldı her birinüñ ḥırkasını mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [ki,]
- Zülfî zencîrine asmış san zaḳan ḳandîlini / Cān u diller yakmaga ya‘nî **ki** micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [ki,]
- Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālün eyleyen tāze / Anuñçün ḳadd-i refāruñ **ki** ṭubîden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [ki,]
- Şu kim gül bisteri içre yatur gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘āşıkuñ ḥālin **ki** seng-i ḥāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [ki,]

- Eger yasdansa agyārı ‘aceb mi ol gül-i ra’nā / Muqarrerdür gül açılsa **ki** dirler hāra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [ki,]
- Kūyuña dārū’ş-şifā dirler ya n’içün dōstum / Niçe yıllardur **ki** anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [ki,]
- Zülfüne bu dil āh senün mübtelā imiş / Bildüm **ki** benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [ki,]
- Bîgāne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin **ki** ‘ışkuñ ile āşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [ki,]
- Sanma **ki** cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [ki,]
- Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi **ki** bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [ki,]
- Gerçi felek бүkdü kıddüm rüzigār ile / Şükürüm budur **ki** ben daḥı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [ki,]
- Varam meyḥāneye da‘vet kılasız / **Ki** vā‘iz sözine ben dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [ki,]
- Niçe dil bil **ki** aña cān virelüm / Olcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [ki,]
- İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür **ki** sen sakla / Ki āhumdan benüm pürdür zemīn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [ki,]
- İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür **ki** sen sakla / **Ki** āhumdan benüm pürdür zemīn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [ki,]
- ‘Aceb sehḥārdur zülfüñ **ki** yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [ki,]
- O şem‘ün devr-i ḥattını görüp āh eyleme iy dil / Bilür her kim **ki** ‘ākildür **ki** olmaz bī-duḥān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [ki,]
- Bāğ-ı ḥüsninde nigāruñ eyle zülfinden ḥazer / Basma dünbālını ejderdür **ki** yatmış uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [ki,]
- Baş çatup ebrūlar el bir eylemiş / Kātlüme beñzer **ki** tedbīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [ki,]
- ‘Aşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün **ki** ‘ışk içre belālar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [ki,]
- Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedām olsun **ki** ol bu dīde-i ḥün-bār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [ki,]
- Cem‘ kılduñ iy Muhibbî cümle ḡamze okların / Lāyıkı budur **ki** aña idesin sen sīne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [ki,]
- Nükte-i şī‘r-ile ger ola Muhibbî’ye sü‘āl / Bir cevāb eyle **ki** anda ola çok ma‘nī-i ḥāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [ki,]
- Bulmak eger **ki** ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil ḥānesini eyle Muhibbî ḥarābe bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5*). [ki,]

Gāh nāz u gāh ‘işve gāh hışm u geh ‘itāb / Cümleden bildüm **ki** cānā katlümedür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [ki,]

Her **ki** derdüñi koyup aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Ākıbet oldı peşimān **ki** cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [ki,]

Dil-i dervîş-i cefā-keş **ki** giriftāruñ ola / Miñnet ü derd ü ğama şabr u rızā kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [ki,]

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekîme / Bak yār likāsına **ki** tā kim ğide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [ki,]

Yaşum **ki** dilā ger dükene ğam yime çeşmüm / Hün-ı cigerüñden idinür kendüzine qarż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [ki,]

Ķaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Ķāmet **ki** olur lâ-büd olur anda namāz farż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4*). [ki,]

Her kârbān **ki** konsa bugün irtesi göçer / Dār-ı cihāna anuñ-ıçun didiler ribāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 3*). [ki,]

kible: Sığımlan, baş vurulan, mukaddes tutulan yer, şey veya makam.

Yüzüñ **kible** kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı kible-nümādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*). [kible,]

Kaçan görine ol tāk-ı Mışr pes / Ola **kiblem** ğam-ı ebrü-yı muķavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [kiblem, -m]

kible-nümā: Kibleyi gösteren alet, pusula.

Yüzüñ kible kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı **kible-nümādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*). [kible-nümādur, -dur]

kibr: Gurur, benlik, büyülenme.

Ķörse zāhid saçmuñ küfrini zünnār idine / **Kibr** eger baksa yüzi nürına ĩmān getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [kibr,]

kibr olan yirde dîn olmaz: Kibrin bulunduğu yerde din olmaz. // Kibir bulunan gönülde imanın sağlam olması da mümkün değildir.

Tekebbür eyleyüp kendüñi yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6*). [kibr olan yirde dîn olmaz,]

kıl: Kıl, saç teli.

Cān gözün aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şāyı gör / Her **kılnda** baglu yüz biñ ‘āşık-ı şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [kılnda, -i, -n, -da]

Yoldaş oldur ki koparmaya **kılın** yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tġını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [kılın, -i, -n]

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinûn her bir **kılnda** Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*kılnda, -i, -n, -da*]

Bu Muhibbî zülfüñün yazsa muṭavvel kışşasın / Her **kılun** şerhinde başka defter ü dîvân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*kılun, -un*]

Depredürse zülfinûn her bir **kılın** cânlar kopar / Her taraftan niçe yirden âh u efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1*). [*kılın, -i, -n*]

Bilmezsin sehḥâr çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfinûn her bir **kılın** biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*kılın, -i, -n*]

Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfîn târ ider / Her **kılnda** niçe biñ ‘âşıqları ber-dâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*kılnda, -i, -n, -da*]

Ser-i zülfinden iy dil gel ḥazer kıl / Anuñ her bir **kılı** dâm-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*kılı, -i*]

Nâr-ı gâmdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sînede her bir **kulum** efgânlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*kulum, -um*]

Hezârân cevri ider zülfi **kılunuñ** her biri cânâ / Velî bir mü ḳadar kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*kılunuñ, -i, -nuñ*]

Bir **kılıyla** bend idüp zülfi dutar bu göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [*kılıyla, -i, -y, -la*]

Bende olsun zülfüñün her bir **kılnda** cân u dil / Zülfi sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*kılnda, -i, -n, -da*]

kıl: *Kıl, tüy // İnce, kıl kadar ince.*

Gerçi nokṭa lebüne **kıl** didi ‘uşşâk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*kıl,]*

Miyânına kimi **kıl** dir lebine kimi dir nokṭa / Arada nesne yok gördüm benüm ne ḳıl ü ḳâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*kıl,]*

Noḳṭadur agzı didük **kıldur** bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*kıldur, -dur*]

kıl: *Yapmak, etmek, eylemek.*

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / Baña ne **kılsa** gelür ol döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*kılsa, -sa*]

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râzıyuz her ne **kılursañ** bizi tek yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*kılursañ, -ur, -sa, -ñ*]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña **kıl** kim taḥammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*kıl,]*

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne **kılursañ** baña kıl kim taḥammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*kılursañ, -ursañ*]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik **kılsun** hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kılsun, -sun*]

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim **kılursa** egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kılursa, -ursa*]

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm kâtibi / Cümle **kılmış** gam metâ'ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*kılmış, -miş*]

Baňa dermân iderseñ **kıl** demidür / Beni rüsvây iden 'ışkuñ gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*kıl,*]

Dâğ eylesem n'ola kolum zer kemer **kıllur** / Diler ki kuça kaşdı o nâzük miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kıllur, -ur*]

(حس) Sundum elümi zülfî kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her târını **kılmış** ol mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*kılmış, -miş*]

Hûnını haşmuñ şarâb u kellesin sāğar **kılup** / Şoĥbet-i ĥâş itmege meydân olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*kılup, -up*]

İy şabâ zülfine el sun **kıl** anı 'ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân 'ıtr-ı müşg-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*kıl,*]

Cihânda var mı bir şem'-i şeb-efrüz / Yakup pervânesini nâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*). [*kılmaz, -maz*]

Gelen andan baňa cevr ü sitemdür / Maĥabbet şartını dildâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*). [*kılmaz, -maz*]

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün çeşümü bıñar **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*kılmaz, -maz*]

Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle kim ĥâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*kılmaz, -maz*]

Beni kül eyledi bu âteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmağı bir nâr **kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*kılmaz, -maz*]

Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşümi çün **kıldı** kafes / Oldı bu câna bedel kalmadı bir gayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*kıldı, -dı*]

Nâzenîn kıddi ile ruĥsâr u ĥaddi baňa bes / Görelî ne serv **kıldum** ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*kıldum, -du, -m*]

Dir gören ebrûlarını ĥusrevâ Çâçî kemân / Aña ibrişim zülûfün birle **kılmışsın** kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*kılmışsın, -miş, -sın*]

Beni Mecnûn-şifat **kıldı** nigârûñ zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*kıldı, -dı*]

kıl kalemle: Eski ressam ve minyatür sanatçılarınun kullandıkları ince samur fırça.

Levh-i dilde **kıl kalemle** mâh-rûlar naĥşını / Resm ider naĥşında mâhirdür olup naĥkâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*kıl kalemle, -le*]

kıl ü kâlüm: Dedikodu, boş söz.

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne **kıl ü kâlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*kıl ü kâlüm, -üm*]

kılca: Kıl kadar, kıl ölçüsünde.

Dilde hatıtuññ hayâli gelse yaşum mevc urur / Nite kim **kılca** gubâr olsa anı deryâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*kılca,]*

kılıç: Kılıç.

Başımı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hîç / **Kılıcım** hünî olan kırıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*kılıcım, -in*]

Kosun kâfırlığın gamzeñ yiter kaşd eyledi hûna / Tamar kanlar **kılıcımdan** sakınsun şâhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [*kılıcımdan, -i, -n, -dan*]

kim: Ki bağlacı.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illâ meger **kim** gam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*kim,]*

Hâk bilür **kim** gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ **kim** ol meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*kim,]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr **kim** / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*kim,]*

İy dil nazar kıl ‘ârızı güldür ya lâledür / Sünbül saçına bagla gönül **kim** gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*kim,]*

Kim nazardan döstüm gelmez bilürsin aña zar / Gel nazar kılsun Muhibbî ko cemâlün ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*kim,]*

Kanlu yaşum hil‘atine dâğımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumâşuñ **kim** kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*kim,]*

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin içen bilür **kim** acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*kim,]*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tûfidür **kim** sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*kim,]*

Er odur **kim** şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*kim,]*

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirâ‘ itse gazel / Kapışurlar sanasın **kim** gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*kim,]*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer **kim** sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*kim,]*

Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî **kim** / Zülfinûñ her bir kılında Rûm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [kim,]

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârûñ / Hemân ol rinde beñzer **kim** mey-i hamrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [kim,]

Niçe şâd olsun Muhibbî gül ruñsuz bir nefes / **Kim** şeb-i hicrûñ içinde göñlin anuñ gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [kim,]

Çarḡ tennûrına âhum bir harâret virdi **kim** / Mâh-ı nev anı bişüp mâhî gibi biryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 3*). [kim,]

İrişüp cānān vişâline bulur maṭlûbını / Ten libâsından şu cān **kim** soyınup ‘üryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [kim,]

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber **kim** efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [kim,]

Ṭavḡ idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / Dil-i divâneyi gör **kim** niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [kim,]

Bu göñül zaḡmına merhem urayım dime ṭabṭb / Ne bilürsin **kim** anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [kim,]

Şem’-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne ‘aceb / **Kim** Muhibbî giceler şubḡa degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [kim,]

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz râyegān / **Kim** anuñ her târı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [kim,]

Eksük olmaz maḡzen-i dilden ma‘ānî gevheri / Anuñ-ıçun **kim** Muhibbî genc der-vîrānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [kim,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil **kim** sende var / Her ne kılursañ baña kıl **kim** taḡammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [kim,]

Bu cefâ cevri ü sitem iy seng-dil **kim** sende var / Her ne kılursañ baña kıl **kim** taḡammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [kim,]

Bu Muhibbî sözlerin gevherleyin dak güşuña / Tâ görenler diyeler **kim** bu dür-i meknûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [kim,]

Göñül âh eylese zülfün hümâsı nâgehān ditrer / Niçe ârām ide kuş **kim** hevâdan âşiyān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [kim,]

Dür dişün yâdına talsam ger ma‘ānî bahırına / Her ne cevher **kim** çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [kim,]

Degme nâkes cāna kıymaz ‘ışḡ ara ber-dâr ola / Ehl-i ‘ışḡuñ cümlesini sanma **kim** Manşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [kim,]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdü gerçi **kim** ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [kim,]

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / **Kim** anuñ naḡşında ‘âcizdür kamu naḡḡâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [kim,]

Kanda **kim** gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde **kim** maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [kim,]

Kanda **kim** gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde **kim** maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [kim,]

Gelmesün daḥı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol luḫ issi **kim** bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [kim,]

Gördüğince gün yüzün ‘aşıklaruñ nālân olur / Kanda **kim** açıla gül anda hezâr elḥân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [kim,]

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlün ḳadrini / Ḳıymetin ol dem bilür **kim** arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [kim,]

Yüzün nûrına **kim** dir nâra beñzer / Ya kimdür **kim** diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [kim,]

Āsitânunda Muhibbî tañ mı eḳḡân eylese / Kanda **kim** gülşen ola bülbülden eḳḡânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [kim,]

Kanda **kim** şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [kim,]

Her kaçan ğamze okın sîneme cānân getürür / Ḥaḳ budur **kim** bu benüm derdüme dermân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 1*). [kim,]

Sâkiyâ gör dehrî bî-bünyâddur / Bâde sun **kim** ‘ömr hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [kim,]

Bir ğamze ile sîneñi çâk itdi Muhibbî / **Kim** tîğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [kim,]

Noḳtalar **kim** al evrâḳ üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruḫlaruñ ḥaddinde müşḡin ḥâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [kim,]

Göñül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör **kim** yine dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [kim,]

Her kişiye **kim** ugraya göñlüm ḥaber ister / Cānâ çü seni cān u göñülde sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [kim,]

Derd ü miḥnet ḥâne-i dilden varupdur râḥata / Seslilik itme dilâ **kim** hücrede yârân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [kim,]

İy ğubâr-ı ḥaḫ şu deḥlü yidüm esrâr-ı ğamuñ / **Kim** beni geḡgin gören sanur ki bir ḥayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [kim,]

Nigârâ gözlerüm yaşî baḳamdur / Anuñçün **kim** yidüğüm derd ü ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [kim,]

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ topragını / Dil-i vîrânı sanur **kim** daḥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [kim,]

Āferîn itmez misin ol ‘âşıḳa **kim** her seḫer / Āteş-i ‘işḳa girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [kim,]

- Eyledi dehrüñ dimāğını mu‘aţtar bŷy-ıla / **Kim** meger bād-ı şabā zŷlfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [kim,]
- Ĥıřm-ıla nazâr kılma idŷp kařlaruñı çĭn / Kim didi saña **kim** gözŷñ ŷstinde kařuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [kim,]
- Muĥibbî gŷlřen-i dilde mŷdām aksun gözŷm yaşı / **Kim** anda cilveler eyler ĥayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [kim,]
- Nāz-ıla ben mübtelāsın gŷnde biñ kez öldŷrŷr / Anı dŷřmen eylemez baña anı **kim** yār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [kim,]
- Öldŷrŷr her dem Muĥibbî’yi anuñçŷn ol ĥabĭb / Bildi yazılmaz gŷnāhı **kim** daĥı nev-restedŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [kim,]
- Muĥibbî ĥalvet-i dilde hemān eglencedŷr ancak / Ögŷnŷp şi’r-ile kimse dimesŷn **kim** kemālŷm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [kim,]
- Sorma ‘ıřķuñ ĥāletin Mecnŷn’a bir dĭvānedŷr / Açma ‘ıřķuñ sırrını Ferĥād’a **kim** efsānedŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [kim,]
- Bahār eyyāmı gŷl devri irişdi / Geçŷrme ‘ömrü meysŷz **kim** hebādŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [kim,]
- Dil diler dāyim Muĥibbî’den gözi mestāneler / Serĥořuñ meyl[i] bilŷrsiz **kim** kebāb ŷstindedŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [kim,]
- İy mesĭhā-dem zŷlāl-i leblerŷñ ser-çeřmedŷr / **Kim** anuñ yanında Ĥıızr’uñ suyu san bir eřmedŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [kim,]
- Yŷzŷm ŷzre umaram iy māh-rŷ **kim** basasın / Ĥāk idŷp cismŷm reh-i kŷyuñda kaşdum dŷřmedŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [kim,]
- Anuñ gibi benŷm yok pādīřāhum / Benŷm tek niçe biñ biñ **kim** kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [kim,]
- Kanda **kim** zŷlfin aņup leblerinŷñ zikrin idem / Bir uzun kışşa olur hem řekeristān aņılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [kim,]
- Kŷy-ı dilber çevresinde cŷř iden Ceyĥŷn gibi / Gözlerŷmŷñ yaşıdır **kim** ırmag olup çaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [kim,]
- Her rakĭbi öldŷreyin didŷğŷm her dem bu **kim** / Derisine mŷřterĭyŷz didiler řabbāğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [kim,]
- Yār Muĥibbî ĥŷblar içre eyle maĥbŷb ola **kim** / Ĥalk-ı ‘ālem ĥayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [kim,]
- Getŷr sākĭ řarāb-ı ergŷvānı / Geçŷrme fırsatı **kim** dem bu demdŷr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2*). [kim,]
- Çŷ servŷñ ĥadd-i yāra nisbeti var / Yŷce olsun **kim** ‘ālĭ himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [kim,]
- şeker-veş leblerin vař iden anuñ / Mŷkerrerr eylesŷn **kim** řöĥreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [kim,]

Gözi hün-rizlik inkâr itmesün **kim** / Yanında hañçeriniñ humreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*).
[kim,]

Gül ü mül şohbetin fevt itme sâkî / Bilürsin **kim** bahâruñ sür'ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*).
[kim,]

N'ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / **Kim** sa'âdet kişiyе vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [kim,]

(٢) Bir gün ola mı **kim** yüzüm üzre basasın / Ayaguñ toprakına eyleyeyin cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [kim,]

(٣) Kanda bulam **kim** ire elüm dāmānuña / Ben meger toprak olam ilte bu gerdüm ruzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [kim,]

(٤) Göñlüm evi bir vech-ile vîrān oldı / **Kim** etîbbā aña cem' olsa devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [kim,]

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu göñlüm çarlı urur / Hiç diyebilür miyüz **kim** āsiyāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [kim,]

Geh şecā'at gösterüp gāhî Muhib merdānelık / **Kim** ezelden böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [kim,]

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş **kim** zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*).
[kim,]

Şehā oldı Muhib derdüñle mūnis / Ola mı **kim** ola bir cān bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [kim,]

İy Muhibbî **kim** görürse āfîtab-ı hüsni / Göz yumar hiç ārzü-yı mäh-i tībān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [kim,]

İy bād-ı şabā hāk-i derin iki gözümçün / Luṭf eyle getir **kim** anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [kim,]

Giderme zülfüni gel gül yüzüñden / Kim ola diye **kim** kākül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*).
[kim,]

Gözümüñ yaşıdur revnak viren bu gülsitānuña / Dime **kim** olıcak bārān bitüp gül lālezār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [kim,]

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrīn-içün / Anı **kim** Ferhād ider 'ışk içre perviz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [kim,]

Okımaduk gerçi **kim** üstāddan bir ḥarf-i rāst / Fenn-i 'ışk içre velî her vech-ile kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [kim,]

Bulınmaz gül enīs-i ḥār kılmaz / Ya bülbül var mıdur **kim** zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*).
[kim,]

Åh yıllar geçdi dilber göñlümi şād eylemez / Şāh **kim** zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [kim,]

Her ne dirse ḥaḳkuma uyma raḳībūñ sözine / Bilürem **kim** ol seni ḥayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [kim,]

Gülşen-i hüsnünde zâr itme Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül var mıdır **kim** bülbülün zâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [kim,]

Var mıdır bir 'ışk eri **kim** vaşl-ı cânân istemez / Ya belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [kim,]

Kanum içdi lebleri inkâr idüp şahid diler / Buña ne şahid gerek **kim** lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [kim,]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter **kim** nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [kim,]

Pâyemâl olsam ne ğam iy hüsn ilinüñ Hüsrev'i / Bu meşel meşhürdür **kim** 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [kim,]

Şol kadar kan agladum hicrûñ beyâbânında **kim** / Kalmadı hün-ı cigerden akmağ-ıla kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3*). [kim,]

Her ne söz **kim** söyledüñ virür haķıkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nâdân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [kim,]

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / **Kim** göre anı gayrı yire bir nazâr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [kim,]

Şol kadar kan agladum hicrûñ beyâbânında **kim** / Ser-te-ser mülk-i cihâñi ğark idüp oldu denîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2*). [kim,]

Muhibbî 'ışk-ıla cân terkin ur **kim** / Olasın cümle 'uşşâk içre mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*). [kim,]

'Âşık-ı dil-haste **kim** işigüñi bâlin ide / Başını kaldurmayup derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 3*). [kim,]

Küh-ı ğamda kalmışamdur rûz u şeb âh eylerem / Bilmezem **kim** n'olısar hâlüm benüm dildârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [kim,]

Âhum odından sakın **kim** bir nihâl-i tâzesin / Sîne pür-süzam benüm hâlî degüldür nârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [kim,]

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fırîb / Bâda mı virdi 'aceb **kim** bilmezem peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [kim,]

Şem'-veş kan aglaram tâ şubha dek dildârsuz / Bülbül-i şürdeyem **kim** düşmişem gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [kim,]

Dilerem **kim** küfr-i zülfinden anuñ dür olmayam / Olur-ısam bu cihânda olmayam zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4*). [kim,]

İşigünde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / Umar anı **kim** olasın bâde içseñ cür'a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [kim,]

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña ğâr / Odlar **kim** saçılır ejder şerârındur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [kim,]

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma **kim** yüz döndürem / Derdüñ-ile guşşâñı şâğî bilüp hurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [kim,]

- Anuñ-içün gönca gibi yâr güftâr eylemez / **Kim** dehâni oldugın ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [kim,]
- Küyına varmaga sanmañ **kim** beni yârum komaz / Tâli‘ümdür döstlar baht-ı siyekhârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [kim,]
- Şu‘le-i âhi kimüñ **kim** ‘äleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [kim,]
- Âhum ejder görünür bu sîne gâridür diñüz / Her yaña **kim** saçılır ejder şerâridür diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [kim,]
- Naqd-i cân-ıla metâ‘-ı büseye oldum hârîd / Korkum oldur **kim** benümle döst bâzâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [kim,]
- Döstüm cevr ü cefâdan sanma **kim** yüz döndürem / Bu tarîk-ı ‘ışkıda şâbit-quadem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [kim,]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi **kim** yaşum yiñilmez ider âhîr fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [kim,]
- Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dañı / Bir zamân-ıla Muhibbî sanma **kim** pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [kim,]
- Bezm-i gamda âferîn ol ‘âşık-ı ser-bâza **kim** / Şem‘-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [kim,]
- Komaz gül dâmenini hergiz elden / Ne kaldı bülbüle **kim** hâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [kim,]
- Cihânda yir mi kaldı **kim** nem olmaz / Cemâli dür olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*). [kim,]
- Muṭribâ al sâzuñı eyle ‘amel / **Kim** Muḥayyer ola sözüñden Ḥicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [kim,]
- Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / Bülbül-i üftâdedür **kim** zâr olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [kim,]
- Sen melek-rüyı niçe teşbîh idem aşnâma **kim** / Bir kurı şüretdür ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [kim,]
- Tâkâtı kalmadı **kim** sensüz Muḥibbî söz diye / Cândan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [kim,]
- Nev-bahâr eyyâmı geldi **kim** olursa yârsuz / Bülbül-i bî-çâredür **kim** kalısar gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [kim,]
- Mey virürsin bârî bend it zülfüñi iy muğbeçe / **Kim** şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [kim,]
- Ḥâl-i ‘anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye **kim** ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [kim,]
- Nâleler eyler Muḥibbî râh-ı ‘ışkıñda senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyesin **kim** bu çi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [kim,]

- Hem-nefes kılup rak'ibi eyleseñ yanuñda hâş / **Kim** 'acablar gül yanında eksük olmaz hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 2*). [kim,]
- İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḥir **kim** ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [kim,]
- La'l-i nâbuñ dileye ḥasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bîmâr **kim** ol itmeye tîmâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [kim,]
- Sîneye gelse ḥayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde **kim** ola bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [kim,]
- La'l-i şîrînüñe cân virse Muḥibbî ḡam degül / Kanda **kim** şehd olsa lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [kim,]
- Vaktidür **kim** sâkiyâ devr eylesün la'îñ kadeḥ / Devr-i gül vaḡt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [kim,]
- Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillâh **kim** vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [kim,]
- Tañ degüldür ger rak'ib olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda **kim** gül açıla lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [kim,]
- Nâka-i leylî ne vâdilerde **kim** itdi mekân / Lâlesi ḥün-ı dil oldu nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [kim,]
- Şöyle müşkil oldu bu mîm dehânuñ sırrı **kim** / Fehm-i esrârına vâkıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [kim,]
- Ḥâk-i pâym başuma tâc itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dîvâneyi **kim** saltanat eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [kim,]
- Şâm-ı hicrûñde Muḥibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdır bîmâr **kim** ol itmeye sıḡhat heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [kim,]
- Murḡ-ı dil pervâz urup âḥir irişdi kûyuña / Şimdi bildüm **kim** murâdı kûyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [kim,]
- Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / Müjde **kim** togdı hilâl ebrûsı oldu 'iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [kim,]
- Dîdâruña tâkat mı olur iy meh-i enver / **Kim** oldu irakdan gönül âşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [kim,]
- İsterem **kim** ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem **kim** yürüyem 'âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [kim,]
- İsterem **kim** ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem **kim** yürüyem 'âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [kim,]
- Eger cân ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı **kim** saña gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [kim,]
- Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir **kim** bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [kim,]
- Saldı dil fülkin Muḥibbî rûzigâr-ı âh-ıla / Bilmedi emvâc-ı 'ışkı **kim** belâ-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [kim,]

Åh u efgānuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma **kim** dildāra te'sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [kim,]

Niçe **kim** eyledüm pend ü naşîhat tutmadı gönüm / Yürür küyında dildāruñ 'acāyib dermend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [kim,]

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i haţtuñ sakın / Bu meşeldür **kim** yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [kim,]

Ruĥuñ tâbında iy meh-rü dutuşur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunı **kim** gördi **kim** ola bî-duĥān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [kim,]

Kim ki el komak dilerse zülf-i 'anber-bārına / Göreyim **kim** pāralansun bagrı anuñ şāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [kim,]

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy dermend **kim** üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [kim,]

Bu Muhibbî zülfini ĥaddi ile görüp didi / Ĥamdülillāh **kim** gicem ĥadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [kim,]

Mihr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür **kim** tâli'üm 'ālemde baĥtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [kim,]

Kankı dil **kim** bağlanup zülfüne ide ihtîşāş / Bulmayırsadur ebed zencîr-i ĥamdan ol ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [kim,]

Ĥamze-i cellādına dirsem ĥalāş itgil beni / Dir **kim** ölmeyince olmaz ĥükm-i sulţāndan ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [kim,]

Olmadı baña müyesser **kim** olam meclisde ĥāş / Ya olam derd ü belā vü mihnet ü ĥamdan ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [kim,]

Ĥāşılum yok gevher-i eşkümdür ancak ĥāşılum / Niçe yıllar baĥr-ı 'ışķ içinde **kim** oldum ĥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [kim,]

Ruĥlarıñ üstinde n'eyler uşbu zülf-i 'anberîn / Kim görüpdür **kim** günüñ yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [kim,]

Ĥaţtını ĥadi üzre gören diye gerekdür / **Kim** cevher-i insānda ne zîbā-y-ımış a'rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [kim,]

kim: "Hangi kimse" anlamında soru zamiri.

Beni cevr-ile cefā öldüre mi **kim** ne bilür / Yār 'aceb eyleye mi mihr ü vefā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [kim,]

Beni cevr-ile cefā öldüre mi **kim** ne bilür / Yār 'aceb eyleye mi mihr ü vefā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [kim,]

Vādî-i miĥnet ü ĥamdaki olan ĥastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [kim,]

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Ĥaĥ'dan ire vaşlı baña **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [kim,]

- Ne günāh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*kim,]*
- Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını ḥasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ḥudā **kim** ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*kim,]*
- Bu ‘ālemde **kimüñ** cânānı yokdur / Muḳarrer kurı tende cânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*kimüñ, -üñ]*
- Kim bilem dir ḥāl-i Mecnün’ı baña sorsun baña / Vādi-i ğamda anuñla itmişem bî-ḥad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*kim,]*
- Naqd-i dil virüp metā‘-ı ḥüsne **kim** ola ḥarīd / Aña bu yolda belā vü derd ü ğam ḥāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*kim,]*
- Salma beni dāyimā ferdālara / Yarına **kim** çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*kim,]*
- Giderüp zülfî seḥābın gün yüzün peydā kılur / **Kim** aña ide nazār āşüfte vü şeydā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*kim,]*
- Sen tururken **kime** virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*kime, -e]*
- Bugün iḳlīm-i ‘ışk içre Muhibbî’yi diseñ **kimdür** / Şikeste beste bî-çäre faḳrūñdür ḥaḳrūñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*kimdür, -dür]*
- ‘Ālemi maḥkūm iden her dem berāt-ı ḥüsñidür / **Kim** muḳī‘ olmaz çekilmiş kaşları tuĝrāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*kim,]*
- Kimüñ yolına cân u seri virdi Muhibbî / Mecnün şıfat ‘Īsī-nefes ḥulḳı ḥasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*kimüñ, -üñ]*
- Leblerüñden **kim** bugün sāĝar çeker / Sanma ferdā minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*kim,]*
- Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*kim,]*
- Kim ‘āşık ola derdine dermāna çäre yok / Dermāna çäre olmaya derde ne çāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*kim,]*
- Ser-i zülfinde **kim** görse Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*kim,]*
- ‘İşk cāmından Muhibbî **kime** olmuşdur naşīb / Bulmaz ol huşyārılık tā ḥaşre dek sekrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*kime, -e]*
- Gül mevsiminde sāḳī elinden ḳadeḥ sunar / Nüş ide anı zehr ise **kim** ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*kim,]*
- ‘İşk āteşine yandugumu ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cân u gönül **kim** kebāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [*kim,]*
- Assı ziyān gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini **kimdür** ol ‘ömrden ḥisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*kimdür, -dür]*
- Sen ḫarīḳ-ı ‘ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine **kim** iki dir-ise ol kāfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*kim,]*

- Zülfî zencîrine **kim** dil vire dîvâne geçer / Şem‘-i ruhsârına **kim** per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*kim,]*
- Zülfî zencîrine **kim** dil vire dîvâne geçer / Şem‘-i ruhsârına **kim** per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*kim,]*
- Bilsen cefâ kitabını **kimden** okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*kimden, -den]*
- Kimden öğrendüñ nigârâ bu gönüller almasın / Soñra cevri-ile anı öldürme kankı fende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*kimden, -den]*
- Kim elif gibi reh-i ‘ışkıında yârüñ togrudur / Bakışından çeşmi aña ğamze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*kim,]*
- Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / **Kim** kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*kim,]*
- Ğâret iden gönîlîni **kimdür** Muhibbî’nüñ didüm / Çünkü bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*kimdür, -dür]*
- ‘İşk-ıla cânın virüp küyında **kim** medfün ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu mağfürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*kim,]*
- Ol ğazâlî arayı ğitdi Muhibbî derdmend / **Kim** şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*kim,]*
- Ķâmet-i servüñi **kim** gördi didi gül götürür / Gül ruhuñ buña ‘aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [*kim,]*
- Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / **Kim** görüpdür gözleye ‘âşık olan nâmüs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*kim,]*
- Nizâmî pençesin burdum benümle **kim** tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*kim,]*
- Ħat gelüpdür diyü bu ‘âşık göstermese yüz / Diñüz ol şûha cihânda buña **kim** kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*kim,]*
- Âh kim şîvelerle dilberler / **Kim** göre hür veyâ melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*kim,]*
- Yüzüñ nûrına **kim** dir nâra beñzer / Ya kimdür **kim** diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [*kim,]*
- Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer / Ya **kimdür** kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [*kimdür, -dür]*
- İy Muhibbî **kim** alur gül defterinden bir sabak / Bülbül-i güyâ olur bu ‘ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*kim,]*
- Kim ezel bezminde nüş itdi maħabbet câmını / ‘İşk-ı mestî görine maħşerde de ayık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*kim,]*
- Kim ki bildiyse Ħakîkî ‘ışkı olsun ol feraħ / **Kim** mecâzide kalur âħîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*kim,]*
- Men‘ eyleye mi küyına varmaga rakîbüñ / **Kim** karşu turur ‘âşık-ı bî-bâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*kim,]*

- İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol yürî / **Kim** tarîki togrıdur lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [kim,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer âh / **Kim** dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [kim,]
- Bir sencileyin büseye cân u dil alan **kim** / Bu resme ‘aceb dünyede bāzār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [kim,]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār **kimüñ** var / Bî-raħm u dil-figār u sitemkār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār **kimüñ** var / Bî-raħm u dil-figār u sitemkār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / Zārılık ider derd-ile bīmār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin hüsñ gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin zülfi hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin ‘aşıkı ferdāya salar âh / Yüze gülici âl-ıla ‘ayyār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin hicrūñ-ile ğasta dil olmuş / Bî-çäre yatur derd-ile bīmār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruħuñuñ şevkine iy yār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin büseye cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bāzār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin sîne siper seng-i cefāya / Bu kūh-ı maħabbetde belā yār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin ğāh çelîpā ide zülfin / Geh göstere ‘uşşākına zünnār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [kimüñ, -üñ]
- Bir sencileyin zülfi hevāsıyla Muhibbî / Dildāde vü āväre siyehkār **kimüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [kimüñ, -üñ]
- Sînesi bāğında **kim** dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [kim,]
- Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryā-yı eşk / Rūzigār esdükçe **kim** dir baħr-i bî-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [kim,]
- Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādîşāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir ğāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [kimdür, -dür]

- Bilmezsin şehhâr çeşmi sihri **kimden** öğrenür / Zülfünün her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*kimden, -den*]
- Şi'r-ile çünki Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı **kim** diyebilür şi'r ü gazelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*kim,]*
- Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Hâr u hesle **kim** görüpdür rāh-ı 'ummān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*kim,]*
- Gel bugün 'iğş idelüm şahñ-ı çemen eyyāmıdır / Çarğ-ı zālīm **kimler** ile irte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*kimler, -ler*]
- Egerçi **kim** yapar dil hānesin yār / Döner ol dem yıkar yine şabî-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*kim,]*
- Hışm-ıla nazār kılma idüp kaşlaruñı çin / **Kim** didi saña kim gözün üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [*kim,]*
- Bu çarğ-ı bî-vefā hālin görüp **kim** buña dil bağlar / Gelenler dār-ı dünyāya meger gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [*kim,]*
- Didüm ki yārumuñ yokdur nazīri / Eger var-ısa eydüñ **kime** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*kime, -e*]
- Eger cevri ü eger miñnet eger gam / Anı **kim** yār ider 'ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [*kim,]*
- Perīde görmedüm hūrīde hergiz / Beşerde var mı eydüñ **kime** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [*kime, -e*]
- Dünyā **kime** mihr itdi saña ide Muhibbî / Cevri-ile cefā kılmada cānānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*kime, -e*]
- Devrān içinde **kim** göre zulmı Muhibbiyā / Varsun muğān deyri ki dār-ı 'adāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*kim,]*
- Kime taqrīr eyleyem kime bu dil esrārını / Güş iden aḥvālūmi benden beter ḥayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*kime, -e*]
- Kime taqrīr eyleyem **kime** bu dil esrārını / Güş iden aḥvālūmi benden beter ḥayrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*kime, -e*]
- Miyānından ḥaber **kim** var dir ise / Sözi taşdıq olinmaz çün gümāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*kim,]*
- (ح) Ḥayātı ebedīdür saña **kim** vāşıl ola / N'ola Manşür gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*kim,]*
- (ج) Zamānuñ işi budur **kime** bir an vire yüz / Dönüp aḡlatmayıcak komaz anı āḥir-i kār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*kime, -e*]
- Şem'-i cemāl-i yāra pervāne-veş tutışdum / **Kimdür** diyen benümçün ol şem'e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [*kimdür, -dür*]
- Döstlar hicrān şebinde **kim** rehāyı istemez / Görüben cānān yüzini rüşenāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*kim,]*

- İy şabā zülfine el sun kıl anı ‘ānber-feşān / **Kim** meşām-ı cān ‘ıtr-ı müşg-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [kim,]
- ‘Uzlet idüp **kim** kanā‘at birle buldı işihār / Pādişāh-ı dehr olup ol hüy u hāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [kim,]
- Hevā-yı nefse **kim** uysa Muhibbî soñı hacletdür / Bu pendî cān-ıla **kim** güş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [kim,]
- Hevā-yı nefse **kim** uysa Muhibbî soñı hacletdür / Bu pendî cān-ıla **kim** güş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [kim,]
- Ġam tîrine her gāh bu sīnem siper olmaz / **Kim** dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [kim,]
- Teşbîh **kim** ider gün yüzine mihr-ile māhı / Gün yüzine ‘ālemde muķābil kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [kim,]
- Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltüm / ‘Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [kimdür, -dür]
- Bu Muhibbî’ye niçe bir atasın seng-i cefā / **Kim** bütün ide uşandı bu dil-i āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [kim,]
- Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunı **kim** gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [kim,]
- Zülfî zencîrinde gönlüm **kim** görüp şeydā dimez / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla sermeste **kim** rüsvā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [kim,]
- Zülfî zencîrinde gönlüm **kim** görüp şeydā dimez / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla sermeste **kim** rüsvā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [kim,]
- Sīne pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muķavves kaşlaruñā dōstum **kim** ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [kim,]
- Māhı gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyā / **Kim** ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [kim,]
- Gönlümüñ feryād elinden **kime** varup dād idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [kime, -e]
- Kim ki nūr-ı Hāķķ-ıla dil hānesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [kim,]
- Sevdüğüm **kimdür** anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [kimdür, -dür]
- Urur ‘āşık olanlar baş terkin / Diyen **kimdür** ki ‘āşık ölmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*). [kimdür, -dür]
- Rüyını zer eyleyüp **kim** ola kapuñda gedā / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [kim,]
- Gün yüzüñ ile alnuñı **kim** görse habībüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [kim,]
- Geldi dehāna mīmüñ irem gibi murāda / Muşhaf cemālūñ açup **kimdür** tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [kimdür, -dür]

- Gide cānān Muhibbī nāle kılma / Bunu **kim** gördi mürde ide āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 7*). [kim,]
- Sīne şahrāsına dil dikedüm nişān ol tıfl için / Atsun gānz okların ebrūlara **kim** ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2*). [kim,]
- Çudret-i şun'-ı Hūdā'dur sende olan kaş u göz / **Kim** göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 1*). [kim,]
- Åh it Muhibbī her dem **kim** gördi yār[ı] mahrem / 'Åşık olur mı bī-gām olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5*). [kim,]
- Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile hasta-dıldür bu Muhibbī bendeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 5*). [kim-durur, --durur]
- Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumūzın ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [kim,]
- Kim ki dolaşa ser-i zülfine dīvāne gibi / Aña pend eylemeñüz çünkü o kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 2*). [kim,]
- Şu'le-i āhī **kimüñ** kim 'āleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol mäh-ı tábān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [kimüñ, -üñ]
- Çudret-i şun'-ı Hūdā'dur sende olan kaş u göz / **Kim** görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 1*). [kim,]
- Gözüñ altında ol hāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn / Ğalaçdur **kim** bunu dirse ki Rūm içre gāzāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 2*). [kim,]
- Sırr-ı 'ışk[ı] sor baña 'allāmeler hāl eylemez / **Kim** görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 1*). [kim,]
- Ger dehān olsa lebünde beñzedürdüm goncaya / Agzuña **kim** beñzedür gonca güler hīç söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 3*). [kim,]
- Nev-bahār eyyāmı geldi **kim** olursa yārsuz / Bülbül-i bī-çāredür **kim** kalısar gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 1*). [kim,]
- Sīnede yir yir elifler serv ü dāğum lāleler / **Kim** temāşā eyledi didi müzeyyen bāğ-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 2*). [kim,]
- 'İşk-ı şāhī haymesin kuralı dil şahrāsına / **Kim** görürse dir ki bu mülküñ harābı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 2*). [kim,]
- Bī-vefā dildār sevmek hey ne müşkil kār-ımuş / **Kim** giriftār-ı belā-yı 'ışk ola nā-çār-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 1*). [kim,]
- Fikr eyleme iy dil yürü vuşlat ele girmez / Cān gibi nihāndur **kim** ider anı derāğüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 2*). [kim,]
- Gerek 'āşık olan ser-pā bürehne / Anı **kim** gördi mecnūn ola ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 2*). [kim,]
- Kim saña bu hüsni virdiyse eyā şīrīn-dehen / Kūh-ı gāmda ben belā-perverdi Ferhād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 2*). [kim,]
- Şāh olup **kim** geydi-y-ise atlas u dībā harīr / Yig-durur saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 2*). [kim,]

Ser-i küyumda feryād u fiğān her şeb iden **kimdür** / Didi didem Muhibbî hasta-dildür h'ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*kimdür, -dür*]

Yüzüñe **kim** gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş rā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*). [*kim,]*

Küh-ı ğamda **kim** göre eydür peleng-i mişedür / Sînem üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*kim,]*

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hum-hāne güşesi ne ulu bārgāh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*kim,]*

Ruñuñ tábında iy meh-rū dutuşur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunı **kim** gördi **kim** ola bî-duñān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*kim,]*

Yüzüñi **kimdür** görüp dil virmeye / Dest-i kudret çünki taşvîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*). [*kimdür, -dür*]

Kim göre 'arîzuñı olmaya ğamdan o ħalāş / Yazılı ħaţ-ı ğubār-ıla gönülde bu ħavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [*kim,]*

Cān u dilden kapuña geldüm beni reddeyleme / Degme kez bende bulunmaz **kim** ola bu resme ħāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2*). [*kim,]*

Kim ħarīm-i ħürmet-i ğamla Muħîb maħrem ola / Olamaz tā rüz-ı maħşer miħnet ü ħirmāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*kim,]*

Naqd-i cān[1] **kim** virüp aldı nigāruñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyāda bunuñ ğibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*kim,]*

Ruħlarıñ üstinde n'eyley uşbu zülf-i 'anberîn / **Kim** görüpdür kim günñ yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*kim,]*

kim dimez: *Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.*

Bu Muhibbî bāğ-ı ħüsñüñ her kaçan medħ eylese / İy gül-i ra'nā aña kim bülbül-i ğüyā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*kim dimez,]*

kim dimez: *Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.*

Āfitāb-ı ħüsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muħavves kaşlarıñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*kim dimez,]*

kim dimez: *Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.*

Āfitāb-ı ħüsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya muħavves kaşlarıñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*kim dimez,]*

kim ki: *Hangi kimse ki.*

Cām-ı la'lin isteme gel eyle çeşminden ħazer / **Kim ki** bed-meste uyarsa lā-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*kim ki,]*

Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini gûş eylesün / Bulunur gerçi ğazel ammâ bu eş'âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [kim ki,]

Kim ki bildiyse haķıķı 'ışkı olsun ol feraħ / Kim mecâzide kalur âhîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [kim ki,]

Ekserî 'âşıklaruñ tâ şubħa dek bî-dâr olur / **Kim ki** 'ışkdan bî-ħaberdür ol yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [kim ki,]

Kim ki 'âşıkdur Muhibbî âsîtan-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çâker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [kim ki,]

Şem'-i hüsne **kim ki** 'âşıkdur yanar pervâne-veş / Maħv olur ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [kim ki,]

Kim ki dünyâ ni'metine aldanup meyl eyleye / Aña hayvândur disünler dimesünler aña nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [kim ki,]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [kim ki,]

Beñzemezse şî'rüme şî'ri n'ola şâ'irlerüñ / **Kim ki** şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [kim ki,]

Kim ki 'âşıkdur gerekdür âsiyâ-veş çarħ urup / Gice gündüz döğine eline alup iki daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 2*). [kim ki,]

Kim ki el komak dilerse zülf-i 'anber-bârına / Göreyim kim pâralansun bağrı anuñ şâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [kim ki,]

Sâğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / **Kim ki** olmak isteye endüh-ı devrândan ğalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [kim ki,]

İy Muhibbî **kim ki** 'ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı 'ömrine virilen hevâdur çün ğaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [kim ki,]

kim kim: Kimi...kimi. // Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [kim kim,]

kim ola: Her kim ola, kimdir?.

Giderme zülfünü gel gül yüzünden / **Kim ola** diye kim kâkül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [kim ola,]

kim sevmez: Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.

Cevri çok pür cefâyı **kim sevmez** / Mihri yok bî-vefâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*). [kim sevmez,]

kim sevmez: Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.

Cevri çok pür cefâyı **kim sevmez** / Mihri yok bî-vefâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*).
[kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Her nefes nâle kılur can u göñül / Meclis içinde nâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Tütüyâdur gözüme hâk-i deri / Kûhl için tütüyâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Görinür zülf içinde ‘arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihân içre mâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Sâye salsa gedâyı şâh eyler / Pes ol zülfî hümâyı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Bu Muhibbî giceler bülbül-vâr / İñiler âh u vâyi **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [kim sevmez,]

kim sevmez: *Kim sevmez, herkes sever, sevmeyen yoktur.*

Hamdü-lillâh Muḥammed ümmetiyüz / Cân-ıla Muştafâ’yı **kim sevmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*).
[kim sevmez,]

kimdür dimez: *Hangi kişi söylemez // Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.*

Gözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevraḳın / Rûzigâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [kimdür dimez, -dür]

kimesne: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Amân virmez baña bir dem gam u derd ü belâ hergiz / **Kimesne** yoktur ‘âlemde benüm tek mübtelâ hergiz
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [kimesne,]

kimi kimi: *Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*kimi kimi,]*

kimi kimi: *Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Kimi ‘âşık kimi zâhid bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [*kimi kimi,]*

kimine kimine: *Kimi...kimi... Bazısı, bazıları, birkaçı II belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.*

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa ‘ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*kimine kimine, -n, -e]*

kimse: *1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.*

Ėam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / **Kimse** gelmez yanuma illâ meger säyem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*kimse,]*

Sorma sırr-ı dehânını iy dil / **Kimse** fehm eylemez mu‘ammâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [*kimse,]*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ **kimse** dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*kimse,]*

Olmayınca **kimsede** ‘ışkdan eşer / Bil ki hayvândur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*kimsede, -de]*

Kimse yüzün görmedi ammâ cihân pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘âlem tolu gavğâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*kimse,]*

Ėanâ‘at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür ‘uzlet / Görünmez **kimseye** ‘Ankâ gibi ol ‘azm-i Ėâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*kimseye, -ye]*

Zülfine dil bağlayup itme iñende i‘timâd / **Kimse** başa çıkmamış anuñla birçok başludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4*). [*kimse,]*

İrişilmez zülfî devrinde vişâli gencine / **Kimse** gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*kimse,]*

Geldi bu ‘âleme hüsniyle niçe Yüsuf-ı Mısr / Görmedi **kimse** senüñ gibi terâzüya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*kimse,]*

Niçe teşbih idem kıddine servi / Ki servüñ **kimse** dimez Ėabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*kimse,]*

İy Muhibbî **kimse** irmez bañr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi mâhîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*kimse,]*

Muhibbî Ėalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî‘r-ile **kimse** dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*kimse,]*

Rumûz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez **kimse** / Bu müşkil hallin isterseñ dilâ gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*kimse,]*

İtmezüz **kimseye** bir zerrece biz kem nazarı / Çünkü biz kendümüzi cümleden ednâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 2*). [*kimseye, -y, -e]*

Sen harâb itmek neden iy ğam dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle **kimse** vîrân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*kimse,]*

Ne hoş idi eger dünyâ yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün **kimse** ki dünyâ pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*kimse,]*

Bi-ĥamdî’llâh muĥabbet ĥânesinde / Ğamuñdan ğayrı **kimse** maĥrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*kimse,]*

Mu‘tekif olsam n’ola kûyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ bir **kimse** tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*kimse,]*

Ĥamdü-lillâh gün ğibi çün şâfdur âyînemüz / Ol sebebden **kimseye** bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*kimseye, -y, -e]*

Zülfini ańsam nigâruñ ĥâlini medĥ eylesem / **Kimse** ‘anber adın ańmaz müşg-i Tâtâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*kimse,]*

Ĥamdü-lillâh ğıll u ğışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur **kimseye** herğiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*kimseye, -y, -e]*

Deĥâniyla miyânından ĥaberdâr olmadı **kimse** / Göñül ĥayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*kimse,]*

Seni küñh-ile **kimse** bilmek olmaz / Ne deñlü diĥķat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [*kimse,]*

‘İñâyet kıl Muĥibbî seni bulsun / Seni küñh-ile **kimse** bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [*kimse,]*

‘İşkuñ na‘îmi hoşdur ĥaşmı da lîk müşkil / Bir loķma ki dehâna sıgmaya **kimse** yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*kimse,]*

Bu Muĥibbî yazsa ĥüsni âyetin dil levĥine / Okıyan dir buncılayın **kimseler** inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*kimseler, -ler]*

‘Aķl u şabrım bir ugurdan anı yagma eyledi / **Kimseye** virmez emân bir laĥza ol cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*kimseye, -y, -e]*

Mihr umma dehr-i dündan andan gelen cefâdur / **Kimse** cihânda ĥurrem olduĝı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [*kimse,]*

Tîr-i müjĝanı ile durmaz akar ĥün-ı ciger / Bu iki ĥünîlerüñ **kimse** savaşıñ yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*kimse,]*

Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlâĥ olmasun ‘âlemde **kimse** yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*kimse,]*

Kimse bilmezdi Muĥibbî süz-ı ‘ışkumdan ĥaber / Zâĥir eyler ‘âleme bu sırrı eş‘ârım komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*kimse,]*

Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez **kimseye** derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*kimseye, -y, -e*]

Sorma Mecnūn'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme **kimse** idemez mes'ele-i 'ışkı temiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*kimse,]*

'Akl u şabrum bir ugurdan aldı yagma eyledi / **Kimseye** virmez emān bir lahza ol cammāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*kimseye, -y, -e*]

Ko uzansun şāne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunluğın bir **kimse** var mı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*kimse,]*

Kimseler kādir degüldür 'ışkdan baħş itmege / Feylesof-ı dehr olanlar eylemişlerdür hırās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*kimseler, -ler*]

Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / **Kimse** yok virür haber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*kimse,]*

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raħm umma **kimseden** feryādı ko feryādı kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*kimseden, -den*]

'İşkuñ meyine **kimsede** yok gerçi taħammül / Sen eyle dilā ger kadeħ çarħ ise de nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*kimsede, -de*]

Şi'rümi gören bir āhen leblebi ancak dimiş / Anuñ-ıçun degme **kimse** aña diş uramamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 1*). [*kimse,]*

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra 'arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa yāra 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*kimse,]*

kimsene: 1. Herhangi bir kişi, kim olduğu belirtilmeyen bir şahıs 2. (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan.

Bu günü hoş görelüm ırte günün issisi var / Kalmadı kalmayısar **kimseneye** gün gicedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1040, Beyit 3*). [*kimseneye, -y, -e*]

(↵) Firār itse n'ola görse bu dil-ħastesini / Şāh olan **kimsene** dervīřden 'ār itse ne var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*kimsene,]*

Hicr ara ħasret-ile cān lebüme gelmiş-iken / **Kimsene** yok diye bu ħālümü dildāra henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 5*). [*kimsene,]*

Dil ħasta yatur **kimsene** ħālını sormadı / Eyler Muhibbī şubħa degin āh u vā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*kimsene,]*

Yiter aglatma beni dōst yaşumdan ħazer it / 'Ālemi ġarķa virür **kimsene** bendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*kimsene,]*

Naķd-i cān[ı] kim virüp aldı nigāruñ büsesin / Eylemedi **kimsene** dünyāda bunuñ gibi as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*kimsene,]*

kīn: Kendisine yapılan bir řeyi ħazmedemekten doğan devamlı ve gizli dūřmanlık, garaz, buğz.

Dōstum cefālar itmege mebāř / **Kīni** dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil mebāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 1*). [*kīni, -i*]

kîn eylemiş: *Kin gütmek, öç almak istemek.*

Şöyle beñzer hışm idüp dilber baña **kîn eylemiş** / Ğamzesin hancer kılup ebruların çin eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*kîn eylemiş, -miş*]

kîn eyleyüp: *Kin gütmek, öç almak istemek.*

Döstum **kîn eyleyüp** ebrularuñ çin eyleme / Böyledür dirler meşeldür kîn ile dîn tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*kîn eyleyüp, -y, -üp-yüp*]

kîn ile dîn tagılur: *Kin ve din bir yerde olmaz. Hiçbir din kin duymaya izin vermez. Kin duymak insanları yanlış yollara, büyük hatalara götürür. İnançlı bir insan affedici, bağışlayıcı olmalıdır.*

Döstum kîn eyleyüp ebrularuñ çin eyleme / Böyledür dirler meşeldür **kîn ile dîn tagılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*kîn ile dîn tagılur,]*

kîne: *Kin; Kendisine yapılan bir şeyi hazmedemekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık, garaz, buğz.*

Ħamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur âyînemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur **kînemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*kînemüz, -müz*]

Ħamdü-lillâh gıll u ğışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz **kînemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [*kînemüz, -müz*]

kıpkızıl kana boyanup: *Kan içinde kalmak, kanla dolmak II acı ve keder içerisinde kalmak.*

Gün yüzünüñ hasretinden lâle miskîn sebzde / **Kıpkızıl kana boyanup** yüregini dâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*kıpkızıl kana boyanup, -up*]

kır: *Öldürmek, yok etmek.*

Bir nazarla **kırarım** dir niçe biñ ‘aşıqumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [*kırarım, -arım*]

kirâz: *Gülgillerden, ılıman iklimlerde yetişen bir meyve ağacı // Bu ağacın kırmızı veya beyaz renkte, etli, sulu, tek çekirdekli meyvesi // Aşığın kanlı gözyaşlarına teşbih.*

Ħün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden dökilür hem çü **kirâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*kirâz,]*

kiris: *Ok yayının iki ucu arasına gerilen esnek bağ.*

Ħaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşımı eyledüm ol yaya **kirişler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*kirişler, -ler*]

Dir gören ebrularını ħusrevâ Çaçı kemân / Aña ibrişim zülüfüñ birle kılmışsın **kiriş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*kiriş,]*

kirisme: *Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işâret.*

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla **kirişmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*kirişmedür, -dür*]

Gâh cevr ü geh cefâ gâh **kirişme** gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*kirişme,]*

kirm-i belâ: *Bela böceği, bela kurdu.*

Etümi **kirm-i belâ** yirse de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*kirm-i belâ,]*

kırmuzı: *Kırmızı, kan rengi, al renk.*

Çeşmüm tenüme geydüreli **kırmuzı** hil'at / Āhum da Muhibbî görünür başuma ser-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*kırmuzı,]*

kirpüg: *Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler küy-ı yāruñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*kirpügüm, -üm*]

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Hār u h̄esle kim görüpdür rāh-ı 'ummān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*kirpügüm, -üm*]

Dîdeler yaş dökdüğince **kirpügüm** cārüb olur / İşigün pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [*kirpügüm, -üm*]

Dîdeler yaş dökdüğince **kirpügüm** cārüb olup / İşigün pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [*kirpügüm, -üm*]

Kirpügüm cārüb olup sakkā-yı çeşmüm su seper / Hıdmete bil bağlayup küyında ferrāş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*kirpügüm, -üm*]

Cārüb idüp bu **kirpügümi** dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*kirpügümi, -üm, -i*]

kirpük: *Kirpik; göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri.*

Gözlerüm yaşlar döker **kirpüklerüm** cārüb olup / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*kirpüklerüm, -lerüm*]

Kirpük ucında her biri bir la'l-pāredür / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*kirpük,]*

kış: *1. Bazı hayvanatı ürkütmek için çıkarılan seda "kış kış!" gibi. 2. Satranç oyununda def' etmek 3. Din, mezhep, millet.*

Türk çeşmün mülk-i dil tārâcına / Zülf-i kâfir **kış** ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*kış,]*

kış: *Ok kuburu, okluk, sadak.*

Cem' kıldıñ iy Muhibbî cümle gamze okların / Lâyıkı budur ki aña idesin sen sîne **kiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*kiş,]*

kısa: *Eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak suretiyle cezalandırma, misilleme yapma.*

Çünkü öldürdün Muhibbî'yi ser-i küyuñda gel / Büse ihsân it tarîk-ı 'ışkda yokdur **kısaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*kısaş,]*

Katl-i 'uşşâk eylegil hîç itme kanından hâzer / Bu tarîk-ı 'ışkdur konılmadı bunda **kısaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*kısaş,]*

Gel bugün 'âşıkıların öldür günâhın aña sen / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur **kısaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*kısaş,]*

kîse: *Kese, torba. // Göz çukuru.*

Dükenür sanma çeşmüm **kîsesinden** / Yime gam anda dînâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4*). [*kîsesinden, -si, -n, -den]*

kîse-i çeşmüm: *Göz kesesi II göz çukuru.*

Niçe yıldur ki hârc olur yolında ol cefâkârıñ / 'Aceb bu **kîse-i çeşmüm** dükenmez sîm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*kîse-i çeşmüm, -üm]*

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Degüldür **kîse-i çeşmüm** şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*kîse-i çeşmüm, -üm]*

kîse-i surhı: *Kırmızı kese.*

Goncanuñ pâyına îşâr itmege iy gül'izâr / **Kîse-i surhı** içinde zerleri mestürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*kîse-i surhı, -ı]*

kişi: *Adam, insan, kimse.*

İñilerse bu Muhibbîyi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir **kişinüñ** bağı tola hün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*kişinüñ, -nüñ]*

Gözlerüm yaşı gibi aksa kaçan âb iniler / Olıcak bir **kişinüñ** gözleri bî-h'âb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*kişinüñ, -nüñ]*

Sîret gözedüp şürete bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan **kişi** lâ-büd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*kişi,]*

Her **kişiye** kim ugraya gönülüm haber ister / Cânâ çü seni cân u gönülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*kişiye, -y, -e]*

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cânım sipend / Âteşe düşen **kişinüñ** âhiri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*kişinüñ, -nüñ]*

N'ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / Kim sa'âdet **kişiye** vaqt-ı şeherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*kişiye, -y, -e]*

Beni redd eyleme varsam kapuña / Kerîm olan **kişi** bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*).
[kişi,]

Degül hâlî gamuñ dil hânesinden / Bu ‘âlemdür **kişi** mahremsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*).
[kişi,]

Her **kişi** cân terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhâd ider ‘ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [kişi,]

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar hâlî **kişi** hûd yarımı bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [kişi,]

Eyler egerçi her **kişi** bir nesne ile fahr / Her dem Muhibbî ‘ışk-ıladur iftihârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [kişi,]

Muşhaf-ı hüsnüñi gördüm ko yüzümi süreyim / Mü‘min olmaz ol **kişi** âyât-ı Kur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [kişi,]

Her **kişiye** gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [kişiye, -y, -e]

İstemezdüm ‘ışka düşmek geldi âhir başuma / Cidd ü cehd-ile **kişi** taqdîri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2*). [kişi,]

Şâneler görsem eger zülfeyni uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak **kişi** perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [kişi,]

Mümkün mi saña rahm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî **kişiye** rahm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [kişiye, -y, -e]

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Olıgelmişdür ider her **kişi** şadr içün savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [kişi,]

kişi her ne kim kılsa yarın görür: *İnsan bugün ne yaparsa yarın karşılığını görür, insanın yaptıkları karşısına iyi veya kötü olarak çıkar.*

İy güzeller şâhı zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [kişi her ne kim kılsa yarın görür, -sa-ür]

kısmet: *Takdir edilmiş olan şey, nasip, tâlih, baht.*

Pîr-i muğâna virmem ezelden havâledür / **Kısmet** bu yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [kısmet,]

Saña cevır ide Muhibbî yâr ağyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu **kısmete** kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [kısmete, -e]

Döstüm **kısmet** baña kaygu saña şādî-y-imiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [kısmet,]

kıssa: *1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet 2. Vak’a, mâcerâ, sergüzeşt.*

Her kaçan derd-i firâkuñ **kıssasın** şerh eyleyem / Şem’ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [kıssasın, -sı, -n]

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel **kıṣṣasın** / Her kılıñ şerhinde başka defter ü dīvān olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*kıṣṣasın, -sın*]

Kanda kim zülfün añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun **kıṣṣa** olur hem şekeristān añılır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*kıṣṣa,]*

Oldı ‘ālemlere destān Muhibbî **kıṣṣam** / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1239, Beyit 6*). [*kıṣṣam, -m*]

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnün **kıṣṣasın** / İy Muhibbî yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*kıṣṣasın, -sı, -n*]

Zülfün bir uzun **kıṣṣa-durur** zikri ne mümkin / Şerh eylemeyem ḥaşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*kıṣṣa-durur, -durur*]

kıssa-i ferhād: *Ferhad'ın kıssası.*

Kıṣṣa-i Ferhād olaldan kıṣṣa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şırın idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*kıṣṣa-i ferhād,]*

kıssa-i ğuşşam: *Keder ve üzüntü hikâyesi.*

Muhibbî **kıṣṣa-i ğuşşam** benüm āh / Yanında dilberün efsāne olmuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*kıṣṣa-i ğuşşam, -m*]

Kıṣṣa-i Ferhād olaldan **kıṣṣa-i ğuşşam** benüm / Ol lebi şırın idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*kıṣṣa-i ğuşşam, -m*]

kıssa-i mecnün: *Mecnun'un hikayesi.*

Benüm āhvāl-i pür ğuşşam yanında **kıṣṣa-i Mecnün** / Muhibbî beñzemez ancak kırı efsānedür dirler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*kıṣṣa-i mecnün,]*

kıssa-i pür ğuşşamı: *Gam ve keder dolu hikaye.*

Bu **kıṣṣa-i pür ğuşşamı** bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n’eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*kıṣṣa-i pür ğuşşamı, -m, -ı*]

kışver: *Memleket, ülke.*

Yıkmadan ğam bu gönül **kışverini** yāda getir / Sākıyā cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*kışverini, -i, -n, -ı*]

Sen güzellik **kışverinüñ** pādişāhısın diyü / Kaşlarıñ almış berāt-ı ḥüsnüñe tuğrā çeker (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*kışverinüñ, -i, -nüñ*]

Mecnün ki ‘ışk **kışverine** pādişā geçer / Hükmi anuñ cemī‘-i vuḥūşa revā geçer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*kışverine, -i, -n, -e*]

kışver-i dil: *Gönül ülkesi.*

İy Muhibbî niçe tākāt getüre **kişver-i dil** / Şāh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*kişver-i dil,]*

kişver-i hüsnî: *Güzellik ülkesi.*

Görinen haç midur yā leşker-i mūr / Ki tutdı **kişver-i hüsnî** ser-ā-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*kişver-i hüsnî, -i]*

kişver-i 'ışka: *Aşk diyarı, aşk ülkesi.*

Gitdi Mecnūn didüğüñ geldi Muhibbî yirine / **Kişver-i 'ışka** geçerse anı uhrā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*kişver-i 'ışka, -a]*

kitāb: *Kitap. Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.*

Bilsem ceḫā **kitābını** kimden okur 'aceb / Şimdi cihānda sencileyin yok ceḫā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*kitābını, -ını]*

Okudum 'ışkuñ **kitābın** gördüm anda yazulu / 'Aşka evvel ḫademde lāzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*kitābın, -ın]*

Küfār-ı ḫaddüñi ḫaṭṭuñ yazup şerḫ eylemek ister / Ta'ālā'llāh anı ḫakk it gider yañlış **kitāb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*kitāb,]*

Dil okur 'ışkuñ **kitābını** revān ezberlemiş / Güyiyā gülşende bülbül Gülsitān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*kitābını, -i, -n, -ı]*

kitābî: *Kitap ehli / Kitap okuyan.*

İy müderris bil ḫaḫ'uñ baḫşāyışidür fenn-i 'ışk / Kesb ile girmez ele ne ḫod **kitābiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*kitābiler, -ler]*

kitāb-ı hüsnüñi: *Güzellik kitabı.*

Ḫaṭṭ u ḫālūñ olmasa ezber **kitāb-ı hüsnüñi** / Okuram ḫacet degüldür baña i'rāb u nuḫaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*kitāb-ı hüsnüñi, -üñ, -i]*

kıtmîr-ves: *Kıtmir gibi, Kıtmir misali // Ashab-ı Kehf'in köpeği.*

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest / Ehl-i diller şoḫbetinden olma dūr **kıtmîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*kıtmîr-ves,]*

kıya baksa: *Süzgün bakmak II hiddetli, sert, öldürücü bakış.*

Kıya baksa eger cellād çeşmüñ / İder müjgānın ol dem ḫançer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*kıya baksa, -sa]*

kıvām idesin: *Ayağa kalkmak, ayaklanmak, boylanmak.*

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügüñden gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*kıyām idesin, -e, -sin*]

kıvāmet: *Kıyamet günü. II Sevgilinin boyu.*

Hāk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşni henüz / Hey kıyāmet kāmēt it vaqt oldı sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*kıyāmet,]*

kıvāmet: *1. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele 2. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musibet, âfet.*

Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-kāmētdür / Ne serv-kāmēt olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*kıyāmetdür, -dür*]

kıvāmet: *Semâvî dinlerdeki ortak inanişâ göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölümlerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.*

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügüñden gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*kıyāmet,]*

Näle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*kıyāmetdür, -dür*]

İy Muhibbî çün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdün ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*kıyāmet,]*

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışk meydânında olsun raqqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*kıyāmet,]*

kıvāmetler kopar: *Kargaşa ve gürültü meydana gelmek II ortalığın birbirine girmesi, büyük gürültü ve karışıklık çıkması.*

Kāmēt itse ol sehî servüm kıvāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf âh eyleyüp yügrışmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*kıvāmetler kopar, -ar*]

kıvās itmeñ: *Mukayese etmek, karşılaştırmak, kıyaslamak II bir saymak, denk tutmak.*

Añlayup ‘ışkuñ rumüzin didi bir hikmet-şinās / Bu ‘ilim müşkildür itmeñ buni bir ‘ilme kıvās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*kıvās itmeñ, -me, -ñ*]

kıymet virmege: *Değer vermek; değerini, karşılığını vermek.*

Şi‘r-i pür-süzum eger varsa ‘Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*kıymet virmege, -meg, -e*]

kıymet-i dünyā: *Dünyanın kıymeti, değeri.*

Bir zerre degül kıymet-i dünyā yanumuzda / Baş terkin urur dünyede evbaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 2*). [*kıymet-i dünyā,]*

kıymetin bilmek: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Bilmek isterseñ eger zencir-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdasında olan 'aşık-ı mecnûna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2). [kıymetin bilmek, -i, -n-mek]

kıymetin bilür: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Vuşlat içre hiç kes bilmez vişâlûñ kadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3). [kıymetin bilür, -ür]

kıymetin bilür: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Sâgar-ı mey kıymetin mest ü harâbîler bilür / Lâcerem meyhânenüñ kadrin şarâbîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1). [kıymetin bilür, -ür]

kıymetin bilür: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

İy Muhibbî rişte-i cân üzere dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5). [kıymetin bilür, -ür]

kıymetin bilürüz: Kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Âsitân-ı 'ışkuñuñ zâhid ne bilsün kadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa'âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4). [kıymetin bilürüz, -i, -n-ür, -üz]

kıymetin ne bilsün: Kıymetini nasıl bilsin, herkes kıymetini anlayamaz II kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Bu Muhibbî şî'rinüñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür kadrini aña söyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6). [kıymetin ne bilsün, -i, -n]

kıymetini bilmez: Değerini anlamak, değeri hakkında fikri olmak II kıymetini bilmek: gereken değeri vermek, bir şeye gereken değeri vererek yararlanmak.

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5). [kıymetini bilmez, -mez]

kızar: 1. Rengi kırmızı olmak, kırmızıya yakın bir renk almak 2. (Kırmızı renkli meyveler ve çiçekler için) Olgunlaşmak, rengi kırmızıya dönmek 3. (Utanmaktan dolayı) Yüzüne kan hücum etmek.

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzüñ / İşidelden zülfini sünbül perîşândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7). [kızardı, -dı]

kızıl: Kırmızı.

Zahm-ı peykânı kızıl güldür baña / Bülbülem hâr-ı belâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4). [kızıl,]

kızıl kana boyanmışdur: Kızıl kana boyanmak, gözleri kanlanmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Derün-ı sinede bagrum ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı **kızıl kana boyanmışdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1). [kızıl kana boyanmışdur, -mı, -dur]

kızıl kana boyanukdur: Kızıl kana boyanmak, kanlar içinde kalmak, yüreği kanlanmak, acı ve üzüntü çekmek.

Atarsın ğamzeñ okını baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün **kızıl kana boyanukdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 4). [kızıl kana boyanukdur, -uk, -dur]

ko: Koymak, bırakmak, izin vermek.

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun Muhibbî **ko** cemālün ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [ko,]

Komadı ĥaddüñi görmek girdi ĥatıñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ĥār seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3). [komadı, -ma, -dı]

Küyüna varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı **koma** bir dem anı şehrümden çıkar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5). [koma, -ma]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānī baħrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5). [ko,]

Küyuña **koma** raķibi düzāħidür dōstum / Ancak anuñ ĥadrini dārü’s-selāmiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 3). [koma, -ma]

Ruĥları şem‘in yine ‘arz eyledi cānāneler / **Koñ** tutuşsun cān u dil şem‘e yana pervāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1). [koñ, -ñ]

Ko yoluñda öleyim ben daħı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4). [ko,]

Niçeye degin ĥabs olasın çāh-ı zenaħda / Assun **ko** seni zülfi gibi dār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2). [ko,]

Muşhaf-ı ĥüsnüñi gördüm **ko** yüzümü süreyim / Mü‘min olmaz ol kişi āyāt-ı Qur‘ān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3). [ko,]

Didüm öldürsün **koñuz** küyündeki ‘aşıkıları / Nev-civāndur didiler nā-ħaķ yire kan istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4). [koñuz, -ñuz]

Küyüna varmaga sanmañ kim beni yārum **komaz** / Tāli‘ümdür dōstlar baħt-ı siyekārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1). [komaz, -maz]

Küyüna varmaga sanmañ kim beni yārum **komaz** / Tāli‘ümdür dōstlar baħt-ı siyekārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1). [komaz, -maz]

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet ĥāridur / Āħir ol çāk itmeyince cāme-i ‘ārum **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2). [komaz, -maz]

Muşhaf-ı ĥüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni‘ olup ara yirde zülf-i zünnārüm **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3). [komaz, -maz]

Gül yüzün şevkin dimezdüm cāna daħı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi āh bu dil-i zārum **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4). [komaz, -maz]

Kimse bilmezdi Muhibbî sūz-ı ‘ışkımdan haber / Zāhir eyler ‘āleme bu sırrı eş‘ārum **komaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5). [komaz, -maz]

Ko uzansun şâne eyle zülfüne ‘ömrümdür ol / ‘Ömrünüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4). [ko,]

Kapuña varmaga **koma** rakîbi / Melek dîv-ile hergiz mahrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4). [koma, -ma]

Saña cevri ide Muhibbî yâr ağıyara vefâ / **Ko** seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5). [ko,]

ko: Koymak, bırakmak, serbest bırakmak, salıvermek.

Cānumı çün aldı ğamzeñ ya n’içün **komaz** beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki dağı nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3). [komaz, -maz]

ko: Koymak, bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Sākî şarāb-ı köhneyi **ko** tazesin getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı nevedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3). [ko,]

Kosun kâfırlığın ğamzeñ yiter kaşd eyledi hūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz vardır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4). [kosun, -sun]

Var iy tabîb hasta-i ‘ışka ‘ilâcı **ko** / İtmez kabûl derdi anuñ bî-devâ-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3). [ko,]

Zülfünüñ fikrini **ko** tul-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevri ü cefâ şîve güzelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1). [ko,]

Añma efsâne-i Mecnûn’ı **ko** uyhu getirür / Beni añ yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5). [ko,]

‘Aşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabîbā **ko** meni derdüm baña dermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5). [ko,]

(.) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aplatmayıcak **komaz** anı āhîr-i kār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11). [komaz, -maz]

İy Muhibbî ‘ālemüñ seyr ü temāşasını **ko** / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük ‘ālemlerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5). [ko,]

‘İşk hastasıyım **ko** beni hālümde tabîbā / Ölmekden evlâ derdüme tîmār ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3). [ko,]

Yār çün kim nazar itmez bu sözüme gevherrine / Māl-ı Kārün ise de **ko** yire geçsün demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2). [ko,]

Şerbet-i la‘linden özge ‘aşıka yokdur devâ / Gel tabîbā **ko** ‘ilâcı biz cevāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3). [ko,]

İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca **komaz** āhîr kim ider nāra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [komaz, -maz]

Bu cihānda çün bulunmaz iy gönül feryād-res / Raḥm umma kimseden feryādı **ko** feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*ko,]*

Bāğ-ı hüsniñ bülbülidür murğ-ı cān medhūñ okur / **Ko** rakīb-i mākiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*ko,]*

ko: Koymak, bırakmak, yerleştirmek, bulunmasına izin vermek.

Sāğar-ı çeşmümde cānā lāle ruḥsāruñ senūñ / Cūy-ı āb içre **komişlar** zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*komişlar, -muş, -lar]*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muḥibbî sen anı / Gāh ta‘zīm ile **ko** dilde gehî cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*ko,]*

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / Hālını **kodı** içinde eyledi san dāne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [*kodı, -dı]*

Her ne kim virdi dünyā evvel Muḥibbî bir bir / Āḥir **komaz** alur ol virmiş-durur saña qarz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*komaz, -maz]*

köhne: Eskiyip yıpranmış, bakımsız kalmış II işe yaramayan, değersiz.

Dünyā-yı denī iy dil bir **köhne** ‘acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz merdāne qabūl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [*köhne,]*

koku: Koku.

İy şabā misk-ile ‘anber **kokusundan** ne haber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*kokusundan, -sından]*

kol: Kol II vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Sen şeh-i ‘ālī-cenābı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla **kolumı** bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*kolumı, -umı]*

Dāğ eylesem n’ola **kolum** zer kemer kılır / Diler ki kuça qaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kolum, -um]*

k’olasın: Ki olasın. // ki bağlacının ve olmak yardımcı fiilinin birleşimi.

Muḥibbî cānı cānāna fedā kıl **k’olasın** rāḥat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*k’olasın,]*

koma: Bırakmamak, azaltmak, bitirmek, tükenmek.

Komadı şabr u hūş dilde tākat / Baña itmedi illā göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 2*). [*komadı, -dı]*

kon: Koymak, bırakmak.

Ya kaşlarıyla alsa ele g mze okların / S nem içinde **konmış** a a dil nişaned r (*Muhibb  D v n , Gazel 1182, Beyit 5*). [*konmış, -mış*]

kon: (*Uçucu Şey*) *Umasına son verip bir yerde durmak.*

İy Muhibb  her taraftan  s ben murg-ı bel  / **Konmaga** Mecn nlayın başumda yir yir c  kılır (*Muhibb  D v n , Gazel 1018, Beyit 5*). [*konmaga, -mag, -a*]

H l-i ‘anber-b ru n  gören leb n üzre senün / Diye kim ‘unn b  Şekker üstine **konmış** meges (*Muhibb  D v n , Gazel 1374, Beyit 2*). [*konmış, -mış*]

La‘l-i Ő r n ne c n virse Muhibb  g m degül / Kanda kim Şehd olsa l -b d üstine **konar** meges (*Muhibb  D v n , Gazel 1384, Beyit 5*). [*konar, -ar*]

kon: *Yurt edinmek, yerleşmek.*

Dil virme key sakın bu cih n n sar yına / Her kim ki a a **konsa** hem ol an gelür geçer (*Muhibb  D v n , Gazel 1088, Beyit 4*). [*konsa, -sa*]

Konup dil h nesine leşker-i g m / Niçe yıllar yatur v r ne olmış (*Muhibb  D v n , Gazel 1428, Beyit 4*). [*konup, -up*]

kon: *Koyulmak, belirlenmek // kural, yasa koymak.*

Gel bugün ‘aşıklaru n öldür g n hın açma sen / **Konmamışdur** c n tar k-ı ‘işkda yokdur kişaş (*Muhibb  D v n , Gazel 1479, Beyit 2*). [*konmamışdur, -ma, -mış, -dur*]

kon: *Yolculuk sırasında bir yerde konaklamak, geceyi geçirmek, yerleşmek.*

Ő h-ı g m gelse Muhibb  **konmaga** dil m lkinine / önce bu eşküm kaçarı yürür otagin çeker (*Muhibb  D v n , Gazel 1161, Beyit 7*). [*konmaga, -mag, -a*]

İy Muhibb  s nede gören hab b-ı eşkümi / **Konmaga** g m Ő hına yir yir didi ot g-ı (*Muhibb  D v n , Gazel 1399, Beyit 7*). [*konmaga, -mag, -a*]

Her k rb n ki **konsa** bugün irtesi göçer / D r-ı cih na anu -ıun didiler rib t (*Muhibb  D v n , Gazel 1498, Beyit 3*). [*konsa, -sa*]

konul: *Konulmak, yerleştirilmek. // kural, yasa konulmak.*

atlı-ı ‘uşş k eylegil hiç itme kanından h zer / Bu tar k-ı ‘işkdur **konılmadı** bunda kişaş (*Muhibb  D v n , Gazel 1477, Beyit 3*). [*konılmadı, -ma, -dı*]

kop: 1. Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak 2. Yerinden ayrılmak, bağlı bulunduğu yerle bağlantısı kesilmek 3. Ortaya çıkmak, zuhur etmek 4. (Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak, birden başlamak.

Depredürse z lfin n her bir kılın c nlar **kopar** / Her taraftan niçe yirden  h u eėėanlar **kopar** (*Muhibb  D v n , Gazel 1105, Beyit 1*). [*kopar, -ar*]

Depredürse z lfin n her bir kılın c nlar **kopar** / Her taraftan niçe yirden  h u eėėanlar **kopar** (*Muhibb  D v n , Gazel 1105, Beyit 1*). [*kopar, -ar*]

‘Älemi ğark idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hasretiyle uşbu çeşmümden ki bārānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2). [kopar, -ar]

Nâz-ıla güftâra gelse gönca-veş ol şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe giryānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3). [kopar, -ar]

Ger gülerse hokka-i yâkütü dürler gösterür / Söze gelse luţf-ıla la‘l-i Bedağşānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4). [kopar, -ar]

Āsitānuñda Muhibbî tañ mı efgān eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efgānlar **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5). [kopar, -ar]

Kanda kim şîrîn-zebān bir dilber-i fettān **kopar** / Karşusunda ehl-i diller zār u sergerdān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [kopar, -ar]

Kanda kim şîrîn-zebān bir dilber-i fettān **kopar** / Karşusunda ehl-i diller zār u sergerdān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [kopar, -ar]

Tañ mîdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa hārâb / Çünkü bu ğam leşkeri sînemde bî-pāyān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2). [kopar, -ar]

El urup depretdügince zülf-i ‘anber-bārını / Haşre dek san ‘âlem içre ebr-i müşg-efşān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3). [kopar, -ar]

‘Āşık-ı dil-ğasteler āh u figānın arturur / Her kaçan kim tazece bir māh-rü cānān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4). [kopar, -ar]

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āhirde bî-îmān **kopar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5). [kopar, -ar]

kopar: Kesmek, ayırmak / bağılı bulunduğu yerden ayırmak.

Yoldaş oldur ki **koparmaya** kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tîgını yoldaşa çalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2). [koparmaya, -ma, -y, -a]

kork: Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek II endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak II çekinmek.

İy döst inen itme Muhibbî’ye cefālar / **Korkmaz** mısın andan ki çok āh-ı seheri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5). [korkmaz, -maz]

Āteş-i ‘ışka yanar dil **korkaruz** āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 3). [korkaruz, -ar, -uz]

Āteş-i hicre yanar dil **korkaram** āh itmege / Āşikār ola diyü ‘ışkuñı ğayret beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 4). [korkaram, -ar, -am]

Eger ‘ābid eger zāhid senüñ hüsnüñ ziyād ister / Ki **korkarlar** qarār itmez zemîn ü āsümān sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3). [korkarlar, -ar, -lar]

korkaram kim: Korkarım ki: endişe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.

İy cefā-hü cevri āyîn eyledüñ ‘āşıklara / **Korkaram kim** ‘âlem içre ben bu āyîn tagılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4). [korkaram kim,]

korkaram kim: Korkarım ki: endişe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun şî'rümi / Şî'r-i pür-süzüm okurken **korkaram kim** yanalar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5). [korkaram kim,]

korkaram kim: Korkarım ki: endişe, şüphe, tereddüt ve ihtimal bildirir.

Korkaram kim sırr-ı 'ışkuñ genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2). [korkaram kim,]

korku: Kaygı, üzüntü, endişe.

Esrâr-ı 'ışk gerçi ki gizlü hâzinedür / **Korkum** budur ki âhum ile âşikâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 2). [korkum, -m]

Nağd-i cân-ıla metâ'-ı büseye oldum hârîd / **Korkum** oldur kim benümle döst bâzâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3). [korkum, -m]

korkut: Korkmasına sebep olmak, kaygıya düşürmek.

Çeşm-i cellâduñ eline tîğ alup **korkutmasun** / Fikrine gelmez ölüm 'ışk ehli bî-pervâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3). [korkutmasun, -ma, -sun]

koş: 1. Yanına katmak, arkadaş olarak vermek, terfîk etmek 2. (Hayvanı) Çekeceği şeye bağlamak 3. (Araba ve kağı için) Hayvanı bağlayarak harekete hazırlamak Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.

Saçı şebdîzine gülgün eşki / **Koşalum** çünkü vaşlı öñdüli var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3). [koşalum, -a, -lum]

'İşk meydânında **koşdum** eşkümün gülgünını / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2). [koşdum, -du, -m]

koş: Ayaklarını sıra ile yerden keserek öne doğru hızla gitmek // Bir yere hızla, acele ile gitmek.

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / **Koşar** mı kandadır ol zülf-i şebdîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [koşar, -ar]

koy: (Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Ben esîr-i 'ışk oldum **koy** zenañdan çâhına / Halka halka eyle zülfüñ boynuma zencîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3). [koy,]

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña ayak **koyup** basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [koyup, -up]

koy: Koymak, bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Zâhidâ 'âşıkı gel dime selâmet eridür / 'Âr u nâmûsı **koyan** aña hacâlet mi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4). [koyan, -an]

Koyup ‘aşıkların ol mäh-rûlar / Raķīb ile varup bāzār iderler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*koyup, -up*]

Gül ruħlarıñ **koyup** dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārī ‘ārif ħazāna gelmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*koyup, -up*]

Dil-ħaste olup ‘işka düşen bī-nevālaruz / **Koyup** devāyı derdi alan mübtelālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*koyup, -up*]

Senden umar Muhibbī derdlü diline dermān / **Koyup** kapuñı cānā ğayrı kapuya gitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*koyup, -up*]

Her ki derdüñi **koyup** aña devā kıldı ‘ivaż / ‘Āķıbet oldı peřmān ki cezā kıldı ‘ivaż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 1*). [*koyup, -up*]

kuç: Sarmak, kucaklamak.

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbī / İşitdüh mi anuñ sen hiç bili var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*kuçam, -am*]

Sen şeh-i ‘ālī-cenābı **kuçmaga** bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*kuçmaga, -maga*]

Şi‘r-ile çünki Muhibbī niçe dilber **kuçılır** / Bunı kim diyebilür şı‘r ü ğazelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*kuçılır, -ıl, -ur*]

Ġarķ-ı ħūn olsa Muhibbī tañ mı çeřmüm merdümi / Görürem her dem **kuçar** dildārı gülgün cāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*kuçar, -ar*]

Dāğ eylesem n’ola kolum zer kemer kılır / Diler ki **kuça** kaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*kuça, -a*]

Olurdı yāri **kuçmak** pīrehensüz / Eger cān tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*kuçmak, -mak*]

Kuçabilsem niğārı pīrehensüz / Dir-idüm cān ‘ayān görindi tensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*kuçabilsem, -a, -bil, -se, -m*]

Ĥasretiyle bülbül-i cān niçe feryād itmesün / Āħ ider bī-çāre bülbül gül **kuçar** her ħār u ħes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*kuçar, -ar*]

kuçulası: Kucaklanası (sevgili).

Ruħlarıñ çok mübtelāsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki **kuçulası** gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 2*). [*kuçulası,]*

kudret: Güç, kuvvet, takat.

Cefā vü cevr ü zecr ü kaħr u **kudret** / Ne kim senden gelür luţf u keremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*kudret,]*

Ĥabībüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur **kudret** mi var diyem suħan sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*kudret,]*

kudret-i şun'-ı hudâ'dur: Allah'ın sanatının / yaratıcılığının kudreti.

Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur sende olan kaş u göz / Kim göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1). [Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur, -'dur]

Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur sende olan kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1). [Ƙudret-i şun'-ı Ğudâ'dur, -'dur]

kudsi: Kutsal varlık.

Çün Mesîhâ gibi 'âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı **Ƙudsiler** eger olsa bizüm mahremümüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [Ƙudsiler, -ler]

küfâr-ı haddüni: (sevgilinin) kafir yanağı.

Küfâr-ı Ğaddüni Ğattuñ yazup şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı Ğakk it gider yañlış kitâb olmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [küfâr-ı Ğaddüni, -üñ, -i]

küfr: Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.

Görse zâhid saçmuñ **küfrini** zünnâr idine / Kibr eger baksa yüzi nûrına ĩmân getirür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2). [küfrini, -i, -n, -i]

küfr ehli: Küfür ehli II. Kafirler. // İslam dininde olmayanların tümü.

Yüzini görse gele ĩmâna **küfr ehli** kamu / Kuşana zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4). [küfr ehli,]

küfr-i zülfinden: Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç // sevgilinin kafir, gaddar, zulmeden saçı.

Dilerem kim **küfr-i zülfinden** anuñ dür olmayam / Olur-ısam bu cihânda olmayam zünnârsuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 4). [küfr-i zülfinden, -i, -n, -den]

küh: Dağ, cebel, dağlık arazi.

Cefâ vü cevruñi añsam gönülde âh u zâr itsem / İñiler **kühlar** cümle zemîn ü âsümân ditrer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2). [kühlar, -lar]

Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar MuĞıbbî'nün / Belâ **kühında** ger yoluñ düşerse kühkenden sor (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [kühında, -ı, -n, -da]

'Aynum olalı iki 'ayn-ı revân / Görinen ser degül belâ **kühumdur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3). [kühumdur, -um, -dur]

Virüpdür kühken **küh** içre başın / Leb-i şîrîni emdi şâh-ı Pervîz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [küh,]

Ben belâ kühınuñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüğümi Bî-sütün **kühında** Ferhâd eylemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3). [kühında, -ı, -n, -da]

Ben belâ **kūhınuñ** açdum yolların dırnağ-ıla / İtdüğümü Bî-sütün kühında Ferhād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*kūhınuñ, -ı, -nuñ*]

Tehî sanmañ n'ola gitdiyse Ferhād / Degül 'ışk **kūhı** hālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*kūhı, -ı*]

Muhibbî kesmege bu sîne **kūhun** / Elüñde ğamdan özge tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*kūhun, -ı, -n*]

Ferhād belâ **kūhına** çün pādaş imiş / Āhı 'alem ü sîne taḅl [u] ğam sipāh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*kūhına, -ı, -n, -a*]

kūh-ı belâ: *Bela dağı.*

Kūh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bñarı / Üstinde dūd-ı āhum yir yir seḅāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*kūh-ı belâ,]*

Geh Muhibbî dāğ-ıla **kūh-ı belâ** kaplanıdır / Rüy-ı zerd-ile gehî deşt-i ğama ḅayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*kūh-ı belâ,]*

kūh-ı ğam: *Gam dağı.*

Bakuñ bu dāğuma **kūh-ı ğam** içre / Benüm gibi peleng-i mîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*kūh-ı ğam,]*

kūh-ı ğamda: *Gam dağı.*

Kūh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kūh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim n'olısar hālüm benüm dildārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kim saña bu ḅusni virdiye eyā şîrîn-dehen / **Kūh-ı ğamda** ben belā-perverdi Ferhād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kūh-ı ğamda hūşı yok gönüm 'aceb şeydā imiş / Kūhken anuñ katında 'aql-ılan dānā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

Kūh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mîşedür / Sînem üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*kūh-ı ğamda, -da*]

kūh-ı maḅabbetde: *Muhabbet, sevgi dağı.*

Bir bencileyin sîne siper seng-i ceḅāya / Bu **kūh-ı maḅabbetde** belā yār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*kūh-ı maḅabbetde, -de*]

kūhken: *F. Dağı delen, dağ kazan (Ferhad).*

İy gönül **kūhkenüñ** nālîşini yāda getür / Sen daḅı nāle kılup sengi de feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*kūhkenüñ, -üñ*]

Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî'nün / Belâ kühında ger yoluñ düşerse **kühkenden** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [kühkenden, -den]

Virüpdür **kühken** küh içre başın / Leb-i şîrîni emdi şâh-ı Pervîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3). [kühken,]

Küh-ı gamda hüşı yok gönüm 'aceb şeydâ imiş / **Kühken** anuñ katında 'aql-ılan dâñ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 1). [kühken,]

kühl: Göz ilacı, sürme.

Varma nesîm mülk-i Şifâhân'a **kühl** için / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5). [kühl,]

Tütüyâdur gözüme hâk-i deri / **Kühl** için tütüyâyı kim sevmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3). [kühl,]

kühl ideyordum: Sürme yapmak // Göze sürme çekmek.

Hâk-i derini gözlerüme **kühl ideyordum** / Kandadır 'aceb bād-ı şehergâh görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 3). [kühl ideyordum, -eyor, -du, -m]

kühl-i başâr: Göze çekilen sürme. / Göz sürmesi.

Hâk-i pâyüñdür şehâ **kühl-i başâr** / Tütüyâdan yig görür ehl-i nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1). [kühl-i başâr,]

kühl-i başâr itmez: Göz sürmesi yapmak.

İy bād-ı şabâ hâk-i derin iki gözümçün / Luţf eyle getir kim anı **kühl-i başâr itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4). [kühl-i başâr itmez, -mez]

İy bād-ı şabâ getüresin hâk-i derinden / Sanma ki Muhibbî anı **kühl-i başâr itmez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5). [kühl-i başâr itmez, -mez]

kühl-ı şifâhân'ı: İsfahan sürmesi (İsfahân, en güzel ve kaliteli sürmenin çıkarıldığı yerdir).

Alma gözüñe **kühl-ı Şifâhân'ı** zerrece / Hâk-i der-i nigâr saña tütüyâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4). [kühl-ı şifâhân'ı, -'ı]

kuhsâr: Dağlık yer, dağ tepesi.

Belâ **kuhsârı** olmuşdur Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görünür yir yir üstinde gamâmı düd-ı âhidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5). [kuhsârı, -ı]

Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sinemde / Belâ **kuhsârıdur** yaşum iki 'aynum biñarıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3). [kuhsârıdur, -ı, -dur]

Akıdur dürr ü cevâhir yine bārân-ı bahâr / Anuñ-ıçun görünür her yaña **kuhsâr** sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4). [kuhsâr,]

Gâh **kuhsâr** u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme yirlerde karar itmez dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2). [kuhsâr,]

Görinen başuma miñnet **kühsâridur** diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*kühsâridur, -ı, -dur*]

Görinen başum degül bil ki belâ **kühsâridur** / İki ‘aynum kaynayup akar bînarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 2*). [*kühsâridur, -ı, -dur*]

İy Muhibbî cân göziyle **kühsâra** kıl nazar / İñleyüp Ferhâd için döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*kühsâra, -a*]

kühsâr-ı ‘ışk: *Aşk dağı.*

Kühsâr-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*kühsâr-ı ‘ışk,]*

kul: *Yanan şeylerden artakalan toz hâlindeki madde.*

Şerâr-ı ‘ışkuñı cânâ ‘aceb mi dursa sînemde / Bulınur **küller** altında kaçan olsa nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*küller, -ler*]

kul: *Köle, esir, tutsak; aşık // Başkasına tabi olan, başkasının hükmü altında bulunan.*

Hicrân şebinde gerçi gönül bî-çarâr olur / Cânâ senüñ-ile **kul** dili bî-çarâradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*kul,]*

Kuluñam boynı baglu pâdişâham / Her ne itseñ bu bende fermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*kuluñam, -uñam*]

İdelüm cevre taħammül elümüzden ne gelür / Şâh olan zulm idicek lâ-büd anı **kul** götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*kul,]*

Kullıga müy-ı sefd ile didüm eyle qabül / Didi pîr olsa efendi **kulın** âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*kulın, -ın*]

Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi **kulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*kulı, -ı*]

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim **kulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*kulı, -ı*]

Terahħum eyle **kuluñdur** Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*kuluñdur, -uñ, -dur*]

(Ÿ) Lâ diyemezem hükmüne fermân **kuliyam** / Beni başdan ayaga eyleyesin pâre i yâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*kuliyam, -ı, -y, -am*]

Muhibbî oldı çün bir zer-ħarîdün / Revâ mîdur diyessin **kul** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*). [*kul,]*

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*kullarumdur, -lar, -um, -dur*]

Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘aşıklarun / **Kullardur** dir ki gelsün görelüm sultânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*kullardur, -lar, -dur*]

Cân u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna ‘arz / Olıgelmişdür **kuluñ** aḥvāli çün sultāna ‘arz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*kuluñ, -uñ*]

kul: Allah'a göre insan. // İnsanların tümü.

Ḥaṭā-y-ıla yüzüñe gül didümse / Ḥaṭā itse n’ola **kul** âdemîdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*kul,]*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldu yine / **Kullar** başına gelmesün aḥvālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*kullar, -lar*]

kül eyledi: Yakmak, kül etmek, küle dönüştürmek // Aşkın etkisiyle birini çok kötü bir duruma düşürmek, perişan etmek, öldürmek.

Beni **kül eyledi** bu âteş-i ‘ışk / Bu nev’e yanmağı bir nār kılmaz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*kül eyledi, -di*]

kül itdüm: Yakmak, kavurmak, varını yoğunu yok etmek.

Şem‘-i ḥüsnine nigāruñ bakmak için dün gece / Bāl ü per yakdum **kül itdüm** kendümi pervāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*kül itdüm, -dü, -m*]

kül oldu: Yanıp kül olmak, yok olmak, helak olmak.

‘Işk âteşiyle yandı **kül oldu** bu cān u dil / Āḥir savurdı ğam yili geldi ğubārumuz* (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*kül oldu, -dı*]

kul olmaga: Hükmüne girmek, bağlanmak | kulluk yapmak | hizmette bulunmak.

Gerçi bir âzâdedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña **kul olmaga** kendin serv-i ḥoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*kul olmaga, -maga*]

kül olurdu: Yanıp kül olmak, yok olmak, helak olmak.

Nār-ı fırkatdūr bugün bildüm çü düzaḥdan beter / **Kül olurdu** ten Muhibbî dökme seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*kül olurdu, -ur, -dı*]

kulag: Başın iki yanında bulunan işitme organı.

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak **kulaguña** / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*kulaguña, -uñ, -a*]

Dil hāy u hüy-ı zāhidi almadı ğuşına / Zîrā şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür **kulagumuz** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1242, Beyit 4*). [*kulagumuz, -umuz*]

kulagin çeker: Kulak çekmek: kulak vermek, dikkatle dinlemek.

Pîr-i ‘ışk oldum baña ‘ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp belî karşımda **kulagin çeker** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*kulagin çeker, -er-i, -n, -er*]

kulagın çeker: *Kulak çekmek: kulak vermek, dikkatle dinlemek.*

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp belî karşımda **kulagın çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*kulagın çeker, -er-i, -n, -er*]

kulaguña dak: *Kulağına takmak, kulağına küpe etmek, kulak vermek, dinlemek, dikkate almak.*

Cânâ Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nâdân eline düşmeye ol gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*kulaguña dak,]*

külâh: *Başta takılan takke, şapka veya taç.*

Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / **Külâhın** başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*külâhın, -m*]

külâh-ı cem: *Cem'in külâhı / tacı.*

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu 'ayyâr felek / Gâh tac-ı Hüsrev ü gâhî **külâh-ı Cem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*külâh-ı cem,]*

kulakdan 'aşıkam: *Yalnızca kendisine anlatılanlarla görmeden birine karşı sevgi beslemek.*

Kulakdan 'aşıkam 'aşık 'aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*kulakdan 'aşıkam, -am*]

külhan: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak // Ateşlik, ateş yeri, küllük.*

Sen perî 'ışk-ıla ben dîvâneyi / Ger murâduñ var-ısa **külhanda** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*külhanda, -da*]

külhen: *Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak // Ateşlik, ateş yeri, küllük.*

Benüm bu sîneme hâr-ı belâdur 'arızuñsuz gül / Baña gülşen olur **külhen** idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*külhen,]*

Gül yüzüñsüz 'âleme kılmaz nazar cân bülbülü / Gülşen ü bæg-ı irem **külhen** görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [*külhen,]*

kulkul: (*Ar. kalkale "ses çıkarmak"tan kulkul*) *Su vb. şeylerin çıkardığı ses // Ağzı dar sürâhi veya kabaktan dökülürken çıkan ses.*

Gül oldı meclis içre yine sâğar / Şürâhî bülbül olmuş **kulkulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*kulkulı, -ı*]

Çadehler meclis içre sanki güldür / Şürâhî bülbül olmuş **kulkulı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*kulkulı, -ı*]

Tutaruz sâğarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler **kulkulını** bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*kulkulını, -ı, -n, -ı*]

kullāb: Çengel, kanca II sevgilinin kıvrılıp kancaya benzeyen saç uçları.

Hāk-i pāy-ı dōst çün derd ehlinüñ ser-tācıdur / Ehl-i 'ışkuñ zülfı **kullābı** dañı mi'rācıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*kullābı, -ı*]

Dōstlar çıkarmaga çāh-ı zenañdan dilleri / Zülfinüñ kullābına **kullāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*kullāb,]*

Dōstlar çıkarmaga çāh-ı zenañdan dilleri / Zülfinüñ **kullābına** kullāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [*kullābına, -ı, -n, -a*]

küllî: Bütünüyle, tamamıyla.

İy Muhibbî mülk-i dil **küllî** harāb olsa ne tañ / Zülfı kâfir gānzeler Tātār-veş yağmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*küllî,]*

'İşka düşdüm 'aql-ı küllî **küllî** ben terk eyledüm / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*küllî,]*

Yitürdüm 'aql-i dil **küllî** revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı 'ālemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*küllî,]*

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne hōd güller temāşası / Cihānuñ **küllî** zevkından dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*küllî,]*

kullıg: Kulluk, kölelik, hizmetkarlık.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr olsa efendi kulin āzād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*kullıga, -a*]

kulzüm-i 'ışk: Aşk denizi.

N'ola 'ārız eyler-isem yāra sirişküm gevherin / Olmışam **kulzüm-i 'ışk** içre dilā ben gāvvaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*kulzüm-i 'ışk,]*

kumās: İpek, yün, keten vesaireden yapılan ağır dokuma // elbise, giysi.

Kanlu yaşum hil'atine dāğımı itdüm nişān / Rağbeti artar **kumāşuñ** kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*kumāşuñ, -uñ*]

Vādi-i gāmda gören Mecnūn'ı 'üryān sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin **kumāşı** var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*kumāşı, -ı*]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir şāh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin **kumāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*kumāş,]*

Sultān-ı 'ışk egnüme yaşum ser-ā-serin / İtdi 'atā hil't-i rengin zer **kumāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*kumāş,]*

Hāyyāt-ı felek egnüme miñnet palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol **kumāş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*kumāş,]*

kümes: Tavuk, hindi vb. evcil hayvanların barınması için yapılmış kapalı yer.

Ben turam kuyuñda n'eyler gel rakıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş makiyâna da **kümes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*kümes,]*

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidir murğ-ı cân medhûñ okur / Ko rakıb-i makiyânuñ yiridür ancak **kümes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*kümes,]*

kumrî: Kumru, güvercinden küçük, boz renkli ve gerdanında siyah halka bulunan bir kuş.

N'ideyin döst diyüp inledüben **kumrî** gibi / Nâle kıl gülşene var bülbülü feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*kumrî,]*

künbed-i mînâ: Gökkubbe, gökyüzü.

Hakk olursa mihr ü meh nakşı felekden gam degül / Nakş-ı eş'aruñ Muhibbî **künbed-i mînâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*künbed-i mînâ,]*

künc: Köşe, bucak, kenar.

Hüzür-ı kalb-ile 'arif yatur meyhâne **küncinde** / Şafâsuz şüfî mescidde kurı gavgâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*küncinde, -inde]*

Düşüp meyhâne **küncinde** içüp mest ü harâb oldum / Anuñçün gamdan âzâdam ne guşsa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*küncinde, -i, -n, -de]*

künc-i mescid: Mescit köşesi.

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne 'aşıka / Zâhidâ Mecnün-vâr biz 'ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*künc-i mescid,]*

künde: Ayak bağı, köstek, bukağı.

Leylî zülfüñi göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda **künde** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*künde,]*

künh: Bir şeyin aslı, özü, gerçeği.

Seni **künh-ile** kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diğkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [*künh-ile, --ile]*

'İnâyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni **künh-ile** kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [*künh-ile, --ile]*

kur: (Parçalardan oluşan bir şeyi) Parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, çatmak // Bir araya getirmek, toplamak, teşkil etmek.

Gâh gözde gâh dilde **kurdi** cânân haymesin / Yürüstün menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*kurdi, -dı]*

Çeşmi eline **kuralı** ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gâmzesi şâfî derûnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*kuralı, -alı*]

Hayme **kursa** 'ışk şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yîñilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*kursa, -sa*]

Kuralı şahrâ-yı dilde haymesin sultân-ı 'ışk / 'Akl u şâbrum gıtdi benden aña fermândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*kuralı, -alı*]

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar **kurduk** anuñ yirine biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*kurduk, -du, -k*]

'İşk-ı şâhî haymesin **kuralı** dil şahrâsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ harâbı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*kuralı, -alı*]

kurbân: *Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.*

Ka'be'dür küyına varduk bizi bismil eylesün / Câni tuhfe eyledük itsün kabûl **ķurbâniyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*ķurbâniyuz, -i, -y, -uz*]

İy Muhibbî her kaçan varsañ harîm-i küyına / Ola kim ide kabûl it cānuñı **ķurbāna** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*ķurbāna, -a*]

kurbân idem: *(Bir hayvanı) Kurban niyetiyle kesmek II mec. (Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.*

Dimiş küyında **ķurbân idem** anı / Muhibbî'nüñ murâdı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*ķurbân idem, -e, -m*]

kurbân iden: *(Bir hayvanı) Kurban niyetiyle kesmek II mec. (Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.*

Göñlümi sevdāya viren zülf-i 'anber-bîz imiş / Cānumı **ķurbân iden** ol gâmze-i hün-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [*ķurbân iden, -en*]

kurbân ider: *(Bir hayvanı) Kurban niyetiyle kesmek II mec. (Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.*

Ėamzesi hañçer çeküp 'aşıklarnı **ķurbân ider** / Çeşm-i cellādına hîç kaşşāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 2*). [*ķurbân ider, -er*]

kurbân oldum: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.*

Kā'be-i küyında **ķurbân oldum** dimiş şalā / Hey müselmānlar meded 'uşşāka i'lām eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*ķurbân oldum, -du, -m*]

kurbân olur: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.*

Aldı dil kâni' degül cānum diler ol māh-rū / Dil anuñ cānum dañı tek istesün **ķurbân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*ķurbân olur, -ur*]

kurbān olur: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek II ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ıstırap çekmek.*

Tiri çün sehm-i sa'âdetdür naşib ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasın görüp **ķurbān olur** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*ķurbān olur, -ur*]

kurı: *Boş, gereksiz, bir esāsa dayanmayan, faydasız, abes.*

Hızūr-ı kalb-ile 'ārif yatur meyhāne küncinde / Şafāsuz şüfî mescidde **kurı** gāvğāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*kurı,]*

Benüm āhvāl-i pūr guşşam yanında kışsa-i Mecnūn / Muhibbî beñzemez ancak **kurı** efsānedür dirler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*kurı,]*

Sen melek-rūyı niçe teşbīh idem aşnāma kim / Bir **kurı** şüretdür ol güftārsuz refārsuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*kurı,]*

kurı: *Zayıf, çelimsiz II boş, faydasız, değersiz.*

Bu 'ālemde kimūñ cānānı yokdur / Muķarrer **kurı** tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*kurı,]*

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / Bu meclis cānsuz bir **kurı** tendür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*kurı,]*

Deşt-i belādudur beni senden gören cüdā / Cānından ayırudur ki yatur **kurı** gevdedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*kurı,]*

Tutışdı āteş-i hicre yanar bu cān-ı men sensüz / Muķarrer cān gider benden kalur bu **kurı** ten sensüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*kurı,]*

kurı lāf eyler: *Boş, gereksiz, faydasız konuşmak.*

Muhibbî şıdķ-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maķşūda / Riyā vü zerķ-ıla zāhid hemān bir **kurı lāf eyler** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*kurı lāf eyler, -r*]

kurı sevdā: *Boş sevdā. II nihayet bulmayacak sevgi, karşılıksız aşk.*

Zūlfine dil vireli toldı hevā-y-ıla dimāg / Elümüz irmez aña bir **kurı sevdā** bilürüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*kurı sevdā,]*

kurı yanınca yaş bile yanar: *Kurunun yanında yaş da yanar: □ beğenilmeyen tutumlarından dolayı cezalandırılan kişiler yanında suçsuzlar da suçlular gibi hırpalanırlar □ anlamında kullanılan bir söz.*

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ sakın / Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*kurı yanınca yaş bile yanar,]*

kurıl: *Kurulmak, hazırlanmak, toplanmak.*

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim **kurıla** su üstüne dölāb iniler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*kurıla, -a*]

Kurulmuşdur zenaḥdāni ki san top / Ḥaṭı yāruñ ḥiṣār-ı rīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*).
[kurulmuşdur, -miş, -dur]

kurılı: Kurulu / Kurulmuş, tesis edilmiş.

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre **kurılı** ṭölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [kurılı,]

kurıya vü yaşa: Kuru ve yaş II her şey.

Başımı kesdi gözüm yaşına raḥm itmedi hiç / Kılıcın ḥünî olan **kurıya vü yaşa** çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [kurıya vü yaşa, -a]

kurtıl: (Bir tehlikeden, sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak, halâs olmak.

Püte-i hicrâna yakaldan Muhibbî'yi nigâr / Ğill ü gıṣdan **kurtılup** zer gibi pāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [kurtılup, -up]

Ebed **kurtılmasun** derd ü belâdan / O kim cevri ü cefâdan ḥurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*).
[kurtılmasun, -ma, -sun]

kuru: Boş, faydasız, abes, bihude, nafile, değersiz.

Añma efsâne-i Mecnûn'ı ko uyḡu getirür / Beni añ yārum-ıla **kuru** meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [kuru,]

kuş: Kuş.

Gönül âh eylese zülfün ḥümâsı nâgehân dıtrir / Niçe ārâm ide **kuş** kim hevâdan âşiyân dıtrir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [kuş,]

kuş: Darılmak, gücenmek, gücenip görüşmez olmak.

Bakmaz oldı âh kim **küsdî** bize cānānumuz / İy dirîğâ gidiserdür ḥasta tenden cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 1*). [küsdî, -dî]

küs çalındı: Davul çalmak II (Eskiden savaşlarda ve alaylarda at, deve veya fil üzerinde taşınan, askerî müsikîde ve meḥterhâne-i ḥākānîde kullanılan, mādenden büyük bir kâse üzerine gerilmiş deve derisinden ibâret çok büyük davul, kös).

Kārbân-ı ḥalk bir bir göçiyor çalındı küs / Biz daḡı göçmege geldük anda nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [küs çalındı, -dî]

kuş dilidür: Anlaşılmaz lisan (Kuşların ötüşü bağlamında); tas. Vahdet sırrının anlatıldığı mânâ dili.

‘İşkuñ rumûzı neydüğini zâhid añlamaz / **Kuş dilidür** bu yine bunu söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [kuş dilidür, -dür]

kuş dilini: Anlaşılmaz lisan (Kuşların ötüşü bağlamında); tas. Vahdet sırrının anlatıldığı mânâ dili.

Bülbül şadâsı güş idüben gülşene varur / Her kim ki bile **kuş dilini** zû-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*kuş dilini, -n, -i-ni*]

kuşan: *Kuşanmak, giyinmek.*

Yüzini görse gele îmâna küfr ehli kamu / **Kuşana** zünnâr-ı zülfin zâhid-i şad-sâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*kuşana, -a*]

kuşan: *Kuşanmak, silahlanmak, savaşa hazırlanmak.*

Gice iştmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp **kuşandı** tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*kuşandı, -dı*]

küste: *Öldürülmüş, maktul // Öldürülen kimsenin vücûdu, ceset.*

Cüdâ olsa Muhibbî nâle kılmaz / Ki zîrâ **küstelerden** gelmez âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*küstelerden, -ler, -den*]

küşt-gîr-i dehr-ile: *Dünya pehlivanı, cihan pehlivanı.*

Küşt-gîr-i dehr-ile çoklar tutuşdı gerçi kim / Her birinüñ arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*küşt-gîr-i dehr-ile, -ile*]

kuttâ'-ı tarîk u menzil: *Yol ve menzil kesen.*

Nefs **kuttâ'-ı tarîk u menzil** olmuşdur ribât / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*kuttâ'-ı tarîk u menzil,]*

kuvvet: *Güç, zindelik, sağlamlık.*

Kuvvetine tayanup bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi âhîr aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*kuvvetine, -i, -n, -e*]

Ruğlarıña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa **kuvveti** artmağla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*kuvveti, -i*]

küy: *Karye, köy, semt, mahalle II sevgilinin mahallesi, semti.*

Ka'be **küyün** her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki ol sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*küyün, -i, -n, -*]

Ka'be **küyünda** olur görmez nigârüñ gün yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammâ hâcîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*küyünda, -i, -n, -da*]

İtleri karşı gelür **küyüma** varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*küyüma, -m, -a*]

Olaldan 'ârîzüñ gül kâmetüñ serv / Akar **küyünda** yaşum 'ayn-ı mädur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*küyünda, -uñda*]

- Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim **küyuñ** tavâf eyler / Eger cân itmeye kurbân degül ‘aşık hilâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*küyuñ, -uñ*]
- Küyuña kâni‘ degül görmek diler cânâ seni / ‘Aşık olan cenneti n’eyler diler dîdâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*küyuña, -uña*]
- Düşüp yoluñ ki **küyına** ugrar-isañ iy şabâ / Hâk-i derin getir ki gözüm tütiyâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*küyına, -ına*]
- Aglasam bülbül gibi **küyuñda** tañ mı zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*küyuñda, -uñda*]
- Küyına varsa Muhibbî buyurur derbânına / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*küyına, -ına*]
- ‘İşk-ıla cânın virüp **küyında** kim medfün ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*küyında, -ında*]
- Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi **küyumda** senüñ tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*küyumda, -umda*]
- Dimedün hüsn-i zekâtın bu Muhibbî’ye ehağ / Niçe gündür tolaşur **küyumu** ol sayıl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*küyumu, -umu*]
- Muhibbî **küyuña** varsa gelür karşı seg-i küyuñ / Qadîmî aşinâmuzdur diyüben hağğ-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*küyuña, -uña*]
- N’eyledüm n’itdüm rağbe seng-ile âhen gibi / **Küyuña** vardı diyü halka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*küyuña, -u, -ñ, -a*]
- Ğamzelerle öldürür **küyına** varan ‘aşıkı / Bir nefesle dirgürür ‘İsî gibi güftârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Tañ degül bülbülleyin **küyuñda** efgân eylesem / Sen gül-i pür-hârdan cânümde âzâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*küyuñda, -uñ, -da*]
- Dün gece **küyında** nâlem işidüp / Dir seg-i küyü bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*küyında, -ı, -n, -da*]
- Zülfün düninde varsa **küyuña** bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Men‘ eyleye mi **küyına** varmaga rağbüñ / Kim karşı turur ‘aşık-ı bî-bâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Nigârâ **küyuña** varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden âşinâ diyü tuz ekmek hağğımı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Turmaz kafes-i tende şehâ murğ-ı dil ü cân / **Küyuña** senüñ uçmag-ıçun bâl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Aşık-ı dîdâra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat **küyında** ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*küyında, -ı, -n, -da*]

- Küyuña koma raķibi düzāhīdür dōstum / Ancak anuñ ķadrini dārū's-selāmiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Niçe medh itsün Muhibbī ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seher **küyında** dīvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*küyında, -ı, -n, -da*]
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelā yatur / **Küyü** Muhibbī 'āşıkā bīmār-ĥānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*küyü, -ı*]
- Āhumuñ her dem hevāsı **küyuñ** içre esmedür / Lık çeşmüñ ĥışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*küyuñ, -uñ*]
- Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefā / Çün kerīm olan bilürsin zulm-ı mihmān eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Mu'tekif olsam n'ola **küyuñda** iy ārām-ı cān / Bir nefes senden cüdā bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*küyuñda, -uñ, -da*]
- Virmedi ol mäh-rü bir kez zekāt-ı ĥüsnini / İy Muhibbī niçe yıl **küyında** biz sā'illerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*küyında, -ı, -n, -da*]
- Şād olurdum **küyına** varsam anuñ biñ cān-ıla / Men' ider şād oldugum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Ka'be'dür **küyına** varduk bizi bismil eylesün / Cāni tuĥfe eyledük itsün ħabül kurbānyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Kaşlaruñ çin eyleme **küyuñda** nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*küyuñda, -uñ, -da*]
- İlte meger **küyuña** ol dem ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiķ esse rüzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrūñle ger / İledürse bü şabā **küyuña** āĥir ĥākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Didüm öldürsün koñuz **küyındaki** 'āşıkları / Nev-civāndur didiler nā-ĥaķ yire kan istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*küyındaki, -ı, -n, -da, -ki*]
- Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur 'āşıklarūñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm sulţānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Cān u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ğam / Varabilmem **küyuña** çün bī-per ü bālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Muhibbī **küyuña** varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy ĥürī ki cennetde 'azāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- Küyına varmaga sanmañ kim beni yārum komaz / Tālī'ümdür dōstlar baĥt-ı siyehkārūm komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*küyına, -ı, -n, -a*]
- Tañ degüldür nāle kılsa **küyuña** vardukça dil / Var mıdur ğülşende bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*küyuña, -uñ, -a*]
- 'İşk-ıla dīvāneyem **küyında** Mecnūndan beter / Ol saçı leyli neden zülfini zencir eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 4*). [*küyında, -ı, -n, -da*]

- Ḥastayuz **kūyuñda** yıllardur ki miḥnet beklerüz / İy tabīb-i dil lebūnden ya'nī şerbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*kūyuñda, -uñ, -da*]
- Kirpügüm cārüb olup saqqā-yı çeşmüm su seper / Ḥıdmete bil bağlayup **kūyında** ferrāş olmışuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Ben turam **kuyuñda** n'eyler gel rakībe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*kuyuñda, -uñ, -da*]
- Cihān içre baña **kūyuñ** çemen bes / Ki zīrā herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*kūyuñ, -uñ*]
- Taşdı Ceyḥūn oldı eşküm **kūyına** virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*kūyına, -ı, -n, -a*]
- Murğ-ı dil pervāz urup āḥir irişdi kūyuña / Şimdi bildüm kim murādı **kūyumuñ** uçmag-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*kūyumuñ, -um, -uñ*]
- Murğ-ı dil pervāz urup āḥir irişdi **kūyuña** / Şimdi bildüm kim murādı kūyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*kūyuña, -uñ, -a*]
- Gözlerüm yaşı umardum **kūyuña** vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ḥo bir deryā-y-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*kūyuña, -uñ, -a*]
- Şol deñlü yagar seng-i cefā **kūyına** varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi ḥaşḥāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*kūyına, -ı, -n, -a*]
- Niçe kim eyledüm pend ü naşīhat tutmadı göñlüm / Yürür **kūyında** dildāruñ 'acāyib derdmend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Kūyuña dārū'ş-şifā dirler ya n'icün döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*kūyuña, -uñ, -a*]
- Kūyuñda senüñ niçe zamān ḥasta-dil yatur / Gönder cevāb derdine anuñ devā [i]miş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*kūyuñda, -uñ, -da*]
- İtleriyle n'ola itsem 'arbede **kūyında** ben / Oligelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Dimiş **kūyında** ḫurbān idem anı / Muḥibbī'nüñ murādı ol-durur kāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*kūyında, -ı, -n, -da*]
- Baş açup kalduram elüm du'āya / Eger **kūyından** irse başuma taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*kūyından, -ı, -n, -dan*]
- Kūyuñ gedāsi olalı dil pādişā imiş / Eşki sipāh u şu'le-i āḥi livā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*kūyuñ, -uñ*]
- Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet **kūyına** / Pā-bürehne olur āḥir olmaz 'üryāndan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*kūyına, -ı, -n, -a*]
- Gözlerüm yaşın görüp redd itme **kūyuñdan** beni / Bulmaz Bağdād revnaḥ akmasa öñinde Şaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*kūyuñdan, -uñ, -dan*]
- Mısr-ı ḥüsnünde gözümüñ biri oldı nehr-i Nīl / Eyledüñ Bağdād **kūyuñda** birini cüy-ı Şaṭ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*kūyuñda, -uñ, -da*]

kūy-ı 'ademde: Yokluk, hiçlik diyarı.

Rāh-ı 'ışık içre dilâ ger urasın cān terkinî / Olasın **kūy-ı 'ademde** ser-te-ser 'uşşāka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*kūy-ı 'ademde, -de*]

kūy-ı belâ: 1) belâ yeri, tasa, kaygı, gamın bulunduğu yer. 2) Sevgiliye söz verilen yer, sevgilinin mahallesi.

Göz yaşı degül **kūy-ı belâ** cūybārıdır / Dūd-ı dilüm[üñ] üstine ebr-i bahārındur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1*). [*kūy-ı belâ,]*

kūy-ı dilber: Sevgilinin köyü, mahallesi.

Kūy-ı dilber çevresinde cūş iden Ceyhūn gibi / Gözlerümüñ yaşıdır kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*kūy-ı dilber,]*

Hāk-i pāyına gözüm gevhelerin itdüm nişār / Ol sebebden **kūy-ı dilber** la'ı ü mercāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*kūy-ı dilber,]*

kūy-ı dilberde: Sevgilinin köyü, mahallesi.

Kūy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / Zāhirā gerçi maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*kūy-ı dilberde, -de*]

Kūy-ı dilberde Muhibbî'ye gedā olmak yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*kūy-ı dilberde, -de*]

Ol ki 'ışık ehlidür olur **kūy-ı dilberde** muḫtım / Eyleyüp dîvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*kūy-ı dilberde, -de*]

Kūy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim Bağdād şehri içre akar nehr-i Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*kūy-ı dilberde, -de*]

kūy-ı dildāra: Sevgilinin mahallesi, semti.

Kūy-ı dildāra varup itdük temennā-yı vişāl / Baş açup el kaldurup anda münācāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*kūy-ı dildāra, -a*]

kūy-ı dildārı: Sevgilinin mahallesi, semti.

Bu vādide muḡayırdür nazar kıl herkesūñ fikri / Diler dil **kūy-ı dildārı** velî zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*kūy-ı dildārı, -ı*]

kūy-ı ḥarābāt: Meyhane köşesi, virane yerler.

İtmez-idük reh-i 'ışık içre ṭarīkat ḥāşıl / Olmasa **kūy-ı ḥarābāt** bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*kūy-ı ḥarābāt,]*

kūy-ı melāmet: Kınanma ve ayıplanma köyü.

İçüp şarāb-ı 'ışk'ı bilmez özin Muhibbî / **Küy-ı melāmet** içre mest ü harāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*küy-ı melāmet,]*

küy-ı nigāra: *Sevgilinin köyü, mahallesi.*

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger **küy-ı nigāra** haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*küy-ı nigāra, -a]*

İlte Muhibbî **küy-ı nigāra** ğubārumı / Yarı kılursa bir gün eger rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*küy-ı nigāra, -a]*

Küy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / Çün kapusunda āh u figānum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*küy-ı nigāra, -a]*

küy-ı yāra: *Sevgilinin köyü, sevgilinin bulunduğu yer.*

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḥ / Eyleduñ 'ālem dimāġını mu'atṭar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*küy-ı yāra, -a]*

küy-ı yāri: *Sevgilinin köyü, sevgilinin bulunduğu yer.*

Küy-ı yāri n'eylerem görmek dilerem yāri ben / Bu Muhibbî cennete kāyil degül dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*küy-ı yāri, -ı]*

küy-ı yāruñ: *Sevgilinin köyü, sevgilinin bulunduğu yer.*

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-ā-dem su seper / Dimesünler tā görenler **küy-ı yāruñ** gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [*küy-ı yāruñ, -uñ]*

kūze: *Ar. Testi, su testisi.*

Akıdur āb-ı revān her yaña çeşmüm **kūzeki** / İñiler bī-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*kūzeki, -ki]*

L

lā: *Inkar, kabul edilmemişlik anlamlarında "hayır, yok, değil."*

(Y) **Lā** diyemezem hükümüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pāre i yār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*lā,]*

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden **lā** demek / Dōstum ‘ışkuñ yolında bil senüñ şādıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*lā,]*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh **lā** dimez / Baña geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*lā,]*

la ‘l-i nābā: *Safyakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Rüy-ı yāra mihr-i ‘ālem-tāb beñzer beñzemez / **La ‘l-i nābā** şekker ü cüllāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*la ‘l-i nābā, -ā]*

lā-büüd: *Elbette, mutlaka, şüphesiz.*

İy Muhibbī şükr kıl **lā-büüd** gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 5*). [*lā-büüd,]*

Kañā‘at ihtiyār iden aña **lā-büüd** gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Ankā gibi ol ‘azm-i Kāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*lā-büüd,]*

İdelüm cevre taħammül elümüzden ne gelür / Şāh olan zulm idicek **lā-büüd** anı kul götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*lā-büüd,]*

Kanda kim gül açılır **lā-büüd** olur anda hezār / Kankı dilde kim maħabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*lā-büüd,]*

Cām-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hāzer / Kim ki bed-meste uyarısa **lā-büüd** anda kan olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 2*). [*lā-büüd,]*

Mevsim-i güldür mey ile tāze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten **lā-büüd** yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*lā-büüd,]*

Siret gözedüp sürete bakmadı Muhibbī / Şāhib-nazar olan kişi **lā-büüd** hüner ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*lā-büüd,]*

İy Muhibbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yüri / Kim tārīki toğrıdur **lā-büüd** anı Hālīk sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*lā-büüd,]*

İşiden şı‘r-i pür-süzum okıyanlar diye **lā-büüd** / Muhibbī dermend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*lā-büüd,]*

Tākatı kalmadı kim sensüz Muhibbī söz diye / Cāndan ayrılrsa beden **lā-büüd** kalur güftārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*lā-büüd,]*

La‘l-i şīrīnüne cān virse Muhibbī gam degül / Kanda kim şehd olsa **lā-büüd** üstine konar meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*lā-büüd,]*

Taň degüldür ger raķıb olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim gül açıla **lā-büüd** bulunur hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*lā-büüd,]*

Ƙaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Ƙāmet ki olur **lā-büüd** olur anda namāz farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*lā-büüd,]*

lācerem: *Kuşkusuz, hiç şüphesiz.*

Sāgar-ı mey kıymetin mest ü hārābiler bilür / **Lācerem** meyhānenüñ Ƙadın şarābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*lācerem,]*

lācīn: *Şahin, beyaz renkli bir cins şahin // Sevgilinin gözü, bakışı.*

Bu kebüter göñlümi alup yine minƘārına / Hiç hālāşa yir mi var çeşmini **Lācīn** gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*lācīn,]*

lāf idüp: *Laf etmek; konuşmak, söz etmek, lakırdı etmek.*

Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāƘa sālhā / Sāle tākāt mı ider çün hefte māhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*lāf idüp, -üp]*

lāğ: *Şaka, latife.*

Cānum aldı dün gice bir büse ikrār eyleyüp / Döndi inkār eyledi itdügi beñzer **lāğ-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 3*). [*lāğ-ımuş, -ı, -muş]*

lahd: *Üstü kapak taşı ile örtülü, iç kenarlarına taş veya tuğla ile duvar örölmüş mezar:.*

Lahdinde eger güş ide bu nazmı Nizāmī / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*lahdinde, -i, -n, -de]*

lahza mı vardur: *Bir an / zaman mı var? // Bir an bile yok. // Bir işin sürekli yapıldığını bildirir.*

Dem mi var cevri ü cefā zülf-i sitemƘār eylemez / **Lahza mı vardur** beni ol çeşm bīmār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 1*). [*lahza mı vardur,]*

lāl: *Dilsiz II suskun.*

Hāl-i ‘ālem bir degüldür gāh şādī gāhi ğam / Bülbül anuñçün gehī güyā vü gāhī **lāl** olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*lāl,]*

lā’l: *Yakut cinsinden parlak kırmızı renkli kıymetli taş.*

Cānān lebi katında **lā’l** seng pāredür / Gül ruħlarını gördügi dem şermesār olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*lā’l,]*

lā’l: *Yakut cinsinden parlak kırmızı renkli kıymetli taş II şarap II sevgilinin kırmızı dudağı.*

(J) **La'l** olduğuyçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine nüş iderem vaqt-i ħumâr (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 23). [la'l,]

(J) La'l olduğuyçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi **lâ'lüñ** yirine nüş iderem vaqt-i ħumâr (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 23). [lâ'lüñ, -üñ]

La'lüñ var-iken ğayrı baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile şām gerekmez (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1257, Beyit 1). [la'lüñ, -üñ]

la'l: Yakut cinsinden parlak kırmızı renkli kıymetli taş II sevgilinin kırmızı dudağı.

Gözlerüm ĩşār için pāyına sīm ü zer tutar / Ħün-ı dilden ħāşıl olmsı **la'lüñe** gevher tutar (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1006, Beyit 1). [la'lüñe, -üñ, -e]

La'lüñ etrāfına ğubār-ı ħaṭṭuñ / Genc-i yākūt u ħaṭ-ı reyĥāndur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1068, Beyit 4). [la'lüñ, -üñ]

Çarĥ-ı gerdün māh u ħurşid ile olur müşterī / Ħüsn bāzārında **la'lüñ** her kaçan ħelvā satar (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 3). [la'lüñ, -üñ]

Öpsem lebüñi disem o dem **la'lini** dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1139, Beyit 1). [la'lini, -i, -n, -i]

Cān ħastasına itmeye hergiz ħakīm 'ilāc / **La'linden** özge derdine sanmañ devā geçer (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1173, Beyit 4). [la'linden, -i, -n, -den]

'İzārına müşābih olduğuyçün / Kamu meh-rüda **la'lüñ** raġbeti var (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1199, Beyit 2). [la'lüñ, -üñ]

Bulmadum ben leblerüñ mānendi bir 'İsī-nefes / Görmedi **la'lüñ** gibi bir gevher-i nā-yāb göz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1264, Beyit 4). [la'lüñ, -üñ]

Naẓm ider lü'lü' dişüñ **la'l** lebüñ evşāfını / Rīşte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1418, Beyit 3). [la'l,]

La'lüñe olmaya bir gevher 'ivāz / Mülk-i dünyā cümle ser-tā-ser 'ivāz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1493, Beyit 1). [la'lüñe, -üñ, -e]

la'l olalı: Yakut taşı gibi olmak, kızarmak, kırmızıya dönmek. (Gözyaşı).

Mısr-ı ħüsnüñ ħaĥkiçün yaşum benüm **la'l olalı** / Gözlerüm yaşına nisbet kaṭredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1373, Beyit 5). [la'l olalı, -alı]

lāl olur: Dilsiz olmak // Dilsizleşmek, söz söyleyemez hale gelmek.

Ħabībüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrāni sen benden / Zebānum **lāl olur** kudret mi var diyem suĥan sensüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1227, Beyit 3). [lāl olur, -ur]

la'l ü gevherle: La'l taşı ve mücevher.

Şāh-ı 'ışķuñ devletinde sanmañ eşke mālīküz / **La'l ü gevherle** tolu dildür bizüm gencinemüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1241, Beyit 3). [la'l ü gevherle, -le]

la'l ü gevher-sâz: Yakut ve inci yapan.

(Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 6). [la'l ü gevher-sâz,]

la'l ü mercândur: Yakut ve mercan. // Aşığın kanlı gözyaşları.

Hâk-i pâyına gözüm gevherlerin itdüm nişâr / Ol sebebden küy-ı dilber **la'l ü mercândur** henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2). [la'l ü mercândur, -dur]

lâle: Bir zincirle ağır suçluların boynuna takılan, iki ucu lâle biçiminde kıvrık demir halka, pranga, gul.

Nâka-ı leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / **Lâlesi** hûn-ı dil oldu nâle-i Mecnûn ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3). [lâlesi, -si]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanığı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek II sevgilinin yanağı.

İy dil nazar kıl 'arızî güldür ya **lâledür** / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1). [lâledür, -dür]

Bencileyin la'l-i nâbuñ yâdına iy gönca fem / Gülşen içre **lâleyi** gördüm mey-i hamrâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3). [lâleyi, -y, -i]

Câm-ı la'lin nüş ider bâğ içre her dem **lâleler** / Nergis-i şehlä elinde sâgar-ı zerrîn tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3). [lâleler, -ler]

Sâgar-ı çeşmümde cânâ **lâle** ruhsârûñ senüñ / Cüy-ı âb içre komışlar zeyn için gül destedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2). [lâle,]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanığı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek II aşışın göğsündeki yaralar.

Göğsüme uran **lâle** gibi dâğı benüm âh / Ol hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2). [lâle,]

Bilmez Muhibbî sînedede dâğ-ı siyâhumı / Ancak sor anı **lâleye** dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5). [lâleye, -y, -e]

Bir boyı servüñ firâkıñdan düşüp şahrâlara / Sînesine **lâle** gibi hasta dil dâğın çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5). [lâle,]

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre **lâleler** / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre jâleler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1). [lâleler, -ler]

Dâğ-ı dilümle yansa vücüdüm 'aceb midür / 'İşk âteşiyile sînedede ol dâğ **lâledür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4). [lâledür, -dür]

Sînedede yir yir elifler serv ü dâğum **lâleler** / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2). [lâleler, -ler]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / **Lâle** gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1). [lâle,]

lâle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanığı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek.

Çün bahâr oldı açıldı her tarafdan **lâleler** / İçmeyen âdem midür gülgünleyin piyâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*lâleler, -ler*]

Agzına şebnem sehergeh nergisün su dökdüğü / **Lâle** ile gice mey içmiş bu ki maḥmûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*lâle,]*

Benüm gibi meger cānâ yüzüne **lâle** ‘âşıkdur / Anuñçün dâğ-ı miḥnetle dem-â-dem bagrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [*lâle,]*

Gün yüzünün ḥasretinden **lâle** miskîn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*lâle,]*

Lâle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*lâle,]*

Ruḥlarıñ şevkiyle ister pîreḥen çāk ide gül / **Lâleler** de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*lâleler, -ler*]

lâle-ruḥ: Lâle gibi al yanaklı.

Bir serv-ḳad **lâle-ruḥ** sîm bedendür / Bülbüllerini iñledici gonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*lâle-ruḥ,]*

Ḥüsñün bahârına göre iy **lâle-ruḥ** senün / Neşv ü nemā-yı bāğ-ı irem bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*lâle-ruḥ,]*

Yine bir **lâle-ruḥ** sînemde yir yir dâğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*lâle-ruḥ,]*

lâlezâr: Lalelik, lale yetişen yer, lale bahçesi.

Âhum şehâbı ger dōke bārān-ı eşkümi / Bu sîne bāğı gül bitürür **lâlezâr** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*lâlezâr,]*

Dōşedi zümrüt bisâtını benefşe bāğda / Nev-bahā[r] ile bu demde oldı ‘âlem **lâlezâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*lâlezâr,]*

Kanlu yaşımı sînemün üstinde dir gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinün **lâlezârıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*lâlezârıdur, -ı, -dur*]

Gözümün yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül **lâlezâr** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [*lâlezâr,]*

la’l-i bedahşānlar: Bedahşan yakutu. (Bedahşan, Yarkent ile Kabil arasında kalan bölgenin ismi olup değerli taşlarıyla ünlüdür.

Ger gülerse ḥoḳka-i yāḳūti dūrler gösterür / Sōze gelse luḫ-ıla **la’l-i Bedahşānlar** kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*la’l-i bedahşānlar, -lar*]

la’l-i cān-perver: (Sevgilinin) ruh besleyen, iç (gönül) açan kırmızı renkli dudağı.

Nigāruñ **la'l-i cān-perver** lebi var / Anı her kim emer hoş-meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*).
[la'l-i cān-perver,]

la'l-i dilber: *Gönül alan güzelin lal gibi kırmızı dudağı.*

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur gamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [la'l-i dilber,]

la'l-i dilberdür: *Gönül alan güzelin lal gibi kırmızı dudağı.*

La'l-i dilberdür bugün 'âlemde cevherden garaž / Zİra ol maqşüd-ı dildür gayr-ı gevher bi'l-garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [la'l-i dilberdür, -dür]

la'l-i lebi: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

Bu Muhibbî dem-be-dem mey içmege budur sebab / Hübolar **la'l-i lebi** fikrini kılmuşdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [la'l-i lebi, -i]

la'l-i lebi-dilber: *Gönül alan sevgilinin yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudağı.*

Naqd-i cān-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü **la'l-i lebi-dilber** aña matlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [la'l-i lebi-dilber,]

la'l-i lebi-meygününü: *Şarap renginde, yakut gibi kırmızı dudak.*

Her kaçan fikr eyleşem **la'l-i lebi-meygününü** / Şādılıktan gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [la'l-i lebi-meygününü, -i, -n, -i]

la'l-i lebinüñ: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i lebinüñ yādına cān virsem 'aceb mi / Virdi gam Şîrîn-ile Ferhād'ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [la'l-i lebinüñ, -i, -n, -üñ-i, -nüñ]

la'l-i lebüñ: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

Mürdeler ihyâ ider **la'l-i lebüñ** 'İsî gibi / Lîk gamzeñ öldürür 'uşşāk[1] cellād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [la'l-i lebüñ, -üñ]

la'l-i lebüñ: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

Sun nüş ideyim **la'l-i lebüñ** rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālin ide saña Muhib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [la'l-i lebüñ, -üñ]

la'l-i lebüñden: *Yakut gibi / şarap gibi kırmızı dudak.*

İy tañib-i cān buyur **la'l-i lebüñden** bir cevāb / Hastayuz hicrān şebinde derde tūmār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [la'l-i lebüñden, -üñ, -den]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābı lezzetin bulmak eger / İy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*la'l-i nābı, -ı*]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābı yādına güp güp düşüp mey-hāneye / Biz harābātī olup cām-ı mahabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*la'l-i nābı, -ı*]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Ruĥları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / **La'l-i nābı** var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*la'l-i nābı, -ı*]

la'l-i nābı: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Muhibbî **la'l-i nābı** hasretinden / Akarken gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [*la'l-i nābı, -ı*]

lā'l-i nāb-ı dilber: *Gönül alan sevgilinin saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudağı.*

İy tabībā çek elüñ Kānūn-ıla olmaz şifā / **Lā'l-i nāb-ı dilber** olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*lā'l-i nāb-ı dilber,]*

la'l-i nābından: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābından nigāruñ daĥı kāma irmedi / Ez-berāy-ı katlüm iy ğamze müsta'cil mebaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*la'l-i nābından, -ı, -n, -dan*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Bencileyin **la'l-i nābuñ** yādına iy ğonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i ĥamrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*la'l-i nābuñ, -uñ*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābuñ hasretinden bu Muhibbî aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*la'l-i nābuñ, -uñ*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Firĥatiyle her gice tañ mı ola bī-ĥāb göz / **La'l-i nābuñ** yādına her dem olur ĥün-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*la'l-i nābuñ, -uñ*]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Bu Muhibbî **la'l-i nābuñ** hastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür ise olmasun tımārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābuñ dileye hasta gönül eyleme 'ayb / Var mı bīmār kim ol itmeye tımāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

La'l-i nābuñ hasretinden dāyim iy nā-mihribān / Bezm-i ğamda hūn-ı dildür içdügüm ben tās tās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i nābuñ: *Saf yakut / saf şarap gibi kırmızı dudak.*

Egerçi katlūme kaşd itdi ğamzeñ / Ve lîkin **la'l-i nābuñ** emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [la'l-i nābuñ, -uñ]

la'l-i şîrîn ü dehāni: *Sevgilinin tatlı dudağı ve ağızı.*

La'l-i şîrîn ü dehāni yādına / Bu Muhibbî cān virür Ferhād'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [la'l-i şîrîn ü dehāni, -i]

la'l-i şîrîni: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak II tatlı dudaklı sevgili.*

Görüp ol **la'l-i şîrîni** ne kan yudar Muhibbî'nün / Belā kūhında ger yoluñ düşerse kūhkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [la'l-i şîrîni, -i]

la'l-i şîrînüñe: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak.*

La'l-i şîrînüñe cān virmek-ise 'ışka tarîk / İdelüm biz de anı nite ki Ferhād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [la'l-i şîrînüñe, -üñ, -e-üñe]

la'l-i şîrînüñe: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak.*

La'l-i şîrînüñe cān virse Muhibbî ğam degül / Kanda kim şehd olsa lā-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [la'l-i şîrînüñe, -üñ, -e]

la'l-i şîrînüñi: *Yakut kırmızısı / şarap kırmızısı tatlı dudak.*

La'l-i şîrînüñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sîneme urduñ benim zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [la'l-i şîrînüñi, -üñ, -i]

la'l-i zülālinden: *Berrak, saf, tatlı dudak.*

'Ālemi **la'l-i zülālinden** ser-ā-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [la'l-i zülālinden, -i, -n, -den]

la'lin: *La'l taşından yapılmış, la'lden olan // Kırmızı renkli (la'l taşının ve şarabın kırmızılığı dolayısıyla).*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün **la'lin** kadeh / Devr-i gül vaqt-i cevânî dilde yok bîm-i 'ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*la'lin,*]

la'l-pâre: *Yakut parçası // göz yaşlarının kanlı olması dolayısıyla yakut renginde görülmesi.*

Kirpük ucında her biri bir **la'l-pâredür** / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3*). [*la'l-pâredür, -dür*]

lâ-tuhaf: *Tuhaf değil, garip değil.*

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir **lâ-tuhaf** / Gelür hadengi her taraf ebrü kemânüm kandaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*lâ-tuhaf,*]

la'übâlî: *Kayıtsız, çekinmez, hüremtsiz.*

Biz harâbât ehliyüz mesken bize meyhanedür / **Lâ'übâlî** meşrebüz nâmüs u 'ârî n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*lâ'übâlî,*]

lâyık: *Uygun, yaraşır, münâsip // bir şey veya kimseye uygun olan şey veya kimse.*

Yâr daksun cevher-i nazmumı **lâyık** güşına / Çün Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*lâyık,*]

'İşk ara terk itmeyince cân u ser 'âşık mıdur / Da'vi-i mihr ü mağabbet eylese **lâyık** mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*lâyık,*]

Şem' gibi giceler tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna anlar girmege **lâyık** mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*lâyık,*]

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfi zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma **lâyıkdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*lâyıkdur, -dur*]

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâ **lâyıklaruz** / Biz ezel zîbâ cemâlüne senüñ 'âşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*lâyıklaruz, -lar, -uz*]

Güzeller içre olduñ çünkü mümtâz / Ne deñlü eyleseñ **lâyık** saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*lâyık,*]

Cem' kıldıñ iy Muhibbî cümle ğamze okların / **Lâyıkı** budur ki aña idesin sen sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*lâyıkı, -ı*]

Âsitânüñdan revâ mı 'âşıkı dür eyleyüp / İt rakîbî idesin **lâyık** mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*lâyık,*]

lâyık degül: *Yakışmaz, yaraşmaz, münâsip değil.*

Geldi 'ışkuñ sîneme gitmek gerekdür şabr u hüş / Âşinâ cem'inde çün **lâyık degül** bîgâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*lâyık degül,*]

lāyık görüp: Yakıştırmak, uygun görmek.

Hayyât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*lāyık görüp, -üp*]

lāzım oldu: Gerekmek.

Gün yüzün görmek dilersem sâyem arduınca gelür / Baña **lāzım oldu** dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*lāzım oldu, -dı*]

lāzım olur: Gerekmek.

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / 'Aşıkı evvel kademde **lāzım olur** terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*lāzım olur, -ur*]

leb: Dudak.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol **lebi** 'İsî nefes dildârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*lebi, -i*]

Büse cerr itse Muhibbî **leblerinden** dilberün / Hışm idüp çeşmi o demde destine hañcer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*leblerinden, -ler, -i, -n, -den*]

Lebleründen kim bugün sāgar çeker / Sanma ferdâ minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*lebleriünden, -ler, -üñ, -den*]

Ĝam degüldür gözleri bîmâr iderse gönümi / **Leblerinden** bir cevâb alsam bu cânım em kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 2*). [*leblerinden, -ler, -i, -n, -den*]

Hañ-ı la'lün misk ü zülfün 'anber-i sarâ satar / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn **lebün** helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*lebün, -ün*]

Tabîbâ teşneyem ğāyet **lebünden** dil çü âb ister / Büt-i 'ışka giriftāram ser-â-ser üstüñ'ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*lebünden, -ünden*]

Leblerün fikri nigārâ sanma fikrümde çıkar / Gün yüzün fikri yañud kalb-i sipihürümde çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*lebleriün, -leriün*]

Döstüm zülfün şebinde ruñlarıñ mehtâbdur / Sun **lebün** cāmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*lebün, -ün*]

Öldürürse ğam degüldür tiĝ-i ğamzeñ 'aşıkı / Dirgürür iy dil tabîbi **lebleriün** 'İsâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*lebleriün, -leriün*]

Sun Muhibbî'ye **lebleriün** cāmın / Çünki bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*lebleriün, -leriün*]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tábāna sor / **Leblerin** sordum didi var bu hadîsi cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*lebleriün, -leriün*]

Sāye-i zülfî midür haddinde yāruñ yoñsa hañ / **Lebleri** kândında cem' olmuş ve yāñud mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*lebleri, -leri*]

- Geh diler zencir-i zülfün dil umar gâhî **lebün** / Döstim dīvānenün mestün işi mā'zürdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*lebün, -ün*]
- İrdi bir hālete dil içdi **lebi** cür'asını / Ya'nī cām-ı mey-ile sākī bu hālet mi gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*lebi, -i*]
- 'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezīz olursa şekkerden / Nigāruñ **lebleri** vaşfi zebānumda mükerrerdür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*lebleri, -leri*]
- Leblerün 'uşşāka turmuşdur mey-i hāmṛā satar / Zülf-i müşgünün muḥabbet ehline ḥelvā satar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*leblerün, -lerün*]
- Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / Senün iy **lebleri** gonca yüzünün gülsitānidur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*lebleri, -leri*]
- Beni derd-ile öldürdün **lebünden** büse ihsān it / Kādīmī böyledür 'ādet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 5*). [*lebünden, -ünden*]
- Yiridür dir-isem şīrīn **lebüne** / Ki Ferhād'a dil-i āvāre beñzer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 3*). [*lebüne, -üne*]
- İy saçı sünbül **lebi** gonca yañağı verd-i ter / Bāg-ı ḥüsnünde olupdur gözlerüm yaşı maṭar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*lebi, -i*]
- Leblerün dāru'ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl ḥabībüm ḥastalar ḥaḳqında tīmār özgedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*leblerün, -ler, -ün*]
- Gel mükerrer eyle iy dil känd-i la'li vaşfını / Çünkü ol şekker **lebün** vaşfında güftār özgedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*lebün, -ün*]
- Cānān **lebi** katında lā'l seng pāredür / Gül ruḥlarını gördüğü dem şermesār olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*lebi, -i*]
- Emdür **lebüni** şimdi bu dil-ḥasteye didüm / Güldi didi gör ḥāṭırı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*lebüni, -ün, -i*]
- Öpsem **lebüni** disem o dem la'lini dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 1*). [*lebüni, -ün, -i*]
- İy ṭabīb-i dil meded eyle **lebünden** bir devā / Gāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*lebünden, -ün, -den*]
- Gerçi nokṭa **lebüne** kıl didi 'uşşāk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*lebüne, -ün, -e*]
- İntizār-ıla **lebünden** bulmadum bir zerre kām / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk ḥelvā olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*lebünden, -ün, -den*]
- Ruḥlarıyla **lebleri** zikrin ider dil dilberün / Anuñ-ıçun bu Muḥibbî la'l ü gevher-sāz olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Nigāruñ la'l-i cān-perver **lebi** var / Anı her kim emer ḥoş-meşrebi var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 1*). [*lebi, -i*]
- Dilā ölseñ ne ḡam ger ḡamzesinden / Dirildür çün **lebi** 'İsī nebī-vār (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*lebi, -i*]

- Muhibbî zîkr ider şekker **lebûn** çün / Olur her bir sözi kaçand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*).
[lebûn, -ûn]
- Miyânına kimi kıl dir **lebîne** kimi dir nokta / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [lebîne, -i, -n, -e]
- Eydeli şekker **lebî** şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab'ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [lebî, -i]
- Nigârûn gün yüzün şevkân dilâ sems ü kamerden sor / Sorarsañ **lebleri** zevkân varup şehd ü şekerden sor
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [lebleri, -ler, -i]
- Leblerûn emsem disem gamzeñ diler kanum döke / Kan iderse tañ mı çeşmûn çün şarâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Cân nağdı-y-ıla tâlib olup buse istedüm / Didüm ki **lebûn** öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [lebûn, -ûn]
- Hañ degüldür **lebleri** üstinde yir yir görinen / Mûrlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -i, -n, -den]
- Kanda kim zülfin añup **lebleri** zikrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [lebleri, -ler, -i, -nün]
- Lebünden goncalar dem-beste oldı / Ruñuñ şermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*).
[lebünden, -ûn, -den]
- Şeker-veş **lebleri** vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim şöhetü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*).
[lebleri, -ler, -i, -n]
- Lebi gonca yüzi gül nâzeninler / Nazar kıl her biri bir sîm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [lebi, -i]
- (J) La'l oldugıçün **lebleri** iy döst sentün / Meyi lâ'lün yirine nüş iderem vakt-i humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Eyler hayâl **lebleri** mest olup gönül / Dâyim şarâb-ı la'l-ile serhoşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2*). [lebleri, -ler, -ûn, -i]
- Leblerûn meyhânesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur şaḡne-i zülfüñ giriftarı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Nigârâ gül yüzünsüz gül gerekmez / **Lebûn** olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*).
[lebûn, -ûn]
- Gamzeñ öldürse Muhibbî'yi ne gam gam yimezüz / **Leblerûn** mürdeler ihyâsına 'İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [lebleri, -ler, -ûn]
- Sen saçı leylî **lebî** şîrîn olaldan ḡusrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [lebi, -i]
- Leblerûn dârü's-şifâsından cevâb ister gönül / İy tabîb-i dil ölürse olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [lebleri, -ler, -ûn]

- Bulmadum ben **leblerüñ** mænendi bir ‘İsī- nefes / Görmedi la‘lūñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 4*). [*leblerüñ, -ler, -üñ*]
- Kanum içdi **lebleri** inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim **lebleri** kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Kanum içdi **lebleri** inkār idüp şāhid diler / Buña ne şāhid gerek kim **lebleri** kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Añmazuz hāl ü haṭuñ dāyim **lebüñ** zıkr eylerüz / İçertüz cām-ı şarābı biz gubārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*lebüñ, -üñ*]
- Gözleri hañçer çeküp kanlar dökerse ğam degül / **Lebleri** cānlar bağışlar yāra düşdi göñlümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1341, Beyit 2*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Tġ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem içre dil şikāf / **Leblerüñ** didi Muhibbī ğam yime merhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*leblerüñ, -ler, -üñ*]
- Muhibbī **leblerüñ** zıkrin miyānuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şīrīn kelām ince ḥayāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*leblerüñ, -ler, -üñ*]
- Yüzine ben kâmer didüm ne dırsız / **Lebine** gül-şeker didüm ne dırsız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*lebine, -i, -n, -e*]
- Ḥastayuz kūyuñda yıllardur ki miḥnet beklerüz / İy ṭabīb-i dil **lebüñden** ya‘nī şerbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*lebüñden, -üñ, -den*]
- Ger dehān olsa **lebüñde** beñzedürdüm ğoncaya / Agzuña kim beñzedür ğonca güler hiç söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*lebüñde, -üñ, -de*]
- Dün **lebinden** büse ‘ahd itmişdi dildārum bugün / Gör yine kavline inkār eyler ol ikrārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 4*). [*lebinden, -i, -n, -den*]
- Ḥāl-i ‘anber-bāruñı gören **lebüñ** üzre senüñ / Diye kim ‘unnābī şekker üstine konmuş meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*lebüñ, -üñ*]
- Ārzü itdüm **lebin** kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bī-çāre olmaz uşbu sevdā mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*lebin, -i, -n*]
- Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez mi ‘aceb ol **lebleri** ‘İsī- nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Ḥaste-i ‘ışkām ṭabīb-i dilden istedüm devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı **lebleri** dārū-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Leblerüñden ḥastayam bir büse didüm didi yār / Sözüni tağıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*leblerüñden, -ler, -üñ, -den*]
- Ol ṭabīb-i dil yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş **lebinden** göñlümi şād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [*lebinden, -i, -n, -den*]
- Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür merdümleri / **Lebleri** emvātı iḥyā itmede ‘İsā-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*lebleri, -ler, -i*]
- Öpdüm evvel **leblerini** soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘ādet Muhibbī olsa turfanda yimiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*leblerini, -ler, -i, -n, -i*]

Nazm ider lü'lü' dişüñ la' **lebüñ** evşâfını / Rişte-i cân üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*lebüñ, -üñ*]

Şîrîn **lebüñüñ** vaşfin iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*lebüñüñ, -üñ, -üñ*]

Kışşa-i Ferhād olaldan kışşa-i guşşam benüm / Ol **lebi** şîrîn idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*lebi, -i*]

Leblerüñden bu Muhibbî'ye buyur şâfî cevāb / İy tabīb-i dil meded oldum katı şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*leblerüñden, -ler, -üñ, -den*]

Bāğ-ı hüsninde nigāruñ **lebleri** rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*lebleri, -ler, -i*]

Büse istersek **lebüñden** aña bulunmaz 'ivaż / Bārî gel eyle Muhibbî cânuñ cānāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*lebüñden, -üñ, -den*]

Leblerin zıkr eylesem kaşdum nedür eyler hayāl / 'Ārifē bir söz yiter hācēt degül tekrār 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3*). [*leblerin, -ler, -i, -n*]

leb-i dilber: *Sevgilinin dudağı.*

Cān virmeyicek yüsr-ile girmez **leb-i dilber** / El-ḥaḳ bu daḥı çeşme-i ḥayvānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [*leb-i dilber,]*

leb-i ḥamrāsı: *Kırmızı dudak.*

Göñülden bir nefes gitmez **leb-i ḥamrāsı** dildāruñ / Hemān ol rinde beñzer kim mey-i ḥamrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*leb-i ḥamrāsı, -sı*]

leb-i la'lin: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Zıkr eyle **leb-i la'lin** ü fikr eyle miyānın / 'Ālemde hüner olmaya idrāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*leb-i la'lin, -in*]

leb-i la'linden: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Vādī-i miñnet ü gāmdaki olan ḥastalara / **Leb-i la'linden** ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*leb-i la'linden, -i, -n, -den*]

leb-i la'linden: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Leb-i la'linden özge dil-rübānuñ / Muhibbî derdüñe dermān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*leb-i la'linden, -i, -n, -den*]

leb-i la'lini: *Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.*

Ser-i zülfini gördüm cīme beñzer / **Leb-i la'lini** sordum mīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*leb-i la'lini, -i, -n, -i*]

leb-i la'lüнден: Yakut renkli / şarap renkli kırmızı dudak.

Didüm dil derdine iy cān tabībi / **Leb-i la'lüнден** özge emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*).
[leb-i la'lüнден, -üñ, -den]

leb-i mey-gün: Sevgilinin şarap rengine olan, kırmızı dudağı.

Didede her şeb hayāl evvel **leb-i mey-gün** olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [leb-i mey-gün,]

leb-i şirini: Tatlı dudak. // Şirin'in dudağı.

Virüpdür kühken küh içre başın / **Leb-i şirini** emdi şāh-ı Pervîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3*). [leb-i şirini, -i]

leb-i şirîn-içün: Tatlı dudak. // Şirin'in dudağı.

Her kişi cān terk ider sanma **leb-i Şirîn-içün** / Anı kim Ferhād ider 'ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [leb-i şirîn-içün, --içün]

leb-i şirînine: Tatlı dudak.

Leb-i şirînine karşı yanaram tâ seher çün şem' / Ben ol mahrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [leb-i şirînine, -i, -n, -e]

leb-i tiryâkine: Dudağın panzehiri.

Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne ğam dirlerse zülfün 'akrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [leb-i tiryâkine, -i, -n, -e]

leşker: Asker, ordu.

Tañ mıdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa hārâb / Çünkü bu ğam **leşkeri** sinemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [leşkeri, -i]

Çün oldum mülk-i 'ışkuñ pâdişâhı / Yaşum **leşker** baña âhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*).
[leşker,]

Her kaçan kim âh ider dil şu'le bayrağın çeker / Derd ü ğam **leşker** olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [leşker,]

leşker çeker: Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.

Türk çeşmüñ mülk-i dil tārâcına / Zülf-i kâfir kış ile **leşker çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [leşker çeker, -er]

leşker çeküp: Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.

Cihân halkı muṭî'üñdür senüñ iy husrev-i hûbân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*leşker çeküp, -üp*]

leşker çeküp: *Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.*

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tîğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*leşker çeküp, -üp*]

leşker-i eşki: *Gözyaşı askerleri.*

Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî şâh-ı 'ışk olduk vilâyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*leşker-i eşki, -i*]

leşker-i ğam: *Gam askeri.*

Leşker-i ğam âh kim dil kişverin yagma ider / Ancak anuñ def'ini cām-ı mey-i hāmra ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*leşker-i ğam,]*

Sanmañuz bir dağı ma'mür ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yikalıdan dağı vîrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*leşker-i ğam,]*

Konup dil hānesine leşker-i ğam / Niçe yıllar yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*leşker-i ğam,]*

leşker-i ğamdan: *Gam askeri.*

Giren dilüne leşker-i ğamdan halâş olur / Anuñ için ki ol aña âhen hişâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*leşker-i ğamdan, -dan*]

leşker-i 'ışk: *Aşk askeri.*

Leşker-i 'ışk kaçan eyleye dil mülkine hîz / Sipeh-i 'aql hemân-demde tutar rāh-ı girîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*leşker-i 'ışk,]*

leşker-i mür: *Karınca ordusu // Sevgilinin ayva tüyleri.*

Görinen hağ midür yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsni ser-â-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*leşker-i mür,]*

leşkerini çeker: *Asker göndermek, asker getirmek, ... üzerine ordu sevk etmek.*

İy Muhibbî niçe tākāt getüre kişver-i dil / Şâh-ı ğam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*leşkerini çeker, -i, -n, -i, -er*]

letâfet: *Latiflik; hoşluk, güzellik; nezâket.*

Gözleri âhü olaldan oldı zülfi müşk-i Çîn / Ya letâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*letâfet,]*

levh: Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

Var iy tabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / **Levh** üzre yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*levh,]*

levha: 1. Üzerinde yazı veya resim olan taşınabilir düz nesne 2. Çerçeveye geçirilerek duvara asılan güzel yazı 3. Tablo, resim 4. Enine ve boyuna göre kalınlığı az olan düz ve ince tahta, taş veya mâdenden parça.

Elifler uşbu sînem **levhasında** / Yazılmış tıfl için ta‘lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*levhasında, -sı, -n, -da]*

levh-i dilde: Gönül levhası, gönül sayfası.

Levh-i dilde kıl kalemle mâh-rûlar nakşını / Resm ider nakşında mâhirdür olup nakkâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*levh-i dilde, -de]*

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlûñ nakşını / İtdüğüm nakşı benüm Mânî de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*levh-i dilde, -de]*

levh-i dilûñ: Gönül levhası, gönül sayfası.

Kesilür şem‘ gibi itme zebânuñı dırâz / ‘Âkil-iseñ bu sözüñ **levh-i dilûñ** üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*levh-i dilûñ, -üñ]*

levh-i sînem: Gönül sayfası, göğüs levhası.

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*levh-i sînem, -m]*

levh-i sînemde: Gönül sayfası, göğüs levhası.

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün **levh-i sînemde** anuñ nakşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*levh-i sînemde, -m, -de-mde]*

lejl ü nehâr: Gece ve gündüz.

(؎) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu **lejl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [*lejl ü nehâr,]*

lejl ü nehâr: Gece ve gündüz II sürekli, her zaman, daima.

Ğam beni hâk itdi savurdi gubârum rûzigâr / Sen ferâgat gülşeninde ‘işde **lejl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*lejl ü nehâr,]*

lejl ü nehâr: Gece ve gündüz II sürekli, her zaman, daima.

Ĥasret-i rûy u firâk-ı zülfüñ-ile iy perî / Kalmadı şabr u qarârum inlerem **lejl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*lejl ü nehâr,]*

leyl ü nehâr: *Gece ve gündüz II sürekli, her zaman, daima.*

(س) Yanar âhum odından tutuşup sakf-ı felek / Yakalı hasret-ile yâr beni **leyl ü nehâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*leyl ü nehâr,]*

leyl ü nehârı: *Gece ve gündüz.*

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün var iken **leyl ü nehârı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*leyl ü nehârı, -ı]*

leylâ: *Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı II Sevgili.*

Hüsn-ile iy saçı sümbül seni **Leylâ** bilürüz / Dil-i Mecnün’ı dağı karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*leylâ,]*

leylî: *Leylâ ile Mecnün hikâyesinin kadın kahramanı II gece gibi siyah II sevgilinin siyah saçı.*

Leylî zülfünü fikr ideli senün / Dil-i Mecnün ki ‘aceb ki şeydâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*leylî,]*

Leylî zülfüne gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san hasta vü mecnün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*leylî,]*

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnünüñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*leylî,]*

Leylî zülfün vaşfın iştîdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*leylî,]*

Bağlanup dil zülfünüñ bendine şeydâlık sever / İy saçı **leylî** olan Mecnün rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*leylî,]*

Sen saçı **leylî** lebi şîrîn olaldan husrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnün gibi şöbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*leylî,]*

Leylî zülfüdür iden her dem beni mecnün-şîfat / Bu Muhibbî’ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*leylî,]*

Kim ki Mecnün gibi **leylî** zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*leylî,]*

Leylî saçına dil vireli bu Muhibbî’nün / Mecnün gibi işi güci âh u vâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [*leylî,]*

Leylî zülfün bu dil-i dîvânenün / Bend idüp boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*). [*leylî,]*

leylî-ves: *Leylâ gibi.*

Adı var Mecnün’uñ ammâ bir saçı **leylî-vesüñ** / Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*leylî-vesüñ, -üñ]*

leziz olursa: *Tatlı, lezzetli olmak II Zevk vermek.*

‘Aceb mi şî‘r ü eş‘arum **lezz olursa** şekerden / Nigârûñ lebleri vaşfı zebânümde mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*lezz olursa, -ur, -sa*]

lezzet: *Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa.*

Gerçi vaşluñ **lezzetine** beñzemez kand ü nebât / Hicrûñ ammâ şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*lezzetine, -i, -n, -e*]

La‘l-i nâbî **lezzetin** bulmak eger / Ýy Muhibbî ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*lezzetin, -i, -n*]

Şîrîn lebüñüñ vaşfın iderken bu Muhibbî / **Lezzetden** anuñ toptolu agzı şeker olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*lezzetden, -den*]

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden **lezzeti** tatlu-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*lezzeti, -i*]

lezzet-i dünyâya: *Dünya lezzeti, hoş ve güzel olan şeyler.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*lezzet-i dünyâya, -y, -a*]

lezzet-i dünyâvı: *Dünya lezzeti, hoş ve güzel olan şeyler.*

Sâkî şarâb-ı köhneyi ko tâzesin getir / Bilmez misin ki **lezzet-i dünyâvı** neveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*lezzet-i dünyâvı, -y, -ı*]

lezzet-i vaşlı: *Vuslat, kavuşma lezzeti.*

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kand ü nebât / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*lezzet-i vaşlı, -ı*]

libâs: *Elbise, giysi.*

Sevr ider gördüm o servi erğuvânî ton geyer / Sebz olur servüñ **libâsı** pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*libâsı, -ı*]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer **libâs** u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*libâs,]*

Serv beñzetdi yine câmesini câmesine / İtdi gülşende **libâsın** meger ol yâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*libâsın, -ı, -n*]

Harâbât ehлідür ‘aşîk Muhibbî / Anün için **libâsın** fâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [*libâsın, -ı, -n*]

‘Âriyettür ten **libâsından** dahı ‘âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrûñ ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*libâsından, -ı, -n, -dan*]

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî **libâs** / Kaşr-ı hüsne baş açup karşı tururlar cümle nâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*libâs,]*

lġk: *Lâkin, ancak, ama.*

‘Ālem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / **Lġk** kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*lġk,]*

Gerçi evvel ‘ışk mir’âtı selâmet gösterür / **Lġk** soñra ‘âşıkça bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*lġk,]*

Başlar kesilür kan saçılır **lġk** sorılmaz / Bu nev‘e olur râh-ı maħabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*lġk,]*

Sakladum esrâr-ı ‘ışkı **lġk** izhâr itdi âh / Kanlu yaşımı gören didi ki rüy-ı zerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*lġk,]*

Āhumuñ her dem hevâsı küyüñ içre esmedür / **Lġk** çeşmüñ hışm idüp eydür ki baña esme dir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 1*). [*lġk,]*

Ĥüblar gerçi cihân içre firāvân añılır / **Lġk** ol âfet-i cân serv[er]-i Ĥübân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [*lġk,]*

Başdan ayaga degin göz yaşına ġarġ oldum / **Lġk** su virdi bu dil âteşi bir pâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*lġk,]*

Küy-ı dilberde egerçi biz maħabbet beklerüz / Zâhirâ gerçi maħabbet **lġk** miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*lġk,]*

Gerçi ġayrân oldı dil gördi bu ben dîvâneyi / **Lġk** biz de ol kâmer ruġsârüñüñ ġayrânıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*lġk,]*

Gerçi kıldum her ġazelde niçe biñ siġr ü füsün / Ĥüblar ġüşına almaz **lġk** bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*lġk,]*

Her ne söz kim söyledüñ virür ġaġıġatden ġaber / **Lġk** ġüş itmege anı degme nâdân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*lġk,]*

‘İşkuñ na‘îmi ġoşdur ġaşmı da **lġk** müşkil / Bir loġma ki dehâna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*lġk,]*

Zerrece ġüş itmedi ol mihri yok feryâdumı / **Lġk** ‘âlem topdoludur nâle vü eġġanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*lġk,]*

Zemm ider ġül gibi her demde şarâbı şüfî / Ĥürmetin añlamayup **lġk** içer ġand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*lġk,]*

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler ġand ü nebât / **Lġk** hicre zehr-ile fîz-âb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*lġk,]*

Mürdeler iġyâ ider la‘l-i lebüñ ‘Īsî gibi / **Lġk** ġamzeñ öldürür ‘uşşâġ[ı] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*lġk,]*

Lġk senden bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlüñi cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*lġk,]*

‘İşkî ketm ister Muhibbî **lġk** bakan yüzine / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*lġk,]*

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri **lik** ol nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*lik,]*

İy Muhibbî yār cevri ‘ilmin be-gāyet hoş bilür / **Lik** fenn-i mihrî bilmez okısa eyler gālağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*lik,]*

likā: *Yüz, çehre.*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekimē / Bak yār **likāsına** ki tā kim gide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*likāsına, -sı, -n, -a]*

liki: *Lâkin, ancak, ama.*

Māh-rûlar okumamişlar vefā destānını / **Liki** bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*liki,]*

likin: *Lâkin, ancak, ama.*

Gerçi ma‘ānî cevheri bir gizlü genc olur / **Likin** Muhibbî ehline ol āşikāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*likin,]*

Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sīnede **likin** hayālünle göñül mesrürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*likin,]*

lisān: *Dil, söz, konuşma.*

Recā-yı büse iderler tecāvüz / Keseyin mi **lisānuñ** sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*lisānuñ, -uñ]*

livā: *Sancak, bayrak.*

Kūyuñ gedāsı olalı dil pādīşā imiş / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı **livā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*livā,]*

livāsın kaldurup: *Bayrak kaldırmak, bayrak çekmek, bayrak asmak.*

Leşker-i eşki çeküp āhuñ **livāsın kaldurup** / İy Muhibbî şāh-ı ‘ışk olduk vilāyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*livāsın kaldurup, -sı, -n, -up]*

lokma: *Bir defada ağza götürülen yiyecek parçası, bir seferde yutulacak miktardaki yiyecek.*

‘İşkuñ na‘īmi hoşdur haşmı da lik müşkil / Bir **lokma** ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*lokma,]*

lu‘b: *Oyun, hile.*

İy Muhibbî bu cihānuñ ālma aldanma gel / Saña dürlü dürlü **lu‘blar** gösterür [gel] Hāğğ’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*lu‘blar, -lar]*

lu'bet-bāz-ı çarh: *Oyunbaz, hilebaz, hokkabaz felek.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu **lu'bet-bāz-ı çarh** / Bir nefesde saña biñ dürlü 'alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*lu'bet-bāz-ı çarh*,]

lücce-i efkâra: *Düşünce denizi // Sevgiliyi düşünmek anlamında.*

Döstlar mevc-i belâ eksük degül şimden girü / Baħr-i 'ışka **lücce-i efkâra** düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*lücce-i efkâra, -a*]

lü'lü': *İnci.*

Nazm ider **lü'lü'** dişüñ la'l lebün evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*lü'lü',*]

lutf: *Yardım, inayet, ihsan.*

Gelmesün daħı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görün ol **lutf** issi kim bendesini yād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*lutf,*]

Ger gülerse ĥokka-i yāķūti dürler gösterür / Söze gelse **lutf-ıla** la'l-i Bedaħşānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*lutf-ıla, --ıla*]

Cürümme benüm bakmayuban itdi şefā'at / Bu **lutf-ıla** bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*lutf-ıla, --ıla*]

lutf eyle: *İyi davranmak, hoş muāmele etmek, iyilikte bulunmak.*

İy bād-ı sabā ĥāk-i derin iki gözümçün / **Lutf eyle** getir kim anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 4*). [*lutf eyle,*]

lutf eylegil: *İyi davranmak, hoş muāmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Māh-rūlar miħri dilden zāyil olmaz pend-ile / Nāşihā virür şudā' **lutf eylegil** bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*lutf eylegil, -gil*]

lutf eyleyüp: *İyi davranmak, hoş muāmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Göz karasın ĥall idüp dildāra yazdum nāmeyi / Döstlar **lutf eyleyüp** eşkümler taħrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*lutf eyleyüp, -y, -üp*]

lutf eyleyüp: *İyi davranmak, hoş muāmele etmek, iyilikte bulunmak.*

Döstlar **lutf eyleyüp** aħvālümü yāra diñüz / Derd-ile dil-ħasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [*lutf eyleyüp, -y, -üp*]

lutf olmaya: *Lütüfta bulunmak, iyilik gösterilmek.*

(ج) Revā görme kapuñda baña cevri ide felek / **Luř olmaya** yoluñda ben olam şöyle ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*luř olmaya, -ma, -y, -a*]

luş u ihsāndur: *Cömertlik ve eli açıklık.*

Öldürürseñ keremler eylersin / Dirgürürseñ de **luř u ihsāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*). [*luř u ihsāndur, -dur*]

luş u keremdür: *İyilik ve cömertlik.*

Cefā vü cevri ü zecr ü qahr u kudret / Ne kim senden gelür **luş u keremdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*luş u keremdür, -dür*]

M

mā: *Mim ile elif harfinden ibâret "Mâ". Arabçada muhtelif isimleri vardır. Ve çeşitli mânalara gelir. Cansız şeylere işaret eder. "Şu nesne, o şey ki..." mânâlarına gelerek kelimelerle birleşir.*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider **mā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*mā,]*

mā: *Su II mim ile elif harfinden ibâret "Mâ". Arabçada muhtelif isimleri vardır. Ve çeşitli mânalara gelir. Cansız şeylere işaret eder. "Şu nesne, o şey ki..." mânâlarına gelerek kelimelerle birleşir.*

‘Âlemi la’l-i zülâlınden ser-â-ser kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez **mā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*mā,]*

mā: *Su II gözyaşı.*

İy ecel ten şehrinî ısmarla seyl-i eşküme / Anı vîrân itmege gözümünden akan **mā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*mā,]*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihân içre **māyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*māyı, -y, -ı]*

Fırât’a dönéliden uşbu yaşum / Benüm çeşmüme **mā** hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*mā,]*

Seyr kılmaga yaşum mâni‘ olur ruğlarına / N’eylesün yolın alur dîde o **mādan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*mādan, -dan]*

mā çeker: *Su çekmek, su içmek.*

İy Muhibbî bâde-i hamrâ dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem **mā çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*mā çeker, -er]*

ma‘ânî: *Manalar; öz, hakikat.*

Gerçi **ma‘ânî** cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline ol aşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*ma‘ânî,]*

Çıkar dürler **ma‘ânî** mağzeninden / Getür tañrîre disünler eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*ma‘ânî,]*

Eksük olmaz mağzen-i dilden **ma‘ânî** gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*ma‘ânî,]*

Dür dişüñ yâdına talsam ger **ma‘ânî** bañrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bîkrümden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*ma‘ânî,]*

Ko daksun rişteyi câna Muhibbî ehl-i naẓm olan / **Ma‘ânî** bañrına talup çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*ma‘ânî,]*

Eksük itmez çıkarur her dem **ma‘ânî** cevherin / Döştlar şimden girü göñlüme bir deryâ diñtüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*ma‘ânî,]*

Bu Muhibbî mest olup açdı **ma'ânî** dürcini / Bâde-i Hâfîz meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*ma'ânî,]*

İy Muhibbî tal **ma'ânî** bahrına gâvvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*ma'ânî,]*

ma'âş idemezsın: Yaşamak, diri kalmak, geçinmek.

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsın sen tarîk-i Haq'da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*ma'âş idemezsın, -e, -mez, -sın]*

ma'âş itmeve: Yaşamak, diri kalmak, geçinmek.

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ maḥabbetin tırâş / Budur sözüüm itmeve iki cihânda ol ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [*ma'âş itmeve, -me, -y, -e]*

mağfûr: Af ve mağfiret olunmuş.

'İşk-ıla cānın virüp küyında kim medfûn ola / Yazılır anuñ mezârında ki bu **mağfûrdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*mağfûrdur, -dur]*

mağrûr olup: Kendini beğenmek, böbürlenmek, gururlanmak.

Dilâ **mağrûr olup** virme gönül bu dâr-ı dünyâya / Haqîkatle nazar kılsañ hemân bir iki sâ'atdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 7*). [*mağrûr olup, -up]*

mağrûr olup: Kendini beğenmek, böbürlenmek, gururlanmak.

Mağrûr olup cihâna aldanma māl u cāha / Terk ide seni âḥîr yokdur cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*mağrûr olup, -up]*

māh: Bir takvim yılının on ikide biri, ay, şehir.

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sālḥā / Sāle tākat mı ider çün ḥefte **māhı** eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*māhı, -ı]*

māh: Gökteki ay, kamer II ay gibi parlak yüzlü güzel, sevgili.

Güzellik burcına **māhum** 'urüc itdünse zulm itme / Sakın 'aşıklar āhından zemîn ü āsümân dıtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*māhum, -um]*

Gerdün gibi meyl o **māhuñ** çü dönedur / Cevr ü cefâ vü şıveleri güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*māhuñ, -uñ]*

Şeb-i miḥnetde ḥasretle yakan gün yüzlü **māhumdur** / Depemden şem'-veş her dem çıkan düd-ı siyāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*māhumdur, -um, -dur]*

Bi-ḥamdi'llāh kamer tal'at yine bir **māhumuz** vardur / Anuñçün göge peyveste seḥgerḥ āhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*māhumuz, -umuz]*

Derdā ki bu ŧeb dogmadı ol **māh** görünmez / Cān oldı revān ol büt-i dil-ḥāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*māh,]*

Görelı zülfünde ḥüsnüñ ŧem'ine pervāne-veŧ / Cān u dilden yanmaga iy **māh** nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*māh,]*

Fiğānumdan felekler güm güm ötdi / Daḥı ol yüzi **māhum** eylemez gūŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 2*). [*māhum, -um]*

Yine bir **māh** sevdüm tonı zer-keŧ / İder her yaña cevlan atı ser-keŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*māh,]*

Zann iderdüm ol perī-rüyı beŧer ol **māh** imiŧ / Cümle 'ālem bende aña ol bir ulu ŧāh-ımiŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*māh,]*

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruḥsārından ol **māhuñ** / Çü virmez teŧneye ḥāsiyyet-i āb-ı revān āteŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*māhuñ, -uñ]*

Cānā ŧeḥāb-ı zülfi ruḥ-ı āfitāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile **māhum** niḳāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*māhum, -um]*

māh: *Gökteki ay, kamer.*

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaŧları peyvestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*māha, -a]*

Teŧbīh kim ider gün yüzine mihr-ile **māhi** / Gün yüzine 'ālemde muḳābil kamer olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*māhi, -ı]*

Māhi gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*māhi, -ı]*

Çarḥ tennūrında **māhuñ** yüregi yanmıŧ iken / Germ idüp daḥı beter anı oda yakar güneŧ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*māhuñ, -uñ]*

māh u ḥurŧid: *Ay ve güneŧ.*

Çarḥ-ı gerdün **māh u ḥurŧid** ile olur müŧterī / Ḥüsn bāzārında la'lüñ her kaḳan ḥelwā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*māh u ḥurŧid,]*

maḥabbet: *Sevgi, aŧk, sevda II dostluk, yarenlik, baḳlılık.*

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O ŧehre beñzeyeye sultānı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*maḥabbetden, -den]*

Dimeñ dīvāne Mecnün'a **maḥabbet** mülki ŧāhidur / Yanınca ḥayr-ıla vaḥŧı yürür cümle sipāhidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*maḥabbet,]*

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / **Maḥabbet** ŧehrine andan varılır togrı rāhidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*maḥabbet,]*

Efseri Dārā'ya virmez ḥil'ati Keyḥusrev'e / Tāc-ı 'ıŧk-ıla **maḥabbet** ḥil'atin Mecnün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*maḥabbet,]*

Bu Muhibbî çün ezel içdi **maḥabbet** cāmını / Görinür şimdi anuñçun gâh mest ü geh ḥumâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5). [maḥabbet,]

Maḥabbet baḥrına taldum sözüüm dürr-i ma‘ânîdür / Anuñçün ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebânîdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1). [maḥabbet,]

Kanda kim gül açılır lâ-büd olur anda hezâr / Kankı dilde kim **maḥabbet** var akıdır yaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2). [maḥabbet,]

Maḥabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ muhtâcumuzdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3). [maḥabbet,]

Kim ezel bezminde nüş itdi **maḥabbet** cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [maḥabbet,]

Sînesi bâğında kim dikdi **maḥabbetden** nihâl / Görmedi derd ü belâ vü ğamdan özge berg ü bâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2). [maḥabbetden, -den]

Gelen andan baña cevr ü sitemdür / **Maḥabbet** şartını dildâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3). [maḥabbet,]

Kûy-ı dilberde egerçi biz **maḥabbet** beklerüz / Zâhirâ gerçi **maḥabbet** lîk miḥnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1). [maḥabbet,]

Kûy-ı dilberde egerçi biz **maḥabbet** beklerüz / Zâhirâ gerçi **maḥabbet** lîk miḥnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1). [maḥabbet,]

Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / **Maḥabbet** gibi hergiz pîşe olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1). [maḥabbet,]

Cefâ sengiyle miḥnet toprağinsuz / **Maḥabbet** yapısı hîç muḥkem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3). [maḥabbet,]

Sînem içre ekmege cānâ **maḥabbet** toḥmını / Nâḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2). [maḥabbet,]

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem tâ ebed sermest ü medhüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1). [maḥabbet,]

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña **maḥabbet** niye kardaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1). [maḥabbet,]

Her kim ki bugün kılmaya dünyâ **maḥabbetin** tırâş / Budur sözüüm itmeye iki cihânda ol ma‘âş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1). [maḥabbetin, -i, -n]

Okuyup görmüş degül beñzer **maḥabbet** ‘ilmini / Fenn-i cevri lîk ol nâ-mihribân ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3). [maḥabbet,]

Çünkü vefâ vü mihr ü **maḥabbet** bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyâda ihtilâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2). [maḥabbet,]

Tañ mı Muhibbî bulsa **maḥabbetle** ger kemâl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibâṭ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5). [maḥabbetle, -le]

maḥabbet ehli: Aşk ehli, âşıklar.

Maḥabbet ehli devrāndan neler çekdüğini bir bir / Murāduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pīre-zenden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*maḥabbet ehli,*]

maḥbüb: (*Ar. ḥubb “sevmek, sevgi”den maḥbüb*) *Sevilen kimse, sevgili.*

Zāhid eydür geç Muḥibbī bāde vü **maḥbūbdan** / Hiç yakışmaz gönlüme zīrā sözünüñ serdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*maḥbūbdan, -dan*]

Ol Hıttā **maḥbūbı** gördüm tırrasın çin gösterür / Nokta-i ḥālī ile gül içre pür çin gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*maḥbūbı, -ı*]

Olaldan vādi-i ğamda perīşān saçı **maḥbūbuñ** / Görenler pençe-i şīri anuñçün şānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*maḥbūbuñ, -uñ*]

N’ola sevdümse **maḥbūbı** ne var gönlümde iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dırsın vebālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*maḥbūbı, -ı*]

Zāhidā men’ eyleme **maḥbūb** u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmışdur bizüm taḥmürümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*maḥbūb,*]

maḥbūb ola: *Sevgili olmak / Sevilmek.*

Yār Muḥibbī ḥūblar içre eyle **maḥbūb ola** kim / Halk-ı ‘ālem hayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*maḥbūb ola, -a*]

māhī: *Balık.*

Çarḥ tennūrına āhum bir ḥarāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp **māhī** gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*māhī,*]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden sanasın anda **māhīdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*māhīdür, -dür*]

İy Muḥibbī kimse irmez baḥr-ı ‘ışkuñ ‘umkına / Gerçi **māhīler** gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*māhīler, -ler*]

Uyumaz nālemler çün kim yirde **māhī** gökde murğ / Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*māhī,*]

māh-ı ğonca-fem: *Gonca ağızlı ay / sevgili.*

Gönlümü her dem benim ol **māh-ı ğonca-fem** kapar / Sanasın ḥurşīde gülşende seḥer şebnem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*māh-ı ğonca-fem,*]

māh-ı nev: *Hilāl, yeni ay.*

Çarḥ tennūrına āhum bir ḥarāret virdi kim / **Māh-ı nev** anı bişüp māhī gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*māh-ı nev,*]

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen **māh-ı nev** sanduñ / Ğurāb-ı çarḥuñ agzından düşürmüş üstüñ’anumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*māh-ı nev,*]

māh-ı t̄abān: Parlak ay, dolunay.

Şu'le-i āhı kimūñ kim 'āleme pertev salar / Zerre ye almaz günü ol **māh-ı t̄abān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*māh-ı t̄abān,*]

māhir: Usta, becerikli, eli işe yatkın, mahâretli, mârifetli (kimse).

Māh-rûlar okumamışlar vefâ destânını / Lîki bu fenn-i cefâda her biri **māhir** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*māhir,*]

Gönlüm evini yıkdı yağmacı ğamzeñ iy dōst / Ğâretde **māhir** ancak Efrâsiyâb'a beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*māhir,*]

Levh-i dilde kıl kalemle māh-rûlar nakşını / Resm ider nakşında **māhirdür** olup nakķâş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*māhirdür, -dür*]

māhitāb: Mehtap, dolunay II sevgili.

Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum 'ālemde āh / Bu söz-imiş **māhitābum** her işe pâyân olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*māhitābum, -um*]

Nigārâ çârdeh sâla irişdüñ hüsnuñi 'arz it / Yigirmiye irişince 'ayāndur **māhitāb** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*māhitāb,*]

māhitāb: Mehtap, dolunay.

Gün yüzüñ şavķinde cānâ āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz **māhitāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*māhitāba, -a*]

maħkūm iden: Mahkum etmek, hapsedmek II istemediği, hoşlanmadığı bir şeyi yapmaya mecbur bırakmak.

'Ālemi **maħkūm iden** her dem berāt-ı hüsni dūr / Kim muṭī' olmaz çekilmiş kaşları tuğrâyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 5*). [*maħkūm iden, -en*]

mahmil: Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtirevan, mahfe.

Ka'be-i vaşluña **mahmil** bağlasa dil hācı-vār / Bu Muhibbī iñler ol vādide mēnend-i ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*mahmil,*]

mahmil: Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtirevan, mahfe.

Tognlup vād-i 'ışķ içre Muhibbī gidicek / Çekilür mülk-i 'adem haddine dek **mahmilümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*mahmilümüz, -ümüz*]

maħmūd: Gazneli Sultan Mahmud. // Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Muhibbī olalı 'ışķ-ıla **Maħmūd** / Dimişlerdür aña hüsniyle Āyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*maħmūd,*]

mahmür: Sarhoş, kendinden geçmiş.

H̄āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä midur / Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş yatur **maḥmürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*maḥmürdur, -dur*]

Ağzına şebnem sehergeh nergisüñ su dökdügi / Läle ile gice mey içmiş bu ki **maḥmürdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*maḥmürdur, -dur*]

mahmür-ves: Uyku sersemi gibi // baygın gibi.

Çeşm-i hun-rîzûñ içer her laḥza ‘aşık kanını / Anuñ-içun ğamze-i mestüñ olur **maḥmür-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 4*). [*maḥmür-ves,]*

mahrem: Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.

İy güzeller şāhı kapuñdan Muḥibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgāneler **maḥrem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*maḥrem,]*

Ser-te-ser bu kâ‘inâtı almazuz bir ḥabbeye / Kâf-ı istiğnâda biz ‘Ānkā-y-ıla **maḥremlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*maḥremlerüz, -ler, -üz*]

Degül ḥālî ğamuñ dil ḥānesinden / Bu ‘ālemdür kişi **maḥremsüz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*maḥremsüz, -süz*]

Āh it Muḥibbî her dem kim gördi yār[ı] **maḥrem** / ‘Āşık olur mı bî-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*maḥrem,]*

Ben esîr-i hicrem [ü] aġyār **maḥrem** vaşluña / Hem-dem-i gül ḥār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*maḥrem,]*

mahrem ola: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Kim ḥarîm-i ḥürmet-i ğamla Muḥîb **maḥrem ola** / Olamaz tā rûz-ı maḥşer miḥnet ü ḥırmāndan ḥalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*maḥrem ola, -a*]

mahrem olalıdan: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Gice gündüz rakîb-i dîv saña **maḥrem olalıdan** / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*maḥrem olalıdan, -alı, -dan*]

mahrem oldı: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Ġam ayrılmaz benümle **maḥrem oldı** / Cihānda var mı anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*maḥrem oldı, -dı*]

mahrem olmaz: İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.

Bi-ḥamdi’llāh muḥabbet ḥānesinde / Ġamuñdan ġayrı kimse **maḥrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5*). [*maḥrem olmaz, -maz*]

mahrem olmaz: *İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.*

Kapuña varmaga koma rakıbi / Melek dīv-ile hergiz **mahrem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4*).
[mahrem olmaz, -maz]

mahrem-i rāz: *Kendisine sır söylenen, sır ortağı, sırdaş.*

Gönülden saklaram rāz-ı dehānın / Degül dīvāne çün kim **mahrem-i rāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 2*).
[mahrem-i rāz,]

Gerek dilden dehānı rāz-ı pinhān / Ki dīvāne degüldür **mahrem-i rāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*).
[mahrem-i rāz,]

mahrem-i sem‘: *Mumun (sevgilinin) mahremi, sırdaşı, yakını.*

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ şehir çün şem‘ / Ben ol **mahrem-i şem‘** oldum vişālî engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [mahrem-i şem‘,]

mahremümüz olsa: *İçli dışlı olmak, samimi olmak, yakın olmak, arkadaş olmak.*

Çün Mesîhâ gibi ‘âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm mahremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [mahremümüz olsa, -ümüz, -sa]

māh-rū: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.*

Māh-rūlar okumamışlar vefā destānını / Lîki bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [māh-rūlar, -lar]

Nāşihā pend eyleme itmez Muhibbî’ye eğer / **Māh-rūlar** çün ezel dilden qarārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [māh-rūlar, -lar]

Aldı dil kâni‘ degül cānum diler ol **māh-rū** / Dil anuñ cānum dağı tek istesün qurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [māh-rū,]

‘Aşık-ı dil-ḥasteler āh u fiğānın arturur / Her kaçan kim tazece bir **māh-rū** cānān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [māh-rū,]

Koyup ‘aşıkların ol **māh-rūlar** / Rakıb ile varup bāzār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [māh-rūlar, -lar]

Yüzüm üzre umaram iy **māh-rū** kim basasın / Hāk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [māh-rū,]

Levh-i dilde kıl kalemle **māh-rūlar** nakşını / Resm ider nakşında māhirdür olup naqqāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [māh-rūlar, -lar]

Virmedi ol **māh-rū** bir kez zekāt-ı ḥüsnini / İy Muhibbî niçe yıl küyuñda biz sâ’illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [māh-rū,]

Görmedüm ‘âlemde ben bir **māh-rū** ağıyarsuz / Gülşen içre nite kim bir gül açılmaz ḥārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1*). [māh-rū,]

Her gazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / **Mâh-rûlar** hûblar gûş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*mâh-rûlar, -lar*]

Mâh-rûlar mihri dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâsihâ virür şudâ' lutf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*mâh-rûlar, -lar*]

İşidürdüm **mâh-rûlar** bî-vefâ olur velî / İy Muhibbî her ne dirlerse biñ anca var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*mâh-rûlar, -lar*]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / **Mâh-rûlar** her taraftan indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*mâh-rûlar, -lar*]

mahrûm itme: Birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak, yoksun bırakmak.

Kapuñdan cürmüm ile itme mahrûm / Kerîmüñ işi çün dâyim keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 6*). [*mahrûm itme, -me*]

maşer: Toplanma yeri; bütün canlı varlıkların ölümden sonra Allah'ın emriyle dirilip toplanacakları yer, Arasat meydanı, kıyamet.

Kim ezel bezminde nûş itdi maşabbet câmını / 'İşk-ı mestî görine **maşerde** de ayık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*maşerde, -de*]

Hey ne zâlimsin 'aceb ferdâyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki **maşerde** alınmaz dâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*maşerde, -de*]

Maşerde şehâ götüricek 'ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hâlûme Mecnûn gibi hâldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*maşerde, -de*]

mahv olur: Yok olmak, perişan olmak, dağılmak.

Şem'-i hüsne kim ki 'âşıkdur yanar pervâne-veş / **Mahv olur** ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*mahv olur, -ur*]

mahzen: (Ar. hâzn (saklamak) "malı kasa, dolap vb. yerde saklamak" tan mahzen) 1. Yer altı deposu, depo, ambar: 2. eski. Devlete âit kıymetli şeylerin saklandığı yer.

Çıkar dürler ma'ânî **mahzeninden** / Getür tahtîre disünler eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*mahzeninden, -inden*]

mahzen-i dilden: Gönül mahzeni, hazineliği.

Eksük olmaz **mahzen-i dilden** ma'ânî gevheri / Anuñ-ıçun kim Muhibbî genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*mahzen-i dilden, -den*]

makâm: Durulacak yer, durak, mekân, mahal // mus. Bir durakla bir güçlünün etrafında onlara bağlı olarak kümelenen ve belli bir seyir gösteren seslerin genel durumu.

Gül yüzün medh it **makâma** gel nevâda râstı / Vaqt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hîç hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*makâma, -a*]

makāmāt: Makamlar, mevkiler // Klasik Türk müziğinde bir müzik parçası veya şarkının işleniş biçimleri, makamlar.

Nāy-veş gāhī Hicāz'ı seyr idüp gāhī 'Irāq / Bezm-i ğamda iñleşek tañ mı **makāmāt** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*makāmāt,]*

makas: Kâğıt, bez, kumaş, saç vb. şeyleri kesmeye yarayan âlet.

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel cāna kıy / Şem'ün artar şu'lesi başını kesdüğe **makas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*makas,]*

makbül itseñ: Kabul etmek.

Baş u cān tuhfē getürdüm n'ola **makbül itseñ** / Nāz-ıla güldi nigārum didi üftāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*makbül itseñ, -se, -ñ-señ]*

mākiyān: Tavuk. // Rakip.

Ben turam kuyuñda n'eyler gel rakībe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş **mākiyāna** da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*mākiyāna, -a]*

maksūd: Maksat, amaç, niyet, istenilen şey, istek.

'Āşıkuz ancak hemān dīdārdur **makşūdumuz** / Sanma cennet isterüz zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*makşūdumuz, -umuz]*

Hāne-i halvetde yidüm çün ğamuñ esrārını / Vādī-i hayretde oldı dīdeler **makşūda** duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*makşūda, -a]*

maksūd-ı dildür: Gönlün amacı, isteği, arzusu.

La'l-i dilberdür bugün 'ālemde cevherden ğarāz / Zīra ol **makşūd-ı dildür** ğayr-ı gevher bi'l-ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*makşūd-ı dildür, -dür]*

māl: Mal, mülk, varlık.

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedā / **Māla** māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*māla, -a]*

Ol ki yaşı sīm ü derd-ile yüzi zer eyleye / **Māla** māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*māla, -a]*

māl: Mal, mülk, varlık.

Ol ki yaşın sīm ü derd-ile yüzün zer eyleye / **Māla** māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*māla, -a]*

māl u cāha: Servet ve makam.

Mağrūr olup cihāna aldanma **māl u cāha** / Terk ide seni āhīr yokdur cihānda olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*māl u cāha, -a*]

māl-ā-māl: *Dopdolu, çok dolu, lebāleb, ağzına kadar dolu.*

Sīne **māl-ā-māldur** dürr-i ma'āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur hārc eylesek gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*māl-ā-māldur, -dur*]

māl-ı kārūn: *Karun'un serveti, Karun'un sahip olduğu varlık., Karun'un zenginliği. (Peygamber Musā (A.S.) devrinde yaşamış, malı ile mağrūr olarak haddini aşmış ve Musa'nın (A.S.) duāsından sonra malı ile birlikte yere batmış olan dünya zengini.).*

Yār çün kim nazar itmez bu sözümlerine / **Māl-ı Kārūn** ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*māl-ı kārūn,]*

mālik: (*Ar. melk "mālik olmak"tan mālik*) *Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.*

Şāh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke **māliküz** / La' l ü gevherle tolu dildür bizüm gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*māliküz, -üz*]

mālik olduk: *Sahip olmak.*

Maḥabbet gencine çün **mālik olduk** / Kamu bay u gedā muhtācumuzdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1113, Beyit 3*). [*mālik olduk, -duk*]

mālik olmasun: *Sahip olmak.*

Genc-i hūsne **mālik olmasun** diyü 'āşıkларуñ / Hem tılısm itdi ḥaṭuñ ḥaṭṭāt hem yazdı ḥavāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*mālik olmasun, -ma, -sun*]

mālik olmaz: *Sahip olmak.*

İrişilmez zülfi devrinde vişāli gencine / Kimse gence **mālik olmaz** her kaçan mārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*mālik olmaz, -maz*]

ma'mūr: *Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli.*

Sīnede 'ışk āteşini nār sanmañ nürdür / Anuñ ile ehl-i diller ḥānesi **ma'mürdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*ma'mürdür, -dur*]

ma'mür iden: *Imar etmek, bayındır hale getirmek, geliştirip güzelleştirmek.*

Bu gönlüm ḥānesin ykduñ yine **ma'mür iden** sensin / Binā aḥvālini dirler ki mi'mār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*ma'mür iden, -en*]

ma'mür ola: *İmar edilmek, yapılmak.*

Sanmañuz bir daḥı **ma'mür ola** bu dil kişveri / Leşker-i ḡam yikalıdan daḥı vīrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*ma'mür ola, -a*]

ma'mür olmaz: İmar edilmek, yapılmak.

Ebed **ma'mür olmaz** mülk-i dil âh / Gözi Tâtâr-veş yağmacımızdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*).
[ma'mür olmaz, -maz]

ma'nâ: Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.

Muhibbî şî'rûnî gören hasen dir / Ki anda gizlü var **ma'nâ** ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[ma'nâ,]

Farzür 'âşıkâ baş oynamak evvel kâdeme / Pes bu **ma'nâda** gerek 'âşık olanlar rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [ma'nâda, -da]

ma'nâ: Madde ve cismin dışında olan şey, iç, bâtın, ruh II asıl, öz, gerçek, hakikat.

Naqş-i dünyâya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrâ ki **ma'nâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [ma'nâsındayuz, -si, -n, -da, -y, -uz]

Bağr-ı tab'umdan çıkardum yine **ma'nâ** gevherin / Dil yine gavvâş olup buldı o bahra ihtîşâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [ma'nâ,]

mânend: Benzer, eş, misil, nazir.

Salın iy serv-i âzâdum saña **mânend** bir dil-keş / Bulunmaz 'arz-ı hüsñ eyle güzellik çünkü fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [mânend,]

Bulmadum ben leblerüñ **mânendi** bir 'İsî-nefes / Görmedi la'lüñ gibi bir gevher-i nâ-yâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 4*). [mânendi, -i]

Gözümün yaşına **mânend** cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [mânend,]

Boyuñ **mânendi** bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsñ ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [mânendi, -i]

mânend olup: Benzemek.

O olup her bir çiçek bir hûba mânend / Aralarında nergis gamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*).
[mânend olup, -up]

mânend-i ceres: Çan gibi, çan misali.

Dem-be-dem inler gönül sînemde **mânend-i ceres** / Niçe nâlân olmasun gâyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [mânend-i ceres,]

Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hâcî-vâr / Bu Muhibbî inler ol vâdîde **mânend-i ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [mânend-i ceres,]

Kârübân-ı dil revândur çün melâmet râhına / İy Muhibbî nâleler kıl sen de **mânend-i ceres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [mânend-i ceres,]

Dem-be-dem inler gönül sînemde **mānend-i ceres** / Teng ü tar olursa çala bed enîn olur nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*mānend-i ceres,]*

ma'nî: Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.

Her vişālūñ āhîrin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu **ma'nîden** neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*ma'nîden, -den]*

Ĥusrevâ gūş it Muhibbî şî'rine eyle nazâr / Tarz-ı nazm içre Nizâmî **ma'nîde** ĥ'âce-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*ma'nîde, -de]*

ma'nî: Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam.

Geh sehâb-ı zülfi mâni' yüzine gâhî sirişk / Uşbu **ma'nîden** dil-i dîvâne her dem ġam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*ma'nîden, -den]*

mānî: Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel.

Geh sehâb-ı zülfi **mānî'** yüzine gâhî sirişk / Uşbu ma'nîden dil-i dîvâne her dem ġam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*mānî',]*

mānî: Meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında İrân'a gelip Zerdüş't ve İ'sâ dinleri halitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng", Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.

Levh-i dilde yazmışam cānâ ĥayālūñ nakşını / İtdüğüm nakşı benüm **Mānî** de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*mānî,]*

mānî' olup: Engel olmak, engellemek, önlemek.

Muşhaf-i ĥüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / **Mānî' olup** ara yirde zülfi-zünnārüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*mānî' olup, -up]*

mānî' olur: Engel olmak, engellemek, önlemek.

Seyr kılmaga yaşum **mānî' olur** ruĥlarına / N'eylesün yolın alur dîde o mādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*mānî' olur, -ur]*

mānî-i çîn'i: Çinli Mani II meşhur Çinli nakkaşın adıdır. Behram Şâpûr zamanında İrân'a gelip Zerdüş't ve İ'sâ dinleri halitası olan batıl mezhebini neşre başlamış olduğundan idam olunmuştur. "Erteng", Erjeng" adlı eserleri meşhurdur.

Ĥüblar nakşın Muhibbî sînede nakş ideli / **Mānî-i Çîn'i** begenmez özge nakkâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*mānî-i çîn'i, -i]*

ma'nî-i ĥâş: Öz mana.

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola çok **ma'nî-i ĥâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*ma'nî-i ĥâş,]*

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkat eyle bulasın anda niçe **ma'nî-i hâş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5). [ma'nî-i hâş,]

mansür: Hallac-ı Mansur II Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Degme nâkes câna kıymaz 'ışk ara ber-dâr ola / Ehl-i 'ışkuñ cümlesini sanma kim **Manşür'dur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2). [mansür'dur, -dur]

(ح) Hâyâtı ebedîdür saña kim vâşıl ola / N'ola **Manşür** gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6). [mansür,]

Sakla esrârûñi her demde huşûr eylesin / N'oldı **Manşür'ı** gör olduğı-y-ıçun keşf-i râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 2). [mansür'ı, -ı]

Şafâ bilübeni **Manşür** özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4). [mansür,]

Sanma her 'âşık olan cân vire cânân yolına / Degme **Manşür** dahı eylemeye dâra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4). [mansür,]

mansür-vâr: Hallac-ı Mansur gibi. // Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Eyledüm izhâr 'ışkuñ gerçi ben **Manşür-vâr** / Döstüm zülfünden özge bu gönül dâr istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4). [mansür-vâr,]

'İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ merdâne bas / Kendüñi **Manşür-vâr** vir kâkül-i dildâra as (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1). [mansür-vâr,]

mansür-veş: Hallac-ı Mansur gibi II Allah'ta eriyip yok olmak anlamında söylediği "Ene'l-Hak", yani "Ben Hakkım" sözü sebebiyle 922 yılında asılarak öldürülen mutasavvıftır. Klasik edebiyatta aşığa yapılan benzetme ve nitelendirmelerde kullanılmıştır.

Muhibbî sırr-ı 'ışkı itme izhâr / Sakın **Manşür-veş** ber-dâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5). [mansür-veş,]

Sırr-ı 'ışkı çünki fâş itdi gönül **Manşür-veş** / Zülfî dârında anuñ olmağa ber-dâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4). [mansür-veş,]

mâr: Yılan II sevgilinin saçı.

Mümkin midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / Zülf-i siyâhı her yaña biñ başlu **mâr** olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3). [mâr,]

İrişilmez zülfî devrinde vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan **mârın** görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4). [mârın, -ı, -n]

(ص) Sundum elümi zülfî kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her târını kılmiş ol **mâr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14). [mâr,]

Kıl h azer zülfinden el sunma Muhibb  hüsine / Bu mu arrerd r ki genc olmaz cih nda **m rsuz** (*Muhibb  D v n , Gazel 1263, Beyit 5*). [*m rsuz, -suz*]

Z lf n  ister bu Muhibb  a a el sunduğu bu / M r-g r olmasa eyler miydi ol **m ra** heves (*Muhibb  D v n , Gazel 1377, Beyit 6*). [*m ra, -a*]

T r-ı z lfin n h y li s ne-i s z nda /  teş içre iy Muhibb  **m rdur** in eylemiş (*Muhibb  D v n , Gazel 1400, Beyit 5*). [*m rdur, -dur*]

Ruğlaru a karşu zülfünü dem-be-dem efz n olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur **m r** hoş (*Muhibb  D v n , Gazel 1408, Beyit 4*). [*m r,]*

Hüsni b ğına irişd n eyle zülfinden h zer / G flet itme **m rdur** yatmış güneşde uyımış (*Muhibb  D v n , Gazel 1412, Beyit 2*). [*m rdur, -dur*]

maraz: Hastalık, illet.

Derd-i  işku n s neye şol de nl  te'şir eyledi / C n terkinde kılam gitmeye benden bu **maraz** (*Muhibb  D v n , Gazel 1486, Beyit 4*). [*maraz,]*

Dil şab bisin didüm derdüme derm n eylegil / Didi öldürmek gerek t  gide senden bu **maraz** (*Muhibb  D v n , Gazel 1489, Beyit 3*). [*maraz,]*

ma'reke güninde: Savaş günü, savaş zamanı.

Teşneyüz h n içmege biz bir niçe hünilerüz / **Ma'reke güninde** d yim böyledür tedb r m z (*Muhibb  D v n , Gazel 1213, Beyit 2*). [*ma'reke güninde, -n, -de*]

m r-g r olmasa: Yılan tutan olmak.

Z lf n  ister bu Muhibb  a a el sunduğu bu / **M r-g r olmasa** eyler miydi ol m ra heves (*Muhibb  D v n , Gazel 1377, Beyit 6*). [*m r-g r olmasa, -ma, -sa*]

m siv : İnsanı Tanrı'dan uzaklaştıran dünyevi her şey.

Her neye kılsa n nazar biz r y-ı H kk'a n zırız / şümme vechu'll h  gördük **m siv ya** bakmazuz (*Muhibb  D v n , Gazel 1337, Beyit 4*). [*m siv ya, -y, -a*]

ma's k: Aşkla sevilen,  şık olunan kimse.

B deyi rinde virüp  aşıka **ma's k** etegin / ş fiye zerķ u riy  z hide fetv y  getür (*Muhibb  D v n , Gazel 1070, Beyit 4*). [*ma's k,]*

Rağm eyle disem y ra ider n za ser- g z /  Aşık ki niy z eyleye **ma's ka** kılur n z (*Muhibb  D v n , Gazel 1260, Beyit 1*). [*ma's ka, -a*]

m t kalalar: Mat olmak, satranç oyununda yenilmek II yenilmek, mağlup olmak.

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı  işku n b zımı / V mık u Ferh d u Mecn n görseler **m t kalalar** (*Muhibb  D v n , Gazel 1167, Beyit 3*). [*m t kalalar, -a, -lar*]

maṭar: *Ar. Yağmur, bârân. Cem'i: emtâr.*

İy saçı sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâğ-ı hüsnünde olupdur gözlerüm yaşı **maṭar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*maṭar,]*

maṭbah-ı ğamda: *Gam, keder mutfağı. // Gönül.*

Maṭbah-ı ğamda Muhibbî giceler tâ şubha dek / Miḥnet ü derd ü belâdan ğayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*maṭbah-ı ğamda, -da]*

mâtem-i mecnûn: *Mecnun'un yası.*

Niçe yıldur ki bugün **mâtem-i Mecnûn** tutaruz / Kankı 'âşık tutisar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*mâtem-i mecnûn,]*

mâtemümüz tutisar: *Yasa bürünmek, yas içinde olmak.*

Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı 'âşık tutisar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [*mâtemümüz tutisar, -ümüz, -isar]*

maṭlûb: *Talep edilen, istenen.*

İrişüp cânân vişâline bulur **maṭlûbım** / Ten libâsından şu cân kim soyınup 'üryan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*maṭlûbım, -ını]*

maṭlûb olmış: *Talep olunmak, istenilmek.*

Naqd-i cân-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü la'l-i leb-i dilber aña **maṭlûb olmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*maṭlûb olmış, -mış]*

mâyil: *Bir şeye yatkınlığı, yeteneği olan, istekli, hevesli, arzulu.*

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre **mâyiller** / Eger yolında cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*mâyiller, -ler]*

Cevr ü cefâya **mâyil** çokdur güzeller ammâ / 'Ahd ü vefâsı muhkem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [*mâyil,]*

mâyil oluban: *Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.*

Ol ki yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla **mâyil oluban** sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*mâyil oluban, -uban]*

mâyil oluban: *Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.*

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedâ / Mâla **mâyil oluban** sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*mâyil oluban, -uban]*

māyil oluban: Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.

Ol ki yaşı sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla **māyil oluban** sevdâ-yı cāhî eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1294, Beyit 3*). [*māyil oluban, -uban*]

māyil olur: Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.

Māyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1036, Beyit 2*). [*māyil olur, -ur*]

māvil olur: Bir şeye meyletmek, bir şeyi istemek, ilgi göstermek, gönül vermek.

Dilberüñ 'arızını görmege dil **māvil olur** / Çäre ne zülfî gelür gün yüzine hâyil olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1093, Beyit 1*). [*māvil olur, -ur*]

māvil-i dünyā olup: Dünyaya meyl eden olmak // Dünyaya ilgi gösterip değer vermek.

Şāla ragbet eylesek tañ mı harābāt ehliyüz / **Māvil-i dünyā olup** tāt u kabāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1337, Beyit 3*). [*māvil-i dünyā olup, -up*]

mā'zūr: Māzereti olan, özrü bulunan, özürlü.

Geh diler zencîr-i zülfüñ dil umar gāhî lebüñ / Dōstum dîvānenüñ mestüñ işi **mā'zürdur** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1073, Beyit 6*). [*mā'zürdur, -dur*]

ma'zūr ola: Mazur gör, kusura bakma, hoş gör.

Yandı cānum 'ışk-ıla ger āh idem **ma'zūr ola** / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i baḥs (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1392, Beyit 3*). [*ma'zūr ola,*]

ma'zūr tut: Ma'zur görmek, özrünü kabul etmek, hoş görmek.

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer **ma'zūr tut** / Gāh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1170, Beyit 4*). [*ma'zūr tut,*]

me'āl: Anlam, kavram, mânâ, mefhum.

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şöḥbete rāgîb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge **me'ālüm** var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1151, Beyit 2*). [*me'ālüm, -üm*]

mebāş: "olma" anlamıyla eklendiği kelimeye veya cümleye olumsuzluk anlamı katar. Belirtilen şeyin yapılmaması gerektiğini bildirir.

Dōstum cefālar itmege **mebāş** / Kîni dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil **mebāş** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1439, Beyit 1*). [*mebāş,*]

Dōstum cefālar itmege **mebāş** / Kîni dilden gel gider āzār-ı ehl-i dil **mebāş** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1439, Beyit 1*). [*mebāş,*]

mecāl: Takat, güç, kuvvet.

Gözlerini açmaga yokdur **mecālī** nergisūñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ħumār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*mecālī, -i*]

Şabr eylemege çünki Muhibbī’de yok **mecāl** / Gitdi dükendi kalmadı dilde kararımız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*mecāl,]*

Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga **mecāl** / Çünki cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*mecāl,]*

mecāz: Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş, gerçeğin zıddı.

İy Muhibbī dürişüp ‘ışk-ı ħaķīķī taleb it / Sözlerüm cümle ħaķīķīdür anı sanma **mecāz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*mecāz,]*

mecāzī: Mecazla ilgili olan, asıl anlamında kullanılmayan, gerçek olmadığı halde gerçekle arasında benzerlik veya daha başka bir ilgi bulunan.

Kim ki bildiyse ħaķīķī ‘ışkī olsun ol feraĥ / Kim **mecāzīde** kalur āĥir nedāmet gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*mecāzīde, -de*]

meclis: Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Muṭribā nāle ile **meclise** gel nāyı getir / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*meclise, -e*]

İy Muhibbī giceler **meclisi** zeyn itmeg-içün / Sāgar u bāde vü şem‘ ü gül-i ħamrāyı getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*meclisi, -i*]

Bezm-i ğamda kāmētüm çeng ideli bār-ı belā / İñler ol **meclisde** bu göñlüm benüm kānün olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*meclisde, -de*]

Gül oldı **meclis** içre yine sāgar / Şürāĥī bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*meclis,]*

Eger olmasa cām-ı ergüvānı / Bu **meclis** cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*meclis,]*

Bezm-i ĥüsünde kaçan zülfi gelür ‘ārızına / **Meclise** ziyet için sünbül ü reyĥān getirür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*meclise, -e*]

Öper dildārı **meclis** içre sāgar / Ara yirde Muhibbī müttehemdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*meclis,]*

Ķadehler **meclis** içre sanki güldür / Şürāĥī bülbül olmuş kulkulı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*meclis,]*

Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde idük buldılar tāze ĥayātı cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*meclisi, -i*]

Her nefes nāle kılur can u göñül / **Meclis** içinde nāyı kim sevmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 2*). [*meclis,]*

Bülbülün feryadını güş eylemez gülşende gül / **Meclisinde** dāyimā eksük degüldür hār u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 3). [meclisinde, -i, -n, -de]

İştüdüm **meclise** cānāne gelmiş / Çıkup ‘uşşākı karşı cāna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1). [meclise, -e]

Dil virelden zülfinün zencirine dîvāne-veş / **Meclis** içre söylenür miñnetlerüm efsāne-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1). [meclis,]

Olmadı baña müyesser kim olam **meclisde** hās / Ya olam derd ü belā vü miñnet ü ğamdan ħalās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [meclisde, -de]

Meclisde meger hüsüne yāruñ dil uzatmış / Şem’ün dilini n’ola eger kim kese mıkrāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3). [meclisde, -de]

meclis-i ğamda: Gam, keder meclisi.

Sultān-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür / Meh gibi var çü **meclis-i ğamda** çerāğumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5). [meclis-i ğamda, -da]

meclis-i ‘irfāna: İrfan meclisi // bilenlerin meclisi, bilgililerin toplandığı yer.

Şem’ gibi giceler tā şubh olunca yanmayan / **Meclis-i ‘irfāna** anlar girmege lāyık midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2). [meclis-i ‘irfāna, -a]

mecmū’a: İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Hüsünüñ **mecmū’asından** bir varak şerh eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dîvān bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4). [mecmū’asından, -st, -n, -dan]

mecnün: Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden akli başından gitmiş kimse [Leylā ile Mecnun hikāyelerinin erkek kahramanı olan Kays’ın adı olarak edebiyātımızda çok kullanılmıştır].

Adı var **Mecnün’uñ** ammā bir saçı leylī-veşüñ / Görmüşem derd ü belā vü miñnetin andan beter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5). [mecnün’uñ, -’uñ]

Baña sor ‘ışkuñ rumüzın vireyim bir bir ħaber / Sorma **Mecnün’a** ne bilsün bir kara cāhil-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4). [mecnün’a, -’a]

‘İşk-ıla olduñsa **Mecnün’a** mu’ādil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3). [mecnün’a, -’a]

İy Muhibbî her taraftan üşüben murğ-ı belā / Konmaga **Mecnünlayın** başumda yir yir cā kılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5). [mecnünlayın, -layın]

Leylī zülfüne gönül vireli dîvāne olup / Deşt-i ğam içre ki san ħasta vü **mecnün** iñiler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [mecnün,]

Görelen zülf-i leylāsın gönül sevdāya düşmişdür / Olup **Mecnün** gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1). [mecnün,]

Eylesün **mecnün** ‘ışkum zülfini zencirler / Dāyimā ‘ādetdür olur bend içinde şirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1). [mecnün,]

Dimeñ dīvāne **Mecnūn**'a maḥabbet mülki şāhıdır / Yanınca tayr-ıla vaḥşı yürür cümle sipāhıdır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*mecnūn*'a, -'a]

Leylî zülfüñi göreliden dōstum **mecnūnuñam** / Bağludur boynumda zencīr ayagumda künde var (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*mecnūnuñam, -uñam*]

Efseri Dārā'ya virmez ḥil'ati Keyḫusrev'e / Tāc-ı 'ışk-ıla maḥabbet ḥil'atin **Mecnūn** geyer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*mecnūn,*]

Berre düşmiş sanmañuz **Mecnūn** bir dīvānedür / Gördi yok büy-ı vefā insanda anuñcün kaçar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1081, Beyit 3*). [*mecnūn,*]

Kūh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhā yiter / Başına **mecnūna** bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*mecnūna, -a*]

Bağlanup dil zülfüñüñ bendine şeydālık sever / İy saçı leylî olan **Mecnūn** rüsvālık sever (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*mecnūn,*]

Yürür **mecnūn** gibi tenhā düşüp bu vādi-i 'ışka / Muhibbî sāyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*mecnūn,*]

Deyr-i 'ālemde kaçan kim bir şanem peydā olur / 'ışka düşüp niçeler **Mecnūnlayın** şeydā olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*mecnūnlayın, -layın*]

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ bāzını / Vāmık u Ferhād u **Mecnūn** görseler māt kalalar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*mecnūn,*]

Mecnūn ki 'ışk kişverine pādīşā geçer / Hükmi anuñ cemī'-i vuḫūşa revā geçer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*mecnūn,*]

Sorma 'ışkuñ ḥāletin **Mecnūn**'a bir dīvānedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhād'a kim efsānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*mecnūn*'a, -a]

Saçı zencīri boynumda benüm **Mecnūn** zamānumdur / Görinen müy-ı jülidem degül belki duḫānumdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*mecnūn,*]

Gitdi **Mecnūn** didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uḫrā bilürüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*mecnūn,*]

Sen saçı leylî lebi şīrīn olaldan ḫusrevā / Biz de Ferhād-ıla **Mecnūn** gibi şöḫbet ehliyüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*mecnūn,*]

Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u **Mecnūn** kışşasın / İy Muhibbî yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*mecnūn,*]

İltmedi 'ışkı başa çünkim Muhibbî **Mecnūn** / Girelüm baş açalum biz daḫı meydāna biraz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*mecnūn,*]

Vāmık u **Mecnūn-ıla** 'ışkuñ şarābın nūş idüp / Gitdi anlar mest olup biz daḫı şöḫbet beklerüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*mecnūn-ıla, -ıla*]

Sorma **Mecnūn**'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temīz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*mecnūn*'a, -'a]

Geçdi Ferhād-ıla **Mecnūn** tağıdup hengāmesin / Dōstlar kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*mecnūn,*]

‘Işk-ıla dīvāneyem kūyında **Mecnūndan** beter / Ol saçı leylī neden zūlfini zencīr eylemez (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1353, Beyit 4*). [*mecnūndan, -dan*]

Vādī-i deşt-i ğamuñ āvāre bir **mecnūniyuz** / Tā ölince anda biz rāh-ı maḥabbet beklerüz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1363, Beyit 2*). [*mecnūniyuz, -i, -y, -uz*]

Ḥayl-i ‘uşşāka ezel **Mecnūn-ıla** baş olmuşuz / Anuñ-ıçun ‘ışk-ıla ‘ālemlere fāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1366, Beyit 1*). [*mecnūn-ıla, -ıla*]

‘Işk dersin okıduk Ferhād-ıla **Mecnūn-ıla** / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabakdaş olmuşuz (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1366, Beyit 2*). [*mecnūn-ıla, -ıla*]

Añup Ferhād u **Mecnūn’ı** Muhibbī / Du‘ā-yı ḥayr kıl anlara sen bes (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1376, Beyit 5*). [*mecnūn’ı, -ı*]

Gerek ‘aşıq olan ser-pā bürehne / Anı kim gördi **mecnūn** ola ser-püş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1411, Beyit 2*). [*mecnūn,]*

Sanduñuz **Mecnūn** gezer şahrāda bir dīvānedür / Kayd-ı ‘ālemden ferāgat itmiş ol dānā-y-ımiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1414, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

Kim ki **Mecnūn** gibi leylī zūlfüne dil bağlamış / Lāle gibi sīnesini şevkden ol dāğlamış (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1415, Beyit 1*). [*mecnūn,]*

Vādī-i ğāmda gören **Mecnūn’ı** ‘üryān sanmasun / Eşk-i surḥ-ıla anuñ rengīn kumāşı var-ımiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1423, Beyit 3*). [*mecnūn’ı, -ı*]

Ḥattāt-ı ezel eyledi **Mecnūn’uñ** adını ḥakk / Yazdı Muhibbī adını itdi anı tırāş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1432, Beyit 6*). [*mecnūn’uñ, -’uñ*]

Mecnūn eger kalsa Muhibbī bu zamāna / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1435, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

Beni dīvāne görüp berr-i ğamda / Kodılar adımı **Mecnūn’a** adaş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1436, Beyit 4*). [*mecnūn’a, -’a*]

Leylī saçına dil vireli bu Muhibbī’nüñ / **Mecnūn** gibi işi güci āh u vāh-ımiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1450, Beyit 5*). [*mecnūn,]*

Maḥşerde şehā götüricek ‘ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hālūme **Mecnūn** gibi ḥāldaş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1451, Beyit 4*). [*mecnūn,]*

Almamış başına terk itmiş cihān ğavġaların / Vādīde **mecnūn** yürür **mecnūn** dimeñ uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1458, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

Almamış başına terk itmiş cihān ğavġaların / Vādīde **mecnūn** yürür **mecnūn** dimeñ uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1458, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

‘Işk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi ḥālını / Aña **mecnūn** dimeyüp dirlerdi ol uslu-y-ımiş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1468, Beyit 2*). [*mecnūn,]*

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp deştde oldı aña **Mecnūn** rakqāş (*Muhibbī Dīvāni, Gazel 1476, Beyit 3*). [*mecnūn,]*

mecnūn olur: *Delirmek, çıldırmak // deli gibi davranmak // Mecnun gibi olmak, Mecnun'a benzemek.*

Leylî zülfîn vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup **mecnûn olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*mecnûn olur, -ur*]

mecnûn şıfat: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Kimûn yolına cân u seri virdi Muhibbî / **Mecnûn şıfat** ‘İsî- nefes hulkı hasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*mecnûn şıfat,]*

mecnûn-ı zâr: *Ağlayıp inleyen Mecnûn, zavallı Mecnûn.*

Düşmemişken ana rahmine dağı **Mecnûn-ı zâr** / Zülf-i Leylâ’dan dil -i dîvânemüz âgâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*mecnûn-ı zâr,]*

mecnûn-şıfat: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya’nî **Mecnûn-şıfat** başına sevdâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*mecnûn-şıfat,]*

Mecnûn-şıfat derd-ile vâdilere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-râh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [*mecnûn-şıfat,]*

Leylî zülfidür iden her dem beni **mecnûn-şıfat** / Bu Muhibbî’ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*mecnûn-şıfat,]*

Beni **Mecnûn-şıfat** kıldı nigârûn zülf-i leylâsı / Dil-i dîvâne deprenmez sanasın pây-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*mecnûn-şıfat,]*

mecnûn-vâr: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Mecnûn-vâr başuma murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [*mecnûn-vâr,]*

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne ‘aşıkâ / Zâhidâ **Mecnûn-vâr** biz ‘ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*mecnûn-vâr,]*

Vâdî-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem **Mecnûn-vâr** / Ceht kıldum bulmadum yoğmuş aña tül u ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [*mecnûn-vâr,]*

mecnûn-veş: *Mecnun gibi, Mecnun misali.*

Belâ iklîminûn şâhı olursam tañ mı **Mecnûn-veş** / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i gam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*mecnûn-veş,]*

Ola kim **Mecnûn-veş** basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehne olur âhîr olmaz ‘üryândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*mecnûn-veş,]*

meded: *Yardım, imdat, nusret II ünl. yardım et, imdat eyle, yetiş, aman, eyvah.*

İy tabîb-i dil **meded** eyle lebünden bir devâ / Gâyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*meded,]*

Meded hālüm benüm düşvār olupdur / Eger dirsem eger dimezsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4*). [meded,]

Vâdi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım **meded** iy çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [meded,]

Dil tabîbidür **meded** derdüme dermân eylesün / Kaldı cāndan bir ramak ahvālümü yāra diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [meded,]

Tākatum tāk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil tabîbine **meded** bu hasta dil hālın diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [meded,]

Kā'be-i kūyında kırbān oldum dimiş şalā / Hey müselmānlar **meded** 'uşşāka i'lām eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [meded,]

Ğam-ı endüh ile furkat beni āñir helāk eyler / **Meded** devletlü sulţānum benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [meded,]

Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur şāfî cevāb / İy tabîb-i dil **meded** oldum katı şāhib-fırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [meded,]

medfün ola: Defnedilmek, gömülmek.

'İşk-ıla cânın virüp kūyında kim **medfün ola** / Yazılır anuñ mezārında ki bu maġfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [medfün ola, -a]

medh: Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Gül yüzüñ **medhinde** dil feryād ider tā şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [medhinde, -i, -n, -de]

medh eylese: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan **medh eylese** / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [medh eylese, -se]

medh eylese: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Bu Muhibbî bāġ-ı hüsnüñ her kaçan **medh eylese** / İy gül-i ra'nā aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [medh eylese, -se]

medh eylesem: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Zülfini añsam nigāruñ hālını **medh eylesem** / Kimse 'anber adın añmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [medh eylesem, -se, -m]

medh ider: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün **medh ider** / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân olursa çok mıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5). [medh ider, -er]

medh it: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Gül yüzün **medh it** makâma gel nevâda râstı / Vaqt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç hamûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3). [medh it,]

medh itme: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

İñen **medh itme** iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3). [medh itme, -me]

medh itsün: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Niçe **medh itsün** Muhibbî ol güzeller şâhını / Ehl-i dilden her seher küyında dîvân bağlanur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6). [medh itsün, -sün]

medhin okur: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Oldı hem dehrüñ dimâğı çün mu'aţtar bûy-ıla / Gülşen içre güllerüñ **medhin okur** turmaz hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2). [medhin okur, -r]

medhin okur: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

(س) Söyler ruhuñuñ **medhin okur** bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur şâm u seher hoş-güftâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12). [medhin okur, -r]

medhiñ okur: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yermek karşıtı.

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidür murğ-ı cân **medhiñ okur** / Ko rakîb-i mâkiyânuñ yiridür ancak kümes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4). [medhiñ okur, -r-üñ, -r]

meger: "oysa ki, halbuki" anlamıyla önceden farkına varılmayıp sonradan anlaşılan bir durumu bildirir, meğerse II "ancak, yalnız, fakat, şu kadar ki, illâ" gibi anlamlarla istisnâ belirtir, meğerki.

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez sürür illâ **meger** kim gam gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4). [meger,]

Ğam beyâbânında sergerdân olaldan cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ **meger** säyem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [meger,]

Yâra 'arz-ı hâl için âh eyleyüp kan aglasam / Hiç te'sîr eylemez çalbin **meger** mermer tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4). [meger,]

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı **meger** kūy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [meger,]

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir haçı / Her tarafdan yürüdi kaşdı **meger** imānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [meger,]

İçen mey buldı ‘ömr-i cavidānî / **Meger** āb-ı hayāt est āb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [meger,]

Meger hālūñ şehā müşğ ü ser-i zülfūñ mu’anberdür / Dimāğî ‘ālemūñ cānā anuñ-ıçun mu’aattardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [meger,]

Leylî zülfün vaşfın işitdi **meger** dîvāne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [meger,]

Benüm gibi **meger** cānā yüzüne lāle ‘āşıkdur / Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bagrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [meger,]

Eyledi dehrūñ dimāğını mu’aattar bûy-ıla / Kim **meger** bād-ı şabā zülfindeki bagrı çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [meger,]

Bu çarlı-ı bî-vefā hālîn görüp kim buña dil baglar / Gelenler dār-ı dünyāya **meger** gitmez mi sanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3*). [meger,]

Gözüm yaşı revān oldı yinilmez her yaña akar / **Meger** seyr eyleyen tenhā sehî serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [meger,]

(3) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben **meger** toprak olam ilte bu gerdüm rüzigār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [meger,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebînüm sākî / Cām-ı la’lūñle **meger** hāl ol bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [meger,]

Cihān içinde ādem bî-gam olmaz / **Meger** hayvān ola ol ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [meger,]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın **meger** ol yār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [meger,]

İlte **meger** kūyuña ol dem ki ğubārumuz / Bir gün eger muvāfiķ esse rüzigārımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [meger,]

Gevher-i nazmuñ Muhibbî ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherūñ bilmez **meger** cevher-şinās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5*). [meger,]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āğ-ı mış / Yakdı cān pervānesin çeşmi **meger** çerāğ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [meger,]

Taşdı Ceyhūn oldı eşküm kūyına virmez geçid / Gözlerümden dad **meger** andan beni ırmag-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [meger,]

Zāhidā ‘ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab’sın / Diñlemezsın Hāķ sözi sende **meger** var saħt ğūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [meger,]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma’ānî dūrcini / Bāde-i Hāfız **meger** ya cām-ı Cāmî itdi nūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [meger,]

Gice işitmiş **meger** eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tığ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*meger,]*

Dün gice gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış **meger** sandum savaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*meger,]*

'İşk meydânında koşdum eşkümün gülğünını / Zülfi geldi ortaya ol da **meger** şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*meger,]*

Gören hattıñ didi ruhsârıñ üzre / **Meger** ceyš-i Habeş İrân'a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*meger,]*

Muhibbî bû ile toldı dimâğüm / **Meger** zülfine yârıñ şâne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*meger,]*

Meclisde **meger** hüsline yârıñ dil uzatmış / Şem'ün dilini n'ola eger kim kese mıkırâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*meger,]*

Nâme içre nâmını añmış Muhibbî dilberün / Sehv-ile yazmış **meger** yâhud yazılmışdur ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*meger,]*

meges: *Sinek.*

Tütünün irmez eli kând ü nebât u şekkere / Karşısından şekker-ile 'iys ider her dem **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*meges,]*

meges: *Sinek II sevgilinin beni.*

Ĝam yimem hâlî hayâlî çün derün-ı dildedür / 'Ankebütüñ gönli şâd olur **megesçün** dâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*megesçün, -çün]*

Hâl-i 'anber-bârıñı gören lebün üzre senün / Diye kim 'unnâbî şekker üstine konmuş **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*meges,]*

meges: *Sinek II rakip.*

Yimezüz dünyâ ğamın meyl itmezüz hem çün **meges** / Kâf-ı istiğnâda 'Ankâ-veş kanâ'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*meges,]*

meges: *Sinek II âşık.*

La'l-i şîrînüñe cân virse Muhibbî ğam degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd üstine konar **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*meges,]*

meges: *Sinek II âşığın gönlü.*

Ol hümâ-pervâzî şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikâr eyleye 'Ankâ'yı **meges** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*meges,]*

meh: *Gökteki ay, kamer II sevgilinin alnı.*

Bir serv-i nâzı sevdim gün yüzi alnı **mehdür** / Meh-pâreler içinde hüsn-ile pâdişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*mehdür, -dür*]

meh: *Gökteki ay, kamer.*

Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür / **Meh** gibi var çü meclis-i gamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*meh,]*

Tiredür gamdan harâb oldı dil-i vîrânemüz / **Meh** gibi bir gice tog gel rûşen olsun hânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*meh,]*

Gice işitmiş meger eflâke **meh** şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı tûğ-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*meh,]*

Taňa kaldı ferri gitdi **meh** görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*meh,]*

meh: *Gökteki ay, kamer II ay gibi parlak yüzlü güzel, sevgili.*

Her kişiye gösterür yüzini ol **meh** lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*meh,]*

Vefâmı ‘ışkı yolında İlähî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o **meh** terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [*meh,]*

Sen **mehi** burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*mehi, -i*]

Her şeb iy **meh** irdi eflâke Muhibbî nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*meh,]*

meh sâlümü: *Ay ve yıl II zamanın tümü II ömür, ahval.*

Âh gam şebinde giceler tâ şubh olunca inlerem / Bu nev‘edür hâlüm benüm **meh sâlümü** sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*meh sâlümü, -üm, -i*]

meh-i bî-mihri: *Şefkatsiz ay. || Merhametsiz sevgili.*

Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm ol **meh-i bî-mihri** kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*meh-i bî-mihri, -i*]

meh-i bî-mihri: *Merhametsiz, sevgisiz sevgili.*

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben ol **meh-i bî-mihri** kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*meh-i bî-mihri,]*

meh-i enver: *Parlak ay II sevgili.*

Dîdâruña tâkat mı olur iy **meh-i enver** / Kim oldu irakdan göñül âşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 4*). [*meh-i enver,]*

meh-i nā-mihr: *Sevgisiz, acımasız, şefkatsiz ay güzlü sevgili.*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbī nālesi / İy **meh-i nā-mihr** olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*meh-i nā-mihr,]*

meh-i nā-mihribān: *Sevgisiz, acımasız, şefkatsiz ay güzlü sevgili.*

İy **meh-i nā-mihribān** senden vefādur çün ğarāz / Mihr ü mehden ‘ālem içinde ziyādur çün ğarāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*meh-i nā-mihribān,]*

meh-i nā-mihribānumdur: *Sevgisiz, acımasız, şefkatsiz ay güzlü sevgili.*

‘Aceb mi dūd-ı āhumdan felek sakfı siyāh olsa / Baña göstermeyen gün āh **meh-i nā-mihribānumdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*meh-i nā-mihribānumdur, -um, -dur]*

meh-i nev: *Yeni ay, hilal II Sevgili.*

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol **meh-i nev** tāze tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*meh-i nev,]*

meh-i tābān: *Parlak ay, dolunay II sevgili.*

‘Aceb bilsem n’içün cānān görünmez / Sitāremde **meh-i tābān** görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*meh-i tābān,]*

meh-i tābāna: *Parlak ay, dolunay II sevgili.*

Yāra nāmuñ ne didüm didi **meh-i tābāna** sor / Leblerin sordum didi var bu hādīşi cāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*meh-i tābāna, -a]*

meh-pāre: *Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.*

Vefā vü mihr yok **meh-pārelerde** / Ve līkin cevriñün oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*meh-pārelerde, -ler, -de]*

Dün gice şem‘-i ruḥına karşı ol **meh-pārenüñ** / Şubḥ olunca yakmışam pervāne-veş bāl-ıla per (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*meh-pārenüñ, -nüñ]*

Bir serv-i nāzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / **Meh-pāreler** içinde ḥüsn-ile pādīşehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*meh-pāreler, -ler]*

Öpdüğün gördüm kadeḥ agzında ol **meh-pārenüñ** / Ol sebebendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*meh-pārenüñ, -nüñ]*

Her kim olsa esīr-i ‘ışk bir **meh-pāre**ye / Ölmeyiserdür ol olmaz ta‘n-ı bed güdan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*meh-pāre*ye, -y, -e]

meh-rū: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.*

Haq bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmüşem / Tâ kim ol **meh-rû** melek-ruhsârı gördüm bir nazar
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*meh-rû,*]

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy **meh-rû** / Elümde bir kemend-i âh çıkılır nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*meh-rû,*]

‘Ârızuñ içre niçedür didüm iy **meh-rû** hañañ / Güldi didi kaplu kâfûra du‘â-yı nürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [*meh-rû,*]

Bir nazar kılmaz o **meh-rû** ‘âşıkñ zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağıyârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*meh-rû,*]

Gider boynuñdan iy **meh-rû** n’idersin zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i ‘ışkam benüm boynuma lâyıkdur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*meh-rû,*]

Dil şîşesi bir dahı Muhibbî bütün olmaz / **Meh-rûlar** anı seng-i cefâ-y-ıla sınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*meh-rûlar, -lar*]

‘İzârına müşâbih oldugıyçun / Kamu **meh-rûda** la‘lün ragbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [*meh-rûda, -da*]

Ragbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi biz **meh-rûlaruz** şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*meh-rûlaruz, -laruz, -*]

Cevr oklarını durmaz her dem atar o **meh-rû** / Hayfâ dirîğ u derdâ giçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*meh-rû,*]

Kanda bir **meh-rû** görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*meh-rû,*]

Çaddüñi çevgân idüp top it Muhibbî başuñı / Çünkü **meh-rûlar** iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [*meh-rûlar, -lar*]

Ruñuñ tâbında iy **meh-rû** dutışur ser-te-ser ‘âlem / Cihânda bunu kim gördi kim ola bî-duñan âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*meh-rû,*]

meh-ruh: Ay yüzlü, ay yanaklı.

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol **meh-ruha** / Hiç ola mı tûñ ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*meh-ruha, -a*]

mehtâb: Mehtap, dolunay II sevgilinin yanağı.

Döstüm zülfün şebinde ruñlarıñ **mehtâbdur** / Sun lebün câmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*mehtâbdur, -dur*]

mehtâb: Mehtap, dolunay II sevgilinin alnı.

Zülfüñi gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre alnuña **mehtâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*mehtâb,*]

mekân itdi: Yurt, mesken edinmek, yerleşmek.

Nāka-i leylī ne vādīlerde kim itdi mekân / Lâlesi hūn-ı dil oldı nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [mekân itdi, -di]

mekân olmuştur: Mekan, yer olmak.

‘Aceb sehhârdur zülfüñ ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmuştur aña her dem mekân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [mekân olmuştur, -miş, -dur]

mekânı tutup: Yerleşmek, yer edinmek.

Mecnûn-vâr başuma murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [mekânı tutup, -t, -up]

mekkâr: Çok hîle yapan (kimse), hîlekar, düzenbaz.

Zülfüñ-ile beñlerüñ el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [mekkâr,]

Çäre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi göñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [mekkâra, -a]

mekr-i cihâna: Dünyanın oyunu, hilesi.

Mekr-i cihâna bak ki füsün u fesânedür / Aldanma bu fesâneye çün hep füsün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 4*). [mekr-i cihâna, -a]

mekteb-i rüz-ı ezelde: Ezel günü mektebi // Ezel meclisi, bezm-i elest.

‘İşk dersin okıduk Ferhâd-ıla Mecnûn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz sabağdaş olmuştuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [mekteb-i rüz-ı ezelde, -de]

melâ’ik: Melekler.

Âhum eflâke irüp oldı melâ’ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum taht-ı şerâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [melâ’ik,]

melâl: Hüzün, keder.

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse râziyam senden / Ne vaşla oluram handân ne hicrâna melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [melâlüm, -üm]

Düşüp meyhâne küncinde içüp mest ü harâb oldum / Anuñçün gamdan âzâdam ne guşşa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [melâlüm, -üm]

melâmet: Azarlama, kınama, yerme, ayıplama, serzeniş.

Gerçi evvel ‘ışk mir’âti selâmet gösterür / Lîk soñra ‘âşîka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [melâmet,]

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid **melāmetle** / Selāmet gözlemez ‘āşık işi anuñ melāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*melāmetle, -le*]

Dāmenüme dolaşan çünkim **melāmet** hārıdır / Āhîr ol çāk itmeyince cāme-i ‘ārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [*melāmet,]*

Dikse kabrüm üzre duranlar **melāmet** taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā mezārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*melāmet,]*

Ola kim Mecnūn-veş basdı **melāmet** kūyına / Pā-bürehne olur āhîr olmaz ‘üryāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*melāmet,]*

melāmet: Azarlama, kınama, yermeye, ayıplama, serzeniş II giyim kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş âdet ve törenlere önem vermeyip neşsi devamlı yermeyi, kınamayı, böylece halkın iltifātından uzaklaşarak Hakk’a yaklaşmayı esas alan anlayış.

Añarsa ‘ışk ehlini ne gam zāhid melāmetle / Selāmet gözlemez ‘āşık işi anuñ **melāmetdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*melāmetdür, -dür*]

‘Āşıkuz itdük Muhibbî derd ü miñnet ihtiyār / Biz hārābāt ehliyüz dāyim **melāmet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*melāmet,]*

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet beklerüz / Biz hārābāt ehliyüz dāyim **melāmet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*melāmet,]*

Bekle şüff dāyimā sen var selāmet gūşesin / ‘Āşıkuz rindüz hemişe biz **melāmet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*melāmet,]*

Kārübān-ı dil revāndur çün **melāmet** rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*melāmet,]*

melāmet ehliyüz: Kınanmışlık yolunu tutanlar.

Zāhidā ol sen selāmet biz **melāmet ehliyüz** / Kim görüpdür gözleye ‘āşık olan nāmūs u ‘ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*melāmet ehliyüz, -yüz*]

melāmet itme: Azarlamak, kınamak, ayıplamak.

İhtiyār itdi hārābātı Muhibbî ‘ışk ara / Zāhidā itme melāmet andan ol ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*melāmet itme, -me*]

melāmeti: Melāmî II azarlanma, kınanma vs. isteyen II tasavvufta melāmet görüşünü benimseyen kimse veya kimseler.

Oldı Muhibbî ‘ışk-ıla rind ü **melāmeti** / Sanmañ anuñ her işi qallāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*melāmeti,]*

melbūs olmadan: Elbise giymek, kuşanmak.

Ben senüñ ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iyş ü neşāt / Olmadan çarh dañı hil‘at-i zerle melbūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [*melbūs olmadan, -madan*]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Âh kılsam irişür nâlem **melekler** güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire âvâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2). [melekler, -ler]

melek: Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri II sevgili.

Âh kim şîvelerle dilberler / Kim göre hür veyâ **melek** dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1). [melek,]

Kapuña varmaga koma rakîbi / **Melek** dîv-ile hergiz mahrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4). [melek,]

melek ruhsâra: Melek yanaklı.

Bir perî peyker **melek ruhsâra** düşdi gönümüz / Âh kim günden güne âvâre düşdi gönümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1). [melek ruhsâra, -a]

melek-manzar: Melek görünüşlü (sevgili).

Râzıyam devr-i felekden sa'd olupdur yılduzum / Ol **melek-manzar** şeker-güftârı gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5). [melek-manzar,]

melek-rû: Melek yüzlü. || Sevgili.

Sen **melek-rûyî** niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurî şüretdür ol güftârsuz refârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3). [melek-rûyî, -y, -î]

melek-ruhsâr: Melek yanaklı.

Hağ bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim ol meh-rû **melek-ruhsârı** gördüm bir nazâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4). [melek-ruhsârı, -î]

melûl: Kederli, gamlı.

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile **melûl** / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5). [melûl,]

memleket: Ülke, mülk, diyar.

Bu Muhibbî'nün murâdı bendeñ olmakdur hemân / Gerçi kim zâhirde biz de **memleket** sulţânyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5). [memleket,]

men: Teklik birinci kişi zamiri, ben.

Gönül hicr-ile olmuş zâr u mehcür / Dil ez-men dūr u **men** ez-dilsitân dūr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1). [men,]

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfi zencîrin / Çü **men** dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3). [men,]

‘Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy tabībā ko **meni** derdüm baña dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*meni, -i*]

men‘ eyledün: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Būy-ı vaşluñdan neden **men‘ eyledün** cān bülbülün / Muğtenimken h̄‘ān-ı vaşluñdan senün her h̄ār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*men‘ eyledün, -dü, -ñ*]

men‘ eyleme: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Zāhidā **men‘ eyleme** maḥbūb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmışdur bizüm taḥmīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*men‘ eyleme, -me*]

men‘ eyleye: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Men‘ eyleye mi kūyına varmaga rakībūñ / Kim karşı turur ‘āşık-ı bī-bāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*men‘ eyleye, -y, -e*]

men‘ ider: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Şād olurдум kūyına varsam anuñ biñ cān-ıla / **Men‘ ider** şād olduğum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*men‘ ider, -er*]

men‘ itme: Engellemek, alıkoymak, önlemek, yasaklamak, uzak tutmak.

Nāşihā **men‘ itme** yaksam şem‘-i hüsne cān u dil / Yakmaga pervāne perrin gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*men‘ itme, -me*]

men‘ olunmaz: Engellenmek, alıkoymak, önlenmek, yasaklanmak, uzak tutulmak.

Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / **Men‘ olunmaz** hīç kes ‘ışk ehli derbān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [*men‘ olunmaz, -maz*]

mengüş ide: Küpe etmek II kulağına küpe etmek, ders almak, dinlemek, itibar etmek.

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür anı yārān ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [*mengüş ide, -e*]

mengüş idindi: Küpe etmek II kulağına küpe etmek, ders almak, dinlemek, itibar etmek.

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yārān anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [*mengüş idindi, -di-in, -di*]

menzil: Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak II varılacak yer II oturulan, ikāmet edilen yer, ev, mesken, ikāmetgāh.

Gāh gözde gāh dilde kurdu cānān ḥaymesin / Yürüsün menzil-be-menzil cān aña **menzil-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*menzil-durur, -durur*]

İtmez-idük reh-i 'ışk içre tarikat hâsıl / Olmasa küy-ı harâbât bizüm **menzilümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [menzilümüz, -ümüz]

Menzilin gür olduğunu 'âkıbet her kim bilür / Efser-i Hüsrev'le ol taht-ı Nerimân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [menzilin, -in]

Servden gördüm nigârâ kâmetün bâlâ-y-ımış / İy hümâ-ıtal'at saña **menzil** felek-fersâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [menzil,]

menzil-be-menzil: *Menzilden menzile.*

Gâh gözde gâh dilde kurdu cânân haymesin / Yürüsün **menzil-be-menzil** cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [menzil-be-menzil,]

menzile irdüm: *Gidilmek istenen yere ulaşmak || Amacına ulaşmak.*

Dime iy zâhid-i hodbîn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vâkıf olmaduñ gönülden rahumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [menzile irdüm, -dü, -m]

mercân: *Denizden çıkan maruf kırmızı cevher II âşığın gözyaşları.*

İy Muhibbî bu gözüm merdümi gavvâş gibi / Taluban baħr-ı gama dürr-ile **mercân** getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [mercân,]

La'l-i nâbuñ hasretinden bu Muhibbî aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya **mercân** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [mercân,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında harc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâküt u **mercândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [mercândur, -dur]

merd olana: *Yiğit, cesur, bahadır olmak.*

Muhibbî **merd olana** rezm içinde / Bir elde tîğ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [merd olana, -an, -a]

merdâne: *Yiğit, mert kimseler.*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez **merdâneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [merdâneler, -ler]

Dünyâ-yı denî iy dil bir köhne 'acüz ancak / Aldanmaz aña hergiz **merdâne** kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 4*). [merdâne,]

merdâne: *Mert bir insana yakışır tarzda, mertçe, yiğitçe.*

'İşk eri olmak dilerseñ ayaguñ **merdâne** bas / Kendüñi Manşür-vâr vir kâkül-i dildâra as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 1*). [merdâne,]

Çün kâdem basduñ bu 'ışka iy gönül **merdâne** bas / Günde biñ kerre ölürseñ isteme olmak hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [merdâne,]

merdānelik: Mertlik, yiğitlik.

Geh şecā'at gösterüp gāhī Muhibb **merdānelik** / Kim ezelden böyle telkīn eylemişdür pīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*merdānelik,]*

merd-i meydān ol: Meydanın yiğidi olmak, yiğitçe davranmak.

Merd-i meydān ol Muhibbī virme dünyāya gönül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*merd-i meydān ol,]*

merdüm: Göz bebeği.

İy Muhibbī bu gözüm **merdümi** gāvvaş gibi / Taluban baħr-ı gama dürr-ile mercān götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*merdümi, -i]*

Ėarķ-ı hūn olsa Muhibbī tañ mı çeşmüm **merdümi** / Görürem her dem kuçar dildarı gülgün cāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*merdümi, -i]*

merdüm: Adam, insan.

Şir çeşmün pençesinden uşbu gönülüm **merdümi** / Çäre yok hergiz ĥalāşa çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*merdümi, -i]*

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe **merdümleri** Ėarķ eyledi ol su begler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*merdümleri, -ler, -i]*

Gerçi kim çeşmi Muhibbī öldürür **merdümleri** / Lebleri emvātı ihyā itmede 'İsā-y-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*merdümleri, -ler, -i]*

merdüm-i çālāke: Eli çabuk, çevik kişi.

Bir Ėamze ile sīneñi çāk itdi Muhibbī / Kim tīg urur ol **merdüm-i çālāke** berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*merdüm-i çālāke, -e]*

merdümlük idüp: İnsanlık etmek, insanca davranmak, iyilikte bulunmak.

(ρ) **Merdümlük idüp** gel bu Muhibbī'ye şehā / Kanı bu bendeñ ile eyledüğüñ ħavl ü ħarār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*merdümlük idüp, -üp]*

merdümlük itdün: İnsanlık etmek, insanca davranmak, iyilikte bulunmak.

Bū getürdüñ yine zülfinden seħer bu ĥastaya / İy şabā **merdümlük itdün** müstedām ol durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*merdümlük itdün, -dü, -ñ]*

merdüm-zāde: Göz bebeğinin oğlu; göz yaşı // İnsanoğlu ve göz bebeğinin çocuğu. (göz yaşı) tevriyeli.

Gel iy serv-i ĥırāmānum gözüm yaşına raħm eyle / Ki **merdüm-zādedür** āħir görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*merdüm-zādedür, -dür]*

meres: *Köpeklerin boynuna takılan diken gibi demirli halka, tasma.*

‘Azm-i şikâr eyledi ol zülfi ‘anberîn / İtse olur Muhibbî’ye zülfinden ol **meres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*meres,]*

Ger refîk ola seg-i küyuñ iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı **meres** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*meres,]*

merg: *Ölüm, vefat, mevt.*

‘Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden hâlâş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge yok **mergden** havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1*). [*mergden, -den]*

merğüb olmuş: *Rağbet edilmek, beğenilmek.*

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / Gösterüp yüzini ‘âşıklara **merğüb olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*merğüb olmuş, -miş]*

merhabâ: *Geniş ve mamur yere geldiniz, rahat ediniz, hoş geldiniz □ anlamlarında bir eslenme veya selamlaşma sözü.*

Muhibbî ol cefâkârıñ olursa râh-ı küyında / Dimez aña nedür hâlûñ ve yâhûd **merhabâ** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*merhabâ,]*

merhabâ eyle: *Selamlaşmak, selam vermek, merhaba demek.*

‘İyd-i vaşla çünki irişdi Muhibbî derdmend / **Merhabâ eyle** elüñi sun anuñla gel iriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5*). [*merhabâ eyle,]*

merhabâ itmez: *Selamlaşmak, selam vermek, merhaba demek.*

Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîg ol seng-dil itmez benümle merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*merhabâ itmez, -mez]*

merhem: *Merhem, ilaç, yara üzerine konulan yumuşak devâ.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem gamz okların / Tîr-i peykânıñ bu ben dil-ğasteye **merhem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*merhem,]*

Yarama **merhem-durur** çün zağm-ı döst / Cânıma tîr-i kazâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*merhem-durur, -durur]*

Muhibbî sînede peykân[ı] yârıñ / Müdâm olsun dil ü cân **merhemidür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*merhemidür, -i, -dür]*

Tabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânım / ‘İlac it gönlüme **merhemsüz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*merhemsüz, -süz]*

merhem urayım: *Merhem, ilaç sürmek, ilaçla tedavi etmek.*

Bu gönül zaḥmına **merhem urayım** dime tabīb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*merhem urayım, -a, -y, -im-ayım*]

merhem-i vaşlı: *Kavuşma merhemi, ilacı.*

İy tabībā çek elüñ bu sîne-i mecrühdan / **Merhem-i vaşlı** gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*merhem-i vaşlı, -ı*]

merhemle: *Merhem, ilaç sürmek, ilaçla tedavi etmek.*

Tiğ-1 ğamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ didi Muhibbî ğam yime **merhemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*merhemlerüz, -r, -üz*]

mermer: *Renkli, damarlı ve beyaz çeşitleri olan bir çeşit kireç taşı II mermer gibi sert, katı II sevgilinin taş kalbi.*

Yāra ‘arz-ı hāl için āh eyleyüp kan aglasam / Hîç te’şîr eylemez qalbin meger **mermer** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*mermer,]*

Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / Qalbine yāruñ eşer itmez ‘aceb **mermer** midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*mermer,]*

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’şîr / Egerçi qalbini dirler nigāruñ katı **mermerdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*mermerdür, -dür*]

Eksük itme göz yaşını qalbi **mermerse** daḥı / Bir zamān-ıla Muhibbî sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*mermerse, -se*]

mervem: *Meryem, Hz. İsa'nın annesidir. Dîvan şîrinde Hz. İsa'yı doğurması, Cebrail tarafından üfürme yoluyla gebe bırakılması hususiyetleriyle temizlik, namus, iffet, bekâret simgesi olarak ele alınır.*

Haq'üñ emriyle ‘İsî'yi vücûda / Getürmez her nisâ bil **Meryem** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*meryem,]*

meş'al-i nür: *Nur meş'alesi // Sevgilinin parlak yüzü.*

Şeb-i tûr içre yüzüñ **meş'al-i nür** / Görindi şu'leden vādî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*meş'al-i nür,]*

meşām-ı cān: *Can burnu. II Aşığın sevgilinin kokusunu almak isteyen burnu.*

İy şabā zülfine el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim **meşām-ı cān** ‘ıtr-ı müşğ-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*meşām-ı cān,]*

mescid: *Mescit II cami II İslam dininde ibadet edilen mekan.*

Mescide dönmiş iken vardum yine meyḥāneye / ‘Āşıkı ‘ayb itme şüfî çünki ğavğādan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*mescide, -e*]

Ġāh **mescidde** gehî deyr ü gehî meyḥānede / Yāri bulursın Muhibbî cehd kıl arayığör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*mescidde, -de*]

Hzür-ı kalb-ile 'arîf yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz şüfî **mescidde** kurı gâvğâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5). [mescidde, -de]

Ne oldum **mescidde** tâlib ne deyr ü şöhbete râğıb / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [mescidde, -e]

Zâhidâ olsun mübârek cennet ü **mescid** saña / Ben hârâbât ehliyem mesken baña meyhânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6). [mescid,]

Zâhidâ **mescidde** rindânı iñen zemm eyleme / Gâfil olma biz seni meyhâne içre dillerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4). [mescidde, -de]

Zâhidâ 'ışk ehlinün gel mezhebi yokdur dime / Kankı **mescidde** senünle kıldı bunlar di namâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4). [mescidde, -de]

Rüsvâ-yı cihân oldum **mescidde** yirüm yokdur / Meyhâneye de varsam meyhâne kabûl itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2). [mescidde, -de]

mescid-i hüsnin[i]: Güzellik mescidi.

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafâlar kesb ider / Kaşlarınıñ tākına mihrâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3). [mescid-i hüsnin[i], -i, -n, -[i]]

mes'ele-i 'ışkı: Aşk meselesi. // Aşkın çözümesi zor meselesi.

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme kimse idemez **mes'ele-i 'ışkı** temîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3). [mes'ele-i 'ışkı, -i]

meşhür: Herkesçe bilinen, adı sanı her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli II ünlü, şöhretli kimse veya şey.

Ġam sevdi beni cân-ıla ben de anı sevdüm / **Meşhür** meşeldür bu ki seven sevenüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4). [meşhür,]

Pâyemâl olsam ne Ġam iy hüsn ilinün Husrev'i / Bu meşel **meşhürdur** kim 'aşıq olur 'ârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4). [meşhürdur, -dur]

'Uşşâkı işigünde öldürmegil habîbüm / **Meşhür** bu meşeldür kesilse baş bitmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3). [meşhür,]

mesih: İsa peygamber (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsa'ya Mesih denmiştir).

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefâ yitiş / Dirgür **Mesih** gibi beni kıl du'â yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1). [mesih,]

mesihâ: İsa peygamber (Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsa'ya Mesih denmiştir).

Çün **Mesihâ** gibi 'âlemde mücerred geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [mesihâ,]

mesihâ-dem: Mesihâ nefesli, nefesi Mesihâ gibi. // Hz İsa gibi ölümlere nefesiyle can veren.

İy **mesîhâ-dem** zülâl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hızır' uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*mesîhâ-dem,]*

mesken: *Oturulan, ikâmet edilen yer, ev, konut, ikâmetgâh.*

Sîneden hâlî degül bir dem hayâl-i zülf-i döst / Çün perînüñ **meskenidür** ekşerî vîrâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*meskenidür, -i, -dür]*

Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben hârâbât ehliyem **mesken** baña meyhânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*mesken,]*

Biz hârâbât ehliyüz **mesken** bize meyhânedür / Lâ'übâlî meşrebüz nâmüs u 'ârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*mesken,]*

mesken olmaz: *Mesken olmak, mekân (yurt) olmak.*

Künc-i mescid **mesken olmaz** ser-bürehne 'âşîka / Zâhidâ Mecnûn-vâr biz 'ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*mesken olmaz, -maz]*

mesken olur: *Mesken olmak, mekân (yurt) olmak.*

Bu ribât-ı köhnede kılma ikâmet fikrini / Gün-be-gün her kârbâna **mesken olur** bu ribât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 3*). [*mesken olur, -ur]*

mesken tutalı: *Yer, yurt edinmek, yerleşmek, oturmak.*

(خ) Hayâlüñ dil-i mañzûnumı **mesken tutalı** / Beni dîvâne kılupdur baña ne gayret ü 'âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [*mesken tutalı, -alı]*

mesned-i şâhîde: *Sultanın dayanağı // Padişahlık makamı.*

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ 'üryân uyur / **Mesned-i şâhîde** yatur sanasın sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*mesned-i şâhîde, -de]*

mesreb: *Bir kimsenin yaratılışında bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç, karakter.*

Tarîk-ı 'ışka gel ta'n itme zâhid / Anuñ dañı senüñ tek **meşrebi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*meşrebi, -i]*

Biz hârâbât ehliyüz mesken bize meyhânedür / Lâ'übâlî **meşrebüz** nâmüs u 'ârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*meşrebüz, -üz]*

mesrür: *Sevinçli, mutlu.*

Gerçi kim cânâ kapuñdan uşbu bendeñ dürdür / Sînede lîkin hayâlünüñle gönül **mesrürdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*mesrürdür, -dür]*

mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

Mest idüm dün gece vardum şubh-dem meyhāneye / Bir kadeh mey sundılar başdan hūmārum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 4*). [mest,]

Geh diler zencir-i zūlfūn dil umar gāhī lebūn / Dōstum dīvānenūn **mestūn** işi mā'zūrdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 6*). [mestūn, -ūn]

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur **mest** tā ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1*). [mest,]

Mest çeşmi ḥāba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 4*). [mest,]

mest itdi: Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

Ezelden 'ışk cāmın eyledüm nūş / Katı **mest itdi** bende kalmadı hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 1*). [mest itdi, -di]

mest oldı: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Çün Muhibbī cūr'a-i cām-ı lebūnden oldı mest / Fāş idüp esrār-ı 'ışkı 'āleme rüsvā olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 5*). [mest oldı, -dı]

mest olmuşuz: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Cūr'a-i cām-ı elesti içeli **mest olmuşuz** / İy Muhibbī ḥaşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1217, Beyit 5*). [mest olmuşuz, -miş, -uz]

mest olsa: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Zūlfı ucını alur agzına **mest olsa** nigār / Def'-i büy-ı mey için ya'nī karanfil götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 4*). [mest olsa, -sa]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Mest olup dil ḥaşre dek huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbī sevdiği ol gözleri mestānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 8*). [mest olup, -up]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Eyler ḥayāl leblerūnī **mest olup** gönül / Dāyim şarāb-ı la'l-ile serḥoşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 2*). [mest olup, -up]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Vāmıķ u Mecnūn-ıla 'ışkuñ şarābın nūş idüp / Gitdi anlar **mest olup** biz daḥı şoḥbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [mest olup, -up]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Geh **mest olup** cür'a saçaruz felek üzre / Miñnet ğamını yiyici 'ayyāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*mest olup, -up*]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Bezm-i ğamda iy Muhibbî Vāmık u Ferhād [u] Kays / Geçdi anlar **mest olup** biz dañı şoñbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*mest olup, -up*]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Bu Muhibbî **mest olup** açdı ma'anî dürcini / Bāde-i Hāfız meger ya cām-ı Cāmī itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*mest olup, -up*]

mest olup: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Sun nüş ideyim la'l-i lebüñ rāñat-ı cāndur / Tā **mest olup** hālın ide saña Muñib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*mest olup, -up*]

mest olupdur: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Cür'a-i cāmı sen içdüñ diyü bezm-i 'ışkda / **Mest olupdur** çeşm-i mañmürü gelüp ğavğa ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*mest olupdur, -up, -dur*]

mest ü harāb iden: Sarhoş etmek, sarhoş ve viran eylemek.

'İşkı şarābıdur beni **mest ü harāb iden** / Tā haşr olunca gitmeye dilden ğumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*mest ü harāb iden, -en*]

mest ü harāb olan: Kendinden geçip viran olmak.

Meygede ādābını **mest ü harāb olan** bilür / Gözlerüz meyhāne ğadrin rind ü ğallāş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*mest ü harāb olan, -an*]

mest ü harāb oldum: Kendinden geçip viran olmak.

Düşüp meyhāne küncinde içüp **mest ü harāb oldum** / Anuñcün ğamdan āzādam ne ğuşsa ne melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*mest ü harāb oldum, -du, -m*]

mest ü harāba: Sarhoş ve yıkılmış / Sarhoşluktan ayakta duramayan, zil zurna sarhoş.

İçüp şarāb-ı 'ışkı bilmez özin Muhibbî / Küy-ı melāmet içre **mest ü harāba** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*mest ü harāba, -a*]

mest ü harābiler: Sarhoş ve harap olmuşlar.

Sāğar-ı mey kıymetin **mest ü harābiler** bilür / Lācerem meyhānenüñ ğadrin şarābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*mest ü harābiler, -ler*]

mest ü humār: *Sarhoş ve mahmur.*

Bu Muhibbî çün ezel içdi maḥabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gāh mest ü geh humār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*mest ü humār,]*

mest ü şādān oldılar: *Kendinden geçip mutlu olmak, sevinmek, mesrur olmak.*

Ehl-i diller iy Muhibbî **mest ü şādān oldılar** / İtdiler vuşlat humından çünki anlar bāde nüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*mest ü şādān oldılar, -dı, -lar]*

mest ü sekrāndur: *Sarhoş ve kendinden geçmiş // Aşk şarabıyla kendini bilmez halde olan.*

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur'asın nüş eyledi / Anuñ-ıçun bu Muhibbî **mest ü sekrāndur** henüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*mest ü sekrāndur, -dur]*

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

Dil diler dāyım Muhibbî'den gözi **mestāneler** / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*mestāneler, -ler]*

Mest olup dil ḥaşre dek huşyār olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri **mestānedür** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*mestānedür, -dür, -]*

mestāne olmuş: *Sarhoş olmak, kendinden geçmek.*

İçerse nergisi kanum 'aceb mi / Şarāb-ı nāz-ıla **mestāne olmuş** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*mestāne olmuş, -miş]*

mest-i h'āb: *Uyku sarhoşu (uykulu haldeki yarı baygın durum).*

Cānāne kaçan ğamzelerin **mest-i h'āb** ider / Her bir nazarda cānuma yüz biñ 'itāb ider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1051, Beyit 1*). [*mest-i h'āb,]*

mest-i 'ışk oldı: *Aşk sarhoşu olmak, aşk ile kendinden geçmek.*

Mest-i 'ışk oldı Muhibbî aña pend itmez eşer / 'Akl u şabrı anuñ ol zülfi siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*mest-i 'ışk oldı, -dı]*

mest-i 'ışk olmuş: *Aşk sarhoşu olmak, aşk ile kendinden geçmek.*

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i 'ışka / Yıkılmış **mest-i 'ışk olmuş** düşüp dîvāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*mest-i 'ışk olmuş, -miş]*

mest-i lā-ya'küllerüz: *Aklı başında olmayan sarhoş / Düşünemeyecek, akılcıca davranamayacak derecede sarhoş olan.*

Cām-ı 'ışkı nüş kılduk **mest-i lā-ya'küllerüz** / Kendümüzden geçmişüz tā ḥaşre dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*mest-i lā-ya'küllerüz, -ler, -üz]*

mest-i üstürdür: *Sarhoş yük devesi.*

Dil çeker hicrân yükün itmez taḥammül Kāf aña / **Mest-i üstürdür** anuñçün kendüzün ner gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*mest-i üstürdür, -dür*]

mestür: *Örtülü, kapalı, gizli, saklı.*

Ġoncanuñ pâyına ıṣār itmege iy gül‘izār / Kîse-i surḥı içinde zerleri **mestürdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*mestürdür, -dür*]

mestür: *Örtülü, kapalı, gizli, saklı // Dindar, sofu, zahid.*

Getür iy muğbeçe cāmı muğāna / Ki ender deyr ne-tevān büd **mestür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*mestür,]*

meşveret itmege: *Fikir alış verişinde bulunmak, danışmak.*

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Māh-rûlar her taraftan indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [*meşveret itmege, -meg, -e*]

mesel: *Bir umumi kaideye delâlet eden meşhur söz. Ata sözü. İbretli ve küçük hikâye.*

Döstüm kîn eyleyüp ebrûlaruñ çîn eyleme / Böyledür dirler **meşeldür** kîn ile dîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhür **meşeldür** bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*meşeldür, -dür*]

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña rakīb / Bu **meşeldür** ki diken zaḥmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrü / **Meşel** sayyād olan dirler şikārı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*meşel,]*

İy güzeller şāhı zulm itme bugün ‘uşşāka gel / Bu **meşeldür** her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Ne’çün eylersin dilā fikr-i zeḳan dîvānesin / Bu **meşeldür** hiç kimse meyl-i zindān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Pāymāl olsam ne ğam iy ḥüsn ilinüñ Ḥusrev’i / Bu **meşel** meşhürdür kim ‘āşık olur ‘ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*meşel,]*

‘Uşşākı işigünde öldürmegil ḥabībüm / Meşhür bu **meşeldür** kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Şāneler görsem eger zülfeyni uyḥum aparur / Bu **meşeldür** olıcak kişi perīşān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

Gözünden sor dil ü cānum niçe bīmār-ı ‘ışk oldı / **Meşeldür** ḥasta aḥvālin ki bīmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [*meşeldür, -dür*]

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ sakın / Bu **meşeldür** kim yanar kuru yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*meşeldür, -dür*]

mesel: *Bir umumi kaideye delâlet eden meşhur söz. Ata sözü. İbretli ve küçük hikâye II boş efsane, masal.*

Añma efsâne-i Mecnûn'ı ko uyhu getirür / Beni añ yârum-ıla kuru **meselden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*meselden, -den*]

metâ': *Mal, eşya II varlık, sermaye.*

İy gönül olma sakın dünyâ **metâ'ına** ḥarîş / N'eyledi naqdi ne assı eyledi Qārûn'a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*metâ'ına, -i, -n, -a*]

Vaşlı **metâ'ı** girmez ele çün ḥayât-ıla / İrür murâda cânını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [*metâ'i, -i*]

Levh-i sînem üzre dökmiş noқта eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam **metâ'ın** yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*metâ'in, -i, -n*]

Ḥâr u ḥesdür virmeyüz dünyâ **metâ'ına** gönül / Fârîğuz âzâdeyüz dünyâda deryâ-dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 2*). [*metâ'ına, -i, -n, -a*]

Dil ü câna **metâ'** bir büseñ aldum / Benüm bu assumı bir tâcîr itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*metâ',*]

Bir sencileyin var mı satar vaşl **metâ'ın** / Bir bencileyin aña ḥarîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*metâ'in, -i, -n*]

metâ: *Mal, eşya II varlık, sermaye.*

Cân naqdi ile geldi kapuña yine gönül / Virdi **metâ** vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*metâ,*]

metâ'-ı büse: *Öpücük malı, eşyası.*

Naqd-i câna çün **metâ'-ı büse** ikrâr eyledüñ / Döstüm inkâr idüp gel bozma bâzârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*metâ'-ı büse,*]

metâ'-ı büseñe: *Öpücük malı, eşyası.*

Naqd-i cân-ıla **metâ'-ı büseñe** oldum ḥarîd / Aramızda yok dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*metâ'-ı büseñe, -ñ, -e*]

metâ'-ı büseñi: *Öpücük malı, eşyası.*

Çârsü-yı 'ışkda gördük **metâ'-ı büseñi** / Naqd-i cân u dil ile geldük ki bâzâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*metâ'-ı büseñi, -ñ, -i*]

metâ'-ı büseve: *Öpücük malı, eşyası.*

Nağd-i cān-ıla **metā'-ı buseye** oldum ḥarīd / Korkum oldur kim benümle dōst bāzār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*metā'-ı buseye, -y, -e*]

metā'-ı ğam: *Gam varlığı, gam eşyası.*

Muhibbī göz yaşın ḥarc itse tañ mı / **Metā'-ı ğam** gibi çün ḥāşılı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 5*). [*metā'-ı ğam,]*

metā'-ı hüsne: *Güzellik eşyası.*

Nağd-i dil virüp **metā'-ı hüsne** kim ola ḥarīd / Aña bu yolda belā vü derd ü ğam ḥāşıl-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*metā'-ı hüsne, -e*]

metā'-ı la'l-i yāra: *Sevgilinin yakut gibi kırmızı dudak eşyası.*

Bahā sordum **metā'-ı la'l-i yāra** / Didiler nağd-i cāna rāyegāndurḥ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*metā'-ı la'l-i yāra, -a*]

metn-i hüsne: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i hüsne ḥaṭṭuñ olmış ḥāşīye / Okuyup dil anı tefsīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*metn-i hüsne, -e*]

metn-i hüsün: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i hüsünin gerçi ḥaṭṭāṭ-ı ezel evvel yazup / Soñradan ḥaṭṭı gelür şerḥ eyleyüp i'rāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*metn-i hüsün, -in*]

metn-i hüsünüde: *Güzeliğinin metni.*

Metn-i hüsünüde ḥaṭṭuñ ḥaṭṭāṭı yazmış ḥāşīye / Şerḥ idüp evrāk-ı gülden tāze defter bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*metn-i hüsünüde, -üñ, -de*]

mevc urduğınca: *Dalgalanmak.*

Baḥr olalı sirişküm ğarḥ oldı anda cismüm / **Mevc urduğınca** her dem yaşum ḥabāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*mevc urduğınca, -dug, -inca-dug, -inca, -*]

mevc urur: *Dalgalanmak.*

Dilde ḥaṭṭuñuñ ḥayāli gelse yaşum **mevc urur** / Nite kim kılca ğubār olsa anı deryā çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*mevc urur, -ur*]

mevc-i belā: *Dert dalgası.*

Dōstlar **mevc-i belā** eksük degül şimden girü / Baḥr-i 'işka lücce-i efkāra düşdi göñlümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*mevc-i belā,]*

mevsim-i güldür: *Gül mevsimi, bahar.*

Mevsim-i güldür mey ile taze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*mevsim-i güldür, -dür*]

mevzûn: *Güzel, uygun, düzgün, ölçülü, uyumlu.*

Nâzükâne el salar yârâna yelken taqyesi / Nâz-ıla başına alsa anı key **mevzûn** geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*mevzûn,]*

mey: *Far. Şarap, bâde.*

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü **mey** âb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*mey,]*

Mest idüm dün gice vardum şubh-dem meyhâneye / Bir kadeh **mey** sundılar başdan hümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*mey,]*

İçen **mey** buldı ‘ömr-i câvidânî / Meger âb-ı hayât est âb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [*mey,]*

Gözlerini açmağa yokdur mecâli nergisün / Giceden beñzer ki **mey** içmiş başında var hümâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*mey,]*

Agzına şebnem sehergeh nergisün su dökdüğü / Lâle ile gice **mey** içmiş bu ki mañmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*mey,]*

Cân nişâr itsem ‘aceb mi sâkînüñ ayagına / Bir kadeh **meyle** niçe şeyh olanı ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*meyle, -le*]

Mevsim-i güldür **mey** ile taze kıl dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*mey,]*

Şâh-ı ‘ışkam bir kadeh **mey** başuma efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*mey,]*

Sen **mey** iç gülşende cānâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña sāğar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*mey,]*

Bahâr eyyâmı gül devri irişdi / Geçürme ‘ömrü **meysüz** kim hebâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*). [*meysüz, -süz*]

Meyi tut hürmet ile cāmı gözle / Ferîdün hâke [bir] hûb hüyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*meysi, -i*]

Mey yirine kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanuñ işi dāyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*mey,]*

(J) La‘l olduğuyçün leblerüñ iy döst senüñ / **Meyi** lâ‘lün yirine nüş iderem vaqt-i hümâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*meysi, -i*]

Leblerüñ meyhânesinden bir kadeh **mey** içmeden / Olmamışdur şâhne-i zülfüñ giriftârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*mey,]*

Bahâr eyyâmı gül devrinde zâhid / İder mi hiç **meye** ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*meye, -e*]

Hün-i dil-ile dide olaldan ayagumuz / Vardur **mey** ile kâse-i zerden ferâgumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [*mey,]*

Sıgmadı humlara **mey** eyledi çün cüş u hurüş / Çıkdı ‘ayyûka yine na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*mey,]*

Zâhidâ men‘ eyleme mahbûb u **meyden** dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm taḥmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*meyden, -den]*

Ḥayl-i rindâna Muḥibbî tañ mı olsam tâcdâr / Bir kadeḥ **meydür** başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*meydür, -dür]*

Tâcdârıyuz Muḥibbî güşe-i meyhânenüñ / Oldı serde bir kadeḥ **mey** efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*mey,]*

Mey virürsin bârî bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*mey,]*

Bu Muḥibbî dem-be-dem **mey** içmege budur sebeb / Hübler la‘l-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*mey,]*

‘İşkûñ **meyine** kimsede yok gerçi taḥammül / Sen eyle dilâ ger kadeḥ çarḥ ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*meyine, -i, -n, -e]*

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde düş / Şâf kıldı bir kadeḥ **meyle** keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*meyle, -le]*

meydân: Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha II bir şeyin, bir husûsun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer.

Her kaçan kim zülfî çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle **meydân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*meydân,]*

Hününü haşmuñ şarâb u kellesin sâgar kılup / Şoḥbet-i ḥâş itmege **meydân** olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*meydân,]*

İltmedi ‘ışkı başa çünkim Muḥibbî Mecnûn / Girelüm baş açalum biz daḥı **meydâna** biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*meydâna, -a]*

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm **meydânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [*meydânumuz, -umuz]*

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / ‘İşk **meydânında** ol çâbük-süvârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*meydânında, -i, -n, -da]*

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tolısardur bizüm **meydânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*meydânumuz, -umuz]*

Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı top eyle iy dil çünki **meydândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [*meydândur, -dur]*

‘İşk **meydânında** koşdum eşkümün gülgünını / Zülfî geldi ortaya ol da meger şeb-diz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*meydânında, -i, -n, -da]*

Hüsn **meydânına** gelse zülf-i çevgânın alup / Top olup gâltân olısdur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*meydânına, -i, -n, -a]*

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet 'ışk **mejdânında** olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*mejdânında, -i, -n, -da*]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / 'Âşık iseñ başuñu top eyleyüp **mejdâna** bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*mejdâna, -a*]

mejdân-ı 'ışk: *Aşk meydanı.*

'İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup **mejdân-ı 'ışk** içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Tîr-i gâmzeñle bu sînem zañmnâk olmuş yatur / Dir gören **mejdân-ı 'ışk** içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ura nigâr / Top olur **mejdân-ı 'ışk** içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Zülfî çevgânın kaçan 'uşşâka dilber gösterür / Top idüp **mejdân-ı 'ışk** içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

Mejdân-ı 'ışk içinde atup âhum okların / Taşlar dikildi oldu nişâne mezârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*mejdân-ı 'ışk,]*

mey-fürüş: *Şarap satıcısı, meyhaneci.*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem 'ayb eyleme / Yigdür olmak hod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*mey-fürüşî, -i*]

Jeng-i gâmdan var idi âyne-i kalbümde düş / Şâf kıldı bir kadeh meyle keremden **mey-fürüş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*mey-fürüş,]*

Zâhidâ vâ'izleri gördüm ki hırş-ı câm için / Rehne aldı her birinüñ hırkasını **mey-fürüş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*mey-fürüş,]*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî humhâneye / Müşkilüñ hall ide saña göstere yol **mey-fürüş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*mey-fürüş,]*

mey-fürüş olmak: *Şarap satmak, meyhaneci olmak.*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem 'ayb eyleme / Yigdür olmak hod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*mey-fürüş olmak, -mak*]

mevgede: *Meyhane.*

Meygede âdâbımı şüffî ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergehüñ 'âli-cenâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*mevgede,]*

Meygede âdâbımı mest ü hârâb olan bilür / Gözlerüz meyhâne kâdrin rind ü kallâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*mevgede,]*

mevhâne: *İçinde şarap vb. içkiler içilen ve satılan yer.*

Mescide dönmüş iken vardum yine **meyhâneye** / ‘Âşıkı ‘ayb itme şüfî çünki ğavġadan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*meyhâneye, -y, -e*]

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî **meyhânedede** / Yârı bulursın Muhibbî cehd kıl arayıġor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*meyhânedede, -de*]

Câm-ı la‘line irem diyü ider cûş u ħurûş / Dâyimâ **meyhânedede** kendin mey-i şahbâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*meyhânedede, -de*]

Ĥzûr-ı kalb-ile ‘ârif yatur **meyhâne** küncinde / Şafâsuz şüfî mescidde kurı ğavġaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*meyhâne,]*

Mest idüm dün gece vardum şubĥ-dem **meyhâneye** / Bir kadeĥ mey sundılar başdan ĥümârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*meyhâneye, -y, -e*]

Sâġar-ı mey kıymetin mest ü ĥarâbîler bilür / Lâcerem **meyhânenüñ** kâdrin şarâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*meyhânenüñ, -nüñ*]

Düşüp **meyhâne** küncinde içüp mest ü ĥarâb oldum / Anuñçün ġamdan âzâdam ne ġuşşa ne melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [*meyhâne,]*

Zâhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben ĥarâbât ehliyem mesken baña **meyhânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*meyhânedür, -dür*]

Leblerüñ **meyhânesinden** bir kadeĥ mey içmeden / Olmamışdur şahne-i zülfüñ giriftârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*meyhânesinden, -si, -n, -den*]

Zâhidâ mescidde rindânı iñen zemm eyleme / Ģâfil olma biz seni **meyhâne** içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*meyhâne,]*

La‘l-i nâbı yâdına ġüp ġüp düşüp **mey-hâneye** / Biz ĥarâbâtî olup câm-ı maĥabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [*mey-hâneye, -y, -e*]

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / Meyhâneye de varsam **meyhâne** kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*meyhâne,]*

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / **Meyhâneye** de varsam meyhâne kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*meyhâneye, -y, -e*]

Biz ĥarâbât ehliyüz mesken bize **meyhânedür** / Lâ‘übâlî meşrebüz nâmüs u ‘ârı n‘eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*meyhânedür, -dür*]

Gâh olur **meyhânelerde** içerüz câm-ı şarâb / Ĥânkâĥ-ı ‘ışk içinde ġâh olur Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 4*). [*meyhânelerde, -ler, -de*]

Meygede âdâbını mest ü ĥarâb olan bilür / Gözlerüz **meyhâne** kâdrin rind ü kallaş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*meyhâne,]*

Varam **meyhâneye** da‘vet kılarsız / Ki vâ‘iz sözine ben dutmazam ġüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*meyhâneye, -y, -e*]

mey-i ġülgûna: *Ģül renkli şarap.*

Bezm-i ġamda kâse-i çeşmüm benüm devr itdüġün / Hiç kes vâkıf degül ancak **mey-i ġülgûna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 3*). [*mey-i ġülgûna, -a*]

mey-i hamrā: *Kırmızı şarap.*

Leblerüñ ‘uşşâka turmuşdur **mey-i hamrā** satar / Zülf-i müşgînüñ muhabbet ehline helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*mey-i hamrā,*]

Bencileyin la‘l-i nâbuñ yâdına iy gönca fem / Gülşen içre lâleyi gördüm **mey-i hamrā** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [*mey-i hamrā,*]

mey-i hamrāya: *Kırmızı şarap.*

Göñülden bir nefes gitmez leb-i hamrâsı dildârüñ / Hemân ol rinde beñzer kim **mey-i hamrāya** düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [*mey-i hamrāya, -ya*]

mey-i nâb-ıla: *Halis, arı duru, saf şarap.*

Zâhidâ men‘ eyleme maḥbûb u meyden dönmezüz / Çün **mey-i nâb-ıla** olmuşdur bizüm taḥmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [*mey-i nâb-ıla, --ıla*]

mey-i şahbâ: *Kırmızı şarap / şarap kadehi.*

Câm-ı la‘line irem diyü ider cûş u ḥurûş / Dâyimâ meyḥânede kendin **mey-i şahbâ** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*mey-i şahbâ,*]

meyl: *Bir kimse veya şeye diğerlerinden fazla eğilim, sevgi, istek ve ilgi gösterme, temâyül.*

Gerdün gibi **meyli** o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ vü şıveleri güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*meyli, -i*]

Bilmezem cevri ü cefâyı yâḥûd ‘izz ü nâz olur / Gel benüm çok sevdiğüm didükçe **meylüñ** az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*meylüñ, -üñ*]

Ġamzesi kanum içerse döstlar olmaz ‘aceb / Kâfir-i bed-mest olanuñ **meyli** dâ‘im kanadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*meyli, -i*]

Dil diler dâyim Muhibbî‘den gözi mestâneler / Serḥoşuñ **meyl[i]** bilürsüz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*meyl[i], -[i]*]

meyl eylemez: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / Hiç dil virmez zene **meyl eylemez** merdâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*meyl eylemez, -mez*]

meyl eylemez: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Gül ruhlaruñ koyup dil **meyl eylemez** cinâna / Terk eyleyüp bahârı ‘ârif ḥazâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*meyl eylemez, -mez*]

meyl eyleye: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Kim ki dünyā ni‘metine aldanup **meyl eyleye** / Aña hayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*meyl eyleye, -y, -e*]

mevl evlevüp: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

İy Muhibbî olmışuz ‘âlemde dîdâr ‘âşıkı / Vuşlata **meyl eyleyüp** būs u kenârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*meyl eyleyüp, -y, -üp*]

mevl ide: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ola kim rahm idüp **mevl ide** dildâr / Gözüñ yaşını sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*mevl ide, -e*]

mevl ide: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Sanmañ ki gönül **mevl ide** dünyā-yı ‘acūza / Kānî‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*mevl ide, -e*]

mevl ider: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Ĥäller **mevl ider** ol ‘ârız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindū-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*mevl ider, -er*]

mevl ider: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Meyl ider göz yaşına serv gibi / Bu cihān içre māyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [*mevl ider, -er*]

mevl idüp: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna **mevl idüp** dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*mevl idüp, -üp*]

mevl itme: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Didüm dile ki zülfine **mevl itme** dilberüñ / Dîvānedür n’idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*mevl itme, -me*]

mevl itmezüz: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Yimezüz dünyā gamin **mevl itmezüz** hem çün meges / Kāf-ı istignāda ‘Ankā-veş kanā‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 2*). [*mevl itmezüz, -mez, -üz*]

mevl itmezüz: *Bir kimseye veya bir şeye yönelmek, sevgi, ilgi, alâka göstermek, istek ve arzu duymak.*

Naqş-i dünyāya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete **mevl itmezüz** zîrā ki ma‘nāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*mevl itmezüz, -mez, -üz*]

mevl-i dünyā-y-ıla: *Dünyaya meyletmek, dünyaya itibar etmek, önem vermek.*

Meyl-i dünyā-y-ıla cem‘ itdüğiçün sīm ü zeri / Düşüben kaç-r-ı zemīn içine Kārūn iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*mevl-i dünyā-y-ıla, --y-ıla*]

mevl-i tab‘ı: *Yaratılış eğilimi.*

Meyl-i tab‘ı çünki o serv-i revānadur / Anuñ için pâyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*mevl-i tab‘ı, -ı*]

mevl-i zindān eylemez: *Zindana meyletmek, zindana girmeyi istemek.*

Ne’yiçün eylersin dilā fikr-i zeķan dîvānesin / Bu meşeldür hîç kimse **mevl-i zindān eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*mevl-i zindān eylemez, -mez*]

mezār: *Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.*

‘İşk-ıla cānın virüp kūyında kim medfūn ola / Yazılır anuñ **mezārında** ki bu mağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 5*). [*mezārında, -ında*]

Ölürsem rāh-ı kūyında dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet şehid-i ‘ışk **mezārıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*mezārıdur, -ı, -dur*]

Meydān-ı ‘ışk içinde atup āhum okların / Taşlar dikildi oldu nişāne **mezārımız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*mezārımız, -umuz*]

Dikse kabrüm üzre duranlar melāmet taşını / Görüben bir ‘āşık-ı şeydā **mezārıdur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [*mezārıdur, -ı, -dur*]

mezheb: *Gidilen, benimsenen yol // Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri.*

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel **mezhebi** yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*mezhebi, -i*]

mi: *Soru eki.*

Beni cevr-ile cefā öldüre **mi** kim ne bilür / Yār ‘aceb eyleye **mi** mihr ü vefā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*mi,]*

Beni cevr-ile cefā öldüre **mi** kim ne bilür / Yār ‘aceb eyleye **mi** mihr ü vefā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*mi,]*

Vād-i miñnet ü ğamdaki olan ğastalara / Leb-i la‘linden ider **mi** ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*mi,]*

İy dōst iñen itme Muhibbî’ye cefālar / Korkmaz **misin** andan ki çok āh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*misin, -sin*]

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez **misin** anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*misin, -sin*]

- Didüm alnuñ kamer **midür** yüzüñ gün / Didi görmüş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*).
[midür, -dür]
- Çün bahâr oldı açıldı her tarafdan lâleler / İçmeyen âdem **midür** gülgünleyin piyâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [midür, -dür]
- Bu kebüter gönlümü alup yine minkârına / Hiç hâlâşa yir **mi** var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [mi,]
- Ol gül-i hamrâda şebnem **mi** sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yâruñ kaatre kaatre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [mi,]
- Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [midür, -dür]
- Gözleri âhü olaldan oldı zülfî müşk-i Çîn / Ya leâfet bahrı üzre görinen ‘anber **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [midür, -dür]
- Ol gül-i hamrâda şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yâruñ kaatre kaatre der **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [midür, -dür]
- Şol kadar bârân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine yâruñ eşer itmez ‘aceb mermer **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [midür, -dür]
- ‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkini / Urmayup meydân-ı ‘ışk içre girenler er **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [midür, -dür]
- Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar **midür** / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [midür, -dür]
- Kuçam dirseñ miyânını Muhibbî / İştüñ **mi** anuñ sen hiç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [mi,]
- Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya virse iy gönül / Yoğsa dünyâ hil’atin görmez **misin** her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [misin, -sin]
- Sâye-i zülfî **midür** haddinde yâruñ yoğsa haç / Lebleri kâdında cem’ olmuş ve yâhüd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [midür, -dür]
- H’âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä **midür** / Ya şarâb-ı nâzî nüş itmiş yatur maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [midür, -dür]
- Dîdeler segrür ‘aceb ol gözi âfet **mi** gelür / Yaş revân oldı akar ol sehî-kâmet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [mi,]
- Dîdeler segrür ‘aceb ol gözi âfet **mi** gelür / Yaş revân oldı akar ol sehî-kâmet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [mi,]
- İrdi bir hâlete dil içdi lebi cür’asını / Ya’nî câm-ı mey-ile sâkî bu hâlet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [mi,]
- Şanemâ sanma ki senden usanam cevruñ-ile / ‘İşk-ıla ‘âşık ölürse de ferâgat **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [mi,]
- Zâhidâ ‘âşıkı gel dime selâmet eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [mi,]
- Sevme hercâyî güzel virme Muhibbî aña dil / Yâr bî-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet **mi** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [mi,]

Bunca istiğnâ ile görmez **misin** şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda hâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*misin, -sin*]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hûbân eger / Hep güzeller gelüp eyler **miydi** tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*miydi, -ydi*]

Bilmedüm zülfüñ **midür** boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaçd eyleyen gamzeñ **midür** ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Bilmedüm zülfüñ **midür** boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaçd eyleyen gamzeñ **midür** ya kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Geh ‘işve gâh şîve gehî cevri ü gâh nâz / Didüklerince yok **midur** ol pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*midur, -dur*]

‘İşk ara terk itmeyince cân u ser ‘âşık **midur** / Da‘vi-i mihr ü maḥabbet eylese lâyıḳ **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*midur, -dur*]

‘İşk ara terk itmeyince cân u ser ‘âşık **midur** / Da‘vi-i mihr ü maḥabbet eylese lâyıḳ **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 1*). [*midur, -dur*]

Şem‘ gibi giceler tâ şubḥ olunca yanmayan / Meclis-i ‘irfâna anlar girmege lâyıḳ **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*midur, -dur*]

Kim ezel bezminde nûş itdi maḥabbet cāmını / ‘İşk-ı mestî görine maḥşerde de ayık **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3*). [*midur, -dur*]

Niçe yıldur baḥr-i eşk içre şinâverlik ider / Yoḥsa ol deryâda bu gönülüm benüm balık **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*midur, -dur*]

Didi ânide Muhibbî böyle bir rengin gâzel / Tarz-ı şî‘r içre Nevâyî gibi ol fâyık **midur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*midur, -dur*]

Men‘ eyleye **mi** küyına varmaga raḳîbün / Kim karşu turur ‘âşık-ı bî-bâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*mi,]*

Sâkî şarâb-ı köhneyi ko tâzesin getür / Bilmez **misin** ki lezzet-i dünyâyı nevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*misin, -sin*]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âḫir sanur **msın** ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*msın, -sın*]

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz **mi** tutar bildüğün işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*mi,]*

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa ‘işkuñ ibtidâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamânı tîz geçer / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamânı tîz geçer / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir’atını / Mül **midür** bilsem cilâsı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'atını / Mül **midür** bilsem cilâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5). [midür, -dür]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül mir'atını / Mül **midür** bilsem cilâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ zevk u şafâsı gül **midür** bülbül **midür** / Hâsta gönülümün devâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 1). [midür, -dür]

Ruĥlaruñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2). [midür, -dür]

Ruĥlaruñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2). [midür, -dür]

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtdâsı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3). [midür, -dür]

Âferîn itmez **misin** ol 'aşîka kim her seher / Âteş-i 'ışka girüp kendin semender gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6). [misin, -sin]

'Aceb sünbül **midür** zülfüñ ya 'anber / Dimâğ-ı dehr olur andan mu'aţtar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1). [midür, -dür]

'Aceb bu gamze **midür** yâhu cellâd / Tutar hâzır elinde tîğ u hançer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4). [midür, -dür]

Görinen haţ **midür** yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsnî ser-â-ser (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7). [midür, -dür]

Bu çarĥ-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâya meger gitmez **mi** sanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [mi,]

Cân u dil almaz **misin** bir büseñe didüm didi / Cân virem dirsın ki zâhir sanasın bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [misin, -sin]

Bahr-ı gamdan hiç halâş olur **mi** bu dil zevraķı / Her taraftan eşkümi bu gözlerüm deryâ ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3). [mi,]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül **midür** bülbül **midür** / Şîşelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül **midür** bülbül **midür** / Şîşelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül **midür** bülbül **midür** / Şîşelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1). [midür, -dür]

Gülşenüñ rengin kabası gül **midür** bülbül **midür** / Şişelerle tolu yaşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*midür, -dür*]

Sinesi gül çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*midür, -dür*]

Sinesi gül çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*midür, -dür*]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Gizlü rāzum varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*midür, -dür*]

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşî gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

Gülşene vardum ki tā tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşî gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu firāşî gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / Salan anda bu firāşî gül **midür** bülbül **midür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

Bakar **mydı** baña ol yār-ı bed-ḥū / Yaşum sım olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*mydı, -y, -dı*]

Recā-yı büse iderler tecävüz / Keseyin **mi** lisānuñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*mi,]*

Gözlerüm yaşı dökildükçe bu gönlüm çarḥ urur / Hiç diyebilür **miyüz** kim āsiyāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*miyüz, -y, -üz*]

Bulnır **mi** ‘aceb bir gül anuñ yanında ḥār olmaz / Ya bülbül var **mi** ‘ālemde enṣî āh u zār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*mi,]*

Bahār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder **mi** hiç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [*mi,]*

Çeşmüñe dirsem n’ola āḥir zamān fettānidur / Fitne **mi** kaldı anı ol fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*mi,]*

Çıkarsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur **msız** ki sinem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*msız, -sız*]

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün āhen **midür** / Raḥm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*midür, -dür*]

Ġam ayrılmaz benümle hem-dem oldu / Cihānda var **mi** anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [*mi,]*

‘Āşık **mi** dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘İşk ehli olan puḥte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*mi,]*

Bir dem şeb-i hicr içre ḥayāl-i ser-i zülfün / Ḥālî **mi** olur gözden eyā serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*mi,]*

- Ger öldürseñ beni cān bīm kılmaz / Olur **mı** dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*mi,]*
- Bahr-i ‘ışkuñdan halāş olur **mı** bu dil zevrakı / Eşk-i çeşmüm oldu deryā ortada girdāb göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*mi,]*
- İy Muhibbī derd-i ‘ışka yok **mdur** didüm devā / Didiler ölmekden özge yok aña dermānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*mdur, -dur]*
- Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāka sālhā / Sāle tākāt **mı** ider çün hefte māhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*mi,]*
- Åh it Muhibbī her dem kim gördi yār[ı] maħrem / ‘Åşık olur **mı** bī-ğam olduğu yokdur olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*mi,]*
- Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hıç añmaz **mısın** / Şöyle zann itme ki maħşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*mısın, -sın]*
- Va‘de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-fırīb / Bāda **mı** virdi ‘aceb kim bilmezem peymānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*mi,]*
- Dutalum ben sırr-ı ‘ışkı dilde pinhān eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez **mı** keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*mi,]*
- İki nesne ‘ışkuma şahid degül **mı** kıl nażar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*mi,]*
- Geçer **mı** bir dem ol serv ayagina / Yaşum çün çeşmümi biñar kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*mi,]*
- Cihānda yir **mı** kaldı kim nem olmaz / Cemālī dūr olalı gözlerümden (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 2*). [*mi,]*
- Dilberüñ ağıyarı bī-had olduğın ‘ayb eyleme / Bu cihān bağında hıç bir gül biter **mı** hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 3*). [*mi,]*
- Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar **mı** kandadur ol zülf-i şebdiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*mi,]*
- Zülfüñ ister bu Muhibbī aña el sunduğı bu / Mār-gır olmasa eyler **miydi** ol māra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*miydi, -y, -di]*
- Bir nefes senden cüdā yokdur dem urmaga mecāl / Çünki cānumsin gelür **mı** cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*mi,]*
- Åteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / Sora-gelmez **mı** ‘aceb ol lebleri ‘İsī-nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*mi,]*
- Dilā yitmez **mı** bir peşmīne jende / N’idersin isteyüp dībā vü atlas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*mi,]*
- Bundan evlā zulm olur **mı** bülbul-i bī-çāreye / Hār-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*mi,]*
- Giceler tā şubh olunca inleseñ olmaz ‘aceb / Kār-ı ‘ışk āsān **mı** sanduñ bilmedüñ iy bu‘l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*mi,]*
- Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyar / Tutar **mı** hıç şırüñ yirini müş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*mi,]*

- Gül yüzün medh it maqāma gel nevāda rāstı / Vaqt-ı gülde iy gönül bülbül olur **mi** hiç hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*mi,]*
- Kadd-i yârı sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berāber ola **mi** ‘ar‘ar kâmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*mi,]*
- Mümkin **mi** saña rahm gele yâr dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye rahm ide **mi** taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*mi,]*
- Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez **misin** ki ‘ışkuñ ile āşinā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*misin, -sin]*
- Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ **mi** ya gördüñ **mi** ki bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*mi,]*
- Beni sen sanma iy zāhid şārāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ **mi** ya gördüñ **mi** ki bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*mi,]*
- Komış ebrûları birbirine baş / Danişuk **mi** ider ola iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [*mi,]*
- Bend-i zülfinden halâş olur **mi** hiç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*mi,]*
- Āsitānuñdan revā **mi** ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lāyık mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*mi,]*
- Āsitānuñdan revā **mi** ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakîbi idesin lāyık **mıdur** yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*mıdur, -dur]*
- Döstüm cevr ü cefānı eylegil evzān-ıla / Hiç işitmedüñ **mi** her yirde dinür hayrū’l-vasať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 3*). [*mi,]*

micmer: İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

- Āhdan zencîr idüp bu gönümün kândiline / Yakmaga gam meclisinde ya‘nî **micmer** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [*micmer,]*
- Zülfî zencîrine asmış san zaķan kândilini / Cān u diller yakmaga ya‘nî ki **micmer** bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*micmer,]*

micmer-i yākūt: Yakut buhurdanlık.

- Āteş-i ruhsāruñ üzre ol mu‘anber hāller / **Micmer-i yākūt** içinde müşg-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*micmer-i yākūt,]*

miğfer: Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.

- Bu Muhibbî girse ‘ışk meydānına / Dūd-ı āhın başına **miğfer** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*). [*miğfer,]*
- Oldı şîrāne bu esb-i çarĥ-ı gerdüna süvār / Ol sebebden başına urındı zer **miğfer** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*miğfer,]*

mihmān: Konuk, misafir.

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş **mihmān** gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*mihmān,]*

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol perī-rūnuñ hayālī anda **mihmāndur** henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*mihmāndur, -dur]*

mihmān olur: *Misafir, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.*

Gözlerüm yaşın şarāb u bagrumı itdüm kebāb / Hāyl-i dilde çün hayāl-i dilrübā **mihmān olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*mihmān olur, -ur]*

mihmān olur: *Misafir, konuk olmak, bir yerde kısa bir süreliğine oturmak, bulunmak.*

Şāh-ı gam dil hānesine dāyimā **mihmān olur** / Pādişehdūr bu ‘aceb dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 4*). [*mihmān olur, -ur]*

mihnet: *Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat II üzüntü, dert, elem, keder, gam, ızdırap.*

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşūñ / Görmişem derd ü belā vü **mihnetin** andan beter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*mihnetin, -i, -n]*

Eger cevr ü eger **mihnet** eger gam / Anı kim yār ider ‘ayn-ı şafādūr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 4*). [*mihnet,]*

Cefā sengiyle **mihnet** toprağına / Binā-yı ‘ışkı yapsañ muhkem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*mihnet,]*

Kūy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / Zāhirā gerçi maḥabbet lik **mihnet** beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 1*). [*mihnet,]*

Åh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hīç gülmedük / İy Muhibbī ‘ālem içre **mihnet** oldı yirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*mihnet,]*

Geh mest olup cūr’a saçaruz felek üzre / **Mihnet** gamını yiyici ‘ayyaşlaruz biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 3*). [*mihnet,]*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilā bu deñlü **mihnetler** saña az (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*mihnetler, -ler]*

Tūgra-yı gamla Muhibbī sīne-i taḅlı döğüp / Bu tārīķ-ı ‘ışķ dervendinde **mihnet** beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*mihnet,]*

Görinen başuma **mihnet** kūhsārıdır diñüz / İki ‘aynum iki yaña çeşmesārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*mihnet,]*

Hastayuz kūyuñda yıllardur ki **mihnet** beklerüz / İy taḅīb-i dil lebūñden ya ‘nī şerbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*mihnet,]*

Cefā sengiyle **mihnet** toprağınsuz / Maḥabbet yapısı hīç muhkem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*mihnet,]*

Hāyyāt-ı felek egnüme **mihnet** palāsını / Biçdi Muhibbī baña görüp lāyık ol kumāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*mihnet,]*

Dil virelden zülfinüñ zencirine dīvāne-veş / Meclis içre söylenür **miḥnetlerüm** efsāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*miḥnetlerüm, -ler, -üm*]

Benüm süz-ı derünümde yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı **miḥnetden** uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*miḥnetden, -den*]

miḥnet şebinde: *Dert, sıkıntı gecesi.*

Bezm-i ğamda cān atar şem'-i ruḥ-ı cānāneye / Sanasın **miḥnet şebinde** bu gönül pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*miḥnet şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

Her kim ki 'āşık oldı tolaşdı bend-i zülfe / **Miḥnet şebinde** āḥir ölmek olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [*miḥnet şebinde, -i, -n, -de-n, -de*]

miḥnet ü derd ü belādan: *Üzüntü, dert ve bela.*

Maṭbah-ı ğamda Muhibbî giceler tā şubḥa dek / **Miḥnet ü derd ü belādan** gayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*miḥnet ü derd ü belādan, -dan*]

miḥnet ü derd ü elem: *Derd, sıkıntı ve keder.*

Cem' kıldum **miḥnet ü derd ü elem** / Rāh-ı 'ışk içre baña ol zāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*). [*miḥnet ü derd ü elem,]*

Bezm-i ğamda ḥün-ı dil nüş itmege yārān ile / **Miḥnet ü derd ü elem** oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*miḥnet ü derd ü elem,]*

miḥnet ü derd ü ğama: *Mihnet, dert ve keder.*

Dil-i dervīş-i cefā-keş ki giriftaruñ ola / **Miḥnet ü derd ü ğama** şabr u rızā kıldı 'ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*miḥnet ü derd ü ğama, -a*]

miḥnet ü derd ü maḥabbet: *Sıkıntı, dert ve sevgi.*

Ortada 'ışka esir sanmañ olam ben yaluñuz / **Miḥnet ü derd ü maḥabbet** kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*miḥnet ü derd ü maḥabbet,]*

miḥnet ü ğam: *Sıkıntı ve dert.*

Her kim ki dikdi sīneye 'ışkuñ nihālini / Derd ü belā vü **miḥnet ü ğam** berg ü bāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*miḥnet ü ğam,]*

miḥnet ü ğamdan: *Sıkıntı ve dert.*

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde ḥāş / Ya olam derd ü belā vü **miḥnet ü ğamdan** ḥalās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [*miḥnet ü ğamdan, -dan*]

miḥnet ü hirmāndan: *Dert ve mahrumiyet.*

Kim hārīm-i hürmet-i gamla Muḥīb maḥrem ola / Olamaz tā rüz-ı maḥşer **miḥnet ü ḥirmāndan** ḥalāş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5). [miḥnet ü ḥirmāndan, -dan]

mihr: Güneş, şems, âfitâb.

Teşbîh kim ider gün yüzine **mihr-ile** mâhı / Gün yüzine ‘âlemde muḳâbil kamer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5). [mihr-ile, --ile]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāgehān / Daḥı ol demden bertü **mihr-ile** aya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2). [mihr-ile, --ile]

Cānā şehāb-ı zülfi ruḥ-ı âfitāba bas / Yakduñ bizi bu **mihr-ile** mâhum niḳāba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1). [mihr-ile, -ile]

mihr: Sevgi, muhabbet, aşk.

Göñlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / **Mihrin** velî berk itmede cān u cihānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1). [mihrin, -in]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / Sanma **mihrüñ** bu göñülden güzelüm zāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4). [mihrüñ, -üñ]

Eger cevrüñ eger **mihrüñ** ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ḥandān ne hicrāna melālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3). [mihrüñ, -üñ]

İlāhî her zamān artur anuñ **mihrini** göñlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefā hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4). [mihrini, -i, -n, -i]

Mihr umma dehr-i dūndan andan gelen cefādūr / Kimse cihānda ḥurrem olduğu yokdur olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4). [mihr,]

Māh-rūlar **mihri** dilden zāyil olmaz pend-ile / Nāşihā virür şudā’ luḫ eylegil bu sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3). [mihri, -i]

Çünkü vefā vü **mihr** ü mahabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyāda iḫtilāṫ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2). [mihr,]

mihr: Güneş, şems, âfitâb. // Sevgilinin yüzü.

Çünkü rüşendür eyā ḥurşid-rū şıdkum saña / Şubḥ gibi **mihrüñi** göster baña gel gül bir nefes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4). [mihrüñi, -üñ, -i]

mihr: Güneş, şems (parlaklık, aydınlık) II sevgi, muhabbet, aşk.

Zāhidā efsürde dil inkār-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ **mihriyle** çün kim germdür hengāmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4). [mihriyle, -i, -y, -le]

Mihrüñle yine zerrelürüm irdi semāya / Āhum yiliyle oldı cihān pür hevā henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2). [mihrüñle, -üñ, -le]

mihr eyle: Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acılamak, merhamet etmek.

Dimezem **mihr eyle** bārī cevır kıl oran-ıla / Faḥr-ı ‘ālem çün dimiş ḥayru’l-umūr olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*mihr eyle,]*

mihr iderseñi: *Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.*

Gāh gāhī **mihr iderseñ** yiridür ‘āşıqlara / Zīra senden geh vefā gāhī cefādur çün gāraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*mihr iderseñ, -er, -se, -ñ]*

mihr ile: *Sevgiyle, şefkatle, merhametle.*

Mihr ile bir kez nazır kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tāli‘üm ‘ālemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*mihr ile,]*

mihr itdi: *Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.*

Dünyā kime **mihr itdi** saña ide Muḥibbî / Cevr-ile cefā kılmada cānānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*mihr itdi, -di]*

mihr ü maḥabbet: *Sevgi ve aşk.*

Sevme hercāyī güzel virme Muḥibbî aña dil / Yār bī-‘ahd olıcak **mihr ü maḥabbet** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*mihr ü maḥabbet,]*

mihr ü maḥabbet it: *Sevgi ve muhabbet göstermek, dostluk etmek, acımak, merhamet etmek.*

Biz dimezüz ki mihr ü yāḥūd maḥabbet it / Cevr ü cefālaruñla senüñ pür-şāfālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*mihr ü maḥabbet it,]*

mihr ü meh: *Güneş ve ay.*

Hakk olursa **mihr ü meh** naqşı felekden ğam degül / Naqş-ı eş‘āruñ Muḥibbî künbed-i mīnā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*mihr ü meh,]*

mihr ü mehdën: *Güneş ve ay.*

İy meh-i nā-mihrībān senden vefādur çün gāraz / **Mihr ü mehdën** ‘ālem içinde ziyādur çün gāraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1*). [*mihr ü mehdën, -den]*

mihr ü mehe: *Güneş ve ay.*

Mu‘aṭṭar zülfine yāruñ n‘ola bağlansa cān u dil / Mu‘anber kāküli **mihr ü mehe** çünki kemend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*mihr ü mehe, -e]*

mihr ü meh-ile: *Güneş ve ay.*

(ع) Şenālar idelüm olmaya ol ḥüsne zevāl / Nite kim **mihr ü meh-ile** ola bu leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [*mihr ü meh-ile, --ile]*

mıhr ü vefâ: *Sevgi ve dostluk.*

‘Âşık iseñ iy gönül **mıhr ü vefâ** kılma heves / Derdi hoş gör ‘ışk ara hergiz devâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 1*). [*mıhr ü vefâ,*]

mıhr ü vefâ eyleye: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim ne bilür / Yâr ‘aceb eyleye mi mıhr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*mıhr ü vefâ eyleye, -y, -e*]

mıhr ü vefâ görmedüm: *Sevgi ve dostluk görmek, sevgi ve dostluk bulmak.*

Görmedüm mıhr ü vefâ çekdüm velî cevr ü cefâ / Var diyen mıhr ü vefâsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*mıhr ü vefâ görmedüm, -me, -dü, -m*]

mıhr ü vefâ iderseñ: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

İderseñ döstüm mıhr ü vefâ hoş / Eger itmeyesin cevr ü cefâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 1*). [*mıhr ü vefâ iderseñ, -er, -se, -ñ*]

mıhr ü vefâ kılmaz: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Hezârân cevr ider zülfî kılmuñ her biri cânâ / Velî bir mü kadar kılmaz baña mıhr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*mıhr ü vefâ kılmaz, -maz*]

mıhr ü vefâ kılmaz: *Sevgi ve dostluk göstermek.*

Baña mıhr ü vefâ dildâr kılmaz / Dimeñ cevr ü cefâyı yâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 1*). [*mıhr ü vefâ kılmaz, -maz*]

mıhr ü vefâdan: *Sevgi ve dostluk.*

Cefâ vü cevri dildârüñ baña **mıhr ü vefâdan** yig / Gam-ı ‘ışkından olmasun bu cân u dil cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*mıhr ü vefâdan, -dan*]

mıhr ü vefâñ: *Sevgi ve dostluk.*

Şehâ **mıhr ü vefâñ** yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevruñe cânâ velî hergiz hisâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*mıhr ü vefâñ, -ñ*]

mıhr ü vefâsı: *Sevgi ve dostluk.*

Görmedüm mıhr ü vefâ çekdüm velî cevr ü cefâ / Var diyen **mıhr ü vefâsı** dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [*mıhr ü vefâsı, -sı*]

mıhrâb: *Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğı yer II kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.*

Yüzüñ kıble kaşuñ **mihrāb** olaldan / Gözüm gözler anı kıble-nümādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*).
[*mihrāb,]*

Cāmi‘-i hüsünde yāruñ tāk-ı ebrūsın gören / Secdeden kaldurmayup başın anı **mihrāb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*mihrāb,]*

Kaşuñ **mihrābına** kâmet getürdüm / Görüp yüzüñ didüm Allāhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*).
[*mihrābına, -ı, -n, -a]*

Secdegāh-ı dil olaldan tāk-ı ebrū-yı nigār / Her yire baş egmezüz birdür bizüm **mihrābumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*mihrābumuz, -umuz]*

Mescid-i hüsün[i] seyr iden şafālar kesb ider / Kaşlarınıñ tākına **mihrāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*mihrāb,]*

Cāmi‘-i hüsün içre yanar ruḥları kändildür / Kaşlarınıñ tākına **mihrāb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*mihrāb,]*

mihr-i ‘ālem-tāb: *Dünyayı aydınlatan güneş.*

Rüy-ı yāra **mihr-i ‘ālem-tāb** beñzer beñzemez / La ‘l-i nābā şekker ü cüllāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*mihr-i ‘ālem-tāb,]*

mihr-i ‘ālem-tābumuz: *Dünyayı aydınlatan güneş II sevgili.*

Gösterelden gün yüzün ol **mihr-i ‘ālem-tābumuz** / Āh kim kalmadı dilde şabr u gözde ḥ‘ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*mihr-i ‘ālem-tābumuz, -umuz]*

mihr-i cihān-ārā: *Cihanı süsleyen güneş.*

Māhi gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña **mihr-i cihān-ārā** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*mihr-i cihān-ārā,]*

Āfitāb-ı hüsne kim **mihr-i cihān-ārā** dimez / Ya muḳavves kaşlarıñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*mihr-i cihān-ārā,]*

mihr-i cihān-ārā-y-ımuş: *Cihanı süsleyen güneş.*

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nūra garḳ it ‘ālemi / Tā görenler diyeler **mihr-i cihān-ārā-y-ımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [*mihr-i cihān-ārā-y-ımuş, --y, --ı, -muş]*

mihr-i ruḥsārından: *Yanağın güneşi. // Sevgilinin güneş gibi parlak yanağı.*

Vefā umma gel iy dil **mihr-i ruḥsārından** ol māhuñ / Çü virmez teşneye ḥāsiyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*mihr-i ruḥsārından, -ı, -n, -dan]*

mihri yok: *Sevgisiz, vefasız, merhametsiz II sevgili.*

Zerrece güş itmedi ol **mihri yok** feryādımı / Līk ‘ālem topdoludur nāle vü efgānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*mihri yok,]*

mihri yok: *Sevgisiz, vefasız, merhametsiz II sevgili.*

Cevri çok pür cefâyı kim sevmez / **Mihri yok** bî-vefâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*).
[mihri yok,]

mıhr-ile mâhi: *Güneş ve ay.*

Felek germ olmasun görüp iñende **mıhr-ile mâhi** / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [mıhr-ile mâhi, --ile-ı]

mıhr-ile meh: *Güneş ile ay.*

Gökden eger ki togmaya **mıhr-ile meh** ne gam / ‘Älem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [mıhr-ile meh, --ile]

mıhr-ile mehdén: *Güneş ile ay.*

Dōstum senden vefādür çün ğarāz / **Mıhr-ile mehdén** ziyādür çün ğarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1*).
[mıhr-ile mehdén, -den-ile]

mıkdār: *Değer, kıymet; derece.*

Güneş yüzine dıldāruñ muqābil olmak istemiş / Zevāli görünür beñzer neden **mıkdārını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [mıkdārını, -ı, -n, -ı]

mıkrāz: *Makas II mum kesme makası.*

Meclisde meger hüsüne yāruñ dil uzatmış / Şem’uñ dilini n’ola eger kim kese **mıkrāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [mıkrāz,]

mīm: *Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağızı.*

Ser-i zülfini gördüm cīme beñzer / Leb-i la’lini sordum **mīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*).
[mīme, -e]

Dehān[ı] **mīme** zülfi[i] cīme beñzer / Teni büllūra yāhūd sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*).
[mīme, -e]

Geldi dehāna **mīmüñ** irem gibi murāda / Muşhaf cemālüñ açup kimdür tefe’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [mīmüñ, -üñ]

Ĥāl-i müşgīnüñ dehānuñ üzre düşmişdür ğalať / Komadı ĥattātlar ‘ādet degül **mīme** nuqat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [mīme, -e]

mīm dehānuñ: *(sevgilinin) mīme benzeyen, yok denecek kadar küçük ağızı.*

Şöyle müşkil oldı bu **mīm dehānuñ** sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı hiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [mīm dehānuñ, -uñ]

mi'mār: Binâların projesini hazırlayan, planını çizen ve plana göre güzel bir biçimde yapılması için gerekli her türlü işi yapan kimse II sevgili.

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / Anı da yapar böylece **mi'mār** ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5). [mi'mār,]

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma'mûr iden sensin / Binâ ahvâlini dirler ki **mi'mār** olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2). [mi'mār,]

minkâr: Yırtıcı kuşların gagası.

Bu kebüter gönlümü alup yine **minkârına** / Hîç hâlâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4). [minkârına, -i, -n, -a]

Minkârına aldukda gönül didi Muhibbî / Beñzer ki gönül murgını kapdı gözi şahbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5). [minkârına, -i, -n, -a]

minnet itmez: Borcu ve yükü altında kalacağını bile bile bir kimseden kendisi için iyilikte bulunmasını istemek, boyun eğip yalvarmak.

Ol ki dildârûñ cefâsını vefâdan yig bilir / **Minnet itmez** kimseye derdine dermân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6). [minnet itmez, -mez]

minneti itmeyem: Borcu ve yükü altında kalacağını bile bile bir kimseden kendisi için iyilikte bulunmasını istemek, boyun eğip yalvarmak.

Çün Süleymân minneti murgâna hergiz itmeyem / Başum üzre sâyebânüm âh-ı düd-efzâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2). [minneti itmeyem, -i, -me, -y, -e, -m]

minnet-i kevser: Kevser arzusu duymak.

Leblerüñden kim bugün sâgar çeker / Sanma ferdâ **minnet-i kevser** çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1). [minnet-i kevser,]

mi'râc: Merdiven II çıkılacak yüksek yer II yükselme, yükseliş.

Hâk-i pây-ı döst çün derd ehlinüñ ser-tâcidur / Ehl-i 'ışkuñ zülfi kullâbı dahı **mi'râcidur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1). [mi'râcidur, -i, -dur]

Nigârâ hâk-i pâyüñ tâcumuzdur / Ser-i zülfüñ bizüm **mi'râcumuzdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1). [mi'râcumuzdur, -umuz, -dur]

mir'ât: Ayna.

Gönül **mir'âtını** gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3). [mir'âtını, -ını]

Gerçi evvel 'ışk **mir'âtı** selâmet gösterür / Lîk soñra 'aşîka bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [mir'âtı, -ı]

İy Muhibbî jeng-i gam tutdı gönül **mir'âtını** / Mül midür bilsem cilâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*mir'âtını, -i, -n, -i*]

mir'ât-ı dil: *Gönül aynası.*

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola **mir'ât-ı dil** / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*mir'ât-ı dil,]*

mîr-ves: *Bey gibi, emir gibi.*

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim yürüyem 'âlem içinde **mîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [*mîr-ves,]*

misk: *Misk, güzel koku II Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.*

Ûaıt-ı la'lûñ **misk** ü zülfün 'anber-i sârâ satar / Dişlerün dürr-i 'Aden şîrîn lebün helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*misk,]*

İy şabâ **misk-ile** 'anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*misk-ile, -ile]*

miskîn: *Âciz, zavallı (kimse) II hiçbir şeye sahip olmayan II âşık.*

Cevr elinden cân u dil oldu perâkende Muhib / Zülme tãkat itnese dervîş ü **miskîn** tağlır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*miskîn,]*

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla o **miskîn** niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [*miskîn,]*

Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i 'ışık oldu / Yañılıp dimedün bir gün bu **miskîn** derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*miskîn,]*

Gün yüzünñ hasretinden lâle **miskîn** sebzde / Kıpkızıl kana boyanup yüregini dâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*miskîn,]*

Yakma iy dil nâr-ı hirc bu Muhibbî hastayı / Hâyra gir cevri ü cefâdan kıl bu **miskîni** hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*miskîni, -i]*

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr üzre haıt / Didi zülfüm sâyesidür itdün iy **miskîn** ğalaıt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*miskîn,]*

mısr-ı hüsn: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

Hüzn içinde iy şabâ Ya'küb-ı dil ahyâlini / **Mısr-ı hüsn** içre var eyle Yüsuf-ı Ken'an'a 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*mısr-ı hüsn,]*

mısr-i hüsnün: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

Mısr-i hüsnün haqqıçün cânâ Muhibbî hastadır / Her kaçan kim zülfünñ aña ol 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*mısr-i hüsnün, -ün]*

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la'1 olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kahtredür nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*mısr-ı hüsnüñ, -üñ*]

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nıl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*mısr-ı hüsnüñ, -üñ*]

mısr-ı hüsnüñde: *Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.*

Mısr-ı hüsnüñde gözümün biri oldı nehr-i Nıl / Eyledün Bağdād küyuñda birini cüy-ı Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*mısr-ı hüsnüñde, -üñ, -de*]

misâl: *Benzer, gibi, mânend, nazir.*

Päre päre n'ola togransa gönül şäne **mişâl** / Ser-i zülfine kaçan el uzada şäne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*mişâl,]*

Nevbet-ile halkı bir bir ögidür gendüm **mişâl** / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*mişâl,]*

miyān: *Vücutum orta yeri, bel II sevgilinin ince beli.*

Kuçam dirseñ **miyānını** Muhibbî / İştüñ mi anuñ sen hıç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [*miyānını, -ı, -n, -ı*]

Zıkr eyle leb-i la'lin ü fikr eyle **miyānın** / 'Älemde hüner olmaya idrāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3*). [*miyānın, -ı, -n*]

Miyānına kimi kıl dir lebine kimi dir noқта / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*miyānına, -ı, -n, -a*]

Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılur / Diler ki kuça kaşdı o nāzük **miyānadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*miyānadur, -a, -dur*]

Miyānından haber kim var dir ise / Sözi taşdıq olunmaz çün gümāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*miyānından, -ı, -n, -dan*]

Dehānuñla **miyānuñ** sırr-ı ğaybî / Hıredmend anı hıç tefhım kılmar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*miyānuñ, -uñ*]

Dehāniyla **miyānından** haberdār olmadı kimse / Gönül hayretde kalmışdur yog-ıla varını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 3*). [*miyānından, -ı, -n, -dan*]

Muhibbî leblerüñ zıkrin **miyānuñ** vaşfını itse / Diyeler böyle bir şırın kelām ince hayāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*miyānuñ, -uñ*]

Yok **miyānından** eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virtür haber andan Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*miyānından, -ı, -n, -dan*]

miyān-ı nāzüküñ: *Sevgilinin nazik, ince beli.*

Hıç gelür ben 'āşıkā ğāyet **miyān-ı nāzüküñ** / Çünki peygāMBER dimiş hayrū'l-'umür olur vasağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*miyān-ı nāzüküñ, -üñ*]

miyân-ı yârda: *Sevgilinin beli.*

Çün **miyân-ı yârda** varlık hicâb oldu bize / Dâyimâ alup nefes virdükçe ifnâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*miyân-ı yârda, -da*]

mizâc: *Ar. Tabiat, huy.*

Dûd-ı âhumdan sakınur gül ruḥın her dem nigâr / Hey niçe nâzûk **mizâc** olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*mizâc,]*

mızrâb: *Tezene, zahme (telli sazları çalmaya yarayan alet).*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg dest-i gam **mızrâbumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*mızrâbumuz, -umuz*]

mızrâb-ı ğamla: *Gam mızrabı.*

Bezm ara tâ şubḥ olunca iy Muhibbî nâle kıl / Çalınur **mızrâb-ı ğamla** çün gönül ṭanbûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*mızrâb-ı ğamla, -la*]

mû: *Tüy, kıl, saç teli.*

Ser-i zülfinde her bir **mû** bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir **mû** kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*mû,]*

mû kadar: *Kıl kadar II azıcık bile, biraz bile.*

Hezârân cevri ider zülfi kılınuñ her biri cânâ / Velî bir **mû kadar** kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [*mû kadar,]*

mû kadar: *Kıl kadar II azıcık bile, biraz bile.*

Ser-i zülfinde her bir mû bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir **mû kadar** bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*mû kadar,]*

mu‘âdil olduñsa: *Denk olmak, müsavi olmak.*

‘İşk-ıla olduñsa Mecnûn’a mu‘âdil iy gönül / Her neye baksañ yazılmış şüret-i Leylâ’yı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*mu‘âdil olduñsa, -du, -ñ, -sa-duñsa*]

mu‘allim: *Öğreten, tâlim eden, öğretici, eğitici kimse, hoca.*

Mu‘allimden cefâlar öğrenürsin / Neden dirsın vefâ ta‘lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*). [*mu‘allimden, -den*]

mu‘ammâ: *Bilmece, anlaşılmaz, halledilmez şekilde güç, halli müşkül iş veya şey.*

Sorma sırr-ı dehānını iy dil / Kimse fehm eylemez **mu‘ammādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*).
[*mu‘ammādur, -dur*]

mu‘anber: Amber kokulu.

Mu‘aṭṭar zülfine yāruñ n‘ola bağlansa cān u dil / **Mu‘anber** kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*mu‘anber,]*

mu‘anber: Amber kokulu.

Meger ḥālūñ şehā müşg ü ser-i zülfūñ **mu‘anberdür** / Dimāğı ‘ālemūñ cānā anuñ-ıçun mu‘aṭṭardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*mu‘anberdür, -dür*]

Āteş-i ruḥsāruñ üzre ol **mu‘anber** ḥāller / Micmer-i yākūt içinde müşg-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*mu‘anber,]*

Gāh olur dilber şeb-i zülfīn **mu‘anber** gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*mu‘anber,]*

Mu‘anber zülfūñ cānā kemendi / Neden bilsem bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*mu‘anber,]*

İtdi ol zülfī **mu‘anber** kākülin zencürümüz / Ğam yimek dîvāneler oldı bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*mu‘anber,]*

mu‘aṭṭar: İturlı, kokulu, güzel kokulu.

Meger ḥālūñ şehā müşg ü ser-i zülfūñ mu‘anberdür / Dimāğı ‘ālemūñ cānā anuñ-ıçun **mu‘aṭṭardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*mu‘aṭṭardur, -dur*]

Mu‘aṭṭardur yine ‘ālem dimāğı / Şabānuñ yār zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*).
[*mu‘aṭṭardur, -dur*]

Mu‘aṭṭar zülfine yāruñ n‘ola bağlansa cān u dil / Mu‘anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*mu‘aṭṭar,]*

mu‘aṭṭar eyledi: Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Eyledi dehrūñ dimāğını mu‘aṭṭar bûy-ıla / Kim meger bād-ı şabā zülfindeki bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [*mu‘aṭṭar eyledi, -di*]

mu‘aṭṭar eyledüñ: Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Kûy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḥ / Eyledüñ ‘ālem dimāğını mu‘aṭṭar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*mu‘aṭṭar eyledüñ, -dü, -ñ*]

mu‘aṭṭar eyleyen: Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Eyleyen dehrī mu‘aṭṭar bilmedük ne bû imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*mu‘aṭṭar eyleyen, -y, -en*]

mu'afttar oldu: *Güzel kokulu, ıtrılı olmak.*

Oldı hem dehrüñ dimāğı çün mu'afttar büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medhın okur turmaz hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*mu'afttar oldu, -dı*]

mu'afttar olur: *Güzel kokulu, ıtrılı olmak.*

'Aceb sünbül midür zülfüñ ya 'anber / Dimāğ-ı dehr olur andan mu'afttar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [*mu'afttar olur, -ur*]

mu'âvin olmasa: *Yardım eden, yardımcı olmak, yardım etmek.*

Mu'âvin olmasa âhum kad ü bālāña irmezdüm / Felek tākına çıkmaga benüm müşğın kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*mu'âvin olmasa, -ma, -sa*]

mübârek olsun: *Kutlu, bereketli, uğurlu olmak II "hayırlı, uğurlu olsun" anlamında kullanılan bir tebrik veya iyi dilek sözü.*

Zāhidā olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben hārābāt ehliyem mesken baña meyhānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [*mübârek olsun, -sun*]

mübtelâ: *Bir şeye kendini kaptırmuş olan, tutulmuş, düşkün II bir derde, bir hastalığa tutulmuş II âşık, tutkun.*

Ser-i zülfüñle başum pür hevâdur / Göñül derdüñle çokdan mübtelâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*mübtelâdur, -dur*]

Ben mübtelâya n'eyledi ol bî-vefâyı gör / Göñlüm tolaşdı zülfine nāgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*mübtelâya, -y, -a*]

Ruğlarıñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedı ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [*mübtelâsı, -sı*]

Bezm-i belâda nâlemi güş eyleyen benüm / Eydür belâ-yı 'ışka bu bir mübtelâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*mübtelâ-durur, -durur*]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*mübtelâsın, -sı, -n*]

Bend-i belâda kalsa bu göñlüm 'aceb degül / Sevdâ-yı zülf-i dilbere çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*mübtelâ,]*

Zülfinde göñül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kūyı Muhibbî 'âşıkā bīmār-hānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*mübtelâ,]*

Dil-ħaste olup 'ışka düşen bî-nevālaruz / Koyup devâyı derdi alan mübtelâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 1*). [*mübtelâlaruz, -lar, -uz*]

Var midur bir 'ışk eri kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belâyā mübtelâ derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*mübtelâ,]*

Amān virmez baña bir dem ğam u derd ü belā hergiz / Kimesne yokdur 'âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [*mübtelâ,]*

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre **mübtelā** / Gāyet ile hasta-dildür bu Muhibbî bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*mübtelā,]*

Yanumdan bir dem eksilmez gam u derd ü belâ hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek **mübtelā** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*mübtelā,]*

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda dañı durur imiş **mübtelā** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3*). [*mübtelā,]*

Zülfüne bu dil āh senüñ **mübtelā** imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1*). [*mübtelā,]*

Eyle Muhibbî hastaya iy dil tabîbi em / Yıllarla derdün-ile yatur **mübtelā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*mübtelā,]*

Didüm dîvāneyem zülfüne bend it / Gülüp gül gibi didi **mübtelā** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 2*). [*mübtelā,]*

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mähî gökde murğ / Olmadum ben **mübtelā** bu āh u efgāndan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*mübtelā,]*

mübtelā olmışam: Müptela olmak, tutulmak, yakalanmak, hasta olmak.

Gāh serv üzre gehî gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*mübtelā olmışam, -miş, -am]*

mübtelā olmışamdur: Müptela olmak, tutulmak, yakalanmak, hasta olmak.

Leblerün dārü’ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl habîbüm hastalar hakkında fīmār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*mübtelā olmışamdur, -miş, -a, -m, -dur]*

mübtelā-yı ‘ışkam: Aşk müptelası, aşk düşkünü, aşka tutulmuş kimse.

Mübtelā-yı ‘ışkam u sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2*). [*mübtelā-yı ‘ışkam, -am]*

mücerred: 1. Madde ve cisim hâlinde olmayan, soyutlanmış. 2. Yalın, çıplak 3. Yalnız, tek, tek başına, münferit.

Çün Mesîhā gibi ‘âlemde **mücerred** geçerüz / Tañ mı kıdsiler eger olsa bizüm maħremümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3*). [*mücerred,]*

mücrim: Suç işlemiş olan, suçlu, kabahatli kimse.

Hep ümmet-i Muhammed’e itdün şefā‘ati / **Mücrim** Muhibbî bendeñe iy Muştafā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*mücrim,]*

müdüam: Her zaman, daima, devamlı.

Rüşen itmege çerāğın tekye-i ‘ışkuñ **müdüam** / Tuħfe iletür bu gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*müdüam,]*

Muhibbî gülşen-i dilde **müdām** aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler hayāl-i serv-i dālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*müdām,]*

Sîne taḅlını dögüp derbend-i ‘ışk içre **müdām** / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*müdām,]*

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle **müdām** / Eksük olmaz tolıdur ḥarc eylesek gençinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*müdām,]*

Dil fitlin yakmaga kandil-i ‘ışk içre **müdām** / Yaş yirine bağı yağı ile üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*müdām,]*

Nüş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüni **müdām** / Sāgar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*müdām,]*

müdām olsun: Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

Muhibbî sinede peykān[1] yāruñ / **Müdām olsun** dil ü cān merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*müdām olsun, -sun]*

müdāmî: Durmadan şarap içen.

Zāhidā sanma rumūz-ı ‘ışkı ḥāmiler bilür / Bādenüñ zevk u şafāsını **müdāmiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*müdāmiler, -ler]*

müdde‘ī: İddia edici, iddia eden.

Müdde‘īnün acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır san kāse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*müdde‘īnün, -nün]*

Āteş-i hicrāna münkir gelse tañ mı **müdde‘ī** / Dūzaḥuñ aḥvālini ancak ‘azābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*müdde‘ī,]*

Benüm ḥālüm digergün **müdde‘īden** / Nite kim bülbülün derdi dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4*). [*müdde‘īden, -den]*

müderri: Medrese ve büyük cāmilerde yüksek seviyede ders okutan icāzetli ālim, medrese hocası.

İy **müderri** bil Ḥaḳ’uñ baḥşāyışidür fenn-i ‘ışk / Kesb ile girmez ele ne ḥod kitābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*müderri,]*

mü‘ezzin: Ezan okuyan (kişi).

Gelmeyüp nuṯka **mü‘ezzin** bil ki kāmetsden kalur / Cāmi‘-i ḥüsn içre çün ol serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*mü‘ezzin,]*

müfti-i ‘ışka: Aşk hakkında fetva veren , soruları yanıtlayan kimse.

Tañ mı Muhibbî bulsa maḥabbetle ger kemāl / İtdi henüz **müfti-i ‘ışka** çün irtibat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*müfti-i ‘ışka, -a]*

muğ: Zerdüşt dîninden olan kimse, ateşe tapan, âteşperest, mecûsî II şarabı âteşperestler sattığı için teşmil yoluyla meyhâneci.

Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek **muğ** ile hoş degül zünnārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [muğ,]

muğān: Zerdüşt dîninden olan kimseler, ateşe tapanlar, ateşperestler, Mecûsiler II meyhâneci.

Getür iy muğbeçe cāmı **muğāna** / Ki ender deyr ne-tevān būd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [muğāna, -a]

Devrān içinde kim göre zulmı Muhibbiyā / Varsun **muğān** deyre ki dār-ı ‘adāledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5). [muğān,]

muğannî: Şarkıcı.

Muğannî al ele sāzuñı söylet / Nazar kıl ‘āleme bāğ-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3). [muğannî,]

muğāvir: (Ar. muğāyeret “değişmek, muhālefet etmek”ten muğāyir) [Türkçe ‘de türetilmiştir] Uymayan, bağdaşmayan, aykırı, zıt, muhālîf.

Bu vādide **muğāyirdür** nazar kıl herkesün fikri / Diler dil küy-ı dildarı velî zāhid cinān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2). [muğāyirdür, -dür]

muğbeçe: Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk II şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı II sevgili.

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol **muğbeçe** / Baña sundukda kadeh üstinde hāçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [muğbeçe,]

Getür iy **muğbeçe** cāmı muğāna / Ki ender deyr ne-tevān būd mestür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4). [muğbeçe,]

Mey virürsin bārī bend it zülfüñi iy **muğbeçe** / Kim şarāb içmek muğ ile hoş degül zünnārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4). [muğbeçe,]

Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir **muğbeçe** / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı gönümde hüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2). [muğbeçe,]

muğtenim: Ganîmet alan (kimse). // Bir şeyi ganîmet bilip ondan hiçbir karşılık ödemeksizin faydalanan veya o şeye ganîmetmiş gibi sâhip olan (kimse).

Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüñ cān bülbülin / **Muğtenimken** h`ān-ı vaşluñdan senüñ her hār u hes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3). [muğtenimken, -ken]

muhabbet: Sevgi, aşk, sevda.

Bi-ḥamdi’llāh **muhabbet** hānesinde / Ğamuñdan ğayrı kimse maḥrem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 5). [muhabbet,]

muhabbet ehline: *Aşk ve sevgi ehli, âşıklar.*

Leblerüñ 'uşşâka turmuşdur mey-i hamrâ satar / Zülf-i müşgîmüñ **muhabbet ehline** helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*muhabbet ehline, -n, -e*]

muhaqqak: *Kesin, belli, şüphesiz.*

Ruğları üzre görinen hañ degül itme gümân / Bil **muhaqqak** şehd ü şekker üzre üşmiş mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*muhaqqak,]*

muhâl: *Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkânsız.*

Gâyet-i 'ışka Muhibbî ireyim demek **muhâl** / Haddi vü pâyânı yok bir ince müşkil râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*muhâl,]*

muhalif: *Uygun olmayan, uymayan, benzemeyen (şey), aykırı, zıt.*

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağını / Bâd-ı âh-ıla **muhalif** anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*muhalif,]*

muhammed: *Hz. Muhammed (sav).*

Hamdü-lillâh **Muhammed** ümmetiyüz / Cân-ıla Muştafâ'yı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*muhammed,]*

muhammed mustafâ'dur: *İslam dininin Peygamberi Hazreti Muhammed Mustafa.*

Muhibbî gam yime çoğ-ısa cürmüñ / Şefâ'atçı **Muhammed Muştafâ'dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*muhammed muştafâ'dur, -'dur*]

muhammer: *Tahmîr olunmuş, yoğurulmuş.*

Ne 'aceb hûn-ıla âğişte olursa dilümüz / 'Işk suyu-y-ıla **muhammerdür** ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [*muhammerdür, -dür*]

muhayyer ola: *İstedğini seçmekte, dilediği gibi davranmakta, herhangi bir şeyi kabul edip etmemekte serbest olmak // Muhayyer: Mûsikîmizde hüseyñi beşlisinin tizi ve uşşak dörtlüsünden meydana gelen, inici bir seyir tâkip edip düğâh perdesinde (la) karar kılan, en eski ve en çok kullanılan basit makamlardan biri.*

Muṭribâ al sāzuñi eyle 'amel / Kim **Muhayyer ola** sözüñden Hicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*muhayyer ola, -a*]

muhib: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende **Muhib** / Zülme tâkat itmese dervîş ü miskîn taglır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*muhib,]*

Geh şecâ'at gösterüp gâhî **Muhib** merdanelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*muhib,]*

Şehā oldı **Muhib** derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cān bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*).
[*muhib,]*

Åh eyledükçe itdi telâṭum sirişkümüz / Deryā gibi **Muhib** hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*muhib,]*

İşigünde yüzini hāk itmek ister bu **Muhib** / Umar anı kim olasın bāde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [*muhib,]*

Muhib pervāne-veş ol şem‘-i hüsne / Yakayım bāl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*).
[*muhib,]*

Hîç hālâş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın **Muhib** bir şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*muhib,]*

Kim harîm-i hürmet-i gamla **Muhib** mahrem ola / Olamaz tā rüz-ı mahşer miñnet ü hürmāndan hālâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*muhib,]*

Sun nüş ideyim la‘l-i lebūñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālîn ide saña **Muhib** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*muhib,]*

muhibbî: *Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*

İy güzeller şāhı kapuñdan **Muhibbî** bendeñi / Redd idüp anı saña bîgāneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** dil ü cān yakduğımı ḥasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Ḥudā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Mest-i ‘ışk oldı **Muhibbî** aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ölmiş-idi bu **Muhibbî** hier elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsī nefes dildārı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Dil gitti kaldı hānede tenhā **Muhibbî** çün / İy gam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî‘yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür nigārā kanı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*).
[*muhibbî‘yi, -‘yi]*

Büse cerr itse **Muhibbî** leblerinden dilberūñ / Hıışm idüp çeşmi o demde destine ḥançer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [*muhibbî, -se]*

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazār kılsun **Muhibbî** ko cemālūñ ayına (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

İçeli ‘ışkuñ şarābın bu **Muhibbî** ḥasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kanzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Jeng-i gamdan ister-iseñ şāf ola mir‘āt-ı dil / İy **Muhibbî** bir dem elden koma sen şāhbāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** şükr kıl lâ-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı ḥayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

- Pāyuña n'ola dökse **Muhibbî** gözi yaşın / Bu sakladuğı sîm ü zeri yâ ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Görmek ister bu **Muhibbî** çü senüñ didâruñı / Anuñ-ıçun başını su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy döst iñen itme **Muhibbî**'ye cefâlar / Korkmaz mısın andan ki çok âh-ı seheri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'ye]*
- Vâdi-i 'ışka **Muhibbî** bu gönül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile saña zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İti çulını sordı **Muhibbî** didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Yâra 'arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir **Muhibbî** ki bu ne ğavgâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** her taraftan üşüben murğ-ı belâ / Konmaga Mecnûnlayın başumda yir yir câ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İñilirse bu **Muhibbî**'yi 'aceb eylemeñüz / Her kaçan bir kişinüñ bagrı tola hün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -yi]*
- Cânı gibi eylesün pinhân **Muhibbî** 'ışkıını / Sîne şandükında saklar her kimün kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Zâhid eydür geç **Muhibbî** bâde vü mañbûbdan / Hiç yakışmaz gönlüme zîrâ sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî togrulupdur râh-ı 'ışka / Görenler didiler olsun özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir ğamzeler Tâtâr-veş yagmacıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Gene-i 'ışkuñ çü **Muhibbî** yiri vîrâne-durur / Ya harâb olmaga n'ıçün dil-i pür-tâb iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bikr-i fikrinden **Muhibbî** ihtirâ' itse ğazel / Kapışurlar sanasın kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Degül taqrîr-içün mümkün **Muhibbî** cevri dildâruñ / Kaçan taqrîre kaçd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bugün iklim-i 'ışk içre **Muhibbî**'yi diseñ kimdür / Şikeste beste bî-çâre faķırüñdür haķırüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [*muhibbî'yi, -'yi]*
- Ĝâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhânedede / Yarı bulursın **Muhibbî** cehd kıl arayıĝör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Kimün yolına cân u seri virdi **Muhibbî** / Mecnûn şıfat 'İsî-nefes hulķı ğasendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Dürdür **Muhibbî** nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şâhvâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** girse ‘ışk meydânına / Dūd-ı âhın başına miğfer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu **Muhibbî** şî‘r ara Selmân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gerçi ma‘ânî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin **Muhibbî** ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kâha dönmiş cismüni gam hırmeninde âh-ıla / İy **Muhibbî** götürüp yirden anı bâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** key nazar kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Hüsrev ü gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bilsem eşküm n’içün itmez göñline yârûñ eşer / Dirler elmâs iy **Muhibbî** seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** niçe olmasun perîşân bu göñül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kaşdı budur ki **Muhibbî** ire tûbî boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki felekden yücedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bezm-i gamda iy **Muhibbî** nâleme âheng içün / Nâyı gör bâzâra varmış kendüzin güyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Ser-i zülfinde kim görse **Muhibbî** göñlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Niçe şâd olsun **Muhibbî** gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde göñlin anuñ gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

‘İşk cāmından **Muhibbî** kime olmuşdur naşîb / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek sekrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu **Muhibbî** katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Dirîğ eyler dimişler cânı senden / **Muhibbî’ye** habîbüm iftirâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*).
[*muhibbî’ye, -’ye]*

Muhibbî şıdık-ılâ ‘âşık irişdi râh-ı maşşûda / Riyâ vü zerķ-ıla zâhid hemân bir kurı lâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i ‘ışk oldı / Yañılıp dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kuçam dirseñ miyânını **Muhibbî** / İşitdüñ mi anuñ sen hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

Olsañ **Muhibbî** derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tabîbi sanma ki saña cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / **Muhibbî** 'ışk meydânın ser-â-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Belâ kuhsârı olmuşdur **Muhibbî** kelle-i 'uşşâk / Görünür yir yir üstinde gamâmı dūd-ı âhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Naḥl-i gülden tâze terdür bu **Muhibbî'nüñ** sözi / Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

İy **Muhibbî** söyle söz virsün ḥaḳıkatden ḥaber / Şimdiki şâ'irlerüñ her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Çün **Muhibbî** urdı varlık terkini / Âferîñ her işi dervîşânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*muhibbî, -ı]*

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim **Muhibbî** giceler şubḥa degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nâşihâ pend eyleme itmez **Muhibbî'ye** eşer / Mâh-rûlar çün ezel dilden ḳarârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'ye]*

Eksük olmaz maḥzen-i dilden ma'ânî gevhri / Anuñ-ıçun kim **Muhibbî** genc der-vîrânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hicrân şebinde ḥasta olupdur **Muhibbî** âh / Bir derdi var ki derdini ancak Ḥudâ bilir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ḥâlünü bilmez **Muhibbî** dilberüñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** sözlerin gevhreyleyin dak güşuña / Tâ görenler diyeler kim bu dūr-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî kaşı yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Râhî keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstaḳîm / İy **Muhibbî** 'âşıkam yolum tarîḳum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Küyına varsa **Muhibbî** buyurur derbânına / Bu gedâyı koma bir dem anı şehrümünden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Göñlini zülfî çekerse bu **Muhibbî'nüñ** ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

Genc-i ḥüsnine **Muhibbî** sunma dil eyle ḥazer / Görinen zülfî anuñ biñ başlu ejderhâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Sun **Muhibbî'ye** leblerüñ cāmın / Çünki bu derdine o dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*muhibbî'ye, -'ye]*

Gâret iden göñlini kimdür **Muhibbî'nüñ** didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*muhibbî'nüñ, -'nüñ]*

İy **Muhibbî** giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem' ü gül-i ḥamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Virür nâşih şarâb u 'ışka tevbe / **Muhibbî** 'âşık-ı in gerden çi maqdûr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*).
[*muhibbî,]*

Yâr daksun cevher-i nazmumî lâyıķ gūşına / Çün **Muhibbî** her sözüñ bir gevher-i nâ-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Müdde'tnüñ acı sözinden **Muhibbî** bu yürek / Zehre döymez yarılır san kâse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Sevme hercâyî güzel virme **Muhibbî** aña dil / Yâr bî-'ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ḥabîbüm gün yüzüñ göster vişâlün şubḥına irsün / Şeb-i hicründe aḥvâli **Muhibbî'nün** mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*muhibbî'nün, -'nün]*

Muhibbî derd-ile oldı yolında ḥâk-ile yeksân / Dimedî yañılıp bir dem benüm ḥâzır-güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Mürde-i cānâ **Muhibbî** olmadan cismün kefen / Göñlüñ ü gözün açılısun çin sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

Püte-i hicrāna yakaldan **Muhibbî'yi** nigâr / Ğill ü gışdan kurtılıp zer gibi pāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -'yi]*

Ol gâzâlî arayu gitdi **Muhibbî** derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hāmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Gitdi 'ömrüm iy **Muhibbî** bir daḥı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan ḥaber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Güşe-i ğamda **Muhibbî** faķrı iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân olana istiġnâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gâh olur çeşmi **Muhibbî** eline tıġın alur / Geh döner katlüm için ḥançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdü gerçi kim ammâ ki ğâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî rāh-ı kūyuñda senüñ çokdan ğubâr oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki ḥâk-i üstüḥ'ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** çün ezel içdi maḥabbet cāmını / Görinür şimdi anuñçun gâh mest ü geh ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nizāmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / **Muhibbî** 'arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Olma **Muhibbî** vaşl-ıla ḥoş hicr-ile melül / Rüz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

La'l-i nâbî lezzetin bulmak eger / İy **Muhibbî** ister-iseñ kanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 4*). [*muhibbî,]*

Zülfî ḥande-i destedür göñlüm aña peyvestedür / Çokdan **Muhibbî** ḥastadur rûḥ-ı revānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Olmasa yâr **Muhibbî** şeh-i hûbân eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** zülfi çevgânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Dimedûn hüsni zekâtın bu **Muhibbî**’ye ehağ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol sayıl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*muhibbî’ye, -’ye]*

Gelmesün dağı **Muhibbî** ser-i küyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılıñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Muhibbî küyüña varsa gelür karşı seg-i küyüñ / Kadîmî aşinâmuzdur diyüben haqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bezm ara tâ şubh olunca iy **Muhibbî** nâle kıl / Çalınur mızrâb-ı gamla çün göñül ṭanbûrdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** şeh-i cihân iken / Şimdi bir hûba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Mısr-i hüsnüñ haqqıçün cânâ **Muhibbî** hastadur / Her kaçan kim zülfüñi aña ol ‘azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Benüm âhvâl-i pür gûşşam yanında kışşa-i Mecnûn / **Muhibbî** beñzemez ancak kuru efsânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muṭrib Nevâda perdeñi uydur **Muhibbî**’ye / Deyr-i cihânda inlese dil erğânün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*muhibbî’ye, -’ye]*

Dûd-ı âhından **Muhibbî**’nüñ n’ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i ‘ışkı çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*muhibbî’nüñ, -’nüñ]*

Gül’izâr-ı hüsnî yârûñ tâze sebz olsun diyü / Bu **Muhibbî** göz yaşın cû sînesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Âsitânûnda **Muhibbî** tañ mı efgân eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efgânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Seng-i miñnetle **Muhibbî** dögilüp un oldugın / Anı gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Naẓmuñ **Muhibbî** nazmına beñzer Nizâmî’nüñ / İnce hayâl-i nâzûk ü şîrîn edâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî olsa dîvâne ‘aceb mi / Görür zencîre beñzer kâküli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muşhaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy **Muhibbî** bil anı âhîrde bî-îmân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

- Rūşen olsun gün gibi dirseñ **Muhibbî** ‘ışkuñı / Tekye-i dilde çerâğ-ı mihrini uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bilmez **Muhibbî** sinede dâğ-ı siyâhumı / Ancak sor anı lâleye dil bağlayan bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bahâr irdi **Muhibbî** geşt-i bâğ it / Bu demler guşsa gönülden gidendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî pâdişâh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı toprağı ser-tâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** bâde-i hamrâ dururken gül gibi / Kankı hayvândur ki hayvân gibi her dem mâ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** bu gözüm merdümü gavvâş gibi / Taluban baħr-ı gama dürr-ile mercân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i güyâ olur bu ‘ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Kim ki nazm ister **Muhibbî** şi‘rini güş eylesün / Bulnur gerçi ğazel ammâ bu eş‘âr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- La‘l-i şîrîn ü dehâni yâdına / Bu **Muhibbî** cân virür Ferhâd’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Zülfüñ düninde varsa küyuña bu **Muhibbî** / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Ħakk olursa mihr ü meh nakşı felekden ğam degül / Nakş-ı eş‘ârûñ **Muhibbî** künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Döne döne yanmayan bilmez nedür aħvâl-i ‘ışk / İy **Muhibbî** hâlûñi bağı kebâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Gel **Muhibbî** sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Didi ânide **Muhibbî** böyle bir rengin ğazel / Tarz-ı şi‘r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Âbdâr eyler **Muhibbî** şi‘rini hem sūzinâk / Ateş-ile âbı cem‘ itmiş kerâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bir ğamze ile sîneñi çak itdi **Muhibbî** / Kim tiğ urur ol merdüm-i çâlâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Var mı cihânda bir saña beñzer **Muhibbî** rind / Cânı şarâbhânedede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Çünkü **Muhibbî** başladı evvel cefâyâ yâr / Âħir sanur mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varağ güyâ içinde murğ-ı zerrin bâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ko daksun rişteyi cāna **Muhibbî** ehl-i nazm olan / Ma‘ānî baħrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Sîret gözedüp şürete bakmadı **Muhibbî** / Şāhib-nazar olan kişi lâ-būd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ėam degüldür görmez-ise zāhiren cānān yüzün / Cān göziyle çün **Muhibbî** dōst dīdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Şi‘rümün her beyti güldür hāttı sünbülden nişān / İy **Muhibbî** sünbüle bağlu Ėazel Ėül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** şāf-dil hem pāk-meşreb ol yūri / Kim tarīki toĖrıdur lâ-būd anı Hālīk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhār / Sakın Mañşūr-veş ber-dār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İçüp şarāb-ı ‘ışkı bilmez özin **Muhibbî** / Kūy-ı melāmet içre mest ü Ėarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** yüzine bakmaga yokdur tākāt / Tagıdup ‘ağlumı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî’den diriĖ itme nigārā tūr-i müjĖānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla sīne rāĖatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*muhibbî’den, -’den]*

Nigārā sanma ‘ışk içre **Muhibbî** terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ıškuñda şādīkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Dil şşesi bir dağı **Muhibbî** bütün olmaz / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bir bencileyin zūlfı hevāsiyla **Muhibbî** / Dildāde vü āvāre siyehkār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** gibi var mı didüm iy cān bülbulün / ‘İşve vü nāz-ıla güldi Ėonca-veş didi hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** jeng-i Ėam tutdı Ėöñül mir’ātını / Mül midür bilsem cilāsı Ėül midür bülbul midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Merd-i meydān ol **Muhibbî** virme dünyāya Ėöñül / Hiç dil virmez zene meyl eylemez merdāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Tañ mı cūş itse **Muhibbî** āh-ıla deryā-yı eşk / Rūzigār esdükçe kim dir baħr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Yürür mecnün gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ıška / **Muhibbî** sāyeden Ėayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Öper dildārı meclis içre sāĖar / Ara yirde **Muhibbî** müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** ayacı topragına İşār için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sım ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

- Kimdür **Muhibbî** dir-iseñ iy pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** inleseñ bülbül-şıfat küyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** niçe tākāt getüre kişver-i dil / Şâh-ı gam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî vādî-i gamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Sormaduñ iy dil tabīb[i] bu **Muhibbî** derdini / Niçe yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Kim ki ‘āşıkdur **Muhibbî** āsitân-ı yârda / Pâdişâh-ı dehr ise kendüyi çäker gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Şi‘r-ile çünki **Muhibbî** niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şî‘r ü gâzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Çün **Muhibbî** cür‘a-i cām-ı lebüñden oldı mest / Fâş idüp esrâr-ı ‘ışkı ‘äleme rüsvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Niçe medḥ itsün **Muhibbî** ol güzeller şâhını / Ehl-i dilden her seḥer küyında dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Ruḥlarıyla lebleri zikrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun bu **Muhibbî** la‘l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Sîne bāğına **Muhibbî** yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Leb-i tiryâkine irdi **Muhibbî** / Ne gam dirlerse zülfüñ ‘aḳrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Şâh-ı gam gelse **Muhibbî** konmaga dil mülkine / Öñce bu eşküm kaçârı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî zîkr ider şeker lebüñ çün / Olur her bir sözi kand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*muhibbî,]*
- Şâyed ki teraḥhüm ide bir daḥı **Muhibbî** / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler ḥayâl-i serv-i dâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Ḥasretiyle bu **Muhibbî** giceler tâ şubḥa dek / Gözlerin seyyâre-veş yummaz fiğân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İşiden şî‘r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / **Muhibbî** derdmend içün tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** kimse irmez baħr-ı ‘ıŝkuñ ‘umķına / Gerçi mähîler gibi ‘ışk ehli aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Öldürür her dem **Muhibbî’yi** anuñçün ol ħabîb / Bildi yazılmaz günâhı kim daħı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*muhibbî’yi, -’yi]*

Muhibbî ħalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şi’r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İster-iseñ dür dişin dök acı yaşlar iy gönül / Ka’r-ı deryâda **Muhibbî** bulunur dür-dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Eydeli ŝekker lebi ŝîrîn zebânın vaŝfını / Bu **Muhibbî** tab’ını tûĝı gibi gūyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ėarķ-ı ħûn olsa **Muhibbî** tañ mı çeşmüm merdümi / Görürem her dem kuçar dildârı gülgün câmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Oldı **Muhibbî** çünkü cihânda gedâ-yı ‘ışk / Yıgdür aña ki ‘âleme ol pâdişâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Görüp ol la’l-i şîrîni ne kan yudar **Muhibbî’nüñ** / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [*muhibbî’nüñ, -’nüñ]*

İy **Muhibbî** ‘âleme şâh olmadan / Dilberüñ olmak gedâsı ħoŝ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Muhibbî sînede peyķân[ı] yâruñ / Müdâm olsun dil ü cân merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Tecrîd-i ‘ışk ol yürî terk eyle cânuñı / Saña **Muhibbî** penbe-i daĝuñ ħabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

Gülşen-i ħüsünde dil murĝın yine şayd itmege / Zülfi âĝında **Muhibbî** ħâlî anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Muhibbî efser itmiş ħâk-i pâyuñ / Anuñçün şâh-ı heft-iķlîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Muhibbî ĝam yime çoĝ-ısa cürmüñ / Ŗefâ’atçı Muħammed Muştafâ’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Dil diler dâyim **Muhibbî’den** gözi mestâneleler / Serĝoŝuñ meyl[i] bilürsüz kim kebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [*muhibbî’den, -’den]*

Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kūyı **Muhibbî** ‘âŝıķa bîmâr-ĥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** iĝtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gâh cevr ü geh cefâ gâh kirişme gâh nâz / İy **Muhibbî** dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî n’ola karŝuñda iderse nâle vü eĝân / Velî şürîde bülbüldür yüzüñ gül gülsitânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî göz yaşın hârc itse tañ mı / Metâ‘-ı gam gibi çün hâşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Muhibbî dâd-ı Hâk’dur ‘ışk kitâbı / Okınmaz sanma sen ta‘lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*).
[muhibbî,]

İy **Muhibbî** gülşenüñ gördüñ zümürüd bisterin / Salan anda bu firâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [muhibbî,]

Dünyâ kime mihr itdi saña ide **Muhibbî** / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [muhibbî,]

Bezm-i gamda **Muhibbî** hün-ı ciger / İçerem giceler gâbükmür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Bu **Muhibbî** gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [muhibbî,]

Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkun var / İçinde yok **Muhibbî** gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Yâr **Muhibbî** hüblar içre eyle mañbüb ola kim / Halk-ı ‘âlem hayretinden ısırur barmaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [muhibbî,]

La‘l-i nâbuñ hasretinden bu **Muhibbî** aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [muhibbî,]

Tîri çün sehm-i sa‘âdetdür naşîb ola diyü / Bu **Muhibbî** kaşları yasın görüp kırbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî devletinde şâh-ı ‘ışkuñ / Belâ vü derd ü miñnetden ne kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Terahhüm eyle kuluñdur **Muhibbî** / Yanar ‘ışkuñla şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*).
[muhibbî,]

Kaşı yasına cân iderse kırbân / **Muhibbî’nüñ** muqarrer devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*).
[muhibbî’nüñ, -’nüñ]

Sakla **Muhibbî** sînede tîrini cân gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yâdigâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Didiler yaralar n’eyler **Muhibbî** sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebürü nigârüñ yâdigâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [muhibbî,]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün **Muhibbî** sevdügi ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [muhibbî,]

Muhibbî düşeli bañr-ı gam içre / Şâdef çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[muhibbî,]

(♫) Merdümlik idüp gel bu **Muhibbî’ye** şehâ / Kanı bu bendeñ ile eyledüğüñ kavlı ü qarâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [muhibbî’ye, -’ye]

Muhibbî gül yüzünüñ bülbüldür / Figân u zârdan ol epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*).
[muhibbî,]

- Tutdı **Muhibbî** dehri eş'âr-ı dil-pesendüñ / Senüñ gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Togrlup vâdî-i 'ışk içre **Muhibbî** gidicek / Çekilür mülk-i 'adem haddine dek mahmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Görsün **Muhibbî** vir aña hüsnuñ zekâtını / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Gitdi Mecnün didügün geldi **Muhibbî** yirine / Kişver-i 'ışka geçerse anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** 'âlemün seyr ü temâşasını ko / Gel gönül seyrini kıl göz görmedük 'âlemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** ister-iseñ bulasın genc-i vişâl / Ara dil vîrânesin dime harâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî olma dünyânuñ muhibbî / 'Acüzeye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** dürişüp 'ışk-ı haķıķî taleb it / Sözlerüm cümle haķıķîdür anı sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy **Muhibbî** haşre dek sanma bizi ayıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** kim görürse âfitâb-ı hüsni / Göz yumar hiç ârzü-yı mäh-ı tâbân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Niçe yıldur bu **Muhibbî** derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmâri henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Akarak çün başdan aşdı iy **Muhibbî** göz yaşı / Ğarķ ider âhîr seni bu çeşm-i pür-ğün-âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Alan bir şemme bû sünbül saçından / **Muhibbî** niç' ola sevdâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Çün gördi seni sevdi güzellerde **Muhibbî** / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Nâle eyler bu **Muhibbî** bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bî-dil bu hevâlarda nevâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî yarı aġyâr-ıla gördüm / Didüm 'âlemde gül var mı dikenüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Figân u nâle zîr ü bamsuz olmaz / **Muhibbî** yime ğam ğam gelse her ġâh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî'yi dişün fikri yine deryâya ġarķ itdi / Sirişkinden 'aķıķ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -'y, -i]*
- Âhum düttüni 'âlemi târ itdi **Muhibbî** / Gerçi ki dinür bir süz imiş âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî olalı 'ışk-ıla Maḥmūd / Dimişlerdür aña hüsniyle Āyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Muhibbî oldı çün bir zer-ḥarîdüñ / Revā mıdur diyesin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Hevâ-yı nefse kim uysa **Muhibbî** soñı hacletdür / Bu pendî cān-ıla kim güş iderse şermsār olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî hoş görür 'ışk 'ālemini / Ki bundan özge hergiz ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*).
[muhibbî,]

İy **Muhibbî** şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u siḥr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [muhibbî,]

Kimdür ki diye 'ışkı **Muhibbî** başa iltidüm / 'Ālemde bugün andan ulu derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [muhibbî,]

Muhibbî ister-iseñ genc-i hüsniñ / Ḥazer kıl ejder ü mār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Muhibbî geşt kılduñ 'ālemi çün / Olupdur vaqt idesin 'azm-i Tebrîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*).
[muhibbî,]

Dişlerüñle şem'-i hüsniñ bu **Muhibbî** añmasa / Şi'rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'aqluñı divşür / Ezelden böyledür 'ādet aña hîç āsitün olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [muhibbî,]

Oldı 'ālemlere destān **Muhibbî** kışşam / Yazmadan ben anı bu defter ü tomara henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6*). [muhibbî,]

Ġamzeñ öldürse **Muhibbî'yi** ne ğam ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler iḥyāsına 'İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [muhibbî'yi, -y, -i]

İy **Muhibbî** ğaflet itme aç göz uyḥudan uyan / Turmadan dirmekdedür murğ-ı ecel çün çinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [muhibbî,]

Sultān-ı 'ışk olsa **Muhibbî** 'aceb midür / Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerāğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [muhibbî,]

Virmedi ol mäh-rü bir kez zekāt-ı hüsniñ / İy **Muhibbî** niçe yıl küyünda biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [muhibbî,]

Günāh-ısa seni sevmek **Muhibbî** / Gel öldür cürmine inkār kalmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*).
[muhibbî,]

Gülşen-i küyünda cānā giceler bülbül gibi / Şubḥ olunca bu **Muhibbî** sanma feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [muhibbî,]

Ḥāk-i pāyı çün ele girdi **Muhibbî** başa ko / Ġam yime şimden girü tēc-ı sa'ādet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [muhibbî,]

Gülşen-i hüsniñde zār itme **Muhibbî'yi** didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [muhibbî'yi, -y, -i]

- Bilmedüm bağı **Muhibbî** dilberüñ âhen midür / Raĥm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Leb-i la'linden özge dil-rübānuñ / **Muhibbî** derdüñe dermān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Diñlemezdi Vāmık u Ferhād u Mecnūn kışşasın / İy **Muhibbî** yār eger gūş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İltmedi 'ışkı başa çünkim **Muhibbî** Mecnūn / Girelüm baş açalum biz daĥı meydāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- 'Āşıkuz itdük **Muhibbî** derd ü miñnet iħtiyār / Biz ĥarābāt ehliyüz dāyım melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Leşker-i eşki çeküp āhuñ livāsın kaldurup / İy **Muhibbî** şāh-ı 'ışk olduk vilāyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî**'ye niçe bir atasın seng-i cefā / Kim bütün ide uşandı bu dil-i āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'y, -e]*
- Gide cānān **Muhibbî** nāle kılma / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî**'nūñ murādı bendeñ olmakdur hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket sulţāniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*muhibbî'nūñ, -'nūñ]*
- Ölince yūri yāri taleb eyle **Muhibbî** / 'Āşık olana dūnyede ārām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Suçımı **Muhibbî**'nūñ 'afv eyle disem dilber / Sürer kapudan anı dīvāna kabūl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 5*). [*muhibbî'nūñ, -'nūñ]*
- Muhibbî kesmege bu sine kūhın / Elüñde ġamdan özge tişe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Minkārına aldukda gönül didi **Muhibbî** / Beñzer ki gönül murġımı kapdı gözi şāhbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı görüp ta'zīm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Dil ĥānesini yıksa **Muhibbî** yine dildār / Anı da yapar böylece mi'mār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Kıl ĥazer zūlfinden el sunma **Muhibbî** ĥüsine / Bu muĥarrerredür ki genc olmaz cihānda mārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Nār-ı firĥatdūr bugün bildüm çü dūzaĥdan beter / Kül olurdu ten **Muhibbî** dökmeşe seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- 'Ālemi la'l-i zülālinden ser-ā-ser kandurur / Bu **Muhibbî** teşneye geldükçe bir kez mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** faĥr-ıla iden kanā'at iħtiyār / Sīm ü zerden yapılan kaşr-ıla eyvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa **Muhibbî** gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Seni sevdiğü günâh-ısa **Muhibbî** sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışkı sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gözi bîmâridur her dem **Muhibbî’yi** iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*muhibbî’yi, -’y, -i]*

Muhibbî ‘ışk-ıla bulduñ harâret / Anuñçün oldı şî’rûñ böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

‘İşk câmını **Muhibbî** çün ezel nûş eyledi / Dañı ol demden berü sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*muhibbî,]*

Şabr eylemege çünki **Muhibbî’de** yok mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*muhibbî’de, -’de]*

Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes hîç gülmedük / İy **Muhibbî** ‘âlem içre miñnet oldı yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî ol cefâkârûñ olursa râh-ı küyında / Dimez aña nedür hâlûñ ve yâhüd merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa **Muhibbî** tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hayl-i rindâna **Muhibbî** tañ mı olsam tâcdâr / Bir kadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*muhibbî,]*

Eyler egerçi her kişi bir nesne ile fañr / Her dem **Muhibbî** ‘ışk-ıladur iftiñharumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Niçe gündür bu **Muhibbî** hicrûñ-ile hastadur / Bir sora-gel döstüm cân virmestün tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Leylî zülfidür iden her dem beni mecnûn-şîfat / Bu **Muhibbî’ye** hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*muhibbî’ye, -’y, -e]*

İlte **Muhibbî** küy-ı nigâra gubârumı / Yarı kılursa bir gün eger rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** derd-i ‘ışka yok mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** şî’rinûñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** anuñ için şî’rini itdi bülend / Şimdiki şâ’irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

‘İnâyet kıl **Muhibbî** seni bulsun / Seni künh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Ola ki baka rahm ide yüzüne / **Muhibbî** kan-ıla ruhsârûña yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ol ki ‘aşıkdur **Muhibbî** yaksa ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaħm irse de feryâd [u] âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî şî‘rûñi gören ħasen dir / Ki anda gizlü var ma‘nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy bād-ı şabâ getüresin ħāk-i derinden / Sanma ki **Muhibbî** anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy yâr-ı cefâ-ĥü **Muhibbî** göz[i] yaşın / Teskîn iden ħāk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Senden umar **Muhibbî** derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cānâ ġayrı kapuya ġitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Şem‘-i ħüsne iy **Muhibbî** cān u ser itme dirġ / Bāl ü per yakdı diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Seni sevduġi ġünāñ-ısa **Muhibbî** sevduġüm / ġün ġün artar ‘ışķ sanma ol ġünāñı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gide cānāñ **Muhibbî** nāle kılma / Bunı kim görđi mürde ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Muhibbî şî‘rini rindāne söyler / Olursa şî‘r içinde tañ mı mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** yazsa ħüsni āyetin dil levĥine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** ‘aşıkñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ĥarābāt ehlidür ‘aşık **Muhibbî** / Anūn içün libāsın fāĥir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** ĥālını taĥrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı şerĥ olmadı aĥvālüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Āh it **Muhibbî** her dem kim görđi yâr[ı] mahrem / ‘Āşık olur mı bî-ġam olduġı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** olmasak biz Ĥusrev-i mülk-i suĥen / Böyle raġbet bulmaz idi defter ü dîvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

‘Āşıkuz gerçi **Muhibbî** dutduk istiġnâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne ĥod kaĥr-ı aġyār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Döne döne āteş-i hicre yanup yakılmışam / İy **Muhibbî** göñlüme ķebāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nakş-i dünyāya **Muhibbî** dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrā ki ma‘nāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** niçe ġamda olmasun bu ĥasta-dil / Bir niçe ġündür ki ol zîbā nigārüm söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Tügra-yı ğamla **Muhibbî** sîne-i tablı döğüp / Bu tarîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kim-durur cānā dir-iseñ derd-i hicre mübtelā / Ğāyet ile ğasta-dıldür bu **Muhibbî** bendeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî 'ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın cümle 'uşşāk içre mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî rāh-ı 'ışk içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı 'ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** giceler bülbül-vār / İñiler āh u vāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bî-kes **Muhibbî** derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aĥvālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Cān ile seni sevmek eger ola günāhum / 'Ālemde **Muhibbî** gibi günehkār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Küy-ı dilberde **Muhibbî**'ye gedā olmak yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sulţān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*muhibbî*'ye, -'y, -e]

Tācdāriyuz **Muhibbî** gūşe-i meyhānenün / Oldı serde bir ħadeĥ mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bu **Muhibbî** gözleri cevherlerin / Yoluña sanma ki ĩşār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Bir feraĥ gelse **Muhibbî** ğam hemān ardıncadır / Anuñ için bu fenā dārında yokdur şādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yuñ dirler iy ĥürî ki cennette 'azāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Aglar-ısa bu **Muhibbî** tañ mıdur Ya'küb-veş / Görelî dīde ħaĥ-ı sebzüñi yaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Küy-ı yārı n'eylerem görmek dilerem yārı ben / Bu **Muhibbî** cennete kāyıl degül dīdārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy **Muhibbî** çün bilürsin tolısar peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ruĥlarıñsuz bu **Muhibbî** āh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şūrīdenün ĥālî n'olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** bu cihānuñ ālına aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Ħaĥk'a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Cüdā olsa **Muhibbî** nāle kılmaz / Ki zīrā küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Egerçi ki belādür 'ışk-ı ĥübān / **Muhibbî**'ye belā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 5*). [*muhibbî*'ye, -'y, -e]

Dil ğasta yatur kimsene ĥālını sormadı / Eyler **Muhibbî** şubĥa degin āh u vā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Şikeste-hâtır olmuşdur **Muhibbî** gönlüni sa'y it / Ele al Ka'be haqqıyçün buña beñzer şevâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

Anuñçün kesdiler şem'ün başını / **Muhibbî** olduğıyçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Gül yüzüñsüz bu **Muhibbî** inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez gece gündüz âh u zârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ rumûzın ser-te-ser / Okusun görsün **Muhibbî** defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Geh **Muhibbî** dâğ-ıla küh-ı belâ kaplanıdır / Rûy-ı zerd-ile gehî deşt-i gama çaygamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İhtiyâr itdi harâbâtı **Muhibbî** 'ışk ara / Zâhidâ itme melâmet andan ol 'âr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** olmuşuz 'âlemde dîdâr 'aşıkı / Vuşlata meyl eyleyüp bûs u kenârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Ol serv-ğaddi gördi çıkdı **Muhibbî** gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kimse bilmezdi **Muhibbî** süz-ı 'ışkımdan haber / Zâhir eyler 'âleme bu sırrı eş'arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Bezm-i gamda iy **Muhibbî** nâydur gönlüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Câm-ı 'ışkı bu **Muhibbî** içeli rüz-ı ezel / Çäk ider sîne giribânını kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Yâr elinden iy **Muhibbî** bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*muhibbî,]*

İñlesün bülbül gibi kılsun **Muhibbî** nâleler / Hüsni-yârûñ gülşen-i tâze bahâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Çâre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy **Muhibbî** ol gözi mekkâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Kâse-i çeşmi **Muhibbî'nün** cevâhirler tolu / Dem mi vardur ki şehâ pâyûña işâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*muhibbî'nün, -'nün]*

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / Dilberün çeşmi **Muhibbî** görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Âteş-i 'ışka ezel yakdı **Muhibbî** cân u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dâyim harâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Cevr okı câna irüp itdi **Muhibbî'yi** helâk / Dağı bu hasta gönül ol kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [*muhibbî'yi, -'y, -i]*

Bir bencileyin derd-ile bî-çâre **Muhibbî** / Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*muhibbî,]*

- İy **Muhibbî** muşaf-ı hüsünde yârûñ dir gören / Hatt u hâle nokta vü i'rab beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Tîg-ı gamzeñ didüm itdi sînem içre dil şikâf / Leblerüñ didi **Muhibbî** gam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** 'aşıkûñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Eyleseñ cevri ü cefâ gelür **Muhibbî**'ye vefâ / Kâyilüz senden gelen hergiz 'âzâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [*muhibbî'ye, -'y, -e]*
- 'Aşıkuz 'âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / Okusun bilsün **Muhibbî** içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Her kaçan görseñ **Muhibbî** nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / Bir zamân-ıla **Muhibbî** sanma kim pîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** bâğ-ı hüsünüñ her kaçan medh eylese / İy gül-i ra'nâ aña kim bülbül-i güyâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî leblerüñ zikrin miyānuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Arturur nâlesini görse **Muhibbî** ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elhân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî yaşın ol yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** şîşe-i nāmüsü çalsa taşlara / Dōstlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Oldı **Muhibbî** 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ her işi kıllâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî evvel[i] 'ışkuñ egerçi görünür âsân / Velî gâyet soñı müşkil giriftâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bezmi-ı gamda iy **Muhibbî** Vâmık u Ferhâd [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dağı şohbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Maṭbah-ı gamda **Muhibbî** giceler tâ şubḥa dek / Miḥnet ü derd ü belâdan gayrı bir nesne yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Dem-i vaşla irenler iy **Muhibbî** / Didiler bundan özge 'âlem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Hûblar naqşın **Muhibbî** sînede naqş ideli / Mânî-i Çîn'i begenmez özge naqqâş olmışuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

- Çün ez el cām-ı maḥabbet cur‘asın nūş eyledi / Anuñ-içün bu **Muḥibbī** mest ü sekrāndur henüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Ṭākati kalmadı kim sensüz **Muḥibbī** söz diye / Cāndan ayrıl sa beden lā-būd kalur güftārsuz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Bu **Muḥibbī** la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / Bir soragel ölür ise olmasun fīmārsuz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Muḥibbī bendesi olup cihān içinde dildāra / Kamu yārāmı terk eyler qarār itmez bir ān sensüz (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Şi‘r-i pūr-sūzum **Muḥibbī** olalı zāhir benüm / Şimdiki şā‘irlere tañ mı didürsem qararı bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*muḥibbī,]*
- Nāleler eyler **Muḥibbī** rāh-ı ‘ışkuñda senüñ / Gelmedi dilüne bir kez diyesin kim bu çi kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Döneliden Naḥçıvān’a gönlümün vīrānesi / İy **Muḥibbī** gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*muḥibbī,]*
- Añup Ferhād u Mecnūn’ı **Muḥibbī** / Du‘ā-yı ḥayr kıl anlara sen bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1376, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Zülfün ister bu **Muḥibbī** aña el sunduğı bu / Mār-gir olmasa eyler miydi ol mārā heves (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 6*). [*muḥibbī,]*
- Niçe yıllardur **Muḥibbī** ārzü eyler seni / Bulmadı ‘ālemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- İy **Muḥibbī** ‘ışk bünyādına bennā olmışam / Gelmeyiserdür ḥalel zīrā ki muḥkemdür esās (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- İy **Muḥibbī** ne kadar āh eylesen güş eylemez / Seng-i ḥārādan katıdur gönli gel feryādı kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*muḥibbī,]*
- Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virür ḥaber andan **Muḥibbī** sözi kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Āh u nāleñden **Muḥibbī** yār añlar ḥalüñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘ārife bir nükte bes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*muḥibbī,]*
- Niçe bir hicrān elinden çok şikāyet ideyin / Söz tamām vallāhu a‘lem iy **Muḥibbī** sözi kes (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- La‘l-i şīrīnüne cān virse **Muḥibbī** ḡam degül / Kanda kim şehd olsa lā-būd üstine konar meges (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- Bu **Muḥibbī** dem-be-dem mey içmege budur sebeb / Hüb lar la‘l-i lebi fikrini kılmuşdur heves (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*
- ‘Azm-i şikār eyledi ol zülfı ‘anberin / İtse olur **Muḥibbī**’ye zülfinden ol meres (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 5*). [*muḥibbī’ye, -y, -e]*
- Āteş-i ‘ışka **Muḥibbī** yana ḥākister ola / Nār-ı ‘ışk ile nite yanup kül oldı Kaḡnūs (*Muḥibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*muḥibbī,]*

Muhibbî bâz olup olma ziyânkâr / Kem-âzâr ol bulasın ‘ömr-i kerkes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5).
[muhibbî,]

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânedede bîmâr ola itme **Muhibbî** anda ses (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5). [muhibbî,]

Ûaddüni çevgân idüp top it **Muhibbî** başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5). [muhibbî,]

Tañ mı bu ‘âlem sefirinden **Muhibbî** ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede bâlin ü bister aña bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5). [muhibbî,]

Her şeb iy meh irdi eflâke **Muhibbî** nâlesi / İy meh-i nâ-mihr olmaduñ aña feryâd-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5). [muhibbî,]

Gevher-i nazmuñ **Muhibbî** ehl-i nazm olan bilür / Kıymetini cevherüñ bilmez meger cevher-şinâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** büsesine nakd-i cân-ıla hârîd / Olmuşam dürlü bahâya yâr bâzâr eylemes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5). [muhibbî,]

Ka‘be-i vaşluña mahmil baglasa dil hâcı-vâr / Bu **Muhibbî** inîler ol vâdîde mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5). [muhibbî,]

Ruğları devrinde varma iy **Muhibbî** gülşene / La‘l-i nâbî var-iken câm-ı şafâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5). [muhibbî,]

Kârübân-ı dil revândur çün melâmet râhına / İy **Muhibbî** nâleler kıl sen de mânend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [muhibbî,]

Şâm-ı hicründe **Muhibbî** ârzü-yı vaşl ider / Var midür bîmâr kim ol itmeye şîhât heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** sînede gören habâb-ı eşkümi / Konmaga ğam şâhına yir yir didi otâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7). [muhibbî,]

Târ-ı zülfinüñ hayâli sîne-i süzânda / Âteş içre iy **Muhibbî** mârdur in eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5). [muhibbî,]

Ğamzeñ öldürdi **Muhibbî**’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7). [muhibbî’yi, -y, -i]

İy **Muhibbî** çün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdüñ ezel / Tâ kıyâmet tañ degüldür idesin cüş u huruş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5). [muhibbî,]

İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy **Muhibbî** her ne dirlerse biñ anca var-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5). [muhibbî,]

Hep ümmet-i Muhammed’e itdüñ şefâ‘ati / Mücrim **Muhibbî** bendeñe iy Muştafâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5). [muhibbî,]

‘İyd-i vaşla çünki irişdi **Muhibbî** derdmend / Merhabâ eyle elüñi sun anuñla gel iriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 5). [muhibbî,]

Çeşmüm tenüme geydüreli kırmızı hil‘at / Âhum da **Muhibbî** görünür başuma ser-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 7). [muhibbî,]

Muhibbî serv-kadler hasretinden / Elif çek sinefe eyle derâgûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*muhibbî,*
]

Eşk ü rüyı olmasa bakmaz **Muhibbî** yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dinâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Bu **Muhibbî** mest olup açdı ma‘ânî dürcini / Bâde-i Hâfız meger ya cām-ı Cāmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Ähımı tavk eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldı bu **Muhibbî** şîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür anı yārān ide mengûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

‘İşkî ketm ister **Muhibbî** lîk bakan yüzine / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñzini gör saru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Gözleri yaşın **Muhibbî’nüñ** revān itmiş şehā / Ol ki ĥaddüñ gül idüp ĥaddüñi şimşād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*muhibbî’nüñ, -’nüñ*]

Gerçi kim çeşmi **Muhibbî** öldürür merdümleri / Lebleri emvâtı ihyā itmede ‘İsā-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

İy **Muhibbî** bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile tîğ-ı çeşmin zāğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet **Muhibbî** olsa turfanda yemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Ehl-i diller iy **Muhibbî** mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat ĥumından çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Devr-i gülde bu **Muhibbî** yine yārān şevķine / Tāze tāze gül gibi rengîn ĥazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Cānā **Muhibbî** sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye ol gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Sözün gevher olaldan iy **Muhibbî** / İdindi cümle yārān anı mengûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

İy **Muhibbî** bu ne ĥikmetdür ki bir yirde karar / İtmeyüp ‘ālem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*muhibbî,*]

Mümkin mi saña raĥm gele yār dilinden / Dünyāda **Muhibbî** kişkiye raĥm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Dün gice gördüm **Muhibbî** şu‘le-i pervāneyi / Ķaşdı yanmagmış meger sandum savaşı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

Gelse ĥam Ye‘cücü yağmaya vire dil kişverin / İy **Muhibbî** var mıdur karşı aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

İy **Muhibbî** cān göziyle kühsāra kıl nazar / İñleyüp Ferhād için döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*muhibbî,*]

- Saldı dil fülkin **Muhibbî** rûzigâr-ı âh-ıla / Bilmedi emvâc-ı ‘ışkı kim belâ-engîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Âh u efgânuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy **Muhibbî** sanma kim dildâra te’sîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî kıssa-i gûşşam benüm âh / Yanında dilberüñ efsâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlün eyleyen tâze / Anuñçün kıdd-i refârüñ ki tûbiden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildârüñ / Aña deyr-i cihânda dinmese zünnâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Gitdi şabr u ‘aql u fikrüm bir dahı girmez ele / İy **Muhibbî** görmeyeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Ĥattâ-ı ezel eyledi Mecnün’uñ adını ĥakk / Yazdı **Muhibbî** adını itdi anı tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6*). [*muhibbî,]*
- Bîgâne sanup eyleme red bu **Muhibbî’yi** / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*muhibbî’yi, -y, -i]*
- Ĥâk eyle özüñ var der-i dildâra **Muhibbî** / Ger ister iseñ cür’a-i yâri idesin nûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Mecnün eger kalsa **Muhibbî** bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gütsem baña pâdaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tîğ [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [*muhibbî,]*
- Lezzet-i dünyâya aldanma **Muhibbî** sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña zembür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Muhibbî bû ile toldi dimâgüm / Meger zülfine yârüñ şâne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Saña cevri ide **Muhibbî** yâr âgyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Ser-i küyumda feryâd u fîgân her şeb iden kimdür / Didi didem **Muhibbî** ĥasta-dildür ĥ’âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*muhibbî,]*
- Ĥayyât-ı felek egnüme miñnet palâsını / Biçdi **Muhibbî** baña görüp lâyıq ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- Bu **Muhibbî** zülfî zencîrüñ görüp / Kendüzün dîvâne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*). [*muhibbî,]*
- Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu **Muhibbî** / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*muhibbî,]*
- İy **Muhibbî** derd ü miñnet başuma yazı imiş / Görmeyeydüm bir nazâr ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İster iseñ jengden şâf ola dil âyinesi / Âyine gibi gerek olmak **Muhibbî** hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [muhibbî,]

Haft-ı ruhsârûñ **Muhibbî** su gibi ezber okur / İşiden dir süre-i Nür u Duḡān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [muhibbî,]

Naqd-i cān-ıla **Muhibbî** taleb eylerse ne tañ / Çünkü la‘l-i leb-i dilber aña maṭlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [muhibbî,]

Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / İy **Muhibbî** ğam yime ol çünkü nâ-binâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [muhibbî,]

Bilmek isterseñ **Muhibbî** sînesin çāk eylegil / Ğamzelerden göresin âzürde cānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [muhibbî,]

Leylî saçına dil vireli bu **Muhibbî’nüñ** / Mecnûn gibi işi güci âh u vâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5*). [muhibbî’nüñ, -nüñ]

Gözden bırakup yirlere sal anı **Muhibbî** / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî’yi ferâmüş itdün iy döst / Ölürsen ol seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [muhibbî’yi, -y, -i]

Sırr-ı ‘ışkı **Muhibbî** saklamaduñ / Sirişkûñ kıldı anı ‘âleme fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 6*). [muhibbî,]

Muhibbî cāni cānāna fedâ kıl k’olasın râḡat / Niçe bir süz-ı âhuñdan tola mülk-i cihān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [muhibbî,]

Ğâyet-i ‘ışka **Muhibbî** ireyim dimek muḡāl / Ḥaddi vü pâyāni yok bir ince müşkil rāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [muhibbî,]

Göñül şehriñi yakmaga **Muhibbî’nüñ** saçuñ şeb-rev / Olur dāmāni altına ider her şeb nihān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [muhibbî’nüñ, -nüñ]

Nüş-ı cān olsun **Muhibbî** eşk-i çeşmüñi müdām / Sāġar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [muhibbî,]

Serv-ḡaddüñ yādına gülşende iy serv-i hırām / Bu **Muhibbî’nüñ** iki çeşmini gördüm cü-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [muhibbî’nüñ, -nüñ]

Sen çemen seyriñ iderseñ döstlar aġyār-ıla / N’içün olmasun **Muhibbî** dermendüñ baġrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [muhibbî,]

Dimiş küyında ḡurbān idem anı / **Muhibbî’nüñ** murādı ol-durur kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [muhibbî’nüñ, -nüñ]

Muhibbî la‘l-i nābi ḡasretinden / Akarken gözlerüm yaşı dem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 5*). [muhibbî,]

Bu **Muhibbî** zülfini ḡaddi ile görüp didi / Ḥamdülillāh kim gicem ḡadr ü günüm nev-rüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [muhibbî,]

Eyle **Muhibbî** ḡastaya iy dil taḡibi em / Yıllarla derdüñ-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [muhibbî,]

Muhibbî giceler tâ şubh olunca / Kılır bülbül gibi dâyim nevâ hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5).
[muhibbî,]

Hicr içinde bu **Muhibbî** key ölümlü hastadır / Ger bu yolda cân vire ‘âlemde sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [muhibbî,]

Ëaddümi çeng eyleyüp kânûna âheng eyledi / Buralı güşum **Muhibbî** dest-i gam şanbür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** olalı bu dil nişân / Kaşların ya gamzesin tîr eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6).
[muhibbî,]

Ëusrevâ güş it **Muhibbî** şî‘rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma’nide h‘âce-y-imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5). [muhibbî,]

Lebleründen bu **Muhibbî’ye** buyur şâfi cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şâhib-firâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5). [muhibbî’ye, -y, -e]

Görmemek müşkil anı görmek dağı âsân degül / N’eylesün hâli **Muhibbî’nüñ** katı düşvâr imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5). [muhibbî’nüñ, -nüñ]

Benüm süz-ı derûnumda yanar derd ehline her dem / **Muhibbî** tab‘ı miñnetden uzandukça zebân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5). [muhibbî,]

Cem‘ kıldıñ iy **Muhibbî** cümle gamze okların / Lâyıktı budur ki aña idesin sen sîne kiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6). [muhibbî,]

Çünkü öldürdün **Muhibbî’yi** ser-i küyuñda gel / Büse ihsân it tarîk-ı ‘ışkda yokdur kışaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5). [muhibbî’yi, -y, -i]

Key perîşân hâl olupdur bu **Muhibbî** hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülf-i perîşândan hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5). [muhibbî,]

Nâvek-i gamzesi geldükde **Muhibbî** sen anı / Gâh ta‘zîm ile ko dilde gehî cânuña bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5). [muhibbî,]

Nükte-i şî‘r-ile ger ola **Muhibbî’ye** sü‘âl / Bir cevâb eyle ki anda ola çok ma’nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5). [muhibbî’ye, -y, -e]

İy **Muhibbî** her kaçan gönderse dilber tîrini / Anı ta‘zîm eyleyüben dilden alup cânâ bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** tal ma‘ânî bahırına gâvvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5). [muhibbî,]

Hâlet-i sözi virür diñle **Muhibbî** sözini / Diğkat eyle bulasın anda niçe ma’nî-i hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5). [muhibbî,]

Çünkü gördün yâr **Muhibbî** zülf çevgân eylemiş / ‘Âşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7). [muhibbî,]

Bulmak eger ki ister-iseñ genc-i vaşlını / Dil hânesini eyle **Muhibbî** harâbe bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 5). [muhibbî,]

Yakma iy dil nâr-ı hicre bu **Muhibbî** hastayı / Hâyra gir cevır ü cefâdan kıl bu miskîni hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5). [muhibbî,]

İy **Muhibbî** her kaçan varsañ harîm-i kûyına / Ola kim ide kabûl it cânuñı kurbâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Her ne kim virdi dünyâ evvel **Muhibbî** bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Büse istersek lebûnden aña bulunmaz ‘ivaz / Bârî gel eyle **Muhibbî** cânuñı cânâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 6*). [*muhibbî,]*

Güşına almaz **Muhibbî** dâda varsam dâdumu / Gerçi kim ben eylerem derd-i dilüm her bâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İster asılmak **Muhibbî** boynuña / İtdügi zülf-i dü-tâdur çün ğaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Büseye cân nakdın aldı yâr bâzâr eyledi / Di **Muhibbî** ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** kim ki ‘ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur çün ğaraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Yârûñ aldı büsesin sanmañ **Muhibbî** râyegân / Yolına anuñ dil ü cânı fedâ kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Hicr elinden ölü-r-isem günde biñ kez râzıyam / Bu **Muhibbî** hâlini tek itmeñüz aĝyâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İtdi pâyûña **Muhibbî** cân nişâr / İtmege kâdir degül bihter ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Keşf oldı **Muhibbî**’ye cihân bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘ine zâhid-i murtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 5*). [*muhibbî’ye, -y, -e]*

Eşk-i çeşmüm içre bu gönüm şinâverlik ider / Olmuşam deryâ içinde iy **Muhibbî** hem çü bat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** yâr cevri ‘ilmin be-ĝâyet hoş bilir / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ğalať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Tañ mı **Muhibbî** bulsa maħabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

İy **Muhibbî** tevbe kıl tâ kalmaya bâr-ı günâh / Tâ sebük-pâ olmayınca anda geçilmez şırâť (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

Nâme içre nâmını añmış **Muhibbî** dilberüñ / Sehiv-ile yazmış meger yâhud yazılmışdur ğalať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*muhibbî,]*

muhibbi olma: *Sevgi beslemek, yakınlık duymak, yakınlaşmak, dost olmak.*

Muhibbî olma dünyânıñ muhibbi / ‘Acüzeye gönül virmek er itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 5*). [*muhibbi olma, -i-i, -ma]*

muhibbiyâ: *Ey Muhibbi // Kanûni Sultan Süleyman’ın mahlası.II Muhabbet edici, dost.*

Devrân içinde kim göre zulmü **Muhibbiyâ** / Varsun muğân deyre ki dâr-ı ‘adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*muhibbiyâ,]*

muhkem: *Sağlam, dayanıklı.*

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan gâmezler / Dil gibi sînemde bir **muhkem** hisârüm aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*muhkem,]*

Binâ-yı şabr u kaşr-ı ‘aql katı **muhkem-durur** ammâ / İrişse zelzele ‘ışkuñ hevâsından hemân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*muhkem-durur, --durur]*

Döstüm cevr ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / Bu tarîk-ı ‘ışkda şâbit-ka-dem **muhkemlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*muhkemlerüz, -ler, -üz]*

İy Muhibbî ‘ışk bünyâdına bennâ olmışam / Gelmeyiserdür hâlel zîrâ ki **muhkemdür** esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*muhkemdür, -dür]*

muhkem: *Sağlam, dayanıklı / Zor, güç.*

Muhibbî **muhkem** işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı sanma ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*muhkem,]*

muhkem dura: *Sağlam durmak.*

Geldi dilde şâh-ı ‘ışk bir hâne bünyâd eyledi / Didî günden güne **muhkem dura** bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*muhkem dura, -a]*

muhkem ola: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Dağı **muhkem ola** bünyâd[ı] ‘ışkuñ / Yagarsa başuña cevr-ile ger daş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 5*). [*muhkem ola, -a]*

muhkem olduğu: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Cevr ü cefâya mâyil çokdur güzeller ammâ / ‘Ahd ü vefâsı **muhkem olduğu** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3*). [*muhkem olduğu, -dug, -ı]*

muhkem olmaz: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Güzeller itmese cevr ü cefâyı / Tarîk-ı ‘ışk iñende **muhkem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [*muhkem olmaz, -maz]*

Cefâ sengiyle miñnet toprağına / Binâ-yı ‘ışkı yapsañ **muhkem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*muhkem olmaz, -maz]*

Cefâ sengiyle miñnet toprağınsuz / Mañabbet yapusı hîç **muhkem olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*muhkem olmaz, -maz]*

muhkem olsun: *Sağlam, dayanıklı olmak.*

Zülfî tarh itdi cefâ sengini dil buķ'asına / **Muħkem olsun** diyü san kāfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*muħkem olsun, -sun*]

mühre: 1. Kâğıtları cilâlamak, parlak, pürüzsüz ve kolay yazılır duruma getirmek için kullanılan, billür veya istiridye kabuğundan yapılmış yuvarlak âlet 2. Her çeşit yuvarlak, küçük top şeklindeki şey.

Ėarra olma bu cihân her gün dogar bir nev'-ile / **Mührelerle** 'aķluñı tagıtma olma hoķķa-bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*mührelerle, -ler, -le*]

muhtâc: Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Maħabbet gencine çün mâlik olduk / Kamu bay u gedâ **muhtâcumuzdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 3*). [*muhtâcumuzdur, -umuz, -dur*]

Şu'â-ı şemse **muhtâc-iken** 'âlem / Girür dervîş oyuna 'âr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*muhtâc-iken, --iken*]

müjde: Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştı // Böyle bir haber verileceği zaman söylenen söz [*Müjdeler olsun şeklinde de kullanılır*].

Rüze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi güş / **Müjde** kim togdı hilâl ebrûsı oldı 'iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*müjde,]*

müje: Kirpik.

Gâh olur zencîr idüp zülfüñ dil-i şeydâ çeker / Gâh fîr olup **müjeñ** ebrûlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*müjeñ, -ñ*]

Dilerseñ iy kemân ebrü neden döndi yaşum kana / **Müjeñ** tîrini gönder gel anı hünîn cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*müjeñ, -ñ*]

müjgân: Kirpikler, kirpik.

Virdi dil mülkin Ėarâba şimdi kaşdı cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş **müjgânların** şemşîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*müjgânların, -lar, -ı, -n*]

Dîdede her şeb Ėayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm **müjgân** u müjgānum dilümde hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*müjgān,]*

Dîdede her şeb Ėayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u **müjgānum** dilümde hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*müjgānum, -um*]

Kıya baksa eger cellād çeşmüñ / İder **müjgānın** ol dem Ėançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*müjgānın, -ı, -n*]

Eger çāk itse bagrum tîg-ı Ėamze / Ne Ėam **müjgānı** nāvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*müjgānı, -ı*]

Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı **müjgānı** Ėāyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*müjgānı, -ı*]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / **Müjgān** tîrüne katı yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*müjgān,]*

mukābil: Karşılık olarak, karşı, karşılığında.

Teşbîh kim ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine ‘âlemde **muḳābil** kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*muḳābil,]*

mukābil olmak: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Güneş yüzine dildârûñ **muḳābil olmak** istermiş / Zevālî görünür beñzer neden miḳdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*muḳābil olmak, -mak]*

mukābil olmaz: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Kara zülfüñ şeb-i târdür velî aña hicāb olmaz / Cemālûñ ‘âlem-ārādur muḳābil âfîtāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*muḳābil olmaz,]*

mukābil olmaz: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Kara zülfüñ şeb-i târdür velî aña hicāb olmaz / Cemālûñ ‘âlem-ārādur muḳābil âfîtāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*muḳābil olmaz, -maz]*

mukaddes: Her türlü ayıp ve noksanlıktan arındırılmış, yüce ve kutsal bilinmiş, kutsal, kutsî.

Şeb-i tûr içre yüzüñ meş‘al-i nûr / Görindi şu‘leden vādî **muḳaddes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*muḳaddes,]*

mukarrer: Hakkında karar alınmış, karar verilmiş, kararlaştırılmış II olacağı veya yapılacağı şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesinleşmiş, kesin, şüphesiz, muhakkak.

Bu ‘âlemde kimüñ cānânı yokdur / **Muḳarrer** kurı tende cānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*muḳarrer,]*

Vişālûñ çünki bâḳîdür firāḳı / **Muḳarrerdür** ki her rûzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*). [*muḳarrerdür, -dür]*

Hevāya uyanuñ başı hebā olmak **muḳarrerdür** / Daḫı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*muḳarrerdür, -dür]*

Kaşı yasına cān iderse ḳurbān / Muḫibbîñnûñ **muḳarrer** devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*). [*muḳarrer,]*

Benî âdem **muḳarrer** ğamsuz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 6*). [*muḳarrer,]*

Tutuşdı âteş-i hicre yanar bu cān-ı men sensüz / **Muḳarrer** cān gider benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*muḳarrer,]*

Kıl hāzer zülfinden el sunma Muḫibbî ḫüsnine / Bu **muḳarrerdür** ki genc olmaz cihānda mārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*muḳarrerdür, -dür]*

Yüzümi gösterem dir āḫir itmez / **Muḳarrer** bildüm anı zāhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*muḳarrer,]*

Eger yasdansa agyārı ‘aceb mi ol gül-i ra’nā / **Muḳarrerdür** gül açılsa ki dirler hāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*muḳarrerdür, -dür*]

muḳarrer olmam: *Kararlaşmış, karar verilmiş.*

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm tebāh / Olmam muḳarrer hāk-i rāh ol dilsitānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*muḳarrer olmam, -mam*]

muḳavves: *Yay şeklinde olan, kavisli, eğri.*

Sīne pūlād olsa da ḡamzeñ ider andan güzer / Şol **muḳavves** kaşlaruñā dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*muḳavves,]*

Āfitāb-ı hūsne kim mihr-i cihān-ārā dimez / Ya **muḳavves** kaşlaruñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*muḳavves,]*

mükedder: *Kederli, üzgün.*

Ĥabībüm gün yüzüñ göster vişālūñ şubhına irsün / Şeb-i hicrūñde aḥvālî Muḥibbî’nüñ **mükedderdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*mükedderdür, -dür*]

mükerrer: *Tekrar olunmuş, defa defa icra edilmiş.*

‘Aceb mi şi’r ü eş’ārum lezīz olursa şekkerden / Nigāruñ lebleri vaşfi zebānumda **mükerrerdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*mükerrerdür, -dür*]

mükerrer eyle: *Tekrar etmek, yinelemek.*

Gel **mükerrer eyle** iy dil ḳand-i la’li vaşfını / Çünki ol şekker lebüñ vaşfında ḡüftār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*mükerrer eyle,]*

mükerrer eylesün: *Tekrar etmek, yinelemek.*

Şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / **Mükerrer eylesün** kim şöhreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*mükerrer eylesün, -sün*]

muḳīm olur: *Yerleşmek, ikamet etmek.*

Ol ki ‘ışḳ ehлідür olur küy-ı dilberde muḳīm / Eyleyüp dīvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [*muḳīm olur, -ur*]

mül: *Şarap.*

İy Muḥibbî jeng-i ḡam tutdı ḡöñül mir’ātını / **Mül** midür bilsem cilāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [*mül,]*

Nigārā gül yüzüñsüz gül gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz **mül** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*mül,]*

mülk: Memleket, ülke.

Dimeñ dīvāne Mecnūn'a maḥabbet **mülki** şahıdır / Yanınca tayr-ıla vahşı yürür cümle sipāhıdır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*mülki, -i*]

Dil ü cān gitdi 'adem **mülkine** vaşluñ arayı / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*mülkine, -ine*]

Åh yıllar geçdi dilber gönülümü şād eylemez / Şāh kim zālīm ola **mülkini** ābād eylemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*mülkini, -i, -n, -i*]

Gice gündüz raķīb-i dīv saña maḥrem olalıdan / Gönül **mülkine** 'azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*mülkine, -i, -n, -e*]

'Işk-ı şāhī ḥaymesin kuralı dil şahrāsına / Kim görürse dir ki bu **mülküñ** ḥarābı var-ı mış (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*mülküñ, -üñ*]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihān **mülkini** ser-tā-ser güneş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*mülkini, -i, -n, -i*]

Gitdükçe 'adem **mülkine** iy rüh-ı revānum / Zād-ı ğamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*mülkine, -i, -n, -e*]

mülk: Memleket, ülke. // Kalıcı varlık, mal, eşya.

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başa şudā' / Olmaga cümle cihān **mülkine** sultān istemez (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*mülkine, -i, -n, -e*]

mülk-i 'adem: Yokluk ülkesi.

Togrılıp vād-i 'ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür **mülk-i 'adem** ḥaddine dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*mülk-i 'adem,]*

mülk-i cihān: Dünya yurdu, dünya.

Muhibbî cānı cānāna fedā kıl k'olasın rāḥat / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola **mülk-i cihān** āteş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*mülk-i cihān,]*

mülk-i cihāna: Dünya yurdu, dünya.

İşiginde dilberüñ saña gedā olmak yiter / Olmaga **mülk-i cihāna** pādişā kılma heves (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*mülk-i cihāna, -a*]

mülk-i cihānı: Dünya yurdu, dünya.

Şol kadar kan ağladum hicrūñ beyābānında kim / Ser-te-ser **mülk-i cihānı** ğarķ idüp oldı deniz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*mülk-i cihānı, -ı*]

mülk-i dil: Gönül mülkü, gönül ülkesi II aşışın gönü.

İy Muhibbî **mülk-i dil** küllî harâb olsa ne tañ / Zülfi kâfir gânzeler Tâtâr-veş yagmacıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*mülk-i dil,]*

mülk-i dil: *Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Türk çeşmün **mülk-i dil** tārâcına / Zülfi kâfir kış ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*mülk-i dil,]*

mülk-i dil: *Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Ebed ma'mûr olmaz **mülk-i dil** âh / Gözi Tâtâr-veş yagmacımızdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*mülk-i dil,]*

mülk-i dili: *Gönül mülkü, gönül ülkesi II âşığın gönlü.*

Pây-mâl itdürme gel **mülk-i dili** ceyš-i gama / Ger murâduñ cân ise gâzmeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*mülk-i dili, -i]*

mülk-i dünyâ: *Dünya malı, dünya memleketi, bütün dünya, dünyadaki her şey.*

La'lüne olmaya bir gevher 'ivâz / **Mülk-i dünyâ** cümle ser-tâ-ser 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*mülk-i dünyâ,]*

mülk-i efrîdün: *Feridun'un mülkü, ülkesi. (Şah Feridun, Cemşid Sülalesindedir. Şehname'de adalet, iyilikseverlik ve doğruluğuyla anılır.)*

Dem olur rind-i harâbâtî olan bir bādeye / **Mülk-i efrîdün** u tāk-ı Husrev ü Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*mülk-i efrîdün,]*

mülk-i gāma: *Gam , keder ülkesi.*

Dilā **mülk-i gāma** şāham niçe şād olmasun göñlüm / Başumda dūd-ı āhumdan otagam kara şālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*mülk-i gāma, -a]*

mülk-i 'ışkuñ: *Aşk ülkesi.*

Çün oldum **mülk-i 'ışkuñ** pādışāhı / Yaşum leşker baña āhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*mülk-i 'ışkuñ, -uñ]*

mülk-i sıfāhān'a: *İsfahan şehri // Sürmesi ile meşhur İsfahan diyarı.*

Varma neşim **mülk-i Şifāhān'a** kühl için / Çün hāk-i pāy-ı yār göze tūtiyā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*mülk-i şifāhān'a, -'a]*

mülk-i vücūd: *Vücut mülkü, varlık ülkesi.*

Taht-ı 'ālî-durur bu **mülk-i vücūd** / Oturur 'ışk anda sultāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*mülk-i vücūd,]*

mültemes: Kayırılan, iltimas gören, iltimaslı // Özellikle istenen, talep edilen.

Lâk senden bir nazardur ara yirde **mültemes** / Gerçi kim itdüm cemâlünü cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [*mültemes,]*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bî-çâre olmaz uşbu sevda **mültemes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*mültemes,]*

mültemes itdügi: İltimas beklemek, talep edilen bir şeyi ümit etmek.

İy güzeller hüsrevi cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [*mültemes itdügi, -düg, -i]*

mültemes itdüm: İltimas beklemek, talep edilen bir şeyi ümit etmek.

Hâk-i pâyn başuma tâc itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dîvâneyi kim salânat eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*mültemes itdüm, -dü, -m]*

mü‘min: İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden, Müslüman.

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm ko yüzümü süreyim / **Mü‘min** olmaz ol kişi âyât-ı Qur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*mü‘min,]*

mümkîn: Olması, gerçekleşmesi imkan dahilinde olan, olabilir, kâbil.

Degül taqrîr-içün **mümkîn** Muhibbî cevri dildârûñ / Kaçan taqrîre kaçd itsem dehân içre zebân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*mümkîn,]*

El urmak **mümkîn** idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*mümkîn,]*

mümkîn degül: Mümkün değil, imkansız, olanaksız.

Kulakdan ‘âşıkam ‘âşık ‘aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkîn yüzün görmek ne hüd şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*mümkîn degül,]*

Hîç halâş olmak baña **mümkîn degül** / Kapdı dil murğın Muhib bir şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [*mümkîn degül,]*

mümkîn mi: İmkânı, olanağı var mıdır? (Yoktur).

Mümkîn mi saña raħm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye raħm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*mümkîn mi,]*

mümkîn midür: İmkânı, olanağı var mıdır? (Yoktur).

Mümkîn midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / Zülf-i siyâhı her yaña biñ başlu mâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*mümkîn midür, -dür]*

mümtâz olasıñ: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Muhibbî ‘ışk-ıla cân terkin ur kim / Olasıñ cümle ‘uşşâk içre mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*).
[mümtâz olasıñ, -a, -sın]

mümtâz olduñ: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Güzeller içre olduñ çünki mümtâz / Ne deñlü eyleseñ lâyıq saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*).
[mümtâz olduñ, -du, -ñ]

mümtâz olur: *Seçkin olmak, üstün tutulmak.*

Göñlümüñ murğın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [mümtâz olur,]

mümtâz olur: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Göñlümüñ murğın n’içün kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar ‘âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [mümtâz olur, -ur]

mümtâz olursa: *Ayrı tutulmak, üstün tutulmak, seçkin olmak.*

Muhibbî şî‘rini rindâne söyler / Olursa şî‘r içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*).
[mümtâz olursa, -ur, -sa]

münâcât: *Yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.*

Küy-ı dildâra varup itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [münâcât,]

münakkas: *Nakışlı, işlemeli, süslü.*

Gel temâşâ eyle bu sırça sarâyın göñlümüñ / Eşk-i surh-ıla münakkas zeyn olunmuş hânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [münakkas,]

müneccim: *1. İlm-i nücûma aşına olan. 2. Yıldızların seyir ve hareketinden ahkâm çıkaran.*

Gözüm yaşı içinde ‘aks-i rûyı / Müneccim didi eyü yılduzuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*).
[müneccim,]

münevver: *Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.*

Gâh olur dilber şeb-i zülfin mu‘anber gösterür / Geh döner gün yüzini açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [münevver,]

Nürüñ ile ‘âlemüñ yüzi münevverken bugün / Zulmete virme cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [münevverken, -ken]

münevver eyledi: *Nurlandırmak, aydınlatmak.*

Esed burcından ol hürşîd-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*).
[münevver eyledi, -di]

münfâ‘il olupdur: *Ar. gücenmek, kırılmak, alınmak.*

Gül ruhlarındanur hacîl kaddi olaldan mu‘tedil / Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [münfâ‘il olupdur, -up, -dur-updur]

münis oldı: *Arkadaş olmak; alışmak.*

Şehâ oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cân bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*).
[münis oldı, -dı]

münis oldu: *Arkadaş olmak; alışmak.*

Ol yâr benümle bir dem olduğı yokdur olmaz / Münis perîye âdem olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [münis olduğı, -dug, -ı]

münkir: *Reddeden, kabul ve îtiraf etmeyen (kimse).*

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zâhid / Hıffâş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [münkir,]

münkir gelse: *İnkar etmek, kabul etmemek.*

Âteş-i hicrâna münkir gelse tañ mı müdde‘î / Dûzañuñ añvâlini ancak ‘azâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [münkir gelse, -se]

mür: *Far. Karınca, neml. mürçe.*

Sâye-i zülfi midür haddinde yârûñ yoñsa hañ / Lebleri kândında cem‘ olmuş ve yâñud mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [mürdur, -dur]

Ruñları üzre görinen hañ degül itme gümân / Bil muñakkañ şehd ü şekker üzre üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [mürdur, -dur]

Hañ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [mürlar, -lar]

mür u mâr: *Karınca ve yılan.*

Bâğ-ı hüsñünde nedür zülfüñle cânâ hañ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [mür u mâr,]

murâd: *Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.*

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarķ itmede / Râh-ı ‘ıñkuñda murâda irgüren ol âhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [murâda, -a]

Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ğama / Ger **murāduñ** cān ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*murāduñ, -uñ*]

Eylemem zāhid gibi hūrî vü Rızvān arzū / Hiç **murādum** yok benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*murādum, -um*]

murād: Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç II anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Sen perî ‘ışk-ıla ben dīvāneyi / Ger **murāduñ** var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*murāduñ, -uñ*]

Maḥabbet ehli devrāndan neler çekdüğünü bir bir / **Murāduñ** var-ısa bilmek bu dehr-i pīre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*murāduñ, -uñ*]

Bu Muhibbî’nün **murādi** bendeñ olmağdur hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket sultānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*murādi, -ı*]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādīşāh / Her **murādi** virtürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*murādi, -ı*]

İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez ‘izz ü cāh / Bu-durur ancak **murādum** ḥāşıl ola pāy-ı būs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*murādum, -um*]

Murğ-ı dil pervāz urup āḥir irişdi kūyuña / Şimdi bildüm kim **murādi** kūyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*murādi, -ı*]

Bulurdum dünyada göñül **murādın** / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*murādın, -ı, -n*]

Dimiş kūyında qurbān idem anı / Muhibbî’nün **murādi** ol-durur kāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [*murādi, -ı*]

Gice gündüz gülşen-i ḥüsünde efgāndan **murād** / İtmek ister ḥālını bu bülbül-i bī-çäre ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 2*). [*murād,]*

murāda irem: İsteğine, dileğine veya amacına ulaşmak.

Geldi dehāna mīmūñ irem gibi murāda / Muşhaf cemālūñ açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*murāda irem, -a-e, -m*]

murāda irür: İsteğine, dileğine veya amacına ulaşmak.

Vaşlı metā‘ı girmez ele çün ḥayāt-ıla / İrür murāda cānını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [*murāda irür, -ür*]

mürde: Ölü, ölmüş.

Ĝamzeñ öldürse Muhibbî’yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerūñ **mürdeler** iḥyāsına ‘İsī bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*mürdeler, -ler*]

Gide cānān Muhibbî nāle kılma / Bunu kim gördi **mürde** ide āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*mürde,]*

Yanar pervâne şem'e nâle kılmaz / Çü çıkmaz **mürdelerden** hergiz âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*).
[mürdelerden, -ler, -den]

Gide cânân Muhibbî nâle kıлма / Bunı kim gördi **mürde** ide âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 7*).
[mürde,]

Nâle kılsam **mürdeler** kalkar kıyâmetdür sanur / Tañlaram nâz uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [mürdeler, -ler]

Mürdeler ihyâ ider la'1-i lebûñ 'İsî gibi / Lık gamzeñ öldürtür 'uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [mürdeler, -ler]

mürde: Ölü, ölmüş II bitkin, perişan.

Mevsim-i güldür mey ile tâze kıl dil **mürdesin** / Çün bilürsin gülşen içinde biten lâ-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [mürdesin, -si, -n]

Meclisi kıldı müşerref dün gece cânânumuz / **Mürde** idük buldılar tâze hayâtı cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [mürde,]

mürde-i cânâ: Ruhu ölü, ölü ruh.

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [mürde-i cânâ, -â]

Mürde-i cânâ Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın sehergeh bâğa var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [mürde-i cânâ, -â]

murğ: Kuş.

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña **murğı** olan vahşî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [murğı, -ı]

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez karar / **Murğ** ârâm eylemez pervâz ider sinsa kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [murğ,]

Dil derün-ı sine-i şad-çâkde kılmaz karar / **Murğ** pervâza gelür turmaz uşanicak kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [murğ,]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde **murğ** / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [murğ,]

murğ: Kuş II aşığıñ gönli.

Göñlümün **murğın** n' için kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [murğın, -ı, -n]

Bu göñlüm **murğı** nâgâh itse pervâz / Anuñ şaydına hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [murğı, -ı]

murğ: Kuş II himmet kuşu.

Şikâr idem umaram sen hümâyı / Çün idem himmetüm **murğımı** ben bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[murğını, -ı, -n, -ı]

murğâbî: Ördek.

Niçe yıldur bahr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmek **murğâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [murğâbiler, -ler]

murğân: Kuşlar.

Çün Süleymân minneti **murğâna** hergiz itmeyem / Başum üzre sâyebânum âh-ı dūd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [murğâna, -a]

murğ-ı belâ: Bela kuşu.

İy Muhibbî her taraftan üşüben **murğ-ı belâ** / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [murğ-ı belâ,]

Mecnūn-vār başuma **murğ-ı belâ** gelüp / Tutup mekânı her biri didi yuvalaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [murğ-ı belâ,]

murğ-ı cān: Gönül kuşu.

Bâğ-ı hüsnüñ bülbülidür **murğ-ı cān** medhūñ okur / Ko rakīb-i mâkiyānuñ yiridür ancak kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 4*). [murğ-ı cān,]

murğ-ı cān-ı ferhād: Ferhad'in can kuşu.

Kaçan per açdı **murğ-ı cān-ı Ferhād** / Nigârı kaşrına dek itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [murğ-ı cān-ı ferhād,]

Kaçan per açdı **murğ-ı cān-ı Ferhād** / Nigârı kaşrına dek itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [murğ-ı cān-ı ferhād,]

Per ü bāl açdı **murğ-ı cān-ı Ferhād** / İrüp kaşrına Şîrîn itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [murğ-ı cān-ı ferhād,]

murğ-ı çemen: Bahçedeki kuşlar (hususiyile bülbül).

Gül mevsiminde **murğ-ı çemen** zâr zâr olur / Kalmaz qarârı şevk-ile bî-ihtiyâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1*). [murğ-ı çemen,]

murğ-ı dil: Gönül kuşu.

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [murğ-ı dil,]

Murğ-ı dil pervâz urup âhîr irişdi kūyuña / Şimdi bildüm kim murâdı kūyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [murğ-ı dil,]

murğ-ı dil: *Gönül kuşu.*

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu **murğ-ı dil** / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*murğ-ı dil,]*

murğ-ı dil: *Gönül kuşu.*

Bend-i zülfinden hâlâş olur mı hîç bu **murğ-ı dil** / Eksük itmez bir nefes gamz okların ol göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 4*). [*murğ-ı dil,]*

murğ-ı dil ü cân: *Can ve gönül kuşu.*

Turmaz kafes-i tende şehâ **murğ-ı dil ü cân** / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun bâl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*murğ-ı dil ü cân,]*

murğ-ı diller: *Gönül kuşu.*

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / **Murğ-ı diller** şaydına yokdur anuñ agın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*murğ-ı diller, -ler]*

murğ-ı ecel: *Ecel kuşu.*

İy Muhibbî gâflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür **murğ-ı ecel** çün çinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [*murğ-ı ecel,]*

murğ-ı hevâlar: *Heves, istek kuşu.*

Zülfünüñ sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu dimâğ / Başı üstine gelüp **murğ-ı hevâlar** per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*murğ-ı hevâlar, -lar]*

murğ-ı hoş-elhân: *Güzel ve hoş öten/ses çıkaran (şarkı söyleyen) kuş. // Bülbül.*

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim **murğ-ı hoş-elhân** uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*murğ-ı hoş-elhân,]*

murğ-ı seher-hîz: *Sabah erkenden öten kuş.*

Seher güş it ne dir **murğ-ı seher-hîz** / ‘Ömür gibi bu dünyâ bî vefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*murğ-ı seher-hîz,]*

murğ-ı seherüñ: *Seher vakti kuşu, bülbül.*

Murğ-ı seherüñ nâleleri nâlemi oğşâr / Çarh-ı felegüñ nâliši efgânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*murğ-ı seherüñ, -üñ]*

murğ-ı tîrûñ: *Ok kuşu, kuşa benzeyen ok. // okun kuşu (okun ucundaki üçgen şeklindeki demir).*

Murğ-ı tîrûñ sîne-i rîşûmi çün kıldı kafes / Oldı bu cāna bedel kalmadı bir ğayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*murğ-ı tîrûñ, -üñ*]

murğ-ı vahşî: *Yabani kuş.*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubh-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*murğ-ı vahşî,*]

murğ-ı zerrîn bāl: *Altın kanatlı kuş.*

İy Muhibbî cān göziyle bak bu ‘ālem bir kafes / Her varağ gūyā içinde **murğ-ı zerrîn bāl** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*murğ-ı zerrîn bāl,*]

mürîd oldılar: *İntisap etmek, bağlanmak.*

Pîr-i ‘ışk oldum baña ‘ışk ehli oldılar mürîd / Her biri diyüp belî karşumda kulagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*mürîd oldılar, -dı, -lar-dı, -ar*]

mürşid-i kâmil: *Tasavvufta seyr-i sülukunu tamamlayıp irşad görevinde bulunan kişi, manevi terbiye edici.*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî hümhāneye / Müşkilüñ hall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*mürşid-i kâmil,*]

mürür: *Geçme, bir taraftan girip diğerk taraftan çıkma; geçip gitme.*

Umaram gözlerüm yaşı **mürür-ıla** ide te’sîr / Egerçi kalbini dirler nigāruñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*mürür-ıla, --ıla*]

mür-veş: *Karınca gibi, karınca misali.*

Sen Süleymān-ı zamāna tuhfede idüp cānumı / Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı **mür-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*mür-veş,*]

Gül yüzüñde çünki hañtuñ zāhir oldı **mür-veş** / Çarh elinden inler-istem tañ midur tanbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*mür-veş,*]

müş: *Fare.*

Kühsār-ı ‘ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla biz **müşlardanuz*** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*müşlardanuz*, -lar, -dan, -uz**]

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyār / Tutar mı hiç şirüñ yirini **müş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*müş,*]

müşābih oldugıyçun: *Benzemek, dengi olmak, ayarında olmak.*

‘İzārına **müşābih oldugıyçun** / Kamu meh-rūda la’lün rağbeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [*müşābih oldugıyçun, -dug, -ı, -y, -çun*]

muşāhib: *Samimi arkadaş, sohbet arkadaşı.*

İy cefâ-hû 'ışkuñ-ıla gönlümün hem derdi var / İstemez gayrı **muşâhib** gam gibi hem-derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [*muşâhib,]*

musavver: Resmedilmiş, tasvir edilmiş.

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sinemde anuñ naqşı **muşavverdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*muşavverdür, -dür]*

müşebbak kıldı: *Müşebbak: Ağ ve kafes gibi örülmüş veya oyulmuş (nakış, pano vb.) muşabak, muşabbak // Müşebbak kıl- : Kafes gibi örmek.*

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarhdan yaña / Kıldı eflâkı müşebbak geçübey peykânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*müşebbak kıldı, -dı]*

müselmân: Müslüman, İslam dininden olan kimse.

Çin-i zülfünde didüm n'icün dil ü cân bağlanur / Didi kâfir destine girse **müselmân** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*müselmân,]*

Kâ'be-i küyında kurbân oldum dimiş şalâ / Hey **müselmânlar** meded 'uşşâka i'lâm eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*müselmânlar, -lar]*

müşerref kıldı: Şerefli kılmak, şereflendirmek.

Meclisi kıldı müşerref dün gice cânânımız / Mürde idük buldılar tâze hayâtı cânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*müşerref kıldı, -dı]*

müşevves: Dağınık, perişan.

Dil perîşân idi âh oldu yine dağı beter / Sünbülün çünki **müşevves** dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*müşevves,]*

müşg: Misk, misk kokusu.

Meger hâlün şehâ **müşg** ü ser-i zülfün mu'anberdür / Dimâğı 'âlemün cânâ anuñ-ıçun mu'a'tardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*müşg,]*

Âteş-i ruhsârün üzre ol mu'anber hâller / Micmer-i yâküt içinde **müşg-ile** 'anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [*müşg-ile, --ile]*

müşg-âmiz: Misk kokusu ile karışmış, misk kokulu.

Zülfini depretdüğince dökülür müşg-i 'abîr / Ol sebebdendür şabânun büyü **müşg-âmiz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*müşg-âmiz,]*

müşg-bü: Misk kokulu.

Eyleyen dehiri mu'a'ttar bilmedük ne bü imiş / Soñradan bildük anı ol **müşg-bü** gîsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [*müşg-bü,]*

müſg-i ‘abîr: *Güzel kokulu misk.*

Zülfini depretdügince dökülür **müſg-i ‘abîr** / Ol sebebdendür ſabānuñ büyü müſg-āmîz imiſ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*müſg-i ‘abîr,*]

müſg-i sārādur: *Halis, katkısız, saf misk.*

Ol siyeh saçuñ ki **müſg-i sārādur** / Bir dükenmez başumda sevdādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*müſg-i sārādur, -dur*]

müſg-i tātār: *Tatar miski.*

Zülfini añsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın añmaz **müſg-i Tātār** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*müſg-i tātār,*]

müſgîn: *Misk kokulu.*

Mu‘āvin olmasa āhum kad ü bālāña irmezdüm / Felek tākına çıkmaga benüm **müſgîn** kemendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 3*). [*müſgîn,*]

Kemend-i zülfinüñ **müſgîn** teli var / Göñülden baglu anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*müſgîn,*]

Noğtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruğlaruñ haddinde **müſgîn** hāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*müſgîn,*]

müſgîn-nefes: *Misk kokulu nefes.*

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ dil heves / Bu sebebdendür ſabā gibi göñül **müſgîn-nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*müſgîn-nefes,*]

müşaf: *Kitap, Kur'an // Güzellik kitabı, sevgilinin yüzü.*

Geldi dehāna mīmüñ irem gibi murāda / **Müşaf** cemālün açup kimdür tefe’’ül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*müşaf,*]

müşaf-ı hüsnin: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Müşaf-ı hüsnin görüp her kim çevürse yüzini / İy Muhibbî bil anı āhirde bî-īmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [*müşaf-ı hüsnin, -i, -n*]

müşaf-ı hüsnin: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Açup çün **müşaf-ı hüsnin** tefe’’ül eyledüm yāruñ / Elifdür kāmety geldi yine ferhünde fālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*müşaf-ı hüsnin, -i, -n*]

müşaf-ı hüsnin: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Muşhaf-ı hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni' olup ara yirde zülf-i zünnārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*muşhaf-ı hüsnin, -i, -n*]

mushaf-ı hüsninde: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

İy Muhibbî **muşhaf-ı hüsninde** yāruñ dir gören / Hatt u hāle nokta vü i'rāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*muşhaf-ı hüsninde, -i, -n, -de*]

mushaf-ı hüsnine: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Muşhaf-ı hüsnine yāruñ virdi ziynet hāl ü haṭ / Haṭ daḥı rüşen görünür olsa i'rāb u nuḳaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*muşhaf-ı hüsnine, -i, -n, -e*]

mushaf-ı hüsnüni: *Güzellik kitabı II sevgilinin güzel yüzü.*

Muşhaf-ı hüsnüni gördüm ko yüzümi süreyim / Mü'min olmaz ol kişi āyāt-ı Kūr'ān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*muşhaf-ı hüsnüni, -üñ, -i*]

müşk-i çin: *Çin miski II sevgilinin kıvrım halindeki saçından yayılan koku.*

Gözleri āhū olaldan oldı zülfî **müşk-i Çin** / Ya leṭāfet baḥrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*müşk-i çin,]*

müşkil: *Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük, zor.*

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pāyum gil-durur / Kıl teraḥḥum dōstum hālüm katı **müşkil-durur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*müşkil-durur, -durur*]

Rumūz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu **müşkil** ḥallin isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*müşkil,]*

Rumūz-ı 'ışk **müşkildür** anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil ḥallin isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*müşkildür, -dür*]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm sākī / Cām-ı la'lüñle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*müşkilüm, -üm*]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm sākī / Cām-ı la'lüñle meger ḥall ola bu **müşkilümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*müşkilümüz, -ümüz*]

'İşkuñ na'îmi hoşdur ḥaşmı da lîk **müşkil** / Bir loḳma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*müşkil,]*

Muhibbî evvel[i] 'ışkuñ egerçi görünür āsān / Velī gāyet soñı **müşkil** giriftār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5*). [*müşkil,]*

Añlayup 'ışkuñ rumūzın didi bir ḥikmet-şinās / Bu 'ilim **müşkildür** itmeñ bunı bir 'ilme kıyās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*müşkildür, -dür*]

Bî-vefā dildār sevmek hey ne **müşkil** kār-ımuş / Kim giriftār-ı belā-yı 'ışk ola nā-çār-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*müşkil,]*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî hümhâneye / **Müşkilüñ** hall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*müşkilüñ, -üñ*]

Gâyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim demek muhâl / Haddi vü pâyânı yok bir ince **müşkil** râh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*müşkil,]*

‘Aşık olmak döstlar ‘âlemde **müşkil** kâr imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belâlar var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [*müşkil,]*

Görmemek **müşkil** anı görmek dağı âsân degül / N’eylesün hâli Muhibbî’nüñ katı düşvâr imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*müşkil,]*

müşkil oldu: Zor olmak. çetin olmak.

Şöyle **müşkil oldu** bu mîm dehânuñ sırrı kim / Fehm-i esrârına vâkıf olmamışdı hîç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*müşkil oldu, -dı*]

müşkil olur: Zor olmak. çetin olmak.

İy kaşı ya cânı her kim saña kurbân eylemez / **Müşkil olur** işi günden güne âsân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1*). [*müşkil olur, -ur*]

müşkil olur: Zor olmak. çetin olmak.

‘İşka düşme âhiri **müşkil olur** dirdüm saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*müşkil olur, -ur*]

müşkil-i ‘ışkı: Aşkın zorluğu.

Sorma Mecnûn’a varup **müşkil-i ‘ışkı** baña sor / Degme kimse idemez mes’ele-i ‘ışkı temiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*müşkil-i ‘ışkı, -ı*]

müsta‘cil mebās: Acele etme.

La‘l-i nâbindan nigârüñ dağı kâma irmedi / Ez-berây-ı katlüm iy gamze **müsta‘cil mebās** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*müsta‘cil mebās,]*

muştafâ: Hz. Muhammed.

Hamdü-lillâh Muhammed ümmetiyüz / Cân-ıla **Muştafâ’yı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*muştafâ’yı, -’y, -ı*]

Hep ümmet-i Muhammed’e itdün şefâ‘ati / Mücrim Muhibbî bendeñe iy **Muştafâ** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*muştafâ,]*

müstakîm: Doğru, düz, gerçek, hak.

Râhı keçdür zâhidüñ ‘ışkuñ velîkin **müstakîm** / İy Muhibbî ‘aşıkam yolum tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*müstakîm,]*

müstakîm ol: İstikametli olmak, doğru, düzgün olmak.

Müstakîm ol her ne emr itse nigârûñ tîr-veş / Hıdmetinden yüz çevürme tîz olup şemşîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1). [müstakîm ol,]

müstecâb olmaz: İcabet edilmek, kabul olunmak.

Günâhum bu-durur 'ışkuñ Hüdâ'dan istedüm irdüm / Günâhkârûñ du'âsı[nı] dimeñ ki **müstecâb olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 6). [müstecâb olmaz, -maz]

müstedâm ol: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Büy-ı zülfüñi getürdüñ tâze cân buldum yine / **Müstedâm ol** iy şabâ dünyâ içinde durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4). [müstedâm ol,]

müstedâm ol: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Zülfünñ büyn getürdüñ hoş-dimâg itdün bizi / **Müstedâm ol** iy şabâ 'âlem turınca turma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4). [müstedâm ol,]

müstedâm ol: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Bü getürdüñ yine zülfünden seher bu hastaya / İy şabâ merdümlük itdün **müstedâm ol** durma es (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5). [müstedâm ol,]

müstedâm ola: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Gözlerüm yaşı yañılmaz gice vü gündüz akar / **Müstedâm ola** ki artar anuñ-ıla demümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4). [müstedâm ola, -a]

müstedâm olsun: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Gerçi yolında nigârûñ cân u dil kılduk sebîl / **Müstedâm olsun** ki cevruñ eylemez taqşîrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2). [müstedâm olsun, -sun]

müstedâm olsun: Daim, sürekli olmak, kalıcı olmak, uzun ömürlü olmak.

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / **Müstedâm olsun** ki ol bu dîde-i hün-bâr imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3). [müstedâm olsun, -sun]

müsteħak: (Ar. istihkāk "hak etmek, hak kazanmak"tan mustehik > mustehak) 1. Hak etmiş, hak kazanmış, lâıyk 2. i. Bir kimsenin lâıyk olduğu, hak ettiği cezâ veya mükâfat.

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ zekâtını / Zira ki aña **müsteħakuz** hem gedâlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5). [müsteħakuz, -uz]

müşteri: Satın alan kimse, alıcı.

Her rak'ibi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine **müşteriyüz** didiler tabbâğlar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1194, Beyit 8*). [*müşteriyüz, -yüz*]

müşterî olmaduk: *Alıcı olmak, talip olmak.*

Olmaduk dünyâ-yı dūna cān-ıla biz müşterî / Zîra birkaç gün hemân ancak temâşâsındayuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1305, Beyit 3*). [*müşterî olmaduk, -ma, -du, -k*]

müşterî olur: *Alıcı olmak, talip olmak.*

Çarh-ı gerdün mâh u hürşîd ile olur müşterî / Hüsn bâzârında la'lüñ her kaçan helvâ satar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1082, Beyit 3*). [*müşterî olur, -ur*]

mu'tâd olmuşuz: *Alışmak, alışkanlık haline gelmek.*

İncinür sanma cefâdan çevre **mu'tâd olmuşuz** / Süd yirine zehr-i gamla bislemiştir anamız (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1250, Beyit 2*). [*mu'tâd olmuşuz, -muş, -uz*]

mutavvel: *Uzatılmış, daha uzun yapılmış.*

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa **mutavvel** kıssasın / Her kılûñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1095, Beyit 7*). [*mutavvel,]*

mu'tedil: *Mülayim, sert olmayan, uygun, ılımlı.*

Gül ruhlarındanur hacîl kaddi olaldan **mu'tedil** / Tübî olupdur münfâ'îl serv-i revânım kandadır (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1075, Beyit 2*). [*mu'tedil,]*

mu'tekif olsam: *Bir yerde kalmak, bir yerde beklemek II bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olmak.*

Mu'tekif olsam n'ola küyuñda iy ârâm-ı cān / Bir nefes senden cüdâ bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1237, Beyit 4*). [*mu'tekif olsam, -sa, -m*]

muftî: *İtaat eden, boyun eğen, kul, köle.*

Cihân halkı **muftî'üñdür** senüñ iy husrev-i hübân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker tavâf eyler (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1047, Beyit 4*). [*muftî'üñdür, -üñdür*]

muftî' itdi: *İtaatkar, söz dinleyen hale getirmek, boyun eğdirmek, kul köle etmek.*

Muftî' itdi cihân halkını cümle / Gözi itdügi sihri sâhîr itmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1299, Beyit 3*). [*muftî' itdi, -di*]

muftî' olmaz: *İtaatkar olmak, söz dinlemek, boyun eğmek, kul köle olmak.*

'Âlemi maḥkûm iden her dem berât-ı hüsnidür / Kim **muftî' olmaz** çekilmiş kaşları tuğrâyı gör (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1028, Beyit 5*). [*muftî' olmaz, -maz*]

mutrib: Çalgıcı, çalgı çalan.

Muṭrib Nevāda perdeñi uydur Muḥibbī'ye / Deyr-i cihānda iñlese dil erġanūn geđer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 5). [muṭrib,]

Muṭrib nevāya başla gönül gel nūvaḥt kıl / Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4). [muṭrib,]

Bezm-i belāda nāleme āheng içün benüm / **Muṭrib** terāne bagla elüñ gel rebāba bas (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 3). [muṭrib,]

mutribā: Ey çalgıcı.

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyi geçer / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyi geçer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1070, Beyit 1). [muṭribā,]

Muṭribā al sāzuñi eyle 'amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Hiçāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 2). [muṭribā,]

müttehem: Kabahatlı, suçlu. // Suçlanan, suçlu olduġu iddia edilen, töhmet altında bulunan.

Öper dildārı meclis içre sāġar / Ara yirde Muḥibbī **müttehemdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 6). [müttehemdür, -dür]

müyesser: Nasip olma, ele geçme.

Eger yoluñda ḥāk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihī devlet zihī 'izzet baña ger bu **müyesserdür** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1076, Beyit 2). [müyesserdür, -dür]

müyesser oldu: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Ḥudā'dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldu çün müyesser (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 2). [müyesser oldu,]

müyesser oldu: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Ḥudā'dan istedüm irişdüm emrüz / Cemālūñ görmek oldu çün müyesser (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1270, Beyit 2). [müyesser oldu, -dı]

müyesser olmadı: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Komadı ḥaddüñi görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḥār seyr (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 3). [müyesser olmadı, -ma, -dı-madı]

müyesser olmadı: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Çünkü görmeklik **müyesser olmadı** görsün gözüm / Bāri yārumla beni bir yirde taşvīr eyleñüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 2). [müyesser olmadı, -ma, -dı]

müyesser olmadı: Kolaylıkla elde edilmek II nasip olmak.

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ vü mihnet ü gamdan halâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1). [müyesser olmadı, -ma, -dı]

müy-ı jülidem: Dağınık saç.

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen **müy-ı jülidem** degül belki duhânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [müy-ı jülidem, -m]

müy-ı sefid: Ak saç, ağarmış saç.

Kullığa **müy-ı sefid** ile didüm eyle kabûl / Didi pîr olsa efendi kulin âzâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7). [müy-ı sefid,]

müzevven: Bezenmiş, süslenmiş, ziynetli.

Sînede yir yir elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi **müzevven** bâğ-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2). [müzevven,]

N

nā: Ney, kamyş, içi kanık kamyş, üflemeli bir çalgı.

Niçe demler inleyüp **nā** gibi kıldum ben nefes / Ĥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*nā,]*

Ĝam-ı ‘ışkuñ deleli **nā** gibi bagrumı benüm / Nāleler eyledi dil şiyt u şadā kıldı ‘ivaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*nā,]*

nā-bīnā: Gözsüz, anadan doğma kör, âmâ.

Gün yüzine zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbī ğam yime ol çünkü **nā-bīnā** imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 5*). [*nā-bīnā,]*

nā-çār: Çaresiz.

Bī-vefā dildār sevmek hey ne müşkil kār-ımış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola **nā-çār-ımış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*nā-çār-ımış, -ı, -mış]*

nā-çār: Çaresiz, zor durumda, ister istemez.

Her vişālūñ çünkü bildük āhiri hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri **nā-çār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*nā-çār,]*

nādān: Cahil, bilmez, bilgisiz, akulsız (kimse).

Her ne söz kim söyledūñ virür haķıkatden haber / Līk güş itmege anı degme **nādān** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 6*). [*nādān,]*

Cānā Muhibbī sözlerini dak kulaguña / **Nādān** eline düşmeye ol gevheri yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 5*). [*nādān,]*

nadas evlerem: Tarlayı sürüp dinlenmeye bırakmak.

Sīnem içre ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāħun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*nadas eylerem, -r, -em]*

nadās itdiler: Tarlayı sürüp dinlenmeye bırakmak.

Saħn-ı dilde ekmek içün dāyimā ğam hāşılın / Şāh-ı ‘ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*nadās itdiler, -di, -ler]*

nā-ehle: Bir işte ehil olmayan, o işi hakkıyla yapmayan kimse.

Katıdur kaşlaruñ yası anı **nā-ehle** gel sunma / Baña sun kıymetin kadrin kemāndār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*nā-ehle,]*

nāfe-i çin: Çin nafesi II Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskin kokusu.

Şâne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn tagılır / Büy-ıla 'âlem tolar san **nāfe-i Çin** tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*nāfe-i çin,*]

nāfe-i müşgîn: Misk kesesi, misk torbası.

Gözün altında ol hâl-i siyāhuñ **nāfe-i müşgîn** / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rûm içre ğazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*nāfe-i müşgîn,*]

nāgāh: Ansızın, birdenbire.

Bu gönülüm murğı **nāgāh** itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*nāgāh,*]

Görelî ol serv-ğaddi cāmî'-i hüsn içre āh / Ğāmet ide diyü **nāgāh** biz iğāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*nāgāh,*]

nāgeh: Ansızın, birdendire.

Ben mübtelāya n'eyledi ol bî-vefāyı gör / Gönülüm tolaşdı zülfine **nāgeh** belāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*nāgeh,*]

Sakın cemāl ü hüsnüñi iy āfitāb-ı hüsn / Gökler yüzine irişe **nāgeh** şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*nāgeh,*]

Görinse **nāgeh** ol serv-i kabā-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*nāgeh,*]

nāgehān: Ansızın, birdendire.

Gönül āh eylese zülfüñ hümāsı **nāgehān** ditrer / Niçe ārām ide kuş kim hevādan āşiyān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*nāgehān,*]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden **nāgehān** / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [*nāgehān,*]

Dilümden 'āleme düşdi dururken **nāgehān** āteş / Söyindür vaşluñ ābıyla ider yoğsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*nāgehān,*]

nağme: Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.

Ğāh serv üzre gehî gül üzre bülbül **nağmesüz** / Olmuşam ben mübtelā ol serv gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*nağmesüz, -süz*]

nağme-sāz oldı: Nağme (şarkı) söylemek, terennüm etmek, ötmek, şakılamak.

Bülbül oldı çün çemende nağme-sāz / İy yüzi gül sen dağı kıl bezme sāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*nağme-sāz oldı, -dı*]

nā-ḥaḳ yire: *Haksız yere, hak etmediği halde.*

Tiginı cellād ğamzeñ dem mi var tiz eylemez / Öldürür **nā-ḥaḳ yire** ‘uşşâkı perhiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*nā-ḥaḳ yire,*]

nā-ḥaḳ yire: *Haksız yere, hak etmediği halde.*

Didüm öldürsün koñuz kūyındaki ‘aşıkları / Nev-civāndur didiler **nā-ḥaḳ yire** kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*nā-ḥaḳ yire,*]

naḥcîr: *Av, av hayvanı.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tiz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralu **naḥcîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*naḥcîrümüz, -ümüz*]

naḥcîr-ves: *Av gibi, av hayvanı gibi.*

Umaram pertâb idesin fir-i ğamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam **naḥcîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*naḥcîr-ves,*]

naḥcivân: *Nahcivan (Nahcivan (Bugün Azerbaycan'a bağlı özerk bir cumhuriyettir.).*

Döneliden **Naḥcivân'a** gönlümün vîrânesi / İy Muhibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*naḥcivân'a, -a*]

naḥl: *Fidan.*

Naḥl ḳaddün yādına serv-i hırāmānum benüm / Göz yaşı pâyuña her dem cular olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*naḥl,*]

naḥl-i gülden: *Gül fidanı.*

Naḥl-i gülden tâze terdür bu Muhibbî'nün sözi / Anuñ-ıçun ehl-i ‘ışk olan ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*naḥl-i gülden, -den*]

nāḥun: *Tırnak.*

Sînem içre ekmege cānā maḥabbet toḥmını / **Nāḥun** ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*nāḥun,*]

na'îmi: *Nîmete eren kimse II nîmet, bolluk, refah içinde yaşama.*

‘İşkuñ **na'îmi** hoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir loḳma ki dehāna sıgmaya kimse yutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [*na'îmi, -i*]

nāka-i levli: *Leyla'nın devesi.*

Nāka-i leylī ne vādilerde kim itdi mekân / Lâlesi hûn-ı dil oldı nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*nāka-i leylī,]*

nakd: *Para, akçe, sermaye, servet.*

Cân u dil **naqdini** virüp gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dîvâne olmuşdur ‘aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*naqdini, -i, -ni]*

İy gönül olma sakın dünyâ metâ‘ına harîş / N’eyledi **naqdi** ne assı eyledi Kârûn’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*naqdi, -i]*

Nâşih sözüni bildüm cümlesi kamu nesîh / **Naqd** isteyüben gönülüm efsâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*naqd,]*

nakd-i cân u dil: *Can ve gönül varlığı, sermayesi.*

Çârsû-yı ‘ışkda gördük metâ‘-ı büseñi / **Naqd-i cân u dil** ile geldük ki bâzâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 5*). [*naqd-i cân u dil,]*

nakd-i cânâ: *Can sermayesi.*

Bahâ sordum metâ‘-ı la‘l-i yâra / Didiler **naqd-i cânâ** râyegândurh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*naqd-i cânâ, -a]*

Naqd-i cânâ çün metâ‘-ı büse ikrâr eyledün / Döstüm inkâr idüp gel bozma bâzârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 4*). [*naqd-i cânâ, -a]*

nakd-i cân[ı]: *Can sermayesi.*

Naqd-i cân[ı] kim virüp aldı nigârûñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*naqd-i cân[ı], -[ı]]*

nakd-i cân-ıla: *Can sermayesi.*

Naqd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*naqd-i cân-ıla, --ıla]*

Naqd-i cân-ıla metâ‘-ı büseye oldum harîd / Korkum oldur kim benümle döst bâzâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [*naqd-i cân-ıla, --ıla]*

İy Muhibbî büsesine **naqd-i cân-ıla** harîd / Olmuşam dürlü bahâya yâr bâzâr eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [*naqd-i cân-ıla, -ıla]*

Naqd-i cân-ıla metâ‘-ı büseñe oldum harîd / Aramızda yok dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [*naqd-i cân-ıla, -ıla]*

Naqd-i cân-ıla Muhibbî taleb eylerse ne tañ / Çünkü la‘l-i leb-i dilber aña mañlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*naqd-i cân-ıla, -ıla]*

nakd-i dil: *Gönül sermayesi.*

Nakd-i dil virüp metâ‘-ı hüsne kim ola harîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü gam hâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*nakd-i dil,]*

nakd-i eşki: Gözyaşı parası, sermayesi.

Timâr-ı gâmda cem‘ kılup **nakd-i eşki** dil / Gam hâşılını kendüye bād-ı hevâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*nakd-i eşki, -i]*

nâkes: Hasis olan, cimri II zelil, insaniyetsiz, alçak, deni.

Degme **nâkes** cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini sanma kim Manşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [*nâkes,]*

nakış: Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme II duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim II resim, tasvir II görünüş, sûret.

Âhû göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ **nakışını** nakkâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*nakışını, -i, -n, -ı]*

nakkâs: (Ar. nakş “boyayıp süslemek”ten nakkâş) Renkli resim ve tezyinat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mimârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilâlî kaşlar / Kim anuñ nakşında ‘âcizdür kamu **nakkkâşlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*nakkkâşlar, -lar]*

Levh-i dilde kıl kalemle mâh-rûlar nakşını / Resm ider nakşında mâhirdür olup **nakkkâş** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*nakkkâş,]*

Dil hânesini nakş iderüz hûn-ı cigerle / Taşvîr-i hayâl idici **nakkkâşlaruz** biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*nakkkâşlaruz, -lar, -uz]*

Âhû göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ nakışını **nakkkâşa** beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*nakkkâşa, -a]*

Hûblar nakşın Muhibbî sînede nakş ideli / Mânî-i Çîn’i beğenmez özge **nakkkâş** olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*nakkkâş,]*

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez şuretgeh-i nakşını **nakkkâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*nakkkâş,]*

Eli ditrer olur hayrân u medhûş / Yazamaz şuret-i nakşını **nakkkâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4*). [*nakkkâş,]*

nakş: Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme II duvar, tavan vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim II resim, tasvir II görünüş, sûret.

Yüz uruban kebkebüñ **nakşını** kapsam tañ midur / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [*nakşını, -i, -n, -ı]*

Ebed gitmeye bu serden hevâ-yı zülfüñ iy dilber / Anuñçün levh-i sînemde anuñ **nakşı** muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [*nakşı, -ı]*

Gün yüzinde hoş yaraşur ol hilālî kaşlar / Kim anuñ **naqşında** ‘âcizdür kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [*naqşında, -i, -n, -da*]

Hakk olursa mihr ü meh **naqşı** felekden gam degül / Naqş-ı eş‘aruñ Muhibbî künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*naqşı, -i*]

Levh-i dilde kıl kâlemle mâh-rûlar naqşını / Resm ider **naqşında** mâhirdür olup naqqâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*naqşında, -i, -n, -da*]

Levh-i dilde kıl kâlemle mâh-rûlar **naqşını** / Resm ider naqşında mâhirdür olup naqqâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*naqşını, -i, -n, -i*]

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlûñ naqşını / İtdügüm **naqşı** benüm Mânî de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*naqşı, -i*]

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlûñ **naqşını** / İtdügüm naqşı benüm Mânî de taşvîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3*). [*naqşını, -i, -n, -i*]

Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz **naqşına** biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*naqşına, -i, -n, -a*]

Hüblar **naqşın** Muhibbî sînede naqş ideli / Mânî-i Çîn’i begenmez özge naqqâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*naqşın, -i, -n*]

naqş ideli: *Naqş etmek, işlemek, resmetmek, süsleyip bezemek.*

Hüblar naqşın Muhibbî sînede **naqş ideli** / Mânî-i Çîn’i begenmez özge naqqâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*naqş ideli, -eli*]

naqş iderüz: *Naqş etmek, işlemek, resmetmek, süsleyip bezemek.*

Dil hânesini **naqş iderüz** hün-ı cigerle / Taşvîr-i hayâl idici naqqâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4*). [*naqş iderüz, -er, -üz*]

naqş-i dünyâva: *Dünyanın naqşı // Dünyanın süsü ve güzelliği.*

Naqş-i dünyâya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz zîrâ ki ma’nâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*naqş-i dünyâya, -y, -a*]

naqş-ı eş‘aruñ: *Şiirlerin naqşı / güzelliği.*

Hakk olursa mihr ü meh naqşı felekden gam degül / **Naqş-ı eş‘aruñ** Muhibbî künbed-i mînâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [*naqş-ı eş‘aruñ, -uñ*]

nâ’l kesdi: *Na’l kesmek: Vücuduna nal şeklinde dövme yaptırmak, vücudu nal şeklinde dağlamak.*

Sînesine her ki kesdi nâ’l ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazar seyr-i gülistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*nâ’l kesdi, -di*]

nâlân olmasun: *İnlemek, feryat etmek, acı ile inilti sesler çıkarmak.*

Dem-be-dem iñler gönül sînemde mânend-i ceres / Niçe **nālān olmasun** gāyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*nālān olmasun, -ma, -sun*]

nālān olup: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Nālān olup cürmin añup sîne döğmege / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*nālān olup, -up*]

nālān olur: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Gördügince gün yüzün ‘aşıkıların **nālān olur** / Kanda kim açıla gül anda hezār elhān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [*nālān olur, -ur*]

nālān oluram: *İnlemek, feryat etmek, acı ile iniltili sesler çıkarmak.*

Giceler ney gibi **nālān oluram** tā şubha dek / Bulmadum feryāduma ‘ālemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*nālān oluram, -ur, -am*]

nāle: *Inilti, feryat.*

Bülbül yiridür **nālesi** eflāke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yarı dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*nālesi, -si*]

Bezm-i gam içre **nālelerüm** nāyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān erğanünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*nālelerüm, -ler, -üm*]

Bezm-i gamda iy Muhibbî **nāleme** āheng içün / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*nāleme, -m, -e*]

Muṭribā **nāle** ile meclise gel nāyı getir / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*nāle,]*

Giryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pür-ḥūna sor / **Nālesin** ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [*nālesin, -si, -n*]

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yarı gör / Sorma bülbül **nālesin** dil-ḥaste bu ben zārı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*nālesin, -si, -n*]

Dün gice küyında **nālem** işidüp / Dir seg-i küyü bu ne feryāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*nālem, -m*]

Bezm-i belāda **nālemi** güş eyleyen benüm / Eydür belā-yı ‘ışqa bu bir mübtelā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 2*). [*nālemi, -m, -i*]

Murg-ı seḥerün **nāleleri** nālemi oḥşār / Çarḥ-ı felegün nālişi efgānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*nāleleri, -ler, -i*]

Murg-ı seḥerün nāleleri **nālemi** oḥşār / Çarḥ-ı felegün nālişi efgānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*nālemi, -m, -i*]

Kaşların çin eyleme küyünde **nālem** işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*nālem, -m*]

Çün ğamdan özge kalmadı bir ğam-ğüsārumuz / Geçse ‘aceb mi **nāle** ile rūzigārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*nāle,]*

Ol yār bu ben ‘āşıka hergiz nazar itmez / Sengīn diline **nāle** vü yaşum eşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*nāle,]*

Derdā dirēg dilber **nālem** benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşīhat olsa birini dutmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*nālem, -m]*

Tir-i āhum irdi eflāke daḥı **nālem** henüz / İy kamer bir şeb degülsin vākıf-ı ḥālem henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*nālem, -m]*

Gözlerüm yaşına cūy-ı āb beñzer beñzemez / **Nālesine** gönlümün dölāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*nālesine, -si, -n, -e]*

İşidenler bu gönlüm **nālesini** / Çalınur didi ğam bezminde bu saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*nālesini, -si, -n, -i]*

Serv-ğaddūñ görelī göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil **nāle** kemendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*nāle,]*

Āh kılsam irişür **nālem** melekler gūşına / Tañ degül dirler gider şebde irak yire āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*nālem, -m]*

Arturur **nālesini** görse Muhibbī ruḥuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elḥān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*nālesini, -si, -n, -i]*

İy büt-i Çin rence virme **nālemi** gūş eyleyüp / İşigüñ büt-ḥānedür efgānumı kıldum ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*nālemi, -m, -i]*

Ne қadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu **nāleme** bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*nāleme, -me]*

Her şeb iy meh irdi eflāke Muhibbī **nālesi** / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*nālesi, -si]*

Uyumaz **nālemle** çün kim yirde māhī gökde murğ / Olmadum ben mübtelā bu āh u efgāndan ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*nālemle, -m, -le]*

Bezm-i belāda **nāleme** āheng için benüm / Muṭrib terāne bagla elüñ gel rebāba bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 3*). [*nāleme, -m, -e]*

nāle eyler: *Inlemek. feryad etmek.*

Nāle eyler bu Muhibbī bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bī-dil bu hevālarda nevāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*nāle eyler, -r]*

nāle evler: *Inlemek. feryad etmek.*

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maḫşūd için / **Nāle eyler** vādi-i ğamda bu dil hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*nāle eyler, -r]*

nāle evlese: *Inlemek. feryad etmek.*

Seherden gülşene bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*nāle eylese, -se*]

nāle kıl: *Inlemek. feryad etmek.*

N'ideyin dōst diyüp inledüben kumrī gibi / **Nāle kıl** gülşene var bülbülü feryāda getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*nāle kıl,]*

nāle kıl: *Inlemek. feryad etmek.*

Bezm ara tā şubḥ olunca iy Muḥibbī **nāle kıl** / Çalınur mızrāb-ı ğamla çün göñül tañbürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*nāle kıl,]*

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Gide cānān Muḥibbī **nāle kılma** / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 5*). [*nāle kılma, -ma*]

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Gide cānān Muḥibbī **nāle kılma** / Bunı kim gördi mürde ide āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 7*). [*nāle kılma, -ma*]

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Nāle kılma göñlüñe gelse ḥayāl-i çeşm-i yār / Ḥānede bīmār ola itme Muḥibbī anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*nāle kılma, -ma*]

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Yanar pervāne şem'e **nāle kılma** / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*nāle kılma, -maz*]

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Cüdā olsa Muḥibbī **nāle kılma** / Ki zīrā küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*nāle kılma, -maz*]

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Tañ degüldür **nāle kılma** küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*nāle kılma, -sa*]

nāle kılma: *Inlemek. feryad etmek.*

Bezm-i ğamda **nāle kılma** nāylar dem-bestedir / 'Üd iniler zārılıgum işidelden ḥastadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*nāle kılma, -sa, -m*]

nāle kılşam: *Inlemek. feryad etmek.*

Nāle kılşam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz uyhusından yarı bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*nāle kılşam, -sa, -m*]

nāle kılup: *Inlemek. feryad etmek.*

İy gönül kühkenüñ nālišini yāda getür / Sen dañı **nāle kılup** sengi de feryāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*nāle kılup, -up*]

nāle kılup: *Inlemek. feryad etmek.*

Her kaçan gün yüzine zülfini dildār çeker / Āh idüp **nāle kılup** bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 1*). [*nāle kılup, -up*]

nāle kılur: *Inlemek. feryad etmek.*

Her nefes **nāle kılur** can u gönül / Meclis içinde nāyı kim sevmes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1311, Beyit 2*). [*nāle kılur, -ur*]

nāle vü āh itdügince: *Āh edip inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Nāle vü āh itdügince āh iderler taglar / Nite kim efgān iderler sayru için saglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*nāle vü āh itdügince, -düg, -ince*]

nāle vü āhum: *İnleme ve ah etme.*

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazar itmez / Sāhtdur dili **nāle vü āhum** eşer itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1291, Beyit 1*). [*nāle vü āhum, -um*]

nāle vü efgān iderse: *Inleyip feryat etmek, ağlamak, haykırmak.*

Muhibbī n'ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velī şūrīde bülbüldür yüzüñ gül gülsitānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*nāle vü efgān iderse, -er, -se*]

nāle vü efgān iderse: *Inleyip feryat etmek, ağlamak, haykırmak.*

Muhibbī n'ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velī şūrīde bülbüldür yüzüñ gül gülsitānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*nāle vü efgān iderse, -er, -se*]

nāle vü efgānumuz: *Feryat ve figan, ağlama ve inleme.*

Zerrece güş itmedi ol mihri yok feryādumı / Līk 'ālem topdoludur **nāle vü efgānumuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*nāle vü efgānumuz, -umuz*]

nāle vü efgānumuz: *Feryat ve figan, ağlama ve inleme.*

Bagrını yir yir delüp feryâda çün bil bagladı / İşidelden döstlarını **nâle vü efgânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [*nâle vü efgânumuz, -umuz*]

nâle vü efgânumuz: *Feryat ve figan, ağlama ve inleme.*

Ay olur hafta geçer göstermez oldı gün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi **nâle vü efgânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*nâle vü efgânumuz, -umuz*]

nâle vü feryâd eyler: *Feryad figan etmek, ağlayıp inlemek.*

Yine dil murğî şehâ gün yüzünü yâd eyler / Giceler şubha degin **nâle vü feryâd eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*nâle vü feryâd eyler, -r*]

nâle vü feryâd u zârîdür: *İnleme ve sızlanarak bağırp çağırma ve ağlama.*

Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlâhî olmasun ‘âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*nâle vü feryâd u zârîdür, -dür*]

nâle vü feryâd-ıla: *İnleme ve feryad etme.*

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hünîn dökmege / **Nâle vü feryâd-ıla** dildür bizüm tölâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [*nâle vü feryâd-ıla, --ıla*]

nâle vü feryâdumı: *İnleme ve feryad etme.*

Nâle vü feryâdumı işitmesen olmaz ‘aceb / Bülbül ünine çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*nâle vü feryâdumı, -um, -ı*]

nâle-i âhum: *Âhın iniltisi II âh etme ve inleme sonucu çıkan içli sesler.*

Ol tabîb-i dil ölürsem dağı tedbîr eylemez / **Nâle-i âhum** dirîgâ aña te’sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*nâle-i âhum, -um*]

nâle-i dil: *Gönlün inleyişi.*

Ğam meclisinde dîde-i eşk nüşlardanuz / Nâyüñ yirine **nâle-i dil** güşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*nâle-i dil,]*

nâle-i mecnûn: *Mecnun'un feryadı.*

Nâka-i leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / Lâlesi hün-ı dil oldı **nâle-i Mecnûn** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*nâle-i mecnûn,]*

nâleler eyledi: *Inlemek, feryad etmek.*

Ğam-ı ‘ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı benüm / **Nâleler eyledi** dil şiyt u şadâ kıldı ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*nâleler eyledi, -di*]

näleler eyler: *Inlemek, feryad etmek.*

Näleler eyler Muhibbî rāh-ı ‘ışkuında senüñ / Gelmedi dilüñe bir kez diyesin kim bu çi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [*näleler eyler, -r*]

näleler it: *Inlemek, feryad etmek.*

Gül ruhlarının şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā **näleler it** yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*näleler it,*]

näleler it: *Inlemek, feryad etmek.*

Gül ruhlarının şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā **näleler it** yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*näleler it,*]

näleler kıl: *Inlemek, feryad etmek.*

Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / İy Muhibbî **näleler kıl** sen de mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*näleler kıl,*]

näleler kılsun: *Inlemek, feryad etmek.*

İñlesün bülbül gibi kılsun Muhibbî näleler / Hüsn-i yāruñ gülşen-i tāze bahārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 5*). [*näleler kılsun, -sun-sun, -*]

nāliš: *İnilti, inleme, figan.*

İy gönül kühkenüñ **nālišini** yāda getir / Sen dağı näle kılup sengi de feryāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*nālišini, -i, -ni*]

Murg-ı seherüñ näleleri nälemi oğşār / Çarh-ı felegüñ **nāliši** efgānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*nāliši, -i*]

nālišler itdükçe: *Inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Gözümüñ yaşına mānend cihān içinde āb olmaz / Bu dil **nālišler itdükçe** dinür böyle dolāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*nālišler itdükçe, -dükçe*]

nālišler itsem: *Inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Bezm-i gamda iñleyüp **nālišler itsem** tā seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*nālišler itsem, -se, -m*]

nālišler itsem: *Inlemek, ağlayıp sızlanmak.*

Çağan **nālišler itsem** bezm-i gamda / Fiğān u näle kılmak nāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*). [*nālišler itsem, -ler, -sem, --se, -m*]

nām: *Isim, ad II ün, şöret, şan.*

Yāra **nāmuñ** ne didüm didi meh-i tábāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadîşi cāna sor (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [*nāmuñ, -uñ*]

Nāmūs nedür ‘āşık anı eylemez idrāk / Nite ki hārābāt erine **nām** gerekmez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*nām,]*

Nāme içre **nāmını** añmış Muhibbî dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalaṭ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*nāmını, -ı, -n, -ı*]

namāz: *İslām dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām’ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet. // Namaz vakti.*

Ḳāmet itdüñ gözlerüñ ‘uşşāka çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi **namāz** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1215, Beyit 5*). [*namāz,]*

namāz: *İslām dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslām’ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.*

Ḳaddüñe nazar eyleye secde ide bu dil / Ḳāmet ki olur lâ-büd olur anda **namāz** farz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*namāz,]*

namāz kıldı: *Namaz kılmak, namaz ibadetini yerine getirmek.*

Zāhidā ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*namāz kıldı, -dı*]

namāz kılınur: *Namaz kılmak, namaz ibadetini yerine getirmek.*

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyāz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*namāz kılınur, -m, -ur*]

nāme: *Mektup.*

Āteş-i ‘ışkuñ rumüzın niçe taḥrîr eyleyem / Söylesem ‘ālem yanar sanmañ ki ancak **nāmeler** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*nāmeler, -ler*]

Göz karasın ḥall idüp dildāra yazdum **nāmeyi** / Dōstlar luṭf eyleyüp eşkümlle taḥrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1281, Beyit 4*). [*nāmeyi, -y, -ı*]

Nāme içre nāmını añmış Muhibbî dilberüñ / Sehv-ile yazmış meger yāhud yazılmışdur ğalaṭ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*nāme,]*

nā-mihribān: *Merhametsiz, acıması olmayan, zalim II sevgili.*

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar tā āsümān / Bir kez sor iy **nā-mihribān** āh u fiğānum kandadır (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1075, Beyit 5*). [*nā-mihribān,]*

La’l-i nābuñ ḥasretinden dāyim iy **nā-mihribān** / Bezm-i ğamda ḥün-ı dildür içdüğüm ben ṭās ṭās (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1393, Beyit 4*). [*nā-mihribān,]*

Okuyup görmüş degül beñzer maḥabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lik ol **nā-mihribān** ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*nā-mihribān,]*

nāmūs: *İnsanın ahlāk kurallarına uymasını sağlayan, onu şerefli kılan mânevî duygu, güzel haslet II arz, iffet, hayâ.*

Nāmūs nedür ‘āşık anı eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*nāmūs,]*

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girtü **nāmūs-ıla** ‘ār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*nāmūs-ıla, -ıla]*

nāmūs u ‘ār: *Namus ve utanma.*

Zāhidā ol sen selāmet biz melāmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘āşık olan **nāmūs u ‘ār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*nāmūs u ‘ār,]*

nāmūs u ‘ārı: *Namus ve utanma.*

Biz ḥarābāt ehliyüz mesken bize meyḥānedür / Lā’übālî meşrebüz **nāmūs u ‘ārı** n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*nāmūs u ‘ārı, -ı]*

nā-müselmān: *Müslüman olmayan, kafir.*

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim **nā-müselmāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*nā-müselmāndur, -dur]*

nān: *Ekmeğ, yiyecek, azık.*

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u evvān istemez / Zād-ı ğamdan özge hergiz kendüye **nān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [*nān,]*

nā-peydā: *Görünmeyen, belli ve aşikar olmayan, gizli.*

İstedüm dîvāne göñlüm ḥālîni bilmek yine / Bulmadum ol cünün deştinde **nā-peydā** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [*nā-peydā,]*

nā-peydā olur: *Yok olmak, ortadan kaybolmak, görünmez olmak.*

Şem’-i ḥüsne kim ki ‘āşıkdur yanar pervāne-veş / Maḥv olur ol ‘āteş-i ‘ışk içre **nā-peydā olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [*nā-peydā olur, -ur]*

nār: *Ateş, od.*

‘İzārı **nārına** düşmiş ğidādur dāne-i ḥālî / Yimez pervā ol āteşden göñül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*nārına, -ına]*

Sinede ‘ışk āteşini **nār** sanmañ nürdür / Anuñ ile ehl-i diller ḥānesi ma’mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*nār,]*

Yüzüñ nûrına kim dir **nâra** beñzer / Ya kimdür kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*).
[nâra, -a]

(↵) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka'besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni **nâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [nâr,]

(ع) 'Ăşık ser-i küyını diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî vü cennet dağı **nâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [nâr,]

Ara pervânesin şem'-i cemâlin / Bulursın yanmaga **nâr** eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*).
[nâr,]

Cihânda var mı bir şem'-i şeb-efrüz / Yakup pervânesini **nâr** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*).
[nâr,]

Âhum odından sakın kim bir nihâl-i tâzesin / Sîne pür-süzam benüm hâlî degüldür **nârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [nârsuz, -suz]

Bezm-i hüsninde görüp şem'-i cemâl-i dilberi / Yanmaga pervâne-veş ol **nâra** düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [nâra, -a]

Beni kül eyledi bu âteş-i 'ışk / Bu nev'e yanmağı bir **nâr** kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [nâr,]

İtdi pervâne gönül yine ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḥir kim ider **nâra** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [nâra, -a]

Nâşihâ men' itme yaksam şem'-i hüsnê cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ **nâr** hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [nâr,]

Görinen 'anberîn beñler nigârüñ şem'-i hüsninde / Sanasın bir bölük Hindü daparlar **nâra** yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [nâra, -a]

nâr eylemez: Ateşe çevirmek, ateşte yakmak, yakıp kül etmek.

Şem'-i rüşen var mı yâḥüd bir gice / Yakuban pervânesin **nâr eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*).
[nâr eylemez, -mez]

nâr olmayan: Ateş olmak, ateşte yanmak, yanıp kül olmak.

Benüm bu derdümi derde giriftâr olmayan bilmez / Derünü âteş-i 'ışka yanup **nâr olmayan** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 1*). [nâr olmayan, -ma, -y, -an]

na'ra: Yüksek sesle bağırma.

Güm güm ötse **na'ramuzdan** tās-ı çarḥ olmaz 'aceb / Hâlimüzce ehl-i 'irfân içre hâlât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4*). [na'ramuzdan, -muz, -dan]

na'ra-i mestâne: Sarhoşça nara, haykırma II sarhoşların haykırması, bağırtısı.

Sıgmadı ḥumlara mey eyledi çün cüş u ḥurüş / Çıkdı 'ayyüka yine **na'ra-i mestâne** biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [na'ra-i mestâne,]

nâr-ı âhumdan: Ah ateşi.

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ sakın / Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*nār-ı āhumdan, -um, -dan*]

İlāhî nār-ı āhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki āhumdan benüm pürdür zemîn ü āsümān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*nār-ı āhumdan, -um, -dan*]

nār-ı firkatdür: *Ayrılık ateşi.*

Nār-ı firkatdür bugün bildüm çü düzaḥdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökmeşe seyl-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*nār-ı firkatdür, -dür*]

nār-ı ğam: *Gam ateşi.*

Cân u dil bāl ü perümdür yakdı anı nār-ı ğam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*nār-ı ğam,]*

nār-ı ğamdan: *Gam ateşi.*

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sînede her bir kılum efgânlar eyler hem çü saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*nār-ı ğamdan, -dan*]

nār-ı halîl: *Halil'in ateşi II Hz. İbrahim'in atıldığı ateş.*

Āteş-i āhum yanında bir şerer nār-ı Ḥalîl / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*nār-ı ḥalîl,]*

nār-ı hicrân: *Ayrılık ateşi.*

Nār-ı hicrân içre kala çıkmaya bu cân u dil / Olmaya ger devlet-i vaşluñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 2*). [*nār-ı hicrân,]*

nār-ı hicrāndan: *Ayrılık ateşi.*

Āh kim olmadı bu cân nār-ı hicrāndan ḥalāş / Kankı dil bend ola olmaz zülfi cānāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [*nār-ı hicrāndan, -dan*]

nār-ı hicre: *Ayrılık ateşi.*

Yakma iy dil nār-ı hicre bu Muhibbî ḥastayı / Ḥayra gir cevri ü cefādan kıl bu miskîni ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*nār-ı hicre, -e*]

nār-ı 'ışk: *Aşk ateşi.*

Āteş-i 'ışka Muhibbî yana ḥākister ola / Nār-ı 'ışk ile nite yanup kül oldu Kaqnūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*nār-ı 'ışk,]*

nār-ı 'ışk-ıla yanar: *Aşk ateşiyle yanmak.*

Dil çerâğın şu‘lelendürsem ‘aceb mi sîne / Gice gündüz **nâr-ı ‘ışk-ıla yanar** Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*nâr-ı ‘ışk-ıla yanar, -ar*]

nâr-ı mahabbetle: *Sevgi, muhabbet, aşk ateşi.*

Yanaruz **nâr-ı maḥabbetle** dem-â-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden çıkar biz ‘ışk sevdâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*nâr-ı maḥabbetle, -le*]

nâs: *İnsanlar, halk, herkes.*

Kan ider ol yâr beñzer geydi gülgünî libâs / Kaşr-ı hüsne baş açup karşu tururlar cümle **nâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [*nâs,]*

nâs: *İnsan, beşer.*

Kim ki dünyâ ni‘metine aldanup meyl eyleye / Aña ḥayvândur disünler dimesünler aña **nâs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 4*). [*nâs,]*

nâs: *Herhangi bir konuda kesin ve açık hüküm içeren söz, açık ve kesin hüküm.*

Düg dilüñi kendi ḥaddünden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm sözüme **nâş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*nâş,]*

nâ-şâyeste: *Uygun olmayan.*

Salınur gül ḥâr-ıla salınma sen agyâr-ıla / Cünbişi ra‘nâ gülüñ gülşende **nâ-şâyestedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*nâ-şâyestedür, -dür*]

nâşî: (*Ar. neş‘et “ortaya çıkmak, yetişmek”ten nâşî*) *İleri gelen, neşet eden II yabancı, rakip.*

Gün yüzini yaluñuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm säyem gibi ardumca **nâşî** var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*nâşî,]*

nâşî olan: *İleri gelmek, ortaya çıkmak.*

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*nâşî olan, -an*]

naşîb: *Bir kimsenin payına düşen şey, hisse II Allah`ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.*

Zâr olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / Zârî kılsun ‘âşikuñ çünkü **naşîbi** zâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*naşîbi, -i*]

naşîb eyler-ise: *Nasip etmek (eylemek, kılmak): (Allah birine bir şeyi) Kader olarak belirlemiş olmak, (birini bir şeye) erişirmek, kısmet etmek.*

Gülşen-i küyü baña bâğ-ı irem gibi gelür / Hâk **naşîb eyler-ise** aña irem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 1*). [*naşîb eyler-ise, -r, --ise-r, -i, -se*]

naşib ola: (Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.

Tîri çün sehm-i sa‘âdetdür **naşib ola** diyü / Bu Muhibbî kaşları yasin görüp kırbân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5). [naşib ola, -a]

naşib olmuştur: (Bir şey bir kimseye) Kader olarak belirlenmiş olmak, onun kısmeti hâline gelmek, ona müyesser olmak, payına düşmek, kısmet olmak.

‘Işk cāmından Muhibbî kime olmuştur naşib / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek sekrân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5). [naşib olmuştur, -mış, -dur-muşdur]

nâsih: Nasihat eden, öğüt veren.

Virür **nâsih** şarâb u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘aşık-ı in gerden çi maqdûr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5). [nâsih,]

Nâsih sözüni bildüm cümlesi kamu nesih / Naqd isteyüben gönüm efsâne kabûl itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3). [nâsih,]

nâsihâ: Ey nasihat eden, öğüt veren.

Nâsihâ pend eyleme itmez Muhibbî’ye eger / Mâh-rûlar çün ez el dilden kararum aldılar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5). [nâsihâ,]

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / **Nâsihâ** virür şudâ’ lutf eylegil bu sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3). [nâsihâ,]

Nâsihâ men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [nâsihâ,]

naşihat virdüm: Nasihat, öğüt vermek, tavsiyede bulunmak, uyarmak.

İy gönül virdüm naşihat saña anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar saña az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4). [naşihat virdüm, -dü, -m]

naţ‘-ı hüsninde: Güzellik sofrası.

Naţ‘-ı hüsninde yine çiğnedür üftâdeleri / At salup her tarafa ya‘nî semendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4). [naţ‘-ı hüsninde, -i, -n, -de]

naţ‘-ı zemîn: Yeryüzü sofrası (sofra bezi) II yeryüzü döşeği.

Sergeşte kılup **naţ‘-ı zemîn** üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4). [naţ‘-ı zemîn,]

nâtüvân: Zayıf, güçsüz çaresiz.

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafes / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol **nâtüvân**um kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4). [nâtüvân, -um]

nāvek: Ok. || Sevgilinin kirpiği.

Eger çāk itse bagrum tîg-ı ğamze / Ne ğam müjġanı **nāvekdür** ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*).
[nāvekdür, -dür]

nāvek-i ğamzeñ: Sevgilinin etkili, yan bakış okları.

Nāvek-i ğamzeñ niçe bî-dilleri itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [nāvek-i ğamzeñ, -ñ]

nāvek-i ğamzesi: Sevgilinin etkili, yan bakış okları.

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh ta'zīm ile ko dilde gehî cânuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [nāvek-i ğamzesi, -si]

nāvek-i ğamzesine: Sevgilinin etkili, yan bakış okları.

Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan 'işve ile yār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [nāvek-i ğamzesine, -si, -n, -e]

nāy: İçi yanık kamaş, ney.

Bezm-i ğam içre nālelerüm **nāyı** pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān ergānūnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [nāyı, -ı]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāleme āheng içün / **Nāyı** gör bāzāra varmış kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [nāyı, -ı]

Muṭribā nāle ile meclise gel **nāyı** getir / Sākiyā sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [nāyı, -ı]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā seher / Hālüm añlar **nāylar** derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [nāylar, -lar]

Bezm-i ğamda nāle kılsam **nāylar** dem-bestedür / 'Üd iñiler zārılıgum işidelden ḥastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [nāylar, -lar]

Ğam meclisinde dīde-i eşk nūşlardanuz / **Nāyuñ** yirine nāle-i dil gūşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [nāyuñ, -uñ]

Kaçan nālişler itsem bezm-i ğamda / Fiġān u nāle kılmak **nāya** düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 3*).
[nāya, -a]

Her nefes nāle kılar can u gönül / Meclis içinde **nāyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 2*). [nāyı, -ı]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî **nāydur** gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sāz u çeng ü nāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [nāydur, -dur]

Üstüñ`ānum **nāya** döndi dem-be-dem eyler fiġān / Anuñ-ıçun 'üd u kånün u rebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [nāya, -a]

nāy-ı hoş-nevādur: Hoş, tatlı sesli ney.

Yine bezm-i belā içre bu gönlüm / İñiler sanki **nāy-ı hoş-nevādur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*nāy-ı hoş-nevādur, -dur*]

nāy-veş: Ney gibi, ney misali.

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla sentüñ hem-demlerüz / **Nāy-veş** bagrı delük bir niçe şāhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*nāy-veş,]*

Nāy-veş gāhî Hicāz’ı seyr idüp gāhî ‘İraq / Bezm-i ğamda inleseki tañ mı maķāmāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*nāy-veş,]*

nāz: Kendini beğendirmek amacıyla takınılan edālî tavır, cilve II bir şeyi istediği halde kendini ağıra satmak için hemen kabul emeyip istemiyormuş gibi davranma II ilgisizlik, umursamazlık.

Her tarafından güller açılır cihān rüşen olur / Yār **nāz-ıla** kaçan gelse ‘izārın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Baş u cān tuhfe getürdüm n’ola maķbül itseñ / **Nāz-ıla** güldi nigārum didi üftāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Ol kemān ebrū kaçan kim **nāz-ıla** çeşmin süzer / Sinede turmaz ħadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Gerçi dilber gösterür ‘uşşāka yüz biñ dürlü **nāz** / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da istignā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*nāz,]*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ **nāz-ıla** / Saña kul olmaġa kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Nāzükāne el salar yārāna yelken taķyesi / **Nāz-ıla** başına alsa anı key mevzūn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Bārī didüm vir ħaber ħoķķa dehānuñdan nişān / **Nāz-ıla** güldi didi var ġonca-i ħandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Biñ şīve ile **nāz-ıla** cānān gelür geķer / Gördükçe anı aġıza bu cān gelür geķer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Salınur ‘işve ile her ħarafa **nāz-ıla** yār / Āh bu şīveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Nāz-ıla güftāra gelse ġonca-veş ol şāġ-ı gül / Cān u diller inleşürler niçe giryānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Geh ‘işve gāh şīve gehi cevri ü gāh **nāz** / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*nāz,]*

Güzeller **nāz-ıla** refitār iderler / Dönerler ġonca-veş güftār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

Salınsa **nāz-ıla** yārum gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*nāz-ıla, -ıla*]

- Öpsem lebûni disem o dem la'lini dişler / **Nâz-ıla** baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [nâz-ıla, -ıla]
- Kimine **nâz** u ezel kimine virilmiş niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [nâz,]
- Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [nâz-ıla, -ıla]
- Aglayup zârîlık ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr **nâzın** arturur biñ dürlü istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [nâzın, -i, -n]
- İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger gitse ne tañ / Dil-rübâlar işi dâyim **nâz-ıla** kirişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [nâz-ıla, -ıla]
- Gâh cevr ü geh cefâ gâh kirişme gâh **nâz** / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [nâz,]
- Eger **nâz-ıla** bâğa seyre gelse / Koya pâyına ser serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [nâz-ıla, -ıla]
- Gâh şive gâh 'işve gâh cevr ü gâh **nâz** / Öldürür 'uşşâkı bu nev'-ile itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [nâz,]
- Rahm eyle disem yâra ider **nâza** ser-âgâz / 'Âşık ki niyâz eyleye ma'sûka kılır nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [nâza, -a]
- Ser-i zülfinde her bir mû bilür yüz biñ cefâ vü **nâz** / Velî bir mû kadar bilmez bu 'âlemdede vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [nâz,]
- Niyâz itdüm varup didi habîbüm / Senüñ var bir niyâzuñ bende biñ **nâz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [nâz,]
- Ol yâr geçer **nâz-ıla** bir dem nazar itmez / Sâhtdur dili nâle vü âhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [nâz-ıla, -ıla]
- Nâz-ıla el ursa dilber zülfinüñ çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başını gâltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [nâz-ıla, -ıla]
- Nâle kılsam mürdeler kalkar kıyâmetdür sanur / Tañlaram **nâz** uyhusından yârı bî-dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [nâz,]
- Cennete havrâ eger biñ **nâz-ıla** kılsa hırâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi refîâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [nâz-ıla, -ıla]
- Salınur her yaña biñ **nâz-ıla** âh eyler-isem / Nite kim serv-i sehî kıdd-i büleñdin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [nâz-ıla, -ıla]
- Didüm iy dilber nedür bu şive vü cevr ü cefâ / Güldi didi **nâz-ıla** 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [nâz-ıla, -ıla]
- Gâh 'işve gâh hışm u gâh **nâz** / Cümlesinden katlümedür çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3*). [nâz,]
- Gâh **nâz** u gâh 'işve gâh hışm u geh 'itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün ğaraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3*). [nâz,]

nāz eyler: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / Ger niyāz itse olur **nāz eyler** istiğnāsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*nāz eyler, -r*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Hırāmān ol yūri serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Hırāmān ol yūri serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Hırām ol yūri iy serv-i ser-efrāz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz eyleseñ: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Güzeller içre olduñ çünki mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyık saña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*nāz eyleseñ, -se, -ñ*]

nāz ider: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Yüzini görmege varsam nigāruñ / Niyāz itsem ider ol baña biñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*nāz ider, -er*]

nāz ider: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Niyāz itsem kaçan dildāra karşı / Yüzini çevürüp ider baña nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*nāz ider, -er*]

nāz ider: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Her kaçan görseñ Muhibbî **nāz ider** ol nāzenīn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*nāz ider, -er*]

nāz kılur: *Cilve yapmak, nazlanmak, kendini ağırdan satmak, ilgisiz davranmak, yüz vermemek.*

Rahm eyle disem yāra ider nāza ser-āğāz / ‘Āşık ki niyāz eyleye ma‘şūka kılır nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1). [nāz kılır, -ur]

nazar: Bakma, bakış II dikkat, ilgi.

Kim **nazardan** dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel nazar kılsun Muhibbî ko cemālūñ ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [nazardan, -dan]

Cānāne kaçan gānzelerin mest-i h̄‘āb ider / Her bir **nazarda** cānuma yüz biñ ‘itāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1). [nazarda, -da]

Bir **nazarla** kırarım dir niçe biñ ‘āşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4). [nazarla, -la]

Şun‘-ı Hakk’ı añlamaz gün yüzine karşı **nazar** / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var huffāş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4). [nazar,]

Lik senden bir **nazardur** ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemālūñi cihānda ben heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1). [nazardur, -dur]

İy güzeller husrevi cevr itmege kılma heves / Bir **nazardur** itdügi ‘ışk ehli senden mültemes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1). [nazardur, -dur]

Ġamz oklarına çünki bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil **nazar** olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1). [nazar,]

İdiser sırrımı āh ‘āleme fāş / **Nazarla** sürmelü göz vesmelü kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1). [nazarla, -la]

nazar eyle: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Husrevā gūş it Muhibbî şî‘rine eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizāmī ma’ñde h̄‘āce-y-imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5). [nazar eyle,]

nazar eyledi: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir kerre **nazar eyledi** gün yüzüñe bu dil / Ġayret basuban kendüden ol bî-ḡaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [nazar eyledi, -di]

nazar eyledi: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir kerre **nazar eyledi** gün yüzüñe bu dil / Ġayret basuban kendüden ol bî-ḡaber olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3). [nazar eyledi, -di]

nazar eylemez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Sīnesine her ki kesdi nā‘l ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāğa nazar seyr-i gülîstān istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7). [nazar eylemez, -mez]

nazar eylemez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Her ne deñlü zārı kılısam āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazār ol bagrı taş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1459, Beyit 3). [nazār eylemez, -mez]

nazar eyleye: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ƙaddüñe nazār eyleye secde ide bu dil / Ƙāmet ki olur lâ-büd olur anda namāz farz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1495, Beyit 4). [nazār eyleye, -y, -e]

nazar ide: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Giderüp zülfı şehābın gün yüzün peydā kılır / Kim aña ide nazār āşüfte vü şeydā kılır (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1018, Beyit 1). [nazār ide, -e]

nazar ide: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Hıç olur mı nergis-i mestüñ ide baña nazār / Çün degül hālî elinden nüş ider bāde-i nāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1352, Beyit 3). [nazār ide, -e]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yıllar geçer üftādeye dilber nazār itmez / Beñzer ki dil-i saħtına yaşum eğer itmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1223, Beyit 1). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yār çün kim nazār itmez bu sözüüm gevherine / Māl-ı Ƙārün ise de ko yire geçsün demümüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1274, Beyit 2). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ol yār bu ben ‘āşıka hergiz nazār itmez / SengİN diline nāle vü yaşum eğer itmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1290, Beyit 1). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazār itmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1290, Beyit 4). [nazār itmez, -mez]

nazar itmez: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazār itmez / Sāħtdur dili nāle vü āhum eğer itmez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1291, Beyit 1). [nazār itmez, -mez]

nazar itse: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Ay alnuña vü gün yüzüñe her kim nazār itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1130, Beyit 2). [nazār itse, -se]

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İy dil **nazar kıl** ‘arızı güldür ya lāledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İy Muhibbî key **nazar kıl** uşbu ‘ayyār felek / Gāh tāt-ı Hüsrev ü gāhî külāh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bu vādide muğāyirdür **nazar kıl** herkesün fikri / Diler dil kūy-ı dildārı velî zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir **nazar kıl** cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarḥ / Bir nefesde saña biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Sakın bu āhum okından i çarḥ-ı keç-i dūn-perver / **Nazar kıl** kıddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Muğannī al ele sāzuñı söylet / **Nazar kıl** ‘āleme bāğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Lebi gonca yüzi gül nāzeninler / **Nazar kıl** her biri bir sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İki nesne ‘ışkuma şāhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*nazar kıl,]*

nazar kıl: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

İy Muhibbî cān göziyle kūhsāra kıl nazar / İñleyüp Ferhād için döker gözinden kanlu yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 5*). [*nazar kıl,]*

nazar kıldı: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Mihr ile bir kez **nazar kıldı** baña çeşmiyle yâr / Çok şükür kim tâli'üm 'âlemde bahtum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4). [nazar kıldı, -dı]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Hışm-ıla **nazar kılma** idüp kaşlarını çın / Kim didi saña kim gözün üstinde kaşın var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3). [nazar kılma, -ma]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bir **nazar kılma** o meh-rû 'âşıkun zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından ağyârın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1). [nazar kılma, -maz]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün âhen midür / Raħm idüp kılma nazar itsem eger yüz biñ niyâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5). [nazar kılma, -maz]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Gül yüzünsüz 'âleme kılma nazar cân bülbülü / Gülşen ü bāg-ı irem küllhen görünür yârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2). [nazar kılma, -maz]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Âh kim Tañrı selâmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılma nazar ol ğamze-kârüm söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3). [nazar kılma, -maz]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bu Muhibbî hañt u hâl ü zülfine kılma nazar / Bakmazuz naķşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7). [nazar kılma, -maz]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yanmaz-ıdı âteş-i hicr-ile her dem cânumuz / Güşe-i çeşmiyle ger kılma nazar cânânımız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 1). [nazar kılma, -sa]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârün âh / Her kaçan baksam **nazar kılma** bu çeşmüm nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3). [nazar kılma, -sa, -m]

nazar kılma: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Bāg u râğı ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hâzân / Her yaña kılma nazar berk-i şecer pâ-mâl olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4). [nazar kılma, -sa, -ñ]

nazar kılsañ: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk'a nâzırız / Şümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4). [nazar kılsañ, -sa, -ñ]

nazar kılusun: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel **nazar kılusun** Muhibbî ko cemâlûñ ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [nazar kılusun,]

nazar kılusun: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılusun 'uşşākuñ nazar / Halk-ı 'ālem bakmadan gelmez çü hırşide zarar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1). [nazar kılusun, -sun]

nazar kılusun: Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña zar / Gel **nazar kılusun** Muhibbî ko cemâlûñ ayına (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 6). [nazar kılusun, -sun]

nāzenin: Narin, ince yapılı.

Nāzenin ķaddi ile ruhsār u ĥaddi baña bes / Göreli ne serv kıldum ārzū ne gül heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1). [nāzenin,]

nāzenin: İşveli, cilveli, nazlı II üstüne titreyerek çok nazlı olarak yetiştirilmiş, şımartılmış II ince yapılı, nârin II nazlı, cilveli, genç ve güzel kadın II sevgili.

Lebi gonca yüzi gül **nāzeninler** / Nazar kıl her biri bir sım-tendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2). [nāzeninler, -ler]

Her kaçan görseñ Muhibbî nāz ider ol **nāzenin** / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5). [nāzenin,]

nazir: Nazar eden, bakan, gözeten.

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk'a **nāzırız** / Şümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4). [nāzırız, -uz]

nazir: Benzer, eş, denk, misl, manend.

Didüm ki yārumuñ yokdur **naziri** / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2). [naziri, -i]

İñen ra'nādur ol gül yüzlü dilber / **Nazirüñ** görmedüm ben iy kabā-püş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 2). [nazirüñ, -üñ]

nazım: Şiir, nazım.

Dürdür Muhibbî **nazmını** gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*nazmını, -ı, -n, -ı*]

Naẓmuñ Muhibbî **naẓmına** beñzer Nizāmi'nüñ / İnce hayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*naẓmına, -ı, -n, -a*]

Naẓmuñ Muhibbî naẓmına beñzer Nizāmi'nüñ / İnce hayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*naẓmuñ, -uñ*]

Kim ki **naẓm** ister Muhibbî şî'rini güş eylesün / Bulnur gerçi ğazel ammā bu eş'ār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*naẓm,]*

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cān üzre **naẓmın** dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*naẓmın, -ın*]

İy Muhibbî rişte-i cān üzre dizdür **naẓmuñı** / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Nizāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*naẓmuñı, -uñ, -ı*]

Dişlerüñle şem'-i hüsñüñ bu Muhibbî añmasa / Şî'rini pür-süz idüp **naẓmın** güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*naẓmın, -ı, -n*]

Laħdinde eger güş ide bu **naẓmı** Nizāmî / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*naẓmı, -ı*]

Naẓm içinde olasın tā ki göñül sen ğavvās / Talagör baħr-ı ma'ānīye çıkar gevher-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*naẓm,]*

naẓm ider: *Dizmek, şiir söylemek.*

Naẓm ider lü'lü' dişüñ la'l lebüñ evşāfını / Rişte-i cān üzre dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*naẓm ider, -er*]

nāzük: *İnce, narin.*

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruħın her dem nigār / Hey niçe **nāzük** mizāc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*nāzük,]*

Dāğ eylesem n'ola kolum zer kemer kılır / Diler ki kuça kaşdı o **nāzük** miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*nāzük,]*

nāzükāne: *İncelikle, zarif olarak nazik bir tarzda.*

Nāzükāne el salar yārāna yelken taqyesi / Nāz-ıla başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*nāzükāne,]*

ne: *Bağlama unsuru // ne de...*

Bir olaldan yanumuzda āsümān-ıla zemīn / Anuñ için biz anuñ **ne** zīr ü bālāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*ne,]*

ne: *Ne, neden II soru zamiri.*

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller **ne** / Bugün **ne** olısar hāli kişi hōd yarını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 7*). [ne,]

Kanum içdi lebleri inkār idüp şahid diler / Buña **ne** şahid gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 4*). [ne,]

ne: *Ne II soru zamiri.*

Ne günāh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdā kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 4*). [ne,]

‘İşk-ıla olduñsa Mecnūn’a mu‘ādil iy gönül / Her **neye** baksañ yazılmış şüret-i Leylā’yı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 3*). [neye, -y, -e]

Her **ne** deñlü yār düşmenlik ide / Baña **ne** kılsa gelür ol dōst er (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1010, Beyit 3*). [ne,]

Bu cihānuñ **nesi** vardur aña şād ola gönül / Kıl haķıķat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [nesi, -si]

Kim ‘āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre olmaya derde **ne** çāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 4*). [ne,]

Bu gönül zaķmına merhem urayım dime tabīb / **Ne** bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 4*). [ne,]

Yāra nāmuñ **ne** didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīşi cāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 1*). [ne,]

Döne döne yanmayan bilmez **nedür** aħvāl-i ‘işk / İy Muhibbī hālūñi bađrı kebābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7*). [nedür, -dür]

Seher güş it **ne** dir murğ-ı seher-hız / ‘Ömür gibi bu dünyā bī vefādur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1180, Beyit 6*). [ne,]

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller **ne** / Bugün **ne** olısar hāli kişi hōd yarını bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 7*). [ne,]

Giceler tā şubha dek ney gibi efgān eylerüz / Bu umīda **ne** getirür görelüm taķdırümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 4*). [ne,]

Gülmedi ‘ālemde bir gün bu dil-i ğamnākümüz / Bilmezüz **ne** gösterür dağı ‘aceb eflākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 1*). [ne,]

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1286, Beyit 5*). [ne,]

İy Muhibbī ‘āşıkuñ gör **ne** gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bağrında çıkdı baş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1298, Beyit 5*). [ne,]

İy Muhibbī ‘āşıkuñ gör **ne** gelüpdür başına / Niçe biñ yirden anuñ bağrında çıkdı baş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1349, Beyit 5*). [ne,]

Hayālūñ gitmedi iy dōst dilden / Günāhum **ne** beni kıldıñ ferāmüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1420, Beyit 3*). [ne,]

ne: *Ne kadar, oldukça fazla II soru sıfatı.*

Cân u dil naqdini virüp gönlüm ister vaşlını / **Ne** ‘aceb dīvâne olmışdur ‘aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [ne,]

Hey **ne** zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [ne,]

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [ne,]

Hey **ne** zālimsin ‘aceb ferdâyı hîç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [ne,]

Gül yüzüñsüz bu Muhibbî inlese bülbül-şifât / **Ne** dükenmez gice gündüz âh u zârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [ne,]

Göñlümün vîrânesin ol şâh âbâd istemez / Hey **ne** zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [ne,]

Bî-vefâ dildâr sevmek hey **ne** müşkil kâr-ı mış / Kim giriftâr-ı belâ-yı ‘ışk ola nâ-çâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [ne,]

Hicr içinde ölmedüm **ne** katı cânım var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [ne,]

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemân / Hüm-hâne güşesi **ne** ulu bārgâh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [ne,]

Hañtını hadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda **ne** zibâ-y-ı mış a‘râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [ne,]

ne: *Ne kadar, oldukça fazla II soru zarfı.*

Yâr vaşlum isteyen yolunda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebānum vây **ne** ra‘nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [ne,]

ne: *Nasıl, öyle bir II soru sıfatı.*

Göñlini ‘aşıkıların ol çeşm ü zülfi-ı ham kapar / Hey **ne** sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [ne,]

Hey **ne** sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinün her bir kılında Rüm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [ne,]

Hañtını gördüm hâlel virmek diler ruhsârına / Hey **ne** kâfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [ne,]

Dil-i dīvâne dildârın ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vây **ne** bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [ne,]

ne: *Ne, nasıl, hangi II soru sıfatı.*

Yâra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu **ne** gavgâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [ne,]

Alınmaz dâmenin gül hâr elinden / Dağı şürîde bülbül **ne** sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [ne,]

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu **ne** şāhvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [ne,]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün 'ışkuma şāhid / **Ne** yirde eylesem da'vî benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [ne,]

İy gönül olma sakın dünyā metā'ına harîş / N'eyledi naqdi **ne** assı eyledi Kārūn'a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [ne,]

Dün gice küyında nālem işidüp / Dir seg-i küyü bu **ne** feryāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [ne,]

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetdür / **Ne** serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [ne,]

Miyānına kimi kıl dir lebine kimi dir noqta / Arada nesne yok gördüm benüm **ne** kıl ü kālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [ne,]

Görüp ol la'l-i şîrîni **ne** kan yudar Muhibbî'nün / Belā kūhında ger yoluñ düşerse kūhkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [ne,]

Muhibbî devletinde şāh-ı 'ışkuñ / Belā vü derd ü miñnetden **ne** kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*). [ne,]

(خ) Hayālün dil-i mañzūnumı mesken tutalı / Beni dîvāne kılupdur baña **ne** gayret ü 'ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [ne,]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu **ne** hüsün ü **ne** şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [ne,]

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda nihāl olmaz / Bu **ne** hüsün ü **ne** şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [ne,]

Nāka-i leylî **ne** vādilerde kim itdi mekân / Lālesi hün-ı dil oldı nāle-i Mecnūn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [ne,]

Eyleyen dehrî mu'aṭtar bilmedük **ne** bû imiş / Soñradan bildük anı ol müşg-bü gisü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [ne,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden **ne 'aceb** / Kim Muhibbî giceler şubḥa degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [ne 'aceb,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

(ش) Şem'-i ruḥuña cānumı virsem **ne 'aceb** / Şem'i pervāne kaçan görse ider cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [ne 'aceb,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Ne 'aceb hün-ıla āğışte olursa dilümüz / 'Işk suyu-y-ıla muḥammerdür ezelden gilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 1*). [ne 'aceb,]

ne 'aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Gitdi şabr olmasa ‘aqlum baña hemdem **ne ‘aceb** / Dilberüñ çeşmi Muhibbî görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*ne ‘aceb,]*

ne ‘aceb: *Ne olmuş, şaşılacak ne var II şaşılır mı, şaşılmaz.*

Uyumazsa **ne ‘aceb** sînesi pür âteş olan / Nitekim subha degin şem‘-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*ne ‘aceb,]*

ne assı: *Ne faydası var, ne fayda, neye yarar.*

Sîm olsa yaşum zerd-i ruğum baña **ne assı** / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*ne assı,]*

ne bilsün: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Baña sor ‘ışkuñ rumüzün vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn’a **ne bilsün** bir kara câhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*ne bilsün,]*

ne bilsün: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Meypede âdâbımı şüfî **ne bilsün** sor baña / Hürmetin ol dergehüñ ‘âlî-cenâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*ne bilsün,]*

ne bilsün: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasanmış / **Ne bilsün** ‘âşkuñ hâlin ki seng-i hâra yasanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*ne bilsün,]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim **ne bilür** / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*ne bilür,]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim **ne bilür** / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*ne bilür, -ür]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Vâdt-i miñnet ü gâmdaki olan hastalara / Leb-i la‘linden ider mi ki devâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*ne bilür,]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / Umaram Hâk’dan ire vaşlı baña kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*ne bilür,]*

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol periden ne için itdi cüdâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ne bilür,*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Bu Muhibbî dil ü cân yaddugını ḥasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Hudâ kim **ne bilür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*ne bilür,*]

ne bilür: *Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir II bilmez, bilemez.*

Kanlu yaş dökdüğümi sorma gözümünden **ne bilür** / Anı sor hünî gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [*ne bilür,*]

ne çâre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Dilberün ‘arızını görmege dil mâyıl olur / Çâre ne zülfi gelür gün yüzine ḥâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [*ne çâre,*]

ne çâre: *Çaresi yok, elden ne gelir.*

Belâ-yı cân durur gitmez dilümünden / **Ne çâre** idem anı ben ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 4*). [*ne çâre,*]

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

Seḥerden gülşene bülbül varur gül kârını bilmez / **Ne deñlü** eylese nâle güler gül zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*ne deñlü,*]

Seni künh-ile kimse bilmek olmaz / **Ne deñlü** diḳkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [*ne deñlü,*]

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / **Ne deñlü** aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*ne deñlü,*]

Neden dil bagladuñ ol bî-vefâya / Cefâ kılsañ **ne deñlü** sana ol az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*ne deñlü,*]

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

Güzeller içre olduñ çünki mümtâz / **Ne deñlü** eyleseñ lâyıḳ saña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [*ne deñlü,*]

ne dîrsiz: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Yüzine ben kamer didüm **ne dîrsiz** / Lebine gül-şeker didüm **ne dîrsiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [*ne dîrsiz,*]

ne dırsız: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Yüzine ben kamer didüm **ne dırsız** / Lebine gül-şeker didüm **ne dırsız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*).
[*ne dırsız,]*

ne dırsız: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Yürür âzâde iken ‘ışka düşdüm / Kılâyım terk-i ser didüm **ne dırsız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*ne dırsız,]*

ne dırsız: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Gerekdür sırr-ı ‘ışk gâyetde pinhân / Aluñ benden haber didüm **ne dırsız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*).
[*ne dırsız,]*

ne dırsız: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Nişâr eylemek için pây-ı yâra / Yaşuma sîm ü zer didüm **ne dırsız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*ne dırsız,]*

ne dırsız: *Ne dersiniz, sizce nasıldır? II uygun mudur, münasip midir, yaraşır mı?*

Muhib pervâne-veş ol şem‘-i hüsne / Yakayım bâl ü per didüm **ne dırsız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*).
[*ne dırsız,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzölmeye gerek yok, boş ver.*

Yaralar ursa **ne ğam** sen gül için baña rakîb / Bu meşeldür ki diken zahmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzölmeye gerek yok, boş ver.*

Añarsa ‘ışk ehlini **ne ğam** zâhid melâmetle / Selâmet gözlemez ‘âşık işi anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzölmeye gerek yok, boş ver.*

Ne ğam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi uyur sanma seni gözler uyanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzölmeye gerek yok, boş ver.*

Dilâ ölseñ **ne ğam** ger ğamzesinden / Dirildür çün lebi ‘İsî nebî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzölmeye gerek yok, boş ver.*

Leb-i tiryākine irdi Muhibbî / **Ne ğam** dirlerse zülfüñ ‘aķrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh **ne ğam** / ‘Ālem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Ġamzeñ öldürse Muhibbî’yi **ne ğam** ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına ‘İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Ġamzeñ öldürse Muhibbî’yi **ne ğam** ğam yimezüz / Leblerüñ mürdeler ihyāsına ‘İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Eger çāk itse bagrum tîĝ-ı ğamze / **Ne ğam** müjĝāmî nāvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Pāymāl olsam **ne ğam** iy hüsn ilinüñ Ĥusrev’i / Bu meşel meşhürdür kim ‘āşık olur ‘ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*ne ğam,]*

ne ğam: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Eger çāk itse gönlüm tîĝ-ı çeşmüñ / **Ne ğam** tîr-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*ne ğam,]*

ne ğamdur: *Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok, boş ver.*

Yoluñda ölmek iy dilber sa’ādet / Bu dehr-i bî-vefā-y-ıçun **ne ğamdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*). [*ne ğamdur, -dur]*

ne gelse: *Her ne gelse, her ne gelirse gelsin.*

Eger cevruñ eger mihrüñ **ne gelse** rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ħandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*ne gelse,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Zāhidā sanma ki a’-māl-ıla cennet bulasın / Ol Ĥaķ’uñ fażlı-durur yoĝsa ‘āmelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Añma efsâne-i Mecnûn'ı ko uyhu götürür / Beni añ yârum-ıla kuru meşelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Zülfinûñ fikrini ko tül-ı emelden **ne gelür** / İtmeyen cevır ü cefâ şîve güzelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*ne gelür,]*

Şi'r-ile çünkü Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şî'r ü ğazelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Zülfinûñ fikrini ko tül-ı emelden **ne gelür** / İtmeyen cevır ü cefâ şîve güzelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Gerçi nokta lebûñe kıl didi 'uşşâk bilûñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*ne gelür,]*

ne gelür: *Ne çıkar, neye yarar?.*

Gerçi nokta lebûñe kıl didi 'uşşâk bilûñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden **ne gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*ne gelür,]*

ne gerekdür: *Ne gerektir, gerekir mi? II gerekmez, belli, aşikar.*

Geh ruñın 'arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne şahid gerekdür ħaçeri kandır henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*ne gerekdür,]*

ne gerekdür: *Ne gerektir, gerekir mi? II gerekmez, belli, aşikar.*

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne şahid gerekdür ħaçeri kandır henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*ne gerekdür,]*

ne haber: *Ne haber var? II birinden bir haber sormak veya bilgi almak için kullanılan soru, bir şey biliyor musun?.*

İy şabâ misk-ile 'anber kokusından **ne haber** / Getürürseñ baña ol zülf-i semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [*ne haber,]*

ne hikmetdür ki: *Bilmezlikten gelinen durumlarda kullanılan bir söz II bilinmeyen bir sebepten ötürü.*

İy Muhibbî bu **ne hikmetdür ki** bir yirde karar / İtmeyüp 'âlem turaldan beri devr eyler güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 7*). [*ne hikmetdür ki, -dür]*

ne hod: *Ne de.*

İy müderris bil Hâk' uñ bahşâyışidür fenn-i 'ışk / Kesb ile girmez ele **ne hod** kitâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 2*). [*ne hod,]*

Kulakdan 'âşıkam 'âşık 'aceb düşvâr hâlüm var / Degül mümkün yüzün görmek **ne hod** şabr u mecâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*ne hod,]*

ne hod: *Ne de.*

Gerekmez seyr-i şahrâsı **ne hod** güller temâşâsı / Cihānuñ küllî zevkından dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*ne hod,]*

ne hoş: *Ne hoş, ne güzel.*

Yüzüñe kim gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış **ne hoş** rā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*). [*ne hoş,]*

ne için: *Niçin, neden.*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarḥ-ı felek / Ol periden **ne için** itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ne için,]*

ne içündür: *Niçin, neden.*

Ḳurbân ideyim cānumı cānâne içündür / Ya bisledügüm cānumı cānâ **ne içündür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*ne içündür, -dür]*

Pāyuña n'ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı sîm ü zeri yâ **ne içündür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*ne içündür, -dür]*

ne ister: *Istedüğü nedir, ne istiyor // Ne arar, ne gezer.*

Başın sakınan rāh-ı maḥabbetde **ne ister** / 'İşkuñ yolına kılmasun içdām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*ne ister,]*

ne kadar: *Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.*

İy Muhibbî **ne kadar** âh eyleseñ güş eylemez / Seng-i ḥārâdan katıdur gönli gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*ne kadar,]*

ne kadar: *Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.*

Ne kadar esrâr-ı 'ışkı sînede ketm eyledüm / Girye ile bu cihān ḥalkına kıldı fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*ne kadar,]*

ne kadar: *Her ne kadar, ne kadar çok, ne ölçüde.*

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir perdede ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*ne kadar,]*

ne kaldı: *Bir şey kalmadı.*

Komaz gül dāmenini hergiz elden / **Ne kaldı** bülbüle kim hār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 3*). [*ne kaldı,]*

ne ki var: *Her ne varsa, var olan her şey.*

Bülbül āşüfte olup gül şevkine / Cümle dökdi **ne ki var** kalbinde rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*ne ki var,]*

ne kilsun: *Ne yapsın, ne etsin II elden ne gelir.*

Ne kilsun ‘āşıkūñ baht-ı siyāhı şām-ı miñnetde / Şeb-i hicre nihāyet yok ki hīç subh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*ne kilsun,]*

ne kim: *Her ne varsa, her ne kadar.*

Cefā vü cevri ü zecr ü kahr u kudret / **Ne kim** senden gelür luṭf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*ne kim,]*

ne mümkün: *Ne mümkün. mümkün mü. mümkün değil.*

Bahr-ı eşküm içre saldı bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdāb-ı ‘ışka aña **ne mümkün** hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [*ne mümkün,]*

ne mümkün: *Ne mümkün. mümkün mü. mümkün değil.*

Zülfüñ bir uzun kışsa-durur zikri **ne mümkün** / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*ne mümkün,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Haber sorma dehānından habībūñ / Ne aña yok dinür ne hōd bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [*ne ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Salınur ‘işve ile her tarafa nāz-ıla yār / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*ne ne,]*

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Cihānda ḥasta-i ‘iṣḫām benüm bir dürlü ḥālüm var / Ne dermāndan olur dil ṣād ne derdden infī‘ālüm var
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 1*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḥbete rāḡıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 2*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḥbete rāḡıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 2*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Eger cevrüñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ḥandān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 3*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Düşüp meyḥāne küncinde içüp mest ü ḥarāb oldum / Anuñçün ḡamdan āzādam ne ḡuşsa ne melālüm var
(*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 4*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

(♣) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cān eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaḡār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 27*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne ḥöd āhiri / İntihāsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1284, Beyit 5*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

‘Āşıkuz gerçi Muhibbī dutduk istiḡnā yüzün / Ne vefā-yı yār u ne ḥöd ḡahr-ı aḡyār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 5*). [ne ne,]

ne ne: Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

‘Āriyetdür ten libāsından daḡı ‘ār eylerüz / Ne pelāsın isterüz dehrüñ ne dībāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 4*). [ne ne,]

ne ne: *Ne ... ne bağlacı II bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.*

Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u haddi baña bes / Görelî ne serv kıldum ârzû ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ne ne,]*

ne revâdur: *Reva mıdır; uygun mudur.*

(ج) Cân gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / **Ne revâdur** ki şehâ dâmenüñe tokına hâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*ne revâdur,]*

ne sebeddendür: *Hangi sebepten, neden, niçin.*

Ne sebeddendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / Didi ğânzem oklarından irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*ne sebeddendür, -dür]*

ne sūd: *Ne fayda, ne çare!*

Zer oldı ruħum sîm yaşumdan baña **ne sūd** / Çün yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*ne sūd,]*

ne tañ: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

Her kim ki tutar kendüzini hâke berâber / Kıadri **ne tañ** irse anuñ eflâke berâber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 1*). [*ne tañ,]*

Zâhidâ efsürde dil inkâr-ı ‘ışk itse **ne tañ** / Gün yüzüñ mihiyle çün kim germdür hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [*ne tañ,]*

İy Muhibbî ihtiyâr-ı dil eger ğitse **ne tañ** / Dil-rübâlar işi dâyim nâz-ıla kırışmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 5*). [*ne tañ,]*

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa **ne tañ** / Çün Muhibbî sevdiği ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*ne tañ,]*

Çün terk eyledi bizi ol gül’-izârumuz / Bülbül gibi **ne tañ** ki ola âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*ne tañ,]*

Göttürse eşk-i çeşmüm n’ola cismüm / **Ne tañ** deryâ getürür hâr-ıla hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*ne tañ,]*

Tenhâca gezer seyr ider ol serv-i kıabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende **ne tañ** hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*ne tañ,]*

Naqd-i cân-ıla Muhibbî taleb eylerse **ne tañ** / Çünkü la’l-i leb-i dilber aña mañlûb olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*ne tañ,]*

ne tañ: *Şaşılır mı, tuhaf mı.*

İy Muhibbî mülk-i dil küllî hârâb olsa **ne tañ** / Zülfi kâfir ğânzeler Tâtâr-veş yagmacıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*ne tañ,]*

ne tañ: Şaşılır mı, tuhaf mı.

Göñlini zülfî çekerse bu Muhibbî'nün **ne tañ** / İy şanem zülfün kemendî çün senün tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*ne tañ,]*

ne var: Ne olmuş, ne çıkar II şaşılır mı, tuhaf mı.

N'ola sevdümse mañbübü **ne var** göñlümde iy zâhid / Aña çün vâkıf olmadun neden dirsın vebâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*ne var,]*

ne var: Ne olmuş, ne çıkar II şaşılır mı, tuhaf mı.

(ـ) Firâr itse n'ola görse bu dil-ħastesini / Şâh olan kimsene dervîşden 'âr itse **ne var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*ne var,]*

ne yüzden: Nasıl II neden, niçin II hangi yüzle.

'Aceb bilsem gül-i ra'nâ **ne yüzden** beñzemiş yâra / Ĥayâsuz 'ârı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*ne yüzden,]*

nebât: Şeker, tatlı.

Ťüñinün irmez eli kând ü **nebât** u şekkere / Karşusından şeker-ile 'iğş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*nebât,]*

nebîz: Hurma ve kuru üzümde yapılan bir çeşit şarap.

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüft / Ĥürmetin añlamayup lîk içer kând ü **nebîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*nebîz,]*

neces: Pislik, dışkı.

Zâhir olur yansa ten âteş dehânumdan benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe âteş **neces** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*neces,]*

nedâmet gösterür: Pişmanlık göstermek, pişmanlık duymak, pişman olmak.

Kim ki bildiyse ĥakîkî 'iğşki olsun ol feraħ / Kim mecâzide kalur âñir **nedâmet gösterür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [*nedâmet gösterür, -ür]*

neden: Niçin, hangi sebepten.

Didüm zülfün **neden** gitmez yüzünden / Didi bekler o gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [*neden,]*

Sevr ider gördüm o servi erğuvânî ton geyer / Sebz olur servün libâsı pes **neden** gülğün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*neden,]*

Yetimâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular aña bilsem **nedendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*).
[*nedendür, -dür*]

N'ola sevdümse maħbübü ne var gönümde iy zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ **nedem** dırsın vebâlüm var
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*nedem,*]

Dilerseñ iy kemân ebrü **nedem** döndi yaşum kana / Müjeñ tirini gönder gel anı hünin cigerden sor (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*nedem,*]

Saçuñ zencirine dîvâne oldum / Anı boynuma takmazsın **nedendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[*nedendür, -dür*]

Sen ħarâb itmek **nedem** iy ğam dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle kimse vîrân eylemez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1218, Beyit 2*). [*nedem,*]

Küyuña varsam **nedendür** baña eylersin cefâ / Çün kerîm olan bilürsin zulm-ı mihmân eylemez (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*nedendür, -dür*]

Mu'anber zülfüñüñ cânâ kemendi / **Nedem** bilsem bu ben şeydâya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit
2*). [*nedem,*]

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir dağı / Ya **nedendür** zülf ü ğamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*nedendür, -dür*]

Mu'allimden cefâlar öğrenürsin / **Nedem** dırsın vefâ ta'lîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*).
[*nedem,*]

Güneş yüzine dildârüñ muķâbil olmak istermiş / Zevâli görünür beñzer **nedem** miķdârını bilmez (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*nedem,*]

Gözi bîmâridur her dem Muhibbî'yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın **nedem** tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1269, Beyit 6*). [*nedem,*]

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe **nedem** pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1297, Beyit 1*). [*nedem,*]

Niçe yıllar ħabs ider dil düzdini / Zülfine bilsem **nedem** dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*).
[*nedem,*]

Nedem dil bagladuñ ol bî-vefâya / Cefâ kılsañ ne deñlü sana ol az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [*nedem,
]*

'İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / Ol saçı leylî **nedem** zülfini zencir eylemez (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1353, Beyit 4*). [*nedem,*]

Büy-ı vařluñdan **nedem** men' eyledüñ cân bülbülün / Muğtenimken ħ'ân-ı vařluñdan sentüñ her ħâr ü ħes
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [*nedem,*]

Her vişâlün âħirin bildük hemân hicrân imiş / Pes bu ma'niden **nedem** vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [*nedem,*]

Ĝamzeñ öldürdi Muhibbî'yi **nedem** didüm didi / 'Âřıķı öldürmenüñ bildüm şevâbı var-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1401, Beyit 7*). [*nedem,*]

nedür: *Nedir, nedendir, ne işi var II ne, soru zamiri.*

Kevkeb-i küyünda didüm bu ser-i ğaltān **nedür** / Eyledi zülfe işāret didi bu çevgāna sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1069, Beyit 3*). [nedür,]

Bāġ-ı hüsünüde **nedür** zülfüñle cānā haṭ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mür u mār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 2*). [nedür,]

nedür: Nedir, ne kadar II ne, soru zamiri.

Cān naḳdı-y-ıla ṭālib olup buse istedüm / Didüm ki lebüñ öpmege cānā bahā **nedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 4*). [nedür,]

nedür: Nedir, nasıldır II ne, soru zamiri.

Eyledüm ‘ışk āteşine dōstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinüñ āhiri pes ya **nedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 4*). [nedür,]

nedür: Nedir, ne işe yarar, gerekmez II ne, soru zamiri.

Nāmūs **nedür** ‘āşık anı eylemez idrāk / Nite ki ḥarābāt erine nām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [nedür,]

nedür: Nedir, neye yarar, önemsiz, geçersiz II ne, soru zamiri.

Bir buseye cān naḳdın cānāne ḳabül itmez / Bir cān **nedür** virseñ biñ cāna ḳabül itmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1258, Beyit 1*). [nedür,]

nedür: Nedir, nasıldır II ne, soru zamiri.

Muhibbī ol cefākāruñ olursa rāh-ı küyünda / Dimez aña **nedür** ḥālūñ ve yāḥūd merḥabā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 5*). [nedür,]

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem‘ī **nedür** didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm ser-ḥānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1293, Beyit 3*). [nedür,]

Ġam ile bu ḥālüm tebah aḥvālümü sormaz mısız / Yārān **nedür** ḥālūñ diyü bu ḥālümü sormaz mısız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 1*). [nedür,]

nedür: Nedir, nedendir II ne, soru zamiri.

Didüm iy dilber **nedür** bu şive vü cevr ü cefā / Güldi didi nāz-ıla ‘āşıkları zār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 6*). [nedür,]

nedür: Nedir II ne, soru zamiri.

Leblerin zıkr eylesem ḳaşdum **nedür** eyler ḥayāl / ‘Ārife bir söz yiter ḥācet degül tekrār ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 3*). [nedür,]

nedür: Nedir, nedendir II ne, soru zamiri.

Didüm iy dilber **nedür** görindi ruhsâr üzre haṭ / Didi zülfüm säyesidür itdüñ iy miskîn galaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*nedür,]*

nef' ü zarar: *Fayda ve zarar.*

Derdi dermāna deġiřdük färîġ ol bizden ṭabīb / **Nef' ü zarar** hālümüzce añlaruz ḥāzıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*nef' ü zarar, -ı]*

nefes: *Nefes, soluk.*

Ġamzelerle öldürür kûyına varan 'āşıkı / Bir **nefesle** dirgürür 'İsî gibi güftârî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*nefesle, -le]*

Niçe yıllar eyledüm dîdârûñı görmek heves / Görmedüm yüzüñ nigārâ kaldı bende bir **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*nefes,]*

Bir **nefes** senden cüdâ yokdur dem urmaga mecāl / Çünkü cānumsın gelür mi cānsuzdan bir **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [*nefes,]*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enîn olur **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*nefes,]*

nefes: *Nefes, soluk II konuşmak, söylemek, söz.*

Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvānedür n'idem ki eşer eylemez **nefes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*nefes,]*

nefes alup virdükçe: *Nefes alıp vermek, yaşamak, yaşamaya devam etmek.*

Çün miyān-ı yārda varlık hicāb oldı bize / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*nefes alup virdükçe, -dükçe]*

nefes dutmuş: *Söz dinlemek, öğüt tutmak II sabretmek, beklemek.*

'İşka düşme āhiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belāya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*nefes dutmuş, -miş]*

nefes kıldum: *Nefes çıkarmak, ses çıkarmak II inlemek.*

Niçe demler inleyüp nā gibi kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim viřāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [*nefes kıldum, -du, -m]*

nefs: *Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği II kulun kötü, beġenilmeyen, bayaġı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, zaaflarının merkezi.*

Zāhidā sanma bizi biz **nefs** iġvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*nefs,]*

Nefs kuttā'-ı ṭarīk u menzil olmışdur ribāṭ / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [*nefs,]*

nehr: Akarsu, çay, ırmak.

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir **nehr** üzere kurulu tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*nehr,]*

nehr-i aras: Aras nehri.

Mısr-ı hüsnüñ hakkıçün yaşum benüm la'1 olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kahtredür **nehr-i Aras** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*nehr-i aras,]*

nehr-i nîl: Nil nehri.

Mısr-ı hüsnünde gözümün biri oldı **nehr-i Nîl** / Eyledün Bağdâd küyünde birini cüy-ı Şat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 3*). [*nehr-i nîl,]*

nehr-i şat: Şat nehri II Dicle ve Fırat'ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir II Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir.

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân / Nite kim Bağdâd şehri içre akar **nehr-i Şat** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*nehr-i şat,]*

neler: Neler neler II ne tür şeyler.

Mağabbet ehli devrândan **neler** çekdüğünü bir bir / Murâduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [*neler,]*

neler neler: Türlü, çeşit çeşit işler.

Baña sor zülf ü çeşmünden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i 'âlem birisi 'ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [*neler neler,]*

nem: Neyim; hangi eşyam, değerim.

Cânımı çün aldı gamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki dañı **nem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*nem,]*

nem: Nem, ıslaklık II Gözyaşı.

Senün 'ışkuñ nigârâ gamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de **nemsüz** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*nemsüz, -süz]*

nem kapar: Nemlenmek, ıslanmak II gözlerin sulanması II alıngan olmak.

Bakamaz oldum güneş ruhsârına dildârüñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm **nem kapar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*nem kapar, -ar]*

nem olmaz: Nemlenmek, ıslanmak.

Cihānda yir mi kaldı kim **nem olmaz** / Cemāli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 2*).
[*nem olmaz, -maz*]

ner: Erkek.

Dil çeker hicrân yükin itmez taḥammül Kāf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin **ner** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2*). [*ner,]*

nerdübân: Merdiven.

Felekden yücedür dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i āh çıkılır **nerdübānumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*nerdübānumdur, -umdur*]

nergis: Nergis çiçeği II sevgilinin mahmur, baygın gözü.

Ġonca hemyānından alsa zer ‘aceb midür şabā / **Nergisüñ** çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*nergisüñ, -üñ*]

Gözlerini açmaga yokdur mecāli **nergisüñ** / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ḥumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [*nergisüñ, -üñ*]

Olup her bir çiçek bir ḥūba mānend / Aralarında **nergis** gamze-zendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 2*). [*nergis,]*

Gözüñ **nergis** yañağuş gül olaldan / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*nergis,]*

İçerse **nergisi** kanum ‘aceb mi / Şarāb-ı nāz-ıla mestāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*nergisi, -i*]

nergis: Nergis çiçeği.

Agzına şebnem seḥergeh **nergisüñ** su dökdüğü / Lāle ile gice mey içmiş bu ki maḥmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*nergisüñ, -üñ*]

nergis-i bīmāra: Mahmur, süzgün ve baygın bakışlı nergis.

Gözleri uyḥuda kaldı her nefes ḥacletdedür / Gözleri vaşfin idelden **nergis-i bīmāra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4*). [*nergis-i bīmāra, -a*]

nergis-i fettāna: Gönül ayartıcı, fitneci olan nergis; sevgilinin baygın, gönül ayartıcı bakışı.

Ġāret iden gönlini kimdür Muḥibbî’nüñ didüm / Çünki bilmezsin didi ol **nergis-i fettāna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [*nergis-i fettāna, -a*]

nergis-i mestānedür: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Kanımı nüş eyleyen ol **nergis-i mestānedür** / Ol sebebden ḥün-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [*nergis-i mestānedür, -dür*]

nergis-i mestānesi: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

H'āba varmışken nigāruñ **nergis-i mestānesi** / İy dil-i şūrīde efġān eyleme gel sesi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*nergis-i mestānesi, -si*]

nergis-i mestūñ: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Hiç olur mı **nergis-i mestūñ** ide baña nazar / Çün degül hālî elinden nüş ider bāde-i nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*nergis-i mestūñ, -üñ*]

nergis-i mestūñle: Sarhoş, mest, baygın nergis II sevgilinin baygın, mahmur gözü.

Nergis-i mestūñle zülfüñden gönül olmaz hālāş / Cān u dil yağmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*nergis-i mestūñle, -üñ, -le*]

nergis-i şehlä: Şehla, şaşı gözlü nergis çiçeği II şehla göz II sevgilinin güzel ve baygın bakışlı gözü.

H'āba varmış çeşm-i mesti **nergis-i şehlä** mıdır / Ya şarāb-ı nāzî nüş itmiş yatur maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*nergis-i şehlä,]*

nergis-i şehlä: Şehla, şaşı gözlü nergis çiçeği II şehla göz II sevgilinin güzel ve baygın bakışlı gözü.

Cām-ı la'lin nüş ider bāğ içre her dem lāleler / **Nergis-i şehlä** elinde sāgar-ı zerrīn tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*nergis-i şehlä,]*

nerm eyledi: Yumuşatmak, yumuşak hale getirmek.

Āheni **nerm eyledi** yir itdi seng-i hāreye / Āhum ammā katı gönline anuñ kār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*nerm eyledi, -di*]

nerrād-ı felek: Felek tavlacısı.

Sergeşte kılıp naṭ' -ı zemīn üstine āḥir / **Nerrād-ı felek** oynaduban kıldı beni zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [*nerrād-ı felek,]*

nerre-şir: Erkek aslan.

Kühsār-ı 'ışk pīşesinüñ **nerre-şiriyüz** / Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4*). [*nerre-şiriyüz, -i, -y, -üz*]

neşāt eyleme: Neşelenmek.

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı hāzānı yād idüben eyle ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [*neşāt eyleme, -me*]

nesih: Hükümünü ortadan kaldırma, hükümü ortadan kalkma, hükümsüz bırakma, hükümsüz kalma // Hükümsüz, geçersiz, boş.

Nâşih sözüni bildüm cümlesi kamu **nesih** / Naqd isteyüben gönlüm efsâne kabul itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*nesih,]*

nesim: *Meltem, esinti, tan yeli, seher yeli.*

Varma **nesim** mülk-i Şifâhân'a kühl için / Çün hâk-i pây-ı yâr göze tütüyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*nesim,]*

nesne: *Şey, herhangi bir şey.*

Cânımı çün aldı ğamzeñ ya n' için komaz beni / Çünkü **nesnem** kalmadı bilsem ki dağı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*nesnem, -m]*

Gerçi nokta lebüne kıl didi 'uşşâk bilüne / Ben didüm **nesne** yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*nesne,]*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokta / Arada **nesne** yok gördüm benüm ne kı̄l ü kı̄lüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*nesne,]*

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dırsın ki zâhir sanasın bir **nesnedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*nesnedür, -dür]*

Eyler egerçi her kişi bir **nesne** ile fahr / Her dem Muhibbî 'ışk-ıladur iftiḥârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 5*). [*nesne,]*

İki **nesne** 'ışkuma şâhid degül mi kıl nazar / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*nesne,]*

Maḥbah-ı ğamda Muhibbî giceler tâ şubḥa dek / Miḥnet ü derd ü belâdan ğayı bir **nesne** yimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*nesne,]*

nester: *Cerrahların kesmek ve yarmak için kullandıkları keskin ve sivri uçlu ufak bıçak, bisturi.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / **Neşterini** tâ ki urmaya saña zenbür-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*neşterini, -i, -n, -i]*

nesterin: *Yaban gülü, ağustos gülü, nesrin.*

'Arz-ı ruḥsâr eyledi şādılığ-ıla **nesterin** / Yüz sürer serv ayagına her taraftan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*nesterin,]*

neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem: *İrem bağının yeşerip tazelenmesi.*

Ḥüsnuñ bahârına göre iy lâle-ruḥ senüñ / **Neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem** bir numünedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*neşv ü nemâ-yı bâğ-ı irem,]*

ne-tevân bûd: *Olunamaz, olunması mümkün değil.*

Getür iy muğbeçe câmı muğâna / Ki ender deyr **ne-tevân bûd** mestür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 4*). [*ne-tevân bûd,]*

nev: Yeni, taze.

Sākī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getür / Bilmez misin ki lezzet-i dünyāyı **nevedür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*nevedür, -de, -dür*]

nev': Türlü, çeşit, cins.

Başlar kesilür kan saçılır lık sorılmaz / Bu **nev'e** olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*nev'e, -e*]

nev bahār oldı: Bahar olmak, bahar mevsiminin gelmesi.

Nev bahār oldı göreydük diyü dildāruñ yüzün / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 4*). [*nev bahār oldı, -dı*]

nevā: Ses, seda II ezgi, nağme, ahenk II Türk müziğinin en eski makamlarından biri. Uşşak dörtlüsüne rast beşlisi ilavesiyle meydana gelmiştir.

Muṭrib **Nevāda** perdeñi uydur Muḥibbī'ye / Deyr-i cihānda inlese dil erḡanün geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*nevāda, -da*]

Nāle eyler bu Muḥibbī bezm-i ğamda ney gibi / Kankı bī-dil bu hevālarda **nevāyı** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*nevāyı, -y, -ı*]

Gül yüzün medḥ it maḡāma gel **nevāda** rāstı / Vakt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hiç ḡamüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*nevāda, -da*]

nevāya başla: Nağmeye, ahenge başlamak II şarkı söylemek.

Muṭrib **nevāya başla** gönül gel nüvaḥt kıl / Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*nevāya başla,]*

nevāyi: 15. Yüzyıl Çağatay sahası şairi Alī Şīr Nevāyi'nin mahlası.

Didi ānide Muḥibbī böyle bir rengin ğazel / Tarz-ı şī'r içre **Nevāyi** gibi ol fāyık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*nevāyi,]*

nev-bahār[r]: İlkbahar.

Döşedi zümrüt bisātını benefşe bāğda / **Nev-bahār[r]** ile bu demde oldı 'ālem lālezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*nev-bahār[r],]*

nev-bahār evyāmı: İlkbahar günleri II gençlik devri, gençlik çağı.

Nev-bahār evyāmı geldi geçdi 'ömrüm yārsuz / Bülbül-i şūrīde n'itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*nev-bahār evyāmı, -ı*]

nev-bahār evyāmı: İlkbahar günleri II gençlik devri, gençlik çağı.

Nev-bahār eyyāmı geldi kim olursa yārsuz / Bülbül-i bî-çāredür kim kalısar gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 1*). [*nev-bahār eyyāmı, -ı*]

nevbet: *Nöbet, sıra.*

Nevbet-ile halkı bir bir öğidür gendüm mişāl / Uşbu çarh-ı bî-vefānuñ āsiyābı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*nevbet-ile, --ile*]

nevbet beklerüz: *Nöbet tutmak II sıra beklemek, sırasının gelmesini beklemek.*

Görelî zülfünde hüsnuñ şem‘ine pervāne-veş / Cān u dilden yanmaga iy māh **nevbet beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*nevbet beklerüz, -r, -üz*]

nevbet beklerüz: *Nöbet tutmak II sıra beklemek, sırasının gelmesini beklemek.*

Kārbān-ı halk bir bir göçiyor çalındı kūs / Biz dañı göçmege geldük anda **nevbet beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 4*). [*nevbet beklerüz, -r, -üz*]

nevbet beklerüz: *Nöbet tutmak II sıra beklemek, sırasının gelmesini beklemek.*

Sîne tablını dögüp derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka **nevbet beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*nevbet beklerüz, -r, -üz*]

nev-civān: *Genç, delikanlı II Sevgili.*

Didüm öldürsün koñuz küyündeki ‘aşıkları / **Nev-civāndur** didiler nā-ħağ yire kan istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 4*). [*nev-civāndur, -dur*]

nev-reste: *Yeni yetişmiş, genç, gonca - Sevgili-*

Ĥālūñi bilmez Muhibbî dilberūñ **nev-restedür** / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*nev-restedür, -dür*]

Öldürür her dem Muhibbî’yi anuñçün ol ĥabīb / Bildi yazılmaz günāhı kim dañı **nev-restedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [*nev-restedür, -dür*]

nevrüz: *Baharın ilk günü, ilkbahar II nevrüz bayramı.*

Saçuñla ‘ārızuñ iy ‘ālem-efrüz / Birisi Kıadrür birisi **Nevrüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1*). [*nevrüz,]*

Görüp cānā yüzüñi ‘ālem-efrüz / Gicem Kıadr olsa günüm tañ mı **Nevrüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [*nevrüz,]*

nev-rüz: *Baharın ilk günü, ilkbahar II nevrüz bayramı.*

Bu Muhibbî zülfini ĥaddi ile görüp didi / Ĥamdülillāh kim gicem kıadr ü günüm **nev-rüz** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5*). [*nev-rüz,]*

nev: *Kamış, içi kanık kamış, üflemeli bir çalgi.*

Gam meclisinde zārılıgum inleyen bilür / **Ney** gibi niçe inledüğüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*ney,]*

Nâle eyler bu Muhibbî bezm-i ğamda **ney** gibi / Kankı bî-dil bu hevâlarda nevâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 5*). [*ney,]*

Giceler tâ şubha dek **ney** gibi efgân eylerüz / Bu umîda ne getürür görelüm taqdürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*ney,]*

Giceler **ney** gibi nâlân oluram tâ şubha dek / Bulmadum feryāduma ‘âlemde bir feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 2*). [*ney,]*

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nâleme bir perdede **ney** hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*ney,]*

ne’vçün: *Ne için, neden, hangi sebeple.*

Ne’vçün eylersin dilâ fikr-i zekân dîvânesin / Bu meşeldür hîç kimse meyl-i zindân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 3*). [*ne’vçün,]*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya **ne’vçün** dirler iy hürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*ne’vçün,]*

nevdüğini: *Ne olduğunu.*

‘Işkuñ rumuzı **nevdüğini** zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunu söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*nevdüğini,]*

n’evledi: *Ne eyledi, ne yaptı II ne hale getirdi.*

Ben mübtelâya **n’evledi** ol bî-vefâyı gör / Gönlüm tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [*n’evledi,]*

n’evledi: *Ne eyledi, ne yaptı II nasıl harcadı.*

İy gönül olma sakın dünyâ metâ‘ına harîş / **N’evledi** naqdi ne assı eyledi Kârün’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [*n’evledi,]*

n’evledüm: *Ne etmek, ne yapma, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II ne ettim, ne günah işledim? (‘aşığın sitemi bağlamında).*

N’evledüm n’itdüm rakîbe seng-ile âhen gibi / Kūyuña vardı diyü halka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*n’evledüm,]*

n’eyler: *Ne eyler, ne yapar II orada ne işi var, bulunmamalı.*

Didiler yaralar **n’eyler** Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebrü nigârüñ yâdigândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*n’eyler,]*

Ben turam kuyuñda **n’eyler** gel rakîbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mâkiyâna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*n’eyler,]*

Ruĥların ũstinde **n'eyler** uŖbu zũlf-i 'anber'ın / Kim g'orũpdũr kim gũnũn yũzini z'ahir duta pas (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*n'eyler,]*

n'evler: *Ne yapar, ne yapsın II lazım değil, gerekmez.*

Kũyũna k'ani' degũl g'ormek diler c'ana seni / 'AŖık olan cenneti **n'eyler** diler d'ıdar seyr (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*n'eyler,]*

Terk-i m'âl iden ider elbette fakrı iĥtiyâr / Cũbbe vũ destârı **n'eyler** geysũn ol d'â'im palâs (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*n'eyler,]*

n'evlerem: *Ne yapayım, gerekmez, lazım değildir.*

N'eylerem gũlzârı sensũz baňa olmuŖdur ĥarâm / Bu cihân b'âğında g'œnlũm san gũl-i nev-restedũr (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*n'eylerem,]*

Kũy-ı y'arı **n'eylerem** g'ormek dilerem y'arı ben / Bu Muhibb'ı cennete k'âyil degũl d'ıdarsuz (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1320, Beyit 5*). [*n'eylerem,]*

Var-iken d'erdũn nig'arâ **n'eylerem** d'ermâni ben / Ger œlũrsem itmeyem aĥv'âlũmi d'ermâna 'arz (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*n'eylerem,]*

n'eylersin: *Ne eylersin, ne yaparsın II boŖ yere niye uęraŖıyorsun.*

KaŖı yayı saĥtdur çekmez anı Rũstem daĥı / El urup **n'eylersin** iy dil yok yire bir zũrdur (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*n'eylersin,]*

n'evlerũz: *Ne yaparız, ne iŖimize yarar II bize gerekmez, lazım değil.*

GũlŖen-i ĥũsnũn yiter biz gũl'izârı **n'evlerũz** / Z'âr k'ılsun c'ân u dil anda hezârı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*n'evlerũz,]*

GũlŖen-i ĥũsnũn yiter biz gũl'izârı **n'evlerũz** / Z'âr k'ılsun c'ân u dil anda hezârı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 1*). [*n'evlerũz,]*

Añmazuz ĥâl ü ĥaĥuñ d'âyim lebũn z'ıkr eylerũz / İçerũz c'am-ı Ŗarâbı biz gũbârı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 2*). [*n'evlerũz,]*

Yũzũne "Ve'Ŗ-Ŗems" dinmiŖ zũlfũne "Ve'l-leyl" çũn / Ĥadd ü zũlfũn var iken leyl ü nehârı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*n'evlerũz,]*

Biz ĥarâbât ehliyũz mesken bize meyh'anedũr / L'â'ũb'âlî meŖrebũz n'âmũs u 'ârı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 4*). [*n'evlerũz,]*

İy Muhibb'ı olmuŖuz 'âlemde d'ıdar 'aŖıķı / VuŖlata meyl eyleyũp bũs u kenârı **n'evlerũz** (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*n'evlerũz,]*

n'evlesũn: *Ne yapsın, ne etsin II yapacak bir Ŗeyi yok, elinden bir Ŗey gelmez.*

G'œnlũmũn ĥicrân Ŗebinde hem g'amı hem d'erdı var / Ĥayr-ı hem-dem **n'evlesũn** anuñ gibi hem-d'erdı var (*Muhibb'ı D'iv'anı, Gazel 1149, Beyit 1*). [*n'evlesũn,]*

Çeşm-i giryānumla gönüm ıztırāb üstindedür / N'eylesün dil zevraķı her demde āb üstindedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1181, Beyit 1*). [*n'eylesün,]*

Seyr kılmaga yaşum mānī' olur ruħlarına / N'eylesün yolın alur dīde o mādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*n'eylesün,]*

Görmemek müşkil anı görmek daħı āsān degül / N'eylesün hāli Muħibbī'nün katı düşvār imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 5*). [*n'eylesün,]*

n'evlevem: *Ne yapayım, ne çare?.*

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şāh görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*n'eyleyem,]*

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hūnī beni / Ölmemeklik n'eyleyem Haķ baña taķdīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 4*). [*n'eyleyem,]*

niç' ola: *Nice olur, nasıl olur da...*

Alan bir şemme bū sünbül saçından / Muħibbī niç' ola sevdāya düşmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1222, Beyit 5*). [*niç' ola,]*

nice: *Birçok, hayli.*

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Haķ'dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 3*). [*niçe,]*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miħen / Saña bir gün dimedī gel beni āzāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*niçe,]*

Dilberūñ zūlfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / Ger niyāz itse olur nāz eyler istignāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*niçe,]*

Sakın aldanma raķīb-i rū-siyāhuñ kavline / Bir gurāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*niçe,]*

İtleri karşu gelür kūyına varsam çağrışup / Kanda idūñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*niçe,]*

Dün gice tā subh olunca niçe biñ pervānenūñ / Bāl ü perrin yanduran ol şem'-i bī-pervāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*niçe,]*

Niçe yıldır ki ħarc olur yolında ol cefākāruñ / 'Aceb bu kīse-i çeşmüm dūkenmez sīm-ile zerdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*niçe,]*

Zūlfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*niçe,]*

'Ālem içre senden özge pādişāhum yok benüm / Līk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*niçe,]*

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bī-tābdur / Aña şayķal iy gönül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*niçe,]*

Zârlıgum diñlemezsenn didüm iy gül yüzlü yâr / Didi küyümde senüñ tek var **niçe** yüz biñ hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [niçe,]

Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / **Niçe** merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3). [niçe,]

Bir nazarla kırarım dir **niçe** biñ ‘aşıkumı / Beni de öldüriser ol gözi kanlu begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4). [niçe,]

İy Muhibbî zülfî çevġânına el ursa nigâr / Top olur meydân-ı ‘ışķ içinde **niçe** başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [niçe,]

Dimedüñ hüsni zekâtın bu Muhibbî’ye eħaķ / **Niçe** gündür tolaşur küyümü ol sâyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5). [niçe,]

Zülfî çevġânına el ursa nigâr / Top olup dökile **niçe** serler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4). [niçe,]

Cân nişâr itsem ‘aceb mi sâķinüñ ayagına / Bir kadeħ meyle **niçe** şeyħ olanı ol şâb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4). [niçe,]

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cânlar kopar / Her tarafdan **niçe** yirden âh u eġġanlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [niçe,]

Nâz-ıla güftâra gelse ġonca-veş ol şâħ-ı gül / Cân u diller inleşürler **niçe** giryânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3). [niçe,]

Niçe yıldur baħr-i ‘ışķ içre şinâverdür göñül / Sanma ancak suda yüzmek murgâbiler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5). [niçe,]

Niçe yıldur baħr-i eşķ içre şinâverlik ider / Yoħsa ol deryâda bu göñlüm benüm balık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4). [niçe,]

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur ġasta göñül / Vuşlata iremeyüp cânı virem gibi gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3). [niçe,]

Geldi bu ‘âleme hüsniyle **niçe** Yûsuf-ı Mışır / Görmedi kimse senüñ gibi terâzûya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3). [niçe,]

Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / **Niçe** yıl derdini ‘arz itmege kapuya gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5). [niçe,]

Şi’r-ile çünki Muhibbî **niçe** dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür şi’r ü ġazelden ne gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6). [niçe,]

Zülfüñ-ile beñlerüñ el bir iderler dil almaga / Vây **niçe** ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4). [niçe,]

Her kaçan kim ruħları üstinde zülfin târ ider / Her kılında **niçe** biñ ‘aşıkları ber-dâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1). [niçe,]

Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek **niçe** biñ biñ kim kulu var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4). [niçe,]

Kapuñda **niçe** yüz biñ ‘aşıķuñ var / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5). [niçe,]

Niçe yıldur bu Muhibbî derdüñ-ile ġastadur / İtmedüñ iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5). [niçe,]

- Niçe yıldur ki yiler zülfî hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [niçe,]
- Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsnini / İy Muhibbî **niçe** yıl küyında biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâkût u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıldur ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı 'âşık tutısar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [niçe,]
- Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / **Niçe** yıldur ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [niçe,]
- Gerçi kıldum her gâzelde **niçe** biñ sihr ü füsün / Hübolar güşına almaz lîk bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe gündür bu Muhibbî hicrûñ-ile hastadur / Bir sora-gel döstüm cân virmesün fîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıllar hasretem pâ-büsına oldum helâk / Görün ol bed-hû güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [niçe,]
- İy Muhibbî 'âşıkun gör ne gelüpdür başına / **Niçe** biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 5*). [niçe,]
- Bu Muhibbî hâlini tahîre almışdur kalem / **Niçe** defter toldı şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıldur yollar üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [niçe,]
- Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [niçe,]
- Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hançer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [niçe,]
- Niçe yıllardur didüm gönülümle şâhib-ğamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de Ğarķ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [niçe,]
- İy Muhibbî 'âşıkun gör ne gelüpdür başına / **Niçe** biñ yirden anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe yıllar eyledüm dîdârûñı görmek heves / Görmedüm yüzün nigârâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [niçe,]
- Niçe yıllardur Muhibbî arzû eyler seni / Bulmadı 'âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [niçe,]
- Niçe demler inleyüp nâ gibi kıldum ben nefes / Ğamdü-lillâh kim vişâl-i yâra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [niçe,]
- Senden ayru istemezdim ola idüm bir karış / Hasret oldu **niçe** yıllardur cemâlün görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [niçe,]
- Konup dil hânesine leşker-i Ğam / **Niçe** yıllar yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [niçe,]

Niçe kim eyledüm pend ü naşihat tutmadı gönlüm / Yürür küyında dildāruñ ‘acāyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [niçe,]

Nigāruñ taş işiginde **niçe** yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çäre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [niçe,]

Küyuña dāru’ş-şifā dirler ya n‘içün dōstum / **Niçe** yıllardur ki anda kalmışam şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [niçe,]

Hüsn meydānına gelse zülfi-ı çevgānın alup / Top olup ğaltān olırsardur yolında **niçe** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [niçe,]

Hier içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadur / Ger bu yolda cān vire ‘ālemde sürsün **niçe** yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [niçe,]

Nāvek-i ğamzeñ **niçe** bî-dilleri itdi helāk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [niçe,]

Hāşilum yok gevher-i eşkümdür ancak hāşilum / **Niçe** yıllar bañr-ı ‘ışk içinde kim oldum ğavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [niçe,]

Hālet-i sözi virür diñle Muhibbî sözini / Diğkat eyle bulasın anda **niçe** ma‘nî-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [niçe,]

Niçe yıllar hasta iken yine bir bir hālını / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [niçe,]

niçe: Nice, nasıl.

Görmege gelmedi ben hastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belām-ıla o miskîn **niçedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [niçedür, -dür]

Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbî **niçedür** / Niçe yıldur ki varur yāra bizüm ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [niçedür, -dür]

niçe: Nasıl, ne şekilde.

‘Ārızuñ içre **niçedür** didüm iy meh-rū hañuñ / Güldi didi kaplu kāfüra du‘ā-yı nürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 2*). [niçedür, -dür]

Ġam meclisinde zārılığum iñleyen bilür / Ney gibi **niçe** iñledüğüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [niçe,]

Sensüz eger sorarsañ **niçe** geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [niçe,]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seher küyında dîvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [niçe,]

Gözüñden sor dil ü cānum **niçe** bîmār-ı ‘ışk oldı / Meşeldür hasta ahyālin ki bîmār olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4*). [niçe,]

‘Ārızını ben **niçe** gülzāra teşbîh eyleyem / Açılır gül ruñları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [niçe,]

Dil derdini iy dōst saña **niçe** idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [*niçe,]*

niçe: *Nasıl, ne şekilde, mümkün mü.*

Bahr-ı eşkümde **niçe** ğark olmasun dil zevrakı / Bād-ı āhumla temevvüc eyleyen deryâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*niçe,]*

Sırr-ı ‘ışkı **niçe** pinhân eyleyem ben sînedi / Āhum ile göz yaşı ‘älemlere rüsvâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*niçe,]*

İy Muhibbî **niçe** olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*niçe,]*

Niçe şād olsun Muhibbî gül ruhuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*niçe,]*

Dilâ bu rüy-ı zerdümle **niçe** inkâr idem ‘ışka / Gözümüñ kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*niçe,]*

Gönül âh eylese zülfün hümâsı nâgehân ditrer / **Niçe** āram ide kuş kim hevâdan āşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [*niçe,]*

İy Muhibbî **niçe** tākāt getüre kişver-i dil / Şâh-ı ğam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [*niçe,]*

Niçe teşbîh idem kıddine servi / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*niçe,]*

Dilâ mülk-i ğama şāham **niçe** şād olmasun gönüm / Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*niçe,]*

Āteş-i ‘ışkuñ rumüzün **niçe** tahîr eyleyem / Söylesem ‘âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*niçe,]*

(ð) Zātuñı senüñ **niçe** beyân eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*niçe,]*

İy Muhibbî **niçe** ğamda olmasun bu hâsta-dil / Bir **niçe** gündür ki ol zîbâ nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*niçe,]*

Sen melek-rüyü **niçe** teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurı şüretdür ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*niçe,]*

Dem-be-dem inler gönül sînemde mânend-i ceres / **Niçe** nālân olmasun ğâyet de teng oldı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*niçe,]*

Ĥasretiyle bülbül-i cân **niçe** feryād itmesün / Āh ider bî-çäre bülbül gül kuçar her hâr u ĥes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 3*). [*niçe,]*

niçe: *Nasıl, öyle bir.*

Dūd-ı āhumdan sakınur gül ruñın her dem nigār / Hey **niçe** nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*niçe,]*

Ṭavḳ idüp āhını zencīr idinüp göz yaşını / Dil-i dīvāneyi gör kim **niçe** şīrāne geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*niçe,]*

Beni bu pūte-i hicrūñ **niçe** kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek dilerseñ sīm ü zerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*niçe,]*

(!) İy zūlfı siyeh ebrüsü çīn çeşmi Tatar / **Niçe** feryād ideyin karşıña iy dōst-ı hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*niçe,]*

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*niçe,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Muhibbī cānı cānāna fedā kıl k'olasın rāḫat / **Niçe bir** sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*niçe bir,]*

Niçe bir ḳaşruñ yaparsın ḫışt-ı sīm ü zer ile / Yā niçe bir 'iyş ü 'işret çün dōşersin sen bisāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Bu Muhibbī'ye **niçe bir** atasın seng-i cefā / Kim bütün ide uşandı bu dil-i āb-gñemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir feryād idersin iy gōñül bülbül gibi / Bu gülistān içre yokdur saña bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir hicrān elinden çok şikāyet ideyin / Söz tamām vallāhu a'lem iy Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir ḫalk-ı cihān ile idersin güft ü gū / 'Uzlet eyle ḫalkdan artuk saña yigdür ḫamūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir hicr iline gönderesin / Basayın çāre nedür bagruma taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 5*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Bu gōñül çāh-ı zenaḫda çünki yok aña ḫalāş / **Niçe bir** ḫabsūñde dursun bāri gel zūlfūñe as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [*niçe bir,]*

niçe bir: *Daha ne kadar, ne vakte kadar.*

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / Yâ **niçe bir** ‘iys ü ‘işret çün döşersin sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*niçe bir,]*

niçe kerre: *Pek çok kez, birçok defa.*

Özini baña dilber hem-ser itmez / **Niçe kerre** dimiş ammâ dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*niçe kerre,]*

niçe kim: *Ne kadar, nasıl.*

‘Acebdür âteş-i dil sâkin olmaz / **Niçe kim** gözlerümden dökerem yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2*). [*niçe kim,]*

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli.*

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zâr olmadı / Gülşen içinde **niçe niçe** hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [*niçe niçe,]*

niçe niçe: *Çok, birçok, hayli.*

Hüsnüñüñ mecmû‘asından bir varak şerh eylesem / **Niçe niçe** defter ü evrâk u dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*niçe niçe,]*

niçe zamân: *Nice zamandır, çoktan beri, uzun zamandır.*

Küyuñda senüñ **niçe zamân** hasta-dil yatur / Gönder cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [*niçe zamân,]*

niçeler: *Birçokları, nice kimseler.*

Deyr-i ‘âlemde kaçan kim bir şanem peydâ olur / ‘İşka düşüp **niçeler** Mecnûnlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*niçeler,]*

niçeler: *Niceleri, pek çok kişi II başkaları, yabancılar, rakipler.*

‘İyde **niçelerüñ** irdi eli yâra henüz / Kaldı ortada dirîgâ dil-i âvâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*niçelerüñ, -üñ]*

niçeye degin: *Ne zamana kadar, daha ne kadar.*

Niçeye degin hâbs olasin çâh-ı zenaħda / Assun ko seni zülfi gibi dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*niçeye degin,]*

niçeye dek: *Ne zamana kadar, daha ne kadar.*

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın hattuñ gelür âhîr olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*niçeye dek,]*

niçeye dek: *Ne zamana kadar, daha ne kadar.*

İy cefâ-hû **niçeye dek** idesin cevr ü sitem / Yiter itdûñ tîğ-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*niçeye dek,*]

n'îçün: *Neden, niçin, hangi sebeble.*

Genç-i 'ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / Ya hârâb olmaga **n'îçün** dil-i pür-tâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*n'îçün,*]

Bilsem eşküm **n'îçün** itmez göñline yâruñ eşer / Dirlər elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*n'îçün,*]

Cânımı çün aldı gamzeñ ya **n'îçün** komaz beni / Çünki nesnem kalmadı bilsem ki dañı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*n'îçün,*]

Çın-i zülfünde didüm **n'îçün** dil ü cân bağlanur / Didî kâfir destine girse müselmân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 1*). [*n'îçün,*]

Göñlümün murgün **n'îçün** kapduñ didüm güldi didi / Hüb-rûlar 'âlem içre cümle hep mümtâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 3*). [*n'îçün,*]

Gün yüzine olmasa âşüfte alınma kâmer / Yâ **n'îçün** anlar yürür 'âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*n'îçün,*]

'Aceb bilsem **n'îçün** cânân görünmez / Sitâremde meh-i tâbân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*n'îçün,*]

Sen çemen seyirin iderseñ döstlar ağyâr-ıla / **N'îçün** olmasun Muhibbî derdmendüñ bagrı baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*n'îçün,*]

Yakma cevr-ile cefâ-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki rañmuñ yok baña **n'îçün** olursın dil-hırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*n'îçün,*]

n'idem: *Ne edeyim, ne yapayım II elden bir şey gelmez.*

Didüm dile ki zülfine meyl itme dilberüñ / Dîvânedür **n'idem** ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [*n'idem,*]

n'iderem: *Ne ederim, ne yaparım, ne yapayım II gerekmez, istemem.*

Sensüz **n'iderem** cenneti ya hür-ı behiştî / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [*n'iderem,*]

n'idersin: *Ne edersin, ne yaparsın II ne yapacaksın, sana ne lazım (gerekmez).*

Gider boynuñdan iy meh-rû **n'idersin** zülfî zencîrin / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*n'idersin,*]

Dilâ yitmez mi bir peşmîne jende / **N'idersin** isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*n'idersin,*]

n'ideyin: *Ne edeyim, ne yapayım.*

N'ideyin döst diyüp iñledüben kumrî gibi / Nâle kıl gülşene var bülbüli feryâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*n'ideyin,]*

nigâhı eylemez: *Bakmak, bakışlarını çevirmek, görmek II ilgilenmek, iltifat etmek, yüz vermek.*

Ehl-i 'ışka ol şeh-i hübân **nigâhı eylemez** / Ğarradur hüsne anuñcün dâd-h'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*nigâhı eylemez, -ı, -mez]*

nigâhı eylemez: *Bakmak, bakışlarını çevirmek, görmek II ilgilenmek, iltifat etmek, yüz vermek.*

Cevr ider 'âşıklara ol şeh **nigâhı eylemez** / Güş kılmaz bir nazarla dâd-hâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [*nigâhı eylemez, -ı, -mez]*

nigâhı eylemez: *Bakmak, bakışlarını çevirmek, görmek II ilgilenmek, iltifat etmek, yüz vermek.*

Ehl-i 'ışka ol şeh-i hübân **nigâhı eylemez** / Ğarradur hüsne anuñcün dâd-h'âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*nigâhı eylemez, -ı, -mez-ı, -mez]*

nigâr: *Resim gibi güzel sevgili II güzel yüzlü sevgili.*

Vir cânı büsesini anuñ ol dem aladur / İtdi cemâli güllerini çün **nigâr** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*nigâr,]*

Baş u cân tuhfê getürdüm n'ola maqbül itseñ / Nâz-ıla güldi **nigârum** didi üftâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*nigârum, -um]*

Ka'be küyında olur görmez **nigârũn** gün yüzün / Aña beñzer nür görmez adı ammâ hâcidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [*nigârũn, -uñ]*

Düd-ı âhumdan sakınur gül ruñın her dem **nigâr** / Hey niçe nâzük mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*nigâr,]*

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te'sîr / Egerçi kalbini dirler **nigârũn** katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*nigârũn, -uñ]*

'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezîz olursa şekkerden / **Nigârũn** lebleri vaşfi zebânumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*nigârũn, -uñ]*

Püte-i hicrâna yakaldan Muhibbî'yi **nigâr** / Ğill ü gışdan kurtılup zer gibi pāk olmış yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*nigâr,]*

Zülfî ucını alur agzına mest olsa **nigâr** / Def'-i büy-ı mey için ya'nî karanfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [*nigâr,]*

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yağdurdı **nigâr** / Varırmaz oldum ser-i küyına yollar taşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*nigâr,]*

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ursa **nigâr** / Top olur meydân-ı 'ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [*nigâr,]*

Zülfî çevgânına el ursa **nigâr** / Top olup dökile niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [*nigâr,]*

Aglamayınca benüm yüzüme bakmadı **nigār** / Eşk-i çeşmüm aña dīnār u direm gibi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*nigār,]*

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol **nigār** / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*nigār,]*

Nigāruñ la‘l-i cān-perver lebi var / Anı her kim emer hoş-meşrebi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Büsem cān aluram dün dimiş-idi ol **nigār** / Aldı cānum şimdi turmuş büseye inkār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*nigār,]*

Nigāruñ gün yüzün şevkîn dilā şems ü kâmerden sor / Sorarsañ lebleri zevkîn varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Didiler yaralar n’eyler Muhibbī sīne vü dilde / Didüm ki bir kemān-ebrü **nigāruñ** yâdigârdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*nigāruñ, -uñ]*

Şad ol dilā ki añdı seni cevri-ile **nigār** / Dirdük anı ki katı ferāmüşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*nigār,]*

Kuçabilsem **nigāri** pīrehensüz / Dir-idüm cān ‘ayān görindi tensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*nigāri, -i]*

Çevgān idüp zülfine el ursa **nigārum** / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*nigārum, -um]*

Zülfini ańsam **nigāruñ** hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın ańmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*nigāruñ, -uñ]*

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / **Nigāri** kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 2*). [*nigāri, -i]*

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘aşıka bir kez **nigār** / Adın añdum diyü ol demden peşimāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*nigār,]*

Gerçi yolında **nigāruñ** cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez takşirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / **Nigāri** kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 4*). [*nigāri, -i]*

İy Muhibbī niçe gāmda olmasun bu hāsta-dil / Bir niçe gündür ki ol zībā **nigārum** söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*nigārum, -um]*

Didiler gözlerinüñ ālmı terk itdi **nigār** / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*nigār,]*

Yüzini görmege varsam **nigāruñ** / Niyāz itsem ider ol baña biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

H‘āba varmışken **nigāruñ** nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde efğān eyleme gel sesi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*nigāruñ, -uñ]*

H‘āba varmış hāstadur beñzer **nigāruñ** gözleri / H‘ābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*nigāruñ, -uñ]*

Eline almış yine āyīneyi beñzer **nigār** / Hüsni kılmış temāşā anı ḥodbīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*nigār,]*

Müstakīm ol her ne emr itse **nigāruñ** tūr-veş / Hıdmetinden yüz çevürme tız olup şemşīr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Sevdügümden ğayrı n'itdüm baña ḥışm ider **nigār** / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*nigār,]*

Beni Mecnūn-şıfat kıldı **nigāruñ** zūlf-i leylası / Dil-i dīvāne deprenmez sanasın pāy-bend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

Görinen 'anberīn beñler **nigāruñ** şem'-i hüsni / Sanasın bir bölük Hindū daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bī-çāre yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

Kalmadı 'akl ğitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirīĝ görmeye idüm **nigār[ı]** kāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 5*). [*nigār[ı], -[ı]]*

La'l-i nābından **nigāruñ** daḥı kāma irmedi / Ez-berāy-ı katlüm iy ğamze müsta'cil mebās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Zūlf-i çevgān ile bāziçeye geldi o **nigār** / Ser-i 'uşşāk āña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*nigār,]*

Şem'-i hüsni **nigāruñ** bakmak için dün gice / Bāl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervāne-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 2*). [*nigāruñ, -uñ]*

Cevrini görüp **nigāruñ** dime sen bed-ḥū-y-ımış / Anı taĝyīr idebilmez başa çün yazu-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Bāĝ-ı hüsni **nigāruñ** eyle zūlfinden ḥazer / Basma dūnbālını ejderdür ki yatmış uyumuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

Bāĝ-ı hüsni **nigāruñ** lebleri rengin imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*nigāruñ, -uñ]*

Naqd-i cān[ı] kim virüp aldı **nigāruñ** büsesin / Eylemedi kimsene dūnyāda bunuñ gibi as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*nigāruñ, -uñ]*

Ĝamzesi tūrinsüz olmazsın **nigāruñ** bir nefes / Bil sa'ādetdür sen anı sīneden al cāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*nigāruñ, -uñ]*

nigārā: *Ey resim gibi güzel sevgili II ey güzel yüzlü sevgili.*

Muhibbī'yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür **nigārā** kanı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 5*). [*nigārā,]*

Kimden öğrendün **nigārā** bu gönüller almasın / Soñra cev-ile anı öldürme kankı fende var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1061, Beyit 6*). [*nigārā,]*

Leblerün fikri **nigārā** sanma fikründen çıkar / Gün yüzün fikri yaḥūd kalb-i sipihüründen çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*nigārā,]*

- Beñzerem dimiş **nigārā** ḥaddüñe / Bu sözinden sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*).
[*nigārā,]*
- Nigārā ḥāk-i pāyuñ tācumuzdur / Ser-i zülfüñ bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*).
[*nigārā,]*
- Nigārā küyuña varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden āşinā diyü tuz ekmek ḥaqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*nigārā,]*
- Muhibbî'den diriğ itme **nigārā** tîr-i müjgānuñ / Anuñla eglentür cānum anuñla sîne rāḥatdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*nigārā,]*
- Nigārā sanma 'ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i 'ışkuñda şādıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*nigārā,]*
- Nigārā gözlerüm yaşı baķamdur / Anuñçün kim yidüğüm derd ü ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*).
[*nigārā,]*
- Gün geđer gün yüzüñi görmem **nigārā** ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı āhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*nigārā,]*
- Nigārā umduğum gerçi vefādur / Velî senden gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*).
[*nigārā,]*
- Nigārā kāmētüñ serv olalıdan / Görüp pest oldı 'ar'arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*).
[*nigārā,]*
- Nigārā ğarra olma devr-i ḥüsne / Güzellik tîz geçer uşbu cihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*).
[*nigārā,]*
- İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun **nigārā** baña sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*).
[*nigārā,]*
- Senüñ 'ışkuñ **nigārā** ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*nigārā,]*
- Nigārā gül yüzüñsüz gül gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*).
[*nigārā,]*
- Yanuñda eğer sevme günāh-ısa **nigārā** / 'Afv eyle ḥaṭā eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*nigārā,]*
- Nigārā çārdeh sāla irişdüñ ḥüsnuñi 'arz it / Yigirmiye irişince 'ayāndur māhitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*nigārā,]*
- Ḥün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ göster **nigārā** rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*nigārā,]*
- Gice gündüz rakîb-i dîv saña maḥrem olalıdan / Göñül mülkine 'azm itdüm **nigārā** ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*nigārā,]*
- Niçe yıllar eyledüm dîdāruñi görmek heves / Görmedüm yüzüñ **nigārā** kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [*nigārā,]*
- Servden gördüm **nigārā** kāmētüñ bālā-y-ımiş / İy hümā-ṭal'at saña menzil felek-fersā-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [*nigārā,]*

Nār-ı āhumdan **nigārā** sebze-i haṭṭuñ sakın / Bu meşeldür kim yanar kurı yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*nigārā,]*

Nigārā sūz-ı 'ıŝkuñla yakar dil her zamān āteŝ / Sakıngıl bād-ı āhumdan ider bir gün ziyān āteŝ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*nigārā,]*

Nigārā sūnbülün ḥam-der-ḥam olmış / Girih pergār-ı cümle 'ālem olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*nigārā,]*

Var-iken derdün **nigārā** n'eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālūmi dermāna 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [*nigārā,]*

nigebāni olup: Gözcü, bekçi olmak II bekçilik etmek, gözetlemek.

Nigebāni olup ḥüsne iki çeşmi gazanferdür / Yāḥūd zülfi tılısm olmış o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*nigebāni olup, -i, -up-up]*

nigebāni olup: Gözcü, bekçi olmak II bekçilik etmek, gözetlemek.

Nigebāni olup ḥüsne iki çeşmi gazanferdür / Yāḥūd zülfi tılısm olmış o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*nigebāni olup, -i, -up-up]*

nihāl: Fidan II fidan gibi tâze ve düzgün vücutlu sevgili.

Boyuñ mānendi bir dil-keş gülistānda **nihāl** olmaz / Bu ne ḥüsni ü ne şuretdür bunuñ gibi cemāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*nihāl,]*

Muhibbî eŝk-i çeşmidür **nihālün** eyleyen tâze / Anuñçün ḳadd-i reftāruñ ki tūbiden bülend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*nihālün, -ün]*

nihāl: Fidan.

Sīnesi bāğında kim dikdi maḥabbetden **nihāl** / Görmedi derd ü belā vü ḡamdan özge berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*nihāl,]*

Her kim ki dikdi sīneye 'ıŝkuñ **nihālīni** / Derd ü belā vü miḥnet ü ḡam berg ü bāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*nihālīni, -i, -n, -i]*

nihāl-i tāzesin: Taze, yeni yetişen fidan II sevgili.

Āhum odından sakın kim bir **nihāl-i tāzesin** / Sīne pür-süzam benüm ḥālī degüldür nārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*nihāl-i tāzesin, -sin]*

nihān: Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış II görünmeyen, göz önünde olmayan.

Velī cān çeşmine her dem 'ayāndur / Cemālī zāhir egerçi **nihāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*nihāndur, -dur]*

Fikr eyleme iy dil yūri vuŝlat ele girmez / Cān gibi **nihāndur** kim ider anı derāḡuŝ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*nihāndur, -dur]*

nihān ider: Gizlemek, saklamak.

Göñül şehri ni yakmaga Muhibbî'nün saçuñ şeb-rev / Olur dāmāni altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1456, Beyit 5*). [*nihān ider, -er*]

nihān olsa: Gizlenmek, saklanmak, görünmez olmak.

Şerār-ı 'ışkuñ cānā 'aceb mi dursa sīnemde / Bulnur küller altında kaçan olsa nihān āteş (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1454, Beyit 2*). [*nihān olsa, -sa*]

nihāyet: Son, sınır.

Ne kilsun 'aşıkuñ baht-ı siyāhı şām-ı miñnetde / Şeb-i hıcre **nihāyet** yok ki hıç şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1355, Beyit 3*). [*nihāyet,]*

nihāyet: Sonunda, en sonunda.

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler saña **nihāyet** hār u hes (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1389, Beyit 4*). [*nihāyet,]*

nihāyet bulmadum: Son bulmak, neticeye ulaşmak.

Ben şeb-i hıcre **nihāyet bulmadum** 'ālemde āh / Bu söz-imiş māhitābum her işe pāyān olur (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1095, Beyit 4*). [*nihāyet bulmadum, -ma, -du, -m*]

niķāb: Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

Çün **niķāb** açduñ yüzünden āfitāb / Utanup şeb çadırına ser çeker (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1031, Beyit 4*). [*niķāb,]*

Keşf kıl yüzden **niķābuñ** kilsun 'uşşākuñ nazar / Hılk-ı 'ālem bakmadan gelmez çü hırşīde zarar (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1081, Beyit 1*). [*niķābuñ, -uñ*]

Cānā seħāb-ı zülfi ruḥ-ı āfitāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile māhum **niķāba** bas (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1482, Beyit 1*). [*niķāba, -a*]

nīl: Nil nehri.

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb / Çeşmümün oldı biri **Nīl** ü biri cūy-ı Aras (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1374, Beyit 3*). [*nīl,]*

Mısr-ı hüsnün ḥaķķıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri **Nīl** ü biri cūy-ı Aras (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1389, Beyit 3*). [*nīl,]*

ni'met: İnsanın iyi yaşamasını sağlayacak her türlü şey, servet, refah, dirlik düzenlik, sağlık vb.

Kim ki dünyā **ni'metine** aldanup meyl eyleye / Aña ḥayvāndur disünler dimesünler aña nās (*Muhibbî Dîvāni, Gazel 1379, Beyit 4*). [*ni'metine, -i, -n, -e*]

nîş: Zehir.

Sensüzün ger cām nüş itsem baña hep **nîşdür** / Sîne ıablını döğüben iñlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*nîşdür, -dür*]

nisâ: Kadın.

Hak'ıñ emriyle 'İsî'yi vücûda / Getürmez her **nisâ** bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*nisâ,*]

nişân: Iz, işaret, belirti.

Bārî didüm vir haber hoşka dehānuñdan **nişân** / Nāz-ıla güldi didi var gonca-i ħandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [*nişân,*]

Şi'rümün her beyti güldür ħāttı sünbüldeñ **nişân** / İy Muħibbî sünbüle baglu gazel gül-destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*nişân,*]

Küh-ı ħamda kim göre eydür peleng-i mîşedür / Sînem üzre dāğlarla çün **nişānum** var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*nişānum, -um*]

nişân dikedüm: Hedef tahtası yapmak, hedef olarak dikmek II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

Sîne şahrāsına dil dikedüm nişân ol tıfl için / Atsun ħamz okların ebrülara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*nişân dikedüm, -dü, -m*]

nişân diksem: Hedef tahtası yapmak, hedef olarak dikmek II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflāke nişân / Atmaga āh oklarına uş bu ħaddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*nişân diksem, -se, -m*]

nişân eylerem: Hedef tahtası yapmak, nişan yeri olarak kullanmak II ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline getirmek.

Eylerem ben ħamzesine sînem içre dil nişân / Tîr-i müjġāna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*nişân eylerem, -r, -em-rem*]

nişân itdükçe: Nişan etmek, nişanlamak, hedef almak II silahı hedefe doğrultmak, nişan almak.

Eline ol kemān ebrü ħadeng-i ħamzesin alsa / **Nişân itdükçe** bu sînem damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*nişân itdükçe, -dükçe*]

nişân itdüm: Nişan etmek, iz bırakmak II kumaş üzerine desen baskısı yapmak.

Kanlu yaşum ħil'atine dāğımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumāşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [*nişân itdüm, -dü, -m-düm*]

nişan olalı: *Ok nevinden öldürücü silahların atıldığı hedef haline gelmek.*

İy Muhibbî olalı bu dil nişan / Kaşların ya gamzesin tır eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*nişan olalı, -alı*]

nişan virdi: *Nişan vermek, hatırlatmak, işaret etmek II bir şeyden iz taşımak, benzetmek.*

Çalkamañ bu eşk-i gâfil virdi ‘ummândan nişan / Sâhil-i çeşmüm görüp deryâ kenârındur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*nişan virdi, -di*]

nişâne: *Hedef, atış yeri.*

Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sînem içinde konmuş aña dil **nişânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*nişânedür, -dür*]

nişâne oldı: *Alamet olmak, iz olmak, belli olmak.*

Meydân-ı ‘ışk içinde atup âhum okların / Taşlar dikildi oldu nişâne mezârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4*). [*nişâne oldı, -dı*]

nisbet: *İki şeyin veya parça ile bütününl nitelik veya nicelik bakımından birbirine göre olan durumu II tenâsüp, ilgi, bağ, râbûta II kıyas edilirse, göre, nazaran, nispetle.*

Hasretiyle dâğ-ı sînem hem bu bağrum başludur / Ger sorarsañ bahra **nisbet** eşk-i çeşmüm yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*nisbet,]*

Çü servüñ kadd-i yâra **nisbeti** var / Yüce olsun kim ‘âlî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*nisbeti, -i*]

Mısr-ı hüsnuñ haqqıçün yaşum benüm la’l olalı / Gözlerüm yaşına **nisbet** kaçredür nehr-i Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5*). [*nisbet,]*

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Hâlîl / Gözlerüm yaşına **nisbet** kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*nisbet,]*

Germ olmasun iñen gün hüsniñi kılmasun ‘arz / **Nisbet** yüzüñle günde beyne’s-semâi ve’l-’arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [*nisbet,]*

nisbet itme: *Kıyaslamak, karşılaştırmak; eşit tutmak, ilgi kurmak.*

Bâğbâna **nisbet itme** serv ü ‘ar’ardan n’olur / Bâğ-ı hüsniñ içre biten ol kâmet-i bälâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*nisbet itme, -me*]

nisâr eylemek: *Saçmak, dağıtmak.*

Nisâr eylemek için pây-ı yâra / Yaşuma sîm ü zer didüm ne dîrsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*nisâr eylemek, -mek*]

nisâr itdi: *Saçmak, dağıtmak.*

Şol deñlü **nişār itdi** gevher tācīr çeşmüm / Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*nişār itdi, -di*]

nişār itdüm: Saçmak, dağıtmak.

Hāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / Ol sebebden kūy-ı dilber la'ı ü mercāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 2*). [*nişār itdüm, -dü, -m*]

nişār itmege: Saçmak, dağıtmak.

Nişār itmege dilber ayagina / Gözüm yaşı anuñçün sīme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*nişār itmege, -meg, -e*]

n'itdüm: Ne etmek, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II (Sevgili) ne ettim, ne günah işledim? ('aşığın sitemi bağlamında).

Sevdüğümden gayrı **n'itdüm** baña hışm ider nigār / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*n'itdüm,]*

n'itdüm: Ne etmek, başa gelen olayın sebebinin bilinmemesini anlatan ifade II ne ettim, ne günah işledim? ('aşığın sitemi bağlamında).

N'eyledüm **n'itdüm** rakībe seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü halka beni çakmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*n'itdüm,]*

nite: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Sa'y eyleme ağıyarsuz yār ele girmez / Gülşende **nite** bir gül-i bī-hār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*nite,]*

Āteş-i 'ışka Muhibbī yana hākister ola / Nār-ı 'ışk ile **nite** yanup kül oldı Kaqnūs (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*nite,]*

nite ki: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Nāmūs nedür 'aşık anı eylemez idrāk / **Nite ki** harābāt erine nām gerekmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1257, Beyit 4*). [*nite ki,]*

nite ki: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

La'l-i şīrīnüñe cān virmek-ise 'ışka tarīk / İdelüm biz de anı **nite ki** Ferhād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*nite ki,]*

nite ki: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Dil sensüz inler her nefes **nite ki** bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4). [nite ki,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revân olur revân / **Nite kim** Bağdād şehri içre akar nehr-i Şağ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğüñdan cüdâ / Teşnelikte çäk çäk olur **nite kim** rüy-ı ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Yarı ağıyar-ıla gördüm **nite kim** gül hār-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün āh u feryād eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Dilrübâlar yolına dil **nite kim** kıldı heves / Bulmadı ‘âlemde hergiz kendüye feryād-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

İrmedüñ ol serv-ğaddüñ vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyun dökdüñ bu yolda **nite kim** kıldıñ heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruñuñı / Faşl-ı gülde **nite kim** murğ-ı hoş-elhân uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Salınur her yaña biñ nâz-ıla āh eyler-isem / **Nite kim** serv-i sehî çadd-i bülendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Pend kıl sağ göñlüme şevküm dağı olur sitiz / **Nite kim** âteş dökseñ rüşenâsı ola tiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Görmedüm ‘âlemde ben bir mâh-rû agyârsuz / Gülşen içre **nite kim** bir gül açılmaz hârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Senüñ ‘ışkuñ nigârâ ğamsuz olmaz / **Nite kim** gözlerüm de nemsüz olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

(ﺵ) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / **Nite kim** mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Benüm hâlüm digergün müdde‘îden / **Nite kim** bülbülüñ derdi dikendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Nâle vü âh itdügince âh iderler taglar / **Nite kim** efgân iderler sayru için saglar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Baña dildârüñ cefâsı hoş gelür / **Nite kim** ğayra vefâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Gül yüzüñ medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül olan **nite kim** gülşende güyâlık sever (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Dilde haţtuñuñ hayâli gelse yaşum mevc urur / **Nite kim** kılca gubâr olsa anı deryâ çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4). [nite kim,]

nite kim: Nitekim: kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / **Nite kim** kurıla su üstüne dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*nite kim,]*

nitekim: Kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için “gerçekten, hakikaten, nasıl ki, sonuç olarak, ... olduğu gibi” anlamlarında kullanılır.

İki çeşmüm revân itmiş yaşını ya yabân gözler / **Nitekim** düd-ı dil dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*nitekim,]*

Uyumazsa ne ‘aceb sînesi pür âteş olan / **Nitekim** subha degin şem‘-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*nitekim,]*

n’itsün: *Ne etsin, ne yapsın.*

Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi ‘ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde **n’itsün** çün ola gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*n’itsün,]*

niyâz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.*

Kimine nâz u ezel kimine virilmiş **niyâz** / Yoksa ‘ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*niyâz,]*

Niyâz itdüm varup didi habîbüm / Senüñ var bir **niyâzuñ** bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*niyâzuñ, -uñ]*

Cevr-ile öldürse beni yâr **niyâz** / Devleti pâyende vü ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [*niyâz,]*

niyâz eyle: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Durma iy dil yüzüñi sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünki bilürsin bunı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*niyâz eyle,]*

niyâz eyle: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzüñi sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*niyâz eyle,]*

niyâz eyle: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Dîdâr-ı yâra tâlib-iseñ âhîr iy gönül / Eyle niyâz su gibi rüyuñ türâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*niyâz eyle,]*

niyâz eylesem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Aglayup zârîlık ile eylesem yüz biñ niyâz / Yâr nâzın arturur biñ dürlü istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*niyâz eylesem, -se, -m]*

niyâz eyleye: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Rahm eyle disem yāra ider nāza ser-āğāz / ‘Āşık ki **niyāz eyleye** ma‘şūka kılır nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*niyāz eyleye, -y, -e*]

niyāz itdüm: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Niyāz itdüm varup didi ḥabībüm / Senüñ var bir niyāzuñ bende biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*niyāz itdüm, -dü, -m*]

niyāz itse: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydāsı var / Ger **niyāz itse** olur nāz eyler istiğnāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 1*). [*niyāz itse, -se*]

niyāz itsem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Bilmedüm bagrı Muhibbī dilberüñ āhen midür / Rahm idüp kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*niyāz itsem, -se, -m*]

niyāz itsem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Niyāz itsem kaçan dildāra karšu / Yüzini çevürüp ider baña nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*niyāz itsem, -se, -m*]

niyāz itsem: *Yalvarmak, yakarmak, ricada bulunmak.*

Yüzini görmege varsam nigāruñ / **Niyāz itsem** ider ol baña biñ nāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*niyāz itsem, -se, -m*]

nive: *Niçin, neden?*

Sanma ki cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña maḥabbet **niye** kardaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*niye,*]

nizāmī: *Nizāmī-i Gencevī: 12. yüzyılda, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır.*

Nizāmī pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbī ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebānidur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*nizāmī,*]

Nazmuñ Muhibbī nazmına beñzer **Nizāmī'nüñ** / İnce ḥayāl-i nāzük ü şîrîn edāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 5*). [*nizāmī'nüñ, -'nüñ*]

Laḥdinde eger gūş ide bu nazmı **Nizāmī** / Baş kalduruban eyde hezārān buña sābāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 4*). [*nizāmī,*]

Ḥusrevā gūş it Muhibbī şîrîne eyle nazar / Tarz-ı nazm içre **Nizāmī** ma'nide ḥ'āce-y-imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*nizāmī,*]

nizāmī: *Düzen ve tertipten anlayanlar II Nizāmī-i Gencevī: 12. yüzyılda, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır.*

İy Muhibbî rişte-i cân üzre dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlereñ ancak **Nizâmiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*nizâmiler, -ler*]

nîze: Mızrak, süngü.

Kellesin kaldurmaga yirden ‘adunuñ her zamân / Komaz elden **nîzeyi** hâzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 3*). [*nîzeyi, -y, -i*]

nokta: Nokta, nokta kadar küçük. II Yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin dudağı.

Gerçi **nokta** lebüne kıl didi ‘uşşâk bilüne / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [*nokta,]*

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir **nokta** / Arada nesne yok gördüm benüm ne kıl ü kâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [*nokta,]*

nokta: Nokta, nokta kadar küçük II yok denecek kadar küçük hayal edilmesi yönüyle sevgilinin ağzı.

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî tañ mıdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*noğtadur, -dur*]

nokta: Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan işaret II sevgilinin yanağı üzerindeki benler.

Noğtalar kim al evrâk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruğlaruñ hâddinde müşğîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*noğtalar, -lar*]

nokta dehenüñ: (Sevgilinin) Nokta gibi görülmeyecek derecede küçük ağzı.

Nokta dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [*nokta dehenüñ, -üñ*]

nokta dökmiş: Yazı yazmak, yazı için harfleri yan yana dizmek // Remil atmak için tahta üzerine kum sermek.

Levh-i sînem üzre dökmiş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*nokta dökmiş, -miş*]

nokta vü i‘râb: Nokta ve hareke (ben ve ayva tüyleri için kullanılmış).

İy Muhibbî muşhaf-ı hüsninde yâruñ dir gören / Haṭṭ u hâle **nokta vü i‘râb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 7*). [*nokta vü i‘râb,]*

nokta-i hâlî: Nokta ben.

Ol Hıṭâ maḥbûbı gördüm ṭurrasın çîn gösterür / **Nokta-i hâlî** ile gül içre pür çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*nokta-i hâlî,]*

n‘ola: Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).

Mu'aṭṭar zülfine yāruñ **n'ola** bağlansa cān u dil / Mu'anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [*n'ola,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı (şaşılmaz).*

Yandursa **n'ola** şem'-i ruḥına beni dilber / Şem'ün daḥı pes yandugı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Pāyuña **n'ola** dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladugı sīm ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*n'ola,]*

Kan içer çeşmi **n'ola** ḥūnī disem / Didügüm isme ol müsemmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Pāre pāre **n'ola** togransa gönül şāne mişāl / Ser-i zülfine kaçan el uzada şāne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Ten göziyle görmez-isem **n'ola** iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senün bakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Dūd-ı āhından Muhibbî'nün **n'ola** tolsa cihān / Sinesinde āteş-i 'ışkı çün ol yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*n'ola,]*

N'ola sevdümse maḥbūbı ne var gönümde iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Ḥaṭā-y-ıla yüzüne gül didümse / Ḥaṭā itse **n'ola** kul ādemīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [*n'ola,]*

N'ola yaksam şem'-i ḥüsne bu gönül pervānesin / Döstüm sen şem' olıcak 'āşıkun pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*n'ola,]*

Dāğ eylesem **n'ola** kolum zer kemer kılur / Diler ki kuça kaşdı o nāzük miyānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Muhibbî **n'ola** karşında iderse nāle vü efgān / Velī şūrīde bülbüldür yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [*n'ola,]*

Cānum **n'ola** virsem saña iy rūḥ-ı revānum / Gür-ı gāmda baña hemān cānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Yaksa eflāki şafaḳ gibi **n'ola** āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*n'ola,]*

N'ola yasdansam eger taş işigini şubḥa dek / Kim sa'ādet kişiyē vaḳt-ı şeherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*n'ola,]*

(ح) Ḥayāti ebedīdür saña kim vāşıl ola / **N'ola** Mañşūr gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*n'ola,]*

(ـ) Firār itse **n'ola** görse bu dil-ḥastesini / Şāh olan kimsene dervīşden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [*n'ola,]*

Münkir dirilürse **n'ola** gün yüzine zāhid / Ḥuffāş-şıfatdur aña hergiz başar olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*n'ola,]*

Çeşmüne dirsem **n'ola** āḥir zamān fettānidur / Fitne mi kaldı anı ol fitne-engiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Mu'tekif olsam **n'ola** kũyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes senden cüdā bir kimse tecvīz eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Bülbül gibi **n'ola** dil iderse figān u āh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül'-izārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Süzdü çeşmini görüp zülfini ol sīm-beden / Çeşmi kāfirdür iderse **n'ola** zünnāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Götürse eşk-i çeşmüm **n'ola** cismüm / Ne tañ deryā getirür hār-ıla hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Beñzemezse şî'rüme şî'ri **n'ola** şā'irlerüñ / Kim ki şarrāf ola dir kim bir degül altun gümüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*n'ola,]*

İtleriyle **n'ola** itsem 'arbede kũyında ben / Oligelmişdür ider her kişi şadr içün savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*n'ola,]*

N'ola 'arz eyler-istem yāra sirişküm gevherin / Olmışam kũlüzüm-i 'ışk içre dilā ben gavvās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*n'ola,]*

Meclisde meger hũsnine yāruñ dil uzatmış / Şem'ũñ dilini **n'ola** eger kim kese mıkrāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*n'ola,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar.*

Baş u cān tuhfē getürdüm **n'ola** maķbũl itseñ / Nāz-ıla güldi nigārum didi üftāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 4*). [*n'ola,]*

Hũn-ı bülbülden-durur her dem gülũñ surhũ olduğı / Hũn-ı bagrum iy şabā itseñ **n'ola** dildāra 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*n'ola,]*

n'ola: *Ne olur, ne çıkar, ne fark eder.*

Tehī sanmañ **n'ola** gitdiyse Ferhād / Degül 'ışk küli hālī pīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*n'ola,]*

n'oldı: *Ne oldu, ne oldu da II bu değişimin sebebi nedir.*

Dün ikrār eylemişken büseyi yār / 'Aceb **n'oldı** bugün inkār iderler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*n'oldı,]*

Sakla esrāruñı her demde hũzür eyleyesin / **N'oldı** Manşür'ı gör olduğı-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 2*). [*n'oldı,]*

Virmiş iken büsesin cān naķdine / **N'oldı** bilmem döndi ikrār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*n'oldı,]*

n'olsar: *Ne olacak, nasıl olacak.*

Kũh-ı ğamda kalmışamdur rüz u şeb āh eylerem / Bilmezem kim **n'olsar** hālüm benüm dildārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*n'olsar,]*

n'olur: *Ne olur, ne çıkar II bir fayda gelmez.*

Bāğbāna nisbet itme serv ü 'ar'ardan **n'olur** / Bāğ-ı hüsün içre biten ol kâmet-i bālâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*n'olur,*]

n'olur: *Ne olur, nasıl olur.*

Ruğlarıñsız bu Muhibbî âh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şüridenüñ hâli **n'olur** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*n'olur,*]

nüh: *Dokuz adedi.*

Nüh felekden geçer 'aşık idicek derd-ile âh / Sanmañ âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*nüh,*]

nüh felek: *Dokuz felek, göğün dokuz katı II bütün gökyüzü.*

Oda yanar şu'lesinden âhumañ bu **nüh felek** / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*nüh felek,*]

nüh felekden: *Dokuz felek, göğün dokuz katı II bütün gökyüzü.*

Geçürdük tîr-i âhı **nüh felekden** / Ezelden çarç bizüm âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*). [*nüh felekden, -den*]

nukat komadı: *Nokta koymak, noktalı harf yazmak.*

Hâl-i müşğnün dehânun üzre düşmişdür gâlaç / Komadı hâttâtlar 'âdet degül mîme nuçat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [*nuçat komadı, -ma, -dı*]

nükte: *Ince bir anlam taşıyan, zekâ eseri olduğu için hoş giden zarif ve düşündürücü söz, espri II söz, yazı, resim vb.nde ilk bakışta herkesin göremediği, ancak dikkat edilince çıkarılabilen ince mânâ.*

Döştlar âgâz u encâm-ı cihân bir **nüktedür** / Şol ki virmez dil cihâna fikri ol encâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 4*). [*nüktedür, -dür*]

'İşk **nüktesini** okıdı gülşende 'andelîb / Evrâç-ı gül sanki öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*nüktesini, -si, -n, -i*]

nükte-i şî'r-ile: *Şiirin ince manası.*

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevâb eyle ki anda ola çok ma'nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*nükte-i şî'r-ile, -ile*]

numüne: *Nitelikleri hakkında bir fikir vermek üzere bir bütünden alınan parça, örnek II benzer II örnek alınan kimse veya şey.*

Hüsnuñ bahârına göre iy lâle-ruğ senüñ / Neşv ü nemâ-yı bāğ-ı irem bir **numunedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*numunedür, -dür*]

nūn olalıdan: Nun harfi gibi olmak II aşığın iki büküm boyu, bedeni.

(c) **Nūn olalıdan** kāmētüm iy dōst benüm / Beni hicrūñ yakısdurdur bilürem āhır-i kār (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1205, Beyit 25). [nūn olalıdan, -alı, -dan]

nūr: Gözle görülen aydınlık, maddi şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ II kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddi olmayan hususlarda basiret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Ka'be küyında olur görmez nigāruñ gün yüzün / Aña beñzer **nūr** görmez adı ammā hācıdır (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1023, Beyit 4). [nūr,]

Sīnede 'ışk âteşini nār sanmañ **nūrdur** / Anuñ ile ehl-i diller hānesi ma'mūrdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1073, Beyit 1). [nūrdur, -dur]

Yüzüñ **nūrına** kim dir nāra beñzer / Ya kimdür kim diye gülnāra beñzer (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1099, Beyit 1). [nūrına, -ı, -n, -a]

Görse zāhid saçınuñ küfrini zūnnār idine / Kibr eger baksa yüzü **nūrına** imān getürür (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1115, Beyit 2). [nūrına, -ı, -n, -a]

Gün gibi rüşen olup 'āleme 'ışkuñ **nūrı** / Bu 'aceb gelmeye zāhid dañı ikrāra henüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1239, Beyit 4). [nūrı, -ı]

Keşf-i burka' eyle yüzden **nūra** ğark it 'ālemi / Tā görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ımış (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1414, Beyit 2). [nūra, -a]

Gice işitmiş meger eflāke meh şāh olduğın / **Nūrdan** leşker çeküp kuşandı tığ-ı zer güneş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1421, Beyit 2). [nūrdan, -dan]

Nūruñ ile 'ālemüñ yüzü münevverken bugün / Zūlmete virme cihānı zūlf-ile hāyil mebāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1439, Beyit 3). [nūruñ, -uñ]

nūr-ı hakk-ıla: Allah'ın nuru.

Kim ki **nūr-ı Hakk-ıla** dil hānesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz ol şem'-i şebistān istemez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1266, Beyit 3). [nūr-ı hakk-ıla, --ıla]

nūr-ves: Nur gibi II nurlu, ışıklı.

Rüşen eylerse 'aceb mi bu cihānı **nūr-ves** / Çün görindi dōstum baña cemālūñ hūr-ves (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1437, Beyit 1). [nūr-ves,]

nūs: İçmek, yudumlamak.

Ġam meclisinde dīde-i eşk **nūşlardanuz** / Nāyuñ yirine nāle-i dil güşlardanuz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1219, Beyit 1). [nūşlardanuz, -lar, -dan, -uz]

nūs evle: İçmek.

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / Sen eyle dilā ger kadeh çarh ise de nūş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1406, Beyit 5). [nūş eyle,]

nüş eyledi: İçmek.

‘Işık cāmını Muhibbî çün ezel **nüş eyledi** / Dağı ol demden berü sermest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*nüş eyledi, -di*]

Çün ezel cām-ı maḥabbet cur’asın **nüş eyledi** / Anuñ-ıçun bu Muhibbî mest ü sekrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 5*). [*nüş eyledi, -di*]

nüş eyledüm: İçmek.

Ezelden ‘ışık cāmın eyledüm nüş / Katı mest itdi bende kalmadı hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 1*). [*nüş eyledüm, -dü, -m*]

Eyledüm ‘ışkuñ şarābından ezel bir cür’a nüş / Anuñ için kalmamışdur cānda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*nüş eyledüm, -dü, -m*]

nüş eylerüz: İçmek.

Sāgar-ı çeşmüm tolu **nüş eylerüz** hün-ı ciger / Kāni’üz aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*nüş eylerüz, -r, -üz*]

nüş eyleşem: İçmek.

Yār elinden zehr eger **nüş eyleşem** tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*nüş eyleşem, -se, -m*]

nüş eyleyen: İçmek.

Kanımı **nüş eyleyen** ol nergis-i mestānedür / Ol sebebden hün-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [*nüş eyleyen, -y, -en-yen*]

Yār elinden iy Muhibbî bir kadeh **nüş eyleyen** / Hızır elinden ger ölürse āb-ı ḥayvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [*nüş eyleyen, -y, -en*]

nüş ide: İçmek.

Gül mevsiminde sākī elinden kadeh sunar / **Nüş ide** anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*nüş ide, -e*]

nüş ider: İçmek.

Cām-ı la‘lin **nüş ider** bāğ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlā elinde sāgar-ı zerrin tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*nüş ider, -er*]

Hiç olur mı nergis-i mestūñ ide baña nazar / Çün degül ḥālī elinden **nüş ider** bāde-i nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 3*). [*nüş ider, -er*]

nüş iderem: İçmek.

(ج) La'l oldugyçün leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine **nüş iderem** vaqt-i humār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23). [nüş iderem, -er, -em]

nüş idesin: İçmek.

Hāk eyle özüñ var der-i dildāra Muhibbî / Ger ister iseñ cür'a-i yāri idesin nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5). [nüş idesin, -e, -sin]

nüş ideyim: İçmek.

Sun **nüş ideyim** la'l-i lebüñ rāhat-ı cāndur / Tā mest olup hālın ide saña Muhib 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5). [nüş ideyim, -e, -y, -im]

nüş idüp: İçmek.

Vāmık u Mecnūn-ıla 'ışkuñ şarābın **nüş idüp** / Gitdi anlar mest olup biz dañı şoñbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3). [nüş idüp, -üp]

nüş itdi: İçmek.

Kim ezel bezminde **nüş itdi** mañabbet cāmını / 'İşk-ı mestî görine mañşerde de ayık mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 3). [nüş itdi, -di]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ānī dūrcini / Bāde-i Hāfiz meger ya cām-ı Cāmī itdi nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5). [nüş itdi, -di]

nüş itdiler: İçmek.

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şādān oldılar / İtdiler vuşlat humından çünki anlar bāde nüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5). [nüş itdiler, -di, -ler]

nüş itdüm: İçmek.

Mañabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem tā ebed sermest ü medhüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1). [nüş itdüm, -dü, -m]

nüş itdüñ: İçmek.

İy Muhibbî çün şarāb-ı 'ışkı **nüş itdüñ** ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u hurüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5). [nüş itdüñ, -dü, -ñ]

nüş itmege: İçmek.

Bezm-i gamda hūn-ı dil **nüş itmege** yārān ile / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm peymānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5). [nüş itmege, -meg, -e]

nüş itmiş: İçmek.

H'āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä midur / Ya şarāb-ı nāzı **nüş itmiş** yatur maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*nüş itmiş, -miş*]

nüş itsem: İçmek.

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim āb-ı hayāt / Yār elinden zehr **nüş itsem** baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*nüş itsem, -se, -m-sem*]

Belā bezminde derd-ile ciger ḥūnını **nüş itsem** / Gözümün kâsesin elde tolu peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [*nüş itsem, -se, -m-sem*]

Sensüzün ger cām **nüş itsem** baña hep nışdür / Sīne ṭablını dögüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*nüş itsem, -se, -m*]

nüş kılduk: İçmek.

Cām-ı 'ışkı **nüş kılduk** mest-i lâ-ya'kıllertüz / Kendümüzden geçmişüz tā ḥaşre dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [*nüş kılduk, -du, -k*]

nüş-ı cān olsun: Afiyet olsun, cana can katsın.

Nüş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüni müdām / Sāğar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı peymāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*nüş-ı cān olsun,]*

nutka gelmeyüp: Dile gelmek, konuşmak, konuşmaya başlamak.

Gelmeyüp nutka mü'ezzin bil ki kâmetden kalur / Cāmi'-i ḥüsn içre çün ol serv kâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*nutka gelmeyüp, -me, -y, -üp*]

nüvaht kıl: Nevaht kılmak, çalgı çalmak.

Muṭrib nevāya başla gönül gel **nüvaht kıl** / Zīrā ki çokdan gönül ol pīşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*nüvaht kıl,]*

nüzül itdi: Aşağı inmek, düşmek II gönle düşmek.

Göñlüme geldi **nüzül itdi** yine sultān-ı ğam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*nüzül itdi, -di*]

O

o: *O, işaret sıfatı.*

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr sen de **o** baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [o,]

Maħabbetden ola bir dil ki ħâlî / **O** şehre beñzeze sultânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [o,]

Büse cerr itse Muħibbî leblerinden dilberün / Hışm idüp çeşmi **o** demde destine ħaçner tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [o,]

‘Işk eri çokdur velî ‘âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar şem‘e **o** bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [o,]

Kaçan kim bād-ı āhumdan **o** zülf-i ‘anber-feşân ditrer / Gidüp ‘aqlum gelür ħayret bu cismüm içre cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [o,]

Gerdün gibi meyli **o** mâħuñ çü dönedür / Cevr ü cefâ vü şiveleri güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [o,]

Görmege gelmedi ben ħastayı birkaç gicedür / Dimedi derd ü belâm-ıla **o** miskîn niçedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 1*). [o,]

Didüm zülfün neden gitmez yüzünden / Didi bekler **o** gence ejdeħadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [o,]

Nigebânı olup ħüsne iki çeřmi ħazanferdür / Yāħūd zülfî tılısm olmuř **o** genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [o,]

Sevr ider gördüm **o** servi erġuvânî ton geyer / Sebz olur servün libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [o,]

Hey ne zâlimsin varup ger kapuňa dād istesem / Ya sürün yā öldürün diyü **o** dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [o,]

Bir nazar kılmaz **o** meh-rü ‘âřıkuñ zârın görür / Bir nefes olmaz cüdâ yanından aġyârın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 1*). [o,]

Bezm-i ħam içre cânâ sînem rebâba beñzer / Çeşmüm **o** bezme sâġar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [o,]

Meyl-i şab‘ı çünki **o** serv-i revânadur / Anuñ için pâyına yaşum revânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [o,]

Dāġ eylesen n’ola kolum zer kemer kılar / Diler ki kuça şaşdı **o** nâzük miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [o,]

Vefâmı ‘ışkı yolında İlāhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez **o** meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [o,]

Cevr oklarını durmaz her dem atar **o** meh-rü / ħayfâ dirġ u derdâ ġıçer yürekde turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [o,]

Sevr kılmaga yaşum mâni‘ olur ruħlarına / N’eylesün yolın alur dîde **o** mādān geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [o,]

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi **o** nigâr / Ser-i ‘uşşâk aña her bir yañadan top olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [o,]

O şem‘ûñ devr-i hañtını görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki ‘âkildür ki olmaz bî-duñân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [o,]

Bahr-ı tab‘umdan çıkardum yine ma‘nâ gevherin / Dil yine gâvvâş olup buldı **o** bahra ihtîşâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 4*). [o,]

‘İşk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i‘râz / Bir gün ola kim feyz ide saña da **o** Feyyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [o,]

Eşk-i çeşmüm gârka virmişken ser-â-ser ‘âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş **o** bahr içinde bañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [o,]

o: O, işaret zamiri.

Er **odur** kim şabr idüp çeke cefâ vü cevri / Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [odur, -dur]

‘İşk âteşine yandugumu ancak **o** bilür / ‘İşkuñ odına cân u gönül kim kebâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 4*). [o,]

Ay alnuña vü gün yüzüñe her kim nañar itse / Sanma ki cihân içre **o** şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [o,]

Viren bâzâr-ı ‘ışk içre alan cân nañdini derdi / Hañkâtkatde **odur** ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [odur, -dur]

Sâkin-i küyuñ olan bâğ u gülistân istemez / ‘Ârızuñ gören **o** hergiz hür u gılmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [o,]

Kim ki dolaşa ser-i zülfine dîvâne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki **o** kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [o,]

Kim göre ‘ârızuñ olmaya ğamdan **o** ğalâş / Yazılı hañt-ı ğubâr-ıla gönülde bu ğavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 1*). [o,]

o: O, işaret zamiri II sevgilinin dudağı yerine.

Sun Muhibbî’ye leblerüñ câmın / Çünki bu derdine **o** dermândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [o,]

o: O, işaret zamiri II sevgilinin gözü yerine.

(♣) Zâlim gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa zulm-ıla bu ben ‘âşıkı ider **o** ğubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [o,]

o: O, işaret zamiri II sevgilinin gamzesi yerine.

‘Uşşâk kanın içmiş ğamzeñ işitdüm iy döst / Biñ kan içerse günde hergiz **o** kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [o,]

o: O, işaret zamiri II âşığın gönlü yerine.

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı gönülüne / Anı izhâr eyledi bildüm **o** da ağıār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [o,]

o: *O, işaret zamiri II divane gönül yerine.*

Zülf-i dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden **o** halāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [o,]

o dem: *O zaman. / O anda.*

Öpsem lebüni disem **o dem** la‘lini dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [o dem,]

o kim: *O ki, o kimse, her kim ki.*

Ebed kurtılmasun derd ü belādan / **O kim** cevri ü ceñādan hürrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 2*). [o kim,]

od: *Ateş.*

Her kaçan derd-i firākuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem‘ yakar yüregini **odlar** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [odlar, -lar]

od: *Ateş II âh ateşi, âh dumanı.*

Âhum ejderdür derün-ı sînem olmuş aña gâr / **Odlar** kim saçılır ejder şerārıdır diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [odlar, -lar]

oda yakar: *Ateşe vermek, ateşte yakmak.*

Çarh tennürında māhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp dahı beteri anı **oda yakar** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [oda yakar, -ar]

oda yanar: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

Oda yanar şu‘lesinden āhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşı katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [oda yanar, -ar]

oda yanar: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

(ð) Zātuñı senüñ niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebān **oda yanar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [oda yanar, -ar]

oda yanmışdur: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

İşiden şi‘r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için tutuşup **oda yanmışdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [oda yanmışdur, -mış, -dur]

odlara düşüp: *Odlara, ateşlere düşüp yanmak.*

Şem‘-i hüsnüfne görüp dün gece dil yandığını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*odlara düşüp, -üp*]

odlara yakan: *Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşini düşürmek.*

Âh eyledükçe şu‘le virür ‘ışkuñ âteşi / **Odlara yakan** ‘aşkıki bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*odlara yakan, -an*]

odlara yanmış: *Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.*

Bir bencileyin şem‘ gibi **odlara yanmış** / Şem‘-i ruhuñuñ şevkine iy yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*odlara yanmış, -mış*]

ogru: *Hırsız.*

Ğonca hemyânından alsa zer ‘aceb midür şabâ / Nergisüñ çeşminden alur sürmesin bir **ogrudur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*ogrudur, -dur*]

ohsâ: *Benzemek.*

Murğ-ı seherüñ nâleleri nâlemi **ohşâr** / Çarh-ı felegüñ nâlişi efgânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 4*). [*ohşâr, -r*]

ok: *Yay ile atılan savaş aleti II feleğın attığı bela okları.*

Atma belâlu gönlüme iy çarh belâ **okın** / Başda hevâ-yı kâkül-i dilber belâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*okın, -i, -n*]

ok: *Yay ile atılan savaş aleti II sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.*

Sîne-i mecrûha urşañ iy şanem gamz **okların** / Tîr-i peykânüñ bu ben dil-ğasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*okların, -lar, -i, -n*]

Ğamz **oklarıyla** sîne vü dil şerha yaradur / Bagrumı eger sorar-ısañ päre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*oklarıyla, -lar, -i, -y, -la*]

İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz **okların** / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*okların, -lar, -i, -n*]

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yârüñ togrudur / Bakışından çeşmi aña gamze **okın** togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*okın, -i, -n*]

Ne sebedendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / Didi gamzem **oklarından** irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*oklarından, -lar, -i, -n, -dan*]

Ğördi ölümlü ğasta atup baña gamz **okın** / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*okın, -i, -n*]

Her kaçan ğamze **okın** sīneme cānān getürür / Hāḡ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [okın, -ı, -n]

Atarsın ğamzeñ **okını** baña iy kaşı ya her dem / Dil-i şad pāre anuñçün kızıl kana boyanuktur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 4*). [okını, -ı, -n, -ı]

Ya kaşlarıyla alsa ele ğamze **okların** / Sīnem içinde konmış aña dil nişānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [okların, -lar, -ı, -n]

Her kaçan alsa ele ya kaşlarıñ ğamz **okların** / Sīneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [okların, -lar, -ı, -n]

Ğamze **okların** kemān ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘āşıkuz karşı tutaruz sīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 2*). [okların, -lar, -ı, -n]

Dilde peykānuñ kalur geldükçe ğamzeñ **okları** / Anuñ-ıçun oldı āhen-dil dil-i bī-bākümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1276, Beyit 3*). [okları, -lar, -ı]

Sīne şahrāsına dil dikedüm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz **okların** ebrūlara kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2*). [okların, -lar, -ı, -n]

Ugrın ugrın ğamzelerle sīnem üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi **ok** yādigārıdır diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [ok,]

Cānuma geçdi **okı** dil kaşı yadan geçemez / Zülfine bend olalı daḡı belādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 1*). [okı, -ı]

Kaşı yayından gelür ğamz **okları** kan içmege / İy dil-i şūrīde kaşdı sañadur ğāfil mebaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 4*). [okları, -lar, -ı]

Delmek için sīnemi yir yir benüm / Ğamzesin **ok** kaşların ya eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 5*). [ok,]

Ğamz **oklarına** çünkü bu sīnem siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [oklarına, -lar, -ı, -n, -a]

Sīneme uralı ğamz **oklarını** / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 4*). [oklarını, -lar, -ı, -n, -ı]

Bend-i zülfinden ḡalāş olur mı hīç bu murğ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz **okların** ol göz ü kaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 4*). [okların, -lar, -ı, -n]

La‘l-i şīrīnūñi cānā almadın ben agzuma / Ğamze **okın** sīneme urduñ benüm zenbūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 2*). [okın, -ı, -n]

Cem‘ kıldıñ iy Muhibbī cümle ğamze **okların** / Lāyıķı budur ki aña idesin sen sīne kiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 6*). [okların, -lar, -ı, -n]

ok u ya: Ok ve yay.

Ok u ya almış ele ğamzesi dil almak için / Birbirine urup āfāķı pür-āşüb olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1447, Beyit 2*). [ok u ya,]

okı: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.

İşiden şi'r-i pür-süzum **okıyanlar** diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*okıyanlar, -y, -an, -lar*]

'İşk nüktelerini **okıdı** gülşende 'andelîb / Evrâk-ı gül sanki önünde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*okıdı, -dı*]

Bu Muhibbî yazsa hüsnî âyetin dil levhine / **Okıyan** dir buncılayın kimseler inşâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5*). [*okıyan, -y, -an*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak.

İy Muhibbî yâr cevır 'ilmin be-ğâyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihrî bilmez **okısa** eyler ğalağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*okısa, -sa*]

oku: Okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Okımaduk gerçi kim üstâddan bir harf-i râst / Fenn-i 'ışk içre velî her vech-ile kâmillürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [*okımaduk, -ma, -du, -k*]

'İşk dersin **okıduk** Ferhâd-ıla Mecnûn-ıla / Mekteb-i rûz-ı ezelde biz sabağdaş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*okıduk, -du, -k*]

okun: Okuma işini yapılmak.

Muhibbî dâd-ı Hâk'dur 'ışk kitâbı / **Okınmaz** sanma sen ta'îme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*). [*okınmaz, -maz*]

oku: (Nazarı önlemek veya gidermek, bir hastanın iyi olmasını, bir işin çözümlenmesini sağlamak gibi maksatlarla) Bazı duâları usûlüne göre söylemek, okuyup üflemek, nefes etmek. // ötmek, şakılamak.

Güllere göz degmesün diyü sehergeh bülbülü / Gördüm **okur** gitmeyüp hergiz dilinden havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*okur, -r*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Mâh-rûlar **okumamışlar** vefâ destânını / Lîki bu fenn-i cefâda her biri mâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [*okumamışlar, -ma, -mış, -lar*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Bilsem cefâ kitâbını kimden **okur** 'aceb / Şimdi cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*okur, -r*]

oku: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak.

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm anda yazulu / 'Âşıka evvel kademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*okudum, -du, -m*]

Olmayan 'ışka haberdâr **okumasun** şi'rümi / Şi'r-i pür-süzum okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*okumasun, -ma, -sun*]

Olmayan ‘ışka haberdâr okumasun şi‘rümü / Şi‘r-i pür-süzum **okurken** korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*okurken, -r, -ken*]

Kim ki öğrenmek diler ‘ışkuñ rumüzın ser-te-ser / **Okusun** görsün Muhibbî defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*okusun, -sun*]

‘Âşıkuz ‘âlemde ammâ virmedük bir hûba dil / **Okusun** bilsün Muhibbî içe-dursun cāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 6*). [*okusun, -sun*]

Dil **okur** ‘ışkuñ kitâbını revân ezberlemiş / Güyiyâ gülşende bülbül Gülsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1*). [*okur, -r*]

Metn-i hüsne haţtuñ olmış hâşiye / **Okuyup** dil anı tefsîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*okuyup, -y, -up*]

oku: Okumak, talim etmek, öğrenmek, tahsil yapmak.

Okumuş gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / Kendüye cevri ü cefâ resmini âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*okumuş, -miş*]

Okuyup görmüş degül beñzer maħabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri ilk ol nâ-mihribân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [*okuyup, -y, -up*]

okut: Okumasını, öğrenmesini sağlamak.

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / **Okudurlar** saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*okudurlar, -ur, -lar*]

ol: Olmak.

Ne günâh itdüm **ola** elüm alup çarḥ-ı felek / Ol periden ne içün itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ola, -a*]

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ **olup** derd ü mihen / Saña bir gün dimesdi gel beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*olup, -up*]

Didüm alnuñ kamer midür yüzüñ gün / Didi görmüş eyü **ola** gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [*ola, -a*]

Muhibbî togrulupdur rāh-ı ‘ışka / Görenler didiler **olsun** özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*olsun, -sun*]

‘Âşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaçdı eger ĩmān **olursa** çok midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*olursa, -ur, -sa*]

‘İşk vādisinde gönülüm zār u sergerdān **olur** / Geh görüp zencîr-i zülfüñ bendine fermān **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*olur, -ur*]

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / Ol dil tabîbi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*olsañ, -sañ*]

Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı / Aña murḡı **olan** vaḡşî başuma dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*olan, -an*]

- Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdâsında **olan** ‘âşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*olan, -an*]
- Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd **olmadı** / Hâr u h̄esle kim görüpdür râh-ı ‘ummân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*olmadı, -ma, -dı*]
- Gün geçer gün yüzüñi görmem nigârâ ay **olur** / Anuñ-ıçun düd-ı âhum göklere peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*olur, -ur*]
- İtmez-idük reh-i ‘ışk içre tarikat hâşıl / **Olmasa** küy-ı harâbât bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]
- Olurdı yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz **ola** gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*ola, -a*]
- Şehâ oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim **ola** bir cân bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*ola, -a*]
- Olurdı yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz **ola** gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*olurdu, -ur, -dı*]
- Cihân cümle olur süz-ı derûnumdan benüm rûşen / İderem şem‘-veş girye **olan** her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*olan, -a, -m*]
- Muhibbî’yi dişüñ fikri yine deryâya garķ itdi / Sirişkinden ‘aķık olur **olcak** bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*olcak, -ıcak*]
- Ėam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse olur **olsa** da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
- Ėam tîrine her gâh bu sînem siper olmaz / Kim dirse **olur** olsa da ulu hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Serv kıddüñ tâze ter olsun diyü iy Ėonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem **olup** tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*olup, -up*]
- Menzilin Ėür **olduğını** ‘âkıbet her kim bilür / Efser-i Ėusrev’le ol taht-ı Nerîmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*olduğını, -duğ, -ı, -n, -ı*]
- Âh it Muhibbî her dem kim Ėördi yâr[ı] mahrem / ‘Âşık **olur** mı bî-Ėam olduğı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Cân ile seni sevmek eger **ola** Ėünâhum / ‘Âlemd e Muhibbî gibi Ėünehkâr ele Ėirmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*ola, -a*]
- Dutışup şem‘-i ruğı şevķine pervâne gibi / Dil-i şürîde **olup** içi vü taşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*olup, -up*]
- Ay **olur** hafta geçer Ėöstermez oldu Ėün yüzün / Göklere irse ‘aceb mi nâle vü eĖĖânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- ‘İşka düşme âğiri müşkil olur dirdüm saña / Ugramazduñ bu belâya dutmuş **olsañ** ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*olsañ, -sa, -ñ*]
- Nâka-i leylî ne vâdilerde kim itdi mekân / Lâlesi Ėün-ı dil **oldı** nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]

Ben esîr-i hicrem [ü] ağıyâr mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr **olur** bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iyy ide **ola** anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*ola, -a*]

Yüzüme bakmaz **oldı** âh yine yâr-ı cefâkârım / Rakîbüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]

Ġamz oklarına çünki bu sînem siper **olmuş** / Devlet irişür başuña iy dil nazar **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*olmuş, -muş*]

Hâk-i rehine dökeli bu dideler eşki / Gören didiler yolların hep sîm ü zer **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*olmuş, -muş*]

Şîrîn lebûññ vaşfin iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*olmuş, -muş*]

Ġamzesi tîrinsüz **olmazsın** nigârûñ bir nefes / Bil sa’âdetdür sen anı sîneden al câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*olmazsın, -maz, -sın*]

ol: *O, işaret sıfatı.*

Ol cefâkârûñ cefâsı gönülüne her dem gelür / **Ol** sebebden gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*ol,]*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / **Ol** perîden ne içün itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [*ol,]*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildâra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege **ol** yâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*ol,]*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ **ol** zülf-i siyehkâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*ol,]*

Bir saçı sünbül yüzi gül yârı gördüm bir nazar / Yanaram tâ **ol** yüzi envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*ol,]*

Bülbülem tâ şubh olunca âh u eġgândur işüm / Çünki **ol** serv-i semen gülzârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*ol,]*

Ka’be küym her seher ben döstlar seyr itdügüm / Bu ki **ol** sîb-i zağan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*ol,]*

Hâk bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / Tâ kim **ol** meh-rû melek-ruhsârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [*ol,]*

Râzıyam devr-i felekden sa’d olupdur yılduzum / **Ol** melek-manzar şeker-güftârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*ol,]*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hier elinden şükr kim / **Ol** lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*ol,]*

Dün gice şem’-i ruhına karşı **ol** meh-pârenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*ol,]*

Cân gözün aç bir nazar **ol** zülf-i ‘anber-şâyı gör / Her kılında baglu yüz biñ ‘âşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [ol,]

Her ne deñlü yâr düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür **ol** döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [ol,]

Dîdeden akdı gözün yaşı revân oldu yine / İy dil-i gam-zede **ol** serv-kağı yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [ol,]

Gögsüme uran lâle gibi dağı benüm âh / **Ol** hâl-i siyehkâr-ıla hoşka dehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 2*). [ol,]

Ol siyeh saçun ki müşg-i sârâdur / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [ol,]

Zeyn ider altun kalemler **ol** güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan hâttın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [ol,]

Her kaçan şîrîn kelâm **ol** dilber agzından düşer / Sanki söyler tûfidür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [ol,]

Eline **ol** kemân ebrü hadeng-i gamzesin alsa / Nişân itdükçe bu sînem damarlar içre kan dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [ol,]

İy gözüm gel bir nazar **ol** tal‘at-i zîbâyı gör / Zülfinün bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [ol,]

Dün gece tâ subh olunca niçe biñ pervânenün / Bâl ü perrin yanduran **ol** şem‘-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [ol,]

Kimse yüzün görmedi ammâ cihân pür güft ü gü / **Ol** derün-ı perdede ‘âlem tolu gavğâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [ol,]

Bâğbâna nisbet itme serv ü ‘ar‘ardan n’olur / Bâğ-ı hüsni içre biten **ol** kâmet-i bâlâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [ol,]

Ol kemân ebrü kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / Sînede turmaz hadeng-i gamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [ol,]

Mâyil olur gözlerüm yaşına **ol** serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur **ol** sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [ol,]

Mâyil olur gözlerüm yaşına **ol** serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur **ol** sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [ol,]

Göñlini ‘âşıklarun **ol** çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [ol,]

Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ‘-ı vaşl olan / Virür **ol** cân nakdini âhir bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [ol,]

Ol Hıfâ mahbûbî gördüm tırrasın çin gösterür / Nokta-i hâlî ile gül içre pür çin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [ol,]

Deyr içinde zülfini zünnâr idüp **ol** muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâcın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [ol,]

Hey ne sâhirdür gözi **ol** dilber-i Keşmîrî kim / Zülfinün her bir kılında Rüm ilin Çin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [ol,]

- Yāra sundum ‘ıydgehde gönlümü elma diyü / **Ol** gül-i ter yüzüme bakdı didi ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [ol,]
- Gönlülden bir nefes gitmez leb-i hamrāsı dildāruñ / Hemān **ol** rinde beñzer kim mey-i hamrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 2*). [ol,]
- Gönlümü her dem benüm **ol** mäh-ı gönca-fem kapar / Sanasın hırşıde gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [ol,]
- Ol gül-i hamrāda şebnem mi sehergeh görinen / Yoħsa ruhsārında yāruñ kaħre kaħre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [ol,]
- Assı ziyān gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür **ol** ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [ol,]
- Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevāb / **Ol** dil tabībi sanma ki saña cevāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [ol,]
- ‘İzārı nārına düşmiş gıdādur dāne-i hālî / Yımez pervā **ol** āteşden göñül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [ol,]
- Niçe yıldır ki hārc olur yolında **ol** cefākāruñ / ‘Aceb bu kīse-i çeşmüm dükenmez sīm-ile zerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [ol,]
- SİNEMİ BEN GÜLŞEN İTDÜM KILSUN **ol** dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün **ol** serv-i hoş-refitār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [ol,]
- SİNEMİ BEN GÜLŞEN İTDÜM KILSUN **ol** dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün **ol** serv-i hoş-refitār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [ol,]
- Kanımı nūş eyleyen **ol** nergis-i mestānedür / Ol sebebden hūn-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [ol,]
- Hālūni bilmez Muhibbî dilberūñ nev-restedür / **Ol** kamer yüzlüm benüm ancak çeħārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [ol,]
- Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarğ itmede / Rāh-ı ‘ışkūnda murāda irgüren **ol** āhdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [ol,]
- Ol ki bī-miğl ü cismi çün cāndur / Rāstī ‘ışk ehline **ol** cāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [ol,]
- Ğāret iden göñlini kimdür Muhibbî’nūñ didüm / Çünkü bilmezsin didi **ol** nergis-i fettāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [ol,]
- Muħribā nāle ile meclise gel nāyi getir / Sākīyā sun berü **ol** cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [ol,]
- İy şabā misk-ile ‘anber kokusından ne ğaber / Getürürseñ baña **ol** zülf-i semensāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [ol,]
- Deyr-i hūsinde kaşı peyvestesi **ol** kāfirūñ / Cānib-i şarħa bakar san kāfiri miħrābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4*). [ol,]
- DİDELER SEGRÜR ‘aceb **ol** gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar **ol** sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [ol,]
- DİDELER SEGRÜR ‘aceb **ol** gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar **ol** sehī-kāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [ol,]

- Bezm-i ğamda kâmetüm çeng ideli bār-ı belâ / İñler **ol** meclisde bu göñlüm benüm kânün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [ol,]
- Ol ğazâlî arayı gitti Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [ol,]
- Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes **ol** nâtüvânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [ol,]
- İşüm gücüm âh-ıla vâh günden güne hâlüm tebâh / Olmam muqarrer hâk-i râh **ol** dilsitânüm kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [ol,]
- Gözlerüm yaşı benüm key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarq eyledi **ol** su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [ol,]
- Bir nazarla kırarım dir niçe biñ ‘âşıkumı / Beni de öldüriser **ol** gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [ol,]
- Gün yüzinde hoş yaraşur **ol** hilâlî kaşlar / Kim anuñ naqşında ‘âcizdür kamu naqqâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [ol,]
- Hağ gelüpdür diyü bu ‘âşıka göstermese yüz / Diñüz **ol** şüha cihânda buña kim kâvil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [ol,]
- Gelmesün dağı Muhibbî ser-i küyuma dimiş / Görüñ **ol** lutf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [ol,]
- Aldı dil kâni‘ degül cânüm diler **ol** mâh-rû / Dil anuñ cânüm dağı tek istesün qurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [ol,]
- Kaçan **ol** qahramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm **ol** bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [ol,]
- Kaçan **ol** qahramân gözler eline hañçerin alsa / Amân virmez döker kanum benüm **ol** bî-amân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 6*). [ol,]
- Bâĝ-ı hüsn içre eger seyr itse **ol** serv-i hırâm / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [ol,]
- Nâz-ıla güftâra gelse ğonca-veş **ol** şâh-ı gül / Cân u diller inleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [ol,]
- Ben mübtelâya n’eyledi **ol** bî-vefâyı gör / Göñlüm tolaşdı zülfine nâgeh belâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [ol,]
- Geh ‘işve ğâh şîve gehî cevri ü ğâh nâz / Didüklerince yok midür **ol** pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [ol,]
- Gördi ölümlü hasta atup baña ğamz okın / **Ol** dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [ol,]
- Âteş-i ruhsârûñ üzre **ol** mu‘anber hâller / Micmer-i yâkût içinde müşğ-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [ol,]
- Gel mükerrer eyle iy dil kând-i la‘li vaşfını / Çünkü **ol** şekker lebün vaşfında güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [ol,]

- Şol deñlü itdi cevri ‘uşşāka **ol** cefā-cū / Boynında görinenler kākül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [ol,]
- Meygede ādābını şūfî ne bilsün sor baña / Hürmetin **ol** dergehün ‘ālî-cenābîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [ol,]
- Niçe yıldur bahr-i eşk içre şināverlik ider / Yoħsa **ol** deryāda bu göñlüm benüm balık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 4*). [ol,]
- Gelmeyüp nuţka mü’ezzin bil ki kāmetsden kalur / Cāmi‘-i hüsın içre çün **ol** serv kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [ol,]
- Bir ğamze ile sīneñi çāk itdi Muhibbî / Kim tīg urur **ol** merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [ol,]
- Muţrib nevāya başla göñül gel nüvaht kıl / Zīrā ki çokdan göñül **ol** pīşrevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4*). [ol,]
- Diñlemez gülşende gül bir dem fiġānın bülbülün / İñledüp **ol** derdmendün dāyimā ħārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 2*). [ol,]
- Koyup ‘aşıklarin **ol** mäh-rūlar / Raķīb ile varup bāzār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 2*). [ol,]
- Ķaddümi dü-tā eyleyüp āh okların atdum / Rengīn yaşımı eyledüm **ol** yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [ol,]
- Genç-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden ħazer / Pīç pīç olmuş yatur sanma ki **ol** şu ‘bān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [ol,]
- Ķäller meyl ider **ol** ‘ārız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindü-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [ol,]
- Ķāferīn itmez misin **ol** ‘āşıka kim her seħer / Ķeş-i ‘işka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [ol,]
- Her kaçan kim zülfi çevġānına el ursa **ol** nigār / Kelle-i ‘uşşākdan ser-cümle meydān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [ol,]
- Niçe medħ itsün Muhibbî **ol** güzeller şāhını / Ehl-i dilden her seħer küyında dīvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [ol,]
- Büseme cān aluram dün dimiş-idi **ol** nigār / Aldı cānum şimdi turmuş büseye inkār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [ol,]
- Öldürür her dem Muhibbî’yi anuñçün **ol** ħabīb / Bildi yazılmaz ġünāhı kim daħı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [ol,]
- Görüp **ol** la’l-i şīrīni ne kan yudar Muhibbî’nün / Belā küħında ger yoluñ düşerse küħkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [ol,]
- Sīne-i süzānumı her kim göre sanur rebāb / Eşk-i sūrħum tāra beñzer **ol** rebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [ol,]
- Ķāmets itse **ol** sehī servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yüġrişmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [ol,]
- İy gül yañaguñ **ol** gül-i ħandānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i ħırāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [ol,]

Cevri iden baña **ol** şühumdur / Kālbüm içre velî ki rûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [ol,]

Hûblar gerçi cihân içre firāvân añılır / Lîk **ol** âfet-i cân serv[er]-i hûbân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [ol,]

Dâg-ı dilümle yansa vücūdum ‘aceb midür / ‘İşk âteşiyle sînedē **ol** dâg lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [ol,]

Esed burcından **ol** hürşîd-i enver / Cihâni eyledi cümle münevver (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 1*). [ol,]

Bakar mıydı baña **ol** yâr-ı bed-hû / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [ol,]

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar **ol** meh-ruha / Hiç ola mı tûfî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [ol,]

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür hândân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa **ol** gün baña zindân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [ol,]

Aglasam **ol** gonca-leb hândân olursa tañ midür / Her kaçan bārân ola gül açılır hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [ol,]

Giceler tâ seher **ol** gül gamından / İşüm bülbülleyin âh u figândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [ol,]

Sakla Muhibbî sînedē tîrini cân gibi / Çünkü saña **ol** kaşı ya yâdigârdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [ol,]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî sevdiği **ol** gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [ol,]

(ث) Senâlar idelüm olmaya **ol** hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [ol,]

Göreliden **ol** boyı serv-i revânı / Gözümüñ yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [ol,]

Şem‘-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün **ol** şem‘e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [ol,]

Görmedin dil bağladum âh **ol** cefākârı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [ol,]

Çeşm-i bîmârın göreliden **ol** kemân ebrünuñ âh / Olmuşam derdâ anuñ hicriyle bîmârı henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 2*). [ol,]

Gösterelden gün yüzün **ol** mihr-i ‘âlem-tâbumuz / Âh kim kalmadı dilde şabr u gözde h‘âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [ol,]

Yüzüñe beñzemek hiç aya düşmez / Özini görmek **ol** bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [ol,]

Derdâ ki bu şeb dogmadı **ol** mâh görünmez / Cân oldı revân **ol** büt-i dil-h‘âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [ol,]

Derdâ ki bu şeb dogmadı **ol** mâh görünmez / Cân oldı revân **ol** büt-i dil-h‘âh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [ol,]

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem **ol** şâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [ol,]

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr **ol** cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 5*). [ol,]

Çeşmüñe dirsem n'ola āhîr zamān fettānidur / Fitne mi kaldı anı **ol** fitne-engîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 2*). [ol,]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp **ol** Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya'kūb'ı hüzn içre kalur sanmañ hazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [ol,]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem' / Ben **ol** mahrem-i şem' oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [ol,]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm **ol** yâr didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [ol,]

Virmedi **ol** mäh-rü bir kez zekāt-ı hüsnini / İy Muhibbî niçe yıl küyında biz sâ'illerez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [ol,]

Şād olurduñ küyına varsam anuñ biñ cân-ıla / Men' ider şād olduğum āh **ol** sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [ol,]

Kılur Ya'kūb-veş dil āh u zârı / Kaçan **ol** Yūsuf-ı Ken'ân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2*). [ol,]

Olursa tañ mı ahvālüm dige-gün / Baña çün **ol** şeh-i hūbān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [ol,]

Kılur dil bülbülü feryād u efgān / Anuñçün **ol** gül-i handān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 4*). [ol,]

Görelî **ol** serv-қaddi cāmi'-i hüsn içre āh / Қāmet ide diyü nāgāh biz iқāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 5*). [ol,]

Gerçi hayrān oldı dil gördi bu ben dîvāneyi / Lîk biz de **ol** kamer ruhsāruñuñ hayrānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [ol,]

İtse biñ cevr ü ceřā kılsa hezārān zulm u nāz / Rāzıyuz **ol** şāh-ı hüsnüñ bende-i fermānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [ol,]

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın meger **ol** yâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [ol,]

Ehl-i 'ışka **ol** şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hūsne anuñçün dād-ğ'āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [ol,]

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz **ol** bed-ğū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [ol,]

Seni sevdüğü günāh-ısa Muhibbî sevdüğüm / Gün gün artar 'ışkı sanma **ol** günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [ol,]

Dil ser-i zülfî hevāsıyla perişāndur henüz / Göñlümi kılan şikeste **ol** perî-şāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [ol,]

İy ecel billāhi şabr it gelme bu dil mülkine / **Ol** perî-rüñüñ hayāli anda mihmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [ol,]

Çün terk eyledi bizi **ol** gül'-izārumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [ol,]

İtdi **ol** zülfi mu'anber kākülin zencîrümüz / Gam yimek dîvāneler oldı bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [ol,]

Muhibbî **ol** cefākāruñ olursa rāh-ı küyında / Dimez aña nedür hālūñ ve yāhūd merhabā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [ol,]

Bülbül gibi n'ola dil iderse figān u āh / Çünkü çevürdi yüzini **ol** gül'-izārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [ol,]

Dōstlar ben ölmedin billāhi tedbîr eyleñüz / 'Işk içinde hālūmi **ol** yāra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [ol,]

Kaflüm için haṭ getürmiş **ol** şeh-i hūbān yine / Gam beni şimden girü öldürdi taqdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [ol,]

Göstermez oldı gül yüzün **ol** gül'-izārumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [ol,]

Kullarumdur kapuma gelsün didi **ol** pādîşāh / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [ol,]

Muşhaf-ı hüsnuñi gördüm ko yüzümü süreyim / Mü'min olmaz **ol** kişi āyāt-ı Kur'ān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [ol,]

Cevr ider 'āşıklara **ol** şeh nigāhı eylemez / Güş kılmaz bir nazarla dād-hāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1*). [ol,]

Niçe yıllar ḥasretem pā-būsına oldum helāk / Görüñ **ol** bed-hū güzer **ol** hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [ol,]

Niçe yıllar ḥasretem pā-būsına oldum helāk / Görüñ **ol** bed-hū güzer **ol** hāk-i rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [ol,]

Ol yār bu ben 'āşıka hergiz nazār itmez / Sengîn diline nāle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [ol,]

Hāk-i rāh olup büse idüm pāy-ı der idüm / **Ol** yār-ı cefā-cū bu 'aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [ol,]

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazār itmez / Sāhtdur dili nāle vü āhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [ol,]

Ehl-i 'ışka **ol** şeh-i hūbān nigāhı eylemez / Ğarradur hüsne anuñçün dād-h'āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [ol,]

Behr-i pābüsı için yolında ben oldum helāk / Bir kez **ol** bed-hū basup üstüme rāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [ol,]

Seni sevduğı günāh-ısa Muhibbî sevduğüm / Gün gün artar 'ışk sanma **ol** günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [ol,]

Her kişiye gösterür yüzünü **ol** meh lā dimez / Baña geldükçe neden pinhān ider mā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [ol,]

- Sîne şahrâsına dil dikdüm nişân **ol** tıfl için / Atsun ğamz okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [ol,]
- ‘Akl u şabrım bir ugurdan anı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza **ol** cemmâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [ol,]
- Ol perî-rû yüzüm üzre bir kâdem bassun diyü / Yüzümü hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [ol,]
- Ol yâr benümle bir dem olduğu yokdur olmaz / Mûnis perîye âdem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [ol,]
- Zerrece gûş itmedi **ol** mihri yok feryâdımı / Lîk ‘âlem topdoludur nâle vü efġānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [ol,]
- Zülf[i] çevġānıyla çelmez başımı top eylesem / ‘İşk meydānında **ol** çābük-süvārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [ol,]
- Âh kim Tafrî selāmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazār **ol** ğamze-kārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [ol,]
- İy Muhibbî niçe ğamda olmasun bu hasta-dil / Bir niçe gündür ki **ol** zîbā nigārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [ol,]
- Ser-i kûyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirġ **ol** seng-dil itmez benümle merġabā herġiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [ol,]
- Sāye salsa gedāyî şāh eyler / Pes **ol** zülfî hümāyî kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [ol,]
- Gördüm dutışdım āteşe **ol** şem‘-i hüsni dil-keşe / Yandı perüm pervāne-veş bu bālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [ol,]
- Öpdüğün gördüm kadeh agzında **ol** meh-pārenūñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [ol,]
- Zülfini çevġān idüp alsa ele **ol** şehsüvār / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [ol,]
- Neden dil bağladuñ **ol** bî-vefāya / Cefā kılsañ ne deñlü sana **ol** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [ol,]
- Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre yaralar / **Ol** kaşı ya ğamzesi ok yādigāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [ol,]
- Cennete havrā eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / Bir kadem **ol** serv-i nāzum ġibi refār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [ol,]
- İy dīde göz yaşın dök virsün ciġānî ġarka / **Ol** cevri çok vefāsuz çünki yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [ol,]
- Ol serv-ġaddi gördi çıkdı Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [ol,]
- Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nāġehān / Daġı **ol** demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [ol,]
- Bezm-i hüsniinde görüp şem‘-i cemāl-i dilberi / Yanmāġa pervāne-veş **ol** nāra düşdi ġöñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [ol,]

- Çäre yok şimden girü dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî **ol** gözi mekkâra düşdi gönlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [ol,]
- Dem mi var cevri ü cefâ zülf-i sitemkâr eylemez / Lahza mı vardur beni **ol** çeşm bîmâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1*). [ol,]
- Cevri okı câna irüp itdi Muhibbî'yi helâk / Dağı bu hasta gönül **ol** kaşı yadan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 5*). [ol,]
- Zülfünü gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / **Ol** şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [ol,]
- 'Aql u şabrum bir ugurdan aldı yagma eyledi / Kimseye virmez emân bir lahza **ol** cammâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [ol,]
- Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider **ol** nâzenîn / Karşusunda yüzünü sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [ol,]
- Ol tabîb-i dil ölürsem dağı tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [ol,]
- 'İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / **Ol** saçı leylî neden zülfini zencîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [ol,]
- Bezm-i gamda âferîn **ol** 'âşık-ı ser-bâza kim / Şem'-veş başın keserseñ sırrını aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [ol,]
- Gözün altında **ol** hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşgîn / Ğalağdur kim bunu dirse ki Rûm içre gazâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [ol,]
- Fitne ta'lîmin ider gözlerine gamzeleri / Çok zamândur görürem **ol** gözi fettân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [ol,]
- Geçer mi bir dem **ol** serv ayagına / Yaşum çün çeşmümi bînar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [ol,]
- Muhibbî yaşın **ol** yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [ol,]
- Gönlümün vîrânesin **ol** şâh âbâd istemez / Hey ne zâlimdür ki zulm[ı] hoş görür dâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [ol,]
- Muhib pervâne-veş **ol** şem'-i hüsne / Yakayım bâl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*). [ol,]
- Sun agzuma dehânuñ şekkerini / Benüm boynuma **ol** şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [ol,]
- Dün lebinden büse 'ahd itmişdi dildârum bugün / Gör yine kavline inkâr eyler **ol** ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [ol,]
- Gâh serv üzre gehî gül üzre bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ **ol** serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [ol,]
- Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadır **ol** zülf-i şebdîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2*). [ol,]
- Eger ber-dâr iderseñ zülfe âhîr / Olur cân gerdeninde **ol** resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [ol,]

- Süzdi çeşmini görüp zülfini **ol** sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [ol,]
- Zülfün ister bu Muhibbî aña el sunduğu bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi **ol** mârâ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [ol,]
- El uzadam **ol** boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa 'ömrün olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [ol,]
- İrmedün **ol** serv-ı kaddün vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyn dökdün bu yolda nite kim kıldun heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [ol,]
- Âteş-i hicrân-ıla yanmazdan evvel cân u dil / Sora-gelmez mi 'aceb **ol** lebleri 'İsî-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4*). [ol,]
- Cârüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma 'âr ider **ol** yâr bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [ol,]
- 'Azm-i şikâr eyledi **ol** zülfî 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden **ol** meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [ol,]
- Kaçan görine **ol** tāk-ı Mısr pes / Ola kıblem ham-ı ebrü-yı muqavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [ol,]
- Cân virüp ger rāh-ı kūyında anuñ hāk olmışam / Bulmaz idüm **ol** şehün pā-būsına ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [ol,]
- Rūze-dār olan ider 'ıyd ayını görmek heves / Baña **ol** gün 'ıyd olur görsem hilâl ebrūnı bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 1*). [ol,]
- Yandı cânım 'ışk-ıla ger āh idem ma'zūr ola / Dūd olur **ol** yirde zāhir düşicek âteş-i baħs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3*). [ol,]
- Kan ider **ol** yâr beñzer geydi gülgünı libās / Kaşr-ı hüsne baş açup karşu tururlar cümle nās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [ol,]
- Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hāc-ı vār / Bu Muhibbî inler **ol** vādide mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [ol,]
- Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki şikâr eyleye 'Ankâ'yı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [ol,]
- Tenhāca gezer seyr ider **ol** serv-i kabā-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [ol,]
- Biñ kerre eger hālūmi 'arz eylesem **ol** yâr / Bir lahzada eyler bu kadar hāli ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [ol,]
- Görinse nāgeh **ol** serv-i kabā-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [ol,]
- Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer **ol** yāra gelür bu dirhem ü dīnār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [ol,]
- İrişmez el çün **ol** serv-i hırāma / Hāyālin kılayım her şeb derāgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [ol,]
- Eyleyen dehri mu'attar bilmedük ne bū imiş / Soñradan bildük anı **ol** müşg-bū gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [ol,]

Ol tabīb-i dil yine bu hastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönülümü şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [ol,]

Ol gül-i nevresteyi hār-ıla bir yirde görüp / Şübḥ olunca inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3*). [ol,]

Cānā Muhibbî sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye **ol** gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [ol,]

Figānumdan felekler güm güm ötdi / Daḥı **ol** yüzi māhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [ol,]

Çekmek için zülfüñüñ sevdālarını cān u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ımış **ol** iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [ol,]

Gönülümü sevdāya viren zülf-i ‘anber-bîz imiş / Cānumı kurbān iden **ol** gamze-i hūn-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [ol,]

Öldürürdi günde biñ kez balsa **ol** hūnî beni / Ölmemeklik n’eyleyem Ḥaḳ baña taḳdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [ol,]

Eger yasdansa agyārı ‘aceb mi **ol** gül-i ra’nā / Muḳarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [ol,]

Meşveret itmege gelse bir yire **ol** iki kaş / Māh-rūlar her tarafından indürürler aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1*). [ol,]

Gitdi sabr u ‘aḳl u fikrüm bir daḥı girmez ele / İy Muhibbî görmeyeydüm **ol** meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [ol,]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgān tîrüne katı yadur **ol** iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [ol,]

Tenhāca gezer gördüm ben **ol** servi kabā-püş / ‘Aḳlum tagılıp kalmadı başumda benim hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [ol,]

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḥtumı tîre / Salınsa kaçan boynına **ol** zülf-i siyeh-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2*). [ol,]

Saçuñda çok kerāmet var eñ ednāsı anuñ budur / ‘İzāruña ayak koyup basup **ol** ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [ol,]

Ḥayyāt-ı felek egnüme miñnet palāsını / Biçdi Muhibbî baña görüp lāyık **ol** kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [ol,]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma yazu imiş / Görmeyeydüm bir nazar ben **ol** meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [ol,]

Ḳışsa-i Ferhād olaldan ḳışsa-i güşşam benüm / **Ol** lebi şîrîn idüp bir dāsītān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [ol,]

Okuyup görmüş degül beñzer maḥabbet ‘ilmini / Fenn-i cevri lik **ol** nā-mihribān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 3*). [ol,]

Zeyn kılmış özin **ol** şūḥ-ı cihān hūb olmuş / Gösterüp yüzini ‘āşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [ol,]

İstedüm dīvāne göñlüm hālını bilmek yine / Bulmadum **ol** cünün deştinde nā-peydā imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 2*). [ol,]

Sāye salsa dir-idüm ben hāke **ol** serv-i sehī / Tālī'üm sa'd oldı baht-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 3*). [ol,]

Sevdüm didükçe cevriini arturdu **ol** perī / Sevmek katında dilberüñ ulu günāh-ımuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 2*). [ol,]

İñen ra'nādur **ol** gül yüzlü dilber / Nazīrūñ görmedüm ben iy çabā-püş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 2*). [ol,]

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olcek **ol** meh-i nev tāze tırāş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 2*). [ol,]

Zann iderdüm **ol** perī-rüyı beşer **ol** māh imiş / Cümle 'ālem bende aña **ol** bir ulu şāh-ımuş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ol,]

Tekye-i ğamda yakup Ferhād u Mecnūn'dan çerāĝ / Tutmuşam 'ālemde şöhret **ol** iki ferzāne-ves (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1457, Beyit 3*). [ol,]

Her ne deñlü zārı kılısam āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar **ol** baĝrı taş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 3*). [ol,]

Bend-i zülfinden hālāş olur mı hiç bu murĝ-ı dil / Eksük itmez bir nefes ğamz okların **ol** göz ü kaş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 4*). [ol,]

Sihr fennin fitne 'ılmin bilmese **ol** dil-firīb / Bir nazarla dilleri baĝlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 3*). [ol,]

Dirler idi **ol** cefākāruñ cefāsın çok velī / Şimdi bildüm āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 2*). [ol,]

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından **ol** māhuñ / Çü virmez teşneye hāsıyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [ol,]

Ruĝlarını eyledi ben 'āşka **ol** yār 'arz / İtdi san gül ruĝlarını bülbüle gülzār 'arz (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1487, Beyit 1*). [ol,]

Ol yār-ı nāzenin ola kim bir çadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü bisāt (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri.

Yoldaş **oldur** ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tĝını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1012, Beyit 2*). [oldur, -dur]

'Işk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşīb / Bulmaz **ol** huşyārlık tā haşre dek sekrān olur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 5*). [ol,]

Sen tarīk-ı 'ışkı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise **ol** kāfir geçer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 4*). [ol,]

Ol ki bī-mişl ü cismi çün cāndur / Rāstī 'ışk ehline ol cāndur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1068, Beyit 1*). [ol,]

Döstlar āĝāz u encām-ı cihān bir nüktedür / Şol ki virmez dil cihāna fikri **ol** encām ider (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1100, Beyit 4*). [ol,]

- Sen koma ʔarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāgar-ıla saña çün **ol** rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [ol,]
- Cem' kıldum miñnet ü derd ü elem / Râh-ı 'ışk içre baña **ol** zâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*). [ol,]
- Kim ki bildiyse haķıķı 'ışkı olsun **ol** feraħ / Kim mecâzide kalur âhîr nedâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 4*). [ol,]
- Giren dilüne leşker-i ğamdan ħalâş olur / Anuñ içün ki **ol** aña âhen hişâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [ol,]
- Ekşerî 'âşıkıların tâ şubħa dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkdan bî-ħaberdür **ol** yatur her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [ol,]
- Zâhidâ sanma ki a'mâl-ıla cennet bulasın / **Ol** Haķ'ıñ faẓl-durur yoħsa 'âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [ol,]
- Şem'-i hüsne kim ki 'âşıkdur yanar pervâne-veş / Maħv olur **ol** 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [ol,]
- Sakın bu âhum okından i çarħ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl kıddüme **ol** da benüm kaşı kemânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4*). [ol,]
- (ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm siħr-ile her târımı kılmış **ol** mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [ol,]
- Cihânda var mı 'âşık pür-ğam olmaz / Belâ vü derd-ile **ol** hem-dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1*). [ol,]
- Muhibbî gül yüzünüñ bülbüldür / Fiĝân u zârdan **ol** epsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7*). [ol,]
- 'Uzlet idüp kim kanâ'at birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup **ol** hüy u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [ol,]
- Cihân içinde âdem bî-ğam olmaz / Meger hayvân ola **ol** âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*). [ol,]
- Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [ol,]
- Kim ki nür-ı Haķ-ıla dil ħânesin rüşen kılır / Yiter aña hergiz **ol** şem'-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [ol,]
- Menzilin gür olduğunu 'âķıbet her kim bilür / Efser-i Ĥusrev'le **ol** taħt-ı Nerîmân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [ol,]
- Ol ki yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [ol,]
- 'Âşık **oldur** yâr eger yagdursa yüz seng-i ceĝâ / Başıma biñ zaħm iderse hergiz âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [oldur, -dur]
- Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı faş itdi / Bilürken **ol** ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [ol,]
- Yolına cân virdüĝümü gerçi cânân istemez / 'Âşıkıñ faħrıdur **ol** sanmañ anı cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [ol,]

Ol ki ‘aşıkdur Muhibbî yaksa ger tîr-i cefâ / Cāna biñ zaḥm irse de feryād [u] āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [ol,]

Ol ki yaşı sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [ol,]

‘Aşık **oldur** yār ger yagdursa şad seng-i cefâ / Başa biñ zaḥm irse hergiz āh u vāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [oldur, -dur]

Neden dil bagladuñ **ol** bî-vefāya / Cefâ kılsañ ne deñlü sana **ol** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4*). [ol,]

İhtiyār itdi ḥarābātı Muhibbî ‘ışk ara / Zāhidā itme melāmet andan **ol** ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 5*). [ol,]

Dāmenüme dolaşan çünkim melāmet ḥārıdur / Āḥir **ol** çāk itmeyince cāme-i ‘ārum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 2*). [ol,]

Şu‘le-i āhı kimüñ kim ‘āleme pertev salar / Zerreye almaz günü **ol** māh-ı tābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [ol,]

Ol ki ‘ışk ehлідür olur küy-ı dilberde muḫîm / Eyleyüp dîvānelik tag u beyābān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [ol,]

Ol ki dildāruñ cefāsını vefādan yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [ol,]

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseye oldum ḥarīd / Korkum **oldur** kim benümle dōst bāzār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 3*). [oldur, -dur]

Çünkü āḥir yıkılır ḥāk-ile **ol** yeksān olur / Fā‘ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [ol,]

Ko uzansun şāne eyle zülfüne ‘ömrümdür **ol** / ‘Ömrinüñ uzunlığın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [ol,]

La‘l-i nābuñ dileye ḥasta gönül eyleme ‘ayb / Var mı bīmār kim **ol** itmeye tīmāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [ol,]

Terk-i māl iden ider elbette faqrı ihtiyār / Cübbe vü destārı n’eyler geysün **ol** dā‘im palās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [ol,]

‘Azm-i şikār eyledi **ol** zülfı ‘anberīn / İtse olur Muhibbî’ye zülfinden **ol** meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [ol,]

‘İşk şahrāsına düşen ‘ākıbet **ol** güm olur / Bu kelāmı çağurup izḥār ider dāyım ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 4*). [ol,]

Şām-ı hicründe Muhibbî arzū-yı vaşl ider / Var mıdur bīmār kim **ol** itmeye şıḥḥat heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [ol,]

Yār şîrındür dilā şeftālū-yı la‘le iriş / Āfitāb-ı ḥüsn-ile bulmuş-durur **ol** perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [ol,]

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ revān itmiş şehā / **Ol** ki ḥaddüñ gül idüp kaddüñi şimşād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [ol,]

Kim ki Mecnūn gibi leylī zülfüne dil bağlamış / Lāle gibi sinesini şevkden **ol** dāğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [ol,]

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin tırāş / Budur sözüm itmeye iki cihānda **ol** ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [ol,]

Dimiş küyında qurbān idem anı / Muhibbî'nün murādı **ol-durur** kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 5*). [ol-durur, -durur]

Eksük itmez her gice benüm için kan yaşını / Müstedām olsun ki **ol** bu dīde-i hūn-bār imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 3*). [ol,]

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtîşāş / Bulmayısardur ebed zencīr-i gāmdan **ol** ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [ol,]

Her kim olsa esīr-i 'ışk bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür **ol** olmaz ta'n-ı bed gūdan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [ol,]

'İşkî yolında çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı āḥir oldı hūn-ı cigerden **ol** karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [ol,]

ol: Olmak, var olmak, yetişmek.

Gözümüñ yaşıdır revnak viren bu gülsitānuña / Dime kim olıcak bārān bitüp gül lālezār **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [olmaz, -maz]

ol: Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Şanemā sanma ki senden usanam cevruñ-ile / 'İşk-ıla 'āşık **ölürse** de ferāgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [ölürse, -ür, -se]

Dilā **ölseñ** ne gām ger gānzesinden / Dirildür çün lebi 'İsī nebī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 6*). [ölseñ, -se, -ñ]

Sevdā-yı zülfî gitmeye dilden **ölem** daḥı / İki cihānda çünki baña bu hevā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [ölem, -e, -m]

Ölürsem rāh-ı küyında dikesiz taş işigini / Görenler diyeler raḥmet şehīd-i 'ışk mezārıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [ölürsem, -ür, -se, -m]

Niçe yıldur ki yiler zülfî hevāsında gönül / Başdan geçmeye **ölince** bu sevdā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [ölince, -ince]

Ölince yūri yāri taleb eyle Muhibbî / 'Āşık olana dünyede ārām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [ölince, -ince]

Leblerüñ dārü'ş-şifāsından cevāb ister gönül / İy taḥīb-i dil **ölürse** olmasun fīmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [ölürse, -ür, -se]

Niçe yıldur ki bugün mātēm-i Mecnūn tutaruz / Kankı 'āşık tutısar biz **ölicek** mātēmümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [ölicek, -icek]

Acımazdum **öldügüme** iy şanem hicrūñle ger / İledürse bū şabā küyuña āḥir ḥākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [öldügüme, -düg, -üm, -e]

Döstlar ben **ölmedin** billāhi tedbīr eyleñüz / 'İşk içinde ḥālümü ol yāra taqrīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [ölmedin, -medin]

- Ölsem yolında âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler yüzine ırgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [ölsem, -se, -m]
- İy Muhibbî derd-i ‘ışka yok midür didüm devâ / Didiler **ölmekden** özge yok aña dermânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [ölmekden, -mek, -den]
- Urur ‘âşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘âşık **ölmek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*). [ölmek, -mek]
- Rakîb ölmüş didüm el-hamdü-lillâh / **Ölen[de]** hõş dil eyler hamde âgâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [ölen[de], -en[de]]
- Rakîb **ölmüş** didüm el-hamdü-lillâh / Ölen[de] hõş dil eyler hamde âgâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 2*). [ölmüş, -miş]
- Yâr elinden iy Muhibbî bir kadeh nûş eyleyen / Hızr elinden ger **ölürse** âb-ı hayvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 8*). [ölürse, -ür, -se]
- Ol tabîb-i dil **ölürsem** dahı tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîgâ aña te’sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [ölürsem, -ür, -se, -m]
- Bu Muhibbî la’l-i nâbuñ hastasıdır iy şanem / Bir soragel **ölür** ise olmasun tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [ölür, -ür]
- Öldürürdi günde biñ kez balsa ol hûnî beni / **Ölmeklik** n’eyleyem Haq baña taqdîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 4*). [ölmeklik, -me, -mek, -lik]
- Hicr içinde **ölmüdüm** ne katı cânum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [ölmüdüm, -me, -dü, -m]
- Muhibbî’yi ferâmüş itdün iy dõst / **Ölürse** ol seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ölürse, -ür, -se]
- Ğamze-i cellâdına dirsem halâş itgil beni / Dir kim **ölmeyince** olmaz hük-m-i sultândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 3*). [ölmeyince, -me, -y, -ince]
- Her kim olsa esîr-i ‘ışk bir meh-pâreye / **Ölmeyiserdür** ol olmaz ta’n-ı bed güdan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [ölmeyiserdür, -me, -y, -iser, -dür]
- Çün kadem basduñ bu ‘ışka iy gönül merdâne bas / Günde biñ kerre **ölürseñ** isteme olmak halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 1*). [ölürseñ, -ür, -se, -ñ]
- Var-iken derdün nigârâ n’eylerem dermânı ben / Ger **ölürsem** itmeyem aḥvâlümü dermâna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [ölürsem, -ür, -se, -m]
- Her kim ki ‘âşık oldı tolaşdı bend-i zülfe / Miñnet şebinde âḥîr **ölmek** olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [ölmek, -mek]
- Göreym bir kez seni ölürsem andan **öleyim** / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [öleyim, -e, -y, -im]
- Göreym bir kez seni **ölürsem** andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna seni görmekdür garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4*). [ölürsem, -ür, -se, -m]
- Kimse kılmaz dõstlar bu derdümi dildâra ‘arz / **Ölürsem** bu derd-ile ger olmaz-ısa yâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [ölürsem, -ür, -em]

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek // (Bitki) Solmak.*

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*ölmiş-iken, -miş, --iken*]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

Yâr elinden zehr eger nûş eylesem tiryâk **olur** / Yâd elinden ger içem tiryâk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Başımı kesdi gözüm yaşına rahm itmedi hiç / Kılıcın hûnî **olan** kurya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*olan, -an*]

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş **olgör** / Kanda bulursa cefâ tîgını kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*olgör, -igör*]

Gözlerüm gözek **olup** eyleyli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*olup, -up*]

Mümkin midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / Zülf-i siyâhı her yaña biñ başlu mâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Âhum sehbâı ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bâğı gül bitürür lalezâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*olur, -ur*]

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne şâhvâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*olur, -ur*]

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmân **olursa** çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*olursa, -ur, -sa*]

Gerçi ma'ânî cevheri bir gizlü genc **olur** / Lकिन Muhibbî ehline ol âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [*olur, -ur*]

Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ'-ı vaşl **olan** / Virür ol cân naqdini âhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*olan, -an*]

Dûd-ı âhumdan sakınur gül ruhın her dem nigâr / Hey niçe nâzûk mizâc **olur** bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Muhibbî râh-ı küyuñda yatur pâ-mâl-i 'ışk **oldı** / Yañılıp dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]

Gözleri âhû olaldan **oldı** zülfî müşk-i Çîn / Ya leñâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [*oldı, -dı*]

Nigehbâni olup hüsne iki çeşmi gâzanferdür / Yâhüd zülfî tılısm **olmuş** o genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*olmuş, -muş*]

Belâ kuhsârı **olmuşdur** Muhibbî kelle-i 'uşşâk / Görinür yir yir üstinde gamâmı dūd-ı âhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5*). [*olmuşdur, -muş, -dur*]

Vaşl gencin hız ider zülfeyni **olmuş** ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhîr geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*olmuş, -muş*]

Belâ iklîminüñ şâhı **olursam** tañ mı Mecnûn-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i ğam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*olursam, -ur, -sa, -m*]

Döşedi zümrüt bisâtını benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu demde **oldı** ‘âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]

Reşk-i firdevs-i berin **oldı** yine şâhn-ı çemen / ‘ÿş ü ‘işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*oldı, -dı*]

Mürde-i cânâ Muhibbî **olmadan** cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın sehergeh bâga var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*olmadan, -madan*]

Şâhn-ı gülşen toptolu **olmuş** yine ezhâr-ıla / Rakşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*olmuş, -muş*]

Leylî zülfîn vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr **ola** diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Hayme kursa ‘ışk şâhı gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yinilmez her yaña Ceyhün **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Bezmi-i ğamda kâmetüm çeng ideli bâr-ı belâ / İnler ol meclisde bu göñlüm benüm kânün **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 6*). [*olur, -ur*]

Ol ğazâlî arayu gitdi Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taleb ser-keşte-yi Hâmün **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*olur, -ur*]

Dem olur rind-i hârâbâtî **olan** bir bâdeye / Mülk-i efrîdün u tâc-ı Hüsrev ü Dârâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*olan, -an*]

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyâr / Gâh olur şâh-ı cihân **olana** istiğnâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [*olana, -an, -a*]

İdelüm cevre taħammül elümüzden ne gelür / Şâh **olan** zulm idicek lâ-büd anı kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*olan, -an*]

Girelden deyr-i ğam içre bu göñlüm erğanün **oldı** / Gözümün yaşına baksañ şarâb-ı ergüvânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*oldı, -dı*]

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / Rüz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*olma, -ma*]

Olmasa yâr Muhibbî şeh-i hübân eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb **olup** / Benden öğrensün kamu bu hıdmeti ferrâşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*olup, -up*]

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabül / Didi pîr **olsa** efendi kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*olsa, -sa*]

Cân nişâr itsem ‘aceb mi sâkînüñ ayagına / Bir kadeh meyle niçe şeyh **olani** ol şâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [*olani, -an, -ı*]

Gül **oldı** meclis içre yine sâgar / Şürâhî bülbül olmuş kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*oldı, -dı*]

- Gül oldu meclis içre yine sâgar / Şürâhî bülbül **olmuş** kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*olmuş, -mış*]
- Gâh olur zencîr idüp zülfün dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr **olup** müjeñ ebrûlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*olup, -up*]
- İy saçı sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâğ-ı hüsnuñde **olupdur** gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*olupdur, -up, -dur*]
- İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabağ / Bülbül-i güyâ **olur** bu ‘ilm aña hikmet yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Dil ruhlaruñı yâd idicek işi zâr **olur** / San kim çemende şevk-i gül-ile hezâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Giren dilüñe leşker-i gamdan hâlâş **olur** / Anuñ içün ki ol aña âhen hişâr **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî al **olur** / Ehl-i hâl olan bilür anı hazâna dal **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Gülşen içre her varağ geh zerd ü gâhî al **olur** / Ehl-i hâl olan bilür anı hazâna dal **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şādî gâhi gam / Bülbül anuñçün gehî güyâ vü gâhî lâl **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*olur, -ur*]
- İy Muhibbî cân göziyle bak bu ‘âlem bir kafes / Her varağ güyâ içinde murğ-ı zerrîn bâl **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydâlık sever / İy saçı leylî **olan** Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- Gül yüzün medhinde dil feryâd ider tâ şubha dek / Bülbül **olan** nite kim gülşende güyâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*olan, -an*]
- Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet **olsun** ol ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*olsun, -sun*]
- Muhibbî vādî-i gamda tutup vaşîlere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk **oldum** bu dil gibi kavalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*oldum, -du, -m*]
- Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*olur, -ur*]
- Ruhlariyla lebleri zikrin ider dil dilberün / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la‘l ü gevher-sâz **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [*olur, -ur*]
- Her kaçan kim âh ider dil şu‘le bayrağın çeker / Derd ü gam leşker **olup** kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*olup, -up*]
- El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger zülfeyni **olmasaydı** ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [*olmasaydı, -ma, -sa, -y, -dı*]
- Muhibbî zîkr ider şeker lebün çün / **Olur** her bir sözi kand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*olur, -ur*]

Ġamzesi kanum içerse dōstlar olmaz ‘aceb / Kāfir-i bed-mest **olanuñ** meyli dā’im kanadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 4*). [*olanuñ, -an, -uñ*]

N’ola yaksam Őem‘-i hūsne bu gōñul pervānesin / Dōstum sen Őem‘ **olıcak** ‘āŐıkuñ pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*olıcak, -ıcak*]

Ķadehler meclis içre sanki güldür / Őūrāhī bülbül **olmuş** ıllıklı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*olmuş, -muş*]

‘Aynum **olalı** iki ‘ayn-ı revān / Görinen ser degül belā kūhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1190, Beyit 3*). [*olalı, -alı*]

Kanda kim zülfın añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun kışŞa **olur** hem Őekeristān añılur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-hū / YaŐum Őim **olmasa** idi yüzüm zer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Kūy-ı dilber çevresinde cūŐ iden Ceyhūn gibi / Gözlerümüñ yaŐıdur kim ırmağ **olup** ağlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*olup, -up*]

La‘l-i nābuñ haŐretinden bu Muhibbī ağlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān **olur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*olur, -ur*]

Mey yirine kanumı hūnī gözi her dem içer / Kāfir-i bed-mest **olanuñ** iŐi dāyim kanadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*olanuñ, -an, -uñ*]

(Ķ) La‘l **olduğyçün** leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lā‘lūñ yirine nūŐ iderem vağt-i humār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*olduğyçün, -duğyçün*]

Yüz evürse kaçŐa dūŐmen yine fiz girür ele / çünkü **olmuşdur** bizüm bir yaralu nağçirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*olmuşdur, -muş, -dur*]

Hūnını haŐmuñ Őarāb u kellesin sāğar kılup / Őoğbet-i hāŐ itmege meydān **olupdur** yirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*olupdur, -up, -dur*]

Ġarra **olma** bu cihān her gün dogar bir nev‘-ile / Mührelerle ‘ağluñı tağıtma **olma** hoğğā-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 6*). [*olma, -ma*]

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iŐtihar / PādiŐāh-ı dehr **olup** ol hūy u hāyı istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*olup, -up*]

Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh / Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*olalı, -alı*]

Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh / Yaşum tār u kadüm eng **olalı** āh (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*olalı, -alı*]

Benüm bu Őineme hār-ı belādur ‘arizūnsuz gül / Baña gülŐen **olur** küllhen idem seyr-i emen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Muhibbī’yi diŐüñ fikri yine deryāya ğarğ itdi / Sirişkinden ‘ağğ **olur** olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*olur, -ur*]

Muhibbī **olalı** ‘ıŐğ-ıla Mağmūd / DimiŐlerdür aña hūsniyle Āyāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 5*). [*olalı, -alı*]

Muhibbî **oldı** çün bir zer-ħarîdüñ / Revâ mîdur diyessin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[oldı, -dı]

Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ħâr **olmaz** / Ya bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [olmaz, -maz]

Cihân içinde âdem bî-gam olmaz / Meger hayvân **ola** ol âdem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 1*).
[ola, -a]

Ĥaĥ’uñ emriyle ‘İsî’yi vücûda / Getürmez her nisâ bil Meryem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*).
[olmaz, -maz]

Levh-i dilde kıl qalemle mâh-rûlar naĥşını / Resm ider naĥşında mâhirdür **olup** naĥkâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [olup, -up]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem‘ / Ben ol mahrem-i şem‘ **oldum** vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [oldum, -du, -m]

La‘l-i nâbî yâdına güp güp düşüp mey-ĥâneye / Biz ĥarâbâtî **olup** câm-ı maĥabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [olup, -up]

Âteş-i miĥnetle her şeb berĥ urur kâşânemüz / Sanasın bir ejder **olmuşdur** dil-i vîrânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Zıkr-i leb-i la‘lûñ **olalı** vird-i zebânım / Her bir yañadan güşuma irer benüm âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [olalı, -alı]

Leblerüñ dârü’ş-şifâsından cevâb ister gönül / İy taĥib-i dil ölürse **olmasun** tîmârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [olmasun, -ma, -sun]

İtdi ol zülfi mu‘anber kâkülün zencîrümüz / Ĥam yimek dîvâneler **oldı** bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [oldı, -dı]

Âh kim biz ‘ömr içinde bir nefes ĥiç gülmedük / İy Muhibbî ‘âlem içre miĥnet **oldı** yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [oldı, -dı]

Zâhidâ men‘ eyleme maĥbûb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla **olmuşdur** bizüm taĥmîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Noĥtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn **olsa** Muhibbî tañ mîdur idrâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [olsa, -sa]

Ölsem yolında âteş-i âhum ‘âlem **olup** / Gökler yüzine irgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [olup, -up]

Gözüm yaşıyla âh âhum elinden / **Olupdur** bu ikisi kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [olupdur, -up, -dur]

Görüp cânâ yüzüñi ‘âlem-efrüz / Gicem Ĥadr **olsa** günüm tañ mı Nevruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [olsa, -sa]

Sîm **olsa** yaşum zerd-i ruĥum baña ne assı / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [olsa, -sa]

Alup zülfiyle oynar dil resen-bâz / Kıyar cânına her kim **ola** canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [ola, -a]

- Bezm-i ğamda h n-ı dil n ş itmege y r n ile / Mi net   derd   elem **oldı** biz m peym numuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1302, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- S kin-i k y n **olan** b ĝ u g list n istemez / ‘ rız n gören o hergiz h r u ĝilm n istemez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- T cd riyuz Muhibb  g şe-i meyh nen n / **Oldı** serde bir k deh mey efser-i Ő h nem z (*Muhibb  D v nı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- H ç olur mı ki **ola** andan h l Ő bu murg-ı dil / D ne h l   d m z lf    eşm **ola** Őayy dumuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*ola, -a*]
- Dilerem kim küfr-i z lfinden anu n d r **olmayam** / Olur-ısam bu cih nda **olmayam** z nn rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*olmayam, -ma, -y, -a, -m*]
- Dilerem kim küfr-i z lfinden anu n d r olmayam / **Olur-ısam** bu cih nda olmayam z nn rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*olur-ısam, -ur, -ı, -sa, -m*]
-  hum ejderdür der n-ı s nem **olmış** a a ĝ r / Odlar kim saçılır ejder Őer r dur di n z (*Muhibb  D v nı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*olmış, -mış*]
-  y Muhibb  **olmışuz** ‘ lemde did r ‘ Őıķı / Vuşlata meyl eyleyüp b s u ken rı n’eylerüz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*olmışuz, -mış, -uz*]
- Oldı Muhibb  ‘ıŐķ-ıla rind   mel met  / Sanma n anu n her işi k ll Őa be zemez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- Bu gönlüm h nesin y kdu n yine ma‘m r iden sensin / Bin  ahv lini dirler ki mi‘m r **olmayan** bilmez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
- Katıdur kaŐlaru n yası anı n -ehle gel sunma / Başa sun kıymetin k drin kem nd r **olmayan** bilmez (*Muhibb  D v nı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
- H blar naŐŐın Muhibb  s nede naŐŐ ideli / M n -i  Tn’i begenmez  zge naŐķ Ő **olmışuz** (*Muhibb  D v nı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*olmışuz, -mış, -uz*]
- Bu Muhibb  la’l-i n bu n h stasıdur iy Şanem / Bir soragel ölür ise **olmasun** t m rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*olmasun, -ma, -sun*]
- Nev-bah r eyy mı geldi kim **olursa** y rsuz / Bülbül-i b - ared r kim kalırsar g lz rsuz (*Muhibb  D v nı, Gazel 1370, Beyit 1*). [*olursa, -ur, -sa*]
- Koparur  eşm[i] d yim Ő r u Şerler / **Olaldan** zülf[i] anu n fitne-eng z (*Muhibb  D v nı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*olaldan, -aldan*]
- H llaru n fikr eyledükçe h  b gelmez  eŐm me / Uyhu yüzin göz görmez **olcak** c y-ı meges (*Muhibb  D v nı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*olcak, -ıcak*]
- Seyl-i eşkümden benüm ĝi ilmese olmaz ‘aceb / çeşmümün **oldı** biri N l   biri c y-ı Aras (*Muhibb  D v nı, Gazel 1374, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Kimseler k dir degüldür ‘ıŐķdan baĥŐ itmege / Feylesof-ı dehr **olanlar** eylemişlerdür hir s (*Muhibb  D v nı, Gazel 1379, Beyit 2*). [*olanlar, -an, -lar*]
-  y Muhibb  ‘ıŐķ b ny dına benn  **olmışam** / Gelmeyiserdür h lel z r  ki muĥkemd r eŐ s (*Muhibb  D v nı, Gazel 1379, Beyit 5*). [*olmışam, -mış, -am*]

- Esb-i nāz-ıla kaçan ‘azm-i şikār itseñ şehā / İtleründen **olmaga** cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*olmaga, -mag, -a*]
- Döstüm hasretle **oldı** gözlerüm yaşı Aras / ‘Ālemi ğarķ eyleye ger dimez-iseñ aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1*). [*oldı, -dı*]
- Küy-ı nigāra deyr-i muġān dir-isem revā / Çün kapusunda āh u figānum **olur** ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*olur, -ur*]
- Kaçan görine ol tāk-ı Mısr pes / **Ola** kıblem ħam-ı ebrü-yı mukavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [*ola, -a*]
- Muhibbî bāz **olup** olma ziyānkār / Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*olup, -up*]
- Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind **olanlar** diyeler saña nihāyet ħār u ħes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*olanlar, -an, -lar*]
- Mısr-ı ħüsnüñ ħaķķıçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm **oldı** biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [*oldı, -dı*]
- Taşdı Ceyĥün **oldı** eşküñ küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*oldı, -dı*]
- Āhımı tavķ eyleyüp gözyaşı zencir **olalı** / Tekye-i ‘ışķ içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*olalı, -alı*]
- Umaram pertāb idesin tîr-i ğamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben **olam** naĥcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*olam, -a, -m*]
- Āhımı tavķ eyleyüp gözyaşı zencir olalı / Tekye-i ‘ışķ içre **oldı** bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*oldı, -dı*]
- Naĥl kıddüñ yādına serv-i ħıramānum benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cular **olup** çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*olup, -up*]
- Beñzemezse şî‘rüne şî‘ri n’ola şā‘irlertüñ / Kim ki şarrāf **ola** dir kim bir degül altun gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*ola, -a*]
- Baĥr-ı dilden çıkarup ğavvāş **olup** söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup yārān hemān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [*olup, -up*]
- Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler tā ki benümçün bu da Eyyüb **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*olmuş, -miş*]
- Kim cām içerse Cem ya İskender **olur** hemān / Ĥum-ĥāne ğüşesi ne ulu bārgāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*olur, -ur*]
- Ser-i küyuñ **olaldan** baña Ka‘be / Gözümüñ yaşı anda zemzem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*olaldan, -aldan*]
- Nigārā sünbülün ħam-der-ħam **olmuş** / Girih pergār-ı cümle ‘ālem **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*olmuş, -miş*]
- Ser-i küyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözümüñ yaşı anda zemzem **olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*olmuş, -miş*]

Küyuñ gedası **olalı** dil pādīšā imiş / Eşki sipāh u şu‘le-i āhı livā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 1*).
[olalı, -alı]

Dāyim cefā vü cevr çeker pādīšāh **olan** / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1463, Beyit 4*). [olan, -an]

Çeşm-i ħun-rīzūñ ier her laħza ‘āşık kanını / Anuñ-iun ğamze-i mestūñ **olur** maħmūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 4*). [olur, -ur]

Metn-i ħüsne ħattuñ **olmuş** ħāşīye / Okuyup dil anı tefsīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1467, Beyit 4*). [olmuş, -muş]

Ĥalīl’e tāb-ı ruĥsāruñla āteş ğülşen **olmuşdur** / Baña ‘aks-i ‘izāruñla ğörinür ğülsitān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 3*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Nazm içinde **olasın** tā ki ğöñül sen ğavvāş / Talagör baħr-ı ma‘āniye çıkar ğevher-i ħāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 1*). [olasın, -a, -sın]

Gird-bāduñ ğöricek toz kopardığını çün / Reşk idüp deştdē **oldı** aña Mecnūn raĥķāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 3*). [oldı, -dı]

N’ola ‘arz eyler-istem yāra sirişķüm ğevherin / **Olmuşam** ħulzüm-i ‘ışķ içre dilā ben ğavvāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [olmuşam, -muş, -am]

Baħr-ı taħ‘umdan çıkardım yine ma‘nā ğevherin / Dil yine ğavvāş **olup** buldı o baħra iħtişāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1477, Beyit 4*). [olup, -up]

Ola kim Mecnūn-veş basdı melāmet kūyına / Pā-bürehne **olur** āħir olmaz ‘üryāndan ħalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 3*). [olur, -ur]

İy Muhibbī tal ma‘ānī baħrına ğavvāş-vār / Olur olmaz ğevhere bakma ğereķdür **ola** ħāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 5*). [ola, -a]

Zülfüñüñ çevgānını ğördüm başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışķ meydānında **olsun** raĥķāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [olsun, -sun]

Ĥāşılıum yok ğevher-i eşķümdür ancak ħāşılıum / Niçe yıllar baħr-ı ‘ışķ içinde kim **oldum** ğavvāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 2*). [oldum, -du, -m]

‘İşķ eri **olmak** dilerseñ ayaguñ merdāne bas / Kendüñi Mansūr-vār vir kākül-i dildāra as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 1*). [olmak, -mak]

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid zühd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil **olanlara** belādur çün ğaraż (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 4*). [olanlara, -an, -lar, -a]

Eşķ-i çeşmüm içre bu ğöñlüm şināverlik ider / **Olmuşam** deryā içinde iy Muhibbī hem çü baħ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 5*). [olmuşam, -muş, -am]

Mışr-ı ħüsnüñde ğözümün biri **oldı** nehr-i Nīl / Eyledüñ Bağdād kūyuñda birini cūy-ı Şaħ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1497, Beyit 3*). [oldı, -dı]

Nefs kuttā‘-ı tarīķ u menzil **olmuşdur** ribāħ / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ iħtiyāħ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 1*). [olmuşdur, -muş, -dur]

Eşķ-i çeşmüm ğarķa virmişken ser-ā-ser ‘ālemi / Bu ğöñül pervā yimez **olmuş** o baħr içinde baħ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 3*). [olmuş, -muş]

ol: Ölmek, can vermek II canı feda etmek.

Yoluñda **ölmek** iy dilber sa'adet / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne gâmdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*).
[ölmek, -mek]

'İşk hastasıyım ko beni hâlümde tabîbâ / **Ölmekten** evlâ derdüme tîmâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [ölmekten, -mek, -den]

ol: O, işaret zamiri II âşık (*Muhibbî*) yerine.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârûñı / Anuñ-ıçun başını su gibi **ol** taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [ol,]

Dimedüñ hüsn-i zekâtın bu Muhibbî'ye eḫaḫ / Niçe gündür tolaşur küyümü **ol** sâylil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [ol,]

Mısr-i hüsnüñ ḫaḫkıçün cânâ Muhibbî ḫastadır / Her kaçan kim zülfüñi aña **ol** 'azm-i Şâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5*). [ol,]

Dūd-ı âhından Muhibbî'nüñ n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün **ol** yakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5*). [ol,]

Didi ânîde Muhibbî böyle bir rengîn ḡazel / Tarz-ı şî'r içre Nevâyî gibi **ol** fâyıḫ mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [ol,]

Oldı Muhibbî çünki cihânda gedâ-yı 'ışḫ / Yıgdür aña ki 'âleme **ol** pâdişâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [ol,]

Niçe yıllardur Muhibbî ârzü eyler seni / Bulmadı 'âlemdede hergiz vaşluña **ol** dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [ol,]

Muhibbî'yi ferâmüş itdüñ iy döst / Öürse **ol** seni itmez ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II sevgilinin çeşmi yerine.

Kan içre çeşmi n'ola hünî disem / Didügüm isme **ol** müsemmâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 4*). [ol,]

ol: Olmak II yaraşmak, uygun olmak, yerinde olmak.

Dilberüñ zülfinde baḡlu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse **olur** nâz eyler istiḡnâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [olur, -ur]

'Azm-i şikâr eyledi ol zülfî 'anberîn / İtse **olur** Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [olur, -ur]

ol: O, işaret zamiri II gizli genc yerine.

Gerçi ma'ânî cevheri bir gizlü genc olur / Lîkin Muhibbî ehline **ol** âşikâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II kanaat yerine.

Ḳanā‘at ihtiyār iden aña lā-būd gelür ‘uzlet / Görinmez kimseye ‘Anḳā gibi **ol** ‘azm-i Ḳāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II sakî yerine.

Cân nişār itsem ‘aceb mi sākînüñ ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı **ol** şāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II hāk-i dergah yerine.

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / Yaradan haḳḳı **ol** baña hemān tāc-ı sa‘ādetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [ol,]

ol: Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek II eziyet çekmek.

Ölmiş-idi bu Muhibbî hicr elinden şükr kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [ölmüş-idi, -miş, -i, -di]

Nigārā sanma ‘ışḳ içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda **öldüğüm** billāh reh-i ‘ışḳuñda şādıḳdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [öldüğüm, -düg, -üm]

Ḳays’a sordum dün gice ‘ışḳuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm **ölmek** gerek Ferhād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [ölmek, -mek]

Hicr elinden **ölür-isem** günde biñ kez rāzıyam / Bu Muhibbî hālını tek itmeñüz aḡyāra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [ölür-isem, -ür, -i, -se, -m]

ol: O, işaret zamiri II rakip yerine.

Her ne dirse haḳḳuma uyma raḳībüñ sözine / Bilürem kim **ol** seni hayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II asnam yerine.

Sen melek-rūyı niçe teşbîh idem aşnāma kim / Bir kurı şüretdür **ol** güftārsuz refitārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II cefā yerine.

Senden cefā ki gelse baña **ol** vefā gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II Mecnûn yerine.

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrāda bir dîvānedür / Ḳayd-ı ‘ālemden ferāḡat itmiş **ol** dānā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II gözyaşı yerine.

Gözlerüm yaşı umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı **ol** ho bir deryâ-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II zülf yerine.

‘İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / Zülfi geldi ortaya **ol** da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II gönül yerine.

Gönül cânân yüzinsüz hürrem olmaz / Döker gözyaşını **ol** bî-gam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [ol,]

Bir kerre nazar eyledi gün yüzüne bu dil / Hayret basuban kendüden **ol** bî-haber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II zahid yerine.

Gün yüzine zâhidi gör göz göre inkâr ider / İy Muhibbî gam yime **ol** çünkü nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II Kays yerine.

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi hâlini / Aña mecnûn dimeyüp dirlerdi **ol** uslu-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II sevgili yerine.

Salınsa nâz-ıla yârum gören dir serv-kâmetdür / Ne serv-kâmet olsun **ol** ki turdukça kıyâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [ol,]

Yüzini görmege varsam nigârûñ / Niyâz itsem ider **ol** baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [ol,]

Zann iderdüm **ol** perî-rüyı beşer **ol** mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña **ol** bir ulu şâh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ol,]

Zann iderdüm **ol** perî-rüyı beşer **ol** mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña **ol** bir ulu şâh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ol,]

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / **Ol** benüm şîrîn zebânum vây ne ra’nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II dermend yerine.

Dermend olan hañ u hâli ile âşuftedür / Derd-ile hoş geçe **ol** ola dermândan halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 4*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II dünya yerine.

Her ne kim virdi dünyâ evvel Muhibbî bir bir / Āhîr komaz alur **ol** virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [ol,]

ol: O, işaret zamiri II la'-i dilber yerine.

La'-i dilberdür bugün 'âlemde cevherden ğarâz / Zîra **ol** maqşüd-ı dildür ğayr-ı gevher bi'-ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 1*). [ol,]

ol: Meydana gelmek, gerçekleşmek, ortaya çıkmak.

Zahmum benüm bed **olmada** ħunâb-ı bî-ĥad **olmada** / Derdüm biri şad **olmada** zahm-ı sinânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [olmada, -mada]

Dîdede her şeb ĥayâl evvel leb-i mey-gün **olur** / Dâmenüm müjġân u müjġânım dilümde ĥün **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [olur, -ur]

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılûñ şerĥinde başka defter ü dîvân **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [olur, -ur]

Başlar kesilir kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev'e **olur** râh-ı maĥabbetde çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [olur, -ur]

Zülfüne irsem tavâf **olurdu** ĥüsnüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tırĥın çünki şâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [olurdu, -ur, -dı]

Aglasam ol ġonca-leb ĥandân olursa tañ mıdır / Her kaçan bârân **ola** gül açılır ĥandân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [ola, -a]

'İyd olıcak seyr ider her kes yürür ĥandân olur / 'İyd-i vaşlı **olmasa** ol gün baña zindân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [olmasa, -ma, -sa]

Ger olursa bugün **olsa** vefâsı / Ki ferdâya salanuñ 'illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [olsa, -sa]

Ger **olursa** bugün olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ 'illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [olursa, -ur, -sa]

(ع) Şenâlar idelüm olmaya ol ĥüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile **ola** bu leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [ola, -a]

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne **olsar** ĥâli kişi ĥöd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [olsar, -isar]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aĥdem **olduġı** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [olduġı, -duġ, -ı]

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne'yçün dirler iy ĥürî ki cennetde 'azâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [olmaz, -maz]

Ne kılsun 'âşıkûñ baĥt-ı siyâhı şâm-ı miĥnetde / Şeb-i hicre nihâyet yok ki ĥiç şubĥ-ı vişâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [olmaz, -maz]

Sîneye gelse ĥayâl-i çeşmi âĥ itme dilâ / Kankı evde kim ola bîmâr **olmaz** anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [olmaz, -maz]

Naĥd-i cân-ıla metâ'-ı büseñe oldum ĥarîd / Aramızda yok dime **olsun** bizüm alış viriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 4*). [olsun, -sun]

Ķaddüne nazar eyleye secde ide bu dil / Ķâmet ki **olur** lâ-büd **olur** anda namâz farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 4*). [olur, -ur]

ol: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Vādī-i miḥnet ü ğamdaki **olan** ḥastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 2*). [*olan, -an*]

Olmayınca kimsede 'ışkıdan eşer / Bil ki hayvāndur anı sanmañ beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*). [*olmayınca, -ma, -y, -ınca*]

Kim 'āşık ola derdine dermāna çāre yok / Dermāna çāre **olmaya** derde ne çāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 4*). [*olmaya, -ma, -y, -a*]

Eylesün mecnün 'ışkum zülfini zencirler / Dāyimā 'ādetdür **olur** bend içinde şirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*olur, -ur*]

Bāĝ-ı hüsnünde nedür zülfüñle cānā ḥaṭ didüm / Gülşen içinde **olursa** tañ mı didi mür u mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*olursa, -ur, -sa*]

Kanda kim gül açılır lā-büd **olur** anda hezār / Kankı dilde kim maḥabbet var akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Āsitānuñda Muhibbî tañ mı efgān eylese / Kanda kim gülşen **ola** bülbülden efgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Eger **olmasa** cām-ı ergüvānı / Bu meclis cānsuz bir kurı tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Dilde ḥaṭṭuñuñ ḥayāli gelse yaşum mevc urur / Nite kim kılca ğubār **olsa** anı deryā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]

Kūh-ı ğamda **olmaga** iy dil saña tenhā yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahrā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*olmaga, -mag, -a*]

Noḳtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / Sanasın gül ruḥlaruñ ḥaddinde müşĝin ḥāl **olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*olur, -ur*]

Didüm dil derdine iy cān ṭabībi / Leb-i la'lünden özge emsem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]

Nigārā gül yüzüñsüz gül gerekmez / Lebüñ **olmasa** hergiz mül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Bulınur mı 'aceb bir gül anuñ yanında ḥār **olmaz** / Ya bülbül var mı 'ālemde enīsi āh u zār **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]

Ġam tīrine her gāh bu sīnem siper **olmaz** / Kim dirse olur olsa da ulu hüner **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]

Yanuñda eger sevme günāh-ısa nigārā / 'Afv eyle ḥaṭā eylemedük çün beşer **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]

Teşbīh kim ider gün yüzine mihr-ile māhı / Gün yüzine 'ālemde muḳābil ḳamer **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]

Çevĝān idüp zülfine el ursa nigārūm / Top olmaga yolında anuñ degme ser **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*olmaz, -maz*]

- Kimdür ki diye 'ışkı Muhibbî başa iltüm / 'Älemde bugün andan ulu derd-i ser **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*olmaz, -maz*]
- Çıkarırsa düd-ı dil başdan ta'accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki sinem içre âh-ı âteşin **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Hayâl-i mâr-ı zülfeyni dem-â-dem göñlüme gelsün / Karâr itmege sînem gibi hergiz aña in **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Muhibbî saña bir gönlek biçerler 'akluñı divşür / Ezelden böyledür 'âdet aña hîç âsitin **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*olmaz, -maz*]
- Dilâ dil bağlamak her işe **olmaz** / Maḥabbet gibi hergiz pîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Başumdan gitmesün zülfî hevâsı / Ser-i zülfî gibi endîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
- Tehî sanmañ n'ola gitdiyse Ferhâd / Degül 'ışk kühî hâlî pîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]
- Bakuñ bu dâğuma küh-ı gam içre / Benüm gibi peleng-i mîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Ciger hünını saklamaga iy dil / Gözümden gayrı aña şîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Muhibbî kesmege bu sîne kühn / Elüñde gamdan özge tîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*olmaz, -maz*]
- Ger öldürseñ beni cân bîm kılmaz / **Olur** mı dil ki cân teslîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 1*). [*olur, -ur*]
- Kıl ḥazer zülfinden el sunma Muhibbî ḥüsüne / Bu muḥarrerdür ki genc **olmaz** cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Mâhî gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur ziyâ / Kim **ola** bilsem saña mihr-i cihân-ârâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [*ola, -a*]
- Çün terk eyledi bizi ol gül' -izârumuz / Bülbül gibi ne tañ ki **ola** âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [*ola, -a*]
- Muhibbî ol cefâkârüñ **olursa** râh-ı küyında / Dimez aña nedür hâlüñ ve yâḥüd merḥabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*olursa, -ur, -sa*]
- Nev-bahâr eyyâmı geldi geçdi 'ömrüm yârsuz / Bülbül-i şürîde n'itsün çün **ola** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [*ola, -a*]
- Suval olmaya ger virme cevâbı / Göñülde **olanı** söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [*olanı, -an, -ı*]
- Seni küñh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diḳḳat **olsa** görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]
- Derdâ dirîg dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşîḥat **olsa** birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]

- Ꞑudret-i Őun‘-ı Hūdā’dur sende **olan** kaş u göz / Kim göre hayret basar doker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- Ol yâr benümle bir dem **olduğı** yokdur olmaz / Mûnis perîye âdem **olduğı** yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [*olduğı, -duğ, -ı*]
- Ꞑatlûme kaşd eyledi beñzer yine Şehlâ gözûñ / İy kaşı ya sîneme dek tûrûñ **olsun** degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*olsun, -sun*]
- İñen medh itme iy zâhid Şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig Şarâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*olmaz, -maz*]
- Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / Yâ İlâhî **olmasun** ‘âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [*olmasun, -ma, -sun*]
- Gözümûñ yaşına mânend cihân içinde âb **olmaz** / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Gözümûñ yaşına mânend cihân içinde âb **olmaz** / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Nigârâ çârdeh sâla irişdûñ hüsnuñi ‘arz it / Yigirmiye irişince ‘ayândur mâhitâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
- Küfâr-ı haddûñi hañtuñ yazup Şerh eylemek ister / Ta‘âlâ’llâh anı hakk it gider yañlış kitâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Şikeste-hâñır olmışdur Muhibbî göñlüñi sa’y it / Ele al Ka‘be hakkıyçün buña beñzer Şevâb **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*olmaz, -maz*]
- Anuñ-ıçun gonca gibi yâr güftâr eylemez / Kim dehâñı **olduğın** ‘uşşâka izhâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [*olduğın, -duğ, -ı, -n*]
- Mağrûr olup cihâna aldanma mâl u câha / Terk ide seni âñir yokdur cihânda **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Ꞑudret-i Őun‘-ı Hūdā’dur sende **olan** kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [*olan, -an*]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl **olmaz** / Bu ne hüsñ ü ne Şuretdür bunuñ gibi cemâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl **olmaz** / Bu ne hüsñ ü ne Şuretdür bunuñ gibi cemâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [*olmaz, -maz*]
- Gözûñ altında ol hâl-i siyâhuñ nâfe-i müşğîn / Ğalañdur kim bunu dirse ki Rûm içre ğazâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*olmaz, -maz*]
- Harâbâta varup pîr-i muğândan istedüm himmet / Virtür çalbe Şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*olmaz, -maz*]
- Muhibbî leblerûñ zikrin miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir Şîrîn kelâm ince hayâl **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*olmaz, -maz*]
- Her kaçan **olsa** heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]

Ger dehân **olsa** lebûnde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler hîç söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*olsa, -sa*]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan özge ‘âlem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6*). [*olmaz, -maz*]

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim **ola** bîmâr olmaz anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*ola, -a*]

La’l-i şîrînüne cân virse Muhibbî gam degül / Kanda kim şehd **olsa** lâ-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]

Nâle kılma gönlüne gelse hayâl-i çeşm-i yâr / Hânede bîmâr **ola** itme Muhibbî anda ses (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Bundan evlâ zulm **olur** mı bülbül-i bî-çäreye / Hâr-ıla gül ‘iys ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*olur, -ur*]

Tekye-i ‘ışka gönül kândîl cânumdur fîtil / Anı rüşen eyleyen bagrumda **olan** yag-ıımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*olan, -an*]

Eşk ü rüyü **olmasa** bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dînâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet Muhibbî **olsa** turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*olsa, -sa*]

Şol deñlü yagar seng-i cefâ küyına varsam / Başum biñ eger **olsa** olur cümlesi haşhâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*olsa, -sa*]

Nükte-i şî’r-ile ger **ola** Muhibbî’ye sü’âl / Bir cevâb eyle ki anda **ola** çok ma’nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*ola, -a*]

Hatt u hâlün **olmasa** ezber kitâb-ı hüsnuñi / Okuram hâcet degüldür baña i’râb u nuqaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 2*). [*olmasa, -ma, -sa*]

Muşhaf-i hüsüne yârün virdi ziyet hâl ü hat / Hat dañı rüşen görünür **olsa** i’râb u nuqaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*olsa, -sa*]

ol an: *O anda, hemen, o vakitte.*

Dil virme key sakın bu cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña konsa hem **ol an** gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*ol an,]*

ol dem: *O zaman, o an.*

Vir cânı büsesini anuñ **ol dem** aladur / İtdi cemâli güllerini çün nigâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 3*). [*ol dem,]*

Vuşlat içre hîç kes bilmez vişâlün kadrini / Kıymetin **ol dem** bilür kim arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Egerçi kim yapar dil hânesin yâr / Döner **ol dem** yıkar yine şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Kıya baksın eger cellâd çeşmüñ / İder müjgânın **ol dem** hañçer-i tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 2*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an.*

İlte meger kûyuña **ol dem** ki ğubârumuz / Bir gün eger muvâfiğ esse rûzigârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Muhibbî kûyuña varsa talar **ol dem** seg-i kûyuñ / Ya ne'ÿçün dirler iy hürî ki cennetde 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*ol dem,]*

ol dem: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

Yârı ağyâr-ıla bir yirde görüp **ol dem** didüm / Bu cihân bâğında bir gül bitmez-imiş hârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 3*). [*ol dem,]*

ol demde: *O zaman, o an II hemen, o anda.*

(÷) Zâtuñı senüñ niçe beyân eyleyeyim / Her kaçan söylesem **ol demde** zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*ol demde, -de]*

ol demden: *O zaman, o an II o zamandan beri.*

Sehv-ile itüm dimiş ben 'aşığa bir kez niğâr / Adın añdum diyü **ol demden** peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*ol demden, -den]*

ol demden berü: *O zamandan beri.*

'İşk câmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / Dağı **ol demden berü** sermest ü sekrândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 11*). [*ol demden berü, -den]*

ol ki: *Öyle ki.*

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / **Ol ki** ebrüñi şehâ ya gamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ol ki,]*

ol sebebden: *O sebeple, o yüzden, o yüzden ki.*

Ol cefâkârıñ cefâsı göñlüme her dem gelür / **Ol sebebden** gözlerümden yaş yirine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*ol sebebden, -den]*

Kanımı nüş eyleyen ol nergis-i mestānedür / **Ol sebebden** hūn-ı dilden gözlerüm peymānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1*). [ol sebebden,]

Bezm-i ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / **Ol sebebden** şöhet-i hâş eyledük bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1*). [ol sebebden,]

Görmedin dil bağladum āh ol cefākārî henüz / **Ol sebebden** gice gündüz eylerem zārî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1*). [ol sebebden, -den]

Ĥamdü-lillāh gün gibi çün şāfdur āyīnemüz / **Ol sebebden** kimseye bir zerre yokdur kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [ol sebebden,]

Ĥamdü-lillāh ğıll u ğışdan pākdür āyīnemüz / **Ol sebebden** yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [ol sebebden,]

Döstlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan zādumuz / **Ol sebebden** ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [ol sebebden,]

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāydur gönlüm benüm / **Ol sebebden** söz ü sâz u çeng ü nāya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [ol sebebden, -den]

Olacak iş çün degül tolaşdı zūlf-i yāra dil / **Ol sebebden** yıl gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [ol sebebden,]

Ĥāk-i pāyına gözüm gevherlerin itdüm nişār / **Ol sebebden** kūy-ı dilber la’l ü mercāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 2*). [ol sebebden,]

Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir muĝbeçe / **Ol sebebden** cānda şabr u kalmadı gönlümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [ol sebebden,]

Oldı şîrāne bu esb-i çarĝ-ı gerdūna sūvār / **Ol sebebden** başına urındı zer miĝfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [ol sebebden,]

ol sebebdenür: O sebeple, o yüzden, o yüzden dir ki.

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pārenüñ / **Ol sebebdenür** akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [ol sebebdenür, -dür]

Zülfini depretdüğince dökülür müşĝ-i ‘abîr / **Ol sebebdenür** şabānuñ büyi müşĝ-āmîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 4*). [ol sebebdenür, -dür]

ola: Olmak.

Komış ebrūları birbirine baş / Danişuk mı ider **ola** iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 1*). [ola,]

ola: Ola ki, olur ya.

Niçe yıldur yollar üzre düşüben ĥāk olmışuz / Bir gün **ola** basasın diyü hey āfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [ola,]

ola ki: Olur ki, olur da, diyelim ki.

Turma agla iy gözüm **ola ki** dilber rahm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te’sîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [ola ki,]

ola ki: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ola ki baka raḥm ide yüzüne / Muḥibbî kan-ıla ruḥsârûna yaz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*ola ki,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ola kim raḥm idüp meyl ide dildâr / Gözüñ yaşını sîm it yüzünü zer (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehe olur âḥir olmaz ‘üryândan ḥalâş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

İy Muḥibbî her kaçan varsañ ḥarîm-i kûyına / **Ola kim** ide kabûl it cânunuñ ḳurbâna ‘arz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

‘Işk eyler-ise cevr ü cefâ eyleme i‘râz / Bir gün **ola kim** feyz ide saña da o Feyyâz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1*). [*ola kim,]*

ola kim: *Olur ki, olur da, diyelim ki.*

Ol yâr-ı nâzenin **ola kim** bir ḳadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü bisâṭ (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*ola kim,]*

ola mı: *Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.*

Hem-nişin olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruḥa / Hiç **ola mı** tûtî ile cem‘ olalar zâğlar (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*ola mı,]*

ola mı: *Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.*

(↯) Bir gün **ola mı** kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ topragina eyleyeyin cânı nişâr (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [*ola mı,]*

ola mı: *Olur mu, mümkün mü, olası şey mi?.*

Şehâ oldı Muḥib derdüñle mûnis / **Ola mı** kim ola bir cân bedensüz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*ola mı,]*

olacak iş degül: *"olamaz veya gerçekleşmesi beklenmez" anlamında kullanılan bir söz.*

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yâra dil / Ol sebebden yıl gibi yokdur bizüm ârânumuz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [*olacak iş degül,]*

olaldan: *Olduğundan beri.*

Olaldan ‘arızuñ gül kâmetüñ serv / Akar küyuñda yaşum ‘ayn-ı mādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*).
[olaldan,]

Yüzüñ kıble kaşuñ mihrâb **olaldan** / Gözüñ gözler anı kıble-nümādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*).
[olaldan,]

Gözleri âhū **olaldan** oldu zülfî müşk-i Çîn / Ya leṭâfet bahrı üzre görinen ‘anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [olaldan,]

Gül ruḥlarındanur ḥacîl ḳaddi **olaldan** mu‘tedil / Tübî olupdur münfâ‘il serv-i revānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [olaldan,]

Muhibbî pâdişâh-ı ‘ışk **olaldan** / Ayagı toprağı ser-tâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*). [olaldan,]

Gözüñ nergis yañağüñ gül **olaldan** / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*).
[olaldan,]

Secdegâh-ı dil **olaldan** tâḳ-ı ebrü-yı nigâr / Her yire baş egmezüz birdür bizüm mihrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 2*). [olaldan,]

Ḥün-ı dil-ile dîde **olaldan** ayagumuz / Vardur mey ile kâse-i zerden ferâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [olaldan,]

Sen saçı leylî lebi şîrîn **olaldan** ḥusrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoḥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [olaldan,]

Ziyâ-yı şem‘e yokdur ihtiyâcum / **Olaldan** şu‘le-i âhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*).
[olaldan,]

Döstar râh-ı ‘ademde ğam **olaldan** zâdumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [olaldan,]

Sözüñ gevher **olaldan** iy Muhibbî / İdindi cümle yārân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*).
[olaldan,]

Ḳıssa-i Ferhâd **olaldan** ḳıssa-i ğuşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [olaldan,]

olaldan: *Olduğundan beri.*

Baḥra döndi göz yaşı çeşmüm **olaldan** şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [olaldan,]

Nigârâ kâmetüñ serv **olaldan** / Görüp pest oldu ‘ar‘arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*).
[olaldan,]

oldugınca: *Olduğu müddetçe.*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa ‘ömrüñ **oldugınca** yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [oldugınca,]

oli-gel: *Olagelmek: Geçmişten beri olmakta devam etmek, eskiden beri aynı şekilde sürmek, süregelmek.*

‘Aceb olmaya ger yârum benümle hem-nişîn olmaz / Gedâlar **oli-gelmişdür** ki şehlerle qarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*oli-gelmişdür, -miş, -dür*]

oligel: *Olagelmek: Geçmişten beri olmakta devam etmek, eskiden beri aynı şekilde sürmek, süregelmek.*

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede kûyında ben / **Oligelmişdür** ider her kişi şadr için savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*oligelmişdür, -miş, -dür*]

olmaz: *Olmaz II olması mümkün değil.*

Meded hâlüm benüm düşvâr olupdur / Eger dirsem eger dimezsem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 4*). [*olmaz,]*

Göreliden ol boyı serv-i revânı / Gözümün yaşı tursa bir dem **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*olmaz,]*

İdenler vaqt-i gülde geşt-i gülşen / Didiler ‘iys ü nüş **olmaz** çemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*olmaz,]*

Görün ağyârı yârûn işiginde / Perî **olmaz** imiş âh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*olmaz,]*

Senün ‘ışkuñ niğârâ ğamsuz **olmaz** / Nite kim gözlerüm de nemsüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*olmaz,]*

Senün ‘ışkuñ niğârâ ğamsuz **olmaz** / Nite kim gözlerüm de nemsüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*olmaz,]*

Tabîb-i dilsin iy ârâm-ı cânüm / ‘Îlâc it gönlüme merhemsüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*olmaz,]*

Degül hâlî ğamuñ dil hânesinden / Bu ‘âlemdür kişi mahremensüz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Fiğân u nâle zîr ü bamsuz **olmaz** / Muhibbî yime ğam ğam gelse her ğâh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 5*). [*olmaz,]*

Benî âdem muqarrer ğamsuz **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 6*). [*olmaz,]*

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine zâhid / Hufîş-şîfatdur aña hergiz başar **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Aldanma gönül virme bu dünyâ-yı ‘acûza / Her kim ki gönül virdi bu dünyâya er **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 7*). [*olmaz,]*

Leb-i şîrnine karşı yanaram tâ seher çün şem’ / Ben ol mahrem-i şem’ oldum vişâli engübîn **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Kaşlaruñ çin eyleme kûyunda nâlem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül **olmaz** zârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2*). [*olmaz,]*

Muşhaf-ı hüsnüñi gördüm ko yüzümü süreyim / Mü‘min **olmaz** ol kişi âyât-ı Kur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*olmaz,]*

Seni küh-ile kimse bilmek **olmaz** / Ne deñlü diğkat olsa görmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[olmaz,]

Seni küh-ile kimse bilmek **olmaz** / Ne deñlü diğkat olsa görmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[olmaz,]

Gözün yaşı günāhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [olmaz,
]

Geltir her şādîñüñ ardınca biñ ğam / Cihānda ‘ākil olan gülmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*).
[olmaz,]

Urur ‘āşık olanlar baş terkin / Diyen kimdür ki ‘āşık ölmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 4*).
[olmaz,]

Ne yazulu ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*).
[olmaz,]

Suval olmaya ger virme cevābı / Göñülde olanı söylemek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [olmaz,
]

‘İnāyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse bilmek **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[olmaz,]

İrem bağı-durur hüsñüñ virür bülbüllerüñ revnağ / Gider ağıyarı kapuñdan ki bülbülle gurāb **olmaz** (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 2*). [olmaz,]

İy tabībā çek elüñ Kānün-ıla **olmaz** şifā / Lā‘l-i nāb-ı dilber olmışdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1331, Beyit 3*). [olmaz,]

Ärzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didi iy bî-çäre **olmaz** uşbu sevdā mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel
1382, Beyit 1*). [olmaz,]

olmaz: Yakışmamak II uygun olmamak.

Dilā dil bağlamak her işe **olmaz** / Mağabbet gibi hergiz pîşe **olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1*).
[olmaz,]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün **olmaz** dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî
Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [olmaz,]

olur mı: Olur mu; mümkün mü.

Öpmek isterdüm ruñından hañtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül **olur mı** hārsuz (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1279, Beyit 3*). [olur mı,]

olur olmaz: Olur olmaz, yerli yersiz, rastgele, sıradan, önemsiz.

İy Muhibbî tal ma‘ānī bañrına ğāvvāş-vār / **Olur olmaz** gevhere bakma gerekdür ola hāş (*Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1479, Beyit 5*). [olur olmaz,]

olur olmaz: Olur olmaz, yerli yersiz, rastgele, sıradan, önemsiz.

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir **olur olmaz** uzun sevdâya düşmüşdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*olur olmaz,*]

oñul: *İyileşmek, şifa bulmak.*

İy tabîb-i dil meded eyle lebünden bir devâ / Gâyet-ile teşnedür dil bir **oñulmaz** derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*oñulmaz, -maz*]

oran: *Ölçü, had, derece, miktar.*

Vefâ vü mihr yok meh-pârelerde / Ve lîkin cevrinüñ **oranı** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*orani, -i*]

Dimezem mihr eyle bârî cevri kıl **oran-ıla** / Fağr-ı ‘âlem çün dimiş hayru’l-umür olur vaşat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 2*). [*oran-ıla, -ıla*]

orta: *Meydan, ara.*

‘Aceb bilsem gül-i ra‘nâ ne yüzden beñzemiş yâra / Hayâsuz ‘ârî terk itmiş gelüp **ortaya** düşmüşdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [*ortaya, -ya*]

orta: *Meydan, ara II kendi türünden şeylerin arasında yer alan.*

Ortada ‘ışka esîr sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet kamu uçdan ucadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*ortada, -da*]

Bahr-i ‘ışkuñdan halâş olur mı bu dil zevrağı / Eşk-i çeşmüm oldı deryâ **ortada** girdâb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 3*). [*ortada, -da*]

‘İşk meydânında koşdum eşküñüñ gülgünını / Zülfi geldi **ortaya** ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [*ortaya, -y, -a*]

ortada kaldı: *Yersiz kalmak, barınacak yer bulamamak II güç bir durumda veya iki şey arasında kalmak II imkanlarını yitirmek.*

‘İyde niçelerüñ irdi eli yâra henüz / Kaldı ortada dirîgâ dil-i âvâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*ortada kaldı, -dı*]

ortaya almış: *Ortaya almak, ortaya yerleştirmek.*

Akan yaşum olup ‘ummân cihâni **ortaya almış** / Bu gönüm zevrağın gör garğ olup girdâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*ortaya almış, -mış*]

oş: *Köpek, it II köpek kovalama ünlemi, hoş.*

Bir gördi yine itleri ile bizi habîb* / Devlet irişdi başa dilâ **oşlardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*oşlardanuz, -lar, -dan, -uz*]

oş diseñ: *Hoş demek II köpek kovalama ünlemi, hoş.*

Bulurdum dünyada gönül murâdın / İtüm diyü baña bir kez diseñ oş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 4*). [*oş diseñ, -se, -ñ*]

otag: *Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.*

Gördün gözüm yaşını bu sînem **otagina** / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*otagina, -i, -n, -a*]

Dilā mülk-i ğama şāham niçe şād olmasun gönülüm / Başumda düd-ı āhumdan **otagum** kara şālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*otagum, -um*]

İy Muhibbî sînede gören ħabāb-ı eşkümi / Konmaga ğam şāhına yir yir didi **otāğ-ı mış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*otāğ-ı mış, --ı, -mış*]

otagin çeker: *Otağ çekmek, çadır kurmak, otağı hazır etmek.*

Şāh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce bu eşkümi kaçarı yürür **otagin çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*otagin çeker, -er-i, -n, -er*]

otur: *Oturmak.*

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü **oturmuş** mihmān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*oturmuş, -mış*]

otur: *Oturmak, bir makamda bulunmak, bir makama geçmek II tahta oturmak.*

Taht-ı ‘ālî-durur bu mülk-i vücūd / **Oturur** ‘ışk anda sultāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*oturur, -ur*]

Şol ki istiġnā serîrinde **oturdu** şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iġlime sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*oturdu, -dı*]

oy: *Öy, ev, hane.*

Şu ‘ā-ı şemse muhtāc-iken ‘ālem / Girür derviş **oyına** ‘ār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*oyına, -ı, -n, -a*]

oyna: *Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.*

Yarı ağyar-ıla gördüm san gül **oynar** ħār-ıla / Bülbül-i şūrîde-veş bu āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*oynar, -r*]

Oynadum bu vech-ile şaṭranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık u Ferhād u Mecnün görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*oynadum, -du, -m*]

Alup zülfiyle **oynar** dil resen-bāz / Kıyar cānına her kim ola canbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*oynar, -r*]

ovnad: *Oynatmak, hareket ettirmek II birine her istediğini yaptırmak, birini kukla gibi kullanmak.*

Sergeşte kılup naţ'-ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek **oynaduban** kıldı beni zâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [*oynaduban, -uban*]

Ö

ögid: Öğütmek: Ezmek, parçalamak, parçalayıp yok etmek.

Nevbet-ile halkı bir bir **ögidür** gendüm mişâl / Uşbu çarh-ı bî-vefânüñ âsiyâbı var-ı mış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6). [ögidür, -ür]

öğred: Bir konu hakkında bilgi sâhibi etmek II bir şeyi yapmak husûsunda alışkanlık kazandırmak, yetenek sâhibi etmek, tâlim etmek.

Şem‘-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / Şem‘e yanmak **öğredür** gör bu dil-i pervânemüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3). [öğredür, -ür]

öğren: Öğrenmek, yetenek ve beceri kazanmak, bilgi edinmek, anlamak, idrak etmek.

Kimden **öğrendüñ** nigârâ bu gönüller almasın / Sofıra cevr-ile anı öldürme kankı fende var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [öğrendüñ, -dü, -ñ]

Gözlerüm yaşlar döker kirpüklerüm cârüb olup / Benden **öğrensün** kamu bu hıdmeti ferrâşlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4). [öğrensün, -sün]

Ṭāvüs-şıfat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tâ serv-i sehî **öğrene** senden salınışlar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2). [öğrene, -e]

Bilmezsin sehâh çeşmi sihri kimden **öğrenür** / Zülfinüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [öğrenür, -ür]

Mu‘allimden ceñâlar **öğrenürsin** / Neden dirsın vefâ ta‘lîm kılmaz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2). [öğrenürsin, -ür, -sin]

Kim ki **öğrenmek** diler ‘ışkuñ rumüzün ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbî defter ü dîvânımız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 5). [öğrenmek, -mek]

Okumış gerçi vefâ fennin velî **öğrenmemiş** / Kendüye cevr ü ceñâ resmini âyîn eylemiş (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2). [öğrenmemiş, -me, -miş]

ögid: Öğütmek: Ezmek, parçalamak, parçalayıp yok etmek.

İki taş-ıla döne döne **ögidür** felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6). [ögidür, -ür]

öğün: Övünmek, iftihar etmek.

Muhıbbî halvet-i dilde hemân eglencedür ancak / **Öğünüp** şî‘r-ile kimse dimesün kim kemâlüm var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5). [öğünüp, -üp]

öldür: Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek II eziyet ve sıkıntı çektirmek.

Beni cevr-ile ceñâ **öldüre** mi kim ne bilür / Yâr ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1). [öldüre, -e]

Muhibbî'yi didi öldürmelüdür / Didüm **öldür** nigārâ kanı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*). [öldür,
]

Muhibbî'yi didi **öldürmelüdür** / Didüm öldür nigārâ kanı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*).
[öldürmelüdür, -melü, -dür]

Bâde içse gayrılar ben içerem hün-ı ciger / Ğayret **öldürdi** beni dildâr benden bî-haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 1*). [öldürdi, -di]

Kim severse zulm idersin **öldürürsin** cevr-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [öldürürsin, -ür, -sin]

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrüh **öldürür** hâcet degül tedbîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [öldürür, -ür]

Kimden öğrendüñ nigārâ bu gönüller almasın / Soñra cevr-ile anı **öldürme** kankı fende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [öldürme, -me]

Öldürürseñ keremler eylersin / Dirgürürseñ de luğf u ihsândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 6*).
[öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]

Bir nazarla kırarım dir niçe biñ 'aşıqumı / Beni de **öldüriser** ol gözi kanlu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 4*). [öldüriser, -iser]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger **öldüresin** / Sanma mihrüh bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [öldüresin, -e, -sin]

Hey ne zâlimsin varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürüh yâ **öldürüh** diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [öldürüh, -üh]

Beni derd-ile **öldürdüh** lebühden büse ihsân it / Kadîmî böyledür 'âdet ki her kes kana kan gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 5*). [öldürdüh, -düh, -ñ]

Gördi ölümlü hasta atup baña gamz okın / Ol dil tabîbi **öldürüp** itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [öldürüp, -üp]

Ğamzelerle **öldürür** küyına varan 'aşıkı / Bir nefesle dirgürür 'İsî gibi güftârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 2*). [öldürür, -ür]

Nâz-ıla ben mübtelâsın günde biñ kez **öldürür** / Anı düşmen eylemez baña anı kim yâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [öldürür, -ür]

Öldürür her dem Muhibbî'yi anuñçün ol habîb / Bildi yazılmaz günâhı kim dağı nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 5*). [öldürür, -ür]

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstüm 'ışkuñ yolında bil senüñ şadıqlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [öldürürseñ, -ür, -se, -ñ]

Tıgını cellâd gamzeñ dem mi var tîz eylemez / **Öldürür** nâ-ħağ yire 'uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [öldürür, -ür]

Ğamzeñ **öldürse** Muhibbî'yi ne ğam ğam yimezüz / Leblerüh mürdeler ihyâsına 'İsî bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 5*). [öldürse, -se]

Ğâh şîve ğâh 'ışve ğâh cevr ü ğâh nâz / **Öldürür** 'uşşâkı bu nev'-ile itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [öldürür, -ür]

Ger **öldürseñ** beni cān bīm kılmaz / Olur mı dil ki cān teslīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 1*).
[öldürseñ, -se, -ñ]

Ḳatlüm için ḥaṭ getürmiş ol şeh-i ḥübān yine / Ğam beni şimden girü **öldürdi** taḳdīr eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 3*). [öldürdi, -di]

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede cānı gibi / **Öldüreler** rāzını izhār idüp aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [öldüreler, -e, -ler]

Cevr-ile **öldürse** beni yār niyāz / Devleti pāyende vü ‘ömri dirāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1309, Beyit 1*).
[öldürse, -se]

Öldürür her dem beni dönüp yine inkār ider / Buña ne şāhid gerekdür ḥaççeri kandur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1367, Beyit 4*). [öldürür, -ür]

Ğamzeñ **öldürdi** Muḥibbī’yi neden didüm didi / ‘Āşıkı öldürmenüñ bildüm şevābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 7*). [öldürdi, -di]

Ğamzeñ öldürdi Muḥibbī’yi neden didüm didi / ‘Āşıkı **öldürmenüñ** bildüm şevābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 7*). [öldürmenüñ, -me, -nüñ]

Öldürdi firḳatüñ beni iy bī-vefā yitiş / Dirgür Mesīh gibi beni kıl du‘ā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 1*). [öldürdi, -di]

Öldürürdi günde biñ kez balsa ol ḥūnī beni / Ölmemeklik n’ eyleyem Ḥaḳ baña taḳdīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 4*). [öldürürdi, -ür, -di]

Çünkü **öldürdüñ** Muḥibbī’yi ser-i kūyuñda gel / Büse iḥsān it tarīḳ-ı ‘ışkda yokdur kışaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [öldürdüñ, -dü, -ñ]

Gel bugün ‘aşıklarun **öldür** günāhın añma sen / Konmamışdur çün tarīḳ-ı ‘ışkda yokdur kışaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2*). [öldür,]

Dil ṭabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi **öldürmek** gerek tā gide senden bu marāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1489, Beyit 3*). [öldürmek, -mek]

öldür: Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.

Öldürürse ğam degüldür tūğ-ı ğamzeñ ‘aşıkı / Dirgürür iy dil ṭabībi leblerüñ ‘İsā geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 2*). [öldürürse, -ür, -se]

Her raḳībi **öldüreyn** didügüm her dem bu kim / Derisine müşterīyüz didiler ṭabbāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 8*). [öldüreyn, -e, -y, -in]

Günāh-ısa seni sevmek Muḥibbī / Gel **öldür** cürmine inkār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1244, Beyit 6*).
[öldür,]

Gel beni **öldür** vefā kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bī-vefālık resmidür ‘ālem içinde şānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 6*). [öldür,]

Didüm **öldürsün** koñuz kūyındaki ‘aşıkları / Nev-civāndur didiler nā-ḥaḳ yire kan istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1285, Beyit 4*). [öldürsün, -sün]

‘Uşşākı işigünde **öldürmegil** ḥabībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1292, Beyit 3*). [öldürmegil, -me, -gil]

Mürdeler ihyâ ider la'l-i lebûñ 'Îsî gibi / Lîk gamzeñ **öldürür** 'uşşâk[1] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [*öldürür, -ür*]

Gerçi kim çeşmi Muhibbî **öldürür** merdümleri / Lebleri emvâtı ihyâ itmede 'Îsâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 5*). [*öldürür, -ür*]

İy Muhibbî bî-emândur **öldürür** virmez emân / Anuñ-ıçun sürme ile tîğ-ı çeşmin zâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*öldürür, -ür*]

ölecek: Her an ölecekmiş gibi bir durumda olmak.

Lebleründen hastayam bir bûse didüm didi yâr / Sözüni tagıtdı beñzer **ölecek** sayru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*ölecek,]*

ölince: Ölünceye kadar.

Vâdî-i deşt-i gamuñ âvâre bir mecnûniyuz / Tâ **ölince** anda biz râh-ı maħabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*ölince,]*

Ölince çekeyin cevri ü cefâñı / Bulınmaz çünki 'âşık hürrem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 4*). [*ölince,]*

ölüm: Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu, mevt, irtihal, vefat.

Gördi **ölümlü** hasta atup baña gamz okın / Ol dil tabîbi öldürüp itdi devâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 4*). [*ölümlü, -lü*]

Çeşm-i cellâduñ eline tîğ alup korkutmasun / Fikrine gelmez **ölüm** 'ışk ehli bî-pervâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [*ölüm,]*

ölümlü hastadur: Ölümcül hastalığa yakalanmış kimse.

Hier içinde bu Muhibbî key **ölümlü hastadur** / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [*ölümlü hastadur, -dur*]

'ömr: Ömür, yaşama veya var olma süresi, hayat.

Assı ziyân gözede sermâyesin virüp / 'Ömrini kimdür ol **'ömrden** hisâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*'ömrden, -den*]

Assı ziyân gözede sermâyesin virüp / **'Ömrini** kimdür ol 'ömrden hisâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*'ömrini, -i, -n, -i*]

Gitdi **'ömrüm** iy Muhibbî bir daħı girmez ele / Hafta geçer ay u yıllar alımam andan haber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 5*). [*'ömrüm, -üm*]

Sākî piyâle al elüñe çünki gün geçer / Bārî şafâ vü zevk idelüm **'ömr** çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*'ömr,]*

Sākîyâ gör dehri bî-bünyâddur / Bâde sun kim **'ömr** hem berbâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*'ömr,]*

Bahār eyyāmı gül devri irişdi / Geçürme **‘ömr**i meysüz kim hebādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 5*).
[‘ömr*i, -i*]

Âh kim biz **‘ömr** içinde bir nefes hîç gülmedük / İy Muhibbî ‘âlem içre miñnet oldı yürümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 5*). [‘ömr,]

Nev-bahār eyyāmı geldi geçdi **‘ömrüm** yārsuz / Bülbül-i şürîde n’itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [‘ömrüm, -üm]

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / **‘Ömr** ta’cıl itdi ben fikr-i meh ü sälem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [‘ömr,]

Cevr-ile öldürse beni yār niyāz / Devleti pāyende vü **‘ömr**i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [‘ömr*i, -i*]

Ko uzansun şāne eyle zülfüñe ‘ömrümdür ol / **‘Ömrinüñ** uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [‘ömrinüñ, -i, -nüñ]

Ko uzansun şāne eyle zülfüñe **‘ömrümdür** ol / ‘Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [‘ömrümdür, -üm, -dür]

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabā / Bu saña kalursa **‘ömrüñ** olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [‘ömrüñ, -üñ]

‘ömr-i ‘azizüm: Değerli, kıymetli ömür.

‘İyş ü nüş it iy gönül irdüñ gülüñ eyyāmına / Fursatı fevt itme iy **‘ömr-i ‘azizüm** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 6*). [‘ömr-i ‘azizüm, -üm]

‘ömr-i cāvidānī: Sonsuz hayat.

İçen mey buldı **‘ömr-i cāvidānī** / Meger āb-ı hayāt est āb-ı engür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 3*). [‘ömr-i cāvidānī,]

‘ömr-i dirāz bulasın: Uzun ömür bulmak, uzun ömürlü olmak, çok yaşamak.

‘Arızı ka‘be’sine ırgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş tā bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [‘ömr-i dirāz bulasın, -a, -sın]

‘ömr-i dirāz dir: "ömrü uzun olsun" demek, uzun ömür dilemek.

Pādişāh-ı hüşn olaldan döstüm / Her ki göre dir saña ‘ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [‘ömr-i dirāz dir, -i-r]

‘ömr-i kerkes bulasın: Akbaba ömrünü bulmak, akbaba gibi uzun ömürlü olmak.

Muhibbî bāz olup olma ziyānkār / Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5*). [‘ömr-i kerkes bulasın, -a, -sın]

‘ömr: Ömür, yaşama veya var olma süresi, hayat.

Seher gūş it ne dir murğ-ı seher-hîz / ‘**Ömür** gibi bu dünyā bî vefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*).
[‘ömür,]

öñ: İyileşmek, şifâ bulmak.

Efgān ile zārî kıluruz gice vü gündüz / Bir **oñmayası** ğam-zede kallāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [oñmayası, -ma, -y, -ası]

öñ: Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer II karşı, huzur.

Dutar cellād çeşmi tūğın ‘üryān / **Öñinde** ehl-i ‘ışk dū-nīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*).
[öñinde, -in, -de]

‘Işk nüktesini okıdı gülşende ‘andelīb / Evrāk-ı gül sanki **öñinde** risāledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [öñinde, -i, -n, -de]

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa **öñinde** Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [öñinde, -i, -n, -de]

öñce: İlk olarak, evvela II önden, önceden.

Olam Kānber gibi **öñce** piyāde / Suvār olsa kaçan dilber ‘Alī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [öñce,]

Şāh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / **Öñce** bu eşküm kağarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [öñce,]

öñdül: Amaç, istek, ödül, mükafat,.

Şaçı şebdizine gülgün eşki / Koşalum çünkü vaşlı **öñdülü** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [öñdülü, -i]

öñine düşüp: Öne düşmek: birine yol göstermek için kılavuzluk yapmak.

Düşüp öñine ğāşiyesin götürür şabā / Şeb-dîz-i zülfe yār kaçan kim sūvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [öñine düşüp, -üp]

öp: Sevgi ve saygısını göstermek üzere dudaklarını bir şeye değdirmek II sevgi ifadesi olarak dudaklarını (karşı cinsten) sevdiği kimsenin dudakları üzerine koymak.

Öpsem lebūñi disem o dem la‘lini dişler / Nāz-ıla baña gösterür incü gibi dişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 1*). [öpsem, -se, -m]

Öper dildārı meclis içre sāğar / Ara yirde Muhibbî müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [öper, -er]

Cān nağdı-y-ıla tālib olup buse istedüm / Didüm ki lebūñ **öpmege** cānā bahā nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [öpmege, -meg, -e]

Öpmek isterdüm ruñından hağtın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül olur mı hārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [öpmek, -mek]

Öpdüğün gördüm kadeh agzında ol meh-pärenüñ / Ol sebebdendür akar her dem bu gözden kanumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 2*). [*öpdüğün, -düg, -i, -n*]

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa turfanda yimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*öpdüm, -dü, -m*]

öpüp başda koyanuñ: Öpüp başına koymak: bir nimeti veya kutsal sayılan bir varlığı saygıyla el üstünde tutmak, yüksekte tutmak II bir şeyi memnulukla karşılamak, saygı duymak, saygıyla karşılamak.

Ele girdügi dem yāruñ ayagı / **Öpüp başda koyanuñ** devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*öpüp başda koyanuñ, -an, -uñ*]

öpüp yüzüme sürmek: Öpüp yüzüne sürmek: sevgi ve saygı göstergesi olarak değerli görülen bir şeyi öpüp yüze sürmek ve alnına değdirmek.

Muşhaf-i hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Māni‘ olup ara yirde zülf-i zunnārüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*öpüp yüzüme sürmek, -mek*]

ört: Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak, kaplamak, kapatmak.

Zülfi-y-ile yüzini **örtdükke** gönüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*örtdükke, -dükke*]

La‘lün var-iken gayrı baña cām gerekmez / **Örtme** yüzüñi zülfüñ-ile şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*örtme, -me*]

ötetur: Ötmek: ses çıkarmak (gereksiz yere konuşmak) II ötetur- : ötmeye devam etmek, ötmenin sürekli olması.

Sakın aldanma raķīb-i rü-siyāhuñ kavline / Bir gurāb **ötetura** niçe şer agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*ötetura, -a*]

övkün: Özenmek, taklitle çalışmak, benzetmek istemek.

Māha diñ **övkünmesün** yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [*övkünmesün, -me, -sün*]

Şem‘-i hüsnüñe görüp dün gice dil yandugını / Baña **övkündi** düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*övkündi, -di*]

öz: Kendi, şahsı, zâtı.

Muhibbî togrulupdur rāh-ı ‘ışķa / Görenler didiler olsun **özün** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*özün, -ün*]

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende gör / Pādişāh-ısañ **özünü** bende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*özünü, -ünü, -i*]

Özini baña dilber hem-ser itmez / Niçe kerre dimiş ammā dir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 1*). [*özini, -in, -i*]

Yüzüñe beñzetmek hiç aya düşmez / **Özini** görmek ol bedr aya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1*). [*özini, -in, -i*]

Şafâ bilübeni Manşür **özine** sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezel dârı dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [özine, -i, -n, -e]

Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cârüb olur / İşigüñ pāk itmege eyler **özün** ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [özün, -i, -n]

Dîdeler yaş dökdügince kîrpügüm cârüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler **özün** ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [özün, -i, -n]

Ĥāk eyle **özün** var der-i dildāra Muhibbî / Ger ister iseñ cür'a-i yāri idesin nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 5*). [özün, -ün]

Zeyn kılmış **özün** ol şüh-ı cihān hūb olmuş / Gösterüp yüzini ‘āşıklara merğüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [özün, -i, -n]

özge: Başka, diğەر.

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden **özge** verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [özge,]

‘Ālem içre senden **özge** pâdişāhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [özge,]

Benüm yok andan **özge** pâdişāhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kuli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [özge,]

Sînesi bāğında kim dikdi maħabbetden nihāl / Görmedi derd ü belâ vü ğamdan **özge** berg ü bār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 2*). [özge,]

Cān ĥastasına itmeye hergiz ĥakīm ‘ilāc / La'linden **özge** derdine sanmañ devā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4*). [özge,]

Didüm dil derdine iy cān tabîbi / Leb-i la'lünden **özge** emsem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 3*). [özge,]

İy tabîbā çek elüñ bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı gerek **özge** devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [özge,]

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşıdı / Kaşumdan **özge** aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [özge,]

Muhibbî hoş görür ‘ışk ‘ālemini / Ki bundan **özge** hergiz ādem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 6*). [özge,]

Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben Manşür-vār / Dōstum zülfünden **özge** bu göñül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [özge,]

Leb-i la'linden **özge** dil-rübānuñ / Muhibbî derdüñe dermān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 5*). [özge,]

Muhibbî kesmege bu sîne küñ / Elüñde ğamdan **özge** tîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 6*). [özge,]

Çün ğamdan **özge** kalmadı bir ğam-ğüsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle ile rüzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [özge,]

İy Muhibbî derd-i 'ışka yok mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden **özge** yok aña dermānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7). [özge,]

İhtiyâr-ı fakr iden dergâh u eyvân istemez / Zâd-ı gamdan **özge** hergiz kendüye nân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1). [özge,]

Şerbet-i la'linden **özge** 'âşıka yokdur devâ / Gel tabîbâ ko 'ilâcı biz cevâba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3). [özge,]

Dem-i vaşla irenler iy Muhibbî / Didiler bundan **özge** 'âlem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 6). [özge,]

Bende olsun zülfüñüñ her bir kılnda cân u dil / Zülfî sevdâsından **özge** gel hevâ kılma heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3). [özge,]

'Âşıkam derdâ dirîgâ olmadum derdden hâlâş / Derd-i 'ışk için dimişler **özge** yok mergden havâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 1). [özge,]

özge: Başka, diğer. II değişik, kendine has.

'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr **özgedür** / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr bu kâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [özgedür, -dür]

'Aql sergerdân u dil âvâre efkâr **özgedür** / Kâr-ı 'ışka beñzemez bir kâr bu kâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [özgedür, -dür]

Büseñ alsam cân virüp gelmez peşimānlık baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bāzâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2). [özgedür, -dür]

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgân eylesem / Sen gül-i pür-hârdan cânımda âzâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3). [özgedür, -dür]

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la'li vaşfını / Çünki ol şeker lebüñ vaşfında güftâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4). [özgedür, -dür]

İstemez zâhid gibi cennet temâşasın gönül / Tâlib-i dîdar olan bilür ki dîdar **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5). [özgedür, -dür]

Leblerüñ dârü'ş-şifâ ben olmuşamdur mübtelâ / Kıl habîbüm hastalar hakkında tîmâr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 6). [özgedür, -dür]

Kim ki nazm ister Muhibbî şî'rini güş eylesün / Bulnur gerçi gazel ammâ bu eş'âr **özgedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 7). [özgedür, -dür]

Ne oldum mescide tâlib ne deyr ü şöhbete râgîb / Ne zâhid bildi ne râhib benüm **özge** me'âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [özge,]

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlüm var / Bi-hamdillâh ki 'ışkıyla yine bir **özge** hâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [özge,]

Hüblar naşın Muhibbî sînedi naş ideli / Mânî-i Çîn'i begenmez **özge** naşkâş olmuşuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 5). [özge,]

özün bilmez: Kendini bilmemek, akli başında olmamak, düşünemez olmak.

Özin bilmez katı dil-ħastedür āh / Ʀabībā kapuña dermāna gelmiş (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*özin bilmez,]*

özin bilmez: *Kendini bilmemek, aklı başında olmamak, düşünemez olmak.*

İçüp şarāb-ı ‘ışkı bilmez özin Muħibbī / Kūy-ı melāmet içre mest ü ħarāba beñzer (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*özin bilmez, -mez]*

P

pā: *Ayak II iz, işaret.*

Rüy-ı zerdüm tā şeref bulsun diyü / Anları **pā** ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*pā,*]

pā-bürehne: *Yalın ayak.*

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / **Pā-bürehne** olur âhir olmaz ‘üryândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3*). [*pā-bürehne,*]

pā-būs: *Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.*

Niçe yıllar hasretem **pā-būsına** oldum helâk / Görün ol bed-hû güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [*pā-būsına, -i, -n, -a*]

Cân virüp ger râh-ı kûyında anuñ hâk olmışam / Bulmaz idüm ol şehün **pā-būsına** ben dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3*). [*pā-būsına, -i, -n, -a*]

pādaş: *Ayaktaş, arkadaş.*

Ferhâd belâ kûhına çün **pādaş** imiş / Âhı ‘alem ü sine tabı [u] ğam sipâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*pādaş,*]

pādaş olmazdı: *Ayaktaş olmak, dost olmak, yoldaş olmak.*

Mecnûn eger kalsa Muhibbî bu zamâna / Olmazdı belâ deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*pādaş olmazdı, -maz, -dı*]

pādişâ: *Padişah, hükümdar, sultan II Mecnûn.*

Mecnûn ki ‘ışk kişverine **pādişâ** geçer / Hükmi anuñ cemî‘-i vuḥūşa revâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*pādişâ,*]

pādişâ: *Padişah, hükümdar, sultan II Muhibbî.*

Oldı Muhibbî çünki cihânda gedâ-yı ‘ışk / Yigdür aña ki ‘âleme ol **pādişâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*pādişâ,*]

pādişâ: *Padişah, hükümdar, sultan II gönül.*

Kûyuñ gedâsı olalı dil **pādişâ** imiş / Eşki sipâh u şu ‘le-i âhı livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*pādişâ,*]

pādişâ: *Padişah, hükümdar, sultan.*

Âsitânuñda gedâ olsam dimiş / Sözllerinden **pādişâdur** çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [*pādişâdur, -dur*]

pādişā olmaga: *Padişah olmak.*

İşiginde dilberüñ saña gedā olmak yiter / Olmaga mülk-i cihāna pādişā kılma heves (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1396, Beyit 4*). [*pādişā olmaga, -mag, -a*]

pādişāh: *Padişah, hükümdar, sultan II sevgili.*

Sen güzeller **pādişāhın** dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara Selmān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*pādişāhun, -ı, -n*]

‘Ālem içre senden özge **pādişāhum** yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*pādişāhum, -um*]

Kuluñam boynı baglu **pādişāham** / Her ne itseñ bu bende fermāndur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1068, Beyit 7*). [*pādişāham, -am*]

Benüm yok andan özge **pādişāhum** / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1108, Beyit 4*). [*pādişāhum, -um*]

Sen güzellik kişverinüñ **pādişāhısın** diyü / Kaşlaruñ almış berāt-ı hüsñüñe tuğrā çeker (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*pādişāhısın, -ı, -sın*]

Anuñ gibi benüm yok **pādişāhum** / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulu var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1186, Beyit 4*). [*pādişāhum, -um*]

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol **pādişāh** / Her murādı virürem cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*pādişāh,]*

pādişāh: *Padişah, hükümdar, sultan.*

‘Āşık-ısañ kendüñi efgende gör / **Pādişāh-ısañ** özüñi bende gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1089, Beyit 1*). [*pādişāh-ısañ, -ı, -sa, -ñ*]

Dāyim cefā vü cevri çeker **pādişāh** olan / Her dem şafā vü zevk sürenler gedā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*pādişāh,]*

pādişāh oldum: *Sultan olmak; aşk konusunda bilgili, tecrübeli, yetkin olmak.*

Anuñçün **pādişāh oldum** ser-ā-ser cümle ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*pādişāh oldum, -du, -m-dum*]

pādişāh-ı dehr: *Dünya padişahı.*

Kim ki ‘āşıkdur Muhibbî āsitān-ı yārda / **Pādişāh-ı dehr** ise kendüyi çāker gösterür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1153, Beyit 7*). [*pādişāh-ı dehr,]*

‘Uzlet idüp kim kanā‘at birle buldı iştihār / **Pādişāh-ı dehr** olup ol hüy u hāyı istemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*pādişāh-ı dehr,]*

pādişāh-ı hüsn olaldan: *Güzellik padişahı olmak.*

Pādişāh-ı hūsn olaldan dōstum / Her ki göre dir saña ‘ömri dırāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*).
[pādişāh-ı hūsn olaldan, -al, -dan]

pādişāh-ı ‘ışk: *Aşk sultanı.*

Muhibbî pādişāh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı topragı ser-tācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 5*).
[pādişāh-ı ‘ışk,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pādişāh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende vü bir hāk-i pā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [pādişāh-ı ‘ışk,]

Pādişāh-ı ‘ışk dergāhı açuk gelsün gelen / Men‘ olınmaz hīc kes ‘ışk ehli derbān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 5*). [pādişāh-ı ‘ışk,]

pādişāhı oldum: *Sultan olmak; aşk konusunda bilgili, tecrübeli, yetkin olmak.*

Çün oldum mülk-i ‘ışkuñ pādişāhı / Yaşum leşker baña āhum ‘alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*).
[pādişāhı oldum, -du, -m-t, -du, -m]

pādişeh: *Padişah, hükümdar, sultan II sevgili.*

Bir serv-i nāzı sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-pāreler içinde hūsn-ile pādişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [pādişehdür, -dür]

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā mihmān olur / Pādişehdür bu ‘aceb dervīşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [pādişehdür, -dür]

pāk: *Temiz, saf.*

Ħamdü-lillāh ğıll u ğışdan pākdür āyinemüz / Ol sebebden yok-durur kimseye hergiz kīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [pākdür, -dür]

pāk itmege: *Temizlemek, arındırmak.*

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpügüm cārüb olur / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [pāk itmege, -meg, -e]

pāk itmege: *Temizlemek, arındırmak.*

Dīdeler yaş dōkdüğince kīrpügüm cārüb olup / İşigüñ pāk itmege eyler özin ferrāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [pāk itmege, -meg, -e]

pāk olmuş: *Temizlenmek, arınmak.*

Püte-i hicrāna yakaldan Muhibbî’yi nigār / Ğıll ü ğışdan kurtulup zer gibi pāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [pāk olmuş, -muş]

pāk olur: *Temizlenmek, arınmak.*

Āteş-i 'ışka yananlar gıll ü gışdan **pāk olur** / Pütede kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*pāk olur, -ur*]

pāk-mesreb ol: *Temiz yaradılışlı, iyi huylu olmak.*

İy Muhibbî şâf-dil hem **pāk-meşreb ol** yürü / Kim şarîki togrıdur lâ-büd anı Hâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*pāk-meşreb ol,]*

palās: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.*

Terk-i māl iden ider elbette fakrı ihtiyâr / Cübbe vü destârı n'eyler geysün ol dâ'im **palās** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*palās,]*

Hayıyât-ı felek egnüme miñnet **palāsını** / Biçdi Muhibbî baña görüp lâyıq ol kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 5*). [*palāsını, -i, -n, -ı*]

pā-māl: *Ayaklar altında kalmış, çiğnenmiş l hakir düşürülmüş, perişan edilmiş.*

Ol perî-rû yüzüm üzre bir qadem bassun diyü / Yüzümü hâk eyledüm yollarda **pā-mālem** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [*pā-mālem, -em*]

pā-māl olur: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

Bâğ u rāğî ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı huzân / Her yaña kılsañ nazâr berk-i şecer **pā-māl olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*pā-māl olur, -ur*]

pā-māl-i 'ışk: *Aşkın ayaklar altına alınmış, çiğnenmiş.*

Muhibbî rāh-ı küyünda yatur **pā-māl-i 'ışk** oldı / Yañılıp dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*pā-māl-i 'ışk,]*

pāralan: *Parçalanmak, parçalara ayrılmak.*

Şâne gibi **pāralansa** tañ midur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*pāralansa, -sa*]

Derün-ı sinede bagrum ser-ā-ser **pāralanmışdur** / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*pāralanmışdur, -miş, -dur*]

Kim ki el komak dilerse zülfi 'anber-bārına / Göreyim kim **pāralansun** bagrı anuñ şāne-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*pāralansun, -sun*]

pāre: *Parça II parçalanmış.*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum yakası **pāredür** / Gamla gönül bî-çāredür cān u cihānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*pāredür, -dür*]

pāre evlevesin: *Parçalara ayırmak, paramparça etmek.*

() Lā diyemezem hükmüne fermān kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pāre i yār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*pāre eyleyesin, -y, -e, -sın*]

pāre pāre: *Parça parça.*

Pāre pāre n'ola togransa gönül řāne miřāl / Ser-i zülfine kaşan el uzada řāne geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*pāre pāre,]*

Göreyim **pāre pāre** anı her dem / Ser-i zülfiyle hem-ser řāne olmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*pāre pāre,]*

pāre pāredür: *Parça parça.*

Ėamz oklarıyla sīne v dil řerħa yaradur / Bagrumı eger sorar-ısañ **pāre pāredür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*pāre pāredür, -dr*]

pas duta: *zerinde pas meydana gelmek, paslanmak.*

Ruħlaruñ üstinde n'eyley uşbu zülf-i 'anberīn / Kim görüpdür kim günün yüzini zāhir duta pas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*pas duta, -a*]

pāy: *Ayak.*

Gözlerüm iřār için **pāyına** sīm  zer tutar / Ėn-ı dilden hāřıl olmiş la'lne gevher tutar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla **pāyum** gl-durur / Kıl teraħħum döstum hālm katı müşkil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 1*). [*pāyum, -um*]

Pāyuña n'ola dökse Muhibbī gözi yaşın / Bu sakladuğı sīm  zeri yā ne iindr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Bunca istiĖnā ile görmez misin şems-i felek / **Pāyuña** yüzler sürüp yoluñda hāķ olmiş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Ėoncanuñ **pāyına** iřār itmege iy gl'izār / Kİse-i surħı içinde zerleri mestrdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Pāyuña dökmege benüm servüm / Yaşımı sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

řāh-ı Ėam geldükçe gönlüm **pāyına** iřār için / Gözleri yaşını sīm idüp yüzin zer gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Meyl-i şab'ı iunki o serv-i revānadur / Anuñ için **pāyına** yaşum revānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Seyre gele diyü iřār itmek için **pāyına** / Dāmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*pāyına, -ı, -n, -a*]

Didüm iy serv-ķad **pāyuña** her dem / İki eřmm iki cy-ı revāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirlere tolu / Dem mi vardur ki şehâ **pāyuña** İşâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler **pāyuñ** şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmır-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*pāyuñ, -uñ*]

Naḥl kaddūñ yādına serv-i ḥırāmānum benüm / Göz yaşı **pāyuña** her dem cūlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

Sen güzeller şāhınuñ **pāyına** İşâr itmege / Bāğda eyler ağaçlar dirhem ü dīnār 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4*). [*pāyına, -i, -n, -a*]

İtdi **pāyuña** Muhibbî cān nişār / İtmege kâdir degül bihter 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 5*). [*pāyuña, -uñ, -a*]

pāya düşmişdür: *Ayağa düşmek, yere düşmek II bir şeyin değerini kaybetmesi II yalvarır duruma gelmek.*

Gel iy serv-i ḥırāmānum gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zâdedür āḥir görürsin **pāya düşmişdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*pāya düşmişdür, -miş, -dür*]

pāyân olur: *Sonlanmak, sonu gelmek.*

Ben şeb-i hicre nihāyet bulmadum 'ālemdē āḥ / Bu söz-imiş māhitābum her işe **pāyân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*pāyân olur, -ur*]

pāy-bend olmuş: *Ayağı bağlanmak, kımıldamaz durumda olmak.*

Beni Mecnūn-şıfat kıldı nigāruñ zūlf-i leylāsı / Dil-i dīvāne deprenmez sanasın **pāy-bend olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*pāy-bend olmuş, -miş*]

pāy-būs: *Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.*

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz ol bed-ḥū basup üstüme rāḥi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*pāy-būsın, -i, -n*]

pāvende: *Yerinde duran, kalıcı, sürekli, dâim, pâyidar.*

Cevr-ile öldürse beni yār niyāz / Devleti **pāvende** vü 'ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [*pāvende,]*

pāy-ı būs: *Ayak öpme II ayak öpme töreni II yalvarma, sevgi, saygı göstergesi olarak ayağa kapanmak.*

İstemem dārāt-ı dünyāyı gerekmez 'izz ü cāḥ / Bu-durur ancak murādum ḥāşıl ola **pāy-ı būs** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 4*). [*pāy-ı būs,]*

pāy-ı cerād evleyüp: *Çekirge ayağı eylemek II Hz. Süleyman ve karınca menkubesinde karıncanın Hz. Süleyman'a bir çekirge budı (ayağı) getirmesi olayına telmih.*

Sen Süleymān-ı zamāna tuḥfe idüp cānumı / Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı mūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*pāy-ı cerād eyleyüp, -y, -üp*]

pāy-ı der: *Kapının dibi, eşik.*

Hāk-i rāh olup büse idüm **pāy-ı der** idüm / Ol yār-ı cefā-cū bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*pāy-ı der, -üm*]

pāy-ı yāra: *Sevgilinin ayağı.*

Nişār eylemek için **pāy-ı yāra** / Yaşuma sīm ü zer didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*pāy-ı yāra, -a*]

pāvidār olmaz: *Kalıcı, sürekli olmak.*

Ne hoş idi eger dünyā yüze gülmese birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā **pāvidār olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*pāvidār olmaz, -maz*]

pāyına ser koya: *Ayağına baş koymak: ayağına yüz sürmek, ayaklarına kapanmak.*

Eger nāz-ıla bāğa seyre gelse / Koya pāyına ser serv-i ser-efrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4*). [*pāyına ser koya, -a*]

pāy-māl itdürme: *Ezdirmek, çiğnetmek, ayaklar altına aldirmek.*

Pāy-māl itdürme gel mülk-i dili ceys-i ğama / Ger murāduñ cān ise ğamzeñ aña gönder yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [*pāy-māl itdürme, -dür, -me-me*]

pāy-māl oldı: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

Muhibbî rāh-ı ‘ışık içre egerçi **pāy-māl oldı** / Ğam-ı ‘ışkından olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 5*). [*pāy-māl oldı, -dı*]

pāymāl olsam: *Ezilmek, çiğnenmek, ayaklar altında kalmak.*

Pāymāl olsam ne ğam iy hüsün ilinüñ Hüsrev’i / Bu meşel meşhürdur kim ‘āşık olur ‘ārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 4*). [*pāymāl olsam, -sa, -m*]

pelās: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.*

‘Āriyetdür ten libāsından dañı ‘ār eylerüz / Ne **pelāsın** isterüz dehrüñ ne dībāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*pelāsın, -ı, -n*]

peleng-i mişe: *Meşe (orman) kaplanı.*

Bakuñ bu dāğuma küh-ı ğam içre / Benüm gibi **peleng-i mişe** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 4*). [*peleng-i mişe,*]

peleng-i mişedür: *Meşe (orman) kaplanı.*

Küh-i ğamda kim göre eydür **peleng-i mişedür** / Sînem üzre dâğlarla çün nişânım var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*peleng-i mişedür, -dür*]

penbe-i dâğum: *Yara pamuğu II pembe yara, yaranın pembe rengi.*

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yārān / İdesiz **penbe-i dâğum** kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*penbe-i dâğum, -um*]

penbe-i dâğuñ: *Yara pamuğu II pembe yara, yaranın pembe rengi.*

Tecrîd-i ‘ışk ol yûri terk eyle cânuñı / Saña Muhibbî **penbe-i dâğuñ** kabā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*penbe-i dâğuñ, -uñ*]

pençe: *Yırtıcı hayvanların tırnakları.*

Şîr çeşmüñ **pençesinden** uşbu gönüm merdümü / Çäre yok hergiz ħalāşa çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*pençesinden, -sinden*]

pençe tutar: *Güreşmek, kavga etmek, yarışmak, boy ölçüşmek.*

Nizāmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*pençe tutar, -ar*]

pençe-i şîri: *Aslan pençesi.*

Olaldan vâdi-i ğamda perîşān saçı maĥbûbuñ / Görenler **pençe-i şîri** anuñçün şānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*pençe-i şîri, -i*]

pençesin burdum: *Kol bükme, yenmek, alt etmek.*

Nizāmî **pençesin burdum** benümle kim tutar pençe / Muhibbî ‘arşa-i nazmuñ bugün şîr-i zebânıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [*pençesin burdum, -du, -m*]

pend: *Nasihat, öğüt.*

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî aña **pend** itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol zülf-i siyehkâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5*). [*pend,*]

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı **pendüme** güş şimdi varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*pendüme, -üme*]

Dil virme didüm zülfine gel **pendümi** güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [*pendümi, -üm, -i*]

Hevâ-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı ħacletdür / Bu **pendi** cân-ıla kim güş iderse şermsâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [*pendi, -i*]

Māh-rûlar mihri dilden zâyil olmaz **pend-ile** / Nāşihâ virür şudâ’ luţf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*pend-ile, --ile*]

pend eylediler: Öğüt vermek, nasihat etmek.

(ض) Darb ursa yiridür baña bu çarh-ı felek / Dil-i aşüfteye **pend eylediler** itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*pend eylediler, -di, -ler*]

pend eyleme: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Nâşihâ **pend eyleme** itmez Muhibbî'ye eşer / Mâh-rûlar çün ezeld dilden kararum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 5*). [*pend eyleme, -me*]

pend eylemeñüz: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Kim ki dolaşa ser-i zülfine dîvâne gibi / Aña **pend eylemeñüz** çünki o kendin yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*pend eylemeñüz, -me, -ñüz*]

pend kılsañ: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Pend kılsañ göñlüme şevkum dañı olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*pend kılsañ, -sa, -ñ*]

pend [ü] nasihat: Öğüt ve nasihat.

Derdâ dirîg dilber nâlem benüm işitmez / Biñ pend [ü] biñ naşihat olsa birini dutmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 1*). [*pend [ü] naşihat,]*

pend ü nasihat evledüm: Öğüt vermek, nasihat etmek.

Niçe kim eyledüm pend ü naşihat tutmadı göñlüm / Yürür küyında dildaruñ 'acâyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*pend ü naşihat eyledüm, -dü, -m*]

per: Kanat.

Dün gice şem'-i ruñına karşu ol meh-pärenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla **per** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*per,]*

Zülfî zencîrine kim dil vire dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim **per** yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*per,]*

Şem'-i hüsnine cem' olup 'uşşâk / Tañ mı pervâne-veş yaka **perler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [*perler, -ler*]

Halğa halğa sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir fâvüsdur cevlân idüp **per** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*per,]*

Gördüm dutışdum âteşe ol şem'-i hüsn-i dil-keşe / Yandı **perüm** pervâne-veş bu bälümi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [*perüm, -üm*]

per acdı: Kanat açmak, kanatlanmak.

Kaçan **per açdı** murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*). [*per açdı, -dı*]

per açdı: *Kanat açmak, kanatlanmak.*

Kaçan **per açdı** murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*). [*per açdı, -dı*]

per tutar: *Kanatlanmak, kanat çırpmak, uçmak.*

Zülfinûn sevdâsı-y-ıla totalıdan bu dimāğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevālar **per tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*per tutar, -ar*]

per ü bāl açdı: *Kol kanat açmak, kanatlanmak.*

Per ü bāl açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / İrüp kaşrına Şîrîn itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [*per ü bāl açdı, -dı*]

perākende oldı: *Dağılmak, darmadağın olmak.*

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muhib / Zülme tākāt itmese dervîş ü miskîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*perākende oldı, -dı*]

perde: (*Musiki terimi olarak*): *sesin tizlik ve peslik derecesi II ses II telli sazların saplarındaki parmakla basılan noktalardan her biri II makam.*

Muṭrib Nevāda **perdeñi** uydur Muhibbî'ye / Deyr-i cihānda iñlese dil ergānün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*perdeñi, -ñ, -i*]

Ne kadar feryād iderse beñzemez feryāduma / Olamaz bu nāleme bir **perdede** ney hem-nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 2*). [*perdede, -de*]

perde-i çeşmüm: *Göz perdesi.*

Ḥaymedür bu **perde-i çeşmüm** ḥayāl-i şāhına / Tār-ı eşküme benüm iṭnāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4*). [*perde-i çeşmüm, -üm*]

pergār-ı cümle 'ālem: *Dünyanın pergeli, dünyadaki her şeyin yazgısı.*

Nigārā sünbülün ḥam-der-ḥam olmuş / Girih **pergār-ı cümle 'ālem** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 1*). [*pergār-ı cümle 'ālem,*]

perhîz eylemez: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.*

Tıgını cellād gāmzeñ dem mi var tîz eylemez / Öldürür nā-ḥaḳ yire 'uşşākı **perhîz eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [*perhîz eylemez, -mez*]

perhîz ider: *Kendisine yasaklanan şeyleri yapmamak, uzak durmak II sakınmak, çekinmek.*

Bahār eyyāmı gül devrinde zāhid / İder mi hiç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*).
[perhîz ider, -er]

perî: *Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu (ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır) II peri gibi güzel sevgili.*

Ne günâh itdüm ola elüm alup çarh-ı felek / Ol **perîden** ne içün itdi cüdâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 4*). [perîden, -den]

Aña beñzer bir **perî** yok kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir bañr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [perî,]

Ĥasret-i rûy u firāk-ı zülfün-ile iy **perî** / Kalmadı şabr u kararum iñlerem leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 3*). [perî,]

Sen **perî** ‘ışk-ıla ben dîvâneyi / Ger murâduñ var-ısa külhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [perî,]

Sîneden ĥâlî degül bir dem ĥayâl-i zülf-i dōst / Çün **perînüñ** meskenidür ekserî vîrâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [perînüñ, -nüñ]

Görün ağyârı yârün işiginde / **Perî** olmaz imiş âh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [perî,]

Ol yâr benümle bir dem oldugı yokdur olmaz / Mûnis **perîye** âdem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [perîye, -y, -e]

Gel cilve eyle gözlerümüñ çeşmesârına / Bir dem vañan kıl anda hemân iy **perî** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [perî,]

Sevdüm didükçe cevriñi arturdi ol **perî** / Sevmek katında dilberün ulu günâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [perî,]

perî: *Cin taifesinin gayet güzel addolunan sınıf-ı mahsûsu (ekseriya mecazen insan güzellerinde kullanılır).*

Perîde yok-durur âdemde hergiz / Eger ĥürî disem bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [perîde, -de]

Perîde görmedüm ĥürîde hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 4*). [perîde, -de]

perî peyker: *Peri yüzlü II Sevgili.*

Bir **perî peyker** melek ruşsâra düşdi gönümüz / Āh kim günden güne âvâre düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 1*). [perî peyker,]

perî-rü: *Peri yüzlü, peri gibi çok güzel yüzlü II sevgili.*

İy ecel billâhi şabr it gelme bu dil mülkine / Ol **perî-rünüñ** ĥayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [perî-rünüñ, -nüñ]

Ol **perî-rü** yüzüm üzre bir kadem bassun diyü / Yüzümü ĥâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [perî-rü,]

Zann iderdüm ol **perî-rûyî** beşer ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol bir ulu şâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*perî-rûyî, -y, -î*]

perîşân: *Dağınık, düzensiz, karışık II acınacak durumda, kederli, üzgün.*

Dil **perîşân** idi âh oldı yine dağı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*perîşân,]*

Dil ser-i zülfi hevâsıyla **perîşândur** henüz / Gönlümü kılan şikeste ol perî-şândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*perîşândur, -dur]*

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden zülfini sünbül **perîşândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [*perîşândur, -dur]*

perî-şân: *Peri şöhretli, güzelliği peri kadar gösterişli olan sevgili.*

Dil ser-i zülfi hevâsıyla perîşândur henüz / Gönlümü kılan şikeste ol **perî-şândur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*perî-şândur, -dur]*

perîşân hâl olupdur: *Perişan bir halde olmak, dağılmak, mahvolmak, çok üzüntü ve sıkıntı çekmek.*

Key **perîşân hâl olupdur** bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül zülfi perîşândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [*perîşân hâl olupdur, -up, -dur]*

perîşân olaldan: *Dağınık olmak, düzensiz olmak, savrulmak, karışık olmak.*

Olaldan vâdi-i gamda perîşân saçı maḥbûbuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*perîşân olaldan, -al, -dan-aldan]*

perîşân olıcak: *Dağınık olmak, düzensiz olmak, savrulmak, karışık olmak II üzgün olmak, sıkıntıda olmak, acı çekmek.*

Şâneler görsem eger zülfeyni uyḥum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*perîşân olıcak, -ıcak]*

perîşân olmasun: *Dağınık olmak, düzensiz olmak, savrulmak, karışık olmak II üzgün olmak, sıkıntıda olmak, acı çekmek.*

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*perîşân olmasun, -ma, -sun]*

perîşân-hâl: *Hali perişan, dağınık, darmadağın, gamlı, kederli.*

Baña beñzer key **perîşân-hâl** gördüm dil seni / Zülfi sevdâsına düşmiş tâlib-i pür-ḥamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [*perîşân-hâl,]*

perî-şîfat: *Peri vasıflı, peri gibi güzel.*

Bîgâne gibi bakma bugün iy **perî-şîfat** / Rüz-ı ezelde çünki saña âşinâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*perî-şîfat,]*

perr: *Kanat.*

Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cân u dil / Yakmaga pervâne **perrin** gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*perrin, -i, -n*]

perr-i ğurâb: *Karga kanadı.*

Bâğ-ı hüsni üzre asmış zülfini **perr-i ğurâb** / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h‘âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*perr-i ğurâb,*]

pertâb idesin: *Atmak, fırlatmak.*

Umaram **pertâb idesin** tîr-i ğamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam naħcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*pertâb idesin, -e, -sin*]

pertev salar: *Işık salmak, aydınlatmak.*

Şu‘le-i âhî kimüñ kim ‘âleme **pertev salar** / Zerreye almaz günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*pertev salar, -ar*]

pervâ yimez: *Perva yememek: korkmamak, çekinmemek.*

‘İzârî nârına düşmiş ğıdâdur dâne-i h‘âlî / Yimez pervâ ol âteşden gönül murğı semenderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*pervâ yimez, -mez*]

pervâ yimez: *Perva yememek: korkmamak, çekinmemek.*

Eşk-i çeşmüm ğarķa virmişken ser-â-ser ‘âlemi / Bu gönül **pervâ yimez** olmuş o baħr içinde bať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [*pervâ yimez,*]

pervân: *Işığın etrafında dönmeyi seven gece keleşi; âşık.*

Şem‘-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirĝ / Bâl ü per yakdı diye dilber bizüm **pervânumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*pervânumuz, -umuz*]

pervâne: *Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük keleş.*

Yandursa n‘ola şem‘-i ruħına beni dilber / Şem‘üñ daħı pes yandugı **pervâne** içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [*pervâne,*]

Dün gice tâ subh olunca niçe biñ **pervânenüñ** / Bâl ü perrin yanduran ol şem‘-i bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*pervânenüñ, -nüñ*]

Şem‘-i hüsni her kaçan h‘übân yakar / ‘Âşık-ı cânbâz aña **pervânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*pervânedür, -dür*]

Zülfî zencîrine kim dil vire dîvâne geçer / Şem‘-i ruħsârına kim per yaka **pervâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*pervâne,*]

Boynuma zencir-i zülfin dāyimā dakmaktadır / Şem‘-i hüsine gönül **pervānesin** yakmaktadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1). [pervānesin, -sin]

Cân u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yāra yandugum / **Pervāne** gibi yanmaga dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2). [pervāne,]

Şem‘-i ruḥsāruñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem‘ gördükçe yakar bāl ü perin **pervāneler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4). [pervāneler, -ler]

Ruḥları şem‘in yine ‘arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun cān u dil şem‘e yana **pervāneler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1). [pervāneler, -ler]

Sor baña ‘ışkuñ rumūzın saña taḳrîr eyleyem / Cān u baş terkin urur ‘āşık hemān **pervānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2). [pervānedür, -dür]

N’ola yaksam şem‘-i hüsne bu gönül pervānesin / Dōstum sen şem‘ olıcak ‘āşıkūñ **pervānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [pervānedür, -dür]

N’ola yaksam şem‘-i hüsne bu gönül **pervānesin** / Dōstum sen şem‘ olıcak ‘āşıkūñ pervānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [pervānesin, -si, -n]

Şem‘-i hüsnuñe şehā cān u gönül **pervānedür** / Tolaşur zencir-i zülfüne dilüm dîvānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1). [pervānedür, -dür]

Bezm-i gamda cān atar şem‘-i ruḥ-ı cānāneye / Sanasın miḥnet şebinde bu gönül **pervānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7). [pervānedür, -dür]

(ش) Şem‘-i ruḥuña cānumı virsem ne ‘aceb / Şem‘i **pervāne** kaçan görse ider cānı nişār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [pervāne,]

Ara **pervānesin** şem‘-i cemālin / Bulursın yanmaga nār eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2). [pervānesin, -si, -n]

Cihānda var mı bir şem‘-i şeb-efrüz / Yakup **pervānesini** nār kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2). [pervānesini, -si, -n, -i]

Şem‘-i hüsnuñe görüp dün gice dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara **pervāne** biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2). [pervāne,]

Yanar **pervāne** şem‘e nāle kılmaz / Çü çıkamaz mürdelerden hergiz āvāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2). [pervāne,]

Şem‘-i rüşen var mı yāḥūd bir gice / Yakuban **pervānesin** nār eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3). [pervānesin, -si, -n]

Dutuşup şem‘-i ruḥı şevkine **pervāne** gibi / Dil-i şüride olup içi vü taşın yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4). [pervāne,]

İtdi **pervāne** gönül yine ruḥ-ı yāra heves / Yakmayınca komaz āḥir kim ider nāra heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1). [pervāne,]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm āğ-ı mış / Yakdı cān **pervānesin** çeşmi meger çerāğ-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [pervānesin, -si, -n]

Ḥande eyler şem‘ yansa her gice **pervāneler** / Ben de yansam tañ mı yārum āteşin ruḥsār-ı mış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3). [pervāneler, -ler]

Nâşihâ men' itme yaksam şem'-i hüsne cân u dil / Yakmaga **pervâne** perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [pervâne,]

pervâne olmuş: Kelebek gibi sevgili yanığının aydınlığında dolaşmak, fır dönmek.

Göñül zülfün görüp dîvâne olmuş / Yüzün şem'ine cân **pervâne olmuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1). [pervâne olmuş, -miş]

pervâne-ves: Pervane gibi II geceleri ışık çevresinde dönen, kendini ateşin içine atmasıyla bilinen küçük kelebek gibi.

Dün gice şem'-i ruhına karşı ol meh-pärenüñ / Şubh olunca yakmışam **pervâne-ves** bâl-ıla per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan **pervâne-ves** evvel dutışan bâl-ıla perdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne cem' olup 'uşşâk / Tañ mı **pervâne-ves** yaka perler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne kim ki 'âşıkdur yanar **pervâne-ves** / Mağv olur ol 'âteş-i 'ışk içre nâ-peydâ olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4). [pervâne-ves,]

Şem'-i cemâl-i yâra **pervâne-ves** tutışdum / Kimdür diyen benümçün ol şem'e yanagelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne dil yana **pervâne-ves** hâmüş olur / İñleyüp bülbülleyin feryâd u âh u vâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Gördüm dutışdum âteşe ol şem'-i hüsni dil-keşe / Yandı perüm **pervâne-ves** bu bâlumi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsniñe yanaldan bu göñül **pervâne-ves** / Şem'e yanmak öğredür gör bu dil-i pervânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Bezm-i hüsniñde görüp şem'-i cemâl-i dilberi / Yanmaga **pervâne-ves** ol nâra düşdi göñlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsne yanagör **pervâne-ves** âh eyleme / 'Âşık-ı şâbit-ka-dem 'ışk içre feryâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Muhib **pervâne-ves** ol şem'-i hüsne / Yakayım bâl ü per didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5). [pervâne-ves,]

Görelî zülfünde hüsniñ şem'ine **pervâne-ves** / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklertüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3). [pervâne-ves,]

Şem'-i hüsniñe nigâruiñ bakmak için dün gice / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi **pervâne-ves** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2). [pervâne-ves,]

pervâz ider: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpamak, yükselmek.

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez karar / Murğ ârâm eylemez **pervâz ider** sinsa kafes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3). [pervâz ider, -er]

pervāz itdi: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 2*).
[pervāz itdi, -di]

pervāz itdi: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Kaçan per açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / Nigāri kaşrına dek itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 4*).
[pervāz itdi, -di]

pervāz itdi: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Per ü bāl açdı murğ-ı cān-ı Ferhād / İrüp kaşrına Şîrîn itdi pervāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [pervāz
itdi, -di]

pervāz itse: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi şahbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*).
[pervāz itse, -se]

pervāz urup: Kanat çırpmaq, uçmak.

Murğ-ı dil pervāz urup āhîr irişdi küyuña / Şimdi bildüm kim murādı küyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [pervāz urup, -up]

pervāza gelür: Kanat çırpmaq, uçmak.

Dil derün-ı sîne-i şad-çäkde kılmaz karar / Murğ pervāza gelür turmaz uşanıcaq kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2*). [pervāza gelür, -ür]

pervāzı itdükçe: Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmaq, yükselmek.

Gördi çeşmin şāhinin cān u dil itdiler gürüz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tağılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [pervāzı itdükçe, -ı + dükçe-i, -dükçe]

perveriş bulmuş-durur: Beslenmek, yetişmek, yetiştirilmek.

Yār şîrîndür dilā şeftālū-yı la'le iriş / Āfitāb-ı hüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [perveriş bulmuş-durur, -muş, -durur]

pervîz: Hürmüz'ün oğlu İran hükümdarı Husrev'in lakabı.

Her kişi cān terk ider sanma leb-i Şîrîn-içün / Anı kim Ferhād ider 'ışk içre pervîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3*). [pervîz,]

pes: Hep, bunun için, öyleyse, şu halde, şimdi.

Yandursa n'ola şem'-i ruḥına beni dilber / Şem'ün daḥı **pes** yandugı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [pes,]

Sevr ider gördüm o servi ergüvânî ton geyer / Sebz olur servün libâsı **pes** neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [pes,]

Görelî ḥaṭṭuñı jeng oldı gönül âyinesi / Ezelî yazu-y-ımuş başa **pes** elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [pes,]

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinün āḫiri **pes** ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [pes,]

Sāye salsa gedāyı şāh eyler / **Pes** ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [pes,]

Kaçan görine ol tāḳ-ı Mısr **pes** / Ola kıblem ḥam-ı ebrū-yı muḳavves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 1*). [pes,]

Her vişālün āḫirin bildük hemān hicrān imiş / **Pes** bu ma'niden neden vaşl istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [pes,]

Sanma ki cihān-ı fānidesin kurtarasın baş / **Pes** böyle iken buña maḥabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [pes,]

Key perişān ḥāl olupdur bu Muḫibbî hicr-ile / **Pes** kaçan olur gönül zülfi perişāndan ḥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5*). [pes,]

Farzdur 'āşıka baş oynamak evvel ḳademe / **Pes** bu ma'nāda gerek 'āşık olanlar raḳḳāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 3*). [pes,]

pes didi: *Pes demek: Karşıdakinin üstünlüğünü kabul etmek, yenilgiyi kabullenmek.*

Ḳuvvetine tayanup bu dehr başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi āḫir aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [pes didi, -di]

pes didi: *Pes demek: Karşıdakinin üstünlüğünü kabul etmek, yenilgiyi kabullenmek.*

Küşt-gır-i dehr-ile çoklar tutuşdı gerçi kim / Her birinün arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [pes didi, -di]

peşimān: *Yaptığına üzüliüp hayıflanana, esef eden, nâdim, pişman.*

Sehv-ile itüm dimiş ben 'āşıka bir kez nigār / Adın añdum diyü ol demden **peşimāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [peşimāndur, -dur]

peşimān oldı: *Pişman olmak, yaptığı şeyin yanlış sonuç verdiğini görerek üzölmek, yaptığına hayıflanmak, esef etmek.*

Her ki derdüñi koyup aña devā kıldı 'ivāz / 'Āḳıbet oldı peşimān ki cezā kıldı 'ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 1*). [peşimān oldı, -dı]

peşimānlık: *Pişman olma durumu, nedamet.*

Buseñ alsam cân virüp gelmez **peşimānlık** baña / Terk idem biñ cân bulunmaz çün bu bāzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 2*). [*peşimānlık,]*

peşmîne: *Yünden hırka, sufilere mahsus süssüz kaba hırka.*

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbā harîr / Üstümüzden eksük olmasun hemān **peşmînemüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3*). [*peşmînemüz, -müz]*

Dilā yitmez mi bir **peşmîne** jende / N'idersin isteyüp dîbā vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [*peşmîne,]*

pest idüp: *Aşağı duruma getirmek, değerini düşürmek, alçaltmak II bastırmak, üstün gelmek.*

Bezm-i gam içre nâlelerüm nâyı **pest idüp** / Kaşd-ı Muhibbî şimdi hemān erğanünadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*pest idüp, -üp]*

pest oldı: *Aşağı duruma getirilmek, değeri düşmek, hor ve hakir olmak.*

Nigārā kâmetüñ serv olahıdan / Görüp **pest oldı** 'ar'arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*pest oldı, -dı]*

pevdâ kılur: *Ortaya çıkarmak.*

Giderüp zülfî şehâbın gün yüzin **pevdâ kılur** / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*pevdâ kılur, -ur]*

pevdâ olur: *Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.*

Deyr-i 'âlemde kaçan kim bir şanem **pevdâ olur** / 'İşka düşüp niçeler Mecnünlayın şeydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*pevdâ olur, -ur]*

peygâamber: *Hız. Muhammed.*

Hoş gelür ben 'âşika gâyet miyân-ı nâzüküñ / Çünkü **peygâamber** dimiş hayrî'l-'umür olur vasat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 2*). [*peygâamber,]*

peykân: *Okun ucundaki sivri demir, temren II sevgilinin kirpiği.*

Ne sebedendür didüm sînemde biñ biñ yaralar / Didi gâzmem oklarından irişen **peykâna** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*peykâna, -a]*

Çünkü **peykānuñ** gelür kıldı bu sînemden güzer / Didüm artur dōstum derdüm benüm efvün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*peykānuñ, -uñ]*

Muhibbî sînede **peykānı** yāruñ / Müdām olsun dil ü cân merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*peykānı, -ı]*

Dilde **peykānuñ** kalur geldükçe gâmzeñ okları / Anuñ-ıçun oldı âhen-dil dil-i bî-bākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 3*). [*peykānuñ, -uñ]*

peykān: Okun ucundaki sivri demir, temren II aşığın âh oku.

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarlıdan yaña / Kıldı eflaķı müşebbaķ geçüben **peykānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2). [peykānumuz, -umuz]

peyker: Yüz, surat, çehre.

Şâh-ı 'ışkam bir kadeh mey başuma efsar yiter / Āhumuñ düd-ı livâsı ejdehâ **peyker** yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1). [peyker,]

peymān: Ahd, yemin, söz.

Bezm-i ğamda hūn-ı dil nüş itmege yārān ile / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm **peymānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5). [peymānumuz, -umuz]

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamān iy dil-fırīb / Bāda mı virdi 'aceb kim bilmezem **peymānumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3). [peymānumuz, -umuz]

peymāne: İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Kanımı nüş eyleyen ol nergis-i mestānedür / Ol sebebden hūn-ı dilden gözlerüm **peymānedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 1). [peymānedür, -dür]

Belā bezminde derd-ile ciğer hūnımı nüş itsem / Gözümüñ kâsesin elde tolu **peymānedür** dirler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2). [peymānedür, -dür]

Ĥaste-dilven dōstum cām-ı lebüñden cür'a sun / Sākī-i devrān elinden dolmadan **peymānemüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4). [peymānemüz, -müz]

Vaķt-ı güldür ğam-ı devrānı ferāmüş idelüm / Sākīyā al elüne devr ide **peymāne** biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3). [peymāne,]

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar **peymānemüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [peymānemüz, -müz]

Lāle gibi koma elden dāyimā **peymāneyi** / İy Muhibbî çün bilürsin tolısar peymānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [peymāneyi, -y, -i]

peymāne-ves: Kadeh gibi.

Nüş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdām / Sāĝar-ı çeşmüñle pür kıl iç anı **peymāne-ves** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5). [peymāne-ves,]

peyveste: Bitişik, birbirine ulaşmış II çatık.

Deyr-i hüsniinde kaşı **peyvestesi** ol kâfirüñ / Cānib-i şarka bakar san kâfiri mihrābdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 4). [peyvestesi, -si]

Māha diñ öykünmesün yāruñ hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları **peyvestedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3). [peyvestedür, -dür]

peyveste: *Bitişik, birbirine ulaşmış.*

Zülfî hânde-i destedür gönülüm aña **peyvestedür** / Çokdan Muhibbî hâstadur rûh-ı revânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*peyvestedür, -dür*]

Bi-hâmîdî'llâh kamer tal'at yine bir mâhumuz vardır / Anuñçün göge **peyveste** sehergeh âhumuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*peyveste,]*

Gün geçer gün yüzünü görmem nigârâ ay olur / Anuñ-ıçun dūd-ı âhum göklere **peyvestedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [*peyvestedür, -dür*]

peyveste: *Bitişik, birbirine ulaşmış II bağlı, bağlanmış.*

Yine dil bir dilberüñ 'ışkı gâmından hâstadur / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile **peyvestedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*peyvestedür, -dür*]

pîç pîç olmuş: *Kıvrım kıvrım olmak.*

Görinen ruhsârî üstinde kara saçlar midür / **Pîç pîç olmuş** ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*pîç pîç olmuş, -miş*]

pîç pîç olmuş: *Kıvrım kıvrım olmak.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / **Pîç pîç olmuş** yatur sanma ki ol su'bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*pîç pîç olmuş, -miş*]

pinhân: *Saklı, gizli.*

Gerekdür sırr-ı 'ışk gâyetde **pinhân** / Aluñ benden haber didüm ne dîrsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 3*). [*pinhân,]*

pinhân eylesem: *Saklamak, gizlemek.*

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde **pinhân eylesem** / Rûy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*pinhân eylesem, -se, -m*]

pinhân eylesün: *Saklamak, gizlemek.*

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî 'ışkını / Sîne şandükında saklar her kimüñ kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*pinhân eylesün, -sün*]

pinhân eyleyem: *Saklamak, gizlemek.*

Sırr-ı 'ışkı niçe **pinhân eyleyem** ben sînede / Âhum ile göz yaşı 'âlemlere rüsvâ kılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*pinhân eyleyem, -y, -e, -m-yem*]

pinhân ider: *Saklamak, gizlemek.*

Her kişiye gösterür yüzini ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden **pinhân ider** mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [*pinhân ider, -er*]

pinhân olur: Kaybolmak, gizlenmek, saklanmak.

La'î-i dilber gözlerümden her kaçan **pinhân olur** / Zehr olur ğamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*pinhân olur, -ur*]

pîr: Yaşlı, ihtiyar II görmüş geçirmiş.

Kullıga müy-ı sefid ile didüm eyle kabûl / Didi **pîr** olsa efendi kulin âzâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 7*). [*pîr,]*

Geh secâ'at gösterüp gâhî Muhib merdânelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür **pîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*pîrümüz, -ümüz*]

pîr evlemez: Yaşlandırmak, ihtiyar etmek; güçten düşürmek, zayıflatmak.

Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dağı / Bir zamân-ıla Muhibbî sanma kim **pîr evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*pîr evlemez, -mez*]

pîr ü cevân: İhtiyar ve genç II herkes.

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur **pîr ü cevân** / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*pîr ü cevân,]*

pîrehen: Gömlek, elbise.

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ **pîrehenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*pîrehenüñdür, -üñ, -dür*]

Olurdi yârı kuçmak **pîrehensüz** / Eger cân tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*pîrehensüz, -süz*]

Kuçabilsem nigârî **pîrehensüz** / Dir-idüm cân 'ayân görindi tensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*pîrehensüz, -süz*]

Ruğlaruñ şevkiyle ister **pîrehen** çâk ide gül / Lâleler de 'ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*pîrehen,]*

pîr-i 'ışk oldum: Aşk erbabı, aşk ustası olmak.

Pîr-i 'ışk oldum baña 'ışk ehli oldılar mürid / Her biri diyüp belî karşumda kulagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 6*). [*pîr-i 'ışk oldum, -du, -m*]

pîr-i meyhâne: Meyhaneci, meyhanenin en tecrübelisi.

Hzır eger arayarak buldı ise âb-ı hayât / **Pîr-i meyhâne** keremden anı her an getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 4*). [*pîr-i meyhâne,]*

pîr-i muġân: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Devrân eliyle toptolu kan olmadan bu dil / **Pîr-i muġân** dergehine var şarâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4). [pîr-i muġân,]

pîr-i muġâna: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Pîr-i muġâna virmem ezelden havâledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1). [pîr-i muġâna, -a]

pîr-i muġândan: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Zâhidâ ister-iseñ **pîr-i muġândan** kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3). [pîr-i muġândan, -dan]

pîr-i muġândan: Meyhanecilerin miçosu, en eskisi, yaşlısı II vahdet feyzini veren, aşk şarabını sunan kâmil mürşit II sevgili.

Harâbâta varup **pîr-i muġândan** istedüm himmet / Virür kalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4). [pîr-i muġândan, -dan]

pîşe: Sanat, meslek II iş, amel II huy, âdet, tabiat.

Kûhsâr-ı 'ışk **pîşesinüñ** nerre-şriyüz / Sanma ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4). [pîşesinüñ, -si, -nüñ]

Dilâ dil bağlamak her işe olmaz / Maġabbet gibi hergiz **pîşe** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 1). [pîşe,]

Tehî sanmañ n'ola gitdiyse Ferhâd / Degül 'ışk kühi hâlî **pîşe** olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3). [pîşe,]

pîşkes: Birinin gözüne girmek amacıyla verilen hediye, peşkeş.

Şâh-ı ġam gelse gönül şehrine cân karşı çıkar / Gözlerüm **pîşkeş** için dirhem ü dînâr çeker (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3). [pîşkeş,]

pîşrev: Önden giden, öncü II musikide besteden evvel, taksimden sonra çalınan naġme, peşrev.

Muṭrib nevâya başla gönül gel nüvaht kıl / Zirâ ki çokdan gönül ol **pîşrevdedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 4). [pîşrevdedür, -de, -dür]

pivâde olam: Yaya kalmak, yürüyerek gitmek.

Olam Kanber gibi önce piyâde / Süvâr olsa kaçan dilber 'Alî-vâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4). [piyâde olam, -a, -m-am]

piyāle: *Kadeh, şarap bardağı.*

Çün bahār oldı açıldı her tarafdan lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn **piyāleler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*piyāleler, -ler*]

Sākī **piyāle** al elüñe çünki gün geçer / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*piyāle,]*

Pîr-i muğāna virmem ezelden havāledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün **piyāledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*piyāledür, -dür*]

puhte: *Pişmiş II olgun, kâmil.*

‘Āşık mı dinür yanmayıcak āteş-i hicre / ‘İşk ehli olan **puhte** gerek hām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*puhte,]*

pül: *Köprü.*

Geçid virmez gözümüñ yaşı taşıdı / Kaşumdan özge aña **pül** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*pül,]*

pul pul itdüm: *Pul pul etmek, pul görünümü vermek II yaraların pul pul görünümü.*

Sen şeh-i ‘ālî-cenābı kuçmaga bir el ile / **Pul pul itdüm** dāğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*pul pul itdüm, -dü, -m-düm*]

pülād: *Polat, çelik.*

Çalbine āhum eşer kılmaz benüm / Seng-i hārādur yāhūd **pülāddur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*pülāddur, -dur*]

pülād olsa: *Katı, sert olmak, sağlam olmak.*

Sîne **pülād olsa** da gamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*pülād olsa, -sa*]

pür: *Dolu, çok.*

Kimse yüzün görmedi ammā cihān **pür** güft ü gü / Ol derün-ı perdede ‘ālem tolu gavgāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [*pür,]*

Ol Hıfā maḥbūbı gördüm tırrasın çin gösterür / Nokta-i ḥālî ile gül içre **pür** çin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*pür,]*

Ser-i zülfüñle başum **pür** hevādur / Göñül derdüñle çokdan mübtelādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*pür,]*

Dil hāy u hüy-ı zāhidi almadı gūşına / Zîrā şadā-yı ‘ışk-ıla **pürdür** kulagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 4*). [*pürdür, -dür*]

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde **pürdür** cāmumuz / Gün yüzün göster nigārā rüşen olsun şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [pürdür, -dür]

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm **pürdür** zemîn ü âsümân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [pürdür, -dür]

pür âteş olan: Ateşle dolu olmak.

Uyumazsa ne ‘aceb sînesi **pür âteş olan** / Nitekim subħa deġin şem‘-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [pür âteş olan, -an]

pür cefâyı: Cefa dolu, çok eziyet eden II cefası çok sevgili.

Cevri çok **pür cefâyı** kim sevmez / Mihri yok bî-vefâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 1*). [pür cefâyı, -y, -ı]

pür cüşlardanuz: Coşkunluk dolu, pek coşkun.

Âh eyledükçe itdi telâṭum sirişkümüz / Deryâ gibi Muhib hele **pür cüşlardanuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [pür cüşlardanuz, -lar, -dan, -uz]

pür hevâ oldı: Hava ile dolmak.

Mihrünle yine zerrelere irdi semâya / Âhum yiliyle oldı cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [pür hevâ oldı, -dı]

pür itdük: Doldurmak.

Ĥâk-i pâyünle **pür itdük** şîşe-i çeşmi henüz / Hey kıyâmet kâmet it vaṡt oldı sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [pür itdük, -dü, -k]

pür kıl: Doldurmak.

Nüş-ı cân olsun Muhibbî eşk-i çeşmüni müdâm / Sâġar-ı çeşmünle **pür kıl** iç anı peymâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [pür kıl,]

pür naġamdur: Naġme dolu.

Bahâr irişdi gel vaṡt-i çemendür / Cihân bülbül üninden **pür naġamdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [pür naġamdur, -dur]

pür sîm kılmaz: Gümüş ile doldurmak, gümüş saçmak II âşığının gümüş gibi gözyaşlarını saçması.

Bahâ-yı vaşl eger alsa gözümde / Bu dehri sanmañuz **pür sîm kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [pür sîm kılmaz, -maz]

pür-âşüb olmuş: Çok karıştırmak, ortalığı dağıtmak.

Ok u ya almış ele gâmezsi dil almak için / Birbirine urup âfâkı **pür-âşüb olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 2*). [*pür-âşüb olmuş, -miş*]

pür-cefâ: *Cefa dolu, çok eziyet eden II cefası çok sevgili.*

Geh 'işve gâh şîve gehî cevri ü gâh nâz / Didüklerince yok midur ol **pür-cefâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*pür-cefâyı, -y, -ı*]

pür-fitne: *Fitne dolu.*

Mest çeşmi h'âba varmışken dilâ âh eyleme / Key sakın **pür-fitnedür** uyarma anı uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*pür-fitnedür, -dür*]

pür-ğam olmaz: *Üzüntü dolu olmak, çok üzgün olmak.*

Cihânda var mı 'aşık **pür-ğam olmaz** / Belâ vü derd-ile ol hem-dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*pür-ğam olmaz, -maz*]

pür-hevâ oldu: *Kendinden geçmiş olmak, mest olmak II heves ile dolu olmak.*

'İşka düşdüm 'aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / **Pür-hevâ oldu** dimâgum baña bu sevdâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*pür-hevâ oldu, -dı*]

pür-şafâ: *Neşe dolu, eğlenceli.*

Biz dimezüz ki mihr ü yâhüd maḥabbet it / Cevri ü cefâlarıñla senüñ **pür-şafâlaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*pür-şafâlaruz, -lar, -uz*]

pür-süz: *Ateş dolu, yakıcı.*

Âhum odından sakın kim bir nihâl-i tâzesin / Sîne **pür-süzam** benim hâlî degüldür nârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*pür-süzam, -am*]

pür-süz idüp: *Yakıcı kılmak, yakıcı hale getirmek.*

Dişlerüñle şem'-i ḥüsnüñ bu Muhibbî añmasa / Şi'rini **pür-süz idüp** nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*pür-süz idüp, -üp*]

püser: *Oğul, erkek çocuk. II Sevgili.*

Salma beni dâyimâ ferdâlara / Yarına kim çıkabilmez iy **püser** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*püser,]*

püte: *İçinde maden eritilen kap, pota.*

Âteş-i 'işka yananlar gill ü ğışdan pâk olur / **Pütede** kâl olmayınca sîm ü zer olmaz 'ayâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*pütede, -de*]

püte-i hicrâna: *Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.*

Püte-i hicrāna yakaldan Muḥibbī'yi nigār / Ğill ü gışdan kurtulup zer gibi pāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [püte-i hicrāna, -a]

püte-i hicrūñ: *Ayrılık potası, ayrılık kabı, ayrılık tavası.*

Beni bu **püte-i hicrūñ** niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sım-ten bilmek dilerseñ sım ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [püte-i hicrūñ, -üñ]

püte-i 'ısk: *Aşk potası (Aşkın, içinde maden eritilen kabı).*

Püte-i 'ışk içre yanup ḥālîş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya t̄alib sanma dīnār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [püte-i 'ışk,]

R

rā eylemiş: Bakmak, nazar etmek II görüş, fikir bildirmek.

Yüzüne kim gün dimiş **rā eylemiş** / Hoş nazar kılmış ne hoş **rā eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*).
[rā eylemiş, -miş]

Yüzüne kim gün dimiş **rā eylemiş** / Hoş nazar kılmış ne hoş **rā eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*).
[rā eylemiş, -miş]

ra'd: Gök gürültüsü, şimşek.

Giryesin ebr-i bahârûñ dîde-i pür-hûna sor / Nâlesin **ra'duñ** sorarsañ bu dil-i mahzûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 1*). [ra'duñ, -uñ]

rağbet: İstek, arzu, alaka, meyil, teveccüh II itibar, kabul.

Kanlu yaşum hil'atine dāğumı itdüm nişân / **Rağbeti** artar kumâşuñ kim kaçan tamgası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [rağbeti, -i]

'İzârna müşâbih olduğuyçun / Kamu meh-rûda la'lûñ **rağbeti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*).
[rağbeti, -i]

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [rağbeti, -i]

rağbet bulmaz: İstek ve alaka gösterilmek, beğenilip istenilmek.

İy Muhibbî olmasak biz Husrev-i mülk-i suhen / Böyle **rağbet bulmaz** idi defter ü dîvânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 6*). [rağbet bulmaz, -maz]

rağbet eylesek: İsteyip alaka göstermek, itibar etmek, meyletmek, teveccüh etmek.

Şâla **rağbet eylesek** tañ mı harâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [rağbet eylesek, -se, -k]

râğıb: Rağbet edici, eden, istekli.

Ne oldum mescide tâlib ne deyr ü şöhbete **râğıb** / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [râğıb,]

râh: Yol, tarîk, istikamet.

Sorarsañ sînem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Mağabbet şehrine andan varılır togrı **râhıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [râhıdur, -ıdur]

Râhı keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstaķım / İy Muhibbî 'aşıķam yolum tarîķum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [râhı, -ı]

Dime iy zāhid-i ḥodbīn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vākıf olmaduñ gönülden **rāhumuz** vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*rāhumuz, -umuz*]

Kārubān-ı dil revāndur çün melāmet **rāhına** / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [*rāhına, -i, -n, -a*]

Ġāyet-i ‘ışka Muhibbî ireyim dimek muḥāl / Ḥaddi vü pāyānı yok bir ince müşkil **rāh** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 5*). [*rāh,]*

rāhat: Huzur, mutluluk, üzüntüsüz ve sıkıntısız olma durumu.

Muhibbî’den diriğ itme nigārā tūr-i müjgānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla sīne **rāhatdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*rāhatdur, -dur*]

Muhibbî cāmī cānāna fedā kıl k’olasın **rāhat** / Niçe bir sūz-ı āhuñdan tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*rāhat,]*

rāhat olmadı: Mutlu ve huzurlu olmak.

Gül gönca ḥandāndur çemen serv-i revānum kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*rāhat olmadı, -ma, -dı-madı*]

rāhata varupdur: Rahata varmak, huzura kavuşmak, üzüntüsüz ve sıkıntısız olmak.

Derd ü miḥnet ḥāne-i dilden varupdur rāhata / Sesslilik itme dilā kim hücrede yārān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*rāhata varupdur, -up, -dur*]

rāhat-ı cāndur: Gönül huzuru; manevi huzur.

Sun nüş ideyim la’l-i lebüñ **rāhat-ı cāndur** / Tā mest olup ḥālin ide saña Muḥib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [*rāhat-ı cāndur, -dur*]

rāh-ı ‘ademde: Yokluk yolu.

Döstlar **rāh-ı ‘ademde** ğam olaldan zādumuz / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [*rāh-ı ‘ademde, -de*]

rāhı eylemez: Yol yapmak, yol olarak kullanmak.

Pāy-būsın isteyü yolında ben oldum helāk / Hergiz ol bed-ḥū basup üstüme **rāhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*rāhı eylemez, -i, -mez-mez*]

rāhı evlemez: Yol yapmak, yol olarak kullanmak.

Behr-i pābüsü için yolında ben oldum helāk / Bir kez ol bed-ḥū basup üstüme **rāhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*rāhı eylemez, -i, -mez*]

rāh-ı ğamda: Gam, keder yolu.

Rāh-ı ğamda iy refikān cān virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlāşı okuñ ez-ĥalās (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1480, Beyit 4). [rāh-ı ğamda, -da]

rāh-ı giriz tutar: Kaçma yolunu tutmak, kaçmak, firar etmek.

Leşker-i ‘ışk kaçan eyleye dil mülkine hîz / Sipeh-i ‘akl hemān-demde tutar rāh-ı giriz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1343, Beyit 1). [rāh-ı giriz tutar, -ar]

rāh-ı ‘ışk: Aşk yolu.

Cem’ kıldum miñnet ü derd ü elem / **Rāh-ı ‘ışk** içre baña ol zāddur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1118, Beyit 2). [rāh-ı ‘ışk,]

Muhibbî **rāh-ı ‘ışk** içre egerçi pāy-māl oldı / Ğam-ı ‘ışkıñdan olmasun dil ü cānum cüdā hergiz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1310, Beyit 5). [rāh-ı ‘ışk,]

Rāh-ı ‘ışk içre dilā ger urasin cān terkinı / Olasin küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uşşāka baş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1444, Beyit 4). [rāh-ı ‘ışk,]

rāh-ı ‘ışka: Aşk yolu.

Muhibbî togrulupdur **rāh-ı ‘ışka** / Görenler didiler olsun özün var (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1022, Beyit 5). [rāh-ı ‘ışka, -a]

Ķāfile togrıldı gitti **rāh-ı ‘ışka** iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1023, Beyit 3). [rāh-ı ‘ışka, -a]

rāh-ı ‘ışkuñda: Aşk yolu.

Eşk-i çeşmüm her nefes sa‘yi beni ğarĶ itmede / **Rāh-ı ‘ışkuñda** murāda irgüren ol āhdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1066, Beyit 2). [rāh-ı ‘ışkuñda, -uñda]

Nāleler eyler Muhibbî **rāh-ı ‘ışkuñda** sentün / Gelmedi dilüne bir kez diyesin kim bu çi kes (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1374, Beyit 5). [rāh-ı ‘ışkuñda, -uñ, -da]

rāh-ı keyvān: Zuhal yıldızının yolu.

Şu‘le-i āhum görünür her seher sanmañ şafaĶ / Her gice dūd-ı dilümden **rāh-ı keyvān** baglanur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1157, Beyit 2). [rāh-ı keyvān,]

rāh-ı küyında: Sevgilinin köyünün yolu II Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.

Ölürsem **rāh-ı küyında** dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet şehid-i ‘ışk mezārıdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1201, Beyit 2). [rāh-ı küyında, -ı, -n, -da]

Muhibbî ol cefākāruñ olursa **rāh-ı küyında** / Dimez aña nedür hālün ve yāhūd merĥabā hergiz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1275, Beyit 5). [rāh-ı küyında, -ı, -n, -da]

Cān virüp ger **rāh-ı küyında** anuñ ĥāk olmışam / Bulmaz idüm ol şehün pā-būsına ben dest-res (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1390, Beyit 3). [rāh-ı küyında, -ı, -n, -da]

rāh-ı kūyuñda: *Sevgilinin köyünün yolu II Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.*

Muhibbî **rāh-ı kūyuñda** yatur pā-māl-i ‘ışk oldu / Yañılup dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*rāh-ı kūyuñda, -uñda*]

Muhibbî **rāh-ı kūyuñda** senüñ çokdan ğubār oldu / Yañılup dimedüñ bir kez ki ħāk-i üstüñ’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*rāh-ı kūyuñda, -uñda*]

rāh-ı maħabbet: *Aşk, sevgi yolu.*

Vādî-i deşt-i ğamuñ āvāre bir mecnūniyuz / Tā ölince anda biz **rāh-ı maħabbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*rāh-ı maħabbet,]*

rāh-ı maħabbetde: *Aşk, sevgi yolu.*

Başlar kesilür kan saçılır lîk sorılmaz / Bu nev’ce olur **rāh-ı maħabbetde** çok işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 6*). [*rāh-ı maħabbetde, -de*]

rāh-ı maħabbetde: *Aşk, sevgi yolu.*

Başın sakıman **rāh-ı maħabbetde** ne ister / ‘İşkuñ yolına kılmasun ikdām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 3*). [*rāh-ı maħabbetde, -de*]

Her kim ki virür **rāh-ı maħabbetde** bugün baş / ‘İşk ehli olan cān-ıla eydür aña şābāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 1*). [*rāh-ı maħabbetde, -de*]

rāh-ı maḡsūda: *Varılmak istenilen, amaçlanan yol.*

Muhibbî şıdḡ-ılā ‘āşık irişdi **rāh-ı maḡsūda** / Riyā vü zerḡ-ıla zāhid hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*rāh-ı maḡsūda, -a*]

rāh-ı müškildür: *Zor yol II geçilmesi meşakkatli yol, aşk yolu.*

Sîne taḡlını dögüp dermend-i ‘ışk içre müdām / **Rāh-ı müškildür** diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*rāh-ı müškildür, -dür*]

rāh-ı ‘ummān: *Denizin yolu.*

Kirpügüm göz yaşına sedd eyledüm sedd olmadı / Ĥār u ħesle kim görüpdür **rāh-ı ‘ummān** bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*rāh-ı ‘ummān,]*

rāhib: *Rahip, papaz.*

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şoḡbete rāġib / Ne zāhid bildi ne **rāhib** benüm özge me’ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*rāhib,]*

rahm: *Merhamet, acıma; iyi muamele.*

Bu cihānda çün bulunmaz iy göñül feryād-res / **Raḥm** umma kimseden feryādı ko feryādı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [*raḥm,]*

Mümkin mi saña **raḥm** gele yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye **raḥm** ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*raḥm,]*

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki **raḥmuñ** yok baña n'ıçün olursın dil-ḥırāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*raḥmuñ, -uñ]*

raḥm eyle: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Gel iy serv-i ḥırāmānum gözüm yaşına **raḥm eyle** / Ki merdüm-zādedür āḥir görürsün pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*raḥm eyle,]*

raḥm eyle: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Raḥm eyle disem yāra ider nāza ser-āğāz / 'Āşık ki niyāz eyleye ma'sūka kılır nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*raḥm eyle,]*

raḥm ide: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Turma aḡla iy gözüm ola ki dilber **raḥm ide** / Senge çün bārān ider geçse zamān te'sīrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*raḥm ide, -e]*

raḥm ide: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Ola ki baka **raḥm ide** yüzüñe / Muhibbî kan-ıla ruḥsāruña yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*raḥm ide, -e]*

raḥm ide: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Mümkin mi saña raḥm gele yār dilinden / Dünyāda Muhibbî kişiye **raḥm ide** mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*raḥm ide, -e]*

raḥm idüp: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Ola kim **raḥm idüp** meyl ide dildār / Gözüñ yaşını sīm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*raḥm idüp, -üp]*

raḥm idüp: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün āhen midür / **Raḥm idüp** kılmaz nazar itsem eger yüz biñ niyāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [*raḥm idüp, -üp]*

raḥm itmedi: *Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.*

Başımı kesdi gözüm yaşına **raḥm itmedi** hiç / Kılıcın ḥünī olan kurıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*raḥm itmedi, -me, -di]*

rahm kılup: Acımak, merhamet etmek, iyi muamelede bulunmak.

Çoklar yaşasun **rahm kılup** yaşuma her bār / Aglar bile yanumca benüm dīde-i hūnbār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*rahm kılup, -up*]

rahmet: Esirgeme, kollama, merhamet II Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi II "Allah rahmet eylesin" manasında dua sözü.

Ölürsem rāh-ı kūyında dikesiz taş işigini / Görenler diyeler **rahmet** şehīd-i 'ışk mezārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*rahmet,]*

rakīb: Rakip, düşman II aynı sevgiliye gönül verenlerden her biri II sevgili ile âşıkın görüşmesini, kavuşmasını engelleyen canlı cansız her şey.

Yaralar urisa ne gam sen gül için baña **rakīb** / Bu meşeldür ki diken zaḥmını bülbül götürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*rakīb,]*

N'eyledüm n'itdüm **rakībe** seng-ile āhen gibi / Kūyuña vardı diyü ḥalka beni çakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*rakībe, -e*]

Men' eyleye mi kūyına varmaga **rakībūñ** / Kim karşı turur 'āşık-ı bī-bāke berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*rakībūñ, -üñ*]

Koyup 'āşıkların ol māh-rūlar / **Rakīb** ile varup bāzār iderler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*rakīb,]*

Kūyuña koma **rakībi** düzāḥīdür dōstum / Ancak anuñ ḳadrini dārü's-selāmiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 3*). [*rakībi, -i*]

Her **rakībi** öldüreyin didüğü her dem bu kim / Derisine müştēryüz didiler ṭabbāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*rakībi, -i*]

Her ne dirse ḥaḳkuma uyma **rakībūñ** sözine / Bilürem kim ol seni ḥayr işe irşād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*rakībūñ, -üñ*]

Rakīb ölmüş didüm el-ḥamdü-lillāh / Ölen[de] ḥōş dil eyler ḥamde āğāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 2*). [*rakīb,]*

Kapuña varmaga koma **rakībi** / Melek dīv-ile hergiz maḥrem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1365, Beyit 4*). [*rakībi, -i*]

Ben turam kūyuña n'eyler gel **rakībe** virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*rakībe, -e*]

Hem-nefes kılup **rakībi** eyleseñ yanuñda ḥāş / Kim 'acablar gül yanında eksük olmaz ḥār u ḥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*rakībi, -i*]

Tañ degüldür ger **rakīb** olmazsa yanuñdan cüdā / Kanda kim gül açıla lā-büd bulunur ḥār u ḥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*rakīb,]*

Yüzüme bakmaz oldı āh yine yār-ı cefākārum / **Rakībüm** beñze[dü]r yāra beni her bābdan geçmiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*rakībüm, -üm*]

El uzatmış zülfine dildārumuñ gördüm **rakīb** / Dilegüm bu yüriye barmagina anuñ kamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 4*). [*rakīb,]*

Āsitānuñdan revā mı ‘āşığı dūr eyleyüp / İt **raķībi** idesin lāyık mıdır yanuñda ħāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*raķībi, -i*]

raķīb-i dīv: Şeytan taifesinden olan rakip.

Gice gündüz **raķīb-i dīv** saña mahrem olaldan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 4*). [*raķīb-i dīv,]*

raķīb-i mākiyānuñ: Tavuk rakip.

Bāğ-ı hüsnüñ bülbüldür murğ-ı cān medhüñ okur / Ko **raķīb-i mākiyānuñ** yiridür ancak kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 4*). [*raķīb-i mākiyānuñ, -uñ*]

raķīb-i rū-siyāhuñ: Kara yüzlü rakip.

Sakın aldanma **raķīb-i rū-siyāhuñ** kavline / Bir gurāb ötetura niçe şer agzından düşer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1025, Beyit 2*). [*raķīb-i rū-siyāhuñ, -uñ*]

raķķāş: Dans eden, oyun oynayan, köçek.

Farzdur ‘āşıkā baş oynamak evvel kādeme / Pes bu ma‘nāda gerek ‘āşık olanlar **raķķāş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1475, Beyit 3*). [*raķķāş,]*

Gird-bāduñ göricek toz kopardugını çün / Reşk idüp deşde oldı aña Mecnün **raķķāş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*raķķāş,]*

Zülfüñüñ çevgānımı gördüm başum top eyledüm / Tā kıyāmet ‘ışık meydānında olsun **raķķāş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [*raķķāş,]*

raķsa girmiş: Dans etmek II raks bağlamında "dönerek yapılan bir dansa dahil olmak."

Şahn-ı gülşen toptolu olmış yine ezhār-ıla / **Raķsa girmiş** servler hem ellerin karsar çınār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*raķsa girmiş, -miş*]

ra‘nā: Güzel, hoş, latif, parlak, revnaklı.

İñen **ra‘nādur** ol gül yüzlü dilber / Nazīrūñ görmedüm ben iy kabā-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 2*). [*ra‘nādur, -dur*]

ra‘nā: Hoş güzel II pek güzel, pek ālā.

Yār vaşlum isteyen yolumda cān virsün dimiş / Ol benüm şīrīn zebānum vāy ne **ra‘nā** söylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*ra‘nā,]*

ra‘nā güli: Rana: Güzel, hoş, latif, parlak II gül-i ra‘nā: yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Cihānuñ kanda bir **ra‘nā güli** var / Aña karşı hezārān bülbülü var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1186, Beyit 1*). [*ra‘nā güli, -i*]

ra'nā güli: Rana: Güzel, hoş, latif, parlak II gül-i ra'nâ: yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Cihānuñ kanda bir **ra'nā güli** var / Aña karşı hezārān bülbüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [*ra'nā güli, -i*]

ra'nā gülüñ: Rana: Güzel, hoş, latif, parlak II gül-i ra'nâ: yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gül.

Salınur gül hār-ıla salınma sen aġyār-ıla / Cünbişi **ra'nā gülüñ** gülşende nā-şâyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*ra'nā gülüñ, -üñ*]

ra'nālık: Güzellik, hoşluk, latiflik, parlaklık.

Bülbülñ güş eylemez gülşende gül eġānını / Eyleyüp hercāyilik her laħza **ra'nālık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*ra'nālık,]*

rāst: Mūsikimizde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri.

Gül yüzün medħ it maġāma gel nevāda **rāsti** / Vaġt-ı gülde iy gönül bülbül olur mı hīç ħamūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*rāsti, -ı*]

rāsti: Doğrusu, gerçekten.

Ol ki bī-mişl ü cismi çün cāndur / **Rāsti** 'ışk ehline ol cāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*rāstī,]*

ravzā: Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe II cennet.

Sidreden kāmētüñi biz daħı bālā bilürüz / Gülşen-i ħüsñüñi de **ravzā'dan** a'lā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1*). [*ravzā'dan, -dan*]

ravzā-i 'ışk-ıla: Aşk bahçesi.

Zāhidā sanma senüñ uçmaġuña biz tālībüz / Çöpe saymaz **ravzā-i 'ışk-ıla** dīdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*ravzā-i 'ışk-ıla, --ıla*]

rāyegān: Bedava, karşılıksız, bedelsiz.

Bahā sordum metā'-ı la'1-i yāra / Didiler naġd-i cāna **rāyegāndurħ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2*). [*rāyegāndurħ, -durħ*]

rāyegān aldı: Bedava almak, karşılıksız elde etmek.

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muħibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cānı fedā kıldı 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*rāyegān aldı, -dı*]

rāyegān olmaz: Bedava olmak, karşılıksız elde edilmek.

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her tārı iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*rāyegān olmaz, -maz*]

rāz: Gizlenen şey, sır.

Gizlü **rāzum** varmayınca gülşene fāş olmadı / Eyleyen bu sırrı fāşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*rāzum, -um*]

Noқта dehenüñ sırrını fāş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cān eyleye açılmaya bu **rāz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1260, Beyit 3*). [*rāz,]*

Dil saklar sırr-ı ‘ışkı sīnede cānı gibi / Öldüreler **rāzını** izhār idüp ašlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*rāzını, -ı, -n, -ı*]

Bülbül āşüfte olup gül şevkine / Cümle dökdi ne ki var kalbinde **rāz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*rāz,]*

İy benüm serv-i revānum sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü **rāzum** cümle fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*rāzum, -um*]

Bir kese **rāzuñ** dime sīneñde sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*rāzuñ, -uñ*]

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla **rāzuñı** / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*rāzuñı, -uñ, -ı*]

rāzı: Rıza gösteren, boyun eğen.

Rāzıyam devr-i felekden sa’d olupdur yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftārı gördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*rāzıyam, -y, -am*]

Dimezüz cevır ü cefā eyleme yā eyle vefā / **Rāzıyuz** her ne kılursañ bizi tek yāda getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*rāzıyuz, -y, -uz*]

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse **rāzıyam** senden / Ne vaşla oluram hāndān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*rāzıyam, -y, -am*]

İtse biñ cevır ü cefā kılsa hezārān zulm u nāz / **Rāzıyuz** ol şāh-ı hüsnuñ bende-i fermānıyuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*rāzıyuz, -y, -uz*]

Hicr elinden ölür-isem günde biñ kez **rāzıyam** / Bu Muhibbī hālını tek itmeñüz āgyāra ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*rāzıyam, -y, -am*]

rāz-ı dehānın: (Sevgilinin) āğzının sırrı.

Göñülden saklaram **rāz-ı dehānın** / Degül dīvāne çün kim mahrem-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 2*). [*rāz-ı dehānın, -ı, -n*]

rāzı olupdur: Kabul etmek, rıza göstermek.

Seni uyhuda görmege olupdur çeşmüm rāzı / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda h‘āb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*rāzı olupdur, -up, -dur*]

râz-ı pinhân: Gizli tutulan sır II sevgilinin sır gibi gizli ağzı.

Gerek dilden dehâni **râz-ı pinhân** / Ki dîvâne degüldür mahrem-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 4*).
[râz-ı pinhân,]

rebâb: Sap kısmının ucunda Hindistan cevizinden yapılmış basık, yuvarlak, küçük bir kâsesi bulunan, dize veya bir yere dayanarak çalınan saz.

Bezm-i gam içre cânâ sînem **rebâba** beñzer / Çeşmüm o bezme sâgar yaşum şarâba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [rebâba, -a]

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur **rebâb** / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol **rebâb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [rebâb,]

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur **rebâb** / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol **rebâb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [rebâb,]

Üstühânım nâyâ döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun ‘üd u kânün u **rebâba** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [rebâba, -a]

Bâr-ı gamdan hicr ara bu qaddüm olaldan kemân / İnlesem olmaz ‘aceb sîne **rebâbı** var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [rebâbı, -ı]

Bezm-i belâda nâleme âheng içün benüm / Muñrib terâne bagla elüñ gel **rebâba** bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [rebâba, -a]

rebâbî: Rebab ustası, bu enstrümanı çalan kimse.

Bezm-i gamda inleyüp nâlişler itsem tâ şehir / Hâlüm añlar nâyalar derdüm **rebâbiler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [rebâbiler, -ler]

rebî’ evyâmı: Bahar günleri, bahar mevsimi, ilkbahar II Rebî-i (Rebîü’l-) evvel: İlkbahar. Rebî-i (Rebîü’l-) âhir (sânî): Sonbahar.

Rebî’ evyâmı gül devr-i semendür / Akar su her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*).
[rebî’ evyâmı, -ı]

recâ-yı büse: Öpücük ümidi,öpme emeli.

Recâ-yı büse iderler tecävüz / Kesityin mi lisânüñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [recâ-yı büse, -e]

red eyleme: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Bîgâne sanup eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile aşınâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [red eyleme, -me]

redd eyleme: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Beni **redd eyleme** varsam kapuña / Kerîm olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 2*).
[redd eyleme, -me]

redd idüp: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / **Redd idüp** anı saña bigâneler mahrem gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6). [redd idüp, -üp]

redd itme: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Gözlerüm yaşın görüp **redd itme** küyuñdan beni / Bulmaz Bağdâd revnak akmasa öninde Şat (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4). [redd itme, -me]

reddeyle: Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Cân u dilden kapuña geldüm beni **reddeyleme** / Degme kez bende bulunmaz kim ola bu resme hâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 2). [reddeyleme, -me]

refik ola: Dost, arkadaş olmak.

Ger **refik ola** seg-i küyuñ iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2). [refik ola, -a]

refikân: Arkadaşlar, dostlar.

İy **refikân** reh-i gam içre du‘adan añasız / Benüm için umaram okıyasız siz İhlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4). [refikân,]

Râh-ı gamda iy **refikân** cân virürsem derd-ile / Benüm için süre-i İhlâş okuñ ez-halâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4). [refikân,]

reftar: Gidiş, yürüyüş, salınarak edalı yürüyüş.

Sen melek-rüyü niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurı şüretdür ol güftârsuz **reftârsuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3). [reftârsuz, -suz]

reftar eylemez: Yürüme, gitmek, hareket etmek II nazlı nazlı, salınarak yürüme.

Cennete havrâ eger biñ nâz-ıla kılsa hırâm / Bir kadem ol serv-i nâzum gibi **reftar eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2). [reftar eylemez, -mez]

reftar iderler: Yürüme, gitmek, hareket etmek II nazlı nazlı, salınarak yürüme.

Güzeller nâz-ıla **reftar iderler** / Dönerler gonca-veş güftâr iderler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 1). [reftar iderler, -er, -ler]

reg: Damar.

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy döstlar âheng-içün / Târlardur tende her **reg** dest-i gam mızrâbumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4). [reg,]

rehā: Kurtulma, kurtuluş.

Döştlar hicrān Şebinde kim **rehāyī** istemez / Görüben cānān yüzini rüŐenāyī istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*rehāyī, -y, -ı*]

reh-i ğam: Keder yolu.

İy refīkān **reh-i ğam** içre du‘ādan añasız / Benüm içün umaram okıyasız siz İhlāŐ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*reh-i ğam,]*

reh-i ‘ışk: AŞk yolu.

İtmez-idük **reh-i ‘ışk** içre tarīkat hāŐıl / Olmasa küy-ı hārābāt bizüm menzilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*reh-i ‘ışk,]*

reh-i ‘ışkında: AŞk yolu.

Kim elif gibi **reh-i ‘ışkında** yāruñ togrudur / Bakışından çeşmi aña ğamze okın togrudur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*reh-i ‘ışkında, -ında*]

reh-i ‘ıŐkuñda: AŞk yolu.

Nigārā sanma ‘ışk içre Muhibbī terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh **reh-i ‘ıŐkuñda** Őādīkdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*reh-i ‘ıŐkuñda, -uñ, -da*]

reh-i küyuñda: Sevgilinin köyünün yolu II Sevgilinin bulunduğu yerin yolu.

Yüzüm üzre umaram iy māh-rū kim basasın / Hāk idüp cismüm **reh-i küyuñda** kaŐdum düşmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 3*). [*reh-i küyuñda, -uñ, -da*]

rehn: Ödünç veya āriyet olarak alınan Şeyin yerine verilen Şey, rehin II rehin etmek, edilmek.

Zāhidā ister-iseñ pīr-i muğāndan kadehi / **Rehn** içün hırka vü tesbīh ile seccāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*rehn,]*

rehne aldı: Rehin almak, alkoymak II bir borç karşılığında, borç ödenince geri alınmak Őartıyla temīnat olarak borçlumun alacaklıya bıraktığı, borcun tamamını karşılayacak değerdeki kıymetli eşya, mal vb.

Zāhidā vā‘ızleri gördüm ki hırş-ı cām içün / **Rehne aldı** her birinüñ hırkasını mey-fürüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3*). [*rehne aldı, -dı*]

rehnümün: Yol gösteren, rehber.

Sen koma tarf-ı meygedeyi elden iy göñül / Bu sāğar-ıla Őaña çün ol **rehnümün** geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*rehnümün,]*

rence vırme: Acıya vermek, acısına saymak, acı yüzünden olmuş kabul etmek.

İy büt-i Çîn **rence virme** nâlemi güş eyleyüp / İşiğün büt-hânedür efğânımı kıldum ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 4*). [*rence virme, -me*]

reng-â-reng: Renkli renkli, çeşit çeşit.

Sîne bāğına Muhibbî yaş döker geh hün-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle **reng-â-reng** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*reng-â-reng,]*

rengîn: Renkli, hoş, güzel.

Didi ânîde Muhibbî böyle bir **rengîn** ğazel / Tarz-ı şî'r içre Nevâyî gibi ol fâyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*rengîn,]*

Ḳaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / **Rengîn** yaşımı eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*rengîn,]*

Gülşenüñ **rengîn** kabâsı gül midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*rengîn,]*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân şevḳine / Tâze tâze gül gibi **rengîn** ğazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*rengîn,]*

Vâdi-i ğâmda gören Mecnûn'ı 'üryân sanmasun / Eşk-i surḥ-ıla anuñ **rengîn** kumâşî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*rengîn,]*

Dāğlar geydürdi baña döstlar bir şâh benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem **rengîn** kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [*rengîn,]*

Bāğ-ı hüsninde nigârüñ lebleri **rengîn** imiş / Ehl-i diller görüp anı her biri diş bilemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 1*). [*rengîn,]*

resen: İp, idam ipi II sevgilinin saçtı.

Baş eg zülfe **resendür** cân u dilden / Disünler saña 'uşşâk içre cānbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [*resendür, -dür*]

Eger ber-dâr iderseñ zülfe âḥir / Olur cân gerdeninde ol **resen** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [*resen,]*

resen-bâz: İple oynayan, ip cambazı.

Alup zülfiyle oynar dil **resen-bâz** / Kıyar cānına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [*resen-bâz,]*

reşk: Kiskanma, kiskançlık, haset; gıpta.

Muhibbî kaşî yayından irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp **reşk-ile** cān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*reşk-ile, --ile*]

reşk idüp: Kiskanmak.

Gird-bâduñ göricek toz kopardugını çün / **Reşk idüp** deştdede oldı aña Mecnün raqqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 3*). [*reşk idüp, -üp*]

reşk-i firdevs-i berin: *Firdevs'in yüceliğini kiskanana.*

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahñ-ı çemen / 'İyş ü 'işret vaqtidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*reşk-i firdevs-i berin,]*

resm: *Bir nesne, bir canlı yâhut tabiatın kara kalemlerle, sulu veya yağlı boya ile kâğıt, bez vb. bir yüzey üzerine yapılan benzeri, tasvir, timsal.*

Şehr-i 'ışkuñ **resmini** urdukda ressam-ı ezel / Kelle-i 'uşşâkdan sürını bünyâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*resmini, -i, -n, -i*]

resm: *Tarz, şekil, biçim, üslup II âdet, usul.*

Gel beni öldür vefâ kıl 'ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık **resmidür** 'âlem içinde şânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*resmidür, -i, -dür*]

Okumış gerçi vefâ fennin velî öğrenmemiş / Kendüye cevr ü cefâ **resmini** âyîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 2*). [*resmini, -i, -n, -i*]

resm ider: *Nakşetmek, resmetmek, şekiller çizmek.*

Levh-i dilde kıl kalemle mâh-rûlar nakşını / **Resm ider** nakşında mâhirdür olup nakqâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 2*). [*resm ider, -er*]

ressâm-ı ezel: *Suretler (şekiller, görüntüler) çizen/yaratan Allah.*

Şehr-i 'ışkuñ resmini urdukda **ressâm-ı ezel** / Kelle-i 'uşşâkdan sürını bünyâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*ressâm-ı ezel,]*

revâ: *Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.*

Terk-i cân itmek **revâdur** terk-i yâr itmek degül / Yolına cân virmegi çokdan gönül ikrâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*revâdur, -dur*]

Mecnün ki 'ışk kişverine pâdişâ geçer / Hükmi anuñ cemî'-i vuñuşa **revâ** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 1*). [*revâ,]*

Küy-i nigâra deyr-i muğân dir-isem **revâ** / Çün kapusunda âh u figânum olur ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 3*). [*revâ,]*

Âsitânuñdan **revâ** mı 'âşığı dür eyleyüp / İt raqîbi idesin lâyıq mıdur yanuñda hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 5*). [*revâ,]*

revâ görme: *Uygun görmek, yakıştırmak, kötü bir duruma layık bulmak.*

() **Revâ görme** kapuñda baña cevr ide felek / Luğf olmaya yoluñda ben olam şöyle gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*revâ görme, -me*]

revā midur: Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.

Muhibbî oldı çün bir zer-ḥarîdüñ / **Revā midur** diyessin kul gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5).
[revā midur,]

revā olmadı: Lâyık, uygun, yerinde, münâsîp olmak.

Olmadı benüm sözüm katuñda revā henüz / Bu derd-i ‘ışka olmaz imiş āh devā henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1). [revā olmadı, -ma, -dı]

revān: Yürüyen, giden.

Kārübān-ı dil **revāndur** çün melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl sen de mānend-i ceres (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5). [revāndur, -dur]

revān: Sür’atle, derhal, hemen.

Eger derd-ile āh itsem ruḥ-ı zerdüm görenler dir / Ḥazān evrāḫına san kim dokınur bād **revān** ditrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3). [revān,]

revān: Su gibi akıp giden (ifade), akıcı (şiir, söz vb.) II sür’atle, derhal, hemen.

Dil okur ‘ışkuñ kitābını **revān** ezberlemiş / Güyiyā gülşende bülbül Gülsitān ezberlemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 1). [revān,]

revān evleveli: Akıtmak, dökmek.

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revān / Dīde dōlāba dönüp eyleyüben ün iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3). [revān eyleyeli, -y, -eli]

revān itdüm: Akıtmak, dökmek.

Gözüm yaşın **revān itdüm** benüm bir serv-i dālüm var / Bi-ḥamdillāh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥālüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1). [revān itdüm, -dü, -m]

revān itmiş: Akıtmak, dökmek.

İki çeşmüm **revān itmiş** yaşını ya yabān gözler / Nitekim dūd-ı dil dilden çıkıcak āsümān gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1). [revān itmiş, -miş]

revān itmiş: Akıtmak, dökmek.

Gözleri yaşın Muhibbî’nüñ **revān itmiş** şehā / Ol ki ḥaddüñ gül idüp ḳaddüñi şimşād eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [revān itmiş, -miş]

revān ola: Akmak, dökülmek.

Niçe başlar kesilüp her yaña hün ola revân / Ğamzelerden eline yâr ala çün hañçer-i tüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 2*). [revân ola, -a]

revân ola: Yola koyulmak, gitmek.

‘Akl u şabr u hüş gitdiler dilâ gel eyle ses / Kârbân çünkim **revân ola** figân eyler ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 1*). [revân ola, -a]

revân oldu: Akmak, dökülmek.

Dîdeden akdı gözüñ yaşı **revân oldu** yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-kađi yâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [revân oldu, -dı]

revân oldu: Akmak, dökülmek.

Dîdeler segrür ‘aceb ol gözi âfet mi gelür / Yaş **revân oldu** akar ol sehî-kâmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [revân oldu, -dı]

revân oldu: Yola koyulmak, gitmek.

Bir gözi âhû bu gönümi alup oldu revân / Cân bile gitdi didüm ben aña yâhû begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [revân oldu, -dı]

revân oldu: Akmak, dökülmek.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî **revân oldu** yaşum gibi / Yiter gülzâr-ı ‘âlemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [revân oldu, -dı]

revân oldu: Akmak, dökülmek.

Gözüm yaşı **revân oldu** yiñilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [revân oldu, -dı]

revân olsa: Akmak, dökülmek.

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū **revân olsa** / Hâyâl-i kađdi bāĝ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [revân olsa, -sa]

revân olur revân: Akmak, dökülmek, akıp gitmek // revan kelimesinin tekrarıyla pekiştirme yapılmıştır.

Küy-ı dilberde gözüm yaşı **revân olur revân** / Nite kim Bağdâd şehri içre akar nehr-i Şağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [revân olur revân,]

revâne: Akan, giden, yürüyen / Akıp giden.

Meyl-i tab‘ı çünki o serv-i revânadur / Anuñ için pâyına yaşum **revânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [revânedür, -dür]

revnak bulmaz: Parlaklık, güzellik kazanmak, güzelleşmek, çekicilik kazanmak.

Gözlerüm yaşın görüp redd itme kyuñdan beni / Bulmaz Baėdd revnak akmasa oñinde řař (Muhibb Dvn, Gazel 1496, Beyit 4). [revnak bulmaz, -ı, -maz-ımaz]

revnak viren: Güzellik, parlaklık, letafet vermek II güzelleştirmek, güzellik katmak.

Gzmñ yaşıdır **revnak viren** bu glsitnuña / Dime kim olıcak brn bitp gl llezr olmaz (Muhibb Dvn, Gazel 1231, Beyit 3). [revnak viren, -en]

revnak virür: Güzellik, parlaklık, letafet vermek II güzelleştirmek, güzellik katmak.

İrem bağı-durur hüsnuñ virür bülbüllerüñ revnak / Gider ağyrı kapuñdan ki bülbülle gurb olmaz (Muhibb Dvn, Gazel 1318, Beyit 2). [revnak virür, -r]

revhn: Reyhnlar; "reyhn"ın cem'idir // Fesleğenler. // Sevgilinin saçına benzetilen güzel kokulu bir süs bitkisi.

Reyhn řhnuñ taştı emendr / Gelen dvnna serv  semendür (Muhibb Dvn, Gazel 1112, Beyit 1). [reyhn,]

rezm: Savaş, kavga.

'lemi geşt eyleyüp geh gülşen içre c klp / **Rezm-ile** İskender'z bezm-ile gh Cemlerüz (Muhibb Dvn, Gazel 1211, Beyit 3). [rezm-ile, --ile]

Muhibb merd olana **rezm** içinde / Bir elde tğ [u] bir elde gerek baş (Muhibb Dvn, Gazel 1436, Beyit 7). [rezm,]

ribt: Konaklama yeri, han, kervansaray, imrethne vb.

Her krbn ki konsa bugün irtesi göçer / Dr-ı cihna anuñ-içun didiler **ribt** (Muhibb Dvn, Gazel 1498, Beyit 3). [ribt,]

Nefs kutt'-ı tark u menzil olmuşdur **ribt** / Key sakın başdan çıkarsın itmez iseñ iştiyt (Muhibb Dvn, Gazel 1499, Beyit 1). [ribt,]

Bu ribt-ı köhnede kılma ikmet fikrini / Gün-be-gün her krbna mesken olur bu **ribt** (Muhibb Dvn, Gazel 1499, Beyit 3). [ribt,]

ribt-ı köhnede: Eski, köhne konak, han // dünya.

Bu **ribt-ı köhnede** kılma ikmet fikrini / Gün-be-gün her krbna mesken olur bu ribt (Muhibb Dvn, Gazel 1499, Beyit 3). [ribt-ı köhnede, -de]

rind: Grnişe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dnysına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş grl, kalender, ikiye düşkün ve derbeder grnişnn aksine rif, hakm, gönül ehli kimse.

Gönülden bir nefes gitmez leb-i hmrs dldruñ / Hemn ol **rinde** beñzer kim mey-i hmrya dşmişdur (Muhibb Dvn, Gazel 1042, Beyit 2). [rinde, -e]

Bādeyi **rinde** virüp ‘āşıkā ma‘şūk etegin / Şüfiye zerķ u riyā zāhīde fetvāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*rinde, -e*]

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbî **rind** / Cānı şarābhānede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*rind,]*

Bekle şüfi dāyimā sen var selāmet gūşesin / ‘Āşıkuz **rindüz** hemīşe biz melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*rindüz, -üz*]

Oldı Muhibbî ‘ışk-ıla **rind** ü melāmetī / Sanmañ anuñ her işi ķallāşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*rind,]*

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / **Rind** olanlar diyeler saña nihāyet hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*rind,]*

rind ü kallāş olmuşuz: *Rind ve derviş olmak II dünyaya değer vermez olmak.*

Meygede ādābını mest ü hārāb olan bilür / Gözlerüz meyhāne ķadrin **rind ü kallāş olmuşuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 3*). [*rind ü kallāş olmuşuz, -muş, -uz*]

rindān: (*Fars. rind ve çoğul eki -ān ile rindān*) *Rint kimseler, rintler.*

Zāhidā mescidde **rindānı** inen zemm eyleme / Ğāfil olma biz seni meyhāne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*rindānı, -ı*]

rindāne: *Rintlere yakışır tarzda.*

Ele sāğar alalum şevķ-ile **rindāne** biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*rindāne,]*

Muhibbî şî‘rini **rindāne** söyler / Olursa şî‘r içinde tañ mı mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [*rindāne,]*

rind-i hārābātī: *Harabat ehli, nefsinı maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.*

Dem olur **rind-i hārābātī** olan bir bādeye / Mülk-i efrīdün u tēc-ı Hüsrev ü Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*rind-i hārābātī,]*

rind-i hārābātuz: *Harabat ehli, nefsinı maddi dünyadan arındıran ve kendini Allah'a adayan kimse.*

Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile ğamgīn olmazuz / ‘Āşık u **rind-i hārābātuz** bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*rind-i hārābātuz, -uz*]

risāle: *Küçük kitap, kitapçık.*

‘İşķ nüktesini okıdı gülşende ‘andelīb / Evrāk-ı gül sanki öninde **risāledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*risāledür, -dür*]

riste: *İp, bağ.*

Ko daksun **rişteyi** cāna Muhibbī ehl-i nazm olan / Ma'ānī baħrına talup çıkarduñ dūr gibi sözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*rişteyi, -y, -i*]

rişte-i cān: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

Gel Muhibbī sözlerini dūr gibi tak gūşuña / **Rişte-i cān** üzere nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1122, Beyit 5*). [*rişte-i cān,]*

rişte-i cān: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

İy Muhibbī **rişte-i cān** üzere dizdūr nazmuñı / Kıymetin bu dūrlerüñ ancak Nizāmiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 5*). [*rişte-i cān,]*

rişte-i cān: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

Nazm ider lü'lü' dişüñ la'l lebüñ evşafını / **Rişte-i cān** üzere dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1418, Beyit 3*). [*rişte-i cān,]*

rişte-i cānumı: *Can ipliği II insanın hayat kaynağı ve hayatın bağı olduğu ip II can damarı, şah damar.*

Ger refiķ ola seg-i kūyuñ iy dōst baña / Eyleyem gerdānına **rişte-i cānumı** meres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*rişte-i cānumı, -um, -ı*]

riyā: *Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük II din. bir ibâdet veya iyiliğın Allah rızası için değıl gösteriş için yapılması.*

Riyā vü zerķ ü tezviri cihānda ihtiyār itdüñ / Sanursın zāhidā 'ışkı bu dağı ihtiyārīdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1201, Beyit 4*). [*riyā,]*

riyā vü zerķ-ıla: *Yalan ve ikiyüzlülük.*

Muhibbī şıdķ-ılā 'āşık irişdi rāh-ı maķşūda / **Riyā vü zerķ-ıla** zāhid hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*riyā vü zerķ-ıla, --ıla*]

rızā: *Hoşnut ve memnun olma durumu, hoşnutluk, memnurluk.*

Vaşlını idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā gayrı **rızā** kılma heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*rızā,]*

rīze rīz itdüñ: *Çizik çizik etmek, parçalamak, kırıp dökme.*

İy cefā-hū niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdüñ tīg-i hicrān-ıla cismüm rīze rīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*rīze rīz itdüñ, -dü, -ñ*]

rīzvān: *Cennetin kapıcısı olan büyük melek.*

Eylemem zāhid gibi hūrī vü **Rīzvān** arzū / Hiç murādum yok benüm didār-ı cānān baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [*rīzvān,]*

ruh: *Can, nefes.*

Cevri iden baña ol şühumdur / Kâlbüm içre velî ki **rûhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*).
[rûhumdur, -um, -dur]

ruh: *Yanak II yüz.*

Cân u dil zülfi ğamından bir dem ârâm eylemez / **Ruĥları** üstinde ŧeb-veŧ târi gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [ruĥları, -lar, -ı]

Dûd-ı âhumdan sakınur gül **ruĥın** her dem nigâr / Hey niçe nâzûk mizâc olur bulutdan nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2*). [ruĥın, -ı, -n]

Niçe ŧad olsun Muhibbî gül **ruĥuñsuz** bir nefes / Kim ŧeb-i hicrûñ içinde göñlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [ruĥuñsuz, -uñsuz]

Ruĥlarına karŧu çeŧm almıŧ ele ebrûsını / Atıŧıyla san kemândârdur kemânın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [ruĥlarına, -larına]

Dõstum zülfüñ ŧebinde **ruĥlaruñ** mehtâbdur / Sun lebüñ câmin baña çün kim ŧarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [ruĥlaruñ, -laruñ]

Gül **ruĥlarındandur** hacîl kaddi olaldan mu‘tedil / Tûbî olupdur münfâ‘il serv-i revânüm kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [ruĥlarındandur, -larındandur]

Kâmet-i servüñi kim gördi didi gül götürür / Gül **ruĥuñ** buña ‘aceb deste-i sünbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 1*). [ruĥuñ, -uñ]

Ruĥları üzre görinen ĥaĥ degül itme gümân / Bil muĥaĥkaĥ ŧehd ü ŧekker üzre üŧmiŧ mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [ruĥları, -ları]

Cânân lebi katında lâ‘l seng pâredür / Gül **ruĥlarını** gördüĝi dem ŧermesâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [ruĥlarını, -lar, -ı, -n, -ı]

Dil **ruĥlaruñı** yâd idicek iŧi zâr olur / San kim çemende ŧevk-i gül-ile hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [ruĥlaruñı, -lar, -uñ, -ı]

Noĥtalar kim al evrâk üzre yir yir görünür / Sanasın gül **ruĥlaruñ** ĥaddinde müŧĝin ĥâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [ruĥlaruñ, -lar, -uñ]

Ruĥlaruñ çok mübtelâsı iy güzel sordum saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [ruĥlaruñ, -lar, -uñ]

Ruĥlarıyla lebleri zikrin ider dil dilberüñ / Anuñ-ıçun bu Muhibbî lâ‘l ü gevher-sâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5*). [ruĥlarıyla, -lar, -ı, -y, -la]

Her kaçan kim **ruĥları** üstinde zülfin târ ider / Her kılında niçe biñ ‘aŧıĥları ber-dâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [ruĥları, -lar, -ı]

Ruĥları ŧem‘in yine ‘arz eyledi cânâneler / Koñ tutuŧsun cân u dil ŧem‘e yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [ruĥları, -lar, -ı]

Lebüñden ĝoncalar dem-beste oldı / **Ruĥuñ** ŧermendesidür hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [ruĥuñ, -uñ]

- (س) Söyler **ruḥuñuñ** medhın okur bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur şām u şeḥer hoş-güftār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*ruḥuñuñ, -uñ, -uñ*]
- Gül **ruḥlarıuñ** koyup dil meyl eylemez cināna / Terk eyleyüp bahārı ‘arîf ḥazāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*ruḥlarıuñ, -lar, -uñ*]
- Zer oldı **ruḥum** sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp bir nazār sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*ruḥum, -um*]
- Gül **ruḥlarınuñ** şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilā nâleler it yār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*ruḥlarınuñ, -lar, -ı, -nuñ*]
- Öpmek isterdüm **ruḥından** ḥattın izhār eyledi / Didüm iy ārām-ı cān hîç gül olur mı ḥārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 3*). [*ruḥından, -ı, -n, -dan*]
- Ruḥlarıñsuz bu Muhibbî āh iderse tañ mıdur / Bülbül-i şürîdenüñ ḥālî n’olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*ruḥlarıñsuz, -lar, -uñ, -suz*]
- Seyr kılmaga yaşum māni’ olur **ruḥlarına** / N’eyesün yolın alur dîde o mādan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*ruḥlarına, -lar, -ı, -n, -a*]
- Bir sencileyin **ruḥları** gül yār ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1*). [*ruḥları, -lar, -ı*]
- Cāmi’-i ḥüsn içre yanar **ruḥları** kândıldür / Kaşlarınuñ tākına miḥrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*ruḥları, -lar, -ı*]
- Arturur nâlesini görse Muhibbî **ruḥuñı** / Faşl-ı güld nite kim murğ-ı hoş-elḥān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*ruḥuñı, -uñ, -ı*]
- Geh **ruḥın** ‘arz eyledi dün gülşende geh zülfını / Buña ne şāhid gerekdür ḥançeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*ruḥın, -ı, -n*]
- Ruḥları devrinde varma iy Muhibbî gülşene / La’l-i nābı var-iken cām-ı şafā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*ruḥları, -lar, -ı*]
- Ruḥlarıña karşı zülfüñ dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [*ruḥlarıña, -lar, -uñ, -a*]
- Ruḥuñ tābında iy meh-rū dutışur ser-te-ser ‘ālem / Cihānda bunı kim gördi kim ola bî-duḥān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*ruḥuñ, -uñ*]
- ‘Ārızını ben niçe gülzāra teşbîh eyleyem / Açılır gül **ruḥları** karşımda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*ruḥları, -lar, -ı*]
- Ruḥlarıñ şevkiyle ister pîreḥen çāk ide gül / Lāleler de ‘ışkuña bağrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*ruḥlarıñ, -lar, -uñ*]
- Ruḥlarıñ üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberîn / Kim görüpdür kim günün yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*ruḥlarıñ, -lar, -uñ*]
- Ruḥlarını eyledi ben ‘āşık ol yār ‘arz / İtdi san gül ruḥlarını bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*ruḥlarını, -lar, -ı, -n, -ı*]
- Ruḥlarını eyledi ben ‘āşık ol yār ‘arz / İtdi san gül **ruḥlarını** bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*ruḥlarını, -lar, -ı, -n, -ı*]

ruh-ı âfitâba: Güneş gibi parlak yanak.

Cânâ şehâb-ı zülfi **ruh-ı âfitâba** bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile mâhum niķâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*ruh-ı âfitâba, -a*]

ruh-ı revân: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Gönül bir dem karar itmez eyâ **ruh-ı revân** sensüz / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*ruh-ı revân,]*

ruh-ı revânum: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Cânım n'ola virsem saña iy **ruh-ı revânum** / Gür-ı gamda baña hemân cânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3*). [*ruh-ı revânum, -um*]

ruh-ı revânum: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Zülfi hânde-i destedür gönüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur **ruh-ı revânum** kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6*). [*ruh-ı revânum, -um*]

ruh-ı revânum: (Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel II ruhun ferahlığı, yaşam kaynağı.

Gitdükçe 'adem mülkine iy **ruh-ı revânum** / Zâd-ı gamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*ruh-ı revânum, -um*]

ruh-ı yâra: Sevgilinin yanağı.

İtdi pervâne gönül yine **ruh-ı yâra** heves / Yakmayınca komaz âhir kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*ruh-ı yâra, -a*]

ruh-ı zerdüm: Sarı yanak II solgun yüz.

Eger derd-ile âh itsem **ruh-ı zerdüm** görenler dir / Hâzân evrâķına san kim dokunur bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*ruh-ı zerdüm, -üm*]

ruhsâr: Yanak, ruh, yüz, çehre.

Zeyn ider altun kalemlle ol güneş **ruhsârımı** / Kâtib-i kudret kaçan hâttın yazup inşâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2*). [*ruhsârımı, -i, -n, -i*]

Bakamaz oldum güneş **ruhsârına** dildaruñ âh / Her kaçan baksam nazar kılsam bu çeşmüm nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 3*). [*ruhsârına, -i, -n, -a*]

Görinen **ruhsârı** üstinde kara saçlar mıdur / Pîç pîç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*ruhsârı, -i*]

Ol gül-i hâmrâda şebnem mi şehergeh görinen / Yoħsa **ruhsârında** yaruñ katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*ruhsârında, -i, -n, -da*]

Sāgar-ı çeşmümde cānā lāle **ruḥsāruñ** senüñ / Cüy-ı āb içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*ruḥsāruñ, -uñ*]

Gerçi hayrân oldı dil gördi bu ben dîvāneyi / Lîk biz de ol kamer **ruḥsāruñuñ** hayrānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 2*). [*ruḥsāruñuñ, -uñ, -uñ*]

Ola ki baka rahm ide yüzüne / Muhibbî kan-ıla **ruḥsāruña** yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*ruḥsāruña, -uñ, -a*]

Bu Muhibbî ḥatt u ḥāl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz nakşına biz bir sāde **ruḥsār** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [*ruḥsār,]*

Ḥattını gördüm ḥalel virmek diler **ruḥsārına** / Hey ne kāfirdür görüñ kaşd-ı dil ü dîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 4*). [*ruḥsārına, -i, -n, -a*]

Ḥande eyler şem‘ yansa her gice pervāneler / Ben de yansam tañ mı yārum āteşin **ruḥsār-ımıñ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*ruḥsār-ımıñ, -i, -ımıñ*]

Gören ḥattıñ didi **ruḥsāruñ** üzre / Meger ceş-i Ḥabeş İrān’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [*ruḥsāruñ, -uñ*]

Didüm iy dilber nedür görindi **ruḥsār** üzre ḥat / Didi zülfüm sāyesidür itdüñ iy miskīn ḡalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*ruḥsār,]*

ruḥsār u ḥaddi: *Yüz ve yanak.*

Nāzenīn ḡaddi ile **ruḥsār u ḥaddi** baña bes / Görelî ne serv kıldum ārzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [*ruḥsār u ḥaddi, -i*]

ruḥsār-ı yāra: *Sevgilinin yanağı.*

Cān-ıla gel iy gönül şimden girü kıl el-vedā‘ / Ḥat getürdi ḡatlüme **ruḥsār-ı yāra** geldi ḥat (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*ruḥsār-ı yāra, -a*]

rüm: *Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan bölgeye verilen isim, Anadolu.*

Hey ne sāhirdür gözi ol dilber-i Keşmīrî kim / Zülfinüñ her bir kılında **Rüm** ilin Çīn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*rüm,]*

Gözün altında ol ḥāl-i siyāhuñ nāfe-i müşgīn / Ḡalaṭdur kim bunı dirse ki **Rüm** içre ḡazāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 2*). [*rüm,]*

rumüz: *Remizler, işaretler, manası gizli olan sözler.*

Baña sor ‘ışkuñ **rumüzün** vireyim bir bir ḡaber / Sorma Mecnün’a ne bilsün bir kara cāhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [*rumüzün, -ın*]

‘İşkuñ **rumüzi** neydüğini zāhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*rumüzi, -i*]

Ḡays’a sordum dün gice ‘ışkuñ **rumüzün** bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferḡād-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 5*). [*rumüzün, -i, -n*]

Āteş-i 'ışkuñ **rumūzin** niçe taħrīr eyleyem / Söylesem 'ālem yanar sanmañ ki ancak nāmeler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*rumūzin, -i, -n*]

Sor baña 'ışkuñ **rumūzin** saña taħrīr eyleyem / Cān u baş terkin urur 'āşık hemān pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*rumūzin, -i, -n*]

Saklayam dirdüm şehā 'ışkuñ **rumūzin** sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āħir keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*rumūzin, -i, -n*]

Kim ki öğrenmek diler 'ışkuñ **rumūzin** ser-te-ser / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*rumūzin, -i, -n*]

Añlayup 'ışkuñ **rumūzin** didi bir hikmet-şinās / Bu 'ilim müşkildür itmeñ bunı bir 'ilme kıyās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 1*). [*rumūzin, -i, -n*]

rumūz-ı 'ışk: *Aşkın rumuzu, sırları, gizli sözleri.*

Rumūz-ı 'ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil hallin isterseñ dilā gel anı benden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [*rumūz-ı 'ışk,]*

rumūz-ı 'ışkı: *Aşkın rumuzu, sırları, gizli sözleri.*

Zāhidā sanma **rumūz-ı 'ışkı** hāmīler bilür / Bādenüñ zevk u şafāsını müdāmīler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*rumūz-ı 'ışkı, -ı*]

rūşen: *Parlak, aydın, aydınlık.*

Didüm cānā 'aceb **rūşen** yüzüñ var / Didi taħsīn idüp yaħşı sözüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*rūşen,]*

rūşen: *Āşikār, meydanda, açık, belli.*

Çünkü **rūşendür** eyā hurşīd-rū şıdkum saña / Şubh gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*rūşendür, -dür*]

rūşen eylerse: *Aydınlatmak.*

Rūşen eylerse 'aceb mi bu cihānı nūr-veş / Çün görindi dōstum baña cemālūñ hūr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1437, Beyit 1*). [*rūşen eylerse, -r, -se*]

rūşen eyleven: *Aydınlatmak.*

Tekye-i 'ışka gönül kändil cānumdur fitil / Anı **rūşen eyleyen** bagrumda olan yag-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*rūşen eyleyen, -y, -en*]

rūşen görünür: *Parlamak, ışıldamak.*

Muşhaf-i hüsnine yāruñ virdi ziynet hāl ü hať / Hať daħı **rūşen görünür** olsa i'rāb u nuķať (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*rūşen görünür, -ür*]

rüşen ider: Aydınlatmak.

Şebüm **rüşen ider** gönlüm çerâğı / Dinürse tañ midur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*).
[*rüşen ider, -er*]

rüşen itmege: Aydınlatmak.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i ‘ışkuñ müdâm / Tuhfı iletür bu gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*rüşen itmege, -meg, -e*]

rüşen kılur: Aydınlatmak.

Kim ki nür-ı Hakk-ıla dil hânesin **rüşen kılur** / Yiter aña hergiz ol şem‘-i şebistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*rüşen kılur, -ur*]

rüşen ola: Aydınlanmak, parlamak.

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muqarrerdür / Dağı **rüşen ola** yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*rüşen ola, -a*]

rüşen ola: Aydınlanmak, parlamak.

Tiredür zülfüñ gamından bu dil-i vîrânemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tã **rüşen ola** kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [*rüşen ola, -a*]

rüşen olsun: Aydınlanmak, parlamak.

Tiredür gamdan harâb oldı dil-i vîrânemüz / Meh gibi bir gice tog gel **rüşen olsun** hânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [*rüşen olsun, -sun*]

rüşen olsun: Aydınlanmak, parlamak.

Hün-ı dilden bezm-i gamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ göster nigārā **rüşen olsun** şāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*rüşen olsun, -sun*]

rüşen olur: Aydınlanmak, parlamak.

Her tarafından güller açılır cihân **rüşen olur** / Yâr nâz-ıla kaçan gelse ‘izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*rüşen olur, -ur*]

rüşen olur: Aydınlanmak, parlamak.

Cihân cümle olur süz-ı derünümünden benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*rüşen olur, -ur*]

rüşenâ: Parlaklık, aydınlık.

Döstlar hicrân şebinde kim rehâyi istemez / Görüben cānân yüzini **rüşenâyı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1*). [*rüşenâyı, -y, -ı*]

Pend kılsañ göñlüme şevkum dañı olur sîfiz / Nite kim âteş dökseñ **rüşenâsı** ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*rüşenâsı, -sı*]

rüstem: Ünlü İran şâiri Firdevsi'nin Şehname'sinde adı geçen İran'ın ünlü pehlivan ve savaşçısı. Klasik edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak çok sık kullanılmaktadır.

Kaşı yayı sañtdur çekmez anı **Rüstem** dañı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*rüstem,]*

rüşvâ: Kötülükle şöret bulmuş, rezil, kepâze kimse.

Zülfî zencîrinde göñlüm kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim **rüşvâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*rüşvâ,]*

rüşvâ kılur: Rezil etmek: isteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.

Sırr-ı 'ışkı niçe pinhân eyleyem ben sînede / Āhum ile göz yaşı 'âlemlere **rüşvâ kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*rüşvâ kılur, -ur*]

rüşvâ olur: Rezil olmak: başına çok utanılacak bir durum gelmek.

Çün Muhibbî cür'a-i cām-ı lebûnden oldı mest / Fâş idüp esrâr-ı 'ışkı 'âleme **rüşvâ olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 5*). [*rüşvâ olur, -ur*]

rüşvâlık: Ayıplanmışlık, rezillik.

Baglanup dil zülfüñün bendine şeydâlık sever / İy saçı leylî olan Mecnûn **rüşvâlık** sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*rüşvâlık,]*

rüşvây iden: Rezil etmek: isteyerek veya istemeyerek birini çok utanılacak bir duruma sokmak.

Baña dermân iderseñ kıl demidür / Beni **rüşvây iden** 'ışkuñ gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 1*). [*rüşvây iden, -en*]

rüşvâ-yı cihân oldum: Dünyaya rezil olmak, çevrede itibarını yitirmek II zavallığı, acizliği dünyada herkes tarafından bilinen, teşhir edilmiş, itibarsız kimse haline gelmek.

Rüşvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm yokdur / Meyhâneye de varsam meyhâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*rüşvâ-yı cihân oldum, -du, -m*]

rûy: Yüz.

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*rüyını, -ı, -n, -ı*]

rûy-ı 'arż: Yeryüzü.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğuñdan cüdâ / Teşnelikte çäk çäk olur nite kim **rüy-ı 'arż** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*rüy-ı 'arż,]*

rüy-ı gülzârı: *Gül bahçesinin yüzü.*

Rüy-ı gülzârı görem dirseñ 'izâr-ı yârı gör / Sorma bülbül nâlesin dil-ğaste bu ben zârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 1*). [*rüy-ı gülzârı, -ı]*

rüy-ı hakk'a: *Allah'ın yüzü (zâtı, kendisi).*

Her neye kılsañ nazâr biz **rüy-ı Hakk'a** nâzırız / Şümme vechu'llâhı gördük mâsivâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4*). [*rüy-ı hakk'a, -'a]*

rüy-ı yâra: *Sevgilinin yüzü.*

Rüy-ı yâra mihr-i 'âlem-tâb beñzer beñzemez / La 'l-i nâbâ şekker ü cüllâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*rüy-ı yâra, -a]*

rüy-ı zerdî: *Sararmış yüz.*

Sakladum esrâr-ı 'ışkı lîk izhâr itdi âh / Kanlu yaşımı gören didi ki **rüy-ı zerdî** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdî, -i]*

rüy-ı zerd-ile: *Sararmış yüz.*

Geh Muhibbî dâğ-ıla küh-ı belâ kaplandıur / **Rüy-ı zerd-ile** gehî deşt-i ğama dayğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 5*). [*rüy-ı zerd-ile, --ile]*

rüy-ı zerdüm: *Sararmış yüz.*

İy Muhibbî ayagı topragına işâr içün / Eşk-i çeşmüm **rüy-ı zerdüm** baña sîm ü zer yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Saklayam dirdüm şehâ 'ışkuñ rumüzın sînede / Eşk-i çeşmüm **rüy-ı zerdüm** itdi âhîr keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinhân eylesem / **Rüy-ı zerdüm** surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Rüy-ı zerdüm tâ şeref bulsun diyü / Anları pâ ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

Sırr-ı 'ışkı saklayam sînemde dirdüm gerçi ben / **Rüy-ı zerdüm** eşk-i çeşmüm itdi anı halka fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdüm, -üm]*

rüy-ı zerdümle: *Sararmış yüz.*

Dilâ bu **rüy-ı zerdümle** niçe inkâr idem 'ışka / Gözümün kanlu yaşıyla iki hâzır güvâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 2*). [*rüy-ı zerdümle, -üm, -le-ümle]*

rüyuñ türāba bas: *Yüzünü toprağa basmak: yere eğilmek, yere kapanmak, sevgilinin önünde eğilmek, sevgilinin yolunda toprakla bir olup kendinden vazgeçmek.*

Dīdār-ı yāra t̄alib-iseñ āḫir iy göñül / Eyle niyāz su gibi **rüyuñ türāba bas** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*rüyuñ türāba bas, -a*]

rüz u şāl: *Gün ve yıl // zamanın gelip geçmesi bağlamında.*

Olma Muhibbī vaşl-ıla hoş hicr-ile melül / **Rüz u şāl** çün şeb-i hicrān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*rüz u şāl,]*

rüz u şeb: *Gece gündüz II durmadan, sürekli, her zaman.*

Küh-ı gāmda kalmışamdur **rüz u şeb** āh eylerem / Bilmezem kim n’olusar ḫālüm benüm dildārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 2*). [*rüz u şeb,]*

rüz u şeb: *Gece gündüz II durmadan, sürekli, her zaman.*

Āteş-i ‘ışka ezel yakdı Muhibbī cān u dil / Anuñ-ıçun **rüz u şeb** dāyım ḫarābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 5*). [*rüz u şeb,]*

rūze-dār olan: *Oruçlu olmak.*

Rūze-dār olan ider ‘iyd ayını görmek heves / Baña ol gün ‘iyd olur görsem hilāl ebrūñı bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 1*). [*rūze-dār olan, -an*]

rūze-i hicrān: *Ayrılık orucu.*

Rūze-i hicrān içinde eyledüm bir sözi gūş / Müjde kim togdı hilāl ebrūsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*rūze-i hicrān,]*

rüz-ı ezel: *Ezel günü, ruhların yaratılıp da herkesin kısmetinin tayin edildiği gün.*

Cām-ı ‘ışkı bu Muhibbī içeli **rüz-ı ezel** / Çāk ider sīne girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*rüz-ı ezel,]*

rüz-ı ezelde: *Ezel günü, ruhların yaratıldığı gün II geçmiş zaman, çok öncesi.*

Rüz-ı ezelde içdi bu dil ‘ışk cāmını / Daḫı başumda görinen anuñ ḫümāridur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 3*). [*rüz-ı ezelde, -de*]

rüz-ı ezelde: *Ezel günü, ruhların yaratıldığı gün II geçmiş zaman, çok öncesi.*

Bīgāne gibi bakma bugün iy perī-sıfat / **Rüz-ı ezelde** çünki saña āşınālaruz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1209, Beyit 4*). [*rüz-ı ezelde, -de*]

rüz-ı ezelden: *Ezel günü, ruhların yaratıldığı gün II geçmiş zaman, çok öncesi.*

Döstüm kısmet baña kaygu saña şādī-y-imiş / Çäre ne **rüz-ı ezelden** başa bu yazu-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*rüz-ı ezelden, -den*]

rüz-ı mahşer: *Mahşer günü.*

Kim harīm-i hürmet-i ğamla Muhib̄ mahrem ola / Olamaz tā **rüz-ı mahşer** miñnet ü hırmāndan ħalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 5*). [*rüz-ı mahşer,]*

rūzigār: *Rüzgar, yel.*

Tañ mı cūş itse Muhibbî āh-ıla deryā-yı eşk / **Rūzigār** esdükçe kim dir baħr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*rūzigār,]*

rūzigār: *Zaman.*

Gerçi felek bükdi kıddüm **rūzigār** ile / Şükrüm budur ki ben daħı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*rūzigār,]*

rūzigār: *Rüzgar, yel II devir, zaman.*

Ĝam beni ħāk itdi savurdi ğubārum **rūzigār** / Sen ferāĝat ğülşeninde ‘iysde leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*rūzigār,]*

(ó) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meĝer toprak olam ilte bu gerdüm **rūzigār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 21*). [*rūzigār,]*

Çün ĝamdan özge kalmadı bir ĝam-ĝüsārumuz / Geçse ‘aceb mi nāle ile **rūzigārumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 1*). [*rūzigārumuz, -umuz*]

rūzigār-ı āh-ıla: *Ah rüzgarı, yeli.*

Ĝözlerüm yaşına saldum yine bu dil zevrakın / **Rūzigār-ı āh-ıla** kimdür aña deryā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*rūzigār-ı āh-ıla, --ıla*]

Saldı dil fülkin Muhibbî **rūzigār-ı āh-ıla** / Bilmedi emvāc-ı ‘ışkı kim belā-engīz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [*rūzigār-ı āh-ıla, -ıla*]

rūzigārumuz muvāfiķ esse: *Rüzgarı muvāfiķ esmek (olmak): işi yolunda gitmek, talihî yaver gitmek, bahtı açık olmak.*

İlte meĝer kūyuña ol dem ki ğubārumuz / Bir ĝün eĝer muvāfiķ esse rūzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 3*). [*rūzigārumuz muvāfiķ esse, -se-umuz*]

rūzigārumuz yarı kılrusa: *Rüzgarı yardım etmek, rüzgarı muvāfiķ esmek (olmak): işi yolunda gitmek, talihî yaver gitmek, bahtı açık olmak.*

İlte Muhibbî kūy-ı nigāra ğubārumı / Yarı kılrusa bir ĝün eĝer rūzigārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 7*). [*rūzigārumuz yarı kılrusa, -umuz-ur, -sa*]

S

sa'âdet: Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

Yoluñda ölmek iy dilber **sa'âdet** / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*).
[sa'âdet,]

N'ola yasdansam eger taş işigini şubha dek / Kim **sa'âdet** kişiye vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [sa'âdet,]

Âsitân-ı 'ışkuñuñ zâhid ne bilsün kıdrini / Biz bilürüz kıymetin anda **sa'âdet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [sa'âdet,]

Ğamzesi tûrinsüz olmazsın nigâruñ bir nefes / Bil **sa'âdetdür** sen anı sîneden al câna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [sa'âdetdür, -dür]

sâ'at beklerüz: Saat beklemek, bir işin olması gereken zamanı beklemek.

Ĥâk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi henüz / Hey kıyâmet kâmet it vaqt oldı **sâ'at beklerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [sâ'at beklerüz, -r, -üz]

sabâ: Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy **şabâ** / Ĥâk-i derin getir ki gözüm tütüyâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [şabâ,]

Ğonca hemyanından alsa zer 'aceb midür **şabâ** / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [şabâ,]

İy **şabâ** misk-ile 'anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol zülfi semensâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2*). [şabâ,]

Düşüp öñine ĝâşiyesin götürür **şabâ** / Şeb-dîz-i zülfe yâr kaçan kim süvâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [şabâ,]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa **şabâ** sanma güzâf / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [şabâ,]

Ger-i râhım iy **şabâ** dür eyleme / Gözlerüme tütüyâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [şabâ,]

Mu'aṭṭardur yine 'âlem dimâĝı / **Şabânuñ** yâr zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [şabânuñ, -nuñ]

Şabâ sünbül saçından [ger] bü iltseñ / Ĥıṭâ'ya Çın'e ulu armagandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [şabâ,]

İy **şabâ** zülfine el sun kıl anı 'ânber-feşân / Kim meşâm-ı cân 'ıṭr-ı müşg-sâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [şabâ,]

Acımazdum öldüğüme iy şanem hicrûñle ger / İledürse bü **şabâ** küyuña âḥir ḥâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [şabâ,]

Büy-ı zülfüñi getürdüñ tâze cân buldum yine / Müstedâm ol iy **şabâ** dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [şabâ,]

Zülfinün büym getürdüñ hoş-dimāg itdün bizi / Müstedām ol iy **şabā** ‘ālem turınca turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*şabā,]*

Bü getürdüñ yine zülfinden şeher bu hastaya / İy **şabā** merdümlük itdün müstedām ol durma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*şabā,]*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy **şabā** / Bu saña kalursa ‘ömrün olduğınca yüri es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*şabā,]*

Kıldı sevdā-yı ser-i zülfini yāruñ dil heves / Bu sebebdendür **şabā** gibi gönül müşgīn-neses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*şabā,]*

Zülfini depretdügince dökilür müşg-i ‘abīr / Ol sebebdendür **şabānuñ** büyü müşg-āmīz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 4*). [*şabānuñ, -nuñ]*

Hüzün içinde iy **şabā** Ya‘küb-ı dil aḥvālini / Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*şabā,]*

Hün-ı bülbülden-durur her dem gülün surḥ olduğu / Hün-ı bagrum iy **şabā** itseñ n’ola dildāra ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*şabā,]*

sabaḳ alur: *Ders almak, bir kimseden belli bir konuda bilgi öğrenmek.*

İy Muhibbī kim alur gül defterinden bir sabaḳ / Bülbül-i güyā olur bu ‘ilm aña ḥikmet yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1116, Beyit 5*). [*sabaḳ alur, -ur]*

sabaḳdaş: *Ders arkadaşı, aynı dersi talim edenler.*

Şürīde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyā ki **sabaḳdaşlaruz** biz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*sabaḳdaşlaruz, -lar, -uz]*

sabaḳdaş olmuşuz: *Ders arkadaşı olmak, aynı dersi talim etmek.*

‘İşk dersin okıduk Ferhād-ıla Mecnūn-ıla / Mekteb-i rüz-ı ezelde biz **sabaḳdaş olmuşuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 2*). [*sabaḳdaş olmuşuz, -muş, -uz]*

şābir: *Sabreden, sabırlı (kimse).*

Her ki ‘āşıkdur cefā vü cevruñe **şābir** geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele şākir geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*şābir,]*

şabī-vār: *Çocuk gibi.*

Egerçi kim yapar dil ḥānesin yār / Döner ol dem yıkar yine **şabī-vār** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*şabī-vār,]*

sabr: *Sabır, dayanma, katlanma.*

Cān ez-cihān āvāredür **şabrum** yakası pāredür / Ğamla gönül bī-çāredür cān u cihānum kadamur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*şabrum, -um]*

Gösterelden gün yüzün ol mihr-i 'âlem-tâbumuz / Âh kim kalmadı dilde **şabr** u gözde h'âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [*şabr,]*

'Uşşâka çâre dirler-idi **şabr** u ya sefer / Kalmadı **şabr** terk iderüz biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*şabr,]*

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider **şabr-ıla** dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*şabr-ıla, --ıla]*

şabr eylemege: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Şabr eylemege çünkü Muhibbî'de yok mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [*şabr eylemege, -meg, -e]*

şabr gitdi: *Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.*

Gitdi şabr olmasa 'aqlum baña hemdem ne 'aceb / Dilberün çeşmi Muhibbî görünür âl-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 5*). [*şabr gitdi,]*

şabr idem: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Lâf idüp dil **şabr idem** dirdi firâka sâlhâ / Sâle tākāt mı ider çün hefte mâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*şabr idem, -e, -m]*

şabr idüp: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

Er odur kim **şabr idüp** çeke cefâ vü cevri / Sanmañuz itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*şabr idüp, -üp]*

şabr it: *Sabretmek, dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.*

İy ecel billâhı **şabr it** gelme bu dil mülkine / Ol perî-rünüñ hayâli anda mihmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 8*). [*şabr it,]*

şabr kalmadı: *Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.*

'Uşşâka çâre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*şabr kalmadı, -dı]*

şabr u 'aql u dil: *Sabr, akıl ve gönül.*

Şabr u 'aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / 'Işk bir hâlet-durur elbette tenhâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*şabr u 'aql u dil,]*

şabr u 'aql u fikrüm: *Sabr, akıl ve fikir // Sabretme ve düşünme melekeleri.*

Gitdi **şabr u 'aql u fikrüm** bir dağı girmez ele / İy Muhibbî görmeydüm ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 5*). [*şabr u 'aql u fikrüm, -üm]*

şabr u hüş: Sabır ve akıl.

Geldi 'ışkuñ sîneme gitmek gerekdür **şabr u hüş** / Āşinā cem'inde çün lāyık degül bîgāneler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*şabr u hüş,]*

Komadı **şabr u hüş** dilde tākāt / Baña itmedi illā göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1436, Beyit 2*). [*şabr u hüş,]*

şabr u hüş kalmadı: Akli ve sabrı kalmamak, düşünemez ve sabredemez hale gelmek.

Cān u dil yagmaya virdi āh kim bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı gönlümde hüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*şabr u hüş kalmadı, -dı]*

şabr u hüş kalmamışdur: Akli ve sabrı kalmamak, düşünemez ve sabredemez hale gelmek.

Eyledüm 'ışkuñ şarābından ezel bir cür'a nüş / Anuñ için kalmamışdur cānda şabr u dilde hüş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*şabr u hüş kalmamışdur, -miş, -dur]*

şabr u kararum kalmadı: Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.

Hasret-i rüy u firāk-ı zülfün-ile iy perī / Kalmadı şabr u kararum inlerem leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1086, Beyit 3*). [*şabr u kararum kalmadı, -um]*

şabr u kararum kalmadı: Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.

Kalmadı şabr u kararum 'azm-i yār itdüm yine / Yokdur andan ğayrı çün bu derdmende dest-res (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1383, Beyit 4*). [*şabr u kararum kalmadı, -dı]*

şabr u mecālüm: Tahammül ve güç kuvvet.

Kulakdan 'āşıkam 'āşık 'aceb düşvār hālüm var / Degül mümkün yüzün görmek ne hüd **şabr u mecālüm** var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1164, Beyit 1*). [*şabr u mecālüm, -üm]*

şabr u rızā kıldı: Sabır ve rıza göstermek, sabretmek, razı olmak.

Dil-i dervīş-i cefā-keş ki giriftāruñ ola / Miñnet ü derd ü ğama **şabr u rızā kıldı** 'ivaż (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1491, Beyit 2*). [*şabr u rızā kıldı, -dı]*

şabr u tākāt gidüp: Sabrın ve dayanma gücünün gitmesi, sabır ve gücün kalmaması.

İy Muhibbî şabr u tākāt cümle bir yirden gidüp / İtdi bir yüzden füsün u sihr ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1233, Beyit 5*). [*şabr u tākāt gidüp, -üp]*

şabr-ı metā'in: Sabır malı, dayanma eşyası.

Almaga **şabr-ı metā'in** bülbül-i bî-çārenüñ / Ğonca hemyānın açup gül təciri zer gösterür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*şabr-ı metā'in, -ı-ı, -n]*

şabr-ıla koruk helvâ olur: *Ham üzüm zamanla helva olur II Sabretmesini bilen kişi olmayacak gibi görünen işlerde bile başarı kazanır.*

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kâm / Bir söz-miş şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [*şabr-ıla koruk helvâ olur, -ur*]

sabrum kalmadı: *Sabrı kalmamak: dayanacak gücün kalmaması, tahammülün kalmaması, artık sabredemez olmaz.*

Tâkatum tâk oldı **şabrum kalmadı** soldı beñiz / Dil tabîbine meded bu hasta dil hâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 1*). [*şabrum kalmadı, -dı*]

sac: *Saç, zülf.*

Bir **saçı** sünbül yüzi gül yarı gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

İy dil nazâr kıl ‘arızı güldür ya lâledür / Sünbül **saçına** bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [*saçına, -ı, -n, -a*]

Adı var Mecnûn’uñ ammâ bir **saçı** leylî-veşûñ / Görmüşem derd ü belâ vü miñnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [*saçı, -ı*]

Ol siyeh **saçuñ** ki müşg-i sârâdur / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*saçuñ, -uñ*]

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu gönül / Şânesin elden komayup baña **saçın** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*saçın, -ı, -n*]

Yüzi gül **saçları** sünbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*saçları, -ları*]

Görinen ruhsârı üstinde kara **saçlar** midür / Pîç pîç olmuş ya genç üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [*saçlar, -lar*]

Saçı sünbül ‘arızı yârûñ gül-i hamrâ geçer / Bâğ ara serv-i sehîden kâmeti a‘lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

Olaldan vâdi-i gamda perîşân **saçı** mañbübuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün şânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*saçı, -ı*]

Saçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum çünki vaşlı öndüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [*saçı, -ı*]

Görse zâhid **saçinuñ** küfrini zünnâr idine / Kibr eger baksâ yüzi nûrına îmân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*saçinuñ, -ı, -nuñ*]

İy **saçı** sünbül lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâğ-ı hüsñünde olupdur gözlerüm yaşı mañar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydâlık sever / İy **saçı** leylî olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*saçı, -ı*]

Dür dişleri firâkıyla sünbül **saçın** añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [*saçın, -ı, -n*]

Saçı zencîri boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-1 jülîdem degül belki duĥânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1). [saçı, -i]

Şabâ sünbül **saçından** [ger] bû iltseñ / Hıtâ'ya Çîn'e ulu armagandur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6). [saçından, -i, -n, -dan]

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / Anı boynuma takmazsın nedendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3). [saçuñ, -uñ]

Hüsni-ile iy **saçı** sünbül seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnûn'ı daĥı karşuña şeyda bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1). [saçı, -i]

Alan bir şemme bû sünbül **saçından** / Muhibbî niç' ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [saçından, -i, -n, -dan]

Sen **saçı** leylî lebi şîrîn olaldan ĥusrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şoĥbet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4). [saçı, -i]

Saçuñla 'ârîzuñ iy 'âlem-efrüz / Birisi Kıadrür birisi Nevrüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 1). [saçuñla, -uñ, -la]

Saçuñda çok kerâmet var eñ ednâsı anuñ budur / 'İzâruña ayak koyup basup ol âbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3). [saçuñda, -uñ, -da]

Yudı yüzüm karasımı âb-ı luĥf-ıla / Ak **saçı** görüp didi kapumda geçürdi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4). [saçı, -i]

Leylî **saçına** dil vireli bu Muhibbî'nün / Mecnûn gibi işi güci âh u vâh-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 5). [saçına, -i, -n, -a]

Göñül şehrinî yakmaga Muhibbî'nün **saçuñ** şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5). [saçuñ, -uñ]

Düşeli cân u göñül sünbül **saçuñ** sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş ekstük olmaz gözde yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [saçuñ, -uñ]

saçı levli: Gece gibi karanlık saçlı II siyah saçlı sevgili II Leylâ saçlı.

'İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / Ol **saçı levli** neden zülfini zencîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4). [saçı levli,]

saçlı: Saçılmak, daĥılmak, yayılmak, ortalığa serpilmek.

Âhum ejderdür derûn-ı sînem olmuş aña gâr / Odlar kim **saçılır** ejder şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2). [saçılır, -ur]

Âhum ejder görünür bu sîne gâridür diñüz / Her yaña kim **saçılır** ejder şerâridür diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1). [saçılır, -ur]

Umaram pertâb idesin tîr-i ġamzeñ sîneme / **Saçıla** her yaña kanum ben olam naĥcîr-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2). [saçıla, -a]

sad: Yüz, 100 sayısı, pek çok.

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehri / Dām-ı rızkı sübhâsı **şad** dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*).
[şad,]

‘Āşık oldur yâr ger yagdursa **şad** seng-i cefâ / Başa biñ zaħm irse hergiz âh u vâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [şad,]

şad: *Sevinç, mutluluk, huzur, memnuniyet.*

Bir ferah gelse Muhibbî gam hemân ardıncadur / Anuñ içün bu fenâ dârında yokdur **şadumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [şadumuz, -umuz]

sa‘d oldu: *Kutlu olmak, bahtiyar olmak.*

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehî / Tālî‘üm **sa‘d oldu** baht-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [sa‘d oldu, -dı]

sa‘d olupdur: *Kutlu olmak, bahtiyar olmak.*

Rāzıyam devr-i felekden **sa‘d olupdur** yılduzum / Ol melek-manzar şeker-güftarı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [sa‘d olupdur, -up, -dur]

sadâ: *Ses, avaz, yankı.*

Bülbül **şadâsı** güş idüben gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [şadâsı, -sı]

İşidüp ‘ışkdan **şadâ** itdi hemân-dem dil hürüş / ‘İşk dir âh eylegil ‘aql ise dir olgil hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 1*). [şadâ,]

sadâ-vı ‘ışk-ıla: *Aşkın sedası. // Aşk sözleri.*

Dil hây u hüy-ı zāhidi almadı güşına / Zîrâ **şadâ-yı ‘ışk-ıla** pürdür kulagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 4*). [şadâ-yı ‘ışk-ıla, --ıla]

sāde: *Süsten arınmış, ziynetsiz II sadece, yalnızca.*

Bu Muhibbî haṭṭ u hâl ü zülfine kılmaz nazâr / Bakmazuz naḫşına biz bir **sāde** ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [sāde,]

şadef: *Sedef. (İçinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğudur.).*

Baħra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan **şadef** / Didiler dürlür bulunur çün anuñ deryâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [şadef,]

Muhibbî düşeli baħr-ı gam içre / **Şadef** çeşmi yaşı dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*).
[şadef,]

sādık: *Dostluğunda samîmî ve vefâlı olan, dostluk bağlarının gerektirdiği vefâyı gösteren, sadâkatli (kimse).*

Nigārā sanma ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i ‘ışkuñda **şadıkdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*şadıkdur, -dur*]

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstim ‘ışkuñ yolında bil senüñ **şadıklaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*şadıklaruz, -lar, -uz*]

sadr: *Baş, başkan, reis.*

İtleriyle n’ola itsem ‘arbede küyında ben / Olğelmişdür ider her kişi **sadr** için savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*sadr,]*

sâf: *İçine temizliğini bozacak bir şey karışmamış olan, temiz, duru, arı, berrak, hâlis.*

Hamdü-lillāh gün gibi çün **şâfdur** âyinemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre yokdur kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [*şâfdur, -dur*]

sâf cevâb alıcak: *Doğru cevap almak II ilaç almak, tedavi olmak.*

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân sevinür / Anuñ için ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*şâf cevâb alıcak, -ıcak*]

sâf evler: *Saflaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.*

Göñül mir’atını gördüñ ser-â-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı **şâf eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*şâf eyler, -r*]

sâf kalbüz: *Temiz kalpli, kalbi temiz olan.*

Zâhidā sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / **Şâf kalbüz** görmege su gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*şâf kalbüz, -üz*]

şâf kıldı: *Saflaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.*

Jeng-i gâmdan var idi âyîne-i kalbümde dūş / **Şâf kıldı** bir kadeh meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*şâf kıldı, -dı*]

şâf ola: *Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.*

Jeng-i gâmdan ister-iseñ **şâf ola** mir’at-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*şâf ola, -a*]

şâf ola: *Saf olmak, temiz olmak, temizlenmek, arınmak.*

İster iseñ jengden **şâf ola** dil âyinesi / Äyîne gibi gerek olmak Muhibbî hırka-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 5*). [*şâf ola, -a*]

saf saf durur: *Sıra halinde beklemek.*

Küyuña gelmiş senüñ **şaf şaf durur** ‘aşıkıların / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*şaf şaf durur, -ur*]

şaf tutup: *Saf bağlamak (tutmak): Sıra teşkil etmek, sıralanmak.*

Cihān halkı muḫî‘üñdür senüñ iy husrev-i hūbān / Kemāle **şaf tutup** gamzeñ çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*şaf tutup, -up*]

şafā: *Gönül şenliği, neşe, mutluluk, zevk.*

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma senden **şafā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*şafā,]*

Şafā bilūbeni Mañşūr özine sırrı fāş itdi / Bilürken ol ezel dārı dimeñ siz dārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*şafā,]*

Mescid-i hūsnin[i] seyr iden **şafālar** kesb ider / Kaşlarınıñ tākına mihrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3*). [*şafālar, -lar*]

Geh vefā ister dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse **şafādur** çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 2*). [*şafādur, -dur*]

şafā vü merve: *Kabe'nin doğusunda bulunan iki küçük tepecik. Say bu iki tepe arasında yapılmaktadır.*

Şafā vü Merve haqqıyçün şu kim küyuñ tavāf eyler / Eger cān itmeye kurbān degül ‘aşık hīlāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1*). [*şafā vü merve,]*

şafā vü zevk idelüm: *Zevk ve safa etmek, eğlenmek.*

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / Bārī **şafā vü zevk idelüm** ‘ömr çün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1*). [*şafā vü zevk idelüm, -e, -lüm-elüm*]

şafā vü zevk sürenler: *Zevk ve eğlence içinde olmak, zevk ve eğlenceyle yaşamak.*

Dāyım cefā vü cevr çeker pādīşāh olan / Her dem **şafā vü zevk sürenler** gedā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 4*). [*şafā vü zevk sürenler, -en, -ler*]

şafāsuz: *Neşesiz, safasız, zevksiz.*

Hüzür-ı kalb-ile ‘ārif yatur meyhāne küncinde / **Şafāsuz** şūfī mescidde kurı gavgāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*şafāsuz,]*

şaf-dil: *Saf gönüllü, temiz yürekli, temiz kalpli II sadık, dürüst, riyasız.*

İy Muhibbî **şaf-dil** hem pāk-meşreb ol yürü / Kim tarīki togrıdur lā-büd anı Hālīk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*şaf-dil,]*

şafha-i ruhsārum: *Yüzük, yanak sayfası.*

Şafha-i ruhsārum üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derūnum hālını turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*şafha-i ruhsārum, -um*]

sāfi: *Hepten, tamamen.*

Çeşmi eline kuralı ya kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi **sāfi** derūnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*sāfi,]*

sāfi: *Şifa verici, veren.*

Lebleründen bu Muhibbî'ye buyur **sāfi** cevāb / İy tabīb-i dil meded oldum katı şāhib-firāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*sāfi,]*

sag: *Sağlam, esen, sağlıklı.*

Derd-i dil hālını 'arz eyleme bî-derd olana / **Saglar** añlayımaz anı ki bīmār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 2*). [*saglar, -lar*]

Nāle vü āh itdügince āh iderler taglar / Nite kim efgān iderler sayru için **saglar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*saglar, -lar*]

sag: *Sağ taraf.*

Her kaçan kim āh ider dil şu'le bayragın çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim **sagin** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*sagin, -i, -n*]

sagalt: *Sağlığa kavuşturmak, iyileştirmek, şifâ vermek.*

Haste-i 'ışkam tabīb-i dilden istedüm devā / Bir cevāb-ıla **sagalttı** lebleri dārū-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*sagalttı, -dı*]

sāğar: *Içki kadehi II şarap.*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / **Sāğar** u bāde vü şem' ü gül-i hamrāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*sāğar,]*

Sen koma taraf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu **sāğar-ıla** saña çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*sāğar-ıla, -ıla*]

Gül oldu meclis içre yine **sāğar** / Şürāhî bülbül olmuş kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*sāğar,]*

Bezm-i gam içre cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme **sāğar** yaşum şarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*sāğar,]*

Öper dildārı meclis içre **sāğar** / Ara yirde Muhibbî müttehemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 6*). [*sāğar,]*

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrīn kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña **sāğar** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*sāğar,]*

Tutaruz **sāğarı** elde gül-i hamrā yirine / Şişeler kulkulını bülbül-i gūyā bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*sāğarı, -ı*]

Hûnını haşmuñ şarāb u kellesin **sāğar** kılup / Şohbet-i hāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*sāğar,]*

Ele **sāğar** alalum şevk-ile rindāne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yārāna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*sāğar,]*

Eşküm ile tolsa çeşmüm **sāğarı** olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [*sāğarı, -ı*]

‘Aqlum aldı sākīyā cām-ı lebün / Kıl kerem vir baña bir **sāğar** ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*sāğar,]*

sāğar çeker: *Kadeh yürütmek II. Şarap içmek.*

Lebleründen kim bugün **sāğar çeker** / Sanma ferdā minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*). [*sāğar çeker, -er*]

sāğar-ı çeşmüm: *Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.*

Sāğar-ı çeşmüm tolu nüş eylerüz hûn-ı ciger / Kāni‘üz aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*sāğar-ı çeşmüm, -üm*]

sāğar-ı çeşmümde: *Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.*

Sāğar-ı çeşmümde cānā lāle ruhsāruñ senün / Cüy-ı āb içre komışlar zeyn için gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*sāğar-ı çeşmümde, -üm, -de*]

sāğar-ı çeşmüñle: *Göz kadehi II gözün içinde bulunduğu boşluk, göz çukuru.*

Nüş-ı cān olsun Muhibbî eşk-i çeşmüñi müdām / **Sāğar-ı çeşmüñle** pür kıl iç anı peymāne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 5*). [*sāğar-ı çeşmüñle, -üñ, -le*]

sāğar-ı gülgünü: *Gül renkli içki kadehi II gül renkli şarap.*

Sāğar-ı gülgünü bir dem komak elden itmesün / Kim ki olmak isteye endüh-ı devrāndan hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 4*). [*sāğar-ı gülgünü, -ı*]

sāğar-ı mey: *Şarap kadehi.*

Sāğar-ı mey kıymetin mest ü harābiler bilür / Lācerem meyhānenün kadrin şarābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*sāğar-ı mey,]*

sāğar-ı zerrin: *Altın kadeh.*

Cām-ı la‘lin nüş ider bāğ içre her dem lāleler / Nergis-i şehlä elinde **sāğar-ı zerrin** tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 3*). [*sāğar-ı zerrin,]*

şahbâ: *Bâde, hamr, şarâb.*

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir'ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma sen **şahbâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [*şahbâyı, -y, -ı*]

şahib-dem: *Yakın arkadaş, dost.*

Şâh-ı 'ışka dil takarrüb bulduĝın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz daĝı **şahib-demlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*şahib-demlerüz, -ler, -üz*]

Biz ezel bezminde 'ışkuñla senüñ hem-demlerüz / Nây-veş baĝrı delük bir niçe **şahib-demlerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [*şahib-demlerüz, -ler, -üz*]

şahib-firâş kalmışam: *Yataĝa düşmüş, yatak esiri olmuş hasta II yataĝa düşmek, hasta olmak.*

Küyuña dârü'ş-şifâ dirler ya n'icün döştum / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şahib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [*şahib-firâş kalmışam, -mış, -am*]

şahib-firâş oldum: *Yataĝa düşmüş, yatak esiri olmuş hasta II yataĝa düşmek, hasta olmak.*

Leblerüñden bu Muhibbî'ye buyur şâfı cevâb / İy tabîb-i dil meded oldum katı şahib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*şahib-firâş oldum, -du, -m*]

şahib-ĝam: *Gam sahibi, gamlı, kederli, hüznü.*

Niçe yıllardur didüm göñlümlle **şahib-ĝamlaruz** / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ĝarĝ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [*şahib-ĝamlaruz, -lar, -uz*]

şahib-nazar olan: *Görüşü kuvvetli olmak, basiretli olmak.*

Sîret gözedüp şürete bakmadı Muhibbî / **Şahib-nazar olan** kişi lâ-büd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*şahib-nazar olan, -an*]

şahil-i çeşmüm: *Gözün kenarı, kıyısı.*

Çalkamañ bu eşk-i ĝâfil virdi 'ummândan nişan / **Sahil-i çeşmüm** görüp deryâ kenarıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*şahil-i çeşmüm, -üm*]

şahir: *Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Göñlini 'âşıklarun ol çeşm ü zülf-i ĝam kapar / Hey ne **şahirdür** gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*şahirdür, -dür*]

Hey ne **şahirdür** gözi ol dilber-i Keşmîri kim / Zülfinüñ her bir kılında Rüm ilin Çin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [*şahirdür, -dür*]

Vaşl gencin hışz ider zülfeyni olmuş ejdehâ / Ğâfil olma iy göñül çeşmi anuñ **şahir** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [*şahir,]*

Muşı' itdi cihân ĝalkını cümle / Gözi itdüĝi sihrî **şahir** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3*). [*şahir,]*

şahn-ı çemen: Çimenlik, bahçe.

Zeyn idüp geydi yine hîl'ati eşcâr sebz / Döşedi **şahn-ı çemen** atlas-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*şahn-ı çemen,]*

şahn-ı çemen: Çimenlik, bahçe.

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine **şahn-ı çemen** / 'İyş ü 'işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*şahn-ı çemen,]*

şahn-ı çemen evvâmıdır: Çimende eğlenme günleri II eğlence zamanı II bahar mevsimi.

Gel bugün 'iyş idelüm **şahn-ı çemen evvâmıdır** / Çarh-ı zâlim kimler ile irte işret saz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 2*). [*şahn-ı çemen evvâmıdır, -dur]*

şahn-ı dilde: Gönül avlusu, meydanı.

Şahn-ı dilde ekmek için dâyimâ gam hâşılın / Şâh-ı 'ışkuñ emri ile itdiler beñzer nadâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*şahn-ı dilde, -de]*

şahn-ı gülşen: Gül bahçesi II gezinti, seyir yeri.

Şahn-ı gülşen toptolu olmış yine ezhâr-ıla / Raqşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*şahn-ı gülşen,]*

sahrâ: Çöl, susuz ve ıssız geniş arazi.

Sanduñuz Mecnûn gezer **şahrâda** bir dîvânedür / Kayd-ı 'âlemden ferâgat itmiş ol dâñâ-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*şahrâda, -da]*

şahrâlara düşüp: Çöllere düşmek, Mecnun gibi aşkıdan kendini çöllere atmak; yok olmak, perişan olmak.

Bir boyı servüñ firâkıñdan düşüp şahrâlara / Sînesine lâle gibi hâsta dil dâğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*şahrâlara düşüp, -üp]*

şahrâya düşmişdür: Çöllere düşmek, Mecnun gibi aşkıdan kendini çöllere atmak; yok olmak, perişan olmak.

Görelen zülf-i leylâsın gönül sevdâya düşmişdür / Olup Mecnûn gibi şeydâ yürür **şahrâya düşmişdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*şahrâya düşmişdür, -miş, -dür-ya]*

şahrâ-yı belâ: Gam çölü // gam ovası.

Kanlu yaşumı sînemüñ üstinde dir gören / **Şahrâ-yı belâ** vâdisinüñ lâlezârdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*şahrâ-yı belâ,]*

şahrâ-yı dilde: Gönül sahrası II âşğın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Kuralı **şahrā-yı dilde** haymesin sultān-ı ‘ışk / ‘Akl u şābrum gitdi benden aña fermāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*şahrā-yı dilde, -de*]

sahrā-yı sînemde: *Göğsü (gönül) sahrası II âşîğın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.*

Görenler seyl-i eşkümi diye **şahrā-yı sînemde** / Bahār eyyāmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2*). [*şahrā-yı sînemde, -m, -de*]

sahrā-yı sînemde: *Göğsü (gönül) sahrası II âşîğın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.*

Anuñçün gözlerüm yaşı akar **şahrā-yı sînemde** / Belā kühsārıdır yaşum iki ‘aynum bîñarıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*şahrā-yı sînemde, -m, -de*]

saht: *Sert, katı II güç, zor, zahmetli II sağlam, muhkem.*

Kaşı yayı **sahtdur** çekmez anı Rüstem dañı / El urup n’eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*sahtdur, -dur*]

Ol yār geçer nāz-ıla bir dem nazar itmez / **Sahtdur** dili nāle vü āhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [*sāhtdur, -dur*]

saht: *Sert, katı II sağır.*

Zāhidā ‘ışkūñ tārîkñ añlamaz kec-ñab’sın / Diñlemezsın Hāğ sözi sende meger var **saht** gūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*saht,*]

sā’il: *Dilenen kimse, dilenci.*

Virmedi ol māh-rū bir kez zekāt-ı hūsnini / İy Muhibbî niçe yıl küyında biz **sā’illerüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*sā’illerüz, -ler, -üz*]

sakf: *Dam, çatı, tavan, kubbe.*

‘Aceb mi dūd-ı āhumdan felek **sakfı** siyāh olsa / Baña göstermeyen gün āh meh-i nā-mihribānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*sakfı, -ı*]

sakf-ı felek: *Göğün tavanı.*

(س) Yanar āhum odından tutuşup **sakf-ı felek** / Yakalı hāşret-ile yār beni leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*sakf-ı felek,*]

sākī: *Mecliste içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Gül mevsiminde **sākī** elinden kadeh sunar / Nūş ide anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*sākī,*]

İrdi bir hālete dil içdi lebi cür’asımı / Ya’nī cām-ı mey-ile **sākī** bu hālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [*sākī,*]

Sākī piyāle al elüñe çünki gün geçer / Bārī şafā vü zevk idelüm ‘ömr çün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 1). [sākī,]

Cân nişār itsem ‘aceb mi **sākīnüñ** ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol şāb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 4). [sākīnüñ, -nüñ]

Sākī şarāb-ı köhneyi ko tāzesin getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyāyı neveddür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3). [sākī,]

Getür **sākī** şarāb-ı ergüvānı / Gül eyyāmı cihān bāğ-ı iremdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 5). [sākī,]

Getür **sākī** şarāb-ı ergüvānı / Geçürme fırsatı kim dem bu demdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 2). [sākī,]

Gül ü mül şoĥbetin fevt itme **sākī** / Bilürsin kim bahāruñ sür‘ati var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8). [sākī,]

Müşkilüm çok benüm iy zühre-cebīnüm **sākī** / Cām-ı la‘lūñle meger ĥall ola bu müşkilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3). [sākī,]

sākī-i devrān: Zamannın sakisi, felek sakisi. II Ecel, ölüm.

Ĥaste-dilven döstüm cām-ı lebūñden cür‘a sun / **Sākī-i devrān** elinden dolmadan peymānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4). [sākī-i devrān,]

sakın: Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

Güzellik burcına māhum ‘urüc itdūñse zulm itme / **Sakın** ‘aşıklar āhından zemīn ü āsūmān dītrer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4). [sakın,]

Dūd-ı āhumdan **sakinur** gül ruĥın her dem nigār / Hey niçe nāzūk mizāc olur bulutdan nem kapar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 2). [sakinur, -ur]

Alma āhum gel akıtma eşk çeşmünden **sakın** / Ğarĥa virür ‘ālemi bu göz yaşı deryā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 3). [sakın,]

Zīver-i dünyāya aldanma görüp dil baglama / Sen gözüñ açup yumınca key **sakın** dünyā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4). [sakın,]

Gözlerüm yaşı benüm key **sakinuñ** kanlu sudur / Niçe merdümleri ĝarĥ eyledi ol su begler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3). [sakinuñ, -uñ]

Kosun kāfırlığın ĝamzeñ yiter kaşd eyledi ĥūna / Tamar kanlar kılıcından **sakinsun** şāhumuz vardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4). [sakinsun, -sun]

Sakın bu āhum okından i çarĥ-ı keç-i dün-perver / Nazar kıl ĥaddüme ol da benüm kaşı kemānumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 4). [sakın,]

Āhum odından **sakın** kim bir nihāl-i tāzesin / Sīne pür-sūzam benüm ĥālī degüldür nārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1320, Beyit 4). [sakın,]

Nigārā sūz-ı ‘işkuñla yakar dil her zamān āteş / **Sakingil** bād-ı āhumdan ider bir gün ziyān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1). [sakingil, -gil]

Mest çeşmi h̄āba varmışken dilā āh eyleme / Key **sakin** pür-fitnedür uyarma anı uyumış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [sakin,]

Nefs kuttâ‘-ı tarîk u menzil olmuşdur ribât / Key **sakin** başdan çıkarsın itmez iseñ ihtiyât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 1*). [sakin,]

sakin: *Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak II bir davranışın yapılmaması, bir şeyin düşünülmemesi gereken durumlarda söylenen uyarı sözü (asla, hiçbir zaman, dikkat et, tedbirli ol).*

Zülfine **sakin** dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [sakin,]

Sakin aldanma rakîb-i rû-siyâhuñ kavline / Bir gurâb ötutura niçe şer agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [sakin,]

Ugrama **sakin** eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [sakin,]

‘Ārızında dāne-i h̄āline el sunma **sakin** / Ādem’i cennet içinden çıkararı çün dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 3*). [sakin,]

İy Muhibbî key **sakin** dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [sakin,]

Dil virme key **sakin** bu cihānuñ sarâyına / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [sakin,]

İy gönül olma **sakin** dünyā metā‘ına harîş / N’eyledi naqdi ne assı eyledi Kārūn’a sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 4*). [sakin,]

Muhibbî sırr-ı ‘ışkı itme izhâr / **Sakin** Manşür-veş ber-dâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 5*). [sakin,]

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key **sakin** hattuñ gelür āhir olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [sakin,]

El urayın dime **sakin** genc-i hüsine / İki tarafda zülfi anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [sakin,]

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime **sakin** / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [sakin,]

Cihānuñ halkına **sakin** inanma / Yüze güler dir-ise saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [sakin,]

Dehre aldanma **sakin** fikr eyle āhiri günü / Gerçi bu ‘ālem yüzi saña görünür sür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [sakin,]

Beni cānā inen yakma **sakin** bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bî-amān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 4*). [sakin,]

Çünkü vefâ vü mihr ü maḥabbet bulunmadı / Ādemle **sakin** eyleme dünyāda ihtilâḫ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [sakin,]

sakin: *Korumak, gözetmek, esirgemek.*

Sakin cemāl ü hüsnuñi iy āfitāb-ı hüsñ / Gökler yüzine irişe nāgeh şerārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [*sakin,]*

Nār-ı āhumdan nigārā sebze-i ḥaṭṭuñ **sakin** / Bu meşeldür kim yanar kuru yanınca bile yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*sakin,]*

sakin olmaz: *Yatışmak, durulmak, rahat olmak.*

‘Acebdür āteş-i dil **sakin olmaz** / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2*). [*sakin olmaz, -maz]*

sakin-i küyuñ: (*Sevgilinin Köyünün, mahallesinin sakini (halkı).*)

Sakin-i küyuñ olan bāğ u gülistān istemez / ‘Ārızuñ gören o hergiz hür u gilmān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 1*). [*sakin-i küyuñ, -uñ]*

sakivā: *Ey saki. II Ey içki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.*

Ben şürāhī gibi yanuñda senüñ baş egdürem / **Sākivā** senden kadeḥ ihsān olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*sākivā,]*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / **Sākivā** cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*sākivā,]*

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyi getir / **Sākivā** sun berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*sākivā,]*

Sākivā gör dehri bī-bünyāddur / Bāde sun kim ‘ömr hem berbāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*sākivā,]*

Sākivā cām-ı şafā sun tā vire ḳalbe cilā / Ğam buḡarı yoksa dil āyinesini jeng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [*sākivā,]*

Vaḳt-ı güldür ğam-ı devrānı ferāmüş idelüm / **Sākivā** al elüñe devr ide peymāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*sākivā,]*

Vaḳtidür kim **sākivā** devr eylesün la‘līn kadeḥ / Devr-i gül vaḳt-i cevāñi dilde yok bīm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*sākivā,]*

‘Aḳlum aldı **sākivā** cām-ı lebüñ / Kıl kerem vir baña bir sāğar ‘ivāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 3*). [*sākivā,]*

sakkā-vı çeşmüm: *Göz sakkası, su dağıtan göz (gözyaşı saçması bağlamında).*

Kirpügüm cārüb olup **sakḳā-yı çeşmüm** su seper / Ḥıdmete bil baglayup küyüñde ferrāş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [*sakḳā-yı çeşmüm, -üm]*

sakla: *Değer verip elden çıkarmamak, elinde bulundurmaya devam etmek.*

Pāyuña n’ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu **sakladuğı** sım ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*sakladuğı, -duğ, -ı]*

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbī ‘ışkını / Sīne şandūkında **saklar** her kimūn kālāsı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1020, Beyit 5*). [saklar, -r]

sakla: Gözetmek, esirgemek, korumak, himāye etmek.

İlāhī nār-ı āhumdan gül-i terdür ki sen **sakla** / Ki āhumdan benüm pürdür zemīn ü āsūmān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 4*). [sakla,]

sakla: Bir şeyi söylememek, bilgi ve haber vermemek suretiyle başkalarından gizli tutmak, gizlemek.

‘İşkī cānum gibi **saklarken** olur halka ‘ayān / Āh bu gāmmāzlık sır[ı] cümle şi‘irümden çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [saklarken, -r, -ken]

Sakladum esrār-ı ‘ışkī līk izhār itdi āh / Kanlu yaşumı gören didi ki rüy-ı zerdı var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 2*). [sakladum, -du, -m]

Sakla esrāruñı her demde huzūr eylesesin / N’oldı Manşūr’ı gör oldugı-y-ıçun keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1215, Beyit 2*). [sakla,]

Göñülden **saklaram** rāz-ı dehānın / Degül dīvāne çün kim mahrem-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1229, Beyit 2*). [saklaram, -r, -am]

Saklayam dirdüm şehā ‘ışkuñ rumūzın sīnede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āhır keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [saklayam, -y, -a, -m]

Ciger hūnını **saklamaga** iy dil / Gözümden gayrı aña şīşe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 5*). [saklamaga, -mag, -a]

Dil **saklar** sırr-ı ‘ışkī sīnede cānı gibi / Öldürelər rāzını izhār idüp aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [saklar, -r]

Sakla ‘ışkuñ sırrını sīneñde cānuñdan ‘azīz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 4*). [sakla,]

Sırr-ı ‘ışkī Muhibbī **saklamaduñ** / Sırışkūñ kıldı anı ‘āleme fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 6*). [saklamaduñ, -ma, -du, -ñ]

Sırr-ı ‘ışkī **saklayam** sīnemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı halka fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 2*). [saklayam, -y, -a, -m]

Bir kese rāzuñ dime sīneñde **sakla** rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [sakla,]

sakla: (Bir şeyi) Kaybolmaması, zarar görmemesi için belli ve emin bir yere koymak, kaldırmak.

Sakla Muhibbī sīnede tīrini cān gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yādigārdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 5*). [sakla,]

Gökler yüzine bir gün irişür şerārumuz / **Sakla** cemālūñ ayını iy āfītāb-ı hūsün (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1272, Beyit 4*). [sakla,]

salā dimis: Sala okumak // Cuma ve cenaze namazına çağırarak için minarelerden okunan salavat.

Kā'be-i kūyında qurbān oldum dimiř šalā / Hey müselmānlar meded 'uřřāka i'lām eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*řalā dimiř,]*

salā dimiş: *Sala okumak // Cuma ve cenaze namazına çağırarak için minarelerden okunan salavat.*

Kā'be-i kūyında qurbān oldum dimiř šalā / Hey müselmānlar meded 'uřřāka i'lām eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*řalā dimiř,]*

salā dimiş: *Sala okumak II Cuma ve cenaze namazına çağırarak için minarelerden okunan salavat.*

Kā'be-i kūyında qurbān oldum dimiř šalā / Hey müselmānlar meded 'uřřāka i'lām eyleñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 4*). [*řalā dimiř, -miř]*

sālā: (*Uzun*) yıllar.

Lāf idüp dil şabr idem dirdi firāka **sālā** / Sāle řākat mı ider çün ģepte māhı eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*sālā,]*

salın: *Salınmak, sallanmak, sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak II naz ve eda ile yürümek.*

Gerçi bir āzādedür ammā **salınsañ** nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i ģoř-bālā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*salınsañ, -sa, -ñ]*

Salın iy serv-i āzādum saña mānend bir dil-keş / Bulınmaz 'arz-ı ģüsn eyle güzellik çünki fāñidür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 3*). [*salın,]*

Salınur 'işve ile her şarafa nāz-ıla yār / Āh bu şıveyi ne serv ne řimřād eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*salınur, -ur]*

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*salınsa, -sa]*

Tāvüs-şıfat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tā serv-i sehī ögrene senden **salınışlar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*salınışlar, -ıř, -lar]*

Salınur her yaña biñ nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim serv-i sehī çadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*salınur, -ur]*

salın: *Salınmak, sallanmak, sağa sola veya öne arkaya hafifçe sallanmak II naz ve eda ile yürümek II birlikte vakit geçirmek.*

Salınur gül ģār-ıla **salınma** sen āgyār-ıla / Cünbişi ra'nā gülüñ güşende nā-řāyestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*salınma, -ma]*

Salınur gül ģār-ıla salınma sen āgyār-ıla / Cünbişi ra'nā gülüñ güşende nā-řāyestedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*salınur, -ur]*

salın: *Koyulmak, bırakılmak, atılmak, yayılmak.*

Ĥāl-i siyehi eyleye bu baştımı fire / **Salınsa** kaçan boynına ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 2*). [*salınsa, -sa]*

saltanat: *Hükümdarlık, sultanlık // hakimiyet, güç.*

Ḥāk-i pāyın başuma tāk itmek itdüm mültemes / Gör dil-i dīvāneyi kim **saltanat** eyler heves (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 1*). [*saltanat,]*

san: *Sanki, güya.*

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn tagılır / Būy-ıla ‘ālem tolar **san** nāfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*san,]*

Leylî zülfüne gönül vireli dīvāne olup / Deşt-i ğam içre ki **san** ḥasta vü mecnūn iñiler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1019, Beyit 2*). [*san,]*

Yārı ağyār-ıla gördüm **san** gül oynar ḥār-ıla / Bülbül-i şūrīde-veş bu āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 3*). [*san,]*

Ruḥlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / Atışıyla **san** kemāndārdur kemānın togrudur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*san,]*

Akidur āb-ı revān her yaña çeşmüm kūzeki / İñiler bī-çāre dil derd-ile **san** ṭolābdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*san,]*

Deyr-i ḥüsninde kaşı peyvestesi ol kāfirūñ / Cānib-i şarka bakar **san** kāfiri miḥrābdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 4*). [*san,]*

Müdde‘inūñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döymez yarılır **san** kāse-i faġfūrdur (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*san,]*

Zülfî tarḥ itdi cefā sengini dil buk‘asına / Muḥkem olsun diyü **san** kāfiri bünyād eyler (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 5*). [*san,]*

El urup depretdüġince zülf-i ‘anber-bārını / Ḥaşre dek **san** ‘ālem içre ebr-i müşg-efşān kopar (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 3*). [*san,]*

N’eylerem gülzārı sensüz baña olmışdur ḥarām / Bu cihān bāġında gönülüm **san** gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*san,]*

Yāra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / Ḥ’āba vardı gözleri yanında **san** efsānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*san,]*

Kurılmışdur zenaḥdānı ki **san** top / Ḥaṭı yāruñ ḥiṣār-ı rīme beñzer (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*san,]*

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini **san** tāziyānedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*san,]*

İy mesīḥā-dem zülāl-i leblerūñ ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Ḥızr’uñ suyu **san** bir eşmedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*san,]*

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ġamz okların / Sīneden anı geçür her biri **san** bir kesmedür (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*san,]*

San serv-i sehī ḳaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-içun yaş (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*san,]*

Zülfî zencīrine asmış **san** zaḳan ḳandīlini / Cān u diller yakmaga ya‘nī ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 2*). [*san,]*

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / Yaşum bahırına **san** ‘ummāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*).
[san,]

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / Hâlini kodı içinde eyledi **san** dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [san,]

Ruğlarını eyledi ben ‘âşîka ol yâr ‘arz / İtdi **san** gül ruğlarını bülbüle gülzâr ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [san,]

san: Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / **Sanmañuz** itmek şikâyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [sanmañuz, -ma, -ñuz]

Olmayınca kimsede ‘ışkıdan eşer / Bil ki hayvândur anı **sanmañ** beşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 2*).
[sanmañ, -ma, -ñ]

Lebleründen kim bugün sâgar çeker / **Sanma** ferdâ minnet-i kevşer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 1*).
[sanma, -ma]

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim **sanur** ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [sanur, -ur]

Bu Muhibbî dişleri vaşfin kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre **sanur** dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [sanur, -ur]

Ortada ‘ışka esîr **sanmañ** olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü mañabbet kamu uçdan ucadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [sanmañ, -ma, -ñ]

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tabîbi **sanma** ki saña cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [sanma, -ma]

Leblerün fikri nigârâ **sanma** fikründen çıkar / Gün yüzün fikri yahüd kalb-i sipihründen çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [sanma, -ma]

Degme nâkes cāna kıymaz ‘ışk ara ber-dār ola / Ehl-i ‘ışkuñ cümlesini **sanma** kim Mañşür’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 2*). [sanma, -ma]

Sîne de ‘ışk âteşini nâr **sanmañ** nürdür / Anuñ ile ehl-i diller hānesi ma‘mürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [sanmañ, -mañ]

Şanemâ **sanma** ki senden usanam cevvrün-ile / ‘İşk-ıla ‘âşîk ölürse de ferâgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [sanma, -ma]

Görinen şubh-dem **sanmañ** şafağ gökler kenârında / Yakan bu dāmen-i çarhı bu āh-ı şubhğahumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [sanmañ, -mañ]

Berre düşmiş **sanmañuz** Mecnūn bir dîvānedür / Gördi yok bü-yı vefâ insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [sanmañuz, -mañuz]

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre **sanma** genç / Vesmelüdür gerçi kim ammâ ki gāyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [sanma, -ma]

Bükilmiş kaddümi görüp anı sen mäh-ı nev **sanduñ** / Ğurāb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüh’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [sanduñ, -duñ]

Kenârında görinenler bu çarhuñ siz şafağ **sanmañ** / Derün-ı sîne de yir yir çıkan her dem duñânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*sanmañ, -mañ*]

Günde biñ kerre beni cevr-ile ger öldüresin / **Sanma** mihrüñ bu gönülden güzelüm zâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*sanma, -ma*]

Nüh felekden geçer ‘âşık idicek derd-ile âh / **Sanmañ** âh-ı sehere kevn ü mekân hâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 3*). [*sanmañ, -mañ*]

Muhibbî muhkem işdür ‘ışk bâzı / Bu kârı **sanma** ayruk kâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Ğam şebinde cân u dil **sanmañ** ki bir dem h’âb ider / Gözlerüm yaşı cihâni bil ki ğarğ-ı âb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Niçe yıldur bahr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / **Sanma** ancak suda yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âhîr **sanur** mısın ki gelüp saña yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*sanur, -ur*]

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazar itse / **Sanma** ki cihân içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Ne ğam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi uyur **sanma** seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Nigârâ **sanma** ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / Yoluñda öldüğüm billâh reh-i ‘ışkuñda şadıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*sanma, -ma*]

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Piç pîç olmuş yatur **sanma** ki ol şu‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*sanma, -ma*]

İy ğubâr-ı hat şu deñlü yidüm esrâr-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören **sanur** ki bir hayrân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*sanur, -ur*]

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘Âşık-ı dîdâra **sanmañ** cennet ü kevser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şifat küyında ger / Gül gibi ğuş eylemez **sanma** ki senden derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Gülşen-i hüsnuñe ugrarsa şabâ **sanma** ğüzâf / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]

Gönderür seng-i ceñâ yâr belâ toprakını / Dil-i vîrânı **sanur** kim dağı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*sanur, -ur*]

Zâhidâ **sanma** rumüz-ı ‘ışkı hâmililer bilür / Bâdenüñ zevç u şafâsını müdâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Zâhidâ **sanma** ki a‘mâl-ıla cennet bulasın / Ol Hâk’uñ fazlı-durur yolhsa ‘âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [*sanma, -ma*]

Şu‘le-i âhum görünür her seher **sanmañ** şafağ / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Senüñ fikründe iy zâhid behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı hûbdan gayrı benüm **sanma** hayâlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3). [sanma, -ma]

Bu çarh-ı bî-vefâ hâlin görüp kim buña dil baglar / Gelenler dâr-ı dünyâyâ meger gitmez mi **sanmışdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 3). [sanmışdur, -mış, -dur]

Cân u dil almaz mısın bir büsefe didüm didi / Cân virem dîrsin ki zâhir **sanasın** bir nesnedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4). [sanasın, -a, -sın]

Âteş-i 'ışkuñ rumûzın niçe tañrîr eyleyem / Söylesem 'âlem yanar **sanmañ** ki ancak nâmeler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3). [sanmañ, -ma, -ñ]

Cân hastasına itmeye hergiz hakîm 'ilâc / La'linden özge derdine **sanmañ** devâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 4). [sanmañ, -ma, -ñ]

Derdi ile hoş geçer dil dilberüñ / Derdüme **sanma** devâsı hoş gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 2). [sanma, -ma]

Sîne-i süzânımı her kim göre **sanur** rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4). [sanur, -ur]

Muhibbî dâd-ı Hak'dur 'ışk kitabı / Okınmaz **sanma** sen ta'lîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5). [sanma, -ma]

Bülbül çemende **sanma** ki dâyim sür[ü]d ider / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi âh u nâledür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2). [sanma, -ma]

Bu semâda görineni berç u bārān **sanmañuz** / Çarh-ı gerdān yakılup ben sūhte içün aklar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3). [sanmañuz, -ma, -ñuz]

Riyā vü zerç ü tezvîri cihānda ihtiyār itdün / **Sanursın** zâhidā 'ışkı bu dañı ihtiyārîdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4). [sanursın, -ur, -sın]

İy Muhibbî dürîşüp 'ışk-ı haqîkî taleb it / Sözlürüm cümle haqîkîdür anı **sanma** mecâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7). [sanma, -ma]

Cür'a-i cām-ı elesti içeli mest olmuşuz / İy Muhibbî haşre dek **sanma** bizi ayıklaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 5). [sanma, -ma]

Şol deñlü nişār itdi gevher tâcîr çeşmüm / Cānā bizi sen **sanma** eli boşlardanuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3). [sanma, -ma]

Kūhsār-ı 'ışk pîşesinüñ nerre-şiriyüz / **Sanma** ki bizi hırş-ıla biz müşlardanuz* (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 4). [sanma, -ma]

Âhum tolanur gice vü gündüz ser-i küyın / İy bād-ı şabā **sanma** ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [sanma, -ma]

Dūkenür **sanma** çeşmüm kîsesinden / Yime gam anda dînār eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 4). [sanma, -ma]

Her kişi cān terk ider **sanma** leb-i şîrîn-içün / Anı kim Ferhād ider 'ışk içre pervîz eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 3). [sanma, -ma]

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrî / Bu dil Ya'kūb'ı hüzn içre kalur **sanmañ** hāzîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2). [sanmañ, -ma, -ñ]

- Çıkarırsa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / **Sanur** mısız ki sînem içre âh-ı âteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*sanur, -ur*]
- Şâh-ı ‘ışkuñ devletinde **sanmañ** eşke mâliküz / La‘l ü gevherle tolu dildür bizüm gencînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / Şubh olunca bu Muhibbî **sanma** feryād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]
- Zāhidā **sanma** senüñ tek biz selāmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]
- İncinür **sanma** cefādan cevre mu‘tād olmışuz / Süd yirine zehr-i ğamla bislemiştir anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]
- Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdāyî gönül / Döştlar hüşyār olur **sanmañ** dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- Zāhidā **sanma** senüñ tek biz selāmet beklerüz / Biz ħarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]
- Tehî **sanmañ** n’ola gitdiyse Ferhād / Degül ‘ışk kühî ħālî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- Bahā-yı vaşl eger alsa gözümden / Bu dehri **sanmañuz** pür sîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 4*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]
- Cehd itme dilā yār-ı vefādār ele girmez / **Sanma** ki velî cevri ü cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]
- Seni sevdüğü günāh-ısa Muhibbî sevdüğüm / Gün gün artar ‘ışkı **sanma** ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]
- Sanmañuz bir dağı ma‘mür ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yıkalıdan dağı vîrāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]
- Aglamayınca gelüp sen gül gibi açılmadıñ / Bāğ-ı ħüsnüñ döstüm **sanma** ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]
- Yolına cān virdüğümü gerçi cānān istemez / ‘Āşkuñ fañrıdır ol **sanmañ** anı cān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- İy bād-ı şabā getüresin ħāk-i derinden / **Sanma** ki Muhibbî anı kühl-i başar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]
- Sanmañ ki gönül meyl ide dünyā-yı ‘acūza / Kāni‘ olıcak ültifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- Seni sevdüğü günāh-ısa Muhibbî sevdüğüm / Gün gün artar ‘ışk **sanma** ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]
- Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür **sanur** dakındı şebbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*sanur, -ur*]
- Zāhidā **sanma** bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf kalbüz görmege su gibi dîdār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

- Püte-i 'ışk içre yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya t̄alib **sanma** dīnār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]
- Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdāl-ı 'ışk / **Sanmañuz** şimden girü nāmūs-ıla 'ār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]
- Zāhidā **sanma** bizi biz nefis iġvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā temennāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]
- 'Aşıkuz ancak hemān dīdārdur maqşūdumuz / **Sanma** cennet isterüz zāhid ya havrāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 7*). [*sanma, -ma*]
- Karz eyle yine dīdelerüm hūn-ı cigerden / **Sanma** dükene dirhem ü dīnār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]
- Bu Muhibbī gözleri cevherlerin / Yoluña **sanma** ki iṣār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*sanma, -ma*]
- Sanmañuz cevr ü cefā yār eylemez / Giñ cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 1*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]
- Eyleseñ cevr ü cefāyı **sanma** kim yüz döndürem / Derdün-ile ğuşşānı şādī bilüp hurremlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]
- Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür **sanur** / Tañlaram nāz uyhusından yarı bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*sanur, -ur*]
- Kūyına varmaga **sanmañ** kim beni yārum komaz / T̄ālī'ümdür dōstlar baht-ı siyehkārüm komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- Sanma şöret gözlerüz biz yāhū dārāt ehliyüz / 'Alemler bir cūr'aya satduk harābāt ehliyüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]
- Āhum eflāke irüp oldı melā'ik gözi nem / **Sanmañuz** kanlu yaşum taht-ı şerādan geçemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*sanmañuz, -ma, -ñuz*]
- Dōstum cevr ü cefādan **sanma** kim yüz döndürem / Bu t̄arīk-ı 'ışkda ṣābit-ka-dem muhkemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*sanma, -ma*]
- Eksük itme göz yaşını kalbi mermerse dañı / Bir zamān-ıla Muhibbī **sanma** kim pīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]
- Zāhidā **sanma** senüñ uçmaguña biz t̄alībüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dīdār isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*sanma, -ma*]
- Oldı Muhibbī 'ışk-ıla rind ü melāmetī / **Sanmañ** anuñ her işi kallaşa beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1360, Beyit 5*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]
- Sanma her 'aşık olan cān vire cānān yolına / Degme Manşūr dañı eylemeye dāra heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 4*). [*sanma, -ma*]
- Giceler t̄a şubh olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışk āsān mı **sanduñ** bilmedüñ iy bu'1-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [*sanduñ, -du, -ñ*]
- Yār **sandum** baña didüm sırr-ı 'ışkı gönlüme / Anı izhār eyledi bildüm o da aġyār-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*sandum, -du, -m*]

Sanduñuz Mecnûn gezer şahrâda bir dîvânedür / Kayd-ı ‘âlemden ferâgat itmiş ol dâna-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 3*). [*sanduñuz, -du, -ñuz*]

Dûn gice gördüm Muhibbî şu‘le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger **sandum** savaşı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*sandum, -du, -m*]

Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı ‘üryân **sanmasun** / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin kumâşî var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*sanmasun, -ma, -sun*]

Âh u efgânuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî **sanma** kim dildâra te‘şîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [*sanma, -ma*]

Bîgâne **sanup** eyleme red bu Muhibbî’yi / Bilmez misin ki ‘ışkuñ ile âşinâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 5*). [*sanup, -up*]

Sanma ki cihân-ı fânîdesin kurtarasın baş / Pes böyle iken buña mahabbet niye kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Beni sen **sanma** iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*sanma, -ma*]

Dûn gice kodum yâr işigi taşına baş / Gözümden akar hûn-ı ciger **sanmañ** anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

Yâruñ aldı büsesin **sanmañ** Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cânı fedâ kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*sanmañ, -ma, -ñ*]

san: *Sanırsın ki II sanki, güya.*

Ugrama sakın eşküme iy dil **sanup** geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu Tuna’dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*sanup, -up*]

san: *Bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhret, itibar.*

Gel beni öldür vefâ kıl ‘ahdüñe didüm didi / Bî-vefâlık resmidür ‘âlem içinde **şānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 6*). [*şānumuz, -umuz*]

san kim: *Sanki, güya.*

Eger derd-ile âh itsem ruh-ı zerdüm görenler dir / Hızân evrākına **san kim** dokunur bād revân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 3*). [*san kim,]*

Dil ruhlarıñuñ yād idicek işi zâr olur / **San kim** çemende şevk-i gül-ile hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*san kim,]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II sevgili yerine.*

İy güzeller şâhı kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı **saña** bîgāneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [*saña,]*

Niçe yıl geçdi bu dil bendeñ olup derd ü mihen / **Saña** bir gün dimedi gel beni âzâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*saña,]*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / **Sañā** kul olmağa kendin serv-i hoş-bālā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [saña,]

Salın iy serv-i āzādum **saña** mānend bir dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hüsn eyle güzellik çünkü fānîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [saña,]

Ruĥlarıñ çok mübtelāsı iy güzel sordum **saña** / Dimedî ki kuçulası gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 2*). [saña,]

Bister-i gülden yaraşur **saña** cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālın ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [saña,]

Ĥışm-ıla nazar kılma idüp kaşlarıñı çīn / Kim didî **saña** kim gözün üstinde kaşuñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 3*). [saña,]

(ح) Ĥayātî ebedîdür **saña** kim vāşıl ola / N’ola Mañşūr gibi zülfüne kılsañ ber-dār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [saña,]

Bīgāne gibi bakma bugün iy perī-şıfat / Rüz-ı ezelde çünkü **saña** āşınālaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 4*). [saña,]

Māhî gördüm gün yüzünden dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem **saña** mihr-i cihān-ārā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4*). [saña,]

Güzeller içre olduñ çünkü mümtāz / Ne deñlü eyleseñ lāyık **saña** nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 1*). [saña,]

Sañā ger hūr [u] perī dirsem olur bu söz ĥatā / Zīra kim ehl-i başıret anlara ādem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [saña,]

Pādīşāh-ı hüsn olaldan dōstum / Her ki göre dir **saña** ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 4*). [saña,]

Gice gündüz rakīb-i dīv **saña** maĥrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigārā ben hemān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [saña,]

Çünkü rüşendür eyā ĥurşid-rū şıdkum **saña** / Şubĥ gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [saña,]

Kim **saña** bu hüsnî virdiye eyā şīrīn-dehen / Kūĥ-ı gamda ben belā-perverdi Ferĥād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [saña,]

Servden gördüm nigārā kāmētüñ bālā-y-ımış / İy hümā-ṭal’at **saña** menzil felek-fersā-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [saña,]

Yüz kerre eger ĥālümü dirsem **saña** iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [saña,]

Dil derdini iy dōst **saña** niçe idem ‘arz / Āhumla yaşumdan toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [saña,]

Sun nūş ideyim la’l-i lebūñ rāĥat-ı cāndur / Tā mest olup ĥālın ide **saña** Muĥib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II gönül yerine.

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm **saña** göñül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [saña,]

Sen koma ıarf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sāgar-ıla **saña** çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*saña,]*

Küh-ı ğamda olmaga iy dil **saña** tenhâ yiter / Başına mecnûna bu şeş dâmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*saña,]*

Bakarsın kanda bir güzel görürseñ / Dilâ bu deñlü miñnetler **saña** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 4*). [*saña,]*

İy gönül virdüm naşîhat **saña** anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar **saña** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*saña,]*

İy gönül virdüm naşîhat **saña** anı dutmaduñ / Her ne deñlü ‘ışk-ıla çekseñ cefâlar **saña** az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 4*). [*saña,]*

Niçe bir feryâd idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistân içre yokdur **saña** bir feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 2*). [*saña,]*

‘İşka düşme âhîri müşkil olur dirdüm **saña** / Ugramazduñ bu belâya dutmuş olsañ ger nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 2*). [*saña,]*

Eger cân ister-iseñ başum üzre / İdeyim anı kim **saña** gele hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 3*). [*saña,]*

Kaşı yayından gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaçdı **sañadur** ğâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*sañadur, -dur]*

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II âşık (Muhibbî) yerine.*

Vâdi-i ‘ışka Muhibbî bu gönül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile **saña** zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*saña,]*

Olsañ Muhibbî derd-ile ger isteseñ cevâb / Ol dil tabîbi sanma ki **saña** cevâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 5*). [*saña,]*

Var mı cihânda bir **saña** beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbñânedede vü cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*saña,]*

Çünkim Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âhîr sanur mısın ki gelüp **saña** yâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*saña,]*

Teerîd-i ‘ışk ol yüri terk eyle cânuñı / **Saña** Muhibbî penbe-i dağuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*saña,]*

Dünyâ kime mihr itdi **saña** ide Muhibbî / Cevr-ile cefâ kılmada cânânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 5*). [*saña,]*

Sakla Muhibbî sînede tîrini cân gibi / Çünkü **saña** ol kaşı ya yâdigâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*saña,]*

Muhibbî **saña** bir gönlek biçerler ‘aqluñı divşür / Ezelden böyledür ‘âdet aña hiç âsifîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 7*). [*saña,]*

İy Muhibbî bu cihânunñ âlına aldanma gel / **Saña** dürlü dürlü lu‘blar gösterür [gel] Hakk’a yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5*). [*saña,]*

Mümkin mi **saña** raħm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye raħm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [*saña,]*

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbī sunma el / Neşterini tā ki urmaya **saña** zenbūr-veş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5). [saña,]

Saña cevri ide Muhibbī yâr ağıyara vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kıyıl mebâş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5). [saña,]

Her ne kim virdi dünyâ evvel Muhibbī bir bir / Âhîr komaz alur ol virmiş-durur **saña** karz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II âşık yerine.

Terk eyle kamu fikri hemân **saña** gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb u çemendür (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4). [saña,]

Alma gözüñe kühl-ı Şıfâhân'ı zerrece / Hâk-i der-i nigâr **saña** tütüyâ yiter (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4). [saña,]

Baş eg zülfe resendür cân u dilden / Disünler **saña** 'uşşâk içre cânbâz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3). [saña,]

Neden dil bagladuñ ol bî-vefâya / Cefâ kılsañ ne deñlü **sana** ol az (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 4). [sana,]

İşiginde dilberüñ **saña** gedâ olmak yiter / Olmaga mülk-i cihâna pâdişâ kılma heves (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4). [saña,]

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dîbâ harîr / Yig-durur **saña** kalender gibi olmak jende-püş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2). [saña,]

'İşkuñ yolında ger urasın terk-i cân u baş / 'İşk ehli kamu indürürler **saña** cümle baş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1). [saña,]

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürî humhâneye / Müşkilüñ hâll ide **saña** göstere yol mey-fürüş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4). [saña,]

'İşk eyler-ise cevri ü cefâ eyleme i'râz / Bir gün ola kim feyz ide **saña** da o Feyyâz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 1). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II humâr-âlüd (âşık) yerine.

Cânuma hâtif sehergehden bunu ilhâm ider / İy humâr-âlüd ancak **saña** dermân câm ider (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II senin için II sevgili yerine.

Cânım n'ola virsem **saña** iy rûh-ı revânım / Gür-ı gamda baña hemân cânuma beñzer (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 3). [saña,]

İy kaşı ya cânı her kim **saña** kırbân eylemez / Müşkil olur işi günden güne âsân eylemez (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 1). [saña,]

saña: Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II zâhid yerine.

Zāhidā olsun mübārek cennet ü mescid **saña** / Ben hārābāt ehliyem mesken baña meyhānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [saña,]

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.*

Bir nazar kıl cān göziyle gör bu lu‘bet-bāz-ı çarh / Bir nefesde **saña** biñ dürlü ‘alāmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 2*). [saña,]

Sor baña ‘ışkuñ rumūzın **saña** takrîr eyleyem / Cān u baş terkin urur ‘āşık hemān pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2*). [saña,]

Her ne gelse **saña** yigdür ki kanā‘at idesin / Bir görine gözüñe bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [saña,]

Ne yazulu ise hāyr [u] eger şer / Okudurlar **saña** bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [saña,]

Niçe bir halk-ı cihān ile idersin güft ü gū / ‘Uzlet eyle halkdan artuk **saña** yigdür hamūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [saña,]

Cihānuñ halkına sakın inanma / Yüze güler dir-ise **saña** kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [saña,]

Dehre aldanma sakın fikr eyle āhiri günü / Gerçi bu ‘ālem yüzi **saña** görünür sür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [saña,]

Dōstum kısmet baña kaygu **saña** şādī-y-imiş / Çāre ne rüz-1 ezelden başa bu yazu-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [saña,]

Hāne-i dil olmadın vīrāne ābād eylegil / Yazılupdur defter-i ‘ışka ezelden **saña** hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [saña,]

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II sabâ yerine.*

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabā / Bu **saña** kalursa ‘ōmrüñ olduğınca yüri es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [saña,]

saña: *Sen, ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi II zāhid yerine.*

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler **saña** nihāyet hār u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [saña,]

sanasın: *Sanırsın ki II sanki, güya.*

Bikr-i fikrinden Muhibbî ihtirā‘ itse ğazel / Kapışurlar **sanasın** kim gevher agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 5*). [sanasın,]

Göñlümi her dem benüm ol māh-1 gönca-fem kapar / **Sanasın** hūrşide gülşende seher şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [sanasın,]

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihān deryāya dönmişdür / Yürür dil çıkmaz içinden **sanasın** anda mähîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [sanasın,]

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu göñül / **Sanasın** bir nehr üzre kurulu tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [sanasın,]

Noğtalar kim al evrāk üzre yir yir görünür / **Sanasım** gül ruğlarıñ haddinde müşğın hāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [*sanasım,]*

Bister-i hākide gördüm bir gedā ‘üryān uyur / Mesned-i şāhīde yatur **sanasım** sultān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*sanasım,]*

Bezm-i ğamda cān atar şem’-i ruğ-ı cānāneye / **Sanasım** miñnet şebinde bu gönül pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7*). [*sanasım,]*

Āteş-i miñnetle her şeb berķ urur kāşānemüz / **Sanasım** bir ejder olmışdur dil-i vīrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*sanasım,]*

Genç-i hüsne zūlfını dilber girihler bağlamış / **Sanasım** zencīr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [*sanasım,]*

Beni Mecnūn-sıfat kıldı nigāruñ zūlf-i leylāsı / Dil-i dīvāne deprenmez **sanasım** pāy-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*sanasım,]*

Görinen ‘anberīn beñler nigāruñ şem’-i hüsniinde / **Sanasım** bir bölük Hindū daparlar nāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [*sanasım,]*

sanavber: *Çam fıstığı ağacı.*

Nigārā kāmētūñ serv olalıdan / Görüp pest oldu ‘ar’arla **sanavber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [*sanavber,]*

sanç: *Saplamak, iliştiirmek, takmak.*

Başına **sançup** çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına ya’nī dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*sançup, -up]*

sandük: *Sandık.*

Cānı gibi eylesün pinhān Muhibbî ‘ışkını / Sīne **şandükında** saklar her kimūñ kālāsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*şandükında, -ı, -n, -da]*

sanem: *Put II çok güzel kimse, dilber, mahbûbe II sevgili.*

Sīne-i mecrūha ursañ iy **sanem** ğamz okların / Tīr-i peykānuñ bu ben dil-ħasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*sanem,]*

Göñlini zūlfı çekerse bu Muhibbî nūñ ne tañ / İy **sanem** zūlfūñ kemendi çün senūñ tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*sanem,]*

Deyr-i ‘ālemde kaçan kim bir **sanem** peydā olur / ‘İşka düşüp niçeler Mecnūnlayın şeydā olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 1*). [*sanem,]*

Acımazdum öldüğüme iy **sanem** hicrūñle ger / İledürse bū şabā kūyuña āñir hākūmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 2*). [*sanem,]*

Bu Muhibbî la’l-i nābuñ ħastasıdır iy **sanem** / Bir soragel ölür ise olmasun tūmārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*sanem,]*

şanemâ: *Ey sanem, ey güzel, ey sevgili II put II çok güzel kimse, dilber, mahbûbe II sevgili.*

Şanemâ sanma ki senden usanam cevrûñ-ile / 'Işk-ıla 'âşık ölürse de ferâgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*şanemâ,*]

Gülşen-i hüsnüñe ugrarsa şabâ sanma güzâf / Sünbülünden şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*şanemâ,*]

sanki: *Sanki, tıpkı, gúyâ.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / **Sanki** söyler tütüdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*sanki,*]

Yine bezm-i belâ içre bu göñlüm / İñiler **sanki** nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*sanki,*]

Ĥâller meyl ider ol 'arız-ı dil-cüya gelür / **Sanki** Hindü-beçeler teşne olup suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*sanki,*]

Ĥalka Ĥalka sünbülü bād esse ditrer her taraf / **Sanki** bir řävüsdur cevân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*sanki,*]

Bâğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i ġurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış **sanki** Ĥ'âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [*sanki,*]

Ĥadehler meclis içre **sanki** güldür / ŞürâĤî bülbül olmuş Ĥulkulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [*sanki,*]

'Işk nüktisini okıdı gülşende 'andelîb / EvrâĤ-ı gül **sanki** öñinde risâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 3*). [*sanki,*]

sarây: *Saray.*

Dil virme key sakın bu cihânüñ **sarâyına** / Her kim ki aña konsa hem ol an gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 4*). [*sarâyına, -ına*]

Gel temâşâ eyle bu sırça **sarâyın** göñlümün / Eşk-i surĤ-ıla münakĤaş zeyn olınmış Ĥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*sarâyın, -ı, -n*]

sarrâf: *Altın, mâdenî ve kâğıt paraları birbirîyle deġiştirmeyi, bozmayı, tahvil alış verîşi yapmayı meslek edinmiş kimse II bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.*

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola şâ'irlertün / Kim ki **sarrâf** ola dir kim bir degül altın gümüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [*sarrâf,*]

saru: *Sarı renk, altın rengi, kükkürt rengi II âşığın sararmış solmuş benzi.*

'Işkı ketm ister Muhibbî İik bakan yüzine / Dir ki 'âşıkdur anuñ beñzini gör **saru-y-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [*saru-y-ımış, -y, -ı, -ımış*]

sat: *Büyük nehir // Dicle ve Fırat'ın birleşmesinden meydana gelen büyük nehir. // Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir.*

Gözlerüm yaşın görüp redd itme küyuñdan beni / Bulmaz Bağdād revnağ akmasa öñinde **Şaṭ** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [*şaṭ,]*

sat: *Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek II ... gibi göstermek, ... olarak yansıtmak.*

Ḥaṭṭ-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sārā **satar** / Dişlerüñ dürr-i 'Aden şirîn lebüñ ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

Ḥaṭṭ-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sārā **satar** / Dişlerüñ dürr-i 'Aden şirîn lebüñ ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

sat: *Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek.*

Yāra sundum 'iydgehde gönülümü elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*satar, -ar]*

Şi'r-i pür-süzüm eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir ḥarfē kıymet efserin Dārā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*satar, -ar]*

Leblerüñ 'uşşāka turmuşdur mey-i ḥamrā **satar** / Zülf-i müşğînüñ muḥabbet ehline ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

Leblerüñ 'uşşāka turmuşdur mey-i ḥamrā **satar** / Zülf-i müşğînüñ muḥabbet ehline ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*satar, -ar]*

Bāğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftālūlar / 'Āşık-ı dil-ḥaste ger varsa aña ayyā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*satar, -ar]*

Çarḥ-ı gerdün mäh u ḥurşid ile olur müşterî / Hüsn bāzārında la'lüñ her kaçan ḥelvā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 3*). [*satar, -ar]*

Dem olur rind-i ḥarābātī olan bir bādeye / Mülk-i efrüdün u tēc-ı Ḥusrev ü Dārā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*satar, -ar]*

Sanma şöhet gözlerüz biz yāḥū dārāt ehliyüz / 'Ālemi bir cür'aya **satduk** ḥarābāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*satduk, -du, -k]*

Bir sencileyin var mı **satar** vaşl metā'ın / Bir bencileyin aña ḥarīdār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*satar, -ar]*

sat: *Bir şeyi bir bedel karşılığında başkasına devretmek II övünmek maksadıyla kendinde olmayan bir şeyi var gibi göstermek, gösteriş yapmak, taslamak.*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin serv-i ḥoş-bālā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*satar, -ar]*

Cām-ı la'line irem diyü ider cūş u ḥurūş / Dāyimā meyḥānede kendin mey-i şahbā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 3*). [*satar, -ar]*

Bezm-i ğamda iy Muhibbî nāleme āheng içün / Nāyı gör bāzāra varmış kendüzin güyā **satar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*satar, -ar]*

savaş: *Mücadele, uğraşma, kavga.*

Tır-i müjgâni ile durmaz akar hûn-ı ciger / Bu iki hûnîlerüñ kimse **savaşın** yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*savaşın, -i, -n*]

Dün gice gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı yanmagmış meger sandum **savaşı** var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*savaşı, -ı*]

İy âfitâb-ı hüsñ gitmedi säyem yanumdan âh / Tâ itmeyince 'Arbede anuñ-ıla **savaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*savaş,]*

savaş eyler: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

'Işk için eyler gözüm gönülüm benüm turmaz savaş / Gâlib oldı gönülüm âhîr egdi gözüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*savaş eyler, -r*]

savaş idem: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

Gün yüzüñ görmek dilersem säyem arduzca gelür / Baña lâzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*savaş idem, -e, -m*]

savaş ider: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

İtleriyle n'ola itsem 'arbede küyında ben / Ohgelmişdür ider her kişi şadr için savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 2*). [*savaş ider, -er*]

savaşı iden: *Savaşmak, mücadele etmek, çekişmek.*

Sinesi gül çäk ü gülşen içre bülbül derdnäk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*savaşı iden, -i, -en*]

savur: (*Rüzgâr*) *Önüne gelen bir şeyi havaya kaldırıp sağa sola uçurmak.*

Ğam beni hâk itdi **savurđı** ğubârüm rüzigâr / Sen ferâğat gülşeninde 'iysde leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*savurđı, -dı*]

'Işk âteşiyle yandı kül oldı bu cân u dil / Āhîr **savurđı** ğam yili geldi ğubârümüz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*savurđı, -dı*]

sa'y: *Çalışmak, çabalamak.*

Eşk-i çeşmüm her nefes **sa'yi** beni ğarķ itmede / Râh-ı 'ışkuñda murâda irgüren ol âhdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 2*). [*sa'yi, -i*]

say: *Aynı cinsten olan şeylerin, 1 sayısından başlayarak her biri için bir sayı eklemek sûretiyle kaç tâne olduğunu belirlemek, sayısını bulmak, tâdat etmek.*

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân uyumaz / Gice seyyâre **sayar** dîde-i ğiryân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*sayar, -ar*]

sa'y evleme: *Çalışmak, çabalamak, gayret etmek.*

Sa'y eyleme ağırsuz yār ele girmez / Gülşende nite bir gül-i bî-hār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [*sa'y eyleme, -me*]

sa'v it: *Çalışmak, gayret etmek II Haccın şartlarından olarak Safa ve Merve tepeleri arasında hızlı yürüme.*

Şikeste-hâfır olmuşdur Muhibbî gönlünü **sa'y it** / Ele al Ka'be hakkıyçün buña beñzer sevâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [*sa'y it,]*

savd: *Avlama, avlanmak, av.*

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller **şaydına** yokdur anuñ agın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

Murğ-ı dil **şaydına** itmişdür ser-i zülfin duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmüş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

Bu gönlüm murğî nâgâh itse pervâz / Anuñ **şaydına** hâzır çeşmi şahbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

Ehl-i diller **şaydına** zülfini gördüm âğ-ımuş / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [*şaydına, -i, -n, -a*]

savd evlevem: *Avlamak, yakalamak.*

Gülşene vardum ki tâ tenhâ seni **şayd eyleyem** / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*şayd eyleyem, -y, -e, -m*]

savd idem: *Avlamak, yakalamak.*

Umaram **şayd idem** ben sen hümâyı / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [*şayd idem, -e, -m*]

savd itdi: *Avlamak, yakalamak.*

Gözi şayyâdı **şayd itdi** yine bu gönlümüñ bâzın / Dü zülfeyni esîriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*şayd itdi, -di*]

şayd itmege: *Avlamak, yakalamak.*

Gülşen-i hüsünde dil murğın yine **şayd itmege** / Zülfi âğında Muhibbî hâli anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*şayd itmege, -meg, -e*]

savd itmege: *Avlamak, yakalamak.*

Zülfini çîn eyledi dil murğını **şayd itmege** / Hâlini kodı içinde eyledi san dâne 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [*şayd itmege, -meg, -e*]

savd itmek: *Avlamak, yakalamak.*

Ol hümā-pervāzı **şayd itmek** dilersin iy gönül / Hîç olur mı ki şikār eyleye ‘Ankā’yı meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*şayd itmek, -mek*]

savd olalı: *Avlanmak, yakalanmak.*

Güzeller **şayd olalı** sîm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*şayd olalı, -alı-alı, -*]

savd olalı: *Avlanmak, yakalanmak.*

Güzeller **şayd olalı** sîm ü zerle / Degüldür kıse-i çeşmüm şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*şayd olalı, -alı*]

sayda getürem: *Sayda getirmek, avlamak.*

Umaram dām-ı āhumla getürem sayda dildārı / Aña murğı olan vaşşî başuma dānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [*şayda getürem, -a-e, -m*]

savd-ı merdüm itmege: *İnsan / adam avlamak.*

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehri / Dām-ı rızkı sübhāsı şad dānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4*). [*şayd-ı merdüm itmege, -mege*]

sāye: *Gölge.*

Ġam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse gelmez yanuma illā meger **sāyem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*sāyem, -m*]

Anuñcün pādîşāh oldum ser-ā-ser cümle ‘uşşāka / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma **sāye** düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*sāye,]*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muhibbî **sāyeden** gayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*sāyeden, -den*]

Gün yüzini yaluñuz vardum temāşā itmege / Bilmedüm **sāyem** gibi ardumca nāşî var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*sāyem, -m*]

Gün yüzün görmek dilersen **sāyem** ardumca gelür / Baña lāzım oldı dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [*sāyem, -m*]

İy āfītāb-ı hūsn gitmedi **sāyem** yanumdan āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*sāyem, -m*]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsār üzre haṭ / Didi zülfüm **sāyesidür** itdün iy miskīn galaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [*sāyesidür, -si, -dür*]

sāye salsa: *Gölge bırakmak, gölge düşürmek II gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.*

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehī / Tālî’üm sa’d oldı baḥt-ı kāmranum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*sāye salsa, -sa*]

sāye salsa: *Gölge bırakmak, gölge düşürmek II gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.*

Sāye salsa gedāyı şāh eyler / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [*sāye salsa, -sa*]

sāyebān: *Gölgelik, otağ.*

Taḥammül yig tecemmülden diyenler sāye-i ḥārı / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ siz **sāyebān** gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*sāyebān,*]

Çün Süleymān minneti murğāna hergiz itmeyem / Başum üzre **sāyebānum** āh-ı dūd-efzā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*sāyebānum, -um*]

sāye-i hārı: *Diken gölgesi.*

Taḥammül yig tecemmülden diyenler **sāye-i hārı** / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*sāye-i hārı, -ı*]

sāye-i zülfi: *Saçın gölgesi.*

Sāye-i zülfi midür ḥaddinde yāruñ yoḥsa ḥaṭ / Lebleri ḳandında cem‘ olmuş ve yāḥūd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*sāye-i zülfi, -i*]

sayıl: *Hesaplanmak, sayılmak.*

Şehā mihr ü vefāñ yokdur **sayılsa** bir iki dinmez / Cefā vü cevrüñe cānā velî hergiz ḥisāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*sayılsa, -sa*]

sāvil olur: *Dilenci olmak, dilenmek.*

Dimedüñ ḥüsn-i zekātın bu Muḥibbî’ye eḥaḳ / Niçe gündür tolaşur küyümü ol **sāvil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [*sāvil olur, -ur*]

savkal: *Cila, parlaklık.*

Jeng-i ḡamdan niçe demlerdür ki dil bî-tābdur / Aña **şayḳal** iy göñül ancak şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*şayḳal,*]

savkal idesin: *Cilalamak, parlatmak, parlaklık vermek.*

Göñül mir’ātını gördüñ ser-ā-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şayḳal şarāb iç anı şāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*şayḳal idesin, -e, -sin-esin*]

savru: *Sayrı, hasta.*

Nāle vü āh itdügince āh iderler taglar / Nite kim efḡān iderler **savru** için saglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [*savru,*]

Lebleründen hastayam bir buse didüm didi yâr / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek **sayru-y-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*sayru-y-ımiş, --y, --ı, -miş*]

savru eyledi: *Hasta etmek, hastalanmasına sebep olmak.*

Tâb-ı ruhsârı beni eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*sayru eyledi, -di*]

savvâd: *Avcı. II Sevgilinin gözü.*

Gözi **şayyâdı** şayd itdi yine bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni esriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*şayyâdı, -ı*]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola **şayyâdumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [*şayyâdumuz, -umuz*]

savvâd olan: *Avcı olmak.*

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemân ebrü / Meşel **şayyâd olan** dirler şikârı kan-ıla gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*şayyâd olan, -an*]

sâz: *Her çeşit mûsikî âletine verilen isim, çalgı.*

Muğannî al ele **sâzuñı** söylet / Nazar kıl ‘âleme bâğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*sâzuñı, -uñ, -ı*]

Nâr-ı gâmdan yandı bagrum döndi çenge kâmetüm / Sinede her bir kılum efgânlar eyler hem çü **saz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*saz,]*

İşidenler bu gönlüm nâlesini / Çalmur didi gâm bezminde bu **saz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 3*). [*saz,]*

Muṭribâ al **sâzuñı** eyle ‘amel / Kim Muḥayyer ola sözüñden Hicâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [*sâzuñı, -uñ, -ı*]

sâz kıl: *Çalgı çalmak, musiki icra etmek.*

Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül sen daḥı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [*sâz kıl,]*

saz-ı ‘ışka: *Aşkın sazı.*

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar âheng-içün / Târlardur tende her reg dest-i gâm mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*saz-ı ‘ışka, -a*]

sebeb: *Neden, gerekçe, illet, bahane.*

Bu Muḥibbî dem-be-dem mey içmege budur **sebeb** / Hübler la‘l-i lebi fikrini kılmışdur heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 5*). [*sebeb,]*

sebîl kılduk: *Çeşme yapmak, çeşme gibi akıtmak. bol bol dağıtmak, esirgememek.*

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez taqşırümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*sebīl kılduk, -du, -k*]

sebkāt: *Geçme, önceden olma, cereyan etme, sebk II önde bulunma.*

Recā-yı büse iderler tecāvüz / Keseyin mi lisānuñ **sebkāti** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*sebkāti, -i*]

sebük-pā olmayınca: *Ayağı hafif, ayağına çabuk olmak, çok hızlı hareket etmek.*

İy Muhibbī tevbe kıl tā kalmaya bār-ı günāh / Tā **sebük-pā olmayınca** anda geçilmez şırāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*sebük-pā olmayınca, -ma, -y, -ınca*]

sebz: *Yeşillik, çimenlik yer.*

Gün yüzünüñ ḥasretinden lāle miskīn **sebzde** / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*sebzde, -de*]

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebī' / Her diken taze görindi olup izhār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*sebz,]*

sebz: *Yeşil, taze, yeni.*

Zeyn idüp geydi yine ḥil'ati eşcār **sebz** / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*sebz,]*

Zeyn idüp geydi yine ḥil'ati eşcār **sebz** / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*sebz,]*

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*sebz,]*

sebz itdi: *Yeşil yapmak, yeşillendirmek II tazelemek, yenilemek.*

Serv beñzetdi yine cāmesini cāmesine / İtdi gülşende libāsın meger ol yār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*sebz itdi, -di*]

sebz olsa: *Yeşil olmak, yeşil renginde olmak II yeşermek, yeşillenmek, canlanmak, yenilenmek.*

Ölmiş-iken bu zemīn buldı yine taze ḥayāt / Tañ mı ger olsa Muhibbī gülşen ü gülzār **sebz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*sebz olsa, -sa*]

sebz olsun: *Yeşil olmak, yeşil renginde olmak II yeşermek, yeşillenmek, canlanmak, yenilenmek.*

Gül'izār-ı ḥüsni yāruñ taze **sebz olsun** diyü / Bu Muhibbī göz yaşın cū sinesin tölāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*sebz olsun, -sun*]

sebz olur: *Yeşil olmak, yeşil renginde olmak II yeşermek, yeşillenmek.*

Seyr ider gördüm o servi erğuvānī ton geyer / **Sebz olur** servūñ libāsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*sebz olur, -ur*]

sebze-i hattūñ: *Yeni çıkan/yeşil ayva tüyleri.*

Nār-ı āhumdan nigārā **sebze-i haṭṭūñ** sakın / Bu meşeldür kim yanar kuru yanınca bile yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 3*). [*sebze-i haṭṭūñ, -uñ*]

sebzezār-ı ‘ömrüñe: *Hayatın tazeliği, yeşilliği // Ömrün baharı.*

Ğarra olma **sebzezār-ı ‘ömrüñe** / Dāne gibi kendüñi ħarmanda gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1089, Beyit 5*). [*sebzezār-ı ‘ömrüñe, -üñe*]

seccāde: *Üzerinde bir kişinin namaz kalacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.*

Zāhidā ister-iseñ pīr-i muğāndan қадеħi / Rehn için ħırқа vü tesbīħ ile **seccāde** getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 3*). [*seccāde,]*

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün **seccādeñi** / Rind olanlar diyeler saña nihāyet ħār u ħes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 4*). [*seccādeñi, -ñ, -i*]

secede: *Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayağları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.*

Cāmi'-i ħüsünde yāruñ ṭāk-ı ebrūsın gören / **Secdeden** kaldurmayup başın anı miħrāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*secdeden, -den*]

secede ide: *Secde etmek: Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek II saygı göstermek için eğilmek.*

Қaddüñe nazar eyleye **secede ide** bu dil / Қāmet ki olur lā-büd olur anda namāz farz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1495, Beyit 4*). [*secede ide, -e*]

secdegāh-ı dil: *Gönlün secde etme yeri.*

Secdegāh-ı dil olaldan ṭāk-ı ebrū-yı nigār / Her yire baş egmezüz birdür bizüm miħrābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*secdegāh-ı dil,]*

sedd: *Set, perde, engel. Toprak kaymasını, suyun akıp yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar.*

Kirpügüm göz yaşına **sedd** eyledüm **sedd** olmadı / Ĥār u ħesle kim görüpdür rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*sedd,]*

sedd evledüm: *Set çekmek, set yapmak, kapamak.*

Kirpügüm göz yaşına **sedd eyledüm** **sedd** olmadı / Ĥār u ħesle kim görüpdür rāh-ı ‘ummān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 3*). [*sedd eyledüm, -dü, -m*]

sefer: *Yolculuk, seyahat.*

‘Uşşāka çāre dirler-idi şabr u ya **sefer** / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*sefer,]*

sefer itmîšem: Yolculuk, seyahat etmek.

Kim bilem dir hāl-i Mecnûn’ı baña sorsun baña / Vâdi-i ğamda anuñla itmîšem bî-ħad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*sefer itmîšem, -miş, -em]*

sefîne-i dil: Gönül gemisi.

Bahr-i eşk içre **sefîne-i dil** / Seyr ider keştî-yi Nüh’umdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*sefîne-i dil,]*

seg-i küyü: (Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Dün gice küyünda nâlem işidüp / Dir **seg-i küyü** bu ne feryâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 3*). [*seg-i küyü, -ı]*

seg-i küyüñ: (Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Nigārâ küyüña varsam **seg-i küyüñ** gelür karşı / Ezelden âşinâ diyü tuz ekmek ħaqqını gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*seg-i küyüñ, -uñ]*

Muhibbî küyüña varsa talar ol dem **seg-i küyüñ** / Ya ne’yçün dirler iy ħürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*seg-i küyüñ, -uñ]*

Ger refîk ola **seg-i küyüñ** iy döst baña / Eyleyem gerdânına rişte-i cânımı meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 2*). [*seg-i küyüñ, -uñ]*

seg-i küyüñ: (Sevgilinin) mahallesinin köpeği II Rakib.

Muhibbî küyüña varsa gelür karşı **seg-i küyüñ** / Qadîmî âşinâmuzdur diyüben ħaqq-ı nân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*seg-i küyüñ, -uñ]*

segrü: Seğrimek (vücûdun herhangi bir yerindeki deri, altındaki kaslarla berâber hafif hafif oynamak, kımıldayıp titremek).

Dîdeler **segrür** ‘aceb ol gözi âfet mi gelür / Yaş revân oldı akar ol sehî-kâmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*segrür, -r]*

sehâb: Bulut.

Giderüp zülfî **sehâbın** gün yüzün peydâ kılur / Kim aña ide nazâr âşüfte vü şeydâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [*sehâbın, -ı, -n]*

Âhum **sehâbı** ger döke bārân-ı eşkümi / Bu sîne bâğı gül bitürür lâlezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*sehâbı, -ı]*

Şol kadar bārân-ı eşk âhum **sehâbından** yagar / Qalbine yāruñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [*sehâbından, -ı, -n, -dan]*

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bñarı / Üstinde düd-ı āhum yir yir **sehāba** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [*sehāba, -a*]

sehāb-ı zülfi: Zülf bulutu.

Geh **sehāb-ı zülfi** māni‘ yüzine gāhî sirişk / Uşbu ma‘niden dil-i dîvâne her dem ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*sehāb-ı zülfi, -i*]

Cānā **sehāb-ı zülfi** ruḥ-ı āfitāba bas / Yakduñ bizi bu mihr-ile māhum niḳāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*sehāb-ı zülfi, -i*]

seher: Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit, sabah vakti.

Ka‘be kūyın her **seher** ben döştlar seyr itdügüm / Bu ki ol sīb-i zaḳan dildārı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*seher,]*

Göñlümi her dem benüm ol mäh-ı ğonca-fem kapar / Sanasın ḥurşide gülşende **seher** şebnem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*seher,]*

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem tā **seher** / Ḥālüm añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [*seher,]*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu cān u dil / Her **seher** bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*seher,]*

Āferin itmez misin ol ‘āşika kim her **seher** / Āteş-i ‘işka girüp kendin semender gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*seher,]*

Şu‘le-i āhum görünür her **seher** sanmañ şafak / Her gice düd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*seher,]*

Niçe medḥ itsün Muhibbî ol güzeller şāhını / Ehl-i dilden her **seher** kūyında dîvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [*seher,]*

Seher ğuş it ne dir murğ-ı seher-hîz / ‘Ömür gibi bu dünyā bî vefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 6*). [*seher,]*

Giceler tā **seher** ol gül ğamından / İşüm bülbülleyin āh u fiğāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [*seher,]*

Leb-i şîrînine karşı yanaram tā **seher** çün şem‘ / Ben ol maḥrem-i şem‘ oldum vişāli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*seher,]*

Seherden gülşene bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deflü eylese nāle güler gül zārını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*seherden, -den*]

Bü getürdüñ yine zülfinden **seher** bu ḥastaya / İy şabā merdümlük itdüñ müstedām ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [*seher,]*

seher olmuş: Seher vakti gelmek, sabah olmak.

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / Añdukda hemān yüzüñi gördüm **seher olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [*seher olmuş, -miş*]

sehergeh: *Seher vakti, sabahın erken vakti.*

Ol gül-i hāmradā şebnem mi **sehergeh** görinen / Yoḥsa ruḥsārında yāruñ kaṭre kaṭre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*sehergeh,]*

Agzına şebnem **sehergeh** nergisün su dökdügi / Läle ile gice mey içmiş bu ki maḥmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*sehergeh,]*

Cānuma hātif **sehergehden** bunı ilhām ider / İy ḥumār-ālūd ancak saña dermān cām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 1*). [*sehergehden, -den]*

Bi-ḥamdi'llāh kamer tal'at yine bir māhumuz vardır / Anuñcün göge peyveste **sehergeh** āhumuz vardır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*sehergeh,]*

Dāğ-ı ḥasretten bitüpdür sīnem üzre lāleler / Yagdurur çeşmüm **sehergeh** anuñ üzre jāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*sehergeh,]*

Güllere göz degmesün diyü **sehergeh** bülbülü / Gördüm okur gitmeyüp hergiz dilinden ḥavāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 6*). [*sehergeh,]*

sehār: *Güçlü ve etkili büyü yapan kimse, büyücü, sihirbaz.*

Bilmezsin **sehār** çeşmi sihri kimden öğrenür / Zülfünüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [*sehār,]*

'Aceb **sehārdur** zülfün ki yanmaz şevk-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*sehārdur, -dur]*

sehī: *(Boy için) Doğru, düzgün, fidan gibi.*

Ḳāmet itse ol **sehī** servüm kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yügrışmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*sehī,]*

Gözüm yaşı revān oldı yinilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhā **sehī** serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*sehī,]*

sehī-kāmet: *Düzgün boy II düzgün boylu sevgili, fidan boylu sevgili.*

Dīdeler segrür 'aceb ol gözi āfet mi gelür / Yaş revān oldı akar ol **sehī-kāmet** mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*sehī-kāmet,]*

sehm-i sa'ādetdür: *Bahtiyarlık, mutluluk oku II bahtiyarlık, mutluluk payı.*

Tiri çün **sehm-i sa'ādetdür** naşib ola diyü / Bu Muhibbî kaşları yasin görüp ḳurbān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*sehm-i sa'ādetdür, -dür]*

sehiv ile: *Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ II yanılma, unutarak yapma II unutarak, yanlışlıkla.*

Dün gice ḥayret şebinde geldi dilber **sehiv ile** / Didi tur iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*sehiv ile,]*

sehv-ile: *Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hatâ II yanılma, unutarak yapma II unutarak, yanlışlıkla.*

Sehv-ile itüm dimiş ben ‘âşıka bir kez nigâr / Adın aîdum diyü ol demden peşimândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 6*). [*sehv-ile,]*

Nâme içre nâminı aînmiş Muhibbî dilberüñ / **Sehv-ile** yazmış meger yâhüd yazılmışdur ğalať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*sehv-ile,]*

sekrân olur: *Mest, sarhoş olmak.*

‘İşk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşib / Bulmaz ol huşyârlık tâ haşre dek **sekrân olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [*sekrân olur, -ur]*

selâmet: *Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik II tehlikeden uzak olma, güvenlik II kurtulma, kurtuluş II doğruluk, düzgünlük, sağlamlık.*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz **selâmet** ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melâmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*selâmet,]*

selâmet: *Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik II tehlikeden uzak olma, güvenlik II kurtulma, kurtuluş.*

Zâhidâ ‘âşıkı gel dime **selâmet** eridür / ‘Âr u nâmûsı koyan aña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [*selâmet,]*

Gerçi evvel ‘ışk mir’âtı **selâmet** gösterür / Lîk soñra ‘âşıka bunca melâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1*). [*selâmet,]*

Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam zâhid melâmetle / **Selâmet** gözlemez ‘âşık işi anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [*selâmet,]*

Zâhidâ sanma senüñ tek biz **selâmet** beklerüz / Biz ħarâbât ehliyüz dâyim melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*selâmet,]*

Bekle şüfî dâyimâ sen var **selâmet** güşesin / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*selâmet,]*

selâmet ol: *Kötülüklerden ve fenalıklardan uzak olmak, fenalıklardan uzak olduğu için gönül rahatlığı taşımak II esenliğe kavuşmak, kurtulmak.*

Zâhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘âşık olan nâmûs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*selâmet ol,]*

selâmet ol: *Kötülüklerden ve fenalıklardan uzak olmak, fenalıklardan uzak olduğu için gönül rahatlığı taşımak II esenliğe kavuşmak, kurtulmak.*

Sen **selâmet ol** yüri ‘âlemde zâhid zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur çün ğaraź (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*selâmet ol,]*

selmân: *Ünlü Fars şairi Selmân-ı Savecî.*

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî'r ara **Selmân** olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*selmân,]*

sem: *Zehir, ağu.*

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger içem tiryâk baña **sem** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*sem,]*

semâ: *Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü II uzay, fezâ, gök.*

Bu **semâda** görineni berķ u bārān sanmañuz / Çarķ-ı gerdān yakılup ben sūlhte içün ađlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*semâda, -da]*

Mıhrüñle yine zerrelürüm irdi **semâya** / Āhum yiliyle oldı cihān pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*semâya, -y, -a]*

semen: *Yasemin.*

Bilmem ki **semen** bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîreñenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*semen,]*

semend: *Kula at // Güzel, süratli ve çevik at.*

Nať-ı hüsninde yine çignedür üftādeleri / At salup her tarađa ya'nî **semendin** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*semendin, -i, -n]*

semender: *Ateşte yaşadığına inanılan veya ateşten etkilenmeyen bir hayvan II Soğukkanlılığıyla meşhur bir cins su kertenkelesi (âşık bağlamında).*

‘İzārı nārına düşmiş ğıdādur dāne-i ħāli / Yimez pervâ ol âteşden gönül murđı **semenderdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 4*). [*semenderdür, -dür]*

Āferñ itmez misin ol ‘āşıkā kim her seher / Āteş-i ‘ışķa girüp kendin **semender** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 6*). [*semender,]*

‘Aceb seħhârdur zülfüñ ki yanmaz şevķ-i rüyuñla / **Semender** gibi olmışdur aña her dem mekân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*semender,]*

semend-i nāza: *Naz atı.*

Binse **semend-i nāza** kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini san tāziyānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*semend-i nāza, -a]*

semend-i nāz-ıla: *Naz atı.*

Ger **semend-i nāz-ıla** iy dōst cevlan eyleseñ / Zülfüñüñ çevgānına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [*semend-i nāz-ıla, --ıla]*

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri.*

Zîver-i dünyâya aldanma görüp dil baglama / **Sen** gözüñ açup yumınca key sakın dünyâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 4*). [sen,]

Dürîş hayra vü şerden ictinâb it / Dimesünler **senüñ** için bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [senüñ, -üñ]

Mağrūr olup cihāna aldanma māl u cāha / Terk ide **seni** āhir yokdur cihānda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [seni, -i]

Cehd kılma idesin ‘ayb-kesāni āşikār / Kādir iseñ ol cihān içinde **sen** de ‘ayb-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 4*). [sen,]

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsin **sen** tarîk-i Hâk’da bil hergiz ma‘âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [sen,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / Yā niçe bir ‘iyş ü ‘işret çün döşersin **sen** bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [sen,]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II sâkî yerine.

Ben şürāhî gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyā **senden** kadeh ihsân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [senden, -den]

Ben şürāhî gibi yanuñda **senüñ** baş egdürem / Sâkiyā senden kadeh ihsân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [senüñ, -üñ]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II âşık (*Muhibbî*) yerine.

Jeng-i ğamdan ister-iseñ şâf ola mir’ât-ı dil / İy Muhibbî bir dem elden koma **sen** şahbâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 5*). [sen,]

İti çulmı sordı Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu **senüñ** kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [senüñ, -üñ]

Kuçam dirseñ miyānını Muhibbî / İşitdüñ mi anuñ **sen** hîç bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [sen,]

İy Muhibbî iñleseñ bülbül-şıfat kûyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki **senden** derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [senden, -den]

Muhibbî dād-ı Hâk’dur ‘ışk kitābı / Okınmaz sanma **sen** ta‘lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5*). [sen,]

Tutdı Muhibbî dehrî eş‘ār-ı dil-pesendüñ / **Senüñ** gibi suhen-ver bildüm cihāna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [senüñ, -üñ]

Akarak çün başdan aşdı iy Muhibbî göz yaşı / Ğarķ ider āhir **seni** bu çeşm-i pür-hün-ābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 5*). [seni, -i]

Añup Ferhād u Mecnūn’ı Muhibbî / Du‘ā-yı hayr kıl anlara **sen** bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [sen,]

Kārübān-ı dil revāndur çün melāmet rāhına / İy Muhibbî nāleler kıl **sen** de mēnend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 5*). [sen,]

Āh u eġānuñ feleklerde **senüñ** yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim dildāra te‘şir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5*). [senüñ, -üñ]

Saňa cevr ide Muhibbî yâr ağıyâra vefâ / Ko **seni** itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [*seni, -i*]

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı **senün** çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [*senün, -ün*]

Cem' kılduñ iy Muhibbî cümle ğamze okların / Lâyıkı budur ki aña idesin **sen** sîne kiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*sen,]*

Nâvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî **sen** anı / Gâh ta'zîm ile ko dilde gehî cânuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II gam yerine.

Dil gîtđi kaldı hânede tenhâ Muhibbî çün / İy ğam anuñla **sen** de kerem eyle kaladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*sen,]*

Sen harâb itmek neden iy ğam dil-i vîrânemi / Hânesin kendü eliyle kimse vîrân eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II bâd-ı sabâ yerine.

Âhum tolanur gice vü gündüz ser-i küym / İy bâd-ı şabâ sanma ki **sensüz** eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [*sensüz, -süz*]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II sūfi yerine.

Bekle sūfi dâyimâ **sen** var selâmet ğüşesin / 'Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II Allah yerine.

Bu Muhibbî dil ü cân yakdugını hasret-ile / **Sen** bilürsin anı iy bâr-ı Hudâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5*). [*sen,]*

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki **sen** sakla / Ki âhumdan benüm pürdür zemîn ü âsümân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II gönül yerine.

İy gönül kühkenün nâlišini yâda getür / **Sen** dağı nâle kılup sengi de feryâda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [*sen,]*

Gözle iy dil kıddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân **sen** togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*sen,]*

Sen koma taraf-ı meygedeyi elden iy gönül / Bu sâġar-ıla saňa çün ol rehnümün geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2*). [*sen,]*

Ŧâlib olma iy gönül zâhid gibi **sen** cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp didârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*sen,]*

Şad ol dilâ ki añdı **seni** cevri-ile nigâr / Dirdük anı ki katı ferâmüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 6*). [*seni, -i*]

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla yanup kül olalı gönül / Bezm-i gamda kalmadı ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*sen,]*

Baňa beñzer key perîşân-hâl gördüm dil **seni** / Zülf sevdâsına düşmiş tãlib-i pür-hamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [*seni, -i*]

‘İşkuñ meyine kimsede yok gerçi taħammül / **Sen** eyle dilâ ger kadeh çarh ise de nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5*). [*sen,]*

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı ‘amel **sen** / Āh eyle dilâ didelerüñden döküben yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2*). [*sen,]*

Nazm içinde olasın tã ki gönül **sen** gavvâş / Talagör baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*sen,]*

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II âşık yerine.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevâhiri / Ğavvâş-vâr **sen** de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*sen,]*

İtleri karşu gelür kûyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel **seni** yârân diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*seni, -i*]

Zârlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi kûyumda **senüñ** tek var niçe yüz biñ hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

(∽) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var **senüñ** gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*senüñ, -üñ*]

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger yolında cân virseñ **senüñle** biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*senüñle, -üñ, -le*]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr didi / **Seni** dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*seni, -i*]

Niçeye degin ħabs olasın çãh-ı zenaħda / Assun ko **seni** zülfî gibi dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [*seni, -i*]

Niyâz itdüm varup didi ħabîbüm / **Senüñ** var bir niyâzuñ bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*senüñ, -üñ*]

Mürşid-i kâmil dilerseñ **sen** yürî ħumhâneye / Müşkilüñ ħall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*sen,]*

Cevrini görüp nigârüñ dime **sen** bed-ħü-y-ı mış / Anı tağyîr idebilmez başa çün yazu-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*sen,]*

Seni degül bir nazarla dehri teşhîr eyledi / Gözleri Hârût-ıla Mârût’dan cãdû-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*seni, -i*]

Ğamzesi tîrinsüz olmazsın nigârüñ bir nefes / Bil sa‘âdetdür **sen** anı sîneden al cãna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*sen,]*

Dil ʔabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek gerek tā gide **senden** bu maraž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [*senden, -den*]

Bir kese rāzuñ dime sīneñde sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme **sen** iḥtilāḥ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*sen,*]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II zāhid yerine.

Sen ʔarīḳ-ı ‘ışḳı bir gör iki görme zāhidā / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kāfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*sen,*]

Zāhidā ol **sen** selāmet biz melāmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘āşık olan nāmūs u ‘ār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [*sen,*]

Dime iy zāhid-i ḥodbīn ben irdüm menzile ancak / **Sen** aña vākıf olmañ göñülden rāhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [*sen,*]

ʔarīḳ-ı ‘ışḳa gel ʔa’n itme zāhid / Anuñ daḳı **senüñ** tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]

Senüñ fikründe iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / Şarāb-ı ḥübdan ḡayrı benüm sanma ḡayālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]

Zāhidā mescidde rindānı iñen zemm eyleme / Ğāfil olma biz **seni** meyḡāne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*seni, -i*]

Zāhidā sanma **senüñ** tek biz selāmet ehliyüz / Bende-i ‘ışḳ olalı şehr-i melāmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

Zāhidā ‘ışḳ ehlinüñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde **senüñle** kıldı bunlar di namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [*senüñle, -üñ, -le*]

Zāhidā sanma **senüñ** tek biz selāmet beklerüz / Biz ḡarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

Zāhidā sanma **senüñ** uçmaḡa biz ʔalibüz / Çöpe saymaz ravza-i ‘ışḳ-ıla dīdar isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]

Mey-fürüşı zāhidā **sen** dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yıgdür olmak ḡod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*sen,*]

Zāhidā ‘ışḳüñ ʔarīḳın añlamaz kec-ʔab’sın / Diñlemezsın ḡaḳ sözi **sende** meger var saḡt ḡüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*sende, -de*]

Beni **sen** sanma iy zāhid şarāb-ı nābdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*sen,*]

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid zühd-ile / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara belādur çün ḡarāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*sen,*]

sen: İkinci tekil şahıs zamiri II sevgili yerine.

Sensüzün ger geşt-i ḡülzār eylesem iy şāḡ-ı ḡül / Göñlüme gelmez sürür illā meger kim ḡam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*sensüzün, -süz, -in*]

Görmek ister bu Muhibbî çü **senüñ** dîdârûñ / Anuñ-ıçun başımı su gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa **senüñ** pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]

Dil virdüm eğer ister-iseñ cānı da almak / Kıl gāmzeñ ucıyla bir işāret ki **senüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3*). [*senüñdür, -üñ, -dür*]

Leylî zülfünî fikr ideli **senüñ** / Dil-i Mecnūn ki ‘aceb ki şeydādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülün / Kāyınātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*sen,]*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülün / Kāyınātuñ kimse dimez **senden** özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*senden, -den*]

Ġam beni hāk itdî savurdu ğubārum rüzigār / **Sen** ferāġat gülşeninde ‘iyyde leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 6*). [*sen,]*

Sen güzeller pādîşāhın dem-be-dem çün medh ider / Bu Muhibbî şî‘r ara Selmān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [*sen,]*

Kim severse zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda **senüñ** biñ kan olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ*]

Hicrān şebinde gerçi gōñül bî-karār olur / Cānā **senüñ-ile** kul dili bî-karāradur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 3*). [*senüñ-ile, -üñ, -ile*]

Hüsnuñ bahārına göre iy lāle-ruḥ **senüñ** / Neşv ü nemā-yı bāġ-ı irem bir numūnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]

Dirġ eyler dimişler cānı **senden** / Muhibbî‘ye ḥabībüm iftirādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 6*). [*senden, -den*]

Cihān ḥalkı muṭ‘üñdür **senüñ** iy ḥusrev-i ḥübān / Kemāle saf tutup gāmzeñ çeküp leşker tavāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ*]

Kūyuña kānı‘ degül görmek diler cānā **seni** / ‘Āşık olan cenneti n’eyler diler dîdār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2*). [*seni, -i*]

Her ki ‘āşıkdur cefā vü cevriñe şābir geçer / Yüz çevürmez her ne kim **senden** gele şākir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [*senden, -den*]

Bu cefā cevri ü sitem iy seng-dil kim **sende** var / Her ne kılursañ baña kıl kim taḥammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*sende, -de*]

Aglasam bülbül gibi kūyuñda tañ mı zār zār / Bu benüm eġānuma gül gibi **sende** ḥande var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*sende, -de*]

‘Ālem içre **senden** özge pādîşāhum yok benüm / Lik kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*senden, -den*]

Gōñlini zülfî çekerse bu Muhibbî‘nüñ ne tañ / İy şanem zülfün kemendi çün **senüñ** tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]

- Şanemā sanma ki **senden** usanam cevrūñ-ile / ‘Işk-ıla ‘aşık ölürse de ferāgat mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3*). [*senden, -den*]
- Sen şeh-i ‘ālfî-cenābı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dāğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*sen,]*
- Yaralar ursa ne ğam **sen** gül için baña rakīb / Bu meşeldür ki diken zahmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*sen,]*
- Bükilmiş kaddümi görüp anı **sen** mäh-ı nev sanduñ / Ğurāb-ı çarhuñ agzından düşürmiş üstüñ’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [*sen,]*
- Muhibbî rāh-ı küyuñda **senüñ** çokdan ğubār oldı / Yañılıp dimedüñ bir kez ki hāk-i üstüñ’ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*senüñ, -üñ*]
- Beni bülbülleyin her dem getüren āh u feryāda / **Senüñ** iy lebleri ğonca yüzüñüñ ğülsitānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [*senüñ, -üñ*]
- Beñzerem dimiş nigārā ğaddüñe / Bu sözinden **sen** güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*). [*sen,]*
- Sen perī ‘ışk-ıla ben dîvāneyi / Ger murāduñ var-ısa külĥanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [*sen,]*
- Dil **sensüz** inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / Sormaz ‘acebdür hiç kes ol nātüvānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 4*). [*sensüz, -süz*]
- Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber **seni** / Cān gözi dāyim cemālüñe senüñ bakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*seni, -i*]
- Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālüñe **senüñ** bakmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Sen güzellik kişverinüñ pādīşāhısın diyü / Kaşlaruñ almış berāt-ı ĥüsnüñe tuğrā çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2*). [*sen,]*
- Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / **Sen** gül-i pür-ĥardan cānumda āzār özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3*). [*sen,]*
- Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [*sensüz, -süz*]
- Deşt-i belādudur beni **senden** gören cüdā / Cānından ayrudur ki yatur kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Her kişiye kim ugraya ğöñlüm ĥaber ister / Cānā çü **seni** cān u ğöñülde sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*seni, -i*]
- Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Küyuñda **senüñ** uçmag-ıçun bāl ü per ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Salınur gül ĥār-ıla salınma **sen** aġyār-ıla / Cünbişi ra’nā gülüñ ğülşende nā-şāyestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 4*). [*sen,]*
- N’eylerem gülzārı **sensüz** baña olmuşdur ĥarām / Bu cihān bāġında ğöñlüm san gül-i nev-restedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 2*). [*sensüz, -süz*]
- Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma **seni** gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*seni, -i*]

- Ṭāvūs-şıfat cilve kılıp seyr-i çemen kıl / Tâ serv-i sehî ögrene **senden** salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Cefâ vü cevr ü zecr ü kahr u kudret / Ne kim **senden** gelür luţf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*senden, -den*]
- Sen mey iç gülşende cānâ al ele zerrîn kadeh / İçmege hûn-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*sen,]*
- Eger cevrüñ eger mihrüñ ne gelse râzıyam **senden** / Ne vaşla oluram hândân ne hicrâna melâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [*senden, -den*]
- Geldi bu ‘âleme hüsniyle niçe Yûsuf-ı Mısr / Görmedi kimse **senüñ** gibi terâzüya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [*senüñ, -üñ*]
- Sāgar-ı çeşmümde cānâ lâle ruhsāruñ **senüñ** / Cûy-ı âb içre komışlar zeyn içün gül destedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]
- Cür‘a-i cāmî **sen** içdüñ diyü bezm-i ‘ışkda / Mest olupdur çeşm-i maḥmürî gelüp ğavġa ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 4*). [*sen,]*
- Beni bu püte-i hicrüñ niçe kâl eyledi **sensüz** / Eger iy sîm-ten bilmek dilerseñ sîm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*sensüz, -süz*]
- Cānâ vefâlar eyleme cevr ü cefâ yiter / Her ne gelürse cānuma **senden** şafâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*senden, -den*]
- N’ola yaksam şem‘-i hüsne bu gönül pervānesin / Döstim **sen** şem‘ olıcak ‘aşıküñ pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*sen,]*
- Nigārâ umdugum gerçi vefādur / Velî **senden** gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [*senden, -den*]
- Gülşene vardum ki tâ tenhâ **seni** şayd eyleyem / Olan anda baña nâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*seni, -i*]
- (÷) Zâtuñı **senüñ** niçe beyân eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*senüñ, -üñ*]
- (ج) La‘l oldugıyçün leblerüñ iy döst **senüñ** / Meyi lâ‘lün yirine nüş iderem vaqt-i ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*senüñ, -üñ*]
- Biz dimezüz ki mihr ü yâhüd maḥabbet it / Cevr ü cefâlarıñla **senüñ** pür-şafâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]
- Hüsñ-ile iy saçî sünbül **seni** Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnün’ı daḥı karşuña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [*seni, -i*]
- İçersem gülşen içinde benefşe / Ḥarām olsun nigārâ baña **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 4*). [*sensüz, -süz*]
- Her ne deñlü eyleseñ cevr ü cefâ lâyıklaruz / Biz ezal zîbâ cemâlüne **senüñ** ‘aşıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ*]
- Öldürürseñ daḥı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstim ‘ışkuñ yolında bil **senüñ** şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [*senüñ, -üñ*]

- Şol deñlü nişâr itdi gevher tâcîr çeşmüm / Cānā bizi **sen** sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*sen,]*
- Çün gördi **seni** sevdi güzellerde Muhibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dîger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*seni, -i]*
- Hayâlûñ gîtmez iy dilber gözümden / Gerekmez dü cihânı baña **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 3*). [*sensüz, -süz]*
- Senûñ ‘ışkuñ nigārâ ğamsuz olmaz / Nite kim gözlerüm de nemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 1*). [*senüñ, -üñ]*
- Ĥabîbüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrânı **sen** benden / Zebānum lâl olur kudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*sen,]*
- Tuĥşdı âteş-i hirc e yanar bu cān-ı men **sensüz** / Muĥarrer cān ğider benden kalur bu kurı ten **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*sensüz, -süz]*
- Tuĥşdı âteş-i hirc e yanar bu cān-ı men **sensüz** / Muĥarrer cān ğider benden kalur bu kurı ten **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*sensüz, -süz]*
- Benüm bu sīneme ĥār-ı belādur ‘ārîzuñsuz gül / Baña gülşen olur külĥen idem seyr-i çemen **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*sensüz, -süz]*
- Ĥabîbüm sorma gel şerĥ-i ğam-ı hicrânı sen benden / Zebānum lâl olur kudret mi var diyem suĥan **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*sensüz, -süz]*
- Cihān cümle olur süz-ı derūnumdan benüm rüşen / İderem şem‘-veş ğiry e olam her encümen **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*sensüz, -süz]*
- Muĥibbî’yi dişüñ fikri yine deryāya ğarĥ itdi / Sirişkinden ‘aĥîĥ olur olıcak bil Yemen **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*sensüz, -süz]*
- Eger **sensüz** cihānı ğeşt idersem / Benüm bu ĥâĥırum ĥîç ĥurrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 4*). [*sensüz, -süz]*
- Mu‘tekif olsam n’ola kûyuñda iy ārām-ı cān / Bir nefes **senden** cüdā bir kimse tecvîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*senden, -den]*
- Günāh-ısa **seni** sevmek Muĥibbî / Gel öldür cürmine inkār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*seni, -i]*
- Her ne dirse ĥaĥkuma uyma raĥîbüñ sözine / Bilürem kim ol **seni** ĥayr işe irşād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*seni, -i]*
- Sen saçı leyli lebi şîrîn olaldan ĥusrevā / Biz de Ferĥād-ıla Mecnün ğibi şoĥbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*sen,]*
- Zerre ğibi ğün yüzüñüñ zâr u serğerdānyuz / Şubĥa dek **sen** gül-ruĥuñ biz bülbül-i nālānyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*sen,]*
- Seni sevduĝi günāh-ısa Muĥibbî sevduĝüm / Ğün ğün artar ‘ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*seni, -i]*
- Aĝlamayınca ğelüp **sen** gül ğibi açılmaduñ / Bāĝ-ı ĥüsñüñ döstüm sanma ki bārān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 5*). [*sen,]*

Seni küh-ile kimse bilmek olmaz / Ne deñlü diğkat olsa görmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 1*).
[seni, -i]

‘Înâyet kıl Muhibbî seni bulsun / Seni küh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[seni, -i]

‘Înâyet kıl Muhibbî seni bulsun / **Seni** küh-ile kimse bilmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 7*).
[seni, -i]

Şikâr idem umaram **sen** hümâyı / Çün idem himmetüm murğını ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[sen,]

Senden umar Muhibbî derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cânâ gayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [senden, -den]

Küyuña gelmiş **senüñ** şaf şaf durur ‘âşıkıaruñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm sultânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [senüñ, -üñ]

Seni sevdiğü günâh-ısa Muhibbî sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışk sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [seni, -i]

Baňa **sensüz** bulunmaz hiç çäre / Gelüp bî-çäreym gel çäre-i sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 3*).
[sensüz, -süz]

Çudret-i şun‘-ı Hudâ’dur **sende** olan kaş u göz / Kim göre hayret basar döker anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1*). [sende, -de]

Cân ile **seni** sevmek eger ola günâhum / ‘Âlemd e Muhibbî gibi günehkâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [seni, -i]

Sensüz n’iderem cenneti ya hür-ı behiştü / Bir bencileyin ‘âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [sensüz, -süz]

İrişmez baňa **sensüz** hiç çäre / Gelüp bî-çäre gânrâ çäre-saz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 3*). [sensüz, -süz]

Seni uyğuda görmege olupdur çeşmüm rāzî / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘âşıkda h’âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 3*). [seni, -i]

Umaram şayd idem ben **sen** hümâyı / Bu gönlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [sen,]

Biz ezel bezminde ‘ışkuñla **senüñ** hem-demlerüz / Nây-veş bagrı delük bir niçe şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 1*). [senüñ, -üñ]

Sen mehi burc-ı şerefde göreliden nâgehân / Dağı ol demden berü mihr-ile aya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 2*). [sen,]

Çudret-i şun‘-ı Hudâ’dur **sende** olan kaş u göz / Kim görür hayret basar tolar anuñçün yaş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 1*). [sende, -de]

Eyleseñ cevri ü cefâ gelür Muhibbî’ye vefâ / Kâyilüz **senden** gelen hergiz ‘âzâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 5*). [senden, -den]

Bu gönlüm hânesin yıkduñ yine ma’mür iden **sensin** / Binâ ahyâlini dirler ki mi’mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [sensin, -sin]

- Bülbül oldı çün çemende nağme-sâz / İy yüzi gül **sen** dağı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*).
[sen,]
- Sen melek-rüyı niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurı şüretdür ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [sen,]
- Ṭâkati kalmadı kim **sensüz** Muhibbî söz diye / Cândan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [sensüz, -süz]
- Göñül bir dem karar itmez eyâ rûh-ı revân **sensüz** / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [sensüz, -süz]
- Göñül bir dem karar itmez eyâ rûh-ı revân **sensüz** / Figân u nâle vü zâr ile tenüm içre cân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 1*). [sensüz, -süz]
- Ġam-ı endüh ile furkat beni âhîr helâk eyler / Meded devletlü sultânüm benüm hâlüm yaman **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [sensüz, -süz]
- Eger ‘âbid eger zâhid senüh hüsnuh ziyâd ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [sensüz, -süz]
- Gice gündüz raķîb-i dîv saña mahrem olalıdan / Göñül mülkine ‘azm itdüm nigârâ ben hemân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 4*). [sensüz, -süz]
- Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı terk eyler karar itmez bir ân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [sensüz, -süz]
- Eger ‘âbid eger zâhid **senüh** hüsnuh ziyâd ister / Ki korkarlar karar itmez zemîn ü âsümân **sensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [senüh, -üh]
- Lîk **senden** bir nazardur ara yirde mültemes / Gerçi kim itdüm cemâlühî cihânda ben heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 1*). [senden, -den]
- Hâl-i ‘anber-bârühî gören lebüh üzre **senüh** / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [senüh, -üh]
- Nâleler eyler Muhibbî râh-ı ‘ışkuñda **senüh** / Gelmedi dilühne bir kez diyesin kim bu çi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 5*). [senüh, -üh]
- İy güzeller husrevi cevri itmege kılma heves / Bir nazardur itdügi ‘ışk ehli **senden** mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 1*). [senden, -den]
- Niçe yıllardur Muhibbî ârzü eyler **seni** / Bulmadı ‘âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [seni, -i]
- Bir nefes **senden** cüdâ yokdur dem urmaga mecâl / Çünkü cânımsın gelür mi cânımsızdan bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 2*). [senden, -den]
- Büy-ı vaşluñdan neden men‘ eyledüh cân bülbülin / Muğtenimken h’ân-ı vaşluñdan **senüh** her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 3*). [senüh, -üh]
- Sensüzün ger câm nüş itsem baña hep nişdür / Sîne taıblını döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [sensüzün, -süz, -in]
- Ben **senüh** ‘ışkuñ-ıla eyler-idüm ‘iyş ü neşât / Olmadan çarğ dağı hil‘at-i zerle melbûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 2*). [senüh, -üh]

Senden cefâ ki gelse baña ol vefâ gelür / Bārī vefâyı kılmaz-ısañ kıl cefâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4). [senden, -den]

Senden ayru istemezdüm ola idüm bir karış / Hâsret oldu niçe yıllardur cemâlûñ görmege (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3). [senden, -den]

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar **senüñ** / Müjgân tîrûñe katı yadur ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3). [senüñ, -üñ]

Zülfüñe bu dil âh **senüñ** mübtelâ imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 1). [senüñ, -üñ]

Küyuñda **senüñ** niçe zamân hâsta-dil yatur / Gönder cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4). [senüñ, -üñ]

Sen Süleymân-ı zamâna tuhfê idüp cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı mür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3). [sen,]

Muhibbî'yi ferâmüş itdün iy döst / Ölüñse ol **seni** itmez ferâmüş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 5). [seni, -i]

Sen çemen seyrin iderseñ döstlar ağyâr-ıla / N' için olmasun Muhibbî derdmendün bagrı baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 6). [sen,]

İy benüm serv-i revânım sorma hâlüm **sensüzün** / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü râzum cümle fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3). [sensüzün, -süz, -in]

Sen cefâkârûñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [sen,]

Gel bugün 'âşıkларуñ öldür günâhın aña **sen** / Konmamışdur çün tarîk-ı 'ışkda yokdur kışâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2). [sen,]

Sen güzeller şâhınıñ pâyına îşâr itmege / Bâğda eyler ağaçlar dirhem ü dînâr 'arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 4). [sen,]

Döstüm **senden** vefâdur çün gâraz / Mihr-ile mehden ziyâdur çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 1). [senden, -den]

Göreyim bir kez **seni** ölüñsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna **seni** görmekdür gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4). [seni, -i]

Göreyim bir kez **seni** ölüñsem andan öleyim / Zîra gelmekden cihâna **seni** görmekdür gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 4). [seni, -i]

İy meh-i nâ-mihribân **senden** vefâdur çün gâraz / Mihr ü mehden 'âlem içinde ziyâdur çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 1). [senden, -den]

Gâh gâhî mihr iderseñ yiridür 'âşıklara / Zîra **senden** geh vefâ gâhî cefâdur çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2). [senden, -den]

sen sen ol: Aklını başına al, dikkat et, kendini koru II kesinlikle, asla, hiçbir zaman.

Ķadd-i yârı **sen sen ol** gel serve teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berâber ola mı 'ar'ar kâmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3). [sen sen ol,]

sencileyin: İkinci tekil şahıs zamiri II senin gibi, senin gibisi II sevgili yerine.

Bilsem cefâ kitabını kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda **sencileyin** yok cefâ bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** yâr-ı cefâkâr kimüñ var / Bî-rahm u dil-figâr u sitemkâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** hüsñ gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** ‘âşıkı ferdâya salar âh / Yüze gülüci âl-ıla ‘ayyâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** yüzi güneş alnı kamer âh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** büseye cân u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bâzâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** gâh çelîpâ ide zülfîn / Geh göstere ‘uşşâkına zünnâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** ruhları gül yâr ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 1). [sencileyin,]

Bir bencileyin yolına terk eyleye cânı / Bir **sencileyin** dilber-i ‘ayyâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2). [sencileyin,]

Bir bencileyin var mı bu bañr-ı gam içinde / Bir **sencileyin** dişleri şehvâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** var mı tabîb-i dil ü cân âh / Bir bencileyin derd-ile bîmâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 4). [sencileyin,]

Bir bencileyin var mı içer câm-ı mañabbet / Bir **sencileyin** gözleri hummâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 5). [sencileyin,]

Bir **sencileyin** var mı satar vaşl metâ‘ın / Bir bencileyin aña harîdâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6). [sencileyin,]

Bir bencileyin derd-ile bî-çâre Muñibbî / Bir **sencileyin** yâr-ı cefâkâr ele girmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7). [sencileyin,]

seng: Taş.

İy gönül kühenüñ nâlišini yâda getir / Sen dañı nâle kılup **sengi** de feryâda getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1). [sengi, -i]

Turma agla iy gözüm ola ki dilber rañm ide / **Senge** çün bârân ider geçse zamân te’sîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [senge, -e]

N’eyledüm n’itdüm rakîbe **seng-ile** âhen gibi / Kûyuña vardı diyü halka beni çakmakdadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 4). [seng-ile, --ile]

seng pãredür: *Taş parçası. Bir parça taş.*

Cãnân lebi katında lâ'1 **seng pãredür** / Gül ruĥlarını gördüĝi dem Őermesãr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*seng pãredür, -dür*]

seng-dil: *Taş kalpli, katı yürekli, acımasız II sevgili.*

Bu cefã cevr ü sitem iy **seng-dil** kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim taĥammül bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [*seng-dil,]*

Ser-i kûyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîĝ ol **seng-dil** itmez benümle merĥabã hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*seng-dil,]*

seng-i bî-dãduñ: *Zulüm, işkence taşı.*

Seng-i bî-dãduñ gelürse başuma / Faĥr olur baña geyerem tâc-ı zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*seng-i bî-dãduñ, -uñ*]

seng-i cefã: *Eziyet taşı.*

Üstüme **seng-i cefã** Şol deñlü yagdırdı nigãr / Varımaç oldum ser-i kûyına yollar taşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*seng-i cefã,]*

Gönderür **seng-i cefã** yãr belã toprakını / Dil-i vîrãnı sanur kim daĥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*seng-i cefã,]*

Bu Muĥibbî'ye niçe bir atasın **seng-i cefã** / Kim bütün ide uşandı bu dil-i âb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5*). [*seng-i cefã,]*

'Âşık oldur yãr eger yagdursa yüz **seng-i cefã** / Başına biñ zaĥm iderse hergiz âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*seng-i cefã,]*

'Âşık oldur yãr ger yagdursa şad **seng-i cefã** / Başa biñ zaĥm irse hergiz âh u vâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*seng-i cefã,]*

Şol deñlü yagar **seng-i cefã** kûyına varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi ĥaşĥãş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*seng-i cefã,]*

seng-i cefãdur: *Eziyet taşı.*

Şîşe-i nãmüsü sısam dõstlar 'ayb eylemeñ / Dokunan **seng-i cefãdur** 'aşık olur 'ãrsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*seng-i cefãdur, -dur*]

seng-i cefãya: *Eziyet taşı.*

Bir bencileyin sîne siper **seng-i cefãya** / Bu kûh-ı maĥabbetde belã yãr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*seng-i cefãya, -y, -a*]

seng-i cefã-y-ıla: *Eziyet taşı.*

Dil şîşesi bir dağı Muhibbî bütün olmaz / Meh-rûlar anı **seng-i cefâ-y-ıla** sımışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*seng-i cefâ-y-ıla, --y-, -ıla*]

seng-i hâra: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasanmış / Ne bilsün ‘âşıkun hâlin ki **seng-i hâra** yasanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [*seng-i hâra,]*

seng-i hârâdan: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Bister-i gülden yaraşur saña cânâ tekyegâh / **Seng-i hârâdan** baña bâlîn ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*seng-i hârâdan, -dan*]

seng-i hârâdan: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Bilsem eşküm n’içün itmez göñline yârûn eşer / Dirler elmâs iy Muhibbî **seng-i hârâdan** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*seng-i hârâdan, -dan*]

seng-i hârâdan: *Mermer taşı, pek sert taş.*

İy Muhibbî ne kadar âh eyleseñ gûş eylemez / **Seng-i hârâdan** katıdur göñli gel feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 6*). [*seng-i hârâdan, -dan*]

seng-i hârâdur: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Çalbine âhum eşer kılmaz benüm / **Seng-i hârâdur** yâhüd pülâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*seng-i hârâdur, -dur*]

seng-i hâredür: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Var mı cihânda çün görüp virmeye göñül / Ger var-ısa bu göñli anuñ **seng-i hâredür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*seng-i hâredür, -dür*]

seng-i hâreye: *Mermer taşı, pek sert taş.*

Âheni nerm eyledi yir itdi **seng-i hâreye** / Âhum ammâ katı göñline anuñ kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 4*). [*seng-i hâreye, -y, -e*]

seng-i miñnetdür: *Gam, sıkıntı taşı.*

Ûâne-i ‘ışkuñ sorarsañ ger ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür **seng-i miñnetdür** esâs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3*). [*seng-i miñnetdür, -dür*]

seng-i miñnetle: *Gam, sıkıntı taşı.*

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / Anı gendümden tefahhuş eyleme gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*seng-i miñnetle, -le*]

sengîn: *Taştan, taş gibi, katı, pek.*

Ol yâr bu ben ‘âşıka hergiz nazar itmez / **Sengîn** diline nâle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*sengîn,]*

ser çeker: *Baş çekmek, başına çekmek, başını örtmek.*

Çün niķâb açduñ yüzüñden âfitâb / Utanup şeb çadırına **ser çeker** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*ser çeker, -er]*

ser fitnedür: *Baş fitne, büyük fitne, baş belası // sevgilinin gözü ve kaşı.*

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgân tîrûñe katı yadur ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*ser fitnedür, -dür]*

ser terkin eyledüm: *Başını terk etmek, bir şey uğruna kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek, başını vermeye hazır olmak, ölümü göze alabilmek.*

‘İşkuñ yolında cân-ıla **ser terkin eyledüm** / Var mı cihânda bencileyin bir fedâyî gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*ser terkin eyledüm, -dü, -m]*

ser terkinî urmak: *Başını terk etmek, bir şey uğruna kendinden vazgeçmek, kendini feda etmek, başını vermeye hazır olmak, ölümü göze alabilmek.*

‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkinî / Urmayup meydân-ı ‘ışk içre girenler er midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5*). [*ser terkinî urmak, -mak]*

ser-âgâz ider: *Başlamak.*

Rahm eyle disem yâra ider nâza ser-âgâz / ‘Âşık ki niyâz eyleye ma‘şûka kılur nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*ser-âgâz ider, -er]*

ser-â-ser: *Baştan başa, tamamıyla.*

Anuñçün pâdişâh oldum **ser-â-ser** cümle ‘uşşâka / Hümâ-yı zülf-i dilberden başuma sâye düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*ser-â-ser,]*

Göñül mir’âtını gördüñ **ser-â-ser** cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal şarâb iç anı şâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*ser-â-ser,]*

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydânın **ser-â-ser** top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*ser-â-ser,]*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebûñden dil çü âb ister / Büt-i ‘ışka giriftâram **ser-â-ser** üstüh‘ân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ser-â-ser,]*

Görinen haţ midur yâ leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i hüsnî **ser-â-ser** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [*ser-â-ser,]*

Derün-ı sîñede bagrum **ser-â-ser** pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm yaşı kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*ser-â-ser,]*

‘Älemi la‘l-i zülâlinen **ser-â-ser** kandurur / Bu Muhibbî teşneye geldükçe bir kez mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5*). [*ser-â-ser,]*

ĖarĖa virdi gözlerüm yaşı cihâni Ėâh olur / Yakar eflâki **ser-â-ser** sîne-tâbi var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*ser-â-ser,]*

Eşk-i çeşmüm ĖarĖa virmişken **ser-â-ser** ‘âlemi / Bu gönül pervâ yimez olmuş o bağr içinde bağ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 3*). [*ser-â-ser,]*

ser-â-ser: *Baştan başa, tamamıyla II ipek, altın ve gümüşle dokunan çok kıymetli bir kumaş.*

Sultân-ı ‘ışk egnüme yaşum **ser-â-serin** / İtdi ‘atâ Ėil‘t-i rengin zer kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*ser-â-serin, -in]*

Gözlerüm yaşı **ser-â-ser** Ėil‘atüm / Dûd-ı âhum başuma efser ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [*ser-â-ser,]*

ser-be-ser: *Baştan başa, büsbütün.*

‘Älemi ĖarĖ idiserdür **ser-be-ser** eşküm benüm / Ėasretiyle uşbu çeşmümden ki bārânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*ser-be-ser,]*

ser-bürehne: *Başı açık, başı çıplak.*

Künc-i mescid mesken olmaz **ser-bürehne** ‘âşıkâ / Zâhidâ Mecnûn-vâr biz ‘ışk şahrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 5*). [*ser-bürehne,]*

ser-çeşme: *Çeşme başı, çeşme suyunun kaynağı, pınar, kaynak.*

İy mesĖhâ-dem zülâl-i leblerün **ser-çeşmedür** / Kim anuñ yanında Ėızr’uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*ser-çeşmedür, -dür]*

ser-cümle: *Hepsi, tamamı, bütün.*

Her kaçan kim zülfi çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâğdan **ser-cümle** meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [*ser-cümle,]*

serd: *Soğuk, sert.*

Zâhid eydür ĖeĖ Muhibbî bâde vü mağbûbdan / HiÇ yakışmaz gönlüme zîrâ sözünün **serdi** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*serdî, -i]*

ser-fitne: *Baş fitne, büyük fitne, baş belası II sevgilinin ayva tüyleri.*

Ėıtañ **ser-fitne** zülfüñ fitne-engîz / Ciger Ėün oldu Ėamdan dîde Ėün-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*ser-fitne,]*

ser-fitne-i ‘âlem: *Dünyayı karıştıranların başı.*

Baňa sor zülf ü çeşmünden neler gördüm neler gördüm / Biri **ser-fitne-i ‘âlem** birisi ‘ayn-ı âfetdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3). [ser-fitne-i ‘âlem,]

sergerdân: Başı dönmüş, sersem, şaşkın, perişan.

‘Akl **sergerdân** u dil âvâre efkâr özgedür / Kâr-ı ‘ışka beñzemez bir kâr bu kâr özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 1). [sergerdân,]

sergerdân olaldan: Başı dönmek, şaşkın, sersem olmak, perişan olmak.

Ġam beyâbânında **sergerdân olaldan** cân u dil / Kimse gelmez yanuma illâ meger sâyet gelür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 5). [sergerdân olaldan, -al, -dan-aldan]

sergerdân olur: Başı dönmek, şaşkın, sersem olmak, perişan olmak.

Gün yüzine olmasa âşifte alnına kamer / Yâ n’ için anlar yürür ‘âlemdede **sergerdân olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4). [sergerdân olur, -ur]

sergeşte kılup: Başını döndürmek, perişan etmek, sersemletmek.

Sergeşte kılup nağ‘-ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4). [sergeşte kılup, -up]

ser-hân: Ser-hane: mezbaha // sevgilinin eşiği.

Ehl-i ‘ışkuñ başları cem’î nedür didüm didi / Durmaz işler ezel bir dem bizüm **ser-hânumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 3). [ser-hânumuz, -umuz]

serhos: Sarhoş: Alkollü bir içki veya keyif verici bir madde etkisiyle az veya çok kendini bilmez, kendine hâkim olamaz duruma gelmiş (kimse).

Dil diler dâyim Muhibbî’den gözi mestâneler / **Serhoşuñ** meyl[i] bilürsüz kim kebâb üstindedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5). [serhoşuñ, -uñ]

Eyler hayâl leblerüñi mest olup göñül / Dâyim şarâb-ı la‘l-ile **serhoşlardanuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2). [serhoşlardanuz, -lar, -dan, -uz]

ser-i ğaltân: Yuvarlanan baş.

Kevkeb-i küyüñde didüm bu **ser-i ğaltân** nedür / Eyledi zülfe işâret didi bu çevgâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3). [ser-i ğaltân,]

ser-i küyün: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Âhum tolanur gice vü gündüz **ser-i küyün** / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz eşer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2). [ser-i küyün, -i, -n]

ser-i küyına: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yagdurdı nigâr / Varırmaz oldum **ser-i küyına** yollar taşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*ser-i küyına, -i, -n, -a-ına*]

ser-i küyına: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i küyına vardukça yüzini dönderür benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merħabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*ser-i küyına, -i, -n, -a*]

ser-i küyını: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

(ع) ‘Āşık **ser-i küyını** diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hūrî vü cennet daħı nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*ser-i küyını, -i, -n, -i*]

ser-i küyuma: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Gelmesün daħı Muhibbî **ser-i küyuma** dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini yâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [*ser-i küyuma, -um, -a-uma*]

ser-i küyumda: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i küyumda feryâd u fiğân her şeb iden kimdür / Didi didem Muhibbî ĥasta-dıldür ĥ’âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*ser-i küyumda, -um, -da*]

ser-i küyuñ: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Ser-i küyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözümüñ yaşı anda zezem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*ser-i küyuñ, -uñ*]

ser-i küyuña: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

(ج) Vardukça **ser-i küyuña** iy dōst beni / Ger kabül eyleyesin eyleyeyim cānı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*ser-i küyuña, -uñ, -a*]

ser-i küyuñda: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

İy tabîbâ **ser-i küyuñda** yatan ĥastalara / İtmedün çäre yatur cümlesi bî-çäre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*ser-i küyuñda, -uñ, -da*]

ser-i küyuñda: Sokak başı, sevgilinin mahallesinin yanı başı, sevgilinin eşiği.

Çünkü öldürdün Muhibbî’yi **ser-i küyuñda** gel / Büse ihsân it tarîk-ı ‘ışkda yokdur kışaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*ser-i küyuñda, -uñ, -da*]

ser-i ser-geşteñe: Sersem, kendinden geçmiş baş // Baş döndüren, aklı başından alan.

Ser-i ser-geşteñe sevdân-ıla âşüfte olan / Ĥâtırın cem‘ eyleyüp zülf-i perîşân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*ser-i ser-geşteñe, -ñ, -e*]

ser-i 'uṣṣāk: *Aşıkların başı.*

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi o nigâr / **Ser-i 'uṣṣāk** aña her bir yañadan top olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*ser-i 'uṣṣāk,]*

ser-i zülfi: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Başumdan gitmesün zülfi hevâsı / **Ser-i zülfi** gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [*ser-i zülfi, -i]*

Dil **ser-i zülfi** hevâsıyla perîşândur henüz / Göñlümi kılan şikeste ol perî-şândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [*ser-i zülfi, -i]*

ser-i zülfin: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Murğ-ı dil şaydına itmişdür **ser-i zülfin** duzağ / Yir yirin hâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [*ser-i zülfin, -i, -n]*

Ärzü itdüm lebin kıldum **ser-i zülfin** heves / Didi iy bî-çäre olmaz uşbu sevdâ mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*ser-i zülfin, -i, -n]*

ser-i zülfinde: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*ser-i zülfinde, -i, -n, -de-inde]*

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ vü nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu 'âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [*ser-i zülfinde, -i, -n, -de]*

Dil-i dîvâne dildârûñ **ser-i zülfinde** bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur vây ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*ser-i zülfinde, -i, -n, -de]*

ser-i zülfinden: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Ser-i zülfinden iy dil gel hâzer kıl / Anuñ her bir kılı dâm-ı belâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 2*). [*ser-i zülfinden, -i, -n, -den]*

ser-i zülfine: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Päre päre n'ola togransa göñül şâne mişâl / **Ser-i zülfine** kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*ser-i zülfine, -ine]*

Kim ki dolaşa **ser-i zülfine** dîvâne gibi / Aña pend eylemeñüz çünki o kendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 2*). [*ser-i zülfine, -i, -n, -e]*

Muhibbî irmek isterdi **ser-i zülfine** dildârûñ / Aña deyr-i cihânda dinmese zünnâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*ser-i zülfine, -i, -n, -e]*

ser-i zülfine: *(sevgilinin) saçının ucu.*

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş şimdi varup dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*ser-i zülfine, -i, -n, -e-ine*]

ser-i zülfini: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Ser-i zülfini gördüm cîme beñzer / Leb-i la'lini sordum mîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 1*). [*ser-i zülfini, -i, -n, -i*]

ser-i zülfivle: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Göreyim pāre pāre anı her dem / **Ser-i zülfivle** hem-ser şāne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*ser-i zülfivle, -i, -y, -le*]

ser-i zülfüñ: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Meger hālūñ şehā müşg ü **ser-i zülfüñ** mu'anberdür / Dimāğı 'ālemüñ cānā anuñ-ıçun mu'aṭṭardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*ser-i zülfüñ, -üñ*]

Nigārā hāk-i pāyuñ tācumuzdur / **Ser-i zülfüñ** bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*). [*ser-i zülfüñ, -üñ*]

ser-i zülfüñle: (*sevgilinin*) saçının ucu.

Ser-i zülfüñle başum pür hevādur / Gönül derdünle çokdan mübtelādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 1*). [*ser-i zülfüñle, -üñle*]

serir: Taht.

Şol ki istiğnā **seririnde** oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iqlîme sulṭān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*seririnde, -i, -n, -de*]

Tañ mı bu 'ālem **seririnden** Muhibbî 'ār ide / Hāk ü hışt-ı meygede bālin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [*seririnden, -i, -n, -den*]

serir-i felege: Felek / gökyüzü tahtı.

Olmamış idi cihān zīver ü ziyetle 'arūs / İtmemiş idi **serir-i felege** şems cülūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1*). [*serir-i felege, -e*]

ser-keş: Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itâatsiz (kimse), isyankâr:.

Yine bir mäh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevlan atı **ser-keş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*ser-keş,]*

serkeşlik idüben: İtaat etmemek, dik başlılık göstermek, inat etmek.

Ben hāk iderem yüzümi tā basa yol üzre / **Serkeşlik idüben** gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [*serkeşlik idüben, -üben*]

ser-keşte: *Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.*

Bir bencileyin zülfi hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü **ser-keşte** giriftār kimūn var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1140, Beyit 4*). [*ser-keşte,]*

ser-keşte-yi hāmūn: *Çöl şaşkın. // Başı dönmüş, şakın olarak çölde dolanan.*

Ol gāzālî arayı gitdi Muhibbî derdmend / Kim şikār eyler taleb **ser-keşte-yi Hāmūn** olur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1080, Beyit 7*). [*ser-keşte-yi hāmūn,]*

sermāve: *Bir gelir elde etmeye imkan sağlayan bütün araçlara verilen ad II varlık, servet.*

Assı ziyān gözede **sermāyesin** virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1051, Beyit 2*). [*sermāyesin, -si, -n]*

Virüp dermānuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez **sermāye** düşmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1222, Beyit 4*). [*sermāye,]*

sermest: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

Zülfî zencīrinde gönlüm kim görüp şeydā dimez / Yā şarāb-ı ‘ışk-ıla **sermeste** kim rüsvā dimez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1265, Beyit 1*). [*sermeste, -e]*

sermest ü medhūs: *Sarhoş ve kendinden geçmiş.*

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem tā ebed **sermest ü medhūs** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 1*). [*sermest ü medhūs,]*

sermest ü sekrāndur: *Sarhoş ve kendinden geçmiş.*

‘İşk cāmını Muhibbî çün ezel nüş eyledi / Daḥı ol demden berü **sermest ü sekrāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1271, Beyit 11*). [*sermest ü sekrāndur, -dur]*

ser-pā bürehne: *Başı açık, ayağı çıplak II baştan ayağa çıplak.*

Gerek ‘āşık olan **ser-pā bürehne** / Anı kim gördi mecnūn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 2*). [*ser-pā bürehne,]*

ser-pūs: *Başa giyilen her türlü kiske.*

Çeşmüm tenüme geydürelî kırmuzı hil‘at / Āhum da Muhibbî görünür başuma **ser-pūs** (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 7*). [*ser-pūs,]*

ser-püş ola: *Başı örtük olmak, başını örtmek.*

Gerek ‘āşık olan ser-pā bürehne / Anı kim gördi mecnūn ola ser-püş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1411, Beyit 2*). [*ser-püş ola, -a]*

ser-tāc: *Taç, baş tacı II baş tacı etmek: çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak şeklinde deyim olarak da kullanılmaktadır.*

Hāk-i pāy-ı dōst çün derd ehlinūn **ser-tācīdur** / Ehl-i ‘ışkuñ zülfi kullābı dañı mi‘rācīdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1023, Beyit 1*). [*ser-tācīdur, -ı, -dur*]

Muhibbī pādīšāh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı topragı **ser-tācumuzdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1113, Beyit 5*). [*ser-tācumuzdur, -umuz, -dur*]

ser-tā-ser: *Baştan başa, tamamen.*

Tañā kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yüriyüp tutdı cihān mülkini **ser-tā-ser** güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*ser-tā-ser,]*

La‘lūne olmaya bir gevher ‘ivāz / Mülk-i dünyā cümle **ser-tā-ser** ‘ivāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1493, Beyit 1*). [*ser-tā-ser,]*

ser-te-ser: *Baştan başa, tamamen.*

Bāğ u rāğı **ser-te-ser** geşt itdi çün bād-ı hāzān / Her yaña kılsañ nażar berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*ser-te-ser,]*

Ser-te-ser bu kā‘ināti almazuz bir hābbeye / Kāf-ı istiğnāda biz ‘Ānkā-y-ıla mahremlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 2*). [*ser-te-ser,]*

Şol kadar kan ağladum hicrūn beyābānında kim / **Ser-te-ser** mülk-i cihānı ġarğ idüp oldı denīz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 2*). [*ser-te-ser,]*

Kūy-ı dilberde Muhibbī’ye gedā olmak yiter / Bu cihāna **ser-te-ser** olmaga sultān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*ser-te-ser,]*

Kim ki öğrenmek diler ‘ışkuñ rumūzın **ser-te-ser** / Okusun görsün Muhibbī defter ü dīvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 5*). [*ser-te-ser,]*

Şol ki istiğnā serīrinde oturdı şāh-vār / **Ser-te-ser** olmaga heft iklīme sultān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*ser-te-ser,]*

Rāh-ı ‘ışk içre dilā ger urasın cān terkinī / Olasın kūy-ı ‘ademde **ser-te-ser** ‘uşşāka baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1444, Beyit 4*). [*ser-te-ser,]*

Ruñūn tābında iy meh-rū dutışur **ser-te-ser** ‘ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bī-duñān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*ser-te-ser,]*

serv: *Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.*

Serv kaddūn ile da‘vā eylemiş / Bīd işidüp yüzine hānçer çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 2*). [*serv,]*

‘Arz-ı ruñsār eyledi şādılığ-ıla nesterīn / Yüz sürer **serv** ayagina her tarafdan cūybār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 7*). [*serv,]*

Şahn-ı gülşen toptolu olmuş yine ezhār-ıla / Rakşa girmiş **servler** hem ellerin karsar çınār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*servler, -ler*]

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Āh bu şiveyi ne **serv** ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [serv,]

Niçe teşbîh idem kıddine **servi** / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [servi, -i]

Niçe teşbîh idem kıddine servi / Ki **servüñ** kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [servüñ, -üñ]

İy gül yañağın ol gül-i ħandânuma beñzer / İy **serv** boyuñ serv-i ħırâmânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [serv,]

Çü **servüñ** kıdd-i yâra nisbeti var / Yüce olsun kim 'ālî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [servüñ, -üñ]

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / **Servler** yir yir elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [servler, -ler]

Serv beñzetdi yine câmesini câmesine / İtdi gülşende libâsın meger ol yâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [serv,]

Meyl ider göz yaşına **serv** gibi / Bu cihân içre mâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 5*). [serv,]

Gâh **serv** üzre gehî gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelâ ol **serv** gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [serv,]

Nâzenîn kıddi ile ruhsâr u ħaddi baña bes / Görelî ne **serv** kıldum ârzü ne gül heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 1*). [serv,]

Sînede yir yir elifler **serv** ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [serv,]

Servden gördüm nigârâ kâmetüñ bâlâ-y-ımuş / İy hümâ-tal'at saña menzil felek-fersâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 1*). [servden, -den]

Kıdd-i yârî sen sen ol gel serve teşbîh eyleme / Hiç **serv-ile** berâber ola mı 'ar'ar kâmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [serv-ile, --ile]

Kıdd-i yârî sen sen ol gel **serve** teşbîh eyleme / Hiç serv-ile berâber ola mı 'ar'ar kâmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [serve, -e]

serv: Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II sevgilinin boyu.

Olaldan 'arızuñ gül kâmetüñ **serv** / Akar küyünde yaşum 'ayn-ı mādūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [serv,]

Bir boyu **servüñ** firâkıdan düşüp şahrâlara / Sînesine lâle gibi ħasta dil dâğın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 5*). [servüñ, -üñ]

Nigârâ kâmetüñ **serv** olaldan / Görüp pest oldı 'ar'arla şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 3*). [serv,]

serv: Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II selvi gibi uzun boylu sevgili.

Sevr ider gördüm o **servi** ergüvânî ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [servi, -i]

Seyr ider gördüm o servi erğuvānī ton geyer / Sebz olur **servüñ** libāsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*servüñ, -üñ*]

Pāyuña dökmege benüm **servüm** / Yaşumı sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*servüm, -üm*]

Gelmeyüp nuṭka mü`ezzin bil ki kāmetsden kalur / Cāmi`-i hüsn içre çün ol **serv** kāmets gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 3*). [*serv,]*

Ḳāmets itse ol sehī **servüm** kıyāmetler kopar / Ehl-i diller her taraf āh eyleyüp yügrışmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*servüm, -üm*]

Bir boyı **servüñ** firākından görenler yaşumuz / Bir akar sudur didiler dīde-i nemnākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*servüñ, -üñ*]

Geçer mi bir dem ol **serv** ayagina / Yaşum çün çeşümü bıñar kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2*). [*serv,]*

El uzadam ol boyı **serve** dimişsin iy şabā / Bu saña kalursa `ömrüñ olduğınca yürü es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [*serve, -e*]

Tenhāca gezer gördüm ben ol **servi** kabā-püş / `Aqlum tagılıp kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*servi, -i*]

serv gülzārsuz: *Gül bahçesinin selvisi II sevgili.*

Gāh serv üzre gehī gül üzre bülbül nağmesüz / Olmışam ben mübtelā ol **serv gülzārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [*serv gülzārsuz, -suz*]

serv kaddüñ: *Selvi boy, uzun boy.*

Serv kaddüñ tāze ter olsun diyü iy gönca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolab göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*serv kaddüñ, -üñ*]

serv kāmets: *Selvi gibi uzun ve düzgün boylu II sevgili.*

İdesin diyü kıyām iy **serv kāmets** beklerüz / İşügünden gitmeyüp biz tā kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [*serv kāmets,]*

serv ü `ar`ardān: *Servi ve ardıç ağacı. II sevgilinin boyu posu.*

Bāğbāna nisbet itme **serv ü `ar`ardān** n`olur / Bāğ-ı hüsn içre biten ol kāmets-i bālāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 4*). [*serv ü `ar`ardān, -dan*]

serv ü şānavber: *Selvi ağacı ve çam fıstığı.*

Gözüñ nergis yañağñ gül olaldan / Boyuña bendedür **serv ü şānavber** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*serv ü şānavber,]*

serv ü semendür: *Servi ve yasemin.*

Reyâhîn şâhınıñ tahtı çemendür / Gelen dîvânına **serv ü semendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*).
[serv ü semendür, -dür]

serverâ: *Ey hühümdar!. Ey Sultan! / Ey güzeller sultanı. / Ey sevgili.*

Serverâ kıddüñ görüp derd-ile ger âh eylesem / Eşk-i çeşmüm cüş idüp emvâc-ı deryâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 5*). [serverâ,]

serv[er]-i hübân: *Güzeller şahı.*

Hüblar gerçi cihân içre firāvân añılır / Lîk ol âfet-i cân **serv[er]-i hübân** añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 1*). [serv[er]-i hübân,]

serverlik ider: *Önderlik, başkanlık etmek.*

Şol esîr-i ‘ışk olan abdâla bak gel husrevâ / Baş açup **serverlik ider** ‘âleme sultân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [serverlik ider, -er-lik]

servi: *Servigillerden, kışın koyu yeşil yapraklarını dökmeyen, daha çok mezarlıklara dikilen uzun ömürlü, güzel kokulu, kozalaklı, ince uzun ağaç.*

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldu yaşum gibi / Yiter gülzâr-ı ‘âlemde benüm bir **servi** dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [servi,]

serv-i âzâdum: *Uzun boylu düz servi.*

Salın iy **serv-i âzâdum** saña mânend bir dil-keş / Bulınmaz ‘arz-ı hüsn eyle güzellik çünkü fânîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 3*). [serv-i âzâdum, -um]

serv-i bülendümdür: *Uzun boylu selvi; uzun boylu sevgili, güzel.*

Gözüm yaşı ‘aceb midür benüm her sū revân olsa / Hayâl-i kıddi bâğ-ı dilde bir **serv-i bülendümdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [serv-i bülendümdür, -ümdür]

serv-i dälum: *Servi boylu sevgili.*

Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir **serv-i dälum** var / Bi-ğamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [serv-i dälum, -um]

serv-i hürâm: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Bâğ-ı hüsn içre eger seyr itse ol **serv-i hürâm** / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmaktadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [serv-i hürâm,]

serv-i hürâm: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Serv-ı kıddüñ yâdına gülşende iy **serv-i hürâm** / Bu Muhibbî’nün iki çeşmini gördüm cü-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [serv-i hürâm,]

serv-i hırāma: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

İrişmez el çün ol **serv-i hırāma** / Hāyālin kılayım her şeb derāgūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*serv-i hırāma, -a*]

serv-i hırāmānum: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Gel iy **serv-i hırāmānum** gözüm yaşına rahm eyle / Ki merdüm-zādedür āhır görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*serv-i hırāmānum, -um*]

serv-i hırāmānum: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Bahār-ı hüsnuñe karşı benüm **serv-i hırāmānum** / Akar cūlar gibi her dem gözüm yaşı bulanukdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*serv-i hırāmānum, -um*]

serv-i hırāmānum: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

Naḥl ḳaddūñ yādına **serv-i hırāmānum** benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup çağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 2*). [*serv-i hırāmānum, -um*]

serv-i hırāmānuma: *Salınarak yürüyen selvi II sevgili.*

İy gül yañaguñ ol gül-i ḥandānuma beñzer / İy serv boyuñ **serv-i hırāmānuma** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1189, Beyit 1*). [*serv-i hırāmānuma, -um, -a*]

serv-i hoş-bālā: *Hoş, yüksek, uzun servi.*

Gerçi bir āzādedür ammā salınsañ nāz-ıla / Saña kul olmaga kendin **serv-i hoş-bālā** satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 2*). [*serv-i hoş-bālā,]*

serv-i hoş-reftār: *Alımlı yürüyen, güzel yürüyüşlü selvi II sevgili.*

SİNEMI ben gülşen itdüm kılsun ol dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün ol **serv-i hoş-reftār** seyr (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*serv-i hoş-reftār,]*

serv-i ḳabā-pūş: *Aba, kaftan giyen selvi II sevgili.*

Tenhāca gezer seyr ider ol **serv-i ḳabā-pūş** / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*serv-i ḳabā-pūş,]*

serv-i kabā-pūş: *Aba, kaftan giyen selvi II sevgili.*

Görinse nāgeh ol **serv-i kabā-pūş** / Gider şabr-ıla dilden tāḳat u hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 1*). [*serv-i kabā-pūş,]*

serv-i nāzı: *Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).*

Bir **serv-i nāzi** sevdüm gün yüzi alnı mehdür / Meh-päreler içinde hüsn-ile pädişehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*serv-i nāzi, -i*]

serv-i nāzum: *Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).*

Cennete havrā eger biñ nāz-ıla kılsa hırām / Bir kadem ol **serv-i nāzum** gibi refitār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 2*). [*serv-i nāzum, -um*]

serv-i revān: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol **serv-i revān** / Şöyle beñzer kim sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*serv-i revān,]*

serv-i revānadur: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Meyl-i şab'ı çünkü o **serv-i revānadur** / Anuñ için pâyına yaşum revānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*serv-i revānadur, -a, -dur*]

serv-i revānı: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Göreliden ol boyı **serv-i revānı** / Gözümüñ yaşı tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*serv-i revānı, -i*]

serv-i revānum: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Gül ruhlarındandır hacil kaddi olaldan mu'tedil / Tübü olupdur münfā'il **serv-i revānum** kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2*). [*serv-i revānum, -um*]

Gül gonca hāndāndur çemen **serv-i revānum** kandadır / Olmadı rāhat cān u ten ārām-ı cānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 1*). [*serv-i revānum, -um*]

İy benüm **serv-i revānum** sorma hālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 3*). [*serv-i revānum, -um*]

serv-i revānumdur: *Salınan servi II Uzun boylu sevgili.*

Gözüm yaşı revān oldı yiñilmez her yaña akar / Meğer seyr eyleyen tenhā sehī **serv-i revānumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*serv-i revānumdur, -um, -dur*]

serv-i sehī: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağıntık olmayan servi.*

Tāvüs-şifāt cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tā **serv-i sehī** ögrene senden salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*serv-i sehī,]*

Salınur her yaña biñ nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim **serv-i sehī** kadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*serv-i sehī,]*

San **serv-i sehī** kaddi arar āb-ı revāndur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2*). [*serv-i sehī,]*

serv-i sehî: Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi II sevgili.

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol **serv-i sehî** / Tālî'üm sa'd oldı baht-ı kāmranum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3). [serv-i sehî,]

serv-i sehîden: Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Saçı sünbül 'arızı yāruñ gül-i hāmra geçer / Bāğ ara **serv-i sehîden** kāmreti a'lā geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1). [serv-i sehîden, -den]

serv-i semen gülzārı: Gül bahçesinin semen servisi // Göğsü yasemin gibi beyaz olan servi boylu (sevgili).

Bülbülem tā şubh olunca āh u efgāndur işüm / Çünkü ol **serv-i semen gülzārı** gördüm bir nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2). [serv-i semen gülzārı, -ı]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Eger nāz-ıla bāğa seyre gelse / Koya pāyına ser **serv-i ser-efrāz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıramān ol yüri **serv-i ser-efrāz** / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Bir dem şeb-i hicr içre hayāl-i ser-i zülfün / Hālî mi olur gözden eyā **serv-i ser-efrāz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıramān salın iy **serv-i ser-efrāz** / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıram ol yüri iy **serv-i ser-efrāz** / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nāz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-i ser-efrāz: Benzerlerinden üstün olan, başı yükseklerde olan selvi II uzun boylu güzel, sevgili.

Hıramān salın iy **serv-i ser-efrāz** / Bıraksa yok bu hāke çok eger az (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1). [serv-i ser-efrāz,]

serv-kad: Servi boylu II Sevgili.

Dideden akdı gözüñ yaşı revân oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol **serv-ķadi** yāda getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*serv-ķadi, -i*]

Bir **serv-ķad** lāle-ruķ sīm bedendür / Bülbüllerini iñledici ğonca dehendür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*serv-ķad,]*

Serv-ķadler evvel elden ihtiyārum aldılar / Akıdup āhır gözümden cūybārum aldılar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1058, Beyit 1*). [*serv-ķadler, -ler*]

Didüm iy **serv-ķad** pāyuña her dem / İki çeşmüm iki cūy-ı revāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 5*). [*serv-ķad,]*

Muhibbī **serv-ķadler** ğasretinden / Elif çek sīneñe eyle derāğūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*serv-ķadler, -ler*]

serv-kadd: *Servi boylu II Sevgili.*

Görelı ol **serv-ķaddi** cāmi'-i hūsn içre āh / Kāmet ide diyü nāğāh biz iķāmet bekletüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 5*). [*serv-ķaddi, -i*]

Ol **serv-ķaddi** gördi çıkdı Muhibbī gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup yiñilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*serv-ķaddi, -i*]

İrmedüñ ol **serv-ķaddüñ** vaşlına iy cūy-ı eşk / Yüz suyn dökdüñ bu yolda nite kim kıldüñ heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 4*). [*serv-ķaddüñ, -üñ*]

serv-ķadd: (*Sevgilinin*) *selvi gibi olan boylu.*

Serv-ķaddüñ görelı göz yaşı kendin yiñemez / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle kemendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*serv-ķaddüñ, -üñ*]

Baş çekmiş **serv-ķaddüñ** ğusrevā / Sidreden ķaddini bālā eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 3*). [*serv-ķaddüñ, -üñ*]

Serv-ķaddüñ yādına gülşende iy serv-i ğıram / Bu Muhibbī'nüñ iki çeşmini gördüm cū-y-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 5*). [*serv-ķaddüñ, -üñ*]

serv-kāmet: *Servi boylu / Servi gibi uzun ve düzgün boylu.*

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-ķāmetdür / Ne **serv-ķāmet** olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*serv-ķāmet,]*

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir **serv-ķāmetdür** / Ne serv-ķāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*serv-ķāmetdür, -dür*]

ses eyle: *Ses çıkarmak.*

'Aķl u şabr u hūş ğitdiler dilā gel eyle ses / Kārbān çünkim revān ola figān eyler ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 1*). [*ses eyle,]*

ses itme: *Ses çıkarmamak, susmak.*

Ḥāba varmış ḥastadur beñzer nigāruñ gözleri / Ḥābdan bīdār olur gel itme iy dil anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 5*). [*ses itme,]*

ses itme: *Ses çıkarmamak, susmak.*

Nāle kılma gönlüñe gelse ḥayāl-i çeşm-i yār / Ḥānede bīmār ola itme Muḥibbī anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 5*). [*ses itme,]*

sesi kes: *Susmak, sessiz olmak, konuşmamak.*

Ḥāba varmışken nigāruñ nergis-i mestānesi / İy dil-i şūrīde efgān eyleme gel **sesi kes** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 6*). [*sesi kes,]*

seslilik itme: *Ses çıkarmamak, susmak, konuşmamak.*

Derd ü miñnet ḥāne-i dilden varupdur rāhata / **Seslilik itme** dilā kim hücrede yārān uyur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*seslilik itme, -me]*

sev: *1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.*

Ġam **sevdi** beni cān-ıla ben de anı sevdim / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*sevdi, -di]*

Ġam sevdi beni cān-ıla ben de anı **sevdim** / Meşhūr meşeldür bu ki seven sevenüñdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*sevdim, -dü, -m]*

Kim **severse** zulm idersin öldürürsin cevri-ile / Günde kapuñda senüñ biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*severse, -er, -se]*

Sevme hercāyī güzel virme Muḥibbī aña dil / Yār bī-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1074, Beyit 5*). [*sevme, -me]*

Bir serv-i nāzı **sevdim** gün yüzi alını mehdür / Meh-pāreler içinde ḥüsn-ile pādīşehdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 1*). [*sevdim, -dü, -m]*

Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydālık **sever** / İy saçı leylī olan Mecnün rüsvālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*sever, -er]*

Baglanup dil zülfüñüñ bendine şeydālık **sever** / İy saçı leylī olan Mecnün rüsvālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 1*). [*sever, -er]*

Şabr u ‘aql u dil kamu benden gidüp dūr oldılar / ‘İşk bir ḥālet-durur elbette tenhālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*sever, -er]*

Bülbülün güş eylemez gülşende gül efgānını / Eyleyüp hercāyilik her laḥza ra‘nālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 3*). [*sever, -er]*

Gül yüzün medḥinde dil feryād ider tā şubḥa dek / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*sever, -er]*

İy Muḥibbī şāf-dil hem pāk-meşreb ol yūri / Kim tarīki togrıdır lā-büd anı Ḥālık **sever** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*sever, -er]*

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şārāb-ı hūb için zāhid / Şārāb içmek güzel **sevmek** velī bilmez zarāfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*sevmek, -mek*]

Bilmezem cevri ü cefâyı yāhūd ‘izz ü nāz olur / Gel benüm çok **sevdüğüm** didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*sevdüğüm, -düg, -üm*]

N’ola **sevdümse** maḥbūbı ne var gönlümde iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dirsın vebālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*sevdümse, -dü, -m, -se*]

Çün gördi seni **sevdi** güzellerde Muḥibbî / Gözini açup fikret -i rüy-ı dīger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 5*). [*sevdi, -di*]

Yanuñda eger **sevme** günāh-ısa nigārā / ‘Afv eyle ḥatā eylemedük çün beşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 4*). [*sevme, -me*]

Günāh-ısa seni **sevmek** Muḥibbî / Gel öldür cürmine inkār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 6*). [*sevmek, -mek*]

Seni **sevdügi** günāh-ısa Muḥibbî sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışkı sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*sevdügi, -düg, -i*]

Bu dünyā-yı sitemkārı **sevüp** tül-ı emeller ne / Bugün ne olısar ḥālî kişi ḥöd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*sevüp, -üp*]

Seni **sevdügi** günāh-ısa Muḥibbî sevdiğüm / Gün gün artar ‘ışk sanma ol günāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*sevdügi, -düg, -i*]

Anı **sevmek** cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki yārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*sevmek, -mek*]

Cān ile seni **sevmek** eger ola günāhum / ‘Älemde Muḥibbî gibi güneḥkār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 7*). [*sevmek, -mek*]

Bî-vefā dildār **sevmek** hey ne müşkil kār-ı mış / Kim giriftār-ı belā-yı ‘ışk ola nā-çār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 1*). [*sevmek, -mek*]

Sevdüğümden ğayrı n’itdüm baña ḥışm ider nigār / Dimedüm bir kez gözi üstinde kaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 2*). [*sevdüğümden, -düg, -üm, -den*]

Yine bir māh **sevdüm** tonı zer-keş / İder her yaña cevlan atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*sevdüm, -dü, -m*]

Sevdüm didükçe cevri arturdu ol perî / Sevmek katında dilberün ulu günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*sevdüm, -dü, -m*]

Sevdüm didükçe cevri arturdu ol perî / **Sevmek** katında dilberün ulu günāh-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*sevmek, -mek*]

sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup: *Aklın ve gönlün siyahlığını almak, gidermek.*

Zülf[i] sevdaşı **sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup** / Başuma derd ü belā ile hevā kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*sevād-ı dil [ü] ‘aqlımı alup, -up*]

sevda: *Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet II siyah, kara, siyahlık.*

Zülfinüñ **sevdası-y-ıla** tolahıdan bu dimâğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2*). [*sevdası-y-ıla, -sı, -y, -ıla*]

Ol siyeh saçun ki müşğ-i sârâdur / Bir dükenmez başumda **sevdâdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*sevdâdur, -dur*]

Nağd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki **sevdâyı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*sevdâyı, -y, -ı*]

Bagla zencîr-i ser-i zülfine dîvâne dili / Ya'nî Mecnûn-şıfat başına **sevdâyı** getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*sevdâyı, -y, -ı*]

Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / Zülfi **sevdâsında** olan 'âşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*sevdâsında, -sı, -n, -da*]

Niçe yıldur ki yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu **sevdâ** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*sevdâ,]*

Gönlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe uzun **sevdâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*sevdâ,]*

Yanaruz nâr-ı mahabbetle dem-â-dem şem'-veş / Dūdumuz serden çıkar biz 'ışk **sevdâsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*sevdâsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

Kanda bir meh-rû görürse cân virür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hîç uzun **sevdâ** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*sevdâ,]*

Ârzü itdüm lebin kıldum ser-i zülfin heves / Didî iy bî-çâre olmaz uşbu **sevdâ** mültemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*sevdâ,]*

Bende olsun zülfinüñ her bir kılnda cân u dil / Zülfi **sevdâsından** özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [*sevdâsından, -sı, -n, -dan*]

Zülfi[i] **sevdâsı** sevâd-ı dil [ü] 'aqlımı alup / Başuma derd ü belâ ile hevâ kıldı 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [*sevdâsı, -sı*]

sevdâ: Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet.

Cân u dil nağdini virüp gönlüm ister vaşlını / Ne 'aceb dîvâne olmışdur 'aceb **sevdâsı** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*sevdâsı, -sı*]

'İşka düşdüm 'aql-ı küllî küllî ben terk eyledüm / Pür-hevâ oldı dimâğum baña bu **sevdâ** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [*sevdâ,]*

Ser-i ser-geşteñe **sevdân-ıla** âşüfte olan / Hâtırın cem' eyleyüp zülfi-i perîşân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*sevdân-ıla, -ñ, -ıla*]

Didüm ister büseñi al cânımı aña 'ivâz / Hâşılı yok didi başuñda bu bir **sevdâ** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 3*). [*sevdâ,]*

Düşeli cân u gönül sünbül saçun sevdâsına / Başda **sevdâ** dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [*sevdâ,]*

sevdâlara düşüren: Sevdaya düşürmek, aşık etmek, aşık olmasını sağlamak.

Düşüren sevdâ-yı zülfidür beni sevdâlara / Anuñ için göñlümün fikri kamu kâşânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3). [sevdâlara düşüren, -en-lar, -a]

sevdâlarını çekmek: Sevda çekmek: âşık olup içten içe aşk ıstırabıyla yanmak.

Çekmek için zülfünün sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ıymış ol iki kaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4). [sevdâlarını çekmek, -lar, -i, -n, -i, -mek-mek]

sevdâsına düşeli: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Düşeli cân u göñül sünbül saçun sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4). [sevdâsına düşeli, -eli]

sevdâsına düşmiş: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Baňa beñzer key perîşân-hâl gördüm dil seni / Zülf sevdâsına düşmiş tâlib-i pür-hamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3). [sevdâsına düşmiş, -miş]

sevdâya düşmez: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Alan bir şemme bû sünbül saçından / Muhibbî niç' ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [sevdâya düşmez, -mez]

sevdâya düşmişdür: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Göreden zülf-i leylâsın göñül sevdâya düşmişdür / Olup Mecnûn gibi şeydâ yürür şahrâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1). [sevdâya düşmişdür, -miş, -dür]

sevdâya düşmişdür: Sevdaya düşmek: sevmek, âşık olmak, sevdalanmak, meftun olmak II saçın karalığına düşmek, tutulmak.

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî göñlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz uzun sevdâya düşmişdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7). [sevdâya düşmişdür, -miş, -dür]

sevdâya viren: Sevdaya düşürmek, âşık olmasına sebep olmak, gönle aşk düşürmek.

Göñlümi sevdâya viren zülf-i 'anber-bîz imiş / Cânımı kırbân iden ol gamze-i hün-rîz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1). [sevdâya viren, -en]

sevdâyî: Hevâ ve hevesiyle hareket eden, arzularına yenik düşen. // Sevdalanmış.

Zülfî zencîrinde çün bağlandı sevdâyî göñül / Döştlar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3). [sevdâyî,]

sevdâ-vı câhı evlemez: Makam sevdâsına düşmek, mala düşkünlük göstermek.

Ol ki yaşın sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban **sevdâ-yı câhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*sevdâ-yı câhı eylemez, -mez*]

sevdâ-yı câhı eylemez: *Makam sevdasına düşmek, mala düşkünlük göstermek.*

Rüyını zer eyleyüp kim ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban **sevdâ-yı câhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [*sevdâ-yı câhı eylemez, -i, -mez-mez*]

sevdâ-yı câhı eylemez: *Makam sevdasına düşmek, mala düşkünlük göstermek.*

Ol ki yaşı sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban **sevdâ-yı câhı eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*sevdâ-yı câhı eylemez, -mez*]

sevdâ-yı ser-i zülfini: (*Sevgilinin*) *saçının ucunun karalığı // (Sevgilinin) saçının ucunun sevdası (hevesi).*

Kıldı **sevdâ-yı ser-i zülfini** yâruñ dil heves / Bu sebebdendir şabâ gibi gönül müşğm- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [*sevdâ-yı ser-i zülfini, -i, -n, -i*]

sevdâ-yı zülf: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Sevdâ-yı zülf başuma çünki belâ imiş / Artmaktadur gün-be-gün âh bu belâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 4*). [*sevdâ-yı zülf,*]

sevdâ-yı zülfi: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Sevdâ-yı zülfi top başumda hevâ-durur / Deşt-i gam içre düşdi gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [*sevdâ-yı zülfi, -i*]

sevdâ-yı zülfi: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Sevdâ-yı zülfi gitmeye dilden ölem dañı / İki cihânda çünki baña bu hevâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*sevdâ-yı zülfi, -i*]

sevdâ-yı zülf-i dilbere: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Bend-i belâda kalsa bu gönülüm ‘aceb degül / **Sevdâ-yı zülf-i dilbere** çün mübtelâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 2*). [*sevdâ-yı zülf-i dilbere, -e*]

sevdâ-yı zülfidür: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Düşüren **sevdâ-yı zülfidür** beni sevdalara / Anuñ için gönülümün fikri kamu kâşanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 3*). [*sevdâ-yı zülfidür, -i, -dür*]

sevdâ-yı zülfinden: (*Sevgilinin*) *saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.*

Tañ midur **sevdâ-yı zülfinden** gönül olsa harâb / Çünki bu gam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*sevdâ-yı zülfinden, -i, -n, -den*]

sevde: Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet II siyah, kara, siyahlık.

Cân-ıla gönlüm 'ışkuñ elinde girevedür / Zülfün hevâsı çünki ezel başa **sevedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [*sevedür, -dür*]

sevdügi: Sevdigi, sevilen kişi, maşuk, sevgili.

Sen tarîk-ı 'ışkı bir gör iki görme zâhidâ / **Sevdüğine** kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*sevdüğine, -n, -e*]

Mest olup dil haşre dek huşyâr olmazsa ne tañ / Çün Muhibbî **sevdügi** ol gözleri mestânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 8*). [*sevdügi,*]

sevdüğüm: Sevdüğüm, sevgilim.

Seni sevdügi günâh-ısa Muhibbî **sevdüğüm** / Gün gün artar 'ışkı sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 5*). [*sevdüğüm,*]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek yiter kim nâ-müselmândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*sevdüğüm,*]

Seni sevdügi günâh-ısa Muhibbî **sevdüğüm** / Gün gün artar 'ışk sanma ol günâhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 5*). [*sevdüğüm,*]

seven sevenüñdür: Seven sevenindir.

Ğam sevdi beni cân-ıla ben de anı sevdüm / Meşhür meşeldür bu ki **seven sevenüñdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 4*). [*seven sevenüñdür,*]

sevgü: Sevme duygusu, muhabbet.

Ger bulına zerre deñlü dilde dünyâ **sevgüsü** / İdemezsin sen tarîk-i Haq' da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*sevgüsü, -si*]

sevgülü: Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.

Çün kim ayırdı beni **sevgülü** yârumdan felek / Bes harâm olsun baña dünyâda dirlik yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 2*). [*sevgülü,*]

sevin: Sevinmek II mutlu olmak.

Leblerinden alıcak şâf cevâb cân **sevinür** / Anuñ için ki bu dil derdine dermân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 2*). [*sevinür, -ür*]

sevl idüp: Sel (gibi) akıtmak.

Sen cefākârıñ elinden **sevl idüp** göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*sevl idüp, -üp*]

seyl-âb dökme: (Sel gibi) göz yaşı dökmek.

Nâr-ı fırkâtdür bugün bildüm çü düzağdan beter / Kül olurdu ten Muhibbî dökme seyl-âb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5). [seyl-âb dökme, -me, -se]

seyl-i eşkümden: Gözyaşı seli.

Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz ‘aceb / Çeşmümün oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3). [seyl-i eşkümden, -üm, -den]

seyl-i eşküme: Gözyaşı seli.

İy ecel ten şehrinî ismarla **seyl-i eşküme** / Anı vîrân itmege gözümnden akan mâ yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6). [seyl-i eşküme, -üm, -e]

seyl-i eşkümi: Gözyaşı seli.

Görenler **seyl-i eşkümi** diye şahrâ-yı sînemde / Bahâr eyyâmıdır beñzer ki ırmaklar bulanmışdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 2). [seyl-i eşkümi, -üm, -i]

Serv kaddüñ taze ter olsun diyü iy gonca leb / **Seyl-i eşkümi** döker her dem olup tolâb göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2). [seyl-i eşkümi, -üm, -i]

seyr: Bakmak, izlemek, temaşa.

Küyuña kâni‘ degül görmek diler cânâ seni / ‘Aşık olan cenneti n’eyler diler dîdâr **seyr** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 2). [seyr,]

sevr: Gezip dolaşma, gezme, gezinme.

Eger nâz-ıla bâğa **sevre** gelse / Koya pâyına ser serv-i ser-efrâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 4). [sevre, -e]

sevr eylesün: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol dildâr seyr / Cüy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-reftâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1). [sevr eylesün, -sün]

sevr evleven: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Gözüm yaşı revân oldı yiñilmez her yaña akar / Meger **sevr eyleyen** tenhâ sehî serv-i revânumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3). [sevr eyleyen, -y, -en]

sevr iden: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Mescid-i hüsnin[i] **sevr iden** şafâlar kesb ider / Kaşlarınıñ tākına mihrâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 3). [sevr iden, -en]

seyr ider: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II takip etmek.

Naḥl-i gülden tāze terdür bu Muhibbî'nün sözi / Anuñ-ıçun ehl-i 'ışık olan ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Gezmek, gezinmek.

Seyr ider gördüm o servi ergüvânî ton geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Gezmek, gezinmek II yolculuk etmek, sefer yapmak.

Bahr-i eşk içre sefîne-i dil / **Seyr ider** keştî-yi Nüh'umdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 2*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

'İyd olıcak **seyr ider** her kes yürür ḥandân olur / 'İyd-i vaşık olmasa ol gün baña zindân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*seyr ider, -er*]

seyr ider: Gezmek, gezinmek.

Tenhâca gezer **seyr ider** ol serv-i kabâ-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*seyr ider, -er*]

seyr idüp: Bir yol ve yöntemi takip etmek.

Nây-veş gâhî Ḥicâz'ı **seyr idüp** gâhî 'Irak / Bezm-i gamda inlese tañ mı maḳâmât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3*). [*seyr idüp, -üp*]

seyr itdügüm: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Ka'be kûyın her seḥer ben dōstlar **seyr itdügüm** / Bu ki ol sîb-i zaḳan dildârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*seyr itdügüm, -düg, -üm*]

seyr itse: Gezmek, gezinmek.

Bâğ-ı ḥüsn içre eger **seyr itse** ol serv-i hırâm / Cü yirine gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*seyr itse, -se*]

seyr kıldum: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Komadı ḥaddüñi görmek girdi ḥaṭṭuñ araya / Olmadı gülşen müyesser kıldum ancak ḥâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 3*). [*seyr kıldum, -du, -m-dum*]

seyr kılmağa: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.

Seyr kılmaga yaşum mâni' olur ruhlarına / N'eylesün yolın alur dide o mādān geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*seyr kılmaga, -mag, -a*]

seyr kılsa: *Seyretmek, bakmak, temaşa etmek.*

Buluram sıhhat kaçan hüsnün temāşā eylesem / Açılır göñli gözi kılsa kaçan bîmār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4*). [*seyr kılsa, -sa*]

seyr kılsun: *Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.*

Sînemi ben gülşen itdüm kılsun ol dildār seyr / Cūy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-refitār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*seyr kılsun, -sun*]

seyr ü temāşasını: *Gezip dolaşma // Bakıp seyretme.*

İy Muhibbî 'ālemün **seyr ü temāşasını** ko / Gel göñül seyrini kıl göz görmedük 'ālemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 5*). [*seyr ü temāşasını, -st, -n, -ı*]

seyre gele: *Dolaşmak, gezmek. // İzlemeye gelmek.*

Seyre gele diyü tışār itmek için pâyına / Dāmenini tolu güller eylemiş yaylaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*seyre gele, -e*]

seyr-i çemen idem: *Çimenliği gezmek, çimenlik gezintisi yapmak.*

Benüm bu sîneme hār-ı belādur 'arızuñsuz gül / Baña gülşen olur külhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*seyr-i çemen idem, -em*]

seyr-i çemen kıl: *Çimenliği gezmek, çimenlik gezintisi yapmak.*

Tāvüs-şifat cilve kılup **seyr-i çemen kıl** / Tā serv-i sehî ögrene senden salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*seyr-i çemen kıl,*]

seyr-i çemendür: *Bahçe temaşası. // Eğlence, işret.*

Rebî' eyyāmı gül devr-i semendür / Akar su her taraf **seyr-i çemendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*). [*seyr-i çemendür, -dür*]

seyr-i gülistān: *Gül bahçesinin seyri; gül bahçesini izlemek, temaşa etmek.*

Sînesine her ki kesdi nā'ı ü yakdı tāze dāğ / Eylemez bāğa nazar **seyr-i gülistān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*seyr-i gülistān,*]

seyr-i şahrāsı: *Çölün seyri // Çölde, kırdā dolaşmak.*

Gerekmez **seyr-i şahrāsı** ne hōd güller temāşāsı / Cihānuñ küllî zevkından dil ü cānum usanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*seyr-i şahrāsı, -sı*]

seyrin iderseñ: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

Sen çemen **seyrin iderseñ** dōstlar aǵyār-ıla / N' için olmasun Muhibbī derdmendūñ bagrı baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 6*). [*seyrin iderseñ, -er, -se, -ñ-i, -n, -er, -se, -ñ*]

seyrini kıl: Seyretmek, bakmak, temaşa etmek II gezmek, gezinmek.

İy Muhibbī 'ālemūñ seyr ü temāşasını ko / Gel gönül **seyrini kıl** göz görmedük 'ālemlertüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1211, Beyit 5*). [*seyrini kıl,]*

sevvāre: Hareket eden, sabit olmayan yıldız.

Her kaçan olsa heves başda dil ü cān uyumaz / Gice **sevvāre** sayar dīde-i giryān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*sevvāre,]*

Murg-ı vaḥşī gibi siñdi her taraf **sevvāreler** / Şubḥ-dem şahbāz-veş çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*sevvāreler, -ler]*

sevvāre-veş: Yıldız, gezegen gibi.

Ḥasretiyle bu Muhibbī giceler tā şubḥa dek / Gözlerin **sevvāre-veş** yummaz fiğān u zār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*sevvāre-veş,]*

sezā: Yaraşır, uygun, münasip, layık.

Dil-i dīvāne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña **sezādur** vāy ne bend olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*sezādur, -dur]*

sı: Kırmak, kesmek, bozmak.

Dil şīşesi bir daḥı Muhibbī bütün olmaz / Meh-rūlar anı seng-i cefā-y-ıla **sımışlar** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 5*). [*sımışlar, -mış, -lar]*

Şīşe-i nāmūsı **sısam** dōstlar 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefādur 'āşık olur 'ārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*sısam, -sa, -m]*

sīb-i zaқан: Elma çeneli / çenesi elma gibi olan (sevgili).

Ka'be kūyın her seher ben dōstlar seyr itdügüm / Bu ki ol **sīb-i zaқан** dildārı gördüm bir nazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 3*). [*sīb-i zaқан,]*

sıdk: İçten, yürekte bağlanma, baǵlılık, sadakat.

Muhibbī **sıdk-ılā** 'āşık irişdi rāh-ı maқşūda / Riyā vü zerқ-ıla zāhid hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1047, Beyit 5*). [*sıdk-ılā, -ılā]*

Çünkü rüşendür eyā ḥurşid-rū **sıdkum** saña / Şubḥ gibi mihrūni göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*sıdkum, -um]*

sidre: (Ar. sidretu 'l-muntehā "son uçtaki ağaç" [Arabistan kirazı]nın kısaltılmış şekli sidre) 1. din. Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir makam 2. tasavvuf. Cenâbihakk'ı tanımada beşer aklının ve akılla kazanılan bilginin son durağı. 3. edeb. Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Sidreden kâmetüni biz daḥı bālā bilürüz / Gülşen-i hüsnüni de ravzâ'dan a'lâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 1). [sidreden, -den]

Baş çekmiş serv-ḳaddün ḥusrevâ / **Sidreden** ḳaddini bālā eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 3). [sidreden, -den]

sig: (Bir şey) Bütünüyle diğeri bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istiap edilmek.

Sıgmadı ḥumlara mey eyledi çün cüş u ḥurüş / Çıkdı 'ayyüka yine na'ra-i mestâne biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4). [sıgmadı, -ma, -dı]

'İşkuñ na'îmi hoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir lokma ki dehâna **sıgmaya** kimse yutmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2). [sıgmaya, -ma, -y, -a]

sihâh-ıla okurlarsa: Sihat ile, tam, noksansız bir şekilde iyice tetkik ederek okumak.

Vâkıf olmaz ehl-i 'işkuñ ḥâline 'allâmeler / Ger **Şihâh-ıla okurlarsa** hezârân ḳâmüs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3). [sihâh-ıla okurlarsa, -r, -lar, -sa]

sihhat: Sağlık, esenlik, âfiyet.

Şâm-ı hicründe Muhibbî ârzü-yı vaşl ider / Var mıdur bîmâr kim ol itmeye **sihhat** heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5). [sihhat,]

sihhat buluram: Şifa bulmak, iyileşmek.

Buluram sihhat kaçan hüsnün temâşâ eylesem / Açılır gönlü gözi kılsa kaçan bîmâr seyr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4). [sihhat buluram, -ur, -am]

sih-i kebâba: Kebap şişi.

Eşk-i çeşmümüz yiter câm-ı şarâba bakmazuz / Dil gîdâsı var-iken **sih-i kebâba** bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1). [sih-i kebâba, -a]

sihr: Cadılık, gözbağcılık, büyüçülük.

Bilmezsin sehâh çeşmi **sihri** kimden öğrenür / Zülfinüñ her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2). [sihri, -i]

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm **sihr-ile** her târını kılmış ol mâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14). [sihr-ile, --ile]

Muḳt' itdi cihân ḥalkını cümle / Gözi itdügi **sihri** sāhir itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 3). [sihri, -i]

Sihr-ile cādü gözün zülfe girihler bağlamış / Genc-i hüsnin ḥıfz için güyâ bir ejder bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1). [sihr-ile, -ile]

Sihr-ile cādū gözün iy dil-firib / 'Ālemi kendüye teşhîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*sihr-ile, -ile*]

Sihir fennin fitne 'İlmin bilmese ol dil-firib / Bir nazarla dilleri bağlamaz idi göz ü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 3*). [*sihr,]*

sihr eyleyüp: *Sihir yapmak, büyü yapmak, büyülemek.*

Gönlini 'āşıkların ol çeşm ü zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözün **sihr eyleyüp** âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*sihr eyleyüp, -y, -üp*]

sihr ü füsün eyledüm: *Sihir ve büyü yapmak, sihir ve büyü göstermek, keramet göstermek.*

Her gazelde anuñ için eyledüm sihr ü füsün / Mâh-rûlar hûblar güş ideler efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 4*). [*sihr ü füsün eyledüm, -dü, -m*]

sihr ü füsün kıldum: *Sihir ve büyü yapmak, sihir ve büyü göstermek, keramet göstermek.*

Gerçi kıldum her gazelde niçe biñ sihr ü füsün / Hûblar güşına almaz lîk bu efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 5*). [*sihr ü füsün kıldum, -du, -m*]

sikender: *Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. // Hızır ile ab-ı hayatı araması yönüyle.*

Vâdi-i gamda **Sikender** gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cânım meded iy çeşme-i hayvânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*sikender,]*

sil: *Silmek, temizlemek II göz yaşı silmek.*

Gözün yaşı günâhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı **silme** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*silme, -mek*]

İy dîde göz yaşın dök virsün ciñânı ğarğa / Ol cevri çok vefâsuz çünki yaşuñı **silmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*silmez, -mez*]

sil: *Sel II âşığın göz yaşları.*

Beni aplatma gel hanım hâzer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm **sili** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [*sili, -i*]

sîm: *Gümüş II âşığın göz yaşları.*

Pâyüña dökmege benüm servüm / Yaşımı **sîm** idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*sîm,]*

Şâh-ı gam geldükçe gönlüm pâyına işâr için / Gözleri yaşımı **sîm** idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*sîm,]*

Ola kim rahm idüp meyl ide dildâr / Gözün yaşımı **sîm** it yüzünü zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*sîm,]*

Nişār itmege dilber ayacağına / Gözüm yaşı anuñçün **sīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*sīme, -e*]

Güzeller şayd olalı sīm ü zerle / Yüzüm altuna yaşum **sīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*sīme, -e*]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-ñü / Yaşum **sīm** olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*sīm,]*

Zer oldı ruñum **sīm** yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp bir nazār **sīm** ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*sīm,]*

Sīm olsa yaşum zerd-i ruñum baña ne assı / Çün yār bugün iltifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*sīm,]*

sīm: *Gümüş II sevgilinin teni.*

Bilmem ki semen bergi vü yā **sīm** tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*sīm,]*

Dehân[1] mīme zülfi] cīme beñzer / Teni büllüra yāñüd **sīme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*sīme, -e*]

sīm bedendür: *Gümüş gibi beyaz / parlak bedenli (sevgili).*

Bir serv-ğad lāle-ruñ **sīm bedendür** / Bülbüllerini iñledici ğonca dehendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 1*). [*sīm bedendür, -dür*]

sīm ü zer: *Gümüş ve altın.*

Āteş-i ‘ışka yananlar ğıl ü ğışdan pāk olur / Pütede kāl olmayınca **sīm ü zer** olmaz ‘ayār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 3*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Gözlerüm ĩşār için pāyına **sīm ü zer** tutar / Hün-ı dilden hāşıl olmış la‘lüñe gevher tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

İy Muhibbî ayacı topracağına ĩşār için / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña **sīm ü zer** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Nişār eylemek için pāy-ı yāra / Yaşuma **sīm ü zer** didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer: *Gümüş ve altın II âşığm göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Hāk-i rehine dökeli bu dideler eşki / Gören didiler yolların hep **sīm ü zer** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4*). [*sīm ü zer,]*

sīm ü zer eyleve: *Gümüş ve altın eylemek II göz yaşını gümüş gibi saçmak, yüzü altın gibi sarartmak bağlamlarında.*

Ol ki yaşın sīm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*sīm ü zer eyleye, -y, -e]*

sīm ü zer eyleve: *Gümüş ve altın eylemek II göz yaşını gümüş gibi saçmak, yüzü altın gibi sarartmak bağlamlarında.*

Ol ki yaşı sīm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*sīm ü zer eyleye, -y, -e]*

sīm ü zer itmez: *Altın ve gümüşe iltifat etmek, değer vermek, meyletmek.*

Zer oldı ruḥum sīm yaşumdan baña ne sūd / Çün yār gelüp bir nazār **sīm ü zer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*sīm ü zer itmez, -mez]*

sīm ü zerden: *Gümüş ve altın.*

Beni bu püte-i hicrūñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sīm-ten bilmek dilerseñ **sīm ü zerden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*sīm ü zerden, -den]*

İy Muhibbî faqr-ıla iden kanā‘at ihtiyār / **Sīm ü zerden** yapılan kaşr-ıla eyvān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*sīm ü zerden, -den]*

sīm ü zeri: *Gümüş ve altın.*

Meyl-i dünyā-y-ıla cem‘ itdüğičün **sīm ü zeri** / Düşüben ka‘r-ı zemīn içine Qārūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 4*). [*sīm ü zeri, -i]*

sīm ü zeri: *Gümüş ve altın II aşığın göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Pāyuña n’ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı **sīm ü zeri** yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*sīm ü zeri, -i]*

sīm ü zerle: *Gümüş ve altın.*

Güzeller şayd olalı **sīm ü zerle** / Degüldür kīse-i çeşmüm şemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [*sīm ü zerle, -le]*

sīm ü zerle: *Gümüş ve altın II aşığın göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Güzeller şayd olalı **sīm ü zerle** / Yüzüm altına yaşum sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*sīm ü zerle, -le]*

sīm-beden: *Gümüş tenli II gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.*

Süzdi çeşmini görüp zülfini ol **sīm-beden** / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*sīm-beden,]*

sīm-i eşk-ile: *Gümüşe benzeyen göz yaşı taneleri II Gümüş para gibi olan gözyaşı.*

Sīm-i eşk-ile hārîdâr-ı metâ'-ı vaşl olan / Virür ol cān naqdini āhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*sīm-i eşk-ile, --ile]*

sīm-ile zerden: *Gümüş ve altın.*

Zür u zâr-ıla vişâline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân **sīm-ile zerden** açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*sīm-ile zerden, --ile]*

sīm-ile zerdür: *Gümüş ve altın II âşîğın göz yaşları ve sararmış yüzü.*

Niçe yıldur ki hârc olur yolında ol cefākâruñ / 'Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez **sīm-ile zerdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*sīm-ile zerdür, -dür]*

sīmîn: *Gümüş, gümüş renginde, beyaz.*

Dirîgâ gitdi benden tākāt ü hüş / Görelden karşuda **sīmîn** binâ güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1*). [*sīmîn,]*

sīm-ten: *Gümüş tenli II gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.*

Beni bu püte-i hicrûñ niçe kâl eyledi sensüz / Eger iy **sīm-ten** bilmek dilerseñ sīm ü zerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 3*). [*sīm-ten,]*

Lebi gönca yüzü gül nâzenînler / Nazar kıl her biri bir **sīm-tendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [*sīm-tendür, -dür]*

sîmten: *Gümüş tenli II gümüş gibi parlak ve beyaz tenli sevgili.*

Mâyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revân / Şöyle beñzer kim sanur ol **sîmten** anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*sîmten,]*

sin: *Kırılmak.*

Gel şikest itme cefâ sengiyle cānâ göñlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger **sinsa** bu āb-gînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [*sinsa, -sa]*

Şerha şerha sînede cān bir nefes itmez karar / Murğ ārām eylemez pervâz ider **sinsa** kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*sinsa, -sa]*

siñ: *Gizlenmek, saklanmak, yer tutmak.*

Murğ-ı vahşî gibi **siñdi** her taraf seyyâreler / Şubh-dem şahbâz-veş çün açdı bâl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [*siñdi, -di]*

sine: *Doğumdan itibâren yaşanılan süre, yaş II hayâtın dönemlerinden her biri, çağ.*

Hâlûni bilmez Muhibbî dilberûñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehârdeh **sinde** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [*sinde, -de*]

sîne: *1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.*

Her kim ki yaka **sînesine** dâğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünîn cigeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [*sînesine, -si, -n, -e*]

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhân eyleyem ben **sîned**e / Âhum ile göz yaşı ‘âlemlere rüsvâ kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 4*). [*sîned, -de*]

Eylerem ben ğamzesine **sînem** içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını ya kılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [*sînem, -m*]

Cânı gibi eylesün pinhân Muhibbî ‘ışkıñı / **Sîne** şandükında saklar her kimüñ kâlâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [*sîne,]*

Eline ol kemân ebrû ḥadeng-i ğamzesin alsa / Nişân itdükçe bu **sînem** damarlar içre kan ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 2*). [*sînem, -m*]

Âhum seḥâbı ger döke bârân-ı eşkümi / Bu **sîne** bâğı gül bitürür lâlezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 4*). [*sîne,]*

Ol kemân ebrû kaçan kim nâz-ıla çeşmin süzer / **Sîned**e turmaz ḥadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*sîned, -de*]

İy kaşı ya atagör iç kabzadan ğamz okların / **Sînemi** delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*sînemi, -mi*]

Sorarsañ **sînem** üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır toğrı râhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*sînem, -m*]

Sînemi ben gülşen itdüm kılun ol dildâr seyr / Cüy-ı eşküm eylesün ol serv-i hoş-refâr seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 1*). [*sînemi, -mi*]

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / Dil gibi **sînemde** bir muḥkem ḥişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*sînemde, -mde*]

Muhibbî kaşı yayından irişse **sîneme** tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*sîneme, -me*]

Ya kaşuñdan tîr-i ğamzeñ gelse buña acıram / Birisi **sînemde** turmaz cümle zâhrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*sînemde, -mde*]

Ne sebedendür didüm **sînemde** biñ biñ yaralar / Didi ğamzem oklarından irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*sînemde, -mde*]

Sîned e ‘ışk âteşini nâr sanmañ nürdur / Anuñ ile ehl-i diller ḥânesi ma‘mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 1*). [*sîned, -de*]

Sînem benüm kıldı hedef döner baña dir lâ-tuḥaf / Gelür ḥadengi her taraf ebrû kemânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*sînem, -m*]

- Tır-i ğamzeñle bu **sīnem** zaḥmnāk olmış yatur / Dir gören meydān-ı ‘ışk içre helāk olmış yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]
- Çünkü peykānuñ gelür kıldı bu **sīnemden** güzer / Didüm artur dōstum derdüm benüm efzūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 2*). [*sīnemden, -mden*]
- Gördüñ gözüm yaşını bu **sīnem** otagına / Girüp taḥammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*sīnem, -m*]
- Gerçi kim cānā kapuñdan uşbu bendeñ dūrdur / **Sīnede** līkin ḥayālūñle göñül mesrūrdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*sīnede, -de*]
- Urmaga ehl-i ‘ışk **sīnesine** / Eylemiş ğamzeleri ḥaçerler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*sīnesine, -sine*]
- Dūd-ı āhından Muḥibbī’nūñ n’ola tolsa cihān / **Sīnesinde** āteş-i ‘ışkı çün ol yakmaktadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 5*). [*sīnesinde, -si, -n, -de*]
- Gül’izār-ı ḥüsnī yāruñ tāze sebz olsun diyü / Bu Muḥibbī göz yaşın cū **sīnesin** tōlāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*sīnesin, -si, -n*]
- Tañ mıdur sevdā-yı zūlfinden göñül olsa ḥarāb / Çünki bu ğam leşkeri **sīnemde** bī-pāyān kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1109, Beyit 2*). [*sīnemde, -m, -de*]
- Bilmez Muḥibbī **sīnede** dāğ-ı siyāhumı / Ancak sor anı lāleye dil bağlayan bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 5*). [*sīnede, -de*]
- Her kaçan ğamze okın **sīneme** cānān getürür / Ḥaḫ budur kim bu benüm derdüme dermān getürür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1115, Beyit 1*). [*sīneme, -m, -e*]
- Bir ğamze ile **sīneñi** çāk itdi Muḥibbī / Kim tīg urur ol merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*sīneñi, -ñ, -i*]
- Bezmi-i ğam içre cānā **sīnem** rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāğar yaşum şarāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]
- Muḥibbī’den diriğ itme nigārā tır-i müjgānuñ / Anuñla eglenür cānum anuñla **sīne** rāḫatdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 6*). [*sīne,]*
- Sīnesi bāğında kim dikdi maḥabbetden nihāl / Görmedi derd ü belā vü ğamdan özge berg ü bār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 2*). [*sīnesi, -si*]
- Sīneden ḥālī degül bir dem ḥayāl-i zūlf-i dōst / Çün perīnūñ meskenidür ekşerī vīrāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*sīneden, -den*]
- Geldi ‘ışkuñ **sīneme** gitmek gerekdür şabr u hūş / Āşinā cem’inde çün lāyık degül bīgāneler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 2*). [*sīneme, -m, -e*]
- Nāvek-i ğamzesine dōymeye **sīnem** siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve ile yār çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*sīnem, -m*]
- Sīne bāğına Muḥibbī yaş dōker geh ḥūn-ı dil / Bitürür güller temāşā eyle reng-ā-reng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*sīne,]*
- Bir boyı servūñ firākıñdan düşüp şahrālara / **Sīnesine** lāle gibi ḥasta dil dāğın çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1161, Beyit 5*). [*sīnesine, -si, -n, -e*]

Dāğ-ı h̄asretten bitüpdür **s̄inem** üzre lāleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ üzre jāleler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 1*). [*s̄inem, -m*]

Muhibbī **s̄inede** peykān[1] yāruñ / Müdām olsun dil ü cān merhemidür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*s̄inede, -de*]

Elifler uşbu **s̄inem** levhasında / Yazılmış t̄ıfl için ta‘līme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*s̄inem, -m*]

Ya kaşlarıyla alsa ele ğamze okların / **S̄inem** içinde konmuş aña dil nişānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1182, Beyit 5*). [*s̄inem, -m*]

Her kaçan alsa ele ya kaşlaruñ ğamz okların / **S̄ineden** anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1184, Beyit 3*). [*s̄ineden, -den*]

S̄inesi gül çāk ü gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 2*). [*s̄inesi, -si*]

Dāğ-ı dilümle yansa vücūdum ‘aceb midür / ‘İşk āteşiyle **s̄inede** ol dāğ lāledür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*s̄inede, -de*]

Sakla Muhibbī **s̄inede** fırini cān gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yādigārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*s̄inede, -de*]

Kanlu yaşımı **s̄inemüñ** üstinde dir gören / Şahrā-yı belā vādisinüñ lālezārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*s̄inemüñ, -m, -üñ*]

Her kim ki dikdi **s̄ineye** ‘ışkuñ nihālını / Derd ü belā vü miñnet ü ğam berg ü bārıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 4*). [*s̄ineye, -y, -e*]

Benüm bu **s̄ineme** h̄ār-ı belādur ‘arīzuñsuz gül / Baña gülşen olur küñhen idem seyr-i çemen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 2*). [*s̄ineme, -m, -e*]

Ne kadar esrār-ı ‘ışkı **s̄inede** ketm eyledüm / Girye ile bu cihān h̄alkına kıldı fāş göz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1233, Beyit 3*). [*s̄inede, -de*]

Ĝam fırine her gāh bu **s̄inem** siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu h̄üner olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*s̄inem, -m*]

Çıkarısa düd-ı dil başdan ta‘accüb itmeñüz hergiz / Sanur mısız ki **s̄inem** içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*s̄inem, -m*]

H̄ayāl-i mār-ı zūlfeyni dem-ā-dem göñlüme gelsün / Qarār itmege **s̄inem** gibi hergiz aña in olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 5*). [*s̄inem, -m*]

İy göñül gülzāra varma gel temāşā it bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen **s̄inemüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*s̄inemüz, -müz*]

Nār-ı ğamdan yandı bagrum döndi çenge kāmētüm / **S̄inede** her bir kılım efgānlar eyler hem çü saz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 2*). [*s̄inede, -de*]

Saklayam dirdüm şehā ‘ışkuñ rumüzın **s̄inede** / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āh̄ir keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*s̄inede, -de*]

S̄ine taḅlını dögüp derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü ‘uşşāka nevbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*s̄ine,]*

- Sine māl-ā-māldur dürr-i ma‘āniyle müdām / Eksük olmaz tolıdur h̄arc eylesek gencīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 4*). [*sīne,]*
- Ġamze okların kemān ebrūlarından dem-be-dem / Atsa dilber ‘āşıkuz karşı tutaruz **sīnemüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1254, Beyit 2*). [*sīnemüz, -müz]*
- Muhibbī kesmege bu **sīne** kühın / Elūnde ğamdan özge fışe olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1259, Beyit 6*). [*sīne,]*
- Sine pūlād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlarıña dōstum kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*sīne,]*
- Dil saklar sırr-ı ‘ışkı **sīnede** cānı gibi / Öldürelr rāzını izhār idüp aşlā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 4*). [*sīnede, -de]*
- Ķatlıme kaşd eyledi beñzer yine şehlā gözüñ / İy kaşı ya **sīneme** dek tūrūñ olsun degmeñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*sīneme, -m, -e]*
- Āhum odından sakın kim bir nihāl-i tāzesin / **Sīne** pūr-sūzam benüm h̄ālī degüldür nārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 4*). [*sīne,]*
- Ugrın ugrın ğamzelerle **sīnem** üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yādigāridur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*sīnem, -m]*
- Dil çerāĝın şu‘lelendürsem ‘aceb mi **sīnede** / Gice gündüz nār-ı ‘ışk-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*sīnede, -de]*
- Cām-ı ‘ışkı bu Muhibbī içeli rüz-ı ezel / Çāk ider **sīne** girībānını kendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 6*). [*sīne,]*
- Sīnesine her ki kesdi nā‘l ü yakdı tāze dāĝ / Eylemez bāĝa nazar seyr-i gülistān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*sīnesine, -si, -n, -e]*
- Āhum ejder görinür bu **sīne** ĝāridur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder şerāridur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*sīne,]*
- Bir nazarla **sīnesin** bagrın delen ‘āşıklarūñ / Şol kemān ebrū güzelūñ ğamzekāridur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 3*). [*sīnesin, -si, -n]*
- Tĝ-ı ğamzeñ didüm itdi **sīnem** içre dil şikāf / Leblerūñ didi Muhibbī ğam yime merhemlerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*sīnem, -m]*
- Sakla ‘ışkuñ sırrını **sīneñde** cānuñdan ‘azīz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*sīneñde, -ñ, -de]*
- Uyumazsa ne ‘aceb **sīnesi** pūr āteş olan / Nitekim subħa deĝin şem‘-i şebistān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*sīnesi, -si]*
- Hūblar naqşın Muhibbī **sīnede** naqş ideli / Mānī-i Çīn‘i begenmez özge naqķāş olmuşuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1366, Beyit 5*). [*sīnede, -de]*
- Sīnem içre ekmege cānā maħabbet toħmını / Nāħun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 2*). [*sīnem, -m]*
- Şerħa şerħa **sīnede** cān bir nefes itmez karār / Murĝ ārām eylemez pervāz ider sīnsa kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*sīnede, -de]*

Dem-be-dem iñler gönül **sīnemde** mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun gāyet de teng oldı kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*sīnemde, -m, -de*]

Sīneye gelse hayāl-i çeşmi āh itme dilā / Kankı evde kim ola bīmār olmaz anda ses (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*sīneye, -y, -e*]

Her ne tīr atduñsa cānā **sīnede** cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 5*). [*sīnede, -de*]

Sensüzün ger cām nūş itsem baña hep nīşdür / **Sīne** taıblını dōgüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*sīne,]*

Dem-be-dem iñler gönül **sīnemde** mānend-i ceres / Teng ü tar olursa çala bed enīn olur nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*sīnemde, -m, -de*]

Sīnede yir yir elifler serv ü dāgum lāleler / Kim temāşā eyledi didi müzeyyen bāg-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*sīnede, -de*]

İy Muhibbī **sīnede** gören habāb-ı eşkümi / Konmaga ğam şāhına yir yir didi otāg-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1399, Beyit 7*). [*sīnede, -de*]

Bār-ı ğamdan hicr ara bu qaddüm olaldan kemān / İñleşem olmaz ‘aceb **sīne** rebābı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*sīne,]*

Muhibbī serv-kadler hāşretinden / Elif çek **sīneñe** eyle derāğūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 5*). [*sīneñe, -ñ, -e*]

Umaram pertāb idesin tīr-i ğamzeñ **sīneme** / Saçıla her yaña kanum ben olam naħcīr-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*sīneme, -m, -e*]

Kim ki Mecnūn gibi leylī zūlfūñe dil bağlamış / Lāle gibi **sīnesini** şevkden ol dāğlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*sīnesini, -si, -n, -i*]

Kaşları yasına karşı **sīnemi** kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgānı gāyet tiz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*sīnemi, -m, -i*]

Eyledi tīr-i cefāya bu benüm **sīnem** siper / Ol ki ebrūñı şehā ya ğamzeñi tīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*sīnem, -m*]

Delmek için **sīnemi** yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1442, Beyit 5*). [*sīnemi, -m, -i*]

Ğamz oklarına çünki bu **sīnem** siper olmuş / Devlet irişür başuña iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]

Kūh-ı ğamda kim göre eydür peleng-i mişedür / **Sīnem** üzre dāğlarla çün nişānum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 4*). [*sīnem, -m*]

Bilmek isterseñ Muhibbī **sīnesin** çāk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cānum var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 5*). [*sīnesin, -sin*]

Ferhād belā kūhına çün pādaş imiş / Āhı ‘alem ü **sīne** taıbl [u] ğam sipāh-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*sīne,]*

Sīneme uralı ğamz oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 4*). [*sīneme, -m, -e*]

Şerār-ı ‘ışkuñı cānā ‘aceb mi dursa **sīnemde** / Bulınur küller altında kaçan olsa nihān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*sīnemde, -m, -de*]

Sīnem içre berķ-i āhum şu‘le-i cān-süz imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem‘-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*sīnem, -m*]

La‘l-i şīrīnūñı cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın **sīneme** urduñ benüm zembür-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*sīneme, -m, -e*]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam **sīnemde** dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşķ-i çeşmüm itdi anı halka fāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 2*). [*sīnemde, -m, -de*]

Yine bir lāle-ruḥ **sīnemde** yir yir dāğ-ı ğam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*sīnemde, -m, -de*]

Cem‘ kıldıñ iy Muhibbī cümle ğamze okların / Lāyıkı budur ki aña idesin sen **sīne** kiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 6*). [*sīne,]*

Ğamzesi fīrinsüz olmazsın niĝaruñ bir nefes / Bil sa‘ādetdür sen anı **sīneden** al cāna bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 4*). [*sīneden, -den*]

Şerḥa şerḥa olsa **sīnem** tañ mı tīĝuñdan cüdā / Teşnelikte çāk çāk olur nite kim rüy-ı ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*sīnem, -m*]

Derd-i ‘ışkuñ **sīneye** şol deñlü te‘şīr eyledi / Cān terkinde kılām gitmeye benden bu maraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 4*). [*sīneye, -y, -e*]

Bir kese rāzuñ dime **sīneñde** sakla rāzuñı / Ehl-i dünyā ile hergiz eyleme sen iḥtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 4*). [*sīneñde, -ñ, -de*]

sīne dōgem: Baĝrını dövmeķ, aşırı üzüntü duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmeķ.

Sen cefākāruñ elinden seyl idüp göz yaşların / **Sīne dōgem** āsiyā-veş ele alup iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 4*). [*sīne dōgem, -e, -m*]

sīne dōgmege: Baĝrını dövmeķ, aşırı üzüntü duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmeķ.

Nālān olup cürmin añup **sīne dōgmege** / Gerdün gibi eline alsun dil iki taş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1441, Beyit 3*). [*sīne dōgmege, -meg, -e*]

sīne şahrāsına: Göĝsü (gönül) sahrası II aşıĝın çöl gibi kurak gönlü, geniş bir ova gibi gönül.

Sīne şahrāsına dil dikküm nişān ol tıfl için / Atsun ğamz okların ebrülara kim ya dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*sīne şahrāsına, -n, -a-sı, -n, -a*]

sīne siper: Göĝsünü siper eden (aşık).

Bir bencileyin **sīne siper** seng-i cefāya / Bu küh-ı maḥabbetde belā yār kimüñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*sīne siper,]*

sīne vü dil: Göĝüs ve gönül // Derun, kalp, gönül.

Ĝamz oklarıyla **sîne vü dil** şerha yaradur / Bagrumı eger sorar-isañ päre pãredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*sîne vü dil,]*

sîne vü dilde: *Göğüs ve gönül // Derun, kalp, gönül.*

Didiler yaralar n'eyler Muhibbî **sîne vü dilde** / Didüm ki bir kemân-ebür nigâruñ yâdigârıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*sîne vü dilde, -de]*

sîne-i mecrûha: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

Sîne-i mecrûha ursañ iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykânüñ bu ben dil-ğasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*sîne-i mecrûha, -a]*

sîne-i mecrûhdan: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

İy tabîbâ çek elüñ bu **sîne-i mecrûhdan** / Merhem-i vaşlı gerek özge devâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*sîne-i mecrûhdan, -dan]*

sîne-i mecrûhumdur: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

Şerha şerha cigerle derd-i dili / Şerh iden **sîne-i mecrûhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*sîne-i mecrûhumdur, -um, -dur]*

sîne-i rişümi: *Yaralı göğüs, yaralı gönül, acılı, kederli gönül.*

Murg-ı tîrüñ **sîne-i rişümi** çün kıldı kafes / Oldı bu cãna bedel kalmadı bir ğayrı heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 1*). [*sîne-i rişümi, -üm, -i]*

sîne-i süzânda: *Ateş dolu göğüs, yanık gönül, yanık bağır.*

Târ-ı zülfinüñ hayâli **sîne-i süzânda** / Āteş içre iy Muhibbî mârdu in eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5*). [*sîne-i süzânda, -da]*

sîne-i süzânımı: *Ateş dolu göğüs, yanık gönül, yanık bağır.*

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*sîne-i süzânımı, -um, -i]*

sîne-i tablı: *Göğüs davulu // Aşığın davul gibi inleyen göğsü.*

Yol haţar dervend-i 'ışkuñ diyü ağâh eylerüz / **Sîne-i tablı** döğüp olmışdur âdet beklertüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4*). [*sîne-i tablı, -i]*

sîne-i tablı döğüp: *Göğüs davulunu dövmek.*

Tügra-yı ğamla Muhibbî **sîne-i tablı döğüp** / Bu tarîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklertüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*sîne-i tablı döğüp, -üp]*

sine-tâb: Göğüs harareti, ateşi.

Ğarğa virdi gözlerüm yaşı cihâni gâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser **sine-tâbı** var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*sine-tâbı, -ı*]

sipâh: Asker, ordu.

Dimeñ dîvâne Mecnûn'a maħabbet mülki şâhıdur / Yanınca tayr-ıla vaħşı yürür cümle **sipâhıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*sipâhıdur, -ı, -dur*]

Belâ iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / 'Alemdâr âh-ı dil elde sirişk-i ğam **sipâhumdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*sipâhumdur, -undur*]

Ferhâd belâ kühına çün pâdaş imiş / Âhı 'alem ü sine tabı [u] ğam **sipâh-ı mış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*sipâh-ı mış, -ı, -mış*]

Küyuñ gedâsı olalı dil pâdişâ imiş / Eşki **sipâh** u şu 'le-i âhı livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*sipâh,]*

sipâh-ı encümi: Yıldız askerleri. // Yıldızlar.

Çün felek tahtına geçdi husrev -i hâver güneş / Kaşdı bu ide **sipâh-ı encümi** çâker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*sipâh-ı encümi, -ı*]

sipeh-i 'akl: Akıl askeri.

Leşker-i 'ışk kaçan eyleye dil mülkine hîz / **Sipeh-i 'akl** hemân-demde tutar râh-ı girîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 1*). [*sipeh-i 'akl,]*

sipend evledüm: Üzerlik tohumu, üzerlik, darıdağan darısı eylemek // Tütsü olarak yakmak.

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cānum sipend / Āteşe düşen kişinüñ âhîri pes ya nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [*sipend eyledüm, -dü, -m*]

siper: Kalkan, ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.

Nâvek-i ğamzesine döymeye sînem **siperi** / Kaşı yasını kaçan 'işve ile yâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*siperi, -ı*]

Çarğ aldı eline çini **siper** / Tîr-i âhumdan idelden ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [*siper,]*

siper eyledi: Kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak.

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / Ol ki ebrüñi şehâ ya ğamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*siper eyledi, -dı*]

siper kıldum: Kalkan etmek, korumak, gizlemek maksadıyla bir şeyi siper olarak kullanmak.

Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgâmi ğâyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*siper kıldum, -du, -m*]

siper olmaz: *Siper olmak, korumak, muhafaza etmek.*

Ėam tırine her gāh bu sīnem **siper olmaz** / Kim dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*siper olmaz, -maz*]

siper olmuş: *Siper olmak, korumak, muhafaza etmek.*

Ėamz oklarına çūnki bu sīnem **siper olmuş** / Devlet iriřür bařuňa iy dil nazar olmuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1443, Beyit 1*). [*siper olmuş, -mıř*]

sırāt: *Yol, düz yol // Sırat köprüsü.*

İy Muhibbī tevbe kıl tā kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez **sırāt** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1499, Beyit 5*). [*sırāt,*]

sırça: *Sırça, cam; camdan yapılmış.*

Gel temāřā eyle bu **sırça** sarāyın gönlümün / Eřk-i surh-ıla mūnaķķař zeyn olunmış hānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*sırça,*]

siret: *1. Bir kimsenin ahlākı, seciyesi, karakteri, dışa akseden davranışı.*

Siret gözedüp řürete bakmadı Muhibbī / řāhib-nazar olan kiři lā-büd hūner ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 5*). [*siret,*]

sirisk: *Gözyaşı.*

Geh seřāb-ı zūlfı māni‘ yüzine gāh **sirisk** / Uřbu ma‘niden dil-i dīvāne her dem Ėam kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*sirisk,*]

Sirisk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma řāhid / Ne yirde eylesem da‘vī benüm hāzır güvāhumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*sirisk,*]

Bahr olalı **sirisküm** Ėarķ oldı anda cismüm / Mevc urduğınca her dem yaşum hābāba beņzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*sirisküm, -üm*]

Āh eyledükçe itdi telātum **siriskümüz** / Deryā gibi Muhib hele pür cūřlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*siriskümüz, -ümüz*]

Muhibbī’yi dişün fikri yine deryāya Ėarķ itdi / **Siriskinden** ‘aķıķ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*siriskinden, -i, -n, -den*]

Sırr-ı ‘ışkı Muhibbī saklamadıñ / **Siriskün** kıldı anı ‘āleme fāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1453, Beyit 6*). [*siriskün, -ün*]

N’ola ‘arź eyler-isem yāra **sirisküm** gevherin / Olmıřam kulzüm-i ‘ıřķ içre dilā ben Ėavvāř (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*sirisküm, -üm*]

sirisk-i çeşmüm: *Gözyaşı.*

Olalı bār-ı ğamdan kâmetüm çeng / **Sirişk-i çeşmüm** anda tãra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*).
[sirişk-i çeşmüm,]

sirişk-i çeşmüm: Gözyaşı.

Olalı bār-ı ğamdan kâmetüm çeng / **Sirişk-i çeşmüm** anda tãra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*).
[sirişk-i çeşmüm, -üm]

sirişk-i ğam: Üzüntü yaşları.

Belã iklîminüñ şâhı olursam tañ mı Mecnûn-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde **sirişk-i ğam** sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [sirişk-i ğam,]

sırr: Anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

Şöyle müşkil oldı bu mîm dehânüñ **sırrı** kim / Fehm-i esrârına vâkıf olmamışdı hîç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [sırrı, -ı]

sırr: Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Gizlü râzum varmayınca gülşene fâş olmadı / Eyleyen bu **sırrı** fâşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 3*). [sırrı, -ı]

Şafâ bilübeni Manşür özine **sırrı** fâş itdi / Bilürken ol ezal dârı dimeñ siz dârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [sırrı, -ı]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi çün yaşum yañılmaz ider âhîr fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [sırruñı, -uñ, -ı]

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / Zâhir eyler ‘âleme bu **sırrı** eş‘ârüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [sırrı, -ı]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi kim yaşum yiñilmez ider âhîr fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [sırruñı, -uñ, -ı]

Sakla ‘ışkuñ **sırrımı** sîneñde cânuñdan ‘azîz / Terk-i ser itmek gerekdür ider-iseñ keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [sırrımı, -ı, -n, -ı]

Bezm-i ğamda âferin ol ‘âşık-ı ser-bâza kim / Şem‘-veş başın keserseñ **sırrımı** aşlâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [sırrımı, -ı, -n, -ı]

Gözden bırakup yirlere sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senüñ çün **sırruñı** fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [sırruñı, -uñ, -ı]

İdiser **sırrımı** âh ‘âleme fâş / Nazarla sürmelü göz vesmelü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*).
[sırrımı, -um, -ı]

sırr: Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey II anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

Nokta dehenüñ **sırrımı** fâş itmeye hergiz / Terk-i dil ü cân eyleye açılmaya bu râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [sırrımı, -ı, -n, -ı]

sırr-ı dehānını: (Sevgilinin) ağız sırrı.

Sorma **sırr-ı dehānını** iy dil / Kimse fehm eylemez mu‘ammādūr (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1017, Beyit 3). [sırr-ı dehānını, -ı, -nı]

sırr-ı ğaybı: Gizlilik sırrı. // gayb aleminin sırrı.

Bilüñ-ile agzuñuñ vaşfında ‘āciz hāmeler / **Sırr-ı ğaybı** bilmede k̄āşır-durur ‘allāmeler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1172, Beyit 1). [sırr-ı ğaybı, -ı]

Dehānuñla miyānuñ **sırr-ı ğaybı** / Hıredmend anı hıç tefhım kılmaz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1261, Beyit 3). [sırr-ı ğaybı,]

sırr-ı ‘ışk: Aşk sırrı.

Gerekdūr **sırr-ı ‘ışk** ğāyetde pinhān / Aluñ benden haber didüm ne dırsız (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1362, Beyit 3). [sırr-ı ‘ışk,]

sırr-ı ‘ışk[ı]: Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışk[ı] sor baña ‘allāmeler hāl eylemez / Kim görüpdür bu cihānda ola düşvār iş geñez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1364, Beyit 1). [sırr-ı ‘ışk[ı], -[ı]]

sırr-ı ‘ışkı: Aşkın sırrı.

Sırr-ı ‘ışkı niçe pinhān eyleyem ben sinede / Āhum ile göz yaşı ‘ālemlere rüsvā kıdur (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1018, Beyit 4). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Muhıbbı **sırr-ı ‘ışkı** itme izhār / Sakın Mañşūr-veş ber-dār iderler (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1134, Beyit 5). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Dil saklar **sırr-ı ‘ışkı** sinede cānı gibi / Öldürelər rāzını izhār idüp aşlā dimez (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1297, Beyit 4). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Dutalum ben **sırr-ı ‘ışkı** dilde pinhān eylesem / Rüy-ı zerdüm surh-ı eşküm eylemez mi keşf-i rāz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1323, Beyit 2). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Sırr-ı ‘ışkı çünkü fāş itdi gönül Mañşūr-veş / Zülfı dārında anuñ olmaga ber-dār isterüz (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1357, Beyit 4). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Yār sandum baña didüm **sırr-ı ‘ışkı** gönüme / Anı izhār eyledi bildüm o da ağıyar-ımış (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1403, Beyit 2). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Sırr-ı ‘ışkı Muhıbbı saklamaduñ / Sırışkūñ kıldı anı ‘āleme fāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1453, Beyit 6). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

Sırr-ı ‘ışkı saklayam sīnemde dirdüm gerçi ben / Rüy-ı zerdüm eşk-i çeşmüm itdi anı hālka fāş (Muhıbbı Dıvānı, Gazel 1469, Beyit 2). [sırr-ı ‘ışkı, -ı]

sırr-ı ‘ışkum: Aşkın sırrı.

Hün-ı dilden gelmeseydi gözlerümden kanlu yaş / **Sırr-ı 'ışkum** olmaz idi bu cihân halkına fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 1*). [*sırr-ı 'ışkum, -um*]

sırr-ı 'ışkuñ: *Aşkın sırrı.*

Korkaram kim **sırr-ı 'ışkuñ** genci bir gün açıla / Key katı vîrân olupdur bu dil-i vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*sırr-ı 'ışkuñ, -uñ*]

sırrını açma: *Sırrı açmak: sırrını başkasına söylemek.*

Sorma 'ışkuñ hâletin Mecnûn'a bir dîvânedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1*). [*sırrını açma, -i, -n, -i-ma*]

sitâre: *Yıldız l talih, baht.*

'Aceb bilsem n'îçün cânân görünmez / **Sitâremde** meh-i tâbân görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 1*). [*sitâremde, -m, -de*]

sitemkâr: *Sitem eden, eziyet eden, ceza eden, haksızlık eden II sevgili.*

Bir sencileyin yâr-ı cefâkâr kimüñ var / Bî-rahm u dil-figâr u **sitemkâr** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*sitemkâr,]*

Şâd olurdu kûyına varsam anuñ biñ cân-ıla / Men' ider şâd olduğum âh ol **sitemkâr** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*sitemkâr,]*

sitiz olur: *Kavga etmek, çekişmek // Öfkelenmek, kızmak, hararetlenmek.*

Pend kılsañ gönlüme şevküm dağı olur sitiz / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*sitiz olur, -ur*]

sivâh olsa: *Siyahlaşmak, kararmak.*

'Aceb mi dūd-ı âhumdan felek sakfı **siyâh olsa** / Baña göstermeyen gün âh meh-i nâ-mihribânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 2*). [*siyâh olsa, -sa*]

siyâset eyle: *Cezâlandırmak, özellikle idam etmek.*

Çünkü tutduñ bāğ-ı hüsnüñde bu gönlüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [*siyâset eyle,]*

siyeh: *Siyah, kara.*

Ol **siyeh** saçuñ ki müşğ-i sârâdur / Bir dükenmez başumda sevdâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 1*). [*siyeh,]*

(!) İy zülfî **siyeh** ebrüsü çîn çeşmi Tatar / Niçe feryâd ideyin karşıña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*siyeh,]*

siyehkār: *Kötü, suçlu, günahkar. II yüz karası.*

Bir bencileyin zülfi hevâsiyla Muhibbî / Dildâde vü âvâre **siyehkār** kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [*siyehkār,]*

siyt u şadâ kıldı: *Ses seda çıkarmak // inlemek, feryat etmek.*

Ġam-ı ‘ışkuñ deleli nâ gibi bagrumı benüm / Nâleler eyledi dil **siyt u şadâ kıldı** ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 3*). [*siyt u şadâ kıldı, -dı]*

siz: *Çokluk ikinci kişi zamiri, siz.*

Kenârında görinenler bu çarhuñ **siz** şafağ sanmañ / Derün-ı sinede yir yir çıkan her dem duġānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [*siz,]*

Tahammül yig tecemmülden diyenler sâye-i ħârı / Bulıcak oldılar kâni‘ dimeñ **siz** sâyebân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*siz,]*

Şafâ bilübeni Manşür özine sırrı fâş itdi / Bilürken ol ezal dârı dimeñ **siz** dârımı bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 4*). [*siz,]*

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla tek **siz** isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*siz,]*

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne ħöd âġiri / İntihâsı yok yine **siz** evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*siz,]*

‘Āşık derd-ile virmeye cânāneye cânım / ‘Āşık degül tutmañ anuñ sözine **siz** güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [*siz,]*

İy refikân reh-i ġam içre du‘âdan añasız / Benüm için umaram okıyasız **siz** İġlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*siz,]*

soġbet: *İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.*

Gül ü mül **şoġbetin** fevt itme sâkî / Bilürsin kim bahâruñ sür‘ati var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*). [*şoġbetin, -i, -n]*

Cem‘ olup bir araya derd ü belâ ile elem / Bezm-i ġamda ‘iyş ider bir niçe **şoġbet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 2*). [*şoġbet,]*

Sen saçı leyli lebi şîrîn olaldan ġusrevâ / Biz de Ferġad-ıla Mecnün gibi **şoġbet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [*şoġbet,]*

Vâmık u Mecnün-ıla ‘ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitti anlar mest olup biz daġı **şoġbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*şoġbet,]*

Bezm-i ġamda iy Muhibbî Vâmık u Ferġad [u] Ķays / Geçdi anlar mest olup biz daġı **şoġbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*şoġbet,]*

Yüzüñi sür yüz çevürme itseler pâyüñ şikest / Ehl-i diller **şoġbetinden** olma dür kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*şoġbetinden, -i, -n, -den]*

sohbet: Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.

Ne oldum mescide tâlib ne deyr ü **şoḥbete** râğib / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2). [şoḥbete, -e]

sohbet eyler: Sohbet etmek, söyleşmek, hasbihal etmek.

Şem' gibi giceler tâ şubḥa dek kan aqlaram / **Şoḥbet eyler** gice gündüz yâr-ıla her ḥâr u ḥes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2). [şoḥbet eyler, -r]

sohbet-i hâs eyledük: Özel sohbet etmek.

Bezmi-i ğamda bir niçe derd ehline hem-demlerüz / Ol sebebden **şoḥbet-i hâs eyledük** bî-ğamlaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 1). [şoḥbet-i hâs eyledük, -dü, -k]

sohbet-i hâs itmege: Özel sohbet etmek.

Ḥünını ḥaşmuñ şarâb u kellesin sâğar kılup / **Şoḥbet-i hâs itmege** meydân olupdur yirümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4). [şoḥbet-i hâs itmege, -meg, -e]

sol u sagumuz: Sol ve sağ (yön).

Ḥayrânıñ olmuşuz ğamuñ esrârını yiyüp / Farḳ itmez-isek olmaz 'aceb **sol u sagumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 3). [sol u sagumuz, -umuz]

soñ: Bir şeyin en sonra olan veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş kısmı, bitme tükenme noktası, nihâyet.

Hevâ-yı nefse kim uysa Muḥibbî **soñi** ḥacletdür / Bu pendî cân-ıla kim ğüş iderse şermsâr olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5). [soñi, -i]

Muḥibbî evvel[i] 'ışkuñ egerçi görinür âsân / Velî ğâyet **soñi** müşkil giriftâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 5). [soñi, -i]

soñra: İçinde bulunulan veya bahsedilen ânın daha ilerisindeki bir zamanda, bilâhare II -nin ardından, ... arkasından, sonradan.

Kimden öğrendüñ niğârâ bu gönüller almasın / **Soñra** cevr-ile anı öldürme kankı fende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6). [soñra,]

Metn-i ḥüsnin gerçi ḥattâṭ-ı ezel evvel yazup / **Soñradan** ḥattı gelür şerḥ eyleyüp i'râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [soñradan, -dan]

Gerçi evvel 'ışḳ mir'âtı selâmet gösterür / Lîk **soñra** 'âşḳa bunca melâmet gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 1). [soñra,]

Öpdüm evvel leblerini **soñra** sürdüm gözüme / Böyledür 'âdet Muḥibbî olsa turfanda yimiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5). [soñra,]

Bilmez iken ḥırmen-i ğamda bu cism-i zerdümi / **Soñra** bildüm bād-ı âhumdan anı bir kâh imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 4). [soñra,]

soñradan: *Daha sonra, ileri bir zamanda.*

Eyleyen dehri mu'athtar bilmedük ne bñ imiş / **Soñradan** bildük anı ol müşg-bñ gīsü imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 1*). [soñradan,]

sor: *Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek.*

Kim bilem dir hâl-i Mecnûn'ı baña **sorsun** baña / Vâdi-i gamda anuñla itmişem bñ-ğad sefer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 4*). [sorsun, -sun]

Baña **sor** 'ışkuñ rumûzın vireyim bir bir haber / Sorma Mecnûn'a ne bilsün bir kara câhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [sor,]

Baña sor 'ışkuñ rumûzın vireyim bir bir haber / **Sorma** Mecnûn'a ne bilsün bir kara câhil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 4*). [sorma, -ma]

İti çulını **sordı** Muhibbî didi dilber / Bilmez misin anı ki bu senüñ kefenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 5*). [sordı, -dı]

Sorma sırr-ı dehânını iy dil / Kimse fehmi eylemez mu'ammâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 3*). [sorma, -ma]

Kanlu yaş dökdüğümü sorma gözümden ne bilür / Anı **sor** hñnî gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [sor,]

Kanlu yaş dökdüğümü **sorma** gözümden ne bilür / Anı sor hñnî gözi göz göre kanum içedur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 4*). [sorma, -ma]

Ğaber **sorma** dehânından habîbüñ / Ne aña yok dinür ne ğod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [sorma, -ma]

Sorarsañ sñnem üstinde elifler çekdüğüm bir bir / Mağabbet şehrine andan varılır toğrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna **sor** / Leblerin sordum didi var bu ğadīsi cāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [sor,]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna **sor** / Leblerin sordum didi var bu ğadīsi cāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [sor,]

Bārī didüm vir ğaber ğoğka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi var ğonca-i ğandāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [sor,]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i ğaltān nedür / Eyledi zülfe işāret didi bu çevğāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3*). [sor,]

Ne sebedendür didüm sñnemde biñ biñ yaralar / Didi ğamzem oklarından irişen peykāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [sor,]

Ğāret iden ğöñlini kimdür Muhibbî'nüñ didüm / Çünki bilmezsin didi ol nergis-i fettāna **sor** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 5*). [sor,]

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin **sordum** didi var bu ğadīsi cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [sordum, -du, -m]

Gıryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pūr-hūna **sor** / Nālesin ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 1*). [sor,]

Gıryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pūr-hūna **sor** / Nālesin ra‘duñ sorarsañ bu dil-i maḥzūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 1*). [sor,]

Bilmek isterseñ eger zencir-i zülfi kıymetin / Zülfi sevdāsında olan ‘aşık-ı mecnūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 2*). [sor,]

Bezm-i ğamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüğün / Hiç kes vākıf degül ancak mey-i gülgūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3*). [sor,]

İy gönül olma sakın dünyā metā‘ına harış / N’eyledi naḳdi ne assı eyledi Kārūn’a **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 4*). [sor,]

Seng-i miḥnetle Muhibbī döğilüp un oldugün / Anı gendümden tefahḥuş eyleme gerdūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 5*). [sor,]

Gıryesin ebr-i bahāruñ dīde-i pūr-hūna **sor** / Nālesin ra‘duñ **sorarsañ** bu dil-i maḥzūna **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 1*). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Bilmez Muhibbī sinede dāğ-ı siyāhumı / Ancak **sor** anı lāleye dil bağlayan bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 5*). [sor,]

Meygede ādābımı şüfī ne bilsün **sor** baña / Hürmetin ol dergehün ‘ālī-cenābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 6*). [sor,]

Baña **sor** zülf ü çeşmüñden neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘ālem birisi ‘ayn-ı āfetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 3*). [sor,]

Ḳays’a sordum dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña **sordı** ben didüm ölmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [sordı, -dı]

Ḳays’a **sordum** dün gice ‘ışkuñ rumūzın bilmedi / Baña sordı ben didüm ölmek gerek Ferhād-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 5*). [sordum, -du, -m]

Nigāruñ gün yüzün şevḳın dilā şems ü ḳamerden **sor** / Sorarsañ lebleri zevḳın varup şehd ü şekerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [sor,]

Nigāruñ gün yüzün şevḳın dilā şems ü ḳamerden **sor** / Sorarsañ lebleri zevḳın varup şehd ü şekerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [sor,]

Dilerseñ iy kemān ebrü neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı hūnün ciğerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [sor,]

Beni bu püte-i hicrūñ niçe kāl eyledi sensüz / Eger iy sım-ten bilmek dilerseñ sım ü zerden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 3*). [sor,]

Maḥabbet ehli devrāndan neler çekdüğünü bir bir / Murāduñ var-ısa bilmek bu dehr-i pīre-zenden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 4*). [sor,]

Rumūz-ı ‘ışk müşkildür anı keşf eylemez kimse / Bu müşkil ḥallin isterseñ dilā gel anı benden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 5*). [sor,]

Hevāya uyanuñ başı hebā olmak muḳarrerdür / Daḫı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden **sor** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 6*). [sor,]

Görüp ol la'l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî'nün / Belâ kühında ger yoluñ düşerse kühkenden **sor** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7). [sor,]

Nigârûñ gün yüzün şevkî dilâ sems ü kâmerden sor / **Sorarsañ** lebleri zevkî varup şehd ü şekerden sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Sor baña 'ışkuñ rumûzın saña takrîr eyleyem / Cân u baş terkin urur 'âşık hemân pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 2). [sor,]

Sorma 'ışkuñ hâletîn Mecnûn'a bir dîvânedür / Açma 'ışkuñ sırrını Ferhâd'a kim efsânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 1). [sorma, -ma]

Bahâ **sordum** metâ'-ı la'l-i yâra / Didiler naqd-i câna râyegândurh (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 2). [sordum, -du, -m]

Derd-i derûnî **sormañ** hergiz beyâna gelmez / Var mı cihânda bir derd bu hâsta câna gelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 1). [sormañ, -ma, -ñ]

Hâbîbüm **sorma** gel şerh-i gam-ı hicrânı sen benden / Zebânüm lâl olur kudret mi var diyem suhan sensüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3). [sorma, -ma]

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña **sor** / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3). [sor,]

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña **sor** / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temîz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3). [sorma, -ma]

Gözünden **sor** dil ü cânüm niçe bîmâr-ı 'ışk oldı / Meşeldür hâsta ahvâlin ki bîmâr olmayan bilmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 4). [sor,]

Sırr-ı 'ışk[ı] **sor** baña 'allâmeler hâll eylemez / Kim görüpdür bu cihânda ola düşvâr iş geñez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 1). [sor,]

Hâne-i 'ışkuñ **sorarsañ** ger ezel bünyâdını / Aña gil derd ü elemdür seng-i miñnedür esâs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 3). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Mübtelâ-yı 'ışkam u **sor** baña 'ışkuñ 'alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [sor,]

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı velî / **Sor** baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımsı (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [sor,]

sor: Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek II halini sormak, ilgi göstermek.

Tabîbâ **sorma** hâlin ehl-i 'ışkuñ / Bularuñ derdi var dermânı yokdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4). [sorma, -ma]

Ġamz oklarıyla sîne vü dil şerha yaradur / Bagrumı eger **sorar-ısañ** pâre pâredür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1). [sorar-ısañ, -ar, -ı, -sa, -ñ]

Âh-ı Muhibbî her zamân dem dem çıkar tâ âsümân / Bir kez **sor** iy nâ-mihribân âh u fiğânüm kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5). [sor,]

Hâsretiyle dâğ-ı sînem hem bu bagrum başludur / Ger **sorarsañ** bahra nisbet eşk-i çeşmüm yaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Dil sensüz inler her nefes nite ki bülbül der-kafe / **Sormaz** ‘acebdür hiç kes ol nātūvānum kandaş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 4). [sormaz, -maz]

Rūy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yārı gör / **Sorma** bülbül nālesin dil-ḥaste bu ben zārı gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 1). [sorma, -ma]

Sensüz eger **sorarsañ** niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1119, Beyit 4). [sorarsañ, -ar, -sa, -ñ]

Ruḥlarıñ çok mübtelāsı iy güzel **sordum** saña / Dimedi ki kuçulası gül midür bülbül midür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 2). [sordum, -du, -m]

Sormaduñ iy dil ṭabīb[i] bu Muḥibbī derdini / Niçe yıl derdini ‘arż itmege kapuya gelür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1152, Beyit 5). [sormaduñ, -ma, -du, -ñ]

İy benüm serv-i revānum **sorma** ḥālüm sensüzün / Eşk-i çeşmüm eyledi bu gizlü rāzum cümle fāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 3). [sorma, -ma]

sor: Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek II emmek, öpmek.

Ser-i zülfini gördüm cīme beñzer / Leb-i la‘lini **sordum** mīme beñzer (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 1). [sordum, -du, -m]

sor: Sormak, sual etmek II soru yönelterek bilgi istemek II halini sormak, ilgi göstermek II emmek, öpmek.

Niçe gündür bu Muḥibbī hicrūñ-ile ḥastadır / Bir **sora-gel** döstüm cān virmesün tūmārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1279, Beyit 5). [sora-gel, -agel]

Bu Muḥibbī la‘l-i nābuñ ḥastasıdır iy şanem / Bir **soragel** ölür ise olmasun tūmārsuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 5). [soragel, -agel]

Āteş-i hicrān-ıla yanmazdan evvel cān u dil / **Sora-gelmez** mi ‘aceb ol lebleri ‘İsī-nefes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 4). [sora-gelmez, -agel, -mez]

sorıl: Sorulmak, sorguya çekilmek, hesap sorulmak.

Başlar kesilür kan saçılır līk **sorılmaz** / Bu nev‘e olur rāh-ı maḥabbetde çok işler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 6). [sorılmaz, -maz]

sormaz mısız: Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.

Ġam ile bu ḥālüm tebah aḥvālūmi **sormaz mısız** / Yārān nedür ḥālūñ diyü bu ḥālūmi **sormaz mısız** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 1). [sormaz mısız,]

sormaz mısız: Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.

Ġam ile bu ḥālüm tebah aḥvālūmi **sormaz mısız** / Yārān nedür ḥālūñ diyü bu ḥālūmi **sormaz mısız** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1312, Beyit 1). [sormaz mısız,]

sormaz mısız: Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.

Gördüm dutışdum âteşe ol şem‘-i hüsn-i dil-keşe / Yandı perüm pervâne-veş bu bälümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [*sormaz misiz,]*

sormaz misiz: *Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.*

Âh ğam şebinde giceler tâ şubh olunca iñlerem / Bu nev‘edür ħälüm benüm meh sälümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [*sormaz misiz,]*

sormaz misiz: *Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.*

Ehl-i günâh olanları dirler yakarlar âteşe / Ğâyet günâhum çok benüm a‘mälümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 4*). [*sormaz misiz,]*

sormaz misiz: *Sormaz mısınız? // Neden sormuyorsunuz?.*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldı yine / Kullar başına gelmesün aĥvâlümi **sormaz misiz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*sormaz misiz,]*

soyın: *Soyunmak; üzerindeki elbise ve giyeceklerin bir kısmını veya tamâmını çıkarmak.*

İrişüp cānān vişālīne bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu cān kim **soyınup** ‘üryān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*soyınup, -up]*

söyindür: *Söndürmek.*

Dilümden ‘äleme düşdi dururken nāgehān âteş / **Söyindür** vaşluñ ābıyla ider yoĥsa ziyān âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*söyindür,]*

söyle: *Şu tarzda, şu şekilde, şu yolda.*

Māyil olur gözlerüm yaşına ol serv-i revān / **Şöyle** beñzer kim sanur ol sîmten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*şöyle,]*

(؎) Revā görme kapuñda baña cevri ide felek / Luṭf olmaya yoluñda ben olam **şöyle** ğubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*şöyle,]*

Hem-rāh olam ten didi cānum gider olsa / Cān **şöyle** gider ĥafice ki hergiz ĥaber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*şöyle,]*

Ğöñlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı ğam / **Şöyle** beñzer ĥoş gelüpdür aña bu vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*şöyle,]*

Hey ne zālīmsin ‘aceb ferdāyı ĥiç añmaz mısın / **Şöyle** zann itme ki maĥşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*şöyle,]*

Şöyle müşkil oldı bu mīm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına vākıf olmamışdı ĥiç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*şöyle,]*

Şöyle beñzer ĥısm idüp dilber baña kīn eylemiş / Ğamzesin ĥançer kılıp ebrūların çīn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 1*). [*şöyle,]*

söyle: Demek, söylemek.

'İşkuñ rumüzü neydüğünü zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunu **söyleyen** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*söyleyen, -y, -en*]

Âteş-i 'işkuñ rumüzün niçe tahrîr eyleyem / **Söylesem** 'âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*söylesem, -se, -m*]

(س) **Söyler** ruñuñ medhin okur bülbül-i dil / Yüzüne karşı olur şâm u seher hoş-güftâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*söyler, -r*]

(ذ) Zâtuñı senüñ niçe beyân eyleyeyim / Her kaçan **söylesem** ol demde zebân oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*söylesem, -se, -m*]

Suval olmaya ger virme cevâbı / Göñülde olanı **söylemek** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [*söylemek, -mek*]

Âh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum **söylemez** / İñledüp güş itmeyüp feryâd zârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*söylemez, -mez*]

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / 'İşk meydânında ol çâbü-k-süvârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [*söylemez, -mez*]

Anı sevmek cân-ıla bildüm günâh imiş baña / Her gün artar bu günâhumdur ki yârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [*söylemez, -mez*]

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebânım vâý ne ra'nâ **söylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*söylemiş, -miş*]

söyle: Demek, duyurmak.

Bu Muhibbî şî'rinüñ herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña **söyleñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [*söyleñüz, -ñüz*]

söyle: Demek, söylemek II şiir söylemek.

Muhibbî şî'rini rindâne **söyler** / Olursa şî'r içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [*söyler, -r*]

söyle: Demek, konuşmak.

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki **söyler** tûfîdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*söyler, -r*]

Âh kim ben bülbüle gül yüzlü yârum **söylemez** / İñledüp güş itmeyüp feryâd zârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [*söylemez, -mez*]

Âh kim Tañrı selâmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol gamze-kârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*söylemez, -mez*]

İy Muhibbî niçe gamda olmasun bu hasta-dil / Bir niçe gündür ki ol zîbâ nigârum **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5*). [*söylemez, -mez*]

Ger dehân olsa lebûnde beñzedürdüm goncaya / Agzuña kim beñzedür gonca güler hîç **söylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 3*). [*söylemez, -mez*]

söylen: *Bahsi geçmek, konuşulmak.*

Dil virelden zülfinüñ zencirine dîvâne-veş / Meclis içre **söylenür** miñnetlerüm efsâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [*söylenür, -ür*]

söylet: *Konuşturmak, dile getirmek // Müzik aleti çalmak.*

Muğannî al ele sâzuñı **söylet** / Nazar kıl ‘âleme bāğ-ı iremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 3*). [*söylet,]*

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil.*

Zâhid eydür geç Muhibbî bâde vü mañbûbdan / Hîç yakışmaz gönüme zîrâ **sözünüñ** serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*sözünüñ, -i, -n, -üñ*]

Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzüñ var / Didi tañsîn idüp yahşî **sözünüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*sözünüñ, -üñ*]

Almaz dâmenin gül hâr elinden / Dağı şürîde bülbül ne **sözünüñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [*sözünüñ, -üñ*]

Er odur kim şabr idüp çeke cefâ vü cevriñi / Sanmañuz itmek şikâyet **söz** er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [*söz,]*

Beñzerem dimiş nigârâ haddüñe / Bu **sözinden** sen güli şermende gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*). [*sözinden, -i, -n, -den*]

Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum ‘âlemde âh / Bu **söz-imiş** mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*söz-imiş, -i, -miş*]

Miyânından haber kim var dir ise / **Sözi** taşdıķ olınmaz çün gümândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [*sözi, -i*]

Kesilür şem‘ gibi itme zebânuñı dirâz / ‘Âķil-iseñ bu **sözüm** levh-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*sözüm, -üm*]

Nâşih **sözünüñi** bildüm cümlesi kamu nesîh / Naķd isteyüben gönüm efsâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 3*). [*sözünüñi, -ü, -ñ, -i*]

Şürîde olup **söze** kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyâ ki sabakdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [*söze, -e*]

Olmadı benüm **sözüm** katuñda revâ henüz / Bu derd-i ‘işķa olmaz imiş âh devâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 1*). [*sözüm, -üm*]

Saña ger hür [u] perî dirsem olur bu **söz** haķâ / Zîra kim ehl-i başiret anlara âdem dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 2*). [*söz,]*

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür şudâ’ lutf eylegil bu **sözi** kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*sözi, -i*]

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir **sözi** güş / Müjde kim togdı hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [*sözi, -i*]

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu **sözi** ben dimezem bilünüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [sözi, -i]

‘Âşık derd-ile virmeye cānāneye cānım / ‘Âşık degül tutmañ anuñ **sözine** siz güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 4*). [sözine, -i, -n, -e]

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin tırāş / Budur **sözüm** itmeye iki cihānda ol ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [sözüm, -üm]

Varam meyḥāneye da‘vet kılasız / Ki vā‘iz **sözine** ben dutmazam güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 3*). [sözine, -i, -n, -e]

Düg dilüñi kendi ḥaddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ **sözleridür** bu benüm sözüme nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [sözleridür, -ler, -i, -dür]

Düg dilüñi kendi ḥaddüñden tecävüz eyleme / Ulularuñ sözleridür bu benüm **sözüme** nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [sözüme, -üm, -e]

Āsitānuñda gedā olsam dimiş / **Sözlerinden** pâdişâdur çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 4*). [sözlerinden, -ler, -i, -n, -den]

söz: *Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelim, laf, kavil. II şiir.*

Naḥl-i gülden tâze terdür bu Muhibbî’ñ nüñ **sözi** / Anuñ-ıçun ehl-i ‘ışk olan ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [sözi, -i]

İy Muhibbî söyle söz virsün ḥaḳîkatden ḥaber / Şimdiki şā‘irlerüñ her bir **sözi** zāhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [sözi, -i]

Bu Muhibbî **sözlerin** gevherleyin dak güşuña / Tā görenler diyeler kim bu dür-i meknün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 5*). [sözlerin, -ler, -i, -n]

Yār daksun cevher-i nazmumı lâyıḳ güşına / Çün Muhibbî her **sözün** bir gevher-i nā-yâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [sözün, -ün]

Maḥabbet baḥrına taldum **sözüm** dürr-i ma‘ānîdür / Anuñçün ehl-i ‘ışkuñ dāyimā vird-i zebānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [sözüm, -üm]

Gel Muhibbî **sözlerini** dür gibi tak güşuña / Rişte-i cān üzre nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [sözlerini, -ler, -i, -n, -i]

Ko daksun rişteyi cāna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ānî baḥrına talup çıkarduñ dür gibi **sözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [sözler, -ler]

Muhibbî zîkr ider şekker lebün çün / Olur her bir **sözi** ḳand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [sözi, -i]

İy Muhibbî dürişüp ‘ışk-ı ḥaḳîḳî taleb it / **Sözlerüm** cümle ḥaḳîḳîdür anı sanma mecāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [sözlerüm, -ler, -üm]

Yār çün kim nazār itmez bu **sözüm** gevherine / Māl-ı Ḳārün ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [sözüm, -üm]

Muḥribā al sāzuñi eyle ‘amel / Kim Muḥayyer ola **sözünden** Ḥicāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 2*). [sözünden, -ün, -den]

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / **Söz** tamâm vallâhu a'lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [söz,]

Muhibbî **sözleri** dürr ü güherdür / Gerekdür anı yârân ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [sözleri, -ler, -i]

Cânâ Muhibbî **sözlerini** dak kulaguña / Nādân eline düşmeye ol gevheri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 5*). [sözlerini, -ler, -i, -n, -i]

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle yârân anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [sözün, -ün]

Çıkarmaga bu dil **söz** gevherini / Yaşum baırına san 'ummâna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [söz,]

Bahr-ı dilden çıkarup gavvâş olup **söz** dürlerin / 'Arz idince kapuşup yârân hemân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [söz,]

Hâlet-i sözi virür diñle Muhibbî **sözini** / Diğkat eyle bulasın anda niçe ma'nî-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 5*). [sözini, -i, -n, -i]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelimeler, laf, kavil. II atasözü, mesel.

İntizâr-ıla lebünden bulmadum bir zerre kâm / Bir **söz-miş** şabr-ıla dirler koruk helvâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 2*). [söz-miş, -miş]

söz açsam: Bir konuya giriş yapmak; bir konu veya kişi üzerinde konuşmaya başlamak.

Eger 'ışkuñ şerârından **söz açsam** / Dutuşup dag u deryâ eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [söz açsam, -sa, -m]

söz diye: Söz söylemek, konuşmak.

Tâkati kalmadı kim sensüz Muhibbî **söz diye** / Cāndan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 5*). [söz diye, -ye]

söz söyle: Bir şeyler anlatmak, konuşmak // şiir söylemek.

İy Muhibbî söyle söz virsün hâkîkatden haber / Şimdiki şâ'irlerün her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [söz söyle,]

söz söyledün: Bir şeyler anlatmak, konuşmak.

Her ne söz kim söyledün virür hâkîkatden haber / Lîk güş itmege anı degme nādân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 6*). [söz söyledün, -dü, -ñ]

söz tutar: Söz dinlemek, itâat etmek.

Dil virme didüm zülfine gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildüğün işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [söz tutar, -ar]

söz ü sâz: Söz ve çalgı.

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâydur gönüm benüm / Ol sebebden **söz ü sâz** u çeng ü nâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5*). [*söz ü sâz,]*

söze gelse: Konuşmak, dile gelmek, konuşmaya başlamak, söz söylemeye başlamak.

Ger gülerse hokka-i yâkûti dürler gösterür / **Söze gelse** lutf-ıla la‘l-i Bedağşânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 4*). [*söze gelse, -se]*

sözi kes: Konuşmaya (şiire) son vermek.

Yok miyânından eser gelmez dehânından cevâb / Kimse yok virür haber andan Muhibbî **sözi kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 5*). [*sözi kes,]*

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamâm vallâhu a‘lem iy Muhibbî **sözi kes** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*sözi kes,]*

sözine uyma: Söze itimat etmek; sözüne kanmak.

Her ne dirse hâkçuma uyma rakîbüñ sözine / Bilürem kim ol seni hayr işe irşâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 4*). [*sözine uyma, -ma]*

sözini tağıtdı: Söyleyeceklerini dağınmak söylemek, ölüm sarhoşluğuyla ne söylediğini bilmemek.

Lebleründen hastayam bir büse didüm didi yâr / **Sözini tağıtdı** beñzer ölecek sayru-y-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [*sözini tağıtdı, -dı]*

sözünü uzatma: Sözü uzatmamak, sözü kısa tutmak, anlaşılana bir şey üzerine daha fazla söz söylememek.

Âh u nâleñden Muhibbî yâr añlar halüñi / **Sözünü uzatma** çün kim ‘ârife bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [*sözünü uzatma,]*

su: Su.

Görmek ister bu Muhibbî çü senüñ dîdârüñi / Anuñ-ıçun başını **su** gibi ol taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 5*). [*su,]*

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurla **su** üstüne dölâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*su,]*

Agzına şebnem sehergeh nergisüñ **su** dökdüğü / Lâle ile gice mey içmiş bu ki mağmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*su,]*

Niçe yıldur bañr-i ‘ışk içre şinâverdür gönül / Sanma ancak **suda** yüzmek murğâbiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*suda, -da]*

Ĥâller meyl ider ol ‘ârız-ı dil-cüya gelür / Sanki Hindü-beçeler teşne olup **suya** gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*suya, -y, -a]*

Rebî' eyyâmı gül devr-i semendür / Akar **su** her taraf seyr-i çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1*).
[su,]

Zâhidâ sanma bizi cennet ya gülzâr isterüz / Şâf kalbüz görmege **su** gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [su,]

Zâhidâ **su** üzre salsañ ger bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [su,]

Dîdâr-ı yâra tâlib-iseñ âhîr iy gönül / Eyle niyâz **su** gibi rüyuñ türâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*).
[su,]

su: Şu, işaret sıfatı.

İrişüp cânân vişâline bulur maflübını / Ten libâsından **şu** cân kim soyınup 'üryân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [şu,]

Yüzi gül saçları sünbül **şu** dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [şu,]

su: Yan, yön, taraf, cihet.

Gözüm yaşı 'aceb midür benim her **sü** revân olsa / Hayâl-i kıddi bâğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [sü,]

su: Akarsu, ırmak II gözyaşı.

Gözlerüm yaşı benim key sakınuñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol **su** begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [su,]

Gözlerüm yaşı benim key sakınuñ kanlu **sudur** / Niçe merdümleri ğarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [sudur, -dur]

Geh akar dilde yaşum gâh ider âhum 'ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri bir zamân **su** bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [su,]

su gibi ezber okur: Eksiksiz ezberlemek, ezberini kusursuz okumak.

Haţt-ı ruhsârûñ Muhibbî **su gibi ezber okur** / İşiden dir süre-i Nür u Duĥân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [su gibi ezber okur, -r]

su seper: Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.

Kirpügüm cârüb olup çeşmüm dem-â-dem **su seper** / Dimesünler tâ görenler küy-ı yârûñ gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [su seper, -er]

su seper: Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.

Kirpügüm cârüb olup saķķâ-yı çeşmüm **su seper** / Hıdmete bil bağlayup küyında ferrâş olmuşuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1366, Beyit 4*). [su seper, -er]

su sepüp: *Su serpmek, su saçmak II ağlamak, gözyaşı dökmek.*

Su sepüp iy dīde sula hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*su sepüp, -üp*]

su virdi: *Su vermek, sulamak.*

Başdan ayaga degin göz yaşına ğarķ oldum / Līk **su virdi** bu dil âteşi bir pāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 2*). [*su virdi, -di*]

sü'âl ola: *Sorulmak.*

Nükte-i şî'r-ile ger ola Muhibbî'ye sü'âl / Bir cevāb eyle ki anda ola çok ma'nî-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 5*). [*sü'âl ola, -a*]

subh: *Sabah.*

Hābībüm gün yüzün göster vişālün **subhına** irsün / Şeb-i hicründe aḥvālî Muhibbî'nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*subhına, -ına*]

Çünkü rüşendür eyā ḥurşîd-rū şıdkum saña / **Şubh** gibi mihrüñi göster baña gel gül bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 4*). [*şubh,]*

subh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Bülbülem tā **subh olunca** āh u efgāndur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzārı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [*subh olunca, -ınca*]

subh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Dün gice şem'-i ruḥına karşu ol meh-pārenün / **Şubh olunca** yakmışam pervāne-veş bāl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*şubh olunca, -ınca*]

subh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Dün gice tā **subh olunca** niçe biñ pervānenün / Bāl ü perrin yanduran ol şem'-i bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [*subh olunca, -ınca*]

subh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Bezm ara tā **subh olunca** iy Muhibbî nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı gamla çün göñül ŧanbürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*şubh olunca, -ınca*]

subh olunca: *Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.*

Şem' gibi giceler tā **subh olunca** yanmayan / Meclis-i 'irfāna anlar girmege lāyık midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [*şubh olunca,]*

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Vâdi-i hicre düşelden oldu bu dil bî-karâr / İñleyüp tâ **şubh olunca** aqlaram ben zâr u zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1). [*şubh olunca, -ınca*]

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Gülşen-i küyuñda cānā giceler bülbül gibi / **Şubh olunca** bu Muhibbî sanma feryād eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 5). [*şubh olunca,]*

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Âh gam şebinde giceler tâ **şubh olunca** inlerem / Bu nev'edür hâlüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3). [*şubh olunca,]*

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

‘Âlem içre var mıdır gülşende gül / **Şubh olunca** bülbülün zâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 2). [*şubh olunca,]*

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Giceler tâ **şubh olunca** inleseñ olmaz ‘aceb / Kâr-ı ‘ışk âsân mı sanduñ bilmedüñ iy bu‘l-heves (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 2). [*şubh olunca,]*

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Ol gül-i nevresteyi hâr-ıla bir yirde görüp / **Şubh olunca** inleyüp derdiyle bülbül ağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 3). [*şubh olunca,]*

şubh olunca: Sabah oluncaya kadar, sabaha kadar, gün aydınlanıncaya değin, sabah olduğu zaman.

Muhibbî giceler tâ **şubh olunca** / Kılur bülbül gibi dāyim nevā hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 5). [*şubh olunca,]*

sübha: Çekilen tesbih, tesbih tânesi.

Şayd-ı merdüm itmege bu şeyh-i şehr / Dām-ı rızıkı **sübhası** şad dānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 4). [*sübhası, -sı*]

şubha çıkmadı: Sabaha çıkmamak: Sabaha kadar yaşayamamak, sabahtan önce ölmek.

Büseyi ferdāya saldı dün gece cānānumuz / İntizār-ıla geçüp çıkmadı şubha cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 1). [*şubha çıkmadı, -dı*]

şubha değin: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Yummaz gözünü **şubha degin** her gece kevkib / Beñzer ki anuñ āhum odından hāzeri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim Muhibbî giceler **şubha degin** yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Yine dil murğı şehā gün yüzünü yād eyler / Giceler **şubha degin** nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Dil hasta yatur kimsene hālını sormadı / Eyler Muhibbî **şubha degin** āh u vā henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 5*). [*şubha degin,]*

subha degin: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Uyumazsa ne 'aceb sinesi pür āteş olan / Nitekim **şubha degin** şem'-i şebistān uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*şubha degin,]*

şubha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Gül yüzün medhinde dil feryād ider tā **şubha dek** / Bülbül olan nite kim gülşende güyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Ekşerî 'āşıkıların tā **şubha dek** bî-dār olur / Kim ki 'ışkıdan bî-hāberdür ol yatur her ān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Hāsetiyle bu Muhibbî giceler tā **şubha dek** / Gözlerin seyyāre-veş yummaz figān u zār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

N'ola yasdansam eger taş işigini **şubha dek** / Kim sa'ādet kişiye vaqt-ı seherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*şubha dek,]*

subha dek: *Sabaha kadar, sabaha degin, gün aydınlanıncaya dek.*

Zerre gibi gün yüzünün zār u sergerdānıyuz / **Şubha dek** sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nālānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*şubha dek,]*

şubha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Giceler t **şubha dek** ney gibi efgn eylerüz / Bu umda ne getürür görelüm tağdrmz (*Muhibb Dvn, Gazel 1273, Beyit 4*). [*şubha dek,*]

şubha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Şem‘-veş kan ağlaram t **şubha dek** dildrsuz / Bülbül-i Őrdeyem kim düşmişem glzrsuz (*Muhibb Dvn, Gazel 1322, Beyit 1*). [*şubha dek,*]

şubha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Maţbaĥ-ı gmda Muhibb giceler t **şubha dek** / Miĥnet  derd  beldan gyr bir nesne yemez (*Muhibb Dvn, Gazel 1364, Beyit 5*). [*şubha dek,*]

şubha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Şem‘ gibi giceler t **şubha dek** kan ağlaram / Őĥbet eyler gice gündüz yr-ıla her ĥr u ĥes (*Muhibb Dvn, Gazel 1383, Beyit 2*). [*şubha dek,*]

şubha dek: Sabaha kadar, sabaha değin, gün aydınlanıncaya dek.

Giceler ney gibi nln oluram t **şubha dek** / Bulmadum feryduma ‘lemde bir feryd-res (*Muhibb Dvn, Gazel 1384, Beyit 2*). [*şubha dek,*]

şubh-dem: Sabah vaktinde, sabahleyin.

Mest idüm dn gice vardum **şubh-dem** meyĥneye / Bir kdeĥ mey sundılar başdan ĥmrum aldılar (*Muhibb Dvn, Gazel 1058, Beyit 4*). [*şubh-dem,*]

Görinen **şubh-dem** sanmaĥ Őafaĥ gökler kenrnda / Yakan bu dmen-i çarĥ bu ĥ-ı Őubĥghumdur (*Muhibb Dvn, Gazel 1077, Beyit 3*). [*şubh-dem,*]

Murĥ-ı vaĥŐ gibi Őndi her țaraf seyyreler / **Şubh-dem** Őhbz-veş çn açdı bl  per güneş (*Muhibb Dvn, Gazel 1421, Beyit 6*). [*şubh-dem,*]

şubh-ı viŐl: Vuslat, kavuşma sabah.

Ne kılsun ‘Őıkuĥ baĥt-ı Őiyĥı Őm-ı miĥnetde / Şeb-i hicre nihyet yok ki ĥç **şubh-ı viŐl** olmaz (*Muhibb Dvn, Gazel 1355, Beyit 3*). [*şubh-ı viŐl,*]

suç: Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, tre ve aĥlka aykırı davranış, kabahat.

Suçn Muhibb’nĥ ‘afv eyle disem dilber / Sürer kapudan an dvna ĥbl itmez (*Muhibb Dvn, Gazel 1258, Beyit 5*). [*suçn, -ı, -n, -ı*]

sd: Süt.

İncinür sanma cefâdan cevre mu'tād olmuşuz / **Süd** yirine zehr-i gamla bislemiştir anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*süd,]*

sudâ' virür: *Başa ağrı vermek, başını ağrıtmak: tedirgin etmek, bıkkınlık vermek, can sıkmak.*

Mâh-rûlar mihrî dilden zâyil olmaz pend-ile / Nâşihâ virür sudâ' lutf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*sudâ' virür, -ür]*

süfi: *Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).*

Mescide dönmüş iken vardum yine meyhâneye / 'Âşıkı 'ayb itme **süfi** çünkü gavgâdan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*süfi,]*

Huzûr-ı kalb-ile 'ârif yatur meyhâne küncinde / Şafâsuz **süfi** mescidde kurı gavgâyâ düşmüştür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [*süfi,]*

Bâdeyi rinde virüp 'âşıkâ ma'sûk etegin / **Süfiye** zerķ u riyâ zâhîde fetvâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*süfiye, -ye]*

Meygede âdâbını **süfi** ne bilsün sor baña / Hürmetin ol dergehün 'âlî-cenâbîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 6*). [*süfi,]*

Bekle **süfi** dâyimâ sen var selâmet güşesin / 'Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*süfi,]*

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı **süfi** / Hürmetin anlamayup lîk içer ķand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*süfi,]*

suhan divem: *Söz söylemek / konuşmak.*

Ħabîbüm sorma gel şerĥ-i ħam-ı hicrânı sen benden / Zebânüm lâl olur ķudret mi var diyem suĥan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*suĥan diyem, -y, -e, -m]*

suĥen-ver: *Söz söyleyen.*

Tutdı Muĥibbî dehrî eş'âr-ı dil-pesendün / Senün gibi **suĥen-ver** bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [*suĥen-ver,]*

sühte: *1. Yanmış, yanık 2. mec. Baĥrı yanık kimse, âşık.*

Bu semâda görineni berķ u bârân sanmañuz / Çarĥ-ı gerdân yakılıp ben **sühte** için aglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*sühte,]*

sükker: *Ar. Şeker.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tûîdür kim **sükker** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*sükker,]*

sula: *Sulamak, su vermek.*

Su sepüp iy dīde **sula** hāk-i pāy-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [*sula,]*

sülevmān: *Kanuni Sultan Süleyman (Muhibbî) II Hz. Süleyman.*

Çün **Sülevmān** minneti murğāna hergiz itmeyem / Başum üzre sāyebānum āh-ı düd-efzā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [*sülevmān,]*

sülevmān-ı zamāna: *Zamanın Süleyman'ı // sevgili.*

Sen **Sülevmān-ı zamāna** tuhfe idüp cānumı / Eyleyüp pāy-ı cerād getürdüm anı mūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3*). [*sülevmān-ı zamāna, -a]*

sultān: *Sultan, padişah, hükümdar II sevgili.*

Küyuña gelmiş senüñ şaf şaf durur ‘aşıklaruñ / Kullardur dir ki gelsün görelüm **sultānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 2*). [*sultānumuz, -umuz]*

Ġam-ı endüh ile furqat beni āhîr helāk eyler / Meded devletlü **sultānum** benüm hālüm yaman sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*sultānum, -um]*

Cān u dil derdini eyleñ dōstlar cānāna ‘arz / Olğelmişdür kuluñ ahvāli çün **sultāna** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 1*). [*sultāna, -a]*

sultān: *Sultan, padişah, hükümdar.*

Maħabbetden ola bir dil ki hālî / O şehre beñzeye **sultānı** yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*sultānı, -ı]*

Taht-ı ‘ālî-durur bu mülk-i vücūd / Oturur ‘ışk anda **sultāndur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*sultāndur, -dur]*

Bister-i hākîde gördüm bir gedā ‘üryān uyur / Mesned-i şāhîde yatur sanasın **sultān** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*sultān,]*

Bu Muhibbî'nün murādı bendeñ olmakdur hemān / Gerçi kim zāhirde biz de memleket **sultānyuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5*). [*sultānyuz, -ı, -y, -uz]*

sultān olmaga: *Padişah, sultan olmak.*

Hāy u hūdan dil kaçır ancak virür başa şudā' / Olmaga cümle cihān mülkine sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 2*). [*sultān olmaga, -maga, -a]*

Küy-ı dilberde Muhibbî'ye gedā olmak yiter / Bu cihāna ser-te-ser olmaga sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [*sultān olmaga, -maga, -a]*

Şol ki istiğnā serîrinde oturdu şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iklîme sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*sultān olmaga, -maga, -a]*

sultān olur: *Padişah, sultan olmak.*

Şol esîr-i 'ışk olan abdāla bak gel husrevā / Baş açup serverlik ider 'āleme **sultān olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 2*). [*sultān olur, -ur*]

sultān-ı ğam: *Gam sultanı.*

Gönlüme geldi nüzül itdi yine **sultān-ı ğam** / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu vîrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*sultān-ı ğam,]*

sultān-ı 'ışk: *Aşk sultanı II sevgili.*

Kuralı şahrā-yı dilde haymesin **sultān-ı 'ışk** / 'Aql u sābrum gitdi benden aña fermāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 2*). [*sultān-ı 'ışk,]*

sultān-ı 'ışk: *Aşk sultanı II sevgili.*

Sultān-ı 'ışk egnüme yaşum ser-ā-serin / İtdi 'atā hîl't-i rengîn zer kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*sultān-ı 'ışk,]*

sultān-ı 'ışk olsa: *Aşkın hükümdarı olmak.*

Sultān-ı 'ışk olsa Muhibbî 'aceb midür / Meh gibi var çü meclis-i ğamda çerāğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [*sultān-ı 'ışk olsa, -sa*]

sulu: (*Meyve için*) *Kendi cinsinden olanlara göre suyu daha çok olan.*

Bāğ-ı hüsninde virür ğayra **sulu** seftālûlar / 'Aşık-ı dil-ħaste ger varsa aña ayyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*sulu,]*

sun: *Vermek, uzatmak, takdim etmek.*

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña **sundukda** ĳadeh üstinde hāçin gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*sundukda, -dukda*]

Yāra **sundum** 'ıydghehe gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*sundum, -du, -m*]

Gül mevsiminde sākî elinden ĳadeh **sunar** / Nüş ide anı zehr ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*sunar, -ar*]

Mest idüm dün gice vardum şubħ-dem meyhāneye / Bir ĳadeh mey **sundılar** başdan hümārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*sundılar, -dılar*]

Döstum zülfün şebinde ruħlaruñ mehtābdur / **Sun** lebün cāmın baña çün kim şarāb-ı nābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*sun,]*

Sun Muhibbî'ye leblerüñ cāmın / Çünki bu derdine o dermāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 8*). [*sun,]*

Muṭribā nāle ile meclise gel nāyı getir / Sākıyā **sun** berü ol cām-ı muşaffāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 1*). [*sun,]*

Sākıyā gör dehri bî-bünyāddur / Bāde **sun** kim 'ömr hem berbāddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 1*). [*sun,]*

Sâkiyâ cām-ı şafâ **sun** tâ vire kalbe cilâ / Ğam buġarı yoksa dil âyînesini jeng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2*). [sun,]

Ĥaste-dilven dōstum cām-ı lebünden cür'a **sun** / Sâkı-i devrân elinden dolmadan peymānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 4*). [sun,]

Katıdur kaşlarıñ yası anı nâ-ehle gel sunma / Baña **sun** kıymetin kâdrin kemāndâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [sun,]

Katıdur kaşlarıñ yası anı nâ-ehle gel **sunma** / Baña sun kıymetin kâdrin kemāndâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [sunma, -ma]

Sun agzuma dehānuñ şekerini / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [sun,]

Sun nüş ideyim la'l-i lebüñ rāhat-ı cāndur / Tâ mest olup ĥâlin ide saña Muĥib 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [sun,]

sünbül: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II saç kıvrımı, zülûf.

Bir saçı **sünbül** yüzi gül yârı gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [sünbül,]

İy dil nazâr kıl 'arızı güldür ya lâledür / **Sünbül** saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [sünbül,]

Yüzi gül saçları **sünbül** şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [sünbül,]

Saçı **sünbül** 'arızı yāruñ gül-i ĥamrâ geçer / Bâĝ ara serv-i sehîden kâmeti a'lâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [sünbül,]

Dil perîşân idi âh oldu yine daĥı beter / **Sünbülün** çünkü müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [sünbülün, -ün]

İy saçı **sünbül** lebi gonca yañağı verd-i ter / Bâĝ-ı ĥüsnüñde olupdur gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [sünbül,]

Gülşen-i ĥüsnüñe ugrarsa şabâ sanma güzâf / **Sünbülünden** şanemâ almag-ıçun büyâ gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [sünbülünden, -ün, -den]

Ĥalka ĥalka **sünbülü** bād esse ditrer her taraf / Sanki bir tâvüsdur cevân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [sünbülü, -i]

'Aceb **sünbül** midür zülfüñ ya 'anber / Dimâĝ-ı dehr olur andan mu'aţtar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [sünbül,]

Dür dişleri firâkıyla **sünbül** saçın añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [sünbül,]

Şabâ **sünbül** saçından [ger] bü iltseñ / Ĥıţâ'ya Çîn'e ulu armagandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [sünbül,]

Ĥüsn-ile iy saçı **sünbül** seni Leylâ bilürüz / Dil-i Mecnün'ı daĥı karşıña şeyda bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 1*). [sünbül,]

Alan bir şemme bñ **sñnbñl** saçından / Muhibbñ niç' ola sevdāya düşmez (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1222, Beyit 5*).
[sñnbñl,]

Nigārā **sñnbñlññ** ðam-der-ðam olmış / Garih pergār-ı cümle 'ālem olmış (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1461, Beyit 1*).
[sñnbñlññ, -ññ]

Düşeli cān u gñññl **sñnbñl** saçññ sevdāsına / Başda sevdā dilde āteş eksük olmaz gözde yaş (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1465, Beyit 4*). [sñnbñl,]

sñnbñl: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi II hat, yazı.

Şi'rümññ her beyti güldür ðāttı **sñnbñlden** nişān / İy Muhibbñ sñnbñle baglu ðazel gül-destedür (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1132, Beyit 5*). [sñnbñlden, -den]

sñnbñl: Zambakgillerden, ilkbaharda basit salkım şeklinde, daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçekler açan soğanlı ve otsu süs bitkisi.

Şi'rümññ her beyti güldür ðāttı sñnbñlden nişān / İy Muhibbñ **sñnbñle** baglu ðazel gül-destedür (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1132, Beyit 5*). [sñnbñle, -e]

Gñlsitān içre kızardı göreliden gün yüzññ / İşidelden zñlfini **sñnbñl** perışāndur henñz (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1271, Beyit 7*). [sñnbñl,]

sñnbñl ü reyñān: Sñnbñl ve reyhan çiçeği.

Bezm-i hüsninde kaçan zñlfi gelür 'ārızına / Meclise ziyet için **sñnbñl ü reyñān** getürür (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1115, Beyit 3*). [sñnbñl ü reyñān,]

şun'-ı ðakk'ı: Allah'ın sanatı, yaratıcılığı.

Şun'-ı ðakk'ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zāhidi kılmañ 'aceb çñn anda var ðuffāş göz (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1233, Beyit 4*). [şun'-ı ðakk'ı, -'ı]

sür: Düşman hücumlarından korunmak için şehrin etrafına çekilen yüksek duvar, kale duvarı.

Şehr-i 'ışkuñ resmini urdukda ressām-ı ezel / Kelle-i 'uşşāđdan **sürını** bünyād eylemiş (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1413, Beyit 3*). [sürını, -ı, -n, -ı]

sür: Değdirmek, dokundurmak.

Öpdüm evvel leblerini soñra **sürdüm** gözñme / Böyledür 'ādet Muhibbñ olsa turfanda yimiş (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1416, Beyit 5*). [sürdüm, -dü, -m]

sür: Sürmek, kovmak, uzaklaştırmak, göndermek, sürgün etmek.

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya **sürññ** yā öldürññ diyü o dem fermān olur (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [sürññ, -ññ]

Suçını Muhibbñ'nññ 'afv eyle disem dilber / **Sürer** kapudan anı dñvāna ðabñl itmez (*Muhibbñ Dñvānı, Gazel 1258, Beyit 5*). [sürer, -er]

Beni **sürdüñ** kapuñdan kaldı ağıyār / Tutar mı hiç şirüñ yirini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*).
[sürdüñ, -dü, -ñ]

sürâhî: (Ar. şurâh "sâfi şarap"tan nispet eki -i ile şurâhi) İçine su, şerbet, şarap vb. şeyler koymaya yarayan, uzun boyunlu cam veya billûr kap.

Ben **şürâhî** gibi yanuñda senüñ baş egdürem / Sâkiyâ senden kadeh ihsân olursa çok midur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [şürâhî,]

Gül oldı meclis içre yine sâğar / **Şürâhî** bülbül olmuş kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [şürâhî,]

Kadehler meclis içre sanki güldür / **Şürâhî** bülbül olmuş kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*).
[şürâhî,]

sür'at: Çabukluk, hızlılık, hız.

Gül ü mül şohbetin fevt itme sâkî / Bilürsin kim baharuñ **sür'ati** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*).
[sür'ati, -i]

süre-i ihlâsı okuñ: İhlas suresi okumak.

Râh-ı gâmda iy refikân cân virürsem derd-ile / Benüm için **süre-i İhlâsı okuñ** ez-halâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 4*). [süre-i ihlâsı okuñ, -ñ]

süre-i nür u duhân: Kur'an-ı Kerim'in 24. ve 44. sureleri olan Nur ve Duhan sureleri.

Hañ-ı ruhsârüñ Muhibbî su gibi ezber okur / İşiden dir **süre-i Nür u Duhân** ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 5*). [süre-i nür u duhân,]

süret: Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim II bir varlığın dıştan görünen, beş duyu ile bilinen yönü II yüz, çehre, surat II resim, tasvir.

Süret gözedüp **şürete** bakmadı Muhibbî / Şâhib-nazar olan kişi lâ-büd hüner ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 5*). [şürete, -e]

Nağş-i dünyâya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / **Şürete** meyl itmezüz zîrâ ki ma'nâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 9*). [şürete, -e]

Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsn ü ne **şuretdür** bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [şuretdür, -dür]

Sen melek-rüyı niçe teşbîh idem aşnâma kim / Bir kurı **şuretdür** ol güftârsuz refârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [şuretdür, -dür]

suretgeh-i nağsım: Resim yerinin görünüşü // sevgilinin yüzünün resmedilmesi.

Deyr içre egerçi yazılır şuret-i dil-keş / Teşbîh idemez **suretgeh-i nağsım** nağkâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [suretgeh-i nağsım, -i, -n, -ı]

suret-i dil-keş: Gönül cezbedici suret (şekil, tasvir, resim).

Deyr içre egerçi yazılır **şuret-i dil-keş** / Teşbih idemez şuretgeh-i naqşını naqqāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*şuret-i dil-keş,]*

süret-i leylâ'yı: *Leylâ'nın sureti; tasviri.*

'İşk-ıla olduñsa Mecnûn'a mu'âdil iy göñül / Her neye bakañ yazılmış **şuret-i Leylâ'yı** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 3*). [*şuret-i leylâ'yi, -'yı]*

süret-i naqşını: *Yüzünün şekli, çehresinin tasviri.*

Eli ditrer olur hayrân u medhûş / Yazamaz **şuret-i naqşını** naqqāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4*). [*şuret-i naqşını, -i, -n, -ı]*

surh olduğu: *Kızarmak, kırmızılaşmak.*

Ĥûn-ı bülbülden-durur her dem gülün **surh olduğu** / Ĥûn-ı bagrum iy şabâ itseñ n'ola dildâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 3*). [*surh olduğu, -dug, -ı]*

surh-ı eşküm: *Kırmızı gözyaşı, kanlı gözyaşı.*

Dutalum ben sırr-ı 'ışkı dilde pinhân eylesem / Rûy-ı zerdüm **surh-ı eşküm** eylemez mi keşf-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 2*). [*surh-ı eşküm, -üm]*

sürme: *Göze çekilen maruf siyah madde.*

İy Muhibbî bî-emândur öldürür virmez emân / Anuñ-ıçun **sürme** ile tîğ-ı çeşmin zâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*sürme,]*

sürmelü göz: *Sürme çekilmiş göz.*

İdiser sırrımı âh 'âleme fâş / Nazarla **sürmelü göz** vesmelü kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*). [*sürmelü göz,]*

sür[ü]d ider: *Şarkı söylemek.*

Bülbül çemende sanma ki dâyim **sür[ü]d ider** / Gül şevkı-y-ile bülbülün işi âh u nâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*sür[ü]d ider, -er]*

sürür: *Sevinç, mutluluk.*

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy şâh-ı gül / Göñlüme gelmez **sürür** illâ meger kim ğam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*sürür,]*

sür-ves: *Düğün, şenlik gibi, düğün, şenlik misali.*

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu 'âlem yüzi saña görünür **sür-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [*sür-ves,]*

suval olmaya: Soru sormak.

Suval olmaya ger virme cevābı / Gönülde olanı söylemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 6*). [*suval olmaya, -ma, -y, -a*]

süvār oldı: Binici olmak, binmek, ata binmek.

Oldı şîrâne bu esb-i çarḫ-ı gerdüna süvār / Ol sebebden başına urındı zer miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*süvār oldı, -dı*]

süvār olsa: Binici olmak, binmek, ata binmek.

Olam Kanber gibi önce piyāde / **Süvār olsa** kaçan dilber ‘Alî-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 4*). [*süvār olsa, -sa*]

süvār olur: Binici olmak, binmek, ata binmek.

Düşüp önine gāşiyenin götürür şabā / Şeb-dîz-i zülfe yār kaçan kim **süvār olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [*süvār olur, -ur*]

süvār-ı esb-i nāz-ıla: Naz/cilve atının usta binicisi.

Kaçan çevgān ide zülfin **süvār-ı esb-i nāz-ıla** / Muhibbî ‘ışk meydānının ser-ā-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*süvār-ı esb-i nāz-ıla, --ıla*]

süz: Yakıcı, yakan, ateş.

Åhum düttüni ‘ālemi tār itdi Muhibbî / Gerçi ki dinür bir **süz** imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*süz,]*

süz-ı āhuñdan: Ah ateşi.

Muhibbî cāni cānāna fedā kıl k’olasın rāḫat / Niçe bir **süz-ı āhuñdan** tola mülk-i cihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5*). [*süz-ı āhuñdan, -uñ, -dan*]

süz-ı derūnumda: Gönül yangını.

Benüm **süz-ı derūnumda** yanar derd ehline her dem / Muhibbî ṭab’ı miñnetden uzandukça zebān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*süz-ı derūnumda, -um, -da*]

süz-ı derūnumdan: Gönül yangını.

Cihān cümle olur **süz-ı derūnumdan** benüm rüşen / İderem şem‘-veş girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*süz-ı derūnumdan, -um, -dan*]

süz-ı ‘ıskumdan: Aşkın ateşi, yakıcılığı.

Süz-ı ‘ışkımdan hikâyet eyledüm yâra biraz / Didi ‘aşık dirilen hergiz şikâyet eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [süz-ı ‘ışkımdan, -um, -dan]

Kimse bilmezdi Muhibbî **süz-ı ‘ışkımdan** haber / Zâhir eyler ‘âleme bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [süz-ı ‘ışkımdan, -um, -dan]

süz-ı ‘ışkuñla: *Aşkın ateşi, yakıcılığı.*

Nigârâ **süz-ı ‘ışkuñla** yakar dil her zamân âteş / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [süz-ı ‘ışkuñla, -uñ, -la]

süzinäk: *Yakıcı, etkileyici olmak.*

Âbdâr eyler Muhibbî şî‘rini hem **süzinäk** / Âteş-ile âbı cem‘ itmiş kerâmet gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1124, Beyit 5*). [süzinäk,]

süzinäk olmuş: *Ateşli olmak, ateşlenmek.*

Bu ‘aceb bārân-ı eşküm ğarķa virdi ‘âlemi / Hiç teskîn olmadı dil **süzinäk olmuş** yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [süzinäk olmuş, -mış]

sâbit-kadem: *Yere sağlam basan // sözünde duran.*

Döstüm cevr ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / Bu tarîķ-ı ‘ışķda **sâbit-kadem** muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [sâbit-kadem,]

semen: *Fiyat, eder, tutar, değer, kıymet II para II gözyaşı.*

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Degüldür ķise-i çeşmüm **semensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 2*). [semensüz, -süz]

senâlar idelüm: *Övmek, methetmek.*

(ﺉ) **Senâlar idelüm** olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 4*). [senâlar idelüm, -e, -lüm-lar, -e, -lüm]

sevâb: *İyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat II böyle bir mükâfat kazandıracak hayırlı iş ve davranış.*

Şikeste-hâtır olmuşdur Muhibbî göñlüñi sa‘y it / Ele al Ka‘be haķķıyçün buña beñzer **sevâb** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [sevâb,]

Ġamzeñ öldürdi Muhibbî’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm **sevâbı** var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [sevâbı, -ı]

su‘bân: *Büyük yılan, ejderha.*

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol **su‘bân** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [su‘bân,]

sümme vechu'llāhi: "Allah'ın yüzü (zati) işte oradadır" (Bakara Suresi 115. Ayet.).

Her neye kılsañ nazar biz rüy-ı Hakk'a nâzırız / **Sümme vechu'llāhi** gördük mäsivāya bakmazuz (Muhibbi
Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 4). [sümme vechu'llāhi, -ı]

Ş

şāb: *Genç, delikanlı.*

Cān nişār itsem ‘aceb mi sākīnūñ ayagina / Bir kadeh meyle niçe şeyh olanı ol **şāb** ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 4*). [şāb,]

şābās: (*Fars. şād bās “şen ol, âferin, var ol” dan şābās*) *Takdir ve beğenme ifāde eder; âferin, bravo.*

Her kim ki virür rāh-ı maḥabbetde bugün baş / ‘Işk ehli olan cān-ıla eydür aña **şābās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1422, Beyit 1*). [şābās,]

Laḥinde eger gūş ide bu nazmı Nizāmī / Baş kalduruban eyde hezārān buña **şābās** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 4*). [şābās,]

şād eylemez: *Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.*

Āh yıllar geçdi dilber gönümi **şād eylemez** / Şāh kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [şād eylemez, -mez]

şād eylemiş: *Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.*

Ol tabīb-i dil yine bu ḥastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönümi **şād eylemiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [şād eylemiş, -miş]

şād eyler: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümīde ki varup anda gönül **şād eyler** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [şād eyler, -r]

şād ol: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Şad ol dilā ki añdı seni cevri-ile nigār / Dirdük anı ki katı ferāmūşlardanuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1219, Beyit 6*). [şad ol,]

şād ola: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Bu cihānuñ nesī vardur aña **şād ola** gönül / Kıl ḥaḳīḳat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [şād ola, -a]

şād oldugum: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Şād olurdu küyına varsam anuñ biñ cān-ıla / Men‘ ider **şād oldugum** āh ol sitemkār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [şād oldugum, -dug, -um]

şād olmasun: *Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.*

Dilā mülk-i ğama şāham niçe **şād olmasun** gönülüm / Başumda dūd-ı āhumdan otagum kara şalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [*şād olmasun, -ma, -sun*]

şād olsun: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Niçe **şād olsun** Muhibbî gül ruħuñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrūñ içinde gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*şād olsun, -sun*]

şād olur: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Ğam yimem hālî hayālî çün derūn-ı dildedür / ‘Ankebütüñ gönli **şād olur** megesçün dām ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 2*). [*şād olur, -ur*]

şād olur: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Cihānda ğasta-i ‘işķam benüm bir dürlü hālüm var / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infi‘ālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [*şād olur, -ur*]

şād olur: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Ağlayup āh eylesem gül gibi dilber **şād olur** / Gülşen içre var mı gül bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*şād olur, -ur*]

şād olurdum: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Şād olurdum kūyma varsam anuñ biñ cān-ıla / Men‘ ider şād oldugum āh ol sitemkār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*şād olurdum, -ur, -du, -m*]

şādān olup: Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Vaşl-ıla **şādān olup** hicr-ile ğamgīn olmazuz / ‘Āşık u rind-i ħarābātuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [*şādān olup, -up*]

şādî: Mutlu, huzurlu.

Ğamla ülfet tutdı gönülüm añmañuz **şādî** adın / ‘Āşık-ı ğam-ħōrlar çün şādiden bīrūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*şādî,]*

Hāl-i ‘ālem bir degüldür ğāh **şādî** ğāhi ğam / Bülbül anuñçün ğehî güyā vü ğāhî lāl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [*şādî,]*

şādî: Mutluluk, saadet, huzur, sevinç.

Ğamla ülfet tutdı gönülüm añmañuz şādî adın / ‘Āşık-ı ğam-ħōrlar çün **şādiden** bīrūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4*). [*şādiden, -den*]

Gelür her **şādiniñ** ardınca biñ ğam / Cihānda ‘āķil olan ğülmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 3*). [*şādiniñ, -niñ*]

Eyleseñ cevri ü cefâyı sanma kim yüz döndürem / Dördün-ile guşşâñı **şâdî** bilüp hurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [şâdî,]

Döstüm kısmet baña kaygu saña **şâdî-y-imiş** / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu yazu-y-imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [şâdî-y-imiş, -y, -i, -miş]

şâdılığ: Neşelenme, sevinç. / Memnuniyet.

‘Arz-ı ruhsâr eyledi **şâdılığ-ıla** nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her tarafdan cüybâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [şâdılığ-ıla, --ıla]

şâdılık: Sevinç, mutluluk.

Her kaçan fikr eylesem la‘l-i leb-i meygünını / **Şâdılıktan** gözlerümden kaçre kaçre kan tamar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 4*). [şâdılıktan, -dan]

şafak: 1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızılık. [Kelimenin Arapça ‘daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Görinen şubh-dem sanmañ **şafak** gökler kenârında / Yakan bu dâmen-i çarhı bu âh-ı şubhgâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [şafak,]

Kenârında görinenler bu çarhuñ siz **şafak** sanmañ / Derün-ı sînede yir yir çıkan her dem duhânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 2*). [şafak,]

Şu‘le-i âhum görünür her seher sanmañ **şafak** / Her gice düd-ı dilümden râh-ı keyvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [şafak,]

Yaksa eflâki **şafak** gibi n’ola âhum odı / Āteş-i ‘ışkum şehâ çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [şafak,]

şâh: Padişah, hükümdar | sevgili.

İy güzeller **şâhı** kapuñdan Muhibbî bendeñi / Redd idüp anı saña bîgâneler mahrem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 6*). [şâhı, -ı]

Hayme kursa ‘ışk **şâhı** gelse dil şahrâsına / Gözlerüm yaşı yîñilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [şâhı, -ı]

İdelüm çevre taħammül elümüzdün ne gelür / **Şâh** olan zulm idicek lâ-büd anı kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [şâh,]

İy güzeller **şâhı** zulm itme bugün ‘uşşâka gel / Bu meşeldür her ne kim kılca kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [şâhı, -ı]

Kosun kâfirliğin gamzeñ yiter kaçd eyledi hûna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun **şâhumuz** vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [şâhumuz, -umuz]

Niçe medh itsün Muhibbî ol güzeller **şâhını** / Ehl-i dilden her seher küyında dîvân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 6*). [şâhını, -ı, -n, -ı]

Terahhüm eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla **şâhum** çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [şâhum, -um]

Bu kışsa-i pür guşşamı bu zulm u sitemden / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol **şāh** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [şāh,]

Åh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / **Şāh** kim zālīm ola mülkini ābād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [şāh,]

Gönlümün vîrānesin ol **şāh** ābād istemez / Hey ne zālīmdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [şāh,]

Dāğlar geydürdi baña dōstlar bir **şāh** benek / Eşk-i çeşmüm devletinde geymişem rengin kumāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 2*). [şāh,]

Zann iderdüm ol perī-rūyı beşer ol māh imiş / Cümle 'ālem bende aña ol bir ulu **şāh-ımış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [şāh-ımış, -ı, -ımış]

şāh: Şah, sultan, padişah, hükümdar.

Dimeñ dîvāne Mecnūn'a maħabbet mülki **şāhıdur** / Yanınca tayr-ıla vaħşı yürür cümle sipāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [şāhıdur, -ıdur]

Belā iklīmünün **şāhı** olursam tañ mı Mecnūn-veş / 'Alemdār āh-ı dil elde sirişk-i ğam sipāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [şāhı, -ı]

Reyāhın **şāhınuñ** taħtı çemendür / Gelen dîvānına serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [şāhınuñ, -ı, -nuñ]

Dilā mülk-i ğama **şāham** niçe şād olmasun gönlüm / Başumda dūd-ı āhumdan otatum kara şālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [şāham, -am]

Sāye salsa gedāyı **şāh** eyler / Pes ol zülfi hümāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [şāh,]

şāh olan: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

(ف) Firār itse n'ola görse bu dil-ħastesini / **Şāh olan** kimsene dervīşden 'ār itse ne var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 20*). [şāh olan, -an]

şāh olduğun: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

Gice iştmiş meger eflāke meh **şāh olduğun** / Nürdan leşker çeküp kuşandı tīg-ı zer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [şāh olduğun, -dug, -ı, -n]

şāh olmadan: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

İy Muhibbî 'āleme **şāh olmadan** / Dilberün olmak gedāyı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 6*). [şāh olmadan, -madan]

şāh olup: Padişah olmak II en üstün kimse olmak.

Şāh olup kim geydi-y-ise atlas u dībā ħarīr / Yig-durur saña ħalender gibi olmak jende-pūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [şāh olup, -up]

şāhbāz: İri ve beyaz bir doğan cinsi // sevgilinin saçı.

Kapsa tañ mı bu kebüter gönlümi / Zülfine dirler anuñ çün **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*).
[şāhbāz,]

şāhbāz: *Iri ve beyaz bir doğan cinsi // sevgili.*

Hîç halāş olmak baña mümkün degül / Kapdı dil murğın Muhib bir **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 5*). [şāhbāz,]

şāhbāz: *İri ve beyaz bir doğan cinsi, doğan II avcı kuşu II sevgilinin gözü.*

Gördi çeşmin şāhinin cān u dil itdiler gürüz / **Şāhbāz** itdükçe pervāzı gögercin tagılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [şāhbāz,]

Bu gönlüm murğı nāgāh itse pervāz / Anuñ şaydına hāzır çeşmi **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 1*).
[şāhbāz,]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını alur elbette **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 4*). [şāhbāz,]

Minkārına aldukda göñül didi Muhibbî / Beñzer ki göñül murğını kapdı gözi **şāhbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 5*). [şāhbāz,]

Kebüter gönlümi çeşmi apardı / Şikārını alur elbette **şāh-bāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 6*). [şāh-bāz,]

şāhbāz-ves: *Doğan kuşu gibi.*

Murğ-ı vahşî gibi siñdi her taraf seyyāreler / Şubh-dem **şāhbāz-ves** çün açdı bāl ü per güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6*). [şāhbāz-ves,]

şāh-ı cihān: *Dünyanın sultanı.*

Güşe-i ğamda Muhibbî fakrı iden ihtiyār / Gāh olur **şāh-ı cihān** olana istiğnā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 5*). [şāh-ı cihān,]

şāh-ı ğam: *Acının ve kederin padişahı II Sevgili.*

Şāh-ı ğam gelse göñül şehrine cān karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş için dirhem ü dinār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [şāh-ı ğam,]

İy Muhibbî niçe tākat getüre kişver-i dil / **Şāh-ı ğam** leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [şāh-ı ğam,]

Şāh-ı ğam geldükçe göñlüm pāyına işār için / Gözleri yaşını sīm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [şāh-ı ğam,]

Şāh-ı ğam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Öñce bu eşküm kaţarı yürür otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [şāh-ı ğam,]

Şāh-ı ğam dil hānesine dāyimā mihmān olur / Pādişehdür bu ‘aceb dervîşden ‘ār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 4*). [şāh-ı ğam,]

şāh-ı gül: *Gül padişahı.*

Nâz-ıla güftâra gelse gonca-veş ol **şâh-ı gül** / Cân u diller inleşürler niçe giryânlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 3*). [*şâh-ı gül,]*

şâh-ı gül: *Güllerin şahu.*

Sensüzün ger geşt-i gülzâr eylesem iy **şâh-ı gül** / Gönlüme gelmez sürür illâ meger kim gam gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 4*). [*şâh-ı gül,]*

şâh-ı heft-ıklîme: *Yedi iklimin şahu // Yeryüzünün hükümdarı.*

Muhibbî efser itmiş hâk-i pâyuñ / Anuñçün **şâh-ı heft-ıklîme** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 6*). [*şâh-ı heft-ıklîme, -e]*

şâh-ı hüsnüñ: *Güzellik padişahu.*

İtse biñ cevr ü cefâ kılsa hezârân zulm u nâz / Râziyuz ol **şâh-ı hüsnüñ** bende-i fermâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*şâh-ı hüsnüñ, -üñ]*

şâh-ı 'ışk: *Aşk padişahu. // Sevgili.*

Geldi dilde **şâh-ı 'ışk** bir hâne bünyâd eyledi / Didi günden güne muhkem dura bu bünyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 4*). [*şâh-ı 'ışk,]*

şâh-ı 'ışk olduk: *Aşk sultanı olmak.*

Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî **şâh-ı 'ışk olduk** vilâyet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*şâh-ı 'ışk olduk, -du, -k]*

şâh-ı 'ıška: *Aşk padişahu.*

Şâh-ı 'ıška dil taqarrüb bulduğın gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*şâh-ı 'ıška, -a]*

şâh-ı 'ışkâm: *Aşkın padişahu.*

Şâh-ı 'ışkâm bir kadeh mey başuma efser yiter / Āhumuñ dūd-ı livâsı ejdehâ peyker yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*şâh-ı 'ışkâm, -am]*

şâh-ı 'ıškuñ: *Aşk padişahu.*

Şâh-ı 'ıškuñ devletinde sanmañ eşke mâliküz / La'1 ü gevherle tolu dildür bizüm gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [*şâh-ı 'ıškuñ, -uñ]*

şâh-ı 'ıškuñ: *Aşk sultanı.*

Muhibbî devletinde **şâh-ı 'ıškuñ** / Belâ vü derd ü miñnetden ne kemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 5*). [*şâh-ı 'ıškuñ, -uñ]*

şāh-ı 'ıŝkuñ: Aşk padişahı. // Sevgili.

Sahn-ı dilde ekmek için dāyimā gam hāşılın / **Şāh-ı 'ıŝkuñ** emri ile itdiler beñzer nadās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 2*). [*şāh-ı 'ıŝkuñ, -uñ*]

şāh-ı pervîz: Perviz şah // Hürmüz'ün oğlu, İran hükümdarı Husrev'in lakabı.

Virüpdür kühken küh içre başın / Leb-i şîrîni emdi **şāh-ı Pervîz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 3*). [*şāh-ı pervîz,]*

şāhid: 1. Bir şeyin olduğu yerde hazır bulunup olanları gören kimse 2. Bir dāvâda gördüklerini, bildiklerini anlatarak dāvânın halline yardımcı olan veya bir akdîn yapılmasında hazır bulunan kimse, tanık.

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün 'ışkuma **şāhid** / Ne yirde eylesem da'vî benüm hâzîr güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*şāhid,]*

Kanum içdi lebleri inkâr idüp **şāhid** diler / Buña ne **şāhid** gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*şāhid,]*

Kanum içdi lebleri inkâr idüp **şāhid** diler / Buña ne **şāhid** gerek kim lebleri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 4*). [*şāhid,]*

İki nesne 'ışkuma **şāhid** degül mi kıl nazâr / Birisidür gözümüñ kanlu yaşı biri beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 4*). [*şāhid,]*

Geh ruñın 'arz eyledi dün gülşende geh zülfini / Buña ne **şāhid** gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [*şāhid,]*

Öldürür her dem beni dönüp yine inkâr ider / Buña ne **şāhid** gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [*şāhid,]*

şāhin: Maruf avcı kuş. Şahin. II göz bağlamında "gözleri şahin (gibi keskin bakan kimse).

Gördi çeşmin **şāhinin** cān u dil itdiler gürîz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [*şāhinin, -in*]

şāhne-i zülfüñ: Saçın bekçisi.

Leblerüñ meyhānesinden bir kadeh mey içmeden / Olmamışdur **şāhne-i zülfüñ** giriftāri henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 3*). [*şāhne-i zülfüñ, -üñ*]

şāh-vār: Sultan gibi.

Şol ki istignā serîrinde oturdu **şāh-vār** / Ser-te-ser olmaga heft iklîme sultān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 2*). [*şāh-vār,]*

şāhvār: Şaha, sultana layık. // Şahlara lâyıık olan iri tâneli inci.

Dürdür Muhibbî nazmını gel dak kulaguña / Her kim görürse diye bu ne **şāhvār** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 5*). [*şāhvār,]*

şâ'ir: Şiir söyleyen veya şiir yazan kimse.

İy Muhibbî söyle söz virsün hakikatden haber / Şimdiki **şâ'irlerüñ** her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [şâ'irlerüñ, -lerüñ]

Bu Muhibbî anuñ için şi'rini itdi büleñ / Şimdiki **şâ'irleri** kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [şâ'irleri, -ler, -i]

Şi'r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki **şâ'irlere** tañ mı didürsem darbu bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [şâ'irlere, -ler, -e]

Beñzemezse şi'rüme şi'ri n'ola **şâ'irlerüñ** / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [şâ'irlerüñ, -ler, -üñ]

şâkir: Şükreden, şükredici.

Her ki 'aşıkdur cefâ vü cevruñe şâbir geçer / Yüz çevürmez her ne kim senden gele **şâkir** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [şâkir,]

şâl: 1. Omza örtülen geniş atkı. 2. Bele sarılan kuşak 3. Atkı, hurka, örtü, yorgan, bohça vb. şeyler yapmakta kullanılan, Hindistan'da kendine mahsus motiflerle dokunanları çok makbul yünlü kumaş.

Dilâ mülk-i gama şâham niçe şâd olmasun gönülüm / Başumda düd-ı âhumdan otagum kara **şâlum** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [şâlum, -um]

Şâla rağbet eylesek tañ mı harâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [şâla, -a]

şâl: Bırakmak, göndermek, koyvermek, salıvermek.

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ zümürürd bisterin / **Salan** anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [salan, -an]

Gözlerüm yaşına gel **salma** gönül zevrakını / Bâd-ı âh-ıla muhâlif anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [salma, -ma]

Gözlerüm yaşına **saldum** yine bu dil zevrakın / Rüzigâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [saldum, -du, -m]

Zâhidâ su üzre **salsañ** ger bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [salsañ, -sa, -ñ]

Saldı dil fülkin Muhibbî rüzigâr-ı âh-ıla / Bilmedi emvâc-ı 'ışkı kim belâ-engiz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 5*). [saldı, -dı]

Gözden bırakup yirlere **sal** anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senüñ çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 5*). [sal,]

Bahr-ı eşküm içre **saldı** bilmedin dil fülkini / Düşdi çün girdâb-ı 'ışka aña ne mümkün hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 3*). [saldı, -dı]

Dil zevrakını **saldum** derdâ ki bahr-ı 'ışka / Gerçek imiş diyenler yok aña tül-ıla 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [saldum, -du, -m]

şāl: Yıl, sene.

La'f idüp dil şabr idem dirdi firāka sālhā / **Sāle** tākāt mı ider çün hefte māhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 3*). [*şāle, -e*]

şām: Akşam, gecenin başlangıcı.

La'lüñ var-iken gayrı baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi zülfüñ-ile **şām** gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [*şām,]*

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür cāmumuz / Gün yüzüñ göster nigārā rüşen olsun **şāmumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [*şāmumuz, -umuz*]

şām u seher: Gece gündüz II daima.

(س) Söyler ruhuñuñ medhın okur bülbül-i dil / Yüzüñe karşı olur **şām u seher** hoş-güftār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12*). [*şām u seher,]*

şām u seher: Gece gündüz II daima.

(ع) 'Āşık ser-i küyını diler **şām u seher** / Heves itmez bu gönül hür vü cennet dağı nār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [*şām u seher,]*

şāmî: Şamlılar (Şam: akşam, sevgilinin saçının siyahlığıyla ilgilidir.).

Zülfüñe irsem tavāf olurdu hüsñüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarīkın çünki **şāmîler** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*şāmîler, -ler*]

şām-ı hicründe: Ayrılık akşamı.

Şām-ı hicründe Muhibbî arzū-yı vaşl ider / Var mıdur bīmār kim ol itmeye şıhhat heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*şām-ı hicründe, -üñ, -de*]

şām-ı miñnetde: Sıkıntı, dert akşamı.

Ne kilsun 'āşıküñ baht-ı siyāhı **şām-ı miñnetde** / Şeb-i hicre nihāyet yok ki hiç şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*şām-ı miñnetde, -de*]

şām-ı zülfine: Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçı.

'Ārızı ka'be'sine irgür eger ister-iseñ / **Şām-ı zülfine** iriş tā bulasın 'ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [*şām-ı zülfine, -i, -n, -e*]

şāne: Tarak.

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşğın tagılır / Büy-ıla 'ālem tolar san nāfe-i Çın tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*şāne,]*

İy Muhibbî niçe olmasun perîşân bu göñül / **Şânesin** elden komayup baña saçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 5*). [*şânesin, -si, -n*]

Bâd-ı müşg-âmîzi ‘anber yagdurur / Zülfüne beñzer ki dâyim **şânedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [*şânedür, -dür*]

Pâre pâre n’ola togransa göñül **şâne** mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada **şâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*şâne,]*

Pâre pâre n’ola togransa göñül **şâne** mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada **şâne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [*şâne,]*

Olaldan vâdi-i ğamda perîşân saçı mañbübuñ / Görenler pençe-i şîri anuñçün **şânedür** dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*şânedür, -dür*]

Şâne gibi pāralansa tañ midur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*şāne,]*

Göreyim pâre pâre anı her dem / Ser-i zülfıyle hem-ser **şâne** olmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 3*). [*şāne,]*

Muhibbî bû ile toldı dimāğüm / Meger zülfine yāruñ **şâne** gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [*şāne,]*

şâne eyle: *Taramak.*

Ko uzansun **şâne eyle** zülfüne ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*şāne eyle,]*

şānele: *Taramak.*

Şâne gibi pāralansa tañ midur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini yāruñ **şāneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*şāneler, -r*]

Şāneler görsem eger zülfeyni uyğum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*şāneler, -r*]

şâne-ves: *Tarak gibi.*

Kim ki el komak dilerse zülf-i ‘anber-bārına / Göreyim kim pāralansun bağıruñ **şâne-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [*şāne-ves,]*

şarāb: *Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey.*

Göñül mir’atını gördüñ ser-ā-ser cümle jeng oldı / Dilerseñ idesin şaykal **şarāb** iç anı şāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Virür nāşih **şarāb** u ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘āşık-ı in gerden çi mağdūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*şarāb,]*

Leblerüñ emsem disem ğamzeñ diler kanum dōke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün **şarāb** üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*şarāb,]*

Gözlerüm yaşın **şarāb** u bagrumı itdüm kebāb / Hāyl-i dilde çün hāyāl-i dilrübā mihmān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Hūnını haşmuñ **şarāb** u kellesin sāgar kırup / Şoĥbet-i hāş itmege meydān olupdur yirümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 4*). [*şarāb,]*

İñen medĥ itme iy zāhid şarāb-ı kevşeri her dem / Şarāb-ı nāb hāzırdur ki bundan yig **şarāb** olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Zemm ider gül gibi her demde **şarābı** şūfī / Hürmetin añlamayup lık iĥer kand ü nebız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*şarābı, -ı]*

Sāgar-ı çeşmüm tolu nūş eylerüz hūn-ı ciger / Kāni‘üz aña anuñçün bu **şarāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 2*). [*şarāba, -a]*

Mey virürsin bārī bend it zūlfūñı iy muĥbeçe / Kim **şarāb** iĥmek muĥ ile hoş degül zūnnārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*şarāb,]*

şarāb: Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey II aşk bağlamında "aşk, sevgi şarabı".

İçeli ‘işkuñ **şarābın** bu Muhibbī ĥasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez yatur kānzil-durur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*şarābın, -ı, -n]*

Vāmık u Mecnūn-ıla ‘işkuñ **şarābın** nūş idüp / Gitdi anlar mest olup biz daĥı şoĥbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*şarābın, -ı, -n]*

‘İşkı **şarābidur** beni mest ü ĥarāb iden / Tā ĥaşr olunca gitmeye dilden ĥumārumuz* (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 6*). [*şarābidur, -ı, -dur]*

Eyledüm ‘işkuñ **şarābından** ezel bir cür’a nūş / Anuñ iĥün kalmamışdur cānda şabr u dilde hūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 1*). [*şarābından, -ı, -n, -dan]*

Devrān eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pīr-i muĥān dergehine var **şarāba** bas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1482, Beyit 4*). [*şarāba, -a]*

şarāb: Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey II aşıĥın gözyaşları.

Şarāb itmiş gözüm yaşın kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş mihmān gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*şarāb,]*

Bezm-i ĥam iĥre cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāgar yaşum **şarāba** beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*şarāba, -a]*

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şarāb-ı hūb iĥün zāhid / **Şarāb** iĥmek güzel sevmek velī bilmez zarāfetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*şarāb,]*

Bezm-i ĥamda çeşmümün gülgün **şarābı** var-ımış / ‘İşk odiyula bişmiş anda dil kebābı var-ımış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*şarābı, -ı]*

şarābhāne: Meyhane.

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbī rind / Cānı **şarābhānede** vü cismi evdedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1126, Beyit 5*). [*şarābhānede, -de]*

şarābī: Şarap ehli / Şarap içen.

Sāgar-ı mey kıymetin mest ü ħarābīler bilür / Lācerem meyĥānenün ħadrin **şarābīler** bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 1*). [*şarābīler, -ler*]

şarāb-ı erġuvān: Erguvan renkli(kırmızı) şarap.

Vār-iken gül gibi ‘ālemde **şarāb-ı erġuvān** / Kankı aĥmaĥdur varur ĥayrānlık ister beng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*şarāb-ı erġuvān,*]

şarāb-ı erġuvānı: Erguvan renkli(kırmızı) şarap.

Getür sākī **şarāb-ı erġuvānı** / Gül eyyāmı cihān bāġ-ı iremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 5*). [*şarāb-ı erġuvānı, -ı*]

Getür sākī **şarāb-ı erġuvānı** / Geçürme fırsatı kim dem bu demdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1197, Beyit 2*). [*şarāb-ı erġuvānı, -ı*]

şarāb-ı erġuvānīdür: Erguvan renkli (kırmızı) şarap.

Girelden deyr-i ġam içre bu gönlüm erġanün oldı / Gözüümüñ yaşına baksañ **şarāb-ı erġuvānīdür** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*şarāb-ı erġuvānīdür, -dür*]

şarāb-ı hūb: Sevgi, aşk şarabı.

Tolaşur ehl-i ‘irfāna **şarāb-ı hūb** için zāhid / Şarāb içmek güzel sevmek velī bilmez zarāfetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 2*). [*şarāb-ı hūb,*]

şarāb-ı hūbdan: Sevgi, aşk şarabı.

Senün fikründe iy zāhid behişt ü hūr u kevserse / **Şarāb-ı hūbdan** ġayrı benüm sanma ĥayālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 3*). [*şarāb-ı hūbdan, -dan*]

şarāb-ı ‘ışkı: Aşk şarabı.

İçüp **şarāb-ı ‘ışkı** bilmez özin Muhibbī / Kūy-ı melāmet içre mest ü ĥarāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 5*). [*şarāb-ı ‘ışkı, -ı*]

İy Muhibbī çün **şarāb-ı ‘ışkı** nüş itdün ezel / Tā kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u ĥurüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*şarāb-ı ‘ışkı, -ı*]

şarāb-ı ‘ışk-ıla: Aşk şarabı.

Zülfı zencirinde gönlüm kim görüp şeydā dimez / Yā **şarāb-ı ‘ışk-ıla** sermeste kim rüsvā dimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 1*). [*şarāb-ı ‘ışk-ıla, --ıla*]

şarāb-ı kevseri: Kevser şarabı, suyu // Cennette bir nehir veya havuz.

İñen medh itme iy zâhid **şarâb-ı kevseri** her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*şarâb-ı kevseri, -i*]

şarâb-ı köhnevi: *Yıllanmış şarap.*

Sâkî **şarâb-ı köhneyi** ko tâzesin getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyâyı nevedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*şarâb-ı köhneyi, -yi*]

şarâb-ı la'l-ile: *La'l renkli şarap, kırmızı renkli şarap // Sevgilinin la'l dudağının şarabı.*

Eyler hayâl leblerüñi mest olup gönül / Dâyim **şarâb-ı la'l-ile** serhoşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 2*). [*şarâb-ı la'l-ile, --ile*]

şarâb-ı nâb: *Halis, katıksız, saf şarap.*

İñen medh itme iy zâhid şarâb-ı kevseri her dem / **Şarâb-ı nâb** hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*şarâb-ı nâb,]*

şarâb-ı nâbdan: *Halis, katıksız, saf şarap.*

Beni sen sanma iy zâhid **şarâb-ı nâbdan** geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [*şarâb-ı nâbdan, -dan*]

şarâb-ı nâbdur: *Halis, katıksız, saf şarap.*

Döstüm zülfüñ şebinde ruhlaruñ mehtâbdur / Sun lebüñ câmın baña çün kim **şarâb-ı nâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [*şarâb-ı nâbdur, -dur*]

şarâb-ı nâbdur: *Halis, katıksız, saf şarap.*

Jeng-i ğamdan niçe demlerdür ki dil bî-tâbdur / Aña şaykal iy gönül ancak **şarâb-ı nâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 1*). [*şarâb-ı nâbdur, -dur*]

İy gönül bir dem temâşâ eyle eşküm cüyını / Âdemüñ gönlin açan ancak **şarâb-ı nâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*şarâb-ı nâbdur, -dur*]

şarâb-ı nâzi: *Naz, işve şarabı.*

H'âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlâ midür / Ya **şarâb-ı nâzi** nüş itmiş yatur maḥmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [*şarâb-ı nâzi, -ı*]

şarâb-ı nâz-ıla: *Naz, işve şarabı.*

İçerse nergisi kanum 'aceb mi / **Şarâb-ı nâz-ıla** mestâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 2*). [*şarâb-ı nâz-ıla, -ıla*]

şart: *Bir şeyin varlığının veya meydana gelebilmesinin kendisine bağlı olduğu şey, bir şeyin var olabilmesi için gerekli olan husus, koşul // Belirli konularda tespit edilen anlaşma.*

Gelen andan baña cevr ü sitemdür / Maḥabbet **şartını** dildār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 3*).
[*şartını, -i, -n, -i*]

satranc-ı 'ıškuñ: *Aşk satrancı.*

Oynadum bu vech-ile **şatranc-ı 'ıškuñ** bâzını / Vāmık u Ferhād u Mecnūn görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*şatranc-ı 'ıškuñ, -uñ*]

savk: *Işık, parıltı, şule.*

Gün yüzüñ **şavkınde** cānā āfitāba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz māhitāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [*şavkınde, -i, -n, -de*]

sāyed ki: *Şayet ki, eğer ki. // Belki, ola ki.*

Şāyed ki teraḥḥüm ide bir daḥı Muḥibbî / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*şāyed ki,]*

şeb: *Güneş battıktan gün ağarınca kadar geçen süre, gece.*

Çün niķāb açduñ yüzüñden āfitāb / Utanup **şeb** çadırına ser çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [*şeb,]*

Dîdede her **şeb** hayāl evvel leb-i mey-gün olur / Dāmenüm müjgān u müjgānum dilümde hūn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*şeb,]*

Dagıdaldan zülfini dagıldı 'aql u şabr u hūş / **Şeb** irince dagılır 'ādet budur hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [*şeb,]*

Derdā ki bu **şeb** dogmadı ol māh görünmez / Cān oldu revān ol büt-i dil-ḥ'āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 1*). [*şeb,]*

Āteş-i miḥnetle her **şeb** berķ urur kāşānemüz / Sanasın bir ejder olmışdur dil-i vîrānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 1*). [*şeb,]*

Şebüm rüşen ider göñlüm çerāğı / Dinürse tañ mıdur aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*şebüm, -üm*]

Tîr-i āhum irdi eflāke daḥı nālem henüz / İy kamer bir **şeb** degülsin vāķıf-ı ḥālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*şeb,]*

Zülfüñi gördükçe cānā ben şeb-i yeldā didüm / Ol **şeb** içre alnuña mehtāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*şeb,]*

Āh kılsam irişür nālem melekler gūşına / Tañ degül dirler gider **şebde** irak yire āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*şebde, -de*]

Her **şeb** iy meh irdi eflāke Muḥibbî nālesi / İy meh-i nā-mihr olmaduñ aña feryād-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 5*). [*şeb,]*

İrişmez el çün ol serv-i ḥırāma / Ḥayālin kılayım her **şeb** derāgūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 4*). [*şeb,]*

Ser-i kūyumda feryād u fiğān her **şeb** iden kimdür / Didı didem Muḥibbî ḥasta-dıldür ḥ'ābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 4*). [*şeb,]*

Gönlül şehrinin yakmaga Muhibbî'nün saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her **şeb** nihān āteş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 5). [şeb,]

Mübtelā-yı 'ışkam u sor baña 'ışkuñ 'alemin / Anda **şeb** derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1462, Beyit 2). [şeb,]

şeb: Gece, gece karanlığı // Gecenin siyahlığı bağlamında sevgilinin saçının rengi.

Döştüm zülfün **şebinde** ruğların mehtābdur / Sun lebün cāmın baña çün kim şarāb-ı nābdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1066, Beyit 1). [şebinde, -i, -n, -de]

Zülfü **şebinde** her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma bir şeb-külāh yiter (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1177, Beyit 7). [şebinde, -i, -n, -de]

Gönlümü şeb-rū diyü zülf[i] **şebinde** bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde āhir asmadur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1184, Beyit 2). [şebinde, -i, -n, -de]

şeb ola: Karanlık çökmek, gece olmak.

Çün **şeb ola** h̄'āb-ıla herkes huzūr ider / Ferdā ğamını ben çekerem āh gice imiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 3). [şeb ola, -a]

şeb ü rüz: Gece ve gündüz.

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer **şeb ü rüz** / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe vehdür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1119, Beyit 4). [şeb ü rüz,]

şeb-diz: Saç bağlamında gece renkli, saç siyah (olan) // Şebdiz, Hüsrev Perviz'in meşhur atının adı.

'İşk meydānında koşdum eşkümuñ gülgünü / Zülfü geldi ortaya ol da meger **şeb-diz** imiş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1426, Beyit 2). [şeb-diz,]

şebdiz: Gece renkli, siyah renkli.

Saçı **şebdizine** gülgün eşki / Koşalum çünki vaşlı öndülü var (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1108, Beyit 3). [şebdizine, -i, -n, -e]

şeb-diz-i zülfe: Zülfün (Şebdiz) atı. (Şebdiz: Hüsrev ile Şirin anlatısında Hüsrev'in atının adı).

Düşüp öñine ğāşiyesin götürür şabā / **Şeb-diz-i zülfe** yār kaçan kim süvār olur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1127, Beyit 4). [şeb-diz-i zülfe, -e]

şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan / ışıklandırın.

Ziyā-yı şem'e yokdur ihtiyācum / Olaldan şu'le-i āhum **şeb-efrüz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1270, Beyit 3). [şeb-efrüz,]

Şebüm rüşen ider gönlüm çerāğı / Dinürse tañ midur aña **şeb-efrüz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1289, Beyit 3). [şeb-efrüz,]

şeb-i hicr: *Ayrılık gecesi.*

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn iñiler / Bile yanup tutuşup derd-ile gerdün iñiler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*şeb-i hicr,]*

Bir dem şeb-i hicr içre hayâl-i ser-i zülfün / Hâlî mi olur gözden eyâ serv-i ser-efrâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 4*). [*şeb-i hicr,]*

şeb-i hicrân: *Ayrılık gecesi.*

Olma Muhibbî vaşl-ıla hoş hicr-ile melûl / Rûz u şâl çün şeb-i hicrân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [*şeb-i hicrân,]*

şeb-i hicre: *Ayrılık gecesi.*

Ben şeb-i hicre nihâyet bulmadum ‘âlemde âh / Bu söz-imiş mâhitâbum her işe pâyân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 4*). [*şeb-i hicre, -e]*

Ne kılsun ‘âşîkuñ baht-ı siyâhı şâm-ı miñnetde / Şeb-i hicre nihâyet yok ki hiç şubh-ı vişâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 3*). [*şeb-i hicre, -e]*

şeb-i hicriyle: *Ayrılık gecesi.*

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur hasta gönül / Vuşlata iremeyüp cânı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*şeb-i hicriyle, -i, -y, -le]*

şeb-i hicrûñ: *Ayrılık gecesi.*

Niçe şâd olsun Muhibbî gül ruñsuz bir nefes / Kim şeb-i hicrûñ içinde gönlin anuñ ğam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 5*). [*şeb-i hicrûñ, -üñ]*

şeb-i hicründe: *Ayrılık gecesi.*

Hâbîbüm gün yüzüñ göster vişâlün şubhına irsün / Şeb-i hicründe ahvâli Muhibbî’nün mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*şeb-i hicründe, -ünde]*

şeb-i miñnetde: *Sıkıntı gecesi.*

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem‘-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*şeb-i miñnetde, -de]*

şeb-i târ: *Karanlık gece.*

Görinür zülf içinde ‘arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [*şeb-i târ,]*

şeb-i târdür: *Karanlık gece.*

Kara zülfün **şeb-i târdür** velî aña hiçâb olmaz / Cemâlün 'âlem-ârâdur muqâbil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [*şeb-i târdür, -dür*]

şeb-i tûr: *Tur (dağı) gecesi II İlâhî feyzin olduğu gece.*

Şeb-i tûr içre yüzün meş'al-i nûr / Görindi şu'leden vâdî muqâddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*şeb-i tûr,]*

şeb-i yeldâ: *Yılın en uzun gecesi.*

Zülfünü gördükçe cânâ ben **şeb-i yeldâ** didüm / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [*şeb-i yeldâ,]*

şeb-i zülfin: *Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.*

Gâh olur dilber **şeb-i zülfin** mu'anber gösterür / Geh döner gün yüzünü açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [*şeb-i zülfin, -i, -n*]

şeb-i zülfinde: *Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemâl-i şem'-i ruhsârı / Yanan pervâne-veş evvel dutuşan bâl-ıla perdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*şeb-i zülfinde, -i, -n, -de*]

şeb-külâh: *Gece külahı; geceleyin bilhassa yatarken giyilen dövme yünden yapılmı, yekpare, bir karış uzunluğunda, yahut biraz daha kısa, tek katlı, başı üşütmeyen, teri emen bir tür başlık.*

Zülfî şebinde her gice şebrevlik itmege / Dûd-ı siyâh başuma bir **şeb-külâh** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*şeb-külâh,]*

Zülfî düninde her gice şebrevlik itmege / Dûd-ı siyeh başuma bir **şeb-külâh-ı mış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*şeb-külâh-ı mış, -i, -mış*]

şeb-küle: *Gece külahı; geceleyin bilhassa yatarken giyilen dövme yünden yapılmı, yekpare, bir karış uzunluğunda, yahut biraz daha kısa, tek katlı, başı üşütmeyen, teri emen bir tür başlık.*

Zülfün düninde varsa küyuña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına **şeb-külehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*şeb-külehdür, -dür*]

şebnem: *Çiğ, rutubet, gece nemi.*

Gönlümi her dem benüm ol mâh-ı gönca-fem kapar / Sanasın hırşide gülşende seher **şebnem** kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 1*). [*şebnem,]*

Ol gül-i hamrâda **şebnem** mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsârında yârûn katre katre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [*şebnem,]*

Agzına **şebnem** sehergeh nergisün su dökdügi / Lâle ile gice mey içmiş bu ki maħmürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 6*). [*şebnem,]*

şeb-rev: *(Fa.) Gece yürüyen.*

Yüzi gül saçları sümbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına **şeb-rev** geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*şeb-rev,]*

şebrev: *Gece karanlıkta yürüyen // Hırsız, hovarda.*

Gâh olur zülfinde bend eyler bu gönüm **şebrevin** / Kâtlüme cellâd çeşmi gâh hânçer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [*şebrevin, -in]*

şeb-rev olur: *Karanlıkta yürüyen olmak, karanlıkta yürümek // hırsız, hovarda olmak.*

Göñül şehrinin yakmaga Muhibbî'nün saçun şeb-rev / Olur dâmânı altına ider her şeb nihân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*şeb-rev olur, -ur]*

şebrevlik itmege: *Gece karanlıkta yürümek // hırsızlık, hovardalık etmek.*

Zülfi şebinde her gice **şebrevlik itmege** / Dūd-ı siyâh başuma bir şeb-külâh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*şebrevlik itmege, -meg, -e]*

şebrevlik itmege: *Gece karanlıkta yürümek // hırsızlık, hovardalık etmek.*

Zülfi düninde her gice **şebrevlik itmege** / Dūd-ı siyeh başuma bir şeb-külâh-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 4*). [*şebrevlik itmege, -meg, -e]*

şeb-rü: *Gece gibi kara yüzlü.*

Göñlümi **şeb-rü** diyü zülf[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âhir asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [*şeb-rü,]*

şeb-ves: *Gece gibi.*

Cân u dil zülfi ğamından bir dem ârâm eylemez / Ruĥları üstinde **şeb-ves** târi gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*şeb-ves,]*

şecâ'at gösterüp: *Yiğitliğini sergilemek; yiğitçe davranmak.*

Geh **şecâ'at gösterüp** gâhî Muhib merdânelık / Kim ezelden böyle telkîn eylemişdür pîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*şecâ'at gösterüp, -üp]*

şefâ'at: *Suçlu veya muhtaç olan için af veya ihsan ricası.*

Muhibbî ğam yime çoğ-ısa cürmün / **Şefâ'atçı** Muhammed Muştafâ'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 7*). [*şefâ'atçı, -çi]*

şefâ'at itdi: *Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.*

Cürümüne benüm bakmayuban itdi şefâ'at / Bu luĥ-ıla bu keremi bir beşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 7*). [*şefâ'at itdi, -di]*

şefâ'ati itdûn: Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Hep ümmet-i Muhammed'e itdûn şefâ'ati / Mücrim Muhibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5). [şefâ'ati itdûn, -i, -dü, -ñ]

şeftâlû: Şeftali II sevgilinin şeftaliye benzetilen dudağı.

Bâğ-ı hüsninde virür gayra sulu şeftâlûlar / 'Āşık-ı dil-ħaste ger varsa aña ayvâ satar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2). [şeftâlûlar, -lar]

Ĥ'āba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftâlûsın / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâğbān uyur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5). [şeftâlûsın, -sı, -n]

şeftâlû-yı la'le: Sevgilinin şeftaliye benzeyen dudağı.

Yār şirindür dilā şeftâlû-yı la'le iriş / Āfitāb-ı ħüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1). [şeftâlû-yı la'le, -e]

şeh: Sultan, padişah II Sevgili.

'Aceb olmaya ger yārum benümle hem-nişin olmaz / Gedālar olı-gelmişdür ki şehlerle qarın olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1). [şehlerle, -ler, -le]

Cevr ider 'āşıklara ol şeh nigāhı eylemez / Gūş kılmaz bir nazarla dād-ħāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 1). [şeh,]

Cān virüp ger rāh-ı küyında anuñ ħāk olmuşam / Bulmaz idüm ol şehüñ pā-būsına ben dest-res (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 3). [şehüñ, -üñ]

şehā: Ey padişah, ey sevgili.

Ĥāk-i pāyuñdur şehā kühl-i başar / Tütüyādan yig görür ehl-i nazar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1). [şehā,]

Meger ħālūñ şehā müşg ü ser-i zülfüñ mu'anberdür / Dimāğı 'ālemüñ cānā anuñ-ıçun mu'aţardur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1). [şehā,]

Yine dil murğı şehā gün yüzüñi yād eyler / Giceler şubħa degin nāle vü feryād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1). [şehā,]

Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Küyüña senüñ uçmag-ıçun bāl ü per ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3). [şehā,]

Şem'-i ħüsnüñe şehā cān u gönül pervānedür / Tolaşur zencir-i zülfüñe dilüm dîvānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1). [şehā,]

Yaksa eflāki şafağ gibi n'ola āhum odı / Āteş-i 'ışkum şehā çünki cigerden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2). [şehā,]

(ت) Temāşā ideliden kıdd-i dil-cüñi şehā / Ĥıdmete bağladı bil karşuña el tutdı çınār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3). [şehā,]

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aħmerisin / Ne revādur ki **şehā** dāmenüñe tokına hār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5*). [*şehā,*]

(ب) Ṭavāf itmeye vardum haremüñ Ka'besini / Bu ümide ki **şehā** yakmaya hergiz beni nār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*şehā,*]

(ا) Merdümlük idüp gel bu Muhibbî'ye **şehā** / Kanı bu bendeñ ile eyledügün çavlı ü karar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 24*). [*şehā,*]

Şehā oldı Muhib derdüñle münis / Ola mı kim ola bir cān bedensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 5*). [*şehā,*]

Saklayam dirdüm **şehā** 'ışkuñ rumuzın sinede / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm itdi āhır keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 3*). [*şehā,*]

Ḥaṭṭuñı görelı artarsa 'aceb mi gamumuz / Devr-i hüsñünde **şehā** var-ıdı hoş 'ālemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [*şehā,*]

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevruñe cānā velî hergiz hisāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [*şehā,*]

Kāse-i çeşmi Muhibbî'nün cevāhırlar tolu / Dem mi vardur ki **şehā** pāyuña işār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [*şehā,*]

Esb-i nāz-ıla kaçan 'azm-i şikār itseñ **şehā** / İtlerüñden olmaga cān-ıla dil eyler heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 4*). [*şehā,*]

Gözleri yaşın Muhibbî'nün revān itmiş **şehā** / Ol ki haddüñ gül idüp kaddüñi şimşād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*şehā,*]

Eyledi tır-i cefāya bu benüm sīnem siper / Ol ki ebrüñi **şehā** ya gamzeñi tır eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*şehā,*]

Maşşerde **şehā** götüreceğ 'ışkuñ-ıla baş / Olmaya benüm hālüme Mecnün gibi hāldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 4*). [*şehā,*]

şehbāz: İri ve beyaz bir doğan cinsi // Sevgilinin gözleri.

Gözi üstinde gören kaşlarını / İki teldür sanur dakındı **şehbāz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*şehbāz,*]

şehd: Bal.

La'l-i şīrīñüñe cān virse Muhibbî gam degül / Kanda kim **şehd** olsa lā-büd üstine konar meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5*). [*şehd,*]

şehd ü şekerden: Bal ve şeker.

Nigāruñ gün yüzün şevkīn dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkīn varup **şehd ü şekerden** sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*şehd ü şekerden, -den*]

Didiler cevri ü cefāyı zehrden acı velî / Sor baña **şehd ü şekerden** lezzeti tatlu-y-ıñmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*şehd ü şekerden, -den*]

şehd ü şekker: Bal ve şeker.

Ruĥları üzre görinen ĥaĥ degül itme gümân / Bil muĥaĥkâk **şehd ü şekker** üzre üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [*şehd ü şekker,]*

şeh-i ‘ālî-cenâbı: İyilik sahibi, yüksek ahlaklı padişah II Sevgili.

Sen **şeh-i ‘ālî-cenâbı** kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir zer kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*şeh-i ‘ālî-cenâbı, -ı]*

şeh-i cihân: Cihan padişahı.

Bu Muĥibbî **şeh-i cihân** iken / Şimdi bir ĥüba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*şeh-i cihân,]*

şeh-i ĥübân: Güzeller padişahı II sevgili.

Olmasa yâr Muĥibbî **şeh-i ĥübân** eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi ĥapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*şeh-i ĥübân,]*

İñen cevri itme ‘uşşâka vefâ kıl iy **şeh-i ĥübân** / Ğarîbüñ âhını yirde komaz Allâh’umuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [*şeh-i ĥübân,]*

Olursa tañ mı aĥvâlüm diger-gün / Baña çün ol **şeh-i ĥübân** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*şeh-i ĥübân,]*

Ehl-i ‘ışka ol **şeh-i ĥübân** nigâhı eylemez / Ğarradur ĥüsne anuñçün dâd-ĥ’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 1*). [*şeh-i ĥübân,]*

Ķatlüm için ĥaĥ getürmiş ol **şeh-i ĥübân** yine / Ğam beni şimden girü öldürdi taĥdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*şeh-i ĥübân,]*

Ehl-i ‘ışka ol **şeh-i ĥübân** nigâhı eylemez / Ğarradur ĥüsne anuñçün dâd-ĥ’âhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 1*). [*şeh-i ĥübân,]*

şehîd olsam: Kutsal bir ülkü veya inanç uğrunda ölmek.

Şehîd olsam eger ‘ışkıyla yârân / İdesiz penbe-i dâğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [*şehîd olsam, -sa, -m]*

şehîd-i ‘ışk: Aşk şehidi.

Ölürsem râh-ı küyünda dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rahmet **şehîd-i ‘ışk** mezâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2*). [*şehîd-i ‘ışk,]*

şehlâ: (*Ar. eşhel “koyu mâvi veya elâ gözlü”nün müennes şekli shehlâ’*) [*“Hafif şaşı” anlamını Türkçe’de kazanmıştır*] Kusur değil güzellik sayılabilecek şekilde şaşı, hafif şaşı (göz).

Ķatlüme kaşd eyledi beñzer yine **şehlâ** gözüñ / İy kaşı ya sîneme dek türüñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*şehlâ,]*

şeh-levend: Yiğitlerin şahı (sevgili).

Yüzi gül saçları sümbül şu dilber kim efendümdür / Külâhın başına şeb-rev geyer bir **şeh-levendümdür**
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [*şeh-levendümdür, -ümdür*]

sehr: Şehir, kent.

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālî / O **şehre** beñzeze sultānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 2*). [*şehre, -e*]

Küyına varsa Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı koma bir dem anı **şehrümden** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*şehrümden, -ümden*]

Küy-ı dilberde gözüm yaşı revān olur revān / Nite kim Bağdād **şehri** içre akar nehr-i Şaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 4*). [*şehri, -i*]

sehr: Şehir, kent, diyar II gönül şehri.

Gönül **şehrin** ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dîvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*şehrin, -i, -n*]

Şāh-ı ḡam gelse gönül **şehrine** cān karşı çıkar / Gözlerüm pîşkeş içün dirhem ü dīnār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 3*). [*şehrine, -i, -n, -e*]

Gönül **şehrini** yakmaga Muhibbî'nüñ saçuñ şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*şehrini, -i, -n, -i*]

Geh akar dilde yaşum ḡāh ider āhum 'ayān āteş / Ḥarāb eyler bu **şehri** bir zamān su bir zamān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [*şehri, -i*]

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāḡ-ı ḡam yakdı / Gönül **şehrine** urdı bir yañaḡı ergavān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*şehrine, -i, -n, -e*]

sehr: Şehir, kent, diyar II aşk, sevgi şehri.

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdüğüm bir bir / Maḥabbet **şehrine** andan varılır toḡrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*şehrine, -i, -n, -e*]

sehr: Şehir, kent, diyar II ten şehri.

İy ecel ten **şehrini** ismarla seyl-i eşküme / Anı vīrān itmege gözümde akan mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*şehrini, -i, -n, -i*]

sehr-i 'ışkuñ: Aşk şehri.

Şehr-i 'ışkuñ resmini urdukda ressam-ı ezel / Kelle-i 'uşşāḡdan sūrını bünyād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*şehr-i 'ışkuñ, -uñ*]

sehr-i melāmet: Kınanma şehri.

Zāhidā sanma senüñ tek biz selāmet ehliyüz / Bende-i 'ışḡ olalı **sehr-i melāmet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [*şehr-i melāmet,*]

şehsüvâr: *Usta binici II sevgili.*

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol **şehsüvâr** / Cân-ıla serden tolısardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [*şehsüvâr,]*

şehvâr: *Iri taneli inci.*

Bir bencileyin var mı bu baır-ı ğam içinde / Bir sencileyin dişleri **şehvâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*şehvâr,]*

şeker: *Şeker, tatlı, kand.*

Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı **şeker** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*şeker,]*

şeker-güftâr: *Sözü şeker gibi olan. Tatlı sözlü sevgili.*

Râzıyam devr-i felekden sa'd olupdur yılduzum / Ol melek-manzar **şeker-güftârı** gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [*şeker-güftârı, -ı]*

şekeristân: *Şekerlik, şeker ülkesi. // Şeker / şeker kamışı tarlası.*

Kanda kim zülfün añup leblerinüñ zikrin idem / Bir uzun kıssa olur hem **şekeristân** añılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*şekeristân,]*

şeker-ves: *Şeker gibi.*

Şeker-ves leblerin vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim şöhreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*şeker-ves,]*

şekker: *Şeker, tatlı II papağan eğitimi bağlamında.*

Ṭüñinüñ irmez eli kand ü nebât u **şekkere** / Karşusından şekker-ile 'iyy ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*şekkere, -e]*

şekker: *Şeker, tatlı II üzerine sinek konması bağlamında.*

Ṭüñinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından **şekker-ile** 'iyy ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*şekker-ile, -ile]*

şekker: *Şeker, tatlı II sevgilinin tatlı dudağı.*

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la'li vaşfini / Çünkü ol **şekker** lebün vaşfinda güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*şekker,]*

Muhibbî zîkr ider **şekker** lebün çün / Olur her bir sözi kand-i mükerrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8*). [*şekker,]*

Eydeli **şekker** lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab'ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*şekker,]*

Haţ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mürlar **şekker** hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [*şekker,]*

Sun agzuma dehânuñ şekkerini / Benüm boynuma ol **şekker** kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*şekker,]*

Sun agzuma dehânuñ **şekkerini** / Benüm boynuma ol şekker kem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 5*). [*şekkerini, -i, -n, -i]*

Hâl-i 'anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim 'unnâbî **şekker** üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*şekker,]*

şekker: Şeker, tatlı II şiir.

'Aceb mi şî'r ü eş'arum lezîz olursa **şekkerden** / Nigâruñ lebleri vaşfı zebânumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*şekkerden, -den]*

şekker ü cüllâb: Şeker ve gül suyu şerbeti.

Rûy-ı yâra mihr-i 'âlem-tâb beñzer beñzemez / La 'l-i nâbâ **şekker ü cüllâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 1*). [*şekker ü cüllâb,]*

şem': Mum I Sevgili.

O **şem' üñ** devr-i haţtını görüp âh eyleme iy dil / Bilür her kim ki 'âkildür ki olmaz bî-duhân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 3*). [*şem' üñ, -üñ]*

şem': Mum.

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel câna kıy / **Şem' üñ** artar şu'lesi başını kesdükçe maķas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*şem' üñ, -üñ]*

Meclisde meger hüsüne yâruñ dil uzatmış / **Şem' üñ** dilini n'ola eger kim kese mıkırâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*şem' üñ, -üñ]*

şem': Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Gönül zülfüñ görüp dîvâne olmuş / Yüzüñ **şem' ine** cân pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [*şem' ine, -i, -n, -e]*

şem': Mum I Sevgili.

'İşk eri çokdur velî 'âşık hemân bir dânedür / Terk-i cân idüp yanar **şem'e** o bî-pervâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*şem'e, -e]*

N'ola yaksam şem'-i hüsne bu gönül pervânesin / Döstim sen **şem'** olıcak 'âşıküñ pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6*). [*şem',]*

Şem'-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün ol **şem'e** yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [şem'e, -e]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün **şem'** / Ben ol mahrem-i **şem'** oldum vişâli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [şem',]

şem': Mum.

Yandursa n'ola şem'-i ruhına beni dilber / **Şem'ün** dahı pes yandığı pervâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [şem'ün, -ün]

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / **Şem'** yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [şem',]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü **şem'** ü gül-i hamrâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [şem',]

Şem' gibi giceler tâ şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfâna anlar girmege lâyıq mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [şem',]

Bir bencileyin **şem'** gibi odlara yanmış / Şem'-i ruhuñuñ şevkine iy yâr kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [şem',]

Şem'-i ruhsârûñ görüp yansam yakılsam tañ mıdur / **Şem'** gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [şem',]

Ruğları şem'in yine 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil **şem'e** yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [şem'e, -e]

Ruğları **şem'in** yine 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil şem'e yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [şem'in, -i, -n]

(ش) Şem'-i ruhuña cânımı virsem ne 'aceb / **Şem'i** pervâne kaçan görse ider cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13*). [şem'i, -i]

Kesilir **şem'** gibi itme zebânuñı dirâz / 'Âkil-iseñ bu sözüm levh-i dilün üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [şem',]

Yanar pervâne **şem'e** nâle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [şem'e, -e]

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / **Şem'e** yanmak öğredür gör bu dil-i pervânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [şem'e, -e]

Anuñçün kesdiler **şem'ün** başını / Muhibbî olduğıçün kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 5*). [şem'ün, -ün]

Degül hicrân şebinde **şem'e** hâcet / Ki âhum şem'a-i beytü'l-hazân bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4*). [şem'e, -e]

Şem' gibi giceler tâ şubha dek kan aglaram / Şohbet eyler gice gündüz yâr-ıla her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [şem',]

Hande eyler **şem'** yansa her gice pervâneler / Ben de yansam tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [şem',]

şem': Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Görelî zülfünde hüsnüñ **şem'ine** pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3). [şem'ine, -i, -n, -e]

şem'a-i beytü'l-ğazân: Hüzün evinin mumu.

Degül hicrân şebinde şem'e hâcet / Ki âhum **şem'a-i beytü'l-ğazân** bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 4). [şem'a-i beytü'l-ğazân,]

şem'-i bî-pervâvî: Pervasız, çekincesi olmayan mum. // Sevgili.

Dün gice tâ subh olunca niçe biñ pervânenüñ / Bâl ü perrin yanduran ol **şem'-i bî-pervâvî** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2). [şem'-i bî-pervâvî, -y, -i-yı]

şem'-i cemâl-i dilberi: Sevgilinin güzellik (güzel yüz) mumu.

Bezm-i hüsninde görüp **şem'-i cemâl-i dilberi** / Yanmaga pervâne-veş ol nâra düşdi gönlümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4). [şem'-i cemâl-i dilberi, -i]

şem'-i cemâl-i yâra: Sevgilinin mum gibi olan yüzü // sevgilinin yüz güzelliğinin mumu.

Şem'-i cemâl-i yâra pervâne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün ol şem'e yanagelmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3). [şem'-i cemâl-i yâra, -a]

şem'-i cemâlin: Güzelliğın mumu.

Ara pervânesin **şem'-i cemâlin** / Bulursın yanmaga nâr eksük olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2). [şem'-i cemâlin, -i, -n]

şem'-i encümenden: Meclisin mumu.

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muğarrerdür / Dağı rüşen ola yanuñda **şem'-i encümenden** sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6). [şem'-i encümenden, -den]

şem'-i hüsne: Güzelliğın mumu.

N'ola yaksam **şem'-i hüsne** bu gönül pervânesin / Döştüm sen şem' olıcak 'âşıkun pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [şem'-i hüsne, -e]

Şem'-i hüsne yanagör pervâne-veş âh eyleme / 'Âşık-ı şâbit-ğadem 'ışk içre feryâd istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3). [şem'-i hüsne, -e]

Nâşihâ men' itme yaksam **şem'-i hüsne** cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [şem'-i hüsne, -e]

şem'-i hüsne: Güzelliğın mumu II sevgili.

Şem‘-i hüsne kim ki ‘âşıkdur yanar pervâne-veş / Maḥv olur ol ‘âteş-i ‘ışk içre nâ-peydâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 4*). [şem‘-i hüsne, -e]

Şem‘-i hüsne iy Muhibbî cân u ser itme dirîğ / Bâl ü per yakdı diye dilber bizüm pervânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [şem‘-i hüsne, -e]

Şem‘-i hüsne dil yana pervâne-veş hâmüş olur / İnleyüp bülbülleyin feryâd u âh u vâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [şem‘-i hüsne, -e]

şem‘-i hüsne: *Güzellik mumu.*

Muhib pervâne-veş ol **şem‘-i hüsne** / Yakayım bâl ü per didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 5*). [şem‘-i hüsne, -e]

şem‘-i hüsni: *Güzelliğin mumu.*

Şem‘-i hüsni her kaçan hübân yakar / ‘Âşık-ı cânbâz aña pervânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [şem‘-i hüsni, -i]

şem‘-i hüsni dil-keşe: *Gönlü cezbedici güzelliğin mumu.*

Gördüm dutışdum âteşe ol **şem‘-i hüsni dil-keşe** / Yandı perüm pervâne-veş bu bâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 2*). [şem‘-i hüsni dil-keşe, -e]

şem‘-i hüsniinde: *Güzelliğin mumu. // Sevgilinin yüzü.*

Görinen ‘anberîn beñler nigârûñ **şem‘-i hüsniinde** / Sanasın bir bölük Hindü daparlar nâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2*). [şem‘-i hüsniinde, -i, -n, -de]

şem‘-i hüsniine: *Güzelliğin mumu.*

Şem‘-i hüsniine cem‘ olup ‘uşşâk / Tañ mı pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [şem‘-i hüsniine, -ine]

Boynuma zencîr-i zülfin dâyimâ dakmakdadur / **Şem‘-i hüsniine** gönül pervânesin yakmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [şem‘-i hüsniine, -ine]

Şem‘-i hüsniine nigârûñ bakmak için dün gece / Bâl ü per yakdum kül itdüm kendümi pervâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 2*). [şem‘-i hüsniine, -i, -n, -e]

şem‘-i hüsniñ: *Güzelliğin mumu.*

Dişlerüñle **şem‘-i hüsniñ** bu Muhibbî añmasa / Şi‘rini pür-süz idüp nazmın güher-rîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 5*). [şem‘-i hüsniñ, -iñ]

şem‘-i hüsniñe: *Güzelliğin mumu.*

Şem‘-i hüsniñe şehâ cân u gönül pervânedür / Tolaşur zencîr-i zülfüñe dilüm dîvânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [şem‘-i hüsniñe, -iñ, -e]

Şem'-i hüsnüñe görüp dün gece dil yandugını / Baña öykündi düşüp odlara pervâne biraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2). [şem'-i hüsnüñe, -üñ, -e]

sem'-i hüsnüñe: *Güzelliğın mumu II sevgili.*

Şem'-i hüsnüñe yanaldan bu gönül pervâne-veş / Şem'e yanmak öğredür gör bu dil-i pervânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3). [şem'-i hüsnüñe, -üñe]

sem'-i ruhi: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Dutuşup şem'-i ruhi şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup içi vü taşın yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4). [şem'-i ruhi, -i]

sem'-i ruh-i cânâneve: *Sevgilinin yanağının mumu.*

Bezm-i ğamda cân atar şem'-i ruh-i cânâneve / Sanasın miñnet şebinde bu gönül pervâneder (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 7). [şem'-i ruh-i cânâneve, -y, -e]

sem'-i ruh-i yâra: *Sevgilinin yanağının mumu.*

Cân u dil ile şem'-i ruh-i yâra yandugum / Pervâne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 2). [şem'-i ruh-i yâra, -a]

şem'-i ruhına: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Yandursa n'ola şem'-i ruhına beni dilber / Şem'ün dağı pes yandığı pervâne içündür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3). [şem'-i ruhına, -ına]

sem'-i ruhına: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

Dün gece şem'-i ruhına karşı ol meh-pârenüñ / Şubh olunca yakmışam pervâne-veş bâl-ıla per (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3). [şem'-i ruhına, -i, -n, -a-ına]

sem'-i ruhsârına: *Yanağının mumu; sevgilinin yanağının ışıltısı.*

Zülfî zencîrine kim dil vire dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1). [şem'-i ruhsârına, -ına]

sem'-i ruhsârıñ: *Yanağının mumu; sevgilinin yanağının ışıltısı.*

Şem'-i ruhsârıñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem' gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4). [şem'-i ruhsârıñ, -uñ]

sem'-i ruhuña: *Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.*

(ش) Şem'-i ruhuña cânımı virsem ne 'aceb / Şem'i pervâne kaçan görse ider cânı nişâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 13). [şem'-i ruhuña, -uñ, -a]

şem‘-i ruhuñuñ: Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ııldayan yanağı.

Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / **Şem‘-i ruhuñuñ** şevkine iy yâr kimüñ var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8). [şem‘-i ruhuñuñ, -uñ, -uñ]

şem‘-i rüşen: Aydınlık, ışık saçan mum, (sevgili).

Şem‘-i rüşen var mı yâhüd bir gice / Yakuban pervânesin nâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3). [şem‘-i rüşen,]

şem‘-i şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan mum.

Sînem içre berğ-i âhum şu‘le-i cân-süz imiş / Tekye-i gamda hemân bir **şem‘-i şeb-efrüz** imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1). [şem‘-i şeb-efrüz,]

şem‘-i şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan mum. II sevgili.

Cihânda var mı bir **şem‘-i şeb-efrüz** / Yakup pervânesini nâr kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2). [şem‘-i şeb-efrüz,]

şem‘-i şebistân: Yatak odası mumu, gece mumu // sevgili, güzel, dilber.

Kim ki nür-ı Hakk-ıla dîl hânesin rüşen kılar / Yiter aña hergiz ol **şem‘-i şebistân** istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3). [şem‘-i şebistân,]

şem‘-i şebistân: Yatak odası mumu // Gece mumu.

Uyumazsa ne ‘aceb sînesi pür âteş olan / Nitekim subhâ degin **şem‘-i şebistân** uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2). [şem‘-i şebistân,]

şemme: (Ar. şemm “koklamak”tan şemme) 1. Koklama 2. mec. Çok az miktar, zerre miktârı.

Alan bir **şemme** bû sünbül saçından / Muhibbî niç’ ola sevdâya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 5). [şemme,]

şems: Güneş.

Olmamış idi cihân zîver ü ziyetle ‘arūs / İtmemiş idi serîr-i felege **şems** cülüs (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 1). [şems,]

şems ü kamer: Güneş ve ay.

Ay alnuña vü gün yüzüne her kim nazar itse / Sanma ki cihân içre o **şems ü kamer** ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2). [şems ü kamer,]

şems [ül] kamer: Güneş ve ay.

Gün yüzün ile alnuñ kim görse habībüm / Dil çeşmin açup görmege **şems [ü] kamer** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [*şems [ü] kamer,]*

şems ü kamerden: Güneş ve ay.

Nigāruñ gün yüzün şevkīn dilā **şems ü kamerden** sor / Sorarsañ lebleri zevkīn varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*şems ü kamerden, -den]*

şems-i felek: Gökyüzünün güneşi.

Bunca istiğnā ile görmez misin **şems-i felek** / Pāyuña yüzler sürüp yoluñda hāk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*şems-i felek,]*

şemsîr: Kılıç.

Virdi dil mülkin hārāba şimdi kaşdı cānadur / Çeşm-i kāfir eylemiş müjgānların **şemsîrler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*şemsîrler, -ler]*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem **şemsîrümüz** / Togrulup gitdi ‘adūnuñ cānın ala tîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*şemsîrümüz, -ümüz]*

şemsîr-ves: Kılıç gibi.

Müstakīm ol her ne emr itse nigāruñ tîr-ves / Hıdmetinden yüz çevürme tîz olup **şemsîr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [*şemsîr-ves,]*

sem‘-ves: Mum gibi, mum misali.

Şem‘-ves dūd-ı dilüm çıkısa depemden ne ‘aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin yana geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*sem‘-ves,]*

Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün yüzlü māhumdur / Depemden **sem‘-ves** her dem çıkan dūd-ı siyāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [*sem‘-ves,]*

Cihān cümle olur sūz-ı derūnumdan benüm rūşen / İderem **sem‘-ves** girye olam her encümen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 4*). [*sem‘-ves,]*

Yanaruz nār-ı maħabbetle dem-ā-dem **sem‘-ves** / Dūdumuz serden çıkar biz ‘ışk sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*sem‘-ves,]*

Şem‘-ves kan aqlaram tā şubha dek dildārsuz / Būlbül-i şūrīdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 1*). [*sem‘-ves,]*

Bezm-i gamda āferīn ol ‘āşık-ı ser-bāza kim / **Şem‘-ves** başın keserseñ sırrını aşlā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 3*). [*sem‘-ves,]*

ser: Baş, kafa.

Kaçan çevgān ide zūlfin sūvār-ı esb-i nāz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydānın ser-ā-ser top olan **serdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [*serdür, -dür]*

Ebed gitmeye bu **serden** hevā-yı zülfün iy dilber / Anuñçün levh-i sīnemde anuñ naqşı muşavverdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 4*). [serden, -den]

Zülfî çevgânına el ursa nigâr / Top olup dökile niçe **serler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [serler, -ler]

Küh-ı belâ **serümdür** çeşmüm anuñ bînarı / Üstinde dūd-ı āhum yir yir şehāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2*). [serümdür, -üm, -dür]

Ger semend-i nāz-ıla iy dōst cevlan eyleseñ / Zülfünün çevgânına top olmağa bu **ser** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [ser,]

Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşāka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur **ser** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [ser,]

‘Aynum olalı iki ‘ayn-ı revân / Görinen **ser** degül belâ kühumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 3*). [ser,]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigārum / Top olmağa yolında anuñ degme **ser** olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [ser,]

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yār / Cān-ıla **serden** tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [serden, -den]

Yanaruz nār-ı maḥabbetle dem-ā-dem şem’-veş / Dūdumuz **serden** çıkar biz ‘ışk sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [serden, -den]

Tācdāriyuz Muhibbî güşe-i meyhānenüñ / Oldı **serde** bir kadeḥ mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [serde, -de]

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsivār / Cān-ıla **serden** tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [serden, -den]

ser: *Kötülük, fenâlık.*

Sakın aldanma raqīb-i rü-siyāhuñ kavline / Bir gurāb ötetura niçe **şer** agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 2*). [şer,]

Düriş ḥayra vü **şerden** ictināb it / Dimesünler senüñ için bed-āmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [şerden, -den]

serār: *Kıvılcım II Aşk ateşinin kıvılcımı.*

Derün-ı sīneden dem dem gelenler āh u zārıdur / Giceler görinen encüm degül āhum **şerārıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 1*). [şerārıdur, -ı, -dur]

Gökler yüzine bir gün irişür **şerārımız** / Sakla cemālün ayını iy āfitāb-ı ḥüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [şerārımız, -umuz]

Sakın cemāl ü ḥüsünüñ iy āfitāb-ı ḥüsün / Gökler yüzine irişe nāgeh **şerārımız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [şerārımız, -umuz]

Ölsem yolında āteş-i āhum ‘alem olup / Gökler yüzine irgüre her dem **şerārımız** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [şerārımız, -umuz]

Eger ‘ışkuñ **şerārından** söz açsam / Dutışup dag u deryā eyleye cüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 4*). [şerārından, -ı, -n, -dan]

şerār: Kıvılcım II ateş II ejderin ağzından çıkan ateş.

Åhum ejderdür derūn-ı sīnem olmuş aña gār / Odlar kim saçılır ejder **şerārıdur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 2*). [*şerārıdur, -ı, -dur*]

Åhum ejder görünür bu sīne gārıdur diñüz / Her yaña kim saçılır ejder **şerārıdur** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*şerārıdur, -ı, -dur*]

şerār-ı 'ıškuñı: Aşk kıvılcımı.

Şerār-ı 'ıškuñı cānā 'aceb mi dursa sīnemde / Bulınur küller altında kaçan olsa nihān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 2*). [*şerār-ı 'ıškuñı, -uñ, -ı*]

şerbet: Tatlı içecek. // İlaç.

Gerçi vaşluñ lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrūñ ammā **şerbetin** içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [*şerbetin, -i, -n*]

Ĥastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet beklerüz / İy tabīb-i dil lebüñden ya'nī **şerbet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*şerbet,]*

şerbet-i la'linden: (Sevgilinin) kırmızı dudağının şerbeti.

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / Gel tabībā ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*şerbet-i la'linden, -i, -n, -den*]

şeref bulsun: Şeref kazanmak, şereflenmek.

Rüy-ı zerdüm tā **şeref bulsun** diyü / Anları pā ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [*şeref bulsun, -sun*]

şeref virdi: Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.

Bir **şeref virdi** cihāna irişüp faşl-ı rebî' / Her diken tāze görindi olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*şeref virdi, -di*]

şerer: Kıvılcım.

Åteş-i āhum yanında bir **şerer** nār-ı Ĥalīl / Gözlerüm yaşına nisbet katredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*şerer,]*

şerh: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Bu Muhibbî zülfüñüñ yazsa muṭavvel kışşasın / Her kılıñ **şerhinde** başka defter ü dîvān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7*). [*şerhinde, -inde*]

şerh evlemek: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Küfâr-ı haddüni hattuñ yazup **şerh eylemek** ister / Ta‘âlâ’llâh anı hakk it gider yañlış kitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*şerh eylemek, -mek*]

serh evlemevem: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Zülfüñ bir uzun kışsa-durur zikri ne mümkün / **Şerh eylemeyem** haşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*şerh eylemeyem, -me, -y, -e, -m*]

serh evlesem: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Hüsnüñ mecmû‘asından bir varak **şerh evlesem** / Niçe niçe defter ü evrâk u dîvân baglanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*şerh evlesem, -se, -m*]

serh evleyem: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Her kaçan derd-i firâkuñ kışsasın **şerh evleyem** / Şem‘ yakar yüregini odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*şerh evleyem, -y, -e, -m-yem*]

serh evleyüp: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Metn-i hüsnin gerçi hattât-ı ezel evvel yazup / Soñradan hattı gelür **şerh evleyüp** i‘râb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3*). [*şerh evleyüp, -y, -üp*]

şerh iden: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Şerha şerha cigerle derd-i dili / **Şerh iden** sîne-i mecrûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*şerh iden, -en*]

serh idüp: Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Metn-i hüsnünde hañuñ hattâtı yazmış hâşiye / **Şerh idüp** evrâk-ı gülden tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*şerh idüp, -üp*]

serh olmadı: Açıklanmak, anlatılmak.

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur kalem / Niçe defter toldı **şerh olmadı** ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*şerh olmadı, -ma, -dı*]

serha: Yarık, dilimlenmiş, delik deşik.

Ġamz oklarıyla sîne vü dil **şerha** yaradur / Bagrumı eger sorar-isañ pâre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*şerha,]*

serha serha: Dilim dilim, parça parça.

Şerha şerha cigerle derd-i dili / Şerh iden sîne-i mecrûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 4*). [*şerha serha,]*

Şerha şerha sinede cân bir nefes itmez qarâr / Murğ ârâm eylemez pervâz ider sinsa kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 3*). [*şerha şerha,]*

serha serha olsa: *Parça parça olmak.*

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğüñdan cüdâ / Teşnelikte çâk çâk olur nite kim rüy-ı ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [*şerha şerha olsa, -sa]*

serh-i ğam-ı hicrânı: *Ayrılığın üzüntüsünün açıklaması.*

Hâbîbüm sorma gel **serh-i ğam-ı hicrânı** sen benden / Zebânüm lâl olur kudret mi var diyem suhan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*serh-i ğam-ı hicrânı, -ı]*

sermende: *Utanan, utangaç, mahcup.*

Beñzerem dimiş nigârâ haddüñe / Bu sözünden sen güli **sermende** gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 2*). [*sermende,]*

Lebünden ğoncalar dem-beste oldu / Ruhuñ **sermendesidür** hem gül-i ter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 4*). [*sermendesidür, -si, -dür]*

sermesâr olur: *Utanmak, mahcup olmak.*

Cânân lebi katında lâ‘l seng pâredür / Gül ruğlarını gördüğü dem **sermesâr olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 3*). [*sermesâr olur, -ur]*

sermsâr olmaz: *Utanmak, mahcup olmak.*

Hevâ-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı hacletdür / Bu pendî cân-ıla kim güş iderse **sermsâr olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [*sermsâr olmaz, -maz]*

sermsâr olursın: *Utanmak, mahcup olmak.*

Niçeye dek eylesün cevri ü cefâ hışm u sitem / Key sakın **hattuñ** gelür âñir olursın şermsâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 7*). [*sermsâr olursın, -ur, -sın]*

şeş: *Altı.*

Küh-ı ğamda olmaga iy dil saña tenhâ yiter / Başına mecnûna bu **şeş** dâmen-i şahrâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*şeş,]*

ses: *Ses, gürültü.*

Sîneye gelse hayâl-i çeşmi âh itme dilâ / Kankı evde kim ola bîmâr olmaz anda **ses** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 3*). [*ses,]*

sevki: *Şevk: Şiddetli arzu, istek, aşırı heves. // Şavk: Işk.*

Gül mevsiminde murğ-ı çemen zâr zâr olur / Kalmaz kararî **şevk-ile** bî-ihtiyâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1*). [*şevk-ile, --ile*]

Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruhuñuñ **şevkine** iy yâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*şevkine, -i, -n, -e*]

Nigârüñ gün yüzün **şevkin** dilâ şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkin varup şehd ü şekerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*şevkin, -i, -n*]

Bülbül çemende sanma ki dâyim sür[ü]d ider / Gül **şevkı-y-ile** bülbülüñ işi âh u nâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 2*). [*şevkı-y-ile, -i, -y, -ile*]

Ele sâğar alalum **şevk-ile** rindâne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene yârâna biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [*şevk-ile, --ile*]

Gül ruhlarnuñ **şevki** ile gülşene vardum / Didüm ki dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*şevki, -i*]

Dutışup şem‘-i ruhu **şevkine** pervâne gibi / Dil-i şürde olup içi vü taşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*şevkine, -i, -n, -e*]

Pend kılsañ göñlüme **şevkum** dağı olur sıfız / Nite kim âteş dökseñ rüşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [*şevkum, -um*]

Gül yüzün **şevkin** dimezdüm câna dağı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [*şevkin, -i, -n*]

‘Âşıkuz ‘âlemdede bir gül yüzlü gülzâr isterüz / Karşusunda **şevk-ile** dil bülbülin zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [*şevk-ile, --ile*]

Bülbül âşüfte olup gül **şevkine** / Cümle dökdi ne ki var kalbinde râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 3*). [*şevkine, -i, -n, -e*]

Zâr olur gülşende bülbül dem-be-dem gül **şevkine** / Zârî kılsun ‘âşıkun çünki naşîbi zâr-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*şevkine, -i, -n, -e*]

Kim ki Mecnûn gibi leylî zülfüne dil bağlamış / Lâle gibi sinesini **şevkden** ol dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [*şevkden, -den*]

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yârân **şevkine** / Tâze tâze gül gibi rengin gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*şevkine, -i, -n, -e*]

Ruhlarnuñ **şevkiyle** ister pîrehan çâk ide gül / Lâleler de ‘ışkuña bagrını yir yir taglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [*şevkiyle, -i, -y, -le*]

İster-iseñ **şevkuñ** artsun iy gönül gel câna kıy / Şem‘ün artar şu‘lesi başını kesdükçe mağas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*şevkuñ, -uñ*]

şevk-i gül-ile: *Gülün şevki, gül arzusu.*

Dil ruhlarnuñ yâd idicek işi zâr olur / San kim çemende **şevk-i gül-ile** hezâr olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [*şevk-i gül-ile, --ile*]

şevk-i rüvuñla: *Yanağın şavkı, parıltısı, ateşi.*

‘Aceb seh ardur zülfün ki yanmaz **sev -i r yu la** / Semender gibi olmuşdur a a her dem mek n  teş (Muhibb  D v n , Gazel 1456, Beyit 2). [*sev -i r yu la, -u , -la*]

sevd : Aşkının çokluğundan akli başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, d v ne, meczup.

Leyl  z lf ni fikr ideli senün / Dil-i Mecn n ki ‘aceb ki **seyd dur** (Muhibb  D v n , Gazel 1017, Beyit 2). [*seyd dur, -dur*]

Dilber n zülfinde baglu niçe bi  **seyd s ** var / Ger niy z itse olur n z eyler istign s  var (Muhibb  D v n , Gazel 1020, Beyit 1). [*seyd s , -s *]

Hüsn-ile iy saçı sünbül seni Leyl  bilirüz / Dil-i Mecn n’ı dağı karşu a **seyda** bilirüz (Muhibb  D v n , Gazel 1210, Beyit 1). [*seyda,]*

Mu’anber zülfünün c n  kemendi / Neden bilsem bu ben **seyd ya** düşmez (Muhibb  D v n , Gazel 1222, Beyit 2). [*seyd ya, -y, -a*]

Z lf ni boynuma dakdu  didüm ol y r didi / Seni d v ne-şifat v lih   **seyd ** bilirüz (Muhibb  D v n , Gazel 1240, Beyit 3). [*seyd ,]*

Zülfi zenc rinde gönlüm kim görüp **seyd ** dimez / Y  şar b-ı ‘işk-ıla sermeste kim r sv  dimez (Muhibb  D v n , Gazel 1265, Beyit 1). [*seyd ,]*

Bu Muhibb  zülfi zenc r n görüp / Kendüzin d v ne **seyd ** eylemiş (Muhibb  D v n , Gazel 1442, Beyit 8). [*seyd ,]*

K h-ı g mda h şı yok gönlüm ‘aceb **seyd ** imiş / Kühken anu  katında ‘aql-ılan d n  imiş (Muhibb  D v n , Gazel 1448, Beyit 1). [*seyd ,]*

sevd  olup: Tutulmak, aşık olmak, aşkından delirmek, çılgına dönmek.

Görelden zülf-i leyl s n gönül sevd ya düşmişdür / Olup Mecn n gibi seyda yürür şahr ya düşmişdür (Muhibb  D v n , Gazel 1042, Beyit 1). [*seyd  olup, -up*]

sevd  olur: Tutulmak, aşık olmak, aşkından delirmek, çılgına dönmek.

Deyr-i ‘ lemd  kaçan kim bir şanem peyd  olur / ‘Işka düşüp niçeler Mecn nlayın **seyd  olur** (Muhibb  D v n , Gazel 1156, Beyit 1). [*seyd  olur, -ur*]

sevd lik: Divanelik, m ptelalik.

Baglanup dil zülfünün bendine **seyd lik** sever / İy saçı leyl  olan Mecn n r sv lık sever (Muhibb  D v n , Gazel 1133, Beyit 1). [*seyd lik,]*

seyh: İhtiyar, pir.

C n niş r itsem ‘aceb mi s k n n ayagına / Bir k değ meyle niçe **seyh** olanı ol ş b ider (Muhibb  D v n , Gazel 1104, Beyit 4). [*seyh,]*

seyh   ş b: İhtiyar ve genç. // herkes.

Bu cihānuñ nesi vardur aña şād ola gönül / Kıl haķıķat nazarın şeyh ü eger şāb iniler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1024, Beyit 2*). [*şeyh ü şāb,]*

sev̄h-i sehr: *Şehrin şeyhi.*

Şayd-ı merdüm itmege bu **şeyh-i sehr** / Dām-ı rızķı sübhası şad dānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 4*). [*şeyh-i sehr,]*

sev̄h-ile şāba: *Yaşlı ve genç.*

Rağbeti yokdur yanuñda bir-durur pīr ü cevān / Didi biz meh-rūlaruz **şeyh-ile şāba** bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4*). [*şeyh-ile şāba, --ile-a]*

şifā: *Derman, ilâç, devā.*

Dil ‘ışkūñ-ıla hasta yatur iy tabīb-i cān / Dārū-yı la‘lūñ-ile bulisar **şifā** yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*şifā,]*

şifā: *Hastalıktan kurtulma, iyi olma, eski sağlığına tekrar kavuşma, onma // Derman, ilâç, devā // İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü yapıtı: Kitabü'ş-şifa.*

İy tabībā çek elūñ Kānūn-ıla olmaz **şifā** / Lā‘l-i nāb-ı dilber olmuşdur hemān dermānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*şifā,]*

şi‘ir: *Şiir, edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, manzume.*

‘İşķı cānum gibi saklarken olur halka ‘ayān / Āh bu gammāzlık sır[ı] cümle **şi‘irümden** çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*şi‘irümden, -ümden]*

şikār: *Av II avlama; elde etme.*

Ol gāzālı arayı gıtdi Muhibbī derdmend / Kim **şikār** eyler taleb ser-keşte-yi Hāmūn olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*şikār,]*

şikār: *Avlanma, av II avlanan hayvan, av hayvanı.*

Gözün çün kanımı dökdi bilürsin iy kemān ebrū / Meşel şayyād olan dirlere **şikārı** kan-ıla gözler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1129, Beyit 4*). [*şikārı, -ı]*

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / **Şikārımı** alur elbette şahbāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1255, Beyit 4*). [*şikārımı, -ı, -n, -ı]*

Kebüter göñlümi çeşmi apardı / **Şikārımı** alur elbette şah-bāz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1295, Beyit 6*). [*şikārımı, -ı, -n, -ı]*

şikār eyleye: *Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.*

Ol hümā-pervāzı şayd itmek dilersin iy gönül / Hiç olur mı ki **şikār eyleye** ‘Ankā’yı meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 4*). [*şikār eyleye, -y, -e]*

şikār idem: *Avlamak, yakalamak, ele geçirmek.*

Şikār idem umaram sen hümāyı / Çün idem himmetüm murğını ben bāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*).
[şikār idem, -e, -m]

şikāyet eylemez: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Süz-ı ‘ışkımdan hikāyet eyledüm yāra biraz / Didi ‘āşık dirilen hergiz **şikāyet eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 1*). [şikāyet eylemez, -mez]

şikāyet idevin: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Niçe bir hicrān elinden çok **şikāyet idevin** / Söz tamām vallāhu a‘lem iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [şikāyet idevin, -e, -yin]

şikāyet itmek: *Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.*

Er odur kim şabr idüp çeke cefā vü cevri / Sanmañuz itmek şikāyet söz er agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 4*). [şikāyet itmek, -mek]

sikest itme: *Kırmak.*

Gel **sikest itme** cefā sengiyle cānā gönlümüz / Bir dağı olmaz bütün ger sinsa bu āb-gīnemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 4*). [sikest itme, -me]

sikest itseler: *Kırmak.*

Yüzüni sür yüz çevürme itseler pāyuñ sikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmır-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [sikest itseler, -se, -ler]

sikeste: *Kırılmış, kargın, incinmiş, kederli.*

Bugün iklim-i ‘ışk içre Muhibbî’yi diseñ kimdür / **Sikeste** beste bī-çāre faķrūñdür haķrūñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 4*). [sikeste,]

sikeste kılan: *Kırmak, incitmek.*

Dil ser-i zülfi hevāsıyla perişāndur henüz / Göñlümi kılan sikeste ol perī-şāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 1*). [sikeste kılan, -an]

sikeste-hātır olmuşdur: *Gönlü kırık, kargın, gücenmiş II gönlü kargın olmak, kırılmak, gücenmek.*

Şikeste-hātır olmuşdur Muhibbî göñlüni sa’y it / Ele al Ka‘be haķkıyçün buña beñzer şevāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 7*). [sikeste-hātır olmuşdur, -mış, -dur]

şimden girü: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Hāk-i pāyī çün ele girdi Muhibbî başa ko / Ğam yime **şimden girü** tãc-ı sa'âdet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Katlüm için haţ getürmiş ol şeh-i hübân yine / Ğam beni **şimden girü** öldürdi taķdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Eksük itmez çıkarur her dem ma'ânî cevherin / Döştlar **şimden girü** gönlüme bir deryâ diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 2*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Baş açuk ğam tekyesinde olmışuz abdâl-ı 'ışķ / Sanmañuz **şimden girü** nãmüs-ıla 'âr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Döştlar mevc-i belâ eksük degül **şimden girü** / Baħr-i 'ışķa lücce-i efkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Çäre yok **şimden girü** dil derdine olmaz devâ / İy Muhibbî ol gözi mekkâra düşdi gönümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 5*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Ağlamakla kalmadı iy dîde yaşıñ kan-ıla / Yüri var **şimden girü** hün-ı cigerden eyle karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*şimden girü,]*

şimden girü: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Cân-ıla gel iy gönül **şimden girü** kıl el-vedâ' / Haţ getürdi katlüme ruhsâr-ı yâra geldi haţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 4*). [*şimden girü,]*

şimden soñra: Artık, bundan sonra, bundan böyle.

Hîç aħvâlüm dirîgâ olmadı dildâra 'arz / Oldı **şimden soñra** cân virmek baña bu yolda farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*şimden soñra,]*

şimdi: İçinde bulunulan zamanda, bu anda, el'an // Bu devir, bu zaman.

Ser-i zülfine dolaşma dir-idüm saña gönül / Dutmadı pendüme güş **şimdi** varup dâra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [*şimdi,]*

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir zerre eşer / **Şimdi** bir çâha düşüp derd-ile dârâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*şimdi,]*

Bezm-i gam içre nâlelerüm nâyı pest idüp / Kaşd-ı Muhibbî **şimdi** hemân erğanünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 5*). [*şimdi,]*

Virdi dil mülkin harâba **şimdi** kaşdı cânadır / Çeşm-i kâfir eylemiş müjgânların şemşirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 2*). [*şimdi,]*

İy Muhibbî söyle söz virsün haqikatden haber / **Şimdiki** şâ'irlerün her bir sözi zâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*şimdiki, -ki]*

Bilsem cefâ kitabını kimden okur 'aceb / **Şimdi** cihânda sencileyin yok cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [*şimdi,]*

Bu Muhibbî çün ezel içdi maħabbet cāmını / Görinür **şimdi** anuñçun gâh mest ü geh humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 5*). [*şimdi,]*

Bu Muhibbî şeh-i cihân iken / **Şimdi** bir hûba bendedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 6*). [*şimdi,]*

Emdür lebüni **şimdi** bu dil-ħasteye didüm / Güldi didi gör ħâtırı gülbe şeker ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 4*). [*şimdi,]*

Büsem cân aluram dün dimiş-idi ol nigâr / Aldı cānum **şimdi** turmuş büseye inkâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*şimdi,]*

Bu Muhibbî anuñ için şî'rini itdi bülend / **Şimdiki** şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [*şimdiki, -ki]*

Şî'r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / **Şimdiki** şâ'irlere tañ mı didürsem ħarbi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*şimdiki, -ki]*

Murg-ı dil pervâz urup âhîr irişdi küyuña / **Şimdi** bildüm kim murâdı küyumuñ uçmag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6*). [*şimdi,]*

Dirler idi ol cefakârûñ cefâsın çok velî / **Şimdi** bildüm âh kim didüklerince var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 2*). [*şimdi,]*

şimdiden soñra: *Artık, bundan sonra, bundan böyle.*

Nâvek-i gamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme **şimdiden soñra** kaşuñ yayını yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*şimdiden soñra,]*

şimsâd: *Şimşir ağacı, şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan bir ağaççık. // Sevgilinin boyu.*

Salınur işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu şîveyi ne serv ne **şimsâd** eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*şimsâd,]*

Gözleri yaşın Muhibbî'nün revân itmiş şehâ / Ol ki ħaddün gül idüp kaddüni **şimsâd** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5*). [*şimsâd,]*

şinâver: *Yüzücü.*

Niçe yıldur baħr-i ‘ıřk içre **řināverdūr** gōñl / Sanma ancak suda yūzmek murgābiler bilūr (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*řināverdūr, -dūr*]

řināverlik ider: *Yūzücülük etmek, yūzmek.*

Eşk-i çeşmüm içre bu gōñlüm **řināverlik ider** / Olmışam deryā içinde iy Muħibbī hem ü bağ (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1496, Beyit 5*). [*řināverlik ider, -er*]

řināverlik ider: *Yūzücülük etmek, yūzmek.*

Niçe yıldur baħr-i eşk içre **řināverlik ider** / Yoħsa ol deryāda bu gōñlüm benüm balık mıdır (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*řināverlik ider, -er*]

şir: *Aslan.*

Eylesün mecnün ‘ıřkum zūlfını zencīrler / Dāyimā ‘ādetdūr olur bend içinde **řirler** (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*řirler, -ler*]

şir çeşmün pençesinden uşbu gōñlüm merdümü / çāre yok hergiz ħalāřa çāk çāk olmış yatur (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*şir,]*

Beni sūrdūñ kapuñdan kaldı aġyār / Tutar mı ħi **řirūñ** yirini mūř (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*řirūñ, -ūñ*]

şir: *Bilinmesi, duyulması, aıġa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.*

‘ışkı ānum gibi saklarken olur ħalka ‘ayān / Āħ bu ġammāzlık **şir[ı]** cümle şi‘irümden çıkar (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 4*). [*şir[ı], -[ı]*]

şir: *şiir, edebi deġeri olan nazımlı ve kaşiyeli söz, manzume.*

Kim ki nazm ister Muħibbī **řirini** ġuř eylesün / Bulnur gerçi ġazel ammā bu eř‘ār özgedūr (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 7*). [*řirini, -i, -n, -i*]

Ābdār eyler Muħibbī **řirini** hem sūzināk / Āteř-ile ābı cem‘ itmıř kerāmet ġořterūr (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1124, Beyit 5*). [*řirini, -i, -n, -i*]

řirümün her beyti ġüldūr ħāđı sūnbülden niřān / İy Muħibbī sūnbüle baġlu ġazel ġül-destedūr (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1132, Beyit 5*). [*řirümün, -üm, -ün*]

Olmayan ‘ıřka ħaberdār okumasun **řirümi** / řir-i pūr-sūzum okurken korkaram kim yanalar (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*řirümi, -üm, -i*]

řir-ile çünkü Muħibbī niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilūr řir ü ġazelden ne ġelūr (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 6*). [*řir-ile, --ile*]

Muħibbī ħalvet-i dilde hemān eġlencedūr ancak / Öġünüp **řir-ile** kimse dimesün kim kemālüm var (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1169, Beyit 5*). [*řir-ile, --ile*]

Dıřlerüñle řem‘-i ħüsnün bu Muħibbī añmasa / **řirini** pūr-süz idüp nazmın ġüher-riz eylemez (*Muħibbī Dīvānı, Gazel 1237, Beyit 5*). [*řirini, -i, -n, -i*]

Muhibbî 'ışk-ıla bulduñ harâret / Anuñçün oldı **şî'rüñ** böyle dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 5*).
[şî'rüñ, -üñ]

Bu Muhibbî **şî'rinüñ** herkes ne bilsün kıymetin / Ehl-i derd olan bilür qadrini aña söyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 6*). [şî'rinüñ, -i, -nüñ]

Bu Muhibbî anuñ için **şî'rini** itdi bülend / Şimdiki şâ'irleri kendüye akrân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 7*). [şî'rini, -i, -n, -i]

Muhibbî **şî'rünü** gören hasen dir / Ki anda gizlü var ma'nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[şî'rünü, -üñ, -i]

Muhibbî şî'rini rindâne söyler / Olursa **şî'r** içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*). [şî'r,]

Muhibbî **şî'rini** rindâne söyler / Olursa şî'r içinde tañ mı mümtâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5*).
[şî'rini, -i, -n, -i]

Beñzemezse şî'rüme **şî'ri** n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [şî'ri, -i]

Beñzemezse **şî'rüme** şî'ri n'ola şâ'irlerüñ / Kim ki şarrâf ola dir kim bir degül altun gümüñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 2*). [şî'rüme, -üm, -e]

Şî'rümi gören bir âhen leblebi ancak dîmiş / Anuñ-ıçun degme kimse aña dîş uramamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 1*). [şî'rümi, -üm, -i]

Ĥusrevâ güş it Muhibbî **şî'rine** eyle nazar / Tarz-ı nazm içre Nizâmî ma'nide Ĥâce-y-imiñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [şî'rine, -i, -n, -e]

şî'r ara: Şiiri süsleyen, ziynetlendiren (iir ustası) // şiir (vadisi) arasında, içinde.

Sen güzeller pâdişâhın dem-be-dem çün medĤ ider / Bu Muhibbî **şî'r ara** Selmân olursa çok mîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 5*). [şî'r ara,]

şî'r ü eş'arum: Şiirler.

'Aceb mi **şî'r ü eş'arum** lezîz olursa şekkerden / Nigârüñ lebleri vaşfi zebânımda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [şî'r ü eş'arum, -um]

şî'r ü ġazelden: Şiir ve gazel. // Manzum, sanatlı söz.

Şî'r-ile çünki Muhibbî niçe dilber kuçılır / Bunı kim diyebilür **şî'r ü ġazelden** ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 6*). [şî'r ü ġazelden, -den]

şî'râne: Arslanca, arslan gibi.

ṬavĤ idüp âhım zencîr idinüp göz yaşımı / Dil-i dîvâneyi gör kim niçe **şî'râne** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [şî'râne,]

Oldı **şî'râne** bu esb-i çarĤ-ı gerdüna süvâr / Ol sebebden başına urındı zer miĤfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [şî'râne,]

şî'r-i dil-pesendi: Gönle hoş gelen, gönlün beĤendiĤi şiir.

Muhibbî uşbu **şi'r-i dil-pesendi** / 'Acep var mı görüp ta'zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*).
[şi'r-i dil-pesendi, -i]

şi'r-i pür-süzum: *Yakıcı olan, gönülleri yakıp kavuran şiir.*

Şi'r-i pür-süzum eger varsa 'Acem iklimine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 6*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

Olmayan 'ışka haberdâr okumasun şi'rümi / **Şi'r-i pür-süzum** okurken korkaram kim yanalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 5*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

İşiden **şi'r-i pür-süzum** okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî dermend için tutuşup oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

Şi'r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki şâ'irlere tañ mı didürsem çarbi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [şi'r-i pür-süzum, -um]

şîr-i zebâındur: *Dil (söz) arslanı.*

Nizâmî pençesin burdum benümle kim tutar pençe / Muhibbî 'arşa-i nazmuñ bugün **şîr-i zebâındur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 5*). [şîr-i zebâındur, -ıdur]

şîrîn: 1. *Şîrîn: Hüsrev (Ferhad) ile Şirin hikayesinin kadın kahramanı.* 2. *Tatlı, hoş, latif.*

Sen saçı leylî lebi **şîrîn** olaldan hüsrevâ / Biz de Ferhâd-ıla Mecnûn gibi şöhet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 4*). [şîrîn,]

şîrîn: *"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.*

Per ü bâl açdı murğ-ı cân-ı Ferhâd / İrüp kaşırına **Şîrîn** itdi pervâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 4*). [şîrîn,]

La'l-i lebinüñ yâdına cân virsem 'aceb mi / Virdi gam **Şîrîn-ile** Ferhâd'ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [şîrîn-ile, -ile]

şîrîn: *Tatlı, hoş, güzel.*

Nazmuñ Muhibbî nazmına beñzer Nizâmi'nüñ / İnce hayâl-i nâzük ü **şîrîn** edâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 5*). [şîrîn,]

şîrîn: *Tatlı, hoş II sevgilinin dudağı.*

Hañt-ı la'lüñ misk ü zülfüñ 'anber-i sarâ satar / Dişletüñ dürr-i 'Aden **şîrîn** lebüñ helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [şîrîn,]

Yiridür dir-isem **şîrîn** lebüñe / Ki Ferhâd'a dil-i âvâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 3*). [şîrîn,]

Eydeli şekker lebi **şîrîn** zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab'ını tütü gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [şîrîn,]

Yâr **şîrîndür** dilâ şeftâlû-yı la'le iriş / Āfitâb-ı hüsn-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [şîrîndür, -dür]

Şîrîn lebûnûñ vaşfın iderken bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*şîrîn,]*

Kışşa-i Ferhâd olaldan kışşa-i guşşam benüm / Ol lebi şîrîn idüp bir dâsitân ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 2*). [*şîrîn,]*

şîrîn dehânum: *Tatlı ağızlı, tatlı dilli, dudakları tatlı olan sevgili.*

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur ümîd-i sıhhatüm / Telh oldu ‘iyş ü ‘işretüm şîrîn dehânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*şîrîn dehânum, -um]*

şîrîn kelâm: *Tatlı kelam, hoş söz.*

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler tûñdür kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*şîrîn kelâm,]*

şîrîn kelâm: *Tatlı kelam, hoş söz.*

Muhibbî leblerüñ zikrîn miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*şîrîn kelâm,]*

şîrîn zebânum: *Tatlı dilli, güzel sözlü. // sevgili.*

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebânum vây ne ra‘nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*şîrîn zebânum, -um]*

şîrîn-dehen: *Tatlı ağızlı (dilli) sevgili.*

Kim saña bu hüsni virdiyse eyâ şîrîn-dehen / Kûh-ı gâmda ben belâ-perverdi Ferhâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*şîrîn-dehen,]*

şîrîn-zebân: *Tatlı dilli, gönül alıcı, kandırıcı konuşan.*

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller zâr u sergerdân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1*). [*şîrîn-zebân,]*

şîr-veş: *Aslan gibi.*

Âhımı tavk eyleyüp gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i ‘ışk içre oldu bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*şîr-veş,]*

şîşe: *Camdan yapılmış, ağız dar uzunca kap.*

Gülşenüñ rengîn kabâsı gül midür bülbül midür / Şîşelerle tolu yaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*şîşelerle, -ler, -le]*

Tutaruz sâğarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler kulkulımı bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*şîşeler, -ler]*

Ciger hünımı saklamaga iy dil / Gözümden gayrı aña şîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 5*). [*şîşe,]*

şîşe-i çeşmi: Göz şişesi ll göz çukuru.

Hâk-i pâyüñle pür itdük **şîşe-i çeşmi** henüz / Hey kıyâmet kâmet it vaqt oldı sâ'at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*şîşe-i çeşmi, -i*]

şîşe-i nâmûsı: Onur, haysiyet namus şişesi.

Bu Muhibbî **şîşe-i nâmûsı** çalsa taşlara / Döştlar 'ayb olmasun 'ışk ehli çün ad istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5*). [*şîşe-i nâmûsı, -ı*]

şîşe-i nâmûsı: Onur, haysiyet namus şişesi.

Şîşe-i nâmûsı sısam döştlar 'ayb eylemeñ / Dokunan seng-i cefâdur 'âşık olur 'ârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 4*). [*şîşe-i nâmûsı, -ı*]

şîve: Güzellerin insana hoş gelen ve gönül fetheden tavrı, naz, edâ, işve.

Gerdün gibi meyli o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ vü **şîveleri** güne günedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [*şîveleri, -ler, -i*]

Biñ **şîve** ile nâz-ıla cânân gelür geçer / Gördükçe anı agıza bu cân gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 1*). [*şîve,]*

Salınur 'işve ile her tarafa nâz-ıla yâr / Âh bu **şîveyi** ne serv ne şimşâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [*şîveyi, -yi*]

Âh kim **şîvelerle** dilberler / Kim göre hür veyâ melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*şîvelerle, -lerle*]

Geh 'işve gâh **şîve** gehî cevır ü gâh nâz / Didüklerince yok midur ol pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [*şîve,]*

Zülfünñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevır ü cefâ **şîve** güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*şîve,]*

Gâh **şîve** gâh 'işve gâh cevır ü gâh nâz / Öldürür 'uşşâkı bu nev' -ile itmez ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [*şîve,]*

Didüm iy dilber nedür bu **şîve** vü cevır ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla 'âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [*şîve,]*

şöhret: Her yerde herkesçe tanınma, meşhurluk, ün, san, nam.

Şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim **şöhreti** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*şöhreti, -i*]

Sanma **şöhret** gözlerüz biz yâhû dârât ehliyüz / 'Älemi bir cür'aya satduk harâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*şöhret,]*

şöhret tutmuşam: Meşhur, bilinir olmak.

Tekye-i ğamda yakup Ferhād u Mecnūn'dan çerāĝ / Tutmuşam 'ālemde şöret ol iki ferzāne-veş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 3). [şöhret tutmuşam, -miş, -am]

sol: Şu, işaret sıfatı.

Şol esîr-i 'ışk olan abdāla bak gel husrevā / Baş açup serverlik ider 'āleme sultān olur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1044, Beyit 2). [şol,]

Döstlar āĝāz u encām-ı cihān bir nüktedir / Şol ki virmez dil cihāna fikri ol encām ider (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1100, Beyit 4). [şol,]

Sîne pülād olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muķavves kaşlaruña dōstum kim ya dimez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1265, Beyit 3). [şol,]

Şol ki istignā serîrinde oturdı şāh-vār / Ser-te-ser olmaga heft iķlîme sultān istemez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1339, Beyit 2). [şol,]

Bir nazarla sînesin bagrın delen 'āşıkларуñ / Şol kemān ebrû güzelüñ ğamzekāridur diñüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1340, Beyit 3). [şol,]

sol: Sol taraf.

Her kaçan kim āh ider dil şu'le bayragın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1161, Beyit 1). [sol,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Üstüme seng-i cefā şol deñlü yagdırdı nigār / Varırmaz oldum ser-i kūyma yollar taşlıdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1084, Beyit 2). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol deñlü itdi cevri 'uşşāka ol cefā-cū / Boynında görinenler kākül degül günehdür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1119, Beyit 3). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol deñlü nişār itdi gevher tēcîr çeşmüm / Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz* (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1219, Beyit 3). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Mısr-ı hüsnüñ hāķkıçün şol deñlü dōkdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cūy-ı Aras (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1389, Beyit 3). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol deñlü yagar seng-i cefā kūyma varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1422, Beyit 4). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

‘İşkî yolında çeşmüm **şol deñlü** dökdi eşki / Kalmadı âhîr oldı hün-ı cigerden ol qarz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3). [şol deñlü,]

şol deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Derd-i ‘ışkuñ sîneye **şol deñlü** te‘şîr eyledi / Cân terkinde kılâm gitmeye benden bu maraz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4). [şol deñlü,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol kadar bârân-ı eşk âhum şehâbından yagar / Kâlbine yârûñ eşer itmez ‘aceb mermer midür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4). [şol kadar,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Kalmadı hün-ı cigerden akmag-ıla kanumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 3). [şol kadar,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Şol kadar kan ağladum hicrûñ beyâbânında kim / Ser-te-ser mülk-i cihânı garķ idüp oldı denîz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 2). [şol kadar,]

şol kadar: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

Ş’ol kadar âh okların atdum bugün çarĥdan yaña / Kıldı eflaķi müşebbak geçûben peykânımız (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 2). [şol kadar,]

şu deñlü: Şu denli, şu kadar, şu ölçüde, o kadar çok.

İy ğubâr-ı ĥať **şu deñlü** yidüm esrâr-ı gamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir ĥayrân uyur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4). [şu deñlü,]

şu kim: Şöyle ki.

Şu kim gül bisteri içre yatur gülzâra yasdanmış / Ne bilsün ‘âşıkûñ ĥâlin ki seng-i ĥâra yasdanmış (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [şu kim,]

şu kim: Şöyle ki.

Şafâ vü Merve ĥakkıyçün **şu kim** küyuñ tavâf eyler / Eger cân itmeye ĥurbân degül ‘âşık ĥilâf eyler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [şu kim,]

şu‘â-ı şemse: Güneşin ışıĥı.

Şu‘â-ı şemse muhtâc-iken ‘âlem / Girür dervîş oyına ‘âr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 5*). [*şu‘â-ı şemse, -e*]

süh: *İşveli, cilveli ll sevgili.*

Hağ gelüpdür diyü bu ‘âşîka göstermese yüz / Diñtüz ol **şühâ** cihânda buña kim kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [*şühâ, -a*]

Cevri iden baña ol **şühumdur** / Kâlbüm içre velî ki rûhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [*şühumdur, -um, -dur*]

süh-ı cihân: *Dünyalar güzeli.*

Zeyn kılmış özin ol **şüh-ı cihân** hüb olmuş / Gösterüp yüzini ‘âşîklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [*şüh-ı cihân,]*

sükr: *Tanrı'ya duyulan minneti dile getirme. Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme.*

Ölmiş-idi bu Muhibbî hier elinden **şükr** kim / Ol lebi ‘İsî nefes dildârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 7*). [*şükr,]*

Vaşl olmadıysa **şükr** gamı eksük olmadı / Hicrân şebinde anı derâgüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*şükr,]*

Gerçi felek bükdi kâddüm rûzigâr ile / **Şükrüm** budur ki ben dağı egmedüm aña baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 2*). [*şükrüm, -üm*]

sükr idüp: *Şükr etmek: verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

‘Âlemi bir habbeye satduk irüp bir ‘âleme / **Şükr idüp** Hağk’a anuñçün dâyimâ bî-ğamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 3*). [*şükr idüp, -üp*]

sükr kıl: *Şükr etmek: verdiği nimetler için Allah'a karşı duyulan minneti dile getirmek.*

İy Muhibbî **şükr kıl** lâ-büd gelür / Her ne kim başa yazıldı hayr u şer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 5*). [*şükr kıl,]*

su‘le: *Alev, ateş ışığı, parıltı.*

Her kaçan kim âh ider dil **su‘le** bayrağın çeker / Derd ü gam leşker olup kim sol u kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [*su‘le,]*

Oda yanar **su‘lesinden** âhumuñ bu nüh felek / Gözlerüm yaşî katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*su‘lesinden, -si, -n, -den*]

Şeb-i tür içre yüzüñ meş‘al-i nür / Görindi **su‘leden** vâdî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*su‘leden, -den*]

İster-iseñ şevkuñ artsun iy gönül gel câna kıy / Şem‘uñ artar **su‘lesi** başını kesdükçe mağas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 2*). [*su‘lesi, -si*]

şu'le virür: Işık, parıltı vermek; aydınlatmak.

Zâhir olur yansa ten âteş dehânumdan benüm / **Şu'le virür** her yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*şu'le virür, -ür*]

şu'le virür: Işık, parıltı vermek; aydınlatmak.

Âh eyledükçe **şu'le virür** 'ışkuñ âteşi / Odlara yakan 'âşıkı bildüm hevâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 3*). [*şu'le virür, -ür*]

şu'le-i âhi: Ah ateşi, ahın kıvılcımları.

Şu'le-i âhi kimüñ kim 'âleme pertev salar / Zerreye almaz günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*şu'le-i âhi, -ı*]

Küyüñ gedâsı olalı dil pâdişâ imiş / Eşki sipâh u **şu'le-i âhi** livâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1*). [*şu'le-i âhi, -ı*]

şu'le-i âhum: Ah ateşi, ahın kıvılcımları.

Şu'le-i âhum görünür her seher sanmañ şafağ / Her gice dūd-ı dilümden rāh-ı keyvān bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 2*). [*şu'le-i âhum, -um*]

Žiyâ-yı şem'e yokdur ihtiyâcum / Olaldan **şu'le-i âhum** şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*). [*şu'le-i âhum, -um*]

şu'le-i cân-süz: Can yakıcı, yürek tutuşturan alev.

Sînem içre berç-i âhum **şu'le-i cân-süz** imiş / Tekye-i ğamda hemān bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*şu'le-i cân-süz,*]

şu'le-i pervânevi: Pervanenin ışığı, alevi.

Dün gice gördüm Muhibbî **şu'le-i pervânevi** / Kaşdı yanmagmaş meger sandum savaşı var-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*şu'le-i pervânevi, -y, -i*]

şu'lelendür: Alevlendirmek, yakmak, tutuşturmak, hararetlendirmek.

Dil çerâğın **şu'lelendürsem** 'aceb mi sîned / Gice gündüz nār-ı 'ışk-ıla yanar Edhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 4*). [*şu'lelendürsem, -se, -m*]

şür u şerler koparur: Kavga gürültü çıkarmak, ortalığı karıştırmak.

Koparur çeşm[i] dāyim şür u şerler / Olaldan zülfl[i] anuñ fitne-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*). [*şür u şerler koparur, -ler, -ur-ur*]

şürde: Çılgın, perişan, tutkun, düşkün.

Alımda dāmenin gül hār elinden / Dağı **şürde** bülbül ne sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*).
[şürde,]

Muhibbî n'ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velî **şürde** bülbüldür yüzüñ gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [şürde,]

şürde olup: Çılgın olmak, divane olmak, perişan olmak.

Şürde olup söze kaçan başlaruz biz / Bülbül ile güyā ki sabağdaşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 1*). [şürde olup, -up]

T

tā: Değın, dek, kadar.

Bülbülem **tā** şubh olunca āh u efgāndur işüm / Çünkü ol serv-i semen gülzārı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 2*). [tā,]

Dün gice **tā** şubh olunca niçe biñ pervānenün / Bāl ü perrin yanduran ol şem'-i bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [tā,]

'İşk cāmından Muhibbî kime olmışdur naşīb / Bulmaz ol huşyārılık **tā** haşre dek sekrān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 5*). [tā,]

Āh-ı Muhibbî her zamān dem dem çıkar **tā** āsümān / Bir kez sor iy nā-mihribān āh u figānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 5*). [tā,]

Bezm ara **tā** şubh olunca iy Muhibbî nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı ğamla çün göñül ũanbürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [tā,]

Bezm-i ğamda iñleyüp nālişler itsem **tā** seher / Hālüm añlar nāylar derdüm rebābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 4*). [tā,]

Şem' gibi giceler **tā** şubh olunca yanmayan / Meclis-i 'irfāna anlar girmege lāyık mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 2*). [tā,]

Gül yüzün medhinde dil feryād ider **tā** şubha dek / Bülbül olan nite kim gülşende gūyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [tā,]

Vādi-i hicre düşelden oldı bu dil bî-ķarār / İñleyüp **tā** şubh olunca aqlaram ben zār u zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1*). [tā,]

Ekşerī 'āşıkıların **tā** şubha dek bî-dār olur / Kim ki 'ışkıdan bî-ķaberdür ol yatur her ān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [tā,]

Ĥasretiyle bu Muhibbî giceler **tā** şubha dek / Gözlerin seyyāre-veş yummaz figān u zār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [tā,]

Giceler **tā** seher ol gül ğamından / İşüm bülbülleyin āh u figāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 3*). [tā,]

Leb-i şīrīnine karşı yanaram **tā** seher çün şem' / Ben ol maħrem-i şem' oldum vişāli engübīn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [tā,]

Cām-ı 'ışkı nūş kılduk mest-i lā-ya'ķıllarüz / Kendümüzden geķmişüz **tā** haşre dek kanzillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 1*). [tā,]

Giceler **tā** şubha dek ney gibi efgān eylerüz / Bu umīda ne getürür görelüm taķdīrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [tā,]

'İşkī şarābıdur beni mest ü ĥarāb iden / **Tā** haşr olunca gitmeye dilden ĥumārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 6*). [tā,]

İdesin diyü kıyām iy serv kāmēt beklerüz / İşügüñden gitmeyüp biz **tā** kıyāmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 1*). [tā,]

Āh ğam şebinde giceler **tā** şubh olunca iñlerem / Bu nev'edür hālüm benüm meh sālūmi sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 3*). [tā,]

Şem'-veş kan aqlaram **tā** şubha dek dildārsuz / Bülbül-i şūrīdeyem kim düşmişem gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 1*). [tā,]

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur yatur mest **tā** ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 1*). [tā,]

Vādī-i deşt-i ğamuñ āvāre bir mecnūnıyuz / **Tā** ölince anda biz rāh-ı maḥabbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 2*). [tā,]

Maṭbah-ı ğamda Muhibbī giceler **tā** şubha dek / Miḥnet ü derd ü belādan ğayrı bir nesne yimez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 5*). [tā,]

Şem' gibi giceler **tā** şubha dek kan aqlaram / Şoḥbet eyler gice gündüz yār-ıla her ḥār u ḥes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 2*). [tā,]

Giceler ney gibi nālān oluram **tā** şubha dek / Bulmadum feryāduma 'ālemde bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1384, Beyit 2*). [tā,]

Giceler **tā** şubh olunca inleseñ olmaz 'aceb / Kār-ı 'ışk āsān mı sanduñ bilmeduñ iy bu'l-heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1397, Beyit 2*). [tā,]

İy Muhibbī çün şarāb-ı 'ışkı nüş itdūñ ezel / **Tā** kıyāmet tañ degüldür idesin cüş u ḥurüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 5*). [tā,]

Maḥabbet cāmını itdüm ezel nüş / Yürürem **tā** ebed sermest ü medhüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1411, Beyit 1*). [tā,]

İy āfītāb-ı ḥüsn ğitmedi sāyem yanumdan āh / **Tā** itmeyince 'Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [tā,]

Muhibbī giceler **tā** şubh olunca / Kılur bülbül gibi dāyim nevā hoş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1464, Beyit 5*). [tā,]

Kim ḥarīm-i ḥürmet-i ğamla Muḥīb maḥrem ola / Olamaz **tā** rüz-ı maḥşer miḥnet ü ḥürmāndan ḥalās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1478, Beyit 5*). [tā,]

Zülfüñüñ çevġānını gördüm başum top eyledüm / **Tā** kıyāmet 'ışk meydānında olsun raḳkās (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 3*). [tā,]

tā: Şunun için, şundan ötürü.

Bir saçı sünbül yüzi gül yāri gördüm bir naẓar / Yanaram **tā** ol yüzi envārı gördüm bir naẓar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 1*). [tā,]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-ā-dem su seper / Dimesünler **tā** görenler küy-ı yāruñ gerdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 4*). [tā,]

Sākiyā cām-ı şafā sun **tā** vire ẓalbe cilā / Ğam buḥārı yoksa dil āyñesini jeng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 2*). [tā,]

tā: Şunun için, şundan ötürü. II olsun diye, ... incaya kadar.

Bu Muhibbī sözlerin gevherleyin dak ğuşuña / **Tā** görenler diyeler kim bu dür-i meknūn geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 5*). [tā,]

Ṭāvūs-şifāt cilve kılup seyr-i çemen kıl / **Tā** serv-i sehī ögrene senden salınışlar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1139, Beyit 2*). [tā,]

Gülşene vardum ki **tā** tenhā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşī gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 4*). [tā,]

‘Ārızı ka‘be‘ sine irgür eger ister-iseñ / Şām-ı zülfine iriş **tā** bulasın ‘ömr-i dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 4*). [tā,]

Ben hāk iderem yüzümi **tā** basa yol üzere / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [tā,]

Tiredür zülfün ğamından bu dil-i vîrānemüz / Gün yüzün ‘arz eyle **tā** rüşen ola kâşānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [tā,]

Keşf-i burka‘ eyle yüzden nūra ğarķ it ‘ālemi / **Tā** görenler diyeler mihr-i cihān-ārā-y-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [tā,]

Rüy-ı zerdüm **tā** şeref bulsun diyü / Anları pā ile tamga eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4*). [tā,]

Dil tabībisin didüm derdüme dermān eylegil / Didi öldürmek gerek **tā** ğide senden bu marāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 3*). [tā,]

Sun nüş ideyim la‘l-i lebün rāhat-ı cāndur / **Tā** mest olup hālın ide saña Muhib ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 5*). [tā,]

İy Muhibbî tevbe kıl **tā** kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [tā,]

İy Muhibbî tevbe kıl **tā** kalmaya bār-ı günāh / **Tā** sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5*). [tā,]

tā ki: Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini **tā ki** urmaya saña zenbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [tā ki,]

tā ki: Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Etümi kirm-i belā yirse de āh eylemeyem / Diyeler **tā ki** benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [tā ki,]

tā ki: Öyle ki, şunun için, şundan ötürü. II ... olsun diye.

Nazm içinde olasın **tā ki** gönül sen ğavvāş / Talagör baħr-ı ma‘āniye çıkar gevher-i hāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [tā ki,]

tā kim: Şunun için, şundan ötürü.

Hāk bilür kim gözyaşın ben bir yumup biñ dökmişem / **Tā kim** ol meh-rū melek-ruhsārı gördüm bir nazār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 4*). [tā kim,]

tā kim: Şunun için, şundan ötürü.

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekīme / Bak yār liķāsına ki **tā kim** ğide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [tā kim,]

ta'accüb itmeñüz: Şaşmak, hayret etmek.

Çıkarısa düd-ı dil başdan **ta'accüb itmeñüz** hergiz / Sanur mısız ki sīnem içre āh-ı āteşin olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 4*). [*ta'accüb itmeñüz, -me, -ñüz*]

ta'alā'llāh: Yüce Allah.

Küfâr-ı haddüni hattıñ yazup şerh eylemek ister / **Ta'alā'llāh** anı hakk it gider yañlış kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*ta'alā'llāh,]*

tab': Tabiat, mizaç, huy, karakter, yaratılış.

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî **tab'ını** tütî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*tab'ını, -ı, -n, -ı*]

Benüm süz-ı derūnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî **tab'ı** miñnetden uzandukça zebân āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*tab'ı, -ı*]

tāb: Sıcaklık, hararet II ışıık, parıltı.

Ruñuñ **tābında** iy meh-rū dutışur ser-te-ser 'ālem / Cihānda bunu kim gördi kim ola bī-duñān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 3*). [*tābında, -ı, -n, -da*]

tabbāğ: Debbağ: (Ar. debğ – dibāğat "deriyi terbiye etmek"ten debbāğ) Deri terbiye eden kimse, tabak, sepicı.

Her rakıbi öldüreyin didüğüm her dem bu kim / Derisine müşteriyüz didiler **tabbāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 8*). [*tabbāğlar, -lar*]

tāb-ı ruhsāri: (Sevgilinin) yanağının parlaklığı.

Tāb-ı ruhsāri beni eyledi sayru begler / Giceler gelmez olupdur göze uyhu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 1*). [*tāb-ı ruhsāri, -ı*]

tāb-ı ruhsāruñla: (Sevgilinin) yanağının parlaklığı, ateşi.

Halīl'e **tāb-ı ruhsāruñla** āteş gülşen olmışdur / Baña 'aks-i 'izāruñla görünür gülsitān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 3*). [*tāb-ı ruhsāruñla, -uñ, -la*]

tabīb: Tıp âlimi, tıp ilmini bilen, hastalara bakan hekim.

Bu gönül zañmına merhem urayım dime **tabīb** / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4*). [*tabīb,]*

Var iy **tabīb** hasta-i 'ışka 'ilācı ko / İtmez kabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [*tabīb,]*

Hİç bir **tabīb** itmese dil-ħastesine em / Bīmār-ı 'ışk olana derdi devā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*tabīb,]*

Derdi dermāna deġiŝdük fāriġ ol bizden **ṭabīb** / Nef' ü zarrı hālümüzce añlaruz hāzıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 4*). [*ṭabīb,]*

Var iy **ṭabīb** eyleme 'ışk ehline 'ilāc / Levh üzre yazdı anı kalem bî-devā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [*ṭabīb,]*

ṭabībā: *Ey doktor, ey hekim.*

Ṭabībā sorma hālın ehl-i 'ışkuñ / Bularuñ derdi var dermānı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*). [*ṭabībā,]*

'İlāc itme **ṭabībā** derdüme gel / Baña dermān yine derdüm ġamıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*ṭabībā,]*

'İlāc itme yüri var derd-i 'ışka / **Ṭabībā** çünki derdüm bî-devādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

'Āşık-ı şādık olanlar derde dermān istemez / İy **ṭabībā** ko meni derdüm baña dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 5*). [*ṭabībā,]*

Zahmete girme **ṭabībā** çek elüñ bu hastadan / 'Āşık-ı dil-hasteye derdi yine dermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*ṭabībā,]*

İy **ṭabībā** çek elüñ bu sîne-i mecrūhdan / Merhem-i vaşlı gerek özge devāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 2*). [*ṭabībā,]*

'İşk hastasıyım ko beni hālümde **ṭabībā** / Ölmekden evlā derdüme tımār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

İy **ṭabībā** çek elüñ Kānūn-ıla olmaz şifā / Lā'-i nāb-ı dilber olmışdur hemān dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

Şerbet-i la'linden özge 'āşıkā yokdur devā / Gel **ṭabībā** ko 'ilācı biz cevāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

Ṭabībā istemez derdine dermān / Gelür 'ışk ehline derd ü belā hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 4*). [*ṭabībā,]*

ṭabībā: *Ey doktor, ey hekim. II ey sevgili.*

Ṭabībā teşneyem ġāyet lebūnden dil çü āb ister / Büt-i 'ışka giriftāram ser-ā-ser üstüñ'ān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

İy **ṭabībā** ser-i kūyuñda yatan hastalara / İtmedüñ çāre yatur cümlesi bî-çāre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*ṭabībā,]*

Özin bilmez katı dil-hastedür āh / **Ṭabībā** kapuña dermāna gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 2*). [*ṭabībā,]*

ṭabīb-i cān: *Can (gönül) doktoru II sevgili.*

İy **ṭabīb-i cān** buyur la'-i lebūnden bir cevāb / Hastayuz hicrān şebinde derde tımār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*ṭabīb-i cān,]*

tabīb-i cān: *Can (gönül) doktoru II sevgili.*

Dil 'ıŝkuñ-ıla hasta yatur iy **tabīb-i cān** / Dārū-yı la'lūñ-ile bulısar ŝifā yitiŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 3*). [*tabīb-i cān,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ol **tabīb-i dil** ölürsem dağı tedbīr eylemez / Nāle-i āhum dirīgā aña te'şīr eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

İy **tabīb-i dil** meded eyle lebūñden bir devā / Ğāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Leblerūñ dārū'ş-şifāsından cevāb ister gönül / İy **tabīb-i dil** ölürse olmasun fīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ğastayuz kūyuñda yıllardur ki miĥnet beklerüz / İy **tabīb-i dil** lebūñden ya'nī ŝerbet beklerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1363, Beyit 1*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ol **tabīb-i dil** yine bu Ğastasın yād eylemiş / Bir cevāb itmiş lebinden gönülümü ŝād eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1413, Beyit 1*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Oldum za'ıf derdūñ-ile iy **tabīb-i dil** / Bir üstüñ'ān kaldı bile bir deri yitiŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 4*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil: *Gönül doktoru II sevgili.*

Leblerūñden bu Muĥibbī'ye buyur ŝāfī cevāb / İy **tabīb-i dil** meded oldum katı ŝāĥib-firāŝ (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 5*). [*tabīb-i dil,]*

tabīb-i dil ü cān: *Canın ve gönülün tabibi, doktoru II sevgili.*

Bir sencileyin var mı **tabīb-i dil ü cān** āh / Bir bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*tabīb-i dil ü cān,]*

tabīb-i dilden: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ḥaste-i 'iṣḡam **ṭabīb-i dilden** istedüm devā / Bir cevāb-ıla sagaltdı lebleri dārū-y-ımyş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 3*). [*ṭabīb-i dilden, -den*]

ṭabīb-i dilsin: *Gönül doktoru II sevgili.*

Ṭabīb-i dilsin iy ārām-ı cānum / 'İlāc it gönülüme merhemsüz olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 2*). [*ṭabīb-i dilsin, -sin*]

ṭabl: *Davul.*

Sîne **ṭablını** döğüp derbend-i 'iṣḡ içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü 'uṣṣāka nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [*ṭablını, -ı, -n, -ı*]

Sensüzün ger cām nüş itsem baña hep nişdür / Sîne **ṭablını** döğüben inlerem hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 3*). [*ṭablını, -ı, -n, -ı*]

Ferhād belā kühına çün pādaş imiş / Āhı 'alem ü sîne **ṭabl** [u] gam sipāh-ımyş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1*). [*ṭabl,]*

tāc: *Hükümdarlık alâmeti olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi.*

Gice vü gün bir olup irişdi eyyām-ı bahār / Başına zer **tāc** geydi güller oldı tācdār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*tāc,]*

Nigārā ḡāk-i pāyuñ **tācumuzdur** / Ser-i zülfüñ bizüm mi'rācumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 1*). [*tācumuzdur, -umuz, -dur*]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören **tācına** ya'nī dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [*tācına, -ı, -n, -a*]

tāc u kabāya: *Saltanat tacı ve kaftan.*

Şāla rağbet eylesek tañ mı ḡarābāt ehliyüz / Māyil-i dünyā olup **tāc u kabāya** bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3*). [*tāc u kabāya, -y, -a*]

tācdār: *Taç sahibi II Hükümdar.*

Tācdārıyuz Muhibbî ḡüşe-i meyhānenüñ / Oldı serde bir ḡadeḡ mey efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 5*). [*tācdārıyuz, -ı, -y, -uz*]

tācdār oldı: *Taç sahibi olmak, hükümdar olmak II önder, lider olmak.*

Gice vü gün bir olup irişdi eyyām-ı bahār / Başına zer tāc geydi güller oldı tācdār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*tācdār oldı, -dı*]

tācdār olsam: *Taç sahibi olmak, hükümdar olmak II önder, lider olmak.*

Ḥayl-i rindāna Muhibbî tañ mı olsam tācdār / Bir ḡadeḡ meydür başumda efser-i şāhānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4*). [*tācdār olsam, -sa, -m*]

tāc-ı husrev: *Hüsrev'in tacı.*

İy Muhibbî key nazar kıl uşbu 'ayyār felek / Gāh **tāc-ı Hüsrev** ü gāhî külāh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*tāc-ı husrev,]*

tāc-ı husrev ü dārā: *Hüsrev ve Dara'nın tacı // (Hüsrev (Perviz lakaplı İran şahı) ve Dara (İhtişam ve ululuk sembolü olan, ünlü İran şahı).*

Dem olur rind-i harābātī olan bir bādeye / Mülk-i efrīdūn u **tāc-ı Hüsrev ü Dārā** satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 4*). [*tāc-ı husrev ü dārā,]*

tāc-ı 'ışk-ıla: *Aşk tacı.*

Efseri Dārā'ya virmez hil'ati Keyhusrev'e / **Tāc-ı 'ışk-ıla** maḥabbet hil'atin Mecnūn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*tāc-ı 'ışk-ıla, --ıla]*

tāc-ı sa'ādet: *Mutluluk tacı.*

Hāk-i pāyī çün ele girdi Muhibbî başa ko / Ğam yime şimden girü **tāc-ı sa'ādet** ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 5*). [*tāc-ı sa'ādet,]*

tāc-ı sa'ādetdür: *Mutluluk tacı.*

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / Yaradan ḥaqqı ol baña hemān **tāc-ı sa'ādetdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*tāc-ı sa'ādetdür, -dür]*

tāc-ı zer: *Altın tac.*

Seng-i bī-dāduñ gelürse başuma / Faḥr olur baña geyerem **tāc-ı zer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 2*). [*tāc-ı zer,]*

ta'cıl itdi: *Acele ettirme II bir işi çabuklaştırma, hızlandırma II acele etmek II sona yaklaşmak.*

İstedükçe vaşluñı salduñ beni ferdālara / 'Ömr **ta'cıl itdi** ben fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [*ta'cıl itdi, -di]*

tācir: *Ticaret yapan kimse.*

Almaga şabr-ı metā'ın bülbül-i bī-çārenūñ / Gonca hemyānın açup gül **tāciri** zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*tāciri, -i]*

Şol deñlü nişār itdi gevher **tācīr** çeşmüm / Cānā bizi sen sanma eli boşlardanuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 3*). [*tācīr,]*

Dil ü cāna meṭā' bir büseñ aldum / Benüm bu assumı bir **tācīr** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 4*). [*tācīr,]*

tag: *Dağ.*

Dāla dōnse kāmētüm olsa ‘aceb midür dü-tā / **Taglar** tākāt getürmez bār-ı gam arķamda var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [taglar, -lar]

Nāle vü āh itdügince āh iderler **taglar** / Nite kim efgān iderler sayru için saglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 1*). [taglar, -lar]

tag u beyābān: Dağ ve çöl.

Ol ki ‘ışk ehlidür olur küy-ı dilberde muķīm / Eyleyüp dîvānelik **tag u beyābān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 4*). [tag u beyābān,]

tagıd: Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak II varlığına son vermek, düzenini bozup yıkmak.

Geçdi Ferhād-ıla Mecnūn **tagıdup** hengāmesin / Dōstlar kurduk anuñ yirine biz hengāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [tagıdup, -up]

tagıl: Dağılmak, toplu durundayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak II savrulmak, yayılmak.

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muhib / Zülme tākāt itmese dervîş ü miskīn **tagılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [tagılur, -ur]

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşgīn **tagılur** / Būy-ıla ‘ālem tolar san nāfe-i Çīn **tagılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [tagılur, -ur]

Gördi çeşmin şahinin cān u dil itdiler gürz / Şāhbāz itdükçe pervāzı gögercin **tagılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 2*). [tagılur, -ur]

tagıl: Dağılmak, savrulmak, yayılmak.

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşgīn **tagılur** / Būy-ıla ‘ālem tolar san nāfe-i Çīn **tagılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [tagılur, -ur]

tagıl: Dağılmak, toplu durundayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak II savrulmak, yayılmak II bitmek, sona ermek.

İy cefā-hū cevri āyīn eyledūñ ‘āşıklara / Korkaram kim ‘ālem içre ben bu āyīn **tagılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 4*). [tagılur, -ur]

tagla: Vücûda kızgın demirle damga vurmak II özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle büyük üzüntü vermek, acı ve ıstırap çektirmek, yakmak.

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger **taglamışam** / Umaram Hāk’dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [taglamışam, -miş, -am]

Ruħlarıñ şevkiyle ister pīrehan çāk ide gül / Lāleler de ‘ışkuña bağrını yir yir **taglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 5*). [taglamış, -miş]

taglarca: Dağlar kadar, pek çok.

‘Āşikuñ **taglarca** bağı üzre başı var-ımış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [taglarca,]

tağyir eylemez: Değiştirmek, bozmak, tersine çevirmek, başka şekle sokmak.

İstemezdim 'ışka düşmek geldi ahir başuma / Cidd ü cehd-ile kişi takdîri **tağyir eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 2). [tağyir eylemez, -mez]

tağyir idebilmez: Değiştirmek, bozmak, tersine çevirmek, başka şekle sokmak.

Cevrini görüp nigârûn dime sen bed-ḥû-y-ımuş / Anı **tağyir idebilmez** başa çün yazu-y-ımuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1). [tağyir idebilmez, -e, -bil, -mez]

tahammül: Dayanma, katlanma, sabır.

Bu cefâ cevr ü sitem iy seng-dil kim sende var / Her ne kılursañ baña kıl kim **tahammül** bende var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1). [tahammül,]

Tahammül yig tecemmülden diyenler sâye-i ḥârî / Bulıcak oldılar kâni' dimeñ siz sâyebân gözler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4). [tahammül,]

'İşkuñ meyine kimsede yok gerçi **tahammül** / Sen eyle dilâ ger kadeḥ çarḥ ise de nûş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 5). [tahammül,]

tahammül eyle: Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Gördün gözüm yaşını bu sînem otagına / Girüp **tahammül eyle** ki bārân gelür geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3). [tahammül eyle,]

tahammül idelüm: Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

İdelüm cevre tahammül elümüzden ne gelür / Şâh olan zulm idicek lâ-büd anı kul götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2). [tahammül idelüm, -e, -lüm]

tahammül itmez: Dayanmak, katlanmak, sabretmek.

Dil çeker hicrân yükin itmez tahammül Kâf aña / Mest-i üştürdür anuñçün kendüzin ner gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 2). [tahammül itmez, -mez]

tahmîr: Mayalandırma. II yoğurma, hamur durumuna getirme.

Zâhidâ men' eyleme maḥbûb u meyden dönmez / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm **tahmîrümüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3). [tahmîrümüz, -ümüz]

tahrîr eyleñüz: Kaleme alma, yazı yazma.

Göz karasın ḥall idüp dildâra yazdum nâmeyi / Döstar lutf eyleyüp eşkümlü **tahrîr eyleñüz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4). [tahrîr eyleñüz, -ñüz]

tahrîr evletem: Kaleme alma, yazı yazma.

Āteş-i 'ışkuñ rumūzın niçe **tahrîr eyleyem** / Söylesem 'âlem yanar sanmañ ki ancak nâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*tahrîr eyleyem, -y, -e, -m*]

tahrîre almışdur: Kaleme almak, yazmak II kaydetmek, deftere geçirmek.

Bu Muhibbî hâlini **tahrîre almışdur** kalem / Niçe defter toldı şerh olmadı aḥvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [*tahrîre almışdur, -mı, -dur*]

tahrîre getir: Yazıya dökmek, yazmak, yazmaya başlamak.

Çıkar dürler ma'ânî maḥzeninden / Getür tahrîre disünler eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [*tahrîre getir,]*

tahsîn idüp: Beğenmek, takdir etmek.

Didüm cānā 'aceb rüşen yüzün var / Didi **tahsîn idüp** yaḥşî sözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*tahsîn idüp, -üp*]

taht: Taht, hükümdarların resmen oturdukları büyük sandalye yahut koltuk, makam II hükümdarlık; padişahlık makamı.

Reyāhîn şāhınuñ **tahtı** çemendür / Gelen dîvânına serv ü semendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 1*). [*tahtı, -ı*]

Çün felek **tahtına** geçdi ḥusrev -i ḥāver güneş / Kaşdı bu ide sipāh-ı encümi çāker güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 1*). [*tahtına, -ı, -n, -a*]

taht-ı 'ālî-durur: Yüce taht.

Taht-ı 'ālî-durur bu mülk-i vücūd / Oturur 'ışk anda sulṭāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 2*). [*taht-ı 'ālî-durur, --durur*]

taht-ı nerīmān: Neriman'ın tahtı II Şehnâme'de adı geçen tarihi-efsanevî kahramanlardan olup Sām'ın babası, Zâl'in dedesidir. Klasik şiirde yiğitlik ve kahramanlık simgesi olarak anılır.

Menzilin gür olduğunı 'ākıbet her kim bilür / Efser-i Ḥusrev'le ol **taht-ı Nerīmān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 4*). [*taht-ı nerīmān,]*

taht-ı serādan: Toprağın altı.

Āhum eflāke irüp oldı melā'ik gözi nem / Sanmañuz kanlu yaşum **taht-ı serādan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 4*). [*taht-ı serādan, -dan*]

tak: (bir şeyi başka bir şey üzerine) iliştmek, tutturmak veya geçirmek, asmak II (giyilecek veya kullanılacak şeyleri) kendi üzerine yerleştirmek, takınmak, kuşanmak.

Naqd-i cān-ıla diler dil zülfinüñ zencirini / **Takmak** ister boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*takmak, -mak*]

Zülfî zencîrini **takdum** gönîlümün gerdânına / Bildüm âhîr bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1100, Beyit 3*). [*takdum, -du, -m*]

Zülfîni elde gehî zencîr ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne **taksun** boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1110, Beyit 4*). [*taksun, -sun*]

Saçuñ zencîrine dîvâne oldum / Anı boynuma **takmazsın** nedendür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1203, Beyit 3*). [*takmazsın, -maz, -sın*]

tak: (Yapılarda) Kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü II Kubbe, kümbet II Feleğin kubbesi, sema, gökyüzü.

Mu‘âvin olmasa âhum kad ü bālâña irmezdü / Felek **tākına** çıkmaga benüm müşgîn kemendümdür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1048, Beyit 3*). [*tākına, -ı, -n, -a*]

tak: Süslü kemer II (yapılarda) kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü II kemer biçimindeki kaş, kavisli yapısı dolayısıyla sevgilinin kaşları.

Mescid-i hüsnin[i] seyr iden şafâlar kesb ider / Kaşlarınınuñ **tākına** mihrâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1304, Beyit 3*). [*tākına, -ı, -n, -a*]

Câmi‘-i hüsn içre yanar ruhları kandıldür / Kaşlarınınuñ **tākına** mihrâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1347, Beyit 2*). [*tākına, -ı, -n, -a*]

takarrüb bulduğın: Yaklaşma, yakın olma, yanaşma II yakınlık hissetmek, gönül vermek.

Şâh-ı ‘ışka dil **takarrüb bulduğın** gördi gözüm / Didi terk itme bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1211, Beyit 4*). [*takarrüb bulduğın, -dug, -ı, -n*]

tākat: Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden **tākat** u hüş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1407, Beyit 1*). [*tākat,]*

Komadı şabr u hüş dilde **tākat** / Baña itmedi illâ göz-ile kaş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1436, Beyit 2*). [*tākat,]*

Dirġā gitdi benden **tākat** ü hüş / Görelden karşıda sîmîn binâ güş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1452, Beyit 1*). [*tākat,]*

tākat getüre: Gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

İy Muhibbî niçe **tākat getüre** kişver-i dil / Şâh-ı ġam leşkerini üstine her bār çeker (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1150, Beyit 5*). [*tākat getüre, -e*]

tākat getürmez: Gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar **tākat getürmez** bār-ı ġam arķamda var (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1061, Beyit 3*). [*tākat getürmez, -mez*]

tākat ider: Sabretmek, gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Lâf idüp dil şabr idem dirdi firâka sâlhâ / Sâle tâkat mı ider çün hefte mâhî eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1288, Beyit 3*). [tâkat ider, -er]

tâkat itmese: Sabretmek, gücü yetmek, dayanmak, katlanmak, üstesinden gelebilmek.

Cevr elinden cân u dil oldı perâkende Muhib / Zülme tâkat itmese dervîş ü miskîn tagılur (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1015, Beyit 5*). [tâkat itmese, -me, -se-mese]

tâkat mı olur: Güç mü yeter, derman mı olur II güç yetmez, takat kesilir.

Dîdârûña tâkat mı olur iy meh-i enver / Kim oldı ırakdan gönül âşüfte vü medhüş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1406, Beyit 4*). [tâkat mı olur, -ur]

tâkat yokdur: Takatin, kuvvetin olmaması, dayanacak gücün olmaması.

İy Muhibbî yüzine bakmaga yokdur tâkat / Tagıdup ‘aqlımı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1136, Beyit 5*). [tâkat yokdur, -dur]

tâkati kalmadı: Tâkati kalmamak (kesilmek, tükenmek): yeterli gücü olmamak, gücü azalmak II Sabrı tükenmek, tahammülü kalmamak.

Tâkati kalmadı kim sensüz Muhibbî söz diye / Cândan ayrılrsa beden lâ-büd kalur güftârsuz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1369, Beyit 5*). [tâkati kalmadı, -dı]

tâkatum tâk oldı: Tâkati kalmamak (kesilmek, tükenmek): yeterli gücü olmamak, gücü azalmak II sabrı tükenmek, tahammülü kalmamak.

Tâkatum tâk oldı şabrum kalmadı soldı beñiz / Dil tabîbine meded bu hâsta dil hâlin diñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1308, Beyit 1*). [tâkatum tâk oldı, -dı]

takdir: Kader, yazgı.

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / Bu umîda ne getürür görelüm taqdirümüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1273, Beyit 4*). [taqdirümüz, -ümüz]

İstemezdüm ‘ışka düşmek geldi âhîr başuma / Cidd ü cehd-ile kişi taqdiri tağyîr eylemez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1353, Beyit 2*). [taqdiri, -i]

takdir eylemiş: Takdir eylemek, karar vermek II Ezelde Cenâb-ı Hakk’ın olmasını dilediği şeyler, her şey hakkında vermiş olduğu ezeli karar, alın yazısı, kader.

Öldürürdi günde biñ kez bulsa ol hûnî beni / Ölmemeklik n’eyleyem Haq baña taqdir eylemiş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1427, Beyit 4*). [taqdir eylemiş, -miş]

taqdir eyleñüz: Bir kimsenin veya şeyin önemini, değerini anlama II Beğenme, güzel bulduğunu, beğendiğini belirtme II Saymak, öyle benimsemek.

Katlüm için haq getürmiş ol şeh-i hûbân yine / Gam beni şimden girü öldürdi taqdir eyleñüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1281, Beyit 3*). [taqdir eyleñüz, -ñüz]

tāk-ı ebrūsın: “Kaş tākı” Kemer biçimindeki kaş.

Cāmi‘-i hüsninde yāruñ **tāk-ı ebrūsın** gören / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrāb ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1104, Beyit 2*). [*tāk-ı ebrūsın, -sı, -n*]

tāk-ı ebrū-yı nigār: Sevgilinin kemer biçimli kaşları.

Secdegāh-ı dil olaldan **tāk-ı ebrū-yı nigār** / Her yire baş egmezüz birdür bizüm mihrābumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1221, Beyit 2*). [*tāk-ı ebrū-yı nigār,]*

tāk-ı mısır: Şehir kemeri, şehrin süslü kemeri II Mısır kemeri, Mısır'ın süslü kemeri II sevgilinin süslü kemere benzeyen kaşları.

Kaçan görine ol **tāk-ı Mısır** pes / Ola kıblem ham-ı ebrū-yı muqavves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1388, Beyit 1*). [*tāk-ı mısır,]*

takrīr: Anlatmak, ifade etmek.

Degül **takrīr-içün** mümkün Muhibbī cevri dildāruñ / Kaçan takrīre kaşd itsem dehān içre zebān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*takrīr-içün, --içün*]

Degül takrīr-içün mümkün Muhibbī cevri dildāruñ / Kaçan **takrīre** kaşd itsem dehān içre zebān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*takrīre, -e*]

takrīr eyleñüz: Anlatmak, ifade etmek, açıklamak, bildirmek.

Döstlar ben ölmedin billāhi tedbīr eyleñüz / ‘İşk içinde hālümü ol yāra **takrīr eyleñüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*takrīr eyleñüz, -ñüz*]

takrīr eylevem: Anlatmak, ifade etmek, açıklamak, bildirmek.

Sor baña ‘ışkuñ rumūzın saña **takrīr eylevem** / Cān u baş terkin urur ‘āşık hemān pervānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 2*). [*takrīr eylevem, -y, -e, -m*]

takrīr eylevem: Anlatmak, ifade etmek, açıklamak, bildirmek.

Kime **takrīr eylevem** kime bu dil esrārını / Güş iden aḥvālümü benden beter ḥayrān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 4*). [*takrīr eylevem, -y, -e, -m*]

taksīr: Kusur, suç, günah.

Gerçi yolında nigāruñ cān u dil kılduk sebīl / Müstedām olsun ki cevruñ eylemez **takşīrümüz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 2*). [*takşīrümüz, -ümüz*]

tal: Dalmak, suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek II (dalğıç için) belli bir amaçla denizin dibine inmek.

Gözün yaşını dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o baḥr içre **taladur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*taladur, -a, -dur*]

Dür diŝuñ yâdnâ **talsam** ger ma‘ânî baħrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [*talsam, -sa, -m*]

Maħabbet baħrına **taldum** sözüñ dürr-i ma‘ânîdür / Anuñçün ehl-i ‘iŝkuñ dâyimâ vird-i zebânıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*taldum, -du, -m*]

İy Muhibbî bu gözüm merdümi ğavvâş gibi / **Taluban** baħr-ı ğama dürr-ile mercân getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 5*). [*taluban, -uban*]

Ko daksun rişteyi câna Muhibbî ehl-i nazm olan / Ma‘ânî baħrına **talup** çıkarduñ dür gibi sözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 5*). [*talup, -up*]

İy Muhibbî kimse irmez baħr-ı ‘iŝkuñ ‘umkına / Gerçi mâhîler gibi ‘işk ehli aña **talalar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*talalar, -a, -lar*]

Nazm içinde olasın tâ ki göñül sen ğavvâş / **Talagör** baħr-ı ma‘ânîye çıkar gevher-i hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 1*). [*talagör, -a, -gör*]

İy Muhibbî **tal** ma‘ânî baħrına ğavvâş-vâr / Olur olmaz gevhere bakma gerekdür ola hâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 5*). [*tal,]*

tal: *Dalmak II kavgada birden saldırmak II köpeğın havlaması, saldırması.*

Muhibbî küyuña varsa **talar** ol dem seg-i küyuñ / Ya ne’yçün dirler iy hürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*talar, -ar*]

tal‘at-i zibâyı: *Güzel, parlak yüz.*

İy gözüm gel bir nazar ol **tal‘at-i zibâyı** gör / Zülfinüñ bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1*). [*tal‘at-i zibâyı, -y, -ı-yı*]

taleb eyle: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

Ölince yürî yârî **taléb eyle** Muhibbî / ‘Ăŝık olana dünyede ârâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*taleb eyle,]*

taleb eyler: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

Ol ğazâlî arayı gitti Muhibbî derdmend / Kim şikâr eyler taléb ser-keşte-yi Hâmün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 7*). [*taleb eyler, -r*]

taleb eylerse: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

Naqd-i cân-ıla Muhibbî **taléb eylerse** ne tañ / Çünki la‘i-leb-i dilber aña maṭlûb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 5*). [*taleb eylerse, -r, -se*]

taleb it: *Talep etmek, istemek, arzu etmek.*

İy Muhibbî dürüşüp ‘işk-ı haḳîkî **taléb it** / Sözlerüm cümle haḳîkîdür anı sanma mecâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 7*). [*taleb it,]*

ṭaleb kılma: Talep etmek, istemek, arzu etmek.

Vaşlını idüp temennâ hicrini kılma ṭaleb / Dil-rübâlar dâyimâ gayrı rızâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*ṭaleb kılma, -ma*]

ṭâli: İnsanın başına gelmesi takdîr edilen iyi veya kötü durumlar, baht, şans, tâlih.

Küyuna varmaga sanmañ kim beni yârum komaz / **Ṭâli'ümdür** döstlar baht-ı siyehkârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*ṭâli'ümdür, -üm, -dür*]

Sâye salsa dir-idüm ben hâke ol serv-i sehî / **Ṭâli'üm** sa'd oldı baht-ı kâmrânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [*ṭâli'üm, -üm*]

Mîhr ile bir kez nazar kıldı baña çeşmiyle yâr / Çok şükür kim **ṭâli'üm** 'âlemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*ṭâli'üm, -üm*]

ṭâlib: İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

Zâhidâ sanma senüñ uçmaguña biz **ṭâlibüz** / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3*). [*ṭâlibüz, -üz*]

Dîdâr-ı yâra **ṭâlib-iseñ** âhîr iy gönül / Eyle niyâz su gibi rüyüñ türâba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 2*). [*ṭâlib-iseñ, -ise, -ñ*]

ṭâlib oldum: İstemek, istediğini bildirmek.

Ne oldum mescide ṭâlib ne deyr ü şöhbete râğıb / Ne zâhid bildi ne râhib benüm özge me'âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [*ṭâlib oldum, -du, -m*]

ṭâlib olma: İstemek, istediğini bildirmek.

Ṭâlib olma iy gönül zâhid gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [*ṭâlib olma, -ma*]

ṭâlib olmazuz: İstemek, istediğini bildirmek.

Püte-i 'ışk içre yanup hâliş olduk zer gibi / Olmazuz dünyâya ṭâlib sanma dînâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*ṭâlib olmazuz, -maz, -uz*]

ṭâlib olup: İstemek, istediğini bildirmek.

Cân naqdı-y-ıla **ṭâlib olup** büse istedüm / Didüm ki lebün öpmege cânâ bahâ nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 4*). [*ṭâlib olup, -up*]

ṭâlib-i dîdâr olan: Sevgilinin güzel yüzünü (görmek) istemek.

İstemez zâhid gibi cennet temâşâsın gönül / **Ṭâlib-i dîdâr olan** bilür ki dîdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*ṭâlib-i dîdâr olan, -an*]

ṭālib-i pūr-ḥamlaruz: Kıvrım kıvrım (olmuş saçın) isteklisi.

Baḥa beñzer key perîşân-ḥāl gördüm dil seni / Zülf sevdāsına düşmiş **ṭālib-i pūr-ḥamlaruz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3). [ṭālib-i pūr-ḥamlaruz, -laruz]

ta'lim: Öğretme, öğrenme II alıştırma, idman.

Elifler uşbu sînem levḥasında / Yazılmış tıfl için **ta'lime** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5). [ta'lime, -e]

Muḥibbî dād-ı Ḥaḳ'dur 'ışk kitābı / Okınmaz sanma sen **ta'lime** beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 5). [ta'lime, -e]

ta'lim kalmaz: Bir şeyi birine öğretmek II bir şeyi birinden öğrenmek.

Mu'allimden ceḫālar öğrenürsin / Neden dîrsin veḫā **ta'lim kalmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2). [ta'lim kalmaz, -maz]

ta'limin ider: Bir şeyi birine öğretmek II bir şeyi birinden öğrenmek.

Fitne **ta'limin ider** gözlerine ğamzeleri / Çok zamāndur görürem ol gözi fettān uyumaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4). [ta'limin ider, -i, -n, -er]

tamām: Bitmiş, tamamlanmış II bitme, tamamlanma, sona erme.

Niçe bir hicrān elinden çok şikāyet ideyin / Söz **tamām** vallāhu a'lem iy Muḥibbî sözi kes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5). [tamām,]

tamga: Bir nesnenin üzerine bir nişan bir alamet basmak üzere boya veya kızgın demir olarak kullanılan mühür. (Kumaş deseni bağlamında).

Kanlu yaşum ḫil'atine dāğımı itdüm nişān / Rağbeti artar kumāşuñ kim kaçan **tamgası** var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4). [tamgası, -sı]

tamga eylemiş: Damgalamak, bir şeyin üzerine damga vurmak.

Rūy-ı zerdüm tā şeref bulsun diyü / Anları pā ile **tamga eylemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 4). [tamga eylemiş, -miş]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degül cānuma ger kaçd ider-ise ğamzeler / Zülfî kâfir çeşmi ḫünî dilberüm ya kaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3). [tañ degül,]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degül bülbülleyin küyuñda efgān eylesem / Sen gül-i pūr-ḫārdan cānumda āzār özgedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 3). [tañ degül,]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinin gark / **Tañ degül** cüş idicek bir ucı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3*). [*tañ degül,*]

tañ degül: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / **Tañ degül** dirler gider şebde irak yire âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 2*). [*tañ degül,*]

tañ degüldür: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degüldür nâle kılsa küyuña vardukça dil / Var midür gülşende bir gül bülbülün zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*tañ degüldür, -dür*]

tañ degüldür: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

Tañ degüldür ger rakıb olmazsa yanuñdan cüdâ / Kanda kim gül açıla lâ-büd bulunur hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*tañ degüldür, -dür*]

tañ degüldür: Şaşmamak gerek, şaşılmaz, tuhaf değil.

İy Muhibbî cün şarâb-ı ‘ışkı nüş itdüñ ezel / Tâ kıyâmet **tañ degüldür** idesin cüş u huruş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 5*). [*tañ degüldür, -dür*]

ta‘n itme: Yermek, ayıplamak, hor görmek, kınamak.

Tarıķ-ı ‘ışka gel **ta‘n itme** zâhid / Anuñ dağı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*ta‘n itme, -me*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aglasam bülbül gibi küyuñda **tañ mı** zâr zâr / Bu benüm efgânuma gül gibi sende hânde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [*tañ mı,*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Belâ iklîminüñ şâhı olursam **tañ mı** Mecnün-veş / ‘Alemdâr âh-ı dil elde sirişik-i gam sipâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 2*). [*tañ mı,*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Bâğ-ı hüsnüñde nedür zülfüñle cânâ hâş didüm / Gülşen içinde olursa **tañ mı** didi mür u mâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2*). [*tañ mı,*]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şem'-i hüsnine cem' olup 'uşşāk / **Tañ mı** pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Āsitānuñda Muhibbî **tañ mı** efgān eylese / Kanda kim gülşen ola bülbülden efgānlar kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 5*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Āteş-i hicrāna münkir gelse **tañ mı** müdde'ī / Dūzaḥuñ aḥvālını ancak 'azābīler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 3*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Gelürse **tañ mı** feryāda bugün bülbül gibi gönlüm / Görür gülzār-ı hüsninde açılmış gül gibi yüzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Tañ mı cüş itse Muhibbî āh-ıla deryā-yı eşk / Rūzigār esdükçe kim dir baḥr-i bī-pāyān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Ġarḡ-ı ḥūn olsa Muhibbî **tañ mı** çeşmüm merdümü / Görürem her dem kuçar dildārı gülgün cāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 5*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Leblerüñ emsem disem ğamzeñ diler kanum döke / Kan iderse **tañ mı** çeşmüñ çün şarāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Muhibbî göz yaşın ḥarc itse **tañ mı** / Metā'-ı ğam gibi çün ḥāşılı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Olursa **tañ mı** aḥvālüm diger-gün / Baña çün ol şeh-i ḥübān görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 3*). [*tañ mı,]*

tañ mı: *Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.*

Firḡatiyle her ğice **tañ mı** ola bī-ḥ'āb göz / La'l-i nābuñ yādına her dem olur ḥūn-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [*tañ mı,]*

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ölmiş-iken bu zemîn buldı yine tâze hayât / **Tañ mı** ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Çün Mesîhâ gibi ‘âlemde mücerred geçertüz / **Tañ mı** kudsiler eger olsa bizüm mahremümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 3). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Hayl-i rindâna Muhibbî **tañ mı** olsam tâcdâr / Bir kadeh meydür başumda efser-i şâhânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 4). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Görüp cânâ yüzünü ‘âlem-efrüz / Gicem Kıadr olsa günüm **tañ mı** Nevruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Muhibbî şî‘rini rindâne söyler / Olursa şî‘r içinde **tañ mı** mümtâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 5). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Kapsa **tañ mı** bu kebüter gönlümü / Zülfine dirler anuñ çün şâhbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şâla rağbet eylesek **tañ mı** harâbât ehliyüz / Mâyil-i dünyâ olup tâc u kabâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 3). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Nây-veş gâhî Hicâz’ı seyr idüp gâhî ‘Irak / Bezm-i gamda inlesek **tañ mı** makâmât ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 3). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şî‘r-i pür-süzum Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki şâ‘irlere **tañ mı** didürsem çarbi bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7). [tañ mı,]

tañ mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Taň mı bu ‘âlem serîrinden Muhibbî ‘âr ide / Hâk ü hışt-ı meygede bâlin ü bister aña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 5*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / Ben de yansam **taň mı** yârum âteşin ruhsâr-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

‘Arşa-i ‘ışk içre diksem **taň mı** eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm ya imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şerha şerha olsa sînem **taň mı** tîğündan cüdâ / Teşnelikte çâk çâk olur nite kim rûy-ı ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [taň mı,]

taň mı: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Taň mı Muhibbî bulsa maħabbetle ger kemâl / İtdi henüz müftî-i ‘ışka çün irtibât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 5*). [taň mı,]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Yüz uruban kekbüñ naķşını kapsam **taň mıdur** / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Taň mıdur sevdâ-yı zülfinden gönül olsa hârâb / Çünkü bu ğam leşkeri sînemde bî-pâyân kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 2*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şem‘-i ruhsârüñ görüp yansam yakılsam **taň mıdur** / Şem‘ gördükçe yakar bâl ü perin pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şâne gibi pâralansa **taň mıdur** bu cân u dil / Her şeher bād-ı şabâ zülfini yâruñ şâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [taň mıdur, -dur]

taň mıdur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Hâr elinde gördi gülşende gülüñ dāmânımı / Bülbül itse **taň mıdur** feryâd u âh u nâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 2*). [taň mıdur, -dur]

tañ midur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aglasam ol gönca-leb hândân olursa **tañ midur** / Her kaçan bārān ola gül açılır hândân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 6*). [*tañ midur, -dur*]

tañ midur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Noğtadur agzı didük kıldur bili fehm eyledük / Dürbîn olsa Muhibbî **tañ midur** idrākümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 5*). [*tañ midur, -dur*]

tañ midur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Şebüm rüşen ider gönülüm çerāğı / Dinürse **tañ midur** aña şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 3*). [*tañ midur, -dur*]

tañ midur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aglar-ısa bu Muhibbî **tañ midur** Ya‘küb-veş / Görelî dîde hağ-ı sebzüni yaşın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*tañ midur, -dur*]

tañ midur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ruğlarıñsuz bu Muhibbî āh iderse **tañ midur** / Bülbül-i şürîdenüñ hāli n’olur gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 5*). [*tañ midur, -dur*]

tañ midur: Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Gül yüzünde çünki hağtuñ zāhir oldı mür-veş / Çarğ elinden inler-isem **tañ midur** tanbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*tañ midur, -dur*]

taña kaldı: Şaşırıp kalmak, hayrete düşmek, donakalmak II tan vaktine kalmak, sabaha kalmak.

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yürüyüp tutdı cihān mülkini ser-tā-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [*taña kaldı, -dı*]

tanbūr: Klâsik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli tahta çalgı.

Bezm ara tā şubh olunca iy Muhibbî nāle kıl / Çalınur mızrāb-ı gamla çün gönül **tanbūrdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 7*). [*tanbūrdur, -dur*]

tanbūr-ves: Tambur gibi, tambur misali.

Gül yüzünde çünki hağtuñ zāhir oldı mür-veş / Çarğ elinden inler-isem tañ midur **tanbūr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*tanbūr-ves,*]

Çaddümi çeng eyleyüp kânuna āheng eyledi / Buralı güşum Muhibbî dest-i gam **tanbūr-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 5*). [*tanbūr-ves,*]

ta'n-ı bed gūdan: *Dedikoducu kimsenin ayıplamaları, kınamaları.*

Her kim olsa esir-i 'ışık bir meh-pāreye / Ölmeyiserdür ol olmaz **ta'n-ı bed gūdan** hālāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 2*). [*ta'n-ı bed gūdan, -dan*]

tañla: *Şaşmak, garip bulmak.*

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / **Tañlaram** nāz uyhusından yāri bī-dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*tañlaram, -r, -am*]

tañrı selāmını virmez: *Allah'ın selamını vermek. Selam vermek.*

Āh kim Tañrı selāmını baña virmez geçer / Çeşm-ile kılmaz nazar ol gāmze-kārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 3*). [*tañrı selāmını virmez, -mez-n, -ı, -mez*]

tañtana: *Gösteriş, gürültü patırtı.*

Hāy u hū **tañtanadan** kalmadı bir zerre eşer / Şimdi bir çāha düşüp derd-ile dārāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*tañtanadan, -dan*]

tapu evler: *Hizmet etmek II İtâat etmek, tâzim göstermek.*

Olmasa yār Muhibbî şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*tapu eyler, -r*]

tapu evler: *Hizmet etmek II İtâat etmek, tâzim göstermek.*

Olmasa yār Muhibbî şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [*tapu eyler, -r*]

tār: *İp, iplik II tel II saç teli.*

Cān u dil zülfi gāmından bir dem ārām eylemez / Ruḥları üstinde şeb-veş **tārı** gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6*). [*tārı, -ı*]

Zülfini biñ cān-ıla isterseñ olmaz rāyegān / Kim anuñ her **tārı** iy dil niçe yüz biñ cānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [*tārı, -ı*]

(ص) Sundum elümi zülfi kemendine irem / Bilmedüm sihr-ile her **tārını** kılmış ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*tārını, -ı, -n, -ı*]

tār: *Tel, saz teli II Kuzeydoğu Anadolu, Kars ve Azerbaycan bölgelerinde kullanılan, teknesi çanak denilen büyük ve küçük iki kısımdan meydana gelen perdeli ve mızraplı çalgi.*

Olalı bār-ı gāmdan kāmētüm çeng / Sirişk-i çeşmüm anda **tāra** beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 4*). [*tāra, -a*]

Dehr eli āhir bükür bu kāmētüñi çeng ider / Bezm-i gāmda iy göñül inle yaşuñı eyle **tār** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*tār,]*

Sİne-i sūzānumı her kim göre sanur rebāb / Eşk-i sūrḥum **tāra** beñzer ol rebāb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [*tāra, -a*]

Saz-ı ‘ışka dem-be-dem iy dōstlar āheng-içün / **Tārlardur** tende her reg dest-i ğam mızrābumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*tārlardur, -lar, -dur*]

Yaşum **tār** u kadüm çeng olalı āh / Yaşum **tār** u kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*tār,]*

tār ider: Dağıtmak, dağınk hale getirmek II tel haline getirmek, tel tel etmek II karanlık hale getirmek, karanlık etmek, ışığın görünmesini engellemek.

Her kaçan kim ruḥları üstinde zülfin **tār ider** / Her kılında niçe biñ ‘āşıkları ber-dār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [*tār ider, -er*]

tār itdi: Karanlık hale getirmek, karartmak, karanlık etmek, ışığın görünmesini engellemek.

Āhum düttüni ‘ālemi **tār itdi** Muhibbî / Gerçi ki dinür bir sūz imiş āh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 5*). [*tār itdi, -di*]

tārāc: Yağmalamak, talan etmek || Sevgilinin gamzelerinin etkisi.

Türk çeşmüñ mülk-i dil **tārācina** / Zülfi-kāfir kış ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*tārācina, -i, -n, -a*]

tārāc ider: Yağmalamak, talan etmek.

Gönül şehrin ider tārāc kara kaşlar elā gözler / Dil-i dîvāneyi gör kim yine dāyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*tārāc ider, -er*]

tārāc ider: Yağmalamak, talan etmek.

Gözleri Tātār-veş **tārāc ider** dil mülkini / Ğāret ü yağma tārācını ḥarāmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*tārāc ider, -er*]

taraf: Cihet, canip, semt, yan.

Her **tarafdan** güller açılır cihān rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*tarafdan, -dan*]

İy Muhibbî her **tarafdan** üşüben murğ-ı belā / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5*). [*tarafdan, -dan*]

Çün bahār oldı açıldı her **tarafdan** lāleler / İçmeyen ādem midür gülgünleyn piyāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 1*). [*tarafdan, -dan*]

Zülfi-y-ile beñzer el bir eyledi kāfir ḥaṭı / Her **tarafdan** yüridi kaşdı meger imānadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [*tarafdan, -dan*]

Sinem benüm kıldı hedef döner baña dir lā-tuḥaf / Gelür ḥadengi her **taraf** ebrü kemānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 4*). [*taraf,]*

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / Yüz sürer serv ayagina her **tarafdan** cüybâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7). [tarafdan, -dan]

Salınur ‘işve ile her **tarafa** nâz-ıla yâr / Âh bu şiveyi ne serv ne şimşâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6). [tarafa, -a]

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cânlar kopar / Her **tarafdan** niçe yirden âh u efgânlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [tarafdan, -dan]

Halka halka sünbülü bād esse ditrer her **taraf** / Sanki bir tāvüsdur cevlân idüp per gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3). [taraf,]

Bahr-ı gamdan hiç halâş olur mı bu dil zevrakı / Her **tarafdan** eşkümi bu gözlerüm deryâ ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 3). [tarafdan, -dan]

El urayın dime sakın genc-i hüsnine / İki **tarafda** zülfi anuñ ejdehâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3). [tarafda, -da]

Kâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / Ehl-i diller her **taraf** âh eyleyüp yügrışmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4). [taraf,]

Rebî‘ eyyâmı gül devr-i semendür / Akar su her **taraf** seyr-i çemendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 1). [taraf,]

Nağ‘-ı hüsninde yine çignedür üftâdeleri / At salup her **tarafa** ya‘nî semendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4). [tarafa, -a]

Murg-ı vahşî gibi siñdi her **taraf** seyyâreler / Şubh-dem şahbâz-veş çün açdı bâl ü per güneş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 6). [taraf,]

Meşveret itmege gelse bir yire ol iki kaş / Mâh-rûlar her **tarafdan** indürürler aña baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 1). [tarafdan, -dan]

tarf-ı meygedevi: Meyhanenin civarı, kenarı.

Sen koma **tarf-ı meygedeyi** elden iy gönül / Bu sâgar-ıla saña çün ol rehnümün geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 2). [tarf-ı meygedeyi, -yi]

tarh itdi: Kurmak, düzenlemek, tertip ve tanzim etmek.

Zülfi **tarh itdi** cefâ sengini dil buķ‘asına / Muħkem olsun diyü san kâfiri bünyâd eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5). [tarh itdi, -di]

târ-ı eşküme: Gözyaşı ipliği, gözyaşı teli.

Haymedür bu perde-i çeşmüm hayâl-i şâhına / **Târ-ı eşküme** benüm itnâb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 4). [târ-ı eşküme, -üm, -e]

târ-ı zülfinüñ: Saçın karanlığı, siyah saç II saçın bir teli.

Târ-ı zülfinüñ hayâli sîne-i süzânda / Âteş içre iy Muħibbî mârdu in eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 5). [târ-ı zülfinüñ, -i, -n, -üñ-i, -nüñ]

tarik: Yol II tâkip edilen yol, usûl.

Râhı keçdür zâhidüñ 'ışkuñ velîkin müstakîm / İy Muhibbî 'âşıkam yolum **tariküm** togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*tariküm, -um*]

La'l-i şîrinüñe cân virmek-ise 'ışka **tarik** / İdelüm biz de anı nite ki Ferhâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 3*). [*tarik,]*

İy Muhibbî şâf-dil hem pâk-meşreb ol yûri / Kim **tariki** togrıdur lâ-büd anı Hâlîk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*tariki, -i*]

Zülfüñe irsem tavâf olurdu hüsñüñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak **tarikun** çünkü şâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*tarikun, -i, -n*]

Gözleri Tâtâr-veş târâc ider dil mülkini / Gâret ü yağma **tarikuni** haramiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2*). [*tarikuni, -i, -n, -i*]

Zâhidâ 'ışkuñ **tarikun** añlamaz kec-ıtab'sın / Diñlemezsın Hâk sözi sende meger var saht güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*tarikun, -i, -n*]

tarikat: Yol, meslek, tarik.

İtmez-idük reh-i 'ışk içre **tarikat** hâşıl / Olmasa küy-i harâbât bizüm menzilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 2*). [*tarikat,]*

tarik-i hak'da: Doğru yol, doğruluk yolu II Allah yolu.

Ger bulna zerre deñlü dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsin sen **tarik-i Hak'da** bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*tarik-i hak'da, -'da-da*]

tarik-i 'ışk: Aşk yolu.

Güzeller itmese cevır ü cefâyı / **Tarik-i 'ışk** iñende muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 6*). [*tarik-i 'ışk,]*

Tügra-yı ğamla Muhibbî sîne-i tablı döğüp / Bu **tarik-i 'ışk** dervendinde miñnet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5*). [*tarik-i 'ışk,]*

tarik-i 'ışka: Aşk yolu.

Tarik-i 'ışka gel ta'n itme zâhid / Anuñ dahı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [*tarik-i 'ışka, -a*]

tarik-i 'ışkda: Aşk yolu.

Çünkü öldürdüñ Muhibbî'yi ser-i küyuñda gel / Büse ihsân it **tarik-i 'ışkda** yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 5*). [*tarik-i 'ışkda, -da*]

Gel bugün 'âşıklarun öldür günâhın aña sen / Konmamışdur çün **tarik-i 'ışkda** yokdur kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 2*). [*tarik-i 'ışkda, -da*]

tarîk-ı 'ışkda: *Aşk yolu.*

Döstüm cevr ü cefâdan sanma kim yüz döndürem / Bu **tarîk-ı 'ışkda** sâbit-âdem muhkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [*tarîk-ı 'ışkda, -da*]

tarîk-i 'ışkdur: *Aşk yolu.*

Katl-i 'uşşâk eylegil hîç itme kanından hazer / Bu **tarîk-i 'ışkdur** konılmadı bunda kışâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 3*). [*tarîk-i 'ışkdur, -dur*]

tarîk-ı 'ışkı: *Aşk yolu.*

Sen **tarîk-ı 'ışkı** bir gör iki görme zâhidâ / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [*tarîk-ı 'ışkı, -ı*]

tarz-ı nazm: *Şiir tarzı, üslubu.*

Hüsrevâ gûş it Muhibbî şî'rine eyle nazar / **Tarz-ı nazm** içre Nizâmî ma'nide h'âce-y-imîş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 5*). [*tarz-ı nazm,]*

tarz-ı şî'r: *Şiir tarzı, üslubu.*

Didi ânide Muhibbî böyle bir rengîn gazel / **Tarz-ı şî'r** içre Nevâyî gibi ol fâyıķ mîdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1123, Beyit 5*). [*tarz-ı şî'r,]*

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.*

Baş açup kalduram elüm du'âya / Eger küyından irse başuma **taş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 3*). [*taş,]*

taş: *Sıvı maddelerin içinde buldukları yere sığmayarak kabarıp kenarlardan aşması.*

Geçid virmez gözümüñ yaşı **taşdı** / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*taşdı, -dı*]

Taşdı Ceyhün oldı eşküm küyına virmez geçid / Gözlerümden dad meger andan beni ırmag-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 4*). [*taşdı, -dı*]

taş: *Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II eşik taşı.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün yüzün sürer güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarh-ı mînâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*taş,]*

N'ola yasdansam eger **taş** işigini şubha dek / Kim sa'âdet kişiye vakt-ı şeherden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*taş,]*

Nigârüñ **taş** işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çâre yasdannmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*taş,]*

Dün gece kodum yâr işığı **taşına** baş / Gözümden akar hûn-ı ciger sanmañ anı yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1). [taşına, -i, -n, -a]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II mezar taşı.

Dikse kabrüm üzre duranlar melâmet **taşını** / Görüben bir ‘âşık-ı şeydâ mezâridur diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4). [taşını, -i, -n, -ı]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II sevgilinin taş kalbi.

Âhum odından umar idüm eyleye eşer / Âhen gibi gönül katı[dur] **taşa** beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4). [taşa, -a]

Mümkün mi saña rañm gele yâr dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye rañm ide mi **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5). [taş,]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II değirmen taşı II gözler, göz bebekleri.

Dâne-i hâlûñ hayâliyle gözüm yaşlar döküp / Âsiyâ gibi döginür ele almış iki **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3). [taş,]

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II değirmen taşı.

Nâlân olup cürmin añup sîne dömege / Gerdün gibi eline alsun dil iki **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 3). [taş,]

Sen cefâkârûñ elinden seyl idüp göz yaşların / Sîne dögem âsiyâ-veş ele alup iki **taş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1469, Beyit 4). [taş,]

İki **taş-ıla** döne döne öğüdür felek / Bir bir cihân halkına dir âsiyâba bas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 6). [taş-ıla, -ıla]

taş dikesiz: Taşı dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek. II mezarın başına mezar taşı koymak.

Ölürsem râh-ı küyünda dikesiz taş işigini / Görenler diyeler rañmet şehîd-i ‘ışk mezâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 2). [taş dikesiz, -e, -siz]

tās tās içdügüm: Tas tas içmek, taslar dolu içmek, defalarca içmek.

La‘l-i nâbuñ hasretinden dâyim iy nâ-mihribân / Bezm-i ğamda hûn-ı dildür içdügüm ben tās tās (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 4). [tās tās içdügüm, -düg, -üm]

taşa çalar: Taşa vurmak, taşlık yere sürmek II bıçağı keskinleştirmek için taş cinsinden bir şeye sürmek.

Tüğim aldı helâk itmek-içün **taşa çalar** / Kesmeyicek başımı tüğim alup **taşa çalar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1). [taşa çalar, -ar]

taşa çalar: Taşa vurmak, taşlık yere sürmek II bıçağı keskinleştirmek için taş cinsinden bir şeye sürmek.

Tiğini aldı helâk itmek-içün **taşa çalar** / Kesmeyicek başımı tiğın alup **taşa çalar** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1). [taşa çalar, -ar]

taşdık olunmaz: Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama II doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama, onama, tasvip etme.

Miyânından haber kim var dir ise / Sözi **taşdık olunmaz** çün gümândur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4). [taşdık olunmaz, -maz]

tâs-ı çarh: Feleğin taşı (gök kubbe).

Güm güm ötse na'ramuzdan **tâs-ı çarh** olmaz 'aceb / Hâlümüzce ehl-i 'irfân içre hâlât ehliyüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 4). [tâs-ı çarh,]

taşlar dikildi: Taşı diklemesine bir zemine yerleştirmek II mezarın başına taş dikmek, mezar taşı dikmek, ölmek. II okların düştüğü yere bir taş dikme adeti. (Ah okları bağlamında).

Meydân-ı 'ışık içinde atup âhum okların / **Taşlar dikildi** oldı nişâne mezârumuz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 4). [taşlar dikildi, -di]

taşlara çalsa: Taşa vurup kırmak, parçalamak.

Bu Muhibbî şîşe-i nâmûsı çalsa taşlara / Döstlar 'ayb olmasun 'ışık ehli çün ad istemez (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 5). [taşlara çalsa, -sa]

taşlu: Taşı çok olan yer, taşlık.

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yağdurdı nigâr / Varırmaz oldum ser-i küyına yollar **taşludur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2). [taşludur, -dur]

taşvîr eylemez: Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma II çizmek, canlandırmak, betimlemek, resmetmek.

Levh-i dilde yazmışam cânâ hayâlüh nakşını / İtdüğüm nakşı benim Mânî de **taşvîr eylemez** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3). [taşvîr eylemez, -mez]

taşvîr eylemiş: Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma II çizmek, canlandırmak, betimlemek, resmetmek.

Yüzünü kimdür görüp dil virmeye / Dest-i kudret çünki **taşvîr eylemiş** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3). [taşvîr eylemiş, -miş]

taşvîr eyleñüz: Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma II çizmek, canlandırmak, betimlemek, resmetmek.

Çünkü görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bâri yârumla beni bir yirde **taşvîr eyleñüz** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2). [taşvîr eyleñüz, -ñüz]

taşvîr-i hayâl idici: Hayalin tasvirini, resmini yapmak.

Dil hânesini nakş iderüz hûn-ı cigerle / **Taşvîr-i hayâl idici** nakkâşlaruz biz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 4). [taşvîr-i hayâl idici, -ici]

tat: (tat alma duygusu yardımıyla) bir şeyin tadının nasıl olduğunu anlamak II duymak, hissetmek II (olumlu veya olumsuz bir şeyi) bütün nitelikleriyle yaşamak.

Lezzet-i vaşlı **tatanlar** didiler kand ü nebât / Lîk hicre zehr-ile tîz-âb beñzer beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5). [tatanlar, -an, -lar]

tatar: Tatar II zalim, acımasız, gaddar kişi II sevgilinin yağmacı gamzesi.

(¹) İy zülfî siyeh ebrûsı çîn çeşmi **Tatar** / Niçe feryâd ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1). [tatar,]

tâtâr-ves: Tatar gibi, Tatar'a benzeyen II Tatar: zalim, acımasız, gaddar kişi II sevgilinin yağmacı gamzesi.

İy Muhibbî mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / Zülfî kâfir gâmezler **Tâtâr-ves** yagmacıdır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5). [tâtâr-ves,]

Ebed ma'mûr olmaz mülk-i dil âh / Gözi **Tâtâr-ves** yagmacımızdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2). [tâtâr-ves,]

Gözleri **Tâtâr-ves** târâc ider dil mülkini / Gâret ü yağma tarîkını harâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 2). [tâtâr-ves,]

tatlu: Şeker tadında olan, içinde şeker bulunan, tadı hoş olan, ağıza hoş gelen II insanın üzerinde iyi etki bırakan, hoş giden, ferahlık veren, rahatlatan, yumuşak.

Didiler cevri ü cefâyı zehrden acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti **tatlu-y-ımiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3). [tatlu-y-ımiş, -y, -ı, -miş]

tavâf: Kutsal sayıp etrâfını dolaşma, ziyâret etme.

Zülfüne irsem **tavâf** olurdu hüsnuñ Ka'besi / Ka'be'ye varmak tarîkın çünki şâmîler bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4). [tavâf,]

tavâf eyler: Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak II din. Kâbe'nin etrâfını dolaşmak II sevgilinin mahallesini dolaşmak.

Şafâ vü Merve hakkıyçün şu kim küyuñ **tavâf eyler** / Eger cân itmeye kurbân degül 'âşık hilâf eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 1). [tavâf eyler, -r]

tavâf eyler: Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak II din. Kâbe'nin etrâfını dolaşmak.

Cihân halkı muñ'üñdür senüñ iy husrev-i hûbân / Kemâle şaf tutup gamzeñ çeküp leşker **tavâf eyler** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 4). [tavâf eyler, -r]

tavâf itmeye: *Kutsal sayarak etrâfında dolaşmak II din. Kâbe'nin etrâfını dolaşmak II sevgilinin mahallesini dolaşmak.*

(←) **Ṭavâf itmeye** vardum haremün Ka'besini / Bu ümîde ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*ṭavâf itmeye, -me, -y, -e*]

tavk evlevüp: *Gerdanlık etmek, gerdanlık hâline getirmek II boynuna gerdanlık gibi takmak.*

Âhını **ṭavk eyleyüp** gözyaşı zencîr olalı / Tekye-i 'ışk içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*ṭavk eyleyüp, -y, -üp*]

tavk idüp: *Gerdanlık etmek, gerdanlık hâline getirmek II boynuna gerdanlık gibi takmak.*

Ṭavk idüp âhını zencîr idinüp göz yaşını / Dil-i divâneyi gör kim niçe şîrâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [*ṭavk idüp, -üp*]

tāvūs: *Sülüngiller familyasından, tiz sesli, süslü, parlak ve güzel renkli, önceden cennet bekçisi olduğu rivayet edilen kuş.*

Halka halka sünbüli bād esse ditrer her taraf / Sanki bir **tāvüsdur** cevlân idüp per gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 3*). [*tāvüsdur, -dur*]

tāvüs-şifat: *Tavus gibi (Sülüngiller familyasından, tiz sesli, erkeğinin kuyruğu çok uzun, süslü, parlak ve güzel renkli çok büyük kuş).*

Ṭāvüs-şifat cilve kılup seyr-i çemen kıl / Tâ serv-i sehî ögrene senden salınışlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 2*). [*tāvüs-şifat,]*

tayan: *(Birinden, bir şeyden) Güç ve kuvvet almak, ona güvenmek, istinat etmek.*

Ḳuvvetine **tayanup** bu dehre başın egmeyen / Arkası geldükde yire didi âhîr aña pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 6*). [*tayanup, -up*]

tavr: *Kuş.*

Dimeñ dîvâne Mecnün'a maḥabbet mülki şâhıdır / Yanınca **ṭayr-ıla** vahşî yürür cümle sipâhıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*ṭayr-ıla, --ıla*]

tâze: *Yeni, yenice.*

Sînesine her ki kesdi nâ'1 ü yakdı **tâze** dâğ / Eylemez bâğa nazar seyr-i gülîstân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [*tâze,]*

Metn-i hüsnünde ḥaṭuñ ḥattâtı yazmış ḥâşiye / Şerḥ idüp evrâk-ı gülden **tâze** defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 2*). [*tâze,]*

Berg-i gül üzre yine kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşfinda cânâ **tâze** defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*tâze,]*

Niçe dil bil ki aña cân virelüm / Olcek ol meh-i nev **tâze** tırâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [*tâze,]*

tāze: *Canlı, yeni, dinç görünüşlü, yıpranmamış, körpe.*

Gül'izār-ı hüsni yāruñ **tāze** sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cū sinesin tölâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [*tāze,]*

‘Āşık-ı dil-ĥasteler āh u fiġānın arturur / Her kağan kim **tāzece** bir mäh-rū cānān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 4*). [*tāzece, -ce]*

Bir şeref virdi cihāna irişüp faşl-ı rebî‘ / Her diken **tāze** görindi olup izhār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 2*). [*tāze,]*

tāze: *Yeni il ilk ve yeni durumunu koruyan, bayatlamamış, bozulmamış olan.*

Sākī şarāb-ı köhneyi ko **tāzesin** getir / Bilmez misin ki lezzet-i dünyāyı neveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 3*). [*tāzesin, -si, -n]*

tāze cān buldum: *Dirilmek, canlanmak.*

Büy-ı zülfüni getürdüñ **tāze cān buldum** yine / Müstedām ol iy şabā dünyā içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [*tāze cān buldum, -du, -m]*

tāze evleven: *Tazelemek, yenilemek, canlandırmak.*

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihālūñ eyleyen tāze / Anuñçün ħadd-i refāruñ ki tūbiden bülend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5*). [*tāze eyleyen, -y, -en]*

tāze havāt buldı: *Yeniden canlanmak, hayat bulmak, canlılık kazanmak.*

Ölmiş-iken bu zemīn buldı yine tāze ĥayāt / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*tāze ĥayāt buldı, -dı]*

tāze havātı buldılar: *Yeniden canlanmak, hayat bulmak, canlılık kazanmak.*

Meclisi kıldı müşerref dün gice cānānumuz / Mürde idük buldılar tāze ĥayātu cānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 1*). [*tāze ĥayātu buldılar, -ı, -dı, -lar]*

tāze kıl: *Yenilemek, canlandırmak, tazelemek.*

Mevsim-i güldür mey ile **tāze kıl** dil mürdesin / Çün bilürsin gülşen içinde biten lā-büd yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [*tāze kıl,]*

tāze tāze: *Taze taze, yeni. körpe, canlı.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine yārān şevkine / **Tāze tāze** gül gibi rengīn ġazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [*tāze tāze,]*

tāze ter olsun: *Yeni olmak, zamanı geçmemek; genç ve dinç olmak.*

Serv kıddüñ **tāze ter olsun** diyü iy gönca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup tolāb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [*tāze ter olsun, -sun*]

tāze terdür: *Yeni, canlı II zamanı geçmemiş.*

Nahl-i gülden **tāze terdür** bu Muhibbî'nün sözi / Anuñ-ıçun ehl-i 'ışk olan ider her bār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 5*). [*tāze terdür, -dür*]

ta'zîm: *Hürmet etme, saygı gösterme, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunma.*

Nāvek-i ğamzesi geldükde Muhibbî sen anı / Gāh **ta'zîm** ile ko dilde gehî cānuña bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 5*). [*ta'zîm,*]

ta'zîm eyleyüben: *Hürmet etmek, saygı göstermek, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunmak.*

İy Muhibbî her kaçan gönderse dilber firini / Anı **ta'zîm eyleyüben** dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [*ta'zîm eyleyüben, -y, -üben*]

ta'zîm kılmaz: *Büyükliğini dile getirmek II hürmet etmek, saygı göstermek, büyük sayıldığını belli edecek şekilde güzel muâmelede bulunmak.*

Muhibbî uşbu şi'r-i dil-pesendi / 'Acep var mı görüp **ta'zîm kılmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*ta'zîm kılmaz, -maz*]

tāziyāne: *Kamçı, kırbaç.*

Binse semend-i nāza kaçan cilve eylese / Dutar elinde zülfini san **tāziyānedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [*tāziyānedür, -dür*]

tebāh: *Bozuk, yıkılmış, mahvolmuş, harap olmuş.*

İşüm gücüm āh-ıla vāh günden güne hālüm **tebāh** / Olmam muqarrer hāk-i rāh ol dilsitānum kandadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 5*). [*tebāh,*]

Ğam ile bu hālüm **tebah** ahvālümü sormaz mısız / Yārān nedür hālūñ diyü bu hālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [*tebah,*]

tecāvüz iderler: *Saldırma, hücum etme II başkasının hakkına el uzatma II bir sınır ve hizānın ötesine geçme, belli bir haddi aşma.*

Recā-yı büse iderler tecāvüz / Keseyin mi lisānuñ sebkatı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [*tecāvüz iderler, -er, -ler*]

tecemmül: *Süslenme, süs.*

Taḥammül yig **tecemmülden** diyenler sāye-i ḥārī / Bulıcak oldılar kâni' dimeñ siz sāyebān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*tecemmülden, -den*]

tecrîd-i 'ışk ol: *Aşktan soyutlanmak.*

Tecrîd-i 'ışk ol yûri terk eyle cânûnı / Saña Muhibbî penbe-i dâğuñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*tecrîd-i 'ışk ol,*]

tecvîz eylemez: *Yapılmasına râzı olma, uygun görme, izin verme.*

Mu'tekif olsam n'ola kûyuñda iy ârâm-ı cân / Bir nefes senden cüdâ bir kimse **tecvîz eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 4*). [*tecvîz eylemez, -mez*]

tedbîr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

Baş çatar çeşmüñle kaşuñ bu Muhibbî katline / Anı hicrûñ öldürür hâcet degül **tedbîrler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 5*). [*tedbîrler, -ler*]

Teşneyüz hûn içmege biz bir niçe hûnîlerüz / Ma'reke güninde dâyim böyledür **tedbîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*tedbîrümüz, -ümüz*]

İtdi ol zülfi mu'anber kâkûlin zencîrümüz / Ğam yimek dîvâneler oldı bizüm **tedbîrümüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*tedbîrümüz, -ümüz*]

tedbîr eylemez: *Önlem almak II yol, yöntem, çare belirlemek.*

Ol tabîb-i dil ölürsem dañı **tedbîr eylemez** / Nâle-i âhum dirîgâ aña te'sîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1*). [*tedbîr eylemez, -mez*]

tedbîr eylemiş: *Önlem almak II yol, yöntem, çare belirlemek.*

Baş çatup ebrûlar el bir eylemiş / Katlûme beñzer ki **tedbîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 1*). [*tedbîr eylemiş, -miş*]

tedbîr eyleñüz: *Önlem almak II yol, yöntem, çare belirlemek.*

Döstlar ben ölmedin billâhi **tedbîr eyleñüz** / 'İşk içinde hâlûmi ol yâra taqrîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [*tedbîr eyleñüz, -ñüz*]

tedbîr-i zencîr eyleñüz: *Zincir ile önlem almak II delilerin zincire bağlanması bağlamında.*

Leylî zülfidür iden her dem beni mecnûn-şıfat / Bu Muhibbî'ye hemân **tedbîr-i zencîr eyleñüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [*tedbîr-i zencîr eyleñüz, -ñüz*]

tefahhuş eyleme: *Araştırıp sormak.*

Seng-i miñnetle Muhibbî dögilüp un oldugın / Anı gendümden **tefahhuş eyleme** gerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*tefahhuş eyleme, -me*]

tefe''ül eyledüm: *Fal açmak, fal bakmak II kitap falı bakmak.*

Açup çün muşhaf-ı hüsünin **tefe''ül eyledüm** yârûñ / Elifdür kâmeti geldi yine ferhünde fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*tefe''ül eyledüm, -dü, -m*]

tefe''ül itmez: *Fal açmak, fal bakmak II kitap falı bakmak.*

Geldi dehâna mîmüñ irem gibi murâda / Muşhaf cemâlûñ açup kimdür **tefe''ül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*tefe''ül itmez,]*

tefe''ül itmez: *Fal açmak, fal bakmak II kitap falı bakmak.*

Geldi dehâna mîmüñ irem gibi murâda / Muşhaf cemâlûñ açup kimdür **tefe''ül itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 4*). [*tefe''ül itmez, -mez*]

tefhîm kılma: *Anlamak, bilmek, idrak etmek, kavramak.*

Dehânuñla miyânuñ sırr-ı ğaybî / Hîredmend anı hîç **tefhîm kılma** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 3*). [*tefhîm kılma, -maz*]

tefsîr eylemiş: *Tefsir etmek, açıklamak, yorumlamak.*

Metn-i hüsne haţtuñ olmış hâşiye / Okuyup dil anı **tefsîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 4*). [*tefsîr eylemiş, -miş*]

tehî: *Boş, tenha.*

Tehî sanmañ n'ola ğitdiyse Ferhâd / Degül 'ışk kühi hâlî pîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 3*). [*tehî,]*

tek: *Yeter ki, yalnız.*

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme yâ eyle vefâ / Râzıyuz her ne kılursañ bizi **tek** yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [*tek,]*

Aldı dil kâni' degül cânım diler ol mâh-rû / Dil anuñ cânım dañı **tek** istesün çurbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 5*). [*tek,]*

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pâdişâh / Her murâdı virürem cân-ıla **tek** siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*tek,]*

Ğamzesin gönderdi dilber cân giderse ğam degül / **Tek** baña cânım yirine tîrini virsün 'ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*tek,]*

Hier elinden ölüs-isem günde biñ kez râzıyam / Bu Muhibbî hâlini **tek** itmeñüz ağyâra 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 5*). [*tek,]*

tek: *Gibi.*

'Ālem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm **tek** niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [*tek,]*

Zārlıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yār / Didi kūyumda senüñ **tek** var niçe yüz biñ hezār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1). [tek,]

Ṭarîk-ı ‘ışka gel ṭa‘n itme zāhid / Anuñ dağı senüñ **tek** meşrebi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5). [tek,]

Anuñ gibi benüm yok pâdişāhum / Benüm **tek** niçe biñ biñ kim kulı var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4). [tek,]

Virüp dermānuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ **tek** degme kez sermāye düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4). [tek,]

Zāhidā sanma senüñ **tek** biz selāmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehr-i melāmet ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1). [tek,]

Zāhidā sanma senüñ **tek** biz selāmet beklerüz / Biz ḥarābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 1). [tek,]

Amān virmez baña bir dem ğam u derd ü belā hergiz / Kimesne yokdur ‘ālemd e benüm **tek** mübtelā hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1). [tek,]

Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm **tek** mübtelā hergiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 1). [tek,]

Ḥarābāta varup pîr-i muġāndan istedüm himmet / Virür kalbe şafā her dem anuñ **tek** ehl-i ḥāl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4). [tek,]

tekebbür eyleyüp: Kibirlemek.

Tekebbür eyleyüp kendüni yüksek görme alçak gör / Ezelden kibr olan yirde dimişlerdür ki dîn olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 6). [tekebbür eyleyüp, -y, -üp]

tekellüm eyler: Konuşmak.

Gün yüzüne alnuña dirsem kamer ma‘zūr tut / Gāh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4). [tekellüm eyler, -r]

tekrār: Yine, bir daha, yeniden, mükerrer olarak .

Leblerin zikr eylesem kaçdum nedür eyler ḥayāl / ‘Ārife bir söz yiter ḥācet degül **tekrār** ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3). [tekrār,]

tekve: Dergah, tekke.

Baş açuk ğam **tekyesinde** olmuşuz abdāl-ı ‘ışk / Sanmañuz şimden girü nāmūs-ıla ‘ār isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 3). [tekyesinde, -si, -n, -de]

tekyegāh: Tekke yeri. II Dayanacak, istinat edecek yer.

Bister-i gülden yaraşur saña cānā **tekyegāh** / Seng-i ḥarādan baña bālın ile bister yiter (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2). [tekyegāh,]

tekye-i dilde: *Gönül tekkesi.*

Rüşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbî 'ışkuñı / **Tekye-i dilde** çerâğ-ı mihrini uyarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*tekye-i dilde, -de*]

tekye-i ğamda: *Üzüntü, keder tekkesi.*

Sinem içre berķ-i âhum şu'le-i cân-süz imiş / **Tekye-i ğamda** hemân bir şem'-i şeb-efrüz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 1*). [*tekye-i ğamda, -da*]

tekye-i ğamda: *Üzüntü, keder tekkesi.*

Tekye-i ğamda yakup Ferhâd u Mecnûn'dan çerâğ / Tutmuşam 'âlemde şöhet ol iki ferzâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 3*). [*tekye-i ğamda, -da*]

tekye-i 'ışk: *Aşk tekkesi.*

Âhını tavķ eyleyüp gözyaşı zencir olalı / **Tekye-i 'ışk** içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*tekye-i 'ışk,]*

tekye-i 'ışka: *Aşk tekkesi.*

Tekye-i 'ışka gönül kândil cânumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan yag-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 5*). [*tekye-i 'ışka, -a*]

tekye-i 'ışkuñ: *Aşk tekkesi.*

Rüşen itmege çerâğın **tekye-i 'ışkuñ** müdâm / Tuħfe iletür bu gönül bagrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*tekye-i 'ışkuñ, -uñ*]

tel: *Çeşitli mâdenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne II insan saç veya sakalının bir tek ipçiği.*

Gözi üstinde gören kaşlarını / İki **teldür** sanur dakındı şebbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3*). [*teldür, -dür*]

tel: *İnsan saç veya sakalının bir tek ipçiği.*

Kemend-i zülfünün müşğîn **teli** var / Gönülden baglu anda biñ dili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [*teli, -i*]

telâtum itdi: *Dalgalar vuruşmak, çarpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga çalkalanmak.*

Âh eyledükçe itdi telâtum sirişkümüz / Deryâ gibi Muhib hele pür cüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 8*). [*telâtum itdi, -di*]

telâtumlar iderse: *Dalgalar vuruşmak, çarpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga çalkalanmak.*

Baħr oldı gözüm yaşı **teltmlar iderse** / ħum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibb Dvnı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*teltmlar iderse, -lar, -er, -se*]

teltmlar urur: *Dalgalar vuruşmak, arpışmak II ziyade oynayıp dalgalanmak II dalga dalga alkalanmak.*

Baħr-ı eşküm bd-ı ħumla **teltmlar urur** / Yürürüz içinde b-perv anuñ balıklaruz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*teltmlar urur, -lar, -ur*]

telh oldı: *Acı olmak, acı bir tat almak.*

Bmr-ı zehr-i firatm yokdur md-i sıhatm / **Telh oldı** ‘iş  ‘işretüm şrn dehnum kandadır (*Muhibb Dvnı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*telh oldı, -dı*]

telkn eylemişdür: *(Birine bir fikri) Aşılamak, zihnine sokmak, öğretmek.*

Geh şec‘at gösterüp gh Muhib merdnelık / Kim ezelden böyle **telkn eylemişdür** prmz (*Muhibb Dvnı, Gazel 1213, Beyit 6*). [*telkn eylemişdür, -miş, -dr*]

temş: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme II eğlene, haz, safa.*

stemez zhid gibi cennet **temşsn** gönül / Tlib-i ddr olan bilür ki ddar özgedür (*Muhibb Dvnı, Gazel 1117, Beyit 5*). [*temşsn, -s, -n*]

Olmaduk dny-y dna cn-ıla biz mşter / Zra birkaç gün hemn ancak **temşsndayuz** (*Muhibb Dvnı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*temşsndayuz, -s, -n, -da, -y, -uz*]

temş: *Bakıp seyretme, zevkle, hayranlıkla seyretme, izleme.*

Gerekmez seyr-i řaħrs ne hd güller **temşs** / Cihnuñ kll zevknden dil  cnum usanmışdur (*Muhibb Dvnı, Gazel 1166, Beyit 4*). [*temşs, -s*]

temş eyle: *Seyretmek, bakmak.*

y gönül bir dem **temş eyle** eşküm cyn / demñ gnlin açan ancak şarb-ı nbdur (*Muhibb Dvnı, Gazel 1072, Beyit 2*). [*temş eyle,]*

temş eyle: *Seyretmek, bakmak.*

Sne bgna Muhibb yaş döker geh hn-ı dil / Bitürür güller **temş eyle** reng--reng ider (*Muhibb Dvnı, Gazel 1159, Beyit 5*). [*temş eyle,]*

temş eyle: *Seyretmek, bakmak.*

Gel **temş eyle** bu sırça saryn gönülümüñ / Eşk- surh-ıla mnaaş zeyn olnmış hnedr (*Muhibb Dvnı, Gazel 1178, Beyit 3*). [*temş eyle,]*

temş evledi: *Seyretmek, bakmak.*

Sinede yir yir elifler serv ü dāgum lāleler / Kim **temāšā eyledi** didi müzeyyen bāg-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [*temāšā eyledi, -di*]

temāšā eylesem: *Seyretmek, bakmak.*

Buluram sıhhat kaçan hüsniñ **temāšā eylesem** / Açılır gönli gözi kılca kaçan bîmār seyr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1054, Beyit 4*). [*temāšā eylesem, -se, -m-sem*]

temāšā ideliden: *Seyretmek, bakmak.*

(ت) **Temāšā ideliden** kıdd-i dil-cūñı şehā / Hıdmete bağladı bil karşuñā el tutdı çınār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 3*). [*temāšā ideliden, -eli, -den*]

temāšā it: *Seyretmek, bakmak.*

İy gönül gülzāra varma gel **temāšā it** bugün / Servler yir yir elif dāğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*temāšā it,]*

temāšā itmege: *Seyretmek, bakmak.*

Gün yüzini yalūñuz vardum **temāšā itmege** / Bilmedüm sāyem gibi arduñca nāşî var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*temāšā itmege, -meg, -e*]

temāšā kılmış: *Seyretmek, bakmak.*

Eline almış yine āyineyi beñzer nigār / Hüsniñi kılmış temāšā anı hodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [*temāšā kılmış, -miş*]

temennā: *Arzu, istek, temennî.*

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dünyā **temennāsındayuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [*temennāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

temennā eylemiş: *İstemek, dilemek, talep etmek.*

Farzđur gel vir zekāt-ı hüsniñi / ‘Āşıkūñ görmek **temennā eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*temennā eylemiş, -miş*]

temennā idüp: *İstemek, dilemek, talep etmek.*

Vaşlını idüp temennā hicrini kıлма taleb / Dil-rübālar dāyimā gayrı rızā kıлма heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [*temennā idüp, -üp*]

temennā-yı vişāl itdük: *Kavuşmaya yalvarmak, vuslat temennisinde bulunmak, kavuşmayı istemek.*

Kūy-ı dildāra varup itdük temennā-yı vişāl / Baş açup el kaldurup anda münācāt ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*temennā-yı vişāl itdük, -dü, -k*]

temevvüc eyler: *Dalgalanmak, coşmak.*

Hün-ı dil eyler temevvüc her kaçan âh eylesem / Dâne dâne gözlerümden dökülür hem çü kirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 3*). [*temevvüc eyler, -r*]

temevvüc eyleyen: *Dalgalanmak, coşmak.*

Bahr-ı eşkümden niçe garğ olmasun dil zevrakı / Bâd-ı âhumla **temevvüc eyleyen** deryâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 4*). [*temevvüc eyleyen, -y, -en*]

temîz idemez: *Temiz etmek, temizlemek II ayırt etmek, seçmek II çözüme kavuşturmak, temize çekmek.*

Sorma Mecnûn'a varup müşkil-i 'ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes'ele-i 'ışkı temîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*temîz idemez, -e, -mez*]

ten: *Beden, cisim, gövde, vücut.*

Bu 'âlemde kimün cânânı yokdur / Muqarrer kurı **tende** cânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 1*). [*tende, -de*]

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm **tenüñdür** / Gül yapragı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*tenüñdür, -üñ, -dür*]

Eger olmasa cām-ı ergüvânı / Bu meclis cānsuz bir kurı **tendür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 4*). [*tendür, -dür*]

İy ecel **ten** şehrinin ismarla seyl-i eşküme / Anı vîrân itmege gözümde akan mâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*ten,]*

Dehân[ı] mîme zülf[i] cîme beñzer / **Teni** büllüra yâhüd sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*teni, -i*]

Olurdu yârı kuçmak pîrehensüz / Eger cân **tensüz** ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*tensüz, -süz*]

Saz-ı 'ışka dem-be-dem iy döstlar âheng-içün / Târlardur **tende** her reg dest-i gam mızrâbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 4*). [*tende, -de*]

Kuçabilsem nigârı pîrehensüz / Dir-idüm cân 'ayân görindi **tensüz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 1*). [*tensüz, -süz*]

Tutışdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muqarrer cân gider benden kalur bu kurı **ten** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*ten,]*

Nâr-ı firqatdûr bugün bildüm çü düzağdan beter / Kül olurdu **ten** Muhibbî dökme seyl-âb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 5*). [*ten,]*

Hem-râh olam **ten** didi cânum gider olsa / Cân şöyle gider hafice ki hergiz haber itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 2*). [*ten,]*

'Âriyetdür **ten** libâsından dağı 'âr eylerüz / Ne pelâsın isterüz dehrün ne dîbâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 4*). [*ten,]*

Bakmaz oldu āh kim küsdi bize cānānumuz / İy dirīgā gidiserdūr ḥasta **tenden** cānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1321, Beyit 1*). [*tenden, -den*]

Göñül bir dem qarār itmez eyā rūḥ-ı revān sensüz / Figān u nāle vü zār ile **tenüm** içre cān sensüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 1*). [*tenüm, -üm*]

Zāhir olur yansa **ten** āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*ten,]*

Çeşmüm **tenüme** geydüreli kırmızı ḥil‘at / Āhum da Muhibbī görintür başuma ser-püş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 7*). [*tenüme, -üm, -e*]

ten göziyle: *Vücut, beden gözü. Mukabili can gözü.*

Ten göziyle görmez-isem n’ola iy dilber seni / Cān gözi dāyim cemālūne senün bakmakdadur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1103, Beyit 3*). [*ten göziyle, -y, -le*]

ten göziyle: *Vücut, beden gözü. Mukabili can gözü.*

Ten göziyle görmez isem gam degül cānān yüzün / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1202, Beyit 2*). [*ten göziyle, -y, -le*]

ten libāsından: *Ten elbisesi, beden II maddi varlık.*

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / **Ten libāsından** şu cān kim soyunup ‘üryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*ten libāsından, -ından-n, -dan*]

teng ider: *Dar etmek, sıkıntılı hale getirmek, perişan etmek.*

Zülfi-y-ile yüzünü örtdükçe gönüm **teng ider** / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1159, Beyit 1*). [*teng ider, -er*]

teng oldı: *Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.*

Dem-be-dem iñler gönül sīnemde mānend-i ceres / Niçe nālān olmasun gāyet de **teng oldı** kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 1*). [*teng oldı, -dı*]

teng olup: *Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.*

Dehenün fikri-y-ile ince bilün zikri-y-ile / ‘Aqlumuz **teng olup** kalmadı hergiz bilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 4*). [*teng olup, -up*]

teng ü tar olursa: *Dar ve sıkıntılı olmak II dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II sınırlı, elverişsiz olmak.*

Dem-be-dem iñler gönül sīnemde mānend-i ceres / **Teng ü tar olursa** çala bed enīn olur nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 1*). [*teng ü tar olursa, -ur, -sa*]

tenhā: *Issız, içinde az insan bulunan (yer) II tek başına, yalnız.*

Küh-ı ğamda olmaga iy dil saña **tenhā** yiter / Başına mecnūna bu şeş dāmen-i şahra yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1120, Beyit 1*). [*tenhā,]*

tenhā: *Tek başına, yalnız.*

Yürür mecnūn gibi **tenhā** düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muhibbī sāyeden ğayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*tenhā,]*

Gözüm yaşı revān oldı yinilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen **tenhā** sehī serv-i revānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*tenhā,]*

Ğülşene vardum ki tā **tenhā** seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāşī ğül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*tenhā,]*

tenhā kaldı: *Yalnız kalmak.*

Dil ğitdi kaldı hānede **tenhā** Muhibbī çün / İy ğam anuñla sen de kerem eyle kaladur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1004, Beyit 5*). [*tenhā kaldı, -dı]*

tenhāca: *Yalnız bir şekilde.*

Tenhāca gezer seyr ider ol serv-i kabā-püş / Gördükde anı kalmaz-ısa bende ne tañ hüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 1*). [*tenhāca,]*

Tenhāca gezer gördüm ben ol servi kabā-püş / ‘Aqlum tağı olup kalmadı başumda benüm hüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 1*). [*tenhāca,]*

tenhālık: *Yalnızlık.*

Şabr u ‘aql u dil kamu benden ğidüp dūr oldılar / ‘İşk bir hālet-durur elbette **tenhālık** sever (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1133, Beyit 2*). [*tenhālık,]*

tennūr: *Fırın, ocak, tandır.*

Çarĥ **tennūrına** āhum bir harāret virdi kim / Māh-ı nev anı bişüp māhī gibi biryān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1044, Beyit 3*). [*tennūrına, -ı, -n, -a]*

Çarĥ **tennūrında** māhuñ yüregi yanmış iken / Germ idüp daĥı beter anı oda yakar ğüneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*tennūrında, -ı, -n, -da]*

tenūr-ı ‘ışk-ıla: *Aşk fırını.*

Sen **tenūr-ı ‘ışk-ıla** yanup kül olalı gönül / Bezm-i ğamda kalmadı ekl itmege biryānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*tenūr-ı ‘ışk-ıla, --ıla]*

ter: *Su, nem.*

Her tarafdan ğüller açılır cihān rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın **ter** tutar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*ter,]*

terahhum eyle: Acımak, merhamet etmek.

Terahhum eyle kuluñdur Muhibbî / Yanar ‘ışkuñla şâhum çok zamândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*).
[terahhum eyle,]

terahhüm eyleyüp: Acımak, merhamet etmek.

Nigāruñ taş ışığında niçe yıldur kodum başı / **Terahhüm eyleyüp** bir gün dimez bî-çäre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [terahhüm eyleyüp, -y, -üp]

terahhüm ide: Acımak, merhamet etmek.

Şāyed ki **terahhüm ide** bir dahı Muhibbî / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [terahhüm ide, -e]

terahhum kıl: Acımak, merhamet etmek.

Bir dem ārām eyle göz yaşıyla pāyum gil-durur / Kıl terahhum dōstum hālüm katı müşkil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 1*). [terahhum kıl,]

terāne bagla: Nağme düzmek.

Bezm-i belāda nāleme āheng içün benüm / Muṭrib **terāne bagla** elüñ gel rebāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 3*). [terāne bagla,]

terāzūya gelür: Teraziye gelmek, tartıya, ölçüye gelmek II tartılmak, ölçülmek.

Geldi bu ‘āleme hüsniyle niçe Yūsuf-ı Mısr / Görmedi kimse sentüñ gibi **terāzūya gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [terāzūya gelür, -ür]

terk eyle: Bırakmak, vazgeçmek.

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklü / Bir yār-ı perî-çehre vü mey āb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [terk eyle,]

terk eyledi: Bırakmak, vazgeçmek.

Çün **terk eyledi** bizi ol gül‘-izārumuz / Bülbül gibi ne tañ ki ola āh u zārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 1*). [terk eyledi, -di]

terk eyledüm: Bırakmak, vazgeçmek.

‘İşka düşdüm ‘aql-ı küllî külli ben **terk eyledüm** / Pür-hevā oldı dimāğum baña bu sevdā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [terk eyledüm, -dü, -m]

terk eyler: Bırakmak, vazgeçmek.

Muhibbî bendesi olup cihân içinde dildâra / Kamu yârânı **terk eyler** karar itmez bir ân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [*terk eyler, -r*]

terk evleyüp: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Gül ruhların koyup dil meyl eylemez cinâna / **Terk evleyüp** bahârî ‘ârif hâzâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 4*). [*terk evleyüp, -y, -üp*]

terk ide: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Mağrûr olup cihâna aldanma mâl u câha / **Terk ide** seni âhîr yokdur cihânda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [*terk ide, -e*]

terk iderse: *Bırakmak, vazgeçmek.*

‘Âşık-ı bî-dil yolunda **terk iderse** ‘âkl u dil / Zülfînûn kaçdı eger îmân olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3*). [*terk iderse, -er, -se*]

terk iderüz: *Bırakmak, vazgeçmek.*

‘Uşşâka çäre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr **terk iderüz** biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [*terk iderüz, -er, -üz*]

terk itdi: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Didiler gözlerinin âlmı **terk itdi** nigâr / Dil didi gözlerine hey dise kaşın yîñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*terk itdi, -di*]

terk itme: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Şâh-ı ‘ışka dil taqarrüb bulduğun gördi gözüm / Didi **terk itme** bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*terk itme, -me*]

Şâh-ı ‘ışka dil taqarrüb bulduğun gördi gözüm / Didi **terk itme** bizi biz dağı şâhib-demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1211, Beyit 4*). [*terk itme, -me*]

terk itmede: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Göflüm beni **terk itmede** ârâm-ı cânım kandadır / Mihrin velî berk itmede cân u cihânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [*terk itmede, -me, -de*]

terk itmiş: *Bırakmak, vazgeçmek.*

Almamış başına **terk itmiş** cihân gavğâların / Vâdide mecnûn yürür mecnûn dimeñ uslu-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*terk itmiş, -miş*]

terk-i cân evlemişem: *Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.*

(♣) Hebā oldı yoluña [her] ne ki ben çekdüm-ise / **Terk-i cān eylemişem** baña ne ‘izz ü ne vaķār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [*terk-i cān eylemişem, -miş, -em*]

terk-i cān idüp: *Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.*

‘İşk eri çokdur velî ‘âşık hemân bir dānedür / **Terk-i cān idüp** yanar şem‘e o bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [*terk-i cān idüp, -üp*]

terk-i cān itmek: *Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.*

Terk-i cān itmek revādur terk-i yār itmek degül / Yolına cān virmegi çokdan gönül ikrār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*terk-i cān itmek, -mek*]

terk-i cān itmek: *Canını terk etmek, bir şey uğruna canından vazgeçmek II ölümü göze almak.*

Terk-i cān itmek revādur terk-i yār itmek degül / Yolına cān virmegi çokdan gönül ikrār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*terk-i cān itmek, -mek*]

terk-i cān u baş urasın: *(Aşk yolunda) canını ve başını terk etmek, kendinden vazgeçmek.*

‘İşkuñ yolında ger urasın terk-i cān u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [*terk-i cān u baş urasın, -a, -sın*]

terk-i cefā eylemez: *Cefa etmeyi bırakmak.*

İlāhî her zamān artur anuñ mihrini gönlümde / Bilürem eylemez gerçi anı terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 4*). [*terk-i cefā eylemez, -mez*]

terk-i cefā itmedi: *Eziyet etmeyi bırakmak, eziyetten vazgeçmek.*

Vefāmî ‘ışkı yolında İlāhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [*terk-i cefā itmedi, -me, -di*]

terk-i dil ü cān eyleye: *Canından ve gönlünden vazgeçmek, kendini feda etmek.*

Noķta dehenüñ sırrını fâş itmeye hergiz / **Terk-i dil ü cān eyleye** açılmaya bu rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 3*). [*terk-i dil ü cān eyleye, -y, -e*]

terk-i māl iden: *Malı mülkü terk etmek, maddi varlıktan vazgeçmek, maddeye gönül vermemek.*

Terk-i māl iden ider elbette faķrı ihtiyār / Cübbe vü destārı n’eyler geysün ol dā‘im palās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1379, Beyit 3*). [*terk-i māl iden, -en*]

terk-i ser: *Başını ortaya koymak, baştan vazgeçmek.*

Okudum ‘ışkuñ kitābın gördüm anda yazulu / ‘Āşıkā evvel kademde lāzım olur **terk-i ser** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*terk-i ser,]*

terk-i ser itmek: *Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.*

Sakla 'ışkuñ sırrını sineñde cânuñdan 'azız / **Terk-i ser itmek** gerekdür ider-iseñ keşf-i rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 4*). [*terk-i ser itmek, -mek*]

terk-i ser kılayım: *Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.*

Yürür āzāde iken 'ışka düşdüm / Kılayım terk-i ser didüm ne dirsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 2*). [*terk-i ser kılayım, -a, -y, -ım*]

terk-i ser kılmaz: *Başını ortaya koymak, baştan (candan) vazgeçmek, kendini feda etmek, canını esirgememek.*

Nigārā sanma 'ışk içre Muhibbî **terk-i ser kılmaz** / Yoluñda öldüğüm billāh reh-i 'ışkuñda şādıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6*). [*terk-i ser kılmaz, -maz*]

terk-i vasl itdük: *Vuslatı terk etmek, kavuşmayı istememek.*

Her vişālūñ çünki bildük āhiri hicrān imiş / **Terk-i vasl itdük** anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [*terk-i vasl itdük, -dü, -k*]

terk-i yār itmek: *Sevgiliyi terk etmek, sevgiliden vazgeçmek.*

Terk-i cān itmek revādur **terk-i yār itmek** degül / Yolına cān virmegi çokdan gönül ikrār ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [*terk-i yār itmek, -mek*]

teşbîh eyleme: *Benzetmek.*

Çadd-i yāri sen sen ol gel serve **teşbîh eyleme** / Hiç serv-ile berāber ola mı 'ar'ar kāmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 3*). [*teşbîh eyleme, -me*]

teşbîh evlevem: *Benzetmek.*

'Arızımı ben niçe gülzāra **teşbîh eyleyem** / Açılır gül ruñları karşumda benüm yaz u kış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 3*). [*teşbîh eyleyem, -y, -e, -m*]

teşbîh idem: *Benzetmek.*

Niçe **teşbîh idem** çaddine servi / Ki servüñ kimse dimez ğabğabı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [*teşbîh idem, -e, -m*]

Sen melek-rüyü niçe **teşbîh idem** aşnāma kim / Bir kurı şüretdür ol güftārsuz refārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 3*). [*teşbîh idem, -e, -m*]

teşbîh idemez: *Benzetmek.*

Deyr içre egerçi yazılır şüret-i dil-keş / **Teşbîh idemez** şüretgeh-i naķsımı naķķāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 3*). [*teşbîh idemez, -e, -mez*]

teşbîh ider: Benzetmek.

Teşbîh kim ider gün yüzine mihr-ile mâhı / Gün yüzine ‘âlemde muķâbil kamer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5*). [*teşbîh ider, -er*]

teshîr eyledi: Büyülemek, sihirmek.

Seni degül bir nazarla dehri **teshîr eyledi** / Gözleri Hârût-ıla Mârût’dan cādū-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 2*). [*teshîr eyledi, -di*]

teshîr eylemiş: Büyülemek, sihirmek.

Sihr-ile cādū gözūñ iy dil-firib / ‘Âlemi kendüye **teshîr eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 2*). [*teshîr eylemiş, -miş*]

teskîn iden: Yatıştırmak, sükunete erdirmek, dindirmek.

İy yâr-ı cefâ-hū Muhibbî göz[i] yaşın / **Teskîn iden** hâk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*teskîn iden, -en*]

teskîn olmadı: Yatışma, rahatlama, sükunete erme.

Bu ‘aceb bārân-ı eşküm ğarķa virdi ‘âlemi / Hiç **teskîn olmadı** dil sūznâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*teskîn olmadı, -ma, -dı*]

teşne: Susamış II çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.

Tabîbâ **teşneyem** ğāyet lebūñden dil çü āb ister / Büt-i ‘ışkâ giriftāram ser-ā-ser üstūh`ān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [*teşneyem, -y, -em*]

İy tabîb-i dil meded eyle lebūñden bir devā / Ğāyet-ile **teşnedür** dil bir oñulmaz derdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [*teşnedür, -dür*]

Teşneyüz hūñ içmege biz bir niçe hūñilerüz / Ma’reke güninde dāyim böyledür tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 2*). [*teşneyüz, -y, -üz*]

Vādi-i ğamda Sikender gibi bu dil **teşnedür** / Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i hayvānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*teşnedür, -dür*]

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol mâhuñ / Çü virmez **teşneye** hāsiyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*teşneye, -y, -e*]

teşne olup: Susamak II İstekli, çok arzulayan, heveskâr olmak.

Hāller meyl ider ol ‘ārız-ı dil-cūya gelür / Sanki Hindū-beçeler **teşne olup** suya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 1*). [*teşne olup, -up*]

teşnelik: Susamışlık, hasret, arzu.

Şerha şerha olsa sînem tañ mı tîğuñdan cüdâ / **Teşnelikte** çäk çäk olur nite kim rûy-ı ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5). [teşnelikte, -de]

teşneye geldükçe: Susamak II istemek, arzulamak.

‘Älemi la’l-i zülâlınden ser-â-ser kandurur / Bu Muhibbî **teşneye geldükçe** bir kez mâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 5). [teşneye geldükçe, -dükçe]

te’sîr eyledi: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Derd-i ‘ışkuñ sîneye şol deñlü **te’sîr eyledi** / Cân terkinde kılam gitmeye benden bu maraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 4). [te’sîr eyledi, -di]

te’sîr eylemez: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Yâra ‘arz-ı hâl için âh eyleyüp kan aglasam / Hiç **te’sîr eylemez** kalbin meger mermer tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4). [te’sîr eylemez, -mez]

te’sîr eylemez: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Ol tabîb-i dil öürsem dañı tedbîr eylemez / Nâle-i âhum dirîğâ aña **te’sîr eylemez** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 1). [te’sîr eylemez, -mez]

te’sîr eylemiş: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Âh u efgânuñ feleklerde senüñ yir eyledi / İy Muhibbî sanma kim dildâra **te’sîr eylemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 5). [te’sîr eylemiş, -miş]

te’sîr ide: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Umaram gözlerüm yaşı mürûr-ıla ide te’sîr / Egerçi kalbini dirler nigâruñ katı mermerdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2). [te’sîr ide, -e]

te’sîrler ider: Tesir etmek, etki bırakmak, etkilemek, işlemek.

Turma agla iy gözüm ola ki dilber rañm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te’sîrler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 4). [te’sîrler ider, -ler, -er]

tevakkuף eyle: Beklemek, durmak.

Va’de-i vaşl eyledi çünkü bize cānānumuz / İy ecel bir dem **tevakkuף eyle** alma cānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1). [tevakkuף eyle,]

tevbe kıl: İşlenilen bir günahıtan ötürü pişman olup bir daha yapmamak için Allah'a söz vermek.

İy Muhibbî **tevbe kıl** tā kalmaya bār-ı günāh / Tā sebük-pā olmayınca anda geçilmez şirāt (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 5). [tevbe kıl,]

tevbe virür: *Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.*

Virür nâşih şarâb u 'ışka tevbe / Muhibbî 'âşık-ı in gerden çi maqdûr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*).
[tevbe virür, -ür]

tezvîr: *Yalan söyleme, yalan dolan II ara bozuculuk, dedikoduculuk.*

Riyâ vü zerķ ü **tezvîri** cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ 'ışkı bu dañı ihtiyârdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [tezvîri, -i]

tıfl: *Çocuk.*

Elifler uşbu sînem levhasında / Yazılmış **tıfl** için ta'lîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 5*). [tıfl,]

tıfl: *Küçük çocuk, sabi II güzel, sevgili.*

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol **tıfl** için / Atsun ğamz okların ebrûlara kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [tıfl,]

tîğ: *Kılıç.*

Tîğımı aldı helâk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek başumı **tîğim** alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [tîğim, -i, -n]

Tîğımı aldı helâk itmek-içün taşa çalar / Kesmeyicek başumı tîğim alup taşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 1*). [tîğim, -i, -n, -ı]

Cân virem yâra dir-iseñ yûri kallâş oligör / Kanda bulursa cefâ **tîğımı** kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [tîğim, -i, -nı]

Çeşm-i cellâduñ eline **tîğ** alup korkutmasun / Fikrine gelmez ölüm 'ışk ehlî bî-pervâ olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1156, Beyit 3*). [tîğ,]

Tîğımı cellâd ğamzeñ dem mi var tîz eylemez / Öldürür nâ-ħaq yire 'uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [tîğim, -i, -n, -ı]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde **tîğ** [u] bir elde gerek baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7*). [tîğ,]

tîğ: *Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.*

Gâh olur çeşmi Muhibbî eline **tîğim** alur / Geh döner kıtlüm için ħançer-i kâbil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 5*). [tîğim, -in]

Dutar cellâd çeşmi **tîğim** 'üryân / Öñinde ehl-i 'ışk dü-nîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2*). [tîğim, -i, -n]

Şerħa şerħa olsa sînem tañ mı **tîğüñdan** cüdâ / Teşnelikte çâk çâk olur nite kim rûy-ı 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 5*). [tîğüñdan, -uñ, -dan]

tîğ u hançer: *Kılıç ve hançer.*

‘Aceb bu ğamze midür yāhu cellād / Tutar hāzır elinde **tīġ u hañçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*tīġ u hañçer,]*

tīġ urur: Kılıç vurmak, kılıç ile vurmak.

Bir ğamze ile sīneñi çāk itdi Muhibbî / Kim **tīġ urur** ol merdüm-i çālāke berāber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 5*). [*tīġ urur, -ur]*

tīġ-ı cefā: Cefa kılıcı.

Bagrumı gerçi ki biñ pāre kılır **tīġ-ı cefā** / Eksük olmadı bunuñla yine bir pāre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [*tīġ-ı cefā,]*

tīġ-ı çeşmin: (*sevgilinin*) gözünün kılıcı.

İy Muhibbî bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile **tīġ-ı çeşmin** zāġlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [*tīġ-ı çeşmin, -i, -n]*

tīġ-ı çeşmüñ: (*sevgilinin*) gözünün kılıcı.

Eger çāk itse göñlüm **tīġ-ı çeşmüñ** / Ne ğam tır-i müjeñdür çünki dil-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 2*). [*tīġ-ı çeşmüñ, -üñ]*

tīġ-ı ğamze: *Sevgilinin yan bakış kılıcı.*

Eger çāk itse bagrum **tīġ-ı ğamze** / Ne ğam müjġanı nāvekdür ciger-düz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 4*). [*tīġ-ı ğamze,]*

tīġ-ı ğamzeñ: *Sevgilinin yan bakış kılıcı.*

Öldürürse ğam degüldür **tīġ-ı ğamzeñ** ‘āşıkı / Dirgürür iy dil taḫḫibi leblerüñ ‘İsā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 2*). [*tīġ-ı ğamzeñ, -ñ]*

tīġ-ı ğamzeñ: *Süzgün yan bakış kılıcı.*

Tīġ-ı ğamzeñ didüm itdi sīnem içre dil şikāf / Leblerüñ didi Muhibbî ğam yime merhemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 5*). [*tīġ-ı ğamzeñ, -ñ]*

tīġ-ı hicrān-ıla: *Ayrılık kılıcı.*

İy cefā-hū niçeye dek idesin cevri ü sitem / Yiter itdüñ **tīġ-ı hicrān-ıla** cismüm rīze rīz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [*tīġ-ı hicrān-ıla, --ıla]*

tīġ-ı sitemden: *Sitem kılıcı, eziyet kılıcı.*

Ğam degül **tīġ-ı sitemden** çāk olursa bu göñül / Ğamzesin yāruñ işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [*tīġ-ı sitemden, -den]*

tîğ-ı zer: Altın kılıç.

Gice işitmiş meger eflâke meh şâh olduğın / Nürdan leşker çeküp kuşandı **tîğ-ı zer** güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 2*). [*tîğ-ı zer,*]

tîğını çalar: Kılıç çalmak II kılıçla vurmak.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamân yoldaşı gör tîğını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*tîğını çalar, -ı, -n, -ı, -ar-ını + ar*]

tılısm: Büyü, sihir, muska.

Nıgehbanı olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / Yâhūd zülfi **tılısm** olmuş o genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*tılısm,*]

tılısm itdi: Büyü, sihir yapmak.

Genc-i hüsne mâlik olmasun diyü ‘aşıklarun / Hem **tılısm itdi** hañun hattât hem yazdı havâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4*). [*tılısm itdi, -di*]

tîmâr: Tedavi, iyileştirme.

..... âfet-i cân / Ğamzesi hastasınıñ zañmına **tîmâra** gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3*). [*tîmâra, -a*]

‘İşk hastasıym ko beni hâlümde tabîbâ / Ölmekden evlâ derdüme **tîmâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 3*). [*tîmâr,*]

Leblerün dârü’ş-şifâsından cevâb ister gönül / İy tabîb-i dil ölürsen olmasun **tîmârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 3*). [*tîmârsuz, -suz*]

Gözi bîmâridur her dem Muhibbî’yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden **tîmârını** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*tîmârını, -ı, -n, -ı*]

Nıçe gündür bu Muhibbî hicrün-ile hastadur / Bir sora-gel döstüm cân virmesün **tîmârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 5*). [*tîmârsuz, -suz*]

İy tabîb-i cân buyur la’l-i lebünnden bir cevâb / Hastayuz hicrân şebinde derde **tîmâr** isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 2*). [*tîmâr,*]

Bu Muhibbî la’l-i nâbuñ hastasıdur iy şanem / Bir soragel ölürsen olmasun **tîmârsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 5*). [*tîmârsuz, -suz*]

La’l-i nâbuñ dileye hasta gönül eyleme ‘ayb / Var mı bîmâr kim ol itmeye **tîmâra** heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*tîmâra, -a*]

tîmâr iden: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Gözi bîmâridur her dem Muhibbî’yi iden tîmâr / Bilür bîmâr kılmasın neden tîmârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 6*). [*tîmâr iden, -en*]

tīmār itmege: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Görmege ben ‘aşık-ı dil-ḥasteyi yār istemez / Dil ṭabībīdür velī itmege tīmār istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*tīmār itmege, -meg, -e*]

tīmār kıl: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Leblerūn dārū’ş-şifā ben olmışamdur mübtelā / Kıl ḥabībūm ḥastalar ḥaqqında tīmār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 6*). [*tīmār kıl,]*

tīmār-ı ğamda: Gam tımarı, gam toprağı.

Tīmār-ı ğamda cem‘ kılup naqd-i eški dil / Ğam ḥāşılını kendüye bād-ı hevā bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1060, Beyit 2*). [*tīmār-ı ğamda, -da*]

tīmārı itmedüñ: İyileştirmek, bakmak, tedavi etmek.

Niçe yıldur bu Muhibbī derdün-ile ḥastadur / İtmedüñ iy dil ṭabībī aña tīmārı henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1220, Beyit 5*). [*tīmārı itmedüñ, -ı, -me, -dü, -ñ*]

tīmārsuz kalmış-durur: Çaresiz kalmak, tedavisiz kalmak, iyileştirilemez olmak.

Gül yüzünden dūr olalı ḥastadur cān bülbüli / Gülşen-i ğamda bugün kalmış-durur tīmārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 2*). [*tīmārsuz kalmış-durur, -miş, --durur-mış, -durur*]

tīr: Ok.

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşirümüz / Togrulup gitti ‘adūnuñ cānın ala tīrümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*tīrümüz, -ümüz*]

Ğam tīrine her gāh bu sīnem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da ulu hūner olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*tīrine, -i, -n, -e*]

tīr: Ok II kirpik.

Muhibbī kaşı yayından irişse sīneme tīri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cān ditrer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*tīri, -i*]

Gāh olur zencīr idüp zülfūñ dil-i şeydā çeker / Gāh tīr olup müjeñ ebrūlarūñ geh ya çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1114, Beyit 1*). [*tīr,]*

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tīrini gönder gel anı hūnīn cigerden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*tīrini, -i, -n, -i*]

Tīri çün sehm-i sa‘ādetdür naşīb ola diyü / Bu Muhibbī kaşları yasın görüp kurbān olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*tīri, -i*]

Sakla Muhibbī sīnede tīrini cān gibi / Çünkü saña ol kaşı ya yādigārıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1200, Beyit 5*). [*tīrini, -i, -n, -i*]

Ḳatlüme ḳaşd eyledi beñzer yine şehlâ gözüñ / İy ḳaşı ya sīneme dek **türüñ** olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [tūrüñ, -üñ]

Her ne **tür** atduñsa cānâ sīnede cem‘ itdi dil / Eyledi cān bülbüline dōstum āhen ḳafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 5*). [tūr,]

Eyledi tūr-i cefāya bu benüm sīnem siper / Ol ki ebrüñü şehā ya ğamzeñi **tür** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [tūr,]

Ser fitnedür gözler-ile ḳaşlar senüñ / Müjgān **türüñe** katı yadur ol iki ḳaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [tūrüñe, -üñ, -e]

İy Muhibbî olalı bu dil nişān / Ḳaşların ya ğamzesin **tür** eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [tūr,]

İy Muhibbî her ḳaçan gönderse dilber **türini** / Anı ta‘zīm eyleyüben dilden alup cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 5*). [tūrini, -i, -n, -i]

Ĝamzesi **türinsüz** olmazsın nigāruñ bir nefes / Bil sa‘ādetdür sen anı sīneden al cāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 4*). [tūrinsüz, -in, -süz]

Ĝamzesin gönderdi dilber cān ğiderse ğam degül / Tek baña cānum yerine **türini** virsün ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [tūrini, -i, -n, -i]

türāş itdi: Kazımak, silmek.

Ḥattāṭ-ı ezel eyledi Mecnūn`uñ adını ḥakk / Yazdı Muhibbî adını itdi anı türāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6*). [türāş itdi, -di]

türāş kılmaya: Kazımak, silmek.

Her kim ki bugün kılmaya dünyā maḥabbetin türāş / Budur sözüm itmeye iki cihānda ol ma‘āş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 1*). [türāş kılmaya, -ma, -y, -a]

türāş olıcek: Tıraş olmak, saç, sakal ve bıyığı kesmek.

Niçe dil bil ki aña cān virelüm / Olıcek ol meh-i nev taze türāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 2*). [türāş olıcek, -ıcek]

türe: Bulanık, kara, karanlık.

Tiredür ğamdan ḥarāb oldı dil-i vīrānemüz / Meh gibi bir gice tog gel rüşen olsun ḥānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [tiredür, -dür]

Tiredür zülfüñ ğamından bu dil-i vīrānemüz / Gün yüzüñ ‘arz eyle tā rüşen ola ḳāşānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [tiredür, -dür]

türe eyleye: Karartmak.

Ḥāl-i siyehi eyleye bu baḥtımı türe / Salınsa ḳaçan boynıma ol zülf-i siyeh-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2*). [türe eyleye, -y, -e]

tür-i āhu: Āh oku.

Geçürdük **tîr-i âhı** nüh felekden / Ezelden çarḥ bizüm âmâcumuzdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 4*).
[tîr-i âhı, -ı]

tîr-i âhum: Âh oku.

Tîr-i âhum irdi eflâke daḥı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin vâkıf-ı hâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [tîr-i âhum, -um]

tîr-i âhumdan: Âh oku.

Çarḥ aldı eline çini siper / **Tîr-i âhumdan** idelden ihtirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 3*). [tîr-i âhumdan, -um, -dan]

tîr-i bârân: Ok yağmuru.

Tîr-i bârân atdılar her bir yañadan ğamzeler / Dil gibi sînemde bir muḥkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [tîr-i bârân,]

tîr-i cefâ: Eziyet oku.

Ol ki ‘âşıkdur Muhibbî yaksa ger **tîr-i cefâ** / Câna biñ zaḥm irse de feryâd [u] âhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5*). [tîr-i cefâ,]

tîr-i cefâya: Eziyet oku.

Eyledi **tîr-i cefâya** bu benüm sînem siper / Ol ki ebrûñi şehâ ya ğamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [tîr-i cefâya, -y, -a]

tîr-i ğamzeñ: Gamze oku.

Ya kaşuñdan **tîr-i ğamzeñ** gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zâhrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [tîr-i ğamzeñ, -ñ]

Umaram pertâb idesin **tîr-i ğamzeñ** sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam naḥcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [tîr-i ğamzeñ, -ñ]

tîr-i ğamzeñle: Gamze oku.

Tîr-i ğamzeñle bu sînem zaḥmnâk olmuş yatur / Dir gören meydân-ı ‘ışk içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [tîr-i ğamzeñle, -ñ, -le-ñle]

tîr-i kazâsı: Kaza oku.

Yarama merhem-durur çün zaḥm-ı döst / Cânuma **tîr-i kazâsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*).
[tîr-i kazâsı, -sı]

tîr-i müjeñdür: Kirpik oku.

Eger ak itse gönlüm tg-ı eşmn / Ne gam **tr-i mjedr** unki dil-dz (*Muhibb Dvn, Gazel 1289, Beyit 2*). [*tr-i mjedr, -n, -dr*]

tr-i mjgna: *Kirpik okları.*

Eylerem ben gmzesine snem içre dil nişn / **Tr-i mjgna** kaçan kim kaşlarını ya klr (*Muhibb Dvn, Gazel 1018, Beyit 3*). [*tr-i mjgna, -a*]

tr-i mjgn: *Kirpik okları.*

Tr-i mjgn ile durmaz akar hn-ı ciger / Bu iki hnlern kimse savaşın ynemez (*Muhibb Dvn, Gazel 1319, Beyit 3*). [*tr-i mjgn, -ı*]

tür-i mjgnu: *Kirpik okları.*

Muhibb'den diriğ itme nigr **tr-i mjgnu** / Anula eglenür cnum anula sne rhatdur (*Muhibb Dvn, Gazel 1137, Beyit 6*). [*tr-i mjgnu, -u*]

tr-i peyknu: *Sevgilinin kirpik oku.*

Sne-i mecrha ursan iy şanem gmz okların / **Tr-i peyknu** bu ben dil-hsteye merhem gelür (*Muhibb Dvn, Gazel 1000, Beyit 2*). [*tr-i peyknu, -u*]

tr-veş: *Ok gibi.*

Mstakm ol her ne emr itse nigru **tr-veş** / Hdmetinden yüz çevürme tz olup şemşr-veş (*Muhibb Dvn, Gazel 1410, Beyit 1*). [*tr-veş,]*

tryk: *Panzehir | afyonlu macun (Tryk, zehirli maddeleri bozucu afyonlu macuna verilen addır. Dört eşidi bulunan trykn bir çeşidi de yılan eti ilvesiyle yapılmış.)*

Yr elinden zehr eger nş eylesem **tryk** olur / Yd elinden ger içem **tryk** bana sem gelür (*Muhibb Dvn, Gazel 1000, Beyit 3*). [*tryk,]*

Yr elinden zehr eger nş eylesem **tryk** olur / Yd elinden ger içem **tryk** bana sem gelür (*Muhibb Dvn, Gazel 1000, Beyit 3*). [*tryk,]*

tşe: *Kazma, balta, külünk.*

Muhibb kesmege bu sne khn / Elnde gmdan zge **tşe** olmaz (*Muhibb Dvn, Gazel 1259, Beyit 6*). [*tşe,]*

tz: *Keskin.*

Kaşları yasna karşu snemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmad mjgn gayet **tz** imiş (*Muhibb Dvn, Gazel 1426, Beyit 3*). [*tz,]*

tz: *Tez, abuk, hemen, hemencecik.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine **tîz** girür ele / Çünkü olmuşdur bizüm bir yaralu naḥçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [tîz,]

tîz eylemez: Keskinleştirmek.

Tîgını cellâd ğamzeñ dem mi var **tîz eylemez** / Öldürür nâ-ḥak yire ‘uşşâkı perhîz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [tîz eylemez, -mez]

tîz geçer: Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.

Devr-i gül bir haftadur bülbül zamâni **tîz geçer** / ‘Âlemün ‘ibret-nümâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 4*). [tîz geçer, -er]

tîz geçer: Çabuk geçmek, kısa zaman sürmek.

Nigârâ ğarra olma devr-i ḥüsne / Güzellik **tîz geçer** uşbu cihândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 7*). [tîz geçer, -er]

tîz ola: Çabuk olmak, tez olmak. II çoğalmak, artmak.

Pend kılsañ göñlüme şevküm daḥı olur sitîz / Nite kim âteş dökseñ rûşenâsı ola tîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 1*). [tîz ola, -a]

tîz olup: Keskin olmak.

Müstakîm ol her ne emr itse nigârâuñ tîr-veş / Hîdmetinden yüz çevürme **tîz olup** şemşîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [tîz olup, -up]

tîz-âb: Kezzap.

Lezzet-i vaşı tatanlar didiler kând ü nebât / Lîk hicre zehr-ile **tîz-âb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [tîz-âb,]

tog: Doğmak, ortaya çıkmak II (güneş, ay, yıldızlar) ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek, tulû etmek.

Gökden eger ki **togmaya** mihr-ile meh ne ğam / ‘Âlem yüzine gün yüzi yâruñ ziyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [togmaya, -ma, -y, -a]

Tîredür ğamdan ḥarâb oldı dil-i vîrânemüz / Meh gibi bir gice **tog** gel rûşen olsun ḥânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 1*). [tog,]

Rûze-i hicrân içinde eyledüm bir sözi ğuş / Müjde kim **togdı** hilâl ebrûsı oldı ‘iyde duş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 1*). [togdı, -dı]

togran: Doğranmak, parçalanmak.

Pâre pâre n’ola **togransa** göñül şâne mişâl / Ser-i zülfine kaçan el uzada şâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 2*). [togransa, -sa]

togrı: *Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakikat.*

Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır **togrı** rāhıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*togrı,]*

İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol yüri / Kim tārīki **togrıdur** lâ-büd anı Ḥālīk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [*togrıdur, -dur]*

togrı yoldan: *Her türlü kötülükten uzak olan tutum II İnsanı hak ve hakikate ulaştırın yol, hidâyet yolu, Hak yolu.*

Togrı yoldan gel ḥurūc itme ki fānīdür cihān / Her ne itseñ ḥayr u şer āḥir ḥisābı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*togrı yoldan, -dan]*

togrı: *Doğrulamak, yönelmek.*

Ḳāfile **togrıldı** gitdi rāh-ı ‘ışka iy gönül / Cān u ser virmek gereksin uşbu yoluñ bācıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*togrıldı, -dı]*

Togrıluḡ vādī-i ‘ışk içre Muhibbî gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem ḥaddine dek maḥmilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*togrıluḡ, -up]*

togru: *Yalan veya yanlış olmayan, gerçeğe uygun, gerçek II hak ölçülerine uygun olan şey, gerçek, hakikat.*

Rāhı keçdür zāhidüñ ‘ışkuñ velīkin müstaḳīm / İy Muhibbî ‘āşıkam yolum tārīkum **togrudur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*togrudur, -dur]*

togru: *Ölçüsüne veya aslına uygun şekilde, yanlışsız, hatâsız.*

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yāruñ **togrudur** / Bakışından çeşmi aña ḡamze okın **togrudur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*togrudur, -dur]*

togru dur: *Dürüst davranmak.*

Gözle iy dil ḡaddini fikr itme zülf ü kec kaşın / Kim kılursa egrilik kıl sun hemān sen **togru dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*togru dur,]*

togrud: *Doğrultmak: bir yöne doğru çevirmek II eğriliğini giderip düz hâle getirmek.*

Kim elif gibi reh-i ‘ışkında yāruñ **togrudur** / Bakışından çeşmi aña ḡamze okın **togrudur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [*togrudur, -ur]*

Ruḡlarına karşı çeşm almış ele ebrūsını / Atışıyla san kemāndārdur kemānın **togrudur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 3*). [*togrudur, -ur]*

togrul: *Doğrulamak, yönelmek.*

Muhibbî **togrulupdur** rāh-ı ‘ışka / Görenler didiler olsun özüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [*togrulupdur, -up, -dur]*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşirümüz / **Togrulup** gitdi ‘adūnuñ cānın ala tūrümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1). [togrulup, -up]

tohm: Kendisinden yeni bir bitki üreyen tâne // bir şeyin doğurucusu durumunda olan ve ortaya çıkmasına sebep olan şey.

Sînem içre ekmege cānā maḥabbet **tohmını** / Nāḥun ile eylerem anuñ-ıçun anı nadas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 2). [tohmını, -ı, -n, -ı]

tokun: Dokunmak, değmek, el sürmek, temas etmek.

(ج) Cān gülşeninüñ berg-i gül-i aḥmerisin / Ne revādur ki şehā dāmenüñe **tokına** ḥār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 5). [tokına, -a]

tol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak.

Lāle gibi koma elden dāyimā peymāneyi / İy Muhibbî çün bilürsin **tolisar** peymānemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 5). [tolisar, -isar]

tol: Bir yere girip orada toplanmak, bir şey bir yeri kaplamak, sarmak.

Şāne ile her kaçan kim zülf-i müşgîn tagılır / Büy-ıla ‘ālem **tolar** san nāfe-i Çîn tagılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1). [tolar, -ar]

Dūd-ı aḥından Muhibbî’nün n’ola **tolsa** cihān / Sînesinde āteş-i ‘ışkı çün ol yakmaktadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5). [tolsa, -sa]

Zülfine dil vireli **toldı** hevā-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez aña bir kuru sevdā bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4). [toldı, -dı]

Zülfini çevgān idüp alsa ele ol şehsüvār / Cān-ıla serden **tolisardur** bizüm meydānumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4). [tolisardur, -isar, -dur]

Gāhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla **tolar** / Ḥāk-i derüñi gönderüp it tütüyā yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2). [tolar, -ar]

Muhibbî bû ile **toldı** dimāgüm / Meger zülfine yāruñ şāne gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5). [toldı, -dı]

Eşküm ile **tolsa** çeşmüm sāğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanum var imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2). [tolsa, -sa]

Muhibbî cānı cānāna fedā kıl k’olasın rāḥat / Niçe bir süz-ı āhuñdan **tola** mülk-i cihān āteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 5). [tola, -a]

tol: (Bir duygu insanın içini, gönlünü...) Kaplamak, sarmak.

Zülfünüñ sevdāsı-y-ıla **tolalıdan** bu dimāğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevālar per tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [tolalıdan, -alı, -dan]

tol: (Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak II Tamamlanmak.

Bu Muhibbî hâlini tahrîre almışdur kalem / Niçe defter **boldı** şerh olmadı ahvâlüm henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 5*). [boldı, -dı]

tol: (*Boş bir şey veya yer*) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak II bir yere girip orada toplanmak, bir şey bir yeri kaplamak.

Her kaçan el ursa çevgân-ı ser-i zülfine yâr / Cân-ıla serden **tolisardur** bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [tolisardur, -isar, -dur]

tolâb: *Su değirmeni.*

Akıldur âb-ı revân her yaña çeşmüm kûzeki / İñiler bî-çäre dil derd-ile san **tolâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 3*). [tolâbdur, -dur]

Göflini zülfi çekerse bu Muhibbî'nün ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ **tolâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [tolâbdur, -dur]

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr üzre kurılı **tolâbdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [tolâbdur, -dur]

Gül'izâr-ı hüsni yâruñ tâze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cü sînesin **tolâb** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [tolâb,]

Gözlerüm gözgelerinden eşk-i hünîn dökmege / Nâle vü feryâd-ıla dıldür bizüm **tolâbumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 3*). [tolâbumuz, -umuz]

Serv kaddün tâze ter olsun diyü iy gonca leb / Seyl-i eşkümi döker her dem olup **tolâb** göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 2*). [tolâb,]

Gözlerüm gözgelerinden dökerem göz yaşların / İñlemekde gönlüme **tolâb** beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 4*). [tolâb,]

tolan: *Dolanmak, gezmek, seyr etmek.*

Âhum **tolanur** gice vü gündüz ser-i küyün / İy bād-ı şabâ sanma ki sensüz eşer olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 2*). [tolanur, -ur]

tolaş: *Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.*

Dimedün hüsni zekâtın bu Muhibbî'ye eḫaḫ / Niçe gündür **tolaşur** küyümü ol sayıl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 5*). [tolaşur, -ur]

tolas: *Etrafında dönmek II Birine ya da bir şeye yakınlaşmaya çalışmak.*

Tolaşur ehl-i 'irfâna şârâb-ı hüb için zâhid / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [tolaşur, -ur]

tolas: *Dolaşmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak II gönül vermek, bağlanmak.*

Zülfine sakın dil vireyin dime **tolaşma** / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [tolaşma, -ma]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bī-vefāyı gör / Gönlüm **tolaşdı** zülfine nāgeh belāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1*). [tolaşdı, -dı]

Bir bencileyin zülfî hevāsına **tolaşmış** / Āşüfte vü ser-keşte giriftār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [tolaşmış, -miş]

Şem'-i hüsnüñe şehā cān u gönül pervānedür / **Tolaşur** zencir-i zülfüne dilüm dîvānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [tolaşur, -ur]

Olacak iş çün degül **tolaşdı** zülf-i yāra dil / Ol sebebden yil gibi yokdur bizüm ārāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [tolaşdı, -dı]

Kanda bir meh-rū görürse cān virür dîvāne dil / Bend-i zülfine **tolaşur** hiç uzun sevdā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [tolaşur, -ur]

Dil-i dîvāne dildāruñ ser-i zülfinde bend olmuş / **Tolaşma** dir-idüm aña sezādur vāy ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [tolaşma, -ma]

Zülf-i dildāra **tolaşdı** yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o hālās (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [tolaşdı, -dı]

Her kim ki 'āşık oldı **tolaşdı** bend-i zülfe / Miñnet şebinde āhır ölmek olur aña farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 4*). [tolaşdı, -dı]

tolu: İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Sîne māl-ā-māldur dürr-i ma'āniyle müdām / Eksük olmaz **toludur** harc eylesek gencinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 4*). [toludur, -dur]

tolu: İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû.

Belā bezminde derd-ile ciger hūnını nüş itsem / Gözümüñ kāsésin elde **tolu** peymānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 2*). [tolu,]

Sāğar-ı çeşmüm **tolu** nüş eylerüz hūn-ı ciger / Kāni'üz aña anuñçün bu şarāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 2*). [tolu,]

tolu: Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Kimse yüzün görmedi ammā cihān pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede 'ālem **tolu** gāvğāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [tolu,]

SİNEME uralı ğamz oklarını / Yüregüm bagrum olupdur **tolu** baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*). [tolu,]

Dil derdini iy dōst saña niçe idem 'arz / Āhumla yaşumdan **toludur** çün felek ü 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [toludur, -dur]

tolu: İçinde, alabileceği kadar veya ona yakın derecede kimse veya şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan, memlû II bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Gülşenüñ rengin kabāsi gül midür bülbül midür / Şişelerle **tolu** yaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [tolu,]

Seyre gele diyü İṣār itmek için pâyına / Dâmenini **tolu** güller eylemiş yaylağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [tolu,]

Şâh-ı 'ışkuñ devletinde sanmañ eşke mâliküz / La'ı ü gevherle **tolu** dildür bizüm gencînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 3*). [tolu,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm **tolu** yâküt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [tolu,]

Kâse-i çeşmi Muhibbî'nün cevâhirlere **tolu** / Dem mi vardur ki şehâ pâyuna İṣâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 5*). [tolu,]

ton: *Elbise.*

Seyr ider gördüm o servi erğuvânî **ton** geyer / Sebz olur servüñ libâsı pes neden gülgün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 1*). [ton,]

Yine bir mâh sevdim **tonı** zer-keş / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [tonı, -ı]

top: *Yuvarlak nesne, küre.*

Kurılmışdur zenañdâni ki san **top** / Hañı yâruñ hişâr-ı rîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [top,]

top: *Top, çevgan topu, gey.*

Sevdâ-yı zülfi **top** başumda hevâ-durur / Deşt-i gam içre düşdi gönül bî-nevâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 1*). [top,]

top eyle: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Kâkül-i dilber kemendi elde çevgândur henüz / Başuñı **top eyle** iy dil çünki meydândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 1*). [top eyle,]

top eyledüm: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum **top eyledüm** / Tâ kıyâmet 'ışk meydânında olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [top eyledüm, -dü, -m]

top eylesem: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülf[i] çevgânıyla çelmez başumı **top eylesem** / 'ışk meydânında ol çâbü-k-süvârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [top eylesem, -se, -m]

top eyleyüp: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Çünki gördüñ yâr Muhibbî zülf çevgân eylemiş / 'Āşık iseñ başuñı **top eyleyüp** meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [top eyleyüp, -y, -üp]

top idüp: *Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.*

Zülfî çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / **Top idüp** meydân-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [top idüp, -üp]

top it: Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ḳaddüñî çevgân idüp **top it** Muhibbî başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [top it,]

top it: Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ḳaddüñî çevgân idüp **top it** Muhibbî başuñı / Çünki meh-rûlar iderler top u çevgâna heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 5*). [top it,]

top olan: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Kaçan çevgân ide zülfin süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî ‘ışk meydânın ser-â-ser **top olan** serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [top olan, -an]

top olmaga: Çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevlân eyleseñ / Zülfüñüñ çevgânına **top olmaga** bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [top olmaga, -mag, -a]

top olmaga: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / **Top olmaga** yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [top olmaga, -mag, -a]

top olmuş: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi o nigâr / Ser-i ‘uşşâk aña her bir yañadan **top olmuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [top olmuş, -muş]

top olup: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Hüsñ meydânına gelse zülf-i çevgânın alup / **Top olup** gâltân olisardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [top olup, -up]

top olup: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

Zülfî çevgânına el ursa nigâr / **Top olup** dökile niçe serler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4*). [top olup, -up]

top olur: Bir araya gelmek, toplanmak II çevgan oyununda oynanan top gibi yuvarlanmak.

İy Muhibbî zülfî çevgânına el ursa nigâr / **Top olur** meydân-ı ‘ışk içinde niçe başlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5*). [top olur, -ur]

top u çevgāna: Top ve ucu eğri değnek // Çevgan oyunun topu ve sopası // At üzerinde değnekle yerdeki topa vurmak süretiyle oynanan çok eski bir oyun, çöğen.

Çaddūni çevgān idüp top it Muhibbī başuñi / Çünkü meh-rūlar iderler **top u çevgāna** heves (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1390, Beyit 5). [top u çevgāna, -a]

topdolu: (Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Zerrece gūş itmedi ol mihri yok feryādumı / Lîk ‘âlem **topdoludur** nâle vü efgānumuz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1302, Beyit 4). [topdoludur, -dur]

toprag: Toz, toprak.

Muhibbī pâdişāh-ı ‘ışk olaldan / Ayagı **topragı** ser-tâcumuzdur (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1113, Beyit 5). [topragı, -ı]

İy Muhibbī ayagı **topragına** İşār içün / Eşk-i çeşmüm rüy-ı zerdüm baña sîm ü zer yiter (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1147, Beyit 7). [topragına, -ı, -n, -a]

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ **topragını** / Dil-i vîrāni sanur kim dağı yapuya gelür (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1152, Beyit 4). [topragını, -ı, -n, -ı]

(ب) Bir gün ola mı kim yüzüm üzre basasın / Ayaguñ **topragına** eyleyeyin cânı nişār (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1205, Beyit 2). [topragına, -ı, -n, -a]

Cefâ sengiyle miñnet **topragına** / Binā-yı ‘ışkı yapsañ muhkem olmaz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1232, Beyit 3). [topragına, -ı, -n, -a]

Cefâ sengiyle miñnet **topragınsuz** / Maħabbet yapısı hiç muhkem olmaz (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1365, Beyit 3). [topragınsuz, -ın, -suz]

toprak olam: Ölümünün üzerinden çok zaman geçtiği için artık çürümüş olmak, toprağa karışmış olmak II ölmek.

(ج) Kanda bulam kim ire elüm dāmānuña / Ben meger **toprak olam** ilte bu gerdüm rūzigār (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1205, Beyit 21). [toprak olam, -a, -m]

toptolu: (Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Şahñ-ı gülşen **toptolu** olmuş yine ezhār-ıla / Raķşa girmiş servler hem ellerin karsar çınār (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1078, Beyit 4). [toptolu,]

Şîrîn lebüñüñ vaşfin iderken bu Muhibbī / Lezzetden anuñ **toptolu** agzı şeker olmuş (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1443, Beyit 5). [toptolu,]

Devrān eliyle **toptolu** kan olmadan bu dil / Pîr-i muğān dergehine var şarāba bas (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1482, Beyit 4). [toptolu,]

toz kopardugını: Toz kaldırmak II tozu dumana katmak, ortalığı altüst etmek.

Gird-bāduñ göricek **toz kopardugını** çün / Reşk idüp deştdede oldı aña Mecnūn raķķaş (Muhibbī Dīvāni, Gazel 1476, Beyit 3). [toz kopardugını, -dug, -ı, -n, -ı]

tübî: Tuba ağacı; Sidre'de bulunan bir ağaç olup kökü yukarıda ve yaprakları aşağıdadır. Dallarının bütün cenneti gölgelediğine ve değişik meyvalar verdiğine inanılır.

Gül ruhlarındanur hacîl kaddi olaldan mu'tedil / **Ṭübî** olupdur münfâ'il serv-i revânım kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 2). [tübî,]

Muhibbî eşk-i çeşmidür nihâlüh eyleyen tâze / Anuñçün kadd-i ref'taruñ ki **ṭubîden** bülend olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 5). [tubîden, -den]

tübî boyuña: Tuba Ağacına benzeyen boy.

Kaşdı budur ki Muhibbî ire **tübî boyuña** / Himmeti 'ışk erinüh gör ki felekden yücedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5). [tübî boyuña, -uña]

tuğrâ: Fermanlarda imza yerine kullanılan işaret.

'Âlemi mahkûm iden her dem berât-ı hüsnidür / Kim muṭî' olmaz çekilmiş kaşları **tuğrâyı** gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 5). [tuğrâyı, -y, -ı]

tuğrâ çeker: (Ferman, berat ve resmi belgelere) tuğra koymak, imzalamak II Kıvrımlı bir şekilde çizilmek.

Sen güzellik kişverinüh pâdişâhısın diyü / Kaşlaruñ almış berât-ı hüsnüñe **tuğrâ çeker** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 2). [tuğrâ çeker, -er]

tuğrâ evlemiş: (Ferman, berat ve resmi belgelere) tuğra koymak, imzalamak II Kıvrımlı bir şekilde çizilmek.

Haṭṭuña yazmış berât-ı hüsnüñi / Kaşlaruñ üstine **tuğrâ evlemiş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2). [tuğrâ evlemiş, -miş]

tüğra-yı ğamla: Gam, sıkıntı tuğrası. // (Osmanlı pâdişahlarının resmi yazılarda ve paralarda imzâ yerine kullandıkları, özel bir şekli olan işaret).

Tüğra-yı ğamla Muhibbî sîne-i ṭablı döğüp / Bu ṭarîk-ı 'ışk dervendinde miñnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 5). [tüğra-yı ğamla, -la]

tuhfe evledük: Hediye etmek, hediye olarak vermek, karşılıksız vermek.

Ka'be'dür küyma varduk bizi bismil eylesün / Cânı **tuhfe evledük** itsün kabûl kurbânıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 4). [tuhfe evledük, -dü, -k]

tuhfe getürdüm: Hediye olarak götürmek, hediye sunmak, hediye etmek.

Baş u cân **tuhfe getürdüm** n'ola maqbûl itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi üftâde getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [tuhfe getürdüm, -dü, -m]

tuhfe idüp: Hediye etmek, hediye olarak vermek, karşılıksız vermek.

Sen Süleymân-ı zamâna **tuhfe idüp** cânımı / Eyleyüp pây-ı cerâd getürdüm anı mür-veş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 3). [tuhfe idüp, -üp]

tuhfe iletür: Hediye vermek, hediyeye göndermek.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i 'ışkuñ müdâm / **Tuhfe iletür** bu gönül bağrındaki yağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 2*). [*tuhfe iletür, -ür*]

tuhfe-i mür-ıla süleymân'dur: Karıncanın Hz. Süleyman'a hediyesi // Hz. Süleyman ve karınca menkıbesinde karıncanın Hz. Süleyman'a çekirge kanadı getirmesi olayına telmih.

Dergehüñde hediye-i dil ü cân / **Tuhfe-i mür-ıla Süleymân'dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 5*). [*tuhfe-i mür-ıla süleymân'dur, -dur*]

tül: Uzunluk, boy.

Dil zevrakını saldum derdâ ki baħr-ı 'ışka / Gerçek imiş diyenler yok aña **tül-ıla** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2*). [*tül-ıla, -ıla*]

tül u 'arz: Uzunluk ve genişlik.

Vâdî-i 'ışka düşüp dil-teşneyem Mecnûn-vâr / Cehd kıldum bulımadum yoğmuş aña **tül u 'arz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 2*). [*tül u 'arz,*]

tül u 'arz: Uzunluk ve genişlik. // enine boyuna, uzun uzadıya.

Zülfün bir uzun kışsa-durur zıkrı ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [*tül u 'arz,*]

tul-ı emelden: İsteğın uzunluğu II hırs, tamah, tükenmez arzu.

Zülfünüñ fikrini ko **tul-ı emelden** ne gelür / İtmeyen cevır ü cefâ şıve güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [*tul-ı emelden, -den*]

tül-ı emeller: İsteğın uzunluğu II hırs, tamah, tükenmez arzu.

Bu dünyâ-yı sitemkârı sevüp **tül-ı emeller** ne / Bugün ne olısar hâli kişi hüd yarını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*tül-ı emeller, -ler*]

tulü' eyle: Doğmak, görünmek.

Eyle tulü' gün gibi bulsun ziyâ cihân / İy burc-ı âsümân-şeref aħteri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [*tulü' eyle,*]

tuna: Tuna nehri.

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Âdemler alıcı bulanuk kanlu **Tuna'dur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4*). [*tuna'dur, -dur*]

tur: Durmak, belli bir durumda olmak.

Leblerüñ ‘uşşāka **turmuşdur** mey-i hamrā satar / Zülf-i müşğīnün muhabbet ehline helvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*turmuşdur, -mişdur*]

tur: Durmak, beklemek.

Turma agla iy gözüm ola ki dilber raḥm ide / Senge çün bārān ider geçse zamān te’sīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*turma, -ma*]

Turmaz kafes-i tende şehā murğ-ı dil ü cān / Kūyuña senüñ uçmag-ıçun bāl ü per ister (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1130, Beyit 3*). [*turmaz, -maz*]

tur: Durmak, son bulmak.

Göreden ol boyı serv-i revānı / Gözümün yaşı **tursa** bir dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*tursa, -sa*]

tur: Durmak, beklemek, bir yerde kalmak.

Dil derün-ı sīne-i şad-çākde kılmaz karar / Murğ pervāza gelür **turmaz** uşanicak kafes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 2*). [*turmaz, -maz*]

tur: Var olmakta devam etmek, varlığını sürdürmek, berdevam olmak.

Sen **tururken** kime virem ben ‘aceb dil bülbülün / Kāyīnātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*tururken, -ur, -ken*]

Salınsa nāz-ıla yārum gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki **turdukça** kıyāmetdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*turdukça, -dukça*]

Ben **turam** kuyuñda n’eyler gel raḳıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākiyāna da kümes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*turam, -am*]

Zülfünün büyn getürdüñ hoş-dimāğ itdün bizi / Müstedām ol iy şabā ‘ālem **turınca** turma es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*turınca, -ınca*]

Zülfünün büyn getürdüñ hoş-dimāğ itdün bizi / Müstedām ol iy şabā ‘ālem turınca **turma** es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 4*). [*turma, -ma*]

Küy-ı yāra ugraduñ beñzer yine iy bād-ı şubḥ / Eyledün ‘ālem dimāğını mu‘atṭar **turma** es (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*turma, -ma*]

tur: Yapmakta olduğu hareketi kesmek, hareketsiz kalmak.

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehiv ile / Didi **tur** iy derdmend kim üstüne dogdı güneş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1459, Beyit 5*). [*tur,*]

tur: Durmak, yer etmek.

Ol kemān ebrü kaçan kim nāz-ıla çeşmin süzer / Sīnede **turmaz** ḥadeng-i ğamzesi eyler güzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 1*). [*turmaz, -maz*]

Ya kaşuñdan tır-i gámzeñ gelse buña acıram / Birisi sīnemde **turmaz** cümle zāhrumdan çıkar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1065, Beyit 3*). [*turmaz, -maz*]

Sevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rū / Hāyfā dirīg u derdā giçer yürekde **turmaz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1335, Beyit 3*). [*turmaz, -maz*]

tur: *Durmak, teşebbüs etmek, kalkışmak.*

Büseme cân aluram dün dimiş-idi ol nigār / Aldı cânım şimdi **turmuş** büseye inkār ider (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1165, Beyit 4*). [*turmuş, -mış*]

turfanda: *Mevsiminden önce veya mevsim başında yetiştirilmiş (meyve, sebze).*

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘ādet Muhibbī olsa **turfanda** yimiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*turfanda,]*

türk çeşmüñ: *Güzel göz, gözüñ güzelliği // Türk göz, Türk bakışı.*

Türk çeşmüñ mülk-i dil tārācına / Zülf-i kâfir kiş ile leşker çeker (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*türk çeşmüñ, -üñ*]

turma: *Durmak, beklemek // durmadan, hemen, devamlı.*

Hāşret ile dem-be-dem çıkar benüm bagrumda baş / Anuñ için **turmayup** akar gözümden kanlu yaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1469, Beyit 1*). [*turmayup, -y, -up*]

turmadan: *Durmadan II sürekli olarak.*

İy Muhibbī gāflet itme aç göz uyhudan uyan / **Turmadan** dirmekdedür murğ-ı ecel çün çīnemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 5*). [*turmadan,]*

turmaz: *Devamlı, durmaksızın.*

Şafha-i ruhsārum üzre eşk-i çeşmüm kātibi / Hūn-ı dilden bu derūnum hālını **turmaz** yazar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1036, Beyit 4*). [*turmaz,]*

Turmaz akar gözlerüm yaşı iñiler bu göñül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*turmaz,]*

Oldı hem dehrüñ dimāği çün mu‘athtar büy-ıla / Gülşen içre güllerüñ medħin okur **turmaz** hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1078, Beyit 2*). [*turmaz,]*

‘İşk için eyler gözüm göñlüm benüm **turmaz** savaş / Ğālib oldı göñlüm āħir egdi gözüm aña baş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1425, Beyit 1*). [*turmaz,]*

turra: *Kakül, saç.*

Ol Hıta maħbūbı gördüm **turrasın** çīn gösterür / Nokta-i hālī ile gül içre pür çīn gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 1*). [*turrasın, -sı, -n*]

tut: *Tutmak.*

Yāra ‘arz-ı hāl için āh eyleyüp kan aglasam / Hîç te’şîr eylemez kalbin meger mermer **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [tutar, -ar]

tut: Tutmak, kaplamak, yayılmak.

Her taraftan güller açılır cihân rüşen olur / Yār nāz-ıla kaçan gelse ‘izārın ter **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [tutar, -ar]

İy Muhibbî jeng-i ğam **tutdı** gönül mir’atını / Mül midür bilsem cilâsı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 5*). [tutdı, -dı]

Görinen haç midür yâ leşker-i mür / Ki **tutdı** kişver-i hüsni ser-â-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [tutdı, -dı]

Tutdı Muhibbî dehri eş’âr-ı dil-pesendüñ / Senüñ gibi suhen-ver bildüm cihâna gelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 5*). [tutdı, -dı]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / Yüriyüp **tutdı** cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [tutdı, -dı]

tut: Yas tutmak.

Niçe yıldır ki bugün mâtem-i Mecnûn **tutaruz** / Kankı ‘âşık tutisar biz ölice mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [tutaruz, -ar, -uz]

tut: Gereğini yapmak, gereğini yerine getirmek // Beklenen, istenilen sonucu vermek.

Kaşları yasına karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi **tutmadı** müjgâni ğāyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [tutmadı, -ma, -dı]

tut: Ele geçirmek, yakalamak.

Çünkü **tutduñ** bâğ-ı hüsnuñde bu gönülüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [tutduñ, -du, -ñ]

Genç-i hüsnuñde gönül düzdini **tutduñ** çün kim / Habs kıl çâh-ı zenahtânda anı zülfüne as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [tutduñ, -du, -ñ]

tut: İkrâm etmek, sunmak.

Gözlerüm işâr için pâyına sîm ü zer **tutar** / Hûn-ı dilden hâşıl olmuş la’lüne gevher **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [tutar, -ar]

Gözlerüm işâr için pâyına sîm ü zer **tutar** / Hûn-ı dilden hâşıl olmuş la’lüne gevher **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 1*). [tutar, -ar]

tut: Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.

Büse cerr itse Muhibbî leblerinden dilberüñ / Hışm idüp çeşmi o demde destine hançer **tutar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 5*). [tutar, -ar]

Çeşmi eline kuralı ya kaşların **tutup** / Atsa hadeng-i gâmezisi şâfî derûnadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [*tutup, -up*]

Meyi **tut** hürmet ile câmı gözle / Ferîdün hâke [bir] hûb hîyemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 4*). [*tut,]*

Tutaruz sâgarı elde gül-i hamrâ yirine / Şîşeler kulkulını bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*tutaruz, -ar, -uz*]

tut: Söz, öğüt dinlemek.

Niçe kim eyledüm pend ü naşîhat **tutmadı** gönüm / Yürür küyında dildârûn ‘acâyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*tutmadı, -ma, -dı*]

tütî: Dudu kuşu / Papağan.

Her kaçan şîrîn kelâm ol dilber agzından düşer / Sanki söyler **tütîdür** kim sükker agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 1*). [*tütîdür, -dür*]

Eydeli şekker lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını **tütî** gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*tütî,]*

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruha / Hiç ola mı **tütî** ile cem‘ olalar zâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [*tütî,]*

Tütînüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşısından şekker-ile ‘iyş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [*tütînüñ, -nüñ*]

tutıl: Tutulmak, yakalanmak, düşmek.

Dil murğı görüp hâlûñi zülfüñe **tutıldı** / Bu bend ü belâlar hep dâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2*). [*tutıldı, -dı*]

tutıs: Tutuşmak; (Kavga, tartışma, iddia, lâdes vb. için) Girişmek.

Küş-tgîr-i dehr-ile çoklar **tutıdı** gerçi kim / Her birinün arkası yire gelince didi pes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 4*). [*tutıdı, -dı*]

tutıs: 1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşk ateşine tutuşup yanmak.

Şem‘-i cemâl-i yâra pervâne-veş **tutışdım** / Kimdür diyen benümçün ol şem‘e yanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [*tutışdım, -du, -m*]

Tutışdı âteş-i hicre yanar bu cân-ı men sensüz / Muqarrer cân gider benden kalur bu kurı ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*tutışdı, -dı*]

tütivâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu | Güzelin ayak tozu.

Hâk-i pâyüñdür şehâ kühl-i başar / **Tütivâdan** yig görür ehl-i nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1*). [*tütivâdan, -dan*]

tütivâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.

Düşüp yoluñ ki küyma ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getür ki gözüm **tütüyā** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*tütüyā,]*

Varma nesim mülk-i Şifāhān'a kühl için / Çün hāk-i pāy-ı yār göze **tütüyā** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*tütüyā,]*

Gerd-i rāhın iy şabā dūr eyleme / Gözlerüme **tütüyāsı** hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 3*). [*tütüyāsı, -sı]*

Alma gözüne kühl-i Şifāhān'ı zerrece / Hāk-i der-i nigār saña **tütüyā** yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*tütüyā,]*

Gāhī gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hāk-i derüni gönderüp it **tütüyā** yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [*tütüyā,]*

tütüyā: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Sevgilinin kapısının tozu.

Tütüyādür gözüme hāk-i deri / Kühl için tütüyāyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*tütüyādür, -dür]*

Tütüyādür gözüme hāk-i deri / Kühl için **tütüyāyı** kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 3*). [*tütüyāyı, -y, -ı]*

tutup tutup: Tutmak, engel olmaya çalışmak, önüne geçmek.

Ol serv-қaddi gördi çıkdi Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi **tutup tutup** yinilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 5*). [*tutup tutup,]*

tutus: Yanmak, ateş almak.

(س) Yanar āhum odından **tutuşup** saķf-ı felek / Yakalı ḥasret-ile yār beni leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*tutuşup, -up]*

tutus: 1. Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak 2. mec. Alev almış gibi olmak 3. Aşık ateşine tutuşup yanmak.

İşiden şî'r-i pür-süzum okıyanlar diye lâ-büd / Muhibbî derdmend için **tutuşup** oda yanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 5*). [*tutuşup, -up]*

Ruḥları şem'in yine 'arz eyledi cānāneler / Koñ **tutuşsun** cān u dil şem'e yana pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*tutuşsun, -sun]*

tuz ekmek ḥaķķını gözler: Sofrasında yemek yediği ve iyiliklerini gördüğü kimsenin kendisi üzerinde bulunduğu kabul edilen hak; duygusal borç.

Nigārā küyuña varsam seg-i küyuñ gelür karşı / Ezelden āşinā diyü **tuz ekmek ḥaķķını gözler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*tuz ekmek ḥaķķını gözler, -r]*

U

uc: Uçmak, göğe yükselmek. II sevgilinin yanına gitmek.

Turmaz kafes-i tende şehâ murğ-ı dil ü cān / Kūyuña senüñ **uçmag-ıçun** bāl ü per ister (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 3). [uçmag-ıçun, -mag, -ıçun]

uc: Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası II uzun bir nesnenin baş veya son noktası II kenar, yan.

Dil virdüm eger ister-iseñ cānı da almak / Kıl gāmzeñ **ucıyla** bir işâret ki senüñdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 3). [ucıyla, -ı, -y, -la]

Zülfî **ucını** alur agzına mest olsa nigâr / Def'-i bûy-ı mey içün ya'nî karanfîl götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4). [ucını, -ı, -n, -ı]

Eylese başdan aşup göz yaşı dil şehrinî gârğ / Tañ degül cûş idicek bir **ucı** deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 3). [ucı, -ı]

Kirpük **ucında** her biri bir la'l-pâredür / Akan gözümde hün-ı ciger yaşa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3). [ucında, -ı, -n, -da]

uçdan uçadur: Bir baştan bir başa.

Ortada 'ışka esîr sanmañ olam ben yaluñuz / Miñnet ü derd ü maħabbet kamu **uçdan uçadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2). [uçdan uçadur, -dur]

uçmag: Uçmak, cennet.

Zâhidâ sanma senüñ **uçmaguña** biz tâlibüz / Çöpe saymaz ravza-i 'ışk-ıla dîdâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 3). [uçmaguña, -uñ, -a]

Murğ-ı dil pervâz urup âhir irişdi kūyuña / Şimdi bildüm kim murâdı kūyumuñ **uçmag-ımış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 6). [uçmag-ımış, -ımış]

'üd: Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

Bezm-i gâmda nâle kılsam nâylar dem-bestedür / 'Üd iniler zârılıgum işidelden ħastadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1). ['üd,]

Üstüh'ânım nāya döndi dem-be-dem eyler fiğân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4). ['üd,]

ugra: Uğramak, ziyaret etmek II bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak II bir yerin yanından veya içinden geçmek.

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri var / **Ugradı** meger kūy-ı nigāra ħaberi var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1). [ugradı, -dı]

Ugrama sakın eşküme iy dil sanup geçid / Ādemler alıcı bulanuk kanlu Tuna'dur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 4). [ugrama, -ma]

Düşüp yoluñ ki küyına **ugrar-isañ** iy şabā / Hāk-i derin getir ki gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*ugrar-isañ, -r, -isa, -ñ*]

Her kişiye kim **ugraya** gönülüm haber ister / Cānā çü seni cān u gönülden sever ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 1*). [*ugraya, -y, -a*]

Gülşen-i hüsnüñe **ugrarsa** şabā sanma güzāf / Sünbülünden şanemā almag-ıçun büyā gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 2*). [*ugrarsa, -r, -sa*]

Küy-ı yāra **ugraduñ** beñzer yine iy bād-ı şubh / Eyledüñ ‘ālem dimāğını mu‘aţtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [*ugraduñ, -du, -ñ*]

ugrın ugrın: Gizli gizli. II çapkın çapkın.

Ugrın ugrın ğamzelerle sīnem üzre yaralar / Ol kaşı ya ğamzesi ok yādigāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*ugrın ugrın,]*

uhrā: (Ar. āhar’ın müennes şekli uhrā) gayr ve son, sonraki II başka, diğēr II öteki dünya, âhiret.

Gitdi Mecnūn didüğüñ geldi Muhibbî yirine / Kişver-i ‘ışka geçerse anı **uhrā** bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*uhrā,]*

ulu: Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce (kimse).

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilüñüz **ulular** dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [*ulular, -lar*]

Düg dilüñi kendi haddüñden tecāvüz eyleme / **Ulularuñ** sözleridür bu benüm sözüme nāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 4*). [*ulularuñ, -lar, -uñ*]

ulu: Ulu, büyük II pek, çok.

Sevdüm didükçe cevriñi arturdi ol perî / Sevmek katında dilberüñ **ulu** günāh-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 2*). [*ulu,]*

ulu: Ulu, büyük, yüce, değerli II pek, çok.

Vādi-i ‘ışka Muhibbî bu gönül düşdi yine / Dimezem ğamdan **ulu** bile saña zāde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*ulu,]*

Şabā sünbül saçından [ger] bü iltseñ / Hıfā’ya Çīn’e **ulu** armağandır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 6*). [*ulu,]*

Ĝam tīrine her gāh bu sīnem siper olmaz / Kim dirse olur olsa da **ulu** hüner olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 1*). [*ulu,]*

Kimdür ki diye ‘ışkı Muhibbî başa iltidüm / ‘Ālemde bugün andan **ulu** derd-i ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 8*). [*ulu,]*

Kim cām içerse Cem ya İskender olur hemān / Hūm-hāne ğüşesi ne **ulu** bārgāh-ıñış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [*ulu,]*

Zann iderdüm ol perî-rüyı beşer ol mâh imiş / Cümle ‘âlem bende aña ol bir **ulu** şâh-ımiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 1*). [ulu,]

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘âşıkları / Bâb-ı istiğnâda gördüm bir **ulu** dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [ulu,]

um: İçinde, istediği ve beklediği şeyin gerçekleşeceğine dâir bir duygu taşıyarak o şeyin olmasını beklemek, ümitle beklemek, ümit etmek II dilemek, temennî etmek II sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

Niçe gün hicri-y-ile cân u ciger taglamışam / **Umaram** Hâk’dan ire vaşlı baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [umaram, -ar, -am]

Umaram gözlerüm yaşı mürür-ıla ide te’sîr / Egerçi kalbini dirler nigârûñ katı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [umaram, -ar, -am]

Geh diler zencîr-i zülfün dil **umar** gâhî lebün / Döstim dîvânenün mestün işi mâ’zürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [umar, -ar]

Umaram dâm-ı âhumla getürem şayda dildârı / Aña murğı olan vahşî başuma dânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 4*). [umaram, -ar, -am]

Güzellerden vefâ **ummak** ‘acebdür / Cefâ dirseñ inen bisyâr iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [ummak, -mak]

Nigârâ **umdugum** gerçi vefâdur / Velî senden gelen her dem cefâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [umdugum, -dug, -um]

Yüzüm üzre **umaram** iy mâh-rû kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [umaram, -ar, -am]

Zülâlınden **umar** bu hasta göñlüm / ‘Atâ itmezse gâyet hisseti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [umar, -ar]

Şikâr idem **umaram** sen hümayı / Çün idem himmetüm murğımı ben bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 3*). [umaram, -ar, -am]

Senden **umar** Muhibbî derdlü diline dermân / Koyup kapuñı cânâ gayrı kapuya gitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 5*). [umar, -ar]

Mihr **umma** dehr-i dündan andan gelen cefâdur / Kimse cihânda hurrem olduğu yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4*). [umma, -ma]

İşigüñde yüzini hâk itmek ister bu Muhib / **Umar** anı kim olasın bâde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [umar, -ar]

Umaram şayd idem ben sen hümayı / Bu göñlüm himmetiyle eyledüm bâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1329, Beyit 2*). [umaram, -ar, -am]

Âhum odından **umar** idüm eyleye eşer / Âhen gibi göñül katı[dur] taşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 4*). [umar, -ar]

Bu cihânda çün bulunmaz iy göñül feryâd-res / Raħm **umma** kimseden feryâdı ko feryâdı kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1390, Beyit 1*). [umma, -ma]

Umaram pertâb idesin fîr-i gamzeñ sîneme / Saçıla her yaña kanum ben olam naħcîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 2*). [umaram, -ar, -am]

Gözlerüm yaşı **umardum** kūyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho bir deryā-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4*). [*umardum, -ar, -du, -m*]

Vefâ **umma** gel iy dil mihr-i ruhsârından ol mâhuñ / Çü virmez teşneye hâsiyyet-i âb-ı revân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 4*). [*umma, -ma*]

İy refkân reh-i gam içre du'âdan añasız / Benüm için **umaram** okıyasız siz İhlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 4*). [*umaram, -ar, -am*]

'umk: Derinlik.

İy Muhibbî kimse irmez baħr-ı 'ışkuñ **'umkına** / Gerçi mâhîler gibi 'ışk ehlî aña talalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 5*). [*'umkına, -i, -n, -a*]

'ummân: Çok büyük engin deniz, okyanus.

Çalkamañ bu eşk-i gâfil virdi **'ummândan** nişân / Sâhil-i çeşmüm görüp deryâ kenârıdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 4*). [*'ummândan, -dan*]

Çıkmaga bu dil söz gevherini / Yaşum baħrına san **'ummâna** gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4*). [*'ummâna, -a*]

'ummân olup: Okyanus olmak.

Akan yaşum olup 'ummân cihâni ortaya almış / Bu gönlüm zevraķın gör ğarķ olup girdâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2*). [*'ummân olup, -up*]

un olduğın: Un olmak, un haline gelmek, un gibi paramparça olmak, un ufak olmak.

Seng-i miħnetle Muhibbî dögilüp **un olduğın** / Anı gendümden tefahħuş eyleme ğerdüna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 5*). [*un olduğın, -dug, -i, -n*]

'unnâbi: (Ar. 'unnâb "Arabistan kirazı" ve nispet eki -i ile 'unnâbi) Ünnap renginde bir tür kırmızı.

Hâl-i 'anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim **'unnâbi** şekker üstine konmuş meğes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [*'unnâbi,*]

ur: Nakşetmek, işlemek.

Şehr-i 'ışkuñ resmini **urdukda** ressâm-ı ezel / Kelle-i 'uşşâkdan sūrını bünyâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 3*). [*urdukda, -duk, -da*]

ur: Vurmak, yaralamak.

Sîne-i mecrûħa **ursañ** iy şanem ğamz okların / Tîr-i peykânuñ bu ben dil-ħasteye merhem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 2*). [*ursañ, -sa, -ñ*]

Urmaga ehl-i 'ışk sînesine / Eylemiş ğamzeleri ğançerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 2*). [*urmaga, -maga*]

Lezzet-i dünyāya aldanma Muhibbī sunma el / Neşterini tā ki **urmaya** saña zenbūr-veş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5). [urmaya, -ma, -y, -a]

SİNEME **uralı** ğamz oklarını / Yüregüm bagrum olupdur tolu baş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4). [uralı, -alı]

La‘l-i şîrînüni cānā almadın ben agzuma / Ğamze okın sİNEME **urduñ** benüm zenbūr-veş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2). [urduñ, -du, -ñ]

ur: Bir şeyi yapmaya hazır hale gele gelmek II bir şeyi yaĝacaĝını söylemek.

‘İşka çün basduñ kadem urmak gerek ser terkinî / **Urmayup** meydān-ı ‘ışk içre girenler er midür (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 5). [urmayup, -ma, -y, -up]

urın: Giyinmek, takınmak.

Oldı şîrāne bu esb-i çarĥ-ı gerdūna sūvār / Ol sebebden başına **urındı** zer miĝfer güneş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3). [urındı, -dı]

‘urüc itdüñse: Yükselmek, çıkmak.

Güzellik burcına māhum **‘urüc itdüñse** zulm itme / Sakın ‘āşıklar āhından zemīn ü āsümān ditrer (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4). [‘urüc itdüñse, -dü, -ñ, -se]

uş bu: İşte bu.

‘Arşa-i ‘ışk içre diksem tañ mı eflāke nişān / Atmaga āh oklarına **uş bu** kaddüm ya imiş (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4). [uş bu,]

usan: (Bir kimse veya şeyden) Sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

Şanemā sanma ki senden **usanam** cevruñ-ile / ‘İşk-ıla ‘āşık ölürse de ferāĝat mi gelür (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 3). [usanam, -a, -m]

Gerekmez seyr-i şahrāsı ne ĥod güller temāşāsı / Cihānuñ küllī zevkından dil ü cānum **usanmışdur** (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 4). [usanmışdur, -mış, -dur]

usan: Kırılmak, parçalanmak, ufalanmak, daĝılmak, toz haline gelmek.

Bu Muhibbī’ye niçe bir atasın seng-i cefā / Kim bütün ide **uşandı** bu dil-i āb-ĝinemüz (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 5). [uşandı, -dı]

Dil derün-ı sİne-i şad-çäkde kılmaz karar / Murĝ pervāza gelür turmaz **uşanicak** kafes (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 2). [uşanicak, -ıcak]

uşbu: Bu, işte bu.

Ķāfile toĝrıldı ĝitdi rāh-ı ‘ışka iy ĝöñül / Cān u ser virmek gereksin **uşbu** yoluñ bācıdur (Muhibbī Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3). [uşbu,]

Geh şehāb-ı zülfī mānī‘ yüzine gāhī sirişk / **Uşbu** ma‘niden dil-i dīvāne her dem gam kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 4*). [*uşbu,]*

İy Muhibbī key nazar kıl **uşbu** ‘ayyār felek / Gāh tāk-ı Hüsrev ü gāhī külāh-ı Cem kapar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*uşbu,]*

Şir çeşmüñ pençesinden **uşbu** gönüm merdümü / Çäre yok hergiz hālāşa çāk çāk olmuş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*uşbu,]*

Gerçi kim cānā kapuñdan **uşbu** bendeñ dürdür / Sīnede līkin hayālünle gönül mesrürdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 1*). [*uşbu,]*

‘Ālemi ğarķ idiserdür ser-be-ser eşküm benüm / Hāsretiyle **uşbu** çeşmümden ki bārānlar kopar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1105, Beyit 2*). [*uşbu,]*

Elifler **uşbu** sīnem levhasında / Yazılmış tıfl için ta‘līme beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1179, Beyit 5*). [*uşbu,]*

Nigārā ğarra olma devr-i hüsne / Güzellik tiz geçer **uşbu** cihāndur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1198, Beyit 7*). [*uşbu,]*

Muhibbī **uşbu** şī‘r-i dil-pesendi / ‘Acep var mı görüp ta‘zīm kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*uşbu,]*

Firāt’a dönelerden **uşbu** yaşum / Benüm çeşmüme mā hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*uşbu,]*

Ārzü itdümü lebin kıldum ser-i zülfīn heves / Didi iy bī-çäre olmaz **uşbu** sevdā mültemes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 1*). [*uşbu,]*

Nevbet-ile hālķı bir bir ögidür gendüm mişāl / **Uşbu** çarķ-ı bī-vefānuñ āsiyābı var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*uşbu,]*

Ruħlarıñ üstinde n’eyler **uşbu** zülf-i ‘anberīn / Kim görüpdür kim günüñ yüzini zāhir duta pas (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*uşbu,]*

uslu: Akıllı, akli başında kimse.

Almamış başına terk itmiş cihān gavģāların / Vādide mecnün yürür mecnün dimeñ **uslu-y-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*uslu-y-ımuş, -y, -ı, -muş]*

‘İşk-ıla Kays’uñ egerçi bilselerdi hālīni / Aña mecnün dimeyüp dirlerdi ol **uslu-y-ımuş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 2*). [*uslu-y-ımuş, -y, -ı, -muş]*

uşşāk: Āşıklar.

Gerçi dilber gösterür **uşşāķa** yüz biñ dürlü nāz / Gāh olur bir dem düşer ‘āşık da istiğnā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1041, Beyit 5*). [*uşşāķa, -a]*

Anuñçün pādīşāh oldum ser-ā-ser cümle **uşşāķa** / Hümā-yı zülf-i dilberden başuma sāye düşmişdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1042, Beyit 6*). [*uşşāķa, -a]*

Keşf kıl yüzden niķābuñ kılsun **uşşāķuñ** nazar / Hālķ-ı ‘ālem bakmadan gelmez çü hırşide zarar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1081, Beyit 1*). [*uşşāķuñ, -uñ]*

Leblerüñ **uşşāķa** turmuşdur mey-i hamrā satar / Zülf-i müşğīnüñ muħabbet ehline helvā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*uşşāķa, -a]*

Şem‘-i hüsnine cem‘ olup **‘uşşāk** / Tañ mı pervâne-veş yaka perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*).
[‘uşşāk,]

Şol deñlü itdi cevri **‘uşşāka** ol cefā-cü / Boynında görinenler kākül degül günehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

İy güzeller şāhı zulm itme bugün **‘uşşāka** gel / Bu meşeldür her ne kim kılsa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

Bir sencileyin gāh çelipā ide zülfin / Geh göstere **‘uşşākına** zünnār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [‘uşşākına, -ı, -n, -a]

İnen cevri itme **‘uşşāka** vefā kıl iy şeh-i hūbān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh‘umuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

Zülfî çevgānın kaçan **‘uşşāka** dilber gösterür / Top idüp meydān-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [‘uşşāka, -a]

Gerçi nokta lebūñe kıl didi **‘uşşāk** bilūñe / Ben didüm nesne yok arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [‘uşşāk,]

Hüsn evyānında gördüm kaşları dîvān kurup / Cem‘ idüp **‘uşşākımı** her yaña asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [‘uşşākımı, -ı, -n, -ı]

‘Uşşāk kanın içmiş gāmzeñ işitdüm iy dōst / Biñ kan içerse günde hergiz o kanagelmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 2*). [‘uşşāk,]

Ķāmet itdūñ gözlerūñ **‘uşşāka** çün oldı imām / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [‘uşşāka, -a]

Baş eg zülfe resendür cān u dilden / Disünler saña **‘uşşāk** içre cānbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*).
[‘uşşāk,]

Tigını cellād gāmzeñ dem mi var tiz eylemez / Öldürür nā-ħaq yire **‘uşşākı** perhiz eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1237, Beyit 1*). [‘uşşākı, -ı]

Gāh şīve gāh ‘işve gāh cevri ü gāh nāz / Öldürür **‘uşşākı** bu nev‘-ile itmez ihtirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1*). [‘uşşākı, -ı]

Sīne taḫlını dōgüp derbend-i ‘ışk içre müdām / Rāh-ı müşkildür diyü **‘uşşāka** nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 2*). [‘uşşāka, -a]

‘Uşşāka çāre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [‘uşşāka, -a]

‘Uşşākı işigūñde öldürmegil ḫabībüm / Meşhūr bu meşeldür kesilse baş bitmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 3*). [‘uşşākı, -ı]

Kā‘be-i kūyında ḫurbān oldum dimiş şalā / Hey müselmānlar meded **‘uşşāka** i‘lām eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 4*). [‘uşşāka, -a]

Muhibbî ‘ışk-ıla cān terkin ur kim / Olasın cümle **‘uşşāk** içre mümtāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 5*).
[‘uşşāk,]

Anuñ-ıçun gonca gibi yār güftār eylemez / Kim dehānı olduğın **‘uşşāka** izhār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1333, Beyit 1*). [‘uşşāka, -a]

Mürdeler ihyâ ider la‘l-i lebûn ‘Îsî gibi / Lîk gamzeñ öldürür ‘uṣṣâk[ı] cellâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 2*). [‘uṣṣâk[ı], -[ı]]

İştîdüm meclise cânâne gelmiş / Çıkup ‘uṣṣâkı karşı cânâ gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 1*). [‘uṣṣâkı, -ı]

Râh-ı ‘ışk içre dilâ ger urasın cân terkini / Olasın küy-ı ‘ademde ser-te-ser ‘uṣṣâka baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 4*). [‘uṣṣâka, -a]

utan: Kusurlu duruma düşmekten veya kendini öyle görmekten ileri gelen bir eziklik duygusuna kapılmak, gülünç olduğu veya küçük düştüğü için üzüntü duymak, mahçup olmak.

Çün niķâb açduñ yüzüñden âfitâb / Utanup şeb çâdırına ser çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [utanup, -up]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Kârbân-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maķṣûd için / Nâle eyler vâdi-i ğamda bu dil hem çü ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 3*). [uydum, -du, -m]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak II benzemek.

Câm-ı la‘lin isteme gel eyle çeşminden hâzer / Kim ki bed-meste uyarısa lâ-büd anda kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 2*). [uyarısa, -ar, -sa]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak II namazda imama göre hareket etmek.

Ķâmet itdûñ gözlerüñ ‘uṣṣâka çün oldı imâm / Gerçi uydum bilmedüm geçdi namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 5*). [uydum, -du, -m]

uy: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak II kapılmak, bağlanmak.

Hevâya uyanuñ başı hebâ olmak muķarrerdür / Dañı rüşen ola yanuñda şem‘-i encümenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 6*). [uyanuñ, -an, -uñ]

Hevâ-yı nefse kim uysa Muhibbî soñı hâcletdür / Bu pendî cân-ıla kim ğuş iderse şermsâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 5*). [uysa, -sa]

uyan: Uyku durumundan çıkmak II ğaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakîkati görmek, gözü açılmak.

İy Muhibbî ğaflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür murĝ-ı ecel çün çinemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 5*). [uyan,]

uyanuk: Uyanmış veya uyumamış olan, uyku durumunda olmayan, uyumayan II rtrâfında olup bitenlerden haberdar olup ona göre dikkatli davranan, ğâfil olmayan.

Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem vechūn / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler **uyanukdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*uyanukdur, -dur*]

uvar: *Uyandırmak.*

Mest çeşmi h̄āba varmışken dilā āh eyleme / Key sakın pür-fitnedür **uyarma** anı uyumuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*uyarma, -ma*]

uvar: *Uyandırmak II ateşi, ışıĝı canlandırmak bağlamında; yakmak, tutuşturmak.*

Rūşen olsun gün gibi dirseñ Muhibbī ‘ışkuñı / Tekye-i dilde çerāĝ-ı mihrini **uyarıgör** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 5*). [*uyarıgör, -igör*]

uydur: *Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek II benzetmek.*

Muṭrib Nevāda perdeñi **uydur** Muhibbī’ye / Deyr-i cihānda iñlese dil erĝanūn geĝer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 5*). [*uydur,]*

uyhu: *Uyku II organizmanın, dinlenip toparlanabilmesini sağlamak üzere vücuttan ve dış dünyadan gelen uyarıları fizyolojik ve geçici olarak idrak edememesi durumu II çevrede olan biteni farketmeme durumu.*

Seni **uyhuda** görmege olupdur çeşmüm rāzī / Bunı bilmez ‘aceb bu ki göz-i ‘āşıkda h̄āb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 3*). [*uyhuda, -da*]

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz **uyhusından** yāri bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [*uyhusından, -sı, -n, -dan*]

Şāneler görsem eger zūlfeyni **uyhum** aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perişān uyumaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*uyhum, -m*]

uyhu getirür: *Uyku getirmek, uyuma isteĝi vermek II sıkmak, sıkılmasına sebep olmak.*

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko **uyhu getirür** / Beni añ yārum-ıla kuru meşelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*uyhu getirür, -ür*]

uyhu yüzün görmez: *Uyku yüzü görmemek, gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.*

Hāllaruñ fikr eyledükçe h̄āb gelmez çeşmüme / Uyhu yüzün göz görmez olıcak cāy-ı meges (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1373, Beyit 3*). [*uyhu yüzün görmez, -mez*]

uyhuda kaldı: *Uykuda kalmak, uyumaya devam etmek.*

Gözleri **uyhuda kaldı** her nefes hacletdedür / Gözleri vaşfin idelden nergis-i bīmāra ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1492, Beyit 4*). [*uyhuda kaldı, -dı*]

uyhudan göz aç: *Uykudan göz açmak, uyanık duruma gelmek II ĝaflet uykusundan uyanmak.*

İy Muhibbī ĝaflet itme aç göz uyhudan uyan / Turmadan dirmekdedür murĝ-ı ecel çün çinemüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1241, Beyit 5*). [*uyhudan göz aç,*]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak.

Hüsni bâğına irişdüñ eyle zülfinden hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde **uyımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [*uyımuş, -mış*]

Mest çeşmi h̄'âba varmışken dilâ âh eyleme / Key sakın pür-fitnedür uyarma anı **uyımuş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 4*). [*uyımuş, -mış*]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak II ışığın sönmesi.

Uyumazsa ne 'aceb sînesi pür âteş olan / Nitekim subhâ değın şem'-i şebistân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*uyumaz, -maz*]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak II hareketsiz olmak.

Tañ mı cüş itse Muhibbî âh-ıla deryâ-yı eşk / Rûzigâr esdükçe kim dir baır-i bî-pâyân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 7*). [*uyur, -r*]

Arturur nâlesini görse Muhibbî ruhuñı / Faşl-ı gülde nite kim murğ-ı hoş-elhân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 5*). [*uyumaz, -maz*]

uyı: Uyumak, uykuya dalmak, uyku halini almak, uyku durumunda olmak.

Ne ğam cânâ eger zâhir göz-ile görmesem vechüñ / Bu cân gözi **uyur** sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*uyur, -r*]

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ 'üryân **uyur** / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*uyur, -r*]

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ 'üryân **uyur** / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*uyur, -r*]

Ekşerî 'âşıkıların tâ şubhâ dek bî-dâr olur / Kim ki 'ışkdan bî-hâberdür ol yatur her ân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [*uyur, -r*]

Derd ü miñnet hâne-i dilden varupdur râhata / Seslilik itme dilâ kim hücrede yârân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*uyur, -r*]

İy ğubâr-ı haş şu deñlü yidüm esrâr-ı ğamuñ / Kim beni geçgin gören sanur ki bir hayrân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 4*). [*uyur, -r*]

H̄'âba vardı çeşmi fırsatdur apar şeftâlüsün / Girilür bâğa kaçan kim görseler bâğbân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 5*). [*uyur, -r*]

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu'bân **uyur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*uyur, -r*]

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân **uyumaz** / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*uyumaz, -maz*]

Her kaçan olsa heves başda dil ü cân **uyumaz** / Gice seyyâre sayar dîde-i giryân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 1*). [*uyumaz, -maz*]

Şâneler görsem eger zülfeyni uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perîşân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [*uyumaz, -maz*]

Fitne ta'limin ider gözlerine gamzeleri / Çok zamândur görürem ol gözi fettân **uyumaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 4*). [*uyumaz, -maz*]

Uyumazsa ne 'aceb sînesi pür âteş olan / Nitekim subhâ degin şem'-i şebistân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 2*). [*uyumazsa, -maz, -sa*]

Bâğ-ı hüsninde nigârûñ eyle zülfinden hazer / Basma dünbâlini ejderdür ki yatmış **uyumış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [*uyumış, -muş*]

Uyumaz nâlemler çün kim yirde mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 2*). [*uyumaz, -maz*]

uzan: Bir şeye erişmek için vücûdunu o şeye doğru yönelmek II ulaşmak, erişmek, yetişmek II ileriye doğru devam etmek, uzayıp gitmek, uzamak.

Ko **uzansun** şâne eyle zülfüne 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunluğın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*uzansun, -sun*]

Benüm süz-ı derünümde yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı miñnetden **uzandukça** zebân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*uzandukça, -dukça*]

'uzlet: Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama II inziva, yalnızlık.

Kanâ'at ihtiyâr iden aña lâ-büd gelür **'uzlet** / Görinmez kimseye 'Ankâ gibi ol 'azm-i Kâf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 2*). [*'uzlet,*]

'uzlet eyle: Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak. II uzaklaşmak, el çekmek.

Niçe bir halk-ı cihân ile idersin güft ü gü / **'Uzlet eyle** halkdan artuk saña yigdür hamûş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*'uzlet eyle,*]

'uzlet idüp: Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak. II uzaklaşmak, el çekmek.

'Uzlet idüp kim kanâ'at birle buldı iştihâr / Pâdişâh-ı dehr olup ol hü y u hâyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 4*). [*'uzlet idüp, -üp*]

uzun: İki ucu arasında kendi ölçülerine göre fazla mesâfe olan II Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.

Ser-i zülfinde kim görse Muhibbî gönlini eydür / Dükenmez bir olur olmaz **uzun** sevdâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 7*). [*uzun,*]

Kanda kim zülfin añup leblerinüñ zikrin idem / Bir **uzun** kışsa olur hem şekeristân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*uzun,*]

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü zülfe **uzun** sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*uzun,*]

Kanda bir meh-rû görürse cân virtür dîvâne dil / Bend-i zülfine tolaşur hiç **uzun** sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 2*). [*uzun,*]

Zülfüñ bir **uzun** kışsa-durur zikri ne mümkin / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (Muhıbbî Dîvânı,
Gazel 1495, Beyit 2). [uzun,]

uzunlık: Uzunluk: bir yer veya nesnenin bir ucundan öbür ucuna kadar olan mesâfe, boy II zaman bakımından uzun olma durumu.

Ko uzansun şâne eyle zülfüñe ‘ömrümdür ol / ‘Ömrinüñ **uzunlığın** bir kimse var mı istemez (Muhıbbî Dîvânı,
Gazel 1364, Beyit 4). [uzunlığın, -ı, -n]

Ü

ü: *Vü:* ve.

Zülfini ider gâh kemend **ü** gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*ü,]*

Cevr elinden cân u dil oldu perâkende Muhib / Zülme tâkat itmese dervîş **ü** miskîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*ü,]*

Gâh mescidde gehî deyr **ü** gehî meyhânedede / Yârı bulursın Muhibbî cehd kıl arayıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*ü,]*

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yâr-ı perî-çehre vü mey âb **u** çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*u,]*

Göñlini ‘âşıkıların ol çeşm **ü** zülf-i ham kapar / Hey ne sâhirdür gözün sihr eyleyüp âdem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*ü,]*

İy Muhibbî key nazâr kıl uşbu ‘ayyâr felek / Gâh tâc-ı Husrev **ü** gâhî külâh-ı Cem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 5*). [*ü,]*

Hağ-ı la‘lün misk **ü** zülfün ‘anber-i sârâ satar / Dişlerün dürr-i ‘Aden şîrîn lebün helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [*ü,]*

Binâ-yı şabr **u** kaş-ı ‘aql katı muhkem-durur ammâ / İrişe zelzele ‘ışkuñ hevâsından hemân dîtrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*u,]*

Gözle iy dil kâddini fikr itme zülf **ü** kec kaşın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [*ü,]*

Ol ki bî-mişl **ü** cismi çün cândur / Râstî ‘ışk ehline ol cândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 1*). [*ü,]*

La‘lün etrâfına gubâr-ı hağtuñ / Genc-i yâkût **u** hağ-ı reyhândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 4*). [*u,]*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar **u** bâde vü şem‘ ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*u,]*

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde vü şem‘ **ü** gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [*ü,]*

Göñül hicr-ile olmış zâr **u** mehcür / Dil ez-men dür **u** men ez-dilsitân dür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [*u,]*

Virür nâşih şarâb **u** ‘ışka tevbe / Muhibbî ‘âşık-ı in gerden çi mağdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 5*). [*u,]*

Meger hâlün şehâ müşg **ü** ser-i zülfün mu‘anberdür / Dimâğı ‘âlemün cânâ anuñ-içün mu‘attardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 1*). [*ü,]*

Sirişk **ü** çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma şâhid / Ne yirde eylesem da‘vî benüm hâzır güvâhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [*ü,]*

Dîdede her şeb hayâl evvel leb-i mey-gün olur / Dâmenüm müjgân **u** müjgânım dilümde hün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 1*). [*u,]*

- Dem olur rind-i arabātī olan bir bādeye / Mülk-i efrīdūn **u** t̄ac-ı H̄usrev ü Dārā satar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1082, Beyit 4*). [u,]
- asret-i r̄y **u** firāk-ı z̄ülf̄ūn-ile iy perī / Kalmadı şabr **u** karārūm iñlerem leyl ü nehār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1086, Beyit 3*). [u,]
- Mekr-i cihāna bak ki f̄ūsūn **u** fesānedür / Aldanma bu fesāneye çün hep f̄ūsūn geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1102, Beyit 4*). [u,]
- Geh ‘işve gāh şīve gehī cevr **ü** gāh nāz / Didüklerince yok midur ol pür-cefāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 2*). [ü,]
- Nazmuñ Muhibbī nazmına beñzer Nizāmi’nün / İnce ayāl-i nāzük **ü** şīrīn edāyı gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 5*). [ü,]
- ‘Aql sergerdān **u** dil āvāre efkār özgedür / Kār-ı ‘ışka beñzemez bir kār bu kār özgedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1117, Beyit 1*). [u,]
- Z̄ikr eyle leb-i la‘lin **ü** fikr eyle miyānım / ‘Ālemde hūner olmaya idrāke berāber (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1125, Beyit 3*). [ü,]
- Gülşen içre her varağ geh zerd **ü** gāhī al olur / Ehl-i āl olan bilür anı azāna dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [ü,]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār kimūñ var / Bī-rahm **u** dil-figār **u** sitemkār kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 1*). [u,]
- Bir sencileyin yār-ı cefākār kimūñ var / Bī-rahm **u** dil-figār **u** sitemkār kimūñ var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1140, Beyit 1*). [u,]
- Kimine nāz **u** ezel kimine virilmiş niyāz / Yoksa ‘ışkuñ ibtidāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 3*). [u,]
- Cefā vü cevr **ü** zecr **ü** ahr **u** kudret / Ne kim senden gelür lutf **u** keremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 2*). [ü,]
- Cefā vü cevr **ü** zecr **ü** ahr **u** kudret / Ne kim senden gelür lutf **u** keremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 2*). [ü,]
- Cefā vü cevr **ü** zecr **ü** ahr **u** kudret / Ne kim senden gelür lutf **u** keremdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1146, Beyit 2*). [u,]
- Kūyına varmaz gōñül eyler vişālin ārzū / ‘Āşık-ı dīdāra sanmañ cennet **ü** kevşer yiter (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [ü,]
- Ne oldum mescide fālīb ne deyr **ü** şoħbete rāğīb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 2*). [ü,]
- üsnūñūñ mecmū‘asından bir varağ şerħ eylesem / Niçe niçe defter **ü** evrāk **u** dīvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 4*). [ü,]
- üsnūñūñ mecmū‘asından bir varağ şerħ eylesem / Niçe niçe defter **ü** evrāk **u** dīvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 4*). [u,]
- Z̄ülf̄ūn-ile beñlerūñ el bir iderler dil almaga / Vāy niçe ‘ayyār **u** mekkār **u** kemend-endāz olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1158, Beyit 4*). [u,]

- Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyār **u** mekkār **u** kemend-endāz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [u,]
- Her kaçan kim āh ider dil şu‘le bayragın çeker / Derd ü ğam leşker olup kim sol **u** kim sağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 1*). [u,]
- Senün fikründe iy zâhid behişt **ü** hür **u** kevserse / Şarâb-ı hûbdan ğayrı benüm sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [ü,]
- Senün fikründe iy zâhid behişt ü hür **u** kevserse / Şarâb-ı hûbdan ğayrı benüm sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [u,]
- Oynadum bu vech-ile şatranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık **u** Ferhād **u** Mecnün görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [u,]
- Oynadum bu vech-ile şatranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık **u** Ferhād **u** Mecnün görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [u,]
- Yine dil bir dilberün ‘ışkı ğamından ğastadur / Cān u dil bend **ü** belā-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [ü,]
- Gün yüzüne alnuña dirsem kâmer ma‘zür tut / Gâh olur eyler tekellüm ebleh **ü** dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [ü,]
- Eger cevr **ü** eger miñnet eger ğam / Anı kim yâr ider ‘ayn-ı şafâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [ü,]
- Gâh cevr **ü** geh cefâ gâh kirişme gâh nâz / İy Muhibbî dil-rübâlar cünbiş[i] bu resmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 5*). [ü,]
- Sînesi gül çāk **ü** gülşen içre bülbül derdnāk / Dehr ile iden savaşı gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 2*). [ü,]
- Gözlerüm yaşın şarâb **u** bagrumı itdüm kebâb / Ğayl-i dilde çün hayâl-i dilrübâ mihmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [u,]
- La‘l-i nâbuñ ğasretinden bu Muhibbî aglasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr **ü** ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [ü,]
- Riyâ vü zerķ **ü** tezvîri cihânda ihtiyâr itdün / Sanursın zâhidâ ‘ışkı bu dağı ihtiyâridür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [ü,]
- Zâhidâ olsun mübârek cennet **ü** mescid saña / Ben ğarâbât ehliyem mesken baña meyğanedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [ü,]
- (Ğ) Ğayâlün dil-i mağzūnumı mesken tutalı / Beni dîvâne kılupdur baña ne ğayret **ü** ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 7*). [ü,]
- Ğününü ğaşmuñ şarâb **u** kellesin sâğar kılup / Şoğbet-i ğâş itmege meydân olupdur yirümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 4*). [u,]
- Gösterelden gün yüzün ol mihr-i ‘âlem-tâbumuz / Ğh kim kalmadı dilde şabr **u** gözde ğ‘âbumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1*). [u,]
- Yaşum târ **u** kadüm çeng olalı āh / Yaşum târ **u** kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [u,]
- Yaşum târ **u** kadüm çeng olalı āh / Yaşum târ **u** kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [u,]

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3). [ü,]

İctinâb eyler zülümden döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider dâd eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2). [ü,]

Gâh şîve gâh ‘işve gâh cevri ü gâh nâz / Öldürür ‘uşşâkı bu nev‘-ile itmez ihtirâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 1). [ü,]

Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5). [u,]

Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5). [u,]

Vâmık u Mecnûn-ıla ‘ışkuñ şarâbın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz dağı şöhet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3). [u,]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [u,]

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / Zer libâs u atlas u dîbâ-yı sultân istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2). [u,]

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâkût u mercândur henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5). [u,]

Zâhidâ men‘ eyleme mañbûb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nâb-ıla olmışdur bizüm tañmürümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 3). [u,]

Gâh kühsâr u gehî vâdi gönül eglencesi / Degme yirlerde qarâr itmez dil-i dîvânemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2). [u,]

‘Uşşâka çäre dirler-idi şabr u ya sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3). [u,]

Gül yüzünsüz ‘âleme kılmaz nazar cân bülbülü / Gülşen ü bæg-ı irem külhen görünür yârsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2). [ü,]

‘İşkuñuñ ne evveli vardır u ne hüd âhîri / İntihâsı yok yine siz evvelinden başlañuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5). [u,]

‘Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istiğnâ yüzün / Ne vefâ-yı yâr u ne hüd kahr-ı ağıyâr isterüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5). [u,]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2). [ü,]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm zülf ü çeşm ola şayyâdumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2). [ü,]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehârı n’eylerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3). [ü,]

Bezm-i gamda iy Muhibbî nâyduz gönülüm benüm / Ol sebebden söz ü sâz u çeng ü nâya bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1337, Beyit 5). [u,]

- Sinesine her ki kesdi nâ'1 ü yakdı tâze dâğ / Eylemez bâğa nazar seyr-i gülistân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 7*). [ü,]
- Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüfî / Hürmetin añlamayup lik içer kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [ü,]
- Üstüh'ânım nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [u,]
- Üstüh'ânım nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [u,]
- Vaşl-ıla şādân olup hicr-ile gâmgîn olmaz / 'Aşık u rind-i hârâbâtuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [u,]
- Boyuñ mânendi bir dil-keş gülistânda nihâl olmaz / Bu ne hüsñ ü ne şuretdür bunuñ gibi cemâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 1*). [ü,]
- Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [ü,]
- Bu Muhibbî hatt u hâl ü zülfine kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [u,]
- Oldı Muhibbî 'ışk-ıla rind ü melâmetî / Sanmañ anuñ her işi qallâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 5*). [ü,]
- Bezm-i gâmda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Qays / Geçdi anlar mest olup biz dağı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [u,]
- Bezm-i gâmda iy Muhibbî Vâmık u Ferhâd [u] Qays / Geçdi anlar mest olup biz dağı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [[u],]
- Seyl-i eşkümden benüm giçilmese olmaz 'aceb / Çeşmümüñ oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 3*). [ü,]
- Añup Ferhâd u Mecnün'ı Muhibbî / Du'â-yı hayr kıl anlara sen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 5*). [u,]
- Tütinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile 'iyş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [ü,]
- Tütinüñ irmez eli kand ü nebât u şekkere / Karşusından şekker-ile 'iyş ider her dem meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 2*). [u,]
- Zâhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini 'âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [ü,]
- Mısr-ı hüsñüñ hâkıkçün şol deñlü dökdüm göz yaşın / Gözlerüm oldı biri Nîl ü biri cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 3*). [ü,]
- Ben esîr-i hicrem [ü] ağıyar mahrem vaşluña / Hem-dem-i gül hâr olur bülbül giriftâr-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [[ü],]
- Sînede yir yir elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [ü,]
- Görinse nâgeh ol serv-i kabâ-püş / Gider şabr-ıla dilden tākāt u hüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 1*). [u,]

Muhibbî merd olana rezm içinde / Bir elde tığ **[u]** bir elde gerek baş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 7).
[[u],]

Ferhâd belâ kühına çün pâdaş imiş / Âhı ‘alem **ü** sîne tabl [u] gam sipâh-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [ü,]

Ferhâd belâ kühına çün pâdaş imiş / Âhı ‘alem ü sîne tabl **[u]** gam sipâh-ımiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 1). [[u],]

Dirîgâ gitdi benden tâkat **ü** hüş / Görelden karşuda sîmîn binâ güş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1452, Beyit 1). [ü,]

Mübtelâ-yı ‘ışkam **u** sor baña ‘ışkuñ ‘alemin / Anda şeb derd ü elem endüh-ı miñnet-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 2). [u,]

Bu Muhibbî zülfini haddi ile görüp didi / Hamdülillâh kim gicem kâdr **ü** günüm nev-rüz imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 5). [ü,]

Küyuñ gedâsı olalı dil pâdişâ imiş / Eşki sipâh **u** şu‘le-i âhı livâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 1). [u,]

Gâh ‘işve gâh hışm **u** gâh nâz / Cümlesinden katlümedür çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 3). [u,]

Gâh nâz **u** gâh ‘işve gâh hışm **u** geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [u,]

Gâh nâz **u** gâh ‘işve gâh hışm **u** geh ‘itâb / Cümleden bildüm ki cânâ katlümedür çün gâraz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 3). [u,]

Çünkü vefâ vü mihr **ü** mañabbet bulunmadı / Âdemle sakın eyleme dünyâda ihtilâf (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2). [ü,]

üftâde: Düşmüş II düşkün, biçâre, zavallı II âşık.

Baş u cân tuhfê getürdüm n’ola mağbül itseñ / Nâz-ıla güldi nigârum didi **üftâde** getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 4). [üftâde,]

Yıllar geçür **üftâdeye** dilber nazâr itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum eşer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1). [üftâdeye, -y, -e]

Naţ‘-ı hüsninde yine çignedür **üftâdeleri** / At salup her tarafâ ya‘nî semendin yiñemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4). [üftâdeleri, -ler, -i]

ülfet tutdı: Alışkanlık peydâ etmek, kaynaşmak II konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.

Ğamla **ülfet tutdı** göñlüm añañuz şâdî adın / ‘Âşık-ı gam-hörlar çün şâdîden birün olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 4). [ülfet tutdı, -di]

ülfet tutup: Alışkanlık peydâ etmek, kaynaşmak II konuşmak, görüşmek, ahbaplık etmek, dostluk kurmak.

Muhibbî vâdî-i ğamda tutup vañşilere ülfet / Bugün çübân-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kıvalum var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5). [ülfet tutup, -up]

ültifet-i sîm ü zer itmez: Altın ve gümüşe iltifat etmek, değer vermek, meyletmek.

Sanmañ ki gönül meyl ide dünyâ-yı ‘acûza / Kâni‘ olıcak **ültifet-i sîm ü zer itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 4*). [*ültifet-i sîm ü zer itmez, -mez*]

ümîd: *Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.*

Dil ü cân gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu **ümîde** ki varup anda gönül şâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*ümîde, -e*]

(↳) Tavâf itmeye vardum haremüñ Ka‘besini / Bu **ümîde** ki şehâ yakmaya hergiz beni nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*ümîde, -e*]

Giceler tâ şubha dek ney gibi efgân eylerüz / Bu **umîda** ne getirür görelüm taqdîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 4*). [*umîda, -a*]

ümîd-i sıhhatüm: *Sağlık, iyileşme ümidi.*

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm yokdur **ümîd-i sıhhatüm** / Telh oldu ‘iys ü ‘işretüm şîrîn dehânum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2*). [*ümîd-i sıhhatüm, -üm*]

ümmet: *Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk II İslam ümmeti.*

Hamdü-lillâh Muhammed **ümmetiyüz** / Cân-ıla Muştafâ’yı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 8*). [*ümmetiyüz, -i, -y, -üz*]

ümmet-i muhammed’e: *Hz. Muhammed ümmeti, Hz. Muhammed’e inanan topluluk, Müslümanlar.*

Hep **ümmet-i Muhammed’e** itdüh şefâ‘ati / Mücrim Muhibbî bendeñe iy Muştafâ yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [*ümmet-i muhammed’e, -e-e*]

ün: *Ün, ses, avaz.*

Bahâr irişdi gel vaqt-i çemendür / Cihân bülbül **üninden** pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*üninden, -i, -n, -den*]

Nâle vü feryādumı iştimeseñ olmaz ‘âceb / Bülbül **ünine** çü ‘âdetdür bu tutmaz gül de güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 4*). [*ünine, -i, -n, -e*]

ün evleyüben: *Ünlemek, bağırarak, seslenmek, haykırmak.*

Gözlerüm gözek olup eyleyeli eşki revân / Dîde dölâba dönüp eyleyüben ün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 3*). [*ün eyleyüben, -y, -üben*]

‘ürvân: *Çıplak.*

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ **‘ürvân** uyur / Mesned-i şâhîde yatur sanasın sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [*‘ürvân,*]

Vâdi-i gâmda gören Mecnûn’ı **‘ürvân** sanmasun / Eşk-i surh-ıla anuñ rengin kumâşı var-ımsı (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*‘ürvân,*]

Ola kim Mecnûn-veş basdı melâmet kûyına / Pâ-bürehne olur âhîr olmaz **‘üryândan** hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 3). [‘üryândan, -dan]

‘ürvân: Çıplak II yalın kılıç.

Dutar cellâd çeşmi tîğın **‘üryân** / Öñinde ehl-i ‘ışk dü-nîme beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 2). [‘üryân,]

‘ürvân olur: Soyunmak, çıplak duruma gelmek.

İrişüp cānān vişāline bulur maṭlūbını / Ten libāsından şu cān kim soynup **‘üryân olur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4). [‘üryân olur, -ur]

üş: Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

İy Muhibbî her taraftan **üşüben** murğ-ı belā / Konmaga Mecnūnlayın başumda yir yir cā kılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 5). [üşüben, -üben]

Ruḥları üzre görinen ḥaṭ degül itme gümān / Bil muḥakḳaḳ şehd ü şekker üzre **üşmiş** mürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5). [üşmiş, -miş]

Ḥaṭ degüldür leblerüñ üstinde yir yir görinen / Mūrılar şekker hevāsı ile anda **üşmedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [üşmedür, -me, -dür]

üst: Üzeri, olaylara maruz kalan varlığın kendisi, vücut, beden.

Üstüme seng-i cefā şol deñlü yagdurdı niğār / Varırmaz oldum ser-i kûyına yollar taşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2). [üstüme, -üme]

üst: Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Cān u dil zülfi ğamından bir dem ārām eylemez / Ruḥları **üstinde** şeb-veş tāri gördüm bir naẓar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6). [üstinde, -i, -n, -de]

Zülfinüñ sevdāsı-y-ıla tolalıdan bu dimāğ / Başı **üstine** gelüp murğ-ı hevālar per tutar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]

Gözlerüm yaşı dökildükçe iniler bu gönül / Nite kim kurıla su **üstine** dölāb iniler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]

Deyr içinde zülfini zünnār idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeḥ **üstinde** ḥāçın gösterür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Görinen ruḥsārı **üstinde** kara saçlar mıdur / Pıç pıç olmuş ya genc üzre yatur ejder midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1). [üstinde, -inde]

Nigebāni olup hüsne iki çeşmi ğazanferdür / Yāḥūd zülfi tılısm olmuş o genc **üstinde** ejderdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1). [üstinde, -inde]

Sorarsañ sīnem **üstinde** elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan varılır toğrı rāhıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 3). [üstinde, -inde]

Belâ kuhsârı olmuşdur Muhibbî kelle-i ‘uşşâk / Görinür yir yir **üstinde** gamâmı düd-ı âhidur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 5). [üstinde, -inde]

Küh-ı belâ serümdür çeşmüm anuñ bîñarı / **Üstinde** düd-ı âhum yir yir şehâba beñzer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Sergeşte kılup naç’-ı zemîn **üstine** âhir / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4). [üstine, -i, -n, -e]

Her kaçan kim ruhları **üstinde** zülfin târ ider / Her kılnda niçe biñ ‘âşıkları ber-dâr ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1). [üstinde, -i, -n, -de]

Çeşm-i giryânumla gönüm ıztırâb **üstindedür** / N’eylesün dil zevrağı her demde âb **üstindedür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1). [üstindedür, -i, -n, -de, -dür]

Hağ degüldür leblerüñ **üstinde** yir yir görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Kanlu yaşımı sînemüñ **üstinde** dir gören / Şahrâ-yı belâ vâdisinüñ lâlezâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

Göz yaşı degül küy-ı belâ cüybâridur / Düd-ı dilüm[üñ] **üstine** ebr-i bahâridur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]

Kesilür şem’ gibi itme zebânuñı dirâz / ‘Âkıl-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ **üstine** yaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [üstine, -i, -n, -e]

Pây-büsün isteyü yolında ben oldum helâk / Hergiz ol bed-ñü basup **üstüme** râhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2). [üstüme, -üm, -e]

Behr-i pâbüsü için yolında ben oldum helâk / Bir kez ol bed-ñü basup **üstüme** râhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2). [üstüme, -üm, -e]

Gözi **üstinde** gören kaşlarını / İki teldür sanur dakındı şehbâz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 3). [üstinde, -i, -n, -de]

Hağ-i ‘anber-bâruñı gören lebüñ üzre senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker **üstine** konmuş meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]

La’l-i şîrîñüñe cân virse Muhibbî gam degül / Kanda kim şehd olsa lâ-büd **üstine** konar meges (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 5). [üstine, -i, -n, -e]

Dil fitilin yakmaga kâñdîl-i ‘ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı yağı ile **üstün** yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4). [üstün, -i, -n]

Hağtuña yazmış berât-ı hüsñüñi / Kaşlaruñ **üstine** tigrâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2). [üstine, -i, -n, -e]

Ruğlaruñ **üstinde** n’eyler uşbu zülf-i ‘anberin / Kim görüpdür kim günüñ yüzini zâhir duta pas (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2). [üstinde, -i, -n, -de]

üst: Vücut, gövde, beden II vücûda giyilmiş olan elbise, giyecek, üst baş.

Bakmazuz hergiz gerekmez atlas u dîbâ harîr / **Üstümüzden** eksük olmasun hemân peşmînemüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 3). [üstümüzden, -ümüz, -den]

üst: *Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi. II vücut, gövde, beden, insanın kendisi, zati.*

Dün gice hayret şebinde geldi dilber sehv ile / Didi tur iy derdmend kim **üstüne** dogdı güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 5*). [üstüne, -üñ, -e]

üstâd: *Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukûfu bulunan kimse II hoca, öğretmen.*

Okımaduk gerçi kim **üstâddan** bir harf-i râst / Fenn-i 'ışk içre velî her vech-ile kâmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [üstâddan, -dan]

üstinde: *Durumda, o hâl içinde II bir şey veya bir iş üstünde olmak, bir şeye meyletmek.*

Çeşm-i giryânımla gönüm ıztırâb **üstindedür** / N'eylesün dil zevrakı her demde âb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 1*). [üstindedür, -dür]

Leblerüñ emsem disem gamzeñ diler kanum döke / Kan iderse tañ mı çeşmüñ çün şarâb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 2*). [üstindedür, -dür]

Bâğ-ı hüsnî üzre asmış zülfini perr-i gurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h'âb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [üstindedür, -dür]

Sîne-i süzânımı her kim göre sanur rebâb / Eşk-i sürhüm târa beñzer ol rebâb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 4*). [üstindedür, -dür]

Dil diler dâyim Muhibbî'den gözi mestâneler / Serhoşuñ meyl[i] bilürsüz kim kebâb **üstindedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 5*). [üstindedür, -dür]

üstine: *Üzerine II Karşı.*

İy Muhibbî niçe tãkat getüre kişver-i dil / Şâh-ı gam leşkerini **üstine** her bâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 5*). [üstine,]

üstüh'ân: *Kemik.*

Tabîbâ teşneyem gâyet lebüñden dil çü âb ister / Büt-i 'ışka giriftâram ser-â-ser **üstüh'ân** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 3*). [üstüh'ân,]

Bükilmiş kıddümi görüp anı sen mâh-ı nev sanduñ / Ğurâb-ı çarhuñ agzından düşürmiş **üstüh'ânımdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 3*). [üstüh'ânımdur, -umdur]

Üstüh'ânım nâya döndi dem-be-dem eyler figân / Anuñ-ıçun 'üd u kânün u rebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 4*). [üstüh'ânım, -um]

üzre: *Üzere kelimesinin konuşma dilinde ve nazımda kullanılan şekli II üstüne, üstünde, üzerinde.*

Şafha-i ruhsârüm **üzre** eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derünüm hâlini turmaz yazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4*). [üzre,]

Bu Muhibbî dişleri vaşfın kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi **üzre** sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [üzre,]

Yüz uruban kebkübün naqşını kapsam tañ midür / Çün gedâ yir **üzre** görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [üzre,]

Gözleri âhü olaldan oldı zülfi müşk-i Çîn / Ya leâfet bañrı **üzre** görinen ‘anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [üzre,]

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc **üzre** yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [üzre,]

Turmaz akar gözlerüm yaşı iniler bu gönül / Sanasın bir nehr **üzre** kurılı tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [üzre,]

Ruñları **üzre** görinen hañ degül itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker **üzre** üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [üzre,]

Ruñları **üzre** görinen hañ degül itme gümân / Bil muhaqqak şehd ü şekker **üzre** üşmiş mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 5*). [üzre,]

Âteş-i ruhsârıñ **üzre** ol mu‘anber hâller / Micmer-i yâküt içinde müşg-ile ‘anber yakar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2*). [üzre,]

Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / Başum **üzre** sâyebanum âh-ı düd-efzâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [üzre,]

Levh-i sînem **üzre** dökmüş noqta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ‘ın yine defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [üzre,]

Gel Muhibbî sözlerini dür gibi tak güşuña / Rişte-i cân **üzre** nazmın dürr ü gevher gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 5*). [üzre,]

Noqta kim al evrâk **üzre** yir yir görünür / Sanasın gül ruñlarıñ haddinde müşgîn hâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 3*). [üzre,]

İy Muhibbî rişte-i cân **üzre** dizdür nazmuñı / Kıymetin bu dürlerüñ ancak Niżâmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 5*). [üzre,]

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem **üzre** lâleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ **üzre** jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [üzre,]

Dâğ-ı hasretten bitüpdür sînem **üzre** lâleler / Yagdurur çeşmüm sehergeh anuñ **üzre** jâleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 1*). [üzre,]

Bâğ-ı hüsnî **üzre** asmış zülfini perr-i gurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h‘âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [üzre,]

Yüzüm **üzre** umaram iy mâh-rû kim basasın / Hâk idüp cismüm reh-i küyuñda kaçdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [üzre,]

(ﷲ) Bir gün ola mı kim yüzüm **üzre** basasın / Ayaguñ topragına eyleyeyin cânı nişâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [üzre,]

Ben hâk iderem yüzümü tâ basa yol **üzre** / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2*). [üzre,]

Geh mest olup cür‘a saçaruz felek **üzre** / Mihnet gamını yiyici ‘ayyâşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 3*). [üzre,]

Ol perî-rû yüzüm **üzre** bir kadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [üzre,]

Niçe yıldur yollar **üzre** düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [üzre,]

Ugrın ugrın gânzelerle sînem **üzre** yaralar / Ol kaşı ya gânzesi ok yâdigâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [üzre,]

Dikse kabrüm **üzre** duranlar melâmet taşını / Görüben bir ‘âşık-ı şeydâ mezâridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1340, Beyit 4*). [üzre,]

Gâh serv **üzre** gehî gül **üzre** bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [üzre,]

Gâh serv **üzre** gehî gül **üzre** bülbül nağmesüz / Olmuşam ben mübtelâ ol serv gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 2*). [üzre,]

Hâl-i ‘anber-bârûñı gören lebûñ **üzre** senüñ / Diye kim ‘unnâbî şekker üstine konmuş meges (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 2*). [üzre,]

Zâhidâ su **üzre** salsañ ger bugün seccâdeñi / Rind olanlar diyeler saña nihâyet hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 4*). [üzre,]

Nazm ider lü‘lü‘ dişüñ la‘l lebûñ evşâfını / Rişte-i cân **üzre** dizmiş dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 3*). [üzre,]

‘Âşıkun taglarca bağı **üzre** başı var-ıymış / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı var-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [üzre,]

Berg-i gül **üzre** yine kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında cânâ tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [üzre,]

Çekmek için zülfüñüñ sevdâlarını cân u dil / Başum **üzre** bir kara yazu-y-ıymış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [üzre,]

Gören hañtuñ didi ruhsârüñ **üzre** / Meger ceş-i Habeş İrân’a gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 3*). [üzre,]

Küh-i gâmda kim göre eydür peleng-i mişedür / Sînem **üzre** dâğlarla çün nişânum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [üzre,]

Var iy tabîb eyleme ‘ışk ehline ‘ilâc / Levh **üzre** yazdı anı kalem bî-devâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [üzre,]

Hañtını hadi **üzre** gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne zîbâ-y-ıymış a‘râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4*). [üzre,]

Didüm iy dilber nedür görindi ruhsâr **üzre** hañ / Didi zülfüm säyesidür itdün iy miskîn gâlañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [üzre,]

Hâl-i müşgîñüñ dehânuñ **üzre** düşmişdür gâlañ / Komadı hañtâtlar ‘âdet degül mîme nuqañ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 1*). [üzre,]

Ol yâr-ı nâzenîn ola kim bir kadem basa / Yolları **üzre** eyleyeyim yüzümi bisâñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [üzre,]

V

va'de ider: *Bir şeyi yapacağına dâir söz vermek II tutumuyla, davranışıyla ümit vermek.*

Her dem vişâle **va'de ider** eylemez vefâ / Vardur egerçi yâr-ıla kavl ü kararumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [*va'de ider, -er*]

va'de-i vaşl evledi: *Kavuşma sözü vermek, vuslat vaadinde bulunmak.*

Va'de-i vaşl eyledi çünkü bize cânânumuz / İy ecel bir dem tevaqquf eyle alma cânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 1*). [*va'de-i vaşl eyledi, -di*]

va'de-i vaşl ider-idüñ: *Kavuşma sözü vermek, vuslat vaadinde bulunmak.*

Va'de-i vaşl ider-idüñ bir zamân iy dil-fırîb / Bâda mı virdi 'aceb kim bilmezem peymânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 3*). [*va'de-i vaşl ider-idüñ, -er, --i, -dü, -ñ-er, -i, -dü, -ñ*]

vâdî: *İki dağ arasında uzanan arâzi II nehir yatağı, dere boyu, mecrâ.*

Gâh kühsâr u gehî **vâdî** gönül eglencesi / Degme yirlerde qarâr itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 2*). [*vâdî,*]

vâdî: *İki dağ arasında uzanan arâzi II alan, saha, meydan.*

Bu **vâdîde** muğâyirdür nazar kıl herkesüñ fikri / Diler dil küy-ı dildârı velî zâhid cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [*vâdîde, -de*]

Kanlu yaşumı sînemüñ üstinde dir gören / Şahrâ-yı belâ **vâdisinüñ** lâlezâridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 2*). [*vâdisinüñ, -si, -nüñ*]

Şeb-i tür içre yüzüñ meş'al-i nûr / Görindi şu'leden **vâdî** muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [*vâdî,*]

Nâka-i leylî ne **vâdîlerde** kim itdi mekân / Lâlesi hûn-ı dil oldu nâle-i Mecnûn ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 3*). [*vâdîlerde, -ler, -de*]

Ka'be-i vaşluña mahmil bağlasa dil hâcî-vâr / Bu Muhibbî inler ol **vâdîde** mânend-i ceres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 5*). [*vâdîde, -de*]

vâdî: *İki dağ arasında uzanan arâzi II alan, saha, meydan II çöl, sahra.*

Almamış başına terk itmiş cihân gavgâların / **Vâdîde** mecnûn yürür mecnûn dimeñ uslu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*vâdîde, -de*]

vâdî-i deşt-i ğamuñ: *Gam çölünün vadisi.*

Vâdî-i deşt-i ğamuñ âvâre bir mecnûnıyuz / Tâ ölince anda biz râh-ı maḥabbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 2*). [*vâdî-i deşt-i ğamuñ, -uñ*]

vādi-i ğamda: *Gam, üzüntü vadisi.*

Olaldan **vādi-i ğamda** perīşān saçı maĥbūbuñ / Görenler pençe-i şīri anuñçün şānedür dirler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 3*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Muhibbī **vādi-i ğamda** tutup vaĥşīlere ülfet / Bugün çübān-ı ‘ışk oldum bu dil gibi kavalum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 5*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Vādi-i ğamda Sikender gibi bu dil teşnedür / Çıkmadan cānum meded iy çeşme-i ĥayvānumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1283, Beyit 4*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Kārbān-ı ‘ışka uydum Ka‘be-i maĥşūd içün / Nāle eyler **vādi-i ğamda** bu dil hem çü ceres (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 3*). [*vādi-i ğamda, -da*]

Vādi-i ğamda gören Mecnūn’ı ‘üryān sanmasun / Eşk-i surĥ-ıla anuñ rengīn kumāşı var-ı mış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*vādi-i ğamda, -da*]

vādi-i ğamda: *Gam, üzüntü vadisi.*

Kim bilem dir ĥāl-i Mecnūn’ı baña sorsun baña / **Vādi-i ğamda** anuñla itmişem bī-ĥad sefer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 4*). [*vādi-i ğamda, -da*]

vādi-i ĥayretde: *Hayret, şaşkınlık vadisi II kendinden geçilen yer, kendini kaybetme makamı.*

Ĥāne-i ĥalvetde yidüm çün ğamuñ esrārını / **Vādi-i ĥayretde** oldı dīdeler maĥşūda duş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1445, Beyit 2*). [*vādi-i ĥayretde, -de*]

vādi-i ĥicre düşelden: *Ayrılık vadisine düşmek II sevgiliden ayrılmak, ayrılığa ve ayrılık acısına maruz kalmak.*

Vādi-i ĥicre düşelden oldı bu dil bī-ĥarār / İñleyüp tā şubĥ olunca aĥlaram ben zār u zār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1141, Beyit 1*). [*vādi-i ĥicre düşelden, -e-el, -den-elden*]

vādi-i ‘ışk: *Aşk vadisi; aşk yolu.*

Togrı olup **vādi-i ‘ışk** içre Muhibbī gidicek / Çekilür mülk-i ‘adem ĥaddine dek maĥmilümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1208, Beyit 5*). [*vādi-i ‘ışk,]*

vādi-i ‘ışka düşdi: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Vādi-i ‘ışka Muhibbī bu göñül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile saña zāde getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*vādi-i ‘ışka düşdi, -di*]

vādi-i ‘ışka düşüp: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muhibbī sāyeden ĥayrı dimez hem-rāhumuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*vādi-i ‘ışka düşüp, -üp*]

vādi-i ‘ışka düşüp: *Aşk vadisine düşmek, aşık olmak.*

Vādī-i 'ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / Ceħd kıldum bulımadum yoğmış aña tūl u 'arz (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 2). [vādī-i 'ışka düşüp, -üp]

vādī-i mihnet ü ğamdaki: Dert ve sıkıntı vadisi.

Vādī-i mihnet ü ğamdaki olan ğastalara / Leb-i la'linden ider mi ki devā kim ne bilür (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1001, Beyit 2). [vādī-i mihnet ü ğamdaki, -da, -ki-daki]

vādilere düşdüm: Çöllere düşmek: Elem ve ıztırab sebebiyle insanlardan kaçıp تنها yerlerde yaşamak.

Mecnūn-şıfat derd-ile vādilere düşdüm / Yanumca baña olmaga hem-rāh görünmez (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1228, Beyit 4). [vādilere düşdüm, -dü, -m]

vahşı: Vahşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.

Dimeñ dīvāne Mecnūn'a maħabbet mülki şāhidur / Yanınca tayr-ıla vahşı yürür cümle sipāhidur (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 1). [vahşı,]

Umaram dām-ı āhumla getürem şayda dildārı / Aña murġı olan vahşı başuma dānedür dirler (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 4). [vahşı,]

Muhıbbī vādī-i ğamda tutup vahşilere ülfet / Bugün çübān-ı 'ışk oldum bu dil gibi kıvalum var (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 5). [vahşilere, -ler, -e]

vā'iz: İbādethānelerde kalpleri yumuşatacak, sevāba, tāata, güzel ahlāka, iyiliġe, nefsi ıslāha sevkedecek, kötülüklerden tövbe ettirecek şekilde dīni konuşma yapan, nasihat veren kimse II zāhid, ham sofu.

Zāhidā vā'izleri gördüm ki hırş-ı cām için / Rehne aldı her birinün hırkasını mey-fürüş (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3). [vā'izleri, -ler, -i]

Varam meyħāneye da'vet kılasız / Ki vā'iz sözine ben dutmazam güş (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 3). [vā'iz,]

vākıf: Bilici, bilen, haberdar ve āġāh olan kimse.

Bezm-i ğamda kāse-i çeşmüm benüm devr itdüġin / Hiç kes vākıf degül ancak mey-i gülgüna sor (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1106, Beyit 3). [vākıf,]

vākıf olmaduñ: Bilmek, bir konuya hākim olmak, idrak etmek, kavramak.

Dime iy zāhid-i ğodbın ben irdüm menzile ancak / Sen aña vākıf olmaduñ gönülden rāhumuz vardur (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2). [vākıf olmaduñ, -ma, -du, -ñ]

vākıf olmaduñ: Bilmek, bir konuya hākim olmak, idrak etmek, kavramak.

N'ola sevdümse maħbūbı ne var gönlümdə iy zāhid / Aña çün vākıf olmaduñ neden dırsin vebālüm var (Muhıbbī Dīvānı, Gazel 1164, Beyit 4). [vākıf olmaduñ, -ma, -du, -ñ]

vākıf olmamışdı: Bilmek, bir konuya hākim olmak, idrak etmek, kavramak.

Şöyle müşkil oldı bu mīm dehānuñ sırrı kim / Fehm-i esrārına **vākıf olmamışdı** hīç kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1391, Beyit 4*). [*vākıf olmamışdı, -ma, -mış, -dı*]

vākıf olmaz: *Bilmek, bir konuya hâkim olmak, idrak etmek, kavramak.*

Vākıf olmaz ehl-i ‘ışkuñ hâline ‘allâmeler / Ger Şihâh-ıla okurlarsa hezârân kāmūs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 3*). [*vākıf olmaz, -maz*]

vākıf-ı hâlem: *Ne halde, nasıl olduğunu bilen.*

Tîr-i āhum irdi eflâke daħı nâlem henüz / İy kamer bir şeb degülsin **vākıf-ı hâlem** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 1*). [*vākıf-ı hâlem, -em*]

vakt: *Çağ, zaman, devir.*

Reşk-i firdevs-i berin oldı yine şahñ-ı çemen / ‘İyş ü ‘işret **vaktidür** it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*vaktidür, -idür*]

vakt: *Belirlenmiş zaman, belirli zaman.*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la‘lîn kadeħ / Devr-i gül vakt-i cevânî dilde yok bîm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*vaktidür, -i, -dür*]

vakt oldı: *Zamanı gelmek, vakti dolmak II namaz vaktinin girmesi.*

Hâk-i pâyüñle pür itdük şîşe-i çeşmi henüz / Hey kıyâmet kâmet it **vakt oldı** sâ‘at beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 6*). [*vakt oldı, -dı*]

vakt olupdur: *Zamanı gelmek, vakti dolmak.*

Muhibbî geşt kıldıñ ‘âlemi çün / Olupdur vakt idesin ‘azm-i Tebrîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 5*). [*vakt olupdur, -up, -dur*]

vakt-i cemendür: *Çimenlik (bahçe) vakti // Eğlence mevsimi.*

Bahâr irişdi gel **vakt-i cemendür** / Cihân bülbül üninden pür nağamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1197, Beyit 1*). [*vakt-i cemendür, -dür*]

vakt-i cevânî: *Gençlik zamanı.*

Vaktidür kim sâkiyâ devr eylesün la‘lîn kadeħ / Devr-i gül **vakt-i cevânî** dilde yok bîm-i ‘ases (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 4*). [*vakt-i cevânî,*]

vakt-i güilde: *Gül mevsimi II ilkbahar.*

İdenler **vakt-i güilde** geşt-i gülşen / Didiler ‘iyş ü nüş olmaz çemensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 2*). [*vakt-i güilde, -de*]

vakt-i güldür: *Gül mevsimi II ilkbahar.*

Gül yüzün medh it maqāma gel nevāda rāstı / **Vakt-i güldür** iy gönül bülbül olur mı hiç hamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [*vakt-i güldür, -de*]

vakt-i güldür: *Gül mevsimi II ilkbahar.*

Vakt-i güldür gam-ı devrânı ferāmüş idelüm / Sâkiyâ al elüñe devr ide peymâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 3*). [*vakt-i güldür, -dür*]

vakt-i humâr: *İçkiden sonra gelen başağrısı vakti.*

(J) La'l oldugıyçün leblerüñ iy dōst senüñ / Meyi lâ'lüñ yirine nüş iderem **vakt-i humâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*vakt-i humâr,]*

vakt-i seherden: *Sabah olmaya başladığı vakit, seher vakti.*

N'ola yasdansam eger taş ışığını şubha dek / Kim sa'âdet kişiyे **vakt-i seherden** açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3*). [*vakt-i seherden, -den*]

vâlih: *(Ar. veleh "şaşırmak"tan vâlih) Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).*

Zülfüñi boynuma dakduñ didüm ol yâr didi / Seni dîvâne-şifât **vâlih** ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*vâlih,]*

vallāhu a'lem: *"En doğrusunu, hakikati Allah bilir" anlamında Arapça bir ifade.*

Niçe bir hicrân elinden çok şikâyet ideyin / Söz tamām **vallāhu a'lem** iy Muhibbî sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 5*). [*vallāhu a'lem,]*

vāmık: *Vamık ve Azra hikayesinin erkek kahramanı.*

Oynadum bu vech-ile şatranc-ı 'ışkuñ bāzını / **Vāmık** u Ferhād u Mecnün görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [*vāmık,]*

Diñlemezdi **Vāmık** u Ferhād u Mecnün kışşasın / İy Muhibbî yâr eger güş eylese efsānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*vāmık,]*

Vāmık u Mecnün-ıla 'ışkuñ şarābın nüş idüp / Gitdi anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 3*). [*vāmık,]*

Bezmi-gamda iy Muhibbî **Vāmık** u Ferhād [u] Kays / Geçdi anlar mest olup biz dañı şöbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 5*). [*vāmık,]*

var: *Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.*

Dükendi kalmadı yolında **varum** / Kalursam gam degül āñir kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*). [*varum, -um*]

var: *Kâinatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan (şey). Karşıtı: Yok.*

Tabîbâ sorma hâlin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi **var** dermânı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*).
[var,]

Gördüm ki yine bād-ı şabānuñ eşeri **var** / Ugradı meger kūy-ı nigāra haberi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [var,]

Her kim ki yaka sînesine dāğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünin cigeri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2*). [var,]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3*). [var,]

Yummaz gözini şubḥa degin her gice kevkab / Beñzer ki anuñ āhum odından ḥazeri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 4*). [var,]

İy dōst iñen itme Muḥibbî’ye cefālar / Korkmaz mısın andan ki çok āh-ı şeheri **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 5*). [var,]

Bilmem ki semen bergi vü yā sîm tenüñdür / Gül yapragı **var-isa** senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [var-isa, -isa]

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı **var** / Ger niyâz itse olur nâz eyler istiğnâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [var,]

Dilberüñ zülfinde baglu niçe biñ şeydâsı **var** / Ger niyâz itse olur nâz eyler istiğnâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1*). [var,]

Cân u dil nakdini virüp gönüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dîvâne olmışdur ‘aceb sevdâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [var,]

Baḥra döndi göz yaşı çeşmüm olalıdan şadef / Didiler dürler bulunur çün anuñ deryâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 3*). [var,]

Kanlı yaşum ḥil’atine dāğımı itdüm nişân / Rağbeti artar kumāşuñ kim kaçan tamgası **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 4*). [var,]

Cânı gibi eylesün pinhân Muḥibbî ‘ışkıñı / Sîne şandükında saklar her kimüñ kâlâsı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 5*). [var,]

İy cefâ-ḥü ‘ışkuñ-ıla gönümün hem derdi **var** / İstemez ğayrı muşâḥib ğam gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [var,]

İy cefâ-ḥü ‘ışkuñ-ıla gönümün hem derdi **var** / İstemez ğayrı muşâḥib ğam gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 1*). [var,]

Didiler derdi olan derdi disün ben çekdüm āh / Her kim işitse diye bu derdmendüñ derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 2*). [var,]

Su sepüp iy dîde sula ḥāk-i pây-ı dilberi / Dimesünler aramızda anuñ-ıla gerdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 3*). [var,]

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyinātuñ kimse dimez senden özge verdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [var,]

- Zāhid eydür geç Muhibbî bâde vü maḥbūbdan / Hîç yakışmaz gönlüme zîrâ sözünün serdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [var,]
- Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün **var** / Didi taḥsîn idüp yaḥşî sözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [var,]
- Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün **var** / Didi taḥsîn idüp yaḥşî sözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [var,]
- Didüm alnuñ kamer midür yüzün gün / Didi görmiş eyü ola gözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [var,]
- Alımaz dâmenin gül hâr elinden / Daḥî şūrîde bülbül ne sözün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 3*). [var,]
- Gözüm yaşı içinde ‘aqs-i rûyî / Müneccim didi eyü yılduzuñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [var,]
- Muhibbî togrulupdur rāh-ı ‘ışka / Görenler didiler olsun özün **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 5*). [var,]
- Bu cihānuñ nesî **vardur** aña şād ola gönül / Kıl ḥaḳīkat nazarın şeyḫ ü eger şāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 2*). [vardur, -dur]
- Var mı cihānda çün görüp virmeye gönül / Ger **var-ısa** bu gönli anuñ seng-i ḥāredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 2*). [var-ısa, -ısa]
- Bu kebüter gönlümi alup yine minḳārına / Hîç ḥalāşa yir mi **var** çeşmini Lāçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [var,]
- Bu günü ḥoş görelüm ırte günün issisi **var** / Kalmadı kalmayısar kimseneye gün gicedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 3*). [var,]
- Kemend-i zülfinün müşgîn teli **var** / Gönülden baglu anda biñ dili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [var,]
- Kemend-i zülfinün müşgîn teli **var** / Gönülden baglu anda biñ dili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 1*). [var,]
- Ḥaber sorma dehānından ḥabībün / Ne aña yok dinür ne ḥod bili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*). [var,]
- Beni aglatma gel ḥanum ḥazer kıl / Bulanuk kan-ıla çeşmüm sili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 3*). [var,]
- Kuçam dirseñ miyānını Muhibbî / İştüñ mi anuñ sen hîç bili **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 5*). [var,]
- Çıkar dürler ma‘ānī maḥzeninden / Getür taḥrîre disünler eli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 6*). [var,]
- Hicrān şebinde ḥasta olupdur Muhibbî āh / Bir derdi **var** ki derdini ancak Ḥudā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 5*). [var,]
- Bu cefā cevri ü sitem iy seng-dil kim sende **var** / Her ne kılursañ baña kıl kim taḥammül bende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [var,]
- Bu cefā cevri ü sitem iy seng-dil kim sende **var** / Her ne kılursañ baña kıl kim taḥammül bende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 1*). [var,]

Leylî zülfünü göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda zencîr ayagumda künde **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [var,]

Dâla dönse kâmetüm olsa ‘aceb midür dü-tâ / Taglar tākāt getürmez bār-ı gam arķamda **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 3*). [var,]

Aglasam bülbül gibi küyuñda tañ mı zār zār / Bu benüm efgânuma gül gibi sende ģande **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4*). [var,]

‘Ālem içre senden özge pâdişāhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [var,]

Kimden öğrendüñ niğārā bu göñüller almasın / Soñra cevr-ile anı öldürme kankı fende **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 6*). [var,]

Hālünü bilmez Muhibbî dilberüñ nev-restedür / Ol kamer yüzlüm benüm ancak çehārdeh sinde **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [var,]

Gözlerini açmaga yokdur mecālî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında **var** ģumār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [var,]

Zārılgum diñlemezsēñ didüm iy gül yüzlü yār / Didi küyumda senüñ tek **var** niçe yüz biñ hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [var,]

Sen perî ‘ışķ-ıla ben dîvāneyi / Ger murāduñ **var-ısa** küļhanda gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1089, Beyit 3*). [var-ısa, -ısa]

Kanda kim gül açılır lā-büd olur anda hezār / Kankı dilde kim maģabbet **var** akıdur yaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [var,]

Cihānuñ kanda bir ra‘nā güli **var** / Aña karşu hezārān bülbülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [var,]

Cihānuñ kanda bir ra‘nā güli **var** / Aña karşu hezārān bülbülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 1*). [var,]

Gül oldu meclis içre yine sāğar / Şürāhî bülbül olmuş küļkülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [var,]

Saçı şebdîzine gülgün eşki / Koşalum çünki vaşlı öñdüli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [var,]

Benüm yok andan özge pâdişāhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulu **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [var,]

Muhibbî olsa dîvāne ‘aceb mi / Görür zencîre beñzer kākülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [var,]

Bir sencileyin yār-ı cefākār kimüñ **var** / Bî-raģm u dil-figār u sitemkār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [var,]

Bir sencileyin yār-ı cefākār kimüñ **var** / Bî-raģm u dil-figār u sitemkār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [var,]

Bir sencileyin bezm-i belā vü ģam içinde / Zārılık ider derd-ile bîmār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [var,]

Bir sencileyin ģüsn gülistānına karşu / Bülbüllerini eyleyici zār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [var,]

Bir sencileyin zülfî hevāsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [var,]

- Bir sencileyin ‘aşıkı ferdāya salar āh / Yüze gülüci āl-ıla ‘ayyār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [var,]
- Bir sencileyin hicrūñ-ile ĥasta dil olmuş / Bî-çāre yatur derd-ile bīmār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [var,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben dimezem **var** kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [var,]
- Bir sencileyin yüzi güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben dimezem **var** kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [var,]
- Bir sencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruĥuñuñ şevkine iy yār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [var,]
- Bir sencileyin büseye cān u dil alan kim / Bu resme ‘aceb dünyede bāzār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 9*). [var,]
- Bir sencileyin sīne siper seng-i cefāya / Bu kūh-ı maĥabbetde belā yār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [var,]
- Bir sencileyin gāh çelīpā ide zülfin / Geh göstere ‘uşşākına zünnār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [var,]
- Bir sencileyin zülfi hevāsıyla Muĥibbî / Dildāde vü āvāre siyekār kimüñ **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [var,]
- Bi-ĥamdi’llāh kamer tal‘at yine bir māhumuz **vardur** / Anuñçün göge peyveste seĥergeh āhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Bi-ĥamdi’llāh kamer tal‘at yine bir māhumuz **vardur** / Anuñçün göge peyveste seĥergeh āhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Dime iy zāhid-i ĥodbīn ben irdüm menzile ancak / Sen aña vākıf olmaduñ gönülden rāhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 2*). [vardur, -dur]
- İnen cevri itme ‘uşşāka vefā kıl iy şeh-i ĥübān / Ġarībūñ āhını yirde komaz Allāh‘umuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 3*). [vardur, -dur]
- Kosun kāfırlığın ġamzeñ yiter kaşd eyledi ĥūna / Tamar kanlar kılıcından sakınsun şāhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [vardur, -dur]
- Yürür mecnūn gibi tenhā düşüp bu vādi-i ‘ışka / Muĥibbî sāyeden ġayrı dimez hem-rāhumuz **vardur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [vardur, -dur]
- Göñlümün hicrān şebinde hem ġamı hem derdi **var** / Ġayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [var,]
- Göñlümün hicrān şebinde hem ġamı hem derdi **var** / Ġayr-ı hem-dem n’eylesün anuñ gibi hem-derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 1*). [var,]
- Sakladum esrār-ı ‘ışkı līk izhār itdi āh / Kanlu yaşımı gören didi ki rüy-ı zerdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 2*). [var,]
- İy taĥīb-i dil meded eyle lebūnden bir devā / Ġāyet-ile teşnedür dil bir oñulmaz derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 3*). [var,]

Kirpügüm cārüb olup çeşmüm dem-â-dem su seper / Dimesünler tâ görenler kûy-ı yāruñ gerdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 4*). [var,]

İy Muhibbî inleseñ bülbül-şıfat kûyında ger / Gül gibi güş eylemez sanma ki senden derdi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1149, Beyit 5*). [var,]

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü ḥālüm **var** / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infî’ālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [var,]

Cihānda ḥasta-i ‘ışkam benüm bir dürlü ḥālüm **var** / Ne dermāndan olur dil şād ne derdden infî’ālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 1*). [var,]

Ne oldum mescide tālib ne deyr ü şöḥbete rāğıb / Ne zāhid bildi ne rāhib benüm özge me’ālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [var,]

Eger cevruñ eger mihrüñ ne gelse rāzıyam senden / Ne vaşla oluram ḥandān ne hicrāna melālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [var,]

Yitürdüm ‘aḳl-i dil küllî revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemde benüm bir servi dalum **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [var,]

Muhibbî vādî-i ḡamda tutup vaḥşilere ülfet / Bugün çübān-ı ‘ışḳ oldum bu dil gibi ḳavalum **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 5*). [var,]

Vār-iken gül gibi ‘ālemde şarāb-ı erḡuvān / Kankı aḫmaḳdur varur ḥayrānlık ister beng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 3*). [vār-iken, --iken]

Nigāruñ la’l-i cān-perver lebi **var** / Anı her kim emer ḥoş-meşrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [var,]

Nigāruñ la’l-i cān-perver lebi **var** / Anı her kim emer ḥoş-meşrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 1*). [var,]

Niçe teşbîḥ idem ḳaddine servi / Ki servüñ kimse dimez ḡabḡabı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 2*). [var,]

Ṭarîḳ-ı ‘ışḳa gel ṭa’n itme zāhid / Anuñ daḡı senüñ tek meşrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [var,]

Leb-i tiryākine irdi Muhibbî / Ne ḡam dirlerse zülfüñ ‘aḳrebi **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [var,]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār ḥālüm **var** / Degül mümkin yüzün görmek ne ḥod şabr u mecālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [var,]

Kulakdan ‘āşıkam ‘āşık ‘aceb düşvār ḥālüm **var** / Degül mümkin yüzün görmek ne ḥod şabr u mecālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [var,]

Miyānna kimi kıl dir lebine kimi dir noḳta / Arada nesne yok gördüm benüm ne ḳıl ü ḳālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [var,]

Senüñ fikründe iy zāhid behişt ü ḥür u kevserse / Şarāb-ı ḥübdan ḡayrı benüm sanma ḥayālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [var,]

N’ola sevdümse maḥbûbi ne **var** gönülümde iy zāhid / Aña çün vāḳıf olmaduñ neden dirsın vebālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [var,]

Açup çün muşḥaf-ı ḥüsnin tefe’ül eyledüm yāruñ / Elifdür ḳāmeti geldi yine ferḥünde fālüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [var,]

- Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm yaşı / Kim anda cilveler eyler hayâl-i serv-i dâlum **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [var,]
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum **var** / Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [var,]
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum **var** / Bi-ḥamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ḥâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [var,]
- Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile mâhı / Benüm de yüzi gün alnı kamer kaşı hilâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [var,]
- Dilâ mülk-i ğama şâham niçe şād olmasun gönüm / Başumda düd-ı âhumdan otagum kara şâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 3*). [var,]
- Düşüp meyḥâne küncinde içüp mest ü ḥarâb oldum / Anuñçün ğamdan âzâdam ne ğuşşa ne melâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 4*). [var,]
- Muhibbî ḥalvet-i dilde hemân eglencedür ancak / Ögünüp şî‘r-ile kimse dimesün kim kemâlüm **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 5*). [var,]
- Maḥabbet ehli devrândan neler çekdüğini bir bir / Murâduñ **var-isa** bilmek bu dehr-i pîre-zenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 4*). [var-isa, --isa]
- Didüm ki yârumuñ yokdur nazîri / Eger **var-isa** eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [var-isa, --isa]
- Cihânuñ kanda bir ra‘nâ güli **var** / Aña karşı hezârân bülbülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [var,]
- Cihânuñ kanda bir ra‘nâ güli **var** / Aña karşı hezârân bülbülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 1*). [var,]
- Mu‘aṭṭardur yine ‘âlem dimâĝı / Şabânuñ yâr zülfinde eli **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [var,]
- Ḳadehler meclis içre sanki güldür / Şürâḥî bülbül olmuş kulkülü **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 3*). [var,]
- Anuñ gibi benüm yok pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*). [var,]
- Muhibbî göz yaşın ḥarc itse tañ mı / Metâ‘-ı ğam gibi çün ḥaşılı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 5*). [var,]
- Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkuñ **var** / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [var,]
- Miyânından ḥaber kim **var** dir ise / Sözi taşdıķ olunmaz çün ğümândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 4*). [var,]
- Çü servüñ ḳadd-i yâra nisbeti **var** / Yüce olsun kim ‘âlî himmeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [var,]
- Çü servüñ ḳadd-i yâra nisbeti **var** / Yüce olsun kim ‘âlî himmeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [var,]
- ‘İzârına müşâbih oldugıyçun / Kamu meh-rüda la‘lün raĝbeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 2*). [var,]

- Şeker-veş leblerin vaşf iden anuñ / Mükerrer eylesün kim şöreti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*).
[var,]
- Gözi hün-rîzlik inkâr itmesün kim / Yanında hañçerinüñ humreti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 4*).
[var,]
- Recâ-yı büse iderler tecävüz / Keseyin mi lisânuñ sebkatı **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 5*). [var,]
- Zülâlınden umar bu hasta gönüm / ‘Aât itmezse gâyet hisseti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6*). [var,]
- Ger olursa bugün olsa vefâsı / Ki ferdâya salanuñ ‘illeti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [var,]
- Gül ü mül şöhetin fevt itme sâkî / Bilürsin kim bahâruñ sür‘ati **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 8*).
[var,]
- Ele girdügi dem yâruñ ayagı / Öpüp başda koyanuñ devleti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [var,]
- Kaşı yasına cân iderse kırbân / Muhibbî’nüñ muqarrer devleti **var** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*). [var,
]
- (∴) Didüm **var** mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi **var** senüñ gibi hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 8*). [var,]
- Eşk-i çeşmümüz yiter câm-ı şarâba bakmazuz / Dil gîdâsı **var-iken** sîh-i kebâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [var-iken, --iken]
- Şun‘-ı Hakk’ı añlamaz gün yüzine karşı nazar / Zâhidi kılmañ ‘aceb çün anda **var** huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [var,]
- Sultân-ı ‘ışk olsa Muhibbî ‘aceb midür / Meh gibi **var** çü meclis-i gamda çerâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 5*). [var,]
- Hün-ı dil-ile dîde olaldan ayagumuz / **Vardur** mey ile kâse-i zerden ferâğumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 1*). [vardur, -dur]
- Gam ayrılmaz benümle hem-dem oldı / Cihânda **var** mı anuñ gibi hem-râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 3*). [var,]
- La‘lün **var-iken** gayrı baña câm gerekmez / Örtme yüzüni zülfün-ile şâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [var-iken, --iken]
- Haţtuñı görelî artarsa ‘aceb mi gamumuz / Devr-i hüsnünde şehâ **var-ıdı** hoş ‘âlemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 1*). [var-ıdı, --ıdı]
- Her dem vişâle va‘de ider eylemez vefâ / **Vardur** egerçi yâr-ıla kavlı ü qarârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [vardur, -dur]
- ‘İşkuñuñ ne evveli **vardur** u ne hüd âhiri / İntihâsı yok yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [vardur, -dur]
- Niyâz itdüm varup didi habîbüm / Senüñ **var** bir niyâzuñ bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*).
[var,]
- Muhibbî şî‘rünüñ gören hasen dir / Ki anda gizlü **var** ma‘nâ ciger-süz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 5*).
[var,]

- Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün **var** iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*var,]*
- Ruĥları devrinde varma iy Muĥibbî gülşene / La’l-i nâbı **var-iken** cām-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*var-iken, --iken]*
- Bezm-i ġamda çeşmümün gülgün şarâbı **var-ımiş** / ‘Işk odıyla bişmiş anda dil kebâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Bezm-i ġamda çeşmümün gülgün şarâbı **var-ımiş** / ‘Işk odıyla bişmiş anda dil kebâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 1*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- ‘Işk-ı şâhî ĥaymesin kuralı dil şahrâsına / Kim görürse dir ki bu mülküñ ĥarâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 2*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Bâr-ı ġamdan hicr ara bu ĥaddüm olaldan kemân / İñleşem olmaz ‘aceb sîne rebâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 3*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Ġarĥa virdi gözlerüm yaşı cihânı ġâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Togrı yoldan gel ĥurûc itme ki fânîdür cihân / Her ne itseñ ĥayr u şer âĥir ĥisâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 5*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Nevbet-ile ĥalkı bir bir ögidür gendüm mişâl / Uşbu çarĥ-ı bî-vefânüñ âsiyâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 6*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Ġamzeñ öldürdi Muĥibbî’yi neden didüm didi / ‘Âşıkı öldürmenüñ bildüm şevâbı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 7*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- İşidürdüm mâh-rûlar bî-vefâ olur velî / İy Muĥibbî her ne dirlerse biñ anca **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 5*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Jeng-i ġamdan **var** idi âyine-i ĥalbümde düş / Şâf kıldı bir ĥadeĥ meyle keremden mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 1*). [*var,]*
- Zâhidâ ‘ışküñ tarîĥın añlamaz kec-ĥab’sın / Diñlemezsın Ĥaĥ sözi sende meġer **var** saĥt ġüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 4*). [*var,]*
- ‘Âşıküñ taglarca baġrı üzre başı **var-ımiş** / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- ‘Âşıküñ taglarca baġrı üzre başı **var-ımiş** / İki ‘aynından kesilmez kanlu yaşı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 1*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Vâdi-i ġamda gören Mecnûn’ı ‘üryân sanmasın / Eşk-i surĥ-ıla anuñ rengin ĥumâşı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 3*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Ġün yüzini yaluñuz vardum temâşâ itmeġe / Bilmedüm säyem ġibi ardumca nâşî **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Dün ġice gördüm Muĥibbî şu’le-i pervâneyi / Ĥaşdı yanmagmış meġer sandum savaşı **var-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*var-ımiş, --ı, -miş]*
- Saçuñda çok kerâmet **var** eñ ednâsı anuñ budur / ‘İzârûña ayak koyup basup ol âbdan ġeçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 3*). [*var,]*

Hicr içinde ölmedüm ne katı cânım **var** imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [var,]

Hicr içinde ölmedüm ne katı cânım **var** imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer zamānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 1*). [var,]

Eşküm ile tolsa çeşmüm sāğarı olmaz ‘aceb / Aña bagrumdan akar her demde kanım **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 2*). [var,]

Sāye salsa dir-idüm ben hāke ol serv-i sehî / Tāli‘üm sa‘d oldı baht-ı kāmranım **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 3*). [var,]

Küh-ı gāmda kim göre eydür peleng-i mîşedür / Sīnem üzre dāğlarla çün nişānum **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 4*). [var,]

Bilmek isterseñ Muhibbî sīnesin çāk eylegil / Ğamzelerden göresin āzürde cânım **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1449, Beyit 5*). [var,]

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm velî cevri ü cefā / **Var** diyen mihr ü vefāsı dilberüñ bir söz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 4*). [var,]

‘Āşık olmak dōstlar ‘ālemde müşkil kār imiş / Bilmeyen bilsün ki ‘ışk içre belālar **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 1*). [var,]

Mihr ile bir kez nazār kıldı baña çeşmiyle yār / Çok şükür kim tāli‘üm ‘ālemde bahtım **var** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [var,]

Var-iken derdüñ nigārā n’eylerem dermāni ben / Ger ölürsem itmeyem aḥvālümü dermāna ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 3*). [var-iken, -iken]

var: *Gitmek, ulaşmak II var git.*

Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi **var** bu ḥadīsi cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [var,]

Bārī didüm vir ḥaber ḥoḳka dehānuñdan nişān / Nāz-ıla güldi didi **var** gonca-i ḥandāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 2*). [var,]

Var iy ṭabīb ḥasta-i ‘ışka ‘ilācı ko / İtmez ḳabül derdi anuñ bī-devā-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 3*). [var,]

Var iy ṭabīb eyleme ‘ışk ehline ‘ilāc / Levḥ üzre yazdı anı ḳalem bī-devā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2*). [var,]

Devrān eliyle toptolu kan olmadan bu dil / Pīr-i muğān dergehine **var** şarāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 4*). [var,]

Ḥızni içinde iy şabā Ya‘ḳüb-ı dil aḥvālını / Mısr-ı ḥüsn içre **var** eyle Yūsuf-ı Ken‘ān’a ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [var,]

var: *Gitmek, ulaşmak.*

Ser-i zūlfine dolaşma dir-idüm saña göñül / Dutmadı pendüme güş şimdi **varup** dāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 2*). [varup, -up]

- Mescide dönmüş iken **vardum** yine meyhāneye / ‘Āşıkı ‘ayb itme şüfî çünki gavgādan kaçar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*vardum, -du, -m*]
- İtleri karşı gelür küyına **varsam** çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni yārān diler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*varsam, -sa, -m*]
- N’ideyin döst diyüp inledüben kumrî gibi / Nāle kıl gülşene **var** bülbülü feryāda getür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1035, Beyit 2*). [*var,]*
- Bezm-i gamda iy Muhibbî nāleme āheng için / Nāyı gör bāzāra **varmış** kendüzin güyā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 7*). [*varmış, -miş*]
- Şi’r-i pür-sūzum eger **varsa** ‘Acem iklîmine / Virmege bir harfe kıymet efserin Dārā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1041, Beyit 6*). [*varsa, -sa*]
- İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz okların / Sīnemi delstün **varup** bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1045, Beyit 3*). [*varup, -up*]
- Sorarsañ sīnem üstinde elifler çekdügüm bir bir / Maḥabbet şehrine andan **varılır** togrı rāhıdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1053, Beyit 3*). [*varılır, -ılır*]
- Mest idüm dün gece **vardum** şubḥ-dem meyhāneye / Bir kadeḥ mey sundılar başdan ḥümārum aldılar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1058, Beyit 4*). [*vardum, -dum*]
- Küyına **varsa** Muhibbî buyurur derbānına / Bu gedāyı koma bir dem anı şehrumden çıkar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1065, Beyit 5*). [*varsa, -sa*]
- Mürde-i cānā Muhibbî olmadan cismüñ kefen / Göñlüñ ü gözün açılson çın seḥergeḥ bāga **var** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1078, Beyit 8*). [*var,]*
- Leylî zülfin vaşfin iştî meger dīvāne dil / Boynuma zencîr ola diyü **varup** mecnün olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*varup, -up*]
- Bāğ-ı ḥüsünde virür gayra sulu seftālular / ‘Āşık-ı dil-ḥaste ger **varsa** aña ayvā satar (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*varsa, -sa*]
- Dil ü cān gitdi ‘adem mülkine vaşluñ arayı / Bu ümîde ki **varup** anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1094, Beyit 2*). [*varup, -up*]
- Hey ne zālîmsin **varup** ger kapuña dād istesem / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermān olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1095, Beyit 6*). [*varup, -up*]
- Muhibbî küyuña **varsa** gelür karşı seg-i küyuñ / Kađmî āşināmuzdur diyüben ḥaqq-ı nān gözler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1096, Beyit 7*). [*varsa, -sa*]
- Bülbül şādāsı güş idüben gülşene **varur** / Her kim ki bile kuş dilini zū-fünün geçer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*varur, -ur*]
- N’eyledüm n’itdüm rakîbe seng-ile āhen gibi / Küyuña **vardı** diyü ḥalka beni çakmakdadur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1103, Beyit 4*). [*vardı, -dı*]
- Ġamzelerle öldürür küyına **varan** ‘āşıkı / Bir nefesle dirgürür ‘İsî gibi güftārı gör (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1110, Beyit 2*). [*varan, -an*]
- Zülfün düninde **varsa** küyuña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1119, Beyit 5*). [*varsa, -sa*]

Men' eyleye mi kũyına **varmaga** raķībũ / Kim karşu turur 'aşık-ı bĩ-bāke berāber (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1125, Beyit 4*). [*varmaga, -mag, -a*]

Nigārā kũyuña **varsam** seg-i kũyuñ gelür karşu / Ezelden āřinā diyü tuz ekmek ĥaķķını gözler (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1129, Beyit 3*). [*varsam, -sa, -m*]

Koyup 'āřıkların ol māh-rũlar / Raķīb ile **varup** bāzār iderler (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1134, Beyit 2*). [*varup, -up*]

Kũyına **varmaz** gönũl eyler viřālin ārzũ / 'Āřık-ı dĩdāra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*varmaz, -maz*]

Zũlfũñe irsem řavāf olurdı ĥũsnũñ Ka'besi / Ka'be'ye **varmak** řarĩķın çũnki řāmĩler bilür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1154, Beyit 4*). [*varmak, -mak*]

Vār-iken gül gibi 'ālemde řarāb-ı ergũvān / Kankı aĥmaķdur **varur** ĥayrānlık ister beng ider (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1159, Beyit 3*). [*varur, -ur*]

Varma nesĩm mũlk-i řıfāĥān'a küĥl için / Çũn ĥāk-i pāy-ı yār göze tũtiyā geçer (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1173, Beyit 5*). [*varma, -ma*]

Nigāruñ gün yũzin řevķin dilā şems ü şamerden sor / Sorarsañ lebleri zevķin **varup** şehd ü şekerden sor (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1174, Beyit 1*). [*varup, -up*]

Yāra **varup** dũn gice dil derdini 'arz eyledũm / Ĥ'āba vardı gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*varup, -up*]

Gũlřene **vardum** ki tā tenĥā seni şayd eyleyem / Olan anda baña nāřĩ gül midür bũlbũl midür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1188, Beyit 4*). [*vardum, -du, -m*]

Gizlũ rāzum **varmayınca** gülşene fāř olmadı / Eyleyen bu sırrı fāřı gül midür bũlbũl midür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1188, Beyit 3*). [*varmayınca, -ma, -y, -ınca*]

Devrān içinde kim göre zulmı Muĥibbiyā / **Varsun** muĥān deyre ki dār-ı 'adāledür (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*varsun, -sun*]

(ج) **Vardukça** ser-i kũyuña iy dōst beni / Ger řabũl eyleyesin eyleyeyim cānı niřār (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1205, Beyit 26*). [*vardukça, -dukça*]

(ب) řavāf itmeye **vardum** ĥaremũñ Ka'besini / Bu ũmĩde ki řehā yakmaya hergiz beni nār (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*vardum, -du, -m*]

Beni redd eyleme **varsam** kapuña / Kerĩm olan kişi bend-i der itmez (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1214, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]

Kũyuña **varsam** nedendür baña eylersin cefā / Çũn kerĩm olan bilürsin řulm-ı miĥmān eylemez (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*varsam, -sa, -m*]

İy gönũl gülzāra **varma** gel temāřā it bugün / Servler yir yir elif dāĥıyla gülşen sĩnemũz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1241, Beyit 2*). [*varma, -ma*]

řād olurđum kũyına **varsam** anuñ biñ cān-ıla / Men' ider řād olduĥum āĥ ol sitemķār istemez (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1247, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]

Ka'be'dür kũyına **varduk** bizi bismil eylesũn / Cānı tuĥfe eyledũk itsũn řabũl ķurbānıyuz (*Muhibbĩ Dĩvānı, Gazel 1256, Beyit 4*). [*varduk, -du, -k*]

- Rüsvā-yı cihān oldum mescidde yirüm yokdur / Meyhāneye de **varsam** meyhāne kabül itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]
- Gül ruhlarmuñ şevki ile gülşene **vardum** / Didüm ki dilâ nâleler it yâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*vardum, -du, -m*]
- Göflümüñ feryād elinden kime **varup** dād idem / İrmek ister gördügi zülfe uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [*varup, -up*]
- Seherden gülşene bülbül **varur** gül kârını bilmez / Ne deñlü eylese nâle güler gül zârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 1*). [*varur, -ur*]
- Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki **varur** yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*varur, -ur*]
- Niyâz itdüm **varup** didi habîbüm / Senüñ var bir niyâzuñ bende biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 6*). [*varup, -up*]
- Cân u dil bāl ü perümdür yakdı anı nâr-ı ğam / **Varabilmem** küyuña çün bî-per ü bâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2*). [*varabilmem, -a, -bil, -me, -m*]
- Bekle şüfî dâyimâ sen **var** selâmet güşesin / ‘Âşıkuz rindüz hemîşe biz melâmet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 3*). [*var,]*
- Ser-i küyına **vardukça** yüzini dönderür benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merhabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*vardukça, -dukça*]
- Muhibbî küyuña **varsa** talar ol dem seg-i küyuñ / Ya ne’ycün dirler iy hürî ki cennetde ‘azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [*varsa, -sa*]
- Yüzini görmege **varsam** nigârüñ / Niyâz itsem ider ol baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [*varsam, -sa, -m*]
- Küyına **varmaga** sanmañ kim beni yârum komaz / Tâli’ümdür döstlar baht-ı siyehkârüm komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 1*). [*varmaga, -mag, -a*]
- Tañ degüldür nâle kılta küyuña **vardukça** dil / Var midur gülşende bir gül bülbülin zâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*vardukça, -dukça*]
- Sorma Mecnûn’a **varup** müşkil-i ‘ışkı baña sor / Degme kimse idemez mes’ele-i ‘ışkı temîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 3*). [*varup, -up*]
- Küy-yı dildâra **varup** itdük temennâ-yı vişâl / Baş açup el kaldurup anda münâcât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 2*). [*varup, -up*]
- Harâbâta **varup** pîr-i muğāndan istedüm himmet / Virür çalbe şafâ her dem anuñ tek ehl-i hâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 4*). [*varup, -up*]
- Kapuña **varmaga** koma raqîbi / Melek dîv-ile hergiz mahrem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 4*). [*varmaga, -mag, -a*]
- Ruğları devrinde **varma** iy Muhibbî gülşene / La’l-i nâbi var-iken cām-ı şafâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 5*). [*varma, -ma*]
- Şol deñlü yagar seng-i cefâ küyına **varsam** / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 4*). [*varsam, -sa, -m*]

Gün yüzini yaluñuz **vardum** temāşā itmege / Bilmedüm sāyem gibi ardumca nāşī var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*vardum, -du, -m*]

Hāk eyle özün **var** der-i dildāra Muhibbī / Ger ister iseñ cūr'a-i yāri idesin nūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1434, Beyit 5*). [*var,]*

Varam meyhāneye da'vet kılasız / Kī vā'iz sözine ben dutmazam gūş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1452, Beyit 3*). [*varam, -a, -m*]

İy Muhibbī her kaçan **varsañ** harīm-i kūyına / Ola kim ide kabūl it cānuñı qurbāna 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 5*). [*varsañ, -sa, -ñ*]

var mı: *Var mı? || Yok.*

Cihānda **var mı** 'āşık pür-gam olmaz / Belā vü derd-ile ol hem-dem olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1206, Beyit 1*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir bencileyin **var mı** bu baħr-ı gam içinde / Bir sencileyin dişleri şehvār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 3*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir sencileyin **var mı** tabīb-i dil ü cān āh / Bir bencileyin derd-ile bīmār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 4*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir bencileyin **var mı** içer cām-ı maħabbet / Bir sencileyin gözleri ħummār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bir sencileyin **var mı** satar vaşl metā'ın / Bir bencileyin aña ħarīdār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 6*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Var mı cihānda çün görüp virmeye gönül / Ger var-ısa bu gönli anuñ seng-i ħāredür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1033, Beyit 2*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

'İşkuñ yolında cān-ıla ser terkin eyledüm / **Var mı** cihānda bencileyin bir fedāyī gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1107, Beyit 3*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Var mı cihānda bir saña beñzer Muhibbî rind / Cānı şarābhānede vü cismi evdedür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 5). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu.

Bu Muhibbî gibi var mı didüm iy cān bülbülün / 'İşve vü nāz-ıla güldi gonca-veş didi hezār (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1141, Beyit 6). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Perīde görmedüm hūrīde hergiz / Beşerde var mı eydüñ kime beñzer (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1187, Beyit 4). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

(∟) Didüm var mı benüm gibi yanuñda bülbül / Güldi gül gibi didi var senüñ gibi hezār (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 8). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Derd-i derünü sormañ hergiz beyāna gelmez / Var mı cihānda bir derd bu ḥasta cāna gelmez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1207, Beyit 1). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer itmez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1214, Beyit 3). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Muhibbî yārı ağyār-ıla gördüm / Didüm 'ālemde gül var mı dikensüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1225, Beyit 5). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Ḥabībüm sorma gel şerḥ-i ğam-ı hicrānı sen benden / Zebānum lāl olur kudret mi var diyem suḥan sensüz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1227, Beyit 3). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Bulunur mı 'aceb bir gül anuñ yanında ḥār olmaz / Ya bülbül var mı 'ālemde enāsi āh u zār olmaz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1231, Beyit 1). [var mı,]

var mı: Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.

Cihānda var mı bir şem'-i şeb-efrüz / Yakup pervānesini nār kılmaz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1244, Beyit 2). [var mı,]

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Muhibbî uşbu şî'r-i dil-pesendi / 'Acep **var mı** görüp ta'zîm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Ėam ayrılmaz bentimle mahrem oldı / Cihānda **var mı** anuñ gibi hem-rāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Şem'-i rüşen **var mı** yāhūd bir gice / Yakuban pervānesin nār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Aglayup āh eylesem gül gibi dilber şād olur / Gülşen içre **var mı** gül bārān ile bād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 4*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Ko uzansun şāne eyle zülfüñe 'ömrümdür ol / 'Ömrinüñ uzunluğın bir kimse **var mı** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [*var mı,]*

var mı: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

La'l-i nābuñ dileye ĥasta göñül eyleme 'ayb / **Var mı** bīmār kim ol itmeye tīmāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 5*). [*var mı,]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Tañ degüldür nāle kılsa kūyuña vardukça dil / **Var mıdır** gülşende bir gül bülbülin zār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 2*). [*var mıdır, -dur]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Bulınmaz gül enīs-i ĥār kılmaz / Ya bülbül **var mıdır** kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [*var mıdır, -dur]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Gülşen-i ĥüsnüñde zār itme Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül **var mıdır** kim bülbülin zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [*var mıdır, -dur]*

var mıdır: *Var mıdır, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Var midur bir 'ışık eri kim vaşl-ı cānān istemez / Ya belāya mübtelā derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*var midur, -dur*]

var midur: *Var midur, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

'Ālem içre **var midur** gülşende gül / Şubḥ olunca bülbülün zār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 2*). [*var midur, -dur*]

var midur: *Var midur, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Şām-ı hicrūnde Muhibbī ārzū-yı vaşl ider / **Var midur** bīmār kim ol itmeye şıḥat heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1398, Beyit 5*). [*var midur, -dur*]

var midur: *Var midur, bulunur mu, mevcut mu II yoktur, bir tane bile yok anlamında.*

Gelse ğam Ye'cūci yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbī **var midur** karşı aña der bağlamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*var midur, -dur*]

varak: *Yaprak, ağaç ve ot yaprağı.*

Gülşen içre her **varak** geh zerd ü gāhī al olur / Ehl-i hāl olan bilür anı ḥazāna dal olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 1*). [*varak,]*

İy Muhibbī cān göziyle bak bu 'ālem bir kafes / Her **varak** gūyā içinde murğ-ı zerrīn bāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 5*). [*varak,]*

varak: *Kitap yaprağı, iki sayfadan ibâret üzeri yazılı yaprak.*

Ḥüsnuñüñ mecmū'asından bir **varak** şerḥ eylesem / Niçe niçe defter ü evrāk u dīvān bağlanur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1157, Beyit 4*). [*varak,]*

varımaz oldum: *Gidememek, ulaşamamak.*

Üstüme seng-i cefā şol deñlü yagdurdı nigār / **Varımaz oldum** ser-i kūyına yollar taşludur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1084, Beyit 2*). [*varımaz oldum, -du, -m-ımaz*]

varlık: *Var olma durumu.*

Çün miyān-ı yārda **varlık** hicāb oldu bize / Dāyimā alup nefes virdükçe ifnāsındayuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 8*). [*varlık,]*

varlık terkini urdı: *Varlıktan vazgeçmek, varlığını yok saymak, varlığa önem vermemek.*

Çün Muhibbī urdı varlık terkini / Āferīn her işi dervīşānedür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1056, Beyit 5*). [*varlık terkini urdı, -dı*]

vasf: *Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.*

Bu Muhibbî dişleri **vaşfin** kaçan medh eylese / İşiden cân riştesi üzre sanur dürler dizer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 5*). [*vaşfin, -i, -n*]

‘Aceb mi şî’r ü eş’arum lezîz olursa şekerden / Nigârûñ lebleri **vaşfi** zebânumda mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*vaşfi, -i*]

Leylî zülfin **vaşfin** işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*vaşfin, -i, -n*]

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la’li vaşfını / Çünkü ol şeker lebûñ **vaşfinda** güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*vaşfinda, -i, -n, -da*]

Gel mükerrer eyle iy dil kand-i la’li **vaşfını** / Çünkü ol şeker lebûñ vaşfinda güftâr özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 4*). [*vaşfını, -i, -n, -i*]

Berg-i gül üzre yine kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ **vaşfinda** cânâ tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [*vaşfinda, -i, -n, -da*]

Gözleri uyhuda kaldı her nefes hacletdedür / Gözleri **vaşfin** idelden nergis-i bîmâra ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 4*). [*vaşfin, -i, -n*]

vaşf: *Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik II Niteliklerini sayarak târif etme.*

Bilûñ-ile agzuñuñ **vaşfinda** ‘âciz hâmeler / Sırr-ı gaybı bilmede kâşır-durur ‘allâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 1*). [*vaşfinda, -i, -n, -da*]

Muhibbî leblerüñ zikrin miyânüñ **vaşfını** itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince hayâl olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5*). [*vaşfını, -i, -n, -i*]

vaşf iden: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. II övmek.*

Şeker-veş leblerin **vaşf iden** anuñ / Mükerrer eylesün kim şöreti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 3*). [*vaşf iden, -en*]

vaşfin iderken: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. II övmek.*

Şîrîn lebüñüñ **vaşfin iderken** bu Muhibbî / Lezzetden anuñ toptolu agzı şeker olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 5*). [*vaşfin iderken, -er, -ken*]

vaşfını eydeli: *(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. II övmek.*

Eydeli şeker lebi şîrîn zebânın vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*vaşfını eydeli, -eli*]

vâşıl ola: *Ulaşmak, erişmek, kavuşmak.*

(ح) Hayâtı ebedîdür saña kim **vâşıl ola** / N’ola Mañşür gibi zülfüne kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*vâşıl ola, -a*]

vaşl: *Ulaşma, birleşme, yetişme, kavuşma II Sevdiğine kavuşma, vuslat.*

Niçe gün hicri-y-ile cān u ciger taglamışam / Umaram Hâk'dan ire **vaşlı** baña kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 3*). [vaşlı, -ı]

Cān u dil naqdini virüp gönülüm ister **vaşlımı** / Ne 'aceb dîvâne olmuşdur 'aceb sevdâsı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [vaşlımı, -ı, -n, -ı]

Gerçi **vaşluñ** lezzetine beñzemez kand ü nebāt / Hicrũñ ammā şerbetin içen bilür kim acıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 2*). [vaşluñ, -uñ]

Vaşl gencin hıfz ider zülfeyni olmuş ejdehā / Ğāfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [vaşl,]

Olma Muhibbî **vaşl-ıla** hoş hicr-ile melül / Rüz u şāl çün şeb-i hicrān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 5*). [vaşl-ıla, -ıla]

Dil ü cān gitdi 'adem mülkine **vaşluñ** arayu / Bu ümide ki varup anda gönül şād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 2*). [vaşluñ, -uñ]

Saçı şebdizine gülgün eşki / Koşalum çünki **vaşlı** öñdüli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 3*). [vaşlı, -ı]

Vaşlı metā'ı girmez ele çün hayāt-ıla / İrür murāda cānını terk eyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 4*). [vaşlı, -ı]

Eger cevruñ eger mihrũñ ne gelse rāziyam senden / Ne **vaşla** oluram hāndān ne hicrāna melālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 3*). [vaşla, -a]

Zür u zār-ıla vişāline irem dime sakın / Dilberũñ **vaşlı** hemān sīm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [vaşlı, -ı]

İstedükçe **vaşluñı** salduñ beni ferdālara / 'Ömr ta'cıl itdi ben fikr-i meh ü sālem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 3*). [vaşluñı, -uñı, -ı]

Bir sencileyin var mı satar **vaşlı** metā'in / Bir bencileyin aña hāridār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 6*). [vaşlı,]

Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile ğamgīn olmazuz / 'Āşık u rind-i hārābātuz bizüm yok kāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 3*). [vaşl-ıla, -ıla]

Niçe yıllardur Muhibbî arzū eyler seni / Bulmadı 'ālemde hergiz **vaşluña** ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [vaşluña, -uñ, -a]

İrmedũñ ol serv-ıkdũñ **vaşlına** iy cūy-ı eşk / Yüz suyun dökdũñ bu yolda nite kim kıldũñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [vaşlına, -ı, -n, -a]

Ben esīr-i hicrem [ü] ağıyār mahrem **vaşluña** / Hem-dem-i gül hār olur bülbül giriftār-ı kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 2*). [vaşluña, -uñ, -a]

Her vişālũñ āhirin bildük hemān hicrān imiş / Pes bu ma'niden neden **vaşlı** istemeñ iy bü'l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [vaşlı,]

Vaşlımı idüp temennā hicrini kılma taleb / Dil-rübālar dāyimā gayrı rızā kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 2*). [vaşlımı, -ı, -n, -ı]

Dilümden 'āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyindür **vaşluñ** ābıyla ider yoħsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [vaşluñ, -uñ]

Yār **vaşlum** isteyen yolunda cān virsün dimiş / Ol benüm şīrīn zebānum vāy ne ra'nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [vaşlum, -um]

vaşl olmadıysa: *Kavuşmak, ulaşmak.*

Vaşl olmadıysa şükr ğamı eksük olmadı / Hicrân şebinde anı derâğüşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 5*). [*vaşl olmadıysa, -ma, -dı, -y, -sa*]

vaşl-ı cânân: *Sevgiliye kavuşmak.*

Var mıdır bir ‘ışk eri kim **vaşl-ı cânân** istemez / Ya belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [*vaşl-ı cânân,*]

vaţan kıl: *Yer tutmak, yer edinmek, yerleşmek, ikamet etmek.*

Gel cilve eyle gözlerümün çeşmesârına / Bir dem **vaţan kıl** anda hemân iy perî yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [*vaţan kıl,*]

vây: *Şaşkınlık, kızgınlık, şikâyet, esef, telâş, acı, sevgi vb. çeşitli duygularda anlamı kuvvetlendirir.*

Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / **Vây** niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [*vây,*]

Dil-i dîvâne dildârün ser-i zülfinde bend olmuş / Tolaşma dir-idüm aña sezâdur **vây** ne bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 1*). [*vây,*]

Yâr vaşlum isteyen yolumda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebânüm **vây** ne ra’nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*vây,*]

ve lîkin: *Ama, fakat, lakin.*

Egerçi katlûme kaşd itdi ğamzeñ / **Ve lîkin** la’l-i nâbuñ emsem olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 3*). [*ve lîkin,*]

ve lîkin: *Ama, fakat, lakin.*

Vefâ vü mihr yok meh-pârelerde / **Ve lîkin** cevrinün oranı yokdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 3*). [*ve lîkin,*]

ve yâhûd: *Veyahut, yahut, veya, ya da.*

Sâye-i zülfi midür ĥaddinde yâruñ yoĥsa ĥaţ / Lebleri kândında cem‘ olmuş **ve yâhûd** mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [*ve yâhûd,*]

Muhibbî ol cefâkârün olursa râh-ı kûyında / Dimez aña nedür ĥâlün **ve yâhûd** merĥabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 5*). [*ve yâhûd,*]

vebâl: *Günah II ağırlık II azap, sıkıntı.*

N’ola sevdümse maĥbûbî ne var gönlümdе iy zâhid / Aña çün vâkıf olmaduñ neden dirsin **vebâlüm** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [*vebâlüm, -üm*]

vech: Çehre, yüz.

Ne ğam cānā eger zāhir göz-ile görmesem **vechüñ** / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [vechüñ, -üñ]

vech: Tarz, biçim, yol II Sebep, vesîle II bu vech-ile: böylelikle.

Eyledüm anuñ-ıçun göz yaşını āb-ı revān / Bāğ-ı hüsnuñe bu **vech-ile** girem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 4*). [vech-ile, -ile]

Oynadum bu **vech-ile** şaṭranc-ı ‘ışkuñ bāzını / Vāmık u Ferhād u Mecnūn görseler māt kalalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 3*). [vech-ile, -ile]

vech: Tarz, biçim, yol II Sebep, vesîle II bir vech-ile: bir şekilde, bir sebeple.

(♣) Göñlüm evi bir **vech-ile** vīrān oldı / Kim eṭıbbā aña cem‘ olsa devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [vech-ile, -ile]

vefā: Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme II dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadākat.

Māh-rūlar okumamışlar **vefā** destānını / Līki bu fenn-i cefāda her biri māhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 2*). [vefā,]

Bu ḥasta dil ki derdüñi cānā devā bilür / Her ne kadar ki cevr kılsañ **vefā** bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 1*). [vefā,]

Güzellerden **vefā** ummak ‘acebdür / Cefā dirseñ inen bisyār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 4*). [vefā,]

Baña dildāruñ cefāsı ḥoş gelür / Nite kim ğayra **vefāsı** ḥoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 1*). [vefāsı, -sı]

Nigārā umdugum gerçi **vefādur** / Velī senden gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [vefādur, -dur]

Ger olursa bugün olsa **vefāsı** / Ki ferdāya salanuñ ‘illeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 7*). [vefāsı, -sı]

Derdüñi dermān bilür cevrüñ gelür aña **vefā** / Anuñ-ıçun ḥasta dil derdine dermān eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 5*). [vefā,]

Mu‘allimden cefālar öğrenürsin / Neden dırsin **vefā** ta‘līm kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1261, Beyit 2*). [vefā,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefā vü nāz / Velī bir mü kadar bilmez bu ‘ālemde **vefā** hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [vefā,]

Vefāmı ‘ışkı yolında İlähī besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefā hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [vefāmi, -m, -ı]

Güzeller[den] **vefā** hergiz görünmez / Velī ğayrı cefā hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 1*). [vefā,]

Ol ki dildāruñ cefāsını **vefādan** yig bilür / Minnet itmez kimseye derdine dermān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 6*). [vefādan, -dan]

Eyleseñ cevır ü cefā gelür Muhibbī'ye **vefā** / Kāyilüz senden gelen hergiz 'āzāba bakmazuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1350, Beyit 5*). [vefā,]

Okumış gerçi **vefā** fennin velī ögrenmemiş / Kendüye cevır ü cefā resmini āyīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 2*). [vefā,]

Senden cefā ki gelse baña ol **vefā** gelür / Bārī vefāyı kılmaz-ısañ kıl cefā yitiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1404, Beyit 4*). [vefā,]

Saña cevır ide Muhibbī yār ağıyāra **vefā** / Ko seni itsün helāk bu kısmete kāyil mebāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1439, Beyit 5*). [vefā,]

Vefā umma gel iy dil mihr-i ruhsārından ol māhuñ / Çü virmez teşneye hāsıyyet-i āb-ı revān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 4*). [vefā,]

Geh **vefā** ister dilüm gāhī cefā / Her ne gelürse şafādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 2*). [vefā,]

Dōstum senden **vefādur** çün gāraz / Mihr-ile mehden ziyādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 1*). [vefādur, -dur]

Gāh gāhī mihr iderseñ yiridür 'āşıqlara / Zira senden geh **vefā** gāhī cefādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 2*). [vefā,]

İy meh-i nā-mihribān senden **vefādur** çün gāraz / Mihr ü mehden 'ālem içinde ziyādur çün gāraz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 1*). [vefādur, -dur]

Çünkü **vefā** vü mihr ü maħabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyāda ihtilāt (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1498, Beyit 2*). [vefā,]

vefā eyle: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

Dimezüz cevır ü cefā eyleme yā eyle vefā / Rāziyuz her ne kılursañ bizi tek yāda getür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 4*). [vefā eyle,]

vefā eylemez: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

Her dem vişāle va'de ider eylemez vefā / Vardur egerçi yār-ıla kavlı ü qarārumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1282, Beyit 2*). [vefā eylemez, -mez]

vefā kıl: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

İnen cevır itme 'uşşāka **vefā kıl** iy şeh-i hūbān / Ğarībūñ āhını yirde komaz Allāh'umuz vardur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 3*). [vefā kıl,]

vefā vü mihr: Bağlılık ve sevgi, şefkat.

Vefā vü mihr yok meh-pārelerde / Ve likin cevırinūñ oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [vefā vü mihr,]

vefālar eyleme: Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.

Cānā **vefālar eyleme** cevri ü cefā yiter / Her ne gelürse cānuma senden şafā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [vefālar eyleme, -lar, -me-me]

vefāsuz: *Vefâsı olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen II sevgili.*

İy dîde göz yaşın dök virsün cihānı ğarka / Ol cevri çok **vefāsuz** çünkü yaşuñı silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [vefāsuz,]

vefāyı kılma-ısañ: *Sözünde durmak, sadakatli olmak II sevgi göstermek, iyi davranmak, yakınlık göstermek.*

Senden cefā ki gelse baña ol vefā gelür / Bārī **vefāyı kılma-ısañ** kıl cefā yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [vefāyı kılma-ısañ, -maz, --ı, -sa, -ñ-y, -ı, -maz-, -ı, -sa, -ñ]

vefā-yı yār: *Sevgilinin sözünü yerine getirmesi, sözünde durması.*

‘Āşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istiğnā yüzün / Ne **vefā-yı yār** u ne ğod kahr-ı ağyār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [vefā-yı yār,]

veh: *Üzüntü, keder, pişmanlık bildiren bir ünlem. II Vah, yazık.*

Sensüz eger sorarsañ niçe geçer şeb ü rüz / Gice işüm gücüm āh gündüz irişe **vehdür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 4*). [vehdür, -dür]

veli: *Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.*

‘İşk eri çokdur **veli** ‘âşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp yanar şem’e o bî-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 2*). [veli,]

Göñlüm beni terk itmede ārām-ı cānum kandadır / Mihrin **veli** berk itmede cān u cihānum kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 1*). [veli,]

Bu vādide muğâyirdür nazār kıl herkesün fikri / Diler dil küy-ı dildarı **veli** zāhid cinān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [veli,]

Tolaşur ehl-i ‘irfāna şārāb-ı ħüb için zāhid / Şārāb içmek güzel sevmek **veli** bilmez zarāfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [veli,]

Nigārā umdugum gerçi vefādur / **Veli** senden gelen her dem cefādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 1*). [veli,]

Muhibbî n’ola karşıñda iderse nāle vü efgān / **Veli** şürde bülbüldür yüzün gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [veli,]

Cevri iden baña ol şūħumdur / Ķalbüm içre **veli** ki rüħumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1190, Beyit 1*). [veli,]

Veli cān çeşmine her dem ‘ayāndur / Cemāli zāhir egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [veli,]

Okımaduk gerçi kim üstāddan bir ħarf-i rāst / Fenn-i ‘ışk içre **veli** her vech-ile kāmillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 3*). [veli,]

Görmege ben ‘âşık-ı dil-ħasteyi yār istemez / Dil tabībīdür **veli** itmege tūmār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [veli,]

Cehd itme dilā yār-ı vefādār ele girmez / Sanma ki **velī** cevır ü cefākār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 1*). [velī,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefā vü nāz / **Velī** bir mü kadar bilmez bu ‘ālemde vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1275, Beyit 2*). [velī,]

Hezārān cevır ider zülfi kılınuñ her biri cānā / **Velī** bir mü kadar kılmaz baña mihr ü vefā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 2*). [velī,]

Kara zülfüñ şeb-i tårdür **velī** aña hicāb olmaz / Cemālün ‘ālem-ārādur muķābil āfītāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1318, Beyit 1*). [velī,]

Güzeller[den] vefā hergiz görünmez / **Velī** ğayrı cefā hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 1*). [velī,]

Şehā mihr ü vefāñ yokdur sayılsa bir iki dinmez / Cefā vü cevırüne cānā **velī** hergiz hisāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 4*). [velī,]

Muhibbī evvel[i] ‘ışkuñ egerçi görünür āsān / **Velī** ğāyet soñı müşkil giriftār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 5*). [velī,]

Okumış gerçi vefā fennin **velī** öğrenmemiş / Kendüye cevır ü cefā resmini āyīn eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1400, Beyit 2*). [velī,]

İşidürdüm mäh-rūlar bī-vefā olur **velī** / İy Muhibbī her ne dirlerse biñ anca var-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 5*). [velī,]

Görmedüm mihr ü vefā çekdüm **velī** cevır ü cefā / Var diyen mihr ü vefāñ dilberün bir söz imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1462, Beyit 4*). [velī,]

Didiler cevır ü cefāyı zehrden acı **velī** / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ımuş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1468, Beyit 3*). [velī,]

Dirler idi ol cefākārün cefāsın çok **velī** / Şimdi bildüm āh kim didüklerince var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1470, Beyit 2*). [velī,]

velikin: *Lâkin, ama, fakat, velâkin.*

Rāhı keçdür zāhidün ‘ışkuñ **velikin** müstaķīm / İy Muhibbī ‘aşıkam yolum tārıkum togrudur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1064, Beyit 5*). [velikin,]

“ve’l-leyl”: *Kur’an-ı Kerim’in 92. sûresi, Leyl sûresi. II Gecenin siyahlığı dolayısıyla sevgilinin siyah saçına teşbih.*

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne **“Ve’l-leyl”** çün / Hadd ü zülfüñ var iken leyl ü nehārı n’eylerüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1334, Beyit 3*). [“ve’l-leyl”,]

verd: *Gül. II sevgili.*

Sen tururken kime virem ben ‘aceb dil bülbülin / Kāyınātuñ kimse dimez senden özge **verdi** var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 4*). [verdi, -i]

verd-i ter: *Taze gül.*

İy saçı sünbül lebi gonca yañağı **verd-i ter** / Bâğ-ı hüsnünde olupdur gözlerüm yaşı maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*verd-i ter,]*

vesme: Kadınların süs olarak kaşlarına çektikleri rastık II sürme.

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / **Vesmelüdü**r gerçi kim ammâ ki gâyet yaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*vesmelüdü, -lü, -dür]*

vesmelü kaş: Rastıklı kaş, rastık çekilmiş kaş.

İdiser sırrımı âh ‘âleme fâş / Nazarla sürmelü göz **vesmelü kaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 1*). [*vesmelü kaş,]*

“ve’s-şems”: Şems sûresi, Kurân’ın 91. sûresi II Şems, güneş anlamıyla sevgilinin yüzüne teşbih.

Yüzüne **“Ve’s-şems”** dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [*“ve’s-şems”,]*

veyâ: Yahut, ya da.

Âh kim şîvelerle dilberler / Kim göre hür **veyâ** melek dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 1*). [*veyâ,]*

vilâyet: Bir vâli yönetimindeki en önemli idârî bölüm, il II diyar, ülke, memleket II bir şeyin tasarrufunu elinde bulundurma.

Leşker-i eşki çeküp âhuñ livâsın kaldurup / İy Muhibbî şâh-ı ‘ışk olduk **vilâyet** beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 7*). [*vilâyet,]*

vir: Vermek.

Efseri Dârâ’ya **virmez** hil’ati Keyhusrev’e / Tâc-ı ‘ışk-ıla maḥabbet hil’atin Mecnûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 4*). [*virmez, -mez]*

Câme-i ‘ışkı bütün dünyâya **virse** iy gönül / Yoḥsa dünyâ hil’atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 3*). [*virse, -se]*

Pîr-i muğâna **virmem** ezelden ḥavâledür / Kısmet bu yolda destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [*virmem, -me, -m]*

Virüp dermânuñı al derd-i ‘ışkı / Bunuñ tek degme kez sermâye düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 4*). [*virüp, -üp]*

Her ne kim **viridi** dünyâ evvel Muhibbî bir bir / Âḥir komaz alur ol virmiş-durur saña karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 5*). [*viridi, -di]*

vir: Vermek II alışverişte bir şeye karşılık vermek.

Naqd-i dil **virüp** metâ’-ı hüsne kim ola ḥarîd / Aña bu yolda belâ vü derd ü gam ḥâşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [*virüp, -üp]*

Cân u dil naqdini **virüp** gönülüm ister vaşlını / Ne ‘aceb dīvâne olmuşdur ‘aceb sevdası var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 2*). [*virüp, -üp*]

Sîm-i eşk-ile harîdâr-ı metâ‘-ı vaşl olan / **Virür** ol cân naqdini âhîr bu dünyâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 2*). [*virür, -ür*]

Assı ziyân gözede sermâyesin **virüp** / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*virüp, -üp*]

Cân naqdi ile geldi kapuña yine gönül / **Virdi** metâ vuşlatuñi iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*virdi, -di*]

Viren bâzâr-ı ‘ışk içre alan cân naqdini derdi / Hâkîkatde odur ‘âşık dimeñ bâzârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 5*). [*viren, -en*]

Cân virüp ger büse alduña dime virdüm bahâ / Dü cihânı bile **virseñ** aña erzândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 9*). [*virseñ, -se, -ñ*]

Virmiş iken büsesin cân naqdine / N’oldı bilmem döndi ikrâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 4*). [*virmiş, -miş*]

Naqd-i cân[ı] kim **virüp** aldı nigâruñ büsesin / Eylemedi kimsene dünyâda bunuñ gibi as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 3*). [*virüp, -üp*]

vir: *Vermek II gönül vermek.*

Sen tururken kime **virem** ben ‘aceb dil bülbülin / Kâyinātuñ kimse dimez senden özge verdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 4*). [*virem, -e, -m*]

vir: *Vermek II sunmak, takdim etmek, ikram etmek.*

Bâdeyi rinde **virüp** ‘âşık ma‘şûk etegin / Şüfiye zerğ u riyâ zâhîde fetvâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [*virüp, -üp*]

Bâğ-ı hüsninde **virür** gayra sulu şeftâlûlar / ‘Âşık-ı dil-ğaste ger varsa aña ayvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 2*). [*virür, -ür*]

Bir büseye cân naqdin cânâne kabûl itmez / Bir cân nedür **virseñ** biñ cânâ kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 1*). [*virseñ, -se, -ñ*]

Mey **virürsin** bârî bend it zülfüñi iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*virürsin, -ür, -sin*]

vir: *Vermek II zekat vermek.*

Görsün Muhibbî **vir** aña hüsnüñ zekâtını / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*vir,]*

Virmede ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsnini / İy Muhibbî niçe yıl kûyında biz sâ‘illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*virmede, -me, -di*]

Farzdur gel **vir** zekât-ı hüsnüñi / ‘Âşıkun görmek temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*vir,]*

vir: Bağıslamak, ihsan etmek.

Kullarumdur kapuma gelsün didi ol pādīshāh / Her murādı **virürem** cān-ıla tek siz isteñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 4*). [*virürem, -ür, -em*]

Kim saña bu hüsnî **virdiyye** eyā şīrīn-dehen / Kūh-ı ğamda ben belā-perverdi Ferhād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 2*). [*virdiyye, -di, -y, -se*]

vīrān: Yıkık, yıkılmış, harap II harap, perişan, dertli, meftun olan aşığın gönlü.

Sanmañuz bir daħı ma‘mūr ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam yıkalıdan daħı **vīrāndur** henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*vīrāndur, -dur*]

Göñlüme geldi nüzül itdi yine sultān-ı ğam / Şöyle beñzer hoş gelüpdür aña bu **vīrānumuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*vīrānumuz, -umuz*]

vīrān evlemez: Yıkmak, bozmak, harap etmek.

Sen ħarāb itmek neden iy ğam dil-i vīrānemi / Hānesin kendü eliyle kimse **vīrān evlemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 2*). [*vīrān evlemez, -mez*]

vīrān itmege: Yıkmak, bozmak, harap etmek.

İy ecel ten şehrinî ısmarla seyl-i eşküme / Anı **vīrān itmege** gözümünden akan mā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [*vīrān itmege, -meg, -e*]

vīrān oldı: Yıklamak, harāb olmak || "gönül evi" bağlamında gönlü harāb olmak, gönlü kırılmak.

(ع) Göñlüm evi bir vech-ile **vīrān oldı** / Kim eñibbā aña cem‘ olsa devā yok zinhār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [*vīrān oldı, -dı*]

vīrān olupdur: Yıklamak, harāb olmak || "gönül evi" bağlamında gönlü harāb olmak, gönlü kırılmak.

Korkaram kim sırr-ı ‘ışkuñ genci bir gün açıla / Key katı **vīrān olupdur** bu dil-i vīrānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 2*). [*vīrān olupdur, -up, -dur*]

vīrāne: Yıkılmış, harap olmuş eski yapı II yanmış veya yıkılmış yapılardan geriye kalan yıkıntılarla dolu yer.

Genc-i ‘ışkuñ çü Muhibbî yiri **vīrāne-durur** / Ya ħarāb olmaga n’içün dil-i pūr-tāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*vīrāne-durur, -durur*]

Ĥarāb olalıdan göñlüm aña **vīrānedür** dirler / Bulnursa eger vuşlat aña genc-ĥānedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*vīrānedür, -dür*]

Sīneden ĥālī degül bir dem ĥayāl-i zülf-i dōst / Çün perīnüñ meskenidür ekşeri **vīrāneler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 3*). [*vīrāneler, -ler*]

Göñlümün **vīrānesin** ol şāh ābād istemez / Hey ne zālimdür ki zulm[ı] hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [*vīrānesin, -si, -n*]

Döneliden Naḥçıvân'a gönülümün **vîrânesi** / İy Muḥibbî gözlerüm yaşına da dirler Aras (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7*). [*vîrânesi, -si*]

vîrâne olmadın: *Yıkılmak, harâb olmak || "gönül evi" bağlamında gönü harâb olmak, gönü kırılmak.*

Hâne-i dil olmadın vîrâne âbâd eylegil / Yazılıpdur defter-i 'ışka ezelden saña hâş (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 3*). [*vîrâne olmadın, -madın*]

vîrâne olmsı: *Yıkılmak, harâb olmak || "gönül evi" bağlamında gönü harâb olmak, gönü kırılmak.*

Konup dil hânesine leşker-i gam / Niçe yıllar yatur **vîrâne olmsı** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [*vîrâne olmsı, -msı*]

vird-i zebânıdur: *Dilin virdi, zikri II tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.*

Maḥabbet bahırına taldum sözüm dürr-i ma'ânîdür / Anuñçün ehl-i 'ışkuñ dâyimâ **vird-i zebânıdur** (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 1*). [*vird-i zebânıdur, -ı, -dur-ıdur*]

vird-i zebânınum: *Dilin virdi, zikri II tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.*

Zıkr-i leb-i la'lûñ olalı **vird-i zebânınum** / Her bir yañadan güşuma irer benüm âvâz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*vird-i zebânınum, -um*]

viril: *Verilmek, takdir edilmek, uygun görülmek.*

Kimine nâz u ezel kimine **virilmsı** niyâz / Yoksa 'ışkuñ ibtidâsı gül midür bülbül midür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3*). [*virilmsı, -msı*]

Ben turam kuyuñda n'eyler gel raḳıbe virme yüz / Bülbüle gülşen **virilmsı** mâkiyâna da kümes (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [*virilmsı, -msı*]

İy Muḥibbî kim ki 'ışk yolında cân terk itmedi / Hâşıl-ı 'ömrine **virilen** hevâdur çün ğarâz (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*virilen, -en*]

vişâl: *Kavuşmak, ulaşmak II sevdiğine kavuşma, vuslat.*

İrişüp cânân **vişâline** bulur maḳlûbını / Ten libâsından şu cân kim soyınup 'üryân olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 4*). [*vişâline, -i, -n, -e*]

Hâbtüm gün yüzüñ göster **vişâlün** şubhına irsün / Şeb-i hicründe aḥvâli Muḥibbî'nün mükedderdür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [*vişâlün, -ün*]

Vuşlat içre hiç kes bilmez **vişâlün** kadrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*vişâlün, -ün*]

İrişilmez zülfi devrinde **vişâli** gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârın görür (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [*vişâli, -i*]

Küyuna varmaz gönül eyler **vişâlin** ârzü / 'Âşık-ı didâra sanmañ cennet ü kevşer yiter (*Muḥibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [*vişâlin, -i, -n*]

Vişālūñ çünki bākīdür firākı / Muqarrerdür ki her rūzuñ şebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 4*).
[vişālūñ, -üñ]

Zür u zâr-ıla vişāline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemân sîm-ile zerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 1*). [vişāline, -i, -n, -e]

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*).
[vişālin, -i, -n]

Leb-i şîrînine karşı yanaram tâ seher çün şem‘ / Ben ol maḥrem-i şem‘ oldum vişāli engübîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [vişāli, -i]

Her dem vişāle va‘de ider eylemez vefā / Vardur egerçi yār-ıla qavl ü qarārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [vişāle, -e]

Her vişālūñ çünki bildük āhiri hicrān imiş / Terk-i vaşl itdük anuñçün hicri nā-çār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 4*). [vişālūñ, -üñ]

Zāhid egerçi cennet ü havrā kılır heves / Ben isterem vişālini ‘ālem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [vişālini, -i, -n, -i]

Her vişālūñ āhirin bildük hemân hicrān imiş / Pes bu ma‘niden neden vaşl istemeñ iy bü‘l-heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 3*). [vişālūñ, -üñ]

visāl-i dilbere: *Sevgilinin vuslatı.*

Her ki cāna kıymaya irmez vişāl-i dilbere / Bu sözi ben dimezem bilüñüz ulular dimiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 4*). [vişāl-i dilbere, -e]

visāl-i yāra: *Sevgiliye kavuşma.*

Niçe demler inleyüp nā gibi kıldum ben nefes / Ḥamdü-lillāh kim vişāl-i yāra buldum dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1389, Beyit 1*). [vişāl-i yāra, -a]

vü: *Vü: ve.*

Adı var Mecnūn’uñ ammā bir saçı leylī-veşūñ / Görmüşem derd ü belā vü miḥnetin andan beter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 5*). [vü,]

Nakd-i dil virüp metā‘-ı hüsne kim ola ḥarīd / Aña bu yolda belā vü derd ü ḡam ḥāşıl-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3*). [vü,]

Bilmem ki semen bergi vü yā sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [vü,]

Leylī zülfüne gönül vireli dîvāne olup / Deşt-i ḡam içre ki san ḥasta vü mecnūn iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2*). [vü,]

Zāhid eydür geç Muhibbî bāde vü maḥbūbdan / Hiç yakışmaz gönlüme zîrā sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [vü,]

Terk eyle kamu fikri hemân saña gereklü / Bir yār-ı perī-çehre vü mey āb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [vü,]

Gerdün gibi meyli o mâhuñ çü dönedur / Cevr ü cefâ **vü** şîveleri güne gunedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 1*). [vü,]

İy Muhibbî giceler meclisi zeyn itmeg-içün / Sâgar u bâde **vü** şem‘ ü gül-i hamrâyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5*). [vü,]

Var mı cihânda bir saña beñzer Muhibbî rind / Cânı şarâbhânedede **vü** cismi evdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 5*). [vü,]

Hâl-i ‘âlem bir degüldür gâh şadî gâhi ğam / Bülbül anuñçün gehî güyâ **vü** gâhî lâl olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 2*). [vü,]

Ay alnuña **vü** gün yüzüñe her kim nazâr itse / Sanma ki cihân içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [vü,]

Bir bencileyin zülfi hevâsına tolaşmış / Āşüfte **vü** ser-keşte giriftâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [vü,]

Bir bencileyin zülfi hevâsıyla Muhibbî / Dildâde **vü** âvâre siyehkâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [vü,]

Kimdür Muhibbî dir-iseñ iy pâdişâh-ı ‘ışk / Bir derdmend bende **vü** bir hâk-i pâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 5*). [vü,]

Her kim ki dikdi sîneye ‘ışkuñ nihâlini / Derd ü belâ **vü** miñnet ü ğam berg ü bândur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 4*). [vü,]

Riyâ **vü** zerķ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdün / Sanursın zâhidâ ‘ışkı bu dañı ihtiyârdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [vü,]

(ع) ‘Āşık ser-i küymü diler şâm u seher / Heves itmez bu gönül hürî **vü** cennet dañı nâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 18*). [vü,]

Ser-i zülfinde her bir mü bilür yüz biñ cefâ **vü** nâz / Velî bir mü kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [vü,]

Dürîş hayra **vü** şerden ictinâb it / Dimesünler senüñ içün bed-âmüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 4*). [vü,]

Ol yâr bu ben ‘âşıka hergiz nazâr itmez / Sengîn diline nâle **vü** yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [vü,]

Cevr-ile öldürse beni yâr niyâz / Devleti pâyende **vü** ‘ömri dirâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [vü,]

Didüm iy dilber nedür bu şîve **vü** cevri ü cefâ / Güldi didi nâz-ıla ‘âşıkları zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 6*). [vü,]

Eylemem zâhid gibi hürî **vü** Rızvân arzû / Hiç murâdum yok benüm dîdâr-ı cânân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [vü,]

Ger ister-iseñ iki cihân devletin iy dil / Dermânde **vü** dil-ğastelerüñ hâline tut güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 6*). [vü,]

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / Ya olam derd ü belâ **vü** miñnet ü ğamdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [vü,]

Çünkü vefâ **vü** mihr ü mağabbet bulunmadı / Ādemle sakın eyleme dünyâda ihtilât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 2*). [vü,]

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

Dâg-ı dilümle yansa **vücüdum** ‘aceb midür / ‘İşk âteşiyle sinede ol dâg lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*vücüdum, -um*]

vücüda getürmez: *Oluşturmak, meydana getirmek, var etmek. II doğurmak.*

Hâk’uñ emriyle ‘İsî’yi vücüda / Getürmez her nisâ bil Meryem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 2*). [*vücüda getürmez, -mez*]

vuşlat: *Kavuşmak, ulaşmak II sevdiğine kavuşma.*

Vuşlat içre hîç kes bilmez vişâlüñ kâdrini / Kıymetin ol dem bilür kim arada hicrân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 3*). [*vuşlat,]*

Harâb olalıdan göñlüm aña vîrânedür dirler / Bulnursa eger **vuşlat** aña genc-hânedür dirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1101, Beyit 1*). [*vuşlat,]*

Cân nağdı ile geldi kapuña yine göñül / Virdi metâ **vuşlatuñı** iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*vuşlatuñı, -uñ, -ı*]

İy Muhibbî olmuşuz ‘âlemde dîdâr ‘âşıkı / **Vuşlata** meyl eyleyüp būs u kenârı n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 5*). [*vuşlata, -a*]

Fikr eyleme iy dil yürî **vuşlat** ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâğüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [*vuşlat,]*

Ehl-i diller iy Muhibbî mest ü şâdân oldılar / İtdiler **vuşlat** hūmindan çünki anlar bâde nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 5*). [*vuşlat,]*

vuşlata iremeyüp: *Vuşlata ermek. || Kavuşmak.*

Niçe yıldur şeb-i hicriyle yatur hâsta göñül / **Vuşlata iremeyüp** cânı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [*vuşlata iremeyüp, -e, -me, -y, -üp*]

vuşlatına iremezsın: *Kavuşmak, ulaşmak II sevdiğine kavuşma.*

İremezsın bî-vefâlar vuşlatına iy göñül / Ger firâkıyla yanarsañ hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*vuşlatına iremezsın, -e, -mez, -sın-ı, -n, -a*]

Y

ya: *Nida, ey.*

İki çeşmüm revân itmiş yaşını **ya** yabân gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak âsümân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [ya,]

ya: *Yahut, veya.*

İy dil nazar kıl ‘arızı güldür **ya** lâledür / Sünbül saçına bagla gönül kim gülâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 1*). [ya,]

Bilmem ki semen bergi vü **yâ** sîm tenüñdür / Gül yaprağı var-ısa senüñ pîrehenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [yâ,]

Dimezüz cevri ü cefâ eyleme **yâ** eyle vefâ / Râziyuz her ne kılursañ bizi tek yâda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [yâ,]

Görinen ruhsârı üstinde kara saçlar mıdır / Pîç pîç olmuş **ya** genç üzre yatur ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [ya,]

H‘âba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä mıdır / **Ya** şarâb-ı nâzı nüş itmiş yatur maħmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [ya,]

Yüzüñ nûrına kim dir nâra beñzer / **Ya** kimdür kim diye gülnâra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [ya,]

‘Aceb sünbül midür zülfüñ **ya** ‘anber / Dimâğ-ı dehr olur andan mu‘attar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [ya,]

Görinen haţ mıdır **yâ** leşker-i mür / Ki tutdı kişver-i ħüsni ser-â-ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 7*). [yâ,]

Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ yanında ħâr olmaz / **Ya** bülbül var mı ‘âlemde enîsi âh u zâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 1*). [ya,]

Bulınmaz gül enîs-i ħâr kılmaz / **Ya** bülbül var mıdır kim zâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [ya,]

Var mıdır bir ‘ışk eri kim vaşl-ı cânân istemez / **Ya** belâya mübtelâ derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 1*). [ya,]

‘Uşşâka çäre dirler-idi şabr u **ya** sefer / Kalmadı şabr terk iderüz biz diyârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 3*). [ya,]

Zâhidâ sanma bizi cennet **ya** gülzâr isterüz / Şâf kalbüz görmege su gibi dîdâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 1*). [ya,]

Zâhidâ sanma bizi biz nefis igvâsındayuz / **Ya** cihâna meyl idüp dünyâ temennâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 1*). [ya,]

‘Âşıkuz ancak hemân dîdârdur maşşûdumuz / Sanma cennet isterüz zâhid **ya** ħavrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [ya,]

Sensüz n'iderem cenneti **ya** hür-ı behişt / Bir bencileyin 'âşık-ı dîdâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 6*). [ya,]

Bu Muhibbî mest olup açdı ma'ânî dürcini / Bâde-i Hâfız meger **ya** câm-ı Câmî itdi nüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 5*). [ya,]

Beni sen sanma iy zâhid şârâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi **ya** gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [ya,]

Kim câm içerse Cem **ya** İskender olur hemân / Hüm-hâne güşesi ne ulu bârgâh-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1450, Beyit 3*). [ya,]

Olmadı yâ Rab gönül bu derd-i hicrândan hâlâş / Câmî hicrândan hâlâş it **ya** beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [ya,]

Olmadı baña müyesser kim olam meclisde hâş / **Ya** olam derd ü belâ vü mihnet ü gamdan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1477, Beyit 1*). [ya,]

ya: Peki ya?.

Gözleri âhü olaldan oldı zülfî müşk-i Çîn / **Ya** lefâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [ya,]

Eyledüm 'ışk âteşine döstlar cânum sipend / Âteşe düşen kişinüñ âhîri pes **ya** nedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 4*). [ya,]

Zülfî zencîrinde gönlüm kim görüp şeydâ dimez / **Ya** şârâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [yâ,]

ya: Yay, ok atılan yay. II Sevgilinin yay gibi kaşları.

Çeşmi eline kuralı **ya** kaşların tutup / Atsa hadeng-i gamzesi şâfî derünadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1034, Beyit 2*). [ya,]

İy kaşı **ya** atagör iç kabzadan gamz okların / Sînemi delsün varup bagrumda itsün yirler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [ya,]

Ya kaşuñdan tîr-i gamzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle zahrumdan çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [ya,]

Tañ degül cânuma ger kaşd ider-ise gamzeler / Zülfî kâfir çeşmi hünî dilberüm **ya** kaşludur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3*). [ya,]

Gâh olur zencîr idüp zülfüñ dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh **ya** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [ya,]

Nâvek-i gamzesine döymeye sînem siperi / Kaşı **yasını** kaçan 'işve ile yâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [yasını, -sı, -n, -ı]

Ya kaşlarıyla alsa ele gamze okların / Sînem içinde konmuş aña dil nişânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 5*). [ya,]

Her kaçan alsa ele **ya** kaşlaruñ gamz okların / Sîneden anı geçür her biri san bir kesmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 3*). [ya,]

Tîri çün sehm-i sa'âdetdür naşîb ola diyü / Bu Muhibbî kaşları **yasın** görüp kırbân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 5*). [*yasın, -sı, -n*]

Kaşı **yasma** cân iderse kırbân / Muhibbî'nün muqarrer devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 10*). [*yasma, -sı, -n, -a*]

Sîne pülâd olsa da ğamzeñ ider andan güzer / Şol muqavves kaşlaruña döstüm kim **ya** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 3*). [*ya,]*

Sîne şahrâsına dil dikedüm nişân ol tıfl için / Atsun ğamz okların ebrülara kim **ya** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 2*). [*ya,]*

Âfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ârâ dimez / Ya muqavves kaşlaruñ görüp aña kim **ya** dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [*ya,]*

Âhû göziyle **ya** kaşı bir kaşa beñzemez / Yazan anuñ naqışını naqqâşa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1*). [*ya,]*

Katıdur kaşlaruñ **yası** anı nâ-ehle gel sunma / Baña sun kıymetin kâdrin kemândâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 3*). [*yası, -sı*]

Kaşları **yasma** karşı sînemi kıldum siper / Deldi geçdi tutmadı müjgâni ğâyet tîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 3*). [*yasma, -sı, -n, -a*]

Eyledi tîr-i cefâya bu benüm sînem siper / Ol ki ebrûñi şehâ **ya** ğamzeñi tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 2*). [*ya,]*

Ser fitnedür gözler-ile kaşlar senüñ / Müjgân tîrüne katı **yadur** ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 3*). [*yadur, -dur*]

İy Muhibbî olalı bu dil nişân / Kaşların **ya** ğamzesin tîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 6*). [*ya,]*

ya: Yay, ok atılan yay. // Âşığın iki büklüm boyu.

'Arşa-i 'ışk içre diksem tañ mı eflâke nişân / Atmaga âh oklarına uş bu kıddüm **ya** imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 4*). [*ya,]*

ya: Peki ya, neden, niçin.

Kırbân ideyim cânımı cânâne içündür / **Ya** bisledüğüm cânımı cânâ ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 1*). [*ya,]*

Pâyüña n'ola dökse Muhibbî gözi yaşın / Bu sakladuğı sîm ü zeri **yâ** ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*yâ,]*

Genç-i 'ışkuñ çü Muhibbî yiri vîrâne-durur / **Ya** harâb olmaga n' için dil-i pür-tâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 5*). [*ya,]*

Cânımı çün aldı ğamzeñ **ya** n' için komaz beni / Çünkü nesnem kalmadı bilsem ki dağı nem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 3*). [*ya,]*

Gün yüzine olmasa âşüfte alınma kamer / **Yâ** n' için anlar yürür 'âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*yâ,]*

İctinâb eyler zulümden döstüm kâfir dağı / **Ya** nedendür zülf ü ğamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*ya,]*

Muhibbî küyuña varsa talar ol dem seg-i küyuñ / **Ya** ne'ychün dirler iy hürî ki cennetde 'azâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 5*). [ya,]

Âfitâb-ı hüsne kim mihr-i cihân-ârâ dimez / **Ya** muqavves kaşlaruñ görüp aña kim ya dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 1*). [ya,]

Niçe bir kaşruñ yaparsın hışt-ı sîm ü zer ile / **Yâ** niçe bir 'işt ü 'iştret çün döşersin sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [yâ,]

ya: *Yahut, veya II Yay, ok atılan yay. II Sevgilinin yay gibi kaşları.*

Bilmedüm zülfüñ midür boynumdaki dâm-ı belâ / Cânuma kaşd eyleyen gamzeñ midür **ya** kaşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3*). [ya,]

ya eylemiş: *Yay eylemek, yay haline getirmek, yay olarak kullanmak.*

Delmek için sînemi yir yir benüm / Ğamzesin ok kaşların **ya eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [ya eylemiş, -miş]

yâ ilâhî: *Ey Allah'ım!*

Nâle vü feryâd u zârîdür benüm dün gün işüm / **Yâ İlahî** olmasun 'âlemde kimse yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 3*). [yâ ilâhî,]

ya kılur: *Yay haline getirmek.*

Eylerem ben gamzesine sînem içre dil nişân / Tîr-i müjgâna kaçan kim kaşlarını **ya kılur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 3*). [ya kılur, -ur]

ya ne: *Peki ya neden?*

Büseye cân naqdin aldı yâr bâzâr eyledi / Di Muhibbî **ya ne** hışm eyler çün olmışdur 'ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [ya ne,]

ya n'îçün: *Peki ya neden ?*

Küyuña dârü's-şifâ dirler **ya n'îçün** döstüm / Niçe yıllardur ki anda kalmışam şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [ya n'îçün,]

yâ rab: *Ey Rabbim.*

Dilüm âvâredür **yâ Rab** ki bir ân eylemez ârâm / Ğamı bir lahza dür olmaz gözümde çünki h'âb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 4*). [yâ rab,]

yâ rab: *Ey Rabbim.*

Olmadı **yâ Rab** gönül bu derd-i hicrândan hâlâş / Cânı hicrândan hâlâş it ya beni cândan hâlâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 1*). [yâ rab,]

ya yā: Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

La'l-i nābuñ hasretinden bu Muhibbî aghlasa / Gözleri yaşı anuñ ya dürr ü ya mercān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [ya ya,]

ya yā: Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Hey ne zālimsin varup ger kapuña dād istesem / Ya sürüñ yā öldürüñ diyü o dem fermān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [ya yā,]

ya yā: Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Bāğ-ı hüsnuñde gönül düzdin giriftār eyledüñ / Çeşm-i cellāduñ ya katl itsün anı ya zülfe as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [ya ya,]

yabān: Uzak, yabancı el.

İki çeşmüm revān itmiş yaşını ya **yabān** gözler / Nitekim düd-ı dil dilden çıkıcak āsümān gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [yabān,]

yād: Yabancı, hasım kimse. // rakip.

Yār elinden zehr eger nūş eylesem tiryāk olur / **Yād** elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [yād,]

yād: Yad: anma, hatırlama II hatır II hatıra II yadına: bir şey veya kimse hatırına, bir şey veya kimse için.

Dür dişüñ **yādına** talsam ger ma'ānī baħrına / Her ne cevher kim çıkarsam fikr-i bıkürmeden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 2*). [yādına, -ına]

Bencileyin la'l-i nābuñ **yādına** iy gonca fem / Gülşen içre lāleyi gördüm mey-i hāmra çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 3*). [yādına, -i, -n, -a]

La'l-i şîrîn ü dehānı **yādına** / Bu Muhibbî cān virür Ferhād'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 5*). [yādına, -i, -n, -a]

La'l-i nābı **yādına** güp güp düşüp mey-hāneye / Biz harābātī olup cām-ı maħabbet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 3*). [yādına, -i, -n, -a]

Firkatıyla her gice tañ mı ola bī-h`āb göz / La'l-i nābuñ **yādına** her dem olur hūn-āb göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1264, Beyit 1*). [yādına, -i, -n, -a]

Naħl kaddüñ **yādına** serv-i hūrāmānum benüm / Göz yaşı pāyuña her dem cūlar olup çağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 2*). [yādına, -i, -n, -a]

La'l-i lebinüñ **yādına** cān virsem 'aceb mi / Virdi ğam Şîrîn-ile Ferhād'ı görüñ baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 3*). [yādına, -i, -n, -a]

Serv-ı kaddūn **yādına** gülşende iy serv-i hırām / Bu Muhibbî'nün iki çeşmini gördüm cū-y-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 5*). [yādına, -ı, -n, -a]

yād eylemiş: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Ol tabīb-i dil yine bu hastasın **yād eylemiş** / Bir cevāb itmiş lebinden gönlümi şād eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [yād eylemiş, -miş]

yād eyler: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Yine dil murğı şehā gün yüzüni **yād eyler** / Giceler şubha degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [yād eyler, -r]

yād eyler: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Gelmesün dağı Muhibbî ser-i kūyuma dimiş / Görün ol luğf issi kim bendesini **yād eyler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 8*). [yād eyler, -r]

yād idicek: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Dil ruhlaruñı **yād idicek** işi zār olur / San kim çemende şevk-i gül-ile hezār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 1*). [yād idicek, -icek]

yād idüben: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

İy bülbül-i dil eyleme gül gibi gel neşāt / Bād-ı hazānı **yād idüben** eyle ihtiyāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 1*). [yād idüben, -üben]

yāda getür: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

İy gönül kühkenün nālîşini **yāda getür** / Sen dağı nāle kılup sengi de feryāda getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 1*). [yāda getür,]

yāda getür: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Dīdeden akdı gözüñ yaşı revān oldı yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ı kadi **yāda getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [yāda getür,]

yāda getür: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini **yāda getür** / Sākıyā cānuñ için ehl-i dile bāde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 1*). [yāda getür,]

yāda getür: *Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.*

Dimezüz cevri ü cefā eyleme yā eyle vefā / Rāzıyuz her ne kılursañ bizi tek **yāda getür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 4*). [yāda getür,]

yādigār: Bir kimseyi veya olayı hatırlatmak üzere verilen yahut onlardan kalan şey // Hatıra, armağan, hediye.

Sakla Muhibbî sînde tîrini cân gibi / Çünkü saña ol kaşı ya **yādigārıdur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1200, Beyit 5).
[yādigārıdur, -ı, -dur]

Didiler yaralar n'eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemân-ebürü nigāruñ **yādigārıdur** (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1201, Beyit 5). [yādigārıdur, -ı, -dur]

Ugrın ugrın gānzelerle sînem üzre yaralar / Ol kaşı ya gānzesi ok **yādigārıdur** diñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1330, Beyit 3). [yādigārıdur, -ı, -dur]

yag: Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mide, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kulları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı // Kandili yakmaya yarayan sıvı.

Tekye-i 'ışka gönül kândîl cânıumdur fitil / Anı rüşen eyleyen bagrumda olan **yag-ımuş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1399, Beyit 5). [yag-ımuş, --ı, -muş]

yag: Yenilen besinlerin fazlasından, gıdâsız kalındığı zaman kullanılmak üzere kalp, mide, bağırsaklar ve böbrek gibi iç organların etrâfında, kaslar, dokular arasında depolanan, deri ve kulları dış etkilerden koruyan hidrokarbonların ortak adı.

Rüşen itmege çerâğın tekye-i 'ışkuñ müdâm / Tuñfe iletür bu gönül bagrındaki **yagın** çeker (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1161, Beyit 2). [yagın, -ı, -n]

Dil tekyesinde yakalı 'ışkuñ çerâğını / Yandı eridi kalmadı yürekte **yagumuz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242,
Beyit 2). [yagumuz, -umuz]

Dil fitilin yakmaga kândîl-i 'ışk içre müdâm / Yaş yirine bagrı **yagı** ile üstün yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1415, Beyit 4). [yagı, -ı]

yag: Gökten yere düşmek // Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Şol kadar bārân-ı eşk āhum şehābından **yagar** / Qalbine yāruñ eşer itmez 'aceb mermer midür (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1049, Beyit 4). [yagar, -ar]

Şol deñlü **yagar** seng-i cefâ küyına varsam / Başum biñ eger olsa olur cümlesi haşhâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel
1422, Beyit 4). [yagar, -ar]

yagdur: Yağmasını sağlamak // Çok miktarda atmak, savurmak.

Bād-ı müşg-āmîzi 'anber **yagdurur** / Zülfüne beñzer ki dāyim şānedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3).
[yagdurur, -ur]

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü **yagdurdı** nigār / Varırmaz oldum ser-i küyına yollar taşludur (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1084, Beyit 2). [yagdurdı, -dı]

Dāğ-ı hasretten bitüpdür sînem üzre lāleler / **Yagdurur** çeşmüm şehergeh anuñ üzre jāleler (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1167, Beyit 1). [yagdurur, -ur]

'Aşık oldur yār eger **yagdursa** yüz seng-i cefâ / Başına biñ zañm iderse hergiz āhı eylemez (Muhibbî Dîvânı,
Gazel 1268, Beyit 4). [yagdursa, -sa]

‘Āşık oldur yār ger **yagdursa** şad seng-i cefā / Başa biñ zaħm irse hergiz āh u vāhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [*yagdursa, -sa*]

yagla: Yağlamak, yağ sürmek.

Dil fitilin yakmaga kandil-i ‘ışk içre müdām / Yaş yirine bagrı yağı ile üstin **yaglamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*yaglamış, -miş*]

yagma: Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçma, çapul, talan.

Nergis-i mestüñle zülfünden gönül olmaz ħalās / Cān u dil **yagmasına** anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 3*). [*yagmasına, -sı, -n, -a*]

yagma eyledi: Yağmalamak, talan etmek.

‘Aql u şabrum bir ugurdan anı **yagma eyledi** / Kimseye virmez emān bir laħza ol cemmāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 2*). [*yagma eyledi, -di*]

yagma eyledi: Yağmalamak, talan etmek.

‘Aql u şabrum bir ugurdan aldı **yagma eyledi** / Kimseye virmez emān bir laħza ol cammāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 2*). [*yagma eyledi, -di*]

yagma ider: Yağmalamak, talan etmek.

Leşker-i ğam āh kim dil kişverin **yagma ider** / Ancak anuñ def’ini cām-ı mey-i ħamrā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 1*). [*yagma ider, -er*]

yagmacı: Yağma eden, yağmalayan.

İy Muhibbî mülk-i dil küllî ħarāb olsa ne tañ / Zülfi kâfir ğamzeler Tātār-veş **yagmacıdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5*). [*yagmacıdur, -dur*]

Ebed ma‘mūr olmaz mülk-i dil āh / Gözi Tātār-veş **yagmacımızdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1113, Beyit 2*). [*yagmacımızdur, -muz, -dur*]

Göñlüm evini yıkdı **yagmacı** ğamzeñ iy dōst / Ğaretde māhir ancak Efrāsıyāb’a beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*yagmacı,]*

yagmaya virdi: Yağmalamak, talan etmek.

Cān u dil **yagmaya virdi** āh kim bir muğbeçe / Ol sebebden cānda şabr u kalmadı göñlümde hūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 2*). [*yagmaya virdi, -di*]

yagmaya vire: Yağmalamak, talan etmek.

Gelse ğam Ye‘cūci **yagmaya vire** dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karšu aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*yagmaya vire, -e*]

yagmur-ves: Yağmur gibi, yağmur misali.

Gülşen-i hüsnünde cânâ gül yüzün gördükçe âh / İderem akar yaşum gözden benüm **yagmur-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [*yagmur-ves,]*

Giceler hüsnün bahârın fikr idüp âh eylesem / Çın seher bu gözlerüm yaşlar döker **yagmur-ves** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*yagmur-ves,]*

yahşı: Güzel, iyi.

Didüm cânâ ‘aceb rüşen yüzün var / Didi tahsîn idüp **yahşı** sözün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [*yahşı,]*

yâhû: Söylenen söze dikkati çekmek ve anlamını güçlendirmek için kullanılır.

Bir gözi âhû bu gönümü alup oldı revân / Cân bile gitdi didüm ben aña **yâhû** begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 2*). [*yâhû,]*

‘Aceb bu gamze midür **yâhû** cellâd / Tutar hâzır elinde tîğ u hançer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 4*). [*yâhû,]*

Sanma şöret gözlerüz biz **yâhû** dârât ehliyüz / ‘Âlemi bir cür‘aya satduk hârâbât ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 1*). [*yâhû,]*

yâhüd: Yahut, veya.

Nıgehbanı olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / **Yâhüd** zülfi tılısm olmuş o genc üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [*yâhüd,]*

Leblerün fikri nigârâ sanma fikrümnden çıkar / Gün yüzün fikri **yâhüd** kalb-i sipihürnden çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [*yâhüd,]*

Kalbine âhum eger kılmaz benüm / Seng-i hârâdur **yâhüd** pülâddur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 4*). [*yâhüd,]*

Bilmezem cevr ü cefâyı **yâhüd** ‘izz ü nâz olur / Gel benüm çok sevdüğüm didükçe meylün az olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 1*). [*yâhüd,]*

Dehân[ı] mîme zülfi[i] cîme beñzer / Teni büllûra **yâhüd** sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*yâhüd,]*

Biz dimezüz ki mihr ü **yâhüd** maḥabbet it / Cevr ü cefâlaruñla senün pür-şâfâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 2*). [*yâhüd,]*

Şem‘-i rüşen var mı **yâhüd** bir gice / Yakuban pervânesin nâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*yâhüd,]*

Nâme içre nâmını añmış Muhibbî dilberün / Sehv-ile yazmış meger **yâhüd** yazılmışdur ğalaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 5*). [*yâhüd,]*

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

- Dün gice şem‘-i ruḥına karṣu ol meh-pārenüñ / Şubḥ olunca **yakmışam** pervāne-veş bāl-ıla per (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 3*). [*yakmışam, -miş, -am*]
- Şem‘-i hüsni her kaçan hübân **yakar** / ‘Āşık-ı cānbāz aña pervānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 2*). [*yakar, -ar*]
- Zülfi zencîrine kim dil vire dîvāne geçer / Şem‘-i ruḥsârına kim per **yaka** pervāne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*yaka, -a*]
- Görinen şubḥ-dem sanmañ şafaḳ gökler kenārında / **Yakan** bu dāmen-i çarḥı bu āh-ı şubḥgāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 3*). [*yakan, -an*]
- Şem‘-i hüsüne cem‘ olup ‘uşşāk / Tañ mı pervāne-veş **yaka** perler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 3*). [*yaka, -a*]
- Boynuma zencîr-i zülfin dāyimā dakmakdadur / Şem‘-i hüsüne gönül pervānesin **yakmakdadur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*yakmakdadur, -makdadur*]
- Şem‘-i ruḥsāruñ görüp yansam yakılsam tañ midür / Şem‘ gördükçe **yakar** bāl ü perin pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*yakar, -ar*]
- Yaksa eflāki şafaḳ gibi n’ola āhum odı / Āteş-i ‘ışḳum şehā çünki cigerden açılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 2*). [*yaksa, -sa*]
- (↳) Tavāf itmeye vardum ḥaremüñ Ka‘besini / Bu ümîde ki şehā **yakmaya** hergiz beni nār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 16*). [*yakmaya, -ma, -y, -a*]
- Dil tekyesinde **yakalı** ‘ışḳuñ çerāḡını / Yandı eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*yakalı, -alı*]
- Cihānda var mı bir şem‘-i şeb-efrüz / **Yakup** pervānesini nār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 2*). [*yakup, -up*]
- Şem‘-i hüsne iy Muḥibbî cān u ser itme dirġ / Bāl ü per **yakdı** diye dilber bizüm pervānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 5*). [*yakdı, -dı*]
- Şem‘-i rüşen var mı yāḥūd bir gice / **Yakuban** pervānesin nār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 3*). [*yakuban, -uban*]
- İtdi pervāne gönül yine ruḥ-ı yāra heves / **Yakmayınca** komaz āḥir kim ider nāra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [*yakmayınca, -ma, -y, -ınca*]
- Ġarḳa virdi gözlerüm yaşı cihāni gāh olur / **Yakar** eflāki ser-ā-ser sîne-tābı var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4*). [*yakar, -ar*]
- Nāşihā men‘ itme yaksam şem‘-i hüsne cān u dil / **Yakmaga** pervāne perrin gelmez illā nār hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2*). [*yakmaga, -mag, -a*]
- Dil fitlin **yakmaga** kändil-i ‘ışḳ içre müdām / Yaş yirine baḡrı yaḡı ile üstin yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*yakmaga, -mag, -a*]
- Cānā şehāb-ı zülfi ruḥ-ı āfitāba bas / **Yakduñ** bizi bu mihr-ile māhum niḳāba bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1482, Beyit 1*). [*yakduñ, -du, -ñ*]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek II gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çekmek.

Bu Muhibbî dil ü cân **yakduğmı** hasret-ile / Sen bilürsin anı iy bār-ı Hudā kim ne bilür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 5). [yakduğmı, -dug, -i, -n, -i]

Her kim ki **yaka** sînesine dâğ-ı maḥabbet / Gözinden anuñ kan aka ḥünîn cigeri var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 2). [yaka, -a]

Her kaçan derd-i firākuñ kışşasın şerḥ eyleyem / Şem' **yakar** yüregini odlar agzından düşer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3). [yakar, -ar]

Düd-ı âhından Muhibbî'nün n'ola tolsa cihân / Sînesinde âteş-i 'ışkı çün ol **yakmaktadur** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 5). [yakmaktadur, -mak, -da, -dur]

N'ola **yaksam** şem'-i ḥüsne bu gönül pervânesin / Döstim sen şem' olıcak 'âşıkun pervânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 6). [yaksam, -sa, -m]

Âteş-i 'ışka ezel **yakdı** Muhibbî cân u dil / Anuñ-ıçun rüz u şeb dâyim ḥarâbât ehliyüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1344, Beyit 5). [yakdı, -dı]

Nâsihâ men' itme **yaksam** şem'-i ḥüsne cân u dil / Yakmaga pervâne perrin gelmez illâ nâr hoş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 2). [yaksam, -sa, -m]

Nigârâ süz-ı 'ışkuñla **yakar** dil her zamân âteş / Sakıngıl bād-ı âhumdan ider bir gün ziyân âteş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1). [yakar, -ar]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek II yanacak madde olarak kullanmak.

Âteş-i ruḥsârûñ üzre ol mu'anber ḥâller / Micmer-i yâkût içinde müşğ-ile 'anber **yakar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 2). [yakar, -ar]

Âhdan zencîr idüp bu gönlümüñ kândiline / **Yakmaga** ḡam meclisinde ya'nî micmer bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4). [yakmaga, -mag, -a]

Zülfî zencîrine asmış san zaḡan kândilini / Cân u diller **yakmaga** ya'nî ki micmer bağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2). [yakmaga, -mag, -a]

yak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek II gönlü tutuşturmak, gönlüde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek.

Şeb-i miḥnetde ḥasretle **yakan** gün yüzlü mâhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan düd-ı siyâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1). [yakan, -an]

(س) Yanar âhum odından tutuşup saḡf-ı felek / **Yakalı** ḥasret-ile yâr beni leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29). [yakalı, -alı]

(ن) Nün olalıdan kâmetüm iy döst benüm / Beni hicrûñ **yakisardur** bilürem âḡir-i kâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 25). [yakisardur, -isar, -dur]

Ol ki 'âşıkdur Muhibbî **yaksa** ger tîr-i cefâ / Câna biñ zaḡm irse de feryâd [u] âhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5). [yaksa, -sa]

Cân u dil bâl ü perümdür **yakdı** anı nâr-ı ḡam / Varabilmem küyuña çün bî-per ü bâlem henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 2). [yakdı, -dı]

Ehl-i diller şaydına zülfini gördüm âğ-ımıñ / **Yakdı** cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ımıñ (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1). [yakdı, -dı]

Beni cānā inen **yakma** sakın bu āh-ı sūzāndan / Amānsuzdur amān virmez bilürsin bī-amān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 4*). [*yakma, -ma*]

Göñül şehrinin **yakmaga** Muhibbī'nün saçun şeb-rev / Olur dāmānı altına ider her şeb nihān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1456, Beyit 5*). [*yakmaga, -mag, -a*]

Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünkü rahmuñ yok baña n' için olursın dil-ıhrāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 1*). [*yakma, -ma*]

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāğ-ı gam **yakdı** / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 2*). [*yakdı, -dı*]

Yakma iy dil nār-ı hicre bu Muhibbī ḥastay / Ḥayra gir cevr ü cefādan kıl bu miskīni ḥalāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1483, Beyit 5*). [*yakma, -ma*]

yaka: *Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.*

Cān ez-cihān āvāredür şabrum **yakası** pāredür / Ğamla göñül bī-çāredür cān u cihānum kandaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1090, Beyit 3*). [*yakası, -sı*]

yakaldan: *Yaktığından beri.*

Püte-i hicrāna **yakaldan** Muhibbī'yi nigār / Ğill ü gışdan kurtulup zer gibi pāk olmuş yatur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*yakaldan,]*

yakul: *İçin için yanmak, üzülmek.*

Bu semāda görineni berḳ u bārān sanmañuz / Çarḫ-ı gerdān **yakulup** ben sūhte için aglar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1194, Beyit 3*). [*yakulup, -up*]

yakış: *Uygun olmak.*

Zāhid eydür geç Muhibbī bāde vü maḥbūbdan / Hiç **yakışmaz** göñlüme zīrā sözinüñ serdi var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*yakışmaz, -maz*]

ya'küb: *Hız. Ya'küb. II çile çeken, hasret duyan, ağlayan (özellikleriyle aşığıñ gönlüne teşbih).*

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol Yūsuf-ı Mısrī / Bu dil **Ya'küb**'ı hüzn içre kalur sanmañ ḥazīn olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*ya'küb'i, -'i*]

ya'küb-ı dil: *Gönül Yaküb'u. // Hız. Yaküb gibi hüznünlü gönül.*

Ḥüzn içinde iy şabā **Ya'küb-ı dil** aḥvālını / Mısr-ı ḥüsn içre var eyle Yūsuf-ı Ken'ān'a 'arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1484, Beyit 2*). [*ya'küb-ı dil,]*

ya'küb-ves: *Hız. Ya'küb gibi // Hüzn ve ağlama yönleriyle aşığına teşbih.*

Kılur **Ya'küb-ves** dil āh u zārı / Kaçan ol Yūsuf-ı Ken'ān görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1249, Beyit 2*). [*ya'küb-ves,]*

Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur **Ya'küb-veş** / Görelî dîde haç-ı sebzüni yaşın yinemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*ya'küb-veş,]*

yākūt: *En meşhuru kırmızı renklisi olan, pembe, erguvan vb. renklerde, sâdece elmasın çizebildiği çok değerli taş.*

Niçe yıldur cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu **yākūt** u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [*yākūt,]*

yalman: *Dili dudakta dolaştırmak, ağız şapırdatmak, susuzluk belirtileri göstermek. // Yalanmak, yalanıp yiyecek şey aramak. // Bir şey istemek.*

Yalmanur kan içmege her dem-be-dem şemşürümüz / Togrulup gitti 'adūnuñ cānın ala tūrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 1*). [*yalmanur, -ur]*

yaluñuz: *Yalnız, sadece.*

Ortada 'ışka esîr sanmañ olam ben **yaluñuz** / Miñnet ü derd ü maħabbet kamu uçdan ucadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 2*). [*yaluñuz,]*

yaluñuz: *Yalnız, tek başına.*

Gün yüzini **yaluñuz** vardum temāşā itmege / Bilmedüm sāyem gibi ardumca nāşî var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [*yaluñuz,]*

yalvar: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek.*

Şāyed ki teraħhüm ide bir daħı Muhibbî / Araya düşür gözlerüñüñ yaşını **yalvar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*yalvar,]*

yalvarıgör: *Yalvarmak, yakarmak.*

Zülfini elde gehî zencîr ider gāhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña **yalvarıgör** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*yalvarıgör,]*

yaman: *Fena, kötü.*

Ġam-ı endüh ile furkat beni āħir helāk eyler / Meded devletlü sultānum benüm hālüm **yaman** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 2*). [*yaman,]*

yan: *Taraf, yakın.*

Hüsn evvānında gördüm kaşları dîvān kurup / Cem' idüp 'uşşāqını her **yaña** asma basmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 4*). [*yaña, -a]*

Gözüm yaşı revān oldı yinilmez her **yaña** akar / Meger seyr eyleyen tenhā sehî serv-i revānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*yaña, -a]*

Akıdur dürr ü cevāhir yine bārān-ı bahār / Anuñ-ıçun görünür her **yaña** kühsār sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*yaña, -a]*

yan: *Taraf, yön, cihet // Yana: (-den yana şeklinde kullanıldığında) -e doğru.*

Ş'ol kadar âh okların atdum bugün çarlıdan **yaña** / Kıldı eflaķi müşebbak geçübem peykānumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1302, Beyit 2*). [*yaña, -a*]

Her ne deñlü zār kılsam âh u feryād eylesem / Eylemez benden **yaña** bir kez nazār ol bagrı taş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*yaña, -a*]

yan: *Yanmak, alev almak, ateş ile tutuşmak.*

Şeb-i zülfinde çün gördüm cemāl-i şem'-i ruhsārı / **Yanan** pervāne-veş evvel dutıšan bāl-ıla perdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1052, Beyit 3*). [*yanan, -an*]

Olmayan 'ışka haberdār okumasun şı'rümi / Şı'r-i pür-süzum okurken korkaram kim **yanalar** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1143, Beyit 5*). [*yanalar, -a, -lar*]

Āteş-i 'ıřkuñ rumüzın niçe tahrîr eyleyem / Söylesem 'ālem **yanar** sanmañ ki ancak nāmeler (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1172, Beyit 3*). [*yanar, -ar*]

(س) **Yanar** āhum odından tutuşup saķf-ı felek / Yakalı ĥaşret-ile yār beni leyl ü nehār (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*yanar, -ar*]

Gördüm dutışdum āteşe ol şem'-i ĥüsn-i dil-keşe / **Yandı** perüm pervāne-veş bu bālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1312, Beyit 2*). [*yandı, -dı*]

Cāmi'-i ĥüsn içre **yanar** ruĥları kandıldür / Kařlarınıñ tākına miĥrāb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1347, Beyit 2*). [*yanar, -ar*]

Ĥande eyler şem' **yansa** her gice pervāneler / Ben de yansam tañ mı yārum āteşin ruhsār-ımiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*yansa, -sa*]

'Aceb seĥĥārdur zülfün ki **yanmaz** şevķ-i rüyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 2*). [*yanmaz, -maz*]

yan: *Yakın, civar II taraf, yön cihet.*

Ėam beyābānında sergerdān olaldan cān u dil / Kimse gelmez **yanuma** illā meger sāyem gelür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1000, Beyit 5*). [*yanuma, -um, -a*]

Mümkin midür ki görine genc-i cemāl-i yār / Zülf-i siyāhı her **yaña** biñ başlu mār olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1030, Beyit 3*). [*yaña, -a*]

Her **yaña** başın açar dīvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencîr zülfini çözer (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*yaña, -a*]

Gözi şayyādı şayd itdi yine bu gönölümün bāzın / Dü zülfeyni esîriyem iki **yanumda** bendümdür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*yanumda, -umda*]

Akıldur āb-ı revān her **yaña** çeşmüm kūzeki / İñiler bî-çāre dil derd-ile san tölābdur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1066, Beyit 3*). [*yaña, -a*]

Ĥayme kursa 'ıřķ şāhı gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı yiñilmez her **yaña** Ceyĥün olur (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*yaña, -a*]

- Bâğ u rāğī ser-te-ser geşt itdi çün bād-ı hāzān / Her **yaña** kılsañ nazār berk-i şecer pā-māl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 4*). [*yaña, -a*]
- Bir nazār kılmaz o meh-rū ‘āşıkuñ zārın görür / Bir nefes olmaz cüdā **yanından** ağıyārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [*yanından, -ı, -n, -dan*]
- Hevāya uyanuñ başı hebā olmak muqarrerdür / Dağı rüşen ola **yanuñda** şem‘-i encümenden sor (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1174, Beyit 6*). [*yanuñda, -uñ, -da*]
- Gözi hūn-rızlık inkār itmesün kim / **Yanında** hañçerinuñ hūmreti var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1199, Beyit 4*). [*yanında, -ı, -n, -da*]
- () Didüm var mı benüm gibi **yanuñda** bülbül / Güldi gül gibi didi var senüñ gibi hezār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 8*). [*yanuñda, -uñ, -da*]
- Bulınur mı ‘aceb bir gül anuñ **yanında** hār olmaz / Ya bülbül var mı ‘ālemd eñsī āh u zār olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1231, Beyit 1*). [*yanında, -ı, -n, -da*]
- Yanumdan bir dem eksilmez ğam u derd ü belā hergiz / Bulınmaz derd-i ‘ışk-ıla benüm tek mübtelā hergiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1310, Beyit 1*). [*yanumdan, -um, -dan*]
- Görinen başuma miñnet kühsārdur diñüz / İki ‘aynum iki **yaña** çeşmesārdur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1330, Beyit 1*). [*yaña, -a*]
- Salınur her **yaña** biñ nāz-ıla āh eyler-isem / Nite kim serv-i sehī kadd-i bülendin yiñemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*yaña, -a*]
- Āhum ejder görünür bu sīne ğārdur diñüz / Her **yaña** kim saçılır ejder şerārdur diñüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1340, Beyit 1*). [*yaña, -a*]
- Niçe başlar kesilüp her **yaña** hūn ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün hañçer-i tız (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 2*). [*yaña, -a*]
- Hem-nefes kılup raķībi eyleseñ yanuñda hāş / Kim ‘acablar gül **yanında** eksük olmaz hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*yanında, -ı, -n, -da*]
- Hem-nefes kılup raķībi eyleseñ **yanuñda** hāş / Kim ‘acablar gül yanında eksük olmaz hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1375, Beyit 2*). [*yanuñda, -uñ, -da*]
- Zāhir olur yansa ten āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her **yaña** çün kim düşe āteş neces (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*yaña, -a*]
- Cārüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez **yanuma** ‘ār ider ol yār bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1386, Beyit 4*). [*yanuma, -um, -a*]
- Tañ degüldür ger raķīb olmazsa **yanuñdan** cüdā / Kanda kim gül açıla lā-büd bulınur hār u hes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1390, Beyit 4*). [*yanuñdan, -uñ, -dan*]
- Umaram pertāb idesin fir-i ğamzeñ sīneme / Saçıla her **yaña** kanum ben olam naħçir-veş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1410, Beyit 2*). [*yaña, -a*]
- İy āfītāb-ı hüsn ğitmedi sāyem **yanumdan** āh / Tā itmeyince ‘Arbede anuñ-ıla savaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1432, Beyit 4*). [*yanumdan, -um, -dan*]
- Yine bir māh sevdüm tonı zer-keş / İder her **yaña** cevlan atı ser-keş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1436, Beyit 1*). [*yaña, -a*]

Āsitānuñdan revā mı ‘āşıkı dūr eyleyüp / İt rakībi idesin lāyık mıdur **yanuñda** hāş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1481, Beyit 5). [yanuñda, -uñ, -da]

yan: Kat, nezd, huzur [Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır].

Benüm āhvāl-i pūr ğuşşam **yanında** kışşa-i Mecnūn / Muhibbī beñzemez ancak kurı efsānedür dirler (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1101, Beyit 5). [yanında, -ı, -n, -da]

Yāra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / H̱āba vardı gözleri **yanında** san efsānedür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1178, Beyit 5). [yanında, -ı, -n, -da]

Rağbeti yokdur **yanuñda** bir-durur pīr ü cevān / Didi biz meh-rūlaruz şeyh-ile şāba bakmazuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1212, Beyit 4). [yanuñda, -uñ, -da]

Yanuñda eger sevmeye günāh-ısa nigārā / ‘Afv eyle hātā eylemedük çün beşer olmaz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1234, Beyit 4). [yanuñda, -uñ, -da]

Bir zerre degül kıymet-i dünyā **yanumuzda** / Baş terkin urur dünyede evbāşlaruz biz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1280, Beyit 2). [yanumuzda, -umuz, -da]

Bir olaldan **yanumuzda** āsümān-ıla zemīn / Anuñ için biz anuñ ne zīr ü bālāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 6). [yanumuzda, -umuz, -da]

Muhibbī kışşa-i ğuşşam benüm āh / **Yanında** dilberüñ efsāne olmuş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1428, Beyit 5). [yanında, -ı, -n, -da]

yan: Tutuşmak, alev almak II çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzölmek II çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek II gönölden acı çekmek, gönölü yanmak.

Bir saçı sünböl yüzi gül yāri gördüm bir nazār / **Yanaram** tā ol yüzi envārı gördüm bir nazār (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1003, Beyit 1). [yanaram, -ar, -am]

‘İşk eri çokdur velī ‘āşık hemān bir dānedür / Terk-i cān idüp **yanar** şem‘e o bī-pervāyı gör (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1009, Beyit 2). [yanar, -ar]

Yandursa n’ola şem‘-i ruḥına beni dilber / Şem‘üñ daḥı pes **yandugı** pervāne içündür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1011, Beyit 3). [yandugı, -dug, -ı]

‘İşk āteşine **yandugımı** ancak o bilür / ‘İşkuñ odına cān u gönöl kim kebāb ider (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1051, Beyit 4). [yandugımı, -dugımı]

Cān u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yāra **yandugum** / Pervāne gibi yanmaga dil bağlayan bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 2). [yandugum, -dug, -um]

Cān u dil ile şem‘-i ruḥ-ı yāra yandugum / Pervāne gibi **yanmaga** dil bağlayan bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1111, Beyit 2). [yanmaga, -mag, -a]

Döne döne **yanmayan** bilmez nedür aḥvāl-i ‘işk / İy Muhibbī ḥālūñı bağırı kebābiler bilür (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 7). [yanmayan, -ma, -y, -an]

Şem‘ gibi giceler tā şubḥ olunca **yanmayan** / Meclis-i ‘irfāna anlar girmege lāyık mıdur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 2). [yanmayan, -ma, -y, -an]

Şem‘-i ḥüsne kim ki ‘āşıkdur **yanar** pervāne-veş / Maḥv olur ol ‘āteş-i ‘işk içre nā-peydā olur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1156, Beyit 4). [yanar, -ar]

Ruḥları şem‘in yine ‘arz eyledi cānāneler / Koñ tutuşsun cān u dil şem‘e **yana** pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*yana, -a*]

Dâğ-ı dilümle **yansa** vücūdum ‘aceb midür / ‘Işık âteşiyle sinede ol dâğ lâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 4*). [*yansa, -sa*]

Terahḥum eyle kuluñdur Muhibbî / **Yanar** ‘ışkuñla şāhum çok zamāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 8*). [*yanar, -ar*]

Tutuşdı âteş-i hicre **yanar** bu cān-ı men sensüz / Muḳarrer cān gider benden kalur bu kuru ten sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 1*). [*yanar, -ar*]

Ara pervānesin şem‘-i cemālin / Bulursın **yanmaga** nār eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 2*). [*yanmaga, -mag, -a*]

Leb-i şîrînine karşı **yanaram** tā seḫer çün şem‘ / Ben ol mahrem-i şem‘ oldum vişāli engübün olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 3*). [*yanaram, -ar, -am*]

Dil tekyesinde yakalı ‘ışkuñ çerāğını / **Yandı** eridi kalmadı yürekde yagumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*yandı, -dı*]

Şem‘-i hüsnuñe görüp dün gice dil **yandugım** / Baña öykündi düşüp odlara pervāne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 2*). [*yandugım, -dug, -ı, -n, -ı*]

‘Āşık mı dinür **yanmayıcak** âteş-i hicre / ‘Işık ehli olan puḫte gerek ḥām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 2*). [*yanmayıcak, -ma, -y, -ıcak*]

‘Işık âteşiyle **yandı** kül oldı bu cān u dil / Āḫir savurdı ḡam yili geldi ḡubārumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [*yandı, -dı*]

Yanar pervāne şem‘e nāle kılmaz / Çü çıkmaz mürdelerden hergiz āvāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 2*). [*yanar, -ar*]

Şem‘-i hüsne dil **yana** pervāne-veş ḡāmūş olur / İñleyüp bülbülleyin feryād u āh u vā dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 3*). [*yana, -a*]

Püte-i ‘ışık içre **yanup** ḡālîş olduk zer gibi / Olmazuz dünyāya tālib sanma dīnār isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*yanup, -up*]

Yanaruz nār-ı maḡabbetle dem-ā-dem şem‘-veş / Dūdumuz serden çıkar biz ‘ışık sevdāsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 2*). [*yanaruz, -ar, -uz*]

Şem‘-i hüsnuñe **yanaldan** bu ḡöñül pervāne-veş / Şem‘e yanmak öğredür ḡör bu dil-i pervānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [*yanaldan, -al, -dan*]

Şem‘-i hüsnuñe yanaldan bu ḡöñül pervāne-veş / Şem‘e **yanmak** öğredür ḡör bu dil-i pervānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 3*). [*yanmak, -mak*]

Bezm-i hüsünde görüp şem‘-i cemāl-i dilberi / **Yanmaga** pervāne-veş ol nāra düşdi ḡöñlümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1341, Beyit 4*). [*yanmaga, -mag, -a*]

Beni kül eyledi bu âteş-i ‘ışık / Bu nev‘e **yanmagı** bir nār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 4*). [*yanmagı, -mag, -ı*]

Şem‘-i hüsne **yanagör** pervāne-veş āh eyleme / ‘Āşık-ı sābit-ḡadem ‘ışık içre feryād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 3*). [*yanagör, -agör*]

Görelî zülfünde hüsniñ şem'ine pervâne-veş / Cân u dilden **yanmaga** iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [*yanmaga, -mag, -a*]

Zâhir olur **yansa** ten âteş dehânumdan benüm / Şu'le virür her yaña çün kim düşe âteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*yansa, -sa*]

Âteş-i hicrân-ıla **yanmazdan** evvel cân u dil / Sora-gelmez mi 'aceb ol lebleri 'İsî- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 4*). [*yanmazdan, -maz, -dan*]

İremezsın bî-vefâlar vuşlatına iy gönül / Ger firâkıyla **yanarsañ** hem-dem olmaz bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 3*). [*yanarsañ, -ar, -sa, -ñ*]

Hande eyler şem' yansa her gice pervâneler / Ben de **yansam** tañ mı yârum âteşin ruhsâr-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [*yansam, -sa, -m*]

Çarh tennürında mâhuñ yüregi **yanmış** iken / Germ idüp dañı beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*yanmış, -miş*]

Dün gice gördüm Muhibbî şu'le-i pervâneyi / Kaşdı **yanmagmaş** meger sandum savaşı var-ımıñ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 5*). [*yanmagmaş, -mag, -miş*]

Gögermiş yir yirin cismi **yanup** dil âteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dîvâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*yanup, -up*]

Benüm süz-ı derûnumda **yanar** derd ehline her dem / Muhibbî tab'ı miñnetden uzandukça zebân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*yanar, -ar*]

yaña: Yakın, civar II taraf, yön cihet.

Tîr-i bârân atdılar her bir **yañadan** gamzeler / Dil gibi sînemde bir muhkem hişârum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 2*). [*yañadan, -dan*]

Zîkr-i leb-i la'lûñ olalı vird-i zebânüm / Her bir **yañadan** güşuma irer benüm âvâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2*). [*yañadan, -dan*]

Zülf-i çevgân ile bâziçeye geldi o nigâr / Ser-i 'uşşâk aña her bir **yañadan** top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [*yañadan, -dan*]

Yüz sürerler her **yañadan** gelüben 'aşıkları / Bâb-ı istîgnâda gördüm bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [*yañadan, -dan*]

yana geçer: Sürekli olarak yanmak // sürekli acı, elem çekmek.

Şem'-veş dūd-ı dilüm çıksa depemden ne 'aceb / Kim Muhibbî giceler şubha degin **yana geçer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 5*). [*yana geçer, -a-er*]

yañag: Yanak, yüzün iki tarafının her biri.

İy saçı sünbül lebi gonca **yañagi** verd-i ter / Bâğ-ı hüsniñde olupdur gözlerüm yaşı mațar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*yañagi, -ı*]

Gözün nergis **yañaguñ** gül olaldan / Boyuña bendedür serv ü şanavber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 2*). [*yañaguñ, -uñ*]

yañag: Yanak, yüzün iki tarafının her biri // Gülün yaprakları ve yumuşak yüzeyi.

İy gül **yañaguñ** ol gül-i handānuma beñzer / İy serv boyuñ serv-i hürāmānuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 1*). [yañaguñ, -uñ]

yanagel: Yana gelmek, yanmak, yanıp tutuşmak // Aşk ateşiyle yanmak.

Şem‘-i cemāl-i yāra pervāne-veş tutuşdum / Kimdür diyen benümçün ol şem‘e **yanagelmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1207, Beyit 3*). [yanagelmez, -mez]

yañagi ergavān: Erguvan yanaklı, erguvan gibi kırmızı yanaklı // sevgili.

Yine bir lāle-ruh sīnemde yir yir dāğ-ı gam yakdı / Göñül şehrine urdı bir **yañagi ergavān** âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 2*). [yañagi ergavān, -i]

yandur: Yandırmak l 'aşk ateşiyle yakmak, tutuşturmak, ateşe verivermek.(TS).

Yandursa n'ola şem‘-i ruḥına beni dilber / Şem‘uñ daḥı pes yandugı pervāne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 3*). [yandursa, -sa]

Dün gice tā subḥ olunca niçe biñ pervānenüñ / Bāl ü perrin **yanduran** ol şem‘-i bī-pervāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 2*). [yanduran, -an]

ya‘nī: Anlatılmak, açıklanmak istenen bir hükümden önce “Şu anlatılmak isteniyor ki, demek ki, sözün kısası, kısaca” anlamında kullanılır.

Bagla zencīr-i ser-i zūlfine dīvāne dili / **Ya‘nī** Mecnūn-şıfat başına sevdāyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [ya‘nī,]

İrdi bir ḥālete dil içdi lebi cür‘asını / **Ya‘nī** cām-ı mey-ile sākī bu ḥālet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 2*). [ya‘nī,]

Zülfı ucını alur agzına mest olsa nigār / Def‘-i büy-ı mey için **ya‘nī** karanfil götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4*). [ya‘nī,]

Naḥ‘-ı hüsünde yine çignedür üftādeleri / At salup her taraḫa **ya‘nī** semendın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [ya‘nī,]

Ḥastayuz küyuñda yıllardur ki miñnet beklerüz / İy ṭabīb-i dil lebüñden **ya‘nī** şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [ya‘nī,]

Āhdan zencīr idüp bu göñlümün kandīline / Yakmaga gam meclisinde **ya‘nī** micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [ya‘nī,]

Zülfı zencīrine asmış san zaḫan kandīlini / Cān u diller yakmaga **ya‘nī** ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [ya‘nī,]

Başına sançup çiçek zeyn eylemiş dülbendini / Dir gören tācına **ya‘nī** dürr ü gevher bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 4*). [ya‘nī,]

yañıl: Yanılmak, hata yapmak.

Muhibbî rāh-ı küyuñda yatur pā-māl-i ‘ışk oldı / **Yañılup** dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [*yañılup, -up*]

Muhibbî derd-ile oldı yolında hāk-ile yeksān / Dimedi **yañılup** bir dem benüm hāzır-güvāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5*). [*yañılup, -up*]

Muhibbî rāh-ı küyuñda senüñ çokdan ğubār oldı / **Yañılup** dimedüñ bir kez ki hāk-i üstüñ`ānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 5*). [*yañılup, -up*]

Gözlerüm yaşı **yañılmaz** gice vü gündüz akar / Müstedām ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*yañılmaz, -maz*]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi çün yaşum **yañılmaz** ider āhır fāş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*yañılmaz, -maz*]

yanınca: Yanında, beraberinde.

Dimeñ dîvāne Mecnūn’a maħabbet mülki şahıdur / **Yanınca** tayr-ıla vaħşı yürür cümle sipāhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*yanınca,]*

yanında: Kat, nezd, huzur [*Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır*] // *iki şeyi mukayese ederken kullanılır.*

İy mesīhā-dem zülāl-i leblerüñ ser-çeşmedür / Kim anuñ **yanında** Hızır’uñ suyu san bir eşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1*). [*yanında,]*

Āteş-i āhum **yanında** bir şerer nār-ı Hālil / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür cüy-ı Aras (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3*). [*yanında,]*

yañılıs: Yanlış, aslı olmayan.

Küfār-ı haddüñi haṭṭuñ yazup şerh eylemek ister / Ta’ālā’llāh anı hāk it gider **yañılıs** kitāb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5*). [*yañılıs,]*

yansam yakılsam: Yanıp yakılmak: şikāyet etmek, derdini döküp sızlanmak II çok sevmek, delice aşık olmak II yanıp kül olmak.

Şem’-i ruhsāruñ görüp **yansam yakılsam** tañ mıdur / Şem’ gördükçe yakar bāl ü perin pervāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 4*). [*yansam yakılsam,]*

yanumca: Yanımda, benimle birlikte.

Çoklar yaşasun raħm kılup yaşuma her bār / Aglar bile **yanumca** benüm dīde-i hūnbār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*yanumca,]*

Mecnūn-şifāt derd-ile vādilere düşdüm / **Yanumca** baña olmaga hem-rāh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 4*). [*yanumca,]*

yanuñda: Kat, nezd, huzur [*Daha çok yanına ve yanında şeklinde kullanılır*].

Ben şürāhī gibi **yanuñda** senüñ baş egdürem / Sākiyā senden kadeh ihsān olursa çok mıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 2*). [*yanuñda,]*

yanup kül olalı: *Tamâmen yanmak, yanıp kül hâline gelmek II mahvolmak, helâk olmak II büyük bir acı içinde bulunmak, acı içinde kalmak.*

Sen tenür-ı ‘ışk-ıla **yanup kül olalı** gönül / Bezm-i gâmda kalmadı ekl itmege biryânımız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 3*). [*yanup kül olalı, -alı*]

yanup kül oldu: *Tamâmen yanmak, yanıp kül hâline gelmek II mahvolmak, helâk olmak II büyük bir acı içinde bulunmak, acı içinde kalmak.*

Âteş-i ‘ışka Muhibbî yana hâkister ola / Nâr-ı ‘ışk ile nite **yanup kül oldu** Çaknûs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1387, Beyit 5*). [*yanup kül oldu, -dı*]

yanup tutuşup: *Yanıp tutuşmak, yanıp kül olmak.*

Şeb-i hicr içre kaçan bu dil-i mahzûn iniler / Bile **yanup tutuşup** derd-ile gerdün iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 1*). [*yanup tutuşup, -up*]

yanup yakılmışam: *Yanıp yakılmak: şikâyet etmek, derdini döküp sızlanmak II çok sevmek, delice âşık olmak II yanıp kül olmak.*

Döne döne âteş-i hicre **yanup yakılmışam** / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*yanup yakılmışam, -mı, -am*]

yanup yakılmışam: *Yanıp yakılmak: şikâyet etmek, derdini döküp sızlanmak II çok sevmek, delice âşık olmak II yanıp kül olmak.*

Döne döne âteş-i hicre **yanup yakılmışam** / İy Muhibbî gönlüme kebâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 5*). [*yanup yakılmışam, -mı, -am*]

yap: *İnşa etmek.*

Cefâ sengiyle miñnet topragına / Binâ-yı ‘ışkı **yapsañ** muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1232, Beyit 3*). [*yapsañ, -sa, -ñ*]

Niçe bir kaşruñ **yaparsın** hışt-ı sîm ü zer ile / Yâ niçe bir ‘iys ü ‘işret çün döşersin sen bisât (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1499, Beyit 2*). [*yaparsın, -ar, -sın*]

yap: *İnşa etmek. II dil bağlamında gönül almak, gönlü mamur eylemek.*

Egerçi kim **yapar** dil hânesin yâr / Döner ol dem yıkar yine şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yapar, -ar*]

Dil hânesini yıksa Muhibbî yine dildâr / Anı da **yapar** böylece mi‘mâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*yapar, -ar*]

yapıl: *Yapılmak, inşa edilmek, örülmek, hazırlanmak.*

İy Muhibbî faqr-ıla iden kanâ‘at ihtiyâr / Sîm ü zerden **yapılan** kaşr-ıla eyvân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 5*). [*yapılan, -an*]

yaprag: *Yaprak.*

Bilmem ki semen bergi vü yâ sîm tenüñdür / Gül **yapragı** var-ısa senüñ pîreñenüñdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1016, Beyit 1*). [*yapragı, -ı*]

yapu: *Bina, inşaat, ev, yapı.*

Cefâ sengiyle miñnet toprağinsuz / Mañabbet **yapusu** hiç muhkem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 3*). [*yapusu, -sı*]

yapuya gelür: *Yapıya gelmek, yapılabilir olmak, yapılmaya elverişli olmak.*

Gönderür seng-i cefâ yâr belâ toprağını / Dil-i vîrânı sanur kim dağı **yapuya gelür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*yapuya gelür, -ür*]

yâr: *Sevgili l dost.*

Yâr elinden zehr eger nüş eylesem tiryâk olur / Yâd elinden ger içem tiryâk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*yâr,]*

Beni cevr-ile cefâ öldüre mi kim ne bilür / **Yâr** ‘aceb eyleye mi mihr ü vefâ kim ne bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1001, Beyit 1*). [*yâr,]*

Dil ü cân terkin urup dil yine dildâra gider / Dil ü cân derdini ‘arz itmege ol **yâra** gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*yâra, -a*]

Bir saçı sünbül yüzi gül **yârı** gördüm bir nazâr / Yanaram tâ ol yüzi envârı gördüm bir nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [*yârı, -ı*]

Her tarañdan güller açılır cihân rüşen olur / **Yâr** nâz-ıla kaçan gelse ‘izârın ter tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 3*). [*yâr,]*

Yâra ‘arz-ı hâl için âh eyleyüp kan ağlasam / Hiç te’sîr eylemez kalbin meger mermer tutar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 4*). [*yâra, -a*]

Her ne deñlü **yâr** düşmenlik ide / Baña ne kılsa gelür ol döst er (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 3*). [*yâr,]*

Cân virem **yâra** dir-iseñ yüri kallâş olıgör / Kanda bulursa cefâ tîğımı kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [*yâra, -a*]

Yâra ‘arz eyledükçe derd-i dilüm / Dir Muhibbî ki bu ne gavgâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 5*). [*yâra, -a*]

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhâñede / **Yârı** bulursın Muhibbî ceñd kıl arayıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 7*). [*yârı, -ı*]

Bülbül yiridür nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ **yârı** dikendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 2*). [*yârı, -ı*]

Bilsem eşküm n’içün itmez gönline **yârıñ** eğer / Dirler elmâs iy Muhibbî seng-i hârâdan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 4*). [*yârıñ, -ıñ*]

Yâra sundum ‘iydgehde gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter yüzüme bakdı didi ayyâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [*yâra, -a*]

- ‘Aceb bilsem gül-i ra‘nā ne yüzden beñzemiş **yāra** / Hāyāsuz ‘ārı terk itmiş gelüp ortaya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 4*). [yāra, -a]
- Ol gül-i hāmradā şebnem mi sehergeh görinen / Yoğsa ruhsārında **yāruñ** kaçre kaçre der midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 3*). [yāruñ, -uñ]
- Şol kadar bārān-ı eşk āhum şehābından yagar / Kālbine **yāruñ** eşer itmez ‘aceb mermer midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 4*). [yāruñ, -uñ]
- Yārı ağyār-ıla gördüm san gül oynar hār-ıla / Bülbül-i şürīde-veş bu āh u zārum aldılar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1058, Beyit 3*). [yārı, -ı]
- Kim elif gibi reh-i ‘ışkında **yāruñ** togrudur / Bakışından çeşmi aña gāmze okın togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 1*). [yāruñ, -uñ]
- Zehr olur ger gayr elinden içeyim āb-ı hayāt / **Yār** elinden zehr nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [yār,]
- Saçı sünbül ‘ārızı **yāruñ** gül-i hāmra geçer / Bāğ ara serv-i şehīden kāmēti a‘lā geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 1*). [yāruñ, -uñ]
- Yāra nāmuñ ne didüm didi meh-i tābāna sor / Leblerin sordum didi var bu hadīşi cāna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 1*). [yāra, -a]
- Yār daksun cevher-i nazmumu lāyık gūşına / Çün Muhibbî her sözüñ bir gevher-i nā-yābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 5*). [yār,]
- Sāye-i zülfi midür haddinde **yāruñ** yoğsa haç / Lebleri kândında cem‘ olmuş ve yāhūd mürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 3*). [yāruñ, -uñ]
- Sevme hercāyī güzel virme Muhibbî aña dil / **Yār** bī-‘ahd olıcak mihr ü maḥabbet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 5*). [yār,]
- Zārılgum diñlemezsēñ didüm iy gül yüzlü **yār** / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [yār,]
- Olmasa **yār** Muhibbî şeh-i hūbān eger / Hep güzeller gelüp eyler miydi tapu begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 5*). [yār,]
- Salınur ‘işve ile her tarafa nāz-ıla **yār** / Āh bu şiveyi ne serv ne şimşād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 6*). [yār,]
- Cāmi‘-i hūsninde **yāruñ** tāk-ı ebrūsın gören / Secdeden kaldurmayup başın anı mihrāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 2*). [yāruñ, -uñ]
- Gül‘izār-ı hūsnî **yāruñ** tāze sebz olsun diyü / Bu Muhibbî göz yaşın cū sīnesin tölāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 5*). [yāruñ, -uñ]
- Düşüp öñine gāşiyesin götürür şabā / Şeb-dīz-i zülfe **yār** kaçan kim süvār olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 4*). [yār,]
- Çünkü Muhibbî başladı evvel cefāyā **yār** / Āhīr sanur mısın ki gelüp saña **yār** olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [yār,]
- Māha diñ öykünmesün **yāruñ** hilāl ebrūsına / Kanda beñzer aña anuñ kaşları peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 3*). [yāruñ, -uñ]

Dün ikrār eylemişken buseyi **yār** / ‘Aceb n’oldı bugün inkār iderler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1134, Beyit 3*). [*yār,]*

Salınsa nâz-ıla **yārum** gören dir serv-kāmetdür / Ne serv-kāmet olsun ol ki turdukça kıyāmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 1*). [*yārum, -um]*

Bir bencileyin şem‘ gibi odlara yanmış / Şem‘-i ruhuñuñ şevkine iy **yār** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 8*). [*yār,]*

Bir bencileyin sîne siper seng-i cefāya / Bu küh-ı maḥabbetde belā **yār** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 10*). [*yār,]*

Şāne gibi pāralansa tañ mıdur bu cān u dil / Her seher bād-ı şabā zülfini **yāruñ** şāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [*yāruñ, -uñ]*

Nāvek-i ğamzesine döymeye sīnem siperi / Kaşı yasını kaçan ‘işve ile **yār** çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 4*). [*yār,]*

Gönderür seng-i cefā **yār** belā topragını / Dil-i vīrāni sanur kim daḥı yapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 4*). [*yār,]*

Añma efsāne-i Mecnūn’ı ko uyḥu getirür / Beni añ **yārum-ıla** kuru meşelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 5*). [*yārum-ıla, -um-, -ıla]*

Egerçi kim yapar dil ḥānesin **yār** / Döner ol dem yıkar yine şabī-vār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yār,]*

Açup çün muşhaf-ı ḥüsnin tefe’’ül eyledüm **yāruñ** / Elifdür kāmeti geldi yine ferḥünde fālum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Nāz-ıla ben mübtelāsın günde biñ kez öldürür / Anı düşmen eylemez baña anı kim **yār** ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 2*). [*yār,]*

Ağlayup zārīlık ile eylesem yüz biñ niyāz / **Yār** nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*yār,]*

Muhibbî sīnede peykān[ı] **yāruñ** / Müdām olsun dil ü cān merhemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne ğam / ‘Ālem yüzine gün yüzi **yāruñ** ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Yāra varup dün gice dil derdini ‘arz eyledüm / Ḥ‘āba vardı gözleri yanında san efsānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 5*). [*yāra, -a]*

Didüm ki **yārumuñ** yokdur nazīri / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*). [*yārumuñ, -um, -uñ]*

Kurılmışdur zenaḥdāni ki san top / Ḥaṭı **yāruñ** ḥişār-ı rīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*yāruñ, -uñ]*

Mu‘aṭtardur yine ‘ālem dimāği / Şabānuñ **yār** zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [*yār,]*

Yār Muhibbî ḥūblar içre eyle maḥbūb ola kim / Ḥalk-ı ‘ālem ḥayretinden ısırrur barmaglar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 9*). [*yār,]*

Ele girdüğü dem **yāruñ** ayagı / Öpüp başda koyanuñ devleti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 9*). [*yāruñ, -uñ]*

- (٧) Lâ diyemezem hükümüne fermân kulıyam / Beni başdan ayaga eyleyesin pâre i **yâr** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 28*). [*yâr,]*
- (٨) Yanar âhum odından tutuşup sakf-ı felek / Yakalı hasret-ile **yâr** beni leyl ü nehâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 29*). [*yâr,]*
- Olurdi **yârı** kuçmak pîrehensüz / Eger cân tensüz ola gül dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 1*). [*yârı, -ı]*
- Zer oldı ruḥum sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün **yâr** gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*yâr,]*
- Muhibbî **yârı** aḡyâr-ıla gördüm / Didüm ‘âlemde gül var mı dikensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 5*). [*yârı, -ı]*
- Görün aḡyârı **yârı** işiginde / Perî olmaz imiş âh Ehremensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1225, Beyit 4*). [*yârı, -ı]*
- Cihân bâḡında çün **yâr** eksük olmaz / Anuñçün âh-ıla zâr eksük olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1235, Beyit 1*). [*yâr,]*
- ‘Aceb olmaya ger **yârım** benümle hem-nişîn olmaz / Gedâlar olı-gelmişdür ki şehlerle qarîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 1*). [*yârım, -ım]*
- ‘ÿdde niçelerün irdi eli **yâra** henüz / Kaldı ortada dirġâ dil-i âvâre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 1*). [*yâra, -a]*
- Zülfünü boynuma dakduñ didüm ol **yâr** didi / Seni dîvâne-şîfat vâlih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*yâr,]*
- Görmege ben ‘âşık-ı dil-ḡasteyi **yâr** istemez / Dil ṭabîbidür velî itmege tîmâr istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 1*). [*yâr,]*
- Diñlemezdi Vâmık u Ferhâd u Mecnûn kışşasın / İy Muhibbî **yâr** eger güş eylese efsânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 5*). [*yâr,]*
- Ölince yûri **yârı** taleb eyle Muhibbî / ‘Āşık olana dünyede ârâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [*yârı, -ı]*
- Raḡm eyle disem **yâra** ider nâza ser-âḡâz / ‘Āşık ki niyâz eyleye ma‘şûka kılur nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 1*). [*yâra, -a]*
- Gül ruḡlarınuñ şevki ile gülşene vardum / Didüm ki dilâ nâleler it **yâr** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 4*). [*yâr,]*
- Serv beñzetdi yine câmesini câmesine / İtdi gülşende libâsın meger ol **yâr** sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*yâr,]*
- ‘Āşık oldur **yâr** eger yagdursa yüz seng-i cefâ / Başına biñ zaḡm iderse hergiz âhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [*yâr,]*
- Yâr çün kim nazar itmez bu sözüm gevherine / Mâl-ı Kârün ise de ko yire geçsün demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*yâr,]*
- Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [*yâr,]*

- Yār bir gün dimedi hāl-i Muhibbî niçedür / Niçe yıldur ki varur **yāra** bizüm ādemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [yāra, -a]
- Nev-bahār eyyāmı geldi geçdi ‘ömrüm **yārsuz** / Bülbül-i şürde n’itsün çün ola gülzārsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 1*). [yārsuz, -suz]
- Gül yüzüñsüz ‘āleme kılmaz nazar cān bülbüli / Gülşen ü bāg-ı irem külhen görünür **yārsuz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [yārsuz, -suz]
- Dōstlar ben ölmedin billāhi tedbīr eyleñüz / ‘İşk içinde hālümü ol **yāra** taqrīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 1*). [yāra, -a]
- Çünki görmeklik müyesser olmadı görsün gözüm / Bāri **yārumla** beni bir yirde taşvīr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 2*). [yārumla, -um, -la]
- Her dem vişāle va‘de ider eylemez vefā / Vardur egerçi **yār-ıla** kavlı ü qarārumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 2*). [yār-ıla, --ıla]
- Her kaçan el ursa çevgān-ı ser-i zülfine **yār** / Cān-ıla serden tolısardur bizüm meydānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 5*). [yār,]
- Dōstlar luṭf eyleyüp aḥvālümü **yāra** diñüz / Derd-ile dil-ḥasteyem kalmadı bende bet beñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 1*). [yāra, -a]
- Dil ṭabībidür meded derdüme dermān eylesün / Kaldı cāndan bir ramaḫ aḥvālümü **yāra** diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 3*). [yāra, -a]
- Ol **yār** bu ben ‘āşıḫa hergiz nazar itmez / Sengīn diline nāle vü yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [yār,]
- Sīm olsa yaşum zerd-i ruḫum baña ne assı / Çün **yār** bugün iltifet-i sīm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [yār,]
- Ol **yār** geçer nāz-ıla bir dem nazar itmez / Sāḫtdur dili nāle vü āhum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 1*). [yār,]
- ‘Āşıḫ oldur **yār** ger yagdursa şad seng-i cefā / Başa biñ zaḫm irse hergiz āh u vāhi eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4*). [yār,]
- Ol **yār** benümle bir dem olduḡı yokdur olmaz / Mūnis perīye ādem olduḡı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1*). [yār,]
- Āh it Muhibbî her dem kim gördi **yār[ı]** mahrem / ‘Āşıḫ olur mı bī-ḡam olduḡı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5*). [yār[ı], -[ı]]
- Āh kim ben bülbüle gül yüzlü **yārum** söylemez / İñledüp gūş itmeyüp feryād zārum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 1*). [yārum, -um]
- Anı sevmek cān-ıla bildüm günāh imiş baña / Her gün artar bu günāhumdur ki **yārum** söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 4*). [yārum, -um]
- Cevr-ile öldürse beni **yār** niyāz / Devleti pāyende vü ‘ömri dirāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 1*). [yār,]
- Sa‘y eyleme aḡyārsuz **yār** ele girmez / Gülşende nite bir gül-i bī-ḫār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 1*). [yār,]
- Sanmañuz cevri ü cefā **yār** eylemez / Giñ cihānı başuma dār eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 1*). [yār,]

Yārı ağyār-ıla bir yirde görüp ol dem didüm / Bu cihān bāğında bir gül bitmez-imiş hārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 3*). [yārı, -ı]

Küy-ı yārı n'eylerem görmek dilerem yārı ben / Bu Muhibbī cennete kāyil degül dīdārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 5*). [yārı, -ı]

'Aynuma almam cihānı dōstlar ben yārsuz / Gözine 'ālem kafeşdür bülbülün gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1320, Beyit 1*). [yārsuz, -suz]

Nāle vü feryād u zārīdür benim dün gün işüm / Yā İlāhī olmasun 'ālemde kimse yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 3*). [yārsuz, -suz]

Süz-ı 'ışkımdan hikāyet eyledüm yāra biraz / Didi 'āşık dirilen hergiz şikāyet eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1323, Beyit 1*). [yāra, -a]

Görübün çeşm-i şehlsını yāruñ / Ki āhū-yı Hıtā hergiz görünmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1325, Beyit 2*). [yāruñ, -uñ]

Yolına durup yār güzer eyleyüp didi / Bunda dağı durur imiş mübtelā henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1326, Beyit 3*). [yār,]

Anuñ-ıçun gonca gibi yār güftār eylemez / Kim dehānı olduğın 'uşşāka izhār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 1*). [yār,]

Nāle kılsam mürdeler kalkar kıyāmetdür sanur / Tañlaram nāz uyhusından yārı bī-dār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 3*). [yārı, -ı]

Küyuna varмага sanmañ kim beni yārum komaz / Tāli'ümdür dōstlar baht-ı siyekhārum komaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1336, Beyit 1*). [yārum, -um]

Yār elinden iy Muhibbī bir kadeh nüş eyleyen / Hızr elinden ger ölürse āb-ı hayvān istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1339, Beyit 8*). [yār,]

Gözleri hañcer çeküp kanlar dokerse gam degül / Lebleri cānlar bağışlar yāra düşdi gönlümüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1341, Beyit 2*). [yāra, -a]

Niçe başlar kesilüp her yaña hūn ola revān / Ğamzelerden eline yār ala çün hañcer-i tiz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1343, Beyit 2*). [yār,]

Bir sencileyin ruhları gül yār ele girmez / Bir bencileyin bülbül-i gülzār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1346, Beyit 1*). [yār,]

İy Muhibbī muşhaf-ı hūsinde yāruñ dir gören / Haṭṭ u hāle nokta vü i'rāb beñzer beñzemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1347, Beyit 7*). [yāruñ, -uñ]

Baña mihr ü vefā dildār kılmaz / Dimeñ cevri ü cefāyı yār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 1*). [yār,]

Muhibbī yaşın ol yār ayagına / Nişār itmez dimeñ dīnār kılmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1358, Beyit 5*). [yār,]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes harām olsun baña dünyāda dirlik yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 2*). [yārsuz, -suz]

Çün kim ayırdı beni sevgülü yārumdan felek / Bes harām olsun baña dünyāda dirlik yārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1369, Beyit 2*). [yārumdan, -um, -dan]

Nev-bahār eyyāmı geldi kim olursa yārsuz / Bülbül-i bī-çāredür kim kalırsuz gülzārsuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 1*). [yārsuz, -suz]

- Âh u nâleñden Muhibbî **yâr** añlar halûñi / Sözüñi uzatma çün kim ‘arife bir nükte bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 7*). [yâr,]
- Şem‘ gibi giceler tâ şubha dek kan aqlaram / Şohbet eyler gice gündüz **yâr-ıla** her hâr u hes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 2*). [yâr-ıla, --ıla]
- Kıldı sevdâ-yı ser-i zülfini **yâruñ** dil heves / Bu sebebdendür şabâ gibi gönül müşğîn- nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1384, Beyit 1*). [yâruñ, -uñ]
- Cârüb idüp bu kirpügümi dökdüm eşkümi / Gelmez yanuma ‘âr ider ol **yâr** bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 4*). [yâr,]
- Kan ider ol **yâr** beñzer geydi gülğünî libäs / Kaşr-ı hüsne baş açup karşu tururlar cümle näs (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1393, Beyit 1*). [yâr,]
- İy Muhibbî büsesine naqd-i cân-ıla harîd / Olmışam dürlü bahâya **yâr** bazar eylemes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 5*). [yâr,]
- Hande eyler şem‘ yansa her gice pervâneler / Ben de yansam tañ mı **yârum** âteşin ruhsâr-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 3*). [yârum, -um]
- Yâr şîrîndür dilâ şeftâlû-yı la‘le iriş / Âfitâb-ı hüsni-ile bulmuş-durur ol perveriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 1*). [yâr,]
- Biñ kerre eger hâlümü ‘arz eylesem ol **yâr** / Bir lahzada eyler bu kadar hâli ferâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 3*). [yâr,]
- Eşk ü rüyı olmasa bakmaz Muhibbî yüzine / Beñzer ol **yâra** gelür bu dirhem ü dînâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [yâra, -a]
- Leblerüñden hastayam bir büse didüm didi **yâr** / Sözüni tagıtdı beñzer ölecek sayru-y-ımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 4*). [yâr,]
- Yârı ağyâr-ıla gördüm nite kim gül hâr-ıla / ‘Andelîb-i dil anuñçün âh u feryâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 4*). [yârı, -ı]
- Mümkin mi saña raħm gele **yâr** dilinden / Dünyâda Muhibbî kişiye raħm ide mi taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 5*). [yâr,]
- Mu‘aţtar zülfine **yâruñ** n‘ola bağlansa cân u dil / Mu‘anber kâküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 2*). [yâruñ, -uñ]
- Muhibbî bü ile toldı dimägüm / Meger zülfine **yâruñ** şâne gelmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 5*). [yâruñ, -uñ]
- Saña cevr ide Muhibbî **yâr** ağyâra vefâ / Ko seni itsün helâk bu kısmete kâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 5*). [yâr,]
- Yüzüme bakmaz oldı âh yine yâr-ı cefâkârum / Raķîbüm beñze[dü]r **yâra** beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [yâra, -a]
- Dün gice kodum **yâr** işigi taşına baş / Gözümden akar hün-ı ciğer sanmañ anı yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [yâr,]
- Ėam degül tîğ-ı sitemden çâk olursa bu gönül / Ėamzesin **yâruñ** işitdüm didiler dil-düz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1462, Beyit 3*). [yâruñ, -uñ]

Mihr ile bir kez nazār kıldı baña çeşmiyle **yār** / Çok şükür kim tāli‘üm ‘ālemde bahtum var imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1470, Beyit 4*). [*yār,]*

Yār vaşlum isteyen yolunda cân virsün dimiş / Ol benüm şîrîn zebānum vāy ne ra’nā söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*yār,]*

N’ola ‘arz eyler-istem **yāra** sirişküm gevherin / Olmışam kulzüm-i ‘ışk içre dilā ben ğavvāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1476, Beyit 2*). [*yāra, -a]*

Çünkü gördüñ **yār** Muhibbî zülf çevgān eylemiş / ‘Āşık iseñ başuñı top eyleyüp meydāna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [*yār,]*

Ruĥlarını eyledi ben ‘āşık ol **yār** ‘arz / İtdi san gül ruĥlarını bülbüle gülzār ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 1*). [*yār,]*

Büseye cân nakdın aldı **yār** bāzār eyledi / Di Muhibbî ya ne hışm eyler çün olmışdur ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 5*). [*yār,]*

Yāruñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî rāyegān / Yolına anuñ dil ü cânı fedā kıldı ‘ivaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*yāruñ, -uñ]*

Kimse kılmaz dōstlar bu derdümi dildāra ‘arz / Ölürem bu derd-ile ger olmaz-ısa **yāra** ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1492, Beyit 1*). [*yāra, -a]*

Derd-i dilümi ‘arz ideyin dime hekīme / Bak **yār** liķāsına ki tā kim gide emrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 2*). [*yār,]*

Meclisde meger hüsüne **yāruñ** dil uzatmış / Şem‘uñ dilini n’ola eger kim kese mıkrāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 3*). [*yāruñ, -uñ]*

İy Muhibbî **yār** cevır ‘ilmin be-ġāyet hoş bilür / Lîk fenn-i mihri bilmez okısa eyler ġalať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1497, Beyit 5*). [*yār,]*

Muşhaf-i hüsüne **yāruñ** virdi ziyet hāl ü hať / Hať daĥı rüşen görintür olsa i’rāb u nuķať (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*yāruñ, -uñ]*

yār: *Dost, arkadaş.*

Yār sandum baña didüm sırr-ı ‘ışkı göñlüme / Anı izhār eyledi bildüm o da aġyār-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 2*). [*yār,]*

yār ider: *Dost, sevgili etmek.*

Eger cevır ü eger miĥnet eger ġam / Anı kim **yār ider** ‘ayn-ı şafādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 4*). [*yār ider, -er]*

yār olmaz: *Dost ve yakın olmak, yardımcı olmak.*

Güzeller gerçi bî-haddür cefā vü cevır māyiller / Eger yolında cân virseñ sentüñle biri **yār olmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [*yār olmaz, -maz]*

yār olur: *Dost ve yakın olmak, yardımcı olmak.*

Çünkü Muhibbî başladı evvel cefâyâ yâr / Âhîr sanur mısın ki gelüp saña **yâr olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1127, Beyit 5*). [*yâr olur, -ur*]

vara: 1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban 2. teşmil. Bir şeyin üzerinde açılan kesik, oyuk, yarık 3. mec. Üzüntü, acı, dert.

Ğamz oklarıyla sîne vü dil şerha **yaradur** / Bagrumı eger sorar-ısañ päre pâredür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1033, Beyit 1*). [*yaradur, -dur*]

Ne sebebendür didüm sînemde biñ biñ **yaralar** / Didi ğamzem oklarından irişen peykâna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 4*). [*yaralar, -lar*]

Yarama merhem-durur çün zaħm-ı döst / Cānuma tîr-i każası hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*). [*yarama, -m, -a*]

Didiler **yaralar** n'eyler Muhibbî sîne vü dilde / Didüm ki bir kemān-ebür nigāruñ yādigāridur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 5*). [*yaralar, -lar*]

Ugrın ugrın ğamzelerle sînem üzre **yaralar** / Ol kaşı ya ğamzesi ok yādigāridur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 3*). [*yaralar, -lar*]

varadan hakkı: Allah hakkı, Allah için: Doğrusu. İşin / Sözün doğrusu.

Gerekmez efser-i Dārā yiter çün hāk-i dergāhuñ / **Yaradan haqqı** ol baña hemān tāc-ı sa'ādetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [*varadan haqqı,]*

varak itdüm: Hazırlık yapmak, hazırlamak.

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadur ol zülf-i şebdîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2*). [*varak itdüm, -dü, -m*]

yaralar urşa: Yaralamak, yaralar açmak.

Yaralar urşa ne ğam sen gül için baña raķîb / Bu meşeldür ki diken zaħmını bülbül götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3*). [*yaralar urşa, -sa*]

varalu: Yaralı, yaranmış.

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir **varalu** naħçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*varalu,]*

yārān: Arkadaşlar, dostlar.

İtleri karşı gelür kūyına varsam çağrışup / Kanda idüñ niçe gündür gel seni **yārān** diler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 5*). [*yārān,]*

Nāzükāne el salar **yārāna** yelken takyesi / Nāz-ıla başına alsa anı key mevzün geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*yārāna, -a*]

Derd ü miñnet hāne-i dilden varupdur rāhata / Seslilik itme dilā kim hücrede **yārān** uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 3*). [*yārān,]*

Ele sâgar alalum şevk-ile rindâne biraz / Gel diñüz açılalum gülşene **yārāna** biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 1*). [yārāna, -a]

Bezm-i ğamda hūn-ı dil nūş itmege **yārān** ile / Miñnet ü derd ü elem oldı bizüm peymānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 5*). [yārān,]

Ğam ile bu hālüm tebah ahvālümü sormaz mısız / **Yārān** nedür hālūñ diyü bu hālümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 1*). [yārān,]

Muhibbî bendesi olup cihān içinde dildāra / Kamu **yārānı** terk eyler karar itmez bir ān sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 5*). [yārānı, -ı]

Şehīd olsam eger ‘ışkıyla **yārān** / İdesiz penbe-i dāğum kefen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 2*). [yārān,]

Muhibbî sözleri dürr ü güherdür / Gerekdür anı **yārān** ide mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 5*). [yārān,]

Sözün gevher olaldan iy Muhibbî / İdindi cümle **yārān** anı mengüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 5*). [yārān,]

Baħr-ı dilden çıkarup ğavvāş olup söz dürlerin / ‘Arz idince kapuşup **yārān** hemān ezberlemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1446, Beyit 4*). [yārān,]

yārān: *Dostlar II sevgililer.*

Devr-i gülde bu Muhibbî yine **yārān** şevkine / Tāze tāze gül gibi rengīn ğazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [yārān,]

varas: *Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.*

Gün yüzinde hoş **varaşur** ol hilālî kaşlar / Kim anuñ naķşında ‘ācizdür kamu naķķāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [varaşur, -ur]

Bister-i gülden **varaşur** saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālīn ile bister yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [varaşur, -ur]

Hırāmān ol yūri serv-i ser-efrāz / **Yaraşur** her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [varaşur, -ur]

Hırāmān salın iy serv-i ser-efrāz / **Yaraşur** her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 1*). [varaşur, -ur]

Hırām ol yūri iy serv-i ser-efrāz / **Yaraşur** her ne deñlü eyleseñ nāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [varaşur, -ur]

yār-ı bed-hū: *Huysuz, asık surathı yar.*

Bakar mıydı baña ol **yār-ı bed-hū** / Yaşum sīm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [yār-ı bed-hū,]

yār-ı cefā-cū: *Cefa edici yar, zalim sevgili.*

Hāk-i rāh olup buse idüm pāy-ı der idüm / Ol **yār-ı cefā-cū** bu ‘aceb andan güzer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 2*). [*yār-ı cefā-cū,*]

Gönder ilerü gamzeñi iy **yār-ı cefā-cū** / Çeşmüñ gibi kan dökücü hün-ḥ`ār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 3*). [*yār-ı cefā-cū,*]

yār-ı cefā-hū: *Cefayı ve eziyeti huy edinen sevgili // Eziyet eden, zalim, gaddar sevgili.*

İy **yār-ı cefā-hū** Muhibbî göz[i] yaşın / Teskîn iden hāk-i derüñdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*yār-ı cefā-hū,*]

yār-ı cefākār: *Cevr ve cefa eden yar, sevgili.*

Bir sencileyin **yār-ı cefākār** kimüñ var / Bî-raḥm u dil-fiğār u sitemkār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 1*). [*yār-ı cefākār,*]

Bir sencileyin derd-ile bî-çäre Muhibbî / Bir sencileyin **yār-ı cefākār** ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 7*). [*yār-ı cefākār,*]

yār-ı cefākārum: *Cevr ve cefa eden yar, sevgili.*

Yüzüme bakmaz oldı āh yine **yār-ı cefākārum** / Raḳībüm beñze[dü]r yāra beni her bābdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*yār-ı cefākārum, -um*]

yār-ı dil-firīb: *Gönül aldatan sevgili.*

Hüsnüñ zamāne hüsnidür iy **yār-ı dil-firīb** / Aldanma gel bu hüsnüñe ki devrān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*yār-ı dil-firīb,*]

yār-ı nāzenīn: *İşveli, cilveli, nazlı sevgili // İnce yapılı, nârin sevgili.*

Ol **yār-ı nāzenīn** ola kim bir qadem basa / Yolları üzre eyleyeyim yüzümü bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [*yār-ı nāzenīn,*]

yār-ı perī-çehre: *Peri yüzlü güzel sevgili.*

Terk eyle kamu fikri hemān saña gereklü / Bir **yār-ı perī-çehre** vü mey āb u çemendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 4*). [*yār-ı perī-çehre,*]

yār-ı vefādār: *Vefalı, sadakatli sevgili.*

Cehd itme dilā **yār-ı vefādār** ele girmez / Sanma ki velî cevri ü cefākār ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 1*). [*yār-ı vefādār,*]

yarıl: *Parçalanmak, yarılmak.*

Müdde`inüñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / Zehre döyemez **yarılur** san kâse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*yarılur, -ur*]

yarım: Gelecek, ilerideki zaman.

Bu dünyā-yı sitemkārı sevüp tül-ı emeller ne / Bugün ne olırsar hālî kişi hōd **yarım** bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 7*). [*yarım, -ı*]

yarına çıkabilmez: Yarın olmaya devam etmek, yarın da yaşamak.

Salma beni dāyimā ferdälara / Yarına kim çıkabilmez iy püser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 4*). [*yarına çıkabilmez, -a-mez*]

yaş: Göz tarafından üzüntü, sevinç, yanma gibi hallerde salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Ol cefākārūñ cefāsi göñlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden **yaş** yerine dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*yaş,]*

Gözün **yaşını** dök ki bulasın cevāhiri / Ğavvāş-vār sen de o baħr içre taladur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 2*). [*yaşını, -ı, -n, -ı*]

Pāyuña n'ola dökse Muhibbî gözi **yaşım** / Bu sakladuğı sım ü zeri yā ne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 5*). [*yaşım, -ı, -n*]

Başımı kesdi gözüm **yaşına** rahım itmedi hīç / Kılıcın hūñî olan kırıya vü yaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 3*). [*yaşına, -ma*]

Dīdeden akdı gözün **yaşı** revān oldu yine / İy dil-i ğam-zede ol serv-ķadı yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Gözlerüm **yaşı** gibi aksa kaçan āb iniler / Olıcak bir kişinün gözleri bī-h'āb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Gözlerüm **yaşı** dökildükçe iniler bu göñül / Nite kim kurıla su üstine dölāb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 4*). [*yaşı, -ı*]

Māyil olur gözlerüm **yaşına** ol serv-i revān / Şöyle beñzer kim sanur ol sımten anı güher (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 2*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]

Gel iy serv-i hırāmānum gözüm **yaşına** rahım eyle / Ki merdüm-zādedür āħir görürsin pāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 3*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]

Olaldan 'arızuñ gül kāmētün serv / Akar küyuñda **yaşum** 'ayn-ı mādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 2*). [*yaşum, -um*]

Gözüm **yaşı** 'aceb midür benim her sū revān olsa / Ğayāl-i ķaddi bāğ-ı dilde bir serv-i bülendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Umaram gözlerüm **yaşı** mürür-ıla ide te'şir / Egerçi ķalbini dirler nigāruñ ķatı mermerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Turmaz akar gözlerüm **yaşı** iniler bu göñül / Sanasın bir nehr üzre kurılı tölābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1072, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Dīdeler segrür 'aceb ol gözi āfet mi gelür / **Yaş** revān oldu akar ol sehī-ķāmet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 1*). [*yaş,]*

Hayme kursa 'ışk řāhı gelse dil řahrāsına / Gۆzlerüm **yaşı** yinilmez her yaña Ceyhün olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Girelden deyr-i ğam içre bu göflüm erġanün oldı / Gۆzümün **yaşına** baksañ řarāb-ı erġuvānīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 2*). [*yaşına, -ına*]

Gördün gۆzüm **yaşını** bu sīnem otagına / Girüp taħammül eyle ki bārān gelür geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1088, Beyit 3*). [*yaşını, -ını*]

Gۆzlerüm **yaşı** benim key sakınıñ kanlu sudur / Niçe merdümleri ġarķ eyledi ol su begler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1091, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Kanda kim gül açılır lā-būd olur anda hezār / Kankı dilde kim maħabbet var akıdur **yaşlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 2*). [*yaşlar, -lar*]

Gۆzlerüm **yaşlar** döker kirpüklerüm cārüb olup / Benden öġrensün kamu bu hıdmeti ferrāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 4*). [*yaşlar, -lar*]

Şarāb itmiş gۆzüm **yaşın** kebāb eyler bu dil bagrın / Gele derd ü belā diyü oturmuş miħmān gۆzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 3*). [*yaşın, -ın*]

İki çeşmüm revān itmiş **yaşını** ya yabān gۆzler / Nitekim dūd-ı dil dilden çıkıcak āsümān gۆzler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 1*). [*yaşını, -ını*]

Pāyuña dökmege benim servüm / **Yaşumı** sīm idem yüzüm zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*yaşumı, -umı*]

Bāġ-ı hüsñ içre eger seyr itse ol serv-i hırām / Cü yirine gۆzlerüm **yaşı** benim akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

ġam şebinde cān u dil sanmañ ki bir dem h`āb ider / Gۆzlerüm **yaşı** cihānı bil ki ġarķ-ı āb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Dilde haţtuññ hayāli gelse **yaşum** mevc urur / Nite kim kılca ġubār olsa anı deryā çerker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]

İy saçı sünbül lebi ġonca yañaġı verd-i ter / Bāġ-ı hüsñünde olupdur gۆzlerüm **yaşı** maţar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Bezm-i ġam içre cānā sīnem rebāba beñzer / Çeşmüm o bezme sāġar **yaşum** řarāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 1*). [*yaşum, -um*]

Bahr olalı sirişküm ġarķ oldı anda cismüm / Mevc urduġınca her dem **yaşum** ġabāba beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1135, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]

Bahār-ı hüsñüñe karşı benim serv-i hırāmānum / Akar cülar ġibi her dem gۆzüm **yaşı** bulanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]

Ķaddümi dü-tā eyleyüp āh okların atdum / Rengīn **yaşumı** eyledüm ol yaya kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*yaşumı, -um, -ı*]

Niġārā gۆzlerüm **yaşı** baķamdur / Anuñçün kim yidüġüm derd ü ġamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Çün oldum mülk-i 'ıřķuñ pädişāhı / **Yaşum** leşker baña āhum 'alemdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]

Yitürdüm ‘aql-i dil küllî revân oldı **yaşum** gibi / Yiter güzlâr-ı ‘âlemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]

Şâh-ı ğam geldükçe gönlüm pâyına işâr için / Gözleri **yaşım** sîm idüp yüzün zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*yaşım, -i, -n, -ı*]

Dehr eli âhir büker bu kâmetüni çeng ider / Bezm-i ğamda iy göñül inle **yaşuñı** eyle târ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 4*). [*yaşuñı, -uñ, -ı*]

Ola kim rahm idüp meyl ide dildâr / Gözüñ **yaşım** sîm it yüzüñi zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*yaşım, -i, -n, -ı*]

Şâyed ki teraħhüm ide bir daħı Muhibbî / Araya düşür gözlerüñüñ **yaşım** yalvar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 5*). [*yaşım, -i, -n, -ı*]

Çoklar yaşasun rahm kılup **yaşuma** her bâr / Aglar bile yanumca benüm dîde-i ħünbâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1*). [*yaşuma, -um, -a*]

Muhibbî gülşen-i dilde müdâm aksun gözüm **yaşı** / Kim anda cilveler eyler ħayâl-i serv-i dâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 6*). [*yaşı, -ı*]

Derün-ı sînede bagrum ser-â-ser pāralanmışdur / Anuñçün gözlerüm **yaşı** kızıl kana boyanmışdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1166, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Gözüm **yaşım** revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-ħamdillâh ki ‘ışkıyla yine bir özge ħâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*yaşım, -i, -n*]

Gözüm **yaşı** içinde zevrağ-ı dil / Yürür âvâre yelkenüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Nişâr itmege dilber ayagina / Gözüm **yaşı** anuñçün sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Meyl-i tab‘ı çünki o serv-i revânadur / Anuñ için pâyına **yaşum** revânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 1*). [*yaşum, -um*]

Gözüm **yaşı** revân oldı yinilmez her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhâ sehî serv-i revânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]

Güzeller şayd olalı sîm ü zerle / Yüzüm altuna **yaşum** sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]

Gülşenüñ rengin kabâsı gül midür bülbül midür / Şişelerle tolu **yaşı** gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 1*). [*yaşı, -ı*]

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-ħü / **Yaşum** sîm olmasa idi yüzüm zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [*yaşum, -um*]

Küy-ı dilber çevresinde cüş iden Ceyhün gibi / Gözlerümüñ **yaşıdır** kim ırmag olup çağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 2*). [*yaşıdır, -i, -dur*]

La‘l-i nâbuñ ħasretinden bu Muhibbî ağlasa / Gözleri **yaşı** anuñ ya dürr ü ya mercân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 7*). [*yaşı, -ı*]

Gözlerüm **yaşım** şarâb u bagrumı itdüm kebâb / ħayl-i dilde çün ħayâl-i dilrübâ miħmân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 3*). [*yaşım, -i, -n*]

- Anuñçün gözlerüm **yaşı** akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur yaşum iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]
- Anuñçün gözlerüm yaşı akar şahrâ-yı sînemde / Belâ kühsâridur **yaşum** iki ‘aynum bînarıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]
- Muhibbî düşeli baħr-ı ğam içre / Şadef çeşmi **yaşı** dürr-i ‘Adendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 5*). [*yaşı, -ı*]
- Görelde ol boyı serv-i revânı / Gözümün **yaşı** tursa bir dem olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 5*). [*yaşı, -ı*]
- Gözlerüm **yaşı** dökildükçe bu gönüm çarħ urur / Hîç diyebilür miyüz kim âsiyâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]
- Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer ki dil-i saħtına **yaşum** eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [*yaşum, -um*]
- Zer oldı ruħum sîm **yaşumdan** baña ne sūd / Çün yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [*yaşumdan, -um, -dan*]
- Yaşum târ u kadüm çeng olalı âħ / **Yaşum** târ u kadüm çeng olalı âħ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]
- Yaşum târ u kadüm çeng olalı âħ / **Yaşum** târ u kadüm çeng olalı âħ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]
- Geçid virmez gözümün **yaşı** taşdı / Kaşumdan özge aña pül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 4*). [*yaşı, -ı*]
- Gözümün **yaşıdur** revnak viren bu gülsitânuña / Dime kim olıcak bārân bitüp gül lâlezâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 3*). [*yaşıdur, -ı, -dur*]
- Bir nazarla ħün-ı dil cüş itdi oldı yaş göz / Döndürür deryâya âħir **yaşumı** bu kaş u göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 1*). [*yaşumı, -um, -ı*]
- Gözüm **yaşı** bile ğitdi ğidüp ol Yūsuf-ı Mışrî / Bu dil Ya‘küb’ı ħüzn içre kalur sanmañ ħazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]
- Gözlerüm **yaşına** gel salma gönül zevraķını / Bād-ı âħ-ıla muħâlif anı deryâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 4*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]
- Ol ki **yaşın** sîm ü derd-ile yüzün zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3*). [*yaşın, -ı, -n*]
- Gözlerüm **yaşı** yañılmaz gice vü gündüz akar / Müstedâm ola ki artar anuñ-ıla demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 4*). [*yaşı, -ı*]
- Bir boyı servün firâķından görenler **yaşumuz** / Bir akar sudur didiler dîde-i nemnâkümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1276, Beyit 4*). [*yaşumuz, -umuz*]
- Gözün **yaşı** günâhuñı añ aksun / Ne deñlü aksa anı silmek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 2*). [*yaşı, -ı*]
- Gözüm **yaşıyla** âħ âhum elinden / Olupdur bu ikisi kâşif-i râz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 7*). [*yaşıyla, -ı, -y, -la*]

- Ol yâr bu ben ‘âşıka hergiz nazar itmez / Sengîn diline nâle vü **yaşum** eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 1*). [*yaşum, -um*]
- Sîm olsa **yaşum** zerd-i ruhum baña ne assı / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]
- Bahr oldı gözüm **yaşı** telâtumlar iderse / Âhum yilidür dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [*yaşı, -ı*]
- İy yâr-ı cefâ-hû Muhibbî göz[i] **yaşın** / Teskîn iden hâk-i derüdüdür diger itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 5*). [*yaşın, -ı, -n*]
- Ol ki **yaşı** sîm ü derd-ile yüzi zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi çün **yaşum** yañılmaz ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]
- Gözlerüm **yaşına** cüy-ı âb beñzer beñzemez / Nâlesine göñlümün dölâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1304, Beyit 1*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]
- Âhum ile gözlerüm **yaşı** benim / Kalbi âhendür aña kâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 5*). [*yaşı, -ı*]
- Görelî dîde hâç-ı sebzüñi **yaşın** yiñemez / Âh ider derd-ile bagrıdaki başın yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*yaşın, -ı, -n*]
- Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur Ya‘küb-veş / Görelî dîde hâç-ı sebzüñi **yaşın** yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*yaşın, -ı, -n*]
- Fırât’a dönêliden uşbu **yaşum** / Benüm çeşmüme mâ hergiz görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]
- Oda yanar şu‘lesinden âhümüñ bu nüñ felek / Gözlerüm **yaşı** katında kaçredür bu heft deñiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 3*). [*yaşı, -ı*]
- Gözümüñ **yaşına** mânend cihân içinde âb olmaz / Bu dil nâlişler itdükçe dinür böyle dolâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 1*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]
- İy dîde göz yaşın dök virsün cihâñi gârka / Ol cevri çok vefâsuz çünki **yaşuñı** silmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 2*). [*yaşuñı, -uñ, -ı*]
- Yiter aglatma beni döst **yaşumdan** hazer it / ‘Âlemi gârka virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*yaşumdan, -um, -dan*]
- Seyr kılmaga **yaşum** mâni‘ olur ruhlarına / N’eylesün yolın alur dîde o mâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*yaşum, -um*]
- Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme âh eyleyüp / Didi kim **yaşum** yiñilmez ider âhir fâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 4*). [*yaşum, -um*]
- Gözlerüm **yaşına** saldum yine bu dil zevrağın / Rûzigâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [*yaşına, -ı, -n, -a*]
- Muhibbî **yaşın** ol yâr ayagına / Nişâr itmez dimeñ dînâr kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 5*). [*yaşın, -ı, -n*]

Geçer mi bir dem ol serv ayagina / **Yaşum** çün çeşümüni bıñar kılmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1358, Beyit 2).
[yaşum, -um]

Kırpük ucında her biri bir la'1-pâredür / Akan gözümde hün-ı ciger **yaşa** beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 3). [yaşa, -a]

Nişâr eylemek için pây-ı yâra / **Yaşuma** sîm ü zer didüm ne dirsiz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 4).
[yaşuma, -um, -a]

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün yaşum benüm la'1 olalı / Gözlerüm **yaşına** nisbet kaçredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5). [yaşına, -ı, -n, -a]

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün **yaşum** benüm la'1 olalı / Gözlerüm yaşına nisbet kaçredür nehr-i Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 5). [yaşum, -um]

Döneliden Nahçıvân'a gönümün vîrânesi / İy Muhibbî gözlerüm **yaşına** da dirler Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 7). [yaşına, -ı, -n, -a]

Âteş-i âhum yanında bir şerer nâr-ı Halîl / Gözlerüm **yaşına** nisbet kaçredür cüy-ı Aras (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 3). [yaşına, -ı, -n, -a]

Döstüm hasretle oldı gözlerüm **yaşı** Aras / 'Âlemi garç eyleye ger dimez-iseñ aña bes (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 1). [yaşı, -ı]

Garça virdi gözlerüm **yaşı** cihânı gâh olur / Yakar eflâki ser-â-ser sîne-tâbı var-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1401, Beyit 4). [yaşı, -ı]

Gâhî gözüm bu **yaş-ıla** geh kanla tolar / Hâk-i derüni gönderüp it tütüyâ yitiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2). [yaş-ıla, --ıla]

Gözleri **yaşın** Muhibbî'nün revân itmiş şehâ / Ol ki haddün gül idüp kaddüni şimşâd eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 5). [yaşın, -ı, -n]

Gözlerüm **yaşı** umardum küyuña vire geçit / Bilmedüm başumdan aşdı ol ho bir deryâ-y-ımış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 4). [yaşı, -ı]

Dil fitlîn yakmaga kandil-i 'ışk içre müdâm / **Yaş** yirine bagrı yağı ile üstün yağlamış (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4). [yaş,]

San serv-i sehî kaddi arar âb-ı revândur / Bu çeşme-i çeşmümden akar anuñ-ıçun **yaş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1422, Beyit 2). [yaş,]

Sultân-ı 'ışk egnüme **yaşum** ser-â-serin / İtdi 'atâ hil't-i rengin zer kumâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2). [yaşum, -um]

'İşküm benüm genc idi olmaz idi izhâr / **Yaşumla** eger çehre-i zerd eylemese fâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 3). [yaşumla, -um, -la]

Dilüm iñler benüm dölâba döndi / Gözüm gözgelerinden dökilür **yaş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 3). [yaş,]

Çıkarmaga bu dil söz gevherini / **Yaşum** bahırına san 'ummâna gelmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1438, Beyit 4). [yaşum, -um]

Akan **yaşum** olup 'ummân cihânı ortaya almış / Bu gönüm zevrağın gör garç olup girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 2). [yaşum, -um]

Dün gece kodum yâr işığı taşına baş / Gözümden akar hûn-ı ciger sanmañ anı **yaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 1*). [yaş,]

Düşeli cân u gönül sünbül saçın sevdâsına / Başda sevdâ dilde âteş eksük olmaz gözde **yaş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 4*). [yaş,]

Geh akar dilde **yaşum** gâh ider âhum ‘ayân âteş / Hârâb eyler bu şehri bir zamân su bir zamân âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 1*). [yaşum, -um]

Aglamakla kalmadı iy dîde **yaşuñ** kan-ıla / Yürü var şimden gîrî hûn-ı cigerden eyle karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [yaşuñ, -uñ]

Gözlerüm **yaşı** ser-â-ser hil‘atüm / Dûd-ı âhum başuma efses ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1493, Beyit 4*). [yaşı, -i]

Yaşum ki dilâ ger dükene gam yime çeşmüm / Hûn-ı cigeründen idinür kendüzine karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 3*). [yaşum, -um]

Dil derdini iy döst saña niçe idem ‘arz / Âhumla **yaşumdan** toludur çün felek ü ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 1*). [yaşumdan, -um, -dan]

Gözlerüm **yaşın** görüp redd itme küyünden beni / Bulmaz Bağdâd revnaķ akmasa öninde Şaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 4*). [yaşın, -i, -n]

yas: *Düz ve düzgün hâle getirmek, yaymak, yassıltmak. // (Yayın girişini) Gevşetmek.*

Nâvek-i gamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ yayını **yas** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [yas,]

yas dökdügince: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Dîdeler **yaş dökdügince** kirpügüm cârüb olur / İşigün pâk itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 3*). [yaş dökdügince, -düg, -ince]

yaş dökdügince: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Dîdeler **yaş dökdügince** kirpügüm cârüb olup / İşigün pâk itmege eyler özin ferrâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1349, Beyit 3*). [yaş dökdügince, -düg, -i, -n, -ce-düg, -ince]

yaş dökem: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Dür dişleri firâkıyla sünbül saçın añup / Âh eyledükçe yaş ki dökem dâne dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 2*). [yaş dökem, -e, -m]

yaş döker: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Sîne bāğına Muhibbî **yaş döker** geh hûn-ı dil / Bitürür güller temâşâ eyle reng-â-reng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 5*). [yaş döker, -er]

yas döker: *Gözyaşı dökmek, ağlamak.*

Ꞑudret-i Şun'-ı Hüdā'dur sende olan kaş u göz / Kim göre hayret basar döker anuñçun yaş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1298, Beyit 1). [yaş döker, -er]

yaş dökerem: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

'Acebdür âteş-i dil sâkin olmaz / Niçe kim gözlerümden dökerem yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 2). [yaş dökerem, -er, -em]

yaş dökerler: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Nev bahâr oldı göreydük diyü dildâruñ yüzin / Gözlerinden **yaş dökerler** gice gündüz bâğlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4). [yaş dökerler, -er, -ler]

yaş döküben: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Hergiz görürem eylemedüñ hayr-ı 'amel sen / Āh eyle dilâ dîdelernden döküben yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1435, Beyit 2). [yaş döküben, -üben]

yaş geçürdi: Yaş geçirmek, uzun sredir yaşamak, yaş almak, yaŐlanmak.

Yudı yüzüm karasını âb-ı luţf-ıla / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4). [yaş geçürdi, -di]

yaş sürsün: Yaş sürmek: ... yaşı içinde olmak, yaşamak, uzun ömürlü olmak.

Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadur / Ger bu yolda cân vire 'âlemde sürsün niçe yaş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5). [yaş sürsün, -sn]

yaşa: Yaşamak, var olmak.

Çoklar **yaşasun** rağm kılup yaşuma her bâr / AĞlar bile yanumca benüm dîde-i hn bâr (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 1). [yaşasun, -sun]

yasdan: (Bir nesne) Bir yere dayanmak, dayalı olmak // Arkasını bir yere dayamak, bir Şey veya yere dayanmak // mec. Güvenmek, sırtını dayamak.

N'ola **yasdansam** eger taş işigini ŐubĖa dek / Kim sa'âdet kişiye vağt-ı seherden açılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1204, Beyit 3). [yasdansam, -sa, -m]

Şu kim gl bisteri içre yatur gülzâra **yasdanmış** / Ne bilsün 'âŐıkuñ Ėâlin ki seng-i Ėâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [yasdanmış, -mış]

Şu kim gl bisteri içre yatur gülzâra **yasdanmış** / Ne bilsün 'âŐıkuñ Ėâlin ki seng-i Ėâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1). [yasdanmış, -mış]

Görinen 'anbern beñler nigâruñ Şem'-i Ėsninde / Sanasın bir bölük Hind daparlar nâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 2). [yasdanmış, -mış]

Eger yasdansa agyârı 'aceb mi ol gül-i ra'nâ / Muğarrerdr gl açılsa ki dirler Ėâra **yasdanmış** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3). [yasdanmış, -mış]

Nigāruñ taş işiginde niçe yıldur kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çäre **yasdanmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [*yasdanmış, -miş*]

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil âteş-i 'ışka / Yıkılmış mest-i 'ışk olmuş düşüp dîvāra **yasdanmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*yasdanmış, -miş*]

Muhibbî irmek isterdi ser-i zülfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda dinmese zünnāra **yasdanmış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*yasdanmış, -miş*]

Eger **yasdansa** agyārı 'aceb mi ol gül-i ra'nā / Muqarrerdür gül açılsa ki dirler hāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 3*). [*yasdansa, -sa*]

yaşlar döker: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Giceler hüsnuñ bahārın fikr idüp āh eylesem / Çın şeher bu gözlerüm **yaşlar döker** yağmur-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 3*). [*yaşlar döker, -er-lar, -er*]

yaşlar döküp: Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Dāne-i hālūñ hayāliyle gözüm **yaşlar döküp** / Āsiyā gibi döginür ele almış iki taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 3*). [*yaşlar döküp, -lar, -üp-üp*]

yaşlu: Yaşlı, ıslak, nemli II gözyaşı.

Hasretiyle dāğ-ı sīnem hem bu bagrum başludur / Ger sorarsañ bahra nisbet eşk-i çeşmüm **yaşludur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 1*). [*yaşludur, -dur*]

yaşlu: Yaşlı, ihtiyar, kocamış.

İy Muhibbî key sakın dil virme dehre sanma genç / Vesmelüdür gerçi kim ammā ki gāyet **yaşludur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 5*). [*yaşludur, -dur*]

yaşum kana döndi: Gözyaşı kana dönmek: gözleri kanlanmak, gözleri kan dolmak, çok ağlamaktan gözleri kızarmak.

Dilerseñ iy kemān ebrū neden döndi yaşum kana / Müjeñ tırini gönder gel anı hūnün cigerden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 2*). [*yaşum kana döndi, -a-um*]

yat: Boylu boyunca uzanmak.

İçeli 'ışkuñ şarābın bu Muhibbî hasta-dil / Giceden gündüzi fark itmez **yatur** kanzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 5*). [*yatur, -ur*]

Deşt-i belādudur beni senden gören cüdā / Cānından ayrudur ki **yatur** kurı gevdedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 2*). [*yatur, -ur*]

Genc-i hüsne sunma el gel eyle zülfinden hāzer / Piç piç olmuş **yatur** sanma ki ol su'bān uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [*yatur, -ur*]

yat: Boylu boyunca uzanmak II bir yerde bulunmak.

Huzūr-ı kalb-ile ‘arîf **yatur** meyhâne küncinde / Şafâsuz sūfî mescidde kurı gavgâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 5*). [yatur, -ur]

Görinen ruhsârî üstinde kara saçlar midür / Pîç pîç olmuş ya genc üzre **yatur** ejder midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Bunca istiğnâ ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp yoluñda hâk olmuş **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [yatur, -ur]

Ruğlaruña karşı zülfüñ dem-be-dem efzûn olur / Günde **yatsa** kuvveti artmagla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [yatsa, -sa]

yat: Boylu boyunca uzanmak II bir yerde bulunmak II hastalanıp uzanmak, yatağa düşmek.

Muhibbî rāh-ı küyuñda **yatur** pā-māl-i ‘ışk oldı / Yañılıp dimedüñ bir gün bu miskîn derdmendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 5*). [yatur, -ur]

Küyuñda senüñ niçe zamân hasta-dil **yatur** / Gönder cevâb derdine anuñ devâ [i]miş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1433, Beyit 4*). [yatur, -ur]

yat: Boylu boyunca uzanmak II bir yerde bulunmak, atıl durumda olmak, kullanılmamak.

Konup dil hânesine leşker-i gam / Niçe yıllar **yatur** vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [yatur, -ur]

yat: Boylu boyunca uzanmak II uyumak.

H`āba varmış çeşm-i mesti nergis-i şehlä midür / Ya şarāb-ı nāzı nüş itmiş **yatur** maḥmürdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 4*). [yatur, -ur]

Bister-i hâkîde gördüm bir gedâ ‘üryân uyur / Mesned-i şâhîde **yatur** sanasın sultân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Ekşerî ‘aşıklaruñ tâ şubḥa dek bî-dâr olur / Kim ki ‘ışkdan bî-ḥaberdür ol **yatur** her ân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 2*). [yatur, -ur]

Bâğ-ı hüsni üzre asmış zülfini perr-i gurāb / Bâğbân-ı çeşmi **yatmış** sanki h`āb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [yatmış, -mış]

Cām-ı maḥabbet içmiş bir kendüzini bilmez / Yıllar-durur **yatur** mest tâ ḥaşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Hüsni bâğına irişdüñ eyle zülfinden ḥazer / Ğaflet itme mârdir **yatmış** güneşde uyumuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [yatmış, -mış]

Şu kim gül bisteri içre **yatur** gülzāra yasdanmış / Ne bilsün ‘aşıkuñ ḥālin ki seng-i ḥāra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 1*). [yatur, -ur]

Bâğ-ı hüsniñde nigāruñ eyle zülfinden ḥazer / Basma dünbālini ejderdür ki **yatmış** uyumuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 4*). [yatmış, -mış]

yat: Boylu boyunca uzanmak II hastalanıp uzanmak, yatağa düşmek.

Tır-i ğamzeñle bu sînem zaĥmnâk olmış **yatur** / Dir gören meydân-ı 'ışk içre helâk olmış **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*yatur, -ur*]

Tır-i ğamzeñle bu sînem zaĥmnâk olmış **yatur** / Dir gören meydân-ı 'ışk içre helâk olmış **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [*yatur, -ur*]

Şîr çeşmüñ pençesinden uşbu göñlüm merdümü / Çäre yok hergiz ĥalâşa çäk çäk olmış **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 3*). [*yatur, -ur*]

Bu 'aceb bārân-ı eşküm ğarķa virdi 'âlemi / Hiç teskîn olmadı dil süznâk olmış **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 4*). [*yatur, -ur*]

Püte-i hicrâna yakaldan Muĥibbî'yi nigâr / Ğıll ü ğışdan kurtılup zer gibi pâk olmış **yatur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*yatur, -ur*]

Bir bencileyin hicrûñ-ile ĥasta dil olmış / Bî-çäre **yatur** derd-ile bîmâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 6*). [*yatur, -ur*]

Zülfinde göñül bend-ile gör mübtelâ **yatur** / Kûyü Muĥibbî 'âşıkâ bîmâr-ĥânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [*yatur, -ur*]

İy tabîbâ ser-i kûyuñda **yatan** ĥastalara / İtmedüñ çäre yatur cümlesi bî-çäre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*yatan, -an*]

İy tabîbâ ser-i kûyuñda yatan ĥastalara / İtmedüñ çäre **yatur** cümlesi bî-çäre henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 3*). [*yatur, -ur*]

Eyle Muĥibbî ĥastaya iy dil tabîbî em / Yıllarla derdün-ile **yatur** mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*yatur, -ur*]

yav: *Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşu.*

Muĥibbî kaşu **yayından** irişse sîneme tîri / Basar dil bagrına anı görüp reşk-ile cân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 5*). [*yayından, -ından*]

Kaşu **yayı** saĥtdur çekmez anı Rüstem daĥı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*yayı, -ı*]

Kaşu **yayından** gelür ğamz okları kan içmege / İy dil-i şürîde kaşdı sañadur ğâfil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 4*). [*yayından, -ı, -n, -dan*]

Nâvek-i ğamzeñ niçe bî-dilleri itdi helâk / Kana girme şimdiden soñra kaşuñ **yayını** yas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 4*). [*yayını, -ı, -n, -ı*]

yay: *İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis // Aşığın yay gibi iki büküm olmuş bedeni.*

Ķaddümi dü-tâ eyleyüp âh okların atdum / Rengîn yaşumu eyledüm ol **yaya** kirişler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 4*). [*yaya, -a*]

yavlag: *(Eski Türk. yāy "ilkbahar" dan yay+la-k) Hayvanların yayıldığı otlamaya elverişli yer, otlak // Yazı geçirmeğe mahsus yüksek yer, yayla.*

Seyre gele diyü İşâr itmek için pâyına / Dâmenini tolu güller eylemiş **yavlaglar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 6*). [*yavlaglar, -lar*]

yaz: Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan hattın **yazup** inşâ kılır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 2). [yazup, -up]

Şafha-i ruhsârım üzre eşk-i çeşmüm kâtibi / Hün-ı dilden bu derûnum hâlini turmaz **yazar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 4). [yazar, -ar]

Bu Muhibbî zülfüñüñ **yazsa** muṭavvel kışşasın / Her kılûñ şerhinde başka defter ü dîvân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [yazsa, -sa]

Metn-i hüsnin gerçi hattât-ı ezel evvel **yazup** / Soñradan hattı gelür şerh eyleyüp i'râb ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1104, Beyit 3). [yazup, -up]

Kesilür şem' gibi itme zebânüñi dirâz / 'Âkil-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine **yaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1). [yaz,]

Oldı 'âlemlere destân Muhibbî kışşam / **Yazmadan** ben anı bu defter ü tomara henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 6). [yazmadan, -madan]

Göz karasın hall idüp dildâra **yazdum** nâmeyi / Döstlar luṭf eyleyüp eşkümlle taḥrîr eyleñüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 4). [yazdum, -du, -m]

Ola ki baka raḥm ide yüzüñe / Muhibbî kan-ıla ruhsârüña **yaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5). [yaz,]

Bu Muhibbî **yazsa** hüsnî âyetin dil levhine / Okıyan dir buncılayın kimseler inşâ dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 5). [yazsa, -sa]

İy Muhibbî bu cihânüñ âlma aldanma gel / Saña dürlü dürlü lu'blar gösterür [gel] Haḳḳ'a **yaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1323, Beyit 5). [yaz,]

Küfâr-ı haddüñi hattüñ **yazup** şerh eylemek ister / Ta'âlâ'llâh anı ḥaḳḳ it gider yañlış kitâb olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 5). [yazup, -up]

Levh-i dilde **yazmışam** cânâ hayâlüñ naḳşını / İtdüğüm naḳşı benüm Mânî de taşvîr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 3). [yazmışam, -mış, -am]

Âhü göziyle ya kaşı bir kaşa beñzemez / **Yazan** anuñ naḳşını naḳḳâşa beñzemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 1). [yazan, -an]

Hattât-ı ezel eyledi Mecnûn'uñ adını ḥaḳḳ / **Yazdı** Muhibbî adını itdi anı tırâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 6). [yazdı, -dı]

Hattüña **yazmış** berât-ı hüsnüñi / Kaşlaruñ üstine tigrâ eylemiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 2). [yazmış, -mış]

Eli ditrer olur ḥayrân u medhûş / **Yazamaz** şüret-i naḳşını naḳḳâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1460, Beyit 4). [yazamaz, -a, -maz]

Var iy ṭabîb eyleme 'ışḳ ehline 'ilâc / Levh üzre **yazdı** anı kalem bî-devâ imiş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 2). [yazdı, -dı]

Genc-i hüsn'e mâlik olmasun diyü 'âşıkларуñ / Hem tılısm itdi hattüñ hattât hem **yazdı** ḥavâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 4). [yazdı, -dı]

Nāme içre nāmını añmış Muhibbî dilberûñ / Sehv-ile **yazmış** meger yâhud yazılmışdur ğalať (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1500, Beyit 5). [yazmış, -miş]

vaz ola: Yaz mevsiminin gelmesi.

İder bülbül kılur āh u fiġānı / Kaçan kim güller açılıp ola yaz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1287, Beyit 4). [yaz ola, -a]

vaz u kış: Yaz ve kış (Daima, sürekli).

‘Ārızını ben niçe gülzāra teşbîh eyleyem / Açılır gül ruhları karşımda benüm **yaz u kış** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 3). [yaz u kış,]

yazıl: Yazma işi yapılmak.

‘İşk-ıla cānın virüp kūyında kim medfūn ola / **Yazılır** anuñ mezārında ki bu maġfurdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1073, Beyit 5). [yazılır, -ur]

Öldürür her dem Muhibbî’yi anuñçün ol ħabîb / Bildi **yazılmaz** günāhı kim daġı nev-restedür (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1168, Beyit 5). [yazılmaz, -maz]

Elifler uşbu sînem levġasında / **Yazılmış** tıfl için ta’lîme beñzer (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1179, Beyit 5). [yazılmış, -miş]

Nāme içre nāmını añmış Muhibbî dilberûñ / Sehv-ile yazmış meger yâhud **yazılmışdur** ğalať (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1500, Beyit 5). [yazılmışdur, -miş, -dur]

yazıl: Alın yazısı bağlamında hakkında karar verilmek.

İy Muhibbî şükr kıl lâ-büd gelür / Her ne kim başa **yazıldı** ħayr u şer (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1010, Beyit 5). [yazıldı, -dı]

Ĥāne-i dil olmadın vîrāne ābād eylegil / **Yazılıpdur** defter-i ‘işka ezelden saña ħāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1473, Beyit 3). [yazılıpdur, -up, -dur]

yazıl: Yazma işi yapılmak, nakşedilmek, resmedilmek.

‘İşk-ıla olduñsa Mecnūn’a mu’ādil iy gönül / Her neye baksañ **yazılmış** şüret-i Leylā’yı gör (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1009, Beyit 3). [yazılmış, -miş]

Deyr içre egerçi **yazılır** şüret-i dil-keş / Teşbîh idemez şüretgeh-i nakşını nakķāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1422, Beyit 3). [yazılır, -ur]

yazılı: Yazılmış olan.

Kim göre ‘ārızuñı olmaya ğamdan o ħalāş / **Yazılı** ħaťt-ı ġubār-ıla gönülde bu ħavāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1476, Beyit 1). [yazılı,]

yazu: Yazı, kader, yazgı.

Goreli **ha**ttuñi jeng oldı gönül äyinesi / Ezeli **yazu-y-ımiş** başa pes elden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 3*). [*yazu-y-ımiş, --y-, -ımiş*]

İy Muhibbî derd ü miñnet başuma **yazu** imiş / Görmeydüm bir nazar ben ol meh-i bî-mihri kâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1444, Beyit 5*). [*yazu,]*

Cevrini görüp nigârûñ dime sen bed-hû-y-ımiş / Anı tağyîr idebilmez başa çün **yazu-y-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 1*). [*yazu-y-ımiş, -y, -ı, -ımiş*]

Döstüm kısmet baña kaygu saña şādî-y-ımiş / Çäre ne rüz-ı ezelden başa bu **yazu-y-ımiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 1*). [*yazu-y-ımiş, -y, -ı, -ımiş*]

yazulu: Yazılı, yazılmış olan.

Güiyâ iki haddi bir cildde / **Yazulu** Gülsitân u Büstân'dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1068, Beyit 3*). [*yazulu,]*

Okudum 'ışkuñ kitâbın gördüm anda **yazulu** / 'Āşîka evvel qademde lâzım olur terk-i ser (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 2*). [*yazulu,]*

Ne **yazulu** ise hayr [u] eger şer / Okudurlar saña bilmemek olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1286, Beyit 5*). [*yazulu,]*

ye'cüc: Kur'an'da adı geçen, zulüm ve fitne çıkaran kavimlerden biri; Ye'cuc ve Me'cuc.

Gelse gam **Ye'cücü** yagmaya vire dil kişverin / İy Muhibbî var mıdur karşı aña der bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 5*). [*ye'cücü, -i*]

yelken: Kayık ve gemileri rüzgâr gücüyle yürütmek için direklerine uygun bir şekilde takılan sert, sağlam ve kalın bez.

Gözüm yaşı içinde zevraq-ı dil / Yürür âväre **yelkensüz** gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*yelkensüz, -süz*]

yelken takyesi: Bir tür başlık II Bu başlık, başçavuşlar, çavuşlar ile sarayda saz çalan sazendeler kullanırlardı.

Nâzükâne el salar yârâna **yelken takyesi** / Nâz-ıla başına alsa anı key mevzûn geyer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1062, Beyit 2*). [*yelken takyesi, -si*]

yemen: Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı. // Akik taşının meşhurluğu yönüyle.

Muhibbî'yi düşûñ fikri yine deryâya gark itdi / Sirişkinden 'aķık olur olıcak bil **Yemen** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*yemen,]*

vetimâne: Yetim gibi (yalnız kalmış).

Yetimâne benefşe başın egmiş / Bu kaygular aña bilsem nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1112, Beyit 3*). [*vetimâne,]*

yi: Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.

Etümi kirm-i belâ **yirse** de âh eylemeyem / Diyeler tâ ki benümçün bu da Eyyüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 3*). [*yirse, -r, -se*]

vi: Ağızda çiğneyerek yutmak // *mec. Hoşa gitmeyecek bir duruma uğramak, mâruz kalmak, düçar olmak.*

Maṭbah-ı ğamda Muhibbî giceler tâ şubḥa dek / Miḥnet ü derd ü belâdan ğayrı bir nesne **yimez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 5*). [*yimez, -mez*]

vidügüm içdügüm kan olur: *Yediği içtiği kan olmak, yediği içtiği zehir olmak: üzüntü veren bir durum karşısında hiçbir şeyden tat almamak, büyük üzüntü içinde olmak.*

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / Zehr olur ğamdan yidügüm içdügüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*yidügüm içdügüm kan olur,]*

vig: *Daha iyi, daha üstün, daha güzel.*

Taḥammül **yig** tecemmülden diyenler sâye-i ḥârî / Bulıcak oldılar kâni' dimeñ siz sâyebân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 4*). [*yig,]*

Oldı Muhibbî çünki cihânda gedâ-yı 'ışk / **Yigdür** aña ki 'âleme ol pâdişâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 6*). [*yigdür, -dür*]

Her ne gelse saña **yigdür** ki kanâ'at idesin / Bir görine gözüne bakar-ısañ çoğ-ıla az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 3*). [*yigdür, -dür*]

Cefâ vü cevri dildârûñ baña mihr ü vefâdan **yig** / Ğam-ı 'ışkından olmasun bu cân u dil cüdâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 3*). [*yig,]*

İñen medḥ itme iy zâhid şarâb-ı kevşeri her dem / Şarâb-ı nâb ḥâzırdu ki bundan **yig** şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [*yig,]*

Mey-fürüşî zâhidâ sen dem-be-dem 'ayb eyleme / **Yigdür** olmak ḥod-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 2*). [*yigdür, -dür*]

Niçe bir ḥalk-ı cihân ile idersin güft ü gû / 'Uzlet eyle ḥalkdan artuk saña **yigdür** ḥamüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1402, Beyit 3*). [*yigdür, -dür*]

Şâh olup kim geydi-y-ise atlas u dibâ ḥarîr / **Yig-durur** saña kalender gibi olmak jende-püş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1417, Beyit 2*). [*yig-durur, --durur*]

vig bilür: *Üstün bilmek, daha değerli görmek.*

Ol ki dildârûñ cefâsını vefâdan **yig bilür** / Minnet itmez kimseye derdine dermân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 6*). [*yig bilür, -ür*]

vig görür: *Üstün görmek.*

Ḥâk-i pâyuñdur şehâ kühl-i başar / Tütüyâdan **yig görür** ehl-i nazâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1010, Beyit 1*). [*yig görür, -ür*]

yigirmi: *Yirmi // Yirmi yaş.*

Nigārā cārdeh sāla iriṣdūñ hūsnūñi ‘arz it / **Yigirmiye** iriṣince ‘ayāndur māhitāb olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1328, Beyit 2*). [*yigirmiye, -y, -e*]

yık: *Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.*

Yıkmadan ğam bu gönül kişverini yāda getir / Sākiyā cānuñ için ehl-i dile bāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1035, Beyit 1*). [*yıkmadan, -madan*]

Göñlüm evini **yıkdı** yağmacı gamzeñ iy dōst / Ğaretde māhir ancak Efrāsiyāb’a beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 3*). [*yıkdı, -dı*]

Egerçi kim yapar dil hānesin yār / Dōner ol dem **yıkar** yine şabī-vār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yıkar, -ar*]

Dil hānesini **yıkısa** Muhibbī yine dildār / Anı da yapar böylece mi‘mār ele girmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*yıkısa, -sa*]

Sanmañuz bir dañı ma‘mūr ola bu dil kişveri / Leşker-i ğam **yıkaldan** dañı vīrāndur henüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1271, Beyit 3*). [*yıkaldan, -alı, -dan*]

Bu gönüm hānesin **yıkduñ** yine ma‘mūr iden sensin / Binā aḥvālını dirler ki mi‘mār olmayan bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1361, Beyit 2*). [*yıkduñ, -du, -ñ*]

yıkıl: *Yıklamak, devrilmek.*

Gögermiş yir yirin cismi yanup dil āteş-i ‘ışka / **Yıkılmış** mest-i ‘ışk olmış düşüp dīvāra yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 5*). [*yıkılmış, -mış*]

yıkıl: *(Kurulu bir şey) Parçalanıp dağılmak // Parçalanmak, bozulmak, çökmek, tārumar olmak.*

Çünkü āhir **yıkılır** hāk-ile ol yeksān olur / Fā`ide yok ger felekden yüksek ola bāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*yıkılır, -ur*]

yıkuk: *Yıkık, harap II İncinmiş, kırık (gönül bağlamında).*

Genç-i vaşl ister-iseñ ara gönül hānesini / Bulunur anı **yıkuk** çün Ebū Derdā bilürüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1210, Beyit 6*). [*yıkuk,]*

yıl: *Sene, yıl.*

Niçe **yıl** geçdi bu dil bendeñ olup derd ü miñen / Saña bir gün dimedı gel beni āzāde getir (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1014, Beyit 3*). [*yıl,]*

Niçe **yıldur** ki ħarc olur yolında ol cefākāruñ / ‘Aceb bu kīse-i çeşmüm dükenmez sīm-ile zerdür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1052, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıldur** bañr-i ‘ışk içre şināverdür gönül / Sanma ancak suda yüzmek murğābiler bilür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1121, Beyit 5*). [*yıldur, -dur*]

Niçe **yıldur** bañr-i eşk içre şināverlik ider / Yoñsa ol deryāda bu gönüm benim balık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [*yıldur, -dur*]

- Niçe **yıldur** şeb-i hicriyle yatur hasta gönül / Vuşlata iremeyüp cânı virem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 3*). [yıldur, -dur]
- Sormaduñ iy dil tabîb[i] bu Muhibbî derdini / Niçe **yıl** derdini ‘arz itmege kapuya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 5*). [yıl,]
- Niçe **yıldur** bu Muhibbî derdün-ile hastadur / İtmedün iy dil tabîbi aña tîmârî henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 5*). [yıldur, -dur]
- Yıllar geçer üftâdeye dilber nazar itmez / Beñzer ki dil-i sahtına yaşum eşer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 1*). [yıllar, -lar]
- Niçe **yıldur** ki yiler zülfi hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [yıldur, -dur]
- Virmedi ol mâh-rû bir kez zekât-ı hüsnini / İy Muhibbî niçe **yıl** küyünde biz sâ‘illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [yıl,]
- Âh **yıllar** geçdi dilber gönlümü şâd eylemez / Şâh kim zâlim ola mülkini âbâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 1*). [yıllar, -lar]
- Niçe **yıldur** cevher-i eşküm yolında hârc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâķüt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [yıldur, -dur]
- Niçe **yıldur** ki bugün mâtem-i Mecnûn tutaruz / Kankı ‘âşık tutırsar biz ölicecek mâtemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 5*). [yıldur, -dur]
- Yâr bir gün dimedi hâl-i Muhibbî niçedür / Niçe **yıldur** ki varur yâra bizüm âdemümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 6*). [yıldur, -dur]
- Niçe **yıllar** hasretem pâ-bûsına oldum helâk / Görün ol bed-hû güzer ol hâk-i râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 2*). [yıllar, -lar]
- Niçe **yıldur** yollar üzre düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2*). [yıldur, -dur]
- Niçe **yıllar** habs ider dil düzdini / Zülfine bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*). [yıllar, -lar]
- Câm-ı maħabbet içmiş bir kendüzini bilmez / **Yıllar-durur** yatur mest tâ haşre dek ayılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 1*). [yıllar-durur, -lar, --durur]
- Niçe **yıllardur** didüm gönlümle şâhib-gamlaruz / Didi çeşmüm anuñ-ıçun biz de ğarķ-ı demlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 1*). [yıllardur, -lar, -dur]
- Niçe **yıllar** eyledüm dîdârûñı görmek heves / Görmedüm yüzün nigârâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [yıllar, -lar]
- Niçe **yıllardur** Muhibbî ârzü eyler seni / Bulmadı ‘âlemde hergiz vaşluña ol dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 5*). [yıllardur, -lar, -dur]
- Konup dil hânesine leşker-i ğam / Niçe **yıllar** yatur vîrâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 4*). [yıllar, -lar]
- Nigârûñ taş işiginde niçe **yıldur** kodum başı / Terahhüm eyleyüp bir gün dimez bî-çâre yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 4*). [yıldur, -dur]

Küyuña dârü'ş-şifâ dirler ya n'îçün döstüm / Niçe **yıllardur** ki anda kalmışam şâhib-firâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 3*). [yıllardur, -lar, -dur]

Hâşilum yok gevher-i eşkümdür ancak hâşilum / Niçe **yıllar** baħr-ı 'ışk içinde kim oldum gavâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 2*). [yıllar, -lar]

Niçe **yıllar** hasta iken yine bir bir hâlini / Dil tabîbi gördi itdi derdini bîmâr 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 2*). [yıllar, -lar]

yıl: Yel,rüzgar.

Her kanda isem derd ü ğamıdur baña hem-dem / Āhum **yılı** olur baña her yirde hevâdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 2*). [yılı, -i]

'İşk âteşiyle yandı kül oldu bu cân u dil / Āħîr savurdı ğam **yılı** geldi ğubârumuz* (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 5*). [yılı, -i]

Baħr oldu gözüm yaşı ŧelâṭumlar iderse / Āhum **yilidür** dokına kemdür eser itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 6*). [yilidür, -i, -dür]

Mihrûñle yine zerrelerüm irdi semâya / Āhum **yılıyle** oldu cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [yılıyle, -i, -y, -le]

Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yâra dil / Ol sebebden **yil** gibi yokdur bizüm ârâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2*). [yil,]

yıl: Yelmek; koşmak, seğirtmek, hızlı hızlı yürümek, esmek.

Niçe yıldur ki **yiler** zülf-i hevâsında gönül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [yiler, -er]

yıl: Sene, yıl.

Senden ayrı istemezdim ola idüm bir karış / Hasret oldu niçe **yıllardur** cemâlün görmege (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 3*). [yıllardur, -lar, -dur]

yılduz: Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri. // Baht, talih, kader.

Râziyam devr-i felekden sa'd olupdur **yılduzum** / Ol melek-manzar şeker-ğüftârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 5*). [yılduzum, -um]

Gözüm yaşı içinde 'aks-i rûyî / Müneccim didi eyü **yılduzuñ** var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 4*). [yılduzuñ, -uñ]

yıllardur: Uzun zamandan beri, eskiden beri.

Hastayuz küyuña **yıllardur** ki miħnet beklerüz / İy tabîb-i dil lebûnden ya'nî şerbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 1*). [yıllardur,]

yıllarla: Yıllardır, uzun süredir.

Eyle Muhibbî hastaya iy dil tabîbi em / **Yıllarla** derdün-ile yatur mübtelâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1463, Beyit 5*). [*yıllarla,*]

yimis: Meyve.

Öpdüm evvel leblerini soñra sürdüm gözüme / Böyledür ‘âdet Muhibbî olsa turfanda **yimis** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1416, Beyit 5*). [*yimiş,*]

yiñ: Yenmek, basturmak, üstün gelmek, engellemek, önlemek.

Görelî dîde hañ-ı sebzüñi yaşın **yiñemez** / Āh ider derd-ile bagrındaki başın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Görelî dîde hañ-ı sebzüñi yaşın **yiñemez** / Āh ider derd-ile bagrındaki başın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 1*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Didiler gözlerinüñ alını terk itdi nigâr / Dil didi gözlerine hey dise kaşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 2*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Tîr-i müjgânı ile durmaz akar hün-ı ciger / Bu iki hünîlerüñ kimse savaşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 3*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Dutışup şem‘-i ruñı şevkine pervâne gibi / Dil-i şürîde olup içi vü taşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 4*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Aglar-ısa bu Muhibbî tañ mıdur Ya‘küb-veş / Görelî dîde hañ-ı sebzüñi yaşın **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1319, Beyit 5*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Serv-ğaddün görelî göz yaşı kendin **yiñemez** / Dūd-ı āh-ıla bu dil nāle kemendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 1*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Salınur her yaña biñ nāz-ıla āh eyler-istem / Nite kim serv-i sehī ħadd-i bülendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 3*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Nañ‘-ı hüsünde yine çignedür üftādeleri / At salup her tarafı ya‘nî semendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [*yiñemez, -e, -mez*]

Yiter aglatma beni dōst yaşumdan hāzer it / ‘Ālemi ħarğa virür kimsene bendin **yiñemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [*yiñemez, -e, -mez*]

yine: Yeniden, bir daha, tekrar, gene.

Dil ü cān terkin urup dil **yine** dildāra gider / Dil ü cān derdini ‘arz itmege ol yāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 1*). [*yine,*]

Gice bülbülleyin āh-ıla fiğān eyleyüben / Çın şehër zārılığ-ıla **yine** gülzāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*yine,*]

Gördüm ki **yine** bād-ı şabānuñ eşeri var / Ugradı meger kūy-ı nigāra haberi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 1*). [*yine,*]

Dîdeden akdı gözün yaşı revān oldu **yine** / İy dil-i ħam-zede ol serv-ğadı yāda getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 2*). [*yine,*]

- Vâdi-i 'ışka Muhibbî bu gönül düşdi **yine** / Dimezem gamdan ulu bile saña zâde getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [*yine,]*
- Mescide dönmüş iken vardum **yine** meyhâneye / 'Âşıkı 'ayb itme süfi çünki gavgâdan kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1027, Beyit 3*). [*yine,]*
- Bu kebüter gönlümü alup **yine** minkârına / Hiç hâlâşa yir mi var çeşmini Lâçîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 4*). [*yine,]*
- Yine bezm-i belâ içre bu gönlüm / İniler sanki nây-ı hoş-nevâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 4*). [*yine,]*
- Gözi şayyâdı şayd itdi **yine** bu gönlümün bâzın / Dü zülfeyni esriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [*yine,]*
- Şahn-ı gülşen toptolu olmuş **yine** ezhâr-ıla / Raqşa girmiş servler hem ellerin karsar çınâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 4*). [*yine,]*
- Reşk-i firdevs-i berin oldı **yine** şahn-ı çemen / 'İys ü 'işret vaktidür it bir kenârı ihtiyâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 6*). [*yine,]*
- Yine dil murğı şehâ gün yüzünü yâd eyler / Giceler şubha degin nâle vü feryâd eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [*yine,]*
- Dil perîşân idi âh oldı **yine** dahı beter / Sünbülün çünki müşevveş dokunup bād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 4*). [*yine,]*
- Gül oldı meclis içre **yine** sâgar / Şürâhî bülbül olmuş kulkülü var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 2*). [*yine,]*
- 'İşkuñ rumûzi neydüğini zâhid añlamaz / Kuş dilidür bu **yine** bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [*yine,]*
- Levh-i sînem üzre dökmüş nokta eşküm kâtibi / Cümle kılmış gam metâ'in **yine** defter gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 4*). [*yine,]*
- Gönül şehrin ider târâc kara kaşlar elâ gözler / Dil-i dîvâneyi gör kim **yine** dâyim anı gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 1*). [*yine,]*
- Bi-ğamdi'llâh kamer tal'at **yine** bir mâhumuz vardur / Anuñçün göge peyveste seçergeh âhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 1*). [*yine,]*
- Cân nağdi ile geldi kapuña **yine** gönül / Virdi metâ vuşlatuñı iştirâ-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1148, Beyit 4*). [*yine,]*
- Egerçi kim yapar dil hânesin yâr / Döner ol dem yıkar **yine** şabî-vâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 3*). [*yine,]*
- Açup çün muşhaf-ı hüsünin tefe''ül eyledüm yârûñ / Elifdür kâmeti geldi **yine** ferhünde fâlum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 5*). [*yine,]*
- Yine dil bir dilberün 'ışkı gamından hastadur / Cân u dil bend ü belâ-yı zülf-ile peyvestedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 1*). [*yine,]*
- Gözüm yaşın revân itdüm benüm bir serv-i dâlum var / Bi-ğamdillâh ki 'ışkıyla **yine** bir özge hâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 1*). [*yine,]*
- Ruğları şem'in **yine** 'arz eyledi cânâneler / Koñ tutuşsun cân u dil şem'e yana pervâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 1*). [*yine,]*

‘İlâc itme tabîbâ derdüme gel / Baña dermân **yine** derdüm gamıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 4*). [*yine,]*

Gülşen-i hüsninde dil murğın **yine** şayd itmege / Zülfi ağında Muhibbî hâli anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [*yine,]*

Mu‘aţţardur **yine** ‘âlem dimâğı / Şabânuñ yâr zülfinde eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [*yine,]*

Zahmete girme tabîbâ çek elüñ bu hastadan / ‘Âşık-ı dil-ḥasteye derdi **yine** dermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2*). [*yine,]*

Yüz çevürse kaçsa düşmen **yine** fîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralu naḥçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [*yine,]*

Bir gördi **yine** itleri ile bizi ḥabîb* / Devlet irişdi başa dilâ oşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 7*). [*yine,]*

Muhibbî’yi dişüñ fikri **yine** deryâya garķ itdi / Sirişkinden ‘akîķ olur olıcak bil Yemen sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 5*). [*yine,]*

Sıgmadı ḥumlara mey eyledi çün cüş u ḥurüş / Çıkdı ‘ayyūķa **yine** na‘ra-i mestâne biraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1251, Beyit 4*). [*yine,]*

Dil ḥânesini yıksa Muhibbî **yine** dildâr / Anı da yapar böylece mi‘mâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 5*). [*yine,]*

Zeyn idüp geydi **yine** ḥil‘ati eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1*). [*yine,]*

Serv beñzetdi **yine** câmesini câmesine / İtdi gülşende libâsın meger ol yâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 3*). [*yine,]*

Akıdur dürr ü cevâhir **yine** bârân-ı bahâr / Anuñ-ıçun görünür her yaña kühsâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 4*). [*yine,]*

Ölmiş-iken bu zemîn buldı **yine** tâze ḥayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*yine,]*

Ḳatlüm içün ḥaţ getürmiş ol şeh-i ḥübân **yine** / Ğam beni şimden girü öldürdi taķdîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 3*). [*yine,]*

‘İşkuñuñ ne evveli vardur u ne ḥöd âḥiri / İntihâsı yok **yine** siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [*yine,]*

Göñlüme geldi nüzül itdi **yine** sultân-ı gam / Şöyle beñzer ḥoş gelüpdür aña bu vîrânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1293, Beyit 4*). [*yine,]*

Ḳatlüme kaşd eyledi beñzer **yine** şehlä gözün / İy kaşı ya sîneme dek fîrûñ olsun degmeñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1308, Beyit 3*). [*yine,]*

Bî-kes Muhibbî derd-ile bir derde duş oldu **yine** / Kullar başına gelmesün aḥvâlümü sormaz mısız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1312, Beyit 5*). [*yine,]*

Ḳarż eyle **yine** dîdelerüm ḥün-ı cigerden / Sanma dükene dirhem ü dînâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 2*). [*yine,]*

Mîhrüñle **yine** zerrelürüm irdi semâya / Ğhum yiliyle oldu cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*yine,]*

- Naṭ‘-ı hüsninde **yine** çignedür üftâdeleri / At salup her tarafa ya‘nî semendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 4*). [yine,]
- Gözlerüm yaşına saldum **yine** bu dil zevrakın / Rûzîgâr-ı âh-ıla kimdür aña deryâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1354, Beyit 4*). [yine,]
- Bu göñlüm hânesin yıkduñ **yine** ma‘mûr iden sensin / Binâ aḥvâlini dirler ki mi‘mâr olmayan bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1361, Beyit 2*). [yine,]
- Öldürür her dem beni dönüp **yine** inkâr ider / Buña ne şâhid gerekdür ḥaçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 4*). [yine,]
- Dün lebinden bûse ‘ahd itmişdi dildârum bugün / Gör **yine** kavline inkâr eyler ol ikrârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 4*). [yine,]
- Büy-ı zülfûni getürdüñ tâze cân buldum **yine** / Müstedâm ol iy şabâ dünyâ içinde durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1375, Beyit 4*). [yine,]
- İtdi pervâne göñül **yine** ruḥ-ı yâra heves / Yakmayınca komaz âḥîr kim ider nâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 1*). [yine,]
- Bagrumı gerçi ki biñ päre kılar tîğ-ı cefâ / Eksük olmadı bunuñla **yine** bir päre heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 3*). [yine,]
- Bü getürdüñ **yine** zülfinden seḥer bu ḥastaya / İy şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [yine,]
- Kalması şabr u karârum ‘azm-i yâr itdüm **yine** / Yokdur andan gayrı çün bu derdmede dest-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 4*). [yine,]
- Küy-ı yâra ugraduñ beñzer **yine** iy bād-ı şubḥ / Eyledüñ ‘âlem dimâğını mu‘aṭtar turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1398, Beyit 4*). [yine,]
- Eline almış **yine** âyineyi beñzer nigâr / Hüsnini kılmış temâşâ anı ḥodbîn eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1400, Beyit 3*). [yine,]
- Ol tabîb-i dil **yine** bu ḥastasın yâd eylemiş / Bir cevâb itmiş lebinden göñlümi şâd eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1413, Beyit 1*). [yine,]
- Devr-i gülde bu Muhibbî **yine** yârân şevkine / Tâze tâze gül gibi rengîn gazeller bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 5*). [yine,]
- Berg-i gül üzre **yine** kâküllerin cedvel çeküp / Gül yüzüñ vaşında cânâ tâze defter bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [yine,]
- El urup dilber **yine** zülfin girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dîvâneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [yine,]
- Yine bir mâh sevdüm tonı zer-keş / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [yine,]
- Yüzüme bakmaz oldı âh **yine** yâr-ı cefākârum / Raḳîbüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [yine,]
- İstedüm dîvâne göñlüm hâlini bilmek **yine** / Bulmadum ol cünün deşinde nâ-peydâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 2*). [yine,]

Yine bir lāle-ruḥ sīnemde yir yir dāğ-ı gam yaktı / Göñül şehrine urdı bir yañağı ergavān āteş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1471, Beyit 2). [yine,]

Zülf-i dildāra tolaşdı **yine** dîvāne göñül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o ḥalāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1475, Beyit 2). [yine,]

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum **yine** ma‘nā gevherin / Dil **yine** ḡavvāş olup buldı o baḥra iḥtişāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1477, Beyit 4). [yine,]

Baḥr-ı ṭab‘umdan çıkardum **yine** ma‘nā gevherin / Dil **yine** ḡavvāş olup buldı o baḥra iḥtişāş (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1477, Beyit 4). [yine,]

Niçe yıllar ḥasta iken **yine** bir bir ḥālını / Dil ṭabībi gördi itdi derdini bīmār ‘arz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1487, Beyit 2). [yine,]

yiñil: Yenilmek, durdurulmak, engel olunmak.

Ḥayme kursa ‘ışk şāhı gelse dil şahrāsına / Gözlerüm yaşı **yiñilmez** her yaña Ceyḥūn olur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1080, Beyit 3). [yiñilmez, -mez]

Gözüm yaşı revān oldı **yiñilmez** her yaña akar / Meger seyr eyleyen tenhā sehī serv-i revānumdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1185, Beyit 3). [yiñilmez, -mez]

Ol serv-ḳaddi gördi çıkıdı Muhibbî gözden / Gülgün-ı eşk düşdi tutup tutup **yiñilmez** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1335, Beyit 5). [yiñilmez, -mez]

Sırruñı ketm eyle didüm göñlüme āh eyleyüp / Didi kim yaşum **yiñilmez** ider āḥir fāş göz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1349, Beyit 4). [yiñilmez, -mez]

yir: Yer, mekan.

Aña beñzer bir perī yok kanda kaldı ādemī / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir **yir** baḥr u ber (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1007, Beyit 2). [yir,]

Genç-i ‘ışkuñ çü Muhibbî **yiri** vîrāne-durur / Ya ḥarāb olmaga n’içün dil-i pür-tāb iniler (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1024, Beyit 5). [yiri, -i]

Sirişk ü çehre-i zerdüm yiter çün ‘ışkuma şāhid / Ne **yirde** eylesem da‘vī benüm ḥāzır güvāhumdur (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1077, Beyit 4). [yirde, -de]

Depredürse zülfinüñ her bir kılın cānlar kopar / Her tarafdan niçe **yirden** āh u eḡānlar kopar (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1105, Beyit 1). [yirden, -den]

Ḥünını ḥaşmuñ şarāb u kellesin sāḡar kılup / Şoḥbet-i ḥāş itmege meydān olupdur **yirümüz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1213, Beyit 4). [yirümüz, -ümüz]

Secdegāh-ı dil olaldan ṭāk-ı ebrū-yı nigār / Her **yire** baş egmezüz birdür bizüm miḥrābumuz (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1221, Beyit 2). [yire, -e]

Rüsvā-yı cihān oldum mescidde **yirüm** yokdur / Meyḥāneye de varsam meyḥāne ḳabül itmez (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1258, Beyit 2). [yirüm, -üm]

Āh kim biz ‘ömr içinde bir nefes ḥiç gülmedük / İy Muhibbî ‘ālem içre miḥnet oldı **yirümüz** (Muhibbî Dîvānı, Gazel 1273, Beyit 5). [yirümüz, -ümüz]

Gâh kühsâr u gehî vâdî gönül eglencesi / Degme **yirlerde** karar itmez dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1277, Beyit 2*). [*yirlerde, -ler, -de*]

Cihânda **yir** mi kaldı kim nem olmaz / Cemâli dūr olalı gözlerümden (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1365, Beyit 2*). [*yir,]*

Bundan evlâ zulm olur mı bülbül-i bî-çâreye / Hâr-ıla gül ‘iyyî ide ola anuñ **yiri** kafes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1394, Beyit 2*). [*yiri, -i*]

Bâğ-ı hüsnüñ bülbüldür murğ-ı cân medhüñ okur / Ko raķib-i mâkiyânuñ **yiridür** ancak kümes (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1395, Beyit 4*). [*yiridür, -i, -dür*]

yir: *Yeryüzü, arz.*

Uyumaz nâlemler çün kim **yirde** mâhî gökde murğ / Olmadum ben mübtelâ bu âh u efgândan halâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1474, Beyit 2*). [*yirde, -de*]

yir: *Yer, bölge, nokta.*

Gördüm yüzüñi kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı **yire** bir nazâr itmez (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1290, Beyit 4*). [*yire, -e*]

İy Muhibbî ‘âşîkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ **yirden** anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1298, Beyit 5*). [*yirden, -den*]

İy Muhibbî ‘âşîkuñ gör ne gelüpdür başına / Niçe biñ **yirden** anuñ bagrında çıkdı baş göz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1349, Beyit 5*). [*yirden, -den*]

Âh kılsam irişür nâlem melekler güşına / Tañ degül dirler gider şebde irak **yire** âvâz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1352, Beyit 2*). [*yire, -e*]

Yandı cânım ‘ışk-ıla ger âh idem ma’zûr ola / Dûd olur ol **yirde** zâhir düşecek âteş-i bahş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1392, Beyit 3*). [*yirde, -de*]

yir: *Yer, zemin.*

Kâha dönmiş cismüñi gam hırmeninde âh-ıla / İy Muhibbî götürüp **yirden** anı bâda getür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1035, Beyit 5*). [*yirden, -den*]

Yüz uruban kekbüñ nakşını kapsam tañ midur / Çün gedâ **yir** üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1043, Beyit 4*). [*yir,]*

Kellesin kaldurmaga **yirden** ‘adüñüñ her zamân / Komaz elden nîzeyi hâzır tutar her birümüz (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1213, Beyit 3*). [*yirden, -den*]

Gözden bırakup **yirlere** sal anı Muhibbî / Eyledi gözün yaşı senün çün sırruñı fâş (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1451, Beyit 5*). [*yirlere, -ler, -e*]

yir: *Yer, uygun, muvafik. imkan.*

Bülbül **yiridür** nâlesi eflâke çıkarsa / Her kanda ki gül bite anuñ yârı dikendür (*Muhibbî Dîvânî, Gazel 1029, Beyit 2*). [*yiridür, -idür*]

Bu kebüter gönlümi alup yine minķārına / Hıç ĥalāşa **yir** mi var çeşmini Lāçīn gösterür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1039, Beyit 4*). [yir,]

Yiridür dir-isem şīrīn lebūne / Ki Ferhād'a dil-i āvāre beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1099, Beyit 3*). [yiridür, -idür]

yir eyledi: *Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.*

Āh u efgānuñ feleklerde senüñ **yir eyledi** / İy Muhibbī sanma kim dildāra te'sīr eylemiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1427, Beyit 5*). [yir eyledi, -di]

yir itdi: *Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.*

Āheni nerm eyledi **yir itdi** seng-i ĥāreye / Āhum ammā katı göñline anuñ kār eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 4*). [yir itdi, -di]

yir itmez: *Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.*

Geçer āhum oĥı çarĥ-ı felekden / 'Acebdür katı göñlüne **yir itmez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1214, Beyit 4*). [yir itmez, -mez]

yir yir: *Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.*

Noķtalar kim al evrāk üzre **yir yir** görünür / Sanasın gül ruĥlarıñ ĥaddinde müşgīn ĥāl olur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1128, Beyit 3*). [yir yir,]

Kūh-ı belā serümdür çeşmüm anuñ bīñarı / Üstinde düd-ı āhum **yir yir** şehāba beñzer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1135, Beyit 2*). [yir yir,]

Yine bir lāle-ruĥ sīnemde **yir yir** dāğ-ı ġam yakdı / Göñül şehrine urdı bir yañığı ergavān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1471, Beyit 2*). [yir yir,]

Ruĥlarıñ şevķiyle ister pīreñen çāk ide gül / Lāleler de 'ışķuña bagrını **yir yir** taglamış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1472, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: *Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.*

İy Muhibbī her tarafdan üşüben murğ-ı belā / Konmaga Mecnūnlayın başumda **yir yir** cā kılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1018, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: *Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.*

Belā kuhsarı olmışdur Muhibbī kelle-i 'uşşāk / Görünür **yir yir** üstinde ġamāmı düd-ı āhıdır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1053, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yir: *Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.*

Kenārında görinenler bu çarĥuñ siz şafaķ sanmañ / Derün-ı sīnede **yir yir** çıkan her dem duĥānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1085, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Haṭ degüldür leblerüñ üstinde **yir yir** görinen / Mürlar şekker hevâsı ile anda üşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler **yir yir** elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy gönül gülzâra varma gel temâşâ it bugün / Servler **yir yir** elif dâğıyla gülşen sînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Bagrını **yir yir** delüp feryâda çün bil bagladı / İşidelden döstlarını nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

İy Muhibbî sînede gören ḥabâb-ı eşkümi / Konmaga gam şâhına **yir yir** didi otâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 7*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Sînede **yir yir** elifler serv ü dâğum lâleler / Kim temâşâ eyledi didi müzeyyen bâğ-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 2*). [yir yir,]

yir yir: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Delmek için sînemi **yir yir** benüm / Ğamzesin ok kaşların ya eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 5*). [yir yir,]

yir yirin: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Murğ-ı dil şaydına itmişdür ser-i zülfin duzağ / **Yir yirin** ḥâli anuñ içinde dökmiş dâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 3*). [yir yirin,]

yir yirin: Kısım kısım, bölüm bölüm, orada burada, bazı yerlerde.

Gögermiş **yir yirin** cismi yanup dil âteş-i ‘ışka / Yıkılmış mest-i ‘ışk olmuş düşüp dîvâra yasdanmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1430, Beyit 5*). [yir yirin,]

yire geçsün: Yeri dibine geçmek, yerle bir olmak, yok olmak.

Yār çün kim nazar itmez bu sözüñ gevherine / Mâl-ı Kârün ise de ko **yire geçsün** demümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1274, Beyit 2*). [*yire geçsün, -sün*]

viridür: *Layıktır, uygundur, münasıptır.*

(ض) Darb ursa **viridür** baña bu çarḥ-ı felek / Dil-i âşüfteye pend eylediler itmedi kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 15*). [*viridür,]*

Gâh gâhî mihr iderseñ **viridür** ‘âşıklara / Zîra senden geh vefâ gâhî cefâdur çün gâraz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*viridür,]*

virine: *Yerine, bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.*

Ol cefâkârün cefâsı gönlüme her dem gelür / Ol sebebden gözlerümden yaş **virine** dem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 1*). [*virine,]*

Bâğ-ı hüsün içre eger seyr itse ol serv-i hırâm / Cü **virine** gözlerüm yaşı benüm akmakdadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 2*). [*virine,]*

Mey **virine** kanımı hünî gözi her dem içer / Kâfir-i bed-mest olanıñ işi dâyim kanadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 5*). [*virine,]*

(ج) La’l oldugıçün leblerüñ iy döst senüñ / Meyi lâ’lün **virine** nüş iderem vaqt-i humâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 23*). [*virine,]*

Tutaruz sâğarı elde gül-i hamrâ **virine** / Şîşeler kulkulını bülbül-i güyâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 5*). [*virine,]*

Gitdi Mecnûn didügün geldi Muhibbî **virine** / Kişver-i ‘ışka geçerse anı uhrâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 7*). [*virine,]*

Ġam meclisinde dîde-i eşk nüşlardanuz / Nâyün **virine** nâle-i dil güşlardanuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1219, Beyit 1*). [*virine,]*

İncinür sanma cefâdan cevre mu’tâd olmuşuz / Süd **virine** zehr-i gamla bislemişdür anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*virine,]*

Geçdi Ferhâd-ıla Mecnûn tagıdup hengâmesin / Döstlar kurduk anıñ **virine** biz hengâmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 4*). [*virine,]*

Dil fitilin yakmaga kândil-i ‘ışk içre müdâm / Yaş **virine** bagrı yağı ile üstün yağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 4*). [*virine,]*

Ġamzesin gönderdi dilber cân giderse Ġam degül / Tek baña cânım **virine** tîrini virsün ‘ivâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1489, Beyit 2*). [*virine,]*

virini tutar: *Yerini tutmak: bir şeyin sahip olduğu aynı değer ve ehemmiyeti karşılamak.*

Beni sürdüñ kapuñdan kaldı ağıyâr / Tutar mı hîç şîrün virini müş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 3*). [*virini tutar, -ar*]

virler itsün: *Yer tutmak, mekân tutmak, yerleşmek, iz bırakmak, etki etmek.*

İy kaşı ya atagör iç kabzadan gamz okların / SİNEMI DELSÜN VARUP BAGRUMDA ITSÜN YIRLER (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 3*). [yirler itsün, -ler + sün-ler, -sün]

yit: Yitmek, kaybolmak, yok olmak.

Mevsim-i güldür mey ile taze kıl dil mürdesin / ÇÜN BİLÜRSİN GÜLŞEN İÇİNDE BITEN LÂ-BÜD **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 4*). [yiter, -er]

yit: Yetiyecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfi gelmek.

Sirişk ü çehre-i zerdüm **yİTER** ÇÜN ‘İŞKUMA ŞAHİD / NE YİRDE EYLESEM DA‘Vİ BENÜM HÂZİR GÜVÂHUMDUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 4*). [yiter, -er]

İy Muhibbî kim alur gül defterinden bir sabak / BÜLBÜL-İ GÜYÂ OLUR BU ‘İLM AÑA HİKMET **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1116, Beyit 5*). [yiter, -er]

Küh-ı gamda olmaga iy dil saña tenhâ **yİTER** / BAŞINA MECNÜNA BU ŞEŞ DÂMEN-İ ŞAHRÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [yiter, -er]

Küh-ı gamda olmaga iy dil saña tenhâ **yİTER** / BAŞINA MECNÜNA BU ŞEŞ DÂMEN-İ ŞAHRÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 1*). [yiter, -er]

Çün Süleymân minneti murğâna hergiz itmeyem / BAŞUM ÜZRE SÂYEBÂNUM ÂH-İ DÜD-EFZÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 2*). [yiter, -er]

Bezm-i gamda ehl-i hâle câm-ı zer hâcet degül / İÇMEGE HÜN-İ DİLİ BU DİDE-İ BİNÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 3*). [yiter, -er]

‘İŞKA DÜŞDÜM ‘AKL-İ KÜLLİ KÜLLİ BEN TERK EYLEDÜM / PÜR-HEVÂ OLDI DİMÂĞUM BAÑA BU SEVDÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 4*). [yiter, -er]

Ğakk olursa mihr ü meh nakşı felekden gam degül / NAKŞ-İ EŞ‘ARUŃ MUHİBBİ KÜNBED-İ MİNÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 5*). [yiter, -er]

İy ecel ten şehrinin ismarla seyl-i eşkûme / ANI VİRÂN İTMEGE GÖZÜMDEN AKAN MÂ **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1120, Beyit 6*). [yiter, -er]

Gerekmez efser-i Dârâ **yİTER** ÇÜN HÂK-İ DERGÂHUŃ / YARADAN HAĞĞKI OL BAÑA HEMÂN TÂC-İ SA‘ÂDETÜR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 4*). [yiter, -er]

Kosun kâfırlığın gamzeñ **yİTER** KAŞD EYLEDİ HÜNA / TAMAR KANLAR KILICINDAN SAKINSUN ŞAHUMUZ VARDUR (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 4*). [yiter, -er]

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevlan eyleseñ / ZÜLFÜŃÜŃ ÇEVGÂNINA TOP OLMAGA BU SER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [yiter, -er]

Pây-mâl itdürme gel mülk-i dili ceyš-i gama / GER MURÂDUŃ CÂN İSE GAMZEŃ AÑA GÖNDER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 5*). [yiter, -er]

Küyına varmaz gönül eyler vişâlin ârzü / ‘ÂŞIK-İ DİDÂRA SANMAŃ CENNET Ü KEVŞER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 6*). [yiter, -er]

İy Muhibbî ayagı toprakına İŞÂR İÇÜN / EŞK-İ ÇEŞMÜM RÜY-İ ZERDÜM BAÑA SİM Ü ZER **yİTER** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 7*). [yiter, -er]

Şāh-ı 'ıŝkām bir kadeh mey başuma efser **yiter** / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*yiter, -er*]

Şāh-ı 'ıŝkām bir kadeh mey başuma efser **yiter** / Āhumuñ dūd-ı livāsı ejdehā peyker **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 1*). [*yiter, -er*]

Bister-i gülden yaraşur saña cānā tekyegāh / Seng-i hārādan baña bālın ile bister **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 2*). [*yiter, -er*]

Sen mey iç gülşende cānā al ele zerrin kadeh / İçmege hūn-ı dili çeşmüm baña sāgar **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*yiter, -er*]

Yitürdüm 'aql-i dil küllî revān oldı yaşum gibi / **Yiter** gülzār-ı 'ālemde benüm bir servi dalum var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 4*). [*yiter, -er*]

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā **yiter** / Her ne gelürse cānuma senden şafā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*yiter, -er*]

Cānā vefālar eyleme cevr ü cefā **yiter** / Her ne gelürse cānuma senden şafā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 1*). [*yiter, -er*]

Hıç bir tabīb itnese dil-ħastesine em / Bīmār-ı 'ışk olana derdi devā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 2*). [*yiter, -er*]

Sevdā-yı zülfı gitmeye dilden ölem daħı / İki cihānda çünki baña bu hevā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 3*). [*yiter, -er*]

Alma gözüñe kühl-ı Şifāhān'ı zerrece / Hāk-i der-i nigār saña tütüyā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*yiter, -er*]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne ğam / 'Ālem yüzine gün yüzi yāruñ ziyā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [*yiter, -er*]

Atma belālu gönülüne iy çarħ belā okın / Başda hevā-yı kākül-i dilber belā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 6*). [*yiter, -er*]

Zülfı ŝebinde her gice ŝebrevlik itmege / Dūd-ı siyāh başuma bir ŝeb-külāh **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [*yiter, -er*]

Tecriđ-i 'ıŝk ol yūri terk eyle cānuñı / Saña Muhibbî penbe-i dāğuñ kabā **yiter** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [*yiter, -er*]

Eş-k-i çeşmümüz **yiter** cām-ı ŝarāba bakmazuz / Dil ğıdāsı var-iken sıĥ-i kebāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 1*). [*yiter, -er*]

Gün yüzüñ birle kamer alnuñ **yiter** 'āŝıklara / Gice gündüz āfıtāb u māh-tāba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3*). [*yiter, -er*]

Fiġān u āh u nālem gülşen içre / **Yiterdi** bülbüle ğulğul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 3*). [*yiterdi, -er, -di*]

Kim ki nūr-ı Hāk-ıla dil hānesin rūşen kılır / **Yiter** aña hergiz ol ŝem'-i ŝebistān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 3*). [*yiter, -er*]

Sevdüğüm kimdür anuñ adını çün olmaz dimek / Bu kadar bilmek **yiter** kim nā-müselmāndur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 10*). [*yiter, -er*]

Küy-ı dilberde Muhibbî'ye gedâ olmak **yiter** / Bu cihâna ser-te-ser olmaga sultân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 5*). [yiter, -er]

İy cefâ-hû niçeye dek idesin cevr ü sitem / **Yiter** itdün tîg-i hicrân-ıla cismüm rîze rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 2*). [yiter, -er]

Gülşen-i hüsnün **yiter** biz gül'izârı n'eylerüz / Zâr kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [yiter, -er]

Yiter aglatma beni döst yaşumdan hazer it / 'Älemi ğarğa virür kimsene bendin yiñemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1338, Beyit 5*). [yiter, -er]

Gün yüzün şavkınde cânâ âfitâba bakmazuz / Çün kamer alnuñ **yiter** biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [yiter, -er]

Dilâ **yitmez** mi bir peşmîne jende / N'idersin isteyüp dîbâ vü atlas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 3*). [yitmez, -mez]

İşiginde dilberün saña gedâ olmak **yiter** / Olmaga mülk-i cihâna pâdişâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 4*). [yiter, -er]

yitiş: Ulaşmak, vâsıl olmak // Yardım etmek, yardımına koşmak.

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefâ **yitiş** / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [yitiş,]

Öldürdi firkatün beni iy bî-vefâ **yitiş** / Dirgür Mesîh gibi beni kıl du'â **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 1*). [yitiş,]

Gâhî gözüm bu yaş-ıla geh kanla tolar / Hâk-i derünî gönderüp it tütîyâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 2*). [yitiş,]

Dil 'ışkuñ-ıla hasta yatur iy tabîb-i cân / Dârü-yı la'lün-ile bulsar şifâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 3*). [yitiş,]

Senden cefâ ki gelse baña ol vefâ gelür / Bârî vefâyı kılmaz-ısañ kıl cefâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 4*). [yitiş,]

Hep ümmet-i Muhammed'e itdün şefâ'atî / Mücrim Muhibbî bendeñe iy Muştafâ **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1404, Beyit 5*). [yitiş,]

Oldum cefâ vü cevr-ile dilden berî **yitiş** / Terk itmedin yoluña bu cân u seri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [yitiş,]

Oldum cefâ vü cevr-ile dilden berî **yitiş** / Terk itmedin yoluña bu cân u seri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [yitiş,]

Eyle tülû' gün gibi bulsun ziyâ cihân / İy burc-ı âsümân-şeref aḡteri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 2*). [yitiş,]

Gel cilve eyle gözlerümün çeşmesârına / Bir dem vaḡan kıl anda hemân iy perî **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 3*). [yitiş,]

Oldum za'îf derdün-ile iy tabîb-i dil / Bir üstülḡ'ân kaldı bile bir deri **yitiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*). [yitiş,]

Cānā Muhibbī sözlerini dak kulaguña / Nādān eline düşmeye ol gevheri **yitiş** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 5*). [yitiş,]

vitür: Kaybetmek.

Yitürdüm ‘aql-i dil küllī revān oldı yaşum gibi / Yiter gülzār-ı ‘ālemdə benüm bir servi dalum var (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1151, Beyit 4*). [yitürdüm, -dü, -m]

voğ: Yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Vādī-i ‘ışka düşüp dil-teşneyem Mecnūn-vār / Cehd kıldum bulımadum **yoğmuş** aña tül u ‘arz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1486, Beyit 2*). [yoğmuş, -muş]

yog-ıla varını: Varı yoğu: bir kimsenin sahip olduğu her şey II insanın bütün varlığı benliği.

Dehānyla miyānından haberdār olmadı kimse / Göñül hayretde kalmışdur **yog-ıla varını** bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 3*). [yog-ıla varını, -ı, -n, -ı]

yoḥsa: Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba.

Ol gül-i ḥamrāda şebnem mi seḥergeh görinen / **Yoḥsa** ruḥsārında yāruñ katre katre der midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1049, Beyit 3*). [yoḥsa,]

Cāme-i ‘ışkı bütün dünyāya virse iy göñül / **Yoḥsa** dünyā ḥil’atin görmez misin her dün geyer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1062, Beyit 3*). [yoḥsa,]

Sāye-i zülfi midür ḥaddinde yāruñ **yoḥsa** ḥat / Lebleri ḳandında cem’ olmuş ve yāḥūd mürdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1073, Beyit 3*). [yoḥsa,]

Niçe yıldur baḥr-i eşk içre şināverlik ider / **Yoḥsa** ol deryāda bu göñlüm benüm balık mıdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1123, Beyit 4*). [yoḥsa,]

Zāhidā sanma ki a‘māl-ıla cennet bulasın / Ol Ḥaḳ’uñ fazlı-durur **yoḥsa** ‘āmelden ne gelür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1155, Beyit 4*). [yoḥsa,]

Dilümden ‘āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyindür vaşluñ ābıyla ider **yoḥsa** ziyān āteş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1454, Beyit 1*). [yoḥsa,]

yok: Bulunmayan, mevcut olmayan (şey). Karşıtı: Var.

Vefā vü mihr **yok** meh-pārelerde / Ve likin cevrintüñ oranı yokdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 3*). [yok,]

Bu ‘ālemdə kimüñ cānānı **yokdur** / Muḳarrer kurı tende cānı **yokdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

Bu ‘ālemdə kimüñ cānānı **yokdur** / Muḳarrer kurı tende cānı **yokdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

Maḥabbetden ola bir dil ki ḥālī / O şehre beñzeye sultānı **yokdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1005, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Vefâ vü mihr yok meh-pârelerde / Ve lîkin cevriñüñ oranı **yokdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 3*).
[yokdur, -dur]

Ṭabîbâ sorma hâlin ehl-i ‘ışkuñ / Bularuñ derdi var dermânı **yokdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 4*).
[yokdur, -dur]

Muhibbî’yi didi öldürmelüdür / Didüm öldür nigârâ kanı **yokdur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1005, Beyit 5*).
[yokdur, -dur]

Aña beñzer bir perî **yok** kanda kaldı âdemî / Görmedüm geşt eyledüm kalmadı bir yir bañr u ber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1007, Beyit 2*). [yok,]

Ḥaber sorma dehânından habîbüñ / Ne aña **yok** dinür ne ḥod bili var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1050, Beyit 2*).
[yok,]

Bilsem cefâ kitâbım kimden okur ‘aceb / Şimdi cihânda sencileyin **yok** cefâ bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 4*). [yok,]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum **yok** benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe yüz biñ bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [yok,]

Gözlerini açmaga **yokdur** mecâlî nergisüñ / Giceden beñzer ki mey içmiş başında var ḥumâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 3*). [yokdur, -dur]

Berre düşmiş sanmañuz Mecnûn bir dîvânedür / Gördi **yok** bü-y-ı vefâ insanda anuñçün kaçar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 3*). [yok,]

Bîmâr-ı zehr-i firkatüm **yokdur** ümîd-i sıḥḥatüm / Telḥ oldı ‘iş ü ‘işretüm şîrîn dehânım kandadır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Perîde **yok-durur** âdemde hergiz / Eger ḥürî disem bir pâre beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 2*). [yok-durur, --durur]

Geh ‘işve gâñ şîve gehî cevri ü gâñ nâz / Didüklerince **yok** midur ol pür-cefâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 2*). [yok,]

Benüm **yok** andan özge pâdişâhum / Anuñ yüz biñ benüm gibi kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*).
[yok,]

Ġam ḥırmeninde cânâ bir cevce ḥâşılıım **yok** / ‘İşk âteşine yanmış dil anda bir giyehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 2*). [yok,]

Gerçi nokḫa lebüñe kıl didi ‘uşşâk bilüñe / Ben didüm nesne **yok** arada cedelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 2*). [yok,]

Çeşm-i şayyâdını gördüm zülfini almış ele / Murğ-ı diller şaydına **yokdur** anuñ ağıñ çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [yokdur, -dur]

Miyânına kimi kıl dir lebine kimi dir nokḫa / Arada nesne **yok** gördüm benüm ne ḫîl ü ḫâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 2*). [yok,]

Didüm ki yârumuñ **yokdur** nazîri / Eger var-ısa eydüñ kime beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 2*).
[yokdur, -dur]

Anuñ gibi benüm **yok** pâdişâhum / Benüm tek niçe biñ biñ kim kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 4*).
[yok,]

Kapuñda niçe yüz biñ ‘aşıkuñ var / İçinde **yok** Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*).
[yok,]

(ع) Göñlüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eţibbâ aña cem‘ olsa devâ **yok** zinhâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22*). [yok,]

Rağbeti **yokdur** yanuñda bir-durur pîr ü cevân / Didi biz meh-rûlaruz şeyh-ile şâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Hicr ara hasret-ile cân lebüme gelmiş-iken / Kimsene **yok** diye bu hâlümü dildâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 5*). [yok,]

Ĥamdü-lillâh gün gibi çün şâfdur âyînemüz / Ol sebebden kimseye bir zerre **yokdur** kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1241, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

Zâhidâ ‘ışk ehlinüñ gel mezhebi **yokdur** dime / Kankı mescidde senüñle kıldı bunlar di namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Ĥamdü-lillâh gıll u ĝışdan pâkdür âyînemüz / Ol sebebden **yok-durur** kimseye hergiz kînemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1254, Beyit 1*). [yok-durur, --durur]

Rüsvâ-yı cihân oldum mescidde yirüm **yokdur** / Meyhâneye de varsam meyhâne kabûl itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1258, Beyit 2*). [yokdur, -dur]

Żiyâ-yı şem‘e **yokdur** ihtiyâcum / Olaldan şu‘le-i âhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*).
[yokdur, -dur]

Şabr eylemege çünki Muhibbî’de **yok** mecâl / Gitdi dükendi kalmadı dilde kararumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 5*). [yok,]

Amân virmez baña bir dem ĝam u derd ü belâ hergiz / Kimesne **yokdur** ‘âlemde benüm tek mübtelâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 1*). [yokdur, -dur]

İy Muhibbî derd-i ‘ışka **yok** mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden özge **yok** aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [yok,]

İy Muhibbî derd-i ‘ışka **yok** mıdur didüm devâ / Didiler ölmekden özge **yok** aña dermānumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1283, Beyit 7*). [yok,]

‘İşkuñ ne evveli vardır u ne hōd âhiri / İntihâsı **yok** yine siz evvelinden başlañuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1284, Beyit 5*). [yok,]

Bir feraĝ gelse Muhibbî ĝam hemân ardıncadur / Anuñ içün bu fenâ dârında **yokdur** şâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 5*). [yokdur, -dur]

Ĥırāmân salın iy serv-i ser-efrâz / Biraksa **yok** bu ĥâke çok eger az (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 1*). [yok,]

Şehâ mihr ü vefâñ **yokdur** sayılsa bir iki dinmez / Cefâ vü cevruñe cānâ velî hergiz ĥisâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1328, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Maĝrūr olup cihāna aldanma māl u cāha / Terk ide seni âhir **yokdur** cihānda olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 4*). [yokdur, -dur]

Şebet-i la‘linden özge ‘aşıka **yokdur** devâ / Gel tabîbâ ko ‘ilâcı biz cevâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 3*). [yokdur, -dur]

- Vaşl-ıla şādān olup hicr-ile ğamgīn olmazuz / ‘Āşık u rind-i ħarābātuz bizüm **yok** kāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 3*). [yok,]
- Olacak iş çün degül tolaşdı zülf-i yāra dil / Ol sebebden yıl gibi **yokdur** bizüm ārāmumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1351, Beyit 2*). [yokdur, -dur]
- Ne kilsun ‘āşıkūñ baht-ı siyāhı şām-ı mihnetde / Şeb-i hicre nihāyet **yok** ki hīç şubh-ı vişāl olmaz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1355, Beyit 3*). [yok,]
- Bir nefes senden cüdā **yokdur** dem urmaga mecāl / Çünki cānumsin gelür mi cānsuzdan bir nefes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1380, Beyit 2*). [yokdur, -dur]
- Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse yok virür ħaber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [yok,]
- Yok miyānından eşer gelmez dehānından cevāb / Kimse **yok** virür ħaber andan Muhibbī sözi kes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1381, Beyit 5*). [yok,]
- Niçe bir feryād idersin iy gönül bülbül gibi / Bu gülistān içre **yokdur** saña bir feryād-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1382, Beyit 2*). [yokdur, -dur]
- Kalması şabr u karārum ‘azm-i yār itdüm yine / **Yokdur** andan ğayrı çün bu derdinde dest-res (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1383, Beyit 4*). [yokdur, -dur]
- Vaktidür kim sākīyā devr eylesün la‘līn ħadeḫ / Devr-i gül vaqt-i cevānī dilde **yok** bīm-i ‘ases (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1385, Beyit 4*). [yok,]
- Eylemem zāhid gibi hūrī vü Rızvān ārzū / Hīç murādum **yok** benüm dīdār-ı cānān baña bes (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1395, Beyit 3*). [yok,]
- Naqd-i cān-ıla metā‘-ı büseñe oldum ħarīd / Aramızda **yok** dime olsun bizüm alış viriş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1405, Beyit 4*). [yok,]
- ‘İşkuñ meyine kimsede **yok** gerçi taḥammül / Sen eyle dilā ger ħadeḫ çarḫ ise de nüş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1406, Beyit 5*). [yok,]
- Küh-ı ğamda hūşī **yok** gönüm ‘aceb şeydā imiş / Kühken anuñ katında ‘aql-ılan dānā imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1448, Beyit 1*). [yok,]
- Yakma cevr-ile cefā-y-ıla beni iy bagrı taş / Çünki raḥmuñ **yok** baña n’içün olursın dil-ħırāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1465, Beyit 1*). [yok,]
- Çünki öldürdün Muhibbī’yi ser-i küyuñda gel / Büse ihsān it tarīk-ı ‘ışkda **yokdur** kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1473, Beyit 5*). [yokdur, -dur]
- Bu gönül çāh-ı zenaḫda çünki **yok** aña ħalāş / Niçe bir ħabsünde dursun bāri gel zülfüne as (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 1*). [yok,]
- Gel bugün ‘āşıklarūñ öldür günāhın aña sen / Konmamışdur çün tarīk-ı ‘ışkda **yokdur** kışāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1479, Beyit 2*). [yokdur, -dur]
- ‘Āşıkam derdā dirīgā olmadum derdden ħalāş / Derd-i ‘ışk için dimişler özge **yok** mergden ħavāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 1*). [yok,]
- Ĥāşilum **yok** gevher-i eşkümdür ancak ħāşilum / Niçe yıllar baḫr-ı ‘ışk içinde kim oldum ğavāş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1480, Beyit 2*). [yok,]

Dil zevrakını saldum derdā ki baħr-ı ‘ışķa / Gerçek imiş diyenler **yok** aña tül-ıla ‘arz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 2). [yok,]

yok olsa: Ölmek, varlığı sona ermek.

Cüdā olalı cānsuz cisme döndüm / **Yok olsa** cān baka hergiz görünmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1325, Beyit 4). [yok olsa, -sa]

yok vire: Gereği yokken, boşu boşuna.

Kaşı yayı saħtdur çekmez anı Rüstem daħı / El urup n’eylersin iy dil **yok vire** bir zürdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 4). [yok vire,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Ol yār benümle bir dem olduğu **yokdur olmaz** / Münis perīye ādem olduğu **yokdur olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1). [yokdur olmaz,]

Didüm yüzüñi görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aķdem olduğu **yokdur olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Ol yār benümle bir dem olduğu **yokdur olmaz** / Münis perīye ādem olduğu **yokdur olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 1). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Mihr umma dehr-i dūndan andan gelen cefādur / Kimse cihānda ħurrem olduğu **yokdur olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 4). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Āh it Muhibbî her dem kim gördi yār[ı] maħrem / ‘Āşık olur mı bî-ġam olduğu **yokdur olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 5). [yokdur olmaz,]

yokdur olmaz: Yoktur, olmaz // Olması mümkün değil.

Cevr ü cefāya māyil çokdur güzeller ammā / ‘Ahd ü vefāsı muħkem olduğu **yokdur olmaz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 3). [yokdur olmaz,]

yoksa: Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünölen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimāli belirtmek için kullanılır; acaba.

Kimine nāz u ezel kimine virilmiş niyāz / **Yoksa** ‘ışķuñ ibtidāsı gül midür bñlbñl midür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1142, Beyit 3). [yoksa,]

Sākiyā cām-ı şafā sun tā vire kalbe cilā / Ğam buħarı **yoksa** dil āyñesini jeng ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 2). [yoksa,]

(↳) Zālīm gözüne hey di ki kan eylemesün / **Yoksa** zulm-ıla bu ben ‘aşıkı ider o ğubār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17). [yoksa,]

vol: Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Üstüme seng-i cefâ şol deñlü yağdurdı nigâr / Varıma oldum ser-i küyına **yollar** taşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 2). [yollar, -lar]

Ben hâk iderem yüzümi tâ basa **vol** üzere / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [yol,]

Yol haţar dervend-i ‘ışkuñ diyü āgâh eylerüz / Sîne-i taḅlı döğüp olmışdur âdet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1253, Beyit 4). [yol,]

Ol perî-rü yüzüm üzere bir kadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm **yollarda** pâ-mâlem henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4). [yollarda, -lar, -da]

Niçe yıldur **yollar** üzere düşüben hâk olmuşuz / Bir gün ola basasın diyü hey âfet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1307, Beyit 2). [yollar, -lar]

Yolına durup yâr güzer eyleyüp didi / Bunda daḅı durur imiş mübtelâ henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 3). [yolına, -i, -n, -a]

Hâk-i rehine dökeli bu dîdeler eşki / Gören didiler **yolların** hep sîm ü zer olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 4). [yolların, -lar, -m]

Ol yâr-ı nâzenîn ola kim bir kadem basa / **Yolları** üzere eyleyeyim yüzümi bisât (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4). [yolları, -lar, -i]

vol: Amaç, maksat, uğur.

Nakd-i dil virüp metâ‘-ı hüsne kim ola harîd / Aña bu **yolda** belâ vü derd ü ğam hâşıl-durur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 3). [yolda, -da]

Kimüñ **yolına** cân u seri virdi Muhibbî / Mecnûn şîfat ‘İstî-nefes hulķı hasendür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 5). [yolına, -i, -n, -a]

Ger fedâ cânân **yolında** cân olursa çok mıdur / Başa devletdür katı imkân olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 1). [yolında, -i, -n, -da]

‘Āşık-ı bî-dil **yoluñda** terk iderse ‘aql u dil / Zülfinüñ kaşdı eger imân olursa çok mıdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3). [yoluñda, -uñ, -da]

Niçe yıldur ki harc olur **yolında** ol cefâkâruñ / ‘Aceb bu kîse-i çeşmüm dükenmez sîm-ile zerdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 5). [yolında, -i, -n, -da]

Muhibbî derd-ile oldı **yolında** hâk-ile yeksân / Dimedi yañılup bir dem benüm hâzır-ğüvâhumdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 5). [yolında, -i, -n, -da]

‘İşkuñ **yolında** cân-ıla ser terkin eyledüm / Var mı cihânda bencileyin bir fedâyî gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 3). [yolında, -i, -n, -da]

Nigârâ sanma ‘ışk içre Muhibbî terk-i ser kılmaz / **Yoluñda** öldüğüm billâh reh-i ‘ışkuñda şâdıkdur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 6). [yoluñda, -uñ, -da]

Yoluñda ölmek iy dilber sa‘âdet / Bu dehr-i bî-vefâ-y-ıçun ne ğamdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 4*).
[yoluñda, -uñ, -da]

Terk-i cân itmek revâdur terk-i yâr itmek degül / **Yolna** cân virmegi çokdan göñül ikrâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 3*). [yolna, -i, -n, -a]

Pîr-i muğâna virmem ezelden havâledür / Kısmet bu **yolda** destüme gülgün piyâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 1*). [yolda, -da]

(♣) Hebâ oldı **yoluña** [her] ne ki ben çekdüm-ise / Terk-i cân eylemişem baña ne ‘izz ü ne vaqâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 27*). [yoluña, -uñ, -a]

Dükendi kalmadı **yolında** varum / Kalursam ğam degül âhîr kefensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1216, Beyit 3*).
[yolında, -i, -n, -da]

Öldürürseñ dağı gelmez dilümüzden lâ dimek / Döstim ‘ışkuñ **yolında** bil senüñ şadıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 2*). [yolında, -i, -n, -da]

Güzeller gerçi bî-haddür cefâ vü cevre mâyiller / Eger **yolında** cân virseñ senüñle biri yâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 2*). [yolında, -i, -n, -da]

Çevgân idüp zülfine el ursa nigârum / Top olmaga **yolında** anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [yolında, -i, -n, -da]

Niçe yıldur cevher-i eşküm **yolında** harc olur / Kâse-i çeşmüm tolu yâküt u mercândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 5*). [yolında, -i, -n, -da]

Gerçi **yolında** nigârüñ cân u dil kılduk sebîl / Müstedâm olsun ki cevruñ eylemez takşîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 2*). [yolında, -i, -n, -da]

Ölsem **yolında** âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler yüzine irgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [yolında, -i, -n, -da]

Yolna cân virdügümi gerçi cânân istemez / ‘Âşkuñ fahrıdur ol sanmañ anı cân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 1*). [yolna, -i, -n, -a]

Vefâmı ‘ışkı **yolında** İlâhî besbeter eyle / Bilürem itmedi itmez o meh terk-i cefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 3*). [yolında, -i, -n, -da]

Bir bencileyin **yolna** terk eyleye cânı / Bir sencileyin dilber-i ‘ayyâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1346, Beyit 2*). [yolna, -i, -n, -a]

Sanma her ‘âşık olan cân vire cânân **yolna** / Degme Manşür dağı eylemeye dâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 4*). [yolna, -i, -n, -a]

İrmedüñ ol serv-kaddüñ vaşlına iy cüy-ı eşk / Yüz suyun dökdüñ bu **yolda** nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [yolda, -da]

Dilrübâlar **yolna** dil nite kim kıldı heves / Bulmadı ‘âlemde hergiz kendüye feryâd-res (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1385, Beyit 1*). [yolna, -i, -n, -a]

Oldum cefâ vü cevri-ile dilden berî yitiş / Terk itmedin **yoluña** bu cân u seri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 1*). [yoluña, -uñ, -a]

‘İşkuñ **yolında** ger urasın terk-i cân u baş / ‘İşk ehli kamu indürürler saña cümle baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 1*). [yolında, -i, -n, -da]

Hicr içinde bu Muhibbî key ölümlü hastadır / Ger bu **yolda** cân vire ‘âlemde sürsün niçe yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 5*). [*yolda, -da*]

Hüsn meydânına gelse zülf-i çevgânın alup / Top olup gâltân olıyardur **yolında** niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [*yolında, -i, -n, -da*]

Yâr vaşlum isteyen **yolumda** cân virsün dimiş / Ol benim şîrîn zebânum vây ne ra’nâ söylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1472, Beyit 2*). [*yolumda, -um, -da*]

‘İşkî **yolında** çeşmüm şol deñlü dökdi eşki / Kalmadı âhîr oldı hûn-ı cigerden ol qarız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 3*). [*yolında, -i, -n, -da*]

Hîç aḥvâlüm dirîgâ olmadı dildâra ‘arz / Oldı şimden soñra cân virmek baña bu **yolda** farz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 1*). [*yolda, -da*]

İy Muhibbî kim ki ‘ışk **yolında** cân terk itmedi / Hâşıl-ı ‘ömrine virilen hevâdur çün garaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 5*). [*yolında, -i, -n, -da*]

Yârûñ aldı büsesin sanmañ Muhibbî râyegân / **Yolına** anuñ dil ü cânı fedâ kıldı ‘ivaž (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 5*). [*yolına, -i, -n, -a*]

vol: *Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah II usûl, tarz, sistem.*

Râhı keçdür zâhidüñ ‘ışkuñ velîkin müstakîm / İy Muhibbî ‘âşıkam **yolum** tarîkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [*yolum, -um*]

vol: *Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah II amaç, maksat, uğur.*

Ḳâfile togrıldı gitdi râh-ı ‘ışka iy gönül / Cân u ser virmek gereksin uşbu **yoluñ** bâcıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 3*). [*yoluñ, -uñ*]

Eger **yoluñda** ḥâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî ‘izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [*yoluñda, -uñ, -da*]

Bunca istiğnâ ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña yüzler sürüp **yoluñda** ḥâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*yoluñda, -uñ, -da*]

(؁) Revâ görme kapuñda baña cevri ide felek / Luḫf olmaya **yoluñda** ben olam şöyle gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 10*). [*yoluñda, -uñ, -da*]

Pây-büsün isteyü **yolında** ben oldum helâk / Hergiz ol bed-ḥû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 2*). [*yolında, -i, -n, -da*]

Behr-i pâbüsü için **yolında** ben oldum helâk / Bir kez ol bed-ḥû basup üstüme râhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 2*). [*yolında, -i, -n, -da*]

Bu Muhibbî gözleri cevherlerin / **Yoluña** sanma ki iğâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 7*). [*yoluña, -uñ, -a*]

vol göstere: *Kılavuzluk, rehberlik etmek.*

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen yürü ḥumḥâneye / Müşkilüñ ḥall ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [*yol göstere, -e*]

yoldaş: 1. Yol arkadaşı, dost. 2. Aynı görüşü benimseyenlerden her biri.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaş,]*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān yoldaşı gör tığını **yoldaşa** çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaşa, -a]*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu zamān **yoldaşı** gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaşı, -i]*

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın **yoldaşınıñ** / Bu zamān yoldaşı gör tığını yoldaşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*yoldaşınıñ, -i, -nuñ]*

yoldaş eylemişem: Yol arkadaşı eylemek.

Gitdükçe ‘adem mülkine iy rûh-ı revānum / Zād-ı ğamuñı eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [*yoldaş eylemişem, -miş, -em]*

yolın alur: Yolunu almak, yolunu kapatmak, geçmesine engel olmak.

Seyr kılmaga yaşum mâni‘ olur ruħlarına / N’eylesün **yolın alur** dide o mādān geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 3*). [*yolın alur, -ur]*

yolların açdum: Yol açmak: (Bir yeri başka bir yere bağlamak için) Yol yapmak.

Ben belā kūhınıñ açdum yolların dırnag-ıla / İtdüğümi Bî-sütün kūhında Ferhād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 3*). [*yolların açdum, -lar, -i, -n]*

voluñ düşerse: Yolu düşmek: yolu üzerinde olmak, denk gelmek, yolu geçmek.

Görüp ol la‘l-i şîrîni ne kan yudar Muhibbî’ nūñ / Belā kūhında ger **voluñ düşerse** kühkenden sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 7*). [*voluñ düşerse, -ñ, -er, -se, -, --uñ, -er, -se]*

voluñ düşüp: Yolu düşmek: yolu üzerinde olmak, denk gelmek, yolu geçmek.

Düşüp yoluñ ki küyına ugrar-ısañ iy şabā / Hāk-i derin getür ki gözüm tütüyā bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1060, Beyit 3*). [*voluñ düşüp, -ñ + üp-uñ, -üp]*

voluñda ölevim: Birinin, bir şeyin uğruna can vermek.

Ko **voluñda ölevim** ben daħı bir ad ideyim / Çün gider her kişi ammā ad-ıla san añılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 4*). [*voluñda ölevim, -e, -y, -im]*

yu: Temizlemek, yıkamak.

Yudı yüzüm karasını āb-ı luṭf-ıla / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*yudı, -dı]*

yüce: *Yüce, büyük, ulu.*

Kaşdı budur ki Muhibbî ire tûbî boyuña / Himmeti ‘ışk erinüñ gör ki felekden **yücedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1040, Beyit 5*). [*yücedür, -dür*]

Felekden **yücedür** dirler egerçi kaşruñ iy meh-rû / Elümde bir kemend-i âh çkılur nerdübânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1085, Beyit 4*). [*yücedür, -dür*]

yüce olsun: *Yüce ve yüksek olmak.*

Çü servüñ kıdd-i yâra nisbeti var / **Yüce olsun** kim ‘âlî himmeti var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 1*). [*yüce olsun, -sun*]

yügrisme: *Koşuşmak.*

Kâmet itse ol sehî servüm kıyâmetler kopar / Ehl-i diller her taraf âh eyleyüp **yügrışmedür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 4*). [*yügrışmedür, -dür*]

yüksek ola: *Yüksek olmak, üstün olmak, üst derecede bulunmak.*

Çünkü âhîr yıkılır hâk-ile ol yeksân olur / Fâ’ide yok ger felekden **yüksek ola** bāmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 5*). [*yüksek ola, -a*]

yum: *Kısararak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.*

Hasretiyle bu Muhibbî giceler tâ şubha dek / Gözlerin seyyâre-veş **yummaz** figân u zâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 5*). [*yummaz, -maz*]

yüreg: *Yürek, kalp, iç.*

Her kaçan derd-i firâkuñ kışşasın şerh eyleyem / Şem’ yakar **yüregini** odlar agzından düşer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1025, Beyit 3*). [*yüregini, -i, -ni*]

Gün yüzünñ hasretinden lâle miskîn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup **yüregini** dâğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [*yüregini, -i, -n, -i*]

Çarh tennürında mâhuñ **yüregi** yanmış iken / Germ idüp dağı beter anı oda yakar güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 5*). [*yüregi, -i*]

Sîneme uralı ğamz oklarını / **Yüregüm** bagrum olupdur tolu baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1453, Beyit 4*). [*yüregüm, -üm*]

yürek: *Yürek, kalp, iç.*

Müdde’înüñ acı sözinden Muhibbî bu **yürek** / Zehre döymez yarılır san kâse-i fâğfürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*yürek,]*

Dil tekyesinde yakalı ‘ışkuñ çerâğını / Yandı eridi kalmadı **yürekde** yağumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1242, Beyit 2*). [*yürekde, -de*]

Cevr oklarını durmaz her dem atar o meh-rû / Hâyfâ dirîg u derdâ giçer **yürekde** turmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1335, Beyit 3*). [yürekde, -de]

‘Âlem içinde başa dime vardum ‘ışk-ıla / Çıkar **yürekde** biñ ola baş başa beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1360, Beyit 2*). [yürekde, -de]

yüri: *Yürümek, bir amaç için bir yolda olmak.*

Ölince **yüri** yârî taleb eyle Muhibbî / ‘Âşık olana dünyede ârâm gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 5*). [yüri,]

yüri: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek // Hücüm etmek, saldırmak.*

Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hatı / Her taraftan **yüridi** kaşdı meger İmânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [yüridi, -di]

Taña kaldı ferri gitdi meh görüp bu heybeti / **Yürüyüp** tutdı cihân mülkini ser-tâ-ser güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 4*). [yürüyüp, -y, -üp]

yüri: *Yürü, haydi, durma.*

Cân virem yâra dir-iseñ **yüri** kallâş olıgör / Kanda bulursa cefâ tîgımı kallâşa çalar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1012, Beyit 4*). [yüri,]

İy Muhibbî şâf-dil hem pāk-meşreb ol **yüri** / Kim tarîki togrıdur lâ-büd anı Hâlîk sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 5*). [yüri,]

Tecrîd-i ‘ışk ol **yüri** terk eyle cânuñı / Saña Muhibbî penbe-i dâguñ kabâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 8*). [yüri,]

El uzadam ol boyı serve dimişsin iy şabâ / Bu saña kalursa ‘ömrüñ olduğınca **yüri** es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1381, Beyit 2*). [yüri,]

Fıkr eyleme iy dil **yüri** vuşlat ele girmez / Cân gibi nihândur kim ider anı derâgüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1406, Beyit 2*). [yüri,]

yüri: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek.*

Hırâmân ol **yüri** serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1255, Beyit 1*). [yüri,]

Hırâm ol **yüri** iy serv-i ser-efrâz / Yaraşur her ne deñlü eyleseñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1295, Beyit 1*). [yüri,]

İsterem kim ben olam kapuñda bir kemter gedâ / İstemem kim **yüriyem** ‘âlem içinde mîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 4*). [yüriyem, -y, -e, -m]

Mürşid-i kâmil dilerseñ sen **yüri** humhâneye / Müşkilüñ hâl ide saña göstere yol mey-fürüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1445, Beyit 4*). [yüri,]

Sen selâmet ol **yüri** ‘âlemde zâhid zühd-ile / ‘Âşık-ı bî-dil olanlara belâdur çün garaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [yüri,]

yüri var: *Gitmek, ulaşmak II var git, haydi, durma.*

Aglamakla kalmadı iy dide yaşuñ kan-ıla / **Yüri var** şimden girü hün-ı cigerden eyle karz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1486, Beyit 3*). [*yüri var,]*

yüri var: *Gitmek, ulaşmak II var git, haydi, durma.*

‘İlac itme **yüri var** derd-i ‘ışka / Tâbîbâ çünki derdüm bî-devâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1180, Beyit 3*). [*yüri var,]*

yürü: *(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.*

Gâh gözde gâh dilde kurdu cânân haymesin / **Yürüsün** menzil-be-menzil cân aña menzil-durur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1008, Beyit 2*). [*yürüsün, -sün]*

Göreden zülf-i leylâsın gönül sevdâya düşmişdür / Olup Mecnün gibi şeydâ **yürür** şahrâya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*yürür, -r]*

Dimeñ dîvâne Mecnün’a maħabbet mülki şâhıdur / Yanınca tayr-ıla vahşî **yürür** cümle sipâhıdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 1*). [*yürür, -r]*

Bu çeşmüm kanlu yaşından cihân deryâya dönmişdür / **Yürür** dil çıkmaz içinden sanasın anda mâhîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1053, Beyit 4*). [*yürür, -r]*

Yürür mecnün gibi tenhâ düşüp bu vâdi-i ‘ışka / Muhibbî säyeden gayrı dimez hem-râhumuz vardur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1145, Beyit 5*). [*yürür, -r]*

Şâh-ı gam gelse Muhibbî konmaga dil mülkine / Önce bu eşküm kaṭarı **yürür** otagin çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 7*). [*yürür, -r]*

Gözüm yaşı içinde zevraḳ-ı dil / **Yürür** âvâre yelkensüz gemidür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 3*). [*yürür, -r]*

‘İyd olıcak seyr ider her kes **yürür** ḥandân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña zindân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1*). [*yürür, -r]*

Gün yüzine olmasa âşüfte alınma kamer / Yâ n’ için anlar **yürür** ‘âlemde sergerdân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [*yürür, -r]*

Bahr-ı eşküm bād-ı âhumla telâṭumlar urur / **Yürürüz** içinde bî-pervâ anuñ balıklaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 3*). [*yürürüz, -r, -üz]*

Maħabbet cāmını itdüm ezel nüş / **Yürürem** tâ ebed sermest ü medhüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1411, Beyit 1*). [*yürürem, -r, -em]*

Niçe kim eyledüm pend ü naşîhat tutmadı gönülüm / **Yürür** küyında dildaruñ ‘acâyib derdmend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 3*). [*yürür, -r]*

Almamış başına terk itmiş cihân gavgâların / Vâdide mecnün **yürür** mecnün dimeñ uslu-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1458, Beyit 3*). [*yürür, -r]*

yüsr-ile: *Kolaylıkla, kolay bir şekilde.*

Cân virmeyicek **yüsr-ile** girmez leb-i dilber / El-hağ bu dağı çeşme-i hayvânuma beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1189, Beyit 2*). [yüsr-ile,]

yüsuf-ı ken'ân: Kenan ilinin Yusuf'u. / Hz. Yusuf.

Kılır Ya'küb-veş dil âh u zârı / Kaçan ol **Yüsuf-ı Ken'ân** görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1249, Beyit 2*). [yüsuf-ı ken'ân,]

yüsuf-ı ken'ân'a: Kenan ilinin Yusuf'u. / Hz. Yusuf.

Hüzün içinde iy şabâ Ya'küb-ı dil aḥvâlini / Mışr-ı ḥüsn içre var eyle **Yüsuf-ı Ken'ân'a** 'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 2*). [yüsuf-ı ken'ân'a, -a]

yüsuf-ı mısır: Mısır ülkesinin Yusuf'u.

Geldi bu 'âleme ḥüsniyle niçe **Yüsuf-ı Mışr** / Görmedi kimse senüñ gibi terâzüya gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1152, Beyit 3*). [yüsuf-ı mısır,]

yüsuf-ı mısırî: Mısır ülkesinin Yusuf'u // Hz. Yusuf.

Gözüm yaşı bile gitdi gidüp ol **Yüsuf-ı Mışrî** / Bu dil Ya'küb'ı ḥüzün içre kalur sanmañ ḥazîn olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1238, Beyit 2*). [yüsuf-ı mısırî,]

yut: Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.

'İŝkuñ na'îmi hoşdur ḥaşmı da lîk müşkil / Bir loğma ki dehâna sıgmaya kimse **yutmaz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1292, Beyit 2*). [yutmaz, -maz]

yuvala: Yuvalamak, yuva yapmak.

Mecnûn-vâr başuma murğ-ı belâ gelüp / Tutup mekânı her biri didi **yualaruz** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 3*). [yuvalaruz, -r, -uz]

yüz: Yüz, suret, çehre.

Bir saçı sünbül **yüzi** gül yârı gördüm bir nazar / Yanaram tâ ol **yüzi** envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [yüzi, -i]

Bir saçı sünbül **yüzi** gül yârı gördüm bir nazar / Yanaram tâ ol **yüzi** envârı gördüm bir nazar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 1*). [yüzi, -i]

Giderüp zülfî şehâbın gün **yüzün** peydâ kılır / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]

Didüm cânâ 'aceb rüşen **yüzüñ** var / Didi taḥsîn idüp yaḥŝı sözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]

Didüm alnuñ kamer midür **yüzüñ** gün / Didi görmiş eyü ola gözüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1022, Beyit 2*). [yüzüñ, -üñ]

- Ka'be kũyında olur görmez nigāruñ gün **yüzün** / Aña beñzer nūr görmez adı ammā hācıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 4*). [yüzün, -in]
- Kimse **yüzün** görmedi ammā cihān pür güft ü gü / Ol derün-ı perdede 'ālem tolu gavgāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 3*). [yüzün, -i, -n]
- Serv kaddũñ ile da'vā eylemiş / Bîd işidüp **yüzine** hānçer çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 2*). [yüzine, -i, -n, -e]
- Çün niķāb açduñ **yüzüñden** āfitāb / Utanup şeb çadırına ser çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 4*). [yüzüñden, -üñ, -den]
- Geh şehāb-ı zülfî mâni' **yüzine** gāhî sirişk / Uşbu ma'nîden dil-i dîvāne her dem gam kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]
- Yāra sundum 'ıydgehde gönlümi elma diyü / Ol gül-i ter **yüzüme** bakdı didi ayvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 4*). [yüzüme, -üm, -e]
- Yüzüñ kıble kaşuñ mihrāb olaldan / Gözüm gözler anı kıble-nümādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 3*). [yüzüñ, -duruñ]
- Didüm zülfüñ neden gitmez **yüzüñden** / Didi bekler o gence ejdehādur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [yüzüñden, -üñden]
- Yüzi gül saçları sünbül şu dilber kim efendümdür / Külāhm başına şeb-rev geyer bir şeh-levendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 1*). [yüzi, -i]
- Hālũni bilmez Muhibbî dilberüñ nev-restedür / Ol kamer **yüzlüm** benüm ancak çehārdeh sinde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 7*). [yüzlüm, -lüm]
- Leblerüñ fikri nigārā sanma fikrümdeñ çıkar / Gün **yüzüñ** fikri yañud kalb-i sipihrümdeñ çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]
- Eger yoluñda hāk olsam **yüzüme** bir kadem bassañ / Zihî devlet zihî 'izzet baña ger bu müyesserdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2*). [yüzüme, -üme]
- Hābîbüm gün **yüzüñ** göster vişālũñ şubhına irsün / Şeb-i hicrũñde añvālî Muhibbî'nüñ mükedderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 5*). [yüzüñ, -üñ]
- Şeb-i miñnetde hasretle yakan gün **yüzlü** māhumdur / Depemden şem'-veş her dem çıkan düd-ı siyāhumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1077, Beyit 1*). [yüzlü, -lü]
- Keşf kıl **yüzden** niķābuñ kılsun 'uşşākuñ nazar / Hālk-ı 'ālem bakmadan gelmez çü hürşide zarar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1*). [yüzden, -den]
- Zānılgum diñlemezeñ didüm iy gül **yüzlü** yār / Didi küyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [yüzlü, -lü]
- Beni bülbulleyin her dem getüren āh u feryāda / Senüñ iy lebleri gonca **yüzüñüñ** gülsitānidur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1087, Beyit 4*). [yüzüñüñ, -üñüñ]
- Gün **yüzinde** hoş yaraşur ol hilālî kaşlar / Kim anuñ naķşında 'ācizdür kamu naķķāşlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 1*). [yüzinde, -inde]
- Dilberüñ 'ārızımı görmege dil māyil olur / Çāre ne zülfî gelür gün **yüzine** hāyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1*). [yüzine, -ine]

- Yine dil murğı şehā gün **yüzüñi** yād eyler / Giceler şubħa degin nāle vü feryād eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 1*). [yüzüñi, -üñi]
- Gördügince gün **yüzüñ** ‘aşıklarauñ nālân olur / Kanda kim açıla gül anda hezār elhân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]
- Pāyuña dökmege benüm servüm / Yaşamı sım idem **yüzüm** zerler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [yüzüm, -üm]
- Yüzüñ nūrına kim dir nāra beñzer / Ya kimdür kim diye gülnāra beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1099, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]
- Muşhaf-ı hüsñin görüp her kim çevürse **yüzini** / İy Muhibbî bil anı āħirde bî-îmān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 5*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Görse zāhid saçmuñ küfrini zünnār idine / Kibr eger baksa **yüzi** nūrına îmān getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [yüzi, -i]
- Bir serv-i nāzı sevdim gün **yüzi** alnı mehdür / Meh-pāreler içinde hüsñ-ile pādîşehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 1*). [yüzi, -i]
- Gāh olur dilber şeb-i zülfin mu‘anber gösterür / Geh döner gün **yüzini** açup münevver gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Gelürse tañ mı feryāda bugün bülbül gibi göñlüm / Görür gülzār-ı hüsñinde açılmış gül gibi **yüzler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1129, Beyit 2*). [yüzler, -ler]
- Ay alnuña vü gün **yüzüñe** her kim nazar itse / Sanma ki cihān içre o şems ü kamer ister (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1130, Beyit 2*). [yüzüñe, -üñ, -e]
- Ĝam degüldür görmez-ise zāhiren cānān **yüzün** / Cān göziyle çün Muhibbî döst dîdārın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5*). [yüzün, -i, -n]
- Gül **yüzüñ** medħinde dil feryād ider tā şubħa dek / Bülbül olan nite kim güşende güyālık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 4*). [yüzüñ, -üñ]
- Benüm gibi meger cānā **yüzüñe** lāle ‘aşıkdur / Anuñçün dāğ-ı miñnetle dem-ā-dem bağrı yanukdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 1*). [yüzüñe, -üñ, -e]
- Bir sencileyin **yüzi** güneş alnı kamer āh / Kim dirse disün ben dimezem var kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 7*). [yüzi, -i]
- Her kaçan gün **yüzine** zülfini dildār çeker / Āh idüp nāle kılup bülbül-i dil zār çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [yüzine, -i, -n, -e]
- Şāh-ı ĝam geldükçe göñlüm pāyına îşār için / Gözleri yaşını sım idüp **yüzün** zer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [yüzün, -i, -n]
- Zülfi-y-ile **yüzini** örtükçe göñlüm teng ider / Āh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Kaşuñ miħrābına kāmēt getürdüm / Görüp **yüzüñ** didüm Allāhu ekber (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]
- Ola kim raħm idüp meyl ide dildār / Gözüñ yaşını sım it **yüzüñi** zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [yüzüñi, -üñ, -i]

Kulakdan ‘aşıqam ‘aşıq ‘aceb düşvār hālüm var / Degül mümkin **yüzün** görmek ne hōd şabr u mecālüm var
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]

Yüzini görse gele İmāna küfr ehli kamu / Kuşana zünnār-ı zülfin zāhid-i şad-sāleler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1167, Beyit 4*). [yüzini, -i, -n, -i]

Gün geçer gün **yüzünü** görmem nigārā ay olur / Anuñ-ıçun düd-ı āhum göklere peyvestedir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 3*). [yüzünü, -ünü, -i]

Felek germ olmasun görüp iñende mihr-ile māhı / Benüm de **yüzi** gün alnı kamer kaşı hilālüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1169, Beyit 2*). [yüzi, -i]

Gün **yüzüne** alnuña dirsem kamer ma‘zür tut / Gāh olur eyler tekellüm ebleh ü dîvāneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1170, Beyit 4*). [yüzüne, -ünü, -e]

Zāhidā efsürde dil inkār-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün **yüzün** mihriyle çün kim germdür hengāmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [yüzün, -ün]

Nigāruñ gün **yüzün** şevkın dilā şems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkın varup şehd ü şekerden sor
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1174, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]

Haṭā-y-ıla **yüzüne** gül didümse / Haṭā itse n’ola kul ādemīdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1176, Beyit 2*). [yüzüne, -ünü, -e]

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / ‘Ālem yüzine gün **yüzi** yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [yüzi, -i]

Yüzüm üzre umaram iy māh-rū kim basasın / Hāk idüp cismüm reh-i kūyuñda kaşdum düşmedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 3*). [yüzüm, -üm]

Muhibbî n’ola karşıñda iderse nāle vü efgān / Velī şürīde bülbüldür **yüzün** gül gülsitānumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 5*). [yüzün, -ün]

Güzeller şayd olalı sīm ü zerle / **Yüzüm** altuna yaşum sīme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 3*). [yüzüm, -üm]

Bakar mıydı baña ol yār-ı bed-hū / Yaşum sīm olmasa idi **yüzüm** zer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*). [yüzüm, -üm]

Nev bahār oldı göreydük diyü dildāruñ **yüzün** / Gözlerinden yaş dökerler gice gündüz bağlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 4*). [yüzün, -i, -n]

Gün **yüzünüñ** hasretinden lāle miskīn sebzde / Kıp kızıl kana boyanup yüregini dāğlar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 5*). [yüzünüñ, -i, -nüñ]

Gün **yüzine** olmasa āşüfte alnına kamer / Yā n’ıçün anlar yürür ‘ālemde sergerdān olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Ten göziyle görmez isem gam degül cānān **yüzün** / Cān göziyle kanda baksam görinen cānānedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 2*). [yüzün, -i, -n]

Lebi gonca **yüzi** gül nāzenīnler / Nazar kıl her biri bir sīm-tendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 2*). [yüzi, -i]

(⊂) Bir gün ola mı kim **yüzüm** üzre basasın / Ayaguñ topragina eyleyeyin cānı nişār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 2*). [yüzüm, -üm]

(س) Söyler ruhuñuñ medhin okur bülbül-i dil / **Yüzüñe** karşı olur şām u seher hoş-güftār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 12). [yüzüñe, -üñ, -e]

Muhibbî gül **yüzüñüñ** bülbüldür / Fiğān u zārdan ol epsem olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1206, Beyit 7). [yüzüñüñ, -üñ, -üñ]

Gün **yüzüñ** birle kamer alnuñ yiter ‘aşıklara / Gice gündüz āfitāb u māh-tāba bakmazuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1212, Beyit 3). [yüzüñ, -üñ]

Yüzüm zer eyleyüp buldum vişālin / Cihānda var mı bir iş kim zer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3). [yüzüm, -üm]

Gösterelden gün **yüzün** ol mihr-i ‘ālem-tābumuz / Āh kim kalmadı dilde şabr u gözde h’ābumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1221, Beyit 1). [yüzün, -i, -n]

Yüzüñe beñzemek hîç aya düşmez / Özini görmek ol bedr aya düşmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 1). [yüzüñe, -üñ, -e]

Ben hāk iderem **yüzümi** tā basa yol üzere / Serkeşlik idüben gelüp andan güzer itmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 2). [yüzümi, -üm, -i]

Döstlar hicrān şebinde kim rehāyī istemez / Görüben cānān **yüzini** rüşenāyī istemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 1). [yüzini, -i, -n, -i]

Giderme zülfüñi gel gül **yüzüñden** / Kim ola diye kim kākül gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2). [yüzüñden, -üñ, -den]

Nigārā gül **yüzüñsüz** gül gerekmez / Lebüñ olmasa hergiz mül gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 1). [yüzüñsüz, -üñ, -süz]

Şun‘-ı Hakk‘ı añlamaz gün **yüzine** karşı nazar / Zāhidi kılmañ ‘aceb çün anda var huffāş göz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4). [yüzine, -i, -n, -e]

Münkir dirilürse n’ola gün **yüzine** zāhid / Huffāş-şifatdur aña hergiz başar olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3). [yüzine, -i, -n, -e]

Teşbîh kim ider gün **yüzine** mihr-ile māhı / Gün **yüzine** ‘ālemde muķābil kamer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5). [yüzine, -i, -n, -e]

Teşbîh kim ider gün **yüzine** mihr-ile māhı / Gün **yüzine** ‘ālemde muķābil kamer olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 5). [yüzine, -i, -n, -e]

Zerre gibi gün **yüzüñüñ** zār u sergerdāniyuz / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nālāniyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1). [yüzüñüñ, -üñ, -üñ]

La‘lūñ var-iken gayrı baña cām gerekmez / Örtme **yüzüñi** zülfüñ-ile şām gerekmez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1). [yüzüñi, -üñ, -i]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy **yüzi** gül çün bilürsin bülbül olmaz zārsuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 2). [yüzi, -i]

Māhı gördüm gün **yüzüñden** dem-be-dem alur ziyā / Kim ola bilsem saña mihr-i cihān-ārā dimez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 4). [yüzüñden, -üñ, -den]

Ol ki yaşın sım ü derd-ile **yüzün** zer eyleye / Māla māyil oluban sevdā-yı cāhı eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 3). [yüzün, -i, -n]

- Güneş **yüzine** dildârûñ muqâbil olmak istermiş / Zevâli görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [yüzine, -i, -n, -e]
- Gülsitân içre kızardı göreliden gün **yüzüñ** / İşidelden zülfini sünbül perîşândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [yüzüñ, -üñ]
- Aç **yüzüñ** çäk-i girîbân eylesün ‘aşıklarûñ / Güm güm ötsün hây u hüdân güşe-i meyhânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1277, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]
- Gül **yüzüñsüz** ‘âleme kılmaz nazar cân bülbüli / Gülşen ü bāg-ı irem küñhen görünür yârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1279, Beyit 2*). [yüzüñsüz, -üñ, -süz]
- Göstermez oldı gül **yüzün** ol gül‘izârumuz / Eksük degüldür anuñ-ıçun âh u zârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 1*). [yüzün, -i, -n]
- Görüp cânâ **yüzüñi** ‘âlem-efrüz / Gicem Qadr olsa günüm tañ mı Nevrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1289, Beyit 1*). [yüzüñi, -üñ, -i]
- Gördüm **yüzüñi** kaldı gözüm gitmedi andan / Kim göre anı gayrı yire bir nazar itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 4*). [yüzüñi, -üñ, -i]
- Gün **yüzüñ** ile alnuñ kim görse habîbüm / Dil çeşmin açup görmege şems [ü] kamer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1291, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]
- Ol ki yaşı sîm ü derd-ile **yüzi** zer eyleye / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 3*). [yüzi, -i]
- Her kişiye gösterür **yüzini** ol meh lâ dimez / Baña geldükçe neden pinhân ider mâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1297, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Yüzümi gösterem dir âhir itmez / Muqarrer bildüm anı zâhir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [yüzümi, -üm, -i]
- Ol perî-rü **yüzüm** üzre bir qadem bassun diyü / Yüzümi hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [yüzüm, -üm]
- Ol perî-rü yüzüm üzre bir qadem bassun diyü / **Yüzümi** hâk eyledüm yollarda pâ-mâlem henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1300, Beyit 4*). [yüzümi, -üm, -i]
- Didüm **yüzüñi** görsem andan ayaguñ öpsem / Didi ki bundan aqdem oldugı yokdur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1301, Beyit 2*). [yüzüñi, -üñ, -i]
- Tiredür zülfüñ gamından bu dil-i vîrânemüz / Gün **yüzüñ** ‘arz eyle tâ rüşen ola kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]
- Gül **yüzüñden** dür olalı hastadur cân bülbüli / Gülşen-i gamda bugün kalmış-durur tîmarsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1322, Beyit 2*). [yüzüñden, -üñ, -den]
- Yüzini görmege varsam nigârûñ / Niyâz itsem ider ol baña biñ nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1324, Beyit 2*). [yüzini, -i, -n, -i]
- İşigünde **yüzini** hâk itmek ister bu Muhib / Umar anı kim olasın bâde içseñ cür‘a-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1327, Beyit 5*). [yüzini, -i, -n, -i]
- Gül **yüzüñsüz** bu Muhibbî inlese bülbül-şifât / Ne dükenmez gice gündüz âh u zârdur diñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1330, Beyit 5*). [yüzüñsüz, -üñ, -süz]

Ay olur hafta geçer göstermez oldu gün **yüzün** / Göklere irse ‘aceb mi nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1331, Beyit 4*). [yüzün, -i, -n]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfün var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [yüzüne, -ün, -e]

Gül **yüzün** şevkin dimezdüm cânâ dağı kaşd-ıla / İñledür bülbül gibi âh bu dil-i zârum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 4*). [yüzün, -i, -n]

Gün **yüzün** şavkında cânâ âfitâba bakmazuz / Çün kamer alnuñ yiter biz mâhitâba bakmazuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1350, Beyit 1*). [yüzün, -ün]

Hün-ı dilden bezm-i ğamda elde pürdür câmumuz / Gün **yüzün** göster nigârâ rüşen olsun şâmmumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 1*). [yüzün, -ün]

‘Âşıkuz ‘âlemde bir gül **yüzlü** gülzâr isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülün zâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 1*). [yüzlü, -lü]

Yüzine ben kamer didüm ne dîrsiz / Lebine gül-şeker didüm ne dîrsiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1362, Beyit 1*). [yüzine, -i, -n, -e]

Gönül cânân **yüzinsüz** hürrem olmaz / Döker gözyaşını ol bî-ğam olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1365, Beyit 1*). [yüzinsüz, -i, -n, -süz]

Bülbül oldu çün çemende nağme-sâz / İy **yüzi** gül sen dağı kıl bezme sâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1368, Beyit 1*). [yüzi, -i]

Niçe yıllar eyledüm dîdârünü görmek heves / Görmedüm **yüzün** nigârâ kaldı bende bir nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1374, Beyit 1*). [yüzün, -ün]

Dür olalı gül **yüzünden** gülmedüm ben bir nefes / Eylerem feryâd u zârî hem çü bülbül der-kâfes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1383, Beyit 1*). [yüzünden, -ün, -den]

Şeb-i tür içre **yüzün** meş‘al-i nûr / Görindi şu‘leden vâdî muqaddes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 2*). [yüzün, -ün]

Yüzün güldür ideyin ben de feryâd / Ki bülbül olmaz gül vakti hâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1407, Beyit 2*). [yüzün, -ün]

Zâhid ister cenneti görmek diler havrâ **yüzün** / Geçdi ‘âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [yüzün, -i, -n]

Gül **yüzün** medh it maqâma gel nevâda râstı / Vakt-i gülde iy gönül bülbül olur mı hiç hâmüş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1409, Beyit 3*). [yüzün, -i, -n]

‘İşkî ketm ister Muhibbî lîk bakan **yüzine** / Dir ki ‘âşıkdur anuñ beñizini gör saru-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 5*). [yüzine, -i, -n, -e]

Keşf-i burka‘ eyle **yüzden** nûra ğark it ‘âlemi / Tâ görenler diyeler mihr-i cihân-ârâ-y-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1414, Beyit 2*). [yüzden, -den]

Figânumdan felekler güm güm ötdi / Dağı ol **yüzi** mâhum eylemez güş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1420, Beyit 2*). [yüzi, -i]

Gün **yüzünü** yalunuz vardum temâşâ itmege / Bilmedüm säyem gibi arduca nâşî var-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1423, Beyit 4*). [yüzünü, -i, -n, -i]

Berg-i gül üzre yine kāküllerin cedvel çeküp / Gül **yüzüñ** vaşında cānā tāze defter baglamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 3*). [yüzüñ, -üñ]

Göñül zülfüñ görüp dîvâne olmuş / **Yüzüñ** şem'ine cān pervâne olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1428, Beyit 1*). [yüzüñ, -üñ]

Gün **yüzüñ** görmek dilersem sāyem ar dumca gelür / Baña lāzım oldu dönüp idem anuñla savaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1431, Beyit 4*). [yüzüñ, -üñ]

Gülşen-i hüsnünde cānā gül **yüzüñ** gördükçe āh / İderem akar yaşum gözden benüm yağmur-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 2*). [yüzüñ, -üñ]

Yüzüñe kim gün dimiş rā eylemiş / Hoş nazar kılmış ne hoş rā eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 1*). [yüzüñe, -üñ, -e]

Bir kerre nazar eyledi gün **yüzüñe** bu dil / Hayret basuban kendüden ol bî-haber olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 3*). [yüzüñe, -üñ, -e]

Zülf-i siyehüñ fikrini dün gice iderken / Añdukda hemān **yüzüñi** gördüm seher olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2*). [yüzüñi, -üñ, -i]

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihān hüb olmuş / Gösterüp **yüzini** 'aşıklara mergüb olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1*). [yüzini, -i, -n, -i]

Gün **yüzine** zāhidi gör göz göre inkār ider / İy Muhibbî gam yime ol çünkü nā-bīnā imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [yüzine, -i, -n, -e]

Gül **yüzünde** çünkü hañtuñ zāhir oldu mür-ves / Çarç elinden iñler-isem tañ midur tanbūr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [yüzünde, -üñ, -de]

Yüzüñi kimdür görüp dil virmeye / Dest-i kudret çünkü taşvīr eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 3*). [yüzüñi, -üñ, -i]

Germ olmasun iñen gün hüsniñi kılmasun 'arz / Nisbet **yüzüñle** günde beyne's-semāi ve'l-'arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1485, Beyit 1*). [yüzüñle, -üñ, -le]

Ol yār-ı nāzenīn ola kim bir qadem basa / Yolları üzre eyleyeyim **yüzümü** bisāt (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1498, Beyit 4*). [yüzümü, -üm, -i]

yüz: Yüzlerce, yüz.

'Aşık oldur yār eger yagdursa **yüz** seng-i cefā / Başına biñ zañm iderse hergiz āhı eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4*). [yüz,]

yüz: Yüzmek. Kol, bacak, yüzgeç vb. organları hareket ettirerek suda ilerlemek.

Niçe yıldur bañr-i 'ışk içre şināverdür göñül / Sanma ancak suda **yüzmek** murgābiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1121, Beyit 5*). [yüzmek, -mek]

yüz: Yüzey, sath.

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / 'Ālem **yüzine** gün yüzi yāruñ ziyā yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 5*). [yüzine, -i, -n, -e]

Gökler **yüzine** bir gün irişür şerârumuz / Sakla cemâlün ayını iy âfîtab-ı hüsün (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1272, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Sakın cemâl ü hüsünü iy âfîtab-ı hüsün / Gökler **yüzine** irişe nâgeh şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 4*). [yüzine, -i, -n, -e]

Ölsem yolında âteş-i âhum ‘alem olup / Gökler **yüzine** irgüre her dem şerârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1282, Beyit 3*). [yüzine, -i, -n, -e]

Nuruñ ile ‘âlemün **yüzi** münevverken bugün / Zülmete virme cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [yüzi, -i]

Ruğların üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberin / Kim görüpdür kim günün **yüzini** zâhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [yüzini, -i, -n, -i]

yüz: *Yüz, suret, çehre. // Yön, taraf, cihet.*

‘Âşıkuz gerçi Muhibbî dutduk istignâ **yüzün** / Ne vefâ-yı yâr u ne hüd kahr-ı ağyâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 5*). [yüzün, -i, -n]

yüz: *Bir kimsenin veya şeyin görünen tarafı.*

Dehre aldanma sakın fikr eyle âhiri günü / Gerçi bu ‘âlem **yüzi** saña görünür sür-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 4*). [yüzi, -i]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Gerçi dilber gösterür ‘uşşâka **yüz biñ** dürlü nâz / Gâh olur bir dem düşer ‘âşık da istignâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 5*). [yüz biñ,]

Cânâne kaçan gamzelerin mest-i h’âb ider / Her bir nazarda cânuma **yüz biñ** ‘itâb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 1*). [yüz biñ,]

Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târi iy dil niçe **yüz biñ** cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [yüz biñ,]

‘Âlem içre senden özge pâdişâhum yok benüm / Lîk kapuñda benüm tek niçe **yüz biñ** bende var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 5*). [yüz biñ,]

Zârılıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yâr / Didi küyumda senün tek var niçe **yüz biñ** hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [yüz biñ,]

Benüm yok andan özge pâdişâhum / Anuñ **yüz biñ** benüm gibi kulı var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 4*). [yüz biñ,]

Aglayup zârılık ile eylesem **yüz biñ** niyâz / Yâr nâzın arturur biñ dürlü istignâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [yüz biñ,]

Kapuñda niçe **yüz biñ** ‘âşıkun var / İçinde yok Muhibbî gibi kemter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 5*). [yüz biñ,]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Cân gözün aç bir nazar ol zülf-i ‘anber-şayı gör / Her kılında baglu **yüz biñ** ‘âşık-ı şeydâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [yüz biñ,]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Bilmedüm bagrı Muhibbî dilberün âhen midür / Raħm idüp kılmaz nazar itsem eger **yüz biñ** niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1248, Beyit 5*). [yüz biñ,]

yüz biñ: *Yüz bin, pek çok.*

Ser-i zülfinde her bir mû bilür **yüz biñ** cefâ vü nâz / Velî bir mû kadar bilmez bu ‘âlemde vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1275, Beyit 2*). [yüz biñ,]

yüz çevürme: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Müstaķīm ol her ne emr itse niğaruñ tîr-ves / Hıdmetinden **yüz çevürme** tîz olup şemşîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 1*). [yüz çevürme, -me]

yüz çevürme: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Yüzünü sür **yüz çevürme** itseler pâyuñ şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmîr-ves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [yüz çevürme, -me]

yüz çevürmez: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Her ki ‘âşıkdur cefâ vü cevrüne şâbir geçer / **Yüz çevürmez** her ne kim senden gele şâkir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 1*). [yüz çevürmez, -mez]

yüz çevürse: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Yüz çevürse kaçsa düşmen yine tîz girür ele / Çünkü olmışdur bizüm bir yaralu naħçîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1213, Beyit 5*). [yüz çevürse, -se]

yüz döndürem: *Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Eyleseñ cevr ü cefâyı sanma kim **yüz döndürem** / Derdün-ile guşşâñı şâdî bilüp hurremlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1332, Beyit 2*). [yüz döndürem, -e, -m]

yüz döndürem: *Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Döstum cevr ü cefâdan sanma kim **yüz döndürem** / Bu tarîķ-ı ‘ışķda şâbit-ķadem muħkemlerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 2*). [yüz döndürem, -e, -m]

yüz göstermese: *Kendini göstermek, görünür olmak, ortaya çıkmak, belirmek II ilgili görünmek, yüz vermek.*

Hať gelüpdür diyü bu ‘âşıķa göstermese yüz / Diñüz ol şüha cihânda buña kim kâyil olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 2*). [yüz göstermese, -me, -se]

yüz kerre: *Yüz defa. Bu ifade sayıca çokluğu vurgulamak için kullanılmıştır.*

Yüz kerre eger hālūmi dirsem saña iy dōst / İdersin anı bir nefes içinde ferāmūş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 3*). [yüz kerre,]

yüz sürer: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

‘Arz-ı ruhsâr eyledi şādılıg-ıla nesterîn / **Yüz sürer** serv ayagına her taraftan cūybār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 7*). [yüz sürer, -er]

yüz sürerler: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Yüz sürerler her yañadan gelüben ‘aşıklar / Bâb-ı istiğnâda gördüm bir ulu dergâh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 2*). [yüz sürerler, -er, -ler]

yüz suyn dökdüñ: *Yüz suyu dökmek: bir uğurda çok çalışıp ter dökmek II onurunu sarsacak kadar çok yalvarmak.*

İrmedüñ ol serv-ğaddüñ vaşlına iy cūy-ı eşk / **Yüz suyn dökdüñ** bu yolda nite kim kılduñ heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1382, Beyit 4*). [yüz suyn dökdüñ, -dü, -ñ]

yüz uruban: *Yüz sürmek: aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Yüz uruban kekbüñ naqşını kapsam tañ midur / Çün gedâ yir üzre görse dirhemi her dem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1043, Beyit 4*). [yüz uruban, -uban]

yüz vire: *İlgi, yakınlık göstermek, önemsemek.*

(ج) Zamānuñ işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aplatmayıcak komaz anı âhîr-i kâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 11*). [yüz vire, -e]

yüz virme: *İlgi, yakınlık göstermek, önemsemek.*

Ben turam kuyuñda n’eyler gel raqıbe virme yüz / Bülbüle gülşen virilmiş mākīyāna da kümes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 4*). [yüz virme, -me]

yüze güler: *İltifat etmek, yalandan samimiyet göstermek, kandırmak, riyakârca davranmak.*

Cihānuñ halkına sakın inanma / **Yüze güler** dir-ise saña kardaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 6*). [yüze güler, -er]

yüze gülici: *İltifat etmek, yalandan samimiyet göstermek, kandırmak, riyakârca davranmak.*

Bir sencileyin ‘aşıkı ferdāya salar āh / **Yüze gülici** āl-ıla ‘ayyār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 5*). [yüze gülici, -ici]

yüze gülmese: *İltifat etmek, yalandan samimiyet göstermek, kandırmak, riyakârca davranmak.*

Ne hoş idi eger dünyā **yüze gülmese** birkaç gün / Buña dil virmesün kimse ki dünyā pâyidâr olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1231, Beyit 4*). [*yüze gülmese, -me, -se*]

yüzün sürer: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Taş işigüñ bekleyüp her gün **yüzün sürer** güneş / Ferr ü şevketle egerçi çarḥ-ı mîñadan geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1038, Beyit 3*). [*yüzün sürer, -i, -n, -er*]

yüzüne bakmaga: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

İy Muhibbî **yüzüne bakmaga** yokdur tâkat / Tagıdup ‘aklumı kendüm yitirem gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 5*). [*yüzüne bakmaga, -mag, -a*]

yüzüne bakmaz: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

Eşk ü rüyî olmasa bakmaz Muhibbî yüzüne / Beñzer ol yâra gelür bu dirhem ü dîñâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 5*). [*yüzüne bakmaz, -maz*]

yüzini çevürdi: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Bülbül gibi n’ola dil iderse fiğân u âh / Çünkü çevürdi yüzini ol gül’-izârumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1278, Beyit 2*). [*yüzini çevürdi, -i, -n, -i, -di-i, -n, -i, -di*]

yüzini çevürüp: *Yüz çevirmek: vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Niyâz itsem kaçan dildâra karşı / **Yüzini çevürüp** ider baña nâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 2*). [*yüzini çevürüp, -i, -n, -i, -üp*]

yüzini dönderür: *Yüz çevirmek (döndürmek): vazgeçmek, geri dönmek, uzaklaşmak, gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Ser-i kûyına vardukça **yüzini dönderür** benden / Dirîğ ol seng-dil itmez benümle merḥabâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 4*). [*yüzini dönderür, -i, -n, -i, -ür-ür*]

yüzler sürüp: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Bunca istignâ ile görmez misin şems-i felek / Pâyüña **yüzler sürüp** yoluñda ḥâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 2*). [*yüzler sürüp, -ler + üp-ler, -üp*]

yüzüm karasını: *Utanılacak bir durum veya şey, yüz kırı, günah.*

Yudı **yüzüm karasını** âb-ı luḥf-ıla / Ak saçı görüp didi kapumda geçürdi yaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1441, Beyit 4*). [*yüzüm karasını, -üm, -n, -ı*]

yüzüme bakmadı: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

Aglamayınca benüm **yüzüme bakmadı** nigâr / Eşk-i çeşmüm aña dîñâr u direm gibi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1136, Beyit 2*). [*yüzüme bakmadı, -üm, -ma, -dı*]

yüzüme bakmaz: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

Yüzüme bakmaz oldı âh yine yâr-ı cefākârum / Raķībüm beñze[dü]r yâra beni her bâbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 5*). [*yüzüme bakmaz, -üm, -maz*]

yüzümi süreyim: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Muşhaf-ı hüsnüñi gördüm ko **yüzümi süreyim** / Mü‘min olmaz ol kişi âyât-ı Qur‘ân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1285, Beyit 3*). [*yüzümi süreyim, -üm, -i, -e, -y, -im*]

yüzüne baka: *Yüzüne bakmak, değer vermek, ilgi göstermek.*

Ola ki baka rahm ide yüzüne / Muhibbî kan-ıla ruhsârüña yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1287, Beyit 5*). [*yüzüne baka, -a*]

yüzünü sür: *Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.*

Yüzünü sür yüz çevürme itseler pāyuñ şikest / Ehl-i diller şöhetinden olma dūr kıtmîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 6*). [*yüzünü sür, -üñ, -i*]

yüzünü yirlere sür: *Yüzünü yerlere sürmek, yere kapanmak, yüz sürmek: aşırı sevgi göstermek için veya acizlik göstergesi olarak yere eğilmek.*

Durma iy dil yüzünü sür yirlere eyle niyâz / Kılınur çünkü bilürsin bumı her yirde namâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 1*). [*yüzünü yirlere sür,]*

yüzünü yirlere sür: *Yüzünü yerlere sürmek, yere kapanmak, yüz sürmek: aşırı sevgi göstermek için veya acizlik göstergesi olarak yere eğilmek.*

Her kaçan görseñ Muhibbî nâz ider ol nâzenîn / Karşusunda yüzünü sür yirlere eyle niyâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1352, Beyit 5*). [*yüzünü yirlere sür,]*

Z

zād: Azık, yiyecek, rızık.

Cem‘ kıldum miñnet ü derd ü elem / Rāh-ı ‘ışk içre baña ol **zāddur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1118, Beyit 2*).
[zāddur, -dur]

Dōstlar rāh-ı ‘ademde ğam olaldan **zādumuz** / Ol sebebden ehl-ı ‘ışk içre anılır adumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 1*). [zādumuz, -umuz]

zāde: Doĝmuş olan kimse II çocuk, yavru.

Vādi-i ‘ışka Muhibbî bu gōñül düşdi yine / Dimezem ğamdan ulu bile saña **zāde** getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1014, Beyit 5*). [zāde,]

zād-ı ğamdan: Gam azığı, gam yiyeceği.

İhtiyār-ı fakr iden dergāh u eyvān istemez / **Zād-ı ğamdan** özge hergiz kendüye nān istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 1*). [zād-ı ğamdan, -dan]

zād-ı ğamuñı: Gam azığı, gam yiyeceği.

Gitdükçe ‘adem mülkine iy rüh-ı revānum / **Zād-ı ğamuñı** eylemişem kendüme yoldaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1451, Beyit 2*). [zād-ı ğamuñı, -uñ, -ı]

zāğ: Karga.

Hem-nişîn olam dir imiş ba‘zılar ol meh-ruħa / Hiç ola mı tūfî ile cem‘ olalar **zāğlar** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1194, Beyit 7*). [zāğlar, -lar]

zāğla: Keskinleştirmek, bilemek.

İy Muhibbî bî-emāndur öldürür virmez emān / Anuñ-ıçun sürme ile tūğ-ı çeşmin **zāğlamış** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 5*). [zāğlamış, -miş]

zāhid: Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riāyet eden, züht ve takvā sahibi, dindar, müttakî (kimse) II çok dindar olup irfānı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid eydür geç Muhibbî bāde vü maħbūbdan / Hiç yakışmaz gōñlüme zīrā sözünün serdi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1021, Beyit 5*). [zāhid,]

Muhibbî şıdķ-ılā ‘āşık irişdi rāh-ı maķşūda / Riyā vü zerķ-ıla **zāhid** hemān bir kurı lāf eyler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1047, Beyit 5*). [zāhid,]

Rāhı keçdür **zāhidūñ** ‘ışkuñ velikin müstakīm / İy Muhibbî ‘āşıkam yolum tarīkum togrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 5*). [zāhidūñ, -ūñ]

Bādeyi rinde virüp ‘āşıkā ma‘şūķ etegin / Şūfiye zerķ u riyā **zāhide** fetvāyı getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [zāhide, -e]

Bu vādide muğâyirdür nazâr kıl herkesün fikri / Diler dil küy-ı dildârı velî **zâhid** cinân gözler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1096, Beyit 2*). [zâhid,]

Ṭâlib olma iy gönül **zâhid** gibi sen cennete / Dün-himmet olma cidd ü cehd idüp dîdârı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 3*). [zâhid,]

‘İşkuñ rumûzı neydüğini **zâhid** añlamaz / Kuş dilidür bu yine bunı söyleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 3*). [zâhid,]

Görse **zâhid** saçınıñ küfrini zünnâr idine / Kibr eger baksa yüzi nûrına îmân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [zâhid,]

İstemez **zâhid** gibi cennet temâşâsın gönül / Ṭâlib-i dîdâr olan bilür ki dîdar özgedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1117, Beyit 5*). [zâhid,]

Tolaşur ehl-i ‘irfâna şarâb-ı hûb için **zâhid** / Şarâb içmek güzel sevmek velî bilmez zarâfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2*). [zâhid,]

Añarsa ‘ışk ehlini ne ğam **zâhid** melâmetle / Selâmet gözlemez ‘aşık işi anuñ melâmetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 5*). [zâhid,]

Ne oldum mescide ṭâlib ne deyr ü şöhbete râğıb / Ne **zâhid** bildi ne râhib benüm özge me’âlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1151, Beyit 2*). [zâhid,]

Ṭarîk-ı ‘ışka gel ṭa’ n itme **zâhid** / Anuñ dağı senüñ tek meşrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 5*). [zâhid,]

Senüñ fikründe iy **zâhid** behişt ü hür u kevserse / Şarâb-ı hûbdan ğayrı benüm sanma hayâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 3*). [zâhid,]

N’ola sevdümse maḥbûbî ne var gönümde iy **zâhid** / Aña çün vâkıf olmaduñ neden dirsın vebâlüm var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1164, Beyit 4*). [zâhid,]

Şun‘-ı Haḳk’ı añlamaz gün yüzine karşı nazâr / **Zâhidi** kılmañ ‘aceb çün anda var huffâş göz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1233, Beyit 4*). [zâhidi, -i]

Münkir dirilürse n’ola gün yüzine **zâhid** / Huffâş-şifatdur aña hergiz başur olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 3*). [zâhid,]

Bahâr eyyâmı gül devrinde **zâhid** / İder mi hiç meye ‘ışk ehli perhîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 4*). [zâhid,]

Gün gibi rüşen olup ‘âleme ‘ışkuñ nûrı / Bu ‘aceb gelmeye **zâhid** dağı ikrâra henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1239, Beyit 4*). [zâhid,]

Âsitân-ı ‘ışkuñuñ **zâhid** ne bilsün kadrini / Biz bilürüz kıymetin anda sa’âdet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 4*). [zâhid,]

‘Âşıkuz ancak hemân dîdârdur maḳşûdumuz / Sanma cennet isterüz **zâhid** ya havrâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 7*). [zâhid,]

İnen medḥ itme iy **zâhid** şarâb-ı kevseri her dem / Şarâb-ı nâb hâzırdur ki bundan yig şarâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 3*). [zâhid,]

Eger ‘âbid eger **zâhid** senüñ hüsnuñ ziyâd ister / Ki korkarlar qarâr itmez zemîn ü âsümân sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [zâhid,]

Zāhid egerçi cennet ü havrâ kılur heves / Ben isterem vişâlini ‘âlem içinde bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 1*). [zāhid,]

Eylemem **zāhid** gibi hūrî vü Rızvân ârzü / Hiç murādum yok benüm dîdâr-ı cānân baña bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1395, Beyit 3*). [zāhid,]

Zāhid ister cenneti görmek diler havrâ yüzün / Geçdi ‘âşık cümleden ancak gelür dîdâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 3*). [zāhid,]

Beni sen sanma iy **zāhid** şārâb-ı nâbdan geçmiş / İşiddüñ mi ya gördüñ mi ki bir kes âbdan geçmiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1440, Beyit 1*). [zāhid,]

Gün yüzine **zāhidi** gör göz göre inkâr ider / İy Muhibbî gam yime ol çünki nâ-bînâ imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1448, Beyit 5*). [zāhidi, -i]

Kimi ‘âşık kimi **zāhid** bu halkuñ / Gelür çün her kişiye bir hevâ hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1464, Beyit 3*). [zāhid,]

Sen selâmet ol yürî ‘âlemde **zāhid** zühd-ile / ‘Āşık-ı bî-dil olanlara belâdur çün ğarâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [zāhid,]

zāhidâ: *Ey zāhid! II zāhid: dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sahibi, dindar, müttakî (kimse) II çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.*

Zāhidâ ister-iseñ pîr-i muġândan kadehi / Rehn için hırka vü tesbîh ile seccâde getür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1035, Beyit 3*). [zāhidâ,]

Sen tarîk-ı ‘ışkı bir gör iki görme **zāhidâ** / Sevdüğine kim iki dir-ise ol kâfir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Zāhidâ ‘âşıkı gel dime selâmet eridür / ‘Ār u nāmüsü koyan aña hacâlet mi gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1074, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Zāhidâ ol sen selâmet biz melâmet ehliyüz / Kim görüpdür gözleye ‘âşık olan nāmüs u ‘âr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Zāhidâ sanma rumüz-ı ‘ışkı hāmîler bilür / Bâdenüñ zevk u şafâsını müdāmîler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 1*). [zāhidâ,]

Zāhidâ sanma ki a‘mâl-ıla cennet bulasın / Ol Hâk’uñ fazlı-durur yoġsa ‘âmelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Zāhidâ efsürde dil inkâr-ı ‘ışk itse ne tañ / Gün yüzüñ mihriyle çün kim germdür hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Riyâ vü zerķ ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın **zāhidâ** ‘ışkı bu daġı ihtiyârîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Zāhidâ olsun mübârek cennet ü mescid saña / Ben ħarâbât ehliyem mesken baña meyġânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 6*). [zāhidâ,]

Zāhidâ mescidde rindâni iñen zemm eyleme / Ğâfil olma biz seni meyġâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [zāhidâ,]

Zāhidâ sanma senüñ tek biz selâmet ehliyüz / Bende-i ‘ışk olalı şehri melâmet ehliyüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1246, Beyit 1*). [zāhidâ,]

Zāhidā ‘ışk ehlinūñ gel mezhebi yokdur dime / Kankı mescidde senūñle kıldı bunlar di namāz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1248, Beyit 4). [zāhidā,]

Zāhidā sanma senūñ tek biz selāmet beklerüz / Biz hārābāt ehliyüz dāyim melāmet beklerüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1253, Beyit 1). [zāhidā,]

Zāhidā men‘ eyleme mahbūb u meyden dönmezüz / Çün mey-i nāb-ıla olmuşdur bizüm taħmīrümüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1273, Beyit 3). [zāhidā,]

Zāhidā sanma bizi cennet ya gülzār isterüz / Şāf kalbüz görmege su gibi dīdār isterüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1303, Beyit 1). [zāhidā,]

Künc-i mescid mesken olmaz ser-bürehne ‘aşka / **Zāhidā** Mecnūn-vār biz ‘ışk şahrāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 5). [zāhidā,]

Zāhidā sanma bizi biz nefis iğvāsındayuz / Ya cihāna meyl idüp dūnyā temennāsındayuz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1305, Beyit 1). [zāhidā,]

İhtiyār itdi hārābātı Muhibbī ‘ışk ara / **Zāhidā** itme melāmet andan ol ‘ār eylemez (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1333, Beyit 5). [zāhidā,]

Zāhidā sanma senūñ uçmaguña biz tālibüz / Çöpe saymaz ravza-i ‘ışk-ıla dīdār isterüz (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 3). [zāhidā,]

Zāhidā su üzre salsañ ger bugün seccādeñi / Rind olanlar diyeler saña nihāyet hār u hes (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1389, Beyit 4). [zāhidā,]

Mey-fürüşü **zāhidā** sen dem-be-dem ‘ayb eyleme / Yigdür olmak hōd-fürüş olmakdan ise mey-fürüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1402, Beyit 2). [zāhidā,]

Zāhidā ‘ışkūñ tarīkın añlamaz kec-ṭab‘sın / Diñlemezsın Hāḫ sözi sende meger var saht gūş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1409, Beyit 4). [zāhidā,]

Zāhidā vā‘izleri gördüm ki hırş-ı cām içün / Rehne aldı her birinūñ hırkasını mey-fürüş (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1417, Beyit 3). [zāhidā,]

zāhid-i hōdbīn: Kendini beğenmiş, kibirli, mağrur zāhid.

Dime iy **zāhid-i hōdbīn** ben irdüm menzile ancak / Sen aña vāḳıf olmaduñ gönüldeñ rāhumuz vardur (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1145, Beyit 2). [zāhid-i hōdbīn,]

zāhid-i murtāz: Seçkin sofı II nefsinı terbiyeye çekmiş, riyāzete çekilmiş sofı.

Keşf oldı Muhibbī‘ye cihān bir kadeh ile / Bulmadı girüp erba‘īne **zāhid-i murtāz** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1494, Beyit 5). [zāhid-i murtāz,]

zāhid-i şad-sāleler: Yüz yıllık zahit, asırlık hamsofu.

Yüzini görse gele imāna küfr ehli kamu / Kuşana zūnnār-ı zūlfın **zāhid-i şad-sāleler** (Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 4). [zāhid-i şad-sāleler, -ler]

zāhir: Anlaşılan, görünüşe göre, gāliba.

Cân u dil almaz mısın bir büseñe didüm didi / Cân virem dırsın ki **zâhir** sanasın bir nesnedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1168, Beyit 4*). [*zâhir,]*

zâhir: *Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) II bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü II içine önem verilmeyen.*

İy Muhibbî söyle söz virsün haķıktan haber / Şimdiki şâ‘ırların her bir sözi **zâhir** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 5*). [*zâhir,]*

Ne ğam cānā eger **zâhir** göz-ile görmesem vechüñ / Bu cān gözi uyur sanma seni gözler uyanuktur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 5*). [*zâhir,]*

zâhir: *Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) II bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü II elbette, şüphesiz.*

Ruĥların üstinde n’eyler uşbu zülf-i ‘anberin / Kim görüpdür kim günün yüzini **zâhir** duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [*zâhir,]*

zâhir: *Meydanda olan, görünen, açık ve belli olan (şey) II bir şeyin görünen tarafı, dış yüzü, dış görünüşü.*

Velî cān çeşmine her dem ‘ayāndur / Cemālî **zâhir** egerçi nihāndur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1198, Beyit 1*). [*zâhir,]*

zâhir eyler: *Meydana çıkarmak, görünür kılmak, ifşa etmek.*

Kimse bilmezdi Muhibbî süz-ı ‘ışkımdan haber / **Zâhir eyler** ‘āleme bu sırrı eş‘arum komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 5*). [*zâhir eyler, -r]*

zâhir itmez: *Meydana çıkarmak, görünür kılmak, ifşa etmek.*

Yüzümü gösterem dir āhîr itmez / Muķarrer bildüm anı **zâhir itmez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 1*). [*zâhir itmez, -mez]*

zâhir olalı: *Açıġa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Şi‘r-i pür-süzüm Muhibbî olalı zâhir benüm / Şimdiki şâ‘ırlara tañ mı didürsem ğarbi bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1373, Beyit 7*). [*zâhir olalı, -alı]*

zâhir oldı: *Açıġa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Gül yüzünde çünki haţtuñ **zâhir oldı** mür-veş / Çarĥ elinden inler-isem tañ midur tañbūr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 1*). [*zâhir oldı, -dı]*

zâhir olur: *Açıġa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Zâhir olur yansa ten āteş dehānumdan benüm / Şu‘le virür her yaña çün kim düşe āteş neces (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 2*). [*zâhir olur, -ur]*

zâhir olur: *Açıġa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

Yandı cânım ‘ışk-ıla ger āh idem ma’zūr ola / Dūd olur ol yirde zāhir düşicek āteş-i bahş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1392, Beyit 3). [zāhir olur, -ur]

zāhirā: Görünüşte.

Küy-ı dilberde egerçi biz maḥabbet beklerüz / **Zāhirā** gerçi maḥabbet lîk miḥnet beklerüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1252, Beyit 1). [zāhirā,]

zāhirde: Görünüşte.

Bu Muḥibbî’nün murādı bendeñ olmaktadır hemān / Gerçi kim **zāhirde** biz de memleket sultānıyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 5). [zāhirde,]

zāhiren: Açık, belli bir şekilde, açıkça, açıktan açığa, görünür bir şekilde.

Ġam degüldür görmez-ise **zāhiren** cânān yüzün / Cān göziyle çün Muḥibbî dōst dīdārın görür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 5). [zāhiren,]

zāhm: Yara II dert, üzüntü, acı.

..... āfet-i cān / Ġamzesi ḥastasınun **zāhmına** tīmāra gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 3). [zāhmına, -ı, -n, -a]

Bu gönül **zāhmına** merhem urayım dime ṭabīb / Ne bilürsin kim anuñ derdini dermāna geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 4). [zāhmına, -ı, -n, -a]

Zāhmum benüm bed olmada ḥunāb-ı bî-ḥad olmada / Derdüm biri şad olmada zāhm-ı sinānum kandadır (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3). [zāhmum, -um]

Yaralar ursa ne ğam sen gül için baña raḳīb / Bu meşeldür ki diken **zāhmını** bülbul götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 3). [zāhmını, -ı, -n, -ı]

Ol ki ‘āşıkdur Muḥibbî yaksa ger tîr-i cefā / Cāna biñ **zāhm** irse de feryād [u] āhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 5). [zāhm,]

‘Āşık oldur yār ger yagdursa şad seng-i cefā / Başa biñ **zāhm** irse hergiz āh u vāhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1294, Beyit 4). [zāhm,]

zāhm iderse: Yaralamak, yara açmak II üzme, acı vermek.

‘Āşık oldur yār eger yagdursa yüz seng-i cefā / Başına biñ **zāhm iderse** hergiz āhi eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1268, Beyit 4). [zāhm iderse, -er, -se]

zāhmete girme: Sıkıntı veya yorgunluk verecek bir iş yapmak.

Zāhmete girme ṭabībā çek elün bu ḥastadan / ‘Āşık-ı dil-ḥasteye derdi yine dermān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 2). [zāhmete girme, -me]

zāhm-ı dōst: Dost yarası II sevgilinin aşıkta açtığı yara.

Yarama merhem-durur çün **zahm-ı döst** / Cānuma tîr-i kazâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 5*).
[zahm-ı döst,]

zahm-ı peykâni: (sevgilinin) kirpiklerinin açtığı yara.

Zahm-ı peykâni kızıl güldür baña / Bülbülem hâr-ı belâsı hoş gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1175, Beyit 4*).
[zahm-ı peykâni, -ı]

zahm-ı sinânum: Ok yarası II sevgilinin yan bakış okunun yarası.

Zahmum benüm bed olmada hunâb-ı bî-had olmada / Derdüm biri şad olmada **zahm-ı sinânum** kandadur
(*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1075, Beyit 3*). [zahm-ı sinânum, -um]

zahmnâk olmuş: Yaralı olmak, yaralanmak.

Tîr-i gamzeñle bu sînem **zahmnâk olmuş** yatur / Dir gören meydân-ı 'ışk içre helâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 1*). [zahmnâk olmuş, -miş]

zahr: Arka, sırt.

Ya kaşuñdan tîr-i gamzeñ gelse buña acıram / Birisi sînemde turmaz cümle **zahrumdan** çıkar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1065, Beyit 3*). [zahrumdan, -umdan]

za'îf oldum: Güçsüz, dermansız kalmak, hastalanmak; aşk hastalığı sebebiyle düşkün, zavallı hale gelmek.

Oldum za'îf derdün-ile iy tabîb-i dil / Bir üstüñ'ân kaldı bile bir deri yitiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1419, Beyit 4*).
[za'îf oldum, -du, -m]

zakan: Zekan, çene, zenah, zenahdan.

Zülfî zencîrine asmış san **zakan** kandîlini / Cân u diller yakmaga ya'nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [zakan,]

zâlim: Zulüm ve haksızlık yapan (kimse) II acımasız, merhametsiz (kimse) II sevgilinin zulmedip kan döken gözü.

(♣) **Zâlim** gözüñe hey di ki kan eylesün / Yoksa zulm-ıla bu ben 'aşığı ider o gubâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [zâlim,]

zâlim: Zulüm ve haksızlık yapan (kimse) II acımasız, merhametsiz (kimse) II sevgili.

Hey ne **zâlimsin** varup ger kapuña dâd istesem / Ya sürün yâ öldürün diyü o dem fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 6*). [zâlimsin, -sin]

Hey ne **zâlimsin** 'aceb ferdâyı hiç añmaz mısın / Şöyle zann itme ki maşşerde alınmaz dâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 3*). [zâlimsin, -sin]

Göñlümün vîrânesin ol şâh âbâd istemez / Hey ne **zâlimdür** ki zulm[1] hoş görür dâd istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [zâlimdür, -dür]

zālīm ola: Zalim olmak, zulmeden kişi olmak, merhametsiz davranmak.

Åh yıllar geçdi dilber gönlümü şād eylemez / Şāh kim **zālīm ola** mülkini ābād eylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1245, Beyit 1*). [*zālīm ola, -a*]

zamān: Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

Hicr içinde ölmedüm ne katı cānum var imiş / Derd ü miñnet çekmege beñzer **zamānum** var imiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1449, Beyit 1*). [*zamānum, -um*]

zamān: (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bir işin olageldiği, yapılageldiği saat, gün veya mevsim.

Devr-i gül bir haftadur bülbül **zamānı** tiz geçer / ‘Ālemün ‘ibret-nümāsı gül midür bülbül midür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1142, Beyit 4*). [*zamānı, -ı*]

Saçı zenciri boynumda benüm Mecnün **zamānumdur** / Görinen müy-ı jülidem degül belki duñānumdur (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*zamānumdur, -um, -dur*]

zamān: İçinde bulunulan devir, yaşanmakta olan vakit II talih, baht, felek.

(ج) **Zamānuñ** işi budur kime bir an vire yüz / Dönüp aglatmayıcak komaz anı āñir-i kār (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1205, Beyit 11*). [*zamānuñ, -uñ*]

zamān: İçinde bulunulan devir, yaşanmakta olan vakit.

Yoldaş oldur ki koparmaya kılın yoldaşınıñ / Bu **zamān** yoldaşı gör tīgini yoldaşa çalar (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1012, Beyit 2*). [*zamān,]*

Turma agla iy gözüm ola ki dilber raħm ide / Senge çün bārān ider geçse **zamān** te’sīrler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1045, Beyit 4*). [*zamān,]*

Mecnün eger kalsa Muhibbī bu **zamāna** / Olmazdı belā deştine gitsem baña pādaş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1435, Beyit 5*). [*zamāna, -a*]

zamāne: 1. Devir, zaman 2. (Küçümseme ve yakınma ifadesiyle) İçinde yaşanan zaman.

Hüsnuñ **zamāne** hüsniñdür iy yār-ı dil-firīb / Aldanma gel bu hüsnuñe ki devrān gelür geçer (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1088, Beyit 2*). [*zamāne,]*

zann iderdüm: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.

Zann iderdüm ol perī-rüyı beşer ol māh imiş / Cümle ‘ālem bende aña ol bir ulu şāh-ımiş (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1455, Beyit 1*). [*zann iderdüm, -er, -dü, -m*]

zann itme: Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, sanmak.

Hey ne zālimsin ‘aceb ferdāyı hīç añmaz mısın / Şöyle **zann itme** ki mañşerde alınmaz dādumuz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1317, Beyit 3*). [*zann itme, -me*]

z̄ar: Kötülük, zarar, ziyan.

Kim nazardan dōstum gelmez bilürsin aña **z̄ar** / Gel nazār kılsun Muhibbī ko cemālūñ ayına (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1007, Beyit 6*). [z̄ar,]

z̄ar: Ağlayan, inleyen II zayıf, dermansız.

Rüy-ı gülzārı görem dirseñ ‘izār-ı yāri gör / Sorma bülbül nālesin dil-ḥaste bu ben **zārı** gör (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1110, Beyit 1*). [zārı, -ı]

Gülşen-i ḥüsnūñde **zār** itme Muhibbī’yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülin **zār** istemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1247, Beyit 5*). [zār,]

‘Āşıkuz ‘ālemde bir gül yüzlü gülzār isterüz / Karşusunda şevk-ile dil bülbülin **zār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 1*). [zār,]

Didüm iy dilber nedür bu şive vü cevri ü cefā / Gülđi didi nāz-ıla ‘āşıkları **zār** isterüz (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1357, Beyit 6*). [zār,]

z̄ar: Ağlama, inleme.

Bir nazār kılmaz o meh-rū ‘āşıkuñ **zārın** görür / Bir nefes olmaz cüdā yanından ağıyārın görür (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1131, Beyit 1*). [zārın, -ı, -n]

Kaşlaruñ çin eyleme küyuñda nālem işidüp / İy yüzi gül çün bilürsin bülbül olmaz **zārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1263, Beyit 2*). [zārsuz, -suz]

Seḥerden gülşene bülbül varur gül kārını bilmez / Ne deñlü eylese nāle güler gül **zārını** bilmez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1269, Beyit 1*). [zārını, -ın, -ı]

Āh kim ben bülbüle gül yüzlü yārım söylemez / İñledüp güş itmeyüp feryād **zārım** söylemez (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1306, Beyit 1*). [zārım, -um]

Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / Zārı kılsun ‘āşıkuñ çünki naşibi **zār-ımış** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1403, Beyit 4*). [zār-ımış, -ı, -mış]

z̄ar çeker: İnlemek, ağlamak, feryat figan etmek.

Her kaçan gün yüzine zülfini dildār çeker / Āh idüp nāle kılp bülbül-i dil **zār çeker** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1150, Beyit 1*). [zār çeker, -er]

z̄ar eylemez: Ağlatmak, inletmek.

‘Ālem içre var mıdur gülşende gül / Şubḥ olunca bülbülin **zār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1316, Beyit 2*). [zār eylemez, -mez]

z̄ar eylemez: Ağlatmak, inletmek.

Tañ degüldür nāle kılsa küyuña vardukça dil / Var mıdur gülşende bir gül bülbülin **zār eylemez** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1342, Beyit 2*). [zār eylemez, -mez]

zār eyleyici: Ağlatmak, inletmek.

Bir sencileyin hüsñ gülistânına karşı / Bülbüllerini eyleyici zār kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 3*). [zār eyleyici, -y, -ici-yici]

zār itme: Ağlatmak, inletmek.

Gülşen-i hüsñünde zār itme Muhibbî'yi didüm / Didi bir gül var mıdur kim bülbülün zār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 5*). [zār itme, -me]

zār kıldı: Ağlatmak, inletmek.

Sergeşte kılup nağ'-ı zemîn üstine âhîr / Nerrâd-ı felek oynaduban kıldı beni zār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1163, Beyit 4*). [zār kıldı, -dı]

zār kılmaz: Ağlamak, inlemek.

Bulınmaz gül enîs-i hâr kılmaz / Ya bülbül var mıdur kim zār kılmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1244, Beyit 1*). [zār kılmaz, -maz]

zār kılsun: Ağlamak, inlemek.

Gülşen-i hüsñüñ yiter biz gül'izârı n'eylerüz / Zār kılsun cân u dil anda hezârı n'eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 1*). [zār kılsun, -sun]

zār olmadı: Ağlamak, inlemek.

Bu Muhibbî gibi bir bülbül-i gül zār olmadı / Gülşen içinde niçe niçe hezârân añılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 5*). [zār olmadı, -ma, -dı]

zār olur: Ağlamak, inlemek.

Dem-be-dem feryâd ider bî-çâre dil dildârsuz / Bülbül-i üftâdedür kim zār olur gülzârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1369, Beyit 1*). [zār olur, -ur]

zār olur: Ağlamak, inlemek.

Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkîne / Zârı kılsun 'âşîkuñ çünki naşîbi zâr-ı mış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [zār olur, -ur]

zār u mehcür olmuş: Ağlayan ve ayrı düşmüş olmak II ağlayarak sevgiliden ayrı kalmak.

Göñül hicr-ile olmuş zār u mehcür / Dil ez-men dūr u men ez-dilsitân dūr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1071, Beyit 1*). [zār u mehcür olmuş, -miş]

zār u mübtezel kaldum: Ağlayıp inleyerek düşkün hâle gelmek II sevgili karşısında değersiz durumda kalmak.

Kalması 'akl gitdi fikir zār u mübtezel / Kaldum dirîğ görmeye idüm nigâr[1] kâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 5). [zār u mübtezel kaldum, -du, -m]

zār u sergerdân: Ağlayıp inleyerek şaşkın hâle gelmek.

Kanda kim şîrîn-zebân bir dilber-i fettân kopar / Karşusunda ehl-i diller **zār u sergerdân** kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 1). [zār u sergerdân,]

zār u sergerdân olur: Ağlamak ve kendinden geçmek.

'İşk vâdîsinde gönülüm **zār u sergerdân olur** / Geh görüp zencîr-i zülfüñ bendine fermân olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1). [zār u sergerdân olur, -ur]

zār u sergerdânyuz: Ağlayıp inleyerek şaşkın ve perişan bir hâle gelmek.

Zerre gibi gün yüzünüñ **zār u sergerdânyuz** / Şubha dek sen gül-ruhuñ biz bülbül-i nâlânyuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1). [zār u sergerdânyuz, -i, -y, -uz]

zār u zār aqlaram: Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Vâdi-i hicre düşelden oldu bu dil bî-çarâr / İñleyüp tâ şubh olunca aqlaram ben zār u zār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1141, Beyit 1). [zār u zār aqlaram, -r, -am]

zār zār aqlasam: Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Aqlasam bülbül gibi küyüñde tañ mı zār zār / Bu benim efgânuma gül gibi sende hânde var (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 4). [zār zār aqlasam, -sa, -m]

zār zār olur: Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Gül mevsiminde murğ-ı çemen **zār zār olur** / Kalmaz çarârı şevk-ile bî-ihtiyâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 1). [zār zār olur, -ur]

zarâfet: İncelik, nezaket.

Tolaşur ehl-i 'irfâna şârâb-ı hûb için zâhid / Şârâb içmek güzel sevmek velî bilmez **zarâfetdür** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 2). [zarâfetdür, -dür]

zarar: Zıyan, eksiklik, kayıp.

Keşf kil yüzden niçâbuñ kıl sun 'uşşâkuñ nazar / Halk-ı 'âlem bakmadan gelmez çü hürşide **zarar** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 1). [zarar,]

zârı eylerem: Ağlamak, inlemek.

Görmedin dil bağladum âh ol cefâkârı henüz / Ol sebebden gice gündüz eylerem zârı henüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1220, Beyit 1). [zârı eylerem, -i, -r, -em]

zārī kılsam: Ağlamak, inlemek.

Her ne deñlü **zārī kılsam** āh u feryād eylesem / Eylemez benden yaña bir kez nazar ol bagrı taş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1459, Beyit 3*). [*zārī kılsam, -ī, -sa, -m-sa, -m*]

zārī kılsun: Ağlamak, inlemek.

Zār olur gülşende bülbül dem-be-dem gül şevkine / **Zārī kılsun** ‘āşıkun çünki naşibi zār-ımuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1403, Beyit 4*). [*zārī kılsun, -ī, -sun-sun*]

zārī kıluruz: Ağlamak, inlemek.

Efgān ile **zārī kıluruz** gice vü gündüz / Bir oñmayası gam-zede qallāşlaruz biz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1280, Beyit 5*). [*zārī kıluruz, -ī, -ur, -uz-ur, -uz*]

zārılıg: Ağlama, inleme, sızlanma.

Gice bülbülleyn āh-ıla figān eyleyüben / Çın seher **zārılıg-ıla** yine gülzāra gider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 4*). [*zārılıg-ıla, -ıla*]

Zārılıgum diñlemezeñ didüm iy gül yüzlü yār / Didî kūyumda senüñ tek var niçe yüz biñ hezār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 1*). [*zārılıgum, -um*]

Ĝam meclisinde **zārılıgum** iñleyen bilür / Ney gibi niçe iñledügüm diñleyen bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1111, Beyit 1*). [*zārılıgum, -um*]

Bezm-i ğamda nāle kılsam nāylar dem-bestedür / ‘Üd iñiler **zārılıgum** işidelden ğastadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1132, Beyit 1*). [*zārılıgum, -um*]

zārılık: Ağlama, inleme, sızlanma.

Aglayup **zārılık** ile eylesem yüz biñ niyāz / Yār nāzın arturur biñ dürlü istignā ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 2*). [*zārılık,]*

zārılık ider: Ağlamak, inlemek.

Bir bencileyin bezm-i belā vü ğam içinde / **Zārılık ider** derd-ile bīmār kimün var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 2*). [*zārılık ider, -er*]

zāt: 1. Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse 2. Bir şeyin ta kendisi, maddî varlığı, maddî varlığının özü, öz varlık 3. Bir varlığın hakikati, hüviyeti, mâhiyeti.

(÷) **Zātuñı** senüñ niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde zebān oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*zātuñı, -uñ, -ı*]

zāvil olmaz: Sona ermek, yok olmak.

Māh-rūlar mihrî dilden **zāvil olmaz** pend-ile / Nāşihā virür şudā’ luṭf eylegil bu sözi kes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1397, Beyit 3*). [*zāvil olmaz, -maz*]

zāyil olur: *Sona ermek, yok olmak.*

Günde biñ kerre beni cevri-ile ger öldüresin / Sanma mihrüñ bu gönülden güzelüm **zāyil olur** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 4*). [*zāyil olur, -ur*]

zebān: *Dil.*

Eydeli şekker lebi şîrîn **zebānın** vaşfını / Bu Muhibbî tab‘ını tûfî gibi güyâ ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1171, Beyit 5*). [*zebānın, -in*]

zebān: *Dil II lisan, konuşma.*

Değül taqrîr-içün mümkün Muhibbî cevri dildaruñ / Kaçan taqrîre kaçd itsem dehān içre **zebān** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 5*). [*zebān,]*

‘Aceb mi şî‘r ü eş‘arum lezîz olursa şekkerden / Nigāruñ lebleri vaşfi **zebānumda** mükerrerdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 3*). [*zebānumda, -um, -da*]

(÷) Zātuñ senüñ niçe beyān eyleyeyim / Her kaçan söylesem ol demde **zebān** oda yanar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 9*). [*zebān,]*

Kesilür şem‘ gibi itme **zebānuñı** dırāz / ‘Āqıl-iseñ bu sözüñ levh-i dilüñ üstine yaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1215, Beyit 1*). [*zebānuñı, -uñ, -ı*]

Hābībüm sorma gel şerh-i ğam-ı hicrānı sen benden / **Zebānum** lāl olur kudret mi var diyem suhan sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1227, Beyit 3*). [*zebānum, -um*]

Benüm süz-ı derūnumda yanar derd ehline her dem / Muhibbî tab‘ı miñnetden uzandukça **zebān** āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1471, Beyit 5*). [*zebān,]*

zecr: *Zorlama, zorla bir işe sevk etme; eziyet.*

Cefā vü cevri ü **zecr** ü kahr u kudret / Ne kim senden gelür lûf u keremdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1146, Beyit 2*). [*zecr,]*

zehr: *Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem II mec. helāk edici ıztrap.*

Yār elinden **zehr** eger nüş eylesem tiryāk olur / Yād elinden ger içem tiryāk baña sem gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1000, Beyit 3*). [*zehr,]*

Gül mevsiminde sākî elinden kadeh sunar / Nüş ide anı **zehr** ise kim ictināb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 3*). [*zehr,]*

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim āb-ı hayāt / Yār elinden **zehr** nüş itsem baña cüllābdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*zehr,]*

Müdde‘inüñ acı sözinden Muhibbî bu yürek / **Zehre** döymez yarılır san kâse-i fağfurdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 7*). [*zehre, -e*]

Lezzet-i vaşlı tatanlar didiler kand ü nebāt / Lik hicre **zehr-ile** fîz-āb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 5*). [*zehr-ile, -ile*]

Didiler cevri ü cefâyı **zehrden** acı velî / Sor baña şehd ü şekerden lezzeti tatlu-y-ıymış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1468, Beyit 3*). [*zehrden, -den*]

zehr olur: Zevk almak umulurken üzüntü ile karşılaşmak, acı duymak. II çok büyük acı, eziyet ve sıkıntı içinde olmak.

Zehr olur ger ğayr elinden içeyim âb-ı hayât / Yâr elinden zehr nüş itsem baña cüllâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 4*). [*zehr olur, -ur*]

zehr olur: Zevk almak umulurken üzüntü ile karşılaşmak, acı duymak. II çok büyük acı, eziyet ve sıkıntı içinde olmak.

La'l-i dilber gözlerümden her kaçan pinhân olur / **Zehr olur** gamdan yidüğüm içdüğüm hep kan olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1196, Beyit 1*). [*zehr olur, -ur*]

zehr-i ğamla: Gam zehri.

İncinür sanma cefâdan çevre mu'tâd olmuşuz / Süd yirine **zehr-i ğamla** bislemiştir anamız (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 2*). [*zehr-i ğamla, -la*]

zekât: (Ar. zekât "bereket, fazlalık; temizlik") İslâm dîninin beş şartından biri olarak, sâhip olunan ve belli bir miktârı aşan mal ve paranın yoksullara dağıtılması gereken kırkta biri ve bunun yoksullara dağıtılması işi II sevgilinin güzellik zekatı.

Görsün Muhibbî vir aña hüsnuñ **zekâtını** / Zîra ki aña müsteħakuz hem gedâlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*zekâtını, -i, -ni*]

zekât-ı hüsni: Güzellik zekatı.

Virmedi ol mâh-rû bir kez **zekât-ı hüsni** / İy Muhibbî niçe yıl küyında biz sâ'illerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 5*). [*zekât-ı hüsni, -i, -n, -i-i, -ni*]

zekât-ı hüsni: Güzellik zekatı.

Farzdur gel vir **zekât-ı hüsni** / 'Aşkuñ görmek temennâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 7*). [*zekât-ı hüsni, -üñ, -i*]

zelzele: Deprem, sarsılma, sarsıntı.

Binâ-yı şabr u kaşr-ı 'aql katı muhkem-durur ammâ / İrişse **zelzele** 'ışkuñ hevâsından hemân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 4*). [*zelzele,*]

zemîn: Yer, taban II yeryüzü, arz.

Ölmiş-iken bu **zemîn** buldı yine tâze hayât / Tañ mı ger olsa Muhibbî gülşen ü gülzâr sebz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 5*). [*zemîn,*]

Bir olaldan yanumuzda âsümân-ıla **zemîn** / Anuñ için biz anuñ ne zîr ü bälâsındayuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*zemîn,*]

zemîn ü âsümân: Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.

Güzellik burcına mâhum ‘urûc itdünse zulm itme / Sakın ‘âşıklar âhından **zemîn ü âsümân** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemîn ü âsümân: *Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.*

Cefâ vü cevruñi añsam gönülde âh u zâr itsem / İñiler kühlar cümle **zemîn ü âsümân** ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 2*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemîn ü âsümân: *Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.*

Eger ‘âbid eger zâhid senüñ hüsnuñ ziyâd ister / Ki korkarlar qarâr itmez **zemîn ü âsümân** sensüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1371, Beyit 3*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemîn ü âsümân: *Yer ve gök, yeryüzü ve gökyüzü II her yer.*

İlâhî nâr-ı âhumdan gül-i terdür ki sen sakla / Ki âhumdan benüm pürdür **zemîn ü âsümân** âteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 4*). [*zemîn ü âsümân,*]

zemm eyleme: *Yermek, sövmek, aşığlamak, kötülemek, ayıplamak.*

Zâhidâ mescidde rindânı iñen **zemm eyleme** / Ğâfil olma biz seni meyhâne içre dillerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1243, Beyit 4*). [*zemm eyleme, -me*]

zemm ider: *Yermek, sövmek, aşığlamak, kötülemek, ayıplamak.*

Zemm ider gül gibi her demde şarâbı şüfî / Hürmetin añlamayup lîk içre kand ü nebîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1343, Beyit 4*). [*zemm ider, -er*]

zemzem: *Kâbe'nin yanında meşhur bir su kuyusu, yeryüzündeki suların en faziletli olarak kabul edilir II aşığın gözyaşları.*

Ser-i küyuñ olaldan baña Ka‘be / Gözümuñ yaşı anda **zemzem** olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1461, Beyit 2*). [*zemzem,*]

zen: *Kadın. II argo: kahbe bağlamında kancık.*

Merd-i meydân ol Muhibbî virme dünyâya gönül / Hiç dil virmez **zene** meyl eylemez merdâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 7*). [*zene, -e*]

zenah: *Çene, çene çukuru, zekan.*

Dutduñsa gönül düzdini habs eyle **zenahda** / Zülfüñ gibi asмага anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [*zenahda, -da*]

zenahdân: *Çene, çene çukuru, zekan.*

Kurılmışdur **zenahdânı** ki san top / Haçı yârufiñ hişâr-ı rîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1179, Beyit 4*). [*zenahdânı, -ı*]

Ben esîr-i 'ışk oldum koy **zenahdan** çâhına / Halka halka eyle zülfin boynuma zencîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*zenahdan,]*

zenbür-veş: *Arı gibi.*

Lezzet-i dünyâya aldanma Muhibbî sunma el / Neşterini tâ ki urmaya saña **zenbür-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1437, Beyit 5*). [*zenbür-veş,]*

La'l-i şîrinüni cânâ almadın ben agzuma / Ğamze okın sîneme urduñ benüm **zenbür-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1466, Beyit 2*). [*zenbür-veş,]*

zencîr: *Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II âşğın gözyaşları.*

Âhını tavk eyleyüp gözyaşı **zencîr** olalı / Tekye-i 'ışk içre oldı bu Muhibbî şîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 5*). [*zencîr,]*

zencîr: *Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.*

Zülfini ider gâh kemend ü gehî **zencîr** / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4*). [*zencîr,]*

Naqd-i cân-ıla diler dil zülfinüñ **zencîrini** / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6*). [*zencîrini, -i, -ni]*

Her yaña başın açar dîvâneler boyun sunar / El uzadup her kaçan **zencîr** zülfini çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [*zencîr,]*

Eylesün mecnûn 'ışkum zülfini **zencîrler** / Dâyimâ 'âdetdür olur bend içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [*zencîrler, -ler]*

Zülfi **zencîrine** kim dil vire dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [*zencîrine, -ine]*

Leylî zülfini göreliden döstüm mecnûnuñam / Bağludur boynumda **zencîr** ayagumda künde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [*zencîr,]*

Leylî zülfin vaşfin işitdi meger dîvâne dil / Boynuma **zencîr** ola diyü varup mecnûn olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5*). [*zencîr,]*

Zülfi **zencîrini** takdum gönümün gerdânına / Bildüm âhir bu dil-i dîvâneyi bed-nâm ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3*). [*zencîrini, -ini]*

Muhibbî olsa dîvâne 'aceb mi / Görür **zencîre** beñzer kâkülî var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1108, Beyit 5*). [*zencîre, -e]*

Zülfini elde gehî **zencîr** ider gâhî kemend / İy dil-i dîvâne taksun boynuña yalvarıgör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4*). [*zencîr,]*

Gider boynuñdan iy meh-rû n'idersin zülfi **zencîrin** / Çü men dîvâne-i 'ışkam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [*zencîrin, -in]*

Saçı **zencîri** boynumda benüm Mecnûn zamânumdur / Görinen müy-ı jülîdem degül belki duñânumdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1185, Beyit 1*). [*zencîri, -i]*

Saçuñ **zencirine** dīvâne oldum / Anı boynuma takmazsın nedendür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1203, Beyit 3*).
[zencirine, -i, -n, -e]

Zülfî **zencirinde** çün bağlandı sevdâyî gönül / Döştlar hüşyâr olur sanmañ dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [zencirinde, -i, -n, -de]

Zülfî **zencirinde** gönüm kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı ‘ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [zencirinde, -i, -n, -de]

Genç-i hüsne zülfini dilber girihler bağlamış / Sanasın **zencir-ile** biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [zencir-ile, -ile]

Zülfî **zencirine** asmış san zağan kandilini / Cân u diller yakmaga ya‘nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [zencirine, -i, -n, -e]

Bu Muhibbî zülfî **zencirüñ** görüp / Kendüzin dîvâne şeydâ eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1442, Beyit 8*).
[zencirüñ, -üñ]

Dil virelden zülfinüñ **zencirine** dîvâne-veş / Meclis içre söylenür miñnetlerüm efsâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 1*). [zencirine, -i, -n, -e]

zencir eylemez: Zincir yapmak, zincir olarak kullanmak II zincir ile önlem almak (delilerin zincire bağlanması bağlamında).

‘İşk-ıla dîvāneyem küyında Mecnūndan beter / Ol saçı leylî neden zülfini **zencir eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [zencir eylemez, -mez]

zencir eylemiş: Zincir yapmak, zincir olarak kullanmak II zincir ile önlem almak (delilerin zincire bağlanması bağlamında).

Leylî zülfüñ bu dil-i dîvānenüñ / Bend idüp boynına **zencir eylemiş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1467, Beyit 5*).
[zencir eylemiş, -miş]

zencir idinüp: Zincir etmek, zincir şekline sokmak.

Ṭavk idüp āhımı **zencir idinüp** göz yaşını / Dil-i dîvāneyi gör kim niçe şîrāne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 3*). [zencir idinüp, -in, -üp]

zencir idüp: Zincir etmek, zincir şekline sokmak.

Āhdan **zencir idüp** bu gönümün kandiline / Yakmaga ğam meclisinde ya‘nî micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 4*). [zencir idüp, -üp]

zencir idüp: Zincir etmek, zincir şekline sokmak, zincir olarak takmak.

Gāh olur **zencir idüp** zülfüñ dil-i şeydâ çeker / Gāh tîr olup müjeñ ebrüaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [zencir idüp, -üp]

zencir tedbîr eylemiş: Zincir ile önlem almak (delilerin zincire bağlanması bağlamında).

El urup dilber yine zülfün girih-gîr eylemiş / Bu dil-i dîvāneye tedbîr zencir eylemiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1427, Beyit 1*). [zencir tedbîr eylemiş, -miş]

zencir-i ğamdan: Dert zinciri.

Kankı dil kim bağlanup zülfüne ide ihtişâş / Bulmayısardur ebed **zencir-i ğamdan** ol ħalâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 1*). [*zencir-i ğamdan, -dan*]

zencir-i ser-i zülfi: Saçın ucundaki zincir; sevgilinin lüle saçlarının ucundaki zincir.

Didüm dil-i dîvâneye âĥir olacak cā / **Zencir-i ser-i zülfi** ile çāĥ-ı zekandur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1029, Beyit 3*). [*zencir-i ser-i zülfi, -i*]

zencir-i ser-i zülfine: Saçın ucundaki zincir; sevgilinin lüle saçlarının ucundaki zincir.

Bagla **zencir-i ser-i zülfine** dîvâne dili / Ya'nî Mecnûn-şîfat başına sevdâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 3*). [*zencir-i ser-i zülfine, -ine*]

zencir-i zülfe: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Her kaçan **zencir-i zülfe** el ura cānâneler / Baş açup boyun uzadur 'âşık-ı dîvâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 1*). [*zencir-i zülfe, -e*]

zencir-i zülfi: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Bilmek isterseñ eger **zencir-i zülfi** kıymetin / Zülfi sevdâsında olan 'âşık-ı mecnûna sor (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2*). [*zencir-i zülfi, -i*]

zencir-i zülfin: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Boynuma **zencir-i zülfin** dâyimâ dakmaktadur / Şem'-i ĥüsnine gönül pervânesin yakmaktadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1103, Beyit 1*). [*zencir-i zülfin, -i, -n*]

zencir-i zülfün: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

'İşk vādîsinde gönülüm zâr u sergerdân olur / Geh görüp **zencir-i zülfün** bendine fermân olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1044, Beyit 1*). [*zencir-i zülfün, -ün*]

zencir-i zülfün: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Geh diler **zencir-i zülfün** dil umar gāĥi lebüñ / Döstüm dîvânenün mestün işi mâ'zürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1073, Beyit 6*). [*zencir-i zülfün, -ün*]

zencir-i zülfüne: Sevgilinin zincir gibi olan saçları.

Şem'-i ĥüsnüne şehâ cān u gönül pervânedür / Tolaşur **zencir-i zülfüne** dilüm dîvânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1202, Beyit 1*). [*zencir-i zülfüne, -ün, -e*]

zencirümüz itdi: Zincir etmek, zincir şekline sokmak, zincir olarak takmak.

İtdi ol zülfî mu‘anber kâkülün zencîrümüz / Ğam yimek dîvâneler oldı bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [*zencîrümüz itdi, -di-ümüz, -di*]

zencîr-ves: Zincir gibi.

Ben esîr-i ‘ışk oldum koy zenaḥdan çâhına / Halka halka eyle zülfün boynuma **zencîr-veş** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [*zencîr-veş,]*

zer: Altın.

Ğonca hemyânından alsa **zer** ‘aceb midür şabâ / Nergisün çeşminden alur sürmesin bir ogrudur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 4*). [*zer,]*

Gice vü gün bir olup irişdi eyyâm-ı bahâr / Başına **zer** tâc geydi güller oldı tâcdâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 1*). [*zer,]*

Püte-i hicrâna yakaldan Muhibbî’yi nigâr / Ğill ü gışdan kurtulup **zer** gibi pâk olmuş yatur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1079, Beyit 5*). [*zer,]*

Sen şeh-i ‘âlf-cenâbı kuçmaga bir el ile / Pul pul itdüm dâğlarla kolumı bir **zer** kemer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1081, Beyit 4*). [*zer,]*

Ğoncanuñ pâyına İşâr itmege iy gül‘izâr / Kİse-i surḥı içinde **zerleri** mestürdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1097, Beyit 3*). [*zerleri, -leri*]

Almaga şabr-ı metâ‘ın bülbül-i bî-çârenüñ / Ğonca hemyânın açup gül tâcîri **zer** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1122, Beyit 3*). [*zer,]*

Yüzüm **zer** eyleyüp buldum vişâlin / Cihânda var mı bir iş kim **zer** itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*). [*zer,]*

Ol ki dest-i himmet-ile câme-i cân çâk ide / **Zer** libâs u aḥlas u dîbâ-yı sulṭân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1266, Beyit 2*). [*zer,]*

Püte-i ‘ışk içre yanup ḥâlîş olduk **zer** gibi / Olmazuz dünyâya tâlib sanma dînâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1303, Beyit 2*). [*zer,]*

Oldı şîrâne bu esb-i çarḥ-ı gerdüna süvâr / Ol sebebdan başına urındı **zer** miğfer güneş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1421, Beyit 3*). [*zer,]*

Sulṭân-ı ‘ışk egnüme yaşum ser-â-serin / İtdi ‘atâ ḥil‘t-i rengin **zer** kumâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1432, Beyit 2*). [*zer,]*

zer: Altın II sarı renk II âşığın sararmış yüzü.

Pâyuna dökmege benüm servüm / Yaşumı sîm idem yüzüm **zerler** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 5*). [*zerler, -ler*]

Şâh-ı Ğam geldükçe gönlüm pâyına İşâr için / Gözleri yaşımı sîm idüp yüzün **zer** gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 5*). [*zer,]*

Ola kim raḥm idüp meyl ide dildâr / Gözüñ yaşımı sîm it yüzüñi **zer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 6*). [*zer,]*

Bakar mıydı baña ol yâr-ı bed-hû / Yaşum sîm olmasa idi yüzüm **zer** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1193, Beyit 2*).
[zer,]

zer evlevüp: *Altın etmek, altın gibi sarartmak II âşığın yüzünün aşk derdiyle sararması.*

Yüzüm **zer eyleyüp** buldum vişâlin / Cihânda var mı bir iş kim zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1214, Beyit 3*).
[zer eyleyüp, -y, -üp]

zer evlevüp: *Altın etmek, altın gibi sarartmak II âşığın yüzünün aşk derdiyle sararması.*

Rüyünü **zer eyleyüp** kim ola kapuñda gedâ / Mâla mâyil oluban sevdâ-yı câhî eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1288, Beyit 4*). [zer eyleyüp, -y, -üp]

zer oldı: *Altın olmak II sarı hale gelmek, sararmak II âşığın yüzünün sararması.*

Zer oldı ruhum sîm yaşumdan baña ne sūd / Çün yâr gelüp bir nazar sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1223, Beyit 3*). [zer oldı, -dı]

zerd: *Sarı, sararmış, solgun.*

Gülşen içre her varağ geh **zerd** ü gâhî al olur / Ehl-i hâl olan bilür anı hâzâna dal olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1128, Beyit 1*). [zerd,]

zerd-i ruhum: *Sarı, sararmış yüz.*

Sîm olsa yaşum **zerd-i ruhum** baña ne assı / Çün yâr bugün iltifet-i sîm ü zer itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1290, Beyit 3*). [zerd-i ruhum, -um]

zer-harîd: *Altın alıcısı.*

Muhibbî oldı çün bir **zer-harîdüñ** / Revâ mîdur diyesin kul gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 5*).
[zer-harîdüñ, -üñ]

zerk: *1. İki yüzlülük, riyâ, hîle 2. Eskiden sūfîlerin giydiği mâvi hurka.*

Riyâ vü **zerk** ü tezvîri cihânda ihtiyâr itdüñ / Sanursın zâhidâ ‘ışkı bu dağı ihtiyârîdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1201, Beyit 4*). [zerk,]

zerk u riyâ: *İkiyüzlülük.*

Bâdeyi rinde virüp ‘âşıkâ ma‘şük etegin / Şüfiye **zerk u riyâ** zâhîde fetvâyı getir (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 4*). [zerk u riyâ,]

zer-keş: *Altın işlemeli.*

Yine bir mâh sevdüm tonı **zer-keş** / İder her yaña cevân atı ser-keş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1436, Beyit 1*). [zer-keş,]

zerr: *Altın.*

Dâğ eylesem n'ola kolum **zer** kemer kılar / Diler ki kuça kaşdı o nâzûk miyânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 3*). [*zer,]*

zerre: *Çok küçük parçacık.*

Hây u hû tañtanadan kalmadı bir **zerre** eger / Şimdi bir çâha düşüp derd-ile dârâb iniler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1024, Beyit 3*). [*zerre,]*

Zerre gibi gün yüzüñüñ zâr u sergerdâniyuz / Şubha dek sen gül-ruñuñ biz bülbül-i nâlâniyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 1*). [*zerre,]*

Mihrüñle yine **zerrelerüm** irdi semâya / Âhum yiliyle oldu cihân pür hevâ henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1326, Beyit 2*). [*zerrelerüm, -ler, -üm]*

zerre deñlü: *Zerre kadar, bir parça, çok az.*

Ger bulna **zerre deñlü** dilde dünyâ sevgüsü / İdemezsin sen tarîk-i Hâk'da bil hergiz ma'âş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 2*). [*zerre deñlü,]*

zerrece: *Zerre kadar, çok az II çok az bile olsa.*

Alma gözüñe kühl-ı Şifâhân'ı **zerrece** / Hâk-i der-i nigâr saña tütiyâ yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 4*). [*zerrece,]*

Zerrece güş itmedi ol mihri yok feryâdumı / Lîk 'âlem topdoludur nâle vü efgânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1302, Beyit 4*). [*zerrece,]*

zerreye almaz: *Zerreye almamak, zerre kadar değer vermemek, görmezden gelmek, itibar etmemek.*

Şu'le-i âhi kimüñ kim 'âleme pertev salar / **Zerreye almaz** günü ol mâh-ı tâbân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1339, Beyit 3*). [*zerreye almaz,]*

zerrîn: *Altından yapılmış II altın gibi sarı ve parlak olan.*

Sen mey iç gülşende cânâ al ele **zerrîn** kadeh / İçmege hün-ı dili çeşmüm baña sāgar yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 3*). [*zerrîn,]*

zevâl: *Yok olma, yok edilme, ortadan kalkma II bozulma, iyi bir durumdan kötü duruma dönme, düşme, alçalma II güneşin baş ucunda bulunma zamânı, öğle.*

Beñzetdi çünkü 'ârîzuña kendüzini gün / Gün başına anuñ-ıçun işi **zevâledür** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1004, Beyit 4*). [*zevâledür, -e, -dür]*

Güneş yüzine dildârûñ muqâbil olmak istermiş / **Zevâli** görünür beñzer neden miqdârını bilmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1269, Beyit 2*). [*zevâli, -i]*

zevâl olmaya: *Yok olmak, zeval bulmak, ortadan kaybolmak.*

(ح) Şenâlar idelüm olmaya ol hüsne zevâl / Nite kim mihr ü meh-ile ola bu leyl ü nehâr (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1205, Beyit 4). [zevâl olmaya, -ma, -y, -a]

zevk: Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu II tat alma, tat, lezzet.

Gerekmez seyr-i şahrâsı ne hüd güller temâşâsı / Cihânuñ küllî zevkından dil ü cânım usanmışdur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1166, Beyit 4). [zevkünden, -i, -n, -den]

Nigârûñ gün yüzün şevkîn dilâ sems ü kamerden sor / Sorarsañ lebleri zevkîn varup şehd ü şekerden sor (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1174, Beyit 1). [zevkîn, -i, -n]

zevk u şafâsı: Zevk ve eğlence.

Gülşerûñ zevk u şafâsı gül midür bülbül midür / Hasta gönülümün devâsı gül midür bülbül midür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1142, Beyit 1). [zevk u şafâsı, -sı]

zevk u şafâsını: Zevk ve eğlence.

Zâhidâ sanma rumûz-ı ‘ışkı hâmil bilür / Bâdenün zevk u şafâsını müdâmiler bilür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1154, Beyit 1). [zevk u şafâsını, -sı, -n, -i]

zevrağ: Sandal, kayık II Mekke’de yapılan, zemzem koymaya mahsus sırça kap, zemzem şişesi II gönül, yürek.

Gözlerüm yaşına gel salma gönül zevrağını / Bâd-ı âh-ıla muhâlif anı deryâ bilürüz (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1240, Beyit 4). [zevrağını, -i, -n, -i]

Akan yaşum olup ‘ummân cihâni ortaya almış / Bu gönülüm zevrağın gör gark olup girdâbdan geçmiş (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1440, Beyit 2). [zevrağın, -i, -n]

zevrağ-ı dil: Gönül sandalı.

Gözüm yaşı içinde zevrağ-ı dil / Yürür âvâre yelkensüz gemidür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1176, Beyit 3). [zevrağ-ı dil,]

zevn: Süs, bezek, ziynet.

Sâgar-ı çeşmümde cânâ lâle ruhsârûñ senûñ / Cüy-ı âb içre komışlar zeyn için gül destedür (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1168, Beyit 2). [zeyn,]

zevn evlemiş: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Başına sançup çiçek zeyn evlemiş dülbendini / Dir gören tâcına ya’nî dürr ü gevher bağlamış (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1424, Beyit 4). [zeyn evlemiş, -miş]

zevn ider: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Zeyn ider altun kalemle ol güneş ruhsârını / Kâtib-i kudret kaçan hattın yazup inşâ kılur (Muhibbî Dîvânî, Gazel 1018, Beyit 2). [zeyn ider, -er]

zeyn idüp: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Zeyn idüp geydi yine hil'ati eşcâr sebz / Döşedi sahn-ı çemen atlas-ı jengâr sebz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1267, Beyit 1). [zeyn idüp, -üp]

zeyn itmeg-içün: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

İy Muhibbî giceler meclisi **zeyn itmeg-içün** / Sâğar u bâde vü şem' ü gül-i hamrâyı getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 5). [zeyn itmeg-içün, -meg, -içün]

zeyn kılmış: Süslemek, bezemek, ziynetlendirmek.

Zeyn kılmış özin ol şüh-ı cihân hûb olmuş / Gösterüp yüzini 'âşıklara merğüb olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 1). [zeyn kılmış, -mış]

zeyn olunmuş: Süslenmek, bezenmek.

Gel temâşâ eyle bu sırça sarâyın gönülümün / Eşk-i surh-ıla münâkkaş **zeyn olunmuş** hânedür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 3). [zeyn olunmuş, -mış]

zibâ: Süs, güzellik.

Haftını hadi üzre gören diye gerekdür / Kim cevher-i insânda ne **zibâ-y-ı** a' râz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1494, Beyit 4). [zibâ-y-ı, -y, -ı, -mış]

zibâ: Güzel, süslü, gösterişli.

Her ne deñlü eyleseñ cevri ü cefâ lâyıqlaruz / Biz ezel **zibâ** cemâlüne senün 'âşıklaruz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1217, Beyit 1). [zibâ,]

İy Muhibbî niçe ğamda olmasun bu ğasta-dil / Bir niçe gündür ki ol **zibâ** nigârum söylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 5). [zibâ,]

zihî: Ne iyi, ne güzel!.

Eger yoluñda ħâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / **Zihî** devlet zihî 'izzet baña ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [zihî,]

Eger yoluñda ħâk olsam yüzüme bir kadem bassañ / Zihî devlet **zihî** 'izzet baña ger bu müyesserdür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1076, Beyit 2). [zihî,]

zikr: Sözüñü etme, ismini söyleme, anma, anlatma.

Dehenün fikri-y-ile ince bilün **zikri-y-ile** / 'Aqlumuz teng olup kalmadı hergiz bilümüz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 4). [zikri-y-ile, -i, --y-, -ile]

Muhibbî leblerün **zikrin** miyânuñ vaşfını itse / Diyeler böyle bir şîrîn kelâm ince ħayâl olmaz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1355, Beyit 5). [zikrin, -i, -n]

Zülfün bir uzun kışsa-durur **zikri** ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2). [zikri, -i]

zıkr eyle: Anmak, sözünü etmek.

Zıkr eyle leb-i la‘lin ü fikr eyle miyânın / ‘Älemde hüner olmaya idrâke berâber (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1125, Beyit 3). [zıkr eyle,]

zıkr eylerüz: Anmak, sözünü etmek.

Añmazuz hâl ü haţuñ dâyim lebün **zıkr eylerüz** / İçerüz cām-ı şarâbı biz gubârı n’eylerüz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 2). [zıkr eylerüz, -r, -üz-üz]

zıkr eylesem: Anmak, sözünü etmek.

Leblerin **zıkr eylesem** kaşdum nedür eyler hayâl / ‘Ärife bir söz yiter hâcet degül tekrâr ‘arz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1487, Beyit 3). [zıkr eylesem, -se, -m]

zıkr ider: Anmak, sözünü etmek.

Muhibbî **zıkr ider** şekker lebün çün / Olur her bir sözi kıand-i mükerrer (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 8). [zıkr ider, -er]

zıkr-i leb-i la‘lün: Lal taşı gibi kırmızı dudakın zikri.

Zıkr-i leb-i la‘lün olalı vird-i zebânum / Her bir yañadan güşuma irer benüm âvâz (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1260, Beyit 2). [zıkr-i leb-i la‘lün, -ün]

zıkrin idem: Anmak, sözünü etmek.

Kanda kim zülfin añup leblerinün **zıkrin idem** / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3). [zıkrin idem, -i, -n, -e, -m]

zıkrin ider: Anmak, sözünü etmek.

Ruğlarıyla lebleri **zıkrin ider** dil dilberün / Anuñ-ıçun bu Muhibbî la‘l ü gevher-sâz olur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 5). [zıkrin ider, -er-i, -n, -er]

zindân olur: (bir yer birine) zindan olmak: yaşanmaz duruma gelmek, zindan kesilmek.

‘İyd olıcak seyr ider her kes yürür handân olur / ‘İyd-i vaşlı olmasa ol gün baña **zindân olur** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1195, Beyit 1). [zindân olur, -ur]

zinhâr: Kesinlikle, asla.

(ك) Göñlüm evi bir vech-ile vîrân oldı / Kim eţibbâ aña cem‘ olsa devâ yok **zinhâr** (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 22). [zinhâr,]

zîr ü bālāsındayuz: *Yukarı ve aşağı, yüksek ve alçak, alt ve üst II yer ve gök.*

Bir olaldan yanumuzda āsümān-ıla zemīn / Anuñ için biz anuñ ne **zîr ü bālāsındayuz** (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 6*). [*zîr ü bālāsındayuz, -sı, -n, -da, -y, -uz*]

zîr ü bamsuz: *Ince ve kalın II sazın en ince ve en kalın telleri.*

Yaşum târ u kadüm çeng olalı āh / Yaşum târ u kadüm çeng olalı āh (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1226, Beyit 4*). [*zîr ü bamsuz, -suz*]

zîrā: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Zāhid eydür geç Muhibbî bâde vü maḥbūbdan / Hîç yakışmaz gönlüme **zîrā** sözünñ serdi var (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1021, Beyit 5*). [*zîrā,*]

Dil hây u hüy-ı zāhidi almadı gūşına / **Zîrā** şadā-yı ‘ışk-ıla pürdür kulagumuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1242, Beyit 4*). [*zîrā,*]

Olmaduk dünyā-yı dūna cān-ıla biz müştērî / **Zîrā** birkaç gün hemān ancak temāşāsındayuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 3*). [*zîrā,*]

Cüdā olsa Muhibbî nāle kılmaz / Ki **zîrā** küştelerden gelmez āvāz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1324, Beyit 5*). [*zîrā,*]

Cihān içre baña kūyuñ çemen bes / Ki **zîrā** herkese ḥubb-ı vaṭan bes (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1376, Beyit 1*). [*zîrā,*]

La’l-i dilberdür bugün ‘ālemde cevherden gāraḥ / **Zîrā** ol maḥsūd-ı dildür ğayr-ı gevher bi’l-ğāraḥ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 1*). [*zîrā,*]

Göreyim bir kez seni ölürsem andan öleyim / **Zîrā** gelmekden cihāna seni görmekdür gāraḥ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1489, Beyit 4*). [*zîrā,*]

Gāh gāhî mihr iderseñ yiridür ‘āşıklara / **Zîrā** senden geh vefā gāhî cefādur çün gāraḥ (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1490, Beyit 2*). [*zîrā,*]

zîrā ki: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Naḥş-i dünyāya Muhibbî dil virüp aldanmazuz / Şürete meyl itmezüz **zîrā ki** ma’nāsındayuz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1305, Beyit 9*). [*zîrā ki,*]

zîrā ki: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Muṭrib nevāya başla gönül gel nūvaḥt kıl / **Zîrā ki** çokdan gönül ol pīşrevdedür (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1126, Beyit 4*). [*zîrā ki,*]

zîrā ki: *Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.*

Görsün Muhibbî vir aña ḥüsnuñ zekātını / **Zîrā ki** aña müsteḥakuz hem gedālaruz (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1209, Beyit 5*). [*zîrā ki,*]

zīrā ki: Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

İy Muhibbî 'ışk bünyādına bennā olmuşam / Gelmeyiserdür hālel **zīrā ki** muhkemdür esās (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1379, Beyit 5). [zīrā ki,]

zīra kim: Çünkü, şundan dolayı, onun için ki.

Saḥa ger hūr [u] perī dirsem olur bu söz ḥaṭā / **Zīra kim** ehl-i başīret anlara ādem dimez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1364, Beyit 2). [zīra kim,]

zīver ü ziyetle: Sūs ve takı.

Olmamış idi cihān **zīver ü ziyetle** 'arūs / İtmemiş idi serīr-i felege şems cülūs (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1387, Beyit 1). [zīver ü ziyetle, -le]

zīver-i dūnyāya: Dünyanın güzelliği, süsü.

Zīver-i dūnyāya aldanma görüp dil bağlama / Sen gözün açup yumınca key sakın dūnyā geçer (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1067, Beyit 4). [zīver-i dūnyāya, -ya]

zīvā: Parlaklık, aydınlık, ışık.

Gökden eger ki togmaya mihr-ile meh ne gam / 'Ālem yüzine gün yüzi yāruñ **zīvā** yiter (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1177, Beyit 5). [zīvā,]

Dōstum senden vefādūr çün ġarāz / Mihr-ile mehden **zīvādūr** çün ġarāz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1488, Beyit 1). [zīvādūr, -dur]

İy meh-i nā-mihribān senden vefādūr çün ġarāz / Mihr ü mehden 'ālem içinde **zīvādūr** çün ġarāz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1490, Beyit 1). [zīvādūr, -dur]

zīvā alur: Işık almak, aydınlanmak, ışıklı hale gelmek.

Māhı gördüm gün yüzüñden dem-be-dem alur zīvā / Kim ola bilsem saḥa mihr-i cihān-ārā dimez (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1265, Beyit 4). [zīvā alur, -ur]

zīvā bulsun: Aydınlanmak, ışıkla, nurla dolmak.

Eyle ṭulū' gün gibi bulsun zīvā cihān / İy burc-ı āsümān-şeref aḥteri yitiş (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1419, Beyit 2). [zīvā bulsun, -sun]

zīvād: Artma, fazlalık, ziyâdelik.

Eger 'ābid eger zāhid senüñ ḥüsnüñ **zīvād** ister / Ki korkarlar qarār itmez zemīn ü āsümān sensüz (Muhibbî Dīvānı, Gazel 1371, Beyit 3). [zīvād,]

zīvān: Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.

Assı **ziyān** gözede sermāyesin virüp / ‘Ömrini kimdür ol ‘ömrden hisāb ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1051, Beyit 2*). [*ziyān,]*

zivān ider: *Heba etmek, zarara uğratmak; yok etmek; sıkıntıya düşürmek.*

Dilümden ‘āleme düşdi dururken nāgehān āteş / Söyindür vaşluñ ābıyla ider yoḥsa ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1454, Beyit 1*). [*ziyān ider, -er]*

zivān ider: *Heba etmek, zarara uğratmak; yok etmek; sıkıntıya düşürmek.*

Nigārā sūz-ı ‘ışkuñla yakar dil her zamān āteş / Sakıngıl bād-ı āhumdan ider bir gün ziyān āteş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1456, Beyit 1*). [*ziyān ider, -er]*

ziyānkār olma: *Ziyanda olmak, sürekli zarar vermek, zarar vermeyi huy edinmek.*

Muhibbî bāz olup olma ziyānkār / Kem-āzār ol bulasın ‘ömr-i kerkes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1388, Beyit 5*). [*ziyānkār olma, -ma]*

zivā-vı şem‘e: *Mumun ışığı, aydınlığı.*

Žiyā-yı şem‘e yokdur ihtiyācum / Olaldan şu‘le-i āhum şeb-efrüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1270, Beyit 3*). [*žiyā-yı şem‘e, -e]*

ziynet: *Süs, bezek.*

Bezm-i ḥüsniinde kaçan zülfi gelür ‘ārızına / Meclise **ziynet** için sünbül ü reyḥān getirür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [*ziynet,]*

ziynet virdi: *Süslemek, güzelleştirmek.*

Muşḥaf-i ḥüsniine yāruñ virdi ziynet ḥāl ü ḥaṭ / Ḥaṭ daḡı rüšen görünür olsa i‘rāb u nuḡaṭ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1500, Beyit 1*). [*ziynet virdi, -di]*

zū-fünün: *Bilgili, hünerli kişi.*

Bülbül şadāsı gūş idüben gülşene varur / Her kim ki bile kuş dilini **zū-fünün** geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1102, Beyit 3*). [*zū-fünün,]*

zühd: *Dünyāya raḡbet etmeyip kendini ibādete verme, nefsinin her türlü zevkten alıkoyup ibādet yolunu seçme, perhizkārlik, takvā.*

Sen selāmet ol yüri ‘ālemde zāhid **zühd-ile** / ‘Āşık-ı bī-dil olanlara belādur çün ġaraż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1490, Beyit 4*). [*zühd-ile, -ile]*

zühre-cebīn: *Zühre yıldızı gibi parlak alınlı II Sevgili.*

Müşkilüm çok benüm iy **zühre-cebīnüm** sākī / Cām-ı la‘lūñle meger ḥall ola bu müşkilümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1208, Beyit 3*). [*zühre-cebīnüm, -üm]*

zülâl: İçilmesi güzel, tatlı, latif, saf su II Sevgilinin dudağı.

Zülâlınden umar bu hasta gönülüm / 'Atâ itmezse gâyet hisseti var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1199, Beyit 6).
[zülâlınden, -i, -n, -den]

zülâl-i leblerün: Dudağın saflığı, berraklığı, tatlılığı.

İy mesîhâ-dem **zülâl-i leblerün** ser-çeşmedür / Kim anuñ yanında Hıızr' uñ suyu san bir eşmedür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1183, Beyit 1). [zülâl-i leblerün, -ler, -ün]

zülfi: Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Cân u dil **zülfi** gamından bir dem ârâm eylemez / Ruğları üstinde şeb-veş târı gördüm bir nazar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1003, Beyit 6). [zülfi, -i]

Zülfinün sevdâsı-y-ıla tolalıdan bu dimâğ / Başı üstine gelüp murğ-ı hevâlar per tutar (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1006, Beyit 2). [zülfinün, -i, -n, -ün]

Zülfini ider gâh kemend ü gehî zencîr / Bildüm ki kamu bu dil-i dîvâne içündür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 4). [zülfini, -i, -n, -i]

Dil murğı görüp hâlünü **zülfüne** tutıldı / Bu bend ü belâlar hep dâne içündür (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1011, Beyit 2). [zülfüne, -ün, -e]

Zülfine sakın dil vireyin dime tolaşma / Bir baş-ıla biñ dillü-durur fitneleri var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1013, Beyit 3). [zülfine, -i, -n, -e]

Leylî **zülfüni** fikr ideli senün / Dil-i Mecnün ki 'aceb ki şeydâdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1017, Beyit 2). [zülfüni, -ün, -i]

Giderüp **zülfi** şehâbın gün yüzün peydâ kılır / Kim aña ide nazar âşüfte vü şeydâ kılır (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1018, Beyit 1). [zülfi, -i]

Leylî **zülfüne** gönül vireli dîvâne olup / Deşt-i gam içre ki san hasta vü mecnün iniler (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1019, Beyit 2). [zülfüne, -ün, -e]

Dilberün **zülfinde** baglu niçe biñ şeydâsı var / Ger niyâz itse olur nâz eyler istignâsı var (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1020, Beyit 1). [zülfinde, -i, -n, -de]

Hâk-i pây-ı döst çün derd ehlinün ser-tâcidur / Ehl-i 'ışkuñ **zülfi** kullâbı dağı mi'râcidur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 1). [zülfi, -i]

İy Muhibbî mülk-i dil küllî harâb olsa ne tañ / **Zülfi** kâfir gamzeler Tâtâr-veş yağmacıdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1023, Beyit 5). [zülfi, -i]

İy gözüm gel bir nazar ol tal'at-i zîbâyı gör / **Zülfinün** bendinde bend olmuş dil-i şeydâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 1). [zülfinün, -i, -nün]

Naqd-i cân-ıla diler dil **zülfinün** zencîrini / Takmak ister boynuma başındaki sevdâyı gör (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1028, Beyit 6). [zülfinün, -i, -nün]

'Âşık-ı bî-dil yoluñda terk iderse 'aql u dil / **Zülfinün** kaşdı eger imân olursa çok mıdur (Muhıbbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 3). [zülfinün, -i, -nün]

- Her yaña başın açar dīvāneler boyun sunar / El uzadup her kaçan zencir **zülfini** çözer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1036, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Deyr içinde **zülfini** zünnâr idüp ol muğbeçe / Baña sundukda kadeh üstinde hâcım gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Hey ne sâhirdür gözi ol dilber-i Keşmîrî kim / **Zülfinüñ** her bir kılında Rüm ilin Çîn gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 3*). [zülfinüñ, -i, -nüñ]
- Hañt-ı la'lüñ misk ü **zülfüñ** 'anber-i sârâ satar / Dişlertüñ dürr-i 'Aden şîrîn lebüñ helvâ satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1041, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Eylesün mecnün 'ışkum **zülfini** zencirler / Dâyimâ 'âdetdür olur bend içinde şîrler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1045, Beyit 1*). [zülfini, -ini]
- Didüm **zülfüñ** neden gitmez yüzüñden / Didi bekler o gence ejdehâdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1046, Beyit 5*). [zülfüñ, -üñ]
- Gözleri âhü olaldan oldı **zülfi** müşk-i Çîn / Ya leñâfet bahrı üzre görinen 'anber midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1049, Beyit 2*). [zülfi, -i]
- Nigehbâni olup hüsne iki çeşmi gazanferdür / Yâhüd **zülfi** tılsım olmuş o genç üstinde ejderdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 1*). [zülfi, -i]
- Kaçan çevgân ide **zülfin** süvâr-ı esb-i nâz-ıla / Muhibbî 'ışk meydanın ser-â-ser top olan serdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1052, Beyit 6*). [zülfin, -in]
- Bâd-ı müşg-âmîzi 'anber yagdurur / **Zülfüñe** beñzer ki dâyim şânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1056, Beyit 3*). [zülfüñe, -üñe]
- Zülfi zencirine kim dil vire dîvâne geçer / Şem'-i ruhsârına kim per yaka pervâne geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1057, Beyit 1*). [zülfi, -i]
- Zülf-y-ile beñzer el bir eyledi kâfir hañı / Her tarañdan yürüdi kaçdı meger imânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 2*). [zülfi-y-ile, --y-ile]
- Zülfini biñ cân-ıla isterseñ olmaz râyegân / Kim anuñ her târi iy dil niçe yüz biñ cânadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1059, Beyit 4*). [zülfini, -ini]
- Leylî **zülfüñi** göreldeñ döstüm mecnünüñam / Bağludur boynumda zencir ayagumda küñde var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1061, Beyit 2*). [zülfüñi, -üñi]
- Göñül âh eylese **zülfüñ** hümâsı nâgehân ditrer / Niçe ârâm ide kuş kim hevâdan âşiyân ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1063, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Gözle iy dil kaddini fikr itme **zülfi** ü kec kaçın / Kim kılursa egrilik kılsun hemân sen togru dur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1064, Beyit 2*). [zülfi,]
- Göñlini **zülfi** çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şanem zülfüñ kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [zülfi, -i]
- Döstüm **zülfüñ** şebinde ruñlaruñ mehtâbdur / Sun lebüñ câmın baña çün kim şarâb-ı nâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]
- Göñlini zülfi çekerse bu Muhibbî'nüñ ne tañ / İy şanem **zülfüñ** kemendi çün senüñ tölâbdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1066, Beyit 5*). [zülfüñ, -üñ]

Genç-i hüsnine Muhibbî sunma dil eyle hâzer / Görinen **zülfi** anuñ biñ başlu ejderhâ geçer (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1067, Beyit 5). [zülfi, -i]

Kevkeb-i küyuñda didüm bu ser-i gâltân nedür / Eyledi **zülfe** işâret didi bu çevgâna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1069, Beyit 3). [zülfe, -e]

Leylî **zülfin** vaşfın işitdi meger dîvâne dil / Boynuma zencîr ola diyü varup mecnûn olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1080, Beyit 5). [zülfin, -in]

Zülfi ucını alur agzına mest olsa nigâr / Def'-i büy-ı mey içün ya'nî karanfil götürür (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 4). [zülfi, -i]

Tañ degül cānuma ger kaşd ider-ise gamzeler / **Zülfi** kâfir çeşmi hūnî dilberüm ya kaşludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 3). [zülfi, -i]

Zülfine dil bağlayup itme iñende i'timād / Kimse başa çıkmamış anuñla birçok başludur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1084, Beyit 4). [zülfine, -ine]

Bâğ-ı hüsnünde nedür **zülfüñle** cānâ haţ didüm / Gülşen içinde olursa tañ mı didi mūr u mār (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1086, Beyit 2). [zülfüñle, -üñle]

Zülfi hānde-i destedür gönlüm aña peyvestedür / Çokdan Muhibbî hastadur rûh-ı revānum kandadur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1090, Beyit 6). [zülfi, -i]

İy Muhibbî **zülfi** çevgānna el urşa nigâr / Top olur meydān-ı 'ışık içinde niçe başlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 5). [zülfi, -i]

Bilmedüm **zülfüñ** midür boynumdaki dām-ı belā / Cānuma kaşd eyleyen gamzeñ midür ya kaşlar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1092, Beyit 3). [zülfüñ, -üñ]

Dilberüñ 'arızını görmege dil māyil olur / Çäre ne **zülfi** gelür gün yüzine hāyil olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1093, Beyit 1). [zülfi, -i]

Zülfi tarh itdi cefā sengini dil buķ'asına / Muħkem olsun diyü san kâfiri bünyād eyler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1094, Beyit 5). [zülfi, -i]

Bu Muhibbî **zülfüñüñ** yazsa mutavvel kışşasın / Her kılūñ şerhinde başka defter ü dîvān olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1095, Beyit 7). [zülfüñüñ, -üñüñ]

Zülfi çevgānna el urşa nigâr / Top olup dökile niçe serler (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1098, Beyit 4). [zülfi, -i]

Zülfi zencîrini takdum gönlümün gerdānına / Bildüm āhîr bu dil-i dîvāneyi bed-nām ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 3). [zülfi, -i]

Mısr-i hüsnün haķkıçün cānâ Muhibbî hastadur / Her kaçan kim **zülfüñi** aña ol 'azm-i Şām ider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1100, Beyit 5). [zülfüñi, -üñi]

Depredürse **zülfinüñ** her bir kılın cānlar kopar / Her tarafdan niçe yirden āh u efgānlar kopar (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1105, Beyit 1). [zülfinüñ, -i, -nüñ]

Bilmek isterseñ eger zencîr-i zülfi kıymetin / **Zülfi** sevdāsında olan 'āşık-ı mecnūna sor (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1106, Beyit 2). [zülfi, -i]

Ben mübtelāya n'eyledi ol bî-vefāyı gör / Gönlüm tolaşdı **zülfine** nāgeh belāyı gör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1107, Beyit 1). [zülfine, -i, -n, -e]

Zülfini elde gehî zencîr ider gāhî kemend / İy dil-i dîvāne taksun boynuña yalvarıgör (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1110, Beyit 4). [zülfini, -i, -n, -i]

Gâh olur zencîr idüp **zûlfûñ** dil-i şeydâ çeker / Gâh tîr olup müjeñ ebrûlaruñ geh ya çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1114, Beyit 1*). [zûlfûñ, -üñ]

Bezm-i hüsninde kaçan **zûlfi** gelür ‘ârâzına / Meclise ziyet için sünbül ü reyhân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 3*). [zûlfi, -i]

Zûlfûñ düninde varsa küyuña bu Muhibbî / Geydügi düd-ı dilden başına şeb-külehdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1119, Beyit 5*). [zûlfûñ, -üñ]

Cân-ıla gönülüm ‘ışkuñ elinde gireveddür / **Zûlfûñ** hevâsı çünki ezel başa seveddür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1126, Beyit 1*). [zûlfûñ, -üñ]

İrişilmez **zûlfi** devrinde vişâli gencine / Kimse gence mâlik olmaz her kaçan mârin görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 4*). [zûlfi, -i]

Bağlanup dil **zûlfûñüñ** bendine şeydâlık sever / İy saçı leylî olan Mecnûn rüsvâlık sever (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1133, Beyit 1*). [zûlfûñüñ, -üñ, -üñ]

Gider boynuñdan iy meh-rû n’idersin **zûlfi** zencîrin / Çü men dîvâne-i ‘ışkam benüm boynuma lâyıkdur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1138, Beyit 3*). [zûlfi, -i]

Dil virme didüm **zûlfine** gel pendümi güş it / Dîvâne gönül söz mi tutar bildügin işler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1139, Beyit 3*). [zûlfine, -i, -n, -e]

Bir bencileyin **zûlfi** hevâsına tolaşmış / Āşüfte vü ser-keşte giriftâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 4*). [zûlfi, -i]

Bir bencileyin **zûlfi** hevâsıyla Muhibbî / Dildâde vü âvâre siyekâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 12*). [zûlfi, -i]

Bir sencileyin gâh çelîpâ ide **zûlfin** / Geh göstere ‘uşşâkıma zünnâr kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [zûlfin, -i, -n]

Şâne gibi pâralansa tañ mıdur bu cân u dil / Her seher bād-ı şabâ **zûlfini** yârûñ şâneler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1143, Beyit 6*). [zûlfini, -i, -n, -i]

Genç-i hüsnü sunma el gel eyle **zûlfinden** hâzer / Pîç pîç olmuş yatur sanma ki ol şu ‘bân uyur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1144, Beyit 6*). [zûlfinden, -i, -n, -den]

Ger semend-i nâz-ıla iy döst cevân eyleseñ / **Zûlfûñüñ** çevgânına top olmaga bu ser yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1147, Beyit 4*). [zûlfûñüñ, -üñ, -üñ]

Her kaçan gün yüzine **zûlfini** dildâr çeker / Āh idüp nâle kılup bülbül-i dil zâr çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1150, Beyit 1*). [zûlfini, -i, -n, -i]

Zûlfi çevgânın kaçan ‘uşşâka dilber gösterür / Top idüp meydân-ı ‘ışk içre bulur ser gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 1*). [zûlfi, -i]

Gâh olur **zûlfinde** bend eyler bu gönülüm şebrevin / Katlûme cellâd çeşmi gâh hançer gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 4*). [zûlfinde, -i, -n, -de]

Bilmezsin şehhâr çeşmi sihri kimden öğrenür / **Zûlfinüñ** her bir kılın biñ başlu ejder gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1153, Beyit 2*). [zûlfinüñ, -i, -nüñ]

Zûlfüne irsem tavâf olurdu hüsnüñ Ka‘besi / Ka‘be’ye varmak tarîkın çünki şâmiler bilür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1154, Beyit 4*). [zûlfüne, -üñ, -e]

- Zülfinüñ fikrini ko tül-ı emelden ne gelür / İtmeyen cevri ü cefâ şive güzelden ne gelür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1155, Beyit 1*). [zülfinüñ, -i, -nüñ]
- Her kaçan kim **zülfi** çevgânına el ursa ol nigâr / Kelle-i ‘uşşâkdan ser-cümle meydân bağlanur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1157, Beyit 5*). [zülfi, -i]
- Zülfün-ile beñlerün el bir iderler dil almaga / Vây niçe ‘ayyâr u mekkâr u kemend-endâz olur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1158, Beyit 4*). [zülfüñ-ile, -ün, --ile]
- Zülfi-y-ile yüzini örtükçe gönüm teng ider / Âh kılsam zülfini keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [zülfi-y-ile, -i, --y-, -ile]
- Zülfi-y-ile yüzini örtükçe gönüm teng ider / Âh kılsam **zülfini** keşf itse ‘aqlum deng ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1159, Beyit 1*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Leb-i tiryâkine irdi Muhibbî / Ne gam dirlerse **zülfüñ** ‘akrebi var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1160, Beyit 7*). [zülfüñ, -ün]
- Eyledi dehrün dimâgını mu‘athtar büy-ıla / Kim meger bād-ı şabâ **zülfindeki** bağın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 4*). [zülfindeki, -i, -n, -de, -ki]
- Çeşm-i şayyâdını gördüm **zülfini** almış ele / Murğ-ı diller şaydına yokdur anuñ agın çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1161, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]
- ‘Aceb sünbül midür **zülfüñ** ya ‘anber / Dimâg-ı dehr olur andan mu‘athtar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 1*). [zülfüñ, -ün]
- Her kaçan kim ruhları üstinde **zülfin** târ ider / Her kılında niçe biñ ‘aşıkları ber-dâr ider (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1165, Beyit 1*). [zülfin, -i, -n]
- Dagıdaldan **zülfini** dağıldı ‘aql u şabr u hüş / Şeb irince dağılır ‘âdet budur hengâmeler (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1172, Beyit 2*). [zülfini, -i, -n, -i]
- El urayın dime sakın genc-i hüsnine / İki tarafda **zülfi** anuñ ejdehâ geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1173, Beyit 3*). [zülfi, -i]
- Zülfi şebinde her gice şebrevlik itmege / Dūd-ı siyâh başuma bir şeb-külâh yiter (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1177, Beyit 7*). [zülfi, -i]
- Gülşen-i hüsninde dil murğın yine şayd itmege / **Zülfi** âğında Muhibbî hâli anuñ dânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1178, Beyit 7*). [zülfi, -i]
- Bâğ-ı hüsnî üzre asmış **zülfini** perr-i gurâb / Bâğbân-ı çeşmi yatmış sanki h’âb üstindedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1181, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Zülfinde gönül bend-ile gör mübtelâ yatur / Kūyî Muhibbî ‘aşka bîmâr-hânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 7*). [zülfinde, -i, -n, -de]
- Binse semend-i nâza kaçan cilve eylese / Dutar elinde **zülfini** san tâziyânedür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1182, Beyit 6*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Gönlümü şeb-rû diyü zülfi[i] şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ **zülfinde** âhîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [zülfinde, -i, -n, -de]
- Gönlümü şeb-rû diyü **zülfi[i]** şebinde bend ider / Kaşdını bildüm anuñ zülfinde âhîr asmadur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1184, Beyit 2*). [zülfi[i], -[i]]

- Mu‘aṭṭardur yine ‘ālem dimāği / Şabānuñ yār **zülfinde** eli var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1186, Beyit 2*). [*zülfinde, -i, -n, -de*]
- Dehân[1] mîme **zülfi** cîme beñzer / Teni büllüra yâhüd sîme beñzer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1187, Beyit 1*). [*zülfi, -i*]
- Kanda kim **zülfin** aňup leblerinüñ zıkrin idem / Bir uzun kışsa olur hem şekeristân añılur (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1191, Beyit 3*). [*zülfin, -i, -n*]
- (١) İy **zülfi** siyeh ebrüsü çîn çeşmi Tatar / Niçe feryād ideyin karşuña iy döst-ı hezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 1*). [*zülfi, -i*]
- (ح) Sundum elümi **zülfi** kemendine irem / Bilmedüm sıhr-ile her tārını kılmiş ol mār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 14*). [*zülfi, -i*]
- (ح) Hâyâtı ebedîdür saña kim vâşıl ola / N’ola Mansûr gibi **zülfiñe** kılsañ ber-dâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 6*). [*zülfiñe, -üñ, -e*]
- Zülfine dil vireli toldı hevâ-y-ıla dimāğ / Elümüz irmez aña bir kırı sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1210, Beyit 4*). [*zülfine, -i, -n, -e*]
- Mu‘anber **zülfiñüñ** cānā kemendi / Neden bilsen bu ben şeydāya düşmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1222, Beyit 2*). [*zülfiñüñ, -üñ, -üñ*]
- İy şabā **zülfine** el sun kıl anı ‘ānber-feşān / Kim meşām-ı cān ‘ıtr-ı müşg-sāyı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1224, Beyit 3*). [*zülfine, -i, -n, -e*]
- Baş eg **zülfe** resendür cān u dilden / Distünler saña ‘uşşāk içre cānbāz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1229, Beyit 3*). [*zülfe, -e*]
- Giderme **zülfiñi** gel gül yüzünden / Kim ola diye kim kākül gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1230, Beyit 2*). [*zülfiñi, -üñ, -i*]
- Çevgān idüp **zülfine** el ursa nigārum / Top olmaga yolında anuñ degme ser olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1234, Beyit 6*). [*zülfine, -i, -n, -e*]
- Haṭuñ ser-fitne **zülfiñ** fitne-engîz / Ciger hūn oldı ğamdan dîde hūn-rîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1236, Beyit 1*). [*zülfiñ, -üñ*]
- Niçe yıldur ki yiler **zülfi** hevāsında göñül / Başdan geçmeye ölince bu sevdâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 2*). [*zülfi, -i*]
- Zülfiñi boynuma dakduñ didüm ol yār didi / Seni dîvāne-şıfāt vālih ü şeydâ bilürüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1240, Beyit 3*). [*zülfiñi, -üñ, -i*]
- İctināb eyler zülümdeñ döstüm kâfir dağı / Ya nedendür **zülfi** ü ğamzeñ zulm ider dād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*zülfi,*]
- Zülfini aňsam nigāruñ hālını medh eylesem / Kimse ‘anber adın aňmaz müşg-i Tātār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 3*). [*zülfini, -i, -n, -i*]
- Eyledüm izhār ‘ışkuñ gerçi ben Mansûr-vār / Döstüm **zülfiñden** özge bu göñül dār istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1247, Beyit 4*). [*zülfiñden, -üñ, -den*]
- Zülfi zencirinde çün bağlandı sevdāyî göñül / Döstlar hüşyār olur sanmañ dil-i dîvānemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1250, Beyit 3*). [*zülfi, -i*]

La'lüñ var-iken gayrı baña cām gerekmez / Örtme yüzüñi **zülfüñ-ile** şām gerekmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1257, Beyit 1*). [zülfüñ-ile, -üñ, --ile]

Başumdan gitmesün **zülfi** hevâsı / Ser-i **zülfi** gibi endîşe olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1259, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Niçeye degin hâbs olasin çâh-ı zenaħda / Assun ko seni **zülfi** gibi dâr ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1262, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Kıl hâzer **zülfinden** el sunma Muhibbî hüsine / Bu muƙarrerdür ki genc olmaz cihânda mârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1263, Beyit 5*). [zülfinden, -i, -n, -den]

Göñlümün feryâd elinden kime varup dâd idem / İrmek ister gördüğü **zülfe** uzun sevdâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 2*). [zülfe, -e]

Zülfi zencîrinde göñlüm kim görüp şeydâ dimez / Yâ şarâb-ı 'ışk-ıla sermeste kim rüsvâ dimez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1265, Beyit 1*). [zülfi, -i]

Gülsitân içre kızardı göreliden gün yüzün / İşidelden **zülfini** sünbül perîşândur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1271, Beyit 7*). [zülfini, -i, -n, -i]

İtdi ol **zülfi** mu'anber kâkülün zencîrümüz / Ğam yimek dîvâneler oldu bizüm tedbîrümüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1273, Beyit 1*). [zülfi, -i]

Leylî **zülfidür** iden her dem beni mecnûn-şîfat / Bu Muhibbî'ye hemân tedbîr-i zencîr eyleñüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1281, Beyit 5*). [zülfidür, -i, -dür]

Alup **zülfiyle** oynar dil resen-bâz / Kıyar cânına her kim ola canbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1296, Beyit 1*). [zülfiyle, -i, -y, -le]

Baña itdüğünü **zülfi** hemîşe / Dinen ayruksı hiç bir kâfir itmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1299, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Zülfi çevgânıyla çelmez başumı top eylesem / 'İşk meydânında ol çâbuk-süvârum söylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1306, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Kapsa tañ mı bu kebüter göñlümi / **Zülfine** dirler anuñ çün şâhbâz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1309, Beyit 2*). [zülfine, -i, -n, -e]

Hezârân cevri ider **zülfi** kılınuñ her biri cânâ / Velî bir mü kadar kılmaz baña mihr ü vefâ hergiz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1310, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Görinür **zülfi** içinde 'arız-ı yâr / Şeb-i târ içre ayı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 4*). [zülfi,]

Sâye salsa gedâyı şâh eyler / Pes ol **zülfi** hümâyı kim sevmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1311, Beyit 6*). [zülfi, -i]

Dutduñsa göñül düzdini hâbs eyle zenaħda / **Zülfüñ** gibi asmaga anı dâr ele ele girmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1313, Beyit 4*). [zülfüñ, -üñ]

Nâz-ıla el ursa dilber **zülfinün** çevgânına / Kangı bî-dil top idüp başumı ğaltân istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 4*). [zülfinün, -i, -nün]

Bir kılıyla bend idüp **zülfi** dutar bu göñlümi / Bend ü zencîr dutmaz iken bu dil-i dîvânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Tiredür **zülfüñ** ğamından bu dil-i vîrânemüz / Gün yüzün 'arz eyle tâ rüşen ola kâşânemüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1315, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]

Niçe yıllar hâbs ider dil düzdini / **Zülfine** bilsem neden dâr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1316, Beyit 6*).
[zülfine, -i, -n, -e]

Hîç olur mı ki ola andan hâlâş bu murğ-ı dil / Dâne hâl ü dâm **zülfi** ü çeşm ola şayyâdumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1317, Beyit 2*). [zülfi,]

Kara **zülfiün** şeb-i târdür velî aña hicâb olmaz / Cemâlün ‘âlem-ârâdur muqâbil âfitâb olmaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1318, Beyit 1*). [zülfiün, -üñ]

Zülfini çevgân idüp alsa ele ol şehsüvâr / Cân-ıla serden tolisardur bizüm meydânumuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1321, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş zülfüne “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü **zülfiün** var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [zülfiün, -üñ]

Yüzüne “Ve’ş-şems” dinmiş **zülfiüne** “Ve’l-leyl” çün / Hadd ü zülfiün var iken leyl ü nehârî n’eylerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1334, Beyit 3*). [zülfiüne, -üñ, -e]

Cânuma geçdi okı dil kaşı yadan geçemez / **Zülfine** bend olalı dahı belâdan geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 1*). [zülfine, -i, -n, -e]

Döstlar çıkarmaga çâh-ı zenahtan dilleri / **Zülfinün** kullâbına kullâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 3*). [zülfinün, -i, -nüñ]

Zülfünü gördükçe cânâ ben şeb-i yeldâ didüm / Ol şeb içre alnuña mehtâb beñzer beñzemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1347, Beyit 6*). [zülfinüni, -üñ, -i]

Baña beñzer key perîşân-hâl gördüm dil seni / **Zülfi** sevdâsına düşmiş tâlib-i pür-hamlaruz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1348, Beyit 3*). [zülfi,]

‘İşk-ıla dîvâneyem küyında Mecnûndan beter / Ol saçı leylî neden **zülfini** zencîr eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1353, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

Sırr-ı ‘ışkı çünki fâş itdi gönül Manşür-veş / **Zülfi** dârında anuñ olmaga ber-dâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 4*). [zülfi, -i]

Bu Muhibbî hattı u hâl ü **zülfiine** kılmaz nazar / Bakmazuz naqşına biz bir sâde ruhsâr isterüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1357, Beyit 7*). [zülfiine, -i, -n, -e]

Görelî **zülfiünde** hüsnüñ şem‘ine pervâne-veş / Cân u dilden yanmaga iy mâh nevbet beklerüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1363, Beyit 3*). [zülfiünde, -üñ, -de]

Ko uzansun şâne eyle **zülfiüne** ‘ömrümdür ol / ‘Ömrünüñ uzunlığın bir kimse var mı istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1364, Beyit 4*). [zülfiüne, -üñ, -e]

Geh ruhın ‘arz eyledi dün gülşende geh **zülfini** / Buña ne şahid gerekdür hañçeri kandur henüz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1367, Beyit 3*). [zülfini, -i, -n, -i]

Mey virürsin bârî bend it **zülfinüni** iy muğbeçe / Kim şarâb içmek muğ ile hoş degül zünnârsuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1370, Beyit 4*). [zülfinüni, -üñ, -i]

Koparur çeşm[i] dâyim şür u şerler / Olaldan **zülfi[i]** anuñ fitne-engîz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 1*).
[zülfi[i], -[i]]

Eger ber-dâr iderseñ **zülfe** âhîr / Olur cân gerdeninde ol resen bes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1376, Beyit 3*). [zülfe, -e]

- Süzdi çeşmini görüp **zülfini** ol sîm-beden / Çeşmi kâfirdür iderse n'ola zünnâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 2*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Zülfün ister bu Muhibbî aña el sunduğu bu / Mâr-gîr olmasa eyler miydi ol mâra heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1377, Beyit 6*). [zülfün, -ün]
- Zülfünün büyin getürdün hoş-dimâğ itdün bizi / Müstedâm ol iy şabâ 'âlem turunca turma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1378, Beyit 4*). [zülfinün, -i, -nün]
- Bü getürdün yine **zülfinden** seher bu hastaya / İy şabâ merdümlük itdün müstedâm ol durma es (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1380, Beyit 5*). [zülfinden, -i, -n, -den]
- 'Azm-i şikâr eyledi ol **zülfi** 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye zülfinden ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [zülfi, -i]
- 'Azm-i şikâr eyledi ol zülfi 'anberîn / İtse olur Muhibbî'ye **zülfinden** ol meres (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 5*). [zülfinden, -i, -n, -den]
- Didüm dile ki **zülfine** meyl itme dilberün / Dîvânedür n'idem ki eşer eylemez nefes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1386, Beyit 2*). [zülfine, -i, -n, -e]
- Bende olsun zülfünün her bir kılında cân u dil / **Zülfi** sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [zülfi, -i]
- Bende olsun **zülfünün** her bir kılında cân u dil / Zülfi sevdâsından özge gel hevâ kılma heves (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1396, Beyit 3*). [zülfünün, -ün, -ün]
- Ehl-i diller şaydına **zülfini** gördüm âğ-ırmış / Yakdı cân pervânesin çeşmi meger çerâğ-ırmış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1399, Beyit 1*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Ruğlarına karşı **zülfüñ** dem-be-dem efzün olur / Günde yatsa kuvveti artmagla olur mâr hoş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1408, Beyit 4*). [zülfüñ, -ün]
- Ben esîr-i 'ışk oldum koy zenahtan çâhına / Halka halka eyle **zülfüñ** boynuma zencîr-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1410, Beyit 3*). [zülfüñ, -ün]
- Hüsni bâğına irişdün eyle **zülfinden** hâzer / Ğaflet itme mârdur yatmış güneşde uyımış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1412, Beyit 2*). [zülfinden, -i, -n, -den]
- Kim ki Mecnûn gibi leylî **zülfüñe** dil bağlamış / Lâle gibi sînesini şevkden ol dâğlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1415, Beyit 1*). [zülfüñe, -ün, -e]
- Genc-i hüsne **zülfini** dilber girihler bağlamış / Sanasın zencîr-ile biñ başlu ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1418, Beyit 1*). [zülfini, -i, -n, -i]
- Sîhr-ile cādū gözün **zülfe** girihler bağlamış / Genc-i hüsünin hıfz için güyâ bir ejder bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 1*). [zülfe, -e]
- Zülfi zencîrine asmış san zağan kandîlini / Cân u diller yakmaga ya'nî ki micmer bağlamış (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1424, Beyit 2*). [zülfi, -i]
- Çekmek için **zülfünün** sevdâlarını cân u dil / Başum üzre bir kara yazu-y-ırmış ol iki kaş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1425, Beyit 4*). [zülfünün, -ün, -ün]
- 'İşk meydânında koşdum eşkümün gülgünını / **Zülfi** geldi ortaya ol da meger şeb-dîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 2*). [zülfi, -i]

Zülfini depretdügince dökilür müşg-i ‘abır / Ol sebebdendür şabānuñ bŷı müşg-āmız imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1426, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

El urup dilber yine **zülfin** girih-gır eylemiş / Bu dil-i dîvāneye tedbîr zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 1*). [zülfin, -i, -n]

Nergis-i mestünle **zülfünden** gönül olmaz hālâş / Cān u dil yagmasına anlar çün el bir eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1427, Beyit 3*). [zülfünden, -üñ, -den]

Gönül **zülfüñ** görüp dîvāne olmuş / Yüzüñ şem‘ine cān pervāne olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1428, Beyit 1*). [zülfüñ, -üñ]

Mu‘atţar **zülfine** yāruñ n‘ola bağlansa cān u dil / Mu‘anber kāküli mihr ü mehe çünki kemend olmuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1429, Beyit 2*). [zülfine, -i, -n, -e]

Zülfüñe bu dil āh senüñ mübtelā imiş / Bildüm ki benüm başuma derd ü belā imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1433, Beyit 1*). [zülfüñe, -üñ, -e]

Muhibbî bŷ ile toldı dimāgüm / Meger **zülfine** yāruñ şāne gelmiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1438, Beyit 5*). [zülfine, -i, -n, -e]

Nŷruñ ile ‘ālemüñ yŷı mŷnevverken bugün / Zŷlmete virme cihānı **zülfile** hāyil mebāş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1439, Beyit 3*). [zülfile, --ile]

Bu Muhibbî **zülfi** zencîrŷñ görüp / Kendŷzin dîvāne şeydā eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1442, Beyit 8*). [zülfi, -i]

Bāğda **zülfüñ** benefşe görelı / Boynın egmiş baş aşaga eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1442, Beyit 6*). [zülfüñ, -üñ]

Zülfi dŷninde her gice şebrevlik itmege / Dŷd-ı siyeh başuma bir şeb-kŷlāh-ımuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1450, Beyit 4*). [zülfi, -i]

‘Aceb sehħārdur **zülfüñ** ki yanmaz şevk-i rŷyuñla / Semender gibi olmışdur aña her dem mekān āteş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1456, Beyit 2*). [zülfüñ, -üñ]

Dil virelden **zülfinüñ** zencîrine dîvāne-veş / Meclis içre söylenŷr miñnetlerŷm efsāne-veş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1457, Beyit 1*). [zülfinüñ, -i, -nüñ]

Bāğ-ı hŷsninde nigāruñ eyle **zülfinden** hāzer / Basma dŷnbālını ejderdŷr ki yatmış uyumuş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1458, Beyit 4*). [zülfinden, -i, -n, -den]

Bu Muhibbî **zülfini** haddi ile görüp didi / Hāmdŷlillāh kim gicem kadr ü gŷnŷm nev-rŷz imiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1462, Beyit 5*). [zülfini, -i, -n, -i]

Didŷm dîvāneyem **zülfüñe** bend it / Gŷlŷp gŷl gibi didi mübtelā hoş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1464, Beyit 2*). [zülfüñe, -üñ, -e]

Leylî **zülfüñ** bu dil-i dîvānenüñ / Bend idŷp boynına zencîr eylemiş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1467, Beyit 5*). [zülfüñ, -üñ]

El uzatmış **zülfine** dildārumuñ gördŷm rakıb / Dilegŷm bu yŷriye barmagına anuñ kamış (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1472, Beyit 4*). [zülfine, -i, -n, -e]

Kankı dil kim bağlanup **zülfüñe** ide ihtişāş / Bulmayısardur ebed zencîr-i ğamdan ol hālâş (*Muhibbî Dîvānı, Gazel 1473, Beyit 1*). [zülfüñe, -üñ, -e]

Çünkü tutduñ bağ-ı hüsnünde bu gönüm düzdini / Eyle aña gel siyâset döstüm **zülfüne** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1473, Beyit 2*). [zülfüne, -üñ, -e]

Genc-i hüsnünde gönül düzdini tutduñ çün kim / Habs kıl çâh-ı zenañdânda anı **zülfüne** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 4*). [zülfüne, -üñ, -e]

Bu gönül çâh-ı zenañda çünki yok aña halâş / Niçe bir habsünde dursun bari gel **zülfüne** as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 1*). [zülfüne, -üñ, -e]

Zülfüñüñ çevgânını gördüm başum top eyledüm / Tâ kıyâmet ‘ışk meydânında olsun rakqâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1479, Beyit 3*). [zülfüñüñ, -üñ, -üñ]

Bâğ-ı hüsnünde gönül düzdin giriftâr eyledüñ / Çeşm-i cellâduñ ya qatl itsün anı ya **zülf**e as (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1480, Beyit 3*). [zülf, -e]

Çünkü gördüñ yâr Muhibbî **zülf** çevgân eylemiş / ‘Aşık iseñ başuñı top eyleyüp meydâna bas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1481, Beyit 7*). [zülf,]

Zülfini çin eyledi dil murğını şayd itmege / Hâlini kodı içinde eyledi san dâne ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1484, Beyit 4*). [zülfini, -i, -n, -i]

Zülf[i] sevdâsı sevdâ-ı dil [ü] ‘aqlumı alup / Başuma derd ü belâ ile hevâ kıldı ‘ivaż (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1491, Beyit 4*). [zülf[i], -[i]]

Zülfün bir uzun kışsa-durur zıkrı ne mümkün / Şerh eylemeyem haşre degin tül u eger ‘arz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1495, Beyit 2*). [zülfün, -üñ]

Didüm iy dilber nedür görindi ruşsâr üzre haţ / Didi **zülfüm** säyesidür itdüñ iy miskîn gâlaţ (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1496, Beyit 1*). [zülfüm, -üm]

zülf ü çeşmünden: Saç ve göz.

Baña sor **zülf ü çeşmünden** neler gördüm neler gördüm / Biri ser-fitne-i ‘âlem birisi ‘ayn-ı âfetdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1137, Beyit 3*). [zülf ü çeşmünden, -üñ, -den]

zülfeyn: İki zülüf II yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Gözi şayyâdı şayd itdi yine bu gönümün bâzın / Dü **zülfeyni** esriyem iki yanumda bendümdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1048, Beyit 4*). [zülfeyni, -i]

Vaşl gencin hıfz ider **zülfeyni** olmuş ejdehâ / Gâfil olma iy gönül çeşmi anuñ sâhir geçer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1055, Beyit 3*). [zülfeyni, -i]

El urmak mümkün idi genc-i hüsne / Eger **zülfeyni** olmasaydı ejder (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1162, Beyit 5*). [zülfeyni, -i]

Şâneler görsem eger **zülfeyni** uyhum aparur / Bu meşeldür olıcak kişi perişân uyumaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1356, Beyit 3*). [zülfeyni, -i]

zülf-i ‘anber-bârına: Sevgilinin amber kokulu saçı.

Kim ki el komak dilerse **zülf-i ‘anber-bârına** / Göreyim kim pâralsun bağı anuñ şâne-veş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1457, Beyit 4*). [zülf-i ‘anber-bârına, -i, -n, -a]

zülfi 'anber-bārını: *Sevgilinin amber kokulu saçı.*

El urup depretdügince **zülfi 'anber-bārını** / Haşre dek san 'ālem içre ebr-i müşğ-efşān kopar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1109, Beyit 3*). [zülfi 'anber-bārını, -i, -n, -ı]

zülfi 'anber-bîz: *Amber eleyen zülüf II sevgilinin amber kokulu saçı.*

Gönlümü sevdāya viren **zülfi 'anber-bîz** imiş / Cānumı kırbān iden ol ğamze-i hūn-rîz imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1426, Beyit 1*). [zülfi 'anber-bîz,]

zülfi 'anber-feşān: *Amber kokusu saçan zülf (saç) II sevgilinin amber gibi kokan saçı.*

Kaçan kim bād-ı āhumdan o **zülfi 'anber-feşān** ditrer / Gidüp 'aqlum gelür hayret bu cismüm içre cān ditrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 1*). [zülfi 'anber-feşān,]

zülfi 'anberîn: *Sevgilinin amber gibi kokan saçı.*

Ruĥlaruñ üstinde n'eyler uşbu **zülfi 'anberîn** / Kim görüpdür kim günüñ yüzini zāhir duta pas (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1483, Beyit 2*). [zülfi 'anberîn,]

zülfi 'anber-şāyı: *Amber gibi, ambere benzeyen saç II sevgilinin amber gibi güzel kokulu saçı.*

Cān gözin aç bir nazar ol **zülfi 'anber-şāyı** gör / Her kılında baglu yüz biñ 'āşık-ı şeydāyı gör (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1009, Beyit 1*). [zülfi 'anber-şāyı, -y, -ı-yı]

zülfi cānāndan: *Sevgilinin saçı.*

Āh kim olmadı bu cān nār-ı hicrāndan ĥalāş / Kankı dil bend ola olmaz **zülfi cānāndan** ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1478, Beyit 1*). [zülfi cānāndan, -dan]

zülfi çevgān: *Eğri uçlu saç II sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Zülfi çevgān ile bāziçeye geldi o nigār / Ser-i 'uşşāk aña her bir yañadan top olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1447, Beyit 4*). [zülfi çevgān,]

zülfi çevgānın: *Eğri uçlu saç II sevgilinin çevgana benzeyen eğri uçlu saçı.*

Hüsñ meydānına gelse **zülfi çevgānın** alup / Top olup ğaltān olıyardur yolında niçe baş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1465, Beyit 2*). [zülfi çevgānın, -ı, -n]

zülfi dildāra: *Gönül alan sevgilinin saçı.*

Zülfi dildāra tolaşdı yine dîvāne gönül / Kaçan ola kim ola kayd-ıla benden o ĥalāş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1475, Beyit 2*). [zülfi dildāra, -a]

zülfi dü-tādan: *İki kat olmuş, büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

Bu cihāndan geçüb en bil ki bile cānāndan / Bu ‘acebdür ki gönül **zülf-i dü-tādan** geçemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1345, Beyit 2*). [*zülf-i dü-tādan, -dan*]

zülf-i dü-tādur: *İki kat olmuş, büklüm olmuş, kıvrılmış saç.*

İster asılmak Muhibbî boynuna / İtdüğü **zülf-i dü-tādur** çün garaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1488, Beyit 5*). [*zülf-i dü-tādur, -dur*]

zülf-i ham: *Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm saçlar.*

Göñlini ‘aşıklarun ol çeşm ü **zülf-i ham** kapar / Hey ne sāhirdür gözün sihr eyleyüp ādem kapar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1037, Beyit 1*). [*zülf-i ham,]*

zülf-i kāfir: *Kafir saç, siyah saç II sevgilinin siyah saçı.*

Türk çeşmün mülk-i dil tārācına / **Zülf-i kāfir** kış ile leşker çeker (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1031, Beyit 3*). [*zülf-i kāfir,]*

zülf-i leylā’dan: *Leylā’nın saçı II Leylā saçlı, siyah saçlı sevgili II sevgilinin siyah saçı.*

Düşmemişken ana rahmine dahı Mecnün-ı zār / **Zülf-i Leylā’dan** dil -i dîvānemüz āgāh imiş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1455, Beyit 3*). [*zülf-i leylā’dan, -dan*]

zülf-i leylāsı: *Leylā’nın saçı II Leylā saçlı, siyah saçlı sevgili II sevgilinin siyah saçı.*

Beni Mecnün-şıfat kıldı nigārun **zülf-i leylāsı** / Dil-i dîvāne deprenmez sanasın pāy-bend olmuş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1429, Beyit 4*). [*zülf-i leylāsı, -sı*]

zülf-i leylāsın: *Leylā’nın saçı II Leylā saçlı, siyah saçlı sevgili II sevgilinin siyah saçı.*

Görelen **zülf-i leylāsın** gönül sevdāya düşmişdür / Olup Mecnün gibi şeydā yürür şahrāya düşmişdür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1042, Beyit 1*). [*zülf-i leylāsın, -sı, -n-sın*]

zülf-i müşgîn: *Sevgilinin misk kokulu saçı.*

Şāne ile her kaçan kim **zülf-i müşgîn** tagılır / Büy-ıla ‘ālem tolar san nāfe-i Çîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 1*). [*zülf-i müşgîn,]*

zülf-i müşgînün: *Sevgilinin misk kokulu saçı.*

Leblerün ‘uşşāka turmuşdur mey-i hamrā satar / **Zülf-i müşgînün** muhabbet ehline helvā satar (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1082, Beyit 1*). [*zülf-i müşgînün, -ün*]

zülf-i perīşān: *Sevgilinin dağımk saçı.*

Ser-i ser-geşteñe sevdāñ-ıla āşüfte olan / Hātırın cem‘ eyleyüp **zülf-i perīşān** istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1314, Beyit 2*). [*zülf-i perīşān,]*

zülfi perîşândan: Sevgilinin dağınık saçı.

Key perîşân hâl olupdur bu Muhibbî hicr-ile / Pes kaçan olur gönül **zülfi perîşândan** hâlâş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1474, Beyit 5). [zülfi perîşândan, -dan]

zülfi şebdîz: Karayağız saç (atı) II sevgilinin siyah saçı.

Yarak itdüm bugün gülgün-ı eşküm / Koşar mı kandadır ol **zülfi şebdîz** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1372, Beyit 2). [zülfi şebdîz,]

zülfi semensâvı: Yasemin kokulu saç.

İy şabâ misk-ile ‘anber kokusından ne haber / Getürürseñ baña ol **zülfi semensâvı** getir (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1070, Beyit 2). [zülfi semensâvı, -yı]

zülfi sitemkâr: Zulüm ve haksızlık eden, zalim saç.

Dem mi var cevri ü cefâ **zülfi sitemkâr** eylemez / Lahza mı vardur beni ol çeşm bîmâr eylemez (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1342, Beyit 1). [zülfi sitemkâr,]

zülfi siyâhı: Sevgilinin siyah saçı.

Mümkin midür ki görine genc-i cemâl-i yâr / **Zülfi siyâhı** her yaña biñ başlu mâr olur (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1030, Beyit 3). [zülfi siyâhı, -ı]

zülfi siyekâra: Kötülük yapan, günahkâr, suçlu saç II sevgilinin siyah saçı.

Mest-i ‘ışk oldı Muhibbî aña pend itmez eşer / ‘Aql u şabrı anuñ ol **zülfi siyekâra** gider (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1002, Beyit 5). [zülfi siyekâra, -a]

zülfi siyek-püş: Siyah giyinen, siyah örtünen saç II sevgilinin siyah saçı.

Hâl-i siyehi eyleye bu bahtımı türe / Salınsa kaçan boynıma ol **zülfi siyek-püş** (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1434, Beyit 2). [zülfi siyek-püş,]

zülfi siyekühün: Siyah saç.

Zülfi siyekühün fikrini dün gice iderken / Añdukda hemân yüzüñi gördüm seher olmuş (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1443, Beyit 2). [zülfi siyekühün, -ühün]

zülfi yâra: Sevgilinin saçı.

Olacak iş çün degül tolaşdı **zülfi yâra** dil / Ol sebebden yıl gibi yokdur bizüm ârâmumuz (Muhibbî Dîvânı, Gazel 1351, Beyit 2). [zülfi yâra, -a]

zülfi zünnârum: Siyah kuşak gibi saç II zünnar: Hristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.

Muşhaf-i hüsnin öpüp sürmek dilerdüm yüzüme / Mānî' olup ara yirde **zülfi-zünnārūm** komaz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1336, Beyit 3*). [*zülfi-zünnārūm, -um*]

zulm: *Haksızlık, kötülük, fenalık II eziyet, cevr, ceḫā.*

Cevr elinden cān u dil oldı perākende Muhib / **Zulme** tākāt itmese dervîş ü miskîn tagılır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1015, Beyit 5*). [*zulme, -e*]

(⚡) Zālīm gözüñe hey di ki kan eylemesün / Yoksa **zulm-ıla** bu ben ‘aşığı ider o gubār (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1205, Beyit 17*). [*zulm-ıla, -ıla*]

Göñlümün vîrānesin ol şāh ābād istemez / Hey ne zālīmdür ki **zulm[ı]** hoş görür dād istemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1359, Beyit 1*). [*zulm[ı], -[ı]*]

Bundan evlā **zulm** olur mı bülbül-i bî-çāreye / Hār-ıla gül ‘iyy ide ola anuñ yiri kafes (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1394, Beyit 2*). [*zulm,]*

zulm ider: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

İctināb eyler zulümden dōstum kāfir daḫı / Ya nedendür zülfi ü gāmzeñ **zulm ider** dād eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*zulm ider, -er*]

zulm idersin: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

Kim severse **zulm idersin** öldürürsin cevr-ile / Günde kapuñda senün biñ kan olursa çok mıdır (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1032, Beyit 4*). [*zulm idersin, -er, -sin*]

zulm idicek: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

İdelüm cevre taḫammül elümüzden ne gelür / Şāh olan **zulm idicek** lā-büd anı kul götürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1083, Beyit 2*). [*zulm idicek, -icek*]

zulm itme: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

Güzellik burcına māhum ‘urüc itdüñse **zulm itme** / Sakın ‘aşıklar āhından zemīn ü āsümān dītrer (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1026, Beyit 4*). [*zulm itme, -me*]

zulm itme: *Haksızlık etmek, kötülük yapmak II eziyet etmek, işkence etmek.*

İy güzeller şāhı **zulm itme** bugün ‘uşşāka gel / Bu meşeldür her ne kim kılssa kişi yarın görür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1131, Beyit 3*). [*zulm itme, -me*]

zulm u nāz kılssa: *Naz ve eziyet etmek II umursamaz görünüp aşığın canını yakmak.*

İtse biñ cevr ü ceḫā kılssa hezārān zulm u nāz / Rāzıyuz ol şāh-ı hüsnün bende-i fermānıyuz (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1256, Beyit 3*). [*zulm u nāz kılssa, -sa*]

zulm u sitemden: *Zulüm ve ceḫā.*

Bu kışsa-i pür guşşamı bu **zulm u sitemden** / Bir bir dir-idüm n'eyleyem ol şâh görünmez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1228, Beyit 2*). [*zulm u sitemden, -den*]

zulmete virme: *Karanlığa boğmak, karanlıkta bırakmak, karartmak.*

Nüruñ ile 'âlemüñ yüzi münevverken bugün / **Zulmete virme** cihânı zülf-ile hâyil mebâş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1439, Beyit 3*). [*zulmete virme, -me*]

zulmı göre: *Zulüm görmek: haksızlığa uğramak; eziyete, işkenceye maruz kalmak.*

Devrân içinde kim göre zulmı Muhibbiyâ / Varsun muğân deyre ki dâr-ı 'adâledür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1192, Beyit 5*). [*zulmı göre, -ı, -e*]

zulm-ı mihmân eylemez: *Misafire zulmetmek, kötü davranmak.*

Küyuña varsam nedendür baña eylersin cefâ / Çün kerîm olan bilürsin **zulm-ı mihmân eylemez** (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1218, Beyit 4*). [*zulm-ı mihmân eylemez, -mez*]

zülûf: *Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.*

Dir gören ebrûlarını husrevâ Çaçî kemân / Aña ibrişim **zülûfüñ** birle kılmuşsın kiriş (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1405, Beyit 2*). [*zülûfüñ, -üñ*]

zulüm: *Haksızlık, kötülük, fenalık II eziyet, cevr, cefâ.*

İctinâb eyler **zulümden** döstüm kâfir dağı / Ya nedendür zülf ü gamzeñ zulm ider dâd eylemez (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1245, Beyit 2*). [*zulümden, -den*]

zümrüt: *Alüminyum, berilyum silikatu olan yeşil renkte, çok değerli taş II bu taştan yapılmış II yeşil renkli.*

Döşedi **zümrüt** bisâtını benefşe bâgda / Nev-bahâ[r] ile bu demde oldı 'âlem lâlezâr (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1078, Beyit 5*). [*zümrüt,]*

zümrürüd: *Zümrüt II alüminyum, berilyum silikatu olan yeşil renkte, çok değerli taş II bu taştan yapılmış II yeşil renkli.*

İy Muhibbî gülşenüñ gördüñ **zümrürüd** bisterin / Salan anda bu firâşî gül midür bülbül midür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1188, Beyit 5*). [*zümrürüd,]*

zünnâr: *Hristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.*

Deyr içinde zülfini **zünnâr** idüp ol muğbeçe / Baña sundukda çadeh üstinde hâçın gösterür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1039, Beyit 2*). [*zünnâr,]*

Görse zâhid saçınıñ küfrini **zünnâr** idine / Kibr eger baksa yüzi nûrına imân getürür (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1115, Beyit 2*). [*zünnâr,]*

Bir sencileyin gâh çelîpâ ide zülfin / Geh göstere 'uşşâkına **zünnâr** kimüñ var (*Muhibbî Dîvânı, Gazel 1140, Beyit 11*). [*zünnâr,]*

Dilerem kim küfr-i zülfinden anuñ dūr olmayam / Olur-ısam bu cihānda olmayam **zūnnārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1322, Beyit 4*). [*zūnnārsuz, -suz*]

Mey virürsin bārī bend it zūlfüñi iy muğbeçe / Kim şarāb içmek muğ ile hoş degül **zūnnārsuz** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1370, Beyit 4*). [*zūnnārsuz, -suz*]

Süzdü çeşmini görüp zūlfini ol sīm-beden / Çeşmi kāfirdür iderse n'ola **zūnnāra** heves (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1377, Beyit 2*). [*zūnnāra, -a*]

Muhibbī irmek isterdi ser-i zūlfine dildāruñ / Aña deyr-i cihānda dinmese **zūnnāra** yasdanmış (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1430, Beyit 6*). [*zūnnāra, -a*]

zūnnār-ı zūlfın: *Sevgilinin zūnnara benzeyen saçı II zūnnar gibi uzun ve siyah saç II zūnnar: Hristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

Yüzini görse gele ĩmāna küfr ehli kamu / Kuşana **zūnnār-ı zūlfın** zāhid-i şad-sāleler (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1167, Beyit 4*). [*zūnnār-ı zūlfın, -i, -n*]

zūr: *Zor, güç.*

Kaşı yayı sahtdur çekmez anı Rüstem dañı / El urup n'eylersin iy dil yok yire bir **zūrdur** (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1097, Beyit 4*). [*zūrdur, -dur*]

zūr u zār-ıla: *Çabalamak ve ağlamak.*

Zūr u zār-ıla vişāline irem dime sakın / Dilberüñ vaşlı hemān sīm-ile zerden açılır (*Muhibbī Dīvānı, Gazel 1204, Beyit 1*). [*zūr u zār-ıla, -ıla*]